ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΗΣ

ΘΕΜΙΔΟΣ.

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ,

ΗΤΟΙ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ
ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡ. ΠΑΓΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΚΑΙ ΕΝ ΝΑΥΠΛ.
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΩΝ ΕΦΕΤΩΝ.

ΥΠΟ

Ν. ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

Ἀρειοπαγίτου.

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ ΔΕ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΛΕΩΝΙΔΑ Λ. ΣΓΟΥΤΑ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

1865.

ΠΡΟΔΙΑΘΕΣΙΣ.

Τὸ ἐνέχυρον καὶ ἡ ὑποθήκη ἦσαν γνωστὰ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀθηναίοις· *ἐνέχυρον* ὠνομάζετο, κατὰ τὸ Ἀττικὸν δίκαιον, τὸ διδόμενον εἰς χεῖρας τοῦ δανειστοῦ πρᾶγμα, ὡς ἐπιτοπολὺ κινητὸν, ὑποθήκη δὲ ἡ *θέσις* τὸ μένον εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου, ὡς ἐπιτοπολὺ ἀκίνητον, ἐφ' οὗ ὁ δανειστὴς ἀπέκτα πραγματικὸν *δικαίωμα* (1). Ὁσάκις ἐδίδετο ὑποθήκη ἐπὶ ἀκινήτων, ἐσυνήθιζον νὰ ἐκθέτουν ἐν λιθίνῃ ἐπιγραφῇ τὸ ποσὸν τοῦ δανείου καὶ τὸν δανειστὴν, αἱ δὲ ἐπιγραφαὶ ὠνομάζοντο *ὅροι* (2)· ὅθεν *ἀφορίζειν τὰ χωρίον καὶ ἀφωρισμένον*. Τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον εἰς τὴν πρώτην ἐποχὴν κατέφυγεν εἰς τὴν οἰκονομικὴν πώλησιν (fiducia). Ὁ ὀφειλέτης ἐπώλει τῷ δανειστῇ τὸ πρᾶγμα διὰ τῆς συμβολικῆς μεταβιβάσεως τῆς κουϊριτικῆς κυριότητος καὶ προςετίθετο συμφωνία περὶ ἐξωνήσεως ἐντὸς ὡρισμένου χρόνου. Τὸ ἐνέχυρον καὶ ἡ ὑποθήκη ἐσχηματίσθησαν μικρὸν κατὰ μικρὸν διὰ μιμήσεως ἄλλων νομοθεσιῶν, ἢ ἐξ αἰτίας τῶν μετοίκων (peregrini), οἵτινες δὲν ἦσαν δεκτοὶ εἰς τὰς πανηγυρικὰς πράξεις τῶν Ῥωμαίων. Τὸ περὶ ὑποθήκης σύμφωνον ἴσχυε μόνον μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων ὡς προςωπικὸν καὶ ὁ δανειστὴς δὲν εἶχεν ἀγωγὴν κατὰ τρίτου, ἀποκτήσαντος τὸ πρᾶγμα, ἕως ὅτου ὁ Πραίτωρ Σέρβιος εἰςήγαγε τοιαύτην διὰ μίαν μόνην περίστασιν, ἥτις ὅμως διὰ δόγματος ἐξετάθη ἐπὶ πάσης ὑποθήκης. Ἡ περίπτωσις τοῦ Σερβίου ἀφορᾷ τὰ ἐπέγγυα πράγματα τοῦ μισθωτοῦ διὰ τὸ μίσθωμα, διὰ τοῦτο ἡ γενικῶς διδο-

(1) Πρβ. Καλλ. β. § 281. Ὁ δίδων ὑποθήκην ὀφειλέτης, *θέτης*· ἡ πρᾶξις *θέσθαι καὶ ὑποθέσθαι*· τὸ νὰ χρησιμεύῃ δέ τι ὡς ὑποθήκη, *ὑπόκεισθαι*.

(2) Πρβ. τὰ ἐν τῷ Νέῳ Ἀναχάρσιδι.

μένη ἀγωγὴ ὠνομάσθη quasi Serviana. Ἔκτοτε πλέον αἱ ὑποθῆκαι δὲν διέφερον ἀπὸ τὰ ἐνέχυρα καὶ ἡ αὐτὴ ἀγωγὴ ἐχρησίμευε καὶ εἰς αὐτὰ, μολονότι ἡ χρῆσις ἦτο σπανιωτέρα, ὡς εὑρισκομένων τῶν ἐνεχύρων εἰς χεῖρας τοῦ δανειστοῦ. Ἐκτὸς τούτου, αἱ ὑποθῆκαι ἐφωδιάσθησαν μὲ ἀγωγὴν περὶ κατοχῆς, ὥςτε ὁ δανειστὴς ὁπότε ἤθελε, διὰ τοῦ Σαλβιανοῦ παραγγέλματος (interdictum Salvianum), ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἀνὰ χεῖρας τὸ πρᾶγμα.

Τοιουτοτρόπως ἀνεπτύχθη τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, τὸ ὁποῖον, καθὼς βλέπομεν, δὲν ἔχει ἴδιον καὶ ὁμογενὲς σύστημα περὶ ὑποθήκης, ἀλλὰ τὸ συνηρμολόγησεν ἐξ ἀλλοτρίας ὕλης, λαμβάνον ἀφορμὴν τὴν σχέσιν τοῦ μισθωτοῦ, ὅςτις εἰςάγει τὰ ὑπέγγυα πράγματα ἐντὸς τοῦ κτήματος τοῦ μισθώσαντος. Ἡ σχέσις αὕτη δὲν περιεῖχε τι τυπικὸν, ἐντούτοις εἰς ἐποχὴν, ἥτις δὲν ἦτο πλέον γόνιμος ὀργανικῶν νόμων, ἀλλ' ἔτεινε μᾶλλον εἰς τὴν κατάλυσιν παντὸς περιορισμοῦ, ἀφωμοιώθη πᾶσα ὑποθήκη μὲ τὴν ἰδιαιτέραν ταύτην τοῦ μισθωτοῦ. Ἔκτοτε ἐπεκράτησαν κοιναὶ ἀρχαὶ περὶ ἐνεχύρου καὶ ὑποθήκης, ὥςτε ἔλεγον, ὅτι μεταξὺ τούτων ἡ διαφορὰ ὑπάρχει ὁ θῶον κατὰ τὸ ὄνομα.

Ἐπειδὴ δὲ οὔτε τὸ πρῶτον, οὔτε τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἔχουσι παρ' ἡμῖν πρακτικήν τινα ἀξίαν, περιττὸν θεωρῶ νὰ ἐνδιατρίψω περισσότερον (1)· ἀντὶ τούτου δὲ σκόπιμον θεωρῶ νὰ ἐκθέσω τὰ ἑπόμενα, συμπληρῶν οὕτως ἐκ νέων πηγῶν ὅσα ἄλλοτε ἐξέθεσα (Εὐρ. 11 σελ. 111 ἐπ.)· ἔκρινα δὲ σκόπιμον τὴν συνοπτικὴν ταύτην περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἰσχύος τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἔκθεσιν ἵνα βοηθήσω τὸν ἀναγνώστην, συγκεντρόνων τὰ οὐσιωδέστερα τῶν περὶ τούτου ὑπὸ σοφῶν ἀνδρῶν ἐκτεθέντων, τὰ ὁποῖα μάλιστα αὐτολεξεὶ πολλάκις, διὰ τὴν ἀκρίβειαν, μεταφέρω ἐδῶ (2).

α) *Πότε εἰςήχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον.* Αἱ χῶραι αἱ τὸ νῦν τῆς Ἑλλάδος βασίλειον ἀποτελοῦσαι ὑπετάγησαν τοῖς Ῥωμαίοις ἐν ἔτει 145 π. Χ. διὰ τῆς καταστροφῆς τῆς Ἀχαϊκῆς ὁμοσπονδίας καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Μομίμου ἁλώσεως τῆς Κορίνθου. Οἱ Ῥωμαῖοι ὅμως δὲν ἐκυβέρνησαν ἔκτοτε τὰς χώρας ταύτας ὡς

---

(1) Ἐκτενέστερα ὅρα εἰς Καλλ. αὐτόθι· εἰς Δαλλόζιον ἐν λέξει privilégos et hyp. ἐν προοιμίῳ, καὶ εἰς τὸ ὑπὸ Πανταζῆ μεταφρασθὲν λεξικὸν τοῦ Σμ.θ ἐν λ. ἐμβατεία καὶ ἐνέχυρον.

(2) Κυριώτεραι πηγαὶ τῆς διατριβῆς ταύτης τὸ νεώτατον περὶ ῥωμαϊκοῦ δικαίου πόνημα τοῦ Παπαῤῥηγοπούλου.—Καλλιγᾶς τ. α. ἐκδ. β. ὁ Σόλων σ. 82, 500 ἐπ. 570 ἐπ. [illegible]

ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν, ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἐπέτρεψαν εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδα νὰ διοικῆται ὑπὸ ἰδίων ἀρχῶν καὶ δι' ἰδίων νόμων. Ἡ κυρίως Ἑλλὰς κατέστη ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην διακριτέον τὰς πόλεις, ὅσαι διετήρησαν τὴν αὐτονομίαν αὐτῶν (1), ἀπὸ τὰς πόλεις, ὅσαι ἀπετέλεσαν μέρος ἄμεσον τῆς ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας. Εἰς τὰς τελευταίας δὲ ταύτας εἰσήχθη πιθανώτατον ἔκτοτε ὁ ῥωμαϊκὸς νόμος (2)· εἰς τὰς

---

(1) ὅρα Θέμιδος σ. 346 σημ. 16 τ. 6.—Ἱστορίας Παπαῤῥηγοπούλου τ. 2.

(2) Ὑπάρχουσι δὲ καὶ τεκμήρια περὶ τούτου. Ὁ Φιλόστρατος ἐν τῷ βίῳ Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως VII, 42, διηγεῖται ὅτι Μεσσήνιός τις μεταξὺ τοῦ 81 καὶ 96 ἔτους μ. Χ. ἐπὶ Δομιτιανοῦ εἶχε σταλῆ ἀπὸ τὸν πατέρα του εἰς Ῥώμην διὰ νὰ σπουδάσῃ τὰ νομικά· ἄρα ἦτο χρήσιμος ἐν Μεσσηνίᾳ ἡ γνῶσις τοῦ ῥωμαϊκοῦ νόμου. ἀλλαχοῦ δὲ αὐτὸς Φιλόστρατος ἐν τῷ αὐτῷ βίῳ V, 36, λέγει, ὅτι ὁ Ἀπολλώνιος συνεβούλευε μεταξὺ ἄλλων τὸν βασιλέα Οὐεσπεσιανὸν *(69—79* μ. Χ.) νὰ στέλλῃ εἰς Ἀχαΐαν ἀνθυπάτους καὶ πραίτορας γνωρίζοντας τὴν ἐγχώριον γλῶσσαν, διότι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ὑπῆρξεν ἐν Πελοποννήσῳ ἀνθύπατος μὴ δυνάμενος νὰ ἐξηγηθῇ πρὸς τοὺς Ἕλληνας διὰ τὴν ἄγνοιαν τῆς γλώσσης των, ὥςτε ἠπατᾶτο ὑπὸ τῶν συνέδρων (assessores), καπηλευόντων τὰς δίκας.

Εἰς τὰς αὐτονόμους πόλεις διετηρεῖτο βέβαια τὸ ἑλληνικὸν δίκαιον, καὶ ὁσάκις ἐπενέβαινεν ὁ Ῥωμαῖος νομοθέτης, πάλιν ὡς βάσιν ἐλάμβανε τὸ ἑλληνικὸν δίκαιον. Ὁ Εὐσέβιος ἐν τῷ ἕκτῳ ἔτει τῆς τοῦ Ἀδριανοῦ βασιλείας, ἄρα τῷ 123 μ. Χ., λέγει, Hadrianus Atheniensibus leges petentibus (οἵτινες ἐζήτουν νόμους) ex Draconis et Solonis reliquorum libris jura composuit (ὁ Ἀδριανὸς συνέταξε διὰ τοὺς Ἀθηναίους κατ' αἴτησιν αὐτῶν νόμους ἐκ τῶν τοῦ Δράκοντος καὶ Σόλωνος περισωθέντων νομοθετημάτων).

Μετὰ τὸ 44 μ. μ. ἔτος δὲν φαίνονται πάσης πραγματικῆς ἐλευθερίας ἀπεστερημέναι αἱ ἑλληνικαὶ χῶραι. Ὁ Ἄρειος Πάγος εἶχε καταδικάσει τότε Θεόφιλόν τινα, ἐπὶ πλαστογραφίᾳ, ὁ δὲ Πείσων, διοικητὴς τῆς Συρίας διὰ τῶν Ἀθηνῶν διερχόμενος, ζητήσας τὴν χάριν τοῦ Θεοφίλου, δὲν ἐπέτυχεν αὐτὴν παρὰ τῆς πόλεως. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἔχομεν τεκμήρια τῆς πολιτικῆς αὐτονομίας ἣν ἀπελάμβανον τότε τινὲς τῶν ἑλληνικῶν πολιτειῶν. Οἱ Λακεδαιμόνιοι διεφιλονείκουν πρὸς τοὺς Μεσσηνίους περὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Λιμνάτιδος· ἡ δὲ δίκη αὕτη δὲν ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῶν ἐν Ἑλ-

αὐτονόμους δὲ πόλεις διετηρεῖτο τὸ ἑλληνικὸν δίκαιον, καὶ ὁσάκις ἐπενέβαινεν ὁ Ῥωμαῖος νομοθέτης, πάλιν ὡς βάσιν ἐλάμβανε τὸ ἑλληνικὸν δίκαιον. Ὁ Εὐσέβιος λέγει, ὅτι τὸ τῷ 123 μ. Χ. ὁ Ἀδριανὸς συνέταξε νόμους διὰ τοὺς Ἀθηναίους ἐκ τῶν τοῦ Δράκοντος καὶ Σόλωνος περισωθέντων". Καθ' ὅλας τὰς πιθανότητας ἐξέλιπον τὰ τελευταῖα ἴχνη τοῦ ἑλληνικοῦ δικαίου μεταξὺ τοῦ τέλους τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος (ἐπὶ τῆς ἐπιδρομῆς τοῦ Ἀλαρίχου) καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς πέμπτης μετὰ Χριστὸν, διότι ἐπὶ τοῦ Θεοδοσίου τοῦ νεωτέρου (περὶ τὰ μέσα τῆς πέμπτης ἑκατονταετηρίδος) γράφει ὁ ἐπίσκοπος Κύρου Θεοδώρητος, ὅτι ἀργοῦσιν ἐν Ἀθήναις πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ, ὅσαι ὑπῆρχον αὐτόθι ἐπὶ τῆς αὐτονομίας τῆς πόλεως, ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὅςτις ἔκλεισε τὰς ἐν Ἀθήναις σχολὰς, φαίνεται ὅτι πᾶσα σκιὰ αὐτονομίας ἐξέλιπε, καὶ ἡ κυρίως Ἑλλὰς ἠκολούθει τοῦ λοιποῦ τὴν τύχην τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ὡς μέρος αὐτοῦ. Οὕτω λοιπὸν εἰςήχθη κατὰ τὴν ἕκτην ἑκατονταετηρίδα εἰς ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα ὁ ῥωμαϊκὸς νόμος, ὅςτις ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἤρξατο νὰ ἐξελληνίζηται (1).

Ἀλλὰ, καθὼς ὁ ποταμὸς τῆς Θεσσαλίας,

ὅς ῥ' εἰς Πηνειὸν προΐει καλλίρρουν ὕδωρ·
οὐδ' ὅγε Πηνειῷ συμμίσγεται ἀργυροδίνῃ,
ἀλλά τε μιν καθύπερθεν ἐπιῤῥέει ἠΰτ' ἔλαιον,

οὕτω τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ὡς νεώτατός τις ἱστοριογράφος λέγει,

---

λάβῃ ῥωμαϊκῶν ἀρχῶν, ἀλλ', ὅπως ἐπράττετο πρὸ τοῦ Μομμίου, ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τῆς Συγκλήτου αὐτῆς καὶ τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ, ἀφοῦ ἠκούσθησαν οἱ πρέσβεις ἑκατέρων τῶν ἐθνῶν, ἀπεδόθη ὁ ναὸς εἰς τοὺς Μεσσηνίους (α).

(1) Τὸ θέμα τοῦτο εἶναι περισπούδαστον. Ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ συμβουλευθῇ ὅσα ὁ πολυμαθὴς ἱστοριογράφος Παπαῤῥηγόπουλος ἐκτίθησιν ἐν Θέμιδι τ. 2 σελ. 319—355 καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ, τ. 2 σ. 420—429.

Περὶ τὰ μέσα τῆς πέμπτης ἑκατονταετηρίδος οἴκοθεν κατηργήθησαν οἱ γηραιοὶ θεσμοί. Διὸ ὁ ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ νεωτέρου γράψας Θεοδώρητος Κύρου λέγει «καὶ ἀργεῖ μὲν παρ' Ἀθηναίοις ὁ Ἄρειος Πάγος, καὶ ἡ Ἡλιαία, καὶ τὸ ἐπὶ Δελφινίῳ δικαστήριον, καὶ ἡ τῶν 500 βουλὴ, καὶ οἱ ἕνδεκα, καὶ οἱ θεσμοθέται καὶ ὁ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἄρχων.» Πρβ. ἱστορίαν Παπ. 6. σ. 753.

(α) Πρβ. τὴν ὑπὸ Κωνσταντίνου Παπαῤῥηγοπούλου ἑλληνικὴν ἱστορίαν, ἐν τ. 6.

ἐπέῤῥευσεν ἐπὶ τοῦ πελάγους τῆς ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας, χωρὶς νὰ συγχωνευθῇ ἐντὸς τῶν ἀγανῶν αὐτῆς ῥευμάτων, οὐδ' οἱ πολιτικοὶ αὐτῆς θεσμοὶ ἐντελῶς ἐξηφανίσθησαν, ἂν καὶ ὑπέστη πολλὴν τῶν ἠθικῶν καὶ ὑλικῶν αὐτοῦ δυνάμεων μείωσιν, καὶ ἤθελεν ἴσως ἐπὶ τέλους ἐξαφανισθῇ, ἐὰν δὲν ἀνεζωογονεῖτο ὑπὸ τῶν ναμάτων τοῦ χριστιανισμοῦ, δι' ὧν ἀνέλαβεν αὖθις πολιτικὴν ζωὴν καὶ ἀπεδύθη εἰς ἕτερον μέγα πολιτικὸν στάδιον.

Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἐσέβοντο τὸν τόπον τοῦτον, ἔνθα τόσοι ἄνδρες διέπρεψαν. Ἀποδεικνύει δὲ τὸν λόγον τοῦτον, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὸ ἑξῆς·

Εἰς τὸν Μάξιμον, τὸν εἰς Ἑλλάδα σταλέντα, Πλίνιος ὁ νεώτερος, ὑπουργὸς τοῦ Τραϊανοῦ, ἔδωκε τὰς ἑξῆς ὁδηγίας.

«Εὐτυχῆ Μάξιμε (ἔλεγον αἱ ὁδηγίαι ἐκεῖναι), ὁ αὐτοκράτωρ Σὲ πέμπει εἰς τὴν Ἀχαΐαν, εἰς τὴν ἀληθῆ Ἑλλάδα, εἰς τὴν πατρίδα τῆς κομψότητος, τῶν γραμμάτων, τῆς γεωργίας. Ἐν τῇ μακαρίᾳ ἐκείνῃ γῇ ὁ αὐτοκράτωρ ἀνατίθησιν εἰς Σὲ πόλεις ἐλευθέρας, ἄνδρας ἐλευθέρους, τῶν ὁποίων αἱ ἀρεταί, αἱ πράξεις, αἱ συμμαχίαι, αἱ συνθῆκαι, τὸ θρήσκευμα, σκοπὸν κύριον εἶχον τὴν διατήρησιν καὶ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ἐλευθερίας, τοῦ καλλίστου τούτου τῶν δικαιωμάτων τῆς φύσεως. Κατανόησον τὸ μέγεθος τῆς ἀνατεθείσης Σοι ἐντολῆς. Τίμησον τοὺς θεούς, τοὺς κτίτορας τῆς τῶν Ἀθηναίων πατρίδος, τίμησον τὸ ἀρχαῖον κλέος τοῦ ἔθνους τούτου τῶν ποιητῶν καὶ πολεμιστῶν· Σεβάσθητι τὸ ἱερὸν γῆρας τῶν πόλεων. Μὴ λησμονήσῃς ποτέ, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἡμεῖς ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς παρελάβομεν τὸ δημόσιον ἡμῶν δίκαιον, καὶ ὅτι, ἐνῷ ἐπιβάλλομεν εἰς τὰ νικηθέντα ἔθνη τοὺς νόμους ἡμῶν, ἐπικαλούμεθα παρὰ τῶν Ἑλλήνων τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους εἰς ἑαυτοὺς ἔδωκαν. Ἔχε πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι Ἀθηνῶν, ὅτι Λακεδαίμονος ἄρχεις, καὶ ὅτι σκληρὸν καὶ βάρβαρον εἶναι νὰ ἐξυβρίσῃς τὴν σκιὰν τῆς ἀπωλεσθείσης ἐλευθερίας. Ἐνθυμοῦ μᾶλλον ὁποῖαι ὑπῆρξαν αἱ πόλεις αὗται ἢ ὁποῖαι σήμερον εἰσίν».

β) *Σχέσις τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου πρὸς τὴν κυρίως Ἑλλάδα.*

Τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον εἰσήχθη κατ' ἀρχὰς ὡς ξένος νόμος τοῦ κατακτητοῦ, ἀλλά, προϊόντος τοῦ χρόνου, τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον, εἰσδῦσαν ἁπανταχοῦ τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, καὶ καταλαβὸν τέλος τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν, ἐπεξηργάσθη καὶ διεμόρφωσεν ἑλληνιστὶ τὸ δίκαιον, ὥστε κατέστησεν αὐτὸ ἴδιον αὐτοῦ δίκαιον, ὑπῆκον εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ περὶ τῆς τελειότητος τοῦ δικαίου αὐτοῦ πεποίθησιν. Τὸ αὐτὸ συνέβη εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη καὶ ὡς πρὸς

δικαιοδοσίας εἶχον οἱ ἐπίσκοποι καὶ ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Δῆλον δὲ ὅτι οἱ Ἕλληνες οὗτοι δικασταὶ καὶ σύμβουλοι τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους κατήρτιζον τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰς συμβουλάς των κατὰ τὸ ἀνέκαθεν ἰσχῦον παρὰ τοῖς Ἕλλησι δίκαιον, τοιοῦτον δὲ ἦσαν τὰ ἔθιμα καὶ οἱ τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων νόμοι κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀρμενοπούλου συντεταγμένον ἐγχειρίδιον, ὅπερ διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ ὁρισμοὺς τοῦ κανονικοῦ δικαίου εὑρίσκετο εἰς χεῖρας τῶν ἐπισκόπων. Δι' αὐτῶν δὲ διετηρεῖτο ἐν ἰσχύϊ, ρυθμίζον καὶ τὰς τοῦ ἀστικοῦ δικαίου σχέσεις τῶν δικαζομένων· τοσοῦτον δὲ διαδεδομένοι ἦσαν οἱ ὁρισμοὶ αὐτοῦ, ὥστε πολλαχοῦ συνεχωνεύθησαν μετὰ τῶν ἐθίμων καὶ ἴσχυον ὡς τοιαῦτα.

Ἰδοὺ οἱ λόγοι, δι' οὓς διετηρήθη μέχρι τῆς ἐθνεγερσίας παρ' ἡμῖν τὸ βυζαντινὸν δίκαιον (1).

ε) *Δίκαιον ἰσχῦον ἐν Ἑλλάδι μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἀνεξαρτησίας του. Τὸ δίκαιον τοῦτο ἀπετέλουν κατ' ἀρχὰς τὰ Βασιλικά* (2).

θέσεις, ὅσαι παρουσιασθῶσιν ἔμπροσθέν του· ἡ δὲ ἀπόφασίς του εἶναι ἀμετάτρεπτος.

Εἰς τὸ κριτήριον τοῦτο οὔτε ἐξ ἐπαγγέλματος δικολόγοι ῥήτορες φαίνονται, οὔτε ἔγγραφα τεχνικά, τὰ ὁποῖα σκοτίζουσι μᾶλλον μὲ σοφίσματα τὴν ἀλήθειαν, οὔτε βραδύτης· ἀλλὰ μὲ τὰς ὑπογραφὰς τῶν χρεωστούντων, ἢ ὑποσχομένων, μὲ τοὺς μάρτυρας καὶ πολλάκις μὲ τὴν ἐπιβεβαίωσιν αὐτῶν τῶν ἐναγομένων, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ συστολὴν ὁμολογοῦσι τὴν ἀλήθειαν ἐνώπιον βήματος ἱεροῦ χαρακτῆρος, ἀποφασίζονται αἱ διαφοραὶ καὶ τελειόνουν εὐθὺς διὰ πάντα....

Ἀπόδειξις τῆς δικαιοσύνης τοῦ κριτηρίου τούτου εἶναι ἡ ἀπαραβίαστος προτίμησις, τὴν ὁποίαν δίδουσιν εἰς αὐτὸ καὶ οἱ ἑτερόφυλοι καὶ οἱ τοῦρκοι αὐτοὶ ὁσάκις ἔχουσι διαφορὰς πρὸς τοὺς χριστιανοὺς (Ἱστορικὴ καὶ κριτικὴ ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἀπολογία ὑπὸ Κυρύλλου Κ. (τοῦ ἀπὸ Ἄρτης μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας Ἰγνατίου) ἐν Βιέννῃ 1815 σ. 38, 39. Εὐρ. τῆς ἑλλ. νομ. Σ σ. 418).

(1) Πρβ. Εὑρετετ. Ε. σ. 417.—β. σελ. 329. Φαρμακίδου περὶ Τόμου σελ. 405 ἑπ. Παπαρρηγοπούλου Ἱστορίας σελ. 540 τ. β.

(2) Πρβλ. Σόλωνα σελ. 571 ἐδάφιον 2.—Τὸ ἔτος 1823, ἡ ἐν Ἄστρει συνέλευσις, αναθεώρησασα τὸ ἐν Ἐπιδαύρῳ σύνταγμα ὥρισε

ὅτε δὲ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος συνήχθη τὸ πρῶτον εἰς συνέλευσιν ἐν Ἐπιδαύρῳ ἐψήφισε περὶ τοῦ ἀστυκοῦ καὶ ποινικοῦ νόμου τὰ ἑξῆς. «Ἄχρι τῆς »δημοσιεύσεως τοῦ ἀστυκοῦ νόμου αἱ πολιτικαὶ καὶ ἐγκληματικαὶ »διαδικασίαι βάσιν ἔχουσι τοὺς νόμους τῶν ἀειμνήστων χριστιανῶν »ἡμῶν αὐτοκρατόρων». Πολίτευμα τῆς Ἐπιδαύρου τίτλος Ε. τῆς 1 Ἰανουρίου 1822, ἄρθρον 98. Ἠννόει δὲ ἡ συνέλευσις διὰ τῆς ἐκφράσεως ταύτης τὰ Βασιλικά· οὕτω δικαιολογεῖται ἡ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα δόξα περὶ τῆς σχέσεως τοῦ ἐξελληνισθέντος ῥωμαϊκοῦ νόμου πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος. Ταῦτα λέγοντες δὲν ἐννοοῦμεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ προςπαθήσωμεν ν' ἀποκτήσωμεν ἴδιον εὐκρινῶς καὶ μεθοδικῶς συντεταγμένον νόμον, στηριζόμενον μὲν κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος εἰς τὰ δόγματα τοῦ δικαίου ἐκείνου, τὰ ἰσχύοντα ἐν πάσῃ κοινωνίᾳ ἐν ᾗ ἐπικρατεῖ ὁ ὀρθὸς λόγος, προςλαμβάνοντα ὅμως καὶ νέους ὁρισμούς, πρὸς θεραπείαν νέων κοινωνικῶν ἀναγκῶν, ἢ πρὸς μεταῤῥύθμισιν τῶν ὁρισμῶν τοῦ βυζαντινοῦ νόμου, ὅσους μακρὰ πεῖρα ἀπέδειξεν ἀνεπαρκεῖς ἢ ἀπᾴδοντας πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν τοῦ ἔθνους κατάστασιν. Τοιοῦτον ἔργον παρασκευάζεται πρὸ καιροῦ καὶ μέρος αὐτοῦ ἐψηφίσθη ἤδη.

Αἱ ἀνωτέρω παρατηρήσεις μόνον σκοπὸν εἶχον ν' ἀποκρούσωσι τὴν δόξαν, ὅτι τὸ βυζαντινὸν δίκαιον εἶναι καὶ νῦν ἔτι ξένος νόμος ἐπιβληθεὶς εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ὑπὸ τοῦ κατακτητοῦ (1), καὶ ὅτι ἡ

τὰ ἑξῆς ἐν ἄρθρῳ 80. «Ἄχρι τῆς κοινοποιήσεως τῶν εἰρημένων κωδίκων, κατὰ μὲν τὰ πολιτικὰ καὶ ἐγκλήματα ἰσχύουσιν οἱ νόμοι τῶν ἡμετέρων ἀειμνήστων αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.... κατὰ δὲ τὰ ἐμπορικά, ὁ ἐμπορικὸς τῆς Γαλλίας κώδιξ».—Ἡ δὲ Γ. ἐν Τροιζῆνι κατὰ τὸ 1827 συγκροτηθεῖσα ἐθνικὴ συνέλευσις ὥρισεν ἐν τοῖς ἄρθροις 99 καὶ 142 τοῦ συντάγματός της ὅτι, (ἄρθρον 99) «νὰ συνταχθῶσι νέοι κώδικες βάσιν ἔχοντες ἰδιαιτέρως τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν». (ἄρθρον 142) ..ἕως ὅτου δημοσιευθῶσιν οἱ κατὰ τὸ ἄρθρον 99 συντακτέοι κώδικες, οἱ βυζαντινοὶ νόμοι καὶ τὸ ἀπάνθισμα τῶν ἐγκληματικῶν τῆς Β. ἐθνικῆς συνελεύσεως καὶ οἱ παρὰ τῆς ἑλληνικῆς πολιτείας δημοσιευμένοι νόμοι ἔχουσιν ἰσχύν. Εἰς δὲ τὰ ἐμπορικὰ ἰσχύει ὁ ἐμπορικὸς τῆς Γαλλίας κώδιξ».

(1) Διὰ τοῦτο δὲ προταθέντος ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν τοῦ ἰσχυρισμοῦ, ὅτι ὁ βυζαντινὸς νόμος δὲν ἰσχύει παρ' ἡμῖν καθὸ μηδέποτε δημοσιευθείς, τὸ δικαστήριον ἀπέρριψε τὴν πρότασιν, σκεφθὲν ὅτι «ὁ νόμος οὗτος, μὴ ὢν οὔτε ξένος οὔτε νέος, δὲν χρήζει δημοσιεύσεως». Ἀπ. 1060 τοῦ 39.

ὁ Ἁρμενόπουλος τὸ ἐγχειρίδιον αὐτοῦ. Ἀλλὰ περὶ τούτων παρατηρητέον· ὁ Ἁρμενόπουλος κατήρτισε τὸ ἔργον αὐτοῦ οὐ μόνον ἐξ ἐπισήμων συλλογῶν τῶν βυζαντινῶν νόμων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἰδιωτικῶν συγγραφῶν (Παπ. § 13), δῆλον δὲ, ὅτι πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς σιωπῆς τῆς Ἑξαβίβλου δυνάμεθα νὰ ποιήσωμεν χρῆσιν μόνον τῶν διατάξεων τοῦ βυζαντινοῦ νόμου, ἐξ ὧν ἠρύσθη τὸ πόνημα αὐτοῦ ὁ Ἁρμενόπουλος, οὐχὶ δὲ τῶν ἰδιωτικῶν ἐκείνων συγγραφῶν αἵτινες οὐδέποτε ἔσχον νομοθετικὸν κῦρος. Τοιαῦται δὲ διατάξεις εἰσὶ τὰ Βασιλικά, οἷς (ἔστω καὶ διὰ τῆς συνόψεως αὐτῶν) ἐχρήσατο ὁ Ἁρμενόπουλος καὶ αἱ Νεαραί· ἀλλὰ καὶ τὰ Βασιλικά, καθὸ ἑλληνικὴ παράφρασις τῶν ἰουστινιανείων συλλογῶν, οὐδόλως ἀποκλείουσι τὴν χρῆσιν τῶν συλλογῶν τούτων, οὔτε τῶν Νεαρῶν, τῶν τε πρὸ τοῦ Λέοντος καὶ μετ' αὐτὸν ἐκδεδομένων, οὔτε τῆς Ἐπαναγωγῆς, τῆς περιλαβούσης ἐν συνόψει τὸ ἐν τοῖς Βασιλικοῖς πλάτος τῶν νόμων. Ὅθεν πάντων τούτων τῶν νομοθετικῶν στοιχείων ἐξ ὧν, εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως, ἠρύσθη τὸ ἔργον αὐτοῦ ὁ Ἁρμενόπουλος, δικαιούμεθα καὶ ὀφείλομεν νὰ ποιήσωμεν χρῆσιν, πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν χασμάτων τῆς Ἑξαβίβλου ἢ καὶ πρὸς διόρθωσιν τῶν ἐκ παροράματος κακῶς ἐν αὐτῇ συνοψισθέντων· διότι ὁ Ἁρμενόπουλος δὲν ἦτο νομοθέτης ἀλλ' ἐρανιστής, οὐδεμίαν ἔχων ἐξουσίαν νὰ καταργήσῃ τοὺς ἐν τῷ καιρῷ αὐτοῦ ἰσχύοντας νόμους. Ἐκτὸς δὲ τῶν ἀμέσων καὶ ἐμμέσων τούτων πηγῶν τῆς Ἑξαβίβλου, ποιοῦνται χρῆσιν τὰ δικαστήρια καὶ τῶν ἐν § 12 Παπ. ἀναφερομένων νομικῶν συγγραφῶν κατ' ἐπικουρίαν πρὸς διευκρίνησιν τῶν κειμένων τοῦ βυζαντινοῦ νόμου, μάλιστα ἐὰν πεισθῶσιν, ὅτι αἱ συγγραφαὶ ἐκεῖναι περιέχουσι τὴν ὑπὸ τῆς σταθερᾶς τῶν τότε δικαστηρίων νομολογίας δοθεῖσαν ἑρμηνείαν τοῦ κειμένου τῶν νόμων.

Ἐκ τούτων συνάγομεν τὰ ἑξῆς περὶ τῆς χρήσεως τῆς Ἑξαβίβλου καὶ τῆς σχέσεως αὐτῆς πρὸς τὰς νομοθετικὰς συλλογάς, ἐξ ὧν κατηρτίσθη.

1) Τὰ κείμενα τῶν Νεαρῶν τοῦ Λέοντος, τοῦ Κωνσταντίνου, τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοκρατόρων οὐ μόνον χρησιμεύουσιν εἰς ὀρθὴν κατάληψιν τῶν ἐν τῇ Ἑξαβίβλῳ ἐπιτομῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ προτιμῶνται τούτων, ὁσάκις ὁ συντάκτης τῶν ἐπιτομῶν παρεξήγησε τὰ κείμενα τῶν Νεαρῶν ἐκείνων.

2) Ὁσάκις ἡ Ἑξάβιβλος περιέχει ἀτελεῖς ὁρισμούς, ἀποσπασθέντας ἐκ θεσμοῦ ὁλοκλήρου, διὰ τοῦτο δὲ ἀνεπαρκεῖς καὶ δεομένους ἀναπληρώσεως, ἀδιστάκτως ἐπιχειροῦμεν αὐτὴν ἐκ τῶν νόμων, ὧν ἀτελὴς σύνοψις εἶναι ἡ Ἑξάβιβλος· διότι ὁ Ἁρμενόπουλος σύνοψιν

τοῦ δικαίου προὐτίθετο νὰ συντάξῃ καὶ οὐδόλως ὑποτίθεται ὅτι ἐθεώρει κατηργημένον πᾶν τὸ μὴ περιληφθὲν εἰς αὐτήν (1).

3) Ὁσάκις ὁ Ἀρμενόπουλος σιωπᾷ ἐντελῶς περί τινος θεσμοῦ, ἡ ἀναπλήρωσις τοῦ χάσματος δέον νὰ γίνηται ἀδιστάκτως ἐκ τῶν πηγῶν αὐτοῦ, διὰ τὸν αὐτὸν πρὸ μικροῦ ἐκτεθέντα λόγον (1), ἐκτὸς ἐὰν ἀσφαλεῖς ἀποδείξεις πείθωσιν, ὅτι ἡ παράλειψις τοῦ θεσμοῦ ἐγένετο διὰ τὴν ἀχρηστίαν εἰς ἣν οὗτος περιέστη.

4) Οὐδ' ἐὰν ἡ παραλειφθεῖσα διάταξις ἦναι ἐξαιρετικὴ δικαιούμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν τὸν ἐν τῇ Ἑξαβίβλῳ κανόνα, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τὸ κράτος τούτου διεστάλη, παραλειφθείσης τῆς εἰδικῆς καὶ ἐξαιρετικῆς ἐκείνης διατάξεως, διότι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, αἱ τοιαῦται διατάξεις εἰςήχθησαν ἐκ πνεύματος ἀληθοῦς δικαιοσύνης, πρὸς θεραπείαν τῆς τοῦ κανόνος τραχύτητος, ὅςτις ἐφαρμοζόμενος ἐν τῇ ἄκρᾳ αὐτοῦ ἀπλότητι καὶ αὐστηρότητι ἤθελε μᾶς φέρει εἰς ἄκραν ἀδικίαν· ὅθεν χρώμενοι τῇ προκειμένῃ σκατ' ἐπιτομὴν συλλογῇ, ἀσφαλέστερον εἶναι, ἐν ἀμφιβολίᾳ, ν' ἀκολουθήσωμεν τοὺς νόμους οὓς ἐσυνόψισεν ὁ Ἀρμενόπουλος ἢ νὰ θεωρήσωμεν κατηργημένον πάντα ὑπ' αὐτοῦ παραλειφθέντα ὁρισμόν (3).

5) Ὁσάκις ἐν τῇ Ἑξαβίβλῳ περιέχεται οὐχὶ διάταξις νόμου, ἀλλὰ δόξα συγγραφέως συγκρουομένη πρὸς τὰς ἐν ταῖς πηγαῖς τῆς Ἑξαβίβλου περιεχομένας διατάξεις τῶν νόμων, ἡ δόξα αὕτη δὲν κατισχύει τῶν διατάξεων τούτων. Δ. χ. κατὰ τὸν Ἀρμενόπουλον (Γ. 3) 69, ἡ ἀγωγὴ τῆς διαῤῥήξεως τῆς ἀγοραπωλησίας λόγῳ ὑπερόγκου βλάβης κινεῖται ἐντὸς τετραετίας ἀπὸ τῆς πωλήσεως. Ἡ δόξα ἀποδίδεται εἰς τὸν νομοδιδάσκαλον Στέφανον, ἀλλ' οὐδεὶς βυζαντινὸς νόμος ὑπάρχει ὑπὲρ αὐτῆς· ὅθεν ἐὰν δὲν παραδεχθῇ τις τὴν διὰ τῶν Ῥοπῶν (Κεφ. ΚΖ. § 6) μαρτυρουμένην νομολογίαν τῶν βυζαντινῶν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὡς ἔχουσαν ἰσχὺν νόμου, δὲν δύναται νὰ γενῇ δεκτὴ ἡ ἐν τῇ Ἑξαβίβλῳ δόξα, ὡς διάταξις τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου (4). Εὐρ. 21 σ. 342 ἑπ.

Περὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ ὁμιλεῖ καὶ ὁ Καλλιγᾶς (α. § 35 ἔκδοσις β'). Διὰ βραχέων δὲ παρατηροῦμεν ὅτι ἐκτίθησι τὰ ἑξῆς·

---

(1) Ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 4326, 4423, τοῦ 1847, 4284 τοῦ 1849. Εὐρ. γ. σ. 367—371.

(2) Ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 4284 τοῦ 1847. Ἀπόφασις ΑΠ. 136 τοῦ 48. ὅρα τὴν ἐν σ. ιη. σημ. 2.

(3) Ἀπ. ΑΠ. 78 τοῦ 47.

(4) Παπαῤῥηγοπούλου § 21. Πρβ. Καλλ. α. § 35 ἔκδ. 2.

Ὁσάκις ὁ Ἁρμενόπουλος παρέχει νύξιν τινὰ θεσμοῦ ἐκτελεστέου, δυνάμεθα ἐκ τῶν γνησίων πηγῶν νὰ κατασκευάσωμεν πάλιν τὸ ὅλον (1). Σιωπῶντος δὲ τοῦ Ἁρμενοπούλου; Διακριτέον, ἂν ἡ σιωπὴ ἦναι ἀποδοτέα εἰς τὴν ἀτέλειαν τῆς συνόψεως, ἢ εἰς ἣν περιέπεσε τυχὸν ὁ θεσμὸς ἀχρηστίαν· ἄνευ δὲ σπουδαίων λόγων δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὸ δεύτερον, ἵνα μὴ εὑρεθῶμεν ἐστερημένοι νόμου· ὅθεν προτιμότερον νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ ἐπιτομὴ εἶναι ἀτελὴς (2).

Τί δὲ ἂν παραλειφθεῖσα διάταξις ἦναι εἰδικὴ καὶ ἐξαιρετική; ἐφαρμόζοντες κατὰ γράμμα τὸ ἄρθρον 1 τοῦ νόμου τῆς 23 Φεβρουαρίου 1835 πρέπει ν' ἀποῤῥίψωμεν ὅλας τὰς ὑπὸ τοῦ Ἁρμενοπούλου παρουσιασθείσας ἐξαιρέσεις. Ἀλλὰ προσέχοντες εἰς τὴν ἰδιότητα τῶν ἐξαιρέσεων, ἔχομεν ἀφορμὴν νὰ περιστείλωμεν τὴν ἄδειαν ταύτην. Πολλαὶ ἐξαιρέσεις συνέχονται ἀναγκαίως μετὰ τοῦ κανόνος αὐτῶν, ὅςτις ἄλλως περιπίπτει εἰς δεινὰ ἀτοπήματα. Εἶναι λοιπὸν, (λέγει ὁ Καλλιγᾶς αὐτ.) ἔργον σπουδαίας προςοχῆς νὰ διαστείλωμεν τί εἰςήχθη ὡς ἀναγκαία ἐξαίρεσις ἐκ πνεύματος δικαιοσύνης καὶ ἐπιεικείας, πρὸς διόρθωσιν τῆς τραχύτητος τοῦ κανόνος, ὅτε ἡ σιωπὴ τοῦ Ἁρμενοπούλου δὲν δύναται νὰ μᾶς ἀποστερήσῃ αὐτοῦ. Ὁ Ἄρειος Πάγος ἐφήρμοσε τὸν Ἀναστασιανὸν νόμον καίτοι μὴ μνημονευόμενον ἐν τῷ Ἁρμενοπούλῳ. (Ἀπ. 78 τοῦ 1847 ἐν Εὑρ. λ. παραχώρησις. Καλλ. γ. § 324, 403 α. σ. 113).

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν οἱ κανόνες τῆς ἐν Τριδέντῳ συνόδου (ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου 33 τοῦ 1841) καὶ ἡ Νεαρὰ τοῦ Κυροῦ Ἀθανασίου, καθὸ διάταξις πατριαρχική. Ἀπ. ΑΠ. 253 τοῦ 49.

6) Αἱ ἐν τῷ Ἁρμενοπούλῳ διατάξεις κατισχύουν τῶν ἐν τῷ κώδικι, ὅταν ἀντιφάσκωσι· τοιαύτη ἐστί, π. χ. ἡ περὶ τῆς ὑπὸ τρίτου ἐπαγομένης βίας διάταξις 5 τοῦ Κώδ. (2, 20), τῆς ὁποίας ὑπερισχύει ἡ ἐν Ἁρμενοπούλῳ 7 (α, 11) ἥτις περιέχεται πλατύ-

---

(1) Ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 4423 τοῦ 47 ἐν Εὑρετ. γ. σ. 368.

(2) Ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 4284 τοῦ 47 ἐν Εὑρετ. γ. σελ. 370. Ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου 136 τοῦ 1848. Αἱ τοῦ Ζήνωνος διατάξεις περὶ τῶν μεταξὺ δημοσίου καὶ ἰδιωτῶν συναλλαγμάτων δὲν ἰσχύουσι, καθὸ μὴ περιεχόμεναι εἰς τὴν Ἑξάβιβλον. Ἀπ. 276 τοῦ 39 ΑΠ.

τερον καὶ ἐν ταῖς Βασιλικοῖς (10, 2) 28. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου 75 τοῦ 1846. — Πρβλ. Εὑρετήριον τόμ. 16 σελ. 102—107 ἑπ.

7) Ὡσαύτως δὲν ἔχουν ἰσχὺν νόμου ἄλλαι αὐτοκρατορικαὶ διατάξεις, ὅταν ἐν τῇ Ἑξαβίβλῳ ἐξαντλῆται ἡ ὕλη· π. χ. ὡς πρὸς τὸν λόγον ἂν ὁ σεληνιασμὸς ἐπάγηται διαζύγιον. (ὅρα τὴν περὶ τούτου νομολογίαν εἰς Εὑρ. 11 σ. 120).

ζ) Παρατηρητέον ὅτι νομομαθεῖς τινες (ὅρα Σόλωνος σελ. 294 ἑπόμεν., 345 ἑπόμεν., 569 ἑπόμεν.) ἀξιοῦσιν ὅτι ἀφοῦ ἀπὸ τῆς δεκάτης πέμπτης Αὐγούστου 1830 οἱ Βυζαντινοὶ νόμοι ἴσχυον ἀπολύτως, ἐφ' ὅσον δὲν ἐμεσολάβει τροποποίησίς τις, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης μέχρι τῆς βασιλείας δὲν ἐξεδόθη διάταξις ἐναντία, διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 23 Φεβρουαρίου 1835 δὲν ἐσκόπει (κατ' αὐτοὺς) ὁ νέος νομοθέτης νὰ φέρῃ εἰς τὸ τέως ἰσχῦον βυζαντινὸν δίκαιον ἄλλην μεταβολὴν εἰμὴ νὰ δώσῃ ἰσχὺν ἀνωτέραν εἰς τὰ ἔθιμα, καὶ νὰ παρέξῃ ἓν πρόχειρον κείμενον αὐτοῦ, τὴν Ἑξάβιβλον· ἑπομένως ὅτι ἐκ τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου, ὅπερ μέχρι τοῦ 1835 ἴσχυεν, ἠκυρώθη α) πᾶν ὅ,τι ἀντέβαινεν εἰς τοὺς νέους νόμους· β) πᾶν ὅ,τι ἀντέβαινεν εἰς τὰ ἔθιμα· ἐν τούτοις, φέρει ἡ διατριβὴ αὕτη, ἡ γραμματικὴ σύνταξις τοῦ διατάγματος τούτου ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἀμφιβολίας, πρὸ πάντων ἡ ἔκφρασις «οἱ ἐμπεριεχόμενοι εἰς τὴν Ἑξάβιβλον», διότι συμπεραίνουν ἄρα οἱ μὴ περιεχόμενοι εἰς τὴν Ἑξάβιβλον δὲν ἰσχύουν»· ἡ ἀμφιβολία αὕτη ὅμως αἴρεται εὐκόλως, ὅταν δὲν λησμονήσῃ τις τὰ προηγούμενα τοῦ διατάγματος αὐτοῦ, ὡς ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν· ἀλλὰ καὶ τὸ γράμμα τοῦ διατάγματος ἑρμηνευόμενον ἀπροκαταλήπτως μᾶς πείθει, ὅτι δὲν ἀποκλείει τοὺς μὴ περιεχομένους εἰς τὴν Ἑξάβιβλον· καὶ τῷ ὄντι· παρ' ἡμῖν ἴσχυον οἱ βυζαντινοὶ νόμοι, λοιπὸν δὲν μᾶς δίδει τὸ διάταγμα κατὰ πρώτην φορὰν τοὺς νόμους τούτους· ἐὰν κατὰ πρώτην φορὰν εἰσήγοντο, ἠθέλαμεν σκεφθῇ πολὺ ἁπλῶς καὶ φυσικῶς, ὅτι οἱ βυζαντινοὶ νόμοι ἦσαν πάντοτε ξένοι· ὁ νομοθέτης μας υἱοθέτησε τοὺς περιεχομένους εἰς τὴν Ἑξάβιβλον, ἄρα οἱ λοιποί, ὡς μὴ υἱοθετηθέντες, μένουσι πάντοτε ξένοι. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ βυζαντινοὶ νόμοι ἦσαν ἡμέτεροι, διὰ νὰ παύσωσι φέροντες τὴν ἰδιότητα ταύτην, ἔπρεπε νὰ τοὺς ἀποκληρώσῃ ῥητῶς, ὅπως ἔπραξε διὰ τῶν ἄλλων νόμων (πολ. δικον.) καὶ διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 23 Φεβρουαρίου ὅταν ἔδωκεν ὑπερτέραν ἰσχὺν εἰς τὰ ἔθιμα, εἴτε λέγων ὅτι «οἱ μὴ περιεχόμενοι εἰς τὴν Ἑξάβιβλον δὲν ἰσχύουσιν» εἴτε μεταχειριζόμενος ἰσοδυνάμους ἐκφράσεις περιορ:-

στικῶς, ὡς π. χ. ἐκ τῶν βυζαντινῶν νόμων ἰσχύουσιν μόνον οἱ περιεχόμενοι εἰς τὴν Ἑξάβιβλον ἢ ἁπλῶς «μόνοι οἱ εἰς τὴν Ἑξάβιβλον θέλουν ἰσχύει»· τοιαύτην ὅμως περιοριστικὴν ἔκφρασιν δὲν μεταχειρίζεται, ὅθεν θὰ εἴπωμεν ὅτι, ἐπειδὴ ὁσάκις ἠθέλησεν ὁ νομοθέτης ν' ἀκυρώσῃ τοὺς βυζαντινοὺς νόμους τὸ εἶπε ῥητῶς ἢ σιωπηλῶς, θέτων ἀντ' ἐκείνων ἄλλους νόμους, ἐνταῦθα δὲ οὔτε ῥητῶς οὔτε σιωπηλῶς (διότι δὲν ἔθεσεν ἄλλους) εἶπε τοιοῦτό τι, συνάγομεν ὅτι οἱ μὴ περιεχόμενοι εἰς τὴν Ἑξάβιβλον δὲν ἠκυρώθησαν, ἐὰν δὲν ἀντιβαίνωσιν εἰς τοὺς νέους νόμους καὶ εἰς τὰ ἔθιμα, καὶ ἑπομένως ἰσχύουσιν ὡς καὶ πρότερον. Εἰς τὴν ἐρώτησιν δὲ «ἐὰν ὁ νομοθέτης δὲν ἐσκόπει νὰ φέρῃ τροποποίησιν διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 23 Φεβρουαρίου 1835 διατί μετεχειρίσθη «οἱ ἐμπεριεχόμενοι εἰς τὴν Ἑξάβιβλον τοῦ Ἁρμενοπούλου», ἡ ἀπάντησις ἐξετέθη ἀνωτέρω· δηλαδὴ συλλογὴν καθαρὰν τῶν πολιτικῶν βυζαντινῶν νόμων δὲν εἴχομεν, ἡ χρῆσις τῶν Βασιλικῶν καὶ σπανία καὶ δυςμεταχείριστος ἦτον κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν, διά τε τὸ ὀγκῶδες τῆς ὕλης καὶ τὸ ἀμέθοδον τῆς καταταξεώς της, καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν νομομαθῶν ἀνδρῶν· ἡ μᾶλλον περιεκτικὴ καὶ οἰκειοτέρα εἰς τοὺς Ἕλληνας συλλογὴ ἦτον ἡ τοῦ Ἁρμενοπούλου. Ἐπρόκειτο περὶ προςωρινότητος καὶ περὶ κειμένου τοῦ ἰσχύοντος δικαίου μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ συντασσομένου κώδικος· κατάλληλος ἑπομένως ἦτο διὰ τὴν ἀνάγκην ταύτην ἡ συλλογὴ τοῦ Ἁρμενοπούλου, ἀλλ' αὕτη δὲν ἦτο καθαρῶς νομοθετικὸν ἔργον, ἦτον ἰδιωτικὸν βιβλίον ἰσχύον πρότερον παρ' ἡμῖν ὡς συμβουλευτικόν. Ὁ νομοθέτης λοιπόν, θέλων ἀφ' ἑνὸς νὰ μᾶς δώσῃ πρόχειρον συλλογὴν γραπτήν, μᾶς δίδει τὴν Ἑξάβιβλον τοῦ Ἁρμενοπούλου, θέλων δὲ νὰ διακρίνῃ ὅτι οὐχὶ τὰ πάντα ἐν τῇ Ἑξαβίβλῳ κείμενα περὶ τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου θέλει νὰ ἰσχύουν (ἵνα μὴ νεωτερίσῃ δηλαδή), ἀλλὰ μόνον τὰ ἐκ πηγῆς αὐτοκρατορικῶν νόμων, εἶπεν, ὅτι ἰσχύουσιν οἱ αὐτοκρατορικοὶ νόμοι. Ἐκ τῆς ἀνάγκης λοιπὸν ὅτι εἰς τὸ βιβλίον (ἡ Ἑξάβιβλος Ἁρμενοπούλου) ἐμπεριέχονται αὐτοκρατορικοὶ νόμοι, λέγει «οἱ ἐμπεριεχόμενοι εἰς τὴν Ἑξάβιβλον τοῦ Ἁρμενοπούλου», οὐχὶ δὲ διὰ νὰ χωρίσῃ τοὺς μὴ ἐμπεριεχομένους.

Ὅτι τοιοῦτον εἶναι τὸ πνεῦμα τοῦ διατάγματος (ἐξακολουθεῖ ἡ διατριβή) ἐξάγεται καὶ ἐκ τῶν ἑξῆς παρατηρήσεων.

α) Ἂν ὁ σκοπὸς τοῦ διατάγματος ἦτο νὰ δώσῃ ἰσχὺν νόμου εἰς τὰς ἐν τῇ Ἑξαβίβλῳ ἐμπεριεχομένας αὐτοκρατορικὰς μόνον διατάξεις, καὶ οὐχὶ νὰ παρέξῃ ἁπλῶς κείμενον ἢ συλλογὴν πρόχειρον τοῦ ἰσχύοντος δικαίου (ἐπειδὴ δὲν ἐξαιρεῖ τοὺς πρότερον δημοσιευ-

θέντας νόμους), θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ παραδεχθῶμεν ἐκ τῶν περὶ ἑρμηνείας νόμου ἀξιωμάτων, ὅτι τὸ διάταγμα τῆς 23 Φεβρουαρίου 1835 ἠκύρωσε τοὺς προγενεστέρους πολιτικοὺς νόμους, τὴν πολιτικὴν δικονομίαν καὶ τὸν ὀργανισμὸν τῶν δικαστηρίων, ἐφ' ὅσον ἡ Ἑξάβιβλος περιέχει ἀντιθέτους διατάξεις, κατὰ τὸν κανόνα ὅτι οἱ μεταγενέστεροι νόμοι ἀκυροῦσι τοὺς προγενεστέρους, ὅπερ οὐ μόνον εἰς οὐδενὸς τὴν διάνοιαν διῆλθεν, ὧν μαρτυρεῖ ἡ πρᾶξις, ἀλλὰ καὶ μεταγενέστεροι εἰδικοὶ νόμοι, οἵτινες ἀναφέρονται εἰς τὴν πολιτικὴν δικονομίαν καὶ τὸν ὀργανισμὸν τῶν δικαστηρίων, προςέτι μαρτυροῦσιν, ὅτι δὲν εἶχε τοιαύτην διάνοιαν ὁ νομοθέτης (1).

β) Ἦτο γνωστὸν εἰς τὸν νομοθέτην καὶ πάντες γνωρίζομεν, ὅτι πλεῖσται σπουδαῖαι ἔνδικοι σχέσεις ἢ παντάπασι δὲν προβλέπονται ἐν τῇ Ἑξαβίβλῳ ἢ πολὺ ἐλλειπῶς καὶ ἀναγκαζόμεθα νὰ προςτρέχωμεν εἰς τὰ Βασιλικά· εἶναι λοιπὸν ἀπίθανον ὅτι διὰ τοῦ διατάγματος ὁ νομοθέτης, ὅςτις δι' ἰδίων ἔργων ἀπέδειξεν ὅτι ἤθελησε νὰ ἦναι ὅσον τὸ δυνατὸν πληρέστερος εἰς τὰ νομοθετήματά του, οὐ μόνον συγκριτικῶς πρὸς τὴν παλαιοτέραν ἡμῶν νομοθεσίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλας νομοθεσίας, ἐσκόπει νὰ μεταφέρῃ τὸ πλῆρες εἰς τὸ ἐλλειπὲς, ἀντὶ πλήρους δηλαδὴ νομοθεσίας ἰσχυούσης παρ' ἡμῖν, νὰ περιορίσῃ αὐτὴν εἰς ὡρισμένον μέρος αὐτῆς.

γ) Ὅ,τι μέρος τῆς βυζαντινῆς νομοθεσίας ἠθέλησε νὰ ἀκυρώσῃ, τὸ ἐξέφρασε ῥητῶς, εἰπὼν ὅτι ὑπερισχύουν τὰ ἔθιμα· ἄρα ὅ,τι ῥητῶς δὲν ἠκύρωσε, πρέπει νὰ ἰσχύῃ.

Κατὰ τελευταίαν τινὰ ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου (53 τοῦ 1865), τὸ ἀπὸ 23 Φεβρουρίου 1835 διάταγμα ἐκύρωσεν ὡς ἀστυκὸν νόμον ὁλόκληρον τὸν καθολικὸν νόμον τοῦ Λέοντος, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τῶν ἐν τῷ Ἀρμενοπούλῳ Νεαρῶν, καὶ οὐχὶ μόνον τὸ ἐν τῇ Ἑξαβίβλῳ κατ' ἐπιτομὴν καὶ ἀτελῶς ἐκτεθειμένον μέρος αὐτοῦ· ὥςτε ὁ δικαστὴς δύναται ν' ἀνατρέξῃ εἰς τὸν καθολικὸν νόμον, προκειμένου νὰ ἐξετάσῃ ποία παραγραφὴ (τριακονταετὴς ἢ τεσσαρακονταετὴς) χωρεῖ κατὰ τοῦ δημοσίου.

Καταπαύω τὸν περὶ τούτου λόγον παρατηρῶν, ὅτι οἱ δικασταὶ, καίτοι οὔσης τῆς Ἑξαβίβλου τοῦ ἐν ἰσχύϊ νόμου, ἐδίκαζον καὶ

---

(1) Περὶ τοῦ ὅτι τὸ διάταγμα δὲν ἀκυροῖ τοὺς προγενεστέρους νόμους, πολιτικὴν δικονομίαν κλ. καθ' ὅσον ἡ Ἑξάβιβλος ἀντιβαίνει εἰς αὐτοὺς καὶ αὐτοὶ οἱ ἀντιδοξοῦντες Καλλιγᾶς καὶ Παπαῤῥηγόπουλος εἶναι σύμφωνοι, ὡς μαρτυροῦσι τὰ συγγράμματά των.

δικάζουσιν είςέτι κατὰ τὰς εἰς αὐτοὺς γνωστὰς πηγὰς τοῦ Ἀρμενοπούλου, ἤτοι κατὰ τὰς συλλογὰς τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τὰς βυζαντινὰς αὐτῶν ἑρμηνείας, ὥςτε ἂν καὶ δικαίως ὁ παρ' ἡμῖν ἰσχύων νόμος ἦναι αἱ ἐν τῇ Ἑξαβίβλῳ διατάξεις τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, τὰ δικαστήρια μέχρι μέν τινος ἐδίκαζον κατὰ τὰς συλλογὰς τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐπ' ἐσχάτων δὲ καὶ κατὰ τὰ Βασιλικά, πολλαὶ δὲ ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀναιροῦσιν ἀποφάσεις τῶν κατωτέρων δικαστηρίων, ἕνεκα ἐσφαλμένης ἑρμηνείας καὶ κακῆς ἐφαρμογῆς τῶν Πανδεκτῶν καὶ τοῦ Κώδηκος.

Ἰδοὺ δὲ πῶς ἐδικαιολογήθη ἡ κατάστασις αὕτη τῆς νομοθεσίας. Τὸ διάταγμα τῆς 7 Μαρτίου 1835 ὥρισεν, ὅτι πολιτικὸς ἐν Ἑλλάδι νόμος εἶναι αἱ ἐν τῇ Ἑξαβίβλῳ περιεχόμεναι διατάξεις τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων. Ἐὰν ἦναι δυνατὸν νὰ ἀνευρεθῶσιν αὗται ἀκέραιαι ἐν ταῖς πηγαῖς τῆς Ἑξαβίβλου, δὲν εἶναι προτιμότερον νὰ ἐφαρμόζωνται, οὕτως εἰπεῖν, ἐν πρωτοτύπῳ παρὰ ἐν τῇ καταστάσει τῆς κολοβώσεως καὶ τῆς ἀσαφείας, εἰς ἣν κατήντησαν ἐν τῷ ἐρανίσματι τοῦ Ἀρμενοπούλου; Ὁ Ἰουστινιανὸς δὲν ἦτο Βυζαντινὸς αὐτοκράτωρ; Αἱ διατάξεις αὗται δὲν ἀπετέλεσαν τὸ κύριον περιεχόμενον τοῦ Προχείρου νόμου καὶ τῶν Βασιλικῶν, ἀφ' ὧν λέγει ὁ Ἀρμενόπουλος, ὅτι ἠρανίσθη τὸ πόνημα αὐτοῦ;

Ἐὰν ὁ δικαστὴς προςέχῃ μὴ ἐφαρμόσῃ νόμον τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἢ τῶν Βασιλικῶν καταργηθέντα ὑπὸ μεταγενεστέρας διατάξεως, κατὰ τὰ λοιπὰ δὲν πράττει κατὰ τὸν νοῦν τοῦ διατάγματος ἀνατρέχων εἰς τὰς καθαρὰς πηγὰς τῆς Ἑξαβίβλου καὶ προτιμῶν αὐτὰς τῶν πολλάκις ἀσαφῶν καὶ ἀντιφατικῶν ἐρανισμάτων τοῦ Ἀρμενοπούλου;

η) Γνωστὸν δ' εἶναι ὅτι ἄλλαι διατάξεις, (εἴτε ποινικαί, εἴτε τοῦ δημοσίου δικαίου, εἴτε ἀστυνομικαί) περιεχόμεναι εἰς τὸν Ἀρμενόπουλον δὲν ἰσχύουσιν. Ἀπ. ποινικὴ Ἀρ. Πάγου νά. τοῦ 36, Ἀπ. πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 291 τοῦ 49 ἐν λ. παραγραφὴ § 221. ὅρα καὶ Εὐρ. τ. 5 λ. γήπεδα.

θ) Περὶ τοῦ ζητήματος, ποία τῶν πηγῶν εἶναι προτιμοτέρα, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσωμεν ἐνταῦθα. ὅρα δὲ Καλλ. α. § 36 ἐπ. Εὐρ. λ. νόμος σ. 107 ἐπ. 120 ἐπ.

ι) Ἐν τούτοις καὶ κατὰ τὴν μελέτην τοῦ ἀστικοῦ δικαίου ἀνάγκη νὰ προςλάβωμεν ἐκ τῶν ὁρισμῶν τοῦ κανονικοῦ ἡμῶν δικαίου τοὺς

ρυθμίζοντας τὰς σχέσεις τοῦ ἀστυκοῦ βίου, διὸ καὶ τὸ δίκαιον τοῦτο ἀποτελεῖ οὐσιῶδες στοιχεῖον τοῦ ἀστυκοῦ νόμου. Ἀρκεῖ ν' ἀναφέρω, ὅτι ὁ γάμος, ἁγιασθεὶς ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀνυψωθεὶς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ μυστηρίου, ἐῤῥυθμίσθη πολυειδῶς ὑπ' αὐτῆς κατὰ τοὺς ὅρους τῆς συνάψεως καὶ τῆς διαρκείας του. Ἡ καθιέρωσις αὐτοῦ ὡς μυστηρίου ἐμφαίνει τὴν κατὰ θείαν οἰκονομίαν ἕνωσιν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς εἰς σάρκα μίαν καὶ ἐμπεδοῖ τὸν ἱερὸν αὐτὸν δεσμὸν κατὰ τῶν τυχαίων καὶ εὐμεταβλήτων ὁρμῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐπ' ἀγαθῷ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς πολιτείας, ὧν τὸ εὖ εἶναι ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἐν ἀρετῇ ἀνατροφῆς τῶν πολιτῶν. Ἀνέφερα μόνον τὸν γάμον, ἀλλὰ δὲν εἶναι οὗτος ὁ μόνος θεσμός, ὁ διεπόμενος ὑπὸ τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἡμετέρου ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου· τοῦτο ῥυθμίζει καὶ τὰ τῆς περιουσίας τῶν ἐπισκόπων καὶ μοναχῶν καὶ τὰ περὶ ἐντόκων δανείων τῶν κληρικῶν καὶ τὴν πρὸς τὸ ἐπιτροπεύειν καὶ κηδεμονεύειν ἀνικανότητά των καὶ ἄλλα. Ἁρμενόπ. 5, 3. Κανὼν 12 (17) τῆς α'. Οἰκ. Συν. Κανὼν τῆς ς'. Οἰκ. Συν. Νομοκάνων Φωτίου τίτλ. Η. κεφ. ΙΓ. τίτλ. Θ. κεφ. ΚΖ. (πρβ. Εὐρ. λ. σύνοδος ἱερά. ΑΠ. 284 τοῦ *63*, *246* τοῦ 65).

Τὴν μελέτην τοῦ κανονικοῦ δικαίου διευκόλυνον τὰ μέγιστα οἱ ΚΚ. Γ. Ῥάλλης καὶ Μ. Ποτλῆς ἐκδόντες τοῦ πατριάρχου Φωτίου τὸ σύνταγμα τῶν κανόνων τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας (1).

ια) *Ἔθιμα*. Δὲν ἀνήκει ἐνταῦθα ἡ ἔρευνα τῆς φύσεως τοῦ ἐθίμου καὶ τοῦ ζητήματος κατὰ πόσον τὸ ἔθιμον δύναται νὰ καταχθῇ μεταξὺ τῶν πηγῶν τοῦ δικαίου (2).

Ἐνταῦθα ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ὁ τῆς 23 Φεβρουαρίου 1835 νόμος ἔλυσε τὸ ζήτημα περὶ τῆς σχέσεως τοῦ ἐθίμου πρὸς τὸν νόμον ἄλλως, ἢ ὅπως ἔλυσαν αὐτὸ αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι, διότι ἡ μὲν πρωσσικὴ (διάταξις τῆς δημοσιεύσεως τοῦ πρωσσικοῦ ἀστυκοῦ δικαίου § 7) παραδέχεται τὴν ἰσχὺν τοῦ ἐθίμου μόνον καθ' ἃ θέματα ὁ νόμος ῥητῶς ἀποδεχόμενος τὰ τοπικὰ ἔθιμα, ἀναφέρεται εἰς αὐτὰ ἢ συμπληροῦται ὑπ' αὐτῶν, οὐδὲν ὁρίζουσα περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν εἰς τὸ μέλλον δύναται νὰ παραχθῇ γενικὸν ἔθιμον· ἡ δὲ γαλλικὴ περιέχει περὶ ἐθίμων ὁρισμοὺς (ἄρθρον 646, 650, 663, 671, 674, 1736, 1754, 1758. 1777) ἐξ ὧν

(1) Λεπτομερείας περὶ τούτου ὅρα ἐν § 23 τοῦ Παπαῤ.
(2) Ὅρα Εὐρ. 3 σ. 273 ἑπ. καὶ 6 σ. 436 ἑπ.

συνάγεται ἀδιστάκτως, ὅτι γενικὸν μὲν ἔθιμον δὲν δύναται τοῦ λοιποῦ νὰ παραχθῇ, τοπικὸν δὲ ἰσχύει ἐν μόνοις τοῖς θέμασι, καθ' ἃ ὁ νόμος ἀναφέρεται εἰς τοπικὰ ἔθιμα. Ἡ αὐστριακὴ νομοθεσία, καταργοῦσα τὰ προϋπάρχοντα ἔθιμα, οὐδὲν ὁρίζει περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν εἰς τὸ μέλλον δύναται νὰ παραχθῇ γενικὸν ἔθιμον, παραδέχεται δὲ τοπικὰ ἔθιμα μόνον ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων καθ' ἃ νόμος τις ῥητῶς ἀναφέρεται εἰς αὐτὰ (εἰςαγωγικὴ διάταξις τοῦ νόμου τοῦ 1811). Τὸ αὐτὸ περὶ ἐθίμου δόγμα εὑρίσκομεν καὶ ἐν τῷ νομοσχεδίῳ τοῦ σαξωνικοῦ ἀστυκοῦ νόμου (ἄρθρον 21). Ἄλλως, εἴπομεν, ἔλυσε τὸ ζήτημα ὁ ἡμέτερος νόμος τῆς 23 Φεβρουαρίου 1835, ὁρίσας, ὅτι τὰ ἔθιμα ὑπερισχύουσι τοῦ βυζαντινοῦ νόμου, ὃν ἀποδέχεται ὡς ἀστυκὸν τῆς Ἑλλάδος δίκαιον, ὅθεν ταῦτα ἀποτελοῦσιν οὐσιῶδες μέρος τῶν πηγῶν τοῦ ἀστυκοῦ ἡμῶν δικαίου. Οὐδ' ἦτο δυνατὸν νὰ λυθῇ ἄλλως ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ τὸ περὶ ἰσχύος τοῦ ἐξ ἔθους δικαίου ζήτημα. Οἱ λόγοι, οἵτινες ὑπηγόρευσαν τὴν περὶ ἐθίμων ἀνωτέρω διάταξιν τοῦ ἀπὸ 23 Φεβρουαρίου 1835 νόμου, δὲν ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ νέου ἀστυκοῦ νόμου τοῦ ἔτους 1856, οὗτινος ἐλάχιστον μέρος ἐνομοθετήθη. Ὁ νέος οὗτος νόμος προέκειτο νὰ περιλάβῃ πάντας τοὺς ὁρισμούς, οἵτινες, κατά τε τὰ ἔθιμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς μακρᾶς τῶν πολιτισμένων ἐθνῶν πείρας δεδοκιμασμένα δόγματα, θεραπεύουσι πληρέστερον τὰς ἐνεστώσας ἡμῶν ἀνάγκας· συνδυαζόμενος δὲ μετὰ τῶν λοιπῶν ἡμῶν θεσμῶν, ἐπιτρέπει τὴν διὰ τῆς νομολογίας, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἑρμηνείας καὶ τῆς ἀναλογίας, συμπλήρωσιν παντὸς χάσματος καὶ προνοεῖ περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς ἐν τῇ νομοθεσίᾳ ἑνότητος. Ὅθεν κατὰ τὸν νέον τοῦτον νόμον (ἄρθρον 1) τὰ (παραχθησόμενα) ἔθιμα δὲν ἀναιροῦσιν αὐτόν. Σκοπὸς τῆς παρατεθείσης διατάξεως εἶναι καθαρά, ὡς ῥητῶς ἀναφέρει ἡ αἰτιολογικὴ αὐτῆς ἔκθεσις, νὰ λύσῃ ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα ἐὰν ὁ νόμος δύναται νὰ καταργηθῇ δι' ἐθίμου ἢ διὰ τῆς ἀχρηστίας (1).

ιβ) Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ 1828—1832 ἐξεδόθη νέον σύστημα διαθηκῶν, τὸ ὁποῖον ὅμως πρὸ πολλοῦ ἔπρεπε νὰ ἐπιθεωρηθῇ· νέος περὶ ἀποδόσεως τῶν παλαιῶν χρεῶν νόμος κτλ.

Ἀπὸ τῶν πρώτων λοιπὸν χρόνων τῆς Ἱερᾶς ἐπαναστάσεως, ἡ

---

(1) Παπ. § 26 Ῥεν. περὶ πολ. Γ. Κ. Τὰ ἔθιμα, ἰδίως τὰ ἐμπορικά, πότε ὑπερισχύουσι τῶν νόμων; Πρβλ. τὴν περὶ ἐμπορικοῦ δικαίου πραγματείαν τοῦ Δαλαμάρρε τ. 1 § 266 ἑπ.

Ἑλλὰς ἐπρονόησε περὶ εἰςαγωγῆς νόμων· ἔθνος ὅμως ἀγωνιζόμενον περὶ τῶν ὅλων, δὲν δύναται νὰ συντάξῃ κατάλληλον νομοθεσίαν, ἥτις εἶναι ἔργον τῆς εἰρήνης. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ γενόμενα νομοθετικὰ δοκίμια δὲν ἠδύναντο μήτε νὰ ἐφαρμοσθῶσι, μήτε νὰ ζήσωσιν ἐπὶ πολὺν χρόνον.

Ὁ ἀπὸ 2 Μαΐου 1822 ΙΣΤ΄. νόμος τῆς πρώτης περιόδου, ἀτελὲς δοκίμιον ὀργανισμοῦ καὶ διαδικασίας, τῶν τε ποινικῶν καὶ πολιτικῶν δικαστηρίων, οὐδέποτε ἐξετελέσθη ἕνεκα τοῦ πολέμου· μόνον δὲ δικαστήριον, τὸ ὁποῖον καθιδρύθη διαρκοῦντος τοῦ ἀγῶνος, εἶναι τὸ κατὰ τὴν 16 Ἀπριλίου 1837 συστηθὲν ἐν Ναυπλίῳ ἐγκληματικὸν δικαστήριον, τὸ ὁποῖον δικάζον κατὰ τὸ ἀπάνθισμα τῶν ἐγκληματικῶν, ποινικὸν νόμον κυρωθέντα τὴν 18 Ἀπριλίου 1823 διὰ τοῦ ΜΓ΄. ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄστρει Β΄. συνελεύσεως, καὶ τοὺς ποινικοὺς βυζαντινοὺς νόμους, ὀλίγους μόνον μῆνας διήρκεσε. Δὲν μνημονεύομεν τὸ ἐπὶ τῶν λειῶν δικαστήριον, διότι τοῦτο ἦτο μᾶλλον τῶν πολεμικῶν ἢ πολιτικῶν ἔργων παράρτημα, οὐδὲ τὸ διὰ ἀπὸ 18 Μαρτίου 1826 συσταθὲν ἐν Σύρῳ ἐμπορικὸν δικαστήριον, διότι τὸ περὶ τούτου διάταγμα οὐδέποτε ἐξετελέσθη· ὥςτε μέχρι τοῦ 1828 αἱ διαφοραὶ τῶν πολιτῶν διελύοντο δι᾽ αἱρετικῶν κριτῶν, ἐν ἐλλείψει τακτικῶν δικαστηρίων.

Ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος κατὰ πρῶτον καθιδρύθησαν δικαστήρια τακτικά· καὶ κατὰ ταύτην ὅμως τὴν περίοδον, τὰ ἀτελῆ ἔργα τῶν προηγηθεισῶν κυβερνήσεων ἐλήφθησαν καὶ ἐχρησίμευσαν ὡς βάσις τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων.

Ὡς δικονομία πολιτικὴ εἰςήχθη ὁ ΙΣΤ΄. νόμος, τῆς 2 Μαΐου 1822· ὡς ἀστικὸς νόμος, ἡ ἑξάβιβλος τοῦ Ἁρμενοπούλου καὶ οἱ βυζαντινοὶ νόμοι· ὡς ἐμπορικὸς, ὁ κώδιξ τοῦ Ναπολέοντος, ἅτινα εἶχον ἤδη καθιερώσει αἱ ἐθνικαὶ συνελεύσεις· ὡς ποινικὸς νόμος, τὸ ἀπάνθισμα τῶν ἐγκληματικῶν, ὡς ποινικὴ δὲ δικονομία, ἡ ἐγκληματικὴ διαδικασία, ἡ ὑπὸ τοῦ Πανελληνίου συνταχθεῖσα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1829.

Τὸν ὀργανισμὸν τοῦτον τῶν δικαστηρίων, εἰςαχθέντα κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1829, διεδέχθη ἄλλος κατὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1830, καὶ σὺν αὐτῷ νέαι δικονομίαι, πολιτικαί τε καὶ ποινικαὶ εἰςήχθησαν εἰς τὰ δικαστήρια· πάντα ταῦτα, ἔργα τοῦ τότε ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργοῦ, εἶναι μίγμα παράδοξον ἐλευθερίων καὶ δεσποτικῶν διατάξεων, ἀσύμφυλον φύραμα ἀγγλικῶν καὶ ἐνετικῶν θεσμῶν. Ἐν ᾧ καταργεῖται ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ δημοσιότης ἐπὶ τῶν ποινικῶν δικῶν, ἐν τῇ ἀνακρίσει ὁ κατηγορούμενος ἔχει τὸ

δικαίωμα νὰ παρευρίσκηται εἰς ὅλας τὰς ἐξετάσεις τῶν μαρτύρων καὶ νὰ ἔχῃ μάρτυρας τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐκλογῆς πρὸς βεβαίωσιν τῶν γινομένων. Ἀλλὰ καὶ ταύτης τῆς νομοθεσίας ἡ ζωὴ ἦτο ὀλιγοχρόνιος. Ὁ θάνατος τοῦ Κυβερνήτου καὶ αἱ ἐπελθοῦσαι πολιτικαὶ ταραχαί, ἐματαίωσαν τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Εἰς τὴν συγκρότησιν τῶν δικαστηρίων συνέπραττε κατ' ἔτος ἡ Γερουσία, ἡ δὲ βιαία διάλυσις αὐτῆς ἐπέφερε καὶ τὴν ἐντελῆ παῦσιν τῶν δικαστηρίων, ὥςτε ἐπὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ βασιλέως δὲν ὑπῆρχον δικαστήρια.

Τοιαύτη ἦτον ἡ κατάστασις τῆς δικαστικῆς νομοθεσίας ὅταν ἡ ἀντιβασιλεία ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τῆς Κυβερνήσεως. Οὐδὲν ὑπῆρχεν ὁπωσοῦν ἀρχαῖον καὶ ἐῤῥιζωμένον εἰς τὰ ἤθη τοῦ λαοῦ· τὰ πάντα ἦσαν ἀτελῆ καὶ ἀσυνάρτητα ἐρανίσματα ἐκ ξένων νομοθεσιῶν, ἐκ τοῦ προχείρου ὡς ἔργα ἀνάγκης γενόμενα καὶ αὐτόχρημα ἐφήμερα. Ἡ ἀντιβασιλεία, καὶ ἰδίως ὁ ἐπὶ τῶν δικαστικῶν ἀντιβασιλεὺς Λ. Μαυρέριος, λαβὼν γνῶσιν αὐτῶν, κατενόησεν ὅτι οὐδόλως ἠδύνατο νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τοιούτων ἔργων καὶ ὅτι μόνη ἡ εἰςαγωγὴ νομοθεσίας ὅλως νέας, κατὰ τὰς νεωτέρας τῶν πεφωτισμένων ἐθνῶν θεσμοθεσίας συντεταγμένης, ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐξασφαλίσῃ τὸ μέλλον αὐτῆς. Ὅθεν ἐπεδόθη εἰς τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἔργον καὶ μετὰ δύο ἔτη εἰςήχθησαν παρ' ἡμῖν ὁ ὀργανισμὸς τῶν δικαστηρίων, ἡ πολιτικὴ καὶ ποινικὴ δικονομία καὶ ὁ ποινικὸς νόμος. Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου, τὸ σύστημα τῶν ἐνόρκων, καὶ ἡ δημοσιότης τῆς διαδικασίας καθιερώθησαν διὰ τῆς νέας ταύτης νομοθεσίας, ἥτις καὶ κατὰ μέρος ἐξεταζομένη δὲν εἶναι κατωτέρα καμμιᾶς τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν, ἡ δὲ μέχρι τοῦδε ὄχι ὀλιγοχρόνιος πεῖρα μαρτυρεῖ τὴν ἀρετὴν αὐτῆς.—Πρβλ. Ζαχ. σ. 83. Οἰκ. § 11.

Ἐπὶ τῆς πρώτης λοιπὸν ἑλληνικῆς βασιλείας ἐξεδόθησαν σπουδαιότατοι νόμοι, ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ὁποίων ἐμορφώθησαν ἀξιόλογοι δικασταὶ καὶ ἀξιολογώτεροι δικηγόροι· ἐξεδόθησαν δὲ πλεῖστοι ἄλλοι τοῦ ἀστικοῦ δικαίου νόμοι, τοιοῦτοι δ' εἰσὶν ὁ περὶ ἀνηλικότητος, περὶ διακρίσεως κτημάτων, περὶ ἐνεχύρων, περὶ ὑποθηκῶν καὶ πολλοὶ ἄλλοι, πρὸ πάντων ὅμως τὰ ἐν ἔτει 1856 ψηφισθέντα 94 ἄρθρα τοῦ νέου ἡμῶν ἀστικοῦ νόμου καὶ ἐν ἔτει 1861 ψηφισθέντα ἄρθρα 137 περὶ ἀνηλίκων κτλ. καὶ ὁ νόμος περὶ μεταγραφῆς τῆς κυριότητος τῶν ἀκινήτων καὶ τῶν ἄλλων ἐπ' αὐτῶν πραγματικῶν δικαιωμάτων.

[1] Εἰς τὴν ἑρμηνείαν ἑνὸς τῶν νόμων αὐτῶν, τοῦ περὶ ὑποθηκῶν, ἀσχοληθέντες ἐν τῷ παρόντι παρατηροῦμεν.

α) ὅτι τὸ προσχέδιον τοῦ νόμου αὐτοῦ παρεσκεύασεν ὁ νομομαθὴς Φέδερος, μέλος τῆς ἐπεξεργασθείσης αὐτὸ νομοσυζητητικῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις ἐσύγκειτο ὑπὸ τῶν Χ. Κλονάρη, Δημ. Σούτσου, Γ. Α. Ῥάλλη, Κωνσταντίνου Προβελεγγίου, Φέδερ κτλ. Εἰς τοὺς ἄνδρας δ' αὐτούς, ὡς καὶ πᾶσι τοῖς εἰς τοιαῦτα ἔργα ἀσχοληθεῖσιν, ὀφείλεται μεγίστη εὐγνωμοσύνη, καθότι, ὑπείκοντες εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος, ὑπεδύθησαν εἰς τοιοῦτον ἀγῶνα, στερημένοι παντὸς βοηθήματος (1), καὶ παρεσκεύασαν τὴν ὁδόν, ἐφ' ἧς οἱ νεώτεροι δύνανται νὰ βαδίσωσιν ἀπονώτερον καὶ ἀσφαλέστερον·

β) ὅτι εἰς τὴν διαίρεσιν τῆς ὕλης καὶ εἰς τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων ἠκολούθησα κυρίως τὴν περὶ ὑποθηκῶν πραγματείαν τοῦ Κυρίου Καλλιγᾶ, ἀπὸ τῆς ὁποίας καὶ πλήρεις § § ἀντέγραψα, ὡς ἐκ τῶν παραπομπῶν δηλοῦται· ἡ πραγματεία αὕτη, προϊὸν βαθείας μελέτης καὶ εὐρείας παιδείας, τιμᾷ τὸν συγγραφέα, ὅστις, ἵνα συνδυάσῃ τὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεύνας μὲ τὸ πρακτικὸν μέρος, οὐ μόνον ἠνθολόγησε πλούσια ἄνθη ἐκ τῶν ἀρίστων συγγραμμάτων, ἀλλὰ προσέθηκε καὶ οὐκ ὀλίγα ἴδια πορίσματα· ὥστε τὸ σύγγραμμα αὐτὸ ὡς πρακτικὸν καὶ ἐμβριθές, καθίσταται ἀπαραίτητον βοήθημα.—Τὸ ἐπ' ἐμοί, ἐπροσπάθησα νὰ συλλέξω καὶ νὰ συναρμολογήσω τὴν νομολογίαν, συμπαραλαβὼν ἐν τῇ τελευταίᾳ προσθήκῃ ὅ,τι εἶχε διαφύγει τὴν προσοχήν μου· ἐφρόντισα δὲ νὰ δημοσιευθῶσι καὶ αἱ αἰτιολογικαὶ ἐκθέσεις, ἂν καὶ δὲν ἦναι, ὅσον ἔπρεπεν, ἀκριβεῖς· ἔπραξα δὲ τοῦτο, διότι τὸ ἀσφαλέστερον μέσον πρὸς

---

(1) Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ὁ ἀείμνηστος Κλονάρης δὲν εἶχε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μήτε οἴκημα κατάλληλον. (Τοιαύτη ἦτο κατὰ τὸ 1835 ἡ κατάστασις τῆς ἐνδόξου πόλεως τῶν Ἀθηνῶν!) Διὸ καὶ ἀνεφύη φοβερά τις ἔρις· ἀείμνηστε ἀνερ, τίς [illegible] τὰς ἀρετάς σου καὶ τὸν ἀνεξάρτητον καὶ ἀκηλίδωτον δικαστικὸν χαρακτῆρά σου; τίς δὲν ἐνθυμεῖται μετὰ συγκινήσεως τὴν εὔγλωττον καὶ πλήρη ἰδεῶν καὶ ἱστορικῶν ἀξιολόγων ἐπόψεων [illegible] σου ὑπὲρ τοῦ μεγάλου νέου στρατηγοῦ τῆς Ἑλλάδος, τοῦ ἀειμνήστου Κολοκοτρώνη; Εἰς τι ἐν Γαλλίᾳ μουσεῖον ὑπάρχει εἰκὼν παριστάνουσα τὸν πρόεδρον Μολὲ μεταξὺ μυρίων στασιαστῶν ἀπειλούντων τὴν ζωήν του, αὐτὸν δ' ἱστάμενον ἀπτόητον πρὸς [illegible] τοῦ νόμου. Εἰς τὸν γινώσκοντα τὰ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος [illegible] δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ ὅτι [illegible] Κλονάρην;

ἑρμηνείαν τῶν νόμων εἶναι ἡ γνῶσις τῶν πηγῶν καὶ αἰτιολογιῶν αὐτῶν.

Ὁ περὶ ὑποθηκῶν ἡμέτερος νόμος ἔχει μὲν ἐλλείψεις τινὰς καὶ συγχέονται ἐν αὐτῷ ἐνίοτε (1) ἀρχαὶ τοῦ γαλλικοῦ νόμου μὲ ἀρχὰς τοῦ περὶ ὑποθηκῶν αὐστριακοῦ ἢ βαυαρικοῦ συστήματος, ὥςτε εὑρίσκεταί τις, ἔστιν ὅτε, εἰς ἀμηχανίαν, ἀλλ' ἐν γένει θεωρεῖται ὡς εἷς τῶν πληρεστέρων εἰς τὸ εἶδός του. Τίποτε τέλειον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προκύψῃ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἀνθρώπου· μόνον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ κεραυνοβόλου Διὸς προέκυψεν ἡ Ἀθηνᾶ μετὰ τῆς πανοπλίας αὐτῆς· οὐδεὶς ὅμως νομοθέτης εἶναι τόσον σοφός, ὥςτε νὰ προνοήσῃ ἁπάσας τὰς περιπτώσεις, ἁπάσας τὰς περιπλοκάς, ὅσας τὰ ἀέναα κύματα τῶν ἀνεξαντλήτων συνδυασμῶν καὶ συμφερόντων συνεπάγονται καὶ γεννῶσι. Προϊόντος τοῦ χρόνου, αἱ ἔννομοι σχέσεις πολλαπλασιάζονται, ἀναπτύσσονται, περιπλέκονται, νέα δὲ στοιχεῖα προςτίθενται ἐνίοτε, ὡς συνέβη ἤδη παρ' ἡμῖν, εἰς τὰ ἀρχικῶς συγκροτοῦντα τὴν ἐθνικὴν ὁμάδα· ὥςτε ματαίως ὀνειρεύονταί τινες ὅτι ἡ νομοθεσία, ἡ νομοθεσία ἐν συνόλῳ, δύναται, καὶ ἁπλοποιουμένη (2) μάλιστα, νὰ γίνῃ τοιαύτη ὥςτε νὰ ἐκλίπωσιν αἱ δίκαι, μόνη δὲ ἡ καλὴ πίστις νὰ προΐσταται πασῶν τῶν ὑποθέσεων, καὶ ἑπομένως νὰ ζῶμεν ὡς ὁ σοφὸς ἐκεῖνος liber, honoratus, pulcher, rex denique rerum κλ.

Τοῦ χρόνου ὅμως προϊόντος, ὁ νόμος δύναται νὰ ἐπιθεωρηθῇ, νὰ συμπληρωθῇ· ὁ χρόνος, edax rerum, σιωπηρῶς καὶ ἀφανῶς, οὕτως εἰπεῖν, προάγει εἰς τὴν ὁδὸν τῶν βελτιώσεων· ἡ αἰωνιότης εἶναι προσὸν μόνου τοῦ Ὑπερτάτου Ὄντος· aeternum quiddam quod universum mundum regeret imperandi prehibendique sapientia. (Κικ. περὶ νόμων). Καὶ τίς δὲν βλέπει τὴν ἀδιάκοπον παλίρροιαν

---

(1) Ὁ Κ. Καλλιγᾶς σημειοῖ τοιαῦτα τινά.

(2) Ναπολέων ὁ μέγας ἔλεγε ποτέ. Depuis que je entends discuter le code civil, je me suis souvent aperçu que la trop grande simplicité dans la législation est l'ennemi de la propriété. On ne peut rendre les lois extrêmement simples sans couper le noed plutôt que de le délier, et sans livrer beaucoup de choses à l'incertitude de l'arbitraire· que la loi soit moins simple, pourvu qu'elle soit conforme aux principes de la justice civile. (Locré τ. 7 σ. 118).

τῆς ἀνθρωπίνης καταστάσεως; Ἀναβῆτε, λέγει ὁ μέγας τῆς ἐποχῆς ἡμῶν ἱστοριογράφος, τὴν κλίμακα τῶν αἰώνων, μεταβῆτε ἀπὸ τὸν τιμαριωτισμὸν εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν βασιλείαν· ἐπὶ τῆς βασιλείας ταύτης ἐκλέξατε τὸν χρυσοῦν αἰῶνα τῶν Ἀντωνίνων, τὴν πολυχρόνιον εἰρήνην τοῦ Αὐγούστου, δράμετε εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐπισκέφθῆτε τὰς τρισολβίους αὐτῆς πόλεις, τὰς λαμπρὰς Ἀθήνας, τὴν πλουσίαν Κόρινθον· καταβῆτε τὴν κλίμακα, διέλθετε τὰ δύο ἡμισφαίρια, ἀπὸ τὸν ἀπαθῆ Ἰνδὸν, ἀπὸ τὸν φιλόπονον κάτοικον τῆς Κίνας, τὸν τρεφόμενον μὲ ὀλίγον ὀρύζιον, ἐπανέλθετε εἰς ἄλλους λαοὺς, περάσατε τὸν Ὠκεανὸν, διέλθετε ἀπὸ πόλον εἰς πόλον τὰς δύο Ἀμερικὰς, ἐκτεινομένας εἰς δύο μεγάλας νήσους μεταξὺ τῶν δύο ὠκεανῶν, ἀκολουθήσατε τρέχοντα τὸν ἄγριον αὐτῶν κάτοικον, ὅστις, εἰς τὰ ἀπέραντα δάση του, κίνδυνον μόνον ἔχων τὴν ἀποτυχίαν τοῦ κυνηγίου του κατὰ τοῦ ἀγρίου βοὸς, τοῦ ὁποίου τρώγει τὰ κρέατα, πατρίδα δὲ μόνην τὰ κόκκαλα τῶν προπατόρων του, τὰ ὁποῖα φέρει μεθ' ἑαυτοῦ εἰς θήκην δερματίνην, δὲν ὑπόκειται σχεδὸν εἰς τὰς μεταβολὰς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου· ἐπιστρέψατε μὲ πλοῖα Ἀμερικανῶν, μὲ πλοῖα Ἄγγλων, θαυμάσατε τὰ συσσωρευόμενα εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ταμέσεως; ἢ τῆς Ζουΐδερζὲ πλούτη, ἐπισκεφθῆτε τελευταῖον τοὺς ποιμένας τοῦ Ὀβερλάνδ, παρατηρήσατε, ἐν ἑνὶ λόγῳ, τὸ ἀνθρώπινον γένος ὁλόκληρον, ἀκούσατε ὅλας τὰς καρδίας, καὶ ἀποκριθῆτε.—Ὅλα ταῦτα ἀποδεικνύουσιν ὅτι οὐδὲ Ζεὺς πᾶσι ἀνδάνει, ἅπαντα δὲ τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου εἰσὶν ἀτελῆ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον.

Περιττὸν νὰ ζητήσω συγγνώμην διὰ τὴν ἀτέλειαν τῆς συλλογῆς ταύτης, ἥτις δὲν συνετάχθη διὰ τοὺς σοφοὺς, οὔτε ἔχει ἐπιστημονικήν τινα ἀξίωσιν, ἀλλ' ἐφιλοπονήθη ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ καταστήσῃ γνωστὰ εἰς τοὺς πολλοὺς τὰ κυριώτερα περὶ ὑποθήκης ζητήματα. Στερούμενος τῶν ἀπαιτουμένων γνώσεων καὶ βοηθημάτων, δὲν εἶχον μήτε τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν ἵνα τὴν ἀναθεωρήσω· ὁ Κυϊντιλιανὸς παραγγέλλει ν' ἀποθέτωμεν ἐπί τινα χρόνον τὰ γραφόμενα, ἔπειτα νὰ τ' ἀναθεωρῶμεν ὡς νέα πονήματα προςθέτοντες, ἀφαιροῦντες καὶ μεταβάλλοντες (1)· ὅταν δὲ τοιαῦτα συμβουλεύωσι τοιοῦτοι ἄνδρες, τί ὑπολείπεται εἰς ἡμᾶς; ὁ Κικέρων ἐπέστειλε ποτέ·

(1) Πρβ. Κοραῆ ἀπάνθισμα ἐπιστολῶν ὑπὸ Ῥώτα σελ. 283.— Εἰςαγωγὴν Παμπούκη εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ κατὰ Κτησιφῶντος λόγου σ. ι. ἐπ.

«Πολλὰ σᾶς ἔγραψα, ἀλλὰ δὲν εἶχα καιρόν· ἂν περισσότερον καιρὸν εἶχα, ἤθελα γράψει ὀλιγώτερα».

Τόσον εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ περιλαμβάνειν ἰδέας πολλὰς ἐν ὀλίγοις ἀπαιτεῖ καὶ χρόνον μακρύτερον καὶ παιδείαν οὐ τὴν τυχοῦσαν!

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ.

Αἱ δύο αἰτιολογικαὶ ἐκθέσεις τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργείου σ. ξά. ἐπ.

Α) Ὁρισμὸς τῆς ὑποθήκης.

§ 1. Πραγματικὸν δικαίωμα ἐπὶ ἀλλοτρίων ἀκινήτων.—Τὸ δικαίωμα αὐτὸ εἶναι παρακολούθημα ἄλλου.—Ἐγγραφή.

Β) Κτήματα ἐπιδεκτικὰ ὑποθήκης.

§ 2. Ποῖα εἰσὶν ἐπιδεκτικὰ ὑποθήκης; Ἀκίνητα. Ἂν δὲ διεκδικῶνται, συνομολογεῖται ὑποθήκη ἐπ᾽ αὐτῶν; (ὅρα καὶ § 21).
§ 3. Τὰ παρακολουθήματα καὶ προςαυξήματα; οἱ καρποὶ λοιπόν;
§ 4. Αἱ προςωπικαὶ δουλεῖαι; Ἐπικαρπία.
§ 5. Συνέχεια περὶ ἐπικαρπίας.
§ 6. Αἱ πραγματικαὶ δουλεῖαι;
§ 7. Ἡ ἐμφύτευσις;
§ 8. Ἡ διεκδικητικὴ ἀκινήτου ἀγωγή;
§ 9. Ἡ ὑποθήκη;
§ 10. Τὰ πλοῖα;

Ὁ χορηγῶν ὑποθήκην πρέπει νὰ ἦναι κύριος.

§ 11. Ἵνα ἐγγραφῇ ὑποθήκη, πρέπει νὰ ἦναι κύριος ὁ καθ᾽ οὗ ἀποκτᾶται· οὐχὶ δὲ καὶ πρωτοφειλέτης. Μετὰ τὴν μετεγγραφήν; Ἂν κατέχῃ τὸ κτῆμα τρίτος; (ὅρα καὶ § 2).
§ 12. Καὶ κατὰ τοῦ τρίτου, ἂν συναινῇ, ἐγγράφεται ὑποθήκη.
§ 13. Τί θέλει συμβῇ, ὅταν δὲν ἦτό τις ἰδιοκτήτης καθ᾽ ἣν στιγμὴν ἐνεγράφη κατ᾽αὐτοῦ ὑποθήκη, ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα; Παράδειγμα ἐκ τῶν περὶ προικός;

Ἐὰν ὁ ὑποθηκ. δανειστὴς ἀπαντᾷ ἀγοραστὴν μεταγενέστερον τῆς συμπληρώσεως τῆς ὑποθήκης ἢ ἐνυπόθηκον δανειστήν;

§ 14. Ἀντίκειται ἡ νομολογία εἰς τὰ τοῦ κειμένου;

§ 15. Τί, ὅταν ὁ ἀληθὴς ἰδιοκτήτης παρεχώρησεν ὑποθήκην ἐπὶ τοῦ κτήματός του πρὶν ἢ τοῦτο περιέλθῃ εἰς τὸν παραχωρήσαντα ὑποθήκην, καίτοι προγενεστέρως ἐγγεγραμμένην, ἀλλ' ὅτε οὗτος δὲν ἦτον ἔτι κύριος;

§ 16. Ἂν ὁ ἰδιοκτήτης ἐγένετο κληρονόμος ἐκείνου, ὅςτις παρεχώρησεν ὑποθήκην ἄνευ ἀδείας του;

§ 17. Τί, ὅταν ἡ νόμιμος ὑποθήκη ἐνεγράφῃ ἐπὶ κτήματος, μὴ ἀνήκοντος εἰςέτι εἰς τὸν ὀφειλέτην, ὅςτις κατόπιν τὸ ἀποκτᾷ;

§ 18. Ὅταν ὑπάρχῃ συνιδιοκτησία;

Ἡ διανομὴ κοινοῦ πράγματος ὑποθηκευθέντος ὑπό τινος τῶν συγκοινωνῶν προςβάλλεται ὑπὸ τοῦ ἐνυποθήκου δανειστοῦ;

§ 19. Δύναται νὰ ὑποβάλῃ τὶς εἰς ὑποθήκην κτῆμα, οὗ τὴν κτῆσιν προςδοκᾷ ὑπὸ τὸν ὅρον αὐτόν;

§ 20. Ἂν ἡ κυριότης κτήματός τινος μετεβιβάσθη εἰς ἄλλον δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, κατόπιν δὲ ἐγένετο ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης, τί γίνεται;

§ 21. Ἀντιβαδιασμός. Προςωπικὴ κράτησις. (πρβ. § 353). Ὁ ὑποθηκεύσας ἀλλότριον, ἀποζημιοῖ. Ἀγοραστὴς ἀκινήτου ἐν γνώσει τῆς ὑποθήκης.

§ 22. Δικαίωμα περιωρισμένον ἢ εἰς διάλυσιν ὑποκείμενον. Ἡ γνωστοποίησις τῶν περιορισμῶν τούτων πῶς γίνεται; Ἀποτελέσματα ἀνακλήσεως δωρεᾶς ὡς πρὸς τρίτους.

§ 23. Ἐγγραφὴ ὑποθήκης ὑπὸ ὅρον συγχωρεῖται;

§ 24. Οἱ δανεισταὶ ἐνεργοῦσι μεταγραφάς; Παράλειψις τοῦ ὅρου, ὑφ' ὃν ἐγένετο ἡ πώλησις.

§ 25. Δύνασαι νὰ ὑποθηκεύσῃς κτῆμα ὃ ἠγόρασας, ἐν ᾧ προτιμᾶται ἄλλος;

§ 25 δίς. Ἡ περὶ ὑπερόγκου βλάβης ἀγωγὴ ποίαν ἐπιῤῥοὴν ἔχει ὡς πρὸς τοὺς τρίτους;

§ 25 τρίς. Ἡ δὲ διάῤῥηξις τῆς πωλήσεως;

Γ) Τίτλος ὑποθήκης.

§ 26. Ἀπαιτεῖται πρὸς ἐγγραφὴν τίτλος.

§ 27. Ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ ὀφειλέτου καθίστανται πραγματικαί.

§ 28. Ἡ ἐγγραφὴ γίνεται ἐπὶ εἰδικῶς ὡρισμένου κτήματος καὶ δι' ὡρισμένον ποσόν. Πότε δὲ τὸ δικαίωμα τῆς ὑποθήκης ἐκτείνεται εἰς ὅλα τὰ ἀκίνητα;

§ 29. Οἱ πρὸς ὑποθήκην τίτλοι εἰσὶ τρεῖς.

§ 30. Ὑπάρχοντος τίτλου, δὲν ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα διὰ τὴν ἐγγραφὴν ἀπόφασις.

Δ) Δυνάμει τοῦ νόμου.

§ 31. Ἡ ἐπικράτεια διὰ τοὺς φόρους· ὄχι λοιπὸν διὰ πᾶσαν καθυστέρησιν. Διὰ τὰς προσόδους;
Ποίους φόρους;

§ 32. Οἱ ἐγγυηταὶ ἐπὶ κτημάτων τῶν πρωτοφειλετῶν;

§ 33. Ἡ διακήρυξις τῆς ἐνοικιάσεως ἀποτελεῖ τίτλον πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης;

§ 34. Διὰ τὰ χρέη τῶν ἐνοικιαστῶν;

§ 35. Ἡ λογιστικὴ καταδήλωσις;

§ *36. Διὰ τὸν ἔγγειον φόρον ἐπὶ τοῦ προικοδοτουμένου κτήματος;*

§ 37. Ὁ περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμος καὶ ὁ περὶ παραχωρήσεως οἰκοπέδων εἰς Χίους δίδουσι δικαίωμα ὑποθήκης εἰς τὸ δημόσιον; ὅρα κατ. § 39.

§ 38. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.

§ 38 δίς. Ἐγγραφὴ ὑποθήκης ἐπὶ ἐκποιουμένων ἐθνικῶν κτημάτων.

§ 39. Δικαίωμα ὑποθήκης τοῦ δημοσίου δυνάμει τοῦ περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμου.

§ 40. Τὸ δημόσιον ἔχει ὑποθήκην ἐπὶ κτημάτων τῶν μισθωτῶν;

§ 41. Διὰ δάνεια τῆς Τραπέζης τοῦ 1830.

§ 42. Ποίαν ἀγωγὴν ἔχει τὸ δημόσιον, ὅταν παρὰ τὸν νόμον παρεχώρησε γαίας, ἐφ' ὧν τρίτος ἀπέκτησεν ὑποθήκην;

§ 43. Δυνάμει διατάγματος δανειστικοῦ ἐγγράφεται ὑποθήκη;

§ 44. Δικαίωμα ὑποθήκης ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τῶν διαχειριστῶν ἢ τῶν ἐγγυητῶν. Τίνες διαχειρισταί;

§ 45. Εἰσὶ διαχειρισταὶ ὁ δήμαρχος καὶ ὁ εἰσπράκτωρ;

§ 46. Ἐπὶ κτήματος συμβολαιογράφου διὰ τὴν ἐγγύησίν του; Διὰ τὴν ἐγγύησιν τῶν κατὰ τὰ ἄρθρα 236 ἐπ. τῆς ποινικῆς δικονομίας;

§ 47. Δικαίωμα ὑποθήκης ἀνηλίκων. Διὰ ποίας ἀπαιτήσεις;

§ 48. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.

§ 49. Ἐὰν ὑπάρχωσι συνεπίτροποι;

§ 50. Κατὰ τοῦ ψευδεπιτρόπου.

§ 51. Διὰ τὰ πρὸ τῆς διαχειρίσεως χρέη πρὸς τὸν ὑπὸ ἐπιμέλειαν.

§ 52. Κατ' ἐπιτρόπου διορισθέντος παρ' ἀλλοδαπῆς ἀρχῆς; Δικαιόγραφα ἀλλοδαπά. Γυναῖκες μετ' ἀλλοδαπῶν ἢ ἡμεδαπῶν συζευχθεῖσαι;

§ 53. Δικαίωμα ὑποθήκης τῆς συζύγου διὰ τὴν προῖκα, τὰ παράφερνα καὶ διὰ τὰς ἀποζημιώσεις.

Διὰ τὰ ἀκίνητα, ὅταν ἐδόθησαν ἐκτετιμένα· ἀλλὰ διὰ τὴν προγαμιαίαν δωρεὰν καὶ τὰ γαμικὰ κέρδη;

Ἡ περὶ ἀπαιτήσεως προικὸς ὑποθήκη δύναται νὰ ἐγγραφῇ καὶ μετὰ τὸν γάμον καὶ πρὸ αὐτοῦ. (ὅρα καὶ κατ. § 350).

§ 54. Ἡ παρὰ τῆς συζύγου ἐγγραφομένη προϋποτίθησι γάμον νόμιμον.

ὅταν ὁ γάμος τελεσθῇ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ;

ὅταν ὁ γάμος τελεσθῇ μεταξὺ Ἕλληνος καὶ ἀλλοδαπῆς; ἂν οἱ σύζυγοι ἦναι ἀλλοδαποί;

§ 54 δίς. Ἂν τὰ κτήματα τοῦ συζύγου ἀνήκωσιν ἀδιαιρέτως καὶ εἰς ἄλλον, ἡ ὑποθήκη τῆς συζύγου περιορίζεται ἐπὶ τῆς ἰδανικῆς μερίδος του.

§ 55. Παραχώρησις ἐνυποθήκων εἰς ἀντικατάστασιν προικός· διατηρεῖται ἡ ὑπάρχουσα ἐπ' αὐτῶν ὑποθήκη.

§ 56. Ἡ ἔχουσα ὑποθήκην γυνὴ δὲν δύναται νὰ παρακρατήσῃ τὸ κτῆμα, ἀλλὰ τὸ ἐκποιεῖ κατὰ τοὺς νομίμους τύπους.

§ 57. Ἐγγράφεται ὑποθήκη διὰ τὴν προῖκα μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τῆς συζύγου; ἂν δὲ αὕτη καταστάθῃ σχολάζουσα;

§ 58. Δικαίωμα ὑποθήκης τῶν ἀνηλίκων ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πατρός· τῆς δὲ μητρός;

§ 59. Δικαίωμα ὑποθήκης τῶν κληρονόμων, τῶν καταπιστευτῶν καὶ τῶν συγκληρονόμων.

§ 60. Συγχωρεῖται ὑποθήκη ἐπὶ κληρονομικοῦ πράγματος ὅταν ὁ κληρονόμος τὸ ἀπεδέχθη ἐξ ἀπογραφῆς;

§ 61. Ὑποθήκη ἐπὶ ἐκκειμένης κληρονομίας.

§ 62. Τίς προτείνει τὴν ἔνστασιν, ὅτι ἡ ὑποθήκη ἐνεγράφη ἐπὶ σχολαζούσης περιουσίας;

§ 63. Δικαίωμα ὑποθήκης ἀρχιτεκτόνων, ἐργολάβων κτλ. οἱ δανείσαντες πρὸς ἀνέγερσιν οἰκοδομῆς;

§ 64. Ὑποθήκη διὰ τοὺς τόκους καὶ διὰ τὰ ἔξοδα.

§ 65—70. Περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου.

§ 69. Οἱ τόκοι τρέχουν ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς ἢ τῆς πρὸς πληρωμὴν ἐπιταγῆς.

§ 68. Πότε παύουν οἱ τόκοι ἐπὶ κατατάξεως;

§ 71. Τόκοι χορηγοῦνται διὰ τοὺς φόρους;

Ε) Δικαστικὴ ἀπόφασις.

§ 72. Πᾶσα ἀπόφασις ἐπάγεται δικαίωμα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης.

§ 73. Ἡ ἀπόφασις ὅμως πρέπει νὰ ἦναι τελεσίδικος. Τίς δὲ εἶναι τοιαύτη;

Εἶναι ἀδιάφορον ἂν ἐξεδόθη ἀπὸ πολιτικόν, ἐμπορικόν, διοικητικόν, ποινικόν, διαιτητικόν, ἢ ἀλλοδαπὸν δικαστήριον.

§ 74. Τί δὲ ὡς πρὸς τὰς ἐρήμην ἀποφάσεις;

§ 75. Ἡ ἀπόφασις πρέπει νὰ καταδικάζῃ εἰς τὸ νὰ δώσῃ τις, νὰ πράξῃ, ἢ νὰ παραλείπῃ τι.

§ 76. Αἱ περὶ διαζυγίου; αἱ περὶ λογοδοσίας; αἱ ἀναρμοδίως ἐκδοθεῖσαι; αἱ τοῦ εἰρ. κατὰ παρέκτασιν ἐκδοθεῖσαι;

§ 76 δίς. Αἱ κατὰ τῆς ἑταιρίας ἀποφάσεις;

§ 77. Τί θέλει συμβῇ, ὅταν ὑπεσχέθη τις ὑποθήκην ἐπὶ ὡρισμένου πράγματος καὶ κατεδικάσθη εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὑποσχέσεώς του;

§ 78. Τὸ δικαστικῶς ἀναγνωρισθὲν ἰδιωτικὸν ἔγγραφον χορηγεῖ δικαίωμα ὑποθήκης;

§ 79. Ἐγγράφεται ὑποθήκη δυνάμει τοῦ ἐκτελεστηρίου, περὶ οὗ τὸ ἄρθρον 709 πολ; δυνάμει δὲ τοῦ ἐκτελεστηρίου τοῦ προέδρου;

§ 80. Ὅταν οἱ ἀνήλικοι καταδικάζωνται δι' ἀποφάσεως, τὰ κτήματά των δὲν ἐξαιροῦνται τῆς ὑποθήκης. Ἀλλὰ διὰ ποίας ἀπαιτήσεις;

Τὰ προικῷα ὑπόκεινται εἰς ὑποθήκην; Διάκρισις.

§ 81. Δυνάμει κατασχέσεως ἐγγράφεται ὑποθήκη;—Δυνάμει τοῦ πίνακος τῆς κατατάξεως;

§ 82. Ἀπόφασις ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων περὶ πτωχεύσεως κηρύττουσα ἄκυρον τὴν ἐγγραφὴν ὑποθήκης;

§ 84. Ἡ ἐνώπιον δικαστηρίου ἐγγύησις συνεπάγεται ὑποθήκην;

§ 85. Ἡ ἀναγνώρισις τῆς ὑπογραφῆς;

ΣΤ) Ἰδιωτικὴ θέλησις.

§ 86. Ὁ διομολογῶν ὑποθήκην πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἱκανότητα. Οἱ ἀνήλικοι; Οἱ ἀνήλικοι ἔμποροι; Οἱ λαβόντες συγγνώμην ἡλικίας; Οἱ ἐκχωρήσαντες τὴν περιουσίαν των;

Ὁ σύζυγος, ὅςτις ἀντικατέστησε προικῷόν τι κτῆμα;

Ἡ δὲ ἔγκρισις ποῖα ἀποτελέσματα ἐπάγει;

§ 87. Αἱ κοινότητες, οἱ δῆμοι, τὰ σωματεῖα καὶ ἐν γένει τὰ ἠθικὰ πρόςωπα;

Ἐπὶ δημοτικῶν κτημάτων συγχωρεῖται πότε ὑποθήκη; ἐπὶ δὲ μοναστηριακῶν; (κατ. § 352).

§ 88. Ἐπὶ κτημάτων τοῦ δημοσίου;

§ 89. Ὁ ὑποσχόμενος προῖκα κτῆμα, οὗ τὴν ἐπικαρπίαν παρακρατεῖ, δύναται νὰ τὴν ὑποθηκεύσῃ;

§ 90. Οἱ ἐντολοδόχοι πότε δύνανται νὰ συνομολογήσωσιν ὑποθήκην;

§ 91. Πῶς ἐκφράζεται ἡ ἰδιωτικὴ θέλησις;

Διὰ συμφωνίας. Διὰ διαθήκης.

§ 92. Τὸ ἔγγραφον πρέπει νὰ ἦναι ἐπίσημον.

§ 93. Διατάγματα δανειστικά.

§ 94. Ἡ ὑποθήκη εἶναι ἄκυρος διὰ τοῦτο καὶ μόνον ὅτι δὲν συνέπραξεν ὁ δανειστής;

Ἡ ἐκ μέρους τοῦ πιστωτοῦ ἀποδοχὴ ἀνατρέχει;

§ 95. Ἡ ἐντολὴ περὶ παραχωρήσεως ὑποθήκης πρέπει νὰ δίδηται δι' ἐπισήμου ἐγγράφου;

§ 96. Ἔγγραφα συνταχθέντα εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν χρησιμεύουσι πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης; Διατυπώσεις.

§ 97. Τὸ ἐπίσημον ἔγγραφον πρέπει νὰ περιγράφῃ τὸ κτῆμα.

§ 98. Συγχωρεῖται ὑποθήκη δυνάμει ἐγγράφου εἰς διαταγήν;

Ζ) Περὶ ἐγγραφῆς καὶ περὶ τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν.

§ 99. Ἔκτασις τῶν ἀρχῶν τῆς δημοσιότητος καὶ εἰδικότητος. Ἐγγραφὴ ἀρχαίων ὑποθηκῶν.

§ 100. Μία ἀρχὴ δι' ἑκάστην περιφέρειαν.

§ 101. Ἐὰν τὸ κτῆμα ἐκτείνεται εἰς δύο περιφερείας; Δημόσια τὰ ἔγγραφα τῶν ὑποθηκογράφων.

§ 102. Ἀναπλήρωσις ὑποθηκοφυλάκων. Ἐργάσιμοι ὧραι.

§ 103. Διὰ ποίας αἰτίας συμβαίνει ἡ ἀναπλήρωσις;

Η) *Τίνες ζητοῦσιν ἐγγραφήν*.

Θ) Αἴτησις περὶ ἐγγραφῆς.

Ι) *Περὶ προςημειώσεως.*

---

(1) Ἐγγραφὴ προςημειώσεως μετὰ τὴν κατάσχεσιν, σ. 107.

ΙΑ) Διορθώσεις. Σημειώσεις. Έξοδα. Τέλη χαρτοσήμου.

ΙΒ) Ἀποτελέσματα τῶν ὑποθηκῶν.

ΙΓ) Ἔκτασις τῆς ὑποθήκης.

μνεία αὐτῆς εἰς τὸ ἁρμόδιον βιβλίον. Ἀκύρωσις τῆς κατασχέσεως καὶ ἀναίρεσις τῆς ἀποφάσεως.

§ 218. Ἀπαγόρευσις ὑποθήκης μετὰ τὴν πτώχευσιν.

§ 219. Νομολογία ὡς πρὸς αὐτό.

§ 220. Ὡσαύτως.

§ 221. Δικαιώματα τρίτων. Τρίτοι κύριοι.

§ 222. Διατυπώσεις, καθ' ἃς οἱ τρίτοι εἰδοποιοῦνται ἢ παραχωροῦσι τὸ κτῆμα.

§ 223. Ὁ τρίτος κύριος ἔχει τὸ τῆς διζήσεως δικαίωμα; Οἱ ἐγγυηταί;

§ 224. Πῶς κανονίζεται τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως μεταξὺ συνοφειλετῶν καὶ συνεγγυητῶν;

§ 225. Ὁ χορηγῶν ὑποθήκην τρίτος πότε δὲν θεωρεῖται ὡς ἐγγυητής;

§ 226. Ποῖα δικαιώματα ἔχει ὁ τρίτος κάτοχος ὁ ἀναγκαζόμενος νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸν ὑποθηκικὸν δανειστήν;

§ 227. Ἀντικατάστασις τοῦ τρίτου κυρίου εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ δανειστοῦ, ὁσάκις τὸ δοθὲν πρὸς ἐξασφάλισιν κτῆμα περιῆλθεν εἰς πρόσωπον ξένον.

§ 228. Κατὰ τῆς πραγματικῆς ἀγωγῆς χωροῦσιν αἱ περὶ βελτιώσεων ἐνστάσεις.

§ 229. Ἡ ἐκποίησις τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος κατὰ ποίας διατυπώσεις γίνεται;

§ 230. Γνωστοποίησις τοῦ τοιχοκολλήτου γραμματίου.

§ 231. Τί γίνεται, ὅταν εἷς τῶν δανειστῶν ἦναι ἐγγεγραμμένος συνάμα ἐπὶ πολλῶν κτημάτων, ἕτερος δὲ δανειστὴς ἐπὶ ἑνὸς μόνου ἐξ αὐτῶν;

§ 232. Συνέχεια.

§ 233. Συνέχεια.

14) *Περὶ κατατάξεως καὶ περὶ προνομίων.*

§ 234. Διὰ τί ἐπεκράτει περὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ;

§ 235. Ποῖαι αἱ σχετικαὶ διατάξεις; Ἀντικείμενον τῶν ἄρθρων 940 καὶ 941 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

§ 236 δίς. Πρὸ πάσης κατατάξεως ἐπισκοποῦσι τὰ δικαιώματα αὐτῶν οἱ λεγόμενοι δημοδικαστικοί.

§ 236. Ἐπὶ κατατάξεως εἰς τὸ τίμημα κινητῶν ὑπάρχουσι τρεῖς τάξεις δανειστῶν.

§ 237. Πρώτη τάξις. Τὰ γενικὰ προνόμια. Προτάσσονται δὲ

ΙΗ) Σχετικὰ ζητήματα τῆς νομολογίας.

ΙΘ) Ἀπόσβεσις ὑποθήκης· αὔτη ἀποσβέννυται.

Κ) Ἐξάλειψις ὑποθηκῶν.

ΚΑ) *Προσθῆκαι.*

ΠΙΝΑΞ ΛΕΞΙΚΟΣ (1).

(1) Οἱ ἀριθμοὶ δηλοῦσι τοὺς § §, ὅταν δὲ σημειοῦται τὸ σ., σημαίνει τὰς σελ.

Πολιτικαὶ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεις, περιεχόμεναι ἐν λέξει ὑποθήκῃ.

Ἀπόφ.				
127	τοῦ 37	§	1, 6. (ὑποσ. ἐν σελ. 2) § 264 καὶ σ. 71.	
402	»	41	»	281
13	»	42	»	14
24	»	43	»	61, 178
26	»	43	»	9
39	»	43	»	230
43	»	45	»	16
98	»	45	»	14, 18
16	»	46	»	21
82	»	46	»	290, α.
72	»	47	»	8
73	»	47	»	15
100	»	47	»	18
102	»	47	»	10
104	»	47	»	12
142	»	47	»	335
45	»	48	»	233
68	»	48	»	14 ἐν τέλει, 17
168	»	48	»	231
190	»	48	»	37, 38, 122
225	»	48	»	204
46	»	49	»	11
118	»	49	»	18
122	»	49	»	174, 175
140	»	49	»	217
188	»	49	»	336
212	»	49	»	336

Ἀπόφ.				
235	τοῦ 49	§		18
241	»	49	»	118
250	»	49	»	118
287	»	49	»	302, 311
162	»	50	»	244
241	»	50	»	244
55	»	51	»	338
139	»	51	»	325
167	»	51	»	222
233	»	51	»	25, 355
2	»	52	»	26
11	»	52	»	203
33	»	52	»	5, 6
60	»	52	»	5, 6
122	»	52	»	323
141	»	52	»	279
183	»	52	»	339
241	»	52	»	20
270	»	52	»	230
302	»	52	»	14
303	»	52	»	55
303	»	52	»	55
495	»	52	»	86 καὶ σ. 54
1	»	53	»	211
34	»	53	»	21
54	»	53	»	65 66
60	»	53	»	3, 17
61	»	53	»	70 268 ἐπ.
232	»	53	»	18

Ἀπόφ.				
247	τοῦ 53	§	22	
251	» 53	»	217	
283	» 53	»	27	
356	» 53	»	312	
22	» 54	»	359	
97	» 54	»	41	
193	» 54	»	244	
234	» 54	»	7, 25, 344	
235	» 54	»	123	
241	» 54	»	217	
245	» 54	»	4	
267	» 54	»	160	
86	» 55	»	241	
104	» 55	σ	164	
154	» 55	§	313 ἐπ.	
268	» 55	»	290, ϐ. 319	
302	» *55*	*σ*	160	
381	» 55	§	4	
10	» 56	»	18	
22	» 56	»	24	
132	» 56	σ	62 καὶ σ. 91	
146	» 56	§	230	
36	» 57	»	40	
80	» 58	»	17	
148	» 58	»	17	
210	» 58	»	42	
246	» 58	»	210	
268	» 58	»	170	
11	» 59	»	17	
81	» 59	»	170	
114	» 57	»	273	
166	» 59	»	17	
173	» 59	»	97	
174	» 59	»	69, 271	
204	» 60	»	17	
243	» 59	»	68, 203	
23	» 60	»	210	
236	» 60	»	126	
254	» 60	»	86	

Ἀπόφ.				
263	τοῦ 60	§	126	
296	» 60	»	292	
300	» 60	»	210	
302	» 60	»	219	
322	» 60	»	230	
91	» 61	»	126 καὶ σ. 84	
215	» 61	»	230	
232	» 61	»	21	
371	» 61	»	210	
173	» 62	»	219	
190	» 62	»	124	
191	» 62	»	124	
356	» 62	»	285 δὶς	
238	» 63	»	299 δὶς	
242	» 63	»	241	
256	» 63	»	356	
272	» 63	»	219	
290	» 63	»	20	
300	» 63	»	222	
320	» 63	»	82	
356	» 63	»	165	
3	» 64	»	311, 313	
36	» 64	»	3 καὶ σελ. 4 ὑποσ.	
43	» 64	»	22	
97	» 54	»	286	
129	» 64	»	32	
135	» 64	»	170	
184	» 64	»	24	
238	» 64	»	126 καὶ σ. 84	
239	» 64	»	94, 121	
239	» 64	»	121 94	
243	» 64	»	38	
276	» 64	»	240	
316	» 64	»	224	
331	» 64	»	299 δὶς	
351	» 64	σ	160	
384	» 64	§	64 καὶ σ. 41	
402	» 64	»	42	

Ἀπόφ.
8 τοῦ 65 § 350
20 » 65 » 350
114 » 65 » 2, 3 ὑποσ.
119 » 65 » 1, 6. (ὑπ.)
161 » 65 » 86, 350
169 » 65 » 350
179 » 65 » 54

Ἀπόφ.
197 τοῦ 65 § 54
197 » 65 » 172 δὶς
201 » 65 » 8
210 » 65 » 353
243 » 65 » 354
246 » 65 » 352
248 » 65 » 291

Ποινικαὶ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεις, περιεχόμεναι ἐν λέξει ὑποθήκη.

Ἀπόφ.
75 τοῦ 53 § 337

Ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, περιεχόμεναι ἐν λέξει ὑποθήκη.

Ἀπόφ.
823 § 90
1123 σ 164
1146 » 219
1198 § 286
1945 » 177, 148
2348 » 281
2440 σ 63 καὶ § 92
2671 § 178
2742 » 318
3427 » 322
3544 σ 163
3867 § 19
4575 » 329 δὶς
4749 » 317
5274 » 309
6707 » 26
6842 » 323
6850 » 171
7243 σ 68 καὶ § 97
7427 τοῦ 50 § 1, 3 καὶ σελ. 4 ὑποσ. καὶ σ. 163

Ἀπόφ.
7596 § 281
8041 » 315
8531 » 25
8553 » 286
8570 » 60
8763 » 348 δὶς
9141 » 244
9203 » 70, 268 ἐπ.
9349 » 88
9394 » 88
9403 » 13
9407 » 21
9495 σ 54 καὶ § 86
9926 » 68 καὶ § 97
10082 § 17
10083 » 125
10089 » 326
10654 » 284
10697 » 23
10830 » 27
10840 σ 164

Απόφ.			Απόφ.		
10891	§	22	15911	§	278
11297	»	244	16179	»	64, 69
11435	»	123	16263	»	334
11500	»	319	16632	»	307
11666	»	230	17112	»	230
12077	»	313 ἐπ.	17179	»	203
12180	»	68	17691	»	18
12560	σ	54 καὶ § 86	17955	»	18
12571	§	241	18132	σ	53
12579	»	241	18132	§	86
12763	»	268 ἐπ.	18184	»	217
12987	»	6	18270	»	21
13010	»	244	18401	»	348
13014	»	6	18656	»	330
13318	»	17	19134	»	219, 327
13432	»	23	19518	»	82
14127	σ	60 καὶ § 90	20616	»	43
14440	§	328	20792	σ	84
15294	»	310	21735	»	23 καὶ § 285 δὶς 31
15381	»	346	22388	»	84 καὶ § 126
15452	»	282	22427	§	1, 62
15525	»	283	23343	»	350
15715	»	81, 172, 212	464	τοῦ 63	§ 356
15735	»	348			
15843	»	277			

Αποφάσεις τῶν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, περιεχόμεναι ἐν τῇ λέξει ὑποθήκῃ.

Απόφ.					Απόφ.				
259	τοῦ	37	§	97 καὶ σ 69	10	τοῦ	46	§	57
115	»	38	»	340, 342	292	»	47	»	323
10	»	40	»	56	24	»	48	»	290, δ.
85	»	42	»	61, 178	237	»	48	»	323
178	»	42	»	56	18	»	49	»	305
277	»	43	»	73	343	»	49	»	314
65	»	45	»	31, 285	730	»	49	»	323
339	»	45		290, δ.	920	»	50	»	55

Ἀποφάσις τῶν ἐν Πάτραις ἐφετῶν, περιεχόμεναι εἰς τὸ αὐτὸ ἄρθρον (ὑποθήκη).

Παράθεσίς τῶν ἄρθων τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου μὲ τὰς σχετικὰς § §.

Ἄρθρ.		
81	§	315 ἐπ.
82	»	170 ἐπ.
83	»	170 ἐπ. 294
84	»	101, 294, 296
85		
86	»	212, 306 ἐπ. 316 ἐπ.
87	»	105, 110, 310
88	»	303 ἐπ.
89	»	105
90	»	106
91	»	107
92	»	107
93		
94	»	107
95		
96		
97		
98	»	153, 156, 310
99		
100	»	127, 159
101		
102		
103		
104		
105		
106		
107		
108		
109		
110		
111		
112		
113		
114		
115		

ΕΚΘΕΣΙΣ

Τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργοῦ, δι' ἧς ὑπεβλήθη τῇ Α. Μ. τὸ περὶ ὑποθ. ἐπεξεργασθὲν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς νομοσχέδιον.

Βασιλεῦ!

Πρό τινων ἡμερῶν ἡ νομοσυζητητικὴ ἐπιτροπὴ, τελειώσασα τὸ περὶ ὑποθηκῶν νομοσχέδιον, τὸ ἔστειλεν εἰς ἡμᾶς μετά τινων παρατηρήσεων διὰ νὰ τὸ ὑποβάλωμεν εἰς τὴν Υ. Μ. Μολονότι ἡ σημαντικότης τοῦ ἀντικειμένου ἀπαιτεῖ ὄχι ὀλίγον καιρὸν πρὸς διάσκεψιν, τὸ δὲ ὀλίγων ἡμερῶν διάστημα καθ' ὃ τὸ εἶχα ἀνὰ χεῖρας δὲν ἀνταποκρίνεται ἐντελῶς μὲ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἀντικειμένου, μόλα ταῦτα ἀναγνώσας αὐτὸ μετ' ἐπιστασίας, καὶ παραβαλὼν αὐτὸ μὲ τὸ σχέδιον τὸ συνταχθὲν παρὰ τοῦ Ἀρειοπαγίτου Κ. Φέδερ καὶ μὲ τὸν Βαυαρικὸν περὶ ὑποθηκῶν νόμον, ὅςτις λογίζεται σήμερον ὁ τελειότερος ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, ἔκαμα μερικὰς παρατηρήσεις τὰς ὁποίας καθυποβάλλω εὐσεβάστως εἰς τὴν Υ. Μ. ὁμοῦ μὲ τὸ νομοσχέδιον, μὴ ἐπιτρεπουσῶν τῶν περιστάσεων νὰ τὸ κρατῶ πλειότερον.

Τὸ ἄρθρον 4 τοῦ σχεδίου λέγει «ἐπὶ ἀδιαιρέτων κτημάτων δὲν ἀποκτᾶται ὑποθήκη χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν ὅλων τῶν κοινωνῶν». Ἡ λέξις ἀδιαίρετος ἔχει διπλῆν σημασίαν, ἐκφράζουσα ποτὲ μὲν τὰ μήπω διῃρημένα, ποτὲ δὲ τὰ μὴ δυνάμενα νὰ διαιρεθῶσι κτήματα. Εἰς ὁποιανδήποτε σημασίαν καὶ ἂν ἐκλάβωμεν τὴν λέξιν, τὸ νόημα τοῦ ἄρθρου δὲν φαίνεται σύμφωνον μὲ τὸ δίκαιον καὶ εἶναι πάντῃ ἐναντίον τοῦ κοινοῦ συμφέροντος. Λεγω ὅτι δὲν εἶναι σύμφωνον μὲ τὸ δίκαιον, καθότι καθ' ὅλας ἐν γένει τὰς νομοθεσίας ἕκαστος κοινωνὸς εἶναι ἰδιοκτήτης τοῦ μέρους του, καὶ ὡς τοιοῦτος δύναται νὰ διαθέσῃ τὸ μερίδιόν του ὅπως θέλῃ, καὶ κατὰ τὴν νομοθεσίαν μας ὁ κοινωνὸς δύναται τὸ μερίδιόν του νὰ τὸ διαθέσῃ, νὰ τὸ ἐκποιήσῃ, καὶ νὰ πράξῃ ἐπ' αὐτοῦ ὅ,τι βούλεται· διατί λοιπὸν, ἐνῷ συγχωρεῖται τὸ πλέον, νὰ ἀπαγορεύεται τὸ ἔλαττον; τί δὲ εἰς τὸ πλέον ἐμπεριεχόμενον; εἶναι δὲ ἐναντίον τοῦ κοινοῦ

συμφέροντος, καθότι ἡ συμμετοχὴ πολλῶν εἰς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα πηγάζει ἀπὸ ἀμοιβαῖον τῶν ὅλων ὄφελος, τὸ νὰ τοὺς βάλῃ τις εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ δεχθῶσιν ὅλοι τὴν ὑποθήκην εἰς τὰ μέρη των ἢ νὰ στερήσωσι τὸν ἄλλον ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν τῆς ἐπὶ τοῦ μέρους του ὑποθήκης ἢ τέλος νὰ χωρίσωσι τὴν συντροφίαν των διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ὁ μέτοχος τὴν ἐπὶ τοῦ μέρους του ὑποθήκην, τοῦτο δὲν ἐπιφέρει βέβαια κοινωφελῆ ἀποτελέσματα. Τὸ παρὰ τοῦ Κ. Φέδερ συνταχθὲν σχέδιον, τὸ ὁποῖον εἶχε βάσιν ἡ ἐπιτροπή, καὶ τὸ ὁποῖον ἦτο σύμφωνον κατὰ μέγα μέρος μὲ τὸν Βαυαρικὸν νόμον, δὲν διαλαμβάνει τοιοῦτό τι, ἀλλ' ἐννοεῖ τὴν β'. περίοδον τοῦ § 4, ὅτι πράγματα κατεχόμενα ὑπὸ πολλῶν θεωρουμένων παρὰ τοῦ νόμου ὡς ἠθικὸν πρόσωπον δὲν δύνανται νὰ ὑποθηκευθῶσιν ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως ὅλων· ὁ δὲ λόγος εἶναι ὅτι ὁ νόμος ἀποδίδει τὴν ἰδιοκτησίαν ὄχι εἰς ἕνα ἕκαστον, ἀλλ' εἰς ὅλους αὐτοὺς ἡνωμένους, κανὲν δὲ τῶν καθεκάστην μελῶν τῶν ἀποτελούντων τὸ ἠθικὸν πρόσωπον δὲν δύναται κατὰ νόμον νὰ ἔχῃ ὡς ἰδιοκτησίαν οὐδὲ τὸ ὅλον, οὐδὲ μέρος τῆς εἰς ὅλους συλλήβδην ἀνηκούσης περιουσίας· τοιαῦτα εἶναι π. χ. τὰ κτήματα τῶν δήμων κλ. (ἴδε Commentair τοῦ Gognner sur la loi bavaroise des Hypothèques τόμ. σελ. 124 ἀριθ. 5). Πρὸς ἔκφρασιν τῆς ἐννοίας ταύτης οἱ Γερμανοὶ ἔχουν τὴν λέξιν Gceammteigenthum· ἡμεῖς δὲ, ἐπειδὴ δὲν ἔχομεν κυριολεξίαν εἰς ταῦτα, εἶναι ἀνάγκη νὰ τὴν ἐκφράσωμεν περιφραστικῶς· ὅθεν ἂν ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης ἐγκρίνῃ τὴν παρατήρησιν ταύτην, τὸ ἄρθρον τοῦτο δύναται νὰ ἐκφρασθῇ ὡς ἕπεται·

«Ἐπὶ κτημάτων ἀνηκόντων εἰς ἠθικὰ πρόσωπα συγκείμενα παρὰ πολλῶν κοινωνῶν, ὑποθήκη δὲν δύναται νὰ ἀποκτηθῇ χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν ὅλων τῶν κοινωνῶν».

Ἄρθρον 7. Ἐκ τῆς παραβολῆς τοῦ ἄρθρου τούτου μὲ τὸ ἄρθρον 42 πηγάζει ὅτι ἂν ὁ χρεώστης, κατέχων τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα, ἐλαττώσῃ δολίως ἢ ἀπὸ ἀμέλειαν τὴν ἀξίαν του, ὁ πιστωτὴς δύναται νὰ ζητήσῃ ὑποθήκην ἀνάλογον ἐπὶ ἄλλων κτημάτων τοῦ χρεώστου, καί, ἂν οὗτος δὲν ἔχῃ τοιαῦτα, νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ χρέους ἂν δὲν προτιμᾷ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν χρεώστην ἀπὸ τὰς ἐπιβλαβεῖς πράξεις του· ἂν ὅμως τὸ κατέχῃ τρίτος τις καὶ οὗτος ἐλαττώσῃ δολίως ἢ ἀπὸ ἀμέλειαν τὴν ἀξίαν τοῦ κτήματος, ὁ πιστωτὴς δὲν ἔχει τότε ἄλλο δικαίωμα εἰμὴ τοῦ νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν ἀπὸ τὸν τρίτον αὐτόν· ἀλλ' ἡ δευτέρα αὕτη διάταξις δὲν φέρει μεγάλην ζημίαν εἰς τὴν πίστιν τῶν ὑποθηκῶν περιορίζουσα τὸν πιστωτὴν εἰς τὸ νὰ λάβῃ μόνον ἀποζημίωσιν, ἤγουν νὰ προσφύγῃ εἰς προσωπικὸν δικαίωμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ πιστωτὴς μὴ ἐμ-

πιστευόμενος ἐζήτησε τὴν δι' ὑποθήκης ἀσφάλειαν, ὑποθήκην μὲν δὲν ὑποχρεοῦται νὰ παρέξῃ ὁ τρίτος παρ' ᾧ ὑπάρχει τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα, διότι δὲν εἶναι οὗτος πρωτότυπος χρεώστης, δὲν ὑπεσχέθη ὑποθήκην, καὶ δὲν ὑπάρχει ἑπομένως κατ' αὐτοῦ τίτλος πρὸς ὑποθήκην, ἀλλὰ διὰ τί νὰ μὴν ὑποχρεοῦται καὶ οὗτος νὰ παύσῃ τὰς ἐπιβλαβεῖς πράξεις του ἢ νὰ πληρώσῃ τὸ ὑποθηκικὸν χρέος πρὸ τῆς προθεσμίας; ἴδιον τοῦ νόμου εἶναι μάλιστα τὸ νὰ προλαμβάνῃ τὰς καταχρήσεις παρὰ τὸ νὰ διαττάτῃ τὰ μετὰ τὴν ἀθέμιτον πρᾶξιν γενησόμενα· ἐκτὸς τούτου, ὁ λόγος, ὅστις ὑπάρχει διὰ τὸν πρωτότυπον χρεώστην, ὁ αὐτὸς ὑπάρχει καὶ διὰ τὸν τρίτον κάτοχον ὡς πρὸς τὰς τελευταίας ἐνοχὰς (ὑποχρεώσεις)· νομίζω λοιπὸν συμφερότερον νὰ δεχθῶμεν καὶ ἐδῶ τὴν διάταξιν τοῦ σχεδίου καὶ νὰ συνταχθῇ τὸ ἄρθρον 42 ὡς ἕπεται

«Ἂν ἀπὸ ἀμέλειαν ἢ δόλον τοῦ τρίτου κυρίου ἐλαττωθῇ ἡ ἀξία τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος, δύναται ὁ πιστωτὴς ν' ἀπαιτήσῃ τὴν παρ' αὐτοῦ ἐξόφλησιν τοῦ ὑποθηκικοῦ χρέους, ἂν δὲν προτιμᾷ νὰ αἰτήσῃ διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ νὰ ἐμποδισθῇ ὁ τρίτος κύριος ἀπὸ τὰς ἐπιβλαβεῖς πράξεις του· ὁ τρίτος κύριος ὑπόκειται πρὸς τούτοις καὶ εἰς ἀποζημίωσιν».

Τὰ ἄρθρα 11 § 3 12, 13 καὶ 69 § 3 παραβαλλόμενα ἀναμεταξύ των φαίνονται πάντῃ ἀσύμφωνα· τὸ μὲν ἄρθρον 11 § 3 λέγει ὅτι ὁ ἐπίτροπος ὑποχρεοῦται νὰ δώσῃ ὑποθήκην ἐπὶ τῶν κτημάτων του δι' ὅλας τὰς ἐκ τῆς μελλούσης διαχειρίσεως τῆς ἐπιτροπείας δυναμένας νὰ προκύψουν ἀπαιτήσεις τοῦ ἀνήλικος· τὸ ἄρθρον 12 ἐπαναλαμβάνει ὅτι πρέπει νὰ δώσῃ ὑποθήκην διὰ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν εἰς αὐτὸν περιουσιαν· διάταξις, ἥτις ἐνυπάρχει ἤδη εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἄρθρου 11 § 3. τὸ δὲ ἄρθρον 69 § 3 σύμφωνος μὲ ταῦτα ἀπαιτεῖ πρὸς ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης τὴν ἀπογραφὴν τῶν κτημάτων τοῦ ἀνήλικος· ἀλλὰ τὸ ἄρθρον 13, λαμβάνον ἄλλην ἔποψιν, ἐναντιοῦται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 11 § 3 καὶ ἀπαιτεῖ νὰ δίδεται ὑποθήκη διὰ τὰς ἐκ τῆς διαχειρίσεως ἀπαιτήσεις ὄχι εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιτροπείας ἀλλ' ὅταν ἀναφανῇ ἀμέλεια, διὰ δὲ τὴν ἀντιφάσκουσαν ταύτην περίστασιν τὸ ἄρθρον 69 § 3 δὲν διαλαμβάνει τί πρέπει νὰ παρουσιασθῇ διὰ νὰ ἐγγραφῇ ὑποθήκη.

Ἡ ἀσυμφωνία αὕτη ἐπήγασε βεβαίως ἐκ τῆς μὴ ἐννοήσεως τῶν διατάξεων τοῦ σχεδίου, τὸ ὁποῖον εἶναι σύμφωνον καὶ κατὰ τοῦτο μὲ τὸν Βαυαρικὸν νόμον· ὁ Βαυαρὸς νομοθέτης, θέλων καὶ τὸν ἀνήλικα νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ τὸν ἐπίτροπον νὰ ὠφελήσῃ μειόνων τὴν παρ' αὐτοῦ δοτέαν ὑποθήκην, διατάσσει ὅτι ὁ ἐπίτροπος ἅμα

λαμβάνει τὴν ἐπιτροπείαν χρεωστεῖ νὰ παρέξῃ ὑποθήκην μόνον πρὸς ἀσφάλειαν τῶν κινητῶν, διὰ τὰ ἀκίνητα ὅμως τὰ ὁποῖα οὗτος δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ ὅπως θέλει καὶ τὰ ὁποῖα δὲν ὑπόκεινται εἰς τόσους κινδύνους καθὼς καὶ διὰ τὰ ἐτήσια εἰσοδήματα θέλει δίδει τότε μόνον ὑποθήκην ὅταν φανῇ ἀμελὴς ἢ φερθῇ δολίως· σύμφωνος μὲ τὸν Βαυαρικὸν νόμον εἶναι καὶ ὁ Πρωσικὸς καθὼς καὶ ὁ Αὐστριακός, ὅστις μάλιστα προχωρῶν μακρύτερον δὲν ἀπαιτεῖ ἐξ ὑπαρχῆς κάμμίαν ὑποθήκην ἀλλὰ τὴν διατάσσει τότε μόνον ὅταν ὁ ἐπίτροπος δὲν φυλάξῃ τὰς περὶ ἐπιτροπείας διατάξεις τοῦ πολιτικοῦ νόμου, ἄρθρον 237 τοῦ Αὐστριακοῦ πολιτικοῦ νόμου (ἴδε περὶ τούτων ὅλων Commentair τοῦ Goenner σελ. 195 § 5)· εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη τ' ἄρθρα ταῦτα νὰ τροπολογηθοῦν κατὰ τὰ ἄνω λεχθέντα καὶ νὰ συνταχθοῦν ὡς ἕπεται

Ἄρθρον 11 § 3. Οἱ ἀνήλικες καὶ οἱ ὑπὸ κηδεμονίαν ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τῶν ἐπιτρόπων, τῶν κηδεμόνων, ἢ τῶν ἐγγυητῶν αὐτῶν διὰ τὰς ἐκ τῆς διαχειρίσεως τῆς ἐπιτροπείας ἢ τῆς κηδεμονίας προελθούσας ἀπαιτήσεις των κατὰ τὰ ἐν τοῖς ἄρθροις 12 καὶ 14 εἰδικῶς ὁριζόμενα.

Ἄρθρον 12. Ὁ ἐπίτροπος ἢ ὁ κηδεμὼν ἀναλαμβάνων τὰ ἔργα τῆς ἐπιτροπείας ἢ τῆς κηδεμονίας ὑποχρεοῦται νὰ προσφέρῃ ὑποθήκην μόνον διὰ τὰ εἰς αὐτὸν ἐμπιστευόμενα μέρη τῆς κινητῆς περιουσίας τοῦ ἀνήλικος ἢ τοῦ ἀπηγορευμένου· ἡ ὑποθήκη θέλει ἐγγράφεσθαι διὰ ῥητὴν ποσότητα προσδιοριστέαν ἀναλόγως τῆς ἀξίας τῶν κινητῶν τούτων.

Ἄρθρον 13. Ὡς εὑρίσκεται εἰς τὸ νομοσχέδιον·

Ἄρθρον 69 § 3. Δι' ἀπαιτήσεις ἀνηλίκων ἢ ἀπηγορευμένων κατὰ τὸ ἄρθρον 11 ἀριθ. 3 καὶ 5 καὶ ἄρθρον 12 τὴν ἀπογραφὴν τῶν κτημάτων αὐτῶν ἢ ἐπίσημον περίληψιν αὐτῆς. Ἐὰν δὲ ζητῆται ὑποθήκη ἕνεκα ἐλλειποῦς λογοδοσίας κατὰ τὸ ἄρθρον 13, μαρτυρικὸν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου ἢ ἄλλης ἀρχῆς εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ παραδίδηται ὁ λογαριασμὸς προσδιορίζων τὸ ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεως.

Ἄρθρον 15. Τὸ ἄρθρον τοῦτο εἶναι ἐπίσης ἐσφαλμένον· ἡ διάταξις τούτου λέγει ὁ χρεώστης, ἢ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ 4 ἄρθρου, ἄλλος τρίτος δι' αὐτὸν δύναται νὰ δώσῃ ὑποθήκην διὰ διαθήκης ἢ συμφωνίας ἐπὶ τῶν κτημάτων ὅσα ἐκεῖνος ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ ἐκποιήσῃ· ἡ λέξις ἐκεῖνος εἴτε τὴν ἀναφέρει τις εἰς τὸν χρεώστην εἴτε εἰς τὸν τρίτον, ἀποκαθισταίνει πάντοτε τὸ νόημα τοῦ ἄρθρου παράλογον, καθότι εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν ὁ τρίτος φαίνεται ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑποθηκεύσῃ ἐκ τῶν

πραγμάτων του πρὸς ὄφελος τοῦ χρεώστου εἰμὴ ὅσα οὗτος ὁ χρεώστης δύναται νὰ διαθέσῃ, πρᾶγμα μὴ ὑφιστάμενον ποτὲ κατὰ τὸν νόμον, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν περίπτωσιν ὁ χρεώστης φαίνεται ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑποθηκεύσῃ ἐκ τῶν πραγμάτων του εἰμὴ ὅσα ὁ τρίτος δύναται νὰ ἐκποιήσῃ, πρᾶγμα ὄχι ὀλιγώτερον τοῦ πρώτου παράλογον.

Τὸ λάθος τοῦ ἄρθρου τούτου ἐπήγασε, φαίνεται, πάλιν ἀπὸ τὴν μὴ κατάληψιν τοῦ σχεδίου, τὸ ὁποῖον μολαταῦτα εἶναι πολλὰ σαφὲς διαλαμβάνον τὰς περὶ τούτου διατάξεις εἰς δύο διακεκριμένα ἄρθρα.

Τὸ σχέδιον, καθὼς καὶ ὁ Βαυαρικὸς νόμος, διατάσσουν ὅτι εἰς τὰς ἐκ διαθήκης ἢ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως ὑποθήκας ὁ χρεώστης δύναται νὰ ὑποθηκεύσῃ τὰ κτήματά του, ἀλλ' εἰς τοῦτο ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ τὰ ἐκποιήσῃ, ἐπειδὴ δὲ τὸ 4 ἄρθρον λέγει ὅτι καὶ πᾶς τρίτος δύναται νὰ ὑποθηκεύσῃ τὰ κτήματά του πρὸς ὄφελος τοῦ χρεώστου, ἐπαναλαμβάνει καὶ εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο τὸ αὐτὸ λέγον ὅτι καὶ πᾶς τρίτος δύναται ὑπὲρ τοῦ χρεώστου νὰ ὑποθηκεύσῃ τὰ κτήματά του, ἀλλ' εἰς τοῦτο ἀπαιτεῖται ἐπίσης νὰ ἔχῃ αὐτὸς ὁ τρίτος τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ τὰ ἐκποιήσῃ. Τὸ ἄρθρον λοιπὸν τοῦ νομοσχεδίου πρέπει νὰ μεταβληθῇ ὡς ἕπεται

«Ὁ χρεώστης ἢ, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ 4 ἄρθρου, ἄλλος τρίτος ὑπὲρ αὐτοῦ δύναται διὰ διαθήκης ἢ συμφωνίας νὰ διομολογήσῃ ὑποθήκην· ὁ διομολογῶν ὅμως αὐτὴν πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ ἐκποιῇ τὰ κτήματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων δίδει τὴν ὑποθήκην»,

Ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν ἄρθρων 21 22 καὶ 25 ἐξάγεται ὅτι πᾶσα ἐγγραφὴ καθὼς καὶ πᾶσα προσημείωσις διακόπτει τὴν παραγραφὴν τῆς ἀπαιτήσεως πρὸς ὄφελος τοῦ ἐνεργήσαντος αὐτάς, ἀλλ' ἐὰν ἐξαλειφθοῦν, εἰς μὲν τὴν προσημείωσιν ἡ παραγραφὴ θεωρεῖται ὡς μὴ διακοπεῖσα, εἰς τὴν ἐγγραφὴν ὅμως ἡ παραγραφὴ θεωρεῖται πάντοτε, καίτοι δηλαδὴ ἐξαλειφθείσης τῆς ἐγγραφῆς, ὡς διακοπεῖσα. Η τελευταία αὕτη διάταξις μᾶς φαίνεται ὑπερβολικὴ (exobitaut) καθότι ἡ δι' ἐγγραφῆς διακοπὴ τῆς παραγραφῆς δὲν ἐπιστηρίζεται εἰς τὸ γενικὸν δίκαιον, τὸ ὁποῖον ἐκ τοῦ ἐναντίου θεωρεῖ τὴν ὑποθήκην ὡς παρακολούθημα τῆς ἀπαιτήσεως καὶ σβυνόμενον μὲ ταύτην, ἀλλ' ἐδιατάχθη ἐξαιρετικῶς πρὸς ὄφελος τῶν ὑποθηκῶν καὶ ἐμμέσως πρὸς ὄφελος τοῦ ἐγγράψαντος τὴν ὑποθήκην· ἅμα δὲ ἐξαλειφθῇ ἡ ὑποθήκη, πρέπει νὰ ἐξαλειφθοῦν καὶ ὅλαι αἱ συνέπειαι ὅσαι δι' αὐτῆς τῆς ἐγγραφῆς παρεισήχθησαν· τοιαύτη

εἶναι ὁμοίως καὶ ἡ διάταξις τοῦ σχεδίου, καθὼς ἐπίσης καὶ τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου ἄρθρον 31, καὶ ὡς ὀρθὴν νομίζομεν νὰ τὴν παραδεχθῶμεν καὶ ἡμεῖς προςθέττοντες εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου 21 τὰ ἑπόμενα·

Ἀλλ' ἂν ἐξαλειφθῇ μὲ συγκατάθεσιν τῶν ἐχόντων συμφέρον ἢ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἡ παραγραφὴ λογίζεται ὡς μὴ διακοπεῖσα.

Τὸ ἄρθρον 26 κάμει μνείαν τῶν παρακολουθημάτων, τὸ δὲ ἄρθρον 67 § 1 λέγει ὅτι πρέπει νὰ περιγράφωνται εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν μόνον ὅσα παρακολουθήματα ἔλαβον τὴν ἰδιότητα ταύτην δι' ἰδιαιτέρας συμφωνίας, ποία δὲ ἡ ἰδιότης τῶν πρώτων καὶ ποία ἡ τῶν δευτέρων δὲν γίνεται λόγος εἰς κανὲν τοῦ νόμου μέρος, μολονότι τοῦτο εἶναι ἀναγκαιότατον, διὰ νὰ μὴ ἀποκατασταθῇ ἀσαφέστατος ὁ νόμος, μάλιστα ἀφοῦ ὁ πολιτικὸς νόμος δὲν διαλαμβάνει ποσῶς περὶ τῶν δευτέρων τούτων. Ὁ Βαυαρικὸς νόμος διαλαμβάνει ὀρθὴν περὶ τούτων διάταξιν, ἄρθρον 34, καὶ ἀγνοῶ πῶς ἐξηλείφθη ἀπὸ τὸ νομοσχέδιον, μολονότι τὸ παρὰ τοῦ Κυρίου Φέδερ συνταχθὲν διελάμβανε περὶ τούτου τὰ προςήκοντα· νομίζω λοιπὸν ὅτι μετὰ τὸ 26 ἄρθρον τοῦ νομοσχεδίου πρέπει νὰ προςτεθῇ ἕτερον διαλαμβάνον τὴν διάταξιν τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου ἢ νὰ δύναται νὰ συνταχθῇ οὕτω «παρακολουθήματα λογίζονται ὄχι μόνον τὰ παρὰ τοῦ νόμου ὡς τοιαῦτα ὁριζόμενα κινητὰ ἢ ἀκίνητα ἀλλὰ καὶ ὅσα ὡς τοιαῦτα διὰ τῆς ἰδιωτικῆς θελήσεως προςδιωρίσθησαν καὶ εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν ἐνεγράφησαν· τὰ κινητὰ δύνανται διὰ τῆς ἰδιωτικῆς θελήσεως τότε μόνον νὰ λάβουν τὴν ἰδιότητα ταύτην ὅταν συνέχωνται οὐσιωδῶς μὲ τὸ ἐνυπόθηκον ἀκίνητον κτῆμα».

Τὸ ἄρθρον 18 λέγει, ὅτι ὅταν ἑνωθῶσι μὲ τὸ κύριον κτῆμα ἀκίνητα προςαρτήματα, τὰ ὁποῖα πρότερον ὡς αὐθύπαρκτα ἦσαν ἐγγεγραμμένα χωριστά, ὁ ὑποθηκικὸς πιστωτὴς τοῦ κυρίου κτήματος δὲν ἀποκτᾷ δικαίωμα ἐπ' αὐτῶν. Τοῦτο εἶναι ἐναντίον τῆς ἰδιότητος τοῦ προςαρτήματος τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ τὴν τύχην τοῦ προςαρτήματος, ἐναντιοῦται εἰς τὸ ἄρθρον 26 τοῦ αὐτοῦ νόμου καὶ εἶναι περιορισμὸς μὴ δυνάμενος νὰ δικαιολογηθῇ μὲ κανένα λόγον· ὁ Βαυαρικὸς νόμος (ἄρθρον 30) καθὼς καὶ τὸ σχέδιον ἔχουν μὲν παρομοίαν διάταξιν, ἀλλὰ τὴν περιορίζουν εἰς ὅσα προςαρτήματα, ὄντα πρότερον αὐθύπαρκτα, ἔχουν ἐπ' αὐτοῖς χωριστὰ ἐγγεγραμμένας ὑποθήκας, ὁ δὲ λόγος τούτου εἶναι ὅτι ἐπειδὴ εἰς τὸ κύριον κτῆμα δυνατὸν νὰ εὑρίσκωνται ἀρχαιότεραι ἐγγραφαί, ἂν ἐσυγχωρεῖτο ἡ ἐπέκτασίς των καὶ εἰς τὸ προςάρτημα τὸ ἔχον ξε-

χωριστὰς ἐγγραφάς, ἤθελον τότε χάσει οἱ ἐπὶ τοῦ ἤδη προσαρτήματος ὑποθηκικοὶ πιστωταὶ τὸ δικαίωμα τῆς προτιμήσεως τὸ ὁποῖον ἤθελον ἔχει ἂν ἐθεωρεῖτο τὸ προσάρτημα ὡς αὐθύπαρκτον, μετὰ τὴν ἐξάλειψιν ὅμως τῶν ὑπαρχουσῶν ἐπὶ τοῦ προσαρτήματος ὑποθηκῶν δύναται νὰ ἑνωθῇ μὲ τὸ κύριον κτῆμα καὶ τότε αἱ ἀκόλουθοι αὐτοῦ ὑποθῆκαι ἐπεκτείνονται καὶ ἐπὶ τοῦ προσαρτήματος. Τὴν διάταξιν ταύτην νομίζω ὀρθοτάτην καὶ κατ᾽ αὐτὴν εἶναι καλὸν νὰ μεταβάλωμεν τὸ ἄρθρον τοῦτο συνθέτοντες αὐτὸ οὕτως·

«Ἐὰν ἑνωθῶσι μὲ τὸ κύριον κτῆμα ἀκίνητα προσαρτήματα τὰ ὁποῖα πρότερον ὡς αὐθυπόστατα εἶχον ἰδιαίτερον φύλλον εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν καὶ ἔχουν ἑπομένως ἐφ᾽ ἑαυτῶν ἐγγεγραμμένας ὑποθήκας, οἱ ὑποθηκικοὶ πιστωταὶ τοῦ κυρίου κτήματος δὲν ἀποκτοῦν δικαίωμα ἐπ᾽ αὐτῶν».

Τὸ ἄρθρον 30 λέγον ὅτι ὁ πιστωτὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ ἐκ τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος τὸ κεφάλαιον καὶ τοὺς τόκους τοῦ κεφαλαίου δι᾽ ἓν ἔτος πρὸ τῆς ἀγωγῆς καὶ ἀφοῦ κινηθῇ ἡ ἀγωγὴ μέχρι τῆς τελεσιδίκου ἀποφάσεως, μᾶς φαίνεται ἐσφαλμένον, καθότι ἄλλαι αἱ νομοθεσίαι, καθὼς καὶ ἡ ἡμετέρα πολιτικὴ δικονομία ἄρθρ. 953, ἐπιτρέπει τοὺς τόκους μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ᾽ ἣν ὁ πίναξ τῆς κατατάξεως κατασταθῇ ἀμετάκλητος· διὰ τί λοιπὸν ἐδῶ νὰ περιορισθῶμεν μόνον μέχρι τῆς τελεσιδίκου ἀποφάσεως; ὁ λόγος ὅστις ὑπάρχει διὰ νὰ πληρωθῶσι οἱ τόκοι μέχρι τῆς τελεσιδίκου ἀποφάσεως, ὁ αὐτὸς ὑπάρχει καὶ διὰ νὰ πληρωθῶσι μέχρις οὗ κατασταθῇ ἀμετάκλητος ὁ πίναξ τῆς κατατάξεως· ἀντὶ λοιπὸν τῆς τελευταίας περικοπῆς μᾶς φαίνεται ἀναγκαῖον νὰ τεθῇ ἄλλη συμπεριλαμβάνουσα καὶ τοὺς ῥηθέντας τόκους καὶ νὰ συντεθῇ οὕτω:

«Ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἐκινήθη ἀγωγὴ εἰς μέχρις ἐκείνης καθ᾽ ἣν κατεστάθη ἀμετάκλητος ὁ τῆς κατατάξεως πίναξ καὶ δι᾽ ἓν ἔτος πρὸ τῆς ἀγωγῆς».

Ἄρθρον 43. Ὅσαι ὑποθῆκαι ἀπεκτήθησαν μέχρι τοῦδε δὲν εἶχον ἀνάγκην ἐγγραφῶν οὐδὲ ἐνεγράφησαν ποσῶς, μολαταῦτα καὶ αὗται διὰ τὴν πίστιν τῶν βιβλίων θέλουν ἐγγραφῇ ἔπειτα εἰς τὰ [illegible] τῶν ὑποθηκῶν βιβλία· αὗται λοιπὸν αἱ παλαιαὶ ὑποθῆκαι θέλουν τάχα προτιμᾶσθαι κατὰ τὴν χρονολογικὴν τάξιν τῆς ἐγγραφῆς των, ὡς ἡ γενικὴ διάταξις τοῦ ἄρθρου τούτου διαλαμβάνει; ὄχι βέβαια· καθότι αὗται ἔχουν ἤδη ὡς πρὸς τὴν προτίμησιν προκεκτημένον δικαίωμα· ὁ Βαυαρικὸς νόμος ἐκανόνισε τοῦτο δι᾽ ἰδιαιτέρου νόμου καὶ οὕτως εἶναι κατάλληλον νὰ πράξωμεν καὶ ἡμεῖς, ἀλλὰ διὰ τί νὰ μὴ κάμωμεν μνείαν τούτου εἰς τὸ παρὸν ἄρθρον ὡς ὁ Βαυαρικὸς νόμος συμπεριλαμβάνει

ἄρθρον 59, πρᾶγμα ἀναγκαιότατον διὰ νὰ μὴ ἀκολουθῇ σύγχυσις καὶ ἀκαταληψία· νομίζω δθεν ἀναγκαῖον νὰ προςτεθῶσιν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου τὰ ἑξῆς·

«Ἐκτὸς τῶν ὅσα θέλουν διαταχθῇ δι' ἰδιαιτέρου νόμου ὡς πρὸς τὴν προτίμησιν τῶν ὑποθηκῶν ὅσαι προςεκτήθησαν ἤδη πρὶν τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος νόμου».

Τὸ ἄρθρον 60 § 3 δίδει τὸ δικαίωμα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης διὰ τὰ ἀνήλικα ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τῶν ἐπιτρόπων κτλ. εἰς τὸν ἐπίτροπον, τὸν κηδεμόνα, τὸν ἀντεπίτροπον, τὸ συγγενικὸν συμβούλιον καὶ εἰς τὰς ἁρμοδίας ἀρχάς, εἰς κανένα ὅμως ἐξ αὐτῶν δὲν ἐπιβάλλει τὸ ἔργον τοῦτο ὡς ὑποχρέωσιν· ὁ Βαυαρικὸς νόμος ἄρθρον 104 § 4 θεωρῶν ὅτι ἐκ τοιαύτης διατάξεως θέλει πηγάσει μεγίστη βλάβη εἰς τὸν ἀνήλικα, ἀφοῦ δίδει τὸ δικαίωμα καὶ εἰς ἕκαστον συγγενῆ τοῦ ἀνήλικος νὰ ἐγγράψῃ ὑπὲρ αὐτοῦ ὑποθήκην, ὑποχρεοῖ πρὸς τοῦτο τὸν ἀντεπίτροπον καὶ τὴν ἐφορεύουσαν ἀρχήν, ὅθεν καὶ ἐπιτρέπει κατ' αὐτῶν τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγήν· ἡ τοιαύτη διάταξις φαίνεται καὶ εἰς ἡμᾶς ἀναγκαιοτάτη ἂν ἄλλως θέλομεν νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὸν ἀνήλικα καὶ δὲν θέλομεν νὰ φανοῦν μάταιαι ὅλαι αἱ περὶ ἀνηλίκων διατάξεις τοῦ νόμου. Εἴμεθα λοιπὸν γνώμης νὰ τροπολογηθῇ τὸ ἄρθρον ὡς ἑξῆς·

«Ὁ ἐπίτροπος ἢ ὁ κηδεμών, πᾶς συγγενὴς τοῦ ἀνήλικος καὶ αἱ ἁρμόδιαι ἀρχαὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα, ὁ δὲ ἀντεπίτροπος καὶ τὸ συγγενικὸν συμβούλιον ὀφείλουν νὰ αἰτήσουν τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης τῶν ἀνηλίκων ἢ τῶν ἀπηγορευμένων ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν ἐπιτρόπων τῶν κηδεμόνων ἢ τῶν ἐγγυητῶν αὐτῶν, καθὼς ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν γονέων τῶν ἀνηλίκων διὰ τὴν πατρικὴν μητρικὴν ἢ ἄλλως ἀποκτημένην ἐπὶ τῆς ἀνηλικίας των περιουσίαν αὐτῶν.

«Ἐὰν παραλειφθῇ ἡ ἐγγραφὴ καὶ πηγάσῃ ἐκ τούτου βλάβη εἰς τὸν ἀνήλικα, οὗτος δύναται ν' αἰτήσῃ ἀποζημίωσιν ἀπὸ τὸν ἀντεπίτροπον καὶ συγγενικὸν συμβούλιον».

Ὁ δεύτερος § τοῦ ἄρθρου τούτου ἂν καὶ ὀρθὸς κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον, εἶναι ὅμως ἐσφαλμένος ὡς πρὸς τὸ ρωμαϊκόν, κατὰ τὸ ὁποῖον ὅταν ὁ πατὴρ ζῇ οὔτε ἀντεπίτροπος οὔτε συγγενικὸν συμβούλιον ὑπάρχει, ἐπειδὴ δὲ τώρα ἔχει ἰσχὺν τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον, ἤθελε πηγάσει ἐκ τούτου παντελὴς ἔλλειψις ἀνθρώπου ἔχοντος δικαίωμα εἰς ἐγγραφὴν τῆς ῥηθείσης ὑποθήκης· πρὸς ἀποφυγὴν τούτου τὸ σχέδιον εἶχε τοὺς δύο παραγράφους εἰς ἕνα· διὰ τοῦ πρώτου μὲν ἐπροβλέποντο τὰ ἀναγκαῖα ἂν εἰς τὸ μέλλον μεταβληθῇ ἡ περὶ τούτου νομοθεσία κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον, διὰ-

τερον δὲ διδουσα τὸ δικαίωμα τῆς ἐγγραφῆς καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς ὥστε νὰ ὑπάρχῃ διάταξις ἐφαρμοζομένη καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ προκειμένου παραγράφου· ἡ ἕνωσις αὕτη τῶν δύο παραγράφων μᾶς φαίνεται καταλληλοτάτη· ὅθεν εἴμεθα γνώμης νὰ τροπολογηθῇ τὸ ὅλον τοῦ ἄρθρου ὡς ἐφεξῆς·

Ἄρθρον 60 § 4. Ὁ Βαυαρικὸς νόμος 104 § 5 πρὸς τῇ διατάξει ταύτῃ διαλαμβάνει ὅτι ὅταν ἡ σύζευγνυομένη ἦναι ἀνήλικος, ὁ ἐπίτροπος, ὁ ἀντεπίτροπος καὶ ἡ ἐφορεύουσα ἀρχὴ ὀφείλουν ἐπὶ ἰδίᾳ αὐτῶν εὐθύνῃ νὰ ἐγγράφουν τὴν ὑποθήκην· ἡ διάταξις αὕτη ἡ διὰ τοὺς ἀνηλίκους εἶναι τόσον προφανῶς ἀναγκαία, ὥστε δὲν ἠθέλαμεν διστάσει ποσῶς νὰ τὴν παραδεχθῶμεν· ὅθεν καὶ νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ προστεθῶσιν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου τούτου τὰ ἑπόμενα·

«Ἂν ἡ εἰς γάμον συνερχομένη ἦναι ἀνήλιξ, ὁ ἐπίτροπος, ὁ ἀντεπίτροπος καὶ τὸ συγγενικὸν συμβούλιον ὀφείλουν ἐπὶ ἰδίᾳ αὐτῶν εὐθύνῃ νὰ ἐγγράψουν τὴν ὑποθήκην ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ ἀνδρός».

Ἄρθρον 65. Ἡ δεκαήμερος προθεσμία δὲν μᾶς φαίνεται τόσον κατάλληλος· τοιαῦται προθεσμίαι οὖσαι τυχηραὶ καὶ αὐθαίρετοι δὲν εἶναι ἁρμόδιαι πρὸς βάσιν νομίμου τεκμηρίου· αὗται καταθλίβουν τοὺς ἀκάκους καὶ εἰλικρινεῖς πιστωτὰς χωρὶς νὰ ἐμποδίζωσι τοὺς πονηρούς, οἵτινες μᾶλλον ἐμψυχόνονται ἐκ τούτου εἰς τὰς διαφόρους πονηρίας των (ἴδε τὰς Zandfep Verhaulugs Bauern lesouders B. III. trite 246 bri der disufrin τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου καὶ Gönner tome I. seile 558)· μολαταῦτα, ἐπειδὴ ἡ διάταξις αὕτη εὑρίσκεται καὶ εἰς τὸν ἐν ἰσχύει ἐμπορικὸν νόμον καὶ συνέχεται μὲ τόσας ἄλλας αὐτοῦ, διὰ τοῦτο δὲν ἐγκρίνομεν μὲν νὰ ἐξαλειφθῇ παντάπασι· νομίζομεν ὅμως ἀναγκαιότατον νὰ ἐξαιρεθῇ μία περίπτωσις, ἄνευ τῆς ὁποίας τὸ ἄρθρον ἤθελεν ἐπιφέρει ὀλεθριώτατα ἀποτελέσματα· ὁ σκοπὸς τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι νὰ περιστείλῃ τὸν χρεώστην ἀπὸ δολίας συνεννοήσεις μετά τινων πιστωτῶν καὶ ν' ἀποφύγῃ πᾶσαν ἀθέμιτον κατὰ τῶν πιστωτῶν πρᾶξιν τοῦ χρεώστου· τοῦτο δύναται νὰ συμβῇ εἰς τοὺς ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως καὶ δικαστικῆς ἀποφάσεως διδομένους τίτλους, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς παρὰ τοῦ νόμου χορηγουμένους εἰς ὅσους προαπαιτεῖται ἰδιωτικὴ πρᾶξις· τοῦτο ὅμως δὲν ὑπάρχει εἰς τὰς ὑποθήκας τῶν ἀνηλίκων ἐπὶ τῶν ἐπιτρόπων, καθότι ἡ μὲν περίπτωσις τῆς ἐπιτροπίας εἶναι τυχηρά, ἡ δὲ ἀνάληψις αὐτῆς ἐκ μέρους τοῦ ἐπιτρόπου καθῆκον ἐπιβαλλόμενον εἰς αὐτὸν παρὰ τοῦ νόμου, τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ διάταξις τοῦ μεταρρυθμισθέντος γαλλικοῦ ἐμπορικοῦ νόμου τῶν Κάτω Χωρῶν (ἴδε Livre troisième titre premier division première art. 8)· νομίζομεν λοιπὸν ἀναγ-

καῖον νὰ προστεθῇ ἡ ἑξῆς περικοπὴ εἰς τὸ τέλος τοῦ πρώτου παραγράφου τοῦ ἄρθρου τούτου, «ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ὑποθήκας τὰς διδομένας παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος πρὸς ἀσφάλειαν τῆς διαχειρίσεως τῆς ἐπιτροπίας ἢ τῆς κηδεμονίας».

Τὸ ἄρθρον 68 λέγει ὅτι ὅταν ἡ ἐγγραφὴ ἔγινε κατὰ συνέπειαν δικαστικῆς ἀποφάσεως, ὁ χρεώστης πρέπει νὰ εἰδοποιῆται διὰ νὰ κάμῃ ἂν θέλῃ χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τὸ ὁποῖον τοῦ παραχωρεῖ τὸ ἄρθρον 18, ἀλλὰ τὸ ἄρθρον 18 δὲν διαλαμβάνει μόνον περὶ τίτλων χορηγουμένων ἀπὸ δικαστικὴν ἀπόφασιν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἐννόμων τίτλων, καθ' ἣν περίπτωσιν ἡ εἰδοποίησις φαίνεται μᾶλλον ἀναγκαία, καθότι τότε ὁ χρεώστης δυσκολώτερα λαμβάνει γνῶσιν τῆς ἐγγραφείσης ὑποθήκης. Τὸ ἄρθρον 17 δίδει ὁμοίως τὸ δικαίωμα εἰς τὸν χρεώστην νὰ ζητῇ ἐλάττωσιν τῆς ἐγγραφείσης ποσότητος, ὅταν ἐνεγράφη ὑπὲρ τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τῶν ἀπαιτήσεων· ἐν ᾧ λοιπὸν ὑπάρχουν οἱ αὐτοὶ λόγοι διατί νὰ περιορισθῇ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 68 εἰς μόνους τοὺς δικαστικοὺς τίτλους, καὶ νὰ μὴν ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὰς δύο λοιπὰς περιπτώσεις; ὁποία πραγματοποίησις δύναται νὰ γίνῃ τούτων ὅταν ὁ νόμος δὲν διαλαμβάνῃ τὰ μέσα πρὸς ἐνέργειαν αὐτῶν; Τὸ σχέδιον διελάμβανε καὶ περὶ αὐτῶν, ἡ δὲ ἀναπλήρωσίς των μᾶς φαίνεται ἀναγκαιοτάτη πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς ἀτοπήματος.

Τὸ ἄρθρον 69 § 2 λέγει ἁπλῶς ἐπίσημον ἀποδεικτικὸν χωρὶς νὰ ὁρίζῃ ποσῶς ποῖον θὰ εἶναι τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀποδεικτικοῦ· μᾶς φαίνεται λοιπὸν ἀναγκαῖον νὰ προστεθῇ ἡ λέξις «τῆς ἀπαιτήσεως ἐκδιδόμενον παρὰ».

Ἄρθρον 69 § 5. Τὸ ἄρθρον τοῦτο λέγει «δι' ἀπαιτήσεως τῶν κληροδόχων καὶ τῶν πιστωτῶν τῆς κληρονομίας, τὴν διαθήκην ἢ τὴν ἀπογραφὴν τῶν κληρονομικῶν κτημάτων, ἢ ἐπίσημον περίληψιν αὐτῆς· αἱ λέξεις ὑποθηκικοὶ πιστωταὶ, ἀθιστῶσι τὸ νόημα τοῦ ἄρθρου παράλογον, καθότι οὗτοι ἔχοντες ἤδη ὑποθήκην ὡς ὑποθηκικοὶ πιστωταὶ, οὔτε νὰ ἐγγράψωσι πλέον, οὔτε νὰ παρουσιάσουν τι ἕνεκα τούτου ἔχουν ἀνάγκην· τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ ἄρθρον 11 § 6 καὶ θέλει ἀναμφιβόλως νὰ εἴπῃ ἁπλῶς «τῶν πιστωτῶν τῆς κληρονομίας», διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ σβυσθῇ ἡ λέξις ὑποθηκικῶν.

Ἡ ἐπίδειξις τῆς διαθήκης, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει τὸ ἄρθρον τοῦτο, ἔχει καλῶς, καθότι ἐκ ταύτης φαίνεται ὅτι ὁ αἰτῶν τὴν ἐγγραφὴν εἶναι κληροδόχος· ἀλλὰ τί σημαίνει ἡ ἀπογραφὴ τῶν κληρονομικῶν κτημάτων; ταῦτα οὔτε τοῦ κληροδόχου οὔτε τῶν πιστωτῶν τῆς

κληρονομίας εἶναι ἰδιοκτησία· αὐτοὶ ἔχουν μόνον ἀπαίτησιν· διὰ τοῦτο καὶ ἐκ τῆς ἀπογραφῆς οὔτε τοῦ κληροδόχου οὔτε τοῦ πιστωτοῦ τῆς κληρονομίας ἡ ἰδιότης δύναται νὰ φανῇ· ὡς λέξεις λοιπὸν ἐστερημέναι νοήματος πρέπει βεβαίως νὰ σβυσθοῦν, ἀλλὰ τί πρέπει νὰ ἐπιδείξουν οἱ πιστωταί; τὸ ἄρθρον τοῦτο, μολονότι τοὺς ἀναφέρει, δὲν διαλαμβάνει τὰ εἰς αὐτοὺς ἀναγκαῖα. Ἐπειδὴ οὗτοι πρέπει ν' ἀποδείξουν τὴν ἰδιότητά των ὅτι εἶναι πιστωταὶ τῆς κληρονομίας μᾶς φαίνεται ὅτι πρέπει νὰ προστεθῇ α ἰδιωτικὸν ἰσχυρὸν ἢ ἐπίσημον ἔγγραφον τῆς ἐπὶ τῆς κληρονομίας ἀπαιτήσεώς των».

Τὸ ἄρθρον 69 § 7 ἀναφερόμενον εἰς τὸ ἄρθρον 11 § 8 διαλαμβάνει μόνον περὶ τῶν ἐξόδων τῆς δίκης καὶ τῆς συντάξεως τοῦ ὑποθηκικοῦ χρέους. Δὲν ἀναφέρει δὲ ποσῶς περὶ τῶν καθυστερησάντων τόκων τοῦ ἐπὶ ὑποθήκῃ δανείου, ἐν ᾧ τὸ ἄρθρον 11 § 8 δίδει ἐπίσης εἰς τοὺς ὑποθηκικοὺς πιστωτὰς πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτῶν δικαίωμα ὑποθήκης· τὸ ἄρθρον λοιπὸν τοῦτο εἶναι ἀτελὲς καὶ δὲν ἐξάγεται ἀπὸ κἀνὲν μέρος τοῦ νόμου, τί πρέπει νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν φύλακα τῶν ὑποθηκῶν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς διαληφθείσης ἀπαιτήσεως. Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ προστεθῇ εἰς τὸ ἄρθρο. τοῦτο ἰδιαίτερον ἐδάφιον διαλαμβάνον οὕτω.

«Δι' ἀπαιτήσεις καθυστερησάντων τόκων ὑποθηκικοῦ χρέους ἰδιωτικὰ ἰσχυρά, ἢ ἐπίσημα ἔγγραφα, ἢ ἐπίσημον περίληψιν αὐτῶν ἀποδεικνύουσαν ὅτι τὸ ὑποθηκικὸν χρέος φέρει τόκους».

Τὸ ἄρθρον 74 § 1 λέγει ὅτι τὰ γενόμενα παρὰ τῶν μερῶν λάθη εἰς τὴν ἐγγραφὴν διορθόνονται κατ' αἴτησιν αὐτῶν, τὰ δὲ παρὰ τοῦ φύλακος τῶν ὑποθηκῶν, αὐτεπαγγέλτως παρ' αὐτοῦ. Τὸ δὲ ἄρθρον 80 διαλαμβάνει ὅτι πᾶσα ἐγγραφὴ εἶναι ἄκυρος ὅταν δὲν ἀναφέρεται εἰς αὐτὴν α) ὁ χαρακτήρισις τοῦ χρεώστου, β) δὲν ἦναι προσδιωρισμένη ἡ ποσότης τῆς πιστώσεως, γ) ἡ ἐγγραφὴ δὲν φέρῃ χρονολογίαν, δ) τὸ κτῆμα δὲν εἶναι προσηκόντως περιγεγραμμενον· ἂν λοιπὸν τὸ λάθος καὶ ἡ ἑπομένη διόρθωσις αὐτοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 64 § 1 ἀπέβλεπε ἐν ἢ καὶ πλείονα τῶν ἀντικειμένων τούτων, τότε ἀπὸ πότε θέλει λογίζεται ὅτι ἔχει κῦρος ἡ ἐγγραφή; Ἐπειδὴ οὔτε εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο, ὅπου γίνεται κυρίως λόγος περὶ αὐτοῦ, οὔτε εἰς κἀνὲν ἄλλο μέρος τοῦ νόμου διαλαμβάνεται τί περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἕπεται ὅτι ἡ διόρθωσις θέλει ἔχει ὀπισθενεργὸν δύναμιν δίδουσα δηλαδὴ κῦρος εἰς τὴν ὑποθήκην ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐνεγράφη, ἀλλὰ τότε δὲν πηγάζει μεγίστη βλάβη διὰ τοὺς πιστωτάς, οἵτινες ἐπιστηριζόμενοι εἰς τὸν νόμον ἐνέγραψαν ὑποθήκην λογίζοντες ὅτι ἡ προϋπάρχουσα εἶναι ἄκυρος μὴ ἔχουσα τ'

ἀπαιτούμενα ἢ μὴ δυνάμενοι νὰ γνωρίζωσι ποσῶς ἂν τὸ κτῆμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐγγράφουν ὑποθήκην, ἦτον ἐνυπόθηκον, μὴ διαλαμβάνοντος τοῦ βιβλίου τῶν ὑποθηκῶν τὴν προσήκουσαν περιγραφὴν τοῦ κτήματος; δὲν βλάπτεται ἐκ τούτου ἡ πίστις τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν; καθὼς ἐπίσης καὶ αἱ ἀρχαὶ τῆς δημοσιότητος καὶ εἰδικότητος; νομίζομεν ὅτι καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡ πίστις τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν ἀπαιτεῖ ὅτι ὅταν τὸ λάθος ἀφορᾷ τ' ἀντικείμενα, περὶ ὧν διαλαμβάνει τὸ ἄρθρον 80, ἡ ἐγγραφὴ δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ ἰσχὺν, εἰμὴ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔγινεν ἡ διόρθωσις· ἂν δὲ τοῦτο ἐγκριθῇ, εἶναι ἀνάγκη νὰ προστεθῇ εἰς τὸ ἄρθρον 74 § 1 ἰδιαίτερον ἐδάφιον διαλαμβάνον τὰ ἑξῆς·

«Ἂν αἱ διορθώσεις ἀφορῶσι λάθη ἐξ ὧν ἡ ὑποθήκη λογίζεται ἄκυρος κατὰ τὸ ἄρθρον 80 ἡ ὑποθήκη δὲν λογίζεται ἰσχυρὰ εἰμὴ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔγιναν αἱ διορθώσεις».

Ὡς πρὸς τὰς παρατηρήσεις τοῦ Κυρίου Κλονάρη περὶ τοῦ πρώτου ἄρθρου εἴμεθα καὶ ἡμεῖς τῆς αὐτῆς γνώμης μὲ τὴν πλειονοψηφίαν. Ἕκαστος ὁρισμὸς πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ ὅσα διακρίνουν τὸ ὁριζόμενον ἀντικείμενον ἀπὸ τὰ λοιπὰ μὲ τοῦτο παρόμοια· αἱ λέξεις λοιπὸν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀπαιτήσεως εἶναι ἀναγκαῖαι διὰ νὰ διακριθῇ ἡ ὑποθήκη ἀπὸ τὴν ἰδιοκτησίαν τὰς δουλείας (servitudes) καὶ λοιπὰ τὰ ὁποῖα εἶναι ἐπίσης πραγματικὰ δικαιώματα, ἡ δὲ λέξις δι' ἐγγραφῆς εἶναι ἐπίσης ἀναγκαία καθότι ἄνευ αὐτῆς ἡ ὑποθήκη ἤθελε συγχυσθῆ μὲ τὸ ἐνέχυρον· ἡ διόρθωσις τοῦ Κυρίου Κυρίου Κλονάρη κατὰ τὸ γαλλικὸν ἤθελε καταστήσει τὸν ὁρισμὸν ἀτελέστατον, καὶ ἤθελεν ἐμπέσομεν καὶ εἰς αὐτολογίαν, καθότι αἱ λέξεις affectée à l'aquittement ἐνυπάρχουσιν ἤδη εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ πραγματικοῦ δικαίου καὶ ὡς συνέπεια αὐτοῦ, ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὰ ἰδιαίτερα ἄρθρα τὰ ὁρίζοντα τὰς διαφόρους συνεπείας τῆς ὑποθήκης παρὰ εἰς τὸν ὁρισμὸν αὐτόν· κρίνω περιττὸν νὰ ἐκτανθῶ περιπλέον καθότι καὶ ὁ Gonner εἰς τὸ Commentair περὶ τοῦ βαυαρικοῦ νόμου ἄρθρον 1 διαλαμβάνει ἐκτεταμένως τὰ προσήκοντα· νομίζω ὅμως ὅτι ἀντὶ τῶν λέξεων «εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν» ἦτο κάλλιον αἱ λέξεις «εἰς τὸ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ὡρισμένον βιβλίον» ὡς ἦτον εἰς τὸ σχέδιον καὶ ὡς διαλαμβάνει ὁ βαυαρικὸς νόμος· ἡ λέξις ὑποθήκη λογίζεται εἰσέτι ἄγνωστος καὶ ἀόριστος, καὶ ὁρίζεται διὰ τοῦ προκειμένου ἄρθρου· μεταχειριζόμενοι λοιπὸν εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦτον τὴν λέξιν ταύτην καταντῶμεν εἰς ταυτολεξίαν καὶ ὁρίζομεν ἄγνωστον δι' ἀγνώστου. Η δευτέρα παρατήρησις τοῦ Κυρίου Κλονάρη προτείναντος νὰ μεταβληθῶσιν αἱ ἐπιγραφαὶ, περὶ τοῦ νόμου, περὶ δικαστικῶν ἀπο-

φάσεων, περὶ τῆς ἰδιωτικῆς θελήσεως εἰς τὰς περὶ νομίμου ὑποθήκης, περὶ δικαστικῆς ὑποθήκης κτλ. εἶναι ἐπίσης ἀπαράδεκτος καθότι κατὰ τὸ σύστημα τοῦ νόμου δὲν ὑπάρχει εἰμὴ μία καὶ μόνη ὑποθήκη· ὅ,τι δὲ πρότερον ἦτον νόμιμος, δικαστικὴ ἢ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως ὑποθήκη, κατέστη τώρα νόμιμος, δικαστικὴ ἢ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως τίτλος. Μᾶς φαίνεται ὅμως ἀντὶ τῶν ἐπιγραφῶν περὶ τοῦ νόμου καὶ τὰ λοιπὰ νὰ τεθῇ ὡς ἑξῆς, περὶ νομίμου τίτλου, περὶ δικαστικοῦ τίτλου, περὶ τοῦ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως τίτλου, πρῶτον καθότι ἐδῶ δὲν πρόκειται εἰμὴ περὶ τίτλου, δεύτερον διότι αἱ λέξεις νόμιμος καὶ δικαστικὴ καὶ ἰδιωτικὴ θέλησις εἶναι ὅροι, τοὺς ὁποίους αὐτὴ ἡ ἐπιτροπὴ μετεχειρίσθη εἰς διάφορα μέρη τοῦ νομοσχεδίου πρὸς δήλωσιν τοῦ τίτλου τοῦ διδομένου παρὰ τοῦ νόμου, παρὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως.

Καθὼς εἰς τὸ περὶ ληξιαρχικῶν βιβλίων νομοσχέδιον, οὕτω καὶ εἰς τὸ παρόν, ἡ ἐπιτροπὴ μετεχειρίσθη τεχνικὰς κυριολεξίας πάντη διαφορετικὰς ἀπὸ τὰς ἐν τῇ ἰσχυούσῃ νομοθεσίᾳ μας καὶ τὰς μετέβαλα κατὰ τὸ ἐπισυνημμένον ἀντίγραφον.

[illegible]

[illegible]

ΕΤΑΡΑ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΥΠΟΘΗΚΩΝ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ.

Μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων τοῦ πολιτικοῦ δικαίου κἀνὲν ἴσως δὲν εἶναι τοσούτων ἀγαθοεργῶν ἀποτελεσμάτων παραγωγὸν διά τε ἕκαστον πολίτην καὶ διὰ τὸ ἔθνος αὐτὸ, ὅσον νόμος περὶ ὑποθηκῶν κατ' ὀρθὰς ἀρχὰς συντεταγμένος· δι' αὐτοῦ στερεοῦται ἡ πίστις καὶ ἡ δημόσιος συναλλαγὴ, καὶ δι' αὐτοῦ εἰςάγεται εἰς τὰς διαφόρους καὶ οὐσιώδεις βιωτικὰς ἐργασίας ἡ πίστις καὶ ἀσφάλεια, ἥτις καὶ τὴν κυκλοφορίαν τῶν κτημάτων ἐπαυξάνει, καὶ τὴν βιομηχανίαν ἐμψυχόνει, καὶ τὴν πρόοδον τῶν γεωργικῶν ἐνασχολήσεων ὑποστηρίζει. Τοιοῦτος νόμος εἶναι πρὸς τούτοις τὸ ἀσφαλέστατον ἀντιφάρμακον κατὰ τῆς ὀλεθριωτάτης τοκογλυφίας, παρέχων ἀσφάλειαν, τῆς ὁποίας τὸ ἐλάχιστον μόνον ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ κατὰ βαθμοὺς ἐλάττωσις καὶ αὐτῶν τῶν μετρίων τόκων.

Ἀλλ' ὅσον ὁ ὀρθὸς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου νόμος εἶναι ἀγαθοεργὸς, τόσον ὁ κατ' ἐσφαλμένας ἀρχὰς συντεταγμένος εἶναι ὀλέθριος καὶ καταστρεπτικός· ὁ τοιοῦτος ἀφανίζει τὴν πίστιν, χωλαίνει τὴν βιομηχανίαν, καὶ γίνεται τέλος μυρίων κακῶν παραίτιος. Περὶ τούτων δύναται ἕκαστος νὰ πληροφορηθῇ ἀκριβῶς, ἅμα ῥίψῃ προσεκτικὸν βλέμμα εἰς τὸ ἐν γένει παρ' ἡμῖν ἰσχύον πολιτικὸν Ῥωμ. δίκαιον.

Κατ' αὐτὸ, ἡ ὑποθήκη προσεκτᾶτο ἄνευ δι' ἐγγραφῆς εἰς ἐπὶ τούτῳ ὡρισμένον δημόσιον βιβλίον, ἐξ οὗ ἕκαστος δύναται νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῶν ἐπικειμένων εἰς ἓν κτῆμα ὑποθηκῶν, ἀλλὰ δι' ἁπλοῦ συμβολαίου γινομένου μεταξὺ τοῦ δανείζοντος καὶ τοῦ δανειζομένου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὑποθήκη ὡς πραγματικὸν δίκαιον ἰσχύει τόσον κατὰ τοῦ τρίτου κυρίου καθὼς καὶ κατὰ τῶν ἄλλων ὑποθηκαρίων πιστωτῶν, τὸ μέσον τῆς δημοσιότητος τῶν ὑποθηκῶν δὲν ὑπῆρχε διὰ νὰ δύναταί τις νὰ πληροφορῆται περὶ τῶν προϋπαρχουσῶν ὑποθηκῶν, διὰ τοῦτο οἱ μὲν ἅπαξ δανείσαντες ἠπατῶντο

ἀδίκως διὰ τῆς προτιμήσεως ἄλλου ἀρχαιοτέρου ὑποθηκικοῦ πιστωτοῦ ἀγνώστου εἰς αὐτούς· οἱ δὲ προβλεπτικοὶ, συλλογιζόμενοι τὸ ἐπισφαλὲς τοῦ νόμου, δὲν ἐδάνειζον ποσῶς ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τῆς ἀπαιτουμένης ἀσφαλείας.

Ἡ ὑποθήκη εἶχε πρὸς τούτοις πολλάκις ἀντικείμενον ὄχι ῥητὰ κτήματα, ἀλλὰ ὁλόκληρόν τινα κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν τοῦ χρεώστου τήν τε ἐνεστῶσαν καὶ μέλλουσαν· ἐκ τούτου δὲ ὁ μὲν χρεώστης διὰ μικρὰν ποσότητα ἐξηφανίζετο παντάπασιν, ἡ δὲ τύχη τῶν μετέπειτα πιστωτῶν αὐτοῦ κατεστένετο ἔτι χρισιμωτέρα.

Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τοιούτων διατάξεων ἐπήγαζε μεγίστη βλάβη καὶ εἴς τινας δανειστὰς χρήζοντας τῆς ὑπερασπίσεως τῆς Κυβερνήσεως, οἷον τοὺς ἀνήλικας, συζύγους κτλ. ὁ νόμος ἐχορήγησεν εἴς τινας μὲν ἐξ αὐτῶν ὑποθηκικὰ προνόμια ἰσχύοντα πλέον παρ' ἡ ἁπλῆ ὑποθήκη, εἰς ἄλλους δὲ πλέον ἰσχυρὰ παρα τὰ τῶν ἄλλων, καὶ τοιουτοτρόπως κατήντησεν ὥςτε ἡ μὲν ὑποθήκη κατηφανίζετο ἐκ τῶν προνομίων, τα δὲ προνόμια, ἐξ ἄλλων ἰσχυροτέρων αὐτῶν.

Ἡ ἀθλία αὕτη κατάστασις ἦτον ἀδύνατον νὰ διαφύγῃ τὸ ὀξυδερκὲς τῶν Ῥωμαίων ὄμμα· ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἐξαλείψωσι ῥιζηδὸν τὰ ἄτοπα αὐτὰ, οὗτοι ἐξέδωκαν εἰδικὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον δὲν ἐλάττωσαν τὸ κακὸν ἀλλ' ἔτι μᾶλλον τὸ ηὔξανον· βλέποντες, π. χ. τὴν βλάβην, ἥτις ἐπήγαζεν εἰς τὸν τρίτον τὸν ἀγοράζοντα τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα, ἐπὶ τῇ πίστει ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐπ' αὐτοῦ ὑποθήκη, διέταξαν 1) νὰ ἐνάγεται ὁ πρωτότυπος χρεώστης καὶ 2) ἐσμίκρυναν πρὸς ὄφελος τοῦ τρίτου τὴν πρὸς παραγραφὴν τῆς ἀγωγῆς ἀπαιτουμένην προθεσμίαν· ἀλλὰ διὰ μὲν τοῦ πρώτου μέτρου ἐξηφανίζετο τὸ οὐσιωδέστατον χαρακτηριστικὸν τῆς πραγματικῆς ἀγωγῆς, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου ἐβλάπτετο σημαντικὰ ἡ ἀσφάλεια τοῦ ὑποθηκικοῦ πιστωτοῦ, τὴν ὁποίαν κυρίως ὑπ' ὄψιν πρέπει νὰ ἔχῃ τοιοῦτος νόμος.

Οἱ νεώτεροι νομοθέται βλέποντες τὰς ἐλλείψεις ταύτας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου, καὶ θεωροῦντες ὅτι αὗται προέρχονται κυρίως ἐκ τῆς μὴ δημοσιότητος καὶ εἰδικότητος τῶν ὑποθηκῶν, διέταξαν ὥςτε 1) πᾶσα ὑποθήκη νὰ ἐγγράφεται εἰς ἐπὶ τούτῳ ὡρισμένον δημόσιον βιβλίον, τοῦ ὁποίου δύναται νὰ λαμβάνῃ γνῶσιν ἕκαστος, καὶ δεύτερον νὰ μὴ δύναται νὰ προςκτηθῇ ὑποθήκη εἰμὴ διὰ ῥητὴν ποσότητα καὶ ἐπὶ ῥητῶν ἀκινήτων, καὶ ταῦτα διὰ νὰ δύναται πᾶς ἕκαστος, πληροφορούμενος περὶ ἑκάστης ὑποθήκης καὶ τῆς ποσότητος αὐτῆς, νὰ σταθμίζῃ ἐκ τούτων ὁποίαν ἀσφάλειαν δύναται

ται νὰ ἔχῃ δανείζων ἐπὶ ὑποθήκῃ ἐπί τινος κτήματος. Τὰς ἀρχὰς ταύτας τῆς δημοσιότητος καὶ εἰδικότητος ἐκτιμῶσα καὶ ἡ Α. Μ. διέταξε νὰ σχεδιασθῇ σύμφωνον μ' αὐτὰς νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον λαμβάνον ὑπ' ὄψιν τὰς ἐπὶ τῶν βάσεων τούτων στηριζομένας νομοθεσίας τῶν ξένων ἐθνῶν, νὰ διαλαμβάνῃ κατ' ἄρθρα πᾶσαν περὶ ὑποθηκῶν διάταξιν, ἥτις ἐκ ἀπεδείχθη ὠφέλιμος διὰ τῆς πράξεως, νὰ ἦναι πρὸς τούτοις καὶ ἐφαρμόσιμος εἰς τὴν Ἑλλάδα. Κατὰ συνέπειαν τῆς διαταγῆς ταύτης συνετάχθη τὸ παρὸν νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἀκολούθων ἀρχῶν.

1) Ἡ ὑποθήκη, σκοπὸν ἔχουσα τὴν πλήρη τῶν δανειστῶν ἀσφάλειαν, δὲν προσκτᾶται εἰμὴ ἐπὶ ἀκινήτων κτημάτων· κατ' ἐξαίρεσιν δὲ ἐνεργεῖται καὶ ἐπὶ ἐπικαρπιῶν πρὸς περίθαλψιν τῆς γεωργίας. Ἐπὶ κινητῶν αὐτοπόρκτων ὑποθήκη δὲν λαμβάνει χώραν, ἀλλ' ἐκτείνεται μόνον καὶ εἰς αὐτά, ὅταν ταῦτα ἦναι προσαρτήματα ἀκινήτων.

2) Ἀπὸ συναλλάγματα ἢ τὸν νόμον δύναται μὲν νὰ προσκτηθῇ τὸ δικαίωμα εἰς ἐγγραφὴν ὑποθήκης· ἡ ὑποθήκη ὅμως δὲν προσκτᾶται εἰμὴ διὰ τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸ δημόσιον τῶν ὑποθηκῶν βιβλίον. Ὅλαι λοιπὸν αἱ πρότερον μυστικαὶ ὑποθῆκαι ἀκυροῦνται καὶ δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσουν εἰμὴ ὡς τίτλος πρὸ. ἀποκτήσιν τῆς ὑποθήκης· ὁ νόμος ὅμως φροντίζει δι' ἄλλων μέσων ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῶσι τὰ δικαιώματα τῶν ἀνηλίκων ἢ ἄλλων τοιούτων προσώπων χρηζόντων τῆς ὑπερασπίσεως τῶν νόμων, ἐπιβάλλων εἰς ἄλλους ὑπευθύνους τὸ χρέος νὰ ἐνεργήσουν τὴν ἐγγραφήν.

3) Τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν κρατούμενον ἀπὸ δημοσίαν ἀρχὴν ἔχουσαν πλήρη ἐπισημότητα, φέρει πλήρη πίστιν ὡς πρὸς τὴν ὕπαρξιν τῆς ὑποθήκης.

4) Ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ὑποθηκῶν πρέπει ἕκαστος μὲν πιστωτὴς νὰ λαμβάνῃ πληροφορίας περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἔχῃ ἐπί τινος κτήματος· ἕκαστος δὲ ἀγοραστὴς νὰ λαμβάνῃ γνῶσιν τῶν ὑποθηκῶν αἵτινες ἐνυπάρχουν εἰς τὸ ἀγοραζόμενον. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἡ ὑποθήκη δὲν θέλει ἐγγράφεσθαι εἰμὴ ἐφ' ἑνὸς ἑκάστου ἰδίου κτήματος· τοῦτο δὲ δὲν ἐμποδίζει τὸ νὰ ὑποβληθοῦν πολλὰ κτήματα εἰς ὑποθήκην διὰ μόνην καὶ τὴν αὐτὴν ἀπαίτησιν· ἀλλὰ μόνον ἀπαιτεῖ ὥστε ἡ ἐγγραφὴ νὰ γίνεται χωριστὰ καὶ ἐφ' ἑκάστου αὐθυποστάτου ἀκινήτου.

5) Κἀνεὶς δὲν ἤθελε δυνηθῇ νὰ γνωρίσῃ ὁποίαν ἀσφάλειαν θέλει τοῦ δώσει τὸ κτῆμα· καὶ ὁ χρεώστης ἤθελε πρὸς τούτοις χάσει

μεγάλως ἐκ τῆς πίστεώς του (à son crédit), ἐὰν ἦτον συγχωρημένον νὰ ἐγγράφωνται ὑποθῆκαι χωρὶς προσδιωρισμένης ποσότητος. Ἡ ἐγγραφὴ ἑπομένως δὲν δύναται νὰ γένῃ εἰμὴ δι' ὡρισμένην ποσότητα, ἥτις θέλει ἐγγράφεσθαι εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν. Ἀόριστοι ἀπαιτήσεις, τῶν ὁποίων τὸ ἀντικείμενον δὲν εἶναι εἰς χρήματα, πρέπει νὰ προεκτιμῶνται ἀπὸ τὸν πιστωτήν· διὰ νὰ μὴ βλαφθῇ ὅμως ἐκ τούτου ὁ χρεώστης, δύναται οὗτος, ἂν ὑπερτιμηθῇ ἡ ἀξία τῆς πίστεως, νὰ ζητήσῃ ἐλάττωσιν αὐτῆς διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

6) Ἡ ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ὑποθηκῶν ποριζομένη ἀσφάλεια ἤθελον εἶσθαι ἀτελὴς καὶ ἐπιβλαβὴς μᾶλλον, ἂν ἐσυγχωρεῖτο ὥςτε τὰ παρακολουθήματα τῆς ἀπαιτήσεως, δηλαδὴ οἱ τόκοι καὶ τὰ ἔξοδα τῆς δίκης, νὰ χαίρωνται, δυνάμει τοῦ νόμου, τὴν αὐτὴν μὲ τὴν ὑποθήκην, προτίμησιν κατ' ἀόριστον ποσότητα. Ὁ νόμος λοιπὸν παρέχει μέσα ὥςτε καὶ ἡ ἔλλειψις αὕτη τῆς ἀσφαλείας νὰ θεραπευθῇ καὶ ὁ ἐπὶ ὑποθήκῃ πιστωτὴς νὰ μὴ ζημιωθῇ ποσῶς, παρέχων εἰς αὐτὸν τὰ μέσα ὅσα ἀπαιτοῦνται πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν παρακολουθημάτων αὐτῆς τῆς ἀπαιτήσεώς του, διδων δηλαδὴ εἰς αὐτὸν χωριστὸν δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν ὑποθήκης.

7) Ὁ αὐτὸς τῆς ἀσφαλείας λόγος ἀπαιτεῖ ὥςτε ὁ νόμος νὰ προσδιορίζῃ τὴν τάξιν τῶν ὑποθηκῶν, εἰς τοῦτο δὲ κἀνὲν ἄλλο μέσον δὲν εἶναι κατάλληλον, ὅσον ὁ χρόνος τῆς ἐγγραφῆς. Πᾶν προνόμιον ἐγγεγραμμένων ὑποθηκῶν ἢ μὴ ἐγγεγραμμένων τὰς ἐξαφανίζον τὴν ἀσφάλειαν ἔπρεπε νὰ ἐκλείψῃ· ὅθεν ἑκάστη ὑποθήκη προτιμᾶται ἀπὸ τὴν ἄλλην κατὰ τὸν χρόνον μόνον τῆς ἐγγραφῆς.

8) Ἡ ὑποθήκη οὖσα πραγματικὸν δικαίωμα τὸ ὁποῖον ἔχει ἀντικείμενον τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα, φυλάττει πάντοτε τὰ αὐτὰ δικαιώματά του εἰς ὁποιουδήποτε χεῖρας καὶ ἂν εὑρίσκεται. Ἐπειδὴ δὲ ὁ κατὰ τοῦ τρίτου κατόχου τίτλος τοῦ πιστωτοῦ εἶναι, ὅτι εὑρίσκεται ὁ τρίτος οὗτος κάτοχος τοῦ κτήματος, ἐλευθεροῦται ἀμέσως ἅμα ἀποδώσῃ τὸ κτῆμα, καὶ δὲν ἐνέχεται εἰς τὸν πιστωτὴν ἕνεκα τοῦ τίτλου τούτου εἰμὴ καθόσον ἀξίζει τὸ κτῆμα.

Διὰ νὰ ὑπάρξῃ πλήρης ἀσφάλεια, καὶ νὰ παρέξουν αἱ ὑποθῆκαι πλήρη πίστιν, προαπαιτεῖται μία αὐστηρὰ μέν, ἀλλὰ ταχεῖα διαδικασία. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ὑποθῆκαι στηρίζονται κατὰ μέγα μέρος εἰς δημόσια ἔγγραφα, ἡ δὲ δικονομία διατάσσει συνοπτικὴν διαδικασίαν ὅπου τοιαῦτα ὑπάρχουν, διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ γενῇ παραπομπὴ εἰς αὐτήν, ὡς ἀναπληροῦσα τὴν ἔλλειψιν.

Αὗται εἶναι αἱ ἀρχαὶ, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται τὸ παρὸν νομοσχέδιον, τοῦ ὁποίου αἱ διατάξεις δὲν εἶναι εἰμὴ ἁπλαῖ συνέπειαι τῶν ἀρχῶν τούτων· ὅθεν κρίνω περιττὸν νὰ κάμω εἰδικωτέραν αὐτῶν ἀνάπτυξιν.

Πρὸς ἐνέργειαν δὲ τοῦ νόμου τούτου δὲν ἀπαιτεῖται πλέον εἰμὴ νὰ κοινοποιηθῇ ὁ τρόπος καθ' ὃν πρέπει νὰ κρατῶνται τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν, καθ' ὃν τρόπον πρέπει νὰ ἐνεργῶνται αἱ ἐγγραφαὶ κτλ. Περὶ τούτων ἐνασχολεῖται ἡ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματεία νὰ συντάξῃ νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον ἐν καιρῷ θέλει ὑποβάλει εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ἂν τὸ ἐγκρίνῃ ἡ Α. Μ.

Ἀθῆναι, τῇ 23 *Ἰουλίου* 1836.

Ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμ. τῆς Ἐπικρατείας
Ι. ΡΙΖΟΣ.

ἀπαιτούμενα ἢ μὴ δυνάμενοι νὰ γνωρίζωσι ποσῶς ἂν τὸ κτῆμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐγγράφουν ὑποθήκην, ἦτον ἐνυπόθηκον, μὴ διαλαμβάνοντος τοῦ βιβλίου τῶν ὑποθηκῶν τὴν προςήκουσαν περιγραφὴν τοῦ κτήματος; δὲν βλάπτεται ἐκ τούτου ἡ πίστις τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν; καθὼς ἐπίσης καὶ αἱ ἀρχαὶ τῆς δημοσιότητος καὶ εἰδικότητος; νομίζομεν ὅτι καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡ πίστις τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν ἀπαιτεῖ ὅτι ὅταν τὸ λάθος ἀφορᾷ τ' ἀντικείμενα, περὶ ὧν διαλαμβάνει τὸ ἄρθρον 80, ἡ ἐγγραφὴ δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ ἰσχὺν, εἰμὴ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔγινεν ἡ διόρθωσις· ἂν δὲ τοῦτο ἐγκριθῇ, εἶναι ἀνάγκη νὰ προςτεθῇ εἰς τὸ ἄρθρον 74 § 1 ἰδιαίτερον ἐδάφιον διαλαμβάνον τὰ ἑξῆς·

«Ἂν αἱ διορθώσεις ἀφορῶσι λάθη ἐξ ὧν ἡ ὑποθήκη λογίζεται ἄκυρος κατὰ τὸ ἄρθρον 80 ἡ ὑποθήκη δὲν λογίζεται ἰσχυρὰ εἰμὴ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔγιναν αἱ διορθώσεις».

Ὡς πρὸς τὰς παρατηρήσεις τοῦ Κυρίου Κλονάρη περὶ τοῦ πρώτου ἄρθρου εἴμεθα καὶ ἡμεῖς τῆς αὐτῆς γνώμης μὲ τὴν πλειονοψηφίαν. Ἕκαστος ὁρισμὸς πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ ὅσα διακρίνουν τὸ ὁριζόμενον ἀντικείμενον ἀπὸ τὰ λοιπὰ μὲ τοῦτο παρόμοια· αἱ λέξεις λοιπὸν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀπαιτήσεως εἶναι ἀναγκαῖαι διὰ νὰ διακριθῇ ἡ ὑποθήκη ἀπὸ τὴν ἰδιοκτησίαν τὰς δουλείας (servitudes) καὶ λοιπὰ τὰ ὁποῖα εἶναι ἐπίσης πραγματικὰ δικαιώματα, ἡ δὲ λέξις δι' ἐγγραφῆς εἶναι ἐπίσης ἀναγκαία καθότι ἄνευ αὐτῆς ἡ ὑποθήκη ἤθελε συγχυσθῇ μὲ τὸ ἐνέχυρον· ἡ διόρθωσις τοῦ Αυρίου Κυρίου Κλονάρη κατὰ τὸ γαλλικὸν ἤθελε καταστήσει τὸν ὁρισμὸν ἀτελέστατον, καὶ ἤθελεν ἐμπέσομεν καὶ εἰς αὐτολογίαν, καθότι αἱ λέξεις affectée à l'aquittement ἐνυπάρχουσιν ἤδη εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ πραγματικοῦ δικαίου καὶ ὡς συνέπεια αὐτοῦ, ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὰ ἰδιαίτερα ἄρθρα τὰ ὁρίζοντα τὰς διαφόρους συνεπείας τῆς ὑποθήκης παρὰ εἰς τὸν ὁρισμὸν αὐτόν· κρίνω περιττὸν νὰ ἐκτανθῶ περιπλέον καθότι καὶ ὁ Gonner εἰς τὸ Commentair περὶ τοῦ βαυαρικοῦ νόμου ἄρθρον 1 διαλαμβάνει ἐκτεταμένως τὰ προςήκοντα· νομίζω ὅμως ὅτι ἀντὶ τῶν λέξεων «εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν» ἦτο κάλλιον αἱ λέξεις «εἰς τὸ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ὡρισμένον βιβλίον» ὡς ἦτον εἰς τὸ σχέδιον καὶ ὡς διαλαμβάνει ὁ βαυαρικὸς νόμος· ἡ λέξις ὑποθήκη λογίζεται εἰςέτι ἄγνωστος καὶ ἀόριστος, καὶ ὁρίζεται διὰ τοῦ προκειμένου ἄρθρου· μεταχειριζόμενοι λοιπὸν εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦτον τὴν λέξιν ταύτην καταντῶμεν εἰς ταυτολεξίαν καὶ ὁρίζομεν ἄγνωστον δι' ἀγνώστου.

Η δευτέρα παρατήρησις τοῦ Κυρίου Κλονάρη προτείναντος νὰ μεταβληθῶσιν αἱ ἐπιγραφαὶ, περὶ τοῦ νόμου, περὶ δικαστικῶν ἀπο-

φάσεων, περὶ τῆς ἰδιωτικῆς θελήσεως εἰς τὰς περὶ νομίμου ὑποθήκης, περὶ δικαστικῆς ὑποθήκης κτλ. εἶναι ἐπίσης ἀπαράδεκτος καθότι κατὰ τὸ σύστημα τοῦ νόμου δὲν ὑπάρχει εἰμὴ μία καὶ μόνη ὑποθήκη· ὅ,τι δὲ πρότερον ἦτον νόμιμος, δικαστικὴ ἢ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως ὑποθήκη, κατέστη τώρα νόμιμος, δικαστικὴ ἢ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως τίτλος. Μᾶς φαίνεται ὅμως ἀντὶ τῶν ἐπιγραφῶν περὶ τοῦ νόμου καὶ τὰ λοιπὰ νὰ τεθῇ ὡς ἑξῆς, περὶ νομίμου τίτλου, περὶ δικαστικοῦ τίτλου, περὶ τοῦ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως τίτλου, πρῶτον καθότι ἐδῶ δὲν πρόκειται εἰμὴ περὶ τίτλου, δεύτερον διότι αἱ λέξεις νόμιμος καὶ δικαστικὴ καὶ ἰδιωτικὴ θέλησις εἶναι ὅροι, τοὺς ὁποίους αὐτὴ ἡ ἐπιτροπὴ μετεχειρίσθη εἰς διάφορα μέρη τοῦ νομοσχεδίου πρὸς δήλωσιν τοῦ τίτλου τοῦ διδομένου παρὰ τοῦ νόμου, παρὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως.

Καθὼς εἰς τὸ περὶ ληξιαρχικῶν βιβλίων νομοσχέδιον, οὕτω καὶ εἰς τὸ παρόν, ἡ ἐπιτροπὴ μετεχειρίσθη τεχνικὰς κυριολεξίας πάντη διαφορετικὰς ἀπὸ τὰς ἐν τῇ ἰσχυούσῃ νομοθεσίᾳ μας καὶ τὰς μετέβαλα κατὰ τὸ ἐπισυναπτόμενον ἀντίγραφον.

ἀπαιτούμενα ἢ μὴ δυνάμενοι νὰ γνωρίζωσι ποσῶς ἂν τὸ κτῆμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐγγράφουν ὑποθήκην, ἦτον ἐνυπόθηκον, μὴ διαλαμβάνοντος τοῦ βιβλίου τῶν ὑποθηκῶν τὴν προσήκουσαν περιγραφὴν τοῦ κτήματος; δὲν βλάπτεται ἐκ τούτου ἡ πίστις τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν; καθὼς ἐπίσης καὶ αἱ ἀρχαὶ τῆς δημοσιότητος καὶ εἰδικότητος; νομίζομεν ὅτι καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡ πίστις τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν ἀπαιτεῖ ὅτι ὅταν τὸ λάθος ἀφορᾷ τ' ἀντικείμενα, περὶ ὧν διαλαμβάνει τὸ ἄρθρον 80, ἡ ἐγγραφὴ δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ ἰσχὺν, εἰμὴ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔγινεν ἡ διόρθωσις· ἂν δὲ τοῦτο ἐγκριθῇ, εἶναι ἀνάγκη νὰ προστεθῇ εἰς τὸ ἄρθρον 74 § 1 ἰδιαίτερον ἐδάφιον διαλαμβάνον τὰ ἑξῆς·

«Ἂν αἱ διορθώσεις ἀφορῶσι λάθη ἐξ ὧν ἡ ὑποθήκη λογίζεται ἄκυρος κατὰ τὸ ἄρθρον 80 ἡ ὑποθήκη δὲν λογίζεται ἰσχυρὰ εἰμὴ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔγιναν αἱ διορθώσεις».

Ὡς πρὸς τὰς παρατηρήσεις τοῦ Κυρίου Κλονάρη περὶ τοῦ πρώτου ἄρθρου εἴμεθα καὶ ἡμεῖς τῆς αὐτῆς γνώμης μὲ τὴν πλειονοψηφίαν. Ἕκαστος ὁρισμὸς πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ ὅσα διακρίνουν τὸ ὁριζόμενον ἀντικείμενον ἀπὸ τὰ λοιπὰ μὲ τοῦτο παρόμοια· αἱ λέξεις λοιπὸν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀπαιτήσεως εἶναι ἀναγκαῖαι διὰ νὰ διακριθῇ ἡ ὑποθήκη ἀπὸ τὴν ἰδιοκτησίαν τὰς δουλείας (servitudes) καὶ λοιπὰ τὰ ὁποῖα εἶναι ἐπίσης πραγματικὰ δικαιώματα, ἡ δὲ λέξις δι' ἐγγραφῆς εἶναι ἐπίσης ἀναγκαία καθότι ἄνευ αὐτῆς ἡ ὑποθήκη ἤθελε συγχυσθῆ μὲ τὸ ἐνέχυρον· ἡ διόρθωσις τοῦ Αυρίου Κυρίου Κλονάρη κατὰ τὸ γαλλικὸν ἤθελε καταστήσει τὸν ὁρισμὸν ἀτελέστατον, καὶ ἤθελεν ἐμπέσομεν καὶ εἰς αὐτολογίαν, καθότι αἱ λέξεις affectée à l'aquittement ἐνυπάρχουσιν ἤδη εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ πραγματικοῦ δικαίου καὶ ὡς συνέπεια αὐτοῦ, ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὰ ἰδιαίτερα ἄρθρα τὰ ὁρίζοντα τὰς διαφόρους συνεπείας τῆς ὑποθήκης παρὰ εἰς τὸν ὁρισμὸν αὐτόν· κρίνω περιττὸν νὰ ἐκτανθῶ περιπλέον καθότι καὶ ὁ Gonner εἰς τὸ Commentair περὶ τοῦ βαυαρικοῦ νόμου ἄρθρον 1 διαλαμβάνει ἐκτεταμένως τὰ προσήκοντα· νομίζω ὅμως ὅτι ἀντὶ τῶν λέξεων «εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν» ἦτο κάλλιον αἱ λέξεις «εἰς τὸ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ὡρισμένον βιβλίον» ὡς ἦτον εἰς τὸ σχέδιον καὶ ὡς διαλαμβάνει ὁ βαυαρικὸς νόμος· ἡ λέξις ὑποθήκη λογίζεται εἰσέτι ἄγνωστος καὶ ἀόριστος, καὶ ὁρίζεται διὰ τοῦ προκειμένου ἄρθρου· μεταχειριζόμενοι λοιπὸν εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦτον τὴν λέξιν ταύτην καταντῶμεν εἰς ταυτολεξίαν καὶ ὁρίζομεν ἄγνωστον δι' ἀγνώστου. Ἡ δευτέρα παρατήρησις τοῦ Κυρίου Κλονάρη προτείναντος νὰ μεταβληθῶσιν αἱ ἐπιγραφαί, περὶ τοῦ νόμου, περὶ δικαστικῶν απο-

φάσεων, περὶ τῆς ἰδιωτικῆς θελήσεως εἰς τὰς περὶ νομίμου ὑποθήκης, περὶ δικαστικῆς ὑποθήκης κτλ. εἶναι ἐπίσης ἀπαράδεκτος καθότι κατὰ τὸ σύστημα τοῦ νόμου δὲν ὑπάρχει εἰμὴ μία καὶ μόνη ὑποθήκη· ὅ,τι δὲ πρότερον ἦτον νόμιμος, δικαστικὴ ἢ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως ὑποθήκη, κατέστη τώρα νόμιμος, δικαστικὴ ἢ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως τίτλος. Μᾶς φαίνεται ὅμως ἀντὶ τῶν ἐπιγραφῶν περὶ τοῦ νόμου καὶ τὰ λοιπὰ νὰ τεθῇ ὡς ἑξῆς, περὶ νομίμου τίτλου, περὶ δικαστικοῦ τίτλου, περὶ τοῦ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως τίτλου, πρῶτον καθότι ἐδῶ δὲν πρόκειται εἰμὴ περὶ τίτλου, δεύτερον διότι αἱ λέξεις νόμιμος καὶ δικαστικὴ καὶ ἰδιωτικὴ θέλησις εἶναι ὅροι, τοὺς ὁποίους αὐτὴ ἡ ἐπιτροπὴ μετεχειρίσθη εἰς διάφορα μέρη τοῦ νομοσχεδίου πρὸς δήλωσιν τοῦ τίτλου τοῦ διδομένου παρὰ τοῦ νόμου, παρὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως.

Καθὼς εἰς τὸ περὶ ληξιαρχικῶν βιβλίων νομοσχέδιον, οὕτω καὶ εἰς τὸ παρὸν, ἡ ἐπιτροπὴ μετεχειρίσθη τεχνικὰς κυριολεξίας πάντη διαφορετικὰς ἀπὸ τὰς ἐν τῇ ἰσχυούσῃ νομοθεσίᾳ μας καὶ τὰς μετέβαλα κατὰ τὸ ἐπισυναπτόμενον ἀντίγραφον.

ἀπαιτούμενα ἢ μὴ δυνάμενοι νὰ γνωρίζωσι ποσῶς ἂν τὸ κτῆμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐγγράφουν ὑποθήκην, ἦτον ἐνυπόθηκον, μὴ διαλαμβάνοντος τοῦ βιβλίου τῶν ὑποθηκῶν τὴν προςήκουσαν περιγραφὴν τοῦ κτήματος; δὲν βλάπτεται ἐκ τούτου ἡ πίστις τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν; καθὼς ἐπίσης καὶ αἱ ἀρχαὶ τῆς δημοσιότητος καὶ εἰδικότητος; νομίζομεν ὅτι καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡ πίστις τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν ἀπαιτεῖ ὅτι ὅταν τὸ λάθος ἀφορᾷ τ' ἀντικείμενα, περὶ ὧν διαλαμβάνει τὸ ἄρθρον 80, ἡ ἐγγραφὴ δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ ἰσχὺν, εἰμὴ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔγινεν ἡ διόρθωσις· ἂν δὲ τοῦτο ἐγκριθῇ, εἶναι ἀνάγκη νὰ προςτεθῇ εἰς τὸ ἄρθρον 74 § 1 ἰδιαίτερον ἐδάφιον διαλαμβάνον τὰ ἑξῆς·

«Ἂν αἱ διορθώσεις ἀφορῶσι λάθη ἐξ ὧν ἡ ὑποθήκη λογίζεται ἄκυρος κατὰ τὸ ἄρθρον 80 ἡ ὑποθήκη δὲν λογίζεται ἰσχυρὰ εἰμὴ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔγιναν αἱ διορθώσεις».

Ὡς πρὸς τὰς παρατηρήσεις τοῦ Κυρίου Κλονάρη περὶ τοῦ πρώτου ἄρθρου εἴμεθα καὶ ἡμεῖς τῆς αὐτῆς γνώμης μὲ τὴν πλειονοψηφίαν. Ἕκαστος ὁρισμὸς πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ ὅσα διακρίνουν τὸ ὁριζόμενον ἀντικείμενον ἀπὸ τὰ λοιπὰ μὲ τοῦτο παρόμοια· αἱ λέξεις λοιπὸν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀπαιτήσεως εἶναι ἀναγκαῖαι διὰ νὰ διακριθῇ ἡ ὑποθήκη ἀπὸ τὴν ἰδιοκτησίαν τὰς δουλείας (servitudes) καὶ λοιπὰ τὰ ὁποῖα εἶναι ἐπίσης πραγματικὰ δικαιώματα, ἡ δὲ λέξις δι' ἐγγραφῆς εἶναι ἐπίσης ἀναγκαία καθότι ἄνευ αὐτῆς ἡ ὑποθήκη ἤθελε συγχυσθῆ μὲ τὸ ἐνέχυρον· ἡ διόρθωσις τοῦ Λυρίου Κυρίου Κλονάρη κατὰ τὸ γαλλικὸν ἤθελε καταστήσει τὸν ὁρισμὸν ἀτελέστατον, καὶ ἤθελεν ἐμπέσομεν καὶ εἰς αὐτολογίαν, καθότι αἱ λέξεις affectée à l'aquittement ἐνυπάρχουσιν ἤδη εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ πραγματικοῦ δικαίου καὶ ὡς συνέπεια αὐτοῦ, ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὰ ἰδιαίτερα ἄρθρα τὰ ὁρίζοντα τὰς διαφόρους συνεπείας τῆς ὑποθήκης παρὰ εἰς τὸν ὁρισμὸν αὐτόν· κρίνω περιττὸν νὰ ἐκτανθῶ περιπλέον καθότι καὶ ὁ Gonner εἰς τὸ Commentair περὶ τοῦ βαυαρικοῦ νόμου ἄρθρον 1 διαλαμβάνει ἐκτεταμένως τὰ προςήκοντα· νομίζω ὅμως ὅτι ἀντὶ τῶν λέξεων «εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν» ἦτο κάλλιον αἱ λέξεις «εἰς τὸ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ὡρισμένον βιβλίον» ὡς ἦτον εἰς τὸ σχέδιον καὶ ὡς διαλαμβάνει ὁ βαυαρικὸς νόμος· ἡ λέξις ὑποθήκη λογίζεται εἰσέτι ἄγνωστος καὶ ἀόριστος, καὶ ὁρίζεται διὰ τοῦ προκειμένου ἄρθρου· μεταχειριζόμενοι λοιπὸν εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦτον τὴν λέξιν ταύτην καταντῶμεν εἰς ταυτολεξίαν καὶ ὁρίζομεν ἄγνωστον δι' ἀγνώστου. Ἡ δευτέρα παρατήρησις τοῦ Κυρίου Κλονάρη προτείναντος νὰ μεταβληθῶσιν αἱ ἐπιγραφαί, περὶ τοῦ νόμου, περὶ δικαστικῶν ἀπο-

φάσεων, περὶ τῆς ἰδιωτικῆς θελήσεως εἰς τὰς περὶ νομίμου ὑποθήκης, περὶ δικαστικῆς ὑποθήκης κτλ. εἶναι ἐπίσης ἀπαράδεκτος καθότι κατὰ τὸ σύστημα τοῦ νόμου δὲν ὑπάρχει εἰμὴ μία καὶ μόνη ὑποθήκη· ὅ,τι δὲ πρότερον ἦτον νόμιμος, δικαστικὴ ἢ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως ὑποθήκη, κατέστη τώρα νόμιμος, δικαστικὴ ἢ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως τίτλος. Μᾶς φαίνεται ὅμως ἀντὶ τῶν ἐπιγραφῶν περὶ τοῦ νόμου καὶ τὰ λοιπὰ νὰ τεθῇ ὡς ἑξῆς, περὶ νομίμου τίτλου, περὶ δικαστικοῦ τίτλου, περὶ τοῦ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως τίτλου, πρῶτον καθότι ἐδῶ δὲν πρόκειται εἰμὴ περὶ τίτλου, δεύτερον διότι αἱ λέξεις νόμιμος καὶ δικαστικὴ καὶ ἰδιωτικὴ θέλησις εἶναι ὅροι, τοὺς ὁποίους αὐτὴ ἡ ἐπιτροπὴ μετεχειρίσθη εἰς διάφορα μέρη τοῦ νομοσχεδίου πρὸς δήλωσιν τοῦ τίτλου τοῦ διδομένου παρὰ τοῦ νόμου, παρὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως.

Καθὼς εἰς τὸ περὶ ληξιαρχικῶν βιβλίων νομοσχέδιον, οὕτω καὶ εἰς τὸ παρὸν, ἡ ἐπιτροπὴ μετεχειρίσθη τεχνικὰς κυριολεξίας πάντη διαφορετικὰς ἀπὸ τὰς ἐν τῇ ἰσχυούσῃ νομοθεσίᾳ μας καὶ τὰς μετέβαλα κατὰ τὸ ἐπισυναπτόμενον ἀντίγραφον.

[illegible]

[illegible]

ΕΤΑΡΑ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΥΠΟΘΗΚΩΝ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ.

Μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων τοῦ πολιτικοῦ δικαίου κανὲν ἴσως δὲν εἶναι τοσούτων ἀγαθοεργῶν ἀποτελεσμάτων παραγωγὸν διά τε ἕκαστον πολίτην καὶ διὰ τὸ ἔθνος αὐτό, ὅσον νόμος περὶ ὑποθηκῶν κατ' ὀρθὰς ἀρχὰς συντεταγμένος· δι' αὐτοῦ στερεοῦται ἡ πίστις καὶ ἡ δημόσιος συναλλαγή, καὶ δι' αὐτοῦ εἰσάγεται εἰς τὰς διαφόρους καὶ οὐσιώδεις βιωτικὰς ἐργασίας ἡ πίστις καὶ ἀσφάλεια, ἥτις καὶ τὴν κυκλοφορίαν τῶν κτημάτων ἐπαυξάνει, καὶ τὴν βιομηχανίαν ἐμψυχόνει, καὶ τὴν πρόοδον τῶν γεωργικῶν ἐνασχολήσεων ὑποστηρίζει. Τοιοῦτος νόμος εἶναι πρὸς τούτοις τὸ ἀσφαλέστατον ἀντιφάρμακον κατὰ τῆς ὀλεθριωτάτης τοκογλυφίας, παρέχων ἀσφάλειαν, τῆς ὁποίας τὸ ἐλάχιστον μόνον ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ κατὰ βαθμοὺς ἐλάττωσις καὶ αὐτῶν τῶν μετρίων τόκων.

Ἀλλ' ὅσον ὁ ὀρθὸς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου νόμος εἶναι ἀγαθοεργός, τόσον ὁ κατ' ἐσφαλμένας ἀρχὰς συντεταγμένος εἶναι ὀλέθριος καὶ καταστρεπτικός· ὁ τοιοῦτος ἀφανίζει τὴν πίστιν, χωλαίνει τὴν βιομηχανίαν, καὶ γίνεται τέλος μυρίων κακῶν παραίτιος. Περὶ τούτων δύναται ἕκαστος νὰ πληροφορηθῇ ἀκριβῶς, ἅμα ῥίψῃ προσεκτικὸν βλέμμα εἰς τὸ ἐν γένει παρ' ἡμῖν ἰσχῦον πολιτικὸν Ῥωμ. δίκαιον.

Κατ' αὐτό, ἡ ὑποθήκη προσεκτᾶτο οὐχὶ δι' ἐγγραφῆς εἰς ἐπὶ τούτῳ ὡρισμένον δημόσιον βιβλίον, ἐξ οὗ ἕκαστος δύναται νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῶν ἐπικειμένων εἰς ἓν κτῆμα ὑποθηκῶν, ἀλλὰ δι' ἁπλοῦ συμβολαίου γινομένου μεταξὺ τοῦ δανείζοντος καὶ τοῦ δανειζομένου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὑποθήκη ὡς πραγματικὸν δίκαιον ἰσχύει τόσον κατὰ τοῦ τρίτου κυρίου καθὼς καὶ κατὰ τῶν ἄλλων ὑποθηκικῶν πιστωτῶν, τὸ μέσον τῆς δημοσιότητος τῶν ὑποθηκῶν δὲν ὑπῆρχε διὰ νὰ δύναταί τις νὰ πληροφορῆται περὶ τῶν προϋπαρχουσῶν ὑποθηκῶν, διὰ τοῦτο οἱ μὲν ἅπαξ δανείσαντες ἠπατῶντο

ἀδίκως διὰ τῆς προτιμήσεως ἄλλου ἀρχαιοτέρου ὑποθηκικοῦ πιστωτοῦ ἀγνώστου εἰς αὐτούς· οἱ δὲ προβλεπτικοί, συλλογιζόμενοι τὸ ἐπισφαλὲς τοῦ νόμου, δὲν ἐδάνειζον ποσῶς ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τῆς ἀπαιτουμένης ἀσφαλείας.

Ἡ ὑποθήκη εἶχε πρὸς τούτοις πολλάκις ἀντικείμενον ὄχι ῥητὰ κτήματα, ἀλλὰ ὁλόκληρόν τινα κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν τοῦ χρεώστου τήν τε ἐνεστῶσαν καὶ μέλλουσαν· ἐκ τούτου δὲ ὁ μὲν χρεώστης διὰ μικρὰν ποσότητα ἐξηφανίζετο παντάπασιν, ἡ δὲ τύχη τῶν μετέπειτα πιστωτῶν αὐτοῦ κατεστένετο ἔτι χρισιμωτέρα.

Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τοιούτων διατάξεων ἐπήγαζε μεγίστη βλάβη καὶ εἴς τινας δανειστὰς χρήζοντας τῆς ὑπερασπίσεως τῆς Κυβερνήσεως, οἷον τοὺς ἀνήλικας, συζύγους κτλ. ὁ νόμος ἐχορήγησεν εἴς τινας μὲν ἐξ αὐτῶν ὑποθηκικὰ προνόμια ἰσχύοντα πλέον παρ' ἡ ἁπλῆ ὑποθήκη, εἰς ἄλλους δὲ πλέον ἰσχυρὰ παρα τὰ τῶν ἄλλων, καὶ τριουτοτρόπως κατήντησεν ὥςτε ἡ μὲν ὑποθήκη κατηφανίζετο ἐκ τῶν προνομίων, τὰ δὲ προνόμια, ἐξ ἄλλων ἰσχυροτέρων αὐτῶν.

Ἡ ἀθλία αὕτη κατάστασις ἦτον ἀδύνατον νὰ διαφύγῃ τὸ ὀξυδερκὲς τῶν Ῥωμαίων ὄμμα· ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἐξαλείψωσι ῥιζηδὸν τὰ ἄτοπα αὐτά, αὐτοὶ ἐξέδωκαν ειδικὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον δὲν ἐλάττωσαν τὸ κακὸν ἀλλ' ἔτι μᾶλλον τὸ ηὔξανον· βλέποντες, π. χ. τὴν βλάβην, ἥτις ἐπήγαζεν εἰς τὸν τρίτον τὸν ἀγοράζοντα τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα, ἐπὶ τῇ πίστει ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐπ' αὐτοῦ ὑποθήκη, διέταξαν 1) νὰ ἐνάγεται ὁ πρωτότυπος χρεώστης καὶ 2) ἐσμίκρυναν πρὸς ὄφελος τοῦ τρίτου τὴν πρὸς παραγραφὴν τῆς ἀγωγῆς ἀπαιτουμένην προθεσμίαν· ἀλλὰ διὰ μὲν τοῦ πρώτου μέτρου ἐξηφανίζετο τὸ οὐσιωδέστατον χαρακτηριστικὸν τῆς πραγματικῆς ἀγωγῆς, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου ἐβλάπτετο σημαντικὰ ἡ ἀσφάλεια τοῦ ὑποθηκικοῦ πιστωτοῦ, τὴν ὁποίαν κυρίως ὑπ' ὄψιν πρέπει νὰ ἔχῃ τοιοῦτος νόμος.

Οἱ νεώτεροι νομοθέται βλέποντες τὰς ἐλλείψεις ταύτας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου, καὶ θεωροῦντες ὅτι αὗται προέρχονται κυρίως ἐκ τῆς μὴ δημοσιότητος καὶ ἰδικότητος τῶν ὑποθηκῶν, διέταξαν ὥςτε 1) πᾶσα ὑποθήκη νὰ ἐγγράφεται εἰς ἐπὶ τούτῳ ὡρισμένον δημόσιον βιβλίον, τοῦ ὁποίου δύναται νὰ λαμβάνῃ γνῶσιν ἕκαστος, καὶ δεύτερον νὰ μὴ δύναται νὰ προςκτηθῇ ὑποθήκη εἰμὴ διὰ ῥητὴν ποσότητα καὶ ἐπὶ ῥητῶν ἀκινήτων· καὶ ταῦτα διὰ νὰ δύναται πᾶς ἕκαστος, πληροφορούμενος περὶ ἑκάστης ὑποθήκης καὶ τῆς ποσότητος αὐτῆς, νὰ στοχάζῃ ἐκ τούτων ὁποίαν ἀσφάλειαν δύνα-

ται νὰ ἔχῃ δανείζων ἐπὶ ὑποθήκῃ ἐπί τινος κτήματος. Τὰς ἀρχὰς ταύτας τῆς δημοσιότητος καὶ εἰδικότητος ἐκτιμῶσα καὶ ἡ Α. Μ. διέταξε νὰ σχεδιασθῇ σύμφωνον μ' αὐτὰς νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον λαμβάνον ὑπ' ὄψιν τὰς ἐπὶ τῶν βάσεων τούτων στηριζομένας νομοθεσίας τῶν ξένων ἐθνῶν, νὰ διαλαμβάνῃ κατ' ἄρθρα πᾶσαν περὶ ὑποθηκῶν διάταξιν, ἥτις ἐνῷ ἀπεδείχθη ὠφέλιμος διὰ τῆς πράξεως, νὰ ἦναι πρὸς τούτοις καὶ ἐφαρμόσιμος εἰς τὴν Ἑλλάδα. Κατὰ συνέπειαν τῆς διαταγῆς ταύτης συνετάχθη τὸ παρὸν νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἀκολούθων ἀρχῶν.

1) Ἡ ὑποθήκη, σκοπὸν ἔχουσα τὴν πλήρη τῶν δανειστῶν ἀσφάλειαν, δὲν προσκτᾶται εἰμὴ ἐπὶ ἀκινήτων κτημάτων· κατ' ἐξαίρεσιν δὲ ἐνεργεῖται καὶ ἐπὶ ἐπικαρπιῶν πρὸς περίθαλψιν τῆς γεωργίας. Ἐπὶ κινητῶν αὐθυπάρκτων ὑποθήκη δὲν λαμβάνει χώραν, ἀλλ' ἐκτείνεται μόνον καὶ εἰς αὐτά, ὅταν ταῦτα ἦναι προσαρτήματα ἀκινήτων.

2) Ἀπὸ συναλλάγματα ἢ τὸν νόμον δύναται μὲν νὰ προσκτηθῇ τὸ δικαίωμα εἰς ἐγγραφὴν ὑποθήκης· ἡ ὑποθήκη ὅμως δὲν προσκτᾶται εἰμὴ διὰ τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸ δημόσιον τῶν ὑποθηκῶν βιβλίον. Ὅλαι λοιπὸν αἱ πρότερον μυστικαὶ ὑποθῆκαι ἀκυροῦνται καὶ δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰμὴ ὡς τίτλος πρὸ. ἀποκτήσιν τῆς ὑποθήκης· ὁ νόμος ὅμως φροντίζει δι' ἄλλων μέσων ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῶσι τὰ δικαιώματα τῶν ἀνηλίκων ἢ ἄλλων τοιούτων προσώπων χρῃζόντων τῆς ὑπερασπίσεως τῶν νόμων, ἐπιβάλλων εἰς ἄλλους ὑπευθύνους τὸ χρέος νὰ ἐνεργήσουν τὴν ἐγγραφήν.

3) Τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν κρατούμενον ἀπὸ δημοσίαν ἀρχὴν ἔχουσαν πλήρη ἐπισημότητα, φέρει πλήρη πίστιν ὡς πρὸς τὴν ὕπαρξιν τῆς ὑποθήκης.

4) Ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ὑποθηκῶν πρέπει ἕκαστος μὲν πιστωτὴς νὰ λαμβάνῃ πληροφορίας περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἔχῃ ἐπί τινος κτήματος· ἕκαστος δὲ ἀγοραστὴς νὰ λαμβάνῃ γνῶσιν τῶν ὑποθηκῶν αἵτινες ἐνυπάρχουν εἰς τὸ ἀγοραζόμενον. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἡ ὑποθήκη δὲν θέλει ἐγγράφεσθαι εἰμὴ ἐφ' ἑνὸς ἑκάστου ἰδίου κτήματος· τοῦτο δὲ δὲν ἐμποδίζει τὸ νὰ ὑποβληθοῦν πολλὰ κτήματα εἰς ὑποθήκην διὰ μόνην καὶ τὴν αὐτὴν ἀπαίτησιν· ἀλλὰ μόνον ἀπαιτεῖ ὥστε ἡ ἐγγραφὴ νὰ γίνεται χωριστὰ καὶ ἐφ' ἑκάστου αὐθυποστάτου ἀκινήτου.

5) Κανεὶς δὲν ἤθελε δυνηθῇ νὰ γνωρίσῃ ὁποίαν ἀσφάλειαν θέλει τοῦ δώσει τὸ κτῆμα· καὶ ὁ χρεώστης ἤθελε πρὸς τούτοις χάσει

μεγάλως ἐκ τῆς πίστεώς του (à son crédit), ἐὰν ἦτον συγχωρημένον νὰ ἐγγράφωνται ὑποθῆκαι χωρὶς προσδιωρισμένης ποσότητος. Ἡ ἐγγραφὴ ἑπομένως δὲν δύναται νὰ γένῃ εἰμὴ δι' ὡρισμένην ποσότητα, ἥτις θέλει ἐγγράφεσθαι εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν. Ἀόριστοι ἀπαιτήσεις, τῶν ὁποίων τὸ ἀντικείμενον δὲν εἶναι εἰς χρήματα, πρέπει νὰ προεκτιμῶνται ἀπὸ τὸν πιστωτήν· διὰ νὰ μὴ βλαφθῇ ὅμως ἐκ τούτου ὁ χρεώστης, δύναται οὗτος, ἂν ὑπερτιμηθῇ ἡ ἀξία τῆς πίστεως, νὰ ζητήσῃ ἐλάττωσιν αὐτῆς διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

6) Ἡ ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ὑποθηκῶν πορίζομένη ἀσφάλεια ἤθελεν εἶσθαι ἀτελὴς καὶ ἐπιβλαβὴς μάλιστα, ἂν ἐσυγχωρεῖτο ὥστε τὰ παρακολουθήματα τῆς ἀπαιτήσεως, δηλαδὴ οἱ τόκοι καὶ τὰ ἔξοδα τῆς δίκης, νὰ χαίρωνται, δυνάμει τοῦ νόμου, τὴν αὐτὴν μὲ τὴν ὑποθήκην προτίμησιν κατ' ἀόριστον ποσότητα. Ὁ νόμος λοιπὸν παρέχει μέσα ὥστε καὶ ἡ ἔλλειψις αὕτη τῆς ἀσφαλείας νὰ θεραπευθῇ καὶ ὁ ἐπὶ ὑποθήκῃ πιστωτὴς νὰ μὴ ζημιωθῇ ποσῶς, παρέχων εἰς αὐτὸν τὰ μέσα ὅσα ἀπαιτοῦνται πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν παρακολουθημάτων αὐτῆς τῆς ἀπαιτήσεώς του, δίδων δηλαδὴ εἰς αὐτὸν χωριστὸν δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν ὑποθήκης.

7) Ὁ αὐτὸς τῆς ἀσφαλείας λόγος ἀπαιτεῖ ὥστε ὁ νόμος νὰ προσδιορίζῃ τὴν τάξιν τῶν ὑποθηκῶν, εἰς τοῦτο δὲ κἀνὲν ἄλλο μέσον δὲν εἶναι κατάλληλον, εἰμὴ ὁ χρόνος τῆς ἐγγραφῆς. Πᾶν προνόμιον ἐγγεγραμμένων ὑποθηκῶν ἢ μὴ ἐγγεγραμμένων ὡς ἐξαφανίζον τὴν ἀσφάλειαν ἔπρεπε νὰ ἐλλείψῃ· ὅθεν ἑκάστη ὑποθήκη προτιμᾶται ἀπὸ τὴν ἄλλην κατὰ τὸν χρόνον μόνον τῆς ἐγγραφῆς.

8) Ἡ ὑποθήκη οὖσα πραγματικὸν δίκαιον τὸ ὁποῖον ἔχει ἀντικείμενον τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα, φυλάττει πάντοτε τὰ αὐτὰ δικαιώματά του εἰς ὁποιουδήποτε χεῖρας καὶ ἂν εὑρίσκεται. Ἐπειδὴ δὲ ὁ κατὰ τοῦ τρίτου κατόχου τίτλος τοῦ πιστωτοῦ εἶναι, ὅτι εὑρίσκεται ὁ τρίτος οὗτος κάτοχος τοῦ κτήματος, ἐλευθεροῦται ἀμέσως ἅμα ἀποδώσῃ τὸ κτῆμα, καὶ δὲν ἐνέχεται εἰς τὸν πιστωτὴν ἕνεκα τοῦ τίτλου τούτου εἰμὴ καθόσον ἀξίζει τὸ κτῆμα.

Διὰ νὰ ὑπάρξῃ πλήρης ἀσφάλεια, καὶ νὰ παρέξουν αἱ ὑποθῆκαι πλήρη πίστιν, προαπαιτεῖται μία πρακτικὴ μέν, ἀλλὰ ταχεῖα διαδικασία. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ὑποθῆκαι στηρίζονται κατὰ μέγα μέρος εἰς δημόσια ἔγγραφα, ἡ δὲ δικονομία διατάσσει συνοπτικὴν διαδικασίαν ὅπου τοιαῦτα ὑπάρχουν, διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ γενῇ παραπομπὴ εἰς αὐτήν, ὡς ἀναπληροῦσα τὴν ἔλλειψιν.

Αὗται εἶναι αἱ ἀρχαὶ, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται τὸ παρὸν νομοσχέδιον, τοῦ ὁποίου αἱ διατάξεις δὲν εἶναι εἰμὴ ἁπλαῖ συνέπειαι τῶν ἀρχῶν τούτων· ὅθεν κρίνω περιττὸν νὰ κάμω εἰδικωτέραν αὐτῶν ἀνάπτυξιν.

Πρὸς ἐνέργειαν δὲ τοῦ νόμου τούτου δὲν ἀπαιτεῖται πλέον εἰμὴ νὰ κοινοποιηθῇ ὁ τρόπος καθ' ὃν πρέπει νὰ κρατῶνται τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν, καθ' ὃν τρόπον πρέπει νὰ ἐνεργῶνται αἱ ἐγγραφαὶ κτλ. Περὶ τούτων ἐνασχολεῖται ἡ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματεία νὰ συντάξῃ νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον ἐν καιρῷ θέλει ὑποβάλει εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ἂν τὸ ἐγκρίνῃ ἡ Α. Μ.

Ἀθῆναι, τῇ 23 *Ἰουλίου* 1836.

Ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμ. τῆς Ἐπικρατείας
Ι. ΡΙΖΟΣ.

Α) Ὁρισμὸς τῆς ὑποθήκης.

§ 1. Ἡ ὑποθήκη εἶναι πραγματικὸν δικαίωμα ἐπὶ ἀλλοτρίων ἀκινήτων κτημάτων, πρὸς ἐξασφάλισιν ἀπαιτήσεως, ἀποκτώμενον δι' ἐγγραφῆς εἰς τὸ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ὡρισμένον βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν (ἄρθρον 1 τοῦ περὶ ὑποθ. ν). Ἐντεῦθεν ἕπεται,

α) Ὅτι εἶναι *πραγματικὸν* δικαίωμα (1), ἰσχύον τουτέστι κατὰ παντὸς τρίτου. Ἡ ὑποθήκη ἀκολουθεῖ τὸ πρᾶγμα εἰς οἱουδήποτε χεῖρας καὶ ἂν μεταβῇ, ἐνόσῳ διαρκεῖ ἡ ἀπαίτησις. Πρβ. ἄρθρον 29 τοῦ περὶ ὑπ. ν. (γ. κ. 2114).

β) Μόνον ἐπὶ *ἀλλοτρίων* (2, 3) *ἀκινήτων* ἀποκτᾶται ἡ ὑποθήκη· ἐπὶ τῶν ἰδίων δὲν δύναταί τις ν' ἀποκτήσῃ μέρος δικαιώματος, ἐμπεριεχόμενον εἰς ὃ ἔχει ὅλον· ὥστε ὅταν συμπέσωσι κυριότης καὶ ὑποθήκη εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον, ἡ κυριότης εἶναι ἐλευθέρα, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ τὶς ὑποχρεώσεις πρὸς ἑαυτόν. Τὸ πρᾶγμα, ἐφ' οὗ ἀποκτᾶται ὑποθήκη, πρέπει νὰ ἦναι *ἀκίνητον* κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν, ἡ δὲ ῥωμαϊκὴ ἐπέτρεπεν ὑποθήκην

---

(1) Πρβ. Ζαχ. § 283. Καλλ. § 280. 387 τ. 2.

(2) Ζαχ. § 283. Καλλ. τ. 2. § 388. Ὁ δανειστὴς δὲν δύναται νὰ τὸ παρακρατήσῃ ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡ ἀξία του δὲν πληροῖ τὰς τῶν ἄλλων ἀπαιτήσεις. Τροπλ. 3, 791.

(3) Δύναται νὰ ἐγγραφῇ προσημείωσις ὑποθήκης κατὰ τῆς σχολαζούσης περιουσίας (π. χ.) τοῦ Α ἐπὶ κτήματος, ὃ κατέχει ἄλλος; Ναί, διότι ἡ προσημείωσις, ὡς μέτρον συντηρητικόν, ἠδύνατο νὰ γίνῃ καὶ πρὸ τῆς ἀκυρώσεως τοῦ τίτλου τοῦ κατέχοντος τὸ κτῆμα, καθότι ἡ ὑποθήκη δὲν δύναται ν' ἀποκτηθῇ μόνον εἰς κτῆμα τρίτου ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς του, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς κτῆμα τοῦ ὀφειλέτου κατεχόμενον παρ' ἄλλου διανοίᾳ κυρίου. Τὰ δὲ ἄρθρα 4, 19 περὶ ὑποθ. δὲν ἀντίκεινται εἰς τοῦτο. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 22427 τοῦ 1863. — Ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐξεφράσθη κατὰ τὸν Μάρτιον 1864, ὅτε ὑπεβλήθη αὐτῷ τὸ ζήτημα. Πρβ. δὲ ἀπ. πολ. ΑΠ. 119 τοῦ 65 καὶ Εὐρ. τ. 5 σ. 449.

καὶ ἐπὶ κινητῶν, τὰ ὁποῖα ἤδη μόνον εἰς ἐνέχυρον δύνανται νὰ δοθῶσι (1).

γ) Τὸ πραγματικὸν δικαίωμα χρησιμεύει πρὸς ἐξασφάλισιν ἀπαιτήσεως· δὲν εἶναι, δηλαδὴ, αὐτοτελὲς, ἀλλὰ παρακολούθημα ἄλλου δικαιώματος· ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἀπαίτησις κυρία, ἢ ἡ ὑπάρχουσα ἦναι ἄκυρος (2), ἡ παραχώρησις ὑποθήκης εἶναι ἀνωφελής.

δ) Ἐπὶ τέλους συστατικὸν τῆς ὑποθήκης εἶναι ἡ ἐγγραφὴ εἰς τὸ δημόσιον βιβλίον· ἡ ἐν τῷ ὁρισμῷ δὲ μνεία τῆς ἐγγραφῆς ἦτον ἀναγκαία, διότι ναὶ μὲν ὁ τρόπος τῆς ἐγγραφῆς εἶναι ἐξωτερικὸς τύπος, ἀλλ' ἡ δι' αὐτοῦ ἐνεργουμένη δημοσιότης καὶ εἰδικό-

---

(1) Κατὰ τοὺς περὶ ὑποθηκῶν ῥωμαϊκοὺς (Καλ. β. § 282 σημ. 9. 34 Πανδεκτ. de pig. et hyp. καὶ 33 si rem de usuc.) νόμους ἠδύνατο ν' ἀποκτηθῇ ὑποθήκη ἐπὶ κινητοῦ πράγματος· ἀλλ' αἱ διατάξεις αὗται κατηργήθησαν διὰ τοῦ νόμου τῆς 11/23 Αὐγούστου 1836· ὥστε ὅσοι εἶχον ἀποκτήσει τοιοῦτον δικαίωμα πρὸ τοῦ νόμου αὐτοῦ, ὤφειλον νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὰ ἄρθρα 1, 3 καὶ 35 τοῦ ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1836 διατάγματος. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 127 τοῦ 1837. Τουλλ. περὶ ὑποθ. § 252. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἐπεκράτησαν κοιναὶ ἀρχαὶ περὶ ἐνεχύρου καὶ ὑποθήκης· ὥστε ἔλεγον ὅτι μόνον κατ' ὄνομα διέφερον. Βασ. (25, 2) 5. Καλλ. β. § 283 σημ. 11.

Αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι, ἔχουσαι ὁδηγὸν τὴν ἀλάνθαστον πεῖραν, καθιέρωσαν ἀρχὴν ἐναντίαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου, μὴ ἐπιτρέπουσαι ὑποθήκην ἐπὶ κινητῶν· καὶ ὅταν ταῦτα ὑποθηκεύωνται ὡς παρακολουθήματα ἀκινήτου τινὸς, μετὰ ταῦτα δὲ τύχῃ νὰ ἀποσπασθῶσιν, ὁ πιστωτὴς χάνει πᾶν ἐπ' αὐτῶν δικαίωμα. Ἰδοὺ πῶς ἐκφράζεται ὁ Delvincour (τόμ. 3 σελ. 293): mais s'ils ont été (τὰ κινητὰ) détachés de l'immeuble et vendus séparement, les créanciers ne peuvent les saisir dans la main des tiers, et ne peuvent les révendiquer ni agir contre les tiers, sauf le cas de fraude, dont ces derniers seraient complices. Πρβ. τὴν κατωτέρω (§ 2) ἀπ. 7427 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

(2) Ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Καλλ. β. § 280, 284, 389. Ὁ χαρακτὴρ τοῦ δικαιώματος τούτου εἶναι παρακολουθηματικὸς, διότι προϋποτίθεται πάντοτε ὑποχρέωσιν, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ὑπάρχῃ αὕτη· ἐντεῦθεν ἐξάγεται, ὅτι ὁσάκις ἡ κυρία ὑποχρέωσις εἶναι ἄκυρος, τὸ πραγματικὸν δικαίωμα στερεῖται πάσης ἰσχύος.—Πρβ. Δαλλ. λ. priv. ἀρ. 727 ἐπ. Μακεδόνειον δόγμα· Σαβ. § 10.

της εἶναι αἱ διακρίνουσαι τὸ εἰς αὐτὰς στηριζόμενον σύστημα θεμελιώδεις ἀρχαί. Πρβ. Καλλ. § 390.

Β) Κτήματα ἐπιδεκτικὰ ὑποθήκης.—Αὕτη δὲ προϋποτίθησι τὴν κυριότητα τοῦ ὑποθηκευθέντος.

§ 2. Ἐπιδεκτικὰ ὑποθήκης, κατὰ τὸ 2 ἄρθρον, εἶναι τὰ ὑποκείμενα εἰς ἐκποίησιν ἀκίνητα (1) μὲ τὰ παρακολουθήματα αὐτῶν (2), ὅσα λογίζονται παρὰ τοῦ νόμου ἀκίνητα.

Ἄρα δὲν ὑπόκεινται εἰς ὑποθήκην, ὅσα δὲν ὑπόκεινται εἰς ἐκποίησιν (Ζαχ. § 258 σημ. 11)· καὶ τοιαῦτα θεωροῦνται, ὅσα δὲν δύνανται νὰ ὦσιν ἀντικείμενον ἰδιοκτησίας ἰδιωτικῆς ἢ δημοσίας, κατὰ τὰ ἄρθρα 15 καὶ 16 τοῦ περὶ διακρ. κτημ. νόμου (3). Πρβ. Καλλ. § 391.

§ 3. Ἀκίνητον εἶναι τὸ μὴ δυνάμενον νὰ μετακινηθῇ, ἢ ἀπολύτως ἢ ἄνευ βλάβης τῆς οὐσίας του. Τὰ παρακολουθήματα δὲ (3) εἶναι ἢ προςαυξήματα ἢ προςαρτήματα.

Προςαυξήματα λέγονται ὅσα ἐκ τοῦ κτήματος παράγονται προςδιωρισμένα ν' ἀποσπασθῶσιν αὐτοῦ, οἷον καρποί, λίθοι κτλ.— Προςαρτήματα δ' εἶναι τὰ συναφθέντα μὲ ἀκίνητον, ἢ καὶ ἄνευ τῆς συναφείας ταύτης χρησιμεύοντα εἰς διαρκῆ ὑπηρεσίαν του· ὅρα § 5—8 τοῦ περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμου.

Εἶναι δὲ φανερὸν α) ὅτι χωριστὰ τὰ ἀντικείμενα ταῦτα δὲν εἶναι δεκτικὰ ὑποθήκης, διότι δεν ἔχουν ἀνεξάρτητον ὕπαρξιν· ἅμα δὲ λάβουν τοιαύτην, παύουν νὰ ἦ αι ἀκινητα, ὡς μὴ συνεχόμενα πλέον μὲ τὸ κύριον πρᾶγμα, οὗ παρακολουθήματα ἦσαν. Πρβλ. Γρενιέρον τ. 1 ἀρ. 147. καὶ β) ὅτι, ἵνα τὰ ἐκποιήσῃ ὁ δανειστής, εἰς ὃν μόνα ὑπεβλήθησαν, πρέπει νὰ τὰ χωρίσῃ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης παύουν νὰ ἦναι ἀκίνητα, καὶ ἑπομένως τὸ πραγματικὸν δικαίωμα σβέννυται. Πρβ. Καλλ. 6. § 392 καὶ Τροπλ. περὶ ὑποθ. § 399, 404 (4).

---

(1) Ἂν τὸ ἀκίνητον διεκδικῆται; Ἂν ζητῆται ἀνατροπὴ τῆς πωλήσεως λ. χ; Ζαχ. § 258 σημ. 9.

(2) Πρβ. Ζαχ. § 170 καὶ 284 σημ. 1.

(3) Πρβ. Θεόφ. σ. 104—106. Κύρ. λ. πώλησις § 10 ἐπ. 20 ἐπ.

(3) Πρβ. Μαχ. § 148. Ἀπ. ΑΠ 114 τοῦ 65.

(4) Οἱ καρποὶ τοῦ ὑποθηκευμένου κτήματος λογίζονται ὅτι περιέχονται εἰς τὴν ὑποθήκην ἐνόσῳ εἶναι ἀσυγκόμιστοι, ὡς παρα-

§ 4. *Δουλεῖαι προςωπικαί.* (1). — Ἡ προςωπικὴ τῆς ἐπικαρπίας δουλεία εἶναι ἐπιδεκτικὴ ὑποθήκη δι' ὅσον καιρὸν διαρκεῖ. Ἐκ τῆς ῥητῆς δὲ ταύτης μνείας ἕπεται, ὅτι αἱ λοιπαὶ προςωπικαὶ δουλεῖαι τῆς χρήσεως καὶ κατοικίας δὲν ὑπόκεινται εἰς ὑποθήκην (2), διότι ἐνταῦθα ἡ τοῦ νόμου σιωπὴ εἶναι ἄρνησις· qui dicit de uno, negat de altero. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ χρῆσις δὲν ὑπόκειται εἰς ἐκποίησιν, διότι οὔτε τὴν ἐξάσκησιν τοῦ δικαιώματος δύναται νὰ παραχωρήσῃ τὶς εἰς ἄλλον· ὥστε ματαίως ἤθελε δοθῇ ὑποθήκη ἐπ' αὐτῆς. Τροπλ. ὑποθ. § 403. Καλλ. § 236, 239.

Σημειωτέον δὲ ὅτι μόνη ἡ ἐξάσκησις καὶ ἡ ἐκποίησις τῆς ἐπικαρπίας δύναται νὰ παραχωρηθῇ· ἄρα αὐτὴν μόνον θέλει ἀφορᾷ ἡ ὑποθήκη, οὐχὶ δὲ τὸ δικαίωμα· οὕτω θέλει συμφωνεῖ ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος μὲ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ὃ ἐπιτρέπει τὴν ἐνεχυρίασιν

κολουθήματα τοῦ κτήματος· ἀλλ' ὁ χρεώστης, ἔχων τοῦ πράγματός του τὴν ἀπολαυὴν, δύναται νὰ τοὺς ἐκκόπτῃ καὶ πωλῇ, ἐνόσῳ κοινοποίησις κατασχέσεως δὲν τῷ κοινοποιηθῇ. Μετὰ ταῦτα ὁ ἀφαιρῶν αὐτοὺς τιμωρεῖται. (171, 376, § 1 ποιν. ν.). Πρβ. τὴν λ. ὑφαίρεσις κατασχ.

— Ἐὰν τὰ παρακολουθήματα ἀντικατεστάθησαν μετὰ ταῦτα ἀπὸ ἄλλα διὰ παλαιότητα, ἡ ὑποθήκη ἐπιβάλλεται ἐπὶ τῶν νέων τούτων πραγμάτων; Ναί· διότι ἡ γινομένη προσαύξησις εἰς τὸ ὑποθηκευμένον κτῆμα εἴτε φυσικῶς εἴτε διὰ χειρὸς ἀνθρώπου, γίνεται προσαύξησις εἰς τὴν ὑποθήκην· ἴδε arrêt τῆς 17 Μαΐου τοῦ 1825. Sirey τ. 30, 11, 221.

— Τὰ παρακολουθήματα, ὅταν ὑποθηκεύηται τὸ κύριον κτῆμα, συνυπάγονται ἀναγκαίως εἰς τὸ δικαίωμα;—Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὁμιλεῖ ὁ Toullier εἰς τὸ ἄρθρον 255 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν μέρους· λέγει δὲ, ὅτι κρέμαται ἀπὸ τὴν συμφωνίαν τῶν μερῶν. Ἂν ὑπάρχῃ ῥητὴ ἐξαίρεσις, δὲν συνυπάγονται εἰς τὸ δικαίωμα τῆς ὑποθήκης.

— Πότε συγχωρεῖται νὰ κατασχεθῇ κινητόν τι ὡς παρακολούθημα ἀκινήτου (οἷον Λάρναξ); Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 36 τοῦ 64.

— Οἱ καρποὶ τοῦ κτήματος, ἐνόσῳ δὲν ἐχωρίσθησαν ἀπ' αὐτὸ, δύνανται νὰ κατασχεθῶσι συνάμα. Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 7427 τοῦ 50. Πρβ. τὴν ἀνωτ. σημ. 3 τοῦ § 1.—καὶ τὴν λ. κατάσχεσις.

(1) Καλλ. 6. § 393.

(2) Ὅρα καὶ ἐναντίαν (οὐκ ὀρθὴν) γνώμην εἰς Ζαχαρ. § 258 σημ. 8.

καὶ ὑποθήκην τῆς ἐπικαρπίας, ἀλλὰ μόνον καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐξάσκησιν. (Καλλ. § 292). Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ ἐκποιηθεῖσα ἐπικαρπία πρέπει νὰ παύσῃ μὲ τὸν θάνατον τοῦ παραχωρήσαντος τὴν ὑποθήκην, οὐχὶ δὲ τοῦ ἀγοραστοῦ. (αὐτόθι).

§ 5. Ὁ ἰδιοκτήτης δύναται νὰ παραχωρήσῃ δικαίωμα ὑποθήκης μόνον ἐπὶ τῆς ἐπικαρπίας, μελλούσης οὕτω νὰ συστηθῇ διὰ τῆς ἐκποιήσεως; Δὲν ἀπαγορεύεται καὶ τοῦτο· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μεταβαίνει εἰς τὸν ἀγοραστὴν τὸ δικαίωμα αὐτὸ τῆς ἐπικαρπίας, ἥτις τώρα πρῶτον συνιστᾶται διὰ τῆς δοθείσης ἤδη προηγουμένης ἀδείας τοῦ ἰδιοκτήτου. (Καλλ. 6. § 293. 393. Πρβλ. ἐγχειρίδιόν μου σ. 14 ἐπ.).

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν γίνεται διάκρισις μεταξὺ καρπώσεως καὶ ἐπικαρπίας. Καλλ. 6. § 240. 393.

§ 6. *Πραγματικαὶ δουλεῖαι.*—Κατὰ τὸν περὶ ὑποθηκῶν νόμον, αὗται μόναι δὲν εἶναι ἐπιδεκτικαὶ ὑποθήκης (1), διότι τὸ 2 ἄρθρ. σιωπᾷ περὶ αὐτῶν· ἀναφέρει τὰ ἀκίνητα ὁμοῦ μὲ αὐτὰ τὰ παρακολουθήματά των, οὐχὶ λοιπὸν ἐν γένει τ' ἀκίνητα, καὶ ὡς ἀκίνητα θεωρεῖ τὰς δουλείας τὸ 12 ἄρθρον τοῦ περὶ διακρ. κτλ. νόμου.— Ἐκτὸς τούτου, ἂν ὁ νόμος ἐσυγχώρει τὴν ὑποθήκην ἐκείνων, δὲν ἤθελεν ἰσχύει ἡ ρωμ. διάκρισις, ὅτι μόνος ὁ κύριος τοῦ δουλεύοντος κτήματος δύναται νὰ παραχωρήσῃ τὴν ὑποθήκην, διότι δὲν μνημονεύεται ἐν τῷ νόμῳ, τότε δὲ προςκρούομεν εἰς τὰς περὶ κυριότητος ἀρχάς· διότι ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ δουλεύοντος κτήματος ἤθελε μεταβαίνει ἡ δουλεία ἀπὸ τὸν ἕνα εἰς τὸν ἄλλον, ἀποσβεννυμένη καὶ συσταινομένη ἐκ νέου διὰ τῆς θελήσεως τοῦ κυρίου τοῦ δουλευομένου κτήματος, ὅςτις, μὴ πληρώσας τὸ χρέος του, προκαλεῖ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως. Καλ. 6. § 394, ὅπου καὶ ἕτεροι λόγοι.

§ 7. Ἡ ἐμφύτευσις εἶναι ἐπιδεκτικὴ ὑποθήκης, διότι δὲν διαφέρει τῆς ἐπικαρπίας, εἰμὴ μόνον καθόσον ἐκείνη εἶναι διηνεκής (2). Τὰ αὐτὰ λέγομεν καὶ περὶ τῆς ἐπιφανείας (3), καὶ κατ' αὐτὸ δὲ τὸ ρωμ. δίκαιον ἀμφότεραι ἦταν ἐπιδεκτικαὶ ὑποθήκη·. (Καλλ. 6. § 293, 395).

(1) Τροπλ. ὑπ. 402. Πρβ. τὸ ἐγχειρίδιόν μου σ. 17.
(2) Ἀπόφασις τοῦ Ἀκυρωτικοῦ τῆς 19 Ἰουλίου 1832. Πρβλ. τὸ ἐγχειρίδιόν μου σελ. 16, 17 καὶ Ζαχ. § 198 σημ. 10.
(3) Τροπλ. ὑπ. 405.

§ 8. *Διεκδικητικὴ ἀκινήτου* ἀγωγὴ εἶναι δεκτικὴ ὑποθήκης; οὐχὶ ὡς ἀσώματος (1), ὁ δὲ περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμος (12) τὴν χαρακτηρίζει μὲν ὡς ἀκίνητον, ἀλλὰ σκοπὸν προτίθεται νὰ δώσῃ ἑρμηνευτικὸν κανόνα διὰ τὰς διαθήκας, καθ' ἃς συνεχῶς ἀναφέρεται χωριστὰ ἡ κινητὴ καὶ ἀκίνητος περιουσία· ἐκτὸς τούτου, ἡ ἔκβασις τῆς ἀγωγῆς εἶναι ἀμφίβολος, ἐπὶ μελλόντων δὲ πραγμάτων ὑποθήκη δὲν χωρεῖ. (19 ὑποσημ.) Πρβλ. Καλλ. β. § 394.

§ 9. Ἡ *ὑποθήκη*, καίτοι πραγματικὸν δικαίωμα οὖσα, δὲν ὑποβάλλεται εἰς ὑποθήκην, ὡς μὴ χαρακτηριζομένη ὡς ἀκίνητον· ὥστε δὲν ἰσχύει ἤδη τὸ ῥωμαϊκὸν ἀξίωμα pignus pignori datur (2).

§ 10. Αἱ διατάξεις αὗται δὲν τροποποιοῦσι τοὺς περὶ πλοίων ναυτικοὺς νόμους (3 ὑπ.) Καλλ. β. 398.

Τὰ πλοῖα εἶναι κινητὰ, καὶ, κατὰ τὴν γενικὴν ἀρχὴν, δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπόκηνται εἰς ὑποθήκην· ἀλλ' ὁ νομοθέτης, θέλων νὰ ἐμψυχώσῃ τὸ ἐμπόριον, τὴν ψυχὴν τῆς κοινωνίας, τὰ ὑπέβαλεν εἰς ἰδιαιτέρας τινὰς διατάξεις. (ἄρθρ. 190. 196 τοῦ ἐμπ. νόμ.).

Ἡ κατάσχεσις καὶ ἡ πώλησις αὐτῶν ὑπόκειται εἰς διατάξεις ἄλλας παρὰ τὰς περὶ κινητῶν. Οἱ δανεισταὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ τὰ καταδιώκωσιν εὑρισκόμενα εἰς τρίτου χεῖρας, ἢ νὰ προςβάλλωσι τὴν πώλησιν. Le code ne se sert pas du mot hypothéqués, parce que les navires sont meubles, et que les meubles n'ont pas de suite par hypothèque (art. 2119, c. c.). Le droit qu'il a accordé aux créanciers n'est donc pas une hypothèque. C'est une affectation particulière. (Rog. c. com. art. 190).

§ 11. Ἡ ὑποθήκη στηρίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κυριότητος, διότι ἐξ αὐτῆς γεννᾶται, περιορίζουσα τὴν ἐλευθερίαν της καὶ συνεπαγομένη, ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, τὴν ἐξ αὐτῆς ἔκπτωσιν τοῦ κυρίου· ὅθεν, ἵνα ἐγγραφῇ ὑποθήκη, πρέπει νὰ ἦναι κύριος ἐκεῖνος (διάτ. 6 Κώδ. si aliena res κτλ.), καθ' οὗ ἀποκτᾶται (3),

---

(1) Τροπλ. ὑπ. § 406. Ζαχ. § 258. Ἐγχειρίδιόν μου ἐν σελ. 17 § 9. Κατασχέσεως; Οὔ. Ἀπ. 420 τοῦ 73 ἐφ. Πατρ. Οἰκ. § 273. Ναί. Θέμ. 7 σ. 95.

(2) Πρβ. τὸ ἐγχειρίδιόν μου σελ. 18, § 11. Ζαχ. § 258. Καλ. β. § 397.

(3) Ἂν τὸ κτῆμα τοῦ ὀφειλέτου κατέχῃ τρίτος; ἀνωτ. σελ. 1 ἐν ὑπ. 2.

δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ ἦναι καὶ πρωτότυπος ὀφειλέτης. Πρὸς βεβαίωσιν δὲ τῆς κυριότητος ἐπενοήθησαν τὰ κτηματολόγια (ὅρα νόμον τῆς 24 Νοεμβρίου 1836) καὶ αἱ μεταγραφαὶ (1), ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν δὲν εἰσήχθησαν εἰς ἐνέργειαν ἐν Ἑλλάδι ἕνεκα τῶν δυσχερειῶν τῆς ἐφαρμογῆς, τὸ δὲ τῆς μεταγραφῆς σύστημα εἶναι μὲν ἀτελές, διότι χρησιμεύει ἁπλῶς ὡς ἐπισημοτέρα πιστοποίησις τῶν μεταβιβαστικῶν πράξεων, ὥστε μετ' αὐτὴν εἶναι ἄκυρος πᾶσα ἐγγραφὴ ὑποθήκης κατὰ τοῦ ἀπαλλοτριώσαντος, ἱκανοποιεῖ ὅμως μεγάλας κοινωνικὰς ἀνάγκας (2).

§ 12. Κατὰ τὸ 4 ἄρθρον, ὑποθήκη δὲν ἀποκτᾶται εἰς κτῆμα τρίτου, χωρὶς τὴν συγκατάθεσίν του· ἄρα καὶ ὅταν πρόκηται νὰ ἐγγραφῇ ὑποθήκη δυνάμει τοῦ νόμου ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως, πρέπει νὰ ἐγγράφηται ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας ἐκείνου, ὃν ὁ νόμος ἢ ἡ ἀπόφασις ὁρᾷ. Δύναται ὅμως νὰ ἐγγραφῇ καὶ ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας τρίτου, ὅταν οὗτος συναινέσῃ (3).

§ 13. Τί θέλει συμβῇ, ὅταν δὲν ἦτό τις ἰδιοκτήτης καθ' ἣν στιγμὴν ἐνεγράφη κατ' αὐτοῦ ὑποθήκη, ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα (4); Ὅτι τὸ ζήτημα δὲν εἶναι ἁπλῶς τυπικὸν ἀναπτύσσει θαυμασίως ὁ Καλλιγᾶς (§ 401). Ἂς λάβωμεν τὴν κοινοτέραν ὑπόθεσιν, ὅταν τίς, παραχωρήσας ὑποθήκην ἐπὶ ἀλλοτρίου πράγματος, ἐγένετο κατόπιν ἰδιοκτήτης. Αὐτὸς δὲν δύναται νὰ προςβάλῃ τὴν ἐγγραφὴν, διότι προςβάλλει τὰς ἰδίας αὐτοῦ πράξεις, καὶ ζητεῖ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τοῦ δόλου του.

Ὁ Κύριος Καλλιγᾶς (β § 402), ἐξετάζων ἐν ἐκτάσει τὸ ζήτημα, τὸ λύει οὕτω· προσθέτει δὲ ὅτι τὴν λύσιν ταύτην παραδέχεται οὐ μόνον ὅταν ὁ δανειστὴς ἦναι ἐν καλῇ πίστει, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐν γνώσει (ἴδε ὅμως τεμ. 1 Π. de pig. et hyp.). ἔλαβεν ὑποθήκην ἐπὶ ἀλλοτρίου κτήματος, ὃ κατόπιν περιῆλθεν εἰς τὸν ὀφειλέτην του· ἡ ἐκ μέρους τούτου πρότασις τοῦ δόλου ἀντικρούεται διὰ τῆς ἐκ μέρους ἐκείνου ἀντιτάξεως τοῦ δόλου αὐτοῦ.—quem de evi-

(1) Ὅρα τὸν περὶ μεταγραφῆς νόμον, καὶ τὴν ἐν Θέμ. τ. 8 σ. 269 ἐπ. διατριβὴν περὶ μεταγραφῆς.

(2) Καλλ. β. § 399.

(3) Πρβ. Καλλ. β. § 400. Τὸ ἐγχειρίδιόν μου σελ. 19—21. νόμ. 6 Κωδ. si aliena res pig. data sit.

(4) Πρβ. § 266 τοῦ Ζαχ. καὶ § 401. 402. Καλλ. τ. 2, Δαλλ. priv. et hyp. § 1188.

§ 8. *Διεκδικητικὴ ἀκινήτου* ἀγωγὴ εἶναι δεκτικὴ ὑποθήκης; οὐχὶ ὡς ἀσώματος (1), ὁ δὲ περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμος (12) τὴν χαρακτηρίζει μὲν ὡς ἀκίνητον, ἀλλὰ σκοπὸν προτίθεται νὰ δώσῃ ἑρμηνευτικὸν κανόνα διὰ τὰς διαθήκας, καθ' ἃς συνεχῶς ἀναφέρεται χωριστὰ ἡ κινητὴ καὶ ἀκίνητος περιουσία· ἐκτὸς τούτου, ἡ ἔκβασις τῆς ἀγωγῆς εἶναι ἀμφίβολος, ἐπὶ μελλόντων δὲ πραγμάτων ὑποθήκη δὲν χωρεῖ. (19 ὑποσημ.) Πρβλ. Καλλ. β. § 394.

§ 9. Ἡ *ὑποθήκη*, καίτοι πραγματικὸν δικαίωμα οὖσα, δὲν ὑποβάλλεται εἰς ὑποθήκην, ὡς μὴ χαρακτηριζομένη ὡς ἀκίνητον· ὥστε δὲν ἰσχύει ἤδη τὸ ῥωμαϊκὸν ἀξίωμα pignus pignori datur (2).

§ 10. Αἱ διατάξεις αὗται δὲν τροποποιοῦσι τοὺς περὶ πλοίων ναυτικοὺς νόμους (3 ὑπ.) Καλλ. β. 398.

Τὰ πλοῖα εἶναι κινητά, καί, κατὰ τὴν γενικὴν ἀρχήν, δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπόκηνται εἰς ὑποθήκην· ἀλλ' ὁ νομοθέτης, θέλων νὰ ἐμψυχώσῃ τὸ ἐμπόριον, τὴν ψυχὴν τῆς κοινωνίας, τὰ ὑπέβαλεν εἰς ἰδιαιτέρας τινὰς διατάξεις. (ἄρθρ. 190. 196 τοῦ ἐμπ. νόμ.).

Ἡ κατάσχεσις καὶ ἡ πώλησις αὐτῶν ὑπόκειται εἰς διατάξεις ἄλλας παρὰ τὰς περὶ κινητῶν. Οἱ δανεισταὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ τὰ καταδιώκωσιν εὑρισκόμενα εἰς τρίτου χεῖρας, ἢ νὰ προσβάλλωσι τὴν πώλησιν. Le code ne se sert pas du mot hypothéqués, parce que les navires sont meubles, et que les meubles n'ont pas de suite par hypothèque (art. 2119, c. c.). Le droit qu'il a accordé aux créanciers n'est donc pas une hypothèque. C'est une affectation particulière. (Rog. c. com. art. 190).

§ 11. Ἡ ὑποθήκη στηρίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κυριότητος, διότι ἐξ αὐτῆς γεννᾶται, περιορίζουσα τὴν ἐλευθερίαν της καὶ συνεπαγομένη, ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, τὴν ἐξ αὐτῆς ἔκπτωσιν τοῦ κυρίου· ὅθεν, ἵνα ἐγγραφῇ ὑποθήκη, πρέπει νὰ ἦναι κύριος ἐκεῖνος (διάτ. 6 Κώδ. si aliena res κτλ.), καθ' οὗ ἀποκτᾶται (3),

---

(1) Τροπλ. ὑπ. § 406. Ζαχ. § 258. Ἐγχειρίδιόν μου ἐν σελ. 17 § 9. Κατασχέσεως; Οὔ. Ἀπ. 420 τοῦ 73 ἐφ. Πατρ. Οἰκ. § 273. Ναί. Θέμ. 7 σ. 95.

(2) Πρβ. τὸ ἐγχειρίδιόν μου σελ. 18, § 11. Ζαχ. § 258. Καλ. β. § 397.

(3) Ἂν τὸ κτῆμα τοῦ ὀφειλέτου κατέχῃ τρίτος; ἀνωτ. σελ. 1 ἐν ὑπ. 2.

δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ ἦναι καὶ πρωτότυπος ὀφειλέτης. Πρὸς βεβαίωσιν δὲ τῆς κυριότητος ἐπενοήθησαν τὰ κτηματολόγια (ὅρα νόμον τῆς 24 Νοεμβρίου 1836) καὶ αἱ μεταγραφαὶ (1), ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν δὲν εἰσήχθησαν εἰς ἐνέργειαν ἐν Ἑλλάδι ἕνεκα τῶν δυσχερειῶν τῆς ἐφαρμογῆς, τὸ δὲ τῆς μεταγραφῆς σύστημα εἶναι μὲν ἀτελές, διότι χρησιμεύει ἁπλῶς ὡς ἐπισημοτέρα πιστοποίησις τῶν μεταβιβαστικῶν πράξεων, ὥστε μετ' αὐτὴν εἶναι ἄκυρος πᾶσα ἐγγραφὴ ὑποθήκης κατὰ τοῦ ἀπαλλοτριώσαντος, ἱκανοποιεῖ ὅμως μεγάλας κοινωνικὰς ἀνάγκας (2).

§ 12. Κατὰ τὸ 4 ἄρθρον, ὑποθήκη δὲν ἀποκτᾶται εἰς κτῆμα τρίτου, χωρὶς τὴν συγκατάθεσίν του· ἄρα καὶ ὅταν πρόκηται νὰ ἐγγραφῇ ὑποθήκη δυνάμει τοῦ νόμου ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως, πρέπει νὰ ἐγγράφηται ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας ἐκείνου, ὃν ὁ νόμος ἢ ἡ ἀπόφασις ὁρᾷ. Δύναται ὅμως νὰ ἐγγραφῇ καὶ ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας τρίτου, ὅταν οὗτος συναινέσῃ (3).

§ 13. Τί θέλει συμβῇ, ὅταν δὲν ἦτό τις ἰδιοκτήτης καθ' ἣν στιγμὴν ἐνεγράφη κατ' αὐτοῦ ὑποθήκη, ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα (4); Ὅτι τὸ ζήτημα δὲν εἶναι ἁπλῶς τυπικὸν ἀναπτύσσει θαυμασίως ὁ Καλλιγᾶς (§ 401). Ἂς λάβωμεν τὴν κοινοτέραν ὑπόθεσιν, ὅταν τίς, παραχωρήσας ὑποθήκην ἐπὶ ἀλλοτρίου πράγματος, ἐγένετο κατόπιν ἰδιοκτήτης. Αὐτὸς δὲν δύναται νὰ προςβάλῃ τὴν ἐγγραφὴν, διότι προςβάλλει τὰς ἰδίας αὐτοῦ πράξεις, καὶ ζητεῖ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τοῦ δόλου του.

Ὁ Κύριος Καλλιγᾶς (β § 402), ἐξετάζων ἐν ἐκτάσει τὸ ζήτημα, τὸ λύει οὕτω· προσθέτει δὲ ὅτι τὴν λύσιν ταύτην παραδέχεται οὐ μόνον ὅταν ὁ δανειστὴς ἦναι ἐν καλῇ πίστει, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐν γνώσει (ἴδε ὅμως τεμ. 1 Π. de pig. et hyp.). ἔλαβεν ὑποθήκην ἐπὶ ἀλλοτρίου κτήματος, ὃ κατόπιν περιῆλθεν εἰς τὸν ὀφειλέτην του· ἡ ἐκ μέρους τούτου πρότασις τοῦ δόλου ἀντικρούεται διὰ τῆς ἐκ μέρους ἐκείνου ἀντιτάξεως τοῦ δόλου αὐτοῦ.—quem de evi-

---

(1) ὅρα τὸν περὶ μεταγραφῆς νόμον, καὶ τὴν ἐν Θέμ. τ. 8 σ. 269 ἐπ. διατριβὴν περὶ μεταγραφῆς.

(2) Καλλ. β. § 399.

(3) Πρβ. Καλλ. β. § 400. Τὸ ἐγχειρίδιόν μου σελ. 19—21. νόμ. 6 Κωδ. si aliena res pig. data sit.

(4) Πρβ. § 266 τοῦ Ζαχ. καὶ § 401. 402. Καλλ. τ. 2. Δαλλ. priv. et hyp. § 1188.

ctione tenet actio, eumdem agentem repellit exceptio.—Ἐνταῦθα ἐφαρμόζονται κατ' ἀναλογίαν αἱ περὶ προικὸς ἐκποιηθείσης ὑπὸ τοῦ συζύγου, καταστάντος κατόπιν κληρονόμου τῆς συζύγου, διατάξεις τοῦ τεμ. 17 (23. 5) Π. Βασ. (29. 6) 17. τεμ. 42 (41. 3) Π.—Βασ. (1. 3) 40 (1). Μερλ. quést. λέξ. hyp. Τροπλ. ὑπ. 517 ἑπόμ. (2).

---

(1) Πρβ. Εὐρ. λέξ. προὶξ σελ. 405 ἐπ. καὶ ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9403.

Γνωστόν ἐστι τὸ ζήτημα, ἐάν, ὅταν ὁ δωρητής, μὴ ὢν κύριος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δωρεᾶς, ἀποκτήσῃ αὐτὴν βραδύτερον, ἀπαιτῆται νέα παράδοσις ἵνα μετατεθῇ εἰς τὸν λήπτην ἡ κυριότης, ἢ ἐὰν μετατίθεται αὕτη δυνάμει τῆς πρώτης παραδόσεως. Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὁμιλῶν ὁ Κύριος Παπαῤῥηγόπουλος (ἐνοχ. δ. § 413) λέγει καὶ τὰ ἑξῆς·

«Τὰ (41. 3) 42. Β. (50. 3) 40, πραγματευόμενα περὶ τοῦ κύρους τῆς ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς γενομένης ἐκποιήσεως προικῴων ἀκινήτων καὶ ἀποφαινόμενα, ὅτι, εἰ ὁ ἀνὴρ κερδάνοι τὴν προῖκα, βεβαιοῦται ἡ πρᾶσις, δὲν ἀποδεικνύουσιν ἀδιστάκτως τὸ δόγμα τοῦτο, διότι κυρίως πραγματεύονται περὶ τοῦ ζητήματος, ἐὰν ἔχῃ κῦρος ἡ πρᾶσις· τουτέστιν, ἐὰν δυνάμει αὐτῆς ἐνάγηται ὁ πωλήσας ἐπὶ παραδόσει· ἄλλο ὅμως εἶναι τὸ ἐνασχολοῦν ἡμᾶς ζήτημα. Εἰμπορεῖ νὰ ἔῤῥωται ἡ πρᾶσις καὶ οὐδὲν ἧττον νὰ ἀπαιτῆται πρὸς μετάθεσιν τῆς κυριότητος νέα παράδοσις, ἀφοῦ ὁ πράτης γενῇ βραδύτερον κύριος τοῦ πραθέντος. Τὸ ἀνωτέρω ὅμως δόγμα συνάγεται ἐκ τοῦ ἀμετακλήτου τῆς δηλωθείσης συμφώνου βουλήσεως τῶν συμβαλλομένων, διότι ὁ παραδίδων λόγῳ δωρεᾶς πρᾶγμα δηλοῖ, ὅτι θέλει νὰ μεταβιβάσῃ τὴν κυριότητα αὐτοῦ εἰς τὸν λήπτην, βουλόμενον νὰ ἀποκτήσῃ τὸ πρᾶγμα. Ἐὰν τοῦτο ἦναι ἀλλότριον, ὁ σκοπὸς τῆς συμφώνου ταύτης βουλήσεως δὲν πληροῦται· ἀποκτήσαντος ὅμως βραδύτερον τοῦ δωρητοῦ τὴν κυριότητα, τὸ κώλυμα ἐκεῖνο ἤρθη, οὐδεὶς δὲ λόγος ὑπάρχει νὰ μὴ παραγάγῃ ἡ ἀμετακλήτως δηλωθεῖσα βούλησις τὰ ἔννομα ἀποτελέσματα αὐτῆς, ἀφοῦ πρὸς ταύτῃ ἐγένετο καὶ ἡ εἰς τὸν λήπτην μετάθεσις τῆς φυσικῆς ἐπὶ τοῦ πράγματος ἐξουσίας (παράδοσις)· ὥστε, ἀποκτήσαντος τοῦ δωρητοῦ βραδύτερον τὴν κυριότητα, ἔχομεν τὰ τρία πρὸς μετάθεσιν αὐτῆς στοιχεῖα· κυριότητα τοῦ ἐκποιοῦντος, βούλησιν τοῦ ἐκποιῆσαι παρ' αὐτῷ καὶ τοῦ κτήσασθαι

Τὸ αὐτὸ λέγομεν, ἐὰν ὁ ὑποθηκικὸς δανειστὴς ἀπαντᾷ ἀγοραστὴν μεταγενέστερον τῆς συμπληρώσεως τῆς ὑποθήκης ἢ ἐνυπόθηκον δανειστήν· οὗτος δὲν δύναται νὰ ἔχῃ δικαιώματα περισσότερα ἀπὸ τὸν δικαιοπάροχόν του.

§ 14. Εἰς τὴν ἀνωτέρω λύσιν ἀντίκειται ἡ 98 τοῦ 1845 πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις.—Τὸ καθυποβληθὲν εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον ζήτημα ὑπῆρξε τὸ ἑξῆς· ὁ Α παρεχώρησεν ὑποθήκην εἰς τὸν Β ἐπί κτήματος, οὗ ἀρχικῶς ἦτο κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον κύριος, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο ἥμισυ ἡ μήτηρ του, ἥτις μετὰ τὴν παραχώρησιν τῆς ὑποθήκης ἐδωρήσατο αὐτῷ (τῷ Α) τὸ μέρος της, ἀλλὰ κατόπιν ἡ δωρεὰ ἀνεκλήθη λόγῳ ἀχαριστίας· ὁ Ἄρειος Πάγος ἐξεφράσθη οὕτως·

«Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθρα 4, 10 καὶ 15 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νό·

παρὰ τῷ λήπτῃ καὶ παράδοσιν τοῦ ἐκποιουμένου. Ἐννοεῖται, ὅτι θεωροῦμεν κεκτημένην τὴν κυριότητα, ἀφ' ἧς στιγμῆς συνυπάρξωσι τὰ τρία ἐκεῖνα στοιχεῖα. Τὸ δόγμα τοῦτο ἐπικυροῦσι τὰ ἑξῆς χωρία, ἐπὶ τῆς πωλήσεως καὶ παραδόσεως ἀλλοτρίων πραγμάτων, ὧν ὁ πωλητὴς βραδύτερον ἀπέκτησε τὴν κυριότητα, (6, 1) 72. (21. 3) 2. B. (15. 1) 71. (44. 4) 4 § 32. B. (51. 4) 4 § λά. Ὁμ δ.ξεῖ καὶ ὁ Καλλιγᾶς, (Σύστημα 2 § 401 καὶ ἑπ.) ὡς πρὸς τὸ μετὰ τοῦ προκειμένου ταυτιζόμενον ζήτημα τῆς παραχωρήσεως ὑποθήκης ἐπὶ κτήματος, ἐφ' οὗ ὁ παραχωρήσας ἀπέκτησε βραδύτυρον τὴν κυριότητα. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἀντιδοξοῦντες π. χ. ὁ Vangerow (I § 334 ά.) Goeschen II § 239, 1, ὡς πρὸς τὴν πώλησιν ἀλλοτρίου πράγματος, οὗτινος τὴν κυριότητα ἀπέκτησε βραδύτερον ὁ πωλητής, δὲν αἰτιολογοῦσιν ὅμως τὴν δόξαν αὐτῶν.

(2) Ὁ Τροπλ. συμπεραίνει, ὡς καὶ ὁ Μερλῖνος ἐν τῇ διατριβῇ, του, ὅτι ἡ ὑποθήκη, ἡ παραχωρηθεῖσα εἰς ἀκίνητον ὑπὸ ὀφειλέτους ὅςτις δὲν ἦτο κύριος αὐτοῦ, ἰσχυροποιεῖται διὰ τῆς μεταγενεστέρας ἀποκτήσεως· ὁ Γρενιέρος 1, ἀρ. 51, ὁ Δουραντὸν τ. 19 ἀρ. 367 ὁ Δαλλ. αὐτόθι § 1188—1192 ἐπ. ἔχουν τὴν ἐναντίαν γνώμην, στηρίζονται ὅμως εἰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ἡ γαλλικὴ νομοθεσία καθιέρωσε, καὶ αἵτινες παρ' ἡμῖν δὲν ἔχουν ἰσχύν τινά. (ἄρθρον 2129 γ. κ.). Οἱ τελευταῖοι ὑποστηρίζουσι μάλιστα, ὅτι δυνάμει τοῦ πρώτου τίτλου δὲν δύναται ὁ δανειστὴς νὰ ἐγγράψῃ νέαν ὑποθήκην μετὰ τὴν εἰς τὸν ὀφειλέτην περιέλευσιν τῆς ἰδιοκτησίας. Δαλλ. αὐτ. § 1189.

μου, διὰ νὰ ὑπάρξῃ τελεία ὑποθήκη, ἀπαιτεῖται α) τίτλος, β) ἴδιον κτῆμα τοῦ εἰς ὑποθήκην δίδοντος αὐτὸ καὶ γ) ἐγγραφὴ τακτικὴ εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἄρχονται τὰ ὑποθηκικὰ δικαιώματα, δὲν ἀποκτᾶται δὲ ὑποθήκη εἰς κτῆμα τρίτου, χωρὶς τὴν συγκατάθεσίν του· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ἀποδεικνύεται, ὁ ἀναιρεσείων ἐνέγραψεν ὑποθήκην ἐφ' ὅλης τῆς περὶ ἧς πρόκειται οἰκίας, ὡς ἀνηκούσης εἰς τὸν ὀφειλέτην του Α. Βίμβον, ἐνῷ μέρος αὐτῆς ἀνῆκεν εἰς τὴν ἀναιρεσίβλητον· ἑπομένως ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο, ἀκύρου ὄντος τοῦ τίτλου, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐδόθη ἡ ὑποθήκη, καὶ ἡ ἐγγραφεῖσα ἑπομένως ὑποθήκη ἦτον ἄκυρος, δυνάμει τῶν μνησθέντων ἄρθρων καὶ τοῦ ἄρθρου 79 τοῦ αὐτοῦ νόμου, ὅπως ὀρθῶς ἀπεφάσισε τὸ ἐφετεῖον· ἂν δὲ μετὰ τὰς ἀκύρους ταύτας πράξεις ὁ Α. Βίμβος κατέστη διὰ δωρεᾶς κύριος καὶ τοῦ ἐπιλοίπου μέρους τῆς περὶ ἧς πρόκειται οἰκίας, ἡ περίστασις αὕτη δὲν ἠδύνατο νὰ δώσῃ κῦρος εἰς ὑποθήκην, καὶ ὡς πρὸς τὴν δόσιν αὐτῆς καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐγγραφὴν ἀνύπαρκτον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῆς ἀνακλήσεως τῆς δωρεᾶς ἐκ μέρους τῆς ἀναιρεσιβλήτου· ὥστε οἱ ἀναφερόμενοι νόμοι μὴ συμβιβαζόμενοι μὲ τοὺς ἀνωτέρω περὶ ὑποθήκης νέους νόμους, δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν ἐφαρμογὴν εἰς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν» (1).

Ἄλλη ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου ὑπ' ἀριθ. 68 τοῦ 1848 παρέχει (2) τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἐγκατέλιπε τὴν πρώτην γνώμην του. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην, ὁ τρίτος ἔδωκεν εἰς τὸν δανειστὴν καὶ παραχωρήσαντα τὴν ὑποθήκην τοὺς τίτλους του καὶ ὠφελήθη ἀπὸ τὸ δάνειον, ἰσχυροποιήθη ἑπομένως ἡ ὑποθήκη, ὄχι διὰ τῆς ἐπελθούσης κυριότητος, ἀλλὰ διότι ὁ τρίτος ἀπεκρούσθη διὰ τῶν ἐνστάσεων τοῦ δόλου καὶ περὶ δαπάνης (de in rem verso) (3).

§ 15. Quid juris, ὅταν ὁ ἀληθὴς ἰδιοκτήτης παρεχώρησεν ὑποθήκην ἐπὶ τοῦ κτήματός του, πρὶν ἢ τοῦτο περιέλθῃ εἰς τὸν παραχωρήσαντα ὑποθήκην, καίτοι προγενεστέρως ἐγγεγραμμένην, ἀλλ' ὅτε οὗτος δὲν ἦτον ἔτι κύριος; ἐνταῦθα, ὡς λέγει ὁ Καλλιγᾶς (β § 404), ἀντικρούονται δύο ἐγγραφαί, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἀρχαιοτέρα

(1) Τὰ ἄτοπα, ἅτινα ἡ ἀπόφασις αὕτη συνεπάγεται, ἐκτίθησι μὲ ἀκαταμάχητον λογικὴν ὁ Καλλ. (β. § 403).

(2) Πρβ. καὶ τὴν 302 τοῦ 52 (αἰτ. 2).

(3) Τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἴδε ἐν Εὐρ. λ. δάνεια.

ἀναφέρεται εἰς ἐποχὴν, ὅτε ὁ παραχωρήσας ἐστερεῖτο τῆς κυριότητος, ἡ δὲ μεταγενεστέρα ἐγένετο εἰς ἐποχὴν, ὅτε ἦτον ἰδιοκτήτης ὁ παραχωρήσας· ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ χρονολογία τῆς ἐγγραφῆς ὑποχωρεῖ εἰς τὴν προϋπόθεσιν τῆς κυριότητος, ἐξ ἧς ἀναχωρεῖ ἡ ὑποθήκη. Τροπλ. ὑποσ. 526. Δαλλ. λέξ. priv. et hyp. ἀριθ. 1195 ἑπόμ.

§ 16. Ἐκ μέρους τοῦ ἰδιοκτήτου δὲν ὑπάρχει δόλος, ὅταν, χωρὶς νὰ παραχωρήσῃ ἐπὶ τῆς κυριότητός του ὑποθήκην, ἐγένετο κληρονόμος ἐκείνου, ὅςτις παρεχώρησεν ἐπ' αὐτῆς, ἄνευ τῆς ἀδείας του ὑποθήκην (1). Τὸ ἄρθρ. 4 δὲν ὁρίζει πότε ἢ πῶς πρέπει νὰ δοθῇ ἡ συγκατάθεσις τοῦ τρίτου· ὥςτε ὁ κληρονόμος δὲν δύναται ν' ἀποδεχθῇ τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον θέλει, τῆς κληρονομίας, ἀποποιούμενος τὸ ἐπαχθές· ὁ κληρονόμος δύναται νὰ χωρίσῃ τὴν περιουσίαν του δι' ἀπογραφῆς, ἀλλ' ἀναδεχθεὶς ἅπαξ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ ἀποβιώσαντος, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ἔνστασιν, ἧς, ἕνεκα τοῦ δόλου του, ἐστερεῖτο ὁ ἀποβιώσας· ἡ ἀπογραφὴ δὲν σώζει τὸν κληρονόμον κατὰ τῆς σιωπηλῆς παραδοχῆς τῶν πράξεων τοῦ διαθέτου, ὑποχρεώσαντος αὐτογνωμόνως τὰ κτήματα τοῦ κληρονόμου του (2).

§ 17. Τί, ὅταν ἡ νόμιμος ὑποθήκη ἐνεγράφη ἐπὶ κτήματος μὴ ἀνήκοντος εἰςέτι εἰς τὸν ὀφειλέτην, ὅςτις κατόπιν τὸ ἀποκτᾷ; Νόμιμον λόγον κατ' αὐτῆς δὲν ἔχει ν' ἀντιτάξῃ ὁ ὀφειλέτης, ἐνόσῳ ἢ ἐκ τοῦ νόμου ἢ ἐκ τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως ὑποχρέωσις διαρκεῖ· ἅμα δὲ ἐξαλειφομένη ἡ ὑποθήκη, δύναται πάλιν νὰ ἐγγραφῇ. Ἔπειτα εἰς τὰς περιστάσεις ταύτας δὲν ἀπαιτεῖται ἡ συναίνεσις τοῦ ὀφειλέτου, ἀναπληρουμένη παρὰ τοῦ νόμου, τούτου δὲ ἡ συναίνεσις πρὸς ὑποθήκην διαρκεῖ καὶ ἐπαναλαμβάνεται, ἐνόσῳ διαρκεῖ ἡ ἐκ τοῦ νόμου ἢ τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως ὑποχρέωσις. Τὴν λύσιν ταύτην ὑποστηρίζει καὶ τὸ ἄρθρον 80 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ὃ δὲν μνημονεύει τὴν περίστασιν τῆς ἐλλειπούσης κυριότητος· ὑποθέτει λοιπὸν, ὅτι ἐξ ἀρχῆς πηγάζει μόνον ἔνστασις τρίτου, ἥτις ὑπόκειται εἰς τὸ ἀπαράδεκτον ὡς πρὸς ἐκεῖνον, ὅςτις ἐδολιεύθη, ἢ ἄλλως πως θεωρεῖται παραιτηθεὶς διὰ συγκαταθέσεως ῥητῆς

(1) Ὅταν ὁ ὀφειλέτης παρεχώρησεν ὑποθήκην ἐπὶ κτήματος, οὗ δὲν ἦτο κύριος, ὁ δὲ ἀληθὴς ἰδιοκτήτης κληρονομήσῃ αὐτόν; Δαλλ. § 1196.

(2) Conject. I. 20, c. 17.—Ration. L. 41 de pig.—Καλλ. 6. § 405.

ἢ ἀλλήλτου· ὅταν ὁ τρίτος συνέπραξεν εἰς τὴν παραχώρησιν τῆς ὑποθήκης ἐπὶ τῆς κυριότητός του, δὲν δύναται νὰ τὴν προςβάλῃ πλέον. Βασ. (25, 2), 16. Ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου 68 τοῦ 1848. Καλλ. Ϭ. § 406.

§ 18. ὅταν ὑπάρχῃ συνιδιοκτησία, ἡ ὑποθήκη, τὴν ὁποίαν εἷς τῶν συνιδιοκτητῶν ἐχορήγησεν, ἰσχύει (1) ὡς πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἰδανικοῦ μέρους τῆς συνιδιοκτησίας του. Ἀπ. ΑΠ. 98 τοῦ 45 καὶ 232 τοῦ 53 (2). Πρβ. § 54 ἑξ.

---

(1) Πρβ. τὸ ἐγχ. μου σ. 20. Καλλ. § 407 τ. 2 — § 266 τοῦ Ζαχ. π. γ. κ.

(2) Ὁ νομίμως ἀποκτήσας ὑποθήκης δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως ἐπικοίνου κτήματος, διατηρεῖ τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀπαράλλακτον, καὶ μετὰ τὴν διανομὴν, ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως τῶν εἰς ἕκαστον τῶν συγκυρίων ἢ εἰς τρίτους περιελθόντων μερῶν τοῦ κτήματος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 232 τοῦ 53.

Ὅταν εἷς τῶν συγκληρονόμων διέθεσε μέρος τῆς κληρονομικῆς περιουσίας ὑπὲρ ἑαυτοῦ, δὲν καθίσταται διὰ τοῦτο ἡ ὑπολειπομένη περιουσία κτῆμα τοῦ ἑτέρου συγκληρονόμου, ἀλλὰ δικαίωμα ἀποζημιώσεως ἔχει κατ' ἐκείνου διὰ τὴν διατεθεῖσαν μερίδα του καὶ δικαίωμα διεκδικήσεως κατὰ τῶν ἀγοραστῶν· ὥστε ἡ ὑποθήκη, ἣν ἐνέγραψέ τις ἐπὶ τῆς ὑπολειπομένης περιουσίας διὰ χρέος τοῦ κληρονόμου ἰσχύει, τὸ δὲ κτῆμα ἐκποιεῖται διὰ τὸ ὅλον τοῦ χρέους. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 17691 τοῦ 59.

— Ἡ διανομὴ κοινοῦ πράγματος ὑποθηκευθέντος ὑπό τινος τῶν κοινωνῶν δύναται νὰ προςβληθῇ ὑπὸ τοῦ ἐνυποθήκου δανειστοῦ; Ἡ 993 τοῦ 52 ἀπ. τῶν ἐν Ν. ἐφ. φέρει·

« Ἐπειδὴ ἂν καὶ δύναταί τις διστάζων νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι κατὰ μὲν τὸν νόμον 2 Κωδ. 3. 37, 33 Βασ. (12, 2) ὁ ὑποθηκεύων τὸ κοινὸν ἄνευ συναινέσεως τοῦ κοινωνοῦ, οὐ ποιεῖ ἐνέχεσθαι τὸ μέρος τοῦ ἰδίου κοινωνοῦ· πολὺ δὲ πλέον, ὅταν τὸ ἴδιον μόνον ἐξ ἀδιανεμήτου μέρος ὑποθηκεύσῃ, κατὰ δὲ τὸν Νόμον 1. Κωδ. αὐτόθι ὁ κοινωνὸς δύναται πρὸ τῆς διανομῆς ἢ τῆς προκατάρξεως τῆς περὶ διανομῆς ἀγωγῆς νὰ πωλήσῃ τὸ μέρος του ἐξ ἀδιανεμήτου, καὶ τότε ἀποκτᾷ τὸ δικαίωμα τῆς διανομῆς ὁ ἀγοραστής· ἐκ τούτων δὲ συνάγεται, ὅτι πρὸ τῆς διανομῆς δύναται καὶ νὰ κατασχεθῇ ἀναγκαστικῶς καὶ νὰ πλειστηριασθῇ ἐξ ἀδιανεμήτου τὸ ἐκ τοῦ κοινοῦ ἀνῆκον εἰς τὸν ὀφειλέτην μέρος, καὶ ἡ διανομὴ νὰ γίνῃ

§ 19. Δύναται νὰ ὑποβάλῃ τις εἰς ὑποθήκην κτῆμα, τὸ ὁποῖον προςδοκᾷ ν' ἀποκτήσῃ ὑπὸ τὸ ὅρον τῆς ἀποκτήσεώς του; Ναί, καὶ κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ατὸ ἀλλότριον ὑπὸ αἵρεσιν ἰσχυρῶς

ἔπειτα μεταξὺ τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ τοῦ κοινωνοῦ· καὶ κατ' ἀντίστροφον λόγον, ὅτι ὁ μὴ ὑπόχρεος κοινωνὸς δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν διανομὴν καὶ ν' ἀπαγορεύσῃ τῇ κοινωνίᾳ πάντα χρόνον, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἐναντία τις συμφωνία, ἐκ τῶν τοῦ κοινωνοῦ πράξεων μὴ περιοριζόμενος· καὶ πρὸ μὲν κατασχέσεως, νὰ διανείμῃ καὶ ἐξωδίκως κατὰ τ' ἄρθρα 1087 καὶ 1088 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, δικαστικῶς δὲ μόνον μετὰ τὴν κατάσχεσιν κατὰ τ' ἄρθρα 1088 καὶ 963 τῆς αὐτῆς, καθ' ἃ τότε μόνον ὑποχρεοῦνται οἱ κοινωνοὶ νὰ κάμουν τὴν διανομὴν δικαστικῶς, ὅταν ὑπάρχουν δανεισταί, οἵτινες ἐνήργησαν κατάσχεσιν ἢ ἔκαμον ἀνακοπήν, ἢ ἡ κατάσχεσις ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν ὀφειλέτην κοινωνόν, καὶ ἐστερήθη οὕτως αὐτὸς τῆς ἐλευθέρας διαθέσεως τοῦ κατασχεθέντος κατὰ τὸ ἄρθρον 963, διότι τοιοῦτος περιορισμὸς ἐκ μόνης τῆς ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης δὲν ἐξάγεται ἐκ τῶν ὁρισμῶν τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου· ὥστε γενομένης ἐπὶ τοῦ προκειμένου τῆς διανομῆς, κἄντε ἐξωδίκου, ἀλλὰ πρὸ τῆς κατασχέσεως ὁμολογουμένως, καὶ ἄνευ τινὸς δολίας συνεννοήσεως μεταξὺ τοῦ Ἰω. Δεληγιάννη ἢ τῆς συζύγου αὐτοῦ, καὶ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου, καὶ ἄνευ μεγάλης τινὸς ἐλαττώσεως τῆς ἀσφαλείας, διότι τοιοῦτό τι δὲν προτείνεται, τὸ δημόσιον, τὸ ὁποῖον ὡς δανειστὴς δὲν ἔχει ἄλλα δικαιώματα, εἰμὴ τὰ τῶν ὀφειλετῶν του, δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνατροπὴν τῆς ἀδόλως, ὡς εἴρηται, καὶ πρὸ τῆς κατασχέσεως ἀποπερατωθείσης ἐκ συναινέσεως μεταξὺ τῶν συνιδιοκτητῶν διανομῆς· ὁ δὲ Ν. 7 § 4 Π. (20, 6) Β. (25, 8) πρέπει νὰ θεωρηθῇ, ὡς ἀπαιτῶν νὰ γίνηται ἡ διανομὴ τοῦ ἐνυποθήκου μεταξὺ τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ κοινωνοῦ (σχ. ὑπὸ τὸν 33 Β. 12, 2) καὶ ἑπομένως εὑρισκόμενος εἰς συμφωνίαν μὲ τοὺς ἄνω εἰρημένους, εἰς ἀντίφασιν δὲ τινὰ πρὸς τὰς μνησθείσας διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας καὶ τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, καὶ τροπολογούμενος κατ' αὐτάς.

»Ἐπειδὴ κατὰ τὸν ἄνω μνησθέντα νόμον 7 § 4 Π. 20 4 τὸν λέγοντα «ἐὰν ἐξ ἀδιανεμήτου ὑπόθωμαι τὸ ἁρμόζον μοι ἐκ τοῦ κοινοῦ καὶ διαιρεθῇ, οὐ τὸ ἁρμόσαν μοι, ἀλλὰ ἑκάστου μέρος τὸ ἥμισυ ὑπόκειται»—σύμφωνον καὶ μὲ τὸ ἄρθρον 29 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, τὸ δημόσιον ἐγγράψαν τὴν ὑποθήκην, πρὸ τῆς δια-

ὑποτίθημι τὴν, ἐὰν ἐμὸν γένηται (1). Τὸ ἄρθρον 5 τοῦ νόμου ἐπιτρέπει νὰ δίδηται εἰς ὑποθήκην κτῆμα, τοῦ ὁποίου ἔχει τὶς τὴν κυριότητα περιωρισμένην ἢ ὑπὸ ὅρον διαλυτικόν. Τόσον δὲ ἐπὶ τοῦ διαλυτικοῦ ὅρου, καθὼς καὶ ὅταν τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας ἦναι περιωρισμένον, πρέπει νὰ γίνηται μνεία κατὰ τὴν ἐγγραφήν· ὁ γ. ν. (2125) λέγει ὅτι ἐπιτρέπεται ὑποθήκη, ὅταν τὸ δικαίωμα ὑπόκηται εἰς ἀναβλητικὴν αἵρεσιν, ὁ δὲ περιορισμὸς περιέχει καὶ ταύτην. Τρπλ. ὑπ. 468. Καλλ. 6. § 408 (2).

§ 20. Ἂν ἡ κυριότης κτήματός τινος μετεβιβάσθη εἰς ἄλλον δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου (πρὸ τοῦ περὶ χαρτοσ. νόμου· ἄρθρον 42 αὐτοῦ), κατόπιν δὲ ἐγένετο ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης, τί γίνεται; ὁ Τουλλ. (8 §. 256 ἐπ.) λέγει ὅτι τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον ἀποτε-

---

νομῆς, ἐπὶ τῶν δύο τρίτων τοῦ ὅλου ἐξ ἀδιανεμήτου, δὲν βλάπτεται ἀπὸ τὴν γενομένην ἔπειτα ἐξώδικον διανομήν· ἑπομένως καὶ τὰ μερίδια, τὰ ὁποῖα ἥρμοσαν εἰς τὸν Ἰω. Δεληγιάννην, ἢ τὴν σύζυγόν του, ὑπόκεινται εἰς τὸ δημόσιον κατὰ τὰ δύο τρίτα, διὰ τὸ πρὸς αὐτὸ χρέος τῶν συμμερισαμένων ὀφειλετῶν του, διότι, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ῥηθέντων νόμων, μετὰ τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης εἰς μέρος τοῦ ἀδιανεμήτου κοινοῦ, εἰς τὴν διανομὴν, διὰ νὰ γίνῃ ἰσχυρῶς, πρέπει νὰ προκαλῆται καὶ νὰ λαμβάνῃ γνῶσιν αὐτῆς καὶ ὁ ἐνυπόθηκος δανειστής· ἄλλως δυνάμενος νὰ τὴν προςβάλλῃ, ὡς βλάπτουσαν τὰ συμφέροντά του, δύναται νὰ τὴν ἀποκρούσῃ καὶ δι' ἐνστάσεως· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ δημόσιον στηρίζει τὴν ἔνστασίν του εἰς τὸ ὅτι δὲν προςεκλήθη εἰς τὸν λόγον τῆς βλάβης, ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἀνακόπτων ἔλαβε μερίδα μεγαλητέρας ἀξίας· ὥςτε ἡ ἔφεσις καὶ ἡ ἔνστασίς του εἶναι βάσιμος.»

(1) Πρβ. Καλλ. 6. § 299 σημ. 7 καὶ 408 σημ. 27. Τροπλ. ὑπ. 528. Δαλλ. λ. priv. et hyp. § 1197.

(2) Ὁ ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐξωνήσεως πωλητὴς δύναται νὰ ὑποθηκεύσῃ τὸ κτῆμα; Δαλλ. λ. priv. et hyp. § 1198.—ὁ ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀνατροπὴν τῆς πωλήσεως λόγῳ ὑπερμέτρου βλάβης; αὐτ. § 1200. ὁ δωροδόχος; αὐτ. § 1201. ὁ νομιζόμενος κληρονόμος; αὐτ. § 1202 ἑπόμ. Τροπλ. ἀριθ. 468. Ἂν βραδύτερον ἀκυρωθῶσιν οἱ τῆς ἰδιοκτησίας τῶν παραχωρησάντων τὴν ὑποθήκην τίτλοι; Δαλ. § 1204 ἐπ. ῥυμοτομίαι. αὐτ. § 1208. Ὑποδεικνύων τὰ ζητήματα ταῦτα, δὲν ἐννοῶ νὰ εἴπω, ὅτι ἡ λύσις τῆς γαλλ. νομολογίας συνᾴδει ἐν πᾶσι καὶ μὲ τὸ ἡμέτερον δίκαιον.

τελεῖ καὶ δι' αὐτὸν βεβαίαν χρονολογίαν, ὡς παράγοντα τὸ δικαίωμά του ἀπὸ τὸν αὐτὸν δικαιοπάροχον, ἀλλ' ὁ Τροπλὸ (ὑποθ. § 529 ἐπ.) ἀποκρούει νικητικῶς τὴν γνώμην ταύτην, λέγων, ὅτι καὶ μὲν ἀμφότεροι ἀνατρέχουν εἰς τὸν αὐτὸν δικαιοπάροχον, ἀλλὰ μὲ ἐναντία συμφέροντα καὶ δικαιώματα· ὁ ὑποθηκικὸς δανειστὴς ἀντιπροσωπεύει τὸν δικαιοπάροχόν του καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν κυριότητα, ἐνέχεται ὅμως δι' ὅλας τὰς πράξεις τὰς προγενεστέρας τῆς ἀποκτηθείσης ὑποθήκης· ὥστε ὁ στηρίζων τὰ δικαιώματά του εἰς τὴν δημοσιότητα ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μὴ ἀναγνωρίζῃ τὰς πράξεις τοῦ δικαιοπαρόχου του, ὅταν δὲν ἔχωσι βεβαίαν χρονολογίαν. Κατὰ τὸ δικαίωμά λοιπόν, ὃ ἀπέκτησεν, εἶναι χωριστὸν πρόσωπον, μὴ ταυτιζόμενον μὲ τὴν δικαιοπάροχον· ὅθεν τὸ 404 τῆς πολ. δικονομίας λέγει, ὅτι αἱ ἀντεπιστολαὶ δὲν ἰσχύουν κατὰ τῶν ἐκδοχέων τοῦ δικαιώματος. Πρβ. Καλλ. β. § 409 (1).

§ 21. Περὶ τῆς περιπτώσεως (2), καθ' ἣν ἐν γνώσει δίδει τὶς ὑποθήκην ἀλλότριον κτῆμα ἢ βεβαρυμένον, ἀποσιωπῶν τὴν ὕπαρξιν προγενεστέρας ὑποθήκης (ἀντιβαδιασμὸς), ὡς καὶ περὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἥν, ἔχων τὶς δικαίωμα μεταχλητῆς κυριότητος, ἀποσιωπᾷ τὸν περιορισμὸν τοῦτον, περιττὸν νὰ εἴπω τί· ὅρα ἄρθρ. 396 ἐπ. ποιν. ν. ἄρθρ. 6 τοῦ περὶ ὑποθ. καὶ 999 § 3. 4 τῆς πολ. δικον. (3).

— Ὁ ὑποθηκεύσας ἀλλότριον κτῆμα ὀφείλει ν' ἀποζημιώσῃ τὸν δανειστὴν ἢ τὸν ἐκδοχέα του, καὶ ἂν ὁ δανειστὴς μὴ δοὺς τὸν περὶ τῆς κυριότητος τοῦ ὑποθηκευθέντος κτήματος ὅρκον, ἀνεγνώρισεν οὕτως ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὸν δικαδικάσαντα αὐτό. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18270 τοῦ 1860, φέρουσα (4)·

---

(1) Ὅρα Εὐρ. τόμ. 20 σελ. 2 ἑπόμ. Ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου 290 τοῦ 63 ἐν λ. ὑπομνήματα.

(2) Καλλ. γ. § 410. ἐγχ. μου σ. 23.

(3) Πρβ. ἀπόφασιν ποινικὴν Ἀρείου Πάγου 34 τοῦ 53, 16 τοῦ 46—τὴν λέξιν φυλάκισις, ἔνθα καὶ 9407 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

(4) Ὁ ἀγοραστὴς ἀκινήτου ἐν ὑποθήκῃ, γινώσκων τὴν ὑποθήκην, ἔχει κατὰ τοῦ πωλητοῦ ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως, καθ' ἣν περίπτωσιν ὁ ἐνυπόθηκος δανειστὴς πωλήσῃ τὸ πρᾶγμα; Ἴδε τὴν 622 τοῦ 1857 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν λέξει ὑπεύθυνοι πρὸς ἀποζημίωσιν. (Εὐρ. κά. σ. 376 ἐπ.).

«Ἐπειδὴ ἐκ μὲν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 16044 δωρητηρίου συμβολαίου ἐξηγεῖται, ὅτι ἡ δανείστρια Μουρούζη ἐδωρήσατο τῷ Ἀλεξάνδρῳ Μιμῆ, ὃν ὁμολογουμένως αἱ ἐνάγουσαι ἐκληρονόμησαν, τὴν ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 103 προερχομένην ἀπαίτησιν αὐτῆς κατὰ τοῦ Χρ. Ταβάνη μεθ' ὅλων τῶν ἐνυποθήκων καὶ λοιπῶν δικαιωμάτων της καὶ μετεβίβασε ῥητῶς ὅλας τὰς ἐκ τοῦ δανειστικοῦ συμβολαίου πηγαζούσας ἀγωγάς της· τοιαύτης δ' οὔσης τῆς δωρεᾶς, οἱ κληρονόμοι τοῦ Μιμῆ δύνανται νὰ ἐπιδιώξωσι καὶ τὴν ἐξ ἐγγυήσεως ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐναγομένου τὴν ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 103 πηγάζουσαν, ἧς τὴν ἐκχώρησιν καὶ αὐτὸς ὁ ἐναγόμενος συνομολογεῖ, ὡς οὐδὲν ἀντιτάττων κατὰ τῆς τοιαύτης ἐννοίας τοῦ συμβολαίου τῆς ἐκχωρήσεως.

Ἐπειδὴ ἡ προκειμένη ἀγωγὴ εἶναι καὶ βάσιμος διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους· α) διότι διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 103 συμβολαίου ἀνεδέχθη ὁ ἐναγόμενος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Γεωργίου νὰ πληρώσωσιν ἀλληλεγγύως τὸ δωρηθὲν χρέος μετὰ τοῦ τόκου του, ἂν ὅλα τὰ ἐνυπόθηκα κτήματα ἢ μέρος αὐτῶν φιλονεικηθῶσιν ἀπό τινα τρίτον οἱονδήποτε· ἐκ δὲ τῆς προςαγομένης ὑπ' ἀριθ. 14028 ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου ἐξάγεται, ὅτι ἡ μήτηρ των, διεκδικήσασα ἓν τῶν ἐνυποθήκων κτημάτων, ἐπέτυχεν ἐντελῶς ν' ἀκυρωθῇ ὁ γενόμενος πλειστηριασμὸς αὐτοῦ καὶ νὰ τὸ λάβῃ ὡς ἴδιόν της· διεκδικηθέντος δὲ καὶ ἀφαιρεθέντος ἑνὸς τῶν κτημάτων, ὁ ἐναγόμενος ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὸ ἀπαιτούμενον καθυστεροῦν τοῦ χρέους ποσὸν καὶ δὲν δύναται ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης, οὔτε ἂν ὑπάρχωσιν εἰσέτι ἄλλα ἐνυπόθηκα κτήματα, οὔτε διὰ τὴν μὴ δ σιν τοῦ ἐπαχθέντος εἰς τὴν Μουρούζη ὅρκου, οὐδὲ διὰ τὴν μὴ κλήτευσιν αὐτοῦ εἰς τὴν δίκην ἐκείνην, διότι διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 183 συμβολαίου ὑπεχρεώθη νὰ πληρώσῃ καὶ ἂν μέρος τῶν ἐνυποθήκων, τουτέστι καὶ ἂν ἕν, ἐκνικηθῇ, ἡ δ' ἄρνησις τοῦ ὅρκου, ἀφοῦ μάλιστα καὶ τὸ δικαστήριον τοῦτο διὰ προηγουμένης ἀποφάσεώς του ἐθεώρησεν ὑπάρχον ἀσθενὲς τεκμήριον ὑπὲρ τῆς κυριότητος τῆς μητρός των καὶ διὰ τοῦτο ἐπέβαλε τῇ Μουρούζῃ τὸν ἀπαλλακτικὸν ὅρκον, οὐδένα δόλον ἢ ἀμέλειαν ἐκ μέρους τῆς Μουρούζη ἐμφαίνει περὶ τὴν ὁρκοδοσίαν, ἀλλὰ τὴν ἄκραν εὐσυνειδησίαν αὐτῆς καὶ τὸ πρὸς τὰ θεῖα σέβας της ἐπιμαρτυρεῖ, ἅπερ οὐδόλως ὤφειλε νὰ παραβλέψῃ χάριν τοῦ ἐναγομένου, ἡ δὲ κλήτευσις αὐτοῦ εἰς τὴν δίκην ἐκείνην δὲν ἦτον ὑποχρεωτικὴ διὰ τὴν Μουρούζη, οὐδὲ νὰ τὸν ὠφελήσῃ ἠδύνατο, ἀφοῦ καὶ παρόντος αὐτοῦ ἤθελεν εἰς τὴν Μουρούζη ἐπαχθῇ ὁ ὅρκος, ὅν, ὡς εἴρηται, δὲν ἦτον ὑπόχρεως νὰ δώσῃ παρὰ τὴν συνείδησίν της ὑπὲρ τοῦ ἀντιδίκου της καὶ νῦν

ἐναγομένου· ἄλλως τε ἐκ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ἐξάγεται, ὅτι ὁ ὀφειλέτης Χρ. Ταβάνης δὲν ἐδικάσθη παντάπασι, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἐναγόμενος δύναται ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ, ὡς δανειστής του, διὰ τὴν ἀναδοχὴν χρέους του, ὤν, ν' ἀντικρούσῃ τὰς ἀξιώσεις τῆς μητρός του, προσβάλλων δι' ἀνακοπῆς τὴν ὑπ' ἀριθ. 14028 ἀπόφασιν ἢ ἄλλως πως».

§ 22. Ὅσοι δὲν ἔχουν ἐπὶ τῶν ὑποθηκευομένων κτημάτων εἰμὴ δικαίωμα περιωρισμένον ἢ ὑποκείμενον εἰς διάλυσιν, δὲν δύνανται νὰ τὸ ὑποθηκεύσωσι μὲ συμφωνίας ὑπερβαινούσας τὸν περιορισμὸν ἢ τὸν ὅρον τῆς διαλύσεως. (5 ὑποθ.) (1).

Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ὁ νομοθέτης σκοπὸν ἔχει νὰ ἐκτείνῃ, ὅσον ἔνεστι, τὴν πίστιν (crédit), καὶ νὰ εὐκολύνῃ τὰς συναλλαγὰς τῶν πολιτῶν.

Περιωρισμένον δικαίωμα ἔχει π. χ. ὁ ἀγοράσας κτῆμά τι μὲ συμφωνίαν νὰ τὸ παραχωρήσῃ εἰς τὸν πωλήσαντα, ἐὰν οὗτος ἐντὸς ὡρισμένου χρόνου θελήσῃ νὰ γίνῃ πάλιν κύριος αὐτοῦ. Δύναται λοιπὸν ὁ ἀγοράσας ὑπὸ τοιοῦτον περιορισμὸν νὰ ὑποθηκεύσῃ τὸ κτῆμα, ἀλλ' ἡ συμφωνία τῆς ὑποθήκης δὲν ὑπερβαίνει τὸν ὡρισμένον τοῦτον χρόνον. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ πράξῃ καὶ ὁ ἔχων τὴν ἐπικαρπίαν δι' ὡρισμένον χρόνον. Πρβ. Δαλλ. vente ἀρ. 1464 ἐπ.

Ὑποκείμενον εἰς διάλυσιν· π. χ. ἐδώρησα πρός τινα κτῆμά τι, τὸ ὁποῖον ὁ δωροδόχος ὑπεθήκευσεν· μετὰ ταῦτα ἀποκτῶ τέκνα, τοῦτο δὲ τὸ συμβεβηκὸς ματαιόνει τὴν δωρεὰν, καὶ ἑπομένως τὴν ὑποθήκην.

Παρατηρητέον δὲ, ὅτι ἡ διάταξις (2) τοῦ ἄρθρου μας δὲν λαμβάνει χώραν, ὅταν ὁ νόμος διατάττῃ ῥητῶς, ὅτι ἡ διάλυσις δὲν βλάπτει τὰ παρὰ τρίτων ἀποκτηθέντα δικαιώματα (3).

(1) Πρβ. ἄρθρον 15 ὑποθ. 999 § 3. Πολ. Πρβ. Καλλ. γ. § 74.

(2) Δωρεᾶς ἀνάκλησις ἔχει ἀποτελέσματα ὡς πρὸς ἃ τρίτοι ἐκτήσαντο δικαιώματα; Καλλ. β. § 403 καὶ γ. 134, 138 σημ. 125. Παπαρ. § 414 σημ. 28. Ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου 43 τοῦ 64. Μακ. § 427 σημ. δ.

(3) Ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος (ἄρθρον 5 καὶ 6) ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν ἰδιοκτήτην, νὰ γνωστοποιῇ εἰς τὸν πιστωτὴν τοὺς περιορισμοὺς τούτους. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ ἡ ἁπλῆ γνωστοποίησις· πρέπει νὰ γίνηται διὰ τοῦ βιβλίου τῶν ὑποθηκῶν, ὥστε νὰ συμμερίζηται τὴν βεβαιό-

§ 23. Ὑποθήκης ἐγγραφὴ ὑπὸ ὅρον συγχωρεῖται· μετὰ δὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ὅρου, παράγει συνεπείας ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς της αὐτῆς. Ἀπόφασις 10697 τοῦ 1853 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 24. Ὁ Α ἠγόρασε κτῆμά τι, ἀλλὰ συνεφωνήθη μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ πωλητοῦ, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ τὸ μεταβιβάζῃ εἰς ἄλλον ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ πωλητοῦ (καὶ τοῦτο ἴσως πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ τιμήματος). Κατόπιν δὲ δανειστής τις τοῦ Α ἐνήργησε τὴν μεταγραφὴν καὶ ἐνέγραψεν ὑποθήκην, ἧς τινος τὴν ἐξάλειψιν ἐξητήσατο ὁ πωλητής. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα· α) ἂν οἱ δανεισταὶ ἔχωσι δικαίωμα νὰ ἐνεργῶσι μεταγραφὰς ὑπὲρ τῶν ὀφειλετῶν αὐτῶν (1); καὶ β) ἂν ἡ ἄνευ τοῦ ὅρου ἐκείνου μεταγραφὴ ἔχῃ ἀποτελέσματα; ὁ ΑΠ. ἐξεφράσθη οὕτω διὰ τῆς 184 τοῦ 64 πολ. ἀπ.

αἘπειδὴ οἱ ἐνάγοντες ἀξιοῦντες ἑαυτοὺς κυρίους καὶ κατόχους τοῦ γηπέδου,ἐφ'οὗ, ὡς διατείνονται, ὁ ἐναγόμενος, ἄνευ τινος κατ' αὐτῶν τίτλου, ἐνέγραψε κατὰ τρίτου, ὀφειλέτου αὐτοῦ, τὴν διὰ τῆς ἀγωγῆς προςβαλλομένην προσημείωσιν, προτείνουσι προδήλως ἴδιον ἄμεσον ἰδιωτικὸν συμφέρον, ὅπερ νομιμοποιεῖ τὴν παράστασιν αὐτῶν ἐν ἐναγόντων (ἄρθρ. 67 πολ. δικ.)

γἘπειδὴ αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 979 καὶ 980 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὰς ὁποίας ὁ ἀναιρεσείων ἐπικαλεῖται πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου γηπέδου κυριότητος τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ Α. Μαρίνη, ὡς ὑπερθεματιστοῦ λαβόντος τὴν περίληψιν τῆς κατακυρωθείσης τοῦ γηπέδου τούτου ἐκθέσεως, δὲν ἔχουσιν ἐφαρμογὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθόσον τὸ ἐφετεῖον, διὰ τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεως, παρεδέχθη ὡς ἀποδεδειγμένον ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5524 συμβολαίου, ὅτι τὴν περίληψιν ἔλαβεν ὁ ὑπερθεματιστής, οὐχὶ δυνάμει τῶν παρατεθέντων ἄρθρων, ὡς ἐκπληρώσας

τητα τῆς δημοσίας ἀποδείξεως. Τὰ περὶ ὑποθηκῶν διάταγματα παρέλειψαν ἐντελῶς νὰ ὑποδείξωσι ποῦ καὶ πῶς γίνεται ἡ περὶ τούτου σημείωσις. Τοῦτο συνέβη, διότι ἡ ἐγγραφὴ ὀνομάζει τὸν ὀφειλέτην καὶ ὄχι τὸν ἰδιοκτήτην καὶ δὲν συμπαραλαμβάνει τὸν τίτλον τῆς κυριότητος. Εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ πράγματος δὲν ἀνήκει βεβαίως ὁ περιορισμὸς τῆς κυριότητος, διότι ἡ περιγραφή, καθὼς ὁ νόμος αὐτὸς ἀναφέρει, ἀφορᾷ τὸ εἶδος καὶ τὴν θέσιν του (ἄρθρον 68 τοῦ νόμου). Καλλ. 6. § 464.

(1) Ὅρα Δαλλ. λ. transcription ἀρ. 444.

τὰς περὶ τῆς πωλήσεως συμφωνίας, ἀλλὰ ὑπὸ ῥητὸν ὅρον τοῦ νὰ μὴ δύναται (μέχρι τῆς πληρωμῆς τοῦ τιμήματος) νὰ ἐκποιήσῃ εἰς ἄλλον τὸ πωληθὲν αὐτῷ γήπεδον ἄνευ τῆς συμπράξεως τῶν πωλητῶν. Ὁ δὲ λόγος ὅτι ὁ ὅρος οὗτος δὲν περιελήφθη δῆθεν ἐν τῇ περιλήψει τῆς κατακυρωτικῆς ἐκθέσεως καὶ ὅτι ἑπομένως, τείνων πρὸς ἐξαπάτησιν τοῦ κοινοῦ, δὲν ὑποχρεοῖ τοὺς τρίτους, εἶναι ἀπαράδεκτος κατὰ τὸ ἄρθρον 811 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθόσον στηρίζεται εἰς πραγματικὸν ἰσχυρισμόν, ὅστις δὲν ἐπροτάθη ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν, οὐδ' ἐξετιμήθη παρ' αὐτῶν· ἄλλως καὶ ἀνυπόστατος εἶναι ὁ λόγος οὗτος, διότι ἐν τῇ περιλήψει τῆς κατακυρωτικῆς ἐκθέσεως μνημονεύεται ῥητῶς τὸ συμβόλαιον, ὅπερ διέλαβε τὸν περιοριστικὸν ὅρον.

Ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὸ ἄρθρον 5 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ὅσοι δὲν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ἐπιδεκτικῶν ὑποθήκης κτημάτων, εἰμὴ περιωρισμένον δικαίωμα, δὲν δύνανται νὰ ὑποθηκεύσωσι μὲ συμφωνίας ὑπερβαινούσας τὸν περιορισμόν, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 15 τοῦ αὐτοῦ νόμου, ὁ διομολογῶν ὑποθήκην πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ ἐκποιῇ τὸ κτῆμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δίδει τὴν ὑποθήκην· ἄρα, ὑπάρχοντος περιορισμοῦ, κωλύοντος ἰδίως τὴν ἐκποίησιν, πᾶσα διομολόγησις ὑποθήκης ἐκ μέρους τοῦ ὑπὸ τὸν περιορισμὸν τοῦτον κυρίου, ἑπομένως καὶ πᾶσα κατὰ τοιούτου κυρίου, ὑπὸ τῶν δανειστῶν αὐτοῦ ἐγγραφεῖσα ὑποθήκη ἢ προσημείωσις, εἶναι ἀνίσχυρος ἐντελῶς. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὑπάρχει, ὡς εἴρηται, ῥητὴ ἐν τῷ τίτλῳ τοῦ ἀγοραστοῦ Α. Μαρίνη συμφωνία, καθ' ἣν οὗτος δὲν δύναται νὰ ἐκποιήσῃ (μέχρι καταβολῆς τοῦ τιμήματος) τὸ πωληθὲν αὐτῷ γήπεδον ἄνευ τῆς τῶν πωλητῶν συμπράξεως· ἑπομένως ἀποφηνάμενον τὸ ἐφετεῖον ἄκυρον καὶ ἀνίσχυρον τὴν ἐπὶ τοῦ γηπέδου τούτου, ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ Α. Μαρίνη ὡς κυρίου, ἐγγραφεῖσαν προσημείωσιν, δὲν παρεβίασε νόμον τινα, ἀλλ' ἐφήρμοσεν ὀρθῶς τὰς περὶ ὑποθηκῶν διατάξεις.

»Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἐκτεθεῖσαν περιοριστικὴν συμφωνίαν, ὁ Α. Μαρίνης, μὴ δυνάμενος νὰ ἐκποιήσῃ τὸ πωληθὲν αὐτῷ κτῆμα δὲν ἀπέκτησεν ἐπ' αὐτοῦ τελείαν κυριότητα. Τὸ ἐναντίον δὲ ὑποθέτοντες ὁ πρῶτος καὶ τρίτος λόγος τοῦ ἀναιρετηρίου καὶ οἱ τῶν προτάσεων πέμπτος, ἕκτος καὶ δέκατος, εἰσὶν ἀνυπόστατοι.

»Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον, παραδεχθὲν διὰ τῆς ἀποφάσεώς του, ὅτι ὁ ὅρος, δι' οὗ ἀπηγορεύθη εἰς τὸν ἀγοραστὴν ἡ ἐκποίησις τοῦ

κτήματος, ἐσκόπει τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ τιμήματος, ἀντέκρουσεν ἀρκούντως τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι ἐπληρώθη τὸ τίμημα, οὐδὲ ἰσχυρίσθη ῥητῶς ὁ ἀναιρεσείων ὅτι ἡ πληρωμὴ αὕτη ἐγένετο μετὰ τὴν διομολόγησιν τοῦ εἰρημένου ὅρου, ὥστε νὰ θεωρηθῇ ἀναιτιολόγητος ὡς πρὸς τοῦτο ἡ ἀπόφασις·

»Ἐπειδὴ ἐκ περισσοῦ ὅλως τὸ ἐφετεῖον ἐστηρίχθη καὶ εἰς τὸν ἄλλον λόγον, ὅτι ὁ τίτλος τοῦ Α. Μαρίνη, δὲν μετεγράφη νομίμως· ἑπομένως ἄνευ ἐπιῤῥοῆς εἰσὶ πάντες οἱ εἰς τὴν περιττὴν ταύτην αἰτιολογίαν ἀναγόμενοι λόγοι, ἤγουν ὁ δεύτερος τοῦ ἀναιρετηρίου καὶ οἱ τῶν προτάσεων ἕβδομος, ὄγδοος καὶ ἔννατος.

»Ἐπειδὴ ὁ τελευταῖος λόγος τοῦ ἀναιρετηρίου εἶναι ἀνεπίδεκτος ἐκτιμήσεως μὴ ὁρίζων τοὺς οὐσιώδεις ἰσχυρισμούς, ἐφ' ὧν δὲν ἐσκέφθη τὸ ἐφετεῖον».

§ 25. Δύνασαι νὰ ὑποθηκεύσῃς τὸ ὁποῖον ἠγόρασας, προτιμωμένου ἄλλου, κτῆμα; Ἴδε τὴν λέξιν πώλησις, ἔνθα ἡ 233 τοῦ 51 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου.—αὐτ. ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 8531. (Εὐρ. 15 σ. 160).

§ 25 δίς. Ἡ περὶ ὑπερόγκου βλάβης ἀγωγὴ ὁποίαν ἐπιῤῥοὴν ἔχει ὡς πρὸς τοὺς τρίτους; Εὐρ. κα. σ. 340 § 48.

§ 25 τρίς. Ποῖα τὰ ἀποτελέσματα τῆς διαῤῥήξεως τῆς ἀγοραπωλησίας; Δαλλ. λ. vente ἀρ. 1364 ἐπ. 1648 ἐπ. 1654 ἐπ.

Γ) *Τίτλοι ὑποθήκης.*

§ 26. Διὰ μὲν τὴν ὕπαρξιν τῆς ὑποθήκης ἀπαιτεῖται ἴδιον κτῆμα, ἀκίνητον, πρὸς ἀπόκτησιν δ' αὐτῆς τίτλος χορηγῶν δικαίωμα καὶ ἐγγραφή. (8 ὑποθ. ἡ σύνταξις τοῦ ὁποίου δὲν εἶναι ἀκριβής. Καλλ. β, § 411).

§ 27. Κατὰ γενικὴν ἀρχὴν ἕκαστος ἐνέχεται μεθ' ὅλης τῆς περιουσίας αὐτοῦ εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἐνοχῶν του· ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν εὑρίσκεται μὲν ῥητῶς εἰς τὰς ῥωμαϊκὰς πηγάς, ἐξάγεται ὅμως ἐκ τοῦ εὐεργετήματος τῆς εὐπορίας. Κατ' ἐπιείκειαν, δηλαδή, καταδικάζεταί τις εἴς τινας περιστάσεις μόνον ἐφ' ὅσον ἐπὶ τοῦ παρόντος δύναται, τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ χρέους δὲν ἀποσβέννυται εἰς τὸ μέλλον, ἐὰν ἀποκτήσῃ οὗτος νέαν περιουσίαν (1). Πρὸς ἀπόκτησιν δ' ὑποθήκης ἀπαιτεῖται τίτλος, ὅςτις διαφέρει τῆς ὑποθήκης, διότι αὕτη ὑπάρχει μόνον διὰ τῆς ἐγγραφῆς· καὶ μὲν

---

(1) Ὅρα τὰς περὶ τούτου διατάξεις εἰς Καλλ. β. § 412. Πρβ. γ. κ. 2092. Εὐρ. 7 σ. 272 ἐπ. καὶ τ. 13 σ. 452 ἐπ.

ἅπασα ἡ τοῦ ὀφειλέτου περιουσία εἶναι ὑπέγγυος διὰ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ χρέους του· ἵνα ἐνέχηται ὅμως ειδικὸν πρᾶγμα κατὰ προτίμησιν, ἀποκλειομένου παντὸς ἄλλου μέχρις ἐξοφλήσεως τοῦ ἰδίως ἐξησφαλισμένου, καθίσταται ἀναγκαία ἡ τῆς ὑποθήκης ἐγγραφή· ἔκτοτε αἱ προσωπικαὶ τοῦ ὀφειλέτου ὑποχρεώσεις καθίστανται καὶ πραγματικαί.

§ 28. Ἡ τῆς ὑποθήκης ἐγγραφὴ δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ μόνον ἐπὶ ειδικῶς προςδιωρισμένου κτήματος καὶ δι᾽ ὡρισμένον ποσόν (1)· ὁσάκις δ᾽ ἀπαίτησις περιγράφει τὰ ἐπιβαρυνόμενα κτήματα, περιορίζεται εἰς αὐτὰ μόνον· βραδύτερον δὲ θέλομεν ἰδεῖ, ὅτι διὰ νέας πράξεως δύναται ὁ τίτλος ν᾽ ἀνακτήσῃ τὴν γενικότητά του δι᾽ ἀγωγῆς, ὅταν τὸ ὑποθηκευθὲν δὲν ἐξαρκῇ· ὁ ὀφειλέτης

---

(1) Πότε τὸ δικαίωμα τῆς ὑποθήκης ἐκτείνεται εἰς ὅλα τὰ ἀκίνητα;

Ἀπὸ τὴν προςεκτικὴν ἀνάγνωσιν τοῦ προκειμένου νόμου εὔκολα δύναται ἕκαστος νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι ὁ νομοθέτης ἀπεσκοράκισε τὴν γενικὴν ὑποθήκην, ἡ ὁποία παράγει ὀλέθρια ἀποτελέσματα εἰς τὸν ὀφειλέτην, μὴ δυνάμενον πλέον νὰ ὑποθηκεύσῃ, ἢ νὰ ἀπαλλοτριώσῃ τὰ κτήματά του, ὑπαρχούσης ἐπ᾽ αὐτῶν γενικῆς ὑποθήκης· εὔκολα, λέγω, δύναται νὰ ἴδῃ, ὅτι ὁ νόμος καθιεροῖ τὴν ειδικότητα, τουτέστι προςδιορισμὸν κτημάτων. Πότε λοιπὸν ἐκτείνεται τὸ δικαίωμα τῆς ὑποθήκης εἰς ὅλα τὰ ἀκίνητα;

Τὸ πρὸς ἀπόκτησιν ὑποθήκης δικαίωμα ἐκτείνεται εἰς ὅλα τὰ ἀκίνητα κτήματα τοῦ χρεώστου, ὅταν δὲν ἦναι περιωρισμένον ἐπί τινων μόνον, ἀλλ᾽ ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης, ἥτις, κατὰ τὸ ἄρθρον 1, εἶναι τὸ συστατικὸν αὐτῆς, πρέπει νὰ γίνηται δι᾽ ὡρισμένην ποσότητα καὶ ἐπὶ ὡρισμένων κτημάτων. Τοῦτο δὲ καθιεροῖ τὴν γενικὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου, ὅτι ἡ ὑποθήκη εἶναι ειδικὴ πάντοτε· συνέπεια δὲ τῆς ἀρχῆς ταύτης εἶναι, ὅτι κατὰ μὲν τὸ ἄρθρον 18 πᾶσα ὑποθήκη, πηγάζουσα ἐκ νόμου ἢ ἀπὸ δικαστικὴν ἀπόφασιν, πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς κτήματα, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία νὰ ὑπερβαίνῃ τὸ ποσὸν τῶν ἀπαιτήσεων μόνον καθ᾽ ἓν τρίτον· κατὰ δὲ τὸ ἑπόμενον ἄρθρον εἰς τὸ ἔγγραφον, δι᾽ οὗ ἐδόθη ἐκ συμφωνίας ὑποθήκη, πρέπει νὰ περιγράφηται διακεκριμένως τὸ εἶδος καὶ ἡ θέσις ἑκάστου τῶν διδομένων εἰς ὑποθήκην ἀκινήτων. il est évident du reste que le principe de spécialité ne s'oppose nullement à l'hypothèque, pourvu qu'ils le soient nominativement. Demande. Τ. 3. σ. 503.

κτήματος, ἐσκόπει τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ τιμήματος, ἀντέκρουσεν ἀρκούντως τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι ἐπληρώθη τὸ τίμημα, οὐδὲ ἰσχυρίσθη ῥητῶς ὁ ἀναιρεσείων ὅτι ἡ πληρωμὴ αὕτη ἐγένετο μετὰ τὴν διομολόγησιν τοῦ εἰρημένου ὅρου, ὥστε νὰ θεωρηθῇ ἀναιτιολόγητος ὡς πρὸς τοῦτο ἡ ἀπόφασις·

»Ἐπειδὴ ἐκ περισσοῦ ὅλως τὸ ἐφετεῖον ἐστηρίχθη καὶ εἰς τὸν ἄλλον λόγον, ὅτι ὁ τίτλος τοῦ Α. Μαρίνη, δὲν μετεγράφη νομίμως· ἑπομένως ἄνευ ἐπιῤῥοῆς εἰσὶ πάντες οἱ εἰς τὴν περιττὴν ταύτην αἰτιολογίαν ἀναγόμενοι λόγοι, ἤγουν ὁ δεύτερος τοῦ ἀναιρετηρίου καὶ οἱ τῶν προτάσεων ἕβδομος, ὄγδοος καὶ ἔννατος.

»Ἐπειδὴ ὁ τελευταῖος λόγος τοῦ ἀναιρετηρίου εἶναι ἀνεπίδεκτος ἐκτιμήσεως μὴ ὁρίζων τοὺς οὐσιώδεις ἰσχυρισμοὺς, ἐφ' ὧν δὲν ἐσκέφθη τὸ ἐφετεῖον».

§ 25. Δύνασαι νὰ ὑποθηκεύσῃς τὸ ὁποῖον ἠγόρασας, προτιμωμένου ἄλλου, κτῆμα; Ἴδε τὴν λέξιν πώλησις, ἔνθα ἡ 233 τοῦ 51 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου.—αὐτ. ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 8531. (Εὐρ. 15 σ. 160).

§ 25 δίς. Ἡ περὶ ὑπερόγκου βλάβης ἀγωγὴ ὁποίαν ἐπιῤῥοὴν ἔχει ὡς πρὸς τοὺς τρίτους; Εὐρ. κα. σ. 340 § 48.

§ 25 τρίς. Ποῖα τὰ ἀποτελέσματα τῆς διαῤῥήξεως τῆς ἀγοραπωλησίας; Δαλλ. λ. vente ἀρ. 1364 ἐπ. 1648 ἐπ. 1654 ἐπ.

Γ) Τίτλοι ὑποθήκης.

§ 26. Διὰ μὲν τὴν ὕπαρξιν τῆς ὑποθήκης ἀπαιτεῖται ἴδιον κτῆμα, ἀκίνητον, πρὸς ἀπόκτησιν δ' αὐτῆς τίτλος χορηγῶν δικαίωμα καὶ ἐγγραφή. (8 ὑποθ. ἡ σύνταξις τοῦ ὁποίου δὲν εἶναι ἀκριβής. Καλλ. β, § 411).

§ 27. Κατὰ γενικὴν ἀρχὴν ἕκαστος ἐνέχεται μεθ' ὅλης τῆς περιουσίας αὐτοῦ εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἐνοχῶν του· ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν εὑρίσκεται μὲν ῥητῶς εἰς τὰς ῥωμαϊκὰς πηγὰς, ἐξάγεται ὅμως ἐκ τοῦ εὐεργετήματος τῆς εὐπορίας. Κατ' ἐπιείκειαν, δηλαδὴ, καταδικάζεταί τις εἴς τινας περιστάσεις μόνον ἐφ' ὅσον ἐπὶ τοῦ παρόντος δύναται, τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ χρέους δὲν ἀποσβέννυται εἰς τὸ μέλλον, ἐὰν ἀποκτήσῃ οὗτος νέαν περιουσίαν (1). Πρὸς ἀπόκτησιν δ' ὑποθήκης ἀπαιτεῖται τίτλος, ὅστις διαφέρει τῆς ὑποθήκης, διότι αὕτη ὑπάρχει μόνον διὰ τῆς ἐγγραφῆς· καὶ μὲν

---

(1) Ὅρα τὰς περὶ τούτου διατάξεις εἰς Καλλ. β. § 412. Πρβ. γ. κ. 2092. Εὐρ. 7 σ. 272 ἐπ. καὶ τ. 13 σ. 452 ἐπ.

ἅπασα ἡ τοῦ ὀφειλέτου περιουσία εἶναι ὑπέγγυος διὰ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ χρέους του· ἵνα ἐνέχηται ὅμως εἰδικὸν πρᾶγμα κατὰ προτίμησιν, ἀποκλειομένου παντὸς ἄλλου μέχρις ἐξοφλήσεως τοῦ ἰδίως ἐξησφαλισμένου, καθίσταται ἀναγκαία ἡ τῆς ὑποθήκης ἐγγραφή· ἔκτοτε αἱ προσωπικαὶ τοῦ ὀφειλέτου ὑποχρεώσεις καθίστανται καὶ πραγματικαί.

§ 28. Η τῆς ὑποθήκης ἐγγραφὴ δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ μόνον ἐπὶ εἰδικῶς προςδιωρισμένου κτήματος καὶ δι' ὡρισμένον ποσόν (1)· ὁσάκις δ' ἀπαίτησις περιγράφει τὰ ἐπιβαρυνόμενα κτήματα, περιορίζεται εἰς αὐτὰ μόνον· βραδύτερον δὲ θέλομεν ἰδεῖ, ὅτι διὰ νέας πράξεως δύναται ὁ τίτλος ν' ἀνακτήσῃ τὴν γενικότητά του δι' ἀγωγῆς, ὅταν τὸ ὑποθηκευθὲν δὲν ἐξαρκῇ· ὁ ὀφειλέτης

---

(1) Πότε τὸ δικαίωμα τῆς ὑποθήκης ἐκτείνεται εἰς ὅλα τὰ ἀκίνητα;

Ἀπὸ τὴν προςεκτικὴν ἀνάγνωσιν τοῦ προκειμένου νόμου εὔκολα δύναται ἕκαστος νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι ὁ νομοθέτης ἀπεσκοράκισε τὴν γενικὴν ὑποθήκην, ἡ ὁποία παράγει ὀλέθρια ἀποτελέσματα εἰς τὸν ὀφειλέτην, μὴ δυνάμενον πλέον νὰ ὑποθηκεύσῃ, ἢ νὰ ἀπαλλοτριώσῃ τὰ κτήματά του, ὑπαρχούσης ἐπ' αὐτῶν γενικῆς ὑποθήκης· εὔκολα, λέγω, δύναται νὰ ἴδῃ, ὅτι ὁ νόμος καθιεροῖ τὴν εἰδικότητα, τουτέστι προςδιορισμὸν κτημάτων. Πότε λοιπὸν ἐκτείνεται τὸ δικαίωμα τῆς ὑποθήκης εἰς ὅλα τὰ ἀκίνητα;

Τὸ πρὸς ἀπόκτησιν ὑποθήκης δικαίωμα ἐκτείνεται εἰς ὅλα τὰ ἀκίνητα κτήματα τοῦ χρεώστου, ὅταν δὲν ἦναι περιωρισμένον ἐπί τινων μόνον, ἀλλ' ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης, ἥτις, κατὰ τὸ ἄρθρον 1, εἶναι τὸ συστατικὸν αὐτῆς, πρέπει νὰ γίνηται δι' ὡρισμένην ποσότητα καὶ ἐπὶ ὡρισμένων κτημάτων. Τοῦτο δὲ καθιεροῖ τὴν γενικὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου, ὅτι ἡ ὑποθήκη εἶναι εἰδικὴ πάντοτε· συνέπεια δὲ τῆς ἀρχῆς ταύτης εἶναι, ὅτι κατὰ μὲν τὸ ἄρθρον 18 πᾶσα ὑποθήκη, πηγάζουσα ἐκ νόμου ἢ ἀπὸ δικαστικὴν ἀπόφασιν, πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς κτήματα, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία νὰ ὑπερβαίνῃ τὸ ποσὸν τῶν ἀπαιτήσεων μόνον καθ' ἓν τρίτον· κατὰ δὲ τὸ ἑπόμενον ἄρθρον εἰς τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ἐδόθη ἐκ συμφωνίας ὑποθήκη, πρέπει νὰ περιγράφηται διακεκριμένως τὸ εἶδος καὶ ἡ θέσις ἑκάστου τῶν διδομένων εἰς ὑποθήκην ἀκινήτων. il est évident du reste que le principe de spécialité ne s'oppose nullement à l'hypothèque, pourvu qu'ils le soient nominativement. Demande. T. 3. σ. 503.

ὅμως ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ νὰ περιορισθῶσιν αἱ ὑποχρεώσεις του εἰς τὸ ἀληθὲς ποσὸν, καὶ ἡ ὑποθήκη εἰς ὅσα κτήματα εἶναι ἀνάγκη (1) (ἄρθρ. 9 ὀπ.).

§ 29. Τίτλοι πρὸς ἀπόκτησιν ὑποθήκης εἶναι τρεῖς κατὰ τὸ ἄρθρον 19 τοῦ περὶ ὑποθ. ν. (γ. κ. 2116)· ἀλλ' ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις, ἀκριβῶς εἰπεῖν, δὲν εἶναι τρίτον τὶ μεταξὺ νόμου καὶ ἰδιωτικῆς θελήσεως, δύο δὲ ἀναφέρει καὶ ὁ Βαυαρικὸς νόμος, κατὰ μίμησιν τοῦ ὁποίου συνετάχθη καὶ ὁ ἡμέτερος (2).

§ 30. Ὑπάρχοντος τίτλου πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης, δὲν ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα τὶς ἀπόφασις, διατάττουσα τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης ταύτης. Ἀπόφασις πρωτ. Σύρου ὑπ' ἀρ. 480 τοῦ 1843 ἐν νομικ. σελ. 3325.

Δ) *Δυνάμει τοῦ νόμου* (3).

§ 31. Δυνάμει τοῦ νόμου ἔχει δικαίωμα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης ἡ ἐπικράτεια ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν φορολογουμένων δι' οἱουςδήποτε καθυστερουμένους φόρους (ἄρθρ. 11 § 1)· ὄχι λοιπὸν διὰ πᾶσαν καθυστέρησιν· αὕτη πρέπει νὰ πηγάζῃ ἐκ φόρων· ἀδιάφορον δὲ τὸ εἶδος αὐτῶν· ὄχι λοιπὸν ἐκ συναλλαγμάτων, ἐνοικιάσεων (4) ἢ ἄλλων αἰτιῶν, (περιπτώσεων, καθ' ἃς ἡ ἐπικράτεια δύναται νὰ συνομολογήσῃ ὑποθήκην).

---

(1) Καλλ. β. § 413. 414.

(2) Πρβ. Καλλ. β. § 415. Πρβ. τὸ ἐγχειρίδιόν μου σελ. 29 ἀριθ. 1.

(3) Νόμιμος ὑποθήκη τῶν γυναικῶν, κατὰ τὸ γαλλ. δίκαιον. Δαλλ. λ. priv. et hyp. ἀριθ. 846 ἐπ. Τῶν ἀνηλίκων καὶ ἀπηγορευμένων αὐτ. ἀρ. 1006 ἐπ. Τοῦ δημοσίου, τῶν δήμων κτλ. αὐτ. ἀρ. 1071 ἐπ.

(4) Διὰ τὰ ἀπὸ ἐνοικιάσεως προσόδων εἰς τὸ δημόσιον ὀφειλόμενα δὲν ἀποκτᾷ αὐτὸ ὑποθήκην, δυνάμει τοῦ νόμου, ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ ὀφειλέτου του (ἄρθρον 11, 15, 19 τοῦ περὶ ὑποθ. ν. ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτ.) Ἀπ. ἐφ. Ναυπλίας 65 τοῦ 45, περὶ ἧς καὶ ἐν λ. δημόσιον.

Διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως λύονται καὶ τὰ ἑπόμενα ζητήματα. (α—γ).

α) Ἡ ὑποθήκη, διὰ νὰ ἦναι ἰσχυρὰ, πρέπει ἀναγκαίως νὰ προκύπτῃ ἀπὸ ἐπίσημον ἔγγραφον· ἑπομένως ὑποθήκη, ἐγγραφεῖσα δυνάμει

ὁ νόμος λέγων *ὁποιουςδήποτε φόρους* ἐννοεῖ ἀμέσους καὶ ἐμμέσους, τακτικοὺς καὶ ἐκτάκτους, καθὼς ἀκόμη καὶ αὐτὰ τὰ τελωνιακὰ δικαιώματα· ὥστε καὶ ὁ ἐγκτητικὸς φόρος ὑπάγεται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν.

Εἰς μόνην τὴν ἐπικράτειαν ἀνήκει τὸ δικαίωμα αὐτὸ τῆς ὑποθήκης· ὥςτε ἂν τρίτος τὶς ἐπλήρωσε τοὺς φόρους καθυστεροῦντος, δὲν δύναται ὡς ἐκ τούτου νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην, ἐκτὸς ἂν ἡ ἐπικράτεια παρεχώρησεν αὐτῷ τὰ δικαιώματά της (1).—Περὶ τοῦ ἐδ. 7 τοῦ ἄρθρου 940 τῆς πολ. δικ. κατωτέρω.

§ 32. Κατὰ τὸ 9 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 25 Ἰουλίου 1861 νόμου, οἱ ἐγγυηταὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐγγράψουν ὑποθήκην ὑπὲρ ἑαυτῶν ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν πρωτοφειλετῶν. Ἐκ τούτου δὲ ἕπεται, ὅτι οἱ ἐγγυηταὶ δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ πληρώσουν εἰς τὸ δημόσιον, ἢ ὅσα ληξιπρόθεσμα ὤφειλον εἰς αὐτὸ οἱ πρωτοφειλέται καὶ οὐδὲν πλέον, καθόσον ἄλλως καθίσταται χείρων ἡ θέσις αὐτῶν, ὅπερ ἀντίκειται εἰς τὰς περὶ ἐγγυήσεως ἢ ἀλληλεγγύης ἀρχὰς τοῦ δικαίου· ἄρα τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ συμψηφίσῃ πρὸς ὅσα εἶναι πιστωτὴς τοῦ δημοσίου ὁ ἐγγυητὴς ὅλας τὰς δόσεις. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 129 τοῦ 1864.

τοῦ νόμου διὰ τ' ἀπὸ ἐνοικίασιν προςόδων ὀφειλόμενα, δὲν κυροῦται δι' ἄλλης πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ἀναφορᾶς τοῦ ὀφειλέτου, ὁμολογοῦντος τὸ χρέος καὶ ἀναγνωρίζοντος ἢ παραδεχομένου τὴν ἀρχὴν ταύτην.

β) Καὶ ἐπὶ ὑποθέσει ὅτι ἡ κύρωσις αὕτη ἰσχύει ὡς πρὸς τοὺς διαδίκους, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ νομίμους συνεπείας ὡς πρὸς τοὺς τρίτους.

γ) Ὁ λόγος οὗτος τῆς κυρώσεως τῆς ὑποθήκης δύναται νὰ προταθῇ διὰ πρώτην φορὰν ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας 65 τοῦ 45.

—Κατὰ τὸ 9 ἄρθρον τοῦ περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς νόμου τοῦ 1848 (ἐφ. Κυβ. ἀρ. 12) ἰσχύοντος καὶ διὰ τὸ 50 (ἐφ. Κυβ. ἀριθ. 1), τὸ δημόσιον ἔχει τὸ δικαίωμα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ ἐνοικιαστοῦ καὶ τοῦ ἐγγυητοῦ.

—Δι' ἀπαιτήσεως τοῦ δημοσίου ἐξ ἐνοικιάσεως ἐγκτητικῶν φόρων δὲν ἐχορήγει ὁ νόμος δικαίωμα ὑποθήκης κατὰ τὸ 1839. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 21735 τοῦ 63.

(1) Πρβ. Καλλ. β. § 416.

§ 33. Ἡ διακήρυξις τῆς ἐνοικιάσεως ἰχθυοτροφείου, ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ δικαιώματος τοῦ δημοσίου πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης, ἀποτελεῖ τίτλον ἐγγραφῆς; ὄχι κατὰ τὴν 21 τοῦ 54 Απ. τῶν ἐν Ν' ἐφ. (νομικ. σ. 5886). Ὅρα τὸν ἑπ. §.

§ 34. Τὸ χρέος ἐνοικιαστοῦ δημοσίου ἰχθυοτροφείου παρέχει εἰς τὸ δημόσιον δικαίωμα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης (11 § 1 τοῦ περὶ ὑποθ. νόμου); ὄχι, κατὰ τὴν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἀπ. 21 τοῦ 54 (ἐν νομ. σ. 5886) φέρουσάν·

«Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ προσαγομένου ἀναμφισβητήτου ἀποσπάσματος τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν τοῦ δήμου Ναυπλίας ἐξάγεται, ὅτι τὸ δημόσιον ἐνέγραψεν ὑποθήκην ἐπὶ τῆς πλειστηριασθείσης οἰκίας Π. Σαμπαζιώτου δυνάμει λογιστικῆς καταδηλώσεως τοῦ ταμίου πρὸς ἀσφάλειαν ἀπαιτήσεως προερχομένης ὁμολογουμένως ἐκ πενταετοῦς ἐνοικιάσεως δημοσίων ἰχθυοτροφείων· τοιούτου δὲ ὄντος τοῦ τίτλου τῆς ἐγγραφῆς καὶ τοῦ χρέους, ὀρθῶς ἀπεφήνατο τὸ δικάσαν δικαστήριον θεωρῆσαν τὴν ὑποθήκην τοῦ δημοσίου ἄκυρον, διότι ἡ ἐνοικίασις τῶν ἰχθυοτροφείων εἶναι ἐνοικίασις περιουσίας προςδοφόρου αὐτοῦ τοῦ δημοσίου καὶ οὐχὶ ἐγκτητικῶν φόρων, δι' οὓς καὶ μόνους κατὰ τὸ ἄρθρον 11 § 1 δύναται νὰ ἐγγραφῇ, δυνάμει τοῦ νόμου, ὑποθήκη ἐπὶ κτημάτων τῶν φορολογουμένων, διότι ἡ καταδήλωσις τοῦ Ταμίου δὲν ἰσοδυναμεῖ μὲ δικαστικὴν ἀπόφασιν, καὶ διότι ἔγγραφον τοῦ ὀφειλέτου παρέχον εἰς τὸ δημόσιον τὸ τῆς ὑποθήκης δικαίωμα οὔτε πρωτοδίκως προσήχθη, οὔτε νῦν προσάγεται τοιοῦτον ἔγγραφον· διότι καὶ ἀληθὲς ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἡ διακήρυξις τῆς ἐνοικιάσεως περιεῖχεν ὡς ὅρον αὐτῆς καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἐνοικιαστοῦ τοῦ νὰ παραχωρήσῃ δικαίωμα ὑποθήκης ἐπὶ τῶν κτημάτων του, ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιῤῥοὴν, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει ἀπόδειξις ὅτι παρεχωρήθη ἡ ὑποθήκη αὕτη διὰ ἐπισήμου συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, καὶ τὸ δημόσιον δὲν διϊσχυρίζεται ὅτι ἔχει τοιοῦτον ἔγγραφον, οὐδ' ἀντικρούει τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀντιδίκου του, διατεινομένου ὅτι ἔγγραφον ἐπίσημον χορηγοῦν δικαίωμα ὑποθήκης ἐπὶ τῆς πλειστηριασθείσης οἰκίας δὲν ἐγένετο μεταξὺ τοῦ ὀφειλέτου καὶ τοῦ δημοσίου».

§ 35. Λογιστικὴ καταδήλωσις τῶν ταμιῶν τοῦ Κράτους ἀποτελεῖ νόμιμον τίτλον πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης; ὄχι, κατὰ τὴν προηγουμένην ὑπ' ἀριθ. 21 τοῦ 1854 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 36. Τὸ δημόσιον ἔχει δικαίωμα ὑποθήκης ἐπὶ τοῦ προικοδοτουμένου κτήματος διὰ τὸν ἔγγειον φόρον; ἡ 5 σκέψις τῆς τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἀποφάσεως 362 τοῦ 1852 (ἐν νομικ. σ. 5617) φέρει·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 20 τοῦ περὶ προικοδοτήσεως νόμου τὸ δημόσιον δὲν ἀπολαύει δικαίωμα ὑποθήκης ἐπὶ τῶν εἰς προικοδότησιν δοθέντων κτημάτων, εἰμὴ μόνον διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ χρεωλυσίου, οὐχὶ δὲ καὶ ἐγγύου φόρου, ...

....

...... ἑπομένως ὀρθῶς ἀπεῤῥίφθη ἡ παρὰ τοῦ δημοσίου αἴτησις διὰ νὰ καταταχθῇ ἐν γένει διὰ τοὺς ὀφειλομένους φόρους, πλὴν τῶν τριῶν ἐτῶν, διὰ τοὺς ὁποίους προνομιακῶς κατετάχθη».

§ 37. Ὁ περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμος καὶ ὁ περὶ παραχωρήσεως οἰκοπέδων ἐν Πειραιεῖ εἰς τοὺς Χίους δὲν δίδουσι δικαίωμα ἐγγραφῆς ὑποθήκης εἰς τὸ δημόσιον ἐπὶ τῶν παραχωρηθέντων κτημάτων. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 190 τοῦ 1848, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, ὡς ὀρθῶς σκέπτεται ἡ αὐτὴ ἀπόφασις, οὔτε ὁ περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμος, οὔτε οἱ περὶ παραχωρήσεως οἰκοπέδων ἐν Πειραιεῖ εἰς τοὺς Χίους δίδουσιν εἰς τὸ δημόσιον δικαίωμα ἐγγραφῆς ὑποθήκης ἐπὶ τῶν παραχωρηθέντων κτημάτων, καθότι ὁ μὲν περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμος τῆς 13/25 Νοεμβρίου 1836 (ἄρθρον 13 καὶ 15) ὁρίζει μόνον, ὅτι τὸ δημόσιον διατηρεῖ ἐπὶ τοῦ ἐκποιηθέντος κτήματος καὶ μετὰ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος μέχρι τῆς ἐντελοῦς πληρωμῆς τοῦ τιμήματος, διατάττων νὰ ἐγγράφηται ἡ μετὰ τοῦ δικαιώματος τῆς ὑποθήκης ἐντελῶς ἀσυμβίβαστος αὕτη (ἄρθρον 1 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου) ἐπιφύλαξις εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, ὅπερ δὲν ἐγένετο ἐπὶ τοῦ προκειμένου, οἱ δὲ περὶ παραχωρήσεως γηπέδων εἰς τοὺς Χίους νόμοι οὐδὲν περὶ δικαιώματος ὑποθήκης τοῦ δημοσίου ἀναφέρουσιν».

§ 38. Ὁ περὶ ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν κτημάτων νόμος τῆς 13 Ὀκτωβρίου 1836 ὁρίζει μὲν ὅτι τὸ δημόσιον διατηρεῖ ἐπὶ τοῦ ἐκποιηθέντος κτήματος καὶ μετὰ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος μέχρι τῆς πληρωμῆς τοῦ τιμήματος, ἀλλ' ὀφείλει νὰ ἐγγράφῃ ὑποθήκην· διότι, ἂν δὲν προνοήσῃ νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην, ἐρχόμενον εἰς τὴν κατάταξιν, λαμβάνει μέρος εἰς τὴν διανομὴν τοῦ ἐκπλειστηριάσματος κατὰ τὴν ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ὑποθηκῶν τάξιν. Ἀπ. ΑΠ. 190 τοῦ 48.

§ 38 δίς. Περὶ τῆς ὑποθήκης τοῦ δημοσίου, ἣν ἐγγράφει ἐπὶ ἐκ-

ποιουμένων ἐθνικῶν κτημάτων, ἡ 243 τοῦ 1864 πολιτικὴ τοῦ Ἀρ. Π. ἀπόφασις (1) φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ προςβαλλομένη ἀπόφασις, παραδεξαμένη ὡς ὁριστικῶς ἀποφασισθὲν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 231 ἀποφάσεως τοῦ ἐν Πάτραις πρωτοδικείου, ὅτι ἠδύνατο νὰ τεθῇ, καὶ ὀρθῶς ἐτέθη, ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἀναγκαστικοῦ πλειστηριασμοῦ τοῦ πρὸς τὸ δημόσιον ὑποθηκευμένου κτήματος, ὁ ὅρος ὅτι ὁ ὑπερθεματιστὴς ἀναδέχεται τὰς πρὸς τὸ δημόσιον ὑποχρεώσεις τοῦ κτήματος καὶ τοῦτο χωρὶς νὰ δύναται τὸ δημόσιον νὰ καταταχθῇ παντάπασιν εἰς τὴν διανομὴν τοῦ ἐκπλειστηριάσματος, ἀπέῤῥιψεν, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ δεδικασμένου τούτου, τὴν ἔφεσιν τοῦ δημοσίου, δι' ἧς ᾐτήσατο τὴν ἐπὶ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος κατάταξίν του. Ἀλλ' ἡ ῥηθεῖσα ὑπ' ἀριθ. 231 ἀπόφασις, ὡς ἐκ τῆς δευτέρας σκέψεώς της ἐξάγεται, ἀπεφήνατο ὅτι δὲν ἀπαγορεύεται μὲν ὑπὸ τοῦ νόμου νὰ πλειστηριασθῇ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος κτῆμα μὲ τὴν πρὸς τὸ δημόσιον ὑποχρέωσίν του, καθ' ὅσον τὸ δημόσιον διατηρεῖ καὶ μετὰ τὴν κατακύρωσιν σῶα τὰ ἐπὶ τοῦ κτήματος δικαιώματά του, ἀλλ' ὅτι δύναται καὶ τὸ ἐκπλειστηρίασμα νὰ κατάσχῃ πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ δανείου του, καὶ διὰ τοῦτο ἀπέῤῥιψεν αὕτη τὴν κατὰ τοῦ πλειστηριασμοῦ τοῦ αὐτοῦ κτήματος ἀνακοπὴν τοῦ δημοσίου. Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων δὲ συνάγεται ὅτι τὸ ἐφετεῖον παρεμόρφωσε προφανῶς τὴν ῥηθεῖσαν ὑπ' ἀριθ. 231 ἀπόφασιν τοῦ ἐν Πάτραις πρωτοδικείου, ἥτις οὐ μόνον δὲν ἀπηγόρευσε τὸ δημόσιον νὰ καταταχθῇ εἰς τὴν διανομὴν τοῦ ἐκπλειστηριάσματος, ἀλλ' ἀπεναντίας ῥητῶς ἀπεφάνθη ὅτι δύναται νὰ κατάσχῃ ὁλόκληρον αὐτὸ διὰ νὰ ἐξοφλήσῃ δι' αὐτοῦ τὸ ἐπὶ τοῦ κτήματος δάνειόν του, καὶ διὰ τῆς παραμορφώσεως ταύτης παρεβίασε τοὺς περὶ τελεσιδικίας οὐσιώδεις ὁρισμοὺς τῆς πολιτικῆςδικονομίας, ὅπερ δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεώς του».

§ 39. Τὸ δημόσιον ἔχει δικαίωμα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης δυνάμει τοῦ περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν φθαρτῶν κτημάτων νόμου τοῦ 1836; ὄχι, κατὰ τὴν 1388 τοῦ 1860 ἀπόφασιν πρωτ. Ν. ἣν ὅρα εἰς ἐφημ. Δικαστ. σ. 105.

§ 40. Κατὰ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, τὸ δημόσιον ἔχει νόμιμον ὑποθήκην ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ διαχειριστοῦ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ μισθωτοῦ. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 36 τοῦ 1857, κυροῦσα τὴν 4257 ἐφ. Ἀθ.

(1) Κατ. § 123.

§ 41. Ὑποθήκη ἐγγραφεῖσα δυνάμει τοῦ ἀπὸ 3 Φεβρουαρίου 1830 ψηφίσματος περὶ ἐθνικῆς τραπέζης, ἰσχύει; ναί. Ἴδε ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου 97 τοῦ 54.

§ 42. Ποίαν ἀγωγὴν ἔχει τὸ δημόσιον, ὅταν παρεχώρησε Κρητί τινὶ γαίας πλέον τοῦ νομίμου ὅρου, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀπέκτησεν ὑποθήκην δανειστής τις τοῦ Κρητός; ἴδε ἀπόφασιν πολιτικὴν ΑΠ. 210 τοῦ 58, φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ ὁ πλέον τοῦ ὀφειλομένου δεδωκὼς ἔχει προσωπικὴν ἀπαίτησιν ἐξ ἐνοχῆς τικτομένην Ν. 5 § 3 (44, 7) καὶ ν. 18 § 3 (4, 3) Β. τεμάχ. 4 (52, 1) καὶ τεμάχ. 18 (10, 3)· ἄρα καὶ ἂν τὸ δημόσιον παρεχώρησεν εἰς τὸν Ἐμμ. Ῥενιέρην ὡς Κρῆτα, γῆν πλέον τῶν εἰς αὐτὸν ὀφειλομένων στρεμμάτων, τὸ ἐφετεῖον συμφώνως μὲ τοὺς νόμους τούτους ἐσκέφθη καὶ ἀπεφάσισεν, ὅτι τὸ δημόσιον δὲν ἔχει διεκδικητικὴν ἀγωγὴν ἐπὶ τῆς εἰς τὴν γῆν ταύτην φυτευθείσης ἀμπέλου, ἐφ' ἧς ὁ τρίτος, δανειστὴς τοῦ Ῥενιέρη, ὁ Ῥικάκης, ἐνέγραψεν ὑποθήκην καὶ δὲν παρεβίασε (τὸ ἐφετεῖον) οὔτε τοὺς περὶ ἐπιλογῆς νόμους, διότι δὲν ἐπρόκειτο ἤδη νὰ παραχωρήσῃ τὸ δημόσιον, οὔτε τὸ 1 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου 1848 ὑπὸ στοιχ. ΡΙΔ. νόμου, καθότι τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν χορηγεῖ, κατ' ἐξαίρεσιν τῶν ἀνωτέρω νόμων, δικαίωμα διεκδικητικῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ὁρίζει ὅτι εἰς τοὺς μεταναστεύσαντας καὶ μὴ λαβόντας γαίας Κρῆτας θέλουσι παραχωρηθῆ κατὰ πρῶτον ἐκ τῶν κατεχομένων καθ' ὑπέρβασιν τῶν ὅρων τῶν προσδιωρισμένων ἀπὸ τὸ ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου καὶ τὸ Β. διάταγμα, ἤγουν ὅταν τοιαῦται καθ' ὑπέρβασιν κατεχόμεναι γαῖαι δύνανται νομίμως νὰ περιέλθωσιν εἰς τὸ δημόσιον».

§ 43. Δυνάμει διατάγματος ἐκδοθέντος τὸ 1840 καὶ φέροντος «ἐγκρίνομεν νὰ δοθῶσιν εἰς τὸν . . . . χάριν δανείου δραχ. 5000, »ἐξασφαλιζομένου τοῦ δημοσίου διὰ τῆς ἐνυποθηκεύσεως τῆς οἰ»κίας του» συγχωρεῖται ἐγγραφὴ ὑποθήκης; οὐχί, διότι, προκειμένου περὶ ὑποθήκης ἐκ συμφωνίας (1), ἀπαιτεῖται συμβόλαιον ἐπίσημον, ὡς ὁρίζουσι τὰ ἄρθρα 19 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου καὶ 42 τοῦ περὶ φαρτοσήμου· τὸ δὲ διάταγμα ἐκεῖνο δὲν ἔχει χαρακτῆρα νόμου, ἀλλὰ ἁπλῆς ἐντολῆς πρὸς τὸ ὑπουργεῖον. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 402 τοῦ 64, κυροῦσα τὴν 20616 τοῦ 60 ἀπ. ἐφ. Ν. φέρουσαν οὕτως·

---

(1) Κατ. § 92 ἐπ.

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 19 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἡ ἐγγραφὴ τῆς ἀπαιτήσεως τῆς προερχομένης ἀπὸ συμφωνίας, δὲν συγχωρεῖται εἰμὴ ὅταν τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ἐδόθη ἡ ὑποθήκη, εἶναι ἐπίσημον· κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ὅλα τὰ ἔγγραφα τ' ἀφορῶντα τὰς ὑποθήκας ἀπαγορεύεται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, νὰ γίνωνται ἄλλως πῶς, εἰμὴ ἐπισήμως καὶ ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου· ἐκ τούτου δ' ἕπεται ὅτι ὁ νόμος ἐννοεῖ διὰ τῆς λέξεως ἐπισήμου ἐγγράφου, τὰ γινόμενα ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου· ἐπομένως ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ περὶ ἧς πρόκειται ὑποθήκη πηγάζει ἐκ συμφωνίας, καθόσον κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ δημοσίου ἐδόθη κατὰ συνέπειαν τοῦ ἀπὸ 10/22 Δεκεμβρίου 1840 Β. διατάγματος, λαβόντος τοῦ Β. Χάλη δάνειον παρὰ τοῦ δημοσίου δραχ. 5000· ἀλλὰ περὶ τοῦ δανείου τούτου καὶ τῆς συναινέσεως αὐτοῦ νὰ ἐγγραφῇ ὑποθήκη ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων κτημάτων οὐδὲν συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον συνετάχθη· ἄρα ἡ γενομένη ἐγγραφὴ δὲν εἶναι ἔγκυρος, οὔτε δύναται δὲ ἡ συναίνεσις αὕτη νὰ προκύψῃ ἐκ μεταγενεστέρων ἐπισήμων ἐγγράφων, ἐξ ὧν νὰ προκύπτῃ ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἐγγραφείσης ὑποθήκης, καθότι, κατὰ τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον 19 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, τὸ ἐπίσημον ἔγγραφον πρέπει νὰ ὑπάρχῃ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐγγραφῆς· ἐπομένως ἂν καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐκ συμβολαίων μεταξὺ τοῦ Χάλη καὶ τῆς ἐθνικῆς Τραπέζης μεταγενεστέρων τῆς ἐγγραφῆς τῆς ἀνωτέρω ὑποθήκης, προκύπτει ὅτι ἀνεγνώρισεν ὁ Β. Χάλης τὴν ὑποθήκην, ἣν ἐνέγραψε τὸ δημόσιον, καθόσον δίδει εἰς ὑποθήκην στρέμματα τῶν αὐτῶν ἀμπέλων, ἐφ' ὧν δὲν ἔχει ὑποθήκην τὸ δημόσιον, καὶ ῥητῶς ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 374 καὶ ἀπὸ 10 Φεβρουαρίου 1843 συμβολαίῳ, μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐθνικῆς Τραπέζης, ἐνδιαλαμβάνεται ὅτι πρὸς ἀσφάλειαν τῆς Τραπέζης δίδει ὁ ῥηθεὶς Βασίλειος Χάλης μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὸ 1/2 ἐκ τῶν στρεμμάτων ἑβδομήκοντα ἑπτὰ, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν πεντήκοντα στρεμμάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι προϋποθηκευμένα εἰς τὴν Κυβέρνησιν»· ἡ ἀναγνώρισις ὅμως αὕτη οὐδόλως δύναται νὰ μετατρέψῃ τὴν ἀκύρως γενομένην ἐγγραφὴν ὡς ἔγκυρον, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν αἱ ὁμολογίαι τοῦ Β. Χάλη αἱ ἐμπεριεχόμεναι ἐν ταῖς ἀναφοραῖς αὐτοῦ πρὸς τὸν πρώην Βασιλέα ὡς ἀναγνώρισις τῆς ὑποθήκης καθιστῶσαι ἔγκυρον τὴν ἐγγραφὴν, καθόσον αἱ ἀναφοραὶ αὗται οὐδόλως εἰσὶν ἐπίσημα ἔγγραφα· μὴ βάσιμος δὲ εἶναι ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ δημοσίου, ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ὑποθήκη τοῦ δημοσίου ἐνεγράφη δυνάμει νόμου, διότι οὐδεὶς νόμος χορηγεῖ εἰς τὸ δημόσιον ἐγγραφὴν ὑποθήκης, δυνάμει δανείου, τὸ ὁποῖον ἔδωκε χωρὶς

νὰ παραχωρηθῇ παρὰ τοῦ ὀφειλέτου τὸ τοιοῦτον δικαίωμα δυνάμει ἐπισήμου συμβολαίου, τὸ δὲ ἀπὸ 16/24 Δεκεμβρίου 1840 διάταγμα, καὶ ἂν θεωρηθῇ ὅτι ἰσοδυναμεῖ μὲ νόμον, ἔχον οὕτω «ἐπὶ »τῇ προτάσει τῆς ἡμετέρας ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματείας, »ἐγκρίνομεν νὰ δοθῶσιν εἰς τὸν συνταγματάρχην Β. Χάλην χάριν »δανείου δραχ. 5000, ἐξασφαλιζομένου τοῦ δημοσίου διὰ τῆς ἐνα»ποθηκεύσεως τῆς οἰκίας ἢ τῆς ἀμπέλου του» δὲν εἶναι εἰμὴ διάταγμα περὶ ἐγκρίσεως νὰ δοθῇ δάνειον καὶ ὑπὸ κοινοὺς ὅρους, οὐδόλως δὲ δι' αὐτοῦ κανονίζεται τὸ δικαίωμα τῆς ἐγγραφῆς ὑποθήκης, ἢ χορηγεῖ δικαίωμα εἰς τὸ δημόσιον νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην δυνάμει αὐτοῦ τοῦ διατάγματος· ἐν ἄλλαις λέξεσι, τὸ ῥηθὲν διάταγμα ἐπιτρέπει εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν νὰ δώσῃ πρὸς τὸν Β. Χάλην δάνειον 5000 δραχμῶν ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ λάβῃ ὑποθήκην, πῶς δὲ ἀποκτᾶται καὶ ἐγγράφεται αὕτη, δὲν ἐκανόνισε, καὶ ἑπομένως τοῦτο ὤφειλε νὰ γίνῃ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ ὑποθήκης νόμου».

§ 44. Ἡ ἐπικράτεια, τὰ θρησκευτικὰ (οἷον μοναὶ) καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα (οἷον νοσοκομεῖα, ὀρφανοτροφεῖα κτλ.) (1) καὶ οἱ δῆμοι, διὰ τὰς προκυπτούσας ἀπὸ τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας των ἀπαιτήσεις, ἔχουν δικαίωμα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τῶν διαχειριστῶν ἢ τῶν ἐγγυητῶν. (ἄρθρον 11 § 2).

Διαχειρισταὶ τῶν ἀγαθοεργῶν καταστημάτων εἰσὶν οἱ προϊστάμενοι αὐτῶν, ὅταν ἔχωσι διοίκησιν πραγμάτων καὶ χρημάτων (2)· ἐνοικιασταὶ κτημάτων, ἀνηκόντων εἰς ἀγαθοεργὰ καταστήματα καὶ ἐν γένει συμβαλλόμενοι, δὲν εἶναι διαχεισταὶ (3), διότι ἔχουν μόνον συναλλαγματικὰς ὑποχρεώσεις καὶ διαχειρίζονται πρὸς ἴδιον σκοπὸν, οὐχὶ δὲ ἐν ὀνόματι καὶ πρὸς ὄφελος ἐκείνων.

§ 45. Ὁ δημοτικὸς εἰςπράκτωρ καὶ ὁ δήμαρχος θεωροῦνται ὡς διαχειρισταί; οὐχὶ, διότι ἐκεῖνος μὲν παραλαμβάνει καὶ παραδίδει ἁπλῶς, δὲν ἔχει δὲ διαχείρισιν· ὁ δήμαρχος δὲ δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ τι ἄνευ τῆς γνώμης τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, ἥτις πρέπει νὰ φέρῃ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς.

---

(1) Πρβ. τὸ ἡμέτερον ἐγχειρίδιον σ. 33.
(2) Ὁ γ. κ. ἐν ἄρθρῳ 2121 τοὺς ἀναφέρει.
(3) Τροπ. ὑπ. § 430. Goenner com. I. σ.191. Καλ. 6. § 417, Περὶ τοῦ γαλλ. δ. ὅρα Δαλλ. λέξ. priv. et hyp. ἀρ. 1071 ἐπ.

Κατὰ τὸν διοργανισμὸν τοῦ Κράτους ἀκόμη ὀλιγώτερον δύναταί τις νὰ παραδεχθῇ διαχειριστὰς ἀνεξαρτήτους· ὅλοι οὗτοι ἔχουν μόνον παρακαταθήκην. Κατὰ τὸν γ. κ. οἱ εἰςπράκτορες καὶ ταμίαι ὑπάγονται εἰς τὴν προκειμένην κατηγορίαν ὡς comptables, ἐξαιροῦνται δὲ οἱ διαχειρισταὶ (administrateurs).

Θεωροῦμεν δὲ ὡς διαχείρισιν τῆς περιουσίας τῶν δήμων ἢ τῆς ἐπικρατείας, ὅταν πρόκηται περὶ τῆς ἐπιστασίας τῶν κτημάτων αὐτῶν.

Παρατηρητέον προςέτι α) ὅτι ἡ ἀπαίτησις, δι' ἣν δίδεται δικαίωμα ὑποθήκης, εἶναι τυχαία· μόνον ἡ ῥαθυμία καὶ ἡ κατάχρησις καθιστᾷ τὸν διαχειριζόμενον ὑπόλογον· β) ὅτι τὸ δικαίωμα αὐτὸ παύει, ὅταν οἱ διαχειρισταὶ καὶ οἱ ἐγγυηταί των ἔδωκαν ἄλλην ἀσφάλειαν κατὰ ῥητὴν συμφωνίαν.

Ὁσάκις ὑπάρχει ἀρχὴ ἐπιτηροῦσα, πρέπει νὰ δοθῇ καὶ ἡ ἔγκρισις αὐτῆς (ἄρθρον 11 § 2) (1).

§ 46. Δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 11 § 1, ὅτι πρέπει νὰ γίνηται ἐγγραφὴ ἐπὶ τῶν ἀκινήτων, τὰ ὁποῖα οἱ συμβολαιογράφοι προςφέρουν ὡς ἐγγύησιν;

Δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐγγράφηται ὑποθήκη ἐπὶ τοῦ διδομένου πρὸς ἐγγύησιν κτήματος, διότι ἂν μετὰ ταῦτα ὁ συμβολαιογράφος δώσῃ εἰς ὑποθήκην αὐτὸ, καὶ ἐκ τούτου ἐλαττοῦται ἡ παρὰ τοῦ νόμου ὡρισμένη ποσότης τῶν δραχ. 200, (ἄρθρ. 174 τοῦ δικαστ. ὀργαν.) καταδιώκεται πειθαρχικῶς.

Ὅταν δίδηται ἐγγύησις διὰ κτημάτων, δυνάμει τῶν ἄρθρων 236—246 τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἴσως εἶναι καλὸν νὰ ἐνεργῆται ἐγγραφή.

§ 47. Ἔχουν δικαίωμα ὑποθήκης οἱ ἀνήλικοι καὶ οἱ ὑπὸ κηδεμονίαν ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τῶν ἐπιτρόπων, τῶν κηδεμόνων ἢ τῶν ἐγγυητῶν αὐτῶν (2), διὰ τὰς προερχομένας ἀπὸ τὴν διαχείρισιν τῆς ἐπιτροπείας, ἢ τῆς κηδεμονίας ἀπαιτήσεις. (ἄρθρον 11 § 3).

---

(1) Καλλ. β. § 417.

(2) Τὸ δικαίωμα αὐτὸ εἶναι ἀνεξάρτητον τῶν περιστάσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἐπήχθη ἡ ἐπιτροπεία· ὑφίσταται δ' ὅταν ἐπήχθη ἡ ἐπιτροπεία κατὰ τὰς πρὸ τῆς πτωχεύσεως τοῦ ἐπιτρόπου δέκα ἡμέρας; Πρβ. Ζαχ. § 264 σημ. 5. Τροπλ. 3 655 δίς. Κατ. § 219 ἑπόμ.

— Ἀνήλικες καὶ ἀπηγορευμένοι ἀλλοδαποί; Ζαχ. § 264 σημ. 2.

— Περὶ τοῦ γαλλ. ἐν γένει δικαίου Δαλλ. λ. priv, et hyp· ἀρ. 1006 ἑπόμ.

Ὑπὸ κηδεμονίαν εἶναι καὶ οἱ παράφρονες, οἱ ἄσωτοι καὶ οἱ ἄφαντοι, ὁσάκις διορίζεται αὐτοῖς κηδεμών· ἐπίσης καὶ οἱ εὑρισκόμενοι εἰς κατάστασιν νομίμου ἀπαγορεύσεως κατὰ τὸ ἄρθρον 25 ποιν. νόμου.

Τὸ δικαίωμα τῆς ὑποθήκης ἐκτείνεται ἐφ' ὅλων τῶν ἀπαιτήσεων, τῶν προερχομένων ἀπὸ τῆς διαχειρίσεως τῆς ἐπιτροπείας ἢ τῆς κηδεμονίας· ἀλλὰ κατὰ τὸ ἄρθρον 12, αἱ ἀπαιτήσεις αὗται περιορίζονται εἰς τὰ κινητὰ τοῦ ἀνηλίκου ἢ τοῦ ἀπηγορευμένου, τὰ ἐμπιστευόμενα τῷ ἐπιτρόπῳ ἢ κηδεμόνι. Τ' ἀκίνητα δὲν χρήζουν ἀσφαλείας, διότι εἶναι ἀνεκποίητα· τόσον ὅμως τούτων τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα, καθὼς καὶ ἐν γένει ὅλης τῆς περιουσίας, ἐξασφαλίζεται δι' ὑποθήκης, ὅταν ὁ ἐπίτροπος βραδύνῃ νὰ δώσῃ λόγον, ἢ δίδων λόγον ἀποδεικνύεται ἀμελής. (ἄρθρον 13).

Πᾶσα ἔλλειψις εἰς τὸν ἐτήσιον λογαριασμόν, ἢ εἰς τὸν γενικόν, τοῦ ἐπιτρόπου, δίδει χώραν εἰς ἐγγραφὴν ὑποθήκης (1).

§ 48. Κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν, ἥτις δὲν ἀναγνωρίζει τὴν εἰς τὸ δικαστήριον κατάθεσιν τῶν πολυτίμων, ὁμολόγων καὶ χρημάτων τῶν ὑπὸ ἐπιμέλειαν, αἱ ἐγγραφόμεναι ἀπαιτήσεις περιλαμβάνουν ὅλην τὴν κινητὴν περιουσίαν καὶ τὸ εἰσόδημα τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου, ἅμα δὲν δίδεται λόγος, ἢ ὁ διδόμενος εἶναι ἀτελής, προσέτι καὶ ὅλας τὰς ἐλλείψεις, τὰς προκυπτούσας ἐκ τῶν λογαριασμῶν τῆς διαχειρίσεως (2).

§ 49. Συνεπίτροποι.—Ὁσάκις ὑπάρχουν συνεπίτροποι, ἡ διαχείρισις δύναται ν' ἀνατεθῇ εἴς τινα ἐξ αὐτῶν· ἐκ τούτου ὅμως δὲν ἕπεται, ὅτι ἀπαλλάττονται οἱ λοιποὶ τῆς ὑποθήκης ὡς συνυπεύθυνοι· μάλιστα τὸ ἄρθρον 11 ἐδ. 3 καθυποβάλλει εἰς ὑποθήκην καὶ τοὺς ἐγγυητάς.

Ἐὰν ὅμως συμφωνήσωσι μεταξύ των ποῖος νὰ φέρῃ τὸ βάρος τῆς ὑποθήκης, δύναται νὰ ἐγγραφῇ αὕτη κατ' ἐκλογὴν κατ' ἐκείνου, ὅστις ἔχει ἀκίνητα κτήματα· κατὰ γράμμα ἑρμηνεύοντες τὸ ἄρθρον 12 πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι δὲν δύναται νὰ δοθῇ ἡ διαχείρισις εἰμὴ εἰς τὸν προςφέροντα ὑποθήκην· ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα ἀποβαίνει τὸ αὐτό, διότι ὁ νόμος δὲν λέγει ὅτι ὀφείλει νὰ προςφέρῃ ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ περιουσίας. Δύναται λοιπὸν νὰ προςφέρῃ καὶ ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ συνεπιτρόπου του (3).

---

(1) Καλλ. β. § 418.
(2) Πρβ. Καλλ. β. § 419.
(3) Πρβ. Καλλ. β. § 420.

§ 50. Κατὰ τοῦ ψευδεπιτρόπου δύναται ὡσαύτως νὰ ἐγγραφῇ ὑποθήκη οὐ μόνον ἐνόσῳ διαχειρίζεται τὴν ὀρφανικὴν περιουσίαν, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα, ἐὰν δεν ἔδωκε λόγον (1).

§ 51. Δύναται νὰ ἐγγραφῇ ὑποθήκη κατὰ ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος διὰ τὰ πρὸ τῆς διαχειρίσεως προςωπικὰ χρέη του πρὸς τὸν ὑπὸ ἐπιμέλειαν; Ναί. Goenner α. σ. 198. Τροπ. ὑποθ. § 427. Καλλ. 6. § 422.

§ 52. Κατ' ἐπιτρόπου διορισθέντος παρ' ἀλλοδαπῆς ἀρχῆς δύναται, ἐπίσης, νὰ ἐγγραφῇ ὑποθήκη ἐπὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀκινήτων κτημάτων του· ὁ § 3 δὲν κάμνει διάκρισιν, οὐδ' ἔχομεν τὴν διάτ. τοῦ γ. κ. τὴν ἀποκλείουσαν τὴν ἐγγραφὴν ὑποθήκης δυνάμει δημοσίων ἐγγράφων, συνταχθέντων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ (2).

Ἐπιτρέποντος τοῦ ἡμετέρου νόμου νὰ ἐγγράφηται ὑποθήκη δυνάμει δικαιογράφων ἀλλοδαπῶν (3), δὲν εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον νὰ ἐμφανίζηται δικαστικὴ ἀπόφασις ξένης χώρας, ἵνα δυνάμει αὐτῆς ἐγγραφῇ ὑποθήκη· ὅταν δὲ δυνάμει ἀλλοτρίου νόμου ἦναί τις ἐπίτροπος, ἐγγράφεται ὑποθήκη ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ κτημάτων του.

Καὶ αὐτὸς ὁ δυνάμει ἀλλοτρίου νόμου ὑπάρχων χαρακτὴρ τοῦ ἐπιτρόπου ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τὸν νόμον μας, ὅπως τὸ παρ' ἀλλοτρίᾳ ἀρχῇ συνταχθὲν ἔγγραφον. Δυνάμεθα ἑπομένως νὰ ἐπεκτείνωμεν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 60, τὸ ὁποῖον γενικῶς λέγει, ὅτι «οἱ ξένοι καὶ οἱ ἄγνωστοι ὀφείλουν ν' ἀποδείξουν τὴν ταυτότητά των» (4).

§ 53. Ἡ σύζυγος (5) ἔχει δικαίωμα ὑποθήκης ἐπὶ τῶν ἀκινή-

(1) Τροπλ. ὑποθ. 421. Καλλ. γ. § 421. Goenner comm. σελ. 197. Πρ6. Βασ. (38, 5). — Κατὰ τοῦ δικαστικοῦ ἀντιλήπτορος; Ζαχ. § 264 σημ. 14.

(2) Τροπλ. ὑπ. § 429· ἴδε τὴν ὑποσ. τοῦ Βέλγου ἐκδότου. — καὶ κατ. § 73.

(3) Πρ6. Θέμ. 8 σελ. 419 ἐπ. 435.—καὶ κατ. § 96.

(4) Πρ6. Καλλ. 6. § 422.

(5) Ἡ ἀλλοδαπή, ἡ μεθ' Ἕλληνος συζευχθεῖσα; Ἡ ἡμεδαπὴ ἡ μετ' ἀλλοδαποῦ συζευχθεῖσα; Ζαχ. § 264 σημ. 15. κατ. § 96.

των τοῦ συζύγου (1) διὰ τὴν προῖκα, τὰ παράφερνα αὐτῆς (2), ὅταν ἐνεπιστεύθη τὴν διαχείρισίν των εἰς τὸν σύζυγόν της, καὶ διὰ τὰς ἀποζημιώσεις, τὰς προερχομένας ἀπὸ ὑποχρεώσεις, ἃς ἀνεδέχθη μετὰ τοῦ συζύγου της ἢ κατὰ παραγγελίαν αὐτοῦ. (11 § 4) (3).

Ὡς πρὸς τὴν προῖκα παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ νόμος δὲν διακρίνει, ἂν συνίσταται εἰς κινητὰ ἢ εἰς ἀκίνητα· καὶ διὰ ταῦτα δὲ εἶναι ἀνάγκη νὰ δίδηται ἀσφάλεια, ὅταν ἐδόθησαν ἐκτετιμημένα.

Ὁ νόμος δὲν μνημονεύει τὴν προγαμιαίαν δωρεὰν καὶ τὰ γαμικὰ κέρδη (lucra nuptialia)· ὥστε δυνάμει τοῦ νόμου δὲν ἐγγράφεται ὑποθήκη δι᾽ αὐτά. Δύναται ὅμως ν᾽ ἀποκτηθῇ καὶ δι᾽ αὐτὰ ὑποθήκη συνεπείᾳ ἰδιωτικῆς συμφωνίας.

Ἡ περὶ ἀπαιτήσεως προικὸς ὑποθήκη δύναται νὰ ἐγγραφῇ μόνον μετὰ τὸν γάμον, ἢ καὶ πρὸ αὐτοῦ; Μολονότι προὶξ κυρίως ὑπάρχει μετὰ τὸν γάμον, δύναται ὅμως νὰ ἐγγραφῇ ὑποθήκη καὶ πρὸ αὐτοῦ, ὑπονοουμένης τῆς αἱρέσεως τῆς τελέσεως αὐτοῦ. Τὸ ἐδάφ. 4 τοῦ § 69 δὲν ἀντίκειται (4).

§ 54. Διὰ νὰ ἔχῃ νόμιμα ἀποτελέσματα ἡ ἐγγραφὴ ἡ παρὰ τῆς συζύγου ἐνεργουμένη ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ συζύγου, ἀπαιτεῖται, ὥστε ὁ γάμος νὰ ἐτελέσθη νομίμως· ἄλλως ἡ ἕνωσίς των δὲν παράγει ἀποτελέσματα. Inst de nupt. § ult (5).

Ἂν ὁ γάμος κηρυχθῇ ἄκυρος δι᾽ ἔλλειψιν οὐσιώδους τινὸς τύπου, ἡ γυνὴ ἔχει πρὸς ἀπαίτησιν τῆς προικός της ἢ τῆς λοιπῆς περιουσίας της δικαίωμα ὑποθήκης; Ἂν συνήφθη ἀγαθῇ πίστει, ὁ κηρυχθεὶς ἄκυρος γάμος εἶναι πολιτικῶν συνεπειῶν παραγωγὸς ὡς πρός τε τοὺς συζύγους καὶ τὰ τέκνα. Ἐὰν μόνος ὁ ἕτερος τῶν συζύγων ἀγαθῇ πίστει συνωμολόγησεν αὐτόν, ὁ γάμος μόνον ὑπὲρ τούτου καὶ τῶν ἐκ τοῦ γάμου τέκνων παράγει πολιτικὰς συνεπείας. L. 57 § 1 ff de ritu nuptiarum;—L. 4 cod. de incestis et repudiis. (201, 202 ἄρθρον τοῦ πολ. γαλ. κ.). Ἴδε καὶ τοὺς νόμους

---

(1) Οὐχὶ καὶ ἐπὶ τῶν τοῦ ὑποσχεθέντος τὴν προῖκα, ὡς ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ. Καλλ. 6. § 308.—Ἡμ. ἐγχ. σ. 34.

(2) Περὶ τοῦ γαλλ. δικαίου ὅρα § 264 σημ. 16 ἐπ. τοῦ Ζαχ. π. γ. κ. περὶ τοῦ ῥ. δ. ἡμ. ἐγχ. σ. 34.

(3) Πρβ. τὸ ἡμέτερον ἐγχ. ἐν σελ. 34.

(4) Πρβ. Καλλ. 6. § 423.

(5) Πρβ. Φαϋρβαχ § 375. Θέμ. 8 σ. 372 ἐπ. Ἀπ. ΑΠ. 179 τοῦ 65. Δαλλ. λ. priv. et hyp. ἀριθ. 864.

74 ff. de jur. dot. 17 § 1, 18, 19 ff.—Πρβ. Δαλλ. λ. pr. et hyp. ἀριθ. 864.

§ 54 δίς. Εἶναι ἀδιάφορον, ἂν ὁ μεταξὺ Ἑλλήνων γάμος ἐτελέσθη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Δικαίωμα ὑποθήκης ὑπάρχει καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην. Πρβ. Δαλλ. λ. priv. et hpy. ἀρ. 865 ἐπ.

§ 54 τρίς. Τὸ αὐτὸ ἐφαρμόζεται καὶ ὅταν ὁ γάμος τελεσθῇ μεταξὺ Ἕλληνος καὶ ἀλλοδαπῆς. Λέγομεν δέ, ὅτι ἐφαρμόζεται ἡ αὐτὴ ἀρχή, καθότι ἡ γυνὴ ἀκολουθεῖ τοῦ συζύγου της τὴν κατάστασιν. L. 22 § 1. ff. de municip. — L. ultim. § 3, ff. eod.— L. ult. cod. de incolis et urbi ett. — L. unica cod. de mul. et in quo loco etc. Πρβ. δὲ Δαλλ. αὐτόθ. ἀρ. 867 ἐπ. Θέμ. τ. 8 σελ. 372 ἐπ. καὶ κατ. σ. 67.

§ 54 τετρ. Ἂν οἱ σύζυγοι ἦναι ἀλλοδαποί, ἢ ὁ σύζυγος δὲν ἦναι Ἕλλην, ἡ δυνάμει τοῦ νόμου ὑποθήκη ἐπὶ ἀκινήτων εὑρισκομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα δύναται νὰ πηγάσῃ ἀπὸ τὸ συμβόλαιον τοῦ γάμου, ὅπερ διωμολογήθη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ;

Ἰδοὺ τί λέγει συγγραφεύς τις Ἰταλός, (ὁ Taglioni). Le ipoteche le quali si costituivano in paese estero a favore di un cittadino Romano e di un forestiere sopra beni situati nel territorio della Romana republica, sussistevano anche indipendentemente di qualunque trattato politico, possiachè dall'una parte niuna formalità dovevassi praticare nella stessa republica per imporre ipoteche conforme si notò sotto l'art. 1071 e 1074, dall'altra, forestieri potevano acquistar ipoteche su beni situati come sopra, e godevano del diritto di prelazione al puri di un cittadino Romano.

Ἡ γαλλικὴ νομολογία; Κυμαίνεται, ὡς ἐν ἐκτάσει ἐκτίθησιν ὁ Δαλ. λ. priv. et hpy. ἀριθ. 688 ἐπ. Συγγραφεῖς δέ τινες ἀξιοῦσιν ὅτι εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ὑποθήκη δὲν συγχωρεῖται, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχωσι συνθῆκαι ἐναντίαι, ἢ ἂν τὸ συμβόλαιον συνετάχθη ἐνώπιον Γάλλου προξένου. Παρ' ἡμῖν; πρβ. τὸν § 96.

§ 54 πεντ. Διὰ τῆς ἀπὸ 30 Μαρτίου 1831 ἀποφάσεως, τὸ ἀκυρωτικὸν τῆς Γαλλίας ἀπεφήνατο, ὅτι ὑπάρχει δικαίωμα ὑποθήκης οὐχ ἧττον, ὅταν τὸ συμβόλαιον τοῦ γάμου διαλαμβάνῃ, ὅτι ἡ προὶξ ἐδόθη εἰς τὸν πατέρα τοῦ νυμφίου. (Dict. de droit civil περὶ ὑποθ. ἄρθρ. 402).

§ 54 ἑξ. Δυνάμει τοῦ προκοσυμφώνου, ἡ γυνὴ δύναται νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ συζύγου. Ἐὰν δὲ ἦναι ἀδιαίρετα ἀνήκοντα ἐν μέρει εἰς ἄλλον; ἡ ἐγγραφὴ περιορίζεται ἐπὶ τῆς ἰδανικῆς μερίδος τοῦ συζύγου, καὶ ἀδιάφορον εἶναι, ἂν τὰ χρήματά

της μετεχειρίσθησαν εἰς τὴν ἑταιρίαν των οἱ συνιδιοκτῆται. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18341 τοῦ 60, ἣν ἴδε ἐν νομ. μελ. σ. 870. πρβ. § 18.

§ 54 ἐπτ. Ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τοῦ συζύγου, ἡ νόμιμος ὑποθήκη τῆς γυναικὸς ὑφίσταται τροποποίησίν τινα; Δαλλ. λέξ. priv. et hyp. ἀρ. 874 ἐπ. Κατ. §

§ 55. Ἐνυπόθηκα κτήματα δύνανται νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς ἀντικατάστασιν προικός· πλὴν ἡ ὑπάρχουσα ἐπ' αὐτῶν ὑποθήκη διατηρεῖται καὶ μετὰ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῶν εἰς προικῷα (29 περὶ ὑποθ.). Διὰ τοῦτο, ὅταν δανειστής τις τοῦ συζύγου ἐνεργῇ κατάσχεσιν ἐπ' αὐτῶν, πρέπει νὰ γίνηται ἐξέτασις, ἂν ἡ ὑποθήκη ἦτον ἐγγεγραμμένη πρὸ τῆς παραχωρήσεως. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 303 τοῦ 1852 (κυροῦσα τὴν 920 τοῦ 1850 ἀπόφ. τῶν ἐν Ν. ἐφετῶν).

§ 56. Ἡ γυνὴ ἔχει πραγματικὸν δικαίωμα ἐπὶ τῆς περιουσίας τῆς συζύγου της λόγῳ τῆς προικὸς αὐτῆς· τὸ δικαίωμα ὅμως τοῦτο συνίσταται ἁπλῶς εἰς ὑποθήκην ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ ἀνδρός· ὅθεν ἡ γυνὴ δύναται μὲν νὰ παρακρατῇ τὰ παρ' αὐτῇ ὑπάρχοντα κτήματα τοῦ συζύγου, λόγῳ ἐξασφαλίσεως τῆς προικός, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὰ τὰ ἐκποιῇ εἰμὴ κατὰ τοὺς νομίμους τύπους. Ἀπόφασις 10 τοῦ 1840 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (Νομ. σ. 3713) Ἀπόφασις 178 τοῦ 1842 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (Νομικ. σελ. 3229).

§ 57. Ἡ γυνὴ δύναται πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς προικός της νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρὸς μετὰ τὴν ἀποβίωσίν του, ἀλλά, διὰ νὰ ἔχῃ ἡ ἐγγραφὴ ἔννομα ἀποτελέσματα, πρέπει νὰ γίνῃ πρὶν οἱ κληρονόμοι δηλώσωσιν ὅτι δέχονται, ἢ οὔ, τὴν κληρονομίαν, καὶ πρὶν ἔτι διορισθῇ κηδεμὼν ὡς ἐπὶ σχολαζούσης περιουσίας (1). Ἀπόφ. 10 τοῦ 1846 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (Νομ. σ. 4600).

§ 58. Ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τοῦ πατρὸς διὰ τὰ παρὰ τῆς μητρὸς κληρονομηθέντα, ἢ ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τῆς μητρὸς διὰ τὰ προελθόντα παρὰ τοῦ πατρὸς ἔχουν δικαίωμα ὑποθήκης τὰ ἀνήλικα (61 § 3 ν. ὑπ.) τέκνα, ὡς καὶ δι' ὅσα ἄλλα ἐξ ἄλλης πηγῆς (2) ἀπέκτησαν. (11 § 5).

Ὁ πατὴρ δυνάμει τῆς πατρικῆς ἐξουσίας διαχειρίζεται πάντοτε τὴν περιουσίαν τῶν τέκνων· ὥστε εἰς πᾶσαν περίστασιν ὑπάρχει ἀ-

(1) Πρβ. κατ. § 59, 60 ἐπ.
(2) Πρβ. ἡμέτερον ἐγχ. σ. 36.

νάγκη καὶ ἄδεια ἐγγραφῆς· ἡ μήτηρ ὅμως δὲν εἶναι πάντοτε ἐπίτροπος· ὥςτε, ὅταν δὲν ἐπεμβαίνῃ εἰς τὴν ἐπιτροπείαν τῶν τέκνων της, δὲν ἀπαιτεῖται ἐγγραφή (1).

§ 59. Δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν ὑποθήκης ἔχουν, δυνάμει τοῦ νόμου, οἱ κληροδόχοι, ἄρα καὶ οἱ καταπιστευταὶ (fideicommissarii) τῆς κληρονομίας, ὡς καὶ οἱ συγκληρονόμοι ὡς πρὸς τὰς κληρονομικὰς μερίδας ἢ διὰ τὴν ἐκνίκησιν τῶν κληρονομικῶν πραγμάτων (2), ἐπὶ τῶν κληρονομικῶν ἀκινήτων. (11 § 6).

Παρατηρητέον α) ὅτι οἱ πιστωταὶ τοῦ κληρονόμου δὲν ἔχουν δικαίωμα ὑποθήκης· τὸ μόνον συμφέρον των εἶναι νὰ μὴ συμμιχθῇ ἡ περιουσία τοῦ ὀφειλέτου των μὲ τὴν κληρονομίαν, ὅταν τὸ παθητικὸν αὐτῆς μέρος ὑπερτερῇ τὸ ἐνεργητικόν· καὶ β) ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ὑποθήκη περιορίζεται μόνον ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τῆς κληρονομίας, διότι ἡ περιουσία τοῦ κληρονόμου εἶναι ἀνεξάρτητος καὶ δὲν ἐνέχεται εἰς τὰς ὑποχρεώσεις της εἰμὴ εἰς ὡρισμένας τινὰς περιπτώσεις.

Η σύνταξις τοῦ 6 ἐδ. τοῦ ἄρθρου 11 εἶναι ἀτελής, διότι ἡ κληρονομία δὲν ὑπάρχει εἰμὴ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ὅλων τῶν χρεωστουμένων· *οὐσία ἐστὶν ἡ μετὰ τὰ χρέη* (3)· εἶναι λοιπὸν ὀρθὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ χρονολογικὴ τάξις τῆς ἐγγραφῆς θέλει κανονίσει ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὰς ἀπαιτήσεις τῶν κληροδόχων, τῶν κληρονόμων καὶ τῶν δανειστῶν τῆς κληρονομίας, ὥςτε, ἂν οὗτοι ἐνέγραψαν ὑποθήκην τελευταῖοι, νὰ προτιμηθῶσιν ἐκεῖνοι; ὁ νόμος δίδει κῦρος εἰς τὸ κληροδότημα καὶ εἰς τὴν κληρονομίαν, ὅταν ὑπάρχῃ περίσσευμα πρὸς τοῦτο. Κατὰ τὸν Βαυαρικὸν νόμον εἰς μίαν μόνην περίστασιν οἱ δανεισταὶ τῆς κληρονομίας, οἱ κληροδόχοι καὶ οἱ κληρονόμοι δύνανται νὰ ἐγγράψωσιν ὑποθήκην, ἤτοι ὅταν ὁ κληρονόμος ἀπεδέχθη τὴν κληρονομίαν ἄνευ ἀπογραφῆς· διότι, ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, συγχέεται ἡ κληρονομία μὲ τὴν περιουσίαν τοῦ κληρονόμου, ὅςτις ἐνδέχεται νὰ κάμῃ ἀπαλλοτριώσεις ἢ παραχωρήσεις ὑποθήκης, καὶ διὰ τοῦτο ἐχορηγήθη εἰς τοὺς δανειστάς, τοὺς κληροδόχους καὶ συγκληρονόμους τὸ μέσον τοῦ ν' ἀποχωρίσουν τὰ ἀκίνητα τῆς κληρονομίας, ἀλλ' ἡ ἐγγραφεῖσα παρὰ

---

(1) Καλλ. β. § 424. Πρβ. ὅμως ἄρθρα 10 ἑπόμ. τοῦ περὶ ἐπιτροπείας νόμου τῆς 17 Αὐγ. 1861.

(2) Τί κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον; Καλλ. ε. § 276. Τί κατὰ τὸ γαλλ; Δαλλ. § 1087 ἐπ.

(3) Πρβ. Καλλ. γ. σ. 416 σημ. 1.

τοῦ κληροδόχου ὑποθήκη ὑποχωρεῖ εἰς τὴν ἀρχὴν, ὅτι πρέπει πρῶτον νὰ πληρωθῶσι τὰ χρέη, ἵνα ἐκκαθαρισθῇ ἡ περιουσία.

Φρονοῦμεν δὲ, ὅτι ἡ ἔννοια τῆς προκειμένης διατάξεως εἶναι α) ὅτι οἱ πιστωταὶ κληρονομίας, οἱ κληροδόχοι καὶ οἱ συγκληρονόμοι δύνανται νὰ ἐγγράψωσιν ὑποθήκην ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τῆς κληρονομίας τόσον πρὸ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ κληρονόμου (1), ὡς καὶ μετ' αὐτὴν, ὅταν δὲν ἐγένετο ἀπογραφή. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐγγραφῆς ὅμως συνίσταται μόνον εἰς τὴν ἀποχώρισιν τῆς κληρονομίας (2), δὲν ἀποτελεῖ δὲ προτίμησιν οὔτε ὡς πρὸς ἐκείνους, οἵτινες μεταγενεστέρως ἐνεγράφησαν, οὔτε ὡς πρὸς τοὺς μὴ ἐγγεγραμμένους, ὅταν ἦναι πιστωταὶ τῆς κληρονομίας· β) ὅτι μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμου, οὐδεμία ἐγγραφὴ (ἄρθρον 65) ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τῆς κληρονομίας φέρει βλάβην εἰς τοὺς πιστωτὰς αὐτῆς· καὶ γ) ὅτι οὔτε ἡ ἐγγραφὴ πιστωτοῦ φέρει βλάβην εἰς τοὺς πιστωτὰς, οὔτε λοιπὸν ἡ παρ' ἄλλου τινὸς, οὔτε ἡ παρὰ πιστωτοῦ (3). Πρβ. ἀνάπτυξιν εἰς Καλ. β. § 425 428, ἐν ᾧ ἀναφέρει τάδε·

«Κατὰ τὸ ἄρθρον 71 αὐτοῦ ῥητῶς ἐπιτρέπεται ἐγγραφὴ ὑποθήκης ἐπὶ τῶν ἀκινήτων κτημάτων τοῦ ἀποβιώσαντος.

»Ἐρωτῶμεν, ποῖον σκοπὸν δύναται νὰ ἔχῃ ἡ ἐγγραφὴ ὑποθήκης ἐκ μέρους τῶν πιστωτῶν, ἢ τῶν κληρονόμων εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, ὅταν εἰσέτι δὲν παρουσιάζηται κληρονόμος; — Κίνδυνος δὲν ὑπάρχει νὰ συμμιχθῇ ἡ περιουσία αὕτη μὲ ἄλλην περιουσίαν, καὶ ἐνόσῳ ἡ κληρονομία χηρεύει, οὐδεὶς δύναται ἐγκύρως νὰ διαθέσῃ περὶ αὐτῆς· εἶναι φυσικὸν λοιπὸν νὰ συμπεράνῃ τις, ὅτι ἡ ἐγγραφὴ συμφώνως μὲ τὸ σύστημα ἔχει σκοπὸν νὰ ἐπιφέρῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς προτεραιότητος. Ἀλλὰ τότε περιεπέσαμεν εἰς ὀλέθριον λάθος, καὶ τὸ λάθος τοῦτο εἶναι τόσον θλιβερώτερον, ὅσον θέλει μεσολαβήσει πάντοτε ἐποχὴ, ἕωσοῦ νὰ ἐκφρασθῇ ὁ κληρονόμος, ἂν δέχηται.

»Βεβαίως ὁ νομοθέτης μας ἐπλανήθη ἐνταῦθα, νομίζων νὰ τελειοποιήσῃ τὸν Βαυαρικὸν νόμον διὰ τοῦ γαλλικοῦ κώδηκος. Εὐ-

---

(1) Ὁ Τροπλ. § 459 καὶ 659 tert ἐκφράζει τὴν γνώμην, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἐγγραφὴ ἐπὶ σχολαζούσης περιουσίας, ἀλλ' ὁ Βέλγος ἐκδότης τὴν καταπολεμεῖ.

(2) Τροπλ. ὑπ. § 323 ἐπ.

(3) Γαλ. κ. 2146. Βαυαρ. ν. ἄρθρον 75.

ρῶν εἰς τὸ ἄρθρον 2149 αὐτοῦ, ὅτι ἐπιτρέπεται ῥητῶς ἐγγραφὴ ὑποθήκης ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τοῦ ἀποβιώσαντος, δὲν παρετήρησεν, ὅτι τοῦτο συμβιβάζεται μὲ τὸ γαλλικὸν σύστημα. Ὁ γαλλικὸς κώδηξ δὲν δίδει νόμιμον ὑποθήκην εἰς τοὺς δανειστὰς τῆς κληρονομίας, οὔτε ποτὲ τοὺς συμπαραθέτει μὲ τοὺς κληροδόχους, ἢ συγκληρονόμους. Τὸ ἄρθρον 2111 περὶ τῆς ἐγγραφῆς τῶν δανειστῶν καὶ κληροδόχων ἀφορᾷ ῥητῶς τὸ δικαίωμα τῆς ἀποχωρίσεως τῆς περιουσίας (séparation du patrimoine).

»Ὅταν λοιπὸν τὸ ἄρθρον 2146 ὁμιλῇ περὶ τῆς ἀπαγορεύσεως· μετὰ τὴν ἐξ ἀπογραφῆς ἀποδοχὴν τῆς ὑποθήκης, ἐγγραφῆς τῶν δανειστῶν, ἐννοεῖ ἐγγραφὴν ὑποθήκης δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἢ δυνάμει ἰδιωτικῆς θελήσεως, ὥςτε δὲν ὑπάρχει τίποτε κοινὸν μεταξὺ τοῦ συστήματος τούτου καὶ τῆς νομοθεσίας μας.

»Ὅςτις θέλει νὰ συνδυάσῃ διατάξεις ἀλλοτρίων νομοθεσιῶν, εἶναι ἑπόμενον νὰ ἐξοκείλῃ εἰς τοιαύτας ἀτοπίας, ὅταν δὲν προςέχῃ συγχρόνως μὲ ποῖον σύστημα αἱ διατάξεις αὗται συνέχονται, ὥςτε νὰ τροπολογήσῃ ὅσα πρέπει νὰ τροπολογηθοῦν, διὰ νὰ συμφωνήσουν (mutatis mutandis).

»Τοῦτο θέλει μᾶς χρησιμεύσει ὡς κανὼν λογικῆς ἑρμηνείας, διὰ νὰ ὑποτάξωμεν τὴν ἀτεχνίαν τῆς συντάξεως τοῦ νόμου εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Βεβαίως ὁ νομοθέτης ἐν γνώσει δὲν δύναται ποτὲ νὰ εἴπῃ, ὅτι οἱ κληροδόχοι προτιμῶνται τῶν δανειστῶν. Ὅσον καὶ ἂν ἦναι ἀπόλυτος ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 44, ὅτι οἱ πιστωταὶ ἀκολουθοῦν τὴν χρονολογικὴν τάξιν τῆς ἐγγραφῆς των, θέλομεν περιορίσει τὴν ἀρχὴν ταύτην δι' ἄλλης παρατηρήσεως. Ὁ κληροδόχος, ὅςτις ἐνεγράφη πρὸ τοῦ πιστωτοῦ, προτιμᾶται μὲν κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ἀλλ' αὐτὸς εἶναι ὀφειλέτης τοῦ πιστωτοῦ, διότι τὸ κληροδότημα δυνάμει τοῦ νόμου ὑπάρχει ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐξοφλήσεως τῶν δανειστῶν. Ὁ κληρονόμος ὅμως, ὡς γενικὸς διάδοχος, εἶναι ἀμφοτέρων ὀφειλέτης.

»Πρὸς τούτοις ἤθελεν ὑπάρχει προφανὴς ἀντίφασις τοῦ νόμου, ὅταν πρὸ τῆς ἀπογραφῆς ἠδύναντο ἐγγραφόμενοι οἱ κληρονόμοι, ἢ οἱ πιστωταὶ μεταξύ των, νὰ προτιμηθοῦν, μετὰ τὴν ἀπογραφὴν ὅμως δὲν ἤθελε συμβαίνει τὸ αὐτό. Διατί οἱ πιστωταί, μὴ ἐφωδιασμένοι μὲ ὑποθήκην, νὰ δύνανται διὰ μόνης τῆς πράξεώς των νὰ τὴν ἀποκτήσουν πρὸ τῆς ἀπογραφῆς, ἐνῷ ὁ νόμος, ὀρθῶς σκεπτόμενος, ἀρνεῖται αὐτὴν μετὰ τὴν ἀπογραφήν;

»Λέγομεν λοιπὸν ὅτι οἱ πιστωταὶ κληρονομίας, οἱ κληροδόχοι

καὶ οἱ συγκληρονόμοι, δύνανται νὰ ἐγγράψουν ὑποθήκην ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τῆς κληρονομίας, τόσον πρὸ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ κληρονόμου καθὼς καὶ μετ' αὐτήν, ὅταν δὲν ἔγινεν ἀπογραφή. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐγγραφῆς ὅμως συνίσταται μόνον εἰς τὴν ἀποχώρισιν τῆς κληρονομίας (jus separationis) καὶ δὲν καθιστᾷ προτίμησιν, οὔτε πρὸς ἐκείνους, οἵτινες μεταγενεστέρως ἐνεγράφησαν, οὔτε πρὸς τοὺς μὴ ἐγγραφομένους, ὅταν ἦναι πιστωταὶ τῆς κληρονομίας.

»Μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμου, οὐδεμία ἐγγραφή, λέγει ὁ νόμος ἐν ἄρθρῳ 65, ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τῆς κληρονομίας φέρει βλάβην εἰς τοὺς πιστωτὰς αὐτῆς.

»Εἶναι φανερόν, ὅτι οὔτε ἡ ἐγγραφὴ πιστωτοῦ φέρει βλάβην εἰς τοὺς ἄλλους πιστωτάς, διότι ὁ νόμος ἐν γένει δὲν θέλει νὰ γίνηται βλάβη εἰς τοὺς πιστωτάς, οὔτε λοιπὸν παρ' ἄλλου τινός, οὔτε παρὰ πιστωτοῦ».

§ 60. Συγχωρεῖται ἐγγραφὴ προσημειώσεως ἢ ὑποθήκης ἐπὶ κληρονομικοῦ πράγματος, τὸ ὁποῖον ἀπεδέχθη ὁ κληρονόμος μὲ τὸ εὐεργέτημα τῆς ἐξ ἀπογραφῆς ὠφελείας, ἂν ἡ ἐγγραφὴ ἐκείνη ἐγένετο πρὸ τῆς περὶ ταύτης δηλώσεως; Ὅρα τὸν προηγούμενον § ὡς καὶ τὸν ἐπ. Προσέτι δὲ τὴν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἀπ. 8570 τοῦ 1851. (1).

§ 61. Ἡ διάταξις τοῦ 65 ἄρθρου τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ ὑποθηκῶν ἐγγραφομένων ἐπὶ ἀποβληθείσης καὶ ἐκκειμένης κληρονομίας (2), ἄνευ διακρίσεως μεταξὺ τίτλου ἀποκτηθέντος πρὸ τῆς ἀποβολῆς ἢ μετὰ τὴν ἀποβολὴν αὐτῆς· διότι μόνον τὸ ἑπόμενον ἄρθρον ὡς πρὸς τὴν περίπτωσιν τῆς χρεωκοπίας τοῦ χρεώστου κάμνει τοιαύτην διάκρισιν.

Ἐν ἄλλοις ῥήμασι. «Καὶ ἂν ὁ τίτλος ἀπεκτήθη πρὸ τῆς ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας, ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης, ἡ γενομένη ἐπὶ ἐκκειμένης κληρονομίας, εἶναι ἀνίσχυρος (3).» Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 24 τοῦ 1843, ἀναιροῦσα τὴν 85 τοῦ 1842 τῶν ἐν Ν. ἐφετῶν.

---

(1) Πρβ. τὸ ἡμέτερον ἐγχ. σελ. 112. Ζαχ. § 272 σημ. 16—20 καὶ ἀνωτ. § 57.

(2) Πρβ. ἀνωτέρω § 57. Δαλλ. λέξ. priv. et hyp. ἀριθ. 1431 ἑπόμ. Τροπλ. § 657.—νόμ. 13 Π. (3, 3).

(3) Πρβ. Ζαχ. τ. 4 σ. 346 σημ. 55. Πρβ. § 59, 60.

§ 62. Η ἔνστασις ὅτι δὲν συγχωρεῖται προςημείωσις ἐπὶ τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν σχολάζουσαν περιουσίαν κτημάτων εἶναι ἀπαράδεκτος προτεινομένη ἐκ δικαιώματος τρίτου, οἷον ἐκ μέρους τοῦ κηδεμόνος αὐτῆς. Ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 22427 τοῦ 1863.

§ 63. Οἱ ἀρχιτέκτονες, οἱ ἐργολάβοι, οἱ ἐργάται δι' ἀπαιτήσεις προερχομένας ἀπὸ ἀνοικοδόμησιν ἢ ἐπισκευὴν, καὶ οἱ χορηγήσαντες τὴν ὕλην πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἔχουν δικαίωμα ὑποθήκης μόνον ἐπὶ τοῦ κτιρίου τοῦ ἀνοικοδομηθέντος ἢ ἐπισκευασθέντος. (11 § 7).

Οἱ δανείσαντες χρήματα πρὸς ἀνέγερσιν οἰκοδομῆς ἢ ἐπισκευήν; Δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν ἀνωτέρω κατηγορίαν ὡς ἁπλοῖ δανεισταί, δυνάμενοι νὰ συνομολογήσωσιν ὑποθήκην.

Τὰ ἀνωτέρω πρόςωπα δύνανται ν' ἀποκτήσωσιν ὑποθηκην καὶ ἐπὶ ἄλλων ἀκινήτων, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα συμφωνία, ἡ ἀπόφασις (1).

§ 64. Νόμιμον ὑποθήκην ἔχουν οἱ ἐνυπόθηκοι δανεισταὶ διὰ τοὺς καθυστερήσαντας τόκους, διὰ τὰ ἔξοδα τῆς ἐγγραφῆς τῆς δίκης καὶ τῆς συνάξεως τῶν ὑποθηκικῶν χρεῶν. (11 § 8).

Κατὰ τὰ ἄρθρα 31 καὶ 32, ὅταν τὸ δάνειον ἦναι ἐγγεγραμμένον ὡς ἐπίτοκον (2), τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπιβαρύνεται εἰμὴ διὰ τοὺς τόκους τοῦ ἔτους πρὸ τῆς ἀγωγῆς καὶ τοὺς μετ' αὐτήν· ὑποτίθεται λοιπὸν ὅτι κατ' ἔτος εἰςπράττονται· ἄλλως, ὁ δανειστὴς ὀφείλει νὰ κάμῃ ἰδιαιτέραν δι' αὐτοὺς ἐγγραφήν.

Τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀγωγῆς ὡς πρὸς τοὺς τόκους ἔχει καὶ ἡ κοινοποίησις τῆς πρὸς πληρωμὴν ἐπιταγῆς (οὕτω καὶ ἡ 16179 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν), ὡς καὶ ἡ ἀναγγελία, ὅταν ἄλλος ἐνήργησε τὴν κατάσχεσιν. (πολ. 984. 909).

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει, ὅταν τὸ χρέος ἦναι ἐγγεγραμμένον ὡς ἄτοκον, ἀλλὰ, παρελθούσης τῆς προθεσμίας, κατέστη ὑπερήμερος ὁ ὀφειλέτης. Καὶ αὐτοὶ οἱ τόκοι πρέπει νὰ ἐξασφαλισθῶσιν, ὡς ἐκ τοῦ χρέους ἐξ οὗ πηγάζουν, ὄχι ὅμως πρὸς βλάβην ἄλλων ἤδη ἐγγεγραμμένων δανειστῶν. Διὸ ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα ἐγγραφή.

---

(1) Καλλ. 6, § 429.

(2) Ἐν τῇ δικαστικῇ πρακτικῇ εὕρηνται καὶ ταῦτα·

«Κατὰ τ' ἄρθρα 31, 32 καὶ 45 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἂν

Ἔξοδα τῆς δίκης τοῦ ἐνυποθήκου χρέους εἶναι τὰ γινόμενα πρὸς ἀναγνώρισιν αὐτοῦ, ἐὰν ὁ ὀφειλέτης τὸ ἀμφισβητῇ· ἔξοδα δὲ τῆς

τὸ κεφάλαιον, πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ ὁποίου ἐδόθη ὑποθήκη, ἦναι ἐγγεγραμμένον ὡς τοκοφόρον, τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα δὲν ἐνέχεται δι' ὅλους τοὺς δεδουλευμένους καὶ καθυστερουμένους τόκους, ἀλλὰ μόνον διὰ τοὺς τόκους ἑνὸς ἔτους πρὸ τῆς ἀγωγῆς, ἐπιταγῆς, ἢ ἀναγγελτηρίου (ὡς ἐξομοιουμένων τῇ ἀγωγῇ) καὶ κατ' ἐξακολούθησιν μεχρισοῦ πληρωθῇ τὸ χρέος (ἄρθρον 905, 936 τῆς πολιτικῆς δικονομίας) ἢ μεχρισοῦ δοθῇ γραμμάτιον πληρωτέον ὑπὲρ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ (ἄρθρον 931 πολ. δικ.).

Ἐκ τούτων ἕπεται ὅτι ἂν ἀρχικῶς ἐνέγραψέ τις προσημείωσιν δυνάμει ἀγωγῆς, τραπεῖσαν εἰς ἔγγραφὴν (ἄρθρον 24 καὶ 83 ὑποθ.), ὁ τοιοῦτος ἔχει ἐνυπόθηκον δικαίωμα τόκων ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγγραφῆς καὶ καθεξῆς μεχρισοῦ πληρωθῇ.

Ἂν ἐνέγραψεν ὑποθήκην δυνάμει ἀποφάσεως κοινοποιηθείσης μετ' ἐπιταγῆς, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν οἱ τόκοι ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς τρέχουσιν ἀδιακόπως μέχρι τῆς πληρωμῆς ὡς ἐνυπόθηκοι.

Ἂν ἐνέγραψεν ὑποθήκην δυνάμει συμβολαίου παρέχοντος διὰ συναινέσεως τοῦ ὀφειλέτου τοιοῦτον δικαίωμα καὶ κοινοποιηθέντος πρὸ τῆς ἐγγραφῆς μετ' ἐπιταγῆς, ἐπίσης οἱ τόκοι τρέχουσιν ἀδιακόπως μέχρις ἀποπληρωμῆς ὡς ἐνυπόθηκοι.

Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς περιστάσεις, ἡ ἀναδρομικὴ δύναμις δὲν ἔχει χώραν, διότι αὕτη λαμβάνει ἐφαρμογὴν ἐπὶ ἐγγεγραμμένου πρότερον κεφαλαίου τοκοφόρου καὶ δίδει νομιμοποίησιν εἰς τόκους παρελθόντας.

Ἂν ὅμως ἐνέγραψεν ὑποθήκην δυνάμει τίτλου τινὸς ἐπιδεκτικοῦ ὑποθήκης, μὴ ἐπιδεδομένου μετ' ἐπιταγῆς, μηδὲ συνοδευομένου μετ' ἐπιταγῆς, οἱ τόκοι τοῦ τοιούτου τίτλου δὲν θεωροῦνται ἐνυπόθηκοι εἰμὴ ἅμα κοινοποιηθῇ ἀγωγὴ καὶ τοῦ λοιποῦ,μέχρις ἀποπληρωμῆς, ὡς καὶ ἀναδρομικῶς δι' ἓν ἔτος πρὸ τῆς ἀγωγῆς, ἂν τυχὸν ὠφείλοντο τόκοι ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ καὶ ἐφ' ὅσον ἀπὸ τῆς πρώτης ἐγγραφῆς μέχρι τῆς ἀγωγῆς, ἐπιταγῆς ἢ ἀναγγελτηρίου μεσολαβεῖ ἐνιαύσιον διάστημα· ἄλλως μόνον διὰ τὸ μεσολαβοῦν ὀλιγώτερον διάστημα.

Τὴν αὐτὴν δύναμιν τῆς ἀγωγῆς ἔχει καὶ ἡ ἐπιταγὴ ἂν ὦσι πλείονες οἱ ὀφειλέται (ἀπόφασις πολ. 384 τοῦ 1864) ὡς καὶ τὸ

συνάξεως ἀγνοῶ ποῖα ἐννοεῖ ὁ νόμος, ἀφοῦ τὰ τῆς ἐκτελέσεως εἰσὶ προνομιοῦχα. (940 § 1 πολ.).

Τὸ δικαίωμα ὅμως τοῦτο τῆς ὑποθήκης δὲν εἶναι γενικόν· ἄρα περιορίζεται μόνον ἐπὶ τῶν κτημάτων, ἃ ὑπόκεινται (εἰς ὑποθήκην) διὰ τὸ κύριον χρέος (1).

§ 65. *Τόκοι.* — Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται περὶ τόκων τὰ ἑξῆς·

Ἕνεκα τόκων συμφωνημένων μέν, ἀλλ' ἀρχαιοτέρων τοῦ ἐν τῷ ἄρθρῳ 31 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ὡρισμένου χρόνου, ὁ πιστωτὴς ἔχει, δυνάμει τοῦ νόμου, τίτλον πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 54 τοῦ 53.

§ 66. Οἱ τόκοι, περὶ οὗ διαλαμβάνουσι τὰ ἄρθρα 31 καὶ 32 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, προτιμῶνται εἰς τὴν κατάταξιν ἐκ τῶν ἀπαιτήσεων τῶν ἐγχειρογράφων δανειστῶν. Ἴδε ἀπόφ. ΑΠ. 1861 τοῦ 1853.

§ 67. Ἀπὸ τῆς πρὸς πληρωμὴν ἐπιταγῆς καθίσταται ὁ συμπεφωνημένος τόκος ἐνυπόθηκος, καὶ ἂν ἄλλος ἐνήργησε τὴν κατάσχεσιν (31 τοῦ περὶ ὑποθ. νόμου, 864 τῆς πολ. δικ.). Ἀπόφ. ἐφ. Ν. 21 τοῦ 54 ἐν νομ. σ. 5880.

§ 68. Οἱ τόκοι, ὅταν ἐνεγράφη ὑποθήκη, δὲν παύουν εἰμὴ ὅταν κατασταθῇ τελεσίδικος ὁ τῆς κατατάξεως πίναξ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 243 τοῦ 59, φέρουσα·

«Ἐπειδή, καίτοι ἀποῤῥιπτομένης τῆς ἀνακοπῆς τοῦ Πλατύ, οἱ

ἀναγγελτήριον, τόσον διὰ τοὺς μετὰ τὴν κοινοποίησιν αὐτῶν τρέχοντας τόκους, ὅσον καὶ διὰ τοὺς τόκους ἑνὸς ἔτους πρὸ τῆς κοινοποιήσεως (ἂν ὠφείλοντο τοιοῦτοι).

Διὰ τοὺς λοιποὺς διατρέξαντας τόκους, ἕκαστος δανειστής, ἂν δὲν κάμῃ ἀγωγὴν ἢ ἐπιταγήν, ὀφείλει νὰ ἐνεργῇ χωριστὴν ἐγγραφὴν ὑποθήκης ἐπὶ τῶν τόκων, ἡ ἰσχὺς τῆς ὁποίας ἄρχεται ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐγγραφῆς, ὥστε δὲν παραβλάπτει τοὺς ἐν τῷ μεταξὺ ἐγγραφέντας ἄλλους ἐνυποθήκους δανειστάς, ἐνῷ οἱ δυνάμει τῆς ἀγωγῆς, τῆς ἐπιταγῆς, ἢ τοῦ ἀναγγελτηρίου, τόσον οἱ μέλλοντες, ὅσον καὶ οἱ ἀναδρομικῶς χορηγούμενοι διατηροῦσι τὴν αὐτὴν ἐνυπόθηκον σειράν, οἵαν κατέχει ἡ πρώτη ἐγγραφὴ τοῦ τοκοφόρου κεφαλαίου.

(1) Καλλ. β; § 430.

τόκοι τοῦ κεφαλαίου τοῦ Βούρου ἐξακολουθοῦν μολονότοῦτο εἰς βάρος τοῦ ὀφειλέτου, κατὰ τὸ 31 ἄρθρον τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου καὶ τὰ συνδυασμένα 950, 951 καὶ 952 ἄρθρα τῆς πολιτικῆς δικον. διότι ὅταν, κατὰ τὰς διατάξεις αὐτῶν, ἐνεγράφη ὑποθήκη, οἱ τόκοι δὲν παύουν νὰ βαρύνουν τὸν ὀφειλέτην εἰμὴ ἀφοῦ καταστάθῇ τελεσίδικος ὁ τῆς κατατάξεως πίναξ. Ἐὰν δὲ ἐκ τῆς ἀνακοπῆς τοῦ πίνακος ζημειοῦται ὁ ὀφειλέτης ἢ καὶ ἂν οὗτος ἢ καὶ ἄλλος τις τῶν δανειστῶν δύναται δι' ἄλλον λόγον νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν, τοῦτο δὲν εἶναι ἀντικείμενον ἐρεύνης ἐπὶ τοῦ προκειμένου» (1).

§ 69. Ἀπαιτεῖται ἰδία κατ' ἔτος ἐγγραφὴ ὑποθήκης ἐπὶ τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος διὰ τοὺς κεκτημένους τόκους τῆς ὀφειλῆς, ὅπως οὗτοι ἀπολαύωσι τοῦ ὑποθηκικοῦ δικαιώματος; ὄχι· ἀρκεῖ τὸ κεφάλαιον, δι' ὃ ἐδόθη ἡ ὑποθήκη, νὰ ἦναι ἐγγεγραμμένον ὡς φέρον τόκους, καὶ τότε τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα, εἰς οἱουδήποτε ἐξουσίαν καὶ ἂν εὑρίσκηται, ἐνέχεται εἰς τούτους δι' ὅλον τὸν καιρὸν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐκινήθη ἡ ἀγωγὴ μέχρις ἐκείνης, καθ' ἣν ἤθελε πληρωθῇ τὸ χρέος, ἤγουν μία ἀγωγὴ ἀρκεῖ νὰ κινηθῇ, καὶ ὄχι διὰ τόκους μόνον, ἀλλὰ διὰ τόκους μέλλοντας· ἡ δὲ ἐπιταγὴ πρὸς πληρωμὴν ἐξομοιοῦται μὲ τὴν ἀγωγὴν, διότι, ὡς δι' αὐτῆς εἰσάγεται ἡ δίκη πρὸς ἀπόφασιν τῆς ὑποθέσεως, οὕτω καὶ δι' ἐκείνης εἰσάγεται ἡ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν νέα δίκη. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 174 τοῦ 1850, κυροῦσα τὴν 16179 ἀπόφασιν ἐφ. Ἀθηνῶν (2).

---

(1) Ἐκ τῶν ἄρθρων 947 καὶ 953 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐξάγεται, ὅτι ὁ τόκος παύει, εἰ μὲν δὲν ἐγένετο ἀνακοπὴ κατὰ τοῦ πίνακος τῆς κατατάξεως, ἀπὸ τῆς παρελεύσεως τῆς πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμίας (947 πολ.)· εἰ δὲ ἐγένετο ἀνακοπὴ ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου, ἀφ' ἧς καταστῇ τελεσίδικος ἡ ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις, ἢ ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀνακοπῆς τοῦ ὀφειλέτου, ἂν τὸ τὸ δικαστήριον ἀπεφήνατο ὑπὲρ τούτου καὶ κατὰ τοῦ δανειστοῦ. Ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 12180 τοῦ 54

(2) Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν. «Ἐπὶ ὑποθηκῶν, τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα ἐνέχεται διά τε τὸ κεφάλαιον καὶ τοὺς τόκους ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐκινήθη ἡ ἀγωγὴ, καὶ δὲν ἀπαιτεῖται χωριστὴ διὰ τοὺς τόκους ἀγωγὴ, ἡ δὲ ἐπιταγὴ πρὸς πληρωμὴν ἐξομοιοῦται τῇ ἀγωγῇ. Ἀπόφ. ΑΠ. 174 τοῦ 59 ἣν ἴδε ἐν λ. ὑπερημερία.

§ 70. Κατὰ τὸ ἄρθρον 32 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ἕνεκα τόκων συμπεφωνημένων μὲν, ἀλλ' ἀρχαιοτέρων τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ 31 ἄρθρῳ ὡρισμένου χρόνου, ὁ πιστωτὴς ἔχει, δυνάμει τοῦ νόμου, τίτλον πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης — Οἱ τοιοῦτοι τόκοι προτιμῶνται εἰς τὴν κατάταξιν τῶν ἀπαιτήσεων τῶν ἁπλῶν ἐγχειρογράφων. 991 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. 49 περὶ ὑποθηκῶν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 61 τοῦ 1853, κυροῦσα τὴν 9203 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν. Ἴδε δὲ τὴν λέξιν κατάσχεσις σ. 326 ἐπ.

§ 71. Προκειμένου πίνακος κατατάξεως, καὶ ἀναγγείλαντος τοῦ δημοσίου ἑαυτὸ διὰ τοὺς φόρους, κατατάττεται καὶ διὰ τοὺς τόκους των. Ἀπὸ πότε δὲ λογίζονται οὗτοι; ἡ τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἀπόφασις 362 τοῦ 1852 (ἐν νομικ. σελ. 5617) φέρει·

«Ἐπειδὴ μὴ ὀρθῶς ὅμως ἀπέῤῥιψε τὴν αἴτησιν τοῦ δημοσίου ὁ ἐπὶ τῆς κατατάξεως ὑπάλληλος, τὴν ἀφορῶσαν τὴν κατάταξιν αὐτοῦ καὶ μὲ τοὺς τόκους τῶν καθυστερούντων ἐμμέσων φόρων, διότι κατὰ τὸν νόμον (Πανδεκτῶν (20, 4) 11 ἑπόμενα) οἱ τόκοι ἀκολουθοῦν τὴν αὐτὴν τάξιν τοῦ κεφαλαίου, καὶ ἑπομένως τὸ δημόσιον πρέπει νὰ καταχθῇ καὶ μὲ τὸν τόκον τοῦ κεφαλαίου αὐτῶν, καθότι κατὰ τὸν νόμον οἱ ὀφειλέται τοῦ δημοσίου διὰ τὰ καθυστεροῦντα χρέη των ὑπόκεινται εἰς τὴν πλήρωμὴν τοῦ τόκου πρὸς 8 τοῖς 0/0, οἱ δὲ τόκοι οὗτοι πρέπει νὰ ὑπολογισθῶσιν ἀπὸ τῆς ἀναγγελίας τοῦ δημοσίου, μέχρις οὗ κατασταθῇ ὁριστικῶς ὁ τῆς κατατάξεως πίναξ, καὶ δι' ἓν ἔτος πρὸ αὐτῆς, ὡς προκύπτει ἐξ ἀναλογίας τοῦ ἄρθρου 31 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, διότι ὑπάρχει ὁ αὐτὸς λόγος τῆς μὴ συσσωρεύσεως τῶν τόκων πρὸς βλάβην τῶν λοιπῶν δανειστῶν, ὅστις ὑπηγόρευσε τὸν περιορισμὸν τοῦ τόκου ἐπὶ τῶν ὑποθηκῶν, διὰ νὰ ἐπεκταθῇ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς ἐπὶ τῶν προνομίων».

Ε) Δικαστικὴ ἀπόφασις.

§ 72. Πᾶσα ἀπόφασις (1) ἐπιφέρει τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐγγράψῃ, δυνάμει αὐτῆς, ὑποθήκην ὁ νικήσας· ὥστε δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ν' ἀποφανθῇ ὁ δανειστὴς περὶ ὑποθήκης, ὡς ἐγίνετο παρὰ

---

(1) Πρβ. Ζαχ. π. γ. κ. § 265 σημ. 1.—Δαλλ. priv. et hyp. § 1096 ἐπ.

τοῖς Ῥωμαίοις διὰ τὸ δικαστικὸν ἐνέχυρον. Καλλ. 6. § 303, 431. Ζαχ. § 265 σημ. 11· ὁ Καλλ. ἐν τῇ ἐπ. § 432 ἐκτίθησι τοὺς λόγους, οἵτινες δικαιολογοῦσι τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, εἰς ὃ ἀντιστοιχεῖ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου· ὁ γαλλικὸς νόμος (2123) διακρίνει τὴν δικαστικὴν ὑποθήκην, διότι ὑποβάλλεται εἰς ἐγγραφὴν, ἥτις δὲν ἀπαιτεῖται ἐπὶ τοῦ νομίμου τίτλου.

§ 73. Πᾶσα ἀπόφασις δὲν δίδει δικαίωμα εἰς ἐγγραφὴν ὑποθήκης· ἀπαιτεῖται νὰ ἦ τελεσίδικος (1), τοιαύτη δ' εἶναι ἡ καθ' ἧς δὲν ἐπιτρέπεται τακτικὸν ἔνδικον μέσον (ἀνακοπῆς ἢ ἐφέσεως)· τὰ μέσα τῆς ἐπαναλήψεώς καὶ τῆς ἀναιρέσεως εἰσὶν ἔκτακτα καὶ ἐπιτρέπονται κυρίως κατὰ τελεσιδίκων ἀποφάσεων. (750, 755, 785, 812 πολ.)· ἡ γαλλικὴ νομοθεσία (21423 γ. κ.) ἐπιτρέπει τὴν ἐγγραφὴν ὑποθήκης δυνάμει ἀποφάσεως ὁριστικῆς ἢ προπαρασκευαστικῆς, ἡ τελεσιδικία δ' εἶναι ὅρος τῆς γερμανικῆς νομολογίας, ἥτις τὴν παρέλαβεν ἀπὸ τὸ κανονικὸν δίκαιον τῶν καθολικῶν, c. 15 x, 2, 27. Ὥςτε, κατὰ τὸ ἡμέτερον σύστημα, τελεσίδικος εἶναι ἡ ἀπόφασις, ἥτις, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ νόμου, ἢ ἐξ ἀρχῆς εἶναι τοιαύτη, (καθ' ἧς, δηλαδὴ, ὅταν ἐκδίδηται, οὔτε ἀνακοπὴ, οὔτε ἔφεσις ἐπιτρέπεται) ἢ κατέστη ἀκολούθως τοιαύτη, π. χ. διότι παρῆλθεν ἡ πρὸς ἀνακοπὴν ἢ ἔφεσιν προθεσμία, διότι ὁ διάδικος παρητήθη, ἢ παρήτησε τὴν ἔφεσιν ἢ ἀνετράπη ἡ κατ' ἔφεσιν δίκη (πολ. 850) ἢ ἐξεδόθη παρ' ἐφετείου, καὶ ἐν γένει δὲν ὑπόκειται εἰς ἀνάκλησιν (180 πολ.)· τελεσίδικος εἶναι λοιπὸν ἡ ἀπόφασις, ἥτις εἶναι ὁριστικὴ καὶ ἀπρόςβλητος εἰς ἔνδικόν τι τακτικὸν μέσον. (πρβ. Οἰκ. § 248).

Εἶναι ἀδιάφορον ἂν αἱ ἀποφάσεις αὗται ἐξεδόθησαν ἀπὸ πολιτικὸν, ἐμπορικὸν (Δαλλ. § 1105) ἢ διοικητικὸν (2) δικαστήριον.

---

(1) Ἄλλας ἀρχὰς καθιεροῖ ἡ γαλλικὴ νομοθεσία. Δαλλ. λέξ. 1157 ἐπ.

(2) Αἱ παρὰ τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις ἐπιφέρουσι δικαίωμα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης. (Ἴδε τὸν ἀπὸ 7/19 Μαΐου 1837 νόμον). Μία γνωμοδότησις τοῦ συμβουλίου τῆς γαλλικῆς ἐπικρατείας ἐκφράζεται οὕτω: que les administrateurs, aux quels les lois ont attribué, pour les matières qui y sont (L. 23 oct. 1790) le droit de prononcer des condamnations ou de décerner de contraintes, sont de véritables juges, dont les

Καὶ αὐταὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν ποινικῶν δικαστηρίων διὰ τὰς πολιτικὰς ἀποδόσεις (Δαλλ. ἀριθ. 1106, 1113), αἱ ἀποφάσεις διαιτητῶν (1) καὶ ξένων (2) δικαστηρίων, ἅμα περιαφθῇ ὁ τύπος τῆς

---

actes doivent produire les mêmes effets et obtenir la même exécution que ceux des tribunaux ordinaires. Ἴδε Rog. 2123 c. c. Πρβ. Δαλλ. priv. et hyp. ἀριθ. 1108 ἐπ.

— Αἱ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου; Ναί. Δαλλ. αὐτ. ἀριθ. 1109 ἐπ.—Αἱ τῶν στρατοδικείων; οὐχί· αὐτ. § 1113.

— Αἱ κατὰ τὴν προςωρινὴν κατοχὴν τοῦ τόπου ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις; Δαλλ. αὐτ. 1173, ἀλλὰ διὰ τὴν Ἑλλάδα γεννηθήσεται τὸ ζή ημα αὐτό;

(1) Αἱ διαιτητικαὶ λοιπὸν ἀποφάσεις, ἀφοῦ περιβληθῇ τὸ ἐκτελεστήριον, παρέχουν τίτλον πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης καὶ ἐκτελοῦνται ἀναγκαίως. (πολ. 118). Δαλλ. ἀριθ. 1123. νόμ. ὑπ. 14. Καῤῥὲ ζ. 3368. Δαλλ. ἀρ. 1139.

Ἡ δυνάμει διαιτητικῆς ἀποφάσεως, μὴ φερούσης τὸν τύπον τῆς ἐκτελέσεως, ἐγγραφεῖσα ὑποθήκη εἶναι τακτικὴ καὶ ἔγκυρος; ὄχι, διότι, κατὰ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ περὶ ὑπ. νόμου, τότε αἱ ἀποφάσεις τῶν διαιτητῶν παρέχουν δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν ὑποθήκης, ὅταν ἦναι περιβεβλημμέναι μὲ τὸ παρὰ τῶν ἄρθρων 118 καὶ 119 τῆς πολιτικῆς δικονομίας διατεταγμένον ἔνταλμα τοῦ ἁρμοδίου προέδρου τῶν πρωτοδικῶν. Ἴδε νομικ. σελ. 3402.—Πρβ. Δαλλ. priv. et hyp. ἀριθ. 1155 ἐπ.

— Αἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐκδοθεῖσαι διαιτητικαὶ ἀποφάσεις; αὐτ. § 1171 ἐπ.

— Διαιτητικὴ ἀπόφασις, μὴ οὖσα περιβεβλημένη μὲ τὸ παρὰ τοῦ ἄρθρου 118 καὶ 119 τῆς πολιτικῆς δικονομίας διατεταγμένον ἐκτελεστήριον, δὲν εἶναι τίτλος πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης κατὰ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου. Ἀπ. 277 τοῦ 1843 τῶν ἐν Ν. ἐφ. (α).

(2) Ξένων δικ. Πρβ. Ζαχ. § 265 καὶ ἀνωτ. § 52. Δαλ. priv et hyp. ἀρ. 1167. Τὰ πρακτικὰ τῶν εἰρηνοδικῶν ὡς συμβιβαστῶν δικαςῶν; οὐχί. (αὐτ.). (β). Αἱ τῶν ἑλληνικῶν προξενικῶν δικαστηρίων ἀποφάσεις; αὐτ. σημ. 2 καὶ Τροπλ. α, 452. Δαλλ. λ. priv. et hyp. ἀριθ. 1167 ἐπ. 1177.

Ἀποφάσεις ἀρχαιότεραι τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου; Δαλλ. ἀριθ. 1105.

(α) Πρβ. ἡμέτερον ἐγχειρίδιον περὶ ὑποθ. σ. 47.
(β) Δαλλ. priv. et hyp. § 1270.

εκτελέσεως, χρησιμεύουσιν ώςαύτως πρός έγγραφήν υποθήκης. (άρθρον 14). Καλλ. 6. § 433.

§ 74. Καθ' όσον άφορᾷ τάς έρήμην έκδιδομένας άποφάσεις λέγομεν τά άκόλουθα. Αί κατά τό άρθρον 145 § 6 τῆς πολιτικῆς δικονομίας γινόμεναι έπιδόσεις δικογράφων έπιδοτέω, εἰς Ἕλληνας ἐν ἀλλοδαπῇ κατοικοῦντας, εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, αὐτοτελεῖς, οὐδ' ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ φέρωσι τὰ παρὰ τοῦ νόμου ὡρισμένα ἀποτελέσματα, νὰ γένῃ ἡ εἰς τὸν διάδικον αὐτοῦ παράδοσις τοῦ δικογράφου, καὶ νὰ προςαχθῇ βεβαιωτικὸν τῆς γενομένης ταύτης παραδόσεως.

Ἐξαιρέσεις ὑπάρχουν ἐν τῷ νόμῳ ὡς πρὸς τὰ εἰς τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἕλληνας ἐπιδοτέα ἔγγραφα, αἱ ἐν τοῖς ἄρθροις 541, 754, 793 καὶ 816 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἀναφερόμεναι, καθ' ἃς αἱ προθεσμίαι αἱ παρακολουθοῦσαι τὴν ἐπίδοσιν τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς ἐφέσεως καὶ τῆς πρὸς ἀναίρεσιν ἢ ἐπανάληψιν αἰτήσεως, ἐγγράφων δηλαδὴ διδόντων ἀφορμὴν εἰς νέων δικῶν ἔναρξιν, ἐπιτείνονται ἐπὶ τρεῖς ἢ ἓξ μῆνες κατὰ τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 541 τιθεμένας διακρίσεις.

Πρέπει λοιπὸν νὰ γίνηται ἡ ἐξέτασις, ἂν ἡ ἀπόφασις ἦναι ἐφέσιμος ἢ μή, καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην περίστασιν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἡ παρὰ τοῦ ἄρθρου 754 ὡρισμένη κατὰ παράτασιν προθεσμία, λογιζομένη ἀπὸ τῆς εἰς τὸν εἰςαγγελέα γενομένης ἐπιδόσεως, εἰς δὲ τὴν δευτέραν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ εἰς τὸν εἰςαγγελέα ἐπίδοσις ὡς γενομένη πρὸς τὸν διάδικον αὐτόν. Τοῦτο δὲ διότι αἱ ἐν τῷ ἀπὸ 18/30 Σεπτεμβρίου 1836 νόμῳ ὡρισμέναι προθεσμίαι ἐτέθησαν διὰ τοὺς ἐντὸς μὲν τοῦ κράτους, ἐκτὸς δὲ τῆς ἕδρας τοῦ δικαστηρίου διαμένοντας διαδίκους.

Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία ἄλλας ἀκολουθεῖ ἀρχάς. Δαλλ. λ. priv. et hyp. ἀριθ. 1157—1164 ἑπόμ. Μεταῤῥυθμισθείσης δὲ τῆς ἐρήμην ἀποφάσεως, ἡ δυνάμει ταυτης ἐγγραφεῖσα προςημείωσις θεωρεῖται ὡς μὴ γεγονεῖα· ἀπαιτοῦνται ὅμως πρὸς ἐξάλειψιν αὐτῆς, τὰ περὶ ταύτης προςόντα, περὶ ὧν κατωτέρω. Πρβλ. Δαλλ. αὐτ. ἀριθ. 1165. Μεταῤῥυθμισθείσης δ' ἐν μέρει; αὐτ. § 1166.

§ 75. Ἡ ὁριστικὴ καὶ τελεσίδικος ἀπόφασις πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ ἄλλον κατ' οὐσίαν χαρακτῆρα, τουτέστι νὰ καταδικάζῃ εἰς τὸ νὰ δώσῃ τις, νὰ πράξῃ ἢ νὰ παραλείπῃ τὶ (1), ἤτοι νὰ πηγάζῃ ἐξ

(1) Παράλειψις, οἷον ἐν τοῖς ἄρθροις 880 § 3 883, 884 κτλ.

αὐτῆς ἀπαίτησις, δυναμένη νὰ ἀναλυθῇ εἰς χρήματα (1). (Πρβ. ἡμέτερον ἐγχειρίδιον σελ. 42)· ὥςτε ἅμα δὲν ὑπάρχει ἐκτίμησις, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἐγγραφή. (68 § 5 ὑπ.).

Ὁ αὐτὸς συλλογισμὸς μᾶς διδάσκει, ὅτι ὁσάκις ἡ τελεσίδικος ἀπόφασις δὲν ἐπιφέρει καταδίκην, καίτοι παραδεχομένη τὴν αἴτησιν τοῦ ἐνάγοντος, δὲν χρησιμεύει πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης. Τοιαῦται ἀποφάσεις εἶναι ὅσαι δίδουν ὁριστικὴν λύσιν γεγονότων, διὰ τῆς ὁποίας ἀποφασίζεται μόνον ἀφῃρημένον δικαίωμα, οἷον ἡ κηρύττουσα τὸ διαζύγιον, ἢ ἡ περὶ λογοδοσίας. Ὅθεν πρέπει νὰ σβεσθῇ καὶ ἡ ὑποθήκη, ἐὰν ὑπῆρχεν ἐγγεγραμμένη, ἅμα δοθῇ λογοδοσία· ὥςτε ἡ ὑποθήκη δύναται μόνον νὰ ἐγγραφῇ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς λογοδοσίας καὶ οὐχὶ δι' ἀπαιτήσεις ἐκ τῆς λογοδοσίας, ἐὰν εἰςέτι δὲν ἐπεδικάσθησαν (2).

§ 76. Δυνάμει ἀποφάσεως, δι' ἧς κυροῦται ἡ παρὰ τρίτῳ τινὶ κατάσχεσις; Ναί. Δαλλ. priv. et hyp. ἀριθ. 1121. Ἡμέτερον Εὑρ. 19 § 60 ἐπ. 60 ἐνδ.

§ 76 δίς. Αἱ κατὰ τῆς ἑταιρίας ἀποφάσεις δίδουσι δικαίωμα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης ἐπὶ τῶν εἰς τοὺς ἑτερρύθμους ἑταίρους ἀνηκόντων κτημάτων; Ὅρα Ῥάλλη πραγματ. περὶ ἐμπ. δικ. § 250 ἐκδ. 2. Πρβ. τὴν ἐν τῷ Εὑρετ. λ. τελεσιδικία § 58—61 (Εὑρετ. τ. 19 σ. 83 ἐπ.).

§ 77. Δὲν εἶναι βεβαίως ζήτημα κατὰ τὸ σύστημά μας, τί θέλει συμβῇ, ὅταν ὑπεσχέθη τις ὑποθήκην ἐπὶ ὡρισμένου πράγματος

---

(1) Tout jugement.... contenant une condamnation actuelle à des prestations quelconques (ad dandum vel ad faciendum et de ne pas faire) ou du moins le germe d'une condamnation de cette nature. (§ 265 σημ. 3 Ζαχαρίου π. γ. κ.) Πρβ. Δαλλ. ἀρ. 1114 ἐπ.

Αἱ τῶν εἰρηνοδικείων κατὰ παράτασιν τῆς δικαιοδοσίας των ἐκδιδόμεναι; Δαλλ. λ. priv. et hyp. ἀριθ. 1137 ἑπόμ. Αἱ ἀναρμοδίως ἐκδοθεῖσαι; αὐτ. § 1142.

(2) Ὁ Troplong hyp. 438. ἐπ. ἀποκρούει τὰς ἐναντίας γνώμας. Πρβ. Δαλλ. § 1115 ἐπ. 122. Καῤῥὲ ζ. 1844 ἕκτον. Οἰκ. § 198 σημ. 4 ἐκδ. 2. Ζαχαρίαν § 265 σημ. 4 π. γ. κ. Αἱ περὶ διορισμοῦ κηδεμόνος σχολαζούσης περιουσίας; Ζαχαρίας § 265 σημ. 4 π. γ. κ.

καὶ κατεδικάσθη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑποσχέσεώς του. Ἐὰν τὸ εἰδικὸν πρᾶγμα διασώζηται, ἡ ἀπόφασις θέλει διατάξει ῥητῶς ἐπὶ τούτου τὴν ἐγγραφὴν, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 9 δὲν ἐκτείνεται τὸ δικαίωμα τῆς ἐγγραφῆς περαιτέρω. Ἂν ὅμως τὸ πρᾶγμα δὲν διασώζηται καὶ ἔγινε περὶ τούτου μνεία εἰς τὸ δικαστήριον, ἡ ἀπόφασις θέλει ἐπιτρέψει ὑποθήκην ἐπὶ ἄλλων πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἐπίσης δύναται ῥητῶς νὰ προσδιορίσῃ.

Κατὰ τὸ γαλλ. σύστημα γεννᾶται φιλονεικία, διότι ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις ἐπιφέρει γενικὴν ὑποθήκην (1).

§ 78. Κατὰ τὸν γαλλικὸν νόμον (2123. Δαλλ. priv. et hyp. § 1174 ἑπόμ.) τὸ δικαστικῶς ἀναγνωρισθὲν ἰδιωτικὸν ἔγγραφον χορηγεῖ τὸ αὐτὸ δικαίωμα ὑποθήκης, ὁ ἡμέτερος δὲ οὐ μόνον αὐτὸ δὲν μνημονεύει, ἀλλ' οὔτε τὰ ἐκτελεστὰ (2) κηρυχθέντα δημόσια ἔγγραφα, ἢ τὴν δικαστικὴν ὁμολογίαν (549 πολ.)· ὀρθότερον δὲ φαίνεται τὸ σύστημα τοῦ ἡμετέρου νόμου, διότι ἐνταῦθα ὁ τίτλος στηρίζεται μόνον εἰς τὸ πρὸς τὸ δεδικασμένον ὀφειλόμενον σέβας. Κατὰ τὸ γαλλικὸν, δὲ τρέχει τις τὸν κίνδυνον νὰ ἴδῃ βεβαρημένην τὴν περιουσίαν του συνεπείᾳ ἰδιωτικοῦ ὁμολόγου, καὶ εἶναι μικρὰ ἡ θεραπεία τοῦ γαλλικοῦ νόμου τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1807, ὅτι ἡ ὑποθήκη δὲν ἐγγράφεται ἐὰν τὸ δάνειον δὲν ἦναι ληξιπρόθεσμον.

§ 79. Δύναται νὰ γραφῇ ὑποθήκη δυνάμει τοῦ ἐκτελεστηρίου, περὶ οὗ ἐν ἄρθρῳ 709 πολ; ὄχι, κατὰ τὸ ἄρθρον 14 ὑποθ. Καλλ. β. ἀρ. 435. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τοῦ ἐκτελεστηρίου τοῦ προέδρου. Οἱ Γάλλοι ἀποφαίνονται ἐναντίαν γνώμην ἕνεκα τῶν ἄρθρων 2117, 2123 τοῦ γ. κ. Καββὲ ζ. 1872. Δαλλ. ἀρ. 114. (Οἰκ. § 198 σημ. 10 ἐκδ. 2). Δαλλ. priv. et hyp. 1136 ἐπ.

§ 80. Ἐπὶ τῆς νομίμου ὑποθήκης, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς δικαστικῆς, ἡ θέλησις τοῦ προσώπου, ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ὁποίου ἐπιτρέπεται ὑποθήκη, δὲν ἐξετάζεται ποσῶς.

Ὅταν λοιπὸν οἱ ἀνήλικοι καταδικάζωνται δι' ἀποφάσεως; τὰ κτήματά των οὐδόλως ἐξαιροῦνται τῆς ὑποθήκης, διότι τὸ δεδικασμένον ἔχει κατ' αὐτῶν τὴν αὐτὴν ἰσχὺν, τὴν ὁποίαν ἔχει κατ' ἐνηλίκων. Εννοεῖται ὅτι εἰς τοιαύτας περιστάσεις δὲν πρόκειται περὶ ὑποχρεώσεων πηγαζουσῶν ἐκ τῶν πράξεων τῶν ἀνηλίκων,

---

(1) Πρβ. Καλλ. β. § 431 ἐν τέλει.
(2) Πρβ. Καλλ. § 435.

διότι εἶναι ἀνίσχυροι. Πρόκειται πάντοτε περὶ ὑποχρεώσεων, τὰς ὁποίας ἐκληρονόμησαν, ἢ εἰς τὰς ὁποίας ὑπέκυψαν ἐκ τῆς διαχειρίσεως τῶν νομίμων ἀντιπροςώπων των. Οὔτε δύνανται ν' ἀντιτάξουν, ὅτι ἀπαιτεῖται ἀπόφασις διὰ νὰ ἐκποιηθῇ ἡ περιουσία των. Ὁσάκις πρόκειται περὶ δικαστικῆς ὑποθήκης, ὑπάρχει ἡ καταδικάζουσα ἀπόφασις, ἥτις ἐμπεριέχει τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο· ἄλλως δὲν ἔπρεπε νὰ καταδικάζωνται οἱ ἀνήλικοι. Καθόσον ἀφορᾷ τὴν νόμιμον ὑποθήκην, ὁ νόμος εἶναι βεβαίως ἐξίσου ἰσχυρὸς ὅσον ἡ ἀπόφασις.

Περισσοτέραν δυσκολίαν προςφέρει τὸ ζήτημα ὡς πρὸς τὴν ὕπανδρον γυναῖκα ἀναφορικῶς εἰς τὰ προικῷα πράγματα. Ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχει ἀνικανότης, ἀλλὰ ἔλλειψις πρὸς ἐκποίησιν δικαιώματος. Ὅταν ἡ γυνὴ δὲν ἔχῃ ἄλλα ἀκίνητα παρὰ τὰ προικῷα, εἶναι περιωρισμένος ἐπὶ τούτων μόνον ὁ δανειστὴς, ὅςτις ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ δικαστικὴν ἀπόφασιν.

Ἀλλὰ πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὴν ἐποχὴν, ἐξ ἧς πηγάζει τὸ χρέος. Ἂν ἦναι προγενέστερον τοῦ γάμου, ἀναντιῤῥήτως ἀνήκει εἰς ἐποχὴν, ὅτε ὅλη ἡ περιουσία τῆς γυναικὸς ἦτον ὑπέγγυος διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ χρέους τούτου, καθόσον μάλιστα ἠδύνατο ἀπολύτως ἡ γυνὴ νὰ διαθέσῃ περὶ αὐτῆς. Ἀρνούμενοι τὴν ἐγγραφὴν ἐπὶ τοῦ προικῴου κτήματος, ἠθέλαμεν ὁμολογήσει, ὅτι ἡ γυνὴ διὰ τοῦ γάμου δύναται ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν της, αὐξάνουσα τὸ ποσὸν τῆς προικός της ἐκ τῆς ξένης περιουσίας. Ἡ πρᾶξίς της τοῦ νὰ καταστήσῃ προῖκα, δὲν θέλει εἶναι ἰσχυροτέρα καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ δεδικασμένον.

Διαφέρει ὅταν ἡ γυνὴ συνωμολόγησε τὸ χρέος, εἰς τὸ ὁποῖον κατεδικάσθη, μετὰ τὸν γάμον. Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν δὲν δύνανται αἱ πράξεις της νὰ ἔχουν ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τῶν προικῴων κτημάτων, καὶ ὁ δανειστὴς, ὅςτις τὸ ἐγνώριζε, πρέπει νὰ αἰτιᾶται ἑαυτόν.

Εἰς τὴν πρώτην περίστασιν δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν δολίαν συνεννόησιν τῆς γυναικὸς, διὰ νὰ παραστήσῃ μεγάλην προῖκα, ἐλαττουμένην μετὰ ταῦτα διὰ δικαστικῶν ἀποφάσεων, διότι αὗται βεβαιόνουν τὴν ἐποχὴν τοῦ χρέους. Εἰς τὴν δευτέραν ὅμως ἤθελεν ὑπάρχει τοιαύτη συμπαιγνία (collusio) πρὸς βλάβην τοῦ ἀνδρός (1). Πρβ. Καλλ. β § 436.

(1) Ἴδε Troplong hyp. 436.

§ 81. Δυνάμει ἐκθέσεως ἀναγκαστικῆς κατασχέσεως δὲν δύναται νὰ ἐγγραφῇ ὑποθήκη. Ἀπόφασις 15715 τοῦ 1858 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

Δυνάμει τοῦ πίνακος τῆς κατατάξεως; οὐχί. Δαλ. priv. et. hyp. § 1118.

§ 82. Ἰσχύει ἀπόφασις ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου, κανονίζουσα τὸν χρόνον καὶ τὰς συνεπείας πτωχεύσεώς τινος, καὶ κηρύττουσα ἄκυρον ὑποθήκην ἐγγραφεῖσαν εἰς κτῆμα κείμενον ἐν Ἑλλάδι, πρὶν ἢ κηρυχθῇ ἐνταῦθα ἐκτελεστή; οὐχί, εἶπε τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον δι' ἀποφάσεως 19518.—ὅρα καὶ ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου 320 τοῦ 63 (1).

§ 84. Ἡ ἐνώπιον δικαστηρίου διδομένη ἐγγύησις συνεπάγεται δικαίωμα ὑποθήκης; «Κατὰ τὰ ἄρθρα 15 καὶ 19 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ἡ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως ὑποθήκη ἀποκτᾶται διὰ διομολογήσεως ῥητῶς ἐνδιαλαμβανομένης ἐν ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ, περιέχοντι διακεκριμένως τὸ εἶδος καὶ τὴν θέσιν τοῦ εἰς ὑποθήκην διδομένου ἀκινήτου

Κατὰ ταῦτα λοιπὸν ὁσάκις τις δι' ἐκθέσεως γενομένης ἐνώπιον δικαστηρίου δίδει εἰς ἐγγύησιν τὰ ἀκίνητα αὐτοῦ, πρέπει νὰ διακρίνωμεν, ἂν ἡ ἐγγύησις δίδηται δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἢ οὔ. Κατὰ τὴν πρώτην περίστασιν, ἂν ἡ ἀπόφ. ἦναι τελεσίδικος, παρέχει κατὰ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ αὐτοῦ νόμου δικαίωμα ὑποθήκης, εἰδεμὴ προσημειώσεως, κατὰ τὸ ἑπόμενον ἄρθρον· εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν, ἤγουν ὅταν ἡ ἐγγύησις δὲν δίδηται δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἀλλὰ δι' ἐκθέσεως γενομένης ἐνώπιον δικαστηρίου, τότε, νομίζω, διὰ νὰ λάβῃ ὁ πιστωτὴς δικαίωμα ὑποθήκης ἐπὶ τῶν εἰς ἐγγύησιν διδομένων τυχὸν ἀκινήτων, ἀπαιτεῖται ὥστε ἐν

(1) Ὁ Κύριος Πάλμας (σελ. 29) λέγει· «Νομίζω ὅτι, ὡς πρὸς τὰς ξένας ἀποφάσεις, ἡ ὑποθήκη λαμβάνει μόνον ἀρχὴν ἀπὸ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐπεκυρώθη καὶ ἐκηρύχθη ἐκτελεστέα εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι πρὶν αὐτῆς τῆς ἡμέρας λογίζεται τίποτε (ἐν γένει, καὶ ἐκτὸς τῆς ὑπάρξεως τῶν ἐθνικῶν συνθηκῶν; ἰδὲ τὸν Ρ. σελ. 1232) μάλιστα εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀριθ. 2. ἄρθρου 859 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἐνῷ, ὡς πρὸς τὰς ἑλληνικὰς ἀποφάσεις, ὁ τύπος τῆς ἐκτελέσεως εἶναι μόνον ἁπλῆ ἐξωτερικῶς διατύπωσις, χρειαζομένη διὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ὄχι ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν της» Ρ. σελ. 1232».

τῇ ἐκθέσει νὰ διομολογῇ ὁ ἐγγυητὴς ὑποθήκην ἐπ' αὐτῶν, καὶ νὰ τὰ περιγράφῃ κατὰ τὸν ὡρισμένον ἐν τῷ ἄρθρῳ 19 τρόπον» (1).

§ 85. Ἡ ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου, ὡς συμβιβαστοῦ δικαστοῦ, ἀναγνώρισις ὑπογραφῆς δὲν χορηγεῖ δικαίωμα δικαστικῆς ὑποθήκης. σημ. 9 § 265 Ζαχ.

ΣΤ') *Ἰδιωτικὴ θέλησις* (2).

§ 86. Ποῖοι παραχωροῦσιν ὑποθήκην; Πᾶς χρεώστης δύναται νὰ διομολογήσῃ ὑποθήκην. Ὁ διομολογῶν ὅμως αὐτὴν πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα (3) καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ ἐκποιῇ τὰ κτήματα, ἐφ' ὧν δίδει τὴν ὑποθήκην. (15 ὑπ.)

Ἡ ἰδιωτικὴ θέλησις εἶναι ἐλευθέρα νὰ κάμῃ εἰς ὅν τινα θέλῃ παραχωρήσεις, εἴτε δι' ἴδιον, εἴτε δι' ἀλλότριον χρέος (4). Τὸ πρόςωπον τοῦ ἀποκτῶντος καὶ ἡ αἰτία τῆς ἀποκτήσεως εἶναι ἀδιάφορα· ἀρκεῖ ὁ παραχωρῶν νὰ δύναται νὰ διαθέσῃ περὶ τῆς κυριότητός του· ἄρα οὐ μόνον οἱ ἀνήλικοι (5) δὲν δύνανται νὰ

---

(1) Πρβλ. τὸ ἡμέτερον περὶ ὑποθηκῶν ἐγχειρίδιον ἐν σελ. 48. Les actes de soumission de caution faits au greffe n'engendrent pas d'hyp.—§ 265 σημ. 1 τοῦ Ζαχαρίου. Πρβ. Δαλλ. priv. et hyp. § 1104. Τροπλ. ἀριθ. 437 δίς.

—Αἱ διατάττουσαι ἐγγυοδοσίαν ἀποφάσεις; Δαλλ. § 1128 ἐπ.

(2) *Γαλλ. δίκαιον*. Περὶ τῆς ἐκ συμφωνίας ὑποθήκης. (Ποῖα πρόςωπα τὴν χορηγοῦσι; Δαλλ. λ. priv. et hyp. ἀριθ. 1186 ἐπ. ἔγγραφα αὐτ. § 1240 μέλλοντα κτήματα κτλ. ἀρ. 1286 ἑπόμ. Περὶ ἀνηλίκων αὐτόθ. 1209 ἐπ. Περὶ τῶν συνδίκων πτωχεύσεώς τινος. Περὶ τῶν κηδεμόνων σχολαζούσης περιουσίας, περὶ τῶν ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμων. Αὐτ. § 1222 ἐπ. Κοινότητες· νοσοκομεῖα καὶ ἄλλα καταστήματα αὐτ. § 1225 ἑπόμ. Περὶ τοῦ πολιτικῶς ἀποθανόντος ὡς πρὸς τὰ μετὰ ταῦτα κτήματα. αὐτ, § 1229 ἐπ.

(3) Ἀνωτέρω § 11.

(4) Δαλλ. § 1312.

(5) Οἱ ἀνήλικοι ὅμως δύνανται νὰ παραχωρήσωσιν ὑποθήκην, τηρουμένων τῶν νομίμων διατυπώσεων. ἄρθρον 66, 3, 4 τοῦ ἀστυκοῦ νόμου. Πρβλ. Persil εἰς τὸ ἄρθρον 2126 καὶ Γρενιέρον (1, 31 ἐπ.), ἔνθα ἐν ἐκτάσει ἐξετάζεται τὸ ζήτημα αὐτό.—ὑπο-

παραχωρήσωσιν ὑποθήκην,(6) ὡς στερημένοι τῆς ἱκανότητος τοῦ ἐκποιεῖν, ἀλλὰ καὶ ὁ σύζυγος ἐπὶ κτήματος προικώου, ὅταν δὲν ἔχῃ τὸ τῆς ἐκποιήσεως δικαίωμα, καὶ ἐν γένει ἡ γυνὴ ἐπὶ προικώων (1, 2) κτημάτων (7, 8, 9, 10). Πρβ. Καλλ. β. § 437.

θήκη ὅμως χορηγηθεῖσα παρ' αὐτῶν ἄνευ τῆς τηρήσεως τῶν νομίμων διατυπώσεων δύναται νὰ ἰσχυροποιηθῇ διὰ ἐπικυρωτικῆς πράξεως, οἱ ὅροι δὲ καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς κυρώσεως κανονίζονται ἐκ τῶν γενικῶν περὶ ἐπικυρώσεως τῶν συμβάσεων ἀρχῶν· ἔχουν ἀναδρομικὴν ἰσχύν; ὅρα σημ. 10 § 266 καὶ σημ. 1 τοῦ § 271 τοῦ Ζαχ. π. γ. κ. Τροπλὸγγ, 1, 487 ἐπ. Πρβ. καὶ Μακελδ. § 501 σημ. ε. καὶ κατ. στμ. 9.

(6) Ὁ ἀνήλικος ἔμπορος; Ῥάλλη πραγμ. περὶ ἐμπ. δικαίου § 95 ἐκδ. 2.

— Ὁ λαβὼν συγγνώμην ἡλικίας ἔμπορος ἔχει τὴν ἱκανότητα τοῦ ὑποθηκεύειν τὰ κτήματά του χάριν τῶν αναγκῶν τοῦ ἐπαγγέλματός του ; Ναί. Ῥάλλη πραγμ. περὶ ἐμπ. δ. § 89 ἐκδ. α. Savigny τ, 7 σ. 163 (περὶ ἀποκαταστάσεως).

—Οἱ ἐκχωρήσαντες τὴν περιουσίαν των; Ζαχ. § 266 ἐν τέλει.

(7) Ὁ σύζυγος, ὅςτις ἀντὶ τῆς προικὸς ἔδωκε τῇ κατοχῇ τῆς συζύγου κτῆμά τι, δύναται νὰ τὸ ὑποθηκεύσῃ ἀναλαμβάνων τὴν νομὴν καὶ ἀνακαλῶν οὕτω τὸ μέρος τοῦτο τῆς παραχωρήσεως; ὄχι. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 254 τοῦ 60, ἀναιροῦσα τὴν 18132 ἀπ. ἐφ. Αθ. καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον ἐν τῇ προςβαλλομένῃ ἀποφάσει του παραδέχεται, ὅτι διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2003 καὶ ὑπὸ χρονολογίαν 9 Σεπτεμβρίου 1840 συμβολαίου ὁ σύζυγος τῆς ἀναιρεσειούσης ὁμολογήσας, ὅτι ἐξεποίησεν ἀκίνητά τινα καὶ κινητὰ τῆς προικός της, ἔδωκεν αὐτῇ εἰς ἀντικατάστασιν ἢ ἀνταλλαγὴν τῆς ἀξίας τῶν ἐκποιηθέντων προικώων τὴν ἐπίδικον οἰκίαν του, καὶ τὴν οἰκίαν ταύτην ἔδωκεν αὐτῇ ἀμέσως εἰς τελείαν κυριότητα καὶ κατοχήν, ἵνα τὴν μεταχειρισθῇ, ὡς αὕτη ἠβούλετο· ἄρα, κατὰ τὸ παρὰ τοῦ ἐφετείου βεβαιούμενον τοῦτο πραγματικόν, ἡ εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἐκποιηθέντων προικώων πραγμάτων παραχωρηθεῖσα οἰκία, ὅπερ ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει καὶ μεταξὺ συζύγων νὰ γίνηται (Πανδ. Ν. 7 § 6) (Βιβ. 24 τιτ. 1) καὶ Ν. 26 (Βιβ. 23 τιτ. 3), ἔλαβεν ἀμέσως μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ συμβολαίου, δυνάμει τοῦ νόμου, τὴν ἰδιότητα τοῦ προικώου κτήματος, (Πανδ. Ν. 27). (23,

§ 87. Ἐνταῦθα ὑπομιμνήσκω τὸ ἄρθρον 4 περὶ κτημάτων κοινοτήτων, δήμου (1), σωματείου, φιλανθρωπικοῦ καταστήματος καὶ

---

3) καὶ Ν. 9 (23, 5), καθὸ δὲ τοιοῦτον οὔτε νὰ ἐκποιηθῇ, οὔτε νὰ ὑποθηκευθῇ νομίμως ἠδύνατο (Πανδ. Νόμ. 3 § 1 καὶ Ν. Β. § 3) (23, 5), ἂν δὲ ἡ εἰς τὴν κυριότητα καὶ νομὴν τῆς συζύγου παραχώρησις τῆς οἰκίας δὲν ἦναι νόμιμος, καθὸ θεωρουμένη, ὡς τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται, ἐπιστροφὴ τῆς προικὸς, διαρκοῦντος τοῦ γάμου, ὅπερ κατὰ κανόνα ὁ Ν. ἀπαγορεύει, καὶ ἐπομένως ἀκωλύτως ἠδύνατο ὁ σύζυγος ν' ἀνακαλέσῃ τὸ μέρος τοῦτο τῆς παραχωρήσεως, καὶ ν' ἀναλάβῃ τὴν διαχείρισιν καὶ νομὴν τῆς ἤδη προικῴας οἰκίας, ὅμως τοῦτο καὶ μόνον δὲν ἀρκεῖ πρὸς μετατροπὴν τῆς ἰδιότητος τοῦ προικῴου κτήματος· ἄρα παραδεχθὲν τὸ ἐφετεῖον, ὅτι, διὰ τῆς ἀνακλήσεως τοῦ συζύγου, ἡ οἰκία ἐλευθέρως καὶ νομίμως ἠδύνατο νὰ ὑποθηκευθῇ, ἐσφαλμένως ἐφήρμοσεν οὓς παρατίθησιν ἐν τῇ ἀποφάσει του νόμους». Πρβ. τὴν λέξ. προὶξ § 108 ἐπ. καὶ ἀπ. ΑΠ. 161 τοῦ 65.

(8) Ἐῤῥωται ὑποθήκη ἐγγραφεῖσα εἰς κτῆμα τῆς γυναικὸς, ὅταν αὕτη, ἀγνοοῦντος τοῦ δανειστοῦ, δηλώσῃ ὅτι δὲν ἔχει ἀξίωσιν ἐπ' αὐτοῦ; Ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 12560. Πρβ. τὰ ἐν λέξ. προὶξ καὶ λ. Βελλ. δόγμα.

(9) *Ἔγκρισις.* — Ποῖα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὑπὸ ἀνικάνου παραχωρηθείσης ὑποθήκης, ὅταν κυρωθῇ; ἡ ἔγκρισις ἔχει ἀναδρομικὰ ἀποτελέσματα; οὐχὶ, ὅταν ἐκ τούτου βλάπτωνται δικαιώματα ἄλλων; Δαλλ. λ. priv et hyp. 1231. Ὅρα τὴν ἀν. σημ. 5.

Ἡ αὐτὴ ἀρχὴ ἐφαρμόζεται ὅταν πρόκηται περὶ ὑποθήκης, ἣν ὁ ἀπηγορευμένος ἀνήλικος συνωμολόγησεν; αὐτ. 1232 ἐπ. 1237. Τροπλ. § 487 ἐπ.

Ἡ ἔγκρισις εἶναι ῥητὴ ἢ σιωπηρά. Δαλλ. αὐτ. § 1233 ἐπ.

(10) Ὅταν ὅμως πρόκηται περὶ ἐγγραφῆς δυνάμει τοῦ νόμου ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως; ἀνωτ. § 80, Καλλ. § 436.

(1) Ὑποθήκευσις ἐπὶ δημοτικῶν κτημάτων δὲν συγχωρεῖται, ὅταν ἡ ἀπαίτησις δὲν ἦναι ἐπιδιωκτέα δυνάμει τοῦ νόμου τῆς 25 Ἰανουαρίου 1852. Ἡ πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις 495 τοῦ 1852 (ἀναιροῦσα τὴν 9495 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν) φέρει·

«Ἐπειδὴ ὁ περὶ ἐξοφλήσεως τῶν χρεῶν τῶν δήμων νόμος τῆς 25 Ἰανουαρίου 1852 λέγει ῥητῶς ὅτι οἱ ἔχοντες κατά τινος δήμου ἀπαιτήσεις, στηριζομένας εἰς ἐντάλματα νομίμως ἐκδεδομένα, εἰς δικαστικὰς τελεσιδίκους ἀποφάσεις, ἢ ἄλλα ἐκτελεστὰ ἔγγρα-

ἐν γένει ἠθικῶν προςώπων (1)· ἡ θέλησις αὐτῶν πρὸς παραχώρησιν ὑποθήκης ἐκφράζεται μόνον παρὰ τῶν νομίμων ἀντιπροςώπων, ἢ, ἐν

φα, ὀφείλουσι πρὸ τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ νὰ κάμνωσι πρὸς τὸν ἁρμόδιον δήμαρχον τὴν περὶ πληρωμῆς αἴτησίν των, δι' ἀναφορᾶς κλπ. ὁ δὲ δήμαρχος ὀφείλει νὰ σημειώσῃ εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ἀμέσως ἐπομένου ἔτους τὰ ἀπαιτούμενα ποσὰ κλπ. ἄλλως οἱ πιστωταὶ τοῦ δήμου ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ κάμνωσι κατάσχεσιν ἐπὶ τοῦ πεμπτημορίου τῶν τακτικῶν ἢ ἐκτάκτων προςόδων τοῦ δημοτικοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ἔτους ἐκείνου καὶ τῶν ἑπομένων, ἑπομένως ὁ νόμος οὗτος προνοῶν ῥητῶς ἀφ' ἑνὸς περὶ τῶν πόρων τῶν δήμων πρὸς συντήρησίν των, καὶ ἀφ' ἑτέρου περὶ ἐξοφλήσεως τῶν χρεῶν τοῦ δήμου, καὶ ὁρίσας πρὸς τοῦτο καὶ τὸ μέτρον καὶ τὸν τρόπον, καὶ τὴν περιουσίαν, ἀφ' ἧς δύνανται νὰ πληρωθῶσι τὰ χρέη, ἀπέκλεισεν ἀναγκαίως πᾶσαν πρὸς τοῦτο ἄλλης περιουσίας τῶν δήμων ἐκποίησιν, ἐκβιαζομένην ἀπ' εὐθείας παρὰ τῶν πιστωτῶν αὐτῶν, καὶ ἑπομένως καὶ τὴν ὑποθήκευσιν τῶν ἀκινήτων αὐτῶν κτημάτων. Τὸ ἐνταῦθα ὅθεν ἐφετεῖον, μὴ διατάξαν τὴν ἐξάλειψιν τῆς ἐγγραφείσης ὑποθήκης ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος τοῦ δήμου Ἀθηναίων, ἀπαγορευομένης παρὰ τοῦ μνησθέντος νόμου, παρεβίασεν αὐτόν». Πρβ. ὅσα ἔγραψα ἐν νομ. μελ. σ. 235 ἑπ.

(1) Ὑποθήκη συγχωρεῖται ἐπὶ ἀκινήτων μοναστηριακῶν κτημάτων;

Κατὰ τὴν Νεαρὰν ἑβδόμην, κεφάλαιον β'. καὶ κατὰ τὴν Νεαρὰν ρκ'. κεφ. ιά, τοιαύτη ὑποθήκη δὲν συγχωρεῖται· μάλιστα δὲ, ὁ δανειστὴς ἀπόλλυσι τὸ ὀφειλόμενον καὶ ἀποδίδωσι τὸ πρᾶγμα τῷ εὐαγεῖ τόπῳ· οὐ μόνον δὲ ἡ ὑποθήκη ἀπηγορεύετο, ἀλλὰ καὶ ποινὴ ἐπεσείετο κατὰ τοῦ συμβολαιογράφου τοῦ θαῤῥοῦντος ὑπουργεῖν τοιούτοις συμβολαίοις. Τὸ ἀπὸ ἀπὸ 28 Ἰουλίου 1858 περὶ κανονισμοῦ τῶν μοναστηρίων διάταγμα, ἐν ἄρθρῳ δεκάτῳ, φέρει (α). «Τὰ συμβούλια τῶν μοναστηρίων, δὲν δύνανται οὔτε εἰς πολυετῆ ἐνοικίασιν νὰ ἐκδίδωσιν, οὔτε εἰς ἐμφύτευσιν ἢ ἄλλου εἴδους διακατοχὴν νὰ παραχωρῶσι πρὸς ἰδιώτας, οὔτε νὰ ὑποθηκεύωσι μοναστηριακὸν κτῆμα, οὔτε νὰ δανείζωνται εἰς βάρος τοῦ οἰκείου μοναστηρίου, οὔτε νὰ ἐπιχειρῶσιν οἴκοθεν οἱανδήποτε ἄλλην πρᾶξιν, οἷον περὶ δίκης, περὶ συμβιβασμοῦ καὶ τῶν παρομοίων,

(α) Συλλογὴ Μάμουκα σ. 7 καὶ προλ. σ. κη. Πρβ. τὴν λ. σύνοδος ἱερὰ (Εὐρ. τ. 18. σ. 119—122 ἑπ..)

ἐλλείψει τοιούτων, παρ' ὅλων τῶν μελῶν τῆς κοινότητος. Πρβλ. Καλλ. 6. § 437 ἰδ. 4.

§ 88. Ἡ ἐπὶ δημοσίων κτημάτων ὑποθήκη ἀπαγορεύεται; Ἴδε τὴν 9349 ἀπ. ἐω. Ἀθ. (1).

§ 89. Ὁ ὑποσχόμενος εἰς προῖκα τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, τῆς ὁποίας ὅμως παρακρατεῖ τὴν ἐπικαρπίαν ἐφ' ὅρου ζωῆς, δύναται νὰ τὴν ὑποθηκεύσῃ; (2). Ἡ ἀπόφ. 1049 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (ἐν νομ. σ. 5720 ἐπ.) φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 5 Σεπτεμβρίου 1851 καὶ ὑπ' ἀριθ. 1285 συμβόλαιον, γενόμενον ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν, δυνάμει τοῦ ὁποίου ὁ ἐφεσίβλητος Διονύσιος Χρυσοσπάθης διεκδικεῖ ὡς προικῷά του τὰ παρὰ τῆς ἐκκαλούσης ἐθνικῆς τραπέζης κατασχεθέντα ἀκίνητα κτήματα, ὡς ἀνήκοντα εἰς τὸν ὀφειλέτην της Κανέλλον Δεληγιάννην, διαλαμβάνει τὰ ἑξῆς «οἱ κύριος Κανέλλος Δεληγιάννης καὶ ἡ σύζυγός του κυρία Ἀναστασία δίδουσιν εἰς προῖκα πρὸς τὴν θυγατέρα των κυρίαν Μαρίαν, ὅλην τὴν ἀκίνητον καὶ κινητὴν περιουσίαν των ὑπάρχουσαν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν ταύτην ἅπασαν περιουσίαν των ἡ θυγάτηρ των κυρία Μαριγὼ θέλει λαμβάνει εἰς προῖκά της, καὶ ὡς μόνος γενικὸς κληρονόμος των, εἰς τὴν πλήρη κυριότητά της καὶ κατοχήν της μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τῶν εἰρημένων γονέων της κυρίων Κανέλλου Δεληγιάννη καὶ κυρίας Ἀναστασίας συζύγου του, ὅτι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ βίου τῶν προμνησθέντων

περὶ ὧν ἀπαιτεῖται κατὰ τοὺς κειμένους νόμους νὰ ζητηθῇ προηγουμένως καὶ δοθῇ ἡ ἄδεια τῆς προεστώσης ἀρχῆς». Τί ἐξάγεται ἐκ τοῦ διατάγματος αὐτοῦ καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὡς ἔχον ἰσχὺν νόμου; δὲν ἐξάγεται, ὅτι, δοθείσης ἀδείας πρὸς συνομολόγησιν δανείου, δύναται νὰ χορηγηθῇ, ἀδείᾳ τοῦ ἁρμοδίου συμβουλίου, ὑποθήκη ἐπὶ ἀκινήτου τοῦ φιλανθρωπικοῦ καταστήματος; τοὐλάχιστον γινώσκομεν δύο περιστάσεις, καθ' ἃς οὕτως ἐνήργησεν ἡ ἐθνικὴ Τράπεζα καὶ ἡ Ῥιζάρειος σχολή. Τὸ σπέρμα τῆς ἀρχῆς ταύτης εὕρηται ἐν τῷ ἄρθρῳ 4 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου.

Περὶ τοῦ γαλλικοῦ δικαίου ὅρα Δαλλ. λέξ. priv et hyp. ἀριθ. 1225. Τροπλ. περὶ ὑποθ. § 463 bis.

(1) Πρβ. Εὑρ. λ. Κατάσχεσις § 24. Οἰκ. § 280 σημ. 1.

Περὶ ὑποθηκῶν διδομένων ἐπὶ ἰδιοκτησίας τῆς ἐπικρατείας ὅρα Gluber § 140. Σαριπόλου τὰ νόμιμα § 13, 133. Ἐφτ. § 71 ἐπ. 96.

(2) Ἴδε ἐν Εὑρ. τ. 8 τὴν λ. κατάσχεσις.

κυρίων Κανέλλου Δελιγιάννη καὶ κυρίας Ἀναστασίας συζύγου του, οἱ μέλλοντες σύζυγοι κυρία Μαριγὼ καὶ κύριος Διονύσιος Χρυσοσπάθης θέλουν συγκατοικεῖ μετ' αὐτῶν καὶ πορίζεσθαι ἀρκούντως ὅλων τῶν ἀναγκαίων των, ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῶν πατρικῶν καὶ μητρικῶν κτημάτων, τουτέστι τοῦ κυρίου Κανέλλου Δελιγιάννη καὶ τῆς κυρίας Ἀναστασίας συζύγου του.

»Ἐπειδὴ ἂν καὶ ἀμφιβάλλων δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι κατὰ τὸ προμνησθὲν συμβόλαιον, ὁ κύριος Κανέλλος Δελιγιάννης καὶ ἡ σύζυγός του δὲν ἐννόησαν ἀπὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου τῆς θυγατρός των μετὰ τοῦ ἐφεσιβλήτου νὰ παραχωρήσωσι λόγῳ προικὸς κατὰ κυριότητα, ἅπασαν τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν αὐτῶν εἰς τὴν θυγατέρα των Μαρίαν, ἀλλὰ μόνον ὑπεχρεώθησαν νὰ διατρέφωσι μὲν ταύτην τε καὶ τὸν σύζυγόν της ἐνόσῳ ζῶσι, νὰ μὴ δύνανται δὲ νὰ διαθέσωσι τὸ ἐλάχιστον μέρος τῆς περιουσίας των ὑπὲρ τρίτου μετὰ τὸν θάνατόν των· καθότι, ἂν οἱ σύζυγοι Δελιγιάννη ἤθελον παραχωρήσει ἀπὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου τῆς θυγατρός των ἅπασαν τὴν περιουσίαν των εἰς τὴν κυριότητα αὐτῆς, δὲν ἤθελε ῥητῶς διαλαμβάνει τὸ εἰρημένον συμβόλαιον, ὅτι ἡ περιουσία των ὡς προῖκα θέλει μεταβῆ εἰς τὴν πλήρη κυριότητα καὶ κατοχὴν τῆς θυγατρός των μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τῶν γονέων της, καὶ ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς αὐτῶν θέλει διατρέφεται ἡ θυγάτηρ των μετὰ τοῦ συζύγου της ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τῶν πατρικῶν καὶ μητρικῶν κτημάτων. Ταῦτα δὲ ἀναντιῤῥήτως ἐμφαίνουσιν, ὅτι οἱ σύζυγοι Δελιγιάννη δὲν διετήρησαν μόνον τὴν ἐπικαρπίαν τῶν κτημάτων των, ὡς διατείνεται ὁ ἐφεσίβλητος, ἀλλὰ προσέτι καὶ τὴν κυριότητα αὐτῶν.

»Ἑπομένως οἱ παρὰ τοῦ ἐφεσιβλήτου ἐπικαλούμενοι νόμοι δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν ἐφαρμογὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθόσον οὗτοι ἀφορῶσι τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ προικίζων παραχωρεῖ μὲν κατὰ κυριότητα τὰ κτήματά του, διατηρεῖ δὲ ἁπλῶς ἐφ' ὅρου ζωῆς του τὴν ἐπικαρπίαν αὐτῶν.

»Ἐπειδή, ἀφοῦ τοιαύτη εἶναι ἡ μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων συμφωνία, εἶναι πάντη ἀδιάφορον ἂν ἤθελε συμβῇ, ὥστε οἱ σύζυγοι Δελιγιάννη ζῶντες νὰ διαθέσωσιν ἅπασαν τὴν περιουσίαν των, καὶ οὕτω μετὰ τὸν θάνατόν των νὰ μὴ μείνῃ διὰ προῖκα εἰς τὴν θυγατέρα των Μαρίαν τὸ παραμικρὸν, καθότι, τούτου δοθέντος, ὁ ἐφεσίβλητος καὶ ἡ σύζυγός του πρέπει νὰ μέμφωνται ἑαυτοὺς διὰ τὴν συμφωνίαν, τὴν ὁποίαν ἔκαμον.

»Ἐπειδὴ καὶ ὁ ἐφεσίβλητος δὲν ἐννόησε πραγματικῶς ὅτι, ἡ

σύζυγός του αὐτὴ μετὰ τὸν γάμον της κατέστη, δυνάμει τοῦ προμνησθέντος συμβολαίου, κυρία ἁπάσης τῆς πατρικῆς καὶ μητρικῆς της περιουσίας, καθότι μετὰ τὸν γάμον του, ὡς πληρεξούσιος τοῦ πενθεροῦ του Κανέλλου Δεληγιάνη, ἐδανείσθη δραχμὰς 2208 ἀπὸ τὸν Γιουσοὺφ ἀγᾶ Πισκερτζῆ, καὶ ὑπεθήκευσεν, εἰς τοῦτον, πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ δανείου του, διάφορα ἀκίνητα κτήματα, ἀπαρτίζοντα μέρος τῆς περιουσίας τοῦ Κανέλλου Δεληγιάννη, ὅπερ ἀναμφιβόλως δὲν ἤθελε συναινέσει νὰ πράξῃ ἐὰν ἐννόει ὅτι ἡ κυριότης αὐτῶν εἶχε μεταβιβασθῆ εἰς τὴν σύζυγόν του.

»Ἐπειδὴ ἡ σύνταξις τοῦ προικοσυμφώνου μεταξὺ τοῦ πενθεροῦ καὶ τοῦ γαμβροῦ ἐμφαίνει, ὅτι οὗτος ἠθέλησε νὰ ὁρισθῇ καὶ δοθῇ ἡ προίξ, καὶ δὲν ἠρκέσθη εἰς τὸ κληρονομικὸν τῆς συζύγου του δικαίωμα· ἑπομένως τὸ σύμφωνον αὐτό, ἑρμηνευόμενον καθ' ἑαυτό, συμφώνως μὲ τοὺς περὶ ἑρμηνευτικῆς κανόνας τοῦ δικαίου, ἐκ μὲν τῆς φράσεως «δίδουν εἰς προῖκα ἅπασαν τὴν ὑπάρχουσαν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν των» πρέπει νὰ ἐκληφθῇ διαλαμβάνον, ὅτι ἔδωκαν αὐτὴν ἐπελθόντος τοῦ γάμου, διότι κατὰ τὸν Ν. τοῦ Κ. 5 12 καὶ Ν. 22 συγχωρεῖται νὰ δοθῇ εἰς προῖκα ἅπασα ἡ περιουσία, ἐννοουμένου, ὅτι ὁ λαμβάνων ἀναδέχεται τὴν πληρωμὴν τῶν ὑπαρχόντων χρεῶν καὶ τὰ βάρη, ὅσα νομίμως ἐπίκεινται εἰς αὐτὴν (72 Βασ. 29 1)· ἐκ δὲ τῶν φράσεων περὶ ἐνοικιάσεως, καὶ συνδιαιτήσεως καὶ διατροφῆς, πρέπει νὰ ἐννοηθῇ, ὅτι οἱ πενθεροὶ ἐκράτησαν ἐφ' ὅρου ζωῆς τὴν χρῆσιν μέρους τῶν καρπῶν, ἀναλόγως μὲ τὰς φυσικὰς καὶ ἀνηκούσας εἰς τὴν τάξιν των χρείας συμμέτρως καὶ μὲ ἐκείνην τῶν συζύγων καὶ τῶν ἐπιγεννησομένων τέκνων, καὶ ἐκ τῆς φράσεως, ὅτι μετὰ τὸν θάνατόν των θέλει λάβει ἡ θυγάτηρ των εἰς τὴν κατοχὴν καὶ κυριότητά της τὴν ῥηθεῖσαν περιουσίαν, ὅτι ἐπρονόησε τήν τε κυριότητα καὶ τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν, ἣν ἤδη παρεκράτουν, διότι προκειμένου περὶ προικός, πᾶσα ἀμφιβολία πρέπει νὰ ἑρμηνευθῇ ὑπὲρ τῆς προικός, (70, Βασ. 29 1) καὶ διότι ἐναντία ταύτης ἑρμηνεία ἐπάγει εἰς ἄτοπα, καθ' ὅσον ἡ φράσις δίδουν εἰς προῖκα ἅπασαν τὴν ὑπάρχουσαν περιουσίαν ἤθελε ματαιωθῇ, καὶ γαμβρὸς ἀναδεχόμενος τὰ βάρη τοῦ γάμου, καὶ περὶ προικὸς συμφωνίαν, ἔπειτα ἤθελεν εὑρεθῇ χωρὶς προῖκα, καὶ ἡ γυνὴ ἐντελῶς ἄπροικος, ὅπερ ὁ νόμος ἀποκρούει· (Ν. 5 καὶ 12 Β. 29 5) καὶ ἐν γένει τὸ σύμφωνον ἤθελεν ὁλοσχερῶς ματαιωθῆ.

»Ἐπειδὴ κατὰ τὸν νόμον 28 Κ. 8 53 ἐπὶ δωρεῶν, προικὸς καὶ πωλήσεως, ἡ παρακατάσχεσις τῆς χρήσεως καὶ καρπῶν, ὡς ἐν

κανόνι, ἐκλαμβάνεται ἀντὶ παραδόσεως κατὰ συντομίαν, καὶ κατὰ τὸν Νόμ. 17 Κ. 5 12 πενθερὸς ἅπαξ εἰς προῖκα δοὺς πράγματα, καὶ παρακατασχὼν τὴν χρῆσιν, εἰ καὶ ἕτερον πωλήσει, οὐ βλάπτει τὰ τοῦ γαμβροῦ δίκαια, διότι τὸ δοθὲν εἰς προῖκα οὐκ ἐκποιεῖται, (22, 23, αὐτ.), ὅτι δὲ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὰ εἰρημένα κτήματα ἐδόθησαν εἰς προῖκα, ῥητῶς τοῦτο ἀναφέρεται ἐν τῷ προικοσυμφώνῳ, ἐν τῇ φράσει, δίδουν εἰς προῖκα.

Ἐπειδὴ ὁ κύριος Δεληγιάννης δὲν ἐδύνατο νὰ δώσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἑρμηνείαν εἰς τὸ ῥηθὲν συμβόλαιον ἐναντίαν τῆς ἀνωτέρω, διότι ἤθελεν ἐξελεγχθῇ ἐξαπατῶν τὸν γαμβρόν, καὶ διότι ἐὰν ἤθελε νὰ ἐπιφυλάξῃ εἰς ἑαυτὸν δικαιώματα τοιαῦτα, ἀπαλλοτριώσεως ἢ ὑποθηκεύσεως τῶν διδομένων εἰς προῖκα κτημάτων, καὶ διὰ μέλλοντα χρέη του ἐλευθέρως καὶ κατ' ἀρέσκειάν του, ἔπρεπε καὶ ὤφειλε νὰ ἐκφράσῃ ῥητῶς ἐν τῷ συμφώνῳ, τοῦτο δὲ μὴ ποιήσας δὲν δύναται ν' ἐπεκτείνῃ δι' ἑρμηνείας τὰ δικαιώματά του· ἐπομένως δὲν δύνανται καὶ οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ νὰ καταφύγωσιν εἰς τοιαύτην, πρὸς βλάβην τῆς προικός.

»Ἐπειδὴ ὁ Χρυσοσπάθης, ὡς μὲν σύζυγος ὀφείλει νὰ προστατεύῃ τὴν προῖκα, καὶ δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ συναινέσῃ οὔτε εἰς ἀπαλλοτρίωσιν, οὔτε εἰς ὑποθήκευσιν αὐτῆς, ἀτομικῶς δὲ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι συνέπραξε κατά τι εἰς τὰς πράξεις τοῦ κυρίου Δεληγιάννη, ἐμπορεῖ ν' ἀναδέχηται εὐθύνας προσωπικάς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν προκριματίζει τὴν προῖκα, τὴν ὁποίαν ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ συζύγου ὀφείλει νὰ διεκδικήσῃ.

»Ἐπειδὴ ὁ ἰσχυρισμὸς τῆς ἐκκαλούσης τραπέζης ὅτι ὁ Κανέλλος Δεληγιάννης, δολίως φερόμενος, ἐπροίκισε μὲ ὅλην του τὴν περιουσίαν τὴν θυγατέρα του Μαρίαν, εἶναι καὶ ἀόριστος καὶ ἀνυπόστατος, καθότι ἡ ἐκκαλοῦσα δὲν προσδιορίζει εἰς τί συνίσταται ὁ δόλος τοῦ Κανέλλου Δεληγιάννη, καὶ διότι τὸ δάνειον τῆς τραπέζης, περὶ οὗ ἤδη πρόκειται, ἐγένετο πολὺ μετὰ τὸ μνησθὲν προικοσύμφωνον καὶ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου τοῦ ἐφεσιβλήτου· εἰς τρόπον ὥστε δὲν στηρίζεται παντάπασιν ὁ ἰσχυρισμὸς τῆς ἐκκαλούσης ὅτι καὶ ὁ ἐφεσίβλητος συνέπραξεν εἰς τὸν δόλον, καθόσον μόνον οἱ προγενέστεροι τοῦ προμνησθέντος προικοσυμφώνου δανεισταὶ τοῦ Κ. Δεληγιάννη, ἐδύναντο νὰ προτείνωσι τοιοῦτον δόλον, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ μεταγενέστεροι αὐτοῦ».

§ 90. Ἄνευ ἐντολῆς (1), δύνασαι νὰ ὑποθηκεύσῃς ἀλλότριον;

(1) Ἐντολὴ cam libera potestate χορηγεῖ εἰς τὸν ἐντολοδόχον

Ἴδε ἀπόφασιν 823 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν λέξει ἐντολή (1).

τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιτρέψῃ ἐγγραφὴν ὑποθήκης ἐπὶ κτήματος τοῦ ἐντολέως; Πρβ. Παπαρρ. 2 σ. 113.

Ἡ 14127 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ εἰρημένον 528 συμβόλαιον, δυνάμει τοῦ ὁποίου ὁ Ρ ἐχορήγησε δικαίωμα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης, φέρει ἐπὶ γράμματος οὕτω «ἐμφανισθεὶς ὁ γνωστός μου· · ὡμολόγησεν, ὅτι ἀποκαθιστᾷ καὶ διορίζει ἐπίτροπον πληρεξούσιον ἀντιπρόσωπόν του τὸν Ρ, πρὸς τὸν ὁποῖον αὐτὸν πληρεξούσιόν του παρέχει τὴν πληρεξουσιότητα καὶ ἀπόλυτον ἰσχὺν τὸ νὰ παραλαμβάνῃ καὶ δίδῃ χρήματα, πράγματα καὶ λοιπά, νὰ δίδῃ ἐξοφλήσεις, νὰ ὑπογράφῃ ἔγγραφα, νὰ δέχηται καὶ κοινοποιῇ δικόγραφα, νὰ συμφωνῇ καὶ δίδῃ παρατάσεις προθεσμιῶν εἰς τὰς ἐκπνευσθείσας ἢ ἐκπνευσθησομένας διορίας τῶν πληρωμῶν, νὰ διαπραγματεύηται περὶ νέων προθεσμιῶν, δέχεται καὶ χορηγεῖ τοιαύτας πρὸς τοὺς αἰτοῦντας, νὰ ἐπιδίδῃ ἔγγραφα καὶ συναλλάγματα διὰ λογαριασμὸν τοῦ διαληφθέντος ἐντολέως του, καὶ ὑπογράφῃ αὐτά, νὰ ἐνεργῇ πράξεις συμβιβαστικάς, νὰ διορίζῃ, χρείας τυχούσης καὶ ἕτερον πληρεξούσιον ἢ δικηγόρον ἕνα ἢ περισσοτέρους πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων του, καὶ τῶν ἐκκρεμῶν ἤδη ἢ παρουσιασθησομένων ὑποθέσεων του, ἐφοδιάζων αὐτὸν τὸν πληρεξούσιον ἢ δικηγόρον μὲ ἰδίαν ἢ πλέον περιωρισμένην ἢ πλέον ἐκτεταμένην πληρεξουσιότητα καὶ εἰς πάντα βαθμὸν δικαστηρίου, ἐν γένει πράξῃ διὰ τῆς παρούσης γενικῆς καὶ εἰδικῆς πληρεξουσιότητος, ὁπόσα ὁ ἴδιος ἐπιτρέπων Κύριος Ι παρὼν ἤθελε πράξει, καὶ ὑπόσχεται τὴν πλήρη ἀποδοχὴν τῶν παρ' αὐτοῦ πραχθησομένων».

»Ἐπειδὴ ἡ πληρεξουσιότης αὕτη, δι' ἧς παρέχεται τῷ Ρ ἰσχὺς

---

(1) Περὶ ὑποθηκεύσεως ἀλλοτρίου πράγματος κατ' ἐντολὴν τοῦ ἰδιοκτήτου, ὅρα τὴν 317 τοῦ 1864 πολιτικὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν. Πρβλ. Δαλλ. λέξ. priv et hyp. § 1223 ἑπόμ. ὡς πρὸς τὸ γ. δ.

Τρίτος δύναται, χάριν ἄλλου, νὰ ὑποθηκεύσῃ τὸ κτῆμά του χωρὶς νὰ ὑποχρεώσῃ ἑαυτόν. Δαλλ. λέξ. privilèges et hyp. ἀριθ. 728.

§ 91. Ἡ ἰδιωτικὴ θέλησις πῶς ἐκφράζεται; ἡ ἰδιωτικὴ θέλησις δύναται νὰ ἐκφρασθῇ ἢ διὰ διαθήκης, ἢ διὰ συμφωνίας· ὁ

τοῦ νὰ παραλαμβάνῃ καὶ δίδῃ χρήματα καὶ πράγματα εἶναι πληρεξουσιότης δοθεῖσα μὲ πλήρη ἐλευθερίαν (mand. cum libera potostate) καὶ ἠδύνατό τις εἰπεῖν, ὅτι ὡς τοιαύτη παρέχει τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐκποιεῖν καὶ τοῦ ὑποθηκεύειν, τὸ δὲ ἄρθρον 97 τῆς πολ. δικον. ἀφορᾷ δικαστικὰς πράξεις. Μολοντοῦτο,

»Ἐπειδὴ τὸ πληρεξούσιον αὐτὸ ὡς ἐντολὴ γενικὴ δὲν προςδίδει ὅμως τῷ ἐντολοδόχῳ δικαίωμα νὰ ἐκποιῇ ἢ νὰ ὑποθηκεύῃ τὰ κτήματα τοῦ ἐντολέως, διότι 1) ὅταν πρόκηται περὶ ἐκποιήσεως, ἀπαιτεῖται, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον, εἰδικὴ ἐντολή. τεμ. 63 Πανδ. (3, 3)· 2)· κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐντολῆς, ὁ ἐντολοδόχος πρέπει νὰ περιορίζηται ἐντὸς τῶν ὁρίων της ἐξουσίας του, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἐντολοδόχος, ὅσον γενικὴ καὶ ἂν ἦναι ἡ ἐντολή του, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα εἰμὴ τῆς διαχειρίσεως, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ τῆς ἐκποιήσεως, ἡ δὲ ἐκποίησις τῶν καρπῶν ἐπιτρέπεται ὡς πραγμάτων ὑποκειμένων εἰς φθοράν, καὶ τοιοῦτος ἐν τουτοις καθολικὸς ἐπίτροπος δὲν φαίνεται ὁ Ρ.

»Ἐντεῦθεν δ' ἕπεται, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ καθολικὸς ἐντολοδόχος, ἂν πωλήσῃ ἄλλα ἀντικείμενα, ἡ πώλησις εἶναι ἄκυρος, ἡ γνώμη δὲ ὅτι ὁ cum bilera adminiﬆatione πληρεξούσιος ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκποιεῖν, εἶναι ἐσφαλμένη, ὡς ὑποστηρίζει διὰ μακρῶν ὁ Δονέλλος, ὁ δὲ Molitor (mandat § 725) προσθέτει τάδε ......

«Τοιαύτην δ' ἑρμηνείαν εὑρίσκετε καὶ εἰς τὴν σημείωσιν τοῦ ἀντιστοιχοῦντος χωρίου τῶν Βασιλικῶν, ἔνθα εὕρηνται ταῦτα.....

»Ἡ νεωτέρα δὲ νομοθεσία τῆς Ἑλλάδος ἦρε πᾶσαν περὶ τούτου διένεξιν, ὡς ἔπραξε καὶ ὁ γαλλικὸς νόμος ἐν τῷ ἄρθρῳ 1988 (Molitor mandat § 726). Καὶ τῳόντι, τὸ μὲν ἄρθρον 97 τῆς πολιτ. δικονομίας ἀπαιτεῖ εἰδικὴν πληρεξουσιότητα διὰ νὰ γίνηται ἐκποίησις, τὸ δὲ ἄρθρον 59 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ἀπαιτεῖ νὰ ἔχῃ εἰδικὴν ἐντολὴν ἐκεῖνος, ὅςτις ἐπιτροπικῶς, ἤτοι ὡς πληρεξούσιος, μέλλει νὰ ὑποχρεώσῃ ἄλλον· ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως ὁ Ρ δὲν εἶχε τοιαύτην εἰδικὴν ἐντολὴν, ὥςτε νὰ ἐπιτρέψῃ ἐγγραφὴν ὑποθήκης εἰς ἀλλότριον κτῆμα· οὐκ ὀρθῶς δὲ διατείνεται ὁ Ι, ὅτι εἰς τὴν πληρεξουσιότητα τοῦ παραλαμβάνειν καὶ δίδειν χρήματα, πράγματα καὶ λοιπὰ, τοῦ ἐκδίδειν ἔγγραφα καὶ συναλλάγματα ἐν ὀνόματι καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἐντολέως του, τοῦ ἐνεργεῖν συμ-

γαλλικὸς νόμος ἀναγνωρίζει μόνην τὴν συμφωνίαν, χωρὶς ἐκ τούτου νὰ γεννᾶται περιορισμός· ἡ δὲ διαθήκη πολλάκις ἀποτυγχάνει τοῦ σκοποῦ της, ὡς διὰ μακρῶν ἐκτίθησιν ὁ Καλλ. 6. § 438. Μὲ τὸ σύστημα τῆς δημοσιότητος καὶ εἰδικότητος εἶναι ἀσυμβίβαστος ἡ διὰ διαθήκης παραχώρησις, ἣν ἀναγνωρίζει μὲν καὶ ὁ Βαυαρικὸς νόμος (ἄρθρον, 3), ὅςτις ὅμως δὲν ἔχει τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν ἡμετέρου νόμου.

§ 92. Τὸ ἔγγραφον πρέπει νὰ ἦναι ἐπίσημον.

Τὸ ἄρθρον 19 ὑποθ. ἀφορᾷ τὰς ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως ὑποθήκας, ἂν καὶ ἐτέθη μεταξὺ τῶν γενικῶν περὶ ἐγγραφῆς διατάξεων.

Αἱ διαθῆκαι καὶ αἱ συμφωνίαι δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης, ὅταν τὸ περὶ αὐτῶν ἔγγραφον δὲν ἦναι ἐπίσημον, ἤτοι (ἄρθρον 42 περὶ χαρτ.) ἐνώπιον συμβολαιογράφου συντεταγμένον· ἐκ τούτων δ' ἕπεται, ὅτι ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ἐθεωρήθη παρὰ συμβολαιογράφου (πολ. 413) ἢ τὸ ὁποῖον ἀναγνωρισθὲν ἀπέκτησε τὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν δημοσίου ἐγγράφου (412 πολιτ.) δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης (1). Πρβλ. Καλλ. 6. § 439 καὶ Δαλλ. § 1243 περὶ προν. καὶ ὑπ.

βιβαστικὰς πράξεις καὶ ἐν γένει τοῦ πράττειν ὅσα ὁ ἴδιος ἤθελε πράξει, περιέχεται καὶ ἡ πρὸς ὑποθήκην εἰδικὴ ἐντολή· τοῦτο μὲν διότι αἱ προμνησθεῖσαι πράξεις δύνανται νὰ ὦσι καὶ ἄσχετοι μὲ τὰς ὑποθηκικὰς ὑποχρεώσεις, τοῦτο δὲ διότι αὐτὸς ὁ νόμος (ἄρθρον 97 πολ. δικ. 59 ὑποθ.) κάμνει ῥητῶς τὴν διάκρισιν ταύτην διαστέλλων τὴν παραλαβὴν χρημάτων, ἐγγράφων κτλ. ἀπὸ τὴν τῆς ἐκποιήσεως καὶ ὑποθηκεύσεως, ἀπαιτῶν εἰδικὴν ἐντολὴν, ὡς εἰδικώτερον ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω, καὶ ὡς σκέπτεται τὸ πρωτοδικεῖον ἐν ταῖς σκέψεσι 6, 7, 8, 9 τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως, σκέψεις, ἃς ὡς ὀρθὰς δέχεται καὶ τὸ δικαστήριον τοῦτο.

»Ἐπειδὴ αἱ εἰρημέναι νομικαὶ διατάξεις ἀπαιτοῦσι ῥητὴν εἰδικὴν ἐντολὴν πρὸς ἐκποίησιν καὶ ὑποθήκευσιν· τοιαύτη δὲ ῥητὴ ἐντολὴ δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου».—Πρβ. τὴν 132 τοῦ 56 ἀπ. ΑΠ. ἐν Εὐρ. 20 σ. 366 ἑπ.

(1) Πρβ. δὲ Ζαχ. § 266 σημ. 14. Πρὸς ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης ἀπαιτεῖται ἐπίσημον ἔγγραφον· τὸ δὲ περὶ τοῦ χρέους δύναται νὰ ἦναι καὶ ἰδιωτικόν. αὐτόθι καὶ Persil εἰς τὸ ἄρθρ. 2127 ἀριθ. 7.

— Παράδοσις ἐπὶ ὑποθηκῶν οὔτε παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις αὐτοῖς

§ 93. ὅρα τὸ ἐν τῷ ἀνωτέρω § 43 ζήτημα περὶ βασιλικῶν διαταγμάτων, ὅπερ, οἰκονομίας χάριν, δὲν ἐπαναλαμβάνω καὶ ἐνταῦθα.

§ 94. Ἡ ὑποθήκη, ἣν συνομολογεῖ ὁ ὀφειλέτης, εἶναι ἄκυρος διὰ τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι δὲν συνέπραξεν ὁ δανειστής; οὐχί, διότι τὸ συνάλλαγμα εἶναι ἑτεροβαρές. Ἀπόφασις 369 τοῦ 54 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (νομ. σ. 5912). Ἄρα δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ ὑποθήκη, ἥτις ἐνεγράφη δυνάμει ἐπισήμου συμβολαίου (ἄρθρον 5 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου καὶ 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου), εἰς τὸ ὁποῖον δὲν συνέπραξεν ὁ πιστωτής, ὅςτις ὅμως τὸ ἀπεδέχθη κατόπιν· ἡ ἀποδοχὴ δὲ δύναται νὰ προκύψῃ εἴτε ἐκ ῥητῶν πράξεων, εἴτε καὶ σιωπηρῶς, μὴ ἀπαιτοῦντος τοῦ νόμου νὰ δηλοῦται ἡ ἀποδοχὴ δι' ἐπισήμου ἐγγράφου, οὐδ' ἔχουν ἐνταῦθα ἐπιῤῥοὴν αἱ περὶ δωρεῶν ἐξαιρετικαὶ διατάξεις· ἡ ἐκ μέρους δὲ τοῦ πιστωτοῦ ἀποδοχὴ ἀνατρέχει (ὅρα ἀνωτέρω σελ. 54 σημ. 7 τρὶς) εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης. Ἀπ. πολιτικὴ ΑΠ. 239 τοῦ 64, φέρουσα·

ἀπητεῖτο. τεμ. 1 Π. de pign. act. Ἄλλως ἐπὶ ἐνεχύρων. τεμ. 9 §2 αὐτόθ. οὐ μόνον ἐκ τῆς ἁπλῆς συμβάσεως ἐγεννᾶτο ἐν Ῥώμῃ ἡ ὑποθήκη (τεμ. 17 § 2 Π. de pact.), ἀλλ' ἡ σύμβασις ἐγίνετο καὶ προφορικῶς. τεμ. 4 Π. de pig. καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου. διάτ. 11 (8, 18) Κ. Ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 2440 τοῦ 42 νομ. σ. 3402.

— Κατὰ τί οἱ αὐτοκράτορες ἐκαινοτόμησαν; διάτ. 11 Κωδ. qui pot. in pig. καὶ Νεαρὰ 73 κεφ. 1 καὶ 2. Τροπλ. ἀριθ. 503. ὁ ἡμέτερος περὶ ὑποθηκῶν ἐν ἄρθρῳ 19 καὶ ὁ γαλλικὸς ἀστυκὸς Κώδηξ ἐν ἄρθρῳ 2127 ἀπαιτοῦσιν ἐπίσημον ἔγγραφον.

— Δύναται νὰ ἐγγραφῇ ὑποθήκη ὅταν αὕτη συνωμολόγηται ἐν ἰδιωτικῷ ἐγγράφῳ, ὃ ἀνεγνωρίσθη ἐνώπιον συμβολαιογράφου, ἢ ὃ παρεκατετέθη εἰς συμβολαιογράφον ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ; Δαλλ. priv. et hyp. ἀρ. 1243 ἑπ. Πρβ. τὸν ὧδε § 92.

— Ἂν δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ὑπεσχέθη ὁ ὀφειλέτης ν' ἀσφαλίσῃ τὸν πιστωτὴν δι' ὑποθήκης, ἔχει οὗτος ἀγωγὴν ἵνα καταναγκάσῃ εἰς τοῦτο τὸν ὀφειλέτην; Ναί, λέγουν οἱ Γάλλοι. Δαλλ. αὐτ. § 1256 ἑπ.

Τὸ περὶ ὑποθήκης συμβόλαιον δύναται νὰ γίνῃ χωριστὰ ἀπὸ τοῦ περὶ τοῦ χρέους. αὐτ. § 1260.

«Ἐπειδή, κατὰ γενικὸν κανόνα (1), ἡ διομολόγησις χρέους, πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ ὁποίου ὁ ὀφειλέτης χορηγεῖ τῷ πιστωτῇ καὶ δικαίωμα ἐγγραφῆς ὑποθήκης, δύναται νὰ γίνῃ καὶ μονομερῶς, ἤτοι ἄνευ τῆς ἐν τῇ διομολογήσει συμμετοχῆς τοῦ πιστωτοῦ, οὐδεμία

---

(1) Οἱ λόγοι τῆς ἀναιρέσεως ἔχουσιν οὕτως·

«Ἐπειδὴ ὡς πρὸς μὲν τὴν ὑπ' ἀριθ. 369 ἀπόφασιν τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε τὸν νόμον 61 § 1 Π. de pactis καὶ τὰ ἄρθρα 15 καὶ 19 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν, διότι εἴτε περὶ μονομεροῦς συμφωνίας, εἴτε περὶ ἀμφοτεροβαροῦς, εἴτε πραγματικῆς ἢ συναινετικῆς, ἀπαιτεῖται πρὸς σύστασίν της ἡ συνδρομὴ τῆς θελήσεως ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἡ δὲ μονομερὴς διομολόγησις οἱαδήποτε εἶναι ἄκυρος, διότι δὲν συνίστησι συμφωνίαν. Παρεβίασε δὲ καὶ τὰ ἄρθρα 15 καὶ 16 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, καθ' ὃ ἡ διομολόγησις τῆς συμφωνίας μόνον διὰ συμφωνίας ἐπιτρέπεται. Καὶ αὐτὴ ἡ γαλλικὴ νομοθεσία, ἂν καὶ διαφέρουσα τῆς σχετικῆς διατάξεως τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου πρὸς τὴν ἰδικήν μας, διότι ἀντὶ συμφωνίας περιέχει πρᾶξιν, οὐχ ἧττον ὡς ἐκ τῶν ἀναντιῤῥήτων ἀρχῶν τοῦ δικαίου ἀποκρούει τὴν διὰ μονομερῶν πρᾶξιν διομολόγησιν, καὶ ἀπαιτεῖ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀποδοχῆς, ἐνῷ παρ' ἡμῖν, ὡς ἐκ τῶν ἐπικρατουσῶν ἀρχῶν τοῦ ῥωμ. δικαίου, ἀναποδράστως ἀπαιτεῖται ἡ συνδρομὴ τῶν θελήσεων τοῦ τε ὀφειλέτου καὶ δανειστοῦ.

«Ἐπεδὴ προςέτι καὶ αἱ δύο αὗται ἀποφάσεις, ἐνῷ ἰσχυρίσθη ὁ.. ὅτι ἡ ἀνάκλησις ἐπῆλθε πρὸ πάσης ἀποδοχῆς, δὲν ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὸν ἰσχυρισμόν του τοῦτον, οὔτε τὸν δικαιολογοῦν, δὲν δύναται δὲ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπάντησις ἡ περικοπὴ ἡ περιεχομένη ἐν τῷ τέλει τῆς πρώτης σκέψεως τῆς διαληφθείσης ὑπ' ἀρ. θ. 385 ἀποφάσεως «ὅτι ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ἐπιτρεπούσης νὰ διομολογηθῇ ὑποθήκη καὶ διὰ διαθήκης, ῥητῶς προκύπτει, ὅτι ἡ διομολόγησις τῆς ὑποθήκης δύναται νὰ γίνῃ μονομερῶς ἄνευ τῆς συμπράξεως τοῦ δανειστοῦ, ἀφ' οὗ δὲ οὗτος, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου παραδέχεται αὐτήν, οὔτε ἡ διομολόγησις, οὔτε τρίτος τις δύναται νὰ προςβάλῃ αὐτὴν διὰ τοιοῦτον λόγον», διότι ἐνταῦθα ὁ λόγος περιστρέφεται περὶ ἀποδοχῆς ἤδη διδομένης καὶ οὐχὶ περὶ ἀνακλήσεως προγεγονυΐας καὶ παρελθούσης, καὶ τὸ ἐφετεῖον, ὡς νὰ μὴ ὑπῆρξεν ἀνάκλησις, συμπεραίνει ὅτι ἀφ' οὗ δέχεται τὴν διομολόγησιν ὁ Ἀναγνωστόπουλος δὲν δύναται νὰ τὴν προςβάλλῃ, ἐνῷ ἐπρόκειτο, ἐάν, προηγηθείσης ἀνακλήσεως, δύναται

δὲ τοῦ νόμου διάταξις ὑποχρεοῖ αὐτὸν ν' ἀποδεχθῇ τὴν διομολόγησιν ταύτην δι' ἐπισήμου ἐγγράφου (ἐνώπιον, δηλαδή, συμβολαιογράφου συντεταγμένου) μὴ ἐχουσῶν ἐνταῦθα ἐφαρμογήν τινα τῶν εἰδικῶς περὶ δωρεῶν ὡρισμένων· ὥστε ἡ τῆς διομολογήσεως ἐκείνης ἀποδοχὴ δύναται νὰ γίνῃ εἴτε ῥητῶς, εἴτε σιωπηρῶς, ἡ δὲ ἐκ μέρους τοῦ πιστωτοῦ ἀποδοχὴ τῆς διομολογηθείσης ἐγγραφῆς ὑποθήκης ἀνατρέχει ἀναγκαίως εἰς τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ ὀφειλέτης ὑπὲρ αὐτοῦ ἐξετέλεσε τὴν ἐγγραφὴν αὐτῆς. Ἄρα τὸ ἐφετεῖον, ἀποφηνάμενον, ὅτι δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ ὑποθήκη, ἡ ἐγγραφεῖσα δυνάμει τοῦ εἰρημένου συμβολαίου, καίτοι μὴ συμπράξαντος εἰς αὐτὸ τοῦ πιστωτοῦ Ν. Ἀναγνωστοπούλου, οὐδεμίαν τοῦ νόμου διάταξιν παρεβίασε, τοῦ νόμου ὁρίζοντος ἁπλῶς, ὅτι ὁ ὀφειλέτης δύναται νὰ διομολογήσῃ ὑποθήκην δι' ἐγγράφου ἐνώπιον συμβολαιογράφου συντεταγμένου (ἄρθρον 15 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου καὶ 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου)· ὡσαύτως δὲ τὸ ἐφετεῖον δὲν παρεβίασε διάταξίν τινα τοῦ νόμου, ἀποφηνάμενον διὰ τῶν προσβαλλομένων ἀποφάσεων αὐτοῦ ὑπ' ἀριθ. 385 τοῦ 1860 καὶ 181 τοῦ 1863, ὅτι ὁ Ἀναγνωστόπουλος, ὑποστηρίζων ἐν τῇ δίκῃ τὸ ἔγκυρον τοῦ συμβολαίου καὶ τῆς ὑποθήκης κατὰ τῆς ἀμφισβητήσεως τοῦ ἀντιδίκου, ἀποδέχεται ἐκ τούτου τὰς πράξεις ταύτας, καὶ ἐντεῦθεν προκύπτει, ὡς τὸ ἐφετεῖον ἐκτίθησιν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ἀπεδέχθη οὗτος τό τε συμβόλαιον καὶ τὴν ὑποθήκην, τὴν ὁποίαν ἔκτοτε παρεχώρησαν οἱ ὀφειλέται. Τὸ ἐφετεῖον δὲ, βεβαιόνον ἀφ' ἑνὸς τὴν ἀποδοχὴν, περὶ ἧς ὁ λόγος, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῆς, καὶ ἐκθέτον τὸν λόγον τῆς πεποιθήσεώς του ταύτης, ἀποκρούει διὰ τούτων συνεπτυγμένως μὲν, ἀλλ' οὐχ ἧττον σαφῶς, τὰς ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος ὑποβληθείσας προτάσεις, ὅτι ἡ ἀποδοχὴ ἔπρεπε νὰ γίνῃ δι' ἐπισήμου ἐγγράφου, ὅτι καμμίαν ἀποδοχὴν δὲν ἔκαμεν ὁ ἀναιρεσίβλητος, διότι (ὡς ὁ ἀναιρεσείων ἀξιοῖ), πρὶν ἔτι ἐκφρασθῇ, προσεβλήθη τὸ κῦρος, καὶ διότι πᾶσα μετὰ τὴν πτώχευσιν τῶν ὀφειλε-

---

πλέον νὰ γίνῃ ἀποδοχή· ἄλλως τε αἱ ἀποφάσεις αὗται προϋποτιθέμεναι τῆς ἀνακλήσεως, ἡ ὁποία δὲν δύναται νὰ φιλονεικηθῇ, ὡς μὴ ἀναιρούντος αὐτὴν τοῦ ἐφετείου, παραβιάζουσι τὰ ἄρθρα 270, 265 καὶ 266 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθ' ἃ πρὶν τῆς ἀποδοχῆς κεκτημένον δικαίωμα δὲν συνίστησιν ἡ ἐξώδικος ὁμολογία ἢ ἡ μονομερὴς ὑπόσχεσις, καὶ, ἀνακληθείσης ταύτης, πᾶσα ἐπιγενομένη ἀποδοχὴ οὐδεμίαν νομικὴν συνέπειαν ἔχει.

τῶν δήλωσις δὲν ἔχει ἀποτέλεσμα· ὥςτε ἀνυπόστατός ἐστιν ὁ εἰς τὴν ἐναντίαν βάσιν στηριζόμενος τοῦ ἀναιρεσείοντος λόγος» ὅρα καὶ τὴν 5 αἰτιολ. τῆς ἀποφ. κατ. § 121) (1).

§ 95. Ἡ ἐντολὴ περὶ παραχωρήσεως ὑποθήκης πρέπει νὰ δίδηται δι' ἐπισήμου ἐγγράφου; (2).

Ὁ Μερλῖνος (rép. λέξ. ὑποθήκη τμῆμ. 2 § 2 ἄρθρον 10) πρῶτος ὑπεστήριξε τὴν καταφατικὴν λύσιν· τὴν γνώμην του ἠκολούθησαν πολλοί, ἐσχάτως δὲ τὸ ἐν Riom ἐφετεῖον, διὰ τῆς ἀπὸ 31 Ἰουλίου 1851 ἀποφάσεώς του, τὴν γνώμην αὐτὴν ἠκολούθησεν. Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη, ἡ συμφωνοῦσα μᾶλλον μὲ τὴν αὐστηρότητα τῶν ἀρχῶν τοῦ δικαίου, δὲν ὑπερίσχυσεν εἰς τὰ γαλλικὰ δικαστήρια, καὶ ἀποδοκιμάζεται ὑπὸ τοῦ Ἀκυρωτικοῦ καὶ πολλῶν συγγραφέων. (rep. de Vill. λ. acte notariè ἀρ. 26.—Persil reg. hyp. ἄρθρον 2127 ἀριθ. 6.—Durant. τ. 19, ἀριθ. 357 bis.—Tropl. hyp. 2, ἀριθ. 510. rej. 27 Μαΐου 1819—rej. 4 Ἰουλίου 1827).

Ἀνακεφαλαίωσιν ἴδε εἰς τὴν revue crit. τοῦ 1852 σελ. 201 ἐπ. καὶ εἰς τὸν § 266 σημ. 15 τοῦ Ζαχαρίου.

§ 96. Τὰ ἐν ἀλλοδαπῇ συντεταγμένα ἔγγραφα; Ἔγγραφα συνταχθέντα εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν χρησιμεύουσι πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης; ἡ τοῦ νόμου σιωπὴ (3) μᾶς ὁδηγεῖ νὰ ἐφαρμόσωμεν ἐνταῦθα τὸ κοινὸν δίκαιον (386, 858 πολ.)· ὥςτε τὰ γενόμενα ἐν ἀλλοδαπῇ ἔγγραφα (διαθῆκαι ἢ συμφωνίαι), τὰ συντεταγμένα κατὰ τοὺς αὐτόθι ἰσχύοντας τύπους, ἐξομοιοῦνται μὲ τὰ ἡμεδαπά, καὶ μάλιστα, ὅταν ἦναι δημόσια ἔγγραφα, περιάπτεται εἰς αὐτὰ καὶ ὁ τύπος τῆς ἐκτελέσεως· κατὰ περίεργον δὲ σύμπτωσιν, τὸ ἄρθρον

---

(1) Πρβλ. Δαλλ. λέξ. priv. et hyp. ἀριθ. 1236 ἑπόμ. 1260 ἑπόμ.

(2) Πρβ. Δαλλ. λ. priv et hyp. § 1263 ἐπ.

(3) Κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον, τὰ ἐν ἀλλοδαπῇ συνταχθέντα ἔγγραφα δὲν χρησιμεύουν πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης, ἐξαιρουμένων τῶν διὰ συνθηκῶν ὡρισμένων. (2128 γ. κ.). Πρβλ. Ζαχαρίαν γ. π. κ. § 32 καὶ 266 ἐν τέλει. Ἴδε ἐπίκρισιν τοῦ Τροπλ. ἐν § 511 τοῦ περὶ ὑποθ. Πρβ. Δαλλ. λ. priv et hyp. § 1279 ἐπ. καὶ 749 ἐπ. ἔνθα ἐξετάζει καὶ τὸ ζήτημα ἂν ἡ ὑποθήκη ἦναι τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου—καὶ ἂν οἱ ἀλλοδαποί, ἵνα ἐγγράψωσιν ὑποθήκην ἐν Γαλλίᾳ, πρέπει νὰ συμμορφωθῶσι τοῖς γαλλικοῖς νόμοις. Γαμικὰ ἐν ἀλλοδαπῇ συνταχθέντα συμβόλαια ἐπάγονται ὑποθήκην νόμιμον ἐν Ἑλλάδι; Δαλλ. § 1283.

858 μεταχειρίζεται τὴν λέξιν ἐπίσημα, ὅ, κατὰ τὸ γερμανικὸν κείμενον, σημαίνει τὰ ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου (1) ὑπαλλήλου συνταττόμενα ἔγγραφα (2). Πρβ. Καλλ. β. § 440.

---

(1) Ἁρμόδιαι πρὸς σύνταξιν συμβολαιογραφικῶν ἐγγράφων εἰσὶ καὶ αἱ προξενικαὶ τῆς Ἑλλάδος ἀρχαί. ἄρθρον 2 τοῦ περὶ δικαιοδοσίας τῶν προξένων νόμου τῆς 29 Ὀκτωβρίου 1856.

(2) Ὅρα ἀνωτέρω § 52. Εἶναι ὅμως πρόδηλον ὅτι αἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἰσχύουσαι διατυπώσεις δὲν ἀρκοῦν, ὅταν ὁ ἐγχώριος νόμος ἀπαιτῇ καὶ διατυπώσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἐπωφελῶς καὶ σκοπίμως ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ· οἷον αἱ περὶ μεταγραφῆς διατάξεις· αὗται, καὶ αἱ ταύτῃ ὅμοιαι (2134 γ. κ.) εἰσὶ διατάξεις παρακολουθοῦσαι τὸν περὶ πραγματικῶν νόμων θεσμόν, ὅςτις ἐφαρμόζεται εἰς ὅλα τὰ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἀκίνητα (α).

Ἰσχύει ὑποθήκη ἐπὶ ἀκινήτου κειμένου ἐν ἀλλοδαπῇ, ὅταν τὸ ἐν Ἑλλάδι γενόμενον συμβόλαιον δὲν συνετάχθη κατὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντας τύπους; Ἐν ἄλλαις λέξεσι, δύναταί τις νὰ μεταβιβάσῃ εἰς ἄλλον τὴν ἐν Ἑλλάδι ἀκίνητον περιουσίαν του δυνάμει ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, συντεταγμένου μετὰ τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον; Ὄχι, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 890 τοῦ 1854 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

Ὁ τύπος λοιπὸν τῶν ἐγγράφων διέπεται ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ τόπου, ἔνθα ἐγένοντο, ἐπιφυλαττομένων μόνον ἐκείνων τῶν προσθηκῶν, αἱ ὁποῖαι ἤθελον ἀπαιτεῖσθαι πρὸς συμπλήρωσιν ὑπὸ τῶν νόμων τῆς χώρας, ἐν ᾗ πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ πρᾶξις. Ἐὰν ὅμως νόμος τις ἀπαιτῇ περὶ τοῦ κύρους πράξεώς τινος καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς τὴν ἐνέργειαν ὡρισμένων ἐγχωρίων ἀρχῶν, ὅπερ πολλάκις γίνεται ἀντικείμενον ἑρμηνείας, βεβαίως δὲν δύνανται νὰ ἐκπροσωπηθῶσιν αἱ τοιαῦται ἀρχαὶ παρ' ἀλλοδαπῶν, ἔστω καὶ ἰσοβάθμων ἀρχῶν (β)· ὥςτε ὁ κανών, ὅτι ὁ τύπος ῥυθμίζεται κατὰ τὸν τόπον, δὲν εφαρμόζεται ὅταν ὑπάρχωσιν ἐπιτακτικαὶ διατάξεις, καθ' ἃς ἐπὶ εἰδικῶν πράξεων ἀπαιτοῦνται

(α) Demolombe α. § 107. Φελ. § 88. Σαριπόλου περὶ διεθν. δικαίου σελ. 301· οὗτος ἀναφέρει ὡς παράδειγμα γάμον Ἕλληνος γενόμενον ἄνευ εὐλογίας. Πρβ. ἀν, § 54 ἐπ.

(β) Παραδ. εἰς Foelix σ. 498 ἐπ. Ἐφητ· § 38, γ.

§ 97. Τὸ ἐπίσημον ἔγγραφον πρέπει νὰ περιγράφῃ (1) διακεκριμένως τὸ εἶδος καὶ τὴν θέσιν ἑκάστου τῶν διδομένων εἰς ὑποθήκην ἀκινήτων (2)· ἐπὶ μελλόντων δὲ κτημάτων (ἤτοι προςδοκωμένων ...

ὡρισμένοι τύποι (α). Κατὰ τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον (ἄρθρον 42) προικοσύμφωνα, ἔγγραφα δωρήσεως, διανομῆς καὶ ὑποθήκης, καὶ συμβόλαια μεταβιβαστικὰ κατοχῆς καὶ κυριότητος εἶναι ἄκυρα μὴ γενόμενα ἐνώπιον συμβολαιογράφου· ἔγγραφα λοιπὸν γενόμενα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ περὶ ἀκινήτων κειμένων ἐν Ἑλλάδι, δὲν ἔχουν ἰσχὺν ἰδιωτικὰ ὄντα, ἐν ᾧ τὰ δημόσια ἔχουν οἵαν καὶ τὰ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἰσχὺν, ὅταν κηρυχθῶσιν ἐκτελεστά (β). Πρβ. Θέμ. τ. 8 σ. 423 καὶ 435.

(1) Πρβ. Δαλλ. § 1286 ἑπ. Ζαχ. § 266 ἐδ. 3. Διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου δύναται νὰ χορηγηθῇ δικαίωμα ἐγγραφῆς ὑποθήκης ἐπὶ πλειόνων κτημάτων.

(2) Τίνες δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἔλλειψιν τῆς εἰδικεύσεως; Δαλλ. § 1299 ἑπ.

— Ἵνα ἰσχύῃ ἡ ἐγγραφὴ ὑποθήκης, ἀπαιτεῖται ἡ περιγραφὴ ἑκάστου τῶν ὑποκειμένων καὶ ἐπικειμένων τοῦ ὑπεγγύου ἀκινήτου; Ἀπ. ΑΠ. 173 τοῦ 59 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ 807 καὶ 811 ἄρθρα τῆς πολιτικῆς δικονομίας, λόγος ἀναιρέσεως δὲν εἶναι δεκτὸς, ἐὰν προηγουμένως περὶ αὐτοῦ δὲν ἀποφασίσῃ τὸ ἀνεκκλήτως δικάζον δικαστήριον· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὅπως ἐκ τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεως καὶ ἐκ τῶν ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου ὑποβληθεισῶν προτάσεων τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐξάγεται, οὗτος ἐζήτησε 1) νὰ θεωρηθῇ ἐντελῶς ἄκυρος ἡ ὑποθήκη τοῦ Βυύρου ὡς μὴ φέρουσα ἀκριβῆ περιγραφὴν τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος, καὶ, ἐπιβοηθητικῶς 2) νὰ προτιμηθῇ εἰς τὸ

(α) Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9926 ἐν § 110. Εὑρετ. τ. 11 σ. 167 Voet § 14. Foelix § 58. Σαριπόλου σελ. 131 τόμ. 1. Ἀντιδοξεῖ ὁ Savigny 8 § 381, μὴ παραδεχόμενος λόγους ταμιευτικοὺς πρὸς ἀκύρωσιν νομικῶν πράξεων. Ἀλλὰ, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Καλλιγᾶς, δὲν προκαλοῦσι τὴν ἐξαίρεσιν μόνοι αὐτοὶ οἱ λόγοι.

(β) Καλλ. § 115. Οὕτως ἀπεφήναντο καὶ οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται περὶ ἐγγράφου ἀφορῶντος παραχώρησιν ὑποθήκης διὰ τῆς 7243.

μένων, ἃ διακεκριμμένως δὲν περιγράφονται κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν θέσιν των) δὲν δύναται κανεὶς νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην.

Οὕτω φέρει τὸ ἄρθρον 19 ὑποθ. ὅπερ ὁ Καλλιγᾶς διὰ μακρῶν καὶ ὀρθῶν παρατηρήσεων ἐπικρίνει ἐν § 441, μὴ ὑπάρχοντος λόγου

ἐκπλειστηρίασμα τῆς οἰκίας, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι εἰς αὐτὴν δὲν ἐκτείνεται ἡ ὑποθήκη τοῦ Βούρου, τὸ δ' ἐφετεῖον παραδεχθὲν τὴν ἐπιβοηθητικὴν πρότασίν του διέταξε τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς οἰκίας, ἀλλὰ δὲν σκέπτεται, οὔτε ἀποφασίζει τι ἐπὶ τῆς κυρίας προτάσεώς του, διότι οὐδεμίαν σκέψιν ἢ διάταξιν περιέχει ἡ ἀπόφασίς του. Εἰς δὲ τὴν σκέψιν ὅτι ὁ Βοῦρος ἐνέγραψεν ὑποθήκην οὐχὶ ἐπὶ τῆς οἰκίας, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου τῆς ἀποθήκης καὶ λοιπῶν παραρτημάτων αὐτῆς, δὲν περιέχεται ἡ ἰδέα ὅτι τὸ δικαστήριον ἐμπεριληπτικῶς ἀπέκρουσε τὴν κυρίαν πρότασιν τοῦ ἀναιρεσείοντος, διότι αὐτὴ δὲν ἀποκλείεται διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς ἐγγραφῆς, οὐδ' ἐκ τῆς παραδοχῆς τῆς ἐπιβοηθητικῆς προτάσεως εἶναι δυνατὸν νὰ συναχθῇ τὸ συμπέρασμα ὅτι ἀπέῤῥιψε τὴν κυρίαν πρότασιν, καθόσον παραδεχθὲν τὴν πρώτην δὲν ἀποῤῥίπτει τὴν ἔφεσιν ὡς πρὸς τὴν δευτέραν, ἀλλὰ παραπέμπει ὅλας τὰς αἰτήσεις τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου· ἀφοῦ δὲ τὸ ἐφετεῖον οὔτε ἐσκέφθη, οὔτε ἀπεφάσισεν ἐπὶ τῆς κυρίας προτάσεως, δὲν ἔκαμε κακὴν ἑρμηνείαν τῶν 8, 16 καὶ 80 ἄρθρων τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου· καὶ ὁ λόγος οὗτος, ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ προκειμένη αἴτησις, δὲν εἶναι ἀληθής».

— Γενομένης τακτικῆς τῆς πρώτης ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης, ἐπιτρέπεται ἡ ὡς πρὸς τὰς λοιπὰς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος ἐγγραφὰς παράλειψις τῆς περιγραφῆς τοῦ κτήματος καὶ τῆς χαρακτηρίσεως τοῦ χρεώστου, ὅταν δὲν συνέβη μεταβολή τις, καὶ ἑπομένως δύναται ὑπὸ ἁπλῆν μνείαν τῶν ἀκριβῶς προμνησθέντων ἀντικειμένων νὰ καταχωρίζωνται αἱ μετὰ ταῦτα ἐγγραφαὶ μὲ τὸν ἀκριβῆ χαρακτηρισμὸν τοῦ ζητοῦντος αὐτὰς πιστωτοῦ.

Αἱ παρὰ τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ὁριζόμεναι προφυλάξεις δὲν ἀποβλέπουν εἰς τὸ νὰ δίδωσι κῦρος, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸ νὰ χορηγῶσιν ἀσφαλείας εἰς τὰς ἑπομένας ἐγγραφάς, ὅπως μὴ παρεντεθῶσι μεταγενέστεραι εἰς τὰ μεσολαβοῦντα κενὰ διαστήματα ἄλλαι ἐγγραφαὶ παραβλάπτουσαι τὸ τῆς ἀρχαιότητος δικαίωμα αὐτῶν. Ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν 259 τοῦ 1837. Πρβ. κατ. § 115 γραμ. 22 — καὶ κατ. § 118.

δικαιολογοῦντος τὴν ἀπαγόρευσιν ἐγγραφῆς ἐπὶ μελλόντων κτημάτων, ὅταν ῥητῶς χορηγῆται τοιοῦτον δικαίωμα· δικαίωμα, μὴ ἀντιβαῖνον εἰς τὰς περὶ δημοσιότητος καὶ εἰδικότητος ἀρχάς· ὁ νομοθέτης δὲ περιέπεσεν εἰς τὸ λάθος αὐτὸ, διότι ἠθέλησε νὰ ἀναμίξῃ διατάξεις τοῦ γαλλικοῦ νόμου μετὰ τοῦ βαυαρικοῦ. ὅρα Καλ. β. § 441 (1).

---

(1) Ἡ 541 τοῦ ἔτους 1852 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν φέρει·

«Ἐπειδὴ αἱ ἐν τοῖς ἄρθροις 1 ἕως 9 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ἐνδιαλαμβανόμεναι διατάξεις εἶναι γενικαὶ, ὁρίζουσαι ἐν γένει τί ἐστιν ὑποθήκη, ἐπὶ τίνων κτημάτων χορηγεῖται, ποῖά τινα χορηγοῦν τὸ δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν ὑποθήκης, καὶ ὅτι ὅλα τὰ ἀκίνητα κτήματα τοῦ ὀφειλέτου εἶναι ἀντικείμενον ὑποθήκης· ἐν τούτοις δὲ καὶ εἰς τὸ ἄρθρον 10, ὁρισθέντος ὅτι τὸ ῥηθὲν δικαίωμα χορηγεῖ τίτλος καὶ ἐγγραφὴ καὶ τί ἐστι τίτλος, καὶ διὰ τῶν ἑπομ. εἰδικῶν διατάξεων, ὡρίσθη ἔτι ὅτι γενικὸν (ἐπὶ ὅλων τῶν κτημάτων) δικαίωμα χορηγεῖται δυνάμει τοῦ νόμου καὶ δικαστικῆς ἀποφ. καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κατὰ τὴν ἐγγραφὴν ὁρίζονται τό τε ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεως, τὰ κτήματα καὶ τὸ εἶδος καὶ ἡ θέσις αὐτῶν, τουτέστιν ἡ ὑποθήκη καὶ τότε εἰδικεύεται· ὡς πρὸς δὲ τὴν διὰ συμφωνίας ἢ διαθήκης χορήγησιν τοῦ τοιούτου δικαιώματος, ὥρισται (ἄρθρον 19) ὅτι τοῦτο συγχωρεῖται τότε μόνον, ὅταν τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ δίδεται, εἶναι ἐπίσημον, καὶ ὅταν τοῦτο περιγράφῃ διακεκριμμένως τὸ εἶδος καὶ τὴν θέσιν ἑκάστου τῶν διδομένων εἰς ὑποθήκην ἀκινήτων κτημάτων, ὅπερ τῆς εἰδικῆς ὑποθήκης μόνον εἶναι ἴδιον, ἐδήλωσε σαφῶς ὅτι ἡ διὰ διαθήκης ἢ συμφωνίας ὑποθήκη εἶναι πάντοτε καὶ ἐξ ἀρχῆς εἰδικὴ, δυναμένου τοῦ ὀφειλέτου νὰ ὑποθηκεύσῃ ὅλα ὅσα ἔχει κατὰ τὸν χρόνον τῆς συμφωνίας ἀκίνητα κτήματα, ἀλλ' ὡρισμένως, καὶ μὴ ἐμποδιζομένου νὰ δώσῃ καὶ δευτέραν καὶ ἄλλας ἑπομένας· ὥστε ἡ ἔκφρασις τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 9 καὶ 19 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ὁποία δήποτε καὶ ἂν ἦναι, καθίσταται φανερὰ, καὶ οὐδεμία ἀντίθεσις ἢ ἀντινομία ὑπάρχει εἰς τὸν νόμον.

»Ἐπειδὴ ἡ διάταξις αὕτη τοῦ Ν. εἶναι ἀπαγορευτικὴ, πᾶσα δὲ δόσις ὑποθήκης δι' ἰδιωτικῆς δηλώσεως, ἄνευ περιγραφῆς τοῦ εἴδους καὶ τῆς θέσεως τῶν κτημάτων, δὲν χορηγεῖ δικαίωμα πρὸς ἐγγραφὴν, καὶ ἡ γενομένη ἐναντίον τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι ἄκυρος».

§ 98. Ὑποθήκη συνίσταται δυνάμει ἐγγράφου εἰς διαταγὴν καὶ ἐνώπιον συμβολαιογράφου συντεταγμένου, ἡ δὲ ἐκχώρησις δύναται νὰ γίνῃ δι' ὀπισθογραφήσεως; Δαλλ. λ. priv. et hpy. § 1267 ἐπ., ἔνθα καὶ ἕτερα προςόμοια ζητήματα.

Ζ) Περὶ ἐγγραφῆς καὶ περὶ τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν.

§ 99. *Ἔκτασις τῶν ἀρχῶν τῆς δημοσιότητος καὶ εἰδικότητος.* —Ὁ νόμος καθιερόνει τὸ σύστημα τῆς δημοσιότητος καὶ εἰδικότητος˙ ὥςτε πᾶσα ὑποθήκη, ἵνα ἐπενεργήσῃ καθ' ὅλας τὰς συνεπείας της, πρέπει νὰ φέρῃ τὸ ἔμβλημα τῆς σφραγῖδος ταύτης, ἥτις παριστάνει τὸ σύνθετον τῆς δημοσιότητος καὶ τῆς εἰδικότητος σύμβολον (1). Αἱ δύο ὅμως αὗται ἀρχαὶ δὲν εἶναι χωρισταὶ καὶ ἀνεξάρτητοι˙ ἡ δὲ εἰδικότης εἶναι συνέπεια μᾶλλον τῆς δημοσιότητος καὶ τελειοποίησις αὐτῆς. Ὁ σκοπὸς εἶναι νὰ κατασταθῇ γνωστὴ ἡ ὕπαρξις τῆς ὑποθήκης, καὶ μόνον μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς συνθήκης ταύτης ἔχει ἰσχύν. Ἡ κοινὴ γνῶσις ἀποτελεῖ τὴν δημοσιότητα, ἀλλ' ἂν τὸ πρᾶγμα, ὃ ἐπιβαρύνεται μὲ τὴν ὑποχρέωσιν, καὶ ἡ ἔκτασις αὐτῆς, δὲν εἶναι ὡρισμένα, ἡ δημοσιότης δὲν θέλει διδάσκει τὶ βέβαιον˙ ἡ εἰδικότης λοιπὸν συμπληροῖ τὴν δημοσιότητα, ὡς προςδιορίζουσα τὸ ἀντικείμενον, ὅπερ διὰ τῆς δημοσιότητος γίνεται γνωστόν (2).

---

(1) Ὅσαι ὑποθῆκαι ἀποκτηθεῖσαι προλαβόντως, δὲν εἶχον ἀνάγκην ἐγγραφῆς, οὐδὲ ἐνεγράφησαν ποσῶς, ἔπρεπε καὶ αὗται, διὰ τὴν πίστιν τῶν βιβλίων, νὰ ἐγγραφῶσιν˙ αὗται λοιπὸν θέλουν προτιμᾶσθαι κατὰ τὴν χρονολογικὴν τάξιν τῆς ἐγγραφῆς των; αὗται ἔχουν ὡς πρὸς τὴν προτίμησιν κεκτημένον δικαίωμα. Κατὰ δὲ τὰ ἄρθρα 1, 3 καὶ 5 τοῦ ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1836 νόμου περὶ κλείσεως τῶν μέχρι τοῦδε προσωρινῶν βιβλίων τῆς σημειώσεως τῶν ὑποθηκῶν, ὅσοι ἔχοντες ὑποθήκας δὲν τὰς ἐσημείωσαν μέχρι τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1836 εἰς τὰ βιβλία τῶν προσωρινῶν σημειώσεων, θέλουσιν ἔχει ἁπλοῦν τίτλον μόνον πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης, καὶ στεροῦνται πᾶν ὑποθηκικὸν δικαίωμα καὶ πᾶσαν προτίμησιν, ἣν εἶχον πρότερον. Ἴδε τὴν ὑπ' ἀριθ. 127 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου.

(2) Πρβ. Καλλ. β. § 442.

§ 100. Ἡ δημοσιότης εἶναι τύπος ἐξωτερικὸς, ὅςτις καθιστᾷ βεβαίαν καὶ γνωστὴν τὴν ὕπαρξιν τῆς ὑποθήκης· πρὸς βεβαιοτέραν δὲ καὶ εὐκολωτέραν ἀνακάλυψιν ταύτης ἐσυστήθησαν τὰ γραφεῖα τῶν ὑποθηκῶν· ὁ πρῶτος κανὼν περὶ τῆς δημοσιότητος τῶν ὑποθηκῶν ὡς πρὸς τὴν ἐπιτρεπομένην περὶ τῆς πιστοποιήσεώς των ἀρχὴν εἶναι, ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μία δι' ἑκάστην περιφέρειαν, δυναμένη νὰ πιστοποιήσῃ μόνον περὶ τῶν κειμένων ἐντὸς τῆς περιφερείας ταύτης κτημάτων. Πρβ. Καλλ. § 443.

§ 101. Τοῦτο ὁρίζει τὸ ἄρθρον 84 τοῦ νόμου μας. Πρῶτον διαχωρίζει τὴν περιφέρειαν τοῦ γραφείου τῶν ὑποθηκῶν, δεύτερον συνδέει μὲ τὴν περιφέρειαν τὴν δικαιοδοσίαν, κανονίζον, ὅτι μόνον περὶ τῶν κτημάτων, ὅσα κεῖνται ἐντὸς ἑκάστης περιφερείας, δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἐγγραφὰς καὶ προσημειώσεις ὁ ὑποθηκοφύλαξ. Τὸ διάταγμα ἀπὸ 14 Σεπτεμβρίου 1836 διέγραψε τὰς περιφερείας κατὰ ειρηνοδικεῖα μέ τινας ἐξαιρέσεις (1). Κατὰ ποῖον τρόπον διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως τῶν δήμων συμμορφοῦνται τὰ βιβλία μὲ τὴν νέαν συγκρότησιν αὐτῶν, ἐκανόνισε τὸ ἀπὸ 10 Μαΐου 1842 διάταγμα (2).

Ὅταν τὸ αὐτὸ κτῆμα ἐκτείνηται ἐντὸς τῆς περιφερείας δύω γραφείων ὑποθηκῶν, κατὰ τὸ ἄρθρον 9 τοῦ 21 Σεπτεμβρίου 1836 διατάγματος, ὁ ὑποθηκοφύλαξ, ὅςτις ἐνήργησε τὴν ἐγγραφὴν, στέλλει εἰς τὸν ὑποθηκοφύλακα τῆς ἄλλης περιφερείας ἀντίγραφον τῆς ἐγγραφῆς, διὰ νὰ γίνῃ παρ' αὐτοῦ ἡ ἀνήκουσα σημείωσις (3)

Αἱ πράξεις τοῦ ὑποθηκοφύλακος, ὅσαι ἀνάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητά του, ἔχουν ἰσχὺν δημοσίων ἐγγράφων. ἄρθρον 86. κατ. § 107.

§ 102. Ὑπὸ ποίου ἀναπληροῦνται οἱ ὑποθηκοφύλακες (4); ὁ νόμος σιωπᾷ, ὁ δὲ ἀπὸ 24 Μαρτίου 1843 νόμος ἀφορᾷ τὴν ανα-

---

(1) Ἴδε καὶ διάταγμα τῆς 13 Ἀπριλίου 1842, περὶ Μεγάρων, Θήρας, Ἄνδρου καὶ Ψωφίδος, ἀπὸ 1 Ὀκτωβρίου 1841, περὶ Λαμίας, ἀπὸ 27 Ἀπριλίου 1842 περὶ Σπάρτης, Εὐρυτανίας, Ἀμφίσσης, ἀπὸ 18 Φεβρουαρίου 1844 περὶ Ἀροανείας.

(2) Ἐργάζονται κατὰ τὰς ἑορτάς; Ζαχαρίας π. γ. κ. §. 268. σημ. 4.

(3) Πρβ. Καλλ. 6 § 444.

(4) Περὶ τοῦ γαλλ. δ. Ζαχ. § 268.

πλήρωσιν τῶν εἰδικῶν ὑποθηκοφυλάκων, περὶ ὧν προνοεῖ ὁ ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1842 (ἄρθρον 4) νόμος· ὥςτε ὅταν οἱ εἰδικοὶ ὑποθηκοφύλακες κωλύωνται, ἀναπληροῦνται ἀπὸ τοὺς κατὰ τόπον εἰρηνοδίκας (84 ὑπ.). Ἐντεῦθεν δὲ συμπεραίνομεν ὅτι τακτικοὶ ἀναπληρωταὶ τῶν εἰρηνοδικῶν, ὡς τοιούτων, εἶναι ὁ κατὰ τὰ ἄρθρα 27 τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ 489 καὶ 47 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. (Κάλλ. 6. § 445).

§ 103. Διὰ ποίας δ' αἰτίας συμβαίνει ἡ ἀναπλήρωσις; ὁ νόμος ἡμῶν, ὡς καὶ ὁ γαλλικὸς, σιωπῶσιν, ἡ δὲ νομολογία παρεδέχθη κατ' ἀναλογίαν, ὅτι ὁ ὑποθηκοφύλαξ, ὡς ὁ συμβολαιογράφος, δὲν δύναται νὰ συντάξῃ πρᾶξιν ἀφορῶσαν αὐτόν. Τροπ. ὑποθ. § 999.

Οἱ περὶ ἐξαιρέσεως λόγοι τοῦ ἄρθρου 30 πολιτ. ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα, μόνα δὲ τὰ ἐδ. 4 καὶ 5 δὲν ἔχουν ἐνταῦθα ἐφαρμογήν· ὥςτε δύναται ὁ εἰρηνοδίκης νὰ χρησιμεύῃ ὡς μάρτυς καὶ νὰ συμβουλεύῃ (1) περὶ τῆς τακτοποιήσεως τῶν πράξεων, καὶ περὶ ὅλων ἐν γένει, ὅσα ἀφορῶσι τὰ βιβλία. (ἄρθρον 50 διατ. τῆς 21 Σεπτεμβρίου 1836).

§ 104. Ὁ διοργανισμὸς τοῦ βιβλίου τῶν ὑποθηκῶν εἶναι τὸ σημαντικώτερον κεφάλαιον τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, διότι δι' αὐτοῦ πραγματοποιοῦνται αἱ ἐγγυήσεις τῆς δημοσιότητος καὶ εἰδικότητος· ὁ νομοθέτης ἀνέθεσε τὴν περὶ τούτου ῥύθμισιν εἰς τὸ διάταγμα τῆς 21 Σεπτεμβρίου 1836 (2).

§ 105. Τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν ὑπόκεινται εἰς τὰς περὶ δημοσίων βιβλίων διατάξεις. Ὅρα τὰ ἄρθρα 87 καὶ 89. Πρβ. ὡςαύτως τὸ διάταγμα τῆς 21 Σεπτεμβρίου 1836, τὰ ὁποῖα, χάριν οἰκονομίας χρόνου, δὲν ἐπαναλαμβάνω ἐνταῦθα (3).

§ 106. Τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν δύναται νὰ συμβουλευθῇ ὅποιος θέλει (4). Δὲν μεταφέρονται ὅμως ἐκτὸς τοῦ γραφείου, ἐξαιρουμένης τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἤθελε τὸ διατάξει τὸ δικαστήριον (ἄρθρον 430 ἐδ. 4 πολ.), ὅτε λαμβάνονται αἱ δέουσαι προφυλάξεις. (90 ὑπ.), Πρβ. Καλλ. 6. § 448.

---

(1) Πρβ. Καλλ. § 445.
(2) Πρβ. Καλλ. 6. § 446.
(3) Πρβ. Καλλ. 6. § 447.
(4) Τί δὲ κατὰ τὴν βαυαρικὴν καὶ γαλλικὴν νομοθεσίαν; Καλλ. 6. § 448.

§ 107. Ὁ θέλων, δύναται νὰ λάβῃ ἐκ τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν οἱανδήποτε σημείωσιν νομίζει ἀναγκαίαν. (ἄρθρον 91) δύναται δὲ νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ ὑποθηκοφύλακος ἀντίγραφον ἢ περίληψιν των περιεχομένων· ἂν ταῦτα ἀντιβαίνωσιν εἰς τὴν ἀλήθειαν, ὁ ὑποθηκοφύλαξ εὐθύνεται διὰ τὰς ζημίας, εἰς ἃς περιέπεσαν οἱ δόντες πίστιν εἰς τὸ ἀντίγραφον ἢ τὸ πιστοποιητικόν, ἡ βλάβη ὅμως πρέπει νὰ ᾖ πραγματική. Τροπλ. ὑπ. § 1001. ἀν. § 101 ἐν τέλ.

Τί περιέχουσι τ'ἀντίγραφα; ἄρθρ. 93, 94, 95 ὑπ. Αἱ περιλήψεις τῶν ἐγγραφῶν καὶ προςημειώσεων εἶναι πιστοποιήσεις περὶ μιᾶς μόνης ἐγγραφῆς ἢ προςημειώσεως, ἤτοι μερικὸν ἀντίγραφον, ἐν ᾧ τ' ἀντίγραφα περιλαμβάνουν πᾶν ὅ,τι περὶ κτήματός τινος κατεχωρήθη. (92, 94 ὑπ. Goener comm. 2 σ. 314 (1).

§ 108. Τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν δὲν εἶναι ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε μέσον δημοσιότητος· ἄνευ μεθόδου τινός, μικρὰ ἤθελεν εἶσθαι ἡ ὠφέλεια· ὥςτε ἡ τάξις τῆς προτιμήσεως εἶναι τὸ πρῶτον, ὃ πρέπει ἐκ τῆς ἐγγραφῆς νὰ προκύπτῃ, ὁ σκοπὸς δ' οὗτος πληροῦται διὰ τῶν κατὰ στήλην ἐγγραφῶν.

Ἵνα σχηματισθῇ δὲ τοιαύτη στήλη, τί λαμβάνεται ὡς βάσις; ἐκ πρώτης ὄψεως παρίσταται τὸ πρόσωπον τοῦ ἰδιοκτήτου· εἰς ἕκαστον ἰδιοκτήτην ἀφιεροῦται ἰδιαίτερον φύλλον, ἔνθα κατὰ σειρὰν ἐγγράφονται ὅλαι αἱ ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας του ὑποθῆκαι.

Ἡ μέθοδος αὕτη ἔχει μὲν ῥυθμόν τινα, δὲν στηρίζεται ὅμως εἰς τὴν νομικὴν ἔννοιαν τῆς ὑποθήκης, διότι αὕτη εἶναι δικαίωμα πραγματικόν, δι' ὃ τοῦ λοιποῦ ἐνέχεται τὸ πρᾶγμα εἰς οἱουδήποτε χεῖρας και ἂν μεταβῇ· ὥςτε περὶ τοῦ κτήματος ἔχει νὰ φροντίσῃ· ὥςτε δὲν σημαίνει σύστημα ἐγγραφῆς, ἀκολουθούσης τὸ πρόσωπον καὶ οὐχὶ τὸ πρᾶγμα.

Ὅταν εἰς ἕκαστον κτῆμα ἀφιεροῦται ἰδιαίτερον φύλλον, αἱ ἐγγραφαὶ γίνονται κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἀποκτήσεώς των, καὶ φαίνεται ἀμέσως ἡ σειρὰ τῆς προτιμήσεως· ἡ μεταβολὴ τῆς ἰδιοκτησίας δύναται νὰ σημειωθῇ ἀδιαφόρως ὡς πρὸς τὸν δανειστήν, οὗ τὸ δικαίωμα ἐκ τούτου δὲν πάσχει. Πρβ. Καλλ. β. § 450.

§ 109. Τὸ σύστημα τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας παρέχει πλείστας δυςχερείας (ὅρα Καλλ. β. § 451)· ἡ Πρωσσία, ἡ Αὔστρία καὶ ὁ Βαυαρικὸς νόμος ἐδέχθησαν τὴν ἐγγραφὴν κατὰ στήλην ἀνὰ ἕκαςον

(1) Πρβ, Καλλ. β § 449.

κτῆμα χωριστά, τοῦτο δὲ τὸ σύστημα παρεδέχθη καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος. (ἄρθρον 6 τοῦ διατάγματος τῆς 21 Σεπτεμβρίου 1836). Πρβ. Καλλ. 6. § 451, 457.

§ 110. Πρὸς ἐξομάλυνσιν τῶν πρὸς εὕρεσιν τῶν ἐπὶ κτήματός τινος ἐγγραφῶν ὁ νόμος (ἄρθρον 87) ἀπαιτεῖ νὰ ὑπάρχῃ ὀνομαστικὸς ἀλφαβητικὸς πίναξ δι' ἕκαστον βιβλίον ὑποθηκῶν χωριστά· τὰ περαιτέρω δὲ ὁρίζει τὸ διάταγμα τῆς 21 Σεπτεμβρίου 1836 (1).

§ 111. Ἐκτὸς τούτου, πρὸς πληρεστέραν ἀσφάλειαν, ὁ νόμος διατάσσει νὰ κρατῆται καὶ βιβλίων ἐκθέσεων, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ τὴν χρονολογικὴν τάξιν καὶ παραπέμπει εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν (2).

§ 112. Περὶ τῶν περαιτέρω τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ὅρα ἄρθρα 23, 37—41, 42, 44, 45, 40 (3) τοῦ διατάγματος καὶ ἄρθρον 89 τοῦ νόμου (4). Πρβ. Καλλ. § 453 ἐδ. 4.

§ 113. Τὸ βιβλίον τῶν ἐκθέσεων οὔτε συμπληροῖ, οὔτε ἀναπληροῖ τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, χρησιμεύει δ' ἁπλῶς πρὸς ἐξέλεγξιν αὐτοῦ. Σημειωτέον δέ, ὅτι, ὅταν ἡ ἐγγραφὴ ἦναι τακτική, ἡ ἔλλειψις τῆς ἐκθέσεως δὲν ἐπιφέρει ἀκύρωσιν. Καλλ. 6. § 454.

§ 114. Ἕκαστον ἀκίνητον κτῆμα καὶ ἑκάστη ἐπικαρπία λαμ-

---

(1) Πρβ. Καλλ. 6. § 452.

(2) Βαυαρ. νόμοι; ὅρα Goener 2 σελ. 150. Γαλλ. νόμος; ὅρα Τροπλ. π. § 1110 καὶ Καλλ. 6. § 453.

(3) Ἐὰν πρόκηται περὶ πολλῶν κτημάτων, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς περιφερείας, συντάσσεται μία μόνη ἔκθεσις, μολονότι δι' ἕκαστον κτῆμα ἀφιεροῦται χωριστὸν φύλλον βιβλίου ὑποθηκῶν. Τοῦτο ἐξάγεται (a contrario) ἐκ τῆς προηγουμένης διατάξεως, διότι ἀποτελεῖ καθαυτὸ τὴν ἐκ διαμέτρου ἐναντίαν περίπτωσιν τῆς αὐτόθι προβλεπομένης. Καλλ. 6. § 453.

(4) Παριστάμενος (ἄρθρον 40) δὲν δύναται νὰ ἦναι ἄλλος παρὰ τὸν αἰτοῦντα. Καλλ. 6. § 453.

Ἡ ὑπογραφὴ τοῦ αἰτοῦντος ἀφορᾷ τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ βεβαίωσιν, ὥςτε δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν, ὅτι ἀπαιτεῖται αὐστηρῶς. Εἶναι μᾶλλον δικαίωμά του, καὶ διὰ τοῦτο, ἂν θέλῃ, δύναται καὶ νὰ μὴ ὑπογράψῃ. Ὁ νόμος δὲν ἀναφέρει, ὅτι πρέπει περὶ τούτου νὰ γίνηται μνεία.

§ 107. Ὁ θέλων, δύναται νὰ λάβῃ ἐκ τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν οἱανδήποτε σημείωσιν νομίζει ἀναγκαίαν. (ἄρθρον 91) δύναται δὲ νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ ὑποθηκοφύλακος ἀντίγραφον ἢ περίληψιν των περιεχομένων· ἂν ταῦτα ἀντιβαίνωσιν εἰς τὴν ἀλήθειαν, ὁ ὑποθηκοφύλαξ εὐθύνεται διὰ τὰς ζημίας, εἰς ἃς περιέπεσαν οἱ δόντες πίστιν εἰς τὸ ἀντίγραφον ἢ τὸ πιστοποιητικὸν, ἡ βλάβη ὅμως πρέπει νὰ ᾖ πραγματική. Τροπλ. ὑπ. § 1001. ἀν. § 101 ἐν τέλ.

Τί περιέχουσι τ' ἀντίγραφα; ἄρθρ. 93, 94, 95 ὑπ. Αἱ περιλήψεις τῶν ἐγγραφῶν καὶ προςημειώσεων εἶναι πιστοποιήσεις περὶ μιᾶς μόνης ἐγγραφῆς ἢ προςημειώσεως, ἤτοι μερικὸν ἀντίγραφον, ἐν ᾧ τ' ἀντίγραφα περιλαμβάνουν πᾶν ὅ,τι περὶ κτήματός τινος κατεχωρήθη. (92, 94 ὑπ. Goener comm. 2 σ. 314 (1).

§ 108. Τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν δὲν εἶναι ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε μέσον δημοσιότητος· ἄνευ μεθόδου τινὸς, μικρὰ ἤθελεν εἶσθαι ἡ ὠφέλεια· ὥςτε ἡ τάξις τῆς προτιμήσεως εἶναι τὸ πρῶτον, ὃ πρέπει ἐκ τῆς ἐγγραφῆς νὰ προκύπτῃ, ὁ σκοπὸς δ' οὗτος πληροῦται διὰ τῶν κατὰ στήλην ἐγγραφῶν.

Ἵνα σχηματισθῇ δὲ τοιαύτη στήλη, τί λαμβάνεται ὡς βάσις; ἐκ πρώτης ὄψεως παρίσταται τὸ πρόςωπον τοῦ ἰδιοκτήτου· εἰς ἕκαστον ἰδιοκτήτην ἀφιεροῦται ἰδιαίτερον φύλλον, ἔνθα κατὰ σειρὰν ἐγγράφονται ὅλαι αἱ ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας του ὑποθῆκαι.

Ἡ μέθοδος αὕτη ἔχει μὲν ῥυθμόν τινα, δὲν στηρίζεται ὅμως εἰς τὴν νομικὴν ἔννοιαν τῆς ὑποθήκης, διότι αὕτη εἶναι δικαίωμα πραγματικὸν, δι' ὃ τοῦ λοιποῦ ἐνέχεται τὸ πρᾶγμα εἰς οἱουδήποτε χεῖρας και ἂν μεταβῇ· ὥςτε περὶ τοῦ κτήματος ἔχει νὰ φροντίσῃ· ὥςτε δὲν σημαίνει σύστημα ἐγγραφῆς, ἀκολουθούσης τὸ πρόςωπον καὶ οὐχὶ τὸ πρᾶγμα.

Ὅταν εἰς ἕκαστον κτῆμα ἀφιεροῦται ἰδιαίτερον φύλλον, αἱ ἐγγραφαὶ γίνονται κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἀποκτήσεώς των, καὶ φαίνεται ἀμέσως ἡ σειρὰ τῆς προτιμήσεως· ἡ μεταβολὴ τῆς ἰδιοκτησίας δύναται νὰ σημειωθῇ ἀδιαφόρως ὡς πρὸς τὸν δανειστὴν, οὗ τὸ δικαίωμα ἐκ τούτου δὲν πάσχει. Πρβ. Καλλ. β. § 450.

§ 109. Τὸ σύστημα τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας παρέχει πλείστας δυςχερείας (ὅρα Καλλ. β. § 451)· ἡ Πρωσσία, ἡ Αὐστρία καὶ ὁ Βαυαρικὸς νόμος ἐδέχθησαν τὴν ἐγγραφὴν κατὰ στήλην ἀνὰ ἕκαςον

(1) Πρβ, Καλλ. β § 449.

κτῆμα χωριστά, τοῦτο δὲ τὸ σύστημα παρεδέχθη καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος. (ἄρθρον 6 τοῦ διατάγματος τῆς 21 Σεπτεμβρίου 1836). Πρβ. Καλλ. β. § 451, 457.

§ 110. Πρὸς ἐξομάλυνσιν τῶν πρὸς εὕρεσιν τῶν ἐπὶ κτήματός τινος ἐγγραφῶν ὁ νόμος (ἄρθρον 87) ἀπαιτεῖ νὰ ὑπάρχῃ ὀνομαστικὸς ἀλφαβητικὸς πίναξ δι' ἕκαστον βιβλίον ὑποθηκῶν χωριστά· τὰ περαιτέρω δὲ ὁρίζει τὸ διάταγμα τῆς 21 Σεπτεμβρίου 1836 (1).

§ 111. Ἐκτὸς τούτου, πρὸς πληρεστέραν ἀσφάλειαν, ὁ νόμος διατάσσει νὰ κρατῆται καὶ βιβλίων ἐκθέσεων, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ τὴν χρονολογικὴν τάξιν καὶ παραπέμπει εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν (2).

§ 112. Περὶ τῶν περαιτέρω τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ὅρα ἄρθρα 23, 37—41, 42, 44, 45, 40 (3) τοῦ διατάγματος καὶ ἄρθρον 89 τοῦ νόμου (4). Πρβ. Καλλ. § 453 ἐδ. 4.

§ 113. Τὸ βιβλίον τῶν ἐκθέσεων οὔτε συμπληροῖ, οὔτε ἀναπληροῖ τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, χρησιμεύει δ' ἁπλῶς πρὸς ἐξέλεγξιν αὐτοῦ. Σημειωτέον δέ, ὅτι, ὅταν ἡ ἐγγραφὴ ἦναι τακτική, ἡ ἔλλειψις τῆς ἐκθέσεως δὲν ἐπιφέρει ἀκύρωσιν. Καλλ. β. § 454.

§ 114. Ἕκαστον ἀκίνητον κτῆμα καὶ ἑκάστη ἐπικαρπία λαμ-

---

(1) Πρβ. Καλλ. β. § 452.

(2) Βαυαρ. νόμος; ὅρα Goener 2 σελ. 150. Γαλλ. νόμος; ὅρα Τροπλ. π. § 1110 καὶ Καλλ. β. § 453.

(3) Ἐὰν πρόκηται περὶ πολλῶν κτημάτων, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς περιφερείας, συντάσσεται μία μόνη ἔκθεσις, μολονότι δι' ἕκαστον κτῆμα ἀφιεροῦται χωριστὸν φύλλον βιβλίου ὑποθηκῶν. Τοῦτο ἐξάγεται (a contrario) ἐκ τῆς προηγουμένης διατάξεως, διότι ἀποτελεῖ καθαυτὸ τὴν ἐκ διαμέτρου ἐναντίαν περίπτωσιν τῆς αὐτόθι προβλεπομένης. Καλλ. β. § 453.

(4) Παριστάμενος (ἄρθρον 40) δὲν δύναται νὰ ἦναι ἄλλος παρὰ τὸν αἰτοῦντα. Καλλ. β. § 453.

Ἡ ὑπογραφὴ τοῦ αἰτοῦντος ἀφορᾷ τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ βεβαίωσιν, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν, ὅτι ἀπαιτεῖται αὐστηρῶς. Εἶναι μᾶλλον δικαίωμά του, καὶ διὰ τοῦτο, ἂν θέλῃ, δύναται καὶ νὰ μὴ ὑπογράψῃ. Ὁ νόμος δὲν ἀναφέρει, ὅτι πρέπει περὶ τούτου νὰ γίνηται μνεία.

6άνει ἰδιαίτερον φύλλον, κατὰ τὸ ἄρθρον 6. Πότε δὲ ὑπάρχει ἰδιαίτερον κτῆμα; Δύο κτήματα ἢ δύο ἐπικαρπίαι δὲν δύνανται νὰ καταχωρηθῶσιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φύλλου, ἡ δὲ ἐπικαρπία εἶναι παρακολούθημα, καὶ ἐγγράφεται εἰς τὸ αὐτὸ φύλλον, ὅπου γίνονται αἱ ἐπὶ τοῦ κτήματος ἐγγραφαί· ἡ ἐπικαρπία ἔχει ἀνάγκην χωριστοῦ φύλλου, ὅταν ἀποσπᾶται τοῦ κτήματος ἢ διότι ἡ κυριότης ἀνήκει εἰς ἄλλον, ἢ διότι αὕτη μένει ἐλευθέρα καὶ ἡ ἐγγραφὴ γίνεται ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῆς ἐπικαρπίας. Πρ6. Καλλ. 6. § 455.

Δυςχέρειαι ἀπαντῶνται καὶ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ ἐγγράφηται ἕκαστον κτῆμα εἰς χωριστὸν φύλλον (πρ6. Καλλ. 6. § 455), ἀλλὰ παρατηροῦμεν ὅτι ἅμα δύνανται νὰ σημειωθῶσιν ὑλικὰ ὅρια, προςδιορίζεται ἰδιαίτερον φύλλον, διότι ὑπάρχει κτῆμα χωριστόν.

§ 115. Ἐκ τούτου δύο ζητήματα γεννῶνται. Ὅταν παρεχωρήθη ὑποθήκη ἐπὶ τοῦ ὅλου κτήματος καὶ κατόπιν ἐγγράφεται ὑποθήκη μόνον ἐπὶ μέρους αὐτοῦ, ἐννοεῖται ὅτι ἡ δευτέρα ὑποθήκη θέλει ἐγγραφῆ εἰς τὸ αὐτὸ φύλλον, ἀλλὰ μὲ ἐξηγηματικὴν προςθήκην περὶ τῆς παραχωρήσεως ταύτης. Νέον φύλλον δὲν δύναται ν' ἀνοιχθῇ, διότι ἀπαγορεύει ῥητῶς τὸ διάταγμα, ἄρθρον 7, νὰ ὑπάρχουν δύο φύλλα περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος. Ὁ Βαυαρικὸς Νόμος τὸ λέλει διαῤῥήδην (ἄρθρον 120, 133) (1).

Τὸ διάταγμα εἰς τὸ ἄρθρον 13 προβλέπει βεβαίως αὐτὴν τὴν περίστασιν, ὅταν ἀπαλλάττῃ κατὰ τὴν ἐπομένην ἐγγραφὴν νὰ ἐπαναλαμβάνηται ἡ περιγραφὴ τοῦ κτήματος, (πρ6 ἀν. σ. 69 ἐν τέλει), ἐκτὸς ὅταν ὑπάρχῃ συμφωνία περιοριστική.

Τὸ ἀντίστροφον ζήτημα ὑπάρχει, ὅταν ἐνεγράφη ἤδη ὑποθήκη ἐπὶ μέρους κτήματος, ἐπὶ τοῦ ὅλου τοῦ ὁποίου πρόκειται σήμερον νὰ ἐγγραφῇ νέα. Κατὰ δύο τρόπους δύναταί τις νὰ συμβιβάσῃ τὴν ἀρχήν, ὅτι δὲν δύναται διὰ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα νὰ προςδιορισθοῦν δύο φύλλα. Τὸ ἄρθρον 7 τοῦ διατάγματος λέγει, ὅτι χρεωστεῖ νὰ προςέχῃ ὁ ὑποθηκοφύλαξ, ὥςτε νὰ μὴ ἐνλάβῃ πρᾶγμα, διὰ τὸ ὁποῖον ἀνήκει ἴδιον φύλλον, ἀντὶ ἄλλου ἤδη ἐγγεγραμμένου. Τοῦτο δὲν ἐννοεῖ ὅμως, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐγγραφῇ τὸ ὅλον ὅπου ἤδη ἐνεγράφη τὸ μέρος, διότι καὶ κατὰ τὸν νόμον τὸ ὅλον δύναται νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὸ φύλλον.

(1) Goener Comment II. σ. 174.

Δύναται ὅμως νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ἐγγραφὴ καὶ ἀλλοτρόπως. Ἀνοίγεται τουτέστι νέον φύλλον διὰ τὸ ὑπόλοιπον μέρος, γινομένης παραπομπῆς καθὼς ὅταν ἡ ὑποθήκη περιλαμβάνῃ πολλὰ πράγματα, μὴ συνεχόμενα ὑλικῶς (ἄρθρον 10).

Ὁ Βαυαρικὸς Νόμος, ἄρθρον 120, τοῦτο μόνον παρεδέχθη· καὶ φαίνεται ὀρθότερον, διότι δὲν εἶναι ἐπιβλαβὴς ἡ ἀπάτη. ν' ἀνακαλύψῃ τις ὅτι ὑπάρχῃ πλέον περιωρισμένη παραχώρησις ὑποθήκης, ὅσον εἶναι, ὅτι ὑπάρχει πλέον ἐκτεταμένη, ὅταν, προσέξας μόνον εἰς τὴν ἐπὶ κεφαλῆς περιγραφὴν, παρέτρεξε τὴν κατόπιν σημειωθεῖσαν προσθήκην. Χάριν τῆς περισσοτέρας ἐνεργείας, θέλομεν προτιμήσει ἑπομένως τὴν δευτέραν μέθοδον, ὄχι χάριν ἄλλης αἰτίας.

Ἀνεφέραμεν ἤδη ἐν παρόδῳ, ὅτι ὁσάκις τὰ κτήματα ἦναι ἐντελῶς ἀνεξάρτητα, ἐπὶ τῶν ὁποίων παραχωρεῖται μία καὶ ἡ αὐτὴ ὑποθήκη, γίνεται εἰς τὰ χωριστὰ φύλλα, εἰς τὰ ὁποῖα καταχωροῦνται, ἀμοιβαία παραπομπὴ (ἄρθρον 10)· ὥςτε, μολονότι κατὰ τὸ σύστημά μας ἀπεσπάσθησαν, διατηρεῖται συνάμα καὶ ὁ σύνδεσμος τῆς μιᾶς ὑποθήκης. Καλλ. 6 § 456.

§ 116. Ὅταν λέγωμεν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ φύλλον, δὲν ἐννοοῦμεν μίαν σελίδα. Ὁσάκις ἡ αὐτὴ σελὶς δὲν ἐξαρκεῖ, γίνεται περαιτέρω, ὅπου ὑπάρχει κενὴ σελις, ἐξακολούθησις (ἄρθρον 8). Φύλλον λοιπὸν εἶναι ἡ ἀποκλειστικὴ σειρὰ, καθ' ἣν ἐγγράφονται αἱ ἀναγόμεναι εἰς τὸ αὐτὸ κτῆμα ὑποθῆκαι, ὥςτε δύναται νὰ περιορίζηται εἰς μίαν μόνην σελίδα, ἢ νὰ ἐκτείνηται εἰς πολλάς (1).

Ἐκτὸς τοῦ αὔξοντος ἀριθμοῦ τῶν σελίδων, ὑπάρχει καὶ αὔξων ἀριθμὸς φύλλων (ἄρθρον 11). Ὅταν ἑπομένως τὸ φύλλον ἐξακολουθῆται εἰς ἄλλην ἀπομεμακρυσμένην σελίδα, πρέπει νὰ διατηρῆται τοῦ ἀρχικοῦ φύλλου ὁ ἀριθμός. Καλλ. 6. § 457.

§ 117. Δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ ἕκαστον κτῆμα ἰδιαίτερον φύλλον. Τὸ εὐσύνοπτον καὶ ἡ εὐκρίνεια, ἅτινα ὑπηρετοῦσιν εἰς τὸν σκοπὸν τῆς δημοσιότητος καὶ εἰδικότητος ἀπαιτοῦσι νὰ μὴν ἀναφέρωνται εἰς τὸ αὐτὸ φύλλον ἀναμὶξ πολλῶν κατὰ συνέχειαν ἐγγραφαί· ὥςτε ἡ τελειότης τοῦ βιβλίου ὑπάρχει, ὅταν ἕκαστον κτῆμα ἔχῃ χωριστὸν φύλλον, ἕκαστον δὲ φύλλον πίνακα ἐμφαίνοντα, ἄνευ ἄλλης ἐρεύνης, τὴν θέσιν ἑκάστου διακεκριμένως, τουτέστι καθόσον κατατάσσονται χωριστὰ καὶ κατὰ στήλην ὅλα τὰ περιστατικὰ, ὅσα ἀποτελοῦν τὴν ὑποθήκην. Ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Καλλ. 6. 458 ἐπ.

---

(1) Goenner Commentat II 174.

§ 118. Ὅταν ὑπάρχῃ ἄλλη τὶς ἐγγραφὴ ὑποθήκης, ἡ δὲ νεώτερον ἐγγραφομένη δὲν περιγράφει μὲν τὰ ὅρια τοῦ κτήματος, ἀναφέρεται δὲ εἰς ἐκείνην, εἶναι ἄκυρος (ἡ νέα); οὐχί, καὶ ἂν ἐκείνη διεγράφη. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 241 (1) καὶ 250 τοῦ 1849, ἐξ ὧν ἡ τελευταία φέρει·

«Ἐπειδὴ ἀφοῦ ὁ νομοθέτης, διὰ μὲν τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ ἀπὸ

(1) Πρβ. ἀν. σ. 69 ἐν τέλει.—Αὕτη φέρει οὕτως·

«Ἐπειδή, κατὰ μὲν τὸ ἄρθρον 80 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης εἶναι ἄκυρος, πρὸς ταῖς λοιπαῖς ἐν αὐτῷ ἀναφερομέναις περιπτώσεσι, καὶ διὰ τὴν μὴ περιγραφὴν τοῦ κτήματος, ἢ διὰ περιγραφὴν αὐτοῦ τόσον ἀόριστον, ὥστε δὲν δύναται νὰ γνωρισθῇ ἀποχρώντως καὶ νὰ διακριθῇ ἀπ' ἄλλα· κατὰ δὲ τὸ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ νόμου τῶν ὑποθηκῶν διάταγμα, ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης γίνεται εἰς τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν καθὰ διαγράφει τὸ ἄρθρον 12 αὐτοῦ· μετὰ δὲ τὴν πρώτην ἐγγραφήν, ἐν ᾗ ἐγένετο ἤδη ἡ περιγραφὴ τοῦ κτήματος, δύναται κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 13 αὐτοῦ εἰς τὰς ἑπομένας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος ἐγγραφὰς νὰ παραλειφθῇ ἡ περιγραφὴ τοῦ κτήματος καὶ ἡ χαρακτήρησις τοῦ χρεώστου, ὅταν ταῦτα κατὰ τὴν παραδιδομένην περίληψιν συμφωνοῦν μὲ τὰ ἐν τῇ πρώτῃ ἐγγραφῇ σημειωθέντα· τὸ δὲ ἄρθρον 20 τοῦ αὐτοῦ ὁρίζει ἁπλῶς, ὅταν αἱ ἐπί τινος κτήματος ἐγγεγραμμέναι ὑποθῆκαι ἐξαλειφθῶσιν ὅλαι, ὁ ὑποθηκοφύλαξ περατόνει τὴν σειρὰν τούτων κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον καὶ ἀρχίζει νέαν σειρὰν ἀριθμῶν διὰ τὰς εἰς τὸ μέλλον γενησομένας· ἐκ δὲ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων τούτων, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι μετὰ τὴν ἐξάλειψιν τῶν ὑποθηκῶν ὅλων, δὲν διατάσσεται ἡ διαγραφὴ αὐτῶν, ἀλλ' ἁπλῶς ἡ κατωθεν αὐτοῦ περάτωσις διὰ δύο παραλλήλων γραμμῶν ὁριζοντείων, ὅπως διατάσσεται εἰς τὸ ἄρθρ. 19 νὰ γίνεται καὶ κατὰ τὴν ἀπαγόρευσιν διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως τῶν περαιτέρω ἐγγραφῶν, προκύπτει ἀριδήλως ὅτι ὁ νομοθέτης, πρὸς ἀποφυγὴν περιττῶν ἐπαναλήψεων καὶ πρὸς εὐκολίαν τῶν ἐγγραφῶν, καθ' ὃ διέγραψεν οἰκονομικὸν σύστημα εἰς τὰ ἄρθρα 8 καὶ 11—13, ἠθέλησε νὰ γίνηται ἅπαξ εἰς τὴν πρώτην ἐγγραφὴν ἡ περιγραφὴ τοῦ κτήματος καὶ νὰ δύνηται αὕτη νὰ παραλειφθῇ ὄχι μόνον εἰς τὰς μετ' αὐτήν, ἐν ἰσχύϊ οὖσαν, γενομένας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς μετὰ τὴν ἐξάλειψίν της εἰς τὸ μέλλον γενησομένας, αἵτινες ἀρχίζουν τότε μὲ νέαν σειρὰν ἀριθμῶν· διότι ἂν ἡ ἰσχὺς τῆς ὑποθήκης παύῃ, καθ' ἃς ὁ νόμος ὥρισε περιστάσεις, ἡ ὑπάρχουσα περιγραφὴ τοῦ ἐφ' οὗ ὑπῆρχεν ἡ ὑποθήκη κτήματος δύναται νὰ χρη-

21 7βρίου 1836 διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, διέταξεν ὥςτε, γενομένης τῆς πρώτης ἐγγραφῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 12, νὰ δύναται νὰ παραλειφθῇ εἰς τὰς ἑπομένας ἥ τε περιγραφὴ τοῦ κτήματος καὶ ἡ χαρακτήρισις τοῦ χρεώστου, ὅταν ταῦτα, κατὰ τὴν παραδεδειγμένην περίληψιν, συμφωνοῦν μὲ τὰ ἐν τῇ πρώτῃ ἐγγραφῇ σημειωθέντα, διὰ τοῦ ἄρθρου 20, διατάσσων ὥςτε μετὰ τὴν ἐξάλειψιν ὅλων τῶν ὑποθηκῶν, ὁ ὑποθηκοφύλαξ νὰ ἐνεργῇ ὡς εἰς τὸ ἄρθρον 19, καὶ ν' ἀρχίζῃ νέαν σειρὰν ἀριθμῶν διὰ τὰς εἰς τὸ μέλλον γενησομένας ἐγγραφάς, χωρὶς νὰ διατάξῃ τίποτε περὶ τῆς ἐκ νέου περιγραφῆς τοῦ κτήματος, ἕπεται ἀναγκαίως ὅτι καὶ ὡς πρὸς ταύτας τὰς ἐγγραφὰς ἠθέλησε νὰ ἐφαρμόζηται τὸ ἄρθρον 13· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης τοῦ Ν. Ἀναγνωστοπούλου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ βιβλίου τοῦ ὑποθηκοφύλακος Ναυπλίας, καίτοι γενομένη μετὰ τὴν ἐξάλειψιν τῆς πρὸ αὐτῆς ὑποθήκης τοῦ δημοσίου, καὶ μὴ περιέχουσα τὴν περιγραφὴν τῆς εἰς ὑποθήκην διδομένης οἰκίας, εἶναι ἔγκυρος δυνάμει τῶν ἀνωτέρω ἄρθρων, ὡς ἀναφερομένης εἰς τὴν ἤδη προγενομένην ὑπὸ τοῦ δημοσίου περιγραφὴν αὐτῆς· ἑπομένως ἡ πρότασις τοῦ ἐφεσιβλήτου περὶ ἀκυρώσεως τῆς ὑποθήκης διὰ τὴν ἔλλειψιν ταύτην εἶναι ἀποῤῥιπτέα, καὶ παραδεκτέα κατὰ τοῦτο ἡ ἔφεσις τοῦ Ν. Ἀναγνωστοπούλου».

σιμεύσῃ καὶ εἰς τὰς μετὰ τὴν ἐξάλειψιν αὐτῆς γενησομένας νέας ἐγγραφὰς καὶ ἀναφερομένας εἰς τὴν περιγραφὴν αὐτὴν τοῦ κτήματος· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεως καὶ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ βιβλίου τῶν ὑποθηκῶν, ὑπαρχούσης ἐγγραφῆς ὑποθήκης ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ἐπὶ τῆς ἐν αὐτῇ περιγραφομένης οἰκίας, καὶ ἐξαλειφθείσης αὐτῆς τὴν 18 Ὀκτωβρίου 1839 ἐνέγραψαν ὑποθήκην νέαν, ὁ μὲν Θ. Ῥάλλης την 27 10βρ. 1840 ὑπ' ἀρ. 1, ὁ δὲ ἀναιρεσείων τὴν τῆς 7 10βρίου 1846 ὑπ' ἀρ. 2 ἐπὶ τῆς αὐτῆς οἰκίας, ἀναφερόμενοι ἀμφότεροι ὡς πρὸς τὴν περιγραφὴν της εἰς τὴν προηγουμένην ὑποθήκην τοῦ δημοσίου, ἥτις εἶχεν ἤδη, ὡς εἴρηται, ἐξαλειφθῇ· τὸ δὲ ἐφετεῖον ἠκύρωσε τὴν ὑποθήκην ταύτην τοῦ ἀναιρεσείοντος διὰ τὴν παράλειψιν τῆς περιγραφῆς τῆς οἰκίας, προςθέσαν οὕτω λόγον ἀκυρότητος, μὴ διατασσόμενον ῥητῶς εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἀπὸ τὰ μνησθέντα ἄρθρα, τὰ ὁποῖα μάλιστα συγχωροῦσιν, ὡς εἴρηται, τὴν τοιαύτην παράλειψιν, καὶ οὕτω παρεβίασεν αὐτὰ συνδυασμένα καὶ μὲ τὸ ἄρθρον 80 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου».

§ 119. Τί σημειοῦται εἰς τὰς διαφόρους στήλας; ὅρα τὰ παρὰ Καλλιγᾶ ἐκτεθέντα εἰς τὸν τ. β, § 460 ἑπόμ. ἔνθα ἐπικρίνει τὸν νόμον διά τινας ἀτελείας περὶ τὴν σύνταξιν τῶν βιβλίων· ἐγὼ περιορίζομαι νὰ σημειώσω μόνον τὰ ἑξῆς·

Ὅταν ἐκποιῆται τὸ πρᾶγμα καὶ συνάμα ὁ νέος ἀγοραστὴς ἀναδέχεται τὰ χρέη, ποῦ θέλει γίνει ἡ σημείωσις;

Τὸ διάταγμα δὲν προβλέπει ποσῶς τὴν περίπτωσιν, ἀλλ' ἀπαιτεῖ νὰ γίνωνται αἱ σημειώσεις παντὸς εἴδους εἰς τὴν τετάρτην στήλην. Εἰς τὴν περίστασίν μας πρέπει νὰ γίνῃ σημείωσις αὐτόθι δι' ἑκάστην ἐγγραφήν. Πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως,εἶναι μεθοδικώτερον ὅ,τι σήμερον συνηθίζεται, νὰ γίνηται ἐξάλειψις γενικὴ καὶ ν' ἀνοίγηται νέον φύλλον, μολονότι δὲν εἶναι τὸ οἰκονομικώτερον. Ἤ κατὰ τὸν ἕνα, ἢ κατὰ τὸν ἄλλον τρόπον, ὑπάρχει περισσοτέρα διεξοδικότης, κατὰ τὸν πρῶτον μάλιστα ὑπάρχει καὶ τὸ ῥαψῳδικόν, ὅτι ἐκ δύο διαφόρων στηλῶν θέλει συνάξει τις πληροφορίας περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου (1).

Ὅταν ὁ πιστωτὴς ἐκχωρῇ εἰς ἄλλον τὸ ἐνυπόθηκον δάνειόν του (37 νόμος), ἡ περὶ τούτου σημείωσις γίνεται εἰς τὴν τετάρτην στήλην (2).

§ 120. Πῶς ἐγγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ δημοσίου κατὰ τὴν ἐκποίησιν ἐθνικῶν κτημάτων (ἄρθρον 15 τοῦ νόμου τῆς 13 Νοεμβρίου 1836); ἐγγράφεται εἰς τὴν δευτέραν στήλην τὸ κτῆμα μετὰ τῆς μνείας ὅτι, ἐνόσῳ τὸ τίμημα χρεωστεῖται εἰς τὸ δημόσιον, ἡ κυριότης εἶναι μετακλητή. Πληρωθέντος δὲ τοῦ δημοσίου, γίνεται πάλιν ἡ προσήκουσα περὶ τούτου σημείωσις κατὰ τὸ αὐτὸ ἄρθρον 15. Ἡ σημείωσις αὕτη σκοπὸν ἔχει νὰ φωτίσῃ τοὺς μετὰ τοῦ ἀγοραστοῦ συμβαλλομένους, τὸ δημόσιον ὅμως δὲν στερεῖται, ἐκ τῆς παραλείψεως τῆς σημειώσεως, τοῦ ἐπιφυλαχθέντος τῆς κυριότητος δικαιώματος μέχρι τελείας ἐξοφλήσεως. Ἐκτὸς τούτου, ἡ ἐξόφλησις σημειοῦται εἰς τὸ πωλητήριον (ἄρθρον 15), ὥστε, πρὶν αὕτη γενῇ, ὁ τίτλος εἶναι ἀτελής, καὶ ὁ γινώσκων τὸν νόμον δὲν δύναται ν' ἀπατηθῇ (3). Πρβ. τοὺς ἐπ. § §.

§ 121. Ἡ ἀποδοχὴ τῆς ὑπὲρ τοῦ πιστωτοῦ ἐγγεγραμμένης ὑποθήκης ἀνατρέχει εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῆς ἐγγραφῆς αὐτῆς, διότι ἡ ἐγγραφή, ἐνόσῳ ὑπάρχει, χορηγεῖ δικαιώματα εἰς ἐκεῖνον, ὑπὲρ οὗ ἐγένετο. «Ἐπειδὴ τὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος παράπονον, ὅτι τὸ ἐφε-

(1) Πρβ. Καλλ. β. § 460, 361.
(2) Πρβ. αὐτ.
(3) Πρβ. Καλλ. β. § 466.

τεῖον, ἐξαγαγὸν τὴν ἀποδοχὴν ἐκ τῆς ἀντικρούσεως τῆς περὶ ἀκυρότητος τῆς ὑποθήκης καὶ εἰκονικότητος τοῦ συμβολαίου αἰτήσεως τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἔδωκεν εἰς τὸ γεγονὸς αὐτὸ τῆς ἀντικρούσεως ἀναδρομικὴν δύναμιν, εἶναι ἀνυπόστατον, διότι, κατὰ τὰ ἐν τῇ αἰτιολογίᾳ τρίτῃ τῆς παρούσης ἐκτεθέντα, ἡ ὑπὸ τοῦ πιστωτοῦ ἀποδοχὴ τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγγεγραμμένης ὑποθήκης, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀνατρέχει εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἐγγραφῆς αὐτῆς, διότι ἡ ἐγγραφὴ ἐνόσῳ ὑπάρχει, χορηγεῖ δικαιώματα εἰς ἐκεῖνον, ὑπὲρ οὗ ἐγένετο». Απ. πολ. ΑΠ. 239 τοῦ 64 (1).

§ 122. Ἡ δὲ 190 τοῦ 1848 ἔχει οὕτως·

«Ἐπειδὴ, ὡς ὀρθῶς σκέπτεται ἡ αὐτὴ ἀπόφασις, οὔτε ὁ περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμος, οὔτε οἱ περὶ παραχωρήσεως οἰκοπέδων ἐν Πειραιεῖ εἰς τοὺς Χίους, δίδουσιν εἰς τὸ δημόσιον τὸ δικαίωμα ἐγγραφῆς ὑποθήκης ἐπὶ τῶν παραχωρηθέντων κτημάτων· καθότι ὁ μὲν περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμος τῆς τῆς 13/25 Νοεμβρίου 1836 (ἄρθρον 13 καὶ 15) ὁρίζει μόνον, ὅτι τὸ δημόσιον διατηρεῖ ἐπὶ τοῦ ἐκποιηθέντος κτήματος, καὶ μετὰ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ, τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος μέχρι τῆς ἐντελοῦς πληρωμῆς τοῦ τιμήματος, διατάττων νὰ ἐγγράφηται ἡ μετὰ τοῦ δικαιώματος τῆς ὑποθήκης ἐντελῶς ἀσυμβίβαστος αὕτη (ἄρθρον 1 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου) ἐπιφύλαξις εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, ὅπερ δὲν ἐγένετο ἐπὶ τοῦ προκειμένου, οἱ δὲ περὶ παραχωρήσεως γηπέδων εἰς τοὺς Χίους νόμοι οὐδὲν περὶ δικαιώματος ὑποθήκης τοῦ δημοσίου ἀναφέρουσιν» (2).

§ 123. Ἡ παράλειψις τῆς ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ὑποθηκῶν σημειώσεως περὶ τῆς ἐπιφυλάξεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας (εἰς τὸ δημόσιον) τῶν ἐκποιουμένων κτημάτων (ἄρθρον 15 τοῦ ἀπὸ 3/15 Νοεμβρίου 1836 περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμου) ἐπιφέρει τὴν στέρησιν τοῦ τῆς ἰδιοκτησίας δικαιώματος(3); Ἡ 235 τοῦ 1854 (κυροῦσα τὴν 11435 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν) πολ. ΑΠ. ἀπ. φέρει·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 15 τοῦ ἀπὸ 3/15 Νοεμβρίου 1836 περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων Βασ. διατάγματος, μέχρι τελείας ἐξοφλήσεως τῆς τιμῆς τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν τόκων, μένει ῥητῶς τὸ ἐπὶ τοῦ ἐκποιηθέντος κτήματος δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας εἰς τὸ δημόσιον, καὶ τοῦτο πρέπει νὰ σημειωθῇ εἰς τὸ τῶν

(1) Πρβ. Δαλλ. λ. priv et hyp. ἀρ. 1230 ἑπ. ἀν § 94.
(2) Πρβ. § 120 ἑπ. 123.
(3) Πρβ. § 120—122 καὶ § 38 δίς.

ὑποθηκῶν βιβλίον, ἡ δὲ ἐξόφλησις νὰ σημειωθῇ ἐντὸς τοῦ πωλητηρίου· ἐκ δὲ τῶν διατάξεων τούτων προκύπτει, ὅτι ἡ παράλειψις τῆς ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ὑποθηκῶν σημειώσεως δὲν ἐπιφέρει τὴν στέρησιν τοῦ τῆς ἰδιοκτησίας δικαιώματος, διότι δὲν διατάσσει τοῦτο ὁ νόμος, καὶ διότι τὸ τῆς κυριότητος δικαίωμα διατηρεῖται δυνάμει αὐτοῦ τοῦ νόμου, καὶ οὐχὶ τῆς σημειώσεως, οἱ δὲ τρίτοι δύνανται νὰ βεβαιωθῶσι διὰ τοῦ πωλητηρίου, ἐὰν ἡ πρὸς τὸ δημόσιον ἐξόφλησις ἐγένετο καὶ ὁ ἀγοραστὴς κατέστη κύριος· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὑπάρχοντος, καθὰ τὸ ἐφετεῖον βεβαιοῖ, ὁμολογούμενον ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑδρόμυλος ἠγοράσθη παρὰ τοῦ Πρεμάουερ ἀπὸ τὸ δημόσιον κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ διατάγματος, καὶ τὸ τίμημα δὲν κατεβλήθη, ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον παρεδέχθη ὅτι ἕνεκα τῆς μὴ σημειώσεως ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ὑποθηκῶν τὸ δημόσιον δὲν ἐξέπεσε τοῦ τῆς κυριότητος δικαιώματος. ἀποφηναμένου δὲ τοῦ αὐτοῦ ἐφετείου νὰ λάβῃ τὸ δημόσιον ἐκ τοῦ πλειστηριάσματος τὸ τῆς ἀγορᾶς τίμημα καὶ τοὺς τόκους, δὲν παρεβίασε τὰς περὶ προνομίων διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, διότι ἡ ἐξόφλησις εἶναι συνέπεια τοῦ τῆς κυριότητος δικαιώματος, καὶ οὐχὶ ἐξαιρετικοῦ τινὸς προνομίου».

§ 124. Ἡ 191 τοῦ 1862 πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις φέρει·

«Ἐπειδή, ὡς ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ πλειστηριασμοῦ τῆς περὶ ἧς ἡ δίκη οἰκίας, συνδυαζομένης μὲ τὸν πίνακα τῆς κατατάξεως, δηλοῦται, αὕτη ἐπλειστηριάσθη αἰτήσει τοῦ δημοσίου, ὅπως πληρωθῶσιν αἱ καθυστερούμεναι δόσεις πρὸς ἐξόφλησιν τῆς πωλήσεως τῆς αὐτῆς οἰκίας, γενομένης δυνάμει τοῦ ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1836 περὶ ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν φθαρτῶν κτημάτων νόμου, ἐκ δὲ τῆς ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου προτάσεώς του ἐξάγεται, ὅτι τὸ δημόσιον ῥητῶς ἐστήριξε τὸ δικαίωμα τῆς προκειμένης ἀπαιτήσεώς του εἰς τὸ ἄρθρον 15 τοῦ ῥηθέντος νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον οὐ μόνον τὸ ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ ἐκποιηθέντος κτήματος δικαίωμα μένει εἰς τὸ δημόσιον μέχρι τελείας εξοφλήσεως τῆς τιμῆς τῆς ἀγορᾶς τοῦ αὐτοῦ κτήματος, καὶ τοῦτο πρέπει νὰ σημειωθῇ καὶ εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἐκπλειστηριάσῃ τὸ αὐτὸ κτῆμα, λαμβάνον ἀναγκαίως κατὰ προτίμησιν τὰς πρὸς ἐξόφλησιν τῆς ἀγορᾶς καθυστερουμένας δόσεις μετὰ τοῦ τόκου. Ἀποφηνάμενον δὲ τὸ ἐφετεῖον, ὅτι ἡ ἐνώπιόν του γενομένη ὑπὸ τοῦ δημοσίου πρότασις νὰ θεωρηθῇ ὡς νομίμως γενομένη ἡ κατάταξις δυνάμει τοῦ προνομίου, ὅπερ ἔχει, ὡς ἐκ τῆς ἐπιφυλάξεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας, νὰ πληρωθῇ κατὰ προτι-

μησιν (δυνάμει τοῦ ῥηθέντος περὶ ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν φθαρτῶν κτημάτων νόμου) εἶναι ἀπαράδεκτος, ὡς μεταβαλοῦσα τὴν βάσιν τοῦ δικαιώματος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστήριξε τὴν ἀπαίτησίν του τόσον ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπαλλήλου, καθὼς καὶ ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου, παρεμόρφωσε τὰ γεγονότα, καθόσον δὲν ἐπροτάθη κατὰ πρῶτον ἐνώπιόν του τὸ προνόμιον, ὅπερ ἔχει τὸ δημόσιον κατὰ τὸν ῥηθέντα περὶ ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν φθαρτῶν κτημάτων νόμου, νὰ πληρωθῇ κατὰ προτίμησιν ἀπὸ τὸ ἐκπλειστηρίασμα, ἀλλ', ὡς ἐξετέθη, προηγουμένως καὶ ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπαλλήλου καὶ ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου ἐστήριξε τὴν ἀπαίτησίν του εἰς τὸ δικαίωμα, ὅπερ τῷ παρέχει τὸ ἄρθρον 15 τοῦ ῥηθέντος νόμου· ἂν δὲ ἐκλαβὸν τὴν σημείωσιν, τὴν ὁποίαν διατάσσει τὸ ῥηθὲν ἄρθρον νὰ γίνηται εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν ὡς ὑποθήκην, ἐστήριξε τὸ δημόσιον τὴν ἀπαίτησίν του συνάμα μὲ τὸ παρὰ τοῦ ῥηθέντος νόμου χορηγούμενον προνόμιον, καὶ εἰς τὸ δικαίωμα τῆς ὑποθήκης, δὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τούτου, ὅτι μετεβλήθη ἡ βάσις τῆς ἀπαιτήσεώς του, τὴν ὁποίαν δὲν ἔπαυσε τὸ δημόσιον ἀπ' ἀρχῆς τοῦ πλειστηριασμοῦ μέχρι τῆς ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου διεξαχθείσης δίκης νὰ στηρίξῃ εἰς τὸν ῥηθέντα περὶ ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν φθαρτῶν κτημάτων νόμον· οὕτω δὲ ἀποφηνάμενον τὸ ἐφετεῖον, παρεβίασε τοὺς περι ἀποδείξεως κανόνας, περιορίσαν τὴν νόμιμον ὑπεράσπισιν τοῦ δημοσίου, καὶ ἡ ἀπόφασίς του ὑπόκειται κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 συνδυασμένον μὲ τὸ ἄρθρον 170 τῆς πολιτικῆς δικονομίας εἰς ἀναίρεσιν».

§ 125. Ἐπὶ κτήματος πωληθέντος συνεπείᾳ τοῦ περὶ προικοδοτήσεως νόμου, καὶ οὗ τινος τὸ τίμημα μένει ἔτι ἀπλήρωτον, ποῖα δικαιώματα ἔχει τὸ δημόσιον; τρίτοι δὲ ἐγγράφουν ἐπ' αὐτοῦ ὑποθήκην; ἴδε τὴν 10083 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 126. Εἶναι ἄκυρος ἡ ὑποθήκη, ὅταν ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ὑποθηκῶν δὲν ἀποδεικνύηται ἡ προσήκουσα τοῦ κτήματος περιγραφή, ἀλλά, πρὸς βεβαίωσιν αὐτῆς, τὸ δικαστήριον προσφεύγει καὶ εἰς ἄλλα μέσα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 263 τοῦ 60.

Ἡ περιγραφὴ λοιπὸν τοῦ ὑποθηκευομένου κτήματος πρέπει νὰ προκύπτῃ ἐκ τοῦ βιβλίου αὐτοῦ.

Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν. «Ἵνα κρίνῃ τὸ δικαστήριον ἂν ὑποθήκη τις δὲν ἦναι ἄκυρος, πρέπει νὰ ἐξετάσῃ τὸ τῶν ὑποθηκῶν βιβλίον· ἄλλας δ' ἀποδείξεις (1) δὲν δύναται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν. Ἀπ. πολ. ΑΜ. 263 τοῦ 60.

(1) Τὸ ἄρθρον 80 ἐδ. 4 τοῦ περὶ ὑποθ. νόμου ἀπαιτεῖ ῥητῶς

§ 127. Περὶ τῆς ὑπὸ τῶν εἰςαγγελέων ἐπισκέψεως τῶν βιβλίων ὅρα ἄρθρον 100 τοῦ νόμου, τὸ δὲ 51 τοῦ διατάγματος

ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, τὴν ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ὑποθηκῶν περιγραφὴν τοῦ κτήματος· ὅθεν ὅταν διὰ τὴν ἔλλειψιν τοιαύτης περιγραφῆς ἐκηρύφθη ἄκυρος ἡ ὑποθήκη, μολονότι ἐξ ἄλλων ἐγγράφων ἐβεβαιοῦτο ἡ ταυτότης τοῦ κτήματος, οὐδεμία παραβίασις ἐγένετο. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 238 τοῦ 1864, κυροῦσα τὰς 20792, καὶ 22388 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

— Ἡ ταυτότης τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος πρέπει νὰ ἐξάγηται ἀκριβὴς καὶ διακεκριμένη κατὰ πάντα ἐκ τῆς τακτικῆς ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης; Ναί.

Δύναται ν' ἀναπληρωθῇ ἡ ἀπόδειξις τῆς ταυτότητος καὶ δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν ἐκτὸς τῆς ἐγγραφῆς μέσων; ὄχι. Ἀπόφασις πολ. ΑΠ. 91 τοῦ 61, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ ἄρθρα 9, 19, 68 § 1 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἄρθρον 7 τοῦ ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1836 διατάγματος περὶ κλείσεως τῶν προσωρινῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν, καὶ ἄρθρ. 27 τοῦ ὑπὸ τὴν αὐτὴν χρονολογίαν διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἡ εγγραφὴ τῆς ὑποθήκης πρέπει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος (ἄρθρον 80 § 4 τοῦ αὐτοῦ νόμου) νὰ περιέχῃ ὡρισμένην καὶ διακεκριμμένην περιγραφὴν τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος, τοῦ εἴδους, τῆς θέσεώς του, καὶ τῶν παρακολουθημάτων αὐτοῦ, εἰς τρόπον ὥςτε νὰ μὴ δύναται νὰ γίνῃ ἀμφισβήτησις περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος· μόνον δὲ διὰ τῆς τακτικῆς ἐγγραφῆς ἀποκτᾶται δικαίωμα ὑποθήκης (ἄρθρον 15 τοῦ ἰδίου νόμου), ἡ δὲ ἀκριβὴς περιγραφὴ τοῦ κτήματος πρέπει νὰ ἐξάγηται ἐκ τῆς ἐγγραφῆς, καὶ δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀναπληρωθῇ ἐξ ἄλλων ἀνεξαρτήτων τῆς ἐγγραφῆς μέσων, καθότι μόνον ἐκ τῆς τακτικῆς περιγραφῆς τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος δύναται, χωρὶς νὰ ὑποκύψῃ εἰς πλάνην, νὰ βεβαιωθῇ πᾶς τρίτος ἔχων νόμιμον ἐπὶ τοῦ κτήματος συμφέρον, ἢ μέλλων ἐπὶ ὑποθήκῃ αὐτοῦ νὰ δανείσῃ τῷ ἰδιοκτήτῃ, ἂν τὸ κτῆμα ἦναι βεβαρυμένον δι' ἄλλης προγενεστέρας ὑποθήκης, οὐδ' εἶναι ὁ τρίτος ὑπόχρεως ἐξ ἄλλων ἀνεξαρτήτων τῆς ἐγγραφῆς γνωρισμάτων νὰ πορισθῇ τὴν περὶ τῆς ὑπαρχούσης ὑποθήκης γνῶσιν (ἄρθρον 90—92 τοῦ ἰδίου νόμου)· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεώς του (σκέψις 8), δι' ἧς παραδέχεται τὰς τῆς ὑπ' ἀριθ. 44 πρωτοδίκου ἀποφάσεως σκέψεις περὶ περιγραφῆς τοῦ ἐνυποθήκου

προβλέπει περὶ τῶν ἀποριῶν τοῦ ὑποθηκοφύλακος. Πρβλ. Καλλ. 6. § 467.

Η) Τίνες ζητοῦσιν ἐγγραφήν.

§ 128. Ἕκαστος (1) δύναται νὰ ζητήσῃ δι' ἑαυτὸν ἐγγραφὴν ὑποθήκης (58 ν.)· ἐὰν δὲ ὁ ὑποθηκοφύλαξ διςάζῃ περὶ τῆς ταὐτότητός του, δύναται νὰ ζητήσῃ ἀπόδειξιν (60 ν.)· ἀρκεῖ δ' ἁπλῆ βεβαίωσις ἀξιοπίστου προςώπου, ἢ πιστοποιητικὸν τοῦ δημάρχου. Τοιαῦτα δὲ πιστοποιητικὰ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ συγκατατάττωνται εἰς τὰ λοιπὰ ἔγγραφα κατὰ τὸ ἄρθρον 32. Πρβλ. Καλλ. 6. §. 468.

§ 129. Καὶ δι' ἄλλου προςώπου δυνάμεθα ν' ἀποκτήσωμεν δικαιώματα, εἰδικὴ δ' ἐντολὴ εἶναι περιττή, διότι τὸ δικαίωμα τῆς ὑποθήκης προϋπάρχει, ἡ δ' ἐγγραφὴ εἶναι καθαρὸν κέρδος καὶ φι-

---

κτήματος, στηρίζει τὴν παραδοχήν του περὶ ἀκριβοῦς ὁρισμοῦ τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος εἰς δύο γεγονότα· α) ὅτι ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ὑποθηκευθέντος κτήματος ἀναφέρεται, ὅτι εἶναι ἐλαιόδενδρα ἐδῶθεν τοῦ ἐλαιῶνος τῆς Κορίνθου· καὶ 6) ὅτι ἐξ ἄλλων ξένων τῆς ἐγγραφῆς ἐγγράφων (ὅρα σκέψεις τῆς 13 καὶ 14 πρωτ. ἀποφάσεως) εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ ὀφειλέτης δὲν εἶχε καθ' ὃν χρόνον ἐνεγράφη ἡ ὑποθήκη τοῦ δημοσίου ἄλλα ἐλαιόδενδρα ἐδῶθεν τοῦ ἐλαιῶνος, τούτεστι σχηματίζει τὴν πεποίθησίν του ἐν μέρει ἐκ γεγονότων ξένων καὶ μὴ ἐν αὐτῇ τῇ ἐγγραφῇ ἀναφερομένων, ὅπερ ὁ νόμος δὲν ἐπιτρέπει· ὁ δὲ τοῦ δημοσίου ἐν ταῖς ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου προτάσεσί του ἀναφερόμενος ἰσχυρισμὸς ὅτι τὸ περὶ ἀοριστίας τῆς περιγραφῆς τοῦ κτήματος, καθὸ πραγματικόν, διαφεύγει τὴν ἐξέλεγξιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀφοῦ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ἐξετίμησε τὴν γενομένην περιγραφήν, εἶναι ἀστήρικτος, διότι τὸ ἐφετεῖον δὲν ἠδύνατο κατὰ νόμον νὰ ἐξαγάγῃ τὸ ἀκριβὲς τῆς περιγραφῆς τοῦ κτήματος ἢ ἐκ τῆς ἐγγραφῆς μόνον· καὶ τοῦτο, ὡς ἐῤῥέθη, δὲν ἔπραξε· ὅθεν ἡ ἀπόφασίς του εἶναι ἀναιρετέα ἕνεκα κακῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀνωτέρω διατάξεών τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου».

(1) Ὅταν ἡ πίστωσις ἀνήκῃ εἰς πλείονας ἢ εἰς ἐμπορικὴν ἑταιρίαν; Ζαχ. § 270 σημ. 6. Κατ. § 132. Περὶ τῆς ὁμάδος τοῦ πτωχεύσαντος; αὐτ. σημ. 7.

§ 127. Περὶ τῆς ὑπὸ τῶν ... ὁ ἐνεργῶν ἀντ' ἄλ-
6λίων δρα ἄρθρον 100 το... πληρεξουσιότητα, ἀλλὰ μόνον

ἐπὶ ποινῇ ἀκυρ... ἄλλον ἐπιτροπικῶς, ὀφείλει
φὴν τοῦ κτή... ἐντολήν (2).
φῆς ἐκηρύσ... ὁ νόμος ἐπιτρέπει εἰς τοὺς τρί-
ἐδεβαιοῦ... ἄλλου ὑποθήκην (3)· οἷον εἰς τοὺς (4)
το. Ἀ... ἄρθρον 61 § 1), εἰς τοὺς πράκτορας ἢ τοὺς συνδίκους·
τὰς ...

ὁ ... ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος περιέχει περιορισμόν τινα λέγων ἐὰν

---

(1) Πρβ. Τροπλ. ὑπ. § 673. Ζαχ. § 270 ἐν τέλει.
Πρβ. Καλλ. 6. § 469.

(2) Πρβ. ἄρθρῳ 59 περικοπὴ «ἐὰν ὅμως μέλλῃ νὰ ὑποχρεώσῃ ἢ ἐν τῷ ἄλλον ἐπιτροπικῶς ὀφείλει νὰ φέρῃ εἰδικὴν ἐντολὴν αὐτοῦ», ποίαν ἔννοιαν ἔχει; Σημαίνει, ὅτι ἀπαιτεῖται εἰδικὴ ἐντολή, ὅταν τίς, ὡς ἐπίτροπος ἄλλου, βαρύνῃ δι' ὑποθήκης κτῆμα τοῦ ἐντολέως, καὶ ὅτι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἀπαιτεῖται κατὰ τὴν ἐγγραφὴν ἡ προσαγωγὴ τῆς εἰδικῆς ἐντολῆς; Ἂν ἔχῃ τὴν ἔννοιαν ταύτην, ὁ ὁρισμὸς ἔγκειται ἐν τῇ διατάξει τῶν ἄρθρων 4 καὶ 15· ὥστε παρέλκει τρόπον τινά. Δηλοῖ ἁπλῶς, ὅτι ὁ ζητῶν τὴν ἐγγραφὴν ἐπὶ κτήματος τοῦ δεῖνος, οὗτινος παρίσταται πρὸς τοῦτο ὡς ἐπίτροπος, ὀφείλει νὰ προσαγάγῃ εἰδικὴν πληρεξουσιότητα; ἡ περίπτωσις αὕτη σπανίως θὰ τύχῃ, καὶ ἄνευ προφανοῦς ἀνάγκης ἐπρονόησε περὶ αὐτῆς ὁ νομοθέτης. Τὸ προσχέδιον ἔφερε ταῦτα· «ὅταν ὅμως πρόκηται νὰ ὑποχρεωθῇ τις διὰ πράξεων ἄλλου, ἀπαιτεῖται ῥητὴ καὶ τὴν πρᾶξιν ὡρισμένως ἐκφράζουσα πληρεξουσιότης, ἢ συγκατάθεσις ἐκ μέρους τοῦ ἐντολέως, προτοῦ γενῇ ἡ ὑποθήκη ἀποδεκτὴ εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν»· ὅθεν φαίνεται, ὅτι ἡ περικοπὴ ἐκείνη ἀφορᾷ τὴν δευτέραν περιπτωσιν.

(3) Πρβ. Καλλ. 6. § 470. Τροπλ. ὑπ. § 674.

(4) Πρβ. Ζαχ. § 270 σημ. 8 περὶ τῶν κληρονόμων τῶν δανειστῶν, περὶ τῶν κληροδόχων καὶ ἐκδοχέων.

Ἂν τὸ δάνειον ἀνήκῃ πλείοσι προσώποις ἢ ἐμπορικῇ τινὶ ἑταιρίᾳ; Ζαχ. § 270 σημ. 6. Κατ. § 132.

— Περὶ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ καὶ περὶ κοινοτήτων, ὅρα αὐτ.

— Περὶ τῆς ὑπὸ τῶν ἐκδοχέων ἐγγραφῆς ὑποθήκης, ὅρα αὐτόθι σημ. 8.

ἀπὸ τὴν παράλειψιν τῆς ἐγγραφῆς δύναται νὰ προέλθη βλάβη». Φαίνεται δὲ ὅτι, ὁ περιορισμὸς αὐτὸς δὲν ἔχει ἔννοιαν παρὰ διὰ τὴν μετὰ ταῦτα ἰσχὺν τῆς ἐγγραφῆς, ὅταν δηλ. δύναται νὰ προέλθη ἡ βλάβη, ἡ ἐγγραφὴ εἶναι ἀπρόςβλητος, ὁ δὲ ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ παραιτηθῇ αὐτῆς. (πρβ. ἄρθρον 77 ὑπ.) ὅταν δὲν ὑπάρχῃ κίνδυνος, ἡ ἐξάλειψις αὐτῆς δύναται νὰ γίνῃ μόνον δυνάμει ἀποφάσεως, ἂν ὁ ἐγγράψας δανειστὴς δὲν ἐνδίδῃ.

§ 131. Τοιοῦτον δικαίωμα ἔχουσι καὶ οἱ ἐγγυηταὶ (61 ἐδ. 2) ὡς ἔχοντες τὸ τῆς ἀναγωγῆς δικαίωμα· ὡς πρὸς αὐτοὺς μάλιστα δὲν ὑπάρχει ὁ ἀνωτέρω περιορισμός. Πρβ. Καλλ. β. § 471.

§ 132. Ὁ Βαυαρικὸς νόμος προςθέτει καὶ τὴν διάταξιν (ἄρθρον 104 § 3) ὅτι ἕκαστος δανειστὴς, ὅταν ὑπάρχωσι πολλοί, ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἐγγραφὴν ὅλης τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ὀφειλέτου καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ λοιποῦ· εἰς τοῦτο δὲν ἀντίκειται ὁ νόμος μας. Πρβ. Καλλ. β. § 472. ἀν. σελ. 84 σημ. 1.

§ 133. Ἐν τῷ ἐδ. 3 τοῦ ἄρθρου 61 ὁ νόμος προνοεῖ περὶ τῶν ἀνηλίκων καὶ ἀπηγορευμένων. Καὶ οὗτοι δὲ, ἐκτὸς τῶν λοιπῶν προςώπων, δύνανται (2) νὰ ἐνεργήσωσι τοιαύτας πράξεις ἐγγραφῆς (74 πολ). Δικαίωμα τοιοῦτον ἔχει καὶ πᾶς συγγενὴς ἄνευ διακρίσεως βαθμοῦ, καὶ φίλος. Πρβ. Καλλ. β. § 473—475.

§ 134. Δικαίωμα τοιοῦτον ἔχουν καὶ αἱ ἁρμόδιαι ἀρχαὶ (ὁ κατὰ τόπον εἰρηνοδίκης) (492 § 3, 4 πολ.) καὶ ἡ εἰςαγγελία (ὀργ. 102). Πρβ. δὲ Καλλ. β. § 476.

§ 135. Ὡς πρὸς τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης τῆς γυναικὸς ὅρα ἄρθρ. 61 § 4 ὑπ. ἡ ὑποθήκη τῆς συζύγου ἀφορᾷ οὐ μόνον τὴν προῖκα, ἀλλὰ καὶ τὰ παράφερνα (11 § 4 ὑπ.), ὅταν ταῦτα διαχειρίζωνται παρὰ τοῦ ἀνδρός· ἀλλ' ἐνταῦθα ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 61 § 4 ἐφαρμόζεται μόνον ὡς πρὸς τὴν προῖκα.

Τί δὲ ὡς πρὸς τὴν *ἐνήλικον*; ὁ νομοθέτης, προϋποθέτων ὅσα διέταξε περὶ τῆς νομίμου ὑποθήκης τῆς γυναικὸς, δὲν κάμνει νέαν διάκρισιν· ἐννοεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ ὅτι καὶ ὡς πρὸς ταῦτα καὶ ὡς πρὸς τὴν προῖκα ἀδιακρίτως ἀποκηρύττεται ἄκυρος ἡ συμφωνία τῶν συζύγων περὶ μὴ ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης· ὡς πρὸς τὰ παράφερνα ὅμως τοῦτο δὲν στηρίζεται εἰς λόγον τινά (3).

---

(1) Πρβ. Καλλ. § 47α.

(2) Πρβ. Τροπλ. ὑπ. § 634.

(3) Τί ὁ Βαυαρικὸς νόμος; Καλλ. β. § 478. Τί ὁ γαλλικός; ἄρθρ. 2140. Τροπλ. ὑπ. § 433.

§ 127. Περὶ τῆς ὑπὸ τῶν εἰςα... ὁ ἐνεργῶν ἀντ' ἄλ-
βλίων ὅρα ἄρθρον 100 τοῦ νό... ουσιότητα, ἀλλὰ μόνον

ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότη... ἄλλον ἐπιτροπικῶς, ὀφείλει
φὴν τοῦ κτήματ... ἐντολὴν (2).
φῆς ἐκηρύφθη...
ἐβεβαιοῦτο... ὁ νόμος ἐπιτρέπει εἰς τοὺς τρί-
το. Ἀπό... ἄλλου ὑποθήκην (3)· οἷον εἰς τοὺς (4)
τὰς 20... εἰς τοὺς πράκτορας ἢ τοὺς συνδίκους·
—
ἀκρ... νόμος περιέχει περιορισμόν τινα λέγων ἐὰν
τ...

---

(1) Πρβ. Τροπλ. ὑπ. § 673. Ζαχ. § 270 ἐν τέλει.
Πρβ. Καλλ. β. § 469.

(2) Πρβ. ἐν τῷ ἄρθρῳ 59 περικοπὴ «ἐὰν ὅμως μέλλῃ νὰ ὑποχρεώσῃ ἢ ἄλλον ἐπιτροπικῶς ὀφείλει νὰ φέρῃ εἰδικὴν ἐντολὴν αὐτοῦ», ποίαν ἔννοιαν ἔχει; Σημαίνει, ὅτι ἀπαιτεῖται εἰδικὴ ἐντολή, ὅταν τις, ὡς ἐπίτροπος ἄλλου, βαρύνῃ δι' ὑποθήκης κτῆμα τοῦ ἐντολέως, καὶ ὅτι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἀπαιτεῖται κατὰ τὴν ἐγγραφὴν ἡ προςαγωγὴ τῆς εἰδικῆς ἐντολῆς; Ἂν ἔχῃ τὴν ἔννοιαν ταύτην, ὁ ὁρισμὸς ἔγκειται ἐν τῇ διατάξει τῶν ἄρθρων 4 καὶ 15· ὥςτε παρέλκει τρόπον τινά. «Δηλοῖ ἁπλῶς, ὅτι ὁ ζητῶν τὴν ἐγγραφὴν ἐπὶ κτήματος τοῦ δεῖνος, οὗτινος παρίσταται πρὸς τοῦτο ὡς ἐπίτροπος, ὀφείλει νὰ προςαγάγῃ εἰδικὴν πληρεξουσιότητα; ἡ περίπτωσις αὕτη σπανίως θὰ τύχῃ, καὶ ἄνευ προφανοῦς ἀνάγκης ἐπρονόησε περὶ αὐτῆς ὁ νομοθέτης. Τὸ προσχέδιον ἔφερε ταῦτα· «ὅταν ὅμως πρόκηται νὰ ὑποχρεωθῇ τις διὰ πράξεων ἄλλου, ἀπαιτεῖται ῥητὴ καὶ τὴν πρᾶξιν ὡρισμένως ἐκφράζουσα πληρεξουσιότης, ἢ συγκατάθεσις ἐκ μέρους τοῦ ἐντολέως, προτοῦ γενῇ ἡ ὑποθήκη ἀποδεκτὴ εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν»· ὅθεν φαίνεται, ὅτι ἡ περικοπὴ ἐκείνη ἀφορᾷ τὴν δευτέραν περίπτωσιν.

(3) Πρβ. Καλλ. β. § 470. Τροπλ. ὑπ. § 674.

(4) Πρβ. Ζαχ. § 270 σημ. 8 περὶ τῶν κληρονόμων τῶν δανειστῶν, περὶ τῶν κληροδόχων καὶ ἐκδοχέων.

Ἂν τὸ δάνειον ἀνήκῃ πλείοσι προσώποις ἢ ἐμπορικῇ τινὶ ἑταιρίᾳ; Ζαχ. § 270 σημ. 6. Κατ. § 132.

— Περὶ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ καὶ περὶ κοινοτήτων, ὅρα αὐτ.

— Περὶ τῆς ὑπὸ τῶν ἐκδοχέων ἐγγραφῆς ὑποθήκης, ὅρα αὐτόθι σημ. 8.

ἀπὸ τὴν παράλειψιν τῆς ἐγγραφῆς δύναται νὰ προέλθῃ βλάβη». Φαίνεται δὲ ὅτι, ὁ περιορισμὸς αὐτὸς δὲν ἔχει ἔννοιαν παρὰ διὰ τὴν μετὰ ταῦτα ἰσχὺν τῆς ἐγγραφῆς, ὅταν δηλ. δύναται νὰ προέλθῃ ἡ βλάβη, ἡ ἐγγραφὴ εἶναι ἀπρόςβλητος, ὁ δὲ ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ παραιτηθῇ αὐτῆς. (πρβ. ἄρθρον 77 ὑπ.) ὅταν δὲν ὑπάρχῃ κίνδυνος, ἡ ἐξάλειψις αὐτῆς δύναται νὰ γίνῃ μόνον δυνάμει ἀποφάσεως, ἂν ὁ ἐγγράψας δανειστὴς δὲν ἐνδίδῃ.

§ 131. Τοιοῦτον δικαίωμα ἔχουσι καὶ οἱ ἐγγυηταὶ (61 ἐδ. 2) ὡς ἔχοντες τὸ τῆς ἀναγωγῆς δικαίωμα· ὡς πρὸς αὐτοὺς μάλιστα δὲν ὑπάρχει ὁ ἀνωτέρω περιορισμός. Πρβ. Καλλ. β. § 471.

§ 132. Ὁ Βαυαρικὸς νόμος προςθέτει καὶ τὴν διάταξιν (ἄρθρον 104 § 3) ὅτι ἕκαστος δανειστὴς, ὅταν ὑπάρχωσι πολλοὶ, ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἐγγραφὴν ὅλης τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ὀφειλέτου καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ λοιποῦ· εἰς τοῦτο δὲν ἀντίκειται ὁ νόμος μας. Πρβ. Καλλ. β. § 472. ἀν. σελ. 84 σημ. 1.

§ 133. Ἐν τῷ ἐδ. 3 τοῦ ἄρθρου 61 ὁ νόμος προνοεῖ περὶ τῶν ἀνηλίκων καὶ ἀπηγορευμένων. Καὶ οὗτοι δὲ, ἐκτὸς τῶν λοιπῶν προςώπων, δύνανται (2) νὰ ἐνεργήσωσι τοιαύτας πράξεις ἐγγραφῆς (74 πολ). Δικαίωμα τοιοῦτον ἔχει καὶ πᾶς συγγενὴς ἄνευ διακρίσεως βαθμοῦ, καὶ φίλος. Πρβ. Καλλ. β. § 473—475.

§ 134. Δικαίωμα τοιοῦτον ἔχουν καὶ αἱ ἁρμόδιαι ἀρχαὶ (ὁ κατὰ τόπον εἰρηνοδίκης) (492 § 3, 4 πολ.) καὶ ἡ εἰςαγγελία (ὀργ. 102). Πρβ. δὲ Καλλ. β. § 476.

§ 135. Ὡς πρὸς τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης τῆς γυναικὸς ὅρα ἄρθρ. 61 § 4 ὑπ. ἡ ὑποθήκη τῆς συζύγου ἀφορᾷ οὐ μόνον τὴν προῖκα, ἀλλὰ καὶ τὰ παράφερνα (11 § 4 ὑπ.), ὅταν ταῦτα διαχειρίζωνται παρὰ τοῦ ἀνδρός· ἀλλ' ἐνταῦθα ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 61 § 4 ἐφαρμόζεται μόνον ὡς πρὸς τὴν προῖκα.

Τί δὲ ὡς πρὸς τὴν *ἐνήλικον*; ὁ νομοθέτης, προϋποθέτων ὅσα διέταξε περὶ τῆς νομίμου ὑποθήκης τῆς γυναικὸς, δὲν κάμνει νέαν διάκρισιν· ἐννοεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ ὅτι καὶ ὡς πρὸς ταῦτα καὶ ὡς πρὸς τὴν προῖκα ἀδιακρίτως ἀποκηρύττεται ἄκυρος ἡ συμφωνία τῶν συζύγων περὶ μὴ ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης· ὡς πρὸς τὰ παράφερνα ὅμως τοῦτο δὲν στηρίζεται εἰς λόγον τινά (3).

---

(1) Πρβ. Καλλ. § 47α.
(2) Πρβ. Τροπλ. ὑπ. § 634.
(3) Τί ὁ Βαυαρικὸς νόμος; Καλλ. β. § 478. Τί ὁ γαλλικός; ἄρθρ. 2140. Τροπλ. ὑπ. § 433.

§ 136. Περὶ τῶν ἄρθρων 61 § 5 ὑποθ. ὅρα Καλ. § 479 (ἔνθα περὶ γυναικῶν).

§ 137. Περὶ τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν ὁ τρίτος, ὁ ἔχων δικαίωμα κατὰ τὰς προηγουμένας διατάξεις (ἄρθρον 61) νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην ὑπὲρ ἄλλου, δὲν ἔχει τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα, ὅρα ἄρθρον 62 τοῦ νόμου καὶ Καλλ. β § 480.

Θ) *Αἴτησις περὶ ἐγγραφῆς.*

§ 138. Ὁ ὑποθηκοφύλαξ ἐνεργεῖ μόνον κατ' αἴτησιν, ἡ δὲ αἴτησις πρέπει νὰ φυλάττηται εἰς τ' ἀρχεῖα πρὸς ἐξέλεγξιν τῆς πράξεώς του, πιστοποιούσης μόνον τὰ παρ' ἄλλων γινόμενα. Κατὰ μίμησιν τοῦ γαλλικοῦ Κώδηκος (ἄρθρον 2148), ὁ νόμος μας (ἄρθρον 67 καὶ 68) ἀπαιτεῖ ὄχι μόνον νὰ παρουσιάζηται ὁ τίτλος εἰς τὸν ὑποθηκοφύλακα, ἀλλὰ θέλει καὶ διπλᾶς περιλήψεις, περιεχούσας ῥητῶς τὴν αἴτησιν, ἐξ ὧν ἡ μία κατα τὸ ἄρθρον 32 τοῦ διατάγματος φυλάττεται εἰς ἰδιαίτερον φάκελλον, ἀντιστοιχοῦσα εἰς τὸ περιέχον τὰς ἐγγραφὰς βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, καὶ σημειούμενον κατ' αὔξοντα ἀριθμόν. Πρβ. Καλλ. β. § 481.

§ 139. Ὁ τίτλος, ἐκ τοῦ ὁποίου πηγάζει τὸ πρὸς ὑποθήκην δικαίωμα, παρουσιάζεται ἢ ἐν πρωτοτύπῳ, ἢ εἰς ἐπίσημον ἀντίγραφον (ἄρθρον 67). Τὸ ἐπίσημον εἶναι βεβαίως τὸ ἀντιπεφωνημένον τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἄρθρον 424, ἐκεῖνο τούτέστι τὸ ἀντίγραφον, τὸ ὁποῖον, παραβληθὲν μὲ τὸ πρωτότυπον παρὰ τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς, ἐπεβεβαιώθη μετ' αὐτοῦ σύμφωνον. Πᾶν ἄλλο ἀνγραφον δὲν φέρει πίστιν, καὶ ἑπομένως εἶναι ἁπλοῦν καὶ ὄχι ἐπίσημον.

Εἶναι φανερὸν, ὅτι ὁσάκις ἡ ὑποθήκη πηγάζει ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως πρέπει νὰ προσάγηται ἀντιπεφωνημένον ἀντίγραφον διαθήκης, ἢ συμφωνίας κατὰ τὸ ἄρθρον 19 ἐνώπιον συμβολαιογράφου βεβαιωθείσης. Ὅθεν δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσουν πρὸ. ἐγγραφὴν διαθῆκαι ἰδιόγραφοι καὶ προφορικαὶ κατὰ τὰ ἄρθρα 31 καὶ 35 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου. Ὡσαύτως ἐπὶ ἐγγραφῆς δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως προσάγεται ἀπόγραφον ἢ ἀντίγραφον αὐτῆς. Πρβ. Καλ. β. § 482.

§ 140. Ὅταν ἡ ὑποθήκη πηγάζῃ ἐκ τοῦ νόμου, ὁ τίτλος δύναται νὰ ἦναι διαφόρων εἰδῶν, καὶ περὶ τούτου προβλέπει τὸ ἄρθρον 69 (1).

(1) Πρβ. Καλλ. β. § 483.

§ 141. Διὰ τὴν ἐγγραπτέαν ὑποθήκην πρὸς ὄφελος ἀνηλίκων, ἀπηγορευμένων καὶ τέκνων ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν ἐπιτρόπων, κηδεμόνων καὶ τῶν γονέων αὐτῶν, προςάγεται ἀπογραφὴ τῶν κινητῶν ἢ ἀκινήτων (ἄρθρον 69 § 3).

Ἡ ἀπογραφὴ τῶν ἀκινήτων εἶναι ἀναγκαία εἰς μίαν μόνην περίπτωσιν, ὅτε τουτέστι καὶ χάριν τῶν ἀκινήτων ἐγγράφεται ὑποθήκη· τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν ὁ πατὴρ, ἢ ἡ μήτηρ διαχειρίζηται τὴν ἐκ τοῦ ἑτέρου τῶν γονέων προελθοῦσαν περιουσίαν τοῦ τέκνου κατὰ τὸ ἄρθρον 11 § 5.

Διὰ νὰ μὴ στερῶνται ὅμως τὰ πρόςωπα ταῦτα τοῦ δικαιώματός των ἐν ἐλλείψει ἀπογραφῆς, τὴν αὐτὴν ἔχει ἰσχὺν πᾶν ἔγγραφον συνταχθὲν περὶ τούτου, ἢ ἐπίσημος περίληψις.

Ἰδίως διὰ τὴν ἐγγραφὴν τοῦ ἄρθρου 13 ὡς ἐκ τῆς λογοδοσίας ἀρκεῖ μαρτυρικὸν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ἢ τῆς ἀρχῆς, εἰς ἣν πρέπει νὰ παραδίδηται ὁ ἀπολογισμὸς, προςδιορίζον τὸ ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεως. Καλλ. 6. § 484.

§ 142. Πρὸς ἐγγραφὴν τῆς προικὸς ἀπαιτεῖται συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον κατὰ τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον, ἄρθρον 42, καθότι ἄλλως καὶ αὐτὴ ἡ ὑπόσχεσις τῆς προικὸς εἶναι ἄκυρος (ἄρθρ. 69 § 4).

Ἀλλ' ἡ γυνὴ ἔχει δικαίωμα ὑποθήκης διὰ τὴν παραδιδομένην εἰς τὸν σύζυγόν της πρὸς διαχείρισιν ἰδιαιτέραν περιουσίαν αὐτῆς καὶ δι' ἄλλας περὶ ἀποζημιώσεως ἀπαιτήσεις (ἄρθρον 11 § 4). Διὰ τοιαύτας ἀπαιτήσεις ἰσχύουν παντὸς εἴδους ἔγγραφα, ὅσα καθὼς ἐκφράζεται ὁ νόμος, διαλαμβάνουν τὰς περὶ τῶν κτημάτων σχέσεις τῶν συζύγων, καθόσον αὗται ἀνάγονται εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῶν ὑποθηκῶν. Ἡ ἔννοια τοῦ νόμου εἶναι σκοτεινή. Ἔγγραφα περὶ σχέσεως ἀναγομένης εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῶν ὑποθηκῶν δὲν εἶναι τὰ διαλαμβάνοντα περὶ τῆς ἐγγραπτέας ὑποθήκης, διότι ἡ ὑποθήκη εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ὑπάρχει δυνάμει τοῦ νόμου. Εἶναι λοιπὸν τὰ ἔγγραφα περὶ τῶν σχέσεων, ἐξ ὧν πηγάζει τὸ τῆς ὑποθήκης δικαίωμα, οἷον περὶ παραδόσεως ἐξωπροίκων κτλ. Τοιαῦτα ἔγγραφα, μὴ χαρακτηριζόμενα ὅμως ἰδιαιτέρως παρὰ τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ὥςτε, ὡς τὰ περὶ ἀνηλίκων, νὰ μὴ χρῄζουν τῶν κοινῶν διατυπώσεων, ὑπόκεινται εἰς αὐτὰς, ὅπως διαγράφονται παρὰ τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Καλλ. § 485.

§ 143. Περὶ τῶν κληροδόχων, πιστωτῶν τῆς κληρονομίας, συγκληρονόμων, ἐργολάβων, ἀρχιτεκτόνων, ἐργατῶν κτλ. ὅρα τὸ ἄρθρον 69 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου. Πρβ. δὲ Καλλ. 6. § 486.

§ 144. Διὰ τὰ ἔξοδα τῆς δίκης, ἢ τῆς συντάξεως τῶν ἐπὶ ὑποθήκῃ χρεῶν, προςάγονται αἱ ἀποφάσεις, ἢ ἄλλαι πράξεις τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς (ἄρθρον 69 § 7).

Διὰ τὰς ἀπαιτήσεις καθυστερουμένων τόκων, μολονότι ὁ § οὗτος τοῦ νόμου μας ὁμιλεῖ χύδην, πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὴν πηγὴν τοῦ χρέους. Ἂν προέρχηται ἀπὸ συμφωνίαν ἢ δικαστικὴν ἀπόφασιν, ἀπαιτοῦνται ἀντίγραφα αὐτῶν ἀντιπεφωνημένα. Ὁ τόκος συμμερίζεται πάντοτε τὴν τύχην τοῦ κυρίου χρέους, διότι, ἂν δὲν ὑπῆρχεν αὐτό, δὲν ἤθελεν ὑπάρχει οὔτε τόκος. Τὸ κύριον χρέος εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἀποδεικνύεται ὅμως μόνον διὰ συμβολαιογραφικῶν ἐγγράφων, ἢ δι' ἀποφάσεων.

Μόνον ἑπομένως καθ' ἣν περίπτωσιν ὑπάρχει δυνάμει τοῦ νόμου ἐγγραφή, ἀρκοῦν τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, καθόσον δυνάμει αὐτοῦ γίνεται καὶ τοῦ κυρίου χρέους ἡ ἐγγραφή. Πρβ. Καλλ. β. § 486.

§ 145. Ἡ περίληψις πρέπει νὰ περιέχῃ τὰ συστατικὰ τῆς ὑποθήκης. (68, 71 νόμ. περὶ ὑποθηκῶν καὶ ἄρθρον 31 τοῦ διατάγματος). Πρβ. Καλλ. β. § 487.

§ 146. Προςδιορισμὸς τοῦ ποσοῦ. — Ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς δημοσιότητος ἀπαιτουμένη εἰδικότης δὲν ἀφορᾷ μόνον τὸ ὑποκείμενον κτῆμα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐγγραφομένην ἀπαίτησιν, ὁριζομένην κατὰ ποιὸν καὶ ποσόν.

Διὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον 9, τὸ ὁποῖον ἐξ ἐπαγγέλματος πραγματεύεται περὶ εἰδικότητος, φέρει ῥητῶς, ὅτι ἐγγραφὴ δὲν γίνεται εἰμὴ δι' ὡρισμένην ποσότητα καὶ ἐπὶ ὡρισμένων κτημάτων. Οὕτω συνάπτονται ἀμφότερα ὡς συσχετικά (1) Πρβ. Καλλ. β. § 488.

§ 147. Ὁ ἰδιοκτήτης ὅμως δύναται νὰ ζητήσῃ ὥςτε νὰ περιο-

---

(1) Πρβ. Ζαχ. § 266 σημ. 19 καὶ § 274. Παρατηρητέον δέ, ὅτι κατὰ γενικὸν καὶ ἀπόλυτον κανόνα, ἐγγραφὴ ὑποθήκης δὲν ἀναβάλλεται οὔτε διότι τὸ ποσὸν δὲν εἶναι ἐκκαθαρισμένον, οὔτε διότι ὑπόκειται εἰς αἵρεσιν (α). Δὲν εἶναι ἀόριστος τῶν τραπεζιτῶν ἡ ἐπιτρεπομένη πίστωσις ἐπὶ ὑποθήκῃ, ὅταν προςδιορίζηται τὸ ποσὸν τῆς πιστώσεως (Καλ. β. § 532). Ἀδιαφόρως ὅμως ὡς πρὸς τὸ ἰδιαίτερον τοῦτο ζήτημα, εἶναι δικαίωμα τοῦ αἰτοῦντος τὴν ἐγγραφὴν νὰ προςδιορίσῃ τὸ ποσὸν τῆς ἐγγραφομένης ἀπαιτήσεως πρὸς απο-

---

(α) Γαλλ. Κώδ. ἄρθρον 2163. Merlin Rep. v. Hypoth.

ρισθῇ τὸ ποσὸν, δι' ὃ ἐνεγράφη ὑποθήκη, κατ' ἀληθῆ ἐκτίμησιν (ἄρθρον 17). Πρὸς τοῦτο ἁρμόδια εἰσὶ τὰ τακτικὰ (1) δικαστήρια (ἄρθρον 74 ἐδ. 3). Ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Καλλ. β. § 489.

§ 148. Ὁ ἰδιοκτήτης ἔχει προσέτι τὸ δικαίωμα νὰ ἐλευθερώσῃ τόσα, προκειμένου περὶ γενικῶν ὑποθηκῶν, ἐκ τῶν κτημάτων, ὅσα ἀφαιρεθέντα δὲν ἐλαττόνουσι τὴν ἀσφάλειαν τοῦ ἐγγεγραμμένου. (πρβ. ἄρθρον 2164 γ. κ.) ὅθεν τὸ ἄρθρον 18 ὁρίζει, ὅτι ἡ (νόμιμος ἢ δικαστικὴ) ὑποθήκη πρέπει νὰ περιορίζηται ἐπὶ κτημάτων, ὧν ἡ ἀξία ὑπερβαίνει καθ' ἓν τρίτον τὸ ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεως (2). (γ. κ. 3163. Βαυαρ. νόμ. ἄρθρον 11). Πρβ. Καλλ. β. § 490 (3).

φυγὴν πάσης βραδύτητος. Ὁ νόμος λέγει, ὅτι εἶναι δικαίωμα τοῦ αἰτοῦντος καὶ ὄχι ἰδίως τοῦ δανειστοῦ, διότι πολλάκις ὁ αἰτῶν δὲν εἶναι δανειστὴς, ἀλλ' ἐνεργεῖ ὑπὲρ ἄλλου εἰς τὰς περιστάσεις, τὰς ὁποίας εἴδαμεν. Οὕτω π. χ. ὑπὲρ τῶν ἀνηλίκων καὶ ἀπηγορευμένων ἡ ὑποθήκη ἐγγράφεται μόνον διὰ τὰ μέρη τῆς κινητῆς των περιουσίας, τὰ ἐμπιστευόμενα εἰς τὸν ἐπίτροπον, ἢ κηδεμόνα, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία προςδιορίζεται ἀπὸ τὸν αἰτοῦντα (ἄρθρον 17 καὶ 12). Ὡςαύτως διὰ τὰ ποσὰ, διὰ τὰ ὁποῖα τὰ πρόςωπα ταῦτα καθίστανται ὑπόλογα» (ἄρρθρον 13). Πρβ. Καλλ. β. § 488.

(1) Τροπλ. hyp. ἀρ. 772 μὲ τὴν σημείωσιν τοῦ Βέλγου ἐκδότου. Πρβ. ἄρθρον 2163. 2132 τοῦ γαλλ. Κώδ.

(2) Πρβ. γ. κ. 2162. Βαυαρ. νόμον ἄρθρ. 11.

Κατὰ τοῦτο διαφέρουν ὁ Βαυαρικὸς νόμος καὶ ὁ ἡμέτερος ἀπὸ τὸν γαλλικὸν κώδηκα, ὅτι ἐκεῖνοι περιορίζουν τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ ἰδιοκτήτου μόνον εἰς τὴν περίστασιν τῆς νομίμου καὶ δικαστικῆς ὑποθήκης.

Ὁ νόμος μας ὑποπεσὼν ἤδη εἰς τὸ σφάλμα νὰ μὴ δέχηται ὑποθήκην ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως, τῆς ὁποίας ὁ τίτλος δὲν ἐμφαίνει εἰδικῶς τὸ ὑποβαλλόμενον κτῆμα, φαίνεται συνεπὴς, διότι δὲν ἐνδίδει εἰς τὴν ἀνατροπὴν ῥητῆς παραχωρήσεως.

(3) Ἂν ἡ ποσότης, ἥτις ἐπιβαρύνει οἰκίαν τινα, (ἐφ' ἧς ἐνεγράφη ὑποθήκη) δύο ἀδελφῶν, καθ' ὅλα της τὰ μέρη, ὡς μὴ προςδιορισθέντος τοῦ εἰς ἕκαστον τούτων ἀνήκοντος διακεκριμένου μέρους ἐκ ταύτης, θεωρεῖται ὅτι ἀναφέρεται καὶ ὡς πρὸς τὸν ἕνα καὶ ὡς πρὸς ἄλλον κατὰ τὸ ὅλον. Ὁ ἔχων δὲ συμφέρον δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐλάττωσιν καὶ τὸν προςδιορισμὸν τῆς ποσότητος, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ μέρος του. Ἀπόφασις 1945 τοῦ 1841 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 119. Τί σημειοῦται εἰς τὰς διαφόρους στήλας; ὅρα τὰ παρὰ Καλλιγᾶ ἐκτεθέντα εἰς τὸν τ. β. § 460 ἑπόμ. ἔνθα ἐπικρίνει τὸν νόμον διὰ τινας ἀτελείας περὶ τὴν σύνταξιν τῶν βιβλίων· ἐγὼ περιορίζομαι νὰ σημειώσω μόνον τὰ ἑξῆς·

Ὅταν ἐκποιῆται τὸ πρᾶγμα καὶ συνάμα ὁ νέος ἀγοραστὴς ἀναδέχεται τὰ χρέη, ποῦ θέλει γίνει ἡ σημείωσις;

Τὸ διάταγμα δὲν προβλέπει ποσῶς τὴν περίπτωσιν, ἀλλ' ἀπαιτεῖ νὰ γίνωνται αἱ σημειώσεις παντὸς εἴδους εἰς τὴν τετάρτην στήλην. Εἰς τὴν περίστασίν μας πρέπει νὰ γίνῃ σημείωσις αὐτόθι δι' ἑκάστην ἐγγραφήν. Πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως,εἶναι μεθοδικώτερον ὅ,τι σήμερον συνηθίζεται, νὰ γίνηται ἐξάλειψις γενικὴ καὶ ν' ἀνοίγηται νέον φύλλον, μολονότι δὲν εἶναι τὸ οἰκονομικώτερον. Ἢ κατὰ τὸν ἕνα, ἢ κατὰ τὸν ἄλλον τρόπον, ὑπάρχει περισσοτέρα διεξοδικότης, κατὰ τὸν πρῶτον μάλιστα ὑπάρχει καὶ τὸ ῥαψῳδικόν, ὅτι ἐκ δύο διαφόρων στηλῶν θέλει συνάξει τις πληροφορίας περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου (1).

Ὅταν ὁ πιστωτὴς ἐκχωρῇ εἰς ἄλλον τὸ ἐνυπόθηκον δάνειόν του (37 νόμος), ἡ περὶ τούτου σημείωσις γίνεται εἰς τὴν τετάρτην στήλην (2).

§ 120. Πῶς ἐγγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ δημοσίου κατὰ τὴν ἐκποίησιν ἐθνικῶν κτημάτων (ἄρθρον 15 τοῦ νόμου τῆς 13 Νοεμβρίου 1836); ἐγγράφεται εἰς τὴν δευτέραν στήλην τὸ κτῆμα μετὰ τῆς μνείας ὅτι, ἐνόσῳ τὸ τίμημα χρεωστεῖται εἰς τὸ δημόσιον, ἡ κυριότης εἶναι μετακλητή. Πληρωθέντος δὲ τοῦ δημοσίου, γίνεται πάλιν ἡ προσήκουσα περὶ τούτου σημείωσις κατὰ τὸ αὐτὸ ἄρθρον 15. Ἡ σημείωσις αὕτη σκοπὸν ἔχει νὰ φωτίσῃ τοὺς μετὰ τοῦ ἀγοραστοῦ συμβαλλομένους, τὸ δημόσιον ὅμως δὲν στερεῖται, ἐκ τῆς παραλείψεως τῆς σημειώσεως, τοῦ ἐπιφυλαχθέντος τῆς κυριότητος δικαιώματος μέχρι τελείας ἐξοφλήσεως. Ἐκτὸς τούτου, ἡ ἐξόφλησις σημειοῦται εἰς τὸ πωλητήριον (ἄρθρον 15), ὥστε, πρὶν αὕτη γενῇ, ὁ τίτλος εἶναι ἀτελής, καὶ ὁ γινώσκων τὸν νόμον δὲν δύναται ν' ἀπατηθῇ (3). Πρβ. τοὺς ἐπ. § §.

§ 121. Ἡ ἀποδοχὴ τῆς ὑπὲρ τοῦ πιστωτοῦ ἐγγεγραμμένης ὑποθήκης ἀνατρέχει εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῆς ἐγγραφῆς αὐτῆς, διότι ἡ ἐγγραφή, ἐνόσῳ ὑπάρχει, χορηγεῖ δικαιώματα εἰς ἐκεῖνον, ὑπὲρ οὗ ἐγένετο. «Ἐπειδὴ τὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος παράπονον, ὅτι τὸ ἐφε-

(1) Πρβ. Καλλ. β. § 460, 361.
(2) Πρβ. αὐτ.
(3) Πρβ. Καλλ. β. § 466.

τεῖον, ἐξαγαγὸν τὴν ἀποδοχὴν ἐκ τῆς ἀντικρούσεως τῆς περὶ ἀκυρότητος τῆς ὑποθήκης καὶ εἰκονικότητος τοῦ συμβολαίου αἰτήσεως τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἔδωκεν εἰς τὸ γεγονὸς αὐτὸ τῆς ἀντικρούσεως ἀναδρομικὴν δύναμιν, εἶναι ἀνυπόστατον, διότι, κατὰ τὰ ἐν τῇ αἰτιολογίᾳ τρίτῃ τῆς παρούσης ἐκτεθέντα, ἡ ὑπὸ τοῦ πιστωτοῦ ἀποδοχὴ τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγγεγραμμένης ὑποθήκης, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀνατρέχει εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἐγγραφῆς αὐτῆς, διότι ἡ ἐγγραφὴ ἐνόσῳ ὑπάρχει, χορηγεῖ δικαιώματα εἰς ἐκεῖνον, ὑπὲρ οὗ ἐγένετο». Ἀπ. πολ. ΑΠ. 239 τοῦ 64 (1).

§ 122. Ἡ δὲ 190 τοῦ 1848 ἔχει οὕτως·

«Ἐπειδή, ὡς ὀρθῶς σκέπτεται ἡ αὐτὴ ἀπόφασις, οὔτε ὁ περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμος, οὔτε οἱ περὶ παραχωρήσεως οἰκοπέδων ἐν Πειραιεῖ εἰς τοὺς Χίους, δίδουσιν εἰς τὸ δημόσιον τὸ δικαίωμα ἐγγραφῆς ὑποθήκης ἐπὶ τῶν παραχωρηθέντων κτημάτων· καθότι ὁ μὲν περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμος τῆς τῆς 13/25 Νοεμβρίου 1836 (ἄρθρον 13 καὶ 15) ὁρίζει μόνον, ὅτι τὸ δημόσιον διατηρεῖ ἐπὶ τοῦ ἐκποιηθέντος κτήματος, καὶ μετὰ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ, τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος μέχρι τῆς ἐντελοῦς πληρωμῆς τοῦ τιμήματος, διατάττων νὰ ἐγγράφηται ἡ μετὰ τοῦ δικαιώματος τῆς ὑποθήκης ἐντελῶς ἀσυμβίβαστος αὕτη (ἄρθρον 1 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου) ἐπιφύλαξις εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, ὅπερ δὲν ἐγένετο ἐπὶ τοῦ προκειμένου, οἱ δὲ περὶ παραχωρήσεως γηπέδων εἰς τοὺς Χίους νόμοι οὐδὲν περὶ δικαιώματος ὑποθήκης τοῦ δημοσίου ἀναφερουσιν» (2).

§ 123. Ἡ παράλειψις τῆς ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ὑποθηκῶν σημειώσεως περὶ τῆς ἐπιφυλάξεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας (εἰς τὸ δημόσιον) τῶν ἐκποιουμένων κτημάτων (ἄρθρον 15 τοῦ ἀπὸ 3/15 Νοεμβρίου 1836 περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμου) ἐπιφέρει τὴν στέρησιν τοῦ τῆς ἰδιοκτησίας δικαιώματος(3); Ἡ 235 τοῦ 1854 (κυροῦσα τὴν 11435 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν) πολ. ΑΠ. ἀπ. φέρει·

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 15 τοῦ ἀπὸ 3/15 Νοεμβρίου 1836 περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων Βασ. διατάγματος, μέχρι τελείας ἐξοφλήσεως τῆς τιμῆς τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν τόκων, μένει ῥητῶς τὸ ἐπὶ τοῦ ἐκποιηθέντος κτήματος δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας εἰς τὸ δημόσιον, καὶ τοῦτο πρέπει νὰ σημειωθῇ εἰς τὸ τῶν

(1) Πρβ. Δαλλ. λ. priv et hyp. ἀρ. 1230 ἐπ. ἀν § 94.
(2) Πρβ. § 120 ἐπ. 123.
(3) Πρβ. § 120—122 καὶ § 38 δίς.

§ 119. Τί σημειοῦται εἰς τὰς διαφόρους στήλας; ὅρα τὰ παρὰ Καλλιγᾶ ἐκτεθέντα εἰς τὸν τ. Β, § 460 ἑπόμ. ἔνθα ἐπικρίνει τὸν νόμον διά τινας ἀτελείας περὶ τὴν σύνταξιν τῶν βιβλίων· ἐγὼ περιορίζομαι νὰ σημειώσω μόνον τὰ ἑξῆς·

Ὅταν ἐκποιῆται τὸ πρᾶγμα καὶ συνάμα ὁ νέος ἀγοραστὴς ἀναδέχεται τὰ χρέη, ποῦ θέλει γίνει ἡ σημείωσις;

Τὸ διάταγμα δὲν προβλέπει ποσῶς τὴν περίπτωσιν, ἀλλ' ἀπαιτεῖ νὰ γίνωνται αἱ σημειώσεις παντὸς εἴδους εἰς τὴν τετάρτην στήλην. Εἰς τὴν περίστασίν μας πρέπει νὰ γίνῃ σημείωσις αὐτόθι δι' ἑκάστην ἐγγραφήν. Πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως,εἶναι μεθοδικώτερον ὅ,τι σήμερον συνηθίζεται, νὰ γίνηται ἐξάλειψις γενικὴ καὶ ν' ἀνοίγηται νέον φύλλον, μολονότι δὲν εἶναι τὸ οἰκονομικώτερον. Ἢ κατὰ τὸν ἕνα, ἢ κατὰ τὸν ἄλλον τρόπον, ὑπάρχει περισσοτέρα διεξοδικότης, κατὰ τὸν πρῶτον μάλιστα ὑπάρχει καὶ τὸ ῥαψῳδικόν, ὅτι ἐκ δύο διαφόρων στηλῶν θέλει συνάξει τις πληροφορίας περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου (1).

Ὅταν ὁ πιστωτὴς ἐκχωρῇ εἰς ἄλλον τὸ ἐνυπόθηκον δάνειόν του (37 νόμος), ἡ περὶ τούτου σημείωσις γίνεται εἰς τὴν τετάρτην στήλην (2).

§ 120. Πῶς ἐγγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ δημοσίου κατὰ τὴν ἐκποίησιν ἐθνικῶν κτημάτων (ἄρθρον 15 τοῦ νόμου τῆς 13 Νοεμβρίου 1836); ἐγγράφεται εἰς τὴν δευτέραν στήλην τὸ κτῆμα μετὰ τῆς μνείας ὅτι, ἐνόσῳ τὸ τίμημα χρεωστεῖται εἰς τὸ δημόσιον, ἡ κυριότης εἶναι μετακλητή. Πληρωθέντος δὲ τοῦ δημοσίου, γίνεται πάλιν ἡ προσήκουσα περὶ τούτου σημείωσις κατὰ τὸ αὐτὸ ἄρθρον 15. Ἡ σημείωσις αὕτη σκοπὸν ἔχει νὰ φωτίσῃ τοὺς μετὰ τοῦ ἀγοραστοῦ συμβαλλομένους, τὸ δημόσιον ὅμως δὲν στερεῖται, ἐκ τῆς παραλείψεως τῆς σημειώσεως, τοῦ ἐπιφυλαχθέντος τῆς κυριότητος δικαιώματος μέχρι τελείας ἐξοφλήσεως. Ἐκτὸς τούτου, ἡ ἐξόφλησις σημειοῦται εἰς τὸ πωλητήριον (ἄρθρον 15), ὥςτε, πρὶν αὕτη γενῇ, ὁ τίτλος εἶναι ἀτελής, καὶ ὁ γινώσκων τὸν νόμον δὲν δύναται ν' ἀπατηθῇ (3). Πρβ. τοὺς ἑπ. § §.

§ 121. Ἡ ἀποδοχὴ τῆς ὑπὲρ τοῦ πιστωτοῦ ἐγγεγραμμένης ὑποθήκης ἀνατρέχει εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῆς ἐγγραφῆς αὐτῆς, διότι ἡ ἐγγραφή, ἐνόσῳ ὑπάρχει, χορηγεῖ δικαιώματα εἰς ἐκεῖνον, ὑπὲρ οὗ ἐγένετο. «Ἐπειδὴ τὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος παράπονον, ὅτι τὸ ἐφε-

(1) Πρβ. Καλλ. Β. § 460, 361.
(2) Πρβ. αὐτ.
(3) Πρβ. Καλλ. Β. § 466.

τεῖον, ἐξαγαγὸν τὴν ἀποδοχὴν ἐκ τῆς ἀντικρούσεως τῆς περὶ ἀκυρότητος τῆς ὑποθήκης καὶ εἰκονικότητος τοῦ συμβολαίου αἰτήσεως τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἔδωκεν εἰς τὸ γεγονὸς αὐτὸ τῆς ἀντικρούσεως ἀναδρομικὴν δύναμιν, εἶναι ἀνυπόστατον, διότι, κατὰ τὰ ἐν τῇ αἰτιολογίᾳ τρίτῃ τῆς παρούσης ἐκτεθέντα, ἡ ὑπὸ τοῦ πιστωτοῦ ἀποδοχὴ τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγγεγραμμένης ὑποθήκης, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀνατρέχει εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἐγγραφῆς αὐτῆς, διότι ἡ ἐγγραφὴ ἐνόσῳ ὑπάρχει, χορηγεῖ δικαιώματα εἰς ἐκεῖνον, ὑπὲρ οὗ ἐγένετο». Απ. πολ. ΑΠ. 239 τοῦ 64 (1).

§ 122. Ἡ δὲ 190 τοῦ 1848 ἔχει οὕτως·

«Ἐπειδή, ὡς ὀρθῶς σκέπτεται ἡ αὐτὴ ἀπόφασις, οὔτε ὁ περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμος, οὔτε οἱ περὶ παραχωρήσεως οἰκοπέδων ἐν Πειραιεῖ εἰς τοὺς Χίους, δίδουσιν εἰς τὸ δημόσιον τὸ δικαίωμα ἐγγραφῆς ὑποθήκης ἐπὶ τῶν παραχωρηθέντων κτημάτων· καθότι ὁ μὲν περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμος τῆς τῆς 13/25 Νοεμβρίου 1836 (ἄρθρον 13 καὶ 15) ὁρίζει μόνον, ὅτι τὸ δημόσιον διατηρεῖ ἐπὶ τοῦ ἐκποιηθέντος κτήματος, καὶ μετὰ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ, τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος μέχρι τῆς ἐντελοῦς πληρωμῆς τοῦ τιμήματος, διατάττων νὰ ἐγγράφηται ἡ μετὰ τοῦ δικαιώματος τῆς ὑποθήκης ἐντελῶς ἀσυμβίβαστος αὕτη (ἄρθρον 1 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου) ἐπιφύλαξις εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, ὅπερ δὲν ἐγένετο ἐπὶ τοῦ προκειμένου, οἱ δὲ περὶ παραχωρήσεως γηπέδων εἰς τοὺς Χίους νόμοι οὐδὲν περὶ δικαιώματος ὑποθήκης τοῦ δημοσίου ἀναφέρουσιν» (2).

§ 123. Ἡ παράλειψις τῆς ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ὑποθηκῶν σημειώσεως περὶ τῆς ἐπιφυλάξεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας (εἰς τὸ δημόσιον) τῶν ἐκποιουμένων κτημάτων (ἄρθρον 15 τοῦ ἀπὸ 3/15 Νοεμβρίου 1836 περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμου) ἐπιφέρει τὴν στέρησιν τοῦ τῆς ἰδιοκτησίας δικαιώματος(3); Ἡ 235 τοῦ 1854 (κυροῦσα τὴν 11435 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν) πολ. ΑΠ. ἀπ. φέρει·

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 15 τοῦ ἀπὸ 3/15 Νοεμβρίου 1836 περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων Βασ. διατάγματος, μέχρι τελείας ἐξοφλήσεως τῆς τιμῆς τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν τόκων, μένει ῥητῶς τὸ ἐπὶ τοῦ ἐκποιηθέντος κτήματος δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας εἰς τὸ δημόσιον, καὶ τοῦτο πρέπει νὰ σημειωθῇ εἰς τὸ τῶν

(1) Πρβ. Δαλλ. λ. priv et hyp. ἀρ. 1230 ἐπ. ἀν § 94.
(2) Πρβ. § 120 ἐπ. 123.
(3) Πρβ. § 120—122 καὶ § 38 δίς.

§ 119. Τί σημειοῦται εἰς τὰς διαφόρους στήλας; ὅρα τὰ παρὰ Καλλιγᾶ ἐκτεθέντα εἰς τὸν τ. β. § 460 ἑπόμ. ἔνθα ἐπικρίνει τὸν νόμον διά τινας ἀτελείας περὶ τὴν σύνταξιν τῶν βιβλίων· ἐγὼ περιορίζομαι νὰ σημειώσω μόνον τὰ ἑξῆς·

Ὅταν ἐκποιῆται τὸ πρᾶγμα καὶ συνάμα ὁ νέος ἀγοραστὴς ἀναδέχεται τὰ χρέη, ποῦ θέλει γίνει ἡ σημείωσις;

Τὸ διάταγμα δὲν προβλέπει ποσῶς τὴν περίπτωσιν, ἀλλ' ἀπαιτεῖ νὰ γίνωνται αἱ σημειώσεις παντὸς εἴδους εἰς τὴν τετάρτην στήλην. Εἰς τὴν περίστασίν μας πρέπει νὰ γίνῃ σημείωσις αὐτόθι δι' ἑκάστην ἐγγραφήν. Πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως,εἶναι μεθοδικώτερον ὅ,τι σήμερον συνηθίζεται, νὰ γίνηται ἐξάλειψις γενικὴ καὶ ν' ἀνοίγηται νέον φύλλον, μολονότι δὲν εἶναι τὸ οἰκονομικώτερον. Ἢ κατὰ τὸν ἕνα, ἢ κατὰ τὸν ἄλλον τρόπον, ὑπάρχει περισσοτέρα διεξοδικότης, κατὰ τὸν πρῶτον μάλιστα ὑπάρχει καὶ τὸ ῥαψῳδικόν, ὅτι ἐκ δύο διαφόρων στηλῶν θέλει συνάξει τις πληροφορίας περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου (1).

Ὅταν ὁ πιστωτὴς ἐκχωρῇ εἰς ἄλλον τὸ ἐνυπόθηκον δάνειόν του (37 νόμος), ἡ περὶ τούτου σημείωσις γίνεται εἰς τὴν τετάρτην στήλην (2).

§ 120. Πῶς ἐγγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ δημοσίου κατὰ τὴν ἐκποίησιν ἐθνικῶν κτημάτων (ἄρθρον 15 τοῦ νόμου τῆς 13 Νοεμβρίου 1836); ἐγγράφεται εἰς τὴν δευτέραν στήλην τὸ κτῆμα μετὰ τῆς μνείας ὅτι, ἐνόσῳ τὸ τίμημα χρεωστεῖται εἰς τὸ δημόσιον, ἡ κυριότης εἶναι μεταχλητή. Πληρωθέντος δὲ τοῦ δημοσίου, γίνεται πάλιν ἡ προσήκουσα περὶ τούτου σημείωσις κατὰ τὸ αὐτὸ ἄρθρον 15. Ἡ σημείωσις αὕτη σκοπὸν ἔχει νὰ φωτίσῃ τοὺς μετὰ τοῦ ἀγοραστοῦ συμβαλλομένους, τὸ δημόσιον ὅμως δὲν στερεῖται, ἐκ τῆς παραλείψεως τῆς σημειώσεως, τοῦ ἐπιφυλαχθέντος τῆς κυριότητος δικαιώματος μέχρι τελείας ἐξοφλήσεως. Ἐκτὸς τούτου, ἡ ἐξόφλησις σημειοῦται εἰς τὸ πωλητήριον (ἄρθρον 15), ὥςτε, πρὶν αὕτη γενῇ, ὁ τίτλος εἶναι ἀτελής, καὶ ὁ γινώσκων τὸν νόμον δὲν δύναται ν' ἀπατηθῇ (3). Πρβ. τοὺς ἐπ. § §.

§ 121. Ἡ ἀποδοχὴ τῆς ὑπὲρ τοῦ πιστωτοῦ ἐγγεγραμμένης ὑποθήκης ἀνατρέχει εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῆς ἐγγραφῆς αὐτῆς, διότι ἡ ἐγγραφή, ἐνόσῳ ὑπάρχει, χορηγεῖ δικαιώματα εἰς ἐκεῖνον, ὑπὲρ οὗ ἐγένετο. «Ἐπειδὴ τὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος παράπονον, ὅτι τὸ ἐφε-

(1) Πρβ. Καλλ. β. § 460, 361.
(2) Πρβ. αὐτ.
(3) Πρβ. Καλλ. β. § 466.

τεῖον, ἐξαγαγὸν τὴν ἀποδοχὴν ἐκ τῆς ἀντικρούσεως τῆς περὶ ἀκυρότητος τῆς ὑποθήκης καὶ εἰκονικότητος τοῦ συμβολαίου αἰτήσεως τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἔδωκεν εἰς τὸ γεγονὸς αὐτὸ τῆς ἀντικρούσεως ἀναδρομικὴν δύναμιν, εἶναι ἀνυπόστατον, διότι, κατὰ τὰ ἐν τῇ αἰτιολογίᾳ τρίτῃ τῆς παρούσης ἐκτεθέντα, ἡ ὑπὸ τοῦ πιστωτοῦ ἀποδοχὴ τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγγεγραμμένης ὑποθήκης, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀνατρέχει εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἐγγραφῆς αὐτῆς, διότι ἡ ἐγγραφὴ ἐνόσῳ ὑπάρχει, χορηγεῖ δικαιώματα εἰς ἐκεῖνον, ὑπὲρ οὗ ἐγένετο». Ἀπ. πολ. ΑΠ. 239 τοῦ 64 (1).

§ 122. Ἡ δὲ 190 τοῦ 1848 ἔχει οὕτως·

«Ἐπειδή, ὡς ὀρθῶς σκέπτεται ἡ αὐτὴ ἀπόφασις, οὔτε ὁ περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμος, οὔτε οἱ περὶ παραχωρήσεως οἰκοπέδων ἐν Πειραιεῖ εἰς τοὺς Χίους, δίδουσιν εἰς τὸ δημόσιον τὸ δικαίωμα ἐγγραφῆς ὑποθήκης ἐπὶ τῶν παραχωρηθέντων κτημάτων· καθότι ὁ μὲν περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμος τῆς τῆς 13/25 Νοεμβρίου 1836 (ἄρθρον 13 καὶ 15) ὁρίζει μόνον, ὅτι τὸ δημόσιον διατηρεῖ ἐπὶ τοῦ ἐκποιηθέντος κτήματος, καὶ μετὰ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ, τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος μέχρι τῆς ἐντελοῦς πληρωμῆς τοῦ τιμήματος, διατάττων νὰ ἐγγράφηται ἡ μετὰ τοῦ δικαιώματος τῆς ὑποθήκης ἐντελῶς ἀσυμβίβαστος αὕτη (ἄρθρον 1 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου) ἐπιφύλαξις εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, ὅπερ δὲν ἐγένετο ἐπὶ τοῦ προκειμένου, οἱ δὲ περὶ παραχωρήσεως γηπέδων εἰς τοὺς Χίους νόμοι οὐδὲν περὶ δικαιώματος ὑποθήκης τοῦ δημοσίου ἀναφέρουσιν» (2).

§ 123. Ἡ παράλειψις τῆς ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ὑποθηκῶν σημειώσεως περὶ τῆς ἐπιφυλάξεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας (εἰς τὸ δημόσιον) τῶν ἐκποιουμένων κτημάτων (ἄρθρον 15 τοῦ ἀπὸ 3/15 Νοεμβρίου 1836 περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμου) ἐπιφέρει τὴν στέρησιν τοῦ τῆς ἰδιοκτησίας δικαιώματος(3); Ἡ 235 τοῦ 1854 (κυροῦσα τὴν 11435 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν) πολ. ΑΠ. ἀπ. φέρει·

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 15 τοῦ ἀπὸ 3/15 Νοεμβρίου 1836 περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων Βασ. διατάγματος, μέχρι τελείας ἐξοφλήσεως τῆς τιμῆς τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν τόκων, μένει ῥητῶς τὸ ἐπὶ τοῦ ἐκποιηθέντος κτήματος δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας εἰς τὸ δημόσιον, καὶ τοῦτο πρέπει νὰ σημειωθῇ εἰς τὸ τῶν

(1) Πρβ. Δαλλ. λ. priv et hyp. ἀρ. 1230 ἐπ. ἀν § 94.
(2) Πρβ. § 120 ἐπ. 123.
(3) Πρβ. § 120—122 καὶ § 38 δίς.

υποθηκῶν βιβλίον, ἡ δὲ ἐξόφλησις νὰ σημειωθῇ ἐντὸς τοῦ πωλητηρίου· ἐκ δὲ τῶν διατάξεων τούτων προκύπτει, ὅτι ἡ παράλειψις τῆς ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ὑποθηκῶν σημειώσεως δὲν ἐπιφέρει τὴν στέρησιν τοῦ τῆς ἰδιοκτησίας δικαιώματος, διότι δὲν διατάσσει τοῦτο ὁ νόμος, καὶ διότι τὸ τῆς κυριότητος δικαίωμα διατηρεῖται δυνάμει αὐτοῦ τοῦ νόμου, καὶ οὐχὶ τῆς σημειώσεως, οἱ δὲ τρίτοι δύνανται νὰ βεβαιωθῶσι διὰ τοῦ πωλητηρίου, ἐὰν ἡ πρὸς τὸ δημόσιον ἐξόφλησις ἐγένετο καὶ ὁ ἀγοραστὴς κατέστη κύριος· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου,ὑπάρχοντος,καθὰ τὸ ἐφετεῖον βεβαιοῖ,ὁμολογούμενον ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑδρόμυλος ἠγοράσθη παρὰ τοῦ Πρεμάουερ ἀπὸ τὸ δημόσιον κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ διατάγματος, καὶ τὸ τίμημα δὲν κατεβλήθη, ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον παρεδέχθη ὅτι ἕνεκα τῆς μὴ σημειώσεως ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ὑποθηκῶν τὸ δημόσιον δὲν ἐξέπεσε τοῦ τῆς κυριότητος δικαιώματος. ἀποφηναμένου δὲ τοῦ αὐτοῦ ἐφετείου νὰ λάβῃ τὸ δημόσιον ἐκ τοῦ πλειστηριάσματος τὸ τῆς ἀγορᾶς τίμημα καὶ τοὺς τόκους, δὲν παρεβίασε τὰς περὶ προνομίων διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, διότι ἡ ἐξόφλησις εἶναι συνέπεια τοῦ τῆς κυριότητος δικαιώματος, καὶ οὐχὶ ἐξαιρετικοῦ τινὸς προνομίου».

§ 124. Ἡ 191 τοῦ 1862 πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις φέρει·

«Ἐπειδή, ὡς ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ πλειστηριασμοῦ τῆς περὶ ἧς ἡ δίκη οἰκίας, συνδυαζομένης μὲ τὸν πίνακα τῆς κατατάξεως, δηλοῦται, αὕτη ἐπλειστηριάσθη αἰτήσει τοῦ δημοσίου, ὅπως πληρωθῶσιν αἱ καθυστερούμεναι δόσεις πρὸς ἐξόφλησιν τῆς πωλήσεως τῆς αὐτῆς οἰκίας, γενομένης δυνάμει τοῦ ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1836 περὶ ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν φθαρτῶν κτημάτων νόμου, ἐκ δὲ τῆς ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου προτάσεώς του ἐξάγεται, ὅτι τὸ δημόσιον ῥητῶς ἐστήριξε τὸ δικαίωμα τῆς προκειμένης ἀπαιτήσεώς του εἰς τὸ ἄρθρον 15 τοῦ ῥηθέντος νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον οὐ μόνον τὸ ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ ἐκποιηθέντος κτήματος δικαίωμα μένει εἰς τὸ δημόσιον μέχρι τελείας εξοφλήσεως τῆς τιμῆς τῆς ἀγορᾶς τοῦ αὐτοῦ κτήματος, καὶ τοῦτο πρέπει νὰ σημειωθῇ καὶ εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἐκπλειστηριάσῃ τὸ αὐτὸ κτῆμα, λαμβάνον ἀναγκαίως κατὰ προτίμησιν τὰς πρὸς ἐξόφλησιν τῆς ἀγορᾶς καθυστερουμένας δόσεις μετὰ τοῦ τόκου. Ἀποφηνάμενον δὲ τὸ ἐφετεῖον, ὅτι ἡ ἐνώπιόν του γενομένη ὑπὸ τοῦ δημοσίου πρότασις νὰ θεωρηθῇ ὡς νομίμως γενομένη ἡ κατάταξις δυνάμει τοῦ προνομίου, ὅπερ ἔχει, ὡς ἐκ τῆς ἐπιφυλάξεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας, νὰ πληρωθῇ κατὰ προτι-

μησιν (δυνάμει τοῦ ῥηθέντος περὶ ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν φθαρτῶν κτημάτων νόμου) εἶναι ἀπαράδεκτος, ὡς μεταβαλοῦσα τὴν βάσιν τοῦ δικαιώματος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστήριξε τὴν ἀπαίτησίν του τόσον ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπαλλήλου, καθὼς καὶ ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου, παρεμόρφωσε τὰ γεγονότα, καθόσον δὲν ἐπροτάθη κατὰ πρῶτον ἐνώπιόν του τὸ προνόμιον, ὅπερ ἔχει τὸ δημόσιον κατὰ τὸν ῥηθέντα περὶ ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν φθαρτῶν κτημάτων νόμου, νὰ πληρωθῇ κατὰ προτίμησιν ἀπὸ τὸ ἐκπλειστηρίασμα, ἀλλ', ὡς ἐξετέθη, προηγουμένως καὶ ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπαλλήλου καὶ ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου ἐστήριξε τὴν ἀπαίτησίν του εἰς τὸ δικαίωμα, ὅπερ τῷ παρέχει τὸ ἄρθρον 15 τοῦ ῥηθέντος νόμου· ἂν δὲ ἐκλαβὸν τὴν σημείωσιν, τὴν ὁποίαν διατάσσει τὸ ῥηθὲν ἄρθρον νὰ γίνηται εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν ὡς ὑποθήκην, ἐστήριξε τὸ δημόσιον τὴν ἀπαίτησίν του συνάμα μὲ τὸ παρὰ τοῦ ῥηθέντος νόμου χορηγούμενον προνόμιον, καὶ εἰς τὸ δικαίωμα τῆς ὑποθήκης, δὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τούτου, ὅτι μετεβλήθη ἡ βάσις τῆς ἀπαιτήσεώς του, τὴν ὁποίαν δὲν ἔπαυσε τὸ δημόσιον ἀπ' ἀρχῆς τοῦ πλειστηριασμοῦ μέχρι τῆς ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου διεξαχθείσης δίκης νὰ στηρίζῃ εἰς τὸν ῥηθέντα περὶ ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν φθαρτῶν κτημάτων νόμον· οὕτω δὲ ἀποφηνάμενον τὸ ἐφετεῖον, παρεβίασε τοὺς περὶ ἀποδείξεως κανόνας, περιορίσαν τὴν νόμιμον ὑπεράσπισιν τοῦ δημοσίου, καὶ ἡ ἀπόφασίς του ὑπόκειται κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 συνδυασμένον μὲ τὸ ἄρθρον 170 τῆς πολιτικῆς δικονομίας εἰς ἀναίρεσιν».

§ 125. Ἐπὶ κτήματος πωληθέντος συνεπείᾳ τοῦ περὶ προικοδοτήσεως νόμου, καὶ οὗ τινος τὸ τίμημα μένει ἔτι ἀπλήρωτον, ποῖα δικαιώματα ἔχει τὸ δημόσιον; τρίτοι δὲ ἐγγράφουν ἐπ' αὐτοῦ ὑποθήκην; Ἴδε τὴν 10083 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 126. Εἶναι ἄκυρος ἡ ὑποθήκη, ὅταν ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ὑποθηκῶν δὲν ἀποδεικνύηται ἡ προςήκουσα τοῦ κτήματος περιγραφή, ἀλλά, πρὸς βεβαίωσιν αὐτῆς, τὸ δικαστήριον προςφεύγει καὶ εἰς ἄλλα μέσα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 263 τοῦ 60.

Ἡ περιγραφὴ λοιπὸν τοῦ ὑποθηκευομένου κτήματος πρέπει νὰ προκύπτῃ ἐκ τοῦ βιβλίου αὐτοῦ.

Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν. «Ἵνα κρίνῃ τὸ δικαστήριον ἂν ὑποθήκη τις δὲν ἦναι ἄκυρος, πρέπει νὰ ἐξετάσῃ τὸ τῶν ὑποθηκῶν βιβλίον· ἄλλας δ' ἀποδείξεις (1) δὲν δύναται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν. Ἀπ. πολ. ΑΜ. 263 τοῦ 60.

(1) Τὸ ἄρθρον 80 ἐδ. 4 τοῦ περὶ ὑποθ. νόμου ἀπαιτεῖ ῥητῶς

§ 127. Περὶ τῆς ὑπὸ τῶν εἰςαγγελέων ἐπισκέψεως τῶν βιβλίων ὅρα ἄρθρον 100 τοῦ νόμου, τὸ δὲ 51 τοῦ διατάγματος

ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, τὴν ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ὑποθηκῶν περιγραφὴν τοῦ κτήματος· ὅθεν ὅταν διὰ τὴν ἔλλειψιν τοιαύτης περιγραφῆς ἐκηρύφθη ἄκυρος ἡ ὑποθήκη, μολονότι ἐξ ἄλλων ἐγγράφων ἐβεβαιοῦτο ἡ ταυτότης τοῦ κτήματος, οὐδεμία παραβίασις ἐγένετο. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 238 τοῦ 1864, κυροῦσα τὰς 20792, καὶ 22388 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

— Η ταυτότης τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος πρέπει νὰ ἐξάγηται ἀκριβὴς καὶ διακεκριμένη κατὰ πάντα ἐκ τῆς τακτικῆς ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης; Ναί.

Δύναται ν' ἀναπληρωθῇ ἡ ἀπόδειξις τῆς ταυτότητος καὶ δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν ἐκτὸς τῆς ἐγγραφῆς μέσων; ὄχι. Ἀπόφασις πολ. ΑΠ. 91 τοῦ 61, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ ἄρθρα 9, 19, 68 § 1 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἄρθρον 7 τοῦ ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1836 διατάγματος περὶ κλείσεως τῶν προσωρινῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν, καὶ ἄρθρ. 27 τοῦ ὑπὸ τὴν αὐτὴν χρονολογίαν διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης πρέπει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος (ἄρθρον 80 § 4 τοῦ αὐτοῦ νόμου) νὰ περιέχῃ ὡρισμένην καὶ διακεκριμμένην περιγραφὴν τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος, τοῦ εἴδους, τῆς θέσεώς του, καὶ τῶν παρακολουθημάτων αὐτοῦ, εἰς τρόπον ὥςτε νὰ μὴ δύναται νὰ γίνῃ ἀμφισβήτησις περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος· μόνον δὲ διὰ τῆς τακτικῆς ἐγγραφῆς ἀποκτᾶται δικαίωμα ὑποθήκης (ἄρθρον 15 τοῦ ἰδίου νόμου), ἡ δὲ ἀκριβὴς περιγραφὴ τοῦ κτήματος πρέπει νὰ ἐξάγηται ἐκ τῆς ἐγγραφῆς, καὶ δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀναπληρωθῇ ἐξ ἄλλων ἀνεξαρτήτων τῆς ἐγγραφῆς μέσων, καθότι μόνον ἐκ τῆς τακτικῆς περιγραφῆς τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος δύναται, χωρὶς νὰ ὑποκύψῃ εἰς πλάνην, νὰ βεβαιωθῇ πᾶς τρίτος ἔχων νόμιμον ἐπὶ τοῦ κτήματος συμφέρον, ἢ μέλλων ἐπὶ ὑποθήκῃ αὐτοῦ νὰ δανείσῃ τῷ ἰδιοκτήτῃ, ἂν τὸ κτῆμα ἦναι βεβαρυμένον δι' ἄλλης προγενεστέρας ὑποθήκης, οὐδ' εἶναι ὁ τρίτος ὑπόχρεως ἐξ ἄλλων ἀνεξαρτήτων τῆς ἐγγραφῆς γνωρισμάτων νὰ πορισθῇ τὴν περὶ τῆς ὑπαρχούσης ὑποθήκης γνῶσιν (ἄρθρον 90—92 τοῦ ἰδίου νόμου)· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεώς του (σκέψις 8), δι' ἧς παραδέχεται τὰς τῆς ὑπ' ἀριθ. 44 πρωτοδίκου ἀποφάσεως σκέψεις περὶ περιγραφῆς τοῦ ἐνυποθήκου

προβλέπει περὶ τῶν ἀποριῶν τοῦ ὑποθηκοφύλακος. Πρβλ. Καλλ. β. § 467.

Η) Τίνες ζητοῦσιν ἐγγραφήν.

§ 128. Ἕκαστος (1) δύναται νὰ ζητήσῃ δι' ἑαυτὸν ἐγγραφὴν ὑποθήκης (58 ν.)· ἐὰν δὲ ὁ ὑποθηκοφύλαξ διςάζῃ περὶ τῆς ταὐτότητός του, δύναται νὰ ζητήσῃ ἀπόδειξιν (60 ν.)· ἀρκεῖ δ' ἁπλῆ βεβαίωσις ἀξιοπίστου προςώπου, ἢ πιστοποιητικὸν τοῦ δημάρχου. Τοιαῦτα δὲ πιστοποιητικὰ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ συγκατατάττωνται εἰς τὰ λοιπὰ ἔγγραφα κατὰ τὸ ἄρθρον 32. Πρβλ. Καλλ. β. §. 468.

§ 129. Καὶ δι' ἄλλου προςώπου δυνάμεθα ν' ἀποκτήσωμεν δικαιώματα, εἰδικὴ δ' ἐντολὴ εἶναι περιττή, διότι τὸ δικαίωμα τῆς ὑποθήκης προϋπάρχει, ἡ δ' ἐγγραφὴ εἶναι καθαρὸν κέρδος καὶ φι-

---

κτήματος, στηρίζει τὴν παραδοχήν του περὶ ἀκριβοῦς ὁρισμοῦ τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος εἰς δύο γεγονότα· α) ὅτι ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ὑποθηκευθέντος κτήματος ἀναφέρεται, ὅτι εἶναι ἐλαιόδενδρα ἐδῶθεν τοῦ ἐλαιῶνος τῆς Κορίνθου· καὶ β) ὅτι ἐξ ἄλλων ξένων τῆς ἐγγραφῆς ἐγγράφων (ὅρα σκέψεις τῆς 13 καὶ 14 πρωτ. ἀποφάσεως) εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ ὀφειλέτης δὲν εἶχε καθ' ὃν χρόνον ἐνεγράφη ἡ ὑποθήκη τοῦ δημοσίου ἄλλα ἐλαιόδενδρα ἐδῶθεν τοῦ ἐλαιῶνος, τουτέστι σχηματίζει τὴν πεποίθησίν του ἐν μέρει ἐκ γεγονότων ξένων καὶ μὴ ἐν αὐτῇ τῇ ἐγγραφῇ ἀναφερομένων, ὅπερ ὁ νόμος δὲν ἐπιτρέπει· ὁ δὲ τοῦ δημοσίου ἐν ταῖς ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου προτάσεσί του ἀναφερόμενος ἰσχυρισμὸς ὅτι τὸ περὶ ἀοριστίας τῆς περιγραφῆς τοῦ κτήματος, καθὸ πραγματικόν, διαφεύγει τὴν ἐξέλεγξιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀφοῦ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ἐξετίμησε τὴν γενομένην περιγραφήν, εἶναι ἀστήρικτος, διότι τὸ ἐφετεῖον δὲν ἠδύνατο κατὰ νόμον νὰ ἐξαγάγῃ τὸ ἀκριβὲς τῆς περιγραφῆς τοῦ κτήματος ἢ ἐκ τῆς ἐγγραφῆς μόνον· καὶ τοῦτο, ὡς ἐῤῥέθη, δὲν ἔπραξε· ὅθεν ἡ ἀπόφασίς του εἶναι ἀναιρετέα ἕνεκα κακῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀνωτέρω διατάξεών τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου».

(1) Ὅταν ἡ πίστωσις ἀνήκῃ εἰς πλείονας ἢ εἰς ἐμπορικὴν εταιρίαν; Ζαχ. § 270 σημ. 6. Κατ. § 132. Περὶ τῆς ὁμάδος τοῦ πτωχεύσαντος; αὐτ. σημ. 7.

λικὴ ὑπηρεσία. ὅθεν τὸ ἄρθρον 59 ὁρίζει ὅτι ὁ ἐνεργῶν ἀντ' ἄλλου δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ παραστήσῃ πληρεξουσιότητα, ἀλλὰ μόνον τοὺς τίτλους τοῦ δικαιώματος (1).

Ὅςτις ὅμως μέλλει νὰ ὑποχρεώσῃ ἄλλον ἐπιτροπικῶς, ὀφείλει νὰ παραστήσῃ ῥητὴν περὶ τούτου ἐντολήν (2).

§ 130. Εἴς τινας περιπτώσεις ὁ νόμος ἐπιτρέπει εἰς τοὺς τρίτους νὰ ἐγγράψωσιν ὑπὲρ ἄλλου ὑποθήκην (3)· οἷον εἰς τοὺς (4) δανειστὰς (ἄρθρον 61 § 1), εἰς τοὺς πράκτορας ἢ τοὺς συνδίκους· (499 ἑμπ.).

Ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος περιέχει περιορισμόν τινα λέγων ἐὰν

---

(1) Πρβ. Τροπλ. ὑπ. § 673. Ζαχ. § 270 ἐν τέλει.

(2) Πρβ. Καλλ. β. § 469.

Ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 59 περικοπὴ «ἐὰν ὅμως μέλλῃ νὰ ὑποχρεώσῃ ἄλλον ἐπιτροπικῶς ὀφείλει νὰ φέρῃ εἰδικὴν ἐντολὴν αὐτοῦ», ποίαν ἔννοιαν ἔχει; Σημαίνει, ὅτι ἀπαιτεῖται εἰδικὴ ἐντολή, ὅταν τίς, ὡς ἐπίτροπος ἄλλου, βαρύνῃ δι' ὑποθήκης κτῆμα τοῦ ἐντολέως, καὶ ὅτι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἀπαιτεῖται κατὰ τὴν ἐγγραφὴν ἡ προςαγωγὴ τῆς εἰδικῆς ἐντολῆς; Ἂν ἔχῃ τὴν ἔννοιαν ταύτην, ὁ ὁρισμὸς ἔγκειται ἐν τῇ διατάξει τῶν ἄρθρων 4 καὶ 15· ὥςτε παρέλκει τρόπον τινά. Δηλοῖ ἁπλῶς, ὅτι ὁ ζητῶν τὴν ἐγγραφὴν ἐπὶ κτήματος τοῦ δεῖνος, οὗτινος παρίσταται πρὸς τοῦτο ὡς ἐπίτροπος, ὀφείλει νὰ προςαγάγῃ εἰδικὴν πληρεξουσιότητα; ἡ περίπτωσις αὕτη σπανίως θὰ τύχῃ, καὶ ἄνευ προφανοῦς ἀνάγκης ἐπρονόησε περὶ αὐτῆς ὁ νομοθέτης. Τὸ προσχέδιον ἔφερε ταῦτα· «ὅταν ὅμως πρόκηται νὰ ὑποχρεωθῇ τις διὰ πράξεων ἄλλου, ἀπαιτεῖται ῥητὴ καὶ τὴν πρᾶξιν ὡρισμένως ἐκφράζουσα πληρεξουσιότης, ἢ συγκατάθεσις ἐκ μέρους τοῦ ἐντολέως, πρὸ τοῦ γενῇ ἡ ὑποθήκη ἀποδεκτὴ εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν»· ὅθεν φαίνεται, ὅτι ἡ περικοπὴ ἐκείνη ἀφορᾷ τὴν δευτέραν περίπτωσιν.

(3) Πρβ. Καλλ. β. § 470. Τροπλ. ὑπ. § 674.

(4) Πρβ. Ζαχ. § 270 σημ. 8 περὶ τῶν κληρονόμων τῶν δανειστῶν, περὶ τῶν κληροδόχων καὶ ἐκδοχέων.

Ἂν τὸ δάνειον ἀνήκῃ πλείοσι προσώποις ἢ ἐμπορικῇ τινὶ ἑταιρίᾳ; Ζαχ. § 270 σημ. 6. Κατ. § 132.

— Περὶ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ καὶ περὶ κοινοτήτων, ὅρα αὐτ.

— Περὶ τῆς ὑπὸ τῶν ἐκδοχέων ἐγγραφῆς ὑποθήκης, ὅρα αὐτόθι σημ. 8.

ἀπὸ τὴν παράλειψιν τῆς ἐγγραφῆς δύναται νὰ προέλθῃ βλάβη». Φαίνεται δὲ ὅτι, ὁ περιορισμὸς αὐτὸς δὲν ἔχει ἔννοιαν παρὰ διὰ τὴν μετὰ ταῦτα ἰσχὺν τῆς ἐγγραφῆς, ὅταν δηλ. δύναται νὰ προέλθῃ ἡ βλάβη, ἡ ἐγγραφὴ εἶναι ἀπρόσβλητος, ὁ δὲ ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ παραιτηθῇ αὐτῆς. (πρβ. ἄρθρον 77 ὑπ.) ὅταν δὲν ὑπάρχῃ κίνδυνος, ἡ ἐξάλειψις αὐτῆς δύναται νὰ γίνῃ μόνον δυνάμει ἀποφάσεως, ἂν ὁ ἐγγράψας δανειστὴς δὲν ἐνδίδῃ.

§ 131. Τοιοῦτον δικαίωμα ἔχουσι καὶ οἱ ἐγγυηταὶ (61 ἐδ. 2) ὡς ἔχοντες τὸ τῆς ἀναγωγῆς δικαίωμα· ὡς πρὸς αὐτοὺς μάλιστα δὲν ὑπάρχει ὁ ἀνωτέρω περιορισμός. Πρβ. Καλλ. β. § 471.

§ 132. Ὁ Βαυαρικὸς νόμος προςθέτει καὶ τὴν διάταξιν (ἄρθρον 104 § 3) ὅτι ἕκαστος δανειστὴς, ὅταν ὑπάρχωσι πολλοὶ, ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἐγγραφὴν ὅλης τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ὀφειλέτου καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ λοιποῦ· εἰς τοῦτο δὲν ἀντίκειται ὁ νόμος μας. Πρβ. Καλλ. β. § 472. ἀν. σελ. 84 σημ. 1.

§ 133. Ἐν τῷ ἐδ. 3 τοῦ ἄρθρου 61 ὁ νόμος προνοεῖ περὶ τῶν ἀνηλίκων καὶ ἀπηγορευμένων. Καὶ οὗτοι δὲ, ἐκτὸς τῶν λοιπῶν προςώπων, δύνανται (2) νὰ ἐνεργήσωσι τοιαύτας πράξεις ἐγγραφῆς (74 πολ). Δικαίωμα τοιοῦτον ἔχει καὶ πᾶς συγγενὴς ἄνευ διακρίσεως βαθμοῦ, καὶ φίλος. Πρβ. Καλλ. β. § 473—475.

§ 134. Δικαίωμα τοιοῦτον ἔχουν καὶ αἱ ἁρμόδιαι ἀρχαὶ (ὁ κατὰ τόπον εἰρηνοδίκης) (492 § 3, 4 πολ.) καὶ ἡ εἰςαγγελία (ὀργ. 102). Πρβ. δὲ Καλλ. β. § 476.

§ 135. Ὡς πρὸς τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης τῆς γυναικὸς ὅρα ἄρθρ. 61 § 4 ὑπ. ἡ ὑποθήκη τῆς συζύγου ἀφορᾷ οὐ μόνον τὴν προῖκα, ἀλλὰ καὶ τὰ παράφερνα (11 § 4 ὑπ.), ὅταν ταῦτα διαχειρίζωνται παρὰ τοῦ ἀνδρός· ἀλλ' ἐνταῦθα ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 61 § 4 ἐφαρμόζεται μόνον ὡς πρὸς τὴν προῖκα.

Τί δὲ ὡς πρὸς τὴν *ἐνήλικον*; ὁ νομοθέτης, προϋποθέτων ὅσα διέταξε περὶ τῆς νομίμου ὑποθήκης τῆς γυναικὸς, δὲν κάμνει νέαν διάκρισιν· ἐννοεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ ὅτι καὶ ὡς πρὸς ταῦτα καὶ ὡς πρὸς τὴν προῖκα ἀδιακρίτως ἀποκηρύττεται ἄκυρος ἡ συμφωνία τῶν συζύγων περὶ μὴ ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης· ὡς πρὸς τὰ παράφερνα ὅμως τοῦτο δὲν στηρίζεται εἰς λόγον τινά (3).

---

(1) Πρβ. Καλλ. § 47α.

(2) Πρβ. Τροπλ. ὑπ. § 634.

(3) Τί ὁ Βαυαρικὸς νόμος; Καλλ. β. § 478. Τί ὁ γαλλικός; ἄρθρ. 2140. Τροπλ. ὑπ. § 433.

§ 136. Περὶ τῶν ἄρθρων 61 § 5 ὑποθ. ὅρα Καλ. § 479 (ἔνθα περὶ γυναικῶν).

§ 137. Περὶ τῆς περιπτώσεως καθ'ἣν ὁ τρίτος, ὁ ἔχων δικαίωμα κατὰ τὰς προηγουμένας διατάξεις (ἄρθρον 61) νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην ὑπὲρ ἄλλου, δὲν ἔχει τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα, ὅρα ἄρθρον 62 τοῦ νόμου καὶ Καλλ. 6 § 480.

Θ) *Αἴτησις περὶ ἐγγραφῆς.*

§ 138. Ὁ ὑποθηκοφύλαξ ἐνεργεῖ μόνον κατ' αἴτησιν, ἡ δὲ αἴτησις πρέπει νὰ φυλάττηται εἰς τ' ἀρχεῖα πρὸς ἐξέλεγξιν τῆς πράξεώς του, πιστοποιούσης μόνον τὰ παρ' ἄλλων γινόμενα. Κατὰ μίμησιν τοῦ γαλλικοῦ Κώδηκος (ἄρθρον 2148), ὁ νόμος μας (ἄρθρον 67 καὶ 68) ἀπαιτεῖ ὄχι μόνον νὰ παρουσιάζηται ὁ τίτλος εἰς τὸν ὑποθηκοφύλακα, ἀλλὰ θέλει καὶ διπλᾶς περιλήψεις, περιεχούσας ῥητῶς τὴν αἴτησιν, ἐξ ὧν ἡ μία κατα τὸ ἄρθρον 32 τοῦ διατάγματος φυλάττεται εἰς ἰδιαίτερον φάκελλον, ἀντιστοιχοῦσα εἰς τὸ περιέχον τὰς ἐγγραφὰς βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, καὶ σημειούμενον κατ' αὔξοντα ἀριθμόν. Πρβ. Καλλ. 6. § 481.

§ 139. Ὁ τίτλος, ἐκ τοῦ ὁποίου πηγάζει τὸ πρὸς ὑποθήκην δικαίωμα, παρουσιάζεται ἢ ἐν πρωτοτύπῳ, ἢ εἰς ἐπίσημον ἀντίγραφον (ἄρθρον 67). Τὸ ἐπίσημον εἶναι βεβαίως τὸ ἀντιπεφωνημένον τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἄρθρον 424, ἐκεῖνο τουτέστι τὸ ἀντίγραφον, τὸ ὁποῖον, παραβληθὲν μὲ τὸ πρωτότυπον παρὰ τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς, ἐπεβεβαιώθη μετ' αὐτοῦ σύμφωνον. Πᾶν ἄλλο ἀνγραφον δὲν φέρει πίστιν, καὶ ἑπομένως εἶναι ἁπλοῦν καὶ ὄχι ἐπίσημον.

Εἶναι φανερὸν, ὅτι ὁσάκις ἡ ὑποθήκη πηγάζει ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως πρέπει νὰ προσάγηται ἀντιπεφωνημένον ἀντίγραφον διαθήκης, ἢ συμφωνίας κατὰ τὸ ἄρθρον 19 ἐνώπιον συμβολαιογράφου βεβαιωθείσης. Ὅθεν δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσουν πρὸ. ἐγγραφὴν διαθῆκαι ἰδιόγραφοι καὶ προφορικαὶ κατὰ τὰ ἄρθρα 31 καὶ 35 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου. Ὡσαύτως ἐπὶ ἐγγραφῆς δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως προσάγεται ἀπόγραφον ἢ ἀντίγραφον αὐτῆς. Πρβ. Καλ. 6. § 482.

§ 140. Ὅταν ἡ ὑποθήκη πηγάζῃ ἐκ τοῦ νόμου, ὁ τίτλος δύναται νὰ ἦναι διαφόρων εἰδῶν, καὶ περὶ τούτου προβλέπει τὸ ἄρθρον 69 (1).

(1) Πρβ. Καλλ. 6. § 483.

§ 141. Διὰ τὴν ἐγγραπτέαν ὑποθήκην πρὸς ὄφελος ἀνηλίκων, ἀπηγορευμένων καὶ τέκνων ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν ἐπιτρόπων, κηδεμόνων καὶ τῶν γονέων αὐτῶν, προςάγεται ἀπογραφὴ τῶν κινητῶν ἢ ἀκινήτων (ἄρθρον 69 § 3).

Ἡ ἀπογραφὴ τῶν ἀκινήτων εἶναι ἀναγκαία εἰς μίαν μόνην περίπτωσιν, ὅτε τουτέστι καὶ χάριν τῶν ἀκινήτων ἐγγράφεται ὑποθήκη· τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν ὁ πατὴρ, ἢ ἡ μήτηρ διαχειρίζηται τὴν ἐκ τοῦ ἑτέρου τῶν γονέων προελθοῦσαν περιουσίαν τοῦ τέκνου κατὰ τὸ ἄρθρον 11 § 5.

Διὰ νὰ μὴ στερῶνται ὅμως τὰ πρόςωπα ταῦτα τοῦ δικαιώματός των ἐν ἐλλείψει ἀπογραφῆς, τὴν αὐτὴν ἔχει ἰσχὺν πᾶν ἔγγραφον συνταχθὲν περὶ τούτου, ἢ ἐπίσημος περίληψις.

Ἰδίως διὰ τὴν ἐγγραφὴν τοῦ ἄρθρου 13 ὡς ἐκ τῆς λογοδοσίας ἀρκεῖ μαρτυρικὸν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ἢ τῆς ἀρχῆς, εἰς ἣν πρέπει νὰ παραδίδηται ὁ ἀπολογισμὸς, προςδιορίζον τὸ ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεως. Καλλ. 6. § 484.

§ 142. Πρὸς ἐγγραφὴν τῆς προικὸς ἀπαιτεῖται συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον κατὰ τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον, ἄρθρον 42, καθότι ἄλλως καὶ αὐτὴ ἡ ὑπόσχεσις τῆς προικὸς εἶναι ἄκυρος (ἄρθρ. 69 § 4).

Ἀλλ' ἡ γυνὴ ἔχει δικαίωμα ὑποθήκης διὰ τὴν παραδιδομένην εἰς τὸν σύζυγόν της πρὸς διαχείρισιν ἰδιαιτέραν περιουσίαν αὐτῆς καὶ δι' ἄλλας περὶ ἀποζημιώσεως ἀπαιτήσεις (ἄρθρον 11 § 4). Διὰ τοιαύτας ἀπαιτήσεις ἰσχύουν παντὸς εἴδους ἔγγραφα, ὅσα καθὼς ἐκφράζεται ὁ νόμος, διαλαμβάνουν τὰς περὶ τῶν κτημάτων σχέσεις τῶν συζύγων, καθόσον αὗται ἀνάγονται εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῶν ὑποθηκῶν. Ἡ ἔννοια τοῦ νόμου εἶναι σκοτεινή. Ἔγγραφα περὶ σχέσεως ἀναγομένης εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῶν ὑποθηκῶν δὲν εἶναι τὰ διαλαμβάνοντα περὶ τῆς ἐγγραπτέας ὑποθήκης, διότι ἡ ὑποθήκη εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ὑπάρχει δυνάμει τοῦ νόμου. Εἶναι λοιπὸν τὰ ἔγγραφα περὶ τῶν σχέσεων, ἐξ ὧν πηγάζει τὸ τῆς ὑποθήκης δικαίωμα, οἷον περὶ παραδόσεως ἐξωπροίκων κτλ. Τοιαῦτα ἔγγραφα, μὴ χαρακτηριζόμενα ὅμως ἰδιαιτέρως παρὰ τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ὥςτε, ὡς τὰ περὶ ἀνηλίκων, νὰ μὴ χρήζουν τῶν κοινῶν διατυπώσεων, ὑπόκεινται εἰς αὐτὰς, ὅπως διαγράφονται παρὰ τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Καλλ. § 485.

§ 143. Περὶ τῶν κληροδόχων, πιστωτῶν τῆς κληρονομίας, συγκληρονόμων, ἐργολάβων, ἀρχιτεκτόνων, ἐργατῶν κτλ. ὅρα τὸ ἄρθρον 69 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου. Πρβ. δὲ Καλλ. 6. § 486.

§ 144. Διὰ τὰ ἔξοδα τῆς δίκης, ἢ τῆς συντάξεως τῶν ἐπὶ ὑποθήκῃ χρεῶν, προςάγονται αἱ ἀποφάσεις, ἢ ἄλλαι πράξεις τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς (ἄρθρον 69 § 7).

Διὰ τὰς ἀπαιτήσεις καθυστερουμένων τόκων, μολονότι ὁ § οὗτος τοῦ νόμου μας ὁμιλεῖ χύδην, πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὴν πηγὴν τοῦ χρέους. Ἂν προέρχηται ἀπὸ συμφωνίαν ἢ δικαστικὴν ἀπόφασιν, ἀπαιτοῦνται ἀντίγραφα αὐτῶν ἀντιπεφωνημένα. Ὁ τόκος συμμερίζεται πάντοτε τὴν τύχην τοῦ κυρίου χρέους, διότι, ἂν δὲν ὑπῆρχεν αὐτό, δὲν ἤθελεν ὑπάρχει οὔτε τόκος. Τὸ κύριον χρέος εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἀποδεικνύεται ὅμως μόνον διὰ συμβολαιογραφικῶν ἐγγράφων, ἢ δι' ἀποφάσεων.

Μόνον ἑπομένως καθ' ἣν περίπτωσιν ὑπάρχει δυνάμει τοῦ νόμου ἐγγραφή, ἀρκοῦν τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, καθόσον δυνάμει αὐτοῦ γίνεται καὶ τοῦ κυρίου χρέους ἡ ἐγγραφή. Πρβ. Καλλ. β. § 486.

§ 145. Ἡ περίληψις πρέπει νὰ περιέχῃ τὰ συστατικὰ τῆς ὑποθήκης. (68, 71 νόμ. περὶ ὑποθηκῶν καὶ ἄρθρον 31 τοῦ διατάγματος). Πρβ. Καλλ. β. § 487.

§ 146. Προςδιορισμὸς τοῦ ποσοῦ. — Ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς δημοσιότητος ἀπαιτουμένη εἰδικότης δὲν ἀφορᾷ μόνον τὸ ὑποκείμενον κτῆμα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐγγραφομένην ἀπαίτησιν, ὁριζομένην κατὰ ποιὸν καὶ ποσόν.

Διὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον 9, τὸ ὁποῖον ἐξ ἐπαγγέλματος πραγματεύεται περὶ εἰδικότητος, φέρει ῥητῶς, ὅτι ἐγγραφὴ δὲν γίνεται εἰμὴ δι' ὡρισμένην ποσότητα καὶ ἐπὶ ὡρισμένων κτημάτων. Οὕτω συνάπτονται ἀμφότερα ὡς συσχετικά (1) Πρβ. Καλλ. β. § 488.

§ 147. Ὁ ἰδιοκτήτης ὅμως δύναται νὰ ζητήσῃ ὥςτε νὰ περιο-

(1) Πρβ. Ζαχ. § 266 σημ. 19 καὶ § 274. Παρατηρητέον δέ, ὅτι κατὰ γενικὸν καὶ ἀπόλυτον κανόνα, ἐγγραφὴ ὑποθήκης δὲν ἀναβάλλεται οὔτε διότι τὸ ποσὸν δὲν εἶναι ἐκκαθαρισμένον, οὔτε διότι ὑπόκειται εἰς αἵρεσιν (α). Δὲν εἶναι ἀόριστος τῶν τραπεζιτῶν ἡ ἐπιτρεπομένη πίστωσις ἐπὶ ὑποθήκῃ, ὅταν προςδιορίζηται τὸ ποσὸν τῆς πιστώσεως (Καλ. β. § 532). Ἀδιαφόρως ὅμως ὡς πρὸς τὸ ἰδιαίτερον τοῦτο ζήτημα, εἶναι δικαίωμα τοῦ αἰτοῦντος τὴν ἐγγραφὴν νὰ προςδιορίσῃ τὸ ποσὸν τῆς ἐγγραφομένης ἀπαιτήσεως πρὸς ἀπο-

(α) Γαλλ. Κώδ. ἄρθρον 2163. Merlin Rep. v. Hypoth.

ρισθῇ τὸ ποσὸν, δι' ὃ ἐνεγράφη ὑποθήκη, κατ' ἀληθῆ ἐκτίμησιν (ἄρθρον 17). Πρὸς τοῦτο ἁρμόδια εἰσὶ τὰ τακτικὰ (1) δικαστήρια (ἄρθρον 74 ἐδ. 3). Ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Καλλ. 6. § 489.

§ 148. Ὁ ἰδιοκτήτης ἔχει προςέτι τὸ δικαίωμα νὰ ἐλευθερώσῃ τόσα, προκειμένου περὶ γενικῶν ὑποθηκῶν, ἐκ τῶν κτημάτων, ὅσα ἀφαιρεθέντα δὲν ἐλαττόνουσι τὴν ἀσφάλειαν τοῦ ἐγγεγραμμένου. (πρ6. ἄρθρον 2164 γ. κ.) ὅθεν τὸ ἄρθρον 18 ὁρίζει, ὅτι ἡ (νόμιμος ἢ δικαστικὴ) ὑποθήκη πρέπει νὰ περιορίζηται ἐπὶ κτημάτων, ὧν ἡ ἀξία ὑπερβαίνει καθ' ἓν τρίτον τὸ ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεως (2). (γ. κ. 3163. Βαυαρ. νόμ. ἄρθρον 11). Πρ6. Καλλ. 6. § 490 (3).

φυγὴν πάσης βραδύτητος. Ὁ νόμος λέγει, ὅτι εἶναι δικαίωμα τοῦ αἰτοῦντος καὶ ὄχι ἰδίως τοῦ δανειστοῦ, διότι πολλάκις ὁ αἰτῶν δὲν εἶναι δανειστής, ἀλλ' ἐνεργεῖ ὑπὲρ ἄλλου εἰς τὰς περιστάσεις, τὰς ὁποίας εἴδαμεν. Οὕτω π. χ. ὑπὲρ τῶν ἀνηλίκων καὶ ἀπηγορευμένων ἡ ὑποθήκη ἐγγράφεται μόνον διὰ τὰ μέρη τῆς κινητῆς των περιουσίας, τὰ ἐμπιστευόμενα εἰς τὸν ἐπίτροπον, ἢ κηδεμόνα, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία προςδιορίζεται ἀπὸ τὸν αἰτοῦντα (ἄρθρον 17 καὶ 12). Ὡςαύτως διὰ τὰ ποσὰ, διὰ τὰ ὁποῖα τὰ πρόςωπα ταῦτα καθίστανται ὑπόλογα» (ἄρρθρον 13). Πρ6. Καλλ. 6. § 488.

(1) Τροπλ. hyp. ἀρ. 772 μὲ τὴν σημείωσιν τοῦ Βέλγου ἐκδότου. Πρ6. ἄρθρον 2163. 2132 τοῦ γαλλ. Κώδ.

(2) Πρ6. γ. κ. 2162. Βαυαρ. νόμον ἄρθρ. 11.

Κατὰ τοῦτο διαφέρουν ὁ Βαυαρικὸς νόμος καὶ ὁ ἡμέτερος ἀπὸ τὸν γαλλικὸν κώδηκα, ὅτι ἐκεῖνοι περιορίζουν τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ ἰδιοκτήτου μόνον εἰς τὴν περίστασιν τῆς νομίμου καὶ δικαστικῆς ὑποθήκης.

Ὁ νόμος μας ὑποπεσὼν ἤδη εἰς τὸ σφάλμα νὰ μὴ δέχηται ὑποθήκην ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως, τῆς ὁποίας ὁ τίτλος δὲν ἐμφαίνει εἰδικῶς τὸ ὑποβαλλόμενον κτῆμα, φαίνεται συνεπὴς, διότι δὲν ἐνδίδει εἰς τὴν ἀνατροπὴν ῥητῆς παραχωρήσεως.

(3) Ἂν ἡ ποσότης, ἥτις ἐπιβαρύνει οἰκίαν τινα, (ἐφ' ἧς ἐνεγράφη ὑποθήκη) δύο ἀδελφῶν, καθ' ὅλα της τὰ μέρη, ὡς μὴ προςδιορισθέντος τοῦ εἰς ἕκαστον τούτων ἀνήκοντος διακεκριμένου μέρους ἐκ ταύτης, θεωρεῖται ὅτι ἀναφέρεται καὶ ὡς πρὸς τὸν ἕνα καὶ ὡς πρὸς ἄλλον κατὰ τὸ ὅλον. Ὁ ἔχων δὲ συμφέρον δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐλάττωσιν καὶ τὸν προςδιορισμὸν τῆς ποσότητος, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ μέρος του. Ἀπόφασις 1945 τοῦ 1841 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 149. Ἡ διάταξις αὕτη ὑποθέτει τὴν περίστασιν, καθ' ἣν συγχρόνως ἐπὶ *διαφόρων κτημάτων* ἐγένετο ἐγγραφὴ (1). Τότε μόνον δύναται νὰ γίνῃ διὰ τοῦ δικαστηρίου περιορισμός, διότι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται πλέον περὶ τοῦ ποσοῦ, ἀλλὰ περὶ τῶν ὑποκειμένων εἰς ἀσφάλειαν κτημάτων. Τὰ μέρη κτήματος ἑνὸς καὶ μόνου δὲν δύνανται νὰ ἐλευθερωθοῦν, διότι αἱ ὑποθῆκαι ἐγγράφονται ἐπὶ τοῦ ὅλου.

Οὕτω λέγει καὶ τὸ ἄρθρον 18: *Ἂν ὁ πιστωτὴς ἐγγράψῃ κτήματα κτλ.*

Ἐπειδὴ ἑπομένως μία καὶ ἡ αὐτὴ ἀπαίτησις δύναται νὰ συμπεριλάβῃ πολλὰ κτήματα τοῦ ὀφειλέτου, ὅταν ἐπεκτανθῇ ἡ ἐγγραφὴ πέραν τῆς ἀπαιτουμένης ἀσφαλείας, πρέπει νὰ περιορισθῇ ἐπὶ ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ἐντελῶς ἐξαρκεῖ. Ὡς σημεῖον τοῦ ἀξιοχρέου τῶν κτημάτων παραδέχεται ὁ νόμος, ἀξίαν ὑπερβαίνουσαν κατὰ ἓν τρίτον τὸ ποσὸν τῶν ἀπαιτήσεων. Καλλ. 6. § 491.

§ 150. Ὡς πρὸς τὸν ὑπολογισμὸν τοῦτον εἶναι ἀνάγκη νὰ εἴμεθα πολὺ προσεκτικοί. Ὅταν ἡ ὑποθήκη, τῆς ὁποίας ζητεῖται κτηματικὴ ἐλάττωσις, εἶναι πρώτη, ὁ ὑπολογισμὸς εἶναι ἁπλοῦς. Δι' ἀπαίτησιν π. χ. 6000 δραχμῶν προστίθεμεν καὶ τὸ τρίτον 2000 δραχμάς, ὥστε πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς κτήματα, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία φθάνει τὰς 8000 δραχμάς. Τὰ ἐπίλοιπα ἐλευθερόνονται διὰ τοῦ δικαστηρίου.

Ἄλλέως ὅταν ἡ ὑποθήκη ἦναι δευτέρα ἢ τρίτη, καθ' ὅλα τὰ κτήματα, ἢ καθ' ἓν ἐξ αὐτῶν. Καθ' ὑπόθεσιν ὑπάρχουν ἐγγραφαὶ 15000 δραχμῶν καὶ πρόκειται ἐγγραφὴ 6000. Ἐὰν λάβωμεν ὡς τὸ ἀναγκαῖον παρὰ τοῦ νόμου μέτρον νὰ ὑπερτεροῦν τὰ κτήματα κατὰ τὴν ἀξίαν μόνον τὸ τρίτον τῶν τελευταίων 6000, θέλομεν ἐπαρκεσθῇ εἰς κτήματα ἀξίας 22 χιλιάδων. Ἡ ὑπεροχὴ ἐνταῦθα εἶναι μερικὴ καὶ κατ' ἀφαίρεσιν· τουτέστιν ἀφοῦ ἀφαιρεθοῦν αἱ 15 χιλιάδες, τότε μόνον ὑπάρχει. Ἀλλ' ἡ ἀφαίρεσις 15 χιλιάδων γίνεται ἐπὶ τοῦ ὅλου, τοῦ ἐξασφαλίζοντος καὶ τὰς 6 χιλιάδας, αἵτινες μόνον κατὰ δεύτερον λόγον καὶ ἐκ τοῦ περισσεύματος ἱκανοποιοῦνται.

Ἐὰν λοιπὸν ἐλαττωθῇ ἡ ὁλικὴ ἀξία τῶν κτημάτων κατὰ ἓν

---

(1) Τροπλ. hyp. § 769 γ. κ. 2163, 2165. Goener comm. 1. σ. 313. Καλλ. 6 § 491.

τρίτον, τὸ ὁποῖον ὁ νόμος παραδέχεται ὡς πιθανὸν, εἶναι φανερὸν ὅτι τὰ ἐκτιμηθέντα διὰ 23 χιλιάδας κτήματα, ἔχουν μόνον ἀξίαν περίπου 16 χιλιάδων, αἵτινες δὲν ἐπαρκοῦν διὰ τὴν δευτέραν τῶν 6 χιλ. ὑποθήκην.

Ὁ νόμος ἐννοεῖ νὰ εἰκάζῃ ὁμοιόμορφον μέτρον, ὥστε, διὰ νὰ λάβουν τὴν αὐτὴν λύσιν τὰ δύο μνημονευθέντα παραδείγματα, εἶναι φανερὸν, ὅτι τὸ ὑπερβάλλον τρίτον πρέπει νὰ λαμβάνηται ἐπὶ τοῦ ὁλικοῦ ποσοῦ τῶν ἐγγεγραμμένων ἀπαιτήσεων, καὶ ὄχι ἐπὶ ἐκείνης, περὶ ἧς μόνον πρόκειται.

Κατὰ τὴν μνησθεῖσαν ὑπόθεσιν λοιπὸν ὑπάρχουν ὑποθῆκαι 15 χιλιάδων καὶ πρόκειται ἐγγραφὴ 6 χιλιάδων. Τὰ κτήματα πρέπει νὰ ὑπερβαίνουν τὸ τρίτον τοῦ ἀθροίσματος τῶν 21 χιλ. τουτέστι 28 χιλιάδας δραχμὰς διὰ νὰ γίνῃ ἐλευθέρωσις ἄλλων κτημάτων. Μολονότι ὁ Βαυαρικὸς νόμος (ἄρθρον 11) δὲν ἐκφράζεται σαφῶς, οὕτως ἑρμηνεύει ἐκ τοῦ πνεύματός του ὁ σχολιαστής του τὴν διάταξιν (1). Τόσον ὅμως ὁ γαλλικὸς νόμος (ἄρθρον 2162 καὶ 2165) καθὼς καὶ ὁ ἡμέτερος (ἄρθρον 18), λέγουν ῥητῶς εἰς τὸν πληθυντικὸν, ὅτι ἡ ἀξία τῶν κτημάτων πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ κατὰ ἓν τρίτον τὸ ποσὸν τῶν ἀπαιτήσεων (le montant des créances).

Τὸ ἀντικείμενον τῆς αἰτήσεως δὲν σαφηνίζει ποσῶς ὁ νόμος μας (ἄρθρον 18) λεγων, ὁ χρεώστης δύναται νὰ αἰτήσῃ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ὑπερβάλλοντος. Δὲν πρόκειται περὶ τοῦ ποσοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου ὁρίζει τὸ προηγούμενον ἄρθρον.

Πρόκειται περὶ τῆς ἐλευθερώσεως τῶν λοιπῶν κτημάτων πέραν τῆς ἀξίας, ἥτις ἀπὸ τὸν νόμον ἐλογίσθη ἀποχρῶσα. Τοῦτο ἐξάγεται ῥητῶς ἐκ τοῦ πρώτου μέρους τοῦ ἄρθρου φέροντος, ὅτι ἡ ὑποθήκη περιορίζεται εἰς κτήματα κτλ. ἰδίως ὅμως ἐκ τοῦ 74 § 3 φέροντος, ὅτι κατ' αἴτησιν τῶν μερῶν καταχωρεῖται ἡ ἀπαλλαγὴ μέρους τῶν ἐνυποθήκων κτημάτων.

Τὸ δικαστήριον ἀποφασίζει καθ' ὅσας ἔχει γνώσεις ἢ λάβῃ πληροφορίας. Αἱ ἴδιαι γνώσεις τοῦ δικαστηρίου δὲν δύνανται νὰ ἦναι βεβαίως ἄλλαι, παρὰ τὰ ἔγγραφα τῆς ἀγορᾶς, προσεχῶς γενομένης. Πᾶσα ἄλλη γνῶσις ὑποθέτει ἐκτίμησιν, αὐτοψίαν κτλ. ὥστε ἡ σύμπραξις πραγματογνωμόνων εἶναι ἀπαραίτητος.

Πρὸς ἐνέργειαν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπαλλαγῆς αἰτῶν ὀφεί-

---

(1) Goener Commentar I p. 214.

λει νὰ καταθέσῃ εἰς τὸ γραφεῖον τῶν ὑποθηκῶν ἢ δημόσιον ἔγγραφον περὶ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἔχοντος συμφέρον, ἢ δικαστικὴν ἀπόφασιν (ἄρθρον 74 ἐν τέλει). Καλλ. 6. σ. 492.

§ 151. Ἐκ τῆς λογικῆς ἑρμηνείας τῆς διατάξεως ταύτης, συνδυαζομένης μετὰ τοῦ ἄρθρου 11, δυνάμεθα νὰ ἐξάξωμεν, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ποσῶς ἡ ἐλάττωσις τῶν ὑποθηκῶν καθ' ἃς περιστάσεις ὁ νόμος εἰδικῶς καθυποβάλλει κατήματα εἰς τὴν ἐγγραφήν, ὥςτε ἡ ἀξία δὲν ἔχει ἐπιῤῥοήν.

Τοιαύτη εἶναι ἡ πρώτη περίπτωσις τοῦ ἐδαφ. 6 ἄρθρου 11 περὶ τῶν κληροδόχων καὶ πιστωτῶν τῆς κληρονομίας, τῶν ὁποίων ἡ ἐγγραφὴ ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τῆς κληρονομικῆς περιουσίας ἔχει μόνον σκοπὸν τὴν διαχώρισιν αὐτῆς ἀπὸ τὴν περιουσίαν τοῦ κληρονόμου.

Ἡ δευτέρα περίπτωσις τῶν συγκληρονόμων ἀφορᾷ ἀπαίτησιν διαφόρου ποσοῦ, ἢ διὰ πληρωμάς, τὰς ὁρισθείσας κατὰ τὸν μερισμὸν τῆς κληρονομίας, ἢ διὰ τὴν ἐκνίκησιν τῶν ἀκινήτων, ὥςτε ὑπάγεται εἰς τὴν γενικὴν διάταξιν.

Τῶν ἀρχιτεκτόνων καὶ λοιπῶν αἱ ἀπαιτήσεις κατὰ τὸ ἐδάφ. 7 εἰδικῶς ἀπὸ τὸν νόμον προςαρμόζονται εἰς τὰ κτίρια, τὰ ὁποῖα ἀνηγέρθησαν δι' αὐτῶν, ἢ διὰ τῆς χορηγηθείσης παρ' αὐτῶν ὕλης· δὲν δύνανται ἑπομένως τοιαῦται ἐγγραφαὶ νὰ μετακινηθοῦν παρὰ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

Ὡςαύτως αἱ περὶ τόκων κτλ. ἐγγραφαὶ προςαρμόζονται παρὰ τοῦ νόμου εἰδικῶς ἐπὶ τῶν κτημάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐνεγράφη τὸ κεφάλαιον (ἐδ. 8) (1). Πρβ. Καλλ. 6. § 493.

§ 152. Ὁ ὑποθηκοφύλαξ ἔχει, ὑπὸ ἰδίαν αὐτοῦ εὐθύνην, τὸ δικαίωμα νὰ κρίνῃ, ἂν συντρέχωσιν αἱ ἀπαιτούμεναι διατυπώσεις, ὥςτε νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἐγγραφήν, τὸ δὲ ἄρθρον 43 τοῦ διατάγματος ὁρίζει τὰ περαιτέρω. Πρβ. Καλλ. 6. § 494, 495.

§ 153. Ὁ νομοθέτης μας, μιμούμενος τὸν Πρωσσικὸν νόμον, ὡς καὶ τὸν Βαυαρικὸν (ἄρθρον 98 § 1) καθιέρωσε τὸ τοῦ ὑποθηκοφύλακος δικαίωμα τοῦ ἀποῤῥίπτειν, ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εὐθύνην, τὴν αἴτησιν δι' ἐκθέσεως ᾐτιολογημένης.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 98 § 2 εἶναι ὑπεύθυνος — *ἂν παρὰ τὸν νό-*

---

(1) Goenner Comment I. p. 213.

μον δὲν κατεχώρησεν εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν τὴν αἰτηθεῖσαν πρᾶξιν. Διὰ νὰ μὴ ἦναι ταὐτοσήμαντον μὲ τὸ προηγούμενον τὸ ἐδάφιον τοῦτο, δύναται νὰ ἔχῃ μόνον τὴν ἔννοιαν, ὅτι ὁ φύλαξ τῶν ὑποθηκῶν εἶναι ὑπεύθυνος, διότι παρέλειψε τὴν ἐγγραφήν. Ἡ παράλειψις αὕτη ἀφορᾷ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ ὑποθηκοφύλαξ, μὴ ἔχων λόγον ἀποῤῥίψεως καὶ μὴ ἀποῤῥίψας τὴν αἴτησιν, ποσῶς δὲν τὴν ἐνήργησεν. Τοῦτο εἶναι ἡ λεγομένη ἄρνησις ὑπηρεσίας (1).

Ἐπὶ τέλους ὁ ὑποθηκοφύλαξ εἶναι ὑπεύθυνος (ἐδάφ. 3) — *ἂν δὲν συνέταξεν ἀκριβῶς καὶ κατὰ τοὺς τύπους ὅλα, ὅσα ἐπροτάθησαν εἰς αὐτὸν καὶ ἦτον καταχωριστέα* (2).

Παρατηρητέον α) ὅτι ναὶ μὲν ὁ ὑποθηκοφύλαξ δὲν ἐνεργεῖ ἐξ ἐπαγγέλματος· ὑπαρχούσης ὅμως ἀταξίας τινός, δύναται νὰ διδάσκῃ τῷ αἰτοῦντι τὰ εἰκότα. (ἄρθρον 50 τοῦ διατάγματος)· ὥςτε δύναται νὰ δώσῃ ὁδηγίας πρὸς τακτοποίησιν τῆς αἰτήσεως, ἡ δὲ συμβουλευτικὴ προτροπή του ἀφορᾷ μόνον τὰς ἀπαιτουμένας διατυπώσεις καὶ τὰ προςόντα τῆς ὑποθήκης· δηλαδή, ὡς πρὸς τοὺς τίτλους ὁ ὑποθηκοφύλαξ ἐξετάζει μόνον τὴν τήρησιν τῶν ἐξωτερικῶν τύπων.

β) ὅτι ἡ ἀκριβὴς τήρησις τῶν αἰτηθέντων δὲν καλύπτει τὴν εὐθύνην τοῦ ὑποθηκοφύλακος, ἂν δὲν συνέταξεν ἀκριβῶς καὶ κατὰ τύπους ὅλα, ὅσα ἐπροτάθησαν εἰς αὐτόν. Αὐτὰ τὰ δύο συνέχονται στενώτατα· ὁ ὑποθηκοφύλαξ ἐνέχεται, ἐὰν ἀποῤῥίψῃ νόμιμον αἴτησιν, ἢ ἐὰν δεχθῇ ἄτακτον. Πρβ. Καλλ. β. § 496.

§ 154. Πρὸ πάντων ὁ ὑποθηκοφύλαξ ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ, ἂν ἡ περίληψις κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς συμφωνῇ μὲ τὰ ἔγγραφα, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται (ἄρθρον 30 τοῦ διατάγματος)· π. χ. ὅταν πρόκηται περὶ προικὸς κτλ. Ἡ συμφωνία αὕτη εἶναι ἔργον ἀντιπαραθέσεως καὶ παραχρῆμα δύναται νὰ γίνῃ ἡ διόρθωσις. Ἡ ἀνάγκη τῆς συμφωνίας στηρίζεται εἰς τὸν λόγον, ὅτι ὑποθήκη δὲν ἀποκτᾶται ἄνευ τίτλου· ὅταν ὅμως ἄλλος εἶναι ὁ προςαγόμενος

---

(1) Ὁ Βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρον 95, 3 ἐκφράζεται σαφέστερον, ἀλλ' ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐπροτίμησεν ἐνταῦθα νὰ ἀντιγράψῃ τὸν γαλλ. κώδ. ἄρθρον 2197 § 1.

(2) Βαυρ. ν. ἄρθρον 95, § 1. Περὶ τῆς εὐθύνης τοῦ ὑποθηκοφύλακος καθόσον ἀφορᾷ τὰ ἀποδεικτικὰ καὶ τ' ἀντίγραφα (ἐδ. 4) ἴδε § 449 Καλ. β.

τίτλος καὶ ἄλλος ὁ ἀναφερόμενος εἰς τὴν αἴτησιν, δὲν εἶναι πλέον αὕτη ἐφωδιασμένη μὲ τὰ ἀναγκαῖα προςόντα. Καλλ. 6. § 497.

§ 155. Τὸ ὑλικὸν στοιχεῖον τῆς ὑποθήκης εἶναι τὸ ἐπιδεκτικὸν πρᾶγμα, τουτέστιν ἢ ἀκίνητον ἢ ἐπικαρπία ἀκινήτου. Ἅμα ζητεῖται ἐπὶ ἄλλων πραγμάτων ἐγγραφή, ὁ ὑποθηκοφύλαξ ἀρνεῖται, μὴ δυνάμενος νὰ προςδιορίσῃ περὶ τούτων φύλλον (ἄρθρον 2 τοῦ Ν.)

Οὕτω π. χ. ἐπὶ κινητῶν πραγμάτων δὲν θέλει δεχθῇ κατ' οὐδένα λόγον αἴτησιν· ὡςαύτως περὶ δουλειῶν ἄλλων παρὰ τὴν ἐπικαρπίαν. (Καλλ. 6. § 391—397).

Ἐκτὸς τούτου, θέλει ἀπαιτήσει ἀκριβῆ περιγραφὴν τοῦ πράγματος κατὰ τὴν θέσιν καὶ τὸ εἶδος (ἄρθρον 27 τοῦ διατάγματος καὶ ἄρθρον 9, 19. 68 § 1 καὶ 80 § 4 τοῦ Ν.) Καλ. 6. § 498.

§ 156. Ὡς πρὸς τὴν κυριότητα τὸ δικαίωμα τῆς ἐξετάσεως τοῦ ὑποθηκοφύλακος εἶναι λίαν περιωρισμένον. Ὅταν ἐκ τῶν ἐγγράφων καὶ τῆς αἰτήσεως ἐξάγηται, ὅτι ζητεῖται ὑποθήκη ἐπὶ κτήματος τρίτου, κατὰ τὸ ἄρθρον 4 δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ. Εἴδαμεν ὅτι δὲν ἔχει συνεπείας δεινὰς ἡ διάταξις αὕτη, διότι ὁ τρίτος ποσῶς δὲν βλάπτεται. Ὁ ὑποθηκοφύλαξ ὅμως δὲν εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ζημίαν, τὴν ὁποίαν ἐπέφερεν εἰς ἑαυτὸν ὁ αἰτήσας ἐγγραφὴν ἐπὶ κτήματος μὴ ἀνήκοντος εἰς τὸν ὀφειλέτην του. Ἐν γένει τὸ περὶ κυριότητος ζήτημα εἶναι ξένον εἰς τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν, ὥςτε διαφεύγει τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὑποθηκοφύλακος. Μόνον ὅταν πρόκηται περὶ ὑποθήκης ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως ἐπὶ τῶν κτημάτων κοινότητος, δήμου κτλ. ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα πρᾶξις τῶν νομίμων αὐτῶν ἀντιπροςώπων (ἄρθρον 4).

Μολονότι ὁ νόμος ῥητῶς ὁρίζει τὴν διατύπωσιν ταύτην, δὲν εἶναι ἔργον τοῦ ὑποθηκοφύλακος νὰ γνωρίζῃ τοὺς νομίμους ἀντιπροςώπους τῶν ἠθικῶν προςώπων, διότι δὲν ἀνάγεται ποσῶς εἰς τὰ καθήκοντά του. Ἡ ἐγγραφὴ αὕτη γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, καὶ δὲν ἀνήκει εἰς τὸν ὑποθηκοφύλακα νὰ φιλονεικήσῃ τὸ κῦρός του, ἐπεμβαίνων, καθὼς λέγει τὸ ἄρθρον 50 τοῦ διατάγματος, εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ τίτλου.

Ἐν γένει καθόσον ἀφορᾷ τὴν κυριότητα, μόνον ὅπου ὑπάρχουν κτηματολόγια, δύναται νὰ ἐπιβαρυνθῇ ὁ ὑποθηκοφύλαξ μὲ τὴν περὶ αὐτῆς ἔρευναν. Ἡ περὶ εὐθύνης αὐτοῦ διάταξις κατὰ τὸ ἄρθρον 98 § 3 λέγει ῥητῶς, ὅτι ἐνέχεται ὁσάκις *δὲν συνέταξεν ἀκριβῶς καὶ κατὰ τοὺς τύπους* τὰ προταθέντα, τουτέστι κατὰ τὴν

περίληψιν. Μένει λοιπὸν ἡ εὐθύνη ὡς πρὸς τοὺς τύπους καὶ οὐδεὶς θέλει ἰσχυρισθῆ, ὅτι τὸ περὶ κυριότητος ζήτημα ἀφορᾷ τοὺς τύπους τῆς ἐγγραφῆς. Ἡ κυριότης ἀναφέρεται ἐντὸς τῆς ἐγγραφῆς, ἀλλά, δι' αὐτῆς δὲν πιστοποιεῖται, ἐνῷ ὅλα τ' ἄλλα πιστοποιοῦνται. Πολὺ μᾶλλον πειθόμεθα, ὅταν σκεφθῶμεν, ὅτι ὁ ὑποθηκοφύλαξ δὲν ἔχει ποσῶς δικαίωμα νὰ βεβαιωθῇ, ἂν ἦναι ἀληθῶς ἰδιοκτήτης ὁ παριστάμενος· ἄλλως, εἶναι ἀνάγκη ἑκάστοτε ν' ἄρχεται ἡ διεξοδικὴ διαδικασία περὶ κυριότητος ἐνώπιον τοῦ ὑποθηκοφύλακος ἐπὶ μεταίῳ, διότι περὶ κυριότητος ἀποφασίζουν μόνα τὰ τακτικὰ δικαστήρια, καὶ ἡ γνώμη τοῦ ὑποθηκοφύλακος εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφορος.

Ἐπίσης θέλομεν ἀρνηθῆ εἰς τὸν ὑποθηκοφύλακα τὸ δικαίωμα, νὰ ἐξετάσῃ, ἂν ὁ παραχωρῶν τὴν ὑποθήκην ἔχῃ τοῦ διαθέτειν τὴν ἱκανότητα. Καθόσον εἰς τὰς περιστάσεις ταύτας ὑπάρχει πάντοτε ὑποθήκη ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως, ἀπαιτεῖται συμβολαιογραφικὸν περὶ τούτου ἔγγραφον, ὥςτε εἰς τὸν συμβολαιογράφον ἀπόκειται ἡ ἔρευνα καὶ εἰς τὸν ὑποθηκοφύλακα δὲν ἀνήκει νὰ ἐπικρίνῃ τὰς πράξεις τοῦ συμβολαιογράφου, ἅμα εἶναι συντεταγμέναι κατὰ τύπον ἰσχυρόν (1). Καλ. 6. § 499.

§ 157. Ἡ εὐθύνη τοῦ ὑποθηκοφύλακος κυρίως ἀφορᾷ τὸν τίτλον, ὅςτις χορηγεῖ τὸ τῆς ὑποθήκης δικαίωμα. Τρία τινα διακρίνομεν ἐπ' αὐτοῦ.

α) Ὡς πρὸς τὴν νομιμοποίησιν τοῦ αἰτοῦντος, καθὼς εἴδαμεν, ὁ ὑποθηκοφύλαξ, ὅταν δὲν γνωρίζῃ τὰ ἐμφανιζόμενα πρόςωπα, ὀφείλει νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς ταὐτότητός των (ἄρθρ. 60 τοῦ Ν.). Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν εἶναι σημαντικόν, ἅμα πρόκειται περὶ ἀποκτήσεως δικαιώματος, διότι ἡ ἐμφάνισις τῶν τίτλων ἐπέχει τόπον πληρεξουσιότητος. Μόνον λοιπὸν ὁσάκις πρόκειται περὶ ὑποχρεώσεως ἄλλου, γίνεται τὸ ζήτημα σπουδαῖον, διότι εἶναι ἀνάγκη εἰδικῆς ἐντολῆς (ἄρθρ. 59 τοῦ Ν.)

Ἐκτὸς τούτου· ὁ ὑποθηκοφύλαξ ὀφείλει νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκριβῆ χαρακτήρισιν τοῦ πιστωτοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου, διότι ἄλλως ἡ ἐγγραφὴ εἶναι ἄκυρος (ἄρθρον 59 τοῦ Ν.).

---

(1) Ὁ Βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρον 96, ῥητῶς κηρύττει ὑπεύθυνον τὸν ὑποθηκοφύλακα καὶ διὰ ταῦτα, Goenner Comment II. p. 33, καὶ ἑπόμ. Τὸ νομοσχέδιον ἦτο κατὰ τοῦτο ὀρθότερον, ἀλλ' αἱ συζητήσεις τῶν Βουλῶν, ὡς ἐνίοτε συμβαίνει, ἐθορύβησαν τὰς ἰδέας.

Περὶ τούτου φέρει εὐθύνην ὁ ὑποθηκοφύλαξ, διότι ἀφορᾷ τὸν τύπον τῆς ἐγγραφῆς.

β) Ὡς πρὸς τοὺς τίτλους αὐτούς, αἱ διατάξεις τοῦ νόμου εἶναι σαφεῖς καὶ ἁπλαῖ. Τῆς νομίμου ὑποθήκης τὰ δικαιολογητικὰ ἔγγραφα ἀναφέρει τὸ ἄρθρον 69. Ἡ δικαστικὴ ὑποθήκη στηρίζεται εἰς τὴν τελεσίδικον ἀπόφασιν κατὰ τὸ ἄρθρον 14. Ἡ ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως ὑποθήκη πηγάζει ἐκ διαθήκης ἢ συμφωνίας, συνταχθεισῶν ἐνώπιον συμβολαιογράφου, τῶν ὁποίων τὸ κῦρος ἀφορᾷ τοῦτον καὶ ὄχι τὸν ὑποθηκοφύλακα.

Ἔργον ὅμως τοῦ ὑποθηκοφύλακος εἶναι, ὁσάκις ὁ τίτλος περιορίζει τὴν ὑποθήκην εἰς ὡρισμένα κτήματα, νὰ μὴ ἐγγράψῃ αὐτὴν εἰς ἄλλα (ἄρθρον 9). Ἡ εὐθύνη τοῦ ὑποθηκοφύλακος εἰς τοιαύτην περίπτωσιν δὲν δίδει δικαίωμα ἀποζημιώσεως πρὸς τὸν αἰτήσαντα καὶ ἀντιποιηθέντα τοιαύτην ὑποθήκην. Ἀκυρωθείσης τῆς ἐγγραφῆς, οὗτος οὐδὲν ἀπώλεσεν ἂν ἐνεγράφη καὶ εἰς ὃ εἶχε δικαίωμα κτῆμα, συγχρόνως δὲ καὶ εἰς ὃ δὲν εἶχε. Δύναται νὰ βλαφθῇ ὅμως ὁ ἰδιοκτήτης, τοῦ ὁποίου τὸ κτῆμα στερεῖται τῆς ἀξίας του πρὸς ἀπόκτησιν δανείων, μέχρις ὅτου ἐξαλειφθῇ ἡ παράνομος ἐγγραφή. Ἡ ἀποζημίωσις ἑπομένως ἀνήκει εἰς αὐτὸν μόνον.

γ) Ἡ αἴτησις πρέπει ν' ἀναφέρῃ ὡρισμένον ποσόν, ἄλλως ἡ ἐγγραφὴ εἶναι ἄκυρος (ἄρθρον 80 § 3). Δὲν δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ὁ ὑποθηκοφύλαξ, ὅτι ἡ αἴτησις σιωπᾷ περὶ τούτου, διότι πρὶν ἐνεργήσῃ τὴν ἐγγραφὴν ὤφειλε νὰ ζητήσῃ πληροφορίας. Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἀφορᾷ ἐντελῶς τοὺς τύπους τῆς ἐγγραφῆς καὶ ἡ τρίτη στήλη εἶναι εἰς τοῦτο καθιερωμένη. Ἂν λοιπὸν ὁ αἰτήσας ἔσφαλεν, ὁ ὑποθηκοφύλαξ ἥμαρτε πολὺ μᾶλλον δεχθεὶς τὴν αἴτησίν του, ἐνῷ αὕτη ἦτον ἄκυρος, καὶ ἀναπαύσας αὐτόν. Ἐὰν τὸν ἐπληροφόρει ἀμέσως νὰ ἐπιδιορθώσῃ τὴν περίληψιν, ἡ ἀκυρότης ἐπρολαμβάνετο. Τὸ πταῖσμα τοῦ ὑποθηκοφύλακος εἶναι ἑπομένως πολὺ βαρύτερον, διότι αὐτὸς ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ τὰ τυπικὰ προςόντα τῆς ἐγγραφῆς, ἐνῷ ὁ αἰτῶν δύναται νὰ τ' ἀγνοῇ ὡς ἰδιώτης, προςέτι ἡ πρᾶξις τοῦ ὑποθηκοφύλακος ἐπῆλθε μετὰ τὴν αἴτησιν καὶ διὰ τῆς ἐγγραφῆς του διεσκέδασε τὴν προσοχὴν τοῦ αἰτοῦντος ὡς πρὸς τὴν ἔλλειψιν ταύτην. Ἐξ ἐναντίας δὲν δύναται νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ὑποθηκοφύλακος ἡ ἔλλειψις, μὴ ἔχοντος τί νὰ γράψῃ εἰς τὴν τρίτην στήλην. Καλ. β. § 500.

§ 158. Περὶ τῆς ἀποζημιώσεως, εἰς ἣν ὑποβάλλεται ὁ ὑποθηκογράφος, καὶ περὶ τῆς πειθαρχικῆς ποινῆς, ἣν παραδρομή τις αὐτοῦ συνεπάγεται, ὅρα Καλλ. β. 501 ἐπ.

§ 159. Κατὰ τὸ ἄρθρον 70, ἂν ὁ χρεώστης δὲν συνήργησε προσωπικῶς εἰς τὴν ἐγγραφὴν, κοινοποιεῖται εἰς αὐτὸν παρὰ τοῦ ἐπιτυχόντος τὴν ἐγγραφὴν μία περίληψις. Ἡ κοινοποίησις πρέπει νὰ γίνεται, ἐπὶ ποινῇ προστίμου 100 μέχρι 200 δραχμῶν τοῦ ἐπιτυχόντος τὴν ἐγγραφὴν, ἐντὸς 8 ἡμερῶν μετ' αὐτὴν, ἡ δὲ περὶ τῆς κοινοποιήσεως ἀπόδειξις παραδίδεται εἰς τὸν φύλακα τῶν ὑποθηκῶν. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ κοινοποίησις γίνεται διὰ τῶν μέσων τῆς ἐπιδόσεως, τὰ ὁποῖα καθιέρωσεν ἡ πολιτικὴ δικονομία, ἄρθρον 138 καὶ ἐπ. (Πρβ. σ. 113).

Ἡ διάταξις τοῦ νόμου εἶναι ἀπόλυτος, ὥςτε οὔτε τὸ δημόσιον (τουτέστιν ὁ δημόσιος ὑπάλληλος) δὲν ἐξαιρεῖται τοῦ προστίμου, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ καταγνωσθῇ μόνον ἀπὸ τὸ δικαστήριον, διότι ὁ ὑποθηκοφύλαξ δὲν ἔχει δικαστικὴν ἐξουσίαν. Εἶναι φανερὸν, ὅτι ὁ εἰςαγγελεὺς, ὅστις ἔχει κατὰ τὸ ἄρθρον 100 τὴν ἐπιτήρησιν περὶ τῆς τακτικῆς συντάξεως τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν, δύναται ἐξ ἐπαγγέλματος νὰ εἰςάξῃ καταδίωξιν περὶ τῆς ἐκτίσεως τοῦ προστίμου.

Πότε θεωρεῖται, ὅτι συνήργησεν εἰς τὴν ἐγγραφὴν ἐκεῖνος, καθ' οὗ γίνεται, ὥςτε ἡ πρὸς αὐτὸν κοινοποίησις εἶναι περιττή; — Ὄχι ὅταν ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου καθωμολόγησε τὴν παραχώρησιν τῆς ὑποθήκης, διότι ὁ νόμος λέγει ῥητῶς, ὅταν συνήργησεν εἰς τὴν ἐγγραφήν. Ἀπαιτεῖται λοιπὸν νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ γραφεῖον τῶν ὑποθηκῶν ἐντὸς τῆς ὀκταημέρου προθεσμίας καὶ νὰ προσυπογράψῃ τὴν ἔκθεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 40 τοῦ διατάγματος. Εἶναι πρόδηλον, ὅτι καὶ αὐτὸς δύναται νὰ ζητήσῃ ἐγγραφὴν ἐπὶ τῶν κτημάτων του ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ· οὕτω π. χ. διατάττει ὁ νόμος ῥητῶς ὡς πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους, συζύγους κτλ. (ἄρθρον 61 § 3, 4) καὶ τότε θεωροῦνται, ὅτι συνήργησαν. Καλλ. 6. § 504.

§ 160. Τὰ ἄρθρα 67 καὶ 70 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου δὲν κανονίζουν τὸ δικαίωμα τῆς ἐκπροσωπεύσεως τοῦ ἐνυποθήκου δανειστοῦ (οἷον τοῦ δημοσίου) ὡς πρὸς τὰς ἀναφυομένας ἐκ τούτου δίκας, ἀλλὰ μόνον τὸν τρόπον τῆς ἐγγραφῆς τῶν ὑποθηκῶν κτλ. Ἀπ. πολιτικὴ ΑΠ. 267 τοῦ 54.

— Περὶ τῆς ἐκπροσωπεύσεως τοῦ δημοσίου ὅρα τὴν λέξιν ὑπεράσπισις § 5, 34 δίς.—Πρβ. τὴν λέξιν ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν.

I) Περὶ προσημειώσεως (1).

§ 161. Ὡς πρὸς τὰς προσημειώσεις ὁ ἡμέτερος νόμος ἠκολούθησε τὸν αὐστριακόν (2).

§ 162. Ἐκ τοῦ 1 ἐδαφ. τοῦ ἄρθρου 23 προκύπτει, ὅτι (3) εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ὁ ὑποθηκοφύλαξ διστάζει νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην, γίνεται προσημείωσις· ὥςτε ὅςτις δὲν εὑρίσκεται εἰς τὴν θέσιν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ ἄρθρον 11 περιπτώσεων, καθ' ἃς ἐπιτρέπεται δυνάμει τοῦ νόμου ἐγγραφή, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ προσημείωσιν, στερούμενος ἀποφάσεως ἢ ἰδιωτικῆς συμφωνίας. Ὅταν ὅμως δύναται ν' ἀνάξῃ τὴν αἴτησίν του εἰς μίαν ἐκ τούτων τῶν περιπτώσεων καὶ ἀπαιτεῖται πιστοποίησις διὰ δημοσίου ἐγγράφου, ἡ ἀτέλεια τοῦ ἐγγράφου τούτου, ἐμποδίζουσα τὴν ὁριστικὴν πρᾶξιν τῆς ἐγγραφῆς, δίδει χώραν εἰς προσημείωσιν· ὅθεν ὅταν δὲν ὑπάρχῃ οὔτε δημόσιον, οὔτε ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, ἔνθα ἢ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο ἀπαιτεῖται, δὲν δύναται μήτε προσημείωσις νὰ γίνῃ (63 ὑπ.)

§ 163. Δύναται νὰ ληφθῇ προσημείωσις δυνάμει ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, ὅταν ἀπαιτῆται δημόσιον; εἰς τὸ ἄρθρον 69 μίαν περίπτωσιν ἀπαντῶμεν, τὸ περὶ γάμου συμβόλαιον, καθ' ὅλας δὲ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις χρησιμεύει καὶ μὴ δημόσιον ἔγγραφον. (πρβ. ἄρθρον 42 χαρτ.)· ὅταν τὸ ἔγγραφον ἦναι ἰδιωτικόν, ἡ περὶ ἐγγραφῆς ὑποθήκης αἴτησις εἶναι ἀποῤῥιπτέα, ἀλλ' ὁ ὑποθηκοφύλαξ δύναται νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν προσημείωσιν (4).

§ 164. Ποία εἶναι ἡ ἔλλειψις τοῦ δημοσίου ἐγγράφου, περὶ ἧς γίνεται λόγος ἐν τῷ 1 ἐδ. τοῦ ἄρθρου 23; Εἶναι ἔλλειψις ἁπλῶς τυπική, ἢ ἔλλειψις εἰδικῶς ἀναφερομένη εἰς τὸν τύπον τοῦ ἐγγράφου πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης; Παρατηροῦμεν ὅτι, 1) μολονότι ἡ ἐξέτασις τοῦ κύρους τοῦ ἐγγράφου ὑπάγεται εἰς τὸ δικαστήριον, ὁ ὑποθηκοφύλαξ, ὅταν ἀμφιβάλῃ, δύναται νὰ ἐγγράψῃ, ἀντὶ ὑπο-

---

(1) Τί παρὰ τοῖς Γάλλοις; Δαλλ. λέξ. priv· et hyp. ἀρ. 1098. Τροπλ. σ. 7; Καλλ. 6. § 505.

(2) Καλλ. αὐτόθι.

(3) Πρβ. Καλλ. 6. § 506·

(4) Πρβ. Καλλ. 6. § 507.

θήκης, προσημείωσιν· 2) όταν τὸ δημόσιον έγγραφον δὲν περιέχῃ τι περὶ ὑποθήκης, δὲν χρησιμεύει μήτε πρὸς προσημείωσιν. Τὸ δὲ συμπέρασμά μας εἶναι, ὅτι ἡ ἔλλειψις πρέπει ν' ἀφορᾷ τὸν τρόπον, καθ' ὃν παρεχωρήθη ἡ ὑποθήκη, ἵνα χρησιμεύσῃ τὸ ἔγγραφον ὡς βάσις προσημειώσεως· ὅταν λοιπὸν δὲν περιγράφηται ἀκριβῶς τὸ κτῆμα ἢ παραχωρῆται ἐν γένει ὑποθήκη, τότε ἴσως δικαιολογεῖται ἡ προσημείωσις (1).

§ 164 δίς. Ὑπαρχούσης ἐλλείψεώς τινος κατὰ τὸν ἔννομον τύπον τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων δύναται νὰ ληφθῇ προσημείωσις ἀντὶ ἐγγραφῆς; Οὐχί. Ὁ νόμος ἐν ἄρθρῳ 14 καὶ ἐν ἄρθρῳ 23 § 3 προσδιορίζει δυνάμει ποίων ἀποφάσεων ἐγγράφεται ὑποθήκη ἢ προσημείωσις· ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι ἀποκλείεται πᾶσα ἄλλη περίστασις. Ὅπου ἀπαιτεῖται ἀπόφασις, ὁ νόμος δὲν μεταχειρίζεται τὴν ἔκφρασιν τοῦ δημοσίου ἐγγράφου (ἄρθρον 69 § 7, ἐκτὸς τοῦ ἄρθρου 14 καὶ ἄρθρου 72 καὶ 74 ἐν τέλει)· ὥςτε τὸ ά. ἐδάφιον δὲν συμπεριλαμβάνει καὶ τὰς ἀποφάσεις.

§ 165. Ἔρχεται ἡ περίπτωσις τοῦ 2 ἐδαφ. τοῦ ἄρθρου 23, ἣν φαίνεται ἐρανισθεὶς ὁ νομοθέτης ἐκ τοῦ ἄρθρου 2123 γ. κ. (2).

Κατὰ τὸ ἐδάφιον αὐτὸ τρία τινὰ ἀπαιτοῦνται α) ἀπαίτησις βεβαιωμένη δι' ἐγγράφων· β) τὸ ἐμπρόθεσμον αὐτῆς· καὶ γ) ἀγωγὴ εἰςάγουσα (3) περὶ τῆς ἀπαιτήσεως δίκην. (πρβ. ἄρθρον 72 ὑποθ.) καὶ ἀποδεικνυομένη ἐκ τοῦ ἐπιδοτηρίου.—Ὅταν ἐκ τῶν ὅρων αὐτῶν λείπῃ τίς, ἡ περὶ προσημειώσεως αἴτησις ἀποῤῥίπτεται (4) συντασσομένης ἐκθέσεως. (43 διατ. ὑπ.)

§ 166. Προσημείωσις δύναται νὰ ἐγγραφῇ δυνάμει πρωτοδίκου ἀποφάσεως, ἐπιδικαζούσης τὴν ἀπαίτησιν. (23 § 3 ὑπ.) ὥςτε πᾶσα ἄλλη περίπτωσις ἀποκλείεται (5).

---

(1) Πρβ. Καλλ. β. 509, 510.

(2) Πρβ. ἐπίκρισιν Καλλ. β. § 511. Τροπλ. ὑπ. § 413.

(3) Ἡ προσημείωσις γίνεται, ὅταν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὁ πιστώτης ἐκίνησεν ἀγωγήν· ἄλλως ἐκείνη δὲν ἔχει κῦρος. (23 περὶ ὑπ.) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 356 τοῦ 53.

(4) Πρβ. Καλλ. β. § 511, 512.

(5) Ἂν ἡ ἀπόφασις ἐξεδόθη ὑπὸ ἀναρμοδίου δικαστηρίου; Δαλλ. priv § 1140 ἐπ. Ζαχ. 265 σημ. 6. Κατά, Τροπλ. § 445.

Ὁ μόνος χαρακτήρ, ὃν ἀναγκαίως ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ ἡ ἀπόφασις, εἶναι νὰ περιέχῃ διάταξιν, ἐπιδικάζουσαν ἀπαίτησιν ὑπὲρ τοῦ αἰτοῦντος τὴν προσημείωσιν· εἶναι δ' ἀδιάφορον, ἂν ἡ ἀπόφασις ἐξεδόθη κατ' ἐρήμην, ἢ κατ' ἀντιμωλίαν, ἢ ἂν περιέχῃ καὶ κεφάλαια, καθ' ἃ εἶναι προδικαστικὴ ἢ παρεμπίπτουσα. — Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ κοινοποιῆται προηγουμένως ἡ τοιαύτη ἀπόφασις. (Τροπ. ὑπ. § 443. Καλλ. 6. § 508, 513). Εἰς δὲ τὴν περίληψιν συνάπτεται ἁπλῶς ἀντίγραφον αὐτῆς ἐπικυρωμένον. (72 ὑπ.)

§ 167. Ἡ προσημείωσις δὲν ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν ἐγγραφήν, ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγένετο χορηγεῖ προτίμησιν πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης· ὥστε, ἵνα ἔχῃ ἀποτέλεσμα, πρέπει νὰ τραπῇ εἰς ὑποθήκην, καὶ ἑπομένως πρέπει νὰ συμπληρωθῶσι (1) τὰ πρὸς ταύτην ἀπαιτούμενα (24 ὑπ.). Πρβ. τοὺς ἑπ. § § 168, 169.

§ 168. Ἡ εἰς ὑποθήκην τροπὴ τῆς προσημειώσεως παράγει ἀποτελέσματα (2) ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς ταύτης, ἐὰν ἡ ἀγωγὴ δὲν ἐπεδείχθη; Ἡ τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἀπ. 457 τοῦ 53 (ἐν νομ. σελ. 5793) φέρει·

«Ἐπειδὴ ὁ νόμος εἰς τὰς αὐτὰς μὲν διατυπώσεις ὑπέταξε τήν τε προσημείωσιν καὶ τὴν ἐγγραφὴν ὑποθήκης, ὡς πρὸς τὴν περιγραφὴν τοῦ ἀντικειμένου, τὸ ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεως, τὴν μνείαν τοῦ πιστωτοῦ καὶ τὴν σύνταξιν διπλῆς περιλήψεως, καὶ δὲν διαστέλλει τὴν μὲν ἀπὸ τὴν δέ, εἰμὴ ὡς πρὸς τὸν τίτλον, ἀπαιτῶν, προκειμένης μὲν ἐγγραφῆς ὑποθήκης, δικαίωμα πλῆρες, στηριζόμενον ἐπὶ νομίμου δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἢ ἰδιωτικῆς συμβάσεως· προκειμένης δὲ προσημειώσεως, ἀπόδειξιν τῆς ἀγωγῆς, ἢ πρωτόκλητον ἀπόφασιν (ἄρθρον 67, 68, 72 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, καὶ ὑποδειγμ. 3 καὶ 4 τοῦ βιβλίου ἐκθέσεων)· διάφορον δὲ συνέπειαν ἔταξεν, ὡς πρὸς τὴν προτίμησιν τῶν δανειστῶν, διότι ἡ μὲν ἐγγραφὴ χορηγεῖ εἰς τούτους τῆς προτιμήσεως τὸ δικαίωμα ἀμέσως ἄνευ ὅρου τινός, ἡ δὲ προσημείωσις ἀπ' αὐτῆς μὲν τῆς ἡμέρας τῆς προσημειώσεως, ἐὰν αὕτη τραπῇ εἰς ὑποθήκην (ἄρθρον 44 καὶ 24 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου), συμβαίνει δὲ αὕτη, ὅταν ὑπὲρ τοῦ τὴν προσημείωσιν ἐνεργήσαντος δανειστοῦ συμπληρωθῶσι τ' ἀπαιτούμενα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης (ἄρθρον 24 τοῦ περὶ ὑπ.

(1) Καλλ. 6. § 514.

(2) Πρβ. τὸν προηγ. § 167 καὶ τὸν ἑπ. 169.

νόμου)· ἐκ δὲ τῆς διαθέσεως ταύτης τοῦ νόμου συνάγεται (δύναταί τις νὰ εἴπῃ ἀμφιβάλλων), ὅτι ἡ ἄκυρος προσημείωσις ἕνεκα μόνης τῆς ἐλλείψεως τῆς ἐπιδείξεως τῆς ἀγωγῆς ἢ τῆς πρωτοκλήτου ἀποφάσεως, τρεπομένη εἰς ὑποθήκην, συνεπείᾳ ἀποφάσεως τελεσιδίκου, δὲν χορηγεῖ δικαίωμα προτιμήσεως ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς προσημειώσεως, δὲν καθίστησιν ὅμως ἄκυρον τὴν εἰς ὑποθήκην τροπὴν αὐτῆς· ἀπεναντίας αὐτὴ ἡ περὶ τῆς τροπῆς εἰς ὑποθήκην τῆς προσημειώσεως δήλωσις τοῦ δανειστοῦ ἰσχύει ἀντὶ ἐγγράφου ὑποθήκης, οὐδὲ χωρεῖ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἀρχὴ τοῦ δικαίου Quod nullum est, nullum produit efectum, διότι αὕτη μὲν ὑποθέτει ἄκυρον πρᾶξιν, ἐφ' ἧς καὶ μόνης στηρίζεται δικαίωμά τι, ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐπέρχεται πρᾶξις νέα, ἡ τῆς τροπῆς εἰς ὑποθήκην τῆς προσημειώσεως, πλημμελοῦς μὲν, ἕνεκα ἐλλείψεως τίτλου, οὐδεμίαν δὲ ἐπιρροὴν ἐχούσης εἰς τὴν μετὰ τοῦ δανειστοῦ, ὅτι τρέπει τὴν προσημείωσιν εἰς ὑποθήκην.

»Ἐπειδὴ, τούτων τεθέντων, ὁ Ἰωάννης Ῥηκάκης ἐνεργήσας προσημείωσιν ἄνευ ἐπιδείξεως τῆς ἀγωγῆς του, τηρήσας ὅμως τὰς λοιπὰς τοῦ νόμου διατυπώσεις, κοινὰς, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν προσημείωσιν καὶ τὴν ἐγγραφὴν ὑποθήκης, δὲν ἔχει μὲν δικαίωμα προτιμήσεως ἀπὸ τῆς προσημειώσεως, ἀλλ' ἔχει τοῦτο ἀφ' ἧς ἐδήλωσεν, ὅτι τρέπει ταύτην εἰς ὑποθήκην δυνάμει ἀποφάσεως τελεσιδίκου, πρὸ δὲ τῆς δηλώσεως, τὸ δημόσιον δὲν εἶχεν ἀποκτήσει ὑποθήκην ἐπὶ τοῦ πλειστηριασθέντος κτήματος. Μολαταῦτα

»Ἐπειδὴ, ἀκύρου οὔσης τῆς προσημειώσεως, ἄκυρός ἐστι καὶ ἡ τροπὴ αὐτῆς εἰς ὑποθήκην, καίτοι γενομένης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 21021 τελεσιδίκου ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν, κατὰ τὴν ἀρχὴν quod nullum est, nullum prodicit, καθόσον ἡ τροπὴ εἰς ὑποθήκην προϋποθέτει προσημείωσιν ἔγκυρον, καὶ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς νέα ἐγγραφὴ, μὴ γενομένη, διότι δὲν συντρέχουσι τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα καὶ ἰδίως ἡ περίληψις περιέχουσα πρὸς τὰ λοιπὰ προσόντα καὶ τὸν τίτλον, δυνάμει τοῦ ὁποίου ζητεῖται ἡ ἐγγραφή».

§ 169. Ἡ προσημείωσις ὑποθήκης παρέχει εἰς τὸν προσημειώσαντα δικαιώματα πραγματικὰ ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου, ἐφ' οὗ ἐπροσημειώθη ὑποθήκη ἅμα τραπείσης ταύτης εἰς ὑποθήκην (1); Ἡ ἀπόφασις 101 τοῦ 1856 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν φέρει·

(1) Πρβ. τοὺς προηγ. §§ 167, 168.

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 24 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἡ προσημείωσις μόνη δὲν φέρει τὸ ἔννομον ἀποτέλεσμα τῆς ἐγγεγραμμένης ὑποθήκης, ἀλλ' ἀφοῦ συμπληρωθῶσι τ' ἀπαιτούμενα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης, ἡ προσημείωσις τρέπεται εἰς ὑποθήκην, ἥτις λογίζεται ὡς νὰ ἦτον ἐγγεγραμμένη ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς προσημειώσεως· ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς τῆς προσημειώσεως ἀποκτᾷ ὁ δανειστὴς δικαίωμα πραγματικὸν ἐπὶ τοῦ κτήματος, καὶ ἑπομένως ἡ μεταβίβασις αὐτοῦ εἰς τὴν κατοχὴν τρίτου καὶ ἡ ἀναγκαστικὴ ἐκποίησις δὲν μηδενίζει τὸ διὰ τῆς προσημειώσεως ἀποκεκτημένον δικαίωμα, ὅπερ μόνον δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ ἑωσοῦ ἤθελε τραπῇ νομίμως ἡ προσημείωσις εἰς ὑποθήκην».

§ 170. Μέχρι τίνος ἐπιτρέπεται ἡ εἰς ὑποθήκην τροπὴ τῆς προσημειώσεως; Τὰ ἄρθρα 82 καὶ 83 τοῦ ν. ὑπ. ὁρίζουσι τὰ περὶ τούτου, ἡ δὲ ἀπόστασις κανονίζεται ἐκ τοῦ ἄρθρου 195 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.—Ἡ τριακονθήμερος προθεσμία λογίζεται οὐχὶ ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως, ἀλλ' ἀφ' ἧς τελεσίδικος (1) ἀπόφασις ἐξεδόθη. Πρβ. Καλλ. β. § 515.

---

(1) Ἰδοὺ δὲ τὰ τῆς νομολογίας.

Α) Ἡ προσημείωσις τρέπεται εἰς ὑποθήκην ἐντὸς 30 ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἡ ἀπόφασις κατασταθῇ τελεσίδικος· ἄρα ὄχι ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεώς της ἁπλῶς. Ἡ πρώτη σκέψις τῆς 268 τοῦ 58 πολιτικῆς ἀποφάσεως τοῦ ΑΠ. φέρει·

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ 24 καὶ 83 ἄρθρον τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἂν ἡ προσημείωσις, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐγένετο συνεπείᾳ ἐπιδικασθείσης ἀγωγῆς, χορηγεῖται εἰς τὸν πιστωτὴν τριακονθήμερος προθεσμία, ἀρχομένη ἀφ' ἧς ἡμέρας κατέστη τελεσίδικος ἡ ἐπιδικάσασα τὴν ἀπαίτησιν ἀπόφασις, διὰ νὰ τρέψῃ τὴν προσημείωσιν εἰς ὑποθήκην· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐφετεῖον βεβαιοῖ, ὅτι διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 1465 τοῦ 1855 ἀποφάσεως τῶν ἐν Πάτραις πρωτοδικῶν ἐπεδικάσθη εἰς τὸν Μπουκαούρην ἡ ἀπαίτησίς του, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ὁποίας οὗτος εἶχεν ἐγγράψει προσημείωσιν ἐπὶ τῆς οἰκίας τοῦ ὀφειλέτου του, ὅτι ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐδημοσιεύθη τὴν 12 Νοεμβρίου 1855 καὶ ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμον τοῦ δανειστοῦ τὴν 5 Δεκεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους καὶ ὅτι ἡ εἰρημένη ὑπὲρ τοῦ Μπουκαούρη προσημείωσις ἐτράπη εἰς

§ 171. Προσημείωσις ὑποθήκης δύναται νὰ μετατραπῇ εἰς ὑποθήκην δυνάμει συμβιβαστικοῦ ἐγγράφου; ὄχι, ὅταν βλάπτωνται τρίτοι. Ἀπόφασις ἐφ. Ἀθ. 6850 τοῦ 50, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ συμβόλαιον αὐτὸ φέρει μὲν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὰ ἑξῆς . . . .

. . . .

ἀλλὰ τὸ συμβόλαιον αὐτὸ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τελεσίδικος δικαστικὴ ἀπόφασις, ἀπονέμουσα δικαίωμα πρὸς μετατροπὴν τῆς προσημειώσεως εἰς ὑποθήκην, διότι πρῶτον μὲν ὁ νόμος ἀπαιτεῖ, πρὸς τὸ τέλος αὐτὸ, δικαστικὴν ἀπόφασιν, καὶ ειδικώτερον τὸ εἰρημένον ἔγγραφον δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συμβιβασμὸς μεταξὺ τῶν μερῶν διὰ τοὺς κατωτέρω ἐκτεθησομένους λόγους. Ἐκτὸς τούτων ὅμως (καὶ ὡς ἐκ περισσοῦ), τοῦ συμβιβασμοῦ τὰ ἀποτελέσματα περιορίζονται μόνον μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων (τεμ. 3 Πανδ. de trans. Τροπλ. transct. n. 134 ἐπ.).

»Ἐπειδὴ συνέπεια τῆς ἀνωτέρω σκέψεως εἶναι, ὅτι ὄχι νομίμως ἡ ἐκκαλοῦσα ἔτρεψεν εἰς ὑποθήκην, δυνάμει τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου, τὴν προσημείωσιν, ἥν τινα εἶχεν ἐγγεγραμμένην ἐπὶ τοῦ πλειστη-

---

ὑποθήκην τὴν 9 Ἰανουαρίου 1856, ἀλλ' οὔτε ἡ ἀπόφασις αὕτη τοῦ ἐφετείου βεβαιοῖ, οὔτε ἐκ τῶν ἐγγράφων τῆς δικογραφίας προκύπτει (μὴ ὑπαρχούσης ἐν αὐτῇ τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐπιδικασάσης τὴν τοῦ Μπουκαούρη ἀπαίτησιν, οὔτε τῆς περιλήψεως τῆς προσημειώσεως, ἢ τῆς τροπῆς αὐτῆς εἰς ὑποθήκην) ὅτι ἡ ὑπ' ἀριθ. 1465 πρωτόδικος ἀπόφασις, διὰ τῆς ὁποίας ἐπεδικάσθη ἡ ἀπαίτησις τοῦ Μπουκαούρη, ἦτον ἀνέκκλητος, ὅτε ἡ τριακονθήμερος πρὸς ἐγγραφὴν προθεσμία ἤθελεν ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως· ἐξ ἐναντίας ἐκ τοῦ πίνακος τῆς κατατάξεως, τῆς ἐφέσεως τοῦ Μπουκαούρη κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 1307 ἀποφάσεως τῶν ἐν Πάτραις πρωτοδικῶν, τῆς ἀποφάσεως ταύτης, τῆς προγενεστέρας ὑπ' ἀριθ. 1159 καὶ τῶν τοῦ ἐφετείου ὑπ' ἀριθ. 101 καὶ 407, ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ ἀπαίτησις τοῦ Μπουκαούρη ὑπερβαίνει τὰς 1500 δραχμάς· ἄρα μὴ ὑπάρχοντος βεβαιωμένου, ὅτι ἡ ἐπιδικάσασα τὴν ἀπαίτησιν τοῦ Μπουκαούρη ἀπόφασις τοῦ πρωτοδικείου Πατρῶν ἦτον ἀνέκκλητος, τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε τὸ εἰρημένον ἄρθρον 83 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, παραδεχθὲν, ὅτι ἡ προσημείωσις ἐκπροθέσμως ἐτράπη εἰς ὑποθήκην, καθότι ἡ ἀπόφασις κοινοποιηθεῖσα τὴν 5 Δεκεμβρίου 1855 κατέστη τελεσίδικος τὴν 6 Ἰανουαρίου

ριασθέντος κτήματος, καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μετατραπεῖσα εἰς ὑποθήκην ἡ εἰρημένη προσημείωσις· ἑπομένως οὔτε νὰ καταταχθῇ ἀπὸ τοῦδε ὡς προνόμιον ὑποθήκης ἔχουσα».

§ 172. Ὅταν παρὰ τὸν νόμον ἐνεγράφη προσημείωσις, ἡ τροπὴ αὐτῆς εἰς ὑποθήκην δὲν καθιστᾷ ἰσχυρὰν ταύτην. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν. 15715.

§ 172 δίς. Ἡ ἔνστασις τῆς ἀκυρότητος τῆς προσημειώσεως διὰ τὴν μὴ ἔγκαιρον μετατροπὴν αὐτῆς εἰς ὑποθήκην εἶναι ἀπαράδεκτος προτεινομένη κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 197 τοῦ 65.

1856, ἡ δὲ τροπὴ εἰς ὑποθήκην ἐγένετο, κατὰ τὴν βεβαίωσιν τοῦ ἐφετείου, τὴν 9 Ἰανουαρίου 1856· ἄρα ἐντὸς τῆς τριακονθημέρου προθεσμίας τοῦ νόμου».

ΣΗΜ. Ἀναιρεῖται, δι' αὐτῆς, ἡ 470 τοῦ 1856 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, ἣν ὅρα ἐν ἐφημ. νομικ. σελ. 6167, φέρουσαν οὕτως·

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 83 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ὅταν ἡ προσημείωσις γίνεται, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, κατὰ συνέπειαν ἀγωγῆς, εἰ μὲν ἡ ἀπαίτησις, δι' ἣν ἡ προσημείωσις ἐνεγράφη, ἐπιδικασθῇ τελεσιδίκως, ὁ προσημειώσας ἔχει τριάκοντα ἡμερῶν προθεσμίαν ἵνα τρέψῃ τὴν προσημείωσιν εἰς ὑποθήκην, διδομένης αὐτῷ καὶ τῆς λόγῳ ἀποστάσεως προθεσμίας, ἄλλως ἡ προσημείωσις ἐξαλείφεται· ἡ δὲ προθεσμία αὕτη κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς εἰρημένης διατ. τοῦ Ν. ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως, καθ' ὅσον δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ὁ νομοθέτης ἠννόησεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου νὰ καταστήσῃ τὸν δανειστὴν ὑπερήμερον μόνον ἀπὸ τῆς πρὸς τοῦτον κοινοποιήσεως τῆς ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου ἀποφάσεως, διότι τοιαύτην κοινοποίησιν σκοποῦσαν τὴν πραγματοποίησιν μέτρων συντηρητικῶν, ἐναντίον αὐτοῦ ἐκτελουμένων, δὲν εἶναι οὗτος ὑπόχρεως νὰ ἐνεργήσῃ, καὶ ἑπομένως ὁ σκοπὸς τῆς συντόμου διεκπαιρεώσεως τῶν πρὸς ἐξασφάλισιν λαμβανομένων συντηρητικῶν μέτρων δὲν ἤθελεν ἐπιτευχθῇ».

— Β) Ἡ προσημείωσις πρέπει νὰ τρέπηται εἰς ὑποθήκην ἐντὸς 30 ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἡ ἀπόφασις, ἡ ἐπιδικάζουσα τὴν ἀπαίτησιν, κατέ-

§ 173. Τούτων μὴ γενομένων, ἀναφύεται τὸ ζήτημα τῆς ἐξαλείψεως. Κατὰ τὸ ἄρθρον 77, προκαλεῖται ἀπόφασις περὶ αὐτῆς, ἂν ὁ προσημειώσας δὲν συγκατατίθεται εἰς τὴν ἐξάλειψιν.

Διὰ τῆς ἐξαλείψεως ἀνατρέπεται μόνον ἡ προσημείωσις, ἄρα

στη τελεσίδικος· ὥστε, ἂν ὑπόκηται εἰς ἔφεσιν, ἡ προθεσμία δὲν ἄρχεται εἰμὴ ἀφοῦ ἡ ἀπόφασις καταστῇ τελεσίδικος. (24, 84 περὶ ὑποθηκῶν). Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 81 τοῦ 1859 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ 24 καὶ 93 ἄρθρα τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἂν ἡ προσημείωσις ἐγένετο, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, συνεπείᾳ ἐπιδικασθείσης ἀγωγῆς, χορηγεῖται εἰς τὸν πιστωτὴν τριακονθήμερος προθεσμία, ἀφ' ἧς κατέστη τελεσίδικος ἡ ἐπιδικάσασα τὴν ἀπαίτησιν ἀπόφασις, διὰ νὰ τρέψῃ τὴν προσημείωσιν εἰς ὑποθήκην· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ Ἄρειος Πάγος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πραγματικῶν γεγονότων τῶν παρὰ τοῦ τῆς οὐσίας δικαστηρίου βεβαιωθέντων, παρεδέχθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 268 τ. ε. ἀποφάσεώς του, ὅτι διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 1465 τοῦ 1855 ἀποφάσεως τῶν ἐν Πάτραις πρωτοδικῶν ἐκδοθείσης μεταξὺ τοῦ Μπουκαούρη καὶ τοῦ ὀφειλέτου του ἐπεδικάσθη εἰς τὸν πρῶτον ἡ ἀπαίτησίς του, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ὁποίας οὗτος εἶχεν ἐγγράψει προσημείωσιν ἐπὶ τῆς οἰκίας τοῦ ὀφειλέτου Γ. Θεοχαροπούλου, ὅτι ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐκκλητὴ οὖσα ἐδημοσιεύθη τὴν 19 Νοεμβρίου 1855 καὶ ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμον τοῦ ὀφειλέτου τὴν 5 Δεκεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους καὶ ὅτι ἡ προσημείωσις ἐτράπη παρὰ τοῦ Μπουκαούρη εἰς ὑποθήκην τὴν 9 Ἰανουαρίου 1856· ἄρα, οὔσης τῆς ἀποφάσεως, δυνάμει τῆς ὁποίας ἐγένετο ἡ τροπὴ τῆς προσημειώσεως εἰς ὑποθήκην, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, ἐκκλητῆς, ὅπερ δὲν ἀμφισβητεῖ τὸ δημόσιον, ἡ προσημείωσις ἐτράπη εἰς ὑποθήκην, καίτοι λογιζομένης τῆς προθεσμίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως, ἐντὸς τῆς παρὰ τοῦ νόμου χορηγουμένης προθεσμίας τῶν 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς τελεσιδικίας, οἱ δὲ ἰσχυρισμοὶ τοῦ δημοσίου, ὅτι ὁ Μπουκαούρης παρεδέχθη τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν, καὶ τὸ δημόσιον δὲν εἶχε συμφέρον νὰ τὴν ἐκκαλέσῃ, καὶ ὅτι ἡ προθεσμία τῆς ἐφέσεως εἶναι δεκαήμερος, διότι ἐπρόκειτο περὶ ἀποφάσεως κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν δικογράφου ἐκδοθείσης, εἶναι πάντως ἀνυπόστατοι, καθότι καὶ ἂν ὁ Μπουκαούρης παρεδέχθη τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν, τοῦτο δὲν ὑπεχρέου τὴν ἀντίδικόν του νὰ μὴ τὴν ἐκκα-

καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς πηγάζουσα προτεραιότης· ὅθεν δύναται νὰ γραφῇ νέα προσημείωσις καὶ ἐγγραφή (1).

§ 174. Ἐξακολουθούσης τῆς δίκης, ἡ προσημείωσις δὲν ἐξαλείφεται. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 122 τοῦ 1849, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἂν καὶ τὸ ἄρθρον 202 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἀφορᾷ κυρίως τὰς ἀκυρότητας τῶν δικαστικῶν πράξεων καὶ ἑπομένως τὸ ἐφετεῖον δὲν ἐφήρμοσεν αὐτὸ ἀκριβῶς εἰπὸν, ὅτι αἱ ἀκυρότητες τῆς προσημειώσεως δὲν ἐδύναντο πλέον νὰ προταθῶσι δυνάμει τοῦ ἄρθρου τούτου, ἡ μὴ ἀκριβὴς ὅμως αὕτη ἐφαρμογὴ δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως, καθότι ἡ ἀπόφασις ὀρθῶς στηρίζεται εἰς τὸ περὶ συναινέσεως ζήτημα. ὡς ὀρθῶς ἐπίσης ἀποῤῥίπτει τὴν τοῦ Κωστάκη ἀγωγὴν περὶ ἐξαλείψεως τῆς προσημειώσεως (ἄρθρον 809 τῆς πολ. δικονομίας).

»Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς δευτέρας σκέψεως τῆς προσβαλλέσῃ, διότι τὸ δημόσιον δὲν ἰσχυρίζεται, ὅτι ἦτο διάδικος κατ' ἐκείνην τὴν δίκην, καὶ διότι ὄχι μόνον τὸ δημόσιον δὲν ἀποδεικνύει, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ δίκης κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ἐκ τῶν ἐγγράφων τῆς δικογραφίας ἀποδεικνύεται τὸ ἐναντίον· ὅθεν ἡ τοῦ δημοσίου ἀνακοπὴ δὲν εἶναι βάσιμος, διότι ἀφ' ἑνὸς ὑπάρχει ἀποδεδειγμένον, ὅτι ὁ Μπουκαούρης εἶναι ἐνυπόθηκος δανειστὴς, ἀφ' ἑτέρου, ὡς τὰ κατώτερα δικαστήρια παρεδέχθησαν, αἱ κατὰ τοῦ ὀφειλέτου ἀπαιτήσεις τοῦ δημοσίου, οὐδὲν χαίρουσι προνόμιον».

—Γ) Προκειμένου περὶ τροπῆς τῆς προσημειώσεως εἰς ὑποθήκην δυνάμει ἀποφάσεως, ἥτις κατέστη τελεσίδικος δι' ἀποῤῥίψεως τῆς ἐφέσεως, ἡ παρὰ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ὁριζομένη αὔξησις τῆς προθεσμίας συγχωρεῖται ἀναγκαίως καὶ ὅταν ὁ προσημειώσας καὶ ὁ ὑποθηκοφύλαξ κατοικῶσιν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἐκτὸς τῆς ἕδρας τοῦ ἀποῤῥίψαντος τὴν ἔφεσιν δικαστηρίου. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 135 τοῦ 1864, ἀναιροῦσα τὴν 997 (17031) ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

—Δ) Ἐγγραφὴ προσημειώσεως δύναται νὰ γίνῃ μετὰ τὴν κατάσχεσιν, ἐπὶ κτήματος κατασχεθέντος ἤδη; ναί. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθ. 6850 τοῦ 50. (;)

(1) Παβ. Καλλ. 6. § 516.

λομένης ἀποφάσεώς του παραδέχεται ὅτι τὸ χρέος δὲν ἐξωφλήθη, ὅτι ἡ προσημείωσις ἐκ τούτου σώζεται καὶ ὅτι τότε θέλει ἔχει ὁ ἀναιρεσείων τὸ δικαίωμα ν'ἀπαιτήσῃ τὴν ἐξάλειψίν της ὅταν πληρώσῃ τὸ χρέος του, ἡ δὲ ἐξέλεγξις τοῦ πραγματικοῦ τούτου περιστατικοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν ἀνατρέπεται ἐκ τῶν ἐγγράφων τῆς δίκης, τοῦτ' ἔστιν ἂν ἐξωφλήθη ἢ μὴ τὸ χρέος, διαφεύγει τὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἁρμοδιότητα, ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ δικαστήριον ἐπεμβῇ εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ οὐσιαστικοῦ μέρους τοῦ ζητήματος, πάλιν ἐκ μὲν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6161, ἐπισήμου συμβολαίου προκύπτει ὅτι ὁ Φίλιππος Κωστάκης ἀνεγνωρίσθη χρεώστης πρὸς τοὺς υἱούς του τῆς παρ' αὐτῶν πληρωθησομένης ποσότητος πρὸς τὸν Ῥάλλην, εἴτε κατὰ συνέπειαν τῆς ἐκδοθησομένης τοῦ ἐφετείου ἀποφάσεως, εἴτε τοῦ γενησομένου συμβιβασμοῦ, ἐκ δὲ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4496 ἐπισήμου συμβολαίου προκύπτει ὅτι ὁ ὅρος τοῦ συμβιβασμοῦ ὑπάρχει ἡ μεταξὺ τοῦ Κωστάκη καὶ τῶν ἀδελφῶν Φακήρη ἐξακολούθησις τῆς δίκης, διὰ νὰ μετατραπῇ ἡ προσημείωσις εἰς ὑποθήκην ὑπὲρ μὲν τοῦ Ῥάλλη μέχρι τῆς πραγματικῆς ἐξοφλήσεως, ὑπὲρ δὲ τῶν υἱῶν τοῦ ἀναιρεσείοντος πρὸς ἀσφάλειαν τῶν κατὰ τοῦ πατρός των· ἄρα μη πραγματοποιηθέντων τῶν ὅρων τούτων, καὶ τὸ χρέος καὶ ἡ προσημείωσις ὑφίστανται, καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ ἐφετεῖον ὀρθῶς δὲν διέταξε τὴν ἐξάλειψίν της, ἀφοῦ ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἀναιρεσείοντος περὶ πληρωμῆς τοῦ χρέους κατεστρέφετο ἐκ τῶν ἰδίων παρ' αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου παρουσιασθέντων πρὸς ὑποστήριξιν τῆς παρεμπιπτούσης ἀγωγῆς του ἐγγράφων».

§ 175. Διὰ τῆς συναινέσεως,αἱ τυχὸν τῆς προσημειώσεως ὑπάρχουσαι ἀκυρότητες καλύπτονται καὶ δὲν προσβάλλεται πλέον ὡς ἄκυρος ὅταν πρόκηται περὶ τῶν συναλλασσομένων καὶ *οὐχὶ περὶ τρίτου*, ὅτε τὸ δικαστήριον ὑποχρεοῦται νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν ἡ προσημείωσις ἐγένετο κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 122 τοῦ 1849, αἰτιολογ. 2—4, ἣν ἐν λέξει συναίνεσις § 143.

§ 176. Ἐξαιρουμένων τῶν παρατηρήσεων τούτων, ὅσα ἀνεφέρομεν περὶ τῆς ἐγγραφῆς, ἰσχύουν καὶ ἐπὶ τῆς προσημειώσεως, καὶ πανταχοῦ ὁ νόμος τὰς ἀναφέρει συνάμα, διότι ἡ μόνη διαφορὰ μεταξύ των εἶναι ὡς πρὸς τὸ δικαιόγραφον, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου ἐπιτρέπονται, καὶ ὡς πρὸς τὸ ὁριστικὸν ἢ μὴ τοῦ ἀποτελέσματος. Ἑπομένως τὰ περὶ τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ ὑποθηκοφύλακος ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα (ἄρθρον 2 καὶ 9 τοῦ διατάγματος).

Ὡσαύτως ὅσα περὶ τῆς συντάξεως τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν

(ἄρθρον 11 καὶ 12 διατάγματος) καὶ τῶν ἐκθέσεων (ἄρθρον 37 καὶ ἐπ. διατάγματος).

Ἡ προσημείωσις καταχωρίζεται ὡς ἡ ἐγγραφὴ μὲ τὴν διαφοφοράν, ὅτι εἰς τὴν τετάρτην στήλην προστίθεται ἡ λέξις *προσημειοῦται* (ἄρθρον 15 τοῦ διατάγματος). Εἰς τὴν τετάρτην ταύτην στήλην, ὅπου γίνονται αἱ σημειώσεις παντὸς εἴδους, (ἄρθρον 11 τοῦ διατάγματος) καταχωρίζεται καὶ ἡ τροπὴ τῆς προσημειώσεως εἰς ὑποθήκην.

Νέον τι δὲν ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν ὡς πρὸς τοὺς δικαιουμένους νὰ αἰτήσουν τὴν προσημείωσιν (ἄρθρον 58 καὶ τοῦ Ν.)

Περὶ τῶν περιλήψεων εἴδαμεν ἤδη, τί ἀπαιτεῖται ἐφ' ἑκάστης τῶν τριῶν περιπτώσεων τῆς προσημειώσεως (ἄρθρον 72 τοῦ Ν.)

Ὅτι ἡ προσημείωσις κοινοποιεῖται ὅπως ἡ ἐγγραφή, ἐξάγεται ῥητῶς ἀπὸ τὸ ἄρθρον 70 τοῦ Ν.

§ 177. Ὁ τύπος τῆς ἐκθέσεως τῆς εἰς τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν ἐγγραφομένης προσημειώσεως ἐπὶ κτήματός τινος εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν τῆς ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης, μὲ τὴν προσθήκην μόνον τῆς λέξεως *προσημειοῦται*, ἥτις γράφεται εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ ἐγγράφου τῆς ἐκθέσεως, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1836 νόμου, ἐκ τοῦ ἄρθρου 41 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου καὶ ἐκ τῶν εἰς τὸν αὐτὸν νόμον ἐπισυνημμένων ὑποδειγμάτων. Ἀπόφασις 1945 τοῦ 1841 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 178. Μετὰ τὸν περὶ ὑποθηκῶν νόμον, ποίαν σημασίαν ἔχουν αἱ περὶ κτηματοσημειώσεως διατάξεις; Ἴδε Εὐρ. τ. 9 σ. 259 ἐπ. λ. κτηματοσημείωσις (1).

---

(1) Ὁ περὶ τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν νόμος τῆς 21 Σεπτεμβρίου 1836 δὲν ἐξῄρεσε τὰς δυνάμει τῆς πολιτικῆς δικονομίας τοῦ 1830 ἀποκτηθείσας κτηματοσημειώσεις, αἵτινες, φέρουσαι τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα τῶν ὑποθηκῶν, πρέπει νὰ ὑπόκηνται καὶ εἰς τὰς αὐτὰς διατυπώσεις. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 24 τοῦ 1843. Ὅθεν ἡ παρὰ τοῦ ἄρθρ. 904 τῆς πολιτικῆς διαδικασίας τοῦ 1830 ἐπιτρεπομένη κτηματοσημείωσις δὲν χορηγεῖ εἰς τὸν ἐνεργήσαντα τὴν κτηματοσημείωσιν δανειστὴν τὸ δικαίωμα νὰ προτιμᾶται καὶ χωρὶς νὰ ἐγγράψῃ τὴν ὑποθήκην εἰς τὰ ἤδη ἐν ἐνεργείᾳ τῶν ὑποθηκῶν βιβλία.

(Γνώμης ἐναντίας τὸ ἐφετεῖον Ναυπλίας, τοῦ ὁποίου ἡ ὑπ' ἀρ.

ΙΑ) *Διορθώσεις* (1). — *Σημειώσεις.* — *Ἔξοδα.* — *Τέλη χαρτοσήμου* (2).

§ 179. Ὅταν εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης ἢ τῆς προσημειώσεως συνέβησαν λάθη, δύνανται νὰ διορθωθῶσι, χωρὶς ἐντεῦθεν νὰ παραβλαφθῶσι τὰ δικαιώματα τρίτων· ἡ διόρθωσις εἶναι ὡς νέα ἐγγραφὴ ἢ προσημείωσις, ἣν δύναται νὰ αἰτήσῃ ἐκεῖνος, οὗ τὸ δικαίωμα δὲν ἐσβέσθη. Τὸ ἄρθρον 74 ἐδάφ. 1 ὁμιλεῖ περὶ τούτου, διακρίνον τὰ γενόμενα παρὰ τῶν τρίτων λάθη καὶ τὰ παρὰ τοῦ ὑποθηκοφύλακος· ἐκείνων τὴν διόρθωσιν δύνανται νὰ προκαλέσωσι μόνον τὰ μέρη, τούτων δὲ καὶ οἱ ὑποθηκοφύλακες αὐτοί (3).

§ 180. Ἐκ τῆς διορθώσεως ὅμως ἡ πρώην ἄκυρος ὑποθήκη δὲν λογίζεται ἰσχυρὰ εἰμὴ ἀπὸ τῆς διορθώσεως (ἄρθρ 74).

Ἡ διάταξις αὕτη πηγάζει ἱστορικῶς ἐκ γνωμοδοτήσεως τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας τῆς Γαλλίας τοῦ ἀπὸ 26 Δεκεμβρίου 1810 (4).

---

85 τοῦ 1842 ἀπόφασις ἀνῃρέθη). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 24 τοῦ 1843.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 1030 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τότε εἶναι ὑπόχρεως εἰς ἐγγύησιν ὁ ἐξασφαλιζόμενος διὰ τῶν εἰς τὸ ἄρθρον 1029 ἀναφερομένων συντηρητικῶν μέτρων, ὅταν ἤθελε ζητήσει οὗτος τὸ μέτρον αὐτὸ παρὰ τοῦ προέδρου ἢ παρὰ τοῦ δικαστηρίου, καὶ κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ ἐγγύησις διατάττεται εἴτε κατ' αἴτησιν τοῦ ἀντιδίκου του, εἴτε ἐξ ἐπαγγέλματος· ἄρα, ὅταν τις ἐνεργῇ προσημείωσιν ὑποθήκης, ὄχι κατὰ διαταγὴν τοῦ προέδρου, ἢ κατ' ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου, ἀλλὰ δυνάμει τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, δὲν ὑπόκειται εἰς καμμίαν ἐγγύησιν καὶ ἀλλοδαπὸς ἂν ἤθελεν εἶσθαι. Ἀπόφασις 2671 τοῦ 1843 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

(1) Αἱ πλημμέλειαι τοῦ συστατικοῦ τῆς ὑποθήκης ἐγγράφου ἐπανορθόνονται διὰ τῆς τακτικῆς ἐγγραφῆς; κατωτέρω § 186 ἐν ὑποσημειώσει.

(2) Πρβ. τὴν λ. χαρτόσημον.

(3) Πρβ. Καλλ. β. 518.

(4) Πρβ. Τροπλ. ὑπ. ἀρ. 1002. Καλλ. β. § 542.

§ 181. Ἐκτὸς τῶν διορθώσεων, γίνονται πολλάκις ἄλλαι προςθῆκαι πρὸς βεβαίωσιν τῶν τροποποιήσεων, εἰς ἃς ὑπόκειται τὸ δικαίωμα· ὥςτε οἱ ἐνεχόμενοι καὶ δικαιούμενοι, ὁσάκις ἔχουν τὸ δικαίωμα τῆς διαθέσεως, δύνανται νὰ μεταβάλωσι τὰς συμφωνίας των, ἀλλ'ἐκ τούτου δικαιώματα τρίτων δὲν δύνανται νὰ βλαφθῶσι.

Τὸ ἄρθρον 74 ἀναφέρει εἰς τὸν § 2 τὴν ἀλλαγὴν τῆς πραγματικῆς διανομῆς καὶ ἐννοεῖται τόπον τοῦ δανειστοῦ, καθὼς καὶ τοῦ ὀφειλέτου, καθόσον ἀμφότεροι σημειοῦνται εἰς τὴν ἐγγραφὴν (ἄρθρ. 68 τοῦ Ν. καὶ 12 τοῦ δ.)

Κατόπιν ὁ § 4 προςθέτει διαφόρους ἄλλας περιστάσεις, ὄχι ὅμως μὲ περιοριστικὴν ἔννοιαν, ἀλλ' ὡς ἐν παραδείγματι, καθότι λέγει, ὅτι παντὸς ὅρου παρακολουθηματικοῦ δύναται νὰ γίνῃ τροποποίησις.

Ἐκ τοῦ ἄρθρου 24 τοῦ διατάγματος μανθάνομεν τὰ ὅρια τῶν προςθηκῶν αὐτῶν. Μόνον ὅσα ἐνέχονται μὲ τὴν ὑποθήκην καὶ ὅσα μνημονεύονται εἰς τὴν ἐγγραφὴν δύνανται τροποποιούμενα νὰ προςτεθῶσιν ἀκολούθως εἰς τὴν τετάρτην στήλην. (11 διατάγματος)· Διὰ τὰς τροπολογίας ταύτας τοῦ § 4 ἀπαιτεῖται προςαγωγὴ ἐπισήμου ἀποδεικτικοῦ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἔχοντος συμφέρον ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως (1).

§ 182. Τὰ ἔξοδα τῆς ἐγγραφῆς, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἰδιαιτέρα συμφωνία, δυνάμει τοῦ νόμου εἶναι εἰς βάρος τοῦ χρεώστου, ἀλλὰ προκαταβάλλονται ἀπὸ τὸν αἰτοῦντα.

Τῆς προςημειώσεως τὰ ἔξοδα, μόνον ἂν τραπῇ αὕτη εἰς ὑποθήκην, ἀποδίδονται ἀπὸ τὸν ὀφειλέτην (ἄρθρον 76). Καθὼς εἴδαμεν κατὰ τὸ ἄρθρον 11 § 8 διὰ τὰ ἔξοδα ταῦτα ἔχει ὁ δανειστὴς δικαίωμα νομίμου ὑποθήκης. ἀν. § 64.

Εἶναι ἐναντίον τοῦ σκοποῦ τοῦ περὶ ὑποθηκῶν θεσμοῦ νὰ ἐπιβαρύνωνται μὲ τὴν ἁδρὰν δαπάνην αἱ περὶ ὑποθηκῶν δημόσιαι πράξεις. Ἡ ὑποθήκη δὲν εἶναι ἐπικερδὴς ἐπιχείρισις, ἀλλὰ μέσον ἐξασφαλίσεως πράξεως, ἥτις ἄλλως φορολογεῖται. Καθόσον ἀφορᾷ τὴν νόμιμον ἢ τὴν δικαστικὴν ὑποθήκην ἀναντιῤῥήτως, ἂν ὑπάρχῃ τέλος ἐπαχθὲς, ἐπιβαρύνει τὸν ἰδιοκτήτην, εἶναι δὲ φυσικὸν, ὅτι καὶ διὰ τῆς συμφωνίας ἐπ' αὐτοῦ θέλει ἐπιπέσει ἡ δαπάνη, διότι ὁ δανείζων ἐπιβάλλει τὸν νόμον. Εἶναι ὅμως ἐναντίον πάσης φορο-

(1) Πρβ. Καλλ. 6. § 520

λογικῆς ἀρχῆς νὰ φορολογῆταί τις διὰ τὰ χρέη του. Καθὼς λέγει πολὺ εὐφυῶς ὁ Σισμώνδης, φορολογία ἐπὶ τῶν χρεῶν δὲν εἶναι ὀλιγώτερον παράλογος, ὅσον φορολογία ἐπὶ νόσων (1).

§ 183. Τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν δὲν ὑπόκεινται εἰς χαρτόσημον.—Τὰ πρὸς τοὺς διαδίκους ἐκδιδόμενα ἔγγραφα ὑποβάλλονται εἰς χαρτόσημον τάξεως 2 δραχμῶν (25 § 4 χαρτ.).

Αἱ περιλήψεις; ἄρθρον 22 § 1 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Ἡ ποιουμένη κατὰ τὸ ἄρθρον 70; εἰς χαρτόσημον τάξεως 1 δραχμῆς (22 § 3 χαρτ.).

Τὰ ἐπισυναπτόμενα εἰς τὴν περίληψιν ἔγγραφα μόνον κατ' ἐξαίρεσιν εἴς τινας περιστάσεις τοῦ ἄρθρου 69 τοῦ περὶ Υ. Ν. δύνανται νὰ ἦναι ἰδιωτικὰ ἔγγραφα. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, ἂν ἐμφανίζωνται ἐν πρωτοτύπῳ, ὑπόκεινται εἰς χαρτόσημον ἀξίας τοῦ ἄρθ. 29 τοῦ περὶ Χ. Ν., ἀλλέως ὡς ἀντίγραφα εἰς χαρτόσημον μιᾶς δραχμῆς, ὅπως καὶ ἐπὶ δημοσίων ἐγγράφων (ἄρθρον 24 τοῦ περὶ Χ. Ν.) (2). Πρβ. Καλλ. β. § 522.

---

(1) Sismondi Economie pol. II. liv. VI. ch. V. p. 199. Ὁ Βαυαρικὸς Νόμος, ἄρθρον 176, ὁρίζει ὅτι τὰ τέλη, διατιμηθησόμενα δι' ἰδιαιτέρου Ν., πρέπει νὰ ἦναι εὐτελῆ. Goenner Comment II. 828.

(2) Ὅταν ζητῆται ἐγγραφὴ ὑποθήκης ἀπὸ τὸ δημόσιον, εἰς τίνος βάρος λογίζεται ὁ καταναλισκόμενος σφραγιστὸς χάρτης;

Κατὰ τὸ ἄρθρον 76 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν τὰ περὶ τῆς ἐγγραφῆς καὶ προσημειώσεως ἔξοδα προκαταβάλλονται παρὰ τοῦ αἰτοῦντος, ὅστις ἔπειτα φροντίζει περὶ τῆς ἀπολήψεως αὐτῶν.

Ἰδοὺ ἡ τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ἐγκύκλιος.

«Εἰς τὴν ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου 1837 ὑπ' ἀριθ. 26247, 15998 ἐγκύκλιον τοῦ προκατόχου μας ἐδόθησαν κατὰ λάθος ὁδηγίαι τινὲς ἀντιφατικαὶ τῶν διατάξεων τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, τὰς ὁποίας σπεύδομεν ν' ἀκυρώσωμεν διὰ τῆς παρούσης.

»Κατὰ τὴν ῥηθεῖσαν ἐγκύκλιον, ἐν περιπτώσει ὑποθηκεύσεως τῶν προικοδοτουμένων κτημάτων ὁ ὑποθηκοφύλαξ ὑποχρεοῦται νὰ κοινοποιήσῃ εἰς τὸν μὴ παρευρισκόμενον εἰς τὴν ἐγγραφὴν προικοδοτούμενον ἀπόσπασμα τῆς ἐγγραφῆς ταύτης ἐπὶ χαρμοσήμου τάξεως, ἐρυθρᾶς σφραγίδος, δ'. κλάσεως. Ἡ διάταξις αὕτη ἐσφαλμέ-

§ 184. Ποίαν ἀντιμισθίαν λαμβάνουσιν οἱ ὑποθηκοφύλακες; ὅρα τὸν νόμον τῆι 1/13 Ἰουλίου 1842. Περὶ τοῦ γαλλικοῦ δικαίου ὅρα Δαλλ. priv et hyp. ἀρ. 2859 ἐπ. Καλλ. 6. § 523.

νως ἐστηρίζετο εἰς τὸ 70 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 11/23 Αὐγούστου 1836 Νόμου.

»Πρῶτον ἀπὸ ὅλα τὸ ἄρθρον 70 δὲν ὑποχρεόνει τὸν ὑποθηκοφύλακα, ἀλλὰ τὸν πιστωτὴν (ἤτοι ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει τὸν οἰκονομικὸν ἐπίτροπον) νὰ ἐνεργῇ τὴν κοινοποίησιν διὰ τοῦ τακτικοῦ τρόπου τῆς ἐπιδόσεως. Ἔπειτα δὲν κοινοποιεῖται ἀπόσπασμα ἐγγραφῆς, ἢ ἀντίγραφον ἐγγραφῆς, περὶ οὗ γίνεται λόγος εἰς τὸ 92 ἄρθρον τοῦ νόμου τῶν ὑποθηκῶν, ἢ εἰς τὸ 25 § 4 τοῦ νόμου τοῦ χαρτοσήμου· ἀλλ' ἡ ἑτέρα τῶν δύο περιλήψεων, περὶ ὧν λαλεῖ τὸ 68 ἄρθρον τοῦ νόμου τῶν ὑποθηκῶν.

»Αἱ περιλήψεις αὗται, αἵτινες ἂν ἐπαρουσιάζοντο ἀπὸ ἰδιώτας ἤθελαν γράφεσθαι ἐπὶ χαρτοσήμου τάξεως μελαίνης σφραγίδος 25 λεπτῶν, καὶ ὄχι ἐπὶ σφραγίδος ἐρυθρᾶς καὶ 2 δραχμῶν, θέλουν γράφεσθαι παρὰ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιτρόπων ἐπὶ ἁπλοῦ χάρτου, συμφώνως μὲ τὸ μέτρον, τὸ ὁποῖον παρεδέχθημεν νὰ μὴ καταναλίσκωμεν τὸν σφραγιστὸν χάρτην εἰς ὑποθέσεις τοῦ δημοσίου, ἀλλὰ νὰ ὑπολογίζωμεν ἐν τέλει μετέπειτα, ὅταν πρέπῃ νὰ πληρωθῶσιν ἀπὸ ἰδιώτην.

»Ἄλλα εἶναι τὰ ἐκδιδόμενα ἐπὶ χαρτοσήμου τάξεως δ. κλάσεως καὶ ἐρυθρᾶς σφραγίδος ἀντίγραφα· αὐτὰ εἶναι τὰ διδόμενα εἰς τὸν αἰτοῦντα κατὰ τὸ ἄρθρον 92 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, καὶ περὶ αὐτῶν γίνεται λόγος εἰς τὸ ἄρθρον 25 § 4 τοῦ νόμου τοῦ χαρτοσήμου.

»Κατὰ συνέπειαν λοιπὸν τῶν ἀνωτέρω, τὰς δύο περιλήψεις, περὶ ὧν διαλαμβάνει τὸ 68 ἄρθρον τοῦ νόμου, θέλουν δίδει οἱ οἰκονομικοὶ ἐπίτροποι εἰς τὸν ὑποθ. ἐπὶ ἁπλοῦ χάρτου· τὴν δὲ μίαν ἐξ αὐτῶν θέλουν κοινοποιεῖ κατὰ τὸ 70 ἄρθρον εἰς τὸν προικοδοτούμενον δι' ἐπιδόσεως κλητῆρος, ἐνεργουμένης ἐπὶ χαρτοσήμου τάξεως μιᾶς δραχμῆς καὶ ἐρυθρᾶς σφραγίδος.

»Τὰ ἔξοδα ταῦτα τόσον τῆς μιᾶς δραχμῆς τῆς ἐπιδόσεως, ὅσον καὶ τοῦ ὑπολογιζομένου τέλους τῶν δύο περιλήψεων, εἶναι εἰς βάρος τοῦ προικοδοτουμένου, κατὰ τὸ 76 ἄρθρον τοῦ νόμου, καὶ συμφώνως μὲ τὴν ὑπ' ἀριθμὸν 17750 ἀπὸ 12 Αὐγούστου ἐγκύ-

Ἀπαλλάττονται τῶν τελῶν τὸ δημόσιον καὶ αἱ ὑπὲρ τῶν ὑπάνδρων γυναικῶν, τῶν ἀνηλίκων καὶ τῶν ἀπηγορευμένων περὶ ὑποθηκῶν πράξεις, κατὰ τὸ ἄρθρον 61 §. 3, τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου· ὄχι λοιπὸν αἱ ἐξαλείψεις, μὴ ἀναφερόμεναι εἰς τὰ δύο ταῦτα ἐδάφια. Ἀλλ' ἀντὶ τοῦ δημοσίου πληρόνει ὁ ὀφειλέτης αὐτοῦ, κηρύττοντος εἰςπραξίμου τοῦ τέλους τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν (ἄρθρον 3).

Ἐννοεῖται ὅτι καὶ ἡ ὕπανδρος γυνὴ καὶ οἱ ἀνήλικοι καὶ οἱ ἀπηγορευμένοι ὑπόκεινται εἰς τὰ τέλη ταῦτα, ὅταν τὸ δημόσιον ἐγγράφῃ κατ' αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἄλλοι ἐγγράφουν κατ' αὐτῶν, ὑπόκεινται εἰς τὰ τέλη, διότι ταῦτα, ὡς ἔξοδα τῆς ἐγγραφῆς, κατὰ τὸ ἄρθρον 11 § 8 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, χρεωστοῦνται ἀπὸ τὸν ὀφειλέτην, ἀπὸ τὸν ὁποῖον προκαταβαλὼν ὁ δανειστὴς δικαιοῦται νὰ τ' ἀπαιτήσῃ. Πρβ. Καλλ. 6. § 523.

§ 185. Ὅταν κανεὶς δὲν παρουσιάζηται νὰ λάβῃ τὴν περίληψιν, ἐφαρμόζονται τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 240 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ διαταττόμενα;

Ὄχι. Κατὰ τὸ ἄρθρον 25 § 4 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ὅπερ καὶ μόνον διαλαμβάνει περὶ τελῶν τῶν ὑποθηκοφυλάκων, εἰς τέλη χαρτοσήμου ὑπόκεινται τὰ περὶ ἐγγραφῆς, μεταγραφῆς καὶ διαγραφῆς ὑποθηκῶν ἔγγραφα τὰ ἐκδιδόμενα πρὸς τοὺς διαδίκους.

Ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 36 τοῦ ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1836 διατάγματος γινομένη παρὰ τῶν ὑποθηκογράφων σημείωσις ἐπὶ τῆς μιᾶς τῶν περιλήψεων τῆς εἰς τὸν αἰτοῦντα τὴν ἐγγραφὴν ἐπιστραπτέας, δὲν δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς κἀνὲν τέλος, διότι ἡ περίληψις εἶναι ἤδη γεγραμμένη ἐπὶ χαρτοσήμου 25 λεπτῶν μελαίνης σφραγῖδος, ἡ δὲ προςτιθεμένη προςημείωσις δὲν μεταβάλλει τὴν κατάστασιν αὐτῆς. Ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι μόνα νόμιμα τῶν ὑποθηκῶν τέλη εἶναι, κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους, τὰ ἀπὸ τὰ παρ' αὐτῶν ἐκδιδόμενα πρὸς ἰδιώτας ἀποσπάσματα ἐκ τῶν βιβλίων τῶν

κλιον τῆς Γραμματείας ταύτης προκαταβαλλόμενα ἀπὸ τὸ δημόσιον, θέλουν εἰςπράττεσθαι ἀπὸ τὸν χρεώστην ἐπὶ ἁπλαῖς σημειώσεσι, τὰς ὁποίας οἱ οἰκονομικοὶ ἐπίτροποι θέλουν διευθύνει μετὰ ταῦτα εἰς τοὺς ταμίας.

»Ταῦτα ἐννοοῦνται ἐφ' ὅλων ἐν γένει τῶν ἐνεργουμένων παρὰ τοῦ δημοσίου ἐγγραφῶν ὑποθήκης ἐπὶ κτημάτων δημοσίων ὀφειλετῶν».

ὑποθηκῶν. Ἐν τούτοις ἐπειδὴ ταῦτα εἶναι τυχαῖα καὶ ἐξαρτώμενα ἀπὸ τὴν διάθεσιν τῶν ἰδιωτῶν, μὴ ὑποχρεωμένων νὰ λαμβάνωσι τοιαῦτα εἰμὴ ὁσάκις θέλουσιν, οἱ δὲ ὑποθηκογράφοι κινδυνεύουν νὰ ἐργάζωνται ἀμισθί, ἡ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης γραμματεία, ἐπροκάλεσε νόμον περὶ τελῶν τῶν ὑποθηκογράφων τὸν τῆς 1 Ἰουλ. 1842 σελ. 101 ἐφ. κβ.

Εἰς τὰ ἀνωτέρω προςθέτομεν καὶ τὰ ἀκόλουθα. Κατὰ τὸ ἄρθρον 25 § 4 μόνα τὰ πρὸς διαδίκους ἔγγραφα τῆς ὑπηρεσίας τοῦ γραφείου τῶν ὑποθηκῶν ὑποβάλλονται εἰς χαρτόσημον τετάρτης κλάσεως· ἐκ δὲ τοῦ γραφείου τῶν ὑποθηκῶν δὲν ἐκδίδεται ἄλλο τι εἰμὴ ἀποσπάσματα τῶν γενομένων ἐγγραφῶν, καὶ ταῦτα ὅταν ζητηθῶσι. Τὰ μόνα ἔγγραφα τὰ εἰς χαρτόσημον παρὰ τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν ὑποθηκῶν γινόμενα εἰσὶν αἱ περιλήψεις καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ἐπισυναπτόμενα. Αἱ περιλήψεις πρέπει νὰ γίνωσιν ἐπὶ χάρτου τάξεως ὡς ἀναφορὰ μᾶλλον πρὸς ἀρχήν (22 § 1)· τὰ δὲ ἐπισυναπτόμενα πρέπει, ἂν δὲν ἦναι συντεταγμένα ἤδη ἐπὶ χαρτοσήμου, νὰ ἔχωσι περιηγμένον τὸν προςήκοντα ἔνσημον χάρτην. Ἐκ τούτων ἔπεται, ὅτι ἡ ἐπὶ τῶν βιβλίων τῶν ἐκθέσεων καὶ τῶν ὑποθηκῶν γενομένη παρὰ τῶν ὑποθηκοφυλάκων ἐργασία πρὸς ἐγγραφὴν εἶναι ἐλευθέρα παντὸς τέλους.

Οἱ ὑποθηκοφύλακες, ὁσάκις εἶναι συγχρόνως καὶ συμβολαιογράφοι, εἶναι καλὸν νὰ κρατῶσιν ἰδιαίτερον περὶ τοῦ εἰς τὰς ὑποθήκας ἐξοδευομένου χάρτου λογαριασμόν. (Ἔγγραφον τῆς ἐπὶ δικαιοσύνης γραμματείας ἀρχαιότερον τοῦ περὶ δικαιωμάτων τῶν ὑποθ. νόμου).

ΙΒ) Ἀποτελέσματα τῶν ὑποθηκῶν.

§ 186. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὑποθήκης ἄρχονται ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐγένετο ἡ ἐγγραφὴ (ἄρθρον 16 ὑπ.), οἱοςδήποτε καὶ ἂν ᾖ ὁ τίτλος (1). Ἡ ἐγγραφὴ ὠφελεῖ τοὺς κληρονόμους τοῦ δανειστοῦ

(1) Πρβ. Ζαχ. § 279.

α) Αἱ ἐλλείψεις καὶ αἱ πλημμέλειαι τοῦ συστατικοῦ τῆς ὑποθήκης ἐγγράφου ἐπανορθόνονται διὰ τῆς τακτικῆς ἐγγραφῆς; οὐχί. Ζαχ. § 267 σημ. 1. Καὶ τ' ἀνάπαλιν. (αὐτ.).

β) Ὁ ὀφειλέτης προςβάλλει τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης ὡς πλημμελῶς γενομένην; οὐχί. αὐτ. σημ. 2.

καὶ πάντας ἐκείνους, ὅσοι δύνανται νὰ ἐξασκήσωσι τὰ δικαιώματα αὐτοῦ (1). Πρβ. Καλλ. β. § 524.

§ 187. Κατὰ τὸ ἄρθρον 20. ἡ ἡμέρα κανονίζει τὴν προτίμησιν τῶν ὑποθηκῶν. Ποία δ' εἶναι ἡ ἡμέρα αὕτη; εἶναι ἡ καθ' ἣν ὁ ὑποθηκογράφος ἀντιγράφει ἐντὸς τοῦ βιβλίου τὴν αἴτησιν, καὶ χρεωστεῖ νὰ σημειώσῃ μόνον τὴν ἡμέραν ταύτην, ἢ ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸν νὰ σημειώσῃ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ αἴτησις; ὁ νόμος δὲν ἀπαντᾷ ῥητῶς, ἐκ τοῦ συνόλου ὅμως προκύπτει ὅτι πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν τὸ δεύτερον. Πρβ. τὰ ἄρθ. 21, 40, 45 τοῦ διατάγματος, 73 τοῦ νόμου. 44, 46 τοῦ διατάγματος. (Καλ. β. § 525, ἔνθα πληρεστέρα ἀνάπτυξις).

§ 188. Ποία ὑποθήκη προτιμᾶται, ὅταν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος παρουσιάζωνται αἰτήσεις κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν; Καὶ ἐνταῦθα ἡ προτίμησις κανονίζεται οὐχὶ ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν, ἀλλ' ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. Πρβ. ἄρθρον 20 τοῦ ν. (2).

§ 189. Ὅταν ὁ ὑποθηκογράφος δὲν προφθάσῃ νὰ κάμῃ τὴν ἐγγραφὴν καθ' ἣν ἐγένετο ἡ αἴτησις ἡμέραν, περιορίζεται εἰς ἁπλῆν ἔκθεσιν (73 νόμ. 44 διατάγματος)· ἀλλ' ἐὰν, ἐν ᾧ τὴν ἐπαύριον προχωρεῖ εἰς τὴν ἐγγραφὴν, παρουσιασθῇ νέα αἴτησις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος; Τὸ ἄρθρον 73 Ν. δὲν εἶναι σαφὲς, ἀλλ' ὁ ὑποθηκοφύλαξ ἐνεργεῖ τὴν ἐγγραφὴν ὑπὸ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐκθέσεως· ἡ προχρονολόγησις ἐνταῦθα δὲν εἶναι πρᾶξις ἀθέμιτος (3).

---

(1) Περὶ τῶν ἐκδοχέων; ὅρα κατωτέρω.

(2) Πρβ. Καλλ. β. § 526. Τροπλ. ὑπ. § 664. Goenner Comm. 1 σ. 269 καὶ 481· ὥςτε δὲν ὑπάρχει προτίμησις μεταξὺ ἐγγραφῶν τῆς αὐτῆς ἡμέρας.

Τὴν ἐναντίαν ἀρχὴν, τὴν κανονίζουσαν τὴν προτίμησιν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐγγραφῆς, καθιεροῖ ὁ Πρωσσικὸς νόμος. Ὁ Αὐστριακὸς νόμος στηρίζει τὴν προτίμησιν εἰς τὴν τάξιν τῆς ἐγγραφῆς. Καλλ. αὐτ.

(3) Εὐθύνεται ἂν πράξῃ τὸ ἐναντίον; Πρβ. Καλλ. β. § 527 καὶ 528, ἔνθα ἐκφράζεται οὕτως·

«Ἐπανερχόμεθα τώρα εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν παρίστανται εἰς τὸ γραφεῖον τοσαῦται ἄσχετοι αἰτήσεις, ὥςτε ὁ ὑποθηκοφύλαξ, μὴ προφθάνων ἀμέσως νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέον-

§ 190. Πῶς κανονίζεται τὸ τῆς προτιμήσεως δικαίωμα ἐπὶ τῶν ὑπὸ ἀναβλητικὸν ὅρον ὑποθηκῶν (1); Παρατηρῶ

α) Ὅτι, ὅταν παραχωρῆται ὑποθήκη ὑπὸ ἀναβλητικὸν ὅρον, δὲν

τα, ἀναγκάζεται νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν ἁπλῆν ἔκθεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 73 τοῦ νόμου (ἄρθρον 44 τοῦ διατάγματος). Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν προβαίνει εἰς τὴν ἐγγραφήν, ἀλλὰ κατ' αὐτὴν συμπίπτει νέα αἴτησις ἀφορῶσα κτῆμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐζητήθη τὴν προτεραίαν ἡ ἀναβληθεῖσα ἐγγραφή. Ἂν καταχωρίσῃ ἀμφοτέρας ὑπὸ τὴν αὐτὴν χρονολογίαν, κἀμμία ἀμφιβολία, ὅτι μεταξύ των δὲν ὑπάρχει προτίμησις κατὰ τὸν μνησθέντα κανόνα τοῦ ἄρθρ. 20.

»Εἶναι ἐντούτοις ἄδικον ἡ ἐμφανισθεῖσα τὴν προτεραίαν αἴτησις νὰ μὴ προτιμᾶται ἐπὶ τῆς δοθείσης μίαν ἡμέραν μετὰ ταῦτα, ἀλλὰ νὰ συντρέχουν συμμέτρως, διότι ὁ ὑποθηκοφύλαξ δὲν εἶχε καιρὸν νὰ ἐνεργήσῃ παραχρῆμα τὴν ἐγγραφήν. Καὶ ποῖος μᾶς ἐγγυᾶται, ὅτι πραγματικῶς ὁ χρόνος τὸν ἐπέλιπε, καὶ ὄχι ὅτι ἡ νωθρότης τοῦ χαρακτῆρός του, ἢ ἄλλη τις αἰτία συγγνωστὴ ἢ ἀσύγγνωστος ἐπέφερε τὴν καθυστέρησιν. Ὁ ὑποθηκοφύλαξ εἶναι μόνος κύριος νὰ ἐκτιμήσῃ πότε δύναται νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ μέσα τοῦ ἄρθρου 73 τοῦ νόμου καὶ 44 τοῦ διατάγματος. Ἅμα συντάξῃ ἔκθεσιν ὅμως, ἡ εὐθύνη του εἶναι ἐξησφαλισμένη, διότι δύναται νὰ προφασισθῇ, καὶ ὅταν τῳόντι φαίνωνται ὀλίγαι αἱ αἰτήσεις, ὅτι ἐδόθησαν εἰς αὐτὸν περὶ τὴν δείλην, καθ' ἣν ὥραν ἔμελλε νὰ κλείσῃ τὸ γραφεῖον καὶ ἄλλα τοιαῦτα, μάλιστα ὅταν συγχρόνως ἦναι καὶ εἰρηνοδίκης. Χωρὶς λοιπὸν νὰ ἦναι ὑπεύθυνος, θέλει διακινδυνεύει τὸ δικαίωμα τῆς προτιμήσεως τοῦ αἰτοῦντος, εἰς τὸ ὁποῖον συγκεφαλαιοῦται ὅλη ἡ ἀξία καὶ ἡ δύναμις τῆς ὑποθήκης.

»Ὁ Βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρον 23, προέβλεψεν ἰδιαιτέρως περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης, ὅτι αἱ αἰτήσεις, περὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο μόνον ἔκθεσις διὰ τὸ στενὸν τοῦ χρόνου, ἐγγράφονται τὴν ἐπιοῦσαν εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, προτιμώμεναι κατὰ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐκθέσεως, σημειουμένην ἐπίτηδες.

»Ὁ νόμος μας, ἄρθρον 73, δὲν ἐκφράζεται καθαρῶς λέγων, ὅτι

---

(1) Περὶ τῆς κατατάξεως τῶν ὑπὸ ὅρων ἀπαιτήσεων κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον πρβλ. Δαλλ. λέξ. priv et hyp. ἀριθ. 2303 ἐπ.

δύναται νὰ γίνῃ ἐγγραφὴ πρὶν οὗτος ἐξέλθῃ, διότι ἔκτοτε μόνον λαμβάνει ἰσχὺν ἡ παραχώρησις· οἱ Ρ. δταντὸ δάνειον ἦτον ἐμπρό-

---

εἰς τὴν ἔκθεσιν αἱ αἰτήσεις σημειοῦνται κατὰ τὴν τάξιν τῆς παρουσιάσεως. *ἡ ἐγγραφὴ δὲ αὐτῶν εἰς τὸ τῶν ὑποθηκῶν βιβλίον γίνεται καθ' ἣν τάξιν ἐνεγράφησαν εἰς τὴν ἔκθεσιν*. Ἡ τάξις αὕτη ἀφορᾷ τὴν μεταξύ των σχέσιν, ἥτις εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφορος, διότι, παρουσιασθεῖσαι κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, δὲν προτιμῶνται. Ἐξ ἐναντίας τὸ ζήτημα εἶναι περὶ τῆς σχέσεως αὐτῶν, ἐγγραφομένων τὴν ἐπιοῦσαν, καθ' ἣν ἐμφανίζεται νέα αἴτησις συμπίπτουσα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος.

»Πρὸς ἀποφυγὴν λοιπὸν τοιαύτης προφανοῦς ἀδικίας, πρέπει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ὁ ὑποθηκοφύλαξ δύναται νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἐγγραφὴν ὑπὸ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐκθέσεως. Ἡ προχρονολόγησις ἐνταῦθα δὲν εἶναι πρᾶξις ἀθέμιτος, οὔτε δυναμένη νὰ προςβληθῇ, διότι διὰ τῆς ἐκθέσεως ἐξελέγχεται ὡς ἡ ἀληθὴς ἡμέρα τῆς παρουσιάσεως, καθ' ἣν ὤφειλε νὰ γίνῃ ἡ ἐγγραφή. Ἐκτὸς τούτου, δὲν ὑπάρχουν μέσα, δυνάμενα ν' ἀποδείξουν τὴν προχρονολόγησιν, διότι καὶ ἡ σειρὰ τῶν ἐγγραφῶν συνᾴδει καὶ αἱ ἐκθέσεις ἐπιβεβαιόνουν τὸ σύγχρονον.

»Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ἐν τούτοις, ὅτι ἂν ὁ ὑποθηκοφύλαξ δὲν ἀκολουθήσῃ τοῦτο, ἀλλὰ ἐγγράψῃ τὰς αἰτήσεις τῆς προτεραίας μὲ τὰς τῆς ὑστεραίας ὑπὸ τὴν αὐτὴν χρονολογίαν, δὲν εἶναι ὑπεύθυνος, διότι δὲν ὑπάρχει περὶ τούτου ῥητὴ τοῦ νόμου διάταξις (ἴδε ἄρθρον 85 καὶ 98), ὥςτε ἐνταῦθα ἀναφαίνεται τὸ χάσμα τῆς νομοθεσίας.

»Μόνον ἑπομένως, ὅταν ἐκ δόλου ἢ ἐξ ἀμελείας ἀποδεικνύηται, ὅτι ὁ ὑποθηκοφύλαξ ἀνέβαλε τὴν καταχώρησιν, ὑπόκειται εἰς ἀποζημιώσεις, ὄχι δὲ ὅταν δὲν ἔλαβε τὴν μνησθεῖσαν προφύλαξιν. (ἄρθρον 98 § 1).

»Ἐπὶ τέλους πρέπει νὰ προςθέσωμεν, ὅτι καθ' ἣν περίπτωσιν δὲν ὑπῆρχεν ἐπισώρευσις αἰτήσεων, οὔτε προςαρμόζονται τὰ παρὰ τοῦ ἄρθρου 73 διατασσόμενα, ἀλλ' ὁ ὑποθηκοφύλαξ, συντάξας τὴν ἔκθεσιν, ἀνέβαλε τὴν ἐγγραφὴν διὰ τὴν ἐπαύριον, καθ' ἣν παρουσιάζεται νέα αἴτησις συμπίπτουσα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος, δύναται διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους νὰ τηρήσῃ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐκθέσεως.

»Ἴσως ὁ τὴν ὑστεραίαν παριστάμενος ζητήσει νὰ ἴδῃ τὸ βιβλίον,

θεσμον, ἐπιτρέπουν συντηρητικὰ μέτρα. Βασ. (25, 2) 13. Τοιοῦτον μέτρον ἠδύνατο νὰ ἦναι ἡ προςημείωσις, ἀλλὰ τὸ 23 § 2 ἄρθρον τοῦ νόμου ἀπαιτεῖ νὰ ἦναι ἐμπρόθεσμον τὸ δάνειον (1).

ϐ) ὅταν ὅμως τὸ δάνειον, οὐχὶ δὲ ἡ ὑποθήκη, ἦναι ὑπὸ αἵρεσιν, ἐπιτρέπεται, ὑπαρχούσης περὶ αὐτῆς συμφωνίας, ἐγγραφὴ ὑποθήκης· αἱ αἱρέσεις μόνον εἰς τὰς ἐκ συμφωνίας ὑποθήκας χωροῦσιν· ὁ νόμος σιωπᾷ μὲν περὶ τούτου, ἀλλ' ἐν τοῖς ἄρθροις 15 καὶ 19 δὲν ἀπαι-

---

εἰς τὸ ὁποῖον ἀκόμη δὲν κατετάχθη ἡ ἐγγραφή. Ἀλλ' ὁ ὑποθηκοφύλαξ δύναται νὰ τῷ ἐπιδείξῃ τὴν ἔκθεσιν, τὴν ὁποίαν παρέλειψε ν' ἀντιγράψῃ, καὶ ἕως τούτου δὲν ὑπάρχει μεταγενεστέρα ἐγγραφή, δύναται νὰ καταχωρήσῃ ὑπὸ τὴν χρονολογίαν ἐκείνην.

»Ἐννοεῖται ὅτι, ἂν παρελείφθη νὰ συνταχθῇ ἔκθεσις, ἡ βοήθεια αὕτη δὲν ἐπιτρέπεται, διότι δὲν ὑπάρχει μέσον ἐξελέγξεως».

(1) Πρβ. Καλλ. § 529, ἔνθα λέγει ταῦτα·

«Κατὰ δύο τρόπους δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τὸν ἀναβλητικὸν ὅρον, ἢ ἀφορῶντα τὴν ὑποθήκην αὐτήν, ἢ τὸ πρὸς ὑποθήκην δικαίωμα.

»Ὅταν παραχωρῆται ὑποθήκη ὑπὸ ἀναβλητικὸν ὅρον, ἐννοεῖται ὅτι δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἐγγραφή, πρὶν οὗτος ἐξέλθῃ, διότι ἔκτοτε μόνον λαμβάνει ἰσχὺν ἡ παραχώρησις. Ἡ ἐγγραφὴ εἶναι ἡ ἐκτέλεσις τῆς παραχωρήσεως, ἐνόσῳ ὅμως ὁ ἀναβλητικὸς ὅρος εἶναι μετέωρος, ἡ ἐκτέλεσις ἀπαγορεύεται, καθὼς ἐκφράζονται αἱ ῥωμαϊκαὶ πηγαὶ (quum nihil interim debeatur) (α). Ῥητῶς ὁμιλοῦν καὶ περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, ἀλλὰ καθόσον ὁ τύπος τῆς ἐγγραφῆς κατὰ τοὺς Ῥωμαίους δὲν ἀπῃτεῖτο, θεωροῦν εἰςέτι ἐκκρεμὲς τὸ ζήτημα τῆς ὑποθήκης, καὶ ἂν τὸ δάνειον ἦναι ἐμπρόθεσμον, ἐπιτρέπουν συντηρητικὰ μέτρα (ϐ). Τοιοῦτον συντηρητικὸν μέτρον ἠδύνατο νὰ ἦναι ἡ προςημείωσις, ἀλλὰ τὸ ἄρθρον 23 § 2 τοῦ νόμου καθυποβάλλει τὴν παραδοχὴν αὐτῆς εἰς τὴν αὐτὴν συνθήκην, τοῦ νὰ ἦναι ἐμπρόθεσμον τὸ δάνειον, καθότι δὲν δύναταί τις νὰ ἰσχυρισθῇ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἀναγομένην εἰς τὸ ἐδάφιον πρῶτον, τὸ ἀφορῶν ἔλλειψιν τύπου».

(α) L. 13 § 5, de pign. (20,1). B. XXV. 2, 13.
(ϐ) Αὐτόθι.

τεῖ παραχώρησιν ἁπλῆν καὶ καθαρὰν ἄνευ τῆς αἱρέσεως (1). Τροπλ. ὑπ. § 471.

§ 191. Πρὸς ἀσφάλειαν ἀπαιτήσεως ὑποκειμένης εἰς αἵρεσιν (2) ἀναβλητικὴν δύναται νὰ γίνῃ ἐγγραφὴ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς παρα-

---

(1) Πρβ. Καλλ. § 530, ἔνθα λέγει ταῦτα·

«Τὸ ζήτημά μας λοιπὸν κυρίως ἀφορᾷ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣ τὸ δάνειον εἶναι ὑπὸ αἵρεσιν καὶ ὄχι ἡ ὑποθήκη. Ὅτι δυνάμει τοιούτου δικαιώματος ὑποκειμένου εἰς ὅρον ἀναβλητικὸν ἐπιτρέπεται ἐγγραφὴ ὑποθήκης, ἕπεται ἐκ τῆς ὑπαρχούσης περὶ αὐτῆς συμφωνίας. Αἱ αἱρέσεις μόνον εἰς τὰς ἐκ συμφωνίας ὑποθήκας ἐμφιλοχωροῦν, καθότι αἱ λοιπαὶ ἀπαιτήσεις, δυνάμει τοῦ νόμου ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως, εἶναι ἁπλαῖ καὶ καθαραί. Ὁ λόγος, τὸν ὁποῖον πρὸ ὀλίγου ἀνεφέραμεν, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἐκτέλεσις ἐνόσῳ ἤρτηται ἡ αἵρεσις, δὲν ἰσχύει ἐνταῦθα, διότι ἡ ῥητὴ συμφωνία ἐπιτρέπει τὴν τοιαύτην ἐκτέλεσιν, καὶ ἡ αἵρεσις δὲν ἀφορᾷ τὴν ὑποθήκην, ἀλλὰ τὸ δάνειον, τοῦ ὁποίου δὲν γίνεται ἐκτέλεσις, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐγγραφῆς λαμβάνεται ἀσφάλεια. Ὁ νόμος μας δὲν λέγει τὶ περὶ τούτου, ἀλλὰ συγχρόνως, ὁρίζων περὶ τῶν προςόντων τῆς ἰδιωτικῆς θελήσεως εἰς τὰ ἄρθρα 15 καὶ 19, δὲν ἀπαιτεῖ παραχώρησιν ἁπλῆν καὶ καθαρὰν, ἄνευ τινος αἱρέσεως. Μάλιστα ἡ ὑποθήκη φέρει χαρακτῆρα δικαιώματος ὑποκειμένου εἰς αἵρεσιν, διότι ἀντικαθιστᾷ τὸ ἀντικείμενον τῆς ὑποχρεώσεως ἐν ἐλλείψει τῆς ἐκτελέσεως της (α).

(2) Ἡ ὑποθήκη, οὖσα συμφωνία παρακολουθοῦσα κυρίαν τινὰ ὑποχρέωσιν, ὑπόκειται εἰς τὰς τροπολογίας ταύτης. Ἂν ἡ ὑποθήκη ἦναι ἁπλῆ, ἁπλῆ πρέπει νὰ ἦναι καὶ ἡ ὑποθήκη. Ἂν ἡ ὑποχρέωσις ἦναι ὑπὸ ὅρον, εἰς τὸν ὅρον τοῦτον ὑπόκειται καὶ ἡ ὑποθήκη.

Ἡ τύχη ὅμως τῆς ὑπὸ ὅρον ὑποθήκης ἀπαιτεῖ ἀναπτύξεις τινάς. Ὁ ὅρος εἶναι διττὸς, ἢ διαλυτικὸς ἢ ἀνασταλτικός· ὅταν ὁ ὅρος, ἀφ' οὗ ἐξαρτᾶται ἡ κυρία ὑποχρέωσις, συμβὰς ἀνακαλέσῃ ταύτην, συνανακαλεῖ καὶ τὴν ὑποθήκην.

Ὁ ἀνασταλτικὸς ὅρος, ἔχων ἐκκρεμῆ τὴν κυρίαν ὑποχρέωσιν, ἔχει ὁμοῦ μὲ ταύτην ἐκκρεμῆ καὶ τὴν ὑποθήκην. Ὁπόταν δὲ ὁ ὅρος ἐκπληρωθῇ, ἡ ὑποχρέωσις λαμβάνει ἰσχὺν καὶ θεωρεῖται ὡς γενο-

---

(α) Troplong. hyp. 471.

χωρηθείσης αἰτήσεως, ἤτοι καὶ πρὶν ἐξέλθῃ ἡ αἵρεσις· διακρίνουν ὅμως ὡς πρὸς τὴν ἰσχὺν τῆς ἐγγραφῆς τὴν ἰδιότητα τῆς αἱρέσεως.

Ὅταν ἡ ἔξοδος τῆς αἱρέσεως ἤρτηται ἐκ τυχηρῶν συμβάντων, ἡ ἡμέρα τῆς ἐγγραφῆς ἀποφασίζει (1)· ὡςαύτως καὶ ὅταν ἡ αἵρεσις ἐν μέρει ἤρτηται ἐκ τῆς τύχης καὶ ἐν μέρει ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἀναδεχθέντος οὕτω πως τὴν ὑποχρέωσιν (cond. mixta). (2) Ὅταν ὅμως ἡ αἵρεσις εἶναι ἐξουσιαστική, ὅταν δηλαδὴ ἡ ὕπαρξις τῆς ὑποχρεώσεως ἦναι ἀνατεθειμένη εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἑνὸς τῶν συναλλαττομένων, ἂν ἀνατίθεται εἰς τὴν βούλησιν τοῦ ὑπόσχομένου

μένη ἐξ ἀρχῆς ἁπλῆ, καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς ἄρχονται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς συστάσεως τοῦ συμβολαίου. Ἂν δὲ ὁ ὅρος ἀποτύχῃ, ἡ ὑποχρέωσις λογίζεται ὡς μήποτε γενομένη, ἐνόσῳ ὅμως ὑπάρχει ἐκκρεμὴς ὁ ὅρος, ἡ ὑποχρέωσις εἶναι εἰςέτι ἀγέννητος, καὶ ὁ πιστωτὴς ἔχει ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐλπίδα τινά, ἀλλ' ὄχι ἀκόμη καὶ δικαίωμα. Ἀλλ' ἐπειδὴ δύναται νὰ λάβῃ πᾶν συντηρητικὸν μέτρον πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ δικαιώματός του, ἡ δὲ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης εἶναι τοιοῦτον, ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι δύναται νὰ τὴν ἐνεργήσῃ, καὶ τοσοῦτον μᾶλλον, ὅσον αὕτη εἶναι, κατὰ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἓν ἐκ τῶν συστατικῶν τῆς ὑποθήκης. Ὅταν ὁ ὅρος ἦναι περιπτωτικός, ἤγουν ἐξαρτᾶται ἐκ τινος τυχηροῦ περιστατικοῦ, ἅμα τοῦτο συμβῇ, ἔχει πάντοτε ἀναδρομικὴν δύναμιν ὡς πρὸς τὴν ὑποχρέωσιν, ἥτις λαμβάνει ἐπίσης τὴν ἰσχύν της ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐγένετο τὸ συμβόλαιον· ὁ δυνητικὸς ὅμως ἢ προαιρετικὸς ὅρος δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν ἀναδρομικὴν δύναμιν, ἀλλὰ ἡ ὑποχρέωσις, καὶ μετ' αὐτῆς ἡ ὑποθήκη, λαμβάνουν τὴν ἰσχὺν των ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ ὅρος ἐκπληροῦται.

Ὁ μικτὸς ὅρος, ἐξομοιούμενος μὲ τὸν περιπτωτικόν, ἔχει καὶ αὐτὸς ἀναδρομικὴν δύναμιν.

Ἀνακεφαλαιόνων λοιπὸν τὰ προεκτεθειμένα εἶμαι τῆς γνώμης, ὅτι καθὼς δύναται νὰ συσταθῇ ὑποχρέωσις ὑπὸ ὅρον, οὕτω δύναται νὰ διομολογηθῇ ἐν τῷ αὐτῷ συμβολαίῳ καὶ ὑποθήκη ἀκολουθοῦσα τὰς τροπολογίας τῆς ὑποχρεώσεως, καὶ ὅτι ἐν ᾧ ὁ ὅρος εἶναι ἐκκρεμής, δύναται νὰ γένῃ ἐγγραφὴ αὐτῆς, ἥτις ἀποσβύννυται ἅμα ὁ ὅρος ἀποτύχῃ. Πρλ. ἡμ. ἐγχ. σ. 13.

(1) Τεμ. 26 (28, 7). Τροπλ. ὑπ. § 473.

(2) Τροπλ. ὑπ. § 475.

ἡ ὕπαρξις τῆς ὑποχρεώσεως, ὅλη ἡ πρᾶξις εἶναι μηδὲν, διότι ἡ ἐκτέλεσις δὲν δύναται νὰ ἐκβιασθῇ. π. χ. θέλω σὲ δώσει ἐὰν θέλω· οἱ Ρωμαῖοι δὲ δὲν θεωροῦν ἄκυρον τὴν συμφωνίαν, ὅταν ἡ αἵρεσις ἦναι ἀνατεθειμένη εἰς τὸν δικαιούμενον ν' ἀπαιτήσῃ (1). cum petiero.

---

(1) Τεμ. 48 (45, 1). Ὁ Τροπλ. (ὑπ. § 476; 480, 474) φαίνεται ἐκκλίνων. Ὁ Καλλ. 6. § 531 ἐκφράζεται οὕτως·

«Μολονότι δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι πρὸς ἀσφάλειαν ἀπαιτήσεως ὑποκειμένης εἰς αἵρεσιν ἀναβλητικὴν, δύναται νὰ ληφθῇ ἐγγραφὴ ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς παραχωρηθείσης ὑποθήκης, τουτέστι καὶ πρὶν ἐξέλθῃ ἡ αἵρεσις, διακρίνουν ἐν τούτοις ὡς πρὸς τὴν ἰσχὺν τῆς ἐγγραφῆς τὴν ἰδιότητα τῆς αἱρέσεως.

»Ὅταν ἡ ἔξοδος τῆς αἱρέσεως ἤρτηται ἀπὸ τυχηρὰ συμβάντα (conditio casualis), ἡ ἡμέρα τῆς ἐγγραφῆς ἀποφασίζει, διότι ἡ ὑπὸ τοιαύτην αἵρεσιν συμφωνία ἔχει ὑποχρεωτικὴν δύναμιν, ἀνατρέχουσαν, ἅμα ἡ αἵρεσις ἐξέλθῃ, μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς συμφωνίας (α). Ὡςαύτως καὶ ὅταν ἡ αἵρεσις μέρος ἤρτηται ἐκ τῆς τύχης καὶ μέρος ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἀναδεχθέντος οὕτω πῶς τὴν ὑποχρέωσιν (conditio mixta) (6).

»Ὅταν ὅμως ἡ αἵρεσις εἶναι ἐξουσιαστικὴ (conditio potestativa), ὅταν τουτέστιν ἡ ὕπαρξις τῆς ὑποχρεώσεως ἦναι ἀνατεθειμένη εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἑνὸς τῶν συναλλαττομένων, φρονοῦν τινὲς, ὅτι δὲν ἀποφασίζει πλέον τὴν προτίμησιν ἡ ἡμέρα τῆς ἐγγραφῆς, ἀλλὰ τῆς ἐξιούσης αἱρέσεως (γ).

»Δὲν ἐπρόσεξαν ἐν τούτοις, ὅτι ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐξουσιαστικῶν αἱρέσεων ὑπάρχει σημαντικὴ διαφορὰ, εἰς ποίου βούλησιν ἀνατίθεται ἡ ἔκβασις τῆς αἱρέσεως. Ὅταν ἀνατίθεται εἰς τὴν βούλησιν τοῦ ὑποσχομένου ἡ ὕπαρξις τῆς ὑποχρεώσεως, ὅλη ἡ πρᾶξις εἶναι ὡς μηδέν. Ἡ ἐκτέλεσίς της δὲν δύναται νὰ ἐκβιασθῇ, διότι ἡ συμφωνία ἐμπεριέχει τὴν ἐλευθερίαν τῆς μὴ ἐκτελέσεως, π. χ. θέλω σὲ δώσει ἐὰν θέλω.

(α) L. 26, de cond. inst (28, 7) Troplong hyp. 473.

(6) Troplong 475.

(γ) Troplong 474, καὶ ἐπ.

§ 192. Ἐπὶ τῶν ἐπὶ πιστώσει ὑποθηκῶν, ἀπὸ πότε ἄρχεται ἡ ἐνέργειά των; Πολλοὶ ἐξετάζουσι τὸ ζήτημα τοῦτο, ἑρμηνεύοντες

»Οἱ Ῥωμαῖοι λέγουν: *Ἐπερώτησις τῆς προαιρέσεως ἠρτημένη τοῦ ὁμολογοῦντος, οὐκ ἔῤῥωται* (α).

»Ὁ γαλλικὸς Κώδ., ἄρθρ. 1174, ἐκφράζεται πολὺ ἀκριβῶς, ὅτι εἶναι ἄκυρος πᾶσα ἐνοχὴ ὑπὸ ἐξουσιαττικὴν αἵρεσιν ἐκ μέρους τοῦ ἀναδεχομένου τὴν ὑποχρέωσιν. Ἄλλος εἶναι ὁ ὑποσχόμενος καὶ ἄλλος ὁ ἀναδεχόμενος τὴν ὑποχρέωσιν· π. χ. σὲ ὑπόσχομαι δάνειον, διὰ νὰ τὸ λάβῃς, ὅταν θέλῃς. Ἐνταῦθα ἡ αἵρεσις εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἀναδεχομένου τὴν ὑποχρέωσιν. Οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς φρονοῦν, ὅτι καὶ ὑπὸ τοιαύτην αἵρεσιν συμφωνίαι εἶναι ἄκυροι, ἐνῷ ἡ ἐλευθερία τοῦ ἑνὸς τῶν συμβαλλομένων ἐνταῦθα δὲν ματαιόνει τὴν συμφωνίαν, διότι αὐτὸς ἔχει συμφέρον εἰς τὴν ὕπαρξίν της καὶ ἀναγκαστικὴν δύναμιν νὰ ἐκβιάσῃ τὴν ἐκτέλεσιν.

»Ἀλλὰ διὰ τῆς ἐκτελέσεως γεννᾶται ἡ ὑποχρέωσίς του, διότι γίνεται ὀφειλέτης. Δὲν εἶναι ἀνάγκη κατὰ τὰ συναλλάγματα ἀμφότερα τὰ μέρη νὰ ἦναι δεσμευμένα ἐξίσου, ἀλλὰ δύναται καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν νὰ ὑποχρεωθῇ. Καθ' ἡμᾶς π. χ. εἶναι ἰσχυρὰ ἡ ὑπόσχεσις δωρεᾶς (κατὰ τοὺς Ῥωμαίους ἀπῃτεῖτο καὶ παράδοσις), εἶναι φυσικὸν ὅμως, ὅτι ὁ δωρολήπτης δύναται ν' ἀποποιηθῇ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ δώρου. Καθὼς καὶ ἐπὶ ἀγοραπωλησίας ὁ πληρώσας τὸ τίμημα εἶναι ἐλεύθερος ν' ἀποποιηθῇ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ πράγματος, δωρούμενος αὐτό. Ἡ πρὸς ἰδίαν βλάβην ἐλευθερία ὡς ἐπὶ πολὺ προσυπακούεται καὶ ἐνυπάρχει εἰς ὅλα τὰ συναλλάγματα(β).

»Τοῦτο δὲν διέφυγε τὴν ὀξύνοιαν τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες δὲν θεωροῦν ἄκυρον τὴν συμφωνίαν, ὅταν ἡ αἵρεσις ἦναι ἀνατεθειμένη εἰς τὸν δικαιούμενον ν' ἀπαιτήσῃ (γ)—cum petiero.

»Ἐντεῦθεν ἐξηγοῦμεν τὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖον πολὺ ἐτεχνολόγησαν οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς καὶ ὅλοι ἔλυσαν ἐσφαλμένως».

(α) L. 19. L. 46 § 3. L. 208 § 1. de V. O. (45, 1). B. XLIII. 1, § 16, 43 185. L. 7, de C. E. (18, 1).

(β) Εἶναι ἀξιοπερίεργον πῶς διέφυγε τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ Troplong ἡ διάκρισις αὕτη, ὅστις (§ 476) θέτει τὸ παράδειγμα καὶ τὸ λύει ὀρθῶς μὲ τὸν Merlin ques. v. hyp. § 3,—εἰς δὲ τὸν § 480 ἀναγκάζεται νὰ παραδεχθῇ ἐναντίον τοῦ ἄρθρ. 1174 τοῦ γαλλικοῦ κώδηκος, ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης.

(γ) L. 48. de V. O. (45, 1).

διαφόρως τὰς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου διατάξεις (1). Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι, ὅτι ὁ νόμος παραδέχεται τὴν προτίμησιν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγγραφῆς διὰ νὰ κόψῃ τὰς τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἀσαφείας (2)· ὁ ὀφειλέτης ὅμως ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξάλειψιν τῆς ὑποθήκης, παραιτούμενος νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς πιστώσεως (3). Πρβ. Καλλ. β. § 532.

§ 193. Δυνάμει τῶν αὐτῶν ἀρχῶν περὶ ἐγγραφῆς λέγομεν, ὅτι καὶ καθ' ἣν περίπτωσιν ἡ αἵρεσις ἀνατίθεται εἰς τὴν βούλησιν τοῦ δανειστοῦ, ἡ προτίμησις κανονίζεται κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐγγραφῆς, ἔχει ὅμως ὁ ὀφειλέτης τὸ δικαίωμα, πρὶν ἐξέλθῃ ἡ αἵρεσις, νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξάλειψιν, διότι, καθὼς εἴδαμεν, ἡ συμφωνία κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶναι εἰσέτι ἀνίσχυρος. Πρβ. Καλλ. β. § 533.

ΙΓ) Ἔκτασις τῆς ὑποθήκης.

§ 194. Κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον δὲν ἐξασφαλίζεται (4) διὰ τῆς ὑποθήκης μόνον τὸ κεφάλαιον, ἀλλὰ καὶ τὰ παρακολουθήματα (τόκοι, ἔξοδα κτλ.)· ἡ ἀρχὴ ὅμως τῆς δημοσιότητος ἐπέφερε καινοτομίαν· ὅθεν, κατὰ τὸ ἄρθρον 31 τοῦ νόμου, τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα ἐνέχεται μόνον διὰ τὸ κεφάλαιον, ἐκτὸς ἂν ἦναι ἐγγεγραμμένον ὡς ἐπίτοκον· καὶ εἰς τοιαύτην δὲ περίπτωσιν μόνον διὰ τοὺς τόκους ἐνόχους (5) πρὸ τῆς ἀγωγῆς καὶ ἐξ αὐτῆς μέχρι τῆς πληρωμῆς τοῦ

---

(1) Τροπλ. ὑπ. § 473. Grenier ὑπ. 1, 296. diction de droit civil περὶ ὑποθ. ἄρθρ. 55. ἡμέτερον ἐγχειρίδιον σελ. 11 ἐν τέλει καὶ 62.

(2) Πρβ. Goeer com. I. σ. 486.

(3) Σκέψεις τινὲς περὶ τοῦ κύρους τῶν ὑποθηκῶν, αἵτινες χορηγοῦνται διὰ τὰ ἐπὶ πιστώσει δάνεια, ὅρα εἰς Ζαχ. § 266 σημ. 21.

(4) Καλλ. β. § 288.

(5) Περὶ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας ἴδε Ζαχ. § 285. Δαλλ. λέξ. priv et hyp. ἄρ. 2389 ἐπ., ἔνθα ποικιλία ζητημάτων. Ποῖοι προτείνουσι τὴν παραβίασιν τῆς παρατεθείσης περὶ τόκων διατάξεως; ἐγχειρόγραφοι δανεισταί. Πτώχευσις κτλ. (αὐτ. § 2414 ἐπ.) Τί περὶ τῶν τόκων τῆς ἐγγραφῆς ὑποθήκης τοῦ δημοσίου ἐπὶ περιουσίας ὑπολόγου; αὐτ. § 2419 ἐπ. Νόμοι ἀναδρομικοί. αὐτόθι § 2400.

χρέους, ἢ ἑωσοῦ δοθῇ γραμμάτιον πληρωτέον ἀπὸ τὸ ἐκπλειστηρίασμα ἢ κατασταθῇ ἀμετάκλητος ὁ τῆς κατατάξεως πίναξ. (953 πολ.). Μὲ τὴν ἀγωγὴν δὲ ἐξομοιοῦται ἡ κοινοποίησις ἐπιταγῆς πρὸς πληρωμὴν, καὶ ἡ ἀναγγελία (1).

Ἡ διάταξις αὕτη ἰσχύει καὶ ἂν τὸ κτῆμα περιῆλθεν εἰς χεῖρας τρίτου.

Ἐξ ἐναντίας τόκοι προγενέστεροι τοῦ ἔτους πρὸ τῆς ἀγωγῆς, τόκοι ὑπερημερίας κεφαλαίου ἐγγεγραμμένου ἄνευ μνείας τόκων, ἔξοδα προκύπτοντα ἐκ τῆς περὶ τοῦ χρέους δίκης καὶ ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως δίδουν μόνον δικαίωμα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης (ἄρθρον 32 καὶ 11 § 8), ἐνόσῳ τὸ κτῆμα δὲν περιῆλθεν εἰς χεῖρας τρίτου (2).

Τὰ τῆς ἐκτελέσεως ἔξοδα προτιμῶνται, ὡς κατωτέρω.

§ 195. Ἂν καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεως ἦναι ἐπιδεκτικὸν διαιρέσεως, ἡ ὑποθήκη ὅμως εἶναι ἀδιαίρετος· tota in toto et tota in qualibet parte (3)· ἡ ἀρχὴ αὕτη περιέχεται ἐν τῷ ἄρθρῳ 38· ὁ τρίτος δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ νὰ συνεισφέρῃ κατ' ἀναλογίαν τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος πρὸς τ' ἄλλα, τὰ ὑποκείμενα διὰ τὴν αὐτὴν ἀπαίτησιν (4). Πρβ. Καλλ. β. § 536.

§ 196. Ἰδίως ἀναφύεται τὸ ζήτημα τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀδιαιρέτου εἰς τὴν κληρονομίαν, διότι, ἐν ᾧ τὰ δάνεια καὶ αἱ ὑποχρεώσεις διαιροῦνται αὐτοδικαίως μεταξὺ τῶν κληρονόμων κατὰ τὴν κληρονομικὴν αὐτῶν μοῖραν, ἡ ὑποχρέωσις τῆς ὑποθήκης εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἐπιβαρύνει τὸ πρᾶγμα ἀδιαιρέτως (5).

---

(1) Καβλ. β. § 430.

(2) Καλλ. β. § 535. Πρβ. δὲ ἀνωτέρω § 64, ἔνθα ἐν ἐκτάσει περὶ τόκων.

(3) Τεμ. 19 Π. (20. 1). τεμ. 65 (21, 2). γ. κ. 2114. Περὶ τῶν συνεπειῶν τοῦ ἀδιαιρέτου αὐτοῦ ὅρα Ζαχ. § 284.

(4) Goener σ. 375.

(5) Πρβ. Τροπλ. ὑποθ. 389. Καλλ. β. § 537, ὅστις προσθέτει ταῦτα·

«Ὅταν λοιπὸν ὁ δανειστὴς ἀποθνήσκῃ καὶ ὁ κάτοχος τοῦ πράγματος πληρόνῃ ἕνα ἐκ τῶν κληρονόμων διὰ τὸ μέρος του, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ κατὰ τῶν λοιπῶν, ὅτι κατ' ἀναλογίαν τοῦ μέρους τούτου ἀπηλλάγη τὸ πρᾶγμα·

»Ἀντιστρόφως ὅταν ἀποθνήσκῃ ὁ ὀφειλέτης, τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁ-

§ 197. Ἐκ τῶν ἄρθρων 18 καὶ 55 τοῦ νόμου προκύπτει ὅτι, πληρωθέντος μέρους τῆς ἀπαιτήσεως, ὥστε ἡ ἀξία τῆς νεμίμου ἢ δικαστικῆς ὑποθήκης ὑπερβαίνει ἀποχρώντως τὸ ὑπόλοιπον, περιορίζεται ἡ ἐγγραφή. Πρβ. § 148 ἐπ. καὶ 291. Καλλ. 6. § 538 (1).

§ 198. Ἡ ἔκτασις τῆς ὑποθήκης ἀναφορικῶς εἰς τὸ ὑποκείμενον κτῆμα ἀκολουθεῖ ἀναντιῤῥήτως τοὺς ἐν ἰσχύει κανόνας περὶ κυρίου πράγματος καὶ παρακολουθήματος, εἰς τοὺς ὁποίους προςτίθενται καὶ ἄλλαι τινὲς σχέσεις. Δύο ἀντίθετοι διευθύνσεις παρίστανται εἰς τὴν ἔρευναν. Ἡ πρώτη εἶναι, ποῖα πράγματα, προςτιθέμενα εἰς τὸ κύριον κτῆμα, θεωροῦνται συσσωματούμενα μετ' αὐτοῦ, ὥςτε ἀκολουθοῦν τὴν τύχην του ὡς πρὸς τὴν ὑποθήκην. Καὶ ἀντιστρόφως, ποῖα πράγματα, ἀφαιρούμενα φυσικῶς, ἀποσπῶνται καὶ νομικῶς, ὥστε ὁ ἐνυπόθηκος δανειστὴς δὲν ἔχει ἐπ' αὐτῶν δικαίωμα.

Ἡ διαχείρησις τῶν κτημάτων δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ συνεχὴς προςθήκη καὶ ἀφαίρεσις, καὶ ἕνεκα τούτου εἰς τὰς ἀντιθέτους ταύτας ἐπόψεις διαχωρίζεται ἡ ἔρευνα. Πρβ. Καλλ. 6. 539.

§ 199. Ἡ ὑποθήκη ἐκτείνεται καὶ εἰς τὰ εἰς τὸ κύριον πρᾶγμα προςτιθέμενα μέρη εἴτε διὰ φυσικῆς προςαυξήσεως (οἷον διὰ προςχώσεως, διὰ συσσωματώσεως νέων μερῶν κατὰ ὑλικὴν ἔκτασιν καὶ δι' ἀνακτήσεως πραγματικῶν δικαιωμάτων).

ποῖον ἔλαβεν εἷς ἐκ τῶν κληρονόμων του, ἐνέχεται δι' ὅλην τὴν ἀπαίτησιν, μολονότι αὐτὸς ὁ κληρονόμος προσωπικῶς ἐνέχεται διὰ τὸ μέρος του» (α).

(1) α) Τίς ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὸν περιορισμὸν τῆς ἐγγραφῆς; τίς δὲ τὴν διαγραφὴν αὐτῆς; Ζαχ. § 281 σημ. 3.

6) Ἡ νόμιμος ὑποθήκη τοῦ δημοσίου, τῶν δήμων καὶ τῶν ἠθικῶν προσώπων ὑπόκειται εἰς περιορισμόν; Διὰ τί οὐχί; αὐτόθι σημ. 4.

γ) Ἡ ἐκ συμφωνίας ὑποθήκη ὑπόκειται εἰς περιορισμόν; αὐτόθι σημ. 5.

δ) Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐγγραφῆς ὑποθήκης δὲν εἶναι ἀμετάκλητα. αὐτ. § 281.

ε) Ἡ περιορισθεῖσα ὁπωςδήποτε ὑποθήκη διατηρεῖ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐγγραφῆς τὰ πρὸ τοῦ περιορισμοῦ. αὐτ. σημ. 10.

(α) § 289. Troplong hyp. 389. Goenner Comment. I, p. 302.

Αἱ φυσικαὶ προςαυξήσεις ἐννοοῦνται συγχωνευθεῖσαι ἐντὸς τοῦ κυρίου κτήματος (1). (26. Ν.).

Ὡς πρὸς τὴν συσσωμάτωσιν νέων μερῶν κατὰ ὑλικὴν ἔκτασιν παρατηρητέον ὅτι, ἂν τις ἀποκτήσῃ γειτονικὸν κτῆμα χωρὶς νὰ τὸ ἑνώσῃ μὲ τὸ ὑπὸ ὑποθήκην, τὸ συσσωματωθὲν μένει ἀλλότριον· ὅταν δὲ ἑνωθῶσιν εἰς ἓν διὰ τῆς διαχειρίσεως, ἀφαιρουμένων τῶν ὁρίων; Ἀπαντᾷ τὸ ἄρθρον 28 (2). Πᾶς δὲ κανονισμὸς ὁρίων δι' ἀνταλλαγῆς δὲν ἔχει ἀποτέλεσμα ὡς πρὸς τοὺς ἐγγεγραμμένους δανειστάς, οἵτινες ἐκποιοῦν τὸ πρᾶγμα κατὰ τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ ὅρια. Πρβ. Καλλ. β. § 540.

§ 200. Αἱ δουλεῖαι παντὸς εἴδους συμμερίζονται τὰ βάρη τοῦ κτήματος, εἰς ὃ προςετέθησαν, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἐπ' αὐτῶν ἐγγεγραμμένη ὑποθήκη.

Καθὼς εἴδαμεν, κατὰ τὸ ἄρθρον 2 μόνη ἡ ἐπικαρπία εἶναι ἐπιδεκτικὴ ἐγγραφῆς, ὥςτε περὶ πάσης ἄλλης δουλείας προςαρτηθείσης ἀνεξαιρέτως ἕπεται, ὅτι συνακολουθεῖ τὴν τύχην τοῦ κυρίου κτήματος ὡς πρὸς τὰς ἐγγεγραμμένας ὑποθήκας. Ὡςαύτως καὶ ἡ ἐπικαρπία, ἂν δὲν παρεχωρήθη εἰς ὑποθήκην προηγουμένως. Ὑποθέτομεν λοιπὸν, ὅτι ἔχων τις τὴν γυμνὴν ἰδιοκτησίαν, παραχωρεῖ μόνον ἐπ' αὐτῆς ὑποθήκην. Κατόπιν περιέρχεται εἰς αὐτὸν ἡ ἐπικαρπία ἐλευθέρα πάσης ὑποχρεώσεως (3). Ὁ ἐγγεγραμμένος ἐπὶ τῆ;

---

(1) Τροπλ. ὑπ. § 551, 553. Ζαχ. § 284.

(2) Ἄλλως παρὰ τοῖς Γάλλοις. Τροπλ. § 552.

Ἡ διάταξις (28 ἄρθρον) ἐλήφθη ἐκ τοῦ Βαυαρικοῦ Νόμου, ἄρθρον 36, ὅςτις προςθέτει καὶ ἄλλας τινας, οἷον, ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης, ἔχων σκοπὸν νὰ κανονίσῃ τὰ ὅριά του, ἢ νὰ διαιρέσῃ ἰδιοκτησίαν κοινὴν, δύναται δικαστικῶς νὰ ἐκβιάσῃ τὴν συναίνεσιν τῶν δανειστῶν του, πρὸς παραδοχὴν ἀνταλλαγῆς, ὅταν δὲν βλάπτωνται ὡς ἐκ τούτου (ἄρθρον 37 τοῦ Βαυαρικοῦ Νόμου). Ὁ Νόμος μας δὲν περιέχει τι περὶ τούτου, ὥςτε πᾶς κανονισμὸς ὁρίων δι' ἀνταλλαγῆς δὲν ἔχει ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τοὺς ἐγγεγραμμένους δανειστὰς, οἵτινες ἐκποιοῦν τὸ πρᾶγμα κατὰ τ' ἀναφερόμενα ἐντὸς τοῦ βιβλίου ὅρια.

(3) L' usufruit n'est susceptible d'hyp.. qu'autant qu' il cst démmenbré de la proprieté (usufructis formalis)· le droit de jouissance inhérant à la proprieté, et qui n' en est pas dèmembré (usufructûs casualis) ne saurait être l'objet d' une byp.

Ὅρα Ζαχ. π. γ. κ. § 258 σημ. 2, ἔνθα σημειοῦται καὶ ἀντίθετός τις γνώμη.

γυμνῆς ἰδιοκτησίας δύναται τώρα νὰ ἐκποιήσῃ τὴν πλήρη ἰδιοκτησίαν μετὰ τῆς ἐπικαρπίας (1).

Ἄλλως ὅμως ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἐὰν ἡ ὑποθήκη ἐδόθη ἐπὶ μόνης τῆς ἐπικαρπίας, καὶ κατόπιν ὁ ὀφειλέτης ἀποκτᾷ καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν, ἐν ᾧ τὰ δικαιώματά του περιωρίζοντο εἰς μόνην τὴν ἐπικαρπίαν· ἡ ἰδιοκτησία δὲν θεωρεῖται ὡς προςάρτημα, διότι εἶναι τὸ κύριον· ὥςτε ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 28 δὲν ἐφαρμόζεται. Τοῦτο συμφωνεῖ καὶ μὲ τὴν γενομένην ἀνωτέρω παρατήρησιν ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης δύναται νὰ παραχωρήσῃ ὑποθήκην ἐπὶ μόνης τῆς ἐπικαρπίας (2).

§ 201. Τὰ παρακολουθήματα ἀκολουθοῦν πάντοτε τὴν τύχην τοῦ κυρίου πράγματος. (ἄρθρον 26) (3).

Κατὰ τὸν περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμον μας τὰ παρακολουθήματα διαιροῦνται εἰς δύο εἴδη, καθόσον ἡ προκύπτουν ἐκ τοῦ πράγματος αὐτοῦ, μέλλοντα ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητός των ν' ἀποσπασθοῦν καὶ λέγονται *προςαυξήματα*, ἢ ἐξ ἐναντίας ἔξωθεν προςετέθησαν, διὰ νὰ μένουν διαρκῶς συγκολλημένα, ἢ προςηρτημένα, ἢ ἄλλως πῶς προςδιωρισμένα νὰ χρησιμεύουν εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ πράγματος καὶ λέγονται *προςαρτήματα*. Μεταξὺ προςαυξημάτων καὶ προςαρτημάτων ἡ διαφορὰ εἶναι, ὅτι ἐκεῖνα, ἅμα χωρισθοῦν, θεωροῦνται ξένα εἰς τὸ πρᾶγμα καὶ λαμβάνουν αὐτοτελῆ ὕπαρξιν, οἷον οἱ καρποὶ κτλ. ταῦτα ἐξ ἐναντίας, καίτοι ἀποσπασθέντα, ἐνόσῳ δὲν μετῆλθον εἰς ἄλλου χεῖρας, διατηροῦν τὴν παρακολουθηματικὴν σχέσιν. Πρβ. Καλλ. β. § 541.

§ 202. Τοιοῦτον παρακολούθημα, καὶ μάλιστα προςάρτημα (4)

(1) Καλλ. β. § 290. Troplong hyp. 551.
(2) Τροπλ. ὑπ. § 553 δίς. Καλλ. § 540, β.
(3) Τροπλ. ὑπ. § 551.
Ἐὰν τὰ παρακολουθήματα ἀντικατεστάθησαν μετὰ ταῦτα ἀπὸ ἄλλα διὰ παλαιότητα, ἡ ὑποθήκη ἐπιβάλλεται ἐπὶ τῶν νέων τούτων πραγμάτων; Ναί· διότι ἡ γινομένη προςαύξησις εἰς τὸ ὑποθηκευμένον κτῆμα εἴτε φυσικῶς εἴτε διὰ χειρὸς ἀνθρώπου, γίνεται προςαύξησις εἰς τὴν ὑποθήκην· ἴδε arrêt τῆς 17 Μαΐου 1825. Sirey τ. 30 11, 221.
(4) Μὲ τὴν λύσιν ταύτην συνᾴδει ὁ περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμος (ἄρθρον 8 § 1 καὶ ἄρθρον 9 αὐτοῦ).

εἶναι ἡ ἀνέγερσις οἰκοδομῆς. Κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἰσχύει ὁ κανὼν, ὅτι τὰ ἐπικείμενα τοῖς ὑποκειμένοις. Ὡς ἐκ τούτου ῥητῶς ἀναγνωρίζουν οἱ νομοδιδάσκαλοι, ὅτι ἡ ἀποκτηθεῖσα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὑποθήκη ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τῆς ἀνεγερθείσης οἰκοδομῆς, ἀδιαφόρως ὡς πρὸς τὸ πρόςωπον τοῦ ἀνεγείροντος (Καλ. β. § 290).

Ὁ Dalloz ἔθεσεν εἰς ἀμφιβολίαν τὸ πρᾶγμα, ἰσχυριζόμενος, ὅτι ἡ ἐνεργηθεῖσα οἰκοδομὴ μεταβάλλει οὐσιωδῶς τὰ ἀξίαν τοῦ πράγματος καὶ ἑπομένως ἀποῤῥοφᾷ τὸ ἔδαφος (1), δικαστήριά τινὰ δὲ ἠκολούθησαν τὴν γνώμην του, παρακινηθέντα ἀπὸ τὴν παρατήρησιν, ὅτι εἶναι ἄδικον ὁ καλῆς πίστεως κάτοχος νὰ στερηθῇ τῆς οἰκοδομῆς, τὴν ὁποίαν ἀνήγειρεν, ὑπὲρ τοῦ ἐνυποθήκου δανειστοῦ. Ἀλλὰ βεβαίως ὁ ἐνυπόθηκος δανειστὴς δὲν εἶναι εἰς τοιαύτην περίστασιν ἐν κακῇ πίστει, καὶ ὅταν ὁ νομοθέτης προτίθεται νὰ δειχθῇ ἐπιεικὴς, προτιμότερος εἶναι ὁ ἐνυπόθηκος δανειστὴς, ὅςτις στηρίζεται εἰς κεκτημένον δικαίωμα. Οὐδεμία νομοθεσία ἐν τούτοις ἐδέχθη, ὅτι ἡ οἰκοδομὴ ἀποῤῥοφᾷ τὸ ἔδαφος, διότι αὐτὸ εἶναι ἀμετάβλητον καὶ ἀμετακίνητον, τὰ ἐπιτιθέμενα ὅμως καὶ εἰς ἐξοχωτάτην οἰκοδομὴν συνηρμοσμένα εἰς τὴν στερεότητά του χρεωστοῦν τὴν θεμελίωσίν των, ὥςτε ὁ χαρακτὴρ του ὑπερέχει. Ὁ γαλλικὸς κώδηξ, ἄρθρ. 552, καθιέρωσεν ἐν γένει αὐτὰς τὰς ἰδίας ἀρχάς (2). Κατὰ τὸν νόμον μας, ἄρθρον 26, ὅςτις ἐνταῦθα μεταχειρίζεται τὴν αὐτὴν ἔκφρασιν μὲ τὸ Βαυαρικὸν ἄρθρον 33, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία.

Ἡ ὑποθήκη, λέγει, ἐκτείνεται καὶ εἰς τὴν προςαύξησιν τοῦ κτήματος, δὲν διακρίνει ὅμως ἂν ἦναι φυσικὴ ἢ διὰ τῆς τέχνης (3).

Ἐννοεῖται ὅτι αἱ διατάξεις αὗται δὲν ἐπιφέρουν τροποποίησιν ὡς πρὸς τ' ἀποτελέσματα τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς κατὰ τοῦ καλῆς πίστεως νομέως, ὅςτις ἔχει δικαίωμα ν' ἀποζημιωθῇ διὰ τὰς βελτιώσεις του (4).

---

(1) Hyp. n° 15.

(2) Ὁ Troplong hyp. 551 ἀποδεικνύει, ὅτι καὶ ὁ ὅρος *βελτίωσις* (amélioration) τοῦ προκειμένου ἄρθρου 2133 πάντοτε εἶχε τὴν ἔννοιαν καὶ τῆς ἐποικοδομήσεως.

(3) Goenner Comment I. p. 351.

(4) Πρβ. Καλλ. β. § 541.

L. 29 § 2, de ping. act. (20, 1). Βασ. XXV. 2, 29. Ὁ γαλ. Κώδηξ, ἄρθρ. 2175, τὸ ἀναγνωρίζει ἐπίσης. Μόνον κατὰ τὸν Πρωσ-

§ 203. Εἰς τὴν ἡμετέραν νομολογίαν εὑρίσκονται τὰ ἑξῆς ὡς πρὸς τὰς οἰκοδομάς.

α) Ἡ ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου ἐγγραφεῖσα ὑποθήκη περιλαμβάνει καὶ τὴν οἰκοδομήν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 173 τοῦ 59, ἀναιροῦσα τὴν 17179 ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδή, συμφώνως μὲ τοὺς νόμους 21 Πανδ. (13, 7) 29 § 2 αὐτόθι (20, 1) καὶ τὸ ἄρθρον 26 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἡ ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου ἐγγραφεῖσα ὑποθήκη περιλαμβάνει καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχουσαν οἰκοδομήν, καὶ ἂν ῥητῶς περὶ αὐτῆς δὲν γίνεται μνεία εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης, διότι, κατὰ τὰ 7, 8 καὶ 9 ἄρθρα τοῦ περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμου, ἡ οἰκοδομὴ εἶναι παρακολούθημα· καὶ τὸ 80 ἄρθρον τοῦ περὶ ὑποθ. νόμ. ἀπαιτεῖ οὐχὶ τῶν παρακολουθημάτων, ἀλλὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ κυρίου ἀντικειμένου τῆς ὑποθήκης, ὅπερ εἶναι τὸ οἰκόπεδον (Ν. 27 Ἁρμεν. βιβλ. Β. Τιτλ. Α. Νόμ. 7 § 10 Π. 41, 1 § 29, 30 εἰσηγ. 2, 1). Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ δικαστήριον τῶν ἐνταῦθα ἐφετῶν, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς εἰρημένης ἀποφάσεώς του, παρεδέχθη ὅτι ὁ Βοῦρος δὲν ἔχει ὑποθήκην ἐπὶ τῆς περὶ ἧς πρόκειται οἰκίας, στηριχθὲν οὐχὶ εἰς τὸν λόγον ὅτι περιορίσας αὐτὴν εἰς τὸ οἰκόπεδον, τὴν ἀποθήκην καὶ λοιπὰ αὐτῆς παραρτήματα, ἀφῆκε τὴν οἰκίαν ἐλευθέραν, ἀλλ' εἰς τὴν σκέψιν ὅτι εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης τούτων δὲν μνημονεύεται ἡ οἰκία· οὕτω δὲ ἀπήτησε διὰ τὸ τῆς ὑποθήκης δικαίωμα τοῦ Βούρου προσὸν μὴ ἀναγκαῖον, καὶ παρεβίασε τοὺς προσημειωθέντας περὶ ἐγγραφῆς καὶ ἐκτάσεως τῆς ὑποθήκης νόμους, διὰ τῆς ψευδοῦς ἑρμηνείας καὶ ἐσφαλμένης ἐφαρμογῆς αὐτῶν, ἐν οἷς περιλαμβάνεται καὶ ὁ κανών, ὃν ὁ ἀναιρεσείων ἐπικαλεῖται, ἡ δὲ ἐσφαλμένη ἐφαρμογὴ καὶ ψευδὴς ἑρμηνεία νόμου πολιτικοῦ δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἐδάφιον 7 τοῦ 807 ἄρθρου τῆς πολ. δικ.

»Ἐπειδή, κατὰ τὰ 807 καὶ 811 ἄρθρα τῆς πολιτικῆς δικονομίας, λόγος ἀναιρέσεως δὲν εἶναι δεκτός, ἐὰν προηγουμένως περὶ αὐτοῦ δὲν ἀποφασίσῃ τὸ ἀνεκκλήτως δικάζον δικαστήριον· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὅπως ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως καὶ ἐκ

σικὸν νόμον Landrecht I. tit. 20, § 472 καὶ 473, ὁ τρίτος κάτοχος ἀποζημιοῖ τοὺς δανειστὰς διὰ τὸ ἔδαφος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐκτιμήσεώς του· συμβιβάζει ἑπομένως ἀμφοτέρων τὸ συμφέρον δι' ἐξαιρετικῆς διατάξεως.

τῶν ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου ὑποβληθεισῶν προτάσεων τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐξάγεται, οὗτος ἐζήτησε 1) νὰ θεωρηθῇ ἐντελῶς ἄκυρος ἡ ὑποθήκη τοῦ Βούρου ὡς μὴ φέρουσα ἀκριβῆ περιγραφὴν τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος, καὶ, ἐπιβοηθητικῶς 2) νὰ προτιμηθῇ εἰς τὸ ἐκπλειστηρίασμα τῆς οἰκίας, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι εἰς αὐτὴν δὲν ἐκτείνεται ἡ ὑποθήκη τοῦ Βούρου, τὸ δ' ἐφετεῖον παραδεχθὲν τὴν ἐπιβοηθητικὴν πρότασίν του διέταξε τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς οἰκίας, ἀλλὰ δὲν σκέπτεται, οὔτε ἀποφασίζει τι ἐπὶ τῆς κυρίας προτάσεώς του, διότι οὐδεμίαν σκέψιν ἢ διάταξιν περιέχει ἡ ἀπόφασίς του. Εἰς δὲ τὴν σκέψιν ὅτι ὁ Βοῦρος ἐνέγραψεν ὑποθήκην οὐχὶ ἐπὶ τῆς οἰκίας, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου, τῆς ἀποθήκης καὶ λοιπῶν παραρτημάτων αὐτῆς, δὲν περιέχεται ἡ ἰδέα ὅτι τὸ δικαστήριον ἐμπεριληπτικῶς ἀπέκρουσε τὴν κυρίαν πρότασιν τοῦ ἀναιρεσείοντος, διότι αὐτὴ δὲν ἀποκλείεται διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς ἐγγραφῆς, οὐδ' ἐκ τῆς παραδοχῆς τῆς ἐπιβοηθητικῆς προτάσεως εἶναι δυνατὸν νὰ συναχθῇ τὸ συμπέρασμα ὅτι ἀπέρριψε τὴν κυρίαν πρότασιν, καθόσον παραδεχθὲν τὴν πρώτην δὲν ἀπορρίπτει τὴν ἔφεσιν ὡς πρὸς τὴν δευτέραν, ἀλλὰ παραπέμπει ὅλας τὰς αἰτήσεις τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου· ἀφοῦ δὲ τὸ ἐφετεῖον οὔτε ἐσκέφθη, οὔτε ἀπεφάσισεν ἐπὶ τῆς κυρίας προτάσεως, δὲν ἔκαμε κακὴν ἑρμηνείαν τῶν 8, 16 καὶ 80 ἄρθρων τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου· καὶ ὁ λόγος οὗτος, ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ προκειμένη αἴτησις, δὲν εἶναι ἀληθής».

β) Ἡ ἐπὶ ἀλλοτρίου ἐδάφους γενομένη οἰκοδομὴ εἶναι παρακολούθημα αὐτοῦ, καὶ καθ' ἑαυτὴν δὲν ἀποτελεῖ ἀκίνητον κτῆμα· καὶ ἂν αὕτη ἐγένετο δαπάνῃ τρίτου, οὗτος ἔχει μόνον δικαίωμα ἀποζημιώσεως ἀπὸ τὸν κύριον τοῦ ἐδάφους, καὶ δὲν δύναται οὔτε νὰ ἐκποιήσῃ, οὔτε νὰ ὑποθηκεύσῃ αὐτήν. Ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 11 τοῦ 52. Κατ. § 228.

γ) Ἐγγράψαντός τινος ὑποθήκην ἐπὶ οἰκοπέδου, καὶ μὴ μνημονευομένων ἐν αὐτῇ τῆς ἐπ' αὐτοῦ οἰκίας καὶ τῶν παρακολουθημάτων, ἡ ἐγγραφὴ καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐκτείνεται. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 243 τοῦ 59, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὰ 8, 9, 13 καὶ 26 ἄρθρα τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, συνδυασμένα μὲ τὸν νόμον 21 Πανδεκτῶν (13, 7) καὶ τὸ κεφ. 21 Βασ. (25, 1) ἡ ἐπὶ ὡρισμένου οἰκοπέδου ἐγγραφεῖσα ὑποθήκη περιλαμβάνει ἀναγκαίως καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχουσαν οἰκοδομήν, ἥτις καὶ ἂν δὲν ἀναφέρεται ῥητῶς εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης τοῦ οἰκοπέδου, αὔξει ὅμως κατὰ τὰ 7, 8 καὶ 9 ἄρθρα τοῦ ἀπὸ 21 Ἰουνίου 1837 περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμου πα-

ρακολούθημα, μετέχει τῆς τύχης τοῦ οἰκοπέδου, ὅπερ εἶναι τὸ κύριον κτῆμα, συμφώνως μὲ τοὺς νόμους τοὺς μνημονευομένους εἰς τὴν προηγηθεῖσαν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου τούτου. Καὶ οἱ ἀφορῶντες τὴν ἐπελθοῦσαν προςαύξησιν ἢ μεταβολὴν τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος νόμοι 29 § 2, 16 ἐν ἀρχῇ Π. (20, 1) καὶ 18 § 1 Π. (13, 7) δὲν ἀντίκεινται. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἐκ τοῦ ὑπὸ χρονολογίαν 15 Ἰανουαρίου 1859 πιστοποιητικοῦ τοῦ ὑποθηκοφύλακος Πειραιῶς ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ ἀναιρεσείων Βοῦρος ἀπὸ τῆς 22 Ὀκτωβρίου 1848 ἐνέγραψεν ὑποθήκην ὑπ' ἀριθ. 2 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 56 οἰκοπέδου, κειμένου ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 79 τετραγώνῳ τῆς πόλεως Πειραιῶς καὶ ἐπὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ὑπαρχούσης ἀποθήκης μετὰ τῆς περιοχῆς καὶ λοιπῶν παραρτημάτων της, κατὰ τὰ εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῆς προηγουμένης ὑποθήκης τῆς συζύγου Μιχαλιάδου ἀναφερόμενα ὅρια, πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἐκ δραχμῶν 3000 κεφαλαίου καὶ τῶν τόκων αὐτῶν πρὸς 12 0/0 κατ' ἔτος, ὡςαύτως δὲ ἀποδεικνύεται ὅτι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ οἰκοπέδου καὶ τῆς ἀποθήκης ἐνέγραψεν ὑπ' ἀριθ. 4 ὑποθήκην καὶ ὁ Κ. Πλατὺς ἀπὸ τῆς 30 Ἰουλίου 1852 πρὸς ἐξασφάλισιν δραχμῶν 12856 καὶ τῶν τόκων αὐτῶν κατὰ τοῦ αὐτοῦ ὀφειλέτου Παντολέοντος Τζούρου, ἀμφότεροι δὲ οἱ διάδικοι συμφωνοῦν, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν προτάσεών των, ὅτι ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου αὐτοῦ ὑπῆρχεν ἡ περὶ ἧς ἡ δίκη οἰκία καθ' ὃν χρόνον ἐγένετο ἡ ὑποθήκη τοῦ Βούρου, οὔτε ἀμφισβήτησις ὡρισμένη ὑπάρχει περὶ τῆς ταὐτότητος τῶν κτημάτων αὐτῶν καὶ τῶν ὁρίων των, ἀναφερομένων εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης των, καὶ ἑπομένως, κατὰ τοὺς ἐκτεθέντας νόμους, ἀμφοτέρων ἡ ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου ἐγγραφεῖσα ὑποθήκη περιλαμβάνει καὶ τὴν ἐν αὐτῷ κειμένην οἰκίαν· ἀλλ' ἡ προτίμησις προςδιορίζεται ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς ἐγγραφῆς, δυνάμει τοῦ 20 ἄρθρου τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, καὶ ἄνευ ἐπιρροῆς εἶναι ἡ διὰ τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως διαταχθεῖσα ἀπόδειξις, ὅτι ἡ οἰκία ἦτον κτισμένη καθ' ὃν χρόνον ἐνεγράφη ἡ ὑποθήκη τοῦ Βούρου, ἢ ἂν αὐτῆς ἡ ἀξία ἦναι μεγαλητέρα ἐκείνης τῆς ὑποθήκης, ὡς καὶ ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ οἰκία δὲν εἶναι τῆς ἀποθήκης παράρτημα.

»Ἐπειδή, ἀφοῦ δυνάμει τοῦ νόμου ἡ ἐπὶ οἰκοπέδου ὑποθήκη ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τῆς οἰκίας, ἐκ τοῦ ὅτι ῥητῶς δὲν ἀναφέρεται ἐν τῇ ἐγγραφῇ ἡ οἰκία αὕτη δὲν ἐξάγεται ὅτι ὁ Βοῦρος ἠθέλησε νὰ τὴν ἐξαιρέσῃ τῆς ὑποθήκης· ἐκτὸς δὲ τούτου, ἐκ τῆς ὑπὸ χρονολογίαν 21 Ὀκτωβρίου 1848 περιλήψεώς του δηλοῦται ὅτι ἐζήτησε ῥητῶς νὰ περιληφθῇ καὶ ἡ οἰκία εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης τοῦ οἰκοπέδου».

§ 204. Τὸ ἀντίθετον τούτων εἶναι ἡ ἔκτασις τῆς ὑποθήκης ὡς πρὸς τ' ἀποσπώμενα.

Ἡ καθημερινὴ διαχείρισις συνίσταται εἰς ἀφαιρέσεις. Ἂν ὁ ἰδιοκτήτης γεωργικοῦ κτήματος παραδείγματος χάριν δὲν δύναται ν' ἀποσπάσῃ καὶ νὰ ἐκποιήσῃ τοὺς καρποὺς ἀπολύτως, ἡ ὑποθήκη καταστρέφει τὴν γεωργίαν. Ὡσαύτως ἂν ὁ ἰδιοκτήτης δάσους μετὰ τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης δὲν δύναται πλέον νὰ ὑλοτομήσῃ, τὸ δάσος ἀποβαίνει ἄχρηστον. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ οἰκοδομῶν συμβαίνει τὸ αὐτό. Ὁ χρόνος ἐπιφέρει φθορὰν καὶ πολλὰ μέρη τῆς οἰκοδομῆς ἀνακαινιζόμενα ἀντικαθίστανται. Τ' ἀφαιρεθέντα ἄχρηστα τρίμματα διατί νὰ μὴ ἐκποιῶνται, ὥςτε ὁ ἰδιοκτήτης ν' ἀνακουφισθῇ εἰς τὰς δαπάνας του πρὸς βελτίωσιν τοῦ πράγματος; ὅταν ὁ ἰδιοκτήτης ἐργοστασίου ἀντὶ τῆς φθαρείσης μηχανῆς προσαρμόζῃ νέαν, εἶναι δίκαιον νὰ πωλήσῃ τὴν φθαρεῖσαν. Ἄλλεως βλάπτεται καὶ αὐτὸς ὁ δανειστής, διότι ὁ ἰδιοκτήτης δὲν θέλει ἐπισκευάσει τὸ φθαρμένον κτῆμά του, ὅταν πρόκηται νὰ οὐδετερώσῃ νέαν ἀξίαν ἐπ' αὐτοῦ, ἐνῷ ἠδύνατο νὰ λάβῃ τὰ δύο τρίτα, ἢ τὸ ἥμισυ αὐτῆς ἐκ τοῦ φθαρέντος ὑλικοῦ.

Κατὰ μίμησιν τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου, ἄρθρον 35 (1), ὁ περὶ ὑπ. νόμος μας, ἄρθρον 27, ἀπηλευθέρωσε τὴν διαχείρισιν διὰ γενικῆς διατάξεως, φερούσης, ὅτι, *ἂν τὰ κινητὰ παρακολουθήματα ἐκποιηθῶσιν εἰς τρίτον, ὁ ὑποθηκικὸς πιστωτὴς δὲν ἔχει δικαίωμα ἀπαιτήσεως κατ' αὐτοῦ.*

Ἐκτὸς τῶν προηγηθεισῶν παρατηρήσεων, ἡ διάταξις ὑποστηρίζεται καὶ ἀπὸ τὸν θόρυβον, τὸν ὁποῖον ἐπιφέρει ἡ διεκδίκησις εἰς τοιαύτας περιστάσεις. Ὁ τρίτος, ὅςτις ἀποκτᾷ τὰ κινητὰ παρακολουθήματα, καίτοι δυνάμενος νὰ γνωρίζῃ τὴν ὑπάρχουσαν ὑποθήκην ὡς ἐκ τῆς δημοσιότητος, δὲν δύναται ὅμως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νὰ γνωρίζῃ καὶ τὴν παρακολουθηματικὴν σχέσιν. Ὅταν ἐκποιῶνται καρποὶ π. χ. ἐκ τῆς ἀποθήκης πολυκτήμονος ἀνθρώπου, ποῖος θέλει γνωρίζει, τί ἐξήχθη ἐκ τῆς δεῖνα ἐνυποθήκου ἰδιοκτησίας, καὶ τί ἐκ τῆς ἐλευθέρας;

Κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον, τοῦτο ἐννοεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ, ὡς ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὅτι ἐπὶ τῶν κινητων ἡ κατοχὴ εἶναι τίτλος (possession vaut titre) καὶ δὲν ὑπάρχει διεκδίκησις. Ἅμα λοιπὸν κατέστη

(1) Goenner Comment. p. I. 359.

τι κινητὸν καὶ ἐξεποιήθη, ὑποπίπτει εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τούτου τοῦ κανόνος (1).

Παρατηρητέον ὅμως, ὅτι οἱ καρποί, ἐνόσῳ ἤρτηνται, ἀποτελοῦν μέρος τοῦ κτήματος, ὥςτε, διότι ἀποχωρισθέντες μέλλουν νὰ μετέλθουν εἰς ἄλλον παρὰ τὸν ἰδιοκτήτην, οἷον εἰς μισθωτήν, δὲν ἕπεται, ὅτι ὁ δανειστὴς αὐτοῦ δύναται νὰ ἐνεργήσῃ τὴν κατάσχεσίν των ὡς ἀσυγκομίστων, διότι ἡ περὶ τούτων διαδικασία τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸ ζήτημα τῆς κυριότητος. Ἐξ ἐναντίας ὁ ἐνυπόθηκος δανειστὴς τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ κτήματος δύναται νὰ κατάσχῃ τοὺς ἠρτημένους καρπούς, ὥςτε νὰ προλάβῃ τὴν διὰ τῆς ἀποχωρίσεως στέρησιν τῶν πραγματικῶν δικαιωμάτων (2) Πρβ. Καλλ. β. § 542.

§ 205. Τὸ ἀκίνητον προςάρτημα δὲν δύναται ν' ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὸ ὑποκείμενον κτῆμα. (ἄρθρον 26 νόμ.). Τὰ κατ' ἔκτασιν διαιρετὰ μέρη τοῦ κτήματος, εἰς οἱουδήποτε χεῖρας καὶ ἂν μετέλθουν, ὑπόκεινται διὰ τὴν ἐγγεγραμμένην ἀπαίτησιν.

Συνδυάζοντες τὸν περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμον μας, καθ' ὃν αἱ δουλεῖαι παντὸς εἴδους συνεξομοιοῦνται μὲ τὰ ἀκίνητα, συμπεραίνομεν ὡςαύτως, ὅτι οὔτε αὗται, ἀποσπώμεναι, δὲν ἀφαιροῦνται ἀπὸ τὴν ὑποθήκην (3).

Τὸ ἄρθρον 27 συγχωρεῖ μόνον τὴν ἐκποίησιν κινητῶν παρακολουθημάτων. Ἂν ἑπομένως μετὰ τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθήκης ἐπιτρέψῃ ὁ ἰδιοκτήτης δουλείας ἐπιβλαβεῖς, οἷον παραχωρήσῃ ἐπικαρπίαν κλ., ὅλα ταῦτα εἶναι ὡς πρὸς τοὺς ἐνυποθήκους δανειστὰς ἀνίσχυρα. Ὡς πρὸς τὴν ἐπικαρπίαν μάλιστα, ἥτις διαρκεῖ ἐνόσῳ ζῇ ὁ καρπωτής, ἐννοεῖ ἕκαστος, ὅτι ἐπιφέρει ἐλάττωσιν τῆς ἀξίας

(1) Οὕτως ἀπεφάσισε τὸ Ἀκυρωτικὸν 9 Αὐγούστου 1825. Troplong hyp. 777, καὶ 404.

(2) Ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου ὑπ' ἀριθμὸν 225 τοῦ ἔτους 1848. (Πρβ. Ζαχ. § 284). Πρβ. Εὐρ. 8 σ. 229 ἑπ. Οἰκ. § 268 ἐκδ. 2.

(3) Ὁ Βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρον 40, 45, προςθέτει καὶ τοῦτο, ὅτι ἂν ἀποσπασθοῦν μέρη, ἢ δουλεῖαι, χωρὶς νὰ γίνῃ μνεία εἰς τὰ δημόσια βιβλία, ἐκτείνεται πάντοτε καὶ ἐπ' αὐτῶν ἡ ὑποθήκη τῶν μεταγενεστέρων δανειστῶν. Goenner Comment I. σ. 377. Τοῦτο συνᾴδει μὲ τὴν ἀρχήν, καθ' ἣν ἡ δημοσιότης περιλαμβάνει καὶ τὰ πραγματικὰ δικαιώματα.

τοῦ πράγματος πέραν τοῦ ἡμίσεως. Ἀλλὰ καὶ ἄλλαι πραγματικαὶ δουλεῖαι δύνανται νὰ ἦναι ἐπιβλαβεῖς καὶ στερητικαὶ τῆς ἀξίας, οἷον τοῦ ὕδατος, τῆς βοσκῆς κτλ. Ἡ διάταξις τοῦ νόμου εἶναι γενική, ὥςτε ἀποκλείονται συλλήβδην (1). Πρβλ. Καλλ. τ. 6. § 543.

§ 206. Δὲν δυνάμεθα ἐν τούτοις ν' ἀρνηθῶμεν, ὅτι ὅσα ἀκίνητα μέρη, ἢ δικαιώματα πραγματικὰ θεωρούμενα ὡς ἀκίνητα, προςετέθησαν εἰς τὸ ὑποκείμενον κτῆμα μετὰ τὴν ἐγγραφήν, δύνανται πάλιν ν' ἀφαιρεθοῦν ἀκωλύτως, χωρὶς νὰ φοβῶνται διεκδίκησιν οἱ ἀποκτήσαντες αὐτὰ τρίτοι. Οἱ ἐνυπόθηκοι δανεισταὶ δὲν ἐστερήθησαν δικαιώματος, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχον ἀρχικῶς, οὔτε δύνανται νὰ ἐπικαλεσθοῦν τίτλον τινα κατὰ τῶν τρίτων. Οἱ τρίτοι ὑποχρεοῦνται μόνον νὰ ὑποχωρήσουν εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς δημοσίας ἐγγραφῆς, ἐξ ἧς δὲν προκύπτει ἡ ἐπελθοῦσα προςθήκη, μὴ ἐγγραφεῖσα. Ἐν γένει ὅσα εἴπομεν περὶ τῶν προςτιθεμένων, ἑρμηνεύοντες τὰ ἄρθρα 26 καὶ 28 τοῦ νόμου μας, ἔχουν συνεπείας μόνον κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς κατασχέσεως καὶ ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως (2).

Ἐὰν ἐπομένως ὁ ἐπιτρέψας ὑποθήκην ἐπὶ τῆς γυμνῆς κυριότητος ἀπέκτησε κατόπιν τὴν ἐπικαρπίαν καὶ πάλιν τὴν ἐξεποίησε, δὲν προςέβαλε ποσῶς τὰ δικαιώματα τοῦ ἐνυποθήκου δανειστοῦ, μὴ ἐκτεινόμενα ἀρχικῶς ἐπὶ τῆς ἐπικαρπίας. Τί θέλει προτείνει ὁ ἐνυπόθηκος δανειστὴς κατὰ τοῦ τρίτου; — Ὅτι δυνάμει τοῦ ἄρθρου 28 ἐξετάθη τὸ δικαίωμα καὶ ἐπὶ τῆς ἐπικαρπίας· ἀλλ' ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου τούτου ἀρνητικῶς μόνον ἐκφράζεται, ὅτι δὲν ἐκτείνεται ἡ ἐπὶ τοῦ κυρίου κτήματος ὑποθήκη καὶ ἐπὶ τῆς μετὰ ταῦτα προςελθούσης ἐπικαρπίας, ἐφ' ἧς ἰδιαιτέρως ὑπῆρχεν ἐγγεγραμμένη ἄλλη ὑποθήκη. Τὸ ἀποσιωπώμενον ἐναντίον εἶναι, ὅτι ἐκτείνεται, μὴ ὑπαρχούσης ἐπὶ τῆς ἐπικαρπίας ἐγγραφῆς, ἐπ' αὐτῆς, ἀλλὰ τότε ὑποτίθεται, ὅτι διέμεινεν ἡ ἐπικαρπία παρὰ τῷ ἰδιοκτήτῃ τοῦ κυρίου τοῦ πράγματος, διότι περὶ τοῦ ἂν δεσμεύεται ἡ ἐλευθερία του πάλιν νὰ ἐκποιήσῃ, δὲν γίνεται λόγος, ἐνῷ δὲν παραβαίνει τὰς πρὸς τὸν δανειστὴν συμφωνίας του. Μόνον λοιπὸν κατὰ

(1) Ὁ Troplong hyp. 777 εἶναι ἄλλης γνώμης, ἀλλ' ὁ γαλλικὸς κώδηξ στερεῖται τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 27 τοῦ νόμου μας. Ἐξαιρεῖ ἐν τούτοις καὶ ὁ Troplong τὴν ἐπικαρπίαν, τὴν ἐμφύτευσιν καὶ τὴν ἐπιφάνειαν, 776.

(2) Goennor Comment I. p. 359.

τὴν στιγμὴν τῆς ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως, ἐὰν ἐξακολουθῇ νὰ συνυπάρχῃ ἡ ἐπικαρπία, ἐκτείνεται καὶ ἐπ' αὐτῆς τὸ ἐπὶ μόνης τῆς κυριότητος δικαίωμα ὑποθήκης. Πρ6. Καλλ. 6. § 543.

§ 207. Περὶ τῶν μέσων, ἃ ὁ νόμος χορηγεῖ τοῖς δανεισταῖς, ὅταν ἐκ δόλου ἢ ἀμελείας τοῦ ἰδιοκτήτου ἐλαττοῦται ἡ ἀξία τοῦ κτήματος, προβλέπουσι τ' ἄρθρα 7 καὶ 43 τοῦ νόμου. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ὁ τρίτος κύριος δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν τελευταίαν ὑποχρέωσιν παραχωρήσεως νέας ὑποθήκης, ἀλλὰ μόνον εἰς ἀποζημιώσεις. ἄρθρ. 43.

Τὰ πρὸς ἐμπόδισιν μέσα εἶναι ἐν γένει ὅλα τὰ προφυλακτικὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἐπιτρέπει ἡ πολιτικὴ δικονομία, ἄρθρον 1029. Μόνον τοῦ ἐδαφίου 7 αἱ ἐγγραφαὶ προνομίων καὶ ὑποθηκῶν δὲν ἐφαρμόζονται ἐνταῦθα, διότι ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος προβλέπει ἰδιαιτέρως. Ἐν γένει τὸ ἐδάφιον τοῦτο πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ, ὅτι ἐννοεῖ προςημειώσεις, ὅταν ὑπάρχουν τῆς προςημειώσεως τ' ἀπαιτούμενα, καθότι ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος, ὅστις εἶναι μεταγενέστερος, οὕτως ἐκανόνισε. Τὸ αὐτὸ ἐδάφιον ἐπιτρέπει καὶ *ἄλλας κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον κρινομένας πράξεις*. Ἐπιτρέπει ἑπομένως καὶ τὴν παράδοσιν τῆς κατοχῆς εἰς τὸν δανειστὴν (1).

§ 208. Ὁ δανειστὴς ἔχει τὰ τῆς ὑποθήκης δικαιώματα καὶ ἐπὶ τῆς πυρασφαλιστικῆς ἀποζημιώσεως, ὡς κατωτέρω ἐκθέσομεν. Πρ6. Καλλ. 6. § 545.

§ 209. Ἡ ἐξασφαλιζομένη διὰ τῆς ὑποθήκης ἀπαίτησις ὑπόκειται εἰς παραγραφήν· ἀλλὰ ἡ ἐγγραφὴ καὶ ἡ προςημείωσις διακόπτουσι τὴν παραγραφὴν τῆς ἀπαιτήσεως, ἄρθρον 21 καὶ 25 τοῦ Νόμου. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγγραφῆς καὶ προςημειώσεως ἄρχεται νέα παραγραφὴ καὶ λαμβάνει ἡ ἀπαίτησις νέαν παράτασιν χρόνου. Ἂν ὅμως ἡ ἐγγραφὴ ἢ ἡ προςημείωσις ἐξαλειφθῶσι συγκαταθέσει τῶν ἐχόντων συμφέρον, ἡ παραγραφὴ λογίζεται ὡς μὴ διακοπεῖσα. (ἄρθρον 21, 25 τοῦ Ν) (2).

---

(1) Πρ6. Καλλ. 6. § 544.
L. 12, de reb. auct. (42, 5) B. IX. 7, 12. Θ ό φ ι λ ο ς Γ'. ιβ'. προοίμιον.

(2) Ἄλλως ὁ γ. ν. ἄρθρον 2180: Πρ6. Καλλ. 6. § 546.

ΙΓ) Δικαιώματα πηγάζοντα ἐκ τῆς ὑποθήκης.

§ 210. Ὁ δανειστής, πρὶν ἢ ἡ ἀπαίτησίς του καταστάθῃ ἐμπρόθεσμος, δὲν δύναται νὰ κινήσῃ προσωπικὴν ἀγωγὴν (δυνάμει τῶν περὶ προθεσμιῶν καὶ ὅρων ἀρχῶν), ἢ πραγματικὴν, διότι αἱ κατὰ τῆς κυρίας ἀπαιτήσεως ἐνστάσεις ἰσχύουν καὶ κατὰ τῆς ὑποθήκης, ὥστε ἡ ἐνέργεια τῆς πραγματικῆς ἀγωγῆς ἀναστέλλεται διὰ τῶν αὐτῶν μέσων. Πρβ. Καλλ. β. § 544, 547 (1).

§ 211. Ὁ ὑποθηκικὸς δανειστὴς δύναται νὰ ἐκχωρήσῃ τὴν ἀπαίτησίν του εἰς ἄλλον (ἄρθρον 37 τοῦ Ν. ὑπ.). Ἀλλὰ

α) Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐκχώρησις μόνου τοῦ δικαιώματος τῆς ὑποθήκης ἄνευ τῆς ἀπαιτήσεως. Καλλ. β. § 548 καὶ γ. § 398.

β) Ἡ ἐκχώρησις δύναται νὰ περιορισθῇ εἰς μέρος μόνον τῆς ἀπαιτήσεως.

Διαφέρει ὅτι ὁ ἐνυπόθηκος δανειστὴς δύναται νὰ παραχωρήσῃ, διὰ συμφωνίας, τὴν τῆς προτεραιότητος θέσιν (2) εἰς ἄλλον δανειστὴν (ἄρθρον 20). Διὰ τῆς παραχωρήσεως ταύτης δὲν μεταφέρεται ἡ ὑποθήκη εἰς ἄλλο δάνειον.

Ἡ ἐκχώρησις ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς κοινὰς περὶ αὐτῆς ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, ἀπὸ τὴν ἰδιότητα τουτέστι τῆς ἀπαιτήσεως, ἂν ὑπόκηται εἰς ἐκχώρησιν ἢ μή.

Ἐὰν κατὰ τὴν ἐκχώρησιν δὲν ἀναφέρηται ῥητῶς, ὅτι συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ ὑποθήκη, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι δὲν συνε-

---

(1) Καθίστανται ἀπαιτηταὶ αἱ μὴ ληξιπρόθεσμοι δόσεις διὰ τῆς κατασχέσεως τοῦ ὑπὸ ὑποθήκην κτήματος; Ἴδε ἀπόφ. 9752 τῶν ἐν Αθ. ἐφ.

— Ἐὰν παρέλθῃ ἐν τοσούτῳ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως ἡ προθεσμία; Οἰκον. § 66 σημ. 5 καὶ 106. σημ. 30 ἐκδ. 2. Ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου 246 τοῦ 1858, 28 καὶ 300 τοῦ 1860, 371 τοῦ 1861. Κατ. § 215.

(2) Ἡ μεθ' ἑτέρου ὑποθηκικοῦ ἢ ἐνεχυρούχου δανειστοῦ συναφθεῖσα σύμβασις, δι' ἧς παραιτεῖται ἡ γυνὴ τῆς προτεραιότητος, ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀναδοχῶν; Πρβ. Παπ. περὶ ἐνοχῶν τόμ. 2 σ. 476 σημ. 7. ὅρα καὶ κατ. τὰ περὶ τούτου.

ξεχωρήθη καὶ αὕτη. Ἡ ὑποθήκη εἶναι παρακολούθημα, καὶ ἅμα δὲν ἐξῃρέθη ῥητῶς, συνακολουθεῖ τὴν κυρίαν ἀπαίτησιν, πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ὁποίας χρησιμεύει (1).

Ὁ τρόπος τῆς ἐκχωρήσεως κανονίζεται ὡσαύτως ἀπὸ τὰς περὶ αὐτῆς διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἀλλὰ εἰς τὸν ἀποκτῶντα τὴν ἀπαίτησιν εἶναι διὰ διαφόρους λόγους ὠφέλιμος ἡ καταχώρησις εἰς τὸν βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, ὥστε ν' ἀπολαμβάνῃ τὴν ἰδίαν καὶ ἡ ἐκχώρησις τῆς ὑποθήκης ἰσχύν. Περὶ τούτου εἶναι ἀνάγκη νὰ πραγματευθῶμεν ἰδιαιτέρως. Καλλ. β. § 548.

§ 212. Πῶς ἐγγράφεται εἰς τὸ τῶν ὑποθηκῶν βιβλίον ἡ ἐκχώρησις (2); αὕτη εἶναι σημείωσις τροπολογική, περὶ ἧς προβλέπει

---

(1) Εἶναι περιττὴ ἡ κοινοποίησις ἐκχωρήσεως ὑποθηκικῆς τινὸς ἀπαιτήσεως, ἀφοῦ σημειωθῇ εἰς τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν; ὄχι· ἴδε τὴν λέξιν παραχώρησις. (Ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου 1 τοῦ 1853).

(2) Ὁ πιστωτὴς δύναται νὰ παραχωρήσῃ εἰς ἄλλον ὅλην ἢ ἐν μέρει τὴν δι' ὑποθήκης ἐξησφαλισμένην ἀπαίτησίν του, ὁμοῦ μὲ τὸ δικαίωμα τῆς ὑποθήκης.

Καταχωρῶ ἐνταῦθα τὸ ἑξῆς ἔγγραφον τοῦ εἰσαγγελέως τῶν ἐφετῶν Κυρίου Πιτσιπιοῦ, ἐγκριθὲν καθ' ὁλοκληρίαν καὶ παρὰ τῆς γραμματείας τῆς Δικαιοσύνης.

«Ὁ πιστωτὴς δύναται νὰ μεταβιβάσῃ εἰς ἄλλον τὴν ὁποίαν ἔχει ἐπί τινος κτήματος ὑποθήκην;

»Τούτου δοθέντος, ἀπαιτεῖται νέα ἐγγραφή, ἢ ἀρκεῖ μόνον ἁπλῆ σημείωσις εἰς τὴν ἀνήκουσαν στήλην τοῦ βιβλίου τῶν ἐγγραφῶν;

»Τὸ ἄρθρον 37 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου λύει ἀδιστάκτως τὸ πρῶτον ζήτημα. Ἂν δὲ ἡ γενομένη παραχώρησις ἦναι κυρίως παραχώρησις (transport de créance), ἢ ὑποκατάστασις πληρωμῆς (subrogation ἢ indication de payement) ἢ τέλος ἐπίτρεψις (délégation), τὰ ὁποῖα δὲν ὁμοιάζουν κατὰ πάντα πρὸς ἄλληλα, οὐδ' ἔχουν τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, τοῦτο δὲν ἀνήκει εἰς τὸν ὑποθηκοφύλακα νὰ τὸ ἐξετάσῃ, ἀλλ' εἰς τὸν χρεώστην καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς αὐτοῦ πιστωτὰς ἢ δανειστάς, ἂν ἀναφυῇ μεταξὺ αὐτῶν ἀμφιβολία καὶ φιλονεικία· ὅ,τι δὲ ὀφείλει μόνον νὰ παρατηρήσῃ ὁ ὑποθηκο-

τὸ ἄρθρον 74 ἐδάφιον 4 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου. Διὰ νὰ γίνῃ κατάλληλος σημείωσις, πρέπει νὰ κατατεθῇ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ

φύλαξ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶναι ἂν ἡ παραχώρησις ἔγινε διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, διότι, καθὼς καὶ εἰς τὴν δόσιν τῆς ὑποθήκης ἀπαιτεῖται ἐπίσημον τοιοῦτον, οὕτω καὶ εἰς τὴν παραχώρησιν αὐτῆς νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ φυλάττηται ἀπαραιτήτως ἡ αὐτὴ διατύπωσις. Δὲν εἶναι ἐπίσης ἔργον τοῦ ὑποθηκοφύλακος νὰ ἐξετάζῃ, ἂν ἡ παραχώρησις ἔγινεν ἑκόντος ἢ ἄκοντος τοῦ ὀφειλέτου, οὔτε ἂν ἐκοινοποιήθη πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ ἔχῃ ἰσχὺν καὶ ὡς πρὸς τρίτον· ὅλα ταῦτα εἶναι ζητήματα, τῶν ὁποίων ἡ λύσις ἀνήκει εἰς τὰ δικαστήρια καὶ ὄχι εἰς τὸν ὑποθηκοφύλακα, ὅστις μόνον χρεωστεῖ νὰ ἐγγράψῃ τὴν γενομένην μεταβολὴν τῆς ὑποθήκης εἰς τὰ βιβλία του.

Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον ζήτημα νομίζω, ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται ἐκ νέου ἐγγραφή, ἀλλ᾽ ἁπλῆ μόνον σημείωσις εἰς τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν· ἡ νέα ἐγγραφὴ δυναμένη νὰ ἀνατρέψῃ τὴν τάξιν τῆς παραχωρηθείσης ὑποθήκης εἶναι ἐναντία εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ εἰρημένου ἄρθρου 37, ἐξ οὗ βεβαίως ἐξάγεται, ὅτι ὁ ἐκδοχεὺς (cessionnaire) ἀντικαθίσταται εἰς ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ παραχωρητοῦ (cédent).

»Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος σημείωσις νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ γίνηται οὕτως:

»Ὁ ἐκδοχεὺς παρουσιάζει εἰς τὸν ὑποθηκοφύλακα τὰς δύο ἀπαιτουμένας περιλήψεις, ἐν αἷς δηλοῦται ἀκριβῶς ἡ παραχώρησις τῆς ὑποθήκης, καὶ ἐπισυνάπτεται εἰς αὐτὰς τὸ παραχωρητήριον ἔγγραφον. Ὁ ὑποθηκοφύλαξ ἀφοῦ κάμῃ τὴν ἔκθεσιν εἰς τὸ ἐπὶ τούτου ὡρισμένον βιβλίον, σημειοῖ εἰς τὴν ἀνήκουσαν στήλην τοῦ βιβλίου τὰ ἑπόμενα. «Δυνάμει ἐγγράφου, γενομένου τὴν.....ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Δ.....μεταξὺ τῶν Δ. Δ. (τὸ ὄνομα τοῦ παραχωρητοῦ, τοῦ ἐκδοχέως καὶ τοῦ ὀφειλέτου,· ἂν ἔλαβε μέρος εἰς τὸ ἔγγραφον) παρεχωρήθη ἡ ἀπέναντι ὑποθήκη (ὅλη ἢ ἐν μέρει) εἰς τὸν δεῖνα (τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδοχέως)».

Μετὰ ταῦτα ὁ ὑποθηκοφύλαξ βεβαιοῖ εἰς τὴν ἐπιστρεφομένην περίληψιν, ὅτι ἔγινεν ἡ σημείωσις τῆς παραχωρήσεως τῆς ὑποθήκης. (ἄρθρον 36 τοῦ ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1836 διατάγματος)· ἡ δὲ περίληψις αὕτη κοινοποιεῖται εἰς τὸν ὀφειλέτην κατὰ τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 68 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ὡρισμένα».

ὑποθηκογράφου δημόσιον ἔγγραφον, περιέχον τὴν συγκατάθεσιν τοῦ πρωτοτύπου δανειστοῦ. Δι' ἁπλῆς ὀπισθογραφήσεως ἐκχώρησις δικαιώματος ἐπὶ ὑποθήκῃ δὲν χωρεῖ (1).

Ὁ Καλλιγᾶς (Β. § 549) φρονεῖ, ὅτι, ἀντὶ τούτου, δύναται νὰ γίνῃ ἡ ἀναγνώρισις παρὰ τοῦ ἐκχωροῦντος, ἐμφανιζομένου μετὰ τοῦ ἐκδοχέως ἐνώπιον τοῦ ὑποθηκογράφου, ὅςτις συντάσσει ἔκθεσιν περὶ τούτου, καταχωρῶν αὐτὴν εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν (ἄρθρον 36, 86) (2).

§ 213. Αἱ συνέπειαι τῆς καταχωρήσεως εἶναι σημαντικαί. Ὁ Βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρον 53, μόνον χάριν αὐτῶν ἀναφέρει τὴν ἐκχώρησιν. Ἄλλως ἡ μνεία εἶναι περιττή, καθόσον ἐν γένει τὸ δικαίωμα τῆς ἐκχωρήσεως κανονίζεται ἀπὸ τὸ πολιτικὸν δίκαιον. Ὁ γαλλικὸς κώδηξ δὲν ἔκαμεν ἰδιαιτέρως μνείαν κατὰ τὰς ὑποθήκας, ἀλλ' ἐν παρόδῳ (ἄρθρον 2153) (3), ἔκαμεν ὅμως μνείαν κατὰ τὰ προνόμια καὶ πάλιν ὄχι τὴν προςήκουσαν (ἄρθρον 2112).

Ἡ ἀνάγκη τῆς ἐγγραφῆς γεννᾶται ἐκ τοῦ ὅτι τρίτοι, ἐμπιστευόμενοι εἰς τὰ δημόσια βιβλία, τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀποψεύδεται, δύνανται ν' ἀποκτήσουν δικαιώματα ἐναντία εἰς τὴν σχέσιν τῆς ἐκχωρήσεως.

Καθόσον ἀφορᾷ τὴν σχέσιν μεταξὺ ἐκδοχέως καὶ ὀφειλέτου ἐξασφαλίζεται μὲν ἐν μέρει διὰ τῆς προςωπικῆς γνωστοποιήσεως τῆς ἐκχωρήσεως (4). Ἀφ' ὅτου ὁ ἐκδοχεὺς ἀναγγείλῃ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀπαιτήσεως εἰς τὸν ὀφειλέτην, δὲν δύναται πλέον οὗτος νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ πρωτοτύπου δανειστοῦ. Ἀλλὰ τοῦτο ἔχει

(1) Documents I. σ. 500 ἑπ.

— (2) Ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως ἡ σημείωσις τῆς ἐκχωρήσεως; Ζαχ. § 279 σημ. 6.

— Ὅταν ἡ παραχωρηθεῖσα ἀπαίτησις δὲν ἦτον ἐξησφαλισμένη δι' ὑποθήκης, δὲν ἐγγράφεται ἰσχυρῶς τοιαύτη δυνάμει τοῦ παραχωρητηρίου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15715.

(3) Ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος τοῦ τρίτου ἔτους τῆς γαλλ. ἐπ. ἄρθρον 85, συμπεριελάμβανεν ἐντὸς τῆς δημοσιότητος τὴν ἐκχώρησιν, ἥτις, παραλειφθεῖσα ἐντὸς τοῦ νόμου τοῦ ἑβδόμου ἔτους, δὲν προςελήφθη εἰς τὸν Κώδηκα. Ὁ Guichard Législ. hyp. I. p. 163 μέμφεται τοὺς συντάκτας του διὰ τὴν ἔλλειψιν ταύτην.

(4) L. 4. C. quae res (8, 17). (Ὅρα τὴν λ. παραχώρησις (Εὑρ. 12 σ. 193 ἑπ.).

ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὴν προσωπικὴν ἀπαίτησιν, ὄχι ὡς πρὸς τὴν ὑποθήκην, καὶ ὁ λόγος εἶναι προφανής. Ὁ ὑποθηκοφύλαξ, μὴ ἐγγραφείσης τῆς παραχωρήσεως, ἐξακολουθεῖ νὰ γνωρίζῃ κύριον τῆς ἀπαιτήσεως τὸν πρωτότυπον δανειστήν. Ἂν συναινέσει αὐτοῦ ὁ ὀφειλέτης ζητήσῃ τὴν ἐξάλειψιν τῆς ὑποθήκης, ὁ ὑποθηκοφύλαξ ἐν ἀγνοίᾳ τῶν διατρεχόντων δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν σύμπραξίν του. Ἡ μεταγενεστέρα ἐγγραφὴ καταλαμβάνει ἀμέσως τὴν θέσιν τῆς ἐξαλειφθείσης, καὶ ὁ ἐκδοχεὺς δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἐξαλείψεως ὡς πρὸς τοῦτον τὸν τρίτον, ὡς πρὸς τὸν ὁποῖον τὰ δημόσια βιβλία ἀποτελοῦν πλήρη πίστιν. Ὁ ἐκδοχεὺς λοιπὸν διατηρεῖ μόνον τὴν προσωπικήν του ἀπαίτησιν, μὴ ἐγγράψας τὴν μεταβίβασιν, καὶ ἡ παράλειψις αὕτη ἔχει ὀλέθρια ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὴν ὑποθήκην (1).

Ἐπίσης εἶναι ἄτοπον, ὅταν τις ἀποκτᾷ ἐνυπόθηκον ἀπαίτησιν, πιστεύων εἰς τὰ δημόσια βιβλία, τὰ ὁποῖα δὲν μνημονεύουν μεταβίβασιν τοῦ δανείου, ν' ἀπαντᾷ ἄλλον προγενέστερον ἐκδοχέα αὐτοῦ, ἀναγγείλαντα δι' ἁπλῆς κοινοποιήσεως εἰς τὸν ὀφειλέτην τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀπαιτήσεως (2) καὶ ἑπομένως ἐπικρατέστερον. Τοιουτοτρόπως τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν ὑποθάλπουν τὴν ἀπάτην. Καλλ. 6. § 550.

§ 214. Ὁ νόμος παραδέχεται ὄχι μόνον ἐκχώρησιν ὅλης τῆς ἀπαιτήσεως, ἀλλὰ καὶ μέρους αὐτῆς. Ὅταν δὲ πολλὰ πρόσωπα γίνωνται συνάμα κύριοι τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεως, κατατάσσονται συμμέτρως κατ' ἀναλογίαν τοῦ μέρους των εἰς τὸ ὅλον τῆς ἀπαιτήσεως, ἀδιαφόρως ὡς πρὸς τὴν ἡμερομηνίαν τῆς ἐκχωρήσεως (3). Προτίμησις μεταξὺ αὐτῶν δὲν γίνεται ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας.

Ἡ συμφωνία αὕτη δύναται νὰ ἦναι δύο εἰδῶν· ἢ ἐγένετο μεταξὺ ὅλων τῶν ἐκδοχέων, ἢ πρωτότυπος δανειστὴς ἐξ ἑκάστης ἐκχωρήσεως ἀλληλοδιαδόχως συνωμολόγησε τοιαύτην προτίμησιν, καὶ

---

(1) Troplong hyp. 363, καὶ 377. Toullier VII, n° 168.

(2) Ὁ Βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρον 25, ἔχει ῥητὴν διάταξιν, καθ' ἣν: *ὅ,τι ἐνεργεῖ τις, πεποιθὼς ἐπὶ τῶν δημοσίων βιβλίων, ἔχει ἀπρόσβλητον ἰσχὺν*, καὶ ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῶν ἐκχωρήσεων τῶν ἐνυποθήκων ἀπαιτήσεων. Goenner I. p. 275.

(3) Τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεως ἐκχωρηθείσης καὶ ἔπειτα κατασχεθείσης, ἢ ἐκ δύο ἀλλεπαλλήλων ἐκχωρήσεων, ὁποτέρα προτιμᾶται; Εὐρ. τ. 19 σ. 389 ἑπ.

ἐγένετο ἐγκαίρως περὶ τούτου ἡ δέουσα σημείωσις· οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς ἐξαιροῦν τὸν πρωτότυπον δανειστὴν, ὅςτις ἐπεφυλάχθη μέρος τῆς ἀπαιτήσεως. Αὐτὸς, λέγουν, ἕπεται ὅλων τῶν κατὰ μέρος ἐκδοχέων, διότι δὲν δύναται, ἀφοῦ παρεχώρησεν ὡρισμένον ποσὸν, διὰ πράξεώς του νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἔκτισίν του. Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἐνέχεται διὰ τὴν ἀλήθειαν τῆς ἀπαιτήσεως (nomen verum), ὄχι ὅμως καὶ διὰ τὸ ἀξιόχρεον τοῦ ὀφειλέτου (bonum), ἀλλ' εἶναι ἐναντίον τῆς καλῆς πίστεως αὐτὸς νὰ ἐλαττώσῃ τὸ ἀξιόχρεον (1).

Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι εἶναι οὐσιώδης ἔλλειψις τοῦ νόμου μας ἡ ἀποσιώπησις ὅλων τούτων τῶν περιπτώσεων. Εἶναι καθαρὸς πλεονασμὸς τὸ νὰ λέγεται, ὅτι ἡ ἐνυπόθηκος ἀπαίτησις εἶναι ἐπιδεκτικὴ ἐκχωρήσεως, ὅταν δὲν προςδιορίζηται ἡ σχέσις τῆς ἐκχωρήσεως μὲ τὸ σύστημα τῆς δημοσιότητος.

Αἱ προηγηθεῖσαι παρατηρήσεις ἀρκοῦν πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς δι' ἁπλῆς ὀπισθογραφήσεως ἐκχωρήσεως ἐπὶ ὑποθήκῃ δικαιώματος, μὴ συμβιβαζομένης ὅλως μὲ τὸ σύστημα τῆς δημοσιότητος, ὅπως ἐξεφράσθησαν καὶ οἱ πλεῖστοι ἐν Γαλλίᾳ σύλλογοι (2). Πρβ. Καλ. 6. § 551.

§ 215. Ὁ ἐπὶ ὑποθήκῃ δανειστὴς δύναται νὰ ἐκποιήσῃ τὸ ὑπὸ ὑποθήκην κτῆμα.

Τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἐκποιήσεως διώκεται διὰ τῆς πραγματικῆς, ἥτις συνυπάρχει μετὰ τῆς προςωπικῆς, ἡ δὲ χρῆσις τῆς μιᾶς δὲν ἀποκλείει τὴν ἑτέραν (ἄρθρον 34).

Τὸ ἀντικείμενον τῆς πραγματικῆς ἀγωγῆς εἶναι μόνον ἡ ἐξόφλησις ἀπὸ τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα (ἄρθρον 35). Δὲν δύναται ἑπομένως δι' αὐτῆς νὰ ζητήσῃ τὴν κατοχὴν τοῦ πράγματος ὁ δανειστής. Διαφέρει ὅτι ἐν περιπτώσει χειροτερεύσεως τοῦ πράγματος, καθὼς εἴδαμεν, δύναται οὗτος νὰ τὴν λάβῃ προςωρινῶς, ὅταν τὸ δικαστήριον κρίνῃ τὸ προφυλακτικὸν τοῦτο μέτρον ἀναγκαῖον.

Τόσον ἡ προςωπικὴ, καθὼς καὶ ἡ πραγματικὴ ἀγωγὴ, δύνανται νὰ ἐξασκηθοῦν μόνον, ὅταν ἡ ἀπαίτησις δὲν ὑπόκηται πλέον εἰς ἀναβλητικήν τινα αἵρεσιν. Κατ' ἐξαίρεσιν ὅμως εἰς δύο περιπτώσεις ἐπιτρέπει ὁ νόμος τὰς ἀγωγὰς πρὸ τῆς προθεσμίας, ὅταν τὸ

---

(1) Troplong hyp. 367. Grenier I. n° 93. Ἐν τούτοις ἡ λύσις αὕτη εὐκόλως καταστρατηγεῖται δι' οἰκονομικῆς ἐκχωρήσεως κατ' τοῦ μέρους τούτου.

(2) Documents I. p. 500, καὶ ἑπ.

πρᾶγμα χειροτερεύσῃ (ἄρθρον 7, 43), καὶ ὅταν παύσῃ ὁ κύριος ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξασφαλίζῃ ἀπὸ τὸν κίνδυνον τοῦ πυρὸς τὴν οἰκοδομὴν, ἥτις ἦτον ἐξησφαλισμένη κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐγγραφῆς (ἄρθρον 30). Πρβ. ἀν. § 210 ὑπ.

Ἐνεργηθείσης τῆς ἐκποιήσεως δυνάμει τῆς πραγματικῆς ἀγωγῆς, ἡ προσωπικὴ ἀγωγὴ δὲν ἀποσβέννυται, ἐὰν ὁ δανειστὴς δὲν ἐξοφληθῇ ἐντελῶς δι' ὅλην τὴν ἀπαίτησιν μετὰ τῶν παρακολουθημάτων αὐτῆς, τόκων καὶ ἐξόδων. Δύναται λοιπὸν νὰ γίνῃ χρῆσις αὐτῆς τόσον διὰ τὰ παρακολουθήματα ταῦτα, καθὼς καὶ διὰ τὸ ὑπόλοιπον, μὴ ἐξαρκέσαντος τοῦ πράγματος (ἄρθρον 36).

Ἡ ἐκποίησις γίνεται κατὰ τὰς διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας περὶ ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως ἀκινήτων (ἄρθρον 47). Ὅταν πραγματευθῶμεν περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν τρίτων θέλομεν ἀναπτύξει ἰδιαιτέρως, κατὰ ποῖον τρόπον αὐτὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν. Πρβ. Καλλ. β. § 552.

§ 216. Ἡ ὑποθήκη περιορίζει τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος, δὲν ἀφαιρεῖ ὅμως ἀπὸ τὸν ὀφειλέτην τὴν ἐξουσίαν νὰ παραχωρήσῃ καὶ εἰς ἄλλον νέαν ὑποθήκην (ἄρθρον 33).

Ἰδιαιτέρως ἀναγνωρίζει ὁ νόμος μας διαφόρους περιορισμοὺς τῆς ἐξουσίας ταύτης.

Πρῶτον παραδέχεται γενικὴν παραίτησιν τῆς ἐξουσίας ταύτης κατὰ συνέπειαν ῥητῆς συμφωνίας.

Τοιαύτη συμφωνία δὲν ἰσχύει πρὸς βλάβην ὑποθηκῶν πηγαζουσῶν παρὰ τοῦ νόμου, ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως. Ἀλλέως ἡ παραίτησις τῆς ἐξουσίας ἤθελεν εἶναι μέσον, ἀφαιροῦν τὴν ἰδιοκτησίαν ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ νόμου (ἄρθρον 33).

Ἀλλ' οὔτε τῶν ἐξ ἰδιωτικῆς θελήσεως ὑποθηκῶν τὴν περαιτέρω ἐγγραφὴν δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τοιαύτη συμφωνία, ἂν δὲν ἐγγραφῇ προσηκόντως εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν (ἄρθρον 33).

Ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Βαυαρικὸς νόμος ἐδέχθη τὴν συμφωνίαν ταύτην (ἄρθρον 44), εἶναι ὅτι δι' αὐτῆς ἐξασφαλίζει ὁ ὀφειλέτης τὴν πηγάζουσαν ἐκ τῆς ἰδιοκτησίας δημοσίαν πίστιν του. Αἱ βουλαὶ προςθέσασαι τὸν περιορισμὸν, ὅτι ἡ συμφωνία δὲν ἰσχύει κατ' ἐγγραφῆς ὑποθήκης δυνάμει τοῦ νόμου, ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἐνόησαν τὴν ἀληθῆ σημασίαν της. Ὡς ἰδιωτικὴ συμφωνία εἶναι ἀνωτέρα μόνον ἰδιωτικῶν συμφωνιῶν ἴσης δυνάμεως καὶ ἀξίας, ὄχι δὲ ἀνωτέρα καὶ αὐτοῦ τοῦ νόμου. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εὐκόλως

ματαιοῦται, ἅμα ὁ μεταγενέστερος δανειστὴς ἐπιτύχῃ ἀπόφασιν τελεσίδικον (1), ἀλλὰ διὰ τῆς ματαιώσεως τοιαύτης συμφωνίας δὲν καταστρέφεται κεκτημένον δικαίωμα, ὁποῖον τὸ τῆς ὑποθήκης. Καλλ. β. § 553.

§ 217. Ἄλλον περιορισμὸν γενικώτερον τῆς ἐξουσίας τοῦ ὀφειλέτου παραδέχεται τὸ ἄρθρον 64 διὰ δικαστικῆς πράξεως. Ὅταν δι' αὐτῆς ἀπαγορευθοῦν περαιτέρω ἐγγραφαὶ ὑποθηκῶν καὶ προσημειώσεις, κάμνει τούτου μνείαν ὁ φύλαξ τῶν ὑποθηκῶν εἰς τὸ οἰκεῖον φύλλον, ἅμα ἀναγγελθῇ πρὸς αὐτὸν προσηκόντως ἡ ἀπαγόρευσις, καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ καταχωρήσῃ ὑποθήκην, ἢ προσημείωσιν. Τὸ ἄρθρον 19 τοῦ διατάγματος διαγράφει πῶς γίνεται ἡ σημείωσις αὕτη.

Εἶναι ἄπορον ἐν τούτοις νὰ εὕρῃ τις, πότε κατὰ τὴν νομοθεσίαν μας ἔχουν τὰ δικαστήρια δικαίωμα νὰ διατάξουν τοιαύτην ἀπαγόρευσιν. Ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος δὲν ἀναφέρει ποσῶς τοιαύτην περίπτωσιν. Τὸ ἄρθρον 960 τῆς πολιτικῆς δικονομίας διατάσσει, ἅμα γενομένης τῆς κατασχέσεως τοῦ ἀκινήτου, νὰ εἰδοποιήσῃ ὁ κλητήρ, ἐπὶ ἰδίᾳ εὐθύνῃ, τὸν ὑποθηκοφύλακα, ὅςτις ἔχει ἰδιαίτερον ἐπὶ τούτῳ βιβλίον πρὸς ἐγγραφήν, ὀφείλει δὲ καὶ αὐτὸς ἐπὶ ἰδίᾳ εὐθύνῃ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν σημείωσιν.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 963 τῆς αὐτῆς δικονομίας πᾶσα περαιτέρω παραχώρησις ὑποθήκης εἶναι *αὐτοδικαίως* ἄκυρος (2).

---

(1) Ὁ Βαυαρὸς σχολιαστὴς δυσθυμεῖ διὰ τοῦτο. —Goenner Comment I. p. 391.

(2) Ἡ γαλλικὴ δικονομία, ἄρθρ. 692, εἶναι ἀτελής, καθότι μετὰ τὴν κατάσχεσιν ἀπαγορεύει μόνον τὴν ἐκποίησιν, ὅθεν τινὲς θεωροῦν ἐπιτρεπομένην τὴν παραχώρησιν ὑποθήκης Carré 2321.

Παρατηρητέον ἐν συντομίᾳ ταῦτα·

α) Περὶ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ἀπαλλοτριώσεως ἢ βλάβης μετὰ τὴν κατάσχεσιν ὅρα τὰ ἐν Εὑρ. τ. 18 σελ. 257 ἐπ. ἐκτεθέντα ἐν λ. συντηρητικὴ κατάσχεσις (α).—Ὅρα καὶ τὰ ἐν λέξ. ὑφαίρεσις κατασχεθέντων προστεθησόμενα.

β) Ἡ κατάσχεσις γνωστοποιεῖται τῷ ὑποθηκοφύλακι, ἵνα ἐμποδισθῶσιν ἄλλαι κατασχέσεις ἢ ἐγγραφαὶ ὑποθηκῶν (Οἰκονομ. §

(α) Μεταγραφὴ μετὰ τὴν κατάσχεσιν; αὐτόθι.

Περὶ δικαστικῆς πράξεως ἀπαγορευτικῆς, τὴν ὁποίαν καὶ τὸ διάταγμα ὀνομάζει ἀπόφασιν (ἄρθρον 19), δὲν γίνεται ἐνταῦθα ποσῶς λόγος.

---

274 σημ. 9 ἐκδ. 2. Νομ. μέλ. σ. 461 ἐπ.), ὑποκειμένου εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ παράλειψιν κατὰ τοῦτο πράξαντος ὑπαλλήλου (960 πολιτικῆς).

γ) Ἀφοῦ εἰδοποιηθῇ ὁ ὀφειλέτης περὶ τῆς κατασχέσεως, στερεῖται τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθέρας διαθέσεως τοῦ κατασχεθέντος πράγματος (963 πολ. δικ.). Ἕνεκα δὲ τούτου διατάσσει τὸ 960 τὴν ἐγγραφὴν τῆς κατασχέσεως· ἀλλὰ τὴν ἐγγραφὴν ταύτην δὲν ἐπιτάσσει ὁ νόμος ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς κατασχέσεως, περιοριζόμενος μόνον εἰς τὴν περὶ ἀποζημιώσεως εὐθύνην, ἣν ἐπιβάλλει εἰς τοὺς ἐπιφορτισμένους τὴν φροντίδα τῆς ἐγγραφῆς ὑπαλλήλους· ὑποθήκη λοιπὸν μετὰ τὴν κατάσχεσιν καὶ τὴν περὶ αὐτῆς εἰδοποίησιν πρὸς τὸν ὀφειλέτην ἐγγραφεῖσα, εἶναι ἀνίσχυρος· εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν δὲ ταύτην δὲν ὑπάγεται ἡ δικ. ὑποθήκη, ἀλλ' ἡ ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου χορηγηθεῖσα. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 241 τοῦ 1854, κυροῦσα τὴν 317 τοῦ 1853 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ν. ἐφετῶν. Πρβ. τὴν ἐπ. ε. σημ. ἐν τέλει.

δ) Ὑποθήκη ἐγγραφεῖσα μετὰ τὴν κατάσχεσιν, ἥτις ἠκυρώθη, αἴρεται, ἂν ἡ ἀκυροῦσα τὴν κατάσχεσιν ἀπόφασις ἀναιρεθῇ; ὄχι, διότι διὰ τῆς ἀναιρέσεως ἐπανῆλθον τὰ πράγματα εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 241 τοῦ 1854 κυροῦσα τὴν 317 τοῦ 1853 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

ε) Πρβ. Οἰκ. § 274 σημ. 10 ἐκδ. 2.—Ἀφ' ἧς μάθῃ νομίμως ὁ ὀφειλέτης τὴν γενομένην κατάσχεσιν, ἀφαιρεῖται πάσης ἐξουσίας ἐπὶ τοῦ κτήματος· μήτε ν' ἀπαλλοτριώσῃ, μήτε νὰ ὑποθηκεύσῃ αὐτὸ δύναται. πολ. 963, 964. (Γαλ. 686. 687. 683). Καῤῥὲ ζ. 2321. ἀπ. πολ. ΑΠ. 241 του 54. Πρβ. Εὐρ. λ. συντηρητικὴ κατάσχεσις § 70 ἐπ. Ἀλλὰ τοιαύτη τις πρᾶξις συναινέσει τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ γενομένη δὲν δύναται νὰ προςβληθῇ ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ. (Καῤῥὲ ζ. 2325 δίς. ἀπ. πολ. ΑΠ. 251 τοῦ 53) οὐδὲ ἡ δυνάμει τοῦ νόμου ἐγγραφεῖσα μετὰ τὴν κατάσχεσιν ὑποθήκη ἀκυροῦται. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 140 τοῦ 1849. Οὖσαι τῆς αὐτῆς ἡμέρας; Καῤῥὲ ζήτ. 2325 πέμπτ. Ῥουσόπουλος σ. 100.

Η διάταξις προῆλθεν ἐκ τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου (ἄρθρον 73 καὶ 118), ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔχει ἄλλην ἔννοιαν. Κατὰ τὸν Βαυαρικὸν νόμον ἡ ἐκτέλεσις γίνεται προςκαλουμένης τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν (concurs) καὶ ἐπιστασίᾳ τοῦ δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον ἐκδίδει τὴν ἀπαγορευτικὴν ἀπόφασιν. Ὁ νομοθέτης μας μετέφρασεν ἁπλῶς τὴν διάταξιν, χωρὶς νὰ σκεφθῇ περὶ τῆς σχέσεώς της μὲ τὴν ὑπάρχουσαν νομοθεσίαν καὶ ἐλησμόνησεν ἐντελῶς τὴν διάταξιν τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὥςτε μετ᾽ αὐτῆς νὰ συνδυάσῃ τὸν περὶ ὑποθηκῶν νόμον. Ὡς ἀπαγόρευσιν θέλομεν θεωρήσει ἑπομένως τὴν δηλοποίησιν τοῦ κλητῆρος μετὰ τὴν κατάσχεσιν, διότι ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος, ἄρθρον 47, παραδέχεται ὅλας τὰς περὶ ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

Σημειωτέον ἐν τούτοις, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρον 963 τῆς πολιτικῆς δικονομίας αὐτοδικαίως ἄκυρος εἶναι πᾶσα περαιτέρω παραχώρησις ὑποθήκης ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας γίνῃ κατὰ τὸ ἄρθρον 959 πρὸς τὸν ὀφειλέτην κοινοποίησις, ἀδιαφόρως ἂν ἔγινεν εἰς τὸ βιβλίον τῶν κατασχέσεων σημείωσις. Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι δυνάμει τοῦ νόμου καὶ δικαστικῆς ἀποφάσεως δύνανται νὰ γίνωνται καὶ μετὰ τὴν κατάσχεσιν ἐγγραφαὶ μέχρι τῆς κατατάξεως, διότι δὲν προέρχονται ἀπὸ τὴν περιορισθεῖσαν θέλησιν τοῦ ὀφειλέτου. (Ὅρα τὴν ἀν. σημ. γ).

Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη ὁ ὑποθηκοφύλαξ ἐπὶ τοῦ βιβλίου τῶν ὑποθηκῶν, ὅταν ἔχῃ φύλλον τὸ κατασχεθὲν κτῆμα, νὰ κάμνῃ μνείαν τῆς ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ περὶ κατασχέσεων σημειώσεως μετ᾽ ἀμοιβαίων παραπομπῶν, ὥςτε, ἂν κατόπιν γίνῃ νέα αἴτησις ἐγγραφῆς, νὰ γνωρίζῃ τὰς συνεπείας αὐτῆς ὁ ἐγγραφόμενος (1). Καλλ. 6. § 554.

---

(1) Ὅρα ἐγκύκλιον τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης 1834.

Ἀλλὰ ποῖον εἶναι τὸ βιβλίον, εἰς ὃ σημειοῦνται αἱ κατασχέσεις; Ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, τῆς ὁριζούσης δύο μόνον βιβλία διὰ τὰς ὑποθήκας, καθὼς καὶ ἐκ τῆς δημοσιότητος, ἥτις ἤθελε κατά τι παραβιάζεσθαι ἂν τὰ ἀφορῶντα τὰς ὑποθήκας πράγματα ἦσαν διεσπαρμένα εἰς διάφορα βιβλία καὶ δὲν εὑρίσκοντο ἑνωμένα εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ, ἐξάγεται, ὅτι ἡ ἐγγραφὴ τῆς κατασχέσεως πρέπει νὰ γίνεται εἰς τὸ βιβλίον τῶν ἐγγραφῶν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ τῶν σημειώσεων καὶ ὄχι εἰς ἰδιαίτερον τοῦτο τρίτον βιβλίον· ἀλλ᾽ ἆρά γε δὲν εἶναι καλὸν, ὥςτε νὰ καταχωρίζηται εἰς τὸ βιβλίον τῶν ἐκθέσεων ἡ ἔκθεσις τοῦ κλητῆρος;

—Ὅταν ὑπάρχῃ ἐγγεγραμμένη ὑποθήκη, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐγγρά-

§ 218. Ἰδιαίτερον περιορισμὸν περιέχει τὸ ἄρθρον 66 ὡς πρὸς τὰς πτωχεύσεις. Ἡ διάταξίς του ἐλήφθη ἀπὸ τὸ ἄρθρον 2146 τοῦ γαλλικοῦ κώδηκος, ἀφοῦ διωρθώθη μία σημαντικὴ αὐτοῦ ἀπο-

---

φηται ἡ κατάσχεσις; Μάλιστα· διότι ὁ σκοπὸς τῆς ἐγγραφῆς ταύτης εἶναι νὰ κατασταθῇ γνωστὴ ἡ γενομένη κατάσχεσις, καὶ νὰ ἐμποδισθῶσιν ἐκ τούτου ἄλλοι δανεισταὶ τοῦ νὰ ἐπιχειρίσωσι δευτέραν κατάσχεσιν τοῦ αὐτοῦ κτήματος.

Ἡ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐγγραφῆς δηλοποίησις τοῦ κλητῆρος δὲν πρέπει νὰ συνοδεύηται μήτε μὲ περίληψιν, μήτε μὲ ἀπόγραφον τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως, διότι, προκειμένου λόγου περὶ τετελεσμένης ἤδη κατασχέσεως, μόνος ὁ ἐνεργήσας τὴν κατάσχεσιν κλητὴρ εἶναι ἁρμόδιος νὰ τὴν βεβαιώσῃ· πρέπει δὲ νὰ ἦναι ἔγγραφος ἡ δηλοποίησις αὕτη, καὶ πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ ἀναγγέλλοντος κλητῆρος, καὶ διὰ νὰ ἀφαιρῆται πᾶσα πρόφασις ἀμελείας εἰς τοὺς ὑποθηκοφύλακας, οἵτινες ἄλλως ἠδύναντο νὰ δικαιολογήσωσι τὴν ἐξ ἰδίας ὀλιγωρίας μὴ ἐγγραφήν, ἀποδίδοντες εἰς τοὺς κλητῆρας τὴν ἔλλειψιν (Γραμ. Δικ.)

Ἰδοὺ τί λέγει ὁ Carré (ἄρθρον 667 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). La transcription de la saisie consiste dans la copie entière de procès-verbal, pour la partie des objets saisis qui se trouvent dans l'arrondissement, et non pas dans une simple énonciation, telle que celle de l'enregistrement des explois ordinaires.

Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς λέγει, ὅτι ἡ ἐγγραφὴ πρέπει νὰ γίνεται εἰς ἕκαστον γραφεῖον ὑποθηκοφύλακος, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου κεῖνται τὰ κατασχεθέντα, διότι ἐνδέχεται νὰ κατάσχῃ ἕνια ἄλλος. (Ἴδε τὸ ἄρθρον τοῦ περὶ ἐκτελέσεως τῶν ὑποθηκῶν διατάγματος).

— Πρβ. ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφ. 18184 τοῦ 1860, φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ καὶ ἂν κατὰ τὴν 26 Φεβρουαρίου 1857 ἐγγραφεῖσαι ἐπὶ τῶν ἐν ταῖς περιλήψεσι περιγραφομένων κτημάτων ὑπὲρ τῶν ἐν αὐταῖς πιστωτῶν ὑποθῆκαι εἰσὶ μεταγενέστεραι τῆς τοῦ δημοσίου ἐγγραφείσης τὴν 12 Ἀπριλίου 1842, ἐκ τούτου δὲν ἕπεται, ὅτι καὶ αὗται εἰσὶν ἄκυροι, ὅπως τὸ δημόσιον διατείνεται, καθότι, δυνάμει τοῦ νόμου ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως, ὑποθῆκαι δύνανται νὰ ἐγγραφῶσι παρ' ἄλλων τρίτων δανειστῶν καὶ μετὰ τὴν

πία. Κατὰ τὸν γαλλικὸν κώδηκα, συνδυασμένον μὲ τὸν ἐμπορικὸν νόμον, ἄρθρον 443, πᾶσα ἐγγραφὴ ὑποθήκης ἐντὸς τῶν δέκα ἡμερῶν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως εἶναι ἄκυρος. Ἀλλ' ἡ ἐγ-

---

κοινοποίησιν τῆς κατασχέσεως μέχρι τῆς κατατάξεως, διότι αἱ τοιαῦται ὑποθῆκαι γίνονται παρὰ τῶν τρίτων καὶ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων αὐτῶν χωρὶς νὰ προέρχωνται ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου, οὐδ' συντρέχει ποσῶς εἰς τοῦτο ἡ θέλησις αὐτοῦ· ὥςτε αἱ τῶν ἐρεσιβλήτων ὑποθῆκαι, ὡς στηριζόμεναι εἰς τὰ ἐν τῇ προςβαλλομένῃ ἀποφάσει ἀναφερόμενα δημόσια ἔγγραφα καὶ ἀποφάσεις, ἅτινα ἀποτελοῦν ἰσχυροὺς καὶ νομίμους πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης τίτλους, ὀρθῶς ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τοῦ δικάσαντος πρωτοδικείου ὡς τοιαῦται καὶ κατετάχθησαν ὡς προνομιοῦχοι ἀπέναντι τῶν τοῦ δημοσίου, οὗ τινος ἡ ὑποθήκη δὲν ἐνεγράφη εἰμὴ δυνάμει διατάξεως τοῦ προέδρου καὶ δυνάμει τῆς περὶ κατασχέσεως ἐκθέσεως τοῦ δικαστικοῦ κλητῆρος καὶ στηρίζονται εἰς αὐτὰ καὶ μόνον τὰ ἔγγραφα, ἐν ᾧ τὰ τοιαῦτα δὲν ἀναγνωρίζονται ἀπὸ τὸν περὶ ὑποθηκῶν νόμον ὡς τίτλοι ἰσχυροὶ πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν καὶ ὡς προνομιοῦχοι· ὥςτε ἡ ἐγγραφὴ τῆς κατασχέσεως οὔτε ἐνυπόθηκον, οὔτε προνομιοῦχον δανειστὴν κατασταίνει τὸν ὑπὲρ οὗ ἐγένετο αὕτη ἀπέναντι τῶν συμφώνως μὲ τὸν περὶ ὑποθηκῶν νόμον καὶ δυνάμει ἰσχυρῶν τίτλων ἐγγραφέντων δανειστῶν.

»Ἐπειδὴ ἡ ἀπὸ τὸ ἄρθρον 960 τῆς πολιτικῆς δικονομίας διατασσομένη ἐγγραφὴ τῆς κατασχέσεως, ἥτις πρέπει νὰ γίνηται εἰς ἰδιαίτερον ἐπὶ τούτῳ διωρισμένον βιβλίον ἀπὸ τὸν ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ περὶ ὑποθηκῶν βιβλίου ὑπάλληλον, δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ τὸν ὀφειλέτην, ὅςτις ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς περὶ κατασχέσεως εἰδοποιήσεώς του καὶ τῆς πρὸς τὸν ὑπάλληλον τοῦτον δηλοποιήσεως στερεῖται πλέον τοῦ δικαιώματος τῆς διαθέσεως τοῦ κατασχεθέντος κτήματός του, καὶ οὐχὶ τοὺς τρίτους δανειστάς· διότι οὗτοι, ἔχοντες τίτλους ἰσχυρούς, δύνανται νὰ ἐγγράψωσιν ὑποθήκην ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κατασχεθέντος ἤδη κτήματος μέχρι τῆς κατατάξεως.

»Ἐπειδὴ ἂν καὶ αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 960 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἔχωσιν ὅλην των τὴν ἰσχύν, τοῦτο δὲν προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι αὗται δὲν κατηργήθησαν ὑπὸ τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ὡς ἰσχύουσαι διὰ τὸν προεκτεθέντα λόγον καὶ δὲν εἶναι ἀλυσιτελεῖς, δὲν δύνανται ὅμως καὶ νὰ ὑπερισχύσωσι καὶ τῆς διατάξεως

γραφὴ εἶναι ἐκτέλεσις κεκτημένου δικαιώματος. Ἐντὸς τοῦ διαστήματος τούτου ἡ ἀπόκτησις τοῦ τῆς ὑποθήκης δικαιώματος εἶναι πάντοτε ὕποπτος, διότι ὑποθέτει συνεννόησιν τοῦ πτωχεύσαντος μετὰ τοῦ δανειστοῦ πρὸς βλάβην τῆς ὁμάδος, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀφαιρεῖται μέρος τῆς περιουσίας, καὶ ὁ δανειστὴς, ὅστις ἀποκτᾷ τοιαύτην ὠφέλειαν, θέλει βεβαίως ἀνταμείψει τὸν ὀφειλέτην του. Ἂν ὁ νόμος παραδέχεται τοιαύτας πράξεις, οἱ πτωχεύοντες θέλουν ἔχει τὰ μέσα ν' ἀφαιροῦν τὴν περιουσίαν των ἀπὸ τὴν ὁμάδα, λαμβάνοντές πάλιν μέρος αὐτῆς διὰ συμπαιγνίας μεθ' ἑνὸς τῶν δανειστῶν. Ἡ αἰτία τῆς ἀπαγορεύσεως εἶναι ἀποχρώντως δικαιολογημένη, ὄχι ὅμως καὶ ἡ ἔκτασίς της. Τὸ ἀποκτηθὲν πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ὑποθήκης δικαίωμα εἶναι ἐντελῶς ἀνύποπτον. Ὁ δανειστὴς ἠδύνατο, ἤδη ἔκτοτε νὰ τὸ ἐγγράψῃ, ἂν δὲ ἐβραδυνε, μὴ προςδοκῶν ἀπαίσιόν τι, δὲν ἐξαπατᾷ τὴν ὁμάδα, διότι τώρα συμπληροῖ τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους.

Κατὰ τοῦτο καὶ οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς κατακρίνουν τὸν νόμον των (1) καὶ ἤδη κατὰ τὸ 1838 ἐτροποποιήθη τὸ ἄρθρον 448 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου τῆς Γαλλίας, διότι ἐπιτρέπεται ἡ ἐγγραφὴ μέχρι τῆς ἀποφάσεως, δι' ἧς κηρύττεται ἡ πτώχευσις, ἀλλὰ δύνανται νὰ κηρυχθοῦν ἄκυροι αἱ ἀπὸ τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν ἢ καὶ αἱ ἐν τῇ δεκαημερίᾳ πρὸ αὐτῆς γενόμεναι ἐγγραφαὶ, ἐὰν παρῆλθον πλέον τῶν δεκαπέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀποκτήσεως τοῦ τίτλου μέχρις αὐτῶν τῶν ἐγγραφῶν κτλ. (2).

Μολονότι παρ' ἡμῖν διαρκεῖ ἡ ἀρχαία διάταξις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἄρθρον 443, ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος ὡς μεταγενέστερος εἶναι ἐπικρατέστερος. Κατ' αὐτὸν, ἄρθρον 66, ἡ ἐγγραφὴ δὲν ἔχει ἰσχὺν, ἂν ὁ τίτλος, δυνάμει τοῦ ὁποίου αἰτεῖται, τουτέστιν ἂν τὸ

τοῦ περὶ ὑποθηκῶν εἰδικοῦ καὶ μεταγενεστέρου τῆς πολιτικῆς δικονομίας νόμου, τοῦ κανονίζοντος τὰ εἴδη τῶν τίτλων καὶ τὸ περὶ ἐγγραφῆς τῶν ὑποθηκῶν, ἀλλ' οὔτε δύνανται νὰ φέρωσιν αἱ διατάξεις τοῦ προσημειωθέντος 960 ἄρθρου τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ νὰ θεωρῆται ἐνυπόθηκος δανειστὴς ὁ ὑπὲρ οὗ ἐγένετο ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης διὰ κατασχέσεως ἀπέναντι τοῦ δυνάμει ἰσχυροῦ κατὰ τὸν περὶ ὑποθηκῶν νόμον τίτλον ἐγγραφέντος ἐνυποθήκου δανειστοῦ».

(1) Ἴδε Troplong, préface.

(2) Ὅρα Documents III. σ. 365 καὶ ἑπ.

δικαίωμα τῆς ὑποθήκης, ἀπεκτήθη ἐντὸς δέκα ἡμερῶν πρὸ τῆς πτωχεύσεως. Καὶ ἐντὸς τῆς προθεσμίας ταύτης ἰσχύει ἐπομένως ἡ ἐγγραφή, ἅμα τὸ δικαίωμα ἀνατρέχει εἰς προγενεστέραν ἐποχήν. Ὁ νόμος λέγων ὁ τίτλος, ἐννοεῖ τὸ δικαίωμα, ὁποῖον ὁ νόμος παραδέχεται πρὸς ἐγγραφήν.

Τὰς αὐτὰς ἀρχὰς ἐφαρμόζει ὁ νόμος καὶ εἰς τὴν προςημείωσιν· ὅταν ἡ προςημείωσις ζητῆται δι' ἔλλειψιν ἐννόμου τύπου πρὸς ἐγγραφὴν (ἄρθρον 23 § 1), δὲν ἰσχύει, ἅμα στηρίζεται εἰς ἔγγραφα ἀποκτηθέντα ἐντὸς τῆς ἀνωτέρω προθεσμίας.

Διαφέρουν αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ προςημείωσις λαμβάνεται δυνάμει ἀγωγῆς, ἢ πρωτοκλήτου ἀποφάσεως (ἄρθρον 23 § 2, 3). Ὁ δανειστὴς δὲν ἔχει ἀκόμη κεκτημένον δικαίωμα ὑποθήκης. Ἂν ὁ νόμος τὸν ἐπιτρέπῃ συντηρητικῶς νὰ ἐξασφαλισθῇ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως, δὲν δύναται ὅμως νὰ βοηθήσῃ αὐτόν, ὥςτε νὰ προλάβῃ τοὺς λοιποὺς δανειστάς. Διὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον 66 κηρύττει ἀνίσχυρον τὴν προςημείωσιν, ἅμα δὲν ἐνεγράφη πρὸ τῆς δεκαημέρου προθεσμίας.

Ἐξ ἐναντίας ὅταν αἱ προςημειώσεις ἐλήφθησαν πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης (καθὼς καὶ πρὸ τῶν περιπτώσεων τῶν ἄρθρων 64 καὶ 65), δύνανται πάντοτε νὰ τραπῶσιν εἰς ὑποθήκας. Τὸ κείμενον τοῦ τελευταίου τούτου ἐδαφίου τοῦ ἄρθρου 66 φέρει *καὶ μετὰ τὴν κατάσχεσιν*, περὶ ἧς κατὰ πρῶτον ἐνταῦθα γίνεται λόγος, προςθέτει ὅμως καὶ *μετὰ τὴν γενομένην ἀπαγόρευσιν τῶν ἐγγραφῶν*, δηλ. τὴν πτώχευσιν ἢ τὴν ἀπογραφήν. (Πρβ. § 218 δίς).

Ἐν γένει αἱ διατάξεις αὗται δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὰς διδομένας ὑποθήκας παρ' ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος πρὸς ἀσφάλειαν τῆς διαχειρίσεώς του. Εὐκόλως ἐννοεῖ τις τὴν ἐξαίρεσιν. Ὁ ἐπίτροπος λαμβάνει τὴν διαχείρισιν δυνάμει τοῦ νόμου, διαθήκης, ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως. Ἂν λοιπὸν τοῦτο συμπέσῃ ἐντὸς τῆς δεκαημέρου προθεσμίας καὶ ὁ ἐπίτροπος, ὅςτις μέλλει νὰ πτωχεύσῃ, καὶ ὁ ἀνήλικος ἢ ἀφῆλιξ εἶναι ἀναίτιοι, οὔτε δύναται νὰ ὑπάρξῃ συνεννόησις, ὥςτε ἡ ἀπαγόρευσις δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ.

Τὸ αὐτὸ ἔπρεπε νὰ παραδεχθῇ ὁ νόμος καὶ ὡς πρὸς τὴν σύζυγον, ἂν ἐντὸς τῆς δεκαημέρου προθεσμίας συμπέσῃ ὁ γάμος (1).

---

(1) Ὡς πρὸς τὴν δικαιολόγησιν τῶν δύο τούτων ἐξαιρέσεων Tronplong hyp. 655.

Ἡ ἀναφερομένη εἰς τὸ ἄρθρον 500 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐγγραφὴ τῶν πρακτόρων ἢ συνδίκων ἐν ὀνόματι τῆς ὁμάδος, δὲν ἔχει σκοπὸν τὴν προτίμησιν, ἀλλὰ μόνον χρησιμεύει ν' ἀναγγείλῃ τὴν πτώχευσιν ὅπου εὑρίσκονται κτήματα τοῦ πτωχεύσαντος, διότι ἕνεκα τῆς ἀποστάσεως ἐνίοτε δύναται νὰ ἦναι τὸ συμβὰν ἄγνωστον (1). Καλλ. 6. § 555.

---

(1) Αὐτόθι, 655, bis.

Δυσχερέστερον εἶναι τὸ ζήτημα, ἂν, ἐπελθούσης μετὰ τὴν πώλησιν πτωχεύσεως τοῦ πωλητοῦ, δύναται ὁ μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης παραμελήσας τὴν μεταγραφὴν ἀγοραστὴς νὰ ἐνεργήσῃ αὐτὴν, ἀποκρούων τὴν ὁμάδα.

Πρὸ πάντων παρατηροῦμεν, ὅτι, κατὰ τὸ ἄρθρον 500 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου οἱ προσωρινοὶ σύνδικοι χρεωστοῦν νὰ ἐνεργήσουν ἐγγραφὴν ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τοῦ πτωχεύσαντος. Ἔκτοτε ἡ ὁμὰς ἀποκτᾷ πραγματικὸν δικαίωμα, μὴ δυνάμενον νὰ βλαφθῇ διὰ μεταγενεστέρας μεταγραφῆς.

Καθαυτὸ λοιπὸν πρόκειται περὶ μόνης τῆς περιστάσεως, καθ' ἣν πρὸ τῆς ἐγγραφῆς ταύτης τῶν προσωρινῶν συνδίκων, ἀλλὰ μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεως, μεταγράφεται ἡ προγενεστέρα αὐτῆς πώλησις.

Μᾶς εἶναι ἀνωφελὴς ἡ κατὰ τὸ γαλλικὸν σύστημα γνώμη (α), ὅτι βεβαίως ὁ ἐμπορικὸς νόμος ἀπονέμει πραγματικὰ δικαιώματα εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν ἀπὸ τῆς δι' ἀποφάσεως κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως, ἀφοῦ ἔκτοτε πᾶσα ἐγγραφὴ ὑποθήκης κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος, ἔστω καὶ ἐκ προγενεστέρου τίτλου, ἀπαγορεύεται(γ).

Παρ' ἡμῖν τὸ ἐναντίον καθιεροῖ ἐν ἄρθρῳ 66 ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος, καθ' ὃν καὶ μετὰ τὴν κήρυξιν πτωχεύσεως δὲν ἀπαγορεύεται ἐγγραφὴ προγενεστέρως ἀποκτηθέντος δικαιώματος ὑποθήκης(γ). Ἐκλείπει λοιπὸν τὸ μόνον στήριγμα τῆς ἐναντιουμένης εἰς μεταγενεστέραν τῆς πτωχεύσεως μεταγραφὴν γνώμης, τούτέστιν ἡ ἀρ-

---

(α) Troplong Transcr. 149, παρ' ᾧ ἴδε καὶ τοὺς φρονοῦντας τἀναντία.

(β) Ἐμπ. ν. τῆς Γαλλίας ἄρθρον 448.

(γ) Ὅρα σύστ. Ρ. δ. Καλ. τ. Β' § 555. ἀν. §. 218.

§ 218 δίς. Κατὰ τὸ ἄρθρ λοιπὸν 443 τοῦ ἐμπ. νόμου συνδυασμένον μὲ τὸ ἄρθρον 2146 τοῦ γαλ. πολ. νόμου, καὶ κατὰ τὴν γνώμην τινῶν Γάλλων νομοδιδασκάλων, πᾶσα ὑποθήκη ἐγγραφεῖσα κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας τὰς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως εἶναι ἄκυρος· κατὰ τὸ ἄρθρον 66 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης δὲν ἔχει ἰσχὺν, ἐὰν ὁ τίτλος, δι' οὗ αἰτεῖται, ἀπεκτήθη κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας τὰς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως· ἐκ τούτου δὲ ἔπεται, ὅτι ἂν ὁ τίτλος ἀπεκτήθη πρὸ τῶν δέκα ἡμερῶν, ἡ ἐντὸς τούτων γενομένη ἐγγραφὴ εἶναι ἰσχυρά.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ προεκτεθειμένα, τὰ δύο εἰρημένα ἄρθρα εἶναι ἀσύμφωνα, τὸ τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὡς προγενέστερον κατηργήθη σιωπηλῶς παρὰ τοῦ ἄρθρου 66, τοῦ ὁποίου ἡ διάταξις, σύμφωνος καὶ μὲ τὴν πρὸ τοῦ γαλλικοῦ πολιτικοῦ νόμου νομοθεσίαν τῆς Γαλλίας, μοὶ φαίνεται ὀρθοτέρα, διότι ἡ ἀρχὴ τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι κυρίως διὰ νὰ ἐμποδισθῇ πᾶσα μεταξὺ τοῦ μέλλοντος νὰ

μονία τῶν δύο τούτων συστημάτων ἐγγραφῆς ὑποθήκης καὶ μεταγραφῆς (α), ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς τῆς δημοσιότητος ἐρειδομένων.

Καὶ ἡ ἐγγραφὴ ὑποθήκης καὶ ἡ μεταγραφὴ εἶναι ἁπλῶς δημοσίευσις γεγονότος ἤδη καταρτισθέντος καὶ δικαιώματος κεκτημένου, ἤρτηται ἐπομένως ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀποκτήσαντος τοιοῦτον δικαίωμα. Διὰ νὰ ἀπαγορεύσωμεν εἰς αὐτὸν τὴν δημοσίευσιν, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ῥητὴ περὶ τούτου διάταξις, ἢ ἄλλο κεκτημένον δικαίωμα. Ἀφοῦ ὅμως ὁ ἐμπορικὸς νόμος ἐν ἄρθρῳ 500 ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν προςωρινῶν συνδίκων ἐγγραφὴν ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τοῦ πτωχεύσαντος, εἶναι πρόδηλον, ὅτι πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης δὲν ὑπάρχει πραγματικὸν δικαίωμα τῆς ὁμάδος, ἄρα καὶ ἡ μεταγραφὴ γίνεται ἐνόσῳ ἔτι ἡ κυριότης διατελεῖ παρὰ τῷ πτωχεύσαντι καὶ διὰ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ ἐξουσιαστικοῦ τούτου ὅρου ἐπέρχεται ἡ μεταβίβασις.

Μετὰ τὴν ἐγγραφὴν ὅμως τῶν συνδίκων, ἡ μεταγραφὴ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα, πλὴν ἐπὶ ὑποθέσει, ὅτι ἐγένετο συμβιβασμὸς μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος, καὶ ὅτι λόγῳ τοῦ συμβιβασμοῦ τούτου ἀπηλευθερώθη τὸ περὶ οὗ ἡ μεταγραφὴ ἀκίνητον, διότι πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐπικυρωθέντος συμβιβασμοῦ ἔχει ἡ ὁμὰς δικαίωμα ὑποθήκης (ἐμπορικοῦ νόμου ἄρθρον 524). Πρβ. Σόλωνος σ. 447.

(α) Ὁ Troplong λέγει, ὅτι οὐδένα θέλει πείσει τις ὅτι ἐπιτρέπευαι μεταγραφὴ, καθ' ὃν χρόνον δὲν ἐπιτρέπεται ἐγγραφὴ ὑποθήκης.

πτωχεύσῃ, καί τινος πλαστοῦ δανειστοῦ δολία συνεννόησις φέρουσα βλάβην εἰς τὰ συμφέροντα τῶν ἀληθινῶν δανειστῶν, ὅθεν δόλος δὲν γίνεται, ὅταν ἐγγράφεται ἡ ὑποθήκη, ἀλλ' ὅταν δίδεται ὁ τίτλος, δυνάμει τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ ἐγγραφή.

§ 219. Ἡ νομολογία, ἑρμηνεύουσα τὰ ἄρθρα 443 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου καὶ 66 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν, καθιέρωσε τὰ ἑξῆς· ἤτοι,

α) ὅτι ἡ ἀκυρότης τῆς δοθείσης τυχὸν παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος εἴς τινα δανειστὴν, ὑποθήκης δὲν εἶναι ἀπόλυτος, ἀλλὰ σχετική, ὡς ἀφορῶσα μᾶλλον τὸ συμφέρον τῶν δανειστῶν· καὶ ἐπομένως, ἕνεκα τούτου, δύναται νὰ προταθῇ μόνον ὑπὸ τῆς ὁμάδος αὐτῆς, ἢ τοῦ νομίμου ἀντιπροσώπου της (πρβλ. τὸν ὧδε § 220)· οὐδέποτε δὲ ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἄρα οὔτε ὁ ἀποκατασταθεὶς πτωχεύσας δικαιοῦται νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν τῆς ὁμάδος ἀγωγὴν, δι' ἧς ἐζήτει τὴν διαγραφὴν προςημειώσεως ὑποθήκης γενομένης ἐντὸς τῶν δέκα ἡμερῶν τῶν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως, ἀφοῦ μάλιστα ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ δὲν εἶναι μήτε ἐπιδεκτικὴ ἐκχωρήσεως. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 173 τοῦ 1862, ἀναιροῦσα τὴν 19134 τοῦ 1861 ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν, ἣν ἀπόφασιν (τῶν ἐφετῶν) ὅρα ὑπὸ τὸν § 219. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 272 τοῦ 1863, ἀναιροῦσα τὴν 1326 τοῦ 1858 ἀπόφασιν τῶν ἐν Πάτραις πρωτοδικῶν.

β) ὅτι τὰ διαληφθέντα ἄρθρα δὲν κάμνουν διάκρισιν, ἂν ὁ πτωχεύσας ἔδωκε δικαίωμα ὑποθήκης, ἢ ἂν ὁ δανειστὴς μονομερῶς καὶ ἄνευ συναινέσεως αὐτοῦ ἐνέγραψε τὴν ὑποθήκην, ἢ θεωροῦσιν ἄκυρον εἴτε γίνει αὕτη ἐντὸς τῶν δέκα ἡμερῶν τῶν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως συναινέσει καὶ τοῦ ὀφειλέτου, εἴτε ἄνευ τῆς συναινέσεως αὐτοῦ μονομερῶς ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ, ἀλλὰ δυνάμει τοῦ νόμου (ἡ αὐτὴ 272 ἀπόφασις).

γ) Ἀπὸ πότε ἄρχονται αἱ δέκα ἡμέραι πρὸς ἀπόκτησιν ἐγκύρου τίτλου πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης κατὰ τὸ ἄρθρον 66 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου (1); Ἀπὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν κατασταθῇ δημοσίως γνωστὴ ἡ παῦσις τῶν πληρωμῶν τοῦ πτωχεύσαντος καὶ ὄχι μόνον ἀπὸ τῆς τοιαύτης δηλοποιήσεως αὐτοῦ. (437. 441 ἐμπ. ν.). Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 302 τοῦ 60, ἀναιροῦσα τὴν 1146 τοῦ 58 ἀπ. ἐφ. Ν. καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 437 καὶ 441 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, λογίζεται ὡς πτωχεύσας ὁ ἔμπορος ὅςτις παύει τὰς

---

(1) Πρβ. τὸν προηγ. §.

πληρωμάς του, ὁ χρόνος δὲ, ἀφ' οὗ ἤρξατο οὗτος διατελῶν εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην, συνάγεται εἴτε ἀπὸ τῆς φυγῆς αὐτοῦ, εἴτε ἀφ' ἧς κλείσῃ τὰς ἀποθήκας του ἢ ἀρνηθῇ τὴν ἐξόφλησιν ἐμπορικῆς ὑποχρεώσεως· ἀλλὰ τὰ περιστατικὰ ταῦτα δὲν ἀρκοῦσι μόνα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως, διότι ὁ νόμος προςαπαιτεῖ καὶ τὴν παῦσιν τῶν πληρωμῶν, ὡς τὴν κυρίαν ἀπόδειξιν τῆς πτωχεύσεως, ἢ τὴν περὶ ταύτης δηλοποίησιν τοῦ πτωχεύσαντος. Ἐντεῦθεν δὲ προκύπτει προφανῶς ὅτι πτωχεύσας δύναταί τις νὰ ἦναι καὶ νὰ κηρυχθῇ, καὶ ἂν τυχὸν δὲν δηλοποιήσῃ ποσῶς τὴν πτώχευσίν του εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον. Ἑπομένως τὸ 66 ἄρθρον τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, καθ' ὃ ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης δὲν ἰσχύει, ἂν ὁ τίτλος, δυνάμει τοῦ ὁποίου αἰτεῖται, ἀπεκτήθη ἐντὸς δέκα ἡμερῶν πρὸ τῆς δηλώσεως τῆς χρεωκοπίας τοῦ χρεώστου, δὲν ἐννοεῖ τὴν δηλοποίησιν, ἣν κατὰ τὰ ἄρθρα 440 καὶ 441 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὀφείλει νὰ κάμῃ ὁ πτωχεύσας, ὡς ἐσφαλμένως ὑπέλαβε τὸ ἐφετεῖον, ἀλλὰ τὴν εἰς τὸ κοινὸν φανέρωσιν τῆς πτωχεύσεως τοῦ ἐμπόρου, ἤγουν αἱ δέκα ἡμέραι ἀριθμοῦνται ἀπὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν καταστῇ δημοσίως γνωστὴ ἡ πτώχευσις διὰ τῶν ὑπὸ τοῦ 441 ἄρθρου τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου διαγραφομένων μέσων. Ἄρα κακῶς ἡρμηνεύθη τὸ μνησθὲν ἄρθρον 66 καὶ παρεβιάσθησαν αἱ περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, μὴ διαταχθείσης ἀποδείξεως περὶ τῶν εἰρημένων γεγονότων» (1).

(1) Ἀναιρεῖται δι' αὐτῆς ἡ 1146 τοῦ 1860 ἀπόφασις τῶν ἐν Ν. ἐφετῶν.

— Ἡ ἐγγραφὴ ἢ προςημείωσις ὑποθήκης, ἵνα ἰσχύῃ ἐπὶ πτωχεύσεως ἢ χρεωκοπίας ἐμπόρου τινὸς, ἐξετάζεται ἂν ἐνεγράφη πρὸ τῶν δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δηλώσεως τοῦ χρόνου τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν ἢ ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως, ὃν θέλει προςδιορίσει τὸ δικαστήριον; Τὸ δεύτερον, κατὰ τὴν 19134 τοῦ 1861 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρουσαν (α).

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 66 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, δὲν ἔχει ἰσχὺν ἡ προςημείωσις, ὅταν στηρίζεται εἰς τίτλους ἐκ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 23 ἀριθ. 2 μνημονευομένων (ἤτοι ἔγγραφα βεβαιοῦντα

(α) (Ἀνηρέθη, ὡς ἐν τέλει αὐτῆς). Τὸ ἄρθρον 443 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου κατηργήθη ἀπὸ τὸ 66 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ὥστε ἀρκεῖ ὁ τίτλος νὰ ἀπεκτήθη πρὸ τῶν δέκα ἡμερῶν, καὶ ἡ ἐγγραφὴ ἡ γενομένη ἐντὸς αὐτῶν ἔχει ὅλην τὴν ἰσχύν. Διατριβὴ ἐν νομικ. σ. 55.

§ 220. Αἱ διὰ τῶν ἄρθρων 444—446 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου καθιερούμεναι ἀκυρότητες καθιερώθησαν μόνον ὑπὲρ τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν, ὥςτε δὲν δύναται νὰ τὰς ἐπικαλεσθῇ ὁ πτωχεύ-

---

τὴν ἀπαίτησιν καὶ ἀγωγὴν περὶ ἐξοφλήσεως αὐτῆς), ἂν δὲν ἐγγραφῇ πρὸ τῆς προθεσμίας τῆς ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ ὁριζομένης δέκα ἡμερῶν πρὸ τῆς δηλώσεως τῆς χρεωκοπίας τοῦ χρεώστου· διὰ δὲ τούτων δὲν δύναται νὰ ἐννοῆται ἡ πρὸς τὸ ἐμποροδικεῖον δήλωσις τοῦ πτωχεύσαντος περὶ τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν αὐτοῦ, εἰς ἣν ὁ ἔμπορος ὑποχρεοῦται διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 440 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, διότι κατὰ τὰς λοιπὰς τοῦ αὐτοῦ νόμου διατάξεις δύναται τὸ δικαστήριον νὰ κηρύξῃ τὸν ἔμπορον εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, καί τοι μὴ γενομένης περὶ τούτου δηλώσεως τινός, ἡ δὲ ἔναρξις τῆς πτωχεύσεως προςδιορίζεται παρὰ τοῦ δικαστηρίου κατὰ τὸ ἄρθρον 441 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει μόνης τῆς παρὰ τον ἐμπόρου δηλώσεως περὶ τοῦ χρόνου τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ ὁριζομένων περιστατικῶν, ἅτινα τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ ἐκτιμήσῃ, ὅπως ἐξ αὐτῶν ἐξακριβώσῃ καὶ προςδιορίσῃ τὴν ἐποχὴν τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν τοῦ πτωχεύσαντος. Δὲν δύναται ἑπομένως νὰ θεωρηθῇ ὡς ὅρος τῆς ἐν τῷ ἄρθρ. 66 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου προθεσμίας ἡ δηλοποίησις τοῦ πτωχεύσαντος, ἥτις οὐδὲ ἀναγκαίως ὑποτίθεται ὡς ἑκάστοτε ὑπάρχουσα, οὐδὲ γενομένη τυχὸν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸ δικαστήριον κατὰ τὸν προςδιορισμὸν τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως· ἄλλως ἤθελεν ἀφεθῇ εἰς τὴν θέλησιν τοῦ πτωχεύσαντος νὰ παρεκτείνῃ ἢ περιορίζῃ διὰ τῆς δηλώσεως αὐτοῦ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς διατάξεως τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου. Καθόσον δὲ ἡ ἔναρξις τῆς πτωχεύσεως προςδιορίζεται, κατὰ τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 441 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὁριζόμενα, ἐκ γεγονότων, ἐξ ὧν δηλοῦται πρὸς τὸ κοινὸν ἡ κατάστασις τῆς πτωχεύσεως τοῦ ἐμπόρου, οἷα εἰσὶν ἡ φυγὴ τοῦ χρεώστου, τὸ κλείσιμον τῶν ἀποθηκῶν, ἡ ἄρνησις τῆς ἐκπληρώσεως ἐμπορικῶν ὑποχρεώσεων αὐτοῦ· τὴν δήλωσιν ταύτην ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον 66 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἤτοι τὴν δηλοποίησιν τῆς πτωχεύσεως πρὸς τὸ κοινὸν ἔκ τινος τῶν γεγονότων, ἐξ ὧν ὁ νόμος εἰκάζει τὴν ἔναρξιν τῆς πτωχεύσεως δήλην γενομένην, καὶ τῆς ὁποίας τὴν ἐποχὴν τὸ δικαστήριον προςδιορίζει ἐπὶ τῇ βάσει τῶν αὐτῶν γεγονότων διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ περὶ τῆς πτωχεύσεως τοῦ ἐμπόρου· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, διὰ μὲν τῆς ὑπ'

σας; ἰδίως, τὸ ἄκυρον τῆς ὑποθήκης δύναται νὰ προτείνῃ ὁ πτωχεύσας; ὅρα Βουλεΐ Πατὶ περὶ πτωχ. τ. α. ἀρ. 218. Ἀπόφασιν

ἀριθ. 407 ἀποφάσεως τῶν ἐν Πάτραις ἐμποροδικῶν ὡς ἡμέρα τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως τῆς ἐφεσιβλήτου ἑταιρίας ὡρίσθη ἡ τριακοστὴ πρώτη Ἰανουαρίου 1858, καθόσον ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ὡς βεβαιωμένον ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἡ ἑταιρία ἔπαυσε τὰς πληρωμὰς αὐτῆς, ἡ δὲ ἀπόφασις αὕτη μὴ ἀνακληθεῖσα ἢ μεταῤῥυθμισθεῖσα, μηδὲ προςβληθεῖσα παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος, εἶναι καὶ διὰ τοῦτο ὑποχρεωτική, κατὰ δὲ ταύτην θεωρεῖται ὡς τελεσιδίκως ἀνεγνωρισμένον, ὅτι διὰ τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν τῆς ἑταιρίας ἐγένετο γνωστὴ εἰς τὸ κοινὸν ἡ πτώχευσις αὐτῆς ἀπὸ τῆς 31 Ἰανουαρίου 1858· ἄλλως τε, καθόσον ἀφορᾷ ἰδίως τὸν ἐκκαλοῦντα, ἐκ τῶν ἐν τῇ δικογραφίᾳ ἐγγράφων ἐξάγεται, ὅτι ἡ ἐφεσίβλητος ἑταιρία τὴν 6 Φεβρουαρίου 1858 δὲν ἦτον εἰς κατάστασιν νὰ πληρώσῃ πρὸς τὸν ἐνάγοντα τὸ ληξιπρόθεσμον τότε κατασταθὲν χρέος αὐτῆς ἐξ ἐμπορικοῦ γραμματίου, ἐκδοθέντος παρ' αὐτῆς εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Χ. Σίνου διὰ δραχμὰς 3200, ὁ δὲ νῦν ἐκκαλῶν χωρὶς νὰ διαμαρτυρήσῃ τὸ γραμμάτιον αὐτοῦ ἐκίνησε τὴν 7 Φεβρουαρίου 1858, ἤτοι τὴν ἐπιοῦσαν τῆς λήξεώς του, κατὰ τῆς ἑταιρίας ἀγωγήν, δυνάμει τῆς ὁποίας ἐνεγράφη τὴν 7 Φεβρουαρίου 1858 ἡ προςημείωσις, τῆς ὁποίας ζητεῖται ἡ ἐξάλειψις κατὰ τὴν προκειμένην δίκην, ἐξ ὧν προκύπτει, ὅτι κατὰ τὴν 7 τοὐλάχιστον Φεβρουαρίου 1858 ἐγένετο πραγματικῶς εἰς τὸν ἐκκαλοῦντα γνωστὴ ἡ παῦσις τῶν πληρωμῶν τῆς ἐφεσιβλήτου ἑταιρίας, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρον 66 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου καὶ ἑπομένως εἶναι ἄκυρος· τὴν δὲ ἀκυρότητα ταύτην ἔχει τὸ δικαίωμα, ὡς προσείνηται, νὰ ἐπικαλεσθῇ ὑπὲρ ἑαυτῆς, ζητοῦσα τὴν ἐξάλειψιν τῆς προςημειώσεως, ἡ ἐφεσίβλητος ἑταιρία μετὰ τὸν συμβιβασμόν, δι' οὗ ἐπανῆλθεν εἰς ἣν θέσιν ἦτο πρὸ τῆς πτωχεύσεως, ἐπίσης καθὼς ἐδικαιοῦτο νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν αὐτὴν ἀκυρότητα ἡ ὁμὰς τῶν δανειστῶν· διότι διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ, κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 13687 συμβόλαιον περὶ τῆς συνομολογήσεως αὐτοῦ, οἱ δανεισταὶ ἀποδίδοντες εἰς αὐτὴν τὴν διαχείρισιν τῶν κτημάτων αὐτῆς μετὰ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ἀγωγῶν, εἰς ἣν ἡ ὁμὰς τῶν δανειστῶν ἐπέμφθη κατὰ τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεως τῆς ἑταιρίας, συνεφώνησαν, ὅπως τὰ κτήματα, ἐφ' ὧν ἐνεγράφη ἡ προςημείωσις, χρησιμεύσωσιν εἰς πραγματοποίησιν τῶν παρὰ τῆς ὁμάδος συνομολογηθέντων μέτρων διὰ τὴν ἱκανοποίησιν

Ἀκυρωτικοῦ τῆς 5 Αὐγούστου 1812 καὶ τῆς 16 Νοεμβρίου 1840. Βιόσχ. ἐν λ. Faillite ἀρ. 323. Τροπλ. ἐν ἄρθρῳ 2156 τοῦ γ. κ. Ῥολλ. λ. faillite ἀρ. 514—515.—Τὴν ἑλληνικὴν νομολογίαν ὅρα ἐν § 219, α.

§ 221. Ποῖα δικαιώματα ἔχει ὁ ὑποθηκικὸς δανειστής, ὅταν τὸ βεβαρυμένον δι' ὑποθήκης κτῆμα ἀποκτήσῃ τρίτος;

Ἡ ὑποθήκη εἶναι δικαίωμα πραγματικόν, καὶ, κατὰ τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 29, ἀκολουθεῖ τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα εἰς ὁποιουδήποτε ἐξουσίαν καὶ ἂν μεταβῇ. Διὰ τοῦτο ὑπεβλήθη ἡ ὑποθήκη εἰς τὴν δημοσίαν ἐγγραφήν, διὰ νὰ μὴ δύναται τρίτος, ἀποκτήσας ὁπωςδήποτε τὸ πρᾶγμα, νὰ πολεμήσῃ τὴν ὕπαρξίν της.

Τὸ πρᾶγμα λοιπόν, καίτοι μεταβὰν εἰς τρίτου χεῖρας, ξένου εἰς τὴν προςωπικὴν ὑποχρέωσιν, ὑπόκειται διὰ τὴν ἀπότισιν τοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν τόκων, ὅσους ἀναγνωρίζει τὸ ἄρθρον 31 τοῦ νόμου, ἀλλὰ πέραν τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος, ὅταν δὲν ἐξαρκῇ, ὁ τρίτος κύριος δὲν ἐνέχεται. Διὰ τοῦτο λέγει τὸ ἄρθρον 38, ὅτι ὁ τρίτος κύριος δὲν ἐνέχεται. Διὰ τοῦτο λέγει τὸ ἄρθρον 38, ὅτι ὁ τρίτος κύριος ἔχει τὴν ἐκλογὴν ἢ νὰ παραχωρήσῃ τὸ πρᾶγμα, ἢ ἐὰν προτιμᾷ νὰ πληρώσῃ το κεφάλαιον καὶ τοὺς μνησθέντας τόκους (ἄρθρον 38) (1).

Διὰ τῆς παραχωρήσεως ἀπαλλάττεται ἀπὸ πᾶσαν ἀπαίτησιν τῶν ἐνυποθήκων δανειστῶν, ἐκτὸς ἂν δι' ἄλλην τινα αἰτίαν, π. χ. τῆς ἐγγυήσεως, ἦναι καὶ προςωπικῶς ὑπεύθυνος. (ἄρθρον 40).

Ἡ παραχώρησις κατὰ τὴν νομοθεσίαν μας δὲν ἔχει ἄλλην ἔννοιαν, παρὰ τὸ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν ἐγγεγραμμένον δανειστὴν νὰ ἐκποιήσῃ ἀναγκαστικῶς τὸ πρᾶγμα.

ὅλων τῶν δανειστῶν ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τῶν ἀπαιτήσεων ἑκάστου, καὶ ἐπὶ τούτῳ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ παρὰ τῆς ὁμάδος εἰςαχθεῖσα δίκη περὶ ἐξαλείψεως τῆς προςημειώσεως, ὥςτε ὀφείλει καὶ δύναται ἡ ἑταιρία, ἐν ἰδίῳ νῦν ὀνόματι ἀναλαβοῦσα τὴν διαχείρισιν τῶν ὑποθέσεων αὐτῆς, νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν δίκην καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ μετὰ τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν συμβιβασμοῦ αὐτῆςν. Σημ. (Ἀνῃρέθη ἡ ἀπόφασις αὕτη κατὰ τοῦτο διὰ τῆς 173 τοῦ 62).

(1) Δικαίως καταδικάζει ὁ Troplong hyp. 782, τὸ ἄτεχνον τῆς ἐκφράσεως τοῦ ἄρθρου 2168 τοῦ γαλλικοῦ κώδηκος, λέγοντος, ὅτι ὁ τρίτος κύριος ὑποχρεοῦται ἢ νὰ πληρώσῃ, ἢ νὰ παραχωρήσῃ, ἐνῷ τὸ νὰ πληρώσῃ εἶναι δικαίωμα καὶ ὄχι ὑποχρέωσις.

Τοῦτο μόνον εἶναι τῆς πραγματικῆς ἀγωγῆς τὸ ἀποτέλεσμα, καὶ ὁ δανειστὴς δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ λάβῃ εἰς τὴν κατοχήν του τὸ πρᾶγμα, ἐκτὸς εἰς ἔκτακτον περίστασιν πρὸς ἀνατροπὴν χειροτερεύσεως (ἄρθρον 43). Τὸ αὐτὸ παραδέχονται καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν, μολονότι ὁ γαλλικὸς κώδηξ διαγράφει ἰδιαιτέρας τῆς παραχωρήσεως διατυπώσεις, ἐνῷ ὁ ἡμέτερος σιωπᾷ (1).

Διὰ τὰς ἀπαιτήσεις, διὰ τὰς ὁποίας ἐλήφθη προσημείωσις πρὸ τῆς μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος, ἂν δὲν τραποῦν εἰς ὑποθήκην, δὲν ἐνέχεται ὁ τρίτος κύριος (ἄρθρον 39). Καλλ. 6. § 556.

§ 222. Ποῖαι αἱ περὶ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος παραχωρήσεως διατυπώσεις; Ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου 956 § 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας εἶναι ἀσαφής· παρατηρῶ δὲ ὅτι ὁ Οἰκονομίδης ἐν § 274 λέγει ὅτι ἡ περικοπὴ «δύναται νὰ γίνῃ καὶ παρὰ τῷ τρίτῳ», ἐννοεῖ ὅλην τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν (ἐπιταγὴν, κατάσχεσιν, κοινοποιήσεις πλειστηριασμοῦ) κατὰ τοῦ τρίτου ἐνεργουμένην. Ἐκ τῶν λέξεων δὲ αὐτῆς συνάγεται, ὅτι ὁ ἐκτελῶν δανειστὴς δικαιοῦται ν' ἀπευθύνῃ κατ' ἀρέσκειαν τὰς πράξεις τῆς καταδιώξεως, εἴτε κατὰ τοῦ ὀφειλέτου, εἴτε κατὰ τοῦ τρίτου διακατόχου. Ὁ μακαρίτης Ῥουστόπουλος (Θέμ. τ. 7 σ. 94) φρονεῖ, ὅτι μετὰ τὴν κατάσχεσιν ἡ λοιπὴ διαδικασία ἀπευθύνεται κατὰ τοῦ ὀφειλέτου καὶ μόνον, μόνη δὲ ἡ κατάσχεσις γίνεται παρὰ τῷ τρίτῳ.—Ὁ Καλλιγᾶς (6. § 557) λέγει ἁπλῶς ταῦτα·

«Διὰ νὰ ἐξασκήσῃ ὁ δανειστὴς τὰ δικαιώματά του κατὰ τοῦ τρίτου κυρίου, οὗτος δὲ νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς παραχωρήσεως, ἂν δὲν προτιμᾷ νὰ πληρώσῃ, πρέπει νὰ γίνῃ πρὸς αὐτὸν κοινοποίησις τῆς ἐπιδοθείσης πρὸς τὸν ὀφειλέτην ἐπιταγῆς. Τοῦτο ἐξάγεται καὶ ἀπὸ τὸ ἄρθρον 862 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθ' ὃ πάσης ἐκτελέσεως προηγεῖται ἡ ἐπίδοσις. Ὅθεν ὁ τρίτος κύριος ἔχει τὸ ἐν ἄρθρῳ 866 § 4 διάστημα τῶν ὀκτὼ ἡμερῶν, διὰ νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν δικαιωμάτων του. Ἂν προτιμᾷ τὴν παραχώρησιν, ἡ ἐκτέλεσις ἀπευθύνεται κατὰ τοῦ ὀφειλέτου, ἂν ὅμως διατηρῇ τὸ κτῆμα, ἡ κατάσχεσις πρέπει νὰ γίνῃ παρ' αὐτῷ τῷ τρίτῳ κυρίῳ (πολ. δικ. ἄρθρον 956 § 1) (2).

(1) Troplong hyp. 795, C C. art. 2172,—2174. Κατὰ τὸν Βαυαρικὸν νόμον, ἄρθρ. 54, δύναται ὁ δανειστὴς νὰ λάβῃ τὴν κατοχὴν, ὥστε νὰ πληρωθῇ ἐκ τῶν καρπῶν.

(2) Troplong hyp. 795. Carré par. Ch. Adolphe 2193 bis. § II.

Ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν νομολογίαν παρατηρῶ

α) Ὅτι διαφόρους ἀποφάσεις τῶν ἐφετείων εὑρίσκετε ἐν σελ. 186—190 τῆς νομικῆς μελίσσης· ἡ δὲ νομολογία τοῦ Ἀρείου Πάγου δὲν μοὶ φαίνεται στερεωθεῖσα, ὡς ἐκ τῶν ἑπομένων γίνεται δῆλον.

Κατὰ τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν (Κωδ. 2169) ἡ ἐπιταγὴ γίνεται εἰς τὸν ὀφειλέτην καὶ προςκαλεῖται ὁ τρίτος νὰ πληρώσῃ ἢ ἐγκαταλείψῃ το κτῆμα, ἄλλως ἐνεργεῖται κατ' αὐτοῦ ἡ ἐκτέλεσις. Πρβλ. Καῤῥὲ ζήτ. 2198 δὶς § 2. Τροπλ. περὶ ὑποθ. § 782, 795. Ζαχ. § 287. Ἰδοὺ δὲ ἡ ἡμετέρα νομολογία.

α) Ὁ ΑΠ. διὰ τῆς 302 τοῦ 1855 ἀποφάσεως ἀποφαίνεται, ὅτι ὁ ἐπισπεύδων δανειστὴς ὀφείλει νὰ εἰδοποιῇ τὸν κάτοχον τοῦ ὑποθηκευμένου κτήματος, προςκαλῶν αὐτὸν νὰ πληρώσῃ τὸ ἐνυπόθηκον χρέος, ἢ νὰ παραχωρήσῃ τὸ πρᾶγμα (862 πολιτικῆς δικονομίας), καὶ, ἐν ἀπειθείᾳ, ν' ἀπευθύνῃ τὰς ἀναγκαστικὰς τοῦ πλειστηριασμοῦ πράξεις κατ' αὐτοῦ κυρίως ὡς τοῦ διακατόχου τοῦ πράγματος, καὶ ἔχοντος μέγα συμφέρον εἰς τὴν κατ' ἀξίαν ἐκποίησιν αὐτοῦ.

β) Κατὰ τὸ ἄρθρον 956 § 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, προκειμένου περὶ ὑποθηκῶν, ἡ κατάσχεσις δύναται νὰ γίνῃ, κατ' ἀρέσκειαν τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ, ἢ παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ, ἢ παρὰ τῷ τρίτῳ δικαιοκατόχῳ τοῦ ὑποθηκευομένου κτήματος. Ἀπ. πολιτικὴ ΑΠ. 351 τοῦ 64, φέρουσα·

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ 956 ἄρθρον τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἡ κατάσχεσις γίνεται παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ, ἐπὶ δὲ ὑποθηκῶν δύναται αὕτη νὰ γείνῃ καὶ παρὰ τῷ τρίτῳ δικαιοκατόχῳ τοῦ ἐνυποθήκου πράγματος· ἐκ τῆς διατάξεως δὲ ταύτης τοῦ νόμου προκύπτει ὅτι ἐπὶ ἐνυποθήκων πραγμάτων, μεταβιβασθέντων εἰς τρίτους, ἡ ἐκτέλεσις δύναται νὰ ἐνεργηθῇ παρὰ τοῦ ἐνυποθηκου δανειστοῦ, ἢ κατὰ τοῦ ὀφειλέτου ἢ κατὰ τοῦ τρίτου διακατόχου τοῦ πράγματος, οὐδὲ ἐπιβάλλει ὁ νόμος εἰς τὸν δανειστήν, ὅταν ἐπιδιώκῃ τὴν ἐκτέλεσιν κατὰ τοῦ ὀφειλέτου, νὰ κάμνῃ τὴν κοινοποίησιν τῆς ἐνεργουμένης ἐκτελέσεως εἰς τὸν τρίτον διακάτοχον ἢ ἄλλην τινα νὰ ἐπιχειρῇ πρᾶξιν. Τὰς διατάξεις δὲ ταύτας τῆς δικονομίας οὐδόλως ἐτροποποίησεν ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος, δι' οὗ ἄλλο τι δὲν ὁρίζεται ὑπὲρ τοῦ τρίτου διακατόχου εἰμὴ ὅτι οὗτος χρεωστεῖ εἰς τὸν δανειστὴν τὸ κτῆμα, ἂν δὲν προτιμᾷ νὰ πληρώσῃ τὴν ἀπαίτησιν αὐτοῦ μετὰ τῶν τόκων. Σύμφωνα δὲ πρὸς ταῦτα ἀποφηνάμενον τὸ ἐφετεῖον ἐπὶ τοῦ προκειμένου, δὲν παρεβίασε τοὺς διαληφθέντας νόμους

καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἤθελε θεωρηθῇ ὁ ἀναιρεσείων τρίτος διακάτοχος τοῦ κτήματος, περὶ οὗ ἡ δίκη» (1).

---

(1) Ἡ 300 τοῦ 1863 πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις ἔχει οὕτως·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον πεισθὲν ἐκ τῶν καταθέσεων τῶν μαρτύρων ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος ἦτον ἔφηβος καθ' ὃν χρόνον ἐγένετο ἡ ἐπιταγὴ καὶ ἐπίκλησις κατὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, εἰσέτι ἐπιτρόπου του οὔσης, ὀρθῶς μὲν ἑρμήνευσε τὰς περὶ τοῦ ἀδιαιρέτου τοῦ ὑποθηκικοῦ δικαιώματος διατάξεις τοῦ νόμου ἀποφηνάμενον, ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐκποιηθῇ, καὶ διὰ τὸ ἀναλογοῦν τοῖς ὁμοδίκοις συγκληρονόμοις τοῦ ἀναιρεσιβλήτου μέρος τοῦ χρέους, τὸ ἀνῆκον αὐτῷ τοῦ μύλου μερίδιον, ἀλλ' ἵνα καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ἡ ἐπίκλησις ἔχῃ κῦρος, ἔπρεπε νὰ ἐνεργηθῇ κατ' αὐτοῦ ὡς ἐφήβου, καὶ οὐχὶ ὡς ἀνήβου καὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐπιτροπευομένου, νομίμως δὲ ἠκύρωσε διὰ τοῦτο τὴν ἐπίκλησιν ὡς πρὸς τὸ μερίδιον αὐτοῦ, ἀφοῦ ὁμολογουμένως οὐδὲ προσεκλήθη ὡς ἔφηβος νὰ πληρώσῃ ὡς συνδιακάτοχος τὸ ἐπιβαρύνον τὸ κτῆμα πατρῷον χρέος ἢ νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν διακατοχὴν τοῦ μεριδίου του, ὅπως, κατὰ τὰ ἄρθρα 34, 35 καὶ 38 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου καὶ τὰ ἄρθρα 862 καὶ 863 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὤφειλε τοὐλάχιστον νὰ πράξῃ ὁ ἀντίδικός του».

—Προσθετέον ταῦτα, ἅτινα πληρέστερα εὕρηνται ἐν λέξει κατάσχεσις·

α) Ἡ πρὸς πληρωμὴν ἐπιταγὴ ἡ γενομένη εἰς τὸν σύζυγον, καθὸ ὀφειλέτην, εἶναι ἔγκυρος, καὶ ἂν ἡ σύζυγος, ἀνακόπτουσα τὴν κατάσχεσιν, διατείνεται, ὅτι τὸ κατασχεθὲν καὶ ὑποθηκευθὲν κτῆμα εἶναι προικῷον. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 167 τοῦ 51, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν δικαστήριον πεισθὲν ἐκ τῶν προσαχθεισῶν εἰς αὐτὸ ἀποδείξεων, ὅτι ἡ ἀναιρεσείουσα δὲν ἦτο κυρία τοῦ ἐπιδίκου κτήματος πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ὑπ' ἀριθ. 380 συμβολαίου περὶ τῆς δυνάμει αὐτοῦ ἀποκτηθείσης ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ὑποθήκης, ἥτις, δι' οἱονδήποτε ποσὸν καὶ ἂν ἀπεκτήθη, ἐκτείνεται εἰς ὁλόκληρον τὸ κτῆμα (ἄρθρον 26 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου), καὶ θεωρῆσαν ὅτι ἡ ἀναιρεσείουσα ἐξεδίκησε τὸ ἐπίδικον κτῆμα κατὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τοῦ ν' ἀνατρέψῃ τὴν κατάσχεσιν καὶ ν' ἀποτρέψῃ τὸν πλειστηρια-

§ 223. Κατὰ τὸν ἡμέτερον περὶ ὑποθηκῶν νόμον μὴ ἀναγνωρίζοντα γενικὰς ὑποθήκας (ὡς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, Καλλ. 6. § 557)

σμὸν αὐτοῦ, οὐδένα νόμον παρεβίασεν ἀποφηνάμενον, ὅτι ἡ αὐτὴ ἀναιρεσείουσα, μὴ δυναμένη νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν τοῦτον (ἄρθρ. 38 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου), δύναται, καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἀποκτήσασα βραδύτερον τὴν κυριότητα τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, νὰ προτείνῃ τὰς ἀξιώσεις ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπαλλήλου, ὅταν μετὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ πρώτου δανείου τοῦ ἐπισπεύσαντος τὸν πλειστηριασμὸν δανειστοῦ ἤθελε γενῇ συζήτησις ἢ περὶ τῆς κατατάξεως τοῦ δευτέρου δανείου του ἢ περὶ τῆς εἰς τὸν κύριον τοῦ πλειστηριασθέντος κτήματος ἀποδόσεως τοῦ ὑπολοιπομένου μέρους τοῦ ἐκπλειστηριάσματος, μὴ ἀποδεικνυομένου οὔτε ἐκ τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεως, οὔτε ἐκ τῶν τῆς δικογραφίας ἐγγράφων ὅτι ἡ ἀναιρεσείουσα προςέφερεν ἀληθῶς εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον τὸ ποσὸν τοῦ πρώτου δανείου ἵνα περιορισθῇ τὸ ζήτημα περὶ τοῦ κύρους τῆς κατασχέσεως καὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ εἰς τὸ δεύτερον δάνειον καὶ τὴν δευτέραν ὑποθήκην.

»Ἐπειδὴ ἡ ἀναιρεσείουσα ἰσχυρίσθη ἐνώπιον τοῦ ἀνεκκλήτως δικάσαντος δικαστηρίου ὅτι διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1685 συμβολαίου τὸ ἐπίδικον κτῆμα κατέστη προικῷον αὐτῆς ἀντὶ τῶν ἄλλων πωληθέντων προικώων αὐτῆς πραγμάτων, ὑφισταμένου δὲ τοῦ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Ἀργυροκαστρίτου γάμου, ὡς μὴ ἀποδεικνυομένου, οὔτε κἂν προταθέντος τοῦ χωρισμοῦ τῶν προικώων αὐτῆς κτημάτων ὑπὸ τῆς τοῦ συζύγου της περιουσίας, αὕτη οὐδόλως εἶναι τρίτος κύριος τοῦ κατασχεθέντος κτήματος, ὅπερ, καὶ προικῷον ἐὰν ὑποτεθῇ, διατελεῖ εἰς τὴν κυριότητα καὶ τὴν διαχείρησιν τοῦ συζύγου της, εἰς ὃν οὐχὶ ὡς ἁπλοῦν διαχειριστὴν τῆς προικός, ἀλλ' ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, καθὸ ὀφειλέτην καὶ κύριον τοῦ ὑποθηκευθέντος κτήματος, ἔπρεπε νὰ γείνῃ, ὡς καὶ ἔγεινεν, ἡ ἐπιταγὴ πρὸς πληρωμὴν ἕνεκα τῶν προκειμένων δανείων· ὅθεν καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ τρίτος κύριος τοῦ ὑποθηκευμένου κτήματος δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν κοινοποίησιν τῆς πρὸς πρὸς τὸν ὀφειλέτην γενομένης ἐπιταγῆς πρὸς πληρωμήν, τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον οὐδένα νόμον παρεβίασεν, ἀποφηνάμενον ὅτι ἡ ἀναιρεσείουσα δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦτο, αὕτη δὲ δὲν ὁρίζει ὁποῖαι ἄλλαι διατυπώσεις τῆς κατασχέσεως παρεβιάσθησαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου».

6) Ὁ δανειστής, ὅστις ἔχει ἐγγεγραμμένην ὑποθήκην ἐπὶ κτήμα-

ὁ τρίτος κύριος ἔχει τὸ τῆς διζήσεως (1) δικαίωμα. (553 § 7 πολ.); Κατὰ τὸν περὶ ὑπ. ν., ὁ τρίτος κύριος δύναται νὰ ζητήσῃ ὥςτε νὰ ἐναχθῇ πρότερον ὁ πρωτοφειλέτης, ὅταν τὸ κτῆμα τοῦ

τος ἀδιαιρέτου, δύναται ν' ἀπευθύνῃ τὴν κατάσχεσιν κατὰ τοῦ ἑνὸς (λ. χ.) τῶν συνιδιοκτητῶν, καὶ νὰ ἐκποιήσῃ τὸ κτῆμα; ἢ πρὸς τὸν ἕνα τῶν ὀφειλετῶν νόμιμος κατάσχεσις καὶ ἐκποίησις καθιστᾷ ἰσχυρὰν αὐτὴν καὶ ὡς πρὸς τὸν ἕτερον συνιδιοκτήτην; Δύναται μὲν νὰ ἐκποιηθῇ τὸ κτῆμα καὶ διὰ τὸ ἀναλογοῦν τῷ ὁμοδίκῳ συγκληρονόμῳ μέρος τοῦ χρέους τὸ ἀνῆκον αὐτῷ μερίδιον, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ὁ ὁμόδικος οὗτος συνιδιοκτήτης νὰ προςκληθῇ προηγουμένως, ὡς διακάτοχος, νὰ πληρώσῃ τὸ ἐπιβαρύνον τὸ κτῆμα πατρῷον χρέος, ἢ νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν διακατοχὴν τοῦ μεριδίου του; (34, 35, 38 ὑποθ.—862, 863 πολ.). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 300 τοῦ 63, ἣν ὅρα ἀν. § 161.

γ) Ὁ ἐπὶ ὑποθήκῃ δανειστὴς δύναται νὰ κατάσχῃ καὶ πλειστηριάσῃ τὰ ἐνυπόθηκα ἀκίνητα τὰ παρὰ τρίτων κατεχόμενα, πρὶν ἢ κατάσχῃ τὰ ἐνυπόθηκα, ἃ κατέχει ὁ ὀφειλέτης; Τῆς ἐγκστάσεως ταύτης δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν καὶ ὁ ὀφειλέτης καὶ ὁ τρίτος κάτοχος; Ἴδε ἀπόφασιν ἐφετῶν Ναυπλίας 497 τοῦ 1856 ἐν νομικ. σελ. 6153.

δ) Ὁ ἐνυπόθηκος δανειστὴς δὲν ὑποχρεοῦται ἀπὸ κανένα νόμον νὰ κατάσχῃ διὰ μιᾶς καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὰ εἰς αὐτὸν ἐνυπόθηκα κτήματα τοῦ ὀφειλέτου. Ἀπόφασις 3544 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

ε) Ὁ ἐνυπόθηκος δανειστὴς δὲν δύναται νὰ παραπονεθῇ προτείνων, ὅτι ἄλλος ἐνυπόθηκος δανειστὴς (τοῦ αὐτοῦ ὀφειλέτου) κατέσχε καὶ κτῆμα, ἐφ' οὗ δὲν ἐκτείνεται ἡ ὑποθήκη του· διότι, δυνάμενος ν' ἀναγγελθῇ, ἵνα καταταχθῇ εἰς τὴν ἀνήκουσαν θέσιν, δὲν ἔχει συμφέρον νὰ προτείνῃ, ὅτι κατεσχέθη τὸ εἰς αὐτὸν ὑποθηκευθὲν κτῆμα. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7427 τοῦ 50 (τμ. α.) Πλατὺς καὶ Κωνσταντινίδης.

ς) Συγχωρεῖται ἡ κατάσχεσις ἄλλου κτήματος, ὅταν τὸ ὑποθηκευθὲν δὲν ἀνήκῃ εἰς τὸν ὀφειλέτην. 954 πολιτικῆς δικονομίας.

---

(1) Περὶ τῆς γαλλ. νομοθεσίας, ὅρα Ζαχ. § 287.

κατόχου ἐδόθη εἰς ὑποθήκην ἀπὸ ἐγγυητὴν πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἀπαιτήσεως, μὴ ὄντα αὐτοφειλέτην; πρβλ. ἄρθρον 15 ὑπ. Τροπλ. ὑπ. § 816.

Καὶ ὁ ἐγγυητὴς αὐτὸς δὲν ἔχει τὴν ἔνστασιν τῆς διζήσεως κατὰ τὸ ἄρθρον 41, ἀλλὰ μόνον ὁ τρίτος, ὅςτις παρ' αὐτοῦ ἔλαβε τὴν κυριότητα. Ἡ ἰδιαιτέρα αὕτη διάκρισις δὲν στηρίζεται εἴς τινα λόγον, ἀλλὰ ἐξάγεται ἀπὸ τὸ γράμμα τοῦ ἄρθρου 41, λέγοντος *ὁ τρίτος κύριος κτλ.* Ὁ Βαυαρικὸς νόμος ἄρθρον 47 λέγει ἁπλῶς ὁ κάτοχος (1).

Καθὼς ἀνεφέραμεν ἤδη, δύναταί τις νὰ δώσῃ ὑποθήκην πρὸς ἀσφάλειαν ἀπαιτήσεως, χωρὶς νὰ συνάψῃ καὶ προσωπικὴν ἐγγύη-

---

Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 104 τοῦ 1855, κυροῦσα τὴν 10840 τοῦ ἐν Ἀθ. ἐφ.

ζ) Τὸ ζήτημα, ἂν θέλῃ ἐπιδικασθῇ εἴς τινα ἡ κτηματικὴ παραχώρησις ἢ οὔ, δὲν δύναται νὰ βλάψῃ τὰ δικαιώματα τῶν ἐνυποθήκων δανειστῶν, οἵτινες δυνάμει τοῦ εἰδικοῦ των τίτλου δύνανται καὶ πρὸ τῆς ἀποφάσεως νὰ ἐκπλειστηριάσωσι τὰ εἰς αὐτοὺς ὑποθηκευμένα κτήματα. Απόφασις 1123 τῆς 21 Μαρτίου 1839 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ὅρα ἐπ. ἐδ.

η) Οἱ ἐπὶ ὑποθήκῃ δανεισταὶ κωλύονται τῆς ἐκποιήσεως τῶν ἐνυποθήκων κτημάτων τοῦ παραχωρήσαντος τὴν περιουσίαν του ὀφειλέτου αὐτῶν;—Ἡ τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἀπόφασις 692 τοῦ 58, φέρει·

«Ἐπειδὴ πᾶς ἐνυπόθηκος δανειστὴς χαίρει πραγματικὸν ἐπὶ τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος δικαίωμα, μὴ ἐμποδιζόμενος ἀπὸ τὴν παραχώρησιν τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου του, ἢ καὶ τὴν πτώχευσιν αὐτοῦ νὰ ἐκπλειστηριάσῃ πρὸς ἀποζημίωσίν του τὸ ἐνυπόθηκον· καθ' ὅσον πληρονομένου αὐτοῦ πάντοτε ἀκεραίως, οὐδόλως δύναται νὰ δεσμευθῇ ἐκ τῆς παραχωρήσεως τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου του, καὶ καθ' ὅσον, ἐὰν ἡ τοιαύτη παραχώρησις ἠδύνατο ν' ἀναστείλῃ τὴν ἐκτέλεσιν, ἤθελε προφανῶς παραβιασθῇ, ἐναντίον ῥητῶν τοῦ νόμου διατάξεων, τὸ κεκτημένον τοῦ ἐνυποθήκου δανειστοῦ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐπιλαμβάνηται ἐλευθέρως τοῦ εἰς ὑποθήκην κτήματος».

(1) Εἶναι ἀξιοπερίεργον, ὅτι ὁ γαλλικὸς κώδηξ παρέλειψε τὴν περίστασιν ταύτην τῆς διζήσεως.

σιν αὐτῆς. Τοῦτο συμβαίνει ὁσάκις ἁπλῶς παραχωρεῖ τις ὑποθήκην πρὸς ἀσφάλειαν ἀπαιτήσεως, χωρὶς νὰ συνάψῃ καὶ προσωπικὴν ἐγγύησιν αὐτῆς. Τοῦτο συμβαίνει ὁσάκις ἁπλῶς παραχωρεῖ τις ὑποθήκην πρὸς ἀσφάλειαν ὑποχρεώσεως ἄλλου, ὅπως ἀναγνωρίζει ῥητῶς τὸ ἄρθρον 15 (1). Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἐφαρμόζονται αἱ αὐταὶ διατάξεις. Καλλ. β. § 557.

§ 224. Τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως μεταξὺ συνοφειλετῶν καὶ συνεγγυητῶν, μὴ τροποποιηθὲν διὰ τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, κανονίζεται (κατὰ Καλλ. β. § 557) κατὰ τὸ ῥωμ. δ. (Νεαρὰ 99 κεφ. 1). Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται ταῦτα·

α) Ἐπὶ ὀφειλῆς διαφόρων ἀλληλεγγύως ὀφειλετῶν, ἐξησφαλισμένης δι' ὑποθήκης, χωρεῖ ἡ τῆς διαιρέσεως ἔνστασις, ἥτις στηρίζεται εἰς τὴν 99 νεαράν; ὄχι, κατὰ τὴν ἐν λέξει χρέη 669 τοῦ 58 ἀπόφασιν ἐφετῶν Ναυπλίας (νομ. σ. 6 καὶ 64)· ἡ νεαρὰ αὕτη δὲν ἔχει ἐνταῦθα ἐφαρμογήν.

β) Ὅταν δύο συνομολογήσωσιν ἀλληλεγγύως χρέος τι, ἐξασφαλισθῇ δὲ τὸ χρέος δι' ὑποθήκης, ἣν ὁ ἕτερος μόνον ἐχορήγησεν, ἡ ἐκ τῆς ὑποθήκης ταύτης πηγάζουσα πραγματικὴ ἀγωγή, δι' ἧς ὁ πιστωτὴς δικαιοῦται νὰ αἰτήσῃ τὴν ἐξόφλησιν ὁλοκλήρου τοῦ δανείου ἀπὸ τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα (15, 34, 35 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου), δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ὑπὸ τῆς νεαρᾶς 99 χορηγουμένην ἔνστασιν, ἥτις ὑποτίθησι προσωπικὴν ἀγωγήν, βάσιν ἔχουσαν μόνον τὴν μεταξὺ τῶν συνοφειλετῶν ἀλληλεγγύην. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 316 τοῦ 1864, κυροῦσα τὴν 231 τοῦ 1862 ἀπ. ἐφ. Ν.

§ 225. Ὁ τρίτος, ὅστις χορηγεῖ ὑποθήκην χωρὶς νὰ ὑποχρεοῦται προσωπικῶς, δὲν εἶναι κυρίως ἐγγυητής, καὶ δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὰς περὶ τούτου ἐνστάσεις (κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον τοὐλάχιστον)· ὅρα σημ. 1 § 266 τοῦ Ζαχ.—Πρβλ. Δαλλ. λέξ. obligations § 1341 ἐπ.

§ 226. Ποῖα δικαιώματα ἔχει ὁ τρίτος κάτοχος, ὁ ἀναγκαζόμενος νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸν ὑποθηκικὸν δανειστήν;

Κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον εἶχε τὸ εὐεργέτημα τῆς τῶν ἀγωγῶν παραχωρήσεως. Κατὰ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, αὐτοδικαίως γεννᾶται τὸ δικαίωμα τῆς ἀγωγῆς τοῦ τρίτου κυ-

(1) Troplong hyp. 816.

ρίου κατὰ τοῦ πρωτοφειλέτου. Προςθέτει ὅμως ἡ διάταξις αὕτη, ὅτι ὁ τρίτος κύριος λαμβάνει πρὸς αὐτὸν (τὸν χρεώστην) τὰ δικαιώματα τοῦ ὑποθηκικοῦ πιστωτοῦ, ὅπερ ὅμως, λογικῶς ἑρμηνευόμενον, σημαίνει ὅτι ἀντικαθίσταται εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ ἱκανοποιηθέντος δανειστοῦ· ἤτοι, ὅτι λαμβάνει ὅσα δικαιώματα εἶχεν ὁ ἐπὶ ὑποθήκῃ δανειστὴς ἐπὶ ἄλλων κτημάτων τοῦ ὀφειλέτου (1).

---

(1) Τὸ γαλλικὸν δίκαιον; ἄρθρον 2178 π. γ. κ.—Ὁ Καλλιγᾶς ἐν § 558 τοῦ 6. τόμου ἐκφράζεται οὕτως·

«Ὁ τρίτος κάτοχος, ὅςτις δὲν εἶναι προςωπικῶς ὑπόχρεως, ἀναγκαζόμενος νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸν ἐνυπόθηκον δανειστὴν, διότι τούτου τὰ δικαιώματα εἶναι πραγματικὰ, κατὰ φυσικὸν λόγον πρέπει ν' ἀποζημιωθῇ. Τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐφωδίαζεν αὐτὸν μὲ τὸ εὐεργέτημα τῆς παραχωρήσεως τῶν ἀγωγῶν (beneficium cedendarum actionum). Ἅμα ἐναγόμενος διὰ τῆς πραγματικῆς ἀγωγῆς ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν δανειστὴν τὴν παραχώρησιν αὐτῆς καὶ τῆς προςωπικῆς ἀγωγῆς κατὰ τοῦ πρωτοφειλέτου, ὥςτε νὰ στραφῇ πρὸς ἄλλα πράγματα δοθέντα διὰ τὴν αὐτὴν ἀπαίτησιν, ἢ προςωπικῶς κατ' αὐτοῦ τοῦ πρωτοφειλέτου. Διὰ τῆς παραχωρήσεως ἐγίνετο εἰδικὸς διάδοχος τοῦ ἐπὶ ὑποθήκῃ δανειστοῦ, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν τῆς παραχωρήσεως πρὸ τῆς καταβολῆς, διότι μετὰ ταῦτα ἐθεωρεῖτο ἡ ἀπαίτησις ἀπεσβεσμένη (§ 333) (α).

»Ὁ γαλλικὸς κώδηξ, ἄρθρον 2178, ἐθεώρησεν, ὅτι αὐτοδικαίως γεννᾶται τὸ δικαίωμα τῆς ἀναγωγῆς τοῦ τρίτου κατόχου κατὰ τοῦ πρωτοτύπου ὀφειλέτου. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐξασφαλίζει τὸν τρίτον κάτοχον, διότι παρέχει εἰς αὐτὸν μόνον προςωπικὴν ἀγωγὴν, ἐνῷ εἴς τινας περιστάσεις δύναται νὰ ἔχῃ καὶ πραγματικὰ μέσα. Ὅταν ὑποθέσωμεν, ὅτι ἡ αὐτὴ ἀπαίτησις δὲν ἐξασφαλίζεται μόνον ἀπὸ τὸ εὑρισκόμενον εἰς χεῖρας τοῦ τρίτου κυρίου πρᾶγμα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλα πρὶν εὑρισκόμενα εἰς χεῖρας τοῦ πρωτοτύπου ὀφειλέτου, ἀλλὰ περιελθόντα εἰς τὴν κυριότητα ἄλλων προςώπων, εἶναι πολὺ σημαντικώτερον νὰ καθίσταται διάδοχος εἰδικὸς τοῦ δανειστοῦ ὁ τρίτος κύριος. Ἐνεργῶν οὕτος τὰ δικαιώματα ἐκείνου, δὲν στρέφεται πλέον μόνον κατὰ τοῦ πρωτοτύπου ὀφειλέτου, ὅςτις

(α) L. 17, 36, 39, de fidej. (46, 1). B. XXVI. 1. § 17, 36, 39.

§ 227. Ἰδιαιτέρα δυσχέρεια ἀναφύεται περὶ τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ τρίτου κυρίου εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ δανειστοῦ, ὁσάκις τὰ δοθέντα πρὸς ἀσφάλειαν τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεως κτήματα περιῆλθον εἰς πρόσωπα ξένα εἰς τὴν ἀπαίτησιν. Καὶ αὐτὰ εἶναι τρί-

---

ἴσως δὲν εἶναι ἀξιόχρεως, ἀλλ' ἀναγκάζει ὅλους τοὺς κατέχοντας πράγματα ὑποκείμενα εἰς τὴν αὐτὴν ἀπαίτησιν, νὰ συνεισφέρουν τὴν ἀξίαν των. Ὁ γαλλικὸς κώδηξ ἑπομένως ἐξ ἑνὸς μέρους ἐτροπολόγησε τὴν ἀνάγκην νὰ προτείνεται πρὸ τῆς καταβολῆς ἡ ἔνστασις τῆς παραχωρήσεως τῶν ἀγωγῶν, ἐξ ἄλλου μέρους ὅμως δὲν ἐπέτυχεν ἐντελῶς τοῦ σκοποῦ του (α).

»Κατὰ τοῦτο ἐφάνη ἀνώτερος ὁ Βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρον 58, ὅςτις παρεδέχθη τὸν κύριον αὐτοδικαίως εἰδικὸν διάδοχον τοῦ ἐπ' ὑποθήκῃ δανειστοῦ καὶ τὸν ἀντικατέστησεν εἰς τὰ δικαιώματά του.

»Ἅμα ὁ νόμος καταργεῖ τὸ δικαίωμα τῆς προςωπικῆς καὶ πραγματικῆς διζήσεως καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀδιαιρέτου ἕκαστον πρᾶγμα ἐνέχεται δι' ὅλην τὴν ἀπαίτησιν, εἶναι ἀνάγκη νὰ εὑρεθῇ θεραπεία διὰ τὸν τρίτον κύριον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀφαιρεῖται τὸ πρᾶγμα δυνάμει ἀπαιτήσεως ἐξασφαλιζομένης καὶ δι' ἄλλων πραγμάτων, μὴ εὑρισκομένων εἰς τὴν ἐξουσίαν του. Αὐτοδικαίως λοιπὸν ὁ τρίτος κύριος τὰ συναθροίζει ὅλα καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποζημιοῦται ὅσον ἔνεστι. Κατὰ τὸν γαλλικὸν κώδηκα ὅμως, ἅμα αὐτὰ δὲν εὑρίσκονται εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ πρωτοφειλέτου, πρέπει νὰ παραχωρήσῃ τὸ παρ' αὐτοῦ κατεχόμενον ὁ τρίτος κύριος καὶ νὰ ἐπαρκεσθῇ εἰς τὴν προςωπικὴν ἀγωγὴν κατ' αὐτοῦ, ὅςτις μὴ κατέχων, εἶναι τώρα μάλιστα μὴ ἀξιόχρεως.

»Τὸ ἄρθρον 42 τοῦ νόμου μας, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει τὴν περὶ τούτου διάταξιν, εἶναι μετάφρασις τοῦ ἄρθρου 58 τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου, ἐν τούτοις προδίδει τὸν μεταφραστὴν κατεχόμενον ἀπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ γαλλικοῦ κώδηκος. Τὸ πρῶτον μέρος τῆς διατάξεως εἶναι κοινὸν εἰς ἀμφοτέρας τὰς νομοθεσίας, ὅτι τουτέστιν αὐτοδικαίως γεννᾶται τὸ δικαίωμα τῆς ἀναγωγῆς τοῦ τρίτου κυρίου κατὰ τοῦ πρωτοφειλέτου. Τοῦτο παραδέχεται καὶ τὸ ἄρθρον 42, δὲν περιορίζεται ὅμως ἕως ἐδῶ κατὰ μίμησιν τοῦ γαλ-

---

(α) Documents. III. σελ. 457 καὶ ἑπ.

τοι κύριοι, ὥςτε ἀπολαμβάνουν τὸ αὐτὸ εὐεργέτημα τῆς ἀντικαταστάσεως· ἐὰν ἑπομένως εἷς ἐκ τῶν διαφόρων τρίτων κυρίων, ἐναχθεὶς διὰ τῆς πραγματικῆς ἀγωγῆς, στραφῇ κατὰ τῶν ἄλλων, οὗτοι ἐπίσης ἔχουν δικαίωμα νὰ στραφοῦν κατ' αὐτοῦ, ὥςτε ἡ διάταξις περιπίπτει εἰς ἀδιέξοδον διάλληλον. Εἶναι περίεργον, ὅτι ἡ περίστασις αὕτη διέφυγε τὴν ὀξυδέρκειαν καὶ αὐτοῦ τοῦ Βαυαροῦ νομοθέτου. Ὁ σχολιαστὴς τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου (1), συνδυάζων τὸν κανόνα, ὅτι διὰ τῆς ἐπικτήσεως (confusio) ἀποσβέννυται ἡ ὑποθήκη, λέγει, ὅτι τοῦ πρώτου ἐναχθέντος τρίτου κυρίου ἀποσβέννυται τὸ μέρος τῆς δι' ἀντικαταστάσεως ἀπαιτήσεώς του, τὸ ὁποῖον ἐπιβαρύνει τὸ παρ' αὐτοῦ ἀποκτηθὲν κτῆμα. Καταγίνεται ἑπομένως νὰ προςδιορίσῃ τὸ μέρος τοῦτο.

λικοῦ κώδηκος, διότι ἤθελε παρέξει μόνον τὴν βοήθειαν προςωπικῆς ἀγωγῆς. Ἐξ ἐναντίας πρόκειται νὰ τεθοῦν προςέτι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ τρίτου κυρίου τὰ μέσα τοῦ ἐνυποθήκου δανειστοῦ, τὰ ὁποῖα αὐτὸς δὲν ἐξήντλησε, κυλίσας ὅλον τὸ βάρος τῆς ὑποθήκης ἐπὶ τοῦ κατεχομένου παρὰ τοῦ τρίτου πράγματος, ἐνῷ καὶ ἄλλα μὴ κατεχόμενα παρ' αὐτοῦ ἐξ ἴσου ὑπόκεινται. Τὸ ἄρθρον 42 λοιπὸν προςθέτει, ὅτι ὁ τρίτος κύριος *λαμβάνει πρὸς αὐτὸν* (τὸν χρεώστην) *τὰ δικαιώματα τοῦ ὑποθηκικοῦ πιστωτοῦ*. «Διατί ὅμως πρὸς τὸν χρεώστην καὶ ὄχι ἁπλῶς, λαμβάνει τὰ δικαιώματα τοῦ ἐπὶ ὑποθήκῃ δανειστοῦ;—Ἡ παραχώρησις τῶν δικαιωμάτων τοῦ δανειστοῦ σχετικῶς ὡς πρὸς τὸν πρωτοφειλέτην ἐννοεῖ περιορισμόν. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀντικατάστασις εἰς τὰ πραγματικὰ δικαιώματα, ἀλλὰ πάλιν προςωπικὴ ἀγωγή. Ὁ Βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρον 58, λέγει ἁπλῶς, ὅτι ὁ τρίτος κύριος ἐμβαίνει εἰς ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ ἐπὶ ὑποθήκῃ δανειστοῦ. Ἐν ὀνόματι τῆς λογικῆς ἑρμηνείας πρέπει νὰ ἐναντιωθῶμεν εἰς τὸν μνησθέντα περιορισμόν. Ἡ προςθήκη τοῦ νόμου μας ἤθελεν εἶναι καθαρὸς πλεονασμός. Τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδικαίου ἀναγωγῆς ῥητῶς μνημονεύεται εἰς τὸ προηγούμενον κῶλον, πρόκειται λοιπὸν νὰ προςτεθῇ νέον τι διὰ τοῦ ἑπομένου καὶ δὲν δύναται νὰ ἦναι ἄλλο παρὰ ἡ καθαρὰ ἀντικατάστασις εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ ἱκανοποιηθέντος δανειστοῦ. Συμφωνότερον μὲ τὴν λογικὴν εἶναι εἰς τοιαύτην περίπτωσιν νὰ θεωρηθοῦν, ὅτι ἀνωφελῶς παρέλκουν αἱ λέξεις *ὡς πρὸς τὸν χρεώστην*, αἵτινες ὑπερισχύουσαι κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ἀποκαθιστοῦν ὅλον τὸ κῶλον περιττόν».

(1) Goenner Comment I. p. 471 passim.

Τὸ ἀληθὲς εἶναι, ὅτι ἡ σιωπὴ τοῦ νόμου δὲν ἐμποδίζει, ὥςτε νὰ δοθῇ λύσις, ὅπου ἀντικρούονται ἐναντίαι ἀπαιτήσεις ἴσης δυνάμεως. Ὅλοι οἱ τρίτοι κύριοι ἔχουν τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ ὁ πρῶτος ἐναχθεὶς δὲν ἀπολαμβάνει προνόμιον. Πρέπει λοιπὸν νὰ φέρουν εἰς τὸ μέσον τὰ κατεχόμενα παρ' αὐτῶν πράγματα καὶ νὰ συνεισφέρουν ἐξίσου, ἀναλόγως τῆς ἀξίας ἑκάστου κτήματος, ὥςτε νὰ διανεμηθῇ συμμέτρως μεταξὺ των ἡ ζημία. Τοῦτο ἀπαιτεῖ ἡ ἐπιείκεια, ἥτις εἶναι ὁ σοφώτερος ὁδηγός, ὁσάκις πρόκειται περὶ ἀποζημιώσεως (1). Καλλ. 6. § 559.

§ 228. Κατὰ τῆς πραγματικῆς ἀγωγῆς, καίτοι σιωπῶντος τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, χωροῦσιν αἱ περὶ βελτιώσεων ἐνστάσεις τοῦ κοινοῦ δικαίου (2).

§ 229. Ἡ ἐκποίησις τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος πρέπει νὰ γίνῃ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς (48—54) τοῦ νόμου. Πρβ. ἄρθρον 47 ὑποθ. 954, 971, 954 ἐδ. 2 πολ. δικ. (3).

Ἡ ὕπαρξις τῆς ὑποθήκης δὲν ἐμποδίζει ἑπομένως τὴν κατάσχεσιν τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος, ἀλλ' ἡ ἀναγκαστικὴ ἐκποίησις εἶναι ἄκυρος, ἂν δὲν πληροφορηθοῦν κατὰ τὸν προςήκοντα τύπον οἱ ἐνυπόθηκοι δανεισταὶ (ἄρθρον 971 τῆς πολιτικῆς δικονομίας).

Ὡςαύτως ἡ ὕπαρξις τῆς ὑποθήκης δὲν ἀνατρέπει τὴν διάταξιν, καθ' ἣν ἡ κατάσχεσις ἀναβάλλεται, ἐὰν τοῦ κτήματος τὰ εἰςοδήματα εἶναι τοσαῦτα, ὥςτε τὸ ἐνιαύσιον αὐτῶν ἄθροισμα ἀρκεῖ πρὸς ἐξόφλησιν τῶν χρεῶν, τόκων καὶ ἐξόδων (ἄρθρον 954 § 3 (4).

Μάλιστα ὁ ἐπὶ ὑποθήκῃ δανειστὴς δὲν δύναται νὰ ἐπιληφθῇ ἄλλων ἀκινήτων κτημάτων, ἐὰν τὰ εἰς τὴν ἀπαίτησίν του ὑποκείμενα ἐξαρκοῦν πρὸς ἀποπληρωμὴν αὐτῆς (ἄρθρον 954 § 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας) (5). Πρβ. Καλλ. 6. § 561.

§ 230. Περὶ τῆς εἰς ἐνυποθήκους δανειστὰς γνωστοποιήσεως τοῦ τοιχοκολλήτου γραμματίου (971 πολ.) ὡμίλησα ἄλλοτε (νομ. μελ. σ. 476 ἐπ.). Ἐνταῦθα προςθέτω τὰ ἑξῆς, ἃ παρέλιπον ἐκεῖ.

---

(1) Αὐτόθι σ. 473. Documents III. σ. 458.
(2) Πρβ. Καλλ. § 560.—ἀν. σ. 132 ἐδ. 6.
(3) Ὅρα τὸν ἐπ. §
(4) Γαλλ. Κώδηξ ἄρθρ. 2212. Βαυαρ. Ν. ἄρθρ. 64.
(5) Γαλλ. Κώδηξ ἄρθρον 2209.

α) Τὸ ἄρθρον 971 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἀπαιτεῖ μὲν νὰ κοινοποιῆται τὸ τοιχοκόλλητον γραμμάτιον εἰς τοὺς ἐνυποθήκους δανειστάς, ἀλλὰ ἐννοεῖ τοὺς πρὸ τῆς κατασχέσεως ἐνεργήσαντας ἔγγραφην ὑποθήκης. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 270 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 1222 τοῦ 1851 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 971 τῆς πολιτικῆς δικονομίας διατάσσον ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὴν εἰς τοὺς ἐγγεγραμμένους ἐνυποθήκους δανειστὰς ἐπίδοσιν ἀντιτύπου τοῦ τοιχοκολλήτου γραμματίου, καὶ ταύτην ἐντὸς τῶν διὰ τοῦ ἄρθρου 967 προθεσμιῶν, ἡ μὴ τήρησις τῶν ὁποίων ἐπιφέρει ῥητῶς τὸ ἄκυρον τοῦ πλειστηριασμοῦ κατὰ τὸ αὐτόθι ἄρθρον 970, ἀναγκαίως τὸ μνησθὲν ἄρθρον 971 ἐννοεῖ μόνους τοὺς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐνεργουμένης κατασχέσεως δανειστάς, πρὸ τῆς ὁποίας ὁ ἐπισπεύδων τὸν πλειστηριασμὸν δανειστὴς δυνάμενος ὀφείλει νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐγγραφῶν παρὰ τῷ ὑποθηκοφύλακι· διότι, κατὰ τὰ αὐτόθι συνδυασμένα ἄρθρα 957—969 ἐντὸς τῆς ἐκθέσεως τῆς κατασχέσεως πρέπει ν' ἀναφέρωνται μετ' ἀκριβείας, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ ἐκποιητέου κτήματος ἐπικείμενα βάρη, ὁποῖα εἶναι ἀναντιῤῥήτως καὶ αἱ ἐγγεγραμμέναι ὑποθῆκαι. Ἐκ τούτων δὲ προκύπτει σαφῶς, ὅτι εἰς τοὺς μὴ ὄντας κατὰ τὴν ὡς εἴρηται εἰρημένην ἐποχὴν ἀνωτέρω, ἀλλὰ μετ' αὐτὴν ἐγγεγραμμένους ἐνυποθήκους δανειστάς, ὁ ἐπισπεύδων τὸν πλειστηριασμὸν δανειστὴς δὲν ὀφείλει νὰ κοινοποιῇ ἀντίτυπον τοῦ τοιχοκολλήτου γραμματίου· ἑπομένως τὸ ἐφετεῖον ἀποῤῥίψαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν ἀνακοπὴν τοῦ δημοσίου, στηριζομένην εἰς τὸν λόγον, ὅτι δὲν τῷ ἐκοινοποιήθη τὸ τοιχοκόλλητον γραμμάτιον, ἐνῷ εἶναι ὁμολογούμενον, ὅτι ὡς ἐνυπόθηκος δανειστὴς ἐνεγράφη μετὰ τὴν κατάσχεσιν καὶ ἀφοῦ ἐγένοντο αἱ διακηρύξεις τοῦ πλειστηριασμοῦ, δὲν παρεβίασεν, ἀλλ' ἐφήρμοσεν ὀρθῶς τὸ ἄρθρον 971 τῆς πολιτικῆς δικονομίας».

β) ὅταν βεβαιοῦται ὅτι ὁ ἐπισπεύδων δανειστὴς ἔδωκεν εἰς τὸν κλητῆρα παραγγελίαν ἔγγραφον τοῦ νὰ κάμῃ τὰς κατὰ νόμον κοινοποιήσεις πρὸς τοὺς ἐνυποθήκους δανειστάς, ἡ δὲ παραγγελία δὲν ἦτον ὑπὸ τὸ ἐπιδοτέον τοιχοκόλλητον γραμμάτιον, ἀλλ' ὑπὸ τὸ ἐκτελεστέον ἔγγραφον, δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης τις. Ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου 39 τοῦ 43.

γ) Ἀφ' οὗ ὁ ἐπισπεύδων ἐνυπόθηκος δανειστὴς ἐνεργήσῃ τὴν παρὰ τοῦ ἄρθρου 971 διατασσομένην κοινοποίησιν δὲν ὑποχρεοῦται πλέον μετὰ τὸν πλειστηριασμὸν νὰ κάμῃ καὶ δευτέραν ἄλλην

πρόσκλησιν, διότι κατὰ τὰ ἄρθρα 905, 936, 937 984 καὶ 981 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἡ διανομὴ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος περιορίζεται εἰς μόνους τοὺς ἀναγγείλαντας ἑαυτοὺς δανειστάς· τὸ δὲ ἄρθρον 986 δὲν διατάττει δευτέραν πρὸς τοὺς ἐνυποθήκους δανειστὰς κοινοποίησιν, ἀλλ' ἀναφέρεται εἰς τὴν τοῦ 971 ἄρθρου· ὅτι δὲ τὸ 986 δὲν ἀπονέμει εἰς τοὺς ἐνυποθήκους δανειστὰς τὸ προνόμιον τοῦ νὰ προτιμῶνται ἐπὶ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος εἰμὴ καθόσον ἤθελον ἀναγγείλει ἑαυτοὺς δηλοῦται ἐκ τῆς παραπομπῆς τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου εἰς τὸ 984. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 39 τοῦ 43.

δ) Ἡ κοινοποίησις τοῦ τοιχοκολλήτου γραμματίου πρὸς τοὺς ἐνυποθήκους δανειστὰς δὲν ἀπαιτεῖται, ὅταν τὸ βιβλίον, εἰς ὃ ἐνεγράφησαν, ἀπωλέσθη. (971 πολ.). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 215 τοῦ 1861, ἀναιροῦσα τὴν 17112 ἐφετῶν Ἀθηνῶν καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ 971 ἄρθρον τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὸ τοιχοκόλλητον γραμμάτιον ἐπιδίδεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας εἰς τοὺς ἐγγεγραμμένους ἐνυποθήκους δανειστάς. Ἡ ὑποχρέωσις δὲ αὕτη, ἡ ἐπιβαλλομένη εἰς τὸν ἐπισπεύδοντα δανειστήν, συνδέεται στενῶς μετὰ τῶν περὶ τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν διαταξεων τοῦ νόμου τῶν ὑποθηκῶν, καθ' ἃς τὰ βιβλία ταῦτά εἰσι δημόσια καὶ ἀνοικτὰ εἰς ἕκαστον πολίτην, καὶ ὁ ἐπισπεύδων τὸν πλειστηριασμὸν δύναται, συμβουλευόμενος αὐτά, νὰ μάθῃ ποῖοι καὶ πόσοι δανεισταὶ ὑπάρχουσιν ἐγγεγραμμένοι ἐπὶ τοῦ κατασχεθέντος ἀκινήτου, καὶ νὰ κοινοποιήσῃ αὐτοῖς τὸ τοιχοκόλλητον γραμμάτιον· ἐντεῦθεν δὲ συνάγεται ὅτι ἡ εἰρημένη ὑποχρέωσις ἐξήρτηται ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῶν βιβλίων κατὰ τὸν χρόνον τοῦ πλειστηριασμοῦ, δι' ὃ καὶ ὁ νόμος λέγει ἐγγεγραμμένους καὶ οὐχὶ ἁπλῶς ἐγγραφέντας δανειστάς. Ὅθεν τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε τὴν οὐσιώδη διάταξιν τοῦ μνησθέντος ἄρθρου, ἀποφηνάμενον εἰς τὴν προκειμένην δίκην ὅτι ἔπρεπε νὰ κοινοποιηθῇ εἰς τὴν τράπεζαν τὸ τοιχοκόλλητον γραμμάτιον, ἐνῷ παραδέχεται ὅτι εἶχον ἀπολεσθῇ τὰ βιβλία, ἐν οἷς ἦν ἐγγεγραμμένη ἡ ὑποθήκη αὐτῆς καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ πληροφορηθῇ διὰ τοῦ νομίμου τρόπου περὶ τῶν ἐγγραφεισῶν εἰς τὰ ἀπολεσθέντα βιβλία ὑποθηκῶν».

ε) Ἡ κατάσχεσις, ἣν δανειστής τις ἐπέσπευσεν, εἶναι ἄκυρος, ἂν δὲν ἐκοινοποίησε (ἄρθρον 971 πολιτ. δικον.) τὸ τοιχοκόλλητον γραμμάτιον εἰς ἕτερον δανειστήν, ὅστις εἶχεν ἐγγεγραμμένην ὑποθήκην ἐπὶ μέρους τοῦ κατασχεθέντος κτήματος, ἀλλ' αὕτη ἦτον

ἐγγεγραμμένη εἰς φύλλον ἄλλο παρ' ἐκεῖνο, εἰς ὃ ἦσαν προγεγραμμέναι αἱ ἐπὶ τοῦ ὅλου κτήματος; ὅρα ἀπόφασιν ἐφετῶν Αθ. 11166 τοῦ 53.

ϛ) Οἱ ἐνυπόθηκοι δανεισταί, εἰς οὓς ἐκοινοποιήθη τὸ τοιχοκόλλητον γραμμάτιον, πότε ὀφείλουν νὰ κάμωσι τὰς ἐνστάσεις των ἕνεκα ἐλλείψεων, λαβουσῶν δῆθεν χώραν πρὸ τῆς κατακυρώσεως; ὅρα ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10399 τοῦ 1853 ἐν νομ. μελ. σ. 477 καὶ ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 146 τοῦ 1856 καὶ 322 τοῦ 1860.

§ 231. Τί γίνεται, ὅταν εἷς τῶν δανειστῶν ἦναι ἐγγεγραμμένος συνάμα (conjunctim) ἐπὶ πολλῶν κτημάτων τοῦ ὀφειλέτου, ἕτερος δὲ δανειστὴς ἐπὶ ἑνὸς μόνον ἐξ αὐτῶν, τοῦ ὁποίου τὴν ἀξίαν ἀποῤῥοφᾷ τὸ δάνειον ἐκείνου, ὅστις περιώρισε τὴν κατάσχεσίν του εἰς αὐτὸ τυχόν; (1).

Τὸ παράδειγμα, τὸ ὁποῖον ἀνεφάνη ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων εἶναι ἐνεργές. Ἔδωκέ τις ὑποθήκην 100 χιλιάδων δραχμῶν ἐπὶ τῶν κτημάτων Α καὶ Β εἰς τὸν πρωτόκλητον, εἰς τὸν δευτερόκλητον 50 χιλιάδων ἐπὶ τοῦ κτήματος Α καὶ κατόπιν εἰς τὸν τριτόκλητον 50 χιλιάδων δραχμῶν ἐπὶ τοῦ κτήματος Β. Ἂν ὁ πρωτόκλητος ἐνεργήσῃ τὸ δικαίωμά του μόνον ἐπὶ τοῦ κτήματος Α, τὸ ὁποῖον ἐκποιεῖται διὰ 100 χιλιάδας δραχμάς, αὐτὸς μὲν πληρώνεται ἐξολοκλήρου, ὁ δὲ δευτερόκλητος ἐκπίπτει τῆς ὑποθήκης, ἐνῷ τὸ κτῆμα Β μένει ἀκέραιον καὶ ἄθικτον διὰ τὸν τριτόκλητον ἐγγράψαντα μετὰ ταῦτα τὴν ὑποθήκην του.

Σιωπῶντος τοῦ νόμου, οἱ Γάλλοι σχολιασταὶ εὗρον μόνον μέσον θεραπείας τὸ νὰ πληρώσῃ ὁ δεύτερος δανειστὴς τὸν πρῶτον, ὑποκαθιστάμενος εἰς τὰ δικαιώματά του, τότε δὲ κατὰ τὸ παράδειγμά μας ὁ δευτερόκλητος κύριος τῆς ἐπιβαρυνούσης ἀμφότερα τὰ κτήματα ἀπαιτήσεως, δύναται νὰ τὴν διανείμῃ μεταξύ των καὶ οὕτω νὰ ἐπιφυλάξῃ ποσὸν διὰ τὴν ἀρχικήν του ἀπαίτησιν (2).

---

(1) Πρβ. Τροπλ. προοίμ, 752 ἐπ. Πρβ. Δαλλ. λ. priv. et hyp. ἀρ. 2345—2356.

(2) Grénier I. n. 183. Dalloz v. Hyp. Ὁ Tarrible νομίζει, ὅτι ἡ ἀντικατάστασις αὕτη (subrogation) ὑπάρχει δυνάμει τοῦ νόμου. Répert. v. Transcr. Πολεμεῖται ὅμως λογικώτατα ἀπὸ τὸν Troplong, ὅστις ἀποδεικνύει τὴν σιωπὴν τοῦ νόμου.

Μολονότι ὁ Βαυαρικὸς νόμος δὲν ὁμιλεῖ περὶ τῆς περιστάσεως ταύτης, ἀναπληροῦται ὅμως ἀπὸ ἄλλας διατάξεις περὶ κατατάξεως τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν. Καλλ. 6. § 562. (1).

§ 232. Ὁ νομοθέτης μας οὔτε ἐκ τῆς πείρας τοῦ γαλλικοῦ κώδηκος ἔγινε προβλεπτικώτερος, οὔτε ἐπρόσεξεν, ὅτι ἡ σιωπὴ τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου ἀλλαχόθεν θεραπεύεται. Ἀφῆκεν ἑπομένως τὸ χάσμα, τὸ ὁποῖον ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ νομολογία δύνανται νὰ δείξουν, ὄχι ὅμως καὶ νὰ ἐξαλείψουν. Εἶναι βέβαιον, ὅτι, ἂν δὲν συμφωνήσῃ ἀντικατάστασιν (subrogation) ὁ δεύτερος ἐγγεγραμμένος δανειστὴς, ἐκποιουμένου τοῦ κτήματος παρὰ τοῦ πρώτου, ὅςτις ἔχει καὶ ἄλλα κτήματα διὰ τὴν αὐτὴν ἀσφάλειαν, ὡς ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς ἐπικρατεστέρας ταύτης ἀπαιτήσεως γίνεται ἔκπτωτος τοῦ πραγματικοῦ δικαιώματος, συγκαταλεγόμενος πλέον μεταξὺ τῶν ψιλῶν χειρογραφικῶν δανειστῶν. Ἡ ἄγνοια τοῦ μέσου τούτου τῆς θεραπείας εἶναι ὀλεθρία. Εὰν ὅμως προνοήσῃ, ἀναφύεται ἄλλο ἀτόπημα. Τὸ μνησθὲν παράδειγμα θέλει καταστήσει τὸ ζήτημα σαφέστερον. Ἐδόθησαν τὰ κτήματα Α καὶ Β εἰς τὸν πρωτόκλητον πρὸς ἀσφάλειαν ἀπαιτήσεως 100 χιλιάδων δραχμῶν, κατόπιν ἐνεγράφη ὁ δευτερόκλητος εἰς τὸ κτῆμα Α διὰ 60 χιλιάδας δραχμὰς, καὶ τελευταῖος ὁ τριτόκλητος εἰς τὸ κτῆμα Β διὰ 70 χιλιάδας δραχμάς.

Διὰ ν' ἀποφύγῃ ὁ τριτόκλητος, ὥςτε νὰ γίνῃ ἀρχὴ τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως ἀπὸ τοῦ κτήματος Β, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐνεγράφη δεύτερος, ἐπιτυγχάνει ν' ἀντικατασταθῇ εἰς τὴν θέσιν τοῦ πρωτοκλήτου καὶ ὡς ἐκδοχεὺς τούτου ἐνεργεῖ τώρα πρώτην τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκποίησιν τοῦ ἄλλου κτήματος Α, διὰ τὸ ποσὸν τῆς ἐκχωρηθείσης ἀπαιτήσεως τῶν 100 χιλιάδων δραχμῶν, ὥςτε τὸ κτῆμα Β νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὸ ὑπόλοιπον αὐτῶν καὶ διὰ τὴν ἰδίαν του ἀπαίτησιν ἀπὸ 70 χιλιάδας δραχμάς. Ὁ δευτερόκλητος ὅμως, ὅςτις εἶναι δεύτερος ἐγγεγραμμένος ἐπὶ τοῦ κτήματος Α, κατὰ φυσικὴν συνέπειαν ἐκπίπτει ἐντελῶς τῆς ὑποθήκης του, μὴ

(1) Goenner Commentar I. p. 494.
Ὁ ἐπὶ ὑποθήκῃ δανειστὴς δύναται νὰ κατάσχῃ καὶ τὰ κινητὰ τοῦ ὀφειλέτου πρὶν κατάσχῃ τὴν ὑποθηκευθεῖσαν αὐτῷ ἀκίνητον περιουσίαν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 165 τοῦ 1848, κυροῦσα τὴν 180 τοῦ 1848 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν. ὅρα Εὐρ. τ. 8 λ. κατάσχεσις,

ἐπαρκούσης τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος καὶ δὲν δύναται νὰ ἐλπίσῃ ἀντικατάστασιν, ἂν δὲν πληρώσῃ ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τὰς ἐπιβαρυνούσας τὸ ἕτερον κτῆμα, τουτέστι καὶ τὰς 100 καὶ τὰς 70 χιλ. δραχμάς.

Τινὲς ἐνόμισαν, ὅτι μεταξὺ τοῦ δευτεροκλήτου καὶ τριτοκλήτου ὑπάρχει προτίμησις κατὰ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐγγραφῆς των, ὥστε πρέπει νὰ γίνῃ τοιαύτη διανομὴ τῆς γενικῆς ὑποθήκης τοῦ πρωτοκλήτου, ὥστε νὰ πληρωθῇ ἐξ ὁλοκλήρου ὁ δευτερόκλητος ἐκ τοῦ κτήματος Α, εἰς δὲ τὸν τριτόκλητον ἀνήκει τὸ περίσσευμα ἐπὶ τοῦ κτήματος Β μετὰ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ πρωτοκλήτου καὶ δευτεροκλήτου (1).

Ἡ προτίμησις αὕτη εἶναι ὅμως χωρὶς βάσιν, διότι ὁ νόμος παραδέχεται τοιαύτην μόνον κατὰ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐγγραφῆς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος, ὄχι ἐπὶ κτημάτων ἀνεξαρτήτων.

Ἡ αὐτὴ δυσκολία ὑπάρχει, ὅταν ὁ πρῶτος ἐγγεγραμμένος ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν κτημάτων δανειστὴς προχωρῇ συγχρόνως εἰς τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκποίησιν αὐτῶν. Κατὰ ποῖον τρόπον θέλει καταχθῇ ἡ ἐπιβαρύνουσα ἐξίσου ἀμφότερα τὰ κτήματα ἀπαίτησίς του; Ἕκαστος ἐννοεῖ, ποίας συνεπείας ἔχει ἡ κατάταξις αὕτη ὡς πρὸς τὰς ἐπομένας ἐγγραφάς. Τὸ ἐπιεικὲς εἶναι νὰ καταλογισθῇ ἡ ἀπαίτησις τοῦ πρώτου ἐγγεγραμμένου συμμέτρως ἐπὶ τῶν δύο κτημάτων ἀναλόγως τῆς πραγματοποιηθείσης ἀξίας ἑκάστου καὶ τὸ περίσσευμα τούτων νὰ διανεμηθῇ εἰς τοὺς κατόπιν καὶ χωριστὰ ἐφ' ἑκάστου κτήματος ἐγγεγραμμένους. Τὴν λύσιν ταύτην ὑποστηρίζει ἡ διάταξις τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἄρθρον 992, φέρουσα, ὅτι ἀπαιτήσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ νόμος δὲν παρεδέχθη προτιμήσεως δικαίωμα, κατατάσσονται συμμέτρως. Πρβ. Καλλ. β. § 563.

§ 233. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ὑπομνήσωμεν καὶ τὴν 45 τοῦ 1848 πολιτικὴν Ἀρ. Π. ἀπ. φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἐγγράφων τῆς δικογραφίας ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Δομενίκος Τσιγκός, δανειστὴς τοῦ Στεφάνου Σκυλίτση, κατέσχεν ἀναγκαστικῶς πρὸς πληρωμὴν τοῦ δανείου του δύο εἰς Κάρυστον κείμενα ἀκίνητα τοῦ ὀφειλέτου του κτήματα, τὸ μὲν εἰς θέσιν Ἀετός, τὸ εἰς θέσιν Μακρόνη, ὅτι ἐπὶ τῶν δύο τούτων κατασχε-

(1) Troplong hyp. 757.

θέντων καὶ ἀκολούθως πλειστηριασθέντων κτημάτων, ὁ Τσιγκρὸς εἶχεν ἐγγεγραμμένην πρώτην ὑποθήκην, ὁ ἀναιρεσίβλητος Δ. Μαυρογορδάτος, δανειστὴς ἐπίσης τοῦ Σκυλίτση, δευτέραν ἐπὶ τοῦ εἰς θέσιν Ἀετὸν, ἡ δὲ ἀναιρεσείουσα δὲν εἶχεν ἐπὶ τούτου οὐδὲν ὑποθήκης δικαίωμα, ὅτι ἐπὶ τοῦ εἰς θέσιν Μακρόνην κτήματος ἡ ἀναιρεσείουσα, δανείστρια ἐπίσης τοῦ Σκυλίτση, εἶχεν ἐγγεγραμμένην δευτέραν ὑποθήκην, ὁ δὲ Μαυρογορδάτος τρίτην, ἐπομένως κατὰ τὸ πραγματικὸν τοῦτο τῆς ὑποθέσεως, τὸ ὁποῖον τὸ ἐφετεῖον βεβαιοῖ, καὶ κατὰ τοῦ ὁποίου δὲν γίνεται ἀντίῤῥησις ἐκ μέρους των διαδίκων, τὸ ἐφετεῖον, μὴ γενομένης ἀφ' ἑνὸς αἰτήσεως παρὰ τοῦ ὀφειλέτου περὶ προςδιορισμοῦ τῆς τάξεως, καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ πλειστηριασθῶσι τὰ κατασχεθέντα κτήματά του (ἄρθρον 978 τῆς πολιτικῆς δικονομίας), μὴ ὑπαρχούσης ἀφ' ἑτέρου ἀντιῤῥήσεως ἐκ μέρους τῆς ἀναιρεσειούσης κατὰ τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ; ὤφειλεν, ὡς ἔπραξε, συμφώνως μὲ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 991 § 1 καὶ 4 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, νὰ κατατάξῃ ἐπὶ τοῦ ὁλικοῦ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος κατὰ πρῶτον τὰ τῆς διαδικασίας τῆς ἐκτελέσεως ἔξοδα, εἶτα τὸ δάνειον τοῦ πρώτου ἐνυποθήκου δανειστοῦ Τσιγκροῦ, τὴν δὲ ἀναιρεσείουσαν διὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ἐκπλειστηριάσματος, τὸ ὁποῖον μετὰ τὰς εἰρημένας ἀφαιρέσεις μένει ὑπόλοιπον ἐκπλειστηρίασμα τοῦ εἰς θέσιν Μακρόνην κτήματος· ὅθεν δὲν εἶναι βάσιμοι οἱ τῆς ἀναιρέσεως λόγοι περὶ ἀποκλειστικῆς κατατάξεως, περὶ πλειστηριασμοῦ κατὰ διαδοχικὴν τάξιν, περὶ συγχωνεύσεως τοῦ ὁλικοῦ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος καὶ συμμεθέξεως τῆς ἀναιρεσιβλήτου ἐπ' αὐτοῦ, καθότι, ὡς ἐῤῥέθη, πρόκειται περὶ κτημάτων συγχρόνως κατασχεθέντων, ἐκποιηθέντων διὰ τοῦ αὐτοῦ πλειστηριασμοῦ κατ' αἴτησιν τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ, δι' ὃν καὶ τὸ αὐτὸ δάνειον, χωρὶς νὰ γίνῃ οὔτε παρὰ τοῦ ὀφειλέτου ἔνστασίς τις, οὔτε νὰ ὑπάρχῃ ἀπέναντι τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ ἀντίῤῥησίς τις ἐκ μέρους τῆς ἀναιρεσειούσης.

»Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἐπίσης βάσιμος καὶ ὁ λόγος τῆς ἀναιρέσεως περὶ ἀναιτιολογήτου τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεως, ὡς πρὸς τὴν διάταξιν περὶ συμμεθέξεως τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἐπὶ τοῦ ὁλικοῦ ἐκπλειστηριάσματος, καθότι ἡ διάταξις αὕτη ὅτι ἕκαστος ἐκ τῶν διαδίκων θέλει λάβει ἐκ τῶν δραχμῶν 1070 τόσον μέρος, ὅσον μέρος τοῦ ὅλου ἐκπλειστηριάσματος ἀποτελεῖ τὸ τίμημα τοῦ κτήματος, εἰς ὃ προτιμᾶται, δὲν εἶναι εἰμὴ ἐπεξήγησις τῆς γενικῆς τοῦ διατακτικοῦ διατάξεως, ἡ ὁποία βασίζεται ἐπὶ τοῦ αἰτιολογικοῦ, καὶ κυρίως ἐπὶ τῆς δευτέρας σκέψεως τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεως».

επαρκούσης τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος καὶ δὲν δύναται νὰ ἐλπίσῃ ἀντικατάστασιν, ἂν δὲν πληρώσῃ ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τὰς ἐπιβαρυνούσας τὸ ἕτερον κτῆμα, τουτέστι καὶ τὰς 100 καὶ τὰς 70 χιλ. δραχμάς.

Τινὲς ἐνόμισαν, ὅτι μεταξὺ τοῦ δευτεροκλήτου καὶ τριτοκλήτου ὑπάρχει προτίμησις κατὰ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐγγραφῆς των, ὥςτε πρέπει νὰ γίνῃ τοιαύτη διανομὴ τῆς γενικῆς ὑποθήκης τοῦ πρωτοκλήτου, ὥςτε νὰ πληρωθῇ ἐξ ὁλοκλήρου ὁ δευτερόκλητος ἐκ τοῦ κτήματος Α, εἰς δὲ τὸν τριτόκλητον ἀνήκει τὸ περίσσευμα ἐπὶ τοῦ κτήματος Β μετὰ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ πρωτοκλήτου καὶ δευτεροκλήτου (1).

Ἡ προτίμησις αὕτη εἶναι ὅμως χωρὶς βάσιν, διότι ὁ νόμος παραδέχεται τοιαύτην μόνον κατὰ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐγγραφῆς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος, ὄχι ἐπὶ κτημάτων ἀνεξαρτήτων.

Ἡ αὐτὴ δυσκολία ὑπάρχει, ὅταν ὁ πρῶτος ἐγγεγραμμένος ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν κτημάτων δανειστὴς προχωρῇ συγχρόνως εἰς τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκποίησιν αὐτῶν. Κατὰ ποῖον τρόπον θέλει καταχθῆ ἡ ἐπιβαρύνουσα ἐξίσου ἀμφότερα τὰ κτήματα ἀπαίτησίς του; Ἕκαστος ἐννοεῖ, ποίας συνεπείας ἔχει ἡ κατάταξις αὕτη ὡς πρὸς τὰς ἑπομένας ἐγγραφάς. Τὸ ἐπιεικὲς εἶναι νὰ καταλογισθῇ ἡ ἀπαίτησις τοῦ πρώτου ἐγγεγραμμένου συμμέτρως ἐπὶ τῶν δύω κτημάτων ἀναλόγως τῆς πραγματοποιηθείσης ἀξίας ἑκάστου καὶ τὸ περίσσευμα τούτων νὰ διανεμηθῇ εἰς τοὺς κατόπιν καὶ χωριστὰ ἐφ' ἑκάστου κτήματος ἐγγεγραμμένους. Τὴν λύσιν ταύτην ὑποστηρίζει ἡ διάταξις τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἄρθρον 992, φέρουσα, ὅτι ἀπαιτήσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ νόμος δὲν παρεδέχθη προτιμήσεως δικαίωμα, κατατάσσονται συμμέτρως. Πρβ. Καλλ. β. § 563.

§ 233. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ὑπομνήσωμεν καὶ τὴν 45 τοῦ 1848 πολιτικὴν Ἀρ. Π. ἀπ. φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἐγγράφων τῆς δικογραφίας ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Δομενίκος Τσιγκός, δανειστὴς τοῦ Στεφάνου Σκυλίτση, κατέσχεν ἀναγκαστικῶς πρὸς πληρωμὴν τοῦ δανείου του δύο εἰς Κάρυςτον κείμενα ἀκίνητα τοῦ ὀφειλέτου του κτήματα, τὸ μὲν εἰς θέσιν Ἀετὸς, τὸ εἰς θέσιν Μακρόνη, ὅτι ἐπὶ τῶν δύο τούτων κατασχε-

(1) Troplong hyp. 757.

θέντων καὶ ἀκολούθως πλειστηριασθέντων κτημάτων, ὁ Τσιγκρὸς εἶχεν ἐγγεγραμμένην πρώτην ὑποθήκην, ὁ ἀναιρεσίβλητος Δ. Μαυρογορδάτος, δανειστὴς ἐπίσης τοῦ Σκυλίτση, δευτέραν ἐπὶ τοῦ εἰς θέσιν Ἀετὸν, ἡ δὲ ἀναιρεσείουσα δὲν εἶχεν ἐπὶ τούτου οὐδὲν ὑποθήκης δικαίωμα, ὅτι ἐπὶ τοῦ εἰς θέσιν Μακρόνην κτήματος ἡ ἀναιρεσείουσα, δανείστρια ἐπίσης τοῦ Σκυλίτση, εἶχεν ἐγγεγραμμένην δευτέραν ὑποθήκην, ὁ δὲ Μαυρογορδάτος τρίτην, ἐπομένως κατὰ τὸ πραγματικὸν τοῦτο τῆς ὑποθέσεως, τὸ ὁποῖον τὸ ἐφετεῖον βεβαιοῖ, καὶ κατὰ τοῦ ὁποίου δὲν γίνεται ἀντίῤῥησις ἐκ μέρους των διαδίκων, τὸ ἐφετεῖον, μὴ γενομένης ἀφ' ἑνὸς αἰτήσεως παρὰ τοῦ ὀφειλέτου περὶ προςδιορισμοῦ τῆς τάξεως, καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ πλειστηριασθῶσι τὰ κατασχεθέντα κτήματά του (ἄρθρον 978 τῆς πολιτικῆς δικονομίας), μὴ ὑπαρχούσης ἀφ' ἑτέρου ἀντιῤῥήσεως ἐκ μέρους τῆς ἀναιρεσειούσης κατὰ τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ, ὤφειλεν, ὡς ἔπραξε, συμφώνως μὲ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 991 § 1 καὶ 4 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, νὰ κατατάξῃ ἐπὶ τοῦ ὁλικοῦ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος κατὰ πρῶτον τὰ τῆς διαδικασίας τῆς ἐκτελέσεως ἔξοδα, εἶτα τὸ δάνειον τοῦ πρώτου ἐνυποθήκου δανειστοῦ Τσιγκροῦ, τὴν δὲ ἀναιρεσείουσαν διὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ἐκπλειστηριάσματος, τὸ ὁποῖον μετὰ τὰς εἰρημένας ἀφαιρέσεις μένει ὑπόλοιπον ἐκπλειστηρίασμα τοῦ εἰς θέσιν Μακρόνην κτήματος· ὅθεν δὲν εἶναι βάσιμοι οἱ τῆς αναιρέσεως λόγοι περὶ ἀποκλειστικῆς κατατάξεως, περὶ πλειστηριασμοῦ κατὰ διαδοχικὴν τάξιν, περὶ συγχωνεύσεως τοῦ ὁλικοῦ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος καὶ συμμεθέξεως τῆς ἀναιρεσιβλήτου ἐπ' αὐτοῦ, καθότι, ὡς ἐῤῥέθη, πρόκειται περὶ κτημάτων συγχρόνως κατασχεθέντων, ἐκποιηθέντων διὰ τοῦ αὐτοῦ πλειστηριασμοῦ κατ' αἴτησιν τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ, δι' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ δάνειον, χωρὶς νὰ γίνῃ οὔτε παρὰ τοῦ ὀφειλέτου ἔνστασίς τις, οὔτε νὰ ὑπάρχῃ ἀπέναντι τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ ἀντίῤῥησίς τις ἐκ μέρους τῆς ἀναιρεσειούσης.

»Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἐπίσης βάσιμος καὶ ὁ λόγος τῆς ἀναιρέσεως περὶ ἀναιτιολογήτου τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεως, ὡς πρὸς τὴν διάταξιν περὶ συμμεθέξεως τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἐπὶ τοῦ ὁλικοῦ ἐκπλειστηριάσματος, καθότι ἡ διάταξις αὕτη ὅτι ἕκαστος ἐκ τῶν διαδίκων θέλει λάβει ἐκ τῶν δραχμῶν 1070 τόσον μέρος, ὅσον μέρος τοῦ ὅλου ἐκπλειστηριάσματος ἀποτελεῖ τὸ τίμημα τοῦ κτήματος, εἰς ὃ προτιμᾶται» δὲν εἶναι εἰμὴ ἐπεξήγησις τῆς γενικῆς τοῦ διατακτικοῦ διατάξεως, ἡ ὁποία βασίζεται ἐπὶ τοῦ αἰτιολογικοῦ, καὶ κυρίως ἐπὶ τῆς δευτέρας σκέψεως τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεως».

ΙΔ) Κατάταξις. Προνόμια (1).

§ 234. Προκειμένου λόγου περὶ πίνακος κατατάξεως, κρίνω καλὸν νὰ ὁμιλήσω περὶ τῶν ἐν γένει κανόνων, οἵτινες διέπουσι τὰ περὶ τοποθετήσεως τῶν δανειστῶν ἐν τῷ πίνακι καὶ οὐχὶ μόνον περὶ τῶν ὑποθηκικῶν δανειστῶν, διότι οὕτω συμπληροῦνται τὰ ἀλλαχοῦ ἀτελῶς ἐκτεθέντα, τηρεῖται δὲ καὶ ὁ ἀναγκαῖος σύνδεσμος τῶν περὶ τούτου διατάξεων τοῦ νόμου. Παρατηρῶ λοιπὸν τάδε (§ 235—285 δίς).

§ 235. Ὁ ἐπὶ τῆς κατατάξεως ἐκπληροῖ, συντάττων τὸν τῆς κατατάξεως πίνακα, ἔργα δικαστοῦ· δικάζει ἐπὶ τῶν προτάσεων καὶ ἀντιῤῥήσεων καὶ δίδει εἰς ἕκαστον δανειστὴν τὴν προσήκουσαν κατὰ τὸν νόμον τάξιν καὶ κατατάττει ἑκάστου δανειστοῦ τὴν ἀπαίτησιν κατὰ τὸ προσῆκον αὐτῇ μέτρον· ὡς πρὸς τὸ πραγματικὸν δὲν δύνανται νὰ τεθῶσι γενικοὶ κανόνες, καθότι ἐξήρτηται ἐκ τῶν εἰδικῶν περιστάσεων, τοὺς δὲ νομίμους κανόνας προβλέπουσιν αἱ ἐν τῇ σημ. 1 διατάξεις, συνδυασμέναι μὲ τὸ ἄρθρον 991 (2).

---

(1) Πολ. 940—944, 991—993.—Γαλλικ. Κώδ. 2101—2105.—Εὐρ. λέξ. προνόμιον.—Οἰκ. § 297, 298.—Καλλ. γ'. § 618—621 β'. § 359 ἐπ.—Παπ. γ'. σελ. 994 ἐπόμ. —Ῥουσ. σ. 87 ἐπόμ.

Περὶ τῶν προνομίων, ὅσα παραδέχεται τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ἴδε Θεμ. τ. 1.

Περὶ προνομίων κατὰ τὸν ἐμπορικὸν νόμον, ὅρα Εὐρ. λέξ. προνόμιον (Εὐρ. τ. 14 σελ. 52 ἐπ.) καὶ Ῥαλλ. ἐμπ. δ. § 992, 1047. Δελαμάῤῥε, droit comm. τ. 3 σ. 308.

Ὁ κατασχὼν δὲν ἀποκτᾷ προνόμιόν τι· ὅρα ἡμέτερον ἐγχειρίδιον περὶ ὑποθ. σελ. 90 ἐπ. καὶ κατ. σ. 177.

Ὁ χρόνος τῆς κατασχέσεως; Carrè ζήτ. 1980. Οἰκον. § 562 ἔκδ. 2.

(2) Ὁ κ. Καλλιγᾶς λέγει, ὅτι ἡ κατάταξις γίνεται κατὰ τὸν ἐφεξῆς τρόπον.

Τὴν πρώτην θέσιν καταλαμβάνουν τὰ γενικὰ προνόμια τοῦ ἄρθρου 940, τὰ ὁποῖα ἐκτείνονται ἐφ' ὅλης τῆς περιουσίας καὶ προτιμῶνται μεταξύ των καθ' ἣν τάξιν ἀπαριθμοῦνται εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο.

Ἐφ' ἑκάστου αὐτῶν δὲν ἐπιφέρομεν σκέψεις, διότι ὁ νόμος εἶναι

Τὸ ἄρθρον 940 ἀπαριθμεῖ τὰς ἀπαιτήσεις, ὧν τὸ προνόμιον ἐκτείνεται εἰς ὅλα τὰ ἐκπλειστηριασθέντα κινητά. Τὸ δὲ ἄρθρον

σαφὲς, θέλομεν ἐπαναλάβει ὅμως γενικῶς ὡς πρὸς ὅλα τὴν πρὸ ὀλίγου γενομένην παρατήρησιν. Εἶναι ἄτοπον, τουτέστι, νὰ ἐπιβαρύνηται ἓν μόνον ἐκ τῶν κτημάτων μὲ τὸ ἐκτεινόμενον ἐφ᾽ ὅλων προνόμιον, διότι προνομιοῦχος ἀναγγέλλεται εἰς τὴν κατάταξιν. Ἤδη ὡς πρὸς τὰ κινητὰ διατάττει τὸ ἄρθρον 942, ὅτι, ὁσάκις τὸ πλειστηριαζόμενον δὲν ἐξαρκεῖ πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν γενικῶν προνομίων, δύναται νὰ ἐπεκταθῇ ὁ πλειστηριασμὸς ἐφ᾽ ὅλων τῶν κινητῶν, ὥςτε ἕκαστον νὰ συνεισφέρῃ συμμέτρως. Πολὺ μᾶλλον πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν τοῦτο ὡς πρὸς τὰς ὑποθήκας, αἵτινες, χάριν τῆς δημοσιότητος, ἀπολαμβάνουν περισσοτέραν ἰσχύν. Ἀλλ᾽ ἡ συνεισφορὰ δὲν λαμβάνει χώραν αὐτοδικαίως, ὡς ὤφειλε, διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη ὥςτε ὁ βλαπτόμενος ἐνυπόθηκος νὰ ζητήσῃ τὴν εἰς αὐτὸν ἐκχώρησιν τῆς προνομιούχου ἀπαιτήσεως, ὥςτε νὰ τὴν ἐπεκτείνῃ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἀκίνητα. Ἂν παραλείψῃ νὰ ζητήσῃ ἐγκαίρως τὴν ἐκχώρησιν τῆς προνομιούχου ἀπαιτήσεως, αὕτη ἀποσβέννυται καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἐπεκτάσεως.

Κατόπιν ἔρχονται τὰ περιοριζόμενα εἰς εἰδικὰ πράγματα προνόμια. (ἄρθρον 991 § 2). Ἐκ τῶν μνημονευομένων εἰς τὸ ἄρθρον 941 ἓν μόνον ἐφαρμόζεται εἰς τὰ ἀκίνητα, τὸ τοῦ § 2 αἱ ἔξοδα γενόμενα πρὸς διατήρησιν πράγματός τινος, ὡς πρὸς τὸ δι᾽ αὐτῶν διατηρούμενον πρᾶγμα. Τὸ ἐδάφ. § 1 ὁμιλεῖ περὶ ἐνεχύρου, τὸ ὁποῖον, καθὼς εἴδαμεν, δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τ᾽ ἀκίνητα, τὰ δὲ λοιπὰ ἐδάφια πραγματεύονται ὡςαύτως μόνον περὶ κινητῶν.

Τὸ ἄρθρον 942 προςδιορίζει, ὅτι, ὁσάκις τὸ εἰδικὸν προνόμιον συμπίπτει μὲ γενικὰ, τὸ ἐκπλειστηρίασμα τοῦ κτήματος συνεισφέρει συμμέτρως πρὸς ἱκανοποίησιν αὐτῶν καὶ τοῦτο ἐπιβεβαιοῖ τὴν πρὸ ὀλίγου γενομένην παρατήρησίν μας, ἐφαρμόζουσαν τὴν διάταξιν ταύτην καὶ ἐπὶ ὑποθηκῶν. Διὰ νὰ πληρωθοῦν ὅμως τὰ γενικὰ προνόμια ἐκ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος τοῦ εἰδικοῦ πράγματος μόνον συμμέτρως, πρέπει νὰ ὑπάρχουν τοῦ αὐτοῦ ὀφειλέτου ἄλλα ἀκίνητα καὶ κινητὰ (ἄρθρον 942).

Τὴν τρίτην θέσιν κατέχουν αἱ ἐγγεγραμμέναι ὑποθῆκαι, προτιμώμεναι μεταξύ των κατὰ τὴν χρονολογικὴν τάξιν τῆς ἐγγραφῆς των (ἄρθρον 48 τοῦ περὶ ὑποθ. νόμου). Τόσον περὶ αὐτῆς, καθὼς καὶ περὶ τῶν ἐγγεγραμμένων τόκων, οἵτινες συμμερίζονται τὴν

991 τὰς ἀπαιτήσεις, ὧν τὸ προνόμιον προσδιορίζεται εἰς ῥητὰ κινητὰ ἢ ῥητὰ χρήματα (1).

θέσιν τοῦ κεφαλαίου (ἄρθρον 45), ἐπραγματεύθημεν ἤδη, ἐξετάζοντες πότε ἄρχονται τ' ἀποτελέσματα τῆς ὑποθήκης.

Κατὰ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν (ἄρθρον 991 § 3), προηγοῦνται πρῶτον τὰ προνόμια, ἀλλ' ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος δὲν καθιέρωσε τοιαῦτα καὶ ῥητῶς καταργεῖ τὴν ἐμπεριεχομένην εἰς τὸ ἐδάφιον τοῦτο διάταξιν (ἄρθρον 49 τοῦ περὶ ὑποθ. νόμου). Ὡσαύτως καταργεῖ καὶ τὴν ἐμπεριεχομένην εἰς τὸ ἐδάφ. 5 περὶ τῶν μὴ ἐγγεγραμμένων προνομίων. (Πρβ. κατ. § 257, 258).

Συγχρόνως ὁ περὶ ὑποθ. νόμος εἰσήγαγε τὸ μέσον τῆς προσημειώσεως, ἥτις δύναται νὰ τραπῇ εἰς ὑποθήκην (ἄρθρον 24). Περὶ αὐτοῦ ἐνταῦθα δὲν γίνεται ἰδιαιτέρως λόγος, ἀλλὰ θέλομεν ἐφαρμόσει τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 993 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὅτι ἀπαιτήσεις τυχαῖαι κατατάσσονται τυχαίως. Ὅθεν ἢ πληρόνονται ἐπὶ ἐγγυήσει, ἢ τὰ χρήματα μένουν προσωρινῶς εἰς χεῖρας τοῦ ὑπερθεματιστοῦ. (Πρβ. κατ. § 214).

Κατὰ τέταρτον λόγον κατατάσσονται, κατὰ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν (ἄρθρον 991 § 6), αἱ μὴ ἐγγεγραμμέναι ὑποθῆκαι. Ἀντ' αὐτῶν ὅμως ὁ περὶ ὑποθ. νόμος, ἄρθρον 49, ἔθεσε τὸν πρὸς ἀπόκτησιν ὑποθήκης ὑπάρχοντα, ἀλλὰ μὴ ἐγγεγραμμένον τίτλον. Ἡ διάταξις αὕτη δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστος μὲ τὸ σύστημα τῆς δημοσιότητος, διότι αἱ ἐγγεγραμμέναι ὑποθῆκαι ἐκ τούτου δὲν βλάπτονται, ἀλλὰ μόνον οἱ χειρογραφικοὶ δανεισταί. Ὅστις ἔχει ἤδη τίτλον πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης φαίνεται ἰσχυρότερος ἀπὸ τὸν χειρογραφικὸν δανειστήν. (Πρβ. κατ. § 259).

Δυνάμει τῆς ἀρχῆς τῆς εἰδικότητος θέλομεν διακρίνει δύο περιπτώσεις. Ἢ ὁ τίτλος περιορίζεται εἰς εἰδικὸν κτῆμα, ἢ δὲν ὑπόκειται εἰς τοιοῦτον περιορισμὸν (ἄρθρον 9). Ὅταν περιορίζηται εἰς εἰδικὸν κτῆμα, καθὼς συμβαίνει πάντοτε ὁσάκις πηγάζει ἀπὸ ἰδιωτικὴν θέλησιν (ἄρθρον 19), μόνον εἰς τὸ κτῆμα τοῦτο ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις περὶ τῆς προτιμήσεως τοῦ μὴ ἐγγεγραμμένου

---

(1) Περὶ κατατάξεως ὅρα ὅσα ἐσημείωσα ἐν νομ. μελ. α. 634—640. 651—656.

§ 235 δίς. Ὡς πρὸς τὴν τοποθέτησιν τῶν δανειστῶν ἐν τῷ πίνακι ἰσχύουσιν οἱ ἀκόλουθοι κανόνες.

Πρὸ πάσης κατατάξεως ἐνασκοῦσι τὰ δικαιώματα αὐτῶν καὶ νῦν εἰσέτι οἱ λεγόμενοι διεκδικηταὶ (vindicantes), ἢ ἀποχωρισταί, οἱ δυνάμει ἐνοχικῆς σχέσεως δικαιούμενοι ν' ἀπαιτήσωσι τὴν εἰς αὐτοὺς παράδοσιν κατ' εἶδος ὡρισμένου καὶ εὑρισκομένου εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ὀφειλέτου πράγματος, ἤτοι ἀποχωρίζοντες ὅσα εἰδικὰ πράγματα ὀφείλονται δυνάμει προσωπικῆς ἀπαιτήσεως, οἷον ἐντολῆς, παρακαταθήκης κλπ. ἢ δυνάμει ἀγωγῆς in rem scripta (κατὰ παντὸς νομέως κινουμένης σχετικῆς ἀγωγῆς), ἐπιδιώκοντες

τίτλου. Ἐννοοῦμεν ἀμέσως, ὅτι αἱ δυνάμει τοῦ νόμου ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως ὑποθῆκαι πολὺ σπανίως εὑρίσκονται εἰς τοιαύτην θέσιν.

Ὁσάκις ὅμως ὁ τίτλος δὲν περιορίζεται εἰς τὸ εἰδικὸν κτῆμα, τὸ ὁποῖον ἐπλειστηριάσθη, ὅπως συμβαίνει ἐπὶ τῆς νομίμου καὶ δικαστικῆς ὑποθήκης (ἄρθρον 9, 21 καὶ 14). σχεδὸν πάντοτε δὲν δύναται ὁ φέρων τὴν τοιαύτην ἀπαίτησιν νὰ ζητήσῃ, ὥστε ἐξ αὐτοῦ μόνου νὰ πληρωθῇ. Οἱ χειρογραφικοὶ δανεισταὶ πρέπει νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσουν ὥστε τὸ περισσεῦον τοῦ ἐκπλειστηριάσματος τοῦ κτήματος τούτου νὰ συνεισφέρῃ μόνον συμμέτρως, κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄλλων περιπτώσεων, τὰς ὁποίας ἀνεφέραμεν. (Πρβ. κατ. § 260).

Ἐπὶ τέλους κατατάσσονται συμμέτρως οἱ χειρογραφικοὶ δανεισταὶ (ἄρθρον 991 § 7), μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀριθμεῖ ἡ πολιτικὴ δικονομία καὶ τοὺς ἐνυποθήκους δανειστάς, οἵτινες δὲν ἐπληρώθησαν ἀπὸ τὰ εἰδικῶς ὑποκείμενα πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἀπαιτήσεώς των κτήματα. Τοῦτο ὑποστηρίζει τὴν ἀνωτέρω ἀναπτυχθεῖσαν γνώμην μας. Οὗτινος ὁ τίτλος ἦτον εἰδικῶς περιωρισμένος εἰς κτῆμά τι, μόνον ἐπὶ τούτου τοῦ κτήματος μὴ ἐγγραφεὶς δύναται νὰ κατατοχθῇ εἰς τὴν πέμπτην θέσιν τοῦ ἄρθρου 991 § 6, δὲν ἀπολαμβάνει ὅμως τὴν ὠφέλειαν ταύτην ἐπὶ ἄλλου κτήματος· ἀλλὰ πέραν τοῦ εἰδικοῦ κτήματος τοῦ τίτλου του εἶναι ἁπλῶς χειρογραφικὸν τὸ δάνειον. (Πρβ. κατ. § 261).

Μεταξὺ τῶν χειρογραφικῶν δανειστῶν κατατάσσεται καὶ ὁ κατασχών, ὅταν δὲν εἶναι ἐφωδιασμένος μὲ ἄλλο δικαίωμα, ἀλλ' ἐνήργησε δυνάμει ἁπλῆς χειρογραφικῆς ἀπαιτήσεως. Κατὰ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν ἄρθρον 987, ἡ κατάσχεσις ἔχει χώραν εἰς κατάταξιν καὶ ὄχι εἰς προτίμησιν. Καλλ. τ. 2. § 565 ἑπ. (Πρβλ. κατ. § 262).

τὴν παράδοσιν πράγματος (1), οἷον περὶ βίας. Κατ' ἐξαίρεσιν ἔχουσι τὸ δικαίωμα χωρισμοῦ οἱ πιστωταὶ κληρονομίας, ὥστε νὰ μὴ συμμιχθῇ αὕτη μὲ τὴν περιουσίαν τοῦ κληρονόμου. Ν. 1 § 1 (42. 6). Βασ. (17. 7) 38. Ὁ δανειστὴς τοῦ ὑπεξουσίου, συναλλαχθεὶς μετ' αὐτοῦ ὡς διαχειριστοῦ καταστήματος, οἷον καπηλείου, δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τὸ προσπόρισμα ἢ ἀπὸ τὴν διαχείρισιν ἄλλου καταστήματος. Βασ. (18, 2) 5.

§ 236. Ἐπὶ κατατάξεως εἰς τὸ τίμημα κινητοῦ ὑπάρχουσι τρεῖς τάξεις δανειστῶν, ὧν οἱ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας τάξεως εἰσὶ προνομιακοί (2).

§ 237. *Πρώτη τάξις*. Ἡ τάξις αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἐχόντων προνόμιον ἐφ' ἁπάσης τῆς περιουσίας (3) τοῦ ὀφειλέτου καὶ καταλαμβάνει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῷ πίνακι. Τὰ γενικὰ λοιπὸν προνόμια ἐκτεινόμενα εἰς ἅπασαν τὴν περιουσίαν τοῦ ὀφειλέτου κατισχύουσι τῶν ειδικῶν. Μεταξὺ δὲ τῶν δανειστῶν τούτων τῶν ἀπολαυόντων γενικοῦ προνομίου τηρεῖται ἡ ἑξῆς σειρά. Πρὸ πάντων κατατάσσονται,

§ 238. α) Τὰ ἔξοδα τῆς διαδικασίας καὶ τῆς ἐκτελέσεως, ὡς καὶ ἐν γένει τὰ δικαστικὰ (4) ἔξοδα (δικαστηριακά, ὡς τ' ἀπο-

---

(1) Ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. γ. σ. 386.—Καλλ. γ. § 617.—Μακ. § 489 ἐπ.

(2) Τὰ προνόμια, περὶ ὧν τὸ ἄρθρον 190 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, δὲν τροποποιοῦσι τὰς περὶ περὶ γενικῶν προνομίων γενικὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 940 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθότι τὰ γενικὰ προνόμια, ἐὰν συμπέσωσι μὲ τὰ ἐπὶ ῥητῶν κινητῶν εἰδικὰ προνόμια, προτιμῶνται αὐτῶν. Ῥάλλ. § 637.

(3) Καλλ. β. § 564. ἐπ. Περὶ τοῦ ἄρθρου 942 ὅρα κατωτέρω.

(4) Πολ. 877, 905, 940—Γαλλ. 662.—Γαλλ. Κώδ. 2101 § 1 Ν. 71 Β. (41, 1). Αἱ ἀπαιτήσεις αὗται εἰσὶ προνομιακαὶ (λέγει ὁ Οἰκονομίδης § 297 σημ. 1) καὶ μάλιστα προηγοῦνται πάσης ἄλλης, διότι τὰ δαπανήματα, ἐξ ὧν πηγάζουσιν, ἔπρεπεν ἀναγκαίως νὰ γίνωσι πρὸς απόκτησιν τοῦ διανεμητέου ἐκπλειστηριάσματος· ἑπομένως τότε μόνον ἀπολαύουσι τοῦ εἰρημένου προνομίου τὰ εἰρημένα δαπανήματα, ὅταν φέρωσι τοιοῦτον χαρακτῆρα. Ὅθεν ἐννοεῖ ὁ νόμος α) τὰ τῆς καταδιώξεως, ἥτις τὴν κατάταξιν παρήγαγεν, ἔξοδα· β) τὰ παρὰ δανειστοῦ τινος ἢ εἰς τὸ δικαστήριον

καλεῖ ὁ Οἰκονομίδης ἐν § 297 σημ. 1). Οἰκ. αὐτ. Παπ. γ. σελ. 394.—Καλλ. γ. § 618 § 1.—Ῥουσ. σ. 87.

Ἐκ τοῦ ἄρθρου 32 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου προκύπτει, ὅτι τὸ διὰ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα χορηγούμενον προνόμιον (940, 941, 991 πολ. δικ.) δὲν ἀφορᾷ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα παντὸς δανειστοῦ, ἀλλὰ μόνον τὰ τῶν προνομιούχων. Ἀπ. 667 τοῦ 49 τῶν ἐν Ν. ἐφ. ἐν Νομ. σ. 5219.

Ὅταν ὁ Α κατέσχε δύο κτήματα, ἐφ' ὧν εἶχεν ἐγγεγραμμένην ὑποθήκην οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ ἄλλος τις, κατατάττονται ἐπὶ τοῦ ὁλικοῦ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος κατὰ πρῶτον τὰ τῆς διαδικασίας τῆς ἐκτελέσεως ἔξοδα. 991 ἐδάφ. 1 καὶ 4 πολ. Ἀπ. ΑΠ, 45 τοῦ 1848 κυρώσασα τὴν 4653 ἀπ. ἐφ. Αθ.

§ 239. 6) Τὰ διὰ τὴν κηδείαν τοῦ ὀφειλέτου, τῆς γυναικὸς καὶ τῶν (ὑπὸ τοῦ νόμου ἀνεγνωρισμένων) τέκνων του (1) δαπανηθέντα κατὰ λόγον τῆς κοινωνικῆς τάξεως καὶ τοῦ ποσοῦ τῆς περιουσίας αὐτοῦ (2). Παπ. γ. σελ. 394 σημ. 36.—Οἰκον. §

γενόμενα πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ πράγματος ἀναλώματα π. χ. εἰς ἀπογραφάς, ἐπιθέσεις σφραγίδων, διορισμὸν κηδεμόνος κτλ. Δαλλ. priv. et hyp. ἀριθ. 131 ἐπ. Τροπλ. priv. ἀριθ. 124. 130. 131. Καῤῥ. ζήτ. 2176. (Οἰκ. § 297 σημ. 1)· ὁ Ῥ. (σ. 87) λέγει ὅτι ἐνταῦθα περιλαμβάνονται καὶ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα, εἰς ἃ κατεδικάσθη ὁ ὀφειλέτης ἀνακόψας καὶ ἀποτυχών, καὶ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα, ἃ προκαταβαλὼν ὁ καταδιώκων δανειστὴς ἔχει νὰ λάβῃ παρὰ τρίτου ἀνακόψαντος καὶ ἀποτυχόντος. Κατατασσόμενος δὲ ὡς προνομιοῦχος ὁ καταβαλὼν τὰ ἔξοδα ταῦτα παραχωρεῖ τὴν κατὰ τοῦ τρίτου ἀπαίτησιν αὐτοῦ εἰς τὸν ὀφειλέτην.

(1) Σύμφωνον καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον ὡς πρὸς τὴν κηδείαν συζύγου καὶ τέκνων Π. (42, 5) 17 Βασιλ. (9, 7) 17 Θέμ. 1 σελ. 129.

(2) Τοῦτο σημαίνουσιν αἱ λέξεις ἀναγκαῖα ἔξοδα τοῦ ἄρθρ. 940 ἐδ. 2. Τὸ μέτρον τῶν ἀναλωμάτων ὁρίζεται ἐκ τῆς ἀξίας καὶ εὐπορίας καὶ τοῦ χρόνου καὶ αἰτίας αὐτῶν· ὅθεν τὰ πένθιμα φορέματα τῆς χήρας δὲν λογίζονται ἀναγκαῖα, ὡς μὴ γενόμενα funeris causa tantum. Τροπλ. ἀριθ. 136.—Ζαχ. σελ. 8.—Οἰκ. § 297 σημ. 2. Ν. 10. Βασ. (59, 1). Ν. 14 § 3—6. Ν. 37 § 5 Πανδ. (11, 7). Τροπλ. ἀρ. 112=136.—Δαλλ. ἀρ. 175. Τοιαῦτα ἀνα-

297, σημ. 2.—Καλλ. γ. § 212, 618 § 2.—Ρουσόπουλ. σελ. 87 § 2.—ἔπειτα

§ 240, γ) Αἱ κατὰ τὴν τελευταίαν (1) ἀσθένειαν τοῦ ὀφειλέτου,

---

λώματα εἰσὶ π. χ. τὰ περὶ τὴν ἐκκομιδὴν καὶ τὸ τίμημα τοῦ τόπου, καὶ τὰ περὶ τὸ ἀγαγεῖν τὸ λείψανον ἀπὸ ξένης (ἴσως οὐχὶ πάντοτε ἀναγκαία ἐστὶν ἡ τοιαύτη δαπάνη), καὶ τὰ περὶ τὴν φυλακὴν τοῦ σώματος καὶ τὴν ἔνδυσιν καὶ τὸν σορὸν καὶ τὸ παραθέσθαι αὐτόν. Οἰκ. § 297 σημ. 2.

(1) Ἡ λέξις τελευταία ἐν τῷ § 3 ὡς καὶ ἐν τοῖς ἑπομένοις 4—7 λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τὴν κατάταξιν· ὥςτε ὀρθοτέρα εἶναι ἡ γνώμη, ὅτι τελευταίαν ἀσθένειαν ἐννοεῖ ὁ νόμος ὄχι μόνον τὴν ἐπενεγκοῦσαν τὸν θάνατον. Οὕτω καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς 276 τοῦ 1864 φερούσης οὕτως·

«Ἐπειδὴ τὰ κατὰ τὴν τελευταίαν ἀσθένειαν τοῦ ὀφειλέτου, τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ χρεωστούμενα εἰς ἰατροὺς καὶ ἰατρικὰ κατατάσσονται μετὰ τὰς ἀπαιτήσεις, περὶ ὧν διαλαμβάνουσι τὰ ἐδάφ. 1 καὶ 2 τοῦ ἄρθρου 940 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὡς τελευταίαν δ' ἀσθένειαν ἐννοεῖ ὁ νόμος ἐν τῷ ἐδαφίῳ 3 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου οὐχὶ μόνον τὴν ἐπενεγκοῦσαν τὸν θάνατον, ἀλλὰ καὶ τὴν πλησιεστέραν τῆς ἀναγκαστικῆς καταδιώξεως, διότι διάκρισίν τινα δὲν κάμνει ὁ νόμος, λόγος δέ τις ἰδιαίτερος δὲν ὑπάρχει, ἵνα περιορισθῇ ἡ ἔννοια τοῦ νόμου μόνον εἰς τὴν ἐπενεγκοῦσαν τὸν θάνατον ἀσθένειαν, ἀλλὰ μάλιστα ἄτοπον εἶναι τὸ νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι ὁ νόμος ἠθέλησε νὰ προτιμήσῃ τὸν ἰατρὸν, ὅςτις δὲν ἠδυνήθη νὰ σώσῃ τὸν ὀφειλέτην ἀπὸ τοῦ θανάτου, ἀπὸ τὸν ἰατρὸν, ὅςτις ηὐτύχησεν εἰς τοῦτο· ἐκτὸς τούτου, ἡ ἔννοια τῆς λέξεως *τελευταίας* ἐνταῦθα ἐξηγεῖται σαφῶς καὶ ἐκ τοῦ § 4 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου· ὅθεν τὸ ἐν Τριπόλει πρωτοδικεῖον τὸ ἐναντίον ἀποφηνάμενον διὰ τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεως, ψευδῶς ἡρμήνευσε τὴν τοῦ ἄρθρου 940 ἐδάφ. 3 οὐσιώδη διάταξιν, ὅπερ ἐπιφέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα ἐδάφ. 7 καὶ 201 τῆς πολιτικῆς δικονομίας».

Οἱ πλεῖστοι ὅμως συγγραφεῖς ἐν Γαλλίᾳ ἐναντίαν ἀποφαίνονται γνώμην, ἣν ἀσπάζεται καὶ ὁ Ρουσόπουλος σελ. 87.—Τροπλ. ἀριθ. 137.—Δαλλ. ἀριθ. 186. Περὶ τῆς χρονίας ἀσθενείας; Δαλλ. ἀριθ. 184.—Οἰκ. § 297 σημ. 3. Κατὰ Ρ. (σ. 87) ἐπὶ χρονίων ἀσθενειῶν τὰ ἔξοδα τῆς ἀσθενείας, καθ' ἣν αὕτη ἔλαβε κινδυνώδη χαρακτῆρα καὶ ἐπέφερε τὸν θάνατον.

τῆς γυναικὸς ἢ τῶν τέκνων τοῦ δαπάναι εἰς ἰατρούς, χειρούργους, μαίας, νοσοκόμους καὶ ἰατρικά. Οἰκον. § 297 σημ. 2.—Παπ. γ. σ. 394.—Καλλ. γ. § 618 § 3.—Ῥ. σ. 87. Μετὰ ταῦτα

§ 241. δ) Ὁ τοῦ τελευταίου καὶ τοῦ τρέχοντος ἔτους μισθὸς ὑπηρετῶν, ἐργατῶν καὶ ἡμερομισθίων (1).

Τὸ προνόμιον τοῦτο εἶναι εὐρύτερον παρ' ἡμῖν ἢ ἐν Γαλλίᾳ, διότι ἀπονέμεται οὐχὶ μόνον εἰς παντὸς εἴδους ὑπηρέτας, παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ διαιτωμένους καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐτησίως ἢ μηνιαίως μισθοδοτουμένους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἐκμισθοῦντας ἄλλως τὴν ἐργασίαν αὐτῶν π. χ. πρὸς καλλιέργειαν τοῦ κήπου, ἢ τῆς ἀμπέλου μου. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 86 τοῦ 1855, ἣν ἴδε ἐν Εὑρετ. τ. 14 εἰς λ. προνόμιον § 6. Ὑπολογίζεται δὲ ἡ χρονικὴ ἔκτασις αὐτοῦ ἐκ τῆς διαρκείας τῆς ὑπηρεσίας, λαμβανομένου ὡς σημείου μὲν ἐνάρξεως τῆς ἀρχῆς αὐτῆς, καὶ πέρατος τοῦ χρόνου τῆς κατατάξεως· π. χ. τὸ ὑπηρετικὸν ἔτος ἤρξατο τὴν 1 Φεβρουαρίου 1856, ἡ ἀναγγελία πρὸς κατάταξιν γίνεται τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1858, ἡ ἔκτασις τοῦ προνομίου εἶναι ἑνὸς ἔτους καὶ 8 μηνῶν. Περὶ τοῦ γαλλικοῦ δικαίου, ὅρα Δαλλ. ἀρ. 187.—Τροπλ. ἀρ. 142. Οἰκ. § 297 σημ. 4.

Ὁ μισθὸς τῶν ὑπηρετῶν κλ. ἀπολαύει τοῦ προνομίου, οὐχὶ καὶ ἄλλου εἴδους ἀπαιτήσεις αὐτῶν. Δαλλ. ἀρ. 204.—Οἰκ. αὐτ.

Τὸ θετικὸν (λέγει ὁ Ῥουσόπουλος σελ. 87) καὶ ὡρισμένον τῶν ἐπαγγελμάτων τούτων ἀποκλείει τὸ δυνατὸν τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ προνομίου τούτου εἰς ἄλλα πρόσωπα, ὡς οἰκοδιδασκάλους π. χ. ἢ γραμματεῖς, διότι δὲν ὑπάγονται εἰς κάμμίαν τῶν τριῶν προκειμένων κατηγοριῶν.

Διὰ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ δὲν ἐννοοῦνται εἰμὴ οἱ ἐκπληροῦντες κοινὰς καὶ ὑλικὰς ἐργασίας χρησίμους εἰς τοὺς κυρίους, ὑφ' οὓς διατελοῦσιν· ὁ γραμματεὺς λοιπὸν τοῦ ἐμπόρου δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν

---

(1) Οἰκ. § 297 σημ. 4.—Παπ. γ. σ. 394, σημ. 37, καθ' ἣν ἂν ἐμίσθωσα ὑπηρέτην κατ' ἔτος, ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1856, ἡ δὲ κατάταξις τῶν δανειστῶν γίνεται τὴν 1 Μαΐου 1858, προτιμᾶται ὁ καθυστερῶν μισθὸς ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1857 μέχρι τῆς 1 Ἰανουαρίου 1858 καὶ ὁ τῶν 4 μηνῶν τοῦ 1858. Πρβ. Καλ. γ. § 618 § 3.—Ῥ. σ. 87.

κατηγορίαν ταύτην (1). Απόφασις 12579 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν.—Ἴδε τὴν σημ. ἐν. Εὐρ. τ. 5 σ. 70 ἐν τέλει.

Προκειμένου λόγου περὶ μισθῶν ὑπηρετικῶν ἢ πρακτορικῶν ἀνθρώπων ἐργαζομένων παρ' ἐμπόροις, ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρον 940 § 4 τῆς πολιτικῆς δικονομίας; Ἴδε τὴν νομολογίαν ἐν Εὐρ. τ. 5 σ. 70 § 44.

Κατὰ τὴν σαφῆ καὶ ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 940 § 4 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, προνόμιον ἔχουσιν ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου καὶ οἱ καθυστεροῦντες μισθοὶ τῶν ὑπηρετῶν, ἐργατῶν καὶ ἡμερομίσθων ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον ὑπηρετικὸν ἔτος, καὶ ὡς πρὸς τὸ ἐνεστώς· ὥςτε, ἀφοῦ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐξέτεινε τὸ προνόμιον καὶ εἰς τοὺς ἐργάτας καὶ ἡμερομίσθους, οἱ ὁποῖοι δὲν μισθονονται μόνον κατ' ἔτος, ἀλλὰ δύνανται νὰ μισθωθοῦν κατὰ μῆνα καὶ καθ' ἡμέραν, γίνεται πρόδηλον ἐκ τούτου ὅτι ἠθέλησε νὰ καταστήσῃ προνομιούχους καὶ τοὺς ὑπηρέτας οὐ μόνον ὅταν μισθόνωνται κατ' ἔτος, ἀλλὰ καὶ ἐὰν μισθόνωνται κατὰ μῆνα.— Απ. πολ. ΑΠ. 86 τοῦ 1855, ἀναιροῦσα τὴν 12521 τῶν ἐν Αθ. ἐφετῶν (2).

(1) Πρβ. δὲ Pardes § 1195, 534, 218.—Massé λ. commis. § 35. Βλ. καὶ τεμ. Π. 3. (46, 3).

(2) Ὅταν τὸ ἀρχικὸν χρέος πηγάζῃ μὲν ἐξ ὑπηρετικῶν μισθῶν ὁ ὑπηρέτης ὅμως ἐδέχθη πρὸς πληρωμὴν αὐτῶν συναλλαγματικὴν, ἡ ἀρχικὴ ὀφειλὴ καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς πηγάζον προνόμιον ἀποσβέννυνται δι' ἀνανεώσεως. Απόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 242 τοῦ 1863, ἧς ἡ 2 σκέψις φέρει·

«Ἐπειδὴ οὕτως ἀποφηνάμενον τὸ ἐμποροδικεῖον οὐδένα νόμον παρηρμήνευσε καίτοι λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ, ὅτι αἱ ληφθεῖσαι συναλλαγματικαὶ περιέχουσιν ὑποβολὴν τύπου καὶ ὅτι εἰκονικῶς μετεβίβασεν αὐτὰς ὁ ἐνάγων εἰς ἄλλον, διότι, κατὰ τὰς περὶ ἀνανεώσεως ἀρχὰς, ἀνανέωσις λαμβάνει χώραν καὶ διὰ τῆς ἁπλῆς ἀντικαταστάσεως τῆς παλαιᾶς ἀπαιτήσεως διὰ νέας ἄλλης. Τοιαύτην δὲ ἀντικατάστασιν ἀποτελεῖ κατὰ τὸν νόμον καὶ ἡ ἐπὶ πληρωμῇ τοῦ ἀρχικοῦ χρέους ἐκ μέρους τοῦ δανειστοῦ λῆψις συναλλαγματικῆς, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀφοῦ τοῦτο ἐγένετο, ὡς παραδέχεται τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας, ἐπὶ σκοπῷ ἀνανεώσεως, ἤτοι καταργήσεως τῆς προτέρας ἐνοχῆς καὶ συστάσεως νέας, τῆς ἐκ τῶν συναλλαγματικῶν (νόμος 2. 8 § 1 Π. 46 2), αἵτινες ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν εἰς διαταγὴν ἐκδεδομέναι καὶ ὡς ἁπλαῖ ὑποσχέσεις ἕνεκεν ὑποβολῆς τόπου ἂν θεωρηθῶσιν, ἰσχύουσιν οὐχ

§ 242. ε) Αἱ ἀπαιτήσεις ἀρτοποιῶν, κρεωπωλῶν, ξενοδόχων, ἐμπόρων καὶ τῶν τοιούτων ἕνεκα τῶν πρὸς ζῆν ἀναγκαίων τῶν κατὰ τοὺς τελευταίους ἓξ μῆνας εἰς τὸν ὀφειλέτην, τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ χορηγηθέντων (1). Οἰκον. § 297 σημ. 5.—Παπ. γ. σ. 395 § 5 σ. 88.—Καλλ. § 618 § 5. Ῥουσ. σελ. 87, Μετέπειτα.

§ 243. ς) Αἱ καθυστεροῦσαι συνεισφοραὶ εἰς τὰ τοῦ νομοῦ, ἐπαρχιῶν καὶ δήμων βάρη τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τῶν δύο τελευταίων ἐτῶν (2). Οἰκ. § 297 § 6.—Παπ. γ. σ. 395, § 6.—Ῥ. σ. 88. Καλλ. γ. § 618, § 6. Ὕστερον.

ἧττον καὶ δύνανται νὰ κυκλοφορῶσι παρέχουσαι οὕτω πλείονας ἐγγυήσεις τῷ δανειστῇ (Εἰσηγ· § 3 Γ. αθ.)· ἀδιάφορον δὲ ἂν ὁ ἐνάγων εἰκονικῶς μετεβίβασεν εἰς ἄλλον τὰς ἐπιδίκους συναλλαγματικάς, ἀφοῦ ἡ μεταβίβασις αὕτη δὲν ἀπῃτεῖτο ἀναγκαίως πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀνανεώσεως, ἥτις ἀπετελέσθη, ὡς εἴρηται, διὰ μόνης τῆς λήψεως τῶν συναλλαγματικῶν ἐκ μέρους τοῦ ἀρχικοῦ δανειστοῦ».

—Προνόμιον πληρωμῆς ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου ἔχουν οὐ μόνον οἱ ἐπὶ ἔτος, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπὶ μῆνα μισθωμένοι ὑπηρέται; ὅρα ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 86 τοῦ 1855 ἐν λ. μίσθωσις ὑπηρεσίας.

(1) Οἱ χορηγηταὶ ἀπαιτεῖται νὰ ἔχωσιν ἐπάγγελμα τοῦ πωλεῖν τοιαῦτα εἴδη ἀναγκαίων πρὸς τὸ ζῆν πραγμάτων, καὶ προςέτι τὰ χορηγούμενα νὰ ἦναι ἐκ τῶν πρὸς τροφήν, ἐνδυμασίαν (Ῥ. σ. 88) καὶ θέρμασιν ἀπαραιτήτως ἀναγκαίων τῷ ὀφειλέτῃ κατὰ τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ τάξιν. Δαλλ. ἀρ. 207, 213, 214. Τὰ τῆς ἐνδυμασίας (λέγει ὁ Τροπλ. ἀρ. 146) δὲν ἀπολαύουσι τοῦ προνομίου.

Ξενοδόχους ἐννοεῖ ὁ νόμος οὐχὶ τοὺς κοινῶς οὕτω καλουμένους, ἀλλὰ τοὺς ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν παραλαμβάνοντας πρὸς ἀνατροφὴν νέους (maitres de pension, παιδοκόμοι, εἴτε οἰκοτρόφοι), οἵτινες προνομιοῦχοι εἰσὶ μόνον διὰ χορηγίας τῶν πρὸς τὸ ζῆν καὶ πρὸς ἐκπαίδευσιν ἀναγκαίων. Ζαχ. σ. 270 σ. 14.—Οἰκ. § 297 σημ. 5.—Πρβ. τὴν λ. τροφὴ (διατροφή).

(2) Βάρη τοιαῦτα ὑπάρχουσι μέχρι τοῦδε τὰ ἐπαρχιακὰ καὶ δημοτικά· ἄρθρον 32 τοῦ περὶ ἐπαρχιακῶν συμβουλίων διατάγματος. ἀρ. 29 τοῦ δημ. νόμου. Κατὰ τὸ Ῥ. Δ. αἱ ἀπαιτήσεις τῶν δήμων προτιμῶνται πάντοτε τῶν ἐγχειρογράφων δανειστῶν. Ν. 36 Βασ. (9. 7).—Οἰκ. § 297 σημ. 6.

§ 244. ζ) Απαιτήσεις τοῦ κράτους ἕνεκα καθυστερούντων ἀμέσων ἢ ἐμμέσων φόρων (1) τοῦ τρέχοντος ἔτους καὶ τῶν δύο ἀμέσως προηγουμένων ἐτῶν (2). Ἐὰν ὅμως αἱ ἀπαιτήσεις ἐμμέσων φόρων ἦναι μεταγενέστεραι τῆς ἐπὶ μεταγεγραμμένου κτήματος κεκτημένης ὑποθηκικῆς ἀπαιτήσεως, ἐπὶ τῆς διανομῆς τοῦ ἐκ πλειστηριάσματος τοῦ ἀκινήτου τούτου, αἱ τῶν τοιούτων φόρων ἀπαιτήσεις ἕπονται τῇ ὑποθηκικῇ ἀπαιτήσει (3). Παπ. γ. σ. 395 σημ. 38·—Ρ. σ. 88.

Η ὑπ' ἀριθμὸν 9141 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει οὕτως (4)·

«Ἐπειδὴ τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 940 ἐδάφ. 7 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἀναφερόμενα, εἰς ἃ ὑπάγεται καὶ τὸ πρὸς τὸ δημόσιον ἐνῆκον προνόμιον ἕνεκα καθυστερούντων τελωνειακῶν δικαιωμάτων, προτιμῶνται καὶ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 191 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἀπαριθμουμένων προνομίων ἐπὶ πλοίων καὶ ἰδίως τοῦ προνομίου τοῦ ναυτοδανειστοῦ, διότι ὁ ἐμπορικὸς νόμος, διὰ τῆς ῥηθείσης διατάξεώς του, καθιερώσας μόνον προνόμια εἰδικὰ ἐπὶ ὡρισμένου πράγματος, δὲν μετέβαλε παντάπασι τὰς ἐν τῷ κοινῷ δικαίῳ ἰσχυούσας ἀρχὰς περὶ τῆς προτεραιότητος τῶν ἐφ' ὅλης τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου ἐκτεινομένων προνομίων ἐν περιπτώσει συγκρούσεως αὐτῶν μετὰ τῶν ἐφ' ὡρισμένου πράγματος μόνον παρεχομένων προνομίων (ὅρα ὡς ἐκ περισσοῦ Pardessus τόμ. 3 ἀριθ. 942 καὶ τὴν ἀπὸ ἀπὸ 14 Δεκεμβρίου 1824 ἀπόφασιν τοῦ ἀκυρωτικοῦ τῆς Γαλλίας). Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, οἱ φόροι, περὶ ὧν πρόκειται, ἀνάγονται εἰς φόρους ὑπαγομένους εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 940 § 7 τῆς πολιτικῆς δικονομίας· τοὐλάχιστον πρότασις ἐναντία εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτὸν τοῦ δημοσίου δὲν ἐγένετο κτλ.

— Τὸ δημόσιον, προνομιοῦχον ὂν ἕνεκα καθυστερούντων ἐμμέσων φόρων, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ πληρωθῇ ἀναλόγως ἐκ τῆς περιου-

---

(1) Τί κατὰ τὸ Ρ. Δ. ὡς πρὸς τὸ δημόσιον; Καλλ. γ. § 613. Θέμ. τ. 1, σ. 129, 131.—Καλλ. 6. § 322.

(2) Οἰκον. § 297 σημ. 7.—Περὶ τοῦ γαλλ. δ. ἴδε Δαλλ. ἀριθ. 536, 543, 549.

(3) Ἄρθρον 12 ἀριθ. 4 τοῦ ἀπὸ 29 Ὀκτωβρίου 1857 περὶ μεταγραφῆς νόμου.

(4) Παρβ. Εὑρ. ιλ. Ρολλ. λ. faillite ἀρ. 2076 ἐπ.—Παρδ. τ. 3 ἀρ. 942 καὶ ἀπ. ἀκυρ. τῆς 14 δρ ου 1824.

σίας τοῦ πτωχεύσοντος ὀφειλέτου του, κατὰ τὸν γενόμενον μεταξὺ τῶν ἄλλων δανειστῶν συμβιβασμόν, διότι ὁ γενόμενος μετὰ τῶν δανειστῶν τοῦ πτωχεύσαντος συμβιβασμὸς δὲν βλάπτει ποσῶς τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων δανειστῶν τῶν ἐχόντων ὑποθήκης ἐγγραφὰς ἢ ἐνέχυρα, οὔτε ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι προνόμιον ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος· διότι, ὄντες ἐξησφαλισμένοι, οἱ μὲν διὰ τῆς ὑποθήκης ἢ τοῦ ἐνεχύρου, οἱ δὲ διὰ τῶν προνομίων, καὶ μὴ ἔχοντες ψῆφον εἰς τὰς περὶ συμβιβασμοῦ διασκέψεις, οὐδὲ ἐγγραφόμενοι εἰς τὴν ὁμάδα τῶν ἀνεγγύων ἢ χειρογράφων δανειστῶν εἰμὴ μόνον χάριν ὑπομνήσεως, δὲν ὑπόκεινται εἰς αὐτὸν τὸν συμβιβασμόν, ἀλλ' ἐνεργοῦν τὰ δικαιώματά των ἀνεξαρτήτως αὐτοῦ, μὴ ὄντες ὑπόχρεοι νὰ τὸν προσβάλλωσι κἂν δι' ἀνακοπῆς. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 198 τοῦ 1854, κυρώσασα τὴν 11297 ἐφ. Ἀθηνῶν. Πρβ. ἀπ. 162 τοῦ 50 ΑΠ.

—Τὸ δημόσιον προτιμᾶται διὰ τὰ καθυστεροῦντα τελωνιακὰ δικαιώματα, καίτοι ἔχοντός τινος προνόμιον ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος; Ἴδε τὴν 9141 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. ἀν. σ. 186.

—Τὸ δημόσιον ἀπολαμβάνει μὲν προνόμιον κατὰ τῶν ὀφειλετῶν αὐτοῦ ἕνεκα καθυστερησάντων ἀμέσων ἢ ἐμμέσων φόρων τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους καὶ τῶν δύο ἀμέσως προηγουμένων, ἀλλὰ δὲν ἀπολαμβάνει τοῦτο καὶ κατὰ τῶν ἐγγυητῶν τῶν τοιούτων ὀφειλετῶν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 541 τοῦ 1850, ἣν ἴδε ἐν Εὐρ. τ. 8 σ. 336.

—Τὸ δημόσιον ἔχει προνόμιον ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος ἕνεκα τῶν καθυστερούντων ἐμμέσων φόρων (948 πολιτ. δικον.)· ὅθεν δὲν βλάπτεται ἐκ τοῦ μεταξὺ ἄλλων δανειστῶν συμβιβασμοῦ. Ἴδε ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 193 τοῦ 1854 ἐν λ. πτώχευσις.

—Τὸ δημόσιον ὑπόκειται εἰς τὸν μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος συμβιβασμὸν τῶν ἄλλων δανειστῶν αὐτοῦ, ὡς πρὸς τὰ προνόμιά του; Ἴδε τὴν λ. πτώχευσις. Πρβ. καὶ ἀπ. ΑΠ 162. τοῦ 50. Πρβ. ἀπ. ΑΠ. 193 τοῦ 54.

—Κατὰ τοῦ ἐξ ἐνοικιάσεως ἐξ ἐγκτητικῶν φόρων ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου, τοῦτο δὲν ἔχει τὸ προνόμιον τοῦ ἄρθρου 940 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, δυνάμενον νὰ συμφωνήσῃ μετ' αὐτῶν περὶ ἐγγραφῆς ὑποθήκης.

—Προνόμιον ἔχει τὸ δημόσιον δυνάμει τοῦ νόμου (ἄρθρ. 940 § 7 τῆς αὐτῆς δικονομίας) μόνον δι' ἀπαιτήσεις ἕνεκα καθυστερησάντων ἀμέσων ἢ ἐμμέσων φόρων τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους καὶ τῶν δύο

ἀμέσως προηγουμένων, ἀλλ' ὅταν δὲν πρόκηται περὶ καθυστερησάντων φόρων καὶ φορολογουμένων, δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ἡ περὶ προνομίου ἀνωτέρω διάταξις τοῦ νόμου (1). Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13010 τοῦ 55.

§ 245. η) Τὰ τῆς ἀνακρίσεως ἔξοδα, εἰς ἃ ὁ ὀφειλέτης κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου (2). Οἰκ. § 297 σημ. 8.— Παπ. γ. σ. 395 § 8.—Ῥ. σ. 88.

§ 246. *Δευτέρα τάξις*. Ἡ τάξις αὕτη, ἐρχομένη μετὰ τὴν πρώτην, περιέχει τοὺς ἐπὶ ῥητῶν πραγμάτων τοῦ ὀφειλέτου, προνόμια ἢ ἐνεχυριακὰ δίκαια ἔχοντας καὶ ἐπὶ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος αὐτῶν κατατασσομένους· ἤγουν προτιμῶνται (3).

§ 247. α) Ὁ ἐνεχυριακὸς δανειστὴς ἐπὶ τοῦ ἐνεχύρου (4), ἤτοι αἱ ἀπαιτήσεις, δι' ἃς ἔχει εἰς χεῖράς του ὁ δανειστὴς ἐνέχυρον, ὡς πρὸς τὸ ἐνεχυριασθὲν τοῦτο πρᾶγμα (5). Παπαῤῥηγ. τ. γ. σελ.

---

(1) Ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων καρπῶν τοῦ ἐκμισθωθέντος κτήματος διατηρεῖ προνόμιον ὁ ἐκμισθωτής, καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν ὁ μισθωτὴς ὑπεξεμίσθωσε τὸ κτῆμα. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18768 τοῦ 61. Πρβ. τὴν λ. μίσθωσις.

(2) Δαλλ. αριθ. 569. Εἰς τὰς ἀπαγγελλομένας λοιπὸν χρηματικὰς ποινὰς καὶ πρόστιμα; Τὸ προνόμιον δὲν ἐκτείνεται κατὰ τὸν Παπιανὸν νόμον 17 Βασ. (56, 2). Ἴδε καὶ νόμον 13 Βασ. (56, 6). Ν. 37 Π.—(39, 14)—Οἰκον. § 297 σημ. 8. Τὴν γνώμην ταύτην ἀποδέχεται καὶ ὁ Οἰκον. Vang. 3 § 594. Κατὰ δὲ τὸν Μοδεστῖνον καὶ τὸν Κώδηκα, Ν. 1 (10, 7) «Τῶν τοῦ δημοσίου ποινῶν οἱ δανεισταὶ προτιμῶνται». Ποιν. Ν. ἄρθρον 31.—Πρβλ. Καλλ. γ. § 613, α.

(3) Τὰ προνόμια ταῦτα ἀφορῶντα καθέκαστα ἰδιαίτερον ἀντικείμενον καὶ ὄχι ὅλα ὁμοῦ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον ὡς τὰ τοῦ ἄρθρου 940, δὲν εὑρίσκονται εἰς ἱεραρχικὴν σειρὰν πρὸς ἄλληλα, ἀλλ' ἔχουν αὐτοτελῆ ἕκαστον ὕπαρξιν καὶ αὐτοτελῶς ἀπαριθμοῦνται. Ῥ. σ. 88.

(4) Ἄρθρον 21 τοῦ περὶ ἐνεχύρου νόμου. Κώδ. (8, 17) 9.— Εἶναι ἀδιάφορον δὲ τίς ἤθελεν ἐκθέσει τὸ ἐνέχυρον εἰς πλειστηριασμόν.

(5) Ἡ θέσις τοῦ ἐνεχύρου ἀπέναντι τῶν γενικῶν προνομίων ἀμφιβάλλεται ἐν Γαλλίᾳ Τροπλ. ἀρ. 169 δίς. Καλλ. 6. 347. Οἰκον. § 297 σημ. 9.

395 § 1.—Οἰκον. § 297 σημ. 9.—Ῥουσόπουλ. σελ. 88.—Καλ. γ. σ. 619 § 1.

§ 248. β) Αἱ πρὸς διατήρησιν πράγματος δαπάναι ὡς πρὸς τὸ δι' αὐτῶν διατηρηθὲν πρᾶγμα (1). Οἰκον. § 297 σημ. 10.—Παπ. γ. σ. 395, § 2. Ῥ. σ. 88.—Καλλ. γ. § 618 Τὸ προνόμιον τοῦτο ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰ ἀκίνητα. Καλλ. β. § 566.

§ 249. γ) Προκαταβολαὶ σπόρων ἢ χρημάτων πρὸς παραγωγὴν καρπῶν, ἢ ἄλλα καλλιεργείας ἢ θερισμοῦ ἔξοδα τοῦ τρέχοντος ἔτους ὡς πρὸς παραχθέντας τούτους καρπούς, ἐὰν ὑπάρχωσιν αὐτούσια παρὰ τῷ διαλέτῃ (2). Παπ. γ. σελ. 396 ἐν ἀρχῇ.—Οἰκ. § 267 σημ. 11.—Ῥουσ. σ, 89.—Καλλ. γ. § 619 ἐδ. 3.

§ 250. δ) Τὸ τοῦ τελευταίου καὶ ἐνεστῶτος ἔτους ἐνοίκιον οἰ-

---

(1) Παντὸς εἴδους δαπάναι, χρησιμεύσασαι, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ τῆς οὐσίας, πρὸς διατήρησιν τοῦ πράγματος ἀπολαύουσι τοῦ προνομίου τούτου· (Δαλλ. ἀριθ. 307, 308. 312)· ἑπομένως ἀνήκουσιν ἐνταῦθα τὰ πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ πράγματος, ἀποκατάστασιν Ν. 24 § 1 Π. (42, 5).—Ν. 25 Π. (12, 1), σωτηρίαν ἢ προφύλαξιν αὐτοῦ δαπανηθέντα Ν. 5 6. Π. (20. 4). Βασ. (53, 5) ιγ. ιδ.—Τροπλ. ἀριθ. 175. Ὄχι ὅμως καὶ τὰ πρὸς βελτίωσιν αὐτοῦ ἢ ἀπωτέραν χρείαν γενόμενα. Δαλλ. ἀρ. 319, 316.—Τρπλ. ἀρ. 176.

Ὁ δανείσας πρὸς τοιαύτην δαπάνην; ἀσφαλέστερον εἶναι νὰ εἴπωμεν ὄχι. (Ῥ. σ. 88 ἐν τέλει). Τὸ Ῥ. δ. ἐν τοῖς ἄνω παρατεθεῖσι νόμοις ἀπαντᾷ καταφατικῶς, ὡς καὶ οἱ Γάλλοι- Δαλλ. ἀριθ. 310 311.—Τροπ. ἀριθ. 174 ἑπ. Ἀλλ' ἀκριβέστερον εἶναι νὰ μὴ ἐπεκτείνηται τὸ προνόμιον εἰς τοιαῦτα δάνεια ὡς διάταξις ἐξαιρετικὴ καὶ τὰς ἀμέσους δαπάνας περιλαμβάνουσα. Ἴδε σημ. 2 τοῦ Βέλγου ἐκδότου τοῦ Τροπλ.—Ῥουσόπουλον. σ. 88.—Οἰκονομ. § 297 σημ. 10.

(2) Δαλλ. ἀριθ. 292--299.—Τροπλ. ἀριθ. 166.—Τὸ προνόμιον τοῦτο περιλαμβάνει τὰς ἀπαιτήσεις α) διὰ σπόρον, ὃν τις ἐχορήγησε τῷ γεωργῷ καὶ ἐξ οὗ οἱ καρποὶ παρήχθησαν β) διὰ χρήματα δοθέντα πρὸς ἀγορὰν σπόρου καὶ γεωργικῶν ἐργαλείων ἢ δαπανηθέντα πρὸς καλλιέργειαν τοῦ ἀγροῦ ἢ συγκομιδὴν τῶν καρπῶν, γ) διὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ἅ τις ἐχορήγησε, κατεσκεύασεν ἢ ἐπεδιόρθωσεν. Οἰκ. § 297 σημ, 11.

κιῶν ἢ ἄλλων οἰκοδομῶν (1), ἐπὶ τῶν παρὰ τῶν μισθωτῶν εἰςενεχθέντων (2) καὶ ἐν τῷ ἐνοικιασμένῳ τόπῳ εὑρισκομένων ἔτι κινητῶν πραγμάτων. Οἰκον. § 297 σημ. 12, 12.—Παπ. γ. σελ. 396

(1) Τὸ προνόμιον τοῦτο περιορίζεται εἰς μόνον τὸ μίσθωμα, οὐχὶ καὶ εἰς ἄλλας ἐκ τῆς μισθώσεως πηγαζούσας ἀξιώσεις (τὸ Ρ. δ. (Ν. 2 Π. (20, 2) καὶ τὸ Γαλλ. εἰσὶν εὐρύτερα κατὰ τοῦτο) καὶ περιλαμβάνει οὐ μόνον τὰ πρὸς ἐνοίκησιν ἀνθρώπων (οἰκίας) χρήσιμα κτίσματα, ἀλλὰ καὶ παντὸς εἴδους οἰκοδομὰς εἰς ἀνθρωπίνους χρείας ἀναγκαίας, π. χ. ἐργαστήρια, ἀποθήκας, σταύλους, σιτοβολῶνας κτλ. (praedia urbana) Ν. 3 Π. (20, 2) Τροπλ. ἀριθ. 153.—Οἰκ. § 297 σημ. 12.—Καλλ. γ. σ. 287.

(2) Τὰ τοιαῦτα πράγματα θεωρεῖ τὸ Ρ. δ. ὡς σιωπηρῶς ἐνεχυρασθέντα Ν. 4 Π. (20, 2)· ἀλλὰ καὶ ἡ πολιτικὴ δικονομία χορηγεῖ προνόμιον ἐπ' αὐτῶν μόνον ὅταν εἰςαχθῶσιν εἰς τὸ μίσθιον οἰκοδόμημα ἵνα μένωσιν ἐκεῖ διαρκῶς, καὶ οὐχὶ στιγμιαίως (Ν. 7 § 1 Π. (20, 2) Βασ. (25, 3) γ. δ. ζ.—Ν. 32 Π. (20, 1)—Δαλλ. ἀρ. 248.—Ρ. σ. 89. Ὅθεν δὲν ὑπόκεινται εἰς τὸ προνόμιον τὰ εἰς τεχνίτην πρὸς κατεργασίαν δοθέντα πράγματα, ἀδιάφορον δ' ἐστὶ τίνος καὶ ὁποῖα εἰσὶ τὰ πράγματα ταῦτα, διότι ὁ νόμος ἐπι πάντων τῶν εἰςαχθέντων (ἄρα οὐχὶ μόνον ἐπὶ τῶν ἐπίπλων, ἀλλὰ καὶ πολυτίμων λίθων, χρημάτων κτλ. Καλλ. γ. σ. 287 σημ. 111.—Παπ. 6. σελ. 68 σημ. 70) ἄνευ διαστολῆς ἀπονέμει τὸ προνόμιον. Τὸ ῥῆμα τοῦ γαλλικοῦ νόμου (tout ce qui garnit la maison loué) στενωτέραν δέχεται ὡς πρὸς τὸ δεύτερον ἑρμηνείαν, καὶ ἐξαιροῦσιν ἐκεῖ οἱ συγγραφεῖς τὰ τιμαλφῆ κοσμήματα. Τροπλ. ἀρ. 151.—Δαλλ. ἀρ. 247. Τοῦ ὑπομισθωτοῦ τὰ πράγματα; Δαλ. ἀρ. 240.—Τροπλ. ἀρ. 451 δίς.—Οἰκ. § 297 σημ. 13. Ἐπὶ ὑπενοικιάσεως τὰ πράγματα τοῦ ὑπενοικιαστοῦ ὑπόκεινται εἰς τὸ προνόμιον τοῦ πρώτου δώσαντος εἰς ἐνοίκιον μέχρι μόνον τοῦ ποσοῦ τῆς ὑπενοικιάσεως. Π. (13, 7) 11 § 5. (25, 1) 11 ἐδάφ. τελ. Ρ. σ. 89.

Τὸ προνόμιον τοῦ τε προκειμένου καὶ τοῦ προηγουμένου § δὲν ἐκτείνεται εἰς χρήματα εἰςκομισθέντα, διότι πράγματα ἀναφέρουν τὰ ἐδάφια αὐτά, καὶ ἔπειτα ἀπαιτεῖται εἰςαγωγὴ πρὸς διαρκῆ χρῆσιν κατὰ τὸ τεμ. 7 § 1 Π. (20, 2) καὶ 32 (20, 1) Ρ. σ. 89.

Σημειωτέον ὅτι ἂν ὁ ἔχων τὴν ἀπαίτησιν ἀφήσῃ νὰ ἐξαχθῶσι, δὲν ἔχει πλέον προνόμιον, οὐδὲ διώκονται εἰς χεῖρας τρίτου. Καλ.

§ 4.—Καλλ. γ. § 290 619 ἰδ. 4. Πρβ. νομολογίαν εἰς Εὑρετ. σελ. 46 ἐπ. λ. προνόμιον § 15, 16 ἐπ. καὶ ἀπόφ. 18768 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

γ. σ. 287 (α). Ἐπὶ δὲ τῶν καταστημάτων, ὅπου εἰςάγονται ἀδιαλείπτως καὶ ἐξάγονται πραγματεῖαι, τὸ προνόμιον ὑπάρχει ἐπὶ τῶν ἑκάστοτε εὑρισκομένων ἐν τῷ καταστήματι. Πρ. Π. (20, 1) 34 Βασ. (25, 2) λδ. (Ῥ. σελ. 89). Τὰ ἐμπορεύματα καὶ τεχνουργήματα, ἐπειδὴ πρέπει νὰ ἦναι προϊὸν τοῦ καταστήματος, ὑπόκεινται εἰς τὸ προνόμιον μέχρις οὗ παραδοθοῦν ὡς ἰδιοκτησία τοῦ μισθωτοῦ. Καλλ. γ. σ. 289.

Ὁ νόμος σιωπᾷ περὶ τοῦ ζητήματος, ἐὰν τὰ εἰςκομισθέντα ταῦτα κινητὰ ὑπόκηνται εἰς τὸ προνόμιον (β), καίτοι ἀνήκοντα εἰς τρίτους· ὅθεν πρέπει νὰ λύσωμεν αὐτὸ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς συναινέσεως τοῦ τρίτου καὶ τῶν ὑπὸ τῆς καλῆς πίστεως ἐπιβαλλομένων αὐτῷ ὑποχρεώσεων, δηλ. ὁ τρίτος ὁ ἐν γνώσει συναινῶν καὶ ἐπιτρέπων τῷ ἐνοίκῳ νὰ μεταχειρίζηται ὡς ἴδια τὰ ἔπιπλα αὐτοῦ καὶ μὴ δηλῶν ἐξ ὑπαρχῆς τῷ ἐκμισθώσαντι, ὅτι ταῦτα δὲν ἀνήκουσι τῷ ἐνοίκῳ, ἀλλ' αὐτῷ, συναινεῖ σιωπηρῶς νὰ ὑπόκηνται ταῦτα εἰς τὸ προνόμιον τοῦ ἐκμισθωτοῦ· ἀποκρούεται δὲ ὁ τρίτος διὰ τῆς ἐνστάσεως τοῦ δόλου, ἐὰν βραδύτερον ἐπιχειρήσῃ ν' ἀπαλλάξῃ αὐτὰ τοῦ προνομίου· ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα ἐὰν τὰ κινητὰ εἰςκομισθῶσι πασιδήλως ὡς ἀνήκοντα εἰς τὸν τρίτον ἢ ἦναι τοιαῦτα, ὥςτε ὁ ἐκμισθώσας οὐδεμίαν τῆς εἰςκομίσεως ἔχει γνῶσιν. Παπ. β. φ. 69. Καλλ. γ. σ. 289. Τροπλ. priv. ἀρ. 151.

(α) Ὁ ἐκμισθωτὴς λοιπὸν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ συντηρητικὴν κατάσχεσιν, ἂν ἡ ἀπαίτησίς του δὲν ἦναι ἐμπρόθεσμος, ἢ ἀναγκαστικὴν, ἂν ἦναι ἐκτελεστέα (1025 § 1, 1026, 854 πόλ.), ὥςτε νὰ μείνωσι τὰ πράγματα ἐντὸς τοῦ μισθωθέντος τόπου πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ προνομίου. Καλλ. γ § 290.—Παπ. β. σ. 68. σημ. 71· ὁ γαλλικὸς κώδηξ (ἄρθρον 1752, 3102) ἀπαγορεύει τὴν ἐξαγωγήν. Τροπλ. louage § 532.

(β) Ὅτι καὶ ξένα πράγματα βαρύνει πολλάκις τὸ προνόμιον διδάσκουσι κοινῶς. Τροπλ. ἀριθ. 151, 173—Δαλλ. ἀριθ. 253—258—Ζαχ. σ. 271 σημ. 5—Οἰκ. § 297. — ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14238 καὶ 14238 καὶ 5455 ἐν Εὑρ. λ. μίσθωσις § 43.

. § 251. ε) Τὸ μίσθωμα ἀγρῶν, ἀγροτικῶν κτημάτων (1) ἢ ἄλλων καρποφόρων πραγμάτων, τὸ δέκατον καὶ ὁ ἀπὸ ἀγροτικῶν κτημάτων κανὼν, τὸ μίσθωμα ἐργοστασίων, μύλων καὶ ἄλλων βιομηχανικῶν καταστημάτων, διὰ τὸ τρέχον καὶ τὸ τελευταῖον ἔτος, ὡς πρὸς ὑπάρχοντας ἔτι καρποὺς, τὰ γεωργικὰ σκεύη (2), ἐμπορεύματα καὶ τεχνουργήματα, τὰ ἐν τῷ κτήματι ὑπάρχοντα κτήνη καὶ τὸ προςαχθὲν ὑλικόν (3).

---

(1) Κατὰ παραδρομὴν τὸ ἐπίσημον κείμενον τῆς πολιτικῆς δικονομίας φέρει ἀγρῶν, ἐν ᾧ πρόκειται περὶ ἀγροτικῶν κτημάτων ἐν γένει, κατ' ἀντίθεσιν τῶν ἀστυκῶν. Παπ. γ. σ. 396 σημ. 41.

(2) Οἰκονομικὰ σκεύη, λέγει ὁ Οἰκονομίδης § 297 σημ. 14. Κατὰ παραδρομὴν ἐπίσης τὸ ἐπίσημον κείμενον τῆς πολιτικῆς δικονομίας φέρει οἰκιακὰ σκεύη, ἐν ᾧ δὲν πρόκειται περὶ οἰκιακῶν, ἀλλὰ περὶ γεωργικῶν σκευῶν.

(3) Ν. 7 Βασ. (25, 2) Ν. 52 Βασ. (20, 1).—Οἰκ. § 297 σημ. 14.—Παπ. γ. 396 σημ. 41.

Ὑπάρχοντες καρποὶ εἶναι ἀναντιῤῥήτως οἱ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ μισθωτοῦ εἰςέτι εὑρισκόμενοι (Παπ. 6. σελ. 69). Ὅθεν ἄνευ ῥητῆς τοῦ νόμου διατάξεως δὲν ἐξασκεῖται τὸ δικαίωμα κατὰ τρίτου. Δύναται δὲ νὰ συμπέσῃ, ὥςτε ὁ μισθωτὴς νὰ χρεωστῇ συγχρόνως καὶ τὸ μίσθωμα εἰς τὸν κύριον τῆς ἀποθήκης, ἐν ᾗ ἀπέθεσε τοὺς καρποὺς, ὅςτις ἀπολαμβάνει τὸ αὐτὸ προνόμιον ὡς ἐπὶ τῶν εἰςκομισθέντων (α)· κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 953 οὐδεὶς τούτων προτιμᾶται, ἀλλὰ συμμέτρως κατατάσσονται. Παπ. 6. σ. 70 σημ. 74—Καλλ. γ. σ. 288.

Ἐννοεῖται ὅτι τὸ προνόμιον ἀπολαμβάνει ὁ ἐκμισθωτὴς ἐπὶ τῶν ἐκ τοῦ κτήματός του προελθόντων καρπῶν, ὥςτε τὰ προνόμια δύο κυρίων δὲν δύνανται νὰ συμπέσωσιν ἐπὶ τῶν αὐτῶν καρπῶν. Συμπίπτουν ὅμως τὰ προνόμια τῶν καταβαλόντων ἔξοδα πρὸς διατήρησιν καρπῶν, ἢ τὰ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους πρὸς παραγωγὴν ἢ

(α) Τροπλ. priv. 165 bis, tert. ὅςτις προτιμᾷ τὸν κύριον τῆς ἀποθήκης ὡς συντελέσαντα εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ πράγματος· ἀλλ' ἡ δικονομία ἡμῶν (941 § 2, 943) δίδει τὴν προτίμησιν εἰς τὰ ἔξοδα πρὸς διατήρησιν, ἐν ᾧ τὸ μίσθωμα εἶναι ἀπαίτησις καὶ οὐχὶ δαπάνη. Καλλ. γ. σ. 288, σημ. 114,

§ 252. ϛ) Αἱ ἀπαιτήσεις ξενοδόχων πρὸς ὁδοιπόρους ἐκ καταναλώσεων καὶ προκαταβολῶν, ἐπὶ τῶν πραγμάτων (ἄρα ὄχι χρημάτων. Ρ. σελ. 90 ἐν ἀρχ.), τὰ ὁποῖα ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον (1) καὶ εὑρίσκονται ἀκόμη αὐτόθι (2). Παπ. γ. σελ. 396 § 6.—Οἰκ. § 297 σημ. 15.

ἄλλα καλλιεργείας καὶ θερισμοῦ· (941 § 2, 3)· εἰς τοιαύτην περίπτωσιν προηγοῦνται ταῦτα τοῦ προνομίου τοῦ ἐκμισθωτοῦ (α). (943 πολ.). Καλλ. γ. σ. 288. (Πρλ. § 256 ἐπ.)

Σημειωτέον ὅτι τὸ ἐδάφιον 5 τοῦ 941 ἄρθρ. ὁμιλεῖ περὶ ὑπαρχόντων καρπῶν, χωρὶς νὰ ὁρίζῃ ποίου ἔτους. Ὅθεν εἶναι ἀδιάφορον ἐν τίνι χρόνῳ συνεκομίσθησαν· ἀρκεῖ μόνον νὰ κατέχωνται παρὰ τοῦ μισθωτοῦ. Καλλ. γ. σ. 288 σημ. 116.—Παπ. 6. σελ. 70· ἄλλως τὸ γαλλ. δίκαιον ἐν ἄρθρῳ 2102 § 1.

Καρποὶ λογίζονται καὶ τὸ ἐκθλιβὲν ἐκ τῶν ἐλαιῶν ἔλαιον, ἢ ὁ πατηθεὶς ἐκ τῶν σταφυλῶν οἶνος καὶ τὰ παραπλήσια, διότι εἶναι τὸ τελευταῖον ἀποτέλεσμα τοῦ προϊόντος, ἤτοι ὁ τελευταῖος καρπός, ὥςτε ἐν ὅσῳ διατελοῦν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ μισθωτοῦ, ὑπόκεινται εἰς τὸ προνόμιον. Τροπλ. priv. ἀριθ. 138.—Καλλ. γ. σελ. 289, σημ. 117.

Περὶ τῆς κατασχέσεως τῶν καρπῶν ὡς παρακολουθήματος τοῦ ἀκινήτου, ὅρα κατωτέρω.

(1) Ἀπαίτησις πηγάζουσα ἐκ προτέρας διαμονῆς ἐν τῷ ξενοδοχείῳ; Ρ. σ. 90.

Καὶ ξένα ἐὰν ὦσι τὰ πράγματα ταῦτα ὑπόκεινται εἰς τὸ προνόμιον, ὅπερ ὅμως χορηγεῖται εἰς τοὺς ξενοδόχους τοὺς ξενίζοντας ὁδοιπόρους. Τροπλ. ἀρ. 201.—Δαλλ. ἀρ. 387.

(2) Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔφεραν οἱ ὁδοιπόροι ταῦτα μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον· καὶ τὰ βραδύτερον ὑπ' αὐτῶν εἰςαχθέντα ὑπάγονται εἰς τὸ προνόμιον· τὸ ἐπίσημον κείμενον τῆς πολιτικῆς δικονομίας φέρει μεθ' ἑαυτῶν, ἀλλὰ τὸ γερμανικὸν κείμενον σημαίνει μόνον τὰ εἰςαχθέντα ὑπὸ τῶν ξενιζομένων ἐν γένει. Παπ. γ. σελ. 396 σημ. 43.

(α) Ἐὰν μετὰ τοῦ προνομίου τούτου συμπέσωσι τὰ προνόμια τῶν καταβαλλόντων δαπάνας πρὸς διατήρησιν τοῦ ἐκμισθωθέντος

§ 253. ζ) Ἀπαιτήσεις παραγγελιοδόχων, ἀποστολέων, πλοιάρχων ἢ ἁμαξηλατῶν δι' ἔξοδα, ναῦλον ἢ ἀγώγια ἐπὶ τῶν ἐκ παραγγελίας ἢ πρὸς μετακόμισιν ληφθέντων (1) καὶ παρ' ἑαυτοῖς (εἰς χεῖράς των) ἔτι εὑρισκομένων ἐμπορευμάτων (2). Οἰκ. § 297 σημ. 16, 17.—Παπ. γ. σ. 396 § 7.—Καλλ. γ. § 619.—Ῥουσ. σελ. 87 ἑπόμ.

§ 254. ζ) Αἱ ἀπαιτήσεις, δι' ἃς ἐδόθη ἐγγύησις, ὡς πρὸς τὴν ἐγγύησιν ταύτην· ἰδίως δὲ ἀπαιτήσεις ἰδιωτῶν, ἢ τοῦ δημοσίου, παραχθεῖσαι ἔκ τινος περὶ τὴν ὑπηρεσίαν παραπτώματος ὑπαλλήλων, ὀφειλόντων νὰ δίδωσιν ἐγγύησιν, ὡς πρὸς τὴν ἐγγύησιν ταύτην (3). Οἰκ. § 297 σημ. 18.—Παπ. γ. σ. 396 ἐν τέλει.

---

(1) Δαλλ. ἀρ. 395.—Τροπλ. ἀρ. 207.

(2) Τῶν ὑπὸ στοιχ. γ.—ζ. σημειουμένων προνομίων ἡ διάρκεια ἐξήρτηται, ὡς θέλει ὁ νόμος, ἔκ τινων περιστατικῶν, ἤγουν ἀπαιτεῖται τὰ πράγματα νὰ ὑπάρχωσιν αὐτούσια ἐνίοτε (στοιχ. γ. ε.) ἢ νὰ εὑρίσκωνται ἐν ὡρισμένῳ τόπῳ (στοιχ. δ. ς. ζ.) κατὰ τὸν χρόνον οὐχὶ βεβαίως τῆς κατατάξεως, ἀλλὰ τῆς κατασχέσεως. Διὰ τοῦτο πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν προνομίων τούτων παρέχει τὸ ἄρθρον 1034 § 2 δικαίωμα συντηρητικῆς κατασχέσεως τῶν διὰ τοῦ προνομίου βεβαρυμένων πραγμάτων, δι' ἧς ἀποτρέπεται ἡ ἐκποίησις ἢ ἀπομάκρυνσις αὐτῶν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ δικαιούχου· ἀλλ' ἀγνοῶ διατὶ τὸ δικαίωμα τῆς συντηρητικῆς κατασχέσεως δὲν ἀπένειμεν ὁ νομοθέτης καὶ εἰς τὸ προνόμιον τοῦ § 3 τοῦ ἄρθρου 941. Πρβ. καὶ γαλλ. Κ. 2102 § 1 ἐδ. 5.—Δαλλ. ἀρ. 281 ἐπ.—Τροπλ. ἀρ. 161 ἐπ.

(3) Δαλλ, ἀρ. 402 ἐπ.—Τροπλ. ἀρ. 208 ἐπ. —Ζαχ. σελ. 275 σημ. 30.—Οἰκ. § 297 σημ. 18.

πράγματος, ἢ τῶν κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος δαπανησάντων πρὸς παραγωγὴν ἢ καλλιέργειαν ἢ θερισμὸν τῶν αὐτῶν καρπῶν, τὰ τελευταῖα· ταῦτα προηγοῦνται τοῦ προνομίου τοῦ ἐκμισθώσαντος (941 ἐδάφ. 2 καὶ 3 καὶ 943 πολ.). Τὴν προτίμησιν ταύτην δὲν ἔχουν οἱ τοῦ δεκάτου καὶ τῆς ἐπικαρπίας φόροι, ὧν αἱ ἀπαιτήσεις κατατάττονται συμμέτρως μετὰ τῆς προκειμένης ἀπαιτήσεως. (941 ἐδάφ. 5. Παπ. β. σ. 70). Τὸ προνόμιον τοῦτο τῆς τοῦ μισθώματος ἀπαιτήσεως προηγεῖται τῆς ὑποθήκης ἐπὶ τοῦ κτήματος, ἥτις ἐκτείνεται καὶ εἰς τοὺς καρποὺς, ἐνόσῳ οὗτοι δὲν ἐκποιηθῶσιν εἰς τρίτον (αὐτ.).

§ 255. *Τρίτη τάξις.* Τὴν τρίτην καὶ τελευταίαν τάξιν ἐν τῷ πίνακι καταλαμβάνουσιν οἱ χειρογραφικοὶ δανεισταί, διανεμόμενοι συμμέτρως τὸ εἰς αὐτοὺς κατελθὸν ἐκπλειστηρίασμα. 944 κτλ.—Οἰκ. § 297 σημ. 19.

ΙΕ) Σύμπτωσις προνομίων (1).

§ 256. Ἡ πρὸς ἀλλήλας σχέσεις τῶν τριῶν τούτων τάξεων καὶ ἡ πρὸς ἑαυτὴν ἑκάστης, αὕτη ἐστὶν (2)· οἱ δανεισταὶ τῆς πρώτης τάξεως οἱ ἔχοντες τὸν αὐτὸν βαθμὸν εἰσὶν ἰσοδύναμοι, μεταξὺ δὲ τῶν τῆς δευτέρας τάξεως οὐδεμία ὑπάρχει βαθμολογία ἢ προτίμησις (3) ἐξῃρημένων τῶν ὑπὸ τὸ β. καὶ γ. (4)· συνεισφέρουσι δὲ πάντες οὗτοι κατ' ἀναλογίαν πρὸς ἐξόφλησιν τῶν δανειστῶν τῆς πρώτης τάξεως (5). Οἰκ. § 297 σημ. 20—23.

Ταῦτα μὲν ἐν συνόψει λέγει ὁ Οἰκονομίδης, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν, ἵνα ὦμεν σαφέστεροι, καὶ ταῦτα.

. ὅταν συμπέσωσι τὰ γενικὰ προνόμια μὲ τὰ εἰδικὰ (6), προτιμῶνται τούτων τὰ γενικά, ἀλλὰ μὲ τὴν ἑξῆς ἐπιφύλαξιν. ὅταν,

---

(1) Οἰκον. § γ. 297 ἐν τέλει,—Παπ. σελ. 397—Καλλ. γ. § 620, 621.—ὅρα καὶ Ρουσ. σ. 90.

(2) Περὶ τοῦ γαλλ. δικαίου ὅρα Δάλλ. ἀρ. 585 καὶ Οἰκον. § 297 σημ. 20.

(3) Σπανίως ὅμως ἔρχονται εἰς σύγκρουσιν πρὸς ἄλληλα τὰ τῆς δευτέρας τάξεως προνόμια.

(4) Προτιμῶνται δηλαδὴ ταῦτα τῶν λοιπῶν προνομίων τῆς τάξεώς των.

(5) Ἤγουν ἐὰν πρόκηται διαχωρισμὸς τοῦ τμήματος πραγμάτων ἐφ' ὧν ὑπάρχουν εἰδικὰ προνόμια (π. χ. ἐνέχυρον καὶ ἔξοδα διατηρήσεως), τὸ τίμημα τῶν πραγμάτων τούτων συνεισφέρει κατ' ἀναλογίαν πρὸς ἀπότισιν γενικοῦ τινος προνομίου· π. χ. πωλεῖται τὸ ἐνεχυριασθὲν δακτυλίδιον 500 δραχμάς, ὁ ἵππος, δι' ὃν ἐγένοντο πρὸς ἴασιν ἔξοδα 1000. Ἡ δαπάνη τῆς τελευταίας ἀσθενείας ἀναβαίνει εἰς 300 δραχμάς, τὸ προνόμιον ἐπὶ τοῦ τμήματος τοῦ ἵππου θὰ συνεισφέρῃ 200 δραχμὰς καὶ τὸ τοῦ ἐνεχύρου 100 δρ. πρὸς ἀπότισιν τῶν τῆς ἀσθενείας ἐξόδων. Οἰκ. § 297 σημ. 23.

(6) Τὰ γενικὰ προνόμια, ἐὰν συμπέσωσι μετὰ τῶν εἰδικῶν, προηγοῦνται τούτων· ἐὰν ὅμως τὸ ἐκπλειστηρίασμα δὲν ἀρκῇ καὶ

πλειστηριαζομένου εἰδικοῦ κινητοῦ πράγματος, ἀναγγέλλεται δανειστὴς ἐφωδιασμένος μὲ γενικὸν προνόμιον, τὸ δὲ ἐκπλειστηρίασμα δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἱκανοποίησιν ἀμφοτέρων, δύναται νὰ ζητήσῃ ὁ ἔχων τὸ εἰδικὸν προνόμιον, καὶ τοιοῦτος εἶναι καὶ ὁ ἐπὶ ἐνεχύρῳ δανειστής, ὥςτε τὸ εἰδικὸν πρᾶγμα νὰ συνεισφέρῃ μόνον συμμέτρως· πρέπει, τούτέστι, νὰ πληρωθῇ ὁλόκληρος ἡ κινητὴ περιουσία τοῦ ὀφειλέτου, ἥτις εἶναι ὑπέγγυος διὰ τὸ γενικὸν προνόμιον καὶ ἕκαστον πρᾶγμα συμμέτρως θέλει συνεισφέρει μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ ποσοῦ τοῦ γενικοῦ προνομίου. Ἐὰν μετὰ τὴν συνεισφορὰν ταύτην μείνῃ τι ἐκ τῆς ἀξίας τοῦ προκειμένου εἰδικοῦ πράγματος, χρησιμεύει διὰ τὸ εἰδικὸν προνόμιον καὶ ἑπομένως διὰ τὸ ἐνέχυρον (942 πολ.). Περὶ τοῦ γαλλικοῦ δικαίου ὅρα Τροπλ. ἀριθ. 30, 73 ἐπ.—Καλλ. 6. § 359, ὅςτις ἐν § 620 τοῦ γ. τόμου λέγει, ὅτι τὰ γενικὰ προνόμια, ὅταν συμπέσωσι μὲ τὰ εἰδικὰ προτιμῶνται (942, 999 § 2). Ὅταν ὅμως τὸ ὑπερβάλλον δὲν ἀρκῇ διὰ νὰ πληρωθῶσιν οἱ κατόπιν ἐρχόμενοι, συνεισφέρουν τότε συμμέτρως ὅλα τὰ ἀκίνητα καὶ κινητὰ τοῦ ὀφειλέτου, ἃ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πρέπει νὰ πλειστηριασθῶσι, καὶ ἀφοῦ διὰ τῆς συνεισφορᾶς ἱκανοποιηθοῦν τὰ γενικὰ προνόμια, ἕπονται τὰ εἰδικά.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 942, ὁσάκις τὸ εἰδικὸν προνόμιον συμπίπτῃ μὲ γενικά, τὸ ἐκπλειστηρίασμα τοῦ κτήματος συνεισφέρει συμμέτρως πρὸς ἱκανοποίησιν αὐτῶν. Διὰ νὰ πληρωθῶσιν ὅμως τὰ γε-

---

πληρωθῶσιν ἅπαξ αἱ μὲ τὰ γενικὰ προνόμια ἐφωδιασμέναι ἀπαιτήσεις, εἰς τὴν πληρωμὴν αὐτῶν συνεισφέρουσι καὶ τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 941 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἀναφερόμενα (α) πράγματα, (ἐπὶ τοῦ τιμήματος τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι κεκτημένα τὰ εἰδικὰ προνόμια) ἀναλόγως τῆς ἀξίας ἑκάστου, τὸ δὲ ὑπολειπόμενον χρησιμεύει εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 941 ἀναφερομένων προνομιούχων ἀπαιτήσεων. Παπ. γ. σ. 397 σημ. 45.

(α) Ἄρθρον 942, 991, 992 πολ. Δὲν συνεισφέρουσι δὲ συμμέτρως (ὡς τὰ ἐφ' ὧν ὑπάρχουσι τὰ εἰδικὰ προνόμια) πάντα τὰ κινητὰ εἰς πληρωμὴν τῶν γενικῷ προνομίῳ ὠχυρωμένων ἀπαιτήσεων, διότι τὰ κινητά, ἐκτὸς τῶν εἰς προνομιούχους ἀπαιτήσεις εἰδικῶν ὑπεγγύων, ἄρθρον 941, ὑπόκεινται ὁλοκλήρως εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν γενικῶν προνομιούχων ἀπαιτήσεων τοῦ 940 ἄρθρ. Ὁ Καλλ. (§ 620) δὲν ἀντιδοξεῖ.

νικὰ προνόμια ἐκ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος τοῦ εἰδικοῦ πράγματος μόνον συμμέτρως, πρέπει νὰ ὑπάρχωσι τοῦ αὐτοῦ ὀφειλέτου ἀλλα ἀκίνητα καὶ κινητά· μάλιστα ὁ γαλλικὸς κώδηξ (ἄρθρ. 2103) μόνον μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῶν κινητῶν παραδέχεται τὴν ἱκανοποίησιν τῶν γενικῶν προνομίων ἐκ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος τῶν ἀκινήτων. Πρβ. Καλλ. β. § 566.

ΙϚ) *Σύμπτωσις εἰδικῶν προνομίων μεταξύ των.*

§ 256² Πολλὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ συμπέσωσι· τὸ ἐνέχυρον δύναται νὰ συμπέσῃ μόνον μὲ τὰ πρὸς διατήρησιν τοῦ ἐνεχυριασθέντος πράγματος ἔξοδα (941 ἐδάφ. 2)· ἐπίσης μὲ τὰς προκαταβολὰς πρὸς παραγωγὴν καρπῶν (§ 3), ὅταν οὗτοι ἐδόθησαν εἰς ἐνέχυρον, καὶ τελευταῖον μὲ τὰ ἔξοδα καὶ ἀγώγια παραγγελιοδόχου, ἀποστολέως, πλοιάρχου ἢ ἁμαξηλάτου, ὅταν ἀφορῶσι τὸ ἐνεχυριασθέν. Μὲ τὰ λοιπὰ εἰδικὰ προνόμια δὲν δύναται νὰ συμπέσῃ. Ὡς πρὸς ὅλα ταῦτα παραδέχεται ἡ δικονομία (943) ὅτι προτιμῶνται μόνον τὰ ἔξοδα πρὸς διατήρησιν πράγματος (1) καὶ αἱ προκαταβολαὶ πρὸς παραγωγὴν καρπῶν (οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τὸν γαλλικὸν κώδηκα, ἀριθ. 2102 § 3)· ὅλα τὰ λοιπὰ ἑπομένως συντρέχουσι συμμέτρως· ἡ συνέπεια αὕτη, ὅτι μεταξὺ τῶν λοιπῶν δὲν ὑπάρχει προτίμησις, ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς συγκρίσεως τοῦ 943 ἄρθρου μὲ τὰ 2096, 2097 τοῦ γαλλικοῦ κώδηκος.—Καλλ. β. § 360. Πρβ. καὶ τ. γ. Καλλ. § 620 ἐν τέλει.

Σημειωτέον ὅτι ὁσάκις πολλοὶ ἐχορήγησαν τὰ μέσα πρὸς διατήρησιν πράγματος εἰς χωριστὰς ἐποχάς, ὁ τελευταῖος προτιμᾶται (2). Καλλ. β. § 361.

---

(1) Ἐκ τῶν εἰδικῶν προνομιούχων ἀπαιτήσεων τοῦ στοιχ. Β. ἄρθρον 1—8 μόναι αἱ λόγῳ δαπάνης πρὸς διατήρησιν τοῦ πράγματος, ἢ πρὸς παραγωγὴν καρπῶν ἀπαιτήσεις (στοιχ. Β. ἄρθρον 2 καὶ 3) προηγοῦνται τῶν λοιπῶν, ἐκ τούτων δὲ οὐδεμία προτιμᾶται τῶν ἄλλων. Παπ. γ. σ. 397.

Περὶ τῆς ἐν τῷ ἐδαφ. 8 τοῦ ἄρθρ. 941 ἀναφερομένης ἐγγυήσεως δῆλον, ὅτι κατ' αὐτήν, μὴ δυναμένην ν' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον ἄλλου εἰδικοῦ προνομίου, προηγεῖται ἡ ἀπαίτησις, δι' ἣν ἐδόθη. Παπ. αὐτ.—Καλλ. γ. § 620 ἐν τέλει.

(2) Ν. 6 (20, 4). —Βασ. (53, 5) 6. Τροπλ. priv. ἀρ. 170.

Ἐὰν ἐνεχυροῦχος δανειστής, κομίζων μεθ' ἑαυτοῦ τὸ ἐνέχυρον, ὁδοιπορήσῃ καὶ εἰςκομίσῃ αὐτὸ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, τότε, ἐπειδὴ ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ἐπὶ μὲν τοῦ ἐνεχύρου τὴν νομὴν, ἐπὶ δὲ τοῦ ξενοδόχου τὴν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὑπὸ τοῦ ξενιζομένου εἰςκόμισιν, ἀμφότερα δὲ ὑπάρχουσιν ἐν τῷ προκειμένῳ θέματι, ὁ ξενοδόχος ἀποκτᾷ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνεχύρου τούτου τὸ ὑπὸ στοιχ. Β. ἀρ. 6 προνόμιον· ὥςτε ἐνταῦθα συμπίπτει τὸ τοῦ ἐνεχυρούχου προνόμιον μετὰ τοῦ προνομίου τοῦ ξενοδόχου, οὗτος δὲ θέλει πληρωθῆ προηγουμένως ἐκ τοῦ εἰς ἐνέχυρον ἀνήκοντος ἐκπλειστηριάσματος τὴν ἰδίαν ὑπὸ στοιχ. Β. 6 ἀπαίτησιν (1). Παπ. γ. σ. 398.

Τὸ ὑπὸ στοιχ. Β, ἀρ. 7 προνόμιον τοῦ ἁμαξηλάτου δὲν δύναται παρ' ἡμῖν νὰ συμπέσῃ μετὰ τοῦ ὑπὸ στοιχ. Β ἀριθ. 4 προνομίου τοῦ ἐκμισθωτοῦ, διότι ὁ ἡμέτερος νόμος περιορίζει τοῦ μὲν ἁμαξηλάτου τὸ προνόμιον ἐνόσῳ τὸ πρᾶγμα εὑρίσκεται παρ' αὐτῷ, τὸ δὲ τοῦ ἐκμισθωτοῦ, ἐνόσῳ τὸ πρᾶγμα εὑρίσκεται ἐν τῷ ἐνοικιασμένῳ κτιρίῳ.

ΙΖ) *Ἐπὶ κατατάξεως εἰς τὸ τίμημα ἀκινήτων* (2).

§ 257. Ἐπὶ πλειστηριασμοῦ ἀκινήτων οἱ δανεισταὶ διαιροῦνται εἰς πέντε τάξεις.

α) Εἰς τὴν πρώτην κατατάσσονται τὰ γενικὰ προνόμια (3) ἤτοι οἱ δανεισταὶ τῆς πρώτης τάξεως τοῦ προηγουμένου § 237.

§ 258. β) Εἰς τὴν δευτέραν τάξιν τὰ εἰδικὰ προνόμια, τουτέστιν οἱ δανεισταὶ τῆς δευτέρας τάξεως (4) τοῦ § 246.

---

(1) Ἀντιδοξεῖ ὁ Τροπλ. priv. 42, ἀλλ' ὅρα Καλλ. γ. § 621.

(2) Οἰκ. § 298.—Ῥουσ. σ. 113.—Παπ. γ. σ. 397.—Καλλ. β. § 359 ἐπ. καὶ γ. σ. 607.

(3) Ἡ προτίμησις αὕτη διὰ τὰ γενικὰ καὶ εἰδικὰ προνόμια χρεωστεῖται εἰς τὸν σοβαρὸν χαρακτῆρα τῶν ἀπαιτήσεων τούτων, εἰς ἃς ὑποχωρεῖ καὶ ἡ ὑποθήκη αὐτή. Πρβ. Καλλ. β. § 564.

(4) Πρβ. τὴν προηγουμένην σημείωσιν. Ἀλλὰ δύο μόνον προνόμια εἰδικὰ δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν ἐπὶ ἀκινήτων, τὸ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον, ἐὰν ἡ δαπάνη δηλαδὴ γίνῃ ἐπὶ ἀκινήτου ἢ οἱ καρποὶ συγκατασχεθέντες μετὰ τοῦ ἀκινήτου πλειστηριασθῶσι χωριστά.

§ 259. γ) Εἰς τὴν τρίτην τάξιν, αἱ ἐγγεγραμμέναι ὑποθῆκαι κατὰ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐγγραφῆς ἑκάστης (1) (ἄρθρον 48 περὶ ὑποθ.) Καλλ 6. § 567.

§ 260. δ) Εἰς τὴν τετάρτην τάξιν, αἱ ἀπαιτήσεις, ὑπὲρ ὧν ὑπάρχει μὴ ἐγγεγραμμένος τίτλος πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης (ἄρθρ. 49 ὑποθ. 991 § 6 πολ.). Πρλ. ἀνωτ. σελ. 179 ἐν ὑποσ.

Παρατηρητέον ὅτι ἢ ὁ τίτλος περιορίζεται εἰς εἰδικὸν κτῆμα, ἢ δὲν ὑπόκειται εἰς τοιοῦτον περιορισμὸν (9 νόμος ὑποθ.). Ὅταν περιορίζεται εἰς εἰδικὸν κτῆμα, (οἷον ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρου 19 ὑποθ. ν.), μόνον εἰς τὸ κτῆμα τοῦτο ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ μὴ ἐγγεγραμμένου τίτλου. Ὁσάκις ὅμως ὁ τίτλος δὲν περιορίζεται εἰς τὸ εἰδικὸν κτῆμα, ὃ ἐπλειστηριάσθη, ὅπως συμβαίνει ἐπὶ τῆς νομίμου καὶ δικαστικῆς ὑποθήκης σχεδὸν πάντοτε, δὲν δύναται ὁ φέρων τὴν τοιαύτην ἀπαίτησιν νὰ ζητήσῃ, ὥστε ἐξ αὐτοῦ μόνον νὰ πληρωθῇ. Οἱ χειρογραφικοὶ δανεισταὶ δύνανται νὰ ζητήσωσιν ὥστε τὸ περίσσευμα τοῦ ἐκπλειστηριάσματος τοῦ κτήματος τούτου νὰ συνεισφέρῃ μόνον συμμέτρως κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄλλων περιπτώσεων, ἃς ἀνεφέραμεν. Καλλ. 6. § 568.

§ 261. ε) Τελευταῖοι δὲ, οἱ ἁπλῶς ἐγχειρόγραφοι δανεισταὶ, οἷοι εἰσὶ καὶ οἱ ἐνυπόθηκοι ἢ προνομιακοὶ ὡς πρὸς τὰ πράγματα, ἐφ' ὧν δὲν ἐκτείνεται ἡ ὑποθήκη ἢ τὸ προνόμιον. Πρβλ. Καλλ. 6. § 569.

Μεταξὺ τῶν χειρογραφικῶν δανειστῶν κατατάσσεται καὶ ὁ κατασχὼν, ὅστις δὲν ἔχει ἄλλο δικαίωμα, καὶ ἐνήργησε δυνάμει ἁπλῆς χειρογραφικῆς ἀπαιτήσεως. (Πρλ. ἀν. σελ. 179 ἐν ὑποσ. καὶ τὸν ἐπ. §).

Πολ. 962 ἐδ. 2. ὁ Καλλ. (ἀρ. 566) παραδέχεται ἐπὶ ἀκινήτων ὑπάρχον τὸ πρῶτον μόνον προνόμιον.

Εἰδικὰ προνόμια ἐπὶ ἀκινήτων δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλα κατὰ τὸν περὶ ὑποθηκῶν νόμον (ἄρθρον 48, 49), δι' οὗ ἕνεκα τούτου κατηργήθησαν οἱ § § 3 καὶ 5 τοῦ ἄρθρου 991 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Καλλ. 6. ἀρ. 567. Περὶ τοῦ γαλλ. δικ. ὅρα Δάλλ. ἀριθ. 410 ἐπ.—Οἰκ. § 298 σημ. 1.

(1) Ἀλλ' αἱ ἐξ ἐμμέσων φόρων ἀπαιτήσεις τοῦ δημοσίου δὲν εἶναι προνομιακαὶ ἀπέναντι τῶν ἐπὶ μεταγεγραμμένων κτημάτων ὑπαρχουσῶν ἀρχαιοτέρων ὑποθηκῶν. Ὅθεν προηγοῦνται αὐτῶν αἱ ὑποθηκικαὶ ἀπαιτήσεις, ἄρθρ. 12 § 4 τοῦ περὶ μεταγραφῆς νόμου. Οἰκ. § 298 σημ. 2. (§ 280 τῆς 6 ἐκδ.)

§ 262. Ὁ χρόνος τῆς κατασχέσεως δὲν παρέχει προτίμησιν εἰς τὸν δανειστὴν ἀπέναντι τῶν μεταγενεστέρων κατασχέσεων, ἂν μὴ ὑπάρχῃ ἄλλος εἰδικὸς λόγος προτιμήσεως 987. Πολ. Καῤῥὲ ζήτ. 1951 δὶς § 1. Οἰκ. § 289 σημ. 8. Καλλ. 6. § 569.

§ 263. ὅρα τοὺς ἀνωτέρω §§ 231—233.

§ 264. Ἰδιαίτερον διάταγμα προβλέπει περὶ τῆς ἰσχύος τῶν πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ἀποκτηθεισῶν ὑποθηκῶν, εἰς τὸ ὁποῖον παραπέμπει τὸ ἄρθρον 44, εἶναι δὲ τὸ ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου (3 Ὀκτωβρίου 1836). Κατὰ τὸ διάταγμα τοῦτο, μέχρι τέλους Μαρτίου 1837 ὤφειλον νὰ ἐνεργήσουν τὴν ἐγγραφὴν εἰς τὰ τακτικὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν ὅσοι ἐσημείωσαν ὑποθήκας εἰς τὰ βιβλία τῶν προσωρινῶν σημειώσεων (ἄρθρον 2), ὡςαύτως ὅσοι ἀπέκτησαν μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου 1836 ὑποθήκην, δυνάμει τοῦ πρώην ἰσχύοντος νόμου (ἄρθρον 4). Αἱ ἐγγραφαὶ αὗται ἐγίνοντο ἐπίσης δι' ὡρισμένην ποσότητα καὶ ἐπὶ εἰδικῶν κτημάτων (ἄρθρον 7 καὶ 8) (1). Αἱ ἐντὸς τῆς προθεσμίας ταύτης ἐγγραφεῖσαι ὑποθῆκαι διατηροῦν τὰ δικαιώματα τῆς προτιμήσεως, τὰ ὁποῖα εἶχον κατὰ τοὺς ἰσχύοντας νόμους εἰς τὸν τόπον καὶ χρόνον, καθ' ὃν ἔλαβον ὕπαρξιν (ἄρθρον 2 καὶ 4).

Ὁ νομοθέτης ἐνταῦθα δὲν ἐπρόσεξε πολὺ εἰς τὴν ἔκφρασίν του. Ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος ἐμβῆκεν εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ 1 Ὀκτωβρίου 1836 (ἄρθρον 101 αὐτοῦ). Ἂν εἰς τὸ διάστημα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης μέχρι τέλους Μαρτίου 1837 ἐνεγράφη τακτικὴ ὑποθήκη καὶ κατόπιν ὑποθήκη κατὰ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος διάταγμα, ἥτις ὅταν ἔλαβεν ὕπαρξιν, καθὼς τῆς προικὸς, ἦτο προνομιοῦχος, μεταξὺ αὐτῶν δὲν ἰσχύει ἡ τάξις τῆς ἐγγραφῆς, ἀλλ' ἡ προτίμησις κατὰ τὸ προνόμιον. Τοιαύτην παραχώρησιν δὲν εἶχε ποσῶς ἀνάγκην νὰ παραδεχθῇ, ἅμα ἐπρόκειτο νὰ καθυποβάλῃ εἰς τὴν δημοσίαν ἐγγραφὴν τὸ τῆς ὑποθήκης δικαίωμα. Τὰ ἤδη ὑπάρχοντα δικαιώματα, μὴ στηριζόμενα εἰς τὴν δημοσιότητα καὶ εἰδικότητα, δὲν ἦσαν ἐντελῶς ἐξησφαλισμένα, ὥςτε δὲν ἠδύναντο ν' ἀπαιτή-

(1) Ὁ τρόπος τῆς ἐγγραφῆς εἶναι ὁ αὐτὸς, τὸν ὁποῖον παραδέχεται ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος (ἄρθρον 6 τοῦ διατάγματος τούτου). Ἴδε καὶ ἄρθρον 49 τοῦ διατάγματος περὶ ὑποθηκῶν, καὶ ἄρθρον 47 καὶ 48 αὐτόθι, περὶ τοῦ πῶς ἐκλείσθησαν τὰ βιβλία τῶν προσωρινῶν σημειώσεων.

σουν πλήρη ἰσχὺν, καὶ ἦτον ἐπιεικὲς ἀντὶ τῆς νέας βεβαιότητός των νὰ θυσιάσουν τὴν διὰ προνομίου ὑπεροχήν των (1).

Ἐξ ἐναντίας, ὅσαι ὑποθῆκαι ἀπὸ τὸ βιβλίον τῶν προσωρινῶν σημειώσεων δὲν μετεγράφησαν εἰς τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν μέχρι τέλους Μαρτίου 1848· ὡςαύτως ὅσαι δὲν ἐσημειώθησαν εἰς τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν προϋπάρχουσαι τοῦ διατάγματος τούτου, ἢ δυνάμει τῶν προγενεστέρων νόμων ἀποκτηθεῖσαι μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου 1836 δὲν ἐνεγράφησαν μέχρι τέλους Μαρτίου 1837, θεωροῦνται ὡς ἁπλοῦς τίτλος πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης (ἄρθρον 2, 3 καὶ 4), ὅςτις ἐγγραφόμενος κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ἐπιφέρει μόνον προτίμησιν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐγγραφῆς. (ἄρθρον 5) (2). γαλλ. 6 § 570.

§ 265. Ὁ ἀποκτήσας ὑποθήκην ἐπὶ οἰκοδομῆς πυρασφαλισμένης δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ χρέους ἐκ τῆς ποσότητος, ἣν τὸ πυρασφαλιστικὸν κατάστημα ὀφείλει τῷ ὀφειλέτῃ, ἂν ἡ ποσότης αὕτη δὲν κατηναλώθη ἐντὸς ἔτους (ἀπὸ τῆς συμφορᾶς) εἰς ἀνέγερσιν τῆς πυρποληθείσης οἰκοδομῆς· μέχρι δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης τοῦ ἑνὸς ἔτους δύναται ὁ δανειστὴς νὰ ζητήσῃ (3) ἐξαρκοῦσαν ἐγγύησιν. (30 ὑποθ.).—Ἐννοεῖται ὅτι, ἅμα ἡ ἀποζημίωσις ἐπέχει τὸν τόπον τῆς ἐμπρησθείσης οἰκοδομῆς, λαμβάνει χώραν ἡ συνήθης κατάταξις, εἰς ἣν προςτίθεται καὶ ἡ ἀξία τοῦ οἰκοπέδου, καθότι ἐπ' αὐτοῦ διαμένουν αἱ ὑποθῆκαι.—Ἐν τοσούτῳ οἱ δανεισταὶ ὀφείλουν νὰ εἰδοποιήσωσιν ἀμέσως τὸ ἀσφαλιστικὸν κατάστημα, ἵνα μὴ πληρώσῃ τῷ ἰδιοκτήτῃ. Διὰ ν' ἀποφύγωσι δὲ οἱ δανεισταὶ τὸν κίνδυνον τῆς πληρωμῆς ταύτης (ἂν δὲν ἔγινε πρὸς τὸν δανειστὴν μεταφορὰ τῆς ἀπαιτήσεως, καὶ οὗτος δὲν ἐκοινοποίησεν αὐτὴν εἰς τὸ πυρασφαλιστικὸν κατάστημα), πρέπει νὰ ἐνεργήσωσιν, ἅμα συμβάντος τοῦ ἐμπρησμοῦ, συντηρητικὴν κατάσχεσιν. Τότε ὁ ἰδιοκτήτης πρὸ τοῦ ἔτους ἄνευ ἐγγυήσεως δὲν πληρόνεται, ἢ ἄλλως γίνεται κατάταξις, ἂν ἀναγγελθῶσι καὶ οἱ λοιποί. Πρλ. Καλλ. 6. § 571.

---

(1) Ὅσοι κατὰ τὸ ἄρθρον 61 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ὑποχρεοῦνται νὰ φροντίσουν ὑπὲρ ἄλλων ἐγγραφὴν, ἀφίνοντες νὰ παρέλθῃ ἄπρακτος ἡ μνησθεῖσα προθεσμία, ὑπόκεινται εἰς τὰς αὐτόθι ἀπαγγελλομένας συνεπείας (ἄρθρ. 4).

(2) Ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου ὑπ' ἀριθ. 127, ἀπὸ 7 Ὀκτωβρίου 1837. Πρλ. ἀν. σελ. 2.

(3) Περὶ τοῦ γαλλ. δικαίου ὅρα Τροπλ. ὑποθ. 898.

§ 266. Κατὰ τὸ ἄρθρον 27 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἡ ὑποθήκη ἐκτείνεται ἐπὶ τῶν καρπῶν, ἐνόσῳ οὗτοι δὲν ἐξεποιήθησαν εἰς τρίτον. (Πρλ. ἀν. § 204)· ἐὰν ὅμως ὑποθέσωμεν ὅτι διατελοῦν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ μισθωτοῦ καθυστεροῦντος τὸ μίσθωμα τοῦ ἐνεστῶτος καὶ λήξαντος ἔτους, ἕπεται ὅτι τὸ προνόμιον τοῦ μισθώσαντος συμπίπτει μὲ τὴν ὑποθήκην, ἥτις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑποχωρεῖ καθόσον ἀφορᾶ τοὺς καρποὺς (991 πολ.)· ὥςτε πρέπει νὰ γίνῃ ἰδιαιτέρα αὐτῶν ἐκτίμησις κατ' ἀναλογίαν ἐπὶ τοῦ προελθόντος ἐκ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος ποσοῦ καὶ οὕτω νὰ λάβῃ χώραν ἡ προηγουμένη τῶν προνομίων κατάταξις. Καλλ. γ. σ. 288.

§ 267. **Τί γίνεται, ὅταν ὁ δανειστὴς Α ἔχῃ ὑποθήκην ἐπὶ πολλῶν κτημάτων, ἀλλ' ἐπισπεύδῃ τὴν ἐκποίησιν ἑνὸς μόνου ἐξ αὐτῶν, ἐκείνου, ἐφ' οὗ ἔχουσιν ὑποθήκην καὶ ὁ Β καὶ ὁ Γ, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἐκπλειστηρίασμα δὲν ἀρκεῖ εἰμὴ μόνον πρὸς πληρωμὴν τοῦ δανείου τοῦ Α;**

Οἱ σχολιασταὶ τοῦ γαλλικοῦ κώδηκος (Τροπλ. préface, 752 ἑπόμ.) παρετήρησαν ἤδη τὸ χάσμα αὐτοῦ, εὗρον δὲ ὡς μέσον θεραπείας τὸ νὰ πληρώσῃ ὁ δεύτερος δανειστὴς τὸν πρῶτον, ὑποκαθιστάμενος εἰς τὰ δικαιώματά του (Grenier α. ἀρ. 183).—Τὸ αὐτὸ χάσμα ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ περὶ ὑποθηκῶν νόμῳ· εἶναι δὲ βέβαιον, ὅτι ἂν ὁ δεύτερος δανειστὴς δὲν συμφωνήσῃ ὑποκατάστασιν (subrogation), ἐν τῇ περιπτώσει, καθ' ἣν ἐκποιήσῃ τὸ κτῆμα ὁ πρῶτος, ὅςτις ἔχει ὑποθήκην καὶ ἐπὶ ἄλλων κτημάτων, γίνεται ἔκπτωτος τοῦ πραγματικοῦ δικαιώματος, συγκαταλεγόμενος πλέον μεταξὺ τῶν ἐγχειρογράφων δανειστῶν.

Εἶναι ἄτοπον (λέγει ὁ Καλλ. β. § 563) νὰ ἐπιβαρύνηται ἓν μόνον ἐκ τῶν κτημάτων μὲ τὸ ἐκτεινόμενον ἐφ' ὅλων προνόμιον, διότι ὁ προνομιοῦχος ἀναγγέλλεται εἰς τὴν κατάταξιν· ὡς πρὸς τὰ κινητά, τὸ ἄρθρον 942 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὁρίζει ὅτι, ὁσάκις τὸ πλειστηριαζόμενον δὲν ἐξαρκῇ πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν γενικῶν προνομίων, ἐκτείνεται ὁ πλειστηριασμὸς ἐφ' ὅλων τῶν κινητῶν, ὥςτε ἕκαστόν νὰ συνεισφέρῃ συμμέτρως· πολὺ μᾶλλον ἰσχύει τοῦτο ὡς πρὸς τὰς ὑποθήκας· ἡ συνεισφορὰ ὅμως δὲν λαμβάνει χώραν αὐτοδικαίως, ὡς ὤφειλεν, ὥςτε ὁ βλαπτόμενος ἐνυπόθηκος πρέπει νὰ ζητήσῃ τὴν ἐκχώρησιν τῆς προνομιούχου ἀπαιτήσεως, ἵνα τὴν ἐπεκτείνῃ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἀκίνητα· ἂν δὲν ζητήσῃ ἐγκαίρως, δὲν δύναται πλέον νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἐπεκτάσεως. (Πρλ. ἀν. § 231—232.)

§ 268—372 δίς. Περὶ τόκων παρατηρητέον ταῦτα·

α) Πρλ. ἀν. §. 64—70, 194.

β) Κατὰ τὸ ἄρθρον 32 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ἕνεκα τόκων συμπεφωνημένων μὲν, ἀλλ' ἀρχαιοτέρων τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ 31 ἄρθρῳ ὡρισμένου χρόνου, ὁ πιστωτὴς ἔχει, δυνάμει τοῦ νόμου, τίτλον πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης.—Οἱ τοιοῦτοι τόκοι προτιμῶνται εἰς τὴν κατάταξιν τῶν ἀπαιτήσεων τῶν ἁπλῶν ἐγχειρογράφων. 991 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, 49 περὶ ὑποθηκῶν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 61 τοῦ 1853, κυροῦσα τὴν 9203 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν. Πρβ. τὴν λ. κατάσχεσις σ. 326 ἐπ.

γ) Ἀφ' ἧς κατασταθῇ τελεσίδικος ὁ πίναξ, εἴτε διότι δὲν ἀνεκόπη ἐμπροθέσμως, εἴτε διότι αἱ ἀνακοπαὶ ἐξεδικάσθησαν, παύουσιν οἱ τόκοι τῆς τε διανεμητέας ποσότητος καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῶν ῥεριζομένων αὐτήν, ἂν δηλαδὴ ἦταν ἔντοκοι, διότι ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ ἀκωλύτως ἡ πληρωμή· ὁ δὲ γενόμενος αἴτιος ἀναβολῆς τῆς πληρωμῆς ταύτης ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν. Πολ. 948, 953.—Οἰκ. § 299 σημ. 3. Πρλ. ἀν. § 68.

δ) Τοὺς τόκους τοῦ ἐκπλειστηριάσματος μέχρι τῆς διανομῆς αὐτοῦ τίς λαμβάνει; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12763 ἐν λ. ὑπερημερία σελ. 209.

§ 271. Τὸ ἄρθρον 31 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου δὲν ἀπαιτεῖ κατ' ἔτος καὶ διὰ κεκτημένους τόκους νὰ γίνηται ἀγωγὴ καὶ νὰ ἐγγράφηται εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν διὰ νὰ καταστάσηται προνομιοῦχος· ἀπεναντίας, κατὰ τὸ ἄρθρον αὐτὸ, ἀρκεῖ τὸ κεφάλαιον, δι' ὃ ἐδόθη ἡ ὑποθήκη, νὰ ἦναι ἐγγεγραμμένον ὡς φέρον τόκους, καὶ τότε τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα, εἰς ὁποιουδήποτε ἐξουσίαν καὶ ἂν εὑρίσκεται, ἐνέχεται εἰς τούτους δι' ὅλον τὸν καιρὸν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐκινήθη ἡ ἀγωγή, ἕως ἐκείνης καθ' ἣν ἤθελε πληρωθῇ τὸ χρέος, ἤγουν μία ἀγωγὴ ἀρκεῖ νὰ κινηθῇ, καὶ ὄχι διὰ τόκους μόνον, ἀλλὰ διὰ τόκους μέλλοντας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 174 τοῦ 59 ἀφορῶσα ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

ε). Ἡ πρὸς πληρωμὴν ἐπιταγὴ ἐξομοιοῦται μὲ τὴν ἀγωγὴν, διότι, ὡς δι' αὐτῆς εἰσάγεται ἡ δίκη πρὸς ἀπόφασιν τῆς ὑποθέσεως, καὶ δι' ἐκείνης εἰσάγεται ἡ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν νέα δίκη. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 174 τοῦ 1859 ἀφορῶσα ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. Πρλ. ἀν. § 194.

ς) Περὶ τόκων σχετικὰ ζητήματα εὑρίσκετε εἰς τὴν λέξ. ὑπερημερία § 42 ἐπ.

§ 273. Ἡ Α, ἔχουσα ἐγγεγραμμένην ὑποθήκην ἐπὶ κτήματός

τινος κατέσχε καὶ ἐπλειστηρίασεν αὐτὸ, ἀλλ' ὁ πλειστηριασμὸς ἠκυρώθη συνεπείᾳ αἰτήσεως ἑτέρου δανειστοῦ. Κατόπιν ἡ αὐτὴ Α ἐπέσπευσε ἐκ νέου τὸν πλειστηριασμὸν τοῦ αὐτοῦ κτήματος, καὶ ἀνεφύη τὸ ζήτημα, μέχρι ποίας ἐποχῆς τῇ ὠφείλετο τόκος διὰ τὸ κεφάλαιόν της, ἤτοι μέχρι τοῦ τελευταίου πλειστηριασμοῦ, ἢ μέχρι τοῦ ἀκύρου πλειστηριασμοῦ; Οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται ἀπεφήναντο ὅτι τόκοι ὠφείλοντο μέχρι τοῦ τελευταίου πλειστηριασμοῦ, ἀλλ' ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπόφασις 174 τοῦ 1859) ἐδέχθη ὅτι τόκοι ὠφείλοντο μόνον μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐγένετο ὁ ἄκυρος πλειστηριασμός.

§ 274. Ἡ πρὸς ἀλλήλους σχέσις τῶν δανειστῶν τῶν διαφόρων τούτων τάξεων, τῶν τε προνομιακῶν ἢ ἐνυποθήκων καὶ τῶν μὴ τοιούτων, διέπεται ὑπὸ τῆς γενικῆς ταύτης ἀρχῆς, ὅτι οἱ τῆς αὐτῆς τάξεως ὄντες, ἐὰν μὴ ἀπένειμεν αὐτοῖς ὁ νόμος προτίμησιν, κατατάσσονται συμμέτρως, ἤτοι κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους τῆς ἀπαιτήσεώς του ἕκαστος· αἱ αἱρέσιμοι ἢ ἀμφίβολοι ἀπαιτήσεις κατατάσσονται ὡς τοιαῦται μόνον, καὶ ἐκτίονται λαμβανομένης ἀσφαλείας (1). Πολ. 992—993. Τυχαίως κατατάττονται καὶ αἱ ἀπαιτήσεις δι' ἃς ἐνεγράφη προσημείωσις μὴ τραπεῖσα ἔτι εἰς ὑποθήκην (24 ὑπ.) Καλλ. 6. § 567.

§ 275. Ἴδε Εὐρ. λ. προνόμιον (σ. 51 ἐπ.) § 23 ἑπόμ.

§ 276. Οἱ δανεισταὶ τοῦ συζύγου προτιμῶνται εἰς τὸ ἐκπλειστηρίασμα τοῦ ἀκινήτου κτήματός του, ἢ ἡ σύζυγος; Ἴδε τὴν 7596 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἐν Εὐρ. λ. ποὶξ, σ. 441 καὶ κατ. § 281 ἐπ.

ΙΗ) *Σχετικά τινα ζητήματα τῆς νομολογίας.*

§ 277. Τὸ ἐκ τῆς ἀντιχρήσεως προνόμιον κατηργήθη, θεωρουμένης τοῦ λοιποῦ ὡς ἁπλοῦ συναλλάγματος, μὴ παρέχοντος εἰς τὸν ἐπὶ ἀντιχρήσει δανειστὴν κἀμμίαν προτίμησιν ἐπὶ τοῦ προϊόν-

(1) Ἀμφιβόλους ἀπαιτήσεις ὀνομάζει ὁ Οἰκονομίδης (§ 298 σημ. 3) τὰς τυχαίας τοῦ νόμου, αἵτινες διαφέρουσι τῶν αἱρεσίμων, καθ' ὅσον ἡ βεβαιότης τῆς ἐκβάσεως αὐτῶν ἐξήρτηται ἐκ γεγονότος οὐχὶ ἐν τῇ ἀπαιτήσει αὐτῇ ἐγκειμένου, ἀλλ' ἐξωτερικοῦ, διότι π. χ. ἡ ἀπαίτησις διατελεῖ ἐκκρεμὴς ἐπὶ δικαστηρίου ἢ χρήζει ἐκκαθαρίσεως. Οἰκ. § 288 σημ. 3. Πρβ. Ρ. σ. 114.

τος τοῦ ὑπὸ ἀντίχρησιν κτήματος. Ὅθεν ὁ δοὺς τὸ κτῆμα εἰς ἀντίχρησιν δύναται νὰ τὸ ἀπαλλοτριώσῃ, ὁ δὲ οὕτω δανειστὴς δὲν ἔχει εἰμὴ προςωπικὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγήν, ὡς καὶ ὅταν τὸ κτῆμα ἐκποιηθῇ καταναγκαστικῶς. Δικαίωμα λοιπὸν ἐπισχέσεως δὲν ἔχει ὁ ἐπὶ ἀντιχρήσει δανειστής. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθ. 15843 τοῦ 58, ἣν ἴδε ἐν νομ. μελ. σ. 34.

§ 278. Ἡ Α, ἔχουσα, ὡς ἐνυπόθηκος δανείστρια, λαμβάνειν παρὰ τοῦ Β, κατέσχε κτῆμα αὐτοῦ, ὅπερ πλειστηριασθὲν ἠγόρασεν ὁ Γ, ὅςτις κατώρθωσε νὰ συνταχθῇ τὸ συμβόλαιον διαλαμβάνον, ὅτι ἡ Μ ἔλαβεν ἐκ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος ὅ,τι τῇ ἀνῆκε, καὶ ὅτι ὁ Γ κατέστη κύριος τοῦ κτήματος κτλ. Βραδύτερον ἡ Α ἐζήτησε τὴν ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου αὐτοῦ ὡς δι' ἀπάτης γενομένου, καὶ ἐπροκάλεσε τὸν ἀναπλειστηριασμὸν τοῦ κτήματος· ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ὁ Γ ἔλαβε δάνειον ἀπὸ τὸν Δ, ὅςτις ἐνέγραψε καὶ ὑποθήκην.

Δικασθείσης τῆς δίκης ἐκείνης, τὰ δικαστήρια ἀπεφήναντο ἄκυρον τὸ συμβόλαιον καὶ διέταξαν τὸν ἀναπλειστηριασμόν· τούτου δὲ γενομένου, ἡ Α ἠγόρασεν αὐτό, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν κατέθετε τὸ τίμημα, ὁ ἐνυπόθηκος δανειστὴς Δ. ἐζήτησε νὰ τὸ ἐκθέσῃ εἰς ἀναπλειστηριασμόν. Ἀνακοπῆς δὲ γενομένης ὑπὸ τῆς Α, ἀνεφύησαν τὰ ἑξῆς ζητήματα· α) ὁ πρῶτος ὑπερθεματιστὴς Γ κατέστη κύριος τοῦ κτήματος δυνάμενος νὰ τὸ βαρύνῃ μὲ ὑποθήκην; β) ἡ Α προτιμᾶται εἰς τὸ ἐκπλειστηρίασμα τοῦ ἀναπλειστηριασμοῦ; γ) ὁ δανειστής, ὅςτις ἐδάνεισεν ἐπὶ τῇ βάσει ἐπισήμου συμβολαίου, βλάπτεται ἀπὸ τὴν ἀπάτην τοῦ Γ; Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἔλυσε τὰ ζητήματα ταῦτα διὰ τῆς 15911 ἀποφάσεως, ἧς αἱ σκέψεις 2, 3 καὶ 4 φέρουσιν οὕτως·

«Ἐπειδὴ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ἡ Μαρία Μαρούλα δικαιοῦται νὰ καταταχθῇ πρώτη, δυνάμει τῆς ὁποίας προενέγραψεν ἐπὶ τῆς αὐτῆς οικίας ὑποθήκης, ἐπὶ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος, ἵνα λάβῃ τὸ ὀφειλόμενον αὐτῇ κεφάλαιον μετὰ τῶν τόκων καὶ ἐξόδων, ἀλλ' οὐχ ἧττον καὶ ὁ Χριστόδουλος Παραμυθιώτης δικαιοῦται νὰ καταταχθῇ δεύτερος, ἵνα λάβῃ ὅ,τι περισσεύσῃ μετὰ τὴν ἐξόφλησιν τῶν ὀφειλομένων τῇ Μαρίᾳ Μαρούλᾳ ἀπέναντι τοῦ δανείου, δι' ὃ ἐνεργεῖ τὸν ἀναπλειστηριασμόν, διότι τὸ περίσσευμα αὐτὸ ἀνήκει εἰς τὸν Χαλοῦλον, πρῶτον ὑπερθεματιστήν, τοῦ δὲ Χαλούλου τὰ δικαιώματα ἐξασκεῖ ὁ Παραμυθιώτης· ἐκ τούτων ἕπεται, ὅτι ἡ Μαρία Μαρούλα ὀφείλει νὰ καταβάλῃ τὸ ἐκπλειστηρίασμα, ἵνα

συνταχθῇ πίναξ κατατάξεως κατὰ τὰ ἐν τῇ πολιτικῇ δικονομίᾳ ὡρισμένα.

»Ἐπειδὴ ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Παραμυθιώτου, ὅτι ὁ Χαλοῦλος κατέστη κύριος τῆς οἰκίας δὲν εἶναι βάσιμος, διότι ἐκ τῶν μνημονευθεισῶν ἀποφάσεων προκύπτει, ὅτι δὲ ἐπλήρωσε μέρος τοῦ ἐκπλειστηριάσματος, τὸ ὀφειλόμενον κατὰ προτίμησιν εἰς τὴν Μαρίαν Μαρούλαν, ἄρα δὲν κατέστη κύριος, καὶ δὲν εἶχεν ἀποκτήσει πλῆρες πραγματικὸν ἐπὶ τῆς οἰκίας δικαίωμα, ἵνα μεταβιβάσῃ αὐτὸ εἰς τὸν Παραμυθιώτην.

»Ἐπειδὴ κάμμίαν ὡρισμένην ἀκυρότητα περὶ τὴν διαδικασίαν δὲν προτείνει ἡ ἐφεσίβλητος, ἐπὶ ἀορίστων δὲ προτάσεων τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ κρίνῃ, ἀφοῦ μάλιστα ἀντιτάσσονται εἰς αὐτὴν αἱ τοῦ ἀναπλειστηριασμοῦ πράξεις».

§ 279. Οἱ ἀσυγκόμιστοι καρποί, τῶν ὁποίων κατ' ἰδίαν καὶ οὐχὶ συνάμα μετὰ τοῦ ἀκινήτου ἐνεργεῖται ἡ κατάσχεσις, θεωροῦνται κινητά, καὶ ἐπ' αὐτῶν δὲν ὑπάρχουν ἄλλα προνόμια παρὰ τὰ ἐν τοῖς ἄρθροις 940 641 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Απ. πολ. ΑΠ, 141 τοῦ 1852.

§ 280. Ποίαν ὁδὸν πρέπει ν' ἀκολουθῶμεν, ὅταν πρόκηται περὶ τῆς συῤῥοῆς πολλῶν δανειστῶν εἴς τινα κατάσχεσιν, τὸ ποσὸν τῆς ὁποίας ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ παρεχωρήθη εἴς τινα; Ἴδε διατριβὴν εἰς τόμ. 3 βιβλ. 2, σελ. 113 τῆς Revue crit. de législation et de la jurisprudence.

§ 281. Ἡ ὕπανδρος γυνὴ ἔχει προνόμιον διὰ τὴν προῖκά της; Ἰδοὺ τί παρατηρῶ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα αὐτό (1).

α) Τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἔδιδε τὴν προτεραιότητα διὰ τὴν γενικὴν ὑποθήκην (2) τῆς προικὸς εἰς τὴν γυναῖκα, καὶ μάλιστα δὲν γίνεται διάκρισις, ἂν αἱ ἄλλαι ὑποθῆκαι, αἵτινες ὑπείκουν, εἶναι νόμιμοι ἢ ἐκ συναλλάγματος. διάτ. 12 Κώδ. (8, 18).—Βασιλ. XXV. 5, 39 § 29.—Εἰς. (4, 6).—Νεαρ. 61 κεφ. α.—Νεαρ. 91 κεφ. α.

Τὸ προνόμιον τοῦτο τῆς γυναικὸς μετέβαινε μόνον εἰς τὰ τέκνα της. ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Καλλ. 6. § 320 ἐπ. 323 ἐπ. Ἀλλ' αἱ περὶ

---

(1) Ὅρα ἀπ. ἐφ. Αθ. 6844.
(2) Ὅρα εἰς Εὐρ. τὴν λ. προὶξ σ. 307.

τοῦ προνομίου αὐτοῦ διατάξεις τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου δὲν ἰσχύουσιν ἤδη παρ' ἡμῖν, ὡς εἰς τὰ ἐπ. ἐδ.

β) Κατὰ τοὺς νόμους 17 § 1 (42, 5) τῶν Πανδεκτῶν καὶ Βασ. βιβλ. 9 τιτ. 7 Ν. 17 ἡ σύζυγος ἔχαιρε διὰ τὴν προῖκά της προνόμιον, ἀλλὰ τὸ προνόμιον αὐτὸ κατηργήθη ἀπὸ ἄρθρον 11 § 4 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου. Ὅθεν ἡ προὶξ τῆς γυναικὸς ἀποδίδεται ἀναλόγως καὶ συμμέτρως τῶν ἀπαιτήσεων τῶν δανειστῶν, θεωρουμένης καὶ αὐτῆς ὡς ἑνὸς τῶν δανειστῶν. Ἀπ. 2348 τοῦ 47 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

γ) Τὸ ἄρθρον 557 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ἀγωγὰς καὶ τὰ δικαιώματα τῶν γυναικῶν τὰ πρὸ τῆς δημοσιεύσεώς του ἀποκτηθέντα; Ὄχι. Ὡς πρὸς τὰ ἀποκτημένα ὅμως δικαιώματα τῶν γυναικῶν, ὁ νόμος τῶν ὑποθηκῶν δὲν ἔφερε κάμμίαν μεταβολὴν ὡς πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν κινητῶν τοῦ ἀνδρὸς προνόμιον τῆς προικός. Ἀπ. 2757 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν, ἣν ἴδε ἐν λέξει προὶξ σ. 459.

δ) Αἱ εἰς τὰ ἄρθρα 940 καὶ 941 τῆς πολιτικῆς δικονομίας περιλαμβανόμεναι διατάξεις περὶ κατατάξεως δὲν εἶναι ἁπλῶς διαδικαστικαί, ἀλλὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ δικαίου ὡς παρέχουσαι καὶ ἀφαιροῦσαι δικαιώματα· ἑπομένως, καθὸ τοιαῦται δὲν ἔχουσιν ἀναδρομικὴν ἰσχύν, οὔτε δύνανται διὰ τοῦτο ν' ἀφαιρέσωσι δικαιώματα ἀποκτημένα πρὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν. Τὰ ἄρθρα λοιπὸν ταῦτα δὲν ἐφαρμόζονται, ὅταν πρόκηται περὶ προικός, δοθείσης πρὸ τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 402 τοῦ 1841.

ε) Κατὰ τὸ τουρκικὸν δίκαιον, ἡ προὶξ τῆς γυναικὸς δὲν ἔχει κάμμίαν προτίμησιν, μήτε κἀνὲν προνόμιον ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ καὶ ἡ γυνὴ θεωρεῖται διὰ τὴν προῖκά της ὡς εἷς τῶν δανειστῶν τοῦ ἀνδρός της ἄνευ διακρίσεώς τινος (ὅρα δὲ ἀπόφασιν 2279 ἐφετῶν Ἀθηνῶν). Αἱ διατάξεις δὲ τοῦ ῥηθέντος δικαίου ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τοὺς ὀθωμανοὺς καὶ εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἐπίσης ὁσάκις οὗτοι δικάζονται εἰς τα τουρκικὰ δικαστήρια· αἱ μεταξὺ χριστιανῶν περὶ προικὸς διαφοραὶ δικάζωνται μὲν ἀπὸ τὸν Πατριάρχην συναινέσει τῶν διαφερομένων, ἀλλ' ἡ ἀπόφασίς του δὲν εἶναι ὑποχρεωτική, διότι ὅστις τῶν δικασθέντων θελήσει, μεταβιβάζει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ ὀθωμανικὸν δικαστήριον τὸ καλούμενον Ἀρζοδασὶ δικάζοντος κατὰ τὸ τουρκικὸν δίκαιον. Ἀπόφασις 2398 τοῦ 1842 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Πρβ. γραμμ. σ. 2959 ἐπ. καὶ Εὐρ. 5 σ. 417.

ς) Οἱ δανεισταὶ τοῦ συζύγου προτιμῶνται εἰς τὸ ἐκπλειστηρίασμα τοῦ ἀκινήτου κτήματός του, ἢ ἡ σύζυγος; Ἴδε τὴν 7596 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

ζ) Ἐκ τοῦ τιμήματος τοῦ ἐκποιηθέντος ἀκινήτου κτήματος δύνανται οἱ τοῦ συζύγου δανεισταὶ νὰ πληρωθῶσιν, ἢ τὸ λαμβάνει ἡ σύζυγος; ὅρα ἀπόφασιν 7596 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν σκέψις 3, ἥτις φέρει οὕτως.

«Ἐπειδὴ ἡ Αἰκατερίνη Σταθοπούλου ἔκαμε τὴν ἀναγγελίαν της εἰς τὸν ἐπὶ τῆς κατατάξεως ὑπάλληλον καὶ ἀνέκοψε τὸν ὑπὸ τούτου συνταχθέντα πίνακα μεταχειρισθεῖσα τὰ ἔνδικα μέσα πρὸς διατήρησιν τῆς προικός της, τῆς ὁποίας τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τῆς περιουσίας τῆς συζύγου της ἔτυχε διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως· ἑπομένως, ἀναμφισβητήτου ὄντος ἐν τῇ δίκῃ ὅτι τὰ εἰς χεῖρας τοῦ ἐπὶ τῆς κατατάξεως ὑπαλλήλου εὑρισκόμενα χρήματα προέρχονται ἐκ τῆς ἀπαλλοτριώσεως προικῴου ἀκινήτου καὶ διὰ τοῦτο καὶ αὐτῶν προικῴων ὄντων, τότε μόνον δύναται ὁ Ἀμβρόσιος Βαφιαδάκης, ὁ ὡς δανειστὴς τοῦ Ἀγγελῆ Σταθοπούλου παριστάμενος ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ, νὰ πληρωθῇ ἐκ τῶν προικῴων χρημάτων τὰ ἐν τῷ ὑπ' ἀρ 116 συμβολαίῳ ἐμφαινόμενα δάνεια αὐτοῦ, ὅταν ἤθελεν ἀναδειχθῇ ὅτι τὸ δάνειον τοῦτο ἐπεβάρυνε τὸ προικῷον ἀκίνητον, ἀφ' οὗ τὸ ἐκπλειστηρίασμα τοῦτο δὲν εἶναι ὁλόκληρον προικῷον».

§282 Περὶ κατατάξεως ἐκδοχέων προνομιούχου ἀπαιτήσεως(5). Ἡ 15452 τοῦ 57 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. φέρει·

«Ἐπειδὴ ὁ Κ διὰ τοῦ ἀπὸ ······· παραχωρητηρίου ἐγγράφου γενομένου ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου παρεχώρησεν εἰς τὸν ἀδελφόν του δραχμὰς 1887 ἐκ τῶν δραχμῶν 3000, τὰς ὁποίας ὁ ῥηθεὶς Κ. εἶχε νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ τὸν Ν. καὶ προσέτι ὅλα τὰ ἐνυπόθηκα αὐτοῦ δικαιώματα πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ ἐκ δραχμῶν 1887 ποσοῦ· ἑπομένως καὶ ἂν εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο τῶν δραχμῶν 1887 συμπεριελήφθησαν καὶ τόκοι, ὀφειλόμενοι ἀπὸ τὸν ὀφειλέτην πρὸς τὸν δανειστήν του καὶ παραχωρητὴν Κ. πάλιν τὸ περιστατικὸν τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἔχῃ οὐδεμίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὡς πρὸς τὸ δικαιώματα τῶν δευτέρων ἐνυποθήκων δανειστῶν καὶ ὡς πρὸς ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Κ παρεχώρησε τὸ ὑπόλοιπον τοῦ δανείου του μέχρι τῶν δραχμῶν 3000, διότι κατὰ τὸ προμνησθὲν

(1) Πρβ. Τροπλ. hyp. τ. 1, 89, 366 καὶ ἀνωτ. ἔνθα περὶ ἐκχωρήσεως.

συμβόλαιον ὁ Ν ἐξησφαλίσθη ἐκ τῶν ἐνυποθήκων δικαιωμάτων τοῦ ἀδελφοῦ του Κ διὰ δραχμὰς 1887· ἑπομένως δι' ὁλόκληρον τὸ ποσὸν τοῦτο δικαιοῦται νὰ προτιμηθῇ τῶν δευτέρων ἐνυποθήκων δανειστῶν καὶ νὰ λάβῃ συμμέτρως μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἢ ἐκείνου, πρὸς ὃν οὗτος παρεχώρησε τὸ ὑπόλοιπον τοῦ δανείου του, μέχρι τῶν 3000 δραχμῶν, καθ' ὅσον ὁ Κ εἶχε δικαίωμα νὰ κάμῃ τὴν τοιαύτην παραχώρησιν, καὶ καθ' ὅσον διὰ τῆς παραχωρήσεως ταύτης οὐδεμία βλάβη ἐπὶ τοῦ προκειμένου προξενεῖται οὔτε εἰς τοὺς δευτέρους ἐνυποθήκους δανειστάς, οὔτε εἰς τὸν ἐκκαλοῦντα διὰ τὰς δραχμὰς 770, τὰς ὁποίας τῷ παρεχώρησεν ὁ Κ.

»Ἔπειδὴ ὁ Θ. ἐδικαιοῦτο νὰ καταταχθῇ συμμέτρως μὲ τὸν ἐφεσίβλητον ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 770, τὰς ὁποίας τῷ παραχώρησεν ὁ Κ. ὡς ἔχων τὰ αὐτὰ δικαιώματα μετὰ τοῦ ἐφεσιβλήτου· ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι οὐδένα τοιοῦτον λόγον ἐπέφερει πρὸς μεταῤῥύθμισιν τῆς ῥηθείσης ἀποφάσεως, καθίσταται καὶ μάταιον νὰ ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο, διότι τὸ ἐκπλειστηρίασμα ἐπαρκεῖ νὰ πληρωθῇ ὁ Θ. ὁλόκληρον τὸ ἐκ δραχμῶν 770 δάνειόν του». Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15452 τοῦ 57.

§ 283. Ὅταν ὁ Α, ὅστις ἔχει ἐγγεγραμμένην ὑποθήκην ἐπὶ κτήματός τινος διὰ δάνειον εἰκονικῶς συνομολογηθέν, παραχωρεῖ αὐτὸ μετὰ τῆς ὑποθήκης εἰς ἄλλον, ἀγνοοῦντα τὴν εἰκονικότητα, ἔχει οὗτος προνόμιον, ὥστε νὰ προτιμηθῇ ἄλλων ἐπερχομένων ἐνυποθήκων δανειστῶν; Ὄχι. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 15525 τοῦ 1857. Πρβ. κατ. § 329 ἐπ.

§ 284. Οὐδεμία τοῦ νόμου διάταξις χορηγεῖ εἰς τὸν ἐνυπόθηκον δανειστὴν προνόμιον ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν ὀφειλέτην του ὀφειλομένης ἀποζημιώσεως διὰ τὴν ἐκνίκησιν τοῦ πράγματος, ὅπερ ἀγοράσας ὁ ὀφειλέτης εἶχεν ὑποθηκεύσει εἰς αὐτόν. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10654 τοῦ 53.

§ 285. Ὁ ἀμφισβητῶν τὸ δικαίωμα τῆς προτιμήσεως τοῦ δανειστοῦ κατὰ τὴν κατάταξιν, καίτοι ἀποῤῥιπτομένης τῆς ἐφέσεως αὐτοῦ, δὲν καταδικάζεται εἰς πληρωμὴν τόκου ὑπὲρ τοῦ ἐπιτυχόντος δανειστοῦ, διότι ὁ ἐκκαλῶν τὴν ἀπόφασιν ἐνεργεῖ δικαίωμα, χορηγούμενον ῥητῶς εἰς τοὺς διαδίκους, ὁ δ' ἐνεργῶν τὸ δικαίωμά του δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς ἐντεῦθεν προςγενομένης βλάβης εἰς ἄλλον. Ἀπ. ἐφ. Ν. 65 τοῦ 45. Πρβ. δὲ Εὑρετ. 21, σ. 394 ἐπ.

§ 285 δίς. Ἰσχύει τὸ προνόμιον, ὃ τὸ δημόσιον ἀπολαμβάνει ὡς πρὸς τὴν Παυλιανὴν ἀγωγὴν καὶ ὅταν ὁ ὀφειλέτης ἐπλήρωσε

τὸ χρέος του (1); Οὐχί. Ἀπόφασις ἐφ. Ἀθηνῶν 21735, κυρωθεῖσα διὰ τῆς 356 τοῦ 1862 ἀποφάσεως Ἀρείου Πάγου, διότι τὰ προνόμιον αὐτὸ συνέχεται μὲ τὸ ἕτερον, ὅτι τὸ δημόσιον ἐπροτιμᾶτο δι' ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις του (2), ἐν ᾧ ἡ διχονομία ὥρισεν ἄλλως τὰ περὶ κατατάξεως τῶν χρεῶν.

ΙΘ) Ἀπόσβεσις τῆς ὑποθήκης.

§ 286. Τὸ ἄρθρον 50 ἀπαριθμεῖ τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς ἀποσβέννυται τὸ τῆς ὑποθήκης δικαίωμα, καὶ πρώτην ἀναφέρει τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας.

Τοιαύτη ὑποθήκη εἶναι ἡ ὑποκειμένη εἰς ὅρον χρόνου διαλυτικόν· ἡ προθεσμία τῆς ἀπαιτήσεως δὲν ὑπάγεται ἐνταῦθα, ὡς ὁρίζουσα τὸν χρόνον, καθ' ὃν τὸ δάνειον γίνεται ἀπαιτητόν (3)·

---

(1) Πρβ. Καλλ. γ. § 612. Παπ. § 451 σημ. 38.

(2) Πρβ. Καλλ. γ. § 613.

(3) Καὶ ἂν παραχωρήσῃ ὁ πιστωτὴς νέαν προθεσμίαν πρὸς τὸν ὀφειλέτην διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ δανείου, ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν ἔχει κάμμίαν ἐπιῤῥοὴν (εἰς τὴν ὑποθήκην), διότι διὰ τῆς παρατάσεως ταύτης δὲν ἔγινεν ἀνανέωσις τοῦ χρέους δι' ἀποσβέσεως τοῦ πρώτου καὶ ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ παρ' ἄλλου, ὥςτε νὰ μὴν ἰσχύῃ πλέον ἡ πρώτη ἐγγραφὴ ὑποθήκης. Ἀπόφασις 1198 τοῦ 39 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

Ὑποθήκη ἀποκτηθεῖσα διὰ τακτικῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν δυνάμει τίτλου χορηγοῦντος δικαίωμα πρὸς απόκτησιν αὐτῆς δὲν αποσβέννυται εἰμὴ κατὰ τὰς παρὰ τοῦ νόμου ῥητῶς προβλεπομένας περιπτώσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων δὲν συγκακαταριθμεῖται, οὐδ' ἠδύνατο νὰ συγκαταριθμηθῇ, διὰ τοῦ ἄρθρου 50 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἡ παρέλευσις τῆς προθεσμίας τοῦ χρέους, ἥτις ἀποκαθιστᾷ τοῦτο ἀπαιτητόν, ἀλλὰ μόνον ἡ παρέλευσις τῆς προθεσμίας, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐχορηγήθη εἰς τὸν δανειστὴν τὸ δικαίωμα τῆς ὑποθήκης. Τοῦτο δὲ γίνεται πρόδηλον καὶ ἀπὸ αὐτὰς τὰς λέξεις τοῦ αὐτοῦ νόμου φέροντος *ὑποθήκη ἐγγραφεῖσα μόνον δι' ὡρισμένην προθεσμίαν*, ὥςτε εἶναι ἀναντίῤῥητον, ὅτι ἡ περὶ ἧς πρόκειται προθεσμία ἀφορᾷ τὴν ὑποθήκην καὶ ὄχι

ὥςτε τὸ ἄρθρον 51 ὑποθέτει τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁρίζεται προθεσμία, μέχρι τῆς ὁποίας θέλει ἰσχύει ἡ ὑποθήκη, ἥτις, παρελθούσης ἐκείνης, παύει.—Τοιαύτην περίπτωσιν περιέχει καὶ ἡ διάτ. τοῦ ἄρθρου 5 (1).

§ 287. Δεύτερος λόγος τῆς ἀποσβέσεως εἶναι ἡ ἐξαφάνισις τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος (ἄρθρον 50 § 2). Τὸ ἄρθρον 52 προςθέτει μόνον ὅτι, *ἂν ἀποκατασταθῇ πάλιν τὸ κτῆμα, ἀνανεοῦται καὶ ἡ ὑποθήκη αὐτοδικαίως.*

Διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ πράγματος ἐκλείπει τὸ ἀντικείμενον τῆς ὑποθήκης, ὥςτε ἡ αἰτία τῆς ἀποσβέσεως εἶναι φυσική. Τῶν ἀκινήτων ὅμως ἡ ἐξ ὁλοκλήρου καταστροφὴ δυσκόλως δύναται νὰ συμβῇ. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μένει τὸ ἔδαφος, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ κύριον.

τὸ χρέος, πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ὁποίου παρεχωρήθη ἡ ὑποθήκη. Ἀπ. 1198 τοῦ 39 ἐφ. Ἀθ.

—Ἡ ἅπαξ ἀποκτηθεῖσα ὑποθήκη διατηρεῖται ἐωσοῦ τὸ χρέος ἀποσβεσθῇ. Τὸ διάταγμα τῆς 1 Μαρτίου 1853, διατάσσον τὴν ἀναστολὴν τῆς πληρωμῆς τῶν πρὸ τοῦ ἔτους αὐτοῦ καθυστερησάντων χρεῶν τοῦ δημοσίου, δὲν ἐπιφέρει ἀναγκαίως τὴν κατάργησιν τῶν κεκτημένων ὑπὸ τοῦ δημοσίου δικαιωμάτων ὑποθήκης. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 97 τοῦ 1854, κυροῦσα τὴν 8553 ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθ. καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1853 διάταγμα, διατάσσον τὴν ἀναστολὴν τῆς πληρωμῆς τῶν πρὸ τοῦ ἔτους τούτου καθυστερησάντων χρεῶν τοῦ δημοσίου, δὲν ἐπιφέρει ἀναγκαίως τὴν κατάργησιν τῶν κεκτημένων ἐπὶ ὡρισμένου κτήματος τοῦ δημοσίου δικαιωμάτων ὑποθήκης, ἥτις ἀπεκτήθη δυνάμει νόμου, ἡ συμφωνίας, καθότι ~~ἡ ἀποκτηθεῖσα ἅπαξ ὑποθήκη διατηρεῖται, ἐνόσῳ τὸ χρέος δὲν~~ ἀπεσβέσθη· δυνάμει δὲ τοῦ μνησθέντος διατάγματος τὰ καθυστεροῦντα χρέη τοῦ δημοσίου δὲν ἀπεσβέσθησαν, ἀλλ' ἡ πληρωμὴ αὐτῶν ἀνεστάλη· ὅθεν ὀρθῶς ποιοῦν τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον δὲν διέταξε τὴν ἐξάλειψιν τῆς ἐπὶ ὡρισμένου κτήματος τοῦ δημοσίου ἐγγραφείσης ὑποθήκης, ἣν ὁ δικαιοπάροχος τῶν ἀντιδίκων τοῦ δημοσίου ἀπέκτησε, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 3 Φεβρουαρίου 1830 ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου, ὡς μέτοχος τῆς τότε ἐθνικῆς Τραπέζης».

(1) Καλλ. 6. § 572. Goener comm. I. σ. 555. Ὁ Βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρον 72, περιέχει κατὰ γράμμα τὴν αὐτὴν ἔκφρασιν.

κατὰ τὴν ἀρχὴν, ὅτι τὰ ἐπικείμενα τοῖς ὑποκειμένοις. Ἐὰν ἐπομένως καταστραφῇ ἡ οἰκία, διαμένει ἡ ὑποθήκη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους (1). Κατὰ τὸν περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμον, ἄρθρον 9, ἡ ἐκ τῆς κατεδαφίσεως οἰκοδομικὴ ὕλη ἀνήκει εἰς τὸ ἀκίνητον, ἐνόσῳ εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ τόπου τοῦ κατεδαφισθέντος κτιρίου. Μετὰ ταῦτα γίνεται κινητὴ καὶ διαφεύγει τὴν ὑποθήκην. Ἐὰν ἐπομένως ὁ ἰδιοκτήτης ἐκποιήσῃ τὴν οἰκοδομικὴν ὕλην ἐνόσῳ κεῖται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς καταστραφείσης οἰκοδομῆς, ὁ ἐπὶ ὑποθήκῃ δανειστὴς δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀφαίρεσιν. Ἅμα γίνῃ ὅμως ἡ ἀφαίρεσις ἀπὸ τὴν θέσιν ταύτην, τὸ δικαίωμά του παύει.

Πᾶσα μεταβολὴ τῆς μορφῆς τοῦ ἀκινήτου κτήματος δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τῆς ὑποθήκης. Ἂν π. χ. δάσος μετασχηματισθῇ εἰς ἀγρὸν, οἰκία εἰς κῆπον κτλ. ἡ ὑποθήκη μένει (ἄρθρον 53) (2). Ἐξ ὁλοκλήρου καταστρέφεται τὸ ἀκίνητον, ὅταν καταποντισθῇ, ἢ καταπέσῃ τὸ ἔδαφος διὰ σεισμοῦ κτλ.

Τὸ ἄρθρον 52 ὁρίζει, ὅτι, ἅμα ἀποκατασταθῇ τὸ κτῆμα, ἀναζῇ ἡ ὑποθήκη αὐτοδικαίως. Δυνάμει τοῦ συστήματος τῆς δημοσιότητος πρέπει νὰ προσθέσωμεν ὅμως, ὅτι, ἂν εἰς τὸ μεταξὺ ἐξηλείφθη, πρέπει νὰ γίνῃ νέα ἐγγραφὴ, διὰ νὰ λάβῃ πάλιν ὕπαρξιν ἡ ὑποθήκη, ἀλλέως ἤθελεν ὑπάρχει ὑποθήκη ἄνευ ἐγγραφῆς (3). Καλ. 6. § 573. (αὐτ. § 339 ὡς πρὸς τὸ ρ. δ.).

§ 288. Περὶ παραιτήσεως τῶν ὑποθηκῶν καὶ προσημειώσεων, ἃς ἔχει τις ἐπὶ κτήματός τινος, ἵνα ἔλθῃ εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ ἡ ὑποθήκη ἄλλων, ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 197 τοῦ 65.

§ 288[a] Τρίτος λόγος ἀποσβέσεως εἶναι ἡ παραίτησις (ἄρθρον 50 § 3). Ὅταν ἡ παραίτησις ἀφορᾷ τὴν ἀπαίτησιν, συγχρόνως μετ' αὐτῆς ἀποσβέννυται καὶ ἡ ἐξαρτωμένη ὑποθήκη. Ὅταν ὅμως

---

(1) ὅρα Καλλ. 6. § 290. Goenner Comment. I. 561. Troplong hyp. 889.

(2) Troplong 889.

(3) Ὁ Goenner Comment. I. p. 562, ἐσφαλμένως ἐξέλαβεν, ὅτι ἐνταῦθα εἶναι εἰς ἀντίφασιν μεθ' ἑαυτοῦ ὁ νόμος, διότι ἡ ἔκφρασις, ὅτι αὐτοδικαίως ἀναζῇ ἡ ὑποθήκη, δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν περίστασιν, καθ' ἣν ἐξηλείφθη εἰς τὸ μεταξὺ διάστημα. Ὅταν λέγῃ ὅτι ἡ ὑποθήκη ἀναζῇ, ἐννοεῖ τὸ δικαίωμα τῆς ὑποθήκης, ὥστε ἂν δὲν ὑπάρχῃ πλέον ἐγγραφὴ, δύναται ἐκ νέου νὰ λάβῃ χώραν.

ἡ παραίτησις ἀφορᾷ μόνην τὴν ὑποθήκην, ἡ προσωπικὴ ἀγωγὴ μένει, διότι εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν πραγματικὴν (ἄρθρον 51).

Ἡ παραίτησις γίνεται κατὰ τοὺς συνήθεις τρόπους καὶ ἐγγράφως καὶ σιωπηλῶς. Θέλομεν ἰδεῖ κατόπιν, ὅτι, διὰ νὰ ζητηθῇ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν ὑποθηκοφύλακα ἐξάλειψις, ἀπαιτεῖται δημόσιον ἔγγραφον ἐμφαῖνον ῥητῶς τὴν παραίτησιν (ἄρθρον 77). Ἡ σιωπηλὴ παραίτησις λοιπὸν δὲν ἰσχύει πρὸς ἐξάλειψιν, εἰμὴ ὅταν ἀναγνωρίζεται ἰσχυρὰ διὰ τελεσιδίκου ἀποφάσεως.

Τὸ ζήτημα ἄρα εἶναι, πότε τὸ δικαστήριον δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἐξάλειψιν, παραδεχόμενον σιωπηρὰν παραίτησιν.

Καὶ πάλιν ἐνταῦθα ἀνήκει μόνον νὰ ἐξετάσωμεν, πότε ἰσχύει ἡ σιωπηρὰ παραίτησις ὡς πρὸς τὴν ὑποθήκην, ὄχι ὡς πρὸς τὸ δάνειον, τὸ ὁποῖον κανονίζεται κατὰ τὰς γενικὰς διατάξεις τοῦ πολιτικοῦ δικαίου. Εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον εὑρίσκομεν τινὰς πράξεις, θεωρουμένας δυνάμει τοῦ νόμου, ὅτι ἐμπεριέχουν σιωπηρὰν παραίτησιν.

Οὕτως, ὅταν ὁ ἐπὶ ὑποθήκῃ δανειστὴς συναινῇ εἰς τὴν ἐκποίησιν τοῦ πράγματος, θεωρεῖται, ὅτι παρῃτήθη τῆς ἐπ' αὐτοῦ ὑποθήκης του. Ὡσαύτως ὁσάκις ὁ τοιοῦτος δανειστὴς συγκατανεύει νὰ δοθῇ τὸ πρᾶγμα εἰς ὑποθήκην πρὸς ἄλλον, ἢ ὑπογράφει τὴν πρὸς ἄλλον παραχώρησιν ὑποθήκης τοῦ πράγματος, φέρουσαν ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐλεύθερον (Καλ.6.§ 337). Ἐρωτᾶται, ἂν μὲ τὸ σύστημα τῆς δημοσίου ἐγγραφῆς συμβιβάζεται σιωπηρὰ παραίτησις. Ὁ Βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρον 79, τὰς ἐθεώρησε τόσον ἐναντίας, ὥστε ῥητῶς διέταξεν, ὅτι σιωπηρὰ παραίτησις δὲν ἰσχύει. Ὁ νόμος μας ὅμως παρέλειψε τὴν διάταξιν ταύτην.

Ὅταν ἡ ὑποθήκη ἦναι ἀπόῤῥητος, ἐννοεῖ τις, ὅτι πᾶσα σύμπραξις τοῦ ἐπὶ ὑποθήκῃ δανειστοῦ εἰς τὸ νὰ δοθῇ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα πρὸς ἄλλον εἰς ὑποθήκην, εἶναι παραίτησις πρὸς χάριν αὐτοῦ. Ἡ σύμπραξις δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἄλλον σκοπὸν, παρὰ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν νέον δανειστὴν ἐμπιστοσύνην, ἀγνοοῦντα ἐντελῶς τὰ διατρέχοντα. Ἐὰν ὁ ἔχων ἤδη ἐπικρατέστερα δικαιώματα ἐξηγεῖτο περὶ αὐτῶν, ὅτι ἐννοεῖ νὰ τὰ διατηρήσῃ ἀκέραια, δὲν ἤθελε κινδυνεύσει ὁ νέος δανειστής. Ἰσχυριζόμενος λοιπὸν τώρα τὸ κράτος των, εἶναι ἔνοχος ἀπάτης.

Τοιαῦται εἶναι αἱ σκέψεις, ἐφ' ὧν στηρίζεται τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον. Τὸ σύστημα τῆς δημοσίου ἐγγραφῆς δὲν δύναται ὅμως νὰ στηριχθῇ ἐπ' αὐτῶν. Δι' αὐτῆς ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων εἶ-

ναι πρὸς ἕκαστον γνωστή. Ἐὰν ὁ πρῶτος δανειστὴς συναινῇ νὰ δοθῇ ὑποθήκη, μὴ ἐξηγούμενος περὶ τοῦ δικαιώματός του, οὐδεμίαν γεννᾷ ἀπάτην. Μάλιστα ὁ δεύτερος οὗτος δανειστὴς ὀφείλει νὰ ζητήσῃ ἐξήγησιν, ἐὰν θέλῃ ν' ἀνατρέψῃ κεκτημένα δικαιώματα. Ὡςαύτως, ὅταν ὁ ἐγγεγραμμένος συναινῇ εἰς τὴν ἐκποίησιν, ἡ συναίνεσις εἶναι πρᾶξις περιττή. Διαφέρει βεβαίως, ὅταν ὁ τοιοῦτος προςθέτῃ, ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐλεύθερον, ἢ ὅταν συναινῇ εἰς τὴν παραχώρησιν πρώτης ὑποθήκης, ἐνῷ αὐτὸς εἶναι ἐγγεγραμμένος πρῶτος. Περὶ τῶν δύο τούτων περιπτώσεων δὲν ὁμιλεῖ ὁ Βαυαρικὸς νόμος, διότι αὗται περιέχουν διαῤῥήδην τὴν παραίτησιν. Τὸ ζήτημα εἶναι περὶ τῆς σιωπηρᾶς.

Ἐν τούτοις ὁ νομοθέτης μας ἐν γνώσει τοῦ πράγματος παρέλειψε τὴν διάταξιν ταύτην, ὥςτε ἐννόησε νὰ διατηρήσῃ τὰς ὑπαρχούσας περὶ τούτου ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, καθόσον συμβιβάζονται μὲ τὸ σύστημα τῆς δημοσιότητος.

Θέλομεν προςθέσει μόνον τὰς ἑξῆς παρατηρήσεις. Οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι δὲν ἐξάγουν τὴν παραίτησιν ἀπὸ τὴν ἁπλῆν γνῶσιν, ἀλλ' ἀπὸ τὴν συναίνεσιν (§ 337), καθὼς π. χ. ὅταν ὑπογράψῃ τις τὴν νέαν συμφωνίαν, ἐκτὸς ἂν ἔγινε καὶ τοῦτο ἐξ ἀπάτης. Πολὺ ὀρθῶς ἐξαιροῦν οἱ Γάλλοι νομοδιδάσκαλοι τὴν περίστασιν, ὅταν ὁ προηγούμενος δανειστὴς ὑπέγραψεν ὡς μάρτυς. Ὡς τοιοῦτος εἶναι ξένος εἰς τὴν συμφωνίαν καὶ λαμβάνει ἁπλῶς γνῶσιν αὐτῆς, ὥςτε ἐν καιρῷ ἀνάγκης νὰ βεβαιώσῃ τὸ περιεχόμενόν της. Ὅςτις εἶναι συμβαλλόμενος δὲν δύναται νὰ ἦναι συγχρόνως καὶ μάρτυς, ὥςτε μάλιστα διότι ὑπὸ τοιοῦτον χαρακτῆρα παρίσταται, ἕπεται ὅτι ἔχει μόνον γνῶσιν τοῦ πράγματος.

Διαφέρει ὅταν τὸ ἔγγραφον περὶ πωλήσεως, ἢ παραχωρήσεως ὑποθήκης φέρῃ, ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐλεύθερον ὑποθήκης, διότι τότε γίνεται ἔνοχος ἀπάτης ὁ ὑπογράφων ὡς μάρτυς, εἰς τὸν ὁποῖον τὸ πρᾶγμα ὑπόκειται. Ἀλλὰ καὶ τότε πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, μήπως ὁ μάρτυς ὑπέγραψε μηχανικῶς χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς τὸ περιεχόμενον, ὅπως γίνεται συνήθως (1).

Ἐξαρτᾶται ἑπομένως ἀπὸ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ, ἂν ὑπάρχῃ ἁπλῶς γνῶσις ἢ συναίνεσις.

Ἀμφισβητεῖται ἂν θεωρῆται παρῃτημένος τῆς ὑποθήκης του ὁ

(1) Troplong hyp. 869.

δανειστής, ὅστις συγκατανεύει νὰ δοθῇ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος εἰς ἄλλον ὑποθήκη, ἢ μόνον τῆς τάξεώς του. Κατὰ τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι στερεῖται ὁ συναινῶν τοῦ δικαιώματος τῆς ὑποθήκης (jus suum remisisse videtur) (1). Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι οἱ Ρωμαῖοι παρεδέχοντο τὸ ἀξίωμα, ἐκτιμῶντες τὰ περιστατικὰ κατὰ τὸ σύστημά των. Ὑπὸ τὸ κράτος ἄλλου συστήματος δὲν ἐπιτρέπεται ἡ αὐτὴ ἐκτίμησις. Ὅταν ὁ ἐγγεγραμμένος δανειστὴς ὑπογράφῃ παραχώρησιν φέρουσαν, ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐλεύθερον, θεωρεῖται κατὰ πάντα λόγον παρῃτημένος, διότι ἄνευ τῆς παραιτήσεώς του δὲν δύναται νὰ ἦναι ἐλεύθερον. Ὅταν ὅμως ὑπογράφῃ ἁπλῶς τὴν παραχώρησιν ὑποθήκης πρὸς ἄλλον, χωρὶς νὰ γίνεται λόγος περὶ τῆς τάξεως τοῦ νέου δανειστοῦ, κατὰ τὸ σύστημα τῆς δημοσιότητος εἶναι ἄτοπον νὰ τὸν θεωρήσῃ τις ὄχι μόνον παρῃτημένον τῆς ὑποθήκης, ἀλλὰ καὶ τῆς τάξεως, καθ' ἣν προτιμᾶται. Ὁ νέος δανειστὴς γνωρίζων τὴν ὑπάρχουσαν ὑποθήκην, ὤφειλε νὰ ζητήσῃ ἐξηγήσεις. Ποία εἶναι ἡ ἐκτίμησις ἄλλων ἐκφράσεων, ἐξαρτᾶται ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἰδέας. Ἐξαιροῦμεν λοιπὸν μόνον, ὅτι ἡ ἁπλῆ προσυπογραφὴ τοῦ μεταγενεστέρου δανειστοῦ ἐπιφέρει παραίτησιν.

Ὁ σχολιαστὴς τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου προςθέτει καὶ τὸ ἑξῆς ζήτημα. Ὅταν ὁ ἐγγεγραμμένος ἐπὶ δύο ἢ πλειοτέρων κτημάτων δανειστὴς παραιτῆται ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, βλάπτει βεβαίως τοὺς δανειστάς, οἵτινες εἶναι ἐγγεγραμμένοι ἐπὶ τῶν λοιπῶν, χωρὶς νὰ ἦναι ἐγγεγραμένοι ἐπὶ ἐκείνου. Ἐνῷ πρῶτον ἡ ὑποθήκη τοῦ παραιτουμένου διενέμετο μεταξὺ πολλῶν κτημάτων, τώρα ἐπιβαρύνει ὀλιγώτερα, ὥςτε ἀποῤῥοφᾷ περισσότερον μέρος τῆς ἀξίας των. Περὶ αὐτῆς τῆς περιπτώσεως ὤφειλεν ὁ νομοθέτης ἰδιαιτέρως νὰ προβλέψῃ, ὥςτε ἡ παραίτησις νὰ μὴ γίνεται ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν μεταγενεστέρων δανειστῶν. Ὁ νόμος ἐν τούτοις σιωπᾷ καὶ μέσον θεραπείας δὲν ὑπάρχει. Πρβ. Καλλ. β. § 574. (αὐτ. § 337 ὡς πρὸς τὸ ῥ. δ.).

§ 289. Ἡ παραίτησις, ἵνα ἦ ἰσχυρά, πρέπει νὰ προέρχηται ἀπὸ πρόςωπον, ἔχον πρὸς τοῦτο ἱκανότητα· ἡ γυνὴ δύναται νὰ παραι-

---

(1) L. 12. quib. mod. (28, 6). B. XXV. 8, 12. Ἀντέταξαν L. 12. § 4, qui pot. (20, 4). B. XXV. 5, 10. Ἀλλ' ἐνταῦθα γίνεται λόγος περὶ ἑρμηνείας τῶν ἐκφράσεων, ἂν ἐμπεριέχουν πλήρη παραίτησιν, ἢ ἂν περιορίζωνται μόνον εἰς τὴν τάξιν τῆς προτιμήσεως. Vangerow I. § 392.

τηθῇ ὑποθήκης, ἣν ἔχει δυνάμει τοῦ νόμου, ὅταν ἦναι ἐνῆλιξ. Τὸ ἄρθρον 61 ἐδ. 4 ὁρίζει μόνον ὅτι ἡ γυνὴ δὲν δύναται νὰ παραιτηθῇ πάσης ἐγγραφῆς (1), δὲν ἀπαγορεύει ὅμως παραίτησιν ἐγγεγραμμένης ἤδη ὑποθήκης. Πρβ. Καλλ. β. § 574 ἐν τέλει.

Παρατηρητέον καὶ ταῦτα (2). Ἡ μεθ' ἑτέρου ὑποθηκικοῦ ἢ ἐνεχυρούχου δανειστοῦ συναφθεῖσα σύμβασις, δι' ἧς παραιτεῖται ἡ γυνὴ τῆς κατὰ τὴν ὑποθήκην ἢ τὸ ἐνέχυρον προτεραιότητος (pactum de postponendo), ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀναδοχῶν. Πρβ. Παπ. β. σελ. 467 σημ. 7. Ὁ Vangerow γ. § 577 φρονεῖ ὅτι ἡ περίπτωσις αὕτη δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ δόγμα, ὁ δὲ Καλλ. (γ. § 361) φρονεῖ ὅτι ὁσάκις ἡ παραίτησις γίνεται μὲ σκοπὸν ν' ἀπολαύσῃ ἄλλος τὴν τῆς ὑποθήκης ἀσφάλειαν, ὑπάγεται εἰς τὸ δόγμα· ὅθεν ὁσάκις παραιτεῖται ἡ γυνὴ διὰ νὰ πωλήσῃ ὁ ἀνὴρ τὸ πρᾶγμα, ἰσχύει ἡ παραίτησις, οὐχὶ ὅμως ὁσάκις γίνεται διὰ νὰ δοθῇ τὸ πρᾶγμα πρὸς ὑποθήκην εἰς δανειστὴν αὐτοῦ. Βασ. (26, 7) 48.

§ 290. Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται ταῦτα·

α) Ἡ γυνὴ ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ παραιτεῖσθαι τῆς ὑποθήκης, τὴν ὁποίαν ἐπὶ κτήματος τοῦ συζύγου ἐνέγραψεν· ἑπομένως ἡ περὶ τῆς πράσεως αὐτοῦ συναίνεσίς της τὴν ὑπεχρέονεν ἀπέναντι τοῦ ἀγοραστοῦ, ὅταν τυχὸν μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ ἀνδρὸς ἤθελεν ἀπαιτήσει τὸ πωληθέν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 82 τοῦ 46 ἐν Κύρ. τ. 5 σ. 278.

β) Συνεστῶτος τοῦ γάμου, ἡ γυνὴ δύναται νὰ συναινέσῃ πρὸς ἐξάλειψιν τῆς ὑποθήκης, ἥτις ἐνεγράφη πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς προικός της; νόμος 62 (3, 3). Ἀρμεν. καὶ (23, 5) Πανδεκτῶν.—Ἴδε ἀπόφασιν πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 268 τοῦ 1855, κυροῦσαν τὴν 11500 ἐφ. Αθ.

---

(1) L. 8. pr. ad. S. C. Vell. (16, 1) L. 11. 21. C. ad S. C. Vellej. (4, 29). B. XXVI. 7, § 85, 75. L. 11 quib. mod. (20, 6) B. XXV. 8, 11. Δὲν ὑπάρχει περὶ τούτου περιοριστικὴ διάταξις, καθὼς παραδέχεται ὁ Troplong hyp. 597, 635, ἀκολουθῶν σχολιαστὰς τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, οἵτινες τὴν ἐξάγουν κατ' ἀναλογίαν ἀπὸ L. 17, de pactis dot. (23, 4). B. XXIX. 5, 15, ἐνῷ αὐτόθι γίνεται λόγος μόνον περὶ τῆς χιερο.τερεύσεως τῶν συνθηκῶν κατὰ τὴν ἀπόδοσιν προικός.

(2) Πρβ. ἡμέτ. ἐγχ. σ. 36 καὶ 95.

γ) Ὁ Α καὶ ἡ Β (σύζυγοι) ἐδανείσθησαν ποσόν τι ἀπὸ τὸν Γ, εἰς ὃν ἐπετράπη νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην ἐπὶ κτήματος, ἐφ' οὗ εἶχεν ὑποθήκην ἡ γυνή, ἥτις παρῃτήθη τῆς ὑποθήκης, ἣν αὕτη εἶχεν ἤδη ἐγγεγραμμένην.

Μετὰ ταῦτα, αὕτη ἀπέδειξεν ὅτι τὸ ποσὸν ἐκεῖνο ἐδανείσθη ἀληθῶς ὁ σύζυγός της, καὶ αὕτη εἶναι ἀπηλλαγμένη δυνάμει τοῦ Βελιανείου δόγματος, ὡς ἁπλῶς ἐγγυηθεῖσα·—καὶ ὅτι ἡ ὑποθήκη, ἡ ἐπὶ τοῦ κτήματος ἐγγραφεῖσα, εἶναι ἄκυρος.

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀνεφύη ἐνώπιον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς 867 τοῦ 1855 ἀποφάσεως παρεδέχθησαν τὴν αἴτησιν τῆς γυναικός, σκεφθέντες οὕτως·

«Ἐπειδὴ ἡ παραίτησις αὕτη τῆς ὑποθήκης ἐπὶ τῆς οἰκίας τοῦ συζύγου γενομένη παρὰ τῆς συζύγου διὰ προικῴας ἀπαιτήσεις της ὑπάγεται εἰς τὸ Βελειϊάνειον δόγμα, καθόσον ἡ παραίτησις αὕτη ἐγένετο μὲ σκοπὸν ν' ἀπολαύσῃ ὁ δανειστὴς τοῦ ἀνδρός τὴν τῆς ὑποθήκης ἀσφάλειαν ὡς πρὸς τὰς δραχμὰς 200, διὰ τὰς ὁποίας εἶχε προτεραιότητα τῆς ὑποθήκης τοῦ ἐκκαλοῦντος αὕτη, ἤτοι ἡ σύζυγος παρενέβαλε τὸν ἑαυτόν της πρὸς πλήρωμὴν χρέους τοῦ ἀνδρός της, ἐὰν δὲν πληρωθῇ παρὰ τούτου, παραιτήσασα τὰ ἑαυτῆς δικαιώματα ὑπὸ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ὁ σύζυγός της θέλει πληρώσει τὸ χρέος· ἐπομένως ὁ τίτλος οὗτος εἶναι ἄκυρος ὡς προς τὴν παραιτουμένην ὑποθήκην».

δ) Οἱ σύζυγοι δύνανται ἐκ συμφώνου νὰ ζητήσωσι τὴν ἐξάλειψιν ὑποθήκης ἐγγεγραμμένης ἐπὶ κτημάτων τοῦ συζύγου πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς προικός; Ὄχι, διότι τὸ ἄρθρον 61 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ἀποφαίνεται ἄκυρον πᾶσαν μεταξὺ τῶν συζύγων συμφωνίαν περὶ μὴ ἐγγραφῆς ὑποθήκης· ἀκύρου δὲ οὔσης ταύτης, ἄκυρος ἀποβαίνει καὶ ἡ ἐξάλειψις τῆς ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης. Ἀπόφασις 211 τοῦ 1848 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν. Νομικ. σελ. 4800.—Πρβ. ἀπόφασιν τῶν αὐτῶν 339 τοῦ 1845 ἐν νομ. σελ. 4239—καὶ ἀπόφασιν 579 τοῦ 1859 τῶν αὐτῶν ἐν νομ. σελ. 6419, δι' ἧς ἀποφατικῶς λύουσι τὸ ζήτημα.

ε) Ἡ γυνὴ δύναται νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν σύζυγον τὰς κατ' αὐτοῦ ὑποθήκας της; (1).

Ἡ γυνὴ δύναται, συνεστῶτος τοῦ γάμου, νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν ἄνδρα τὰς ὁποίας ἔχει κατ' αὐτοῦ ὑποθήκας, διότι διὰ τούτου δὲν καθιστᾷ ἑαυτὴν ἔνοχον, καὶ δύναται διὰ τῆς προσωπικῆς ἀγωγῆς

(1) ὅρα Εὐρ. τ. 5 λέξ. γυνή, ἔνθα ἡ ἀπόφασις.—Πρβ. Ζαχ. § 264 σημ. 32.

νὰ ζητήσῃ τὸ χρέος ὑπ' αὐτοῦ, ἀξιοχρέου ὄντος, δὲν ζημιοῦται δὲ πολὺ πλέον, ὅταν δι' ἑτέρας ὑποθήκης ἀσφαλισθῇ ἀποχρώντως, ὅταν ἡ μεταβολὴ αὕτη εἶναι ἐπωφελὴς εἴς τε αὐτὴν καὶ τὸν ἄνδρα, καὶ ὅταν ἐπιδοκιμασθῇ καὶ ἐπικυρωθῇ ἀπὸ τὸ δικαστήριον ἐν γνώσει τοῦ πράγματος. Ἀπ. ἐφ. Ν. 339 τοῦ 45.

§ 291. Ἡ ὑποθήκη παύει καὶ διὰ τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους (ἄρθρον 50 § 4). Περὶ δὲ τῶν τρόπων τῆς ἐξοφλήσεως ἰσχύουν οἱ κοινοὶ κανόνες· ὅταν ὅμως ἐν μέρει ἐξοφλῆται τὸ χρέος, ἡ ὑποθήκη, χάριν τοῦ ἀδιαιρέτου αὐτῆς, μένει ἀκεραία διὰ τὸ ὑπόλοιπον (55, ὑποθ.)· δύναται ὅμως νὰ ζητηθῇ μείωσις (1) τῶν ὑποθηκῶν, ὅταν δὲν πηγάζωσιν ἐξ ἰδιωτικῆς συμφωνίας. (18 ὑποθ. ἀνωτ. § 148 ἐπ. 197).

Μίαν μόνην παρατήρησιν θέλομεν προςθέσει ἐνταῦθα ὡς πρὸς τὸ εἰς καταβολὴν διδόμενον (in solutum datio). Κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ὁσάκις εἰς καταβολὴν δίδεται πρᾶγμα, ἀποσβέννυται ἡ ἀπαίτησις. Ἂν ὅμως συμβῇ νὰ ἐκνικηθῇ τὸ εἰς καταβολὴν δοθὲν, ἔχει δύο μέσα ὁ λαβὼν, ἢ τὴν περὶ ἐγγυήσεως ἀγωγὴν διὰ τὴν ἐκνίκησιν, ἢ μεταχειρίζεται τὰς ὁποίας εἶχε πρότερον ἀγωγὰς, διότι θεωρεῖται διατηρουμένη ἡ προϋπάρχουσα ἀπαίτησις. Μάλιστα καὶ ὅταν ἐκνικηθῇ ἐν μέρει τὸ ἀντὶ πληρωμῆς δοθὲν, καὶ τότε διατηρεῖται ἡ προϋπάρχουσα ἀπαίτησις ἀκεραία (2), διότι δὲν

---

(1) Καλλ. β. § 575.

Κατὰ τὸ ἄρθρον λοιπὸν 55 τοῦ περὶ ὑπ. ν. ἂν τὸ ὑποθηκικὸν χρέος ἐξοφληθῇ ὅλον, ἀποσβέννυται καὶ ἡ ὑποθήκη· ἂν δὲ ἐξοφληθῇ ἐν μέρει μόνον, ἡ ὑποθήκη μένει διὰ τὸ ὑπόλοιπον.—Εἰς τὰ δικαστήρια ἀνεφύη τὸ ἑξῆς σχετικὸν ζήτημα.

«Ὁ Α ἠγόρασε παρὰ τοῦ Β κτῆμα βεβαρυμένον μὲ ὑποθήκην, συνήφθη δὲ ὥςτε ὁ Α νὰ κρατῇ ἐκ τοῦ τιμήματος τόσον ποσὸν, μὲ ὅσον ἐπιβαρύνεται τὸ κτῆμα δι' ὑποθήκης·—αὕτη κατόπιν περιωρίσθη κατὰ ποσόν τι καὶ ὁ πωλητὴς ἐζήτησε τὴν καταβολὴν ἀναλόγου τιμήματος, ἀλλὰ τὸ ἐν Πάτραις ἐφετεῖον (ἀπόφασις 353 τοῦ 1865) δὲν ἐθεώρησε βάσιμον τὴν αἴτησιν πρὶν ἢ γενῇ ἡ ἐξάλειψις καὶ ἡ ταύτην διατάττουσα ἀπόφασις κατασταθῇ τελεσίδικος.—Ὁ Ἄρειος Πάγος, δικάζων ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἐξέδοτο τὴν ὑπ' ἀρ. 248 τοῦ 65 ἀπόφασιν».

(2) Περὶ τῆς ἐκνικήσεως L. 4 C. de evict. (8, 45). B. XIX. 19, 4. Περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς προϋπαρχούσης ἀπαιτήσεως. L. 46 de solut. (46, 3). B. XXVI. 5, 46. Εἰ δὲ κἂν ἐκ μέρους ἐκνικηθῇ τὸ δοθὲν, εἰς ὁλόκληρον ἡ προτέρα μένει ἐνοχή.

ἤθελε συγκατανεύσει ὁ λαβὼν εἰς τοιούτου εἴδους ἐξόφλησιν, ἂν ἐγνώριζε τὴν ἔλλειψιν ταύτην.

Ἡ αὐτὴ ἀρχὴ ἐφαρμόζεται βεβαίως κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐπὶ τῶν ὑποθηκῶν. Ὅταν ἡ προϋπάρχουσα ἀπαίτησις ἦτον ἐξησφαλισμένη δι' ὑποθήκης καὶ ἐσβέσθη, δοθέντος πράγματός τινος εἰς καταβολὴν, τὸ ὁποῖον ἐκνικεῖται, ἡ ὑποθήκη ἀναζῇ. Μολονότι αἱ πηγαὶ δὲν ὁμιλοῦν ῥητῶς περὶ τούτου τοῦ ζητήματος, δὲν παραλλάσσει κατά τι, ὥςτε νὰ ὑπόκειται εἰς διάφορον λύσιν (1).

Ἡ ἀρχὴ αὕτη, ὅτι τὸ πρωτότυπον χρέος αὐτοδικαίως ἀναζῇ, ἅμα τὸ εἰς καταβολὴν δοθὲν ἐκνικεῖται, ἰσχύει καὶ σήμερον ἐνόσῳ εὑρισκόμεθα εἰς τὸ κράτος τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου (2).

Ὡς πρὸς τὰς ὑποθήκας τροποποιεῖται ἡ ἀρχὴ αὕτη ἀπὸ τὸ σύστημα τῆς δημοσιότητος. Ὅταν τὸ ἐγγεγραμμένον χρέος ἐξοφλῆται διὰ τοῦ εἰς καταβολὴν δοθέντος καὶ ἡ ἐγγραφὴ ἐξαλείφεται, μετὰ τὴν ἐκνίκησιν τοῦ δοθέντος ἀναζῇ ἡ πρωτότυπος ἀπαίτησις, ἀλλ' ἡ ὑποθήκη δὲν ἀναζῇ ἄνευ ἐγγραφῆς. Ἀλλέως ἠθέλαμεν ἔχει ὑποθήκην ἄνευ ἐγγραφῆς, ἐνῷ ῥητῶς ὁ νόμος λέγει (ἄρθρον 8, 16), ὅτι ἡ ὑποθήκη ὑπάρχει μόνον διὰ δημοσίου ἐγγραφῆς. Ἀναζῇ λοιπὸν μόνον τὸ δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν ὑποθήκης, τὸ ὁποῖον ἐγγραφόμενον ἀναγεννᾷ πάλιν τὴν ὑποθήκην (3). Εἰς τρόπον ὥςτε, ἂν ἐπὶ κτήματος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὸ δικαίωμα τῆς ὑποθήκης ἀναζῇ, ὑπάρχουν ἄλλαι ἐγγραφαὶ, ἡ ἀναζῶσα ὑποθήκη καὶ νεωστὶ ἐγγεγραμμένη λαμβάνει θέσιν μόνον κατόπιν αὐτῶν κατὰ τὴν ἡμερο-

---

(1) L. 24 pr. de pig. act. (13, 7). B. XXV. 1, 24. Δὲν ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ὅτι ἡ ὑποθήκη ἀναζῇ, διότι τὸ ζήτημα εἶναι, ὅτι τὸ εἰς ὑποθήκην παραχωρηθὲν ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα ἐκνικεῖται καὶ ἐρωτᾶται, ἂν ἐπιτρέπεται ἀγωγὴ περὶ τῆς ἐκνικήσεως, ὡς ἐπὶ τῆς ἀγοραπωλησίας, τὸ ὁποῖον ὁ νομοδιδάσκαλος παραδέχεται. Ὁ Βέλγος ἐκδότης τοῦ Troplong hyp. 847 ἐννόησεν ἀκριβέστερον τὰς ῥωμαϊκὰς πηγὰς, αἵτινες ἔφερον τόσην σύγχυσιν εἰς τὸν Γάλλον συγγραφέα.

(2) Ἐπίσης κατὰ τὸν γαλλικὸν κώδηκα, ὅταν δίδηται πρᾶγμα ἀντὶ πληρωμῆς δὲν γίνεται ἀνανέωσις (novatio), ὥςτε τὸ πρωτότυπον χρέος μένει (pristina obligatio manet). Ὁ Βέλγος ἐκδότης διορθόνει καὶ κατὰ τοῦτο τὸν Troplong 847, καὶ τὸν Toullier VII. 301, εἰπόντας, ὅτι ὑπάρχει ἀνανέωσις, μολονότι παραδέχονται τὰ ἐναντία ἀποτελέσματα.

(3) Grénier hyp. II. 502.

μηνίαν της (1). Εάν τὸ κτῆμα ἐπωλήθη, ἐννοεῖται ὅτι, δὲν ἐγγράφεται πλέον ὑποθήκη, διότι ὁ νέος ἰδιοκτήτης ἠγόρασε τὸ πρᾶγμα ἐλεύθερον καὶ ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν ἀνατρέπεται (2).

Ὅταν αὐτὸ τοῦτο τὸ κτῆμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ἡ ἐγγραφή, δίδεται εἰς καταβολήν, κατὰ τὸ σύστημά μας, δὲν παραλλάσσει τὸ ζήτημα κατὰ τὴν ἐκνίκησιν, ἀλλ' ὁ δικαιούμενος ν' ἀνανεώσῃ τὴν ἐξαλειφθεῖσαν ἐγγραφήν, δὲν δύναται πλέον νὰ πράξῃ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἐκνικηθέντος κτήματος, διότι ἐπεδικάσθη εἰς ἄλλον ἰδιοκτήτην.

Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς φιλονεικοῦν περὶ τούτου, διότι κατὰ τὸν γαλλικὸν κώδηκα, ἂν ἡ ἐκνίκησις πηγάζῃ ἀπὸ ἐκποίησιν τοῦ ὀφειλέτου, καθ' ἣν δὲν ἐτηρήθησαν αἱ διατάξεις τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν χρεῶν (διὰ τῆς purge), δύναται νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ ἐγγραφὴ κατ' αὐτοῦ τοῦ πρώτου κυρίου, ὡς ὁρίζει τὸ ἄρθρον 2177 (3). Καλλ. 6. § 575. (αὐτ. § 336 ὡς πρὸς τὸ ῥ. δ.).

§ 292. Ἡ ὑποθήκη ἀποσβέννυται καὶ διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος (ἄρθρον 50 § 5). Πρβ. ἄρθρ. 56 ν. ὑπ. 986, 997 πολ. δικ.

Δικαστικὴ ἀπαλλοτρίωσις εἶναι καὶ ἡ κατὰ συνέπειαν δικαστικῆς ἀποφάσεως γινομένη (1082, 1086 πολιτ.), διότι καὶ κατ' αὐτὰς τὰς περιπτώσεις γίνεται κατάταξις (ὑπ. 4, 5, 6). Κατὰ τὴν

---

(1) Troplong 857, 866.

(2) Ἀλλέως κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον ἐξ αἰτίας τῆς transcription, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς transcription δὲν παραδέχονται πλέον ἐγγραφήν. Troplong 864.

(3) Troplong hyp 864, καὶ ἑπ.

(4) Κατὰ τὸ ἄρθρον 997 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὁ ὑπερθεματιστής, πληρώσας τὸ ἐκπλειστηρίασμα, λαμβάνει ἐλεύθερον παντὸς βάρους ἢ ὑποθήκης τὸ κατακυρωθὲν κτῆμα, καὶ εἶναι ἀδιάφορον δι' αὐτόν, ἂν δὲν ἐπληρώθησαν ὅλοι οἱ ἐνυπόθηκοι δανεισταί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 296 τοῦ 60.

(5) Ἡ περὶ ἀπαιτήσεως ἐνυποθήκου δανείου κτήματος πωληθέντος ὡς ἐλευθέρου ὑποθήκης ἀγωγὴ εἶναι συνήθης; Εὐρ. 18 σελ. 163. Οἰκ. § 182 σημ. 10 ἐδ. 2.

(6) Πρβ. ἀπ. πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 155 ἐν λέξει πώλησις σελ. 94, 112.

Ποία ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου 56 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου; ὅρα τὴν 362 τοῦ 1852 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν λέξει πώλησις (Εὐρ. 15 σ. 133).

ἐξουσίαν ἀπαλλοτριώσιν μόνον δὲν λαμβάνει χώραν κατάταξις, ἀλλ' ἡ ἐξουσία ἀπαλλοτρίωσις δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ δικαστική (1).

§ 293. Ἡ ὑποθήκη λύεται διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἐνηργήθη κατάσχεσις ὑπὸ τοῦ ἐγγράψαντος αὐτήν; Ἴδε τὴν 374 τοῦ 1853 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν λέξει τρίτος (κατάσχεσις παρὰ τρίτῳ), ἤτοι ἐν Εὐρ. τ. 19 σ. 308 ἐν ἀρχῇ.

§ 294. Ἐπὶ τέλους ἡ ἐγγεγραμμένη ὑποθήκη ἀποσβέννυται διὰ τῆς παραγραφῆς (ἄρθρον 50 § 6). Τὴν παραγραφὴν ταύτην ἐξηγοῦν δύο ἄρθρα 22 καὶ 57 τοῦ νόμου μας, φέροντα σχεδὸν τὰς αὐτὰς λέξεις. Κατ' αὐτὰ, ἡ ὑποθήκη παραγράφεται ὁμοῦ μὲ τὴν ἀπαίτησιν. Περὶ τῆς προσημειώσεως δὲν γίνεται λόγος, διότι κατὰ τὰ ἄρθρα 82 καὶ 83 πρέπει ἐντὸς ὡρισμένου καιροῦ νὰ τραπῇ εἰς ὑποθήκην.

Ἂν συμβουλευθῶμεν τὰς διαφόρους νομοθεσίας, εὑρίσκομεν πολὺ ἐναντίας ἀρχὰς περὶ παραγραφῆς. Ὁ γαλλικὸς κώδηξ, ἄρθρον 2180, ὀλίγον ἐτροποποίησε τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον κατὰ τὸ μέρος τοῦτο. Ἐνόσῳ τὸ ἀντικείμενον τῆς ὑποθήκης κατέχεται ἀπὸ τὸν ὀφειλέτην, ἡ παραγραφὴ εἶναι ἡ συνήθης τῶν τριάκοντα ἐτῶν, ὁ τρίτος κάτοχος δύναται ὅμως ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἔνστασιν τῆς παραγραφῆς, ἅμα διὰ τοῦ χρόνου γίνῃ ἰδιοκτήτης τοῦ πράγματος (τουτέστι διὰ δεκαετίας ἢ τριακονταετίας). Μολονότι τὸ σύστημα τοῦτο φαίνεται ἁπλοῦν, περιπλέκεται εἰς ἀρκετὰ λεπτολόγους διακρίσεις. Οὕτως ἄλλη παραγραφὴ καταστρέφει εἴς τινας περιπτώσεις τὴν προσωπικὴν ἀγωγὴν καὶ ἄλλη τὴν πραγματικήν· καὶ πάλιν, ὅταν τὸ κτῆμα εὑρίσκεται εἰς τρίτου χεῖρας, διὰ τῆς πραγματικῆς κατ' αὐτοῦ ἀγωγῆς δὲν διακόπτεται ἡ παραγραφὴ τῆς προσωπικῆς, ἂν ὅμως αὕτη εἰς τὸ μεταξὺ παραγραφῇ, συμπαραγράφεται καὶ ἡ ὑποθήκη ὡς παρακολούθημα (2).

Τὸ κύριον ἐλάττωμα τούτου τοῦ συστήματος εἶναι, ὅτι δὲν λαμβάνει ποσῶς ὑπ' ὄψιν τὸν νέον χαρακτῆρα τῆς ὑποθήκης, συνιστάμενον εἰς τὴν δημοσίαν ἐγγραφήν. Πῶς παραγράφονται δικαιώματα κατασταθέντα ἀνώτερα πάσης ἀμφισβητήσεως διὰ δημοσίας βεβαιώσεώς των;

---

(1) Πρβ. Καλλ. 6. § 576. — Αὐτόθι § 340 περὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου.

(2) Troplong hyp. 878.

Ἡ παραγραφὴ εἶναι νομιμοποίησις καταστάσεως στερεωθείσης διὰ τοῦ χρόνου καὶ ἐναντίον τῆς ὁποίας τὰ προϋπάρξαντα δικαιώματα δὲν ἔχουν μέσα ἀποδείξεως ἀξιόπιστα. Ἀλλ' ὁ χρόνος δὲν δύναται ν' ἀλλοιώσῃ δικαιώματα, τῶν ὁποίων ἡ πιστοποίησις διατηρεῖται ἀκεραία. Διὰ τοῦτο οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς ἀναγκάζονται νὰ τροποποιήσουν τὰ διδόμενα τῆς καλῆς πίστεως εἰς τὴν περίστασιν ταύτην (1). Τοῦτο ὅμως δὲν θεραπεύει τὴν ἀρχικὴν ἔλλειψιν, ἀλλὰ δεικνύει μόνον, ὅτι ἡ ἀτέλεια τῆς συντάξεως τῶν βιβλίων καὶ ἡ περιωρισμένη ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς τῆς δημοσιότητος κατηνάγκασαν τὴν ὑποθήκην νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰς κοινὰς περὶ παραγραφῆς διατάξεις.

Ἐξ ἐναντίας ὁ Πρωσσικὸς καὶ ὁ Βαυαρικὸς νόμος ἐθεώρησαν, ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀσυμβίβαστος μὲ τὴν δημοσίαν ἐγγραφὴν ἡ παραγραφή. Ἡ δημοσία ἐγγραφὴ ἀδιαλείπτως διακόπτει τὴν παραγραφὴν, καθιστῶσα πρὸς πάντας γνωστὸν τὸ ἀποκτηθὲν δικαίωμα. Τόσον ὁ ὀφειλέτης, ὡς καὶ ὁ τρίτος κάτοχος, ὑποτίθενται, ὅτι ἔχουν συνεχῆ γνῶσιν τῶν εἰς τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν περὶ τῶν κτημάτων αὐτῶν περιεχομένων καὶ εἶναι ἀσυγχώρητον νὰ προτείνῃ τις ἄγνοιαν γεγονότων, τὰ ὁποῖα ὁ νόμος κατέστησε μὲ τὸν πλέον ἀλάνθαστον τρόπον γνωστά. Ἡ δημοσιότης ἐγείρει μνημεῖον ἀνεξάλειπτον, κατὰ τοῦ ὁποίου δὲν ἰσχύει ὁ χρόνος (aere perennius) (2).

Ὁ Αὐστριακὸς νόμος ἄρθρον 1479 ἐδέχθη μέσον ὅρον, ἐπιτρέπων καὶ κατὰ τοῦ περιεχομένου τῶν βιβλίων παραγραφὴν μετὰ παρέλευσιν τριακονταετίας.

Τοῦτο τὸ μέσον σύστημα παρεδέχθη καὶ ὁ νόμος μας (ἄρθρον 22 καὶ 57).

Καθὼς εἴδαμεν, ἡ ἐγγραφὴ διακόπτει τὴν παραγραφὴν (ἄρθρον 21). Ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς ἐπομένως ἄρχεται νέα παραγραφὴ, ἥτις ὅμως κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ νόμου δὲν ἰσχύει κατὰ τῆς ὑποθήκης, ἂν δὲν ἀποσβεννύῃ κατὰ τὰς κοινὰς ἀρχὰς την ἀπαίτησιν (ἄρθρον 22). Ὅταν τὸ κτῆμα εὑρίσκεται εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου, δὲν ὑπάρχει ζήτημα, ὅταν ὅμως ἄλλος τρίτος κατέχῃ, ἐννοεῖται,

---

(1) Troplong 880.

(2) Πρωσσικὸς νόμος I. tit. IX. § 514. tit. XX. § 534. Βαυαρ. Ν. ἄρθρον 31, 32.

ὅτι δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ἀνεξαρτήτως τῆς ἀπαιτήσεως παραγραφήν. Μολονότι λοιπὸν παρῆλθον τριάκοντα ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα διετέλεσεν ὁ τρίτος ἀνενόχλητος, ἂν εἰς τὸ μεταξὺ διάστημα διεκόπη ἡ παραγραφὴ ὡς πρὸς τὸν πρωτότυπον ὀφειλέτην, θεωρεῖται ὅτι διεκόπη καὶ ὡς πρὸς αὐτόν. Οὐδεὶς θέλει ἀρνηθῆ τὸ ἀνώμαλον τῆς διατάξεως ταύτης. Ἅμα ὁ νόμος παραδέχεται παραγραφήν, ἡ διακόπτουσα τὴν παραγραφὴν τῆς προςωπικῆς ἀγωγῆς πρᾶξις δὲν δύναται νὰ διακόπτῃ καὶ τὴν παραγραφὴν τῆς πραγματικῆς, ἥτις διευθύνεται κατ' ἄλλου προςώπου, ἐντελῶς ξένου εἰς τὸ προςωπικὸν χρέος. Ἐν τούτοις ὁ νόμος ἐκφράζεται ῥητῶς ὅτι ἡ ὑποθήκη συμπαραγράφεται μὲ τὴν ἀπαίτησιν. Ὁ Αὐστριακὸς νόμος δὲν περιέπεσεν εἰς αὐτὸ τὸ ἀτόπημα, διότι δὲν ὁμιλεῖ περὶ συμπαραγραφῆς, ἀλλ' ἁπλῶς περὶ παραγραφῆς.

Ἀντιστρόφως λέγομεν, ὅτι ὁ δανειστὴς διακόπτων τὴν παραγραφὴν ὡς πρὸς τὸν τρίτον κάτοχον διὰ τῆς πραγματικῆς ἀγωγῆς, δὲν διακόπτει συγχρόνως καὶ τὴν τῆς προςωπικῆς, διότι, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ νόμου, ἡ παραγραφὴ τῆς ὑποθήκης ἀκολουθεῖ τὴν παραγραφὴν τῆς ἀπαιτήσεως, ὄχι ὅμως καὶ τἀνάπαλιν. Ἅμα παραγραφῇ ἑπομένως ἡ προςωπικὴ ἀγωγὴ μὴ διακοπεῖσα, θεωρεῖται παραγεγραμμένη καὶ ἡ πραγματική. Αἱ διακόψασαι τὴν παραγραφὴν τῆς πραγματικῆς ἀγωγῆς πράξεις δὲν ὠφέλησαν καὶ δύναται νὰ συμβῇ μάλιστα, διαρκούσης τῆς δίκης κατὰ τοῦ τρίτου κατόχου, νὰ συμπληρωθῇ ἡ παραγραφὴ τῆς προςωπικῆς ἀπαιτήσεως καὶ τότε, προτεινομένη ἀπὸ τὸν διακάτοχον, ἀπαλλάττει αὐτὸν ἀπὸ τὰς δικαστικὰς συνεπείας (1). Καλλ. β. § 577. Καλλ. α. § 361 (2).

§ 294 δίς. Εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον γίνεται λόγος περὶ ἀποσβέσεως τῆς ὑποθήκης καὶ δι' ἐπικτήσεως, περὶ ἧς πρβ. Καλ. β. § 338.

---

(1) Τοῦτο, καθὼς εἴδαμεν, συμβαίνει καὶ κατὰ τὸν γαλλικὸν κώδηκα. Troplong hyp. 878, καὶ préscript 659. Guichard. IV 110. Cassation 15 Avril. 1826.

(2) Ὅταν ὁ δανειστὴς κινῇ τὴν προςωπικὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ὀφειλέτου, διακόπτεται ἡ παραγραφὴ τῆς ὑποθηκιμαίας καὶ ἀντιστρόφως. διάτ. 3 Κώδ. (7, 40). Βασ. (ν. ιε) 3. Ἄλλως ἐν Γαλλίᾳ. Τροπλ. prescr. 659. Τ' ἀνωτέρω ἐπικυροῖ καὶ ὁ νόμος τῶν ὑποθηκῶν, ἄρθρον 24 καὶ 57, καθ' ὃν ἡ διὰ τῆς ἐγγραφῆς ἀποκτηθεῖσα ὑποθήκη συμπαραγράφεται μετὰ τῆς ἀπαιτήσεως. Πρβλ. Καλλ. α. § 322.

§ 295. Ἐνταῦθα σκόπιμον θεωρῶ νὰ προςθέσω καὶ ταῦτα·

Ὅςτις ἠγόρασε καὶ κατέχει ἐν καλῇ πίστει ἐπὶ δεκαετίᾳ, ἢ εἰκοσαετίᾳ, δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ κτητικὴν παραγραφὴν, μὴ μεταγράψας;

Ἀφοῦ διὰ μόνης μεταγραφῆς μεταβιβάζεται ἡ κυριότης, ἔπεται ὅτι ἄνευ αὐτῆς δὲν ὑπάρχει μεταβιβαστικὸς τῆς κυριότητος, μεταγενέστερος τοῦ νέου τούτου νόμου, τίτλος, καὶ ἑπομένως ἐλλείπει τὸ κυριώτερον τῆς παραγραφῆς προσόν.

Οὐδεμία ὑπῆρχεν ἀνάγκη ῥητῆς περὶ τούτου διατάξεως, ἅμα εἶναι συνέπεια ἀναγκαία τῆς ἀρχῆς, ἐφ' ἧς ὁ νόμος ὅλος στηρίζεται.

Παραδεχόμενοι τὸ ἐναντίον καταστρέφομεν πρόῤῥιζον τὴν οἰκονομίαν τοῦ νόμου. Ἐνῷ ἐκ τῶν πολλῶν ἀγοραστῶν παρὰ τοῦ αὐτοῦ κυρίου μόνος ἀποκτᾷ κυριότητα ὁ μεταγράψας, πῶς δύναται νὰ ὑπερισχύσῃ τοῦ ἀγοράσαντος παρὰ τοῦ ἀληθοῦς κυρίου καὶ μεταγράψαντος, ὅςτις παρὰ μὴ κυρίου ἠγόρασε καὶ δὲν μετέγραψεν, ἔστω καὶ μετὰ μακρὰν κατοχήν; Οὐδεμία τότε ἀσφάλεια ὑπάρχει διὰ τῆς μεταγραφῆς καὶ πάλιν ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ σύστημα τῆς κατοχῆς, τὸ ὁποῖον ὁ νομοθέτης ἐγκατέλειψεν.

Τὰ προςόντα τῆς τακτικῆς παραγραφῆς τότε μόνον ὑπάρχουν, ὅτε ὁ ἀγοράσας παρὰ τοῦ μὴ κυρίου μετέγραψε, ἀπὸ δὲ τῆς μεταγραφῆς ταύτης ἄρχεται ἡ παραγραφή.

Ἡ ἐν τῷ μεταξὺ, πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς δεκαετίας ἢ εἰκοσαετίας γενομένη μεταγραφὴ συγκαταθέσει τοῦ ἀληθοῦς κυρίου, δὲν διακόπτει τὴν ἐπὶ μεταγραφῇ στηριζομένην παραγραφὴν, διότι οὐδεμία ὑπάρχει διάταξις ἀποδίδουσα τοιαύτην δύναμιν εἰς τὴν μεταγραφήν. Ἀπεναντίας τοιαύτη ὑπάρχει ἐν τῷ ἄρθρῳ 21 τοῦ περὶ ὑποθ. νόμου περὶ μεταγραφῆς, ὅτι διακόπτει τὴν παραγραφὴν τῆς ἀπαιτήσεως, μεθ' ἧς συμπαραγράφεται ἡ ὑποθήκη. Πρβ. Θέμ. τ. 8 σ. 315. Κατ. § 311.

K) Ἐξάλειψις ὑποθηκῶν (1).

§ 295. Ἡ ἀπόσβεσις ἀνατρέπει τὸ δικαίωμα, ἡ δὲ ἐξάλειψις τὴν ἐγγραφήν.

---

(1) Πρβλ. Καλλ. § 578. Περὶ τῆς ἐξαλείψεως τῶν ἀφορωσῶν τὸ δημόσιον ἢ τοὺς δήμους ἢ τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα ὑποθηκῶν, ἴδε τὰς ἐν § 282 τοῦ Ζαχ. σημειουμένας ὁδηγίας.

Ἐξάλειψις συνεπείᾳ κατατάξεως τοῦ ἐκπλειστηριάσματος. Πολ.

§ 296. Ὁ ὀφειλέτης δύναται νὰ παραχωρήσῃ τὴν ἀποσβεσθεῖσαν, ἀλλὰ μήπω ἐξαλειφθεῖσαν ὑποθήκην εἰς ἄλλον; ὁ Βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρον 84, τὸ ἐπιτρέπει· κατὰ τὸν νόμον μας ὅμως δὲν ἐπιτρέπεται ῥητῶς, καὶ ἡ ἑρμηνεία μᾶς φέρει εἰς τὸ ἐναντίον ἀποτέλεσμα. Ὅστις ἔχει συμφέρον, δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξάλειψιν, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 79 § 1 καὶ 3, τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ τὴν διατάξῃ, ἅμα ἀπεσβέσθη ἡ ὑποθήκη ἢ ὁ τίτλος. Εἶναι ἑπομένως φανερὸν, ὅτι ἡ παραχώρησις δὲν ἔχει συνεπείας ὡς πρὸς τοὺς τρίτους (1).

§ 296 δίς. Ἵνα ἐνεργήσῃ ὁ ὑποθηκογράφος τὴν ἐξάλειψιν, ἀπαιτεῖται ἡ συγκατάθεσις τοῦ ἔχοντος τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἢ τελεσίδικος ἀπόφασις, προσαγομένου (77 ὑπ.) *ἀντιπεφωνημένου* (2) ἀντιγράφου ταύτης (3) ἢ τοῦ ἐπισήμου ἐγγράφου (4) τοῦ περιέχοντος (5) τὴν συγκατάθεσιν (acte de main levée). Πρβ. Καλλ. β. § 579.

Ἡ ἐνώπιον τοῦ ὑποθηκογράφου ἐμφάνισις τῶν μερῶν δὲν ἀρκεῖ. Ζαχ. § 282 σημ. 10.

§ 297. Συγκατάθεσιν τοιαύτην δύνανται νὰ δώσωσιν ὅσοι

996, 997. Οἰκ. § 299 σημ. 9. Ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου 234 τοῦ τοῦ 54 καὶ 269 τοῦ 1860. Βαχ. § 282 σημ. 3. Καβ. ζ. 2612 δίς. 2713—2615.

Ὁ πιστωτὴς δύναται νὰ τὴν μετεγράψῃ; Ζαχαρ. § 282 σημ. 17.

(1) Πρβ. Καλλ. β. § 578.

(2) Ἂν ἡ συγκατάθεσις κηρυχθῇ ἄκυρος, ἢ ἂν ἡ ἀπόφασις ἀναιρεθῇ, ἡ παλαιὰ ἐγγραφὴ δὲν ἀναζῇ, κατὰ τοὺς Γάλλους (Ζαχ. § 282, ὁ δὲ δανειστὴς πρέπει νὰ ἐγγράψῃ νέαν ὑποθήκην. Πρβ. κατ. § 299 δίς.

(3) Ἂν ἦναι προσωρινῶς ἐκτελεστή; Ζαχ. § 282 σημ. 9.

(4) Τὸ ἔγγραφον ἢ ἡ ἀπόφασις κατατίθεται εἰς τὸ ὑποθηκογραφεῖον. § 282 σημ. 11 Ζαχ.

(5) Δύναται νὰ προσβληθῇ τὸ ἔγγραφον αὐτὸ ὡς δι' ἀπάτης, βίας ἢ δολου γενόμενον. Ζαχ. § 282 σημ. 6.

— Δυνάμει *ἰδιωτικῆς* ἐντολῆς δὲν δύναται ὁ ἐντολοδόχος νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξάλειψιν. Ζαχ. αὐτόθι σημ. 7.—Ποία ἡ θέσις τῶν δανειστῶν, οἱ ὁποῖοι συνῆψαν σύμβασιν τινὰ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ περιέχοντος τὴν περὶ ἐξαλείψεως συγκατάθεσιν, ὅταν ἡ ἐξάλειψις δὲν ἐγένετο πραγματικῶς; (αὐτ.).

ἔχουν τὴν ἱκανότητα τοῦ διαθέτειν καὶ παραιτεῖσθαι (Εὐρ. τ. 15 σ. 401 ἐπ. καὶ ἀν. § 289 ἐπ.), ὥςτε ὁσάκις εἶναι δεκτὴ ἡ παραίτησις, εἶναι δεκτὴ καὶ ἡ συγκατάθεσις (1)· ὁ ὑποθηκογράφος ἂν διστάζῃ, δύναται ν' ἀρνηθῇ, καὶ ἀπόκειται (2) εἰς τὸ δικαστήριον ν' ἀποφασίσῃ (78 ὑποθ. ἐξ ἀναλογίας). Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ ἄρθρον 78 προςκαλεῖ τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν μόνον ὅταν δὲν δοθῇ ἡ συγκατάθεσις, τουτέστιν ἀπὸ τὸν ἔχοντα τὸ δικαίωμα, ὄχι ἀπὸ τὸν ὑποθηκοφύλακα. Ἀλλ' ὅταν ὁ ὑποθηκοφύλαξ θεωρῇ ἀνίσχυρον τὴν δοθεῖσαν, ὡς μὴ προερχομένην ἀπὸ οἰκεῖον πρὸς τοῦτο πρόςωπον, εἶναι ὡς μὴ οὖσα (3).

§ 298. Ποῖον δικαστήριον εἶναι πρὸς τοῦτο ἁρμόδιον; ἄρθρον 78 ὑπ. Ὅταν ἡ περὶ ἐξαλείψεως αἴτησις εἰςάγεται ὡς κυρία, ἁρμόδιον δικαστήριον εἶναι τὸ τοῦ τόπου, ἔνθα κεῖται τὸ κτῆμα· ὁσάκις ὅμως εἰςάγεται ὡς παρεμπίπτουσα ἢ συναφὴς μὲ ἄλλην δίκην, ὑπάγεται εἰς τὸ ἐπειλημμένον ταύτης δικαστήριον (4).

§ 299. Τὸ δικαστήριον διατάσσει τὴν ἐξάλειψιν, κατὰ τὸ ἄρθρον 79,

α. Ὅταν ἡ ὑποθήκη ἀπεσβέσθη νομίμως, καθὼς ἤδη ἐξεθέσαμεν ὁμιλοῦντες περὶ τῆς ἀποσβέσεως.

β. Ὅταν ἡ ἐγγραφὴ δὲν ἐστηρίζετο εἰς τοὺς χορηγοῦντας δικαίωμα ὑποθήκης τίτλους, ὅπως εἰς τὴν περὶ αὐτῶν συζήτησιν εἴδαμεν.

γ. Ὅταν ἡ ὑποθήκη ἀπεκτήθη δυνάμει τίτλου ἀτάκτου ἢ ἀπεσβεσμένου. Διὰ τῆς λέξεως ἀτάκτου ἐννοεῖ ὁ νόμος βεβαίως ἀτά-

---

(1) Πρβ. Ζαχ. σημ. 5 § 282.

(2) Οὕτω καὶ τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον διὰ τῆς 3565.—Δυνάμει ἀποφάσεως, ἡ ὁποία κηρύττει μὲν ἀπεσβεσμένην τὴν κυρίαν ὑποχρέωσιν, δὲν διατάττει ὅμως τὰ περὶ ἐξαλείψεως τῆς ἐγγραφῆς δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ὑποθηκοφύλαξ εἰς τὴν ἐξάλειψιν; —Ὑποτεθέντος ὅτι ὁ ὑποθηκοφύλαξ ἐξήλειψε τὴν ἐγγραφὴν δυνάμει ἄλλης ἀποφάσεως, διατατταούσης μὲν τὴν ἐξάλειψιν, ἐκδοθείσης ὅμως χωρὶς νὰ προςληφθῇ εἰς τὴν δίκην ὁ ἐγγεγραμμένος πιστωτής, δύναται οὗτος νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐγγραφῆς; Ὅρα τὰ περὶ τούτου εἰς Εὐρετ. γ. σ. 121 ἐπ.

(3) Πρβ. Καλλ. 6 580.

(4) Πρβ. Καλλ. 6. § 581.

κτου κατὰ τοὺς τόπους. Ὁ ἐκ τοῦ νόμου, τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἢ τῆς ἰδιωτικῆς θελήσεως ἀπαιτούμενος τίτλος πρὸς ἀπόκτησιν ὑποθήκης ὑπάρχει, ἀλλὰ δὲν συνυπάρχουν καὶ οἱ ἀπαιτούμενοι τύποι διὰ τὴν ἐγγραφήν. Π. χ. ὑπάρχει γάμος, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχουν τ' ἀπαιτούμενα ἔγγραφα διὰ τὴν ἐγγραφὴν τῆς προικὸς, ἢ ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις ἐξεδόθη καθ' ὑπέρβασιν καθηκόντων, ἢ τέλος τὸ ἔγγραφον τῆς ἰδιωτικῆς θελήσεως δὲν περιγράφει τὸ κτῆμα (ἄρθρον 19).

Ἀπεσβεσμένος εἶναι ὁ τίτλος, ὅταν καθ' ἣν ἐποχὴν ἐνεγράφη ἡ ὑποθήκη, ἡ ἀπαίτησις ἦτον ἤδη ἀπεσβεσμένη, ἡ προὶξ εἶχεν ἐπιστραφῆ, ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις ἐξετελέσθη, τὸ δάνειον ἐξωφλήθη κτλ.

δ. Ἐπὶ τέλους ὅταν ἡ ἐγγραφὴ ἦναι ἄκυρος δι' ἔλλειψιν τῶν οὐσιωδῶς ἀπαιτουμένων, διατάσσεται ἡ ἐξάλειψις. Περὶ τῶν ἀκυροτήτων πραγματεύεται ἰδίως τὸ ἑπόμενον ἄρθρον 80 ἀπαριθμοῦν διαφόρους περιστάσεις (1).

§ 299 δίς. Ποῖα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀναιρετικῆς ἀποφάσεως; Τοῦτο εἶναι ζήτημα, περὶ οὗ ἐν λέξ. ἀναίρεσις. Πρβλ. δὲ Οἰκον. § 253 σημ. 6. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 238 τοῦ 1863, 331 τοῦ 1864. Εὐρ. λ. ὑπερημερία § 43 δίς. Ζαχ. § 282.

Ἐνταῦθα ῥητέον μόνον τὰ ἑξῆς·

α) Ἡ ἐκποίησις ἢ ὑποθήκευσις τοῦ πράγματος ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως γενομένη, ἀνατρέπεται διὰ τῆς ἀναιρετικῆς ἀποφάσεως. Δαλλ. ἀρ. 2035.

β) Ἡ διαγραφεῖσα δυνάμει τῆς ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως ὑποθήκη ἀποκαθίσταται εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς θέσιν, ἀλλ' οὐχὶ ἀπέναντι τῶν δανειστῶν τῶν ἐν τῷ μεταξὺ ἀποκτησάντων ὑποθήκην. Δαλλ. ἀριθ. 2045—2048.

§ 300. *Λόγοι ἀκυρότητος.* — Ὁ πρῶτος λόγος τῆς ἀκυρώσεως εἶναι, *ὅταν εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν δὲν ἀναφέρηται ὁ πιστωτὴς ἢ ἡ χαρακτήρισις τοῦ χρεώστου εἶναι τόσον ἀσαφὴς ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ διακριθῇ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ ἄλλα πρόσωπα.*

Τὸ ἄρθρον 68 § 2 καὶ 3 ὁμιλεῖ περὶ τῶν προσόντων τούτων ὅτι ἀπαιτεῖται ν' ἀναφέρηται τὸ ὄνομα καὶ παρόνομα ἢ διακριτικὸ

---

(1) Πρβλ. Καλλ. Β. § 582. Ποῖοι δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν ἐξάλειψιν; Ζαχ. § 282 σημ. 12. Διὰ ποίους λόγους κατὰ τὸ γ. δ; αὐτόθι σημ. 13 ἐπ.

καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πιστωτοῦ, καὶ τοῦ χρεώστου. Ἀνεφέραμεν ἤδη τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἰδιοκτήτου. Καθὼς ἐλέγομεν ὅμως ἡ ἀκυρότης δὲν ἐπακολουθεῖ τὴν ἔλλειψιν ὅλων τῶν περιστάσεων τούτων, ἀλλὰ περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ἔλλειψιν τοῦ ὀνόματος καὶ παρονόματος τοῦ πιστωτοῦ, ἢ εἰς τὴν ἀσαφῆ χαρακτήρισιν τοῦ χρεώστου, ὥστε νὰ μὴ προκύπτῃ εὐκόλως ἡ ταυτότης του.

Ἡ χαρακτήρισις τοῦ προσώπου τοῦ χρεώστου, ὥστε νὰ διακρίνηται ἀπὸ ἄλλους, εἶναι πρᾶγμα ἀόριστον, τὸ ὁποῖον βεβαίως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ. Πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ὅμως, ὅτι ἅμα ἀναφέρεται τὸ ὄνομα καὶ παρόνομα τοῦ χρεώστου, τὸ δικαστήριον δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀκυρώσῃ, διότι αὐτὰ εἶναι τὰ ἐν χρήσει διακριτικὰ γνωρίσματα ἑκάστου. οὔτε τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν περιέχουν, καθὼς τὰ διαβατήρια, ἄλλα χαρακτηριστικὰ, τῆς φυσιογνωμίας, τοῦ σώματος, ἢ σημείων ὁποιωνδήποτε. Ἡ ἀτομικὴ καὶ εἰδικὴ χαρακτήρισις ἑπομένως τῶν ἄρθρων 68 καὶ 80 δύναται νὰ ζητῆται ἐν ἐλλείψει παρονόματος· οὔτε διότι κατὰ συνήθειαν ἀποδίδεται εἴς τινα ἐπίκλησις, εἶναι ἀνάγκη ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ν' ἀναφέρηται.

Προφανῆ σφάλματα ὀρθογραφίας δὲν δύνανται νὰ ἔχουν τοιαύτην συνέπειαν, ἅμα τὸ ὄνομα δὲν παραμορφοῦται τοσοῦτον, ὥστε νὰ καθίσταται ἀγνώριστον (1).

Ἡ ποινὴ τῆς ἀκυρότητος εἰς τοιούτους εἴδους ἐλλείψεις στηρίζεται εἰς πολὺ λογικὴν αἰτίαν. Ὅταν δὲν ἀναφέρηται τὸ ὄνομα δανειστοῦ, πῶς θέλουν γίνει κατὰ τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκποίησιν πρὸς αὐτὸν αἱ κοινοποιήσεις;

Ἄνευ τῆς ὑπάρξεως δανειστοῦ δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ δάνειον, καὶ οἱ κατόπιν ἐρχόμενοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐξετάσουν ἂν ἦναι γνήσιον καὶ δὲν ἐπλάσθη μόνον διὰ ν' ἀφαιρεθῇ ἀπὸ αὐτοὺς μέρος τῆς ἰδιοκτησίας. Τὸ σύστημα τῆς δημοσιότητος εἶναι ἀτελὲς, ὅταν οἱ δανεισταὶ ἀναγκάζωνται νὰ ὑποχωρήσουν εἰς δικαιώματα, τὰ ὁποῖα δὲν γνωρίζουν. Δὲν δυνάμεθα ἑπομένως νὰ συμφωνήτωμεν μὲ ἐκείνους, οἵτινες λέγουν, ὅτι ὁ ἀνιχνεύων τοὺς τίτλους τῶν προεγγεγραμμένων δανειστῶν κερδοσκοπεῖ ἐπὶ δίκης. Τί ἄλλο εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς δημοσιότητος, παρὰ τὸ νὰ κατασταθῇ γνωστὴ ἡ αἰτία τῆς προτιμήσεως δυνάμει πραγματικοῦ δικαιώματος; Καὶ εἰ χει-

(1) Troplong hyp. 680.

ρογγα ; καὶ δανεισταὶ δύνανται νὰ πολεμήσουν τὴν ὕπαρξιν ἀπαιτήσεως, ἅμα πρόκειται περὶ κατατάξεως, πολὺ μᾶλλον οἱ λοιποὶ ἐγγεγραμμένοι (1).

Ὡς πρὸς τὴν ἔλλειψιν τοῦ ὀνόματος τοῦ ὀφειλέτου εἶναι ὅλοι σύμφωνοι, ὅτι εἶναι καιρία. Ἐκτὸς τῶν λόγων, τοὺς ὁποίους ἀνεφέραμεν περὶ τοῦ δανειστοῦ, προςτίθεται ἀκόμη, ὅτι διὰ τοῦ ὀφειλέτου διακρίνεται τὸ κτῆμα, ὡς ἰδιοκτησία αὐτοῦ ἀπὸ ἄλλα. Ἀπλῶς ἐπὶ κτήματος δὲν δύναται νὰ ἔχῃ τις ὑποθήκην, ἀλλὰ ἐπὶ ἰδιοκτησίας, ἰδιοκτησία ὅμως δὲν ὑπάρχει ἄνευ ἰδιοκτήτου. Τοῦτο ἀποδεικνύει μᾶλλον, ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναφέρηται τὄνομα τοῦ ἰδιοκτήτου, ὅπως ἔπραξεν ὁ Βαυαρικὸς νόμος (2). Ὁ νομοθέτης μας προτιμῶν τὄνομα τοῦ ὀφειλέτου, καθὼς εἴδαμεν, παρεσύρθη ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ γαλλικοῦ νόμου. Ἐν ἐλλείψει λοιπὸν τοῦ ἰδιοκτήτου, τὄνομα τοῦ ὀφειλέτου συνάπτει τὰς διαφόρους ὑποθήκας ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ οὕτως ἐξάγεται ἡ πηγὴ τῶν ἀπαιτήσεων. Καλλ. 6. § 584.

§ 301. Ἡ ἐν τῇ ἐγγραφῇ τῆς ὑποθήκης ἀόριστος μνεία τοῦ πιστωτοῦ εἶναι λόγος ἀκυρότητος, ὅταν ἐξ ἄλλων περιστάσεων ἐκ τῆς ἐγγραφῆς ἐξαγομένων δὲν δύναται νὰ προκύψῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς ταὐτότητός του;—Τὴν ἀκυρότητα ταύτην δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ αὐτὸς ὁ ὑπὲρ τοῦ πιστωτοῦ ἐνεργήσας τὴν ἐγγραφήν; Ἡ 395 τοῦ 60 ἀπόφασις ἐφετῶν Ν. φέρει·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 80 περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης εἶναι ἄκυρος, 1) ὅταν εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν δὲν ἀναφέρηται ὁ πιστωτὴς, ἢ ἡ χαρακτήρισις τοῦ χρεώστου εἶναι τόσον ἀτελὴς, ὥςτε νὰ μὴ δύναται νὰ διακρίνηται σαφῶς τὸ πρόςωπον αὐτοῦ ἀπὸ ἄλλα πρόςωπα· οὕτω δὲ, ἀφ' οὗ ὁ νόμος δὲν ὥρισε τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἔπρεπε ν' ἀναφέρηται ὁ πιστωτὴς, τοὐτέστιν ὡρισμένα ὀνοματικὰ γνωρίσματα, ὡς ἔπραξεν ἐν ἄρθρῳ 68 § 2, ἀφῆκεν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου ν' ἀποφασίζῃ ἐπὶ ἑκάστης εἰδικῆς περιπτώσεως, ἐὰν ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐν τῇ ἐγγραφῇ

---

(1) Τὴν ἐναντίαν γνώμην ὑποστηρίζει ὁ Troplong 668 καὶ 679, μὲ τὴν ὁποίαν δὲν συμφωνεῖ ἡ νομολογία τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων. Ἴδε καὶ τὰς εὐστόχους σημειώσεις τοῦ Βέλγου ἐκδότου.

(2) Καὶ ὁ Troplong ἀκουσίως φθάνει εἰς αὐτὸ τὸ συμπέρασμα 668 bis. Βαυαρ. ν. ἄρθρον 136.

ἀναφέρεται ὁ πιστωτὴς, εἶναι ἀποχρῶν, ὥστε νὰ μὴ προκύπτῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς ταὐτότητός του· ἄλλως δὲν ἤθελεν, ἰδίως ὡς πρὸς τὸν πιστωτὴν, ἐκφρασθῇ τοσοῦτον γενικῶς, ἀλλ' ἤθελε παραπέμψει εἰς τὸ προμνησθὲν ἄρθρον 68 § 2.

»Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ ἂν διὰ τῆς ἐκφράσεως «ὑπὲρ τῶν συμπιστωτῶν του» ἀναφέρωνται γενικῶς οἱ πιστωταὶ, χωρὶς νὰ ὀνομάζωνται, δὲν προέκυπτε, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, ἀμφιβολία περὶ τῆς ταὐτότητός των, ἀφ' οὗ ἐν τῇ ἐγγραφῇ μνημονεύεται τὸ ὑπ' ἀριθ. 9826 συμβόλαιον, ἐν ᾧ ῥητῶς ἀναφέρεται τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ ἡ ἀπαίτησις ἑνὸς ἑκάστου ἐξ αὐτῶν· καθόσον μάλιστα δὲν πρόκειται περὶ ἀτελοῦς χαρακτηρισμοῦ τοῦ ὀφειλέτου, ὡς πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ νομοθέτης ἐφάνη αὐστηρότερος, ἀπαιτήσας ν' ἀναφέρηται οὕτως, ὥστε νὰ διακρίνηται σαφῶς ἀπὸ ἄλλα πρόσωπα· διάκρισις λίαν ἀναγκαία, διότι τοῦ μὲν χρεώστου ὁ μὴ σαφὴς χαρακτηρισμὸς εὐκόλως ἐμπορεῖ νὰ βλάψῃ τρίτους, λαμβάνοντας οὕτω μὴ ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τοῦ ἀξιοχρέου ὡρισμένου προσώπου· οὐχὶ ὅμως καὶ ὁ τοῦ πιστωτοῦ· διότι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐλάχιστον ἐνδιαφέρει εἰς τοὺς τρίτους· ἀρκεῖ νὰ γνωρίζωσι τὰς ἀπαιτήσεις, μὲ τὰς ὁποίας ὡρισμένον κτῆμα εἶναι βεβαρυμένον· ἐπὶ τοῦ προκειμένου μάλιστα τόσῳ ὀλιγώτερον ἠδύνατο ν' ἀμφιβάλῃ περὶ τῆς ταὐτότητος τῶν πιστωτῶν ὁ Π, ὅσῳ ὁ ἴδιος συνωμολόγησεν ὑπὲρ αὐτῶν τὴν ὑποθήκην, καὶ ὁ ἴδιος τὴν ἐνέγραψεν· ἄλλως τε τῷ λόγῳ τούτῳ οὐδὲ νὰ προσβάλῃ τὸ κῦρος τῆς ὑποθήκης ἔχει δικαίωμα· διότι, κατὰ μὲν τὸν νόμ. 11 τίτλ. 5 βιβλ. 3 τῶν Πανδεκτῶν, ὁ τ' ἀλλότρια κατὰ τρόπον ἀσυνήθη διαχειρισάμενος, καθόσον μὲν προέκυψε ζημία, αὐτὸς τὴν ἐπιγινώσκει, τὸ δὲ κέρδος ἀνήκει εἰς τὸν κύριον τῶν διαχειρισθέντων πραγμάτων· κατὰ δὲ τὸν νόμον 11 τίτλ. 45 βιβλ. 2 τοῦ Κώδ. ὁ εἰς ἀποζημίωσιν ὑπόχρεως ἀποκρούεται διὰ τῆς ἐνστάσεως τοῦ δόλου, ὅταν προσβάλῃ τὴν πρᾶξιν, δι' ἣν εὐθύνεται· ὁμολογουμένως δὲ ὁ Α. Π. τὴν προκειμένην ἐγγραφὴν ἐνήργησεν ὡς διαχειριστὴς ἀλλοτρίων ὑποθέσεων· ὅθεν ὤν, κατὰ τὰ ἄνω ἐκτεθέντα, <u>ὑπόχρεως εἰς ἀποζημίωσιν, ἐὰν δὲν ἔλαβε</u> τὴν <u>προσήκουσαν πρόνοιαν</u> νὰ ἐνεργήσῃ ἐγκύρως τὴν ἐγγραφὴν, δὲν εἶναι δεκτὸς νὰ προσβάλῃ τὸ κῦρος αὐτῆς».—(Πρλ. ἀν. § 13).

§ 302. Ἡ ἐν τῇ ἐγγραφῇ τῆς ὑποθήκης ἔλλειψις τῆς μνείας τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ὀφειλέτου καὶ τοῦ δανειστοῦ, καθὼς καὶ τοῦ δήμου, εἰς ὃ κεῖνται τὰ κτήματα, δὲν εἶναι οὐσιώδης. (68. 81 ν. ὑπ.) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 287 τοῦ 49.

§ 303. Δεύτερος λόγος ακυρώσεως υπάρχει, όταν ή εγγραφή δεν αναφέρη το ποσόν της απαιτήσεως (άρθρον 80 § 2). Είδαμεν ήδη, πόσον σημαντικόν είναι διά την γνώσιν του επικειμένου βάρους της υποθήκης το ποσόν. Άνευ αυτού ή απαίτησις λαμβάνει τοιαύτην ελαστικότητα, ώςτε απορροφά ολόκληρον το κτήμα. Διά να μάθουν λοιπόν οι κατόπιν ερχόμενοι, πόσον μέρος του κτήματος είναι ελεύθερον, πρέπει να βεβαιωθούν αλανθάστως, πόσον μέρος υπόκειται (1).

Καθώς είδαμεν, το ποσόν σημειούται και ολογράφως και με αραβικούς αριθμούς (άρθρον 88 του νόμου και άρθρον 23 του διατάγματος).

Τί θέλει συμβή, αν ή ποσότης εσημειώθη μόνον εις την τρίτην στήλην με αραβικούς χαρακτήρας;

Ο νόμος επιφέρει την ακύρωσιν, όταν δεν προςδιορίζηται το ποσόν της απαιτήσεως, δεν λέγει όμως συγχρόνως, πότε δεν θεωρεί ότι προςδιωρίσθη. Άλλ' είναι φανερόν, ότι άμα διαγράφει τον τρόπον, πώς προςδιορίζεται το ποσόν, μόνον δι' αυτού δύναται να εκπληρωθή ή θέλησίς του. Οι αραβικοί χαρακτήρες λοιπόν, υποκείμενοι εις αλλοιώσεις, δεν αρκούν και άνευ της εν ολογράφω σημειώσεως υπάρχει ή έλλειψις, ήτις επιφέρει την ακυρότητα (2).

§ 303 δίς. Το αυτό επαναλαμβάνομεν και ώς πρός την χρονολογίαν της εγγραφής (άρθρον 80 § 3), εξ ής εξαρτάται ή προτεραιότης (άρθρον 23 του διατάγματος). Είναι αληθές, ότι ή χρονολογία εξελέγχεται από την σειράν της συντάξεως, αλλά μόνον όταν έπωνται και άλλαι εγγραφαί. Και τότε όμως είναι ύποπτον, μή αφέθη επίτηδες κενόν διάστημα, το οποίον δεν δύναται να συμβή, άμα εκάστη εγγραφή χρονολογείται (3).

§ 304. Τέταρτον και τελευταίον λόγον ακυρώσεως αναφέρει ό νόμος (άρθρον 80 § 4) την έλλειψιν περιγραφής του κτήματος εις το βιβλίον των υποθηκών κατά το είδος και την θέσιν του, ή τοιαύτην αόριστον περιγραφήν, ώςτε δεν γίνεται αποχρώντως γνωστόν, ή δεν διακρίνεται από άλλα.

Η γαλλική νομολογία δεν είναι κατάλληλος σύμβουλος πρός

(1) Troplong 683.
(2) Πρβ. Καλλ. 6. § 585.
(3) Πρβ. § 596 νομ. σ. 5633 και 5684.

ἀναφέρεται ὁ πιστωτὴς, εἶναι ἀπόχρῶν, ὥστε νὰ μὴ προκύπτῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς ταὐτότητός του· ἄλλως δὲν ἤθελεν, ἰδίως ὡς πρὸς τὸν πιστωτὴν, ἐκφρασθῆ τοσοῦτον γενικῶς, ἀλλ' ἤθελε παραπέμψει εἰς τὸ προμνησθὲν ἄρθρον 68 § 2.

»Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ ἂν διὰ τῆς ἐκφράσεως «ὑπὲρ τῶν συμπιστωτῶν του» ἀναφέρωνται γενικῶς οἱ πιστωταὶ, χωρὶς νὰ ὀνομάζωνται, δὲν προέκυπτε, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, ἀμφιβολία περὶ τῆς ταὐτότητός των, ἀφ' οὗ ἐν τῇ ἐγγραφῇ μνημονεύεται τὸ ὑπ' ἀριθ. 9826 συμβόλαιον, ἐν ᾧ ῥητῶς ἀναφέρεται τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ ἡ ἀπαίτησις ἑνὸς ἑκάστου ἐξ αὐτῶν· καθόσον μάλιστα δὲν πρόκειται περὶ ἀτελοῦς χαρακτηρισμοῦ τοῦ ὀφειλέτου, ὡς πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ νομοθέτης ἐφάνη αὐστηρότερος, ἀπαιτήσας ν' ἀναφέρηται οὕτως, ὥστε νὰ διακρίνηται σαφῶς ἀπὸ ἄλλα πρόσωπα· διάκρισις λίαν ἀναγκαία, διότι τοῦ μὲν χρεώστου ὁ μὴ σαφὴς χαρακτηρισμὸς εὐκόλως ἐμπορεῖ νὰ βλάψῃ τρίτους, λαμβάνοντας οὕτω μὴ ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τοῦ ἀξιοχρέου ὡρισμένου προσώπου· οὐχὶ ὅμως καὶ ὁ τοῦ πιστωτοῦ· διότι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐλάχιστον ἐνδιαφέρει εἰς τοὺς τρίτους· ἀρκεῖ νὰ γνωρίζωσι τὰς ἀπαιτήσεις, μὲ τὰς ὁποίας ὡρισμένον κτῆμα εἶναι βεβαρυμένον· ἐπὶ τοῦ προκειμένου μάλιστα τόσῳ ὀλιγώτερον ἠδύνατο ν' ἀμφιβάλῃ περὶ τῆς ταὐτότητος τῶν πιστωτῶν ὁ Π, ὅσῳ ὁ ἴδιος συνωμολόγησεν ὑπὲρ αὐτῶν τὴν ὑποθήκην, καὶ ὁ ἴδιος τὴν ἐνέγραψεν· ἄλλως τε τῷ λόγῳ τούτῳ οὐδὲ νὰ προσβάλῃ τὸ κῦρος τῆς ὑποθήκης ἔχει δικαίωμα· διότι, κατὰ μὲν τὸν νόμ. 11 τίτλ. 5 βιβλ. 3 τῶν Πανδεκτῶν, ὁ τ' ἀλλότρια κατὰ τρόπον ἀσυνήθη διαχειρισάμενος, καθόσον μὲν προέκυψε ζημία, αὐτὸς τὴν ἐπιγινώσκει, τὸ δὲ κέρδος ἀνήκει εἰς τὸν κύριον τῶν διαχειρισθέντων πραγμάτων· κατὰ δὲ τὸν νόμον 11 τίτλ. 45 βιβλ. 2 τοῦ Κώδ., ὁ εἰς ἀποζημίωσιν ὑπόχρεως ἀποκρούεται διὰ τῆς ἐνστάσεως τοῦ δόλου, ὅταν προσβάλῃ τὴν πρᾶξιν, δι' ἣν εὐθύνεται· ὁμολογουμένως δὲ ὁ Α. Π. τὴν προκειμένην ἐγγραφὴν ἐνήργησεν ὡς διαχειριστὴς ἀλλοτρίων ὑποθέσεων· ὅθεν ὤν, κατὰ τὰ ἄνω ἐκτεθέντα, ὑπόχρεως εἰς ἀποζημίωσιν, ἐὰν δὲν ἔλαβε τὴν προσήκουσαν πρόνοιαν νὰ ἐνεργήσῃ ἐγκύρως τὴν ἐγγραφὴν, δὲν εἶναι δεκτὸς νὰ προσβάλῃ τὸ κῦρος αὐτῆς».—(Πρλ. ἀν. § 13).

§ 302. Ἡ ἐν τῇ ἐγγραφῇ τῆς ὑποθήκης ἔλλειψις τῆς μνείας τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ὀφειλέτου καὶ τοῦ δανειστοῦ, καθὼς καὶ τοῦ δήμου, εἰς ὃ κεῖνται τὰ κτήματα, δὲν εἶναι οὐσιώδης. (68. 81 ν. ὑπ.) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 287 τοῦ 49.

§ 303. Δεύτερος λόγος ἀκυρώσεως ὑπάρχει, ὅταν ἡ ἐγγραφὴ δὲν ἀναφέρῃ τὸ ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεως (ἄρθρον 80 § 2). Εἴδαμεν ἤδη, πόσον σημαντικὸν εἶναι διὰ τὴν γνῶσιν τοῦ ἐπικειμένου βάρους τῆς ὑποθήκης τὸ ποσόν. Ἄνευ αὐτοῦ ἡ ἀπαίτησις λαμβάνει τοιαύτην ἐλαστικότητα, ὥςτε ἀποῤῥοφᾷ ὁλόκληρον τὸ κτῆμα. Διὰ νὰ μάθουν λοιπὸν οἱ κατόπιν ἐρχόμενοι, πόσον μέρος τοῦ κτήματος εἶναι ἐλεύθερον, πρέπει νὰ βεβαιωθοῦν ἀλανθάστως, πόσον μέρος ὑπόκειται (1).

Καθὼς εἴδαμεν, τὸ ποσὸν σημειοῦται καὶ ὁλογράφως καὶ μὲ ἀραβικοὺς ἀριθμοὺς (ἄρθρον 88 τοῦ νόμου καὶ ἄρθρον 23 τοῦ διατάγματος).

Τί θέλει συμβῆ, ἂν ἡ ποσότης ἐσημειώθη μόνον εἰς τὴν τρίτην στήλην μὲ ἀραβικοὺς χαρακτῆρας;

Ὁ νόμος ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν, ὅταν δὲν προςδιορίζηται τὸ ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεως, δὲν λέγει ὅμως συγχρόνως, πότε δὲν θεωρεῖ ὅτι προςδιωρίσθη. Ἀλλ' εἶναι φανερὸν, ὅτι ἅμα διαγράφει τὸν τρόπον, πῶς προςδιορίζεται τὸ ποσὸν, μόνον δι' αὐτοῦ δύναται νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ θέλησίς του. Οἱ ἀραβικοὶ χαρακτῆρες λοιπὸν, ὑποκείμενοι εἰς ἀλλοιώσεις, δὲν ἀρκοῦν καὶ ἄνευ τῆς ἐν ὁλογράφῳ σημειώσεως ὑπάρχει ἡ ἔλλειψις, ἥτις ἐπιφέρει τὴν ἀκυρότητα (2).

§ 303 δίς. Τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνομεν καὶ ὡς πρὸς τὴν χρονολογίαν τῆς ἐγγραφῆς (ἄρθρον 80 § 3), ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται ἡ προτεραιότης (ἄρθρον 23 τοῦ διατάγματος). Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἡ χρονολογία ἐξελέγχεται ἀπὸ τὴν σειρὰν τῆς συντάξεως, ἀλλὰ μόνον ὅταν ἕπωνται καὶ ἄλλαι ἐγγραφαί. Καὶ τότε ὅμως εἶναι ὕποπτον, μὴ ἀφέθη ἐπίτηδες κενὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ συμβῇ, ἅμα ἑκάστη ἐγγραφὴ χρονολογεῖται (3).

§ 304. Τέταρτον καὶ τελευταῖον λόγον ἀκυρώσεως ἀναφέρει ὁ νόμος (ἄρθρον 80 § 4) τὴν ἔλλειψιν περιγραφῆς τοῦ κτήματος εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν θέσιν του, ἢ τοιαύτην ἀόριστον περιγραφὴν, ὥςτε δὲν γίνεται ἀποχρώντως γνωστὸν, ἢ δὲν διακρίνεται ἀπὸ ἄλλα.

Ἡ γαλλικὴ νομολογία δὲν εἶναι κατάλληλος σύμβουλος πρὸς

(1) Troplong 683.
(2) Πρβ. Καλλ. 6. § 585.
(3) Πρβ. § 596 νομς σ. 5633 καὶ 5884.

ἑρμηνείαν τῆς διατάξεως ταύτης, διότι κατὰ τὸν γαλλικὸν κώδηκα δὲν ἀπαιτεῖται τοιαύτη περιγραφή, εἰμὴ ὁσάκις λαμβάνεται εἰδικὴ ὑποθήκη. Ὡς πρὸς αὐτὴν ὅμως συμφωνοῦν ὅλοι, ὅτι ἀπαιτεῖται ἀκριβὴς περιγραφὴ (1), καὶ αὐτὴν μόνην τὴν γνώμην δυνάμεθα ν' ἀκολουθήσωμεν κατὰ τὸ σύστημά μας, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ ὑποθήκη εἶναι πάντοτε εἰδική.

Ὁ νόμος μας ἀπαιτεῖ πρὸ πάντων νὰ περιγράφηται τὸ κτῆμα κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν θέσιν του (ἄρθρον 68 § 1). Τὸ εἶδος ἀφορᾷ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ κτήματος καὶ τὰ μέρη, ἐξ ὧν σύγκειται, ἂν ἦναι οἰκία, ἀγρὸς, δάσος κτλ. Ἡ θέσις εἶναι τὰ ὅρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων κεῖται. Ἡ θέσις εἶναι ἀναντιῤῥήτως τὸ σπουδαιότερον, διότι εἶναι σημεῖον ἀμετακίνητον, διαχωρίζον τὸ κτῆμα ἀπὸ πάντα τ' ἄλλα. Τὸ εἶδος χρησιμεύει πρὸς εὐχέρειαν τῆς γνώσεως. Ὅταν μᾶς εἴπουν τὰ σύνορα κτήματος ἐντὸς τῆς πόλεως, χωρὶς νὰ μᾶς προσθέσουν, ὅτι εἶναι οἰκία, θέλομεν κοπιάσει διὰ ν' ἀνακαλύψωμεν περὶ τίνος πρόκειται. Ἀμφότερα ἑπομένως εἶναι ἐξ ἴσου οὐσιώδη.

Ἐκ τούτου δὲν ἐξάγομεν, ὅτι ἀπαιτεῖται λεπτολόγος ἀκρίβεια, nimia et misera diligentia (2). Τὸ εἶδος π. χ. δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ συμπεριλαμβάνῃ ὅλα τὰ καθέκαστα, ἐκ τῶν ὁποίων σύγκειται τὸ κτῆμα. Ἀρκεῖ νὰ φανερόνηται τὸ κύριον πρᾶγμα. Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι τὸ ἄρθρον 68 § 1 ἀπαιτεῖ νὰ σημειοῦνται καὶ τὰ παρακολουθήματα, ἀλλὰ περὶ αὐτῶν δὲν ὁμιλεῖ τὸ ἄρθρον 80, τὸ περιέχον τὰς ἀκυρότητας, διότι τὰ παρακολουθήματα συμμερίζονται τὴν τύχην τοῦ κυρίου πράγματος. Καὶ πάλιν ἡ περιγραφὴ τῆς θέσεως δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ περιέχῃ καταλεπτῶς ὅλα τὰ γνωριστικὰ σημεῖα τῆς τοπικῆς περιφερείας. Ἡ θέσις περιλαμβάνει δύο διακριτικὰ σημεῖα, καὶ πρῶτον εἰς ποῖον δῆμον κεῖται τὸ κτῆμα. Τὸ ἀκυρωτικὸν τῆς Γαλλίας ὅμως ἐδέχθη, ὅτι ἀρκεῖ, ὅταν τοῦτο ἐξάγηται ἐκ τῆς ὅλης περιγραφῆς (3). Δεύτερον περιέχει ἡ περιγραφὴ τῆς θέσεως τὸ μέρος, ἔνθα κεῖται τὸ κτῆμα ἐντὸς τοῦ δήμου, κατὰ τὴν ὁρογραφίαν του, ἐξ ἧς ἐξάγεται καὶ ἡ ἔκτασίς του. Ὡς πρὸς οἰκοδομὰς ἐντὸς πόλεων, τοῦτο δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ πολὺ λακωνικῶς, διὰ τῆς δηλώσεως τῆς ὁδοῦ καὶ τοῦ ἀριθμοῦ.

---

(1) Troplong hyp. 609, passim.

(2) L, 88, § 17, de legatis (31).

(3) Troplong hyp. 669.

ὅτι ὁ νόμος μας δὲν δέχεται ἄκραν αὐστηρότητα, ἐξάγομεν ἐκ τῆς ἐκφράσεώς του.

Δύο ἐννοίας περιέχει ἡ τετάρτη περικοπὴ τοῦ ἄρθρου 80. Πρῶτον δέχεται ἀκυρότητα, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ παντάπασι περιγραφὴ τοῦ εἴδους καὶ τῆς θέσεως. Δεύτερον ὅταν ὑπάρχῃ μέν, ἀλλὰ δὲν ἀρκῇ πρὸς γνῶσιν τῆς ταὐτότητος τοῦ κτήματος. Ἄρα δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης, ὅταν ἡ περιγραφὴ ἦναι μὲν κατά τι ἀόριστος, ἀλλὰ τὸ κτῆμα ἀποχρώντως διακρίνεται. Ἀπόκειται ἑπομένως εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ἐκτιμήσῃ ὅλας τὰς περιστάσεις, καὶ μόνον ὅταν ἐπρόκυψε πλάνη, ἔχουσα ἀφορμὴν τὴν ἀτέλειαν ταύτην τῆς περιγραφῆς, θέλει ἐνδώσει εἰς τὴν ἀκύρωσιν.

Δὲν ὑπάρχουν ἐνταῦθα οἱ αὐτοὶ λόγοι ὅπως εἰς τὰς περὶ κατασχέσεως ἐκθέσεις. Ὁ σκοπὸς αὐτῶν εἶναι, νὰ καταστήσουν τὸ πρᾶγμα γνωστὸν καθ' ὅλα τὰ μέρη, ὥςτε νὰ προκαλέσουν συναγωνισμόν. Διὰ τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν ὅμως δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ γνωστὴ ἡ ἀξία τοῦ κτήματος, ἀλλὰ ποῖον εἶναι.

Ὅταν τὸ ἔγγραφον τῆς ἰδιωτικῆς θελήσεως δὲν περιγράφῃ τὸ εἶδος καὶ τὴν θέσιν τοῦ κτήματος, ὅπως διατάσσει τὸ ἄρθρον 19; δὲν ὑπάρχει ἀκύρωσις τῆς ἐγγραφῆς, ἅμα τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν περιλαμβάνει τὴν ἀπαιτουμένην περιγραφήν. Τὸ ἄρθρον 80 § 4 ὁμιλεῖ μόνον περὶ τῶν βιβλίων τῶν ὑποθηκῶν. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ὅμως ζητεῖται ἐξάλειψις τῆς ὑποθήκης, ὡς ληφθείσης δυνάμει ἀτάκτου τίτλου (ἄρθρον 79 § 3)· ὥςτε τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι τὸ αὐτό. Ὅτι ἡ διάταξις αὕτη δὲν στηρίζεται εἰς λογικὴν ἀρχήν, ἀνεπτύξαμεν ἤδη, ὥςτε ὁ δικαστὴς δὲν πρέπει εὐκόλως ν' ἀποφασίζῃ τὴν ἐξάλειψιν (1).

§ 305. Ἄλλους παρὰ τοὺς ἐκτεθέντας λόγους ἀκυρότητος δὲν πρέπει νὰ δεχώμεθα, ἑρμηνεύοντες στενῶς τὸ γράμμα τοῦ νόμου (2).

§ 306. Ἂν ὁ ὑποθηκοφύλαξ δὲν ὑπογράψῃ κατὰ τὸ ἄρθρον 88; Δυνάμει τοῦ ἄρθρου 86 λέγει ὁ Καλλ. (β § 588), ἡ ἐγγραφὴ δὲν ἔχει ἰσχὺν δημοσίου ἐγγράφου. ὅρα τὰς ἑπ. § §.

---

(1) Πρβ. Καλλ. β. § 587.

(2) Ἡ μὴ παρουσίασις τῶν τίτλων ἀποτελεῖ λόγον ἀκυρότητος τῆς ὑποθήκης; ὅρα ἀπ. 18 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν νομ. σ. 4965.

§ 307. Η ἐγγραφεῖσα ὑποθήκη εἶναι ἄκυρος, ὅταν δὲν ἦναι ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ὑποθηκογράφου· ἄρθρον 22 τοῦ ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1836 διατάγματος. Καλλ. 6. § 501. Ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν 16632 τοῦ 58 (1), φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 22 τοῦ ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1836 διατάγματος, πᾶσα ἐγγραφὴ πρέπει νὰ φέρῃ ἐπὶ τέλους τὴν ὑπογραφὴν καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ὑποθηκοφύλακος· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ κατὰ τὴν 6 Ἀπριλίου 1844 ἐγγραφεῖσα κατ' αἴτησιν τοῦ Α. Γ. Γεωργιάδου ἐκ δραχμῶν 942 50/100 ὑποθήκη δὲν φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ὑποθηκοφύλακος, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ἐν τῇ δικογραφίᾳ ἐν ἀντιγράφῳ κεκυρωμένῳ ἐκθέσεως καὶ ἐκ τῆς εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτὸν σιωπῆς τοῦ ἐφεσιβλήτου Γεωργιάδου, καθ' οὗ προφανῶς ὁ ἐκκαλῶν δικαιοῦται νὰ κάμῃ τὴν πρότασιν τρίτου, διότι ὑπερασπίζεται ἴδιον αὐτοῦ δικαίωμα, σκοπῶν νὰ προκαταταχθῇ τοῦ Γεωργιάδου· ὅθεν ἡ πρότασις δὲν γίνεται ἐκ δικαιώματος τρίτου, ὡς οὗτος διατείνεται.

»Ἐπειδὴ ἡ εἰρημένη ἔλλειψις, ἤτοι τὸ ἀνυπόγραφον τῆς ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης, εἶναι οὐσιώδης, ἐπιφέρουσα τὴν ἀκύρωσιν αὐτῆς. τοῦτο δὲ προκύπτει οὐ μόνον ἐκ τῆς ἐν τῇ εἰρημένῃ διατάξει χρήσεως τῆς λέξεως *πρέπει*, ὅπερ ἐμφαίνει τὸ οὐσιῶδες τῆς διατάξεως, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τοῦ πράγματος, καθότι ἡ ὑπογραφὴ εἶναι ἡ βεβαιοῦσα τὴν πραγματικότητα καὶ ὀρθότητα τῆς ἐγγραφῆς, οὕτω δὲ θεωροῦσι τὸ πρᾶγμα καὶ οἱ συγγραφεῖς. (Ἴδε, ὡς ἐκ περισσοῦ, Καλλ. 6. § 501).

»Ἐπειδὴ, ἀκύρου οὔσης τῆς ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης, ἥτις καθίστα προνομιοῦχον τὸ δάνειον τοῦ Γεωργιάδου, ὄχι νομίμως τὸ δάνειον αὐτὸ προκατετάχθη τοῦ δανείου τοῦ ἐκκαλοῦντος, ἀλλ', ἵνα ῥυθμίσῃ ἀκριβῶς τὰ περὶ τούτου τὸ δικαστήριον, καθίσταται ἀναγκαῖον νὰ προσαγάγῃ ὁ ἐκκαλῶν ἀντίγραφον ἐπικυρωμένον τῆς ἐγγραφῆς τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑποθήκης, ἂν ἐνέγραψε τοιαύτην».

§ 309. Ὑπάρχει ἀκυρότης ὅταν ὁ ὑποθηκοφύλαξ δέχηται ἐγγραφὴν κτήματος κειμένου ἐκτὸς τῆς περιφερείας του (Τραπλ. ὑπ. § 671 δίς. Καλλ. 6. § 589) ὡς καὶ ὅταν καταχωρῇ ἐγγραφὴν οὐχὶ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ δήμου, ἔνθα κεῖται τὸ κτῆμα.

Ὁ Καλλιγᾶς (6. § 589) ἐκφράζεται οὕτως·

«Κατὰ συνέπειαν τῆς διατάξεως, δι' ἧς κανονίζεται ἡ δικαιο-

(1) Πρβ. § 306, 308 καὶ 313.

δοσία ἑκάστου ὑποθηκοφύλακος, περιλαμβάνουσα μόνον τὰ ἐντὸς τῶν ὁρίων αὐτῆς κείμενα κτήματα (§ 444), ἐξάγομεν ῥιζικὴν ἀκυρότητα, καθ' ἣν περίπτωσιν ὁ ὑποθηκοφύλαξ δέχεται ἐγγραφὴν κτήματος κειμένου ἐκτὸς τῆς περιφερείας του. Ὁ λόγος τῆς ἀκυρότητος εἶναι διπλοῦς, καὶ διότι μόνον ὅσα παρὰ τοῦ ὑποθηκοφύλακος ἐνεργοῦνται ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας του ἔχουν κῦρος, καὶ διότι στεροῦνται τῆς δημοσιότητος, ὅσα γίνονται ἐκτὸς τῆς δικαιοδοσίας, καθόσον εἶναι ἀδύνατον εἰς τὸν αἰτοῦντα ν' ἀνεύρῃ τὴν ὕπαρξίν των (1).

Ὁ τελευταῖος λόγος ἔχει χώραν καὶ ὅταν ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας του ὁ ὑποθηκοφύλαξ καταχωρῇ ἐγγραφὴν, ὄχι εἰς τὸ βιβλίον τοῦ δήμου, ἔνθα κεῖται τὸ κτῆμα, ἀλλ' εἰς τὸ βιβλίον ἄλλου δήμου (§ 447). Ἐπίσης καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν δὲν ὑπάρχει δημοσιότης, διότι, ἅμα τὸ βιβλίον τοῦ οἰκείου δήμου σιωπᾷ, πῶς ἄλλα μαντεύσει τις, εἰς ποῖον βιβλίον κάμνει μνείαν (2); Πρβλ. τὰς ἐπ. § §

§ 310. Οὐκ ἔῤῥωται ἡ ὑποθήκη ἡ ἐγγραφεῖσα εἰς βιβλίον ἄλλου δήμου. Ἡ 15294 τοῦ 1857 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει (3)·

α Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν περὶ ὑποθηκῶν νόμον καὶ ἰδίως κατὰ τὰς διατάξεις 16, 44, 87, 92, 98 § 4, συνδυασμένας τῷ ἀρ. δευτέρῳ καὶ τοὺς ἐπομένους τοῦ ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1836 περὶ ἐκτελέσεως τοῦ αὐτοῦ νόμου διατάγματος, ὑποθήκη ἀποκτᾶται διὰ τακτικῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν τοῦ δήμου ἐκείνου, ἐν ᾧ τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα κεῖται· ἐκ τούτου δὲ συνάγεται, ὅτι ἡ ὑποθήκη ἡ ἐγγραφεῖσα ἐν ἄλλῳ ἄλλου δήμου βιβλίῳ οὐδὲν παράγει ὑποθηκικὸν δικαίωμα, ὡς ἀντιβαινούσης τῆς τοιαύτης ἐγγραφῆς εἰς τὴν περὶ τῆς δημοσιότητος τῶν ὑποθηκικῶν δικαιωμάτων ἀρχὴν τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἥτις δημοσιότης προφανῶς δὲν δύναται νὰ πραγ-

(1) Troplong hyp. 671, bis. Tarrible rép. v. inscript.

(2) Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 5274 ἔτους 1849 ἀποφάσεώς ἐθεώρησεν ἔγκυρον ἐγγραφὴν ἐντὸς τοῦ βιβλίου τοῦ δήμου Μαραθῶνος ἐπὶ κτήματός ὑποτιθεμένου, ὅτι κεῖται ἐντὸς τοῦ δήμου Πειραίας, ὡς συγχωνευθέντος κατὰ τὸν πίνακα τῆς συγχωνεύσεως ἀπὸ 27 Αὐγούστου 1840, συμφώνως μὲ τὸ διάταγμα ἀπὸ 10 Μαΐου 1842. Πρλ. § 311.

(3) Πρβ. § 309, 311.

ματοποιηθῇ ἄλλως ἢ διὰ τῆς ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, τὸ ἰδίως ὑπὸ τοῦ νόμου ὡρισμένον πρὸς τοιαύτην ἐγγραφὴν καὶ διὰ τοῦτο τοῖς πᾶσι γνωστὸν ὄν. Ὅθεν καὶ ἡ τῆς ἐθνικῆς τραπέζης ὑποθήκη, ἡ ἐγγραφεῖσα ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ὑποθηκῶν τοῦ δήμου Ὑπάτης, ἐν ᾧ ὁμολογουμένως τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα δὲν κεῖται, οὐδὲν ὑποθηκικὸν δικαίωμα παρέχει τῇ Τραπέζῃ καὶ διὰ τοῦτο τὰ ὑποθηκικὰ δικαιώματα τοῦ Ῥηγοπούλου ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος τοῦ ὀφειλέτου Ἀθανασίου Τσίνη, τὰ διὰ τῆς ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ὑποθηκῶν τοῦ δήμου Σπερχιάδος, ἐν ᾧ κεῖται, ἀποκτηθέντα προτιμῶνται τῶν τῆς ἐθνικῆς Τραπέζης, ὡς ἐγγραφείσης τῆς ὑποθήκης αὐτῆς ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ τοῦ δήμου Σπερχιάδος μεταγενεστέρως κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῆς ὁμολογίαν».

§ 311. Ἡ εἰς τὰ βιβλία ἄλλου δήμου παρὰ τὸν εἰς ὃν κεῖνται τὰ ἐνυπόθηκα γενομένη ἐγγραφὴ εἶναι ἄκυρος; Ἀπ. πολιτικὴ ΑΠ. 287 τοῦ 49 (1), φέρουσα·

«Ἐπειδή, διὰ τῆς δευτέρας σκέψεως τῆς προςβαλλομένης ταύτης ἀποφάσεως, τὸ ἐφετεῖον θεωροῦν, ὅτι ὅτε ὁ Ἰωάννης Βαλέζης ἐνέγραψεν εἰς τὰ βιβλία τοῦ δήμου Μαραθῶνος ὑποθήκην ἐπὶ τῶν περὶ ὧν ἡ δίκη κτημάτων, συγχωνευμένων ὄντων τῶν δήμων Περαίας καὶ Μαραθῶνος, κατὰ τὸν ἀπὸ 27 Αὐγούστου 1840 πίνακα τῆς Κυβερνήσεως, δημοσιευμένον ὄντα, δὲν ὑπῆρχον χωριστὰ βιβλία ὑποθηκῶν τῶν δύο αὐτῶν δήμων, μετὰ τὸ ἀπὸ 10 Μαΐου 1842 διάταγμα, ὅπερ εἶναι ἐπίσης δημοσιευμένον, αἰτιολογεῖ ἀποχρώντως τὰς προτάσεις τῆς Ὄρσας Λούλη, ὅτι κακῶς δῆθεν ἐγένετο ἡ ἐγγραφὴ εἰς τὰ βιβλία τοῦ δήμου Μαραθῶνος, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ γενῇ εἰς τὰ τοῦ δήμου Περαίας, καὶ ὅτι δὲν ὑπῆρχε διάταγμα ἢ νόμος δημοσιευμένος περὶ τῆς συγχωνεύσεως αὐτῶν τῶν δύο δήμων, ἡ δὲ σκέψις αὕτη τοῦ ἐφετείου καὶ ἂν ἦναι ἐσφαλμένη κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς ἀναιρεσειούσης περιορισθέντων διὰ τῆς οριστικῆς ἀποφάσεως τοῦ αὐτοῦ ἐφετείου, περὶ ἧς κατωτέρω ῥηθήσεται, τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς ἐπὶ ἑνὸς μέρους τῶν διαληφθέντων κτημάτων ὡρισμένης ἀξίας καὶ κατὰ τὴν ἐκλογήν της, ἐὰν ἡ ὁριστικὴ περὶ τούτου ἀπόφασις εἶναι ὀρθή, ἡ ἀναιρεσείουσα δὲν ἔχει συμφέρον νὰ προςβάλῃ τὴν διαληφθεῖσαν ὑπ' ἀρ. 5274 ἀπόφασιν ἕνεκα τῆς κακῆς δῆθεν ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης τοῦ Ἰω. Βαλέζη».

---

(1) Πρβ. §§ 309 ἐπ.

§ 312. Η ἀνυπόγραφος αἴτησις πρὸς ἔγγραφὴν ὑποθήκης δὲν καθιστᾷ ἄκυρον τὴν γενομένην ἐγγραφήν, μὴ ὁρίζοντος τοιοῦτό τι τοῦ ἄρθρου 80 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου. Απόφ. πολιτικὴ Αρείου Πάγου 3 τοῦ 64. Πρλ. ὅμως § 309—311.

§ 313 Η ὑποθήκη δὲν εἶναι ἄκυρος διὰ τὸν λόγον, ὅτι τὸ δημόσιον, τὸ ὁποῖον τὴν ἐπροκάλεσε, δὲν συνῆψεν εἰς τὰς περιλήψεις ἀποδεικτικὸν τῆς ἐπιτηρούσης τὴν περιουσίαν τῆς ἐπικρατείας ἁρμοδίας ἀρχῆς (69 § 2 περὶ ὑποθηκ.). Οἱ λόγοι τῆς ἀκυρότητος ὁρίζονται ἐν τοῖς ἄρθροις 49 καὶ 80 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ὅπου τοῦ λόγου ἐκείνου μνεία δὲν γίνεται. Απ. πολιτικὴ Αρείου Πάγου 356 τοῦ 53. Πρλ. § 313 δίς.

§ 313 δίς. Η ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης εἶναι ἄκυρος ὅταν εἰς τὰς περιλήψεις δὲν ἐπισυναφθῇ τὸ ἀποδεικτικὸν τῆς ἐπιτηρούσης τὴν περιουσίαν τοῦ ὀφειλέτου ἀρχῆς; ὄχι, ὅταν αὐτὸ ὑπάρχῃ πραγματικῶς κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης. 69, 79, 80 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου. Απόφ. πολ. ΑΠ. 154 τοῦ 55, κυρ. τὴν 12077 ἐφ. Αθ. φέρουσα. Πρλ. καὶ § 312.

«Ἐπειδὴ ναὶ μὲν κατὰ τὸ ἄρθρον 69 § 2 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ὅταν ἡ ἐγραπτέα ὑποθήκη πηγάζῃ ἀπὸ τὸν νόμον, ὡς ἡ προκειμένη, ὁ αἰτῶν ἐγγραφὴν ὑποθήκης δι' ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ διαχειριστοῦ τῆς περιουσίας τοῦ κράτους, ὀφείλει νὰ συνάψῃ εἰς τὰς περιλήψεις ἐπίσημον ἀποδεικτικὸν τῆς ἐπιτηρούσης τὴν περιουσίαν ταύτην ἀρχῆς· ἡ μὴ ἐπισύναψις ὅμως τοῦ τοιούτου ἀποδεικτικοῦ εἰς τὰς περιλήψεις δὲν ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἐγγραφῆς, ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑπάρχῃ πραγματικῶς κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐγγραφῆς τὸ τοιοῦτον ἀποδεικτικόν, καθότι τ' ἄρθρα 79 καὶ 80 τοῦ εἰρημένου νόμου, τὰ ὁποῖα ὁρίζουσι ῥητῶς τοὺς λόγους, ἕνεκα τῶν ὁποίων διατάττεται ἡ ἐξάλειψις τῶν ὑποθηκῶν καὶ ἡ ἀκύρωσις τῶν εγγραφῶν, δὲν κατατάττουσι μεταξὺ αὐτῶν καὶ τὴν ἔλλειψιν τῆς ἐπισυνάψεως τῶν τοιούτων ἀποδεικτικῶν εἰς τὰς περιλήψεις· ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἂν καὶ ὁ οἰκονομικὸς ἔφορος Ναυπλίας, ὅταν κατὰ τὴν 10 Νοεμβρίου 1848 ἐζήτησε νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην ὑπὲρ τοῦ δημοσίου καὶ κατὰ τοῦ Εμμ. Ρενιέρη, ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν Ναυπλίαν διαφόρων κτημάτων αὐτοῦ, δὲν ἐπισυνῆψεν εἰς τὰς περιλήψεις τὴν περὶ τοῦ χρέους τοῦ αὐτοῦ Ρενιέρη ἀπόδειξιν, ἐζήτησεν ὅμως τὴν ἐγγραφήν, ὡς παραδέχεται καὶ τὸ δικάσαν ἐφετεῖον Αθηνῶν, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 6 Οκτωβρίου 1848 ἐγγράφου τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργείου, δι' οὗ τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο, ὡς ἐπιτηροῦσα τὴν περιουσίαν τοῦ κράτους ἀνω-

τάτη ἀρχῇ, ἀποφαίνεται ὅτι ὁ διαληφθεὶς Ῥενιέρης, συνεπείᾳ πρωτοκόλλου συνταχθέντος ὑπὸ ἐπὶ τούτῳ διορισθείσης ἐπιτροπῆς, ἐξελέγχθη ὑπόλογος εἰς τὸ δημόσιον ἐκ τῆς διαχειρίσεώς του, ὡς ταμίου παρὰ τῷ φρουραρχείῳ Ἀθηνῶν, διὰ δραχμὰς 51000, καὶ ἔδωκε πληρεξουσιότητα εἰς τὸν εἰρημένον οἰκονομικὸν ἔφορον νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην ὑπὲρ τοῦ δημοσίου· ὥςτε τὸ προμνημονευθὲν δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἀπεφάσισε νομίμως, ἀποῤῥίψαν τὴν περὶ ἀκυρότητος τῆς ἐγγραφῆς ὑποθήκης τοῦ δημοσίου πρότασιν τοῦ ἀναιρεσείοντος».

§ 314. Ἔχει κῦρος ἡ ἐγγραφὴ ὑποθήκης ἡ ἐνεργουμένη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ὀφειλέτου; Ὅρα ἀπόφασιν ἐφετῶν Ναυπλίας 343 τοῦ 49 ἐν νομ. σ. 5076.

§ 315· Ποῖα εἶναι τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐξαλείψεως;—Τὸ ἄρθρον 81 λέγει, *ἂν ἡ ὑποθήκη ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, λαμβάνουν τάξιν οἱ ἑπόμενοι πιστωταί, ἂν ὑπάρχουν, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐγγραφῆς των.*

Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι διὰ τῆς ἐξαλείψεως ἐξαφανίζεται ἐντελῶς ἡ προϋπάρξασα ὑποθήκη καὶ ἡ ἑπομένη δὲν διαμένει ἐπὶ τοῦ κτήματος εἰς ἣν ἦτο κατ' ἀρχὰς θέσιν δευτέρα, τρίτη κτλ. ἀλλὰ προχωρεῖ καταλαμβάνουσα τὴν θέσιν τῆς ἐξαλειφθείσης. Ἡ ἐξαλειφθεῖσα ὑποθήκη, ἅμα ὑπάρχουν ἑπόμεναι ἐγγραφαί, δὲν ἐγκαταλείπει κενὸν διάστημα ἐλεύθερον βάρους, τὸ ὁποῖον ὁ ἰδιοκτήτης δύναται πάλιν νὰ διαθέσῃ. Πρβ. Καλλ. β. § 590 (1).

§ 316. Περὶ ἀκυροτήτων τῆς ἐξαλείψεως δὲν ὁμιλεῖ ὁ νόμος, εἶναι δὲ φανερόν, ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν τεσσάρων λόγων τοῦ ἄρθρου 80 ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῆς ἐξαλείψεως.

Κυρίως μόνον ὁ καθ' οὗ γίνεται ἡ ἐξάλειψις ἔχει συμφέρον νὰ προτείνῃ τὸ ἄκυρον αὐτῆς. Ὁ πρῶτος λόγος, ὅτι πρέπει ν' ἀνα-

(1) § 308. Ἡ τῆς ὑποθήκης ἐγγραφή, τὴν ὁποίαν ἐνήργησέ τις ἐπὶ κτήματος, αἱ ἐπὶ τοῦ ὁποίου προεγγεγραμμέναι ὑποθῆκαι ἦσαν διαγεγραμμέναι, παρέχει εἰς ἐκεῖνον δικαίωμα προτιμήσεως, καὶ ἂν κακῶς διεγράφησαν ἐκεῖναι, καὶ ἄλλως δολιότης τις δὲν ἀποδίδεται εἰς αὐτόν. Ἀπόφασις 8041 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (α).

(α) Πρβ. § 305, 307, 315.

φέρηται τ' ὄνομα τοῦ πιστωτοῦ καὶ τοῦ χρεώστου, εἶναι ξένος εἰς τὴν ἐξάλειψιν, ἥτις περὶ αὐτῶν δὲν περιλαμβάνει τί.

Ὁ δεύτερος λόγος, ὅτι πρέπει ν' ἀναφέρηται τὸ ποσόν, ἠδύνατο μόνον νὰ προταθῇ, ὅταν ἡ ἐξάλειψις ἦναι μερική, καθ' ἣν περίπτωσιν πρέπει νὰ σημειοῦται τὸ ποσὸν ὁλογράφως (ἄρθρον 16 τοῦ διατάγματος), ἀλλὰ ὁ λαβὼν τὰ χρήματα δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν λῆψίν των καὶ ἡ αἴτησίς του περὶ ἀκυρότητος εἶναι χωρὶς σκοπόν, ἐκτὸς ὅτι τὸ διάταγμα δὲν ἐπιβάλλει ποινὴν ἀκυρότητος.

Ἡ ἔλλειψις τῆς χρονολογίας συμμερίζεται τὴν αὐτὴν τύχην. Ἐπὶ τέλους περιγραφὴ τοῦ κτήματος δὲν λαμβάνει χώραν εἰς τὴν σημείωσιν τῆς ἐξαλείψεως.

Ἄκυρος δύναται νὰ ἦναι λοιπὸν ἡ ἐξάλειψις μόνον, ὅταν δὲν ὑπάρχουν τ' ἀπαιτούμενα τοῦ ἄρθρου 77, τουτέστι συγκατάθεσις διὰ δημοσίου ἐγγράφου, ἢ τελεσίδικος ἀπόφασις. Ἡ ἱκανότης τοῦ παραιτουμένου καὶ τὸ ἄκυρον τῆς ἀποφάσεως, ἢ ἡ ἔλλειψις δημοσίου ἐγγράφου, ἀποτελοῦν τὸ ἀνίσχυρον τῆς ἐξαλείψεως.

Εἰς αὐτὰ προσθέτομεν καὶ τὴν ἔλλειψιν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὑποθηκοφύλακος, διότι ἄνευ αὐτῆς δὲν ὑπάρχει δημοσία περὶ ἐξαλείψεως πιστοποίησις.

Διὰ ν' ἀνάξωμεν ὅλας τὰς περιστάσεις ταύτας εἰς κοινὴν ἀρχήν, καθ' ἣν ῥυθμίζονται τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐξαλείψεως, εἶναι ἀνάγκη νὰ κάμωμεν διάκρισιν μεταξὺ τῶν ἀτάκτων ἐξαλείψεων· ἢ ἡ ἐξάλειψις αὐτὴ φέρει τὰ σημεῖα τῆς ἀκυρότητος, ἢ ἐκ τῆς περὶ ἐξαλείψεως συντάξεως δὲν ἐξάγεται ἡ αἰτία τοῦ ἀκύρου αὐτῆς. Ἡ διάκρισις αὕτη χρεωστεῖται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς δημοσιότητος. Τὰ βιβλία παρέχουν δημοσίαν πίστιν πρὸς πάντα τρίτον. Ὅστις ἐμπιστευόμενος εἰς αὐτὰ ἀποκτᾷ δικαιώματα, δὲν δύναται πλέον νὰ φοβῆται τὴν ἀνατροπήν, ἐξ ἀγνώστων καὶ ἀποῤῥήτων αἰτιῶν, διότι τότε τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν καὶ ἡ δημοσιότης εἶναι ἀπατηλὰ σημεῖα. Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 86, ὅτι αἱ πράξεις τοῦ γραφείου ἔχουν ἰσχὺν δημοσίων ἐγγράφων, ἤθελεν εἶσθαι ματαία.

Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι ἂν ἡ ἐξάλειψις ἔγινε τακτικὴ κατὰ τοὺς τύπους, μολονότι κατ' οὐσίαν εἶναι ἀνυποστήρικτος, ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ἔχει πλήρη ἰσχύν. Ὅταν τουτέστιν ἡ ἐξάλειψις βεβαιόνῃ, ὅτι ἐγένετο δυνάμει τῆς συγκαταθέσεως τοῦ δανειστοῦ καὶ ἐπὶ τῇ βάσει δημοσίου ἐγγράφου, ἢ δυνάμει τελεσιδίκου ἀποφάσεως, δὲν ἀνήκει εἰς τὸν τρίτον νὰ ἐνεργήσῃ περισσοτέρας ἐρεύνας. Ἄλλως τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν εἶναι ἀτελῆ, περιλαμβάνοντα μόνον μέ-

ρος τοῦ πιστοποιουμένου γεγονότος, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὴν ὑποθήκην καὶ συμπληρούμενα ἐξ ἄλλων ἐγγράφων. Ποία εἶναι πλέον ἡ ἀξία τῆς ἀπολύτου δημοσιότητος, ἥτις ἔχει ἀνάγκην νὰ ὑποστηριχθῇ ἀπὸ τὴν σχετικὴν καὶ πῶς ἔγγραφα σχετικῆς δημοσιότητος δύνανται ν' ἀνατρέψουν τὰ πιστοποιούμενα διὰ τῆς ἀπολύτου;

Ὅςτις λέγει, ὅτι ἐσφαλμένως ἐπίστευσαν εἰς τὰ δημόσια βιβλία, παραγνωρίζει, ὅτι πρὸς τοῦτο ἀπέβλεπεν ὁ σκοπός των, ν' ἀποκτηθῇ δηλ. μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ γίνωνται πασίγνωστα τὰ γεγονότα τῆς ὑποθήκης, ἥτις μόνον ἔχει ὕπαρξιν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς δημοσίας ἐγγραφῆς. Ἅμα ἡ βάσις αὕτη ἐκλείψῃ διὰ τῆς τακτικῆς ἐξαλείψεως, ἐκλείπει καὶ ἡ ὑποθήκη. Οὔτε δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ἄλλην ἀρχὴν διὰ τὴν ἐγγραφὴν καὶ ἄλλην διὰ τὴν ἐξάλειψιν.

Κατὰ τοῦτο λοιπὸν εἶναι ὅλοι σύμφωνοι, ὅτι ἡ κατὰ τύπους γινομένη ἐξάλειψις ἔχει πλήρη ἰσχὺν ὡς πρὸς τρίτους, ἀποκτήσαντας ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς δικαιώματα (1).

Διαφέρει ὅταν ἡ ἐξάλειψις φέρῃ καθ' ἑαυτὴν τὰ σημεῖα τῆς ἀκυρώσεώς της, π. χ. ὅτι ἐγένετο μὲ τὴν συγκατάθεσιν ἄλλου παρὰ τοῦ δανειστοῦ, ἢ δυνάμει ἀποφάσεως, ἥτις δὲν χαρακτηρίζεται ὡς τελεσίδικος, ἢ δὲν ὑπάρχει ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ὑποθηκοφύλακος καὶ ἡ σφραγίς. Εἰς τοιαύτας περιστάσεις ὁ τρίτος ἐπληροφορήθη συγχρόνως μὲ τὴν ἐξάλειψιν καὶ τὸ ἄκυρον αὐτῆς, ὥςτε εἶναι ἀδικαιολόγητος προτείνων, ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς συνηλλάχθη.

Ὡςαύτως διαφέρει τὸ ζήτημα ὡς πρὸς ἐκεῖνον, ὅςτις ἦτον ἤδη ἐγγεγραμμένος πρὸ τῆς ἐξαλείψεως. Αὐτὸς ζητεῖ καθαρὸν κέρδος μὲ τὴν ζημίαν τοῦ ἄλλου. Ὅταν ἐνεγράφη, δὲν ἐννοοῦσεν, οὔτε ἤλπιζεν, ὅτι ἔμελλε ν' ἀποκτήσῃ περισσότερα δικαιώματα· ἐὰν ἑπομένως ἡ ἐξάλειψις ἀνατραπῇ, ἐπανέρχονται τὰ πράγματα εἰς τὴν πρώτην κατάστασίν των. Ἡ ἐξαλειφθεῖσα ὑποθήκη διαμένει εἰς τὴν θέσιν της ὡς πρὸς αὐτόν, διότι κατ' αὐτὴν τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων ἐπίστευσεν εἰς τὰ δημόσια βιβλία.

Οὕτως ἀπεφάσισαν καὶ τὰ δικαστήρια τῆς Γαλλίας, ὅτι ἐὰν ἀναιρεθῇ ἡ τελεσίδικος ἀπόφασις, δυνάμει τῆς ὁποίας ἐγένετο ἡ ἐξάλειψις, ὡς πρὸς τοὺς ἐγγεγραμμένους πρὸ τῆς ἐξαλείψεως, ἀναζῇ πάλιν ἡ ἐξαλειφθεῖσα ὑποθήκη (2).

---

(1) Goener Commentar I. p. 283. Πρωσσ. Ν. Hypothekenordnung 1783. II. § 285. Troplong hyp. 746, bis.

(2) Ἴδε τὰς ἀνωτέρω μνησθείσας μαρτυρίας.

§ 317. Ὁ Π ἐκίνησεν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Β ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου περὶ πληρωμῆς χρέους τινός, καὶ δυνάμει τῆς ἀγωγῆς γέγραπται προσημείωσις ὑποθήκης ἐπὶ κτήματος τοῦ Β. — Ἡ ἀγωγὴ δικασθεῖσα ἀπεῤῥίφθη, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Β ἀποταθεὶς εἰς τὸν ὑποθηκογράφον ἐζήτησε τὴν ἐξάλειψιν τῆς ὑποθήκης, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

— Μετὰ τὴν διαγραφήν, ἡ ἐμπορικὴ ἀπόφασις ἀνῃρέθη, καὶ τότε ὁ ἐνάγων ἐζήτησε δι' ἀγωγῆς τὴν ἐξάλειψιν τῆς διαγραφῆς τῆς προσημειώσεως.—Τὴν ἀγωγὴν ταύτην παρεδέχθη τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, διότι μετὰ τὴν ἀναίρεσιν οἱ διάδικοι ἐπανέρχονται εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν, εἰς ἣν ἦσαν πρὸ τῆς ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως (1). Ἀπόφασις 4749 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. (νομ. σ. 5259).

§ 318. Πρβ. ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθ. 2742.

§ 319. Προτιμᾶται εἰς τὸ ἐκπλειστηρίασμα τοῦ κτήματος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐνέγραψεν ὑποθήκην ὁ Α μετὰ τὴν διαγραφὴν τῆς τῆς Β ὑποθήκης, ἂν αὕτη (ἡ Β) διατείνηται ὅτι παρανόμως διεγράφη ἡ, χάριν τῆς προικός της, προεγγεγραμμένη;

Εἰς τὴν 268 τοῦ 1855 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου (κυροῦσαν τὴν 11500 ἐφ. Ἀθ.) εὕρηνται τάδε:

«Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθρα 16 καὶ 20 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἡ ὑποθήκη ἀποκτᾶται διὰ τακτικῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἐγγραφῆς κανονίζει τὴν προτίμησιν· ἐκ τούτων δὲ γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ ἔχων δικαίωμα ἐγγραφῆς ὑποθήκης καὶ ἐγγράψας αὐτὴν νομίμως δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ, ὥστε ἡ ὑποθηκικὴ ἀπαίτησίς του νὰ καταταχθῇ κατὰ προτίμησιν εἰς τὸ ἐκπλειστηρίασμα τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος, συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρον 48 τοῦ αὐτοῦ νόμου· τὸ δὲ γεγονός, ὅτι ἄλλος τις ἔχων ἐγγεγραμμένην ὑποθήκην προηγουμένως ἐξήλειψεν αὐτὴν κακῶς, οὐδαμῶς ἐπηρεάζει τὸ δικαίωμα τῆς προτιμήσεως τοῦ μετὰ τὴν ἐξάλειψιν ταύτην ἐγγράψαντος κατὰ τὸν νόμον ὑποθήκην εἰς τὸ αὐτὸ κτῆμα. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης τοῦ δικαιοπαρόχου τῶν Ν. Α. Γουλανδρῆ καὶ Κ. Μπιρίκου ἐπὶ τῶν κτημάτων, περὶ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος τῶν ὁποίων πρόκειται, ἡ κατάταξις ἐγένετο, ὅτε δὲν ὑπῆρχεν ἐπ' αὐτῶν ἐγγεγραμμένη ὑπο-

(1) Πρβ. τὴν λ. ἀναίρεσις ἐπ. πολ. δικῶν.

θήκη τῆς Βιολάντας Δ. Φ. Καμπάνη, διότι ἡ ὑπάρχουσα ὑπὲρ αὐτῆς ἐξηλείφθη κατ' αἴτησίν της, μὴ προσβληθείσης δ' ὡς ἀκύρου, ἢ ἄλλως ὡς γενομένης κατὰ δολίαν συνεννόησιν τῆς ἐγγραφείσης ὑποθήκης τοῦ δικαιοπαρόχου τῶν ἀναιρεσιβλήτων, ἡ Βιολάντη δὲν ἔχει, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, δικαίωμα νὰ προτιμηθῇ τῶν ἀντιδίκων της εἰς τὴν κατάταξιν τοῦ ἐκπλειστηριάσματος, καὶ ἂν δὲν ἠδύνατο, ὡς διατείνεται, νὰ ζητήσῃ αὕτη τὴν ἐξάλειψιν τῆς ὑποθήκης, ἥτις ἐγένετο πρὸς ἐξασφάλισιν προικῴας δῆθεν ἀπαιτήσεώς της».

§ 320. Ἐν τούτοις ἐκ τῆς λύσεως ταύτης γεννῶνταί τινες δυσκολίαι. Διὰ τὴν ἐνάργειαν λαμβάνομεν τὸ ἑξῆς παράδειγμα. Ὁ πρωτόκλητος ἐνεγράφη διὰ τὸ ποσὸν δέκα χιλιάδων δραχμῶν καὶ κατόπιν ὁ δευτερόκλητος διὰ τὸ ποσὸν πέντε χιλιάδων. Ἐπὶ τῇ βάσει, ὅτι ἡ πρώτη ὑποθήκη ἐξηλείφθη, ὁ τριτόκλητος δανείζει καὶ ἐγγράφεται διὰ δραχμὰς ὀκτὼ χιλιάδας. Κατὰ τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ὅλοι παραδέχονται καὶ ἤδη ἐξεθέσαμεν, ὁ τριτόκλητος ἕπεται μὲν τοῦ δευτεροκλήτου, ἀλλὰ προηγεῖται τοῦ πρωτοκλήτου, ὁ δὲ δευτερόκλητος, ἐνῷ ἕπεται τοῦ πρωτοκλήτου, διότι μετὰ τὴν ἐγγραφὴν τῆς ἰδίας του ὑποθήκης ἐγένετο ἡ ἐξάλειψις, προηγεῖται τοῦ τριτοκλήτου. Πῶς θέλει γίνει ἐνταῦθα ἡ κατάταξις, ἅμα τὸ ἐκπλειστηρίασμα δὲν ἐξαρκεῖ πρὸς ἱκανοποίησιν ὅλων, διότι συμποσοῦται μόνον εἰς δώδεκα χιλιάδας;

Ἂν ἀναχωρήσωμεν ἀπὸ τὸν πρωτόκλητον, θέλομεν τὸν κατατάξει μετὰ τὸν τριτόκλητον, ἀλλὰ πάλιν αὐτὸς δὲν δύναται νὰ προηγῆται τοῦ δευτεροκλήτου. Οὗτος ἔχει δικαίωμα, ἀφοῦ πληρωθοῦν αἱ δέκα χιλιάδες δραχμαὶ τοῦ πρωτοκλήτου· ὥστε εἰς αὐτὸν ἀνήκουν μόνον δύο χιλιάδες. Ἀπὸ τὰς δέκα χιλιάδας τοῦ πρωτοκλήτου θέλει πληρωθῇ ὁ τριτόκλητος τὰς ὀκτὼ χιλιάδας, διότι ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τῆς ἐξαλείψεως συνηλλάχθη. Ὥστε μένουν δύο χιλιάδες ἀκόμη διὰ τὸν πρωτόκλητον. Τοιουτοτρόπως ὅμως ὁ τρίτος γίνεται ἐπικρατέστερος τοῦ δευτέρου, ἐνῷ παρεδέχθημεν τὸ ἐναντίον. Ὀφείλει ἑπομένως ὁ τριτόκλητος νὰ δώσῃ ἀκόμη τρεῖς χιλιάδας εἰς τὸν δευτερόκλητον, διὰ νὰ τὸν ἱκανοποιήσῃ ὡς προηγούμενον αὐτοῦ. Παρομοίαν λύσιν εὑρήκαμεν εἰς τὰς ῥωμαϊκὰς πηγάς, ὅταν διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ὁ τρίτος προηγῆται τοῦ πρώτου καὶ ὁ δεύτερος τοῦ τρίτου (§ 329, 592 Καλλ. τ. 6).

§ 321. Τὰ αὐτά, ὅσα ἰσχύουν περὶ τῆς ἐξαλείψεως τῶν ὑποθηκῶν, ἰσχύουν καὶ περὶ τῆς ἐξαλείψεως τῶν προσημειώσεων (ἄρθ. 77). Αἱ προσημειώσεις ὅμως ἐξαλείφονται καὶ διότι δὲν μετατρά-

τησαν ἐγκαίρως εἰς ὑποθήκην (ἄρθρον 82 καὶ 83), καθὼς προηγουμένως ἐξεθέσαμεν (1). Καλλ. 6 § 593.

§ 322. Ἂν καὶ ἡ τῆς ἐξαλείψεως ἔκθεσις δὲν κατεχωρίσθη εἰς ἰδιαίτερον βιβλίων ἐκθέσεων (ἄρθρον 39 καὶ 40 τοῦ ἀπὸ 31 Σεπτεμβρίου 1836 διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου), αἱ παραλείψεις αὗται μόνον τὸν ὑποθηκοφύλακα δύνανται νὰ καταστήσωσιν ὑπεύθυνον, δὲν δύνανται ὅμως νὰ προταχθῶσι καὶ κατ' ἐκείνου, ὅςτις μετὰ τὴν ἐξάλειψιν τῆς ὑποθήκης ἐνέγραψεν ὑποθήκην, καθ' ὅσον οὗτος μόνον τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν ὤφειλε νὰ ἐξετάσῃ, μὴ ὢν ὑπόχρεως νὰ ἐξετάσῃ οὔτε τὸ συμβόλαιον, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ ἐξάλειψις, οὔτε τὰ βιβλία τῶν ἐκθέσεων τῆς ἐξαλείψεως· ἑπομένως θεωρεῖται οὗτος ὡς ἐνυπόθηκος δανειστής. Ἀπόφασις 3427 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 323. Δι' ἀγωγῆς καὶ ὄχι δι' ἀναφορᾶς ζητεῖται ἡ ἐξάλειψις τῆς ὑποθήκης (77, 78 τοῦ περὶ ὑποθ. νόμου)· τὸ ἄρθρον δὲ 997 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐφαρμόζεται, ὅταν ὁ ὑπερθεματιστὴς ἐπλήρωσεν ὅλους τοὺς δανειστὰς καὶ ἔλαβεν ἐξοφλητικόν (2). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 122 τοῦ 1852, ἀναιροῦσα τὴν 292 τοῦ 1847 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (3), ἐν ὅρᾳ ἐν λ. συμβιβασμοῦ ἀπόπειρα § 154 (4).

§ 323. Ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 78 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ἔκφρασις, ἡ αἴτησις φέρεται εἰς τὸ δικαστήριον κτλ. εἶναι γενική, ἐνδιάλαμ-

(1) ὅρα Καλλ. § 515. Περὶ τοῦ νόμου ἀπὸ 30 Μαρτίου 1841 περὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ τῆς ὑποθήκης δικαιώματος, ὡς πρὸς τὰ δάνεια τῆς ἐθνικῆς Τραπέζης δὲν ἐγένετο λόγος εἰς τὸν § 11 (399 Καλλ.), διότι ὁ νόμος οὗτος ἀπεδείχθη ἀνεκτέλεστος.

(2) Πρβ. ὅμως Εὐρ. τ. 18 σελ. 163 καὶ Εὐρ. λ. συμβιβασμοῦ ἀπόπειρα § 152 δὶς—154.

(3) Πρβ. ἀπόφασιν ἐφετῶν Ναυπλίας 730 τοῦ 1849 ἐν νομικ. σ. 5229.

(4) Ἐν τούτοις εἰς τὴν νομολογίαν (ἐκτὸς τῶν αὐτόθι ἐκτεθέντων) εὕρηται καὶ τοῦτο·

«Δὲν ζητεῖται, διὰ συνήθους ἀγωγῆς, ὑπὸ τοῦ ἐπὶ πλειστηριασμοῦ ἀγοράσαντος ἡ ἐξάλειψις τῆς ἐπὶ τοῦ κτήματος ὑποθήκης, ἀλλὰ δι' ἀναφορᾶς». Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας 292 τοῦ 1847, ἐν νομ. σ. 4882.

βάνουσα καὶ τὴν δι' ἀγωγῆς δυναμένην νὰ εἰςαχθῇ εἰς τὸ δικαστήριον αἴτησιν καὶ τὴν δι' ἀναφορᾶς, κατὰ τὰς διαφόρους περιπτώσεις, καὶ δὲν ἐννοεῖ ἀποκλειστικῶς τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ αἴτησιν. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας 237 τοῦ 1848 ἐν νομ. σ. 4816. Πρλ. § 323.

§ 324 δίς. Εἶναι παραδεκτὴ ἡ ἔφεσις ἐπὶ ἀποφάσεων, ἀφορωσῶν διαγραφὴν ὑποθήκης; Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 6842. Πρβλ. τὴν λέξιν ἔφεσις § 194 ἑπόμ. καὶ Πρωϊνὸν Κήρυκα φύλλ. 385, 387.

§ 325. Ἡ ὑπάρχουσα ὑποθήκη ἐπὶ τίνος κτήματος, μέρος τοῦ ὁποίου ἀνεγνωρίσθη ὡς προικῷον, δὲν δύναται νὰ ἐξαλειφθῇ ἀφ' ὅλου, εἰμὴ ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου, δηλ. τοῦ προικῴου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 139 τοῦ 51, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἡ ἀναιρεσείουσα Τράπεζα ἰσχυρίσατο, διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεών της, ἐνώπιον τοῦ ἐν Ἀθήναις δικαστηρίου τῶν ἐφετῶν ὅτι ἐκ τῶν κατασχεθέντων κτημάτων μόνον 491 πήχεις τετραγωνικοὶ προέρχονται ἀπὸ προῖκα, καὶ ὅτι ὡς πρὸς αὐτοὺς μόνους πρέπει νὰ περιορισθῇ ἡ ἀνακοπή, ὄντων τῶν ὑπολοίπων ἀδιαφιλονεικήτου ἰδιοκτησίας τοῦ Κωνσταντίνου Μαυρίκου· τὸ δὲ εἰρημένον ἐφετεῖον, ἐνῷ παρεδέχθη, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς πέμπτης σκέψεως τῆς ἀποφάσεώς του, τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς Τραπέζης, τουτέστιν ὅτι μόνον κατὰ 491 πήχεις εἶναι προικῷον τὸ εἰς πλειστηριασμὸν ἐκτιθέμενον κτῆμα, δὲν περιώρισε διὰ τοῦ διατακτικοῦ αὐτῆς τῆς ἀποφάσεως τὴν ἐξάλειψιν τῆς ὑποθήκης μόνον κατὰ τοὺς 491 τούτους πήχεις τῆς προικός, ἀλλ' ἐν γένει ἀπέῤῥιψε τὴν ἔφεσιν τῆς Τραπέζης, καὶ τοιουτοτρόπως προςέβαλε τὰ ἀποκεκτημένα δικαιώματα αὐτῆς, καθόσον ἄνευ νομίμου αἰτίας ἐξαλείφεται ἡ ὑποθήκη τῆς Τραπέζης καὶ ἐπὶ τοῦ ἄλλου μέρους τοῦ γηπέδου τοῦ ἀναγνωρισθέντος ὡς ἰδιοκτησίας τοῦ Π. Μαυρίκου. Ὥςτε παρεβίασε τὸ ἄρθρον 79 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, καθ' ὃ τότε διατάσσεται ἡ ἐξάλειψις τῆς ὑποθήκης, ἐὰν ὑπάρχῃ νόμιμος αἰτία τῆς ἀποσβέσεως αὐτῆς, καὶ τὸ ἄρθρον 778 § 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθ' ὅ, ἐὰν ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις ἦναι ἄδικος κατὰ τὴν οὐσίαν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐφετεῖον μεταῤῥυθμίζει αὐτήν, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν».

§ 326. Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β, ἀναφέρων ὅτι ἀμφότεροι συνέστησαν ἑταιρίαν καπνοπωλικήν· ὅτι δι' ἀνάγκας των ἐδανείσθησαν ποσόν τι, καὶ ὅτι αὐτός, πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ δανειστοῦ, ὑπεθήκευσε τὴν οἰκίαν του· ἐζήτησε λοιπὸν α) νὰ διαλυθῇ ἡ ἑταιρία· β)

νὰ πληρώσῃ ὁ Β τὸ ἥμισυ τοῦ χρέους· γ) νὰ διαγραφῇ ἡ ἐν τῇ οἰκίᾳ του ὑποθήκη. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα ἂν τὸ ἐμποροδικεῖον ἦτον ἁρμόδιον νὰ διατάξῃ τι περὶ τῆς ὑποθήκης; Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐξεφράσθη διὰ τῆς 10089 τοῦ 1852 ἀποφάσεώς του οὕτως·

«Ἐπειδὴ, δόντος τοῦ Π. Γ. ὅρκον περὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ του, ὅτι τὰς δραχμὰς 2500 ἐδανείσθησαν παρὰ τοῦ Β ἀλληλεγγύως αὐτός τε καὶ ὁ διαληφθεὶς Κ, ὡς συνεταῖρος καὶ δι' ἀνάγκας τῆς εταιρίας των, ἀπεδείχθη διὰ τῆς ὁρκοδοσίας ταύτης ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτοῦ· ὥστε ὀρθῶς ὑπεχρεώθη ὁ Κ ν' ἀπαλλάξῃ τὴν οἰκίαν τοῦ Π. Γ, βαρυνθεῖσαν μὲ ὑποθήκην πρὸς ἐξασφάλισιν ὁλοκλήρου τοῦ ἀγωτέρω κοινοῦ χρέους, ἀπὸ τὸ ἥμισυ τοῦ χρέους τούτου. Ἡ δὲ περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασις τοῦ Κ, λόγῳ, ὅτι τὸ περὶ ἐξαλείψεως ὑποθήκης ζήτημα εἶναι πολιτικὸν καὶ δὲν ἠδύνατο τὸ πρωτοδικεῖον, ὡς ἐμποροδικεῖον, νὰ διατάξῃ τὴν ἐξάλειψιν της, δὲν εἶναι βάσιμος· καθότι διὰ τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως δὲν διετάχθη ἡ ἐξάλειψις τῆς ὑποθήκης τῆς οἰκίας τοῦ Γ, ἀλλ' ὑπεχρεώθη ὁ ἀντίδικός του νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἀπὸ τὸ ἥμισυ τοῦ εἰρημένου χρέους του, πληρώνων τουτέστιν αὐτὸ εἰς τὸν δανειστὴν Β, ὅπερ εἶναι ἐμπορικὸν, κατὰ τὰ ἄνω ἐκτεθέντα, καὶ οὐχὶ πολιτικὸν ζήτημα, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ Κ.»

§ 327. Ἡ πτωχεύσασα, ἀλλὰ συμβιβασθεῖσα μετὰ τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν εταιρία, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἐκδίκασιν τῆς ἀγωγῆς, δι' ἧς ζητεῖται ἡ ἐξάλειψις προσημειώσεως ὑποθήκης, γενομένης εἰς κτῆμά της; Ναὶ, κατὰ πλειονοψηφίαν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 19134 τοῦ 61, φέρουσα (1)·

«Ἐπειδὴ ἡ προκειμένη περὶ ἐξαλείψεως προσημειώσεως ἀγωγὴ στηρίζεται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 66 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ὡς μὴ οὔσης, κατ' αὐτὴν, ἰσχυρᾶς τῆς προσημειώσεως, καθόσον ἡ ἀγωγὴ, δυνάμει τῆς ὁποίας ἐνεγράφη, ἀπεκτήθη ἐντὸς τῆς πρὸ τῆς δηλώσεως τῆς πτωχεύσεως δεκαημέρου προθεσμίας, ἣν ὁρίζει τὸ αὐτὸ ἄρθρον. Τὴν δὲ διάταξιν ταύτην δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ταύτης νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξάλειψιν τῆς προσημειώσεως πᾶς διανοίᾳ κυρίου κάτοχος τοῦ κτήματος, καθότου ἐκ τῆς προσημειώσεως προσβάλλεται τὸ τῆς πλήρους καὶ ἐλευθέρας κυριότητος δικαίωμα αὐτοῦ· μολονότι δὲ ἠδύνατό τις ἀμφι-

---

(1) Ἐναντίαν καὶ ὀρθοτέραν γνώμην ὅρα ἀνωτέρω § 219, σ. Πρβ. καὶ § 220.

θάλλων νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ διάταξις 66 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ἀφορᾷ, ὡς καὶ τὸ τοῦ ἄρθρου 443 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, τὸ συμφέρον τῶν δανειστῶν τοῦ πτωχεύσαντος, καὶ ὡς ἐκ τούτου εἰς μόνην τὴν ὁμάδα αὐτῶν χορηγεῖται ἡ ἀγωγὴ περὶ ἀκυρώσεως τῆς ὑποθήκης ἢ τῆς προσημειώσεως, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχει ἐπίσης τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ κινήσῃ ὁ πτωχεύσας μετὰ τὸν συμβιβασμόν· μολαταῦτα καθόσον διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ, ὅςτις εἶναι ὑποχρεωτικὸς δι' ὅλους ἐν γένει τοὺς δανειστὰς κατὰ τὸ ἄρθρον 524 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἀπεδόθη εἰς τὴν ἐφεσίβλητον ἑταιρίαν ἡ περιουσία αὐτῆς εἰς ἣν ἦτον κατάστασιν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ συμβιβασμοῦ ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ἐξόφλησιν τῶν ἀπαιτήσεων τῶν δανειστῶν, ὅπως αὗται διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ κανονίζονται, σιωπηρῶς δὲ παραχωρεῖται εἰς τὴν πτωχεύσασαν ἑταιρίαν καὶ αὐτὴ ἡ παρὰ τῆς ὁμάδος κινηθεῖσα ἀγωγὴ κατὰ τοῦ Σ περὶ ἀκυρώσεως τῆς περὶ τούτου ἐγγραφείσης προσημειώσεως, περὶ ἧς πρόκειται, ὁριζομένης ἐν τῷ συμβιβασμῷ τῆς χρήσεως τοῦ κτήματος τῆς ἑταιρίας, ἐφ' οὗ ἡ προσημείωσις, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ συμβιβασμοῦ, δύναται ἡ ἑταιρία ἐπισπεύδουσα τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑπὸ τῆς ὁμάδος κινηθείσης ἀγωγῆς νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξάλειψιν τῆς ἀκύρως ἐγγραφείσης προσημειώσεως τοῦ ἀντιδίκου της παρανόμως ζημιοῦσα τὴν ἐφεσίβλητον ἑταιρίαν καὶ προσβάλλουσα τὰ ἐκ τοῦ συμβιβασμοῦ πηγάζοντα δικαιώματα καὶ τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν καὶ τῆς ἑταιρίας αὐτῆς, καθόσον ἀφ' ἑνὸς ἡ ἑταιρία δικαιοῦται νὰ ἀπαιτήσῃ ἐκπλήρωσιν τῶν ὅρων τοῦ συμβιβασμοῦ καὶ ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ὑπὲρ τῶν δανειστῶν, ὥςτε νὰ μὴν ὑποκύψῃ εἰς τὰς ἐπιζημίους συνεπείας τῆς αἰτήσεως αὐτοῦ, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ ἐκκαλῶν διὰ τῆς ἐγγραφῆς τῆς περὶ ἧς πρόκειται προσημειώσεως ἤθελεν ἐξασφαλίσει αὐτῷ τὴν πληρωμὴν ποσοῦ ἀνωτέρου παρὰ τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ κατὰ τὸν συμβιβασμὸν τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν· ὥςτε εἶναι ἀβάσιμος ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅτι μόνη ἡ ὁμὰς τῶν δανειστῶν δύναται νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν προκειμένην αἴτησιν· ἂν δὲ αὕτη εἰςήχθη ὑπὸ τῶν συνδίκων μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεως τῆς ἐφεσιβλήτου ἑταιρίας, δύναται οὐχ ἧττον μετὰ τὸν συμβιβασμὸν ἡ ἑταιρία ἐν ἰδίῳ ὀνόματι νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν δίκην ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς διὰ τοὺς αὐτοὺς ὡς ἀνωτέρω ἐκτεθέντας λόγους, καὶ καθόσον ἡ ἀγωγὴ ἐκινήθη ἐν ὀνόματι τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν, καθὸ ἀναλαβούσης τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας τῆς πτωχευσάσης ἑταιρίας, εἰς ἣν διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ ἀπεδόθη ἡ διαχείρισις τῆς περιουσίας αὐτῆς, δυναμένης νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῶν πράξεων τῆς ὁμάδος τῶν ἀφορωσῶν τὸ συμφέρον καὶ αὐτῆς καὶ τῆς ἑταιρίας,

ΚΔ) προςθῆκαί τινες περὶ ὑποθηκῶν.

ΣΗΜ. Τινὰς ἐκ τῶν ἑπομένων προςθηκῶν παρέλιπον νὰ σημειώσω εἰς τὸ ἀνῆκον μέρος· ἕτεραι ἔχουσι πόῤῥωθεν σχέσιν τινὰ μὲ τὸ περὶ ὑποθηκῶν ἀντικείμενον. Διὸ ἐθεώρησα οὐχὶ ἀπόσκοπον νὰ συμπεριλάβω ἐνταῦθα καὶ ταύτας καὶ ἐκείνας· ὅθεν,

§ 328. Ἀνωτέρω (§ 94, 121) εἴδομεν, ὅτι ἡ ἐκ μέρους τοῦ πιστωτοῦ ἀποδοχὴ ἀνατρέχει εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης· ὡςαύτως ἐν τῇ ἀνωτέρω σελ. 54 εἴρηνταί τινα περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐγκρίσεως (1)· ἤδη ζητεῖται ἂν ἡ ὑπὸ τοῦ

(1) Ὡς ἐκ τοῦ ἀξιώματος, ὅτι διὰ τῆς μεταγραφῆς τόσον δικαίωμα μεταβιβάζεται, ὅσον εἶχεν ὁ μεταβιβάζων, ἕπεται ὅτι ἅμα οὗτος δὲν εἶχεν ἐξουσίαν ἐκποιήσεως, ἡ μεταγραφὴ ἀποβαίνει ἀνωφελής. Ὁ ἀγοράζων παρὰ τοῦ μὴ συμπληρώσαντος τὴν νόμιμον ἡλικίαν κακῶς ἠγόρασε καὶ δὲν γίνεται κύριος. Ἂν ὅμως, συμπληρώσας τὴν νόμιμον ἡλικίαν ὁ πωλητὴς, ἐπικυρώσῃ τὴν πώλησιν, ἰσχυροποιεῖται ἡ πρᾶξις (Θέμ. τ. 8 σελ. 284 § 18), τοιαύτη ἀκύρωσις δὲν χρήζει μεταγραφῆς, διότι εἶναι πρᾶξις μεταβιβαστικὴ κυριότητος.

Θετέον ἤδη, ὅτι ὁ συμπληρώσας τὴν νόμιμον ἡλικίαν ἐκποιεῖ πρὸς ἄλλον τὸ αὐτὸ ἀκίνητον. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἂν ὁ δεύτερος ἀγοραστὴς μεταγράψῃ πρὸ τῆς ἐπικυρώσεως, εἶναι ἀναντίῤῥητον ὅτι καλῶς ἠγόρασε, διότι ἡ πρώτη πώλησις ἦτον ἀνίσχυρος καὶ ὁ πωλητὴς διετήρει τὸ δικαίωμα τῆς διαθέσεως τοῦ αὐτοῦ κτήματος, καθ' ἣν στιγμὴν ἐγένετο ἡ μεταγραφή.

Ἂν ὅμως μεταγράψῃ μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι κακῶς ἠγόρασεν, ὅτε δὲν εἶχε πλέον κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ πωλητὴς τὸ δικαίωμα τῆς διαθέσεως τοῦ κτήματος;

Ἡ λύσις αὕτη ποσῶς δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν καλὴν πίστιν, καθότι ὁ δεύτερος ἀγοραστὴς ἐγνώριζε κάλλιστα τὴν προϋπάρχουσαν μεταγραφὴν, καὶ οὕτως αὐτοπροαιρέτως ἀνεδέχθη τὸν κίνδυνον, εἰς ὃν ἐνέπεσε, καὶ μάλιστα εἶναι ἐν κακῇ πίστει μὴ ζητήσας πρῶτον νὰ κηρυχθῇ ἄκυρος ἡ ὑπάρχουσα μεταγραφὴ, ἡ γενομένη ἐν καιρῷ ἀνηλικιότητος (α), διὰ ν' ἀγοράσῃ ἐν πλήρει ἀνέσει. Κα-

(α) Ἡ ἀκύρωσις αὕτη κατὰ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ [illegible]

ὀφειλέτου ἔγκρισις ἀκύρου ὑποθήκης βλάπτῃ τρίτους· ὡς πρὸς τοῦτο καὶ ἡ 1440 τοῦ 1856 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει ταῦτα·

«Ἐπειδὴ ὁ εἰρημένος περὶ ἐγκρίσεως ἰσχυρισμὸς εἶναι, ὡς προτείνεται, ἄνευ νομικῆς σημασίας, διότι ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἰδιοκτήτου ἔγκρισις ἀκύρου ὑποθήκης ἔχει μὲν ἀναδρομικὰ ἀποτελέσματα (retro currere ratihabitionem ad illud tempus quo convenit.— τεμ. 16 Πανδ. de pig. et hyp.), ἀλλ' ἀπέναντι τῶν τρίτων δὲν ἔχει ἡ ἔγκρισις ἀναδρομικὰ ἀποτελέσματα· ὅθεν ὁ Mornac λέγει, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ νόμου, «Distinctio tamen, et in sclola et in foro, perpetua est, ut nimirum si agatur de praejudicio tertii, retrò trahutur numquam ratihabitio; secus, si de solo ratificantis damno». Τόσον δὲ περισσότερον ἐφαρμόζεται τοῦτο ἤδη, καθ'ὅσον ἡ ὑποθήκη ἐχορηγήθη, ὡς εἴρηται, ἀπὸ πρόςωπον μὴ ἔχον τὴν ἀπαιτουμένην πληρεξουσιότητα· ὥςτε ἡ ἔγκρισις δὲν ἰσχύει ἀπέναντι τῶν τρίτων, εἰμὴ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγκρίσεως τῆς ὑποθήκης, ἐπειδὴ τὰ προγεγονότα δὲν ἔχουσι κάμμίαν ἰσχὺν, ὡς προερχόμενα ἀπὸ πρόςωπον, ὅπερ δὲν εἶχεν ἐξουσίαν νὰ χορηγήσῃ ὑποθήκην, ὁ δὲ ἰδιοκτήτης δὲν δύναται νὰ προςδώσῃ, πρὸς βλάβην τρίτων, ἀναδρομικὰ ἀποτελέσματα τῆς ὑποθήκης διὰ τῆς ἐγκρίσεώς του. Τροπλ. hyp. § 495 ἐπ.

»Ἐπειδὴ οἱ ἐφεσίβλητοι, ὡς πρὸς τοῦτο, εἰσὶ τρίτοι, διότι παρίστανται ὡς δανεισταὶ ἀναγκαστικὴν κατάσχεσιν ἐνεργήσαντες (Τροπ. hyp. § 499 δίς). (Πρλ. εὑρ. τ. 20 σελ. 19 ἐπ.)

»Ἐπειδὴ (καὶ τοῦτο δὲ ὡς ἐκ περισσοῦ) ὁ ἐκκαλῶν δὲν διατείνεται, ὅτι ἐγένετο τοὐλάχιστον σημείωσίς τις περὶ τῆς ἐγκρίσεως ταύτης εἰς τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρον

θαυτὸ λοιπὸν ἠγόρασε τὴν τυχαίαν ἔκβασιν τῆς δίκης καὶ πρέπει νὰ μέμφηται ἑαυτόν (α).

Ἄλλως τε καὶ διὰ τῆς σιωπῆς μετὰ τὴν ἐνηλικιότητα ἠδύνατο νὰ κυρωθῇ ἡ πρὸ αὐτῆς πώλησις παρελθόντος τοῦ νομίμου χρόνου.

Ἐν γένει ὅμως δὲν πράττει συνετῶς, ὅςτις ἀγοράζει κτῆμα, περὶ οὗ προϋπάρχει ἐναντία μεταγραφὴ, διότι ἐκτίθεται εἰς τὰς ἀγνώστους συνεπείας δίκης. (Θέμ. τ. 8 σελ. 314 ἐπ.)

(α) Troplong 174 καὶ ἐπ.

74 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου (Τροπλ. hyp. § 502 δὶς ἐκδ. Βρυξ.), οὔτε ὅτι ὁ κατασχὼν ἔλαβεν ὁπωςδήποτε γνῶσιν τῆς ἐγκρίσεως ταύτης, ἵνα ὁδηγηθῇ εἰς τὰ περὶ τῆς κοινοποιήσεως τοῦ ἄρθρου 971 τῆς πολιτικῆς δικονομίας καὶ ἵνα ἡ ἔγκρισις ἔχῃ ἀποτελέσματα ὡς πρὸς αὐτούς· οἱ δὲ ἐφεσίβλητοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ προτείνωσι τ' ἀνωτέρω, ἐπειδὴ ὑπερασπίζονται τὸ κῦρος τῆς πράξεώς των (τῆς κατασχέσεως), ἐκ τῆς ἀκυρώσεως τῆς ὁποίας παραβλάπτονται τὰ συμφέροντά των».

§ 329. Κτήματα ἐπιδεκτικὰ ὑποθήκης. Πρβ. ἀνωτ. § 2—25. Πρόςθες ἐκεῖ τὰ ἑξῆς·

Les mines. ?Les actions immobisées de la banque? Πρβ. Ζαχ. § 258. Γνωστὸν ὅτι ὁ δανειστὴς δύναται νὰ ἐκποιήσῃ οὐ μόνον τὴν ἀκίνητον περιουσίαν τοῦ ὀφειλέτου μετὰ τῶν παρακολουθημάτων καὶ καρπῶν αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀκίνητα λογιζόμενα δίκαια. π. χ. τὴν ἐπικαρπίαν τῶν ἀκινήτων, τὴν ἐμφύτευσιν, τὴν ἐπιφάνειαν, οὐχὶ δὲ τὴν διεκδικητικὴν ἀγωγὴν ἀκινήτου. Καῤῥὲ ζήτ. 2198 δίς. Δαλλ. vente pub. ἀρ. 72. Οἰκ. § 273.

§ 329 δίς. Ὅταν τις ἐνέγραψεν ὑποθήκην ἐπὶ κτήματος γινώσκων, ὅτι ὁ δανειζόμενος τὸ ἠγόρασεν εἰκονικῶς, ἡ ὑποθήκη του εἶναι ἀνίσχυρος. Ἀπ. 4575 ἐφ. Ἀθ. (1). Πρλ. τὴν ἐπ. §.

§ 330. Ἂν τὸ μεταξὺ δύο προςώπων συμβόλαιον ἦναι εἰκονικόν, βλάπτεται ἐκ τούτου ὁ τρίτος, ὅςτις, ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῇ, ἐνέγραψεν ὑποθήκην; ὄχι. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 18656 τοῦ 60.=Πρβ. τὸν προηγ. §.

§ 331. Περὶ τῆς δυνάμει δικαστικῶν ἀποφάσεων ὑποθήκης ὅρα ἀνωτέρω § 72—85. Πρόςθες ταῦτα ἐν τῇ ὑποσημ. τῆς σελ. 45.

Πρβλ. σημ. 8 § 265. Ζαχ. π. γ. κ. Τρολπ. 1, 447. Αἱ περὶ προςωπικῶν κρατήσεων διοικητικαὶ ἀποφάσεις καὶ αἱ ἐκκαθαρίζουσαι τὸ χρέος τῶν ὑπολόγων ἐπάγονται ὑποθήκην; αὐτ.

§ 332. Ὁ δανειστὴς δύναται νὰ προτείνῃ τὸ ἄκυρον τῆς ὑποθήκης, ἣν ὁ κηδεμὼν διωμολόγησεν; ἴδε τὴν λέξιν κηδεμονία, ἔνθα ἡ 1361 τοῦ 51 ἀπ. ἐφ. Ν.

§ 333. Ὅταν κτῆμά τι ἐξεποιήθη μὲ τὰ ἐπ' αὐτοῦ βάρη τῆς

---

(1) Πρβ. τὰ ἐν λέξ. πώλησις § 6 ἑπόμ. 9 ἑπόμ. Πρβλ. τὰς ἐνταῦθα § § 330 καὶ 283.

ὑποθήκης, ὁ ἀγοραστὴς ὑπόκειται εἰς τὰς πρὸς τὸ δημόσιον ὑποχρεώσεις τοῦ δικαιοπαρόχου του πρώτου ἰδιοκτήτου. Ἀπ. ἐφετῶν Ν. 362 τοῦ 52 ἐν νομ. σ. 5616.

§ 334. Ὁ γείτων, εἰς ὃν προςδίδεται, συνεπείᾳ ῥυμοτομίας, οἰκία τις, εἶναι ὑπόχρεως νὰ καταθέσῃ τὸ τίμημα, ἂν ἡ οἰκία ἦναι βεβαρυμένη μὲ ὑποθήκας; ὄχι· ἀλλ' ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα αἱ περὶ πωλήσεως ἀρχαί. Ὅθεν δύναται νὰ ἐπίσχῃ τὸ τίμημα μεχρισοῦ ἐκλίπῃ ὁ κίνδυνος, καὶ νὰ τὸ καταθέσῃ εἰς τὴν ἁρμοδίαν ἀρχὴν, ἵνα ἀπαλλαγῇ τῆς πληρωμῆς τόκων. Ἀπόφασις ἐφετῶν Αθ. 16263 τοῦ 58 (1).

§ 335. Καίτοι ὑπαρχούσης ὑποθήκης, τὸ εὐεργέτημα τῆς εὐπορίας προτείνεται κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς δίκης. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 142 τοῦ 47.

§ 336. Ὅταν ἐδωρήθη τὸ Α κτῆμα βεβαρυμένον δι' ὑποθήκης, ὁ δὲ Α πληρώσῃ τὸ χρέος, δι' ὃ ἐνεγράφη ὑποθήκη ἐπί τε τοῦ δωρηθέντος κτήματος καὶ ἐπὶ ἑτέρου τοῦ δωρητοῦ κτήματος, ὁ Α (δωροδόχος) δὲν ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δωρητοῦ, καθότι ἡ ὑποθήκη ἀκολουθεῖ τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα εἰς οἱουδήποτε χεῖρας καὶ ἂν περιέλθῃ. Ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 188 καὶ 212 τοῦ 49, ἣν ἴδε ἐν λ. δωρεά.

§ 337. Ὅταν ὑποθηκοφύλαξ τὶς καταναλίσκῃ τὴν ἀξίαν τοῦ χαρτοσήμου, τὸ ὁποῖον ἐπὶ πιστώσει ἔλαβε, τιμωρεῖται. Ἴδε τὴν 75 τοῦ 53 ποιν. ἀπ. ΑΠ. ἐν λ. κλοπή.

§ 338. Ὁ ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἢ ὑποθήκῃ δανείζων ποῖα δικαιώματα ἀπέκτα κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν δίκαιον; ἴδε ἀπ. ΑΠ. 55 τοῦ 51 ἐν λ. διεκδίκησις.

§ 339. Ὅταν ὁ Α ἐνάγῃ τὸν Β σύνδικον τοῦ πτωχεύσαντος ζητῶν νὰ τῷ πληρώσῃ ποσόν τι, ὅπερ ὁ ἐνάγων ἐπλήρωσε διὰ τὸν πτωχεύσαντα, καὶ ἑπομένως νὰ κηρυχθῇ ἐκπληρωθεὶς ὁ ὅρος, ἐφ' ὃν τῷ ἐδόθη δικαίωμα ὑποθήκης καὶ νὰ κηρυχθῇ αὕτη ἔγκυρος, ἡ δίκη ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον; ὅρα ἀπόφασιν πολιτικὴν ΑΠ. 183 τοῦ 52.

§ 340. Ἡ ἁπλῆ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης, ἡ γενομένη ἐπί τινος

---

(1) Ὅρα τὴν λ. πώλησις § 663, ἔνθα ἡ 152 τοῦ 55 ἀπ. πολ. τοῦ Ἀρ. Πάγου.

κτήματος παρ' ἐκείνου, ὅςτις ἔχει ἀξιώσεις κυριότητος ἐπὶ τοῦ ἰδίου κτήματος, δὲν ἐπιφέρει τὴν ἀπώλειαν τοῦ δικαιώματος τούτου, οὗτινος ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόδειξις (1). Ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν 115 τοῦ 1838 ἐν νομικ. σελ. 2617. Καλλ. 6. σ. 566 ἐν τέλει.

§ 341. Ὁ μεταγράφων τὴν ἰδίαν πρᾶξιν ἀποκτᾷ κυριότητα, ἂν ἡ τοῦ προκτήτορος δὲν μετεγράφη; Τοῦτο μᾶλλον εἶναι ζήτημα συγγνωστῆς ἀγνοίας τρίτων, ὡς διὰ μακρῶν ἐκτίθησιν ὁ Καλλιγᾶς (Θέμ. τ. 8 σ. 312), τὸ αὐτὸ δὲ φαινόμενον παρίσταται καὶ ἐπὶ ὑποθήκης. Ὁ Καλλ. (αὐτ. § 44) λέγει τὰ ἑξῆς·

«Ὅτε ὁ τελευταῖος ἀποκτῶν τὸ κτῆμα μεταγράφει τὴν ἀφορῶσαν αὐτὸν πρᾶξιν, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν πρὸ αὐτοῦ, δὲν ὑπάρχει δὲ μνεία εἰς τὴν μερίδα τοῦ πρώτου κυρίου τῆς γενομένης παρ' αὐτοῦ ἐκποιήσεως, ὁ δανειστὴς αὐτοῦ, πιστεύων εἰς τὸ βιβλίον τῆς μεταγραφῆς, ἐγγράφει ὑποθήκην καὶ δικαίως ἀποκρούει τὸν ἔχοντα μεταγενεστέραν μεταγραφήν, μὴ περιλαβοῦσαν ὅμως διαδοχικῶς ὅλας τὰς μέχρις αὐτοῦ πράξεις καὶ μὴ καταστήσασαν γνωστόν, ὅτι ὁ ὀφειλέτης ἔπαυσε νὰ ἦναι κύριος (2).

Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους νομίζομεν, ὅτι ἡ αὐτὴ ἕπεται λύσις, ἂν ὁ δανειστὴς πρῶτος ἔλαβε τὸ δικαίωμα ὑποθήκης, ἀλλ' ἀμελήσας ἐβράδυνε νὰ ἐγγράψῃ αὐτό, ὥςτε ὁ τελευταῖος ἀποκτήσας τὸ κτῆμα ἐνήργησε πρῶτος τὴν ἐλλειπῆ μεταγραφήν, δι' ἧς δὲν μνημονεύεται ἡ προηγηθεῖσα πώλησις παρ' ἐκείνου, καθ' οὗ ἐγγράφεται ἡ ὑποθήκη. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχει ἀμέλεια τοῦ βραδύναντος τὴν ἐγγραφὴν ὑποθήκης (3), ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει καὶ τοῦ μεταγράψαντος τοιουτοτρόπως, ὥςτε δὲν ἔγινε μνεία ἐν μερίδι τοῦ ὀφειλέτου, ὅτι ἤδη ἐξεποίησε τὸ ἀκίνητον. — Ἄνευ αὐτῆς τῆς ἀμελείας ἠδύνατο ὁ βραδύνας τὴν ἐγγραφὴν ὑποθήκης νὰ πληροφορηθῇ ὅτι τὸ κτῆμα δεν ἀνήκει πλέον εἰς τὸν ὀφειλέτην καὶ νὰ προνοήσῃ περὶ ἄλλης ἀσφαλείας. Εἰς τὸν σκοπὸν τῆς δημοσιότητος ἀπᾴδει νὰ κηρύξωμεν ἄκυρον ὑποθήκην ἐγγεγραμμένην ἐπὶ κτήματος, τὸ ὁποῖον ἐκ τοῦ βιβλίου μεταγραφῆς καταφαίνεται ἀνῆκον εἰς τὸν ὀφειλέτην, διότι ἐξ ἄλλης πράξεως τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ἀλλὰ λαν-

(1) Πρβ. τὴν λ. πώλησις § 242—246.

(2) Troplong 172.

(3) Εἰς τοῦτο στηρίζεται ὁ Troplong.

θανούσης, ἀνακαλύπτεται κατόπιν, ὅτι τὸ κτῆμα περιῆλθεν εἰς ἄλλον, καὶ μάλιστα ἐνῷ οὗτος δὲν εἶναι ἀναίτιος τῆς ἀποκρύψεως ταύτης τῶν γενομένων.

»Περιπλοκώτερον εἶναι τὸ ἑξῆς ζήτημα. Ὁ Γάϊος ἐκποιεῖ πρῶτον εἰς τὸν Τίτιον καὶ οὗτος εἰς τὸν Σεμπρώνιον, ὅςτις μεταγράφει μόνην τὴν τελευταίαν ταύτην ἐκποίησιν. Πρὸ αὐτῆς ὅμως μετέγραψεν ὁ Λούκιος τὴν πρὸς ἑαυτὸν ἐκποίησιν τοῦ αὐτοῦ κτήματος παρὰ τοῦ Γαΐου. Ὁ δανειστὴς τοῦ Σεμπρωνίου ἐγγράφει κατ' αὐτοῦ ὑποθήκην ἐπὶ τοῦ κτήματος καὶ κατόπιν ἐγγράφει τοιαύτην ὁ δανειστὴς τοῦ Λουκίου. Θέλομεν κατατάξει τὰς ὑποθήκας ταύτας κατὰ τὴν ἡμερομηνίαν τῆς ἐγγραφῆς, ἐνῷ δὲν ἐγένοντο κατὰ τοῦ αὐτοῦ κυρίου (1).

»Κατὰ τὰ προειρημένα ἐξετάζομεν καὶ ἐνταῦθα, ἂν ὑπῆρξε μνεία ἐν μερίδι Γαΐου τῆς πρὸς Τίτιον πωλήσεως. Ἐν ἐλλείψει τοιαύτης μνείας, λέγομεν, ὅτι ὁ δανειστὴς τοῦ Λουκίου, καὶ ἂν ἐβράδυνε νὰ ἐγγράψῃ τὴν ὑποθήκην, ἐφ' ἧς εἶχε δικαίωμα, δὲν δύναται νὰ ὑποστῇ ποινὴν ἀμελείας πιστεύσας εἰς τὸ βιβλίον τῆς μεταγραφῆς, ὅταν ἀπὸ τοῦ Γαΐου εἰς τὸν Λούκιον μετέβη τὸ κτῆμα. Δὲν δύναται δὲ νὰ ἐπικρατήσῃ αὐτοῦ ὡς προγενέστερος ὁ ἐγγράψας ὑποθήκην κατὰ τοῦ Σεμπρωνίου, διότι ἐστήριξε τὴν ἐγγραφὴν ἐπὶ μεταγραφῆς λανθανούσης ὡς πρὸς τὸ κύριον προσὸν τῆς ἀπὸ Γαΐου εἰς τὸν Τίτιον καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὸν Σεμπρώνιον μεταβάσεως τῆς κυριότητος, ἐνῷ μόνη ἡ τελευταία παρεδόθη εἰς τὴν δημοσιότητα.

»Δὲν εἶναι δίκαιον νὰ εἰσακουσθῇ αὐτὸς ὁ δανειστὴς τοῦ Σεμπρωνίου, λέγων, ὅτι, ἔχων προγενεστέραν ἐγγραφήν, καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν εἰς τὸ βιβλίον τῆς μεταγραφῆς, ἐν ᾧ φαίνεται κύριος ὁ ὀφειλέτης αὐτοῦ Σεμπρώνιος, διότι ἂν ἐξέταζε παρὰ τίνος ἠγόρασεν ὁ εἰς τὸν Σεμπρώνιον πωλήσας, ἐμάνθανεν ἀμέσως, ὅτι οὗτος δὲν μετέγραψε καὶ ἐφρόντιζε προηγουμένως νὰ ἐνεργηθῇ τοιαύτη μεταγραφή, μετὰ τὴν ὁποίαν δὲν ὑπῆρχε πλέον χάσμα καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἐμπέσῃ εἰς αὐτό. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἄμοιρος ἀμελείας ὁ μὴ διερευνῶν τὸν τίτλον τοῦ ὀφειλέτου, καθ' οὗ ἐγγράφει ὑποθή-

---

(1) Τοῦτο ἀπεφάνθη τὸ Ἀκυρωτικὸν τῆς Γαλλίας ὑπὸ τὸ κράτος ἀρχαιοτέρου νόμου, καὶ τοῦτο ἀποδέχεται ὁ Troplong (168) ὅτι ὑπάρχει ἀμέλεια τοῦ δευτέρου ἐγγράψαντος.

κην (1), καὶ μὴ ἀγρυπνῶν, ὥςτε καθ' ὅλην τὴν ῥυθμιζομένην παρὰ τοῦ νόμου τάξιν νὰ ἐνεργηθῇ ἡ μεταγραφὴ, διὰ τῆς μνείας τοὐτέστιν ἐν τῇ οἰκείᾳ μερίδι τοῦ πρώτου κυρίου.

»Πῶς δυνάμεθα ἕνεκα τῆς βραδύτητος τοῦ μεταγενεστέρως ἐγγράψαντος ὑποθήκην (2), σύμφωνον ὅμως πρὸς τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ μεταγραφῆς προφανῶς ὁρώμενα, ν' ἀποδώσωμεν ὑπέρτερον δικαίωμα εἰς ἐκεῖνον, ὅςτις ἔχει μὲν προγενεστέραν ἐγγραφὴν, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀφανῶς γενομένων, ἐνῷ ἠμέλησε νὰ συναρτήσῃ τὴν διακεκομμένην ἀκολουθίαν τῶν διαδοχικῶν πωλήσεων καὶ τοιουτοτρόπως ἔγινε καὶ αὐτὸς συνένοχος τῆς ἀταξίας τοῦ βιβλίου μεταγραφῆς, ὥςτε νὰ λανθάνῃ ἡ πρᾶξις, ἐξ ἧς ἔμελλεν αὐτοδήλως νὰ ἐκπηγάζῃ ἡ ἀπόδειξις τοῦ ἐπικρατεστέρου αὐτοῦ δικαιώματος;

»Οἱ δανεισταὶ τοῦ διαμέσου ἀγοραστοῦ, τοῦ μὴ μεταγράψαντος, ἐννοεῖται οἴκοθεν, ὅτι εἰς μάτην ἐνέγραψαν κατ' αὐτοῦ ὑποθήκας, διότι ἄνευ μεταγραφῆς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μεταβῇ εἰς αὐτὸν ἡ κυριότης. Ηρβ. Θέμ. τόμ. 8 σελ. 312. ἐπ.

§ 342. Ἡ ἐπί τινος ἀλλοτρίου κτήματος ὑποθήκη δύναται νὰ διατηρηθῇ, ὅταν ὁ συναινέσας εἰς αὐτὴν κατέστη ἰδιοκτήτης τοῦ αὐτοῦ κτήματος. Πρλ. ἀνωτ. § 13.

Ἡ ἁπλῆ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθήκης, γενομένη ἐπί τινος κτήματος παρ' ἐκείνου, ὅςτις ἔχει ἀξιώσεις κυριότητος ἐπὶ τοῦ ἰδίου κτήματος, δὲν ἐπιφέρει τὴν ἀπώλειαν τοῦ δικαιώματος τούτου, καὶ ἐπιτρέπεται ἡ δι' ἄλλων μέσων ἀπόδειξις τοῦ δικαιώματος τούτου. Απ. ἐφ. Ν. 115 τοῦ 38. Πρλ. ἀνωτ. § 340.

§ 344. Ὁ τῆς κατατάξεως πίναξ εἶναι δημόσιον ἔγγραφον καὶ ὡς πρὸς τὰς ἐπ' αὐτοῦ γραφομένας ἐξοφλήσεις; (77 ὑπ.). ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 234 τοῦ 54. Πρλ. τὴν λ. ὑπομνήματα.

§ 345. Ὁ ἀγοραστὴς ἔχει δικαίωμα ἀγωγῆς κατὰ τοῦ πωλοῦντος τὸ ἐνέχυρον; Ἴδε Θέμ. 2 σ. 38. Πρλ. τὴν λ. ἐκνίκησις § 16.

§ 346. Ὅταν ἀπόφασίς τις προςβάλῃ τὰ τῆς κυριότητος ἐπὶ κτήματος δικαιώματα τινὸς, διὰ τῆς ἐγγραφείσης ἐπ' αὐτοῦ ὑποθήκης, ὁ οὕτω προςβαλλόμενος ἔχει δικαίωμα ἀνακοπῆς; οἱ δὲ

---

(1) L. 19 de R. J. (50, 17) Βασιλ. Β. γ. 19. Ὁ μετά τινος συναλλάσσων ὀφείλει τὴν αἵρεσιν αὐτοῦ γινώσκειν.

(2) Τοιαύτη ἡ γνώμη τοῦ Τροπλ., ἀφ' ἧς μετὰ κόπου τις ἀπομακρύνεται.

δανεισταί του; απόφασις των εν Αθήναις εφετών 15381, εν Εύρ. τ. 20 σ. 85.

§ 347. Τὸ ἀποτέλεσμα ἀποφάσεως ἐκδοθείσης μεταξὺ διαφόρων ἐνυποθήκων δανειστῶν ἰσχύει ἀπέναντι ἄλλων τοιούτων, μὴ περιειλημμένων εἰς τὴν δίκην; Εὐρ. 19 σ. 25 ἐπ.

§ 348. Ἡ ἐκδοθεῖσα κατὰ τοῦ ὀφειλέτου ἀπόφασις, ἥτις ἀφορᾷ τὴν κυριότητα κτήματος ὑποθηκευθέντος παρ' αὐτοῦ, δύναται ν' ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ δανειστοῦ, ὅστις πρὸ τῆς ἀποφάσεως ἐνέγραψεν ὑποθήκην; αὐτ. σ. 38 ἐπ. (1).

---

(1) Κατὰ τοῦ τῆς ὑποθήκης δικαιώματος, τὸ ὁποῖον ἐκτήσατό τις πρὸ τῆς ἀποφάσεως, ἥτις ἐξεδόθη κατὰ τοῦ ὀφειλέτου ὡς πρὸς τὸ ὑποθηκευθὲν αὐτὸ κτῆμα, ἡ τελεσιδικία δὲν χωρεῖ. Ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 18401 καὶ 15735 τοῦ 1858, φέρουσα (ἡ τελευταία) οὕτως·

«Ἐπειδὴ ὀρθῶς ὑπεχρεώθη ἡ ἐκκαλοῦσα ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὅλη ἡ οἰκία ἀνῆκε τῇ μητρί της καὶ νομίμως ἐπετράπη αὐτῇ τὸ μέσον τῶν μαρτύρων· διότι, μὴ ἀρνουμένης αὐτῆς τὸ ὑποθηκικὸν δικαίωμα τοῦ Α, ὅπερ ἐκτήσατο κατὰ τὴν 14 Ἰανουαρίου 1855, ἡ ὑπ' ἀρ. 777 πρωτόδικος ἀπόφασις δὲν ἀποτελεῖ δεδικασμένον ὡς πρὸς τὸ τῆς ὑποθήκης δικαίωμα αὐτοῦ διὰ τὸν λόγον, ὅτι εἶναι προγενέστερον τῆς ἀγωγῆς τῆς ἐκκαλούσης, ἐφ' ἧς ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 777 ἀπόφασις ὡς κινηθείσης κατὰ τὴν 29 Νοεμβρίου τοῦ 1856 (Ν. 29 § 1 (44, 2)· διότι ἡ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 3675 συμβολαίῳ περιεχομένη ὁμολογία τοῦ ὀφειλέτου Θ, ὅτι τὸ τέταρτον τῆς οἰκίας ἀνήκει ἐκ μητρῴας κληρονομίας τῇ ἐκκαλούσῃ, προγενεστέρα μὲν οὖσα τοῦ ὑποθηκικοῦ δικαιώματος τοῦ Α, δύναται μὲν ν' ἀποτελέσῃ κατὰ τὸ ἄρθρον 268 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἀπόδειξιν καὶ ἀποτελεῖ, ἀλλ' οὐχὶ πλήρη, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἀντίκειται εἰς τὰ ὑπ' ἀριθ. 2384 (1836) καὶ (10198) τοῦ Ἰανουαρίου 1852 προγενέστερα συμβόλαια, ἐξ ὧν φαίνεται, ὅτι ὁ ὀφειλέτης αὐτὸς ἠγόρασε τὸ ἐπίδικον οἰκόπεδον καὶ παρέχων ὅλον αὐτό, ὡς ἴδιον, εἰς ὑποθήκην πρὸς τὸν σύζυγον τῆς ἐκκαλούσης· μὴ ἀποδεικνυομένης δὲ τῆς κυριότητος πληρέστατα ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3674 συμβολαίου, ἀλλὰ πιθανολογουμένη, ἀναγκαία καὶ νόμιμος εἶναι ἡ διαταχθεῖσα μαρτυρικὴ ἀπόδειξις πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀποδείξεως (ἄρθρον 304 καὶ 305 τῆς πολ. δικονομίας)».

§ 348 δίς.. Οἱ μὴ πληρώσαντες ἐγγυηταὶ δύνανται νὰ ἐκποιήσωσι τὰ κτήματα, τὰ ὁποῖα τοῖς ὑπεθήκευσαν πρὸς ἀσφάλειάν των ἴδε τὴν 8763 ἀπ. ἐφ. Αθ. ἐν λ. ἐγγύησις.

§ 349. Εἰς τὰς ὑποσημειώσεις τοῦ ἀνωτέρω § 86 πρόςθες ταῦτα·

«Ἡ ὑποθήκευσις τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῶν ἀπηγορευμένων ἀπαγορεύεται; Δὲν μοὶ εἶναι γνωστὴ διάταξίς τις τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἀπαγορεύουσα τὴν ὑποθήκευσιν ταύτην. Κατὰ τὸν γαλλικὸν νόμον, τὰ κτήματά των δύνανται νὰ δοθῶσιν εἰς ὑποθήκην κατ' ἐκείνας τὰς περιπτώσεις καὶ κατ' ἐκείνους τοὺς τύπους, καθ' οὓς δίδονται καὶ τὰ τῶν ἀνηλίκων. Κατὰ τὸν ῥωμαϊκὸν νόμον, ὁ κηδεμὼν τῶν ἀπηγορευμένων ἠδύνατο νὰ ἐνεχυριάσῃ τὰ κτήματά των, ἂν ἐκ τούτου προέκυπτεν ὑπὲρ αὐτῶν ὠφέλεια. τεμ. 11 Πανδ. de cur. furiosi, ὅταν ὅμως ἐπρόκειτο νὰ δοθῶσιν εἰς ὑποθήκην ἀγροικικὰ κτήματα, ἀπῃτεῖτο ἡ ἄδεια τοῦ δικαστοῦ (διάτ. 2 Κώδ. de cur. fur.).

»Τί δὲ κατὰ τὸν περὶ ἀνηλίκων καὶ κηδεμονίας νόμον τῆς 17 Αὐγούστου 1861; μήπως τὸ ἄρθρον 130 αὐτοῦ ἔχει σχέσιν καὶ μὲ τὸ ἄρθρον 66 ἐπ. αὐτοῦ, καθ' ἃ ἀπαιτεῖται δικαστικὴ ἀπόφασις ἐπὶ τῆς γνωμοδοτήσεως τοῦ συγγενικοῦ συμβολίου; νομίζω, ναί.

§ 350. Εἰς τὸν ἀνωτέρω § 86 περὶ ὑποθηκεύσεων προικώων πρόςθες τάδε, ὡς ἔχοντα σχέσιν τινὰ μὲ τὰ αὐτόθι ἐκτεθέντα.

Τὰ δικαστήρια ἐπιλαμβάνονται αἰτήσεων περὶ ἐκποιήσεως ἢ ὑποθηκεύσεως προικώων ἕνεκα ἐκτάκτου τινὸς περιπτώσεως ἐξ ἐκείνων, καθ' ἃς ἡ ἐκποιησις συγχωρεῖται. (Πρβ. Εὐρ. λέξ. προὶξ § 18, 189 ἐπ).

Τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν ἔλυσε τὸ ζήτημα ἀποφατικῶς διὰ τῆς 23343 τοῦ 1864 ἀποφάσεως, ἀλλ' ὁ ΑΠ. ἀνήρεσεν αὐτὴν διὰ τῆς 20 τοῦ 65 (1).

---

(1) Αὕτη ἔχει οὕτως·

«Ἐπειδή, κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου (Ἁρμεν. 1. (4, ια).—Π. τεμ. 73 § 1 καὶ τεμ. 85 (23, 3).—Βασ. (29, 1) 69 —Π. τεμ. 20, 24 πρ. (24, 3), καὶ συνεστῶτος τοῦ γάμου, ἡ προὶξ τῆς γυναικὸς καλῶς καταβάλλεται ἐπὶ τῷ προνοήσασθαι

Περὶ ἀντικαταστάσεως προικὸς ὅρα Εὔρ. λ. προὶξ § 120 ἑπόμ. καὶ ἀπ. ΑΠ. 8, 161 καὶ 169 τοῦ 65.

Ἐπιτρέπεται ὑποθήκη τῶν πραγμάτων τῆς συζύγου, ὅταν διετάχθη χωρισμὸς ἀπὸ κοίτης καὶ Τραπέζης; ὅρα Εὔρετ. τόμ. 6 σελ. 366 ἑπ.

παίδων ἢ ἐπὶ τῷ τὸν ἴδιον ἄνδρα πενόμενον θρέψαι, κατὰ δὲ τὰς πηγὰς τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου τὸ προνοήσασθαι δὲν ἀναφέρεται εἰς μόνην τὴν διατροφὴν τοιούτων συγγενῶν, ἀλλ ἐν γένει εἰς τὴν διατροφὴν καὶ ἀντίληψιν αὐτῶν· ἐκ τοῦ σκοποῦ δὲ τῶν νόμων τούτων καὶ ὡς ἐκ τῆς ῥητῆς διατάξεως τοῦ τεμ. 21 τῶν Πανδ. (24, 3). Βασ. (28, 8) 21 γίνεται δῆλον, ἕπεται ἀναγκαίως, ὅτι ἡ νουνεχὴς καὶ μὴ ἀπολύουσα (μὴ ἄσωτος) σύζυγος δύναται, κατὰ τὰς διαληφθείσας περιπτώσεις, καὶ νὰ ἐκποιήσῃ τὸ ὅλον ἢ μέρος τῆς προικὸς, διότι ἄλλως ἡ πρὸς αὐτὴν καταβολὴ τῆς προικὸς ἤθελεν εἶσθαι ματαία καὶ ἀνωφελὴς, ὁσάκις διὰ τῆς ἁπλῆς διαχειρίσεως αὐτῆς δὲν ἠδύνατο νὰ πληρωθῇ ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, οἱ ἀναιρεσείοντες διὰ τῆς πρὸς τὸ πρωτοδικεῖον αἰτήσεώς των ἐζητήσαντο νὰ τοῖς ἐπιτραπῇ νὰ δανεισθῶσιν, ἐπὶ ὑποθήκῃ τῆς προικῴας οἰκίας των, δραχμὰς 12000, ἵνα πληρωθῶσι χρέη τοῦ συζύγου, δι' ἃ ἐπίκειται ἡ προσωπικὴ αὐτοῦ κράτησις, καὶ ἵνα διατραφῇ ἡ οἰκογένειά των καὶ ἐκπαιδευθῶσι τὰ τέκνα των, τουτέστιν ὑπέβαλον ἀνάγκας πρὸς ὑποθήκευσιν, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐκποίησιν προικῴου ἀκινήτου κτήματος, ἐξ ἐκείνων, αἵτινες ὑπάγονται εἰς τὴν ἔννοιαν τῶν ἀνωτέρω νόμων.

»Ἐπειδὴ, ἀπαγορευομένης διὰ τοῦ νόμου ἐν γένει τῆς ἐκποιήσεως, καὶ ἑπομένως τῆς ὑποθηκεύσεως τοῦ προικῴου ἀκινήτου ἐν γνώσει πάντων, καὶ μόνον ἐξαιρετικῶς, ὡς εἴρηται, εἰς περιπτώσεις τοῖς πᾶσι συγκεκριμένως μὴ γνωστὰς, καθ' ἃς δύναται νὰ εὑρεθῇ ἐκτάκτως οἰκογένειά τις, ἐπιτρεπομένης τῆς ἐκποιήσεως, ἕπεται ἀναγκαίως, ὅτι δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ, ὅτι εἶναι ἐντελῶς καὶ προδήλως ἐλευθέρα καὶ ἀπηλλαγμένη ἀμφισβητήσεως ἡ ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι ἐπιχειρουμένη ἐκποίησις ἢ ὑποθήκευσις τοῦ προικῴου ἀκινήτου παρὰ τῶν συζύγων, ἀφοῦ κατὰ νόμον δὲν ἀρκεῖ, ἵνα ἀσφαλίσῃ τοὺς τρίτους ἡ ἁπλῆ τῶν συζύγων ὁμολογία τῆς προτεινομένης ἀνάγκης (ἄρθρον 264 καὶ 679 τῆς πολιτικῆς δικονομίας), καὶ ἀφοῦ δύναται καὶ παρ' αὐτῶν τῶν συζύγων νὰ ζητηθῇ ἡ ἀκύρωσις τῆς παρ' αὐτῶν γενομένης ἐκποιήσεως ἢ ὑποθηκεύσεως τοῦ προικῴου ἀκινήτου, ἂν ἀποδείξωσι μετὰ ταῦτα ὅτι

§ 351. Εἰς τὸν ἀνωτέρω § 128 πρόςθες ταῦτα·

«Ὁσάκις, κατὰ τὸ ἄρθρον 60 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἀπαιτεῖται ν' ἀποδειχθῇ ἡ ταὐτότης ξένου τινὸς ἢ ἀγνώστου, νομίζω ὅτι τὸ καταλληλότερον μέσον ἤθελεν εἶσθαι τὸ νὰ προςλαμβάνῃ ὁ ὑποθηκοφύλαξ δύο μάρτυρας γνωστοὺς εἰς αὐτὸν πρὸς βεβαίωσιν τῆς ταὐτότητος τοῦ αἰτοῦντος τὴν ἐγγραφὴν καὶ νὰ συντάσσῃ ἔκθεσιν περὶ τούτου, ἐν ᾗ πρέπει νὰ σημειοῦται τὸ ὄνομα, τὸ ἐπίθετον καὶ ἡ κατοικία τῶν δύο τούτων, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ τὴν συνυπογράφουν μετὰ τοῦ ὑποθηκοφύλακος.

»Ἡ ἔκθεσις αὕτη πρέπει νὰ προςαρτᾶται εἰς τὴν ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ὑποθηκοφύλακος καταθετέαν περίληψιν (ἄρθρον 32 τοῦ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου διατάγματος)».

§ 352. *Ὑποθήκη ἐπὶ μοναστηριακῶν κτημάτων.* — Ἀφοῦ

οὐχὶ διὰ πραγματικὴν, ἀλλὰ πλαστὴν ἀνάγκην, παρεβιάσθη ἡ νόμιμος ἀπαγόρευσις τῆς ἀπαλλοτριώσεως τοῦ τοιούτου κτήματος, ἀλλ' ἀπεναντίας ἔγκειται εἰς τὴν φύσιν τῆς τοιαύτης ἐξαιρετικῆς ἀπαλλοτριώσεως, στηριζομένης εἰς ἀνάγκην μὴ πρόδηλον εἰς τοὺς τρίτους, ὁ κίνδυνος τούτων, καὶ ἑπομένως ὁ δισταγμὸς καὶ ἡ ἀποχὴ αὐτῶν τοῦ νὰ συμφωνήσωσιν ἀγορὰν καὶ ὑποθήκην προικῴου ἀκινήτου, ὅπερ ἐπιφέρει τὴν μὴ ἐλευθερίαν τῶν συζύγων εἰς τοιαύτην διάθεσιν τῶν ἀντικειμένων τούτων καὶ τὴν ἐκ προοιμίων σιωπηρὰν, ἀλλὰ βεβαίαν ἀμφισβήτησιν τῶν προκαλουμένων ἀγοραστῶν ἢ δανειστῶν· ὅθεν, κατ' ἐσφαλμένην ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 127 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν διὰ τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεώς του ἀπέῤῥιψε τὴν προκειμένην αἴτησιν τῶν ἀναιρεσειόντων τοῦ νὰ ἐπιτραπῇ αὐτοῖς παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἡ ὑποθήκη τοῦ προικῴου κτήματος, μετὰ προηγουμένην ἔρευναν, λόγῳ τοῦ ὅτι, μὴ ὑπαρχούσης ἀμφισβητήσεως, δὲν δύναται νὰ ἐπιληφθῇ αὐτῆς, ἐνῷ διὰ τὴν φύσιν τῆς ὑποθέσεως, κατὰ τὰς ἀρχὰς τὰς καθιερουμένας ὑπὸ τῶν ἄρθρων 1080, 1087, 1088 676 καὶ ἑπόμ. καὶ 640 καὶ 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὤφειλε νὰ ἐπιληφθῇ καὶ νὰ διατάξῃ τὰς ἀπαιτουμένας ἀποδείξεις, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη εἶναι οὐσιώδης, διότι στερεῖ πλαγίως τοὺς αἰτοῦντας τῆς χρήσεως ἑνὸς δικαιώματος ἐπιτρεπομένου δυνάμει τῶν προειρημένων νόμων τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου, ὅπερ ἐπιφέρει ἀναίρεσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 343 ἀποφάσεως, ὡς καὶ τῆς συνεπείᾳ ταύτης ἐκδοθείσης ὑπ' ἀριθ. 23439». — Πρβ. ἐν ἐφ. Ναυπλ. ἀπόφασιν ἐφ. Ν. τοῦ 65.

Περὶ ἀντικαταστάσεως προικὸς ὅρα Εὑρ. λ. προὶξ § 120 ἑπόμ. καὶ ἀπ. ΑΠ. 8, 161 καὶ 169 τοῦ 65.

Ἐπιτρέπεται ὑποθήκη τῶν πραγμάτων τῆς συζύγου, ὅταν διετάχθη χωρισμὸς ἀπὸ κοίτης καὶ Τραπέζης; ὅρα Εὑρετ. τόμ. 6 σελ. 366 ἐπ.

παίδων ἢ ἐπὶ τῷ τὸν ἴδιον ἄνδρα πενόμενον θρέψαι, κατὰ δὲ τὰς πηγὰς τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου τὸ προνοήσασθαι δὲν ἀναφέρεται εἰς μόνην τὴν διατροφὴν τοιούτων συγγενῶν, ἀλλ' ἐν γένει εἰς τὴν διατροφὴν καὶ ἀντίληψιν αὐτῶν· ἐκ τοῦ σκοποῦ δὲ τῶν νόμων τούτων καὶ ὡς ἐκ τῆς ῥητῆς διατάξεως τοῦ τεμ. 21 τῶν Πανδ. (24, 3). Βασ. (28, 8) 21 γίνεται δῆλον, ἕπεται ἀναγκαίως, ὅτι ἡ νουνεχὴς καὶ μὴ ἀπολύουσα (μὴ ἄσωτος) σύζυγος δύναται, κατὰ τὰς διαληφθείσας περιπτώσεις, καὶ νὰ ἐκποιήσῃ τὸ ὅλον ἢ μέρος τῆς προικός, διότι ἄλλως ἡ πρὸς αὐτὴν καταβολὴ τῆς προικὸς ἤθελεν εἶσθαι ματαία καὶ ἀνωφελής, ὁσάκις διὰ τῆς ἁπλῆς διαχειρίσεως αὐτῆς δὲν ἠδύνατο νὰ πληρωθῇ ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, οἱ ἀναιρεσείοντες διὰ τῆς πρὸς τὸ πρωτοδικεῖον αἰτήσεώς των ἐζητήσαντο νὰ τοῖς ἐπιτραπῇ νὰ δανεισθῶσιν, ἐπὶ ὑποθήκῃ τῆς προικῴας οἰκίας των, δραχμὰς 12000, ἵνα πληρωθῶσι χρέη τοῦ συζύγου, δι' ἃ ἐπίκειται ἡ προσωπικὴ αὐτοῦ κράτησις, καὶ ἵνα διατραφῇ ἡ οἰκογένειά των καὶ ἐκπαιδευθῶσι τὰ τέκνα των, τουτέστιν ὑπέβαλον ἀνάγκας πρὸς ὑποθήκευσιν, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐκποίησιν προικῴου ἀκινήτου κτήματος, ἐξ ἐκείνων, αἵτινες ὑπάγονται εἰς τὴν ἔννοιαν τῶν ἀνωτέρω νόμων.

»Ἐπειδή, ἀπαγορευομένης διὰ τοῦ νόμου ἐν γένει τῆς ἐκποιήσεως, καὶ ἑπομένως τῆς ὑποθηκεύσεως τοῦ προικῴου ἀκινήτου ἐν γνώσει πάντων, καὶ μόνον ἐξαιρετικῶς, ὡς εἴρηται, εἰς περιπτώσεις τοῖς πᾶσι συγκεκριμένως μὴ γνωστάς, καθ' ἃς δύναται νὰ εὑρεθῇ ἐκτάκτως οἰκογένειά τις, ἐπιτρεπομένης τῆς ἐκποιήσεως, ἕπεται ἀναγκαίως, ὅτι δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ, ὅτι εἶναι ἐντελῶς καὶ προδήλως ἐλευθέρα καὶ ἀπηλλαγμένη ἀμφισβητήσεως ἡ ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι ἐπιχειρουμένη ἐκποίησις ἢ ὑποθήκευσις τοῦ προικῴου ἀκινήτου παρὰ τῶν συζύγων, ἀφοῦ κατὰ νόμον δὲν ἀρκεῖ, ἵνα ἀσφαλίσῃ τοὺς τρίτους ἡ ἁπλῆ τῶν συζύγων ὁμολογία τῆς προτεινομένης ἀνάγκης (ἄρθρον 264 καὶ 679 τῆς πολιτικῆς δικονομίας), καὶ ἀφοῦ δύναται καὶ παρ' αὐτῶν τῶν συζύγων νὰ ζητηθῇ ἡ ἀκύρωσις τῆς παρ' αὐτῶν γενομένης ἐκποιήσεως ἢ ὑποθηκεύσεως τοῦ προικῴου ἀκινήτου, ἂν ἀποδείξωσι μετὰ ταῦτα ὅτι

§ 351. Εἰς τὸν ἀνωτέρω § 128 πρόςθες ταῦτα·

«Ὁσάκις, κατὰ τὸ ἄρθρον 60 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἀπαιτεῖται ν' ἀποδειχθῇ ἡ ταὐτότης ξένου τινὸς ἢ ἀγνώστου, νομίζω ὅτι τὸ καταλληλότερον μέσον ἤθελεν εἶσθαι τὸ νὰ προςλαμβάνῃ ὁ ὑποθηκοφύλαξ δύο μάρτυρας γνωστοὺς εἰς αὐτὸν πρὸς βεβαίωσιν τῆς ταὐτότητος τοῦ αἰτοῦντος τὴν ἐγγραφὴν καὶ νὰ συντάσσῃ ἔκθεσιν περὶ τούτου, ἐν ᾗ πρέπει νὰ σημειοῦται τὸ ὄνομα, τὸ ἐπίθετον καὶ ἡ κατοικία τῶν δύο τούτων, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ τὴν συνυπογράφουν μετὰ τοῦ ὑποθηκοφύλακος.

»Ἡ ἔκθεσις αὕτη πρέπει νὰ προςαρτᾶται εἰς τὴν ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ὑποθηκοφύλακος καταθετέαν περίληψιν (ἄρθρον 32 τοῦ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου διατάγματος)».

§ 352. *Ὑποθήκη ἐπὶ μοναστηριακῶν κτημάτων.* — Ἀφοῦ

οὐχὶ διὰ πραγματικήν, ἀλλὰ πλαστὴν ἀνάγκην, παρεβιάσθη ἡ νόμιμος ἀπαγόρευσις τῆς ἀπαλλοτριώσεως τοῦ τοιούτου κτήματος, ἀλλ' ἀπεναντίας ἔγκειται εἰς τὴν φύσιν τῆς τοιαύτης ἐξαιρετικῆς ἀπαλλοτριώσεως, στηριζομένης εἰς ἀνάγκην μὴ πρόδηλον εἰς τοὺς τρίτους, ὁ κίνδυνος τούτων, καὶ ἑπομένως ὁ δισταγμὸς καὶ ἡ ἀποχὴ αὐτῶν τοῦ νὰ συμφωνήσωσιν ἀγορὰν καὶ ὑποθήκην προικῴου ἀκινήτου, ὅπερ ἐπιφέρει τὴν μὴ ἐλευθερίαν τῶν συζύγων εἰς τοιαύτην διάθεσιν τῶν ἀντικειμένων τούτων καὶ τὴν ἐκ προοιμίων σιωπηράν, ἀλλὰ βεβαίαν ἀμφισβήτησιν τῶν προκαλουμένων ἀγοραστῶν ἢ δανειστῶν· ὅθεν, κατ' ἐσφαλμένην ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 127 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν διὰ τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεώς του ἀπέῤῥιψε τὴν προκειμένην αἴτησιν τῶν αναιρεσειόντων τοῦ νὰ ἐπιτραπῇ αὐτοῖς παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἡ ὑποθήκη τοῦ προικῴου κτήματος, μετὰ προηγουμένην ἔρευναν, λόγῳ τοῦ ὅτι, μὴ ὑπαρχούσης ἀμφισβητήσεως, δὲν δύναται νὰ ἐπιληφθῇ αὐτῆς, ἐνῷ διὰ τὴν φύσιν τῆς ὑποθέσεως, κατὰ τὰς ἀρχὰς τὰς καθιερουμένας ὑπὸ τῶν ἄρθρων 1080, 1087, 1088 676 καὶ ἑπόμ. καὶ 640 καὶ 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὤφειλε νὰ ἐπιληφθῇ καὶ νὰ διατάξῃ τὰς ἀπαιτουμένας ἀποδείξεις, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη εἶναι οὐσιώδης, διότι στερεῖ πλαγίως τοὺς αἰτοῦντας τῆς χρήσεως ἑνὸς δικαιώματος ἐπιτρεπομένου δυνάμει τῶν προειρημένων νόμων τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου, ὅπερ ἐπιφέρει ἀναίρεσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 343 ἀποφάσεως, ὡς καὶ τῆς συνεπείᾳ ταύτης ἐκδοθείσης ὑπ' ἀριθ. 23439».—Πρβ. ἐν ἐφ. Ναυπλ. ἀπόφασιν ἀρ. Ν. τοῦ 65.

ἔγραψα τὰ ἀνωτέρω (σελ. 55) περιῆλθεν εἰς γνῶσίν μου τὸ ἑξῆς θέμα.

«Μοναχός τις ἐδανείσθη ποσόν τι χρηματικόν, ὑπεθήκευσε δὲ τῷ πιστωτῇ κτῆμά τι· μὴ πληρωθέντος τοῦ χρέους ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ καὶ ἀποθανόντος αὐτοῦ, ὁ δανειστὴς ἐκοινοποίησεν ἐπιταγὴν πρὸς πληρωμὴν κατὰ τῆς κληρονομησάσης αὐτὸν Μονῆς, ἥτις δι' ἀνακοπῆς ἐπρότεινε, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι τὸ κτῆμα δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποθηκευθῇ ὡς ἀνῆκον τῇ Μονῇ· ἀλλὰ τὸ ἐν Πάτραις ἐφετεῖον (ἀπόφασις 51 τοῦ 1864) ἐθεώρησε τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτὸν ὡς μὴ ἔχοντα ἐπιῤῥοήν, διότι ἡ Μονὴ ἐκληρονόμησε τὸν μοναχόν, ἡ δὲ ὑποθήκη ἰσχυροποιεῖται διὰ τῆς παραγομένης ἐκ τῆς παραδοχῆς τῆς κληρονομίας σιωπηρᾶς συναινέσεως, ἀφοῦ, κατὰ τὰ ἄρθρα 4 καὶ 10 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, ἡ ὑποθήκη ἀποκτᾶται διὰ τῆς συναινέσεως τοῦ ὀφειλέτου ἢ τοῦ τρίτου κυρίου τοῦ κτήματος· ἡ λύσις δὲ αὕτη, κατὰ τὸ ἐφετεῖον, ῥητῶς δίδεται ὑπὸ τοῦ νόμου 22 τῶν Πανδεκτῶν (20, 1). — Βασιλ. (25, 2) 22. ὁ δὲ ἀντιφάσκων 41 Πανδ. (13, 7).—Βασ. (25, 1) 40, καθ' ὅν, ἐὰν ἀλλότριον ἐνεχυράσας κληρονομήσω τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ἁρμόζει τῷ δανειστῇ οὐτιλία περὶ τοῦ ἐνεχύρου ἀγωγή· εἰ δὲ ἐγὼ κληρονομήσω τοῦ παρὰ γνώμην μου τὸ πρᾶγμά μου ἐνεχυράσαντος, οὐχ ἁρμόζει (1), δὲν κατισχύει, ἀφοῦ ἤδη μόνη ἡ συναίνεσις ἀρκεῖ πρὸς ἀπόκτησιν ὑποθήκης, καὶ ἡ συναίνεσις αὕτη ἐξάγεται λογικῶς διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς κληρονομίας, ἥτις ἐπιφέρει τὴν κύρωσιν τῶν πράξεων τοῦ κληρονομήσαντος.—Ζητηθείσης ἀναιρέσεως κατὰ τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως, ὁ Ἄρειος Πάγος ἐπεκύρωσεν αὐτὴν διὰ τῆς 246 τοῦ 1865 ἀποφάσεως αὐτοῦ, φερούσης οὕτως·

«Ἐπειδὴ ὀρθῶς ἐλογίσθη ἡ ἐν τῇ προσβαλλομένῃ ἀποφάσει μνημονευομένη Νεαρὰ τοῦ Λέοντος ὡς ἰσχύουσα εἰσέτι· καθότι οὐδεὶς νεώτερος νόμος κατήργησεν αὐτήν, τὰ δὲ διατάγματα, περὶ ὧν ἐν ταῖς προτάσεσι τῆς ἀναιρεσειούσης γίνεται λόγος, οὔτε ἀντίκεινται εἰς αὐτήν, οὔτε δύνανται νὰ κατισχύσωσιν αὐτῆς, καθὸ διατάγματα· νομίμως δὲ ἀπεφήνατο τὸ ἐφετεῖον, ὅτι κατὰ τὴν Νεαρὰν ἐκείνην ἠδύνατο ὁ μοναχὸς Ἀζαρίας ν' ἀποκτήσῃ ἰδίαν περιουσίαν καὶ μετὰ τὴν αἵρεσιν τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐν τῇ Μονῇ, καὶ ἑπομένως νὰ διαχειρίζηται αὐτὴν δανειζόμενος καὶ ἐπιβαρύνων μὲ ὑποθήκας, ἀφοῦ κατ' αὐτὴν τὸ διατίθεσθαι τὸ δίμοιρον αὐτῆς ἐπιτρέπεται (2).

---

(1) Πρβ. Καλλ. 6. § 299 σημ. 10 καὶ 405.
(2) Πρβ. τὴν λ. σύνοδος ἱερά.

»Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἀληθές, ὅτι διὰ τῶν ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν προτάσεων ἠρνήθη ἡ ἀναιρεσείουσα τοῦθ' ὅπερ διὰ τῆς ἀνακοπῆς ὁμολογεῖ, ἤτοι ὅτι παρίσταται ὡς κληρονόμος τοῦ Ἀζαρία· ὁμολογουμένου δὲ τούτου ὄντος, ὥςπερ τὸ ἐφετεῖον ἀποφαίνεται, ἡ ἀναιρεσείουσα, μὴ παρισταμένη ὡς κληρονόμος ἐξ ἀπογραφῆς, νομίμως ἐθεωρήθη ὑπόχρεως ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ πρὸς τὸν ἀναιρεσίβλητον χρέος τοῦ κληρονομηθέντος ὑπ' αὐτῆς μοναχοῦ Ἀζαρία καὶ τὴν ἐπ' ἀσφαλείᾳ δοθεῖσαν ὑποθήκην· διότι ὁ κληρονόμος ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ ὅσας ἀνεδέχθη ὑποχρεώσεις ὁ κληρονομηθείς, καὶ ἂν μετ' αὐτοῦ δὲν ἦτο κατὰ νόμον δυνατὸν νὰ διομολογηθῶσι καθ' ὃν τρόπον ἰσχυρῶς διωμολογήθησαν μετὰ τοῦ κληρονομηθέντος».

ΣΗΜ. Εἰς προφανῆ ἀντιφωνίαν εὑρίσκονται τὰ ἀνωτέρω μνημονευθέντα τεμάχια περὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ὁ ἀληθὴς τοῦ πράγματος ἰδιοκτήτης κληρονομήσῃ τὸν αὐτογνωμόνως παραχωρήσαντα ὑποθήκην ἐπ' αὐτοῦ· πᾶσα δὲ προςπάθεια συμφωνίας ἀποβαίνει ματαία, διότι τὸ μὲν ἀποφαίνεται ὅτι ἰσχυροποιεῖται ἡ ὑποθήκη, τὸ δὲ ὅτι δὲν ἰσχυροποιεῖται. (Πρβλ. Καλλ. β. § 299 σημ. 10 καὶ Vang I § 372)· ἡ λογικὴ ὅμως ἔρευνα μᾶς πείθει, ὅτι ὁ δεχθεὶς τὴν κληρονομίαν ἐπικυροῖ ὅλας τὰς πράξεις τοῦ κληρονομουμένου· ἐπομένως ὅτι συγκατατίθεται εἰς τὴν ἄνευ ἀδείας του παραχωρηθεῖσαν ἐπὶ τῶν ἰδίων κτημάτων του ὑποθήκην. (πρβ. ἀνωτέρω § 16).

§ 353. Ὅταν ἐκ μέρους τοῦ ὑποθηκεύσαντος δὲν ὑπάρχῃ δόλος (οἷον ὅταν ὁ δανειστὴς ἐν γνώσει τοῦ προικοσυμφώνου λαμβάνῃ εἰς ὑποθήκην κτῆμά τι προικῷον ὡς διατετιμημένον) προςωπικὴ κράτησις δὲν ἀπαγγέλλεται. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 210 τοῦ 1865.—Πρβ. § 21 καὶ 331.

§ 354. Εἰς τὰ ἀνωτέρω (σελ. 148—158) ἐκτεθέντα πρόςθες ταῦτα·

«Ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφήνατο ὅτι ἡ πτώχευσις ἄρχεται οὐχὶ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς κηρυττούσης αὐτὴν ἀποφάσεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἡμέρας, εἰς ἣν ἡ ἀπόφασις δηλόνει τὴν ἔναρξιν αὐτῆς,—ὅτι τὸ ἄρθρον 66 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου δὲν ἐννοεῖ τὴν δι' ἀποφάσεως κήρυξιν τῆς πτωχεύσεως, ἤγουν τὴν δημοσίευσιν αὐτὴν τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως, ἀλλὰ τῆς πτωχεύσεως τὴν ἔναρξιν, ἣν ἡ ἀπόφασις ἐδήλωσεν,—καὶ ὅτι ἡ ἐκ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ πηγάζουσα ἀκυρότης δὲν ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἀποδείξεως δολίας τινὸς μεταξὺ τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου συνεννοήσεως, ἢ ἐκ τοῦ χρόνου,

καθ' ὃν ἡ ἀπαίτησις τοῦ δανειστοῦ ἐγεννήθη, ἀλλὰ μόνον ἐκ τοῦ χρόνου τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ τίτλου, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ τῆς ὑποθήκης ἢ προσημειώσεως ἐγγραφή· ὥστε ἀδιάφορον ἂν ἡ ἀπαίτησις ἦτον ἀρχαιοτέρα τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 243 τοῦ 65, κυροῦσα τὴν 341 τοῦ 65 ἀπ. ἐφ. Πατρῶν».

§ 355. Ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω § 12 πρόσθες τὰ ἑξῆς·

«Κατὰ τὸ 4 ἄρθρον τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ὑποθήκη δὲν ἀποκτᾶται εἰς κτῆμα τρίτου χωρὶς τῆς συγκαταθέσεως αὐτοῦ. Κύριος δὲ καθίσταται καὶ ὁ ἀποκτῶν τὴν νομὴν τινὸς πράγματος καὶ μόνῃ τῇ διανοίᾳ τοῦ κυρίου χωρὶς νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐξωτερικὴν πρᾶξιν ἐμφαίνουσαν τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐξουσίαν, ἐὰν ὁ μέχρι τοῦδε νομεὺς, μεταβαλὼν τὴν διάνοιαν τοῦ κυρίου εἰς διάνοιαν ἐν ἀλλοτρίῳ ὀνόματι κατέχοντος, συναινέσῃ νὰ κατέχῃ τοῦ λοιποῦ τὸ πρᾶγμα ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ συλλαβόντος ὡς πρὸς τοῦτο τὴν διάνοιαν τοῦ κυρίου. Π. (41, 2) 18—Βασ. (50, 2) 17.—Πανδ. (6, 1) 77.—Β. (15,1)· ὅθεν, κατασταθέντος οὕτω τινὸς κυρίου τοῦ πράγματος, δὲν συγχωρεῖται νὰ ἐγγραφῇ, χωρὶς τῆς συγκαταθέσεώς του, ὑποθήκη ἐπὶ τοῦ πράγματος αὐτοῦ πρὸς ἐξασφάλισιν ἀπαιτήσεως κατὰ τοῦ πρώην κυρίου. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 237 τοῦ 51».

§ 356. Εἰς τὴν ἀνωτέρω § 215 πρόσθες ταῦτα·

«Ὁ ἔχων πολλὰ ἐνυπόθηκα κτήματα δύναται νὰ κατάσχῃ ἐξ αὐτῶν καὶ ἐκθέσῃ εἰς πλειστηριασμὸν ὅσα καὶ οἷα θελήσῃ, οὐδ' ἔχει ἐξουσίαν ὁ ὀφειλέτης νὰ τὸν περιορίσῃ κατὰ τοῦτο, τὸ δὲ 978 τῆς πολιτικῆς δικονομίας παρέχει τῷ ὀφειλέτῃ τὸ δικαίωμα νὰ ὁρίζῃ, ἐὰν ἦναι παρὼν, κατὰ τὴν *ἡμέραν τοῦ πλειστηριασμοῦ* τὴν τάξιν τῆς πωλήσεως. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 256 τοῦ 1863, κυροῦσα τὴν 464 τοῦ 1863 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν».

§ 357. Εἰς τὴν ἀνωτέρω § 165 πρόσθες ταῦτα·

«Ἡ εἰσαγγελία τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἔγραψε τὰ ἑξῆς πρὸς τὸν παρὰ τοῖς ἐν Σύρῳ πρωτοδίκαις εἰσαγγελέα διὰ τοῦ 2759 τοῦ 36 ἐγγράφου.

»Τὰ ἔγγραφα, περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν τῷ ἄρθρῳ 23 ἐδάφ. 2 τοῦ περὶ ὑποθήκης νόμου, δὲν ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως νὰ ἦναι ἐπίσημα διὰ νὰ γίνῃ δυνάμει αὐτῶν προσημείωσις ὑποθήκης, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον ἡ δι' αὐτῶν βεβαιουμένη ἐκποίησις νὰ ἦναι ἐμπρόθε-

σμος, καὶ νὰ ὑπάρχῃ συγχρόνως ἐπίσημος ἀπόδειξις, ὅτι ὁ πιστωτὴς ἐκίνησεν ἀγωγὴν διὰ τὴν ἐξόφλησίν της· ὅτι δὲ τὰ ἔγγραφα αὐτὰ δύνανται νὰ μὴ ἦναι ἐπίσημα, βεβαιοῦται ἔκ τε ἄλλων διατάξεων τοῦ αὐτοῦ νόμου, καθ' ἃς, ὁσάκις ἀπαιτοῦνται δημόσια ἔγγραφα, ἀναφέρονται αὐτὰ ῥητῶς, καὶ ἐκ ταύτου προςέτι, ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ εἰρημένου ἐδαφίου τὸ δικαίωμα τῆς προςημειώσεως δίδεται κυρίως ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κινηθείσης ἀγωγῆς, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἄρθρου 83.

»Τὰ δημόσια ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ ἄρθρον 72 πρέπει νὰ ἐπισυνάπτωνται εἰς τὴν περίληψιν, ἀναφέρονται εἰς τὸ 1 ἐδάφ. τοῦ 23 ἄρθρου, κατὰ τὸ ὁποῖον συγχωρεῖται προςημείωσις δυνάμει δημοσίων ἐγγράφων, εἰς ἃ ἐνυπάρχει ἔλλειψις ἐννόμου τύπου, ἡ δὲ τοιαύτη προςημείωσις ἐξαλείφεται, ἂν ἡ ἔλλειψις αὕτη δὲν διορθωθῇ ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν, ἢ δὲν ἀποδειχθῇ αἰτία ἐννόμου κωλύσεως.

»Κατὰ τὸ ἄρθρον 23 ἡ προςημείωσις συγχωρεῖται κατὰ τρεῖς μόνον περιπτώσεις. Ὁ αἰτῶν δὲ τὴν προςημείωσιν ταύτην ὀφείλει νὰ ἐπισυνάψῃ εἰς τὴν περίληψιν. Κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν, τὰ δημόσια ἔγγραφα, εἰς ἃ ἐνυπάρχει ἡ ἔλλειψις νομίμων τύπων. Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, τὴν ἐπίσημοι ἀπόδειξιν τῆς κινηθείσης ἀγωγῆς μετὰ τῶν ἐγγράφων τῶν βεβαιούντων καὶ τὴν ἐμπρόθεσμον ἀπαίτησίν των. Κατὰ δὲ τὴν τρίτην τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν.

»Σημειωτέον δὲ προςέτι ὅτι εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν τὸ ἄρθρον 72 σύμφωνα μὲ τὸ δεύτερον ἐδάφιον τοῦ 23 ἄρθρου, εἰς ὃ ἀναφέρεται, φέρει ἔγγραφα ἄνευ προςθήκης δημοσίων, ἐνῷ εἰς τὴν πρώτην φράσιν τοῦ ἄρθρου 72 ἥτις ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ 1 τοῦ ἄρθρου 23, μνεία περὶ δημοσίων ἐγγράφων γίνεται».

§ 358. Εἰς τὴν ἀνωτέρω § 101 σημ. 3 πρόσθες ταῦτα·

«Εἰς ἐρώτησιν εἰςαγγελέως τινός, ἂν, γενομένης ἀπαιτήσεως δι' ἐγγραφὴν ὑποθήκης ἐπὶ πολλῶν κτημάτων, ἀρκῇ μία μόνη περίληψις δι' ὅλας τὰς ἐγγραφὰς καὶ μία μόνη ἔκθεσις, ἐδόθη ἡ ἑξῆς ἀπάντησις διὰ τοῦ ἀπὸ 7 Μαρτίου 1841 ὑπ' ἀριθ. 9286 ἐγγράφου τοῦ εἰςαγγελέως τῶν ἐφετῶν.

»Ὅταν ἕνεκα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεως ζητῆται ὑποθήκη ἐπὶ πολλῶν κτημάτων, ἂν μὲν τὰ κτήματα ταῦτα κῆνται ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ αὐτοῦ δήμου, ἀρκεῖ μόνον μία περίληψις καὶ μία ἔκθεσις, ἂν δὲ τὰ κτήματα κῆνται εἰς διαφόρους δήμους, πρέπει

νὰ γίνωνται τόσαι περιλήψεις καὶ τόσαι ἐκθέσεις ὅσα καὶ τὰ κτήματα, διότι, κατὰ τὸ ἄρθρον 32 τοῦ διατάγματος τοῦ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου, αἱ εἰς ἕκαστον βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν ἀναγόμεναι περιλήψεις πρέπει νὰ φυλάττωνται εἰς ἰδιαίτερον φάκελλον κατ' αὔξοντα ἀριθμόν. Τὸ ἄρθρον 42 τοῦ εἰρημένου διατάγματος, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ αὐτοῦ μὲ τὸ ἄρθρ. 9, ἀφορᾷ τὴν περίπτωσιν ἐκείνην, καθ' ἣν τὸ εἰς ὑποθήκην διδόμενον κτῆμα κεῖται ἐντὸς τῆς περιφερείας δύο ἢ καὶ πλειοτέρων δήμων ὑπαγομένων ἢ μὴ εἰς τὸν αὐτὸν ὑποθηκογράφον».

§ 359. Μὴ ἐγγραφείσης τῆς ὑποθήκης εἰς τὸ αὐτὸ φύλλον, ὅπου ἦσαν προεγγεγραμμέναι ὑποθῆκαι ἐπὶ τοῦ ὅλου κτήματος, καθίσταται ἄκυρος ἡ κατάσχεσις διὰ τὴν μὴ κοινοποίησιν τοῦ τοιχοκολλήτου γραμματίου; Ὅρα ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 22 τοῦ 54, αἰτιολογίαν 4.

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ (1).

ΣΗΜ. Τοὺς πίνακας ὅρα ἐν τέλει τοῦ ἄρθρου.

Γενικά.

§ 1. Ὑπομνήματα ἐν τῇ πολιτικῇ δικονομίᾳ καλοῦνται ἐκεῖνα τοῦ ἀνθρώπου τὰ ἔργα, δι' ὧν παρῳχημένων πράξεων ἢ συμβεβηκότων διατηρεῖται ἡ μνήμη· καὶ εἰ μὲν διὰ γραμμάτων (ἐντύπων ἢ χειρογράφων) γίνεται ἡ ὑπόμνησις, ὀνομάζονται ἰδιαιτέρως ἔγγραφα· εἰδὲ δι' ἄλλων σημείων, μνημεῖα. Τῶν ἐγγράφων, καθὸ ἀποδείξεων ἀψευδῶν καὶ ἥκιστα ἀμφιβόλων, συχνοτάτη ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς δίκαις γίνεται ἡ χρῆσις, σπανία δὲ τῶν μνημείων. Οἰκ. § 156. Πρβ. Θέμ. 6 σ. 229.

§ 2. Τὰ ἔγγραφα κατ' εἶδος μὲν ἐξεταζόμενα εἰσὶ α) δημόσια ἢ ἰδιωτικά, ἐν οἷς καὶ τὰ ἐμπορικὰ βιβλία κατατάσσονται, β) πρωτότυπα ἢ ἀντίγραφα, καὶ γ) σύγχετικά, ἀναφέροντα καὶ ἀναφερόμενα (2). Κατὰ τὸ περιεχόμενον δὲ, ἐμφαίνουσιν ὅτε μὲν γνώμην τινὰ τοῦ ἐκδότου, ὅτε δὲ μαρτυρίαν αὐτοῦ περὶ ἑαυτοῦ ἢ τρίτου, καὶ ἄλλοτε διάθεσιν τινὰ τῶν ἑαυτοῦ. Ἡ τριπλῆ αὕτη διάκρισις σημασίαν ἔχει ὡς πρὸς τὴν ἀποδεικτικὴν τῶν ἐγγράφων δύναμιν. Οἰκ. § 157.

§ 3. Περὶ πάντων τῶν ἐγγράφων κρατοῦσιν ἐν γένει οἱ ἀκόλουθοι κανόνες.

α) Ὁ τύπος αὐτῶν κρίνεται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς συντάξεως.

---

(1) Bayer σελ. 833. Schmid, II. 266. Aubry σ. 289. Marcadé Ε. 7. Ῥουσόπουλος 228. Εὑρετήριον ΣΤ'. 355. Dalloz' oblig. ἀριθ. 2995.

Πηγαί. Βασ. (22, 1). Ν. 30—34. Ἀρμεν. (Α. η). Πολ. 384—461. Βαυαρ. σχ. § 229—245. 280. 286—292. Γαλλ. κώδ. 1317—1340. (Ἀπὸ Οἰκ. § 156. ἐκδ. 2.)

(2) Πολ. 398. 407. 408. 423. 393. Bayer σελ. 835. Κατὰ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ὑπάρχουσι καὶ τὰ οἱονεὶ δημόσια ἔγγραφα, ἤτοι τὰ διὰ τῆς ὑπογραφῆς τριῶν εὐϋπολήπτων μαρτύρων βεβαιούμενα. Νόμ. 61 Βασ. (23, 1). Ν. 38 Βιβ. (25, 5). Bayer σ. 836.

β) Ἀποδεικτικὴν δύναμιν ἔχουσι μόνον τὰ κατὰ νόμιμον τύπον συντεταγμένα, ἔτι δὲ ἀκέραια καὶ εὐανάγνωστα ἔγγραφα· ὅθεν ἐπηρεαστικὰ τῆς ἰσχύος τῶν ἐγγράφων εἰσὶν ἐλλείψεις περὶ τὸν τύπον, παραλύσεις ἀσύνδετοι καὶ φθορὰ παντελὴς ἢ μερικὴ αὐτῶν (1).

γ) Τὸ ἀνίσχυρον τῶν ἐγγράφων δὲν ἐπηρεάζει κατὰ γενικὸν κανόνα τὴν ἐν αὐτοῖς μαρτυρουμένην σύμβασιν (2)· διότι τὰ ἔγγραφα γίνονται συνήθως εἰς τὸ ῥᾳδίως παρέχειν τὰς ἀποδείξεις (3).

§ 4. Περὶ τοῦ πρώτου κανόνος τῆς προηγουμένης § ἔγραψα κατ' ἔκτασιν ἐν Θέμιδι (τόμ. 8 σ. 419—437. Πρβ. καὶ Θέμιδος τ. 6 σελ. 232)· ὅθεν, παραπέμπων αὐτόθι τὸν ἀναγνώστην, προςθέτω μόνα ταῦτα (4).

α) Ὁ τύπος τοῦ ἐγγράφου κρίνεται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς συντάξεως. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 245 τοῦ 54.

Τὸ ἄρθρον 386 περιέχει δικονομικὴν ἁπλῶς διάταξιν· ἀναφέρεται δηλαδὴ εἰς τὰ ἔγγραφα ὡς μέσον ἀποδείξεως μόνον ἐξεταζόμενα· τὸ κῦρος δὲ τῶν δι' αὐτῶν ἀποδεικνυομένων νομικῶν πράξεων κρίνεται κατὰ τὸν κανόνα locus regit actum. Ἴδε Οἰκ. § 8 σημ. 7 ἐκδ. 2. Σημειωτέον ὅτι ἡ διάταξις τοῦ 386 ἄρθρου κεῖται πρὸς εὐκολίαν μᾶλλον τῶν ἡμεδαπῶν, τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὑρισκομένων, καὶ οὐχὶ πρὸς περιορισμὸν αὐτῶν· ὅθεν δύνανται οὗτοι ν' ἀκολουθήσωσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ τὸν τύπον τῆς ἐγχω-

---

(1) Glück XXII. 17. Aubry I 366 σημ. 5. 6. Arndts σελ. 374. Ἐξαιρέσεις ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν αἱ τῶν ἄρθρων 93, 111, 477 τῆς πολιτικῆς δικονομίας καὶ γενικῶς ὅλα τὰ θέματα τὰ ὑπαγόμενα εἰς τὸ 132 ἄρθρον αὐτῆς· ἔτι νόμ. Χαρτόσ. ἄρθρον 42 (ΑΠ. 60 τοῦ 53. Ρουσοπ. 250) καὶ νόμ. ὑποθ. 19. Παπαρρηγ. σελ. 211. Περὶ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας ἴδε Aubry Γ. 326 σημ. 3 καὶ τὰ ἄρθρα 334, 931, 969, 1259, 1394, 1690, 2074, 2075 καὶ 2127 τοῦ γαλλ. κώδηκος. Dalloz oblig. ἀρ. 4637.— Κατωτέρω § 17.

(2) Νόμ. 33 Βασ. (22, 1) «...τὰ γὰρ ἔγγραφα δι' ἀπόδειξιν γίνεται.....» νόμ. 5 Κ. (2, 4).

(3) Πολ. 398 γ. κ. 1317.

(4) Πρβ. καὶ Ἐφημ. 6 σ. 363 ἐπ.

ρίου νομοθεσίας, ὡς ἀναγνωρίζει καὶ τὸ ἄρθρον 7 τοῦ φορτικοῦ νόμου. Ῥουσ. 232. Demol. I. 121. Οἰκ. § 157.

ϐ) Ἡ 381 τοῦ 1855 πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 234 τοῦ ἐμπ. ν., τῆς ὁποίας ὁ σωτήριος σκοπὸς εἶναι νὰ περιορίσῃ τὰς καταχρήσεις τὰς παραγομένας ἐκ τῶν ἄνευ ἀνάγκης εἰς ξένους λιμένας γινομένων δανείων πρὸς ζημίαν καὶ καταστροφὴν τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν πλοίων, δὲν εἶναι ἐπαχθεστέρα πρὸς τοὺς ἀλλοδαποὺς παρὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἡμεδαποῦ δικαίου περὶ τῆς ἐν γένει ἱκανότητος τῶν προςώπων τοῦ συνάπτειν ἐγκύρως συμβόλαια, καὶ ὅμως, κατὰ τὴν κοινὴν ἁπάντων τῶν εὐνομουμένων ἐθνῶν συναίνεσιν, ὁ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ μεθ' ἡμεδαποῦ συναλλαττόμενος ἀλλοδαπὸς ὀφείλει νὰ ἐρευνήσῃ τὴν κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον προςωπικὴν ἱκανότητα τοῦ ἡμεδαποῦ εἰς τὸ νὰ συνάψῃ ἐγκύρως τὸ συμβόλαιον».

Καταρτισμὸς τῶν δημοσίων ἐγγράφων. — *Ποῖα δημόσια ἔγγραφα;*

§ 5. Δημόσιον ἔγγραφον καλεῖται τὸ ὑπὸ δημοσίας ἀρχῆς συντεταγμένον (1). Δημόσια ἔγγραφα ἐν γένει μὲν εἰσὶ τὰ ἀπὸ τῶν διοικητικῶν ἢ δικαστικῶν ἀρχῶν προερχόμενα (2), ἰδίως δὲ, ὡς πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς διαφορὰς, αἱ συμβολαιογραφικαὶ πράξεις, αἱ ἐκθέσεις καὶ τὰ μαρτυρικὰ τῶν κλητήρων, αἱ πράξεις τῶν ὑποθηκοφυλάκων, τὰ ληξιαρχικὰ ἔγγραφα, τὰ φορολογικὰ καὶ τῶν μεταγραφῶν τὰ βιβλία καὶ τὰ κτηματολόγια (3). Οἰκ. § 158.

(1) Πολ. 398. γαλ. κωδ. 1317. Θέμ. 6 σ. 242 ἐπ.

(2) Ἡ πολιτεία ἐνεργεῖ διὰ τῶν διαφόρων αὐτῆς ἀρχῶν ἢ ἐξασκοῦσα τὴν δημοσίαν αὐτῆς ἐξουσίαν διὰ νόμων, διαταγμάτων εἴτε ἁπλῶν διαταγῶν, ἢ πιστοποιοῦσα τὰ ἐνώπιον αὐτῆς συμβαίνοντα. Τὰ ἔγγραφα καὶ τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας κατηγορίας δημόσια εἰσί. Σπουδαιότερα ὅμως διὰ τὰς ἀποδείξεις εἰσὶ τὰ δεύτερα. — Καὶ τῶν ξένων ἀρχῶν τὰ ἔγγραφα δύναμιν δημοσίων ἔχουσιν.

(3) Πρβ. Ὁ. 191. — Πολ. 140. 875. 876. (Οἰκον. § 21 σημ. 12 § 92 σημ. 32). — Νόμ. ὑποθ. 86. — Νόμ. ληξιαρχ. 16. — Πολ.

§ 6. Εἰς τὰ δημόσια ἔγγραφα συγκατέταξεν ὁ νόμος τὰ ἐν δημοσίοις ἀρχείοις ἢ καταχωρίσεσι κατατεθειμένα ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, ἐὰν ὦσι παλαιὰ καὶ ὑπὸ ἑτέρων σχετικῶν βοηθημάτων ὑποστηρίζωνται (1)· ἔτι τὰς σημειώσεις τῶν γονέων περὶ τῆς γεννήσεως ἢ τοῦ θανάτου τῶν τέκνων αὐτῶν, ἐὰν ἐλλείπωσι δημόσια ἔγγραφα καὶ ἀναμφίβολον ἦναι ὅτι παρὰ τῶν γονέων τῷόντι ἐγράφησαν (2). Περὶ τῶν ἀρχείων, ὅρα Οἰκονομ. σημ. 4. § 158 ἐκδ. 2.

---

399 § 1. Ἀστυν. νόμ. 39. 50. νόμ. Μεταγρ. 5. Κτηματολογ. 14. Τὰ περὶ κτηματολογίου δὲν ἐτέθησαν ἀκόμη εἰς ἐνέργειαν, ἑπομένως καὶ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν δημοσίων ἐγγράφων δὲν ὑπάρχει.

(1) Τὰ ἐν τοῖς ἀρχείοις κατατιθέμενα ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, ἵνα λάβωσι δύναμιν δημοσίου ἐγγράφου καὶ ἀπαλλάξωσι τὸν προσαγαγόντα αὐτὰ τῆς δυσχεροῦς καὶ μακρᾶς διαδικασίας περὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν, ἥτις ἐνταῦθα ἔτι δυσχερεστέρα τυγχάνει, ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι παλαιὰ, νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἐνδείξεις τινὲς ὑποστηρίζουσαι τὴν γνησιότητα αὐτῶν. Ὥστε δὲν ἐξωμοιώθησαν κατὰ πάντα τοῖς δημοσίοις ἐγγράφοις· τῆς γνησιότητος μόνον αὐτῶν ἡ ἀπόδειξις εὐκολωτέρα κατέστη.

Πόσων ἐτῶν πρέπει νὰ ἦναι τὸ ἔγγραφον καὶ διὰ τίνων σχετικῶν βοηθημάτων νὰ ὑποστηρίζηται, ἀφῆκε παρ' ἡμῖν ὁ νόμος εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστηρίων. Ἐν Γαλλίᾳ παραδέχονται κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἄρθρου 1335 τὴν τριακονταετίαν (Toullier ἀριθ. 167)· οἱ Γερμανοὶ δὲ συγγραφεῖς ὀνομάζουσιν ἀρχαῖα ἔγγραφα τὰ προγενέστερα τοῦ 18 αἰῶνος, ἤτοι τὰ πρὸ τοῦ 1700 ἔτους συνταχθέντα. Seuff. Blätter z. 260. Spangenb. Urkundenb. B. 7. (Οἰκ. 158 ἐκδ. 2).

Διπλότυπα, φέροντα ἰδιωτικὴν ὑπογραφὴν, καὶ ἔχοντα ὡς ἀντικείμενα τὴν ἀπόδειξιν ἢ ὕπαρξιν ἀνυπάρκτου ἐνοχῆς ἢ ὑποχρεώσεως τῶν φορολογουμένων, δὲν εἶναι δημόσια ἔγγραφα, καθότι δὲν στηρίζονται εἰς ἐπίσημον διαβεβαίωσιν, οὔτε ἀφορῶσιν ἀπογραφὴν φόρων ὑπὸ τὴν πίστιν τῆς δημοσίας ἀρχῆς γενομένην, ὁποίαν ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον 218 § 4 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ἀπόφασις ποινικὴ ΑΠ. 33 καὶ 60 τοῦ 52. Πρβ. τὴν λ. πλαστογραφία.

(2) Αἱ σημειώσεις αὗται, ὧν ἡ χρῆσις σπανιωτέρα θέλει ἀποβῆ ἀφοῦ ἐμβοῦν εἰς ἐνέργειαν τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία, κατὰ τοῦτο με-

§ 7. Οὐσιώδη προςόντα παντὸς δημοσίου ἐγγράφου εἰσί·

α) Δημόσιος χαρακτὴρ παρὰ τῷ συντάσσοντι τὸ ἔγγραφον προςώπῳ· ὅθεν ὑπάλληλος μήπω ἐγκατασταθεὶς εἰς τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ ἢ πεπαυμένος ἀνίκανος ἐστὶν εἰς τὸ συντάξαι δημόσιον ἔγγραφον (1)· τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ περὶ τοῦ ψευδῶς περιβαλλομένου δημόσιον χαρακτῆρα ἀνθρώπου (2), ὡς καὶ περὶ τοῦ ἀπολυθέντος

τέχουσι τῶν δημοσίων ἐγγράφων, ὅτι ἀποδεικνύουσι καίτοι ἀνώμοτον μαρτυρίαν περιέχοντα· μειονεκτοῦσι δὲ κατὰ τοῦτο, ὅτι πρέπει ν' ἀποδειχθῇ ἡ γνησιότης αὐτῶν, ἤτοι ὅτι παρὰ τῶν γονέων τφόντι ἐγράφησαν. Gönner II. 472 § 9.

Νόμ. 16. Βασ. (22, 1). «Ἡ ἀπογραφὴ τῆς μητρὸς καὶ πάππου συμβάλλεται τῷ παιδίῳ. σχόλ. «...ὅτι τυχὸν ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ἐτέχθη». Ὑπαρχούσης διαφωνίας ἐν ταῖς σημειώσεσι π. χ. τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, ἐκτιμᾷ ὁ δικαστὴς, ὡς τὸ αὐτὸ σχόλιον λέγει.

—Τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον ἀποκτᾷ τὸν χαρακτῆρα τοῦ δημοσίου ἐγγράφου, ὅταν παρὰ πόδας αὐτοῦ συνταχθῇ πρᾶξις ἐπικυροῦσα τὸ περιεχόμενον ἐνώπιον ἀρχῆς τινος, ἔστω καὶ Πρεσβείας; Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12987. Πρβ. τὸ ἐπ.

Εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ προκείμενον πωλητήριον εἶναι ἔγγραφον ἰδιωτικὸν ὡς γενόμενον ὄχι παρουσίᾳ δημοσίου τινὸς ὑπαλλήλου, ἡ παρὰ πόδας ὅμως αὐτοῦ πρᾶξις ἀπὸ 30 Δεκεμβρίου 1845 εἶναι ἔγγραφον ἐπίσημον γενόμενον ἐνώπιον τοῦ γραμματέως τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει γενικοῦ γραφείου τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, δι' αὐτοῦ δὲ βεβαιοῖ ὁ εἰρημένος ὑπάλληλος ὅτι ὁ Ν. καὶ οἱ μάρτυρες ὑπέγραψαν ἐνώπιόν του· ὅθεν, διὰ τοῦ γεγονότος τούτου, τὸ εἰρημένον ἔγγραφον τοῦ προξενικοῦ ὑπαλλήλου ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν, καὶ ἑπομένως ἡ ὑπογραφὴ τοῦ Ν. εἶναι ἀποδεδειγμένη γνησία ἐν ὅσῳ τοὐλάχιστον τὸ δημόσιον ἔγγραφον, τὸ βεβαιοῦν τὸ εἰρημένον γεγονὸς, δὲν προςβληθῇ ὡς πλαστόν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13014 τοῦ 55.

(1) Ἡ ἐγκατάστασις τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου συνίσταται παρ' ἡμῖν εἰς τὴν ὁρκοδοσίαν αὐτοῦ. Δι' αὐτῆς λαμβάνει δημόσιον χαρακτῆρα καὶ δύναται νὰ ἐνεργῇ πράξεις τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ἐγκύρους. Πρβ. Οἰκ. § 22 σημ. 1.

(2) Πολ. 759.—Ὁ διωρισμένος μὲν ὑπάλληλος, μὴ ἔχων ὅμως

ἢ προςωρινῶς παυθέντος, Θέμιδ. τόμος 6 σελ. 244.—Πρβλ. ἀπ' ποιν. ΑΠ. 141 τοῦ 65.

β) Ἁρμοδιότης τοῦ ὑπαλλήλου κατά τε τόπον καὶ ἀντικείμενον· ὁ ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ, ἢ περὶ ὑποθέσεων ἀλλοτρίων αὐτῷ ἐνεργῶν ὑπάλληλος ἄχρηστα πράττει (1).

γ) Κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις σύνταξις τοῦ ἐγγράφου (2). Οἰκ. § 158.

§ 8. Τὰ προςόντα τῶν ἐκθέσεων πρέπει νὰ ἐξάγωνται ἐκ τῶν ἐκθέσεων αὐτῶν; Πρβ. Οἰκ. τ. 1 σ. 244 σημ. 6 ἐκδ. δευτέρας καὶ κατωτέρω τὴν λ. ὑπομνήματα συμβολαιογραφικά (3).

τὰ προςόντα τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν θέσιν, εἰς ἣν διωρίσθη, ἐγκύρους ἐνεργεῖ πράξεις· διότι τοῦτο εἶναι ἔλλειψις τῆς Κυβερνήσεως, ἐξ ἧς δὲν πρέπει νὰ ζημιῶνται οἱ πολῖται. Νόμ. 3 Βασ. (6. 7). « Ἐὰν δοῦλος λαθὼν γένηται πραίτωρ, οὐκ ἀκυροῦνται τὰ παρ' αὐτοῦ πραθέντα». Ν. 3 Π. (1, 14). Ὁ νόμος οὗτος ἐκ τῶν ἀρκτικῶν λέξεων ὀνομάζεται Barbarius Philippus. Ἴδε καὶ καὶ Ν. 68 Βασ. (9, 1). νόμ. 57 Πανδ. (42, 1). Aubry Γ. 291 σημ. 4. Εὐρ. 13 σ. 18 § 28. Πρβλ. ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 123 τοῦ 65. Αὐγῆς § 43.

(1) Πολ. 398 Ὀργ. 159. 171. Aubry σελ. 291 σημ. 5, 6. Δὲν ἐνεργεῖ ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητος αὐτοῦ ὁ συμβολαιογράφος π. χ. ὁ ψηφοφορίας βουλευτικῆς ἐκλογῆς δεχόμενος, ἢ ὁ κλητὴρ ὁ ἄνευ προηγουμένης ἐπιταγῆς ἐνεργῶν ἐγκαταστάσεις. Ἴδε καὶ τὸ θέμα τῆς 234 τοῦ 54 ἀπ. τοῦ ΑΠ. Toullier ἀρ. 145. Θέμ. 6 σελ. 244.

(2) Περὶ τῶν διατυπώσεων αὐτῶν ὅρα τὴν λέξ. ὑπομνήματα (ἔγγραφα) συμβολαιογραφικά. Πρβ. Θέμ. 6 σ. 244 ἐπ.

(3) Πρβ. τὸν πίνακα τοῦ περὶ παραγραφῆς συγγράμματος τοῦ Δαλλ. ἐν λ. nullités.

Κατὰ τὴν 73 τοῦ 1847 (αἰτιολ. 2) πολιτ. ΑΠ. ἀπόφασιν, ἡ ἀπόδειξις τῆς νομιμότητος τῶν δημοσίων ἐγγράφων (οἷον ὅτι ὁ κλητὴρ δὲν εὗρηκε γείτονας) πρέπει νὰ πηγάζῃ ἐξ αὐτῶν τούτων, καὶ ὄχι νὰ εἰκάζηται ἐξ ἄλλων περιστατικῶν.

— Ἡ ἀπόδειξις τῆς νομιμότητος τῶν δημοσίων ἐγγράφων πρέπει νὰ πηγάζῃ ἐξ αὐτῶν τούτων καὶ ὄχι νὰ εἰκάζηται ἐξ ἄλ-

§ 9. Τὰ ἔγγραφα τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργείου θεωροῦνται (καθὸ ἐκδοθέντα παρὰ δημοσίου ἀρχῆς ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων της) ὡς φέροντα χαρακτῆρα δημοσίου ἐγγράφου καὶ ὡς ἀποτελοῦντα πλήρη ἀπόδειξιν, ὅταν δὲν προςεβλήθη ἡ γνησιότης αὐτῶν.

Τὰ ἄρθρα 400 καὶ 404 τῆς πολιτικῆς δικονομίας καὶ τὸ 191 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ δὲν κάμνουν κὰμμίαν διάκρισιν μεταξὺ δημοσίων ἐγγράφων πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἐν ἰσχύει δικονομίας καὶ τῶν μετὰ τὴν δημοσίευσιν ταύτης συνταχθέντων· ἄρα ἀφορῶσιν ἐν γένει ὅλα τὰ δημόσια ἔγγραφα, καὶ ἑπομένως καὶ τὰ κατὰ τὸ 1827 ἐκδοθέντα ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν γραμματείας ἔγγραφα. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 26 τῆς 8 Ἰουλίου 1843.

§ 10. Τὸ κατὰ διαταγὴν τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ διεκπεραιωτοῦ ἔγγραφον, δι' οὗ βεβαιοῦται ὅτι αἱ πρόςοδοι ἐνοικιάσθησαν, ἰσχύει; Ναί, κατὰ τὸ 398 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καὶ ἀποδεικνύει ὡς πρὸς τοὺς τρίτους. (400 πολ.). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 102 τοῦ 47 ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σ. 247.

§ 11. Τὸ ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος ἐκδοθὲν ἔγγραφον ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν, καὶ δύναται νὰ προςαχθῇ ἐν ἀντιγράφῳ (1). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 46 τοῦ 49.

§ 12. Ἔγγραφον τοῦ ἐπισκόπου τῶν ἐν Σύρῳ δυτικῶν, βεβαιοῦν ὅτι ὁ . . . . εἶναι ἡγούμενος τῶν Ἰουσιουτῶν, ἰσχύει; ναί, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 104 τοῦ 1847 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἣν ἴδε ἐν τῇ λ. ἁρμοδιότης πολιτικὴ ἐν γένει § 321.

λων ξένων περιστατικῶν· ὥςτε ὁ ὑγειονομοφύλαξ ἔχει μὲν ἁρμοδιότητα νὰ βεβαιώσῃ ὅτι δὲν ἀνεχώρησαν πλοῖα ἐκ τῆς ἕδρας του, καθότι, ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς ὑπηρεσίας του, ἡ γνῶσις τῆς ἀναχωρήσεως τῶν πλοίων ἀποτελεῖ μέρος τῶν χρεῶν του, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἁρμοδιότητα νὰ βεβαιώσῃ τὰς αἰτίας τῆς μὴ ἀναχωρήσεως, καθότι αὗται ἐξαρτῶνται ἐκ πολλῶν περιστατικῶν μὴ ἀνηκόντων παντάπασιν εἰς τὰ καθήκοντα τῶν ὑγειονομικῶν ὑπαλλήλων ἢ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς· ὥςτε τοιοῦτον πιστοποιητικὸν δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν (398 καὶ 400 ἄρθρον τῆς πολιτικῆς δικονομίας). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 73 τοῦ 47.

(1) Βλ. τὰς λέξ. γήπεδα.—Διεκδίκησις.

§ 13. Τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ἐκδιδόμενα ἔγγραφα θεωροῦνται ἐν Ἑλλάδι ὡς ἐπίσημα; ἐν τῇ λέξει ἀρχιερεῖς ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

§ 14. Ἔγγραφα ἐπίσημα συνταχθέντα μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἔγεινεν ἡ πρᾶξις, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει, δὲν εἶναι εἰμὴ κατὰ μνήμην ἔκθεσις μὴ ἔχουσα οὐδεμίαν ἀποδεικτικὴν ἰσχύν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 13 τῆς 4 Μαΐου 1842, ἣν ἴδε εἰς Εὑρ. 6 σ. 350.

§ 16. Κατὰ τὰ ἄρθρα 134, 398 καὶ 403 τῆς πολιτικῆς δικονομίας πᾶσα ἔκθεσις καὶ πᾶν δημόσιον ἔγγραφον συντεταγμένον κατὰ τὸν προσήκοντα τύπον παρὰ δημοσίου ὑπαλλήλου ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ καθήκοντός του, φέρει πλήρη ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν περὶ πάντων, ὅσα βεβαιοῦνται ὑπ' αὐτοῦ, μέχρις ὅτου ἀποδειχθῇ ὅτι εἶναι πλαστογραφημένα ἢ νοθευμένα· ὥςτε, ὅταν τις ἀναφέρῃ ὅτι τὸ ἐπιδοτήριον ψευδῶς μνημονεύει ὡς γείτονας τοὺς . . . . χωρὶς νὰ προςβάλλῃ τὸ ἀποδεικτικὸν ὡς πλαστογραφημένον, ἡ πρότασίς του δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 43 τοῦ 1845.

§ 17. Πότε ἀπαιτεῖται ἡ ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου σύνταξις τῶν συμβολαίων, κατὰ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου; ὅρα τὴν λέξιν χαρτόσημον, ἔνθα περὶ τούτου. Πρβ. προςέτι τὴν λέξιν πώλησις, τὴν λέξιν ὑποθήκη, τὴν λέξιν ἐμφύτευσις, τὴν λ. προίξ, τὴν λέξιν δωρεά. Ὅρα δὲ ἀπόφασιν 10082 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (περὶ ἐμφυτεύσεως). Τὴν 204 τοῦ 1860 Ἀρείου Πάγου περὶ πωλήσεως ἀκινήτου (1). Τὴν 60 τοῦ 1853 Ἀρείου Πά-

(1) Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, δι' οὗ ὑπόσχεταί τις νὰ πωλήσῃ εἰς ἄλλον οἰκίαν, δὲν ἰσχύει· καθότι ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἀφορῶν συμφωνίαν πρὸς πώλησιν ἀκινήτου. Ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 15913 τοῦ 1858.—Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 81 τοῦ 1858.—Πρβ. ὅμως τὴν λέξιν ὑπόσχεσις καὶ τὴν λέξιν χαρτόσημον.—Τὴν λεξ. πώλησις § 208 ἐπ. 729 τρίς.—Παπ. § 377.

Ἐὰν κατά τινα σύμβασιν συνομολογηθῇ, ὅτι θέλει συνταχθῇ περὶ αὐτῆς δημόσιον ἔγγραφον, ἡ σύμβασις θεωρεῖται καταρτισθεῖσα πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ; Ὅρα Εὑρετ. λέξιν συναλλαγματα § 101, 175 ἑπόμ.—Εὑρετήριον λέξ. πώλησις § 218—222.

γου περὶ μεταβολῆς τῆς κατοχῆς τῶν ἀκινήτων. Τὴν 13318 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν περὶ παραχωρήσεως κτημάτων μεταξὺ συζύγων. Τὴν 166 τοῦ 1859 περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ἀκυρότητος τῶν δημοσίων ἐγγράφων. Νομικ. σελ. 6213 περὶ συγκυριότητος. Τὴν 80 τοῦ 1858 Ἀρείου Πάγου περὶ συνάψεως συμβολαίων μετὰ τοῦ δημοσίου. Τὴν 11 τοῦ 1859 Ἀρείου Πάγου περὶ ἐντολῆς πρὸς ἀπαλλοτρίωσιν. Τὴν 166 τοῦ 1859 Ἀρείου Πάγου. Τὴν 148 τοῦ 58 περὶ ἑταιριῶν. Πρβ. Θέμ. τ. 6 σελ. 250. Εὑρετ. 2 σελ. 152—καὶ τὴν περίεργον ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 280 τοῦ 65.—ἀν. § 3, β.

§ 18. Ποῖα ὀθωμανικὰ ἔγγραφα θεωροῦνται ὡς δημόσια; ὅρα τὴν λέξιν χοτσέτια. Πρβ. δὲ ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 10 τοῦ 56, 235 τοῦ 49 καὶ ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 17955. Πρβ. Εὑρετ. τόμ. 6 σελ. 348, ἔνθα ἡ 100 τοῦ 1847 ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου (1).

§ 19. Ποῖα ἔγγραφα συντάσσουσιν οἱ Πρόξενοι; ἴδε τὴν λέξιν πρόξενοι καὶ Εὑρ. τ. 6 σ. 346 § 2 (2).

§ 20. Τὰ ἐνώπιον τοῦ ἑλληνικοῦ προξένου συντασσόμενα δωρητήρια εἶναι δημόσια ἔγγραφα; ἴδε ἀπ. πολιτικὴν ΑΠ. 241 τοῦ 52, φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ αἱ πρὸς τοὺς προξένους ὁδηγίαι δημοσιευθεῖσαι συνάμα μὲ τὴν ἀπὸ 30 Αὐγούστου 1835 διακήρυξιν τῆς ἐπὶ τοῦ Βασιλ. Οἴκου καὶ τῶν Εξωτερικῶν γραμματείας τῆς ἐπικρατείας, δυνάμει τῶν ὑπ' ἀριθ. 3339, 5558 καὶ 18854 διαταγμάτων (ὅρα ἀριθ. 46 ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως τῆς 10 Σεπτεμβρίου 1886) ἔχουσιν ἰσχὺν νόμου, διότι ἐκυρώθησαν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ ἡ κύρωσις αὕτη ἐδημοσιεύθη, κατὰ τὸ ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου 1833 διάταγμα· ἐκτὸς δὲ τούτου, τὸ περιεχόμενον τῶν διαταγμάτων αὐτῶν εἶναι αἱ δημοσιευθεῖσαι ὁδηγίαι· ἄρα τὸ ἐφετεῖον ὀρθῶς ἐθεώρησε τὸ ὑπὸ τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις ἑλλ. ὑποπροξένου συνταχθὲν δωρητήριον ἔγγρα-

---

(1) Κατὰ τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει νόμον, ἡ ἐπικύρωσις τῆς σφραγῖδος ὀθωμανοῦ, (σφραγῖδος ὑπαρχούσης ἔν τινι ἐγγράφῳ), παρέχει εἰς τὸ ἐπικυρωθὲν ἰσχὺν ἐπισήμου ἐγγράφου. Ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 118 τοῦ 49.

(2) Χρεωστικὸν ὁμόλογον συνταχθὲν ἐνώπιον ἑλληνικοῦ προξένου κατὰ τὰς περὶ προξένων ὁδηγίας θεωρεῖται ὡς δημόσιον, καὶ ἀποτελεῖ ἐντελῆ ἀπόδειξιν (ἄρθρον 398—400 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). Ἀπόφασις 3867 τοῦ 1856 ἐφ. Ἀθ.

φον ὡς δημόσιον, καθὸ γενόμενον ἐνώπιον δημοσίου ὑπαλλήλου ἐντὸς τῶν καθηκόντων αὐτοῦ».

§ 21. Ἔγγραφον δημάρχου βεβαιοῦν τὴν εἰς ἐθνικὰς γαίας ἐγκατάστασίν τινος ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν; ὄχι, κατὰ τὴν 232 τοῦ 61 πολιτικὴν ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου, κυροῦσαν τὴν 743 τοῦ 61 ἀπ. ἐφ. Ν. καὶ φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ τὸ πρωτοδικεῖον θεώρησαν ὡς ἐκμαρτύριον τὸ κατὰ τὴν 20 Ἰανουαρίου 1860 ἐπίσημον τοῦ δημάρχου Εἰδυλλίας ἔγγραφον, ὅπερ πιστοποιεῖ ὅτι τῇ 7 Μαΐου 1852 ἔλαβεν ὁ ἀναιρεσείων ἀπέναντι προικοδοτήσεων τὸν ἐπίδικον ἀγρὸν ἀπὸ τὸ δημόσιον, καὶ ἀποφηνάμενον ὅτι δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ὡς τοιοῦτον ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, δὲν παρεβίασε ποσῶς τὸ ἄρθρον 398 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθότι κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο δημόσιον ἔγγραφον εἶναι πᾶν ἔγγραφον συντασσόμενον κατὰ τὸν διὰ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο καὶ τὴν πρᾶξιν νομίμως ἀπαιτούμενον τύπον παρὰ δημοσίου ὑπαλλήλου ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων του, καὶ κατὰ τόπον, ὅπου αὐτὸς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συντάττῃ τοιαῦτα· τὸ δὲ προκείμενον ὡς πιστοποιητικὸν τοῦ γεγονότος τῆς ἐγκαταστάσεως δὲν εἶναι συντεταγμένον ἐντὸς τῶν καθηκόντων τοῦ δημάρχου, ὡς μὴ ἔχοντος τούτου ὑπὸ τοῦ νόμου τὸ δικαίωμα νὰ συντάττῃ ἔγγραφα περὶ διαθέσεως τῶν ἐθνικῶν γαιῶν· ὡς δὲ ἀντίγραφον ἢ ἀπόσπασμα πρωτοκόλλου δὲν εἶναι ἐπίσης νόμιμον κατὰ τὸ ἄρθρον . . . . . . τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἀφοῦ δεν βεβαιοῦται ὅτι τὸ πρωτόκολλον εἶναι ἔγγραφον κατατεθειμένον ἁρμοδίως εἰς τὸ δημαρχεῖον, καὶ τοῦτο δὲν ἐπροτάθη εἰς τὸ κατώτερον δικαστήριον· ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ σκέψις τοῦ πρωτοδικείου, καθ' ἣν μετὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου ἕπεται ἀναγκαίως ἡ ἐγκατάστασις, δὲν εἶναι δῆθεν ὀρθὴ καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἀληθής, εἶναι ἄνευ τινὸς ἐπιῤῥοῆς, καθόσον ἡ σκέψις αὕτη ἔγεινεν ἐπιβοηθητικῶς, καὶ καθ' ἣν περίπτωσιν ἤθελε θεωρηθῆ ὡς ἔγκυρον τὸ ῥηθὲν ἔγγραφον τοῦ δημάρχου Εἰδυλλίας.

§ 22. Ἡ ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἐξερχομένων ἐγγράφων τῆς Ἀστυνομίας γενομένη περίληψις περὶ τῆς παραλαβῆς καὶ ἀποστολῆς τῶν ἀποστελλομένων ἐγγράφων δὲν εἶναι ἁπλοῦν ἐκμαρτύριον. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 247 τοῦ 53 (1), κυροῦσα τὴν 10891 ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

(1) Ἡ 6 αἰτιολογία τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως φέρει·

«Ἐπειδὴ τὰ ἔγγραφα τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ

«Ἐπειδὴ ἡ ὑπὸ τοῦ ὑπαστυνόμου Πειραιῶς γενομένη περίληψις ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἐξερχομένων ἐγγράφων τῆς ἀστυνομίας δὲν εἶναι ἁπλοῦν ἐκμαρτύριον, ἀλλὰ δημόσιον ἔγγραφον ἔχον πλήρη ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν περὶ τῆς ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀστυνομίας παραλαβῆς καὶ ἀποστολῆς τῶν ἐν τῷ βιβλίῳ ἀναφερομένων ἐγγράφων· διότι τὸ μὲν βιβλίον συντάσσεται ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, ἐπὶ τῷ ὑπὸ τῶν κανονισμῶν τῶν δημοσίων γραφείων ὡρισμένῳ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποδεικνύηται ἐξ αὐτῶν ἡ παραλαβὴ καὶ ἡ διεκπεραίωσις τῶν ἐγγράφων, κατὰ δὲ τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς πίστεως τῆς περιλήψεως οὐδεμίαν ἐπρότεινεν ἀντίῤῥησιν τὸ ἀναιρεσεῖον δημόσιον».

§ 23. Πιστοποιητικὸν τοῦ τελώνου, βεβαιοῦν πόσα κοιλὰ σίτου ὁ παραλήπτης ἀπεβίβασεν, εἶναι ἔγγραφον δημόσιον, ὡς ἐκδοθὲν ὑπὸ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἁρμοδιότητος αὐτοῦ, καὶ ἔκθετον πράξεις τῆς ἰδίας του περιουσίας καὶ ἐκ τῶν ἀρχείων του ἐξαγομένας. Ἀποτελεῖ λοιπὸν ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἐμπεριεχομένων. Ἀπ. ἐφ. Αθ. 13432 τοῦ 55.

§ 24. Ἀναφορὰ δημοτῶν, ἀπευθυνομένη πρὸς ἔπαρχον (ἄρθρον 12 τοῦ περὶ ἀπογραφῆς νόμου), καὶ περιέχουσα ὑποσημείωσιν τοῦ ἐπάρχου πρὸς τὸν δήμαρχον ἵνα δώσῃ οὗτος πληροφορίας, φέρει τὰ

καὶ τῶν οἰκονομικῶν καὶ διοικητικῶν ὑπαλλήλων, δι' ὧν διαβεβαιοῦται εἰς μὲν τοὺς ἰδιώτας ἡ τοῦ δημοσίου ἔγκρισις τινὸς μετ' αὐτῶν συνημμένης συμβάσεως, εἰς δὲ τὸ δημόσιον ἡ τῶν ἰδιωτῶν δήλωσις τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἐγκρίσεως, δὲν εἶναι ἔγγραφα μὴ ἀποδεικνύοντα κατὰ τὸν νόμον ὡς πρὸς τοὺς ἰδιώτας, εἰς οὓς ἀναφέρονται, τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν, οὐδὲ εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ δικαστήριον διέταξε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν προσαγωγὴν τῆς πρὸς τὸν Βασιλέα ἐκθέσεως τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ· ἂν δὲ τὸ αὐτὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν πρὸς κατάρτισιν τῆς πεποιθήσεώς του, περὶ τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας τῆς προκειμένης συμβάσεως, ἐξετίμησε καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἑκουσίως προσαχθεῖσαν ἔκθεσιν τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ, τὴν περιέχουσαν τοὺς λόγους, δι' οὓς τὸ δημόσιον ἐνέκρινε τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος σύμβασιν, ἡ ἐκτίμησις αὕτη προκαλεσθεῖσα ὑπὸ τοῦ δημοσίου αὐτοῦ, καὶ ἀναφερομένη εἰς ἔγγραφον αὐτοῦ, καθὸ συμβαλλομένου, ἔχον ἄμεσον σχέσιν μετὰ τῆς συμβάσεως, δὲν ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ νόμου, ἑπομένως δὲν δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν».

φον ὡς δημόσιον, καθὸ γενόμενον ἐνώπιον δημοσίου ὑπαλλήλου ἐντὸς τῶν καθηκόντων αὐτοῦ».

§ 21. Ἔγγραφον δημάρχου βεβαιοῦν τὴν εἰς ἐθνικὰς γαίας ἐγκατάστασίν τινος ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν; ὄχι, κατὰ τὴν 232 τοῦ 61 πολιτικὴν ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου, κυροῦσαν τὴν 743 τοῦ 61 ἀπ. ἐφ. Ν. καὶ φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ τὸ πρωτοδικεῖον θεώρησαν ὡς ἐκμαρτύριον τὸ κατὰ τὴν 20 Ἰανουαρίου 1860 ἐπίσημον τοῦ δημάρχου Εἰδυλλίας ἔγγραφον, ὅπερ πιστοποιεῖ ὅτι τῇ 7 Μαΐου 1852 ἔλαβεν ὁ ἀναιρεσείων ἀπέναντι προικοδοτήσεων τὸν ἐπίδικον ἀγρὸν ἀπὸ τὸ δημόσιον, καὶ ἀποφηνάμενον ὅτι δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ὡς τοιοῦτον ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, δὲν παρεβίασε ποσῶς τὸ ἄρθρον 398 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθότι κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο δημόσιον ἔγγραφον εἶναι πᾶν ἔγγραφον συντασσόμενον κατὰ τὸν διὰ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο καὶ τὴν πρᾶξιν νομίμως ἀπαιτούμενον τύπον παρὰ δημοσίου ὑπαλλήλου ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων του, καὶ κατὰ τόπον, ὅπου αὐτὸς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συντάττῃ τοιαῦτα· τὸ δὲ προκείμενον ὡς πιστοποιητικὸν τοῦ γεγονότος τῆς ἐγκαταστάσεως δὲν εἶναι συντεταγμένον ἐντὸς τῶν καθηκόντων τοῦ δημάρχου, ὡς μὴ ἔχοντος τούτου ὑπὸ τοῦ νόμου τὸ δικαίωμα νὰ συντάττῃ ἔγγραφα περὶ διαθέσεως τῶν ἐθνικῶν γαιῶν· ὡς δὲ ἀντίγραφον ἢ ἀπόσπασμα πρωτοκόλλου δὲν εἶναι ἐπίσης νόμιμον κατὰ τὸ ἄρθρον . . . . . . τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἀφοῦ δὲν βεβαιοῦται ὅτι τὸ πρωτόκολλον εἶναι ἔγγραφον κατατεθειμένον ἁρμοδίως εἰς τὸ δημαρχεῖον, καὶ τοῦτο δὲν ἐπροτάθη εἰς τὸ κατώτερον δικαστήριον· ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ σκέψις τοῦ πρωτοδικείου, καθ' ἣν μετὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου ἕπεται ἀναγκαίως ἡ ἐγκατάστασις, δὲν εἶναι δῆθεν ὀρθὴ καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἀληθής, εἶναι ἄνευ τινὸς ἐπιῤῥοῆς, καθόσον ἡ σκέψις αὕτη ἔγεινεν ἐπιβοηθητικῶς, καὶ καθ' ἣν περίπτωσιν ἤθελε θεωρηθῆ ὡς ἔγκυρον τὸ ῥηθὲν ἔγγραφον τοῦ δημάρχου Εἰδυλλίας.

§ 22. Ἡ ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἐξερχομένων ἐγγράφων τῆς Ἀστυνομίας γενομένη περίληψις περὶ τῆς παραλαβῆς καὶ ἀποστολῆς τῶν ἀποστελλομένων ἐγγράφων δὲν εἶναι ἁπλοῦν ἐκμαρτύριον. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 247 τοῦ 53 (1), κυροῦσα τὴν 10891 ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

---

(1) Ἡ 6 αἰτιολογία τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως φέρει·
«Ἐπειδὴ τὰ ἔγγραφα τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ

«Ἐπειδὴ ἡ ὑπὸ τοῦ ὑπαστυνόμου Πειραιῶς γενομένη περίληψις ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἐξερχομένων ἐγγράφων τῆς ἀστυνομίας δὲν εἶναι ἁπλοῦν ἐκμαρτύριον, ἀλλὰ δημόσιον ἔγγραφον ἔχον πλήρη ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν περὶ τῆς ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀστυνομίας παραλαβῆς καὶ ἀποστολῆς τῶν ἐν τῷ βιβλίῳ ἀναφερομένων ἐγγράφων· διότι τὸ μὲν βιβλίον συντάσσεται ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, ἐπὶ τῷ ὑπὸ τῶν κανονισμῶν τῶν δημοσίων γραφείων ὡρισμένῳ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποδεικνύηται ἐξ αὐτῶν ἡ παραλαβὴ καὶ ἡ διεκπεραίωσις τῶν ἐγγράφων, κατὰ δὲ τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς πίστεως τῆς περιλήψεως οὐδεμίαν ἐπρότεινεν ἀντίῤῥησιν τὸ ἀναιρεσεῖον δημόσιον».

§ 23. Πιστοποιητικὸν τοῦ τελώνου, βεβαιοῦν πόσα κοιλὰ σίτου ὁ παραλήπτης ἀπεβίβασεν, εἶναι ἔγγραφον δημόσιον, ὡς ἐκδοθὲν ὑπὸ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἁρμοδιότητος αὐτοῦ, καὶ ἐκθέτον πράξεις τῆς ἰδίας του περιουσίας καὶ ἐκ τῶν ἀρχείων του ἐξαγομένας. Ἀποτελεῖ λοιπὸν ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἐμπεριεχομένων. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13432 τοῦ 55.

§ 24. Ἀναφορὰ δημοτῶν, ἀπευθυνομένη πρὸς ἔπαρχον (ἄρθρον 12 τοῦ περὶ ἀπογραφῆς νόμου), καὶ περιέχουσα ὑποσημείωσιν τοῦ ἐπάρχου πρὸς τὸν δήμαρχον ἵνα δώσῃ οὗτος πληροφορίας, φέρει τὰ

καὶ τῶν οἰκονομικῶν καὶ διοικητικῶν ὑπαλλήλων, δι' ὧν διαβιβάζεται εἰς μὲν τοὺς ἰδιώτας ἡ τοῦ δημοσίου ἔγκρισις τινὸς μετ' αὐτῶν συνημμένης συμβάσεως, εἰς δὲ τὸ δημόσιον ἡ τῶν ἰδιωτῶν δήλωσις τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἐγκρίσεως, δὲν εἶναι ἔγγραφα μὴ ἀποδεικνύοντα κατὰ τὸν νόμον ὡς πρὸς τοὺς ἰδιώτας, εἰς οὓς ἀναφέρονται, τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν, οὐδὲ εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ δικαστήριον διέταξε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν προςαγωγὴν τῆς πρὸς τὸν Βασιλέα ἐκθέσεως τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ· ἂν δὲ τὸ αὐτὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν πρὸς κατάρτισιν τῆς πεποιθήσεώς του, περὶ τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας τῆς προκειμένης συμβάσεως, ἐξετίμησε καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἑκουσίως προςαχθεῖσαν ἔκθεσιν τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ, τὴν περιέχουσαν τοὺς λόγους, δι' οὓς τὸ δημόσιον ἐνέκρινε τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος σύμβασιν, ἡ ἐκτίμησις αὕτη προκαλεσθεῖσα ὑπὸ τοῦ δημοσίου αὐτοῦ, καὶ ἀναφερομένη εἰς ἔγγραφον αὐτοῦ, καθὸ συμβαλλομένου, ἔχον ἄμεσον σχέσιν μετὰ τῆς συμβάσεως, δὲν ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ νόμου, ἑπομένως δὲν δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν».

στοιχεῖα δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου (392, 407, 409 πολ.)· ἡ ὑπεξαγωγὴ λοιπὸν τοιούτου ἐγγράφου ὑπάγεται εἰς τὸ ἄρθρον 424 τοῦ ποινικοῦ νόμου, ὅπερ ὑποτίθεσι μὲν τὴν πρὸς σκοπὸν 6λάβης ἐπιχειρουμένην ὑπεξαγωγὴν τοῦ ἐγγράφου, ὄχι δὲ καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 22 τοῦ 56.

§ 25. Ὁ πίναξ τῆς κατατάξεως εἶναι δημόσιον ἔγγραφον· καὶ χρησιμεύει ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ἴδε ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 234 τοῦ 54 ἐν λ. πίναξ κατατάξεως.

§ 26. Τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ὁ δήμαρχος 6εβαιοῖ, ὅτι ὁ δημαστυνόμος ἀπεμακρύνετο τῆς ὑπηρεσίας του καὶ ἀνεπληροῦτο ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ παρέδρου, δὲν εἶναι ἐκμαρτύριον καὶ ἀποτελεῖ, ὡς ἐπίσημον ἔγγραφον, ἀπόδειξιν περὶ τοῦ γεγονότος ἐκείνου, διότι ὁ δήμαρχος εἶχε τὸ δικαίωμα καὶ τὸ χρέος νὰ ἐπιτηρῇ τὴν διαγωγὴν τοῦ δημαστυνόμου. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 2 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 6707 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 27. Ἔγγραφα τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργείου καὶ τῆς κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἐπιτροπῆς, γενόμενα πρὸς ἐκτέλεσιν νομοθετικῆς ἀποφάσεως τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, εἶναι δημόσια. (398 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 283 τοῦ 1853, κυροῦσα τὴν 10830 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, καὶ φέρουσα.

«Ἐπειδὴ τὸ μὲν ἔγγραφον τοῦ ἐκτελεστικοῦ σώματος, δι' οὗ συμφώνως καὶ μὲ τὴν ἀπόφασιν τοῦ 6ουλευτικοῦ διετάχθη ἡ κατεδάφισις τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Ἀναστασίου Φωτοπούλου, καὶ ἡ ἀποζημίωσις αὐτοῦ δι' ἄλλου ἐθνικοῦ, ἴσης ἀξίας γηπέδου, ὡς ἰσχὺν νόμου ἔχον, καὶ μὴ προσ6ληθὲν ὡς πλαστὸν, περιέχει ἀπόδειξιν περὶ τῶν διατρεχόντων· τὰ δὲ ἔγγραφα τοῦ ὑπουργειου τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῆς ἐπιτροπῆς κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, τὰ γενόμενα πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, εἶναι δημόσια ἔγγραφα κατὰ τὸ 398 ἄρθρον τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐκδεδομένα, καὶ ἑπομένως ἐκ τούτων τὸ ἐφετεῖον ἠδύνατο νὰ συναγάγῃ ἂν τὸ δημόσιον κατέλαβε τὸ γήπεδον τοῦ Α Φωτοπούλου ἀπὸ τοῦ 1826, καίτοι μὴ συμπράξαντος τούτου εἰς τὰ ἔγγραφα αὐτὰ, καθότι οὔτε ἡ σύμπραξίς του, οὔτε ἡ συναίνεσίς του ἀπῃτεῖτο διὰ τὴν κατάληψιν αὐτὴν, περὶ ἧς τὸ δικαστήριον ἀρκούντως αἰτιολογεῖ τὴν ἀπόφασίν του, στηριζόμενον ἐπὶ τῶν διαληφθέντων ἐγγράφων».

§ 28. Οἱ διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ταμίου κυρούμενοι κατάλογοι τῶν ἐκ δημοσίων φόρων καθυστερούντων, καὶ παραδιδόμενοι πρὸς εἴσπραξιν εἰς τὸν εἰσπράκτορα δὲν εἶναι ἁπλᾶ σημειωματάρια, ἀλλὰ πηγάζουσιν ἐκ δημοσίων ἐγγράφων· ὅθεν ἡ διὰ τῆς μιμήσεως πλαστογραφία τῆς ἐν αὐτοῖς ὑπογραφῆς τοῦ ταμείου ὑπάγεται εἰς τὰ διατάξεις τῶν § 2 καὶ 4 τοῦ 248 ἄρθρου τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 118 τοῦ 52. Πρβ. τὴν λ. πλαστογραφία.

§ 29. Τὸ καθημερινὸν καθολικὸν βιβλίον τοῦ κεντρικοῦ ταμείου φέρει ἐντελῶς κατὰ τὰ ἄρθρα 398 καὶ 399 τῆς πολιτικῆς δικονομίας χαρακτῆρα δημοσίου ἐγγράφου. Ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 359 τοῦ 52, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ κατὰ συνέπειαν τῆς εἰρημένης τοῦ ἐφετείου ἀποφάσεως προσαχθὲν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ καθημερινοῦ καὶ καθολικοῦ βιβλίου τοῦ κεντρικοῦ ταμείου, δι' οὗ βεβαιοῦται, ὅτι κατὰ τὴν 19 Νοεμβρίου 1846, ἤτοι πρὸ τῆς εἰς δίκην παρεμβάσεως τοῦ Μάνου καὶ τῆς Σαπφοῦς, ἥτις ἔλαβε χώραν τὴν 19 Ἀπριλίου 1847, ἐγένετο ὁλοσχερὴς ἐξόφλησις τοῦ προμνησθέντος ἐντάλματος, φέρει ἐντελῶς κατὰ τὰ ἄρθρα 398 καὶ 399 τῆς πολιτικῆς δικονομίας χαρακτῆρα δημοσίου ἐγγράφου, καθὸ συντεταγμένον παρὰ δημοσίου ὑπαλλήλου, τοῦ κεντρικοῦ ταμίου, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων του. Τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἀποκαλοῦν αὐτὸ ἐν τῇ ὁριστικῇ ἀποφάσει του ἁπλοῦν πιστοποιητικόν, μὴ δυνάμενον ν' ἀποτελέσῃ τὴν ζητηθεῖσαν ἀπόδειξιν, καὶ παραγνωρίζον ἐντεῦθεν τὴν δημοσίαν ἰσχύν του, παραβιάζει προφανῶς τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα τῆς πολιτικῆς δικονομίας».

§ 30. Κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ περὶ δήμων νόμου (ἄρθρον 40, 50, 12, 97—104), οὔτε ὁ δήμαρχος, οὔτε ὁ πάρεδρος δύνανται νὰ ἦναι συγχρόνως καὶ εἰσπράκτορες, οἵτινες διορίζονται παρὰ τοῦ Βασιλέως. Ὅθεν τὰ ὑπὸ τῶν δημάρχων ἐκδιδόμενα πιστοποιητικὰ περὶ εἰσπράξεων δὲν θεωροῦνται δημόσια ἔγγραφα. Απ. πολ. ΑΠ. 23 τοῦ 55.

§ 30 δίς. Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ καθημερινοῦ καὶ καθολικοῦ βιβλίου τοῦ κεντρικοῦ ταμείου φέρει, κατὰ τὰ ἄρθρα 398 καὶ 399 τῆς πολιτικῆς δικονομίας χαρακτῆρα δημοσίου ἐγγράφου, καθὸ συντεταγμένον παρὰ δημοσίου ὑπαλλήλου ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων του. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 359 τοῦ 1852, ἀναιροῦσα τὴν 308 τοῦ 1852 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἣν ἀν. § 29.

§ 30 τρίς. Ἔγγραφον τελωνείου διαλαμβάνον τὸ ἀσφαλισθὲν φορτίον ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 158 τοῦ 64. Πρβ. τὴν ἑπ. §

§ 30 τετρ. Πιστοποιητικὰ τῶν ξένων τελωνιακῶν ἀρχῶν συντεταγμένα (κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας) κατὰ τοὺς νομίμους τύπους ἀποτελοῦν μετὰ τῆς φορτωτικῆς πλήρη ἀπόδειξιν περὶ τοῦ φορτίου. 386. 400 πολ.—283 ἐμπ. νόμου. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 105 τοῦ 1865. Πρβλ. τὴν προηγ. §

§ 30 πεντ. Ἀναφορὰ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου πρὸς τὸ ὑπουργεῖον, εἰς ἣν ἀναφέρει, ὅτι μετέβη εἰς τὰς ἐπιδίκους γαίας καὶ ἐνήργησε νὰ ἀνοιχθῶσιν ἀπὸ διάστημα εἰς διάστημα λάκκοι πρὸς χωρισμὸν αὐτῶν ἀπὸ γαιῶν ἀνηκουσῶν εἰς ἄλλους, εἶναι μὲν ἔγγραφον ὑπὸ δημοσίας ἀρχῆς ἐκδεδομένον, ἀφορᾷ ὅμως ἀντικείμενον τῆς ἰδιωτικῆς περιουσίας τοῦ δημοσίου, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν αἱ ἐνέργειαι τῶν διαχειριζομένων αὐτὴν διοικητικῶν ὑπαλλήλων εἰσίν, ἀπέναντι τῶν λοιπῶν πολιτῶν, ἰδιωτικῆς φύσεως, καὶ δὲν ὑποχρεοῦσι τούτους, τοῦ νόμου μὴ ἀναθέντος εἰς τοὺς οἰκονομικοὺς ἐφόρους τὸ καθῆκον τῆς βεβαιώσεως τοιούτων πράξεων, καὶ ἑπομένως δὲν ἔχει ἀποδεικτικὴν δύναμιν κατὰ τρίτων. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρ. Πάγου 120 τοῦ 1865, κυροῦσα τὴν 1011 τοῦ 64 ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν.

§ 30 ἑξ. Ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις εἶναι δημόσιον ἔγγραφον; ὅρα Εὑρ. 18 σελ. 326 § 105—107. ἀπ. ΑΠ. 280 τοῦ 64.

Καταρτισμὸς τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων.

§ 31. Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον καλεῖται τὸ μὴ συνταχθὲν ὑπὸ δημοσίας ἀρχῆς, ἀλλ' ὑπὸ ἰδιώτου καὶ δι' αὐτόν (1)· ἡ ὑπογραφὴ δὲ ἀποδεικνύει τίνος ἐστὶ τὸ ἔγγραφον· ὅθεν ἵνα ἔχῃ κῦρος τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον ἀρκεῖ μόνη τοῦ ἐκδιδόντος αὐτὸ ἡ ὑπογραφή. (Οἰκον.).

---

(1) Πολ. 407.—Ὁ ἔγγραφόν τι συντάσσων πράττει ἢ δι' ἑαυτὸν, ἢ δι' ἄλλον. Ὁ νόμος θεωρεῖ ὅτι ἔγγραφόν τι ἀνήκει εἰς ἐκεῖνον, οὗτινος τὴν ὑπογραφὴν φέρει. Ἑπομένως ἡ βαρύτης παντὸς ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου συγκεντροῦται εἰς τὴν ἐν αὐτῷ ὑπογραφήν. Διὰ τοῦτο δὲν ζητεῖται τίς ἔγραψε τὸ ἔγγραφον, ἀλλὰ τίς ὑπέγραψεν αὐτό. Ἔγγραφα δὲ ἀνυπόγραφα οὐδεμίαν κατὰ γενικὸν κανόνα ἔχουσιν ὡς τοιαῦτα σημασίαν· τὸ πολὺ δύνανται νὰ χρη-

§ 32. Τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα λαμβάνουσι τὴν ἰσχύν των ἐκ τῆς ἐν αὐτοῖς ὑπογραφῆς, δι' ἧς ὁ συμβαλλόμενος ἐκφράζει τὴν συναίνεσίν του. Δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ γραφῇ τὸ ἔγγραφον διὰ τῆς χειρὸς τοῦ ὑπογράψαντος αὐτό. (Εἰς. Θεοφ. (γ. κγ. προοίμ.). Ἡ ἀνάγκη ὅμως τῆς ὑπογραφῆς ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τὰ κυρίως λεγόμενα συμβόλαια, ὄχι δὲ καὶ εἰς πᾶν ἄλλο ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, ὡς τὰ οἰκονομικά, ἐμπορικὰ βιβλία κτλ.

Ἡ ἔλλειψις τῆς ὑπογραφῆς τῶν μὴ εἰδότων γράφειν ἀναπληροῦται διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ (1) ἢ ἄλλων ἀναλόγων σημείων. Ὅρα κατ. § 33 δίς.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 409 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, διὰ νὰ ἔχῃ κῦρος ἰδιωτικόν τι ἔγγραφον, ἀπαιτεῖται ἡ ὑπογραφὴ ἐκείνου, ὅςτις ὑπεχρεώθη δι' αὐτοῦ· ὅθεν ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὑπέγραψε τρίτος κατὰ παραγγελίαν τοῦ ἐναγομένου, εἶναι παράνομος (2). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 159 τοῦ 48 (3). Πρβ. ἐν τέλει τὴν κατωτέρω σημ. 3. καὶ τὴν § 33 δίς.

σιμεύσωσιν, ὅπου ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις συγχωρεῖται, ὡς τεκμήριον μόνον. Toullier ἀρ. 260, Ὑπογραφὴ συνθηματικοῦ ὀνόματος; ΑΠ. 11 τοῦ 62.

(1) Πρβ. Βύρ. 6 σ. 369 § 21. Ὅρα κατ. § 33 δίς.

Ῥωμαϊκὸν δίκαιον.—Λέων ὁ σοφὸς ἐν Νεαρᾷ 72 ἐκήρυξεν ἔγκυρον πᾶσαν ἔγγραφον σύμβασιν (Πρβλ. Ἀρμεν. σχ. εἰς Ι, 9, 7), ἐὰν τὰ μέρη γράψωσιν ἐν αὐτῇ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἢ ἐὰν ἀναφέρηται ἐν τῷ ἐγγράφῳ, ὅτι ἡ σύμβασις συνωμολόγηται ἐν ὀνόματι τῆς ἁγίας Τριάδος· ἡ διάταξις αὕτη εἶναι ἐπέκτασις τῶν ἐν τῷ νόμῳ 41 Κώδ. de trans.—Πρβλ. Θέμ. τ. 9 σ. 395.

(2) Ὁ μὴ εἰδὼς γράφειν καὶ θέλων νὰ κάμῃ ἰσχυρὸν συμβόλαιον, ὀφείλει νὰ κάμῃ τοῦτο ἀναγκαίως ἐπὶ συμβολαιογράφου· τὸ δὲ ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ὑπογράφεται παρὰ τρίτου κατ' ἐντολὴν τοῦ ἐκδότου, δὲν ἰσχύει ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων. Ἀπ. τοῦ 41 τῶν ἐν Ν. ἐφετῶν. κατ. § 47.

(3) Πρβ. λ. ἐπίδοσις § 125

Εἰς ἰδιωτικὰ ἔγγραφα δύναται νὰ προσυπογράψῃ τρίτος κατ' αἴτησιν τοῦ συμβαλλομένου, ἀγραμμάτου ὄντος; ἐκ τοῦ 409 ἄρθρου τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν ἕπεται, ὅτι ὅταν ὁ δι' ἐγγράφου τινὸς ὑποχρεούμενος, μὴ δυνάμενος δι' ὁποιανδήποτε αἰτίαν

§ 33. Κατὰ τὸ 409 ἄρθρον ἡ ὑπογραφὴ πρέπει νὰ γράφηται ὁλόκληρος μὲ ἀλφαβητικὰ στοιχεῖα. Τοῦτο ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ἐντελῶς κατὰ γράμμα· ὁ νόμος θέλει ἁπλῶς μονογραφὰς ν' ἀπαγορεύσῃ, ὧν εὐκόλως δύναται νὰ γείνῃ κατάχρησις. Συνήθως οἱ ἄνθρωποι τὸ βαπτιστικὸν ὄνομα καὶ τὸ τοῦ πατρὸς δὲν γράφουσιν ὁλόκληρον, ἀλλὰ τὸ πρῶτον μόνον στοιχεῖον. Dalloz Oblig. ἀριθ. 3519 ἑπόμ. Ἐνίοτε δὲ καὶ οἱ σχοινοτενεῖς ἐπωνυμίας ἔχοντες συγκόπτουσι τινὰς αὐτῶν συλλαβὰς ἐν τέλει. Οὔτε οἱ μὲν οὔτε οἱ δὲ παραβιάζουσι, νομίζομεν, τὸν νόμον, ὅστις θέλει τοῦτο μόνον, ἡ ὑπογραφή, ὅπως ἕκαστος ἄνθρωπος συνειθίζει αὐτήν, νὰ γράφηται δι' ἀλφαβητικῶν στοιχείων, ἀλλὰ δὲν πρέπει πάλιν ἡ συγκοπὴ τῆς ὑπογραφῆς νὰ ἐξοκέλλῃ εἰς μονογραφήν, ὡς καταντῶσιν αὐτὴν ἐνίοτε πολυφρόντιδες τινὲς ὑπουργοὶ καὶ εἰσαγγελεῖς εἰς ἱερογλυφικὸν μελάνωμα τὴν ὑπογραφὴν αὐτῶν διαστρέφοντες! Aubry Γ. § 666. ΑΠ. 85 τοῦ 46. Vergé Γ. 499 σημ. 3. Dalloz Oblig. ἀρ. 3839.

33[a] Ἐκ τῶν ῥηθέντων ἕπεται, ὅτι ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων οὔτε ἡ χρονολογία οὔτε ὁ τόπος τῆς συντάξεως εἶναι ἀναγκαῖον στοιχεῖον. Ν. 36 § 1 Β. (25, 2). Ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦσιν αἱ διαθῆκαι (ἄρθρον 21 καὶ 31 τοῦ περὶ διαθηκῶν ψηφίσματος), καὶ τὰ ἄρθρα 110, 137, 188 καὶ 332 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. Aubry σελ. 301 σημ. 10.—Προσέτι ἡ δι' ἄλλων σημείων ἢ γραμμάτων ὑπογραφὴ δὲν εἶναι ἔγκυρος. Aubry σελ. 38 σημ. 6. σελ. 300 σημ. 3. Bonnier σελ. 517. ΑΠ. 26 τοῦ 53. Dalloz Signature ἀρ. 6, 11, Chiffres ἐν τέλει, Obligat ἀρ. 3824. 3840.—Μὲ μολυβδοκόνδυλον; Dalloz Oblig. ἀρ. 3823. Κατὰ τοὺς Γερμανοὺς συγγραφεῖς καὶ ἡ διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ ὑπογραφὴ ἰσχύει. Bayer σελ. 851. Boppin Lindes Zeitschr IV. 297. Παρ' ἡμῖν τοῦτο μόνον δύναται νὰ παραδεχθῇ τις· ἀποδεικνυομένου ὅτι ὁ Α π. χ. ἔθηκε τὸν σταυρὸν ὑπὸ τὸ ἀντιτασσόμενον κατ' αὐτοῦ ἔγγραφον, ἐμπορεῖ τὸ δικαστήριον νὰ ἐξηγήσῃ τοῦτο ὡς ἀνάγνώρισιν

νὰ θέσῃ τὴν ὑπογραφήν του ὑπὸ τὸ ἔγγραφον, δώσῃ εἰς τρίτον τινὰ πρὸς τοῦτο ἐντολήν, ἡ οὕτω τεθειμένη ὑπογραφὴ τοῦ ὑποχρεωμένου δὲν δύναται νὰ μὴ θεωρηθῇ ὡς ὑπογραφὴ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, ὅταν διὰ τῶν νομίμων μέσων ἀποδεικνύηται ὅτι κατὰ θέλησίν του ἐτέθη ἡ ὑπογραφή. Ἀπόφασις 213 τοῦ 1843 τῶν ἐν Σύρῳ πρωτοδικῶν (Νομ. σ. 3270).

τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου. Τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ὅταν τις ὑπογράφηται δι' ἄλλου. Ὅθεν ἡ μὲν ἀπόφασις ΑΠ. 159 τοῦ 1848 εἶναι αὐστηροτέρα τοῦ δέοντος, ἡ δὲ τῶν ἐν Σύρῳ πρωτοδικῶν (213 τοῦ 43) ἠπιωτέρα. Ὅρα ἀν. § 32 Εὐρ. 6 369.

Περὶ τοῦ bon pour ἢ approuvé τοῦ γαλλικοῦ δικαίου ὅρα Aubry σελ. 307. (Ἀπὸ Οἰκον. § 159 σημ. 2 ἐκδ. 2) (1).

§ 34. Περὶ τῆς ὑπογραφῆς εὕρηνται ἐν τῇ νομολογίᾳ ταῦτα· «Ὅταν τὸ εἰς ἰδιωτικὸν ἔγγραφον ὄνομα τῆς ὑπογραφῆς δὲν ἦναι ὁλοκλήρως γεγραμμένον μὲ ἀλφαβητικὰ στοιχεῖα, εἶναι λόγος ἀκυρότητος κατὰ τὸ ἄρθρον 409 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. (Πρβ. § 33).

---

(1) Ἐν γένει ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ τὴν χρονολογίαν τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ὡς στοιχεῖον οὐσιῶδες τῆς ἀποδεικτικῆς ἰσχύος του, τοὐλάχιστον μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων. Ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ὅμως εἶναι πολλάκις ἀναγκαία, διὰ νὰ ὁρισθῶσιν αἱ συνέπειαι τοῦ ἐγγράφου ἀπέναντι αὐτῶν. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ συναλλάγματα, ἐφ' ὧν ἡ χρονολογία ἀπαιτεῖται οὐσιωδῶς, καὶ τοιαῦται εἶναι αἱ συναλλαγματικαί.

Ὁ ἐν τῷ ἄρθρῳ 413 τῆς πολιτικῆς δικονομίας κανὼν εἶναι ἀσυμβίβαστος μὲ τὴν ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν ἀπαιτουμένην ταχύτητα, καὶ περιττὸς καθ' ὅσον εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ὀφείλει νὰ ἐγγράφηται κατὰ σειρὰν πᾶσα πρᾶξις τοῦ ἐμπόρου· ὅθεν καὶ ἡ γνησιότης τῆς χρονολογίας εἰκάζεται ἐπὶ τῶν πλείστων ἐμπορικῶν ἐγγράφων μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου. Τοιαῦτα εἶναι τὰ συμβόλαια, τὰ ὁποῖα κατὰ ῥητὴν τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου διάταξιν πρέπει νὰ χρονολογῶνται· ἄρα καὶ αἱ συναλλαγματικαί. (Ὅρα τὴν περὶ τούτου ἀνάπτυξιν εἰς τὴν περὶ ἐμπ. δικ. πραγμ. τοῦ Κ. Ῥάλλη § 447).

Μολαταῦτα ἐπί τινων ἐμπορικῶν συναλλαγμάτων ἡ χρονολογία δὲν καθίσταται βεβαία εἰμὴ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Τοῦτο δὲ ἐφαρμόζεται ἰδίως εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρων 162 ἀρ. 6, 95, 39 τοῦ ἐμπ. νόμου.

Ὁ ἐν τῷ ἄρθρῳ 410 κανὼν ἐφαρμόζεται εἰς τὰ ἐμπορικὰ ἔγγραφα; Ὄχι δι' ὅσα εἴδη ἐμπορικῶν συναλλαγμάτων εἰδική τις τοῦ νόμου διάταξις δὲν τὸν ἐπιβάλλει ῥητῶς· οὕτω λοιπὸν εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρου 39 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐφαρμόζεται. (Ῥάλλη ἐμπ. δ. § 449).

Οἱ ἰσχυρισμοὶ δὲ ὅτι οὕτως ἐσυνείθιζεν ὁ διάδικος νὰ θέτῃ τὴν ὑπογραφήν του ἀτελῶς, ἢ ὅτι οὕτως ὑπεγράφετο, πρέπει νὰ προτείνωνται ἐνώπιον τοῦ κατωτέρω δικαστ. καὶ οὐχὶ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ ΑΠ.

Τὰ ἄρθρα 802 καὶ 811 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθ' ἃ οὐδεὶς δύναται νὰ προσβάλῃ τὰς ἰδίας του πράξεις ὡς μὴ οὔσας, ἢ νὰ πλάσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ λόγον ἀναιρέσεως, πραγματεύονται περὶ διαδικαστικῶν πράξεων καὶ οὐχὶ περὶ συμβολαίων, δι' ὧν συνομολογοῦνται ἐνοχαί, περὶ τοῦ τύπου τῶν ὁποίων γίνεται λόγος εἰς τὸ ἄρθρον 409 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 85 τοῦ 1846.

§ 35. Δὲν ἔχει κῦρος τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, ἐν ᾧ ὑπεγράφη μόνον ὁ εἷς τῶν συμβαλλομένων· ἐὰν δὲ ἐκ δύο συγκοινωνῶν ὑπέγραψε μόνον ὁ εἷς, τότε ἔχει κῦρος ὡς πρὸς τὸν ὑπογράψαντα. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 253 τοῦ 1853, περὶ ἧς κατωτέρω, ἔνθα περὶ διπλῶν ἐγγράφων. Πρβλ. Οἰκον. § 159 σημ. 9 ἐκδ. 2.

§ 36. Ἡ συνήθης ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς συγκοπὴ τῶν τελευταίων συλλαβῶν τοῦ κυρίου ὀνόματος δὲν ἀντίκειται εἰς τὸ ἄρθρον 409 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἀπαγορεῦμον μόνον τὴν διὰ σημείων ἢ ἄλλων (μὴ ἀλφητικῶν) γραμμάτων ὑπογραφήν, ὡς καὶ τὴν τῆς ἁπλῆς μονογραφῆς χρῆσιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 151 τοῦ 64. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 11 τοῦ 62 καὶ ἀν. § 33.

§ 37. Ὁ μὴ εἰδὼς γράφειν καὶ θέλων νὰ κάμῃ ἰσχυρὸν συμβόλαιον, ὀφείλει νὰ κάμῃ τοῦτο ἀναγκαίως ἐπὶ συμβολαιογράφου. Πρβ. νομ. σ. 2445.

§ 38. Κατὰ τὸ 1828 ἐσυγχωρεῖτο νὰ ὑπογράψῃ τὶς συμβόλαιον ἀντ' ἄλλου κατ' ἐντολήν. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας 78 τοῦ 46 ἐν νομ. σ. 4640.

§ 39. Ὁ ἀρνούμενος τὴν ὑπογραφήν του πρέπει νὰ ἐκφράζηται σαφῶς. (437 πολ.) Ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 127 τοῦ 1859, κυρ. τὴν 148 τοῦ 59 ἐφ. Ν.

§ 40. Περὶ τοῦ τόπου (ἀν. § 33 δὶς) εὕρηνται εἰς τὴν νομολογίαν ταῦτα·

α) ὅταν ὁμόλογόν τι δὲν περιέχῃ τὸν τόπον, ἔνθα ἐξεδόθη, δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος, ὅταν μάλιστα ἡ τοῦ τύπου ἔλλειψις δὲν ἔχῃ καμμίαν συνέπειαν. Ἀπόφασις 8966 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

6) Η ψευδής σημείωσις τοῦ τόπου ἢ τοῦ χρόνου εἰς ἰδιωτικὸν ὁμόλογον συνεπάγει τὸ ἄκυρον αὐτοῦ; ὄχι· διότι προκειμένου περὶ ἰδιωτικοῦ ἁπλοῦ ἐγγράφου ἀφορῶντος τὴν σύστασιν καὶ ἀπόδοσιν δανείου, ἡ ἐν αὐτῷ σημείωσις τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως, τοῦ ἐγγράφου ἢ τῆς συνομολογήσεως τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ὀφειλέτου δὲν ἦσαν ἀναγκαῖα διὰ τὸ κῦρος τοῦ ἐγγράφου διὰ τὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχύν του (385, 409 πολ.)· μόνη δὲ ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ὀφειλέτου ἤρκει διὰ τὴν βεβαίωσιν καὶ τὴν νόμιμον ἰσχύν του. (Τουλλ. 8 § 259)· ὅθεν ἡ ὑποβολή, ἢ καὶ ἡ παντελὴς ἔλλειψις τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐγγράφου δὲν τὸ καθιστᾷ πλαστὸν ἢ ἄκυρον. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 17398 τοῦ 59, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ὁ ἐναγόμενος καὶ νῦν ἐκκαλῶν ἂν καὶ εἶχε τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀναγνωρίσῃ κατὰ τὴν προσαγωγὴν τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου τὴν ἐν αὐτῷ ὑπογραφήν του, ἀφίνων εἰς τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως περὶ τῆς γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς, μολοντοῦτο, διὰ τῆς ἀπὸ 8 Μαρτίου 1858 παρεμπιπτούσης κλήσεώς του ἐνώπιον τοῦ δικάσαντος προξενικοῦ δικαστηρίου, παραιτούμενος τῆς ἀμφισβητήσεως τῆς ὑπογραφῆς, καθ' ὅσον ἀνεγνώριζεν, ὡς λέγει, ὅτι ἤθελε προσαχθῆ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος ἡ ἀπόδειξις τῆς γνησιότητος αὐτῆς καὶ ὡς ἂν ἦτο ἤδη αὕτη διὰ συμπαραβολῆς πρὸς ἄλλα χειρόγραφα ἀποδεδειγμένη, κατὰ τὸ ἄρθ. 453 καὶ 456 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, εἰσήγαγε παρεμπιπτόντως τὴν ἕνεκα πλαστογραφίας ἀγωγήν, οὕτω δὲ λαμβάνων τὴν θέσιν τοῦ ἐνάγοντος ἀνεδέχετο τὴν ἀπόδειξιν τῆς πλαστογραφίας ἀπαλλάττων τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἀποδείξεως τῆς γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς.

»Ἐπειδὴ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πλαστογραφίας ὁ ἐκκαλῶν διὰ τῶν ἀπὸ τῶν ἀπὸ 13 Μαρτίου 1858 ἐγγράφων προτάσεών του ἐνώπιον τοῦ προξενικοῦ δικαστηρίου προσήνεγκε μόνον τὴν διὰ τῆς πιστοποιήσεως διαφόρων λιμενικῶν ἀρχῶν καὶ διὰ τοῦ ἀναπληρωματικοῦ ὅρκου βεβαίωσιν, τοῦ ὅτι δὲν εὑρίσκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν τὴν 4 Ἰανουαρίου 1849, ἐκ τούτου μόνου τοῦ γεγονότος ἐξάγων τὸ συμπέρασμα τοῦ πλαστοῦ τοῦ ἐγγράφου, δηλαδή, ὅτι, ὡς τόπος τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἐσημειοῦτο ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ χρόνος ἡ 4 Ἰανουαρίου 1849, ἐν ᾧ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην μὴ εὑρισκόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ ὀφειλέτης δὲν ἠδύνατο νὰ θέσῃ ἰδιοχείρως κατὰ τὸν αὐτὸν ἐν τῷ ἐγγράφῳ σημειούμενον χρόνον καὶ τόπον τὴν ἐν αὐτῷ ὑπογραφήν του.

»Ἐπειδή, προκειμένου περὶ ἰδιωτικοῦ ἁπλοῦ ὁμολόγου ἀφορῶν-

τος τὴν σύστασιν καὶ ἀπόδοσιν δανείου, ἡ ἐν αὐτῷ σημείωσις τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐγγράφου ἢ τῆς συνομολογήσεως τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ὀφειλέτου δὲν ἦσαν ἀναγκαῖα διὰ τὸ κῦρος τοῦ ἐγγράφου, καθ'ὅσον τοιοῦτος τύπος δὲν διατάσσεται ἐκ τῆς διατάξεως τῶν ἄρθρων 385 καὶ 409 τῆς πολιτικῆς δικονομίας διὰ τὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν καὶ τὸ κῦρος ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου· ἡ μόνη δὲ πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένη ὑπογραφὴ τοῦ ὀφειλέτου ἤρκει διὰ τὴν βεβαίωσιν καὶ τὴν νόμιμον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἰσχὺν τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ἐναγομένου καὶ νῦν ἐκκαλοῦντος (Toullier 7 VIII § 259)· ἑπομένως ἡ μόνη ὑποβολὴ καθὼς καὶ ἡ παντελὴς ἔλλειψις τῆς μνείας τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐκδόσεως τοῦ περὶ οὗ πρόκειται χρεωστικοῦ ὁμολόγου, δὲν καθιστᾷ πλαστὸν ἢ ἄκυρον τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠδύνατο ν' ἀποτελέσῃ ἀπόδειξιν τῆς πλαστογραφίας ἡ ἁπλῆ ἀπόδειξις τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ, περὶ τοῦ ὅτι τὸ ἔγγραφον δὲν ἐξεδόθη εἰς τὸν ἐν αὐτῷ σημειούμενον τόπον καὶ χρόνον· μολαταῦτα θεωρουμένου ὡς ἀποδειχθέντος διὰ τῶν ἐνώπιον τοῦ προξενικοῦ δικαστηρίου προσαχθέντων ἐγγράφων τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ αὐτοῦ ἐναγομένου, ὅτι δηλαδὴ δὲν εὑρίσκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸν ἐν τῷ περὶ οὗ πρόκειται ὁμολόγῳ σημειωμένον χρόνον τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἐξήγετο ἐκ τούτου, ἕνεκα τῶν προεκτεθέντων λόγων, τοὐλάχιστον ἀσθενὲς τεκμήριον περὶ τῆς πλαστότητος τοῦ ὁμολόγου, καὶ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἦτον ἐπιβλητέος ὁ ἀπαλλακτικὸς ὅρκος εἰς τὸν προσαγαγόντα τὸ ἔγγραφον, διὰ τῆς δόσεως τοῦ ὁποίου καθίστατο ἀνυπόστατος καὶ ἀποῤῥιπτέα ἡ περὶ πλαστογραφίας παρεμπίπτουσα ἀγωγή, ἀφ' οὗ ἄλλο ἀποδείξεως μέσον δὲν ἐπροτάθη· ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος τοιούτου ἀπαλλακτικοῦ ὅρκου τοῦ ἕνεκα πλαστογραφίας ἐπαγομένου, ἐπεβλήθη ἤδη πρωτοδίκως ὁ ἀναπληρωτικὸς ὅρκος εἰς αὐτὸν, ὡς ἐνάγοντα, διὰ τὴν γνησιότητα τοῦ ἐγγράφου, ὁ δὲ ὅρκος οὗτος πραγματικῶς ἐδόθη καὶ κατέστη ἐκ τούτου ἐντελῶς ἀνίσχυρος ἡ ἀτελὴς ἀπόδειξις, ἡ προκύπτουσα ἐκ τῶν παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος προταθέντων μέσων περὶ τῆς πλαστογραφίας τοῦ ὁμολόγου, καὶ εἶναι περιττὴ ἡ ἐκ νέου ἐπιβολὴ τοῦ αὐτοῦ ὅρκου, εἶναι δὲ ἄσκοπος ἡ παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος προτεινομένη τροποποίησις τοῦ θέματος τοῦ εἰς τὸν ἐφεσίβλητον ἐπιβληθέντος ὅρκου, καθ' ὅσον διὰ τῆς τροποποιήσεως ταύτης ἤθελεν ἀποδειχθῆ ὡς ἀποδεδειγμένος ἐκληφθεὶς κατὰ τὸν προταχθέντα ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐκκαλοῦντος, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς ἀποδείξεως, ἡ πλαστογραφία δηλονότι τοῦ ἐγγράφου.»

§ 41. Ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς ἐγγράφοις κατατάσσονται καὶ α) τὰ ἐμπορικὰ βιβλία, β) τὰ ὑπὸ ἰατρικῶν συνταγῶν βεβαιούμενα βιβλία τῶν φαρμακοπωλῶν, ὡς καὶ τῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀνεγνωρισμένων ἰατρῶν, μαιῶν καὶ ξενοδόχων τὰ βιβλία, γ) τὰ εὑρετήρια καὶ ἡμερολόγια τῶν δικαστικῶν γραμματέων, τῶν δικηγόρων, τῶν συμβολαιογράφων, τῶν κλητήρων καὶ τῶν κολλυβιστῶν. Οἰκ. § 159 μετὰ τὴν σημ. 2.

§ 42. Περὶ μοναστηριακῶν βιβλίων, ὅρα τὴν περὶ μονῶν συλλογὴν τοῦ Κ. Μάμουκα ἐν σ. ιβ.

§ 43. Διὰ τοὺς φόρους τοῦ 1858, ὤφειλον οἱ ἐνοικιασταὶ νὰ κρατῶσι βιβλίον διπλοτύπων κατὰ τὰ ἄρθρα 37 καὶ 38 τοῦ περὶ ἐγκτητικῶν φόρων νόμου. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 16664 τοῦ 1858 (1).

§ 44. Ἐνίοτε ἀντὶ τῆς ὑπογραφῆς ἢ πρὸς τῇ ὑπογραφῇ ἐπιβάλλει ὁ νόμος καὶ ἑτέρας οὐσιώδεις περὶ τὴν σύνταξιν ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου διατυπώσεις, τὰς μὲν διὰ τὴν μείζονα τοῦ ἐκδότου ἀξιοπιστίαν, τὰς δὲ ἵνα ἀσφαλίσῃ τὰς ἰδιωτικὰς συμβάσεις, καὶ περὶ μεν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων θέλομεν ὁμιλήσει κατωτέρω, παρατηροῦμεν δὲ ἤδη, ὅτι τὰ εὑρετήρια καὶ ἡμερολόγια δικηγόρων, συμβολαιογράφων, δικαστικῶν γραμματέων, κλητήρων, κολλυβιστῶν, φαρμακοπωλῶν, ἰατρῶν, μαιῶν καὶ ξενοδόχων ἀποδεικνύουσι καὶ αὐτὰ ἄνευ ὑπογραφῆς, ἐὰν βιβλιοδετηθῶσι καὶ διασφαλισθῶσιν ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν ὅπως τὰ ἐμπορικὰ βιβλία. Οἰκον. § 159.

§ 45. Τὸ κῦρος τῶν οἰκιακῶν λεγομένων βιβλίων κρίνεται κατὰ τοὺς γενικοὺς περὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων κανόνας· ἐξαιρετικοὶ περὶ αὐτῶν ὁρισμοὶ δὲν ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν.—Οἰκον. § 159 σημ. 13 ἐκδ. 2. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 106 τοῦ 1853. Περὶ τοῦ γαλλικοῦ δικαίου πρβ. τὴν τοῦ Οἰκονομίδου σημείωσιν αὐτ.

§ 46. Βιβλία ἰατρῶν μὴ συντεταγμένα κατὰ τὸ ἄρθρον 419 τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν τινά. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 9641 τοῦ 52.

---

(1) Πρβ. τὴν λ. φόροι.

Ἡ πρὸς τὸ δημόσιον πληρωμὴ πῶς ἀποδεικνύεται; Ἴδε ἀπόφασιν 10015 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λέξει ἁρμοδιότης ἐν γένει.

Πῶς ἀποδεικνύεται ἡ εἰς τὰ ταμεῖα καταβολή; Ἴδε τὴν 9461 ἐφ. Ἀθ.—Πρβ. λ. φόροι.

§ 47. Τὰ κατάστιχα, καὶ ὡς οἰκονομικὰ βιβλία ἂν θεωρηθῶσι, πρέπει, ἵνα ἔχωσιν ἰσχὺν, νὰ περιέχωσι τὰ προςόντα τῶν ἄρθρων 420, 409 καὶ 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 106 τοῦ 1053, κυροῦσα τὴν 9290 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

Βιβλία ἐμπορικά (1).

§ 48. Ὁ ἔμπορος ὀφείλει νὰ ἔχῃ βιβλία τῆς ληψοδοσίας καὶ ὅλων τῶν μὲ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ σχετικῶν ἐργασιῶν του.

§ 49. Τρία εἶναι τὰ βιβλία, ὧν ἡ σύνταξις ἐπιβάλλεται ὑποχρεωτικῶς εἰς τὸν ἔμπορον, τὸ ἡμερολόγιον, τὸ τῶν ἀπογραφῶν, καὶ τὸ πρὸς ἀντιγραφὴν τῶν ἐπιστολῶν του. (ἐμπ. ν. 8. 9. Τουλλ. ἀριθ. 362 ἐπ.) ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλα βοηθητικά (2).

§ 50. Περὶ τῶν τριῶν τούτων βιβλίων ὅρα τὰ ὑπὸ Ῥάλλη ἐκτιθέμενα εἰς τὴν περὶ ἐμπορικοῦ δικαίου πραγματείαν του (§ 116—118 τοῦ πρώτου τόμου τῆς δευτέρας ἐκδόσεως). Αὐτόθι § 119, γίνεται μνεία καὶ περὶ τῶν τύπων, εἰς οὓς ὑποβάλλονται τὰ βιβλία ταῦτα (3). Πρβ. Θεμ. 6 σ. 294.

§ 51. Ποία ἡ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων; Ῥάλλη αὐτόθι. Θέμ. 6 σ. 295 ἐπ.

Περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀποδεικτικῆς ἰσχύος των διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς, ὁ ἡμέτερος ὅμως νομοθέτης ἔλυσε πᾶσαν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν, τελείαν ἀπόδειξιν εἰς αὐτὰ παρασχών. 416—418 πολ. Ἀρκεῖ λοιπὸν εἰς τὸν ἔμπορον νὰ συμμορφώσῃ τὰ βιβλία του μὲ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 416 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, διὰ

(1(Πρβ. Θέμ. τ. 6 σ. 293 ἐπ.

(2) Πολ. 408.

(3) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ἀποδεικνύουσι καὶ ἄνευ ὑπογραφῆς· ἀλλὰ μόνον ἐὰν πρὸ τῆς χρήσεως αὐτῶν βιβλιοδετηθῶσι καὶ διασφαλισθῶσι παρὰ τοῦ προέδρου τῶν ἐμποροδικῶν, γράφονται δὲ ἑλληνιστὶ καὶ καταχωρίζονται ἐν αὐτοῖς ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἄνευ κενῶν διαστημάτων, ἄνευ προςθήκης ἢ ἀφαιρέσεως φύλλων, ἄνευ παρεγγραφῶν ἢ ὑπεργραφῶν, πᾶσαι τοῦ ἐμπόρου αἱ πράξεις, αἱ ἀναφερόμεναι εἰς συναλλαγματικάς, ἐμπορεύματα ἢ χρήματα. Οἰκ. §159.

νὰ δύναται, εἰς πᾶσαν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἄλλων ἐμπόρων περὶ ἐμπορικῆς ὑποθέσεως διαφοράν, νὰ τὰ ἐπικαλῆται ἐπιτυχῶς πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀπαιτήσεών του, ἢ ἀπόκρουσιν τῶν ἀξιώσεων τῶν ἀντιδίκων του (1). (Ῥαλλ. σ. 110 τοῦ α'. τόμου).

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μὴ ἐμπόρους, ὅρα τὸ ἄρθρον 418 πολιτ. Τουλλ. ἀριθ. 368. Αἱ πολλαὶ καὶ ποικίλαι πράξεις, ἃς ὁ ἔμπορος, ἕνεκα τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ, ἐπιχειρεῖ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, ἐγέννησαν τὴν ἀνάγκην τῆς συντάξεως βιβλίων πρὸς ἐγγραφὴν τῶν πράξεων τούτων, διότι τοιουτοτρόπως τίθεται εἰς κατάστασιν ὁ ἔμπορος νὰ μανθάνῃ ἐν τέλει ἑκάστης ἐπιχειρήσεως ἐμπορικῆς τὸ ἐπωφελὲς αὐτῆς ἢ ἐπιζήμιον. Ἀλλὰ καὶ ἀκρίβειαν ἕνεκα τούτου ὀφείλει νὰ τηρῇ περὶ τὴν σύνταξιν τῶν βιβλίων αὐτοῦ ὁ ἔμπορος. Διὰ τὴν ἀκρίβειαν ἴσως ταύτην ἀπεδόθη εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία παλαιόθεν ἤδη ἀποδεικτικὴ δύναμις, ἐπιδρασάσης οὐκ ὀλίγον καὶ τῆς ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας διὰ τῶν περὶ τραπεζιτῶν διατάξεων αὐτῆς. Περὶ τοῦ βαθμοῦ ὅμως τῆς ἀποδεικτικῆς ταύτης δυνάμεως διαφωνοῦντες τυγχάνουσιν οἱ συγγραφεῖς. Ἀλλ' ὁ ἐγχώριος νομοθέτης ἔλυσε πᾶσαν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν, τελείαν ἀπόδειξιν εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία παρασχών. Πρβ. Glück XXII, 61. Wetzell System σ. 139. Seuff Comment Γ. 173. Οἰκον. § 159 σημ. 4.

§ 52. Ἀφ' οὗ τὰ βιβλία ἀποδεικνύουσιν ὑπὲρ τοῦ ἐμπόρου, κατὰ μείζονα λόγον ἀποδεικνύουσι κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐπομένως καθίστανται προδήλως κοινὰ ἀποδείξεως μέσα μεταξὺ τοῦ συντάσσοντος αὐτὰ καὶ τοῦ τρίτου, ὅθεν δύναται οὗτος πάντοτε νὰ τὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐμφάνισίν των, καὶ ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ ἀντίδικός του ἤθελε στηρίζεται εἰς δημόσιον ἔγγραφον, καθότι ἐνδέχεται νὰ τῷ ἐπληρώθη μέρος τοῦ χρέους του (2). Ἂν δὲ ὁ κρα-

---

(1) Σημειωτέον ὅτι μόνον τοῦ ἡμερολογίου τὴν ἀποδεικτὴν δύναμιν ὁρίζει ἡ πολιτικὴ δικονομία, καὶ ταύτην ὡς πρὸς τὰ τρία εἴδη ἁπλῶς τῶν πράξεων, ἅπερ ἀναφέρει τὸ ἄρθρον 416, ἤτοι τὰς περὶ ἐμπορεύματα, συναλλαγματικὰς καὶ χρήματα ἐμπορικὰς πράξεις· ἐπομένως οὐχὶ πάσας τὰς τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. Seuffert Comment. σ. 174. Ῥάλλη Α. 102. Οἰκ. § 159 σημ. 5.

(2) Pardessus ἀρ. 259.—Ἡ νομολογία παρεδέχθη ὅτι ὁ δικαστὴς δύναται καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισιν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων τῶν δικαζομένων ἐμπόρων. Bravard, Traité, Τόμ. Α. σ. 132.

τῶν αὐτὰ ἔμπορος ἀρνηθῇ νὰ τὰ παρουσιάσῃ, ἐγείρεται κατ' αὐτοῦ τεκμήριον κακῆς πίστεως, καὶ, ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ, τὸ ἄρθρον 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐπιτρέπει εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ἐπιβάλῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸν ὅρκον εἰς τὸν ἕτερον διάδικον. Ἡ ἐπιβολὴ ὅμως τοῦ ὅρκου εἶναι ἁπλῶς δυνητικὴ, καὶ ὁ δικαστὴς δύναται ν' ἀπαιτήσῃ, κατὰ τὰς περιστάσεις, ἄλλην ἀπόδειξιν παρὰ τὸν ὅρκον τοῦ ἐπικαλουμένου τὴν ἐμφάνισιν τῶν τοῦ ἀντιδίκου του βιβλίων(1).

Τὸ ἄρθρον 13 ἀρνεῖται εἰς τὰ βιβλία πᾶσαν πίστιν ὑπὲρ τῶν ἐχόντων αὐτὰ, ὅταν δὲν ἦναι συντεταγμένα κατὰ τοὺς νομίμους τύπους· ἀλλὰ κατ' αὐτῶν δύναται πάντοτε νὰ τὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ ἀντίδικός των, εἰς ὃν δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ ἡ διαληφθεῖσα ἔλλειψις. Ἂν τὰ βιβλία τῶν δύο μερῶν, ἐπίσης τακτικὰ ἑκατέρωθεν, ἀντιφάσκωσι κατὰ τὰς περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἐγγραφάς των, ὁ δικαστὴς, μὴ ἔχων λόγον νὰ παραδεχθῇ τὰ τοῦ ἑνὸς μᾶλλον παρὰ τὰ τοῦ ἄλλου, θέλει ζητήσει ἀλλαχοῦ τὰ στοιχεῖα τῆς πεποιθήσεώς του.

Ἂν καὶ ὁ νόμος δὲν πραγματεύηται εἰμὴ περὶ τριῶν μόνον βιβλίων, δὲν ἀπαγορεύεται εἰς τὸν ἔμπορον, νὰ ἐμφανίσῃ ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης καὶ ὅσα ἄλλα ἤθελε τυχὸν κρατεῖ, ἂν ἦναι τακτικὰ καὶ μὲ τὰς νομίμους ἐγγυήσεις περιβεβλημένα (2). Ἐν περιπτώσει ὅμως ἀντιφάσεως μεταξὺ τῶν δευτερευόντων τούτων βιβλίων καὶ τοῦ ἡμερολογίου, ἡ προτίμησις ἀνήκει πάντοτε εἰς τὸ ἡμερολόγιον, οὗτινος ἀπόῤῥοια εἶναι τὰ λοιπά.

Σημειωτέον ἐπὶ τέλους, ὅτι τῶν βιβλίων τούτων ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις δὲν ἐκτείνεται εἰς ὑποθέσεις ἀλλοτρίας τῆς ἐμπορίας. Ἡ ἀρχὴ αὕτη, ἐκφραζομένη ῥητῶς ἀπὸ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ ἐμπορικοῦ τόμου, δὲν πολεμεῖται ἀπὸ τὰς περὶ ἐμπορικῶν βιβλίων διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὡς εὐλόγως εἰκάζεται ἐκ τῶν ὅρων τοῦ ἄρθρου 416 ἀρ. 2 αὐτῆς συνδυασμένου μετὰ τοῦ 417. Ὅλαι αἱ ἐκ τοῦ πολιτικοῦ δικαίου πηγάζουσαι σχέσεις τοῦ ἐμπόρου ἐξακο-

---

(1) Goujer et Merger λ, livres de commerce, ἀρ. 47.—Ἀκυρ. Γαλλίας 18 Ἰανουαρίου 1832. Κατ. § 73—80 ἐπ.

(2) Ὁ Pardessus ἀριθ. 258 προσθέτει ἀπ' ἐναντίας, ὅτι αἱ εἰς τὰ δευτερεύοντα βιβλία πληροφορίαι εἶναι ἀπαράδεκτοι ἂν δὲν στηρίζωνται εἰς τὸ ἡμερολόγιον, ἢ δὲν ἀποδεικνύωνται ἄλλως.—Toullier, Titre des contrats ἀρ. 1004.

λουθοῦν νὰ διέπωνται ὑπὸ τῆς πολιτικῆς νομοθεσίας ἀπαλλάκτως ὡς καὶ αἱ τῶν λοιπῶν ἰδιωτῶν (1). Ῥάλλη ἐμπ. δ. § 120.

§ 53. *Νομολογία.*—Περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς ἰσχύος τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων εὕρηνται ἐν τῇ νομολογίᾳ ταῦτα (2)·

§ 53 δίς. α) Τὸ ἄρθρον 12 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δίδει εἰς τὸν δικαστὴν τὸ δικαίωμα νὰ παραδεχθῇ ὡς ἀπόδειξιν τὰ τακτικῶς συντεταγμένα ἐμπορικὰ βιβλία εἰς τὰς μεταξὺ ἐμπόρων περὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων διαφοράς· τὸ δὲ ἄρθρον 470 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὡς πρὸς τὰς πολιτικὰς διαφορὰς ἐπιτρέπει τὴν ἐπίδειξιν ἐκείνων τῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα μετεχειρίσθη ὁ διάδικος ἢ ἀπεφήνατο ὅτι θέλει μεταχειρισθῇ. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 185 τοῦ 1850. Πρβ. κατωτέρω τὰ περὶ ἐπιδείξεως.

§ 54. β) Βιβλία μὴ μονογεγραμμένα δὲν ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν ὑπὲρ τοῦ συνεταίρου, ὅστις ἦτον ὁ διαχειριστὴς τῆς ἑταιρίας. (416. 417 πολ.) Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 16816 τοῦ 58.

§ 55. γ) Τὰ κατάστιχα, μὴ ὄντα συντεταγμένα κατὰ τοὺς τύπους, οὓς διέταξεν ἥ τε πολιτικὴ δικονομία καὶ ὁ ἐμπορικὸς νόμος, οὐδὲ φέρουν ἄλλως τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἀντιδίκου, οὐδεμίαν φέρουσι κατὰ τούτου νόμιμον ἀπόδειξιν. Ἀπ. ἐφετ. Ἀθ. 13160 τοῦ 55.

§ 56. δ) Βιβλία ἐμπορικά, ἀτελῆ ὄντα, πιστοποιοῦσιν; ἴδε ἀπ. 9902 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λ. συναλλαγματική.

§ 57. ε) Ὅταν τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ἦναι κοινὰ μεταξὺ τῶν διαδίκων καὶ γνωστά, θεωροῦνται ὑποχρεωτικὰ δι' αὐτούς. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 232 τοῦ 1851, κυροῦσα τὴν 948 τοῦ 51 τῶν ἐν Ν. ἐφετῶν, καὶ φέρουσα·

---

(1) Ὅρα ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11983 ἐν λέξει πλοῖον.

(2) Ἂν καὶ ἦναι βέβαιον, ὅτι τὰ μὴ τακτικὰ βιβλία τῶν ἐμπόρων δὲν χορηγοῦν ἐντελῆ ἀπόδειξιν, τοῦτο δὲν ἐμποδίζει τὸ νὰ δύνανται αὐτά, κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ κατὰ τὸ δοκοῦν τῷ δικαστηρίῳ, νὰ χορηγήσουν τεκμήρια, πρόληψιν καὶ πεποίθησιν εἰς τοὺς δικαστὰς διὰ νὰ ἐφαρμόσωσι τὸν ὅρκον, περὶ οὗ γίνεται λόγος εἰς τὸ ἄρθρον 378 τῆς πολιτικῆς δικονομίας κατὰ συνέπειαν τῆς ἀρχῆς τοῦ ἄρθρου 276 τῆς αὐτῆς (Pardes. ἄρθρον 259 καὶ 265). ἀπόφασις 2152 τῆς 20 Ἰανουαρίου 1842 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν. Πρβ. κατ. § 62.

«Ἐπειδὴ τὰ καθυποβληθέντα εἰς τοὺς ἐμπειροτέχνας βιβλία, ἐφ' ὧν οὗτοι ἐστηρίχθησαν διὰ ν' ἀποφασίσωσιν, ἀνῆκον, ὡς παραδέχεται τὸ ἐφέτειον, διὰ τοῦ δευτέρου μέρους τῆς τρίτης αἰτιολογίας τῆς ὑπ' ἀριθ. 948 ἀποφάσεώς του, εἰς τὴν ἑταιρίαν τῶν διαφερομένων, ἐκρατοῦντο κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαρκείας αὐτῆς καὶ ἦσαν μεταξὺ αὐτῶν γνωστὰ καὶ κοινά, τοὐτέστι τὰ βιβλία ταῦτα ὑπήγαζον ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὸν Μαλανδρῖνον, ἑπομένως θεωρῆσαν ταῦτα ὑποχρεωτικὰ δι' αὐτὸν δὲν παρεβίασε κανένα νόμον· ἄλλως τε τὰς ἐλλείψεις τῶν βιβλίων αὐτῶν, ἐὰν εἶχον, ὤφειλεν ὁ Α. Μαλανδρῖνος νὰ παραστήσῃ εἰς τοὺς ἐμπειροτέχνας, εἰς οὓς ὑπεβλήθη ἡ ἐξέτασις αὐτῶν καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ πραγματικοῦ ζητήματος, ὡς εἴρηται· ὅθεν ὀρθῆς οὔσης τῆς 3 αἰτιολογίας κατὰ τὸ 2 αὐτῆς μέρος, εἶναι ἀδιάφορον ἂν τὸ 1 αὐτῆς μέρος, εἰς ὃ ἀναφέρεται ὁ δεύτερος λόγος τῶν προτάσεων τοῦ ἀναιρεσείοντος, εἶναι ἐσφαλμένον, καθότι ἡ ἀπόφασις ἀρκούντως στηρίζεται ἐπὶ τῆς ὀρθῆς σκέψεως r.

§ 58. ς) Ἡ παρ' ἐμπόρου γενομένη ἐν τοῖς καταστίχοις αὐτοῦ ὁμολογία παρέχει ἀπόδειξιν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἑπομένως κατ' ἐκείνων, οἵτινες ἐξ αὐτοῦ παράγουσι τὰ δικαιώματα αὐτῶν· τοῦτο δὲ συμβαίνει καὶ ὅταν τὰ βιβλία αὐτοῦ δὲν ἐκρατήθησαν κατὰ τοὺς διαγεγραμμένους ἀπὸ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν περὶ ἐμπορικῶν καταστίχων τύπους, ὅταν ὁ ἀντίδικος παραδέχηται αὐτὰ ὅπως ἔχουσι, δίδων εἰς αὐτὰ πλήρη πίστιν. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 12895 τοῦ 55.

§ 59. ζ) Ἀποδεικνύεται διὰ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων ἡ καταβολή, ἣν εἷς τῶν ὁμοῤῥύθμων συνεταίρων ἔκαμε, μὴ γενομένου ἐγγράφου περὶ τῆς συστάσεως τῆς ἑταιρίας; ναί. Ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν 17474, ἣν ἐν λ. ἑταιρία.

§ 60. η) Αἱ σημειώσεις, τὰς ὁποίας μονομερῶς τις τῶν συνεταίρων κάμνει εἰς τὰ βιβλία τῆς ἑταιρίας, δὲν ἔχουσι συνέπειάν τινα, ἂν δὲν καταστραθῶσι συμβάσεις, καὶ ἂν τὸ γενικὸν κατάστημα μετεβιβάσθη εἰς ἐκεῖνον. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 7 τοῦ 51, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν δικαστήριον παραδέχεται διὰ τῆς πέμπτης σκέψεως τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὅτι τὰ ἑταιρικὰ βιβλία, εἰς ἃ ἐσημείωσε μονομερῶς ὁ ἀναιρεσίβλητος τοὺς ἐκπεσμοὺς τῶν ἀπαιτήσεων, ἕνεκα τῶν ὁποίων ζητεῖται ἤδη παρ' αὐτοῦ ἀποζημίωσις, οὐδένα νόμιμον τύπον φέρουσι, καὶ ἑπομένως

εἶναι ἐντελῶς ἄκυρα ὡς μέσα ἀποδείξεως, κατὰ τὰ ἄρθρα 416—418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καὶ ὅτι αἱ μονομερεῖς αὐτοῦ σημειώσεις, δυνάμεναι κατὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ ἀνατραπῶσιν, ἐνόσῳ δὲν κατασταθῶσι συμβάσεις, δὲν καταργοῦσι τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἑταιρίας κατὰ τῶν ὀφειλετῶν αὐτῆς, ἐὰν αὗται δύνανται νὰ ἀποδειχθῶσι διὰ νομίμων ἀποδεικτικῶν μέσων· ὅθεν ἀποφηνάμενον, ὅτι τῶν πιστώσεων τούτων τὴν πληρωμὴν δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ὁ ἀναιρεσείων παρὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου κατὰ τοὺς ὅρους τῶν διαλυτικῶν τῆς ἑταιρίας αὐτῶν ἐγγράφων, ἀλλὰ μόνον τὴν παραχώρησιν τοῦ 1/3 αὐτῶν, οὐδένα νόμον παρεβίασε, καθότι οὔτε περὶ δωρεᾶς ἑταιρικῆς περιουσίας, οὔτε περὶ καταστροφῆς τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων τῶν ἀπαιτήσεων τούτων πρόκειται, οὔτε τέλος τὸ δικαστήριον ὑποθετικῶς μόνον καὶ ἀναιτιολογήτως ἐφαρμόζει εἰς τὰ ἑταιρικὰ βιβλία τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρων 417 καὶ 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, διότι σαφῶς καὶ ὡρισμένως ἐκθέτει, ὅτι πείθεται ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ὅτι οὐδεὶς τῶν νομίμων ἐτηρήθη κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτῶν τύπος.

»Ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ δικαστήριον ἐκτιμῆσαν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας του τὴν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου πρᾶξιν τῆς εἰς τὰ ἴδια αὐτοῦ βιβλία μεταφορᾶς διαφόρων ἑταιρικῶν πιστώσεων, τῶν ὁποίων τὴν εἴσπραξιν ἐδύνατο νὰ ἐπιδιώξῃ, διὰ νὰ κρατήσῃ ἐξ αὐτῶν τὰ 2/3 ἀποδίδων εἰς τὸν πρώην συνεταῖρόν του τὸ ἕτερον τρίτον, πείθεται ὅτι διὰ τῆς πράξεως ταύτης ὁ ἀναιρεσίβλητος δὲν ἰδιοποιήθη ὁλοκλήρους τὰς πιστώσεις ταύτας, μεταβαλὼν τὴν πρὸς τοὺς ὀφειλέτας σχέσιν τῶν συνεταίρων ὡς πρὸς αὐτάς, ἀλλ' ἐπροτίθετο ἁπλῶς νὰ εὐκολύνῃ τὴν ἐπιδίωξιν αὐτῶν, ἔχων αὐτὰς προχείρως ὑπ' ὄψιν· ὅθεν οὐδένα νόμον παρεβίασεν ἀποφηνάμενον, ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ αὐτὸν νὰ πληρώσῃ τὸ 1/3 τῶν πιστώσεων τούτων εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα ὡσανεὶ εἰςέπραξεν αὐτάς».

§ 61. θ) Τὸ καθολικὸν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ προςάγοντος αὐτό, ὅταν δὲν ἦναι συντεταγμένον κατὰ τοὺς νομίμους τύπους; ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13918.

§ 62. ι) Τὰ βιβλία καὶ κατάστιχα, μὴ φέροντα τὴν ὑπογραφὴν τοῦ προςαγαγόντος αὐτά, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς δικαστικὰ τεκμήρια. (276 πολιτ.). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 191 τοῦ 57 (1).

(1) Ὅρα ἀνωτ. σ. 285 σημ. 2.

§ 63. ια) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4821 τοῦ 48.

§ 64. ιβ) Τὸ τοῦ ταμείου βιβλίον εἶναι μὲν βιβλίον βοηθητικὸν καὶ ὡς τοιοῦτον δὲν παρέχει πλήρη ἀπόδειξιν καθόσον ἀφορᾷ τὰς πρὸς τρίτους σχέσεις τῆς ἑταιρίας, καθόσον ὅμως ἀφορᾷ τὸν ταμίαν, ὁ ὁποῖος,ὡς διευθυντὴς τῆς ἑταιρίας, ἐκράτει καὶ τὸ ταμεῖον, παρέχει πλήρη ἀπόδειξιν, ὅτι τὰ ὁποῖα ἐσημείωσεν ὡς εἰςπραχθέντα εἰςεπράχθησαν πραγματικῶς, μέχρις οὗ ἀποδειχθῇ τὸ ἐναντίον. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13333 τοῦ 55.

§ 65. ιγ) Αἱ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας ἐγγραφαὶ εἰς τὰ ἑταιρικὰ βιβλία, ποίαν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν ἔχουν; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 7 τοῦ 51 ἀν. § 60.

§ 66. ιδ) Εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία τοῦ ἐνάγοντος δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ τὸ δικαστήριον, ὅταν δὲν τὰ ἀνεγνώρισεν ὁ ἐναγόμενος, ἢ χωρὶς νὰ βεβαιοῖ ὅτι εἰσὶ συντεταγμένα κατὰ τοὺς νομίμους τύπους. (416 πολιτ.). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 383 τοῦ 64.

§ 67. ιε) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία δὲν ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν σχέσεως ἀφορώσης τρίτα πρόςωπα· ἄρα ὁ ἐνάγων δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ, διὰ τῶν βιβλίων τοῦ ἐμπόρου Β, ὅτι ὁ ἐναγόμενος ὤφειλε τῷ πατρὶ ἐκείνου χρηματικόν τι ποσόν. Τὰ βιβλία ταῦτα ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρων 417 καὶ 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, εἰς ἃς δὲν ὑπάγεται ἡ διαληφθεῖσα περίπτωσις. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11409 τοῦ 53.

§ 67 δίς. ιϛ) Περὶ τῆς ἐννοίας του ἄρθρου 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὅρα ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 192 τοῦ 65.

§ 68. Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία πότε ὑπόκεινται εἰς σφράγισιν; ἴδε ἀπ. 11053 ἐφ. Ἀθ. (1) καὶ τὰς ἐπ. § §.

---

(1) Προκειμένης διαφορᾶς πηγασάσης ἐξ ἐμπορικῆς ἑταιρίας, ὁ συνεταῖρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν προςαγωγὴν τῶν βιβλίων τῆς ἑταιρίας ὡς ἀφορώντων δικαιώματα καὶ ὑποθέσεις αὐτοῦ (ἄρθρον 430 § 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας (α). Ἀπ. 2467 ἐφ. Ἀθηνῶν. Πρβ. κατ. τὰ περὶ ἐπιδείξεως.

(α) Τὸ δικαστήριον δύναται καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων. ἀπόφασις 2600 τοῦ 43 ἐφ Ἀθ.

§ 69. Ὁ ἐπικαλούμενος ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν προςαγωγὴν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων, εἶναι ὑπόχρεως νὰ χαρτοσημάνῃ αὐτά, καθόσον αὐτὸς πρόκειται νὰ παράξῃ ὠφέλιμα ὑπὲρ αὐτοῦ συμπεράσματα. Ἀπ. 3591 τοῦ 45 ἐφ. Ἀθ.

§ 70. Οἱ ἔμποροι εἶναι ὑπόχρεοι νὰ κρατῶσι τὰ βιβλία αὐτῶν εἰς καλὴν τάξιν, ὥςτε νὰ ἀποτελῶσιν ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένων· ἑπομένως καὶ εἰς τὸν ἀνήκοντα ἔνσημον χάρτην, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐπὶ δικαστηρίου (ἄρθρ. 13 τοῦ ἐμπ. νόμου)· ὁσάκις δὲ ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν ζητεῖται ἀπὸ τὸν ἀντίδικον, δὲν ζητεῖται εἰμὴ ὡς ἐγγράφων, δι' ὧν ὁ ἔμπορος ὀφείλει νὰ δικαιολογήσῃ τοὺς ἰσχυρισμούς του ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης ἀποδείξεως, καὶ ἑπομένως ἡ μὴ ἐμφάνισις αὐτῶν ἀποδεικνύει τὸ ἐναντίον τῶν ἰσχυρισμῶν του, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται ὁ περὶ τοῦ ἐναντίου ὅρκος εἰς τὸν ἀντίδικον (ἄρθρον 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου).

Ἐπειδὴ, τούτων οὕτω τεθέντων, ὁ Δ. Βαγῆς δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ χαρτοσημάνῃ τὸ μέρος τῶν βιβλίων τῆς ἑταιρίας Μπενάκη καὶ Μηταράκη, τὸ ἀφορῶν τὰς δοσοληψίας τῶν διαδίκων, διότι ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν ὀφείλει γενέσθαι παρὰ τῆς ἑταιρίας αὐτῆς καὶ αὐτὴν ἀφορᾷ πρὸ παντὸς ἄλλου, διότι ἡ μὴ ἐμφάνισις τοῦ βιβλίου, ἤ, ὅπερ ταὐτὸν, ἡ ἐμφάνισίς του εἰς τρόπον μὴ καθιστῶντα δυνατὸν τὸ νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ἤτοι ἄνευ τῆς προςηκούσης χαρτοσημάνσεως, καθιστᾷ ἀπαραδέκτους τοὺς ἰσχυρισμός του· τὸ ἐμπορικὸν ἄρα τμῆμα τῶν ἐν Σύρῳ πρωτοδικῶν οὐκ ὀρθῶς δικάσαν ὑπεχρέωσε τὸν Δ. Βαγῆν νὰ χαρτοσημάνῃ τὸ μέρος τοῦ βιβλίου τῆς ἑταιρίας Μπενάκη καὶ Μιταράκη, τοῦ ὁποίου ἤθελε νὰ κάμῃ χρῆσιν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι μεταῤῥυθμιστέα. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12831 τοῦ 55.

§ 71. Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία πρέπει (1) νὰ διατηρῶνται δέκα ἔτη. (11 ἐμπ. ν.).

---

(1) Διὰ τῆς διατάξεως 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐνόησεν ὁ νόμος νὰ τάξῃ παραγραφὴν διὰ τῆς δεκαετοῦς παρελεύσεως τῶν μεταξὺ ἐμπόρων συναλλαγῶν; Η 189 τοῦ 1858 ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας (νομ. σ. 6321) φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον πᾶς ἔμπορος εἶναι ὑπόχρεως νὰ φυλλάττῃ ἐπὶ δεκαετίαν τὰ ὑπὸ

§ 63. ια) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλί- ... νὰ διατάξωσι, κατ'
δείξεως; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 489· ... τὴν ἐμφάνισιν βιβλίων κατὰ

§ 64. ιβ) Τὸ ... ἀνεξέξεως, ἐπὶ δὲ τῇ ἀποποιή-
καὶ ὡς τοιοῦτον ... νὰ ἐπιβάλωσιν ὅρκον εἰς τὸν αἰτή-
πρὸς τρίτους ... τοῦτο λύεται διὰ τῆς ἑξῆς διακρίσεως·
μίαν, ὁ ὁποῦ ... τὸ ζήτημα δὲν ἀποδεικνύεται κατὰ τοῦ ἀποποιου-
παρέχει π ... τῶν βιβλίων ἡ ἀποποίησις αὕτη, προστατευομένη
χθέντα ... αὐτῶν, ... τεκμηρίου τῆς μετὰ τὴν δεκαετίαν καταστροφῆς
ἐναντί ... δὲν παράγει κατ' αὐτοῦ οὐδεμίαν κακῆς πίστεως
§ ... τῶν βιβλίων, ... δὲν δύναται ὁ δικαστὴς νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισίν
ἐτ ... ὑπόνοιαν· ὅθεν δὲ, ἐλλείψει αὐτῆς, νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ὅρκον εἰς τὸν ἕτερον διά-
τῶν, καί, ὅστις δὲν ἔχει τότε ἄλλο καταφύγιον ἢ νὰ ἐπαγάγῃ τῷ
δικον, ... ἀντιδίκῳ ὅρκον περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν. Ἂν ὅμως ἡ ὕπαρξις τῶν
βιβλίων ἀποδειχθῇ, τὸ νόμιμον τεκμήριον τῆς καταστροφῆς αὐτῶν
ὑποχωρεῖ ἐνώπιον τῆς ἀληθείας, καὶ τότε δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ
ἐμφάνισίς των· ἀρνουμένου δὲ αὐτὴν τοῦ ἐμπόρου, νὰ ἐπιβληθῇ εἰς
τὸν αἰτήσαντα αὐτὴν ὁ ὅρκος. Πρβ. κατ. § 73.

Ἔργον ἐν τούτοις συνετοῦ ἐμπόρου θέλει εἶναι νὰ διατηρῇ τὰ βιβλία του μέχρι τοῦ τελευταίου ὅρου τῆς ἐν γένει ἀποσβεστικῆς τῶν ἀγωγῶν παραγραφῆς, τουτέστι μέχρι τριακονταετίας.

§ 72. Περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς μὴ τηρήσεως τῶν βιβλίων, περὶ ἐμπορικοῦ λογιστικοῦ, περὶ διπλογραφικῆς μεθόδου, περὶ ἰσοζυγίσεως λογαριασμῶν καὶ περὶ ἀλληλοχρέων λογαριασμῶν, Πρβ. § 123—127 τῆς περὶ ἐμπορικοῦ δικαίου πραγματείας τοῦ Κ. Ῥάλλη, ἔκδ. β. Ὅρα τὴν λ. ὑπερημερία § 45, 103, 6 καὶ ἐδ. κγ. τῆς αὐτ: σ. 146 περὶ ἀλληλ. λογαριασμῶν.

τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὁριζόμενα ἐμπορικὰ βιβλία, οὐδεμίαν τίθησι παραγραφὴν τῶν ἀπαιτήσεων ἐξ οἱασδήποτε ἐμπορικῆς συναλλαγῆς προερχομένων καὶ μετὰ παρέλευσιν τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος ἐξασκουμένων· σκοπὸς δὲ τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι τοῦ ν' ἀπαλλάξῃ τὸν ἔμπορον τῶν συνεπειῶν, ἃς ἤθελεν ὑποστῇ ἐκ τῆς μὴ ἐμφανίσεως τῶν βιβλίων του, ἂν οἱ μετ' αὐτοῦ συναλλαξάμενοι, ὡς κοινὰ μέσα ἀποδείξεως, ἤθελον τὰ ἐπικαλεσθῇ ἐνώπιον δικαστηρίου, μετὰ παρέλευσιν τῆς ἀνωτέρω διορίας, καὶ δὲν ἤθελεν ἀποδειχθῇ ἡ ὕπαρξις αὐτῶν, ὅστις ὅμως δὲν δύναται ν' ἀποκρούσῃ ὡς ἀπαράδεκτον, λόγῳ παραγραφῆς, οἱανδήποτε κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν, ἐνόσῳ δὲν παρῆλθεν ὁ πρὸς παραγραφὴν ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ νόμου καὶ τῶν εἰδικῶν περὶ παραγραφῆς διατάξεων τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὁριζόμενος χρόνος».

§ 73. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου εὑρίσκετε εἰς τὴν νομολογίαν ταῦτα (1). (ὅρα ἀν. σ. 284).

α) Τὸ ἄρθρον 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ, ὅταν διατάξῃ ὁ δικαστὴς τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων καὶ ὁ διάδικος δὲν τὰ παρουσιάσῃ, τὸ δὲ 15 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὑποθέτει δίκην ἐμπορικὴν καὶ δὲν ὑποχρεοῖ τὸ δικαστήριον, ἀλλὰ δίδει εἰς αὐτὸ τὸ δικαίωμα νὰ διατάξῃ, ἂν θέλῃ, τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 185 τοῦ 50.

β) Κατὰ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ ἐμπορικοῦ Κώδηκος, τότε τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἐπιβάλῃ ὅρκον εἰς τὸν ἄλλον διάδικον, ὅταν ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὰ βιβλία προςβάλλονται ὡς παρεκτικὰ πίστεως, ὑποχρεωθῇ νὰ τὰ ἐμφανίσῃ, καὶ δὲν τὰ ἐμφανίσῃ. Ἀπ. 3851 τοῦ 46 ἐφ. Ἀθ.

§ 74. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὅρα καὶ ἀν. § 71.

§ 75.

Περὶ τῆς ἐπιδείξεως τῶν βιβλίων ὅρα τὰ κατωτέρω περὶ ἐπιδείξεως ἐγγράφων ἐκτεθησόμενα. Περὶ δὲ τῆς τῶν βιβλίων, εὕρηνται εἰς τὴν νομολογίαν τὰ ἑξῆς ἰδίως (2).

§ 76. α) Ὁ ἔμπορος, ὅςτις κρατεῖ βιβλίον ταμείου, ὀφείλει νὰ τὸ παρουσιάσῃ ζητούμενον ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου του, ἂν καὶ ὁ νόμος δὲν διατάσσῃ τὴν κράτησιν τοιούτου βιβλίου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15194 τοῦ 57.—Πρβ. Pard. ἀρ. 25 καὶ 87.

§ 77. β) Κατὰ τὰ ἄρθρα 14 καὶ 15 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου (Παρδ. τ. 1 § 259) πᾶς ἔμπορος ὑποχρεοῦται νὰ παρουσιάζῃ τὰ βιβλία του, καὶ ἂν δὲν πρόκηται περὶ ἐμπορικοῦ χρέους. Ἀπόφασις 8920 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν Πρβ. ὅμως τὴν ἐπ. ἀπ. 154 τοῦ 61 ΑΠ.

§ 78. γ) Ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων ἐπιτρέπεται, κατ' ἐξαίρεσιν, ἡ ἐμφάνισις τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων (15 ἐμπ. νόμου)· ὥςτε, ὅταν δὲν πρόκηται περὶ ἐμπορικῆς δίκης, δὲν πρέπει νὰ διατάσσηται ὁ

---

(1) Πρβ. ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3300 τοῦ 45 ἐν Εὑρ. 5 σ. 297. Εὑρετ. 11 σελ. 336 § 128, 129. Εὑρετ. λέξ. ἔγγραφα § 65—69.

(2) Πρβ. Καλλ. γ. § 377.—καὶ ἀν. σ. 284.

§ 63. ια) Τὰ ἐν-
δείξεως; Α

§ 64.
καὶ ὡς
πρὸς
μίαν
πε

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ.

... δύνανται τὰ δικαστήρια νὰ διατάξωσι, κατ' αἴτησιν τοῦ ἑτέρου τῶν διαδίκων, τὴν ἐμφάνισιν βιβλίων κατὰ ... ἔτη ἀρχαιοτέρων τῆς ἐπιδίκου διενέξεως, ἐπὶ δὲ τῇ ἀποποιήσει τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν, νὰ ἐπιβάλωσιν ὅρκον εἰς τὸν αἰτήσαντα διάδικον; Τὸ ζήτημα τοῦτο λύεται διὰ τῆς ἑξῆς διακρίσεως· ἂν ἡ ὕπαρξις τῶν βιβλίων δὲν ἀποδεικνύεται κατὰ τοῦ ἀποποιουμένου τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν, ἡ ἀποποίησις αὕτη, προστατευομένη διὰ τοῦ νομίμου τεκμηρίου τῆς μετὰ τὴν δεκαετίαν καταστροφῆς τῶν βιβλίων, δὲν παράγει κατ' αὐτοῦ οὐδεμίαν κακῆς πίστεως ὑπόνοιαν· ὅθεν δὲν δύναται ὁ δικαστὴς νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισίν των, καί, ἐλλείψει αὐτῆς, νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ὅρκον εἰς τὸν ἕτερον διάδικον, ὅστις δὲν ἔχει τότε ἄλλο καταφύγιον ἢ νὰ ἐπαγάγῃ τῷ ἀντιδίκῳ ὅρκον περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν. Ἂν ὅμως ἡ ὕπαρξις τῶν βιβλίων ἀποδειχθῇ, τὸ νόμιμον τεκμήριον τῆς καταστροφῆς αὐτῶν ὑποχωρεῖ ἐνώπιον τῆς ἀληθείας, καὶ τότε δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ ἐμφάνισίς των· ἀρνουμένου δὲ αὐτὴν τοῦ ἐμπόρου, νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸν αἰτήσαντα αὐτὴν ὁ ὅρκος. Πρβ. κατ. § 73.

Ἔργον ἐν τούτοις συνετοῦ ἐμπόρου θέλει εἶναι νὰ διατηρῇ τὰ βιβλία του μέχρι τοῦ τελευταίου ὅρου τῆς ἐν γένει ἀποσβεστικῆς τῶν ἀγωγῶν παραγραφῆς, τουτέστι μέχρι τριακονταετίας.

§ 72. Περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς μὴ τηρήσεως τῶν βιβλίων, περὶ ἐμπορικοῦ λογιστικοῦ, περὶ διπλογραφικῆς μεθόδου, περὶ ἰσοζυγίσεως λογαριασμῶν καὶ περὶ ἀλληλοχρέων λογαριασμῶν, Πρβ. § 123—127 τῆς περὶ ἐμπορικοῦ δικαίου πραγματείας τοῦ Κ. Ράλλη, ἔκδ. 6. Ὅρα τὴν λ. ὑπεξημερία § 45, 103, 6 καὶ ἐδ. κγ. τῆς αὐτ. σ. 146 περὶ ἀλληλ. λογαριασμῶν.

τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὁριζόμενα ἐμπορικὰ βιβλία, οὐδεμίαν τίθησι παραγραφὴν τῶν ἀπαιτήσεων ἐξ οἱασδήποτε ἐμπορικῆς συναλλαγῆς προερχομένων καὶ μετὰ παρέλευσιν τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος ἐξασκουμένων· σκοπὸς δὲ τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι τοῦ ν' ἀπαλλάξῃ τὸν ἔμπορον τῶν συνεπειῶν, ἃς ἤθελεν ὑποστῇ ἐκ τῆς μὴ ἐμφανίσεως τῶν βιβλίων του, ἂν οἱ μετ' αὐτοῦ συναλλαξάμενοι, ὡς κοινὰ μέσα ἀποδείξεως, ἤθελον τὰ ἐπικαλεσθῆ ἐνώπιον δικαστηρίου, μετὰ παρέλευσιν τῆς ἀνωτέρω διορίας, καὶ δὲν ἤθελεν ἀποδειχθῆ ἡ ὕπαρξις αὐτῶν, ὅστις ὅμως δὲν δύναται ν' ἀποκρούσῃ ὡς ἀπαράδεκτον, λόγῳ παραγραφῆς, οἱανδήποτε κατ' αὐτοῦ ἀγωγήν, ἐνόσῳ δὲν παρῆλθεν ὁ πρὸς παραγραφὴν ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ νόμου καὶ τῶν εἰδικῶν περὶ παραγραφῆς διατάξεων τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὁριζόμενος χρόνος».

§ 73. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου εὑρίσκετε εἰς τὴν νομολογίαν ταῦτα (1). (ὅρα ἀν. σ. 284).

α) Τὸ ἄρθρον 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ, ὅταν διατάξῃ ὁ δικαστὴς τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων καὶ ὁ διάδικος δὲν τὰ παρουσιάσῃ, τὸ δὲ 15 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὑποθέτει δίκην ἐμπορικὴν καὶ δὲν ὑποχρεοῖ τὸ δικαστήριον, ἀλλὰ δίδει εἰς αὐτὸ τὸ δικαίωμα νὰ διατάξῃ, ἂν θέλῃ, τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 185 τοῦ 50.

β) Κατὰ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ ἐμπορικοῦ Κώδηκος, τότε τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἐπιβάλῃ ὅρκον εἰς τὸν ἄλλον διάδικον, ὅταν ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὰ βιβλία προςβάλλονται ὡς παρεκτικὰ πίστεως, ὑποχρεωθῇ νὰ τὰ ἐμφανίσῃ, καὶ δὲν τὰ ἐμφανίσῃ. Ἀπ. 3851 τοῦ 46 ἐφ. Ἀθ.

§ 74. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὅρα καὶ ἀν. § 71.

§ 75.

Περὶ τῆς ἐπιδείξεως τῶν βιβλίων ὅρα τὰ κατωτέρω περὶ ἐπιδείξεως ἐγγράφων ἐκτεθησόμενα. Περὶ δὲ τῆς τῶν βιβλίων, εὕρηνται εἰς τὴν νομολογίαν τὰ ἑξῆς ἰδίως (2).

§ 76. α) Ὁ ἔμπορος, ὅςτις κρατεῖ βιβλίον ταμείου, ὀφείλει νὰ τὸ παρουσιάσῃ ζητούμενον ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου του, ἂν καὶ ὁ νόμος δὲν διατάσσῃ τὴν κράτησιν τοιούτου βιβλίου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15194 τοῦ 57.—Πρβ. Pard. ἀρ. 25 καὶ 87.

§ 77. β) Κατὰ τὰ ἄρθρα 14 καὶ 15 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου (Παρδ. τ. 1 § 259) πᾶς ἔμπορος ὑποχρεοῦται νὰ παρουσιάζῃ τὰ βιβλία του, καὶ ἂν δὲν πρόκηται περὶ ἐμπορικοῦ χρέους. Ἀπόφασις 8920 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν Πρβ. ὅμως τὴν ἐπ. ἀπ. 154 τοῦ 61 ΑΠ.

§ 78. γ) Ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων ἐπιτρέπεται, κατ' ἐξαίρεσιν, ἡ ἐμφάνισις τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων (15 ἐμπ. νόμου)· ὥςτε, ὅταν δὲν πρόκηται περὶ ἐμπορικῆς δίκης, δὲν πρέπει νὰ διατάσσηται ὁ

---

(1) Πρβ. ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3300 τοῦ 45 ἐν Εὑρ. 5 σ. 297. Εὑρετ. 11 σελ. 336 § 128, 129. Εὑρετ. λέξ. ἔγγραφα § 65—69.

(2) Πρβ. Καλλ. γ. § 377.—καὶ ἀν. σ. 284.

§ 6
δείξει
§
καὶ
π

μὴ μεταχειρισθεὶς αὐτά, οὐδ' ἀποφανθεὶς ὅτι μέλλει νὰ τὰ μεταχειρισθῇ, νὰ παρουσιάζῃ τὰ ἐμπορικὰ βιβλία του. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 154 τοῦ 1861 (1) ἀφορῶσα πρωτόδικον ἀπόφασιν·

Οὕτω καὶ ἡ 96 τοῦ 1845 πολιτικὴ ΑΠ. ἀπόφασις, ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. 5 σ. 295.

§ 79. δ) Τὰ τῆς ἑταιρίας βιβλία δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσιν ἀμφότεροι οἱ συνεταῖροι, δικαζόμενοι πρὸς ἀλλήλους. (430 ἐδ. 2 πολ.). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 289 τοῦ 56 (2).

§ 80. ε) Ἡ ἐπίδειξις τῶν βιβλίων, τῶν ἀποδεικνυόντων τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν διαδίκων, ἐπικαλουμένη ὑπό τινος τῶν διαδίκων, πρέπει νὰ διατάσσηται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 72 τοῦ 49, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ὁ μὲν Θ. Φεράλδης ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου ἐζήτησε νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ νὰ προσαγάγῃ τὰ βιβλία τῆς ἀποθήκης καὶ τοῦ ἡμερολογίου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐξ αὐτῆς τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ἥτις φέρει πλήρη πίστιν ὅτι ἐγένετο τοιαύτη αἴτησις, ἐνόσῳ δὲν προσεβλήθη καὶ δὲν ἐκηρύχθη κατὰ τοῦτο ὡς πλαστογραφημένη, τὸ δὲ ἐφετεῖον ἂν καὶ θεωρῇ, κατὰ τὴν ἐν τῇ ἀποφάσει ταύτῃ σκέψιν του, ὅτι καλητέρα βάσις πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως τῶν ἀμφισβητουμένων ἀνταγωγικῶν αἰτήσεων τοῦ Κ. Μαργαρίτου ἤθελον εἶσθαι τὰ βιβλία τῆς διαχειρίσεως τοῦ Φεράλδη, μόλον τοῦτο ἀποῤῥίπτει ὡς ἀπαράδεκτον τὴν περὶ προσαγωγῆς τῶν βιβλίων αἴτησιν τούτου δυνάμει τοῦ ἄρθρου 430 ἀριθ. 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, λόγῳ ὅτι ὁ Μαργαρίτης δὲν θέλει νὰ μεταχειρισθῇ αὐτά, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἀριθ. 2 τοῦ ἄρθρου τούτου, πᾶς διακάτοχος ἐγγράφων, ἐπομένως καὶ ὁ ἀντίδικος τοῦ αἰτοῦντος τὴν προσαγωγὴν αὐτῶν, εἶναι ὑπόχρεως πρὸς ἐπίδειξιν, ὅταν ταῦτα ἀφορῶσι τὸ πρόσωπον, τὰ δικαιώματα ἢ τὰς ὑποθέσεις αὐτοῦ τοῦ αἰτοῦντος, ἢ τούτου καὶ τοῦ ἀντιδίκου του ἐνταυτῷ· ὥςτε, γενομένης αἰτήσεως περὶ προσαγωγῆς τῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα

---

(1) Πολιτικῆς οὔσης τῆς δίκης, δὲν δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ προσαγωγὴ τῶν βιβλίων τοῦ κληρονομουμένου, ὅταν ὁ κληρονόμος ἀπεφήνατο ὅτι δὲν θέλει νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῶν. (830 § 1 πολ.). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 74 τοῦ 51.

(2) Ὅρα τὴν ἐν σ. 288, 1, σημ.

ἀφορῶσι τὴν διαχείρισιν τοῦ Φεράλδη διὰ τὰ εἰςαχθέντα καὶ ἐξαχθέντα ἐκ τῆς ἐν Πειραιεῖ ἀποθήκης ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ ν' ἀποδείξῃ ὁ Φεράλδης, ὡς προκύπτει ἐξ αὐτῆς τῆς ἀποφάσεως, τὸ ἐναντίον τῶν προτάσεων τοῦ Μαργαρίτου διὰ τὰς ἀνταγωγικὰς αὐτοῦ προτάσεις, τὸ ἐφετεῖον ὤφειλε νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν Μαργαρίτην εἰς ἐπίδειξιν τῶν εἰρημένων βιβλίων, καθόσον ταῦτα, ὡς γίνεται δῆλον ἀπ' αὐτὴν τὴν πρότασιν τοῦ Φεράλδη, οἵαν τὴν παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον, ἀποβλέπουν τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, καὶ καθόσον ὁ Μαργαρίτης δὲν ἠρνήθη ὅτι εἶναι κάτοχος τῶν βιβλίων τούτων, ὥςτε νὰ λάβῃ χώραν προηγουμένως περὶ τούτου παρεμπίπτουσα περὶ ἐπιδείξεως διαδικασία· τὸ ἐναντίον δὲ ἀποφασίσαν, ὡς ἐῤῥέθη, τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε τὴν μνησθεῖσαν οὐσιώδη διάταξιν τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, οἱ δὲ πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς ἀναιρέσεως προτεινόμενοι ἰσχυρισμοὶ εἶναι ἀνυπόστατοι, ἐν μέρει μὲν ὡς ἀλλότριοι τοῦ ἀποφασισθέντος παρὰ τοῦ ἐφετείου ζητήματος, ἐν μέρει δὲ μὴ ἀληθεῖς».

§ 81—83. ς) Κατὰ τὰ ἄρθρα 14 καὶ 15 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου (Παρδ. 1 § 259) πᾶς ἔμπορος ὑποχρεοῦται νὰ παρουσιάζῃ τὰ βιβλία του, καὶ ἂν δὲν πρόκηται περὶ ἐμπορικοῦ χρέους. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 8920 τοῦ 51. Πρβ. δὲ ἀνωτέρω § 78.

§ 34. θ) Εἶναι ὁ διάδικος ὑπόχρεως νὰ ἐπιδείξῃ τὰ βιβλία του κατὰ τὸ ἄρθρον 430 § 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας; Ἴδε τὴν 4128 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. ἐν Εὐρ. τ. 6 λ. ἔγγραφα..

§ 85. Αἱ περὶ ἐμφανίσεως βιβλίων διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου εἶναι δυνητικαὶ καὶ οὐχὶ ἐπιτακτικαί, ὥςτε ἐξαρτᾶται ἀπὸ μόνην τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου νὰ διατάξῃ, ἢ μή, τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν. (12 ἐπ. ἐμπ. ν.). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 437 τοῦ 52, (κυροῦσα τὴν 566 τοῦ 52 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν). Πρβ. τὴν ἐπ. 59 τοῦ 57 ΑΠ.

§ 86. Εἰς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἀπόκειται νὰ κρίνῃ ἂν ἦναι ἀναγκαία ἡ προςαγωγὴ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων. (15 ἐμπ. ν.) Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 59 τοῦ 57.—Πρβ. τὴν προηγ. 437 1852.

§ 87. Οἱ διαιτηταὶ δύνανται, κατὰ τὸ ἄρθρον 172 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, νὰ ἐπιβάλωσι τὸ χρέος τῆς ἀποδείξεως περιστατικῶν, συντελούντων πρὸς διασάφισιν τῆς ὑποθέσεως. Προκειμένης

§ 63. ια) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4821 τοῦ 48.

§ 64. ιβ) Τὸ τοῦ ταμείου βιβλίον εἶναι μὲν βιβλίον βοηθητικὸν καὶ ὡς τοιοῦτον δὲν παρέχει πλήρη ἀπόδειξιν καθόσον ἀφορᾷ τὰς πρὸς τρίτους σχέσεις τῆς ἑταιρίας, καθόσον ὅμως ἀφορᾷ τὸν ταμίαν, ὁ ὁποῖος,ὡς διευθυντὴς τῆς ἑταιρίας, ἐκράτει καὶ τὸ ταμεῖον, παρέχει πλήρη ἀπόδειξιν, ὅτι τὰ ὁποῖα ἐσημείωσεν ὡς εἰςπραχθέντα εἰςεπράχθησαν πραγματικῶς, μέχρις οὗ ἀποδειχθῇ τὸ ἐναντίον. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13333 τοῦ 55.

§ 65. ιγ) Αἱ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας ἐγγραφαὶ εἰς τὰ ἑταιρικὰ βιβλία, ποίαν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν ἔχουν; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 7 τοῦ 51 ἀν. § 60.

§ 66. ιδ) Εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία τοῦ ἐνάγοντος δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ τὸ δικαστήριον, ὅταν δὲν τὰ ἀνεγνώρισεν ὁ ἐναγόμενος, ἢ χωρὶς νὰ βεβαιοῖ ὅτι εἰσὶ συντεταγμένα κατὰ τοὺς νομίμους τύπους. (416 πολιτ.). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 383 τοῦ 64.

§ 67. ιε) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία δὲν ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν σχέσεως ἀφορώσης τρίτα πρόςωπα· ἄρα ὁ ἐνάγων δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ, διὰ τῶν βιβλίων τοῦ ἐμπόρου Β, ὅτι ὁ ἐναγόμενος ὤφειλε τῷ πατρὶ ἐκείνου χρηματικόν τι ποσόν. Τὰ βιβλία ταῦτα ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρων 417 καὶ 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, εἰς ἃς δὲν ὑπάγεται ἡ διαληφθεῖσα περίπτωσις. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11409 τοῦ 53.

§ 67 δίς. ιϛ) Περὶ τῆς ἐννοίας του ἄρθρου 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὅρα ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 192 τοῦ 65.

§ 68. Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία πότε ὑπόκεινται εἰς σφράγισιν; ἴδε ἀπ. 11053 ἐφ. Ἀθ. (1) καὶ τὰς ἐπ. § §.

---

(1) Προκειμένης διαφορᾶς πηγασάσης ἐξ ἐμπορικῆς ἑταιρίας, ὁ συνεταῖρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν προςαγωγὴν τῶν βιβλίων τῆς ἑταιρίας ὡς ἀφορώντων δικαιώματα καὶ ὑποθέσεις αὐτοῦ (ἄρθρον 430 § 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας (α). Ἀπ. 2467 ἐφ. Ἀθηνῶν. Πρβ. κατ. τὰ περὶ ἐπιδείξεως.

(α) Τὸ δικαστήριον δύναται καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων. ἀπόφασις 2600 τοῦ 43 ἐφ Ἀθ.

§ 69. Ὁ ἐπικαλούμενος ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν προςαγωγὴν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων, εἶναι ὑπόχρεως νὰ χαρτοσημάνῃ αὐτά, καθόσον αὐτὸς πρόκειται νὰ παράξῃ ὠφέλιμα ὑπὲρ αὐτοῦ συμπεράσματα. Ἀπ. 3591 τοῦ 45 ἐφ. Ἀθ.

§ 70. Οἱ ἔμποροι εἶναι ὑπόχρεοι νὰ κρατῶσι τὰ βιβλία αὐτῶν εἰς καλὴν τάξιν, ὥςτε νὰ ἀποτελῶσιν ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένων· ἑπομένως καὶ εἰς τὸν ἀνήκοντα ἔνσημον χάρτην, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐπὶ δικαστηρίου (ἄρθρ. 13 τοῦ ἐμπ. νόμου)· ὁσάκις δὲ ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν ζητεῖται ἀπὸ τὸν ἀντίδικον, δὲν ζητεῖται εἰμὴ ὡς ἐγγράφων, δι' ὧν ὁ ἔμπορος ὀφείλει νὰ δικαιολογήσῃ τοὺς ἰσχυρισμούς του ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης ἀποδείξεως, καὶ ἑπομένως ἡ μὴ ἐμφάνισις αὐτῶν ἀποδεικνύει τὸ ἐναντίον τῶν ἰσχυρισμῶν του, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται ὁ περὶ τοῦ ἐναντίου ὅρκος εἰς τὸν ἀντίδικον (ἄρθρον 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου).

Ἐπειδή, τούτων οὕτω τεθέντων, ὁ Δ. Βαγῆς δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ χαρτοσημάνῃ τὸ μέρος τῶν βιβλίων τῆς ἑταιρίας Μπενάκη καὶ Μηταράκη, τὸ ἀφορῶν τὰς δοσοληψίας τῶν διαδίκων, διότι ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν ὀφείλει γενέσθαι παρὰ τῆς ἑταιρίας αὐτῆς καὶ αὐτὴν ἀφορᾷ πρὸ παντὸς ἄλλου, διότι ἡ μὴ ἐμφάνισις τοῦ βιβλίου, ἤ, ὅπερ ταὐτὸν, ἡ ἐμφάνισίς του εἰς τρόπον μὴ καθιστῶντα δυνατὸν τὸ νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ἤτοι ἄνευ τῆς προςηκούσης χαρτοσημάνσεως, καθιστᾷ ἀπαραδέκτους τοὺς ἰσχυρισμούς του· τὸ ἐμπορικὸν ἄρα τμῆμα τῶν ἐν Σύρῳ πρωτοδικῶν οὐκ ὀρθῶς δικάσαν ὑπεχρέωσε τὸν Δ. Βαγῆν νὰ χαρτοσημάνῃ τὸ μέρος τοῦ βιβλίου τῆς ἑταιρίας Μπενάκη καὶ Μιταράκη, τοῦ ὁποίου ἤθελε νὰ κάμῃ χρῆσιν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι μεταῤῥυθμιστέα. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12831 τοῦ 55.

§ 71. Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία πρέπει (1) νὰ διατηρῶνται δέκα ἔτη. (11 ἐμπ. ν.).

---

(1) Διὰ τῆς διατάξεως 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐνόησεν ὁ νόμος νὰ τάξῃ παραγραφὴν διὰ τῆς δεκαετοῦς παρελεύσεως τῶν μεταξὺ ἐμπόρων συναλλαγῶν; Ἡ 189 τοῦ 1858 ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας (νομ. σ. 6321) φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον πᾶς ἔμπορος εἶναι ὑπόχρεως νὰ φυλλάττῃ ἐπὶ δεκαετίαν τὰ ὑπὸ

τος τὴν σύστασιν καὶ ἀπόδοσιν δανείου, ἡ ἐν αὐτῷ σημείωσις τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐγγράφου ἢ τῆς συνομολογήσεως τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ὀφειλέτου δὲν ἦσαν ἀναγκαῖα διὰ τὸ κῦρος τοῦ ἐγγράφου, καθ' ὅσον τοιοῦτος τύπος δὲν διατάσσεται ἐκ τῆς διατάξεως τῶν ἄρθρων 385 καὶ 409 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. διὰ τὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν καὶ τὸ κῦρος ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου· ἡ μόνη δὲ πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένη ὑπογραφὴ τοῦ ὀφειλέτου ἤρκει διὰ τὴν βεβαίωσιν καὶ τὴν νόμιμον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἰσχὺν τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ἐναγομένου καὶ νῦν ἐκκαλοῦντος (Toullier 7 VIII § 259)· ἐπομένως ἡ μόνη ὑποβολὴ καθὼς καὶ ἡ παντελὴς ἔλλειψις τῆς μνείας τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐκδόσεως τοῦ περὶ οὗ πρόκειται χρεωστικοῦ ὁμολόγου, δὲν καθιστᾷ πλαστὸν ἢ ἄκυρον τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠδύνατο ν' ἀποτελέσῃ ἀπόδειξιν τῆς πλαστογραφίας ἡ ἁπλῆ ἀπόδειξις τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ, περὶ τοῦ ὅτι τὸ ἔγγραφον δὲν ἐξεδόθη εἰς τὸν ἐν αὐτῷ σημειούμενον τόπον καὶ χρόνον· μολαταῦτα θεωρουμένου ὡς ἀποδειχθέντος διὰ τῶν ἐνώπιον τοῦ προξενικοῦ δικαστηρίου προσαχθέντων ἐγγράφων τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ αὐτοῦ ἐναγομένου, ὅτι δηλαδὴ δὲν εὑρίσκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸν ἐν τῷ περὶ οὗ πρόκειται ὁμολόγῳ σημειωμένον χρόνον τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἐξήγετο ἐκ τούτου, ἕνεκα τῶν προεκτεθέντων λόγων, τοὐλάχιστον ἀσθενὲς τεκμήριον περὶ τῆς πλαστότητος τοῦ ὁμολόγου, καὶ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἦτον ἐπιβλητέος ὁ ἀπαλλακτικὸς ὅρκος εἰς τὸν προσαγαγόντα τὸ ἔγγραφον, διὰ τῆς δόσεως τοῦ ὁποίου καθίστατο ἀνυπόστατος καὶ ἀποῤῥιπτέα ἡ περὶ πλαστογραφίας παρεμπίπτουσα ἀγωγή, ἀφ' οὗ ἄλλο ἀποδείξεως μέσον δὲν προτάθη· ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος τοιούτου ἀπαλλακτικοῦ ὅρκου τοῦ ἕνεκα πλαστογραφίας ἐπαγομένου, ἐπεβλήθη ἤδη πρωτοδίκως ὁ ἀναπληρωτικὸς ὅρκος εἰς αὐτόν, ὡς ἐνάγοντα, διὰ τὴν γνησιότητα τοῦ ἐγγράφου, ὁ δὲ ὅρκος οὗτος πραγματικῶς ἐδόθη καὶ κατέστη ἐκ τούτου ἐντελῶς ἀνίσχυρος ἡ ἀτελὴς ἀπόδειξις, ἡ προκύπτουσα ἐκ τῶν παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος προταθέντων μέσων περὶ τῆς πλαστογραφίας τοῦ ὁμολόγου καὶ εἶναι περιττὴ ἡ ἐκ νέου ἐπιβολὴ τοῦ αὐτοῦ ὅρκου, εἶναι δὲ ἄσκοπος ἡ παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος προτεινομένη τροποποίησις τοῦ θέματος τοῦ εἰς τὸν ἀμετάβλητον ἐπιβληθέντος ὅρκου, καθ' ὅσον διὰ τῆς τροποποιήσεως ταύτης ἤθελεν ἀποδειχθῆ ὡς ἀποδεδειγμένος ἐκληφθεὶς κατὰ τὸν προταχθέντα ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐκκαλοῦντος, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς ἀποδείξεως, ἡ πλαστογραφία δηλονότι τοῦ ἐγγράφου ».

§ 41. Ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς ἐγγράφοις κατατάσσονται καὶ α) τὰ ἐμπορικὰ βιβλία, β) τὰ ὑπὸ ἰατρικῶν συνταγῶν βεβαιούμενα βιβλία τῶν φαρμακοπωλῶν, ὡς καὶ τῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀνεγνωρισμένων ἰατρῶν, μαιῶν καὶ ξενοδόχων τὰ βιβλία, γ) τὰ εὑρετήρια καὶ ἡμερολόγια τῶν δικαστικῶν γραμματέων, τῶν δικηγόρων, τῶν συμβολαιογράφων, τῶν κλητήρων καὶ τῶν κολλυβιστῶν. Οἰκ. § 159 μετὰ τὴν σημ. 2.

§ 42. Περὶ μοναστηριακῶν βιβλίων, ὅρα τὴν περὶ μονῶν συλλογὴν τοῦ Κ. Μάμουκα ἐν σ. ιβ.

§ 43. Διὰ τοὺς φόρους τοῦ 1858, ὤφειλον οἱ ἐνοικιασταὶ νὰ κρατῶσι βιβλίον διπλοτύπων κατὰ τὰ ἄρθρα 37 καὶ 38 τοῦ περὶ ἐγκτητικῶν φόρων νόμου. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 16664 τοῦ 1858 (1).

§ 44. Ἐνίοτε ἀντὶ τῆς ὑπογραφῆς ἢ πρὸς τῇ ὑπογραφῇ ἐπιβάλλει ὁ νόμος καὶ ἑτέρας οὐσιώδεις περὶ τὴν σύνταξιν ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου διατυπώσεις, τὰς μὲν διὰ τὴν μείζονα τοῦ ἐκδότου ἀξιοπιστίαν, τὰς δὲ ἵνα ἀσφαλίσῃ τὰς ἰδιωτικὰς συμβάσεις, καὶ περὶ μεν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων θέλομεν ὁμιλήσει κατωτέρω, παρατηροῦμεν δὲ ἤδη, ὅτι τὰ εὑρετήρια καὶ ἡμερολόγια δικηγόρων, συμβολαιογράφων, δικαστικῶν γραμματέων, κλητήρων, κολλυβιστῶν, φαρμακοπωλῶν, ἰατρῶν, μαιῶν καὶ ξενοδόχων ἀποδεικνύουσι καὶ αὐτὰ ἄνευ ὑπογραφῆς, ἐὰν βιβλιοδετηθῶσι καὶ διασφαλισθῶσιν ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν ὅπως τὰ ἐμπορικὰ βιβλία. Οἰκον. § 159.

§ 45. Τὸ κῦρος τῶν οἰκιακῶν λεγομένων βιβλίων κρίνεται κατὰ τοὺς γενικοὺς περὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων κανόνας· ἐξαιρετικοὶ περὶ αὐτῶν ὁρισμοὶ δὲν ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν.—Οἰκον. § 159 σημ. 13 ἐκδ. 2. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 106 τοῦ 1853. Περὶ τοῦ γαλλικοῦ δικαίου πρβ. τὴν τοῦ Οἰκονομίδου σημείωσιν αὐτ.

§ 46. Βιβλία ἰατρῶν μὴ συντεταγμένα κατὰ τὸ ἄρθρον 419 τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν τινά. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 9641 τοῦ 52.

---

(1) Πρβ. τὴν λ. φόροι.

Ἡ πρὸς τὸ δημόσιον πληρωμὴ πῶς ἀποδεικνύεται; Ἴδε ἀπόφασιν 10015 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λέξει ἁρμοδιότης ἐν γένει.

Πῶς ἀποδεικνύεται ἡ εἰς τὰ ταμεῖα καταβολή; Ἴδε τὴν 9461 ἐφ. Ἀθ.—Πρβ. λ. φόροι.

τος τὴν σύστασιν καὶ ἀπόδοσιν δανείου, ἡ ἐν αὐτῷ σημείωσις τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐγγράφου ἢ τῆς συνομολογήσεως τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ὀφειλέτου δὲν ἦσαν ἀναγκαῖα διὰ τὸ κῦρος τοῦ ἐγγράφου, καθ' ὅσον τοιοῦτος τύπος δὲν διατάσσεται ἐκ τῆς διατάξεως τῶν ἄρθρων 385 καὶ 409 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. διὰ τὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν καὶ τὸ κῦρος ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου· ἡ μόνη δὲ πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένη ὑπογραφὴ τοῦ ὀφειλέτου ἤρκει διὰ τὴν βεβαίωσιν καὶ τὴν νόμιμον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἰσχὺν τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ἐναγομένου καὶ νῦν ἐκκαλοῦντος (Toullier 7 VIII § 259)· ἑπομένως ἡ μόνη ὑποβολὴ καθὼς καὶ ἡ παντελὴς ἔλλειψις τῆς μνείας τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐκδόσεως τοῦ περὶ οὗ πρόκειται χρεωστικοῦ ὁμολόγου, δὲν καθιστᾷ πλαστὸν ἢ ἄκυρον τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠδύνατο ν' ἀποτελέσῃ ἀπόδειξιν τῆς πλαστογραφίας ἡ ἁπλῆ ἀπόδειξις τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ, περὶ τοῦ ὅτι τὸ ἔγγραφον δὲν ἐξεδόθη εἰς τὸν ἐν αὐτῷ σημειούμενον τόπον καὶ χρόνον· μολαταῦτα θεωρουμένου ὡς ἀποδειχθέντος διὰ τῶν ἐνώπιον τοῦ προξενικοῦ δικαστηρίου προσαχθέντων ἐγγράφων τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ αὐτοῦ ἐναγομένου, ὅτι δηλαδὴ δὲν εὑρίσκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸν ἐν τῷ περὶ οὗ πρόκειται ὁμολόγῳ σημειωμένον χρόνον τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἐξήγετο ἐκ τούτου, ἕνεκα τῶν προεκτεθέντων λόγων, τοὐλάχιστον ἀσθενὲς τεκμήριον περὶ τῆς πλαστότητος τοῦ ὁμολόγου, καὶ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἦτον ἐπιβλητέος ὁ ἀπαλλακτικὸς ὅρκος εἰς τὸν προσαγαγόντα τὸ ἔγγραφον, διὰ τῆς δόσεως τοῦ ὁποίου καθίστατο ἀνυπόστατος καὶ ἀποῤῥιπτέα ἡ περὶ πλαστογραφίας παρεμπίπτουσα ἀγωγή, ἀφ' οὗ ἄλλο ἀποδείξεως μέσον δὲν ἐπροτάθη· ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος τοιούτου ἀπαλλακτικοῦ ὅρκου τοῦ ἕνεκα πλαστογραφίας ἐπαγομένου, ἐπεβλήθη ἤδη πρωτοδίκως ὁ ἀναπληρωτικὸς ὅρκος εἰς αὐτόν, ὡς ἐνάγοντα, διὰ τὴν γνησιότητα τοῦ ἐγγράφου, ὁ δὲ ὅρκος οὗτος πραγματικῶς ἐδόθη καὶ κατέστη ἐκ τούτου ἐντελῶς ἀνίσχυρος ἡ ἀτελὴς ἀπόδειξις, ἡ προκύπτουσα ἐκ τῶν παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος προταθέντων μέσων περὶ τῆς πλαστογραφίας τοῦ ὁμολόγου καὶ εἶναι περιττὴ ἡ ἐκ νέου ἐπιβολὴ τοῦ αὐτοῦ ὅρκου, εἶναι δὲ ἄσκοπος ἡ παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος προτεινομένη τροποποίησις τοῦ θέματος τοῦ εἰς τὸν ἐφεσίβλητον ἐπιβληθέντος ὅρκου, καθ' ὅσον διὰ τῆς τροποποιήσεως ταύτης ἤθελεν ἀποδειχθῆ ὡς ἀποδεδειγμένος ἐκληφθεὶς κατὰ τὸν προταχθέντα ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐκκαλοῦντος, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς ἀποδείξεως, ἡ πλαστογραφία δηλονότι τοῦ ἐγγράφου.

§ 41. Ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς ἐγγράφοις κατατάσσονται καὶ α) τὰ ἐμπορικὰ βιβλία, β) τὰ ὑπὸ ἰατρικῶν συνταγῶν βεβαιούμενα βιβλία τῶν φαρμακοπωλῶν, ὡς καὶ τῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀνεγνωρισμένων ἰατρῶν, μαιῶν καὶ ξενοδόχων τὰ βιβλία, γ) τὰ εὑρετήρια καὶ ἡμερολόγια τῶν δικαστικῶν γραμματέων, τῶν δικηγόρων, τῶν συμβολαιογράφων, τῶν κλητήρων καὶ τῶν κολλυβιστῶν. Οἰκ. § 159 μετὰ τὴν σημ. 2.

§ 42. Περὶ μοναστηριακῶν βιβλίων, ὅρα τὴν περὶ μονῶν συλλογὴν τοῦ Κ. Μάμουκα ἐν σ. ιβ.

§ 43. Διὰ τοὺς φόρους τοῦ 1858, ὤφειλον οἱ ἐνοικιασταὶ νὰ κρατῶσι βιβλίον διπλοτύπων κατὰ τὰ ἄρθρα 37 καὶ 38 τοῦ περὶ ἐγκτητικῶν φόρων νόμου. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 16664 τοῦ 1858 (1).

§ 44. Ἐνίοτε ἀντὶ τῆς ὑπογραφῆς ἢ πρὸς τῇ ὑπογραφῇ ἐπιβάλλει ὁ νόμος καὶ ἑτέρας οὐσιώδεις περὶ τὴν σύνταξιν ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου διατυπώσεις, τὰς μὲν διὰ τὴν μείζονα τοῦ ἐκδότου ἀξιοπιστίαν, τὰς δὲ ἵνα ἀσφαλίσῃ τὰς ἰδιωτικὰς συμβάσεις, καὶ περὶ μὲν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων θέλομεν ὁμιλήσει κατωτέρω, παρατηροῦμεν δὲ ἤδη, ὅτι τὰ εὑρετήρια καὶ ἡμερολόγια δικηγόρων, συμβολαιογράφων, δικαστικῶν γραμματέων, κλητήρων, κολλυβιστῶν, φαρμακοπωλῶν, ἰατρῶν, μαιῶν καὶ ξενοδόχων ἀποδεικνύουσι καὶ αὐτὰ ἄνευ ὑπογραφῆς, ἐὰν βιβλιοδετηθῶσι καὶ διασφαλισθῶσιν ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν ὅπως τὰ ἐμπορικὰ βιβλία. Οἰκον. § 159.

§ 45. Τὸ κῦρος τῶν οἰκιακῶν λεγομένων βιβλίων κρίνεται κατὰ τοὺς γενικοὺς περὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων κανόνας· ἐξαιρετικοὶ περὶ αὐτῶν ὁρισμοὶ δὲν ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν.—Οἰκον. § 159 σημ. 13 ἐκδ. 2. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 106 τοῦ 1853. Περὶ τοῦ γαλλικοῦ δικαίου πρβ. τὴν τοῦ Οἰκονομίδου σημείωσιν αὐτ.

§ 46. Βιβλία ἰατρῶν μὴ συντεταγμένα κατὰ τὸ ἄρθρον 419 τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν τινά. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 9641 τοῦ 52.

---

(1) Πρβ. τὴν λ. φόροι.

Ἡ πρὸς τὸ δημόσιον πληρωμὴ πῶς ἀποδεικνύεται; Ἴδε ἀπόφασιν 10015 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λέξει ἁρμοδιότης ἐν γένει.

Πῶς ἀποδεικνύεται ἡ εἰς τὰ ταμεῖα καταβολή; Ἴδε τὴν 9461 ἐφ. Ἀθ.—Πρβ. λ. φόροι.

τος τὴν σύστασιν καὶ ἀπόδοσιν δανείου, ἡ ἐν αὐτῷ σημείωσις τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐγγράφου ἢ τῆς συνομολογήσεως τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ὀφειλέτου δὲν ἦσαν ἀναγκαῖα διὰ τὸ κῦρος τοῦ ἐγγράφου, καθ' ὅσον τοιοῦτος τύπος δὲν διατάσσεται ἐκ τῆς διατάξεως τῶν ἄρθρων 385 καὶ 409 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. διὰ τὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν καὶ τὸ κῦρος ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου· ἡ μόνη δὲ πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένη ὑπογραφὴ τοῦ ὀφειλέτου ἤρκει διὰ τὴν βεβαίωσιν καὶ τὴν νόμιμον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἰσχὺν τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ἐναγομένου καὶ νῦν ἐκκαλοῦντος (Toullier 7 VIII § 259)· ἑπομένως ἡ μόνη ὑποβολὴ καθὼς καὶ ἡ παντελὴς ἔλλειψις τῆς μνείας τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐκδόσεως τοῦ περὶ οὗ πρόκειται χρεωστικοῦ ὁμολόγου, δὲν καθιστᾷ πλαστὸν ἢ ἄκυρον τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠδύνατο ν' ἀποτελέσῃ ἀπόδειξιν τῆς πλαστογραφίας ἡ ἁπλῆ ἀπόδειξις τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ, περὶ τοῦ ὅτι τὸ ἔγγραφον δὲν ἐξεδόθη εἰς τὸν ἐν αὐτῷ σημειούμενον τόπον καὶ χρόνον· μολαταῦτα θεωρουμένου ὡς ἀποδειχθέντος διὰ τῶν ἐνώπιον τοῦ προξενικοῦ δικαστηρίου προσαχθέντων ἐγγράφων τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ αὐτοῦ ἐναγομένου, ὅτι δηλαδὴ δὲν εὑρίσκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸν ἐν τῷ περὶ οὗ πρόκειται ὁμολόγῳ σημειωμένον χρόνον τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἐξήγετο ἐκ τούτου, ἕνεκα τῶν προεκτεθέντων λόγων, τοὐλάχιστον ἀσθενὲς τεκμήριον περὶ τῆς πλαστότητος τοῦ ὁμολόγου, καὶ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἦτον ἐπιβλητέος ὁ ἀπαλλακτικὸς ὅρκος εἰς τὸν προσαγαγόντα τὸ ἔγγραφον, διὰ τῆς δόσεως τοῦ ὁποίου καθίστατο ἀνυπόστατος καὶ ἀποῤῥιπτέα ἡ περὶ πλαστογραφίας παρεμπίπτουσα ἀγωγή, ἀφ' οὗ ἄλλο ἀποδείξεως μέσον δὲν ἐπροτάθη· ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος τοιούτου ἀπαλλακτικοῦ ὅρκου τοῦ ἕνεκα πλαστογραφίας ἐπαγομένου, ἐπεβλήθη ἤδη πρωτοδίκως ὁ ἀναπληρωτικὸς ὅρκος εἰς αὐτόν, ὡς ἐνάγοντα, διὰ τὴν γνησιότητα τοῦ ἐγγράφου, ὁ δὲ ὅρκος οὗτος πραγματικῶς ἐδόθη καὶ κατέστη ἐκ τούτου ἐντελῶς ἀνίσχυρος ἡ ἀτελὴς ἀπόδειξις, ἡ προκύπτουσα ἐκ τῶν παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος προταθέντων μέσων περὶ τῆς πλαστογραφίας τοῦ ὁμολόγου καὶ εἶναι περιττὴ ἡ ἐκ νέου ἐπιβολὴ τοῦ αὐτοῦ ὅρκου, εἶναι δὲ ἄσκοπος ἡ παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος προτεινομένη τροποποίησις τοῦ θέματος τοῦ εἰς τὸν ἐφεσίβλητον ἐπιβληθέντος ὅρκου, καθ' ὅσον διὰ τῆς τροποποιήσεως ταύτης ἤθελεν ἀποδειχθῇ ὡς ἀποδεδειγμένος ἐκληφθεὶς κατὰ τὸν προταχθέντα ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐκκαλοῦντος, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς ἀποδείξεως, ἡ πλαστογραφία δηλονότι τοῦ ἐγγράφου».

§ 41. Ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς ἐγγράφοις κατατάσσονται καὶ α) τὰ ἐμπορικὰ βιβλία, β) τὰ ὑπὸ ἰατρικῶν συνταγῶν βεβαιούμενα βιβλία τῶν φαρμακοπωλῶν, ὡς καὶ τῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀνεγνωρισμένων ἰατρῶν, μαιῶν καὶ ξενοδόχων τὰ βιβλία, γ) τὰ εὑρετήρια καὶ ἡμερολόγια τῶν δικαστικῶν γραμματέων, τῶν δικηγόρων, τῶν συμβολαιογράφων, τῶν κλητήρων καὶ τῶν κολλυβιστῶν. Οἰκ. § 159 μετὰ τὴν σημ. 2.

§ 42. Περὶ μοναστηριακῶν βιβλίων, ὅρα τὴν περὶ μονῶν συλλογὴν τοῦ Κ. Μάμουκα ἐν σ. ιβ.

§ 43. Διὰ τοὺς φόρους τοῦ 1858, ὤφειλον οἱ ἐνοικιασταὶ νὰ κρατῶσι βιβλίον διπλοτύπων κατὰ τὰ ἄρθρα 37 καὶ 38 τοῦ περὶ ἐγκτητικῶν φόρων νόμου. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 16664 τοῦ 1858 (1).

§ 44. Ἐνίοτε ἀντὶ τῆς ὑπογραφῆς ἢ πρὸς τῇ ὑπογραφῇ ἐπιβάλλει ὁ νόμος καὶ ἑτέρας οὐσιώδεις περὶ τὴν σύνταξιν ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου διατυπώσεις, τὰς μὲν διὰ τὴν μείζονα τοῦ ἐκδότου ἀξιοπιστίαν, τὰς δὲ ἵνα ἀσφαλίσῃ τὰς ἰδιωτικὰς συμβάσεις, καὶ περὶ μὲν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων θέλομεν ὁμιλήσει κατωτέρω, παρατηροῦμεν δὲ ἤδη, ὅτι τὰ εὑρετήρια καὶ ἡμερολόγια δικηγόρων, συμβολαιογράφων, δικαστικῶν γραμματέων, κλητήρων, κολλυβιστῶν, φαρμακοπωλῶν, ἰατρῶν, μαιῶν καὶ ξενοδόχων ἀποδεικνύουσι καὶ αὐτὰ ἄνευ ὑπογραφῆς, ἐὰν βιβλιοδετηθῶσι καὶ διασφαλισθῶσιν ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν ὅπως τὰ ἐμπορικὰ βιβλία. Οἰκον. § 159.

§ 45. Τὸ κῦρος τῶν οἰκιακῶν λεγομένων βιβλίων κρίνεται κατὰ τοὺς γενικοὺς περὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων κανόνας· ἐξαιρετικοὶ περὶ αὐτῶν ὁρισμοὶ δὲν ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν.—Οἰκον. § 159 σημ. 13 ἐκδ. 2. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 106 τοῦ 1853. Περὶ τοῦ γαλλικοῦ δικαίου πρβ. τὴν τοῦ Οἰκονομίδου σημείωσιν αὐτ.

§ 46. Βιβλία ἰατρῶν μὴ συντεταγμένα κατὰ τὸ ἄρθρον 419 τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν τινά. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 9641 τοῦ 52.

---

(1) Πρβ. τὴν λ. φόροι.

Ἡ πρὸς τὸ δημόσιον πληρωμὴ πῶς ἀποδεικνύεται; Ἴδε ἀπόφασιν 10015 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λέξει ἁρμοδιότης ἐν γένει.

Πῶς ἀποδεικνύεται ἡ εἰς τὰ ταμεῖα καταβολή; Ἴδε τὴν 9461 ἐφ. Ἀθ.—Πρβ. λ. φόροι.

τος τὴν σύστασιν καὶ ἀπόδοσιν δανείου, ἡ ἐν αὐτῷ σημείωσις τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐγγράφου ἢ τῆς συνομολογήσεως τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ὀφειλέτου δὲν ἦσαν ἀναγκαῖα διὰ τὸ κῦρος τοῦ ἐγγράφου, καθ᾽ ὅσον τοιοῦτος τύπος δὲν διατάσσεται ἐκ τῆς διατάξεως τῶν ἄρθρων 385 καὶ 409 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. διὰ τὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν καὶ τὸ κῦρος ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου· ἡ μόνη δὲ πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένη ὑπογραφὴ τοῦ ὀφειλέτου ἤρκει διὰ τὴν βεβαίωσιν καὶ τὴν νόμιμον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἰσχὺν τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ἐναγομένου καὶ νῦν ἐκκαλοῦντος (Toullier 7 VIII § 259)· ἑπομένως ἡ μόνη ὑποβολὴ καθὼς καὶ ἡ παντελὴς ἔλλειψις τῆς μνείας τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐκδόσεως τοῦ περὶ οὗ πρόκειται χρεωστικοῦ ὁμολόγου, δὲν καθιστᾷ πλαστὸν ἢ ἄκυρον τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠδύνατο ν᾽ ἀποτελέσῃ ἀπόδειξιν τῆς πλαστογραφίας ἡ ἁπλῆ ἀπόδειξις τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ, περὶ τοῦ ὅτι τὸ ἔγγραφον δὲν ἐξεδόθη εἰς τὸν ἐν αὐτῷ σημειούμενον τόπον καὶ χρόνον· μολαταῦτα θεωρουμένου ὡς ἀποδειχθέντος διὰ τῶν ἐνώπιον τοῦ προξενικοῦ δικαστηρίου προσαχθέντων ἐγγράφων τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ αὐτοῦ ἐναγομένου, ὅτι δηλαδὴ δὲν εὑρίσκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸν ἐν τῷ περὶ οὗ πρόκειται ὁμολόγῳ σημειωμένον χρόνον τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἐξήγετο ἐκ τούτου, ἕνεκα τῶν προεκτεθέντων λόγων, τοὐλάχιστον ἀσθενὲς τεκμήριον περὶ τῆς πλαστότητος τοῦ ὁμολόγου, καὶ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἦτον ἐπιβλητέος ὁ ἀπαλλακτικὸς ὅρκος εἰς τὸν προσαγαγόντα τὸ ἔγγραφον, διὰ τῆς δόσεως τοῦ ὁποίου καθίστατο ἀνυπόστατος καὶ ἀπορριπτέα ἡ περὶ πλαστογραφίας παρεμπίπτουσα ἀγωγή, ἀφ᾽ οὗ ἄλλο ἀποδείξεως μέσον δὲν επροτάθη· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος τοιούτου ἀπαλλακτικοῦ ὅρκου τοῦ ἕνεκα πλαστογραφίας ἐπαγομένου, ἐπεβλήθη ἤδη πρωτοδίκως ὁ ἀναπληρωτικὸς ὅρκος εἰς αὐτόν, ὡς ἐνάγοντα, διὰ τὴν γνησιότητα τοῦ ἐγγράφου, ὁ δὲ ὅρκος οὗτος πραγματικῶς ἐδόθη καὶ κατέστη ἐκ τούτου ἐντελῶς ἀνίσχυρος ἢ ἀτελὴς ἀπόδειξις, ἡ προκύπτουσα ἐκ τῶν παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος προταθέντων μέσων περὶ τῆς πλαστογραφίας τοῦ ὁμολόγου καὶ εἶναι περιττὴ ἡ ἐκ νέου ἐπιβολὴ τοῦ αὐτοῦ ὅρκου, εἶναι δὲ ἄσκοπος ἡ παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος προτεινομένη τροποποίησις τοῦ θέματος τοῦ εἰς τὸν ἐφεσίβλητον ἐπιβληθέντος ὅρκου, καθ᾽ ὅσον διὰ τῆς τροποποιήσεως ταύτης ἤθελεν ἀποδειχθῆ ὡς ἀποδεδειγμένος ἐκληφθεὶς κατὰ τὸν προταχθέντα ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐκκαλοῦντος, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς ἀποδείξεως, ἡ πλαστογραφία δηλονότι τοῦ ἐγγράφου».

§ 41. Ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς ἐγγράφοις κατατάσσονται καὶ α) τὰ ἐμπορικὰ βιβλία, β) τὰ ὑπὸ ἰατρικῶν συνταγῶν βεβαιούμενα βιβλία τῶν φαρμακοπωλῶν, ὡς καὶ τῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀνεγνωρισμένων ἰατρῶν, μαιῶν καὶ ξενοδόχων τὰ βιβλία, γ) τὰ εὑρετήρια καὶ ἡμερολόγια τῶν δικαστικῶν γραμματέων, τῶν δικηγόρων, τῶν συμβολαιογράφων, τῶν κλητήρων καὶ τῶν κολλυβιστῶν. Οἰκ. § 159 μετὰ τὴν σημ. 2.

§ 42. Περὶ μοναστηριακῶν βιβλίων, ὅρα τὴν περὶ μονῶν συλλογὴν τοῦ Κ. Μάμουκα ἐν σ. ιβ.

§ 43. Διὰ τοὺς φόρους τοῦ 1858, ὤφειλον οἱ ἐνοικιασταὶ νὰ κρατῶσι βιβλίον διπλοτύπων κατὰ τὰ ἄρθρα 37 καὶ 38 τοῦ περὶ ἐγκτητικῶν φόρων νόμου. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 16664 τοῦ 1858 (1).

§ 44. Ἐνίοτε ἀντὶ τῆς ὑπογραφῆς ἢ πρὸς τῇ ὑπογραφῇ ἐπιβάλλει ὁ νόμος καὶ ἑτέρας οὐσιώδεις περὶ τὴν σύνταξιν ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου διατυπώσεις, τὰς μὲν διὰ τὴν μείζονα τοῦ ἐκδότου ἀξιοπιστίαν, τὰς δὲ ἵνα ἀσφαλίσῃ τὰς ἰδιωτικὰς συμβάσεις, καὶ περὶ μὲν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων θέλομεν ὁμιλήσει κατωτέρω, παρατηροῦμεν δὲ ἤδη, ὅτι τὰ εὑρετήρια καὶ ἡμερολόγια δικηγόρων, συμβολαιογράφων, δικαστικῶν γραμματέων, κλητήρων, κολλυβιστῶν, φαρμακοπωλῶν, ἰατρῶν, μαιῶν καὶ ξενοδόχων ἀποδεικνύουσι καὶ αὐτὰ ἄνευ ὑπογραφῆς, ἐὰν βιβλιοδετηθῶσι καὶ διασφαλισθῶσιν ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν ὅπως τὰ ἐμπορικὰ βιβλία. Οἰκον. § 159.

§ 45. Τὸ κῦρος τῶν οἰκιακῶν λεγομένων βιβλίων κρίνεται κατὰ τοὺς γενικοὺς περὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων κανόνας· ἐξαιρετικοὶ περὶ αὐτῶν ὁρισμοὶ δὲν ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν.—Οἰκον. § 159 σημ. 13 ἐκδ. 2. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 106 τοῦ 1853. Περὶ τοῦ γαλλικοῦ δικαίου πρβ. τὴν τοῦ Οἰκονομίδου σημείωσιν αὐτ.

§ 46. Βιβλία ἰατρῶν μὴ συντεταγμένα κατὰ τὸ ἄρθρον 419 τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν τινά. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 9641 τοῦ 52.

---

(1) Πρβ. τὴν λ. φόροι.
Ἡ πρὸς τὸ δημόσιον πληρωμὴ πῶς ἀποδεικνύεται; Ἴδε ἀπόφασιν 10015 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λέξει ἁρμοδιότης ἐν γένει.
Πῶς ἀποδεικνύεται ἡ εἰς τὰ ταμεῖα καταβολή; Ἴδε τὴν 9161 ἐφ. Ἀθ.—Πρβ. λ. φόροι.

§ 47. Τὰ κατάστιχα, καὶ ὡς οἰκονομικὰ βιβλία ἂν θεωρηθῶσι, πρέπει, ἵνα ἔχωσιν ἰσχὺν, νὰ περιέχωσι τὰ προςόντα τῶν ἄρθρων 420, 409 καὶ 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 106 τοῦ 1053, κυροῦσα τὴν 9290 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

Βιβλία ἐμπορικά (1).

§ 48. Ὁ ἔμπορος ὀφείλει νὰ ἔχῃ βιβλία τῆς ληψοδοσίας καὶ ὅλων τῶν μὲ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ σχετικῶν ἐργασιῶν του.

§ 49. Τρία εἶναι τὰ βιβλία, ὧν ἡ σύνταξις ἐπιβάλλεται ὑποχρεωτικῶς εἰς τὸν ἔμπορον, τὸ ἡμερολόγιον, τὸ τῶν ἀπογραφῶν, καὶ τὸ πρὸς ἀντιγραφὴν τῶν ἐπιστολῶν του. (ἐμπ. ν. 8. 9. Τουλλ. ἀριθ. 362 ἐπ.) ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλα βοηθητικά (2).

§ 50. Περὶ τῶν τριῶν τούτων βιβλίων ὅρα τὰ ὑπὸ Ῥάλλη ἐκτιθέμενα εἰς τὴν περὶ ἐμπορικοῦ δικαίου πραγματείαν του (§ 116—118 τοῦ πρώτου τόμου τῆς δευτέρας ἐκδόσεως). Αὐτόθι § 119, γίνεται μνεία καὶ περὶ τῶν τύπων, εἰς οὓς ὑποβάλλονται τὰ βιβλία ταῦτα (3). Πρβ. Θεμ. 6 σ. 294.

§ 51. Ποία ἡ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων; Ῥάλλη αὐτόθι. Θέμ. 6 σ. 295 ἐπ.

Περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀποδεικτικῆς ἰσχύος των διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς, ὁ ἡμέτερος ὅμως νομοθέτης ἔλυσε πᾶσαν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν, τελείαν ἀπόδειξιν εἰς αὐτὰ παρασχών. 416—418 πολ. Ἀρκεῖ λοιπὸν εἰς τὸν ἔμπορον νὰ συμμορφώσῃ τὰ βιβλία του μὲ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 416 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, διὰ

(1) Πρβ. Θέμ. τ. 6 σ. 293 ἐπ.

(2) Πολ. 408.

(3) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ἀποδεικνύουσι καὶ ἄνευ ὑπογραφῆς· ἀλλὰ μόνον ἐὰν πρὸ τῆς χρήσεως αὐτῶν βιβλιοδετηθῶσι καὶ διασφαλισθῶσι παρὰ τοῦ προέδρου τῶν ἐμποροδικῶν, γράφονται δὲ ἑλληνιστὶ καὶ καταχωρίζονται ἐν αὐτοῖς ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἄνευ κενῶν διαστημάτων, ἄνευ προςθήκης ἢ ἀφαιρέσεως φύλλων, ἄνευ παρεγγραφῶν ἢ ὑπεργραφῶν, πᾶσαι τοῦ ἐμπόρου αἱ πράξεις, αἱ ἀναφερόμεναι εἰς συναλλαγματικάς, ἐμπορεύματα ἢ χρήματα. Οἰκ. § 159.

νὰ δύναται, εἰς πᾶσαν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἄλλων ἐμπόρων περὶ ἐμπορικῆς ὑποθέσεως διαφορὰν, νὰ τὰ ἐπικαλῆται ἐπιτυχῶς πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀπαιτήσεών του, ἢ ἀπόκρουσιν τῶν ἀξιώσεων τῶν ἀντιδίκων του (1). (Ραλλ. σ. 110 τοῦ ά. τόμου).

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μὴ ἐμπόρους, ὅρα τὸ ἄρθρον 418 πολιτ. Τουλλ. ἀριθ. 368. Αἱ πολλαὶ καὶ ποικίλαι πράξεις, ἃς ὁ ἔμπορος, ἕνεκα τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ, ἐπιχειρεῖ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, ἐγέννησαν τὴν ἀνάγκην τῆς συντάξεως βιβλίων πρὸς ἐγγραφὴν τῶν πράξεων τούτων, διότι τοιουτοτρόπως τίθεται εἰς κατάστασιν ὁ ἔμπορος νὰ μανθάνῃ ἐν τέλει ἑκάστης ἐπιχειρήσεως ἐμπορικῆς τὸ ἐπωφελὲς αὐτῆς ἢ ἐπιζήμιον. Ἀλλὰ καὶ ἀκρίβειαν ἕνεκα τούτου ὀφείλει νὰ τηρῇ περὶ τὴν σύνταξιν τῶν βιβλίων αὐτοῦ ὁ ἔμπορος. Διὰ τὴν ἀκρίβειαν ἴσως ταύτην ἀπεδόθη εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία παλαιόθεν ἤδη ἀποδεικτικὴ δύναμις, ἐπιδρασάσης οὐκ ὀλίγον καὶ τῆς ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας διὰ τῶν περὶ τραπεζιτῶν διατάξεων αὐτῆς. Περὶ τοῦ βαθμοῦ ὅμως τῆς ἀποδεικτικῆς ταύτης δυνάμεως διαφωνοῦντες τυγχάνουσιν οἱ συγγραφεῖς. Ἀλλ' ὁ ἐγχώριος νομοθέτης ἔλυσε πᾶσαν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν, τελείαν ἀπόδειξιν εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία παρασχών. Πρβ. Glück XXII, 61. Wetzell System σ. 139. Seuff Comment Γ. 173. Οἰκον. § 159 σημ. 4.

§ 52. Ἀφ' οὗ τὰ βιβλία ἀποδεικνύουσιν ὑπὲρ τοῦ ἐμπόρου, κατὰ μείζονα λόγον ἀποδεικνύουσι κατ' αὐτοῦ, καὶ ἑπομένως καθίστανται προδήλως κοινὰ ἀποδείξεως μέσα μεταξὺ τοῦ συντάσσοντος αὐτὰ καὶ τοῦ τρίτου, ὅθεν δύναται οὗτος πάντοτε νὰ τὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐμφάνισίν των, καὶ ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ ἀντίδικός του ἤθελε στηρίζεται εἰς δημόσιον ἔγγραφον, καθότι ἐνδέχεται νὰ τῷ ἐπληρώθη μέρος τοῦ χρέους του (2). Ἂν δὲ ὁ κρα-

---

(1) Σημειωτέον ὅτι μόνον τοῦ ἡμερολογίου τὴν ἀποδεικτὴν δύναμιν ὁρίζει ἡ πολιτικὴ δικονομία, καὶ ταύτην ὡς πρὸς τὰ τρία εἴδη ἁπλῶς τῶν πράξεων, ἅπερ αναφέρει τὸ ἄρθρον 416, ἤτοι τὰς περὶ ἐμπορεύματα, συναλλαγματικὰς καὶ χρήματα ἐμπορικὰς πράξεις· ἑπομένως οὐχὶ πάσας τὰς τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. Seuffert Comment. σ. 174. Ῥάλλη Α. 102. Οἰκ. § 159 σημ. 5.

(2) Pardessus ἀρ. 259.—Ἡ νομολογία παρεδέχθη ὅτι ὁ δικαστὴς δύναται καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισιν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων τῶν δικαζομένων ἐμπόρων. Bravard, Traité, Τόμ. Α. σ. 132.

τῶν αὐτὰ ἔμπορος ἀρνηθῇ νὰ τὰ παρουσιάσῃ, ἐγείρεται κατ' αὐτοῦ τεκμήριον κακῆς πίστεως, καὶ, ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ, τὸ ἄρθρον 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐπιτρέπει εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ἐπιβάλῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸν ὅρκον εἰς τὸν ἕτερον διάδικον. Ἡ ἐπιβολὴ ὅμως τοῦ ὅρκου εἶναι ἁπλῶς δυνητικὴ, καὶ ὁ δικαστὴς δύναται ν' ἀπαιτήσῃ, κατὰ τὰς περιστάσεις, ἄλλην ἀπόδειξιν παρὰ τὸν ὅρκον τοῦ ἐπικαλουμένου τὴν ἐμφάνισιν τῶν τοῦ ἀντιδίκου του βιβλίων(1).

Τὸ ἄρθρον 13 ἀρνεῖται εἰς τὰ βιβλία πᾶσαν πίστιν ὑπὲρ τῶν ἐχόντων αὐτὰ, ὅταν δὲν ἦναι συντεταγμένα κατὰ τοὺς νομίμους τύπους· ἀλλὰ κατ' αὐτῶν δύναται πάντοτε νὰ τὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ ἀντίδικός των, εἰς ὃν δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ ἡ διαληφθεῖσα ἔλλειψις. Ἂν τὰ βιβλία τῶν δύο μερῶν, ἐπίσης τακτικὰ ἑκατέρωθεν, ἀντιφάσκωσι κατὰ τὰς περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἐγγραφάς των, ὁ δικαστὴς, μὴ ἔχων λόγον νὰ παραδεχθῇ τὰ τοῦ ἑνὸς μᾶλλον παρὰ τὰ τοῦ ἄλλου, θέλει ζητήσει ἀλλαχοῦ τὰ στοιχεῖα τῆς πεποιθήσεώς του.

Ἂν καὶ ὁ νόμος δὲν πραγματεύηται εἰμὴ περὶ τριῶν μόνον βιβλίων, δὲν ἀπαγορεύεται εἰς τὸν ἔμπορον, νὰ ἐμφανίσῃ ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης καὶ ὅσα ἄλλα ἤθελε τυχὸν κρατεῖ, ἂν ἦναι τακτικὰ καὶ μὲ τὰς νομίμους ἐγγυήσεις περιβεβλημένα (2). Ἐν περιπτώσει ὅμως ἀντιφάσεως μεταξὺ τῶν δευτερευόντων τούτων βιβλίων καὶ τοῦ ἡμερολογίου, ἡ προτίμησις ἀνήκει πάντοτε εἰς τὸ ἡμερολόγιον, οὗτινος ἀπόρροια εἶναι τὰ λοιπά.

Σημειωτέον ἐπὶ τέλους, ὅτι τῶν βιβλίων τούτων ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις δὲν ἐκτείνεται εἰς ὑποθέσεις ἀλλοτρίας τῆς ἐμπορίας. Ἡ ἀρχὴ αὕτη, ἐκφραζομένη ῥητῶς ἀπὸ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, δὲν πολεμεῖται ἀπὸ τὰς περὶ ἐμπορικῶν βιβλίων διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὡς εὐλόγως εἰκάζεται ἐκ τῶν ὅρων τοῦ ἄρθρου 416 ἀρ. 2 αὐτῆς συνδυασμένου μετὰ τοῦ 417. Ὅλαι αἱ ἐκ τοῦ πολιτικοῦ δικαίου πηγάζουσαι σχέσεις τοῦ ἐμπόρου ἐξακο-

---

(1) Goujer et Merger λ, livres de commerce, ἀρ. 47.—Ἀκυρ. Γαλλίας 18 Ἰανουαρίου 1832. Κατ. § 73—80 ἐπ.

(2) Ὁ Pardessus ἀριθ. 258 πρεσβεύει ἀπ' ἐναντίας, ὅτι αἱ εἰς τὰ δευτερεύοντα βιβλία πληροφορίαι εἶναι ἀπαράδεκτοι ἂν δὲν στηρίζωνται εἰς τὸ ἡμερολόγιον, ἢ δὲν ἀποδεικνύωνται ἄλλως.— Toullier, Titre des contrats ἀρ. 1004.

λουθοῦν νὰ διέπωνται ὑπὸ τῆς πολιτικῆς νομοθεσίας ἀπαράλλακτως ὡς καὶ αἱ τῶν λοιπῶν ἰδιωτῶν (1). Ῥάλλη ἐμπ. δ. § 120.

§ 53. *Νομολογία.* —Περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς ἰσχύος τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων εὕρηνται ἐν τῇ νομολογίᾳ ταῦτα (2)·

§ 53 δίς. α) Τὸ ἄρθρον 12 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δίδει εἰς τὸν δικαστὴν τὸ δικαίωμα νὰ παραδεχθῇ ὡς ἀπόδειξιν τὰ τακτικῶς συντεταγμένα ἐμπορικὰ βιβλία εἰς τὰς μεταξὺ ἐμπόρων περὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων διαφοράς· τὸ δὲ ἄρθρον 470 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὡς πρὸς τὰς πολιτικὰς διαφορὰς ἐπιτρέπει τὴν ἀπόδειξιν ἐκείνων τῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα μετεχειρίσθη ὁ διάδικος ἢ ἀπεφήνατο ὅτι θέλει μεταχειρισθῇ. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 185 τοῦ 1850. Πρβ. κατωτέρω τὰ περὶ ἐπιδείξεως.

§ 54. β) Βιβλία μὴ μονογεγραμμένα δὲν ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν ὑπὲρ τοῦ συνεταίρου, ὅστις ἦτον ὁ διαχειριστὴς τῆς ἑταιρίας. (416. 417 πολ.) Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 16816 τοῦ 58.

§ 55. γ) Τὰ κατάστιχα, μὴ ὄντα συντεταγμένα κατὰ τοὺς τύπους, οὓς διέταξεν ἥ τε πολιτικὴ δικονομία καὶ ὁ ἐμπορικὸς νόμος, οὐδὲ φέρουν ἄλλως τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἀντιδίκου, οὐδεμίαν φέρουσι κατὰ τούτου νόμιμον ἀπόδειξιν. Ἀπ. ἐφετ. Ἀθ. 13160 τοῦ 55.

§ 56. δ) Βιβλία ἐμπορικά, ἀτελῆ ὄντα, πιστοποιοῦσιν; ἴδε ἀπ. 9902 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λ. συναλλαγματική.

§ 57. ε) ὅταν τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ἦναι κοινὰ μεταξὺ τῶν διαδίκων καὶ γνωστά, θεωροῦνται ὑποχρεωτικὰ δι' αὐτούς. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 232 τοῦ 1851, κυροῦσα τὴν 948 τοῦ 51 τῶν ἐν Ν. ἐφετῶν, καὶ φέρουσα·

---

(1) ὅρα ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11983 ἐν λέξει πλοῖον.

(2) Ἂν καὶ ἦναι βέβαιον, ὅτι τὰ μὴ τακτικὰ βιβλία τῶν ἐμπόρων δὲν χορηγοῦν ἐντελῆ ἀπόδειξιν, τοῦτο δὲν ἐμποδίζει τὸ νὰ δύνανται αὐτά, κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ κατὰ τὸ δοκοῦν τῷ δικαστηρίῳ, νὰ χορηγήσουν τεκμήρια, πρόληψιν καὶ πεποίθησιν εἰς τοὺς δικαστὰς διὰ νὰ ἐφαρμόσωσι τὸν ὅρκον, περὶ οὗ γίνεται λόγος εἰς τὸ ἄρθρον 378 τῆς πολιτικῆς δικονομίας κατὰ συνέπειαν τῆς ἀρχῆς τοῦ ἄρθρου 276 τῆς αὐτῆς (Pardes. ἄρθρον 259 καὶ 265). ἀπόφασις 2152 τῆς 20 Ἰανουαρίου 1842 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν. Πρβ. κατ. § 62.

«Επειδὴ τὰ καθυποβληθέντα εἰς τοὺς ἐμπειροτέχνας βιβλία, ἐφ' ὧν οὗτοι ἐστηρίχθησαν διὰ ν' ἀποφασίσωσιν, ἀνῆκον, ὡς παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον, διὰ τοῦ δευτέρου μέρους τῆς τρίτης αἰτιολογίας τῆς ὑπ' ἀριθ. 948 ἀποφάσεώς του, εἰς τὴν ἑταιρίαν τῶν διαφερομένων, ἐκρατοῦντο κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαρκείας αὐτῆς καὶ ἦσαν μεταξὺ αὐτῶν γνωστὰ καὶ κοινά, τουτέστι τὰ βιβλία ταῦτα ἐπήγαζον ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὸν Μαλανδρῖνον, ἑπομένως θεωρῆσαν ταῦτα ὑποχρεωτικὰ δι' αὐτὸν δὲν παρεβίασε κανένα νόμον· ἄλλως τε τὰς ἐλλείψεις τῶν βιβλίων αὐτῶν, ἐὰν εἶχον, ὤφειλεν ὁ Α. Μαλανδρῖνος νὰ παραστήσῃ εἰς τοὺς ἐμπειροτέχνας, εἰς οὓς ὑπεβλήθη ἡ ἐξέτασις αὐτῶν καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ πραγματικοῦ ζητήματος, ὡς εἴρηται· ὅθεν ὀρθῆς οὔσης τῆς 3 αἰτιολογίας κατὰ τὸ 2 αὐτῆς μέρος, εἶναι ἀδιάφορον ἂν τὸ 1 αὐτῆς μέρος, εἰς ὃ ἀναφέρεται ὁ δεύτερος λόγος τῶν προτάσεων τοῦ ἀναιρεσείοντος, εἶναι ἐσφαλμένον, καθότι ἡ ἀπόφασις ἀρκούντως στηρίζεται ἐπὶ τῆς ὀρθῆς σκέψεως.»

§ 58. ς) Ἡ παρ' ἐμπόρου γενομένη ἐν τοῖς καταστίχοις αὐτοῦ ὁμολογία παρέχει ἀπόδειξιν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἑπομένως κατ' ἐκείνων, οἵτινες ἐξ αὐτοῦ παράγουσι τὰ δικαιώματα αὐτῶν· τοῦτο δὲ συμβαίνει καὶ ὅταν τὰ βιβλία αὐτοῦ δὲν ἐκρατήθησαν κατὰ τοὺς διαγεγραμμένους ἀπὸ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν περὶ ἐμπορικῶν καταστίχων τύπους, ὅταν ὁ ἀντίδικος παραδέχηται αὐτὰ ὅπως ἔχουσι, δίδων εἰς αὐτὰ πλήρη πίστιν. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 12895 τοῦ 55.

§ 59. ζ) Ἀποδεικνύεται διὰ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων ἡ καταβολή, ἣν εἷς τῶν ὁμορρύθμων συνεταίρων ἔκαμε, μὴ γενομένου ἐγγράφου περὶ τῆς συστάσεως τῆς ἑταιρίας; ναί. Ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν 17474, ἣν ἐν λ. ἑταιρία.

§ 60. η) Αἱ σημειώσεις, τὰς ὁποίας μονομερῶς τις τῶν συνεταίρων κάμνει εἰς τὰ βιβλία τῆς ἑταιρίας, δὲν ἔχουσι συνέπειάν τινα, ἂν δὲν καταστάθωσι συμβάσεις, καὶ ἂν τὸ γενικὸν κατάστημα μετεβιβάσθη εἰς ἐκεῖνον. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 7 τοῦ 51, φέρουσα·

«Επειδὴ τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν δικαστήριον παραδέχεται διὰ τῆς πέμπτης σκέψεως τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὅτι τὰ ἑταιρικὰ βιβλία, εἰς ἃ ἐσημείωσε μονομερῶς ὁ ἀναιρεσίβλητος τοὺς ἐκπεσμοὺς τῶν ἀπαιτήσεων, ἕνεκα τῶν ὁποίων ζητεῖται ἤδη παρ' αὐτοῦ ἀποζημίωσις, οὐδένα νόμιμον τύπον φέρουσι, καὶ ἑπομένως

εἶναι ἐντελῶς ἄκυρα ὡς μέσα ἀποδείξεως, κατὰ τὰ ἄρθρα 416—418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καὶ ὅτι αἱ μονομερεῖς αὐτοῦ σημειώσεις, δυνάμεναι κατὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ ἀνατραπῶσιν, ἐνόσῳ δὲν κατασταθῶσι συμβάσεις, δὲν καταργοῦσι τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἑταιρίας κατὰ τῶν ὀφειλετῶν αὐτῆς, ἐὰν αὗται δύνανται νὰ ἀποδειχθῶσι διὰ νομίμων ἀποδεικτικῶν μέσων· ὅθεν ἀποφηνάμενον, ὅτι τῶν πιστώσεων τούτων τὴν πληρωμὴν δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ὁ ἀναιρεσείων παρὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου κατὰ τοὺς ὅρους τῶν διαλυτικῶν τῆς ἑταιρίας αὐτῶν ἐγγράφων, ἀλλὰ μόνον τὴν παραχώρησιν τοῦ 1/3 αὐτῶν, οὐδένα νόμον παρεβίασε, καθότι οὔτε περὶ δωρεᾶς ἑταιρικῆς περιουσίας, οὔτε περὶ καταστροφῆς τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων τῶν ἀπαιτήσεων τούτων πρόκειται, οὔτε τέλος τὸ δικαστήριον ὑποθετικῶς μόνον καὶ ἀναιτιολογήτως ἐφαρμόζει εἰς τὰ ἑταιρικὰ βιβλία τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρων 417 καὶ 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, διότι σαφῶς καὶ ὡρισμένως ἐκθέτει, ὅτι πείθεται ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ὅτι οὐδεὶς τῶν νομίμων ἐτηρήθη κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτῶν τύπος.

»Ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ δικαστήριον ἐκτιμῆσαν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας του τὴν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου πρᾶξιν τῆς εἰς τὰ ἴδια αὐτοῦ βιβλία μεταφορᾶς διαφόρων ἑταιρικῶν πιστώσεων, τῶν ὁποίων τὴν εἴσπραξιν ἐδύνατο νὰ ἐπιδιώξῃ, διὰ νὰ κρατήσῃ ἐξ αὐτῶν τὰ 2/3 ἀποδίδων εἰς τὸν πρώην συνεταῖρόν του τὸ ἕτερον τρίτον, πείθεται ὅτι διὰ τῆς πράξεως ταύτης ὁ ἀναιρεσίβλητος δὲν ἰδιοποιήθη ὁλοκλήρους τὰς πιστώσεις ταύτας, μεταβαλὼν τὴν πρὸς τοὺς ὀφειλέτας σχέσιν τῶν συνεταίρων ὡς πρὸς αὐτάς, ἀλλ' ἐπροτίθετο ἁπλῶς νὰ εὐκολύνῃ τὴν ἐπιδίωξιν αὐτῶν, ἔχων αὐτὰς προχείρως ὑπ' ὄψιν· ὅθεν οὐδένα νόμον παρεβίασεν ἀποφηνάμενον, ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ αὐτὸν νὰ πληρώσῃ τὸ 1/3 τῶν πιστώσεων τούτων εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα ὡςανεὶ εἰσέπραξεν αὐτάς».

§ 61. θ) Τὸ καθολικὸν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ προςάγοντος αὐτό, ὅταν δὲν ἦναι συντεταγμένον κατὰ τοὺς νομίμους τύπους; Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13918.

§ 62. ι) Τὰ βιβλία καὶ κατάστιχα, μὴ φέροντα τὴν ὑπογραφὴν τοῦ προςαγαγόντος αὐτά, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς δικαστικὰ τεκμήρια. (276 πολιτ.). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 191 τοῦ 57 (1).

---

(1) Ὅρα ἀνωτ. σ. 285 σημ. 2.

§ 63. ια) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4821 τοῦ 48.

§ 64. ιβ) Τὸ τοῦ ταμείου βιβλίον εἶναι μὲν βιβλίον βοηθητικὸν καὶ ὡς τοιοῦτον δὲν παρέχει πλήρη ἀπόδειξιν καθόσον ἀφορᾷ τὰς πρὸς τρίτους σχέσεις τῆς ἑταιρίας, καθόσον ὅμως ἀφορᾷ τὸν ταμίαν, ὁ ὁποῖος,ὡς διευθυντὴς τῆς ἑταιρίας, ἐκράτει καὶ τὸ ταμεῖον, παρέχει πλήρη ἀπόδειξιν, ὅτι τὰ ὁποῖα ἐσημείωσεν ὡς εἰςπραχθέντα εἰςεπράχθησαν πραγματικῶς, μέχρις οὗ ἀποδειχθῇ τὸ ἐναντίον. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13333 τοῦ 55.

§ 65. ιγ) Αἱ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας ἐγγραφαὶ εἰς τὰ ἑταιρικὰ βιβλία, ποίαν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν ἔχουν; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 7 τοῦ 51 ἀν. § 60.

§ 66. ιδ) Εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία τοῦ ἐνάγοντος δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ τὸ δικαστήριον, ὅταν δὲν τὰ ἀνεγνώρισεν ὁ ἐναγόμενος, ἢ χωρὶς νὰ βεβαιοῖ ὅτι εἰσὶ συντεταγμένα κατὰ τοὺς νομίμους τύπους. (416 πολιτ.). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 383 τοῦ 64.

§ 67. ιε) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία δὲν ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν σχέσεως ἀφορώσης τρίτα πρόςωπα· ἄρα ὁ ἐνάγων δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ, διὰ τῶν βιβλίων τοῦ ἐμπόρου Β, ὅτι ὁ ἐναγόμενος ὤφειλε τῷ πατρὶ ἐκείνου χρηματικόν τι ποσόν. Τὰ βιβλία ταῦτα ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρων 417 καὶ 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, εἰς ἃς δὲν ὑπάγεται ἡ διαληφθεῖσα περίπτωσις. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11409 τοῦ 53.

§ 67 δίς. ιϛ) Περὶ τῆς ἐννοίας του ἄρθρου 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὅρα ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 192 τοῦ 65.

§ 68. Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία πότε ὑπόκεινται εἰς σφράγισιν; ἴδε ἀπ. 11053 ἐφ. Ἀθ. (1) καὶ τὰς ἐπ. § §.

---

(1) Προκειμένης διαφορᾶς πηγασάσης ἐξ ἐμπορικῆς ἑταιρίας, ὁ συνεταῖρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν προςαγωγὴν τῶν βιβλίων τῆς ἑταιρίας ὡς ἀφορώντων δικαιώματα καὶ ὑποθέσεις αὐτοῦ (ἄρθρον 430 § 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας (α). Ἀπ. 2467 ἐφ. Ἀθηνῶν. Πρβ. κατ. τὰ περὶ ἐπιδείξεως.

(α) Τὸ δικαστήριον δύναται καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων. ἀπόφασις 2600 τοῦ 43 ἐφ Ἀθ.

§ 69. Ὁ ἐπικαλούμενος ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν προςαγωγὴν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων, εἶναι ὑπόχρεως νὰ χαρτοσημάνῃ αὐτά, καθόσον αὐτὸς πρόκειται νὰ παράξῃ ὠφέλιμα ὑπὲρ αὐτοῦ συμπεράσματα. Ἀπ. 3591 τοῦ 45 ἐφ. Ἀθ.

§ 70. Οἱ ἔμποροι εἶναι ὑπόχρεοι νὰ κρατῶσι τὰ βιβλία αὐτῶν εἰς καλὴν τάξιν, ὥςτε νὰ ἀποτελῶσιν ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένων· ἑπομένως καὶ εἰς τὸν ἀνήκοντα ἔνσημον χάρτην, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐπὶ δικαστηρίου (ἄρθρ. 13 τοῦ ἐμπ. νόμου)· ὁσάκις δὲ ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν ζητεῖται ἀπὸ τὸν ἀντίδικον, δὲν ζητεῖται εἰμὴ ὡς ἐγγράφων, δι' ὧν ὁ ἔμπορος ὀφείλει νὰ δικαιολογήσῃ τοὺς ἰσχυρισμούς του ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης ἀποδείξεως, καὶ ἑπομένως ἡ μὴ ἐμφάνισις αὐτῶν ἀποδεικνύει τὸ ἐναντίον τῶν ἰσχυρισμῶν του, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται ὁ περὶ τοῦ ἐναντίου ὅρκος εἰς τὸν ἀντίδικον (ἄρθρον 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου).

Ἐπειδή, τούτων οὕτω τεθέντων, ὁ Δ. Βαγῆς δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ χαρτοσημάνῃ τὸ μέρος τῶν βιβλίων τῆς ἑταιρίας Μπενάκη καὶ Μπαράκη, τὸ ἀφορῶν τὰς δοσοληψίας τῶν διαδίκων, διότι ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν ὀφείλει γενέσθαι παρὰ τῆς ἑταιρίας αὐτῆς καὶ αὐτὴν ἀφορᾷ πρὸ παντὸς ἄλλου, διότι ἡ μὴ ἐμφάνισις τοῦ βιβλίου, ἤ, ὅπερ ταὐτόν, ἡ ἐμφάνισίς του εἰς τρόπον μὴ καθιστῶντα δυνατὸν τὸ νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ἤτοι ἄνευ τῆς προςηκούσης χαρτοσημάνσεως, καθιστᾷ ἀπαραδέκτους τοὺς ἰσχυρισμούς του· τὸ ἐμπορικὸν ἄρα τμῆμα τῶν ἐν Σύρῳ πρωτοδικῶν οὐκ ὀρθῶς δικάσαν ὑπεχρέωσε τὸν Δ. Βαγῆν νὰ χαρτοσημάνῃ τὸ μέρος τοῦ βιβλίου τῆς ἑταιρίας Μπενάκη καὶ Μιταράκη, τοῦ ὁποίου ἤθελε νὰ κάμῃ χρῆσιν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι μεταρρυθμιστέα. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12831 τοῦ 55.

§ 71. Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία πρέπει (1) νὰ διατηρῶνται δέκα ἔτη. (11 ἐμπ. ν.).

---

(1) Διὰ τῆς διατάξεως 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐνόησεν ὁ νόμος νὰ τάξῃ παραγραφὴν διὰ τῆς δεκαετοῦς παρελεύσεως τῶν μεταξὺ ἐμπόρων συναλλαγῶν; Ἡ 189 τοῦ 1858 ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας (νομ. σ. 6321) φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον πᾶς ἔμπορος εἶναι ὑπόχρεως νὰ φυλλάττῃ ἐπὶ δεκαετίαν τὰ ὑπὸ

Τούτου τεθέντος, δύνανται τὰ δικαστήρια νὰ διατάξωσι, κατ' αἴτησιν τοῦ ἑτέρου τῶν διαδίκων, τὴν ἐμφάνισιν βιβλίων κατὰ δέκα ἔτη ἀρχαιοτέρων τῆς ἐπιδίκου διενέξεως, ἐπὶ δὲ τῇ ἀποποιήσει τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν, νὰ ἐπιβάλωσιν ὅρκον εἰς τὸν αἰτήσαντα διάδικον; Τὸ ζήτημα τοῦτο λύεται διὰ τῆς ἑξῆς διακρίσεως· ἂν ἡ ὕπαρξις τῶν βιβλίων δὲν ἀποδεικνύεται κατὰ τοῦ ἀποποιουμένου τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν, ἡ ἀποποίησις αὕτη, προστατευομένη διὰ τοῦ νομίμου τεκμηρίου τῆς μετὰ τὴν δεκαετίαν καταστροφῆς τῶν βιβλίων, δὲν παράγει κατ' αὐτοῦ οὐδεμίαν κακῆς πίστεως ὑπόνοιαν· ὅθεν δὲν δύναται ὁ δικαστὴς νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισίν των, καί, ἐλλείψει αὐτῆς, νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ὅρκον εἰς τὸν ἕτερον διάδικον, ὅστις δὲν ἔχει τότε ἄλλο καταφύγιον ἢ νὰ ἐπαγάγῃ τῷ ἀντιδίκῳ ὅρκον περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν. Ἂν ὅμως ἡ ὕπαρξις τῶν βιβλίων ἀποδειχθῇ, τὸ νόμιμον τεκμήριον τῆς καταστροφῆς αὐτῶν ὑποχωρεῖ ἐνώπιον τῆς ἀληθείας, καὶ τότε δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ ἐμφάνισίς των· ἀρνουμένου δὲ αὐτὴν τοῦ ἐμπόρου, νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸν αἰτήσαντα αὐτὴν ὁ ὅρκος. Πρβ. κατ. § 73.

Ἔργον ἐν τούτοις συνετοῦ ἐμπόρου θέλει εἶναι νὰ διατηρῇ τὰ βιβλία του μέχρι τοῦ τελευταίου ὅρου τῆς ἐν γένει ἀποσβεστικῆς τῶν ἀγωγῶν παραγραφῆς, τουτέστι μέχρι τριακονταετίας.

§ 72. Περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς μὴ τηρήσεως τῶν βιβλίων, περὶ ἐμπορικοῦ λογιστικοῦ, περὶ διπλογραφικῆς μεθόδου, περὶ ἰσοζυγίσεως λογαριασμῶν καὶ περὶ ἀλληλοχρέων λογαριασμῶν, Πρβ. § 123—127 τῆς περὶ ἐμπορικοῦ δικαίου πραγματείας τοῦ Κ. Ῥάλλη, ἐκδ. β. Ὅρα τὴν λ. ὑπερημερία § 45, 103, 6 καὶ ἐδ. κγ. τῆς αὐτ: σ. 146 περὶ ἀλληλ. λογαριασμῶν.

τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὁριζόμενα ἐμπορικὰ βιβλία, οὐδεμίαν τίθησι παραγραφὴν τῶν ἀπαιτήσεων ἐξ οἱασδήποτε ἐμπορικῆς συναλλαγῆς προερχομένων καὶ μετὰ παρέλευσιν τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος ἐξασκουμένων· σκοπὸς δὲ τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι τοῦ ν' ἀπαλλάξῃ τὸν ἔμπορον τῶν συνεπειῶν, ἃς ἤθελεν ὑποστῇ ἐκ τῆς μὴ ἐμφανίσεως τῶν βιβλίων του, ἂν οἱ μετ' αὐτοῦ συναλλαξάμενοι, ὡς κοινὰ μέσα ἀποδείξεως, ἤθελον τὰ ἐπικαλεσθῆ ἐνώπιον δικαστηρίου, μετὰ παρέλευσιν τῆς ἀνωτέρω διορίας, καὶ δὲν ἤθελεν ἀποδειχθῆ ἡ ὕπαρξις αὐτῶν, ὅστις ὅμως δὲν δύναται ν' ἀποκρούσῃ ὡς ἀπαράδεκτον, λόγῳ παραγραφῆς, οἱανδήποτε κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν, ἐνόσῳ δὲν παρῆλθεν ὁ πρὸς παραγραφὴν ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ νόμου καὶ τῶν ειδικῶν περὶ παραγραφῆς διατάξεων τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὁριζόμενος χρόνος».

§ 73. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου εὑρίσκετε εἰς τὴν νομολογίαν ταῦτα (1). (ὅρα ἀν. σ. 284).

α) Τὸ ἄρθρον 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ, ὅταν διατάξῃ ὁ δικαστὴς τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων καὶ ὁ διάδικος δὲν τὰ παρουσιάσῃ, τὸ δὲ 15 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὑποθέτει δίκην ἐμπορικὴν καὶ δὲν ὑποχρεοῖ τὸ δικαστήριον, ἀλλὰ δίδει εἰς αὐτὸ τὸ δικαίωμα νὰ διατάξῃ, ἂν θέλῃ, τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 185 τοῦ 50.

β) Κατὰ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ ἐμπορικοῦ Κώδηκος, τότε τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἐπιβάλῃ ὅρκον εἰς τὸν ἄλλον διάδικον, ὅταν ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὰ βιβλία προςβάλλονται ὡς παρεκτικὰ πίστεως, ὑποχρεωθῇ νὰ τὰ ἐμφανίσῃ, καὶ δὲν τὰ ἐμφανίσῃ. Ἀπ. 3851 τοῦ 46 ἐφ. Ἀθ.

§ 74. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὅρα καὶ ἀν. § 71.

§ 75.

Περὶ τῆς ἐπιδείξεως τῶν βιβλίων ὅρα τὰ κατωτέρω περὶ ἐπιδείξεως ἐγγράφων ἐκτεθησόμενα. Περὶ δὲ τῆς τῶν βιβλίων, εὕρηνται εἰς τὴν νομολογίαν τὰ ἑξῆς ἰδίως (2).

§ 76. α) Ὁ ἔμπορος, ὅςτις κρατεῖ βιβλίον ταμείου, ὀφείλει νὰ τὸ παρουσιάσῃ ζητούμενον ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου του, ἂν καὶ ὁ νόμος δὲν διατάσσῃ τὴν κράτησιν τοιούτου βιβλίου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15194 τοῦ 57.—Πρβ. Pard. ἀρ. 25 καὶ 87.

§ 77. β) Κατὰ τὰ ἄρθρα 14 καὶ 15 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου (Παρδ. τ. 1 § 259) πᾶς ἔμπορος ὑποχρεοῦται νὰ παρουσιάζῃ τὰ βιβλία του, καὶ ἂν δὲν πρόκηται περὶ ἐμπορικοῦ χρέους. Ἀπόφασις 8920 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν Πρβ. ὅμως τὴν ἐπ. ἀπ. 154 τοῦ 61 ΑΠ.

§ 78. γ) Ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων ἐπιτρέπεται, κατ᾽ ἐξαίρεσιν, ἡ ἐμφάνισις τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων (15 ἐμπ. νόμου)· ὥςτε, ὅταν δὲν πρόκηται περὶ ἐμπορικῆς δίκης, δὲν πρέπει νὰ διατάσσηται ὁ

---

(1) Πρβ. ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3300 τοῦ 45 ἐν Εὑρ. 5 σ. 297. Εὑρετ. 11 σελ. 336 § 128, 129. Εὑρετ. λέξ. ἔγγραφα § 65—69.

(2) Πρβ. Καλλ. γ. § 377.—καὶ ἀν. σ. 284.

μὴ μεταχειρισθεὶς αὐτά· οὐδ' ἀποφανθεὶς ὅτι μέλλει νὰ τὰ μεταχειρισθῇ, νὰ παρουσιάζῃ τὰ ἐμπορικὰ βιβλία του. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 154 τοῦ 1861 (1) ἀφορῶσα πρωτόδικον ἀπόφασιν·

Οὕτω καὶ ἡ 96 τοῦ 1845 πολιτικὴ ΑΠ. ἀπόφασις, ἣν ἴδε εἰς Εὐρ.. 5 σ. 295.

§ 79. δ) Τὰ τῆς ἑταιρίας βιβλία δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσιν ἀμφότεροι οἱ συνεταῖροι, δικαζόμενοι πρὸς ἀλλήλους. (430 ἐδ. 2 πολ.). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 289 τοῦ 56 (2).

§ 80. ε) Ἡ ἐπίδειξις τῶν βιβλίων, τῶν ἀποδεικνυόντων τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν διαδίκων, ἐπικαλουμένη ὑπό τινος τῶν διαδίκων, πρέπει νὰ διατάσσηται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 72 τοῦ 49, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ὁ μὲν Θ. Φεράλδης ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου ἐζήτησε νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ νὰ προςαγάγῃ τὰ βιβλία τῆς ἀποθήκης καὶ τοῦ ἡμερολογίου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐξ αὐτῆς τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεως, ἥτις φέρει πλήρη πίστιν ὅτι ἐγένετο τοιαύτη αἴτησις, ἐνόσῳ δὲν προςεβλήθη καὶ δὲν ἐκηρύχθη κατὰ τοῦτο ὡς πλαστογραφημένη, τὸ δὲ ἐφετεῖον ἂν καὶ θεωρῇ, κατὰ τὴν ἐν τῇ ἀποφάσει ταύτῃ σκέψιν του, ὅτι καλητέρα βάσις πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως τῶν ἀμφισβητουμένων ἀνταγωγικῶν αἰτήσεων τοῦ Κ. Μαργαρίτου ἤθελον εἶσθαι τὰ βιβλία τῆς διαχειρίσεως τοῦ Φεράλδη, μόλον τοῦτο ἀποῤῥίπτει ὡς ἀπαράδεκτον τὴν περὶ προςαγωγῆς τῶν βιβλίων αἴτησιν τούτου δυνάμει τοῦ ἄρθρου 430 ἀριθ. 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, λόγῳ ὅτι ὁ Μαργαρίτης δὲν θέλει νὰ μεταχειρισθῇ αὐτά, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἀριθ. 2 τοῦ ἄρθρου τούτου, πᾶς διακάτοχος ἐγγράφων, ἑπομένως καὶ ὁ ἀντίδικος τοῦ αἰτοῦντος τὴν προςαγωγὴν αὐτῶν, εἶναι ὑπόχρεως πρὸς ἐπίδειξιν, ὅταν ταῦτα ἀφορῶσι τὸ πρόσωπον, τὰ δικαιώματα ἢ τὰς ὑποθέσεις αὐτοῦ τοῦ αἰτοῦντος, ἢ τούτου καὶ τοῦ ἀντιδίκου του ἐνταυτῷ· ὥςτε, γενομένης αἰτήσεως περὶ προςαγωγῆς τῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα

---

(1) Πολιτικῆς οὔσης τῆς δίκης, δὲν δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ προςαγωγὴ τῶν βιβλίων τοῦ κληρονομουμένου, ὅταν ὁ κληρονόμος ἀπεφήνατο ὅτι δὲν θέλει νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῶν. (830 § 1 πολ.). Ἀπ; πολ. ΑΠ. 74 τοῦ 51.

(2) Ὅρα τὴν ἐν σ. 288, 1, σημ.

ἀφορῶσι τὴν διαχείρισιν τοῦ Φεράλδη διὰ τὰ εἰςαχθέντα καὶ ἐξαχθέντα ἐκ τῆς ἐν Πειραιεῖ ἀποθήκης ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ ν' ἀποδείξῃ ὁ Φεράλδης, ὡς προκύπτει ἐξ αὐτῆς τῆς ἀποφάσεως, τὸ ἐναντίον τῶν προτάσεων τοῦ Μαργαρίτου διὰ τὰς ἀνταγωγικὰς αὐτοῦ προτάσεις, τὸ ἐφετεῖον ὤφειλε νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν Μαργαρίτην εἰς ἐπίδειξιν τῶν εἰρημένων βιβλίων, καθόσον ταῦτα, ὡς γίνεται δῆλον ἀπ' αὐτὴν τὴν πρότασιν τοῦ Φεράλδη, οἵαν τὴν παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον, ἀποβλέπουν τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, καὶ καθόσον ὁ Μαργαρίτης δὲν ἠρνήθη ὅτι εἶναι κάτοχος τῶν βιβλίων τούτων, ὥςτε νὰ λάβῃ χώραν προηγουμένως περὶ τούτου παρεμπίπτουσα περὶ ἐπιδείξεως διαδικασία· τὸ ἐναντίον δὲ ἀποφασίσαν, ὡς ἐῤῥέθη, τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε τὴν μνησθεῖσαν οὐσιώδη διάταξιν τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, οἱ δὲ πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς ἀναιρέσεως προτεινόμενοι ἰσχυρισμοὶ εἶναι ἀνυπόστατοι, ἐν μέρει μὲν ὡς ἀλλότριοι τοῦ ἀποφασισθέντος παρὰ τοῦ ἐφετείου ζητήματος, ἐν μέρει δὲ μὴ ἀληθεῖς».

§ 81—83. ϛ) Κατὰ τὰ ἄρθρα 14 καὶ 15 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου (Παρδ. 1 § 259) πᾶς ἔμπορος ὑποχρεοῦται νὰ παρουσιάζῃ τὰ βιβλία του, καὶ ἂν δὲν πρόκηται περὶ ἐμπορικοῦ χρέους. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 8920 τοῦ 51. Πρβ. δὲ ἀνωτέρω § 78.

§ 34. θ) Εἶναι ὁ διάδικος ὑπόχρεως νὰ ἐπιδείξῃ τὰ βιβλία του κατὰ τὸ ἄρθρον 430 § 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας; Ἴδε τὴν 4128 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. ἐν Εὐρ. τ. 6 λ. ἔγγραφα..

§ 85. Αἱ περὶ ἐμφανίσεως βιβλίων διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου εἶναι δυνητικαὶ καὶ οὐχὶ ἐπιτακτικαί, ὥςτε ἐξαρτᾶται ἀπὸ μόνην τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου νὰ διατάξῃ, ἢ μή, τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν. (12 ἐπ. ἐμπ. ν.). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 437 τοῦ 52, (κυροῦσα τὴν 566 τοῦ 52 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν). Πρβ. τὴν ἐπ. 59 τοῦ 57 ΑΠ.

§ 86. Εἰς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἀπόκειται νὰ κρίνῃ ἂν ἦναι ἀναγκαία ἡ προςαγωγὴ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων. (15 ἐμπ. ν.) Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 59 τοῦ 57.—Πρβ. τὴν προηγ. 437 1852.

§ 87. Οἱ διαιτηταὶ δύνανται, κατὰ τὸ ἄρθρον 172 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, νὰ ἐπιβάλωσι τὸ χρέος τῆς ἀποδείξεως περιστατικῶν, συντελούντων πρὸς διασάφισιν τῆς ὑποθέσεως. Προκειμένης

δὲ διαφορᾶς συνεταίρων περὶ διαφορῶν προκυψασῶν ἐκ τῆς ἑταιρίας, οἱ διαιτηταὶ δύνανται ὄχι μόνον τὴν παρουσίασιν λεπτομερῶν λογαριασμῶν νὰ διατάξωσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ βιβλία τῆς ἑταιρίας νὰ ζητήσωσι. Τοῦτο δὲ εἶναι σύμφωνον καὶ μὲ τὸ ἄρθρον 430 § 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας καὶ μὲ τὸ τεμ. 4 § 1 τῶν Πανδεκτῶν. (2, 13)—καὶ τὴν διάταξιν 7 τοῦ Κώδηκος de edend. —καὶ τεμ. 7 Πανδεκτῶν de edend. (ἀπόφασις 414 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν).

§ 88. Κατὰ τὸ ἄρθρον 12 καὶ 15 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δύναται νὰ διαταχθῇ καὶ ἡ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων ἐμφάνισις πρὸς ἀπόδειξιν ζητήματος τινός. ἀπόφασις 361 τοῦ 35 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 88 δίς. Ἰσχυριζομένου ὀφειλέτου τινός, ὅτι ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ ἀντιδίκου του, ἐμπόρου ὄντος, βεβαιοῦται ὅτι τὸ κεφάλαιον ἐσχηματίσθη βαθμηδὸν ἐκ παρανόμων τόκων, τὸ δικαστήριον πρέπει νὰ διατάξῃ (ἄρθρον 15 καὶ 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου) τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων αὐτῶν. ἀπόφασις 3126 τοῦ 1844 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

Διάφορα περὶ ἐμπορικῶν κλπ. βιβλίων.

§ 89. Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία σφραγίζονται συντηρητικῶς;—Δύνανται νὰ σφραγισθῶσι πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν κληρονομικῶν πραγμάτων, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ τοὐλάχιστον ἔνδειξις ὅτι ταῦτα ἦσαν βιβλία τοῦ ἀποθανόντος; τίς ἀποδεικνύει, ὅτι ἀνῆκον εἰς τὸν ἀποθανόντα; Πρβ. τὴν περὶ τούτου 84 τοῦ 47 ἀπ. ἐφ. Ν. εἰς Εὐρ, τ. 5 σ. 296.

§ 89 δίς. Περὶ τῶν οἰκιακῶν βιβλίων καὶ περὶ τῆς ἰσχύος αὐτῶν, ὅρα τοῦ 6 τόμου τῆς Θέμιδος σελ. 300.

Περὶ τῶν διπλῶν ἐγγράφων (1).

§ 91. Τὰ περιέχοντα ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν (2) ἔγγραφα πρέπει, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, πρὸς τῇ ὑπογραφῇ τῶν συναλλασσομένων(3), α) νὰ συνταχθῶσιν εἰς πολλὰ πρωτότυπα, ἤγουν ὅσα εἰσὶ τὰ μέρη τὰ ἔχοντα ἴδιον καὶ ἀντίθετον πρὸς τὰ λοιπὰ συμφέρον (4), β) νὰ

---

(1) Πρβ. Θέμιδα 6 σελ. 272. Ἡ θεωρία αὐτῶν γαλλικῆς ἐστὶ καταγωγῆς. Πρβ. Οἰκον. § 159 σημ. 7, ἔνθα καὶ περὶ ὀδοντωτῶν ἐγγράφων (charta partita). Ὅρα Εὐρ. Ῥολλίνου λέξ. double écrit καὶ societé.—Δαλλ, λ. obligations.

(2) Σημειωτέον πρὸ πάντων, ὅτι ὁ νόμος ἀπαιτεῖ τὰ δύο ταῦτα προςόντα ὡς *πρὸς τὰ ἔγγραφα τὰ περιέχοντα ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν*. Πρέπει λοιπὸν νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν μόνον τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου, καὶ ὄχι ὁ νομικὸς χαρακτὴρ τῆς συμβάσεως ἐν γένει. Π. χ. ὁ Α πωλεῖ εἰς τὸν Β ἕνα ἵππον, ὁ δὲ Β ὁμολογεῖ ἐν ἰδιωτικῷ ἐγγράφῳ, ὅτι ἔλαβε τὸν ἵππον καὶ ὅτι ὀφείλει τῷ Α τὸ τίμημα τοῦ ἵππου, δραχμὰς 200. Δὲν ὑπάρχει ἀμοιβαία ὑπόσχεσις. Δὲν ἀπαιτοῦνται τὰ δύο προςόντα. Διότι τὸ ἔγγραφον διαλαμβάνει δύο τινά, α) ἀπόδειξιν παραλαβῆς τοῦ ἵππου, β) ὑπόσχεσιν πληρωμῆς τοῦ τιμήματος, ἀμφότερα ὑποσχέσεις τοῦ Β. Ἅμα ὅμως περιέχῃ ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν, π. χ. ὅτι ὁ Α πωλεῖ καὶ ὑπόσχεται νὰ παραδώσῃ τὸν ἵππον εἰς τὸν Β καὶ ὅτι ὁ Α ἀγοράζει αὐτὸν καὶ ὑπόσχεται νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα—πρέπει νὰ λάβωσι χώραν τὰ δύο εἰρημένα προςόντα. Zach. σελ. 440 σημ. 6. Toull. n. 327. Οἰκ. § 159 ἔκδ. 2.

(3) Κατὰ τὸ ἄρθρον 410 (γαλλικ. κώδ. 1325) τὰ ἐμφαίνοντα ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν ἔγγραφα, προπάντων ἀμφοτεροβαρὲς συνάλλαγμα, ἐξ οὗ δι' ἀμφότερα τὰ μέρη γεννῶνται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις, ὑπόκεινται εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς συντάξεως πολλῶν πρωτοτύπων· π. χ. αἱ πωλήσεις, μισθώσεις, ἑταιρίαι, τ' ἀνώνυμα συναλλάγματα (ΑΠ. 267 τοῦ 53), καὶ ἐν γένει πᾶσα σύμβασις ἑκατέρωθεν ἀγωγὴν παράγουσα (π. χ. συνυποσχετικὸν [Toull. ἀρ. 332], συμβιβασμός, ὅταν δι' αὐτοῦ ὁ μὲν ἀναδέχεται τοῦτο, ὁ δὲ ἐκεῖνο).

(4) Πρβ. Θεμ. 6 σ. 272. Οἰκ. § 129 σημ. 8.

Π. χ. ὁ Α πωλεῖ τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ τῷ Β, ὑπάρχουσι δύο

σημειωθῇ ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν συνταχθέντων πρωτοτύπων (1)· ἀλλὰ τὴν ἀκυρότητα ταύτην δὲν δύναται νὰ ἐπικαλε-

---

συμφέροντα ἀντίθετα, λοιπὸν δύο πρωτότυπα πρέπει νὰ συνταχθῶσιν· ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ Α καὶ Β πωλῶσί τι τῷ Γ, ὑπάρχουσιν ὡςαύτως δύο συμφέροντα. Ἤγουν δὲν ἐξετάζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν συναλλασσόντων, ἀλλὰ τῶν ἀντιθέτων συμφερόντων. Aubry. 303. Marcadé σ. 46 ΑΠ. 253 τοῦ 53, ἣν κατ. § 99 Εὐρ. 6, 337.— Κατ. § 98, 99, 109, 113.

Ἐὰν ἐκ τῶν πολλῶν συναλλαξάντων, τῶν ἐχόντων ἀντίθετον συμφέρον, τινὲς μόνον ὑπέγραψαν τὸ ἔγγραφον; Θεωρεῖται ἡ σύμβασις ὡς μὴ περατωθεῖσα, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ τοὺς ὑπογράψαντας ὑποχρεοῖ. Toullier ἀρ. 348.

Σημειωτέον δὲ ὅτι δὲν εἶναι ἀναγκαῖον πάντα τὰ πρωτότυπα νὰ φέρωσιν ὅλων τῶν μερῶν τὰς ὑπογραφάς· ἀρκεῖ τὸ ἔγγραφον, ὅπερ λαμβάνει ἕκαστος, νὰ φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς τῶν λοιπῶν. Aubry 303 σημ. 27. Toullier ἀρ. 341.—Οἰκ. αὐτ.

(1) Τὴν αὐστηρότητα ταύτην τοῦ νόμου μετριάζουσιν οἱ συγγραφεῖς παραδεχόμενοι ὅτι ἐκπληροῦται ὁ σκοπὸς τῶν διατάξεων αὐτοῦ καὶ ἂν ἐν τῷ ἐγγράφῳ σημειωθῇ ὅτι ἐγένοντο τόσα πρωτότυπα, ὅσα ὑπάρχουσι τὰ ἐνδιαφερόμενα πρόσωπα, ἢ κατατεθῇ τὸ ἔγγραφον ἀμοιβαίᾳ συναινέσει παρὰ τρίτῳ, ἰδίως συμβολαιογράφῳ. Toullier ἀρ. 325. Aubry σελ. 303 στήλη 2, καὶ σ. 306. Οἰκ. αὐτ.

Ἐνόσῳ ὑπάρχει ἓν μόνον, ὑποτίθεται ὅτι ἡ συμφωνία ἔμεινε μέχρις ἁπλῆς διαπραγματεύσεως. Ἐὰν λοιπὸν ἐμφανίζηταί τις, φέρων ἔγγραφον ὑπογεγραμμένον ἀπὸ τὸν ἀντίδικόν του, ἀλλὰ μὴ διαλαμβάνον ὅτι ὑπάρχει καὶ ἄλλο πρωτότυπον, καὶ ζητεῖ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου ἐκπλήρωσιν τῶν ἐν αὐτῷ, οὗτος, ὁ ἐναγόμενος, μὴ ἔχων διὰ τῆς ὑπογραφῆς του ὡμολογημένην τὴν ὕπαρξιν καὶ ἑτέρου, πιστεύεται ἀντιλέγων ὅτι δὲν ὑπάρχει τελειοποιημένη ἡ συμφωνία. Διότι, ἀφοῦ ὁ νόμος ἀπαιτεῖ πρὸς τελείαν συμφωνίαν νὰ γίνουν δύο πρωτότυπα, ὁ ἐνάγων ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ἐγγράφως, ὅτι ἔγιναν δύο, μὴ ὑπαρχούσης δὲ τοιαύτης σημειώσεως ἐν τῷ προςαγομένῳ ἐγγράφῳ, δὲν ὑπάρχει ἡ ἀπαιτουμένη ἀπόδειξις τῆς τελειοποιήσεως τῆς συμφωνίας.

Ὅταν λείπῃ ἓν τῶν δύο τούτων προςόντων, θεωρεῖται ὅτι δὲν ὑπάρχει συναίνεσις ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἤγουν ὅτι ἔμεινεν ἀτελὲς τὸ συνάλλαγμα. Εἶναι ὅμως γνωσταὶ αἱ περὶ ratihabitio (ἀπο-

σθῇ (1) ὁ μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου ἐκτελέσας τὸ καθ' ἑαυτὸν τὴν σύμβασιν, ἢ κἂν συμπράξας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς (2).

δοχῆς) διατάξεις τοῦ πολιτικοῦ νόμου (Μακελδ. § 1630). Τὸ πρώην ἀτελὲς συνάλλαγμα καθίσταται τέλειον, ὅταν τις ἐκφράσῃ κατόπιν τὴν συναίνεσίν του, ἤτοι ῥητῶς, ἢ σιωπηλῶς διὰ τοιούτων πράξεων, ἐξ ὧν προκύπτει τῆς συναινέσεως ὁ σκοπός. Πρβλ. Ζαχ. σελ. 410. Τουλλ. ἀρ. 333. Πρβ. ὅμως κατ. § 103 ἐπ.—καὶ Σόλωνα des nullités.

Σημειωτέον καὶ ἐνταῦθα, ὡς ἐῤῥέθη καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων ἐγγράφων, ὅτι, ἐὰν ἐπὶ οἱουδήποτε ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου λείπῃ ἡ ὑπογραφὴ τῶν μερῶν, ἢ ἐὰν ἐπὶ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, περιέχοντος ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν, δεν τηρηθῶσιν οἱ ὁρισμοὶ τοῦ 410 ἄρθρου, τὸ ἀποτέλεσμα δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ ὅτι ἐκλείπει τὸ εὐχερὲς μέσον τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως, ἡ σύμβασις ὅμως δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ παντὸς ἄλλου νομίμου μέσου ἀποδείξεως. Zach. σ. 422. Θέμ. 6 σ. 277.

(1) Εἰς ποίας περιστάσεις ὑπολείπεται ἡ διάταξις τοῦ 411 ἄρθρου ἐφαρμοστέα κατὰ γράμμα, ἤγουν ὅτι ἡ ἀκυρότης τοῦ ἐγγράφου δὲν δύναται πλέον νὰ προταθῇ παρ' ἐκείνου τοῦ διαδίκου, ὅςτις τὸ καθ' ἑαυτὸν ἐξεπλήρωσε τὴν συμφωνίαν; — Εἰς περιπτώσεις, καθ' ἃς εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἑνὸς διαδίκου γινομένην ἐκπλήρωσιν δὲν συνεργεῖ παντάπασιν ὁ ἄλλος. Π. χ. προκειμένης ἀγοραπωλησίας μεταξὺ δύο τινῶν, συντάσσεται ἓν μόνον, ἀντὶ δύο, ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, διαλαμβάνον τὰς ὑποσχέσεις τῶν μερῶν. Συμφωνεῖται δὲ ὡς πρὸς τὴν πληρωμὴν τοῦ τιμήματος, νὰ δώσῃ ὁ ἀγοραστὴς ὡρισμένον μέρος αὐτοῦ (1000 δραχμὰς) εἰς τὸν δεῖνα, τὰ δὲ λοιπὰ (6000 δραχμὰς) εἰς τὸν πωλητήν. Ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς, μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἐγγράφου, πληρώσῃ τὰς 1000 δραχμὰς εἰς τὸν τρίτον, δὲν δύναται πλέον νὰ προτείνῃ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ἐγγράφου. Ὁ πωλητὴς ὅμως ἐνταῦθα διατηρεῖ ἀκέραιον τὸ δικαίωμά του τοῦ νὰ προτείνῃ αὐτὴν, διότι ποσῶς δὲν συνήργησεν εἰς τὴν πρᾶξιν ἐκείνην τοῦ ἀγοραστοῦ.

(2) Διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς συμβάσεως κυροῦται τὸ ἔγγραφον, εἴτε τοῦ 1 §, εἴτε τοῦ 2 § τοῦ 410 ἄρθρου τὴν ἀκυρότητα φέρει. Τὸ αὐτὸ παραδέχονται καὶ οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς, ἂν καὶ τὸ ἐναντίον φαίνεται λέγον τὸ γράμμα τοῦ νόμου αὐτῶν. Toullier ἀριθ. 333.—Ὅςτις ἐξετέλεσε τὴν σύμβασιν ἢ συνέπραξεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἀκυρότητα αὐτοῦ· π. χ. ὁ ἀγοραστὴς καταβάλλει

§ 63. ια) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4821 τοῦ 48.

§ 64. ιβ) Τὸ τοῦ ταμείου βιβλίον εἶναι μὲν βιβλίον βοηθητικὸν καὶ ὡς τοιοῦτον δὲν παρέχει πλήρη ἀπόδειξιν καθόσον ἀφορᾷ τὰς πρὸς τρίτους σχέσεις τῆς ἑταιρίας, καθόσον ὅμως ἀφορᾷ τὸν ταμίαν, ὁ ὁποῖος,ὡς διευθυντὴς τῆς ἑταιρίας, ἐκράτει καὶ τὸ ταμεῖον, παρέχει πλήρη ἀπόδειξιν, ὅτι τὰ ὁποῖα ἐσημείωσεν ὡς εἰςπραχθέντα εἰςεπράχθησαν πραγματικῶς, μέχρις οὗ ἀποδειχθῇ τὸ ἐναντίον. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13333 τοῦ 55.

§ 65. ιγ) Αἱ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας ἐγγραφαὶ εἰς τὰ ἑταιρικὰ βιβλία, ποίαν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν ἔχουν; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 7 τοῦ 51 ἀν. § 60.

§ 66. ιδ) Εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία τοῦ ἐνάγοντος δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ τὸ δικαστήριον, ὅταν δὲν τὰ ἀνεγνώρισεν ὁ ἐναγόμενος, ἢ χωρὶς νὰ βεβαιοῖ ὅτι εἰσὶ συντεταγμένα κατὰ τοὺς νομίμους τύπους. (416 πολιτ.). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 383 τοῦ 64.

§ 67. ιε) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία δὲν ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν σχέσεως ἀφορώσης τρίτα πρόςωπα· ἄρα ὁ ἐνάγων δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ, διὰ τῶν βιβλίων τοῦ ἐμπόρου Β, ὅτι ὁ ἐναγόμενος ὤφειλε τῷ πατρὶ ἐκείνου χρηματικόν τι ποσόν. Τὰ βιβλία ταῦτα ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρων 417 καὶ 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, εἰς ἃς δὲν ὑπάγεται ἡ διαληφθεῖσα περίπτωσις. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11409 τοῦ 53.

§ 67 δίς. ιϛ) Περὶ τῆς ἐννοίας του ἄρθρου 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὅρα ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 192 τοῦ 65.

§ 68. Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία πότε ὑπόκεινται εἰς σφράγισιν; ἴδε ἀπ. 11053 ἐφ. Ἀθ. (1) καὶ τὰς ἐπ. § §.

---

(1) Προκειμένης διαφορᾶς πηγασάσης ἐξ ἐμπορικῆς ἑταιρίας, ὁ συνεταῖρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν προςαγωγὴν τῶν βιβλίων τῆς ἑταιρίας ὡς ἀφορώντων δικαιώματα καὶ ὑποθέσεις αὐτοῦ (ἄρθρον 430 § 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας (α). Ἀπ. 2467 ἐφ. Ἀθηνῶν. Πρβ. κατ. τὰ περὶ ἐπιδείξεως.

(α) Τὸ δικαστήριον δύναται καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων. ἀπόφασις 2600 τοῦ 43 ἐφ Ἀθ.

§ 69. Ὁ ἐπικαλούμενος ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν προςαγωγὴν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων, εἶναι ὑπόχρεως νὰ χαρτοσημάνῃ αὐτά, καθόσον αὐτὸς πρόκειται νὰ παράξῃ ὠφέλιμα ὑπὲρ αὐτοῦ συμπεράσματα. Ἀπ. 3591 τοῦ 45 ἐφ. Ἀθ.

§ 70. Οἱ ἔμποροι εἶναι ὑπόχρεοι νὰ κρατῶσι τὰ βιβλία αὐτῶν εἰς καλὴν τάξιν, ὥςτε νὰ ἀποτελῶσιν ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένων· ἐπομένως καὶ εἰς τὸν ἀνήκοντα ἔνσημον χάρτην, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐπὶ δικαστηρίου (ἄρθρ. 13 τοῦ ἐμπ. νόμου)· ὁσάκις δὲ ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν ζητεῖται ἀπὸ τὸν ἀντίδικον, δὲν ζητεῖται εἰμὴ ὡς ἐγγράφων, δι' ὧν ὁ ἔμπορος ὀφείλει νὰ δικαιολογήσῃ τοὺς ἰσχυρισμούς του ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης ἀποδείξεως, καὶ ἐπομένως ἡ μὴ ἐμφάνισις αὐτῶν ἀποδεικνύει τὸ ἐναντίον τῶν ἰσχυρισμῶν του, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται ὁ περὶ τοῦ ἐναντίου ὅρκος εἰς τὸν ἀντίδικον (ἄρθρον 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου).

Ἐπειδή, τούτων οὕτω τεθέντων, ὁ Δ. Βαγῆς δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ χαρτοσημάνῃ τὸ μέρος τῶν βιβλίων τῆς ἑταιρίας Μπενάκη καὶ Μηταράκη, τὸ ἀφορῶν τὰς δοσοληψίας τῶν διαδίκων, διότι ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν ὀφείλει γενέσθαι παρὰ τῆς ἑταιρίας αὐτῆς καὶ αὐτὴν ἀφορᾷ πρὸ παντὸς ἄλλου, διότι ἡ μὴ ἐμφάνισις τοῦ βιβλίου, ἤ, ὅπερ ταὐτόν, ἡ ἐμφάνισίς του εἰς τρόπον μὴ καθιστῶντα δυνατὸν τὸ νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ἤτοι ἄνευ τῆς προςηκούσης χαρτοσημάνσεως, καθιστᾷ ἀπαραδέκτους τοὺς ἰσχυρισμούς του· τὸ ἐμπορικὸν ἄρα τμῆμα τῶν ἐν Σύρῳ πρωτοδικῶν οὐκ ὀρθῶς δικάσαν ὑπεχρέωσε τὸν Δ. Βαγῆν νὰ χαρτοσημάνῃ τὸ μέρος τοῦ βιβλίου τῆς ἑταιρίας Μπενάκη καὶ Μιταράκη, τοῦ ὁποίου ἤθελε νὰ κάμῃ χρῆσιν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι μεταῤῥυθμιστέα. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12831 τοῦ 55.

§ 71. Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία πρέπει (1) νὰ διατηρῶνται δέκα ἔτη. (11 ἐμπ. ν.).

---

(1) Διὰ τῆς διατάξεως 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐνόησεν ὁ νόμος νὰ τάξῃ παραγραφὴν διὰ τῆς δεκαετοῦς παρελεύσεως τῶν μεταξὺ ἐμπόρων συναλλαγῶν; Η 189 τοῦ 1858 ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας (νομ. σ. 6321) φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον πᾶς ἔμπορος εἶναι ὑπόχρεως νὰ φυλλάττῃ ἐπὶ δεκαετίαν τὰ ὑπὸ

§ 63. ια) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4821 τοῦ 48.

§ 64. ιβ) Τὸ τοῦ ταμείου βιβλίον εἶναι μὲν βιβλίον βοηθητικὸν καὶ ὡς τοιοῦτον δὲν παρέχει πλήρη ἀπόδειξιν καθόσον ἀφορᾷ τὰς πρὸς τρίτους σχέσεις τῆς ἑταιρίας, καθόσον ὅμως ἀφορᾷ τὸν ταμίαν, ὁ ὁποῖος,ὡς διευθυντὴς τῆς ἑταιρίας, ἐκράτει καὶ τὸ ταμεῖον, παρέχει πλήρη ἀπόδειξιν, ὅτι τὰ ὁποῖα ἐσημείωσεν ὡς εἰςπραχθέντα εἰςεπράχθησαν πραγματικῶς, μέχρις οὗ ἀποδειχθῇ τὸ ἐναντίον. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13333 τοῦ 55.

§ 65. ιγ) Αἱ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας ἐγγραφαὶ εἰς τὰ ἑταιρικὰ βιβλία, ποίαν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν ἔχουν; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 7 τοῦ 51 ἀν. § 60.

§ 66. ιδ) Εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία τοῦ ἐνάγοντος δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ τὸ δικαστήριον, ὅταν δὲν τὰ ἀνεγνώρισεν ὁ ἐναγόμενος, ἢ χωρὶς νὰ βεβαιοῖ ὅτι εἰσὶ συντεταγμένα κατὰ τοὺς νομίμους τύπους. (416 πολιτ.). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 383 τοῦ 64.

§ 67. ιε) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία δὲν ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν σχέσεως ἀφορώσης τρίτα πρόςωπα· ἄρα ὁ ἐνάγων δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ, διὰ τῶν βιβλίων τοῦ ἐμπόρου Β, ὅτι ὁ ἐναγόμενος ὤφειλε τῷ πατρὶ ἐκείνου χρηματικόν τι ποσόν. Τὰ βιβλία ταῦτα ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρων 417 καὶ 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, εἰς ἃς δὲν ὑπάγεται ἡ διαληφθεῖσα περίπτωσις. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11409 τοῦ 53.

§ 67 δίς. ιϛ) Περὶ τῆς ἐννοίας του ἄρθρου 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὅρα ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 192 τοῦ 65.

§ 68. Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία πότε ὑπόκεινται εἰς σφράγισιν; ἴδε ἀπ. 11053 ἐφ. Ἀθ. (1) καὶ τὰς ἐπ. § §.

---

(1) Προκειμένης διαφορᾶς πηγασάσης ἐξ ἐμπορικῆς ἑταιρίας, ὁ συνεταῖρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν προςαγωγὴν τῶν βιβλίων τῆς ἑταιρίας ὡς ἀφορώντων δικαιώματα καὶ ὑποθέσεις αὐτοῦ (ἄρθρον 430 § 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας (α). Ἀπ. 2467 ἐφ. Ἀθηνῶν. Πρβ. κατ. τὰ περὶ ἐπιδείξεως.

(α) Τὸ δικαστήριον δύναται καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων. ἀπόφασις 2600 τοῦ 43 ἐφ Ἀθ.

§ 69. Ὁ ἐπικαλούμενος ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν προςαγωγὴν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων, εἶναι ὑπόχρεως νὰ χαρτοσημάνῃ αὐτά, καθόσον αὐτὸς πρόκειται νὰ παράξῃ ὠφέλιμα ὑπὲρ αὐτοῦ συμπεράσματα. Ἀπ. 3591 τοῦ 45 ἐφ. Ἀθ.

§ 70. Οἱ ἔμποροι εἶναι ὑπόχρεοι νὰ κρατῶσι τὰ βιβλία αὐτῶν εἰς καλὴν τάξιν, ὥςτε νὰ ἀποτελῶσιν ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένων· ἑπομένως καὶ εἰς τὸν ἀνήκοντα ἔνσημον χάρτην, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐπὶ δικαστηρίου (ἄρθρ. 13 τοῦ ἐμπ. νόμου)· ὁσάκις δὲ ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν ζητεῖται ἀπὸ τὸν ἀντίδικον, δὲν ζητεῖται εἰμὴ ὡς ἐγγράφων, δι᾽ ὧν ὁ ἔμπορος ὀφείλει νὰ δικαιολογήσῃ τοὺς ἰσχυρισμούς του ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης ἀποδείξεως, καὶ ἑπομένως ἡ μὴ ἐμφάνισις αὐτῶν ἀποδεικνύει τὸ ἐναντίον τῶν ἰσχυρισμῶν του, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται ὁ περὶ τοῦ ἐναντίου ὅρκος εἰς τὸν ἀντίδικον (ἄρθρον 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου).

Ἐπειδή, τούτων οὕτω τεθέντων, ὁ Δ. Βαγῆς δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ χαρτοσημάνῃ τὸ μέρος τῶν βιβλίων τῆς ἑταιρίας Μπενάκη καὶ Μπαράκη, τὸ ἀφορῶν τὰς δοσοληψίας τῶν διαδίκων, διότι ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν ὀφείλει γενέσθαι παρὰ τῆς ἑταιρίας αὐτῆς καὶ αὐτὴν ἀφορᾷ πρὸ παντὸς ἄλλου, διότι ἡ μὴ ἐμφάνισις τοῦ βιβλίου, ἤ, ὅπερ ταὐτόν, ἡ ἐμφάνισίς του εἰς τρόπον μὴ καθιστῶντα δυνατὸν τὸ νὰ ληφθῶσιν ὑπ᾽ ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ἤτοι ἄνευ τῆς προςηκούσης χαρτοσημάνσεως, καθιστᾷ ἀπαραδέκτους τοὺς ἰσχυρισμός του· τὸ ἐμπορικὸν ἄρα τμῆμα τῶν ἐν Σύρῳ πρωτοδικῶν οὐκ ὀρθῶς δικάσαν ὑπεχρέωσε τὸν Δ. Βαγῆν νὰ χαρτοσημάνῃ τὸ μέρος τοῦ βιβλίου τῆς ἑταιρίας Μπενάκη καὶ Μιταράκη, τοῦ ὁποίου ἤθελε νὰ κάμῃ χρῆσιν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι μεταῤῥυθμιστέα. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12831 τοῦ 55.

§ 71. Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία πρέπει (1) νὰ διατηρῶνται δέκα ἔτη. (11 ἐμπ. ν.).

---

(1) Διὰ τῆς διατάξεως 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐνόησεν ὁ νόμος νὰ τάξῃ παραγραφὴν διὰ τῆς δεκαετοῦς παρελεύσεως τῶν μεταξὺ ἐμπόρων συναλλαγῶν; Ἡ 189 τοῦ 1858 ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας (νομ. σ. 6321) φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον πᾶς ἔμπορος εἶναι ὑπόχρεως νὰ φυλλάττῃ ἐπὶ δεκαετίαν τὰ ὑπὸ

§ 63. ια) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4821 τοῦ 48.

§ 64. ιβ) Τὸ τοῦ ταμείου βιβλίον εἶναι μὲν βιβλίον βοηθητικὸν καὶ ὡς τοιοῦτον δὲν παρέχει πλήρη ἀπόδειξιν καθόσον ἀφορᾷ τὰς πρὸς τρίτους σχέσεις τῆς ἑταιρίας, καθόσον ὅμως ἀφορᾷ τὸν ταμίαν, ὁ ὁποῖος,ὡς διευθυντὴς τῆς ἑταιρίας, ἐκράτει καὶ τὸ ταμεῖον, παρέχει πλήρη ἀπόδειξιν, ὅτι τὰ ὁποῖα ἐσημείωσεν ὡς εἰςπραχθέντα εἰςεπράχθησαν πραγματικῶς, μέχρις οὗ ἀποδειχθῇ τὸ ἐναντίον. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13333 τοῦ 55.

§ 65. ιγ) Αἱ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας ἐγγραφαὶ εἰς τὰ ἑταιρικὰ βιβλία, ποίαν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν ἔχουν; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 7 τοῦ 51 ἀν. § 60.

§ 66. ιδ) Εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία τοῦ ἐνάγοντος δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ τὸ δικαστήριον, ὅταν δὲν τὰ ἀνεγνώρισεν ὁ ἐναγόμενος, ἢ χωρὶς νὰ βεβαιοῖ ὅτι εἰσὶ συντεταγμένα κατὰ τοὺς νομίμους τύπους. (416 πολιτ.). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 383 τοῦ 64.

§ 67. ιε) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία δὲν ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν σχέσεως ἀφορώσης τρίτα πρόσωπα· ἄρα ὁ ἐνάγων δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ, διὰ τῶν βιβλίων τοῦ ἐμπόρου Β, ὅτι ὁ ἐναγόμενος ὤφειλε τῷ πατρὶ ἐκείνου χρηματικόν τι ποσόν. Τὰ βιβλία ταῦτα ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρων 417 καὶ 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, εἰς ἃς δὲν ὑπάγεται ἡ διαληφθεῖσα περίπτωσις. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11409 τοῦ 53.

§ 67 δίς. ιϛ) Περὶ τῆς ἐννοίας του ἄρθρου 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὅρα ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 192 τοῦ 65.

§ 68. Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία πότε ὑπόκεινται εἰς σφράγισιν; ἴδε ἀπ. 11053 ἐφ. Ἀθ. (1) καὶ τὰς ἐπ. § §.

---

(1) Προκειμένης διαφορᾶς πηγασάσης ἐξ ἐμπορικῆς ἑταιρίας, ὁ συνεταῖρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν προςαγωγὴν τῶν βιβλίων τῆς ἑταιρίας ὡς ἀφορώντων δικαιώματα καὶ ὑποθέσεις αὐτοῦ (ἄρθρον 430 § 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας (α). Ἀπ. 2467 ἐφ. Ἀθηνῶν. Πρβ. κατ. τὰ περὶ ἐπιδείξεως.

(α) Τὸ δικαστήριον δύναται καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων. ἀπόφασις 2600 τοῦ 43 ἐφ Ἀθ.

§ 69. Ὁ ἐπικαλούμενος ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν προςαγωγὴν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων, εἶναι ὑπόχρεως νὰ χαρτοσημάνῃ αὐτά, καθόσον αὐτὸς πρόκειται νὰ παράξῃ ὠφέλιμα ὑπὲρ αὐτοῦ συμπεράσματα. Ἀπ. 3591 τοῦ 45 ἐφ. Ἀθ.

§ 70. Οἱ ἔμποροι εἶναι ὑπόχρεοι νὰ κρατῶσι τὰ βιβλία αὐτῶν εἰς καλὴν τάξιν, ὥςτε νὰ ἀποτελῶσιν ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένων· ἑπομένως καὶ εἰς τὸν ἀνήκοντα ἔνσημον χάρτην, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐπὶ δικαστηρίου (ἄρθρ. 13 τοῦ ἐμπ. νόμου)· ὁσάκις δὲ ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν ζητεῖται ἀπὸ τὸν ἀντίδικον, δὲν ζητεῖται εἰμὴ ὡς ἐγγράφων, δι' ὧν ὁ ἔμπορος ὀφείλει νὰ δικαιολογήσῃ τοὺς ἰσχυρισμούς του ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης ἀποδείξεως, καὶ ἑπομένως ἡ μὴ ἐμφάνισις αὐτῶν ἀποδεικνύει τὸ ἐναντίον τῶν ἰσχυρισμῶν του, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται ὁ περὶ τοῦ ἐναντίου ὅρκος εἰς τὸν ἀντίδικον (ἄρθρον 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου).

Ἐπειδὴ, τούτων οὕτω τεθέντων, ὁ Δ. Βαγῆς δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ χαρτοσημάνῃ τὸ μέρος τῶν βιβλίων τῆς ἑταιρίας Μπενάκη καὶ Μηταράκη, τὸ ἀφορῶν τὰς δοσοληψίας τῶν διαδίκων, διότι ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν ὀφείλει γενέσθαι παρὰ τῆς ἑταιρίας αὐτῆς καὶ αὐτὴν ἀφορᾷ πρὸ παντὸς ἄλλου, διότι ἡ μὴ ἐμφάνισις τοῦ βιβλίου, ἢ, ὅπερ ταὐτὸν, ἡ ἐμφάνισίς του εἰς τρόπον μὴ καθιστῶντα δυνατὸν τὸ νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ἤτοι ἄνευ τῆς προςηκούσης χαρτοσημάνσεως, καθιστᾷ ἀπαραδέκτους τοὺς ἰσχυρισμούς του· τὸ ἐμπορικὸν ἄρα τμῆμα τῶν ἐν Σύρῳ πρωτοδικῶν οὐκ ὀρθῶς δικάσαν ὑπεχρέωσε τὸν Δ. Βαγῆν νὰ χαρτοσημάνῃ τὸ μέρος τοῦ βιβλίου τῆς ἑταιρίας Μπενάκη καὶ Μιταράκη, τοῦ ὁποίου ἤθελε νὰ κάμῃ χρῆσιν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι μεταρρυθμιστέα. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12831 τοῦ 55.

§ 71. Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία πρέπει (1) νὰ διατηρῶνται δέκα ἔτη. (11 ἐμπ. ν.).

---

(1) Διὰ τῆς διατάξεως 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐνόησεν ὁ νόμος νὰ τάξῃ παραγραφὴν διὰ τῆς δεκαετοῦς παρελεύσεως τῶν μεταξὺ ἐμπόρων συναλλαγῶν; Ἡ 189 τοῦ 1858 ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας (νομ. σ. 6321) φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον πᾶς ἔμπορος εἶναι ὑπόχρεως νὰ φυλλάττῃ ἐπὶ δεκαετίαν τὰ ὑπὸ

§ 63. ια) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4821 τοῦ 48.

§ 64. ιβ) Τὸ τοῦ ταμείου βιβλίον εἶναι μὲν βιβλίον βοηθητικὸν καὶ ὡς τοιοῦτον δὲν παρέχει πλήρη ἀπόδειξιν καθόσον ἀφορᾷ τὰς πρὸς τρίτους σχέσεις τῆς ἑταιρίας, καθόσον ὅμως ἀφορᾷ τὸν ταμίαν, ὁ ὁποῖος,ὡς διευθυντὴς τῆς ἑταιρίας, ἐκράτει καὶ τὸ ταμεῖον, παρέχει πλήρη ἀπόδειξιν, ὅτι τὰ ὁποῖα ἐσημείωσεν ὡς εἰςπραχθέντα εἰςεπράχθησαν πραγματικῶς, μέχρις οὗ ἀποδειχθῇ τὸ ἐναντίον. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13333 τοῦ 55.

§ 65. ιγ) Αἱ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας ἐγγραφαὶ εἰς τὰ ἑταιρικὰ βιβλία, ποίαν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν ἔχουν; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 7 τοῦ 51 ἀν. § 60.

§ 66. ιδ) Εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία τοῦ ἐνάγοντος δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ τὸ δικαστήριον, ὅταν δὲν τὰ ἀνεγνώρισεν ὁ ἐναγόμενος, ἢ χωρὶς νὰ βεβαιοῖ ὅτι εἰσὶ συντεταγμένα κατὰ τοὺς νομίμους τύπους. (416 πολιτ.). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 383 τοῦ 64.

§ 67. ιε) Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία δὲν ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν σχέσεως ἀφορώσης τρίτα πρόςωπα· ἄρα ὁ ἐνάγων δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ, διὰ τῶν βιβλίων τοῦ ἐμπόρου Β, ὅτι ὁ ἐναγόμενος ὤφειλε τῷ πατρὶ ἐκείνου χρηματικόν τι ποσόν. Τὰ βιβλία ταῦτα ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρων 417 καὶ 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, εἰς ἃς δὲν ὑπάγεται ἡ διαληφθεῖσα περίπτωσις. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11409 τοῦ 53.

§ 67 δίς. ιϛ) Περὶ τῆς ἐννοίας του ἄρθρου 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὅρα ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 192 τοῦ 65.

§ 68. Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία πότε ὑπόκεινται εἰς σφράγισιν; ἴδε ἀπ. 11053 ἐφ. Ἀθ. (1) καὶ τὰς ἑπ. § §.

---

(1) Προκειμένης διαφορᾶς πηγασάσης ἐξ ἐμπορικῆς ἑταιρίας, ὁ συνεταῖρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν προςαγωγὴν τῶν βιβλίων τῆς ἑταιρίας ὡς ἀφορώντων δικαιώματα καὶ ὑποθέσεις αὐτοῦ (ἄρθρον 430 § 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας (α). Ἀπ. 2467 ἐφ. Ἀθηνῶν. Πρβ. κατ. τὰ περὶ ἐπιδείξεως.

(α) Τὸ δικαστήριον δύναται καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων. ἀπόφασις 2600 τοῦ 43 ἐφ Ἀθ.

§ 69. Ὁ ἐπικαλούμενος ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν προςαγωγὴν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων, εἶναι ὑπόχρεως νὰ χαρτοσημάνῃ αὐτά, καθόσον αὐτὸς πρόκειται νὰ παράξῃ ὠφέλιμα ὑπὲρ αὐτοῦ συμπεράσματα. Ἀπ. 3591 τοῦ 45 ἐφ. Ἀθ.

§ 70. Οἱ ἔμποροι εἶναι ὑπόχρεοι νὰ κρατῶσι τὰ βιβλία αὐτῶν εἰς καλὴν τάξιν, ὥςτε νὰ ἀποτελῶσιν ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένων· ἑπομένως καὶ εἰς τὸν ἀνήκοντα ἔνσημον χάρτην, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐπὶ δικαστηρίου (ἄρθρ. 13 τοῦ ἐμπ. νόμου)· ὁσάκις δὲ ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν ζητεῖται ἀπὸ τὸν ἀντίδικον, δὲν ζητεῖται εἰμὴ ὡς ἐγγράφων, δι' ὧν ὁ ἔμπορος ὀφείλει νὰ δικαιολογήσῃ τοὺς ἰσχυρισμούς του ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης ἀποδείξεως, καὶ ἑπομένως ἡ μὴ ἐμφάνισις αὐτῶν ἀποδεικνύει τὸ ἐναντίον τῶν ἰσχυρισμῶν του, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται ὁ περὶ τοῦ ἐναντίου ὅρκος εἰς τὸν ἀντίδικον (ἄρθρον 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου).

Ἐπειδή, τούτων οὕτω τεθέντων, ὁ Δ. Βαγῆς δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ χαρτοσημάνῃ τὸ μέρος τῶν βιβλίων τῆς ἑταιρίας Μπενάκη καὶ Μπαράκη, τὸ ἀφορῶν τὰς δοσοληψίας τῶν διαδίκων, διότι ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν ὀφείλει γενέσθαι παρὰ τῆς ἑταιρίας αὐτῆς καὶ αὐτὴν ἀφορᾷ πρὸ παντὸς ἄλλου, διότι ἡ μὴ ἐμφάνισις τοῦ βιβλίου, ἤ, ὅπερ ταὐτόν, ἡ ἐμφάνισίς του εἰς τρόπον μὴ καθιστῶντα δυνατὸν τὸ νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ἤτοι ἄνευ τῆς προςηκούσης χαρτοσημάνσεως, καθιστᾷ ἀπαραδέκτους τοὺς ἰσχυρισμούς του· τὸ ἐμπορικὸν ἄρα τμῆμα τῶν ἐν Σύρῳ πρωτοδικῶν οὐκ ὀρθῶς δικάσαν ὑπεχρέωσε τὸν Δ. Βαγῆν νὰ χαρτοσημάνῃ τὸ μέρος τοῦ βιβλίου τῆς ἑταιρίας Μπενάκη καὶ Μιταράκη, τοῦ ὁποίου ἤθελε νὰ κάμῃ χρῆσιν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι μεταρρυθμιστέα. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12831 τοῦ 55.

§ 71. Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία πρέπει (1) νὰ διατηρῶνται δέκα ἔτη. (11 ἐμπ. ν.).

---

(1) Διὰ τῆς διατάξεως 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐνόησεν ὁ νόμος νὰ τάξῃ παραγραφὴν διὰ τῆς δεκαετοῦς παρελεύσεως τῶν μεταξὺ ἐμπόρων συναλλαγῶν; Η 189 τοῦ 1858 ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας (νομ. σ. 6321) φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον πᾶς ἔμπορος εἶναι ὑπόχρεως νὰ φυλλάττῃ ἐπὶ δεκαετίαν τὰ ὑπὸ

Τούτου τεθέντος, δύνανται τὰ δικαστήρια νὰ διατάξωσι, κατ' αἴτησιν τοῦ ἑτέρου τῶν διαδίκων, τὴν ἐμφάνισιν βιβλίων κατὰ δέκα ἔτη ἀρχαιοτέρων τῆς ἐπιδίκου διενέξεως, ἐπὶ δὲ τῇ ἀποποιήσει τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν, νὰ ἐπιβάλωσιν ὅρκον εἰς τὸν αἰτήσαντα διάδικον; Τὸ ζήτημα τοῦτο λύεται διὰ τῆς ἑξῆς διακρίσεως· ἂν ἡ ὕπαρξις τῶν βιβλίων δὲν ἀποδεικνύεται κατὰ τοῦ ἀποποιουμένου τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν, ἡ ἀποποίησις αὕτη, προστατευομένη διὰ τοῦ νομίμου τεκμηρίου τῆς μετὰ τὴν δεκαετίαν καταστροφῆς τῶν βιβλίων, δὲν παράγει κατ' αὐτοῦ οὐδεμίαν κακῆς πίστεως ὑπόνοιαν· ὅθεν δὲν δύναται ὁ δικαστὴς νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισίν των, καί, ἐλλείψει αὐτῆς, νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ὅρκον εἰς τὸν ἕτερον διάδικον, ὅςτις δὲν ἔχει τότε ἄλλο καταφύγιον ἢ νὰ ἐπαγάγῃ τῷ ἀντιδίκῳ ὅρκον περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν. Ἂν ὅμως ἡ ὕπαρξις τῶν βιβλίων ἀποδειχθῇ, τὸ νόμιμον τεκμήριον τῆς καταστροφῆς αὐτῶν ὑποχωρεῖ ἐνώπιον τῆς ἀληθείας, καὶ τότε δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ ἐμφάνισίς των· ἀρνουμένου δὲ αὐτὴν τοῦ ἐμπόρου, νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸν αἰτήσαντα αὐτὴν ὁ ὅρκος. Πρβ. κατ. § 73.

Ἔργον ἐν τούτοις συνετοῦ ἐμπόρου θέλει εἶναι νὰ διατηρῇ τὰ βιβλία του μέχρι τοῦ τελευταίου ὅρου τῆς ἐν γένει ἀποσβεστικῆς τῶν ἀγωγῶν παραγραφῆς, τουτέστι μέχρι τριακονταετίας.

§ 72. Περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς μὴ τηρήσεως τῶν βιβλίων, περὶ ἐμπορικοῦ λογιστικοῦ, περὶ διπλογραφικῆς μεθόδου, περὶ ἰσοζυγίσεως λογαριασμῶν καὶ περὶ ἀλληλοχρέων λογαριασμῶν, Πρβ. § 123—127 τῆς περὶ ἐμπορικοῦ δικαίου πραγματείας τοῦ Κ. Ῥάλλη, ἔκδ. β. Ὅρα τὴν λ. ὑπερημερία § 45, 103, 6 καὶ ἐδ. κγ. τῆς αὐτ: σ. 146 περὶ ἀλληλ. λογαριασμῶν.

τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ αὐτοῦ νόμου οριζόμενα ἐμπορικὰ βιβλία, οὐδεμίαν τίθησι παραγραφὴν τῶν ἀπαιτήσεων ἐξ οἱαςδήποτε ἐμπορικῆς συναλλαγῆς προερχομένων καὶ μετὰ παρέλευσιν τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος ἐξασκουμένων· σκοπὸς δὲ τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι τοῦ ν' ἀπαλλάξῃ τὸν ἔμπορον τῶν συνεπειῶν, ἃς ἤθελεν ὑποστῇ ἐκ τῆς μὴ ἐμφανίσεως τῶν βιβλίων του, ἂν οἱ μετ' αὐτοῦ συναλλαξάμενοι, ὡς κοινὰ μέσα ἀποδείξεως, ἤθελον τὰ ἐπικαλεσθῇ ἐνώπιον δικαστηρίου, μετὰ παρέλευσιν τῆς ἀνωτέρω διορίας, καὶ δὲν ἤθελεν ἀποδειχθῇ ἡ ὕπαρξις αὐτῶν, ὅςτις ὅμως δὲν δύναται ν' ἀποκρούσῃ ὡς ἀπαράδεκτον, λόγῳ παραγραφῆς, οἱανδήποτε κατ' αὐτοῦ ἀγωγήν, ἐνόσῳ δὲν παρῆλθεν ὁ πρὸς παραγραφὴν ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ νόμου καὶ τῶν εἰδικῶν περὶ παραγραφῆς διατάξεων τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου οριζόμενος χρόνος».

§ 73. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου εὑρίσκετε εἰς τὴν νομολογίαν ταῦτα (1). (ὅρα ἀν. σ. 284).

α) Τὸ ἄρθρον 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ, ὅταν διατάξῃ ὁ δικαστὴς τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων καὶ ὁ διάδικος δὲν τὰ παρουσιάσῃ, τὸ δὲ 15 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὑποθέτει δίκην ἐμπορικὴν καὶ δὲν ὑποχρεοῖ τὸ δικαστήριον, ἀλλὰ δίδει εἰς αὐτὸ τὸ δικαίωμα νὰ διατάξῃ, ἂν θέλῃ, τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 185 τοῦ 50.

β) Κατὰ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ ἐμπορικοῦ Κώδηκος, τότε τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἐπιβάλῃ ὅρκον εἰς τὸν ἄλλον διάδικον, ὅταν ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὰ βιβλία προςβάλλονται ὡς παρεκτικὰ πίστεως, ὑποχρεωθῇ νὰ τὰ ἐμφανίσῃ, καὶ δὲν τὰ ἐμφανίσῃ. Ἀπ. 3851 τοῦ 46 ἐφ. Ἀθ.

§ 74. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὅρα καὶ ἀν. § 71.

§ 75.

Περὶ τῆς ἐπιδείξεως τῶν βιβλίων ὅρα τὰ κατωτέρω περὶ ἐπιδείξεως ἐγγράφων ἐκτεθησόμενα. Περὶ δὲ τῆς τῶν βιβλίων, εὕρηνται εἰς τὴν νομολογίαν τὰ ἑξῆς ἰδίως (2).

§ 76. α) Ὁ ἔμπορος, ὅςτις κρατεῖ βιβλίον ταμείου, ὀφείλει νὰ τὸ παρουσιάσῃ ζητούμενον ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου του, ἂν καὶ ὁ νόμος δὲν διατάσσῃ τὴν κράτησιν τοιούτου βιβλίου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15194 τοῦ 57.—Πρβ. Pard. ἀρ. 25 καὶ 87.

§ 77. β) Κατὰ τὰ ἄρθρα 14 καὶ 15 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου (Παρδ. τ. 1 § 259) πᾶς ἔμπορος ὑποχρεοῦται νὰ παρουσιάζῃ τὰ βιβλία του, καὶ ἂν δὲν πρόκηται περὶ ἐμπορικοῦ χρέους. Ἀπόφασις 8920 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν Πρβ. ὅμως τὴν ἐπ. ἀπ. 154 τοῦ 61 ΑΠ.

§ 78. γ) Ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων ἐπιτρέπεται, κατ' ἐξαίρεσιν, ἡ ἐμφάνισις τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων (15 ἐμπ. νόμου)· ὥςτε, ὅταν δὲν πρόκηται περὶ ἐμπορικῆς δίκης, δὲν πρέπει νὰ διατάσσηται ὁ

(1) Πρβ. ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3300 τοῦ 45 ἐν Εὑρ. 5 σ. 297. Εὑρετ. 11 σελ. 336 § 128, 129. Εὑρετ. λέξ. ἔγγραφα § 65—69.

(2) Πρβ. Καλλ. γ. § 377.—καὶ ἀν. σ. 284.

μὴ μεταχειρισθεὶς αὐτά, οὐδ' ἀποφανθεὶς ὅτι μέλλει νὰ τὰ μεταχειρισθῇ, νὰ παρουσιάζῃ τὰ ἐμπορικὰ βιβλία του. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 154 τοῦ 1861 (1) ἀφορῶσα πρωτόδικον ἀπόφασιν·

Οὕτω καὶ ἡ 96 τοῦ 1845 πολιτικὴ ΑΠ. ἀπόφασις, ἣν ἴδε εἰς Εὐρ.. 5 σ. 295.

§ 79. δ) Τὰ τῆς ἑταιρίας βιβλία δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσιν ἀμφότεροι οἱ συνεταῖροι, δικαζόμενοι πρὸς ἀλλήλους. (430 ἐδ. 2 πολ.). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 289 τοῦ 56 (2).

§ 80. ε) Ἡ ἐπίδειξις τῶν βιβλίων, τῶν ἀποδεικνυόντων τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν διαδίκων, ἐπικαλουμένη ὑπό τινος τῶν διαδίκων, πρέπει νὰ διατάσσηται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 72 τοῦ 49, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ὁ μὲν Θ. Φεράλδης ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου ἐζήτησε νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ νὰ προςαγάγῃ τὰ βιβλία τῆς ἀποθήκης καὶ τοῦ ἡμερολογίου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐξ αὐτῆς τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεως, ἥτις φέρει πλήρη πίστιν ὅτι ἐγένετο τοιαύτη αἴτησις, ἐνόσῳ δὲν προςεβλήθη καὶ δὲν ἐκηρύχθη κατὰ τοῦτο ὡς πλαστογραφημένη, τὸ δὲ ἐφετεῖον ἂν καὶ θεωρῇ, κατὰ τὴν ἐν τῇ ἀποφάσει ταύτῃ σκέψιν του, ὅτι καλητέρα βάσις πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως τῶν ἀμφισβητουμένων ἀνταγωγικῶν αἰτήσεων τοῦ Κ. Μαργαρίτου ἤθελον εἶσθαι τὰ βιβλία τῆς διαχειρίσεως τοῦ Φεράλδη, μόλον τοῦτο ἀποῤῥίπτει ὡς ἀπαράδεκτον τὴν περὶ προςαγωγῆς τῶν βιβλίων αἴτησιν τούτου δυνάμει τοῦ ἄρθρου 430 ἀριθ. 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, λόγῳ ὅτι ὁ Μαργαρίτης δὲν θέλει νὰ μεταχειρισθῇ αὐτά, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἀριθ. 2 τοῦ ἄρθρου τούτου, πᾶς διακάτοχος ἐγγράφων, ἑπομένως καὶ ὁ ἀντίδικος τοῦ αἰτοῦντος τὴν προςαγωγὴν αὐτῶν, εἶναι ὑπόχρεως πρὸς ἐπίδειξιν, ὅταν ταῦτα ἀφορῶσι τὸ πρόσωπον, τὰ δικαιώματα ἢ τὰς ὑποθέσεις αὐτοῦ τοῦ αἰτοῦντος, ἢ τούτου καὶ τοῦ ἀντιδίκου του ἐνταυτῷ· ὥςτε, γενομένης αἰτήσεως περὶ προςαγωγῆς τῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα

---

(1) Πολιτικῆς οὔσης τῆς δίκης, δὲν δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ προςαγωγὴ τῶν βιβλίων τοῦ κληρονομουμένου, ὅταν ὁ κληρονόμος ἀπεφήνατο ὅτι δὲν θέλει νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῶν. (830 § 1 πολ.). Ἀπ; πολ. ΑΠ. 74 τοῦ 51.

(2) Ὅρα τὴν ἐν σ. 288, 1, σημ.

ἀφορῶσι τὴν διαχείρισιν τοῦ Φεράλδη διὰ τὰ εἰςαχθέντα καὶ ἐξαχθέντα ἐκ τῆς ἐν Πειραιεῖ ἀποθήκης ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ ν' ἀποδείξῃ ὁ Φεράλδης, ὡς προκύπτει ἐξ αὐτῆς τῆς ἀποφάσεως, τὸ ἐναντίον τῶν προτάσεων τοῦ Μαργαρίτου διὰ τὰς ἀνταγωγικὰς αὐτοῦ προτάσεις, τὸ ἐφετεῖον ὤφειλε νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν Μαργαρίτην εἰς ἐπίδειξιν τῶν εἰρημένων βιβλίων, καθόσον ταῦτα, ὡς γίνεται δῆλον ἀπ' αὐτὴν τὴν πρότασιν τοῦ Φεράλδη, οἵαν τὴν παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον, ἀποβλέπουν τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, καὶ καθόσον ὁ Μαργαρίτης δὲν ἠρνήθη ὅτι εἶναι κάτοχος τῶν βιβλίων τούτων, ὥςτε νὰ λάβῃ χώραν προηγουμένως περὶ τούτου παρεμπίπτουσα περὶ ἐπιδείξεως διαδικασία· τὸ ἐναντίον δὲ ἀποφασίσαν, ὡς ἐῤῥέθη, τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε τὴν μνησθεῖσαν οὐσιώδη διάταξιν τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, οἱ δὲ πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς ἀναιρέσεως προτεινόμενοι ἰσχυρισμοὶ εἶναι ἀνυπόστατοι, ἐν μέρει μὲν ὡς ἀλλότριοι τοῦ ἀποφασισθέντος παρὰ τοῦ ἐφετείου ζητήματος, ἐν μέρει δὲ μὴ ἀληθεῖς».

§ 81—83. ϛ) Κατὰ τὰ ἄρθρα 14 καὶ 15 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου (Παρδ. 1 § 259) πᾶς ἔμπορος ὑποχρεοῦται νὰ παρουσιάζῃ τὰ βιβλία του, καὶ ἂν δὲν πρόκηται περὶ ἐμπορικοῦ χρέους. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 8920 τοῦ 51. Πρβ. δὲ ἀνωτέρω § 78.

§ 34. θ) Εἶναι ὁ διάδικος ὑπόχρεως νὰ ἐπιδείξῃ τὰ βιβλία του κατὰ τὸ ἄρθρον 430 § 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας; Ἴδε τὴν 4128 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. ἐν Εὐρ. τ. 6 λ. ἔγγραφα..

§ 85. Αἱ περὶ ἐμφανίσεως βιβλίων διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου εἶναι δυνητικαὶ καὶ οὐχὶ ἐπιτακτικαί, ὥςτε ἐξαρτᾶται ἀπὸ μόνην τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου νὰ διατάξῃ, ἢ μή, τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν. (12 ἐπ. ἐμπ. ν.). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 437 τοῦ 52, (κυροῦσα τὴν 506 τοῦ 52 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν). Πρβ. τὴν ἐπ. 59 τοῦ 57 ΑΠ.

§ 86. Εἰς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἀπόκειται νὰ κρίνῃ ἂν ἦναι ἀναγκαία ἡ προςαγωγὴ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων. (15 ἐμπ. ν.) Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 59 τοῦ 57.—Πρβ. τὴν προηγ. 437 1852.

§ 87. Οἱ διαιτηταὶ δύνανται, κατὰ τὸ ἄρθρον 172 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, νὰ ἐπιβάλωσι τὸ χρέος τῆς ἀποδείξεως περιστατικῶν, συντελούντων πρὸς διασάφισιν τῆς ὑποθέσεως. Προκειμένης

δὲ διαφορᾶς συνεταίρων περὶ διαφορῶν προκυψασῶν ἐκ τῆς ἑταιρίας, οἱ διαιτηταὶ δύνανται ὄχι μόνον τὴν παρουσίασιν λεπτομερῶν λογαριασμῶν νὰ διατάξωσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ βιβλία τῆς ἑταιρίας νὰ ζητήσωσι. Τοῦτο δὲ εἶναι σύμφωνον καὶ μὲ τὸ ἄρθρον 430 § 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας καὶ μὲ τὸ τεμ. 4 § 1 τῶν Πανδεκτῶν. (2, 13)—καὶ τὴν διάταξιν 7 τοῦ Κώδηκος de edend. —καὶ τεμ. 7 Πανδεκτῶν de edend. (ἀπόφασις 414 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν).

§ 88. Κατὰ τὸ ἄρθρον 12 καὶ 15 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δύναται νὰ διαταχθῇ καὶ ἡ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων ἐμφάνισις πρὸς ἀπόδειξιν ζητήματος τινός. ἀπόφασις 361 τοῦ 35 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 88 δίς. Ἰσχυριζομένου ὀφειλέτου τινός, ὅτι ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ ἀντιδίκου του, ἐμπόρου ὄντος, βεβαιοῦται ὅτι τὸ κεφάλαιον ἐσχηματίσθη βαθμηδὸν ἐκ παρανόμων τόκων, τὸ δικαστήριον πρέπει νὰ διατάξῃ (ἄρθρον 15 καὶ 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου) τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων αὐτῶν. ἀπόφασις 3126 τοῦ 1844 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

Διάφορα περὶ ἐμπορικῶν κλπ. βιβλίων.

§ 89. Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία σφραγίζονται συντηρητικῶς;—Δύνανται νὰ σφραγισθῶσι πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν κληρονομικῶν πραγμάτων, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ τοὐλάχιστον ἔνδειξις ὅτι ταῦτα ἦσαν βιβλία τοῦ ἀποθανόντος; τίς ἀποδεικνύει, ὅτι ἀνῆκον εἰς τὸν ἀποθανόντα; Πρβ. τὴν περὶ τούτου 84 τοῦ 47 ἀπ. ἐφ. Ν. εἰς Εὐρ, τ. 5 σ. 296.

§ 89 δίς. Περὶ τῶν οἰκιακῶν βιβλίων καὶ περὶ τῆς ἰσχύος αὐτῶν, ὅρα τοῦ 6 τόμου τῆς Θέμιδος σελ. 300.

Περὶ τῶν διπλῶν ἐγγράφων (1).

§ 91. Τὰ περιέχοντα ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν (2) ἔγγραφα πρέπει, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, πρὸς τῇ ὑπογραφῇ τῶν συναλλασσομένων(3), α) νὰ συνταχθῶσιν εἰς πολλὰ πρωτότυπα, ἤγουν ὅσα εἰσὶ τὰ μέρη τὰ ἔχοντα ἴδιον καὶ ἀντίθετον πρὸς τὰ λοιπὰ συμφέρον (4), β) νὰ

---

(1) Πρβ. Θέμιδα 6 σελ. 272. Ἡ θεωρία αὐτῶν γαλλικῆς ἐστὶ καταγωγῆς. Πρβ. Οἰκον. § 159 σημ. 7, ἔνθα καὶ περὶ ὀδοντωτῶν ἐγγράφων (charta partita). Ὅρα Εὐρ. Ῥολλίνου λέξ. double écrit καὶ societé.—Δαλλ, λ. obligations.

(2) Σημειωτέον πρὸ πάντων, ὅτι ὁ νόμος ἀπαιτεῖ τὰ δύο ταῦτα προςόντα *ὡς πρὸς τὰ ἔγγραφα τὰ περιέχοντα ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν*. Πρέπει λοιπὸν νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν μόνον τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου, καὶ ὄχι ὁ νομικὸς χαρακτὴρ τῆς συμβάσεως ἐν γένει. Π. χ. ὁ Α πωλεῖ εἰς τὸν Β ἕνα ἵππον, ὁ δὲ Β ὁμολογεῖ ἐν ἰδιωτικῷ ἐγγράφῳ, ὅτι ἔλαβε τὸν ἵππον καὶ ὅτι ὀφείλει τῷ Α τὸ τίμημα τοῦ ἵππου, δραχμὰς 200. Δὲν ὑπάρχει ἀμοιβαία ὑπόσχεσις. Δὲν ἀπαιτοῦνται τὰ δύο προςόντα. Διότι τὸ ἔγγραφον διαλαμβάνει δύο τινά, α) ἀπόδειξιν παραλαβῆς τοῦ ἵππου, β) ὑπόσχεσιν πληρωμῆς τοῦ τιμήματος, ἀμφότερα ὑποσχέσεις τοῦ Β. Ἅμα ὅμως περιέχῃ ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν, π. χ. ὅτι ὁ Α πωλεῖ καὶ ὑπόσχεται νὰ παραδώσῃ τὸν ἵππον εἰς τὸν Β καὶ ὅτι ὁ Α ἀγοράζει αὐτὸν καὶ ὑπόσχεται νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα—πρέπει νὰ λάβωσι χώραν τὰ δύο εἰρημένα προςόντα. Zach. σελ. 440 σημ. 6. Toull. n. 327. Οἰκ. § 159 ἔκδ. 2.

(3) Κατὰ τὸ ἄρθρον 410 (γαλλικ. κώδ. 1325) τὰ ἐμφαίνοντα ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν ἔγγραφα, προπάντων ἀμφοτεροβαρὲς συνάλλαγμα, ἐξ οὗ δι' ἀμφότερα τὰ μέρη γεννῶνται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις, ὑπόκεινται εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς συντάξεως πολλῶν πρωτοτύπων· π. χ. αἱ πωλήσεις, μισθώσεις, ἑταιρίαι, τ' ἀνώνυμα συναλλάγματα (ΑΠ. 267 τοῦ 53), καὶ ἐν γένει πᾶσα σύμβασις ἑκατέρωθεν ἀγωγὴν παράγουσα (π. χ. συνυποσχετικὸν [Toull. ἀρ. 332], συμβιβασμός, ὅταν δι' αὐτοῦ ὁ μὲν ἀναδέχεται τοῦτο, ὁ δὲ ἐκεῖνο).

(4) Πρβ. Θεμ. 6 σ. 272. Οἰκ. § 129 σημ. 8.

Π. χ. ὁ Α πωλεῖ τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ τῷ Β, ὑπάρχουσι δύο

σημειωθῇ ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν συνταχθέντων πρωτοτύπων (1)· ἀλλὰ τὴν ἀκυρότητα ταύτην δὲν δύναται νὰ ἐπικαλε-

---

συμφέροντα ἀντίθετα, λοιπὸν δύο πρωτότυπα πρέπει νὰ συνταχθῶσιν· ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ Α καὶ Β πωλῶσί τι τῷ Γ, ὑπάρχουσιν ὡςαύτως δύο συμφέροντα. Ἤγουν δὲν ἐξετάζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν συναλλασσόντων, ἀλλὰ τῶν ἀντιθέτων συμφερόντων. Aubry. 303. Marcadé σ. 46 ΑΠ. 253 τοῦ 53, ἣν κατ. § 99 Εὐρ. 6, 337.— Κατ. § 98, 99, 109, 113.

Ἐὰν ἐκ τῶν πολλῶν συναλλαξάντων, τῶν ἐχόντων ἀντίθετον συμφέρον, τινὲς μόνον ὑπέγραψαν τὸ ἔγγραφον; θεωρεῖται ἡ σύμβασις ὡς μὴ περατωθεῖσα, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ τοὺς ὑπογράψαντας ὑποχρεοῖ. Toullier ἀρ. 348.

Σημειωτέον δὲ ὅτι δὲν εἶναι ἀναγκαῖον πάντα τὰ πρωτότυπα νὰ φέρωσιν ὅλων τῶν μερῶν τὰς ὑπογραφάς· ἀρκεῖ τὸ ἔγγραφον, ὅπερ λαμβάνει ἕκαστος, νὰ φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς τῶν λοιπῶν. Aubry 303 σημ. 27. Toullier ἀρ. 341.—Οἰκ. αὐτ.

(1) Τὴν αὐστηρότητα ταύτην τοῦ νόμου μετριάζουσιν οἱ συγγραφεῖς παραδεχόμενοι ὅτι ἐκπληροῦται ὁ σκοπὸς τῶν διατάξεων αὐτοῦ καὶ ἂν ἐν τῷ ἐγγράφῳ σημειωθῇ ὅτι ἐγένοντο τόσα πρωτότυπα, ὅσα ὑπάρχουσι τὰ ἐνδιαφερόμενα πρόςωπα, ἢ κατατεθῇ τὸ ἔγγραφον ἀμοιβαίᾳ συναινέσει παρὰ τρίτῳ, ἰδίως συμβολαιογράφῳ. Toullier ἀρ. 325. Aubry σελ. 303 στήλη 2, καὶ σ. 306. Οἰκ. αὐτ.

Ἐνόσῳ ὑπάρχει ἓν μόνον, ὑποτίθεται ὅτι ἡ συμφωνία ἔμεινε μέχρις ἁπλῆς διαπραγματεύσεως. Ἐὰν λοιπὸν ἐμφανίζηταί τις, φέρων ἔγγραφον ὑπογεγραμμένον ἀπὸ τὸν ἀντίδικόν του, ἀλλὰ μὴ διαλαμβάνον ὅτι ὑπάρχει καὶ ἄλλο πρωτότυπον, καὶ ζητεῖ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου ἐκπλήρωσιν τῶν ἐν αὐτῷ, οὗτος, ὁ ἐναγόμενος, μὴ ἔχων διὰ τῆς ὑπογραφῆς του ὡμολογημένην τὴν ὕπαρξιν καὶ ἑτέρου, πιστεύεται ἀντιλέγων ὅτι δὲν ὑπάρχει τελειοποιημένη ἡ συμφωνία. Διότι, ἀφοῦ ὁ νόμος ἀπαιτεῖ πρὸς τελείαν συμφωνίαν νὰ γίνουν δύο πρωτότυπα, ὁ ἐνάγων ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ἐγγράφως, ὅτι ἔγιναν δύο, μὴ ὑπαρχούσης δὲ τοιαύτης σημειώσεως ἐν τῷ προςαγομένῳ ἐγγράφῳ, δὲν ὑπάρχει ἡ ἀπαιτουμένη ἀπόδειξις τῆς τελειοποιήσεως τῆς συμφωνίας.

Ὅταν λείπῃ ἓν τῶν δύο τούτων προςόντων, θεωρεῖται ὅτι δὲν ὑπάρχει συναίνεσις ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἤγουν ὅτι ἔμεινεν ἀτελὲς τὸ συνάλλαγμα. Εἶναι ὅμως γνωσταὶ αἱ περὶ ratihabitio (ἀπο-

σθῇ (1) ὁ μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου ἐκτελέσας τὸ καθ' ἑαυτὸν τὴν σύμβασιν, ἢ κἂν συμπράξας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς (2).

δοχῆς) διατάξεις τοῦ πολιτικοῦ νόμου (Μακελδ. § 1630). Τὸ πρώην ἀτελὲς συνάλλαγμα καθίσταται τέλειον, ὅταν τις ἐκφράσῃ κατόπιν τὴν συναίνεσίν του, ἤτοι ῥητῶς, ἢ σιωπηλῶς διὰ τοιούτων πράξεων, ἐξ ὧν προκύπτει τῆς συναινέσεως ὁ σκοπός. Πρβλ. Ζαχ. σελ. 410. Τουλλ. ἀρ. 333. Πρβ. ὅμως κατ. § 103 ἐπ.—καὶ Σόλωνα des nullités.

Σημειωτέον καὶ ἐνταῦθα, ὡς ἐῤῥέθη καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων ἐγγράφων, ὅτι, ἐὰν ἐπὶ οἱουδήποτε ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου λείπῃ ἡ ὑπογραφὴ τῶν μερῶν, ἢ ἐὰν ἐπὶ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, περιέχοντος ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν, δεν τηρηθῶσιν οἱ ὁρισμοὶ τοῦ 410 ἄρθρου, τὸ ἀποτέλεσμα δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ ὅτι ἐκλείπει τὸ εὐχερὲς μέσον τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως, ἡ σύμβασις ὅμως δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ παντὸς ἄλλου νομίμου μέσου ἀποδείξεως. Zach. σ. 422. Θέμ. 6 σ. 277.

(1) Εἰς ποίας περιστάσεις ὑπολείπεται ἡ διάταξις τοῦ 411 ἄρθρου ἐφαρμοστέα κατὰ γράμμα, ἤγουν ὅτι ἡ ἀκυρότης τοῦ ἐγγράφου δὲν δύναται πλέον νὰ προταθῇ παρ' ἐκείνου τοῦ διαδίκου, ὅστις τὸ καθ' ἑαυτὸν ἐξεπλήρωσε τὴν συμφωνίαν;—Εἰς περιπτώσεις, καθ' ἃς εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἑνὸς διαδίκου γινομένην ἐκπλήρωσιν δὲν συνεργεῖ παντάπασιν ὁ ἄλλος. Π. χ. προκειμένης ἀγοραπωλησίας μεταξὺ δύο τινῶν, συντάσσεται ἓν μόνον, ἀντὶ δύο, ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, διαλαμβάνον τὰς ὑποσχέσεις τῶν μερῶν. Συμφωνεῖται δὲ ὡς πρὸς τὴν πληρωμὴν τοῦ τιμήματος, νὰ δώσῃ ὁ ἀγοραστὴς ὡρισμένον μέρος αὐτοῦ (1000 δραχμὰς) εἰς τὸν δεῖνα, τὰ δὲ λοιπὰ (6000 δραχμὰς) εἰς τὸν πωλητήν. Ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς, μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἐγγράφου, πληρώσῃ τὰς 1000 δραχμὰς εἰς τὸν τρίτον, δὲν δύναται πλέον νὰ προτείνῃ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ἐγγράφου. Ὁ πωλητὴς ὅμως ἐνταῦθα διατηρεῖ ἀκέραιον τὸ δικαίωμά του τοῦ νὰ προτείνῃ αὐτὴν, διότι ποσῶς δὲν συνήργησεν εἰς τὴν πρᾶξιν ἐκείνην τοῦ ἀγοραστοῦ.

(2) Διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς συμβάσεως κυροῦται τὸ ἔγγραφον, εἴτε τοῦ 1 §, εἴτε τοῦ 2 § τοῦ 410 ἄρθρου τὴν ἀκυρότητα φέρει. Τὸ αὐτὸ παραδέχονται καὶ οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς, ἂν καὶ τὸ ἐναντίον φαίνεται λέγον τὸ γράμμα τοῦ νόμου αὐτῶν. Toullier ἀριθ. 333.—Ὅστις ἐξετέλεσε τὴν σύμβασιν ἢ συνέπραξεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἀκυρότητα αὐτοῦ· π. χ. ὁ ἀγοραστὴς καταβάλλει

Καὶ ἡ ἐν μέρει δὲ ἐκπλήρωσις εἶναι ἀποχρῶσα δήλωσις τῆς συναινέσεως. Θεμ. 6 σ. 274.—Κατ. § 140.

§ 91 δίς. Ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ἕκαστον πρωτότυπον ὑπογεγραμμένον παρ' ὅλων τῶν διαδίκων ἢ ἀρκεῖ νὰ ἦναι ὑπογεγραμμένον παρ' τοῦ ἑνὸς διαδίκου, τὸ ὑπὸ ἑτέρου κατεχόμενον; Αυτέον μᾶλλον καταφατικῶς τὸ τελευταῖον ζήτημα. Ζαχ. σελ. 441 σημ. 10. Τουλλ. ἀρ. 344. Θέμ. 6 σ. 273.

Ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται παρὰ ἡ ὑπογραφή, ὄχι δὲ χρονολογία καὶ τόπος συντάξεως, ἐξάγεται προςέτι, ὅτι παντάπασι δὲν βλάπτει, ἂν ἐκ δύο, φέρ' εἰπεῖν, πρωτοτύπων ἦναι συντεταγμένον ἕκαστον, εἰς διάφορον χρόνον καὶ εἰς διάφορον τόπον. Ὅθεν δύναται π. χ. ὁ μὲν τῶν συμβαλλομένων νὰ συντάξῃ ἐν Ἀθήναις ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, περιέχον ἀμοιβαίαν μετὰ ἑτέρου τινὸς ἐν Σύρῳ εὑρισκομένου, σύμβασιν περὶ ἀμφοτεροβαροῦς συναλλάγματος, νὰ τὸ ὑπογράψῃ καὶ νὰ τὸ διευθύνῃ πρὸς ἐκεῖνον εἰς Σύρον, οὗτος δὲ, ἂν ἦναι σύμφωνος, νὰ συντάξῃ ἄλλο ἀπαράλλακτον, νὰ τὸ ὑπογράψῃ καὶ νὰ στείλῃ πρὸς τὸν πρῶτον εἰς Ἀθήνας—καὶ ἔχει πλῆρες κῦρος τὸ τοιοῦτον ἔγγραφον. Toull. n. 345.

§ 92. Τὰ ῥηθέντα δὲν ἐφαρμόζονται κατὰ γενικὸν κανόνα ἐπὶ ἐμπορικῶν πράξεων. Ἴδε δὲ κατ. § 108 129 ἐπ.

Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται ταῦτα·

§ 93. Κατὰ τὸ ἄρθρον 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας τὸ πε-

τὸ τίμημα, ὁ πωλητὴς λαμβάνει αὐτό· ὁ μὲν ἐξετέλεσε τὴν σύμβασιν, ὁ δὲ συνέπραξεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς· οὐδέτερος δύναται νὰ προςβάλῃ τὸ ἔγγραφον. Aubry σελ. 305. — Ὅταν ὅμως εἶχε συμφωνηθῇ διὰ τοῦ ἐγγράφου τὸ τίμημα νὰ πληρωθῇ εἰς τρίτον καὶ ἐπλήρωσεν εἰς αὐτὸν ὁ ἀγοραστής, τότε αὐτὸς μὲν δὲν δύναται νὰ προςβάλῃ τὸ ἔγγραφον, καθὸ ἐκτελέσας τὴν σύμβασιν τὸ καθ' ἑαυτόν, ὁ πωλητὴς ὅμως δύναται. Marcadé σ. 45. Toullier ἀρ. 334, 335, 337—341. Οἰκ. αὐτ.

Ἡ τοιαύτη ἐκπλήρωσις ὅμως πρέπει νὰ γίνῃ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἐγγράφου, ὅτι δὲ ἡ ὑστέρα ἐκπλήρωσις τοῦ ἀτελῶς ἐκδοθέντος ἐγγράφου ἀναπληροῖ τὴν ἀτέλειαν, ἐμφαίνουσα τὴν εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου συναίνεσιν τοῦ ἐκπληροῦντος αὐτὸ καὶ ἀποκλείουσα πᾶσαν ἀμφισβήτησιν, εἶναι πρόδηλον. Toull. n. 334 καὶ 335.

ριέχον ἀμοιβαίας ὑποσχέσεις ἰδιωτικὸν ἔγγραφον πρέπει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος οὐ μόνον νὰ συνταχθῇ εἰς τόσα πρωτότυπα, ὅσα εἰσὶ τὰ μέρη τὰ ἔχοντα ἴδιον καὶ ἀντίθετον πρὸς τὰ λοιπὰ συμφέρον, ἀλλὰ καὶ νὰ σημειωθῇ ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν συνταχθέντων πρωτοτύπων· δὲν ἀρκεῖ δὲ ν' ἀποδεικνύηται δι' ἄλλων μέσων ἢ τῶν πολλῶν πρωτοτύπων ἔκδοσις· μάλιστα δὲ, δὲν ἀποτελοῦσιν οὐδ' ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, διότι τύπος ἀποδεικτικὸς τοῦ περιέχοντος ἀμοιβαίας ὑποσχέσεις ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου δὲν εἶναι μόνον ὁ διὰ τοῦ ἄρθρου 409, ἀλλὰ καὶ ὁ διὰ τοῦ ἑπομένου 410 ὁρισθεὶς, ἐνδεικτικῆς ἁπλῶς οὔσης τῆς εἰς τὸ πρῶτον παραπομπῆς τοῦ ἄρθρου 305. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 115 τοῦ 64, ἀναιροῦσα τὴν 21124 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Πρβ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11711 ἐν § 94.

§ 94. *Ὑπάγονται δὲ εἰς τὸν κανόνα αἱ ἑξῆς περιπτώσεις.*

Ὅταν διά τινος ἐγγράφου ὑποχρεοῦται ὁ μὲν νὰ δώσῃ εἰς τὸν δὲ βιβλία τινὰ (π. χ.), οὗτος δὲ νὰ συνδράμῃ μέχρι τέλους εἰς τὴν διανομὴν, διὰ νὰ ἔχῃ κῦρος, πρέπει νὰ γίνῃ εἰς διπλοῦν. (410 § 1 πολιτ. δικον.).—Ὅρκος ὅμως συγχωρεῖται πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ (351 πολ. δικ.) (1).—ὅρα ἀν. σ. 297.

§ 95. Προκειμένου λόγου περὶ ἐκχωρήσεως ἀγωγῆς ἐκ κληρονομίας, ἀπαιτεῖται, πρὸς κατάρτισιν τῆς συμβάσεως, ἡ σύμφωνος θέλησις τοῦ τε ἐκχωροῦντος καὶ τοῦ ἐκδοχέως· οὗτος, ἐν τῇ συμβάσει ταύτῃ, δὲν εἶναι τρίτον πρόσωπον. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 215 τοῦ 1853, κυροῦσα τὴν 10166 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Πρβ. καὶ τὴν 11413 ἀπόφασιν τῶν Ἀθήναις ἐφετῶν δι' ἧς λύεται τὸ ζήτημα, ἂν τὰ παραχωρητήρια πρέπῃ νὰ συντάσσωνται εἰς δ πλοῦν.

§ 96. Τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ κηρύττεται εἰκονικὸν τὸ περὶ διανομῆς κοινὸν κτημάτων συμβόλαιον, ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 409 καὶ 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἄλλως ὡς ἄκυρον δὲν ἀποτελεῖ οὐδ' ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 337 τοῦ 1857, κυροῦσα τὴν 558 τοῦ 1857 ἀπόφασιν ἐφετῶν Ναυπλίας, καὶ φέρουσα·

---

(1) Πρβ. τὴν λέξιν ὅρκος καὶ ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 11711 τοῦ 1854, καὶ 115 τοῦ 1864 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου.

«Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἀπὸ 10/22 Ἰουνίου 1848 ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου κηρύττεται εἰκονικὴ ἡ μεταξὺ τῶν τριῶν ἀδελφῶν Ῥαυτοπούλων ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Πατρῶν Α. Σ. Παναγιαννοπούλου τὴν 10 Ἀπριλίου 1848 γενομένη διανομὴ τῶν κοινῶν κτημάτων αὐτῶν, τουτέστι κηρύττεται δι' αὐτοῦ ἄκυρον ἀμφοτεροβαρὲς συνάλλαγμα, ἑπομένως τὸ ἰδιωτικὸν τοῦτο ἔγγραφον ἀναγκαίως περιέχει ἀμοιβαίας ὑποσχέσεις, διότι ἂν ἦτον ἔγκυρον, οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀδελφῶν Ῥαυτοπούλου ἠδύνατο νὰ θεωρῇ ἑαυτὸν κύριον τῶν κατὰ τὴν μνησθεῖσαν διανομὴν λαχόντων αὐτῷ κτημάτων, καὶ νὰ διαθέσῃ αὐτὰ ἐλευθέρως, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ὦσι καὶ οἱ τρεῖς συγκύριοι τῆς ὅλης περιουσίας· ἄρα τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἀναμφισβητήτως ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 409 καὶ 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθ' ἃς ἀπῃτεῖτο 1) ἡ ὑπογραφὴ ὅλων τῶν ἀδελφῶν Ῥαυτοπούλων 2) νὰ γίνωσιν ἰσάριθμα αὐτῶν πρωτότυπα καὶ 3) νὰ σημειοῦται ἀκριβῶς εἰς πᾶν πρωτότυπον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκδοθέντων πρωτοτύπων, ἀλλὰ τὸ μνησθὲν ἔγγραφον εἶναι τὸ μόνον γενόμενον καὶ παρὰ τοῦ Β. Ῥαυτοπούλου ὑπογεγραμμένον· ὅθεν τὸ ἐφετεῖον θεωρῆσαν τὸ εἰρημένον ἔγγραφον ἄκυρον συνεμορφώθη μὲ τὸν νόμον.

»Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 305 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπάρχει ὅταν τὸ προςαγόμενον ἔγγραφον ἦναι συντεταγμένον κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον, ἀλλὰ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος εἶναι, ὡς ἐῤῥέθη, ἄκυρον· ἑπομένως ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον παρεδέχθη, ὅτι δὲν ἰσχύει οὐδ' ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως.

»Ἐπειδὴ καὶ ἂν ὑποτεθῶσιν ἐσφαλμέναι αἱ τοῦ ἐφετείου σκέψεις περὶ τῆς ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ πληρεξουσιότητος ὑπὲρ τοῦ Σπυρίδωνος πρὸς τὸ δανείζεσθαι ἐπὶ ὑποθήκῃ τῶν κοινῶν κτημάτων, τοῦτο δὲν καθιστᾷ ἀναιρετέαν τὴν ἀπόφασιν, διότι τὸ ἔγγραφον εἶναι ἄκυρον ὡς περιέχον ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν περὶ τοῦ εἰκονικοῦ τῆς διαμονῆς, ὁ δὲ λόγος οὗτος εἶναι νόμιμος, καὶ ἑπομένως τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως ὀρθὸν (ἄρθρον 809, καὶ 810 πολ. δικονομίας»).

§ 97. Ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρον 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὅταν συνωμολόγηται ὥστε ὁ μὲν νὰ κατορθώσῃ συμβιβασμὸν μεταξὺ τῶν δανειστῶν καὶ ἑταιρίας τινὸς, αὕτη δὲ νὰ τῷ δώσῃ ἀντιμισθίαν τινά; Ναί· τὸ ἔγγραφον δὲν εἶναι μονομερὲς, διότι ἡ μὲν ἑταιρία ὑποχρεοῦται δι' αὐτοῦ, ὁ δὲ ἐμίσθωσε δι' αὐτοῦ τὴν ὑπηρεσίαν του. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 267 τοῦ 1853, ἀναιροῦσα τὴν 10694 καὶ 11024 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 98. Εἶναι ἄκυρον τὸ περὶ συμβιβασμοῦ ἰδιωτικὸν συμβόλαιον γενόμενον μεταξὺ τοῦ ὀφειλέτου καὶ τῶν δανειστῶν του, ἐὰν δὲν γίνωσι μὲν τόσα πρωτότυπα, ὅσοι εἶναι οἱ συμβαλλόμενοι, ἀλλὰ δύο μόνον, τὸ μὲν διὰ τὸν ὀφειλέτην, τὸ δὲ διὰ τοὺς δανειστὰς αὐτοῦ;

Οἱ δανεισταὶ δὲν ἔχουν εἰμὴ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ συμφέρον, διότι συνεφώνησαν συμπεριληπτικῶς ὡς ὁμάς· ἄρα ἔγγραφον συμβιβασμοῦ, γενόμενον εἰς δύο, εἶναι ἔγκυρον ἐν τῇ εἰρημένῃ περιπτώσει, διότι δύο ἦσαν καὶ οἱ ἀληθῶς ἔχοντες συμφέρον, οἱ δανεισταὶ ἀφ' ἑνὸς καὶ ὁ ὀφειλέτης ἀφ' ἑτέρου. (410 πολ. δικ.).—Πρβ. σ. 298.

— Τοῦτο δ' ἐφαρμόζεται ἔτι πλέον, ὅταν τὰ συμβαλλόμενα μέρη, ἐν γνώσει τῆς τοῦ νόμου διατάξεως, ἐσυμφώνησαν νὰ γίνωσι δύο πρωτότυπα, καθότι οὕτω παρῃτήθησαν τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ λάβῃ ἕκαστος ἀνὰ ἓν πρωτότυπον θεωρήσαντες ἐξησφαλισμένα τὰ δικαιώματά των διὰ τῆς παρακαταθέσεως ἑνὸς εἰς χεῖρας ἑνὸς αὐτῶν, ἡ δὲ εἰρημένη διάταξις ἀφορᾷ ἰδιωτικὰ συμφέροντα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δύνανται οἱ συμβαλλόμενοι ν' ἀπομακρυθοῦν. ἀπ. 901 τοῦ 51 ἐφ. Ν. (νομ. σ. 5494).—Πρβ. ἀν. σ. 298 σημ. 1.

§ 99. Ὅταν ἐξ ἑνὸς μέρους ὑπάρχῃ εἷς συμβαλλόμενος καὶ ἐξ ἑτέρου δύο οἱ συγκοινωνοὶ τῆς ὑποχρεώσεως, καὶ ἐκ τῶν δύο τούτων ὑπογράψῃ μόνον ὁ εἷς, τὸ ἔγγραφον ἔχει κῦρος καὶ ἰσχὺν ὡς πρὸς τὸν ὑπογράψαντα. 409 πολιτ. δικονομ. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 253 τοῦ 53.—Πρβ. Οἰκ. § 159 σημ. 9, ἣν ἐμνημόνευσα ἀνωτέρω ω. 298 ἐν ἀρχῇ.

§ 100. Τὰ πωλητήρια πρέπει νὰ φέρωσι τὴν ὑπογραφὴν τοῦ πωλητοῦ· ἄλλως δὲν ἰσχύουσιν. ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 10386 τοῦ 53 (1).

ΣΗΜ. Ἐννοεῖται ὅτι πρόκειται περὶ περιπτώσεως μὴ ὑπαγομένης εἰς τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτ. νόμου.

---

(1) Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις; Εὔρ. λ. πώλησις § 233 ἐπ.

Ἔγγραφον, δι' οὗ ὁ πρῶτος ὁμολογεῖ ὅτι πωλεῖ εἰς τὴν σύζυγόν του τὸ κτῆμα Β'. καὶ ὅτι ἔλαβε τὰ χρήματα, εἶναι ἀνίσχυρον, ὅταν δὲν συντρέχῃ καὶ ἡ συγκατάθεσις ἀμφοτέρων τῶν συμβαλλομένων μερῶν, διότι τὸ συμβόλαιον εἶναι διμερές. ἀπ. 1033 τῶν ν Αθ. ἐφ.

ἐ Τὸ περὶ ἀγοραπωλησίας ἔγγραφον, ὅπερ δὲν ἐγένετο εἰς διπλοῦν, εἶναι ἄκυρον, ἂν ὁ πωλητὴς παρέδωκε μέρος τοῦ πωληθέντος; ὄχι. 410, 411 πολ. δικον. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας 258 τοῦ 54 ἐν νομ. σ. 5930.

§ 101. Τὰ διμερῆ συναλλάγματα, περὶ ὧν σκοπὸν εἶχον τὰ μέρη νὰ συντάξωσιν ἔγγραφον, δὲν ὑπάρχουν πρὸ τῆς τελειοποιήσεως τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ. ἀπ. ἐφ. Ναυπλίας 180 τοῦ 39 ἐν νομ. σ. 3695, ἣν ἐν λ. νόμος.

§ 102. Ἂν συμπέσῃ νὰ θέσῃ τὴν ὑπογραφήν του μόνον τὸ ἓν τῶν μερῶν καὶ περιέλθῃ τὸ ἔγγραφον εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ἑτέρου. χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ὅμοιον καὶ εἰς χεῖρας τοῦ ἑτέρου, τὸ συνάλλαγμα εἶναι ἀτελές.—ἡ αὐτὴ ἀπ.

§ 103. Ἑπομένως τὸ συνάλλαγμα αὐτὸ δὲν κυροῦται διὰ τῆς ἐπικυρώσεως, τουτέστι διὰ τῶν μεταγενεστέρων πράξεων τοῦ ὑπογράψαντος εἰς τὸ ἀτελὲς ἔγγραφον, διότι πώποτε τὸ συνάλλαγμα ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῆς ὑπογραφῆς δὲν ἔλαβεν ὕπαρξιν, ἡ δὲ ἔλλειψις αὕτη οὖσα τῆς δημοσίας τάξεως δὲν δύναται νὰ καλυφθῇ οὔτε διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως, οὔτε διὰ τῆς τακτικῆς παραγραφῆς.—ἡ αὐτὴ ἀπ. Πρβ. ἀν. σ. 299.

§ 104. Ἡ κύρωσις καὶ ἀναγνώρισις, διὰ νὰ ἰσχύῃ, πρέπει εἰς τὰς πράξεις τῆς κυρώσεως νὰ μνημονεύηται ἡ γνῶσις περὶ τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ ἀκύρου ἐγγράφου καὶ ἡ διάθεσις τοῦ ἐνεργοῦντος περὶ τῆς παραιτήσεως ἀπὸ πᾶσαν ἔνστασιν καὶ ἀναγνώρισιν τοῦ ἀκύρου ἐγγράφου.—ἡ αὐτὴ ἀπ. Πρβ. ἀν. σ. 299.

§ 105. Ἐπὶ τῶν ἑτεροβαρῶν συναλλαγμάτων, δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ὑπογραφὴ τοῦ πρὸς ὃν ἡ ὑποχρέωσις γίνεται. ἀπ. ἐφ. Ν. 3 τοῦ 46 (νομ. σ. 4622) (1).

§ 105 δίς. Τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ὑποχρεοῦταί τις νὰ πληρώσῃ δραχμὰς· ·ἐν περιπτώσει καθ' ἣν μεταμεληθεὶς δὲν ἤθελεν ἐκτελέσει τὸν γάμον, περὶ οὗ συνῆψε μνηστείαν, εἶναι διμερές; ὅρα ἐν λέξει ἀῤῥαβὼν τὴν 79 τοῦ 1846 πολιτικὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν.

§ 106. Ἡ περὶ ναυτοδανείου σύμβασις εἶναι ἑτεροβαρής, καὶ ἑπομένως εἰς τὴν σύνταξιν τῶν περὶ αὐτῶν συμβολαίων δὲν ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθ' ἣν, διὰ νὰ ἔχῃ κῦρος ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, πρέπει νὰ συντάττωνται τόσα ἔγγραφα πρωτότυπα, αὐτοῦ, ὅσοι διάδικοι ὑπάρχουν, ἔχοντες ἰδιαίτερον συμφέρον παρὰ τὸ τῶν λοιπῶν. ἀπ. 213 τοῦ 43 τῶν ἐν Ν. ἐφ. (ν. σ. 3269).

---

(1) Φαίνεται, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ χρέους ἐκ συμβιβασμοῦ.

§ 107. Τὰ περὶ μισθώσεως συμβόλαια πρέπει μὲν νὰ γίνωνται εἰς διπλοῦν, ἀλλὰ ἡ ἀκυρότης καλύπτεται, ὅταν ὁ προτείνων αὐτὴν παρέλαβε τὴν οἰκίαν καὶ ἐπλήρωσε τὸ μίσθωμα. 410, 411 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας 335 τοῦ 54 ἐν νομ. σ. 5934. Πρβ. § 91 σημ. 3 καὶ § 97.

Ἡ 138 τοῦ 1850 πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις φέρει.

«Ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ ἐφετεῖον, σταθμίσαν ἐντὸς τῆς κυριαρχικῆς του ἐξουσίας τὸ εἰς αὐτὸ καθυποβληθὲν ἰδιωτικὸν ἔγγραφον τῆς 23 Ιουλίου 1844, παρεδέχθη ὅτι δὲν περιέχει ἀμφοτεροβαρὲς συνάλλαγμα, ἀλλ' εἶναι ἁπλῶς ὁμολογία τοῦ ἀναιρεσείοντος, εἰς δὲ τὴν στάθμισιν ταύτην δὲν δύναται νὰ ἐπέμβῃ ὁ Ἄρειος Πάγος, ὡς ἀφορῶσαν τὸ πραγματικὸν τοῦ ἐγγράφου μέρος, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει παράπονον, καὶ δὲν προκύπτει ὅτι δι' αὐτῆς παρεμορφώθη τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου· ὅθεν ὀρθῶς ἐπίσης τὸ ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ὅτι δὲν ἀπῃτεῖτο τὸ ἔγγραφον νὰ γίνῃ διπλοῦν καὶ νὰ φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, καθότι κατὰ τὸ ἄρθρον 409 τῆς πολιτικῆς δικονομίας αἱ διατυπώσεις αὗται πρέπει νὰ τηρηθῶσιν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ὁσάκις διὰ τοῦ ἐγγράφου ἀμφότεροι οἱ διάδικοι ἀνέλαβον ὑποχρεώσεις, ὅπερ ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ὑπάρχει».

§ 108. Τὸ περὶ ἐνοικιάσεως δημοσίων προσόδων συμβόλαιον ἔχει κῦρος μὴ γενόμενον διπλοῦν; Ἡ ἀπ. ἐφ. Ναυπλίας 81 τοῦ 57 (ἐν νομ. σ. 6231) φέρει. (Πρβ. τὴν προηγ. §.)

«Ἐπειδὴ προςβάλλοντος τοῦ ἐκκαλοῦντος πρωτοδίκως οὐχὶ ἐν παρόδῳ, ἀλλὰ σπουδαίως τὸ ὑπὸ τοῦ ἐφεσιβλήτου ἐνάγοντος πρὸς ὑποστήριξιν καὶ ἀπόδειξιν τῆς ἀγωγῆς του προςαχθὲν ἔγγραφον ὑπενοικιάσεως τῆς 12 Ἰουνίου 1856 ὡς ἄκυρον, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι δὲν ἐγένετο εἰς διπλοῦν κατὰ τὸ ἄρθρον 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὀρθῶς τὸ πρωτοδικεῖον παραδεχθὲν τὴν αἴτησίν του αὐτὴν ἀπεφήνατο ἄκυρον τὸ εἰρημένον αὐτὸ ἔγγραφον διὰ τῆς τρίτης διατάξεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 228—(1856) ἀποφάσεώς του, καὶ ἑπομένως δὲν δύναται ἤδη ὁ αὐτὸς ἐκκαλῶν, καίτοι δεκτῆς γενομένης τῆς ἀκυρωτικῆς αὐτῆς ἐνστάσεώς του νὰ παραπονῆται διὰ τῆς ἐφέσεώς του καὶ κατὰ τῆς διατάξεως αὐτῆς τῆς ῥηθείσης ἀποφάσεως προςβάλλων, οὕτως εἰπεῖν, τὰς ἰδίας αὐτοῦ πράξεις, ἀλλὰ, καὶ τοῦ ἐναντίου δοθέντος, οὐδεμίαν ὠφέλειαν δύναται νὰ παραγάγῃ ἐκ τούτου ὑπὲρ ἑαυτοῦ ὁ ἐκκαλῶν, οὐδ' ἕπεται, ὡς οὗτος ἰσχυρίζεται, οὔτε ὅτι κακῶς ἠκυρώθη τὸ ἔγγραφον, ὡς μὴ

δν ἔγγραφον πωλήσεως ἢ μεταμισθώσεως, ἀλλ' ἔγγραφον ὑποσχέσεως πρὸς πώλησιν ἢ μεταμίσθωσιν· ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὡς μὴ περιέχον δῆθεν ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις, καθὰ ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρον 410 τῆς πολιτικῆς δικομίας, καὶ ὡς μὴ ἐφαρμοζομένου τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων, οἵα ἡ προκειμένη, οὔτε ὅτι ἐσφαλμένως διετάχθησαν ἀποδείξεις περὶ τῆς συστάσεως τοῦ ἐν τῷ ἐγγράφῳ αὐτῷ διαλαμβανομένου συναλλάγματος, πρῶτον, διότι τὸ ἔγγραφον αὐτὸ περιέχει κατὰ τὴν κρίσιν καὶ πεποίθησιν τοῦ δικαστηρίου τούτου οὐχὶ συνάλλαγμα ἁπλῆς ὑποσχέσεως πρὸς πώλησιν ἢ ἐπενοικίασιν τῶν εἰς τὸν ἐκκαλοῦντα κατακυρωθεισῶν ἐν τῇ δημοπρασίᾳ εἰρημένων δημοσίων προσόδων, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας περιέχει συνάλλαγμα τέλειον μὲν ὑπενοικιάσεως τῶν δημοσίων αὐτῶν προσόδων πρὸς τὸν ἐφεσίβλητον ἐνάγοντα, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον μόνον τοῦ ἐὰν τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ἤθελεν ἐγκρίνει τὴν γενομένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἐκκαλοῦντος κατακύρωσιν· καὶ ἐπομένως τὸ ῥηθὲν ἄρθρον 410 εἶναι ἐφαρμοστέον, ὁ δὲ λόγος, ὅτι ἐπὶ ὑποθέσεων ἐμπορικῶν, οἵα ἡ προκειμένη, δὲν ἐφαρμόζεται, εἶναι χωρὶς βάσιν, καθότι οὐδεμία διάκρισις γίνεται ἐν τῷ ἄρθρῳ αὐτῷ περὶ τῆς πολιτικῆς ἢ ἐμπορικῆς φύσεως τοῦ συναλλάγματος, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἦναι ἀμφοτεροβαρές, νὰ περιέχῃ, δηλαδή, ἀμοιβαίας τῶν συναλλαττομένων προσώπων ὑποχρεώσεις τοῦ ἑνὸς πρὸς τὸν ἕτερον, διότι ὁ νομοθέτης ἠθέλησε διὰ τῆς διατάξεως του αὐτῆς νὰ καθιερώσῃ ἰσότητα θέσεως καὶ μέσων ἀποδεικτικῶν μεταξὺ ἐκείνων, οἵτινες συνιστῶσιν ἀμφοτεροβαρῆ συναλλάγματα· ἰσότητα, ἥτις ἤθελεν ἐκλείπει βεβαίως, ἀφοῦ ὁ εἷς τῶν συναλλαττομένων ἤθελεν ἔχει μόνος τὸ ἔγγραφον, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἤθελε δύναται νὰ προτείνῃ μάρτυρας καὶ ἀποδεικνύει δι' αὐτῆς τὴν σύστασιν τοῦ συναλλάγματος, ἐνῷ ὁ ἕτερος ἤθελε στερεῖται τοῦ μέσου τούτου, καὶ διότι διὰ νὰ σχηματισθῇ ἀμοιβαία τις ἐνοχὴ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, πρέπει ἕκαστος τῶν συμβαλλομένων νὰ δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐκτέλεσίν του· ἐν δὲ τῇ περιπτώσει, καθ' ἣν ἤθελε συνταχθῇ ἓν καὶ μόνον ἔγγραφον, τοῦτο δὲν ἤθελεν εἶσθαι δυνατὸν νὰ γενῇ, καὶ ἐπομένως τὸ ἔγγραφον πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς μὴ ὂν ἀμφοτεροβαρὲς καὶ κατὰ συνέπειαν ἄκυρον· καὶ δεύτερον, διοτι, ἀκύρου ὄντος μόνον τοῦ εἰρημένου ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, ουχὶ δὲ καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀναφερομένης συμβάσεως, ἥτις συνιστᾶται διὰ μόνης τῆς συναινέσεως τῶν μερῶν καὶ ὑφίσταται ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐγγράφου, ὡς μέσου μόνον ἀποδεικτικοῦ θεωρούμενον· τῆς δὲ συμβάσεως αὐτῆς, ἐφ' ἧς στηρίζεται ἡ ἀγωγὴ ἀμφισβητουμένης μεταξὺ τῶν διαδίκων, ἕπεται προδήλως, ὅτι καὶ ἀποδείξεις περὶ τῆς

ὑπάρξεως τῆς συμβάσεως ἀπαιτοῦνται ὡς ἀπολύτως ἀναγκαῖαι, καὶ ὀρθῶς διετάχθησαν ὑπὸ τοῦ πρωτοδικείου ἄνευ ἐξαιρέσεως καὶ τοῦ τῶν μαρτύρων, ὡς ἐμπορικῆς οὔσης τῆς ὑποθέσεως.

»Ἐπειδὴ ὁ ἕτερος λόγος τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅτι ἡ αἰτία, δι' ἣν τὸ συνάλλαγμα αὐτὸ ἐξεδόθη εἶναι αἰσχρὰ, καθότι, προτείναντος τοῦ ἐνάγοντος ὅτι θέλει ἀναφερθῆ εἰς τὸ ὑπουργεῖον, ὡς ἰσχυρίζετο, καὶ προςφέρων πλειοτέραν τιμὴν διὰ τὰς εἰρημένας προςόδους, νὰ κατορθώσῃ νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς νέαν δημοπρασίαν καὶ νὰ ματαιώσῃ οὕτω τὴν εἰς τὸν ἐκκαλοῦντα γενομένην κατακύρωσιν, τὸ συνάλλαγμα ἐγένετο πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐμποδισθῇ ὁ συναγωνισμὸς, ὅςτις ἤθελε λάβει χώραν ἐκ τῆς τοιαύτης πράξεως τοῦ ἐνάγοντος, δὲν εἶναι βάσιμος, καὶ ἀληθὴς ἂν ὑποτεθῇ α) διότι, ὅτε ἐγένετο τὸ περὶ οὗ πρόκειται συνάλλαγμα, δημοπρασία δὲν ὑφίστατο πλέον, ἀλλ' εἶχεν ἀποπερατωθῆ, κατακυρωθεισῶν τῶν προςόδων εἰς τὸν ἐκκαλοῦντα, καὶ ἑπομένως οὐδεὶς συναγωνισμὸς ἐμποδίσθη, οὐδ' ἦτο βέβαιον, ὅτι ἤθελε λάβει χώραν νέα δημοπρασία, καὶ κατὰ συνέπειαν κώλυμα συναγωνισμοῦ, καθόσον ἡ πρότασις τῆς προςφορᾶς πλειοτέρου ἐνοικίου δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἀπολύτως πρὸς τὸ δημόσιον, ὥςτε νὰ γίνηται πάντοτε δεκτὴ, ἀλλ' ἀφίεται εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ, ἔχοντος δικαίωμα καὶ τοῦ νὰ μὴ παραδεχθῇ τὴν τοιαύτην προςφοράν, β) διότι ἡ αἰσχρὰ αἰτία προϋποθέτει, ὅτι δίδονται πράγματα ἢ χρήματα εἰς ἕνα, διὰ νὰ πράξῃ ἢ νὰ μὴ πράξῃ τι, τὰ ὁποῖα, ὅταν τὰ λάβῃ, φέρωσιν εἰς αὐτὸν ἀτιμίαν· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου, συγκατατεθέντος τοῦ ἐνάγοντος τοῦ νὰ παραιτηθῇ τοῦ δικαιώματός του τοῦ νὰ ὑποβάλῃ, διὰ προςφορᾶς πλειοτέρου ἐνοικίου, εἰς νέαν δημοπρασίαν, τὰς περὶ ὧν πρόκειται δημοσίας προςόδους ἐπὶ τῇ βάσει συναλλάγματος τῆς ὑπενοικιάσεως τῆς αὐτῆς προςόδου ἐκ μέρους τοῦ ἐκκαλοῦντος ἐνοικιαστοῦ πρὸς τὸν ἐνάγοντα ἐπὶ ὡρισμένῳ κέρδει, οὐδεμίαν ἀτιμίαν προςάπτει εἰς αὐτὸν τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα, καθότι τοῦτο ὡς πρὸς αὐτὸν δὲν ἔχει ἄλλην αἰτίαν, εἰμὴ μόνον καὶ μόνον τὴν παραίτησιν ἑνὸς δικαιώματός του τοῦ νὰ προςφέρῃ πλειότερον ἐνοίκιον, τῆς χρήσεως τοῦ ὁποίου ἐδύνατο νὰ παραιτηθῇ καὶ οἴκοθεν μεταμελούμενος, καὶ χωρὶς λήψεως πράγματός τινος, ἢ χρημάτων, καὶ ἄνευ βλάβης τοῦ δημοσίου, ὡς οὔσης ἀποπερατωμένης πλέον τῆς δημοπρασίας, καὶ γ), διότι, ἂν ὑπάρχῃ αἰσχρὰ αἰτία εἰς τὸ συνάλλαγμα, περὶ οὗ ὁ λόγος, αὕτη ἀφορᾷ τὸν ἐκκαλοῦντα μόνον, διότι τῳόντι αὐτὸς διὰ τοῦ συναλλάγματος αὐτοῦ ὑπενοικιάσας τὰς εἰρημένας προςόδους, ἂν καὶ ψευδῶς καὶ ἀπατηλῶς, ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ, καὶ χωρὶς σκοπὸν τοῦ νὰ πραγματο-

ποιήση τὴν ὑπενοικίασιν αὐτὴν, ἐμπόδισε τὸν συναγωνισμὸν, ὅςτις ἐδύνατο νὰ λάβῃ χώραν ἐπὶ τῆς νέας δημοπρασίας ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἤθελε γενῆ δεκτὴ παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ ἡ περὶ νέας προςφορᾶς πρότασίς του, καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τοῦ ἰδίου του δόλου, οὐδὲ νὰ καταστήσῃ ἄκυρον τὸ ἐν λόγῳ συνάλλαγμα δι' ἰδίων αὐτοῦ πράξεων δολίων, αἵτινες πρὸς αὐτὸν μόνον δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς αἰσχρὰ αἰτία. (3 C. 4 § 3 Πανδεκτῶν (12, 5)»—Πρβ. τὴν. λ. συναγωνισμός.

§ 109. ὅταν ὁ δήμαρχος δι' ἐγγράφου ἐπισήμου εἰδοποιῇ τὸν ἰδιοκτήτην, ὅτι λαμβάνει ὑπὸ μίσθωσιν τὸ κτῆμά του, τὸ ἔγγραφον αὐτὸ ἀποδεικνύει τὴν μίσθωσιν, καίτοι μὴ γενόμενον εἰς διπλοῦν. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16560 τοῦ 58, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ὀρθῶς μὲν ἐθεωρήθη ὡς ἀποδεικνυομένη ἡ ἐνιαύσιος μίσθωσις ἐκ τοῦ προκειμένου ἐπισήμου ἐγγράφου τοῦ ἐκκαλοῦντος δημάρχου ὑπ' ἀριθ. 64 καὶ διὰ την ὁμολογουμένην ἐκτέλεσιν τῆς μισθώσεως ταύτης, καὶ διότι, τῆς περὶ μισθώσεως συμφωνίας στηριζομένης εἰς πρᾶξιν τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, ἀποδεχομένην τὴν περὶ ἐκμισθώσεως πρότασιν τοῦ ἐφεσιβλήτου, δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ συνταχθῇ ἰδιωτικὸν ἐνοικιαστήριον εἰς διπλοῦν, διότι τοῦτο ἀπαιτεῖται ὅταν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἔγγραφον περιέχῃ τὰς ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις, ἵνα μὴ ἐξαρτᾶται ἡ ἐκτέλεσις ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἔχοντος εἰς χεῖρας τὸ ἔγγραφον· ὅπου δὲ ἕκαστος τῶν συμβαλλομένων δίδει τῷ ἑτέρῳ ἔγγραφον ὁμολογίαν περὶ τῆς ὑποχρεώσεώς του, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ μὲν ἐφεσίβλητος τὴν περὶ ἐκμισθώσεως ἀναφοράν του, ὁ δὲ δῆμος τὸ περὶ τῆς ἀποδοχῆς αὐτῆς ἔγγραφον τοῦ δημάρχου, περιττὸν εἶναι νὰ συντάσσηται ἐνοικιαστήριον εἰς διπλοῦν· νομίμως δὲ ἀπεφήνατο περὶ τῆς σιωπηλῆς ἀνανεώσεως τῆς μισθώσεως ἐπὶ ἓν ἕτερον ἔτος, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1858, δι' οὓς ὀρθοὺς λόγους ἀναφέρει ἐν τῇ ἀποφάσει του».—ὅρα ἀν. σ. 298.

§ 110. Ὁ Α διετείνετο, ὅτι προκατέβαλε τῷ Β δραχμὰς 500, ἵνα ἀγοράσῃ εἰς λογαριασμόν του ῥητίνην, καὶ ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Β δὲν ἐξεπλήρωσε τὴν ὑποχρέωσίν του, ὀφείλει νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ.— Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς του προςήγαγεν ὁ Α (ἐνάγων) ἔγγραφόν τι, τὸ ὁποῖον δὲν ἐγένετο διπλοῦν (410 πολ. δικον.)— Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν τὸ, περὶ οὗ λόγος, ἔγγραφον περιέχῃ ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις, ὥςτε νὰ συνταχθῇ εἰς διπλοῦν; Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα διὰ τῆς 10440 τοῦ 53 ἀποφάσεώς του.

§ 111. Τὰ τῆς κοινοπραξίας ἔγγραφα πρέπει νὰ γίνωνται διπλᾶ; Εὑρ. 9 σ. 163, 164.

§ 112. Δὲν ὑπάγονται εἰς τὸν κανόνα

α) Αἱ συμβάσεις ἐν αἷς ex post facto παράγεται ἀντίθετος ἀγωγή· οἷα ἡ ἐντολή, παρακαταθήκη, ἂν ὅμως συμφωνηθῇ ἀπ' ἀρχῆς ἀντιμισθία ὑπὲρ τοῦ ἐντολοδόχου ἢ θεματοφύλακος, ὀρθότερον εἶναι νὰ συνταχθῶσι διπλᾶ ἔγγραφα. Contra Aubry σελ. 302 σημ. 15.

β) Συναλλάγματα ἀμφοτεροβαρῆ, καταστάντα πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου ἑτεροβαρῆ διὰ τῆς ἐκ μέρους θατέρου τῶν συναλλαξάντων καταβολῆς. Aubry σελ. 303 σημ. 21. Toullier ἀρ. 327.

γ) Συμφωνίαι, δι' ὧν παρέχονται εἰς τὸν ἕτερον τῶν συναλλασσόντων ὠφέλειαι δι' ἁπλῆς ἐνστάσεως ἰσχυρῶς προστατευόμεναι· π. χ. ἔγγραφον, δι' οὗ ἀναγνωρίζεται τὸ χρέος, συγχρόνως δὲ παραχωρεῖται προθεσμία πρὸς ἐξόφλησιν· ἀρκεῖ ἐνταῦθα τὸ διδόμενον εἰς τὸν δανειστὴν ἔγγραφον, διότι ἡ προσαγωγὴ τούτου συναποδεικνύει καὶ τῆς προθεσμίας τὴν παραχώρησιν. Aubry σελ. 302 σημ. 16, 20. (Ἀπὸ Οἰκ. § 159 σημ. 8).

§ 113. Ὅταν τῆς ἐγγράφου συμφωνίας τόσα πρωτότυπα αὐτῆς ἐγένοντο, ὅσοι ἦσαν οἱ συμβληθέντες διάδικοι, εἰς δὲ (π. χ. ὁ ἐκκαλῶν) ἦτο παράρτημα εἰς τὴν μεταξὺ τῶν μερῶν συμφωνίαν, καὶ οὐχὶ συμβαλλόμενος, οὐδ' ἐπρόκειτο νὰ παράξῃ ἐκ τοῦ ἐγγράφου ἴδια δικαιώματα, ὡς ἐγγυηθεὶς μόνον ὑπὲρ τοῦ ὀφειλέτου ἐν περιπτώσει μὴ πληρωμῆς, δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης τίς. ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 15438 τοῦ 57. Πρβλ. τὴν 5117 τοῦ 48 ἀπόφασιν τῶν αὐτῶν ἐρετῶν εἰς Εὕρετ. 6 σελ. 377 ἑπόμ. (1), καθ' ἣν ὅταν τις συμπεριελήφθη ὡς ἐγγυητής, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι καὶ ὡς πρὸς πρὸς αὐτὸν ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρον 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, διότι ὁ ἐγγυητὴς δὲν θεωρεῖται κυρίως ὡς συμβαλλόμενον πρόσωπον καὶ ὡς ἔχων συμφέρον διάφορον παρὰ τὸ τοῦ ὑπὲρ οὗ ἐγγυήθη.

§ 114. Ἰδιωτικὰ ἔγγραφα μὴ περιέχοντα ἀμφιβαρῆ ὑποχρέωσιν

---

(1) Ἴδε τὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν 253 τοῦ 53. καὶ τὰ ἀνωτέρω (σ. 298 ἐν ἀρχ.).

δὲν ἀπαιτεῖται νὰ γίνωνται εἰς διπλοῦν· ἤτοι, ὅταν δὲν ἐπιβάλληται ὑποχρέωσις εἰς τὸν ἕτερον τῶν διαδίκων, τὸ ἔγγραφον δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἦναι εἰς διπλοῦν. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 127 τοῦ 1859, κυροῦσα τὴν 148 τοῦ 1859 ἀπόφασιν ἐφετῶν Ναυπλίας καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 9 Ἰουλίου 1851 ἰδιωτικὸν ἔγγραφον δὲν περιέχει ἀμφοτεροβαρῆ ὑποχρέωσιν, διότι δι' αὐτοῦ, ὅπως τὸ ἐφετεῖον ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του τὸ ἐξετίμησε καὶ δὲν παρεμόρφωσε τὸ περιεχόμενόν του, δὲν ἐπιβάλλεται ὑποχρέωσις εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Παπαδιαμαντοπούλου νὰ ἐξαγοράσωσιν αὐτοὶ ἢ νὰ εὕρωσιν ἄλλον νὰ ἐξαγοράσῃ τὸ κατακυρωθὲν εἰς τὸν Ζώην Λιανὸν πατρικόν των οἰκόπεδον, ἀλλὰ τοῖς χορηγεῖται πρὸς τοῦτο δικαίωμα καὶ ὅταν οὗτοι ποιήσωσιν αὐτοῦ χρῆσιν καὶ τὸ οἰκόπεδον ἐξαγορασθῇ παρ' αὐτῶν ἢ παρ' ἄλλου, θέλει λάβει ὁ Λιανὸς ἢ οἱ κληρονόμοι του τὸ ποσόν, εἰς ὃ κατεκυρώθη. Τοιούτου δὲ ὄντος τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου, δὲν ἀπῃτεῖτο νὰ γενῇ τοῦτο εἰς διπλοῦν, ὡς ὀρθῶς καὶ τὸ ἐφετεῖον ἀπεφάσισε, καθότι τὸ δικαίωμα τοῦ Λιανοῦ νὰ λάβῃ τὸ συμφωνηθὲν ποσὸν ἀποῤῥέει ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ δικαιώματος τῶν Παπαδιαμαντοπούλων καὶ συνάμα μὲ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ δικαιώματος τούτων πηγάζει καὶ ἡ ἀπόδειξις τοῦ δικαιώματος τοῦ Λιανοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου».—Πρβ. κατωτ. § 120, 121.

§ 115. Εἰς τὰ δανειστικὰ συμβόλαια δὲν ἀπαιτεῖται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, καὶ ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ὀφειλέτου (1). ἀπ. πολ. ΑΠ. 22 τοῦ 43 καὶ 523 τοῦ 52.

Τὰ περὶ δανείου συμβόλαια εἰσὶν ἑτεροβαρῆ. Τοιαῦτα δὲ εἰσὶ καὶ τὰ ἀντέγγραφα τὰ περὶ τοῦ δανείου ἐκδιδόμενα. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 4 τοῦ 1862, κυροῦσα τὴν 247 τοῦ 1861 ἀπ. ἐφ. Ναυπλίας.

§ 116. Ἡ τοῦ ἐνεχύρου σύμβασις δὲν περιέχει ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 523 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 9094 ἐφ. Ἀθ. (2).

§ 117. Τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ὑπόσχεταί τις εἰς ἄλλον παροχὴν δικαιώματός τινος ἕνεκα ὑπηρεσίας τινός, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ συντάσσηται εἰς διπλοῦν, διότι δὲν περιέχει ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν.

---

(1) Πρβ. Κύρ. 6 σ. 371.
(2) Πρβ. δὲ λ. ἐνέχυρον § 61.

(410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10694 τοῦ 1853.

§ 118. Ἔγγραφον, περιέχον ὁμολογίαν ὅτι ἐξοφλεῖ ὁ Α πᾶσαν μετὰ τοῦ Β δοσοληψίαν του, καὶ ὅτι δὲν ἔχει κάμμίαν κατ' αὐτοῦ ἀπαίτησιν, δὲν εἶναι διμερές. ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10777 τοῦ 1853 (1).

§ 118 δίς. Ἔγγραφον ἰδιωτικὸν διαλαμβάνον, ὅτι ἐξοφλεῖ τις ὅλους τοὺς μετ' ἄλλου τινὸς λογαριασμούς του, καὶ περιέχον συγχρόνως καὶ παραίτησιν ἐκ μέρους τοῦ ἐξωφλουμένου ἀπὸ πάσης κατὰ τοῦ ἐξοφλοῦντος ἀπαιτήσεως εἶναι ἀμφιβαρές;

Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐξεφράσθη οὕτω διὰ τῆς 223 τοῦ 1854 ἀποφάσεώς του, (ἥτις περιέχει καὶ γνώμην μειονοψηφιας).

«Ἐπειδὴ ἂν καὶ ἐδύνατό τις ἀμφιβάλλων νὰ εἴπῃ, ὅτι, κατὰ τὰς ῥητὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 406 καὶ 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, διὰ νὰ ἔχῃ κῦρος ἰδιωτικὸν ἔγγραφον περιέχον ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν, ἀπαιτεῖται ἡ ὑπογραφὴ ὅλων ἐκείνων, οἵτινες ὑπεχρεώθησαν δι' αὐτοῦ· πρὸς δὲ πρέπει πρῶτον νὰ γίνουν τόσα πρωτότυπα ἔγγραφα, ὅσοι διάδικοι ὑπάρχουσιν ἔχοντες ἰδιαίτερον συμφέρον, διάφορον παρὰ τῶν λοιπῶν· καὶ δεύτερον νὰ ἦναι ἀκριβῶς σημειωμένον εἰς πᾶν πρωτότυπον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκδοθέντων πρωτοτύπων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ προςβληθὲν ὑπὸ τοῦ ἐκκαλοῦντος Ἰωάννου Κώστα ὡς ἄκυρον ἰδιωτικὸν ἔγγραφον τῆς 30 Ἰανουαρίου 1841 ὡς ὂν ἀμφοτεροβαρὲς, ἤτοι περιέχον ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις, μὴ ὑπογραφὲν ὅμως ἀδιαφιλονεικήτως καὶ παρὰ τοῦ Ἰωάννου Γ. Πασχαλοπούλου, μεθ' οὗ συνηλλάχθη δι' αὐτοῦ, οὐδ' ἐκδοθέντων δύο πρωτοτύπων, ἀλλ' ἑνὸς μόνου, εἶναι τῷ ὄντι ἀμφοτεροβαρὲς, ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου του προκύπτει· διότι ἂν καὶ δι' αὐτοῦ ὁ Ἰωάν. Κώστας (ὅςτις ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως, διὰ τὴν ὁποίαν συνηλλάχθη, ἐνήργησεν ὡς πληρεξούσιος τοῦ Ἀθανασίου Πουρνάρα, πατρὸς τῶν ἐφεσιβλήτων ὀρφανῶν, δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀρ. 6741 πληρεξουσίου ἐγγράφου, εἰς ὃ βασίζει τὴν προκειμένην ἀγωγήν του, τοῦ ν' ἀντιπροσωπεύσῃ αὐτὸν εἰς διαφόρους ὑποθέσεις ἀφορώσας τὴν διεκδίκησιν τῶν ἐν Φθιώτιδι κτημάτων αὐτοῦ τε καὶ

(1) Πρβλ. τὴν 13458 τοῦ 1855 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

τῶν συνεταίρων καὶ ἐντολέων τοῦ Ἰωάννου Γ. Πασχαλοπούλου καὶ Δ. Ἀθανασιάδου, ἐπὶ τῇ ἐν τῷ αὐτῷ ἐγγράφῳ ἀναφερομένῃ ἀμοιβῇ καὶ ἀντιμισθίᾳ) ἐξοφλεῖ τὸν Ἰωάννην Γ. Πασχάλογλουν διὰ πάντα λογαριασμόν του καὶ διὰ πᾶσαν ἀπαίτησίν του καὶ ληψοδοσίαν τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀπὸ τὸν ἐπίτροπόν του Ἀθανάσιον Πουρνάραν πηγάζουσαν ἐκ τῆς ῥηθείσης ἐντολῆς τούτου πρὸς αὐτόν, ἀναφέρονται ὅμως προσέτι ῥητῶς ἐν τῷ ἐγγράφῳ αὐτῷ αἱ ἑξῆς συμφωνίαι «καὶ ἔμειναν ἀμφότεροι κατὰ πάντα εὐχαριστημένοι, καὶ »ἀκαταζήτητοι ὁ εἷς κατὰ τοῦ ἄλλου, χωρὶς νὰ ἔχω εἰς τὸ ἑξῆς »καμμίαν ἀπαίτησιν μήτε ἀπὸ αὐτὸν μήτε ἀπὸ ἄλλον τινὰ τῶν »διαδόχων αὐτοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ ἴδιος δὲν ἔχει καμμίαν »ἀπαίτησιν μήτε ἀπὸ ἐμέ, μήτε ἀπὸ τοὺς κληρονόμους μου»· ὅθεν γίνεται κατάδηλον ὅτι διὰ τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ συνεφωνήθη ἡ λύσις καὶ ἡ ἐξόφλησις δύο διαφόρων ἐνοχῶν, πηγαζουσῶν ἐκ τοῦ συναλλάγματος τῆς ῥηθείσης ἐντολῆς, περὶ ἧς ἐγένετο τὸ ἔγγραφον αὐτό, καὶ ἀφορωσῶν ἡ μὲν μία τὸν Ἀθανάσιον Πουρνάραν πληρεξούσιον τοῦ Ἰωάννου Γ. Πασχαλόγλου καὶ αὐτὸν τοῦτον, ἡ δὲ ἄλλη τὸν Ἰωάννην Κώσταν, τουτέστιν ἡ ἀποχὴ τοῦ Ἀθανασίου Πουρνάρα πληρεξουσίου τοῦ Πασχάλογλου καὶ αὐτοῦ τούτου, τῆς πληρωμῆς πρὸς τὸν ἐντολοδόχον Ἰωάννην Κώστα τῆς συμφωνηθείσης ἀμοιβῆς του, καὶ τῶν ἐξόδων του περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς, καὶ ἡ ἐνοχὴ τοῦ ἐντολοδόχου τούτου τῆς λογοδοσίας ἐπὶ τῆς ἐνεργείας τῆς ἐντολῆς· ἑπομένως διὰ νὰ ἔχῃ κῦρος τὸ τοιοῦτον ἔγγραφον, ἔπρεπε νὰ ὑπογραφῇ καὶ παρὰ τοῦ Ἰωάννου Γ. Πασχάλογλου καὶ νὰ γίνῃ εἰς δύο πρωτότυπα διὰ νὰ λάβῃ τὸ ἓν καὶ ὁ Ἰωάννης Κώστας πρὸς ἐξασφάλισίν του ἀπὸ πᾶσαν ἀπαίτησιν κατ' αὐτοῦ τοῦ Ἀθανασίου Πουρνάρα καὶ τοῦ ἐντολέως του Πασχάλογλου ἐπὶ τῆς ἐνεργείας τῆς ἐντολῆς, ὅπερ μὴ γενόμενον ὁμολογουμένως, ὡς προείρηται, εἶναι ἄκυρον κατὰ τὰς ῥητὰς διατάξεις τῶν προαναφερθέντων ἄρθρων 409 καὶ 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας· ἄρα ἡ τῆς ἀκυρότητος τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ ἔνστασις τοῦ ἐκκαλοῦντος Ἰω. Κώστα εἶναι βάσιμος.

«Ἐπειδὴ ὀρθῶς ἀπεῤῥίφθη διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως ἡ περὶ ἀκυρότητος τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου ἔνστασις τοῦ ἐκκαλοῦντος, κατὰ τὴν ὀρθὴν σχετικὴν αἰτιολογίαν αὐτῆς· καὶ πρὸς τούτοις, διότι τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτοῦ, ὅτι τὸ ἔγγραφον εἶναι ἀμφοτεροβαρές, περιέχον δὲ ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν, ἀποκρούει αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔγγραφον, ὡς ἐκδεδομένον παρὰ μόνου τοῦ ἐκκαλοῦντος, περιέχον αὐτοῦ μόνου τὴν ὁμολογίαν, ὅτι ἐξοφλεῖ πᾶσαν μετὰ τοῦ Πασχάλογλου δοσοληψίαν λαβοῦσαν ὕπαρξιν κατὰ συνέπειαν τῆς ὑπὸ

τοῦ Ἀθανασίου Πουρνάρα, ὡς ἐπιτρόπου τοῦ Πασχάλογλου, δοθείσης πρὸς αὐτὸν τὸν ἐκκαλοῦντα ἐντολῆς, καὶ φέρον μόνον αὐτοῦ τὴν ὑπογραφήν· ἑπομένως ἂν καὶ αὐτὸς ὁ ἐκκαλῶν ἐκφράζῃ οἴκοθεν ἐν τῷ αὐτῷ ἐγγράφῳ, ὅτι ὁ Πασχάλογλους δὲν ἔχει κατ' αὐτοῦ κἀμμίαν ἀπαίτησιν, τὸ ἔγγραφον δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐκ τούτου ἀμφοτεροβαρὲς, ἀφοῦ ὁ Πασχάλογλους δὲν παρίσταται ὁ ἴδιος διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου ὡς ἐκφράζων ὁμολογίαν τινάν.

§ 119. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ συντάσσηται εἰς διπλοῦν τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ παραιτεῖταί τις τῶν καρπῶν κτήματός τινος, περὶ ὧν ὅμως δὲν ὑπάρχει ἐκκρεμὴς δίκη. ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 18402 τοῦ 1860.

§ 120. ὅταν ὁ Α ὑπόσχεται πρὸς τὴν Β νὰ προικίσῃ τὴν κόρην της, τὸ ἔγγραφον δὲν ἀπαιτεῖται νὰ συντάσσηται εἰς διπλοῦν, διότι δὲν περιέχει ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν. ἀπ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 19241 τοῦ 61.—ὅρα τὴν ἐπ. §.

§ 121. Προκειμένου περὶ ὑποσχέσεως, ἀπαιτεῖται διπλοῦν ἔγγραφον; Οὐχί.

Εἰς τὰς συμβάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀφορῶσιν ἁπλῶς προτάσεις περὶ μελλούσης ἀγορᾶς ἀκινήτου, δὲν ἐφαρμόζονται τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ἢ τὸ ἄρθρον 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου 81 τοῦ 58, κυροῦσα τὴν 15813 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἣν ἴδε ἐν λ. χαρτόσημον (1).

§ 122. Ἔγγραφα, δι' ὧν δίδεται ἐντολή τις, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ συντάσσωνται εἰς διπλᾶ (410 πολ.), διότι ἡ ἐντολὴ δύναται νὰ δοθῇ καὶ ἀγράφως καὶ νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ καὶ σιωπηλῶς καὶ διὰ τῆς ἁπλῆς ἐκτελέσεως, ἂν καὶ διὰ τῆς ἀποδοχῆς ἀναλαμβάνῃ ὑποχρεώσεις καὶ ὁ ἐντολοδόχος (Τουλλ. τ. 8 ἀριθ. 326), καὶ ἑπομένως οὔτε ἡ μεταγενεστέρα μονομερὴς ὑπόσχεσις ἀντιμισθίας εἰς τὴν δοθεῖσαν ἐντολὴν ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ εἰς διπλοῦν· ἡ ὑποχρέωσις τοῦ διπλοῦ ἐγγράφου ἐπιβάλλεται εἰς τὰς περιπτώσεις, εἰς ἃς ἀπαιτεῖται καὶ ἡ προσυπογραφὴ ὅλων τῶν συναλλαξαμένων ἐπὶ ἀμοιβαίαις ἐνοχαῖς. ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 16269 τοῦ 1858.—ἴδε Tropl. mandat.

§ 123. Τὸ περὶ ἀντικαταστάσεως προικὸς ἔγγραφον πρέπει νὰ

---

(1) Πρβλ. Ποτιὲρ ἀριθ. 477. Μερλ. λέξ. double écrit τόμ. 16 ἀριθ. 8.—Ἀν. § 114.

ἦναι διπλοῦν; ἴδε τὴν 7600 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λ. προὶξ § 129 (1).

§ 124. Τὸ περὶ ἀντιμισθίας ἔγγραφον πρέπει νὰ συντάσσηται εἰς διπλοῦν; οὔ (2). Ἡ 2798 τοῦ 1844 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει·

«Ἐπειδὴ, καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὴν πρώτην ἔνστασιν, τὸ προςβαλλόμενον αὐτὸ ἔγγραφον διαλαμβάνον μόνον τὴν τοῦ ἐντολέως, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν τοῦ ἐντολοδόχου ἀμοιβαίαν ὑποχρέωσιν, ἥτις ἐξαρτᾶται ἁπλῶς ἀπὸ τὴν μετέπειτα ἀποδοχὴν τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου, ἢ καὶ ἀπὸ τὴν πραγματικὴν ἐκτέλεσιν τῆς τοιαύτης ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεώς του, δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρου 409 καὶ ἑπόμενα τῆς πολιτικῆς δικονομίας· ὡς ἐκ περισσοῦ δὲ, ἡ ἔνστασις αὕτη ἔπρεπε νὰ εἰςαχθῇ, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 396 τῆς αὐτῆς δικονομίας, προηγουμένως ἐνώπιον τῶν πρωτοδικῶν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐξάγεται πόσῶς ὅτι ἔπραξαν οἱ ἐκκαλοῦντες· ὥςτε εἰςαγομένη ἤδη κατὰ πρῶτον ἐφεσίμως, καθίσταται διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀπαράδεκτος».

§ 125. Ὁ ἰσολογισμὸς, δι' οὗ οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἀναδέχεται ὁ προςαγαγὼν αὐτὸν, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ συντάσσηται εἰς διπλοῦν. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 220 τοῦ 52, κυροῦσα τὰς 7314 καὶ 7962 ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 126. Συμβόλαιον, δι' οὗ ἀναγνωρίζει τὶς τὴν ἐπὶ ἀκινήτου κτήματος συγκυριότητα ἄλλου, εἶναι ἄκυρον μὴ ὂν συντεταγμένον ἐνώπιον συμβολαιογράφου; ὄχι· τὸ τοιοῦτον συμβόλαιον ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι διπλοῦν; ὄχι. ἀπ. 1122 τοῦ 56 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ ἔγγραφον, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἑτέρου ἐγγράφου τῆς 12 Φεβρ. 1848, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐξετελέσθη, δὲν περιέχει καὶ ἀμφοτεροβαρεῖς ὑποχρεώσεις κυρίως, καθότι τὸ κύριον σκοπούμενον αὐτοῦ ἦτον, ὡς εἴρηται, ἡ ἀναγνώρισις ἁπλῶς δικαιώματος συνιδιοκτησίας· ὅθεν ὁ λόγος ὅτι τὸ ἔγγραφον αὐτὸ ἔπρεπε νὰ γίνῃ εἰς διπλοῦν, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι χωρὶς βάσιν, εἶναι καὶ

---

(1) Τὸ ζήτημά αὐτὸ εἶχε χώραν ὅταν δὲν ἴσχυε τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου.

(2) Ἡ ἀντιμισθία ἐζητεῖτο, κατὰ τὴν περὶ ταύτης δῆθεν συμφωνίαν, διὰ τὴν διαξαγωγὴν δικῶν τινῶν.

ἀπαράδεκτος, ὡς μὴ προταθεὶς οὔτε πρωτοδίκως, οὔτε κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν τοῦ δικαστηρίου τούτου».

§ 127. Εἰς τὸ περὶ διομολογήσεως ὑποθήκης ἔγγραφον πρέπει νὰ συντρέχῃ καὶ ὁ δανειστής; ὅρα τὴν λέξιν ὑποθήκη § 94.

§ 128. Τὸ ἔγγραφον, δι'οὗ ὑπόσχεταί τις νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν ἐκμισθωτὴν τὸ μισθωθὲν ἀντικείμενον, οὗτινος τὴν νομὴν δὲν ἐδύνατο νὰ μεταβάλῃ, δὲν ὑπάγεται εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ ἄρθρου 409 καὶ 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, οὔτε εἰς τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 341 τοῦ 1857, κυροῦσα τὴν 15574 ἐφ. Ἀθ. (1).

§ 129. Ὁ ἐκτεθεὶς ἐν § 92 κανὼν δὲν ἐφαρμόζεται, ὡς εἴπομεν, κατὰ γενικὸν κανόνα, ἐπὶ ἐμπορικῶν πράξεων (2). Πρβ. Θέμ. 6 σ. 277. Τουλλ. ἀρ. 333. ὅρα τὰς ἐπ. § §

§ 130. Εἰς τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις (3) δὲν ἐφαρμόζονται αἱ περὶ διπλῶν ἐγγράφων διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας (410), ὡς ἐκ τῶν ἄρθρων 109 καὶ 195 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου προκύπτει, διότι ὅπου ὁ νομοθέτης ἠθέλησε νὰ ἐφαρμόζωνται καὶ εἰς τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις αἱ εἰρημέναι διατάξεις, τὸ διέταξε ῥητῶς. 39 καὶ 282 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 47 τοῦ 1854, ἀναιροῦσα ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 131. Διὰ τὰ ἐμπορικὰ συναλλάγματα δὲν ἀπαιτεῖται ἡ σύνταξις τόσων πρωτοτύπων, ὅσοι οἱ διάδικοι οἱ ἔχοντες συμφέρον. (410 πολ. 109, 195 ἐμπορικοῦ νόμου). Ἡ ἐξαίρεσις τοῦ ἄρθρου 39 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου κυροῖ τὸν κανόνα. ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 16309 ἐν νομικῇ μελίσσῃ σελ. 66. ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας 113 τοῦ 60 ἐν ἐφ. δικαστηρίων σ. 22.

§ 132. ὅταν ἀφ' ἑνὸς ἔγγραφόν τι διαλαμβάνῃ ὅτι ἐγένοντο

---

(1) ὅρα κατ. § 114—116.

(2) Toullier ἀριθ. 342, 343. Aubry σελ. 306 σημ. 43.— Ἐξαίρεσις γίνεται ὡς πρὸς τὰς ὁμορρύθμους ἢ ἑτερορρύθμους ἑταιρίας, τὰς συνισταμένας δι'ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, διότι πρέπει ταῦτα, κατὰ τὸ ἄρθρον 39 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, νὰ συντάσσωνται εἰς πολλὰ ἀντίτυπα. Ῥάλλη Ι. 386. Κατ. § 137.

(3) Περὶ τῶν ἐμπορικῶν πωλήσεων; ὅρα ἀπόφασιν ἐφετῶν Ναυπλίας ἐν Εὐρ. 6 σελ. 595 § 3.—Πρβ. Εὐρ. λέξις πώλησις § 224 ἑπόμ.

δύο ὅμοια, δὲν ὑπάρχει παράβασις τοῦ ἄρθρου 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὅπερ τότε μόνον ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς ἐμπορικὰς πράξεις, ὅταν αἱ εἰδικαὶ διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ῥητῶς τὸ ὁρίζουσιν, ἀποκλείουσαι ἀναγκαίως τὴν ἐφαρμογὴν εἰς ἄλλας περιπτώσεις (1). ἀπόφασις 7491 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 133. Ὅταν τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, δι' οὗ τὰ μέρη συνεφώνησαν τὴν ἐκπλήρωσιν ἐμπορικῆς τινὸς ἐπιχειρήσεως, ἦναι ἄκυρον ὡς μὴ γενόμενον εἰς διπλοῦν, δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τὴν σύνταξιν, διότι τὸ κῦρος αὐτῶν τῶν συμφωνιῶν, καίτοι γενομένων ἐγγράφως, ἐξήρτηται ἐκ μόνου τοῦ γεγονότος, ἐὰν ἀληθῶς ὑπῆρξαν αὐταί, καὶ ὄχι ἐκ τῆς διατηρήσεως τῶν ἀπαιτουμένων εἰς τὰ ἔγγραφα τύπων, ὧν ἡ παράλειψις δύναται νὰ βλάψῃ μόνον τὰς εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις ἀναγομένας συμφωνίας, καθ' ἃς περιπτώσεις τὰ ἔγγραφα ἀπαιτοῦνται πρὸς ἀπόδειξιν. ἀπ. πολ. ΑΠ. 288 τοῦ 59.—Πρβ. ἀν. σ. 299.

§ 134. Ὅταν δὲν πρόκηται περὶ συστάσεως ἑταιρίας, ἀλλὰ περὶ συμβάσεως συστηθησομένης ἑταιρίας, τὸ ἄρθρον 39 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου καὶ τὸ 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν ἔχουν ἐφαρμογήν. ἀπ. πολ. ΑΠ. 148 τοῦ 58.

§ 135. Σχετικὰ περὶ ἑταιριῶν ὅρα εἰς Εὑρετήριον 9 σελ. 231 ἑπόμ.

§ 136. Ἐπὶ μετοχικῶν ἑταιριῶν δὲν ἀπαιτεῖται ἡ σύνταξις τόσων ἐγγράφων, ὅσοι εἰσὶν οἱ συμβαλλόμενοι. Pard. ἀρ. 245. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11576 τοῦ 54.

§ 137. Ἔγγραφον περὶ διαλύσεως ἑταιρίας πρέπει νὰ συντάσσηται διπλοῦν κατὰ τὸ ἄρθρον 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, μάλιστα ὅταν ἡ ἑταιρία ἦναι ὁμόῤῥυθμος, ἧς ἡ ὕπαρξις ἀποδεικνύεται ἐξ ἐγγράφου (39 ἐμπορικοῦ νόμου). ἀπ. ἐφετῶν Ἀθ. 15860 τοῦ 58.

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 39 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου συνδυασμένον μὲ τὸ ἄρθρον 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἕπεται προφανῶς, ὅτι παντὸς ἐγγράφου περιέχοντος ἀμοιβαίαν ὑποχρέωσιν πρέπει νὰ γίνωνται τόσα πρωτότυπα τούτου, ὅσοι εἰσὶν οἱ διάδικοι· διότι τὸ

---

(1) Ἐπρόκειτο περὶ συμβολαίου μεταξὺ δανειστῶν καὶ ἑταιρίας, δι' οὗ αὕτη ὑπέσχετο νὰ πληρώσῃ ἀπέναντι τοῦ χρέους της τόσα τοῖς ἑκατόν.

ἄρθρον 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ 1325 τοῦ γαλλικοῦ ἀστυκοῦ κώδηκος, εἰς ὃ τ' ἄρθρον 39 τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος ἐμπ. γαλλικοῦ νόμου παραπέμπει ὡς πρὸς τοὺς τύπους τῶν συνταττομένων ἐγγράφων.

»Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 1 Οκτωβρίου 1854 ἔγγραφον, ὅπερ ζητεῖ ὁ ἐκκαλῶν νὰ κηρυχθῇ ἄκυρον καὶ ὑποχρεωθῇ ὁ ἐφεσίβλητος εἰς λογοδοσίας, περὶ τῆς μεταξὺ αὐτοῦ συστάσης ἑταιρίας τῷ 1847, ἀφορᾷ τὴν διάλυσιν τῶν ἑταιρικῶν λογαριασμῶν τῆς ἑταιρίας ταύτης, τῶν ὑφισταμένων μεταξύ των μερῶν, δι' ὧν πλέον ὁ ἐφεσίβλητος εἶναι ἀκαταζήτητος ὑπὸ τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὡς καὶ οὗτος παρὰ τοῦ ἐφεσιβλήτου διὰ τὰς τυχὸν ὑπαρχούσας πρὸς τρίτους ὑποχρεώσεις τῆς ἑταιρίας, ἧς διευθυντὴς ἦτον ὁ ἐφεσίβλητος· ἐκ δὲ τούτου ἕπεται, ὅτι τὸ εἰρημένον ἔγγραφον περιέχει ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις ἐξ ἐμπορικῆς ἑταιρίας, καὶ ἑπομένως ἔπρεπε νὰ συνταχθῶσι δύο τούτου πρωτότυπα κατὰ τὰς εἰρημένας διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου καὶ τῆς πολιτικῆς δικονομίας· ὥςτε ὁ ἐναντίος ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐφεσιβλήτου, ὅτι τὸ εἰρημένον ἔγγραφον δὲν περιέχει ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις, εἶναι μὴ βάσιμος.

»Ἐπειδὴ προςέτι ἡ μεταξύ των συστᾶσα ἑταιρία τῷ 1847 ἦτον ὁμόρρυθμος καὶ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 39 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἡ ὕπαρξις ταύτης πρέπει ν' ἀποδεικνύηται δι' ἐγγράφων μόνον, ὡς καὶ συνεμορφώθησαν οἱ διάδικοι, συνταχθέντων δύο πρωτοτύπων καταστατικῶν (Rollin, double écrit § 82, 72)· ἄρα καὶ ἡ διάλυσις τῆς ἑταιρίας ταύτης ἔπρεπε νὰ γίνῃ, τηρουμένων τῶν αὐτῶν διατάξεων, καθ' ἃς συνέστη, ἤτοι τὸ εἰρημένον ἔγγραφον τὸ ἀφορῶν τὴν διάλυσιν ἔπρεπε ἦναι εἰς διπλοῦν· τὸ νομικὸν δὲ τοῦτο ἀξίωμα εἶναι ἔτι μᾶλλον ἐφαρμοστέον ἐπὶ τοῦ προκειμένου, διότι τὸ ἄρθρον 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ῥητῶς ἐπιτάττει αὐτὸ, κανονίζον τὸν τύπον τῶν ἐγγράφων τῶν ἀφορώντων ἀμοιβαίαις ὑποχρεώσεις (Rollin, double écrit § 42 καὶ πραγματεία ἐμπορικοῦ δικαίου Γ. Ῥάλλη § 274)· ὥςτε ὁ τοῦ ἐναντίου ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐφεσιβλήτου εἶναι μὴ βάσιμος». —Πρβλ. ἀνωτέρω σημ. 2 σελ. 318.

Γενικά τινα περὶ διπλῶν ἐγγράφων.

§ 138. Τὰ ἔγγραφα τὰ περιέχοντα ἀμφιβαρεῖς συμβάσεις πρέπει νὰ συντάσσωνται εις τόσα πρωτότυπα, ὅσοι οἱ ἔχοντες συμφέρον· δύναται ὅμως ἀντὶ πολλῶν νὰ συνταχθῇ ἓν κοινὸν καὶ νὰ

κατατεθῇ εἰς χεῖρας τρίτου, κατ' ἀμοιβαίαν τῶν μερῶν συναίνεσιν.

Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν

«Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐπιτυγχάνεται κατὰ τὴν αὐτὴν ἐντέλειαν, ὅταν, ἀντὶ πολλῶν πρωτοτύπων, συνταχθῇ ἓν κοινὸν, ὅπερ κατ' ἀμοιβαίαν συναίνεσιν τῶν μερῶν, κατατεθῇ εἰς χεῖρας τρίτου, ἐπὶ σκοπῷ κοινῆς χρήσεως. ἀπ. πολ. ΑΠ. 45 τοῦ 54.

§ 139. Ὑποβληθείσης εἰς τὸ δικαστήριον τῆς ἐνστάσεως τῆς ἀκυρότητος ἀντιγράφου τινὸς ὅτι ὡς ἐμφαῖνον ἀμοιβαίαν ὑποχρέωσιν ἔπρεπε νὰ συνταχθῇ εἰς διπλοῦν, ἠδύνατο καὶ αὐτεπαγγέλτως τὸ δικαστήριον, προςκαλούμενον νὰ ἑρμηνεύσῃ καὶ ἐφαρμόσῃ τὸ ἄρθρον 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, νὰ ἐξετάσῃ ἂν τὸ ἔγγραφον ἐκεῖνο περιέχῃ ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν. — Δὲν περιέχει δὲ τοιαύτην, ὅταν ὁ· · · · ὁμολογῇ ὅτι περιορίζεται ἡ ἀπαίτησίς του εἰς δραχμὰς· · · · · · καὶ ὅτι ἐξεδόθησαν συναλλάγματα διὰ τὸ ποσὸν αὐτό. ἀπ. πολ. ΑΠ. 179 τοῦ 64.

§ 140. Ὅταν ὁ ἐναγόμενος ἐξετέλεσε τὴν σύμβασιν, περὶ ἧς ἔγγραφόν τι διαλαμβάνει, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ πλέον ὅτι τὸ ἔγγραφον αὐτὸ δὲν συνετάχθη εἰς διπλοῦν, κατὰ τὸ ἄρθρον 411 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. (Πρβ. ἀν. σ. 299 ἐπ.).

Τὸ ἱστορικὸν ἔχει οὕτως·

«Ὁ Α, Β καὶ Γ συνεφώνησαν νὰ ἐνοικιάσωσιν ἑταιρικῶς προςόδους τινὰς, καὶ κατόπιν νὰ τὰς ἐκθέσωσιν εἰς πλειοδοσίαν. Συνεπείᾳ τούτου ὁ Γ παρουσιασθεὶς προςέφερε τίμημα, καὶ οὕτω κατεκυρώθησαν εἰς ὄνομά του αἱ πρόςοδοι, ἀλλ' αὐτὸς μετὰ ταῦτα ἠρνήθη νὰ ἐνδώσῃ ὥςτε νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς πλειοδοσίαν μεταξύ των· ἐνήχθη λοιπὸν ὁ Γ ἵνα ἀναγνωρίσῃ τὸν Α ὡς συνεταῖρον, ἢ νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ· ὁ ἐναγόμενος ἐπρότεινεν ὅτι τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ἀπεδεικνύετο ἡ συμφωνία των, ἦτον ἄκυρον δυνάμει τοῦ ἄρθρου 411, ἀλλὰ τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον (ἀπόφασις 10359 τοῦ 1853) ἀπέρριψε τὸν λόγον αὐτὸν, διότι ὁ ἐναγόμενος ἐξεπλήρωσε τὴν συμφωνίαν, ἐμφανισθεὶς ὡς ὑπερθεματιστής».

§ 141. Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ περὶ προξενικῆς δικαιοδοσίας νόμου ἀφορῶσι τοὺς νόμους τοὺς κανονίζοντας τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐνοχῶν, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς κανονίζοντας τὸν τύπον τῶν ἐγγράφων, ἅτινα καταρτίζονται κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦ ἀστυκοῦ νόμου, εἴτε κατὰ τὸν ἑλληνικὸν νόμον, εἴτε κατὰ τὰς ἐν τῷ τόπῳ

τῆς ἐπιχειρήσεως τῆς νομικῆς πράξεως ἰσχυούσας διατυπώσεις· ἄρα τὰ ἔγγραφα περὶ διαλύσεως ἑταιρίας καὶ ἐξοφλήσεως λογαριασμοῦ, τὰ περιέχοντα ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις, ἰσχύουσι καὶ ὅταν δὲν συνταχθῶσιν εἰς διπλοῦν, ἂν οὕτως εἴθισται ἐν τῷ τόπῳ τῆς συντάξεώς των. ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 16286 τοῦ 58 ἐν νομ. μελ. σ. 67.—Πρβ. ἀν. σ. 264.

§ 142. Πότε ὑποχρεοῦνται εἰς ἐπίδειξιν τῶν ἐγγράφων, ὅσα εἰς εἰς διπλοῦν συνεταχθησαν, οἱ διάδικοι; Ἴδε ἀπόφασιν 11452 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν κατωτέρω, ἔνθα περι ἐπιδείξεως ἐγγράφων.

§ 143. Προκειμένου λόγου περὶ ἀμοιβαίων ὑποχρεώσεων καὶ περὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ ἑκάτερον τῶν μερῶν εἰς χεῖράς του ἀπόδειξιν ὑπογεγραμμένην παρὰ τοῦ ἑτέρου περὶ τῆς ὑποχρεώσεως τούτου, ἡ δὲ προσυπογραφὴ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἑτέρου εἶναι τύπος περιττός, ἐφ᾽ ὅσον, κρατῶν ταύτην παρ᾽ αὐτῷ, δύναται νὰ τὴν προσυπογράψῃ ὅταν θέλῃ. ἀπόφασις 101 τοῦ 1838 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν. (νομικ. σελὶς 2524).

Περὶ τῆς τῶν ἀντιγράφων καὶ σσσχετικῶν ἐγγράφων ἰσχύος (1).

§ 145. Τὰ ἀντίγραφα, οὐδ᾽ αὐτὰ τὰ ἀντιφωνημένα, ἀναπληροῦσι κατὰ γενικὸν κανόνα τὰ πρωτότυπα μόνον ἐν τοῖς ἑπομένοις θέμασιν.

α) Ἐὰν οἱ διάδικοι ἀποδώσωσιν αὐτοῖς ἀποδεικτικὴν δύναμιν (2) εἴτε ῥητῶ, εἴτε σιωπηρῶς (χρησάμενοι αὐτοῖς ὑπὲρ ἑαυτῶν).

β) Ἐὰν ἐκδοθῶσι a) παρὰ συμβολαιογράφου, δικαστικοῦ γραμματέως, δικηγόρου ἢ ἑτέρου δημοσίου προσώπου, ἐξαχθέντα ἐκ πρωτοτύπου, ὅπερ αὐτὰ ταῦτα τὰ δημόσια πρόσωπα συνέταξαν ἢ ἔχουσιν ἐν παρακαταθήκῃ (3), b) παρὰ συμβολαιογράφου, δικαστι-

---

(1) Ποῖα πρωτότυπα; Ποῖα ἀντίγραφα; Ποῖα ἀντίγραφα ἀντιπεφωνημένα. ὅρα Οἰκον. § 160 ἐκδ. 2. Θέμ. 6 σ. 301.

(2) Πολιτ. 426 § 1.—Ἐνταῦθα εἶναι ἀδιάφορον τὸ εἶδος τοῦ ἀντιγράφου· διότι καὶ τὰ ἁπλᾶ ἀντίγραφα λαμβάνουσι διὰ τῆς θελήσεως τῶν διαδίκων πλήρη ἀποδεικτικὴν δύναμιν.

(3) Πολ. 426 § 2.

κοῦ γραμματέως ἢ δικηγόρου, κατ' αἴτησιν καὶ συμπαραληφθέντων τῶν ἐνδιαφερομένων· φέρωσι δὲ συνάμα τὴν βεβαίωσιν, ὅτι τὸ μὲν πρωτότυπον ἐξετασθὲν εὑρέθη κατὰ πάντα ἀβλαβὲς καὶ ἀκέραιον, τὰ δὲ ἀντίγραφα παρεβλήθησαν πρὸς αὐτὸ καὶ εἰσὶν ἀπαράλλακτα (1).—Πλὴν καὶ τὰ τοιουτοτρόπως (2) ἐκδοθέντα ἀντίγραφα οὐχὶ ἀπολύτως ἰσχύουσιν ὡς πρωτότυπα, ἀλλὰ μόνον ἐὰν ὑπάρχωσι καὶ αἱ λοιπαὶ ἀπαιτήσεις τοῦ νόμου (3). Οἰκον. § 160 ἐκδ. 6.

§ 146. Περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως τῶν συσχετικῶν (4) ἐγγράφων ἰσχύει ὁ κανών· referens sine relato nihil probat, ἤτοι χωρὶς τοῦ ἀναφερομένου οὐδὲν ἀποδεικνύει τὸ ἀναφέρον· διότι συχνάκις αἱ ἀναφοραὶ γίνονται ἄνευ τῆς προσηκούσης ἀκριβείας καὶ περισκέψεως· ἀλλὰ τοῦ κανόνος τούτου εἰσήγαγεν ὁ νόμος τὰς δύο ταύτας εὐλόγους ἐξαιρέσεις· ἤγουν τὸ ἀναφέρον ἀποδεικνύει καὶ μόνον, ἐὰν α) ἐξ αὐτοῦ ἐξάγηται ὅτι ἐγένετο ἵνα ἀντικαταστήσῃ τὸ ἀναφερόμενον, ἢ β) τὸ οὐσιῶδες τούτου περιεχόμενον ἐπανα-

(1) Πολ. 426 § 1.—Τοῦτο ἐστὶν ἡ καλουμένη exemplificatio. —Ἐνίοτε δέ, ὡς ὁ § 4 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου λέγει, καὶ ἀντίγραφα ἀντιγράφων, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κατασκευασθέντα, τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν.

(2) Δηλ. κατὰ τὰς περιπτώσεις a καὶ b

(3) Ἤτοι, κατὰ τὸ 427 ἄρθρον, ἐὰν τὸ πρωτότυπον ἀποδεδειγμένως ὑπῆρχε καὶ ἀπωλέσθη, ἢ ἐξηφανίσθη παρ' ἐκείνου, καθ' οὗ ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ, ἢ κατακρατῆται παρ' αὐτοῦ, ὑποχρέου εἰς ἐπίδειξιν ὄντος, ἢ τέλος ἐλλείπῃ παντελῶς, τὰ δὲ ἀντίγραφα εἰσὶν ἀρχαῖα καὶ ἀνύποπτα, εὑρισκόμενα ἐν δημοσίοις ἀρχείοις ἢ καταχωρίσεσιν.

Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ ἀντιπεφωνημένα ἀντίγραφα, καὶ ὁσάκις φέρουσι τὰ ἀπαιτούμενα τοῦ νόμου ἵνα ἀναπληρώσωσι τὰ πρωτότυπα, δὲν ἔχουσι φυσικῷ τῷ λόγῳ πλείονα ἢ τὰ πρωτότυπα δύναμιν· ἑπομένως τ' ἀντίγραφα ἰδιωτικῶν ἐγγράφων δὲν ἀπαλλάττουσι τὸν προσάγοντα αὐτὰ τοῦ βάρους ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα τοῦ πρωτοτύπου (Seuffert Comment Γ. 181 a). Ἐξαίρεσις πρέπει νὰ γείνῃ ἐν τῇ περιπτώσει τῆς exemplificatio. Schmid II. § 144. σ. 275. Bayer σ. 842.

(4) Πολ. 393, 394. Γαλ. κ. 1337. 1338. Νεαρὰ 119 κεφ. γ. Βασ. Β. 525.—Πρβ. ἀναπτύξεις εἰς Θέμ. 6 σ. 301 ἐπ.

λαμβάνηται ἐν τῷ ἀναφέροντι (1)· πλὴν καὶ τότε ὑπαρχούσης μεταξὺ αὐτῶν διαφορᾶς ὑπερισχύει τὸ ἀναφερόμενον (2). Οἰκον. § 165.—Ὅρα κατ. § 194.

§ 147. Ἐπικυροῖ τὴν γνησιότητά των ὁ διάδικος; ἀπόφασις 9848 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἐν λ. ἀπόγραφα.

Οἱ δικηγόροι; Εὐρ. λ. ὑπεράσπισις (τόμ. 20) § 14 τρίς. 121 τρίς. 127 (3) Θέμ. 6 σ. 304.

§ 148. Κατὰ τὰ ἄρθρα 244 καὶ 246 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ, οἱ γραμματεῖς ὑποχρεοῦνται νὰ δίδουν εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέρον ἀντίγραφα τῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα, καίτοι προσωρινῶς, παρεκατετέθησαν εἰς αὐτοὺς ὡς πρωτότυπα. άπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 18 τοῦ 47, ἣν ἴδε ἐν λ. ἔγγραφα.

§ 149. Δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ὅρκου ἡ ἀκρίβεια ἀντιγράφου χωρὶς νὰ προσαχθῇ τὸ πρωτότυπον; ὄχι, κατὰ τὴν 16443 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἣν ὅρα εἰς Νομικὴν Μέλισσαν, φύλλον 11.

---

(1) Ἐννοεῖται δὲ ὅτι αἱ δύο αὗται ἐξαιρέσεις λαμβάνουσι χώραν, ὅταν τὸ ἀναφέρον ἔγγραφον συντάξῃ αὐτὸς ὁ τοῦ ἀναφερομένου ἐκδότης ἢ ὁ διάδοχος αὐτοῦ· Ῥουσ. 302.

(2) Πολ. 394.—Ὑποτίθεται δηλ. ὅτι τὸ ἀναφέρον συνετάχθη χάριν τοῦ ἀναφερομένου, ἑπομένως τὸ κύριον ἔγγραφον εἶναι τὸ ἀναφερόμενον, καὶ ἐπὶ διαφωνίᾳ μεταξὺ τῶν δύο ὑπερισχύει τοῦτο. Κατὰ παραδρομὴν βεβαίως λέγει ὁ Ῥουσόπουλος (σελ. 303) ὅτι ἰσχύει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ἀναφέρον, ὡς τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ ἐκδότου ἐκφράζον· τοῦτο ἐφαρμόζεται μόνον ὅταν διὰ τοῦ νέου ἐγγράφου ἠθέλησαν τὰ μέρη νὰ μεταβάλωσι τὸ πρῶτον, ὅπερ δὲν εἰκάζεται, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξάγηται ἐκ τοῦ ἐγγράφου. Marcadé E. 83. Οἰκ.

(3) Ὁ δικηγόρος δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἐπίδοσιν ἐπικυρωμένου παρ' αὐτοῦ ἀντιγράφου ἀποφάσεως, γενομένου ἐκ τοῦ εἰς χεῖράς του ἀντιγράφου, ἐπικυρωμένου ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου γραμματέως; Ναί· καὶ ἡ ἐπίδοσις ἔγκυρός ἐστιν (151 ὀργαν.) μὴ ὁριζούσης τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὸ εἶδος τοῦ ἐπιδοτέου ἐγγράφου τῆς ἀποφάσεως (817 πολ.ιτ), καὶ μὴ ἀμφισβητουμένης τῆς ἀκριβείας τοῦ ἀντιγράφου. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 18 τοῦ 65.

§ 150. Ἡ ἀχρονολόγητος ἐπικύρωσις ἀντιγράφου καθίστησι τοῦτο ἄκυρον, ὅταν ἡ πρὸς ἐπίδοσιν αὐτοῦ παραγγελία εἶναι χρονολογημένη; ὄχι, κατὰ τὴν 16768 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (ἐν νομ. μελ. φυλλ. 18).

§ 151. Τὰ ἀντίγραφα ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν, ὅταν δὲν παρουσιάζωνται τὰ πρωτότυπα αὐτῶν καὶ δὲν δικαιολογῆται ἡ μὴ παρουσίασις αὐτῶν; οὐχί. Κατὰ τὰ ἄρθρα 391, 395 καὶ 125 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὰ πρὸς ἀπόδειξιν ἔγγραφα πρέπει νὰ καθυποβληθῶσιν ἐν πρωτοτύπῳ, καὶ ἂν ἐν ἀντιγράφῳ προςάγωνται, ὀφείλει ὁ εἰς ἀπόδειξιν ὑπόχρεως νὰ δικαιολογήσῃ καὶ ἀποδείξῃ τὴν ἀδυναμίαν, ἧς ἕνεκα δὲν ἠδυνήθη νὰ παρουσιάσῃ τὰ πρωτότυπα. (425, 426 καὶ 427 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). ἀπόφασις πολ. ΑΠ. 184 τοῦ 59. ὅρα κατ. § 157, 201.

§ 152. Ἡ ἔλλειψις τοῦ τύπου τῆς σφραγῖδος ἐπιφέρει ἀκυρότητα τοῦ τὴν ἔλλειψιν ἔχοντος ἀντιγράφου; ὄχι. Ἴδε τὴν ἐν νομ. μελ. φ. 18 ἀπόφασιν 16768 ἐφ. Ἀθ.

§ 153. Ὅταν τὶς δὲν προςέβαλεν ὡς πλαστὸν ἔγγραφον ἐν ἀντιγράφῳ ἢ ἐν ἐπισήμῳ μεταφράσει προςαχθὲν, δὲν ἕπεται ὅτι αὐτὸ ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν, διότι τὸ ἄρθρον 426 § 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὁρίζει ὅτι τότε μόνον τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἰσχύουσιν, ὅταν οἱ διάδικοι ἀπεφήναντο τὰ ἀντίγραφα ὡς ἔχοντα ἰσχὺν ἀποδείξεως, ἢ τὰ μετεχειρίσθησαν ὑπὲρ ἑαυτῶν. ἀπ. πολ. ΑΠ. 135 τοῦ 62, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος, καθ' ὃν τὰ ἀντίγραφα, οὐδ' αὐτὰ τὰ ἀντιπεφωνημένα, ἰσχύουσι πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν πρωτοτύπων, δὲν λαμβάνει χώραν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 426 § 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, εἰμὴ ὅταν οἱ διάδικοι ἀπεφήναντο τὰ ἀντίγραφα ὡς ἔχοντα ἰσχὺν ἀποδείξεως, ἤτοι ῥητῶς τοῦτο εἰπόντες, ἢ χρησάμενοι αὐτοῖς πρὸς ἀπόδειξιν ὑπὲρ ἑαυτῶν.

»Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ἐφετεῖον διὰ τῶν προςβαλλομένων ὑπ' ἀριθ. 297 καὶ 1226 ἀποφάσεων ἀπέδωκεν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν, στηρίξαν τὴν περὶ τοῦ βασίμου τῆς ἀγωγῆς πεποίθησίν του, εἰς ἀντίγραφον ἢ ἐπίσημον μετάφρασιν ὀθωμανικοῦ ἐγγράφου (ταπίου) τοῦ τουρκικοῦ ἔτους 1189 διά τε τὸν λόγον, ὅτι τὸ ταπίον τοῦτο, προςαχθὲν πρωτοδίκως ὑπὸ τῆς ἐναγούσης μονῆς ἐν ἀντιγράφῳ, ἢ ἐν ἐπισήμῳ μεταφράσει, δεν προςεβλήθη ὡς οὐδέποτε γενόμενον, καὶ διότι τὸ δημόσιον μὴ ὑπεισελθὸν διὰ τοῦ πολέμου εἰς τὰ προςωπικὰ δικαιώματα τῶν ὀθωμανῶν, δὲν δι-

καιοῦται δῆθεν νὰ προςβάλῃ ὡς πλημμελῆ κατὰ τύπους τίτλον, δι' οὗ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως μετεβιβάσθησαν πρὸς Ἕλληνας κτήματα.

»Ἐπειδὴ οὕτως ἀποφηνάμενον τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε προδήλως τὴν ἐν τῇ πρώτῃ αἰτιολογίᾳ τῆς παρούσης παρατεθεῖσαν οὐσιώδη διάταξιν τοῦ ἄρθρου 426 § 1 τῆς πολ. δικον. διότι ἐκ μόνης τῆς περιστάσεως, ὅτι ἐν ἀντιγράφῳ ἢ ἐν ἐπισήμῳ μεταφράσει προςαχθὲν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ταπίον δὲν προςεβλήθη ὡς οὐδέποτε γενόμενον, ἤγουν ὡς πλαστὸν, δὲν συνάγεται ποσῶς ἡ παρὰ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου ἀπαιτουμένη ῥητὴ ἢ σιωπηρὰ τῆς ἀποδεικτικῆς ἰσχύος τοῦ προςαχθέντος ἀντιγράφου, ἢ τῆς ἐπισήμου μεταφράσεως ἀναγνώρισις· ὡς ἐναγόμενον δὲ τὸ δημόσιον ἠδύνατο καὶ ἄνευ ἄλλου τινὸς δικαιώματος ν' ἀμφισβητήσῃ τὸ κῦρος τοῦ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς ἐπικαλουμένου ταπίου, ἀφ' οὗ ἄνευ τούτου, μὴ ἀποδεικνυομένης τῆς ἀγωγῆς, ὁ ἐναγόμενος, καίτοι μὴ ἀποδεικνύων τὰς ἐνστάσεις του, ἀπαλλάσσεται οὐχ ἧττον κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 77 τῆς πολιτικῆς δικονομίας». — (Πρβ. Εὑρ. 20 σελ. 46—48 ἐπ.).

§ 154. Τὸ ἀντίγραφον θεωρεῖται ὡς πρωτότυπον, ὅταν ῥητῶς δὲν προςεβλήθη ὡς πλαστόν. (426 § 1 πολ. δικ.). ἀπ. πολιτικὴ ΑΠ. 28 τοῦ 52.

§ 155. Πρωτότυπον τῆς ἀγωγῆς θεωρεῖται τὸ ἐπιδιδόμενον, οὐχὶ δὲ τὸ εἰς χεῖρας τοῦ ἐνάγοντος· ὥςτε ἀδιάφορον ἐστὶν ἂν τὸ τελευταῖον ἦναι ἀνυπόγραφον. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 26 τοῦ 1862.

Ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐγγράφων (1).

α) Ἐν γένει.

§ 156. Τὰ ἔγγραφα, τά τε δημόσια καὶ τὰ ἰδιωτικὰ, προςηκόντως καὶ ἐγκύρως συντεταγμένα, παρέχουσι πλήρη ἀπόδειξιν, ἤτοι καθιστᾶσι δικανικῶς ἀληθὲς τὸ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενον (2), εἴτε σύμβασις ἐστὶ τοῦτο εἴτε ἄλλο τι πρᾶγμα, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ἑξῆς εἰδικώτερον προςδιορισμόν. Ἤγουν

---

(1) Πρβ. Θέμ. σ. 287 ἐπ.

(2) Πολ. 400 ἐδ. 2. Ὑποτίθεται δηλ. ὅτι ἡ γνησιότης αὐτῶν εἶναι ἀναμφισβήτητος ἢ ἀποδεδειγμένη.

§ 150.

α) Ἀποδεικνύουσι τὰ συμβάντα καὶ τὰ γεγονότα ὅπως ἐξωτερικῶς παρίσταντο, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὰ πράγματα καὶ τὴν ἀλήθειαν ταὐτότητα αὐτῶν· διὸ δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ὡς εἰκονικὰ ἢ ἐκ βίας καὶ δόλου προελθόντα (1).

β) Τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι ἢ κύριον καὶ οὐσιῶδες, ἢ πάρεργον καὶ ἐπουσιῶδες· κύριον μὲν καὶ οὐσιῶδες λέγεται αὐτὸ δι' ὃ ἔγγραφόν τι συντάσσεται· πάρεργον δὲ καὶ ἐπουσιῶδες τοῦτο, ἄλλο· ἐπειδὴ δ' ἐν τοῖς παρέργοις πράγμασι συμβαίνει πάρεργον καὶ προσοχὴν νὰ καταβάλλωσιν οἱ ἄνθρωποι, φυσικῷ τῷ λόγῳ περὶ τὰ πάρεργα ἡ ἀποδεικτικὴ ἀσθενεστέρα ἐστὶ δύναμις τῶν ἐγγράφων, ἤγουν τὰ ἔγγραφα ἀποτελοῦσι πλήρη ἀπόδειξιν καὶ τῶν παρέργων δηλώσεων, ὁσάκις αὗται ἄμεσον ἔχουσι συνάφειαν πρὸς τὸ κύριον περιεχόμενον, ἄλλως ἀρχὴν ἀποδείξεως μόνον (2).

---

(1) Bayer σ. 844 ἐν τ. Aubry Γ. 296.

(2) Πολ. 401. 412 ἐδ. 2 γαλ. κώδ. 1320.—Εἶναι εὔκολον νὰ εὑρεθῇ ποίαν πρᾶξιν οἱ συντάξαντες ἔγγραφόν τι ἤθελον νὰ πιστοποιήσωσι διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου (π. χ. πώλησιν, μίσθωσιν κτλ.), φθάνει τὸ ἔγγραφον νὰ ἦναι σαφὲς καὶ εὔληπτον. Πολλάκις ὅμως ἐκτὸς τῆς κυρίας πράξεως, πωλήσεως, μισθώσεως, ἀναφέρουσι καὶ ἄλλα πράγματα οἱ συναλλάσσοντες, τὰ ὁποῖα οὔτε ὅροι τῆς κυρίας πράξεως εἰσί. Ταῦτα δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι τὰ πάρεργα τῆς κυρίας πράξεως, ἤ, κατὰ τὴν δικονομίαν, τὰ διηγηματικῶς (ἱστορικῶς) ἀναφερόμενα (per verba enunciativa). Π. χ. δύο συνιδιοκτῆται ἀμπέλου ἐμφανίζονται εἰς τὸν συμβολαιογράφον ἵνα συντάξωσι πρᾶξιν διανομῆς τῆς ἀμπέλου ταύτης καὶ ἐκφράζονται οὕτω «τὴν κοινὴν ἄμπελον, ἧς μέχρι τοῦδε ἐλαμβάνομεν ἀπὸ κοινοῦ τοὺς καρποὺς, διανέμομεν ὡς ἑξῆς κτλ.». Ὡς πρὸς τὸ διηγηματικὸν τοῦτο, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦ ἐγγράφου δὲν ἀναφέρεται ὡς γιγνόμενον, ἀλλ' ὡς γενόμενον, γεννᾶται ἡ ἀμφιβολία ἂν πραγματικῶς ἐγένετο, καὶ ἑπομένως ἂν ἀποδεικνύῃ καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ τὸ ἔγγραφον. Ὁ νόμος ἀπαντᾷ εἰς τὴν ἀμφιβολίαν οὕτως· εἰ μὲν τὰ πάρεργα, λέγει, ἔχουσιν ἄμεσον συνάφειαν μὲ τὴν κυρίαν πρᾶξιν, ἀποδεικνύει καὶ αὐτὰ ἐντελῶς τὸ ἔγγραφον· ἄλλως, παρέχει ὡς πρὸς αὐτὰ ἀρχὴν ἀποδείξεως, δυναμένην νὰ συμπληρωθῇ διὰ μαρτύρων.

Ἀλλὰ πῶς εὑρίσκεται, ἂν περιστατικά τινα διηγηματικῶς ἐν τῷ

γ) Πρέπει νὰ διαστέλληται καλῶς ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐγγράφων ἀπὸ τῆς νομικῆς ἰσχύος καὶ ἐνεργείας· τοῦ περιεχομένου· τὰ ἔγγραφα ἀποδεικνύουσιν ἁπλῶς τὴν ὕπαρξιν τῶν ἐν αὐτοῖς ἐνδιαλαμβανομένων πραγμάτων καὶ ταύτην κατὰ πάντων (contra omnes), ἡ ἔννομος δὲ αὐτῶν ἐνέργεια διάφορος ἐστὶ κατὰ τὴν διάφορον φύσιν τοῦ περιεχομένου, ὅπερ ἢ ὁμολογίαν ἢ ἄλλην τινὰ νομικὴν πρᾶξιν ἐμφαίνει, ἐξ ὧν ἑπομένως κρίνεται κατὰ πόσον ὑποχρεοῦνται ἔκ τινος ἐγγράφου τρίτα πρόςωπα (1). (Ἀπὸ Οἰκον. § 161 ἐκδ. β.).

ἐγγράφω ἀναφερόμενα ἔχωσιν ἢ δὲν ἔχωσιν ἄμεσον συνάφειαν μὲ τὴν κυρίαν πρᾶξιν; Παρατηρητέον ἐν πρώτοις, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι πραγματικόν, ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας κατὰ τὴν εἰδικότητα τῶν περιστάσεων ἑκάστοτε λυόμενον. Ὡς κανὼν δὲ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, νομίζομεν, ὁ ἑξῆς. Ἄμεσον συνάφειαν πρὸς τὴν κυρίαν πρᾶξιν ἔχει τὸ διηγηματικόν, ὅπερ περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν μερῶν ὡς πρὸς αὐτὸ ἀπ' εὐθείας τὸ ἀντικείμενον τῆς πράξεως ἐξηγήσεις περιέχει. Π. χ. ὁ ὀφειλέτης λέγει «τὸ ἐκ 1000 δραχμῶν χρέος μου πρὸς τὸν Α, οὗτινος τὸν τόκον οὗτος μοὶ κατεβίβασεν εἰς 8 τοῖς ἑκατόν, θέλω πληρώσει τὴν πρώτην τοῦ ἐρχομένου μηνός»· καὶ τὸ ἀνωτέρω ἀναφερθὲν παράδειγμα ἐνταῦθα ἀνήκει, ὡς καὶ τοῦτο· ἐδανείσθην πέρυσι χιλίας δραχμὰς παρὰ τοῦ Α, ὧν τοὺς μέχρι τοῦδε τόκους μοὶ ἐχάριτε, θέλω δὲ ἀποδώσει αὐτὰς εἰς προθεσμίαν ἑνὸς ἔτους ἀπὸ σήμερον.

Ξένον δὲ καὶ ἄσχετον διηγηματικὸν ὑπάρχει εἰς τοῦτο τὸ παράδειγμα. Τὸ ἐκ δέκα χιλιάδων δραχμῶν τίμημα τῆς οἰκίας, ἣν παρὰ τοῦ Α ἠγόρασα, θέλω πληρώσει αὐτῷ ἅμα μοὶ ἀποδώσει ἃς μοὶ ὀφείλει δέκα χιλιάδας δραχμάς, ὧν οἱ μέχρι τοῦδε τόκοι ἐπληρώθησαν ἤδη. Πρβ. Toullier ἀρ. 157—160. Marcadé σ. 29. Aubry Γ. 297. Ῥουσ. 258. Dalloz Oblig. 3128.

Παράδειγμα ἐκ τῆς νομολογίας κατ. § 176 ἐπ.

(1) Τὰ γεγονότα ὅπως ἔν τινι ἐγγράφῳ ἐκτίθενται ὀφείλει νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀληθῆ ὁ δικαστής, εἴτε μεταξὺ τῶν συνταξάντων τὸ ἔγγραφον δικάζει εἴτε καὶ μεταξὺ τρίτων, διότι τὰ ἔγγραφα, εἴτε δημόσια εἰσὶν εἴτε ἰδιωτικά, probant contra omnes. Ἀλλ' ὅτι γεγονός τι ὑπάρχει καὶ ὀφείλει πᾶς ἄνθρωπος νὰ τὸ ἀναγνωρίσῃ ὡς ἀληθές, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου καὶ μόνου ὅτι χρεωστεῖ ἕκαστος νὰ ὑποβληθῇ καὶ εἰς τὰς νομικὰς ἐνεργείας αὐτοῦ. Δηλαδὴ ὑπο-

α) Ἀποδεικνύουσι τὰς συμβάσεις καὶ τὰ γεγονότα ὅπως ἐξωτερικῶς παρίστανται, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὰ πράγματα καὶ τὴν ἀλήθειαν ταυτότητα αὐτῶν· ὅθεν δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ὡς εἰκονικὰ ἢ ἐκ βίας καὶ δόλου προελθόντα (1).

β) Τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι ἢ κύριον καὶ οὐσιῶδες, ἢ πάρεργον καὶ ἐπουσιῶδες· κύριον μὲν καὶ οὐσιῶδες λέγεται αὐτὸ τοῦτο, δι' ὃ ἔγγραφόν τι συντάσσεται· πάρεργον δὲ καὶ ἐπουσιῶδες, πᾶν ἄλλο· ἐπειδὴ δ' ἐν τοῖς παρέργοις πράγμασι συμβαίνει ταπολλὰ πάρεργον καὶ προσοχὴν νὰ καταβάλλωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀσθενεστέρα ἐστὶ φυσικῷ τῷ λόγῳ περὶ τὰ πάρεργα ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐγγράφων, ἤγουν τὰ ἔγγραφα ἀποτελοῦσι πλήρη ἀπόδειξιν καὶ τῶν παρέργων δηλώσεων, ὁσάκις αὗται ἄμεσον ἔχουσι συνάφειαν πρὸς τὸ κύριον περιεχόμενον, ἄλλως ἀρχὴν ἀποδείξεως μόνον (2).

---

(1) Bayer σ. 844 ἐν τ. Aubry Γ. 296.

(2) Πολ. 401. 412 ἐδ. 2 γαλ. κώδ. 1320.—Εἶναι εὔκολον νὰ εὑρεθῇ ποίαν πρᾶξιν οἱ συντάξαντες ἔγγραφόν τι ἤθελον νὰ πιστοποιήσωσι διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου (π. χ. πώλησιν, μίσθωσιν κτλ.), φθάνει τὸ ἔγγραφον νὰ ἦναι σαφὲς καὶ εὔληπτον. Πολλάκις ὅμως ἐκτὸς τῆς κυρίας πράξεως, πωλήσεως, μισθώσεως, ἀναφέρουσι καὶ ἄλλα πράγματα οἱ συναλλάσσοντες, τὰ ὁποῖα οὔτε ὅροι τῆς κυρίας πράξεως εἰσί. Ταῦτα δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι τὰ πάρεργα τῆς κυρίας πράξεως, ἢ, κατὰ τὴν δ κονομίαν, τὰ διηγηματικῶς (ἱστορικῶς) ἀναφερόμενα (per verba enunciativa). Π. χ. δύο συνιδιοκτῆται ἀμπέλου ἐμφανίζονται εἰς τὸν συμβολαιογράφον ἵνα συντάξωσι πρᾶξιν διανομῆς τῆς ἀμπέλου ταύτης καὶ ἐκφράζονται οὕτω «τὴν κοινὴν ἄμπελον, ἧς μέχρι τοῦδε ἐλαμβάνομεν ἀπὸ κοινοῦ τοὺς καρποὺς, διανέμομεν ὡς ἑξῆς κτλ.». Ὡς πρὸς τὸ διηγηματικὸν τοῦτο, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦ ἐγγράφου δὲν ἀναφέρεται ὡς γιγνόμενον, ἀλλ' ὡς γενόμενον, γεννᾶται ἡ ἀμφιβολία ἂν πραγματικῶς ἐγένετο, καὶ ἑπομένως ἂν ἀποδεικνύῃ καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ τὸ ἔγγραφον. Ὁ νόμος ἀπαντᾷ εἰς τὴν ἀμφιβολίαν οὕτως· εἰ μὲν τὰ πάρεργα, λέγει, ἔχουσιν ἄμεσον συνάφειαν μὲ τὴν κυρίαν πρᾶξιν, ἀποδεικνύει καὶ αὐτὰ ἐντελῶς τὸ ἔγγραφον· ἄλλως, παρέχει ὡς πρὸς αὐτὰ ἀρχὴν ἀποδείξεως, δυναμένην νὰ συμπληρωθῇ διὰ μαρτύρων.

Ἀλλὰ πῶς εὑρίσκεται, ἂν περιστατικά τινα διηγηματικῶς ἐν τῷ

γ) Πρέπει νὰ διαστέλληται καλῶς ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐγγράφων ἀπὸ τῆς νομικῆς ἰσχύος καὶ ἐνεργείας· τοῦ περιεχομένου· τὰ ἔγγραφα ἀποδεικνύουσιν ἁπλῶς τὴν ὕπαρξιν τῶν ἐν αὐτοῖς ἐνδιαλαμβανομένων πραγμάτων καὶ ταύτην κατὰ πάντων (contra omnes), ἡ ἔννομος δὲ αὐτῶν ἐνέργεια διάφορος ἐστὶ κατὰ τὴν διάφορον φύσιν τοῦ περιεχομένου, ὅπερ ἢ ὁμολογίαν ἢ ἄλλην τινὰ νομικὴν πρᾶξιν ἐμφαίνει, ἐξ ὧν ἑπομένως κρίνεται κατὰ πόσον ὑποχρεοῦνται ἔκ τινος ἐγγράφου τρίτα πρόςωπα (1). (Ἀπὸ Οἴκον. § 161 ἐκδ. 6.).

ἐγγράφῳ ἀναφερόμενα ἔχωσιν ἢ δὲν ἔχωσιν ἄμεσον συνάφειαν μὲ τὴν κυρίαν πρᾶξιν; Παρατηρητέον ἐν πρώτοις, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι πραγματικόν, ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας κατὰ τὴν εἰδικότητα τῶν περιστάσεων ἑκάστοτε λυόμενον. Ὡς κανὼν δὲ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, νομίζομεν, ὁ ἑξῆς. Ἄμεσον συνάφειαν πρὸς τὴν κυρίαν πρᾶξιν ἔχει τὸ διηγηματικόν, ὅπερ περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν μερῶν ὡς πρὸς αὐτὸ ἀπ' εὐθείας τὸ ἀντικείμενον τῆς πράξεως ἐξηγήσεις περιέχει. Π. χ. ὁ ὀφειλέτης λέγει ατὸ ἐκ 1000 δραχμῶν χρέος μου πρὸς τὸν Α, οὗτινος τὸν τόκον οὗτος μοὶ κατεβίβασεν εἰς 8 τοῖς ἑκατόν, θέλω πληρώσει τὴν πρώτην τοῦ ἐρχομένου μηνός»· καὶ τὸ ἀνωτέρω ἀναφερθὲν παράδειγμα ἐνταῦθα ἀνήκει, ὡς καὶ τοῦτο· ἐδανείσθην πέρυσι χιλίας δραχμὰς παρὰ τοῦ Α, ὧν τοὺς μέχρι τοῦδε τόκους μοὶ ἐχάριτε, θέλω δὲ ἀποδώσει αὐτὰς εἰς προθεσμίαν ἑνὸς ἔτους ἀπὸ σήμερον.

Ξένον δὲ καὶ ἄσχετον διηγηματικὸν ὑπάρχει εἰς τοῦτο τὸ παράδειγμα. Τὸ ἐκ δέκα χιλιάδων δραχμῶν τίμημα τῆς οἰκίας, ἣν παρὰ τοῦ Α ἠγόρασα, θέλω πληρώσει αὐτῷ ἅμα μοὶ ἀποδώσει ἃς μοὶ ὀφείλει δέκα χιλιάδας δραχμάς, ὧν οἱ μέχρι τοῦδε τόκοι ἐπληρώθησαν ἤδη. Πρβ. Toullier ἀρ. 157—160. Marcadé σ. 29. Aubry Γ. 297. Ρουσ. 258. Dalloz Oblig. 3128.

Παράδειγμα ἐκ τῆς νομολογίας κατ. § 176 ἐπ.

(1) Τὰ γεγονότα ὅπως ἔν τινι ἐγγράφῳ ἐκτίθενται ὀφείλει νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀληθῆ ὁ δικαστής, εἴτε μεταξὺ τῶν συνταξάντων τὸ ἔγγραφον δικάζει εἴτε καὶ μεταξὺ τρίτων, διότι τὰ ἔγγραφα, εἴτε δημόσια εἰσὶν εἴτε ἰδιωτικά, probant contra omnes. Ἀλλ' ὅτι γεγονός τι ὑπάρχει καὶ ὀφείλει πᾶς ἄνθρωπος νὰ τὸ ἀναγνωρίσῃ ὡς ἀληθές, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου καὶ μόνου ὅτι χρεωστεῖ ἕκαστος νὰ ὑποβληθῇ καὶ εἰς τὰς νομικὰς ἐνεργείας αὐτοῦ. Δηλαδὴ ὑπο-

§ 157. Πᾶν ἔγγραφον, ὅπερ διάδικός τις ἐπικαλεῖται πρὸς ἀπόδειξιν, πρέπει νὰ προςάγηται ἐν πρωτοτύπῳ (1). 391. 425 πολ. δικ.—Ἄσα καὶ αἱ ἀποφάσεις (ἢ πίνακες) τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων καταδιώκεται ὀφειλέτης τὶς τοῦ δημοσίου. ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 276 τοῦ 63.—Πρβ. Θέμιδος 6 σ. 300 ἐπ. (2) καὶ κατ. § 201.

§ 158. Ποῖα τὰ πάρεργα τῆς κυρίας πράξεως, ἤ, κατὰ τὴν δικονομίαν, τὰ διηγηματικῶς (ἱστορικῶς) ἀναφερόμενα; ὅρα Οἰκον. § 161 ἐκδ. Β. σημ. 6 (ἣν ἴδε ἀνωτ. σελ. 324). Ῥουσ. σελ 258. Δαλλ. oblig. 3128.

χρεοῦταί τις μόνον διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων ἢ διὰ τῶν πράξεων ἐκείνων, οὓς ἀντιπροσωπεῖ· πράξεις τρίτων οὐδόλως βλάπτουσιν αὐτόν. Διατοῦτο κατὰ τὸ ἄρθρ. 400 (412 ἐδ. 2) τὸ ἔγγραφον ὑποχρεοῖ τοὺς διαδίκους καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν, ὡς πρὸς τοὺς τρίτους δὲ ἀποδεικνύει μόνον τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγγράφου, ἑπομένως ἔχει βαρύτητα κατὰ τοῦ τρίτου μόνον ὅταν ἀρκῇ τοῦτο, ἵνα ἐπιτύχῃ τις κατ' αὐτοῦ. Π. χ. διεκδικῶ κτῆμά τι κατὰ τοῦ κατέχοντος αὐτὸ Α, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς κυριότητός μου προςάγω τὸ ἔγγραφον τοῦ πωλήσαντός μοι τὸ κτῆμα Πέτρου, ὁ ἐναγόμενος Α ὀφείλει ν' ἀναγνωρίσῃ ὡς γενομένην τὴν πώλησιν, ὅπερ μοὶ ἀρκεῖ διὰ νὰ κερδίσω τὴν δίκην. Ἀλλ' ἐὰν ὁ πωλητὴς Πέτρος ἔλεγεν ἐν τῷ πωλητηρίῳ ὅτι τὸ πωλούμενον κτῆμα ἔχει δουλείαν τινὰ ἐπὶ τοῦ γειτονικοῦ ἀγροῦ, δὲν μὲ ἀρκεῖ τοῦτο διὰ νὰ διεκδικήσω τὴν εἰρημένην δουλείαν, διότι εἶναι ὁμολογία ὑπὲρ τοῦ ὁμολογοῦντος, ἥτις οὐδεμίαν ἔχει ἐνέργειαν. Aubry σ. 297 σημ. 46. Dalloz ἀρ. 3077. 3133.

(1) Δὲν δύναται νὰ γίνῃ πρότασις ἐφεσίμως, περὶ τῆς παρουσιάσεως τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίγραφα, παρουσιασθέντα πρωτοδίκως, δὲν προςεβλήθησαν· ἡ περὶ μὴ γνησιότητος ἔνστασις δὲν εἶναι δεκτὴ ἐφεσίμως. ἀπόφασις 228 τοῦ 37 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, ἣν βλέπε ἐν λέξει ἀπόδειξις. — Πρβλ. κατωτέρω § 201 ἐπ. 285—295 ἐπ.

(2) Τὰ παρουσιαζόμενα ἀντίγραφα ἀναιρεσιβαλλομένων ἀποφάσ. ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ἐπικυρωμένα· ἄλλως, ἡ περὶ ἀναιρέσεως αἴτησις, ἡ ἀφορῶσα ἐλλείψεις των, θεωρεῖται ἀναπόδεικτος. ἀπ. πολ. ΑΠ. 222 τοῦ 59 (καὶ ἄλλαι πολλαί).

6) Περὶ ἀντεγγράφων (1).

§ 159. Αἱ διὰ τῶν ἀντεγγράφων (2) γινόμεναι μεταβολαί, εἴτε εἰς τὴν σπουδαιότητα εἴτε εἰς ἄλλο μέρος τοῦ μεταβαλλομένου ἐγγράφου (3) ἀναφέρονται, σκοπὸν συνήθως προτίθενται οὐχὶ εὐσχήμονα καὶ ἐπαινετόν· ἕνεκα τούτου φυλάττονται μυστικαὶ καὶ ἀπόκρυφοι (4), εἰς κινδύνους συχνάκις τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐμβάλλουσαι (5)· διὰ τοῦτο κατὰ νόμον αἱ μεταβολαὶ αὗται μόνον τοὺς ἐργάτας αὐτῶν καὶ τοὺς τούτων ἀντιπροσώπους ὑποχρεοῦσι (6), τρίτα δὲ πρόςωπα, δι' ἄγνοιαν αὐτῶν ζημίαν κινδυνεύοντα, οὐδαμῶς παραβλάπτουσιν. Οἰκ. § 162 ἔκδ. 6.

§ 160. Περὶ τοῦ ζητήματος ποῖος ἐστὶ τρίτος ἢ δικαιοδόχος τῶν διαδίκων, καὶ ἑπομένως περὶ τοῦ ζητήματος ποίαν ἐπιῤῥοὴν

---

(1) Πολ. 404. γαλ. κ. 1321. Δαλλ. oblig. ἀριθ. 3175. Οἰκ. § 162.

(2) Πρβ. Εὑρ. 6 σ. 476.

(3) Π. χ. διὰ φανεροῦ ἐγγράφου γίνεται πώλησις οἰκίας τινός, ἐν τῷ μυστικῷ ἐγγράφῳ ὁμολογεῖται ὅτι ἡ πώλησις εἶναι εἰκονικὴ ἢ συνήφθη ὑπὸ αἵρεσίν τινα, ἢ τὸ τίμημα τὸ ἐν τῷ φανερῷ ἐγγράφῳ δὲν εἶναι τὸ ἀληθὲς κλπ.—Δύναται ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ἀντέγγραφον ν' ἀντιτάξῃ, ὅτι τοῦτο δὲν ἐφυλάττετο μυστικόν; Οὐχί· φθάνει ἐκεῖνος, καθ' οὗ ἀντιτάσσεται τὸ ἀντέγγραφον νὰ ἠγνόει τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ. Ἡ μυστικότης τοῦ ἀντεγγράφου δὲν εἶναι κατὰ τὸ 404 ἄρθρον ὅρος οὐσιώδης.

(4) Καὶ ἐπὶ συμβολαιογράφου ἐὰν γείνῃ τὸ ἀντέγγραφον εἰς τὴν αὐτὴν ὑπάγεται κατηγορίαν. Toull. σ. 356.

(5) Ὅςτις πωλεῖ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ λαμβάνει ἀντέγγραφον ὅτι ἡ πώλησις εἶναι εἰκονική, βλάπτεται βεβαίως ἐὰν ὁ εἰκονικὸς ἀγοραστὴς πωλήσῃ εἰς τρίτον ἢ ὑποθηκεύσῃ τὴν οἰκίαν· ἀλλ' ἐπίσης βλάπτεται καὶ ὁ τρίτος, ἐὰν τὸ ἀντέγγραφον θεωρηθῇ ἰσχυρὸν καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ. Μεταξὺ λοιπὸν τῶν δύο τούτων δικαιότερον εἶναι νὰ προςτατευθῶσι τὰ σύμφέροντα τοῦ ἀθώου τρίτου.—ὅρα κατ. § 161 καὶ τὴν ὄπισθεν σημ. 2.

(6) Τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ κληρονόμοι ἢ ἄλλοι γενικοὶ διάδοχοι τῶν μερῶν. Dalloz oblig. ἀρ. 3199.—Πρβ. Εὑρ. 20 σ, 1 ἐπ.

ἔχουν ὡς πρὸς αὐτοὺς τὰ ἔγγραφα τῶν διαδίκων, ὅρα Εὑρετ. 19 σ. ἐπ. (1) Θέμ. 6 σ. 288 ἐπ. Κατ. § 186 ὑποσ.

§ 161. Τὰ εἰκονικὰ πωλητήρια ποίαν ἰσχὺν ἔχουσιν ἀπέναντι τοῦ μεταγενεστέρως μὲν, ἀληθῶς δὲ ἀγοράσαντος; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 356 τοῦ 62 (2) καὶ ἀν. σ. 327 σημ. 5.

§ 162. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅταν συμβόλαιόν τι προσβάλλεται ὡς εἰκονικὸν ὑπὸ τρίτου τινὸς, οἷον τοῦ ἐναγομένου παρὰ τοῦ ἐκδοχέως. Τὸ συμβόλαιον δὲ δύναται νὰ προςβάλῃ καὶ αὐτὸς ὡς εἰκονικὸν, οὐδενὸς νόμου ὁρίζοντος ὅτι μόνον ὁ δανειστὴς δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 42 τοῦ 65.

γ) Ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν δημοσίων ἐγγράφων.

§ 163. Οὐχὶ πάντα τὰ ἐν δημοσίῳ ἐγγράφῳ γεγραμμένα δημοσίας ἀπολαύουσι πίστεως, ἀλλ' ἁπλῶς ὅσα τὸ συντάξαν δημόσιον πρόςωπον ἀναφέρει ὡς ὑπ' αὐτοῦ ἐνεργηθέντα ἢ ἐνώπιον αὐτοῦ γενόμενα (3)· τὰ δεύτερα μάλιστα μόνον ἂν ἦσαν ἐκ τῶν διὰ τῶν

---

(1) Τρίτοι εἰσὶ πάντες ὅσοι ἀπέκτησαν δικαιώματα δυνάμει τοῦ μεταβεβλημένου ἐγγράφου· π. χ. ὁ παρὰ τοῦ εἰκονικοῦ ἀγοραστοῦ ἀγοράσας τὴν εἰκονικῶς πωληθεῖσαν οἰκίαν ἢ τὸ εἰκονικῶς συναφθὲν δάνειον· ἐπειδὴ ὅμως ἡ διάταξις τοῦ 404 ἄρθρου σκοπὸν ἔχει, νομίζω, νὰ προφυλάξῃ τοὺς τρίτους κατὰ θετικῶν ζημιῶν, δὲν ἐφαρμόζεται ἑπομένως εἰς χαριστικὰς πράξεις (π. χ. ὁ εἰκονικὸς ἀγοραστὴς δωρεῖ τὴν οἰκίαν), οὔτε εἰς τοὺς ἁπλοῦς χειρογραφικοὺς δανειστὰς τοῦ εἰκονικοῦ ἀγοραστοῦ, τοὺς ἐπιβαλόντας κατάσχεσιν ἐπὶ τῆς οἰκίας. Contra Marcadé σελ. 36. Οἰκον. § 162 σημ. 5. Πρβ. Εὑρ. 20 σ. 1 ἐπ.

(2) Ἰδιωτικὸν ἀντέγγραφον περὶ τῆς εἰκονικότητος ἀγοραπωλησίας βλάπτει τοὺς τρίτους; ὅρα Εὑρ. τ. 6 σελ. 476 § 10 καὶ Εὑρ. λ. πώλησις § 6 ἐπ. 9 ἐπ.

(3) Τοιαῦτα εἰσὶ π. χ. ἡ χρονολογία τοῦ ἐγγράφου, ὁ τόπος τῆς συντάξεως αὐτοῦ, ἡ πρόςληψις μαρτύρων, ἡ ὑπογραφὴ τοῦ δημοσίου προςώπου. Ὅλα ταῦτα εἰσὶ περιστατικὰ, ἅπερ αὐτὸ τὸ δημόσιον πρόςωπον ἐπιχειρεῖ. Ἀλλὰ καὶ ὅσα ἀναφέρει ὅτι ἤκουσεν, εἶδεν ἢ ἄλλως ἀντελάβετο, τῆς αὐτῆς εἰσὶ κατηγορίας, π. χ. αἱ

αἰσθήσεων ἀμέσως κατανοουμένων πραγμάτων. Ὅθεν τὰ μὴ πραχθέντα ἢ μὴ κατανοηθέντα ἀμέσως ὑπὸ τοῦ δημοσίου προσώπου, καίτοι ἐν τῷ ἐγγράφῳ περιεχόμενα, στεροῦνται τῆς χάριτος δημοσίας πίστεως (1). Οἰκ. § 163 ἐκδ. 6.

Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται τὰ ἑξῆς· (ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ σημ. 1 τῆς σ. ταύτης).

§ 164. Τὰ ἐν ἐγκύρῳ ἐπισήμῳ ἐκθέσει περιεχόμενα συμπεράσματα, ἐξ εἰκασιῶν τοῦ συντάξαντος αὐτὴν δημοσίου προσώπου (οἷον γεωμέτρου) συναγόμενα δὲν ἀποτελοῦσι πλήρη ἀπόδειξιν. ἀπ. πολ. ΑΠ. 23 τοῦ 55.

δηλώσεις τῶν μερῶν, ἡ ἐνώπιόν του μέτρησις χρημάτων καὶ τὰ παρόμοια. Aubry Γ. 295 σημ. 36. Berriat, σελὶς 117 σημ. 13, 14.

(1) Π. χ. ὁ κλητὴρ λέγει ἐν τῷ ἐπιδοτηρίῳ «ἐπέδωκα εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ διαδίκου, ἢ παρέλαβον εἰς τὴν τοιχοκόλλησιν τοὺς γείτονας Α. Β.Δ. Ἡ ἰδιότης ἀδελφοῦ ἢ γείτονος δὲν εἶναι πρᾶγμα προςπίπτον εἰς τὰς αἰσθήσεις, ἑπομένως ὁ κλητὴρ πιστοποιεῖ αὐτὸ οὐχὶ ὡς ἐξαγόμενον ἀντιλήψεως ἀμέσου· ὥςτε δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προςβληθῇ κατὰ τοῦτο ἐπὶ πλαστογραφίᾳ τὸ ἐπιδοτήριον. ΑΠ. 123 τοῦ 48, 186 τοῦ 1849 καὶ 216 τοῦ 50. 178 καὶ 201 τοῦ 48. Εὐρ. 7 σ. 98—103. Πρβ. Οἰκ. § 110 σημ. 32 ἐκδ. 6. Ἡ ἀπόφ. τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου 43 τοῦ ἔτους 45, ἀποφαίνεται τὸ ἐναντίον, ἀλλ' εἶναι προφανῶς ἐσφαλμένη. Εὐρ. Ζ. 98.—Ὡςαύτως δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ προςβληθῇ ὡς πλαστὴ ἡ δημοσία διαθήκη ὡς πρὸς τὴν μνείαν ὅτι ὁ διαθέτης ἔχει σώας τὰς φρένας (Boncenne Δ. 35. Aubry σ. 295 σημ. 37.

Ὑπάρχει ὅμως οὐσιώδης τις διαφορὰ μεταξὺ δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ὡς πρὸς τὴν κατὰ τρίτων ἀποδεικτικήν των δύναμιν. Ἡ διαφορὰ αὕτη ἀνάγεται εἰς τὴν χρονολογίαν τοῦ ἐγγράφου. Ἐνῷ τὸ δημόσιον ἔγγραφον ἀποδεικνύει κατὰ τρίτων οὐ μόνον τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν χρονολογίαν, τὴν ὁποίαν φέρει τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον, καθὼς ηὑρέξομεν, δὲν ἀπαιτεῖται κἂν νὰ ἔχῃ χρονολογίαν· ὁσάκις ὅμως ἔχει, δὲν ἔχει κατὰ τρίτων ἀποδεικτικὴν δύναμιν, καθόσον αὕτη ἀνάγεται εἰς τὴν χρονολογίαν, εἰμὴ εἰς ὡρισμένας ὑπὸ τοῦ νόμου περιπτώσεις. Κατὰ τοῦτο λοιπὸν διαφέρουν τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα (documenta privata), καίτοι ἀναγνωρισθέντα, ὅτι non faciunt fidem dati sui contra tertios. Zach. σ. 446. Toullier n. 439.

κοῦ γραμματέως ἢ δικηγόρου, κατ' αἴτησιν καὶ συμπαραληφθέντων τῶν ἐνδιαφερομένων· φέρωσι δὲ συνάμα τὴν βεβαίωσιν, ὅτι τὸ μὲν πρωτότυπον ἐξετασθὲν εὑρέθη κατὰ πάντα ἀβλαβὲς καὶ ἀκέραιον, τὰ δὲ ἀντίγραφα παρεβλήθησαν πρὸς αὐτὸ καὶ εἰσὶν ἀπαράλλακτα (1).—Πλὴν καὶ τὰ τοιουτοτρόπως (2) ἐκδοθέντα ἀντίγραφα οὐχὶ ἀπολύτως ἰσχύουσιν ὡς πρωτότυπα, ἀλλὰ μόνον ἐὰν ὑπάρχωσι καὶ αἱ λοιπαὶ ἀπαιτήσεις τοῦ νόμου (3). Οἰκον. § 160 ἔκδ. β.

§ 146. Περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως τῶν συσχετικῶν (4) ἐγγράφων ἰσχύει ὁ κανών· referens sine relato nihil probat, ἤτοι χωρὶς τοῦ ἀναφερομένου οὐδὲν ἀποδεικνύει τὸ ἀναφέρον· διότι συχνάκις αἱ ἀναφοραὶ γίνονται ἄνευ τῆς προσηκούσης ἀκριβείας καὶ περισκέψεως· ἀλλὰ τοῦ κανόνος τούτου εἰσήγαγεν ὁ νόμος τὰς δύο ταύτας εὐλόγους ἐξαιρέσεις· ἤγουν τὸ ἀναφέρον ἀποδεικνύει καὶ μόνον, ἐὰν α) ἐξ αὐτοῦ ἐξάγηται ὅτι ἐγένετο ἵνα ἀντικαταστήσῃ τὸ ἀναφερόμενον, ἢ β) τὸ οὐσιῶδες τούτου περιεχόμενον ἐπανα-

---

(1) Πολ. 426 § 1.—Τοῦτο ἐστὶν ἡ καλουμένη exemplificatio. —Ἐνίοτε δὲ, ὡς ὁ § 4 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου λέγει, καὶ ἀντίγραφα ἀντιγράφων, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κατασκευασθέντα, τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν.

(2) Δηλ. κατὰ τὰς περιπτώσεις a καὶ b

(3) Ἤτοι, κατὰ τὸ 427 ἄρθρον, ἐὰν τὸ πρωτότυπον ἀποδεδειγμένως ὑπῆρχε καὶ ἀπωλέσθη, ἢ ἐξηφανίσθη παρ' ἐκείνου, καθ' οὗ ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ, ἢ κατακρατῆται παρ' αὐτοῦ, ὑποχρέου εἰς ἐπίδειξιν ὄντος, ἢ τέλος ἐλλείπῃ παντελῶς, τὰ δὲ ἀντίγραφα εἰσὶν ἀρχαῖα καὶ ἀνύποπτα, εὑρισκόμενα ἐν δημοσίοις ἀρχείοις ἢ καταχωρίσεσιν.

Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ ἀντιπεφωνημένα ἀντίγραφα, καὶ ὁσάκις φέρουσι τὰ ἀπαιτούμενα τοῦ νόμου ἵνα ἀναπληρώσωσι τὰ πρωτότυπα, δὲν ἔχουσι φυσικῷ τῷ λόγῳ πλείονα ἢ τὰ πρωτότυπα δύναμιν· ἑπομένως τ' ἀντίγραφα ἰδιωτικῶν ἐγγράφων δὲν ἀπαλλάττουσι τὸν προσάγοντα αὐτὰ τοῦ βάρους ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα τοῦ πρωτοτύπου (Seuffert Comment Γ. 181 a). Ἐξαίρεσις πρέπει νὰ γείνῃ ἐν τῇ περιπτώσει τῆς exemplificatio. Schmid II. § 144. σ. 275. Bayer σ. 842.

(4) Πολ. 393, 394. Γαλ. κ. 1337. 1338. Νεαρὰ 119 κεφ. γ. Βασ. Β. 525.—Πρβ. ἀναπτύξεις εἰς Θέμ. 6 σ. 301 ἐπ.

λαμβάνηται ἐν τῷ ἀναφέροντι (1)· πλὴν καὶ τότε ὑπαρχούσης μεταξὺ αὐτῶν διαφορᾶς ὑπερισχύει τὸ ἀναφερόμενον (2). Οἰκον. § 165.—Ὅρα κατ. § 194.

§ 147. Ἐπικυροῖ τὴν γνησιότητά των ὁ διάδικος; ἀπόφασις 9848 τῶν ἐν Αθ. ἐφ. ἐν λ. ἀπόγραφα.

Οἱ δικηγόροι ; Εὐρ. λ. ὑπεράσπισις (τόμ. 20) § 14 τρίς. 121 τρίς. 127 (3) Θέμ. 6 σ. 304.

§ 148. Κατὰ τὰ ἄρθρα 244 καὶ 246 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ, οἱ γραμματεῖς ὑποχρεοῦνται νὰ δίδουν εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέρον ἀντίγραφα τῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα, καίτοι προσωρινῶς, παρεκατετέθησαν εἰς αὐτοὺς ὡς πρωτότυπα. ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 18 τοῦ 47, ἣν ἴδε ἐν λ. ἔγγραφα.

§ 149. Δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ὅρκου ἡ ἀκρίβεια ἀντιγράφου χωρὶς νὰ προσαχθῇ τὸ πρωτότυπον; ὄχι, κατὰ τὴν 16443 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἣν ὅρα εἰς Νομικὴν Μέλισσαν, φύλλον 11.

---

(1) Ἐννοεῖται δὲ ὅτι αἱ δύο αὗται ἐξαιρέσεις λαμβάνουσι χώραν, ὅταν τὸ ἀναφέρον ἔγγραφον συντάξῃ αὐτὸς ὁ τοῦ ἀναφερομένου ἐκδότης ἢ ὁ διάδοχος αὐτοῦ· Ῥουσ. 302.

(2) Πολ. 394.—Ὑποτίθεται δηλ. ὅτι τὸ ἀναφέρον συνετάχθη χάριν τοῦ ἀναφερομένου, ἑπομένως τὸ κύριον ἔγγραφον εἶναι τὸ ἀναφερόμενον, καὶ ἐπὶ διαφωνίας μεταξὺ τῶν δύο ὑπερισχύει τοῦτο. Κατὰ παραδρομὴν βεβαίως λέγει ὁ Ῥουσόπουλος (σελ. 303) ὅτι ἰσχύει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ἀναφέρον, ὡς τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ ἐκδότου ἐκφράζον· τοῦτο ἐφαρμόζεται μόνον ὅταν διὰ τοῦ νέου ἐγγράφου ἠθέλησαν τὰ μέρη νὰ μεταβάλωσι τὸ πρῶτον, ὅπερ δὲν εἰκάζεται, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξάγηται ἐκ τοῦ ἐγγράφου. Marcadé Ε. 83. Οἰκ.

(3) Ὁ δικηγόρος δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἐπίδοσιν ἐπικυρωμένου παρ' αὐτοῦ ἀντιγράφου ἀποφάσεως, γενομένου ἐκ τοῦ εἰς χεῖρας του ἀντιγράφου, ἐπικυρωμένου ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου γραμματέως; Ναί· καὶ ἡ ἐπίδοσις ἔγκυρός ἐστιν (151 ὀργαν.) μὴ ὁριζούσης τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὸ εἶδος τοῦ ἐπιδοτέου ἐγγράφου τῆς ἀποφάσεως (817 πολ.ιτ), καὶ μὴ ἀμφισβητουμένης τῆς ἀκριβείας τοῦ ἀντιγράφου. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 18 τοῦ 65.

κοῦ γραμματέως ἢ δικηγόρου, κατ' αἴτησιν καὶ συμπαραληφθέντων τῶν ἐνδιαφερομένων· φέρωσι δὲ συνάμα τὴν βεβαίωσιν, ὅτι τὸ μὲν πρωτότυπον ἐξετασθὲν εὑρέθη κατὰ πάντα ἀβλαβὲς καὶ ἀκέραιον, τὰ δὲ ἀντίγραφα παρεβλήθησαν πρὸς αὐτὸ καὶ εἰσὶν ἀπαράλλακτα (1).—Πλὴν καὶ τὰ τοιουτοτρόπως (2) ἐκδοθέντα ἀντίγραφα οὐχὶ ἀπολύτως ἰσχύουσιν ὡς πρωτότυπα, ἀλλὰ μόνον ἐὰν ὑπάρχωσι καὶ αἱ λοιπαὶ ἀπαιτήσεις τοῦ νόμου (3). Οἰκον. § 160 ἐκδ. β.

§ 146. Περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως τῶν συσχετικῶν (4) ἐγγράφων ἰσχύει ὁ κανών· referens sine relato nihil probat, ἤτοι χωρὶς τοῦ ἀναφερομένου οὐδὲν ἀποδεικνύει τὸ ἀναφέρον· διότι συχνάκις αἱ ἀναφοραὶ γίνονται ἄνευ τῆς προσηκούσης ἀκριβείας καὶ περισκέψεως· ἀλλὰ τοῦ κανόνος τούτου εἰσήγαγεν ὁ νόμος τὰς δύο ταύτας εὐλόγους ἐξαιρέσεις· ἤγουν τὸ ἀναφέρον ἀποδεικνύει καὶ μόνον, ἐὰν α) ἐξ αὐτοῦ ἐξάγηται ὅτι ἐγένετο ἵνα ἀντικαταστήσῃ τὸ ἀναφερόμενον, ἢ β) τὸ οὐσιῶδες τούτου περιεχόμενον ἐπανα-

---

(1) Πολ. 426 § 1.—Τοῦτο ἐστὶν ἡ καλουμένη exemplificatio. —Ἐνίοτε δὲ, ὡς ὁ § 4 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου λέγει, καὶ ἀντίγραφα ἀντιγράφων, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κατασκευασθέντα, τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν.

(2) Δηλ. κατὰ τὰς περιπτώσεις a καὶ b

(3) Ἤτοι, κατὰ τὸ 427 ἄρθρον, ἐὰν τὸ πρωτότυπον ἀποδεδειγμένως ὑπῆρχε καὶ ἀπωλέσθη, ἢ ἐξηφανίσθη παρ' ἐκείνου, καθ' οὗ ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ, ἢ κατακρατῆται παρ' αὐτοῦ, ὑποχρέου εἰς ἐπίδειξιν ὄντος, ἢ τέλος ἐλλείπῃ παντελῶς, τὰ δὲ ἀντίγραφα εἰσὶν ἀρχαῖα καὶ ἀνύποπτα, εὑρισκόμενα ἐν δημοσίοις ἀρχείοις ἢ καταχωρίσεσιν.

Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ ἀντιπεφωνημένα ἀντίγραφα, καὶ ὁσάκις φέρουσι τὰ ἀπαιτούμενα τοῦ νόμου ἵνα ἀναπληρώσωσι τὰ πρωτότυπα, δὲν ἔχουσι φυσικῷ τῷ λόγῳ πλείονα ἢ τὰ πρωτότυπα δύναμιν· ἑπομένως τ' ἀντίγραφα ἰδιωτικῶν ἐγγράφων δὲν ἀπαλλάττουσι τὸν προσάγοντα αὐτὰ τοῦ βάρους ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα τοῦ πρωτοτύπου (Seuffert Comment Γ. 181 a). Ἐξαίρεσις πρέπει νὰ γείνῃ ἐν τῇ περιπτώσει τῆς exemplificatio. Schmid II. § 144. σ. 275. Bayer σ. 842.

(4) Πολ. 393, 394. Γαλ. κ. 1337. 1338. Νεαρὰ 119 κεφ. γ. Βασ. Β. 525.—Πρβ. ἀναπτύξεις εἰς Θέμ. 6 σ. 301 ἐπ.

λαμβάνηται ἐν τῷ ἀναφέροντι (1)· πλὴν καὶ τότε ὑπαρχούσης μεταξὺ αὐτῶν διαφορᾶς ὑπερισχύει τὸ ἀναφερόμενον (2). Οἰκον. § 165.—Ὅρα κατ. § 194.

§ 147. Ἐπικυροῖ τὴν γνησιότητά των ὁ διάδικος; ἀπόφασις 9848 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἐν λ. ἀπόγραφα.

Οἱ δικηγόροι; Εὐρ. λ. ὑπεράσπισις (τόμ. 20) § 14 τρίς. 121 τρίς. 127 (3) Θέμ. 6 σ. 304.

§ 148. Κατὰ τὰ ἄρθρα 244 καὶ 246 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ, οἱ γραμματεῖς ὑποχρεοῦνται νὰ δίδουν εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέρον ἀντίγραφα τῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα, καίτοι προσωρινῶς, παρεκατετέθησαν εἰς αὐτοὺς ὡς πρωτότυπα. ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 18 τοῦ 47, ἣν ἴδε ἐν λ. ἔγγραφα.

§ 149. Δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ὅρκου ἡ ἀκρίβεια ἀντιγράφου χωρὶς νὰ προσαχθῇ τὸ πρωτότυπον; ὄχι, κατὰ τὴν 16443 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἣν ὅρα εἰς Νομικὴν Μέλισσαν, φύλλον 11.

---

(1) Ἐννοεῖται δὲ ὅτι αἱ δύο αὗται ἐξαιρέσεις λαμβάνουσι χώραν, ὅταν τὸ ἀναφέρον ἔγγραφον συντάξῃ αὐτὸς ὁ τοῦ ἀναφερομένου ἐκδότης ἢ ὁ διάδοχος αὐτοῦ· Ῥουσ. 302.

(2) Πολ. 394.—Ὑποτίθεται δηλ. ὅτι τὸ ἀναφέρον συνετάχθη χάριν τοῦ ἀναφερομένου, ἑπομένως τὸ κύριον ἔγγραφον εἶναι τὸ ἀναφερόμενον, καὶ ἐπὶ διαφωνίας μεταξὺ τῶν δύο ὑπερισχύει τοῦτο. Κατὰ παραδρομὴν βεβαίως λέγει ὁ Ῥουσόπουλος (σελ. 303) ὅτι ἰσχύει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ἀναφέρον, ὡς τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ ἐκδότου ἐκφράζον· τοῦτο ἐφαρμόζεται μόνον ὅταν διὰ τοῦ νέου ἐγγράφου ἠθέλησαν τὰ μέρη νὰ μεταβάλωσι τὸ πρῶτον, ὅπερ δὲν εἰκάζεται, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξάγηται ἐκ τοῦ ἐγγράφου. Marcadé E. 83. Οἰκ.

(3) Ὁ δικηγόρος δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἐπίδοσιν ἐπικυρωμένου παρ' αὐτοῦ ἀντιγράφου ἀποφάσεως, γενομένου ἐκ τοῦ εἰς χεῖρας του ἀντιγράφου, ἐπικυρωμένου ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου γραμματέως; Ναί· καὶ ἡ ἐπίδοσις ἔγκυρός ἐστιν (151 ὀργαν.) μὴ ὁριζούσης τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὸ εἶδος τοῦ ἐπιδοτέου ἐγγράφου τῆς ἀποφάσεως (817 πολ.ιτ), καὶ μὴ ἀμφισβητουμένης τῆς ἀκριβείας τοῦ ἀντιγράφου. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 18 τοῦ 65.

κοῦ γραμματέως ἢ δικηγόρου, κατ' αἴτησιν καὶ συμπαραληφθέντων τῶν ἐνδιαφερομένων· φέρωσι δὲ συνάμα τὴν βεβαίωσιν, ὅτι τὸ μὲν πρωτότυπον ἐξετασθὲν εὑρέθη κατὰ πάντα ἀβλαβὲς καὶ ἀκέραιον, τὰ δὲ ἀντίγραφα παρεβλήθησαν πρὸς αὐτὸ καὶ εἰσὶν ἀπαράλλακτα (1).—Πλὴν καὶ τὰ τοιουτοτρόπως (2) ἐκδοθέντα ἀντίγραφα οὐχὶ ἀπολύτως ἰσχύουσιν ὡς πρωτότυπα, ἀλλὰ μόνον ἐὰν ὑπάρχωσι καὶ αἱ λοιπαὶ ἀπαιτήσεις τοῦ νόμου (3). Οἰκον. § 160 ἐκδ. β.

§ 146. Περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως τῶν συσχετικῶν (4) ἐγγράφων ἰσχύει ὁ κανών· referens sine relato nihil probat, ἤτοι χωρὶς τοῦ ἀναφερομένου οὐδὲν ἀποδεικνύει τὸ ἀναφέρον· διότι συχνάκις αἱ ἀναφοραὶ γίνονται ἄνευ τῆς προσηκούσης ἀκριβείας καὶ περισκέψεως· ἀλλὰ τοῦ κανόνος τούτου εἰσήγαγεν ὁ νόμος τὰς δύο ταύτας εὐλόγους ἐξαιρέσεις· ἤγουν τὸ ἀναφέρον ἀποδεικνύει καὶ μόνον, ἐὰν α) ἐξ αὐτοῦ ἐξάγηται ὅτι ἐγένετο ἵνα ἀντικαταστήσῃ τὸ ἀναφερόμενον, ἢ β) τὸ οὐσιῶδες τούτου περιεχόμενον ἐπανα-

---

(1) Πολ. 426 § 1.—Τοῦτο ἐστὶν ἡ καλουμένη exemplificatio. —Ἐνίοτε δὲ, ὡς ὁ § 4 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου λέγει, καὶ ἀντίγραφα ἀντιγράφων, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κατασκευασθέντα, τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν.

(2) Δηλ. κατὰ τὰς περιπτώσεις a καὶ b

(3) Ἤτοι, κατὰ τὸ 427 ἄρθρον, ἐὰν τὸ πρωτότυπον ἀποδεδειγμένως ὑπῆρχε καὶ ἀπωλέσθη, ἢ ἐξηφανίσθη παρ' ἐκείνου, καθ' οὗ ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ, ἢ κατακρατῆται παρ' αὐτοῦ, ὑποχρέου εἰς ἐπίδειξιν ὄντος, ἢ τέλος ἐλλείπῃ παντελῶς, τὰ δὲ ἀντίγραφα εἰσὶν ἀρχαῖα καὶ ἀνύποπτα, εὑρισκόμενα ἐν δημοσίοις ἀρχείοις ἢ καταχωρίσεσιν.

Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ ἀντιπεφωνημένα ἀντίγραφα, καὶ ὁσάκις φέρουσι τὰ ἀπαιτούμενα τοῦ νόμου ἵνα ἀναπληρώσωσι τὰ πρωτότυπα, δὲν ἔχουσι φυσικῷ τῷ λόγῳ πλείονα ἢ τὰ πρωτότυπα δύναμιν· ἑπομένως τ' ἀντίγραφα ἰδιωτικῶν ἐγγράφων δὲν ἀπαλλάττουσι τὸν προσάγοντα αὐτὰ τοῦ βάρους ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα τοῦ πρωτοτύπου (Seuffert Comment Γ. 181 a). Ἐξαίρεσις πρέπει νὰ γείνῃ ἐν τῇ περιπτώσει τῆς exemplificatio. Schmid II. § 144. σ. 275. Bayer σ. 842.

(4) Πολ. 393, 394. Γαλ. κ. 1337. 1338. Νεαρὰ 119 κεφ. γ. Βασ. Β. 525.—Πρβ. ἀναπτύξεις εἰς Θέμ. 6 σ. 301 ἑπ.

λαμβάνηται ἐν τῷ ἀναφέροντι (1)· πλὴν καὶ τότε ὑπαρχούσης μεταξὺ αὐτῶν διαφορᾶς ὑπερισχύει τὸ ἀναφερόμενον (2). Οἰκον. § 165.—ὅρα κατ. § 194.

§ 147. Ἐπικυροῖ τὴν γνησιότητά των ὁ διάδικος; ἀπόφασις 9848 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἐν λ. ἀπόγραφα.

Οἱ δικηγόροι; Εὐρ. λ. ὑπεράσπισις (τόμ. 20) § 14 τρίς. 121 τρίς. 127 (3) Θέμ. 6 σ. 304.

§ 148. Κατὰ τὰ ἄρθρα 244 καὶ 246 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ, οἱ γραμματεῖς ὑποχρεοῦνται νὰ δίδουν εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέρον ἀντίγραφα τῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα, καίτοι προσωρινῶς, παρεκατετέθησαν εἰς αὐτοὺς ὡς πρωτότυπα. ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 18 τοῦ 47, ἣν ἴδε ἐν λ. ἔγγραφα.

§ 149. Δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ὅρκου ἡ ἀκρίβεια ἀντιγράφου χωρὶς νὰ προσαχθῇ τὸ πρωτότυπον; ὄχι, κατὰ τὴν 16443 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἣν ὅρα εἰς Νομικὴν Μέλισσαν, φύλλον 11.

---

(1) Ἐννοεῖται δὲ ὅτι αἱ δύο αὗται ἐξαιρέσεις λαμβάνουσι χώραν, ὅταν τὸ ἀναφέρον ἔγγραφον συντάξῃ αὐτὸς ὁ τοῦ ἀναφερομένου ἐκδότης ἢ ὁ διάδοχος αὐτοῦ· Ῥουσ. 302.

(2) Πολ. 394.—Ὑποτίθεται δηλ. ὅτι τὸ ἀναφέρον συνετάχθη χάριν τοῦ ἀναφερομένου, ἑπομένως τὸ κύριον ἔγγραφον εἶναι τὸ ἀναφερόμενον, καὶ ἐπὶ διαφωνίας μεταξὺ τῶν δύο ὑπερισχύει τοῦτο. Κατὰ παραδρομὴν βεβαίως λέγει ὁ Ῥουσόπουλος (σελ. 303) ὅτι ἰσχύει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ἀναφέρον, ὡς τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ ἐκδότου ἐκφράζον· τοῦτο ἐφαρμόζεται μόνον ὅταν διὰ τοῦ νέου ἐγγράφου ἠθέλησαν τὰ μέρη νὰ μεταβάλωσι τὸ πρῶτον, ὅπερ δὲν εἰκάζεται, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξάγηται ἐκ τοῦ ἐγγράφου. Marcadé Ε. 83. Οἰκ.

(3) Ὁ δικηγόρος δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἐπίδοσιν ἐπικυρωμένου παρ' αὐτοῦ ἀντιγράφου ἀποφάσεως, γενομένου ἐκ τοῦ εἰς χεῖρας του ἀντιγράφου, ἐπικυρωμένου ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου γραμματέως; Ναί· καὶ ἡ ἐπίδοσις ἔγκυρός ἐστιν (151 ὀργαν.) μὴ ὁριζούσης τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὸ εἶδος τοῦ ἐπιδοτέου ἐγγράφου τῆς ἀποφάσεως (817 πολ.ιτ), καὶ μὴ ἀμφισβητουμένης τῆς ἀκριβείας τοῦ ἀντιγράφου. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 18 τοῦ 65.

§ 150. Ἡ ἀχρονολόγητος ἐπικύρωσις ἀντιγράφου καθίστησι τοῦτο ἄκυρον, ὅταν ἡ πρὸς ἐπίδοσιν αὐτοῦ παραγγελία εἶναι χρονολογημένη; ὄχι, κατὰ τὴν 16768 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (ἐν νομ. μελ. φυλλ. 18).

§ 151. Τὰ ἀντίγραφα ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν, ὅταν δὲν παρουσιάζωνται τὰ πρωτότυπα αὐτῶν καὶ δὲν δικαιολογῆται ἡ μὴ παρουσίασις αὐτῶν; οὐχί. Κατὰ τὰ ἄρθρα 391, 395 καὶ 125 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὰ πρὸς ἀπόδειξιν ἔγγραφα πρέπει νὰ καθυποβληθῶσιν ἐν πρωτοτύπῳ, καὶ ἂν ἐν ἀντιγράφῳ προςάγωνται, ὀφείλει ὁ εἰς ἀπόδειξιν ὑπόχρεως νὰ δικαιολογήσῃ καὶ ἀποδείξῃ τὴν ἀδυναμίαν, ἧς ἕνεκα δὲν ἠδυνήθη νὰ παρουσιάσῃ τὰ πρωτότυπα. (425, 426 καὶ 427 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). ἀπόφασις πολ. ΑΠ. 184 τοῦ 59. ὅρα κατ. § 157, 201.

§ 152. Ἡ ἔλλειψις τοῦ τύπου τῆς σφραγῖδος ἐπιφέρει ἀκυρότητα τοῦ τὴν ἔλλειψιν ἔχοντος ἀντιγράφου; ὄχι. Ἴδε τὴν ἐν νομ. μελ. φ. 18 ἀπόφασιν 16768 ἐφ. Αθ.

§ 153. Ὅταν τὶς δὲν προςέβαλεν ὡς πλαστὸν ἔγγραφον ἐν ἀντιγράφῳ ἢ ἐν ἐπισήμῳ μεταφράσει προςαχθὲν, δὲν ἕπεται ὅτι αὐτὸ ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν, διότι τὸ ἄρθρον 426 § 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὁρίζει ὅτι τότε μόνον τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἰσχύουσιν, ὅταν οἱ διάδικοι ἀπεφήναντο τὰ ἀντίγραφα ὡς ἔχοντα ἰσχὺν ἀποδείξεως, ἢ τὰ μετεχειρίσθησαν ὑπὲρ ἑαυτῶν. ἀπ. πολ. ΑΠ. 135 τοῦ 62, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος, καθ' ὃν τὰ ἀντίγραφα, οὐδ' αὐτὰ τὰ ἀντιπεφωνημένα, ἰσχύουσι πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν πρωτοτύπων, δὲν λαμβάνει χώραν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 426 § 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, εἰμὴ ὅταν οἱ διάδικοι ἀπεφήναντο τὰ ἀντίγραφα ὡς ἔχοντα ἰσχὺν ἀποδείξεως, ἤτοι ῥητῶς τοῦτο εἰπόντες, ἢ χρησάμενοι αὐτοῖς πρὸς ἀπόδειξιν ὑπὲρ ἑαυτῶν.

»Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ἐφετεῖον διὰ τῶν προςβαλλομένων ὑπ' ἀριθ. 297 καὶ 1226 ἀποφάσεων ἀπέδωκεν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν, στηρίξαν τὴν περὶ τοῦ βασίμου τῆς ἀγωγῆς πεποίθησίν του, εἰς ἀντίγραφον ἢ ἐπίσημον μετάφρασιν ὀθωμανικοῦ ἐγγράφου (ταπίου) τοῦ τουρκικοῦ ἔτους 1189 διά τε τὸν λόγον, ὅτι τὸ ταπίον τοῦτο, προςαχθὲν πρωτοδίκως ὑπὸ τῆς ἐναγούσης μονῆς ἐν ἀντιγράφῳ, ἢ ἐν ἐπισήμῳ μεταφράσει, δεν προςεβλήθη ὡς οὐδέποτε γενόμενον, καὶ διότι τὸ δημόσιον μὴ ὑπεισελθὸν διὰ τοῦ πολέμου εἰς τὰ προςωπικὰ δικαιώματα τῶν ὀθωμανῶν, δὲν δι-

καιοῦται ἔῆθεν νὰ προςβάλῃ ὡς πλημμελῆ κατὰ τύπους τίτλον, δι' οὗ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως μετεβιβάσθησαν πρὸς Ἕλληνας κτήματα.

»Ἐπειδὴ οὕτως ἀποφηνάμενον τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε προδήλως τὴν ἐν τῇ πρώτῃ αἰτιολογίᾳ τῆς παρούσης παρατεθεῖσαν οὐσιώδη διάταξιν τοῦ ἄρθρου 426 § 1 τῆς πολ. δικον. διότι ἐκ μόνης τῆς περιστάσεως, ὅτι ἐν ἀντιγράφῳ ἢ ἐν ἐπισήμῳ μεταφράσει προςαχθὲν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ταπίον δὲν προςεβλήθη ὡς οὐδέποτε γενόμενον, ἤγουν ὡς πλαστὸν, δὲν συνάγεται ποσῶς ἡ παρὰ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου ἀπαιτουμένη ῥητὴ ἢ σιωπηρὰ τῆς ἀποδεικτικῆς ἰσχύος τοῦ προςαχθέντος ἀντιγράφου, ἢ τῆς ἐπισήμου μεταφράσεως ἀναγνώρισις· ὡς ἐναγόμενον δὲ τὸ δημόσιον ἠδύνατο καὶ ἄνευ ἄλλου τινὸς δικαιώματος ν' ἀμφισβητήσῃ τὸ κῦρος τοῦ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς ἐπικαλουμένου ταπίου, ἀφ' οὗ ἄνευ τούτου, μὴ ἀποδεικνυομένης τῆς ἀγωγῆς, ὁ ἐναγόμενος, καίτοι μὴ ἀποδεικνύων τὰς ἐνστάσεις του, ἀπαλλάσσεται οὐχ ἧττον κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 77 τῆς πολιτικῆς δικονομίας». — (Πρβ. Εὐρ. 20 σελ. 46—48 ἑπ.).

§ 154. Τὸ ἀντίγραφον θεωρεῖται ὡς πρωτότυπον, ὅταν ῥητῶς δὲν προςεβλήθη ὡς πλαστόν. (426 § 1 πολ. δικ.). ἀπ. πολιτικὴ ΑΠ. 28 τοῦ 52.

§ 155. Πρωτότυπον τῆς ἀγωγῆς θεωρεῖται τὸ ἐπιδιδόμενον, οὐχὶ δὲ τὸ εἰς χεῖρας τοῦ ἐνάγοντος· ὥςτε ἀδιάφορον ἐστὶν ἂν τὸ τελευταῖον ἦναι ἀνυπόγραφον. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 26 τοῦ 1862.

Ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐγγράφων (1).

α) Ἐν γένει.

§ 156. Τὰ ἔγγραφα, τά τε δημόσια καὶ τὰ ἰδιωτικὰ, προςηκόντως καὶ ἐγκύρως συντεταγμένα, παρέχουσι πλήρη ἀπόδειξιν, ἤτοι καθιστᾶσι δικανικῶς ἀληθὲς τὸ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενον (2), εἴτε σύμβασις ἐστὶ τοῦτο εἴτε ἄλλο τι πρᾶγμα, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ἑξῆς εἰδικώτερον προςδιορισμόν. Ἤγουν

(1) Πρβ. Θέμ. σ. 287 ἑπ.

(2) Πολ. 400 ἐδ. 2. Ὑποτίθεται δηλ. ὅτι ἡ γνησιότης αὐτῶν εἶναι ἀναμφισβήτητος ἢ ἀποδεδειγμένη.

α) Ἀποδεικνύουσι τὰς συμβάσεις καὶ τὰ γεγονότα ὅπως ἐξωτερικῶς παρίστανται, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὰ πράγματα καὶ τὴν ἀλήθειαν ταὐτότητα αὐτῶν· ὅθεν δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ὡς εἰκονικὰ ἢ ἐκ βίας καὶ δόλου προελθόντα (1).

β) Τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι ἢ κύριον καὶ οὐσιῶδες, ἢ πάρεργον καὶ ἐπουσιῶδες· κύριον μὲν καὶ οὐσιῶδες λέγεται αὐτὸ τοῦτο, δι' ὃ ἔγγραφόν τι συντάσσεται· πάρεργον δὲ καὶ ἐπουσιῶδες, πᾶν ἄλλο· ἐπειδὴ δ' ἐν τοῖς παρέργοις πράγμασι συμβαίνει ταπολλὰ πάρεργον καὶ προςοχὴν νὰ καταβάλλωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀσθενεστέρα ἐστὶ φυσικῷ τῷ λόγῳ περὶ τὰ πάρεργα ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐγγράφων, ἤγουν τὰ ἔγγραφα ἀποτελοῦσι πλήρη ἀπόδειξιν καὶ τῶν παρέργων δηλώσεων, ὁσάκις αὗται ἄμεσον ἔχουσι συνάφειαν πρὸς τὸ κύριον περιεχόμενον, ἄλλως ἀρχὴν ἀποδείξεως μόνον (2).

---

(1) Bayer σ. 844 ἐν τ. Aubry Γ. 296.

(2) Πολ. 401. 412 ἐδ. 2 γαλ. κώδ. 1320.—Εἶναι εὔκολον νὰ εὑρεθῇ ποίαν πρᾶξιν οἱ συντάξαντες ἔγγραφόν τι ἤθελον νὰ πιστοποιήσωσι διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου (π. χ. πώλησιν, μίσθωσιν κτλ.), φθάνει τὸ ἔγγραφον νὰ ἦναι σαφὲς καὶ εὔληπτον. Πολλάκις ὅμως ἐκτὸς τῆς κυρίας πράξεως, πωλήσεως, μισθώσεως, ἀναφέρουσι καὶ ἄλλα πράγματα οἱ συναλλάσσοντες, τὰ ὁποῖα οὔτε ὅροι τῆς κυρίας πράξεως εἰσί. Ταῦτα δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι τὰ πάρεργα τῆς κυρίας πράξεως, ἢ, κατὰ τὴν οἰκονομίαν, τὰ διηγηματικῶς (ἱστορικῶς) ἀναφερόμενα (per verba enunciativa). Π. χ. δύο συνιδιοκτῆται ἀμπέλου ἐμφανίζονται εἰς τὸν συμβολαιογράφον ἵνα συντάξωσι πρᾶξιν διανομῆς τῆς ἀμπέλου ταύτης καὶ ἐκφράζονται οὕτω «τὴν κοινὴν ἄμπελον, ἧς μέχρι τοῦδε ἐλαμβάνομεν ἀπὸ κοινοῦ τοὺς καρπούς, διανέμομεν ὡς ἑξῆς κτλ.». Ὡς πρὸς τὸ διηγηματικὸν τοῦτο, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦ ἐγγράφου δὲν ἀναφέρεται ὡς γιγνόμενον, ἀλλ' ὡς γενόμενον, γεννᾶται ἡ ἀμφιβολία ἂν πραγματικῶς ἐγένετο, καὶ ἑπομένως ἂν ἀποδεικνύῃ καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ τὸ ἔγγραφον. Ὁ νόμος ἀπαντᾷ εἰς τὴν ἀμφιβολίαν οὕτως· εἰ μὲν τὰ πάρεργα, λέγει, ἔχουσιν ἄμεσον συνάφειαν μὲ τὴν κυρίαν πρᾶξιν, ἀποδεικνύει καὶ αὐτὰ ἐντελῶς τὸ ἔγγραφον· ἄλλως, παρέχει ὡς πρὸς αὐτὰ ἀρχὴν ἀποδείξεως, δυναμένην νὰ συμπληρωθῇ διὰ μαρτύρων.

Ἀλλὰ πῶς εὑρίσκεται, ἂν περιστατικά τινα διηγηματικῶς ἐν τῷ

γ) Πρέπει νὰ διαστέλληται καλῶς ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐγγράφων ἀπὸ τῆς νομικῆς ἰσχύος καὶ ἐνεργείας τοῦ περιεχομένου· τὰ ἔγγραφα ἀποδεικνύουσιν ἁπλῶς τὴν ὕπαρξιν τῶν ἐν αὐτοῖς ἐνδιαλαμβανομένων πραγμάτων καὶ ταύτην κατὰ πάντων (contra omnes), ἡ ἔννομος δὲ αὐτῶν ἐνέργεια διάφορος ἐστὶ κατὰ τὴν διάφορον φύσιν τοῦ περιεχομένου, ὅπερ ἢ ὁμολογίαν ἢ ἄλλην τινὰ νομικὴν πρᾶξιν ἐμφαίνει, ἐξ ὧν ἑπομένως κρίνεται κατὰ πόσον ὑποχρεοῦνται ἔκ τινος ἐγγράφου τρίτα πρόσωπα (1). (Ἀπὸ Οἰκον. § 161 ἐκδ. 6.).

ἐγγράφῳ ἀναφερόμενα ἔχωσιν ἢ δὲν ἔχωσιν ἄμεσον συνάφειαν μὲ τὴν κυρίαν πρᾶξιν; Παρατηρητέον ἐν πρώτοις, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι πραγματικόν, ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας κατὰ τὴν εἰδικότητα τῶν περιστάσεων ἑκάστοτε λυόμενον. Ὡς κανὼν δὲ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, νομίζομεν, ὁ ἑξῆς. Ἄμεσον συνάφειαν πρὸς τὴν κυρίαν πρᾶξιν ἔχει τὸ διηγηματικόν, ὅπερ περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν μερῶν ὡς πρὸς αὐτὸ ἀπ' εὐθείας τὸ ἀντικείμενον τῆς πράξεως ἐξηγήσεις περιέχει. Π. χ. ὁ ὀφειλέτης λέγει ατὸ ἐκ 1000 δραχμῶν χρέος μου πρὸς τὸν Α, οὗτινος τὸν τόκον οὗτος μοὶ κατεβίβασεν εἰς 8 τοῖς ἑκατόν, θέλω πληρώσει τὴν πρώτην τοῦ ἐρχομένου μηνὸς» καὶ τὸ ἀνωτέρω ἀναφερθὲν παράδειγμα ἐνταῦθα ἀνήκει, ὡς καὶ τοῦτο· ἐδανείσθην πέρυσι χιλίας δραχμὰς παρὰ τοῦ Α, ὧν τοὺς μέχρι τοῦδε τόκους μοὶ ἐχάρισε, θέλω δὲ ἀποδώσει αὐτὰς εἰς προθεσμίαν ἑνὸς ἔτους ἀπὸ σήμερον.

Ξένον δὲ καὶ ἄσχετον διηγηματικὸν ὑπάρχει εἰς τοῦτο τὸ παράδειγμα. Τὸ ἐκ δέκα χιλιάδων δραχμῶν τίμημα τῆς οἰκίας, ἣν παρὰ τοῦ Α ἠγόρασα, θέλω πληρώσει αὐτῷ ἅμα μοὶ ἀποδώσει ἃς μοὶ ὀφείλει δέκα χιλιάδας δραχμάς, ὧν οἱ μέχρι τοῦδε τόκοι ἐπληρώθησαν ἤδη. Πρβ. Toullier ἀρ. 157—160. Marcadé σ. 29. Aubry Γ. 297. Ῥουσ. 258. Dalloz Oblig. 3128.

Παράδειγμα ἐκ τῆς νομολογίας κατ. § 176 ἐπ.

(1) Τὰ γεγονότα ὅπως ἔν τινι ἐγγράφῳ ἐκτίθενται ὀφείλει νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀληθῆ ὁ δικαστής, εἴτε μεταξὺ τῶν συνταξάντων τὸ ἔγγραφον δικάζει εἴτε καὶ μεταξὺ τρίτων, διότι τὰ ἔγγραφα, εἴτε δημόσια εἰσὶν εἴτε ἰδιωτικά, probant contra omnes. Ἀλλ' ὅτι γεγονός τι ὑπάρχει καὶ ὀφείλει πᾶς ἄνθρωπος νὰ τὸ ἀναγνωρίσῃ ὡς ἀληθές, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου καὶ μόνου ὅτι χρεωστεῖ ἕκαστος νὰ ὑποβληθῇ καὶ εἰς τὰς νομικὰς ἐνεργείας αὐτοῦ. Δηλαδὴ ὑπο-

§ 157. Πᾶν ἔγγραφον, ὅπερ διάδικός τις ἐπικαλεῖται πρὸς ἀπόδειξιν, πρέπει νὰ προσάγηται ἐν πρωτοτύπῳ (1). 391. 425 πολ. δικ.—Ἆρα καὶ αἱ ἀποφάσεις (ἢ πίνακες) τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων καταδιώκεται ὀφειλέτης τὶς τοῦ δημοσίου. ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 276 τοῦ 63.—Πρβ. Θέμιδος 6 σ. 300 ἐπ. (2) καὶ κατ. § 201.

§ 158. Ποῖα τὰ πάρεργα τῆς κυρίας πράξεως, ἢ, κατὰ τὴν δικονομίαν, τὰ διηγηματικῶς (ἱστορικῶς) ἀναφερόμενα; ὅρα Οἰκον. § 161 ἐκδ. 6. σημ. 6 (ἣν ἴδε ἀνωτ. σελ. 324). Ῥουσ. σελ 258. Δαλλ. oblig. 3128.

χρεοῦταί τις μόνον διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων ἢ διὰ τῶν πράξεων ἐκείνων, οὓς ἀντιπροσωπεῖ· πράξεις τρίτων οὐδόλως βλάπτουσιν αὐτόν. Διατοῦτο κατὰ τὸ ἄρθρ. 400 (412 ἐδ. 2) τὸ ἔγγραφον ὑποχρεοῖ τοὺς διαδίκους καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν, ὡς πρὸς τοὺς τρίτους δὲ ἀποδεικνύει μόνον τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγγράφου, ἑπομένως ἔχει βαρύτητα κατὰ τοῦ τρίτου μόνον ὅταν ἀρκῇ τοῦτο, ἵνα ἐπιτύχῃ τις κατ' αὐτοῦ. Π. χ. διεκδικῶ κτῆμά τι κατὰ τοῦ κατέχοντος αὐτὸ Α, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς κυριότητός μου προςάγω τὸ ἔγγραφον τοῦ πωλήσαντός μοι τὸ κτῆμα Πέτρου, ὁ ἐναγόμενος Α ὀφείλει ν' ἀναγνωρίσῃ ὡς γενομένην τὴν πώλησιν, ὅπερ μοὶ ἀρκεῖ διὰ νὰ κερδίσω τὴν δίκην. Ἀλλ' ἐὰν ὁ πωλητὴς Πέτρος ἔλεγεν ἐν τῷ πωλητηρίῳ ὅτι τὸ πωλούμενον κτῆμα ἔχει δουλείαν τινὰ ἐπὶ τοῦ γειτονικοῦ ἀγροῦ, δὲν μὲ ἀρκεῖ τοῦτο διὰ νὰ διεκδικήσω τὴν εἰρημένην δουλείαν, διότι εἶναι ὁμολογία ὑπὲρ τοῦ ὁμολογοῦντος, ἥτις οὐδεμίαν ἔχει ἐνέργειαν. Aubry σ. 297 σημ. 46. Dalloz ἀρ. 3077. 3133.

(1) Δὲν δύναται νὰ γίνῃ πρότασις ἐφεσίμως, περὶ τῆς παρουσιάσεως τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίγραφα, παρουσιασθέντα πρωτοδίκως, δὲν προςεβλήθησαν· ἡ περὶ μὴ γνησιότητος ἔνστασις δὲν εἶναι δεκτὴ ἐφεσίμως. ἀπόφασις 228 τοῦ 37 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, ἣν βλέπε ἐν λέξει ἀπόδειξις. — Πρβλ. κατωτέρω § 201 ἐπ. 285—295 ἐπ.

(2) Τὰ παρουσιαζόμενα ἀντίγραφα ἀναιρεσιβαλλομένων ἀποφάσ. ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ἐπικυρωμένα· ἄλλως, ἡ περὶ ἀναιρέσεως αἴτησις, ἡ ἀφορῶσα ἐλλείψεις των, θεωρεῖται ἀναπόδεικτος. ἀπ. πολ. ΑΠ. 222 τοῦ 59 (καὶ ἄλλαι πολλαί).

6) Περὶ ἀντεγγράφων (1).

§ 159. Αἱ διὰ τῶν ἀντεγγράφων (2) γινόμεναι μεταβολαί, εἴτε εἰς τὴν σπουδαιότητα εἴτε εἰς ἄλλο μέρος τοῦ μεταβαλλομένου ἐγγράφου (3) ἀναφέρονται, σκοπὸν συνήθως προτίθενται οὐχὶ εὐσχήμονα καὶ ἐπαινετόν· ἕνεκα τούτου φυλάττονται μυστικαὶ καὶ ἀπόκρυφοι (4), εἰς κινδύνους συχνάκις τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐμβάλλουσαι (5)· διὰ τοῦτο κατὰ νόμον αἱ μεταβολαὶ αὗται μόνον τοὺς ἐργάτας αὐτῶν καὶ τοὺς τούτων ἀντιπροσώπους ὑποχρεοῦσι (6), τρίτα δὲ πρόςωπα, δι' ἄγνοιαν αὐτῶν ζημίαν κινδυνεύοντα, οὐδαμῶς παραβλάπτουσιν. Οἰκ. § 162 ἐκδ. 6.

§ 160. Περὶ τοῦ ζητήματος ποῖος ἐστὶ τρίτος ἢ δικαιοδόχος τῶν διαδίκων, καὶ ἑπομένως περὶ τοῦ ζητήματος ποίαν ἐπιῤῥοὴν

---

(1) Πολ. 404. γαλ. κ. 1321. Δαλλ. oblig. ἀριθ. 3175. Οἰκ. § 162.

(2) Πρβ. Εὑρ. 6 σ. 476.

(3) Π. χ. διὰ φανεροῦ ἐγγράφου γίνεται πώλησις οἰκίας τινός, ἐν τῷ μυστικῷ ἐγγράφῳ ὁμολογεῖται ὅτι ἡ πώλησις εἶναι εἰκονικὴ ἢ συνήφθη ὑπὸ αἵρεσίν τινα, ἢ τὸ τίμημα τὸ ἐν τῷ φανερῷ ἐγγράφῳ δὲν εἶναι τὸ ἀληθὲς κλπ.—Δύναται ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ἀντέγγραφον ν' ἀντιτάξῃ, ὅτι τοῦτο δὲν ἐφυλάττετο μυστικόν; Οὐχί· φθάνει ἐκεῖνος, καθ' οὗ ἀντιτάσσεται τὸ ἀντέγγραφον νὰ ἠγνόει τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ. Ἡ μυστικότης τοῦ ἀντεγγράφου δὲν εἶναι κατὰ τὸ 404 ἄρθρον ὅρος οὐσιώδης.

(4) Καὶ ἐπὶ συμβολαιογράφου ἐὰν γείνῃ τὸ ἀντέγγραφον εἰς τὴν αὐτὴν ὑπάγεται κατηγορίαν. Toull. σ. 356.

(5) Ὅςτις πωλεῖ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ λαμβάνει ἀντέγγραφον ὅτι ἡ πώλησις εἶναι εἰκονική, βλάπτεται βεβαίως ἐὰν ὁ εἰκονικὸς ἀγοραστὴς πωλήσῃ εἰς τρίτον ἢ ὑποθηκεύσῃ τὴν οἰκίαν· ἀλλ' ἐπίσης βλάπτεται καὶ ὁ τρίτος, ἐὰν τὸ ἀντέγγραφον θεωρηθῇ ἰσχυρὸν καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ. Μεταξὺ λοιπὸν τῶν δύο τούτων δικαιότερον εἶναι νὰ προςτατευθῶσι τὰ συμφέροντα τοῦ ἀθώου τρίτου.—ὅρα κατ. § 161 καὶ τὴν ὄπισθεν σημ. 2.

(6) Τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ κληρονόμοι ἢ ἄλλοι γενικοὶ διάδοχοι τῶν μερῶν. Dalloz oblig. ἀρ. 3199.—Πρβ. Εὑρ. 20 σ, 1 ἐπ.

ἔχουν ὡς πρὸς αὐτοὺς τὰ ἔγγραφα τῶν διαδίκων, ὅρα Εὑρετ. 19 σ. ἐπ. (1) Θέμ. 6 σ. 288 ἐπ. Κατ. § 186 ὑποσ.

§ 161. Τὰ εἰκονικὰ πωλητήρια ποίαν ἰσχὺν ἔχουσιν ἀπέναντι τοῦ μεταγενεστέρως μέν, ἀληθῶς δὲ ἀγοράσαντος; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 356 τοῦ 62 (2) καὶ ἀν. σ. 327 σημ. 5.

§ 162. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅταν συμβόλαιόν τι προσβάλλεται ὡς εἰκονικὸν ὑπὸ τρίτου τινός, οἷον τοῦ ἐνεγομένου παρὰ τοῦ ἐκδοχέως. Τὸ συμβόλαιον δὲ δύναται νὰ προσβάλῃ καὶ αὐτὸς ὡς εἰκονικόν, οὐδενὸς νόμου ὁρίζοντος ὅτι μόνον ὁ δανειστὴς δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 42 τοῦ 65.

γ) Ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν δημοσίων ἐγγράφων.

§ 163. Οὐχὶ πάντα τὰ ἐν δημοσίῳ ἐγγράφῳ γεγραμμένα δημοσίας ἀπολαύουσι πίστεως, ἀλλ᾽ ἁπλῶς ὅσα τὸ συντάξαν δημόσιον πρόσωπον ἀναφέρει ὡς ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐνεργηθέντα ἢ ἐνώπιον αὐτοῦ γενόμενα (3)· τὰ δεύτερα μάλιστα μόνον ἂν ἦσαν ἐκ τῶν διὰ τῶν

---

(1) Τρίτοι εἰσὶ πάντες ὅσοι ἀπέκτησαν δικαιώματα δυνάμει τοῦ μεταβεβλημένου ἐγγράφου· π. χ. ὁ παρὰ τοῦ εἰκονικοῦ ἀγοραστοῦ ἀγοράσας τὴν εἰκονικῶς πωληθεῖσαν οἰκίαν ἢ τὸ εἰκονικῶς συναφθὲν δάνειον· ἐπειδὴ ὅμως ἡ διάταξις τοῦ 404 ἄρθρου σκοπὸν ἔχει, νομίζω, νὰ προφυλάξῃ τοὺς τρίτους κατὰ θετικῶν ζημιῶν, δὲν ἐφαρμόζεται ἑπομένως εἰς χαριστικὰς πράξεις (π. χ. ὁ εἰκονικὸς ἀγοραστὴς δωρεῖ τὴν οἰκίαν), οὔτε εἰς τοὺς ἁπλοῦς χειρογραφικοὺς δανειστὰς τοῦ εἰκονικοῦ ἀγοραστοῦ, τοὺς ἐπιβαλόντας κατάσχεσιν ἐπὶ τῆς οἰκίας. Contra Marcadé σελ. 36. Οἰκον. § 162 σημ. 5. Πρβ. Εὑρ. 20 σ. 1 ἐπ.

(2) Ἰδιωτικὸν ἀντέγγραφον περὶ τῆς εἰκονικότητος ἀγοραπωλησίας βλάπτει τοὺς τρίτους; ὅρα Εὑρ. τ. 6 σελ. 476 § 10 καὶ Εὑρ. λ. πώλησις § 6 ἐπ. 9 ἐπ.

(3) Τοιαῦτα εἰσὶ π. χ. ἡ χρονολογία τοῦ ἐγγράφου, ὁ τόπος τῆς συντάξεως αὐτοῦ, ἡ πρόσληψις μαρτύρων, ἡ ὑπογραφὴ τοῦ δημοσίου προσώπου. Ὅλα ταῦτα εἰσὶ περιστατικά, ἅπερ αὐτὸ τὸ δημόσιον πρόσωπον ἐπιχειρεῖ. Ἀλλὰ καὶ ὅσα ἀναφέρει ὅτι ἤκουσεν, εἶδεν ἢ ἄλλως ἀντελάβετο, τῆς αὐτῆς εἰσὶ κατηγορίας, π. χ. αἱ

αἰσθήσεων ἀμέσως κατανοουμένων πραγμάτων. Ὅθεν τὰ μὴ πραχθέντα ἢ μὴ κατανοηθέντα ἀμέσως ὑπὸ τοῦ δημοσίου προςώπου, καίτοι ἐν τῷ ἐγγράφῳ περιεχόμενα, στεροῦνται τῆς χάριτος δημοσίας πίστεως (1). Οἰκ. § 163 ἐκδ. 6.

Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται τὰ ἑξῆς· (ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ σημ. 1 τῆς σ. ταύτης).

§ 164. Τὰ ἐν ἐγκύρῳ ἐπισήμῳ ἐκθέσει περιεχόμενα συμπεράσματα, ἐξ εἰκασιῶν τοῦ συντάξαντος αὐτὴν δημοσίου προςώπου (οἷον γεωμέτρου) συναγόμενα δὲν ἀποτελοῦσι πλήρη ἀπόδειξιν. ἀπ. πολ. ΑΠ. 23 τοῦ 55.

δηλώσεις τῶν μερῶν, ἡ ἐνώπιόν του μέτρησις χρημάτων καὶ τὰ παρόμοια. Aubry Γ. 295 σημ. 36. Berriat, σελὶς 117 σημ. 13, 14.

(1) Π. χ. ὁ κλητὴρ λέγει ἐν τῷ ἐπιδοτηρίῳ ἐπέδωκα εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ διαδίκου, ἢ παρέλαβον εἰς τὴν τοιχοκόλλησιν τοὺς γείτονας Α. Β.Ϡ. Ἡ ἰδιότης ἀδελφοῦ ἢ γείτονος δὲν εἶναι πρᾶγμα προςπίπτον εἰς τὰς αἰσθήσεις, ἑπομένως ὁ κλητὴρ πιστοποιεῖ αὐτὸ οὐχὶ ὡς ἐξαγόμενον ἀντιλήψεως ἀμέσου· ὥςτε δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προςβληθῇ κατὰ τοῦτο ἐπὶ πλαστογραφίᾳ τὸ ἐπιδοτήριον. ΑΠ. 123 τοῦ 48, 186 τοῦ 1849 καὶ 216 τοῦ 50. 178 καὶ 201 τοῦ 48. Κύρ. 7 σ. 98—103. Πρβ. Οἰκ. § 110 σημ. 32 ἐκδ. 6. Ἡ ἀπόφ. τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου 43 τοῦ ἔτους 45, ἀποφαίνεται τὸ ἐναντίον, ἀλλ' εἶναι προφανῶς ἐσφαλμένη. Κύρ. Ζ. 98.—Ὡςαύτως δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ προςβληθῇ ὡς πλαστὴ ἡ δημοσία διαθήκη ὡς πρὸς τὴν μνείαν ὅτι ὁ διαθέτης ἔχει σώας τὰς φρένας (Boncenne Δ. 35. Aubry σ. 295 σημ. 37.

Ὑπάρχει ὅμως οὐσιώδης τις διαφορὰ μεταξὺ δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ὡς πρὸς τὴν κατὰ τρίτων ἀποδεικτικήν των δύναμιν. Ἡ διαφορὰ αὕτη ἀνάγεται εἰς τὴν χρονολογίαν τοῦ ἐγγράφου. Ἐνῷ τὸ δημόσιον ἔγγραφον ἀποδεικνύει κατὰ τρίτων οὐ μόνον τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν χρονολογίαν, τὴν ὁποίαν φέρει τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον, καθὼς ἠξεύρομεν, δὲν ἀπαιτεῖται κἂν νὰ ἔχῃ χρονολογίαν· ὁσάκις ὅμως ἔχει, δὲν ἔχει κατὰ τρίτων ἀποδεικτικὴν δύναμιν, καθόσον αὕτη ἀνάγεται εἰς τὴν χρονολογίαν, εἰμὴ εἰς ὡρισμένας ὑπὸ τοῦ νόμου περιπτώσεις. Κατὰ τοῦτο λοιπὸν διαφέρουν τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα (documenta privata), καίτοι ἀναγνωρισθέντα, ὅτι non faciunt fidem dati sui contra tertios. Zach. σ. 446. Toullier n. 439.

§ 164 δίς. Τὰ παρὰ δημάρχου περὶ πληρωμῆς χρημάτων εἰς τὸ ταμεῖον ἔγγραφα δὲν ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν πλήρη, ὡς μὴ ὄντα ἐπὶ τοῦ προκειμένου δημόσια.

«Ἐπειδὴ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ περὶ δήμων νόμου (ἄρθρον 40. 50. 12) 97—101) οὔτε ὁ δήμαρχος οὔτε ὁ πάρεδρος δύνανται νὰ ἦναι συγχρόνως καὶ εἰςπράκτορες, οἵτινες διορίζονται παρὰ τοῦ Βασιλέως κατὰ τὸ ἄρθρον 50. 12 τοῦ αὐτοῦ νόμου· ὅθεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 208 πιστοποιητικὸν τοῦ δημάρχου Ἀταλάντης, ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος Δ. Λάμπρου ἐπλήρωσεν εἰς τὸ δημοτικὸν ταμεῖον τὸ ποσὸν τῶν 555 δραχμῶν τὰς ὁποίας εἶχε κατάσχει εἰς χεῖρας τοῦ Λάμπρου ὁ ἀναιρεσείων, μὴ ἐκδεδομένον παρὰ τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων του, δὲν ἔχει τὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν δημοσίου ἐγγράφου, ὥςτε τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν δικαστήριον, στηριχθὲν ἐπ' αὐτοῦ ὡς ἐπὶ δημοσίου ἐγγράφου καὶ ἀποῤῥίψαν τὰς κατὰ τῆς ἀποδεικτικῆς αὐτοῦ ἰσχύος ἀντῤῥήσεις καὶ ἐνστάσεις τοῦ νῦν ἀναιρεσείοντος, παρεβίασε τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 400—403 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, αἵτινες, καθ' ὃ ἀναφερόμεναι εἰς τὸν τρόπον τῆς ἀποδείξεως τῶν ἀμφισβητουμένων δικαιωμάτων, εἰσὶν οὐσιώδεις, καὶ ἡ παράβασις αὐτῶν συνεπάγεται ἀναίρεσιν. ἄρθρον 807. 5 τῆς πολιτικῆς δικονομίας». ἀπ. πολ. ΑΠ. 23 τοῦ 55.—Πρβ. § 21, 26.

§ 165. Τὰ ἀποσπάσματα τοῦ σχεδίου πόλεώς τινος, ὄντα ἐκδεδομένα ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου, ἔχουν δύναμιν δημοσίου ἐγγράφου (1)· ὥςτε εἰκάζονται ὡς γνήσια μεχρισοῦ ἀποδειχθῇ ἡ νόθευσις αὐτῶν. 435 πολ.—ἀπ. πολιτικὴ ΑΠ. 341 τοῦ 53, ἧς ἡ 6 σκ. φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ προςαχθὲν εἰς τὸ ἐφετεῖον ἀπόσπασμα τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πειραιῶς, ὡς παρὰ τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου ἐκδεδομένον, ἔχει δύναμιν δημοσίου ἐγγράφου· τὰ δὲ δημόσια ἔγγραφα εἰκάζονται ὡς γνήσια μεχρισοῦ ἀποδειχθῇ ἡ νόθευσις αὐτῶν (ἀριθ. 435 τῆς πολιτικῆς δικονομίας), ὥςτε δὲν ἀρκεῖ ἡ μὴ ἀναγνώρισις ἁπλῶς αὐτῶν ἂν δὲν προταθῇ καὶ νόθευσις· ἐπομένως τὰ δικαστήρια δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ αἰτιολογῶσι, τοιούτους ἄνευ σημασίας τινος ἰσχυρισμούς». Πρβ. δὲ τὴν 298 τοῦ 62 ἐν λέξ. χάραξις ὁδῶν κτλ. καὶ § § 11 καὶ 180, ἐξ ὧν προκύπτει ὅτι παρεδόθη κτῆμά τι.

§ 166. Κατὰ τρίτων ποία ἡ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς τῶν δημοσίων

---

(1) Πρβ. § 11, 180.

ἐγγράφων; Ἡ 50 τοῦ 1860 πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις φέρει·

« Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον, ὡς ἀποδεικνύεται διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεώς του, παραδεχθὲν τὰς σκέψεις τῆς ὑπ' ἀριθ. 199 πρωτοδίκου ὡς ὀρθάς, ἐξετίμησεν ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του τὸ περιεχόμενον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1523 τῆς 19 Ἰανουαρίου 1836 ἐπισήμου συμβολαίου καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐξήγαγε καὶ ἐπείσθη περὶ τῆς γενομένης παραδόσεως, ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ ῥητῆς μνείας. ἡ δὲ περὶ αὐτῆς μνεία ἐν δημοσίῳ ἐγγράφῳ ἰσχύει καὶ κατὰ τῶν τρίτων δυνάμει τῶν 400 καὶ 401 ἄρθρων τῆς πολιτικῆς δικονομίας, πολλῷ δὲ μᾶλλον κατὰ τῶν ἀναιρεσειόντων οὓς τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται ὡς δικαιούχους τῆς Ὄρσας Π. Καψάλη, δικαιοπαρόχου τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, τὸ δὲ συμβόλαιον αὐτὸ προκειμένου περὶ μεταβιβάσεως προικῴου ἀκινήτου κτήματος εἶναι, ἀπεναντίας τῶν ἰσχυρισμῶν τῶν ἀναιρεσειόντων, νόμιμον καὶ περὶ τῆς παραδόσεως του μέσον ἀποδείξεως· ἄρα, παραδεχθὲν ὡς ἀποδεδειγμένην τὴν ἀμφισβητηθεῖσαν παράδοσιν καὶ μετ' αὐτὴν τὴν διεκδικητικὴν ἀγωγήν, ἐμπεριληπτικῶς ἀποκρούει τὸ ἐφετεῖον καὶ τὴν περὶ ἀπαραδέκτου αὐτῆς ἔνστασιν, τὴν γενομένην ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν προηγήθη παράδοσις καὶ ἑπομένως καὶ περὶ αὐτῆς σκέπτεται ».—Πρβ. ὅμως κατ. § 170.

§ 167. Τὰ δημόσια ἔγγραφα τότε μόνον ἔχουσιν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν καὶ ὡς πρὸς τοὺς τρίτους περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς διαλαμβανομένων ἀντικειμένων, ὅταν δὲν προςβληθῶσι ταῦτα ὡς εἰκονικὰ ἢ νενοθευμένα. 400 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 236 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 99 τοῦ 50 ἀπόφασιν ἐφ. Ναυπλίας.

§ 168. Προικοσύμφωνον ὑπὸ ἰδιωτικὴν χρονολογίαν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν κατὰ τῶν τρίτων διὰ τῆς θεωρήσεως τοῦ συμβολαιογράφου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς χρονολογίας τῆς πράξεως τούτου. 413 τῆς πολιτικῆς δικονομίας—42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου). ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 287 τοῦ 52, τὴν 9211 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν καὶ φέρουσα·

« Ἐπειδὴ κατὰ τὸ 413 ἄρθρον τῆς πολιτικῆς δικονομίας βεβαίαν λαμβάνει χρονολογίαν ὡς πρὸς τρίτους πᾶν ἰδιωτικὸν ἔγγραφον μόνον διὰ τῆς θεωρήσεως τοῦ συμβολαιογράφου, διὰ τοῦ θανάτου ἑνὸς τῶν συναλλαττομένων, ἢ διὰ δημοσίου ἐγγράφου, ἐνῷ αναφέρεται ἐκεῖνο κατὰ τὴν οὐσιώδη ἔννοιάν του· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, προςαγαγόντος τοῦ νῦν ἀναιρεσείοντος πρὸς ἀπόδειξιν τῆς δοθείσης αὐτῷ προικὸς ἰδιωτικὸν προικοσύμφωνον ἀπὸ 1 Ὀκτωβρίου 1835, καὶ ἰσχυρισθέντος ὅτι τοῦτο ἔλαβε βεβαίαν

χρονολογίαν, ήτοι κατέστη έγκυρον απέναντι του αναιρεσιβλήτου ως τρίτου, διά της μνημονεύσεως του περιεχομένου του έν τῷ ὑπ' ἀριθ. 4792 δημοσίῳ ἐγγράφῳ, τῷ συνταχθέντι τὴν 15 Ἰανουαρίου 1845, ὀρθῶς τὸ δικαστήριον τῶν ἐνταῦθα ἐφετῶν ἐσκέφθη ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἰδιωτικὸν ἔγγραφον δὲν ἤρξατο νὰ ἔχῃ βεβαίαν χρονολογίαν, καὶ ἑπομένως νὰ ἰσχύῃ ὡς πρὸς τὸν τρίτον τὸν ἀναιρεσίβλητον εἰμὴ ἀπὸ τῆς χρονολογίας, τὴν ὁποίαν φέρει τὸ μνείαν τῆς ἐννοίας αὐτοῦ ποιοῦν συμβολαιόγραφον, διότι ἄλλως δὲν ἤθελεν εἶσθαι δύσκολον εἰς τοὺς συναλλαττομένους νὰ προχρονολογῶσι κατὰ συνεννόησιν τὰς ἰδιωτικὰς πράξεις των πρὸς βλάβην τρίτου τινός, τὸν ὁποῖον μόνον ἡ δημοσία πρᾶξις ἀσφαλίζει ὡς τοιοῦτον· ἄρα τὸ εἰρημένον προικοσύμφωνον, ἤτοι χρονολογημένον ἀφ' ἧς ἐποχῆς συνετάχθη τὸ δημόσιον ἔγγραφον, δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ κανὲν κῦρος, ὡς πρὸς τὸν ἀναιρεσίβλητον, καθόσον τότε ὑπῆρχεν εἰς ἐνέργειαν ὁ περὶ χαρτοσήμου νόμος, τοῦ ὁποίου τὸ 42 ἄρθρον ἀπαγορεύει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νὰ συντάσσωνται ἄλλως πως τὰ προικοσύμφωνα, εἰμὴ ἐνώπιον συμβολαιογράφου.

»Ἐπειδὴ ἀκύρου ὄντος, κατὰ τὰ εἰρημένα, τοῦ προικοσυμφώνου ἀπέναντι τοῦ τρίτου, καὶ ἑπομένως μὴ δυναμένου νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, ὀρθῶς ἐπίσης τὸ αὐτὸ δικαστήριον ἀπέρριψεν ὡς ἀπαράδεκτον τὴν αἴτησιν τοῦ ἀναιρεσείοντος τοῦ νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις περὶ τῆς δοθείσης αὐτῷ προικός, καθόσον τὸ ἀποδεικτέον ἀντικείμενον ὑπερέβαινε τὸ ποσὸν τῶν 50 δραχμῶν».

§ 169. Κατὰ τὸ ἄρθρον 400 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὰ δημόσια ἔγγραφα ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ἀποδεικνύουσι μόνον τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν· ὅθεν συμβόλαιον μεταξὺ συζύγων περὶ ἀγοραπωλησίας, ἀποδεικνύει μὲν τὸ γεγονὸς τῆς συμφωνίας, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ σπουδαῖον αὐτῆς. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 263 τοῦ 52, κυροῦσα τὰς 7876 καὶ 8459 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 400 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὰ δημόσια ἔγγραφα ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ἀποδεικνύουν μόνον τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν, ἑπομένως τὸ μεταξὺ τῆς ἀναιρεσειούσης καὶ τοῦ συζύγου της περὶ ἀγοραπωλησίας συμβόλαιον ἀποδεικνύει ἀπέναντι τοῦ μὴ συμβαλλομένου ἀναιρεσιβλήτου μόνον τὸ γεγονὸς τῆς συμφωνίας, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ σπουδαῖον αὐτῆς, οὐδ' ὅτι ἡ ἀναιρεσείουσα δι' ἰδίων χρημάτων της ἠγόρασε τὴν ἐπίδικον οἰκίαν· ἄρα τὸ ἐφετεῖον μὴ στηριχθὲν ἀπέναντι τοῦ τρίτου μόνον εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ συμβόλαιον, ἀλλὰ διατάξαν ἀποδείξεις περὶ τοῦ τελευ-

ταίου τούτου περιστατικοῦ, τὸ ὁποῖον ἡ ἰδία ἀναιρεσείουσα προςεφέρθη ν' ἀποδείξῃ, δὲν παρεβίασε τὸ ἄρθρον 400 τῆς πολιτικῆς δικονομίας οὐδὲ τὸν πολιτικὸν νόμον, καθότι κατὰ τὸ τεμ. 10 βιβλ. 4 τιτλ. 9 τῆς Ἑξαβίβλου, Πανδ. τεμ. 51 βιβλ. 24 τιτλ. 1· ἂν ἡ σύζυγος ἔχῃ χρήματα ἢ πράγματα (ἀδιαφόρως ἂν κινητὰ ἢ ἀκίνητα) θεωροῦνται ὅτι εἶναι τοῦ συζύγου της, ἐκτὸς ἂν ἀποδείξῃ πόθεν τὰ ἀπέκτησε, καὶ καθότι ὁ ἀναιρεσίβλητος, ἐπικαλούμενος τὸν νόμον τοῦτον, ἐζήτει ν' ἀποδείξῃ τὸ ἀνύπαρκτον τῆς ἀγοραπωλησίας, συμφώνως δὲ μὲ τὸ ἄρθρον 77 καὶ 218 τῆς ἰδίας δικονομίας ἐπεβλήθη εἰς τὴν ἀναιρεσείουσαν τὸ χρέος τῆς ἀποδείξεως, ἀφοῦ βάσις τῆς ἀγωγῆς της ἦτον ἡ ἀπέναντι τοῦ τρίτου μὴ ἀποδεδειγμένη διὰ τοῦ συμβολαίου ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος κυριότης αὐτῆς· τέλος δὲν ἀπῃτεῖτο νὰ προσβληθῇ τὸ συμβόλαιον ὡς πλαστογραφημένον ἢ εἰκονικὸν, ἀφοῦ δὲν εἶχε κατὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ὑποχρεωτικὴν ἰσχύν».—(Πρβ. δὲ τὸν περὶ μεταγραφῆς νόμον).

§ 170. Κατὰ τὸ ἄρθρον 400 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, συμβόλαιον συνταχθὲν μεταξὺ τρίτων δὲν ἔχει ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν κατ' ἄλλου· ὅθεν ὅταν πωλητήριόν τι διαλαμβάνῃ ὅτι παρεδόθη τὸ πωλούμενον εἰς τὸν ἀγοραστὴν, ὁ δὲ τρίτος, καθ' οὗ ἀπευθύνει ἀγωγὴν διεκδικήσεως ὁ ἀγοραστὴς, ἀμφισβητεῖ τὴν παράδοσιν, τὸ πωλητήριον δὲν ἀποδεικνύει αὐτὴν κατ' αὐτοῦ τοῦ ἐναγομένου. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 47 τοῦ 63. Πρβ. ὅμως ἀνωτ. § 166.

ΣΗΜ. Ὁ τρίτος διετείνετο ὅτι αὐτὸς κατεῖχε τὸ ἐπίδικον κτῆμα καθ' ὃν χρόνον ἀναφέρει τὸ συμβόλαιον ὅτι ἐγένετο ἡ παράδοσις.

§ 171. Τὸ περὶ προικὸς σύμφωνον ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν κατὰ τῶν τρίτων; ἴδε τὴν λεξιν προίξ, § 113, 130, ἔνθα ἡ 8995 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Πρβ. τὴν ἐπ. §

§ 172. Τὸ δημόσιον ἐνέγραψεν ὑποθήκην ἐπὶ οἰκίας τινὸς θεωρῆσαν αὐτὴν ὡς ἀνηκοῦσαν τῷ ὀφειλέτῃ τοῦ Α· ἡ σύζυγος ὅμως τούτου ἐζήτησε τὴν διαγραφὴν τῆς ὑποθηκης, προτείνασα ὅτι τὸ ἠγόρασεν αὐτὴ δι' ἑαυτὴν διὰ χρημάτων της, μέρος τῶν ὁποίων ἐπήγαζεν ἐκ δωρεᾶς, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὁποίας προςήγαγεν ἐπίσημον ἔγγραφον μετεγενέστερον μὲν τῆς ὑποθήκης, διαλαμβάνον ὅμως ὅτι πρὸ ἐτῶν ἔλαβε χώραν ἡ δωρεά. Ζητεῖται λοιπὸν, ἂν τὸ ἔγγραφον ἀποτελῇ κατὰ τοῦ δημοσίου ἀπόδειξιν ὅτι ἐγένετο ἡ δωρεὰ πρὸ τῆς ὑποθήκης. Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον (ἀπόφασις 21740 τοῦ 1863) ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα, ζητηθείσης δ' ἀναι-

ρέσεως, ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπόφασις 51 τοῦ 1864) ἀπέῤῥιψεν αὐτήν (1). ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 204 τοῦ 1862. Πρβ. Δαλλ. λ. obligations ἀρ. 3077—3079.

§ 173. Συμβόλαιον ὑπὸ ὅρον μὴ πραγματοποιηθέντα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόδειξις ὡς πρὸς τὰ ἐν τῷ διηγηματικῷ αὐτοῦ ἀναφερόμενα. ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 51 τοῦ 1847 (2), κυροῦσα τὴν 4241 ἐφ. Ἀθ.

§ 174. Τὸ δικαστήριον δύναται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν εἰς τὸ ἐπίσημον συμβόλαιον ὑπάρχουσαν ἀνυπόγραφον ἐξόφλησιν ὡς τεκμήριον τῆς πληρωμῆς; Ναί, κατὰ τὸ ἄρθρον 276 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 337 τοῦ 1863, κυροῦσα τὴν 360 τοῦ 61 ἀπ. ἐφ. Ν.

§ 175. Κατὰ τὰ 173—175 ἄρθρα τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὸ πρακτικὸν τῆς συνεδριάσεως χρησιμεύει εἰς ἀπόδειξιν τῆς συζητήσεως καὶ τῶν κατ' αὐτὴν γενομένων προτάσεων καὶ αἰτήσεων, ἀποτελεῖ δέ, ὡς δημόσιον ἔγγραφον, πλήρη ἀπόδειξιν περὶ τοῦ περιεχομένου του μεχρισοῦ προςβληθῇ ὡς πλαστόν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 329 τοῦ 1860. Ἀδιάφορον δὲ ἂν συνετάχθη μετὰ τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν. (ἡ αὐτὴ ἀπ.).

§ 176. Ὁμολογία περιεχομένη διηγηματικῶς ἔν τινι ἐγγράφῳ, μὲ τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει σχέσιν τινά, δὲν παρέχει ἀπόδειξιν· οἷον τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ δίδει τις ἐντολὴν περὶ μισθώσεως κτήματός τινος, εἰς ὃ ἀναφέρεται ὅτι τὸ κτῆμα αὐτὸ εἶναι συνιδιοκτησία τοῦ ἐντολέως καὶ τοῦ ἐντολοδόχου, δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν περὶ τῆς συνιδιοκτησίας· ἀποτελεῖ ὅμως ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, ἂν συνετάχθη πρὸ τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16405 τοῦ 58. Πρβ. ἀν. σ. 324.

§ 177. Ποία εἶναι ἡ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς τῶν δημοσίων ἐγγράφων, ὅταν διηγηματικῶς ἀναφέρωνται ἐν αὐτοῖς περιστατικὰ ἄσχετα μὲ τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν; Ἴδε ἀπ. 11497 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν Εὐρ. 11 σ. 239.

(1) Πρβ. τὴν συλλογὴν τὶς ἀποδεικνύει ἐν § 211—213. Περὶ τῶν κατὰ τοῦ ἐκδοχέως ἀντιτασσομένων ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ὅρα τὴν ὧδε ἀπόφ. πολ. τοῦ Ἀρείου Πάγου 290 τοῦ 63 ἐν § 190.

(2) Ἐν λέξει δαπάναι (Εὑρετ. τόμος 5) εὕρηται ἡ περὶ τούτου σκέψις.

§ 178. Τὸ συμβόλαιον, ἐν ᾧ διομολογεῖ τὶς ὅτι ἐξεμίσθωσε τὸ κτῆμά του εἰς τὸν Ν, δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ οὗτος ὡς ὁμολογίαν, καίτοι μὴ λαβὼν μέρος εἰς τὸ συμβόλαιον αὐτὸ, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς μισθώσεως. (265, 400 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 41 τοῦ 1856, κυροῦσα τὴν 974 τοῦ 55 ἐφ. Ναυπλίας.

§ 179. Ἐκ τῆς ἐν τῇ συντάξει συμβολαίου τινὸς παρουσίας ἄλλου δὲν ἕπεται ὅτι οὗτος παρεδέχθη ὅσα οἱ συμβαλλόμενοι συνωμολόγησαν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 124 τοῦ 57, ἀναιροῦσα τὴν 14705 ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, καθὰ προκύπτει ἐκ τῶν ἀπὸ 26 Μαΐου 1855 πρακτικῶν τοῦ εἰρηνοδικείου τῆς Νοτείου πλευρᾶς Ἀθηνῶν καὶ παραδέχεται τὸ δικάσαν ἐφετεῖον, μόνον ὁ Γεώργιος Ἰγγλέσης ὡμολόγησεν ὅτι ἡ περὶ ἧς πρόκειται ἐσωτερικὴ οἰκία ἀνήκει εἰς τὰ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τέκνα τῆς Βαστιανῆς Ρεβίθη· ὅθεν ἐκ τῆς παρουσίας αὐτῆς, ἐνῷ ὁ Ἰγγλέσης ἔδωκε τὴν ἐξώδικον ταύτην ὁμολογίαν καὶ συνετάχθησαν τὰ ἀνωτέρω πρακτικὰ, δὲν ἠδύνατο τὸ διαληφθὲν ἐφετεῖον νὰ ἐξάξῃ τὸ συμπέρασμα, ὅτι συνωμολόγησε τὸ προεκτεθὲν περιστατικὸν καὶ ἡ Βαστιανὴ, καθότι, κατὰ τὰ ἄρθρα 256 καὶ 267 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἡ τοιαύτη ὁμολογία δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν εἰμὴ μόνον κατὰ τοῦ ὁμολογήσαντος, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τῆς Βαστιανῆς, ἥτις οὐδεμίαν ὁμολογίαν ἐποιήσατο, οὐδ᾽ ἄλλως ἐκφράσασα τοιαῦτα γεγονότα, ἐξ ὧν νὰ προκύψῃ προδήλως ὁμολογία τις· ἡ δὲ ἑτέρα ὁμολογία, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ δικηγόρος Παντολέων, ὡς πληρεξούσιος τῆς Βαστιανῆς, διὰ τῆς ἀπὸ 31 Μαΐου 1855 περὶ ἀποδόσεως τῶν ἀνωτέρω πρακτικῶν εἰς τὸν Ἰγγλέσην παραγγελίας του, προσκαλέσας αὐτὸν νὰ στηρίξῃ τὴν οἰκοδομὴν τῶν παρὰ τῆς Βαστιανῆς ἐπιτροπευομένων τέκνων της, οὐχ ἧττον δὲν δύναται νὰ βλάψῃ αὐτὴν ἐπὶ τῆς ὑφισταμένης ἤδη ἐν ἰδίῳ αὐτῆς ὀνόματι δίκην, ἢ ν᾽ ἀποτελέσῃ κατ᾽ αὐτῆς ἀπόδειξιν, ὅτι δῆθεν ἡ οἰκία ἀνήκει εἰς τὰ τέκνα της, καθότι ἐγένετο ὑπὸ τοῦ πληρεξουσίου της ἐξ ὀνόματος αὐτῆς ὡς ἐπιτρόπου τῶν τέκνων της, τουτέστιν ὑπὸ ἄλλην ἰδιότητα, καὶ οὐχὶ ἐν ἰδίῳ αὐτῆς ὀνόματι· ὅθεν τὸ διαληφθὲν δικαστήριον ἀποῤῥίψαν ἐν μέρει ὡς ἀπαράδεκτον τὴν ἀγωγὴν τῆς ἀναιρεσειούσης, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι αἱ προεκτεθεῖσαι ὁμολογίαι ὑποχρεοῦν καὶ ἔχουν

---

(1) Πρβ. Εὐρ. τ. 15 σ. 446 § 144.

§ 157. Πᾶν ἔγγραφον, ὅπερ διάδικός τις ἐπικαλεῖται πρὸς ἀπόδειξιν, πρέπει νὰ προσάγηται ἐν πρωτοτύπῳ (1). 391. 425 πολ. δικ.—Ἄρα καὶ αἱ ἀποφάσεις (ἢ πίνακες) τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων καταδιώκεται ὀφειλέτης τὶς τοῦ δημοσίου. ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 276 τοῦ 63.—Πρβ. Θέμιδος 6 σ. 300 ἐπ. (2) καὶ κατ. § 201.

§ 158. Ποῖα τὰ πάρεργα τῆς κυρίας πράξεως, ἤ, κατὰ τὴν δικονομίαν, τὰ διηγηματικῶς (ἱστορικῶς) ἀναφερόμενα; ὅρα Οἰκον. § 161 ἐκδ. 6. σημ. 6 (ἣν ἴδε ἀνωτ. σελ. 324). Ρουσ. σελ 258. Δαλλ. oblig. 3128.

χρεοῦταί τις μόνον διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων ἢ διὰ τῶν πράξεων ἐκείνων, οὓς ἀντιπροσωπεῖ· πράξεις τρίτων οὐδόλως βλάπτουσιν αὐτόν. Διατοῦτο κατὰ τὸ ἄρθρ. 400 (412 ἐδ. 2) τὸ ἔγγραφον ὑποχρεοῖ τοὺς διαδίχους καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν, ὡς πρὸς τοὺς τρίτους δὲ ἀποδεικνύει μόνον τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγγράφου, ἑπομένως ἔχει βαρύτητα κατὰ τοῦ τρίτου μόνον ὅταν ἀρκῇ τοῦτο, ἵνα ἐπιτύχῃ τις κατ' αὐτοῦ. Π. χ. διεκδικῶ κτῆμά τι κατὰ τοῦ κατέχοντος αὐτὸ Α, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς κυριότητός μου προσάγω τὸ ἔγγραφον τοῦ πωλήσαντός μοι τὸ κτῆμα Πέτρου, ὁ ἐναγόμενος Α ὀφείλει ν' ἀναγνωρίσῃ ὡς γενομένην τὴν πώλησιν, ὅπερ μοὶ ἀρκεῖ διὰ νὰ κερδίσω τὴν δίκην. Ἀλλ' ἐὰν ὁ πωλητὴς Πέτρος ἔλεγεν ἐν τῷ πωλητηρίῳ ὅτι τὸ πωλούμενον κτῆμα ἔχει δουλείαν τινὰ ἐπὶ τοῦ γειτονικοῦ ἀγροῦ, δὲν μὲ ἀρκεῖ τοῦτο διὰ νὰ διεκδικήσω τὴν εἰρημένην δουλείαν, διότι εἶναι ὁμολογία ὑπὲρ τοῦ ὁμολογοῦντος, ἥτις οὐδεμίαν ἔχει ἐνέργειαν. Aubry σ. 297 σημ. 46. Dalloz ἀρ. 3077. 3133.

(1) Δὲν δύναται νὰ γίνῃ πρότασις ἐφεσίμως, περὶ τῆς παρουσιάσεως τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίγραφα, παρουσιασθέντα πρωτοδίκως, δὲν προσεβλήθησαν· ἡ περὶ μὴ γνησιότητος ἔνστασις δὲν εἶναι δεκτὴ ἐφεσίμως. ἀπόφασις 228 τοῦ 37 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, ἣν βλέπε ἐν λέξει ἀπόδειξις. — Πρβλ. κατωτέρω § 201 ἐπ. 285—295 ἐπ.

(2) Τὰ παρουσιαζόμενα ἀντίγραφα ἀναιρεσιβαλλομένων ἀποφάσ. ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ἐπικυρωμένα· ἄλλως, ἡ περὶ ἀναιρέσεως αἴτησις, ἡ ἀφορῶσα ἐλλείψεις των, θεωρεῖται ἀναπόδεικτος. ἀπ. πολ. ΑΠ. 222 τοῦ 59 (καὶ ἄλλαι πολλαί).

6) Περὶ ἀντεγγράφων (1).

§ 159. Αἱ διὰ τῶν ἀντεγγράφων (2) γινόμεναι μεταβολαί, εἴτε εἰς τὴν σπουδαιότητα εἴτε εἰς ἄλλο μέρος τοῦ μεταβαλλομένου ἐγγράφου (3) ἀναφέρονται, σκοπὸν συνήθως προτίθενται οὐχὶ εὐσχήμονα καὶ ἐπαινετόν· ἕνεκα τούτου φυλάττονται μυστικαὶ καὶ ἀπόκρυφοι (4), εἰς κινδύνους συχνάκις τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐμβάλλουσαι (5)· διὰ τοῦτο κατὰ νόμον αἱ μεταβολαὶ αὗται μόνον τοὺς ἐργάτας αὐτῶν καὶ τοὺς τούτων ἀντιπροσώπους ὑποχρεοῦσι (6), τρίτα δὲ πρόςωπα, δι' ἄγνοιαν αὐτῶν ζημίαν κινδυνεύοντα, οὐδαμῶς παραβλάπτουσιν. Οἰκ. § 162 ἐκδ. 6.

§ 160. Περὶ τοῦ ζητήματος ποῖος ἐστὶ τρίτος ἢ δικαιοδόχος τῶν διαδίκων, καὶ ἑπομένως περὶ τοῦ ζητήματος ποίαν ἐπιῤῥοὴν

---

(1) Πολ. 404. γαλ. κ. 1321. Δαλλ. oblig. ἀριθ. 3175. Οἰκ. § 162.

(2) Πρβ. Εὐρ. 6 σ. 476.

(3) Π. χ. διὰ φανεροῦ ἐγγράφου γίνεται πώλησις οἰκίας τινός, ἐν τῷ μυστικῷ ἐγγράφῳ ὁμολογεῖται ὅτι ἡ πώλησις εἶναι εἰκονικὴ ἢ συνήφθη ὑπὸ αἵρεσίν τινα, ἢ τὸ τίμημα τὸ ἐν τῷ φανερῷ ἐγγράφῳ δὲν εἶναι τὸ ἀληθὲς κλπ.—Δύναται ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ἀντέγγραφον ν' ἀντιτάξῃ, ὅτι τοῦτο δὲν ἐφυλάττετο μυστικόν; Οὐχί· φθάνει ἐκεῖνος, καθ' οὗ ἀντιτάσσεται τὸ ἀντέγγραφον νὰ ἠγνόει τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ. Ἡ μυστικότης τοῦ ἀντεγγράφου δὲν εἶναι κατὰ τὸ 404 ἄρθρον ὅρος οὐσιώδης.

(4) Καὶ ἐπὶ συμβολαιογράφου ἐὰν γείνῃ τὸ ἀντέγγραφον εἰς τὴν αὐτὴν ὑπάγεται κατηγορίαν. Toull. σ. 356.

(5) Ὅστις πωλεῖ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ λαμβάνει ἀντέγγραφον ὅτι ἡ πώλησις εἶναι εἰκονική, βλάπτεται βεβαίως ἐὰν ὁ εἰκονικὸς ἀγοραστὴς πωλήσῃ εἰς τρίτον ἢ ὑποθηκεύσῃ τὴν οἰκίαν· ἀλλ' ἐπίσης βλάπτεται καὶ ὁ τρίτος, ἐὰν τὸ ἀντέγγραφον θεωρηθῇ ἰσχυρὸν καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ. Μεταξὺ λοιπὸν τῶν δύο τούτων δικαιότερον εἶναι νὰ προστατευθῶσι τὰ συμφέροντα τοῦ ἀθώου τρίτου.—ὅρα κατ. § 161 καὶ τὴν ὄπισθεν σημ. 2.

(6) Τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ κληρονόμοι ἢ ἄλλοι γενικοὶ διάδοχοι τῶν μερῶν. Dalloz oblig. ἀρ. 3199.—Πρβ. Εὐρ. 20 σ, 1 ἐπ.

§ 157. Πᾶν ἔγγραφον, ὅπερ διάδικός τις ἐπικαλεῖται πρὸς ἀπόδειξιν, πρέπει νὰ προςάγηται ἐν πρωτοτύπῳ (1). 391. 425 πολ. δικ.—Ἄρα καὶ αἱ ἀποφάσεις (ἢ πίνακες) τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων καταδιώκεται ὀφειλέτης τὶς τοῦ δημοσίου. ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 276 τοῦ 63.—Πρβ. Θέμιδος 6 σ. 300 ἐπ. (2) καὶ κατ. § 201.

§ 158. Ποῖα τὰ πάρεργα τῆς κυρίας πράξεως, ἢ, κατὰ τὴν δικονομίαν, τὰ διηγηματικῶς (ἱστορικῶς) ἀναφερόμενα; ὅρα Οἰκον. § 161 ἐκδ. β. σημ. 6 (ἣν ἴδε ἀνωτ. σελ. 324). Ῥουσ. σελ 258. Δαλλ. oblig. 3128.

χρεοῦταί τις μόνον διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων ἢ διὰ τῶν πράξεων ἐκείνων, οὓς ἀντιπροσωπεῖ· πράξεις τρίτων οὐδόλως βλάπτουσιν αὐτόν. Διατοῦτο κατὰ τὸ ἄρθρ. 400 (412 ἐδ. 2) τὸ ἔγγραφον ὑποχρεοῖ τοὺς διαδίκους καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν, ὡς πρὸς τοὺς τρίτους δὲ ἀποδεικνύει μόνον τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγγράφου, ἑπομένως ἔχει βαρύτητα κατὰ τοῦ τρίτου μόνον ὅταν ἀρκῇ τοῦτο, ἵνα ἐπιτύχῃ τις κατ' αὐτοῦ. Π. χ. διεκδικῶ κτῆμά τι κατὰ τοῦ κατέχοντος αὐτὸ Α, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς κυριότητός μου προςάγω τὸ ἔγγραφον τοῦ πωλήσαντός μοι τὸ κτῆμα Πέτρου, ὁ ἐναγόμενος Α ὀφείλει ν' ἀναγνωρίσῃ ὡς γενομένην τὴν πώλησιν, ὅπερ μοὶ ἀρκεῖ διὰ νὰ κερδίσω τὴν δίκην. Ἀλλ' ἐὰν ὁ πωλητὴς Πέτρος ἔλεγεν ἐν τῷ πωλητηρίῳ ὅτι τὸ πωλούμενον κτῆμα ἔχει δουλείαν τινὰ ἐπὶ τοῦ γειτονικοῦ ἀγροῦ, δὲν μὲ ἀρκεῖ τοῦτο διὰ νὰ διεκδικήσω τὴν εἰρημένην δουλείαν, διότι εἶναι ὁμολογία ὑπὲρ τοῦ ὁμολογοῦντος, ἥτις οὐδεμίαν ἔχει ἐνέργειαν. Aubry σ. 297 σημ. 46. Dalloz ἀρ. 3077. 3133.

(1) Δὲν δύναται νὰ γίῃ πρότασις ἐφεσίμως, περὶ τῆς παρουσιάσεως τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίγραφα, παρουσιασθέντα πρωτοδίκως, δὲν προςεβλήθησαν· ἡ περὶ μὴ γνησιότητος ἔνστασις δὲν εἶναι δεκτὴ ἐφεσίμως. ἀπόφασις 228 τοῦ 37 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, ἣν βλέπε ἐν λέξει ἀπόδειξις. — Πρβλ. κατωτέρω § 201 ἐπ. 285—295 ἐπ.

(2) Τὰ παρουσιαζόμενα ἀντίγραφα ἀναιρεσιβαλλομένων ἀποφάσ. ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ἐπικυρωμένα· ἄλλως, ἡ περὶ ἀναιρέσεως αἴτησις, ἡ ἀφορῶσα ἐλλείψεις των, θεωρεῖται ἀναπόδεικτος. ἀπ. πολ. ΑΠ. 222 τοῦ 59 (καὶ ἄλλαι πολλαί).

6) Περὶ ἀντεγγράφων (1).

§ 159. Αἱ διὰ τῶν ἀντεγγράφων (2) γινόμεναι μεταβολαί, εἴτε εἰς τὴν σπουδαιότητα εἴτε εἰς ἄλλο μέρος τοῦ μεταβαλλομένου ἐγγράφου (3) ἀναφέρονται, σκοπὸν συνήθως προτίθενται οὐχὶ εὐσχήμονα καὶ ἐπαινετόν· ἕνεκα τούτου φυλάττονται μυστικαὶ καὶ ἀπόκρυφοι (4), εἰς κινδύνους συχνάκις τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐμβάλλουσαι (5)· διὰ τοῦτο κατὰ νόμον αἱ μεταβολαὶ αὗται μόνον τοὺς ἐργάτας αὐτῶν καὶ τοὺς τούτων ἀντιπροσώπους ὑποχρεοῦσι (6), τρίτα δὲ πρόςωπα, δι' ἄγνοιαν αὐτῶν ζημίαν κινδυνεύοντα, οὐδαμῶς παραβλάπτουσιν. Οἰκ. § 162 ἔκδ. 6.

§ 160. Περὶ τοῦ ζητήματος ποῖος ἐστὶ τρίτος ἢ δικαιοδόχος τῶν διαδίκων, καὶ ἑπομένως περὶ τοῦ ζητήματος ποίαν ἐπιῤῥοὴν

---

(1) Πολ. 404. γαλ. κ. 1321. Δαλλ. oblig. ἀριθ. 3175. Οἰκ. § 162.

(2) Πρβ. Εὑρ. 6 σ. 476.

(3) Π. χ. διὰ φανεροῦ ἐγγράφου γίνεται πώλησις οἰκίας τινός, ἐν τῷ μυστικῷ ἐγγράφῳ ὁμολογεῖται ὅτι ἡ πώλησις εἶναι εἰκονικὴ ἢ συνήφθη ὑπὸ αἵρεσίν τινα, ἢ τὸ τίμημα τὸ ἐν τῷ φανερῷ ἐγγράφῳ δὲν εἶναι τὸ ἀληθὲς κλπ.—Δύναται ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ἀντέγγραφον ν' ἀντιτάξῃ, ὅτι τοῦτο δὲν ἐφυλάττετο μυστικόν; Οὐχί· φθάνει ἐκεῖνος, καθ' οὗ ἀντιτάσσεται τὸ ἀντέγγραφον νὰ ἠγνόει τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ. Ἡ μυστικότης τοῦ ἀντεγγράφου δὲν εἶναι κατὰ τὸ 404 ἄρθρον ὅρος οὐσιώδης.

(4) Καὶ ἐπὶ συμβολαιογράφου ἐὰν γείνῃ τὸ ἀντέγγραφον εἰς τὴν αὐτὴν ὑπάγεται κατηγορίαν. Toull. σ. 356.

(5) Ὅςτις πωλεῖ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ λαμβάνει ἀντέγγραφον ὅτι ἡ πώλησις εἶναι εἰκονική, βλάπτεται βεβαίως ἐὰν ὁ εἰκονικὸς ἀγοραστὴς πωλήσῃ εἰς τρίτον ἢ ὑποθηκεύσῃ τὴν οἰκίαν· ἀλλ' ἐπίσης βλάπτεται καὶ ὁ τρίτος, ἐὰν τὸ ἀντέγγραφον θεωρηθῇ ἰσχυρὸν καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ. Μεταξὺ λοιπὸν τῶν δύο τούτων δικαιότερον εἶναι νὰ προστατευθῶσι τὰ συμφέροντα τοῦ ἀθώου τρίτου.—ὅρα κατ. § 161 καὶ τὴν ὄπισθεν σημ. 2.

(6) Τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ κληρονόμοι ἢ ἄλλοι γενικοὶ διάδοχοι τῶν μερῶν. Dalloz oblig. ἀρ. 3199.—Πρβ. Εὑρ. 20 σ. 1 ἐπ.

§ 157. Πᾶν ἔγγραφον, ὅπερ διάδικός τις ἐπικαλεῖται πρὸς ἀπόδειξιν, πρέπει νὰ προςάγηται ἐν πρωτοτύπῳ (1). 391. 425 πολ. δικ.—Ἄρα καὶ αἱ ἀποφάσεις (ἢ πίνακες) τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων καταδιώκεται ὀφειλέτης τὶς τοῦ δημοσίου. ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 276 τοῦ 63.—Πρβ. Θέμιδος 6 σ. 300 ἐπ. (2) καὶ κατ. § 201.

§ 158. Ποῖα τὰ πάρεργα τῆς κυρίας πράξεως, ἢ, κατὰ τὴν δικονομίαν, τὰ διηγηματικῶς (ἱστορικῶς) ἀναφερόμενα; ὅρα Οἰκον. § 161 ἐκδ. β. σημ. 6 (ἣν ἴδε ἀνωτ. σελ. 324). Ῥουσ. σελ 258. Δαλλ. oblig. 3128.

χρεοῦταί τις μόνον διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων ἢ διὰ τῶν πράξεων ἐκείνων, οὓς ἀντιπροσωπεῖ· πράξεις τρίτων οὐδόλως βλάπτουσιν αὐτόν. Διατοῦτο κατὰ τὸ ἄρθρ. 400 (412 ἐδ. 2) τὸ ἔγγραφον ὑποχρεοῖ τοὺς διαδίχους καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν, ὡς πρὸς τοὺς τρίτους δὲ ἀποδεικνύει μόνον τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγγράφου, ἑπομένως ἔχει βαρύτητα κατὰ τοῦ τρίτου μόνον ὅταν ἀρκῇ τοῦτο, ἵνα ἐπιτύχῃ τις κατ' αὐτοῦ. Π. χ. διεκδικῶ κτῆμά τι κατὰ τοῦ κατέχοντος αὐτὸ Α, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς κυριότητός μου προςάγω τὸ ἔγγραφον τοῦ πωλήσαντός μοι τὸ κτῆμα Πέτρου, ὁ ἐναγόμενος Α ὀφείλει ν' ἀναγνωρίσῃ ὡς γενομένην τὴν πώλησιν, ὅπερ μοὶ ἀρκεῖ διὰ νὰ κερδίσω τὴν δίκην. Ἀλλ' ἐὰν ὁ πωλητὴς Πέτρος ἔλεγεν ἐν τῷ πωλητηρίῳ ὅτι τὸ πωλούμενον κτῆμα ἔχει δουλείαν τινὰ ἐπὶ τοῦ γειτονικοῦ ἀγροῦ, δὲν μὲ ἀρκεῖ τοῦτο διὰ νὰ διεκδικήσω τὴν εἰρημένην δουλείαν, διότι εἶναι ὁμολογία ὑπὲρ τοῦ ὁμολογοῦντος, ἥτις οὐδεμίαν ἔχει ἐνέργειαν. Aubry σ. 297 σημ. 46. Dalloz ἀρ. 3077. 3133.

(1) Δὲν δύναται νὰ γίνῃ πρότασις ἐφεσίμως, περὶ τῆς παρουσιάσεως τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίγραφα, παρουσιασθέντα πρωτοδίκως, δὲν προςεβλήθησαν· ἡ περὶ μὴ γνησιότητος ἔνστασις δὲν εἶναι δεκτὴ ἐφεσίμως. ἀπόφασις 228 τοῦ 37 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, ἣν βλέπε ἐν λέξει ἀπόδειξις. — Πρβλ. κατωτέρω § 201 ἐπ. 285—295 ἐπ.

(2) Τὰ παρουσιαζόμενα ἀντίγραφα ἀναιρεσιβαλλομένων ἀποφάσ. ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ἐπικυρωμένα· ἄλλως, ἡ περὶ ἀναιρέσεως αἴτησις, ἡ ἀφορῶσα ἐλλείψεις των, θεωρεῖται ἀναπόδεικτος. ἀπ. πολ. ΑΠ. 222 τοῦ 59 (καὶ ἄλλαι πολλαί).

6) Περὶ ἀντεγγράφων (1).

§ 159. Αἱ διὰ τῶν ἀντεγγράφων (2) γινόμεναι μεταβολαί, εἴτε εἰς τὴν σπουδαιότητα εἴτε εἰς ἄλλο μέρος τοῦ μεταβαλλομένου ἐγγράφου (3) ἀναφέρονται, σκοπὸν συνήθως προτίθενται οὐχὶ εὐσχήμονα καὶ ἐπαινετόν· ἕνεκα τούτου φυλάττονται μυστικαὶ καὶ ἀπόκρυφοι (4), εἰς κινδύνους συχνάκις τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐμβάλλουσαι (5)· διὰ τοῦτο κατὰ νόμον αἱ μεταβολαὶ αὗται μόνον τοὺς ἐργάτας αὐτῶν καὶ τοὺς τούτων ἀντιπροσώπους ὑποχρεοῦσι (6), τρίτα δὲ πρόςωπα, δι' ἄγνοιαν αὐτῶν ζημίαν κινδυνεύοντα, οὐδαμῶς παραβλάπτουσιν. Οἰκ. § 162 ἐκδ. 6.

§ 160. Περὶ τοῦ ζητήματος ποῖος ἐστὶ τρίτος ἢ δικαιοδόχος τῶν διαδίκων, καὶ ἑπομένως περὶ τοῦ ζητήματος ποίαν ἐπιῤῥοὴν

---

(1) Πολ. 404. γαλ. κ. 1321. Δαλλ. oblig. ἀριθ. 3175. Οἰκ. § 162.

(2) Πρβ. Εὐρ. 6 σ. 476.

(3) Π. χ. διὰ φανεροῦ ἐγγράφου γίνεται πώλησις οἰκίας τινός, ἐν τῷ μυστικῷ ἐγγράφῳ ὁμολογεῖται ὅτι ἡ πώλησις εἶναι εἰκονικὴ ἢ συνήφθη ὑπὸ αἵρεσίν τινα, ἢ τὸ τίμημα τὸ ἐν τῷ φανερῷ ἐγγράφῳ δὲν εἶναι τὸ ἀληθὲς κλπ.—Δύναται ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ἀντέγγραφον ν' ἀντιτάξῃ, ὅτι τοῦτο δὲν ἐφυλάττετο μυστικόν; Οὐχί· φθάνει ἐκεῖνος, καθ' οὗ ἀντιτάσσεται τὸ ἀντέγγραφον νὰ ἠγνόει τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ. Ἡ μυστικότης τοῦ ἀντεγγράφου δὲν εἶναι κατὰ τὸ 404 ἄρθρον ὅρος οὐσιώδης.

(4) Καὶ ἐπὶ συμβολαιογράφου ἐὰν γείνῃ τὸ ἀντέγγραφον εἰς τὴν αὐτὴν ὑπάγεται κατηγορίαν. Toull. σ. 356.

(5) Ὅςτις πωλεῖ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ λαμβάνει ἀντέγγραφον ὅτι ἡ πώλησις εἶναι εἰκονική, βλάπτεται βεβαίως ἐὰν ὁ εἰκονικὸς ἀγοραστὴς πωλήσῃ εἰς τρίτον ἢ ὑποθηκεύσῃ τὴν οἰκίαν· ἀλλ' ἐπίσης βλάπτεται καὶ ὁ τρίτος, ἐὰν τὸ ἀντέγγραφον θεωρηθῇ ἰσχυρὸν καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ. Μεταξὺ λοιπὸν τῶν δύο τούτων δικαιότερον εἶναι νὰ προςτατευθῶσι τὰ σύμφέροντα τοῦ ἀθώου τρίτου.—ὅρα κατ. § 161 καὶ τὴν ὄπισθεν σημ. 2.

(6) Τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ κληρονόμοι ἢ ἄλλοι γενικοὶ διάδοχοι τῶν μερῶν. Dalloz oblig. ἀρ. 3199.—Πρβ. Εὐρ. 20 σ, 1 ἐπ.

ἔχουν ὡς πρὸς αὐτοὺς τὰ ἔγγραφα τῶν διαδίκων, ὅρα Εὑρετ. 19 σ. ἐπ. (1) Θέμ. 6 σ. 288 ἐπ. Κατ. § 186 ὑποσ.

§ 161. Τὰ εἰκονικὰ πωλητήρια ποίαν ἰσχὺν ἔχουσιν ἀπέναντι τοῦ μεταγενεστέρως μέν, ἀληθῶς δὲ ἀγοράσαντος; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 356 τοῦ 62 (2) καὶ ἀν. σ. 327 σημ. 5.

§ 162. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅταν συμβόλαιόν τι προσβάλλεται ὡς εἰκονικὸν ὑπὸ τρίτου τινός, οἷον τοῦ ἐναγομένου παρὰ τοῦ ἐκδοχέως. Τὸ συμβόλαιον δὲ δύναται νὰ προσβάλῃ καὶ αὐτὸς ὡς εἰκονικόν, οὐδενὸς νόμου ὁρίζοντος ὅτι μόνον ὁ δανειστὴς δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 42 τοῦ 65.

γ) Ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν δημοσίων ἐγγράφων.

§ 163. Οὐχὶ πάντα τὰ ἐν δημοσίῳ ἐγγράφῳ γεγραμμένα δημοσίας ἀπολαύουσι πίστεως, ἀλλ' ἁπλῶς ὅσα τὸ συντάξαν δημόσιον πρόσωπον ἀναφέρει ὡς ὑπ' αὐτοῦ ἐνεργηθέντα ἢ ἐνώπιον αὐτοῦ γενόμενα (3)· τὰ δεύτερα μάλιστα μόνον ἂν ἦσαν ἐκ τῶν διὰ τῶν

---

(1) Τρίτοι εἰσὶ πάντες ὅσοι ἀπέκτησαν δικαιώματα δυνάμει τοῦ μεταβεβλημένου ἐγγράφου· π. χ. ὁ παρὰ τοῦ εἰκονικοῦ ἀγοραστοῦ ἀγοράσας τὴν εἰκονικῶς πωληθεῖσαν οἰκίαν ἢ τὸ εἰκονικῶς συναφθὲν δάνειον· ἐπειδὴ ὅμως ἡ διάταξις τοῦ 404 ἄρθρου σκοπὸν ἔχει, νομίζω, νὰ προφυλάξῃ τοὺς τρίτους κατὰ θετικῶν ζημιῶν, δὲν ἐφαρμόζεται ἑπομένως εἰς χαριστικὰς πράξεις (π. χ. ὁ εἰκονικὸς ἀγοραστὴς δωρεῖ τὴν οἰκίαν), οὔτε εἰς τοὺς ἁπλοῦς χειρογραφικοὺς δανειστὰς τοῦ εἰκονικοῦ ἀγοραστοῦ, τοὺς ἐπιβαλόντας κατάσχεσιν ἐπὶ τῆς οἰκίας. Contra Marcadé σελ. 36. Οἰκον. § 162 σημ. 5. Πρβ. Εὑρ. 20 σ. 1 ἐπ.

(2) Ἰδιωτικὸν ἀντέγγραφον περὶ τῆς εἰκονικότητος ἀγοραπωλησίας βλάπτει τοὺς τρίτους; ὅρα Εὑρ. τ. 6 σελ. 476 § 10 καὶ Εὑρ. λ. πώλησις § 6 ἐπ. 9 ἐπ.

(3) Τοιαῦτα εἰσὶ π. χ. ἡ χρονολογία τοῦ ἐγγράφου, ὁ τόπος τῆς συντάξεως αὐτοῦ, ἡ πρόσληψις μαρτύρων, ἡ ὑπογραφὴ τοῦ δημοσίου προσώπου. Ὅλα ταῦτα εἰσὶ περιστατικά, ἅπερ αὐτὸ τὸ δημόσιον πρόσωπον ἐπιχειρεῖ. Ἀλλὰ καὶ ὅσα ἀναφέρει ὅτι ἤκουσεν, εἶδεν ἢ ἄλλως ἀντελάβετο, τῆς αὐτῆς εἰσὶ κατηγορίας, π. χ. αἱ

αἰσθήσεων ἀμέσως κατανοουμένων πραγμάτων. Ὅθεν τὰ μὴ πραχθέντα ἢ μὴ κατανοηθέντα ἀμέσως ὑπὸ τοῦ δημοσίου προσώπου, καίτοι ἐν τῷ ἐγγράφῳ περιεχόμενα, στεροῦνται τῆς χάριτος δημοσίας πίστεως (1). Οἰκ. § 163 ἐκδ. 6.

Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται τὰ ἑξῆς· (ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ σημ. 1 τῆς σ. ταύτης).

§ 164. Τὰ ἐν ἐγκύρῳ ἐπισήμῳ ἐκθέσει περιεχόμενα συμπεράσματα, ἐξ εἰκασιῶν τοῦ συντάξαντος αὐτὴν δημοσίου προςώπου (οἷον γεωμέτρου) συναγόμενα δὲν ἀποτελοῦσι πλήρη ἀπόδειξιν. ἀπ. πολ. ΑΠ. 23 τοῦ 55.

δηλώσεις τῶν μερῶν, ἡ ἐνώπιόν του μέτρησις χρημάτων καὶ τὰ παρόμοια. Aubry Γ. 295 σημ. 36. Berriat, σελὶς 117 σημ. 13, 14.

(1) Π. χ. ὁ κλητὴρ λέγει ἐν τῷ ἐπιδοτηρίῳ «ἐπέδωκα εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ διαδίκου, ἢ παρέλαβον εἰς τὴν τοιχοκόλλησιν τοὺς γείτονας Α. Β.». Ἡ ἰδιότης ἀδελφοῦ ἢ γείτονος δὲν εἶναι πρᾶγμα προςπίπτον εἰς τὰς αἰσθήσεις, ἑπομένως ὁ κλητὴρ πιστοποιεῖ αὐτὸ οὐχὶ ὡς ἐξαγόμενον ἀντιλήψεως ἀμέσου· ὥςτε δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προςβληθῇ κατὰ τοῦτο ἐπὶ πλαστογραφίᾳ τὸ ἐπιδοτήριον. ΑΠ. 123 τοῦ 48, 186 τοῦ 1849 καὶ 216 τοῦ 50. 178 καὶ 201 τοῦ 48. Κύρ. 7 σ. 98—103. Πρβ. Οἰκ. § 110 σημ. 32 ἐκδ. 6. Ἡ ἀπόφ. τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου 43 τοῦ ἔτους 45, ἀποφαίνεται τὸ ἐναντίον, ἀλλ' εἶναι προφανῶς ἐσφαλμένη. Κύρ. Ζ. 98.—Ὡςαύτως δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ προςβληθῇ ὡς πλαστὴ ἡ δημοσία διαθήκη ὡς πρὸς τὴν μνείαν ὅτι ὁ διαθέτης ἔχει σώας τὰς φρένας (Boncenne Δ. 35. Aubry σ. 295 σημ. 37.

Ὑπάρχει ὅμως οὐσιώδης τις διαφορὰ μεταξὺ δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ὡς πρὸς τὴν κατὰ τρίτων ἀποδεικτικήν των δύναμιν. Ἡ διαφορὰ αὕτη ἀνάγεται εἰς τὴν χρονολογίαν τοῦ ἐγγράφου. Ἐνῷ τὸ δημόσιον ἔγγραφον ἀποδεικνύει κατὰ τρίτων οὐ μόνον τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν χρονολογίαν, τὴν ὁποίαν φέρει τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον, καθὼς ἠξεύρομεν, δὲν ἀπαιτεῖται κἂν νὰ ἔχῃ χρονολογίαν· ὁσάκις ὅμως ἔχει, δὲν ἔχει κατὰ τρίτων ἀποδεικτικὴν δύναμιν, καθόσον αὕτη ἀνάγεται εἰς τὴν χρονολογίαν, εἰμὴ εἰς ὡρισμένας ὑπὸ τοῦ νόμου περιπτώσεις. Κατὰ τοῦτο λοιπὸν διαφέρουν τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα (documenta privata), καίτοι ἀναγνωρισθέντα, ὅτι non faciunt fidem dati sui contra tertios. Zach. σ. 446. Toullier n. 439.

§ 164 δίς. Τὰ παρὰ δημάρχου περὶ πληρωμῆς χρημάτων εἰς τὸ ταμεῖον ἔγγραφα δὲν ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν πλήρη, ὡς μὴ ὄντα ἐπὶ τοῦ προκειμένου δημόσια.

«Ἐπειδὴ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ περὶ δήμων νόμου (ἄρθρον 40. 50. 12) 97—104) οὔτε ὁ δήμαρχος οὔτε ὁ πάρεδρος δύνανται νὰ ἦναι συγχρόνως καὶ εἰςπράκτορες, οἵτινες διορίζονται παρὰ τοῦ Βασιλέως κατὰ τὸ ἄρθρον 50. 12 τοῦ αὐτοῦ νόμου· ὅθεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 208 πιστοποιητικὸν τοῦ δημάρχου Ἀταλάντης, ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος Δ. Λάμπρου ἐπλήρωσεν εἰς τὸ δημοτικὸν ταμεῖον τὸ ποσὸν τῶν 555 δραχμῶν τὰς ὁποίας εἶχε κατάσχει εἰς χεῖρας τοῦ Λάμπρου ὁ ἀναιρεσείων, μὴ ἐκδεδομένον παρὰ τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων του, δὲν ἔχει τὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν δημοσίου ἐγγράφου, ὥςτε τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν δικαστήριον, στηριχθὲν ἐπ' αὐτοῦ ὡς ἐπὶ δημοσίου ἐγγράφου καὶ ἀποῤῥίψαν τὰς κατὰ τῆς ἀποδεικτικῆς αὐτοῦ ἰσχύος ἀντῤῥήσεις καὶ ἐνστάσεις τοῦ νῦν ἀναιρεσείοντος, παρεβίασε τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 400—403 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, αἵτινες, καθ' ὃ ἀναφερόμεναι εἰς τὸν τρόπον τῆς ἀποδείξεως τῶν ἀμφισβητουμένων δικαιωμάτων, εἰσὶν ουσιώδεις, καὶ ἡ παράβασις αὐτῶν συνεπάγεται ἀναίρεσιν. ἄρθρον 807. 5 τῆς πολιτικῆς δικονομίας». ἀπ. πολ. ΑΠ. 23 τοῦ 55.—Πρβ. § 21, 26.

§ 165. Τὰ ἀποσπάσματα τοῦ σχεδίου πόλεώς τινος, ὄντα ἐκδεδομένα ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου, ἔχουν δύναμιν δημοσίου ἐγγράφου (1)· ὥςτε εἰκάζονται ὡς γνήσια μεχρισοῦ ἀποδειχθῇ ἡ νόθευσις αὐτῶν. 435 πολ.—ἀπ. πολιτικὴ ΑΠ. 341 τοῦ 53, ἧς ἡ 6 σχ. φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ προςαχθὲν εἰς τὸ ἐφετεῖον ἀπόσπασμα τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πειραιῶς, ὡς παρὰ τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου ἐκδεδομένον, ἔχει δύναμιν δημοσίου ἐγγράφου· τὰ δὲ δημόσια ἔγγραφα εἰκάζονται ὡς γνήσια μεχρισοῦ ἀποδειχθῇ ἡ νόθευσις αὐτῶν (ἀριθ. 435 τῆς πολιτικῆς δικονομίας), ὥςτε δὲν ἀρκεῖ ἡ μὴ ἀναγνώρισις ἁπλῶς αὐτῶν ἂν δὲν προταθῇ καὶ νόθευσις· ἐπομένως τὰ δικαστήρια δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ αἰτιολογῶσι, τοιούτους ἄνευ σημασίας τινος ἰσχυρισμούς». Πρβ. δὲ τὴν 298 τοῦ 62 ἐν λέξ. χάραξις ὁδῶν κτλ. καὶ § § 11 καὶ 180, ἐξ ὧν προκύπτει ὅτι παρεδόθη κτῆμά τι.

§ 166. Κατὰ τρίτων ποία ἡ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς τῶν δημοσίων

(1) Πρβ. § 11, 180.

ἐγγράφων; Ἡ 50 τοῦ 1860 πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον, ὡς ἀποδεικνύεται διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεώς του, παραδεχθὲν τὰς σκέψεις τῆς ὑπ' ἀριθ. 199 πρωτοδίκου ὡς ὀρθάς, ἐξετίμησεν ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του τὸ περιεχόμενον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1523 τῆς 19 Ἰανουαρίου 1836 ἐπισήμου συμβολαίου καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐξήγαγε καὶ ἐπείσθη περὶ τῆς γενομένης παραδόσεως, ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ ῥητῆς μνείας, ἡ δὲ περὶ αὐτῆς μνεία ἐν δημοσίῳ ἐγγράφῳ ἰσχύει καὶ κατὰ τῶν τρίτων δυνάμει τῶν 400 καὶ 401 ἄρθρων τῆς πολιτικῆς δικονομίας, πολλῷ δὲ μᾶλλον κατὰ τῶν ἀναιρεσειόντων οὓς τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται ὡς δικαιούχους τῆς Ὄρσας Π. Καψάλη, δικαιοπορόχου τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, τὸ δὲ συμβόλαιον αὐτὸ προκειμένου περὶ μεταβιβάσεως προικῴου ἀκινήτου κτήματος εἶναι, ἀπεναντίας τῶν ἰσχυρισμῶν τῶν ἀναιρεσειόντων, νόμιμον καὶ περὶ τῆς παραδόσεως του μέσον ἀποδείξεως· ἄρα, παραδεχθὲν ὡς ἀποδεδειγμένην τὴν ἀμφισβητηθεῖσαν παράδοσιν καὶ μετ' αὐτὴν τὴν διεκδικητικὴν ἀγωγήν, ἐμπεριληπτικῶς ἀποκρούει τὸ ἐφετεῖον καὶ τὴν περὶ ἀπαραδέκτου αὐτῆς ἔνστασιν, τὴν γενομένην ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν προηγήθη παράδοσις καὶ ἑπομένως καὶ περὶ αὐτῆς σκέπτεται».—Πρβ. ὅμως κατ. § 170.

§ 167. Τὰ δημόσια ἔγγραφα τότε μόνον ἔχουσιν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν καὶ ὡς πρὸς τοὺς τρίτους περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς διαλαμβανομένων ἀντικειμένων, ὅταν δὲν προσβληθῶσι ταῦτα ὡς εἰκονικὰ ἢ νενοθευμένα. 400 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 236 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 99 τοῦ 50 ἀπόφασιν ἐφ. Ναυπλίας.

§ 168. Προικοσύμφωνον ὑπὸ ἰδιωτικὴν χρονολογίαν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν κατὰ τῶν τρίτων διὰ τῆς θεωρήσεως τοῦ συμβολαιογράφου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς χρονολογίας τῆς πράξεως τούτου. 413 τῆς πολιτικῆς δικονομίας—42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου). ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 287 τοῦ 52, τὴν 9211 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ 413 ἄρθρον τῆς πολιτικῆς δικονομίας βεβαίαν λαμβάνει χρονολογίαν ὡς πρὸς τρίτους πᾶν ἰδιωτικὸν ἔγγραφον μόνον διὰ τῆς θεωρήσεως τοῦ συμβολαιογράφου, διὰ τοῦ θανάτου ἑνὸς τῶν συναλλαττομένων, ἢ διὰ δημοσίου ἐγγράφου, ἐνῷ αναφέρεται ἐκεῖνο κατὰ τὴν οὐσιώδη ἔννοιάν του· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, προσαγαγόντος τοῦ νῦν ἀναιρεσείοντος πρὸς ἀπόδειξιν τῆς δοθείσης αὐτῷ προικὸς ἰδιωτικὸν προικοσύμφωνον ἀπὸ 1 Ὀκτωβρίου 1835, καὶ ἰσχυρισθέντος ὅτι τοῦτο ἔλαβε βεβαίαν

χρονολογίαν, ἤτοι κατέστη ἔγκυρον ἀπέναντι τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ὡς τρίτου, διὰ τῆς μνημονεύσεως τοῦ περιεχομένου του ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 4792 δημοσίῳ ἐγγράφῳ, τῷ συνταχθέντι τὴν 15 Ἰανουαρίου 1845, ὀρθῶς τὸ δικαστήριον τῶν ἐνταῦθα ἐφετῶν ἐσκέφθη ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἰδιωτικὸν ἔγγραφον δὲν ἤρξατο νὰ ἔχῃ βεβαίαν χρονολογίαν, καὶ ἐπομένως νὰ ἰσχύῃ ὡς πρὸς τὸν τρίτον τὸν ἀναιρεσίβλητον εἰμὴ ἀπὸ τῆς χρονολογίας, τὴν ὁποίαν φέρει τὸ μνείαν τῆς ἐννοίας αὐτοῦ ποιοῦν συμβολαιόγραφον, διότι ἄλλως δὲν ἤθελεν εἶσθαι δύσκολον εἰς τοὺς συναλλαττομένους νὰ προχρονολογῶσι κατὰ συνεννόησιν τὰς ἰδιωτικὰς πράξεις των πρὸς βλάβην τρίτου τινός, τὸν ὁποῖον μόνον ἡ δημοσία πρᾶξις ἀσφαλίζει ὡς τοιοῦτον· ἄρα τὸ εἰρημένον προικοσύμφωνον, ἤτοι χρονολογημένον ἀφ' ἧς ἐποχῆς συνετάχθη τὸ δημόσιον ἔγγραφον, δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ κανὲν κῦρος, ὡς πρὸς τὸν ἀναιρεσίβλητον, καθόσον τότε ὑπῆρχεν εἰς ἐνέργειαν ὁ περὶ χαρτοσήμου νόμος, τοῦ ὁποίου τὸ 42 ἄρθρον ἀπαγορεύει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νὰ συντάσσωνται ἄλλως πως τὰ προικοσύμφωνα, εἰμὴ ἐνώπιον συμβολαιογράφου.

»Ἐπειδὴ ἀκύρου ὄντος, κατὰ τὰ εἰρημένα, τοῦ προικοσυμφώνου ἀπέναντι τοῦ τρίτου, καὶ ἐπομένως μὴ δυναμένου νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, ὀρθῶς ἐπίσης τὸ αὐτὸ δικαστήριον ἀπέρριψεν ὡς ἀπαράδεκτον τὴν αἴτησιν τοῦ ἀναιρεσείοντος τοῦ νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις περὶ τῆς δοθείσης αὐτῷ προικός, καθόσον τὸ ἀποδεικτέον ἀντικείμενον ὑπερέβαινε τὸ ποσὸν τῶν 50 δραχμῶν».

§ 169. Κατὰ τὸ ἄρθρον 400 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὰ δημόσια ἔγγραφα ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ἀποδεικνύουσι μόνον τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν· ὅθεν συμβόλαιον μεταξὺ συζύγων περὶ ἀγοραπωλησίας, ἀποδεικνύει μὲν τὸ γεγονὸς τῆς συμφωνίας, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ σπουδαῖον αὐτῆς. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 263 τοῦ 52, κυροῦσα τὰς 7876 καὶ 8459 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 400 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὰ δημόσια ἔγγραφα ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ἀποδεικνύουν μόνον τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν, ἑπομένως τὸ μεταξὺ τῆς ἀναιρεσειούσης καὶ τοῦ συζύγου της περὶ ἀγοραπωλησίας συμβόλαιον ἀποδεικνύει ἀπέναντι τοῦ μὴ συμβαλλομένου ἀναιρεσιβλήτου μόνον τὸ γεγονὸς τῆς συμφωνίας, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ σπουδαῖον αὐτῆς, οὐδ' ὅτι ἡ ἀναιρεσείουσα δι' ἰδίων χρημάτων της ἠγόρασε τὴν ἐπίδικον οἰκίαν· ἄρα τὸ ἐφετεῖον μὴ στηριχθὲν ἀπέναντι τοῦ τρίτου μόνον εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ συμβόλαιον, ἀλλὰ διατάξαν ἀποδείξεις περὶ τοῦ τελευ-

ταίου τούτου περιστατικοῦ, τὸ ὁποῖον ἡ ἰδία ἀναιρεσείουσα προσεφέρθη ν' ἀποδείξῃ, δὲν παρεβίασε τὸ ἄρθρον 400 τῆς πολιτικῆς δικονομίας οὐδὲ τὸν πολιτικὸν νόμον, καθότι κατὰ τὸ τεμ. 10 βιβλ. 4 τιτλ. 9 τῆς Ἑξαβίβλου, Πανδ. τεμ. 51 βιβλ. 24 τιτλ. 1· ἂν ἡ σύζυγος ἔχῃ χρήματα ἢ πράγματα (ἀδιαφόρως ἂν κινητὰ ἢ ἀκίνητα) θεωροῦνται ὅτι εἶναι τοῦ συζύγου της, ἐκτὸς ἂν ἀποδείξῃ πόθεν τὰ ἀπέκτησε, καὶ καθότι ὁ ἀναιρεσίβλητος, ἐπικαλούμενος τὸν νόμον τοῦτον, ἐζήτει ν' ἀποδείξῃ τὸ ἀνύπαρκτον τῆς ἀγοραπωλησίας, συμφώνως δὲ μὲ τὸ ἄρθρον 77 καὶ 218 τῆς ἰδίας δικονομίας ἐπεβλήθη εἰς τὴν ἀναιρεσείουσαν τὸ χρέος τῆς ἀποδείξεως, ἀφοῦ βάσις τῆς ἀγωγῆς της ἦτον ἡ ἀπέναντι τοῦ τρίτου μὴ ἀποδεδειγμένη διὰ τοῦ συμβολαίου ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος κυριότης αὐτῆς· τέλος δὲν ἀπῃτεῖτο νὰ προσβληθῇ τὸ συμβόλαιον ὡς πλαστογραφημένον ἢ εἰκονικόν, ἀφοῦ δὲν εἶχε κατὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ὑποχρεωτικὴν ἰσχύν».—(Πρβ. δὲ τὸν περὶ μεταγραφῆς νόμον).

§ 170. Κατὰ τὸ ἄρθρον 400 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, συμβόλαιον συνταχθὲν μεταξὺ τρίτων δὲν ἔχει ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν κατ' ἄλλου· ὅθεν ὅταν πωλητήριόν τι διαλαμβάνῃ ὅτι παρεδόθη τὸ πωλούμενον εἰς τὸν ἀγοραστήν, ὁ δὲ τρίτος, καθ' οὗ ἀπευθύνει ἀγωγὴν διεκδικήσεως ὁ ἀγοραστής, ἀμφισβητεῖ τὴν παράδοσιν, τὸ πωλητήριον δεν ἀποδεικνύει αὐτὴν κατ' αὐτοῦ τοῦ ἐναγομένου. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 47 τοῦ 63. Πρβ. ὅμως ἀνωτ. § 166.

ΣΗΜ. Ὁ τρίτος διετείνετο ὅτι αὐτὸς κατεῖχε τὸ ἐπίδικον κτῆμα καθ' ὃν χρόνον ἀναφέρει τὸ συμβόλαιον ὅτι ἐγένετο ἡ παράδοσις.

§ 171. Τὸ περὶ προικὸς σύμφωνον ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν κατὰ τῶν τρίτων; ἴδε τὴν λέξιν προίξ, § 113, 130, ἔνθα ἡ 8995 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Πρβ. τὴν ἐπ. §

§ 172. Τὸ δημόσιον ἐνέγραψεν ὑποθήκην ἐπὶ οἰκίας τινὸς θεωρῆσαν αὐτὴν ὡς ἀνηκοῦσαν τῷ ὀφειλέτῃ τοῦ Α· ἡ σύζυγος ὅμως τούτου ἐζήτησε τὴν διαγραφὴν τῆς ὑποθηκης, προτείνασα ὅτι τὸ ἠγόρασεν αὐτὴ δι' ἑαυτῆν διὰ χρημάτων της, μέρος τῶν ὁποίων ἐπήγαζεν ἐκ δωρεᾶς, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὁποίας προσήγαγεν ἐπίσημον ἔγγραφον μεταγενέστερον μὲν τῆς ὑποθήκης, διαλαμβάνον ὅμως ὅτι πρὸ ἐτῶν ἔλαβε χώραν ἡ δωρεά. Ζητεῖται λοιπόν, ἂν τὸ ἔγγραφον ἀποτελῇ κατὰ τοῦ δημοσίου ἀπόδειξιν ὅτι ἐγένετο ἡ δωρεὰ πρὸ τῆς ὑποθήκης. Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον (ἀπόφασις 21740 τοῦ 1863) ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα, ζητηθείσης δ' ἀναι-

ρέσεως, ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπόφασις 51 τοῦ 1864) ἀπέρριψεν αὐτήν (1). ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 204 τοῦ 1862. Πρβ. Δαλλ. λ. obligations ἀρ. 3077—3079.

§ 173. Συμβόλαιον ὑπὸ ὅρον μὴ πραγματοποιηθέντα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόδειξις ὡς πρὸς τὰ ἐν τῷ διηγηματικῷ αὐτοῦ ἀναφερόμενα. ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 51 τοῦ 1847 (2), κυροῦσα τὴν 4241 ἐφ. Ἀθ.

§ 174. Τὸ δικαστήριον δύναται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν εἰς τὸ ἐπίσημον συμβόλαιον ὑπάρχουσαν ἀνυπόγραφον ἐξόφλησιν ὡς τεκμήριον τῆς πληρωμῆς; Ναί, κατὰ τὸ ἄρθρον 276 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 337 τοῦ 1863, κυροῦσα τὴν 360 τοῦ 61 ἀπ. ἐφ. Ν.

§ 175. Κατὰ τὰ 173—175 ἄρθρα τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὸ πρακτικὸν τῆς συνεδριάσεως χρησιμεύει εἰς ἀπόδειξιν τῆς συζητήσεως καὶ τῶν κατ' αὐτὴν γενομένων προτάσεων καὶ αἰτήσεων, ἀποτελεῖ δέ, ὡς δημόσιον ἔγγραφον, πλήρη ἀπόδειξιν περὶ τοῦ περιεχομένου του μεχρισοῦ προςβληθῇ ὡς πλαστόν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 329 τοῦ 1860. Ἀδιάφορον δὲ ἂν συνετάχθη μετὰ τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν. (ἡ αὐτὴ ἀπ.).

§ 176. Ὁμολογία περιεχομένη διηγηματικῶς ἔν τινι ἐγγράφῳ, μὲ τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει σχέσιν τινά, δὲν παρέχει ἀπόδειξιν· οἷον τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ δίδει τις ἐντολὴν περὶ μισθώσεως κτήματός τινος, εἰς ὃ ἀναφέρεται ὅτι τὸ κτῆμα αὐτὸ εἶναι συνιδιοκτησία τοῦ ἐντολέως καὶ τοῦ ἐντολοδόχου, δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν περὶ τῆς συνιδιοκτησίας· ἀποτελεῖ ὅμως ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, ἂν συνετάχθη πρὸ τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16405 τοῦ 58. Πρβ. ἀν. σ. 324.

§ 177. Ποία εἶναι ἡ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς τῶν δημοσίων ἐγγράφων, ὅταν διηγηματικῶς ἀναφέρωνται ἐν αὐτοῖς περιστατικὰ ἄσχετα μὲ τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν; Ἴδε ἀπ. 11497 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν Εὐρ. 11 σ. 239.

---

(1) Πρβ. τὴν συλλογὴν τίς ἀποδεικνύει ἐν § 211—213. Περὶ τῶν κατὰ τοῦ ἐκδοχέως ἀντιτασσομένων ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ὅρα τὴν ὧδε ἀπόφ. πολ. τοῦ Ἀρείου Πάγου 290 τοῦ 63 ἐν § 190.

(2) Ἐν λέξει δαπάναι (Ευρετ. τόμος 5) εὕρηται ἡ περὶ τούτου σκέψις.

§ 178. Τὸ συμβόλαιον, ἐν ᾧ διομολογεῖ τὶς ὅτι ἐξεμίσθωσε τὸ κτῆμά του εἰς τὸν Ν, δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ οὗτος ὡς ὁμολογίαν, καίτοι μὴ λαβὼν μέρος εἰς τὸ συμβόλαιον αὐτὸ, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς μισθώσεως. (265, 400 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 41 τοῦ 1856, κυροῦσα τὴν 974 τοῦ 55 ἐφ. Ναυπλίας.

§ 179. Ἐκ τῆς ἐν τῇ συντάξει συμβολαίου τινὸς παρουσίας ἄλλου δὲν ἕπεται ὅτι οὗτος παρεδέχθη ὅσα οἱ συμβαλλόμενοι συνωμολόγησαν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 124 τοῦ 57, ἀναιροῦσα τὴν 14705 ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, καθὰ προκύπτει ἐκ τῶν ἀπὸ 26 Μαΐου 1855 πρακτικῶν τοῦ εἰρηνοδικείου τῆς Νοτείου πλευρᾶς Ἀθηνῶν καὶ παραδέχεται τὸ δικάσαν ἐφετεῖον, μόνον ὁ Γεώργιος Ἰγγλέσης ὡμολόγησεν ὅτι ἡ περὶ ἧς πρόκειται ἐσωτερικὴ οἰκία ἀνήκει εἰς τὰ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τέκνα τῆς Βαστιανῆς Ῥεβίθη· ὅθεν ἐκ τῆς παρουσίας αὐτῆς, ἐνῷ ὁ Ἰγγλέσης ἔλωκε τὴν ἐξώδικον ταύτην ὁμολογίαν καὶ συνετάχθησαν τὰ ἀνωτέρω πρακτικὰ, δὲν ἠδύνατο τὸ διαληφθὲν ἐφετεῖον νὰ ἐξάξῃ τὸ συμπέρασμα, ὅτι συνωμολόγησε τὸ προεκτεθὲν περιστατικὸν καὶ ἡ Βαστιανὴ, καθότι, κατὰ τὰ ἄρθρα 256 καὶ 267 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἡ τοιαύτη ὁμολογία δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν εἰμὴ μόνον κατὰ τοῦ ὁμολογήσαντος, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τῆς Βαστιανῆς, ἥτις οὐδεμίαν ὁμολογίαν ἐποιήσατο, οὐδ' ἄλλως ἐκφράσασα τοιαῦτα γεγονότα, ἐξ ὧν νὰ προκύψῃ προδήλως ὁμολογία τις· ἡ δὲ ἑτέρα ὁμολογία, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ δικηγόρος Παντολέων, ὡς πληρεξούσιος τῆς Βαστιανῆς, διὰ τῆς ἀπὸ 31 Μαΐου 1855 περὶ ἀποδόσεως τῶν ἀνωτέρω πρακτικῶν εἰς τὸν Ἰγγλέσην παραγγελίας του, προσκαλέσας αὐτὸν νὰ στηρίξῃ τὴν οἰκοδομὴν τῶν παρὰ τῆς Βαστιανῆς ἐπιτροπευομένων τέκνων της, οὐχ ἧττον δὲν δύναται νὰ βλάψῃ αὐτὴν ἐπὶ τῆς ὑφισταμένης ἤδη ἐν ἰδίῳ αὐτῆς ὀνόματι δίκην, ἢ ν' ἀποτελέσῃ κατ' αὐτῆς ἀπόδειξιν, ὅτι δῆθεν ἡ οἰκία ἀνήκει εἰς τὰ τέκνα της, καθότι ἐγένετο ὑπὸ τοῦ πληρεξουσίου της ἐξ ὀνόματος αὐτῆς ὡς ἐπιτρόπου τῶν τέκνων της, τουτέστιν ὑπὸ ἄλλην ἰδιότητα, καὶ οὐχὶ ἐν ἰδίῳ αὐτῆς ὀνόματι· ὅθεν τὸ διαληφθὲν δικαστήριον ἀποῤῥίψαν ἐν μέρει ὡς ἀπαράδεκτον τὴν ἀγωγὴν τῆς αναιρεσειούσης, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι αἱ προεκτεθεῖσαι ὁμολογίαι ὑποχρεοῦν καὶ ἔχουν

(1) Πρβ. Εὐρ. τ. 15 σ. 446 § 144.

ἰσχὺν ἀποδείξεως κατ' αὐτῆς, παρεβίασε τὰς προμνησθείσας διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, αἱ ὁποῖαι ὡς οὐσιώδεις ἐπιφέρουν τὴν ἀναίρεσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 14705 ἀποφάσεως κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 101 καὶ 807 § 5 τῆς αὐτῆς δικονομίας».

§ 180. Περὶ τῶν διοικητικῶν ἐγγράφων ὅρα Κύρετ. τ. 6 σελ. 398.—Προςθέτω δὲ ταῦτα·

α) Τὰ ἔγγραφα τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ καὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπαλλήλων, δι' ὧν διαβιβάζεται εἰς μὲν τοὺς ἰδιώτας ἡ τοῦ δημοσίου ἔγκρισις τινὸς μετ' αὐτῶν συνημμένης συμβάσεως, εἰς δὲ τὸ δημόσιον ἡ τῶν ἰδιωτῶν θέλησις τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἐγκρίσεως, δὲν εἶναι ἔγγραφα μὴ ἀποδεικνύοντα ὡς πρὸς τοὺς ἰδιώτας, εἰς οὓς ἀναφέρονται τὰ ἀντικείμενα αὐτῶν. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 247 τοῦ 1853, κυροῦσα τὴν 10891 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

β) Τὸ δημόσιον δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ εἰς ἀπόδειξιν ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ ἐπίσημα ἔγγραφα τῶν διοικητικῶν καὶ οἰκονομικῶν τοῦ κράτους ἀρχῶν. ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 381 τοῦ 1855.—ὅρα ὅμως ἀν. § 30 πεντ.

γ) Τὰ δικαστήρια ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐκτιμῶσι τὰ ἔγγραφα τῶν δημοτικῶν καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν, ὅσα ἀφορῶσι μεταῤῥυθμίσεις τοῦ σχεδίου τῶν πόλεων. 400, 401 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 241 τοῦ 1853 καὶ φέρουσα· (Πρβ. § 11, 165 καὶ ἀπ. ΑΠ. 309 τοῦ 65).

«Ἐπειδὴ τὰ ἔγγραφα τῶν δημοτικῶν καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ νῦν ἀρχιτέκτονος τῆς πόλεως ἐπικυρωμένον ἀντίγραφον τοῦ σχεδίου τῆς μεταῤῥυθμίσεως τῶν περὶ ὧν ἡ δίκη γηπέδων, καθὸ ἔγγραφα ἀρχῶν, αἵτινες τὸ μὲν ἀποφασίζουσι, τὸ δὲ ἐκτελοῦσι τοιαύτας μεταῤῥυθμίσεις, ἢ ἐπιτηροῦσι τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἠδύναντο κατὰ τὰ ἄρθρα 400 καὶ 401 τῆς πολιτικῆς δικονομίας νὰ ἐκτιμηθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐφετείου, πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ περιεχομένου τῆς ἐν τῷ πρωτοτύπῳ μὴ σωζομένης ἐκείνης πράξεως τοῦ τότε ἀρχιτέκτονος τῆς πόλεως, ἂν δέ τι ἤ τινα ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων, καθὸ μὴ κοινοποιηθέντα εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα ὑπὸ τῆς ἐκδούσης αὐτῆς ἀρχῆς, ἢ ἐκδοθέντα πρὸς τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ, ἔχωσιν ἢ οὐ κατὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν, τοῦτο εἶναι ζήτημα ἐκτιμήσεως διαφεῦγον τὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἁρμοδιότητα, μὴ προτείναντος τοῦ ἀναιρεσείοντος· ποῖος νόμος παρεβιάσθη ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ ἐφετείου γενομένης ἐκτιμήσεως καὶ ἐξ

ἑτέρου μὴ περιορίζοντος τοῦ νόμου τὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν τοιούτων ἐγγράφων, ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν, εἰς μόνους τοὺς τυχὸν κατὰ τὴν σύνταξίν των συμπράττοντας, ἢ δι' ἐπισήμου κοινοποιήσεως λαμβάνοντας γνῶσιν αὐτῶν».

δ) Ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων.

§ 181. Τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, τὰ πρὸ τῆς ἰσχυούσης νομοθεσίας συνταχθέντα, καὶ τῶν ὁποίων ἡ γνησιότης δὲν προςεβλήθη, παρέχουσι πλήρη πίστιν περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς διαλαμβανομένων· ἑπομένως καὶ ὡς πρὸς τὴν χρονολογίαν, ἂν δὲν προςεβλήθη ἡ γνησιότης των. (νομ. 24 Cod. 9, 22—arg. νομ. 3 Cod. 22, 4). Ἀπ. τοῦ 41 τῶν ἐν Ν. ἐφ. ἐν νομ. σ. 2446.

§ 182. Ὁ δόλος δὲν τεκμαίρεται ποτὲ (fraus non praesumitur), ὅθεν ἕπεται ὅτι ἔγγραφον ἰδιωτικόν, συντεταγμένον κατὰ τοὺς προςήκοντας τύπους, καὶ φέρον ὡρισμένην χρονολογίαν, καθιστᾷ πιθανὴν τὴν ἔκδοσίν του κατὰ τὴν χρονολογίαν, τὴν ὁποίαν φέρει. Ὥςτε δύναται νὰ συγχωρηθῇ διὰ μαρτύρων συμπλήρωσις τῆς πιθανότητος ταύτης εἰς τελείαν ἀπόδειξιν, ἐὰν τυχὸν ὑπάρχουν περιστάσεις, αἵτινες, ἀποδεικνυόμεναι, ἀποκλείουν πᾶσαν ὑπόνοιαν προχρονολογήσεως. Ἀπόκειται δὲ εἰς τοῦ δικαστοῦ τὴν ὀρθὴν κρίσιν ἡ ἐκτίμησις τῶν τοιούτων περιστάσεων. Π. χ. ἀγοράζει τις ἕνα ἵππον ἀπὸ τὸν δεῖνα στρατιωτικὸν τὴν παραμονὴν τινος μάχης, καὶ συντάττεται περὶ τῆς ἀγοραπωλησίας ταύτης ἰδιωτικὸν ἔγγραφον τακτικώτατον, ὑπογεγραμμένον ἀπὸ τὸν στρατιωτικὸν καὶ χρονολογημένον. Τὴν ἐπιοῦσαν, ὁ στρατιωτικὸς χάνει εἰς τὴν μάχην καὶ τὰς δύο του χεῖρας διὰ κανονίου. Μετὰ παρέλευσιν δὲ τριῶν ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα ἐμφανίζεται τρίτος τις διεκδικῶν τὸν ἵππον ὡς ἰδιόκτητόν του. Ὁ ἐναγόμενος ἀγοραστὴς τοῦ ἵππου προςκαλεῖ τὸν στρατιωτικὸν εἰς τὴν δίκην πρὸς ὑποστήριξιν. Προτείνει κατὰ τοῦ ἐνάγοντος τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον λέγων ὅτι, κατέχων καλῇ πίστει πρὸ τριῶν ἐτῶν, ἀπέκτησε τὴν κυριότητα τοῦ ἵππου διὰ κτητικῆς παραγραφῆς·—ὁ ἐνάγων ἀμφισβητεῖ τὴν χρονολογίαν τοῦ ἐγγράφου·—ὁ ἐναγόμενος προτείνει τὴν συμβᾶσαν ἀποκοπὴν τῶν χειρῶν τοῦ στρατιωτικοῦ ὡς παρέχουσαν βεβαίωσιν χρονολογίας εἰς τὸ ἔγγραφον, ἀφοῦ ὁ στρατιωτικὸς ἀναγνωρίζει τὴν ὑπογραφήν του.—Ἀλλὰ ὁ ἐνάγων ἀμφισβητεῖ τὴν εἰλικρίνειαν τῆς τοιαύτης ἀναγνωρίσεως.—Ὁ ἐναγόμενος ὅμως δὲν ἐπικαλεῖται μόνον τοῦτο

(1) Πρβ. Εὑρ. τ. 20 σ. 2.

τὸ συμβὰν, ἀλλ' ἀναδέχεται ν' ἀποδείξῃ καὶ τὴν ἔκτοτε κατοχὴν τοῦ ἵππου.—Βλέπετε προφανῶς ἐνταῦθα, ὅτι ἂν ἀποδειχθῶσι τὰ δύο ταῦτα, ἡ ἀποκοπὴ τῶν χειρῶν καὶ ἡ ἔκτοτε κατοχὴ, δὲν δύναται νὰ μένῃ ἀμφιβολία τις περὶ τοῦ ὅτι ἡ χρονολογία, τὴν ὁποίαν φέρει τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, εἶναι βεβαία. Zach. σελ. 447 σημ. 37. Toull. n. 242.

Ἡ ἁπλῆ ὑπόνοια τῆς προχρονολογήσεως (ὄχι δὲ τεκμήριον δόλου), ἥτις ὑπάρχει ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ἐκλείπει βεβαίως, ὁσάκις ὑπάρχουν τοιαῦται περιπτώσεις. Ἀλλὰ ἀπόκειται εἰς τὴν ὀρθὴν τοῦ δικαστοῦ κρίσιν νὰ ἐκτιμᾷ ἑκάστοτε προσηκόντως τὰ προτεινόμενα εἰς ἀπόδειξιν γεγονότα, καὶ τότε μόνον νὰ συγχωρῇ τὴν ἀπόδειξιν αὐτῶν ἢ νὰ στηρίζηται εἰς τὴν διεξαχθεῖσαν ἀπόδειξιν, ὅταν, ὡς εἰς τὸ ἐκτεθὲν παράδειγμα, βλέπῃ ἐξαλειφομένην πᾶσαν ὑπόνοιαν προχρονολογήσεως.

§ 183. Ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ἐξαρτᾶται, πρὸς τούτοις, ἐκ τοῦ ἂν ἦναι ἐκδεδομένα παρά τινος τῶν διαδίκων, ἢ παρὰ τρίτου τινός. Ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει δὲν ἔχουν κατὰ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου τῶν διαδίκων οὐδεμίαν ἀποδεικτικὴν δύναμιν, διότι δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἐκμαρτύρια. Ἐὰν ὅμως τοιοῦτον ὑπὸ τρίτου τινὸς ἐκδεδομένον ἰδιωτικὸν ἔγγραφον δὲν περιέχῃ μαρτυρίαν περὶ ἀλλοτρίας πράξεως ἢ περί τινος γεγονότος ἔχοντος ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν μεταξὺ τῶν διαφερομένων ὑπόθεσιν, ἀλλὰ περιέχει ἔκφρασιν ἰδίας τοῦ ἐκδόντος τὸ ἔγγραφον θελήσεως περὶ τῆς περιουσίας του ἢ περὶ ἄλλων τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου σχέσεών του, τότε δὲν εἶναι πλέον ἐκμαρτύριον, ἀλλὰ ἔχει τὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ἔχει πᾶν ἰδιωτικὸν ἔγγραφον ἀπέναντι τρίτων. Bayer σ. 372.

Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἐξεταστέον, ἂν τὸ ἔγγραφον διαλαμβάνῃ τι πρὸς ὄφελος τοῦ ἐκδόντος αὐτὸ ἢ πρὸς ζημίαν αὐτοῦ.

§ 184. Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, τεῖνον πρὸς ζημίαν τοῦ ἐκδόντος αὐτὸ, ἀποδεικνύει ἀναντιῤῥήτως κατ' αὐτοῦ, διότι διαλαμβάνει ὁμολογίαν αὐτοῦ ἐξώδικον.

Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον τεῖνον πρὸς ὄφελος τοῦ ἐκδόντος αὐτὸ, δὲν ἔχει κατὰ κανόνα ἀποδεικτικὴν δύναμιν—scriptura privata pro scribente non probat. Ὁ λόγος εἶναι πρόχειρος,—ὅτι, δηλαδὴ, ἄλλως ἠδύνατο πᾶς ἀσυνείδητος διάδικος νὰ πλάσῃ ἀπόδειξιν ἀνύπαρκτον ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Τὸν κανόνα τοῦτον ῥητῶς ἀπεφήνατο ὁ Ἰουστινιανὸς ἐν τῇ νεαρᾷ 48 κεφ. ά. § 1 . . . . τοῖς

ἡμετέροις εἴρηται νόμοις, ὁπόσα ἄν τις ὑπὲρ ἑαυτοῦ φήσειεν ἢ γράψειε, ταῦτα μηδὲν αὐτὸν ὠφελεῖν. . . . . Πρβ. Κ. 4. 19 διάτ. 6 καὶ 7.

Δύο μόνας ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος τούτου καθιεροῖ ὁ νόμος· ἄρθρ. 415 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ὑπὲρ τοῦ συντάξαντος τότε μόνον, α) ὅταν τὸ προσήγαγεν ὁ ἀντίδικος, ἢ τοὐλάχιστον τὸ μετεχειρίσθη αὐτὸς οὗτος. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ προσάγων ἢ μεταχειριζόμενος τὸ ὑπὸ τοῦ ἄλλου προσαγόμενον ἔγγραφον δεικνύει προφανῶς διὰ τούτου ὅτι τὸ παραδέχεται ὡς ἔχον δύναμιν ἀποδείξεως. Τὰ αὐτὰ ἀποφαίνεται διὰ τὴν τοιαύτην περίπτωσιν καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς ἐν τῇ νεαρᾷ 49 κεφ. 6. § 1 . . . . ᾧ ἂν αὐτὸς πιστεύει, καὶ ὃ προκεκόμικε, καὶ ἐξ οὗ τὰ οἰκεῖα ἐπιῤῥώννυσι δίκαια, τοῦτο οὐκ ἂν διαβάλλοι . . . . 6) ὅταν πρόκηται λόγος περὶ ἐμπορικῶν καὶ ἄλλων ἐν τῷ ἄρθρῳ 408 ἀριθ. 1, 2 καὶ 3 καὶ ἄρθρῳ 417 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἀναφερομένων βιβλίων. Τὰ τοιαῦτα βιβλία, ὡς καὶ δύο ἄλλα τινά, ἤγουν τὸ σύμβολον μετὰ τῆς ἐγκοπίδος καὶ τὰ ἰδιωτικὰ μνημεῖα, θεωρεῖ ὁ νόμος ὡς ἰδιωτικὰ ὑπομνήματα. Θέμ. σ. 291.

§ 185. Αἱ νομικαὶ λοιπὸν πράξεις, εἴτε διὰ δημοσίου ἐγγράφου, εἴτε δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ἀποδεικνύονται, ὑποχρεοῦσιν, ἐκτὸς τῶν ἐνεργησάντων αὐτὰς προςώπων, προςέτι τοὺς κληρονόμους καὶ λοιπούς δικαιοδόχους αὐτῶν· ὥςτε τὸ 412 ἄρθρον τῆς δικονομία. περιέχει διάταξιν οὐχὶ μόνον τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα διέπουσαν. Ἰδιάζοντες δὲ αὐτῶν προπάντων εἰσὶ μόνον οἱ 2 οὗτοι κανόνες (1)

§ 186. α) Scriptura privatae non faciunt fidem dati sui contra tertios (1)· ἤτοι κατὰ τῶν τρίτων τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα οὐκ

---

(1) Πολ. 413. Γαλ. Κώδ. 1328.—Ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις. Toull. ἀρ. 244. Dalloz obl. 3911 Aubry σ. 318 σημ. 112. Ῥάλλη ἀρ. 447 ΑΠ. 88 τοῦ 53. Ἐνίοτε ἡ χρονολογία μόνη τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, δι' οὗ τις παραχωρεῖ δικαιώματα εἰς ἄλλον ἢ ἀπαλλάττει ἀπὸ ὑποχρεώσεως τινὸς αὐτὸν, δύναται νὰ ἦναι ἐπηρεαστικὴ τῶν δικαιωμάτων τρίτων, ἐὰν δηλαδὴ ἡ χρονολογία αὕτη μεταβληθῇ οὕτως, ὥςτε οἱ τρίτοι νὰ ὑποχρεῶνται διὰ τῆς ἐν τῷ ἐγγράφῳ πράξεως, γινόμενοι τοιουτοτρόπως δικαιοδόχοι τοῦ παραχωρήσαντος τὸ δικαίωμα ἢ τοῦ ἀπαλλάξαντος ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν. Π. χ. ὁ Α. ἐνεργεῖ κατά-

ἔχουσι βεβαίαν χρονολογίαν. Ὁ κανὼν οὗτος νομοθετικὸν μὲν ἔχει λογισμὸν ὅτι εὐκόλως προχρονίζονται τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα πρὸς βλάβην τρίτων, κεῖται δὲ ἵνα προφυλάξῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς βλάβης ταύτης. Ἄρα ἐντεῦθεν πρέπει νὰ ὁδηγῆταί τις πρὸς λύσιν τοῦ δυσχεροῦς ζητήματος τίνες εἰσὶν οἱ τρίτοι οὗτοι (1).

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τρίτων δύνανται νὰ λάβωσι βεβαίαν χρονολο-

σχεσιν εἰς χεῖρας τρίτου, τοῦ Β, ἐπὶ 1000 δραχμῶν ὡς ὀφειλομένων τῷ ὀφειλέτῃ αὐτοῦ Γ· κατόπιν παρουσιάζεται ὁ Χ, ἀντιποιούμενος τὴν κατασχεθεῖσαν ἀπαίτησιν ὡς ἐκχωρηθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τοῦ Γ, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν προςάγων ἰδιωτικὸν ἐκχωρήσεως ἔγγραφον. Ἐκ τῆς χρονολογίας τοῦ ἐγγράφου τούτου ἐξήρτηται ἐνταῦθα ἡ λύσις τοῦ ζητήματος, ἂν τὸ ἔγγραφον τοῦ Γ πρὸς τὸν Χ ὑποχρεοῖ τὸν κατασχόντα δανειστήν· ἤγουν εἰ μὲν φέρει χρονολογίαν προγενεστέραν τῆς κατασχέσεως, ὑποχρεοῖ αὐτόν, εἰδὲ μή, ὄχι· ἐὰν λοιπὸν φέρῃ τὸ ἔγγραφον χρονολογίαν τῷόντι προγενεστέραν, γεννᾶται ἡ ἀμφιβολία, μήπως τὸ ἔγγραφον τοῦτο συνετάχθη μετὰ τὴν κατάσχεσιν, καὶ προεχρονολογήθη ἐπίτηδες ἵνα ματαιώσῃ αὐτήν;

(1) Τὰς καταχρήσεις λοιπὸν τοῦ προχρονισμοῦ τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ἀβλαβεῖς νὰ καταστήσῃ θέλων ὁ ἐγχώριος νομοθέτης διέταξε διὰ τοῦ 413 ἄρθρου, ὅτι τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα θεωροῦνται ἀπέναντι τῶν τρίτων ὡς ἄνευ χρονολογίας. Ἀλλὰ ποῖοι εἰσὶν οἱ τρίτοι οὗτοι; Οἱ συγγραφεῖς δὲν ἔδωκαν εἰςέτι, νομίζω, ἀπάντησιν ἡσυχάζουσαν πᾶσαν ἀμφιβολίαν. Ἡ μᾶλλον εὐπρόσδεκτος φαίνεται ἡ ἑξῆς· ὁ τρίτος ἐστὶ πᾶς ειδικὸς διάδοχος τοῦ ἐκδόντος τὸ ἔγγραφον, ὅστις ἐξ ἰδίου δικαίου καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ προςώπου τοῦ δικαιοδότου παρίσταται, ἤ, ὡς εἶπέ τις, ὁ χρώμενος τῇ εὐθείᾳ καὶ οὐχὶ τῇ πλαγίᾳ ἀγωγῇ πρὸς ἐπιδίωξιν τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀμφισβητήσεως Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην οὐκ εἰσὶ τρίτοι α) οἱ κληρονόμοι τοῦ πολιτικῶς νεκροῦ ἢ τοῦ ἀπηγορευμένου οἱ κηδεμόνες, καθ' ὧν ἀντιτάσσονται ἔγγραφα προγενεστέραν τοῦ πολιτικοῦ θανάτου ἢ τῆς ἀπαγορεύσεως φέροντα χρονολογίαν· β) οἱ δανεισταὶ τοῦ πτωχεύσαντος ὡς πρὸς τὰς πράξεις, ἃς οὗτος δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου βεβαιοῖ ὅτι ἐξετέλεσε πρὸ τῆς πτωχεύσεως· γ) ὁ ἐνεργῶν εἰς χεῖρας τρίτου κατάσχεσιν δανειστὴς ὡς πρὸς τὰς παρὰ τοῦ τρίτου προςαγομένας ἰδιωτικὰς ἀποδείξεις τῆς ἐξοφλήσεως. Aubry σελ. 313. Marcadé σελ. 52. Bonnier ἀρ. 567 ἐπ. Carré ζήτ. 1967.

γίαν τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα. Τρεῖς μόνον (1) περιστάσεις δύνανται κατὰ νόμον νὰ φέρωσι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο· α) ἡ συμβολαιογραφικὴ θεώρησις, β) ὁ θάνατος τινὸς τῶν μερῶν, γ) ἡ ἐν δημοσίῳ ἐγγράφῳ μνεία τοῦ ἰδιωτικοῦ κατὰ τὸ οὐσιῶδες αὐτοῦ περιεχόμενον.

§ 187. β) Scripturae privatae pro scribente non probant· ἤτοι κατὰ τοῦ ἐκδότου ὑποχρεώσεις μὲν τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα παράγουσιν, ὠφελείας ὅμως οὐχί (2). Ὁ κανὼν οὗτος συνηθέστερον μὲν ἀπαντᾶται ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, ἀλλ' ἐφαρμόζεται οὐχ ἧττον

Revue de la legislation érangère III. 532. Ρουσόπ. σελ. 288. Dalloz oblig ἀρ. 3914.—Πρβ. Εὐρ. 20 σ. 2 ἑπ.

Ἐὰν τεθῇ ὁ κανών· τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα δὲν ἔχουσι χρονολογίαν ἀπέναντι πάντων, ὅσους δύναται νὰ βλάψῃ ἐνδεχόμενος προχρονισμός, ἀποτέλεσμα θέλει εἶσθαι τοῦ νὰ ὀφείλῃ ὁ λαμβάνων ἰδιωτικὸν ἔγγραφον νὰ φροντίζῃ σχεδὸν πάντοτε νὰ δίδῃ εἰς αὐτὸ βεβαίαν χρονολογίαν διὰ τῆς ὑπὸ συμβολαιογράφου τινὸς θεωρήσεως. Τοιοῦτος κανὼν νομοθετικῶς μὲν ἄριστος εἶναι, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, ἂν μόνον ὡρίζετο νὰ γίνηται ἀνεξόδως ἡ συμβολαιογραφικὴ θεώρησις· διότι δι' αὐτοῦ ἐκόπτετο ἐκ ῥίζης πᾶσα διὰ τῶν προχρονισμῶν κατάχρησις· ἀλλὰ δὲν εἶναι τοσοῦτον ἐκτεταμένη ἡ ἔννοια τοῦ 413 ἄρθρου, ὥστε νὰ περιλαμβάνῃ πᾶν εἶδος βλαβεροῦ προχρονισμοῦ. Ὅπως ὅμως ἔχει αὐτὸ ἀμφιβολίας καὶ ἀντιῤῥήσεις θέλει γεννᾷ βεβαίως πάντοτε. Ἀναμφίβολον δὲ μόνον εἶναι ὅτι τρίτους δὲν ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον, ὡς θέλει ὁ Toullier ἀρ. 245, τοὺς penitus extraneos, ἀλλὰ τινὰς ἀντιπροσώπους τοῦ ἐκδόντος τὸ ἔγγραφον, καθισταμένους ἕνεκα τῆς χρονολογίας τοιούτους. Aubry σ. 314 σημ. 94. Marcadé σ. 54. Οἰκ. § 164.

(1) Πολ. 413, 414. — Μόνον οἱ τρεῖς οὗτοι τρόποι τῆς βεβαιώσεως τῆς χρονολογίας τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ὑπάρχουσιν, οὐχὶ ἄλλοι. Aubry σ. 317 σημ. 109. Marcadé σελ. 55. Dalloz oblig ἀριθ. 3880. Πρβ. § 168, 169. Ἐναντίαν γνώμην ἀποφαίνεται ὁ Toullier ἀριθ. 242.—Πρβ. κατ. § 189.

(2) Πολ. 415. νόμ. 39—41. Βασ. (22, 1). Νεαρὰ 48 κεφ. α. § 1. Οἰκ. § 164 σημ. 5.

καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων (1)· δέχεται δὲ ἐξαιρέσεις τὰς δύο ταύτας· α) ἔγγραφον, γενόμενον ἐν τῇ δίκῃ κοινὸν μέσον ἀποδείξεως, δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ ὁ ἐκδότης αὐτοῦ (2)· β) τὰ ἐμπορικὰ βιβλία καὶ τὰ βιβλία τῶν δικηγόρων κτλ. ἀποδεικνύουσιν ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου (3)· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐμπορικὰ βιβλία ἀποτελοῦσι μεταξὺ ἐμπόρων πλήρη ἀπόδειξιν περί τε τῆς ὑπάρξεως καὶ περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἀπαιτήσεων (4)· ἀπέναντι δὲ τῶν μὴ ἐμπόρων ἀποδεικνύουσιν, ἐντὸς ἔτους καὶ ἡμέρας, μόνον πόσα ἐμπορεύματα ἐχορηγήθησαν· ἡ χορήγησις δὲ αὐτὴ ὀφείλει δι' ἄλλων μέσων (5) ν' ἀποδειχθῇ. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τῶν βιβλίων τῶν δικηγόρων κτλ., ἤγουν ἀποδεικνύουσι καὶ αὐτά, ἐντὸς ἔτους καὶ ἡμέρας, μόνον τὴν ποσότητα τῶν χορηγηθέντων πραγμάτων ἢ τῆς χορηγηθείσης ὑπηρεσίας (6).

§ 188. Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται, ἐκτὸς τῶν ἐν Εὑρετ. 20 σελ. 2 ἐπ. ἐκτεθέντων, καὶ ταῦτα·

Τὸ ἄρθρον 413 τῆς πολιτικῆς δικονομίας (γ. κ. 1328) δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις (7). Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου εἰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις δὲν ἐφαρμόζονται αἱ περὶ βεβαίας χρονολογίας ἀρχαὶ τοῦ πολιτικοῦ νόμου, ἐκτὸς ἐξαιρέσεών τινων, περὶ ὧν ὁ ἐμπορικὸς νόμος προβλέπει, καθότι αἱ ἀρχαὶ αὗται εἰσὶν ἀσυμβίβαστοι μὲ τὴν ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγμάτων ἀπαιτουμένην ταχύτητα καὶ καλὴν πίστιν, καὶ καθότι ἡ βεβαία τῶν τοιούτων ἐγγράφων χρονολογία δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων (ἄρθρον 304 ἐδ. 1 καὶ 417 τῆς πολιτικῆς δικονομίας)· ἑπομένως εἰς τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ἀνατίθεται ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς βεβαίας χρονολογίας τῶν μεταξὺ ἐμπόρων ἰδιωτικῶν ἐγγράφων καὶ νὰ τὰ παραδεχθῇ, ἢ οὔ, ὡς

(1) Οὐδὲν ὠφελεῖται π. χ. ὁ ἔχων συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον ἀποδεικνύον ὅτι αὐτὸς ἐμφανισθεὶς εἰς τὸν συμβολαιογράφον ἐδήλωσεν ὅτι ἐδάνεισε τὸν Α. 1000 δρ.

(2) Ὅρα Οἰκ. § 124 σημ. 14 καὶ § 164 σημ. 7.

(3) Πολ. 415.

(4) Πολ. 417. Οἰκ. § 164 σημ. 9. ἀν. § 48 ἐπ. Περὶ τοῦ γαλ. δικ. Aubry γ. 318. Bonnier ἀρ. 633.

(5) Πολ. 418. Πρβ. Οἰκ. § 164 σημ. 10.

(6) Πρβ. § 164 σημ. 11 Οἰκ.

(7) Δαλλ. oblig. 3911. Ῥάλλ. § 447. Οἰκον. § 164 σημ. 1.

ἔχοντα ἀποδεικτικὴν ἰσχύν· ἄρα κακῶς δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἐπιστολή τις, ὡς μὴ ἔχουσα τὰ προσόντα τοῦ ἄρθρου 413 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. ἀπόφασις πολιτικὴ Αρείου Πάγου 88 τοῦ τοῦ 1853, ἀναιροῦσα τὴν 10100 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Πρβ. ἀν. § 186, α σημ. 1.

§ 189. Πῶς ἀποδεικνύεται ἡ βεβαία χρονολογία τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων; Ἡ 428 τοῦ 1857 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν φέρει (1)·

«Ἐπειδὴ διὰ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου 413 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὡρίσθη ῥητῶς, ὅτι μόνον διὰ τοῦ ἐν αὐτῇ διαγραφομένου τρόπου τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα λαμβάνουσι βεβαίαν χρονολογίαν ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, πᾶσα δ' ἄλλη ἀπόδειξις δὲν ἐπιτρέπεται, ἐκτὸς μόνον ὅταν προτείνωνται παρὰ τοῦ προσάγοντος τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον ῥητὰ περιστατικὰ ἐμφαίνοντα ἀδύνατον τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ μετὰ τῆς ἐν αὐτῷ ὑπαρχούσης χρονολογίας. (νομικ. σελ. 6251). Πρβ. ἀν. § 168, 186, ὑποσ. 1 σ. 341.

§ 190. Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, μὴ φέρον βεβαίαν χρονολογίαν, καὶ τὴν τοῦ ἐκχωρητοῦ ὑπογραφὴν φέρον, δύναται ν' ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ ἐκδοχέως, ὅταν μάλιστα φέρῃ χρονολογίαν ἀρχαιοτέραν τῆς ἐκχωρήσεως;

Τὸ ζήτημα εἶναι περισπούδαστον. Ὁ Δαλ. (λ. obligations ἀριθ. 3955) ἀπαντᾷ ἀρνητικῶς, ἐξαιρῶν μόνον τὰς ἀποχὰς (ἐξοφλητήρια). Ἀνεφύη καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου τὸ ζήτημα αὐτὸ, ἀλλ' οὗτος περιωρίσθη ἁπλῶς ν' ἀναιρέσῃ τὴν ἀπόφασιν, ἥτις ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τοιοῦτον ἔγγραφον χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἀντίῤῥησιν ὅτι δὲν φέρει βεβαίαν χρονολογίαν. Φαίνεται ὅτι ὁ Ἄρειος Πάγος κλίνει εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι ἀρκεῖ τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἀντίῤῥησιν ταύτην. ὅρα ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 290 τοῦ 63 (ἀναιροῦσαν τὴν 21819 τοῦ 63 ἀπόφασιν ἐφ. Ἀθ.) καὶ φέρουσαν (2)·

---

(1) Ἡ ἀπόφασις φέρει καὶ γνώμην ἀντίθετον τῆς μειονοψηφίας.

(2) Περὶ τῶν ἐνστάσεων, ὅσας ὁ παραχωρηθεὶς ὀφειλέτης δύναται ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ ἐκδοχέως, ὅρα Εὐρ. λ. παραχώρησις καὶ Παπ. γ. § 435 σημ. 17.

Ἐπὶ τῶν συμβολαιογραφικῶν ἐγγράφων τῶν ἐξομοιουμένων τοῖς εἰς διαγραφὴν γραμματίοις δὲν ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, ἀλλ' αἱ τοῦ ἐμπορικοῦ· ἑπομένως καὶ ὁ ὀφειλέτης

«Ἐπειδὴ οἱ ἀναιρεσείοντες διὰ τῶν ἀπὸ 2 Μαΐου 1863 ἐγγράφων αὐτῶν προτάσεων ὑπέβαλον εἰς τὸ ἐνταῦθα ἐφετεῖον τὴν ἀντίῤῥησιν ὅτι δὲν φέρει βεβαίαν χρονολογίαν ἡ ἀπὸ 15 Ἰουνίου 1859 ὑπὸ τῶν ἀναιρεσιβλήτων προςαχθεῖσα κατ' αὐτῶν ἐπιςολὴ τοῦ δικαιοπαρόχου των Ἀντ. Παπαζαφειροπούλου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν, συνδυασθεῖσαν καὶ μεθ' ἑτέρων τινῶν ἐπιστολῶν, ἐξήγαγε τὸ ἐφετεῖον, ὡς ἐκ τῆς πέμπτης αἰτιολογίας τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεως βεβαιοῦται, ὅτι ὁ εἰρημένος Α. Παπαζαφειρόπουλος παρῃτήθη ἀπὸ τοῦ περὶ ἀποζημιώσεως ἕνεκα ὑπερόγκου βλάβης δικαιώματος, καὶ ὅτι ἡ παραίτησις αὕτη ἐγένετο πρὸ τῆς ἐκφωνήσεως, λαβούσης χώραν τὴν δεκάτην ἐννάτην Ὀκτωβρίου 1859, ἀλλ' ἡ ἀπόφασις τοῦ ἐφετείου οὐδεμίαν ποιεῖται μνείαν περὶ τῆς πραγματικῆς ταύτης ἐνστάσεως, καὶ ἐκ τούτου δὲν βεβαιοῦται ἂν ἐξετίμησεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, ἐνῷ τοιαύτη ἀντίῤῥησις κατὰ διαφόρους περιστάσεις δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιῤῥοὴν οὐσιώδη εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς δίκης, τὸ δὲ ἀναιτιολόγητον τοῦτο ἐπιφέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 ἐδάφ. 6 τῆς πολιτικῆς δικονομίας».

§ 191. Τὸ περὶ τῆς αἱρέσεως ἔγγραφον, καίτοι μὴ φέρον βεβαίαν χρονολογίαν, ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ ἐκδοχέως, ἂν δὲν ἀποδειχθῇ δολία τις συνεννόησις. ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθ. 15605 τοῦ 67, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ περὶ τῆς αἱρέσεως ἔγγραφον, καίτοι μὴ φέρον βεβαίαν χρονολογίαν κατὰ τὸ ἄρθρον 413 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος, κατὰ τὸ

δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὰς ὁποίας ἔχει κατὰ τοῦ ἐκχωρητοῦ ἐνστάσεις πληρωμῆς συμψηφισμοῦ ἢ ἀπάτης. ἀπ. πολιτ. ΑΠ. 332 τοῦ 1855 (α).

ὅρα ἀπόφασιν ἐφετῶν Ναυπλίας 286 τοῦ 56 (νομ. σ. 6319) ἐν λ. συναλλαγματικαί.

— Συμβόλαιον εἰς διαταγὴν δύναται νὰ τεθῇ εἰς κυκλοφορίαν (β) καὶ δι' ὀπισθογραφήσεως (187 τοῦ ἐμπορ. νόμου), ἢ ἄλλως καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὀφειλέτου. Ἀδιάφορον δ' εἶναι, ἂν συνετάχθη ἐνώπιον συμβολαιογράφου, καὶ ἂν διωμολόγηται, μεταξὺ μὴ ἐμπόρων, δι' αὐτοῦ ὑποθήκη. ἀπόφασις πολ. ΑΠ. 32 τοῦ 48, κυροῦσα τὴν 4591 ἐφ. Ἀθ.

(α) Πρβ. τὴν λ. παραχώρησις.
(β) Πρβ. τὴν λ. συναλλαγματικαί.

προηγούμενον ἄρθρον 412, διότι ἐκδοχεὺς ὢν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἐκδόντος αὐτό, ὡς ἀντιπρόσωπός του θεωρεῖται κατὰ τὴν προκειμένην δίκην, καθόσον ἀφορᾷ τὰς κατὰ τοῦ χρέους ἐνστάσεις, ἃς μέχρι τῆς γνωστοποιήσεως τῆς ἐκχωρήσεως ἐκτήσατο ὁ ἐφεσίβλητος ὀφειλέτης· ὅθεν ὁ ἐκκαλῶν διατεινόμενος, ὅτι τὸ εἰρημένον ἔγγραφον ἐγένετο δολίως πρὸς ματαίωσιν τῆς ἀπαιτήσεώς του μετὰ τὴν ἐκχώρησιν αὐτῆς, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμόν του τοῦτον, ὡς ἔχοντα ἐπιῤῥοὴν διὰ τὸν λόγον, ὅτι πᾶσα τοιαύτη πρᾶξις, μετὰ τὴν ἐκχώρησιν γενομένη μεταξὺ τοῦ ἐκχωρητοῦ καὶ ὀφειλέτου, οὐδεμίαν ἔχει ἰσχὺν κατὰ τοῦ ἐκδοχέως.

»Ἐπειδὴ ὅμως ἡ περὶ αἱρέσεως συμφωνία ἀόριστος οὖσα διὰ τὸ μὴ ἀρκούντως ὡρισμένον τῆς ἀγοραπωλησίας, δυναμένη δὲ νὰ ὁρισθῇ διὰ τῆς προςαγωγῆς τοῦ περὶ τῆς αὐτῆς ἀγοραπωλησίας ἐγγράφου, καθίστησιν ἀναγκαίαν τὴν προςαγωγὴν αὐτοῦ, ὅπερ ὁμολογουμένως ἔχει ὁ ἐφεσίβλητος, διότι κατὰ τὸν νόμον αἵρεσις ἀόριστος ὡς οὐδὲν λογίζεται. νόμ. 115 πρ. de v. s. (45, 1). ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15605 τοῦ 57.

§ 192. Ὑπογραφὴ τοῦ υἱοῦ ἐνεργοῦντος δι' ἑαυτὸν καὶ τὸν πατέρα του, τοῦ ὁποίου εἶναι πληρεξούσιος, ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃ τὸ ἔγγραφον ἔγκυρον. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 220 τοῦ 54. πρβ. τὰ ἐν λ. ὑπεράσπισις (Εὐρ. τ. 20 σ. 354). Παπ. § 172.

§ 193. Ἡ ἀρχή, ὅτι ἡ πίστις τῶν ἐγγράφων εἶναι ἀδιαίρετος, ἔχει χώραν, ὅταν διάδικός τις ἐπικαλῆται ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν πίστιν ἐγγράφου συνταχθέντος μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου του (ἄρθρ. 415 § 1 πολ. δικ.), διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν, ἡ δικαιοσύνη δὲν ἐπιτρέπει τὰ μὲν ὑπὲρ ἑαυτοῦ λαλοῦντα νὰ ἐκλέγῃ, τὰ δὲ ὑπὲρ τοῦ ἀντιδίκου ν' ἀποκρούῃ· καὶ ὅ,τι τὶς προςάγῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ, αὐτὸ καὶ νὰ πολεμῇ· τὰ δὲ προικοσύμφωνα δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἀδιαιρέτων οὔτε λόγῳ τῆς φύσεώς των καθ' ὃ μὴ περιέχοντα ὡς ἀντικείμενον πρᾶγμα ἢ πρᾶξιν ἀνεπιδέκτους ὑλικῆς ἢ νοερᾶς διαιρέσεως ἢ κεφάλαιον, ὅρους καὶ διατάξεις ἀλληλένδετα, οὔτε λόγῳ τῆς πρὸς τὴν μὴ διαίρεσιν αὐτοῦ προςθήκης τῶν συναλλαττομένων. ἀπ. πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 4 τοῦ 47 ἐν Εὐρ. τ. 6 σ. 360 (1).

ΣΗΜ. Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου παράβαλε τὰ ἐν τῇ λέξει ὁμολογία.

---

(1) Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 197 τοῦ 65.

Τὰ προςαγόμενα ἔγγραφα ἐκτιμῶνται καὶ κατὰ τοῦ προςάγοντος αὐτά. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 159 τοῦ 49.

§ 193 δίς. Ὅταν ὁ διάδικος δὲν ἐδέχθη καθ' ὁλοκληρίαν τὸν λογαριασμόν, ὃν ἔδωκεν ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ, δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ οὗτος ἓν μόνον μέρος τοῦ λογαριασμοῦ, τὸ περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐνάρξεως τῶν τόκων. ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 196 τοῦ 54.—ἴδε τὴν λ. ὁμολογία.

§ 193 τρίς. Μονομερὴς σημείωσις ὑπὸ τοῦ συντάξαντος αὐτὴν προςαγομένη δὲν δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν καθ' οὗ αὕτη προςάγεται.

Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν

«Ἔγγραφα μονομερῆ, πηγάζοντα ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου, δὲν ὑποχρεόνουν τὸν ἀντίδικον τούτου. (385, 409, 412, 415 πολ.)·— ὡςαύτως δὲ καὶ ἡ ὁμολογία τοῦ προςτιθεμένου εἰς τὰς προτάσεις τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ (264 πολ. δικ.) ἀπόφασις πολ. Ἀρείου Πάγου 199 τοῦ 56, ἀναιροῦσα τὴν 13374 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἡ προςβαλλομένη ἀπόφασις παραδέχεται, ὅτι ἐκ τῶν πληρωμῶν, αἵτινες πραγματικῶς ἐγένοντο πρὸς τοὺς μὴ ἐπαληθεύσαντας τὰ δάνειά των δανειστάς, αἱ μὲν ἐνηργήθησαν ἀμέσως παρὰ τοῦ Ζωρζῆ Ἀπαλύρα, ἐπιτρόπου τῆς ἀναιρεσειούσης, αἱ δὲ παρὰ τῶν ἀναιρεσιβλήτων συμπράξει τοῦ αὐτοῦ Ζωρζῆ, ἐξάγει δὲ ταῦτα πάντα καὶ τὴν τοῦ Ζωρζῆ συναίνεσιν ἐκ σημειώσεως, προςαγομένης παρ' αὐτῶν τούτων τῶν ἀναιρεσιβλήτων, καὶ ἐκ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἰδίου Ζωρζῆ, παρεμβαίνοντος καὶ ὑποστηρίζοντος τὰς προτάσεις τῶν ἀναιρεσιβλήτων, ἤτοι ἐκ μέσων, τὰ ὁποῖα ὁ νόμος ἀποκρούει, καθότι ἡ μὲν τῶν ἀναιρεσιβλήτων σημείωσις εἶναι ἔγγραφον μονομερές, πηγάζον ἐξ αὐτῶν τῶν ἀντιδίκων τῆς ἀναιρεσειούσης, καὶ ἐπομένως μὴ δυνάμενον νὰ ὑποχρεώσῃ αὐτὴν (ἄρθρον 385, 409, 412 καὶ 415 τῆς πολιτικῆς δικονομίας), ἡ δὲ ὁμολογία τοῦ Ζωρζῆ Ἀπαλύρα, κατὰ τὴν δίκην διδομένη, δὲν ὑποχρεοῖ ἐπίσης τὴν ἀναιρεσείουσαν, διότι οὗτος, προςτιθέμενος, ὡς βεβαιοῖ τὸ ἐφετεῖον, εἰς τὰς προτάσεις τῶν ἀντιδίκων της καὶ ὑποστηρίζων αὐτάς, εἶναι ἀντίδικός της (ἄρθρον 264 τῆς αὐτῆς δικονομίας)· ἄρα τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας (ἄρθρον 244, 248 καὶ 252), καὶ ἐπομένως ἡ προςβαλλομένη ἀπόφασις εἶναι ἀναιρετέα (ἄρθρον 807 § 5 καὶ 201 αὐτ.).»

§ 193 τετρ. Ἔγγραφον (ἔστω καὶ ἐπίσημον) δὲν ἀποδεικνύει κατὰ τρίτων. Ὅρα ἀπόφασιν 321 πολιτικὴν ΑΠ. τοῦ 65 ἐκδοθεῖσαν ἐν ᾧ ἐτυπώθη τὸ φύλλον τοῦτο.—Πρβ. κατ. τὴν 51 τοῦ 43.

ε) Ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς τῶν ἀντεγγράφων καὶ συσχετικῶν ἐγγράφων.

§ 194. Τὰ ἀντίγραφα ἀποδεικνύουσιν ὅσον καὶ τὰ πρωτότυπα, ὅταν θεωρῶνται κατὰ νόμον ὡς ἀναπληροῦντα αὐτά.

Συσχετικὰ λέγονται τὰ ἔγγραφα ὧν τὸ ἕτερον μνήμην ποιεῖται τοῦ ἑτέρου, καὶ ἰδίως τὸ τὴν μνήμην ποιούμενον καλεῖται ἀναφέρον (referens), οὗ δὲ μνήμη γίνεται ἀναφερόμενον (relatum). Περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως τῶν ἐγγράφων τούτων ἰσχύει ὁ κανών· referens sine relato nihil probat, ἤτοι χωρὶς τοῦ ἀναφερομένου οὐδὲν ἀποδεικνύει τὸ ἀναφέρον (1)· διότι συχνάκις αἱ

(1) Πολ. 393. 394 γαλ. κώδ. 1337, 1338. Νεαρ. 119 κεφ. γ. Βασιλ. Β. 525. «Καὶ τοῦτο πρὸς τούτοις παρακελευόμεθα ὥστε εἴπερ τις ἔν τινι συμβολαίῳ ἑτέρου ποιήσεται μνήμην συμβολαίου, μηδεμίαν ἐκ ταύτης τῆς μνήμης ἀπαίτησιν γίνεσθαι. πλὴν εἰ μὴ καὶ τὸ ἕτερον συμβόλαιον, οὗτινος μνήμη κατὰ τὸ δεύτερον γέγονε, προκομισθείη ἢ ἑτέρα παρασχεθείη κατὰ τοὺς νόμους ἀπόδειξις, ὅτι περ καὶ ἡ ποσότης, ἧς μνήμη γέγονε, ταῖς ἀληθείαις ὑποφείλεται. Τοῦτο γὰρ καὶ ἐν τοῖς παλαιοῖς εὑρίσκομεν νόμοις».

—Ὅταν ἔν τινι ἐγγράφῳ ἀναφέρηται ἕτερον ἔγγραφον, γεννᾶται ἡ ἀμφιβολία μήπως ἡ ἀναφορὰ δὲν ἐγένετο μετὰ τῆς προσηκούσης ἀκριβείας, ἑπομένως δὲν εἶναι δίκαιον διὰ μόνου τοῦ ἀναφέροντος ν' ἀποδεικνύηται τοῦ ἀναφερομένου τὸ περιεχόμενον· ἄρα εὔλογος ὁ κανών, referens sine relato nihil probat. Ὅταν ὅμως ἐν αὐτῷ τῷ ἀναφέροντι ὑπάρχωσι τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα πρὸς ἀπόδειξιν αὐθύπαρκτον τῆς ἀναφερομένης πράξεως, περιττὴ ἀποβαίνει τοῦ ἀναφερομένου ἐγγράφου ἡ προσαγωγή. Τοιαύτην ἀπόδειξιν αὐθύπαρκτον παρέχει κατὰ νόμον τὸ ἀναφέρον, ὅταν ἢ συνετάχθη διὰ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ ἀναφερόμενον ἢ τὸ οὐσιῶδες τούτου περιεχόμενον ἐπαναλαμβάνηται ἐν τῷ ἀναφέροντι. Π. χ.

α) Τὰς 10000 δραχμῶν, ἃς ἐδανείσθην παρὰ τοῦ Χ καὶ ἔδωκα αὐτῷ τὸ ἀπὸ . . . . . . ἔγγραφον, ὁμολογῶ καὶ διὰ τοῦ παρόντος ὅτι ἔλαβον δανειακὰς καὶ ὑπόσχομαι ν' ἀποδώσω.

Τοιοῦτον ἔγγραφον προφανῶς συνετάχθη πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ πρώτου.

β) Δανεισθεὶς πέρυσι 10000 δραχμῶν παρὰ τοῦ Χ, δι' ἃς ἔδωκα αὐτῷ τὴν ἀπὸ . . . . . . ὁμολογίαν μου, ἐδανείσθην παρὰ τοῦ ἰδίου σήμερον καὶ ἄλλας χιλίας.

Ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ περιέχεται κατὰ τὰ οὐσιώδη αὐτοῦ μέρη τὸ πρῶτον ἔγγραφον.

ἀναφοραὶ γίνονται ἄνευ τῆς προσηκούσης ἀκριβείας καὶ περισκέψεως· ἀλλὰ τοῦ κανόνος τούτου εἰσήγαγεν ὁ νόμος τὰς δύο ταύτας εὐλόγους ἐξαιρέσεις· ἤγουν τὸ ἀναφέρον ἀποδεικνύει καὶ μόνον, ἐὰν α) ἐξ αὐτοῦ ἐξάγηται ὅτι ἐγένετο ἵνα ἀντικαταστήσῃ τὸ ἀναφερόμενον, ἢ β) τὸ οὐσιῶδες τούτου περιεχόμενον ἐπαναλαμβάνεται ἐν τῷ ἀναφέροντι (1)· πλὴν καὶ τότε ὑπαρχούσης μεταξὺ αὐτῶν διαφορᾶς ὑπερισχύει τὸ ἀναφερόμενον (2).

Διεξαγωγὴ τῆς δι' ἐγγράφων ἀποδείξεως (3).— *Πρωτότυπα.— Ἀντίγραφα.*

§ 200. Ἡ ἔναρξις τῆς δι' ἐγγράφων ἀποδείξεως δύναται κατὰ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν νὰ γίνῃ τριχῶς (4)· ἤτοι, ἢ κοινοποιοῦσιν

---

(1) Ἐννοεῖται δὲ ὅτι αἱ δύο αὗται ἐξαιρέσεις λαμβάνουσι χώραν, ὅταν τὸ ἀναφέρον ἔγγραφον συντάξῃ αὐτὸς ὁ τοῦ ἀναφερομένου ἐκδότης ἢ ὁ διάδοχος αὐτοῦ, οὐχὶ τρίτος. Ῥουσ. 302.

(2) Πολ. 394.—Ὑποτίθεται δηλαδὴ ὅτι τὸ ἀναφέρον συνετάχθη χάριν τοῦ ἀναφερομένου, ἑπομένως τὸ κύριον ἔγγραφον εἶναι τὸ ἀναφερόμενον, καὶ ἐπὶ διαφωνίας μεταξὺ τῶν δύο ὑπερισχύει τοῦτο. Κατὰ παραδρομήν, λέγει ὁ Ῥουσόπουλος (σελ. 303), ὅτι ὑπερισχύει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ἀναφέρον, ὡς τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ ἐκδότου ἐκφράζον· τοῦτο ἐφαρμόζεται μόνον ὅταν διὰ τοῦ νέου ἐγγράφου ἠθέλησαν τὰ μέρη νὰ μεταβάλωσι τὸ πρῶτον, ὅπερ δὲν εἰκάζεται, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξάγηται ἐκ τοῦ ἐγγράφου. Marcadé E. 83.

(3) Ἡ προσαγωγὴ τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων διατάττεται ἀπὸ τὸν νόμον (ἄρθρον 391 τῆς πολιτικῆς δικονομίας) διὰ νὰ παρατηρηθῇ καὶ ἀναγνωρισθῇ ἡ γνησιότης αὐτῶν· ἑπομένως ὁσάκις ἔγγραφα ἐκηρύχθησαν κῦρος ἔχοντα παρὰ τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου, ἡ προσαγωγὴ τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων καθίσταται περιττή. Ἀπόφασις 3598 τοῦ 45 ἐφ. Ἀθ.

— Κατὰ τὰ ἄρθρα 391, 554, 559 καὶ 383 τῆς πολιτ. δικονομίας, ὁ διάδικος δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐν πρωτοτύπῳ κοινοποίησιν τῶν ἐγγράφων, καί, μεχρισοῦ γενῇ τοῦτο, ν' ἀρνηθῇ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ πᾶσαν ἀπαίτησιν, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ θεωρηθῇ ὡς σιωπηλῶς ὁμολογήσας τὴν ἀγωγήν. Ἀπόφασις 4777 τοῦ 48 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Πρβ. § 201.

(4) Πολ. 395.— Ὁ κατὰ τὸν νόμον τακτικώτερος τρόπος τῆς

ἀλλήλοις οἱ διάδικοι ἀντίγραφα τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, ποιοῦντες συγχρόνως γνωστὸν (1) τῷ ἀντιδίκῳ καὶ τὸ πρωτότυπον, ἢ προςάγουσι τὰ ἔγγραφα ἐπὶ ἀκροατηρίου τὸ πρῶτον, ἢ τέλος κατατιθέασιν αὐτὰ παρὰ τῷ εἰςηγητῇ, τῷ διεξάγοντι ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου τὴν ἀπόδειξιν (2).

§ 201. Ἡ τοιουτοτρόπως δὲ γενομένη προςαγωγὴ τότε μόνον θεωρεῖται ἰσχυρὰ καὶ ὑποχρεοῖ τὸν ἀντίδικον ν' ἀποφανθῇ περὶ τῶν ἐγγράφων, ὅταν ταῦτα προςαχθῶσιν (3)

α) Ἐν πρωτοτύπῳ καὶ ὁλόκληρα· μέρος μόνον αὐτῶν ἡ περίληψις εἶναι ἀπαράδεκτος, ἐξαιροῦνται δὲ τὰ διάφορον ὕλην περιέχοντα ἔγγραφα, ὧν ἀρκεῖ νὰ καθυποβληθῶσι τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν διαφορὰν μόνον χωρία.

Τὰ πρὸς ἀπόδειξιν λοιπὸν ἔγγραφα πρέπει νὰ καθυποβάλλωνται

διεξαγωγῆς τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως εἶναι ἡ προαπόδειξις (πολ. 250. Οἰκον. § 118. Πρβλ. τὰς πολιτικὰς ἀποφάσεις ΑΙΙ. 90 καὶ 224 τοῦ 65)· ἤτοι ὀφείλουσι, πρὸ τῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως, νὰ ἐπισυνάψωσιν ἀντίγραφα τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, ὁ μὲν ἐνάγων τῇ ἀγωγῇ, ὁ δὲ ἐναγόμενος τῷ ἀπολογητηρίῳ (πολ. 158, 159, 538, 565)· ἐπειδὴ ὅμως ἡ ὑποχρέωσις αὕτη δὲν ἐπιβάλλεται ἐπὶ ποινῇ ἀποκλεισμοῦ, δύνανται καὶ μετὰ τὴν περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασιν νὰ προςαγάγωσι τὰς ἐγγράφους αὐτῶν ἀποδείξεις οἱ διάδικοι. Ἡ προςαγωγὴ αὕτη δύναται κατὰ τρεῖς τρόπους νὰ γείνῃ.—Καὶ τῶν εἰς ξένην γλῶσσαν γεγραμμένων πρωτοτύπων ἀντίγραφον πρέπει νὰ ἐπισυνάπτηται· ἀλλὰ καὶ μετάφρασις αὐτοῦ ἂν ἐπισυναφθῇ, ἐκπληροῦται ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου. Zeuffert Blätter Z. 124. Οἰκ. αὐτ.

(1) Καθ' ὃν ὁρίζει τὸ ἄρθρον 555 τρόπον. ὅρα Οἰκονομ. § 106 σημ. 11.

(2) Οὗτος δὲ κατατίθησιν αὐτὸ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου. Τὸν τρόπον τοῦτον τῆς προςαγωγῆς τῶν ἐγγράφων δὲν ἀναφέρει ῥητῶς ἡ δικονομία· ἀλλ' ὁ ἐπιτετραμμένος νὰ ἐξετάσῃ τοὺς μάρτυρας δικαστὴς ἁρμόδιος βεβαίως εἶναι νὰ παραλάβῃ καὶ ὅσα τυχὸν τῷ παραδώσωσιν ἔγγραφα οἱ διάδικοι.

(3) Πολ. 391, 425. Βαυαρ. Σχ. 242, 244 Ν. 20. Βασ. (7, 28) «....ἐν δικαστηρίοις οὐ πιστεύεται τὸ ἀντίγραφον, ἀλλ' αὐτῶν τῶν αὐθεντικῶν δικαιωμάτων δεόμεθα». Νόμ. 31 Βασιλ. (22, 1).

ἐν πρωτοτύπῳ, ἄλλως δὲ νὰ δικαιολογῆται ἡ μὴ ἐν πρωτοτύπῳ προςαγωγή των (248, 391, 395 καὶ 425 ἑπόμ. τῆς πολιτικῆς δικονομίας), εἶναι δὲ περιττὴ διάταξις περὶ προςαγωγῆς, ἀφοῦ τοιαύτη εἶχε παραχωρηθῆ. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 184 τοῦ 59, περὶ ἧς καὶ ἀνωτέρω § 151. ἀπ. 276 τοῦ 63; περὶ ἧς ἐν 157. ἀπ. 222 τοῦ 1859 (περὶ ἀποφ.)· ὥςτε οἱ διάδικοι δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν προςαγωγὴν τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων, ὅταν δὲν συντρέχῃ ἡ περίπτωσις τοῦ ἄρθρου 427 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 148 τοῦ 50, φέρουσα (1)·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 427 καὶ 426 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὰ παρά τινος δημοσίου ὑπαλλήλου συντεταγμένα καὶ ἐπικυρωμένα ἀντίγραφα τότε θεωροῦνται ὡς πρωτότυπα, ὅταν, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ ἄρθρου 426, ὑπάρχῃ περίπτωσίς τις ἐκ τῶν διαλαμβανομένων εἰς τὸ μνησθὲν ἄρθρον 427, ἄλλως πρέπει κατὰ τὸ ἄρθρον 425 τῆς αὐτῆς δικονομίας νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὸ δικαστήριον τὰ ἔγγραφα ἐν πρωτοτύπῳ, μάλιστα γενομένης αἰτήσεως· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐνῷ ὁ Δ. Ποστολάκας ἐζήτησεν ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου νὰ ὑποχρεωθῇ ἡ ἀντίδικος αὐτοῦ Βασιλικὴ νὰ προςαγάγῃ τὸ πρωτότυπον τοῦ ἀντιγράφου ἐφ' οὗ ἐστήριξε τὰς ἀπαιτήσεις της, τὸ ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ὅτι τὸ ἀντίγραφον αὐτὸ ὂν συντεταγμένον καὶ ἐπικυρωμένον παρὰ τοῦ ἐν Ἠπείρῳ Τ. Κλάρτζη, Β. ὑποπροξένου, θεωρεῖται ὡς πρωτότυπον (χωρὶς ν' ἀναφέρῃ ὅτι ὑπῆρχέ τις ἐκ τῶν εἰς τὰ ἄρθρα 426 καὶ 427 διαλαμβανομένων περιπτώσεων), καὶ ὅτι ἡ ῥηθεῖσα Βασιλικὴ δὲν ὑπεχρεοῦτο εἰς τὴν προςαγωγὴν τοῦ πρωτοτύπου, διότι ὁ ἀντίδικός της δὲν εἶχε κινήσει καμμίαν περὶ πλαστογραφίας τοῦ πρωτοτύπου ἀγωγὴν, ἀλλ' ὁ νόμος οὐδαμοῦ ὑποβάλλει τὸν θέλοντα τὴν προςαγωγὴν τοῦ πρωτοτύπου ἐγγράφου εἰς τὴν ὑποχρέωσιν νὰ κατηγορήσῃ αὐτὸ ὡς πλαστὸν καὶ πρὶν ἴδῃ τοῦτο· ὅθεν οὕτως ἀποφασίσαν, ὡς εἴρηται, τὸ ἐφετεῖον, παρεβίασε τὰ διαλη-

(1) Πολ. 392 «ἐὰν πρόκηται νὰ διεξαχθῇ ἡ ἀπόδειξις διὰ μερικῶν τεμαχίων, ἐξηγμένων ἔκ τινος βιβλίου ἢ ἄλλου ἐκτεταμένου ἐγγράφου, περιέχοντος πλείονα ἀντικείμενα, οὐδεμίαν ἔχοντα συνάφειαν μὲ τὴν δίκην, πρέπει νὰ καθυποβληθῇ ἐξ αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι ἔχει συνάφειαν μὲ τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς». Διαφωνίας περὶ τούτου ὑπαρχούσης, ἀποδεικνύει ὁ ἀπαιτῶν καὶ ἕτερα ἀκόμη τοῦ βιβλίου τεμάχια νὰ προςαχθῶσιν.

φθέντα ἄρθρα καὶ ἰδίως τὴν ἐπιτακτικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 425, ἥτις ὡς τοιαύτη καὶ ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ της τοῦ νὰ θέσῃ τοὺς διαδίκους καὶ τὸ δικαστήριον αὐτὸ ν' ἀποφαίνωνται ἐν γνώσει τῶν πραγμάτων εἶναι οὐσιώδης, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὰ ἄρθρα 201 καὶ 207 § 5 τῆς πολιτικῆς δικονομίας».

β) Συνδεδεμένα καὶ ἐξησφαλισμένα· διότι ἄλλως ὁ ἀντίδικος δύναται ν' ἀποβάλῃ τὰ ἀνυπόγραφα φύλλα (1).

γ) Ἀβλαβῆ καὶ ἀκήρατα· ὁ προσάγων ἐσχισμένα, διατετμημένα ἢ διαγεγραμμένα ἔγγραφα ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ σχίσμα κλ. ἐγένετο τυχηρῶς ἢ ἐκ πλάνης (2).

δ) Ἀμετάβλητα καὶ εὐανάγνωστα· διότι μεταβληθέντων ἢ μὴ ἀναγινωσκομένων τῶν ἐγγράφων, ἀναγκάζεται ὁ προσάγων νὰ συμπληρώσῃ δι' ἄλλων ἀποδείξεων τὰς ἐλλείψεις ταύτας (3).

§ 202. Ὁ διάδικος, καθ' οὗ προσηνέχθησαν ὁπωσδήποτε ἔγγραφοι ἀποδείξεις, ὀφείλει νὰ ἐξηγηθῇ περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν, ἢ νὰ προτείνῃ ὅσας τυχὸν κατὰ τῆς προσαγωγῆς ἔχει ἐνστάσεις (4). Τοῦτο δὲ ὑποχρεοῦται νὰ πράξῃ κατὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως, οὐχὶ πρότερον. Τὸ δικαστήριον συζητεῖ ἀμφότερα (5) ταῦτα συνοπτικῶς καὶ ἀποφασίζει, ὅταν εὑρε-

---

(1) Πολ. 385 § 2, 3, 387. Βαυαρ. § 229, 231. Οἰκονομ. § 166 σημ. 6.

(2) Πολ. 388. Βαυαρ. Σχ. § 232. ὅρα Οἰκον. § 130 σημ. 9. Ὁ νόμος δηλαδὴ ἐκ τοῦ σχίσματος κτλ. τεκμαίρεται πρόθεσιν ἐξαφανίσεως τοῦ ἐγγράφου.

(3) Πολ. 389, 385 § 4. Βαυαρ. Σχέδ. § 232 ἐδ. 2.

Πρβ. ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου 8 τοῦ 53, αἰτιολ. 8 περὶ διατετμημένων ἐγγράφων.

(4) Τὰς ἐνστάσεις κατὰ τῆς προσαγωγῆς τῶν ἐγγράφων λαμβάνει ὁ καθ' οὗ ταῦτα προσάγονται ἐκ τῶν ἄρτι ἐξηγηθεισῶν διατάξεων, καθ' ἃς ἡ προσαγωγὴ ὀφείλει νὰ γίνηται. Ἡ παραβίασις τινὸς αὐτῶν χορηγεῖ ἔνστασιν τῷ ἀντιδίκῳ τοῦ ἀποδεικνύοντος· π. χ. ὅτι τὸ ἔγγραφον δὲν προσήχθη ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ὁλόκληρον, δὲν προσήχθη ἐγκαίρως κτλ. Πολ. 559.

(5) Πρότερον φυσικῷ τῷ λόγῳ συζητοῦνται αἱ κατὰ τῶν ἐγ-

θῶσιν ἐκκαθαρισμένα, σὺν τῇ οὐσίᾳ τῆς ὑποθέσεως· ἄλλως διατάττει ἀπόδειξιν (1).

§ 203. Εἴρηται ἤδη ὅτι τῶν ἰδωτικῶν ἐγγράφων ἡ γνησιότης χρῄζει ἀποδείξεως (2).

Τὸ κῦρος ὅμως τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ἐξαρτᾶται μόνον καὶ μόνον ἀπὸ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ὕπαρξιν τῆς ὑπογραφῆς ἐκείνου, ὅστις ἐν αὐτῷ ἀναφέρεται ὡς ἀναλαμβάνων ὑποχρέωσίν τινά. Ἀπ. πολιτ. ΑΠ. 159 τοῦ 48. Ζαχ. § 752.

Ὅθεν ἔγγραφα ἀνυπόγραφα δὲν ἔχουσιν ἰσχὺν τινά (3)· οὐδὲ διατάσσεται ἀπόδειξις περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν, καθότι ἡ γνησιότης τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀποδείξεως τῆς γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἁρμοδίου προσώπου. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου 103 τοῦ 1849. Πρβ. ἀπόφασιν πολιτικὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου 187 τοῦ 1849 σκέψ. 3, καὶ 131 τοῦ 1865 κατωτέρω. Διὰ τοῦτο ἡ μὴ γνησία ὑπογραφὴ τινὸς τῶν μαρτύρων ἐπὶ ἐγγράφου, φέροντος ἄλλως ἅπαντα τὰ στοιχεῖα τῆς γνησιότητος, δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν τινά. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 243 τοῦ 41 (4).

γράφων προταθεῖσαι ἐνστάσεις, καὶ κατόπιν τὸ περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν. Ἐὰν αἱ ἐνστάσεις κριθῶσι βάσιμοι, ἢ ἀναβάλλεται ἡ πρόοδος τῆς ὑποθέσεως (εἰς τὴν περίπτωσιν π. χ. τοῦ 559 ἄρθρ.) ἢ κηρύττεται ἄκυρον τὸ ἔγγραφον. Bayer σ. 952. Οἰκ. § 166.

(2) Πολ. 499 ἐδ. 3.

(2) Πολ. 435.

(3) Πρβ. κατ. §

(4) Ἡ 29 τοῦ 1849 πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις φέρει·

«Ἐπειδὴ οἱ ἀναιρεσείοντες διὰ τῶν ἐνώπιον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐγγράφων προτάσεών των ἐπρότειναν ὅτι οἱ εἰς χωρισμένα φύλλα προσαγόμενοι ὑπὸ τῆς ἀναιρεσιβλήτου λογαριασμοί, μὴ φέροντες τὴν ὑπογραφὴν αὐτῶν, οὐδεμίαν δύνανται νὰ ἀποτελέσωσιν ἀπόδειξιν, τὸ δὲ δικαστήριον τῶν εἰρημένων ἐφετῶν πειθόμενον ὅτι τὸ περιεχόμενον τῶν ἀναφερθέντων λογαριασμῶν ἐδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπόδειξιν τῶν τῆς ἀναιρεσιβλήτου ἀπαιτήσεων, ἀντὶ νὰ διατάξῃ, κατὰ τὰ ἄρθρα 412, 435—448 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὴν τῆς γνησιότητος αὐτῶν ἀπόδειξιν, ἀφοῦ οἱ ἀναιρεσείοντες σαφῶς ἐδήλωσαν ὅτι δὲν ἀναγνωρίζουσι τὸ γνήσιον τῶν

§ 204. Τὴν ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος ἐπιβάλλει ὁ νόμος εἰς τὸν ἐπικαλούμενον τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον (1). Διὸ προςαχθέντος

ὑπογραφῶν των, παρεδέχθη αὐτὰς ὡς γνησίας διὰ τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεως καὶ ἑπομένως τοὺς λογαριασμοὺς ὡς ἔχοντας ἰσχὺν ἀποδείξεως· ὅθεν ἡ ἀπόφασις αὕτη παρεβίασε τὰς παρατεθείσας περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς ἰσχύος τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὅπερ κατὰ τὰ ἄρθρα 201 καὶ 307 τῆς πολιτικῆς δικονομίας φέρει ἀναίρεσιν.

— Διὰ νὰ ἔχῃ λοιπὸν κῦρος τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον καὶ νὰ θεωρηθῇ κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον συντεταγμένον καὶ δυνάμενον ν' ἀποτελέσῃ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ὡς παρέχον πιθανότητα περὶ τοῦ ἀποδεικτέου γεγονότος, ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως νὰ φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ δι' αὐτοῦ ὑποχρεωμένου, ἤγουν τοῦ καθ' οὗ ἡ ἀπόδειξις διαδίκου ἢ ἐκείνου, ὃν οὗτος παριστᾷ. Ἄρα ὅταν ἦναι ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τρίτου και οὗτος δὲν ἐνήργει ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ, δὲν ὑπάρχει ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. (305 καὶ 409 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 131 τοῦ 65, ἀναιροῦσα τὴν 495 τοῦ 62 καὶ 802 τοῦ 64 ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν.

— Τότε συγχωρεῖται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων ἡ γνησιότης ἐγγράφου τινός, ὅταν τοῦτο φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ καθ' οὗ προςάγεται. Ὅταν δὲ δὲν φέρῃ τὴν ὑπογραφήν του, δὲν ὑπάρχει περίπτωσις ν' ἀποδειχθῇ ἡ γνησιότης του (ἄρθρον 440 καὶ 437 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). Ὅθεν τὸ δικαστήριον δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπῃ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι τὸ ἔγγραφον ὑπεγράφη, μετὰ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν, παρὰ τρίτου, κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀγραμμάτου (α). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 24 τοῦ 48.

(1) Νόμος 58 Βασ. (22, 1). Πολ. 438 § 2.—Τὴν περὶ γνησιότητος διαδικασίαν διαγράφει ἡ πολιτικὴ γαλλικὴ δικονομία ἐν τοῖς ἄρθροις 103—213 ἀκριβέστερα, ἀλλὰ πολυτελέστερα τῆς ἡμετέρας. Οἰκ. § 167.

—Ἀναιρεσίβλητός τις ἐπρότεινε τὴν ἀκυρότητα δικογράφου τινὸς ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι δὲν τὸ ὑπέγραψεν ὁ δικηγόρος, οὗτινος τὴν ὑπογραφὴν φέρει καὶ ἐζητήσατο νὰ ἀποδείξῃ τὴν μὴ γνησιό-

---

(α) Ὅρα Εὑρετ. 6 σ. 379 § 31.

ἐν τῇ δίκῃ ἐγγράφου τινὸς, ὀφείλει ὁ ἀντίδικος τοῦ προςαγαγόντος νὰ δηλώσῃ ἂν γνωρίζῃ ἢ ἀρνῆται τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ, ἢ κἂν, ὅταν ἦναι ἀλλοτρία, νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν γνωρίζει αὐτήν (1)· ἄλλως ἐν τῇ σιωπῇ αὐτοῦ τεκμαίρεται ὁ νόμος τὴν ἀναγνώρισιν.

τητα. Ἀπεφασίσθη δὲ ὅτι εἰς αὐτὸν ἐπίκειται τὸ βάρος αὐτό. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 271 τοῦ 64. ὅρα κατ. § 209 ἐπ.

Ἂν δὲ πρόκηται περὶ τοῦ ὅτι ὁ συμπράξας εἰς τὴν τοιχοκόλλησιν μάρτυς δὲν εἶναι γείτων, τίς ἀποδεικνύει; ὅρα κατωτ. σελ. 367 σημ. 1. ἀπ. ΑΠ. 33 τοῦ 65.

Ὁ προςάγων ἔγγραφόν τι ἰδιωτικὸν ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα αὐτοῦ· ἐὰν ὅμως τὸ ἔγγραφον προςβάλληται ὡς πλαστὸν ἢ νενοθευμένον, ὁ προτείνων τὴν ἔνστασιν ταύτην ὀφείλει τὴν ἀπόδειξιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 258 τοῦ 49.

(1) Πολ. 437. Γαλ. δικ. 194, 195. Γαλ. κώδ. 1324. Carré ζ. 803 bis. Τὴν δήλωσιν δὲ ταύτην ὀφείλει νὰ κάμῃ οὗτος κατὰ τὸ 396 ἄρθρον ἐν τῇ πρώτῃ ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδριάσει, καθ' ἣν γίνεται χρῆσις τοῦ ἐγγράφου.

—Δύναται δὲ νὰ γίνῃ πρότασις ἐφεσίμως περὶ τῆς παρουσιάσεως τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίγραφα, παρουσιασθέντα πρωτοδίκως, δὲν προςεβλήθησαν; ὄχι. Ἀπ. 228 τοῦ 1837 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.—Πρβ. ἀνάπτυξιν κατωτέρω § 295 ἐπ.

—Ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν δύναται νὰ γίνῃ κατὰ πρῶτον πρότασις, ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει τις τὴν εἰς τὰ παρὰ τοῦ ἀντιδίκου του προςαχθέντα ἰδιωτικὰ ἔγγραφα ὑπογραφήν του; ὅρα κατωτέρω § 295 ἐπ. τὴν νομολογίαν.

—Πολ. 437. ἐδάφ. 2. Τὸ τεκμήριον δὲ τοῦτο τοῦ νόμου εἶναι κατὰ τὸ ἄρθρον 273 § 1 ἐκ τῶν μὴ ἐπιδεχομένων ἀνταπόδειξιν.

—Ἐὰν ὁ διάδικος, καὶ κληρονόμος ἂν ᾖ, δὲν θέλῃ ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ ἔγγραφον, πρέπει νὰ ἐκφράσῃ ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ὑπογραφήν· ἂν δὲ δὲν κάμῃ οὔτε τὸ ἕν, οὔτε τὸ ἄλλο, θεωρεῖται τὸ ἔγγραφον ὡς ἀναγνωρισθέν· ἡ ἔκφρασις δὲ ὅτι ἀπέχει νὰ τὸ ἀναγνωρίσῃ, δὲν ἀναπληροῖ τὴν θέλησιν τοῦ νόμου, καὶ τὸ ἔγγραφον λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. (437 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 48 τοῦ 1858, κυροῦσα τὴν 909 τοῦ 56 ἐφετῶν Ναυπλίας.

Ἡ ἀναγνώρισις δὲ τῆς ὑπογραφῆς ἐπιφέρει ἀναγνώρισιν καὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου, ἐκτὸς ἂν ὁ ἀναγνωρίσας ἀποδείξῃ κατὰ τοῦτο νόθευσιν ἢ ἀπάτην (1).

§ 205. Τὸ ἄρθρον 438 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐφαρμόζεται ἐπὶ πολιτικῶν καὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων; ἴδε τὴν 8254 ἐφετ. Ἀθ. ἐν λ. μάρτυρες § 451, 463.

§ 206. Εἴπομεν (§ 204) ὅτι ἡ ἀναγνώρισις τῆς ὑπογραφῆς ἐπιφέρει ἀναγνώρισιν καὶ τοῦ περιεχομένου· ὅθεν ἰδιωτικὰ ἔγγραφα α) ἀναγνωρισθέντα ἅπαξ ἔχουν τὴν αὐτὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν τῶν δημοσίων ἐγγράφων καὶ εἶναι ὑποχρεωτικὰ διὰ τὸν ἀναγνωρίσαντα αὐτά. (336 ἑπόμ. 412 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 294 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 9282 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν.

Ἰσολογισμός, ὅςτις παρεδέχθη δικαστικῶς μεταξὺ τῶν αὐτῶν διαδίκων ὡς ἀναμφισβήτητος, δὲν δύναται ν' ἀμφισβητηθῇ πλέον. Απ. 9282 τοῦ 52 ἐφ. Ἀθ. (2).

---

(1) Πολ. 438 ἐδ. 1.

Κατὰ τὰ ἄρθρα 304 ἐδάφ. 6. καὶ 338 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καὶ ὅταν τὶς ἀναγνωρίσῃ τὴν γνησιότητα τῆς ὑπογραφῆς του προςβάλλει δὲ τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα δι' ἀπάτην, τὸ δικαστήριον διατάττει ἀπόδειξιν καὶ προβαίνει εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑποθέσεως· ἀπάτης δὲ χαρακτῆρα φέρει ἡ πρότασις ὅτι ὁ ἐναγόμενος ὑπέγραψε γραμμάτιόν τι, μὴ γνωρίζων γράμματα, ἀλλὰ θέτει μηχανικῶς τὴν ὑπογραφήν του, εἰπόντος τοῦ ἐνάγοντος ὅτι πρόκειται περὶ ἀποδεικτικῶν ἐκδουλεύσεων. Ἀπ. πολιτικὴ ΑΠ. 108 τοῦ 1850.

(2) Ἡ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὀπισθογράφου προςθήκη ὅρων τινων (οἷον ἄνευ διαμαρτυρήσεως) εἰς συναλλαγματικὴν παραδοθεῖσαν εἰς τὸν κομιστὴν μὲ λευκὴν ὀπισθογράφησιν ἔχει ἐπιρροὴν ὡς πρὸς τοὺς ὀπισθογράφους· ἡ δὲ ἀναγνώρισις τῆς ὑπογραφῆς, ὡς γνησίας δὲν περιέχει ἄρνησιν τοῦ δῆθεν προτεινομένου τοιούτου ἰσχυρισμοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 75 τοῦ 56, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον διὰ τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεώς του βεβαιοῖ, ὅτι ὁ μὲν Γαλιπούδης ἰσχυρίσθη, ὅτι ἡ ἐπίδικος συναλλαγματικὴ παρεδόθη παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν κομιστὴν αὐτῆς Δοῦκα Παππᾶ μὲ λευκὴν ὀπισθογράφησιν, ὁ δὲ Δ. Παππᾶς

§ 207. ὅταν ἡ ἔκφρασις περὶ μὴ ἀναγνωρίσεως τῆς ὑπογραφῆς δὲν γίνῃ ἐν τῇ πρώτῃ συνεδριάσει, καθ' ἣν τὸ ἔγγραφον προςάγεται, θεωρεῖται τοῦτο ὡς ἀναγνωριστικὸν ὡς πρὸς τὴν γνησιότητα τῆς ὑπογραφῆς, δύναται ὅμως νὰ προςβληθῇ καὶ μετὰ ταῦτα ὡς πλαστόν. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 18059 τοῦ 60.—Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 26 τοῦ 45 καὶ 125 τοῦ 51.

§ 207 δίς. Διὰ τῆς προςβολῆς ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ὡς μὴ γνησίου δὲν ἐννοεῖται ὅτι προςβάλλεται ὡς πλαστόν, ἀλλ' ἁπλῶς ὅτι ὁ ἐπικαλούμενος αὐτὸ ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητά του. Ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν 1240 τοῦ 1853 ἐν νομικ. σελ. 5882.

§ 208. ὅταν ἀμφισβητῆται ἡ γνησιότης τῶν ἐγγράφων, τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ διατάξῃ ἀποδείξεις. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀπ. πολ. ΑΠ. 29 τοῦ 49 (1).

§ Ὅθεν ἐπὶ ἀρνήσεως τῆς ὑπογραφῆς λαμβάνει χώραν ἡ περὶ γνησιότητος αὐτῆς παρεμπίπτουσα διαδικασία, ἥτις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἱστᾷ τὴν πρόοδον τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ συνήθως μετ' αὐτῆς καὶ διὰ μιᾶς ἀποφάσεως ἐκδικάζεται (2).

δὲν ἀντέκρουσεν, οὐδ' ἠρνήθη τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον τοῦ ἀντιδίκου του, καὶ παραδέχεται (τὸ αὐτὸ δικαστήριον) ὡς βέβαιον, ὅτι τὸ ἄνωθεν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Γαλιπούδη μέρος τῆς συναλλαγματικῆς ἦτο κενόν, καὶ ἐν αὐτῷ προςετέθη ὁ ἐνυπάρχων ὅρος «ἄνευ διαμαρτυρήσεως» ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὀπισθογράφου Γαλιπούδη· ἡ δὲ βεβαίωσις καὶ παραδοχὴ αὕτη δὲν ἀνατρέπεται ἐκ τοῦ παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Δ. Παππᾶ ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου προταθέντος νομικοῦ κανόνος, ὅτι, ἀφοῦ ὁ ἀντίδικός του ἀνεγνώρισε τὴν γνησιότητα τῆς ὑπογραφῆς, ὀφείλει ν' ἀναγνωρίσῃ καὶ τὸ περιεχόμενον, καθότι τοῦτο δὲν ἐκφράζει ἄρνησιν, ὅτι ἡ συναλλαγματικὴ ἐλήφθη παρὰ τοῦ Δ. Παππᾶ μὲ λευκὴν ὀπισθογράφησιν, καὶ καθότι τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας, μόνον ἁρμόδιον νὰ σταθμίσῃ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Δ. Παππᾶ, δὲν παραδέχεται ὅτι ἐξ αὐτῆς προκύπτει ἄρνησις· ἄρα δὲν παρεβιάσθησαν αἱ περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας».

(1) Πρβ. Εὐρ. 6 σελ. 388, 389, ἔνθα ἡ 5564 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

(2) Πολ. 450—452.

§ 209. Ἔχουσι δὲ τὰ περὶ αὐτῆς εἰδικώτερον οὕτως·

α) Ὁ προςαγαγὼν τὸ ἀμφισβητούμενον ἔγγραφον ὀφείλει ν'ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα τῆς ὑπογραφῆς, ἀρχόμενος τῆς ἀποδείξεως ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει καὶ παραχρῆμα (1).

§ 209 δίς. *Ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει καὶ παραχρῆμα* (2). Ὁ προςάγων λοιπὸν τὸ ἔγγραφον, οὗ ἡ γνησιότης προςβάλλεται, πρέπει ν' ἀποδείξῃ αὐτὴν, ἀρχομένως τῆς ἀποδείξεως παραχρῆμα ἐν τῇ αὐτῇ ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδριάσει· τὰ ἄρθρα δὲ 438—442 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐννοοῦσι, κατὰ τὸ ἄρθρον 396, συνεδρίασιν ὁρισθεῖσαν ἐπὶ τούτῳ ἵνα ἐξηγηθῶσιν οἱ διάδικοι περὶ τῆς ἀναγνωρίσεως ἢ μὴ τῶν ἐγγράφων· μὴ ὁρισθείσης δὲ τοιαύτης, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προτείνωνται παραχρῆμα τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 101 τοῦ 65 (3).—Πρβ. ὅμως συμπλήρωσιν κατωτέρω § 226 ἐπ.

---

(1) Πολ. 438 § 2. ἤτοι ὀνομάζει τοὺς μάρτυρας, ἐμφανίζει τὰ ἔγγραφα, δι' ὧν μέλλει ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 8 τοῦ 53, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τ' ἄρθρα 458, 440 καὶ 442 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἡ περὶ πλαστογραφίας ἀπόδειξις δύναται νὰ γενῇ διὰ τῶν συνήθων ἀποδεικτικῶν μέσων, ὁ δὲ ἐναγόμενος ὡρισμένως ἐπρότεινε ταῦτα καὶ ὠνόμασε τοὺς μάρτυρας· ἄρα ἡ πρότασίς του εἶναι παραδεκτὴ, ἐκτὸς καθόσον ζητεῖται ἡ ἄδεια νὰ ἐξετασθῶσι δύο ἄγνωστοι, διότι ὁ νόμος ἀπαιτεῖ οἱ μάρτυρες νὰ ὀνομασθῶσι παραχρῆμα, ἄρθρον 442 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

»Ἐπειδὴ τὰ παρὰ τῶν ἐναγόντων προτεινόμενα ἔγγραφα πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ μὴ πλαστοῦ τῆς ἐπιστολῆς, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς παραβολὴν, καθὸ δημόσια καὶ μὴ προςβληθέντα ἔγγραφα».

(2) Πρβ. κατ. § 227.

(3) Κατὰ τὸ ἄρθρον 442 τῆς πολιτικῆς δικονομίας πρέπει νὰ ἐμφανίζωνται παραχρῆμα τὰ ἔγγραφα, δι' ὧν πρόκειται ν' ἀποδειχθῇ ἡ γνησιότης τοῦ ἀμφισβητουμένου ἐγγράφου, καὶ ὄχι τὰ ἔγγραφα, ἅτινα θέλουν χρησιμεύσει πρὸς συμπαραβολήν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 245 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 6975 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.—Πρβ. κατωτέρω σ. 369.

—Τὸ ἄρθρον 442 τῆς πολιτ. δικονομίας διαλαμβάνει μὲν ὅτι, ἐὰν ἡ ἀπόδειξις πρόκηται νὰ γίνῃ δι' ἐγγράφου ἢ μαρτύρων,

§ 210. 6) Τὸ δικαστήριον, ἐὰν κρίνῃ ἀπρόσφορον ἢ ἀδύνατον τὴν ἐν αὐτῇ συνεδριάσει διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων, ὁρίζει ἐπὶ τούτῳ ἄλλην συνεδρίασιν· κατ' αὐτὴν λοιπὸν δίδοται ὁ ἐπαχθεὶς τυχὸν ὅρκος, ἢ ἐξετάζονται οἱ προταθέντες μάρτυρες, γίνεται συζήτησις περὶ τῶν καθυποβληθέντων ἐγγράφων, ἢ τέλος ἐνεργεῖται ἡ συμπαραβολὴ ὑπὸ τῶν διωρισμένων ἤδη ἐμπειροτεχνῶν (1).

Πρὸς συμπαραβολὴν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ἀναμφισβήτητα (κυρίως δημόσια) μόνον ἔγγραφα, ἅτινα πρέπει νὰ κοινοποιηθῶσι τῷ ἀντιδίκῳ πρὸ τῆς ὡρισμένης διὰ τὴν συμπαραβολὴν συνεδριάσεως (2)· μὴ ὑπαρχόντων δὲ τοιούτων, δικαιοῦται ὁ ἀποδεικνύων ν' ἀπαιτήσῃ παρ' ἐκείνου, οὗτινος ἀμφισβητεῖται ἡ ὑπογραφή, ἵνα γράψῃ τι ἐπὶ ἀκροατηρίου (3).

ἐκεῖνα μὲν ἐμφανίζονται, οὗτοι δ' ὀνομάζονται παραχρῆμα, ἀλλ' αἱ διατάξεις αὗται, μὴ οὖσαι ἀποκλειστικαὶ πάσης οἱασδήποτε προθεσμίας, οὐδὲ συνοδευόμεναι μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀποκλείσεως, ἔχουν μόνον ἐνδεικτικὴν καὶ οὐχὶ ἀποκλειστικὴν δύναμιν. Ἀπόφασις 735 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφ. (νομ. σ. 7497).—Πρβ. κατ. σελ. 369.

(1) Πολ. 443, 442 ἐδ. 3.

(2) Πολ. 444, 446. Νόμ. 1 Βασιλ. (22, 1). νόμ. 20 Κώδ. (4, 21). Γάλ. δικον. 200. Bayer σελ. 862.—Ἰδιωτικὰ ἔγγραφα ἀμφισβητηθέντα δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς συμπαραβολήν, οὐδ' ἐὰν προτείνῃ ὁ διάδικος ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα αὐτῶν, διότι ἄλλως τὸ καθ' ἑαυτὸ ἐπισφαλὲς μέσον τῆς συμπαραβολῆς ἤθελε κατασταθῆ ἔτι ἐπισφαλέστερον. ΑΠ. 288 τοῦ 1859. 111 τοῦ 60 κατωτέρω § 218. Ὅρα καὶ λέξ. ὅρκος § 28 δίς. Carré ζήτ. 828.—Ἐπὶ ἀρχαίων ἐγγράφων δύναται κατὰ τὸ 449 ἄρθρον νὰ ἐνεργηθῇ πραγματογνωμοσύνη καὶ ἄνευ συμπαραβολῆς. Βαυαρ. Σχ. § 237.

(3) Πρβ. πλατυτέραν ἀνάπτυξιν εἰς Ῥουτ. περὶ ἀποδείξεως σ. 279 ἑπόμ.

Πολ. 445. Γαλλ. δικ. 206. Παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας ἀμφιβάλλεται τοῦτο. Ἴδε Zeitschrift von Linde Γ. 168 Δ. 331. Ἐὰν ὁ ὑποχρεωθεὶς νὰ γράψῃ ἀρνῆται νὰ πράξῃ τοῦτο; Κατὰ τὸ ἄρθρον 248 τῆς δικονομίας τῆς Γενεύης le refus de faire ce corps d'écriture pourra entrainer la reconnaissance de la pièce· ἐκ τῆς ἀρνήσεως ταύτης δύναται καὶ παρ' ἡμῖν νὰ πορισθῇ ὁ δικαστὴς τεκμήριον ἀναγνωρίσεως τῆς ὑπογραφῆς δυνάμει τοῦ 276 ἄρθρου. Carré ζ. 848.

§ 211. Ἀποδειχθείσης τῆς γνησιότητος, καταδικάζεται ὁ ἀρνησάμενος τὴν ὑπογραφὴν εἰς πρόστιμον ἑκατὸν δραχμῶν, εἰς ἀποζημίωσιν καὶ τὰ ἔξοδα (1).

§ 212. Ἐὰν ὁ ἀρνησάμενος τὴν ὑπογραφὴν παραιτηθῇ τῆς ἀρνήσεως ταύτης πρωτοῦ ἀποφανθῇ τὸ δικαστήριον; Ἀπαλλάττεται τοῦ προστίμου. Ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει παρ' ἡμῖν προκύπτει ἀρκούντως, νομίζω, ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ 448 ἄρθρου. Ἐν Γαλλίᾳ δέχονται τὸ ἐναντίον (Carré ζήτ. 857 ter. Boncenne Γ. 535)· ἀλλὰ διαφέρει πως τὸ γράμμα τοῦ νόμου αὐτῶν. Τὸ ἄρθρον 448 φέρει «ἐὰν ἐπιτύχῃ ἡ ἀπόδειξις καὶ ἀναγνωρισθῇ ἡ ὑπογραφὴ ὡς γνησία····Συγχρόνως καταδικάζεται ὁ ἀρνηθεὶς τὴν γνησιότητα εἰς πρόστιμον κλ.······» ἐνῷ τὸ γαλλικὸν ἄρθρον ὁρίζει, s'il est prouvé que la pièce est écrite ou signé···ἑπομένως δύναται νὰ θεωρηθῇ περιλαμβάνον καὶ τὴν προκειμένην περίπτωσιν· ἡ καταδίκη εἰς τὸ πρόστιμον γίνεται αὐτεπαγγέλτως. Ἀρείου Πάγου 125 τοῦ 1851.

§ 212^a^ Ὁ κληρονόμος τοῦ προςώπου, οὗτινος ἡ ὑπογραφὴ ἀμφισβητηθεῖσα ἀπεδείχθη, ὑπόκειται εἰς τὸ πρόστιμον; Ὄχι. Διότι οὗτος δὲν ἀρνεῖται τὴν γνησιότητα, ἀλλὰ προτείνει ἁπλῶς ἄγνοιαν αὐτῆς. Τῶν ζημιῶν ὅμως καὶ ἐξόδων οὐδαμῶς ἀπαλλάττεται. Boncenne Γ. 534. Ἀπ. Ἀρείου Πάγου 220 τοῦ 52, καθ' ἥν, κατὰ τὸ ἄρθρον 448 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, πρόστιμον ἐπιβάλλεται εἰς τὸν ἀρνηθέντα τὴν ὡς γνησίαν ἀποδειχθεῖσαν ὑπογραφήν του, ὄχι δὲ καὶ εἰς τὸν ἀποραινόμενον ὅτι δὲν γνωρίζει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ κληρονομουμένου ἢ τοῦ ἀντιπροςωπευομένου. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 220 τοῦ 52, ἀναιροῦσα τὴν 7962 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 212 τρίς. Τὸ ἄρθρ. 448 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐφαρμόζεται, ὅταν ἀρνῆταί τις τὴν γνησιότητα τῆς ἰδίας ὑπογραφῆς καὶ οὐχὶ ὅταν ἀμφισβητῇ τὴν ὑπογραφὴν τρίτου προςώπου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 101 τοῦ 65.

§ 213. Ὁ Ἄρειος Πάγος εὑρὼν ὅτι κακῶς κατεδικάσθη τὶς εἰς πρόστιμον ὡς ἀρνησάμενος δῆθεν τὴν ὑπογραφήν του, ἀναιρεῖ χωρὶς νὰ παραπέμψῃ, ἀπαλλάττον τὸν καταδικασθέντα τοῦ προςτίμου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 258 τοῦ 64.

---

(1) Πολ. 448. Γαλλ. 213. ν. 75. Βασ. (22, 1)·

§ 214. Ἑρμηνεία τοῦ 439 ἄρθρου· ἡμαρτημένη ἐστὶ τοῦ ἄρθρου ἡ σύνταξις· ἐφαρμόζεται δὲ μόνον ὁσάκις κοινοποιηθῇ ἐν τῇ προδικασίᾳ (1) ἀντίγραφον ἐγγράφου τινός, κατατεθῇ δὲ συγχρόνως τὸ πρωτότυπον ἐν τῷ δικαστικῷ γραφείῳ ἢ ἐγχειρισθῇ τῷ ἀντιδίκῳ· δηλαδὴ τότε, εἰ μὲν κατὰ τὴν ἀμέσως ἑπομένην συνεδρίασιν ἀπολίπηται ὁ ἀποδεικνύων, στερεῖται τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ μεταχειρισθῇ πλέον ἐν τῇ δίκῃ τὸ ἔγγραφον, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ ἐν τῇ δικογραφίᾳ· εἰ δὲ ἀπολίπηται ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ, θεωρεῖται ὡς ἀνεγνωρισμένον τὸ ἔγγραφον (2). Οἰκον. § 167 ἐκδ. 6. (3)

---

(1) Εἴτε πρότοῦ ἐκδοθῇ ἀπόφασις περὶ ἀποδείξεως, εἴτε καὶ μετὰ ταῦτα.

(2) Τὸ τεκμήριον δὲ τοῦτο τοῦ νόμου εἶναι juris et de jure. Πολ. 273 § 1.

(3) Ἡ ἑρμηνεία τοῦ ἡμετέρου ἄρθρου 439 διαφόρους παρουσιάζει ἀμφιβολίας καὶ ἀσαφείας· καὶ πρῶτον ὡς πρὸς τὴν περικοπὴν «ἐὰν ἐν τῇ πρὸς ἀναγνώρισιν ἢ ἄρνησιν τοῦ ἐγγράφου προςδιορισθείσῃ συνεδριάσει·· ·····» ζητεῖται, ποία εἶναι ἡ συνεδρίασις αὕτη καὶ ποῖος προςδιορίζει αὐτήν; Μετὰ σπουδαιότητος δὲν δύναται βεβαίως νὰ ὑποστηριχθῇ ἡ γνώμη ὅτι τὸ δικαστήριον ἢ ὁ διάδικος προςδιορίζει τὴν συνεδρίασιν (Α. Π. 39 τοῦ 46 (α). Εὐρ. ϛ. 388). Οὐδεμία διάταξις τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὑπάρχει βοηθοῦσα, ἔστω καὶ διὰ τῶν ἀπωτάτων συνδυασμῶν, τοιαύτην τινὰ ἑρμηνείαν. Δὲν μένει λοιπὸν ἄλλο εἰμὴ νὰ παραδεχθῇ τις, δυνάμει τῶν 395 καὶ 396 ἄρθρων τὰ ἐν τῷ κειμένῳ εἰρημένα. Δευτέρα ἀπορία γεννᾶται ἐκ τῆς περικοπῆς «····ἐκτὸς ἐὰν τὸ πρωτότυπον καθυπεβλήθη πρότερον καὶ εὑρίσκηται εἰςέτι ἐν τῇ δικογραφίᾳ ἢ τῷ δικαστικῷ γραφείῳ ὅτε προχωρεῖ ἡ δίκη καὶ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ προςάγοντος». Ποία δίκη προχωρεῖ, ἡ περὶ γνησιότητος ἢ ἡ κυρία; Ἡ συνάφεια τοῦ λόγου ἀπαιτεῖ νὰ εἴπωμεν, ὅτι προχωρεῖ ἡ περὶ γνησιότητος δίκη, ἀλλὰ πῶς συμβιβάζεται τότε τοῦτο μετὰ τοῦ 591 ἄρθου;—Ὥςτε διορθωτέον τὸ 439 ἄρθρον.

(α) Ἐὰν ἐν τῇ πρὸς ἀναγνώρισιν ἢ ἄρνησιν τῆς ὑπογραφῆς προςδιορισθείσῃ δι' ἀποφάσεως συνεδριάσει, ὁ καθ' οὗ προςήχθη τὸ ἔγγραφον δὲν ἐμφανισθῇ, θεωρεῖται ἡ ὑπογραφὴ ὡς γνησία καὶ ἀνεγνωρισμένη. 439 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 39 τοῦ 46.

§ 215. Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τῶν ἐγγράφων ἐπιτρέπονται τὰ συνήθη ἀποδεικτικὰ μέσα (1)· ἰδίως

α) Μάρτυρες, ἰδόντες τὸ ἔγγραφον ὑπογραφόμενον (2) ἢ συνυποπογράψαντες αὐτὸ συντασσόμενον (3). Ἀλλὰ καὶ μάρτυρες γνωρίζοντες ἄλλως τὴν ἀμφισβητουμένην ὑπογραφὴν ἐξετάζονται (4). Ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 8929 τοῦ 51. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 25 τοῦ 42 (Εὑρετ. 6 σελ. 387, ἔνθα καὶ ἀποφάσεις τῶν ἐφετείων).

β) Ἔγγραφα δημόσια εἰ δυνατὸν (διότι τὰ ἰδιωτικὰ ὑπόκεινται καὶ αὐτὰ (5) εἰς ἀμφισβήτησιν), ἀποδεικνύοντα ὅτι ὁ ἀντίδικος ἀνεγνώρισεν ἤδη τὴν γνησιότητα τοῦ ἐγγράφου. Τουλλ. ἀριθ. 213. Πρβ. ἀν. § 210 μετὰ ὑπ.

γ) Ὅρκος, ὃν ὁ ἀντίδικος ὀφείλει ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει νὰ δεχθῇ ἢ ἀντεπαγάγῃ. Ὁ ὅρκος δ' οὗτος εἶναι ὁ ἐπακτός (410 πολ.) Ἐὰν δὲ ὁ εἰς ὃν ἐπάγεται ὁ ὅρκος δὲν ἦναι παρών, ὀφείλει ὁ πληρεξούσιος αὐτοῦ νὰ δηλώσῃ ἂν δέχηται ἢ ἀντεπαγάγῃ αὐτόν.

δ) Ἐμπειροτέχναι, διὰ συμπαραβολῆς τῆς ὑπογραφῆς πρὸς ἄλλας ἀναμφισβητήτους ὑπογραφὰς ἢ ἔγγραφα ἀναμφισβήτητα (6) ἀποφαινόμενοι (7).

---

(1) Πολ. 440. Οἰκ. § 167 σημ. 8 ἐκδ. 2. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 8 τοῦ 53.

(2) Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 94 τοῦ 1857. 8 τοῦ 1853.

(3) Νεαρὰ 73 κεφ. α, β.

(4) Θέμ. 6 σ. 282. Γαλλ. δικ. 211. Τουλλ. ἀρ. 214. Καρρὲ ζήτ. 854 δίς· τοὐλάχιστον τὴν δύναμιν τεκμηρίων δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τις τῆς τοιαύτης μαρτυρίας. Contra οἱ συγγραφεῖς, περὶ ὧν ἐν § 167 σημ. 10 Οἰκ. ἐκδ. β.

(5) Ὥστε τὰ τοιαῦτα χρησιμεύουν μόνον ὅταν τῆς γνησιότητος αὐτῶν ἦναι εὐκολωτέρα ἡ ἀπόδειξις.

(6) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 94 τοῦ 57.

(7) Bayer 890. Toullier, ἀριθ. 219. ἐπ. Οἱ πραγματογνώμονες συγκρινουσι τὴν ἀμφισβητουμένην ὑπογραφὴν πρὸς ἄλλας ἀναμφισβητήτους, ἵνα εὕρωσιν ὁμοιότητας μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἀποφανθῶσι περὶ τῆς γνησιότητος. Comparatio literarum nihil aliud est nisi argumentum a simili et verisimili. Πόσον ἐπισφαλὲς ὅμως εἶναι τὸ ἐπὶ τοιούτων θεμελιούμενον συμπέρασμα! μάλιστα

§ 216. Οἱ πραγματογνώμονες δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωσιν ὑπ' ὄψιν εἰς τὴν περὶ συμπαραβολῆς τῆς γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς τινος δοκιμασίαν ἔγγραφα, μὴ μνημονευόμενα ἐν τῇ ἀποφάσει, δι' ἧς διετάχθη ἡ δοκιμασία καὶ μὴ φέροντα ἀναμφισβητήτως γνησίας ὑπογραφάς. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 111 τοῦ 60, ἀναιροῦσα τὰς 17791 καὶ 17875 ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθ. 410—447 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, δὲν συγχωρεῖται παραβολὴ ἐγγράφων, τῶν ὁποίων ἀμφισβητεῖται ἡ γνησιότης εἰμὴ πρὸς ἄλλα ἀναμφισβήτητα· τοῦτο δὲ ὀφείλει ὁ ἀποδεικνύων νὰ κοινοποιήσῃ πρὶν τῆς πρὸς παραβολὴν ὡρισμένης ἡμέρας πρὸς τὸν ἀντίδικόν του ἢ καταθέτων αὐτὰ παρὰ τῷ δικαστικῷ γραφείῳ ἢ γνωστοποιῶν εἰς αὐτὸν τὰ μέρη, ὅπου ἠμπορεῖ νὰ τὰ ἰδῇ, καὶ ἐκφρασθῇ περὶ τῆς γνησιότητός των· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 818 πρωτοδίκου ἀποφάσεως, ἀμφισβητηθείσης τῆς γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἀναιρεσείοντος τῆς εὑρισκομένης εἰς τὴν ὑπὸ χρονολογίαν 12 Σεπτεμβρίου 1847 ἀπόδειξιν περὶ πληρωμῆς δραχ. 1900, διετάχθη ἡ παραβολὴ αὐτῆς πρὸς ἄλλας γνησίας ὑπογραφὰς τοῦ ἀναιρεσείοντος, καὶ ἰδίως πρὸς τὰς ὑπαρχούσας εἰς τὰ συμβόλαια ὑπ' ἀριθ. 130, 132 καὶ 33 διὰ πραγματογνωμόνων, ἀλλ' οὗτοι, ὅπως ἀναφέρουν εἰς τὴν ὑπὸ χρονολογίαν 26 Μαρτίου 1859 ἔκθεσίν των, δὲν ἔλαβον ὑπ' ὄψιν μόνον τὰ ἐν τῇ ἀποφάσει ῥητῶς ἀναφερόμενα συμβόλαια ὑπ' ἀριθ. 33 καὶ ὑπ' ἀριθ. 131 ἀντὶ τοῦ κατὰ λάθος ἴσως σημειωθέντος 130, ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἔγγραφα μὴ προσδιορισθέντα διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ὡς φέροντα ἀναμφισβητήτους

ὁσάκις πολὺ μεμακρυσμένης ἐποχῆς εἰσὶ τὰ συμπαραβαλλόμενα ἔγγραφα· πολλάκις δι' ἡλικίαν, ἄλλοτε διὰ νόσον καὶ ἄλλην τινὰ αἰτίαν ἀνόμοια γίνονται τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου τὰ γράμματα. Οὐ γὰρ ἂν οὕτω γράψειέ τις νεάζων καὶ σφριγῶν, καὶ γεγηρακὼς καὶ ἴσως τρέμων (Ν. 73 ἐν Πρ.). Ὥςε σπανίως βεβαίως ἐμπειροτέχναι εὐσυνείδητοι θέλουσιν ἀποφανθῇ μετὰ θετικότητος περὶ τοιούτων ζητημάτων, μάλιστα ἔπρεπεν ἡ γνωμοδότησις αὐτῶν νὰ μὴ ἦναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὰ δικαστήρια, ὅπερ ἕνεκα τοῦ 447 ἄρθρου δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν. Οἱ Γερμανοὶ συγγραφεῖς θεωροῦσιν αὐτὴν ὡς δικαιολογοῦσαν τοπολὺ τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον. Bayer σ. 864. Περὶ τοῦ γαλλ. δικ. ἴδε Toullier ἀριθ. 233—237. Καρβ. ζήτ. 853. Θίκ. § 167 σημ. 13 ἐκδ. 6.

γνησίας ὑπογραφὰς τοῦ ἀναιρεσείοντος· ἂν δὲ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἐγνωστοποιήθησαν πρὸς αὐτὸν πρὸ τῆς γενομένης παραβολῆς δὲν προκύπτει ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῶν πραγματογνωμόνων, οὐδὲ τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται τοῦτο διὰ τῶν προςβαλλομένων ἀποφάσεών του, ἐνῷ βεβαιοῦται διὰ τῶν ἐνώπιόν του γενομένων προτάσεων τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι ὑπεβλήθη ῥητὸς περὶ τοῦ ἐναντίου ἰσχυρισμός, ἤτοι ὅτι οὗτος δὲν εἰδοποιήθη περὶ αὐτῶν διὰ νὰ ἐκφρασθῇ προηγουμένως ὡς πρὸς τὴν ἀναγνώρισίν των· ὥςτε δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ πραγματογνώμονες παρέβαλον τὴν ἀμφισβητηθεῖσαν ὑπογραφὴν πρὸς ἄλλας ἀναγνωρισθείσας νομίμως ὡς γνησίας, οὔτε ὅτι ἐπὶ τῶν τοιούτων ὑπογραφῶν στηριχθέντες ἐπέφερον τὴν ὁποίαν διὰ τῆς ἐκθέσεώς των ἐξηγοῦσι γνώμην περὶ τῆς ἀμφισβητηθείσης, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ παραβολὴ καὶ ἡ γνωμοδότησις δὲν ἔχουσι κῦρος ὡς γενόμεναι ἐναντίον τῶν διαταξέων τῶν προςημειωθέντων ἄρθρων.

»Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ ἐφετεῖον δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρήσῃ τὴν γνωμοδότησιν τῶν πραγματογνωμόνων ὡς νόμιμον μέσον ἀποδείξεως περὶ τῆς ἀμφισβητουμένης ὑπογραφῆς, καὶ ὅμως εἰς αὐτὴν στηρίζει ἀμφοτέρας τὰς προςβαλλομένας ἀποφάσεις, ἡ δὲ σκέψις αὐτοῦ ὅτι ὁ νῦν ἀναιρεσείων μετὰ τὴν γνωμοδότησιν τῶν πραγματογνωμόνων δὲν ἠρνήθη ῥητῶς τὴν γνησιότητα τῶν ὑπογραφῶν τὰς ὁποίας οὗτοι πλὴν των ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 818 ῥητῶς ἀναφερομένων ἔλαβον ὑπ' ὄψιν, εἶναι ἐσφαλμένη καὶ ἄνευ ἐπιῤῥοῆς· τὸ μὲν διότι εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι αὗται δὲν ἐγνωστοποιήθησαν εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα διὰ νὰ ἐκφρασθῇ περὶ τῆς ἀναγνωρίσεώς των, περιέχεται ἡ ἀμφισβήτησις τῆς γνησιότητος, τὸ δὲ διότι οὗτος, μὴ λαβὼν τακτικῶς γνῶσιν αὐτῶν πρὸ τῆς παραβολῆς, καθῆκον εἶχεν, ὡς ἔπραξε, νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην τῆς διαδικασίας, ὅτι ἡ γνωμοδότησις τῶν πραγματογνωμόνων εἶναι ἄκυρος ὡς στηριζομένη εἰς ἔγγραφα, τῶν ὁποίων δὲν προηγήθη ἡ ἀναγνώρισις· ἄρα τὸ ἐφετεῖον διὰ τῶν εἰρημένων ἀποφάσεών του παρεβίασε τὰ προςημειωθέντα ἄρθρα τῆς πολιτικῆς δικονομίας καὶ τὰς οὐσιώδεις περὶ τῶν μέσων τούτων τῆς ἀποδείξεως διατάξεις αὐτῶν, ὅπερ δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν».

§ 216² Ἀπαιτεῖται ἡ κλήτευσις τῶν διαδίκων, προκειμένου περὶ τῆς ὑπὸ πραγματογνωμόνων δοκιμασίας τῆς γνησιότητος, ἢ μή, τῆς ὑπογραφῆς ἐγγράφου τινός; Εὐρ. ιγ. σ. 97.

§ 216³. Ὁ δικαστὴς δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ μόνος τὴν συμπαραβολήν; Ὁ Οἰκ. (§ 133 σημ. 6 καὶ 167 σημ. 8) ἐπικαλούμενος

τὸν Ῥάουτερ ἀριθ. 198 σημ. 6. ἀποδοκιμάζει αὐτὸ, λέγων ὅτι ὁ δικαστὴς δὲν δύναται ἐξ ἰδίας ἐμπειρίας ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς γνησιότητος, διότι ἐνεργεῖ ὡς πραγματογνώμων, ὅπερ ἀσυγχώρητον, τοῦ ἄρθρου 291 ἀπαιτοῦντος νὰ ἐνεργῇ διὰ πραγματογνωμόνων ὁ δικαστὴς ἐν τοιούτοις θέμασιν.

Contra Carré ζ. 803 τρίς. (πρβ. καὶ τὸ ζήτ. 1155 δὶς αὐτοῦ). Aubry σ. 312 σημ. 13. Boncenne γ, 485. Πρβ. Δαλλ. descente sur les lieux ἀρ. 31—41, 67 καὶ Ῥουτ. σ. 311.

Τί δὲ ἡ νομολογία; Αὕτη φαίνεται παρέχουσα τῷ δικαστῇ τὴν ἐξουσίαν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος συμπαραβολῆς. Ἰδοὺ πῶς φέρει ἰδίως ἡ 293 τοῦ 53 ἀπ. τοῦ ΑΠ. (1).

«Ἐπειδὴ ἐκ τῆς 4 σκέψεως τῆς ὑπ' ἀρ. 6226 ἀποφάσεως, ἥτις δὲν προςβάλλεται ὡς πλαστὴ, προκύπτει ὅτι τὸ ἐφετεῖον ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὴν περὶ γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ν. Μάνου γνωμοδότησιν τῶν πραγματογνωμόνων καὶ τὴν αἴτησιν αὐτοῦ περὶ διορισμοῦ νέων, ὅτι οὔτε ἐκ τῆς πρώτης ἐπείσθη, οὔτε ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον τὸν διορισμὸν ἄλλων, ἀλλὰ συμπαραβαλὸν αὐτὸ τοῦτο τὸ δικαστήριον τὴν ἀμφισβητουμένην μὲ τὰς ἀναμφισβητήτους ὑπογραφὰς τοῦ Μάνου ἐπέφερε, κατὰ τὴν ἰδίαν του ἐμπειρίαν, τὸ ἀνῆκον συμπέρασμα. Κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 400 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἡ τῆς γνησιότητος ἀπόδειξις δύναται νὰ γενῇ διὰ τῶν συνήθων ἀποδεικτικῶν μέσων, μεταξὺ τῶν ὁποίων συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ παρὰ τοῦ δικαστοῦ γενομένη αὐτοψία (ἄρθρον 253 § 3 καὶ 277 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). Ὅθεν τὸ δικαστήριον δίδει τὸν λόγον, δι' οὗ δὲν ἐθεώρησεν ἀναγκαίαν νέαν πραγματογνωμοσύνην, καὶ ἐνεργοῦν αὐτὸ τοῦτο τὴν συμπαραβολὴν οὐδένα παρεβίασε νόμον».

---

(1) Τὰ δικαστήρια δύνανται, συναινέσει τῶν διαδίκων, νὰ κρίνωσι περὶ τῆς γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς διὰ συμπαραβολῆς αὐτῆς μετὰ τῶν ἐν τῇ δικογραφίᾳ ὑπαρχόντων ἄλλων ἐγγράφων; Ναί. Ἀπόφασις 108 τοῦ 1842 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν. (Νομ. σελ. 2958).

Τὸ δικαστήριον, πεισθὲν περὶ τῆς γνησιότητος ἐγγράφου τινὸς, εἶναι περιττὸν νὰ διατάξῃ τὴν ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητός του, ἡ δὲ ἐκτίμησις αὕτη δὲν εἶναι ἀντικείμενον τῆς δικαιοδοσίας τοῦ

Ἀλλὰ ἡ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος διαδικασία εἶναι ἐντελῶς περιττὴ κατὰ τὸ 441 ἄρθρον, ὅταν τὸ ἔγγραφον διὰ ξύσματος ἢ δι' ἄλλου προφανοῦς τρόπου, ἦναι ἐπὶ τοσοῦτον μεταβεβλημένον, ὥςτε ὁ δικαστὴς δύναται νὰ γνωρίσῃ ἐκ πρώτης ὄψως τὴν μὴ γνησιότητα (Seuffert Comment Γ. 241). Τὸ αὐτὸ κρατεῖ ἀναμφιβόλως καὶ ὅταν προταθῇ κατὰ τοῦ ἐγγράφου ἔνστασις ἀκυρότητος καὶ κριθῇ βάσιμος (Carré 803 ter). Οἰκ. σελ. 252 σημ. 8 ἔκδ. 2.

§ 217. Σχετικὰ εἰς τὴν νομολογίαν ζητήματα (ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων) εὕρηνται τὰ ἑξῆς·

§ 218. Εἰς τὸ θέμα τὸ περὶ τῆς γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς διαδίκου τινὸς ἐμπεριέχεται καὶ τὸ τῆς γραφικῆς γνώσεως αὐτοῦ. Ἀπόφασις 4768 τοῦ 48 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν. (Νομικ. σελ. 5266).

§ 219. Τίνες δύνανται νὰ προτείνωσιν ὅτι τὰ ἔγγραφα δὲν εἶναι γνήσια; οἱ ἐγγυηταί; ὅρα Εὐρετ. 19 σελ. 44 -63 (1).

Ἀρείου Πάγου (α)· ὥςτε δύναται νὰ τὸ κηρύξῃ γνήσιον ἐκθέτον τοὺς λόγους Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 7 τοῦ 1842. Πρβ. νομ. σ. 2062.

(1) Τοῦ ἐντολοδόχου ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν νὰ διώκῃ, καὶ δικαστικῶς ἔτι, τα δίκαια τοῦ ἐντολέως, ν' ἀντικαθιστᾷ δὲ καὶ ἄλλον πληρεξούσιον, ὁ ἀντικατασταθεὶς παρ' αὐτοῦ καὶ μὲ τὰς αὐτὰς δυνάμεις ἐπίτροπος δύναται εὐλόγως νὰ διεξαγάγῃ τὰς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐντολῆς ἀναφυομένας δίκας, καὶ ἑπομένως ν' ἀναθέσῃ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ ἐντολέως του εἰς ἁρμόδιόν τι πρόςωπον καὶ νὰ ὑπόσχηται ἀμοιβήν.—Οἱ ἐντολεῖς δὲν θεωροῦνται ὡς συναλλαχθέντες οἱ ἴδιοι, διότι ἐντολοδόται ἀρχικοὶ ὄντες ἀποτελοῦν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόςωπον μὲ τὸν ἐντολοδόχον ὡς πρὸς τοὺς τρίτους· ἄρα μόνοι οἱ τρίτοι δύνανται νὰ προτείνουν τὴν ἔν-

---

(α) Τὰ δικαστήρια δύνανται ν' ἀποῤῥίψωσι τὴν περὶ μὴ γνησιότητος τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ἔνστασιν τῶν διαδίκων καὶ νὰ τὰ θεωρήσωσιν ὡς γνήσια ἄνευ περαιτέρω διαδικασίας, ἂν ἐκ τῶν προςαχθέντων ἐγγράφων πείθωνται περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν. Ἀπόφασις δημ. τῆς 4 Μαΐου 1840 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν. Αὐτὸ τοῦτο ἔπραξε καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος εἴς τινα περίπτωσιν, καθ' ἣν προςεβλήθη ἡ περὶ ἀναιρέσεως αἴτησις ὡς μὴ φέρουσα τὴν γνησίαν τοῦ διαδίκου ὑπογραφήν.

§ 220. Ὁ πλοίαρχος δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν ὀπισθογραφὴν τῶν φορτίων; ἴδε τὴν λέξιν φορτωτική.

Προςαγωγὴ δημοσίων ἐγγράφων (1).

§ 222. Τῶν δημοσίων ἐγγράφων, ὅταν φέρωσι πάντα τὰ γνωρίσματα νομίμου ἐκδόσεως, εἰκάζεται ἡ γνησιότης· ὅθεν ὁ ἀντίδικος ἔχει μέσον κατὰ τῆς γνησιότητος αὐτῶν μόνον τὴν ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προςβολὴν (2). Ἄρα τὰ δημόσια ἔγγραφα εἰκάζονται ὡς γνήσια μεχρισοῦ ἀποδειχθῇ ἡ νόθευσις αὐτῶν (435 τῆς πολιτικῆς δικονομίας)· ὥςτε δὲν ἀρκεῖ ἡ μὴ ἀναγνώρισις ἁπλῶς αὐτῶν, ἂν δὲν προταθῇ καὶ νόθευσις. Ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 341 τοῦ 53.

§ 223. Τὸ δημόσιον ἔγγραφον πρέπει νὰ προςβάλῃ ὡς πλαστὸν ὁ θέλων ν' ἀποδείξῃ, ὅτι μὴ γνωρίζων τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν δὲν ἐννόει τὰ ἐμπεριεχόμενα. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 134 τοῦ 1848, κυροῦσα τὴν 17990 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 224. Ἐὰν ὁ κλητὴρ βεβαιώσῃ ψευδῶς, ὅτι ὁ κατὰ τὴν τοιχοκόλλησιν παρευρεθεὶς ὡς γείτων μάρτυς δὲν εἶναι γείτων, πρέπει

στασιν περὶ τῆς μὴ βεβαίας χρονολογίας. Περὶ τούτου διαλαμβάνει ἡ τετάρτη σκέψις τῆς 2798 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (α).

(1) Ἴδε Εὐρ. Ῥόλλ. λέξ. faux incident. § 138 ἑπόμ., ἔνθα περὶ τῶν ἀποφάσεων, τῶν διαθηκῶν, τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, τῶν πρὸς συμπαραβολὴν ἐγγράφων κτλ.

(2) Πολ. 403, 435, 436.—Ἡ ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προςβολὴ ἐγγράφου τινὸς γίνεται ἢ α) διὰ νὰ τιμωρηθῇ ποινικῶς ὁ πλαστογράφος, ἢ β) διὰ νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀποζημίωσιν ὑπὲρ τοῦ παθόντος, ἢ τέλος γ) διὰ ν' ἀποῤῥιφθῇ τὸ ἔγγραφον τῆς δίκης, ἐν ᾗ προςήχθη ὡς μέσον ἀποδείξεως. Ἐν τοῖς δυσὶ πρώτοις θέμασιν ἡ πλαστογραφία ἀποτελεῖ τὸ κύριον τῆς δίκης ἀντικείμενον, ἐν τῷ τελευταίῳ δὲ παρεμπίπτον ἁπλῶς ζήτημα (περὶ οὗ πραγματεύονται τὰ ἄρθρα 457—461. Πολ. ἄρθρ. 320. 321 ποιν.).

(α) Ὅρα τὰς λέξεις πληρεξουσιότης, ἐντολή, δικαιοδόχος, ὑπεράσπισις.

νὰ προςβληθῇ τὸ ἔγγραφον ὡς πλαστόν; Εὐρετ. 7 σελ. 97—103 καὶ ἀνωτέρω σελ. 329 σημ. 1.

Ὅταν τις ἰσχυρίζηται ἁπλῶς ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ἔν τινι ἐπιδοτηρίῳ ὑπογραφὴν, χωρὶς νὰ τὸ προςβάλῃ ὡς πλαστὸν, ἡ πρότασις εἶναι ἀπαράδεκτος. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 274 τοῦ 61 (1).

§ 225. Τὴν ἀπόδειξιν τῆς πλαστογραφίας ὀφείλει ὁ τοῦ ἀποδεικνύοντος (2) ἀντίδικος νὰ φέρῃ καὶ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀμέσως, ἤγουν νὰ ὀνομάσῃ τὰ τῆς ἀποδείξεως μέσα, ὧν τὸ παραδεκτὸν δικάζεται συνοπτικῶς καὶ παραχρῆμα, συγχωροῦνται δὲ καὶ εν-

---

(1) Τίς ἀποδεικνύει; (πρβλ. τὴν § 225)· ὁ προτείνων ὅτι ἡ ἐπίδοσις δὲν ἐγένετο νομίμως. Ὅθεν ὁ ἀναιρεσίβλητος ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἐπίδοσις ἐγένετο ἐνώπιον μάρτυρος μὴ γείτονος, καὶ ὅτι τὸ ἀναιρετήριον ἐτοιχοκολλήθη εἰς κατοικίαν ἄλλην παρ' ἐκείνην, ἐν ᾗ ἀληθῶς ᾤκει. Δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ προςβάλῃ ὡς πλαστὸν τὸ ἐπιδοτήριον. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 33 τοῦ 1865 καὶ ἀν. σ. 329 σημ. 1.—Πρβ. τὴν περὶ ἀποδείξεως συλλογήν μου § 159, 191, 238, 239.

(2) Πρβλ. δὲ ἀνωτέρω § 224 τὴν 33 τοῦ 65 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου·—ὁ προςβάλλων ταπιον τὶ ὡς πλαστὸν ἀποδεικνύει τοῦτο. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 64 τοῦ 1848, κυροῦσα τὴν 3370 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, διότι ὁ προτείνων ἔνστασίν τινα ἐναντίον δημοσίου τινὸς ἐγγράφου, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ αὐτήν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 239 τοῦ 38, ἣν βλ. εἰς Εὑρ. 6 σ. 354.

—Ὁ προςάγων ἔγγραφόν τι ἰδιωτικὸν, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα αὐτοῦ.—Ἐὰν ὅμως τὸ ἔγγραφον αὐτὸ προςβάλληται ὡς πλαστὸν ἢ νενοθευμένον, ὁ προτείνων τὴν ἔνστασιν ταύτην ὀφείλει νὰ φέρῃ τὴν ἀπόδειξιν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 258 τοῦ 49.—Ὅρα ἀν. § 209 καὶ σ. 354.

—Τὸ ἄρθρον 398 τῆς πολιτ. δικονομίας διαλαμβάνον, ὅτι, γενομένων μεταβολῶν εἴς τι ἔγγραφον, πρέπει ν' ἀποδείξῃ ὁ διεξάγων τὴν διὰ τούτου ἀπόδειξιν κτλ. δὲν ἀφορᾷ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τὸ ἔγγραφον προςβάλλεται καὶ ὡς πλαστὸν ἢ νενοθευμένον, ἀλλὰ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἁπλῶς δὲν ἀναγνωρίζεται· ὅθεν δεν ἔχει ἐφαρμογήν τινα ἐν περιπτώσει ἀγωγῆς περὶ πλαστογραφίας. Απ. πολ. ΑΠ. 258 τοῦ 49.

ταῦθα αἱ αὐταὶ ἀποδείξεις καὶ παραφυλάττεται ἡ αὐτὴ διαδικασία, ἡ περὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων διαγραφομένη· προςέτι καὶ ἡ περὶ πλαστογραφίας παρεμπίπτουσα διαδικασία ἱστᾷ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν πρόοδον τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ πρέπει, εἰ δυνατόν, μετ' αὐτῆς καὶ διὰ μιᾶς ἀποφάσεως νὰ ἐκδικάζηται (1).

§ 226. *Ὅτι πρέπει νὰ προτείνωνται τὰ πρὸς ἀπόδειξιν μέσα* (2). Διὸ ὁ προςβάλλων ἔγγραφόν τι ὡς πλαστὸν ἢ νενοθευμένον ὀφείλει ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει, ἐὰν πρόκηται ν' ἀποδείξῃ τὴν πλαστότητα ἢ τὴν νόθευσιν δι' ἐγγράφων ἢ διὰ μαρτύρων, ἐκεῖνα μὲν νὰ ἐμφανίσῃ, τούτους δὲ νὰ ὀνομάσῃ (2) παραχρῆμα. Ἀποφάσεις πολιτικαὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου 328 τοῦ 40 (3).—33

---

(1) Ἐπὶ πλαστογραφίας ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴ εἰς ποῖον δικαστήριον εἰςάγεται; Εὑρετ. λ. ὑπεύθυνος πρὸς ἀποζημίωσιν ἐξ ἀδικήματος § 43.

Ἐναντίον τοῦ γενικοῦ κανόνος, καθ' ὃν ὁ ἔκ τινος κολασίμου πράξεως ζημιωθεὶς δύναται κατ' ἀρέσκειαν νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴν αὐτοῦ εἴτε εἰς τὸ ποινικὸν εἴτε εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ἐπὶ πλαστογραφίας ἡ πολιτικὴ ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιώσεως εἰςάγεται πάντοτε παρεμπιπτόντως εἰς τὸ ποινικὸν δικαστήριον. Πολ. 456. Ποιν. 7. Rauter σ. 216. Σόλων ιά. 317.

(2) Πολ. Εὑρ. 6 σελ. 353—354 καὶ σ. 381—388.

(3) Ἐὰν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ γείνῃ τὶς ἔνστασις κατὰ δημοσίου ἐγγράφου, πρέπει συγχρόνως νὰ φανερωθοῦν καὶ τὰ πρὸς ἀπόδειξιν μέσα (ἄρθρον 405 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). Προτείνεις λοιπὸν ὅτι ὁ ὀθωμανός, ὅςτις ἐξέδωκε ταπίον τι, πλαστῶς ἐσημείωσε τὸν τόπον, ὅπου τὸ ἐξέδωκεν, ἄρα ὅτι δὲν εἶχεν ἁρμοδιότητα, καὶ δὲν προτείνεις συγχρόνως τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως τῆς ἐνστάσεως; ἡ πρότασις ἐκείνη δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 328 τοῦ 40, κυροῦσα τὴν 1286 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

Ὁ προςβάλλων ἔγγραφόν τι (οἷον ὀθωμαν. ἀπόφασιν) ὡς ψευδῆ καὶ πλαστήν, ὀφείλει παραχρῆμα νὰ προτείνῃ τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως (ἄρθρον 485, 436, 438, 441 τῆς πολιτικῆς δικον. (α). Ἀπ. πολ. ΑΙΙ. 33 τοῦ 46.

τοῦ 46—14 τοῦ 48.—258 τοῦ 49. Ἄρα δὲν εἶναι δεκτὴ ἡ περὶ πλαστογραφίας τοῦ ἐπιδοτηρίου πρότασις, ὅταν συγχρόνως καὶ ἀμέσως δὲν ὀνομάζωνται οἱ ἐξετασθησόμενοι μάρτυρες, κατὰ τὴν 767 τοῦ 1860 ἀπ. ἐφετ. Ν. (ἐφ. Δικ. σ. 110).

Σημειωτέον ὅμως

α) Ὅτι ὁ νόμος ἀφορᾷ τὰ καθυποβεβλημένα ἢ παρακατατεθειμένα ἔγγραφα, ὧν ὁ διάδικος ζητεῖ καὶ το δικαστήριον διατάττει τὴν παρακατάθεσιν, δὲν ἀποκλείει δὲ ὅσα ἄλλα προτείνει ἐν τῇ συνεδριάσει ὁ ἐπὶ πλαστότητι ἐνάγων πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς του, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 391, 396, 405 436, 442 καὶ 458 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐξάγεται, ὅτι ἡ ὑποχρέωσις, ἥτις ἐπιβάλλεται εἰς τὸν διάδικον, τὸν προςβάλλοντα ὡς πλαστὸν ἔγγραφόν τι ἰδιωτικὸν ἢ δημόσιον, ἐπιῤῥοὴν ἔχον εἰς τὴν οὐσίαν τῆς δίκης, τοῦ νὰ φανερώσῃ συγχρόνως τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως, ἢ νὰ φέρῃ τὴν περὶ νοθεύσεως ἀπόδειξιν, ὀνομάζων καὶ τοὺς μάρτυρας, καὶ ἐμφανίζων τὰ ἔγγραφα παραχρῆμα, καὶ ν' ἀρχίσῃ τὴν ἀπόδειξιν ταύτην ἀμέσως, ἀφορᾷ μόνον τὰ καθυποβεβλημένα ἢ παρακατατεθειμένα ἔγγραφα, καὶ ὄχι ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων ὁ διάδικος ζητεῖ καὶ τὸ δικαστήριον διατάττει ῥητῶς τὴν παρακαταθεσιν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν διαφόρων διατυπώσεων τῶν ἀφορωσῶν τὴν περὶ νοθεύσεως δίκην, καὶ τουτο μάλιστα καθ' ὅσον αἱ λέξεις παραχρῆμα καὶ ἀμέσως ἢ συγχρόνως, μὴ οὖσαι ἀποκλειστικαὶ πάσης τινὸς προθεσμίας, παρ' ἰδιαιτέρων περιπτώσεων ἀπαιτουμένης, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου (νόμος 1 § 8 βιβλ. 35 τίτλ. 2—135 § 2 καὶ 3, 137 § 4 βιβλ. 43, τίτλ. 1 13 καὶ 105 βιβλ. 46, τιτλ. 3 τῶν Πανδεκτῶν) οὐδὲ συνοδευόμεναι, ὡς αἱ εἰς τὰ ἄρθρα 186, 202 καὶ 532 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἀπὸ τὴν ποινὴν τῆς ἀποκλεισεως, ἢ τοῦ ἀπαραδέκτου, ἔχουσι μόνον ἀπειλητικὴν και ὄχι ἀποκλειστικὴν δύναμιν. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 80 τοῦ 47 ἐν Εὐρ. 12 σ. 306.—Πρβ. ἀν. σημ. 3 τῆς σελ. 357.

β) Ἐὰν τὸ ἄμεσον καὶ τὸ παραχρῆμα (1) (ἄρθρ. 442 τῆς πολι-

(1) Παραχρῆμα. Πρβ. ἀνωτ. § 209 δίς.

Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον δὲν ἀνεγνωρίσθη ὡς γνήσιον ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου. — Τοῦτο λοιπον παρέπεμψε τὸ περὶ γνησιότητος ζήτημα ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου, ἀλλ' ὁ προςαγαγὼν αὐτὸ δὲν ἐπρότεινε *παραχρῆμα* τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως τῆς γνησιότητος·— ἀλλὰ τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἐπέτρεψε τὴν ἀπόδειξιν, ὁ ΑΠ. ὅμως ἀνῄρεσε διὰ τῆς 353 τοῦ 65 ἕνεκα παραβιάσεως τῶν ἄρθρ. 438 ἐδ. 2, 442 καὶ 443 τῆς πολ. δικ.

τικῆς δικονομίας) ἦναι δυνατὰ, ὁ νόμος πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ἀκριβῶς. Εἰς τὰ ἀδύνατα ὅμως κανεὶς δὲν ὑποχρεοῦται, ὁ δὲ δικαστὴς δὲν δύναται νὰ ἐφαρμόσῃ κατὰ γράμμα τὸν νόμον, χωρὶς νὰ στερήσῃ τὸν διάδικον τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως (ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 80 τοῦ 47). Κριτὴς τοῦ δυνατοῦ τούτου εἶναι ὁ δικαστὴς τῆς οὐσίας. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 33 τοῦ 46 καὶ 41 τοῦ 48.

Ὁ Ἄρειος Πάγος λοιπὸν παρεδέξατο διὰ τῶν 33 τοῦ 46, 80 τοῦ 47 καὶ 41 τοῦ 48 ἀποφάσεων αὐτοῦ, ὅτι ἀφίεται τῷ δικαστηρίῳ ἡ ἐκτίμησις τοῦ δυνατοῦ τῆς παραχρῆμα προςαγωγῆς καὶ ὀνομασίας τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων, καὶ ὅτι ἑπομένως ἐν τοιαύτῃ ἀδυναμίᾳ πρέπει νὰ δίδηται ὁ ἀποχρῶν χρόνος τῷ ἐνισταμένῳ· τὴν γνώμην ταύτην παραδεξάμενος καὶ ὁ μακαρίτης Ῥουσσόπουλος ἐξεφράσθη οὕτως· (Θέμ. τόμ. 6 σελ. 264). «Ἡ τοιαύτη δραστηριότης περὶ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ περὶ πλαστογραφίας, ἢ νοθεύσεως ζητήματος εἶναι ἀποχρῶσα ἐγγύησις κατὰ τοῦ φόβου τῆς στρεψοδίκου προςβολῆς τῶν ἐγγράφων. Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι εἰς τὰς ἐκφράσεις τοῦ νόμου «ἀμέσως καὶ παραχρῆμα» δὲν πρέπει νὰ δίδηται τοιαύτη βαρύτης, ὥςτε ν' ἀπαιτῶνται τὰ ἀδύνατα· εἰς τὰ ἀδύνατα κανεὶς δὲν ὑποχρεοῦται. Ὅθεν, ἐὰν ὁ δικαστὴς βλέπῃ τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ ἐκφρασθῇ ὁ διάδικος ἀμέσως καὶ παραχρῆμα, πρέπει νὰ παραχωρῇ εἰς αὐτὸν τὸν κατάλληλον καιρόν· διότι ὁ νόμος, ἐπιτρέπων τὴν προςβολὴν (διὰ τὸ ἀποτέλεσμά της), δὲν δύναται νὰ τὴν οὐδετερώσῃ, καθιστῶν τὴν χρῆσιν τῶν μέσων ἀδύνατον. Λοιπὸν, ἐὰν ἦναι δυνατὸν τὸ ἄμεσον καὶ τὸ παραχρῆμα, πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ῥητῶς ὁ νόμος· κριτὴς δὲ τοῦ δυνατοῦ τούτου εἶναι ὁ δικαστὴς τῆς οὐσίας· ἐὰν δὲ δὲν ἦναι δυνατὸν τὸ ἄμεσον, δὲν δύναται ὁ δικαστὴς νὰ ἐφαρμώσῃ κατὰ γράμμα τὸν νόμον, χωρὶς νὰ στερήσῃ ἀδίκως τὸν διάδικον τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως».

Ἐννοεῖται, ὅτι τὸ ἀδύνατον τοῦτο ὀφείλει νὰ προτείνῃ ὁ προςβάλλων τὸ ἔγγραφον, καὶ νὰ ζητήσῃ προθεσμίαν διὰ νὰ ἐκφρασθῇ. Ἐὰν ὅμως προςβάλῃ τὸ ἔγγραφον, καὶ ζητήσῃ ἁπλῶς νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἡ νόμιμος ἀπόδειξις, χωρὶς ἀμέσως καὶ παραχρῆμα νὰ δηλώσῃ τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα, ἢ χωρὶς νὰ δικαιολογήσῃ τὸ ἀδύνατον τῆς ἀμέσως καὶ παραχρῆμα δηλώσεως, ἡ πρότασις τῆς προςβολῆς πρέπει ν' ἀποῤῥιφθῇ, διότι δὲν δύναται ὁ δικαστὴς νὰ ὑποθέσῃ ἐξ ἐπαγγέλματος τὸ ἀδύνατον». Πρβ. ἐφημερίδα Δικαστηρίων σελ. 100.

§ 227. Ποῖοι μάρτυρες ἐξετάζονται περὶ τῆς πλαστογραφίας ἢ τῆς νοθεύσεως; Παρατηρητέον,

α) Οἱ ἐν τῷ προςβαλλομένῳ συμβολαίῳ συμπράξαντες ὡς μάρτυρες ἐξετάζονται ὡς τοιοῦτοι εἰς τὴν ἐπὶ πλαστογραφίᾳ; Ρολλῖνος, λ. faux incident § 410 ἐπ.

β) ὅτι μόνον τὰ προταθέντα ὡς μάρτυρες πρόςωπα ἐξετάζονται· ἄλλα οὐχί. (1). Οὐδ' ἄγνωστοι (2).

§ 228. Παρατηρητέον δὲ εἰδικώτερον ταῦτα·

α) Πᾶν ἔγγραφον (δημόσιον (3) ἢ ἰδιωτικόν) δύναται νὰ προςβληθῇ ὡς πλαστόν.

---

(1) Προκειμένου λόγου περὶ ἐξετάξεως μαρτύρων πρὸς ἀπόδειξιν πλαστογραφίας τινὸς, πρέπει (ἄρθρον 442, 453 τῆς πολιτικῆς δικονομίας) νὰ ὀνομάζωνται παραχρῆμα οἱ μάρτυρες καὶ δι' αὐτῶν ἐννοοῦνται πρόσωπα ὡρισμένα, ἃ καὶ μόνον καὶ ὄχι ἄλλα ἀντ' αὐτῶν δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 41 τοῦ 48, κυροῦσα τὰς 67 καὶ 247 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

(2) Ἡ 8 τοῦ 53 πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις φέρει·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τ' ἄρθρα 458 440 καὶ 442 τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἡ περὶ πλαστογραφίας ἀπόδειξις δύναται νὰ γενῇ διὰ τῶν συνήθων ἀποδεικτικῶν μέσων, ὁ δὲ ἐναγόμενος ὡρισμένως ἐπρότεινε ταῦτα καὶ ὠνόμασε τοὺς μάρτυρας· ἄρα ἡ πρότασίς του εἶναι παραδεκτὴ, ἐκτὸς καθόσον ζητεῖται ἡ ἄδεια νὰ ἐξετασθῶσι δύο ἄγνωστοι, διότι ὁ νόμος ἀπαιτεῖ οἱ μάρτυρες νὰ ὀνομασθῶσι παραχρῆμα, ἄρθρον 442 πολ. δικονομίας.

»Ἐπειδὴ τὰ παρὰ τῶν ἐναγόντων προτεινόμενα ἔγγραφα πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ μὴ πλαστοῦ τῆς ἐπιστολῆς, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς παραβολὴν, καθὸ δημόσια καὶ μὴ προςβληθέντα ἔγγραφα».

—Δὲν δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν ἄλλοι μάρτυρες παρὰ τοὺς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ παραχρῆμα προταθέντας πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πλαστογραφίας· ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς ὅτι δὲν ὑπάρχουσι δῆθεν οἱ ἐπὶ ἀκροατηρίου προταθέντες, χωρὶς νὰ αἰτιολογηθῇ ἡ ἔλλειψίς των, δὲν εἶναι λόγος πρὸς παραδοχὴν νέων μαρτύρων. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας 67 τοῦ 1847 (ἐν νομικ. σελ. 4816), κυρωθεῖσα διὰ τῆς 41 τοῦ 48 πολ. ΑΠ ἀπ.

(3) Καὶ αἱ ἀποφάσεις. Καρρὲ ζήτ. 859 καὶ ἄλλοι, περὶ ὧν ἐν σημ. 3 Οἰκ. § 168.

[illegible] ἔγγραφα δύνανται νὰ προςβληθῶσιν ὡς [illegible] συμπαραβολῆς ἀποδειχθῶσι γνήσια. Πολ. [illegible] τ. μ. 4 ἔκδ. 2. Ὑπάρχει δὲ ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου [illegible] 51 (ἣν ὅρα εἰς Εὐρ. 12 σ. 302), καθ' ἣν δύνα[illegible]βληθῇ ὡς πλαστὸν ἰδιωτικὸν ἔγγραφον οὐ μόνον ὅταν [illegible]παραβολῆς ἀπεδείχθη ἡ γνησιότης αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅταν δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων (1)

---

(1) Ἀλλὰ κατὰ τὸ 440 ἄρθρον ἡ γνησιότης τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ἀποδεικνύεται α) δι ἐγγράφου ὁμολογίας, β) δι' ὅρκου, ἑκουσίου ἢ ἀναγκαίου, γ) διὰ μαρτύρων καὶ δ) διὰ συμπαραβολῆς ἐμπειροτεχνῶν. Ἐὰν ἐννοῇ ὁ Ἄρειος Πάγος, ὅτι καὶ τὸ δι' ὁμολογίας ἢ ὅρκου τοῦ διαδίκου ἀποδειχθὲν ὡς γνήσιον ἔγγραφον δύναται νὰ προςβληθῇ ἔπειτα ἐπὶ πλαστογραφίᾳ, πλανᾶται ἀριδήλως· διότι κατὰ τῆς ὁμολογίας καὶ τοῦ ὅρκου ἀνταποδείξεις δὲν ἐπιτρέπονται (ὅρα Οἰκ. § 128 σημ. 9 § 153 σημ. 1 § 154 σημ. 4). Μένουσι λοιπὸν οἱ μάρτυρες, ὡς πρὸς τοὺς ὁποίους νομοθετικῶς ἠδύνατο νὰ ἔχῃ δίκαιον τὸ εἰρημένον δικαστήριον· ἀλλὰ τὴν σαφῆ διάταξιν τοῦ 453 ἄρθρου δὲν ἠδυνήθησαν, νομίζομεν, νὰ κάμψωσι τὰ ἀρίδηλα αὐτοῦ ἐπιχειρήματα. Τὸ ἄρθρον 455 ἐννοεῖ τὴν προςβολὴν τοῦ περιεχομένου. Πρβ. Οἰκ. § 168 σημ. 4.

Περὶ τοῦ ζητήματος ἂν συγχωρῆται ὅρκος ὅτι τὸ ἔγγραφον δὲν εἶναι πλαστὸν, ὅρα καὶ ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 229 τοῦ 49 (α).

—Ἡ ἔνστασις τῆς ἀκυρότητος δὲν ἀποκλείει τὴν ἔνστασιν τῆς νοθεύσεως. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλιας 152 τοῦ 42 ἐν λ. πλαστογραφία § 26.

—Ἰδιωτικὸν δὲ ἔγγραφον δύναται νὰ προςβληθῇ ὡς πλαστὸν καὶ παρ' ἐκείνου τοῦ διαδίκου, ὅςτις ἔκαμε χρῆσιν καὶ ἀνεγνώρισεν αὐτό; ναὶ, κατὰ τὴν 26 τοῦ 45 ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου, ἣν εἰς Εὐρ. λέξ. πλαστογραφία § 27. Πρλ. Εὐρ. Ῥολλ. λ. faux incident § 28 —Τὰ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἀναγνωρισθέντα ὡς γνήσια προςβάλλονται παρεμπιπτόντως ὡς πλαστά; ὅρα δύο ἀποφάσεις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν λέξει πλαστογραφίᾳ § 23, 29.

(α) Χωρὶς νὰ προςβληθῇ ὡς πλαστὴ ἡ περὶ πλειστηριασμοῦ ἔκθεσις, συγχωρεῖται ὅρκος ἐπακτὸς περὶ τῆς μὴ τηρήσεως τῶν ἀπαιτουμένων διατυπώσεων. ὄχι· ἴδε τὴν 875 τοῦ 53 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν λ. ὅρκος.

§ 229. β) Ἀποδιδομένης τῆς πλαστογραφίας εἰς ὡρισμένον ἄνθρωπον, ἤτοι γινομένης κατηγορίας ἐπὶ πλαστογραφίᾳ, ἐπειδὴ περὶ αὐτῆς ἁρμόδιον εἶναι νὰ δικάσῃ τὸ ποινικὸν δικαστήριον, ὀφείλει τὸ πολιτικόν, παρ' ᾧ ἐγένετο αὕτη, ν' ἀναβάλῃ τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς μεχρισοῦ περατωθῇ ἡ ποινικὴ δίκη, ἐὰν θεωρήσῃ τὸ προςβληθὲν ἔγγραφον ὡς ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον πρὸς διάγνωσιν τῆς ὑποθέσεως. Πρβ. ἀπ. ΑΠ. 213 τοῦ 65.

Ἡ κατηγορία δὲ αὕτη δεκτή ἐστιν οὐ μόνον πρωτοδίκως ἀλλὰ καὶ κατ' ἔφεσιν τὸ πρῶτον γενομένη (1). Προβλ. Οἰκονομ. § 168 ἐκδ. 2. (2). Πρβ. καὶ τὴν σημ. 1 τῆς ἐπ. σελ.

§ 230. γ) Μὴ ἀποδιδομένης δὲ εἰς ὡρισμένον ἄνθρωπον τῆς πλαστογραφίας, ἀλλὰ τοῦ ἐγγράφου ἁπλῶς προςβαλλομένου, ἤτοι προτεινομένης ἐνστάσεως πλαστογραφίας, δικάζει τὸ πολιτικὸν δικαστήριον τὸ ζήτημα τοῦτο (3) κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἐξηγηθεῖσαν διαδικασίαν· ὅπερ ὅμως, ἀναφανεισῶν ἐν τῷ μεταξὺ ἐνδείξεων κατὰ ῥητῶν ἀνθρώπων, ὀφείλει καὶ τότε ν' ἀναστείλῃ τὴν πολιτικὴν δίκην (4). Ἡ ἔνστασις αὕτη ἀπαράδεκτός ἐστιν ἐφεσίμως τὸ

---

(1) Πολ. 454, 455. Ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου μόνον τὰ ἔγγραφα, ἅπερ προςάγονται παρ' αὐτῷ κατὰ πρῶτον (π. χ. τὸ ἐπιδοτήριον τῆς ἀναιρέσεως καὶ αἱ ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν προτάσεις· Ἀρείου Πάγου 213 τοῦ 65), δύνανται νὰ προςβληθῶσιν ὡς πλαστά. Carré ζήτ. 863 δίς. Bonnier ἀριθ. 494. Ἀπ. Ἀρείου Πάγου 3 τοῦ 46.—Ἂν ἡ περὶ πλαστογραφίας παρεμπίπτουσα ἀγωγὴ ἦναι δεκτὴ κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης, ὅρα τὴν λέξιν πλαστογραφία § 34.

(2) Πρβ. ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 213 τοῦ 65.

Ὅταν ἡ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ὑπογραφὴ προςβάλληται ὡς μὴ γνησία ἢ πλαστή, ἀναβάλλεται ἡ ἐκδίκασις τῆς οὐσίας μέχρι τῆς ἐκδικάσεως τοῦ παρεμπίπτοντος αὐτοῦ ζητήματος. 729, 730 πολ. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14205 τοῦ 56.

(3) Πολ. 457. Ἡ παρεμπίπτουσα αὕτη διαδικασία ματαιοῦται, ἐὰν ὁ προςαγαγὼν τὸ ἔγγραφον δηλώσῃ κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν, ὅτι δὲν μεταχειρίζεται αὐτό. Πολ. 458. Γαλ. δικ. 217.

(4) Πολ. 459. Γαλ. δικον. 239. 240. Ἐὰν δηλαδὴ ὁ αὐτουργὸς ζῇ καὶ τὸ ἔγκλημα δὲν ἦναι παραγεγραμμένον.

πρῶτον γινομένη (1), εἰμήγε κατ' ἐγγράφων εἰς τὸ ἐφετεῖον ἐν πρώτοις προσαχθέντων. Οἰκ. § 168 ἐκδ. 2.

§ 231. δ) Ἡ περὶ πλαστογραφίας διαδικασία, εἰ μὲν ἐπιτύχῃ, ἀποτέλεσμα φέρει τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ ἐγγράφου (2), εἰδὲ ἀποτύχῃ, τὴν καταψήφισιν χρηματικῆς ποινῆς καὶ ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ τὴν πλαστογραφίαν προτείναντος. Ἡ ποινὴ δ' ἐπιβάλλεται αὐτῷ καὶ ἂν παραιτήσῃ τὴν περὶ πλαστογραφίας πρότασιν (3).

§ 231 δίς. Παρατηρήσεις εἰς τὸ ἄρθρον 406 ὅρα εἰς Οἰκονομ. § 168 σημ. 12 (2б).

---

(1) Δυνάμει τῶν ἄρθρων 160, 396 καὶ 405 πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ προσβολὴ ἐπὶ πλαστογραφίᾳ ἀνάγκη νὰ προτείνηται κατ' ἐκείνην τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν, καθ' ἣν προσάγεται τὸ πρῶτον τὸ προσβαλλόμενον ἔγγραφον. Τοιαύτην γνώμην ἐξέφρασέ ποτε καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπόφασις 33 τοῦ 1846) εἰπὼν «... ἐπρότεινεν ἀμέσως ν' ἀποδείξῃ αὐτὸς τὸ ἄκυρον, ψευδὲς καὶ πλαστὸν τῆς ἀποφάσεως ταύτης· ὥστε τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον δὲν ἔκαμε κακὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἄρθρων 160 καὶ 747 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἀποῤῥίψαν τὴν παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος κατὰ πρώτην φορὰν γενομένην ἔνστασιν ταύτην».—Ἐν Γαλλίᾳ, συμφώνως τοῖς ἐν § 112 σημ. 5 Οἰκ. εἰρημένοις, ἀκολουθοῦσι τὸ ἐναντίον, ἤτοι θεωροῦσι δεκτὴν τὴν πλαστογραφίαν καὶ ἐν τῷ ἐφετείῳ κατὰ πρῶτον γινομένην. Πρβλ. Carré ζήτ. 863. Dalloz faux incident ἀρ. 36. Boncenne Δ. 34. Οἰκ. § 168 σημ. 3.

(2) Πολ. 460. Γαλλ. δικον. 241. Περὶ ἀναβολῆς τῆς ἐκτελέσεως πολ. δικ. 818. Περὶ τῆς γαλλικῆς δικονομίας ὅρα Carré ὑπὸ τὸ 241.

(2б) Παρήγαγε τὴν σύνταξιν τοῦ ἄρθρ. τούτου ἀπρόσεκτος συνδυασμὸς τῶν §§ 279 ἐδ. 2, 286 καὶ 291 ἐδ. 1 τοῦ Βαυαρ. σχ. Ὑποτίθησι δηλ. τὸ ἄρθρ. τοῦτο ὅτι ἐν τῇ προδικασίᾳ προσέβαλεν ὁ διάδικος ὡς πλαστὸν τὸ κατ' αὐτοῦ προσαγόμενον δημόσιον ἔγγραφον ὀνομάσας συγχρόνως καὶ τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως (ὅπερ οὐδέποτε συμβαίνει κατὰ τὸ 405 ἄρθρον), ὅτι δ' ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητουμένης τῆς ὑποθέσεως ἀπολιμπάνεταί τις τῶν διαδίκων, εἴτε ὁ ἀποδεικνύων εἴτε ὁ προτείνας τὴν πλαστογραφίαν. Οἰκονομ. αὐτ. σημ. 12.

(3) Ἀποτυχία τῆς ἀποδείξεως· χρηματικὴ ποινή.—Ἴδε Εὑρετ. Dall. λ. faux incident § 402 ἐπ., 441 ἐπ.

Ὅταν τὶς, προσβαλὼν χοτσέτιόν τι συνταχθὲν πρὸ τοῦ 1835,

§ 232. (Πολ. 461. Γαλ. 246, 247). Ἡ μὲν ποινὴ ἐπιβάλλεται αὐτεπαγγέλτως, ἡ δὲ ἀποζημίωσις κατ' αἴτησιν τοῦ ἐπικαλεσαμένου τὸ προςβληθὲν ἔγγραφον διαδίκου. Carré ζ. 950, 951.

Ἐννοεῖται ὅτι ἀποζημίωσις ἐπιδικάζεται οὐχὶ πάντοτε, ἀλλ' ἂν ἔλαβε χώραν ζημία. Δυνάμει δὲ τῶν περὶ ἀποζημιώσεως διατάξεων τοῦ ἀστυκοῦ νόμου πρέπει νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἀποζημίωσιν δύναται ν' ἀπαγγείλῃ τὸ δικαστήριον καὶ ὅταν τὸ τῆς πλαστογραφίας παρεμπίπτον καταργηθῇ διὰ παραιτήσεως. Carré ζήτ. 953. Dalloz ἀρ. 256.—ὅταν πολλοὶ προτείνωσι τὴν πλαστογραφίαν ἐπιβάλλονται καὶ πολλὰ πρόςτιμα; Dalloz ἀριθ. 250. Carré ζ. 952.

§ 232 δίς. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 461 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἤτοι περὶ τοῦ τί ποιητέον ἂν ἀπέτυχεν ἡ περὶ πλαστογραφίας ἐπίδειξις, ἴδε ἀπόφασιν πολιτικὴν Αρείου Πάγου 161 τοῦ 54 ἐν λ. πλαστογραφία.

δὲν ἀποδείξῃ τὴν πλαστογραφίαν, ὑπόκειται εἰς τὴν ποινήν, τὴν ὁποίαν προνοεῖ τὸ ἄρθρον 461 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Απόφασις 5538 τοῦ 49 ἐφ. Αθ.

—Ἂν ἀπέτυχεν ἡ περὶ πλαστογραφίας ἀπόδειξις, καὶ εὑρέθη τὸ ἔγγραφον γνήσιον, καταδικάζεται ὁ προςβαλὼν αὐτὸ εἰς χρηματικήν, εἰς ἀποζημίωσιν καὶ εἰς τὴν τῶν ἐξόδων πληρωμήν, εἰςπράττεται δὲ ἡ χρηματικὴ ποινὴ διὰ προςωπικῆς κρατήσεως, κατὰ τὸ ἄρθρον 999 § 11 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Απόφ. πολ. ΑΠ. 161 τοῦ 54.

—Τὸ ἄρθρον 461 τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν ἐννοεῖ ὅτι ἡ ἐν αὐτῷ ποινὴ δὲν ἐπιβάλλεται, ὁσάκις ὁ προςβολεὺς δὲν συμμορφοῦται μὲ τὰς περὶ ἀποδείξεως τῆς πλαστότητος ἢ νοθεύσεως διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἀλλ' ὅταν ἡ προςβολὴ ἀποβῇ ματαία ἀναγνωριζομένου ἄλλως ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου γνησίου τοῦ προςβληθέντος ἐγγράφου. Απόφασις πολιτικὴ Αρείου Πάγου 258 τοῦ 49.

—Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 461 κτλ. τῆς πολιτ. δικονομίας δὲν ἐφαρμόζεται μόνον ὑπὲρ τοῦ προςάγοντος καὶ χρησαμένου τὸ ὡς γνήσιον εὑρεθὲν ἔγγραφον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ προςεπικληθέντος εἰς παρέμβασιν συντάκτου τοῦ ὡς πλαστοῦ προςβληθέντος ἐγγράφου. Απ. πολ. ΑΠ. 102 τοῦ 50.

§ 232 τρίς. Πρβλ. τὴν 258 τοῦ 1864 πολιτικὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν.

§ 233. Τὸ ἄρθρον 456 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἀφορᾷ τὰς ἐν αὐτῷ ἰδιαιτέρας περιστάσεις, καθ' ἃς δύναται, μὴ ὑπαρχούσης ἐκκρεμοῦς πολιτικῆς δίκης, νὰ εἰσαχθῇ ὡς κυρία ἡ περὶ πλαστογραφίας. Δὲν εἶναι δὲ ὀρθὴ ἡ γνώμη, ὅτι ἡ περὶ πλαστογραφίας παρεμπίπτουσα ἀγωγὴ εἶναι ἀπαράδεκτος διὰ τὸν λόγον ὅτι μετὰ τὴν ἔκδοσιν βουλεύματός τινος πρέπει νὰ εἰσαχθῇ κυρία περὶ πλαστογραφίας ἀγωγή. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 8 τοῦ 53.

§ 234. Ὅταν τὸ ποινικὸν δικαστήριον κηρύττῃ τινὰ μὲν ἔνοχον πλαστογραφίας, δὲν ἐμποδίζεται ἐκ τούτου ἡ ἐπιδίωξις τῶν ἰδιωτικῶν ἀπαιτήσεων, οὐδ' ἀποτελεῖ ἡ ἀπόφασις δεδικασμένον ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς πλαστογραφίας. Ἄρθρον 12 τῆς πολιτικῆς καὶ ποινικῆς δικονομίας. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 135 τοῦ 1865, ἀναιροῦσα τὴν 1118 τοῦ 60 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.—Πρβ. τὰ ἐν Εὐλ. τ. 19 σ. 192 ἑπόμ.—Μετὰ τὴν ἔκδοσιν βουλεύματος, τὸ πολιτικὸν δικαστήριον ἐξετάζει τὸ τῆς πλαστότητος; ΑΠ. 331 τοῦ 65.

§ 235. ὅρα κατωτ. § 306.

Περὶ ἐπιδείξεως (1).

§ 240. Ὁ διάδικος δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἐνίοτε τὴν παράστασιν εἴτε ἐπίδειξιν τῶν ἐν τῇ δίκῃ χρησίμων ἐγγράφων παρὰ τοῦ κατέχοντος αὐτὰ ἀντιδίκου ἢ τρίτου.

Τὴν πρὸς τοῦτο ἄγουσαν παρεμπίπτουσαν διαδικασίαν κανονίζει ἡ δικονομία ἡμῶν ὡς ἑξῆς·

§ 241. *Ὑποχρέωσις πρὸς ἐπίδειξιν.—Χρεωστεῖ* νὰ ἐπιδείξῃ α) Ὁ ἀντίδικος, πᾶν ἔγγραφον, γενόμενον ἐν τῇ δίκῃ κοινὸν μέσον ἀποδείξεως. Τὰ ἔγγραφα δὲ γίνονται κοινὸν ἀποδείξεως μέσον ἀπὸ τῆς καταθέσεως (ἤτοι κοινοποιήσεως κατὰ τὸ 555) ἢ ἀπὸ τῆς διὰ τῶν διαμειβομένων ἐγγράφων ἐπικλήσεως αὐτῶν (πολιτ. 430 § 1) (2). Οἱ μάρτυρες πότε γίνονται κοινὸν μέσον ἀποδεί-

(1) Πρβ. Πολ. 429—434. Καλλ. γ. § 371 ἑπ. 375 ἑπόμ. Ρουσ. περὶ ἀποδ. σελ. 305. Οἰκ. § 169 ἐκδ. 2. Περὶ τοῦ γαλλ. δικαίου, Καρρὲ ζ. 738.

(2) Πρβ. ἀνάπτυξιν εἰς Οἰκ. § 124 σημ. 14 ἐκδ. 2.

ξεως; Οἰκονομ. § 124 σημ. 11 ἐκδ. 6. Εὑρετ. λεξ. μάρτυρες § 280 ἑπόμ.

6) Πᾶς διακάτοχος, τὰ ἔγγραφα, τὰ συνταχθέντα διὰ τὸ πρόσωπον, τὰ δίκαια ἢ τὰς νομικὰς πράξεις τοῦ ἀποδεικνύοντος, εἴτε μόνου εἴτε καὶ ἄλλου τινὸς συνάμα (1).

---

(1) Πᾶς διακάτοχος ἐγγράφων, ἀφορώντων τὸ πρόσωπον ἢ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀποδεικνύοντος, δύναται νὰ ἐκβιασθῇ πρὸς κοινοποίησιν καὶ παράδοσιν αὐτῶν, ἐὰν ὁ ζητῶν αὐτὰ βεβαιώσῃ τὸ ὁποῖον ἔχει πρὸς τοῦτο νόμιμον συμφέρον, ἢ τὸ ἐπὶ τῶν ζητουμένων ἐγγράφων δικαίωμά του. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 21 καὶ 23 τοῦ 46 (α).

Ὅταν ὁ εἷς τῶν διαδίκων κατέχῃ ἔγγραφα ἀνήκοντα εἰς τὸν ἕτερον, ὀφείλει νὰ τ' ἀποδώσῃ πρὸς τοῦτον, θέλοντα νὰ τὰ μεταχειρισθῇ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν δικαίων του. (Πολιτικ. δικονομίας 430 § 2). Ἀπόφασις 5160 τοῦ 48 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

Ὥςτε τῆς ἀρχῆς, ὅτι δὲν δύναταί τις νὰ καταναγκάσῃ τὸν ἀντίδικόν του εἰς παράστασιν ἐγγράφων, ἕπεται ἡ ἐξαίρεσις, ὅτι πᾶς κάτοχος ἐγγράφων ἀφορώντων τὸ πρόσωπον, ἢ τὰ δικαιώματα, ἢ τὰς ὑποθέσεις τοῦ ἀποδεικνύοντος μόνου ἢ αὐτοῦ καὶ ἄλλου τινος ἐν ταυτῷ, ὑποχρεοῦται εἰς παράστασιν αὐτῶν (ἄρθρον 430 § 2), ἄρα καὶ ὁ ἀντίδικος (6). Εἶναι ἀναντίῤῥητον ὅτι ἐπὶ τοιούτων ἐγγράφων ὁ ἀπαιτῶν τὴν παράστασίν των ἔχει κυριότητα, διότι ὑποτίθενται συνταχθέντα χάριν αὐτοῦ καὶ πρὸς βεβαίωσιν τῶν δικαιωμάτων του· ὅθεν δυνάμει τῆς κυριότητός του δύναται νὰ ἐκβιάσῃ τὴν παράστασίν των (γ).

(α) Ταυτὰ καὶ ἐν τῇ ἀποφάσει 23 τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

(6) Ἀπ. ΑΠ. 72 τοῦ 49.

(γ) Καὶ ὁ Toullier VIII 21 ὁμολογεῖ ἐξαίρεσιν, ὅταν τὰ ἔγγραφα ἦναι κοινὴ ἰδιοκτησία, οἷον τίτλος κληρονομίας κτλ., ὁ δὲ Duranton XIII. 214 δέχεται ὅτι ὁ δικαστὴς δύναται νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὸν ἐνάγοντα, καίτοι μὴ ἔμπορον, τὴν παράστασιν τῶν οἰκιακῶν βιβλίων πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 1331 τοῦ γαλλ. κώδ., τοῦ ὁποίου ὅμως κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἑρμηνείαν δὲν ἔχει ἀνάγκην ἡ ἡμετέρα πολ. δικ. Καλλ. γ. σ. 382.

γ) Ὁ τρίτος διακάτοχος, πᾶν ἔγγραφον οὗτινος ἡ ἐπίδειξις (1) οὐδόλως βλάπτει αὐτόν. Διάτ. 80 Βασ. (22, 1).

δ) Πᾶν δημόσιον πρόσωπον (2), διωρισμένον εἰς φύλαξιν ἐγ-

---

(1) Ἔγγραφα τρίτων, ὅταν ἀφορῶσι τινὰ ἐκ τῶν διαδίχων, δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου, κατὰ τὰ ἄρθρα 429 καὶ 430 ἐδάφ. 3 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἐὰν ὁ διεξάγων τὴν ἀπόδειξιν δὲν διακατέχῃ τὰ καθυποβλητέα ἔγγραφα· ἀλλ' ὁ ἀντίδικος, ἢ καὶ τρίτος τις δύναται, ὅταν ἡ ἐπίδειξις δὲν φέρῃ βλάβην εἰς τὸν τρίτον διακάτοχον, καὶ νὰ ἐκβιασθῇ εἰς ἐπίδειξιν τῶν ἐγγράφων· ἐκ τούτου δὲ συνάγεται ὅτι τὰ ἔγγραφα τρίτου, ὅταν ἀφορῶσι τινὰ τῶν διαδίχων, δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 118 τοῦ 48.

(2) Περὶ τῶν συμβολαιογράφων, ἡ 200 τοῦ 60 πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις φέρει·

«Ἐπειδή, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 429 καὶ 430 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, πᾶς διάδικος ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐμφάνισιν τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων, ἅτινα κατ' αὐτοῦ ἐπικαλεῖται ὁ ἀντίδικός του, πρὸς ἐπίδειξιν δὲ αὐτῶν εἶναι ὑπόχρεως πᾶς συμβολαιογράφος διακατέχων αὐτά, ὁ δὲ Δ. Τζαμαδος διὰ τῆς προκειμένης αἰτήσεώς του ζητεῖ νὰ διαταχθῇ ἡ προςαγωγὴ τοῦ πρωτοτύπου τοῦ δωρητηρίου τῆς Κονδύλως Παπαβασιλείου πρὸς τὸν σύζυγόν της ὑπ' ἀριθ. 1058 καὶ χρονολογίαν 6 Σεπτεμβρίου 1855 συνταχθέντος ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Ὕδρας Μ. Οἰκονόμου καὶ εὑρισκομένου εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ συμβολαιογραφείου, ἵνα, καθ' ἃ διατείνεται, διὰ τῆς μελάνης τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ συμβολαίου καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ γράψαντος αὐτὸ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ δωρειοδότις ὑπέγραψεν ἔγγραφον ὑποβληθὲν αὐτῇ καὶ συνταχθὲν ἀλλαχοῦ, ἡ δὲ αἴτησίς του αὕτη εἶναι παραδεκτή, διότι πρόκειται περὶ ἐγγράφου, ἐφ' οὗ ὁ Γ. Παππαβασιλείου στηρίζει τὰς ἀξιώσεις του, καὶ συνάδει μὲ τὸν νόμον καὶ μὲ τὸ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 80 τοῦ 1860 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου τεθὲν ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως θέμα ἀποδείξεως, οὐχ ἧττον ὅμως παραδεκτή, ὡς στηριζομένη εἰς τὸν νόμον (πολ. δικ. ἄρθρ. 251) εἶναι καὶ ἡ αἴτησις τοῦ Γ. Παππαβασιλείου, νὰ τῷ ἐπιτραπῇ, εἰς ἀνταπόδειξιν τοῦ εἰρημένου ἰσχυρισμοῦ τοῦ ἀντιδίκου του, νὰ προςαγάγῃ μάρτυρας τὸν Ἀχιλλέα Πρωτόπαπαν καὶ τὸν εἰρημένον συμβολαιογράφον Μ. Οἰκονόμου».

γράφων· οἷοι εἰσὶ π. χ. οἱ συμβολαιογράφοι, δικηγόροι, δικαστικοὶ γραμματεῖς, κλητῆρες, κολλυβισταί (1). Οἰκ. § 169. Περὶ ἀργυροπρατῶν πρβ. Καλλ. γ. § 374.

Ἐπιδεικτέα ἔγγραφα.

§ 241 δίς. Δύναται λοιπὸν τις ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐπίδειξιν

α) Ἐγγράφων ἰδίων καθόλου ἢ ἐν μέρει. ν. 3 § 14 Πανδ. (10, 4).—ν. 3 Π. (29, 3).—ν. 3 Βασ. (15, 4). Ἴδε καὶ ν. 5 Πανδ. (10, 12). ν. 5 Βασ. (42, 3). Πολ. 188.

β) Ἐπιστολῶν; Οἰκ. § 169 σημ. 3.

γ) Ἐγγράφων συνταχθέντων διὰ τὸ ἐν τῇ δίκῃ ἀμφισβητούμενον δικαίωμα. documenta communia.

Κατ' ἐπιείκειαν ὁσάκις συνετάχθησαν ἔγγραφα δι' ὑποθέσεις τινος, δύναται οὗτος ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἔκδοσίν των (2). Τὸ αὐτὸ ἰσχύει ἀναντιῤῥήτως περὶ ἐπικοίνων ἐγγράφων, διότι καὶ αὐτὰ ἀφοροῦν τὰς ὑποθέσεις ἐκείνου, ὅςτις εὑρίσκεται εἰς σχέσιν κοινωνίας, δὲν ἀρκεῖ ὅμως ἐν γένει πᾶν ἔννομον συμφέρον, διὰ ν' ἀπαιτήσῃ τις ἔγγραφα, ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἰδικὸν δικαίωμα (3), καθ'

(1) Τὸ αὐτὸ καθῆκον ἐπιβάλλει τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον εἰς τοὺς ἀργυροπράτας καὶ τραπεζίτας. Νόμ. 9, 10 Βασιλ. (2, 13), διότι τὸ ὀφφίκιον αὐτῶν δημοσίαν αἰτίαν ἔχει.—Ἐννοεῖται ὅτι τὸ καθῆκον τοῦτο ὑπάρχει ὡς πρὸς ἐκεῖνα μόνον τὰ ἔγγραφα, ἅπερ ὁ συμβολαιογράφος ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του κατέχει, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς ἄλλα. Οἰκ. αὐτ.

(2) L. 4 § 1 αὐτ. L. 3 § 14 ad exhib (10, 4) B. XV. 4. 3,

(3) L. 3 § 14 αὐτ. L. 3 test. quemadm. (29, 3). B. XXXV. 6, 3. Vangerov III. § 708 ὅςτις ἀνασκευάζει τὴν ἐναντίαν γνώμην τοῦ Mittermaier ueber die Edition. Heidelberg 1835.

— Δύναταί τις νὰ ζητήσῃ τὸν τίτλον τῆς ἐπὶ κτήματός τινος κυριότητος αὐτοῦ, ὅταν δὲν ἀφορᾷ ἀποκλειστικῶς τὸ δικαίωμα αὐτοῦ; οὐχί. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου 243 τοῦ 63, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, ὡς ἡ προςβαλλομένη ἀπόφασις παρεδέχθη, ὁ διὰ τῆς ἀγωγῆς ζητούμενος τίτλος, ἤγουν τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ἡ Κυβέρνησις παρεχώρησε πρὸς τὴν ἐναγομένην τὸ παρ' αὐτῆς πρὸς τὸν ἐνάγοντα πωληθὲν γήπεδον, ἐκδοθὲν καὶ δι' ἄλλα πρὸς τὴν ἐναγομένην παραχωρηθέντα κτήματα καὶ χρησιμεῦον εἰς αὐτὴν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐπὶ τῶν κτημάτων τούτων κυριότητός της δὲν ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν ἐνάγοντα. Ἕνεκα τούτου δὲ ἀποῤῥίψαν τὸ ἐφετεῖον τὴν ἐπὶ τῆς ἐναντίας βάσεως στηριχθεῖσαν αἴτησιν τοῦ

τικῆς δικονομίας) ἦναι δυνατά, ὁ νόμος πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ἀκριβῶς. Εἰς τὰ ἀδύνατα ὅμως κανεὶς δὲν ὑποχρεοῦται, ὁ δὲ δικαστὴς δὲν δύναται νὰ ἐφαρμόσῃ κατὰ γράμμα τὸν νόμον, χωρὶς νὰ στερήσῃ τὸν διάδικον τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως (ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 80 τοῦ 47). Κριτὴς τοῦ δυνατοῦ τούτου εἶναι ὁ δικαστὴς τῆς οὐσίας. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 33 τοῦ 46 καὶ 41 τοῦ 48.

Ὁ Ἄρειος Πάγος λοιπὸν παρεδέξατο διὰ τῶν 33 τοῦ 46, 80 τοῦ 47 καὶ 41 τοῦ 48 ἀποφάσεων αὐτοῦ, ὅτι ἀφίεται τῷ δικαστηρίῳ ἡ ἐκτίμησις τοῦ δυνατοῦ τῆς παραχρῆμα προςαγωγῆς καὶ ὀνομασίας τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων, καὶ ὅτι ἑπομένως ἐν τοιαύτῃ ἀδυναμίᾳ πρέπει νὰ δίδηται ὁ ἀποχρῶν χρόνος τῷ ἐνισταμένῳ· τὴν γνώμην ταύτην παραδεξάμενος καὶ ὁ μακαρίτης Ῥουσσόπουλος ἐξεφράσθη οὕτως· (Θέμ. τόμ. 6 σελ. 264). «Ἡ τοιαύτη δραστηριότης περὶ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ περὶ πλαστογραφίας, ἢ νοθεύσεως ζητήματος εἶναι ἀποχρῶσα ἐγγύησις κατὰ τοῦ φόβου τῆς στρεψοδίκου προςβολῆς τῶν ἐγγράφων. Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι εἰς τὰς ἐκφράσεις τοῦ νόμου «ἀμέσως καὶ παραχρῆμα» δὲν πρέπει νὰ δίδηται τοιαύτη βαρύτης, ὥςτε ν' ἀπαιτῶνται τὰ ἀδύνατα· εἰς τὰ ἀδύνατα κανεὶς δὲν ὑποχρεοῦται. Ὅθεν, ἐὰν ὁ δικαστὴς βλέπῃ τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ ἐκφρασθῇ ὁ διάδικος ἀμέσως καὶ παραχρῆμα, πρέπει νὰ παραχωρῇ εἰς αὐτὸν τὸν κατάλληλον καιρόν· διότι ὁ νόμος, ἐπιτρέπων τὴν προςβολὴν (διὰ τὸ ἀποτέλεσμά της), δὲν δύναται νὰ τὴν οὐδετερώσῃ, καθιστῶν τὴν χρῆσιν τῶν μέσων ἀδύνατον. Λοιπὸν, ἐὰν ἦναι δυνατὸν τὸ ἄμεσον καὶ τὸ παραχρῆμα, πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ῥητῶς ὁ νόμος· κριτὴς δὲ τοῦ δυνατοῦ τούτου εἶναι ὁ δικαστὴς τῆς οὐσίας· ἐὰν δὲ δὲν ἦναι δυνατὸν τὸ ἄμεσον, δὲν δύναται ὁ δικαστὴς νὰ ἐφαρμώσῃ κατὰ γράμμα τὸν νόμον, χωρὶς νὰ στερήσῃ ἀδίκως τὸν διάδικον τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως».

Ἐννοεῖται, ὅτι τὸ ἀδύνατον τοῦτο ὀφείλει νὰ προτείνῃ ὁ προςβάλλων τὸ ἔγγραφον, καὶ νὰ ζητήσῃ προθεσμίαν διὰ νὰ ἐκφρασθῇ. Ἐὰν ὅμως προςβάλῃ τὸ ἔγγραφον, καὶ ζητήσῃ ἁπλῶς νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἡ νόμιμος ἀπόδειξις, χωρὶς ἀμέσως καὶ παραχρῆμα νὰ δηλώσῃ τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα, ἢ χωρὶς νὰ δικαιολογήσῃ τὸ ἀδύνατον τῆς ἀμέσως καὶ παραχρῆμα δηλώσεως, ἡ πρότασις τῆς προςβολῆς πρέπει ν' ἀποῤῥιφθῇ, διότι δὲν δύναται ὁ δικαστὴς νὰ ὑποθέσῃ ἐξ ἐπαγγέλματος τὸ ἀδύνατον». Πρβ. ἐφημερίδα Δικαστηρίων σελ. 100.

§ 227. Ποῖοι μάρτυρες ἐξετάζονται περὶ τῆς πλαστογραφίας ἢ τῆς νοθεύσεως; Παρατηρητέον,

α) Οἱ ἐν τῷ προςβαλλομένῳ συμβολαίῳ συμπράξαντες ὡς μάρτυρες ἐξετάζονται ὡς τοιοῦτοι εἰς τὴν ἐπὶ πλαστογραφίᾳ; Ῥολλῖνος, λ. faux incident § 410 ἑπ.

β) ὅτι μόνον τὰ προταθέντα ὡς μάρτυρες πρόςωπα ἐξετάζονται· ἄλλα οὐχί. (1). Οὐδ' ἄγνωστοι (2).

§ 228. Παρατηρητέον δὲ εἰδικώτερον ταῦτα·

α) Πᾶν ἔγγραφον (δημόσιον (3) ἢ ἰδιωτικόν) δύναται νὰ προςβληθῇ ὡς πλαστόν.

---

(1) Προκειμένου λόγου περὶ ἐξετάξεως μαρτύρων πρὸς ἀπόδειξιν πλαστογραφίας τινὸς, πρέπει (ἄρθρον 442, 453 τῆς πολιτικῆς δικονομίας) νὰ ὀνομάζωνται παραχρῆμα οἱ μάρτυρες καὶ δι' αὐτῶν ἐννοοῦνται πρόςωπα ὡρισμένα, ἃ καὶ μόνον καὶ ὄχι ἄλλα ἀντ' αὐτῶν δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 41 τοῦ 48, κυροῦσα τὰς 67 καὶ 247 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

(2) Ἡ 8 τοῦ 53 πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις φέρει·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τ' ἄρθρα 458 440 καὶ 442 τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἡ περὶ πλαστογραφίας ἀπόδειξις δύναται νὰ γενῇ διὰ τῶν συνήθων ἀποδεικτικῶν μέσων, ὁ δὲ ἐναγόμενος ὡρισμένως ἐπρότεινε ταῦτα καὶ ὠνόμασε τοὺς μάρτυρας· ἄρα ἡ πρότασίς του εἶναι παραδεκτὴ, ἐκτὸς καθόσον ζητεῖται ἡ ἄδεια νὰ ἐξετασθῶσι δύο ἄγνωστοι, διότι ὁ νόμος ἀπαιτεῖ οἱ μάρτυρες νὰ ὀνομασθῶσι παραχρῆμα, ἄρθρον 442 πολ. δικονομίας.

»Ἐπειδὴ τὰ παρὰ τῶν ἐναγόντων προτεινόμενα ἔγγραφα πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ μὴ πλαστοῦ τῆς ἐπιστολῆς, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς παραβολὴν, καθὸ δημόσια καὶ μὴ προςβληθέντα ἔγγραφα».

—Δὲν δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν ἄλλοι μάρτυρες παρὰ τοὺς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ παραχρῆμα προταθέντας πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πλαστογραφίας· ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς ὅτι δὲν ὑπάρχουσι δῆθεν οἱ ἐπὶ ἀκροατηρίου προταθέντες, χωρὶς νὰ αἰτιολογηθῇ ἡ ἔλλειψίς των, δὲν εἶναι λόγος πρὸς παραδοχὴν νέων μαρτύρων. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας 67 τοῦ 1847 (ἐν νομικ. σελ. 4816), κυρωθεῖσα διὰ τῆς 41 τοῦ 48 πολ. ΑΠ ἀπ.

(3) Καὶ αἱ ἀποφάσεις. Καῤῥὲ ζήτ. 859 καὶ ἄλλοι, περὶ ὧν ἐν σημ. 3 Οἰκ. § 168.

τικῆς δικονομίας) ἦναι δυνατά, ὁ νόμος πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ἀκριβῶς. Εἰς τὰ ἀδύνατα ὅμως κανεὶς δὲν ὑποχρεοῦται, ὁ δὲ δικαστὴς δὲν δύναται νὰ ἐφαρμόσῃ κατὰ γράμμα τὸν νόμον, χωρὶς νὰ στερήσῃ τὸν διάδικον τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως (ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 80 τοῦ 47). Κριτὴς τοῦ δυνατοῦ τούτου εἶναι ὁ δικαστὴς τῆς οὐσίας. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 33 τοῦ 46 καὶ 41 τοῦ 48.

Ὁ Ἄρειος Πάγος λοιπὸν παρεδέξατο διὰ τῶν 33 τοῦ 46, 80 τοῦ 47 καὶ 41 τοῦ 48 ἀποφάσεων αὐτοῦ, ὅτι ἀφίεται τῷ δικαστηρίῳ ἡ ἐκτίμησις τοῦ δυνατοῦ τῆς παραχρῆμα προςαγωγῆς καὶ ὀνομασίας τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων, καὶ ὅτι ἑπομένως ἐν τοιαύτῃ ἀδυναμίᾳ πρέπει νὰ δίδηται ὁ ἀποχρῶν χρόνος τῷ ἐνισταμένῳ· τὴν γνώμην ταύτην παραδεξάμενος καὶ ὁ μακαρίτης Ῥουσσόπουλος ἐξεφράσθη οὕτως· (Θέμ. τόμ. 6 σελ. 264). «Ἡ τοιαύτη δραστηριότης περὶ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ περὶ πλαστογραφίας, ἢ νοθεύσεως ζητήματος εἶναι ἀποχρῶσα ἐγγύησις κατὰ τοῦ φόβου τῆς στρεψοδίκου προςβολῆς τῶν ἐγγράφων. Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι εἰς τὰς ἐκφράσεις τοῦ νόμου «ἀμέσως καὶ παραχρῆμα» δὲν πρέπει νὰ δίδηται τοιαύτη βαρύτης, ὥςτε ν' ἀπαιτῶνται τὰ ἀδύνατα· εἰς τὰ ἀδύνατα κανεὶς δὲν ὑποχρεοῦται. Ὅθεν, ἐὰν ὁ δικαστὴς βλέπῃ τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ ἐκφρασθῇ ὁ διάδικος ἀμέσως καὶ παραχρῆμα, πρέπει νὰ παραχωρῇ εἰς αὐτὸν τὸν κατάλληλον καιρόν· διότι ὁ νόμος, ἐπιτρέπων τὴν προςβολὴν (διὰ τὸ ἀποτέλεσμά της), δὲν δύναται νὰ τὴν οὐδετερώσῃ, καθιστῶν τὴν χρῆσιν τῶν μέσων ἀδύνατον. Λοιπὸν, ἐὰν ἦναι δυνατὸν τὸ ἄμεσον καὶ τὸ παραχρῆμα, πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ῥητῶς ὁ νόμος· κριτὴς δὲ τοῦ δυνατοῦ τούτου εἶναι ὁ δικαστὴς τῆς οὐσίας· ἐὰν δὲ δὲν ἦναι δυνατὸν τὸ ἄμεσον, δὲν δύναται ὁ δικαστὴς νὰ ἐφαρμώσῃ κατὰ γράμμα τὸν νόμον, χωρὶς νὰ στερήσῃ ἀδίκως τὸν διάδικον τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως».

Ἐννοεῖται, ὅτι τὸ ἀδύνατον τοῦτο ὀφείλει νὰ προτείνῃ ὁ προςβάλλων τὸ ἔγγραφον, καὶ νὰ ζητήσῃ προθεσμίαν διὰ νὰ ἐκφρασθῇ. Ἐὰν ὅμως προςβάλῃ τὸ ἔγγραφον, καὶ ζητήσῃ ἁπλῶς νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἡ νόμιμος ἀπόδειξις, χωρὶς ἀμέσως καὶ παραχρῆμα νὰ δηλώσῃ τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα, ἢ χωρὶς νὰ δικαιολογήσῃ τὸ ἀδύνατον τῆς ἀμέσως καὶ παραχρῆμα δηλώσεως, ἡ πρότασις τῆς προςβολῆς πρέπει ν' ἀποῤῥιφθῇ, διότι δὲν δύναται ὁ δικαστὴς νὰ ὑποθέσῃ ἐξ ἐπαγγέλματος τὸ ἀδύνατον». Πρβ. ἐφημερίδα Δικαστηρίων σελ. 100.

§ 227. Ποῖοι μάρτυρες ἐξετάζονται περὶ τῆς πλαστογραφίας ἢ τῆς νοθεύσεως; Παρατηρητέον,

α) Οἱ ἐν τῷ προςβαλλομένῳ συμβολαίῳ συμπράξαντες ὡς μάρτυρες ἐξετάζονται ὡς τοιοῦτοι εἰς τὴν ἐπὶ πλαστογραφίᾳ; Ῥολλῖνος, λ. faux incident § 410 ἐπ.

β) Ὅτι μόνον τὰ προταθέντα ὡς μάρτυρες πρόςωπα ἐξετάζονται· ἄλλα οὐχί. (1). Οὐδ' ἄγνωστοι (2).

§ 228. Παρατηρητέον δὲ εἰδικώτερον ταῦτα·

α) Πᾶν ἔγγραφον (δημόσιον (3) ἢ ἰδιωτικὸν) δύναται νὰ προςβληθῇ ὡς πλαστόν.

---

(1) Προκειμένου λόγου περὶ ἐξετάξεως μαρτύρων πρὸς ἀπόδειξιν πλαστογραφίας τινὸς, πρέπει (ἄρθρον 442, 453 τῆς πολιτικῆς δικονομίας) νὰ ὀνομάζωνται παραχρῆμα οἱ μάρτυρες καὶ δι' αὐτῶν ἐννοοῦνται πρόςωπα ὡρισμένα, ἃ καὶ μόνον καὶ ὄχι ἄλλα ἀντ' αὐτῶν δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 41 τοῦ 48, κυροῦσα τὰς 67 καὶ 247 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

(2) Ἡ 8 τοῦ 53 πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις φέρει·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τ' ἄρθρα 458 440 καὶ 442 τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἡ περὶ πλαστογραφίας ἀπόδειξις δύναται νὰ γενῇ διὰ τῶν συνήθων ἀποδεικτικῶν μέσων, ὁ δὲ ἐναγόμενος ὡρισμένως ἐπρότεινε ταῦτα καὶ ὠνόμασε τοὺς μάρτυρας· ἄρα ἡ πρότασίς του εἶναι παραδεκτὴ, ἐκτὸς καθόσον ζητεῖται ἡ ἄδεια νὰ ἐξετασθῶσι δύο ἄγνωστοι, διότι ὁ νόμος ἀπαιτεῖ οἱ μάρτυρες νὰ ὀνομασθῶσι παραχρῆμα, ἄρθρον 442 πολ. δικονομίας.

»Ἐπειδὴ τὰ παρὰ τῶν ἐναγόντων προτεινόμενα ἔγγραφα πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ μὴ πλαστοῦ τῆς ἐπιστολῆς, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς παραβολὴν, καθὸ δημόσια καὶ μὴ προςβληθέντα ἔγγραφα».

—Δὲν δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν ἄλλοι μάρτυρες παρὰ τοὺς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ παραχρῆμα προταθέντας πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πλαστογραφίας· ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς ὅτι δὲν ὑπάρχουσι δῆθεν οἱ ἐπὶ ἀκροατηρίου προταθέντες, χωρὶς νὰ αἰτιολογηθῇ ἡ ἔλλειψίς των, δὲν εἶναι λόγος πρὸς παραδοχὴν νέων μαρτύρων. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας 67 τοῦ 1847 (ἐν νομικ. σελ. 4816), κυρωθεῖσα διὰ τῆς 41 τοῦ 48 πολ. ΑΠ ἀπ.

(3) Καὶ αἱ ἀποφάσεις. Καῤῥὲ ζήτ. 859 καὶ ἄλλοι, περὶ ὧν ἐν σημ. 3 Οἰκ. § 168.

τικῆς δικονομίας) ἦναι δυνατά, ὁ νόμος πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ἀκριβῶς. Εἰς τὰ ἀδύνατα ὅμως κανεὶς δὲν ὑποχρεοῦται, ὁ δὲ δικαστὴς δὲν δύναται νὰ ἐφαρμόσῃ κατὰ γράμμα τὸν νόμον, χωρὶς νὰ στερήσῃ τὸν διάδικον τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως (ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 80 τοῦ 47). Κριτὴς τοῦ δυνατοῦ τούτου εἶναι ὁ δικαστὴς τῆς οὐσίας. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 33 τοῦ 46 καὶ 41 τοῦ 48.

Ὁ Ἄρειος Πάγος λοιπὸν παρεδέξατο διὰ τῶν 33 τοῦ 46, 80 τοῦ 47 καὶ 41 τοῦ 48 ἀποφάσεων αὐτοῦ, ὅτι ἀφίεται τῷ δικαστηρίῳ ἡ ἐκτίμησις τοῦ δυνατοῦ τῆς παραχρῆμα προςαγωγῆς καὶ ὀνομασίας τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων, καὶ ὅτι ἑπομένως ἐν τοιαύτῃ ἀδυναμίᾳ πρέπει νὰ δίδηται ὁ ἀποχρῶν χρόνος τῷ ἐνισταμένῳ· τὴν γνώμην ταύτην παραδεξάμενος καὶ ὁ μακαρίτης Ῥουσσόπουλος ἐξεφράσθη οὕτως· (Θέμ. τόμ. 6 σελ. 264). «Ἡ τοιαύτη δραστηριότης περὶ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ περὶ πλαστογραφίας, ἢ νοθεύσεως ζητήματος εἶναι ἀποχρῶσα ἐγγύησις κατὰ τοῦ φόβου τῆς στρεψοδίκου προςβολῆς τῶν ἐγγράφων. Ἐννοεῖται δέ, ὅτι εἰς τὰς ἐκφράσεις τοῦ νόμου «ἀμέσως καὶ παραχρῆμα» δὲν πρέπει νὰ δίδηται τοιαύτη βαρύτης, ὥςτε ν' ἀπαιτῶνται τὰ ἀδύνατα· εἰς τὰ ἀδύνατα κανεὶς δὲν ὑποχρεοῦται. Ὅθεν, ἐὰν ὁ δικαστὴς βλέπῃ τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ ἐκφρασθῇ ὁ διάδικος ἀμέσως καὶ παραχρῆμα, πρέπει νὰ παραχωρῇ εἰς αὐτὸν τὸν κατάλληλον καιρόν· διότι ὁ νόμος, ἐπιτρέπων τὴν προςβολὴν (διὰ τὸ ἀποτέλεσμά της), δὲν δύναται νὰ τὴν οὐδετερώσῃ, καθιστῶν τὴν χρῆσιν τῶν μέσων ἀδύνατον. Λοιπόν, ἐὰν ἦναι δυνατὸν τὸ ἄμεσον καὶ τὸ παραχρῆμα, πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ῥητῶς ὁ νόμος· κριτὴς δὲ τοῦ δυνατοῦ τούτου εἶναι ὁ δικαστὴς τῆς οὐσίας· ἐὰν δὲ δὲν ἦναι δυνατὸν τὸ ἄμεσον, δὲν δύναται ὁ δικαστὴς νὰ ἐφαρμώσῃ κατὰ γράμμα τὸν νόμον, χωρὶς νὰ στερήσῃ ἀδίκως τὸν διάδικον τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως».

Ἐννοεῖται, ὅτι τὸ ἀδύνατον τοῦτο ὀφείλει νὰ προτείνῃ ὁ προςβάλλων τὸ ἔγγραφον, καὶ νὰ ζητήσῃ προθεσμίαν διὰ νὰ ἐκφρασθῇ. Ἐὰν ὅμως προςβάλῃ τὸ ἔγγραφον, καὶ ζητήσῃ ἁπλῶς νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἡ νόμιμος ἀπόδειξις, χωρὶς ἀμέσως καὶ παραχρῆμα νὰ δηλώσῃ τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα, ἢ χωρὶς νὰ δικαιολογήσῃ τὸ ἀδύνατον τῆς ἀμέσως καὶ παραχρῆμα δηλώσεως, ἡ πρότασις τῆς προςβολῆς πρέπει ν' ἀποῤῥιφθῇ, διότι δὲν δύναται ὁ δικαστὴς νὰ ὑποθέσῃ ἐξ ἐπαγγέλματος τὸ ἀδύνατον». Πρβ. ἐφημερίδα Δικαστηρίων σελ. 100.

§ 227. Ποῖοι μάρτυρες ἐξετάζονται περὶ τῆς πλαστογραφίας ἢ τῆς νοθεύσεως; Παρατηρητέον,

α) Οἱ ἐν τῷ προςβαλλομένῳ συμβολαίῳ συμπράξαντες ὡς μάρτυρες ἐξετάζονται ὡς τοιοῦτοι εἰς τὴν ἐπὶ πλαστογραφίᾳ; Ῥολλῖνος, λ. faux incident § 410 ἑπ.

β) ὅτι μόνον τὰ προταθέντα ὡς μάρτυρες πρόςωπα ἐξετάζονται· ἄλλα οὐχί. (1). Οὐδ' ἄγνωστοι (2).

§ 228. Παρατηρητέον δὲ εἰδικώτερον ταῦτα·

α) Πᾶν ἔγγραφον (δημόσιον (3) ἢ ἰδιωτικόν) δύναται νὰ προςβληθῇ ὡς πλαστόν.

---

(1) Προκειμένου λόγου περὶ ἐξετάξεως μαρτύρων πρὸς ἀπόδειξιν πλαστογραφίας τινός, πρέπει (ἄρθρον 442, 453 τῆς πολιτικῆς δικονομίας) νὰ ὀνομάζωνται παραχρῆμα οἱ μάρτυρες καὶ δι' αὐτῶν ἐννοοῦνται πρόςωπα ὡρισμένα, ἃ καὶ μόνον καὶ ὄχι ἄλλα ἀντ' αὐτῶν δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 41 τοῦ 48, κυροῦσα τὰς 67 καὶ 247 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

(2) Ἡ 8 τοῦ 53 πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις φέρει·

«Ἐπειδή, κατὰ τ' ἄρθρα 458 440 καὶ 442 τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἡ περὶ πλαστογραφίας ἀπόδειξις δύναται νὰ γενῇ διὰ τῶν συνήθων ἀποδεικτικῶν μέσων, ὁ δὲ ἐναγόμενος ὡρισμένως ἐπρότεινε ταῦτα καὶ ὠνόμασε τοὺς μάρτυρας· ἄρα ἡ πρότασίς του εἶναι παραδεκτή, ἐκτὸς καθόσον ζητεῖται ἡ ἄδεια νὰ ἐξετασθῶσι δύο ἄγνωστοι, διότι ὁ νόμος ἀπαιτεῖ οἱ μάρτυρες νὰ ὀνομασθῶσι παραχρῆμα, ἄρθρον 442 πολ. δικονομίας.

»Ἐπειδὴ τὰ παρὰ τῶν ἐναγόντων προτεινόμενα ἔγγραφα πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ μὴ πλαστοῦ τῆς ἐπιστολῆς, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς παραβολήν, καθὸ δημόσια καὶ μὴ προςβληθέντα ἔγγραφα».

—Δὲν δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν ἄλλοι μάρτυρες παρὰ τοὺς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ παραχρῆμα προταθέντας πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πλαστογραφίας· ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς ὅτι δὲν ὑπάρχουσι δῆθεν οἱ ἐπὶ ἀκροατηρίου προταθέντες, χωρὶς νὰ αἰτιολογηθῇ ἡ ἔλλειψίς των, δὲν εἶναι λόγος πρὸς παραδοχὴν νέων μαρτύρων. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας 67 τοῦ 1847 (ἐν νομικ. σελ. 4816), κυρωθεῖσα διὰ τῆς 41 τοῦ 48 πολ. ΑΠ ἀπ.

(3) Καὶ αἱ ἀποφάσεις. Καρρὲ ζήτ. 859 καὶ ἄλλοι, περὶ ὧν ἐν σημ. 3 Οἰκ. § 168.

Τὰ ἰδιωτικὰ μάλιστα ἔγγραφα δύνανται νὰ προςβληθῶσιν ὡς πλαστὰ καὶ ἀφοῦ διὰ συμπαραβολῆς ἀποδειχθῶσι γνήσια. Πρλ. 453. Οἰκ. § 168 σημ. 4 ἐκδ. 2. Ὑπάρχει δὲ ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου 125 τοῦ 51 (ἣν ὅρα εἰς Εὐρ. 12 σ. 302), καθ' ἣν δύναται νὰ προςβληθῇ ὡς πλαστὸν ἰδιωτικὸν ἔγγραφον οὐ μόνον ὅταν διὰ συμπαραβολῆς ἀπεδείχθη ἡ γνησιότης αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅταν δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων (1)

(1) Ἀλλὰ κατὰ τὸ 440 ἄρθρον ἡ γνησιότης τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ἀποδεικνύεται α) δι ἐγγράφου ὁμολογίας, β) δι' ὅρκου, ἑκουσίου ἢ ἀναγκαίου, γ) διὰ μαρτύρων καὶ δ) διὰ συμπαραβολῆς ἐμπειροτεχνῶν. Ἐὰν ἐννοῇ ὁ Ἄρειος Πάγος, ὅτι καὶ τὸ δι' ὁμολογίας ἢ ὅρκου τοῦ διαδίκου ἀποδειχθὲν ὡς γνήσιον ἔγγραφον δύναται νὰ προςβληθῇ ἔπειτα ἐπὶ πλαστογραφίᾳ, πλανᾶται ἀριδήλως· διότι κατὰ τῆς ὁμολογίας καὶ τοῦ ὅρκου ἀνταποδείξεις δὲν ἐπιτρέπονται (ὅρα Οἰκ. § 128 σημ. 9 § 153 σημ. 1 § 154 σημ. 4). Μένουσι λοιπὸν οἱ μάρτυρες, ὡς πρὸς τοὺς ὁποίους νομοθετικῶς ἠδύνατο νὰ ἔχῃ δίκαιον τὸ εἰρημένον δικαστήριον· ἀλλὰ τὴν σαφῆ διάταξιν τοῦ 453 ἄρθρου δὲν ἠδυνήθησαν, νομίζομεν, νὰ κάμψωσι τὰ ἀρίδηλα αὐτοῦ ἐπιχειρήματα. Τὸ ἄρθρον 455 ἐννοεῖ τὴν προςβολὴν τοῦ περιεχομένου. Πρβ. Οἰκ. § 168 σημ. 4.

Περὶ τοῦ ζητήματος ἂν συγχωρῆται ὅρκος ὅτι τὸ ἔγγραφον δὲν εἶναι πλαστὸν, ὅρα καὶ ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 229 τοῦ 49 (α).

—Ἡ ἔνστασις τῆς ἀκυρότητος δὲν ἀποκλείει τὴν ἔνστασιν τῆς νοθεύσεως. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλιας 152 τοῦ 42 ἐν λ. πλαστογραφίᾳ § 26.

—Ἰδιωτικὸν δὲ ἔγγραφον δύναται νὰ προςβληθῇ ὡς πλαστὸν καὶ παρ' ἐκείνου τοῦ διαδίκου, ὅςτις ἔκαμε χρῆσιν καὶ ἀνεγνώρισεν αὐτό; ναὶ, κατὰ τὴν 26 τοῦ 45 ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου, ἣν εἰς Εὐρ. λέξ. πλαστογραφία § 27. Πρλ. Εὐρ. Ρολλ. λ. faux incident § 28 —Τὰ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἀναγνωρισθέντα ὡς γνήσια προςβάλλονται παρεμπιπτόντως ὡς πλαστά; ὅρα δύο ἀποφάσεις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν λέξει πλαστογραφίᾳ § 23, 29.

(α) Χωρὶς νὰ προςβληθῇ ὡς πλαστὴ ἡ περὶ πλειστηριασμοῦ ἔκθεσις, συγχωρεῖται ὅρκος ἐπακτὸς περὶ τῆς μὴ τηρήσεως τῶν ἀπαιτουμένων διατυπώσεων. ὄχι· ἴδε τὴν 875 τοῦ 53 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν λ. ὅρκος.

§ 229. β) Αποδιδομένης τῆς πλαστογραφίας εἰς ὡρισμένον ἄνθρωπον, ἤτοι γινομένης κατηγορίας ἐπὶ πλαστογραφίᾳ, ἐπειδὴ περὶ αὐτῆς ἁρμόδιον εἶναι νὰ δικάσῃ τὸ ποινικὸν δικαστήριον, ὀφείλει τὸ πολιτικόν, παρ' ᾧ ἐγένετο αὕτη, ν' ἀναβάλῃ τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς μεχρισοῦ περατωθῇ ἡ ποινικὴ δίκη, ἐὰν θεωρήσῃ τὸ προςβληθὲν ἔγγραφον ὡς ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον πρὸς διάγνωσιν τῆς ὑποθέσεως. Πρβ. ἀπ. ΑΠ. 213 τοῦ 65.

Ἡ κατηγορία δὲ αὕτη δεκτή ἐστιν οὐ μόνον πρωτοδίκως, ἀλλὰ καὶ κατ' ἔφεσιν τὸ πρῶτον γενομένη (1). Πρβλ. Οἰκονομ. § 168 ἐκδ. 2. (2). Πρβ. καὶ τὴν σημ. 1 τῆς ἑπ. σελ.

§ 230. γ) Μὴ ἀποδιδομένης δὲ εἰς ὡρισμένον ἄνθρωπον τῆς πλαστογραφίας, ἀλλὰ τοῦ ἐγγράφου ἁπλῶς προςβαλλομένου, ἤτοι προτεινομένης ἐνστάσεως πλαστογραφίας, δικάζει τὸ πολιτικὸν δικαστήριον τὸ ζήτημα τοῦτο (3) κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἐξηγηθεῖσαν διαδικασίαν· ὅπερ ὅμως, ἀναφανεισῶν ἐν τῷ μεταξὺ ἐνδείξεων κατὰ ῥητῶν ἀνθρώπων, ὀφείλει καὶ τότε ν' ἀναστείλῃ τὴν πολιτικὴν δίκην (4). Ἡ ἔνστασις αὕτη ἀπαράδεκτός ἐστιν ἐφεσίμως τὸ

---

(1) Πολ. 454, 455. Ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου μόνον τὰ ἔγγραφα, ἅπερ προςάγονται παρ' αὐτῷ κατὰ πρῶτον (π. χ. τὸ ἐπιδοτήριον τῆς ἀναιρέσεως καὶ αἱ ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν προτάσεις: Ἀρείου Πάγου 213 τοῦ 65), δύνανται νὰ προςβληθῶσιν ὡς πλαστά. Carré ζήτ. 863 δίς. Bonnier ἀριθ. 494. Ἀπ. Ἀρείου Πάγου 3 τοῦ 46.—Ἂν ἡ περὶ πλαστογραφίας παρεμπίπτουσα ἀγωγὴ ἦναι δεκτὴ κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης, ὅρα τὴν λέξιν πλαστογραφία § 34.

(2) Πρβ. ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 213 τοῦ 65.

Ὅταν ἡ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ὑπογραφὴ προςβάλληται ὡς μὴ γνησία ἢ πλαστή, ἀναβάλλεται ἡ ἐκδίκασις τῆς οὐσίας μέχρι τῆς ἐκδικάσεως τοῦ παρεμπίπτοντος αὐτοῦ ζητήματος. 729, 730 πολ. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14205 τοῦ 56.

(3) Πολ. 457. Ἡ παρεμπίπτουσα αὕτη διαδικασία ματαιοῦται, ἐὰν ὁ προςαγαγὼν τὸ ἔγγραφον δηλώσῃ κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν, ὅτι δὲν μεταχειρίζεται αὐτό. Πολ. 458. Γαλ. δικ. 217.

(4) Πολ. 459. Γαλ. δικον. 239. 240. Ἐὰν δηλαδὴ ὁ αὐτουργὸς ζῇ καὶ τὸ ἔγκλημα δὲν ἦναι παραγεγραμμένον.

πρῶτον γινομένη (1), εἰμήγε κατ' ἐγγράφων εἰς τὸ ἐφετεῖον ἐν πρώτοις προςαχθέντων. Οἰκ. § 168 ἐκδ. 2.

§ 231. δ) Ἡ περὶ πλαστογραφίας διαδικασία, εἰ μὲν ἐπιτύχῃ, ἀποτέλεσμα φέρει τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ ἐγγράφου (2), εἰδὲ ἀποτύχῃ, τὴν καταψήφισιν χρηματικῆς ποινῆς καὶ ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ τὴν πλαστογραφίαν προτείναντος. Ἡ ποινὴ δ' ἐπιβάλλεται αὐτῷ καὶ ἂν παραιτήσῃ τὴν περὶ πλαστογραφίας πρότασιν (3).

§ 231 δίς. Παρατηρήσεις εἰς τὸ ἄρθρον 406 ὅρα εἰς Οἰκονομ. § 168 σημ. 12 (2β).

---

(1) Δυνάμει τῶν ἄρθρων 160, 396 καὶ 405 πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ προςβολὴ ἐπὶ πλαστογραφίᾳ ἀνάγκη νὰ προτείνηται κατ' ἐκείνην τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν, καθ' ἣν προςάγεται τὸ πρῶτον τὸ προςβαλλόμενον ἔγγραφον. Τοιαύτην γνώμην ἐξέφρασέ ποτε καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπόφασις 33 τοῦ 1846) εἰπὼν α... .. ἐπρότεινεν ἀμέσως ν' ἀποδείξῃ αὐτὸς τὸ ἄκυρον, ψευδὲς καὶ πλαστὸν τῆς ἀποφάσεως ταύτης· ὥςτε τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον δὲν ἔκαμε κακὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἄρθρων 160 καὶ 747 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἀποῤῥίψαν τὴν παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος κατὰ πρώτην φορὰν γενομένην ἔνστασιν ταύτην».—Ἐν Γαλλίᾳ, συμφώνως τοῖς ἐν § 112 σημ. 5 Οἰκ. εἰρημένοις, ἀκολουθοῦσι τὸ ἐναντίον, ἤτοι θεωροῦσι δεκτὴν τὴν πλαστογραφίαν καὶ ἐν τῷ ἐφετείῳ κατὰ πρῶτον γινομένην. Πρβλ. Carré ζήτ. 863. Dalloz faux incident ἀρ. 36. Boncenne Δ. 34. Οἰκ. § 168 σημ. 3.

(2) Πολ. 460. Γαλλ. δικον. 241. Περὶ ἀναβολῆς τῆς ἐκτελέσεως πολ. δικ. 818. Περὶ τῆς γαλλικῆς δικονομίας ὅρα Carré ὑπὸ τὸ 241.

(2β) Παρήγαγε τὴν σύνταξιν τοῦ ἄρθρ. τούτου ἀπρόσεκτος συνδυασμὸς τῶν §§ 279 ἐδ. 2, 286 καὶ 291 ἐδ. 1 τοῦ Βαυαρ. σχ. Ὑποτίθησι δηλ. τὸ ἄρθρ. τοῦτο ὅτι ἐν τῇ προδικασίᾳ προςέβαλεν ὁ διάδικος ὡς πλαστὸν τὸ κατ' αὐτοῦ προςαγόμενον δημόσιον ἔγγραφον ὀνομάσας συγχρόνως καὶ τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως (ὅπερ οὐδέποτε συμβαίνει κατὰ τὸ 405 ἄρθρον), ὅτι δ' ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητουμένης τῆς ὑποθέσεως ἀπολιμπάνεταί τις τῶν διαδίκων, εἴτε ὁ ἀποδεικνύων εἴτε ὁ προτείνας τὴν πλαστογραφίαν. Οἰκονομ. αὐτ. σημ. 12.

(3) Ἀποτυχία τῆς ἀποδείξεως· χρηματικὴ ποινή.—Ἴδε Εὑρετ. Δαλλ. λ. faux incident § 402 ἑπ., 441 ἑπ.

Ὅταν τίς, προςβαλὼν χοτσέτιόν τι συνταχθὲν πρὸ τοῦ 1835,

§ 232. (Πολ. 461. Γαλ. 246, 247). Ἡ μὲν ποινὴ ἐπιβάλλεται αὐτεπαγγέλτως, ἡ δὲ ἀποζημίωσις κατ' αἴτησιν τοῦ ἐπικαλεσαμένου τὸ προςβληθὲν ἔγγραφον διαδίκου. Carré ζ. 950, 951.

Ἐννοεῖται ὅτι ἀποζημίωσις ἐπιδικάζεται οὐχὶ πάντοτε, ἀλλ' ἂν ἔλαβε χώραν ζημία. Δυνάμει δὲ τῶν περὶ ἀποζημιώσεως διατάξεων τοῦ ἀστυκοῦ νόμου πρέπει νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἀποζημίωσιν δύναται ν' ἀπαγγείλῃ τὸ δικαστήριον καὶ ὅταν τὸ τῆς πλαστογραφίας παρεμπίπτον καταργηθῇ διὰ παραιτήσεως. Carré ζήτ. 953. Dalloz ἀρ. 256.—ὅταν πολλοὶ προτείνωσι τὴν πλαστογραφίαν ἐπιβάλλονται καὶ πολλὰ πρόστιμα; Dalloz ἀριθ. 250. Carré ζ. 952.

§ 232 δίς. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 461 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἤτοι περὶ τοῦ τί ποιητέον ἂν ἀπέτυχεν ἡ περὶ πλαστογραφίας ἐπίδειξις, ἴδε ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 161 τοῦ 54 ἐν λ. πλαστογραφία.

δὲν ἀποδείξῃ τὴν πλαστογραφίαν, ὑπόκειται εἰς τὴν ποινήν, τὴν ὁποίαν προνοεῖ τὸ ἄρθρον 461 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἀπόφασις 5538 τοῦ 49 ἐφ. Ἀθ.

—Ἂν ἀπέτυχεν ἡ περὶ πλαστογραφίας ἀπόδειξις, καὶ εὑρέθη τὸ ἔγγραφον γνήσιον, καταδικάζεται ὁ προςβαλὼν αὐτὸ εἰς χρηματικήν; εἰς ἀποζημίωσιν καὶ εἰς τὴν τῶν ἐξόδων πληρωμήν, εἰςπράττεται δὲ ἡ χρηματικὴ ποινὴ διὰ προςωπικῆς κρατήσεως κατὰ τὸ ἄρθρον 999 § 11 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 161 τοῦ 54.

—Τὸ ἄρθρον 461 τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν ἐννοεῖ, ὅτι ἡ ἐν αὐτῷ ποινὴ δὲν ἐπιβάλλεται, ὁσάκις ὁ προςβολεὺς δὲν συμμορφοῦται μὲ τὰς περὶ ἀποδείξεως τῆς πλαστότητος ἢ νοθεύσεως διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἀλλ' ὅταν ἡ προςβολὴ ἀποβῇ ματαία ἀναγνωριζομένου ἄλλως ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου γνησίου τοῦ προςβληθέντος ἐγγράφου. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 258 τοῦ 49.

—Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 461 κτλ. τῆς πολιτ. δικονομίας δὲν ἐφαρμόζεται μόνον ὑπὲρ τοῦ προςάγοντος καὶ χρησαμένου τὸ ὡς γνήσιον εὑρεθὲν ἔγγραφον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ προςεπικληθέντος εἰς παρέμβασιν συντάκτου τοῦ ὡς πλαστοῦ προςβληθέντος ἐγγράφου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 102. τοῦ 50.

§ 232 τρίς. Πρβλ. τὴν 258 τοῦ 1864 πολιτικὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν.

§ 233. Τὸ ἄρθρον 456 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἀφορᾷ τὰς ἐν αὐτῷ ἰδιαιτέρας περιστάσεις, καθ' ἃς δύναται, μὴ ὑπαρχούσης ἐκκρεμοῦς πολιτικῆς δίκης, νὰ εἰσαχθῇ ὡς κυρία ἡ περὶ πλαστογραφίας. Δὲν εἶναι δὲ ὀρθὴ ἡ γνώμη, ὅτι ἡ περὶ πλαστογραφίας παρεμπίπτουσα ἀγωγὴ εἶναι ἀπαράδεκτος διὰ τὸν λόγον ὅτι μετὰ τὴν ἔκδοσιν βουλεύματός τινος πρέπει νὰ εἰσαχθῇ κυρία περὶ πλαστογραφίας ἀγωγή. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 8 τοῦ 53.

§ 234. Ὅταν τὸ ποινικὸν δικαστήριον κηρύττῃ τινὰ μὲν ἔνοχον πλαστογραφίας, δὲν ἐμποδίζεται ἐκ τούτου ἡ ἐπιδίωξις τῶν ἰδιωτικῶν ἀπαιτήσεων, οὐδ' ἀποτελεῖ ἡ ἀπόφασις δεδικασμένον ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς πλαστογραφίας. Ἄρθρον 12 τῆς πολιτικῆς καὶ ποινικῆς δικονομίας. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 135 τοῦ 1865, ἀναιροῦσα τὴν 1118 τοῦ 60 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.—Πρβ. τὰ ἐν Εὐν. τ. 19 σ. 192 ἑπόμ.—Μετὰ τὴν ἔκδοσιν βουλεύματος, τὸ πολιτικὸν δικαστήριον ἐξετάζει τὸ τῆς πλαστότητος; ΑΠ. 331 τοῦ 65.

§ 235. ὅρα κατωτ. § 306.

Περὶ ἐπιδείξεως (1).

§ 240. Ὁ διάδικος δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἐνίοτε τὴν παράστασιν εἴτε ἐπίδειξιν τῶν ἐν τῇ δίκῃ χρησίμων ἐγγράφων παρὰ τοῦ κατέχοντος αὐτὰ ἀντιδίκου ἢ τρίτου.

Τὴν πρὸς τοῦτο ἄγουσαν παρεμπίπτουσαν διαδικασίαν κανονίζει ἡ δικονομία ἡμῶν ὡς ἑξῆς·

§ 241. *Ὑποχρέωσις πρὸς ἐπίδειξιν.—Χρεωστεῖ* νὰ ἐπιδείξῃ

α) Ὁ ἀντίδικος, πᾶν ἔγγραφον, γενόμενον ἐν τῇ δίκῃ κοινὸν μέσον ἀποδείξεως. Τὰ ἔγγραφα δὲ γίνονται κοινὸν ἀποδείξεως μέσον ἀπὸ τῆς καταθέσεως (ἤτοι κοινοποιήσεως κατὰ τὸ 555) ἢ ἀπὸ τῆς διὰ τῶν διαμειβομένων ἐγγράφων ἐπικλήσεως αὐτῶν (πολιτ. 430 § 1) (2). Οἱ μάρτυρες πότε γίνονται κοινὸν μέσον ἀποδεί-

---

(1) Πρβ. Πολ. 429—434. Καλλ. γ. § 371 ἐπ. 375 ἑπόμ. Ρουσ. περὶ ἀποδ. σελ. 305. Οἰκ. § 169 ἐκδ. 2. Περὶ τοῦ γαλλ. δικαίου, Καρρὲ ζ. 738.

(2) Πρβ. ἀνάπτυξιν εἰς Οἰκ. § 124 σημ. 14 ἐκδ. 2.

ξεως; Οἰκονομ. § 124 σημ. 11 ἔκδ. 6. Εὑρετ. λεξ. μάρτυρες § 280 ἑπόμ.

6) Πᾶς διακάτοχος, τὰ ἔγγραφα, τὰ συνταχθέντα διὰ τὸ πρόσωπον, τὰ δίκαια ἢ τὰς νομικὰς πράξεις τοῦ ἀποδεικνύοντος, εἴτε μόνου εἴτε καὶ ἄλλου τινὸς συνάμα (1).

---

(1) Πᾶς διακάτοχος ἐγγράφων, ἀφορώντων τὸ πρόσωπον ἢ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀποδεικνύοντος, δύναται νὰ ἐκβιασθῇ πρὸς κοινοποίησιν καὶ παράδοσιν αὐτῶν, ἐὰν ὁ ζητῶν αὐτὰ βεβαιώσῃ τὸ ὁποῖον ἔχει πρὸς τοῦτο νόμιμον συμφέρον, ἢ τὸ ἐπὶ τῶν ζητουμένων ἐγγράφων δικαίωμά του. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 21 καὶ 23 τοῦ 46 (α).

Ὅταν ὁ εἷς τῶν διαδίκων κατέχῃ ἔγγραφα ἀνήκοντα εἰς τὸν ἕτερον, ὀφείλει νὰ τ' ἀποδώσῃ πρὸς τοῦτον, θέλοντα νὰ τὰ μεταχειρισθῇ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν δικαίων του. (Πολιτικ. δικονομίας 430 § 2). Ἀπόφασις 5160 τοῦ 48 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

Ὥςτε τῆς ἀρχῆς, ὅτι δὲν δύναταί τις νὰ καταναγκάσῃ τὸν ἀντίδικόν του εἰς παράστασιν ἐγγράφων, ἕπεται ἡ ἐξαίρεσις, ὅτι πᾶς κάτοχος ἐγγράφων ἀφορώντων τὸ πρόσωπον, ἢ τὰ δικαιώματα, ἢ τὰς ὑποθέσεις τοῦ ἀποδεικνύοντος μόνου ἢ αὐτοῦ καὶ ἄλλου τινος ἐν ταυτῷ, ὑποχρεοῦται εἰς παράστασιν αὐτῶν (ἄρθρον 430 § 2), ἄρα καὶ ὁ ἀντίδικος (6). Εἶναι ἀναντίῤῥητον ὅτι ἐπὶ τοιούτων ἐγγράφων ὁ ἀπαιτῶν τὴν παράστασίν των ἔχει κυριότητα, διότι ὑποτίθενται συνταχθέντα χάριν αὐτοῦ καὶ πρὸς βεβαίωσιν τῶν δικαιωμάτων του· ὅθεν δυνάμει τῆς κυριότητός του δύναται νὰ ἐκβιάσῃ τὴν παράστασίν των (γ).

(α) Ταυτὰ καὶ ἐν τῇ ἀποφάσει 23 τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

(6) Ἀπ. ΑΠ. 72 τοῦ 49.

(γ) Καὶ ὁ Toullier VIII 21 ὁμολογεῖ ἐξαίρεσιν, ὅταν τὰ ἔγγραφα ἦναι κοινὴ ἰδιοκτησία, οἷον τίτλος κληρονομίας κτλ., ὁ δὲ Duranton XIII. 214 δέχεται ὅτι ὁ δικαστὴς δύναται νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὸν ἐνάγοντα, καίτοι μὴ ἔμπορον, τὴν παράστασιν τῶν οἰκιακῶν βιβλίων πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 1331 τοῦ γαλλ. κώδ., τοῦ ὁποίου ὅμως κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἑρμηνείαν δὲν ἔχει ἀνάγκην ἡ ἡμετέρα πολ. δικ. Καλλ. γ. σ. 382.

γ) Ὁ τρίτος διακάτοχος, πᾶν ἔγγραφον οὗτινος ἡ ἐπίδειξις (1) οὐδόλως βλάπτει αὐτόν. Διάτ. 80 Βασ. (22, 1).

δ) Πᾶν δημόσιον πρόςωπον (2), διωρισμένον εἰς φύλαξιν ἐγ-

---

(1) Ἔγγραφα τρίτων, ὅταν ἀφορῶσι τινὰ ἐκ τῶν διαδίκων, δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου, κατὰ τὰ ἄρθρα 429 καὶ 430 ἐδάφ. 3 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἐὰν ὁ διεξάγων τὴν ἀπόδειξιν δὲν διακατέχῃ τὰ καθυποβλητέα ἔγγραφα· ἀλλ' ὁ ἀντίδικος, ἢ καὶ τρίτος τις δύναται, ὅταν ἡ ἐπίδειξις δὲν φέρῃ βλάβην εἰς τὸν τρίτον διακάτοχον, καὶ νὰ ἐκβιασθῇ εἰς ἐπίδειξιν τῶν ἐγγράφων· ἐκ τούτου δὲ συνάγεται ὅτι τὰ ἔγγραφα τρίτου, ὅταν ἀφορῶσι τινὰ τῶν διαδίκων, δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 118 τοῦ 48.

(2) Περὶ τῶν συμβολαιογράφων, ἡ 200 τοῦ 60 πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις φέρει·

«Ἐπειδή, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 429 καὶ 430 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, πᾶς διάδικος ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐμφάνισιν τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων, ἅτινα κατ' αὐτοῦ ἐπικαλεῖται ὁ ἀντίδικός του, πρὸς ἐπίδειξιν δὲ αὐτῶν εἶναι ὑπόχρεως πᾶς συμβολαιογράφος διακατέχων αὐτά, ὁ δὲ Δ. Τζαμαδὸς διὰ τῆς προκειμένης αἰτήσεώς του ζητεῖ νὰ διαταχθῇ ἡ προςαγωγὴ τοῦ πρωτοτύπου τοῦ δωρητηρίου τῆς Κονδύλως Παπαβασιλείου πρὸς τὸν σύζυγόν της ὑπ' ἀριθ. 1058 καὶ χρονολογίαν 6 Σεπτεμβρίου 1855 συνταχθέντος ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Ὕδρας Μ. Οἰκονόμου καὶ εὑρισκομένου εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ συμβολαιογραφείου, ἵνα, καθ' ἃ διατείνεται, διὰ τῆς μελάνης τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ συμβολαίου καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ γράψαντος αὐτὸ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ δωριοδότις ὑπέγραψεν ἔγγραφον ὑποβληθὲν αὐτῇ καὶ συνταχθὲν ἀλλαχοῦ, ἡ δὲ αἴτησίς του αὕτη εἶναι παραδεκτή, διότι πρόκειται περὶ ἐγγράφου, ἐφ' οὗ ὁ Γ. Παππαβασιλείου στηρίζει τὰς ἀξιώσεις του, καὶ συνᾴδει μὲ τὸν νόμον καὶ μὲ τὸ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 80 τοῦ 1860 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου τεθὲν ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως θέμα ἀποδείξεως, οὐχ ἧττον ὅμως παραδεκτή, ὡς στηριζομένη εἰς τὸν νόμον (πολ. δικ. ἄρθρ. 251) εἶναι καὶ ἡ αἴτησις τοῦ Γ. Παππαβασιλείου, νὰ τῷ ἐπιτραπῇ εἰς ἀνταπόδειξιν τοῦ εἰρημένου ἰσχυρισμοῦ τοῦ ἀντιδίκου του, νὰ προςαγάγῃ μάρτυρας τὸν Ἀχιλλέα Πρωτόπαπαν καὶ τὸν εἰρημένον συμβολαιογράφον Μ. Οἰκονόμου».

γράφων· οἷοι εἰσὶ π. χ. οἱ συμβολαιογράφοι, δικηγόροι, δικαστικοὶ γραμματεῖς, κλητῆρες, κολλυβισταί (1). Οἰκ. § 169. Περὶ ἀργυπρατῶν πρβ. Καλλ. γ. § 374.

Ἐπιδεικτέα ἔγγραφα.

§ 241 δίς. Δύναται λοιπὸν τις ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐπίδειξιν

α) Ἐγγράφων ἰδίων καθόλου ἢ ἐν μέρει. ν. 3 § 14 Πανδ. (10, 4).—ν. 3 Π. (29, 3).—ν. 3 Βασ. (15, 4). Ἴδε καὶ ν. 5 Πανδ. (10, 12). ν. 5 Βασ. (42, 3). Πολ. 188.

β) Ἐπιστολῶν; Οἰκ. § 169 σημ. 3.

γ) Ἐγγράφων συνταχθέντων διὰ τὸ ἐν τῇ δίκῃ ἀμφισβητούμενον δικαίωμα. documenta communia.

Κατ' ἐπιείκειαν ὁσάκις συνετάχθησαν ἔγγραφα δι' ὑποθέσεις τινος, δύναται οὗτος ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἔκδοσίν των (2). Τὸ αὐτὸ ἰσχύει ἀναντιῤῥήτως περὶ ἐπικοίνων ἐγγράφων, διότι καὶ αὐτὰ ἀφοροῦν τὰς ὑποθέσεις ἐκείνου, ὅςτις εὑρίσκεται εἰς σχέσιν κοινωνίας, δὲν ἀρκεῖ ὅμως ἐν γένει πᾶν ἔννομον συμφέρον, διὰ ν' ἀπαιτήσῃ τις ἔγγραφα, ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἰδικὸν δικαίωμα (3), καθ'

(1) Τὸ αὐτὸ καθῆκον ἐπιβάλλει τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον εἰς τοὺς ἀργυροπράτας καὶ τραπεζίτας. Νόμ. 9, 10 Βασιλ. (2, 13), διότι τὸ ὀφφίκιον αὐτῶν δημοσίαν αἰτίαν ἔχει.—Ἐννοεῖται ὅτι τὸ καθῆκον τοῦτο ὑπάρχει ὡς πρὸς ἐκεῖνα μόνον τὰ ἔγγραφα, ἅπερ ὁ συμβολαιογράφος ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του κατέχει, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς ἄλλα. Οἰκ. αὐτ.

(2) L. 4 § 1 αὐτ. L. 3 § 14 ad exhib (10, 4) B. XV. 4. 3,

(3) L. 3 § 14 αὐτ. L. 3 test. quemadm. (29, 3). B. XXXV. 6, 3. Vangerov III. § 708 ὅςτις ἀνασκευάζει τὴν ἐναντίαν γνώμην τοῦ Mittermaier ueber die Edition. Heidelberg 1835.

— Δύναταί τις νὰ ζητήσῃ τὸν τίτλον τῆς ἐπὶ κτήματός τινος κυριότητος αὐτοῦ, ὅταν δὲν ἀφορᾷ ἀποκλειστικῶς τὸ δικαίωμα αὐτοῦ; οὐχί. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου 243 τοῦ 63, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, ὡς ἡ προςβαλλομένη ἀπόφασις παρεδέχθη, ὁ διὰ τῆς ἀγωγῆς ζητούμενος τίτλος, ἤγουν τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ἡ Κυβέρνησις παρεχώρησε πρὸς τὴν ἐναγομένην τὸ παρ' αὐτῆς πρὸς τὸν ἐνάγοντα πωληθὲν γήπεδον, ἐκδοθὲν καὶ δι' ἄλλα πρὸς τὴν ἐναγομένην παραχωρηθέντα κτήματα καὶ χρησιμεῦον εἰς αὐτὴν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐπὶ τῶν κτημάτων τούτων κυριότητός της δὲν ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν ἐνάγοντα. Ἕνεκα τούτου δὲ ἀποῤῥίψαν τὸ ἐφετεῖον τὴν ἐπὶ τῆς ἐναντίας βάσεως στηριχθεῖσαν αἴτησιν τοῦ

ὑπόθεσιν ὅταν ἐπὶ ἀλλοτρίου χάρτου γραφθοῦν οἱ λογαριασμοί μας, δὲν δίδεται ἡ παραστατική, διότι δὲν ὑπάρχει δικαίωμα διεκδικήσεως, ἀλλὰ περὶ τοῦ ἀποτελέσματος (in factum). Καλ. γ § 375.

δ) Ἐγγράφου ἀφορῶντος τὸ ἀμφισβητούμενον δίκαιον. νόμ. 48, 52 Π. (19, 1).

ε) Ἐγγράφων, ἃ χρεωστεῖ ὁ ἀναγόμενος νὰ ἐπιστρέψῃ ἕνεκα εἰδικοῦ ἐνοχῶν λόγου. Οἰκ. § 169 σημ. 3, ἔνθα καὶ περὶ ἐπιδείξεως τῆς ἀποχῆς (ἐξοφλητικοῦ).

ϛ) Περὶ ἐπιδείξεως τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων, ἀνωτέρω § 48—49 καὶ Καλ. γ. § 377. Πότε δὲ δύναται νὰ ἐκβιασθῇ τις εἰς ἐπίδειξιν ἐγγράφων, ἢ βιβλίων (1);

ἐνάγοντος περὶ τῆς πρὸς αὐτὸν χορηγήσεως τοῦ εἰρημένου τίτλου, δὲν παρηρμήνευσε νόμον τινά».

—Δὲν δύναται ὁ διάδικος νὰ ζητήσῃ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου του ἐπίδειξιν δικαιογράφου, ἀφορῶντος ἴδια τούτου δικαιώματα. Δύναται δὲ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπίδειξιν ἁπλῶς, ὅταν τὸ δικαιόγραφον ἀφορᾷ καὶ δικαιώματα ἐκείνου, δηλαδὴ ὅταν ἦναι κοινὸς τίτλος. Ἀπόφασις ἐφ. Ἀθ. 12021 τοῦ 54.

— Ἐκ τοῦ νόμου 5 βι. 20, τίτλ. 2 τῶν Πανδεκτῶν ἐξάγεται, ὅτι ἐάν, προκειμένου λόγου περὶ ἐπικοίνου κτήματος, ὑπάρχωσιν ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ἐνδιαφέρουσι τοὺς κοινωνούς, ταῦτα πρέπει νὰ μένωσιν εἰς χεῖρας τοῦ ἔχοντος τὸ μεγαλήτερον μερίδιον, οἱ δὲ λοιποὶ δύνανται νὰ λάβωσιν ἀντίγραφα αὐτῶν καὶ ἐγγύησιν ἀπὸ τὸν λαβόντα τὰ πρωτότυπα νὰ τὰ παρουσιάσῃ, ὅταν χρειασθῶσιν· ἐν ἰσομοιρίᾳ δέ, ἀποφασίζει ὁ κλῆρος (α). Ἀπ. 249 τοῦ 42 τῶν ἐν Ν. ἐφ. ἐν. Εὐρ. 3 σ. 358.

—Ἔκθεσις ἐγκαταστάσεως παρ' ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων συνταχθεῖσα κα. ἀμφοτέρων τὰς σχέσεις κανονίζουσα (β), εἶναι κοινὸν ἀμφοτέρων κτῆμα, καὶ ὡς τοιοῦτον ὀφείλει νὰ τὸ ἐπιδείξῃ ὁ κατέχων αὐτό. (νομ. 5, 8 πρ. Πανδ. (10, 2). Ἀπ. 5759 τοῦ 49 ἐφ. Ἀθηνῶν.

(1) ὅρα τὴν Εὑρετ. λέξιν ἁρμοδιότης πολιτικὴ ἐν γένει § 302 δίς.—ὅρα προςέτι τὴν λ. βιβλία ἐμπορικὰ § 7.

(α) Κατὰ τοὺς Ν. 5 τοῦ Κ (3, 38).—6. Δ. (12, 3) 6. Π. (22, 4)—34. Β. (22, 1) διαφωνούντων τῶν κοινωνῶν εἰς ποῖον ἐξ αὐτῶν πρέπει νὰ μένουν τὰ κοινὰ συμβόλαια, ὁ δικαστὴς ἀποφαίνεται ὡς πρὸς αὐτό. Ἀπ. 5 τοῦ 46 ἐφ. Ν.

(β) Ἤτοι τοῦ μὲν ὅτι ἐξεπλήρωσε τὴν πρὸς παράδοσιν ὑποχρέωσίν του, τοῦ δὲ ὅτι ἐνεκατεστάθη εἰς τὰ κτήματα.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 430 ἀριθ. 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας εἶναι μὲν ὑπόχρεως ὁ διάδικος νὰ ἐπιδείξῃ τὰ ἔγγραφα πρὸς τὸν ἕτερον διάδικον, ἀλλὰ μόνον ἐκεῖνα, ὅσα μετεχειρίσθη ἐν τῇ διαδικασίᾳ, ἢ ἀπεφήνατο ὅτι θέλει νὰ μεταχειρισθῇ· ἄρα εἰς πολιτικὴν δίκην δὲν εἶναί τις ὑπόχρεως νὰ ἐπιδείξῃ τὰ ἐμπορικά του βιβλία, ὅταν μήτε τὰ μετεχειρίσθη, μήτε ἐδήλωσεν ὅτι θέλει τὰ μεταχειρισθῇ. Τὸ δὲ δεύτερον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 430 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἀφορᾷ τὸν τρίτον διακάτοχον, καὶ ὄχι τὸν διάδικον. Ἀπ. 4128 τοῦ 46 ἐφ. Ἀθ. — Πρβ. κατ. § 244.

ζ) Δύναται ν' ἀρνηθῇ ὁ τρίτος τὴν ἐπίδειξιν, προτείνων ὅτι τὰ ἔγγραφα εἶναι ἐμπιστευτικὴ ἐπιστολή; Τὸ ζήτημα τοῦτο ἄσχετον ὅλως εἶναι μὲ τὴν διάταξιν τοῦ Συντάγματος περὶ τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν· νομίζω δὲ ὅτι δὲν ἐκαθάρισαν αὐτὸ ἀκόμη προσηκόντως οἱ συγγραφεῖς. Ὁ ἐγχώριος νομοθέτης ἐξωμοίωσε κατά τινα τρόπον τὸ πρὸς ἐπίδειξιν καθῆκον τοῦ τρίτου μὲ τὴν πρὸς μαρτυρίαν ὑποχρέωσιν αὐτοῦ (νόμ. 22 § 4 Κ. 4, 21)· καθὼς δὲ ὁ μάρτυς δὲν δύναται ν' ἀποποιηθῇ τὴν μαρτυρίαν διατεινόμενος ὅτι ἐμπιστευτικῶς γνωρίζει τὰ περὶ ὧν ἐρωτᾶται, οὕτω δὲν πρέπει ν' ἀκούηται λέγων, ὅτι τὸ ἔγγραφον εἶναι ἐπιστολή, περιέχουσα ἐμπιστευτικὰς ἀνακοινώσεις. Τὰ ἐν Γαλλίᾳ διδασκόμενα δυσκόλως εὑρίσκουσι παρ' ἡμῖν ὑποστήριξιν. Dalloz lettre missive ἀριθ. 17 ἐπ. Aubry Γ. 290: Ῥάλλ. Α. 396. Holzschuer Civilrecht Β. 174. Γ. 723. Οἰκ § 169 σημ. 4.

§ 242. Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται τὰ ἑξῆς·

Τὰ πρὸς τοὺς οἰκονομικοὺς ὑπαλλήλους ἔγγραφα τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργείου (1) δὲν εἶναι ὑπόχρεων τοῦτο νὰ φέρῃ, διότι, ῥυθμίζοντα τὴν ἐσωτερικὴν τῶν ὑπαλλήλων ὑπηρεσίαν, δὲν θεωροῦνται κοινά· τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ τῆς φυτεύσεως περιβολίου τινός Ἀπόφασις 652 τοῦ 53 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφ. ἐν νομικ. σελ. 5839 ὅρα τὴν ἐπ. §.

§ 243. Ὑφισταμένης δίκης κατὰ τοῦ δημοσίου, ὀφείλει αὐτὸ νὰ προσαγάγῃ ἔγγραφα δημόσια ἀφορῶντα τὴν δίκην, καὶ ἂν κατὰ

---

(1) Κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον, τὸ δημόσιον ἀπολαμβάνει προνόμιον, ὅτι, ἐνῷ οὐδεὶς ἐκδίδει ἔγγραφα κατ' αὐτοῦ, αὐτό, ἢ ὡς ἐνάγων ἢ ὡς εναγομενος παριστάμενον, ἀπαιτεῖ τὴν προκομιδὴν ὅλων τῶν ἐγγράφων ἀπὸ τὸν ἀντίδικον. Καλλ. γ. § 375.

τοῦ δημοσίου πρόκηται νὰ γίνῃ χρῆσις αὐτῶν; Ναί, διότι ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 429, 430 § 4 καὶ τῶν τεμ. 45 § 7 Π. de jure fisci—§ 49, 147 καὶ 2 Κώδ. de ed. (2, 1) συνάγεται ὅτι, προκειμένου περὶ δημοσίων ἐγγράφων, γίνεται ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος, ὅτι δὲν δύναταί τις νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς προςαγωγὴν ἐγγράφων βλαπτόντων τὰ συμφέροντά του· εἰς τὴν ἐξαίρεσιν δὲ ταύτην ὑπάγεται καὶ τὸ δημόσιον (1). Ἀπ. 790 τοῦ 51 τῶν ἐν Ν. ἐφ. ἐν νομ. σ. 5488.

§ 244. Ὅταν τὸ δημόσιον, διάδικον ὂν ἔν τινι δίκῃ, δὲν μετεχειρίσθη, οὔτε ἀπεφήνατο ὅτι θέλει μεταχειρισθῇ διάταγμά τι, τὸ δικαστήριον δὲν δύναται, κατ' αἴτησιν τοῦ ἀντιδίκου του, νὰ ὑποχρεώσῃ τὸ δημόσιον νὰ φέρῃ αὐτό. 458, 430 § 1 τῆς πολιτ. δικονομίας. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 173 τοῦ 1853, ἀναιροῦσα τὴν 10325 ἐφ. Ἀθ. (2).

§ 245. Τὸ ἄρθρον 430 § α τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν ἐφαρμόζεται, ὅταν πρόκηται περὶ τίτλων τοῦ δικαιώματος τινός, οἵτινες εὑρίσκονται εἰς τὰς οἰκονομικὰς ἀρχάς, ἵνα ἐκδοθῇ, ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ, τὸ τῆς ἰδιοκτησίας ἔγγραφον. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 247 τοῦ 53, κυροῦσα τὴν 10891 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 246. Τὸ δημόσιον ὀφείλει τὴν ἐπίδειξιν τοῦ στελέχους πρὸς βεβαίωσιν τοῦ ἂν τὸ περὶ οὗ πρόκειται ποσὸν ἐπληρώθη· τοῦτο

(1) Πρβ. τὴν προηγ. §.

(2) Ἐντεῦθεν ἕπεται, ὅτι ὁ διάδικος εἶναι ἐλεύθερος νὰ μεταχειρισθῇ ἅτινα θέλει ἔγγραφα, ἀφοῦ ὅμως κάμῃ χρῆσιν, ἢ ἀναγγείλῃ αὐτήν, χρεωστεῖ νὰ τὰ παραστήσῃ (α), ἐκτὸς ἂν ἀμφισβητῆται τὸ γνήσιον αὐτῶν, ἢ προςβάλλωνται ὡς πλαστά, ὅτε ἔχει δικαίωμα νὰ τ' ἀφαιρέσῃ ἐκ τοῦ μέσου, παραιτούμενος τῆς χρήσεως. Ἡ διακήρυξις αὕτη, ὡς δικαστικὴ ὁμολογία, ἀνακαλεῖται καθ' ἃς ἐπιτρέπεται ἐπ' αὐτῆς περιστάσεις (β). Ὅστις ὅμως θέλει κηρύξει, ὅτι θέλει μεταχειρισθῇ τὸ ἔγγραφον, δύναται κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης νὰ παραιτηθῇ, διότι εἶναι δικαίωμά του (γ). Καλ. γ. σ. 381 ἐπ.

(α) Ὅρα ἄρθρ. 254 430 § 4.
(β) Ἄρθρ. 269 Carré § 876.
(γ) Carré § 877.

μὲν, διότι ὅλαι αἱ ὑπὸ τὸ κῦρος τῆς ἀρχῆς σημειούμεναι εἰς τὰ φορολογικὰ βιβλία πληρωμαὶ ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν καὶ ὑπὲρ τῶν πληρωσάντων· τοῦτο δὲ, διότι ἕκαστος δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰ βιβλία ταῦτα. (διάτ. 4 Κώδ. (21, 5).—διάτ. 6 Κώδικ. (2, 1).—νόμ. 63 Βασιλ. (22, 1).—νόμ. 36, 37 Βασιλ. (23. 1).—ἄρθρον 430 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἀπόφασις 401 τοῦ 51 ἐφ. Ν. (νομ. σ. 5433).

§ 247. Ἐπὶ δίκης κατὰ τοῦ δημοσίου εἶναι παραδεκτὴ ἀγωγὴ κατὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ, ὡς τρίτου, πρὸς ἐπίδειξιν ἐγγράφων; Κατὰ τὴν μειονοψηφίαν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ὄχι, διότι ὁ ὑπουργὸς ἐνταῦθα εἶναι αὐτὸ τὸ δικαζόμενον πρόσωπον, ἀλλὰ κατὰ τὴν πλειονοψηφίαν ναί, διότι εἶναι ὡς τρίτος, ἐνταῦθα, ὁ ὑπουργός. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας 777 τοῦ 1855 ἐν νομ. σ. 6057.

§ 248. Τὰ δημόσια ἔγγραφα καὶ τὰ οἰκονομικὰ βιβλία πρέπει νὰ ἐπιδεικνύωνται πρὸς ἀπόδειξιν τῶν μετὰ τῶν ἄλλων δοσοληπτικῶν σχέσεων τοῦ δημοσίου, ὑπόχρεως δὲ πρὸς ἐπίδειξιν εἶναι καὶ ὁ διάδικος αὐτὸς, κατὰ τὸ ἄρθρον 430 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἑρμηνευόμενον σύμφώνως μὲ τὸν ν. 63 Βασ. (22, 1), διότι ἐν τῇ λέξει πᾶς διακάτοχος, συμπεριλαμβάνεται καὶ ὁ διάδικος. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας 570 τοῦ 1859 ἐν δικαίῳ σ. 179.

§ 249. Ὁ ὀφειλέτης δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπίδειξιν τοῦ λογαριασμοῦ ἢ καταστίχου τοῦ δανειστοῦ πρὸς ἀπόδειξιν πληρωμῆς, ἐὰν ἰσχυρίζηται ὅτι ἀπώλεσε τὴν ἀπόδειξιν; Ναὶ, κατὰ τὴν μειονοψηφίαν, στηριζομένην εἰς τὸν νόμον 36 Βασιλ. (23, 1) καὶ 18 Βασιλ. (7, 18)· ὄχι, κατὰ τὴν πλειονοψηφίαν, ὅταν δὲν πρόκηται περὶ ἐμπορικῶν δικῶν. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας 557 τοῦ 1861 ἐν ἐφ. Δικαστηρίων σ. 252.

§ 250. Ἀπόφασις μὴ ὑποχρεοῦσα τινὰ νὰ παρουσιάσῃ διάγραμμα, ὃ οὔτε προσήγαγεν, οὔτε θέλει νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτοῦ, δὲν παραβιάζει τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 217 τοῦ 65.

§ 251. Ὅταν συνετάχθησαν δύο ἴσα ἐγγράφου τινὸς, καὶ ἕκαστος τῶν διαδίκων ἔλαβεν ἀνὰ ἓν, δύναται ὁ μὲν νὰ ἐκβιάσῃ τὸν δὲ πρὸς ἐπίδειξιν; ναί, ἀλλ' ὅταν ἀποδείξῃ ὅτι ἀπωλέσθη ὅπερ αὐτὸς ἔλαβε. Διὸ κατὰ τὸ ἄρθρον 429 τῆς πολιτικῆς δικονομίας μόνον, ὅταν δὲν διακατέχῃ τὸ ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ἐν ἀντιγράφῳ καθυποβληθὲν ἔγγραφον ὁ διεξάγων τὴν ἀπόδειξιν, ἀλλ' ὁ ἀντίδικος,

δύναται ὁ τελευταῖος οὗτος νὰ ἐκβιασθῇ πρὸς παράδοσιν εἰς τὰς ἐν τῷ ἑπομένῳ ἄρθρῳ περιπτώσεις, ἤτοι ὅταν ὁ διάδικος οὗτος ἀπεφήνατο ὅτι θέλει μεταχειρισθῇ τὸ ἔγγραφον· ὅθεν ὅταν ὁ διεξαγαγὼν τὴν ἀπόδειξιν διακατέχῃ τὸ ἔγγραφον, ὁ ἕτερος διάδικος δὲν εἶναι ὑπόχρεως πρὸς ἐμφάνισιν τοῦ ἀντιγράφου τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου. (τεμ. 2 Πανδ. (2, 12).—Ἄρα ὅταν ἔγγραφόν τι συνετάχθη εἰς διπλοῦν, καὶ εἰς ἕκαστον τῶν διαδίκων ἐδόθη ἀνὰ ἕν, δὲν δύναται ὁ μὲν νὰ βιάσῃ τὸν δὲ πρὸς κατάθεσιν τοῦ ἐγγράφου, καίτοι ἀποφαινόμενον ὅτι θέλει μεταχειρισθῇ τὸ ἔγγραφον αὐτό, ἐκτὸς ἂν ἀποδείξῃ ὅτι ἀπώλεσε τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἔλαβεν. Ἀπόφασις **11452** τοῦ 53 ἐφ. Ἀθ.

§ 252. Κατὰ τὸν 2 ἀριθ. τοῦ 430 ἄρθρου τῆς πολιτικῆς δικονομίας, πᾶς διακάτοχος ἐγγράφων, ἑπομένως καὶ ὁ ἀντίδικος τοῦ αἰτοῦντος τὴν προσαγωγὴν αὐτῶν, εἶναι ὑπόχρεως πρὸς ἐπίδειξιν, ὅταν ταῦτα ἀφορῶσι τὸ πρόσωπον, τὰ δικαιώματα ἢ τὰς ὑποθέσεις αὐτοῦ τοῦ αἰτοῦντος, ἢ τούτου καὶ τοῦ ἀντιδίκου του ἐνταυτῷ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 72 τοῦ 49, φέρουσα·

Ἐπειδὴ ὁ μὲν Θ. Φεράλδης ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου ἐζήτησε νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ νὰ προσαγάγῃ τὰ βιβλία τῆς ἀποθήκης καὶ του ἡμερολογίου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐξ αὐτῆς τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ἥτις φέρει πλήρη πίστιν ὅτι ἐγένετο τοιαύτη αἴτησις, ἐνόσῳ δεν προσεβλήθη καὶ δὲν ἐκηρύχθη κατὰ τοῦτο πλαστογραφημένη, τὸ δὲ ἐφετεῖον ἂν καὶ θεωρηθῇ, κατὰ τὴν ἐν τῇ ἀποφάσει ταύτῃ σκέψιν του, ὅτι καλητέρα βάσις πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως τῶν ἀμφισβητουμένων ἀνταγωγικῶν αἰτήσεων τοῦ Κ. Μαργαρίτου πρέπει νὰ θεωρηθῶσι μᾶλλον ...

ἀπορρίπτει ὡς απαράδεκτον τὴν περὶ προσαγωγῆς τῶν βιβλίων αἴτησιν τούτου δυνάμει τοῦ ἄρθρου 430 ἀρ. 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, λόγῳ ὅτι ὁ Μαργαρίτης δὲν θέλει νὰ μεταχειρισθῇ αὐτά, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἀριθ. 2 τοῦ ἄρθρου τούτου, πᾶς διακάτοχος ἐγγράφων, ἑπομένως καὶ ὁ ἀντίδικος τοῦ αἰτοῦντος τὴν προσαγωγὴν αὐτῶν, εἶναι ὑπόχρεως πρὸς ἐπίδειξιν, ὅταν ταῦτα ἀφορῶσι τὸ πρόσωπον, τὰ δικαιώματα ἢ τὰς ὑποθέσεις αὐτοῦ τοῦ αἰτοῦντος, ἢ τούτου καὶ του ἀντιδίκου του ἐνταυτῷ· ὥςτε γενομένης αἰτήσεως περὶ προσαγωγῆς τῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν τὴν διαχείρησιν τοῦ Φεράλδη διὰ τὰ εἰςαχθέντα καὶ ἐξαχθέντα ἐκ τῆς ἐν Πειραιεῖ ἀποθήκης ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ ν' ἀποδείξῃ ὁ Φεράλδης, ὡς προκύπτει ἐξ αὐτῆς τῆς ἀποφάσεως, τὸ ἐναντίον τῶν προτάσεων τοῦ Μαργαρίτου διὰ τὰς ἀνταγωγικὰς αὐτοῦ προ-

τάσεις, τὸ ἐφετεῖον ὤφειλε νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν Μαργαρίτην εἰς ἐπίδειξιν τῶν εἰρημένων βιβλίων, καθόσον ταῦτα, ὡς γίνεται δῆλον ἀπ' αὐτὴν τὴν πρότασιν τοῦ Φεράλδη, οἵαν τὴν παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον, ἀποβλέπουν τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, καὶ καθόσον ὁ Μαργαρίτης δὲν ἠρνήθη ὅτι εἶναι κάτοχος τῶν βιβλίων τούτων, ὥςτε νὰ λάβῃ χώραν προηγουμένως περὶ τούτου παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως διχδικασία, τὸ ἐναντίον δὲ ἀποφασίσαν, ὡς ἐῤῥέθη, τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε τὸν μνησθεῖσαν οὐσιώδη διάταξιν τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὰ ἄρθρα 901 καὶ 807 § 5 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, οἱ δὲ πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς ἀναιρέσεως προτεινόμενοι ἰσχυρισμοὶ εἶναι ἀνυπόστατοι, ἐν μέρει μὲν ὡς ἀλλότριοι τοῦ ἀποφασισθέντος παρὰ τοῦ ἐφετείου ζητήματος, ἐν μέρει δὲ μὴ ἀληθεῖς».

§ 244. Ποῖα ἔγγραφα ὀφείλει τὶς νὰ ἐπιδεικνύῃ; ὅσα μετεχειρίσθη ἢ ἐδήλωσεν ὅτι θέλει μεταχειρισθῇ. Ὅρκος δὲ ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δεν ὀφείλει νὰ ἐπιδείξῃ, δὲν συγχωρεῖται. (430, 351 πολ.). Απόφ. ἐφ. Αθ. 13987 τοῦ 1856, φέρουσα. (Πρβ. ἀν. σ. 389 ἐν ἀρχ.).

«Ἐπειδὴ ὅμως ἡ αἴτησις τοῦ διαδίκου τοῦ νὰ προςαγάγῃ τὸ δημόσιον τὰ εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν εὑρισκόμενα ἔγγραφα, ἤτοι ἀναφορὰς, ἐνοικιαστήρια καὶ ὁμόλογα τοῦ Ν, χρονολογούμενα ἀπὸ τὸ 1841—1849 διὰ νὰ συμπαραβληθῶσιν αἱ ἐν τοῖς ἐγγράφοις τούτοις ὑπάρχουσαι ἀναμφισβήτητοι ὑπογραφαὶ τοῦ Γιολδάση μὲ τὰς ἐν ταῖς τρισὶν ἐπιστολαῖς ἀμφισβητουμένας ὑπογραφὰς τοῦ αὐτοῦ Γιολδάση, δὲν εἶναι νόμιμος, καθότι τὸ δημόσιον διάδικον ὂν δὲν μετεχειρίσθη ἐν τῇ διαδικασίᾳ τῆς ὑποθέσεως, οὔτε ἀπεφήνατο ὅτι θέλει μεταχειρισθῇ τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἐν τῇ προκειμένῃ δίκῃ, ὥςτε νὰ ἦναι ὑπόχρεον πρὸς ἐπίδειξιν αὐτῶν (ἄρθρον 430 τῆς πολιτικῆς δικονομίας)· οὔτε δὲ ὅρκος δύναται νὰ ἐπαχθῇ εἰς τὸ δημόσιον περὶ τοῦ ὅτι δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργείου τὰ ἔγγραφα ταῦτα, καὶ περὶ τοῦ ὅτι ἡ προςαγωγὴ τῶν ἐγγράφων τούτων φέρει βλάβην εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ δημοσίου, καὶ ὁποίαν, διότι ὁ ἰδιαίτερος οὗτος ὅρκος εἶναι ἐναντίος τῶν τοῦ ἄρθρου 351 ὁρισμῶν καὶ τοῦ προςημειωθέντος 430, καθ' ὃν ὁ εἷς τῶν διαδίκων (ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ δημόσιον) δὲν εἶναι ὑπόχρεως πρὸς τὴν εἰς τὸν διάδικόν του ἐπίδειξιν τῶν παρ' αὐτῷ εὑρισκομένων ἐγγράφων, τῶν ὁποίων οὔτε ἔκαμεν, οὔτε ἀπεφήνατο ὅτι θέλει κάμει χρῆσιν εἰς τὴν μετ' αὐτοῦ δίκην· ἄλλως τε ἡ ἐπίδειξις τῶν

ἐγγράφων θέλει φέρει βλάβην εἰς τὰ συμφέροντά του, ὡς τὸ δημόσιον εὐλόγως διατείνεται, καθότι ζητεῖται νὰ παρέξῃ εἰς τὸν ἀντίδικόν του Χατζόπουλον τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως τῶν ἐναντίον αὐτοῦ (τοῦ δημοσίου) τεινόντων ἰσχυρισμῶν του, καὶ τοῦτο δύναται νὰ φέρῃ βλάβην εἰς τὰ κατὰ τὴν προκειμένην δίκην δικαιώματα, τὰ συμφέροντα καὶ τὰς ἀπαιτήσεις, κατὰ τοῦ ἀντιδίκου Χατζοπούλου· ὥςτε καὶ αἱ τοῦ Χατζοπούλου ἀνωτέρω προτάσεις, ὡς μὴ νόμιμοι, εἶναι ἀποῤῥιπτέαι».

§ 254. Περὶ ἐπιδείξεως ἐγγράφων ἴδε τὴν 7612 ἀπ. τῶν ἐφ. Ἀθ. ἐν λ. ἀπόδειξις.

§ 255. Ὅταν διετάχθη ἡ ἐπίδειξις ἐπιστολῆς τινός, δύναται αὕτη νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἀποτελοῦσα, ὥςτε νὰ ἐπιτραπῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις. (304 § 3 τῆς πολιτικῆς δικονομίας)· ὥςτε ἀδιάφορον ἂν δὲν ἦτον ἐξ ὑπαρχῆς εἰς χεῖρας τοῦ διαδίκου. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 258 τοῦ 64.

§ 256. Δὲν ὑποχρεοῦται κανεὶς νὰ ἐπιδείξῃ ἔγγραφον καθ' ἑαυτοῦ. Ἀπ. 17020 ἐφ. Ἀθ. φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἡ ἀπαίτησις τοῦ ἐναγομένου τοῦ νὰ ὑποχρεωθῇ ἡ ἐνάγουσα νὰ ἐπιδείξῃ τὸ ἀποδεικτικὸν τοῦ ἐγγράφου, ὃ αὐτὸς διατείνεται ὅτι ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιοῦσαν τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ, ἣν ἡ ἐνάγουσα διὰ τῆς ἀγωγῆς της προςήγαγεν, ἔγγραφον περιέχον δῆθεν τὴν βεβαίωσιν τῆς πρὸς αὐτὸν παρὰ τῆς ἐναγούσης ἐγχειρίσεως τῶν διὰ τῆς ἀγωγῆς της ζητουμένων κοσμημάτων, λόγῳ πωλήσεως πρὸς πληρωμὴν χρέους τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, εἰς οὐδεμίαν τῆς πολιτικῆς δικονομίας διάταξιν στηρίζεται, καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἀληθὲς ὅτι ἔδωκε τοιοῦτον ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ἡ ἐνάγουσα ἀρνεῖται ὅτι ἔλαβε· μάλιστα ἀντιβαίνει τοῦτο εἰς τὴν ἀρχήν, καθ' ἣν ὁ διάδικος δὲν ὀφείλει νὰ ἐπιδείξῃ ἔγγραφα κατ' αὐτοῦ, ἐκτὸς εἰς τὰς περιστάσεις τὰς προνοουμένας ἀπὸ τὸ ἄρθρον 430, αἵτινες δὲν ἔχουν χώραν ἐπὶ τοῦ προκειμένου».

Διαδικασία περὶ ἐπιδείξεως.

§ 260. Ἡ περὶ ἐπιδείξεως αἴτησις, ἐν ᾗ πρέπει νὰ περιγράφηται ἀκριβῶς τὸ ἐπιδεικτέον ἔγγραφον, εἰςάγεται εἰς τὸ τῆς κυρίας δίκης δικαστήριον ὡς παρεμπίπτουσα, καὶ δικάζεται συνο-

πτικῶς (1). Ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ὀφείλουσιν ὁ ἐνάγων μὲν νὰ βεβαιώσῃ τὸ πρὸς ἐπίδειξιν νόμιμον αὐτοῦ συμφέρον (2) ἢ τὸ ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου δικαίωμά του, ὁ ἐναγόμενος δὲ νὰ ὑποβάλῃ τὰς ἀντιῤῥήσεις αὐτοῦ (3). Ὁ τρίτος διακάτοχος, καλούμενος εἰς ἐπίδειξιν ἐν τῷ θέματι, ἀπαλλάττεται τῆς δίκης, ἐὰν ὀμόσῃ ὅτι ἡ ἐπίδειξις βλάπτει αὐτόν (4)· μὴ ἐμφανιζόμενος δὲ εἰς τὸ ἀκροατήριον, θεωρεῖται ὡς παραιτήσας τὰς ἐναντίον τῆς ἐπιδείξεως ἐνστάσεις αὐτοῦ (5).

§ 261. Αἴτησις περὶ ἐπιδείξεως ἐγγράφου ἀποδεικτικοῦ κατεχομένου ὑπὸ τρίτου ἄνευ κλητεύσεως αὐτοῦ, εἶναι ἀπαράδεκτος; Ναί. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 101 τοῦ 1860, φέρουσα·

---

(1) Εἴτε κατὰ τοῦ ἀντιδίκου εἴτε κατὰ τοῦ τρίτου διακατόχου κινεῖται ἡ περὶ ἐπιδείξεως ἐγγράφου ἀγωγή, εἰςάγεται κατὰ τὸ 21 ἄρθρον τῆς πολιτικῆς δικονομίας εἰς τὸ δικαστήριον, παρ' ᾧ εἶναι ἐκκρεμὴς ἡ κυρία δίκη. Τοῦτο ἐξάγεται ἀρκούντως ἐκ τῶν ἄρθρων 433 καὶ 434.

Κατὰ τὸν Bayer, ἡ κατὰ τοῦ τρίτου ἀγωγὴ εἰςάγεται εἰς τὸ τῆς κατοικίας αὐτοῦ ἁρμόδιον δικαστήριον. Τοῦτο ἐφαρμόζεται παρ' ἡμῖν ὅταν ἡ ἀγωγὴ αὕτη κινῆται ὡς κυρία, χωρὶς νὰ ἦναι συναφὴς πρὸς ἄλλην. Οἰκ. § 169 σημ. 7.

(2) Ὅταν δηλαδὴ ἡ ἀγωγὴ κινῆται κατὰ τρίτου· ὅταν ὅμως κινῆται κατὰ τοῦ ἀντιδίκου, ἀπαιτεῖται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ ἐνάγων δικαίωμά τι ἐκ τῶν τοῦ ἄρθρου 430.

(3) Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀντιῤῥήσεων δεναται νὰ προτείνῃ καὶ ταύτην, ὅτι δὲν κατέχει τὸ ἔγγραφον· ὅτε ὑποχρεοῦται ὁ ἐνάγων ν' ἀποδείξῃ τὸ περιστατικὸν τοῦτο. Πολ. 431. ἡ παρεμπίπτουσα δὲ αὕτη διαδικασία ἀναστέλλει κατὰ τὸ 227 ἄρθρον τῆς πολιτικῆς δικονομίας τὴν πρόοδον τῆς κυρίας δίκης. Bopp in Lindes Zeitschr ε, 240,—Οἰκ. § 169 σημ. 9.

(4) Πολ. 432. νόμ. 80 Βασ. (22, 1).

(5) Πολ. 433 ἰδ. 3.—Ἐὰν ἀνακόψῃ ἔπειτα τὴν ἀπόφασιν, τὴν καταδικάσασαν αὐτὸν ἐρήμην; Νομίζω ὅτι τότε μόνον δύναται νὰ προτείνῃ τὰς ἐνστάσεις, ἃς δυνάμει τοῦ νόμου ἀπώλεσεν, ὅταν ἀποδείξῃ νόμιμον κώλυμα, ἐμποδίσαν αὐτὸν νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον.

§ 262. Δὲν ἀπαιτεῖται αἴτησις θεραπείας εἰς τὴν περὶ ἐπιδείξεως ἀγωγήν.

Αἴτησις θεραπείας πρὸ τῆς κατὰ τοῦ δημοσίου ἀγωγῆς ἀπαιτεῖται δυνάμει τοῦ νόμου 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὁσάκις τῆς ἀγωγῆς ἀντικείμενον ἦναι ἀπόδοσις δικαίων τοῦ ἐνάγοντος κατὰ τοῦ δημοσίου, ἀλλὰ τοιαύτη βεβαίως, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου τούτου, δὲν εἶναι ἡ προκειμένη τοῦ Α κατὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ παρεμπίπτουσα· ἄλλως αἴτησις περὶ ἐπιδείξεως ἐγγράφων, ἅτινα αὐτὸς ὡς τρίτος ἔχει παρ' ἑαυτῷ, ἤγουν ἐν τῷ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του ὑπουργείῳ, ἀφορῶντα δίκαια τοῦ αἰτοῦντος ὡς χρησιμεύσαντα κατὰ τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἄλλων προςώπων ὑφισταμένην δίκην, ὥςτε ἡ ὑποβαλλομένη παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργείου ἀκυρωτικὴ τῆς διαδικασίας ἔνστασις δι' ἔλλειψιν αἰτήσεως δὲν εἶναι βάσιμος ὡς μὴ στηριζομένη εἰς τὸν νόμον. Ἀπ. ἐφ. Ν.

§ 264. Ἡ περὶ ἐπιδείξεως τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων ἀγωγὴ τινὸς τῶν συνεταίρων ὑπάγεται εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἐκκρεμὴς περὶ τῆς ἑταιρίας δίκη, τὸ δὲ ἄρθρον 258 ἀφορᾷ τὴν συντηρητικὴν ἀπόδειξιν. Ἀπόφασις πολιτ. Ἀρείου Πάγου 163 τοῦ 64 (1).

---

(1) Ἡ Ν. ἐνήγαγεν ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου ἑταιρίαν τινά, ζητοῦσα ν' ἀναγνωρισθῇ τὸ τέκνον της ὡς ἔχον δικαίωμα ἐπί τινων ἐνεχύρων.—Παρατηρήσασα δὲ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν αἴτησίν της εἰμὴ διὰ τῆς ἐπιδείξεως ἐγγράφου τινός, τὸ ὁποῖον ἡ Α. κατεῖχεν, ἐκίνησε καὶ κατὰ ταύτης ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου ἀγωγὴν παρεμπίπτουσαν περὶ ἐπιδείξεως τοῦ ἐγγράφου. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα ἂν τὸ ἐμποροδικεῖον ἦτον ἁρμόδιον νὰ διατάξῃ τὴν ἐπίδειξιν τοῦ ἐγγράφου; Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, ἀποφανθὲν ὅτι αἱ συναφεῖς δίκαι εἰςάγονται μὲν εἰς τὸ κατὰ τὴν κυρίαν δίκην ἁρμόδιον δικαστήριον (21 τῆς πολιτικῆς δικονομίας), ἀλλ' ὅταν δὲν μεσολαβῇ μεταξὺ τῆς παρεμπιπτούσης καὶ τῆς κυρίας δίκης ἀναρμοδιότης ἀπόλυτος λόγῳ τοῦ ἀντικειμένου, κατὰ τὸ ἄρθρον 25 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καὶ ὅτι ἡ Α μὴ ὑπαγομένη εἰς κάμμίαν τῶν κατηγοριῶν τῆς ἐμπορικῆς ἁρμοδιότητος, καὶ οὔσης ἁπλῶς πολιτικῆς τῆς περὶ ἐπιδείξεως τοῦ ἐγγράφου ἀγωγῆς, δὲν ἔπρεπε νὰ κινηθῇ αὕτη ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου. Ἀπ. 8737 τοῦ 51 ἐφ. Ἀθ.

§ 265. Ἡ 16349 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ἐπιβολὴ τῆς ἀποδείξεως δύο συνάμα διαφόρων θεμάτων, τοῦ μὲν τείνοντος πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ παραδεκτοῦ τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, τοῦ δὲ ἀφορῶντος καὶ τὴν διὰ τοῦ μέσου τούτου ἀπόδειξιν τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς, καίτοι ἐξαρτωμένου τοῦ παραδεκτοῦ τῆς τελευταίας ταύτης ἀποδείξεως ἐκ τῆς βεβαιώσεως τοῦ πρώτου θέματος, δὲν ἀντίκειται εἰς διάταξίν τινα τοῦ νόμου, οὐδὲ τὰ συμφέροντα τῆς ὑπερασπίσεως προςβάλλει κατά τι, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀποφάσεως, ἡ τοῦ δευτέρου θέματος ἀπόδειξις εἶναι ὅλως τυχαία, ὅπως ἐκτιμηθῇ καὶ χρησιμεύσῃ μόνον ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας τῆς ἀποδείξεως τοῦ πρώτου θέματος· δικαιολογεῖται δὲ ἀρκούντως, ὑπὸ τῆς οἰκονομίας τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἐξόδων ὑπαγορευθεῖσα».

Ἀπόφασις περὶ ἐπιδείξεως.

§ 266. Δεκτῆς γενομένης τῆς αἰτήσεως, ὑποχρεοῦται ὁ ἐναγόμενος εἰς ἐπίδειξιν, ἥτις δύναται νὰ ἐκβιασθῇ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως καὶ προςέτι ἐνίοτε διὰ προστίμου 10—100 δραχμῶν· ἐὰν δὲ διὰ τῶν καταναγκαστικῶν τούτων μέτρων δὲν ἐπιτευχθῇ ἡ ἐπίδειξις, ἡ μὲν δίκη προβαίνει, αὐτὸς δὲ καταδικάζεται εἰς ἀποζημίωσιν, ἐὰν δι' ἔλλειψιν ἄλλων ἀποδείξεων ἡττήθη ὁ ἀποδεικνύων (1).

§ 267. Ὅταν διάδικός τις ἔκαμε χρῆσιν ἐγγράφου τινος, καὶ μετὰ ταῦτα ἀρνεῖται τὴν ἐπίδειξίν του, θεωρεῖται ὡς ἀληθὴς ὁ τοῦ ἀντιδίκου του ἰσχυρισμὸς ὡς πρὸς τὸ δῆθεν ἐν αὐτῷ περιεχόμενον, κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄρθρ. 430, 432 καὶ 315 τῆς πολιτικῆς δικ. καὶ τῶν νόμων 8 καὶ 10 (3, 13). Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας 426 τοῦ 48 ἐν Εὐρ. 6 σ. 393.

§ 268. Ὁ μὴ διάδικος ὅμως ἀπαλλάττεται τῆς ὑποχρεώσεως, βεβαιῶν δι' ὅρκου, ὅτι βλάπτεται ἐκ τῆς παραστάσεως (ἄρθρον

(1) Πολ. 432. Νόμ. 8 Βασ. (7, 48)······Ὁ μὴ ἐκδούς μοι ἐνέχεται εἰς ὃ διέφερέ μοι, ὅτε διελαλήθη περὶ τῆς ἐκδόσεως.— Ἐὰν ὁ αἰτῶν τὴν ἐπίδειξιν ἔχῃ ἀντίγραφον τοῦ ἐπιδεικτέου ἐγγράφου, δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ κατὰ τὸ ἄρθρον 427 § 3 νὰ θεωρηθῇ τοῦτο ἰσοδύναμον τῷ πρωτοτύπῳ.

430 § 3 432). Οἱ συμβολαιογράφοι, δικηγόροι, γραμματεῖς, δικαστικοὶ κλητῆρες, κολλυβισταὶ καὶ ἄλλοι διωρισμένοι εἰς φύλαξιν ἐγγράφων, δὲν εἶναι δεκτοὶ εἰς τοιαύτην ἀντίῤῥησιν (ἄρθρον 430 § 4).

Καθ' ὅλας τὰς προηγουμένας περιπτώσεις, ὁ ἀπαιτῶν τὴν παράστασιν πρέπει νὰ βεβαιώσῃ ἢ τὸ νόμιμον συμφέρον, ἢ τὸ ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου δικαίωμά του (ἄρθρον 431). Τὸ τελευταῖον εἶναι βέβαια τὸ τῆς κυριότητος.

Περὶ μνημείων.

§ 269. Τῶν μνημείων ὑπάρχουσι δύο εἴδη, τὰ σκύταλα καὶ τὰ ἰδίως μνημεῖα.

Σκύταλα. Σκύταλον ἐστὶ ξύλον κατὰ μῆκος, ἀλλ' οὐχὶ μέχρι πέρατος, διεσχισμένον, οὗ τὸ ἕτερον σκέλος τέμνεται βραχύτερον καὶ σφηνοειδὲς τὰ κάτω· ἐκ τῶν δύο δὲ αὐτοῦ σκελῶν τὸ μακρότερον μὲν καὶ περικεκομμένον καλεῖται σκύταλον, τὸ βραχύτερον δὲ καὶ ἐγκεκομμένον, ἐγκοπίς. Τοῦ ἀτελοῦς τούτου τρόπου τῆς σημειώσεως τῶν συμβάσεων, σπανίως τὴν σήμερον καὶ ἐν ταῖς μικραῖς τοῦ καθ' ἡμέραν βίου συναλλαγαῖς ἀντικαταστατῶν πραγμάτων (1) εὐχρήστου, τοιαύτη τις γίνεται χρῆσις· ὁ χορηγητὴς τοῦ πράγματος λαμβάνει τὸ σκύταλον, ὁ λήπτης αὐτοῦ τὴν ἐγκοπίδα· ἀνὰ πᾶσαν δὲ χορήγησιν συναρμόζονται ἀλλήλοις τὰ δύο ξύλα καὶ χαράσσονται ἐπ' αὐτῶν ἴσαι τῷ ἀριθμῷ τῶν χορηγηθέντων πραγμάτων ἐντομαί.

Τὰ σκύταλα ἔχουσι δύναμιν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων (2), ἀλλὰ μόνον τὴν ποσότητα τῶν χορηγηθέντων πραγμάτων ἀποδεικνύουσι, τί δ' ἐχορηγήθη, πρέπει ἄλλοθεν ν' ἀποδειχθῇ (3). Πλὴν καὶ

(1) Προπάντων ἐδωδίμων, π. χ. ἄρτου, οἴνου, κρέατος κλ. Toullier ἀρ. 407.

(2) Πολ. 408 § 4.

(3) Τὸ σκύταλον, προςαγόμενον ἐπὶ δικαστηρίου παρὰ τοῦ ἐνάγοντος, οὐδὲν ἄλλο δεικνύει τῷ δικαστῇ εἰ μὴ ἀριθμόν τινα ἐντομῶν, ἐξ ὧν οὔτε τί ἐχορηγήθη, οὔτε μεταξὺ τίνων ἐχορηγήθη δύναται νὰ συναχθῇ μετὰ βεβαιότητος· ὅθεν ὅτι μεταξὺ τῶν διαδίκων ἔλαβε χώραν συμφωνία ν' ἀποδεικνύηται διὰ σκυτάλου ἢ πο-

αὕτη τῶν σκυτάλων ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις ἐξήρτηται ἀπὸ τῆς προςαγωγῆς καὶ συμφωνίας αὐτῶν πρὸς ἄλληλα· μὴ προςαγομένου τινὸς ξύλου, ἀποδεικνύει τὸ προςαγόμενον (1)· ἀσυμφωνίας δὲ μεταξὺ τῶν προςαχθέντων ὑπαρχούσης καὶ νοθεύσεως μὴ καταφαινομένης, ἀποδεικνύουσιν αἱ συμφωνοῦσαι ἐντομαί· ἄλλως ἀποδεικνύει τὸ ἀνόθευτον (2).

Μνημεῖα. Τὰ μνημεῖα εἰσὶ δημόσια καὶ ἰδιωτικά· δημόσια λέγονται τὰ ὑπὸ τὸ κῦρος τῆς ἀρχῆς ἀνεγειγερμένα (3). Τὰ μνημεῖα, τά τε δημόσια καὶ τὰ ἰδιωτικά, ἀποδεικνύουσι μόνον τοῦτο, ὅτι ἠγέρθησαν (4)· ἀλλὰ παρὰ τίνων ἠγέρθησαν καὶ πρὸς τίνα σκοπόν; ὀφείλει δι' ἄλλων ἀποδείξεων νὰ πιστωθῇ (5)· ὅθεν μνημεῖα

σότης τῆς χορηγίας τῶν πραγμάτων (π. χ. ἄρτου, ἐλαίου κλ.), ὧν ἡ ἀξία αἰτεῖται, ὀφείλει ὁ ἐνάγων ν' ἀποδείξῃ τὸ περιστατικὸν τοῦτο δι' ἄλλων μέσων, ἐξεταζομένων καὶ μαρτύρων, ὅπου τοῦτο συγχωρεῖται.

(1) Ἀπόδειξιν παρέχουσιν ἀμφότερα ὁμοῦ τὰ ξύλα, οὐχὶ τὸ ἕτερον μόνον αὐτῶν· ἀναμφισβητήτου ὅμως οὔσης ἢ ἀποδεδειγμένης τῆς διὰ σκυτάλου ἀποδείξεως τῆς φιλονεικουμένης ἐν τῇ δίκῃ συμβάσεως, ἐάν τις τῶν διαδίκων, εἴτε ὁ ἐνάγων εἴτε ὁ ἐναγόμενος, δὲν παρουσιάζῃ τὸ ξύλον αὐτοῦ, παρέχει τότε ἀπόδειξιν μόνον τὸ προςαγόμενον. — Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος προτείνῃ ὅτι ἔχασε τὴν ἐγκοπίδα; Toullier ἀρ. 409. Marcadé 73. Bonnier ἀρ. 616.

(2) Πολ. 421. «Ἐὰν τὰ σύμβολα καὶ αἱ ἐγκοπίδες δὲν συμφωνοῦν μετ' ἀλλήλων, ἔχουν δύναμιν ἀποδείξεως 1) αἱ μὴ νενοθευμέναι, ἐὰν ἦναι κατάλληλος νόθευσις ἐπί τινος αὐτῶν· 2) μόνον αἱ συμφωνοῦσαι ἐντομαί, ἐὰν δὲν ἦναι καταφανὴς νόθευσις». Ἤγουν ὑπαρχούσης διαφωνίας ἐντομῶν, ὀφείλει ὁ δικαστὴς νὰ ἐξετάσῃ πρῶτον, μήπως κἂν ἓν τῶν ξύλων ἐνοθεύθη· ἐὰν ἀνακαλύψῃ νόθευσιν, παραδέχεται ὡς ἀληθεῖς τὰς συμφωνούσας ἐντομάς· ὥςτε καὶ ἂν ἡ ἐγκοπὶς φέρῃ πλείονας ἐντομάς, αἱ περισσεύουσαι ἀποῤῥίπτονται. Marcadé σ. 73.

(3) Πολ. 399 § 4.

(4) Ἤγουν ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἀνηγέρθησαν καὶ ἐν τίνι τόπῳ ἀνηγέρθησαν. Χρησιμεύουσι δὲ συνήθως ὡς ὁροθέσια παρακειμένων ἀγρῶν ἢ παρακειμένων δήμων.

(5) Ὡς πρὸς τὰ δημόσια μνημεῖα εἶναι εὐκολωτέρα κατὰ τοῦτο

ἰδιωτικὰ τότε δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀπόδειξις κατά τινος· ὅταν, συναινέσει αὐτοῦ ἢ κἂν γινώσκοντος, ἀνηγέρθησαν (1). Οἰκ· § 170.

§ 270. ὅταν τὸ ἔγγραφον, ἐφ' οὗ στηρίζει τις τὰ δικαιώματά του, δὲν ἦναι δημόσιον, οὔτε εἶναι τόσον ἀρχαῖον, ὥστε νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ κανὼν in antiquis omnia praesumuntur solemniter acta, ἀλλ' ἰδιωτικὸν, ὁ δ' ἐπικαλούμενος αὐτὸ δὲν ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητά του, δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν. Ἀπόφασις 683 τοῦ 35 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

Περὶ ἀπωλείας ἐγγράφων (2).

§ 271. Προκειμένου περὶ τυχηρᾶς ἀπωλείας τοῦ ἀποδεικνύοντος τὴν ἀπαίτησιν ἐγγράφου, ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις. Δαλλ. ἀριθ. 4917. Οἰκον. § 142 σημ. 11. Ῥουσ. σελ. 140 περὶ ἀποδ.—Πρβ. δὲ κατ. § 274.

Συγχωρεῖται λοιπὸν ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ἐὰν ὁ δανειστὴς ἔχασεν ἀποδεδειγμένως διὰ συμπτώσεως τὰ ἐμφαίνοντα τὰ δι-

---

ἡ ἀπόδειξις· ἐνίοτε ἀντιγράφεται ἐπ' αὐτῶν ὁ σκοπὸς τῆς ἀνεγέρσεως, ἄλλοτε συντάσσεται ἴδιον περὶ τούτου ἔγγραφον.

(1) Κατὰ τὸ 422 ἄρθρον τὰ ἰδιωτικὰ μνημεῖα ἀποδεικνύουσι μόνον ἐὰν ἠγέρθησαν ὡς τοιαῦτα συναινέσει τοῦ ἀντιδίκου ἢ τοῦ δικαιοπαρόχου αὐτοῦ, ἢ τοὐλάχιστον ὑπάρχουσι γινώσκοντος αὐτοῦ καὶ μὴ ἀντιλέγοντος.—Ἡ γνῶσις αὕτη εἰκάζεται, ἐὰν τὸ μνημεῖον, καταφανὲς ὂν εἰς τὸ κοινὸν, κῆται ἐντὸς δύο μυριαμέτρων περὶ τὸν τόπον, ἔνθα κατοικεῖ ὁ ἀντίδικος ἢ δικαιοπάροχος αὐτοῦ, ἢ κατῴκει πρότερον, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐνηλικότητα· ἐκτὸς τῆς περιστάσεως ταύτης, ἡ γνῶσις πρέπει ν' ἀποδεικνύηται παρὰ τοῦ επικαλουμένου αὐτήν:

Αἱ διὰ τῶν μνημείων ἀποδείξεις προςάγονται κατὰ τὸ 428 ἄρθρον εἴτε δι' αὐτοψίας δικαστικῆς, εἴτε παρουσιαζομένου διαγράμματος αὐτῶν.

(2) Πρβ. τὴν 248 τοῦ 61 ποιλιτικὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν· ὁ Ῥουσόπουλος σελ. 146 ἑπόμ. ὁμιλεῖ κατ' ἔκτασιν.—Ἴδε Δαλλ: λ. obligations ἐν τῷ πίνακι λ. perte de titre.

καιώματά του έγγραφα· τότε δὲ μόνον δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀποκεκλεισμένος τοῦ εὐεργετήματος αὐτοῦ, ὅταν ἡ ἀπώλεια τοῦ ἐγγράφου ἦναι ἀποτέλεσμα προθέσεως ἢ μεγίστης ἀμελείας (1). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 209 τοῦ 49 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 304 ἀριθ. 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὁρίζοντος ὅτι κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος διαλαμβανομένου εἰς τὰ ἄρθρα 300—303 τῆς ἰδίας δικονομίας, συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ἐὰν ὁ δανειστὴς ἔχασεν ἀποδειγμένως διὰ συμπτώσεως τὰ ἐμφαίνοντα τὰ δικαιώματά του ἔγγραφα, τότε μόνον δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀποκλεισμένος ὁ διάδικος τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἐξαιρέσεως, ὅταν ἡ ἀπώλεια τοῦ ἐγγράφου ἦναι ἀποτέλεσμα τῆς προθέσεως, ἢ τῆς μεγίστης ἀμελείας, ἥτις κατὰ νόμον ἐξομοιοῦται μὲ δόλον, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ὑπάρχει πλέον ἐκ συμπτώσεως ἀπώλεια, οὐχὶ ὅμως καὶ ὅταν ἐξ ἁπλῆς τοῦ διαδίκου ἀπροσεξίας ἐπῆλθε συμβὰν, ἐξ οὗ, ἀπόντος τοῦ διαδίκου, ἀπωλέσθη τὸ ἔγγραφον, καθότι ἡ ἀπώλεια δὲν εἶναι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἀποτέλεσμα τῆς θελήσεώς του· ἄρα τὸ ἐν Ναυπλίῳ πρωτοδικεῖον μὴ ἐπιτρέψαν εἰς τὸν ἐνάγοντα τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀπωλείας τοῦ χρεωστικοῦ ὁμολόγου τοῦ ἐναγομένου, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἐκ τῶν ἰδίων γεγονότων, τῶν παρὰ τοῦ ἐνάγοντος ἀναφερομένων, προέκυψεν ὅτι ἐξ ἀπροσεξίας του, τοῦ νὰ μὴν κλείσῃ καλῶς τὸ παράθυρον, ἐξ οὗ εἰςῆλθον ἐν τῇ οἰκίᾳ του οἱ κλέπται, ἀπωλέσθη τὸ ὁμόλογον, παρεβίασε τὰς εἰρημένας διατάξεις τοῦ ἄρθρου 304 ἀριθ. 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, αἵτινες ὡς ἀφορῶσαι τὴν ἀπόδειξιν εἶναι οὐσιώδεις, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ προςβαλλομένη ἀπόφασις δυνάμει τῶν ἄρθρων 807 § 5 καὶ 204 τῆς πολιτικῆς δικονομίας εἶναι ἀναιρετέα».

— Κατὰ τοὺς πρὸ τῆς ἐν ἰσχύϊ δικον. νόμους ἐπετρέπετο εἰς τὸν ἀπολέσαντα τὰ ἔγγραφά του διάδικον, ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀγωγήν του δι' ἄλλων μέσων, χωρὶς νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀπωλείας τῶν ἐγγράφων (Ἀρμ. (α, 20) (4, 21) 7 Κώδ. (4, 21) 18· ἄρα δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ ἀπόδειξις τῆς ἐντολῆς χωρὶς νὰ

(1) Ἡ δι' ἐπιστολῆς, πρὸ τῆς πολιτικῆς δικονομίας, δοθεῖσα ἐντολὴ ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων, χωρὶς νὰ προαπαιτῆται ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀπωλείας ταύτης. (Ἀρμ. βιβλ. 1, τίτλ. 20 § 7.— Κώδ. βιβλ. 4, τίτλ. 21, διάτ. 1.—βιβλ. 4, τίτλ. 20, διάτ. 18). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 184 τοῦ 49.

διαταχθῇ καὶ ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀπωλείας τῆς ἐπιστολῆς, δι' ἧς ἐδίδετο ἡ ἐντολή. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 184 τοῦ 1849.

§ 272. Ἡ ὑπὸ τοῦ τυχαίου συμβεβηκότος δικαιολογουμένη ἐνταῦθα μαρτυρικὴ ἀπόδειξις ἐπέχει τὸν τόπον τοῦ ἀπολεσθέντος ἐγγράφου· διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον εἶναι ν' ἀποδεικνύηται δι' αὐτῆς προπάντων μὲν τὸ τυχαῖον συμβεβηκός, ἡ κατ' αὐτὸ ἀπώλεια τοῦ ἐγγράφου καὶ τὸ ἔγκυρον αὐτοῦ, ἔπειτα δὲ τὰ ἐν τῷ ἐγγράφῳ περιεχόμενα (1). Οἰκ. § 142 σημ. 12.

§ 273. Ἐπειδὴ ὁ νόμος, συγχωρῶν ἐπὶ τυχηρᾶς ἀπωλείας τοῦ ἐγγράφου τὴν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν, σκοπεῖ οὐχὶ νὰ καλητερεύσῃ τὴν θέσιν τοῦ διαδίκου, ἀλλὰ νὰ καταστήσῃ ἀβλαβὲς ὡς πρὸς αὐτὸν τὸ τυχηρὸν συμβεβηκός, τὸ τὴν ἀπώλειαν ἐπενεγκόν, ἕπεται ὅτι πρέπει νὰ ἀποδειχθῇ ἡ τυχηρὰ ἀπώλεια τοῦ ἐγγράφου. Ἀπ. ΑΠ. 152 τοῦ 56, καθ' ἣν κατὰ τὰ ἄρθρα 390 καὶ 304 § 2 τῆς πολιτ. δικονομίας διὰ νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἀπόδειξις καὶ διὰ μαρτύρων τῶν ἐν τῷ 390 διαλαμβανομένων ἀπαιτεῖται ὥστε ὁ εἰς ὃν ἡ ἀπόδειξις αὕτη ἐπίκειται νὰ ἔχασεν ἀποδεδειγμένως διὰ συμπτώσεως τὸ ἐμφαῖνον τὰ δικαιώματά του ἔγγραφον· ἄρα πρέπει νὰ ὁρίζηται ἡ σύμπτωσις τῆς ἀπωλείας (1). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 152 τοῦ 1856, κυροῦσα τὴν 12605 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

---

(1) Νόμ. 18 Πανδ. (4· 20).—Νόμ. 42 Βασ. (21, 1).

— Ὁ διατεινόμενος, ὅτι ἀπωλέσθη ἔγγραφόν τι ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ (καὶ διὰ μαρτύρων) τὴν περίστασιν, καθ' ἣν ἀπώλετο. (νόμ. 18 τιτλ. 20 βιβλ. 4 Κώδ.). Ἀπόφασις 562 τῆς 22 Ὀκτ. 1837 ἐφ. Ἀθηνῶν.

Ἡ 147 τοῦ 1860 ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου φέρει·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ 304 ἄρθρον ἐδάφ. 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας συγχωρεῖται μὲν κατ' ἐξαίρεσιν ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ἐὰν ὁ δανειστὴς ἔχασεν ἀποδεδειγμένως δια συμπτώσεως τὰ ἐμφαίνοντα τὰ δικαιώματά του ἔγγραφα, ἀλλ', ὡς ἐκ τῆς φράσεως ταύτης τοῦ νόμου δηλοῦται, ἀπαιτεῖται νὰ προςαποδειχθῇ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ σύμπτωσις τῆς ἀπωλείας. Τὸ ἐφετεῖον ὅμως διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 13 ἀποφάσεώς του, ἐνῷ δὲν παραδέχεται ὅτι ὁ πρώην ἡγούμενος τῆς Μονῆς Ἀνανίας ὑπεξῄρεσε τὸ ἀντέγγραφον, ὅπερ ἡ Μονὴ ἀντέταξε κατὰ τῆς ἀγωγῆς καὶ τῇ ἐπέτρεψε ν' ἀποδείξῃ τὴν σύμπτωσιν ταύτην, ἠρκέσθη ὅμως κατόπιν εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως καὶ ἀπωλείας, χωρὶς ν' ἀναφέρῃ κατὰ ποίαν σύμπτωσιν

§ 274. Ἐπὶ ἀπωλείας ἐγγράφου πρέπει ν' ἀποδειχθῇ

α) Ἡ τυχηρὰ ἀπώλεια τοῦ ἐγγράφου. (Ἀπ. Ἀρείου Πάγου 152 τοῦ 1856). Δὲν εἶναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαία ἡ ἀπόδειξις καταστροφῆς τοῦ ἐγγράφου· π. χ. ὁ διάδικος ἰσχυρίζεται ὅτι ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Ναύπλιον ἀναχωρήσας ἔλαβε τὸ ἔγγραφον μεθ' ἑαυτοῦ· ἀλλ' ὅτι ἅμα φθάσας εἰς Ναύπλιον ἐζήτησεν αὐτὸ καὶ δὲν τὸ εὗρε πλέον· συγχωροῦνται, φρονῶ, μάρτυρες, ἐὰν ἐκ τῶν καταθέσεων αὐτῶν προκύπτῃ ἀριδήλως ὅτι δὲν ἔλαβε χώραν ἀπόκρυψις τοῦ ἐγγράφου. Ὁ Toullier (ἀριθ. 206) φαίνεται ἐναντίος. Ἴδε καὶ τὴν 108 (τοῦ 48) ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, καθ' ἣν ἡ περὶ ἀποδείξεως τῆς ἀπωλείας τῶν ἐγγράφων αἴτησις πρέπει νὰ ὁρίζῃ τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς ἀπωλείας· ἡ δὲ ἔκφρασις ὅτι ἐπροσπάθησε νὰ εὕρῃ καὶ δὲν εὗρε τὰ ἔγγραφα, δὲν ἀποτελεῖ οὐδεμίαν ὑπὲρ τοῦ προτείνοντος ἀπόδειξιν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 108 τοῦ 48.

β) Τὸ ἔγκυρον αὐτοῦ (1)· διότι ἄκυρον, καὶ ἂν ὑπῆρχε, δὲν ἐχρησίμευε. (Πρβ. Οἰκ. § 123 σημ. 6).

συνέβη ἡ ἀπώλειά του· ἑπομένως κατὰ παράβασιν τῆς οὐσιώδους ταύτης διατάξεως ἀπέβαλε τὴν ἀγωγὴν λόγῳ ὅτι ἐκ τοῦ ἀντεγγράφου τούτου ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ ὑπὸ τῶν ἀναιρεσειόντων συγκληρονομηθεὶς δὲν ἦτο συγκύριος τοῦ διεκδικουμένου κτήματος, εἰκονικῶς τεθέντος τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ εἰς τὸ τῆς ἀγορᾶς ἔγγραφον. Τὸ δὲ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ εἰς τὸν λόγον ὅτι γενομένης τῆς ἀγορᾶς τὸ 1826 ἠδύνατο ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀντεγγράφου, ὅτι εἰκονικῶς ἐτέθη τὸ ὄνομα τοῦ Φωτομάρα εἰς τὸ τῆς ἀγορᾶς ἔγγραφον ὡς συναγοραστοῦ, καθότι καὶ ἀπόδειξις εἰδικῶς περὶ εἰκονικότητος δὲν διετάχθη καὶ ἡ ἀπόφασις δὲν ἀναφέρει, οὔτε στηρίζεται εἰς στοιχεῖα εἰκονικότητος· ἀπ' ἐναντίας τὰ εἰς ταύτην ἀναγόμενα, ἅπερ ἡ Μονὴ ἀνέφερεν, ὅτι δηλαδὴ ὁ Φωτομάρας διὰ νὰ ἐξαργυρώσῃ διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως συμπεριελήφθη ὡς ἀγοραστὴς εἰκονικῶς, ὅτι ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς ἐπλήρωσε τὸ τρίτον τοῦ τιμήματος εἰς διαταγὰς τοιαύτας καὶ ἀπέναντι τούτων ἡ Μονὴ ἐχρεώθη εἰς τὸν Φωτομάραν, ἐκδοῦσα ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ ἐκ 4000 γροσίων τῆς 10 Δεκεμβρίου 1832 ὁμόλογον, τὸ ἐφετεῖον οὐδόλως ἐξέτασε, στηριχθὲν μόνον εἰς τὸ ῥηθὲν ἀντέγγραφον».

(1) Πρβ. Οἰκον. § 123 σημ. 6 ἐκδ. 2.

γ) Τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου· ὑπάρχουσι περιπτώσεις, καθ' ἃς ἀρκεῖ θάτερον μόνον· ἤγουν, ὑπαρχούσης ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως, ἢ τοῦ ἀποδεικτέου περιστατικοῦ μὴ ὑπερβαίνοντος τὰς 50 δραχμάς, ἀρκεῖ ἡ ἀπόδειξις τοῦ περιεχομένου· ἀπολεσθέντος δὲ τοῦ ἐγγράφου ἐξ αἰτίας τοῦ ἀντιδίκου, ἀρκεῖ ἡ ἀπόδειξις τοῦ κύρους αὐτοῦ. Νόμ. 20 Κώδικ. (4, 19). Bayer σελ. 592 (τῆς 7 ἐκδ.). Αὕτη εἶναι νομίζω ἡ ἔννοια τοῦ 390· ἄλλως φρονεῖ ὁ Ρουσ. (σ. 146). Κατ' αὐτὸν ἐκ τῆς ἀμφισβητήσεως τοῦ ἀντιδίκου ὁρίζεται, ἂν πρέπει ν' ἀποδειχθῶσιν ἀμφότερα ἢ τὸ ἕτερον μόνον· ἀλλὰ τοῦτο, ἀφ' ἑαυτοῦ ἐννοούμενον, ἦτο περιττὸν νὰ εἴπῃ ὁ νόμος. Παρατηρητέον δὲ ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο ἠδύνατο καὶ παντελῶς νὰ λείψῃ, καταχωρισθὲν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ δικονομίᾳ μόνον καὶ μόνον διότι εὑρέθη ὑπάρχον ἐν τῷ τῆς Βαυαρίας σχεδίῳ (§ 233). Οἰκον. § 142 σημ. 12.

§ 275. Ὅταν ἐπικαλῆταί τις ἔγγραφον, συνταχθὲν κατὰ τὸ ἔτος 1825 ἐνώπιον νοτάρου (συμβολαιογράφου), ἀλλ' ἀπολεσθὲν δῆθεν, ὀφείλει, μὴ δυνάμενος νὰ παρουσιάσῃ τὸ πρωτότυπον, ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀπώλειαν, (426 ἐδ. 427 ἐδ. 2—4 τῆς πολιτικῆς δικονομίας) κοινοποιῶν τὰς περιστάσεις τῆς ὑπάρξεως καὶ ἀπωλείας. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18201 τοῦ 60.

§ 276. Οὐδεὶς νόμος ἀπαιτεῖ ν' ἀποδεικνύηται διὰ μαρτύρων ἡ ἀπώλεια τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, οὐδ' εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκδίδηται περὶ τῆς ἀπωλείας παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 241 τοῦ 1853, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ οὐδεὶς νόμος ἀπαιτεῖ ν' ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων ἡ ἀπώλεια τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων· ὅθεν δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκδίδηται περὶ τῆς ἀπωλείας παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις· ἑπομένως τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν, πεισθὲν ἐκ νομίμων μέσων ἀποδείξεως, ἤτοι τῶν κατὰ τὴν δευτέραν τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεως αἰτιολογίαν ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 886 πρωτοδίκῳ ἀποφάσει ἀναφερομένων ἐγγράφων, ὅτι ὑπῆρξεν ἡ τοῦ ἀρχιτέκτονος νόμιμος πρᾶξις, καὶ ἀπωλέσθη, οὐδένα νόμον παρεβίασε, συναγαγοῦσα τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ἐκ τῶν περὶ τούτου ἐξετασθέντων μαρτύρων καὶ ἐξ ἄλλων ἐγγράφων, χωρὶς νὰ διατάξῃ προηγουμένως τὴν διὰ παντὸς νομίμου μέσου καὶ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς ἀπωλείας τῆς εἰρημένης τοῦ ἀρχιτέκτονος πράξεως.

»Ἐπειδὴ τὰ ἔγγραφα τῶν δημοτικῶν καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ νῦν ἀρχιτέκτονος τῆς πόλεως ἐπικυρωμένον ἀντί-

γραφον τοῦ σχεδίου τῆς μεταῤῥυθμίσεως τῶν περὶ ὧν ἡ δίκη γηπέδων, καθὸ ἔγγραφα ἀρχῶν, αἵτινες τὸ μὲν ἀποφασίζουσι, τὸ δὲ ἐκτελοῦσι τοιαύτας μεταῤῥυθμίσεις, ἢ ἐπιτηροῦσι τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἠδύναντο κατὰ τὰ ἄρθρα 400 καὶ 401 τῆς πολιτικῆς δικονομίας νὰ ἐκτιμηθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐφετείου, πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ περιεχομένου τῆς ἐν πρωτοτύπῳ μὴ σωζομένης ἐκείνης πράξεως τοῦ τότε ἀρχιτέκτονος τῆς πόλεως, ἂν δέ τι ἤ τινα ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων, καθὸ μὴ κοινοποιηθὲν εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα ὑπὸ τῆς ἐκδούσης αὐτὰ ἀρχῆς, ἢ ἐκδοθέντα πρὸς τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ, ἔχωσιν ἢ οὐ κατὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν, τοῦτο εἶναι ζήτημα ἐκτιμήσεως διαφεῦγον τὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἁρμοδιότητα, μὴ προτείνοντος τοῦ ἀναιρεσείοντος ποῖος νόμος παρεβιάσθη ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ ἐφετείου γενομένης ἐκτιμήσεως, καὶ ἐξ ἑτέρου μὴ περιορίζοντος τοῦ νόμου τὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν τοιούτων ἐγγράφων, ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν, εἰς μόνους τοὺς τυχὸν κατὰ τὴν σύνταξίν των συμπράττοντας, ἢ δι' ἐπισήμου κοινοποιήσεως λαμβάνοντας γνῶσιν αὐτῶν».

§ 277. Περὶ μαρτυριῶν ἀπωλεσθεισῶν, ὅρα ἀπόφασιν πολιτικὴν ΑΠ. 205 τοῦ 60.

§ 278. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀπωλείας ἐπιδοτηρίου τινός; ναί. Ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν 973 τοῦ 53 ἐν νομ. σ. 5862.

§ 279. Οἱ συγγραφεῖς δίδουσιν ὁδηγίας πῶς ἔχει νὰ φερθῇ ὁ δικαστὴς περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποδείξεων. Τουλλ. ἀρ. 209—219. Δαλλ. ἀρ. 4925.

Μέχρι ποίας εποχῆς εἰσὶ παραδεκτὰ τὰ ἔγγραφα;

§ 285. Ἐνταῦθα παρατηρητέον, ὅτι καὶ μετὰ τὴν περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασιν δύνανται οἱ διάδικοι νὰ προσαγάγωσι (1) τὰς ἐγγράφους αὐτῶν ἀποδείξεις. Πρβλ. Οἰκον. § 166 σημ. 1 ἔκδ. 2. (ἀνωτ. §

---

(1) Ἡ μὴ προσαγωγὴ ἐγγράφου ἕνεκα τῆς ἐκ τοῦ χειμῶνος διακοπῆς τῆς συγκοινωνίας δὲν καθιστᾷ ἐκπρόθεσμον τὸν πρὸς τοῦτο ὑπόχρεων. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 8 τοῦ 1849. Πρβλ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 103 τοῦ 49.

Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται περὶ τούτου ταῦτα·

§ 286. Οἱ ἐκκαλοῦντες δύνανται, κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς οὐσιαστικῆς δίκης, νὰ παρουσιάσωσιν ἔγγραφα πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἀξιώσεων τοῦ ἐνάγοντος, καίτοι παρελθούσης τῆς πρὸς τοῦτο ταχθείσης προθεσμίας· ἄρα καὶ ἐμπορικὰ βιβλία (ἄρθρον 395, 538 § 2, 555 καὶ 559). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 39 τοῦ 1846. Ὥςτε ἐνόσῳ ὑπάρχει ἡ δίκη ἐκκρεμὴς (1), ἐπιτρέπεται ἡ προςαγωγὴ ἐγγράφων, καίτοι παρελθούσης τῆς περὶ τούτου προθεσμίας. Ἀπόφασις 9052 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Οὕτω καὶ ἡ 58 τοῦ 47 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου, (Εὐρ. 6 σελ 392) καθ' ἣν ἐὰν ὑπάρχῃ βραδύτης εἰς τὴν προςαγωγὴν τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, ἤτοι ἂν παρουσιασθῶσι μετα τὴν ταχθεῖσαν προθεσμίαν, τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ εἰμὴ κατάγνωσιν εἰς τὰς ἐντεῦθεν τυχὸν ἐπιγενομένας ζημίας καὶ δαπάνας. (179, 538 § 2 καὶ 559 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). —Οὕτω καὶ ἡ 36 τοῦ 43 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ 218 τοῦ 42 (Εὐρ. 6 σελ. 392) καὶ ἡ 970 τοῦ 57 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (νομ. σελ. 6286), καὶ ἕτεραι τῶν εφετείων ἀποφάσεις, ἃς ἴδε ἐν Εὐρ. 6 σ. 391.—Προςθέτομεν δὲ καὶ τα ἑξῆς ἕνεκεν ὧν ἀφορῶσιν ἰδιαιτέρων περιπτώσεων.

§ 287. Ἡ δι' ἐγγράφων ἀπόδειξις εἶναι πάντοτε δεκτὴ εἰς οὐδένα ὑποκειμένη περιορισμόν, ἑπομένως καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν προκύπτοντα τεκμήρια, διότι ἀφοῦ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ἄνευ περιορισμοῦ τινὸς τὰ ἐξ ἐγγράφων συναγόμενα τεκμήρια (304 § 3 καὶ 305 τῆς πολιτικῆς δικονομίας), ὅταν πιθανὸν ἁπλῶς καθιστῶσι τὸ προτεινόμενον και δικαιολογῶσι τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν, κατὰ μείζονα λόγον πρέπει νὰ συγχωρηθῇ τοῦτο, ὅταν καὶ ἐξ αὐτῶν πηγάζῃ μεγαλητέρα πιθανότης, δικαιολογοῦσα τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 31 τοῦ 54, κυροῦσα τὴν 11013 ἐφ. Ἀθ.

§ 288. Ἔγγραφα προςάγονται καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἐπ' ἀκροατηρίου συνεδρίασιν, ἕνεκα δὲ τῆς βραδείας προςαγωγῆς δύναται ν' ἀναβληθῇ ἡ ἐκδίκασις τῆς ὑποθέσεως καὶ νὰ καταδικασθῇ ὁ αἴτιος τῆς ἀναβολῆς εἰς τὰ ἔξοδα, ἀλλὰ τὸ ἔγγραφον δὲν κηρύττεται ἄκυρον. (538, 554 ἐπ. πολ.). Ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 93 τοῦ 60.

---

(1) Ὅρα Εὐρ. Ῥολλ. λ. acte.

§ 289. Τὸ ἄρθρον 250 ἐδ. α. συνδυασμένον μὲ τὸ ἄρθρον 538 τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν ἀποκλείει τοὺς διαδίκους τοῦ νὰ παρουσιάζωσι τὰ ἔγγραφά των καὶ εἰς μεταγενεστέραν συνεδρίασιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 273 τοῦ 49.

§ 290. Οἱ διάδικοι δύνανται νὰ παρουσιάσωσιν ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν ἔγγραφα καίτοι μὴ παρουσιασθέντα πρωτοδίκως, διότι τὸ ἄρθρον 746 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἀπαγορεύει μόνον τὴν προσαγωγὴν νέων μαρτύρων παρ' ἐκείνους, οἵτινες δυνάμει παρεμπιπτούσης περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως τοῦ πρωτοδικείου ἐξετάσθησαν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 316 τοῦ 63, (κυροῦσα τὴν 653 τοῦ 1863 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν) καὶ 60 τοῦ 1846 ΑΠ. (1).

§ 291. Ἔγγραφα εἶναι δεκτὰ εἰς πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν· ἄρα ὁ πληρεξούσιος, ὅστις εἶχε πληρεξούσιον πρὸς ἐνέργειαν διαδικαστικῶν πράξεων (91 τῆς πολιτικῆς δικονομίας), δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἔφεσίν του διὰ τῆς προσαγωγῆς τοῦ πληρεξουσίου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13380 τοῦ 55.

§ 292. Τὰ μετὰ τὴν συζήτησιν ὅμως προσαχθέντα ἔγγραφα εἰσὶν ἀπαράδεκτα. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 199 τοῦ 64 (2), 88 τοῦ 63 (3).

---

(1) Ἐν τῇ ἐφεσίμῳ δίκῃ δύνανται νὰ παρουσιασθῶσι κατὰ πρῶτον ἐπιστολαὶ μὴ παρουσιασθεῖσαι πρωτοδίκως· διότι τὸ 746 ἄρθρον τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν εἶναι δεκτικὸν περιστολῆς τινός, ὥστε νὰ ἐφαρμόζηται τότε μόνον, ὅταν ἡ ὑπόθεσις ὁριστικῶς ἐξελικάσθη πρωτοδίκως. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 60 τοῦ 1846.

(2) Τὰ μετὰ τὴν συζήτησιν προσαχθέντα ἔγγραφα εἶναι ἀπαράδεκτα· ὁ νομοθέτης, διὰ τῶν συνδυασμένων ἄρθρων 158, 160, 172, 538 § 2, 559, 580 καὶ 581 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὥρισεν ἀποκλειστικῶς τὸν χρόνον, μέχρι τοῦ ὁποίου τὰ μέρη δύνανται νὰ κάμωσι νέας προτάσεις, ἢ νὰ βελτιώσωσι τὰς πρώτας, νὰ διαμείψωσιν ἢ νὰ καταθέσωσιν ἔγγραφα εἰς τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως, μεθ' ἣν τὰ μέρη δὲν δύνανται εἰμὴ νὰ δώσωσι μόνον ἐγγράφους παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἀγορεύσεως τοῦ εἰσαγγελέως· μετὰ ταῦτα δὲ ἕπεται ἡ ἐπὶ μόνων τῶν ἤδη παρουσιασθέντων ἐγγράφων διάσκεψις καὶ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου. Ἀπ. πολιτικὴ ΑΠ. 78 τοῦ 45,

(3) Ἡ παραβίασις τῶν περὶ τῆς χρήσεως τῶν ἐγγράφων διατά-

Προτάσεις καὶ ἐνστάσεις ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν κατὰ τῶν ἐγγράφων.

§ 295. Ἀνωτέρω (§ 210 δὶς) εἴπομεν, ὅτι ὁ διάδικος, καθ' οὗ προςήχθησαν ἔγγραφοι ἀποδείξεις, ὀφείλει νὰ ἐξηγηθῇ περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν, ἢ νὰ προτείνῃ ὅσας τυχὸν ἔχει κατὰ τῆς προςαγωγῆς ἐνστάσεις.· Ἤδη ἐρωτᾶται, ἐὰν κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν δύναται νὰ προτείνῃ, ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει τὴν εἰς τὰ προςαχθέντα ἰδιωτικὰ ἔγγραφα ὑπογραφὴν (1); Παρατηρῶ, ὅτι πρότασις τοιαύτη ἐθεωρήθη ἀπαράδεκτος, ἂν τὰ μὲν ἔγγραφα ἐπαρουσιάσθησαν ἐν πρωτοτύπῳ κατὰ τὴν πρωτόδικον δίκην, ὁ δὲ διάδικος ἐσιώπησε, διότι διὰ τῆς σιωπῆς ταύτης θεωρεῖται οὗτος ὡς ἀναγνωρίσας τὴν γνησιότητά τωε. (395, 396 τῆς πολιτικῆς δικονομίας). Ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 2286 τοῦ 42.— Οὕτω καὶ ἡ 2544 τοῦ 1841 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, καθ' ἣν ὅςτις πρωτοδίκως δὲν προςέβαλε τὴν ἔν τινι ὁμολόγῳ ὑπογραφήν του, δὲν δύναται πλέον νὰ προςβάλῃ τὴν γνησιότητά της ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν· διότι, κατὰ τὴν 638 τοῦ 38 ἀπόφασιν τῶν αὐτῶν ἐφετῶν, ἡ ἀμφισβήτησις τῆς γνησιότητος εἶναι πραγματικὴ πρότασις (2)· ἤτοι ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρον 747 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7476 τοῦ 50 καὶ 12701 τοῦ 55 ἐφετ. Ἀθηνῶν, καὶ 228 τοῦ 37 ἐφετῶν Ναυπλίας ἐν Νομικῇ σελὶς 1081 (3).—Ὅταν λοιπὸν δὲν ἀμφισβητήσῃ τις τὴν γνησιότητα ἐγγράφου τινος, δὲ, δύναται βραδύτερον νὰ τὴν ἀμφισβητήσῃ, οὔτε νὰ προςβάλῃ τὸ ἔγγραφον ὡς πλαστόν, ἀφοῦ

ξεων (οἷον ἂν παρὰ τὸ ἄρθρ. 395 τῆς πολιτικῆς δικονομίας προςαχθῇ ἀπόφασίς τις μετὰ τὴν συζήτησιν τῆς δίκης) ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. (807 ἐδάφ. 5 πολ.). Ἀποφασις πολιτ·κὴ Ἀρείου Πάγου 88 τοῦ 1863.

(1) Πρβ. Εὐρ. 6 σ. 355 ἐπ.

(2) Περὶ τοῦ ζητήματος δὲ, ἂν δύνανται νὰ προςβληθῶσιν ὡς πλαστὰ ἔγγραφα, ὧν ἡ γνησιότης δὲν ἠμφισβητήθη, ὅρα § 228.

(3) Ἡ ἔνστασις ὅμως τῆς μὴ γνησιότητος δὲν ἀποκλείει τὴν ἔνστασιν τῆς βίας (552 πολ. δικ.). Ἀπόφασις ἐφετῶν Ν. 68 τοῦ 41 ἐν Νομ. σ. 3763.

δὲν προτείνῃ νόθευσιν τοῦ περιεχομένου. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 160 τοῦ 56 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἔκ τε τῆς ὑπ' ἀριθ. 18090 ἀποφάσεως τοῦ πρωτοδικείου καὶ τῶν ἐνώπιον τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐφετείου προτάσεων τῶν κληρονόμων τοῦ Β. Μαυροβουνιώτου ἀποδεικνύεται, ὅτι οὗτοι ἀνεγνώρισαν ἐντελῶς τὴν γνησιότητα τοῦ ἀπὸ 17 Μαρτίου 1846 ἀντεγγράφου τοῦ πατρός των, καίτοι ἐν ἀντιγράφῳ παρουσιασθέντος, διότι ἐπ' αὐτοῦ ἐστήριξαν τὴν κατὰ τοῦ Δρ. Μανσόλα κ. ἱ τῆς Αἰκατερίνης Μπασκλαβάνου ἀνακοίνωσίν των, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ ἀπέκρουσαν κατ' οὐσίαν τὰς αἰτήσεις τοῦ Αθ. Βοργίλου, παραδεχόμενοι τὸ περιεχόμενόν του καὶ ὁμολογοῦντες ἀκόμη καὶ ἐνώπιον τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετείου (ὅρα τὰς ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου προτάσεις των), ὅτι ὁ πατήρ των ὑπέγραψεν αὐτό, ἠμφισβήτησαν δὲ μόνον, ὅτι ἐγένετο τὴν 17 Μαρτίου 1847 καὶ οὐχὶ τὴν 16 Μαρτίου 1846, τὸν δὲ ἰσχυρισμὸν τοῦτον δὲν ἐπανέλαβον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, οὔτε ἐζήτησαν ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς ταύτης νὰ παραγάγωσι γεγονός τι ὑπὲρ ἑαυτῶν. Ἀφοῦ δὲ κατὰ τὰ ἐκτεθέντα ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου Ἀθηνῶν καὶ τοῦ ἐφετείου ἀνεγνώρισαν τὴν γνησιότητα τοῦ διαληφθέντος ἀντεγγράφου, ἀκόμη δὲ καὶ ἐνώπιον τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετείου κατ' ἀρχάς, δὲν δύνανται ἤδη κατὰ τ' ἄρθρα 160 καὶ 438 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ν' ἀμφισβητήσωσι τὴν γνησιότητα αὐτοῦ, ἂν καὶ εἰς τὸ ἐφετεῖον Ναυπλίου κατὰ τὴν τελευταίαν ἐνώπιον τοῦ γενομένην συζήτησιν δὲν ἀνεγνώρισαν τὸ ἀντέγγραφον, καθότι κατὰ τῆς κατὰ πρῶτον τότε γενομένης ἐνστάσεως ἐπροτάθη καὶ ἤδη τὸ ἀπαράδεκτον αὐτῆς, ὡς προώρως γενομένης καὶ ἐκαλύφθη διὰ τοῦτο.

»Ἐπειδή, ἀναγνωρίσαντες οἱ κληρονόμοι τοῦ Βάσσου τὴν γνησιότητα τοῦ διαληφθέντος ἀντεγγράφου, δὲν δύνανται νὰ προσβάλλωσιν αὐτὸ ὡς πλαστόν, ἀφοῦ δὲν προτείνουσι νόθευσιν τοῦ περιεχομένου, ἤτοι δὲν ὁρίζουσιν ὁποῖον ἦτο τὸ γνήσιον περιεχόμενον καὶ ἐνοθεύθη· οἱ δὲ ἰσχυρισμοί των, ὅτι ὑπάρχει διαφορὰ τῆς χρονολογίας τοῦ ἀντιγράφου καὶ τοῦ πρωτοτύπου, ὅτι ἡ κατάθεσις τοῦ πρωτοτύπου ἐγένετο τὸ 1848 καὶ τὸ χαρτόσημον εἶναι τοῦ 1847, ὅτι ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου ἐσημειώθη, ὅτι κατετέθη εἰς τὸ 1847 καὶ ἐσβέσθη, καὶ ἀληθεῖς ἂν ἦναι, δὲν ἀποδεικνύουσι πλαστότητα τοῦ περιεχομένου τοῦ ἀντεγγράφου, καὶ εἶναι ἄνευ ἐπιῤῥοῆς εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑποθέσεως, διότι τὸ περιεχόμενον τῆς ἐν αὐτῷ συμβάσεως χρησιμεύει εἰς τὴν ἀπόφασιν. Δὲν ὑπάρχει δὲ πλαστότης τοῦ ἀντεγγράφοο, ἂν ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου δὲν ὑπάρχῃ τὸ ἐθεωρήθη καὶ ὑπογραφὴ (ἰδίως ὑπὸ τὴν λέξιν ἐθεωρήθη,

διότι τὸ ἀντέγγραφον ἔχει τὴν ἀναγνωρισθεῖσαν ἤδη ὑπογραφὴν τοῦ Βάσσου)· ἐπίσης δὲ ἄνευ ἐπιῤῥοῆς εἶναι καὶ ὁ ἕτερος ἰσχυρισμός, ὅτι οἱ ἐν τῷ σώματι τοῦ ἀντεγγράφου ἀριθμοὶ ἐτέθησαν δι' ἄλλης χειρός, καθότι οἱ ἀριθμοὶ οὗτο εἶναι οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὸ μεταξὺ τοῦ Βοργίλου καὶ Βάσσου Μαυροβουνιώτου συμβόλαιον, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐγένετο τὸ ἀντέγγραφον· ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ Βοργίλος ἐδικαιολόγησεν ἐπὶ ἀκροατηρίου, ὅτι ἔθεσεν αὐτὸς τούτους ἐπὶ τοῦ ἐπίτηδες ἀφεθέντος κενοῦ μέρους τοῦ ἀντεγγράφου, καὶ φαίνεται, ὅτι ἐτέθησαν ἐπὶ τοῦ κοινοῦ μέρους, τοῦ ἐπίτηδες ἀφεθέντος».

§ 296. Ὑπάρχουσι περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας συγχωροῦνται ἐφεσίμως προτάσεις κατὰ τῶν ἐγγράφων (1);

§ 297. Πρὶν ἢ δὲ παραθέσωμεν τὴν περὶ τούτου νομολογίαν, παρατηρητέον

α) ὅτι ὁ ἐνάγων, εἴτε ἐκκαλῶν εἴτε ἐφεσίβλητος εἶναι, οὔτε τὸ ἀντικείμενον οὔτε τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς δύναται νὰ μεταβάλῃ: ὥςτε τὰ γεγονότα δὲν δύνανται κατὰ τὰ οὐσιώδη αὐτῶν μέρη νὰ ἐναλλαχθῶσιν ἐφεσίμως (κληρονομία ἐκ διαθήκης, κληρονομία ἐξ ἀδιαθέτου). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 244 τοῦ 53, 178 τοῦ 54· καὶ ἡ ἰδιότης, ὑφ' ἣν παρίστανται οἱ διάδικοι, δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ. Καῤῥὲ ζήτ. 1677 δίς.

Ἀντὶ ὅμως τῆς νομικῆς διατάξεως, ἣν πρωτοδίκως ἐπεκαλέσθην, δικαιοῦμαι νὰ ἐπικαλεσθῶ ἐφεσίμως ἄλλην, ἤτοι ἄλλο νομικὸν ἐπιχείρημα (π. χ. ἐνάγω τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀτμοπλοίων ἵνα μοὶ παραδώσῃ πρᾶγμά τι, στελλόμενόν μοι ἐκ Ναυπλίου· πρωτο-

(1) Πρβλ. τὴν λέξιν πρότασις, ἔνθα πλεῖστα ὅσα σχετικὰ ζητήματα.

— Οἱ ἐνάγοντες, εἰς οὓς ἀντετάχθη ἔγγραφόν τι ἀνταλλαγῆς καὶ οἵτινες διὰ τῶν προτάσεών των ἐζήτησαν τὴν παραδοχὴν τῆς ἀγωγῆς των, ἕπεται ὅτι δὲν ἀνεγνώρισαν ὡς ἔγκυρον τὸ ἔγγραφον αὐτό, καὶ διὰ τοῦτο δύνανται ἐκπεφρασμένως ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν νὰ προτείνωσι τὰς κατ' αὐτοῦ ἀντιῤῥήσεις των, ὄντες μάλιστα ἐναγόμενοι ὡς πρὸς τὴν ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου παραγομένην καὶ ἀντιτασσομένην κατὰ τῆς ἀγωγῆς των ἔνστασιν παραγραφῆς. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13431 τοῦ 55.

δίκως ἐστήριξα τὴν ἀγωγὴν εἰς σιωπηρὰν ἐκχώρησιν, δύναμαι ἐφεσίμως νὰ ἐπικαλεσθῶ τοὺς τῆς ἐντολῆς κανόνας (Höpfner in Archiv τόμ. 36 σελ. 119). Ἐν Γαλλίᾳ, μὴ ὑπαρχούσης τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ 745 ἄρθρου, εἰσὶν ἐλευθεριώτεροι οἱ συγγραφεῖς περὶ τὴν παραδοχὴν νέων νομικῶν ἐπιχειρημάτων· κατ' αὐτοὺς συγχωροῦνται αὐτά, εἰ καὶ εἰς νέα ὅλως γεγονότα στηρίζονται· ὁ πρωτοδίκως αἰτήσας τὴν ἀκυρότητα τῆς διαθήκης, διότι π. χ. μάρτυς τις δὲν ἦτον Ἕλλην, δύναται, λέγουσι, ἐφεσίμως νὰ ἐπικαλεσθῇ ἄλλην ἀκυρότητα. Dalloz ἀρ. 151 ἐπ. Fremiuv II. 398. Taland. σελ. 363.—Πρβ. Ἀρείου Πάγου 325 τοῦ 1864.—336 τοῦ 65.— ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης ἢ ἡ βάσις τῆς ἀγωγῆς μετεβλήθη ἐξετάζουσιν αὐτεπαγγέλτως τὰ ἐφετεῖα; Ναί· Ἀρείου Πάγου 75 τοῦ 1850. Taland. σελ. 361. Dalloz. Degrès ἀριθ. 494. ὅρα Οἰκονομ. § 77 σημ. 8. καὶ Εὑρετήριον τόμ. 14 σελ. 181 ἑπόμενα, 233 ἑπόμενα. Αἰτήσεις σιωπηρῶς ἢ ἐμμέσως περιεχόμεναι εἰς τὰς πρωτοδίκους προτάσεις συγχωροῦνται ἐφεσίμως; Ὄχι· οἱ Γάλλοι παραδέχονται τὸ ἐναντίον ἐν ἐλλείψει ἐναντίας τοῦ νόμου διατάξεως. Dal. Dem. nouv. ἀριθ. 111. Carré ζήτ. 1677 ter. ὅρα καὶ ΑΠ. 160 τοῦ 49. Οἰκον. § 234 σημ. 5.

β) ὅτι ὁ ἐναγόμενος, ὡς ἐφεσίβλητος, δύναται νὰ προτείνῃ κατὰ πρῶτον ἐφεσίμως νέας ἐνστάσεις πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἐφέσεως καὶ ὑποστήριξιν τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως· ὁ ἐναγόμενος ὅμως ὡς ἐκκαλῶν ἀποκλείεται νὰ προτείνῃ ἐνστάσεις, ἃς παρέλειψε πρωτοδίκως, ἐξαιρουμένων τῶν κατὰ πᾶσαν στασιν τῆς δίκης προτεινομένων (ὅτι δύναται νὰ ὑποβληθῇ κατὰ πρῶτον εἰς τὸ ἐφετεῖον καὶ τὸ ἀπαρτίζον αὐτὰς πραγματικόν). Ἀπόφασις πολιτικ. τοῦ Ἀρείου Πάγου 126 τοῦ 56· ἡ 301 τοῦ 39 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀντιφάσκουσα εἰς ταῦτα, φαίνεται ἀπᾴδουσα πρὸς τὸν νόμον (1).

§ 297. Εἰς τὴν νομολογίαν, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἔγγραφα, εὕρηνται, μεταξὺ ἄλλων, ταῦτα·

α) Πρότασις περὶ ἀκυρότητος τοῦ διαμαρτυρικοῦ, δι' ἔλλειψιν ἐξωτερικῶν τύπων, δὲν προτείνεται ἐφεσίμως. Ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν 1134 τοῦ 53 ἐν Νομικ. σελ. 5879. ἴδε Τουλλιέρον τ. 4 ἀρ. 493.

---

(1) Πλατύτερα εἰς § 234 Οἰκ. ἐκδ. 6. καὶ ἐν Εὑρ. λέξει ἔφεσις καὶ πρότασις.

§ 298. Δύναται ὁ ἐναγόμενος νὰ προτείνῃ κατ' ἔφεσιν τὸ ἄκυρον τοῦ ἑταιρικοῦ συμβολαίου; Ναί· ὅρα ἐν τῇ λέξει ἑταιρία τὴν 4492 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Πρβ. Εὐρ. 9 σελ. 304 καὶ Οἰκ. § 234 ἔκδ. 2.

§ 299. Δύναται ὁ ἐνάγων νὰ προτείνῃ ἐφεσίμως τὴν ἀκυρότητα πωλητηρίου τινός, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἐφέσιμον δίκην παρουσιάζει ὁ ἐναγόμενος (1). Ἀπόφασις 4756 τοῦ 1848 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Πρβ. τὴν προηγ. §.

§ 300. δ) Οἱ ἐναγόμενοι δύνανται νὰ προτείνωσι κατ' ἔφεσιν τὴν εἰκονικότητα ἐγγράφων (2); Ἡ πρότασις αὕτη, μὴ γενομένη κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν πρωτοδίκως ἢ ἐφεσίμως, ἀπαράδεκτος ἐστίν. ΑΠ. 24 τοῦ 51.

— Ὁ Α κατέσχε κτῆμά τι ὡς ἀνῆκον τῷ ὀφειλέτῃ αὐτοῦ Β, ἀλλ' ὁ Γ ἀνέκοψε τὴν κατάσχεσιν διατεινόμενος ὅτι κύριος τοῦ κατασχεθέντος εἶναι αὐτὸς ὁ Γ, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν προσήγαγε τὸ πωλητήριον καὶ συμβόλαιον περὶ πιστώσεως τοῦ τιμήματος, ἀλλ' ὁ κατασχὼν Α προσέβαλε τοῦτο ὡς εἰκονικόν. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα ἂν ὁ Α αὐτὸς εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς προσβολῆς ταύτης. Τὸ ζήτημα οὖν αὐτὸ ἔλυσε καταφατικῶς ὁ Ἄρειος Πάγος (4).

---

(1) Ἡ παραγραφὴ τῆς ἀγωγῆς καὶ τὸ ἄκυρον τοῦ πωλητηρίου δὲν εἶναι νομικὰ ἐπιχειρήματα, ἀλλ' ἀνατρεπτικαὶ ἐνστάσεις περὶ τὴν οὐσίαν, μὴ συγχωρούμεναι εἰς τὴν κατ' ἔφεσιν δίκην εἰμὴ κατὰ τὰς ὡρισμένας ἐξαιρέσεις (α). Ἀπόφασις 95 τοῦ 35 ἐφ. Ν. ἣν ἐν λ. ἀῤῥαβών. Πρβ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4110.

(2) Κατα τὴν ἐκτέλεσιν; Ἀπ. πολιτ. ΑΠ. 108 τοῦ 47. Νομ. Μέλ. § 50;

(3) Ἡ ἀνατρεπτικὴ αἴτησις (actio rescisoria), ἥτις, εἰσαγομένη ὡς ἀγωγή, παραγράφεται ἐντὸς τετραετίας, προτεινομένη ὡς ἔνστασις ῥητῶς παρὰ τῶν νόμων ὡς διηνεκὴς χαρακτηρίζεται. (Ν. 5, § 6 Πανδεκ. 41, 4.—Ν. 5 Κώδ. 8, 36)· ἐπομένως καὶ ἡ ἔνστασις τῆς εἰκονικότητος δύναται νὰ προταθῇ μετὰ τὴν τετραετίαν. Ἀπ. πολ. ΑΠ· 4 τοῦ 47.

(4) Ἀπόφασις 216 τοῦ 51, κυροῦσα τὴν 8398 ἀποφ. τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

(α) Ὅρα τὴν λ. ἔφεσις

Διὰ τί; Διότι, ὡς λέγει, ἐπιδιώκων ὁ Α τὸ κατασχεθὲν κτῆμα ὡς περιουσίαν τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ Β πρὸς πληρωμὴν χρέους τούτου, εἶχε καὶ τὸ δικαίωμα, πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἀντιποιουμένου αὐτό, νὰ προςβάλῃ ὡς εἰκονικὰ τὰ δικαιώματα, εἰς ἃ ὁ Γ ἐστηρίζετο, ὥςτε, ἀποδεικνυομένης τῆς εἰκονικότητος, ν' ἀποῤῥιφθῇ ἡ διεκδικητικὴ ἀνακοπή· μόνη δὲ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Γ ἐνέμετο τὸ κτῆμα, δὲν ἀρκεῖ μὴ ἀποδειχθέντος ὅτι ἐπιστώθη τὸ τίμημα (1).

Ὑπάρχει καὶ νολομογία, καθ' ἣν τὴν πρότασιν τῆς εἰκονικότητος τοῦ τίτλου, ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ ἀγωγή, δύνανται νὰ κάμωσι καὶ ἐφεσίμως οἱ ἐναγόμενοι, ἀλλ' εἰς τὴν πρώτην συνεδρίασιν (160 τῆς

---

(1) Πρβ. Εὑρ. 20 λ. τρίτος § 2 ἐπ. (σ. 46 ἐπ.).

«Ἐπειδή, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν προςβαλλομένων ἀποφάσεων, τὰ ὑπὸ τῶν ἀναιρεσιβλήτων κατασχεθέντα καὶ ἐκτεθέντα εἰς πλειστηριασμὸν κτήματα, ὡς ἀνήκοντα εἰς τοὺς ὀφειλέτας αὐτῶν Καλαμιώτας, διεκδικοῦντες, διὰ τῆς ἀνακοπῆς των, οἱ ἀναιρεσείοντες ἐστήριζον τὴν ἐπ' αὐτῶν κυριότητά των εἴς τε τὸ ὑπ' ἀριθ. 2209 πωλητήριον, καὶ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 2210 δανειστικὸν συμβόλαιον, δι' οὗ ἐπιστώθησαν, ὡς διϊσχυρίζοντο, διὰ τὸ τίμημα παρὰ τοῦ πωλητοῦ των Β. Σπεράντζα· προςβαλόντων δὲ τοῦτο τῶν ἀναιρεσιβλήτων ὡς εἰκονικόν, τὸ ἐφετεῖον ὀρθῶς παρεδέχθη ὅτι εἶχον οὗτοι τὸ δικαίωμα τῆς προςβολῆς, καὶ διέταξε τὴν περὶ τούτου ἀπόδειξιν, καθότι ἐπιδιώκοντες οὗτοι τὰ κατασχεθέντα κτήματα ὡς περιουσίαν τῶν ὀφειλετῶν των Καλαμιωτῶν πρὸς ἐξόφλησιν ὧν εἶχον νὰ λάβωσιν, εἶχον καὶ τὸ δικαίωμα, πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς ἀγωγῆς τῶν ὡς ἴδια ἀντιποιουμένων αὐτὰ ἀναιρεσειόντων, νὰ προςβάλωσιν ὡς εἰκονικὰ τὰ ἐφ' ὧν οὗτοι ἐστήριζον τὴν κυριότητά των δικαιώματα, καὶ διὰ τῆς εἰκονικότητος τούτων ν' ἀποδείξωσιν ὅτι οἱ ἀντίδικοί των μὴ ὄντες κύριοι, οὔτε δικαίωμα εἶχον εἰς διεκδικητικὴν ἀγωγήν· ἡ δὲ διὰ τοῦ ὑπὸ τῶν ἀναιρεσειόντων δοθέντος ὅρκου ἀποδειχθεῖσα ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων κτημάτων νομή των, ὅτε ἐκίνησαν τὴν ἀνακοπήν των, ἤθελεν εἶναι συντελεστικὴ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ πρὸς ἀγωγὴν δικαιώματός των, ἐὰν συγχρόνως ἀπεδείκνυον, ὡς ὑπεχρεώθησαν, καὶ ὅτι ἐπιστώθησαν διὰ τὸ τίμημα ὑπὸ τοῦ Β. Σπεράντζα διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2210 συμβολαίου, ἀλλὰ τοιοῦτον τι δὲν ἀπέδειξαν, ἐνῷ οἱ ἀντίδικοί των ἀπέδειξαν ὅτι αὐτὸ εἶναι εἰκονικόν».

πολιτικῆς δικονομίας). Απόφασις πολιτικὴ Αρείου Πάγου 228 τοῦ 1854 (1).

§ 301. ε) Ο ἐναγόμενος δύναται καὶ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν νὰ προτείνῃ, κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν, νέα ἐπιχειρήματα πρὸς ἀπολογίαν κατὰ τῆς ἀγωγῆς (786, 747 τῆς πολιτικῆς δικονομίας), οἷον ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου προςαγόμενον πωλητήριον δὲν εἶναι συντεταγμένον κατὰ τοὺς ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἰσχύοντας τύπους. (386 πολ. δικ.). Απόφ. πολιτικὴ ΑΠ. 463 τοῦ 52.

§ 302. ς) Ὅταν ὁ ἐναγόμενος ἐπαρουσίασεν εἰς τὴν δευτέραν ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν ἔγγραφον πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἀντιδίκου του (οἷον τὰς περὶ κατασχέσεως καὶ πλειστηριασμοῦ ἐκθέσεις), ὁ ἐνάγων δύναται νὰ κάμῃ τὰς κατ' αὐτῶν ἀντιῤῥήσεις του καὶ κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην συνεδρίασιν. Απόφ. 9015 τοῦ 51 ἐφ. Αθ.

§ 303. ζ) Ἔνστασις ὅτι τὸ πρωτοδίκως παρουσιασθὲν ἀνταλλαγῆς ἔγγραφον δὲν φέρει τὰς ὑπογραφὰς τῶν συναλλαττομένων, εἶναι ἀπαράδεκτος προτεινομένη κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν. Απ. ἐφ. Αθ. 5596 τοῦ 49

§ 304. η) Η ἔνστασις τοῦ ἐναγομένου καὶ ἐφεσιβλήτου ὅτι τὰ παρουσιαζόμενα ἔγγραφα δὲν εἶναι δημοσίων ὑπαλλήλων, οὔτε συντεταγμένα κατὰ τοὺς εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως ἰσχύοντας τύπους, καίτοι χαρακτηριζομένη ὡς ἔνστασις ἀνατρεπτική, πρέπει νὰ προτείνηται κατὰ τὴν πρώτην τὸ βραδύτερον ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν· ἄλλως εἶναι ἀπαράδεκτος. 160 τῆς πολιτικῆς δικο-

---

(1) Οὕτω καὶ ἡ 11840 ἐφ. Αθηνῶν.

Τὸ συμβολαιογραφικὸν συνάλλαγμα δὲν εἶναι πρᾶξις διαδικαστική, καὶ παραβάσεις τῶν ὡς πρὸς τὴν σύνταξιν αὐτοῦ διατεταγμένων διὰ τοῦ περὶ ὀργαν. τῶν συμβολαιογράφων νόμου διατυπώσεων δὲν ἀποτελοῦν ἀκυρότητας ὑπαγομένας εἰς τὴν εἰρημένην κατηγορίαν, καὶ ἑπομένως δὲν δύνανται νὰ προταθῶσιν ὡς λόγοι ἀκυρότητος ὑπὸ τοῦ ἐκκαλοῦντος ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν χωρὶς νὰ παραβιασθῶσιν αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 747 καὶ 551 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

Η περὶ εἰκονικότητος πρότασις δὲν δύναται νὰ προταθῇ πρώτην φορὰν ἐφεσίμως. Απόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν 58 τοῦ 38.

νομίας. Απόφασις πολιτική του Αρείου Πάγου 131 του 1855, φέρουσα·

«Επειδή, κατά το 160 άρθρον της πολιτικής δικονομίας, ού μόνον αί αναβλητικαί, αλλά και αί ανατρεπτικαί ενστάσεις πρέπει επί ποινή αποκλείσεως να γίνωνται κατά την πρώτην το βραδύτερον επί ακροατηρίου συνεδρίασιν, εκτός εκείνων, αί όποίαι δύνανται να γίνωσιν εξ επαγγέλματος, ή, κατά ρητήν διάταξιν του νόμου, κατά πάσαν της δίκης στάσιν, ή δε ενώπιον του εφετείου γενομένη ένστασις της μονής των Ταξιαρχών, ότι τα παρουσιασθέντα υπό του αντιδίκου έγγραφα δεν είναι δημοσίων υπαλλήλων, ούτε συντεταγμένα κατά τους εις την εποχήν της εκδόσεώς των απαιτουμένους τύπους, καίτοι χαρακτηριζομένη ως ένστασις ανατρεπτική, δεν υπάγεται όμως εις ουδεμίαν των ανωτέρω εξαιρετικών κατηγοριών· ορθώς άρα το εφετείον εθεώρησεν απαράδεκτον την ρηθείσαν ένστασιν της μονής, μη προταθείσαν εις την πρώτην επί ακροατηρίου συνεδρίασιν».

§ 304 δίς. θ) Η πρότασις περί της εικονικότητος του τίτλου της ανταλλαγής, όν ό εφεσίβλητος εναγόμενος αντιτάσσει κατά της αγωγής δύναται να γίνη και κατά πρώτον ενώπιον των εφετών, διότι είναι προσβολή κατά του τίτλου και δεν υπάγεται εις τας διατάξεις του άρθρου 160 της πολιτικής δικονομίας. Απ. εφ. Ν. 126 του 53 εν Νομ. σ. 5745.

§ 304 τρίς. ι) Εις δευτέραν ενώπιον των εφετών συνεδρίασιν δεν συγχωρείται να προσβάλη τις έγγραφον, εμφανισθέν και πρωτοδίκως και εφεσίμως, ως εικονικόν, αφού μάλιστα δεν προσάγεται αντέγγραφον. Απόφασις των εν Αθήναις εφετών 13429 του 1855.

§ 305. ια) Αί περί ακυρότητος των εγγράφων προτάσεις πότε προτείνονται; Περί τούτου διαλαμβάνουσι διάφοροι εκ των προσημειωθεισών αποφάσεων· σημειώ δε και τα εξής·

α) Εκ του συνδυασμού των άρθρων 162, 202, 391 επόμ. και 582 της πολιτικής δικονομίας προκύπτει, ότι πάσα ένστασις περί ακυρότητος ιδιωτικού ή δημοσίου εγγράφου πρέπει, επί ποινή αποκλείσεως, να προταθή καθ' ήν προσάγεται συνεδρίασιν· ώστε κατατεθέντος εν πρωτοτύπω εγγράφου τινός, και μη προταθείσης ακυρότητός τινος κατ' αυτού, ή ένστασις της ακυρότητος είναι πλέον απαράδεκτος. Απόφασις πολιτική Αρείου Πάγου 80 του 1847. Ακυρότης δε εγγράφου δεν εξετάζεται αυτεπαγγέλτως κατά την

63 τοῦ 1847 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου (1). Ἡ ἀκυρότης δὲ δὲν προτείνεται ὑπὸ τοῦ ἐκτελέσαντος τὸ ἔγγραφον (2).

§ 306. Ὅταν ὁ ἐναγόμενος ἐπαρουσίασεν εἰς τὴν δευτέραν ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν ἔγγραφα πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἀντιδίκου του (οἷον τὰς περὶ κατασχέσεως καὶ πλειστηριασμοῦ ἐκθέσεις), ὁ ἐνάγων δύναται νὰ κάμῃ τας κατ' αὐτῶν ἀντιῤῥήσεις του καὶ κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην συνεδρίασιν. Ἀπόφ. 9015 τοῦ 51 ἐφ. Ἀθ.

§ 306 δἰ,. Ἀκυρότης συμβολαίου εἶναι σχετική; Ἴδε ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 215 τοῦ 53.

§ 307. Ἡ τῆς μὴ γνησιότητος τοῦ ἐγγράφου ἔνστασις δὲν περιέχει ἐν ἑαυτῇ τὴν τῆς ἀκυρότητος, ἀλλ' ὑποθέτει τὸ ἔγγραφον ὡς ἔχον κῦρος καὶ ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν, ἡ δὲ τοιαύτη ἔνστασις πρέπει νὰ ἦναι ῥητὴ καὶ ὄχι πλαγία. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 100 τοῦ 47.

§ 308. Ὅταν κατὰ τοῦ ἐνάγοντος ἀντετάχθη ἰδιωτικὸν πωλητήριον τοῦ 1829, φέρον, ἀντὶ τῆς ὑπογραφῆς τῆς πωλησάσης μητρός του, τὴν ὑπογραφήν του, καὶ οὗτος δὲν τὸ προσέβαλεν ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ ἐτέθη ἡ ὑπογραφή της, ἢ ὡς ἀνίσχυρον κατὰ τοὺς τότε ἰσχύοντας νόμους, ἀλλὰ μάλιστα διὰ τῆς ἀγωγῆς του ὡμολόγησε τὴν ἐν τῇ πωλήσει σύμπραξιν τῆς μητρός του, δὲν δύναται ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν νὰ προτείνῃ τὴν ἀκυρότητα τοῦ ἐγγράφου ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡ μήτηρ δὲν ἔλαβε μέρος, οὐδὲ συνυπέγραψεν· ἄλλως τε ἡ πρότασις εἶναι ἀπαράδεκτος μὴ προταθεῖσα πρωτοδίκως, οὔτε ὡς ἀπολογία κατὰ τῆς ἐφέσεως εἰς τὴν πρώτην συνεδρίασιν τῶν ἐφετῶν· ὁ ἀγοραστὴς λοιπὸν θεωρεῖται καλῆς πίστεως. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 17616 τοῦ 1859.

---

(1) Ἀκυρότης ἐγγράφου μὴ προταθεῖσα δὲν δύναται νὰ προταθῇ αὐτεπαγγέλτως κατὰ τὰ ἄρθρα 155 καὶ 170 τῆς πολιτικῆς δικονομίας· ὥστε τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ κηρύξῃ ἄκυρον δωρητήριον ἔγγραφον ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ δωρητοῦ, ὑπογεγραμμένου ὄντος παρ' ἄλλου κατ' ἐντολὴν δῆθεν τοῦ δωρητοῦ· ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος προσέβαλε τὸ ἔγγραφον ὡς ἄκυρον δι' ἄλλης ἐνστάσεως ἀκυρότητος δὲν ἀνατρέπεται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 63 τοῦ 47.

(2) Κατὰ τὸ ἄρθρον 411 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἡ ὑπάρχουσα ἀκυρότης ἐπὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων δὲν δύναται νὰ προβληθῇ παρ' ἐκείνου, ὅστις καθ' ἑαυτὸν ἐξεπλήρωσε, μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἐγγράφου, τὴν ἐν αὐτῷ περιεχομένην συμφωνίαν. Ἀπόφ. 67 τοῦ 35 ἐφ. Ἀθ.

Ἁρμοδιότης (1).

§ 309. Σημειωτέον τὰ ἑξῆς·

α) Τὸ ἐμπορ. δικάζει τὴν περὶ ἀκυρότητος, ἕνεκα ἀνικανότητος τοῦ ὑπογράψαντος ἔγγραφόν τι, ἔνστασιν; Ἴδε ἀπόφ. 11861 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 310. β) Τὸ περὶ εἰκονικότητος ζήτημα; Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 17 τοῦ 1842 ἐν λέξει ἁρμοδιότης ἐμπορικὴ § 45.

§ 311. γ) Τὸ ἐμποροδικεῖον ἀποφασίζει περὶ τῆς γνησιότητος τῆς μεταβολῆς ἢ πλαστογραφίας τῶν ἐγγράφων, ὅταν ἐκ πρώτης ὄψεως βεβαιοῦται ἡ μεταβολή. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 266 τοῦ 55 (2).

§ 312. Ἀλλὰ τὰ ἐμποροδικεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀνήκει ἡ ἐκτίμησις τῶν μεταξὺ ἐμπόρων συμβολαίων καὶ ἐγγράφων, ὀφείλουσιν, ὁσάκις εἰς ἐμπορικήν τινα δίκην ἔγγραφόν τι παρουσιασθὲν προςβληθῇ ὡς μὴ γνήσιον ἢ πλαστογραφημένον, νὰ παραπέμψωσιν εἰς τὸ ἁρμόδιον πολιτικὸν δικαστήριον τὴν περὶ τοῦ παρεμπίπτοντος ζητήματος δίκην (3);—Ἴδε Εὑρετ. τόμ. 5 σελ. 11 λέξιν ἁρμοδιότης ἐμποροδικείων.—Εὑρετ. τόμ. 6 σελ. 389 ἐπ. λ. ἔγγραφα.—

(1) Πρβ. Εὑρ. Ῥολλ. λ. Faux incident § 158 ἐπ.

(2) Ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν δικῶν μόνην διάταξιν ἀπαντῶμεν ἐν τῇ πολιτικῇ δικονομίᾳ τὸ ἄρθρον 730, καθ' ἣν, ἀμφισβητουμένης τῆς γνησιότητος ἐγγράφου, ἡ περὶ τούτου ἔρευνα παραπέμπεται εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, τοῦ ὁποίου ἐπομένως ἡ ἀπόφασις δεσμεύει μετὰ ταῦτα τοὺς ἐμποροδίκας, ἄρθρον 460, 461 (α). Σημειωτέον δέ, ὅτι, ὁσάκις ἐγκαλεῖται ὡρισμένος ἄνθρωπος ὡς πλαστογράφος, τὸ περὶ τούτου δικάζεται παρὰ τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου (ἄρθρον 454). Κύρ. 12 σ. 297. 305.

(3) Εἰς τὰς ἐνώπιον τῶν ἐμποροδικῶν προτεινομένας παρεμπιπτούσας περὶ πλαστογραφίας αἰτήσεις, δὲν πρέπει νὰ προτείνωνται ἀμέσως καὶ τὰ πρὸς ἀπόδειξιν μέσα, καὶ οἱ λόγοι. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 28 τοῦ 42.

(α) Ἀπ. ΑΠ. 20 (1842). Εὑρ. Η. σ. 83.

Ἴδε καὶ ἀπ. πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 53 τοῦ 49, μολονότι ἀφορᾷ γενικώτερον τὸ ζήτημα.

§ 313. Τὸ περὶ πλαστογραφίας ἐπὶ διοικητικῶν ὑποθέσεων ζήτημα ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια;—Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 94 τοῦ 54.

§ 314. Ἡ βεβαίωσις τοῦ κλητῆρος ἐν τῷ ἐπιδοτηρίῳ ὅτι ὁ πρὸς ὃν ἐγένετο ἡ ἐπίδοσις ἀνέφερεν ὅτι δὲν ἐξεύρει γράμματα, ἀποδεικνύει τὴν ἐπὶ ἄλλων ἐγγράφων ὑπάρχουσαν τυχὸν ὑπογραφὴν τοῦ αὐτοῦ προςώπου; Ὄχι. Ἀπόφασις 122 τοῦ 1836 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 315. Ἡ περὶ γνησιότητος τῶν προςβαλλομένων ὡς πλαστῶν ἐγγράφων διαδικασία δὲν ἀφῃρέθη ἀπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν εἰρηνοδικῶν. ὅρα ἀπόφασιν 99 τοῦ 45 τοῦ Ἀρείου Παγου, ἣν ἴδε ἐν τῇ λ. ἁρμοδιότης εἰρηνοδικῶν § 11.

§ 316. Ὅταν εἰς ἐμπορικήν τινα δίκην προταθῇ ἡ περὶ γνησιότητος ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ἔνστασις καὶ τὸ ἐμποροδικεῖον παραπέμψῃ τὴν ἔνστασιν εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, τὸ τελευταῖον τοῦτο δικαστήριον δύναται νὰ θεωρήσῃ τὴν παρεμπίπτουσαν ταύτην δίκην ὡς κατεπείγουσαν καὶ νὰ διατάξῃ τὴν ἄνευ ἐγγυήσεως ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεώς του; Ναί· διότι ἡ ἐκτέλεσις δὲν ἀναστέλλεται (733, 735 τῆς πολιτικῆς δικονομίας) εἰς τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις· ὅ,τι δὲ ἐφαρμόζεται εἰς τὴν κυρίαν δίκην, πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται καὶ εἰς τὰς κατ' αὐτὴν παρεμπιπτούσας ἐνστάσεις καὶ αἰτήσεις· αἱ δὲ περὶ γνησιότητος παρεμπίπτουσαι δίκαι χαρακτηρίζονται ἄλλως ὡς κατεπείγουσαι. Ἀπόφασις 104 τοῦ 38 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (1). Πρβ. Οἰκον. § 235 σημ. 12 ἐκδ. β.

---

(1). Ὅταν εἰς ἐμπορικὴν τινα δίκην προςβληθῇ ἡ γνησιότης ἰδιωτικοῦ τινος ἐγγράφου καὶ παραπεμφθῇ ἡ ἔνστασις αὕτη εἰς τὸ πρωτοδικεῖον, δύναται τοῦτο νὰ διατάξῃ τὴν ἄνευ ἐγγυήσεως προσωρινὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεώς του; Ναί, κατὰ τὴν ἀπόφασιν, ἥτις εὕρηται ἐν τῇ σελίδι 126 τῆς λέξεως ἁρμοδιότης πολιτικὴ ἐν γένει.

Διάφορα.

§ 317. Πότε αἱ εἰς ἔγγραφα στηριζόμεναι προσωπικαὶ ἀγωγαὶ εἰσὶ συνοπτικαί. ὅρα Εὑρ. λέξ. συμβιβασμοῦ ἀπόπειρα § 60—90 καὶ λ. συνοπτικαὶ δίκαι σ. 159 ἐπ.

§ 318. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις κατὰ τοῦ περιεχομένου των; ἴδε ἀποφασεις 8254 καὶ 9709 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λέξει μάρτυρες, ἔνθα καὶ ἕτερα σχετικὰ ζητήματα.

Τί περὶ τῶν ἀφορώντων δάνεια ἐμπορικά; Ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου 198 τοῦ 65.

§ 319. Πότε τὰ ἔγγραφα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεις; ὅρα Εὑρετ. 6 σελ. 394 καὶ Εὑρετήρ. λέξιν μάρτυρες.

§ 320. Πότε τὰ ἔγγραφα εἰσὶν ἐκτελεστά; ὅρα Οἰκονομ. § 259 ἐκδ. 2. Νομικὴν Μέλισσαν σελ. 256, 277 ἐπ. τ. α. Ἀπ. Ἀρείου Πάγου 119 καὶ 144 τοῦ 48.

§ 321. Ἀπαιτεῖται εἰς τὰ ἔγγραφα ἡ ἑνότης τοῦ τόπου, τοῦ χρόνου καὶ τῆς πράξεως; ὅρα κατωτέρω τὴν λέξιν ὑπομνήματα (συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα).

§ 322. Κατάθεσις τῶν ἐγγράφων. — Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 213 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. Ἴδε ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου 35 τοῦ 51 ἐν λ. κατάσχεσις ἀναγκαστική.

§ 322 δίς. Μὴ γεν μένης ἐγκαίρως τῆς καταθέσεως τῶν ἐγγράφων τῆς δίκης, ἡ δίκη ἀναβάλλεται καὶ ὁ δικηγόρος καταδικάζεται εἰς τὰ ἔξοδα (1). Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 12 τοῦ 1845.

§ 322 τρίς. Πῶς βεβαιοῦται ἡ ἐν τοῖς δικαστικοῖς γραφείοις παρακατάθεσις τῶν ἐγγράφων; ἡ 2 καὶ 3 σκέψις τῆς 377 τοῦ 61 πολ. ἀπ. ΑΠ. φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ ἐφετεῖον, παραδεχθὲν διὰ τῆς πέμπτης σκέψεως τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὅτι ἀλυσιτελὴς καὶ περιττὴ

(1) Τὰ μετὰ τὴν συζήτησιν προσαχθέντα ἔγγραφα εἶναι ἀπαράδεκτα. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 78 τοῦ 45.

ἐστὶν ἡ ἀπόδειξις τοῦ γεγονότος ὅτι αἱ ἀπὸ 10 Ἰουνίου 1853 ἔγγραφοι προτάσεις τῆς ἀναιρεσειούσης (ὑφ' ἣν παρίσταται ἰδιότητα) παρεδόθησαν αὐθημερὸν εἰς τὸν ἐν τῷ αὐτῷ δικαστηρίῳ ὑπογραμματέα Πέτρον Χ. Πέτρου, καὶ ὅτι οὗτος ἐστὶν ὁ σημειώσας ἐπ' αὐτῶν τὰς λέξεις «ἐλ. τὴν 10 Ἰουνίου 1853» καὶ θέσας τὴν ὑπ' αὐτὰς φαινομένην μονογραφὴν, οὐδεμίαν τοῦ νόμου διάταξιν παρεβίασε· διότι τὸ ἄρθρον 87 καὶ 128 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων ὁρίζουν τὸν νόμιμον τρόπον, καθ' ὃν βεβαιοῦται ἡ ἐν τοῖς δικαστικοῖς ἐγγράφοις παράδοσις τῶν δικογράφων, ὅστις δὲν συνίσταται εἰς τὸν διὰ τοῦ εἰρημένου γεγονότος ὑπαινιττόμενον· ὥστε καὶ ἂν ἡ πέμπτη σκέψις τοῦ ἐφετείου, καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ πλήρης ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ὑπογραμματέως, ὅστις παρέλαβε τὰς εἰρημένας προτάσεις καὶ ὄχι ἁπλῶς ἡ μονογραφή του, δὲν ἦτον ὀρθὴ, τὸ διατακτικὸν ὅμως τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ, ἐρειδόμενον εἰς τὴν ἔλλειψιν νομίμου ἀποδείξεως τῆς καταθέσεως τῶν εἰρημένων προτάσεων, στηρίζεται εἰς τὸν νόμον.

»Ἐπειδὴ συνεπτυγμένως τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς 5 σκέψεως τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως θεωρεῖ ἀλυσιτελῆ καὶ περιττὴν τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι ὑπάρχει δῆθεν συνήθεια εἰσαχθεῖσα ἐν τοῖς γραφείοις, καθ' ἣν ἡ παράδοσις τῶν ἐγγράφων βεβαιοῦται διὰ τοῦ ἐν τῇ ἀνωτέρω σκέψει ἐκτεθέντος τρόπου, ἤτοι διὰ τῆς μνείας ὅτι ἐλήφθη τὴν δεῖνα ἡμέραν καὶ τῆς ὑπὸ τὴν μνείαν ταύτην μονογραφῆς τοῦ ἁρμοδίου δικαστικοῦ ὑπογραμματέως, καθόσον τοιαύτην ἀπόδειξιν περὶ συνηθείας, ἀντιβαίνουσαν προφανῶς εἰς τὸν ὀργανικὸν νόμον, δὲν ἠδύνατο τὸ δικαστήριον νὰ ἐπιτρέψῃ».

§ 322 τετρ. Ἡ κατάθεσις ἐγγράφου τινὸς εἰς τὴν δικογραφίαν ἰσοδυναμεῖ μὲ χρῆσιν τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ καταθέντος; Ναὶ, κατὰ τὴν 89 τοῦ 59 ἀπόφασιν, ἣν ἴδε εἰς Νομικὴν Μέλισσαν φυλ. 23.

§ 322 πεντ. Ἡ κατάθεσις τῶν ἐγγράφων, διαρκούσης τῆς δίκης, ἐπέχει τόπον κοινοποιήσεως. (555 πολ.) Ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 184 τοῦ 50.

§ 323. Τὰ ἔγγραφα, ἃ λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὸ δικαστήριον, πρέπει νὰ μνημονεύωνται ἐν τῇ ἀποφάσει; ἴδε τὴν λέξιν αἰτιολογία (απ. 358 τοῦ 53).

§ 324. Ἐνοικιαστήρια δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ ἐτησίου εἰσοδήματος ἀκινήτου καὶ λύσιν τοῦ ἐκκλητοῦ ἢ ἀνεκκλήτου τῆς δίκης. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 190 τοῦ 53·—Πρβ. τὴν λ. ἔφεσις.

§ 325. Τὸ παραχωρητήριον καὶ ἡ διάλυσις αὐτοῦ εἶναι πράξεις χωρισταί· ὅθεν συντάσσονται ἰδιαίτερα ἔγγραφα. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 13477 τοῦ 55.

§ 326. Τὸ παρὰ ποινικοῦ δικαστηρίου κηρυχθὲν πλαστὸν ἔγγραφον δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πλέον εἰς πολιτικὸν δικαστήριον, διότι εἶναι τελεσιδίκως δεδικασμένη ἡ πλαστότης αὐτοῦ. πολ. 12, 785 § 5, Πρβ. δὲν Εὐρ. 19 σ. 240.

Ἀλλὰ τὸ ἐναντίον; Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 229 τοῦ 52, 317 τοῦ 55.

§ 327. Εἰς τὴν ἀνωτέρω § 156 ἐπ. πρόσθες ταῦτα·

«Τὸ δικαστήριον, λαμβάνον ὑπ' ὄψιν ὡς ἀποδεικτικὸν μέσον συμβιβαστικὸν συμβόλαιον γενόμενον μεταξὺ ἄλλων, παραβιάζει τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις καὶ τὸν κανόνα ὅτι τὰ μεταξὺ ἄλλων πραχθέντα ἑτέροις οὐ προκρίνει. Βασ. (9, 3).—Π. (42, 1). 63. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 321 τοῦ 65, ἀναιροῦσα τὴν 301 τοῦ 58 ἀπ. ἐφ. Ναυπλίας.

§ 328. Εἰς τὴν ἀνωτέρω § 100 πρόσθες ταῦτα·

Τὸ συνάλλαγμα τῆς πωλήσεως εἶναι διμερές;

Εἰς τὸ Εὐρ. (14 σ. 398 ἐπ. πρβ. καὶ ἀν. σ. 113 § 829) εὕρηνται ἀποφάσεις τῶν ἐφετείων, καθ' ἃς α) κατὰ τὸν Ἀρμενόπουλον (1) δὲν ἀπῃτεῖτο νὰ ὑπογράφωνται τὰ πωλητήρια εἰμὴ παρὰ τοῦ πιπράσκοντος· β) ἡ παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀποδοχὴ καλύπτει τὴν τυχὸν ἀκυρότητα τῆς ἐλλείψεως τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἀγοραστοῦ.—Ἐσχάτως ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου τὸ ἑξῆς θέμα· ὁ Α συνέταξεν ἐπίσημον συμβόλαιον, ἐν ᾧ ὡμολόγησεν ὅτι ἐπώλησε τὸ Β (μὴ παρόντι) κτῆμά τι, καὶ ὅτι ἔλαβε τὸ τίμημα. Κατόπιν ὁ Β ἔλαβε τὴν κατοχήν, ἀλλά, καταληφθέντος παρὰ τοῦ Γ, ἐκίνησε διεκδικητικὴν ἀγωγὴν κατ' αὐτοῦ, ἀντιτάξαντος τὴν ἀκυρότητα τοῦ συμβολαίου, ὡς μὴ συμπράξαντος εἰς αὐτὸ τοῦ ἀγοραστοῦ.—Τὸ ἐφετεῖον ἀπέρριψε τὴν ἔνστασιν, καί, ἀναιρέσεως ἀσκηθείσης, ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς 329 τοῦ 65 ἀποφ. δὲν ἐθεώρησεν ἄκυρον τὸ πωλητήριον (2).

---

(1) (γ. γ.) § 2. ἀλλὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον φαίνεταί μοι ἐναντίαν δεχόμενον ἀρχήν.

(2) Πρβ. Δαλλ. λ. obligations § 4017. ἐφ. Δικαστ. σελ. 187 καὶ Νομ. σ. 6213.

Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν

ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφήνατο ὅτι, συμβόλαιον περιέχον τὴν δήλωσιν καὶ ὁμολογίαν τοῦ πωλητοῦ τοῦ ὅτι ὁ ἀγοράσας κατέβαλε τὸ τίμημα καὶ ὁρίζον ἀκριβῶς τὸ πωληθὲν, ἔχει πλήρη ἰσχὺν πωλητηρίου. Ἁρμεν. (3, 3) 2· οὐδ' ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρον 185 τοῦ ὀργανισμοῦ· καθόσον, ἂν δὲν περιέχῃ την ὑπογραφὴν τοῦ πωλητοῦ, δὲν βεβαιοῦται ὅμως ὅτι παρέστη εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ πωλητηρίου, οὗ τινος ἀντίγραφον ἐδόθη τῷ ἀγοραστῇ. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 329 τοῦ 65.

§ 329. Εἰς τὴν ἀνωτέρω § 17 πρόσθες ταῦτα·

Ἀπαιτεῖται ἐπίσημον πωλητήριον, ἵνα διεκδικήσῃ ὁ συνεταῖρος τοῦ Α τὸ ἀκίνητον, ὃ οὗτος ἠγόρασε διὰ κοινὸν λογαριασμόν; Τοὐλάχιστον τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον πρέπει νὰ ἦναι εἰς διπλοῦν; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 351 τοῦ 65 ἐν λ. χαρτόσημον.

§ 330. Εἰς τὰς ἀνωτέρω § § 5 – 30 ἑξ. πρόσθες ταῦτα·

Ποία ἡ τῶν ληξιαρχικῶν πράξεων ἰσχύς; Πρβλ. Παπαρρ. τ. α. σελ. 211.

§ 331. Πρβ. τὴν ποινικὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου 23 τοῦ 39 ἐν λ. ὑφαίρεσις.

§ 332. Περὶ τῶν τύπων τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων πρβ. τὸ ἑπόμενον ἄρθρον ὑπομνήματα συμβολαιογραφικά (1).

§ 333. Τίς ἀποδεικνύει τὸ κῦρος τῶν ἐγγράφων; Πρβλ. τὴν ἡμετέραν συλλογὴν περὶ τοῦ τίς ἀποδεικνύει καὶ τὴν ἀνωτέρω § 204 ἐπ. 206 ἐπ. 225 ἐπ. (2).

---

(1) Κατὰ τὴν παύσασαν διαδικασίαν τὰ ἔγγραφα ἐθεωροῦντο ἄκυρα, ἂν δὲν ἦσαν συντεταγμένα κατὰ τοὺς νομίμους τύπους. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 329 τοῦ 40.

(2) Εἰς τὸ Εὑρετ. τοῦ Κυρίου Ἀξέλοῦ (λέξ. ἔγγραφα) εὕρηνται ταῦτα:

α) Ὁ προσάγων τουρκικὸν ἔγγραφον πρέπει καὶ ν' ἀποδείξῃ (ὅταν τὸ ἀντίδικον μέρος ἀμφισβητῇ τὸ κῦρος αὐτοῦ) ὅτι εἶναι συντεταγμένον κατὰ τοὺς νομίμους τύπους τοῦ τουρκικοῦ δικαίου. Ἀπ. ἐφ. Ν. 3 τοῦ 40

β) Εἴτε ὡς ἀλλοδαπὰ εἴτε ὡς ἡμεδαπὰ ἔγγραφα ἐκληφθῶσι τὰ ταπία, εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἡ ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ταῦτα

§ 334. Ἡ εἰς ποινικὴν ὑπόθεσιν γενομένη παρά τινος μάρτυρος κατάθεσις δὲν δύναται νὰ σχηματίσῃ ἐναντίον του εἰς πολιτικὴν δίκην ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ἀκυρωτικὸν Γαλλίας τῆς 18 Μαΐου 1840. Πρβ. Εὐρ. 2 σελ. 72.—Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4370.—Εὐρ. 4 σ. 373.

§ 335. Αἱ περὶ κατασχέσεων ἐκθέσεις τῶν κλητήρων εἶναι δημόσια ἔγγραφα καὶ ἀποτελοῦν ἐντελῆ ἀπόδειξιν, διότι καθῆκον τῶν κλητήρων εἶναι τὸ νὰ περιγράψωσιν εἰς τὰς ἐπὶ κατασχέσει ἐκθέσεις των ὅλα, ὅσα ἀντιλαμβάνονται περὶ τῆς ὑπάρξεως, ἢ καταστάσεως τῶν κατασχεθέντων ἀντικειμένων Ἀπ. πολ. ΑΠ. 363 τοῦ 40.

§ 336. Τὰ ὀθωμανικὰ ἔγγραφα, ἐκδεδομένα ὑπὸ τὸν ἁρμόδιον ὑπάλληλον, θεωροῦνται δημόσια· ἡ δὲ κατ' αὐτῶν ἔνστασις δὲν δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν.

Ἡ τῆς μὴ γνησιότητος τοῦ ἐγγράφου ἔνστασις δὲν περιέχει ἐν αὐτῇ καὶ τὴν τῆς ἀκυρότητος, ἀλλ' ὑποθέτει τὸ ἔγγραφον, ὡς ἔχον κῦρος καὶ ἀποδεικτικὴν ἰσχύν, ἡ δὲ τοιαύτη ἔνστασις πρέπει νὰ ἦναι ῥητὴ καὶ ὄχι πλαγία.

Τὰ παρ' ἀλλοδαπῶν ὑπαλλήλων συντεταγμένα δημόσια ἔγγραφα, προςαγόμενα ἁπλῶς ὡς μέσα ἀποδείξεως, εἶναι δεκτά, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ἡμεδαπὸν ἔγγραφον χωρὶς νὰ κηρυχθῶσι ταῦτα πρότερον

εἶναι συντεταγμένα καὶ σύμφωνα μὲ τοὺς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεώς των ἰσχύοντας τύπους, δύναται νὰ γενῇ δι' ὅλων τῶν νομίμων μέσων, καὶ διὰ μαρτύρων ἔτι εἰδημόνων περὶ τὰ τοιαῦτα· διότι πρόκειται νὰ σχηματισθῇ ἡ πεποίθησις τοῦ δικαστηρίου ὁπωςδήποτε περὶ ὀθωμανικῶν τύπων, μὴ ἰσχυόντων ἤδη εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν καὶ μὴ γνωστῶν εἰς τὸ δικαστήριον διά τινος γραπτοῦ νόμου, τακτικῶς καὶ ἐπισήμως δημοσιευομένου. Ἀπ. ἐφ. Ν. 61 τοῦ 42.

γ) Ἡ ἀπόδειξις ὅτι ἔγγραφον ξένης ἐπικρατείας εἶναι κατὰ τοὺς νομίμους τύπους, ἐπίκειται εἰς τὸν προςάγοντα καὶ οὐχὶ εἰς τὸν προςβάλλοντα αὐτούς. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 6 τοῦ 1847.

δ) Ὁ προςάγων τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, καὶ ὄχι ὁ προςβάλλων αὐτὸ ὡς παράτυπον, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι συντεταγμένον κατὰ τοὺς νομίμους τύπους. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 174 τοῦ 48.

ἐκτελεστὰ κατὰ τὰ ἄρθρα 858—861 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 100 τοῦ 47.

§ 337. Ἡ παρουσίασις τοῦ πρωτοτύπου ἐγγράφου τινὸς εἶναι ἀναπόφευκτος πρὸς διάλυσιν τῆς διαφορᾶς, ὅταν γίνηται ἀντίῤῥησις.

Ὅταν τις δισχυρισθεὶς, ὅτι τὸ πρωτότυπον ὑπῆρχεν εἰς τ' ἀρχεῖα τῆς Κυβερνήσεως παρακατατεθὲν παρ' αὐτοῦ, δὲν δυνηθῇ ν' ἀποδείξῃ τὸν δισχυρισμόν του αὐτὸν, δὲν δύναται ἀκολούθως ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ὑπῆρξε ποτὲ τοιοῦτον ἔγγραφον, διὰ νὰ καταστήσῃ ἀπαράδεκτον τὴν ἔνστασιν τῆς πλαστογραφίας.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μήτε δι' ὅρκου δύναται ν' ἀναπληρωθῇ ἡ ἔλλειψις τοῦ πρωτοτύπου, διότι ὁ πρωτοτελευταῖος νόμος τοῦ κώδ. de fide instrumentorum, ἀφορᾷ τὴν περίστασιν, καθ' ἣν ἐπὶ ἐκκρεμοῦς τινὸς δίκης απητήθη δευτέραν φορὰν ἡ προςαγωγὴ ἑνὸς ἐγγράφου προςαχθέντος ἅπαξ κατ' αὐτὴν ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ ἀντιδίκου· ὁ δὲ διάδικος προτείνει ἤδη, ὅτι δὲν τὸ ἔχει πλέον, καὶ δὲν δύναται ἑπομένως νὰ τὸ παρουσιάσῃ.

Ἂν δὲν ἀποδειχθῇ ἡ ὕπαρξις τοῦ πρωτοτύπου ἐγγράφου ἢ παρέλθῃ ἀνωφελῶς ἡ πρὸς τοῦτο παραχωρηθεῖσα προθεσμία, τὸ προςαγόμενον ἀντίγραφον δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, μήτε ν' ἀποτελέσῃ ἀπόδειξιν.

Δύνανται ὅμως οἱ προςάγοντες τὸ τοιοῦτον ἀντίγραφον, ὅταν μάλιστα εἶναι κληρονόμοι μὴ ἔχοντες ἐποχὴν προσωπικὴν εἰς τὴν τεκμαιρομένην εξαφάνισιν τοῦ πρωτοτύπου, ν' ἀποδείξωσι διὰ μαρτύρων τὴν ὕπαρξιν τοῦ συναλλάγματος. Ἀπ. πολιτικὴ τοῦ ΑΠ, 7 τοῦ 42.

§ 338. Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 193 τετράκις πρόςθες ταῦτα·

Τὰ δημόσια ἔγγραφα ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ἀποδεικνύουν μόνον τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν· ἑπομένως δὲν ἰσχύει νὰ καταστήσῃ προικῷα τὰ κτήματα τῆς συζύγου τὸ ἔγγραφον τῆς πληρεξουσιότητος τοῦ συζύγου πρὸς δικηγόρον, δι' οὗ τα κτήματα ταῦτα ὡς προικῷα τὰ χαρακτηρίζει. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 51 τοῦ 1843.

§ 339. Μὴ γενομένης ἐγκαίρως τῆς παρακαταθέσεως τῶν ἐγγράφων τῆς δίκης, ἡ δίκη ἀναβάλλεται καὶ καταδικάζεται ὁ δικηγόρος εἰς τὰ ἔξοδα. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 14 τοῦ 1845.

§ 340. Ἡ εἰς ἀντίγραφον κοινοποίησις τοῦ δικογράφου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἄκυρος. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 11 τοῦ 46.

§ 341. Τὸ ἔγγραφον δὲν λαμβάνει τὸν χαρακτῆρά του ἀπὸ τὸν αὐθαίρετον προςδιορισμὸν, τὸν ὁποῖον δίδει ὁ διάδικος, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἔννοιαν καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ. Ἀπ. πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 28 τοῦ 46.

§ 342. Ἡ ὁμολογία τοῦ διαδίκου περὶ τῆς ταυτότητος τῆς ὑπογραφῆς του εἶναι ἀπαράδεκτος, ὅταν ἐξ ἄλλων ἐγγράφων ἀποδεικνύηται τὸ ἐναντίον. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 44 τοῦ 1846.

§ 343. Τὰ ἐκδιδόμενα ἀντίγραφα, ἂν καὶ ἐξ ἀντιγράφων ἐξαχθέντα, θεωροῦνται ὡς πρωτότυπα κατὰ τὸ ἄρθρον 426 § 4 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὅταν κατὰ τὸ ἄρθρον 427 § 2, 3 τῆς αὐτῆς ὁ, καθ' οὗ διεξάγεται ἡ ἀπόδειξις, καίτοι ὑπόχρεως ὤν, ἀρνῆται νὰ δώσῃ τὸ πρωτότυπον. Ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 18 τοῦ 47.

§ 344. Ὁ ἰσχύων νόμος δὲν διατάττει, ὅτι διὰ νὰ ἔχῃ ἰσχὺν τὸ ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποίου καθίσταται προίξ, ἢ δωρεὰ, ἀπαιτεῖται ἡ ὑπογραφὴ τοῦ προικοδοτηθέντος, ἢ δεξαμένου τὴν δωρεὰν δωρηθέντος. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 174 τοῦ 48.

Περίληψις τῶν ἐν τῇ λέξει ὑπομνήματα.

§ 12. Ἔγγραφα ἐπισκόπων.
§ 13. Ἔγγραφα Πατριάρχου.
§ 14. Ἔγγραφα συνταχθέντα μετὰ καιρόν.
§ 16. Δημόσια ἔγγραφα ποίαν ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν;
§ 17. Ποῖα πρέπει νὰ συντάσσωνται ἐνώπιον συμβολαιογράφου;
§ 18. Ἔγγραφα ὀθωμανικά.
§ 19. Ἔγγραφα προξενικά.
§ 20. Ὡςαύτως.
§ 21. Ἔγγραφα περὶ ἐγκαταστάσεως εἰς ἐθνικὰς γαίας.
§ 22. Ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἐξερχομένων.
§ 23. Πιστοποιητικὰ τελώνου.
§ 24. Σημειώσεις ἀρχῶν ἐπὶ ἀναφορῶν.
§ 25. Πίναξ κατατάξεως.
§ 26. Ἔγγραφα δημάρχων.
§ 27. Ἔγγραφα ὑπουργείων.
§ 28. Κατάλογοι ταμιακοὶ περὶ φόρων καθυστερούντων.
§ 29. Καθημερινὸν καθολικὸν βιβλίον τοῦ ταμείου.
§ 30. Πιστοποιητικὰ δημάρχων περὶ εἰςπράξεων.
§ 30 δίς. Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ καθημερινοῦ καὶ καθολικοῦ ταμιακοῦ βιβλίου.
§ 30 τρίς. Ἔγγραφα τελωνιακά.
§ 30 τετρ. Συνέχεια.
§ 30 πεντ. Ἔγγραφα οἰκονομικῶν ἐφόρων περὶ ἐνδίκων σχέσεων τοῦ δημοσίου.
§ 30 ἑξ. Διαιτητικαὶ ἀποφάσεις.

Καταρτισμὸς τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων.

§ 31. Ποῖα ἰδιωτικὰ ἔγγραφα; ὑπογραφή.
§ 32. Ὑπογραφὴ αὐτῶν. Διὰ τοῦ σταυροῦ; Τρίτος ὑπογράφει;
§ 33. Ὑπογραφὴ ὁλόκληρος μὲ ἀλφαβητικὰ στοιχεῖα. Δι' ἄλλων σημείων; § 33 δίς.
§ 33 δίς. Χρονολογία καὶ τόπος τῆς συντάξεως αὐτῶν.
§ 34. Περὶ τῆς ὑπογραφῆς.
§ 35. Ἂν εἷς μόνον ὑπέγραψε;
§ 36. Συγκοπή.
§ 37. Οἱ μὴ εἰδότες γράφειν;
§ 38. Κατ' ἐντολήν;
§ 39. Ὁ ἀρνούμενος τὴν ὑπογραφήν του τὸ ὁρίζει.
§ 40. Περὶ τοῦ τόπου τῆς συντάξεως αὐτῶν.

§ 41. Ποῖα τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα καὶ βιβλία διάφορα;
§ 42. Μοναστηριακὰ βιβλία.
§ 43. Βιβλίον διπλοτύπων.
§ 44. Ἰσχὺς ἰδιωτικῶν βιβλίων.
§ 45. Ἰσχὺς οἰκιακῶν βιβλίων. Πρβ. § 89 δίς.
§ 46. Ἰσχὺς τῶν βιβλίων τῶν ἰατρῶν.
§ 47. Τύπος τῶν καταστίχων.

Βιβλία ἐμπορικά.

§ 48. Ἔχουσι τοιαῦτα οἱ ἔμποροι.
§ 49. Πόσα τὰ εἴδη των; ὅρα καὶ § 52.
§ 50. Τύποι αὐτῶν.
§ 51. Ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς αὐτῶν.
§ 52. Καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ συντάξαντος ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν.
§ 53 δίς. Ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς αὐτῶν.
§ 54. Ἂν δὲν ὦσι μονογραφημένα;
§ 55. Ἢ δὲν ἦναι κατὰ τύπους συντεταγμένα; ὅρα καὶ § 61, 66.
§ 57. Ὡς κοινὰ ὑποχρεοῦσι τοὺς διαδίκους.
§ 58. Ὁμολογία ἐν τοῖς καταστίχοις.
§ 59. Ἡ καταβολὴ ἀποδεικνύεται δι' αὐτῶν;
§ 60. Μονομερεῖς σημειώσεις.
§ 62. Ὡς τεκμήρια;
§ 63. Ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως;
§ 64. Ταμιακὸν βιβλίον.
§ 65. Ἐγγραφαὶ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας.
§ 67. Κατὰ τρίτων ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν;
§ 67 δίς. Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 418 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.
§ 68. Σφράγισις αὐτῶν.
§ 69. Σφράγισις αὐτῶν.
§ 70. Ὡσαύτως.
§ 71. Διατηροῦνται πόσα ἔτη; Τὰ ἀρχαιότερα τῶν 10 ἐτῶν ποίαν ἰσχὺν ἔχουν; ὅρκος.
§ 72. Συνέπειαι τῆς μὴ τηρήσεως.—Διπλογραφικὴ μέθοδος.—Ἰσοζύγιον.—Ἀλληλόχρεος λογαριασμός.
§ 73. Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου.
§ 75—88 δίς. Περὶ ἐπιδείξεως τῶν ἐμπορ. βιβλίων.
§ 89. Σφράγισις βιβλίων.
§ 89 δίς· Περὶ οἰκιακῶν βιβλίων. Πρβ. § 45.

Διπλᾶ ἔγγραφα.

§ 91. Διπλᾶ τὰ ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν περιέχοντα.
Ἂν ὅμως ἐκτελεσθῶσιν; (Κατ. § 40)
Ἡ σύμβασις ἀποδεικνύεται ἄλλως; (σελ. 297 ὑποσ.).

§ 91 δίς. Πρέπει νὰ ἦναι ὑπογεγραμμένον τὸ πρωτότυπον παρ' ὅλων;
Χρόνος καὶ τόπος.

§ 92. Τὰ περὶ διπλῶν ἐγγράφων ἐφαρμόζονται ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων;

§ 93. Ἂν δὲν ἐτηρήθη τὸ 410 πολ. ἐξάγεται ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως;

§ 94. Ποῖα ἔγγραφα ὑπάγονται εἰς τὸν κανόνα αὐτόν; ὅταν ὁ μὲν ὑποχρεοῦται νὰ δώσῃ βιβλία, ὁ δὲ νὰ τὰ διανείμῃ;

§ 95. Ἐκχώρησις ἀγωγῆς ἐκ κληρονομίας.

§ 96. Εἰκονικότης διανομῆς κοινῶν κτημάτων.

§ 97. Νὰ κατορθωθῇ συμβιβασμὸς καὶ νὰ δοθῇ ἀντιμισθία.

§ 98. Συμβιβασμός.

§ 99. Ὑπογραφὴ ἑνὸς τῶν συγκοινωνῶν.

§ 100. Τὰ πωλητήρια; (πρβ. § 328).

§ 101. Τὰ διμερῆ συμβόλαια;

§ 102. 103. 104. Ἡ ἔγκρισις καλύπτει τὴν ἔλλειψιν τῆς ὑπογραφῆς;

§ 105. Τὰ ἑτεροβαρῆ;

§ 105 δίς. Τὰ περὶ πληρωμῆς ῥήτρας ἐν περιπτώσει μεταμεμελείας;

§ 106. Ἡ περὶ ναυτοδανείων σύμβασις;

§ 107. Τὰ περὶ μισθώσεως.

§ 108. Τὰ περὶ ἐνοικιάσεως προςόδων;

§ 109. Τὰ περὶ μισθώσεως κτημάτων εἰδοποιητήρια τῆς ἀρχῆς;

§ 110. Τὰ ἔγγραφα, ὅτι ὁ μὲν ἀνεδέχθη νὰ προκαταβάλῃ ποσὸν τὶ, ὁ δὲ νὰ προμηθεύσῃ ῥητίνην;

§ 111. Τὰ περὶ κοινοπραξίας;

§ 112. Ποῖα ἔγγραφα δὲν ἀπαιτεῖται νὰ συντάσσωνται διπλᾶ;
Ἀνάπτυξις.

§ 113. Περὶ ἐγγυήσεως ἢ προςθέτων προςώπων.

§ 114. Τὰ μὴ ἐπιβάλλοντα εἰς τὸν ἕτερον ὑποχρέωσιν.

§ 115. Τὰ περὶ δανείου;

§ 116. Τὰ περὶ ἐνεχύρου;

§ 117. Τὰ περὶ ὑπηρεσίας τινός.

§ 118. Τὰ περὶ ἐξοφλήσεως.

§ 118 δίς. Ὡσαύτως.
§ 119. Τὰ περὶ παραιτήσεως ἀπὸ καρπῶν;
§ 120. Τὰ περὶ ὑποσχέσεως προικίσεως;
§ 121. Τὰ ὑποσχετήρια;
§ 122. Τὰ περὶ ἐντολῆς;
§ 123. Τὰ περὶ ἀντικαταστάσεως προικός;
§ 124. Τὰ περὶ ἀντιμισθίας;
§ 125. Ὁ ἰσολογισμός;
§ 126. Τὰ περὶ συγκυριότητος;
§ 127. Ὑποθήκη.
§ 128. Μίσθωσις.
§ 129—137. Ἐμπορικαὶ ὑποθέσεις· ἑταιρίαι. Διάλυσις αὐτῶν.
§ 138. Ἐναντία συμφωνία καὶ παρακατάθεσις ἑνὸς πρωτοτύπου.
§ 139. Τὸ δικαστήριον ἐξετάζει αὐτεπαγγέλτως τὴν ἀκυρότητα.
§ 140. Ἂν τὸ ἔγγραφον ἐκτελεσθῇ; (ἀν. § 91).
§ 141. Τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἔγγραφα;
§ 142. Ἐπίδειξις ἐγγράφων.
§ 143. Ὑπογραφὴ τῶν διπλῶν ἐγγράφων.

Ἀντίγραφα καὶ συσχετικά.

§ 145. Ἀντίγραφα καὶ συσχετικὰ ἔγγραφα.
§ 147. Ἐπικυροῖ τὴν γνησιότητα ὁ διάδικος; ὁ δὲ δικηγόρος;
§ 148. Οἱ γραμματεῖς δίδουν ἀντίγραφα τῶν παρακατατεθέντων αὐτοῖς ἐγγράφων.
§ 149. Ἀποδεικνύεται δι' ὅρκου ἡ ἀκρίβεια τοῦ ἀντιγράφου;
§ 150. Ἡ ἀχρονολόγητος ἐπικύρωσις τοῦ ἀντιγράφου τὸ καθιστᾷ ἄκυρον;
§ 151. Τὰ ἀντίγραφα ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν, ὅταν δὲν παρουσιάζωνται τὰ πρωτότυπα;
§ 152. Ἔλλειψις τοῦ τύπου τῆς σφραγίδος.
§ 153. Ὅταν τὶς δὲν προσέβαλεν ὡς πλαστὸν τὸ ἀντίγραφον, ἀποτελεῖ τοῦτο ἀπόδειξιν;
§ 154. Τὸ ἀντίγραφον θεωρεῖται ὡς πρωτότυπον, ὅταν ῥητῶς δὲν προσεβλήθη ὡς πλαστόν.
§ 155. Ποῖον θεωρεῖται ὡς πρωτότυπον τῆς ἀγωγῆς;

Ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐγγράφων.

α) Ἐν γένει.

§ 156. Πότε τὰ ἔγγραφα παρέχουσι πλήρη ἀπόδειξιν;
§ 157. Προσάγονται ἐν πρωτοτύπῳ.
§ 158. Ποῖα τὰ πάρεργα τῆς κυρίας πράξεως; (Πρβ. § 327, 338).

β) Περὶ ἀντεγγράφων.

§ 159. Ποῖα τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀντεγγράφων;
§ 160. Ποῖοι εἰσὶ τρίτοι; ὡς πρὸς τοὺς τρίτους;
§ 161. Τὰ εἰκονικὰ πωλητήρια ποίαν ἰσχὺν ἔχουσιν;
§ 162. Ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις τῆς εἰκονικότητος.

γ) Ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν δημοσίων ἐγγράφων.

§ 163. Κατά τι ἀποδεικνύουσι;
§ 164. Τὰ ἐν ἐπισήμῳ ἐκθέσει συμπεράσματα ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν;
§ 164 δίς. Πιστοποιητικὰ δημάρχων.
§ 165. Τὰ ἀποσπάσματα τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως;
§ 166 Κατὰ τρίτων ποία ἡ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς τῶν ἐγγράφων;
§ 167. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 168. Τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα ἀποδεικνύουσι κατὰ τοῦ τρίτου διὰ τῆς θεωρήσεως τοῦ συμβολαιογράφου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πράξεως ταύτης.
§ 169. Ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς τῶν δημοσίων ἐγγράφων ὡς πρὸς τοὺς τρίτους.
§ 170. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 171. Τὰ περὶ προικός;
§ 172. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 173. Συμβόλαιον ὑπὸ ὅρον δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόδειξις ὡς πρὸς τὰ ἐν αὐτῷ διηγηματικῶς ἀναφερόμενα;
§ 174. Ἀνυπόγραφος ἐξόφλησις ἐν ἐπισήμῳ συμβολαίῳ.
§ 175. Ἰσχὺς τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως.
§ 176. Ὁμολογία περιεχομένη διηγηματικῶς.
§ 177. Τὰ διηγηματικῶς ἀναφερόμενα;
§ 178. Ὁ μὴ λαβὼν μέρος εἰς συμβόλαιόν τι δύναται νὰ τὸ ἐπικαλεσθῇ;
§ 179. Παρευρεθέντος τινὸς εἰς συμβόλαιόν τι, ἕπεται ὅτι τὸ παρεδέχθη;
§ 180. Περὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων.

δ) Ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων.

§ 181. Ἰδιωτικὰ ἔγγραφα πρὸ τῆς δικονομίας.
§ 182. Δόλος δὲν τεκμαιρεται. Χρονολογία.
§ 183. Ἂν ἦναι ἐκδεδομένα ὑπὸ τοῦ διαδίκου ἢ τρίτου.

§ 184. Ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ ἐκδόντος.
§ 185. Ὑποχρεοῦσι τοὺς κληρονόμους καὶ λοιποὺς διαδόχους.
§ 186. Κατὰ τῶν τρίτων τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα δὲν ἔχουν βεβαίαν χρονολογίαν.
§ 187. Τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα παράγουσιν ὑποχρεώσεις κατὰ τοῦ ἐκδότου οὐχὶ δὲ καὶ ὠφελείας· ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος αὐτοῦ.
§ 188. Νομολογία. — Τὸ ἄρθρον περὶ χρονολογίας 413 πολ. ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις;
§ 189. Πῶς ἀποδεικνύεται ἡ βεβαία χρονολογία τῶν ἐγγράφων; θεώρησις κτλ.
§ 190. Ἀντιτάσσεται κατὰ τοῦ ἐκδοχέως;
§ 191. Τὸ περὶ αἱρέσεως ἔγγραφον ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ ἐκδοχέως ;
§ 192. Ὑπογραφὴ ἐντολοδόχου. Τέκνα.
§ 193—193 τρίς. Περὶ τοῦ ἀδιαιρέτου τοῦ ἐγγράφου.
§ 194. Τὰ ἀντίγραφα πότε ἀποδεικνύουσιν ; Συσχετικὰ ἔγγραφα ποῖα καλοῦνται ; ἰσχὺς αὐτῶν.

Διεξαγωγὴ τῆς δι' ἐγγράφων ἀποδείξεως.

§ 200. Ἔναρξις τῆς δι' ἐγγράφων ἀποδείξεως γίνεται τριχῶς.
§ 201. Ἡ προσαγωγὴ τῶν ἐγγράφων πότε ὑποχρεοῖ τὸν ἀντίδικον ν' ἀποφανθῇ περὶ τῶν ἐγγράφων ;
§ 202. Προσαχθέντος ἐγγράφου τινός, ὁ ἀντίδικος δηλώνει, ἂν ἀναγνωρίζῃ, ἢ ἀρνῆται τὴν ὑπογραφήν του.
§ 203. Ἡ γνησιότης τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων χρήζει ἀποδείξεως. Ἔγγραφον γενόμενον δεκτὸν δύναται νὰ ἀμφισβητηθῇ ; ἔγγραφα ἀνυπόγραφα ;
§ 204. Τίς ἀποδεικνύει τὴν γνησιότητα ; ἡ ἀναγνώρισις τῆς ὑπογραφῆς ἐπιφέρει ἀναγνώρισιν καὶ τοῦ περιεχομένου; ὅρα § 206.
§ 205. Τὸ 438 ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ ἐμπ: ὑποθέσεων ;
§ 206. Ὅταν ἡ μὲν ἀναγνώρισις τῆς ὑπογραφῆς δὲν γίνῃ ἐν τῇ πρώτῃ συνεδριάσει, θεωρεῖται μὲν ὡς ἀνεγνωρισμένον, δύναται δὲ νὰ προσβληθῇ ὡς πλαστόν.
§ 207 δίς. Προσβάλλων τις ὡς μὴ γνήσιον τὸ ἔγγραφον, δὲν τὸ προσβάλλει ὡς πλαστόν.
§ 208. Ἐπὶ ἀρνήσεως τῆς ὑπογραφῆς, λαμβάνει χώραν ἡ περὶ γνησιότητος διαδικασία.

§ 209, Ὁ προσαγαγὼν τὸ ἔγγραφον ἀποδεικνύει τὴν γνησιότητα·
§ 209 δίς. Ἐὰν ἦναι ἀδύνατος ἡ τῶν ἀποδείξεων διεξαγωγὴ ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει; μέσα ἀποδείξεως.
§ 210. Προσδιορίζεται ἑτέρα συνεδρίασις; συμπαραβολῆς μέσα.
§ 211. Ἀποδειχθείσης τῆς γνησιότητος; πρόστιμον κτλ.
§ 212. Ἐὰν ὁ ἀρνησάμενος τὴν ὑπογραφὴν παραιτηθῇ;
§ 212 δίς. Ὁ κληρονόμος κτλ. καταδικάζονται εἰς τὸ πρόστιμον καὶ εἰς τὰ ἔξοδα;
§ 213. Ὁ Α. Π. εὑρὼν, ὅτι κακῶς κατεδικάσθη τις εἰς πρόστιμον, ἀναιρεῖ, ἀλλὰ παραπέμπει;
§ 214. Ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου 439 τῆς Πολ. Δικ.
§ 215. Μέσα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος.
§ 216 τρίς. Ὁ δικαστὴς δύναται νὰ κρίνῃ περὶ τῆς γνησιότητος;
§ 216· Ἔγγραφα πρὸς συμπαραβολήν. § 216 δίς. Κλήτευσις.
§ 217. Ζητήματα λυθέντα ὑπὸ τῆς νομολογίας.
§ 218. Εἰς τὸ περὶ γνησιότητος θέμα περιέρχεται καὶ τὸ τῆς γραφικῆς γνώσεως αὐτοῦ.
§ 219. Τίνες δύνανται νὰ προτείνωσιν, ὅτι τὰ ἔγγραφα δὲν εἶναι γνήσια; Ἐγγυηταί. Ἐντολοδόχοι.
§ 221. Ὁ πλοίαρχος ἀμφισβητεῖ τὴν φορτωτικήν;

Προσαγωγὴ δημοσίων ἐγγράφων

§ 222. Τὰ δημόσια ἔγγραφα εἰκάζονται γνήσια· ὥςτε μόνον ἐπὶ πλαστογραφίᾳ δύνανται νὰ προσβληθῶσι.
§ 223 Οὕτω καὶ ἂν ὁ διάδικος διατείνεται ὅτι δὲν γνωρίζει τὴν Ἑλλ. γλῶσσαν.
§ 224. Ἢ ὅτι δὲν γνωρίζει τὴν ἐπὶ τῷ ἐπιδοτηρίῳ ὑπογραφήν του.
§ 225. Ὀνομάζονται τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως.
Ποῖαι ἀποδείξεις συγχωροῦνται; ἀναβολὴ τῆς δίκης.
§ 226. Προτείνονται λοιπὸν τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως. Ἀμέσως; Παραχρῆμα;
§ 227. Ποῖοι μάρτυρες ἐξετάζονται περὶ τῆς πλαστογραφίας;
§ 228. Πᾶν ἔγγραφον δύναται νὰ προσβληθῇ ὡς πλαστόν.
Τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον δύναται νὰ προσβληθῇ ὡς πλαστὸν, καὶ ὅταν ἀποδείχθη ἡ γνησιότης αὐτοῦ.
§ 229 Ὁριζομένου τοῦ πλαστογράφου, ἀναβάλλεται ἡ δίκη.
§ 230. Μὴ ἀποδιδομένης δὲ τῆς πλαστογραφίας εἰς ὡρισμένον πρόσωπον;

§ 231. Ἀποτελέσματα τῆς ἐπιτυχίας τῆς περὶ πλαστογραφίας ἀποδείξεως. Ἀποτελέσματα τῆς ἀποτυχίας. (Χρημ. ποινή. ἀποζημίωσις).
§ 232. Συνέχεια. Ἡ ποινὴ ἐπιβάλλεται αὐτεπαγγέλτως;
§ 232 δίς. Συνέχεια.
§ 233. Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 456 τῆς Πολ. δικ.—Ἡ περὶ πλαστογραφίας παρεμπίπτουσα ἀγωγὴ εἶναι δεκτὴ μετὰ τὴν ἔκδοσιν βουλεύματος;

Περὶ ἐπιδείξεως ἐγγράφων.

§ 241. Τίς εἶναι ὑπόχρεος πρὸς ἐπίδειξιν;
§ 241 δίς. Ἐπιδεικτέα ἔγγραφα· ἐν μέρει; ἐπιστολή; κοινά; κτλ.
§ 242. Ἐπιδεικνύονται τὰ πρὸς τοὺς οἰκον. ὑπαλλήλους ἔγγραφα;
§ 243 Ὅταν πρόκειται περὶ τίτλων τοῦ δικαιώματος, οἵτινες εὑρίσκονται εἰς τὰς οἰκον. ἀρχάς;
§ 244. Ὅταν πρόκηται περὶ διατάγματος, οὗτινος χρῆσιν οὐ ποιεῖται τὸ δημόσιον;
§ 245. Ὅταν πρόκηται περὶ τίτλου τινος, εὑρισκομένου παρὰ τῷ δημοσίῳ;
§ 246. Ἐπίδειξις στελεχῶν.
§ 247. Ὑφισταμένης δίκης κατὰ τοῦ δημοσίου, ὀφίλει αὐτὸ νὰ προσαγάγῃ ἔγγραφα δημόσια ἀφορῶντα τὴν δίκην;
§ 248. Τὸ δημόσιον ἐπιδεικνύει τὰ δημόσια ἔγγραφα;
§ 249. Ὁ ὀφειλέτης ζητεῖ τὴν ἐπίδειξιν τῶν καταστίχων πρὸς ἀπόδειξιν πληρωμῆς, ἐὰν ἰσχυρίζεται ὅτι ἀπώλεσε τὴν ἀπόδειξιν.
§ 250. Διαγράμματα.
§ 251. Ὅταν συνετάχθησαν δύο ἴσα, καὶ εἷς τῶν διαδίκων ἀπώλεσε τὸ ἰδικόν του;
§ 252 Πᾶς διακάτοχος ἐγγράφων, ἀλλὰ ἀφορώντων τὰ δικαιώματα τρίτου,ὑποχρεοῦται εἰς ἐπίδειξιν;ὁ συμβολαιογράφος;
§ 253—256. Διάφορα περὶ ἐπιδείξεως.
§ 260—265. Διαδικασία περὶ ἐπιδείξεως.
§ 266—268. *Ἀπόφασις περὶ ἐπιδείξεως.*

§ 269—270. Περὶ μνημείων· σκύταλα κτλ.
§ 271—279. Περὶ ἀπωλείας ἐγγράφων.
§ 285—292. Μέχρι ποίας ἐποχῆς εἰσὶ δεκτὰ τὰ ἔγγραφα;
§ 295—308. Προτάσεις καὶ ἐνστάσεις ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν κατὰ τῶν ἐγγράφων.

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ (Συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα)(1).

Περίληψις τῶν περιεχομένων.

---

(1) Περὶ συμβολαιογράφων ὅρα τὰ ἐν Εὐρ. 15 σελ. 328—336. Πρλ. τὴν προηγουμένην λ. ὑπομνήματα.

Ποίων συμβολαίων τὴν σύνταξιν ἀρνοῦνται οἱ συμβολαιογράφοι; § 91.

Διάφορα.

ΣΗΜ. Οἱ λοιποὶ πίνακες ἐν τέλει τῆς λέξεως.

Ἁρμοδιότης (1).

§ 1. Ἡ ἁρμοδιότης τοῦ συμβολαιογράφου πρὸς ἐπιχείρισιν συμβολαιογραφικῶν πράξεων περιορίζεται ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ Εἰρηνοδικείου ἐν ᾗ ἑδρεύει, καὶ πᾶσα ἐκτὸς τῆς περιφερείας ταύτης γενομένη πρᾶξις εἶναι ἄκυρος (ἄρθ. 171 Ὀργ.). Ἐντὸς ὅμως τῆς περιφερείας αὐτῆς δὲν περιορίζεται ὁ συμβολαιογράφος εἰς τὰ ἐν αὐτῇ κατοικοῦντα πρόσωπα, ἀλλὰ δύναται, καὶ ὀφείλει μάλιστα, νὰ χορηγῇ τὴν συνδρομὴν τῆς ὑπηρεσίας του εἰς πάντα ὅστις ἐπικαλεῖται αὐτήν. Τὰ ἔγγραφα δὲ, τὰ ὁποῖα οὕτω συντάττει, ἔχουσιν ἰσχὺν καὶ ἐκτελοῦνται καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν.

Ἡ περιφέρεια τῶν συμβολαιογράφων τῆς Γαλλίας κανονίζεται ἐκ τῆς ἕδρας τῶν διαφόρων δικαστηρίων, ἤγουν τῶν Ἐφετῶν, τῶν Πρωτοδικῶν καὶ τῶν Εἰρηνοδικῶν, ἐν ᾗ καὶ οὗτοι κατοικοῦσι, καὶ ὡς ἐκ τούτου δίδει χώραν εἰς πολλὰς ἀμφισβητήσεις, τὰς ὁποίας προλαμβάνει ὁ νόμος τῆς Ἑλλάδος (2).

§ 2. Οὐσιῶδες πρὸς ὂν παντὸς δημοσίου ἐγγράφου εἶναι (ὡς εἴπομεν ἐν § 7 τῆς σελ. 267 τοῦ τόμ. κβ') ἡ κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις σύνταξις αὐτοῦ· εἰδικῆς δ' ἐξηγήσεως χρῄζουσι τὰ ἑξῆς (3).

---

(1) Ὅρα τὴν προηγουμένην λέξιν *ὑπομνήματα* § 7 καὶ τὴν λ. Συμβολαιογράφος § 2. 3. Πρβ. Δαλλ. λ. obligations ἀρ. 3788 καὶ 3091 ἐπ. 3244 (α).

(2) Πᾶς συμβολαιογράφος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργῇ εἰς ὅλην τὴν περιφέρειαν τῆς δικαιοδοσίας τοῦ εἰρηνοδικείου, εἰς ὃ ὑπάγεται καὶ ὁ δῆμος ἔνθα καθεδρεύει, ἂν καὶ ἤθελον εἶσθαι ἐντὸς αὐτῆς πλειότεροι συμβολαιογράφοι διωρισμένοι (168. Ὀργ.). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 92 τοῦ 1857.

(3) Ἄρθρ. 177—191 Ὀργ. ἀνταποκρινόμενα εἰς τὰ ἄρθρα 8—16 καὶ 19 τοῦ περὶ συμβολαιογράφων γαλλ. νόμου. Φιλολογία, Φέδερ σελ. 218. Ζαχ. § 18. Favard. Οἰκ. περὶ πολ. δικ.

(α) Aucune loi ne donne aux citoyens le droit de contester les titres, en vertu des quels les magistrats exercent leurs fonctions; et il n'appartient pas à la cour de cassat. de contrôler leur nomination, ni d'en faire la base d'une annulation. Cars. 21 Ἰουλ. 1832. 26 Αὐγ. 1831 καὶ 8 Μαρτ. 1816. Πρβ. Εὐρ. 20 σελ. 263 ἐπ.

§ 3. Τὰ συμβόλαια πρέπει, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος,

Α) Νὰ συντάσσωνται παρὰ συμβολαιογράφου, μὴ ἐνδιαφερομένου (1) κατὰ τὸν νόμον (Ὀργ. 177), καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ ἑτέρου συμβολαιογράφου ἢ δύο ἐπιτηδείων πρὸς τὴν πρᾶξιν μαρτύρων (Ὀργ. 178. 179.).

Νομίμως δὲ κωλύεται πρὸς ἐνέργειαν τῆς ὑπηρεσίας του ὁ συμβολαιογράφος,

1.) Ὅταν μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων μερῶν καὶ αὐτοῦ ὑπάρχῃ σχέσις στενῆς συγγενείας ἢ κηδεστίας, κατὰ τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 177 τοῦ Ὀργανισμοῦ διατεταγμένα, ἔτι δὲ μᾶλλον ὅταν πρόκηται νὰ ἐκτελέσῃ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας του διὰ τὰς ἰδίας αὐτοῦ ὑποθέσεις (Ὀργ. αὐτ.). Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ταύτῃ ὁ συμβολαιογράφος κωλύεται ἀπολύτως καὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς πράξεως (ἄρθ. 180 Ὀργ.), μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ ἀντικειμένου τοῦ συμβολαίου.

2) Ὡσαύτως νομίμως κωλύεται ὁ συμβολαιογράφος καὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος (ἄρθ. 177 καὶ 180 Ὀργ.), ὅταν τὸ συμβόλαιον, τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ συνταχθῇ, καίτοι μεταξὺ τρίτων γινόμενον, περιέχῃ διατάξεις ὑπὲρ τοῦ συμβολαιογράφου, ἢ τῶν ἐν τῷ 177 Ὀργανισμοῦ σημειωθέντων συγγενῶν αὐτοῦ ἢ κηδεστῶν. Φέδ. σ. 215.

§ 4. Εἰς τὰ ἐν Ἀθήναις συντασσόμενα ἄλλοτε νοταριακὰ ἔγγραφα προσελαμβάνοντο μὲν, συνήθως, μάρτυρες, ἀλλὰ τοῦτο δὲν διετάσσετο ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Ἀποφ. 8985 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθήν. Ἐφετ.

§ 5. Ὅταν εἰς συμβόλαιόν τι ὑπάρχωσιν ὑπεράριθμοι μάρτυρες, τὸ συμβόλαιον τοῦτο δὲν καθίσταται ἄκυρον, ὅταν δὲν ἐσημειώθη ἀκριβῶς ἡ κατοικία ἑνὸς τῶν μαρτύρων. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 6184 τοῦ 1849 (2). Κατ. § 43 ἐν τέλ.

§ 6. Β) Νὰ περιέχωσι τ' ὄνομα καὶ ἐπώνυμον τοῦ συμβολαιογράφου καὶ τὴν ἕδραν αὐτοῦ (3).—Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται ὡς πρὸς τοῦτο ταῦτα (§ 7—13).

---

(1) Intérêt personnel. Δαλλ. λ. obligations: §. 1027. 3281 Ἕνεκα συγγενείας ὁ συμβολαιογράφος ἀρνεῖται τὴν ὑπηρεσίαν του, Ὀργ. 177. — Ὅρα Οἰκ. § 21 σημ. 11, ἔνθα ὅμως γίνεται ἰδίως λόγος περὶ τῆς τῶν κλητήρων συγγενείας. Περὶ συγγενείας ὅρα Δαλλ. λ. obligations § 3267 ἐπ. 3791 ἐπ.

(2) Περὶ Διαθηκῶν. Ὅρα τὴν λ. Διαθῆκαι. Ἀπ. ΑΠ. 178 τοῦ 66.

(3) Δαλλ. λ. obligations ἄρ. 3359 ἐπ. 3364

§ 7. *Χαρακτηρισμὸς συμβολαιογράφου.* — Ὁ λόγος, ὅτι τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον δὲν περιέχει τὸ ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου, δὲν προτείνεται κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου (811 πολ.) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 281 τοῦ 1839. -Πρβ. καὶ λ. — Ἀναίρεσις. — Ἄρειος Πάγος.

§ 8. Ὁ νόμος δὲν διατάσσει ὅτι πρέπει ν' ἀναφέρῃ ἐν τῷ συμβολαιογραφικῷ ἐγγράφῳ τὸ κώλυμα τοῦ συμβολαιογράφου ὁ ἀναπληρῶν αὐτὸν, διότι τοῦτο εἰκάζεται, μὴ ὑποβαλλομένης ῥητῆς ἐναντίας προτάσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 155 τοῦ 1858, κυροῦσα τὰς 13533, 14109 καὶ 15062 Ἐφ. Ἀθ. Πρβ. τὴν λ. Σύνθεσις.

§ 9. Πᾶν συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον πρέπει νὰ φέρῃ κατὰ το ἄρθρον 181 τοῦ Δικ. Ὀργανισμοῦ ἐν τῷ σώματί του τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετον τοῦ συντάξαντος αὐτὸ συμβολαιογράφου, εἰς δὲ τὸ 185 ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ ὀργανισμοῦ ὁρίζει ὁ νόμος, ὅτι τὸ ἔγγραφον πρέπει νὰ ἐπικυρῶται διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ συμβολαιογράφου· ἀμφότεραι δὲ αἱ διατάξεις αὗται εἶναι οὐσιώδεις, καὶ δὲν δύναται ἡ ἔλλειψις τῆς μιᾶς νὰ θεωρῆται ἀναπληρωμένη ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἄλλης. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 34 τῆς 18 Αὐγ. 1841, δι' ἧς ἀναιρ. ἡ 1701 τοῦ 1840 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. Πρβ. τὴν ἑπ. §.

§ 10. Εἶναι ἄκυρον τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, ἐὰν εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ δὲν φέρῃ τὸ ὄνομα καὶ ἐπίθετον τοῦ συμβολαιογράφου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 34 τοῦ 1841 καὶ 20 τοῦ 1842. Ἀπ. Ἐφ. Ν., τοῦ 1838 ἐν Νομ. σ. 2114. Δὲν ἀπαιτεῖ ὅμως τὸ ἄρθρον 181 τοῦ Δικ. Ὀργ. ὅτι τὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετον πρέπει νὰ γράφωνται ὁλοκλήρως· ὅθεν ἂν τὸ ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου σημειοῦται μὲ τὸ ἀρχτικὸν στοιχεῖον μόνον, καμμία δὲ ἀμφιβολία περὶ τῆς ταυτότητος δὲν ὑπάρχει, λόγος ἀκυρότητος δὲν χωρεῖ. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 5479 τοῦ 1849, σχ. 3. Πρβ. τὴν προηγ. §.

§ 12. Ἔγγραφον συμβολαιογραφικὸν μὴ φέρον ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον τοῦ συντάξαντος αὐτὸ συμβολαιογράφου, κατὰ τὸ ἄρθρον 180 τοῦ Δικ. Ὀργ., εἶναι ἄκυρον καθὸ συμβολαιογραφικόν· κατὰ δὲ τὸ 190 ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ Ὀργ. ἄκυρον συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον δὲν ἔχει νόμιμα ἀποτελέσματα. Ἑπομένως ὅλαι αἱ δυνάμει τοῦ ἀκύρου τούτου ἐγγράφου ἐνεργηθεῖσαι κατασχέσεις εἶναι ἐπίσης ἄκυροι. — Τὸ ἔγγραφον αὐτὸ δύναται νὰ ἔχῃ ἰσχὺν ὡς ἰδιωτικὸν, ἀλλὰ, διὰ νὰ ἐκβιασθῇ ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ, πρέπει νὰ προηγηθῇ δικαστικὴ τελεσίδικος ἀπόφασις, ἥτις νὰ ἀναγνωρίζῃ τὰ ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου προερχόμενα δίκαια. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 20 τοῦ 1842.

§ 12. Ὅταν εἰς τὸ συμβολαιόγραφον δὲν μνημονεύηται τὸ

ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου, τὸ ἔγγραφον εἶναι ἄκυρον καὶ δὲν δύναται νὰ κηρυχθῇ ἐκτελεστὸν διὰ νὰ ἐκβιασθῇ ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ, ἡ δὲ πληρωμὴ μέρους τοῦ χρέους δύναται νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸ μόνον δύναμιν ἀποδεικτικήν. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 149 τοῦ 1838 (Νομ. σελ. 3641).

§ 13. Ὁ νόμος δὲν διατάττει τὴν ἀκυρότητα τοῦ συμβολαίου ἐὰν εἰς τὴν κεφαλίδα καὶ οὐχὶ εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀναφέρηται τὸ ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου. Ἀπ. 5264 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. Νομ. 5008. Ὅρα κατ. § 18.

§ 14. Γ) Τ' ὄνομα καὶ ἐπώνυμον, ἔτι τὸ ἐπάγγελμα, τὴν κατοικίαν τῶν συμβαλλομένων καὶ τῶν μαρτύρων (1). Εἰς τὴν Νομολογίαν εὕρηνται τὰς ἑξῆς (§ 15—38).

§ 15. *Ὀνόματα συμβαλλομένων.* Εἰς τὰ συμβόλαια, ἃ συντάττει ἐπίτροπός τις, ἀπαιτεῖται ἡ μνεία τῶν ὀνομάτων τῶν ὑπὸ ἐπιμέλειαν; Ναί· ἡ παράλειψις αὕτη ὅμως ἐκπληροῦται διὰ τῆς ἐν τῷ συμβολαίῳ ἐπισυνάψεως τῆς διαθήκης καὶ τῶν πληρεξουσίων. Ἡ 2 σκέψ. τῆς 6492 τοῦ 1849 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 16. Ὁ συμβολαιογράφος μὴ ἀναφέρων ποῖοι εἰσὶν οἱ ἐνώπιόν του ἐμφανισθέντες, καὶ ἂν γνωρίζῃ τούτους, ἢ ἐβεβαιώθη περὶ τῆς ταυτότητός των, κατέστησε τὸ συμβόλαιον ἄκυρον. Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 164, 165, 168, 169 τοῦ 1849.

§ 17. *Κατοικία συμβαλλομένων.* Τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα εἶναι ἄκυρα, ὅταν δὲν ἀναφέρουν τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν κατοικίαν τῶν συμβαλλομένων (180 Ὀργ.). Ἄρα ἄκυρος εἶναι καὶ ἡ δωρεὰ κληρονομικῆς (περὶ ἀκινήτων) ἀγωγῆς, περὶ ἧς τυχὸν διαλαμβάνουν· εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν ἡ ἀκυρότης ἀναφέρηται εἰς τὸν τύπον τοῦ ἐγγράφου, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς πράξεως, ἀφοῦ μόνον δι' ἐγκύρου συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου δύναται νὰ κατορθωθῇ δωρεὰ σκοποῦσα νομικὴν πρᾶξιν· οὔτε καλύπτεται, ἀπέναντι τῶν ἐχόντων συμφέρον νὰ προςβάλωσι τὴν δωρεὰν, ἡ ἀκυρότης διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ δωρητοῦ καὶ τοῦ δωροδόχου ἐκτελέσεως τῆς δωρεᾶς, διότι αἱ διατυπώσεις αὗται δὲν καθιερώθησαν ὑπὲρ τῶν τελευταίων τούτων, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῶν τρίτων (2). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 215 τοῦ 1853, Εὐρ. τοῦ 10466 τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετ.

---

(1) Ὀργ. 180. Ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι ἦναι ἄγνωστοι τῷ συμβολαιογράφῳ, χρεωστεῖ οὗτος νὰ βεβαιωθῇ περὶ τούτου ὑπὸ δύο μαρτύρων. 182 Ὀργ.—Πρβ. τὰ ἐν λ. ὑποθήκη § 128. 311.

(2) Περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῶν ἀκυροτήτων ὡς πρὸς τὴν παρα-

§ 18. Ὁ νόμος δὲν προσδιορίζει τὸ μέρος τῶν ἐπισήμων συμβολαίων, ὅπου πρέπει νὰ γίνηται μνεία τῆς κατοικίας τῶν συμβαλλομένων (181 Ὀργ.). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 80 τοῦ 1860, φέρουσα (1)·

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ 181 ἄρθρον τοῦ ὀργαν. τῶν δικαστηρίων, ἀπαιτεῖται μὲν τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα νὰ δηλῶσι, μεταξὺ ἄλλων, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, καὶ τὴν κατοικίαν τῶν συμβαλλομένων, ἀλλ' οὔτε τὸ ἄρθρον τοῦτο, οὔτε ἄλλο προσδιορίζει τὸ μέρος τοῦ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ἔνθα πρέπει νὰ γίνηται ἡ μνεία αὕτη. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐν τέλει τοῦ ἀπὸ 6 7βρίου 1855 ὑπ' ἀριθ. 1038 δωρητηρίου, γενομένου ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Ὕδρας, σημειοῦνται τὰ ἑξῆς « ἀνεγνώσθη εἰς ἐπήκοον τοῦ δωρεοδότου, τοῦ δωρεοδόχου καὶ τῶν μαρτύρων Κ. » Κ. Ἀθανασίου Δ. Χριστοφυλάκη ἢ Χατζῆ Ἀγγέλου ἐφαπλωματοποιοῦ τὸ ἐπάγγελμα, καὶ Ἐμμανουὴλ Παπαχρηστοδούλου, » ἄνευ ἐπαγγέλματος, πολιτῶν Ἑλλήνων, κατοίκων Ὕδρας κλπ.»· ἄρα ἀναφέρεται ἡ κατοικία τῶν συμβαλλομένων, διότι ἡ λέξις κατοίκων, ἑπομένη τῶν τε συμβαλλομένων καὶ τῶν μαρτύρων, ἀνάγεται ἀναγκαίως καὶ εἰς τοὺς μὲν, καὶ εἰς τοὺς δὲ, καὶ οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει νὰ ἀποδοθῇ μόνον εἰς τοὺς μάρτυρας. Ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τοῦ Δ. Τζαμαδοῦ, ὅτι ὁ συντάξας τὸ δωρητήριον τοῦτο συμβολαιογράφος συνείθιζε πάντοτε ἐν ἀρχῇ τῶν ἐγγράφων νὰ θέτῃ ὅλους τοὺς προσδιορισμοὺς τῶν συμβαλλομένων, ὡς εἰς πέντε συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἐπικαλεῖται, δὲν ἀνατρέπει τὰ ἀνωτέρω, καθότι καίτοι παραδεχομένου ὅτι ἐναντίον τῶν παρ' αὐτοῦ τοῦ συμβολαιογράφου εἰθισμένων, οὗτος ἔθεσε κατ' ἐξαίρεσιν ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου τὴν σημείωσιν τῆς κατοικίας, ἀντὶ ἐν ἀρχῇ, ἐν τέλει, οὐχ ἧττον ἡ σημείωσις αὕτη ὑπάρχει, καὶ ἡ διαφορὰ τῆς θέσεως δὲν εἶναι λόγος ἀκυρότητος, ἥτις πρέπει ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐγγράφου νὰ προκύπτῃ, καὶ οὐχὶ νὰ εἰκάζηται ἐξ ἀναλογίας ἄλλων ἐγγράφων· τέλος καθότι καὶ ἂν ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐγγράφου ὁ συμβολαιογράφος ἐσημείωσεν ὅλους τοὺς ἄλλους προσδιορισμοὺς τῶν συμβαλλομένων ἐκτὸς τῆς κατοικίας, τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει ὅτι μέχρι τέλους τῆς συντάξεως δὲν παρετήρησε τὴν ἔλλειψιν ταύτην, καὶ τὴν ἀνεπλήρωσεν, ὡς τὸ προσβαλλόμενον ἔγγραφον ἀποδεικνύει ».

γραφὴν ὅρα ἀπ. πολ. Α. Π. 4 τοῦ 1847. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 182 τοῦ 1865.—Πρβ. Δαλλ. obligations § 3781 ἐπ. Εὐρ. 12 σ. 65.

(1) Πρβ. τὴν ἐπ. § 13. ἀν. § 9.

§ 19. Συμβόλαια περιέχοντα ἐν τέλει τὴν κατοικίαν τῶν μερῶν δὲν εἶναι ἄκυρα, τὸ δὲ δικαστήριον ὀφείλει νὰ λαμβάνῃ αὐτὰ ὁλόκληρα ὑπ' ὄψιν, καὶ ἂν τὰ μέρη δὲν ἐπικαλεσθῶσι τοῦτο (170. 201. Πολ. Δικ.). — Ἀπ. πολ. ΑΠ. 331 τοῦ 1857, ἀναιρ. τῶν 444 τοῦ 1857 Ἐφ. Ναυπλίας. — Πρβ. τὴν προηγ. §.

§ 20. Ἂν καὶ τὸ 181 ἄρθρ. τοῦ Ὀργ. ἀπαιτῇ ν' ἀναφέρηται ἐν τῷ συμβολαίῳ ἡ κατοικία τῶν συμβαλλομένων, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι ἡ λέξις *κατοικία* δὲν δύναται ν' ἀναπληρωθῇ δι' ἄλλων ταυτοσημάντων λέξεων· ὥστε, ἂν μετὰ τὴν σημείωσιν τοῦ ὀνόματος ἀναφέρηται, ἀντὶ τῆς κατοικίας, ὅτι ὁ συμβαλλόμενος εἶναι ἐκ Μεσολογγίου καὶ ἔκτακτος σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, πληροῦται ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 165 τοῦ 1847, (ἣν ἐν Εὐρ. τ. 4 § 162) κυροῦσα τὴν 4304 Ἐφ. Ἀθ. Πρβ. κατ. § 25 ἐπ.

§ 21. Τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα διαλαμβάνοντα· ὅτι ὁ .... ἐξ Αἰγείου ....» φανερόνουν ἀρκούντως τὴν κατοικίαν τοῦ συμβαλλομένου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 251, τοῦ 1850.

§ 22. Τίνες δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα συμβολαίου τινός, ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν περιέχει τὴν κατοικίαν ἢ τὸ ἐπάγγελμα τῶν μερῶν; Ἴδε ἀπόφασιν 10467 τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν (1).

§ 23. *Κατοικία μαρτύρων* (2). Συμβολαιόγραφον μὴ ἀναφέρον τὴν κατοικίαν τῶν μαρτύρων ἄκυρόν ἐστιν (181 Ὀργ. Ἀπ. ΑΠ. 88 τοῦ 1847). Τὴν πρότασιν δὲ ταύτην δύναται νὰ κάμῃ ὁ ἐναγόμενος, καθ' οὗ ὁ ἐνάγων ἐπικαλεῖται τὸ ἔγγραφον αὐτό, ἵνα ματαιώσῃ τὰ τῆς ὑποθήκης δικαιώματα τοῦ ἐναγομένου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 312 τοῦ 1860.

§ 24. Ἡ κατοικία ἀναπληροῦται δι' ἄλλων ταυτοσημάντων λέξεων. Ἀπ. ΑΠ. 165 τοῦ 1847, ἀν. § 20.

§ 25. Εἰς τὰ κατώτερα δικαστήρια ἀνήκει ἡ ἑρμηνεία ἂν ἡ ἐν τῷ συμβολαίῳ σημείωσις τῆς *διαμονῆς* τῶν μαρτύρων ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν λέξιν *κατοικίαν*. Ἀπ. ΑΠ. 78 τοῦ 1747, κυροῦσα τὴν 4326 ἀπ. Ἐφετῶν Ἀθηνῶν.

§ 26. Ἡ ἐν τῷ συμβολαίῳ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας χαρακτηρισθεῖσα κατοικία μάρτυρός τινος διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 75 τοῦ 1849.

§ 27. Διὰ τῆς ἐν τῷ συμβολαίῳ σημειώσεως, ὅτι εἷς ἐκ τῶν μαρτύρων *παρεπιδημεῖ* εἰς Ἀθήνας, ἐννοεῖται ἁπλῶς ὅτι ὁ μάρτυς

---

(1) Πρβ. τὴν § 23. 38.
(2) Πρβ. Δαλλ. λ. obligations ἐν σ. 1229 λέξ. témoins.

διαμένει προσωρινῶς ἐν Ἀθήναις, ὁ δὲ νόμος ἀπαιτεῖ, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, τὴν σημείωσιν τῆς κατοικίας, ἥτις δὲν γίνεται γνωστὴ ἐκ τῆς σημειώσεως τῆς προσωρινῆς διαμονῆς (181 Ὀργ.). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 88 τοῦ 1847, ἀναιρ. τῶν 4127 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετ.

§ 28. Τὸ ἄρθρον 181 τοῦ Ὀργ., ἀπαιτοῦν τὴν μνείαν τῆς κατοικίας τῶν μαρτύρων, ἐννοεῖ τὸν τόπον, εἰς ὃν οὗτοι πραγματικῶς κατοικοῦσιν ἐν καιρῷ τῆς συντάξεως τοῦ συμβολαίου, καὶ ὄχι τῆς μονίμου αὐτῶν κατοικίας.—Ὅθεν δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν ὅταν τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἀπεφήνατο ὅτι ὁ μάρτυς ᾤκει πραγματικῶς (ὡς κλητὴρ π. χ.) ἐν ᾧ τόπῳ προσελήφθη ὡς μάρτυς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 29 τοῦ 1865, κυροῦσα τὰς 16646. 18408 καὶ 20499 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 29. Τὸ ἄρθρον 181 τοῦ δικ. Ὀργανισμοῦ δὲν ὁρίζει τὸ μέρος, ὅπου πρέπει νὰ σημειόνωνται τὰ ὀνόματα καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν προσλαμβανομενων μαρτύρων. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 17922 τοῦ 1860. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 80 τοῦ 1860, ἀν. § 18.

§ 30. Εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν κατωτέρω δικαστηρίων ἀνήκει ἡ ἑρμηνεία, ἂν ἡ ἐν τῷ συμβολαίῳ σημείωσις τῆς *διαμονῆς* τῶν μαρτύρων ἰσοδυναμῇ μὲ τὴν λέξιν *κατοικία*.

Ἡ λέξις διαμονὴ ἐμφαίνει τὴν κατοικίαν, ὅταν συνέχωνται μὲ αὐτὴν καὶ ἄλλαι φράσεις καὶ λέξεις, ἐξ ὧν νὰ μὴ προκύπτῃ ἀμφιβολία. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 78 τοῦ 1847.

§ 31. Ἡ σημείωσις ἐν τῷ συμβολαίῳ τῆς τῶν συμβαλλομένων κατοικίας δύναται ν' ἀναπληρωθῇ δι' ἄλλων ταὐτοσημάντων λέξεων· τουτέστι ἀρκεῖ ἡ μνεία ὅτι ὁ... εἶναι ἐκ Μεσολογγίου καὶ ἔκτακτος σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας. Ἀπ. ΑΠ. 165 τοῦ 1847 ἀν. § 20.

§ 32. *Ἐπάγγελμα*. Τὸ συμβόλαιον, ὅπερ μνημονεύει τινὰ ὡς ἀρχιμανδρίτην, περιέχει τὸ ἐπάγγελμα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 152 τοῦ 1856, κυρ. τὴν 12605 Ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 33. Ὅταν εἰς τὸ συμβόλαιον ἀναφέρηται, ὅτι ὁ ... *εἶναι κλητὴρ παρὰ τῷ Βασιλικῷ Γραφείῳ*, πληροῦται ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου; Ἴδε Εὑρ. τ. 4 σ. 239, ἔνθα ἡ 83 τοῦ 1848 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου.

§ 34. Τὸ συμβόλαιον δὲν εἶναι ἄκυρον, ὅταν παραλείπῃ τὴν μνημόνευσιν μὴ ὑπάρχοντος ἢ μὴ ὑφισταμένου ἐπαγγέλματος, οὔσης ἄλλως ἀναμφισβητήτου τῆς ταὐτότητος τοῦ προσώπου, ὅπερ κυρίως προτίθεται τὸ ἄρθρ. 181 τοῦ Ὀργ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 44 τοῦ 1847, ἀναιρ. τὴν 4008 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν καὶ φέρουσα·

« Ἐπειδὴ κατὰ τὸν 2 § τοῦ 181 ἄρθρου τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων πρέπει μὲν πᾶν συμβολαιόγραφον νὰ ἀναφέρῃ, ἐπὶ

κοινῇ ἀκυρότητος, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ ἐπάγγελμα ἑνὸς ἑκάστου τῶν συμβαλλομένων· ἀλλ' ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης δὲν ἕπεται ἀναγκαίως ἡ ἀκυρότης τοῦ ἐγγράφου καὶ ὅταν παραλείπῃ τὴν μνημόνευσιν μὴ ὑπάρχοντος ἢ μὴ ὑφισταμένου ἐπαγγέλματος, οὔσης ἄλλως ἀναμφισβητήτου τῆς ταὐτότητος τοῦ συμβαλλομένου προσώπου; ὅπερ κυρίως προτίθεται ἡ ὅλη τοῦ εἰρημένου ἄρθρου διάταξις· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν κηρύξαν διὰ τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθμὸν 4008 τῆς 20 Αὐγούστ: π. ἔ. ἀποφάσεως του ἄκυρον τὸ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρ. τοῦ 1841 ἔτους συμβολαιόγραφον, διότι δὲν ἀναφέρεται ἐν αὐτῷ τοὐλάχιστον ὅτι ἡ τοῦ ἀναιρεσείοντος Νικολάου Χ. Μιχαὴλ σύζυγος Μαριγώ, πρὸς τὴν ὁποίαν οὗτος ὑπεθήκευσε τὴν οἰκίαν του χάριν ἐξασφαλίσεως τῆς προικός της, εἶναι ἄνευ ἐπαγγέλματος, ἐνῷ ἄλλως δὲν προέκυψεν οὐδεὶς δισταγμός, οὐδ' ἐγένετο οὐδεμία ἀντίρρησις ὅτι εἶναι αὐτὴ ἡ ἰδία, ἢ ὅτι ἔχει αὐτὴ ἴδιον ἐπάγγελμα μεθ' ἧς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς συνεβάλετο, ἡρμήνευσεν ἐσφαλμένως τὴν διάταξιν τοῦ προμνημονευθέντος 181 ἄρθρου, πλάσαν ἀκυρότητα, τὴν ὁποίαν τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν προβλέπει ».

§ 35. Παραδεχθέντος τοῦ Ἐφετείου, ὅτι ἐν Ἑλλάδι αἱ γυναῖκες δὲν ἔχουσιν ἴδιον ἐπάγγελμα, ἀλλ' ὅτι αἱ ὕπανδροι χαρακτηρίζονται διὰ τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ συζύγου, ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει εἰς τὴν ἐξέτασιν ταύτην. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 267 τοῦ 1852, κυρ. τὴν 6184 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. (1).

---

(1) Ἐκ τοῦ ἄρθρου 181 § 2 τοῦ Ὀργ. δὲν ἕπεται ἀναγκαίως ἡ ἀκυρότης τοῦ συμβολαίου, ἐὰν δὲν ἀναφέρηται τὸ ἐπάγγελμά τινος τῶν συμβαλλομένων, ὡς μὴ ἔχοντος τοιοῦτον, οἷον γυναικός. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 913 τοῦ 1854 ἐν νομικ. σ. 6014.

Δὲν εἶναι ἄκυρον τὸ συμβόλαιον, εἰς ὃ ἀναφέρεται τὸ ἐπάγγελμα τοῦ συζύγου συμβαλλομένης τινὸς γυναικός, ἥτις δὲν χαρακτηρίζεται μὲ ἴδιον ἐπάγγελμα. Ἀπ. 6184 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν.

—Ἐπειδὴ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι τὸ ὑπ' ἀρ. 480 συμβόλαιον γενόμενον ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Πιττάρη τὴν 8 Αὐγ. 1850, φέρει καὶ τάδε· « Ταῦτα ὁμολογησάντων τοῦ ὑποστρατήγου Κ. Γαρδικιώτου Γρίβα, παρουσίᾳ καὶ τῆς διαληφθείσης συζύγου του Κλεοπάτρας, γνωστῆς μου, κατοίκου Ἀθηνῶν κτλ. », ἀλλ' ἡ ἔλλειψις τῆς μνείας τοῦ ἐπαγγέλματος τῆς Κλεοπάτρας δὲν εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἐπιφέρῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν ἀκύρωσιν τοῦ

διαμένει προςωρινῶς ἐν Ἀθήναις, ὁ δὲ νόμος ἀπαιτεῖ, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, τὴν σημείωσιν τῆς κατοικίας, ἥτις δὲν γίνεται γνωστὴ ἐκ τῆς σημειώσεως τῆς προςωρινῆς διαμονῆς (181 Ὀργ.). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 88 τοῦ 1847, ἀναιρ. τῶν 4127 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετ.

§ 28. Τὸ ἄρθρον 181 τοῦ Ὀργ., ἀπαιτοῦν τὴν μνείαν τῆς κατοικίας τῶν μαρτύρων, ἐννοεῖ τὸν τόπον, εἰς ὃν οὗτοι πραγματικῶς κατοικοῦσιν ἐν καιρῷ τῆς συντάξεως τοῦ συμβολαίου, καὶ ὄχι τῆς μονίμου αὐτῶν κατοικίας.—Ὅθεν δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν ὅταν τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἀπεφήνατο ὅτι ὁ μάρτυς ᾤκει πραγματικῶς (ὡς κλητὴρ π. χ.) ἐν ᾧ τόπῳ προςελήφθη ὡς μάρτυς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 29 τοῦ 1865, κυροῦσα τὰς 16646. 18408 καὶ 20499 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 29. Τὸ ἄρθρον 181 τοῦ δικ. Ὀργανισμοῦ δὲν ὁρίζει τὸ μέρος, ὅπου πρέπει νὰ σημειόνωνται τὰ ὀνόματα καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν προσλαμβανομενων μαρτύρων. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 17922 τοῦ 1860. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 80 τοῦ 1860, ἀν. § 18.

§ 30. Εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν κατωτέρων δικαστηρίων ἀνή-κει ἡ ἑρμηνεία, ἂν ἡ ἐν τῷ συμβολαίῳ σημείωσις τῆς *διαμο*... τῶν μαρτύρων ἰσοδυναμῇ μὲ τὴν λέξιν *κατοικία*.

Ἡ λέξις διαμονὴ ἐμφαίνει τὴν κατοικίαν, ὅταν συνέχων... αὐτὴν καὶ ἄλλαι φράσεις καὶ λέξεις, ἐξ ὧν νὰ μὴ προκύπ... ...φιβολία. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 78 τοῦ 1847.

§ 31. Ἡ σημείωσις ἐν τῷ συμβολαίῳ τῆς τῶν συμβ... κατοικίας δύναται ν' ἀναπληρωθῇ δι' ἄλλων ταὐτοσ... ξεων· τουτέστι ἀρκεῖ ἡ μνεία ὅτι ὁ... εἶναι ἐκ Μεσολο... ...ικτος σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας. Ἀπ. ΑΠ. 165 τοῦ

§ 32. *Ἐπάγγελμα*. Τὸ συμβόλαιον, ὅπερ μ... ἀρχιμανδρίτην, περιέχει τὸ ἐπάγγελμα. Ἀπ. ... 1856, κυρ. τὴν 12605 Ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 33. Ὅταν εἰς τὸ συμβόλαιον ἀναφέρητ... *κλητὴρ παρὰ τῷ Βασιλικῷ Γραφείῳ*, πλ... νόμου; Ἴδε Εὐρ. τ. 4 σ. 239, ἔνθα ἡ 8... Ἀρείου Πάγου.

§ 34. Τὸ συμβόλαιον δὲν εἶναι ἄκυρο... μόνευσιν μὴ ὑπάρχοντος ἢ μὴ ὑφισται... ἄλλως ἀναμφισβητήτου τῆς ταὐτό... κυρίως προτίθεται τὸ ἄρθρ. 181 το... 1847, ἀναιρ. τὴν 4008 τῶν ἐν Ἀ...

« Ἐπειδὴ κατὰ τὸν 2 § τοῦ 1... δικαστηρίων πρέπει μὲν πᾶν συ...

[illegible] νων καὶ τῶν
[illegible] ν « ἐμφανι-
[illegible] α πρόσωπα »
[illegible] ν διαβεβαίω-
[illegible] ραμμάτων δὲν
[illegible] μβολαιογράφου
[illegible] λείου Δεμερτζῆ,
[illegible] αρευρεθέντων εἰς
[illegible] ου· ὥστε δὲν ἀπη-
[illegible] εύτερον μέρος τοῦ
[illegible] καὶ τῶν μαρτύρων
[illegible] ἑρους, ἢ νὰ ὑπογρά-
[illegible] τέλει καὶ τοῦ πρώτου
[illegible] έρου μέρους, καθότι τὰ
[illegible] να μετ' ἀλλήλων, καὶ ἐν
[illegible] ν ἓν καὶ μόνον ἔγγραφον,
[illegible] ξιν, ἤτοι τὸν μεταξὺ τῶν
[illegible] ρὶ τῆς κληρονομίας τοῦ Δη-

§ 3 [illegible] ρον, ἂν τὸ ἓν μέρος τοῦ συμ-
δεν ἔγγραφα [illegible] ου Τυροπούλου, καὶ τὸ ἕτερον ἐν
ζοντα [illegible] γράφου, καθότι ὁ νόμος δὲν ἀπα-
[illegible] ὁ τοιοῦτον, ἀφ' οὗ, ὡς βεβαιοῦται
[illegible] ρεδέξατο τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον,
[illegible] μέρη τοῦ ἐγγράφου ἐν Ἀθήναις ἐντὸς
[illegible] ιότητος τοῦ συμβολαιογράφου.

---

(1) Ἐκ [illegible] ουσία τοῦ Μιχαὴλ Μπουζίκη (ἑνὸς τῶν
ἀκυρότης [illegible] σύνταξιν τοῦ πρώτου μέρους τῶν ἐγγρά-
νος τῶν [illegible] τὴν σύνταξιν τοῦ δευτέρου μέρους αὐτοῦ
Ἀπ. Ἐφ. [illegible] προσθήκη δύο ἄλλων μαρτύρων, τοῦ Ἀνα-
Δὲν εἶναι [illegible] Χρήστου Μπέσα εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ δευ-
γελμα [illegible] ὑτοῦ ἐγγράφου, δὲν δίδουν χώραν εἰς ἀκύρωσιν
ρακτηρ[illegible] ου, οὐδὲ σημασίαν τινὰ ἔχουσιν, ἀφοῦ παρευρέ-
Ἀθήναις [illegible] ων τῶν μερῶν τοῦ ἐγγράφου τέσ-
—Ε [illegible] ωτέρω ὑπερεπλεόναζον ».—Ὅρα
νόμεν [illegible]
φέρε [illegible] ις ἔν τινι ἐπισήμῳ συμβο-
Γ [illegible] ῦται ἄλλως πως; Ἀπ. πολ.
Κ [illegible] ἐν Ἀθ. Ἐφ.
[illegible] ἄκυρον
[illegible] 50.

§ 36. Ὅταν τὸ συμβόλαιον μνημονεύῃ ὅτι ἡ συμβαλλομένη Α δὲν ἔχει ἐπάγγελμα, προτείνεται δὲ, πρὸς ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου, ὅτι ἦτο *μοναχὴ*, τὸ συμβόλαιον δὲν ἀκυροῦται διὰ τοῦτο καὶ μόνον, ἐπειδὴ τὸ νὰ ἦναι *μοναχὴ* δὲν σημαίνει ὅτι ἔχει ἐπάγγελμα, ἀλλ' ἀφορᾷ τὴν κατάστασιν τοῦ προσώπου. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 16601 τοῦ 1858, ἣν ἴδε εἰς Νομ. Μέλ. σ. 209—216.

§ 37. Ἡ παράλειψις τῆς μνείας τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ συμβαλλομένου, ὅταν τοιοῦτον δὲν ἔχῃ, συνεπάγει τὸ ἄκυρον τοῦ συμβολαίου; Ὄχι. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 7163 ἐν Νομικῇ Μελίσσῃ σ. 437.

§ 38. Δωρητήριον ἐπίσημον μὴ περιέχον τὸ ἐπάγγελμα καὶ

συμβολαίου, καθότι 1) ἡ εἰρημένη Κλεοπάτρα δὲν εἶναι τὸ ἀμέσως συμβαλλόμενον, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, πρόσωπον, ἀλλ' ἀφ' ἑνὸς μὲν εἶναι ὁ Γαρδικιώτης Γρίβας, σύζυγος αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ Νικ. Μακρῦς·—καὶ 2) ὁ ἀκριβέστατος χαρακτηρισμὸς τοῦ συζύγου της Γαρδικιώτου προλαμβάνει πᾶσαν περὶ τῆς ταὐτότητος ἀμφιβολίαν, καὶ ἀρκούντως ἀποδεικνύει τὴν κοινωνικὴν θέσιν τῆς εἰρημένης Κλεοπάτρας, ἀφοῦ μάλιστα ὁ ἐφεσίβλητος δὲν προτείνει ὅτι ἔχει ἰδιόν τι ἐπάγγελμα ἡ γυνὴ αὕτη. Ἄρα ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ ἄρθρου 181 § 2 τοῦ Ὀργανισμοῦ (ὁ περὶ ταὐτότητος) πληροῦται διὰ τῶν εἰρημένων (Ἴδε ὡς ἐκ περισσοῦ καὶ ἀπόφ. ΑΠ. 44 τοῦ 1847).

Ἐπειδὴ διὰ ταῦτα ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις δὲν εἶναι ὀρθή·

Ἐπειδὴ τὰ ἄλλα ζητήματα, ὅσα ὑποβάλλουσιν οἱ διάδικοι εἰς τὸ δικαστήριον, δὲν ἐδικάσθησαν πρωτοδίκως· ὥστε ἡ δίκη πρέπει ν' ἀναπεμφθῇ εἰς τὸ ἐν Μεσολογγίῳ Πρωτοδικεῖον·

Διὰ ταῦτα,

Δέχεται τὴν ἔφεσιν τῆς Κλεοπάτρας Γαρδικιώτου Γρίβα κατὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 602 τοῦ 1855 ἀποφ. τῶν ἐν Μεσολ. Πρωτ.,

Μεταῤῥυθμίζει αὐτὴν, καὶ παραπέμπει τὴν περαιτέρω ἐκδίκασιν εἰς τὸ αὐτὸ Πρωτοδικεῖον·

Καταδικάζει τὸν ἐφεσίβλητον, ὑπὸ τὴν ὁποίαν παρίσταται ἰδιότητα, εἰς τὰ τῆς δίκης ἔξοδα, μετριασθέντα εἰς δρ. . . . καὶ εἰς τὰ τέλη τῆς σημάνσεως.

Διατάττει τὴν ἀπόδοσιν τοῦ παραβόλου. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 13731.

—Δὲν εἶναι ἄκυρον τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν περιέχεται τὸ ἐπάγγελμα συμβαλλομένης τινος γυναικὸς, καθότι αἱ γυναῖκες δὲν ἔχουσι συνήθως ἐπάγγελμα. Ἀπόφ. 2384 τῆς 8 Σεπτεμβρίου 1842 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν.

τὴν κατοικίαν τινὸς τῶν μερῶν εἶναι ἄκυρον (Δικ. Ὀργ. 181), τὴν δ' ἀκυρότητα ταύτην δύνανται νὰ προτείνωσι πάντες, καθ' ὧν ἀντιτάσσεται τὸ δωρητήριον. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 10467 τοῦ 1853 (σκ. 1—3.) Πρβ. τὴν λ. Τρίτος (Εὑρ. 20 σ. 1—63)· ἀν. § 22. ἀπόφ. ΑΠ. 6 τοῦ 1866.

§ 39. Δ) Τέλος, τὸ πότε καὶ ποῦ συνετάχθησαν· ἤτοι τὸ ἔτος, τὴν ἡμέραν καὶ τὸν μῆνα, τὸν τόπον καὶ τὴν οἰκίαν· ἡ νομολογία ἔχει τὰ ἑξῆς (§ 40—46).

« Ἡ ὑπερημερία αὕτη δὲν ἐπιφέρει ἄλλο ἀποτέλεσμα, εἰμὴ τὴν εἰς κίνδυνον τοῦ ἀγοραστοῦ μετάβασιν τοῦ πράγματος ».

§ 40. *Τόπος*. Εἶναι ἄκυρον τὸ συμβόλαιον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ συμβολαιογράφος δὲν σημειοῖ εἰδικῶς τὸ προάστειον (π. χ.) ὅπου συνέταξε τὸ συμβόλαιον; ἡ πολ. ΑΠ. ἀπ. 75 τοῦ 1849 φέρει·

« Ἐπειδή, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 280 καὶ 281 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, πᾶς συμβολαιογράφος εἶναι ὑπόχρεως νὰ κατοικῇ ὅπου ἐνεργεῖ τὰ καθήκοντά του· πᾶν δὲ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον πρέπει νὰ ἀναφέρῃ τὴν κατοικίαν τοῦ συμβολαιογράφου, τὸν τόπον καὶ τὴν κατοικίαν, ὅπου ἔγινε τὸ ἔγγραφον. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ προσβαλλόμενον ὑπ' ἀριθ. 2263 συμβόλαιον ἀναφέρει, « ὅτι συνετάχθη ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου » Ἀθηνῶν Κωνστ. Πιτάρη ἐν τῷ κατὰ τὴν ἀκαδημίαν τῶν Σεπω- » λίων περιβολίῳ τοῦ Ἰω. Βλάχου ». Ἑπομένως οὐδεμία παραβίασις ἐγένετο τοῦ ἄρθρου 181 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, ἀλλ' ἡρμηνεύθη καὶ ἐφηρμόσθη αὐτὸ ὀρθῶς ὑπὸ τοῦ ἐφετείου, καθότι διὰ μὲν τῶν εἰρημένων πρώτων φράσεων ἐμπεριληπτικῶς ἐννοεῖται ὅτι τὸ ἔγγραφον συνετάχθη ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐνεργοῦντος τὰ καθήκοντά του συμβολαιογράφου τοῦ ἀναγκαίως ἔχοντος αὐτόθι τὴν κατοικίαν του, δυνάμει τοῦ μνησθέντος ἄρθρου 280 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων· διὰ δὲ τῶν δευτέρων, ἀναφέρεται ὁ ἐγγὺς τῶν Ἀθηνῶν τόπος, ὅπου αὐτὸ συνετάχθη ».

§ 41. Κατὰ τὸ 181 ἄρθρον τοῦ Δικ. Ὀργ. πᾶν συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον πρέπει νὰ φανερόνῃ, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως, καὶ τὸν τόπον, ὅπου συνετάχθη τὸ ἔγγραφον· ἡ σημείωσις δέ, ὅτι ἐγένετο ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογραφοῦντος Εἰρηνοδίκου Σκοπέλου δὲν ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν τῆς ῥητῆς σημειώσεως τοῦ τόπου, καθότι τὸ προσὸν τοῦτο πρέπει νὰ ἦναι ἀκριβῶς ὡρισμένον ἐν τῷ ἐγγράφῳ, οὐχὶ δὲ νὰ συνάγηται ἐξ εἰκασίας. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 44 τοῦ 1842.

§ 42. Ὅταν συμβόλαιόν τι διαλαμβάνῃ ὅτι συνετάχθη ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Τήνου, τόπον τῆς νομίμου κατοικίας του,

αὕτη ἑπομένως εἶναι καὶ ὁ τῆς συντάξεως, καθ' ὅσον δὲν ἀναφέρει ἄλλον, δὲν εἶναι ἄκυρον. Ἀπόφ. 7467 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 43. *Ἑνότης χρόνου καὶ τόπου* (1). Εἶναι ἔγκυρον τὸ συμβολαιόγραφον, ὅταν ἕκαστον τῶν μερῶν αὐτοῦ συνετάχθη ἐν διαφόρῳ χρόνῳ καὶ τόπῳ, καὶ ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι ὑπέγραψαν εἰς τὸ τέλος τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ ἐγγράφου; Ναί. Ἄρα ἡ ἔλλειψις τῆς ἑνότητος τοῦ χρόνου περὶ τὴν σύνταξιν τῶν συμβολαίων δὲν συνεπάγει τὸ ἄκυρον αὐτῶν.—Εἶναι ἔγκυρον, ὅταν εἷς τῶν μαρτύρων τοῦ πρώτου μέρους δὲν παρευρέθη εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ δευτέρου μέρους; Ναί.—Εἶναι ἔγκυρον, ὅταν δὲν ἀνεγνώσθη εἰς τοὺς συμβαλλομένους; Ναί· ἡ ἔλλειψις αὕτη ἁπλῆν πειθ. ποινὴν ἐπάγεται. 184 ὀργ. ἡ 296 τοῦ 1860 Ἀπ. ΑΠ. κυροῦσα τὴν 7163 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. (2) φέρει

» Ἐπειδὴ ὁ περὶ συμβολαιογράφων Νόμος οὐδαμοῦ διατάττει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νὰ συντάσσωνται ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου αἱ μεταξὺ ζώντων συμφωνίαι ἐν μιᾷ ὑφῇ συναπτῶς καὶ ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἄνευ τινὸς διακοπῆς τοῦ συμβολαίου καὶ ἐξακολουθήσεως αὐτοῦ εἰς ἄλλην ἡμέραν· ὅθεν καίτοι συνταχθέντος ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Διονυσίου Σουρμελῆ τοῦ μεταξὺ τῶν διαδίκων γενομένου συμβιβασμοῦ εἰς δύο διαφόρους ἐποχάς, ἤτοι ἀρξαμένης τῆς συντάξεως τοῦ συμβολαίου κατὰ τὴν 19 7βρίου 1838 εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις οἰκίαν τοῦ Δημητρίου Τυροπούλου, καὶ περαιωθείσης αὐτῆς κατὰ τὴν 13 8βρίου (μετὰ 23 περίπου ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συντάξεώς του) ἐν τῷ καταστήματι τοῦ αὐτοῦ συμβολαιογράφου, τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν οὐδένα Νόμον παρεβίασε θεωρῆσαν ὡς ἔγκυρον τὸ εἰρημένον συμβόλαιον, διότι ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς συντάξεως αὐτοῦ, ἂν καὶ ἄτακτος καὶ ἀσυνήθης, δὲν ἀντίκειται ὅμως εἰς ἀπαγορευτικήν τινα τοῦ νόμου διάταξιν· ὁ δὲ ἀναφερόμενος ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ συμβιβασμὸς δὲν ἐγένετο διὰ δύο ἐγγράφων ἀτελῶν ἀμφοτέρων, ὥστε ἡ ἀτέλεια αὐτῶν νὰ καθιστᾷ ἄκυρον τὸ ἔγγραφον, ὡς ἐσφαλμένως διατείνονται αἱ ἀναιρεσείουσαι, ἀλλά, καθὰ παραδέχεται τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, κατηρτίσθη δι' ἑνὸς καὶ μόνου συμβολαίου συνταχθέντος, ὡς προεῤῥέθη, ἑνὸς μέρους αὐτοῦ τὴν 19 7βρίου καὶ τοῦ ἑτέρου τὴν 13 8βρίου· τὸ δὲ ἔγγραφον τοῦτο περιέχει ἐν ἀρχῇ

---

(1) Δαλλ. obligations ἀρ. 3407 ἐπ. Περὶ διαθηκῶν Καλλ. ε. § 173 ἐπ. 266 σημ. 9.

(2) Ἐν Νομικ. Μελ. σ. 436 εὕρηται ἡ τῶν Ἐφετῶν ἀπόφασις.

τοῦ μὲν πρώτου μέρους τὰ ὀνόματα τῶν συμβαλλομένων καὶ τῶν μαρτύρων, τοῦ δὲ δευτέρου μέρους τὴν ἑξῆς ἔκφρασιν «ἐμφανι-» θέντα τὰ αὐτὰ μέρη καὶ τὰ λοιπὰ διαλαμβανόμενα πρόσωπα» καὶ ἐν τέλει τοῦ δευτέρου αὐτοῦ μέρους, πρῶτον τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι αἱ συμβαλλόμεναι ὁμολογήσασαι ἄγνοιαν γραμμάτων δὲν ὑπέγραψαν, καὶ δεύτερον τὰς ὑπογραφὰς τοῦ τε συμβολαιογράφου καὶ τῶν μαρτύρων Νικολάου Λιανοσταφίδα, Βασιλείου Δεμερτζῆ, Κωνσταν. Βρυζάκη καὶ Κωνσταντίνου Πιτάρη, παρευρεθέντων εἰς τὴν σύνταξιν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ ἐγγράφου· ὥστε δὲν ἀπητεῖτο πλέον νὰ σημειωθῶσι ῥητῶς καὶ εἰς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἐγγράφου τὰ ὀνόματα τῶν συμβαλλομένων καὶ τῶν μαρτύρων ἀφοῦ ἐσημειώθησαν ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου μέρους, ἢ νὰ ὑπογράψωσιν οἱ μάρτυρες καὶ οἱ συμβαλλόμενοι ἐν τέλει καὶ τοῦ πρώτου μέρους, ἀφοῦ ὑπέγραψαν ἐν τέλει τοῦ δευτέρου μέρους, καθότι τὰ δύο ταῦτα μέρη τοῦ ἐγγράφου συνδεδεμένα μετ' ἀλλήλων, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χάρτῃ γεγραμμένα ἀπετέλουν ἓν καὶ μόνον ἔγγραφον, καὶ περιεῖχον μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πρᾶξιν, ἤτοι τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γενόμενον συμβιβασμὸν περὶ τῆς κληρονομίας τοῦ Δημητρ. Τυροπούλου· εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν τὸ ἓν μέρος τοῦ συμβολαίου συνετάχθη ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Τυροπούλου, καὶ τὸ ἕτερον ἐν τῷ καταστήματι τοῦ συμβολαιογράφου, καθότι ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὸ τοιοῦτον, ἀφ' οὗ, ὡς βεβαιοῦται ἐκ τοῦ ἐγγράφου, καὶ ὡς παρεδέξατο τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, συνετάχθησαν ἀμφότερα τὰ μέρη τοῦ ἐγγράφου ἐν Ἀθήναις ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ συμβολαιογράφου.

» Ἐπειδὴ ἡ μὴ παρουσία τοῦ Μιχαὴλ Μπουζίκη (ἑνὸς τῶν παρευρεθέντων εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ πρώτου μέρους τῶν ἐγγράφου μαρτύρων) καὶ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ δευτέρου μέρους αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου, καὶ ἡ προσθήκη δύο ἄλλων μαρτύρων, τοῦ Ἀναστασίου Βλάχου καὶ Χρήστου Μπέσα εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου, δὲν δίδουν χώραν εἰς ἀκύρωσιν αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου, οὐδὲ σημασίαν τινὰ ἔχουσιν, ἀφοῦ παρευρέθησαν εἰς τὴν σύνταξιν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ ἐγγράφου τέσσαρες ἄλλοι μάρτυρες, ὥστε οἱ ἀνωτέρω ὑπερεπλεόναζον ».—Ὅρα ἀν. § 5.

§ 45. 46. *Χρονολογία*. Ἡ ἔλλειψις ἔν τινι ἐπισήμῳ συμβολαίῳ μνείας τῆς χρονολογίας ἐκπληροῦται ἄλλως πως; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 135 τοῦ 1855. Ἀπ. 11982 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

Ἡ τῆς ἡμερομηνίας ἔλλειψις καθιστᾷ ἄκυρον τὸ συμβόλαιον. 181 πολ. Δικ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 176 τοῦ 1850.

§ 47. Τὰ συμβολαιόγραφα δὲν εἶναι ἄκυρα, ἂν ἐκ παραδρομῆς ἐχρονολογήθησαν ὄχι ὀρθῶς. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 17993 τοῦ 1860.

§ 47 Γραμμαί, δι' ὧν καλύπτονται τὰ κενά, τὰ ἐν τοῖς συμβολαιογραφικοῖς ἐγγράφοις, πρέπει νὰ γίνωνται τὸ ἀντικείμενον ῥητῆς ἐγκρίσεως; Ἴδε revue critique de legist. τόμ. 3. φυλλ. 1 σ. 14 ἑπ.

§ 48. Τὸ ἄρθρ. 88 τοῦ Δικ. Ὀργ. ὁρίζει μὲν ὅτι ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι δὲν ἐμφανίζωνται αὐτοπροσώπως, ἀλλὰ διὰ πληρεξουσίου, ἐπιδεικνύει οὗτος τὰ ἐπιτροπικὰ εἰς τὸν συμβολαιογράφον, ὅστις ἐπὶ πειθαρχικῷ προστίμῳ 50 δραχ. τὰ παραρτᾷ εἰς τὸ συνταχθησόμενον ἔγγραφον, ἀλλὰ δὲν ὁρίζει νὰ πράττηται τοῦτο εἰς τὰ ἐκδιδόμενα παρ' αὐτοῦ ἀντίγραφα τῶν συνταχθέντων ἐγγράφων. Ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ. 24 Ἰαν. 1840 ἐν Νομικ. σ. 2326.

§ 49. Τὰ συμβόλαια πρέπει νὰ γράφωνται κατὰ τρόπον μὴ γεννῶντα ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἀκριβείας καὶ ὀρθότητος αὐτῶν. Περὶ τούτου περιέχουσιν ἀκριβεῖς ὁρισμοὺς τὰ ἄρθρα 184. 186-9· —Αἱ παρεμβαλλόμεναι εἰς τὸ συμβόλαιον, εἴτε ὑπεράνω τῶν στίχων εἴτε μεταξὺ τῶν λέξεων, λέξεις λογίζονται ὡς μὴ ὑπάρχουσαι· καὶ ἂν ἀποτελῶσιν οὐσιῶδες μέρος τοῦ συμβολαίου, ἐπιφέρουσι τῆς ὅλης πράξεως ἀκυρότητα. Ξύσματα ὅμως ἢ μὴ ἀναγινωσκόμεναι διαγραφαί, καθιστῶσιν ἄνευ διακρίσεως ὅλον τὸ ἔγγραφον ἄκυρον. Πλὴν σημειωτέον ὅτι ὁ νόμος ἐννοεῖ τὰς παρὰ τοῦ *συμβολαιογράφου* ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ *ἐγγράφου* καὶ *ἐπίτηδες* γινομένας διαγραφὰς ἢ τὰ ξύσματα· οὐχὶ τὰς παρὰ *τρίτου* ἢ κατὰ *παραδρομήν*. Ἀμφιβολίας περὶ τούτου ὑπαρχούσης, ἀποδεικνύει ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ἔγγραφον. Ἄλλας ἀρχὰς διδάσκει ὁ Toullier (ἀρ. 114—128), αἱ ὁποῖαι ὅμως, ἕνεκα τῆς ῥητῆς διατάξεως τοῦ ἄρ. 187 Ὀργ., δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποστηριχθῶσι παρ' ἡμῖν ὡς πρὸς τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα. Τὸ ἄρθρον τοῦτο λέγει «τὰ ξύσματα καὶ αἱ ἄλλως ἀκατάληπτοι διαγραφαὶ ἀπαγορεύονται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τοῦ ὅλου ἐγγράφου» (Ῥουσόπ. σ. 238). Ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ ὅμως ἔγγραφα δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι δυνάμει τῶν ἄρθ. 385 § 3, 388 καὶ 389 τῆς πολ. δικονομίας, ἤτοι ἐξετάζεται ἂν τὰ ξύσματα ἢ αἱ διαγραφαὶ ἀναφέρωνται εἰς *οὐσιώδη* μέρη τοῦ ἐγγράφου ἢ εἰς ἐπουσιώδη. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἀκυροῦται ὁλόκληρον τὸ ἔγγραφον, ἐν τῇ δευτέρᾳ, τὸ ἐξεσμένον μόνον ἢ διαγεγραμμένον μέρος. Πρβ. Οἰκ. § 158 σημ. 15.

§ 50. Ἄρθρ. 173 Ὀργανισμοῦ. Ὁ συμβολαιογράφος, ἰδίᾳ ἀντι-

λήψει πρέπει νὰ βεβαιῶται περὶ τῆς συναινέσεως τῶν συμβαλλομένων. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 154 τοῦ 1846 ἣν ἐν λ. *ἐπιφάνεια*.

§ 51. *Ἀνάγνωσις*. (184 Ὀργ.) Οὐδεμίαν συνέπειαν δύναται νὰ ἔχῃ τὸ ἐν τῷ συμβολαίῳ ἐλάττωμα τῆς πρὸς τὸν συμβαλλόμενον, κωφὸν ὄντα, ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου ἀναγνώσεως αὐτοῦ, ὅταν ἀποδεικνύηται ἐξ αὐτοῦ, ὅτι ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ τοιούτου συμβαλλομένου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 194 τοῦ 1849 (1).

§ 52. Τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα πρέπει Ε) νὰ ὑπογράφωνται παρὰ πάντων τῶν συμβαλλομένων, τῶν μαρτύρων καὶ τοῦ συμβολαιογράφου· μὴ δυναμένων δὲ ἢ μὴ θελόντων τῶν μερῶν καὶ τῶν μαρτύρων νὰ ὑπογράψωσι, πρέπει νὰ γίνηται περὶ τούτου μνεία ἐν τῷ ἐγγράφῳ (2). Ἴδωμεν τὰ ἐν τῇ Νομολογίᾳ σχετικὰ ζητήματα. Πρβ. Δαλλ. λ. obligations § 3508 ἑπ. 3515. 3481. τὰς ἑπ. 53— .

§ 53. *Ὑπογραφὴ συμβαλλομένων*. ὅταν εἴς τι συμβόλαιον γίνῃ μνεία, ὅτι ὁ εἷς τῶν συμβαλλομένων δὲν γνωρίζει γράμματα, κατόπιν δὲ γίνῃ προσθήκη ὑστερόγραφος εἰς τὸ συμβόλαιον χωρὶς νὰ ἐπαναληφθῇ, ὅτι ὁ εἷς τῶν συμβαλλομένων εἶναι ἀγράμμαατος, ἡ προσθήκη ἰσχύει, ἂν τὸ συμβόλαιον ἐξετελέσθη, καθότι ἡ ἐκτέλεσις ἐπιφέρει τὴν σιωπηρὰν παραίτησιν τῶν δυναμένων νὰ προταθῶσιν ἐνστάσεων. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 142 τοῦ 1837 φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 10 Νοεμβρίου 1836 ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν γενόμενον συνυποσχετικόν, δι' οὗ ὁ Γ. Μπόλπα-

---

(1) Δαλλ. obligations ἀρ. 3481 ἑπ.

(2) Φαίνεται ὡς πρὸς τὴν ὑπογραφὴν τῶν μαρτύρων ἀντινομία τις μεταξὺ τοῦ ἄρθρ. 179 καὶ τοῦ ἄρθρ. 185 τοῦ ὀργανισμοῦ· τὸ μὲν θέλει οἱ μάρτυρες *νὰ εἰμποροῦν νὰ ὑπογράφωνται*, τὸ δὲ ὁρίζει, *ἂν οἱ μάρτυρες δὲν δύνανται .... νὰ ὑπογράψουν*, νὰ προστίθηται τοῦτο εἰς τὸ τέλος. Ὥστε ἠδύνατο νὰ συμπεράνῃ τις, ὅτι ἐκεῖνο μὲν τὸ ἄρθρον ἀπαιτεῖ ἐγγραμμάτους μάρτυρας, τοῦτο δὲ ἀρκεῖται καὶ εἰς ἀγραμμάτους. Ἡ ἀντινομία ἐκλείπει ἐὰν παραδεχθῇ τις ὅτι τὸ ἄρθρ. 185 ἐννοεῖ ἀδυναμίαν τοῦ ὑπογράψαι ἄλλοθεν προερχομένην ἢ ἐκ τῆς ἀγνοίας τοῦ γράφειν. Δὲν εἶναι πιθανὸν ὁ νομοθέτης, τοσοῦτον αὐστηρὸς δεικνύμενος περὶ τοὺς τύπους τῶν συμβολαιογραφικῶν ἐγγράφων, νὰ θεωρῇ ἱκανοὺς εἰς πιστοποίησιν αὐτῶν τοὺς ἀγραμμάτους μάρτυρας. Πρβ. Οἰκ. § 158 σημ. 16 σ. 215.

§ 7. *Χαρακτηρισμὸς συμβολαιογράφου.* — Ὁ λόγος, ὅτι τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον δὲν περιέχει τὸ ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου, δὲν προτείνεται κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου (811 πολ.) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 281 τοῦ 1839. -Πρβ. καὶ λ. — Ἀναίρεσις. — Ἄρειος Πάγος.

§ 8. Ὁ νόμος δὲν διατάσσει ὅτι πρέπει ν' ἀναφέρῃ ἐν τῷ συμβολαιογραφικῷ ἐγγράφῳ τὸ κώλυμα τοῦ συμβολαιογράφου ὁ ἀναπληρῶν αὐτὸν, διότι τοῦτο εἰκάζεται, μὴ ὑποβαλλομένης ῥητῆς ἐναντίας προτάσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 155 τοῦ 1858, κυροῦσα τὰς 13533, 14109 καὶ 15062 Ἐφ. Ἀθ. Πρβ. τὴν λ. Σύνθεσις.

§ 9. Πᾶν συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον πρέπει νὰ φέρῃ κατὰ το ἄρθρον 181 τοῦ Δικ. Ὀργανισμοῦ ἐν τῷ σώματί του τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετον τοῦ συντάξαντος αὐτὸ συμβολαιογράφου, εἰς δὲ τὸ 185 ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ ὀργανισμοῦ ὁρίζει ὁ νόμος, ὅτι τὸ ἔγγραφον πρέπει νὰ ἐπικυρῶται διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ συμβολαιογράφου· ἀμφότεραι δὲ αἱ διατάξεις αὗται εἶναι οὐσιώδεις, καὶ δὲν δύναται ἡ ἔλλειψις τῆς μιᾶς νὰ θεωρῆται ἀναπληρωμένη ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἄλλης. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 34 τῆς 18 Αὐγ. 1841, δι' ἧς ἀναιρ. ἡ 1701 τοῦ 1840 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. Πρβ. τὴν ἐπ. §.

§ 10. Εἶναι ἄκυρον τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, ἐὰν εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ δὲν φέρῃ τὸ ὄνομα καὶ ἐπίθετον τοῦ συμβολαιογράφου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 34 τοῦ 1841 καὶ 20 τοῦ 1842. Ἀπ. Ἐφ. Ν., τοῦ 1838 ἐν Νομ. σ. 2114. Δὲν ἀπαιτεῖ ὅμως τὸ ἄρθρον 181 τοῦ Δικ. Ὀργ. ὅτι τὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετον πρέπει νὰ γράφωνται ὁλοκλήρως· ὅθεν ἂν τὸ ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου σημειοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν στοιχεῖον μόνον, καμμία δὲ ἀμφιβολία περὶ τῆς ταυτότητος δὲν ὑπάρχει, λόγος ἀκυρότητος δὲν χωρεῖ. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 5479 τοῦ 1849, σκ. 3. Πρβ. τὴν προηγ. §.

§ 12. Ἔγγραφον συμβολαιογραφικὸν μὴ φέρον ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον τοῦ συντάξαντος αὐτὸ συμβολαιογράφου, κατὰ τὸ ἄρθρον 180 τοῦ Δικ. Ὀργ., εἶναι ἄκυρον καθὸ συμβολαιογραφικόν· κατὰ δὲ τὸ 190 ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ Ὀργ. ἄκυρον συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον δὲν ἔχει νόμιμα ἀποτελέσματα. Ἑπομένως ὅλαι αἱ δυνάμει τοῦ ἀκύρου τούτου ἐγγράφου ἐνεργηθεῖσαι κατασχέσεις εἶναι ἐπίσης ἄκυροι. — Τὸ ἔγγραφον αὐτὸ δύναται νὰ ἔχῃ ἰσχὺν ὡς ἰδιωτικὸν, ἀλλὰ, διὰ νὰ ἐκβιασθῇ ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ, πρέπει νὰ προηγηθῇ δικαστικὴ τελεσίδικος ἀπόφασις, ἥτις νὰ ἀναγνωρίζῃ τὰ ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου προερχόμενα δίκαια. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 20 τοῦ 1842.

§ 12. Ὅταν εἰς τὸ συμβολαιόγραφον δὲν μνημονεύηται τὸ

ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου, τὸ ἔγγραφον εἶναι ἄκυρον καὶ δὲν δύναται νὰ κηρυχθῇ ἐκτελεστὸν διὰ νὰ ἐκβιασθῇ ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ, ἡ δὲ πληρωμὴ μέρους τοῦ χρέους δύναται νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸ μόνον δύναμιν ἀποδεικτικήν. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 149 τοῦ 1838 (Νομ. σελ. 3641).

§ 13. Ὁ νόμος δὲν διατάττει τὴν ἀκυρότητα τοῦ συμβολαίου ἐὰν εἰς τὴν κεφαλίδα καὶ οὐχὶ εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀναφέρηται τὸ ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου. Ἀπ. 5264 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. Νομ. 5008. ὅρα κατ. § 18.

§ 14. Γ) Τ' ὄνομα καὶ ἐπώνυμον, ἔτι τὸ ἐπάγγελμα, τὴν κατοικίαν τῶν συμβαλλομένων καὶ τῶν μαρτύρων (1). Εἰς τὴν Νομολογίαν εὕρηνται τὰς ἑξῆς (§ 15—38).

§ 15. *Ὀνόματα συμβαλλομένων*. Εἰς τὰ συμβόλαια, ἃ συντάττει ἐπίτροπός τις, ἀπαιτεῖται ἡ μνεία τῶν ὀνομάτων τῶν ὑπὸ ἐπιμέλειαν; Ναί· ἡ παράλειψις αὕτη ὅμως ἐκπληροῦται διὰ τῆς ἐν τῷ συμβολαίῳ ἐπισυνάψεως τῆς διαθήκης καὶ τῶν πληρεξουσίων. Ἡ 2 σκέψ. τῆς 6492 τοῦ 1849 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 16. Ὁ συμβολαιογράφος μὴ ἀναφέρων ποῖοι εἰσὶν οἱ ἐνώπιόν του ἐμφανισθέντες, καὶ ἂν γνωρίζῃ τούτους, ἢ ἐβεβαιώθη περὶ τῆς ταυτότητός των, κατέστησε τὸ συμβόλαιον ἄκυρον. Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Παγ. 164, 165, 168, 169 τοῦ 1849.

§ 17. *Κατοικία συμβαλλομένων*. Τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα εἶναι ἄκυρα, ὅταν δὲν ἀναφέρουν τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν κατοικίαν τῶν συμβαλλομένων (180 Ὀργ.). Ἄρα ἄκυρος εἶναι καὶ ἡ δωρεὰ κληρονομικῆς (περὶ ἀκινήτων) ἀγωγῆς, περὶ ἧς τυχὸν διαλαμβάνουν· εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν ἡ ἀκυρότης ἀναφέρηται εἰς τὸν τύπον τοῦ ἐγγράφου, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς πράξεως, ἀφοῦ μόνον δι' ἐγκύρου συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου δύναται νὰ κατορθωθῇ δωρεὰ σκοποῦσα νομικὴν πρᾶξιν· οὔτε καλύπτεται, ἀπέναντι τῶν ἐχόντων συμφέρον νὰ προσβάλωσι τὴν δωρεὰν, ἡ ἀκυρότης διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ δωρητοῦ καὶ τοῦ δωροδόχου ἐκτελέσεως τῆς δωρεᾶς, διότι αἱ διατυπώσεις αὗται δὲν καθιερώθησαν ὑπὲρ τῶν τελευταίων τούτων, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῶν τρίτων (2). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 215 τοῦ 1853, Εὐρ. τοῦ 10466 τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετ.

---

(1) Ὀργ. 180. ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι ἦναι ἄγνωστοι τῷ συμβολαιογράφῳ, χρεωστεῖ οὗτος νὰ βεβαιωθῇ περὶ τούτου ὑπὸ δύο μαρτύρων. 182 Ὀργ.—Πρβ. τὰ ἐν λ. ὑποθήκη § 128. 311.

(2) Περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς τῶν ἀκυροτήτων ὡς πρὸς τὴν παρα-

§ 7. *Χαρακτηρισμὸς συμβολαιογράφου.* — Ὁ λόγος, ὅτι τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον δὲν περιέχει τὸ ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου, δὲν προτείνεται κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου (811 πολ.) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 281 τοῦ 1839. -Πρβ. καὶ λ. — Ἀναίρεσις. — Ἄρειος Πάγος.

§ 8. Ὁ νόμος δὲν διατάσσει ὅτι πρέπει ν' ἀναφέρῃ ἐν τῷ συμβολαιογραφικῷ ἐγγράφῳ τὸ κώλυμα τοῦ συμβολαιογράφου ὁ ἀναπληρῶν αὐτόν, διότι τοῦτο εἰκάζεται, μὴ ὑποβαλλομένης ῥητῆς ἐναντίας προτάσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 155 τοῦ 1858, κυροῦσα τὰς 13533, 14109 καὶ 15062 Ἐφ. Ἀθ. Πρβ. τὴν λ. Σύνθεσις.

§ 9. Πᾶν συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον πρέπει νὰ φέρῃ κατὰ το ἄρθρον 181 τοῦ Δικ. Ὀργανισμοῦ ἐν τῷ σώματί του τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετον τοῦ συντάξαντος αὐτὸ συμβολαιογράφου, εἰς δὲ τὸ 185 ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ ὀργανισμοῦ ὁρίζει ὁ νόμος, ὅτι τὸ ἔγγραφον πρέπει νὰ ἐπικυρῶται διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ συμβολαιογράφου· ἀμφότεραι δὲ αἱ διατάξεις αὗται εἶναι οὐσιώδεις, καὶ δὲν δύναται ἡ ἔλλειψις τῆς μιᾶς νὰ θεωρῆται ἀναπληρωμένη ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἄλλης. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 34 τῆς 18 Αὐγ. 1841, δι' ἧς ἀναιρ. ἡ 1701 τοῦ 1840 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. Πρβ. τὴν ἑπ. §.

§ 10. Εἶναι ἄκυρον τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, ἐὰν εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ δὲν φέρῃ τὸ ὄνομα καὶ ἐπίθετον τοῦ συμβολαιογράφου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 34 τοῦ 1841 καὶ 20 τοῦ 1842. Ἀπ. Ἐφ. Ν., τοῦ 1838 ἐν Νομ. σ. 2114. Δὲν ἀπαιτεῖ ὅμως τὸ ἄρθρον 181 τοῦ Δικ. Ὀργ. ὅτι τὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετον πρέπει νὰ γράφωνται ὁλοκλήρως· ὅθεν ἂν τὸ ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου σημειοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν στοιχεῖον μόνον, καμμία δὲ ἀμφιβολία περὶ τῆς ταυτότητος δὲν ὑπάρχει, λόγος ἀκυρότητος δὲν χωρεῖ. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 5479 τοῦ 1849, σκ. 3. Πρβ. τὴν προηγ. §.

§ 12. Ἔγγραφον συμβολαιογραφικὸν μὴ φέρον ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον τοῦ συντάξαντος αὐτὸ συμβολαιογράφου, κατὰ τὸ ἄρθρον 180 τοῦ Δικ. Ὀργ., εἶναι ἄκυρον καθὸ συμβολαιογραφικόν· κατὰ δὲ τὸ 190 ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ Ὀργ. ἄκυρον συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον δὲν ἔχει νόμιμα ἀποτελέσματα. Ἑπομένως ὅλαι αἱ δυνάμει τοῦ ἀκύρου τούτου ἐγγράφου ἐνεργηθεῖσαι κατασχέσεις εἶναι ἐπίσης ἄκυροι. — Τὸ ἔγγραφον αὐτὸ δύναται νὰ ἔχῃ ἰσχὺν ὡς ἰδιωτικόν, ἀλλά, διὰ νὰ ἐκβιασθῇ ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ, πρέπει νὰ προηγηθῇ δικαστικὴ τελεσίδικος ἀπόφασις, ἥτις νὰ ἀναγνωρίζῃ τὰ ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου προερχόμενα δίκαια. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 20 τοῦ 1842.

§ 12. Ὅταν εἰς τὸ συμβολαιόγραφον δὲν μνημονεύηται τὸ

ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου, τὸ ἔγγραφον εἶναι ἄκυρον καὶ δὲν δύναται νὰ κηρυχθῇ ἐκτελεστὸν διὰ νὰ ἐκβιασθῇ ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ, ἡ δὲ πληρωμὴ μέρους τοῦ χρέους δύναται νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸ μόνον δύναμιν ἀποδεικτικήν. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 149 τοῦ 1838 (Νομ. σελ. 3641).

§ 13. Ὁ νόμος δὲν διατάττει τὴν ἀκυρότητα τοῦ συμβολαίου ἐὰν εἰς τὴν κεφαλίδα καὶ οὐχὶ εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀναφέρηται τὸ ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου. Ἀπ. 5264 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. Νομ. 5008. ὅρα κατ. § 18.

§ 14. Γ) Τ' ὄνομα καὶ ἐπώνυμον, ἔτι τὸ ἐπάγγελμα, τὴν κατοικίαν τῶν συμβαλλομένων καὶ τῶν μαρτύρων (1). Εἰς τὴν Νομολογίαν εὕρηνται τὰς ἑξῆς (§ 15—38).

§ 15. *Ὀνόματα συμβαλλομένων.* Εἰς τὰ συμβόλαια, ἃ συντάττει ἐπίτροπός τις, ἀπαιτεῖται ἡ μνεία τῶν ὀνομάτων τῶν ὑπὸ ἐπιμέλειαν; Ναί· ἡ παράλειψις αὕτη ὅμως ἐκπληροῦται διὰ τῆς ἐν τῷ συμβολαίῳ ἐπισυνάψεως τῆς διαθήκης καὶ τῶν πληρεξουσίων. Ἡ 2 σκέψ. τῆς 6492 τοῦ 1849 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 16. Ὁ συμβολαιογράφος μὴ ἀναφέρων ποῖοι εἰσὶν οἱ ἐνώπιόν του ἐμφανισθέντες, καὶ ἂν γνωρίζῃ τούτους, ἢ ἐβεβαιώθη περὶ τῆς ταυτότητός των, κατέστησε τὸ συμβόλαιον ἄκυρον. Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 164, 165, 168, 169 τοῦ 1849.

§ 17. *Κατοικία συμβαλλομένων.* Τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα εἶναι ἄκυρα, ὅταν δὲν ἀναφέρουν τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν κατοικίαν τῶν συμβαλλομένων (180 Ὀργ.). Ἄρα ἄκυρος εἶναι καὶ ἡ δωρεὰ κληρονομικῆς (περὶ ἀκινήτων) ἀγωγῆς, περὶ ἧς τυχὸν διαλαμβάνουν· εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν ἡ ἀκυρότης ἀναφέρηται εἰς τὸν τύπον τοῦ ἐγγράφου, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς πράξεως, ἀφοῦ μόνον δι' ἐγκύρου συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου δύναται νὰ κατορθωθῇ δωρεὰ σκοποῦσα νομικὴν πρᾶξιν· οὔτε καλύπτεται, ἀπέναντι τῶν ἐχόντων συμφέρον νὰ προσβάλωσι τὴν δωρεάν, ἡ ἀκυρότης διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ δωρητοῦ καὶ τοῦ δωροδόχου ἐκτελέσεως τῆς δωρεᾶς, διότι αἱ διατυπώσεις αὗται δὲν καθιερώθησαν ὑπὲρ τῶν τελευταίων τούτων, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῶν τρίτων (2). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 215 τοῦ 1853, Εὐρ. τοῦ 10466 τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετ.

---

(1) Ὀργ. 180. Ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι ἦναι ἄγνωστοι τῷ συμβολαιογράφῳ, χρεωστεῖ οὗτος νὰ βεβαιωθῇ περὶ τούτου ὑπὸ δύο μαρτύρων. 182 Ὀργ.—Πρβ. τὰ ἐν λ. ὑποθήκη § 128. 311.

(2) Περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς τῶν ἀκυροτήτων ὡς πρὸς τὴν παρα-

§ 7. *Χαρακτηρισμὸς συμβολαιογράφου.* — Ὁ λόγος, ὅτι τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον δὲν περιέχει τὸ ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου, δὲν προτείνεται κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου (811 πολ.) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 281 τοῦ 1839. -Πρβ. καὶ λ. — Ἀναίρεσις. — Ἄρειος Πάγος.

§ 8. Ὁ νόμος δὲν διατάσσει ὅτι πρέπει ν' ἀναφέρῃ ἐν τῷ συμβολαιογραφικῷ ἐγγράφῳ τὸ κώλυμα τοῦ συμβολαιογράφου ὁ ἀναπληρῶν αὐτόν, διότι τοῦτο εἰκάζεται, μὴ ὑποβαλλομένης ῥητῆς ἐναντίας προτάσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 155 τοῦ 1858, κυροῦσα τὰς 13533, 14109 καὶ 15062 Ἐφ. Ἀθ. Πρβ. τὴν λ. Σύνθεσις.

§ 9. Πᾶν συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον πρέπει νὰ φέρῃ κατὰ το ἄρθρον 181 τοῦ Δικ. Ὀργανισμοῦ ἐν τῷ σώματί του τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετον τοῦ συντάξαντος αὐτὸ συμβολαιογράφου, εἰς δὲ τὸ 185 ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ ὀργανισμοῦ ὁρίζει ὁ νόμος, ὅτι τὸ ἔγγραφον πρέπει νὰ ἐπικυρῶται διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ συμβολαιογράφου· ἀμφότεραι δὲ αἱ διατάξεις αὗται εἶναι οὐσιώδεις, καὶ δὲν δύναται ἡ ἔλλειψις τῆς μιᾶς νὰ θεωρῆται ἀναπληρωμένη ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἄλλης. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 34 τῆς 18 Αὐγ. 1841, δι' ἧς ἀναιρ. ἡ 1701 τοῦ 1840 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. Πρβ. τὴν ἑπ. §.

§ 10. Εἶναι ἄκυρον τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, ἐὰν εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ δὲν φέρῃ τὸ ὄνομα καὶ ἐπίθετον τοῦ συμβολαιογράφου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 34 τοῦ 1841 καὶ 20 τοῦ 1842. Ἀπ. Ἐφ. Ν., τοῦ 1838 ἐν Νομ. σ. 2114. Δὲν ἀπαιτεῖ ὅμως τὸ ἄρθρον 181 τοῦ Δικ. Ὀργ. ὅτι τὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετον πρέπει νὰ γράφωνται ὁλοκλήρως· ὅθεν ἂν τὸ ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου σημειοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν στοιχεῖον μόνον, καμμία δὲ ἀμφιβολία περὶ τῆς ταυτότητος δὲν ὑπάρχει, λόγος ἀκυρότητος δὲν χωρεῖ. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 5479 τοῦ 1849, σκ. 3. Πρβ. τὴν προηγ. §.

§ 12. Ἔγγραφον συμβολαιογραφικὸν μὴ φέρον ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον τοῦ συντάξαντος αὐτὸ συμβολαιογράφου, κατὰ τὸ ἄρθρον 180 τοῦ Δικ. Ὀργ., εἶναι ἄκυρον καθὸ συμβολαιογραφικόν· κατὰ δὲ τὸ 190 ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ Ὀργ. ἄκυρον συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον δὲν ἔχει νόμιμα ἀποτελέσματα. Ἑπομένως ὅλαι αἱ δυνάμει τοῦ ἀκύρου τούτου ἐγγράφου ἐνεργηθεῖσαι κατασχέσεις εἶναι ἐπίσης ἄκυροι. — Τὸ ἔγγραφον αὐτὸ δύναται νὰ ἔχῃ ἰσχὺν ὡς ἰδιωτικόν, ἀλλά, διὰ νὰ ἐκβιασθῇ ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ, πρέπει νὰ προηγηθῇ δικαστικὴ τελεσίδικος ἀπόφασις, ἥτις νὰ ἀναγνωρίζῃ τὰ ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου προερχόμενα δίκαια. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 20 τοῦ 1842.

§ 12. Ὅταν εἰς τὸ συμβολαιόγραφον δὲν μνημονεύηται τὸ

ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου, τὸ ἔγγραφον εἶναι ἄκυρον καὶ δὲν δύναται νὰ κηρυχθῇ ἐκτελεστὸν διὰ νὰ ἐκβιασθῇ ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ, ἡ δὲ πληρωμὴ μέρους τοῦ χρέους δύναται νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸ μόνον δύναμιν ἀποδεικτικήν. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 149 τοῦ 1838 (Νομ. σελ. 3641).

§ 13. Ὁ νόμος δὲν διατάττει τὴν ἀκυρότητα τοῦ συμβολαίου ἐὰν εἰς τὴν κεφαλίδα καὶ οὐχὶ εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀναφέρηται τὸ ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου. Ἀπ. 5264 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. Νομ. 5008. Ὅρα κατ. § 18.

§ 14. Γ) Τ' ὄνομα καὶ ἐπώνυμον, ἔτι τὸ ἐπάγγελμα, τὴν κατοικίαν τῶν συμβαλλομένων καὶ τῶν μαρτύρων (1). Εἰς τὴν Νομολογίαν εὕρηνται τὰς ἑξῆς (§ 15—38).

§ 15. *Ὀνόματα συμβαλλομένων.* Εἰς τὰ συμβόλαια, ἃ συντάττει ἐπίτροπός τις, ἀπαιτεῖται ἡ μνεία τῶν ὀνομάτων τῶν ὑπὸ ἐπιμέλειαν; Ναί· ἡ παράλειψις αὕτη ὅμως ἐκπληροῦται διὰ τῆς ἐν τῷ συμβολαίῳ ἐπισυνάψεως τῆς διαθήκης καὶ τῶν πληρεξουσίων. Ἡ 2 σκέψ. τῆς 6492 τοῦ 1849 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 16. Ὁ συμβολαιογράφος μὴ ἀναφέρων ποῖοι εἰσὶν οἱ ἐνώπιόν του ἐμφανισθέντες, καὶ ἂν γνωρίζῃ τούτους, ἢ ἐβεβαιώθη περὶ τῆς ταυτότητός των, κατέστησε τὸ συμβόλαιον ἄκυρον. Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 164, 165, 168, 169 τοῦ 1849.

§ 17. *Κατοικία συμβαλλομένων.* Τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα εἶναι ἄκυρα, ὅταν δὲν ἀναφέρουν τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν κατοικίαν τῶν συμβαλλομένων (180 Ὀργ.). Ἄρα ἄκυρος εἶναι καὶ ἡ δωρεὰ κληρονομικῆς (περὶ ἀκινήτων) ἀγωγῆς, περὶ ἧς τυχὸν διαλαμβάνουν· εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν ἡ ἀκυρότης ἀναφέρηται εἰς τὸν τύπον τοῦ ἐγγράφου, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς πράξεως, ἀφοῦ μόνον δι' ἐγκύρου συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου δύναται νὰ κατορθωθῇ δωρεὰ σκοποῦσα νομικὴν πρᾶξιν· οὔτε καλύπτεται, ἀπέναντι τῶν ἐχόντων συμφέρον νὰ προσβάλωσι τὴν δωρεάν, ἡ ἀκυρότης διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ δωρητοῦ καὶ τοῦ δωροδόχου ἐκτελέσεως τῆς δωρεᾶς, διότι αἱ διατυπώσεις αὗται δὲν καθιερώθησαν ὑπὲρ τῶν τελευταίων τούτων, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῶν τρίτων (2). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 215 τοῦ 1853, Εὐρ. τοῦ 10466 τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετ.

---

(1) Ὀργ. 180. Ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι ἦναι ἄγνωστοι τῷ συμβολαιογράφῳ, χρεωστεῖ οὗτος νὰ βεβαιωθῇ περὶ τούτου ὑπὸ δύο μαρτύρων. 182 Ὀργ.—Πρβ. τὰ ἐν λ. ὑποθήκη § 128. 311.

(2) Περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς τῶν ἀκυροτήτων ὡς πρὸς τὴν παρά-

§ 18. Ὁ νόμος δὲν προσδιορίζει τὸ μέρος τῶν ἐπισήμων συμβολαίων, ὅπου πρέπει νὰ γίνηται μνεία τῆς κατοικίας τῶν συμβαλλομένων (181 Ὀργ.). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 80 τοῦ 1860, φέρουσα (1)·

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ 181 ἄρθρον τοῦ ὀργαν. τῶν δικαστηρίων, ἀπαιτεῖται μὲν τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα νὰ δηλῶσι, μεταξὺ ἄλλων, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, καὶ τὴν κατοικίαν τῶν συμβαλλομένων, ἀλλ' οὔτε τὸ ἄρθρον τοῦτο, οὔτε ἄλλο προσδιορίζει τὸ μέρος τοῦ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ἔνθα πρέπει νὰ γίνηται ἡ μνεία αὕτη. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐν τέλει τοῦ ἀπὸ 6 7βρίου 1855 ὑπ' ἀριθ. 1058 δωρητηρίου, γενομένου ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Ὕδρας, σημειοῦνται τὰ ἑξῆς « ἀνεγνώσθη εἰς ἐπήκοον τοῦ δωρεοδότου, τοῦ δωρεοδόχου καὶ τῶν μαρτύρων Κ. Κ. Ἀθανασίου Δ. Χριστοφυλάκη ἢ Χατζῆ Ἀγγέλου ἐφαπλωματοποιοῦ τὸ ἐπάγγελμα, καὶ Ἐμμανουὴλ Παπαχρηστοδούλου, ἄνευ ἐπαγγέλματος, πολιτῶν Ἑλλήνων, κατοίκων Ὕδρας κλπ.»· ἄρα ἀναφέρεται ἡ κατοικία τῶν συμβαλλομένων, διότι ἡ λέξις κατοίκων, ἑπομένη τῶν τε συμβαλλομένων καὶ τῶν μαρτύρων, ἀνάγεται ἀναγκαίως καὶ εἰς τοὺς μὲν, καὶ εἰς τοὺς δὲ, καὶ οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει νὰ ἀποδοθῇ μόνον εἰς τοὺς μάρτυρας. Ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τοῦ Δ. Τζαμαδοῦ, ὅτι ὁ συντάξας τὸ δωρητήριον τοῦτο συμβολαιογράφος συνείθιζε πάντοτε ἐν ἀρχῇ τῶν ἐγγράφων νὰ θέτῃ ὅλους τοὺς προσδιορισμοὺς τῶν συμβαλλομένων, ὡς εἰς πέντε συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἐπικαλεῖται, δὲν ἀνατρέπει τὰ ἀνωτέρω, καθότι καίτοι παραδεχομένου ὅτι ἐναντίον τῶν παρ' αὐτοῦ τοῦ συμβολαιογράφου εἰθισμένων, οὗτος ἔθεσε κατ' ἐξαίρεσιν ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου τὴν σημείωσιν τῆς κατοικίας, ἀντὶ ἐν ἀρχῇ, ἐν τέλει, οὐχ ἧττον ἡ σημείωσις αὕτη ὑπάρχει, καὶ ἡ διαφορὰ τῆς θέσεως δὲν εἶναι λόγος ἀκυρότητος, ἥτις πρέπει ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐγγράφου νὰ προκύπτῃ, καὶ οὐχὶ νὰ εἰκάζηται ἐξ ἀναλογίας ἄλλων ἐγγράφων· τέλος καθότι καὶ ἂν ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐγγράφου ὁ συμβολαιογράφος ἐσημείωσεν ὅλους τοὺς ἄλλους προσδιορισμοὺς τῶν συμβαλλομένων ἐκτὸς τῆς κατοικίας, τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει ὅτι μέχρι τέλους τῆς συντάξεως δὲν παρετήρησε τὴν ἔλλειψιν ταύτην, καὶ τὴν ἀνεπλήρωσεν, ὡς τὸ προσβαλλόμενον ἔγγραφον ἀποδεικνύει ».

γραφὴν ὅρα ἀπ. πολ. Α. Π. 4 τοῦ 1847. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 182 τοῦ 1865.—Πρβ. Δαλλ. obligations § 3781 ἐπ. Εὐρ. 12 σ. 65.

(1) Πρβ. τὴν ἐπ. § 13. ἀν. § 9.

§ 19. Συμβόλαια περιέχοντα ἐν τέλει τὴν κατοικίαν τῶν μερῶν δὲν εἶναι ἄκυρα, τὸ δὲ δικαστήριον ὀφείλει νὰ λαμβάνῃ αὐτὰ ὁλόκληρα ὑπ' ὄψιν, καὶ ἂν τὰ μέρη δὲν ἐπικαλεσθῶσι τοῦτο (170. 201. Πολ. Δικ.). — Ἀπ. πολ. ΑΠ. 331 τοῦ 1857, ἀναιρ. τῶν 444 τοῦ 1857 Ἐφ. Ναυπλίας. — Πρβ. τὴν προηγ. §.

§ 20. Ἂν καὶ τὸ 181 ἄρθρ. τοῦ Ὀργ. ἀπαιτῇ ν' ἀναφέρηται ἐν τῷ συμβολαίῳ ἡ κατοικία τῶν συμβαλλομένων, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι ἡ λέξις *κατοικία* δὲν δύναται ν' ἀναπληρωθῇ δι' ἄλλων ταυτοσημάντων λέξεων· ὥστε, ἂν μετὰ τὴν σημείωσιν τοῦ ὀνόματος ἀναφέρηται, ἀντὶ τῆς κατοικίας, ὅτι ὁ συμβαλλόμενος εἶναι ἐκ Μεσολογγίου καὶ ἔκτακτος σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, πληροῦται ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 165 τοῦ 1847, (ἣν ἐν Εὐρ. τ. 4 § 162) κυροῦσα τὴν 4304 Ἐφ. Ἀθ. Πρβ. κατ. § 25 ἐπ.

§ 21. Τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα διαλαμβάνοντα· ὅτι ὁ .... ἐξ Αἰγείου .... » φανερόνουν ἀρκούντως τὴν κατοικίαν τοῦ συμβαλλομένου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 251, τοῦ 1850.

§ 22. Τίνες δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα συμβολαίου τινός, ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν περιέχει τὴν κατοικίαν ἢ τὸ ἐπάγγελμα τῶν μερῶν; Ἴδε ἀπόφασιν 10467 τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν (1).

§ 23. *Κατοικία μαρτύρων* (2). Συμβολαιόγραφον μὴ ἀναφέρον τὴν κατοικίαν τῶν μαρτύρων ἄκυρόν ἐστιν (181 Ὀργ. Ἀπ. ΑΠ. 88 τοῦ 1847). Τὴν πρότασιν δὲ ταύτην δύναται νὰ κάμῃ ὁ ἐναγόμενος, καθ' οὗ ὁ ἐνάγων ἐπικαλεῖται τὸ ἔγγραφον αὐτό, ἵνα ματαιώσῃ τὰ τῆς ὑποθήκης δικαιώματα τοῦ ἐναγομένου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 312 τοῦ 1860.

§ 24. Ἡ κατοικία ἀναπληροῦται δι' ἄλλων ταυτοσημάντων λέξεων. Ἀπ. ΑΠ. 165 τοῦ 1847, ἀν. § 20.

§ 25. Εἰς τὰ κατώτερα δικαστήρια ἀνήκει ἡ ἑρμηνεία ἂν ἡ ἐν τῷ συμβολαίῳ σημείωσις τῆς *διαμονῆς* τῶν μαρτύρων ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν λέξιν *κατοικίαν*. Ἀπ. ΑΠ. 78 τοῦ 1747, κυροῦσα τὴν 4326 ἀπ. Ἐφετῶν Ἀθηνῶν.

§ 26. Ἡ ἐν τῷ συμβολαίῳ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας χαρακτηρισθεῖσα κατοικία μάρτυρός τινος διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 75 τοῦ 1849.

§ 27. Διὰ τῆς ἐν τῷ συμβολαίῳ σημειώσεως, ὅτι εἷς ἐκ τῶν μαρτύρων *παρεπιδημεῖ* εἰς Ἀθήνας, ἐννοεῖται ἁπλῶς ὅτι ὁ μάρτυς

(1) Πρβ. τὴν § 23. 38.
(2) Πρβ. Δαλλ. λ. obligations ἐν σ. 1229 λέξ. témoins.

διαμένει προσωρινῶς ἐν Ἀθήναις, ὁ δὲ νόμος ἀπαιτεῖ, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, τὴν σημείωσιν τῆς κατοικίας, ἥτις δὲν γίνεται γνωστὴ ἐκ τῆς σημειώσεως τῆς προσωρινῆς διαμονῆς (181 Ὀργ.). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 88 τοῦ 1847, ἀναιρ. τῶν 4127 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετ.

§ 28. Τὸ ἄρθρον 181 τοῦ Ὀργ., ἀπαιτοῦν τὴν μνείαν τῆς κατοικίας τῶν μαρτύρων, ἐννοεῖ τὸν τόπον, εἰς ὃν οὗτοι πραγματικῶς κατοικοῦσιν ἐν καιρῷ τῆς συντάξεως τοῦ συμβολαίου, καὶ ὄχι τῆς μονίμου αὐτῶν κατοικίας.—Ὅθεν δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν ὅταν τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἀπεφήνατο ὅτι ὁ μάρτος ᾤκει πραγματικῶς (ὡς κλητὴρ π. χ.) ἐν ᾧ τόπῳ προσελήφθη ὡς μάρτυς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 29 τοῦ 1865, κυροῦσα τὰς 16646. 18408 καὶ 20499 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 29. Τὸ ἄρθρον 181 τοῦ δικ. Ὀργανισμοῦ δὲν ὁρίζει τὸ μέρος, ὅπου πρέπει νὰ σημειόνωνται τὰ ὀνόματα καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν προσλαμβανομενων μαρτύρων. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 17922 τοῦ 1860. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 80 τοῦ 1860, ἀν. § 18.

§ 30. Εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν κατωτέρω δικαστηρίων ἀνήκει ἡ ἑρμηνεία, ἂν ἡ ἐν τῷ συμβολαίῳ σημείωσις τῆς *διαμονῆς* τῶν μαρτύρων ἰσοδυναμῇ μὲ τὴν λέξιν *κατοικία*.

Ἡ λέξις διαμονὴ ἐμφαίνει τὴν κατοικίαν, ὅταν συνέχωνται μὲ αὐτὴν καὶ ἄλλαι φράσεις καὶ λέξεις, ἐξ ὧν νὰ μὴ προκύπτῃ ἀμφιβολία. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 78 τοῦ 1847.

§ 31. Ἡ σημείωσις ἐν τῷ συμβολαίῳ τῆς τῶν συμβαλλομένων κατοικίας δύναται ν' ἀναπληρωθῇ δι' ἄλλων ταὐτοσημάντων λέξεων· τουτέστι ἀρκεῖ ἡ μνεία ὅτι ὁ... εἶναι ἐκ Μεσολογγίου καὶ ἔκτακτος σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας. Ἀπ. ΑΠ. 165 τοῦ 1847 ἀν. § 20.

§ 32. *Ἐπάγγελμα*. Τὸ συμβόλαιον, ὅπερ μνημονεύει τινὰ ὡς ἀρχιμανδρίτην, περιέχει τὸ ἐπάγγελμα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 152 τοῦ 1856, κυρ. τὴν 12605 Ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 33. Ὅταν εἰς τὸ συμβόλαιον ἀναφέρηται, ὅτι ὁ ... *εἶναι κλητὴρ παρὰ τῷ Βασιλικῷ Γραφείῳ*, πληροῦται ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου; Ἴδε Εὐρ. τ. 4 σ. 239, ἔνθα ἡ 83 τοῦ 1848 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου.

§ 34. Τὸ συμβόλαιον δὲν εἶναι ἄκυρον, ὅταν παραλείπῃ τὴν μνημόνευσιν μὴ ὑπάρχοντος ἢ μὴ ὑφισταμένου ἐπαγγέλματος, οὔσης ἄλλως ἀναμφισβητήτου τῆς ταὐτότητος τοῦ προσώπου, ὅπερ κυρίως προτίθεται τὸ ἄρθρ. 181 τοῦ Ὀργ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 44 τοῦ 1847, ἀναιρ. τὴν 4008 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν καὶ φέρουσα·

« Ἐπειδὴ κατὰ τὸν 2 § τοῦ 181 ἄρθρου τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων πρέπει μὲν πᾶν συμβολαιόγραφον νὰ ἀναφέρῃ, ἐπὶ

ποινῇ ἀκυρότητος, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ ἐπάγγελμα ἑνὸς ἑκάστου τῶν συμβαλλομένων· ἀλλ᾽ ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης δὲν ἕπεται ἀναγκαίως ἡ ἀκυρότης τοῦ ἐγγράφου καὶ ὅταν παραλείπῃ τὴν μνημόνευσιν μὴ ὑπάρχοντος ἢ μὴ ὑφισταμένου ἐπαγγέλματος, οὔσης ἄλλως ἀναμφισβητήτου τῆς ταὐτότητος τοῦ συμβαλλομένου προσώπου; ὅπερ κυρίως προτίθεται ἡ ὅλη τοῦ εἰρημένου ἄρθρου διάταξις· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν κηρύξαν διὰ τῆς προσβαλλομένης ὑπ᾽ ἀριθμὸν 4008 τῆς 20 Αὐγούστ. π. ε. ἀποφάσεως του ἄκυρον τὸ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρ. τοῦ 1841 ἔτους συμβολαιόγραφον, διότι δὲν ἀναφέρεται ἐν αὐτῷ τοὐλάχιστον ὅτι ἡ τοῦ ἀναιρεσείοντος Νικολάου Χ. Μιχαὴλ σύζυγος Μαριγώ, πρὸς τὴν ὁποίαν οὗτος ὑπεθήκευσε τὴν οἰκίαν του χάριν ἐξασφαλίσεως τῆς προικός της, εἶναι ἄνευ ἐπαγγέλματος, ἐνῷ ἄλλως δὲν προέκυψεν οὐδεὶς δισταγμὸς, οὐδ᾽ ἐγένετο οὐδεμία ἀντίῤῥησις ὅτι εἶναι αὐτὴ ἡ ἰδία, ἢ ὅτι ἔχει αὐτὴ ἴδιον ἐπάγγελμα μεθ᾽ ἧς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς συνεβάλετο, ἡρμήνευσεν ἐσφαλμένως τὴν διάταξιν τοῦ προμνημονευθέντος 181 ἄρθρου, πλάσαν ἀκυρότητα, τὴν ὁποίαν τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν προβλέπει ».

§ 35. Παραδεχθέντος τοῦ Ἐφετείου, ὅτι ἐν Ἑλλάδι αἱ γυναῖκες δὲν ἔχουσιν ἴδιον ἐπάγγελμα, ἀλλ᾽ ὅτι αἱ ὕπανδροι χαρακτηρίζονται διὰ τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ συζύγου, ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει εἰς τὴν ἐξέτασιν ταύτην. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 267 τοῦ 1852, κυρ. τὴν 6184 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. (1).

---

(1) Ἐκ τοῦ ἄρθρου 181 § 2 τοῦ Ὀργ. δὲν ἕπεται ἀναγκαίως ἡ ἀκυρότης τοῦ συμβολαίου, ἐὰν δὲν ἀναφέρηται τὸ ἐπάγγελμά τινος τῶν συμβαλλομένων, ὡς μὴ ἔχοντος τοιοῦτον, οἷον γυναικός. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 913 τοῦ 1854 ἐν νομικ. σ. 6014.

Δὲν εἶναι ἄκυρον τὸ συμβόλαιον, εἰς ὃ ἀναφέρεται τὸ ἐπάγγελμα τοῦ συζύγου συμβαλλομένης τινὸς γυναικὸς, ἥτις δὲν χαρακτηρίζεται μὲ ἴδιον ἐπάγγελμα. Ἀπ. 6184 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν.

—Ἐπειδὴ εἶναι μὲν ἀληθὲς, ὅτι τὸ ὑπ᾽ ἀρ. 480 συμβόλαιον γενόμενον ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Πιττάρη τὴν 8 Αὐγ. 1850, φέρει καὶ τάδε· « Ταῦτα ὁμολογησάντων τοῦ ὑποστρατήγου Κ. Γαρδικιώτου Γρίβα, παρουσίᾳ καὶ τῆς διαληφθείσης συζύγου του Κλεοπάτρας, γνωστῆς μου, κατοίκου Ἀθηνῶν κτλ. », ἀλλ᾽ ἡ ἔλλειψις τῆς μνείας τοῦ ἐπαγγέλματος τῆς Κλεοπάτρας δὲν εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἐπιφέρῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν ἀκύρωσιν τοῦ

§ 36. ὅταν τὸ συμβόλαιον μνημονεύῃ ὅτι ἡ συμβαλλομένη Α δὲν ἔχει ἐπάγγελμα, προτείνεται δὲ, πρὸς ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου, ὅτι ἦτο *μοναχή*, τὸ συμβόλαιον δὲν ἀκυροῦται διὰ τοῦτο καὶ μόνον, ἐπειδὴ τὸ νὰ ἦναι *μοναχὴ* δὲν σημαίνει ὅτι ἔχει ἐπάγγελμα, ἀλλ' ἀφορᾷ τὴν κατάστασιν τοῦ προσώπου. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 16601 τοῦ 1858, ἣν ἴδε εἰς Νομ. Μέλ. σ. 209—216.

§ 37. Ἡ παράλειψις τῆς μνείας τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ συμβαλλομένου, ὅταν τοιοῦτον δὲν ἔχῃ, συνεπάγει τὸ ἄκυρον τοῦ συμβολαίου; Ὄχι. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 7163 ἐν Νομικῇ Μελίσσῃ σ. 437.

§ 38. Δωρητήριον ἐπίσημον μὴ περιέχον τὸ ἐπάγγελμα καὶ

συμβολαίου, καθότι 1) ἡ εἰρημένη Κλεοπάτρα δὲν εἶναι τὸ ἀμέσως συμβαλλόμενον, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, πρόσωπον, ἀλλ' ἀφ' ἑνὸς μὲν εἶναι ὁ Γαρδικιώτης Γρίβας, σύζυγος αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ Νικ. Μακρῦς·—καὶ 2) ὁ ἀκριβέστατος χαρακτηρισμὸς τοῦ συζύγου της Γαρδικιώτου προλαμβάνει πᾶσαν περὶ τῆς ταὐτότητος ἀμφιβολίαν, καὶ ἀρκούντως ἀποδεικνύει τὴν κοινωνικὴν θέσιν τῆς εἰρημένης Κλεοπάτρας, ἀφοῦ μάλιστα ὁ ἐφεσίβλητος δὲν προτείνει ὅτι ἔχει ἴδιόν τι ἐπάγγελμα ἡ γυνὴ αὕτη. Ἄρα ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ ἄρθρου 181 § 2 τοῦ Ὀργανισμοῦ (ὁ περὶ ταὐτότητος) πληροῦται διὰ τῶν εἰρημένων (ἴδε ὡς ἐκ περισσοῦ καὶ ἀπόφ. ΑΠ. 44 τοῦ 1847).

Ἐπειδὴ διὰ ταῦτα ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις δὲν εἶναι ὀρθή·

Ἐπειδὴ τὰ ἄλλα ζητήματα, ὅσα ὑποβάλλουσιν οἱ διάδικοι εἰς τὸ δικαστήριον, δὲν ἐδικάσθησαν πρωτοδίκως· ὥστε ἡ δίκη πρέπει ν' ἀναπεμφθῇ εἰς τὸ ἐν Μεσολογγίῳ Πρωτοδικεῖον·

Διὰ ταῦτα,

Δέχεται τὴν ἔφεσιν τῆς Κλεοπάτρας Γαρδικιώτου Γρίβα κατὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 602 τοῦ 1855 ἀποφ. τῶν ἐν Μεσολ. Πρωτ.,

Μεταῤῥυθμίζει αὐτὴν, καὶ παραπέμπει τὴν περαιτέρω ἐκδίκασιν εἰς τὸ αὐτὸ Πρωτοδικεῖον·

Καταδικάζει τὸν ἐφεσίβλητον, ὑπὸ τὴν ὁποίαν παρίσταται ἰδιότητα, εἰς τὰ τῆς δίκης ἔξοδα, μετριασθέντα εἰς δρ. . . . καὶ εἰς τὰ τέλη τῆς σημάνσεως.

Διατάττει τὴν ἀπόδοσιν τοῦ παραβόλου. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 13731.

—Δὲν εἶναι ἄκυρον τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν περιέχεται τὸ ἐπάγγελμα συμβαλλομένης τινος γυναικὸς, καθότι αἱ γυναῖκες δὲν ἔχουσι συνήθως ἐπάγγελμα. Ἀπόφ. 2384 τῆς 8 Σεπτεμβρίου 1842 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν.

τὴν κατοικίαν τινὸς τῶν μερῶν εἶναι ἄκυρον (Δικ. Ὀργ. 181), τὴν δ' ἀκυρότητα ταύτην δύνανται νὰ προτείνωσι πάντες, καθ' ὧν ἀντιτάσσεται τὸ δωρητήριον. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 10467 τοῦ 1853 (σχ. 1—3.) Πρβ. τὴν λ. Τρίτος (Εὑρ. 20 σ. 1—63)· ἀν. § 22. ἀπόφ. ΑΠ. 6 τοῦ 1866.

§ 39. Δ) Τέλος, τὸ πότε καὶ ποῦ συνετάχθησαν· ἤτοι τὸ ἔτος, τὴν ἡμέραν καὶ τὸν μῆνα, τὸν τόπον καὶ τὴν οἰκίαν· ἡ νομολογία ἔχει τὰ ἑξῆς (§ 40—46).

« Ἡ ὑπερημερία αὕτη δὲν ἐπιφέρει ἄλλο ἀποτέλεσμα, εἰμὴ τὴν εἰς κίνδυνον τοῦ ἀγοραστοῦ μετάβασιν τοῦ πράγματος ».

§ 40. *Τόπος*. Εἶναι ἄκυρον τὸ συμβόλαιον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ συμβολαιογράφος δὲν σημειοῖ εἰδικῶς τὸ προάστειον (π. χ.) ὅπου συνέταξε τὸ συμβόλαιον; ἡ πολ. ΑΠ. ἀπ. 75 τοῦ 1849 φέρει· « Ἐπειδή, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 280 καὶ 281 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, πᾶς συμβολαιογράφος εἶναι ὑπόχρεως νὰ κατοικῇ ὅπου ἐνεργεῖ τὰ καθήκοντά του· πᾶν δὲ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον πρέπει νὰ ἀναφέρῃ τὴν κατοικίαν τοῦ συμβολαιογράφου, τὸν τόπον καὶ τὴν κατοικίαν, ὅπου ἔγινε τὸ ἔγγραφον. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ προσβαλλόμενον ὑπ' ἀριθ. 2263 συμβόλαιον ἀναφέρει, « ὅτι συνετάχθη ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου » Ἀθηνῶν Κωνστ. Πιτάρη ἐν τῷ κατὰ τὴν ἀκαδημίαν τῶν Σεπω- » λίων περιβολίῳ τοῦ Ἰω. Βλάχου ». Ἑπομένως οὐδεμία παραβίασις ἐγένετο τοῦ ἄρθρου 181 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, ἀλλ' ἡρμηνεύθη καὶ ἐφηρμόσθη αὐτὸ ὀρθῶς ὑπὸ τοῦ ἐφετείου, καθότι διὰ μὲν τῶν εἰρημένων πρώτων φράσεων ἐμπεριληπτικῶς ἐννοεῖται ὅτι τὸ ἔγγραφον συνετάχθη ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐνεργοῦντος τὰ καθήκοντά του συμβολαιογράφου τοῦ ἀναγκαίως ἔχοντος αὐτόθι τὴν κατοικίαν του, δυνάμει τοῦ μνησθέντος ἄρθρου 280 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων· διὰ δὲ τῶν δευτέρων, ἀναφέρεται ὁ ἐγγὺς τῶν Ἀθηνῶν τόπος, ὅπου αὐτὸ συνετάχθη ».

§ 41. Κατὰ τὸ 181 ἄρθρον τοῦ Δικ. Ὀργ. πᾶν συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον πρέπει νὰ φανερόνῃ, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως, καὶ τὸν τόπον, ὅπου συνετάχθη τὸ ἔγγραφον· ἡ σημείωσις δὲ, ὅτι ἐγένετο ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογραφοῦντος Εἰρηνοδίκου Σκοπέλου δὲν ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν τῆς ῥητῆς σημειώσεως τοῦ τόπου, καθότι τὸ προσὸν τοῦτο πρέπει νὰ ἦναι ἀκριβῶς ὡρισμένον ἐν τῷ ἐγγράφῳ, οὐχὶ δὲ νὰ συνάγηται ἐξ εἰκασίας. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 44 τοῦ 1842.

§ 42. Ὅταν συμβόλαιόν τι διαλαμβάνῃ ὅτι συνετάχθη ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Τήνου, τόπον τῆς νομίμου κατοικίας του,

αὕτη ἑπομένως εἶναι καὶ ὁ τῆς συντάξεως, καθ' ὅσον δὲν ἀναφέρει ἄλλον, δὲν εἶναι ἄκυρον. Ἀπόφ. 7467 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 43. *Ἑνότης χρόνου καὶ τόπου* (1). Εἶναι ἔγκυρον τὸ συμβολαιόγραφον, ὅταν ἕκαστον τῶν μερῶν αὐτοῦ συνετάχθη ἐν διαφόρῳ χρόνῳ καὶ τόπῳ, καὶ ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι ὑπέγραψαν εἰς τὸ τέλος τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ ἐγγράφου; Ναί. Ἄρα ἡ ἔλλειψις τῆς ἑνότητος τοῦ χρόνου περὶ τὴν σύνταξιν τῶν συμβολαίων δὲν συνεπάγει τὸ ἄκυρον αὐτῶν.—Εἶναι ἔγκυρον, ὅταν εἷς τῶν μαρτύρων τοῦ πρώτου μέρους δὲν παρευρέθη εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ δευτέρου μέρους; Ναί.—Εἶναι ἔγκυρον, ὅταν δὲν ἀνεγνώσθη εἰς τοὺς συμβαλλομένους; Ναί· ἡ ἔλλειψις αὕτη ἁπλῆν πειθ. ποινὴν ἐπάγεται. 184 ὀργ. ἡ 296 τοῦ 1860 Ἀπ. ΑΠ. κυροῦσα τὴν 7163 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. (2) φέρει

» Ἐπειδὴ ὁ περὶ συμβολαιογράφων Νόμος οὐδαμοῦ διατάττει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νὰ συντάσσωνται ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου αἱ μεταξὺ ζώντων συμφωνίαι ἐν μιᾷ ὑφῇ συναπτῶς καὶ ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἄνευ τινὸς διακοπῆς τοῦ συμβολαίου καὶ ἐξακολουθήσεως αὐτοῦ εἰς ἄλλην ἡμέραν· ὅθεν καίτοι συνταχθέντος ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Διονυσίου Σουρμελῆ τοῦ μεταξὺ τῶν διαδίκων γενομένου συμβιβασμοῦ εἰς δύο διαφόρους ἐποχάς, ἤτοι ἀρξαμένης τῆς συντάξεως τοῦ συμβολαίου κατὰ τὴν 19 7βρίου 1838 εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις οἰκίαν τοῦ Δημητρίου Τυροπούλου, καὶ περαιωθείσης αὐτῆς κατὰ τὴν 13 8βρίου (μετὰ 23 περίπου ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συντάξεώς του) ἐν τῷ καταστήματι τοῦ αὐτοῦ συμβολαιογράφου, τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν οὐδένα Νόμον παρεβίασε θεωρῆσαν ὡς ἔγκυρον τὸ εἰρημένον συμβόλαιον, διότι ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς συντάξεως αὐτοῦ, ἂν καὶ ἄτακτος καὶ ἀσυνήθης, δὲν ἀντίκειται ὅμως εἰς ἀπαγορευτικήν τινα τοῦ νόμου διάταξιν· ὁ δὲ ἀναφερόμενος ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ συμβιβασμὸς δὲν ἐγένετο διὰ δύο ἐγγράφων ἀτελῶν ἀμφοτέρων, ὥστε ἡ ἀτέλεια αὐτῶν νὰ καθιστᾷ ἄκυρον τὸ ἔγγραφον, ὡς ἐσφαλμένως διατείνονται αἱ ἀναιρεσείουσαι, ἀλλά, καθὰ παραδέχεται τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, κατηρτίσθη δι' ἑνὸς καὶ μόνου συμβολαίου συνταχθέντος, ὡς προεῤῥέθη, ἑνὸς μέρους αὐτοῦ τὴν 19 7βρίου καὶ τοῦ ἑτέρου τὴν 13 8βρίου· τὸ δὲ ἔγγραφον τοῦτο περιέχει ἐν ἀρχῇ

(1) Δαλλ. obligations ἀρ. 3407 ἑπ. Περὶ διαθηκῶν Καλλ. ε. § 173 ἑπ. 266 σημ. 9.

(2) Ἐν Νομικ. Μελ. σ. 436 εὕρηται ἡ τῶν Ἐφετῶν ἀπόφασις.

τοῦ μὲν πρώτου μέρους τὰ ὀνόματα τῶν συμβαλλομένων καὶ τῶν μαρτύρων, τοῦ δὲ δευτέρου μέρους τὴν ἑξῆς ἔκφρασιν « ἐμφανι- » θέντα τὰ αὐτὰ μέρη καὶ τὰ λοιπὰ διαλαμβανόμενα πρόσωπα » καὶ ἐν τέλει τοῦ δευτέρου αὐτοῦ μέρους, πρῶτον τὴν διάβεβαίωσιν ὅτι αἱ συμβαλλόμεναι ὁμολογήσασαι ἄγνοιαν γραμμάτων δὲν ὑπέγραψαν, καὶ δεύτερον τὰς ὑπογραφὰς τοῦ τε συμβολαιογράφου καὶ τῶν μαρτύρων Νικολάου Λιανοσταφίδα, Βασιλείου Δεμερτζῆ, Κωνσταν. Βρυζάκη καὶ Κωνσταντίνου Πιτάρη, παρευρεθέντων εἰς τὴν σύνταξιν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ ἐγγράφου· ὥστε δὲν ἀπῃτεῖτο πλέον νὰ σημειωθῶσι ῥητῶς καὶ εἰς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἐγγράφου τὰ ὀνόματα τῶν συμβαλλομένων καὶ τῶν μαρτύρων ἀφοῦ ἐσημειώθησαν ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου μέρους, ἢ νὰ ὑπογράψωσιν οἱ μάρτυρες καὶ οἱ συμβαλλόμενοι ἐν τέλει καὶ τοῦ πρώτου μέρους, ἀφοῦ ὑπέγραψαν ἐν τέλει τοῦ δευτέρου μέρους, καθότι τὰ δύο ταῦτα μέρη τοῦ ἐγγράφου συνδεδεμένα μετ' ἀλλήλων, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χάρτῃ γεγραμμένα ἀπετέλουν ἓν καὶ μόνον ἔγγραφον, καὶ περιεῖχον μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πρᾶξιν, ἤτοι τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γενόμενον συμβιβασμὸν περὶ τῆς κληρονομίας τοῦ Δημητρ. Τυροπούλου· εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν τὸ ἓν μέρος τοῦ συμβολαίου συνετάχθη ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Τυροπούλου, καὶ τὸ ἕτερον ἐν τῷ καταστήματι τοῦ συμβολαιογράφου, καθότι ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὸ τοιοῦτον, ἀφ' οὗ, ὡς βεβαιοῦται ἐκ τοῦ ἐγγράφου, καὶ ὡς παρεδέξατο τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, συνετάχθησαν ἀμφότερα τὰ μέρη τοῦ ἐγγράφου ἐν Ἀθήναις ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ συμβολαιογράφου.

» Ἐπειδὴ ἡ μὴ παρουσία τοῦ Μιχαὴλ Μπουζίκη (ἑνὸς τῶν παρευρεθέντων εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ πρώτου μέρους τῶν ἐγγράφου μαρτύρων) καὶ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ δευτέρου μέρους αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου, καὶ ἡ προσθήκη δύο ἄλλων μαρτύρων, τοῦ Ἀναστασίου Βλάχου καὶ Χρήστου Μπέσα εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου, δὲν δίδουν χώραν εἰς ἀκύρωσιν αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου, οὐδὲ σημασίαν τινὰ ἔχουσιν, ἀφοῦ παρευρέθησαν εἰς τὴν σύνταξιν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ ἐγγράφου τέσσαρες ἄλλοι μάρτυρες, ὥστε οἱ ἀνωτέρω ὑπερεπλεόναζον ».—ὅρα ἀν. § 5.

§ 45. 46. *Χρονολογία.* Ἡ ἔλλειψις ἔν τινι ἐπισήμῳ συμβολαίῳ μνείας τῆς χρονολογίας ἐκπληροῦται ἄλλως πως; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 135 τοῦ 1855. Ἀπ. 11982 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

Ἡ τῆς ἡμερομηνίας ἔλλειψις καθιστᾷ ἄκυρον τὸ συμβόλαιον. 181 πολ. Δικ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 176 τοῦ 1850.

§ 47. Τὰ συμβολαιόγραφα δὲν εἶναι ἄκυρα, ἂν ἐκ παραδρομῆς ἐχρονολογήθησαν ὄχι ὀρθῶς. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 17993 τοῦ 1860.

§ 47 Γραμμαί, δι' ὧν καλύπτονται τὰ κενὰ, τὰ ἐν τοῖς συμβολαιογραφικοῖς ἐγγράφοις, πρέπει νὰ γίνωνται τὸ ἀντικείμενον ῥητῆς ἐγκρίσεως; Ἴδε revue critique de legist. τόμ. 3. φυλλ. 1 σ. 14 ἑπ.

§ 48. Τὸ ἄρθρ. 88 τοῦ Δικ. Ὀργ. ὁρίζει μὲν ὅτι ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι δὲν ἐμφανίζωνται αὐτοπροσώπως, ἀλλὰ διὰ πληρεξουσίου, ἐπιδεικνύει οὗτος τὰ ἐπιτροπικὰ εἰς τὸν συμβολαιογράφον, ὅστις ἐπὶ πειθαρχικῷ προστίμῳ 50 δραχ. τὰ παραρτᾷ εἰς τὸ συνταχθησόμενον ἔγγραφον, ἀλλὰ δὲν ὁρίζει νὰ πράττηται τοῦτο εἰς τὰ ἐκδιδόμενα παρ' αὐτοῦ ἀντίγραφα τῶν συνταχθέντων ἐγγράφων. Ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ. 24 Ἰαν. 1840 ἐν Νομικ. σ. 2326.

§ 49. Τὰ συμβόλαια πρέπει νὰ γράφωνται κατὰ τρόπον μὴ γεννῶντα ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἀκριβείας καὶ ὀρθότητος αὐτῶν. Περὶ τούτου περιέχουσιν ἀκριβεῖς ὁρισμοὺς τὰ ἄρθρα 184. 186-9· —Αἱ παρεμβαλλόμεναι εἰς τὸ συμβόλαιον, εἴτε ὑπεράνω τῶν στίχων εἴτε μεταξὺ τῶν λέξεων, λέξεις λογίζονται ὡς μὴ ὑπάρχουσαι· καὶ ἂν ἀποτελῶσιν οὐσιῶδες μέρος τοῦ συμβολαίου, ἐπιφέρουσι τῆς ὅλης πράξεως ἀκυρότητα. Ξύσματα ὅμως ἢ μὴ ἀναγινωσκόμεναι διαγραφαί, καθιστῶσιν ἄνευ διακρίσεως ὅλον τὸ ἔγγραφον ἄκυρον. Πλὴν σημειωτέον ὅτι ὁ νόμος ἐννοεῖ τὰς παρὰ τοῦ *συμβολαιογράφου* ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ *ἐγγράφου* καὶ *ἐπίτηδες* γινομένας διαγραφὰς ἢ τὰ ξύσματα· οὐχὶ τὰς παρὰ *τρίτου* ἢ κατὰ *παραδρομήν*. Ἀμφιβολίας περὶ τούτου ὑπαρχούσης, ἀποδεικνύει ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ἔγγραφον. Ἄλλας ἀρχὰς διδάσκει ὁ Toullier (ἀρ. 114—128), αἱ ὁποῖαι ὅμως, ἕνεκα τῆς ῥητῆς διατάξεως τοῦ ἄρ. 187 Ὀργ., δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποστηριχθῶσι παρ' ἡμῖν ὡς πρὸς τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα. Τὸ ἄρθρον τοῦτο λέγει « τὰ ξύσματα καὶ αἱ ἄλλως ἀκατάληπτοι διαγραφαὶ ἀπαγορεύονται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τοῦ ὅλου ἐγγράφου » (Ῥουσόπ. σ. 238). Ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ ὅμως ἔγγραφα δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι δυνάμει τῶν ἄρθ. 385 § 3, 388 καὶ 389 τῆς πολ. δικονομίας, ἤτοι ἐξετάζεται ἂν τὰ ξύσματα ἢ αἱ διαγραφαὶ ἀναφέρωνται εἰς *οὐσιώδη* μέρη τοῦ ἐγγράφου ἢ εἰς ἐπουσιώδη. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἀκυροῦται ὁλόκληρον τὸ ἔγγραφον, ἐν τῇ δευτέρᾳ, τὸ ἐξεσμένον μόνον ἢ διαγεγραμμένον μέρος. Πρβ. Οἰκ. § 158 σημ. 15.

§ 50. Ἄρθρ. 173 Ὀργανισμοῦ. Ὁ συμβολαιογράφος, ἰδίᾳ ἀντι-

λήψει πρέπει νὰ βεβαιῶται περὶ τῆς συναινέσεως τῶν συμβαλλομένων. Απ. Ἐφ. Ναυπλ. 154 τοῦ 1846 ἴδ. ἐν λ. *ἐπιφάνεια*.

§ 51. *Ἀνάγνωσις*. (184 Οργ.) Οὐδεμίαν συνέπειαν δύναται νὰ ἔχῃ τὸ ἐν τῷ συμβολαίῳ ἐλάττωμα τῆς πρὸς τὸν συμβαλλόμενον, κωφὸν ὄντα, ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου ἀναγνώσεως αὐτοῦ, ὅταν ἀποδεικνύηται ἐξ αὐτοῦ, ὅτι ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ τοιούτου συμβαλλομένου. Απόφ. πολ. ΑΠ. 194 τοῦ 1849 (1).

§ 52. Τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα πρέπει Ε) νὰ ὑπογράφωνται παρὰ πάντων τῶν συμβαλλομένων, τῶν μαρτύρων καὶ τοῦ συμβολαιογράφου· μὴ δυναμένων δὲ ἢ μὴ θελόντων τῶν μερῶν καὶ τῶν μαρτύρων νὰ ὑπογράψωσι, πρέπει νὰ γίνηται περὶ τούτου μνεία ἐν τῷ ἐγγράφῳ (2). Ἴδωμεν τὰ ἐν τῇ Νομολογίᾳ σχετικὰ ζητήματα. Πρβ. Δαλλ. λ. obligations § 3508 ἑπ. 3515. 3481. τὰς ἑπ. 53— .

§ 53. *Ὑπογραφὴ συμβαλλομένων*. Ὅταν εἴς τι συμβόλαιον γίνῃ μνεία, ὅτι ὁ εἷς τῶν συμβαλλομένων δὲν γνωρίζει γράμματα, κατόπιν δὲ γίνῃ προσθήκη ὑστερόγραφος εἰς τὸ συμβόλαιον χωρὶς νὰ ἐπαναληφθῇ, ὅτι ὁ εἷς τῶν συμβαλλομένων εἶναι ἀγράμμαατος, ἡ προσθήκη ἰσχύει, ἂν τὸ συμβόλαιον ἐξετελέσθη, καθότι ἡ ἐκτέλεσις ἐπιφέρει τὴν σιωπηρὰν παραίτησιν τῶν δυναμένων νὰ προταθῶσιν ἐνστάσεων. Απόφ. πολ. ΑΠ. 142 τοῦ 1837 φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 10 Νοεμβρίου 1836 ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν γενόμενον συνυποσχετικόν, δι' οὗ ὁ Γ. Μπόλπα-

---

(1) Δαλλ. obligations ἀρ. 3481 ἑπ.

(2) Φαίνεται ὡς πρὸς τὴν ὑπογραφὴν τῶν μαρτύρων ἀντινομία τις μεταξὺ τοῦ ἄρθρ. 179 καὶ τοῦ ἄρθρ. 185 τοῦ ὀργανισμοῦ· τὸ μὲν θέλει οἱ μάρτυρες *νὰ εἰμποροῦν νὰ ὑπογράφωνται*, τὸ δὲ ὁρίζει, *ἂν οἱ μάρτυρες δὲν δύνανται .... νὰ ὑπογράψουν*, νὰ προστίθηται τοῦτο εἰς τὸ τέλος. Ὥστε ἠδύνατο νὰ συμπεράνῃ τις, ὅτι ἐκεῖνο μὲν τὸ ἄρθρον ἀπαιτεῖ ἐγγραμμάτους μάρτυρας, τοῦτο δὲ ἀρκεῖται καὶ εἰς ἀγραμμάτους. Ἡ ἀντινομία ἐκλείπει ἐὰν παραδεχθῇ τις ὅτι τὸ ἄρθρ. 185 ἐννοεῖ ἀδυναμίαν τοῦ ὑπογράψαι ἄλλοθεν προερχομένην ἢ ἐκ τῆς ἀγνοίας τοῦ γράφειν. Δὲν εἶναι πιθανὸν ὁ νομοθέτης, τοσοῦτον αὐστηρὸς δεικνύμενος περὶ τοὺς τύπους τῶν συμβολαιογραφικῶν ἐγγράφων, νὰ θεωρῇ ἱκανοὺς εἰς πιστοποίησιν αὐτῶν τοὺς ἀγραμμάτους μάρτυρας. Πρβ. Οἰκ. § 158 σημ. 16 σ. 215.

τζας καὶ ὁ Κυριάκος Ἀβαγιανὸς ὑπέβαλον εἰς διαιτητὰς τὴν περὶ λογαριασμῶν τῆς μεταξὺ αὐτῶν ὑπαρξάσης ἑταιρίας διαφοράν, εἶναι συντεταγμένον κατὰ τοὺς νομίμους τύπους·

» Ἐπειδὴ ἡ ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ συμβολαιογράφου τὴν 17 Νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους γενομένη ὑστερόγραφος προσθήκη εἰς τὸ ἀνωτέρω συνυποσχετικόν, διὰ τῆς ὁποίας τὰ συμβαλλόμενα μέρη ἀντικατέστησαν ἐκ συμφώνου ἀντὶ τοῦ ἀπελθόντος διαιτητοῦ Γ. Μακρύ, τὸν Δημ. Σαλωνιτίδην, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἰσχυρά, διότι εἰς αὐτὴν δὲν γίνεται μνεία, ὡς διατάττει τὸ 185 ἄρθρον τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, ὅτι ὁ εἷς ἐκ τῶν συμβαλλομένων Γ. Μπόλπατζας, μὴ ἠξεύρων νὰ γράψῃ, ἔθεσεν εἰς τόπον ὑπογραφῆς τὸ σημεῖον τοῦ ϛαυροῦ, ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη μνεία ἔγεινεν εἰς τὸ προηγηθὲν συνυποσχετικόν, ὁ δὲ Γ. Μπόλπατζας ἐξετέλεσε τὸ συνυποσχετικὸν τοῦτο ἄνευ τινὸς ἀντιλογίας, παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τῶν διαιτητῶν καὶ παραδόσας εἰς αὐτοὺς τὸ συνυποσχετικὸν καὶ ὡμολόγησε προσέτι ἐνώπιον τοῦ κατωτέρου δικαστηρίου, ὅτι διὰ τῆς σημειώσεως τοῦ σταυροῦ, ἐδήλωσε τὴν συναίνεσίν του εἰς τὴν ῥηθεῖσαν πρᾶξιν, ἡ δ' ἑκούσιος αὕτη ἐκτέλεσις ἐπιφέρει τὴν σιωπηρὰν παραίτησιν τῶν δυναμένων νὰ προταθῶσιν ἐνστάσεων καὶ ἐνδίκων μέσων· ἑπομένως ἡ ἤδη παρὰ τοῦ Γ. Μπόλπατζα, διὰ τὴν παράλειψιν τῆς μνείας εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ῥηθέντος συνυποσχετικοῦ ὑστερόγραφον προσθήκην, τοῦ ὅτι δὲν ἤξευρε νὰ γράψῃ προτεινομένη ἀκυρότης ἐκαλύφθη καὶ ὁ ἀναιρέσεως λόγος εἶναι ἀπαράδεκτος ».

§ 54. Ἔχει κῦρος συμβόλαιον, ὅταν ἐν αὐτῷ δὲν ἀναφέρηται ῥητῶς ἡ αἰτία, ἕνεκα τῆς ὁποίας ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων δὲν ὑπέγραψε τὴν δήλωσιν αὐτοῦ ὅτι ἀγνοεῖ γράφειν; (185. Ὀργ.) Ναί, κατὰ τὴν 544 τοῦ 1853 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ., ἣν βλέπε εἰς τὴν Νομικὴν σελ. 5832.

§ 55. Τὸ ἄρθρ. 185 τοῦ Ὀργ. ἀπαιτεῖ, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἢ τὴν ὑπογραφὴν τῶν συμβαλλομένων ἢ τὴν βεβαίωσιν τῆς ὁμολογίας αὐτῶν τοῦ ὅτι δὲν δύνανται νὰ ὑπογράψωσιν. Ὅταν δὲ οἴκοθεν ὁ συμβολαιογράφος μνημονεύῃ ὅτι ὁ συμβαλλόμενος δὲν ὑπέγραψεν ὡς ἀγράμματος, ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος (1). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 41 τοῦ 1847, κυροῦσα τὴν 253 τοῦ 1845 ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ·

« Ἡ μνεία τοῦ συμβολαιογράφου ὅτι ὁ ὀφειλέτης εἶναι ἀγράμματος ἀρκεῖ, καὶ ἐκ ταύτης εἰκάζεται ἡ περὶ τούτου ὁμολογία τοῦ ὀφειλέτου ». Ἀπ. Ε. Ν. 414 τοῦ 1843 (σ. 3462 Νομ.).

§ 56. Ὁ συμβολαιογράφος, ἀγραμμάτου ὄντος τοῦ συμβαλλομένου, δὲν δύναται ὁ ἴδιος νὰ βεβαιώσῃ ὅτι οὗτος δὲν ἐγνώριζε γράμματα, ἀλλ' ὀφείλει μόνον νὰ καταχωρήσῃ τὴν ὁμολογίαν τοῦ συμβαλλομένου περὶ τῆς ἀγνοίας του. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 40 τοῦ 1847, ἣν ἐν λ. Εἰκονικότης ἐν Εὑρ. τ. 6.

§ 57. Ὁ περὶ χαρτοσήμου νόμος φέρει ἀλλοίωσίν τινα εἰς τὸ ἄρθρον 190 τοῦ Δικ. Ὀργ.; Κατὰ τὴν ἀπ. 683 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. (ἐν Νομικ. σ. 5222), τὸ ἄρθρον 190 δὲν ἐφαρμόζεται πλέον εἰμὴ ὡς πρὸς τὰ συμβόλαια, ἃ ἐπιτρέπεται νὰ γίνωσι καὶ ἰδιωτικά, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ γίνωνται ἐνώπιον συμβολαιογράφου κατὰ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτ. νόμου. Πρβ. τὴν λ. Χαρτόσημον (1) καὶ ὑπομνήματα § 17.

§ 58. Συμβόλαιον μὴ ἔχον τὰς ὑπογραφὰς τῶν συμβαλλομένων δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ οὐδ' ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως (402 Πολ. Δικ. 180 Δικ. Ὀργ.). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 176 τοῦ 1850.

§ 59. Ποίαν νομικὴν σημασίαν ἔχει τὸ συμβόλαιον, ὅπερ ἠρνήθη νὰ ὑπογράψῃ τὸ ἓν τῶν μερῶν; Ἴδε τὴν λ. *Συναλλάγματα*, ἔνθα ἡ 131 τοῦ 1853 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

§ 60. Τὸ ἔγγραφον, τὸ ὑπογραφὲν παρά τινος δι' ὀνόματος συνθηματικοῦ, ἔχει ἰσχὺν μεταξὺ τῶν τὴν τοιαύτην συμφωνίαν συνομολογησάντων; Ναί, κατὰ τὴν 11 τοῦ 1862 πολ. ἀπόφ. ΑΠ. φέρουσαν (2)·

« Ἐπειδὴ τὸ ἔγγραφον τὸ ὑπογραφὲν παρά τινος, οὐχὶ διὰ τοῦ ἀληθοῦς καὶ κοινῶς γνωστοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἀλλὰ δι' ὀνόματος συνθηματικοῦ ἐκ συμφώνου μετ' ἄλλου ἀνθρώπου, ἀναφορικῶς πρός τινα ὑπόθεσιν ὁρισθέντος, δύναται νὰ ἔχῃ ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν μεταξὺ τῶν τὴν τοιαύτην συμφωνίαν συνομολογησάντων, ἀρκεῖ ν' ἀποδεικνύηται ἡ τοιαύτη συμφωνία διὰ τῶν νομίμως ἐπιτρεπομένων ἀποδεικτικῶν μέσων, διότι αὐτὴ μὲν εἰς οὐδεμίαν ἀπαγορευτικὴν διάταξιν τοῦ νόμου προσκρούει, ἡ δὲ κατὰ συνθήκην ὑπογραφὴ ἐξ ἀλφαβητικῶν στοιχείων συγκειμένη, συμφωνεῖ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ 400 ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας. Ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἰσχυρισαμένου τοῦ ἀναιρεσείοντος, κατὰ τὰς ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν προτάσεις αὐτοῦ « ὅτι ἡ ἀπὸ 28 Ἀπριλίου 1854 ἐπιστολὴ τοῦ Σούτσου ὑπὸ τὸ συνθηματικὸν ὄνομα *Λεωνίδας*

---

(1) Πρβ. ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 69 τοῦ 1851, αἰτιολ.

(2) Ἀναιρεῖται δι' αὐτῆς, ἡ 19255 αἰτιολ. Ἐφ. Ἀθ. Πρβ. ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 151 τοῦ 1864.

πρὸς αὐτὸν καὶ ἡ ἀπὸ 20 Μαΐου 1854 ἑτέρα ἐπιστολὴ τοῦ ἀντιδίκου ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ξενοφῶν* ἀποδεικνύουσι πληρέστατα τοὺς ἰσχυρισμούς του », ὅπερ ἐστὶν ὅτι κατ' ἀμοιβαίαν συμφωνίαν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου Βλαχοπούλου καὶ τοῦ Σκ. Σούτσου ἐν τῇ κατὰ τὸ 1854 ἀλληλογραφίᾳ των ὁ μὲν Βλαχόπουλος ὑπεγράφετο διὰ τοῦ συνθηματικοῦ ὀνόματος *Ξενοφῶν*, ὁ δὲ Σκ. Σοῦτσος *Λεωνίδας*, ἐσφαλμένως τὸ Ἐφετεῖον καὶ κατὰ παραβίασιν τῶν οὐσιωδῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 244 καὶ 409 τῆς πολ. δικονομίας δὲν ἐπέβαλε τὴν ἀπόδειξιν τῆς εἰρημένης συμφωνίας καὶ τῆς ἀπωλείας, ἣν ὁ ἀναιρεσείων ἰσχυρίσθη τῶν διαληφθεισῶν δύω ἐπιστολῶν, ὡς καὶ τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 § 5 τῆς πολ. δικονομίας ». Πρβλ. Εὑρ. τόμ. κϐ' σελ. 278.

§ 61. Ἡ μὴ ὑπογραφὴ τοῦ συμβολαίου ὑπὸ τοῦ ἀπόντος διαδίκου δὲν καθίστησιν αὐτὸ τυπικῶς ἄκυρον. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 204 τοῦ 1860, φέρουσα·

« Ἐπειδή, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 774, 598 καὶ 776 τῆς πολ. δικονομίας, μὴ ἐμφανισθέντος τοῦ ἐφεσιβλήτου, οἱ ἐφέται ὀφείλουσι νὰ ἐξετάσωσι τὴν ἐνώπιόν των προσβαλλομένην πρωτόδικον ἀπόφασιν κατά τε τὸ νομικὸν καὶ πραγματικὸν αὐτῆς μέρος καὶ ν' ἀποφανθῶσι περὶ τῆς ὀρθότητος ἢ μὴ αὐτῆς· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ ἐν Τριπόλει πρωτοδικεῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 830 τοῦ 1854 ἀποφάσεώς του ἀπέῤῥιψε τὴν περὶ διεκδικήσεως τοῦ ἐπιδίκου προικῴου ἀγροῦ ἀγωγὴν τῆς ἀναιρεσιβλήτου, παραδεχθὲν ὅτι ὁ σύζυγος τῆς ἐναγούσης, παρούσης αὐτῆς καὶ συναινεσάσης εἰς τὴν σύστασιν τοῦ συναλλάγματος τῆς ἀγοραπωλησίας τοῦ ἐπιδίκου προικῴου κτήματός της, ὡμολόγησεν ἐνώπιον συμβολαιογράφου ὅτι ἐκποιεῖ εἰς τὸν ἐναγόμενον τὸ ἐπίδικον κτῆμα καὶ συνετάχθη περὶ τούτου ἐπίσημον ὑπ' ἀριθμὸν 150 τοῦ 1838 συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, ἀπόντος τοῦ ἀναιρεσείοντος· ὅτι τὴν ἀγοραπωλησίαν ταύτην ἀπεδέχθη μεταγενεστέρως ὁ ἀναιρεσείων καὶ ἔλαβε τὸ κτῆμα ὑπὸ τὴν κατοχήν του· ὅτι ἡ πώλησις ἐγένετο πρὸς διατροφὴν τῶν τε συζύγων καὶ τῶν τέκνων των, τὸ δὲ Ἐφετεῖον, ἀντὶ νὰ ἐξετάσῃ καὶ ἀποφανθῇ ἂν ἡ μεταγενεστέρως τῆς συντάξεως τοῦ συμβολαίου παραδοχὴ καὶ συναίνεσις τοῦ ἀγοραστοῦ ἔχῃ κῦρος, ὡς καὶ ἂν ἡ αἰτία τῆς ἐκποιήσεως ἐπίσης νομίμως ἀπεδεικνύετο, παρεδέχθη τὴν προκειμένην τῆς ἀναιρεσιβλήτου ἀγωγήν, λόγῳ ὅτι τὸ 42 ἄρθρον τοῦ περὶ χαρτοσήμου Νόμου ἀπαιτεῖ τὸ τῆς ἀγοραπωλησίας συμβόλαιον νὰ γίνῃ ἐπισήμως ἐνώπιον συμβολαιογράφου. Τὸ δὲ εἰρημένον συμβόλαιον,

καθὸ μὴ ὑπογεγραμμένον παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος καὶ ἑπομένως ἄκυρον κατὰ τὸ ἄρθρον 185 τοῦ τῶν δικαστηρίων καὶ συμβολαιογράφων ὀργανισμοῦ δὲν καθιστᾷ νόμιμον τὴν τῆς ἀγοραπωλησίας σύμβασιν· ἡ δὲ τοιαύτη τοῦ Ἐφετείου παραδοχὴ παραβιάζει τὰ εἰρημένα περὶ χαρτοσήμου Νόμου καὶ περὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καὶ συμβολαιογράφων ἄρθρα, καὶ τὰς τῆς πολ. δικονομίας οὐσιώδεις περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τῶν ἄρθρων 244 καὶ 248, καθότι τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου Νόμου ἀπαγορεύει μὲν νὰ γίνῃ ἐκποίησις ἀκινήτου κτήματος ἄλλως πως παρὰ ἐπισήμως διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ἀλλ' οὔτε τὸ ἄρθρον τοῦτο, οὐδ' ἄλλος τις νόμος διατάττει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νὰ γείνωσι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, τόπον καὶ ἐνώπιον τοῦ ἰδίου συμβολαιογράφου, ὡς ἡ πώλησις, ἡ συναίνεσις τοῦ ἀγοραστοῦ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς καὶ ἡ ἀποδοχὴ αὐτοῦ τῆς συμβάσεως, ἀλλ' ἀρκεῖ ἡ τοῦ ἀγοραστοῦ συναίνεσις καὶ ἡ ἀποδοχὴ τῆς συμβάσεως, ἂν καὶ μεταγενεστέρως τῆς ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου ὁμολογίας τοῦ πωλητοῦ ἐγένοντο, νὰ ἐνεργηθῶσι νομίμως, καθότι τὸ 185 ἄρθρον τοῦ ὀργανισμοῦ ἀπαιτεῖ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον νὰ ὑπογραφῇ παρὰ τοῦ παρόντος συμβαλλομένου, ἢ ἂν οὗτος δὲν δύναται ἢ δὲν θέλῃ νὰ ὑπογράψῃ, νὰ γείνῃ περὶ τούτου μνεία· ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως τὸ ἴδιον Ἐφετεῖον βεβαιοῖ, ὅτι ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἦτο παρὼν, ὅτε οἱ πωληταὶ ὡμολόγησαν τὴν πώλησιν· ἄρα ἡ μὴ ὑπογραφὴ τοῦ ἐγγράφου ὑπὸ τοῦ ἀπόντος διαδίκου δὲν καθίστησιν αὐτὸ τυπικῶς ἄκυρον, καὶ καθότι δὲν ἐπιτρέπεται μὲν κατὰ κανόνα ἡ ἐκποίησις τοῦ προικῴου κτήματος, ἐπιτρέπεται ὅμως κατ' ἐξαίρεσιν ἐν τῇ περιπτώσει, ἣν παραδέχεται τὸ Πρωτοδικεῖον, ὅπερ ἀναγκαίως πρέπει νὰ ὑπάρχῃ νομίμως ἀποδεδειγμένον ». Πρβ. ἀποφ. πολ. ΑΠ. 280 τοῦ 1865 καὶ 329 τοῦ 1867.

§ 62. *Ὑπογραφὴ συμβολαιογράφου.* Συμβόλαιον ὂν ἁπλῶς μονογραφημένον παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου, καὶ οὐχὶ ὑπογεγραμμένον, εἶναι ἄκυρον. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 169 τοῦ 1854, κυροῦσα τὴν 11495 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 63. Ὅταν ἡ ὑπογραφὴ δὲν εἶναι ὁλοκλήρως γεγραμμένη μὲ ἀλφαβητικὰ στοιχεῖα, τὸ συμβόλαιον εἶναι ἄκυρον (409 Πολ. Δικ.). Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 85 τοῦ 1846.

§ 64. Δὲν εἶναι ἀπολύτως ἄκυρον τὸ δωρητήριον, ὃ ὁ συμβολαιογράφος ὑπογράφει μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ δωρητοῦ καὶ τῶν μαρτύρων ὑπογραφήν· ἀρκεῖ νὰ τὸ ὑπογράψῃ πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ δωρητοῦ. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 120 τοῦ 1861 φέρουσα·

« Ἐπειδὴ ἡ ἤδη προτεινομένη παρὰ τοῦ Τσαμαδοῦ προσβολὴ περὶ πλαστότητος τοῦ δωρητηρίου, ὁριζομένη εἰδικῶς εἰς τὸ ὅτι ὁ συμβολαιογράφος δὲν ὑπέγραψε τὸ συμβόλαιον ἐνώπιον τῶν μαρτύρων καὶ συμβαλλομένων, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν αὐτῶν ἐν ἄλλῳ τόπῳ καὶ κατ᾽ ἄλλον χρόνον καὶ διὰ τοῦτο ὅτι πλαστῶς ἐτέθη ἐν τέλει, ὅτι τὸ ἔγγραφον ὑπεγράφη παρὰ πάντων καὶ τοῦ συμβολαιογράφου, τότε μόνον ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ παραδεκτὴ ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ, καὶ νὰ δώσῃ ἀφορμὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 454 τῆς πολ. δικονομίας εἰς ἀναβολὴν αὐτῆς καὶ εἰς παρεμπίπτουσαν ποινικὴν διαδικασίαν, ἐὰν τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἀφορᾷ ἡ εἰρημένη προσβολὴ, ἀποδεικνυόμενα, ἀπετέλουν οὐσιαστικῶς τὴν ἀκυρότητα τοῦ δωρητηρίου, ἀλλ᾽ ἡ μεταγενεστέρως παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου τεθεῖσα ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ ἐν τῷ συμβολαιογραφείῳ ὑπογραφή του δὲν καθιστᾷ αὐτὸ ἀπολύτως ἄκυρον, ἀφοῦ φέρῃ ὅλα τα παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα (ὀργ. τῶν δικαστ. ἄρθρ. 180 καὶ 185), ἀλλὰ μόνον ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἄνευ νομίμου ἰσχύος, ἐὰν, πρὶν ἢ περιβληθῇ τὸ ἔγγραφον μὲ ὅλα τὰ ἄνω τοῦ δημοσίου ἐγγράφου προσόντα, ἐν οἷς καὶ ἡ ὑπογραφὴ τοῦ συντάξαντος τὸ ἔγγραφον δημοσίου ὑπαλλήλου, ὁ Τσαμαδὸς εἶχεν ἀποκτήσει ἤδη ἐπὶ τῆς κληρονομίας τῆς ἀποθανούσης ἀδελφῆς του Κονδύλως δικαιώματα, τουτέστιν ἂν ἡ Κονδύλω εἶχεν ἀποβιώσει πρὶν ἢ ὁ συμβολαιογράφος εἶχε θέσει τὴν ὑπογραφήν του, περιστατικὸν ὅμως, τὸ ὁποῖον δὲν συντρέχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθότι ἐκ τοῦ ἰδίου πρωτοτύπου δωρητηρίου ἐγγράφου ἀποδεικνύεται, ὅτι τὴν 9 Σεπτεμβρίου, τουτέστι τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ δωρητηρίου, καὶ 51 πρὸ τοῦ θανάτου τῆς Κονδύλως, κατ᾽ αἴτησιν τοῦ ἰδίου Τσαμαδοῦ, τῷ ἐδόθη παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου ἀντίγραφον τοῦ εἰρημένου πρωτοτύπου, φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συμβολαίου, καὶ κατὰ τὰς μαρτυρίας ἐπίσης τοῦ τε συμβολαιογράφου καὶ τοῦ Ἀχιλλέως Πρωτόππαπα, τὸ ἔγγραφον ὑπεγράφη ἀμέσως παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου ἐν τῷ συμβολαιογραφείῳ, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἐδόθη ἐπίσημον ἀντίγραφον τῷ Πρωτόπαππᾳ ἐν ὀνόματι τῆς Κονδύλως ».

— Ἡ δὲ ἔνστασις αὕτη δὲν δύναται νὰ προταθῇ εἰμὴ κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ τοῦ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν. Ἡ αὐτὴ ἀπόφ. φέρουσα·

» Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 160 τῆς πολ. δικονομίας κατὰ τὴν πρώτην τὸ βραδύτερον ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν γίνονται ἐπὶ ποινῇ ἀποκλείσεως ὅλαι αἱ ἐνστάσεις ἀναβλητικαί τε καὶ ἀνατρεπτικαὶ, ἐξαιρέσει ἐκείνων αἵτινες δύνανται νὰ γείνουν ἐξ ἐπαγγέλματος ἢ κατὰ ῥητὴν τοῦ νόμου διάταξιν κατὰ πᾶσαν τῆς δί-

κης στάσιν, ἡ δὲ ἀνωτέρω τοῦ Τσαμαδοῦ ἔνστασις οὔτε ἐνώπιον τῶν δύω δικασάντων Ἐφετείων, οὔτε ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν ἐπροτάθη, δὲν ἀφορᾷ δὲ τὴν δημοσίαν τάξιν, διότι δι' αὐτῆς προσβάλλεται τὸ κῦρος τοῦ ἐγγράφου, ὅπερ μόνον τὸ συμφέρον τῶν διαδίκων ἀφορᾷ, οὐδ' εἶναι ἐξ ἐκείνων αἵτινες ἐπιτρέπεται νὰ γείνωσι κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν· ἄρα ἡ περὶ ἀπαραδέκτου τῆς αἰτήσεως ταύτης ἔνστασις τοῦ Γεωργίου Παππαβασιλείου εἶναι βάσιμος ».

§ 65. Ἡ ἔλλειψις τῆς ἐν τοῖς συμβολαίοις μονογραφῆς φέρει τὴν ἀκύρωσιν αὐτῶν; ὄχι. — Ἡ 14052 τοῦ 1856 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. φέρει·

« Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἔλλειψις τῆς ὡς εἴρηται μονογραφῆς δὲν διατάττεται ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 185 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ὡς ὁ ἐκκαλῶν ἐσφαλμένως διατείνεται, ἀλλὰ μόνον ὁρίζεται, ὅτι τὸ ἔγγραφον εἶναι ἄκυρον, ὅταν ἐν αὐτῷ δὲν ὑπάρχῃ ὑπογραφὴ τοῦ συμβολαιογράφου, τῶν συμβαλλομένων καὶ τῶν μαρτύρων». (Ἴδε καὶ Rolin acte notarié § 294—296)

§ 66. Ἔγγραφα ἐλλείποντα τινὸς τῶν ἀνωτέρω (§ 3 ἐπ.) ἐκτεθέντων προσόντων οὐδεμίαν ἔχουσιν ἰσχύν· οὐδὲ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως νὰ χρησιμεύσωσι δύνανται (402 ἐδ. 1 Πολ.). Πλὴν, ἐὰν φέρωσι τὴν ὑπογραφὴν πάντων τῶν δι' αὐτῶν ὑποχρεουμένων, ἰσχύουσιν ὡς ἰδιωτικὰ ἔγγραφα (α). Ὁ Φέδερ (σ. 219 ἐπ.) λέγει ταῦτα·

« Τινὲς τῶν διατυπώσεων τούτων διατάττονται ῥητῶς ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, οἷον αἱ διατυπώσεις τὰς ὁποίας διαγράφουσι τὰ ἄρθρα 181. 185. ἐδ. 1. 186. 187. ἐδ. 1. 188. 189 τοῦ Ὀργανισμοῦ. Ἑπομένως, γενομένης αἰτήσεως περὶ τούτου, ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ κηρύξῃ ἄκυρον τὸ τοιοῦτον συμβόλαιον.

---

(1) « Πολ. 402 ἐδ. 2. ὀργ. 190. Toullier ἀρ. 131—142. Aubry III 299.-*Ἐὰν τὰ ἔγγραφα ταῦτα περιέχωσιν ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν;* Κατὰ τὴν γνώμην τῶν πλείστων συγγραφέων ἰσχύουσι καὶ τότε ὡς ἰδιωτικὰ, καίτοι μὴ συντεταγμένα κατὰ τὸ 410 ἄρθρον, φθάνει μόνον νὰ φέρωσι τὴν *ὑπογραφὴν* τοῦ δημοσίου προσώπου, καὶ νὰ μὴ ἦναι τοῦτο *ἀπολύτως ἀναρμόδιον* (Bonnier ἀρ. 377. 378 Aubry σ. 299 σημ. 53. 54.). Ἡ γνώμη αὕτη δύναται καὶ παρ' ἡμῖν νὰ ὑποστηριχθῇ· διότι ἐκτὸς τῶν λόγων, οὓς οἱ συγγραφεῖς ἀναφέρουσιν, ὑπάρχει καὶ οὗτος, ὅτι τὸ ἄρθ. 402 ἐδ. 2 παραπέμπει μόνον εἰς τὸ 409 ἄρθρον, οὐχὶ καὶ εἰς τὸ 410. *Ῥουσοπ* 249 σημ. 1. Οἰκ. σ. 215 ἐκδ. 2.

» Αἱ δὲ λοιπαὶ διατυπώσεις πρέπει μὲν νὰ φυλάττωνται ἐπίσης παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου, ὡς συντελοῦσαι πρὸς πλειοτέραν ἀσφάλειαν τῶν συμβαλλομένων, διὰ τοῦτο καὶ ὁ νόμος ἐπαπειλεῖ πειθαρχικὰς ποινὰς κατὰ τοῦ ὀλιγώρου συμβολαιογράφου· ἡ μὴ τήρησις ὅμως αὐτῶν, ὡς ἧττον οὐσιωδῶν, δὲν ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον τὴν ἰδιότητα καὶ τὰς ἐννόμους συνεπείας τοῦ δημοσίου ἐγγράφου. Τοιούτου εἴδους διατυπώσεις εἶναι αἱ ἐν τοῖς ἄρθροις 182. 184. 186. ἐδ. 1. καὶ λ. τοῦ Ὀργανισμοῦ διαγραφόμεναι. Παράβ. Tullier 8. ἀρ. 71. 91. 97.—Zachariæ Hand. des franz. Civ. Rechtes T. I. 37.

» Ἡ ἔλλειψίς τινος τῶν οὐσιωδῶν προσόντων καὶ διατυπώσεων τοῦ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου ἐπιφέρει μὲν τὴν ἀκυρότητα αὐτοῦ ὡς τοιούτου (ἄρθ. 190. Ὀργ.), δὲν ἀφαιρεῖ ὅμως τὴν ἰσχὺν καὶ τὰ νόμιμα αὐτοῦ ἀποτελέσματα ὡς ἐγγράφου ἰδιωτικοῦ, εἰμὴ ἐπὶ τῶν δύο ἑξῆς περιπτώσεων·

» 1) Ὅταν λείπῃ ἡ ὑπογραφὴ τῶν συμβαλλομένων, διότι τότε τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον δὲν ἔχει οὐδὲν νόμιμον ἀποτέλεσμα κατὰ τὴν ῥητὴν τοῦ 190 ἄρθρου τοῦ δικαστικοῦ Ὀργανισμοῦ διάταξιν, καὶ

» 2) ὅταν ὁ νόμος ἀπαιτῇ νὰ συνταχθῇ ἔγγραφον ἐπίσημον, ἵνα ἔχῃ κῦρος τὸ συμβόλαιον ».

Πρόσληψις διερμηνέως (1).

§ 67. Ἂν ὁ συμβολαιογράφος ἀγνοῇ τὴν γλῶσσαν τῶν συμβαλλομένων, διορίζεται διερμηνεὺς κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἄρθρου 340 τῆς Πολ. Δικ. καὶ τοῦ ἄρθρ. 46 τοῦ ἀστυκοῦ νόμου. Τουλλ. ἀρ. 99. Οἰκ. σ. 226 σημ. 13 ἔκδ. 2.

§ 68. Ὁ νόμος δὲν ὑποχρεοῖ τὸν συμβολαιογράφον νὰ προσλαμβάνῃ διερμηνέα· ἐπιτρέπει μάλιστα εἰς αὐτὸν σιωπηλῶς νὰ χρησιμεύῃ ὡς τοιοῦτος· ὥστε συμβόλαιον, φέρον ὅτι διηρμηνεύθη εἰς τὸν μὴ εἰδότα τὴν γλῶσσαν συμβαλλόμενον, δὲν εἶναι πλημμελές. Ἀπόφ. 1568 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. Ὅρα τὴν λέξιν *ἑρμηνεῖς*.

§ 69. Κωφοῦ ὄντος τοῦ συμβαλλομένου, ὀφείλει ὁ συμβολαιογράφος νὰ προσλαμβάνῃ διερμηνέα; Οὔ, κατὰ τὴν 174 τοῦ 61 ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ. φέρουσαν (2)·

« Ἐπειδὴ τὸ 173 ἄρθρ. τοῦ περὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων

(1) Δαλλ. λ. obligations ἀρ. 3441 ἐπ.
(2) Πρβ. τὰς ἐπ. §§.

καὶ συμβολαιογράφων νόμου, ὁρίζον, ὅτι ὁ συμβολαιογράφος ὀφείλει νὰ πληροφορῆται ἐντελῶς περὶ τῆς θελήσεως τῶν συμβαλλομένων, καὶ νὰ βεβαιοῦται κατὰ τὸ δέον, ἂν οὗτοι γνωρίζωσιν ἀποχρώντως τὴν ἔκτασιν καὶ τὰ ἀποτελέσματα, τῶν ὁποίων ἀναδέχονται ὑποχρεώσεων κτλ. δὲν ὁρίζει εἰδικῶς τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ συμβολαιογράφος, προκειμένου περὶ ἀνθρώπων ἐστερημένων τῆς ἀκοῆς, πρέπει νὰ πληροφορῆται περὶ τῆς θελήσεώς του του· ὥστε ἀφίνει εἰς αὐτὸν τὸν συμβολαιογράφον τὴν ἐλευθερίαν νὰ κατορθώσῃ, ὡς ἤθελε δυνηθῇ, νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῆς συναινέσεως τῶν τοιούτων συμβαλλομένων· οὔτε δὲ τὸ εἰρημένον ἄρθρον, οὔτε ἄλλη τις διάταξις τοῦ νόμου ὑποχρεοῖ τὸν συμβολαιογράφον νὰ παραλαμβάνῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διερμηνέα· συνεπείᾳ δὲ τῶν λόγων τούτων ὁ ἰσχυρισμὸς τῆς ἐκκαλούσης, ὅτι τὸ συμβόλαιόν ἐστιν ἄκυρον, ὡς μὴ προσλαβόντος τοῦ συμβολαιογράφου διερμηνέα, δὲν εἶναι βάσιμος ».

§ 69. Τὸ Δημόσιον ἔγγραφον πρέπει νὰ προσβάλῃ ὡς πλαστὸν ὁ θέλων ν' ἀποδείξῃ ὅτι μὴ γνωρίζων τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν δὲν ἐννόει τὰ ἐμπεριεχόμενα. Απ. πολ. ΑΠ. 134 τοῦ 1848. — Πρβ. τὰ ἐν λ. *ὑπομνήματα* § 222—232 ἐπ. Φέδερ. σελ. 216.

§ 70. *Κωφότης*. Ἡ κωφότης ἑνὸς τῶν συμβαλλομένων δὲν καθιστᾷ αὐτοδικαίως ἄκυρον τὸ συμβόλαιον ἐὰν δὲν ἀποδειχθῇ ἐνταυτῷ, ὅτι ἐκ τῆς κωφότητος ἐπήχθη πλάνη δώσασα ἀφορμὴν εἰς τὴν συναίνεσιν τοῦ ἐναγομένου, ἡ δὲ στάθμισις τῶν περὶ τούτου ἀποδείξεων δὲν ἀνήκει εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 164 τῆς 22 Φεβρ. 1838 (1).

Τίνες προτείνουσιν ἀκυρότητας (2); *Ἔγκρισις*.

§ 71. Τὸ δημόσιον, ὅπερ δὲν διεδέχθη τὰς προσωπικὰς τῶν ὀθωμανῶν περὶ ἀκυρώσεως τῶν παρὰ τύπους παρ' αὐτῶν γενομένων συμβολαίων, δύναται νὰ προτείνῃ τοιαύτας ἀκυρότητας καὶ ἐν γένει τῶν τῆς κυριότητος τίτλων; Εὐρ. 20 σελ. 47 ἐπ. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 13502.

§ 72. Τίς δύναται νὰ προβάλῃ τὸ ἄκυρον τῆς παραχωρήσεως οἰκοπέδων τὰ ὁποῖα παρεχώρησεν ἡ Κυβέρνησις εἰς Ὑδραίους; Ἴδε ἀπόφ. 11406 τῶν ἐν Ἀθήν. Ἐφετῶν ἐν λ. *Παραχώρησις* (3).

---

(1) Πρβ. τὴν προηγ. §.
(2) Πρβ. Εὐρ. 20 σελ. 44—63.
(3) Πρβ. Εὐρ. 20 σελ. 44—47 ἐπ.

§ 73. Οἱ ἔχοντες τὸ δικαίωμα ν' ἀμφισβητήσωσι τὴν κυριότητα τοῦ ἐνάγοντος δύνανται νὰ προσβάλωσι τὸ ὁποῖον προσάγει συμβόλαιον ὡς ἄκυρον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 169 τοῦ 1854, κυροῦσα τὴν 11495 Ἐφ. Ἀθ. (1).

§ 74. Οἱ ἔχοντες τὸ δικαίωμα ν' ἀμφισβητήσωσι τὴν κυριότητα τοῦ ἐνάγοντος δύνανται νὰ προσβάλωσι τὸ ὁποῖον προσάγει συμβόλαιον ὡς ἄκυρον. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 169 τοῦ 1854 κυροῦσα τὴν 11495 Ἐφ. Ἀθ.

§ 75. Αἱ ἐκ τῆς παραβάσεως τοῦ ἄρθρ. 179 τοῦ Ὀργ. ἀκυρότητες τοῦ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ἡ ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῆς συναινέσεως ἀκυρότης τῆς συμβάσεως καὶ τέλος τὸ διὰ οὐσιώδη δόλον διαῤῥηκτὸν αὐτῆς δὲν ἀφορῶσι τὴν δημοσίαν τάξιν· καλύπτονται λοιπὸν διὰ τῆς συναινέσεως. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 270 τοῦ 1857, κυροῦσα τὴν 967 τοῦ 1856 Ἐφ. Ν.

§ 76. Τὸ ἀπ' ἀρχῆς καθ' αὐτὸ ἄκυρον συμβόλαιον δὲν καθίσταται διὰ μεταγενεστέρας πράξεως ἔγκυρον. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 176 τοῦ 1850 (2)·

Ἱστορικόν. Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β ζητῶν νὰ τῷ παραχωρήσῃ ἀγρόν τινα, ὃν ὁ ἐναγόμενος ἠγόρασεν, ἐν ᾧ ὁ ἐνάγων προτιμᾶται κατὰ νόμον· ὁ ἐναγόμενος ἀντέταξεν ὅτι ἡ πώλησις διελύθη, καὶ πρὸς τοῦτο ἐπαρουσίασε συμβόλαιόν τι, ὅπερ ὅμως τὸ Ἐφετεῖον ἐκήρυξεν ἄκυρον· ἐζητήθη λοιπὸν ἀναίρεσις ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου ἐπὶ τῷ λόγῳ α΄) ὅτι τὴν ἀκυρότητα δὲν ἠδύνατο νὰ προτείνῃ ὁ ἐνάγων· καὶ β΄) ὅτι συνετάχθη μεταγενέστερον συμβόλαιον πρὸς ἐνίσχυσιν ἐκείνου. Ὁ ΑΠ. εἶπεν ὅτι τὴν ἀκυρότητα (οἷον τὴν ἔλλειψιν τῆς ἡμερομηνίας) ἠδύνατο πᾶς τις ἔχων συμφέρον νὰ προτείνῃ· — ὅτι τὸ συμβόλαιον αὐτὸ μὴ φέρον οὐδὲ τὰς ὑπογραφὰς τῶν μερῶν δὲν ἠδύνατο οὔτε ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως νὰ χρησιμεύσῃ (3)· — καὶ ὅτι τὸ πρὸς ἐνίσχυσιν προσαχθὲν νεώτερον ἔγγραφον ἦτον ἀπαράδεκτον, ὡς μὴ παρουσιασθὲν εἰς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας. Ἄλλως τε αὐτὸ δὲν δύναται ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ῥιζικὴν τοῦ πρώτου ἔλλειψιν, καθόσον τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἄκυρον δὲν καθίσταται διὰ μεταγενεστέρας πράξεως ἔγκυρον (4).

---

(1) Πρβ. Εὐρ. 20 σελ. 46 ἑπ.

(2) Ἴδε Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 11264.

(3) Πρβ. τὴν λ. μάρτυρες.

(4) Τὸ ζήτημα ἦτον ἐπιδεκτικὸν βαθυτέρας ἐξετάσεως. Πρβ. Οἰκ. § 103 ἐν τέλει. Ἀποφ. ΑΠ. 204 τοῦ 1860, 280 καὶ 325 τοῦ 1865 ἀν. § 61.

76. Ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα καὶ ἡ ἐπιῤῥοὴ τῶν ἀκυροτήτων; Ἀνωτ. § 17.

§ 77 *Ποῖοι ἐπιτήδειοι μάρτυρες ;* (ἐν συστάσει μαρτυρεῖν (1)). Συγγενεῖς (2).

§ 78. Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Εἰρηνοδίκου προσλαμβάνεται ὡς μάρτυς εἰς τὰ συμβόλαια, ὅσα ὁ Εἰρηνοδίκης ὡς συμβολαιογράφος συντάσσει ; Ναί, κατὰ τὴν 70 τοῦ 1861 ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ. (Ἐφ. Δικ. σ. 228).

§ 78. Συμβόλαιον, εἰς ὃ προσελήφθη μάρτυς ὢν κηδεστὴς εἰς τρίτον βαθμὸν τοῦ δωροδότου, δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ διὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους ὑπὸ τοῦ ἐκτελέσαντος αὐτό. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 18112 τοῦ 1860.

§ 80. Τὸ ἄρθρ. 177 τοῦ Ὀργ. δὲν ἀπαιτεῖ νὰ μνημονεύηται εἰς τὸ συμβόλαιον, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ὅτι οἱ μάρτυρες δὲν εἶναι συγγενεῖς ἐξ ἀγχιστείας μετὰ τῶν συμβαλλομένων εἰς βαθμὸν ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαγορευόμενον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 246 τοῦ 1854.

§ 81. Ἂν καὶ δὲν ἀναφέρηται ῥητῶς εἰς τὸ συμβόλαιον, ὅτι οἱ προσληφθέντες μάρτυρες εἶνε ἐνήλικες καὶ ἄσχετοι συγγενείας μετὰ τῶν συμβαλλομένων, ἡ νομικὴ πρόληψις εἶναι, ὅτι αὐτοὶ εἶναι τοιοῦτοι, διότι ὁ προσκαλέσας αὐτοὺς συμβολαιογράφος ἕπεται, ὅτι τοὺς ἐδέχθη ὡς ἔχοντας τὰς νομίμους ταύτας ἰδιότητας, μέχρι οὗ ἀποδειχθῇ τὸ ἐναντίον. Ἀπόφ. 948 τῆς 28 Ὀκτωβρίου 1838 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 82. Αἱ ἰδιότητες, ἃς πρέπει νὰ ἔχωσιν οἱ μάρτυρες (179 Ὀργ.) οἱ προσλαμβανόμενοι εἰς τὰ συμβόλαια, δὲν εἶναι ἀναγκαῖον ν' ἀναφέρωνται ἐν τῷ συμβολαίῳ· ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑπάρχωσιν. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 274 τοῦ 1858. κυροῦσα τὴν 1083 τοῦ 55 Ἐφ. Ν.

§ 83. *Ὅτι πολῖται Ἕλληνες οἱ μάρτυρες.*

§ 84. Ἐκ τῶν ἄρθρων 179 καὶ 180 τοῦ Ὀργ. προκύπτει ὅτι ἡ ἰδιότης τοῦ Ἕλληνος πρέπει νὰ σημειοῦται ῥητῶς ἐν τοῖς συμβολαίοις (3) ; Οὐχί.

§ 85. Οἱ ἐν τῷ συμβολαίῳ ὑπογεγραμμένοι μάρτυρες τεκμαίρεται, ὅτι εἶναι Ἕλληνες πολῖται, καὶ ἂν δὲν ἀναφέρηται ἐν τῷ συμβολαίῳ αὐτῷ. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 126 τοῦ 1847. — Ἀπόφ. Ἐφ. Ν. 357 τοῦ 1852 (Νομικ. σ. 5591) καὶ 913 τοῦ 1854 (Νομικ.

(1) Παπαῤ. τ. 1 σ. 179 ἐν τέλει.
(2) Δαλλ. α. obligations ἀρ. 3289 ἑπ.
(3) Πρβλ. Δαλλ. λ. obligations § 3296 ἑπ.

σ. 6014.—Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 252 τοῦ 1854, καθ' ἣν δὲν ἀπαιτεῖται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ν' ἀναφέρηται ἐν τῷ συμβολαίῳ ἡ ἰδιότης αὕτη τῶν μαρτύρων. Ἀπ. Ἐφ. Α. 2637 τοῦ 43.

§ 86. Ὅταν τὰ συμβόλαια δὲν διαλαμβάνωσιν, ὅτι οἱ προσληφθέντες εἰς αὐτὰ ὡς μάρτυρες εἶναι πολῖται Ἕλληνες, ἀπόκειται τῷ προσβαλόντι τὸ συμβόλαιον ἡ ἀπόδειξις ὅτι δὲν εἶναι Ἕλληνες, διότι τὸ συμβόλαιον ἀποτελεῖ τεκμήριον ὑπὲρ τῆς ὡς Ἑλλήνων ἰδιότητος τῶν μαρτύρων (1). Ἀπόφ. 11130 τοῦ 1853. τμ. 2 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 87. *Θεώρησις συμβολαιογραφική.* Εἰς τοὺς συμβολαιογράφους ἀνήκει καὶ ἡ βεβαίωσις τῆς χρονολογίας τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων. Διὰ τῆς πράξεως ταύτης τοῦ συμβολαιογράφου, τὸ πρὸς αὐτὸν παρουσιαζόμενον ἰδιωτικὸν ἔγγραφον δὲν μεταβάλλεται εἰς δημόσιον ἔγγραφον· ὁ σκοπὸς τῆς εἰρημένης πράξεως εἶναι νὰ βεβαιωθῇ διὰ συμβολαιογραφικοῦ (ἐπισήμου) ἐγγράφου ἡ ὕπαρξις τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, καθ' ὃν χρόνον ὁ συμβολαιογράφος ἢ θεωρεῖ τοῦτο ἁπλῶς, κάμνων μνείαν τῆς θεωρήσεως ἐν τῷ εὑρετηρίῳ του, ἢ συντάττει δημόσιον ἔγγραφον, ἐνδιαλαμβάνον τὴν οὐσιώδη ἔννοιαν τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου (ἄρθ. 200 Ὀργ. ἄρθ. 413 414 τῆς Πολ. Δικονομίας).

Λαβόντος οὕτω τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου βεβαίαν χρονολογίαν, δὲν εἶναι πλέον δεκτὴ ἐκ μέρους τρίτου ἡ ἔνστασις, ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος συμβόλαιον συνεφωνήθη κατὰ χρόνον μεταγενέστερον τῆς θεωρήσεως αὐτοῦ, ἐνῷ ἄνευ ταύτης ἡ χρονολογία τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου δὲν λογίζεται ὡς βεβαία παρὰ τρίτοις, τὰ συμφέροντα τῶν ὁποίων ἐνδέχεται νὰ βλάπτωνται διὰ συναλλάγματος μεταξὺ ἄλλων συμπεφωνημένου, καὶ πρέπει ἑπομένως νὰ ἀποδειχθῇ ὁ χρόνος τῆς συντάξεως αὐτοῦ δι' ἄλλων ἀποδείξεως μέσων· π. χ. ὅταν, πωληθέντος τοῦ αὐτοῦ κτήματος εἰς πολλούς, ἀμφισβητηθῇ, ποῖος τῶν πολλῶν ἀγοραστῶν ἠγόρασε πρῶτος (2). Πρβ. Φέδερ § 45. Πρβ. λ. συμβολαιογράφος § 8.

§ 88. Ἡ θεώρησις τοῦ συμβολαιογράφου, ὡς πρᾶξις συμβολαιογραφική, πρέπει νὰ φέρῃ ὅλα τὰ προσόντα τοῦ ἄρθρου 166 τοῦ Ὀργ. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 8266 τοῦ 1851. — Περὶ τῆς ὑπὸ συμβολαιογράφου θεωρήσεως ὅρα λ. ὑπομνήματα (Εὑρ. τ. 21) §§ 168, 186, 189 καὶ ἀπόφ. ΑΠ. 287 τοῦ 1852.

(1) Πρβ. τὴν συλλογήν μου περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως.
(2) Δαλλ. obligations ἀρ. 3222 ἐπ.

Ποῖα ἔγγραφα πρέπει νὰ συντάσσωνται κατὰ τοὺς περὶ συμβολαιογραφικῶν ἐγγράφων τύπους; Ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου.

§ 89. Πρβ. τὰ ἐκτεθέντα εἰς λ. ὑπομνήματα (Εὑρ. κά. σελ. 270 § 17) καὶ ἀποφ. πολ. ΑΠ. 351 τοῦ 1365. Ἀνακεφαλαίωσιν θέλω κάμει ἐν λ. χαρτόσημον.—Πρβ. καὶ Φέδερ σ. 215.

§ 90. Ἐπὶ πλειστηριασμοῦ ἀκινήτων ἡ κατακυρωτικὴ ἔκθεσις πρέπει νὰ συντάσσηται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, διὰ τῆς προσλήψεως δύο μαρτύρων; Ἡ ἐκ τῆς παραβιάσεως τῆς διατυπώσεως ταύτης διάταξις εἶναι δημοσίας τάξεως, ἀφορῶσα τὴν οὐσίαν τοῦ συναλλάγματος, καὶ διὰ τοῦτο μὴ καλυπτομένη διὰ τῆς ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου ἀποδοχῆς της; Τὰ ζητήματα ταῦτα ἐπαρουσιάσθησαν ἐνώπιον τῶν δύο Ἐφετείων, καὶ ἀμφότερα παρεδέχθησαν (1) ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀκυρότης δὲν ἀφορᾷ τὴν δημοσίαν τάξιν, καὶ διὰ τοῦτο καλύπτεται· ἤτοι, ὅτι, διὰ τὴν μὴ πρόσληψιν δύο μαρτύρων, ἄκυρον περὶ κατακυρώσεως ἔκθεσιν δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ ὁ ἀποδεχθεὶς καὶ ἐκτελέσας αὐτὴν διάδικος. Ὁ Ἄρ. Πάγος, ἀναιρέσας τὴν 16822 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν, παρεδέχθη τὴν ἐναντίαν ἀρχὴν διὰ τῆς 166 τοῦ 59 ἀποφάσεώς του. Ζητηθείσης ἀναιρέσεως καὶ κατὰ τῆς 256 ἀποφ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ὁ Ἄρ. Πάγος ἐξεφράσθη τελευταῖον οὕτω διὰ τῆς 171 τοῦ 1860 ἀποφάσεώς του·

« Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἐννοίας καὶ τοῦ γράμματος τῆς ὑπὸ χρονολογίαν 22 Φεβρουαρίου 1858 ἐνώπιον τῶν ἐν Σύρῳ Πρωτοδικῶν ἀγωγῆς τοῦ Γρηγορίου Στεφάνου ἀποδεικνύεται, ὅτι οὗτος ζητεῖ τὴν διάῤῥηξιν τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως τῆς ἐν Ἑρμουπόλει οἰκίας του, λόγῳ ἀκυροτήτων τοῦ πλειστηριασμοῦ, καὶ τὴν ἐπάνοδον τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῆς δικαιωμάτων του, ἐπιτρέπεται δὲ κατὰ νόμον ἡ τοιαύτη ἀγωγή, καθότι διὰ τῆς κατακυρώσεως ὁ ὑπερθεματιστὴς δὲν λαμβάνει ἄλλα δικαιώματα εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ πλειστηριασθέντος πράγματος παρ' ὅσα αὐτὸς ὁ ὀφειλέτης ἔχει (Πολ. Δικ. ἄρθρ. 979). ἄρα ἂν τὸ ἀναγκαστικὸν συνάλλαγμα παρανόμως ἐγένετο, δὲν ἀπώλεσε τὰ δικαιώματά του ὁ κύριος τοῦ πράγματος καὶ ἑπομένως δικαστικῶς δύναται νὰ προσ-

(1) Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 16822 τοῦ 59.—Ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ. 256 τοῦ 1860 ἐν ἐφ. Δικαστ. σ. 2 ἑπ. — Ὅρα Νομ. Μέλλισαν σελ. 450—451.

βάλῃ τὴν παράνομον τοῦ κτήματος ἀπαλλοτρίωσιν. Ὅθεν ἡ περὶ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς ἔνστασις τῶν ἐκκαλούντων δὲν εἶναι βάσιμος.

» Ἐπειδὴ οὗτοι διὰ τῶν ὑπὸ χρονολογίαν 23 Ἰουνίου 1860 ἐγγράφων προτάσεών των ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου διατείνονται ὅτι, καὶ ἂν ἡ ἔκθεσις τῆς κατακυρώσεως ὑποτεθῇ ἄκυρος, διὰ τῆς συναινέσεως τοῦ ἐνάγοντος ἐκαλύφθησαν αἱ ἀκυρότητες, ἐκ δὲ τῆς ὑπ' ἀριθ. 378 ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως τῶν ἐν Σύρῳ Πρωτοδικῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι οἱ ἐκκαλοῦντες ὡμολόγησαν, ὅπερ καὶ ἤδη δὲν ἀρνοῦνται, ὅτι ἡ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος προσβαλλομένη κατακυρώσεως ἔκθεσις οὐδόλως ἐκοινοποιήθη εἰς αὐτόν, ἄρα ἀφ' οὗ οὗτος δὲν ἔλαβε γνῶσιν τῶν τυχὸν ἀκυροτήτων τῆς κατακυρωτικῆς ἐκθέσεως, ἡ ἐκ μέρους του παραδοχὴ αὐτῶν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἐκπεφρασμένη δι' ἀναμφισβητήτων πράξεων, αἵτινες δὲν ἀποδεικνύονται, οὔτε τοιαῦται ὑπὸ τῶν εναγομένων ἀναφέρονται, καθότι τότε ἡ παραδοχὴ μιᾶς πράξεως, εἰς ἣν δὲν ἔλαβε μέρος ὁ προσβάλλων αὐτήν, δύναται ἐκ πλαγίων περιστατικῶν νὰ εἰκασθῇ, ὅταν ὑπάρχῃ ἀποδεδειγμένον, ὅτι ὁ προσβάλλων τὴν πρᾶξιν ἐγίνωσκεν αὐτήν, ἐκ δὲ τῆς παρὰ τοῦ ἐνάγοντος λήψεως τῶν 1154 δραχ. αἵτινες, οὖσαι περίσσευμα τοῦ ἐκπλειστηριάσματος, ὑπῆρχον ἐν τῷ ἐπαρχιακῷ ταμείῳ, καὶ τὰς ὁποίας τοῦτο εἶχε λάβει δι' ὀφειλὴν τοῦ Στεφάνου, δύναται μὲν νὰ εἰκασθῇ, ὅτι οὗτος ἐγίνωσκεν, ὅτι ἡ οἰκία του ἐπλειστηριάσθη, ἀλλὰ δὲν βεβαιοῦται ἐκ τούτου ὅτι ἐγίνωσκε τὸ τῆς ἐκθέσεως τοῦ πλειστηριασμοῦ περιεχόμενον καὶ ὅτι παρεδέχθη τὰς ἀκυρότητας· ὁ δ' ἕτερος τῶν ἐκκαλούντων ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ συναίνεσις τοῦ ἐνάγοντος ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς ἑκουσίας τῆς οἰκίας παραδόσεως, ἀφ' ἑνὸς εἶναι ἀπαράδεκτος, καθὸ μὴ προταθεὶς ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου (Πολ. Δικ. ἄρθρ. 160 καὶ 747), ὡς τοῦτο ἐκ τῶν ἀπὸ 4 Μαρτίου καὶ 10 Ἰουνίου 1858 ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου ἐγγράφων προτάσεών των ἀποδεικνύεται, ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως οὐδένα περὶ τούτου ποιούσης λογον, καὶ ἐκ τοῦ ὑπὸ χρονολογίαν 28 Ἰουνίου 1858 ἐφετηρίου ἐγγράφου τῶν ἰδίων, δι' οὗ οὐ μόνον δὲν παραπονοῦνται ἕνεκα τοῦ ἀνωτέρω λόγου κατὰ τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως, ἀλλ' οὔτε κἂν τὸ ἀναφέρουσιν· ἀφ' ἑτέρου στερεῖται βασιμότητος, διότι καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἀληθὲς, ὅτι ἑκουσίως παρὰ τοῦ ἐνάγοντος παρεδόθη ἡ οἰκία, ὅπερ δὲν ζητοῦσι ν' ἀποδείξωσιν οἱ ἐκκαλοῦντες, τοῦτο βεβαιοῖ ὅτι ἐγίνωσκε τὴν ἀναγκαστικὴν αὐτῆς ἐκποίησιν, ἀλλὰ δὲν εἶναι τεκμήριον ἀλάνθαστον, ὅτι ἐγίνωσκε καὶ τὴν ἔκθεσιν τῆς κατακυρώσεως· ἐξ ἐναν-

τίας ἠδύνατό τις νὰ πεισθῇ ἐκ τούτου ὅτι, μὴ κοινοποιηθείσης αὐτῷ ταύτης, τὴν ἠγνόει.

» Ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὰ ἄρθρα 979 καὶ 902 τῆς Πολ. Δικ. περὶ τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως ἀκινήτων πρέπει νὰ συντάσσηται ἔκθεσις, κατὰ δὲ τὰ ἄρθρα 133, 135 τῆς αὐτῆς Δικ. καὶ 181 ἀριθ. 3 τοῦ Ὀργ. πᾶσα ἔκθεσις πρέπει, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ν' ἀναφέρῃ ῥητῶς τὸν τόπον, ὅπου αὕτη συνετάχθη, ἡ δὲ ἀπὸ 17 Ἰανουαρίου 1854 κατακυρωτικὴ ἔκθεσις δὲν μνημονεύει ἐν αὐτῇ τὸν τόπον, ἔνθα συνετάχθη· ἄρα εἶναι ἄκυρος. Ἐκ δὲ τοῦ ὅτι ἀναφέρεται ἐν αὐτῇ, ὅτι συνετάχθη ὑπὸ τοῦ εἰρηνοδίκου Ἑρμουπόλεως, ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Τελωνείου ἔξωθεν τοῦ καφφενείου Βασιλείου Γιαννούτσου, καὶ ἂν ἐπετρέπετο εἰς τὸ Δικαστήριον νὰ εἰκάσῃ ὅ,τι ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ν' ἀποδειχθῇ μόνον ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου, ἤθελεν ὑπάρχει πάντοτε ἀμφίβολος ἡ εἰκασία ὅτι συνετάχθη ἐν Ἑρμουπόλει, διότι δὲν εἶναι ἀδύνατον δικαστικός τις ὑπάλληλος νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὸ λάθος νὰ συντάξῃ ἐπίσημα ἔγγραφα ἐκτὸς τῆς περιφερείας του· οὐδὲ εἶναι πασίγνωστον καὶ ἀναμφισβήτητον, ὅτι μόνον ἐν Ἑρμουπόλει ὑπάρχει πλατεῖα τελωνείου, καφφενεῖον Γιανούτσου» (1). — Ἡ 145 τοῦ 60 πολ. ΑΠ. ἀπόφ. φέρει (2)·

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ 42 ἄρθρον τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ἀπαγορεύεται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς συμβάσεως, νὰ γίνωνται αἱ ἐκποιήσεις ἀκινήτων κτημάτων ἄλλως πως εἰμὴ ἐπισήμως καὶ ἐνώπιον συμβολαιογράφου· Ὅθεν ἡ σύνταξις δημοσίου ἐγγράφου ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐκποιήσεων ἀπαρτίζει στοιχεῖον συστατικὸν τῆς

---

(1) Πρβ. ὅμως Τουλ. τ. 5 § 362.—Πρβ. τὴν ὑπ' ἀριθ. 16822 ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθηνῶν εἰς Νομ. Μέλ. σ. 900 ἐπ.

(2) Πρβ. καὶ τὴν 234 τοῦ 63 πολ. ΑΠ. ἀπόφασιν, φέρουσαν· « Ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὰ ἄρθρα 979 καὶ 902 Πολ. Δικ. περὶ τῆς ἀναγκαίας ἐκποιήσεως ἀκινήτων πρέπει νὰ συντάσσηται ἔκθεσις, κατὰ δὲ τὰ ἄρθρα 133 καὶ 135 τῆς αὐτῆς Δικ. πᾶσα ἔκθεσις πρέπει, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ν' ἀναγινώσκηται εἰς τὰ μέρη καὶ εἰς τοὺς συμπράττοντας, γενομένης ἐν αὐτῇ μνείας τῆς ἀναγνώσεως. Ὅθεν τὸ Ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον ἄκυρον τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος κατακυρώσεως ἔκθεσιν ὡς μὴ ἀναφέρουσαν ὅτι ἀνεγνώσθη εἰς τοὺς συμπράξαντας, ὀρθῶς ἡρμήνευσε καὶ ὀρθῶς ἐφήρμοσε τὰς εἰρημένας διατάξεις, δὲν ἐφαρμόζεται δὲ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ἄρθρ. 184 τοῦ Ὀργ., ὡς ἀφορῶν κυρίως συμβόλαια ».

συμβάσεως αὐτῆς καὶ ἕνεκα τούτου ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ νόμου, τὴν νόμιμον ὕπαρξιν τῶν τοιούτων συμβάσεων ἀφορῶσα, δὲν δύναται νὰ τροποποιηθῇ ὑπὸ τῆς ἰδιωτικῆς βουλήσεως· ὥστε τὸ κῦρος τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως τῆς ἐπιδίκου οἰκίας ἐξήρτηται ἐκ τῆς ὑπάρξεως δημοσίου ἐγγράφου περὶ αὐτῆς.

» Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ ἄρθρα 979 καὶ 902 τῆς Πολ. Δικονομίας, περὶ τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως ἀκινήτου πρέπει νὰ συντάσσηται ἔκθεσις ὑπογραφομένη παρὰ δύο μαρτύρων, κατὰ δὲ τὰ ἄρθρα 133 § 4 καὶ 135 τῆς αὐτῆς Δικονομίας, τὰ περὶ δικαστικῶν ἐκθέσεων ἐν γένει πραγματευόμενα, εἶναι ἄκυρος ἡ ἔκθεσις ἡ μὴ φέρουσα τὰς ὑπογραφὰς τῶν προσλαμβανομένων εἰς τὴν σύνταξιν αὐτῆς μαρτύρων, καὶ μόνον ὡς ἰδιωτικὸν ἔγγραφον δύναται νὰ ἰσχύσῃ, ἂν ὑπάρχῃ παρὰ τῶν μερῶν ὑπογεγραμμένη· ὥστε οὐδόλως εἶναι ὀρθὸν ὅτι ἡ περὶ προσλήψεως μαρτύρων κατὰ τὰς ἀναγκαστικὰς ἐκποιήσεις διάταξις τοῦ νόμου ἀφορᾷ τὴν ἀποδεικτικὴν μόνον τῆς ἐκθέσεως δύναμιν, ἀλλ' ἀπεναντίας τὴν ἐπισημότητα τοῦ χαρακτῆρος αὐτῆς· διότι ὁ νόμος δὲν ἀποδίδει δημόσιον χαρακτῆρα εἰς τὰ ἔγγραφα μόνον ἂν συντάξῃ αὐτὰ ὁ ἁρμόδιος ὑπάλληλος, ἀλλὰ καὶ ἂν τηρήσῃ περὶ τὴν σύνταξιν αὐτῶν τὰς νομίμους διατυπώσεις (Πολ. Δικ. ἄρθρ. 398, 404). Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ Ἐφετεῖον παραδέχεται, ὅτι ἡ προκειμένη ἀναγκαστικὴ τῆς ἐπιδίκου οἰκίας ἐκποίησις ἐγένετο παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου Ἑρμουπόλεως δι' ἐκθέσεως παρ' αὐτοῦ συντεταγμένης ἄνευ προσλήψεως μαρτύρων· ἄρα εἶναι ἄκυρος ἡ ἔκθεσις αὕτη.

» Ἐπειδὴ κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 135, 402 τῆς Πολ. Δικον. καὶ 190 τοῦ δικαστ. ὀργανισμοῦ τὰς ὁριζούσας τὰ ἀποτελέσματα τῆς παρατύπου συντάξεως τῶν δημοσίων ἐγγράφων, τὰ ἀκύρως ἐξ ἀρχῆς συνταχθέντα δημόσια ἔγγραφα οὐδέποτε θεωροῦνται ὡς δημόσια, εἴτε κατὰ τὴν σύνταξίν των ἀπεδέχθησαν αὐτὰ οἱ διάδικοι, εἴτε μεταγενεστέρως. Ἄρα τῆς παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος γενομένης ἀποδοχῆς τῆς ὑπὸ τοῦ εἰρηνοδίκου Ἑρμουπόλεως ἐνεργηθείσης ἐκποιήσεως τῆς ἐπιδίκου οἰκίας, μὴ δυναμένης νὰ δώσῃ εἰς τὴν περὶ τῆς ἐκποιήσεως ταύτης ἀκύρως συνταταχθεῖσαν ἔκθεσιν ἄλλον χαρακτῆρα ἢ τὸν παρὰ τοῦ νόμου αὐτῇ ἀπονεμόμενον, δηλαδὴ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, ἡ ἐκποίησις αὕτη στηρίζεται ἐπὶ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου καὶ ἀντίκειται εἰς τὴν ἀπαγορευτικὴν διάταξιν τοῦ 42 ἄρθρου τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου.

» Ἐπειδὴ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα ὑποστηρίζονται ἔτι μᾶλλον καὶ ἐκ τῶν ἄρθρων 411 καὶ 402 τῆς αὐτῆς δικονομίας, καθότι ἐν αὐτοῖς καθιεροῦται ἡ ἀρχὴ ὅτι ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων αἱ

ἀκυρότητες καλύπτονται διὰ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ διαδίκου, ὅπερ ὅμως οὐδόλως ἰσχύει καὶ ἐπὶ δημοσίων ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα καὶ ἂν ὑπογραφῶσιν ἢ μεταγενεστέρως δεκτὰ γείνωσι παρ' ὅλων τῶν διαδίκων, ἰσχύουσι μόνον ὡς ἰδιωτικά. Ὅθεν προδήλως εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἡ ἀποδοχὴ τοῦ διαδίκου καθιστᾷ τὸ ἔγγραφον ὑποχρεωτικὸν δι' αὐτόν, ὡς ἰδιωτικὸν ἁπλῶς, καὶ ἑπομένως ἡ ἀποδοχὴ αὕτη καλύπτει τὰς ἀκυρότητας τοῦ ἐγγράφου καὶ μένει τοῦτο ὑποχρεωτικὸν διὰ τὸν παραδεξάμενον, ὁσάκις ὁ νόμος ἐπιτρέπει τὴν σύμβασιν νὰ γίνηται ἀδιαφόρως, εἴτε δι' ἰδιωτικοῦ, εἴτε διὰ δημοσίου ἐγγράφου, ὁσάκις ὅμως ἀπαιτεῖται δημόσιον ἔγγραφον πρὸς ἔγκυρον κατάρτισιν τῆς συμβάσεως, ἂν τοῦτο συνταχθῇ ἀκύρως, ἡ ἀποδοχὴ τοῦ διαδίκου, γινομένη δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, οὐδεμίαν ἔχει δύναμιν εἰς τὸ νὰ θεραπεύσῃ τὴν ἔλλειψιν, καθὸ πάσχουσα καὶ αὐτὴ τὸ αὐτὸ πάθος καὶ δι' ἀκύρου τρόπου ἄκυρον διορθοῦσα ἔγγραφον, ὅπερ, ὡς εἴρηται, ἰδιωτικοῦ ἁπλῶς ἐγγράφου ἰσχὺν διασώζει· ἀλλὰ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ἐκποίησις ἀκινήτου κτήματος ἀπαγορεύεται. Ἑπομένως ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἀποῤῥίψασα ὡς ἀπαράδεκτον τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι οὗτος ἀπεδέχθη δι' ἰδιωτικῆς ἀποδοχῆς τὴν ἐκποίησιν, παρεβίασε τὰς ἀνωτέρω ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τοῦ νόμου κειμένας διατάξεις καὶ κατὰ συνέπειαν εἶναι ἀναιρετέα».

Ποίων συμβολαίων τὴν σύνταξιν δύνανται ν' ἀρνηθῶσιν οἱ συμβολαιογράφοι;

§ 91. Περὶ τούτου ἔγραψα τινὰ εἰς Νομικ. Μέλισσαν σελ. 893 ἐπ. τὰ ὁποῖα, χάριν συντομίας, δὲν μεταφέρω ἐνταῦθα. Πρβ. Εὑρ. λ. συναλλάγματα σελ. 82 ἐπ., ἀπ. πολ. ΑΠ. 76 τοῦ 59, 246 τοῦ 60 καὶ Θέμιδα τ. 8 σελ. 441 ἐπ. — Πρβ. Καλλ. ε. § 151 ἐπ. 410 σημ. 9. Παπαρ. Ἐνοχ. Δ. § 335, 387 ἐν τέλει, 389 σημ. 7 ἐπ. (Σαβ. obl. τ. 2 σελ. 430. 436 τῆς γαλλ. μεταφρ.)

Διάφορα.

§ 92. Ἔγγραφα συντασσόμενα ὑπὸ τῶν προξένων. Ὅρα τὸν περὶ προξενικῆς δικαιοδοσίας νόμον τῆς 29 Ὀκτωβρίου 1856 καὶ τὴν λ. Πρόξενοι.

§ 93. Ἐν Αἰγίνῃ ὑπῆρχε, κατὰ τὸ 1829, συμβολαιογράφος διωρισμένος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως· ὁ δὲ Λαγάνης ἐνήργει αὐθαιρέτως ἔργα τοιαῦτα, καὶ διὰ τοῦτο τὰ παρ' αὐτοῦ συνταχθέντα

ἔγγραφα δὲν φέρουν δημόσιον χαρακτῆρα. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 15743 τοῦ 1858.

§ 94. Ὅταν δὲν ἦναί τις συμβαλλόμενον μέρος, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τηρῶνται ὡς πρὸς αὐτὸν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 181 τοῦ Ὀργ. — Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 155 τοῦ 1858 κυροῦσα τὴν 13533 Ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

« Ἐπειδὴ ὁ νόμος δὲν διατάττει ὅτι πρέπει ν' ἀναφέρῃ ἐν τῷ συμβολαιογραφικῷ ἐγγράφῳ τὸ κώλυμα τοῦ συμβολαιογράφου ὁ ἀναπληρῶν αὐτὸν εἰρηνοδίκης ἢ ὁ εἰρηνοδικιακὸς πάρεδρος· ἑπομένως ἀφοῦ ἐπὶ τοῦ προκειμένου συνέταξεν ὁ β΄. πάρεδρος τὸ περὶ οὗ ἡ δίκη συμβόλαιον, εἰκάζεται ὅτι ἐκωλύοντο οἱ πρὸ αὐτοῦ· ῥητὴν δὲ πρότασιν τοῦ ν' ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον δὲν ὑπέβαλεν ὁ ἀναιρεσείων εἰς τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ὥστε νὰ γείνῃ ἀνάγκη νὰ σκεφθῇ τοῦτο περὶ αὐτῆς·

» Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον παραδέχεται ὅτι ὁ Στασινόπουλος δὲν ἦτο συμβαλλόμενον μέρος, ὅπερ ἀναγνωρίζει καὶ ὁ ἀναιρεσείων αὐτὸς, λέγων ὅτι εἰς αὐτὸν τὸν Στασινόπουλον παρεδόθησαν τὰ δανεισθέντα χρήματα καὶ ἐκήρυξεν ἐξωφλημένα χρέη ἄλλα τοῦ ἀναιρεσείοντος· ἄρα εἰς τὸ προκείμενον δάνειον συμβαλλόμενον μέρος δὲν ἦτο ὁ Στασινόπουλος, καὶ περιττὸν καθίστατο νὰ τηρηθῶσιν ἀκριβῶς ὡς πρὸς αὐτὸν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 181 τοῦ ὀργανισμοῦ ».

ΠΙΝΑΞ ΛΕΚΤΙΚΟΣ

τῶν ἐν σελ. 1—32.

29 τοῦ 65, § 28.
280 τοῦ 65, § 61.
329 τοῦ 65, § 61.
6 τοῦ 66, § 38.
178 τοῦ 66, § 5.

Ἀποφάσεις τῶν ἐν σελ. 1—32 ἀποφ. τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν (1).
948 τοῦ 37, § 81.
1568, § 68.
2384, σ. 10.
2637, § 85.
4008, § 34.
5264, § 13.
5479, § 10.
6184, § 5, 35.
6492, § 15.
7163, § 43.
7467 τοῦ 50, § 42.
8266, § 88.
8985, § 4.
10466, § 17.
10467, § 22, 38.
11130, § 86.
11406, § 72.
11495, § 62, 73.
12605, § 32.
13502, § 71.
14052, § 65.
15743, § 93.
16601, § 36.
16822, § 90.
17922, § 29.
17993, § 47.
19255, § 60.

Ἀποφάσεις τῶν ἐν σελ. 1—32 ἀποφ. τῶν ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετῶν (2).
149 τοῦ 38, § 12.
414 τοῦ 43, § 55.
154 τοῦ 46, § 50.
683 τοῦ 49, § 57.
131 τοῦ 53, § 59.
256 τοῦ 60, § 90.
70 τοῦ 61, § 78.
174 τοῦ 61, § 69.

(1) Τινὲς παρελήφθησαν.
(2) Πολλαὶ ὅμως παρελείφθησαν.

ΥΠΟΜΟΙΡΑΡΧΟΣ.

ὅρα τὰς λ. στρατὸς καὶ χωροφυλακή, ἔνθα καὶ περὶ ἐπιδόσεως δικογράφων (Νομικ. Μέλ. σελ. 6287).

ΥΠΟΝΟΜΟΙ.

Ἐνστάσεις ἐγειρόμεναι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ περὶ πεζοδρομίων νόμου (Ἀρμοδιότης).—Ὅρα ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 978 τοῦ 1858 (Νομικ. Μέλ. σελ. 6375) ἐν λ. πεζοδρόμια.

ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ.

Ῥάλλη Ἐμπ. Δίκ. τ. 2 σ. 228. Ἀντικαθίστησι τὸν πλοίαρχον κωλυόμενον. Αὐτ.

ΥΠΟΣΠΟΝΔΟΣ πόλις (ville capitulée).

Σαριπόλου περὶ διεθνοῦς δικαίου § 250. — Νεκρῶν ἀναίρεσις (trêve pour enterrer les morts). Αὐτ. § 278.

ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.

ὅρα τὰς λ. στρατός· χωροφυλακή· ἐπίδοσις δικογράφων. Εὐρ. τ. ζ'. σ. 142. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 2068 καὶ 12805 πρὸ τοῦ 1862.

ΥΠΟΣΤΡΟΦΗΣ δικαίωμα (jus postiliminii, παλινοστίας).

ὅρα μετάφρασιν Ἕφτερ σελ. 367, 382 ἐπ. Ἀρμ. (Ϛ. ζ) 1, 3, 5.

Παλινοστία ἐστὶ τὸ δικαίωμα, δι' οὗ τὰ ὑπὸ τοῦ πολεμίου συλληφθέντα πρόσωπα καὶ πράγματα ἐπανέρχονται εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἔθνους ἢ τοῦ ἰδιώτου, ᾧ καὶ πρὶν ἢ καταλειφθῶσιν ὑπὸ τοῦ πολεμίου ἀνῆκον.

Ἀνάπτυξιν περὶ τούτου βλέπε εἰς τὸ περὶ διεθνοῦς δικαίου σύγγραμμα τοῦ Σαριπόλου (§ 276) καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Κυριακοῦ μετάφρασιν τοῦ Ἑφτέρου § 176, 185, 187—190.

Ἂν κατακτηθεῖσα χώρα ἐπανέλθῃ εἰς τὴν κυριότητα τοῦ καὶ πρὸ τοῦ πολέμου κυριαρχήσαντος αὐτῆς ἔθνους, τοῦτο ὀφείλει νὰ σεβασθῇ τὰ κατὰ τὸ μεσόχρονον τῆς κατακτήσεως κεκτημένα δικαιώματα; — Ποία ἔσται ἡ κατάστασις τῶν κατοίκων τῆς ἐπανερχομένης εἰς τὸν πρώην αὐτῆς κύριον χώρας; Σαριπόλου τὰ νόμιμα § 242. Πρβ. τὴν λ. πόλεμος.

ΥΠΟΣΧΕΣΙΣ.

§ 1. Πρβ. τὴν λ. συναλλάγματα.

§ 2. Υπόσχεσις ὡς ἁπλῆ πρότασις θεωρουμένη δύναται ν' ἀνακληθῇ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 31 τοῦ 58.

§ 3. Πρότασις περὶ συμμετοχῆς εἰς ἀγορὰν ἀκινήτου ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτ. νόμου; ὅρα τὴν λ. χαρτόσημον. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 80, 81 τοῦ 58.)

Εἰς τὰς συμβάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀφορῶσιν ἁπλῶς προτάσεις περὶ μελλούσης ἀγορᾶς ἀκινήτου, ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρον 42 (1) τοῦ περι χαρτ. νόμου ἢ τὸ 410 ἄρθρον τῆς Πολ. Δικ.; — Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 84 τοῦ 58, ἐν λ. χαρτόσημον. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 148 τοῦ 58 ἐν λ. Συναλλάγματα (τ. ιϛ'. σελ. 63 § 103[a] ἑπ.).

§ 4. Η ἀγωγή, δι' ἧς ζητεῖ τις νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἐναγόμενος νὰ παραχωρήσῃ τὰ ἀκίνητα, ἃ τῷ ὑπεσχέθη, εἶναι προσωπική (1). — Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 15813 τοῦ 1858, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ ἀνυπόστατος ἐπίσης ἀποβαίνει καὶ ὁ δεύτερος τῆς ἐφέσεως λόγος τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅτι ὤφειλε τὸ Πρωτοδικεῖον νὰ παραδεχθῇ τὴν τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς ἔνστασίν του, καθόσον αὕτη εἶναι πραγματική, ἐν ᾧ δὲν ἥρμοζε κατ' αὐτοῦ εἰμὴ προσωπικὴ ἀγωγή, διότι ἐκ τοῦ συνόλου τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς, ἰδίως δὲ ἐκ τοῦ αἰτητικοῦ αὐτῆς, ἔχοντος « νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ . . . » νὰ μοὶ παραχωρήσῃ διὰ τακτικῶν καὶ ἐπισήμων ἐγγράφων τὸ » ἓν ὄγδοον ἐξ ἀδιαιρέτου τῶν κτημάτων κτλ.» προκύπτει ὅτι ἡ περὶ ἧς πρόκειται ἀγωγὴ εἶναι προσωπική, ἀντικείμενον ἔχουσα τὴν διομολόγησιν ἑνὸς μέλλοντος περὶ ἑταιρίας συναλλάγματος, ὡς ἐκ τοῦ αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, αἰτητικοῦ ἐμφαίνεται, καὶ αἰτεῖται δι' αὐτῆς ἡ ἐκπλήρωσις ὑποχρεώσεως προσωπικῆς.» (Ἴδε Εὐρ. Ῥολλίνου λ. promesse ἀριθ. 6—8.)

---

(1) Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, δι' οὗ ὑπόσχεταί τις νὰ πωλήσῃ ἄλλῳ οἰκίαν, καὶ ἂν αὐτὸς πληρώσῃ ἐντὸς ἑνὸς ἔτους τὰ χρήματα τῆς ἀγορᾶς μετὰ τῶν τόκων, περιέχει τὰ στοιχεῖα τῆς ἀγοραπωλησίας, ἤτοι τὸ πρᾶγμα καὶ τὸ ἀντ' αὐτοῦ προσφερόμενον τίμημα, καὶ ἀπαρτίζει συμφωνίαν πωλήσεως ἀκινήτου κτήματος ὑπὸ προθεσμίαν, καὶ ἐπομένως ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἐπισήμως ἐνώπιον συμβολαιογράφου, ἵνα ἔχῃ ἀποτελέσματα· τοιοῦτον δὲ ἂν δὲν δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀγωγὴν πρὸς πραγματοποίησιν τῆς ὑποσχέσεως. Ἀποφ. πολ. ΑΠ. 162 τοῦ 58, κυροῦσα τὴν 15913 Ἐφ. Ἀθ. (α).

(1) Ἴδε τὴν λ. Ἀγωγαί.

(α) Πρβ. τὴν λ. χαρτόσημον.

§ 5: Προκειμένου περὶ ὑποσχέσεως, ἀπαιτεῖται διπλοῦν ἔγγραφον; ἡ 15813 τοῦ 1858 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. φέρει (2).

« Ἐπειδὴ καὶ ὁ τέταρτος λόγος τῆς ἐφέσεως ὁ στηριζόμενος εἰς τὸ ὅτι ἐσφαλμένως τὸ Πρωτοδικεῖον, ἀφοῦ παρεδέχθη ὅτι ἡ περὶ ἧς πρόκειται συμφωνία, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ ἀπὸ 19 Ὀκτωβρίου 1858 ἔγγραφον, εἶναι ἀμφοτεροβαρὴς, δὲν ἐκήρυξεν αὐτὸ ἄκυρον, ὡς μὴ φέρον τὴν ὑπογραφὴν ἀμφοτέρων καὶ ὡς μὴ γενόμενον εἰς διπλοῦν, εἶναι ἐπίσης ἀνυπόστατος, διότι τὸ Πρωτοδικεῖον καταντᾷ εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι κατηρτίσθη τὸ συνάλλαγμα διὰ τῆς ἀμοιβαίας θελήσεως μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος ἀποδοχὴν τῆς, ὡς εἴρηται, ἐν τῷ αὐτῷ ἐγγράφῳ περιεχομένης ὑποσχέσεως τοῦ . . . . οὐδὲ ἐθεώρησε τὸ αὐτὸ Πρωτοδικεῖον τὸ ῥηθὲν ἔγγραφον ὡς συνάλλαγμα ἀμφοτεροβαρὲς, καὶ ἑπομένως νὰ χρήζῃ τῆς ὑπογραφῆς ἀμφοτέρων καὶ νὰ γείνῃ εἰς διπλοῦν, οὐδὲ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τοιοῦτον, ἀφοῦ δὲν ὑποχρεοῖ τὸν ἐνάγοντα, εἰμὴ ἀφ' ἧς ἐξεφράσθη ὅτι δέχεται τὴν ἐν αὐτῷ ὑπόσχεσιν τοῦ ἀντιδίκου του, πρὸ τῆς ἀποδοχῆς δὲ δὲν ὑπεχρεοῦτο. Πατ. ἄρ. 477. Merlin λ. double ecrit τ. 16 ἄρ. 8), ἡ γνώμη τοῦ ὁποίου ἐπίσης εἶναι ὅτι, προκειμένου περὶ τοιαύτης ὑποσχέσεως, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ συντάττηται εἰς διπλοῦν τὸ τοιούτου εἴδους ἔγγραφον ὑποσχέσεως ».

ΥΠΟΤΕΛΕΙΑΣ σχέσις.

Ὅρα μετάφρασιν Ἐφτέρου § 22.

ΥΠΟΤΡΟΠΗ.

§ 1. Πρβ. Εὐρ. λ. ποιναὶ καὶ λ. σώρευσις ποινῶν.

§ 2. Τὸ ἄρθρον 109 τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐφαρμόζεται, ὅταν ἡ ἀπόφασις δὲν κατέστη τελεσίδικος; Ἐν γένει ποία ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ; Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 19 τοῦ 60, 14 τοῦ 59, 42 τοῦ 66, 6 τοῦ 67 ἐν λ. ποινή.

§ 3, Περὶ τῆς τῶν ποινῶν συγχωνεύσεως, ὅρα ἀπ. ποιν. ΑΠ. 42 τοῦ 58. Πρβ. Εὐρ. λ. σώρευσις ποινῶν.

§ 4. Ἡ ὑποτροπὴ εἶναι ἡ ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς παρανόμου πράξεως ἀδιαφόρως ἂν ἡ πρώτη ἦναι πλημμέλημα καὶ ἡ δευτέρα κακούργημα. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 68 τοῦ 1845. φέρουσα·

---

(2) Ὅρα τὴν λ. ὑπομνήματα, ἰδίως τοὺς αὐτ. § 110, 117, 120 ἐπ. καὶ σελ. 297 ἐπ.

« Ἐπειδὴ καὶ ὁ λόγος ὅτι, οὔσης ἐπανορθωτικῆς τῆς πρώτης ποινῆς, ἣν ὑπέστη τις, δὲν λογίζεται ὡς ὑποτροπὴ ἡ μετέπειτα ἐπιβαλλομένη εἰς αὐτὸν ποινὴ κακουργήματος, εἶναι ἀνυπόστατος, καθόσον τὸ 111 ἄρθρον τοῦ ποινικοῦ νόμου δὲν θεωρεῖ τὴν ὑποτροπὴν, εἰμὴ ὡς ἐπανάληψιν τῆς αὐτῆς παρανόμου πράξεως, ἀδιαφόρως ἂν ἡ πρώτη ἦτο πλημμέλημα καὶ ἡ δευτέρα κακούργημα ».

§ 5. Ἡ ὑποτροπὴ ἀποφασίζεται ὑπὸ τῶν συνέδρων. Ἴδε τὰς 68 τοῦ 45, 38 τοῦ 53. 39 τοῦ 54, 1 τοῦ 56, 18 τοῦ 58 ποινικὰς τοῦ Ἀρ. Π. ἀποφάσεις ἐν λ. συνέδρων Δικαστήριον § 423 (τόμ. 17 σελ. 226, 229, ἔνθα καὶ ἡ γαλλ. νομολογία). Πρβ. instr. crim. ὑπὸ Faustin τ. 9 σελ. 23.

§ 6. Πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 374 § 7 τοῦ ποινικοῦ νόμου ἀπαιτεῖται ἡ βεβαίωσις ὅτι κατέστη ἀμετάκλητος ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς κατεδικάσθη καὶ πρότερον ὁ κατηγορούμενος. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 46 τοῦ 1857. — Τὸ ἐδάφιον δὲ αὐτὸ ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ ζωοκλοπῆς. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 100 τοῦ 1856 (1).

§ 17. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 119 τοῦ ποιν. νόμ. ἡ ὑποτροπὴ παύει μὲν τοῦ νὰ ἦναι ἐπιβαρυντικὴ αἰτία ἐὰν ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἀποπληρωθείσης ποινῆς μέχρι τῆς ἐκτελέσεως τῆς νέας πράξεως παρέλθῃ ὁ διὰ τὴν τιμωρηθεῖσαν πρᾶξιν χρόνος τῆς παραγραφῆς, ἐξαιρεῖται ὅμως ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ὁ νόμος διατάττει διὰ τὴν ὑποτροπὴν ἰδίαν τινὰ ποινὴν, οἷον ἡ κλοπὴ ζώων βοσκόντων.— Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 87 τοῦ 58. Πρβ. τὴν 105 τοῦ 58 ποιν. ἀπόφασιν.

§ 8. Οὐχὶ ἡ *καταδίκη*, ἀλλ' ἡ *ἐκπλήρωσις* τῆς ποινῆς τῶν προσκαίρων δεσμῶν καταδεικνύει τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς ποινῆς καὶ ἑπομένως τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἐπιβληθῇ τῷ καταδικασθέντι ἡ τῶν ἰσοβίων δεσμῶν ποινὴ, ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρ. 365 § 2 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 65 τοῦ 1866.

§ 9. Τὸ ποινικὸν δικαστήριον, προκειμένου λόγου νὰ ἐπιβάλῃ ποινὴν κατὰ προσώπου καταδικασθέντος δὶς διὰ κλοπὴν, ὀφείλει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἂν ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἀποπληρωθείσης πρώτης ποινῆς μέχρι τῆς ἐκτελέσεως τῆς νέας πράξεως παρῆλθεν ὁ διὰ τὴν τιμωρηθεῖσαν πρᾶξιν ὡρισμένος χρόνος τῆς παραγραφῆς; Οὐχὶ, καθότι ἡ περίστασις αὕτη λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν κατὰ τὸ ἄρθρον 119 τοῦ ποιν. νόμου ὅταν αὐτὸς ὁ νόμος δὲν διατάττῃ διὰ

---

(1) Κλοπὴ ἐν ὑποτροπῇ τιμωρεῖται μὲ εἱρκτήν. Ἀπ. ποιν. 87 τοῦ 58. Πρβ. τὴν 105 τοῦ 52 ποιν. ἀπ. ΑΠ.

τὴν ὑποτροπὴν ἰδίαν τινὰ ποινήν. Απ. ποιν ΑΠ. 105 τοῦ 52.
Πρβ. τὴν λ. παραγραφή.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ Οἰκονομικῶν (Δημόσιον).

Σημ. Ἕνεκα τῆς ἐκτάσεως τοῦ περὶ τοῦ *δημοσίου* ἄρθρου δέον ἐνόμισα νὰ τὸ τυπώσω κατωτέρω, ἵνα σχηματίσῃ, χρείας καλούσης, καὶ ἴδιον τόμον διὰ τοὺς οἰκονομικοὺς ὑπαλλήλους. Διὸ βλέπε κατωτέρω σελ. 47.

ΥΠΟΤΡΟΦΟΙ.

ὅρα σελ. 66 τῆς Ἐφημ. Κυβερνήσεως τοῦ 1851 καὶ σελ. 472 Ἐφ. Κυβ. τοῦ 36.

Γυνή, ἀναδεχθεῖσα νὰ πληρώσῃ τὰ δίδακτρα ὑποτρόφου (γενομένου δεκτοῦ ὡς τοιούτου, ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ γίνῃ ἱερεύς, ἄλλως δὲ νὰ πληρώσῃ τὰ δίδακτρα), ὠφελεῖται ἀπὸ τὰς τοῦ Βελλιανείου δόγματος διατάξεις. Απ. Ἐφ. Αθ. 17002 τοῦ 59. Πρβ. τὴν λ. Βελλιάνειον δόγμα.

ΥΦΑΙΡΕΣΕΩΣ δικαίωμα (droit de détraction).

§ 127 Σαριπόλου περὶ διεθνοῦς δικαίου.

ΥΦΑΙΡΕΣΙΣ.

§ 1. Πρβ. τὰ ἐν λ. κλοπή.

§ 2. Κλοπὴ ἐκ περιουσίας κοινῆς καὶ ἀδιανεμήτου μεταξὺ ἀδελφῶν χαρακτηρίζεται ὡς πλημμέλημα (377 ποιν. νόμου), ἂν δὲν συντρέχῃ καμμία τῶν εἰς τὸ ἄρθρ. 374 ἀρ. 4—6 καὶ 375 ἀρ. 3 περιπτώσεων· τιμωρεῖται δὲ κατ' ἔγκλησιν, καὶ ἂν περὶ τούτου τὸ βούλευμα σιωπᾷ, ὁ Ἄρειος Πάγος παραπέμπει εἰς ἕτερον συμβούλιον, ἵνα ἀποφασίσῃ ἂν ὑπάρχῃ ἔγκλησις. Απ. ποιν. ΑΠ. 3 τοῦ 66.

§ 3. *Ὑπεξαίρεσις.* Πρβ. τὴν 103 τοῦ 65 ποιν. ΑΠ. ἀπόφασιν περὶ ὑπεξαιρέσεως·

§ 4. *Ὑπεξαίρεσις.* Ὑπάρχει ὑπεξαίρεσις, ὅταν ὁ Α. ἀνεδέχθη τὴν φύλαξιν κατασχεθέντος πράγματος ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ παραδώσῃ αὐτὸ ἢ τὴν ἀξίαν του ἐκ δρ. . . . καὶ δὲν ἀρνεῖται ταύτην; Οὐχί. Απ. ποιν. ΑΠ. 164 τοῦ 65, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ συμβούλιον τῶν ἐν Πάτραις Ἐφετῶν, ἐκτιμῆσαν ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1864 ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστηρίζετο ἡ κατὰ τοῦ Ι. ἐπὶ ὑπεξαιρέσει καταδίωξις, παρεδέχθη, ὅτι κατ' αὐτὸ ὁ

I, οὔτε φύλαξ διωρίσθη τῶν ὑπὸ κατάσχεσιν εὑρισκομένων πεντακοσίων ταυλῶν, οὔτε ἁπλῶς καὶ καθαρῶς τὴν φύλαξιν αὐτῶν ἀνεδέχθη, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ τῷ ἐχορηγήθη τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα ἢ νὰ παραδώσῃ ἐν καιρῷ τὰς 500 ταύλας εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπάλληλον, ἢ, ἐν ἐλλείψει αὐτῶν, νὰ πληρώσῃ τὴν δι' ἐκτιμήσεως ὁρισθεῖσαν εἰς δραχμὰς χιλίας ἀξίαν των, ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀποζημίωσιν.

» Ἐπειδὴ τὸ δικάσαν συμβούλιον, ἀποφανθὲν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προεκτεθέντων γεγονότων, τῶν ὁποίων ἡ ἐκτίμησις δὲν ὑπόκειται εἰς τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀφορμὴ πρὸς κατηγορίαν κατὰ τοῦ I. ἐπὶ ὑπεξαιρέσει, δὲν ἡρμήνευσε ψευδῶς τ' ἄρθρ. 385 καὶ 386 τοῦ ποιν. νόμου, διότι ἀφοῦ κατὰ τὰ προεκτεθέντα ὁ I. οὔτε φύλαξ τῶν ταυλῶν διωρίσθη, οὔτε ὤφειλε νὰ παραδώσῃ αὐτὰς ὡς τὰς παρέλαβεν, ἀλλ' ἀνεδέχθη ἁπλῶς ν' ἀποζημιώσῃ διὰ τὴν μὴ παράδοσιν αὐτῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πλειστηριασμοῦ, εὐθύνεται μὲν πολιτικῶς διὰ τὴν προσδιορισθεῖσαν ἀξίαν αὐτῶν καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην ζημίαν, δὲν περιλαμβάνονται ὅμως οἱ ὅροι τῶν προμνησθέντων ἄρθρων τοῦ ποιν. νόμου διὰ νὰ τιμωρηθῇ ἐπ' ὑπεξαιρέσει ».

ΥΦΑΙΡΕΣΙΣ κατασχεθέντων.

§ 1. Περὶ ὑφαιρέσεως κατασχεθέντων ὡμίλησα ἐν Εὑρ. λ. συντηρητικὴ κατάσχεσις. τ. ιή. σελ. 257—266. Ἐνταῦθα προστίθημι μόνον τὰ ἑξῆς, ἃ δὲν περιλαμβάνονται αὐτόθι· εἰσὶ δὲ ταῦτα (1)·

§ 1—4. Ἡ κατάσχεσις, ὅταν ἐνεργηθῇ χωρὶς νὰ διατηρηθῶσιν αἱ νόμιμοι διατυπώσεις, δὲν δύναται νὰ μηδενίσῃ τὴν γενομένην πρᾶξιν τῆς ὑφαιρέσεως τῶν κατασχεθέντων, ἢ ν' ἀπαλλάξῃ τὸν ἀφαιρέτην τῆς ποινῆς. Βούλ. Ἐφ. Ναυπλ. 69 τοῦ 1840 ἐν Νομικ. σ. 2611.

§ 5. Διὰ νὰ λάβῃ ἐφαρμογὴν τὸ ἄρθρ. 171 τοῦ Ποιν. Νόμ. δὲν πρέπει τὰ κατασχεθέντα νὰ ἦσαν εἰς χεῖρας καὶ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ὑφαιρέσαντος αὐτά. Βούλ. Ἐφ. Ναυπλ. 46 τοῦ 1841 ἐν Νομικ. σ. 2641.

§ 6. Τὸ ἴδιον ἄρθρον ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ συντηρητικῆς κατασχέσεως. Τὸ αὐτὸ βούλ.

§ 7. Πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου τούτου δὲν ἀπαιτεῖται ἡ

---

(1) Πρβ. τὴν ἐν Εὑρ. (τ. τή. σ. 374 ἑπ.) λ. σφραγίδων διάρρηξις.

ὑφαίρεσις ἢ ἡ ἀπαλλοτρίωσις νὰ συνοδευθῇ μὲ ἀντίστασίν τινα, ἢ μὲ δόλιον σκοπὸν ἢ μὲ σκοπὸν βλάβης τῶν ἀπαλλοτριωθέντων. Τὸ αὐτὸ βούλ.

§ 8. Ἡ μὴ τήρησις τῶν τύπων τῆς κατασχέσεως δὲν δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἰδιοκτήτην νὰ διαθέσῃ αὐτογνωμόνως τὰ κατασχεθέντα. Τὸ αὐτὸ βούλ.

§ 9. Τὸ δικαστικὸν συμβούλιον δὲν δύναται νὰ διατάξῃ τὴν κατάσχεσιν τοῦ πλοίου τοῦ κατασκευασθέντος μὲ τὴν κατασχεθεῖσαν ξυλείαν, ὅταν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἀρνῆται τὴν ὑφαίρεσιν. Τὸ αὐτὸ βούλ.

§ 10. Συνέργεια πρὸς ὑφαίρεσιν ὑπάρχει ὅταν ὁ συνεργὸς δὲν ἔχῃ συγγένειαν μετ' ἐκείνου, τοῦ ὁποίου τὰ πράγματα ἐκλάπησαν. (ἄρθρ. 278 καὶ 72 τοῦ Ποιν. Νόμ.) Βούλ. Ἐφ. Ναυπλ. 133 τοῦ 1841 Νομ. σ. 3213.

§ 11. Ὁ κατασχὼν δανειστὴς μέχρι ποίας ἐποχῆς δύναται να παραιτηθῇ τῆς κατασχέσεως; Ὁ ὀφειλέτης δύναται ἀφ' ἧς μάθῃ νομίμως τὴν κατάσχεσιν, ν' ἀπαλλοτριώσῃ τὸ κατασχεθέν; Πρβ. Δαλλ. λ. vente publique d'imm. § 162. Καρρὲ ζ. 2325 [2]. Οἰκ. § 274 σημ. 10. Ὀφειλέτου τινὸς Α κατέσχε τὸ κτῆμα ὁ δανειστὴς Β καὶ ἐκοινοποιήθη τὸ πρόγραμμα εἰς διαφόρους ἑτέρους δανειστάς, ἀλλὰ πρὸ πάσης ἀναγγελίας ὁ ὀφειλέτης ἐπώλησε τὸ κτῆμα εἰς τὸν κατασχόντα Β, ὅστις ἐζήτησε τὴν διαγραφὴν τῆς ὑποθήκης, ἣν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος εἶχεν ὁ δανειστὴς Γ. Οὗτος λοιπὸν ἀντέταξε τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 963 ἀπαγόρευσιν, ἀλλὰ τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον (ἀπόφ. 21735 τοῦ 1863) δὲν ἐθεώρησεν ἄκυρον τὴν πώλησιν, ἐπειδὴ ὁ Γ δὲν εἶχεν ἔτι ἀναγγελθῇ. Ζητηθείσης ἀναιρέσεως, ὁ ΑΠ. ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν (ἀπ. 356 τοῦ 1864).

§ 12. Τὸ ἄρθρον 171 τοῦ Ποιν. Νόμου τιμωρεῖ τὴν ὑφαίρεσιν τῶν κατεσχεμένων πραγμάτων θέλον νὰ προφυλάξῃ τόσον τὴν ἰδιοκτησίαν ἑκάστου ἐκ τῆς ἀναγκαστικῆς κατασχέσεως, ὅσον καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ πιστωτοῦ ἐπὶ τῶν συντηρητικῶν πράξεων (1). Ἀποφ. ποιν. ΑΠ. ρξθ τοῦ 1837.

§ 13. Κατὰ τὸ 171 ἄρθρον τοῦ Π. Νόμου τιμωρεῖται ὅστις ἐξ οἵας δήποτε αἰτίας ὑφαιρεῖ τὰ ἤδη κατασχεθέντα πράγματα, ἡ δὲ διάταξις αὕτη τοῦ Νόμου δὲν ἀπαιτεῖ, διὰ νὰ λάβῃ ἐφαρμογήν, κατάσχεσιν γνωστοποιηθεῖσαν κατὰ τοὺς ἐν τῇ πολ. Δι-

(1) ὅρα τὴν λ. κατάσχεσις § ἐν Εὐρ. τ. ή.

κονομίας διαγραφομένους τόπους, οὔτε ἐφαρμόζονται τὰ ἄρθρα 963 καὶ 964 τῆς πολ. Δικονομίας, τὰ ὁποῖα ἀφορῶσι μόνον τὸ δεύτερον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 171. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. σλζ, τοῦ 38.

§ 14. Ὑπάρχει ὑφαίρεσις κατασχεθέντων, ὅταν ὁ ἰδιοκτήτης ζώου, κατασχεθέντος ὡς βόσκοντος εἰς ἀπηγορευμένην θέσιν, τὸ ἐπῆρεν; Ὄχι, κατὰ τὴν 18 τοῦ 62 ποιν. ΑΠ. ἀπόφασιν.

§ 15. Τιμωρεῖται ὁ ἰδιοκτήτης, ὅςτις ὑπεξῄρεσε πράγματα συντηρητικῶς κατεσχεθέντα. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 72 τοῦ 60, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ ὑφαίρεσις κατασχεμένων πραγμάτων ἢ ἀπαλλοτρίωσις τούτων ὑπὸ ἰδιοκτήμονος, εἴτε συντηρητικὴ εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου εἶναι ἡ κατάσχεσις, εἴτε ἡ ὑφαίρεσις γίνῃ ὑπὸ ἰδιοκτήμονος, τιμωρεῖται κατὰ τὸ 171 ἄρθρ. τοῦ Ποιν. Νόμου, διότι εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ Νόμου «ὅςτις ἐξ οἱαςδήποτε αἰτίας ὑφαιρεῖ τὰ ἤδη κατασχεθέντα πράγματα» περιλαμβάνεται καὶ ὁ ἰδιοκτήτης τῶν κατασχεθέντων κτημάτων καὶ ἡ συντηρητικὴ κατάσχεσις· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐν Μεσολογγίῳ πλημμελειοδικεῖον, ἀθωῶσαν τὸν ἐπὶ ὑφαιρέσει κατεσχεμένου σταφιδοκαρποῦ κατηγορηθέντα Γεράσιμον Καλφονικιώτην ἢ Σκόνδραν, λόγῳ ὅτι ἡ κατάσχεσις ἦτο συντηρητικὴ καὶ εἰσέτι τὸ πολ. δικαστήριον δὲν ἀπεφάσισε περὶ τοῦ κύρους αὐτῆς διὰ νὰ μεταβληθῇ εἰς ἀναγκαστικὴν καὶ λόγῳ ὅτι ὁ κατηγορηθεὶς ἦτον ἰδιοκτήτης τοῦ καρποῦ τούτου καὶ δὲν ἐγένετο ἀπαίτησις καὶ ἄρνησις περὶ ἀποδόσεως τοῦ ὑφαιρεθέντος, παρεδέχθη, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὅτι δὲν ὑπάρχει νόμος τιμωρῶν τὴν ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις πρᾶξιν τῆς ὑφαιρέσεως κατεσχεμένων ἐνῷ τὸ παρατεθὲν ἄρθρον ἀποβλέπει καὶ τιμωρεῖ αὐτήν ».

§ 16. Τὴν ἐκποίησιν τοῦ κατασχεθέντος τίς δύναται νὰ προτείνῃ; Ὅρα τὴν 72 τοῦ 1848 πολ. ΑΠ. ἀπόφασιν καὶ Εὑρ. τ. ιή. σελ. 265.

§ 17. Ὑφαίρεσις κατασχεθέντων ὑπάρχει, ὅταν ἡ κατάσχεσις ἦναι ἄκυρος; Ἰδοὺ τί εὕρηται εἰς τὴν Νομολογίαν·

§ 18. α) Ὑφαίρεσις κατασχεθέντων ὑπάρχει καὶ ὅταν ἡ παρὰ τῆς δημοσίας ἀρχῆς ἐνεργηθεῖσα κατάσχεσις ἦναι ἐλλειπὴς κατὰ τύπον. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 42 τοῦ 1853, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ Πλημμελειοδικεῖον, ἁρμόδιον ὂν νὰ δικάσῃ τὴν εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα ἀποδιδομένην πρᾶξιν, ἠδύνατο νὰ ἐξετάσῃ καὶ ὅσα ζητήματα ἦσαν ἀναγκαῖα πρὸς τοῦτο, ὁποῖον ἦτο τὸ περὶ τοῦ ἐγκύρου ἢ μὴ τῆς κατασχέσεως.

« Ἐπειδή, διὰ νὰ ὑπάρχῃ παραβίασις τοῦ ἄρθρ. 171 τοῦ ποιν.

νόμου, ἀρκεῖ νὰ φέρῃ τὸ περὶ κατασχέσεως συνταssόμενον ἔγγραφον τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους τῶν τοιούτου εἴδους ἐγγράφων, χωρὶς νὰ ἦναι ἀναγκαῖον, καὶ νὰ ἦναι ἐλεύθερον πάσης τυπικῆς ἐλλείξεως, διότι καὶ ἐλλειπὴς κατὰ τύπον ἂν ἦναι ἡ παρὰ τῆς δημοσίας ἀρχῆς ἐνεργουμένη κατάσχεσις, οὐχ ἧττον ὀφείλει ὁ ἰδιώτης νὰ σέβηται αὐτὴν, ἐνόσῳ ἡ ἁρμοδία ἀρχὴ, ἢ νόμιμός τις ἄλλη αἰτία δὲν τὴν καταργήσῃ· ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ, ἡ περὶ τοῦ κατασχεθέντος ἀραβοσίτου συνταχθεῖσα ἔκθεσις ἔχει τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους νομίμου ὑπάρξεως, καθὸ φέρουσα τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἑτέρου τῶν πρὸς τὴν κατάσχεσιν συντρεχόντων προσώπων· αἱ δὲ κατ' αὐτῆς προταθεῖσαι παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐλλείψεις, ὅτι α) δὲν γίνεται ἐν αὐτῇ μνεία ὅτι πρὶν ἡ ὑπογραφῇ ἀνεγνώσθη, β') ἡ ἐν τῷ περιθωρίῳ οὖσα σημείωσις, ὅτι ὁ μεσεγγυοῦχος ὡς ἀγράμματος δὲν ὑπέγραψε, δὲν φέρει τὴν ὑπογραφὴν τῶν συνταξάντων τὴν ἔκθεσιν προσώπων, γ') πρὸ τῆς κατασχέσεως δὲν ἔγινεν ἀπογραφὴ τοῦ ἀραβοσίτου κατὰ τὸν νόμον, ἀποτελοῦσι λόγους ἀκυρώσεως τῆς κατασχέσεως, μὴ ἀπαλλάττοντας τῆς ποινῆς τὸν παραβιάσαντα αὐτὴν, ὡς καὶ τὸ πλημμελειοδικεῖον ὀρθῶς ἐσκέφθη.

» Ἐπειδὴ ἡ διὰ τοῦ 171 ἄρθρ. τοῦ ποιν. νόμου τιμωρουμένη πρᾶξις, οὔτε κλοπὴ εἶναι, οὔτε ὑπεξαίρεσις, ἀλλ' εἶναι εἶδος ἀντιστάσεως κατὰ τῆς ἀρχῆς· ἑπομένως δὲν ἐφαρμόζεται εἰς αὐτὴν ἡ διάταξις τῶν ἄρθρ. 378 καὶ 393 τοῦ ποιν. Νόμου ».

§ 19. β) Κατάσχεσις συντηρητικὴ θεωρεῖται ἄκυρος, μὴ κινηθείσης ἐγκαίρως τῆς ἀγωγῆς· ὥστε ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ὑφαιρῶν τὰ κατασχεθέντα δὲν καταδιώκεται. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 69 τοῦ 1860.

§ 20. γ) Ἀκύρου οὔσης κατασχέσεώς τινος, καὶ μὴ ὑπαρχούσης κατ' οὐσίαν, ἐλλείπουσιν ἐν τῇ πράξει τοῦ κατηγορουμένου τὰ στοιχεῖα τῆς ἐγκληματικότητος, δηλ. δὲν ὑπάρχει ὑφαίρεσις κατασχεθέντων πραγμάτων. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 41 τοῦ 58, ἣν ὅρα εἰς Εὐρ. τ. ιή. σ. 261 (λ. συντηρητικὴ κατάσχεσις).

§ 21. δ) Ὅταν βούλευμά τι διαλαμβάνῃ ὅτι οἱ ... ὑφήρεσαν τὰ κατασχεθέντα, γινώσκοντες τὴν κατάσχεσιν, συντρέχουσιν οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρου 171 § 1 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 61 τοῦ 64 φέρουσα·

« Ἐπειδὴ διὰ τοῦ προσβαλλομένου βουλ. βεβαιοῦται ὅτι ὁ ἀναιρεσείων καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ συγκατηγορούμενος ἀφήρεσαν κατασχεθὲν ἤδη κτῆμα, γινώσκοντες τὴν γενομένην κατάσχεσιν αὐτοῦ· ἄρα συντρέχουσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρ. 171 § 1 τοῦ

ποιν. νόμου, οἱ δὲ πραγματικοὶ ἰσχυρισμοί, δι' ὧν ὁ ἀναιρεσείων ἀποκρούει τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου τούτου, ὅτι δηλ. ἡ κατάσχεσις δὲν ἐκοινοποιήθη δικαστικῶς πρὸς τὸν κατηγορούμενον Ζ, κατ' ἐντολὴν τοῦ ὁποίου, ὡς τρίτου κυρίου τοῦ κατασχεθέντος πράγματος, ἐνήργησεν ὁ ἀναιρεσείων· ὅτι ὁ φύλαξ τοῦ πράγματος, καίτοι ζητηθεὶς δὲν ἐπαρουσίασε τὸν διορισμόν του πρὸς τὸν ἀναιρεσείοντα, ἐνεργοῦντα δῆθεν ὡς δικ. κλητῆρα, καὶ ὅτι οἱ κατηγορούμενοι οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἔλαβον εἰς τὴν κατοχήν των τὸ κατεσχεμένον πρᾶγμα, οἱ ἰσχυρισμοὶ οὗτοι, κἄν τε θεωρηθῶσιν ἐπιρροὴν ἔχοντες, δὲν ἀποδεικνύονται ἐκ τοῦ βουλεύματος, οὐδὲ δύνανται νὰ ἐκτιμηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου κτλ.»

§ 22. ε) Καταδικάζεται ὁ ὑφαιρέσας πράγματα κατασχεθέντα μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ Ὀκτωβρ. 1862, δυνάμει τύπου ἐκτελέσεως ἐκδοθέντος ἐν ὀνόματι τοῦ ἐκπτώτου βασιλέως Ὄθωνος; —Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν, ἐπιτρέπεται ἡ ἀφαίρεσις κατασχέσεως, οὔσης δῆθεν ἀκύρου; ὁ Ἄρ. Πάγος, ἐπὶ αἰτήσει ἀναιρέσεως ὑπὲρ τοῦ νόμου, ἐθεώρησε τὴν πρᾶξιν ὡς ἀντιβαίνουσαν εἰς τὸ ἄρθρον 171 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 168 τοῦ 65, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ Πλημμελειοδικεῖον, καίτοι παραδεχθὲν ὅτι ὁ σταφιδοκαρπὸς τοῦ Γ κατεσχέθη καὶ ὅτι μετὰ τὴν κατάσχεσιν ὑφηρέθη παρ' αὐτῶν, οὐχ ἧττον ἐκήρυξεν αὐτοὺς ὑπευθύνους ἐπὶ ἀφαιρέσει τῶν κατεσχεμένων, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ κατάσχεσις ἐγένετο ἀκύρως, καθόσον τὸ συμβολ. ἔγγραφον, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐνηργήθη ἡ ἀναγκαία κατάσχεσις τοῦ ὑφαιρεθέντος, δὲν περιεβάλετο μετὰ τὸν κατὰ τὴν 2 Δεκεμβρ. 1862 (ὅτε ἐνηργήθη ἡ κατάσχεσις) ἰσχύοντα ἐκτελεστήριον τύπον, τουτέστιν ἔφερεν ἐπὶ κεφαλῆς ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως Ὄθωνος, οὗ ἡ δυναστεία εἶχε καταργηθῆ. Οὕτω δ' ἀποφανθὲν ψευδῶς ἡρμήνευσε τὸ ἄρθρ. 171 τοῦ ποιν. νόμου· διότι προκειμένου περὶ κατασχέσεως γενομένης παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ πρὸς ἐκτέλεσιν συμβολαίου, ἡ ἐνεργηθεῖσα κατάσχεσις, παραλειφθέντων τῶν περιφρουρούντων αὐτὴν τύπων τοῦ νόμου, δὲν καθίστατο αὐτοδικαίως ἄκυρος, ἀλλ' ἔπρεπε κατὰ τὸ 896 τῆς πολ. δικ. νὰ ἀκυρωθῇ παρὰ τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου καὶ μετὰ τὴν οὕτω πως γενομένην ἀκύρωσιν νὰ παύσῃ ἡ διατατтομένη παρὰ τῶν ἄρθρων 890, 963 καὶ 964 τῆς πολ. δικ. ἀπαγόρευσις, διότι κατ' αὐτὰ ἀπὸ τῆς γνωστοποιήσεως τῆς κατασχέσεως εἰς τὸν ὀφειλέτην μέχρι τῆς περὶ κύρους ἢ ἀκυρώσεως ἀποφάσεως τὸ πρᾶγμα θεωρεῖται κατεσχεμένον καὶ δὲν δύναται ὁ ὀφειλέτης νὰ τὸ διαθέσῃ».

Σημ. Τὸ ζήτημα αὐτὸ συνδέεται μὲ τὰς περὶ ἀντιστάσεως ἀρχὰς, περὶ ὧν ἐν γένει ὁ Φάϋερβαχ ἐν § 201 σημ. 9.

§ 23. ς) Ὁ ὑφαιρέσας πρᾶγμα κατεσχεμένον πρὸς τῆς ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου ἀκυρώσεως τοῦ ἐκτελεστηρίου, εὐθύνεται καὶ ἂν μετὰ τὴν ὑφαίρεσιν ἐπῆλθεν ἀκύρωσις τῆς κατασχέσεως. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 53 τοῦ 58, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον παρεδέχθη, ὅτι ὁ αὐτὸς ἀναιρεσείων πολὺ πρὶν ἢ ἀκυρωθῇ ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου τὸ ἐκτελεστήριον, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ἐνεργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ αὐτοῦ κατάσχεσις ἐπὶ τοῦ σταφιδοκαρποῦ του, ὑφήρεσε τὸν κατεσχεμένον σταφιδοκαρπὸν αὐτὸν, καίτοι γνωρίζων τὴν γενομένην κατάσχεσιν, ὡς παρὼν, ὅτε αὕτη ἐνηργήθη· ἄρα ὀρθῶς ἡρμήνευσε καὶ ἐφήρμωσε τὸ ἄρθρον 171 τοῦ ποιν. νόμου, καταδικάσαν τὸν ἀναιρεσείοντα εἰς τὴν παρὰ τῆς διατάξεως ταύτης ὁριζομένην ποινήν· ἡ δὲ μετὰ τὴν ὑφαίρεσιν γενομένη ἀκύρωσις τῆς κατασχέσεως δὲν ἀπαλλάττει αὐτὸν τῆς εὐθύνης, διότι δὲν ἐπρόκειτο περὶ κατασχέσεως γενομένης παρὰ τρίτῳ, ἥτις θεωρεῖται αὐτοδικαίως ἄκυρος καὶ μὴ οὖσα, δυναμένου τοῦ ὀφειλέτου νὰ διαθέτῃ κατὰ τὸ ἄρθρον 926 τῆς πολ. δικονομίας τὰ κατασχεθέντα, ἐὰν δὲν κλητευθῇ ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς γνωστοποιήσεως τῆς κατασχέσεως ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου πρὸς συζήτησιν περὶ τοῦ κύρους αὐτῆς, ἀλλ' ἐπρόκειτο, ὡς βεβαιοῦται ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, περὶ κατασχέσεως γενομένης παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ πρὸς ἐκτέλεσιν διαιτητικῆς ἀποφάσεως, ἡ ὁποία κατάσχεσις, παραλειφθέντων τῶν περιφρουρούντων αὐτὴν τύπων τοῦ νόμου, δὲν καθίστατο αὐτοδικαίως ἄκυρος, ἀλλ' ἔπρεπε κατὰ τὸ ἄρθρ. 896 τῆς πολ. δικονομίας ν' ἀκυρωθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου καὶ μετὰ τὴν οὕτω πως γενομένην ἀκύρωσιν νὰ παύσῃ ἡ διατεττομένη ὑπὸ τῶν ἄρθρων 890, 963 καὶ 964 ἀπαγόρευσις, διότι κατὰ τὰς διατάξεις ταύτας ἀπὸ τῆς γνωστοποιήσεως τῆς κατασχέσεως εἰς τὸν ὀφειλέτην μέχρι τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τὸ πρᾶγμα θεωρεῖται κατεσχεμένον, καὶ δὲν δύναται ὁ ὀφειλέτης νὰ τὸ διαθέσῃ· ἄλλως διὰ τὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην τυχὸν ἀπαλλοτρίωσιν, ἥτις θεωρεῖται παρὰ τοῦ νόμου ὡς μὴ οὖσα, ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν καὶ εἰς τὴν παρὰ τοῦ ἄρθρου 171 τοῦ ποιν. νόμου διαταττομένην ποινήν ».

ΥΦΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΟΝ.

Τύποι διαπραγματεύσεων. Μετάφρασις Ἑφτέρου, § 234 ἐπ. Γλῶσσα, § 235 αὐτ. Ὕφος, § 236 αὐτ.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ (Δημόσιον).

Σημ. ὑπὸ τὸν τίτλον αὐτὸν θέλω συμπεριλάβει πλεῖστα ἀντικείμενα, ἀφορῶντα ἰδίως τὸν δημόσιον θησαυρόν· ὅρα δὲ τοὺς πίνακας ἐν τέλει τοῦ ἄρθρου τούτου.

Νομοθεσία (1).

Σχηματισμὸς καὶ ἁρμοδιότης τῆς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματείας—Προσωπικὸν αὐτῆς—Εἰς αὐτὴν ἀνήκει νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς καταγραφῆς τῆς ἀκινήτου ἐθν. περιουσίας, περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ δημοσίου πλούτου, περὶ τῆς χορηγήσεως τῆς ἀναγκαίας πιστώσεως εἰς τὰς λοιπὰς Γραμματείας, περὶ τῆς ἀποσβέσεως τῶν παλαιῶν χρεῶν κλ. — Εἰς αὐτὴν ἐναπόκειται καὶ ἡ ἐπιτήρησις τοῦ Ἐλεγκ. Συνεδρίου Δ. 3. Ἀπριλίου 1833. 95.

Διορισμὸς ἑνὸς οἰκονομικοῦ Διευθυντοῦ παρὰ τῇ Γραμματείᾳ ταύτῃ—Καθήκοντα αὐτοῦ—Μισθὸς—Περιοδεία. Δ. 4. Ἀπριλ. 1836. 54. — Κατάργησις τῆς θέσεως ταύτης. Δ. 1, Μαρτίου 1837. 33.

Σύστασις Γενικοῦ ἐπιμελητηρίου τῆς οἰκονομικῆς διαχειρήσεως —Καθήκοντα αὐτοῦ— Εἶναι ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὴν Γραμματείαν, ἀλλὰ δι' αὐτῆς θέλουν ὑποβάλλεσθαι αἱ προτάσεις εἰς τὸν Βασιλέα. Δ. 18 Μαΐου 1838. 98.

Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Γραμματείας ταύτης διορίζεται εἷς Διευθυντὴς εἰς ὃν ἀνατίθενται ὅλα τὰ καθήκοντα τοῦ Γραμματέως — Θέλει συμπράττει μὲ ἰδιαίτερον Συμβούλιον — Βαθμὸν καὶ μισθὸν ἔχει τοῦ Προέδρου τοῦ Ἐλεγ. Συνεδρίου — Καθήκοντα. Δ. 16 Ὀκτωβρ. 1839. 191. — Ἁρμοδιότης καὶ ὑπηρεσία τοῦ Συμβουλίου τούτου. Δ. 16 Ὀκτωβρ. 1839. 102. — Τὰ μέλη αὐτοῦ ὁρκίζονται ἐνώπιον ἑνὸς Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας. Δ. 27 Ὀκτωβρ. 1839. 107. — Ἡ ἀπουσία τοῦ ἑνὸς Συμβούλου ἀναπληροῦται ὑπὸ τῶν λοιπῶν δύω. Δ. 15. Ὀκτωβρ. 1839. 117. — Κατάργησις τοῦ Διευθυντηρίου — Θέλει προΐστασθαι τῆς Γραμματείας εἷς Γραμματεύς. Δ. 9 Νοεμβρ. 1842. 164.

Σύστασις γενικοῦ λογιστηρίου παρὰ τῇ Γραμματείᾳ ταύτῃ — Καθήκοντα αὐτοῦ καὶ προσωπικὸν — Καθήκοντα αὐτοῦ καὶ προσωπικὸν — Καὶ τὸ στρατιωτικὸν λογιστήριον καὶ τὸ ναυτικὸν διευθυντήριον πέμπουν εἰς αὐτὸ τὰς καταστάσεις τῶν ἐξόδων. Δ.

(1) Σημ. 1. Ὁ τελευταῖος ἀριθμὸς ἀφορᾷ τὴν σ. τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως τοῦ ἔτους, ὃ προηγεῖται τοῦ τελευταίου ἀριθμοῦ.

Σημ. 2. Ἐν τοῖς ἑπομένοις γενήσεται μνεία καὶ ἑτέρας νομοθετικῆς ὕλης.

17. Σεπτεβρίου 1842. 145. — Ἐγκαθύδρισις αὐτοῦ — Βαθμὸς τοῦ Διευθυντοῦ, τοῦ κεντρικοῦ ταμία καὶ τοῦ ὑποταμία. Δ. 23 Δεκεμβρ. 1842. 176. — Διορισμὸς τοῦ προσωπικοῦ. Δ. 24. Δεκεμβρίου 1842. 177. — Προσωπικὸν — αὐτοῦ — Μισθός. Ν. 26. Ὀκτωβρ. 1851. 179. — Τροποποίησις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Νόμου τούτου ὡς πρὸς τὸ προσωπικὸν τοῦ ὑπουργείου, τὸ ὁποῖον περιορίζεται εἰς ἓξ Τμηματάρχας κλ. 2. 1852. 121.

Συμπλήρωσις τοῦ προσωπικοῦ ὑπουργείου τούτου — Προσθήκη δύο Τμηματαρχῶν κλ. Ν. 26 Ὀκτωβρ. 1846. 110.

Ἐσωτερικὸς κανονισμὸς τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν καὶ γεν. τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ διαίρεσις εἰς τμήματα — Ἐργάσιμοι ὧραι — Ἐνέργεια τῆς ὑπηρεσίας — Καθήκοντα τῶν Τμηματαρχῶν — Περὶ τῆς καθαριότητος — Περὶ τοῦ ὑλικοῦ — Περὶ τῶν ἐφημερίδων τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς βιβλιοθήκης — Καθαριότης καὶ ἐπιτήρησις τοῦ καταστήματος — Πειθαρχικαὶ ποιναὶ — Πίνακες καὶ ὁδηγίαι. Δ. 10 Φεβρ. 1851. 25.

Καθήκοντα τοῦ Γεν. Γραμματέως. Δ. 27 Ὀκτωβρίου 1853 486.

Νομολογία.

§ 1. *Εὐθύνεται τὸ δημόσιον διὰ τὰς ἐπιζημίους πράξεις τῶν ὑπαλλήλων;* Οἱ ὑπάλληλοι εἰσὶν ὑπεύθυνοι πρὸς τὴν πολιτείαν καὶ πρὸς τοὺς ἐκ τῶν πράξεων αὐτῶν ζημιωθέντας πολίτας. Ἡ εὐθύνη τῶν ὑπαλλήλων εἶναι ποινικὴ καὶ πολιτική, καὶ πρὸς μὲν τὴν πολιτείαν ὁ ὑπάλληλος εὐθύνεται ἀναμφισβητήτως ὡς ἐκ τῶν πράξεών του, πρὸς δὲ τοὺς ἰδιώτας δὲν εὐθύνεται ὁσάκις ἐνήργησεν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας καὶ ἁρμοδιότητός του. Ἀλλ' ἡ πολιτεία εὐθύνεται πρὸς τοὺς ἰδιώτας ὡς ἐκ τῶν πταισμάτων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων; Ὑπάρχουσι συγγραφεῖς ἐκλαμβάνοντες τὴν πολιτείαν ὡς ἀσφαλιστικὸν κατάστημα, καὶ ὑποβάλλοντες αὐτὴν διὰ τοῦτο εἰς εὐθύνην πρὸς τοὺς ἰδιώτας διὰ πᾶσαν πρᾶξιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἐξ ἧς ἐζημιώθησαν οὗτοι. Δ. χ. ὁ Zachari. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι καθιεροῦσιν εὐθύνην καὶ διὰ τὰ πταίσματα τοῦ δικαστοῦ, καὶ κηρύττουσιν ὑπεύθυνον τὴν πολιτείαν πρὸς ἀνόρθωσίν της καὶ διὰ τῆς δικαστικῆς ψήφου ἐπισυμβάσης εἰς τὸν ἰδιώτην ζημίας. Ἄλλοι συγγραφεῖς ἐξ ἑτέρου θεωροῦσιν ἀνεύθυνον τὴν πολιτείαν διὰ τὰ πταίσματα καὶ τὰ ἀδικήματα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ πολιτεία δὲν δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἐντειλαμένη τοῖς λειτουργοῖς αὐτοῖς τὴν διάπραξιν ἀδικήματος, λ. χ. ὁ Μὶλ περὶ ἀστυνομίας. Ἀλλ' ὁ ἔννομος χαρακτὴρ τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας δὲν εἶναι ὁ τῆς ἐντολῆς.

Οἱ πολῖται ἐξ ἀνάγκης συναλλάσσονται μετὰ τῆς ἀρχῆς διὰ τῶν παρ' αὐτῆς διορισθέντων ὀργάνων, διὰ τῶν προσώπων τῆς ἐκλογῆς της, ἐνῷ ἐν τῇ ἐντολῇ τοῦ ἀστυχοῦ δικαίου οὐδεὶς ὑποχρεοῦται νὰ συναλλαχθῇ μετ' ἄλλου τινὸς δι' ἀντιπροσώπου. Μᾶλλον ὁ χαρακτὴρ τῆς προστήσεως (institoria actio) ἁρμόζει κατὰ τὴν ὀρθὴν τοῦ Zoepll γνώμην, ἣν παρεδέξαντο καὶ τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια, εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἐννόμων πρὸς τοὺς πολίτας σχέσεων τῆς πολιτείας ὡς ἐκ τῶν πράξεων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, διότι διὰ τῆς ἐκλογῆς ὡρισμένων προσώπων καὶ τῆς προστήσεως αὐτῶν εἰς τὰ ἔργα τῆς διοικήσεως, ἡ πολιτεία ὑπέδειξε τοῖς πολίταις τὰ πρόσωπα ταῦτα ὡς ἀναγκαῖα, ὡς ἀναπόδραστα ὄργανα πρὸς διαχείρισιν τῶν ὑποθέσεων τῆς πολιτείας, ἐπομένως καὶ πρὸς σύστασιν ἐννόμων σχέσεων τῶν πολιτῶν μετ' αὐτῆς. Καὶ ἡ γαλλικὴ νομολογία παραδέχεται τὴν εὐθύνην τῆς πολιτείας πρὸς τοὺς ἰδιώτας, ὁσάκις τὰ δικαιώματα αὐτῶν προσεβλήθησαν ἐκ τῶν πράξεων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Διακρίνουσιν ὅμως οἱ συγγραφεῖς, καὶ εὐλόγως, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο μεταξὺ τῶν δικαστικῶν λειτουργῶν καὶ τῶν λοιπῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, καὶ μόνον διὰ τὰς πράξεις τῶν τελευταίων θεωροῦσιν ὑπεύθυνον τὴν πολιτείαν, διότι οἱ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι τελοῦσιν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς, ἐνῷ ὁ δικαστὴς δὲν ἐξαρτᾶται ἐξ ἀνωτέρας θελήσεως, ἀλλὰ μόνον ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ κρίσεως καὶ ἐκ τῆς φωνῆς τῆς συνειδήσεώς του. Διὰ τοῦτο καὶ προσωπικὴν μόνον ὑπέχει εὐθύνην πρὸς τοὺς ἐκ τῶν πράξεων αὐτοῦ παθόντας διὰ τῆς ἀγωγῆς τοῦ κακοδικείου.

Ὡς πρὸς τὰς πράξεις τῶν στρατιωτικῶν ἀμφισβητεῖται ἡ ἕνεκεν αὐτῶν εὐθύνη τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τοὺς ἰδιώτας. Φρονοῦσι τινὲς ὅτι, ὡς ἀπονεμομένων τῶν στρατιωτικῶν βαθμῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁρισμῶν τοῦ νόμου, ἡ εὐθύνη τῆς πολιτείας παύει. Ἀλλὰ λησμονοῦσιν ὅτι ὁ νόμος κρίνει τὸν στρατιωτικὸν βαθμὸν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας, καὶ ὅτι ἀπονέμεται μὲν ὁ πρῶτος ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ νόμου, ἀλλ' ἡ τοποθέτησις τῶν προσώπων καὶ ὁ διορισμὸς αὐτῶν εἰς τὴν ἐνεργητικὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἐκλογῆς τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ ἐνάσκησις διοικητικῆς ἐξουσίας ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν τοποθέτησιν καταλλήλων προσώπων διὰ τὴν ὑπηρεσίαν συνεπάγεται τὴν εὐθύνην τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὰς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ πράξεις τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ, ὅταν ἐξ αὐτῶν ἔπαθεν ὁ ἰδιώτης. Ὡς πρὸς τοὺς στρατιώτας ὅμως δὲν χωρεῖ ἡ εὐθύνη τῆς κυβερνήσεως, διότι οὗτοι δὲν περιέρχονται εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἰδίᾳ τῆς

διακριτικῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ πρὸς ἐκπλήρωσιν νομικοῦ πρὸς τὴν πολιτείαν καθήκοντος, ὅπερ ἐπιβάλλεται αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ περὶ ἀπογραφῆς νόμου. (Soudart de la Responsabilité καὶ Dareste σελ. 530).

Ἔλθωμεν εἰς τὴν νομολογίαν (1).

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ εὕρηνται πολλαὶ ἀποφάσεις, δι' ὧν φαίνεται κατηγορηματικῶς τὸ ζήτημα λυόμενον· ἐκ τῶν πολλῶν αὐτῶν ἀποφάσεων σημειῶ τὰς ἐν ταῖς ἑπομέναις §§ 2—18.

§ 2. α) Ὅταν οἱ στρατιῶται κατέλαβον ἰδιοκτησίαν τινὰ κατὰ διαταγὴν τῆς ἀνωτέρας στρατιωτικῆς ἀρχῆς, διὰ ν' ἀποκρούσωσιν ἀνταρσίαν τινά, ὀφείλει τὸ Δημόσιον ἀποζημίωσιν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην; Ναί. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 261 τοῦ 1849, ἐπικυροῦσα τὴν 5511 τοῦ 49 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα (2)·

« Ἐπειδὴ τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον, διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, δὲν παραδέχεται ὅτι ἡ στρατιωτικὴ τῆς Κυβερνήσεως δύναμις ἠναγκάσθη ἄκουσα ἐξ ἀνωτέρας ἀνάγκης νὰ καταλάβῃ τὸ ἐν Χαλκίδι κτῆμα τοῦ Σίνου, ἀλλὰ παραδέχεται ὅτι ἡ κατάληψις αὕτη ἔλαβε χώραν ἐκ θελήσεως τῆς ἀνωτέρας στρατιωτικῆς δυνάμεως πρὸς τοποθέτησιν καὶ ὀχύρωσίν της, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐξεῤῥάγη πέριξ τῆς Χαλκίδος ἀνταρσία, ἑπομένως κατὰ τὸ πραγματικὸν τοῦτο, τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ παραδεχθῇ καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος, ὀρθῶς τὸ Ἐφετεῖον ἀπεφάνθη, ὅτι, ἐὰν πραγματικῶς κατὰ τὴν κατάληψιν ταύτην ἐγένετο ζημία εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ Σίνου ὡς ἐκ τοῦ περὶ τὴν ὀχύρωσιν αὐτόθι τῶν στρα-

---

(1) Περὶ τῶν παρὰ τοῖς Γάλλοις ἰσχυουσῶν ἀρχῶν, ἤτοι περὶ εὐθύνης τῶν ἀρχῶν, τῶν ὑπαλλήλων κτλ. ἐν γένει ἂν ὁ ὑπάλληλος ἐνήργησε κατὰ διαταγὴν τοῦ προϊσταμένου. Ὅρα Δαλλ. λ. responsabilité ἀρ. 252, 254, 638 ἐπ. Rolland ἀρ. 11 Soudart ἀρ. 1030. Ζαχαρίαν § 115. Πρβ. καὶ Οἰκ. § 256 σημ. 2. ἐκδ. 2 ἔνθα καὶ παραπομπαί. Τροπλ. transl. § 56[12] ἐπ. Τὸ δημόσιον εὐθύνεται διὰ τὰς πράξεις τῶν ὑπαλλήλων; Ἔργα πολεμικά. Δαλλ. αὐτ. § 255—257. Ζημίαι ἐκ νομίμων πράξεων § 262. Ἕτερα γεγονότα § 262 ἐπ.

Ὁ Δαλλ. αὐτ. § 269—491 ὁμιλεῖ περὶ τῆς εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν, τῶν ἐπάρχων καὶ δημάρχων, τῶν δικαστῶν καὶ γραμματέων, τῶν ὑπολόγων, τῶν ὑποθηκοφυλάκων, τῶν συμβολαιογράφων (περὶ τούτων ἐν πλάτει), τῶν κλητήρων τῶν κολλυβιστῶν καὶ μεσιτῶν.

(2) Πρβ. τὴν 19049 τοῦ 61 ἀπόφ. Ἐφετ. Ἀθηνῶν.

τευμάτων στρατιωτικῶν πράξεων καὶ ἐργασιῶν, τὸ δημόσιον ὀφείλει κατὰ τὸν ἡμέτερον θεμελιώδη νόμον ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἰδιοκτήτην, καθότι, ὡς ἐῤῥέθη, δὲν ἐπρόκειτο περὶ ζημίας ἐπενεχθείσης ἐξ ἀνωτέρας ἀνάγκης, ἄκοντος τοῦ ζημιώσαντος, ἀλλὰ περὶ ζημίας ἐκ προθέσεως γενομένης χάριν τῆς εἰς τὴν θέσιν ταύτην ὀχυρώσεως τῶν στρατευμάτων τῆς Κυβερνήσεως, τοὐτέστιν ἕνεκα δημοσίας ἀνάγκης, ἤτοι περὶ περιπτώσεως καθ' ἣν δὲν ὑποχρεοῦται ὁ ἰδιοκτήτης, ὡς ἀπεφάνθη καὶ τὸ Ἐφετεῖον, νὰ θυσιάσῃ τὴν ἰδιοκτησίαν του ἄνευ ἀποζημιώσεως (ἄρθρ. 12 τοῦ Συντάγμ.). ὅθεν οἱ λόγοι τῆς ἀναιρέσεως περὶ παραβάσεως τῶν ἐν τῷ ἀναιρετηρίῳ καὶ τῶν ἐγγράφων προτάσεων ἀναφερομένων νόμων καὶ νομικῶν κανόνων δὲν εἶναι βάσιμος ».

§ 3. 6) Ὑπομοίραρχος κατέκαυσεν ἰδιωτικὴν οἰκίαν, ἣν κατέλαβε πρὸς ἀπόκρουσιν στάσεως. — Τὸ δημόσιον, ὡς ἐκ τῆς σκέψεως τῆς 33 τοῦ 58 ἀποφ. Ἀρ. Πάγου φαίνεται, ἐθεωρήθη ὑπεύθυνον ν' ἀποζημιώσῃ τὸν κύριον — Ἐν ἀναλόγῳ περιπτώσει ὁ ΑΠ. ἐξεφράσθη οὕτως διὰ τῆς 39 τοῦ 58 ἀποφ. αὐτοῦ·

« Ἐπειδὴ, μὴ δοθέντος τοῦ ἐν τῇ μνησθείσῃ ὑπ' ἀριθ. 265 ἀποφάσει διαλαμβανομένου ὅρκου, θεωρεῖται ἤδη, κατὰ τὸ ἄρθρ. 352 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὡς ὡμολογημένον, ὅτι μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἀνταρτῶν ἐκ τῆς πόλεως Ὑπάτης τὸν Μάϊον τοῦ 1848 ἔτους, τὰ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ὑποστρατήγου Ἰωάννου τοῦ Γκοῦρα διατελοῦντα τότε στρατεύματα τῆς Κυβερνήσεως, διαταγῇ αὐτοῦ, δοθείσῃ συνεπείᾳ διαταγῆς τῆς Κυβερνήσεως, ἐνέπρησαν τὴν ἐν τῇ πόλει Ὑπάτης οἰκίαν τοῦ Δ. Αἰνιᾶνος μεθ' ὅλων τῶν ἐν αὐτῇ πραγμάτων, καὶ ὅτι διετάχθη ὁ ἐμπρησμὸς αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος ἀρχηγοῦ ὡς συντελεστικὸν μέσον πρὸς κατάπαυσιν τῆς ἀνταρσίας.

» Ἐπειδὴ καὶ ἂν, ὅπως ἰσχυρίζεται τὸ Δημόσιον, συναινέσει τοῦ Αἰνιᾶνος συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν διαληφθεῖσαν οἰκίαν του ἀντάρται, λῃσταὶ καὶ Τοῦρκοι, καὶ συνεκρούοντο μετὰ τῶν στρατευμάτων τῆς Κυβερνήσεως· ἡ οἰκία ὅμως αὕτη δὲν ἐνεπρήσθη ὅτε ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ συγκεντρωμένοι οἱ ἀνωτέρω ἀντάρται καὶ λοιποί· διότι εἶναι ἤδη, ὡς ἐκ τῆς μὴ δόσεως τοῦ ὅρκου, ἀποδεδειγμένον ὅτι ἡ οἰκία, καθὼς καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πράγματα, ἐνεπρήσθησαν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἀνταρτῶν ἐκ τῆς Ὑπάτης, καὶ ἄλλη ἐναντία ἀπόδειξις περὶ τούτου δὲν ἐπιτρέπεται κατὰ τὸ 357 ἄρθρον τῆς πολιτ. δικονομίας· διὰ τοῦτο δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν αἱ μαρτυρίαι, ἃς τὸ Δημόσιον ἐπικαλεῖται.

» Ἐπειδὴ, ἀφοῦ εἶναι ἤδη ἀποδεδειγμένον ὡς ἐκ τῆς μὴ δό-

σεως τοῦ ὅρκου, ὅτι ἡ οἰκία τοῦ Δημ. Αἰνιᾶνος ἐνεπρήσθη ὡς συντελεστικὸν μέσον πρὸς κατάπαυσιν τῆς ἀνταρσίας, ἵνα μὴ, ὡς ἰσχυρίσθη τὸ Δημόσιον, ἐπανέλθωσιν οἱ ἀντάρται εἰς τὴν Ὑπάτην καὶ καταλαμβάνοντες τὴν αὐτὴν οἰκίαν προσβάλωσι τὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν φρουρούμενον στρατῶνα, καθίσταται ἐκ τούτου πρόδηλον, ὅτι ἡ καταστροφὴ τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πολίτου διετάχθη ὑπὸ τοῦ ὑποστρατήγου τῆς Κυβερνήσεως ὡς προφυλακτικὸν μέτρον χάριν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας· ἑπομένως τὸ Δημόσιον εἶναι ὑπόχρεων εἰς ἀποζημίωσιν, καθόσον ἡ ζημία ἐγένετο διὰ δημοσίαν ἀνάγκην ».

—Ἐν ἀναλόγῳ ἑτέρᾳ περιπτώσει ὁ ΑΠ. ἐξεφράσθη οὕτω διὰ τῆς 52 τοῦ 1858·

« Ἐπειδὴ αἱ πράξεις τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως διατελούντων ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς εἰς αὐτοὺς ἐμπεπιστευμένης ἐξουσίας ἐνεργηθεῖσαι, ἀλλ' ἕνεκα καταχρήσεως ἢ καταλογιστέας ῥαθυμίας ἐπιφέρουσαι βλάβην εἰς τὸν πολίτην, εὐθύνουσι τὸ δημόσιον· καθότι ἡ σχέσις τοῦ δημοσίου μετὰ τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας δὲν εἶναι ἀπέναντι τοῦ πολίτου ἡ τοῦ ἐντολέως καὶ ἐντολοδόχου, κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν εὐθύνεται ὁ ἐντολεὺς ἀπέναντι τοῦ τρίτου διὰ τὰς πράξεις τοῦ ἐντολοδόχου, εἰμὴ καθόσον αὗται συνᾴδουν μὲ τὴν διὰ τῆς ἐντολῆς δηλωθεῖσαν βούλησιν τοῦ ἐντολέως· οὐδὲ ὁ ἰδιώτης ὑποχρεοῦται ἄκων νὰ συνάψῃ μετὰ τοῦ ἐντολοδόχου σχέσιν καὶ νὰ ὑποστῇ ζημίαν· ἐνῷ ἐπὶ τῆς ἐνεργηθείσης ἐξουσίας παρὰ τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως διατελούντων, ὁ πολίτης, ἀποβλέπων μόνον εἰς αὐτὴν τὴν Κυβέρνησιν καὶ εἰς τὴν δημοσίαν πίστιν, δι' ἧς διὰ τοῦ διορισμοῦ περιέβαλε τοὺς ὑπαλλήλους της, πρέπει ἐκ νομίμου ἀνάγκης νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὰς πράξεις τῆς ἐξουσίας, ἂν καὶ ἐπιφέρωσιν εἰς αὐτὸν βλάβην· ἑπομένως αὕτη πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς παρὰ τῆς πολιτείας ἐπενεχθεῖσα καὶ ν' ἀνορθωθῇ παρ' αὐτῆς· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ Ἐφετεῖον, ἐνῷ παραδέχεται διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1848 ἡ Κυβέρνησις ἀνέθεσεν εἰς τὸν ὑποστράτηγον Ἰωάννην τοῦ Γκοῦρα τὴν ἀρχηγίαν πρὸς καταστολὴν τῆς κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἐκῤῥαγείσης ἀνταρσίας, ὅτι τὴν νύκτα, καθ' ἣν τὰ ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν τοῦτον Βασιλικὰ στρατεύματα εἰσῆλθον ἐν Ὑπάτῃ, ἐνεπρήσθησαν περὶ τὰς τεσσαράκοντα καὶ ἐπέκεινα οἰκίαι· ὅτι ἀκολούθως, πέντε ἕως ἓξ ὥρας μετὰ τὴν ἐξ Ὑπάτης ἀπέλασιν τῶν ἀνταρτῶν, ἀνεφάνη περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου πῦρ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ἀναιρεσειούσης, ἥτις καὶ ἐπυρπολήθη· ὅτι τὸ πῦρ ἐβλήθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τῆς Κυβερνή-

σεως, καὶ ὅτι ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας πληροφορηθεὶς περὶ τούτου διέταξε μὲν αὐστηρῶς τὴν κατάπαυσιν τῆς περαιτέρω πυρπωλήσεως, ἀλλὰ δὲν κατέβαλε τὴν δέουσαν ἐπιμέλειαν πρὸς περιστολὴν τῆς πρὸς τὸν ἐμπρησμὸν τῶν οἰκιῶν τάσεως τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του Βασιλικῶν στρατευμάτων, θεωρεῖ τὸ Ἐφετεῖον, ὅτι κατὰ τὰς περὶ ἐντολῆς ἀρχὰς τὸ δημόσιον δὲν εὐθύνεται ἐπὶ τοῦ προαειμένου, λόγῳ ὅτι οἱ βαλόντες τὸ πῦρ στρατιῶται τῆς Κυβερνήσεως εἶχον τάσιν εἰς τὴν κακοπραγίαν· οὕτω δὲ σκεφθὲν καὶ ἀποφασίσαν καὶ τοὺς περὶ ἐντολῆς νόμους ἐσφαλμένως ἐφήρμωσε, καὶ τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας παρεβίασε, παραλεῖψαν νὰ ἐξετάσῃ καὶ ἀποφασίσῃ ὡρισμένως, ἐάν, μετὰ τὴν ἀπέλασιν τῶν ἀνταρτῶν ἐκ τῆς πόλεως Ὑπάτης, οἱ στρατιῶται τῆς Κυβερνήσεως, ὡς τοιοῦτοι, εἰσῆλθον νὰ καταλάβωσιν αὐτήν, ὡς ἀναγκαίαν πρὸς καταδίωξιν ἢ κατάπαυσιν τῆς ἀνταρσίας ἢ νὰ καταλύσωσιν εἰς τὰς ἐν αὐτῇ οἰκίας, ἂν εἶχον οὗτοι ἐπὶ κεφαλῆς ἀξιωματικὸν ἢ ὑπαξιωματικόν, ὁδηγούμενοι εἰς τὴν πόλιν τῆς Ὑπάτης πρὸς τοῦτον τὸν σκοπόν, ἤτοι νὰ καταλάβωσιν αὐτὴν πρὸς καταδίωξιν ἢ κατάπαυσιν τῆς ἀνταρσίας, ἐὰν κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐκστρατείας Ἰωάννου τοῦ Γκοῦρα εἰσῆλθον εἰς τὴν Ὑπάτην διὰ νὰ καταλάβωσιν αὐτὴν πρὸς τὸν ἀνωτέρω σκοπόν, ἢ ἁπλῶς ἀπεσπάσθησαν πρὸς ὥραν ἢ διὰ παντὸς ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἀρχηγοῦ τούτου, καὶ παρὰ τὴν διαταγὴν αὐτοῦ εἰσέβαλον εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐπὶ σκοπῷ νὰ κακοπραγήσωσι· τέλος δέ, ἐνῷ τὸ Ἐφετεῖον παραδέχεται, ὅτι ὁ ῥηθεὶς ἀρχηγὸς ἠμέλησε, δὲν ὁρίζει ἀκριβῶς καὶ θετικῶς, ἐὰν κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς ὑπηρεσίας του ἠμέλησε καὶ ἕνεκα τῆς ἀμελείας ταύτης προῆλθεν ὁ ἐμπρησμὸς τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος οἰκίας, καὶ ἂν ἠδύνατο ν' ἀποτρέψῃ αὐτὸν ἐκτελῶν ἀκριβῶς τὰ καθήκοντά του ».

§ 4. γ) Τὸ δημόσιον ἐνέχεται διὰ τὰς πράξεις τῶν ὑπαλλήλων, ὅσας ἐντὸς τῆς ἐξουσίας των ἐνήργησαν, εἴτε δόλῳ, εἴτε ἀσυγγνώστῳ ῥαθυμίᾳ, ἄρα καὶ διὰ τὸν οἰκίας τινὸς ἐμπρησμόν, τὸν γενόμενον κατὰ τὴν ἀπόκρουσιν στάσεως τινός. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 122 τοῦ 59, κυροῦσα τὴν 857 τοῦ 58 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. (ἣν ἴδε ἐν Νομικ. σ. 6378) (1).

§ 5. δ) Ἡ Κυβέρνησις εὐθύνεται πρὸς ἀποζημίωσιν, ὅταν ἐκ τῆς ἀσυγγνώστου ἀμελείας ἀρχηγοῦ τινὸς στρατιωτικοῦ ὁ ὑπ' αὐ-

(1) Πρβ. ἀπ. Ἐφ. Αθ. 15129.

τὸν στρατὸς ἐπυρπόλησεν οἰκίαν τινά. Απ. πολ. ΑΠ. 134 τοῦ 61, φέρουσα (1)·

« Ἐπειδὴ ἕνεκα τῆς ἀσυγγνώστου ταύτης ἀμελείας τοῦ Μοιράρχου Δραγῶνος ἡ Κυβέρνησις εὐθύνεται, διότι αὐτὴν ἐξεπροσώπει ὁ Μοίραρχος οὗτος, ὢν περιβεβλημένος τὴν διοικητικὴν καὶ στρατιωτικὴν ἐξουσίαν· ἄρα ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴ τοῦ Τζανετάκη Γρηγοράκη κατὰ τοῦ δημοσίου εἶναι δεκτή, καθόσον στηρίζεται καὶ εἰς τοιαύτην ἀμέλειαν, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτῆς, ὄχι ὅμως καὶ καθόσον στηρίζεται εἰς τὸν δόλον» (2).

§ 6. ε) Τὸ δημόσιον εἶναι ὑπεύθυνον ν' ἀποζημιώσῃ τὸν κύριον οἰκίας, τὴν ὁποίαν ἐνέπρησεν ὁ στρατὸς κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν (3) τῆς ὑπηρεσίας του (4); Ναί, κατὰ τὴν 277 τοῦ 62 πολ. ἀπ. ΑΠ. κυροῦσαν τὴν 20232 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 7. ϛ) Τὸ δημόσιον εὐθύνεται διὰ τὴν ἐπενεχθεῖσαν τινὶ ζημίαν ἐκ παρανόμου πράξεως, ἣν στρατιωτικόν τι σῶμα περὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ κατὰ διαταγὴν μάλιστα τοῦ ἀρχηγοῦ του, ἐνήργησεν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 237 τοῦ 64 κυροῦσα τὰς 19802 καὶ 21601 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. Ἡ 140 τοῦ 59 πολ. ἀπ. ΑΠ. φέρει (5)·

« Ἐπειδὴ ἀφοῦ ἕνεκα τῆς ἐξουσίας καὶ τοῦ δημοσίου χαρακτῆρος, μὲ τὸν ὁποῖον ἡ Κυβέρνησις περιβάλλει τὸν ὑπάλληλον, ὁ πολίτης ὀφείλει κατὰ τοὺς κειμένους νόμους καὶ κατ' ἀρχὴν τοῦ δημοσίου δικαίου σέβας καὶ ὑπακοὴν εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ ὑπαλλήλου

---

(1) Τίς ὁ ἀποδεικνύων ἐνταῦθα; Ὅρα σελ. 299 τῆς συλλογῆς μου περὶ τοῦ τίνι ἐπίκειται τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως.

(2) Ὅρα ὅμως καὶ τὰς ἄλλας αἰτιολογίας τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς.

(3) Τὸ ζήτημα ὅμως ἂν ὁ ἐμπρησμὸς οἰκιῶν ἐξετελέσθη κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς ὑπηρεσίας ὁπλαρχηγοῦ τινος ὥστε νὰ εὐθύνηται ἡ Κυβέρνησις εἶναι πραγματικόν, καὶ διὰ τοῦτο διαφεύγει τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ΑΠ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 65 τοῦ 62 καὶ 87 τοῦ 66. —Ὅταν τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἔκρινεν ὅτι ἡ ὑπὸ στρατιωτῶν συμβᾶσα διαρπαγὴ δὲν ἐγένετο ἐν ᾧ ἐξετέλουν τὴν ὑπηρεσίαν των ἢ χάριν αὐτῆς, δημόσιον δὲν εὐθύνεται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 87 τοῦ 66.

(4) Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 300 καὶ 301 τοῦ 62 καὶ ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. ~~15129~~, ~~18877~~ καὶ 18970.

(5) Ἡ 359 τοῦ 64;

ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ἐνεργουμένην, ἀναγκαίως ἕπεται ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ἐκπροσωπουμένη ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου της, ἐνέχεται διὰ τὴν προξενηθεῖσαν εἰς τὸν πολίτην βλάβην ἐκ τῆς δόλῳ ἢ ἀσυγγνώστῳ ἀμελείᾳ ἐνεργηθείσης ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου ἐντὸς τῶν καθηκόντων του πράξεως, ὡς ἀπ' εὐθείας παρ' αὐτῆς τῆς Κυβερνήσεως ἐπενεχθείσης, καὶ ἄνευ τῆς εὐθύνης αὐτῆς ἡ κατὰ κοινὴν συνθήκην ὑποχρέωσις τοῦ πολίτου νὰ σέβηται καὶ ὑπακούῃ εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ ὑπαλλήλου ἐντὸς τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ἐνεργουμένην, δὲν ἤθελε στηρίζεσθαι εἰς τὸ δίκαιον· ἐκτὸς ὅμως τούτου, ἡ ἀρχὴ τῆς εὐθύνης ταύτης τῆς Κυβερνήσεως στηρίζεται καὶ εἰς τοὺς περὶ ἐντολῆς κανόνας τοῦ δικαίου, ἰδίως δὲ εἰς τὸν νόμον ς § 6 (44 7)· ὅθεν τὸ Ἐφετεῖον κατ' ἐσφαλμένην ἐφαρμογὴν τῶν ἀνωτέρω ἀρχῶν τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ῥηθέντος νόμου παρεδέχθη ὅτι τὸ δημόσιον δὲν εὐθύνεται καὶ ὁ μοίραρχος Δραγών, περιβεβλημένος κατὰ διαταγὴν τῆς νομαρχίας Λακωνίας, ἅπασαν τὴν στρατιωτικὴν καὶ πολιτικὴν ἐξουσίαν τῆς ἐπαρχίας Γυθείου κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1847, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐνεργῶν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς δικαιοδοσίας του πρὸς κατάπαυσιν τῆς ἐμφυλίου ῥήξεως καὶ ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας παρέλαβε παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος (Τζανετάκη Γρηγοράκη) τὰς δύο οἰκίας του μεθ' ὅλων τῶν ἐν αὐταῖς, ὑποσχεθεὶς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς περιουσίας του, ἐνεργῶν ἐντὸς τῶν καθηκόντων του, ἀλλὰ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, καταχρασθεὶς τοῦ δημοσίου χαρακτῆρος, κατέκαυσε τὰς οἰκίας αὐτοῦ καὶ διήρπασε τὴν κινητὴν περιουσίαν του».

§ 8. ζ) Εὐθύνεται τὸ δημόσιον δι' ἐμπρησμόν, ὅταν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ δὲν ἔδειξεν ἀμέλειαν τινά; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 142 τοῦ 66.

§ 9. η) Τὸ δημόσιον εἶναι ὑπεύθυνον διὰ τὰς παραλείψεις τῶν παρ' αὐτοῦ ἐκλεγομένων ὑπαλλήλων, ὁσάκις αὗται ἀφορῶσιν ἀντικείμενα τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτοῖς ὑπηρεσίας· ἄρα καὶ διὰ τοὺς ἐμπρησμούς, οἵτινες συμβαίνουσιν εἰς στρατῶνας ἐξ ἀμελείας τῶν στρατιωτῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 9 τοῦ 1853, κυροῦσα τὴν 171 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. (1).

§ 10. θ) Ὅταν ὑπάλληλός τις, λαμβάνων παρὰ τοῦ δημοσίου τὸ μίσθωμα τοῦ καταστήματος, ἐμίσθωσεν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι δι' ἴδιον λογαριασμὸν οἰκίαν, ἐμπρησθεῖσαν μετὰ ταῦτα, τὸ δημόσιον δὲν ἐνέχεται, ὡς ξένον εἰς τὴν μίσθωσιν ταύτην. Ἀπ. πολ. ΑΠ.

(1) Πρβ. ἀπ. Ἐφ. Ν. 859 τοῦ 58 ἐν Νομικῇ σελ. 6378.

306 τοῦ 56, (κυροῦσα τὴν 1166 τοῦ 55 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. λ. πυρκαϊὰ § 8) φέρουσα·

« Ἐπειδὴ, ὡς παραδέχεται τὸ Ἐφετεῖον ἐν τῇ προσβαλλομένῃ ἀποφάσει, ὁ ὑγειονομικὸς σταθμάρχης Αἰγείου, λαμβάνων παρὰ τοῦ δημοσίου τὸ ἐνοίκιον τοῦ καταστήματός του, ἐμίσθωσεν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι καὶ δι' ἴδιον λογαριασμὸν ἓν δωμάτιον τῆς οἰκίας τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἐπομένως μὴ ἐνεχόμενον ποσῶς τὸ δημόσιον εἰς τὴν μίσθωσιν ταύτην, οὐδόλως εὐθύνεται διὰ τ' ἀποτελέσματα τὰ ἐκ τῆς μισθώσεως, εἰς ἃ ὁ μισθωτὴς ὑπόκειται, καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῆς ζημίας τῆς ἐξ ἀμελείας αὐτοῦ εἰς τὸ μίσθιον πρᾶγμα γενομένης· διότι τὸ δημόσιον ὅλως ξένον εἶναι εἰς τὴν εἰρημένην σύμβασιν, καὶ ὀρθῶς ἐθεώρησεν αὐτὸ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις μὴ ὑπόχρεον εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὸν ἐμπρησμὸν τῆς οἰκίας τοῦ ἀναιρεσείοντος ».

§ 11. ι) Τὸ δημόσιον ὡς ἐκμισθωτὴς ὀφείλει ἀποζημίωσιν εἰς τὸν μισθωτὴν ἕνεκα πράξεως ὑπαλλήλου, ἥτις ἐζημίωσε τοῦτον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 57 τοῦ 1850, φέρουσα (1)·

« Ἐπειδὴ ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως προκύπτει, ὅτι τὸ δημόσιον ἐξεμίσθωσε τὸ ἰχθυοτροφεῖον τῆς λίμνης τῶν Παππαδατῶν, εἰς τὸν Χαραλ. Μπαλακίστην, οὗτος δὲ ὑπεξεμίσθωσεν αὐτὸ εἰς τὸν Ἰω. Καβάγιαν, ἡ αὐτὴ δὲ ἀπόφασις παραδέχεται ὡς ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ Ἰωάννης Καβάγιας ἐστερήθη τῆς καρπώσεως τοῦ εἰρημένου ἰχθυοτροφείου, παρεμποδισθεὶς εἰς τοῦτο διὰ τῆς βυθίσεως τῶν πρὸς ἁλίευσιν χρησιμευόντων πλοιαρίων του, διαταχθείσης ὑπὸ τοῦ πρὸς καταδίωξιν τῶν λῃστῶν ἀρχηγοῦ τοῦ μεταβατικοῦ, ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοὺς λῃστὰς τὸ μέσον τῆς προμηθείας τροφῶν καὶ τῆς ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μεταβάσεως, ἐπὶ δὲ τούτων καὶ ἐν ἐλλείψει ἐναντίας ἀποδείξεως κρῖναν τὸ Ἐφετεῖον ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη τοῦ πρὸς καταδίωξιν τῶν λῃστῶν ἐπιτετραμμένου ὑπαλλήλου τῆς Κυβερνήσεως ἐνεργηθεῖσα ἐντὸς τῶν καθηκόντων του ὡς συντελεστικὴ εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς ἀποστολῆς του, θεωρεῖται ὡς πρᾶξις τῆς πρὸς τοῦτο ἀποστειλά-

(1) Ὁ διοικητὴς δύναται, χάριν τῆς ἡσυχίας τῶν πολιτῶν, νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς καταλλήλου σταθμεύσεως τῶν στρατιωτῶν, ἡ δὲ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἰδιοκτήτου περὶ μισθώσεως, πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν, συμφωνία εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸ δημόσιον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 193 τοῦ 49, κυροῦσα τὴν 5158 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. (Εὐρ. Β σελ. 749 § 49).

σεως αὐτὸν Κυβερνήσεως καὶ ἐπιβαλὸν τὰς πρὸς ἐκτέλεσιν ταύτης προκυψάσας χρηματικὰς ἐνοχὰς εἰς βάρος τοῦ δημοσίου, δὲν παρεβίασεν, ὡς ἰσχυρίζεται τὸ δημόσιον, οὔτε τοὺς περὶ εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν ὅρους τοῦ συντάγματος, οὔτε τὰς περὶ ἐνοχῶν καὶ ἐντολῆς ἀρχάς, ἀλλ' ἐφήρμοσεν ὀρθῶς τοὺς νόμους τῶν Πανδεκτῶν 8, 9, § 1, 15 § 1, 30 καὶ 33 βιβλ. 19 τίτλ. 2 καὶ ἀπεφάσισε σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνας τοῦ Δικαίου 10 καὶ 60.»

§ 12. ια) Τὸ δημόσιον ὑποχρεοῦται ν' ἀποζημιώσῃ ἐνοικιαστὴν δημοτικῶν φόρων, ἐὰν ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἐμποδίσῃ αὐτὸν νὰ εἰσπράξῃ αὐτοὺς ἀπὸ τὸν ἐργολάβον διὰ τὰ παρ' αὐτοῦ εἰσπραχθέντα πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ ὤνια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 68 τοῦ 58, φέρουσα.

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον δὲν παρεδέχθη ὅτι ὁ Δῆμος δύναται νὰ φορολογῇ τὰ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου εἰσαγόμενα διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ θεωρεῖ τὸ δημόσιον ὑπόχρεον εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ δημοτικοῦ φόρου τοῦ ὀφειλομένου ἀπὸ τὸν ἐργολάβον διὰ τὰ παρ' αὐτοῦ εἰσαχθέντα πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ ὤνια, διότι ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἐμπόδισε τὸν μισθωτὴν νὰ εἰσπράξῃ παρὰ τοῦ ἐργολάβου, τουτέστι τὸ Ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ὑπόχρεον τὸ δημόσιον εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ὁποίαν ἐπροξένησεν εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν τῶν φόρων αὐτῶν ζημίαν.

» Ἐπειδὴ τὸ 3 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 24 Δεκεμβ. 1841 νόμου περὶ τοῦ δημοτικοῦ φόρου χαρακτηρίζον ὡς ὤνια τὰ ἐδώδιμα καὶ τὰ λοιπὰ εἰς καθημερινὴν τοῦ δήμου κατανάλωσιν προωρισμένα εἴδη, περιλαμβάνει εἰς τὴν ἔκφρασιν «καὶ τὰ λοιπά», τὸν σῖτον, τ' ἄλευρα καὶ τὸν ἄρτον, ὡς τὰ κύρια εἴδη τῶν εἰς καθημερινὴν χρῆσιν ὠνίων ».

§ 12². Ὀφείλεται ἀποζημίωσις ὑπὸ τοῦ δημοσίου, ὅταν, παρὰ τὸ ἄρθρον 26 τοῦ περὶ ἀποζημιώσεως τοῦ Νόμου ΧΝΕ διατάγματος, ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἐπροβίβασε νεώτερόν τινα στρατιωτικόν, προσβαλοῦσα τὸ τῆς ἀρχαιότητος δικαίωμα ἄλλου; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 339 471 τοῦ 66, ἔνθα καὶ ἕτεραι ἀποφάσεις.

§ 13. ιβ) Ὁ Η ἐζήτησεν ἀποζημίωσιν παρὰ τοῦ Δημοσίου διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ ἔπαρχος τοῦ ἐκράτησε τὰ ναυτιλιακὰ ἔγγραφα καὶ τὸν ἐμπόδισε ν' ἀποπλεύσῃ· οὕτω δὲ τὸν ἐζημίωσε.—Τὸ δημόσιον ἐθεωρήθη ὑπεύθυνον διὰ τῆς 11 τοῦ 58 ἀπ. ΑΠ., ἧς ἡ πρώτη σκέψις φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ σχέσις τῶν ἰδιωτῶν πρὸς τὰ ὄργανα τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς τῆς πολιτείας, ἤτοι τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους τοὺς ἐνεργ-

γοῦντας αὐτὰς τοῦ κύκλου τῆς ἐπιτετραμμένης αὐτοῖς ἐξουσίας, ἀλλὰ χρωμένους αὐτῇ δολίως πρὸς βλάβην τῶν ἰδιωτῶν, ὡς ἐξετίμησεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον τὴν κατὰ τῶν ἀναιρεσειόντων πρᾶξιν τοῦ ἀναπληροῦντος τὸν ἔπαρχον Οἰτύλου γραμματέως, δὲν δύναται νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὴν μετὰ τοῦ ἐντολέως σχέσιν τοῦ τρίτου τοῦ πάσχοντος βλάβην ὑπὸ τοῦ ἐντολοδόχου, ἐξ ἧς σχέσεως δὲν εὐθύνεται ὁ ἐντολεὺς, ἐὰν ἡ ἐπιβλαβὴς τοῦ ἐντολοδόχου πρᾶξις δὲν περιείχετο ἐν τῇ ἐντολῇ, διότι ἐπὶ μὲν τῆς κοινῆς ἐντολῆς ὁ τρίτος συνάπτει ἑκουσίως τὴν πρὸς τὸν ἐντολοδόχον σχέσιν, ὅθεν ἀνάγκη νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὰ ἔννομα αὐτῆς ἀποτελέσματα, καθόσον ἡ ὑπὸ τοῦ ἐντολοδόχου ἐπιχειρισθεῖσα πρᾶξις περιέχεται ἢ οὔ ἐν τῇ διὰ τῆς ἐντολῆς δηλωθείσῃ βουλήσει τοῦ ἐντολέως, ἐπὶ δὲ τῆς διὰ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἐνεργουμένης ἐξουσίας τῆς πολιτείας αὕτη ἀναγκάζει τὸν ἰδιώτην νὰ συνάψῃ μετὰ τοῦ ἐντολοδόχου τὴν ἔννομον σχέσιν· ὅθεν οὗτος δὲν ἔχει τὴν ἐξουσίαν, πειθόμενος ὅτι ὁ ὑπάλληλος θέλει καταχρασθῆ τῆς ἀνατεθειμένης αὐτῷ δυνάμεως, ν' ἀποποιηθῇ νὰ συνάψῃ μετ' αὐτοῦ σχέσιν, ἐξ ἧς δύναται νὰ προκύψῃ αὐτῷ ζημία (νὰ παραδώσῃ αὐτῷ τὰ ναυτιλιακὰ ἔγγραφα, ἢ νὰ καταθέσῃ παρ' αὐτῷ μέρος τῆς περιουσίας του, ὅτε ὁ νόμος ἐπιτάττει τῷ ἰδιώτῃ νὰ πράξῃ τοῦτο)· ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ πολιτεία δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ αὐτοπροσώπως τὰς πράξεις, ἐξ ὧν παράγονται ὡς πρὸς τοὺς ἰδιώτας ἔννομοι αὐτῆς σχέσεις, ὡς συμβαίνει ἐπὶ τοῦ κοινοῦ ἐντολέως τοῦ ἀνατιθεμένου κατὰ τὸ δοκοῦν μέρος τῆς ἐνεργείας του εἰς τὸν ἐντολοδόχον, ἀλλ' ἐκπροσωπεῖται ἐντελῶς καὶ κατ' ἀνάγκην ὑπὸ τῶν ὀργάνων αὐτῆς, τουτέστι δι' αὐτῶν μόνων ἀποβαίνει ἐνεργὸς ἡ προσωπικότης αὐτῆς· ὅθεν πᾶσα σχέσις, ἣν ὁ ἰδιώτης ἐκ νομίμου ἀνάγκης συνάπτει μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς πολιτείας, οἵτινες διὰ τοῦ διορισμοῦ των ἀποβαίνουσι δημόσια πρόσωπα ἀπολαύοντα δημοσίας πίστεως (fides publica), λογίζεται συναφθεῖσα μετ' αὐτῆς τῆς πολιτείας· ὥστε, ἐὰν κατ' αὐτὴν ὁ δημόσιος ὑπάλληλος ἐπιφέρῃ εἰς τὸν ἰδιώτην ἐκ προθέσεως, ἢ ἐκ καταλογιστῆς ῥαθυμίας βλάβην, αὕτη λογίζεται ἐπενεχθεῖσα ὑπὸ τῆς πολιτείας, καὶ ἀνάγκη ν' ἀνορθωθῇ παρ' αὐτῆς, μόνη δὲ ἡ ἐκ τῆς εἰδικῆς ταύτης σχέσεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων πρός τε τὴν πολιτείαν καὶ πρὸς τοὺς ἰδιώτας συναγομένη εὐθύνη τοῦ δημοσίου, τὸ μὲν προάγει καὶ συντηρεῖ τὴν ἀπαραμείωτον πίστιν καὶ ὑπακοὴν τῶν ἰδιωτῶν εἰς τὰς διαταγὰς τῶν ὀργάνων τῆς πολιτείας, τὸ δὲ ἐπιτείνει ὅσον οἷόν τε τὴν περὶ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐπαγρύπνησιν αὐτῶν ἄγρυπνον προσοχὴν τῶν ἀνω-

τέρων ἀρχῶν, ἅπερ εἰσὶν ὅροι πάσης εὐρύθμως ὠργανωμένης πολιτείας ».

§ 14. ιγ) Διὰ τὰ πράγματα, ὅσα χάνονται ἀπὸ τὸ ἐπὶ τῆς διαμετακομίσεως κατάστημα, ἐνέχεται τὸ Δημόσιον; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 171 τοῦ 1852 φέρουσαν·

« Ἐπειδὴ τὸ ἀποδιδόμενον εἰς τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν ἀναιτιολόγητον δὲν εἶναι ἀληθές, διότι τὸ Ἐφετεῖον παραδεχόμενον τὰς αἰτιολογίας τῆς Πρωτοδίκου ἀποφάσεως, ὅτι τὸ δημόσιον εἶναι ὑπεύθυνον διὰ τὰς πράξεις τῶν ὑπαλλήλων του κατ' ἀναλογίαν τῶν σχέσεων μεταξὺ προστήσαντος καὶ προστεθέντος, ἠτιολόγησεν ἀποχρώντως ἀμφοτέρας τοῦ δημοσίου τὰς προτάσεις, ἤτοι ὅτι δὲν ἐφαρμόζεται ὁ περὶ τοῦ προστήσαντος Νόμος καὶ ὅτι τὸ δημόσιον δὲν ἐνέχεται διὰ τὰς πράξεις τῶν ὑπαλλήλων του.

» Ἐπειδὴ εἰς τὰ καθήκοντα τῶν διευθυνόντων τὰ καταστήματα τῆς διαμετακομίσεως ἀνήκει τὸ νὰ δέχωνται εἰς ἀποταμίευσιν τὰ ἔξωθεν εἰσαγόμενα εἰς τὸ Κράτος ἐμπορεύματα, ὅσα οἱ ἔμποροι δὲν προτίθενται ἀπὸ τοῦδε νὰ καταναλώσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα (ἄρθ. 61 τοῦ περὶ τελωνείων Νόμου), ἑπομένως δεχθὲν τὸ κατάστημα τῆς διαμετακομίσεως Σύρου τὴν περὶ ἧς ἡ δίκη ἄλυσσον, ἐνήργησε πρᾶξιν ὑποχρεώσασαν αὐτὸ τὸ δημόσιον· διότι ὁ κατὰ τοὺς ὅρους τῆς ἐμπεπιστευμένης αὐτῷ ἐξουσίας ἐνεργῶν ὑπάλληλος ἀντιπροσωπεῖ τὴν Κυβέρνησιν αὐτήν, εἰς ἣν μόνην ἀποβλέπων ὁ ἰδιώτης συναλλάττεται μετὰ τοῦ ὑπαλλήλου. Ὅθεν ὀρθῶς τὸ Ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ὑπεύθυνον τὸ δημόσιον ».

§ 15. ιδ) Διὰ τὴν κλοπὴν πραγμάτων κατατεθέντων εἰς τὸν Γραμματέα Κακουργιοδικείου τινός, ἐνέχεται τὸ δημόσιον, ὅταν ἐκεῖνος περιέπεσεν εἰς ἀμέλειαν περὶ τὴν φύλαξιν; Ἀπ. Ἐφ. Αθ. 13414 τοῦ 58 (1). Ἡ 19 τοῦ 57 πολ. ἀπ. ΑΠ. φέρει (2).

« Ἐπειδὴ ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως προκύπτει, ὅτι τὸ δικάσαν Ἐφετεῖον, σταθμίσαν τὰς ἐπὶ τῆς προκειμένης δίκης προσαχθείσας ἀποδείξεις, ἐπείσθη ὅτι δὲν κατεβλήθη ἅπασα ἡ ἀπαιτουμένη πρὸς φύλαξιν τῶν πειστηρίων προσπάθεια καὶ ἐπιμέλεια ἐκ μέρους τοῦ θεματοφύλακος γραμματέως τῶν κακουργιοδικῶν Ι. Καλογεροπούλου, καὶ διὰ τοῦτο ἔκρινε ν' ἀποζημιωθῇ ὁ ἰδιοκτήτης τῶν ῥηθέντων πειστηρίων διὰ τὴν ἀφαίρεσίν των· ἀλλ' ἐκ τῆς σταθμίσεως τῶν αὐτῶν ἀποδείξεων ἐπείσθη ἐπί-

---

(1) Πρβ. τὴν λ. Παράδοσις κατηγορουμένων.
(2) Κυροῦται, δι' αὐτῆς, ἡ 13864 ἀπ. Ἐφ. Αθ.

σης, ὅτι ἡ εὐθύνη τοῦ ῥηθέντος Καλογεροπούλου, ἀπέναντι τοῦ καταδικασθέντος εἰς τὴν ἀποζημίωσιν δημοσίου, δὲν ὑποστηρίζεται, καθ' ὅσον ἐκ τῶν ἀποδείξεων ἐξάγεται, ὅτι, ἐκτὸς τῆς ἀμέμπτου ἐν γένει διαγωγῆς τοῦ αὐτοῦ Καλογεροπούλου κατὰ τὴν πολυχρόνιον ὑπηρεσίαν του, οὗτος κατέβαλε προσωπικῶς ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως ὅλην τὴν δυνατὴν περὶ τὴν φύλαξιν τῶν πειστηρίων προσπάθειαν καὶ ἐπιμέλειαν, ὥστε ἡ ἀφαίρεσις αὐτῶν ηὐκολύνθη ἐξ ἐλλείψεων, μὴ δυναμένων νὰ προληφθῶσιν ἀπ' αὐτόν· οὕτω δὲ ἀποφασίσαν τὸ δικάσαν Ἐφετεῖον ἐντὸς τῆς κυριαρχικῆς του ἐξουσίας, δὲν παρεβίασε τοὺς περὶ ἐντολῆς καὶ εὐθύνης κανόνας τοῦ δικαίου, μήτε τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς παρεμόρφωσε». — Πρβ. § 18[2].

§ 16. ιε) Ὁ Α ἐνήγαγε τὸ Δημόσιον ζητῶν διάφορα πράγματα, ἅτινα συγγενής του τις στρατιώτης κατέλιπε καὶ ἐξέλιπον ἐξ ἀμελείας τῶν ὑπηρετῶν τῆς ἐξουσίας. Ζητεῖται λοιπόν, ἂν διὰ τὴν ἀμέλειαν ταύτην ἢ διὰ τὰς δολίας πράξεις τῶν ὑπηρετῶν τῆς ἐξουσίας ἐνέχεται τὸ Δημόσιον; Ὅρα τὰς ὑπ' ἀριθ. 10477 τοῦ 53 καὶ 13864 ἀποφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. Πρβ. λ. Πειστήρια (1).

§ 17. ις) Τὸ Δημόσιον ἐνέχεται εἰς ἀποζημίωσιν διὰ παράνομον πρᾶξιν (π. χ. κράτησιν προσωπικήν), τὴν ὁποίαν οἱ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι παρὰ νόμον ἐνήργησαν, διότι ἡ ἐνέργεια ἐγένετο διὰ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς δυνάμεως τῆς διοικ. ἐξουσίας των. Ἀπ. 11642 τοῦ 1854 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. τμ. 2.

§ 18. ιζ) Τὸ Δημόσιον ὀφείλει ν' ἀποζημιώσῃ τὸν πολίτην, ὅςτις ἐζημιώθη ἐκ τινος δολίας κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων του πράξεως ὑπαλλήλου τινὸς τοῦ κράτους, οἷον ὅταν ἐκ δολιότητος ἡ ἁρμοδία ἀρχὴ ἀφήρεσε τὰ ναυτιλιακὰ ἔγγραφα πλοιάρχου τινός, ὅςτις ἐκ τούτου ἐζημιώθη. Ἡ 13020 τοῦ 1855 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. φέρει·

« Ἐπειδὴ καὶ ἂν ἡ σχέσις τῆς Κυβερνήσεως ὡς πρὸς τοὺς παρ' αὐτῆς διοριζομένους ὑπαλλήλους θεωρηθῇ ὡς σχέσις ἐντολέως πρὸς ἐντολοδόχον, οὐχ ἧττον τὸ Δημόσιον εὐθύνεται διὰ τὸν δόλον, τὸν ὁποῖον οἱ ὑπάλληλοί του πράξουν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν, ὡς εὐθύνεται καὶ πᾶς ἐντολεὺς διὰ τὸν δόλον, τὸν ὁποῖον πράξει ὁ ἐντολοδόχος κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ ἐντὸς τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐντολῆς, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οἱ ὑπήκοοι

---

(1) Ἐν γένει. Τὸ Δημόσιον ἐνέχεται διὰ τὴν ὀλιγωρίαν τῶν ὑπαλλήλων του. Ἀ ἀπ. 7548 τοῦ 50 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

ὀφείλοντες σέβας εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ὑπακοὴν εἰς τὰ διατεταγμένα παρ' αὐτῆς, ἐν ὅσῳ ταῦτα διατάσσονται ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητος τῆς ἀρχῆς ταύτης καὶ ἀπειλουμένης μάλιστα κατ' αὐτῶν ποινῆς, ἐὰν ἀπειθήσωσιν, ἔχουν δίκαιον νὰ προστρέξωσιν εἰς τὴν ἐντολοδότειραν κοινωνίαν, ἥτις διέταξεν αὐτοὺς νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τοὺς παρ' αὐτῆς διωρισμένους ὑπαλλήλους, διὰ νὰ ζητήσωσιν ἀποζημίωσιν διὰ τὰς πράξεις τὰς ὁποίας οὗτοι ἐνήργησαν ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητός των καὶ ἐν ὀνόματι τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ δολίως· ἡ ἀρχὴ δὲ αὕτη ἐξαγομένη ἀπὸ τοὺς κειμένους Νόμους καὶ συμφώνως μὲ τὴν ἐπιείκειαν, παρεδέχθη ἐκ περισσοῦ καὶ ἀπὸ τὰ Γαλλικὰ δικαστήρια (Cass. 22 Janvier 1835, 29 Fevrier 1836 καὶ 30 Janvier 1844).

» Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τῳόντι ὁ ἐπαρχεύων Οἰτύλου, ὡς προϊσταμένη τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης ἀρχή, ἠδύνατο ἁρμοδίως νὰ ἀπαιτήσῃ τὰ ναυτιλιακὰ ἔγγραφα τοῦ πλοιάρχου, ν' ἀπαγορεύσῃ αὐτῷ, ἂν ἔλαβεν ὑπονοίας πλαστῆς ναυαγίας ἢ ναυταπάτης, νὰ ἀναχωρήσῃ, καὶ νὰ κρατήσῃ τὰ ἔγγραφα ταῦτα μέχρισοῦ ἐξετάσῃ περὶ τοῦ βασίμου ἢ μὴ τῶν ὑπονοιῶν, καὶ τέλος νὰ ὑποβάλῃ εἰς ἐξετάσεις τὸν πλοίαρχον καὶ τὸ πλήρωμα, καὶ αὗται εἶναι πράξεις ἐντὸς τοῦ καθήκοντος τοῦ ἐπάρχου ἢ τῶν τοποτηρητῶν του, καὶ ἑπομένως ἐν ὀνόματι τῆς κοινωνίας γενόμεναι· ἀλλ' ὅμως ἂν ταύτας ἐνήργησεν ὁ ἔπαρχος οὐχὶ ἐξ εὐθύτητος, ἀλλὰ μὲ τὸν δόλιον σκοπὸν τοῦ νὰ καταναγκάσῃ τὸν πλοίαρχον νὰ τῷ προσφέρῃ δῶρα, τὰ ὁποῖα καὶ τοῦ ἐζήτησε, τότε ὁ δόλος οὗτος καθιστᾷ ὑπεύθυνον οὐ μόνον τὸν ὑπάλληλον, ἀλλὰ καὶ τὸ Δημόσιον αὐτὸ καίτοι μὴ δόσαν τοιαύτην ἐντολὴν τοῦ νὰ πράξῃ δόλον, διότι τὸν ἔδωκεν ἐντολὴν νὰ κρατῇ τὸν πλοίαρχον κατὰ τὸ δοκοῦν κτλ. καὶ ὑπόχρεον τὸ ὑπήκοον νὰ ὑπακούῃ εἰς τὰ διατεταγμένα παρὰ τοῦ ἐπάρχου, καὶ ἄνευ τούτου ὁ δόλος δὲν ἦτο δυνατός.

18 [2] ιη) Κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 16 Ὀκτωβρ. 1835 περὶ παρακαταθηκῶν, τὰ ταμεῖα τοῦ Κράτους εἶναι ὑπόχρεα νὰ δεχθῶσι δικαστικὰς παρακαταθήκας· ἄρα εἶναι καὶ ὑπόχρεα εἰς ἀπόδοσιν αὐτῶν ἀδιαφόρως ἂν δι' ἔλλειψιν τοῦ διευθύνοντος τὸ ταμεῖον ὑπαλλήλου ἤθελε προκύψει ζημία εἰς τὸ δημόσιον, καθότι αἱ παρακαταθῆκαι γίνονται ὑπὸ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ δημοσίου καὶ οὐχὶ τῆς προσωπικῆς τοῦ ὑπαλλήλου πίστεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 67 τοῦ 49. Πρβ. § 15.

18 [3]. ιθ) Ὅταν κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως κατεδαφίσθη οἰκοδομή τις, τὸ δημόσιον ὀφείλει ν' ἀποζημιώσῃ τοὺς ἰδιοκτή-

κτήται. Όρα τὴν 205 τοῦ 45 ἀπόφασιν Ἐφ. Ναυπλ. εἰς Εὐρ. Ϛ. σελ. 292.

Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι περιπτώσεις, ἐν αἷς γεννᾶται τὸ ζήτημα ἂν τὸ δημόσιον εὐθύνεται πρὸς ἀποζημίωσιν· ἐξ αὐτῶν σημειοῦμεν ἰδίως τὰς ἑξῆς·

§ 19. Τὸ δημόσιον εὐθύνεται, ὅταν ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἀρνηθῇ τὴν τῆς οἰκοδομῆς ἄδειαν; ὅρα ἐν λ. *Χάραξις* Ἀπ. πολ. ΑΠ. 287 τοῦ 58. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 16279 τοῦ 58 ἐν Νομ. Μελ. σ. 84—86.

Διὰ τὰς ἐπὶ τῶν σχεδίων τῶν πόλεων παρεκτροπὰς τοῦ μηχανικοῦ; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 272 τοῦ 65 ἐν λ. χάραξις (1).

§ 20. Εὐθύνεται τὸ δημόσιον διὰ πράξεις τῆς ναυαγιαιρεσιακῆς ἐπιτροπῆς; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 298 τοῦ 58 καὶ 377 τοῦ 60 ἐν λ. ναυαγιαιρεσίαι. Ἀπ. 15989 τοῦ 58 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἐν Νομ. Μελ. σελ. 53.

§ 21. Τὸ δημόσιον εὐθύνεται διὰ τὴν βύθισιν πλοίου, ἥτις προῆλθεν ἐξ ἐμποδίων, τὰ ὁποῖα ἡ ἀρχὴ ἐπέφερεν ὡς πρὸς τὸν τοῦ πλοίου ἀπόπλουν; Ἡ 14006 τοῦ 1856 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. φέρει·

« Ἐπειδὴ ἐκ τούτων προκύπτει ὅτι τὸ πλοῖον ἕνεκα τοῦ ὅτι ὁ ἔπαρχος Οἰτύλου, ἐνεργῶν ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητός του μέν, ἀλλ' ἐπὶ ἀθεμίτῳ σκοπῷ, κατεκράτησε τὰ ἔγγραφα τοῦ πλοιάρχου καὶ τῷ ἀπηγόρευσε ν' ἀναχωρήσῃ, προφασιζόμενος, ὅτι τὸν ἐθεώρει ὕποπτον ναυταπάτην καὶ δολίου ναυαγίου, πραγματικῶς δὲ διότι ἀπήτει νὰ ὠφεληθῇ παρ' αὐτοῦ ἀθεμίτως· ἡ δὲ πρᾶξίς του αὕτη δὲν εἶναι κοινὸν ἁμάρτημα, διὰ τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ μὴ ἐνέχηται τὸ δημόσιον, ἀλλὰ παράνομος ἐνέργεια τοῦ ὑπαλλήλου τούτου, ἀφορῶσα ἀντικείμενον τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ ὑπηρεσίας, διὰ τὴν ὁποίαν εὐθύνεται πολιτικῶς τὸ δημόσιον καὶ κατὰ τὸν Νόμον καὶ ἐν γένει κατὰ τὰς περὶ ἐντολῆς ἀρχάς, διότι ἐντὸς τῆς ἐντολῆς τοῦ νὰ κρατήσῃ ἢ μὴ τὸν πλοίαρχον ὁ ἐπαρχεύων καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ ἢ μὴ τὴν ἀναχώρησίν του, τὸν ἐκράτησε καὶ δὲν ἐπέτρεψεν αὐτῷ ν' ἀναχωρήσῃ, καὶ διότι εἰς τὸ δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ἔχει ν' ἀπαιτήσῃ ὑποταγὴν τῶν ὑπηκόων εἰς τὰς διαταγὰς

---

(1) Τὸ δημόσιον εὐθύνεται διὰ πράξεις τοῦ ἀρχιτέκτονος ἐπὶ γηπέδων, κειμένων ἐκτὸς τοῦ σχεδίου; Ἴδε Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 153 τοῦ 1855.

τὰς παρὰ τῶν ὑπαλλήλων ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητός των διδομένας ἀντιστοιχεῖ βεβαίως τὸ καθῆκον τοῦ ν' ἀποζημιοῖ τὸν ὑπήκοον διὰ τὰς παρανόμους τῶν ὑπαλλήλων πράξεις.

§ 22. Τὸ δημόσιον εὐθύνεται πρὸς ἀποζημίωσιν, ὅταν δὲν χορηγήσῃ συνδρομὴν, ἵνα ὁ δῆμος ἀποζημιώσῃ τοὺς λῃστευθέντας; Απ. ΑΠ. 76 καὶ 277 τοῦ 66, περὶ ἧς ἐν λ. λῃστεία.

§ 23. Ἡ ἔκδοσις ἐνοικιαστηρίου ἐκ μέρους οικονομικοῦ τινος ὑπαλλήλου, πρὸ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ὑπουργείου, ὑπόχρεοῖ αὐτό; Ἴδε ἀπόφ. Εφ. Αθ. 4827.

§ 24. Ἂν τις ὑπέστη ἔξοδα ἕνεκα τῆς παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ ἐσφαλμένης ἑρμηνείας διατάγματός τινος, ἔχει δικαίωμα νὰ τὰ ἀπαιτήσῃ; Ὅρα ἀπ. 9844 τοῦ 1852 τῶν ἐν Αθ. Εφετῶν, σκέψιν 2.

§ 25. Ενέχεται τὸ δημόσιον, κλαπέντων τῶν καρπῶν, διὰ τὸν διορισμὸν τῶν ἐπιστατῶν; Τὸ δημόσιον ἐξεποίησε φόρους τινὰς κατὰ τὸν ἀπὸ 7 Απριλίου 1855 Νόμον ΣΟΖ καὶ κατόπιν διώρισεν ἐπιστάτας, ἀλλ' οἱ καρποὶ ἐκλάπησαν· ὁ ἀγοραστὴς λοιπὸν ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ἐξαιτούμενος ἀποζημίωσιν καὶ ἐγεννήθη τὸ ζήτημα ἂν εὐθύνεται τὸ δημόσιον; ὁ ΑΠ. (ἀπ. πολ. 5 τοῦ 64) ἀπεφήνατο καταφατικῶς, διότι κατὰ τὸν Νόμον 3, 11 Π. (18, 6), τὸν Νόμον 13 § 16 καὶ Νόμον 36 Π. (19, 1) ὁ πωλητὴς ὀφείλει μέχρι τῆς παραδόσεως τοῦ πωληθέντος νὰ καταβάλῃ πᾶσαν περὶ τὴν φύλαξιν αὐτοῦ ἐπιμέλειαν· εἶναι δὲ ὑπόχρεως εἰς ἀποζημίωσιν ἐὰν τὸ πρᾶγμα κλαπῇ καὶ ὁ πωλητὴς δὲν ἀποδεικνύῃ, ἐν ἀμφισβητήσει, ὅτι κατέβαλε τόσην ἐπιμέλειαν, ὅσην νὰ καταβάλῃ ἦτο δυνατὸν, τὰς διατάξεις δὲ ταύτας δὲν ἐτροποποίησε τὸ ἄρθρον 65 τοῦ εἰρημένου Νόμου, ὥστε, ἵνα ἀπαλλαχθῇ ἐνταῦθα τὸ δημόσιον, ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῇ καὶ βεβαιωθῇ, ὅτι δὲν ἦτο καλῆς πίστεως περὶ τὸν διορισμὸν τῶν ἐπιστατῶν καὶ ὅτι περὶ τὴν ἐκλογήν των κατεβλήθη ἡ δέουσα προσοχή. Απ. πολ. ΑΠ. 5 τοῦ 64, ἀναιροῦσα τὴν 20532 ἀπ. Εφ. Αθηνῶν.

§ 26. Τὸ ἄρθρον 37 τοῦ περὶ Δήμων Νόμου, ὃ καταριθμεῖ εἰς τὰς δημοτικὰς ὑποχρεώσεις καὶ τὴν χορήγησιν καταλυμάτων εἰς στρατιώτας, ἐννοεῖ τοὺς διερχομένους καὶ σταθμευομένους διὰ τὴν δημοτικὴν ἀσφάλειαν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς φρουρὰς τῶν ὁρίων τοῦ Κράτους, ὅτε τὸ δημόσιον ὀφείλει νὰ χορηγῇ τ' ἀναγκαῖα διὰ τὸν στρατὸν καταλύματα ἢ στρατῶνας.—Ὅθεν τὸ δημόσιον εὐθύνεται εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν οἰκοδομῶν, αἱ ὁποῖαι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ χρησιμεύουσιν εἰς τὸν στρατόν. Απ. πολ. ΑΠ. 21 τοῦ

1858, κυροῦσα τὰς 14047 καὶ 15474 Ἐφ. Ἀθηνῶν (1). —Πρβ. Εὐρ. ε' σελ. 750 § 51 ἔνθα ἡ 74 τοῦ 48 ἀπ. τῶν ἐν Ν. Ἐφ. εἰς ἣν ἐξετάζεται κατὰ τίνος ἁρμόζει ἡ περὶ μισθώσεως ἀγωγὴ, ὅταν ἡ μὲν μίσθωσις συνεφωνήθη ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς, ἐνῴκησαν δὲ στρατιῶται.

§ 27. Ὅταν ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἔδωκεν ἄδειαν νὰ συστηθῶσι φαρμακεῖα πλείονα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων ὅςτις κανονίζει τὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φαρμακείων, εὐθύνεται τὸ δημόσιον; οὐχὶ, ἀπεφήνατο ὁ ΑΠ. διὰ τῆς 274 τοῦ 1864 ἀποφάσεως, κυρούσης τὴν 22713 τοῦ 64 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν.

§ 28. Δύναται νὰ ζητηθῇ ἀπὸ τὸ δημόσιον ἀποζημίωσις δι' ὑποθετικὴν ζημίαν, ἤτοι διὰ μέλλον κέρδος, οὗτινος ἐστερήθη τις διὰ τὴν παρεμπόδισιν τοῦ πλοίου του παρ' ἄλλης Κυβερνήσεως ἐνεχηθείσης; Ἐν ἄλλοις ῥήμασι· τὸ δημόσιον εὐθύνεται διὰ τὰς ζημίας, ἃς ὁ ἀγγλικὸς ἀποκλεισμὸς ἐπέφερεν εἰς ἰδιώτας; Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον, διὰ τῆς 22814 τοῦ 64 ἀποφάσεως, ἐθεώρησε τὸν ἀποκλεισμὸν ὡς τυχηρὸν συμβὰν ἢ γεγονὸς ἐξ ἀνωτέρας ἀνάγκης προερχόμενον, ἐπομένως δὲν ἐθεώρησε τὸ δημόσιον ὑπεύθυνον πρὸς ἀποζημίωσιν· τὸ δὲ μίσθωμα (ἂν πρόκηται περὶ κωλύσεως τῆς χρήσεως κτήματος μισθωθέντος ὑπὸ τοῦ δημοσίου), ὑποκείμενον εἰς μείωσιν· ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς 277 τοῦ 64 ἐθεώρησεν ὡς πραγματικὸν τὸ ζήτημα.—Πρβ. Δαλλ. λ. place de guerre ἀρ. 133.

Κατὰ τὴν 215 τοῦ 60 πολ. ΑΠ. ἀπόφασιν, κατὰ τοὺς μεταξὺ τῶν ἐθνῶν κανόνας ἐπὶ αὐτοδικιῶν, ὁ ζημιωθεὶς ἐντεῦθεν πολίτης μόνον τῆς θετικῆς ζημίας τὴν ἀνόρθωσιν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῆς πολιτείας, καθ' ἧς ἡ αὐτοδικία ἀπευθύνετο· ζημία δὲ θετικὴ εἶναι ἡ μειοῦσα τὴν ὑπάρχουσαν περιουσίαν τοῦ ζημιουμένου, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ τὴν αὔξησιν αὐτῆς ἐμποδίζουσα. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 215 τοῦ 60 κυροῦσα τὴν 14150 (2) ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν.

---

(1) Τὸ μίσθωμα τῶν οἰκιῶν, εἰς ἃς τὸ 1833 κατέλυσαν στρατιῶται τοῦ ἐπικουρικοῦ βαυαρικοῦ σταθμοῦ, πρέπει νὰ πληρώνηται ὑπὸ τοῦ δήμου, κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 15/27 Μαρτίου 1833· δὲν ὑπάρχει δὲ Νόμος ἐπιβάλλων τὴν ὑποχρέωσιν αὐτὴν εἰς τὸ δημόσιον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 299 τοῦ 56. κυροῦσα τὴν 13644 Ἐφ. Ἀθηνῶν.

(2) Ἴδε ταύτην ἐν λ. Πόλεμος.

§ 29. Διὰ τὴν βλάβην, ἣν ὁ στρατὸς τῆς κατοχῆς ἐπέφερεν εἰς τὰς ἰδιωτικὰς οἰκίας, εὐθύνεται τὸ δημόσιον, ὅταν ἀνεδέχθη εἰς βάρος του τὴν βλάβην ταύτην. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 84 τοῦ 1858, κυροῦσα τὰς 15244, 14700 καὶ 14933 Ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ δικάσαν Ἐφετεῖον, πεισθὲν ἐκ τῆς ἐνώπιόν του διεξαχθείσης ἀποδείξεως ὅτι τὸ δημόσιον ἀνεδέχθη εἰς βάρος του τὴν ὀφειλομένην πρὸς τὸν ἀναιρεσίβλητον ἀποζημίωσιν διὰ τὴν προξενηθεῖσαν φθορὰν εἰς τὴν οἰκίαν του, καθόσον αὕτη παρεχωρήθη τῇ διαταγῇ αὐτῆς εἰς τοὺς στρατιώτας τῆς κατοχῆς, ἀπεφάσισε κατὰ τὴν ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν γεγονότων σχηματισθεῖσαν πεποίθησίν του, ἡ δὲ ἀπόφασίς του αὕτη διαφεύγει τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἀρείου Πάγου ».

§ 30. Ὁ ἄνευ ἀδείας καὶ κατὰ παράλειψιν τῶν ἀναγκαίων προφυλακτικῶν μέσων ἀνορύξας λάκκους πρὸς ἀνεύρεσιν ὕδατος, ἔχει λόγον παραπόνου καὶ ἀποζημιώσεως, ὅταν ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχὴ γεμίσῃ τοὺς λάκκους αὐτοὺς ὡς ἐπικινδύνους; Ἡ 3 καὶ τελευταία σκέψις τῆς πολ. τοῦ ΑΠ. ἀποφ. 355 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 5655 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ., φέρει·

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφ. παραδέχεται ἀφ' ἑνός, ὅτι, διὰ τοῦ μεταξὺ δημάρχου Ἀθηνῶν καὶ ἀναιρεσείοντος συμβολαίου, δὲν συνωμολογήθη, ὥστε οὗτος νὰ δύναται ἄνευ ἀδείας προηγουμένης καὶ τῶν ἀναγκαίων προφυλακτικῶν μέσων ν' ἀνασκάπτῃ καὶ τὰς δημοσίους ὁδοὺς πρὸς ἀνεύρεσιν ὑδάτων, καὶ ἀφ' ἑτέρου παραδέχεται, ὅτι ἐκ τῶν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ἀναιρεσείων ἄνευ ἀδείας καὶ μὲ παράλειψιν τῶν ἀναγκαίων προφυλακτικῶν μέτρων ἀνώρυξε βαθυτάτους λάκκους πρὸς ἀνακάλυψιν ὑδάτων, ἐπὶ τῆς ὄπισθεν τῶν βασιλ. ἱπποστασίων δημοσίου ὁδοῦ, ὅτι οἱ χάνδακες οὗτοι ἔμειναν κενοὶ ἐπί τινα χρόνον καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διαβῶσιν ἅμαξαι, οἱ δὲ ἄνθρωποι δυσκόλως διέβαινον ἐπὶ τῶν συσσωρευμένων ἑκατέρωθεν χωμάτων, καὶ ὅτι ἐντὸς αὐτῶν τῶν ὀρυγμάτων ἐῤῥίπτοντο θνησιμαῖα ζῶα, ἅτινα σηπόμενα διέδιδον κακὴν ἀποφορὰν εἰς τοὺς πέριξ οἰκοῦντας κτλ. ἑπομένως, θεωρῆσαν τὸ Ἐφετεῖον τοὺς ἀναιρεσιβλήτους μὴ ὑπευθύνους εἰς ἀποζημίωσιν, καθὸ ἐνεργήσαντας τὰ ἀστυνομικά των καθήκοντα πρὸς κατάπαυσιν ἀστυνομικῶν παραβάσεων καὶ πρὸς τοῦτο διατάξαντες τὴν πρόσχωσιν ὧν ἀνώρυξεν ὀρυγμάτων ὁ ἀναιρεσείων, πρὸς ἀποτροπὴν ἐπικειμένου κινδύνου καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐλευθέρας διαβάσεως, ὀρθῶς ἐφήρμοσεν οὓς ἐπικαλεῖται νόμους ».

§ 31. Τὸ Δημόσιον ὀφείλει ἀποζημίωσιν διὰ τὴν κακὴν ἑρμη-

νείαν Νόμου τινός; Ἀπόφασις 9844 τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν.

§ 32. Τὸ Δημόσιον εὐθύνεται πρὸς ἀποζημίωσιν ὅταν ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχὴ ἐμπόδισε τὸν μισθώσαντα παρ' αὐτοῦ λίμνην τινα ν' ἁλιεύσῃ διὰ φλομώσεως;

Ὁ Η ἐμίσθωσε λίμνην τινά, ἀλλὰ θελήσας ν' ἁλιεύσῃ διὰ φλομώσεως ἐμποδίσθη ὑπὸ τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς. Διὰ τοῦτο ἐνήγαγε τὸ Δημόσιον, ζητῶν ἀποζημίωσιν, ἀλλὰ τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ὡς ἀνυπόστατον τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγήν, σκεφθὲν (ἀπόφ. 11424 τοῦ 1853 τμ. ά) ὅτι τὸ διοικητικὸν αὐτὸ μέτρον εἶναι ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα οὐ μόνον ἐδύνατο, ἀλλὰ καὶ ὤφειλε νὰ λάβῃ ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχή, ὡς ὀφείλουσα νὰ ἐπαγρυπνῇ διηνεκῶς περὶ τῆς ὑγείας τῶν πολιτῶν, καὶ νὰ λαμβάνῃ ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέτρα, ὅσα συντελοῦν πρὸς ἀποτροπὴν παντὸς ὅ,τι φέρει βλάβην εἰς τὴν ὑγείαν.—Ὅτι ἡ φλόμωσις εἶναι εἶδος δηλητηρίου (ὡς δὲν ἠμφισβητήθη καὶ ὡς ἐκ τοῦ ἄρθρ. 55 τοῦ περὶ ἀστυνομίας Νόμου τοῦ 1836 προκύπτει). — Ὅτι εἶναι ἀδιάφορον ἂν ὁ Νόμος οὗτος ἐξεδόθη μετὰ τήν, περὶ ἧς ὁ λόγος, παρεμπόδισιν, ἢ ἂν καὶ πρὸ ταύτης ἐνεργεῖτο ἡ ἁλίευσις διὰ φλομώσεως, διότι τοῦτο δὲν μειόνει τὸ δικαίωμα τῆς ἀρχῆς τοῦ νὰ λάβῃ μέτρα πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου τῆς ὑγείας τῶν πολιτῶν.—Ὅτι δικαίωμα δὲν ἀποκτᾶται κατὰ τῶν ἀφορωσῶν τὴν ὑγιεινὴν τῶν πόλεων διατάξεων, ἡ δὲ πολιτεία δικαιοῦται ἀείποτε νὰ λαμβάνῃ τὰ κατάλληλα ἀστυνομικὰ μέτρα, ὅσα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τείνουσιν.—Ὅτι τὸ ἀστυνομικὸν τοῦτο μέτρον πρέπει νὰ συγκαταλεχθῇ μεταξὺ τῶν τυχαίων ἐκείνων καὶ ἐξ ἀνωτέρας δυνάμεως πηγαζουσῶν περιστάσεων, δι' ἃς δὲν συγχωρεῖται ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιωσεως, διότι δὲν δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν ἐκμισθωτήν, ὅςτις δὲν ἐδύνατο νὰ τὸν παρεμποδίσῃ (τεμ. 15 § 17 II. loc. cond), ἀλλ' ἄλλου εἴδους ἀγωγή. (Τροπλ. louage ἀρ. 203 καὶ 721.—Καλλ. τ. γ' § 437—ὅτι κατὰ τῶν ἀστυνομικῶν νόμων ἡ συνήθεια δὲν χωρεῖ. Arrêt. cass. 4 Ὀκτ. 1823. Ἀπόφ. 11424 τοῦ 1853 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν.)—Καὶ κατ. § 35.

§ 33. Τὸ Δημόσιον ἐνέχεται διὰ τὴν κλοπὴν τοῦ βαλανιδίου, ὅπερ ἐξεμίσθωσεν; Ἴδε τὴν 141 τοῦ 1851 ἀπόφ. ΑΠ. ἐν λ. Μίσθωσις. Πρβ. τὰ κατωτέρω περὶ φόρων.

§ 34. Ὅταν ἡ Κυβέρνησις πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς λῃστείας περιώρισε τὴν κίνησιν τῶν πλοιαρίων ἐν τοῖς ἰχθυοτροφείοις, τὰ ὁποῖα εἶχε μισθώσει, ποῖον δικαίωμα ἔχει ὁ μισθωτής; Νὰ ζητήσῃ ἀνάλογον ἀποζημίωσιν τοῦ τιμήματος, κατὰ τὴν 18456 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. (Νομ. Μέλ. σ. 1049)· Πρβ. τὴν λ. Φόροι.

§ 35. Διὰ τὰ τυχαῖα καὶ ἐξ ἀνωτέρας δυνάμεως συμβάντα ὁ Νόμος δὲν ὑποχρεοῖ τὸν ἐκμισθωτὴν ν' ἀποζημιώσῃ τὸν μισθωτὴν διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν προελθοῦσαν αὐτῷ ζημίαν. Τοιοῦτα εἶναι καὶ τὰ ὑγειονομικὰ μέτρα, ὅσα μετὰ τὸ συνάλλαγμα ἤθελον ληφθῇ. Απ. Εφ. Αθ. 15802, φέρουσα·

« Ἐπειδή, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν περὶ ἀποζημιώσεως, κατὰ τὴν προκειμένην ἀγωγὴν, ὡς εἴρηται, αἴτησιν τῶν ἐκκαλούντων, ἡ ἀγωγὴ αὕτη, καθόσον ἔχει ἀντικείμενον τοιαύτην περὶ ἀποζημιώσεως αἴτησιν, δὲν στηρίζεται εἰς τὸν Νόμον, καθότι ὑπαίτιος δὲν εἶναι, ὡς ἐκμισθωτής, τὸ Δημόσιον, διὰ τὰ, ἐξ ὧν ἡ ζημία προῆλθε κατὰ τοὺς ἀντιδίκους, ὑγειονομικὰ μέτρα, ἅτινα ἄγνωστα τοῖς συναλλαξαμένοις κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συμφωνηθείσης μισθώσεως καὶ διαρκούσης ταύτης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως χάριν τῆς ἀσφαλείας τῆς δημοσίου ὑγείας καὶ ὑποχρεωτικὰ πρὸς πάντας, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν εἰμὴ ὡς τυχαῖον συμβὰν, ἀλλὰ διὰ τὰ τυχαῖα καὶ καὶ ἐξ ἀνωτέρας δυνάμεως συμβάντα ὁ Νόμος δὲν ὑποβάλλει τὸν ἐκμισθωτὴν εἰς ἐνοχὴν τοῦ ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν ζημίαν, τὴν ὁποίαν ἐξ αὐτῶν τυχὸν ὑποφέρει ὁ μισθωτής, ὡς εἶναι ἡ βάσις τῆς προκειμένης ἀγωγῆς· ὅθεν αὕτη εἶναι κατὰ Νόμον ἀνυπόστατος· ἂν δὲ οἱ ἐνάγοντες ἔχωσιν ἕνεκα τῶν συνεπειῶν τῶν εἰρημένων ἐκτάκτων μέτρων ἄλλο δικαίωμα χορηγούμενον αὐτοῖς ἀπὸ τὸν Νόμον κατὰ τοῦ ἐκμισθωτοῦ Δημοσίου, ἡ προκειμένη ἀγωγὴ δὲν στηρίζεται εἰς αὐτὸ ὥστε νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ὑφισταμένην δίκην ».—ὅρα ἀν. § 32.

§ 36. Τὸ τῆς Ἑλλάδος δημόσιον εἶναι ὑπόχρεον νὰ ἀποζημιώσῃ διὰ τὸ οἰκόπεδον, τὸ ὁποῖον ἡ ὀθωμανικὴ ἐξουσία ἀφήρεσε διὰ δημοσίαν ἀνάγκην; ὄχι. Απόφ. 7944 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν.

§ 37. Τοῦ καταδρομέως ὁπλισθέντος ἀδείᾳ τῆς Κυβερνήσεως, πᾶσα ὑπ' αὐτοῦ προξενουμένη ζημία καθίστα τὴν Κυβέρνησιν ὑπεύθυνον πρὸς τὸν ζημιωθέντα, καὶ ἂν ἡ ζημία ὑπερέβαινε τὴν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ καταδρομέως ἐγγύησιν.—Σαριπόλου τὰ νόμιμα σελ. 429 σημ. 3.

§ 38· Ὁ μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν συναλλαχθεὶς ἐν γνώσει τοῦ ὅτι δὲν ἔχει δικαίωμα ἢ ἐξουσίαν, δὲν ἔχει δικαίωμα ἀποζημιώσεως, ὡς οὐδὲ τὸ δημόσιον αὐτό. Απ. Εφ. Ναυπλ. 245 τοῦ 59 ἐν δικαίῳ σελ. 74.

§ 39. Ἔχει δικαίωμα πρὸς ἀποζημίωσιν ἐκεῖνος, εἰς τὰς γαίας τοῦ ὁποίου ὁ Νόμος τῆς 13 Νοεμβρίου 1834 δὲν ἐπιτρέπει, χά-

ριν τῆς δημοσίας ὑγείας, τὴν ὀρυζοσποράν; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 204 τοῦ 64 φέρουσα (1)·

« Ἐπειδὴ, ὅταν διὰ νόμου διατάττεται ἢ ἀπαγορεύεταί τι ὑπὲρ τῆς κοινῆς ὑγείας, χωρὶς ὁ νόμος οὗτος συγχρόνως νὰ προνοῇ καὶ ὁρίζῃ τι περὶ ἀποζημιώσεως τῶν τυχὸν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ ζημιουμένων ἰδιωτῶν, τότε, πάντων ὀφειλόντων νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου, ὡς τοιούτου, οὐδεὶς ἀποκτᾷ δικαίωμα ν' ἀπευθύνῃ κατὰ τοῦ Δημοσίου ἀπαίτησιν ἀποζημιώσεως, διότι τὸ Δημόσιον δὲν ὠφελεῖται εἰδικῶς ἐκ τῆς ζημίας αὐτοῦ, προσαποκτῶν τι ἐκ τῆς ἰδιοκτησίας του, ἀλλ' ἰσχύει ἡ ἀρχὴ, ὅτι δὲν δύναται ἡ χρῆσις τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαιώματος νὰ ὑπερέχῃ τοῦ γενικοῦ συμφέροντος τῆς πολιτείας· ὅθεν, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἀγωγὴν, ἡ τῆς μὴ σπορᾶς ζημία, ἧς τὴν ἀντικατάστασιν ζητεῖ ὁ ἐνάγων λόγῳ τοῦ ὅτι περὶ τούτου εἶχε πραγματικὸν δικαίωμα ἐπὶ ἀλλοτρίων γαιῶν, προῆλθεν αὐτῷ ἐκ τοῦ ἀπὸ 13 9βρίου 1834 Διατάγ. ἀφορῶντος τὸν περιορισμὸν τῆς καλλιεργείας τοῦ ὀρυζίου ἰσχύοντος τότε ὡς νόμου, καὶ ἐκδοθέντος λόγῳ τῆς δημοσίας ὑγείας τοῦ Κράτους, ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴ, μὴ στηριζομένη εἰς νόμιμον βάσιν, ἦτον ἀποῤῥιπτέα, καὶ ἑπομένως οὐδένα παρεβίασε νόμον τὸ Ἐφετεῖον ἀποῤῥίψαν αὐτήν. Ἂν δὲ καὶ αἱ αἰτιολογίαι τῆς ἀποφάσεώς του εἰσὶν ἐσφαλμέναι κατὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ ἀναιρεσείοντος, τὸ διατακτικὸν ὅμως στηρίζεται εἰς τὸν Νόμον, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν· τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ἄσκοπος ἀποβαίνει ἡ ἐξέτασις τῶν τοῦ ἀναιρεσείοντος λόγων, διότι ἡ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα ἀρχὴ, ὑποστηρίζουσα τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως, καίτοι λαμβανομένων τῶν πραγματικῶν ἰσχυρισμῶν, ὡς ἡ ἀγωγὴ καὶ ὁ ἀναιρεσείων ἐννοοῦσιν αὐτοὺς, καθιστᾷ ματαίαν τὴν ἔρευναν αὐτῶν ».

§ 39 [2]. Τὸ Δημόσιον ὀφείλει ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ δάσους, εἰς τὸ ὁποῖον ἐγένοντο ὑλοτομίαι δυνάμει ἀδειῶν τοῦ δασονόμου; ὅρα ἀπόφ. 8695 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 39 [3]. Ἡ παρὰ τὸν Νόμον γενομένη παρὰ δασονομικοῦ ὑπαλλήλου κατάσχεσις καὶ πώλησις τῆς ῥητίνης τοῦ πρὸς ἀποζημιώ-

(1) Πρβ. Φέδερ σ. 265. Οἰκ. σ. 200 ἐκδ. 2. καὶ Demolombe τόμ. 9. Τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐπικρίνει ὁ Καλλ. τ. 2 § 204 ἐκδ. 2, λέγων ὅτι ἡ διὰ νόμου ἀφαίρεσις τῆς ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας παρέχει δικαίωμα ἀποζημιώσεως, ἧς ὅλως ἀνεξάρτητος εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ γενικοῦ συμφέροντος.

σιν ἐνάγοντος δὲν βαρύνει τὸ Δημόσιον, ἀλλὰ προσωπικῶς τὸν ὑπάλληλον αὐτοῦ, καθότι οἱ δασονομικοὶ ὑπάλληλοι ὡς πρὸς τὰς εἰς τὰ δάση παραβάσεις των θεωροῦνται ὡς ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι καὶ ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα τὸ ἄρθρ. 65 τῆς ποιν. δικ. Απ. πολ. ΑΠ. 51 τῶν 62, φέρουσα·

« Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἀπὸ 10 Ἰουλίου 1836 περὶ τῶν εἰς τὰ δάση γενομένων ἀνομημάτων Β. διατάγματος, οἱ δασονομικοὶ ὑπάλληλοι, ὡς πρὸς τὰς περὶ τὰ δάση παραβάσεις, θεωροῦνται ὡς ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι καὶ ὡς τοιοῦτοι διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ ἁρμοδίου παρὰ τοῖς πρωτοδίκαις εἰσαγγελέως, ἑπομένως ἐφαρμόζεται καὶ κατ' αὐτῶν ἡ περὶ εὐθύνης τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν διάταξις τοῦ ἄρθρου 65 της ποινικῆς δικονομίας, καθ' ἣν οὗτοι ἐνέχονται προσωπικῶς καὶ ἀμέσως πρὸς ἐπανόρθωσιν πάσης ζημίας, ἣν διὰ παρανόμου τινὸς πράξεώς των ἐπήνεγκον εἰς πολίτην, ἐκτελοῦντες ποινικὰ ἢ δικαστικῆς ἀστυνομίας ἔργα.

» Ἐπειδή, κηρυχθέντων οὕτω προσωπικῶς ὑπευθύνων τῶν εἰρημένων ὑπαλλήλων, δὲν ὑφίσταται ὡς πρὸς τὰς πράξεις αὐτῶν ἡ ἐκ τῆς εὐθύνης τοῦ ἐντολέως ἢ τοῦ προστήσαντος παραγομένη ἐνοχὴ τοῦ δημοσίου πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων του κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς ὑπηρεσίας των παρανόμως ἐπενεχθείσης βλάβης·

» Ἐπειδὴ ἑπομένως τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν Πρωτοδικεῖον ἐσφαλμένως ἐφήρμοσεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὰς ἐπιστηριζούσας τὴν εὐθύνην ταύτην τοῦ Δημοσίου διατάξεις τοῦ Νόμου, ἀφοῦ, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς πρώτης αἰτιολογίας τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. 440 ἀποφάσεώς του, ἡ παρὰ τὸν Νόμον γενομένη κατάσχεσις καὶ πώλησις τῆς ῥητίνης τοῦ ἐνάγοντος, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἀπήτησεν οὗτος τὴν ἐπιδικασθεῖσαν αὐτῷ ἀποζημίωσιν ἐνεργηθεῖσα παρὰ τοῦ δασονόμου Μεγάρων λόγῳ παραβάσεως τῶν περὶ ὑλοτομίας διατάξεων, ἀποτελεῖ πρᾶξιν ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου, ἥτις ἀναγομένη εἰς τὰ τῆς δικαστικῆς ἀστυνομίας καθήκοντά του δὲν ἐπιβαρύνει κατὰ τὰ ἐκτεθέντα τὸ Δημόσιον ».

§ 40. Τὸ Δημόσιον εὐθύνεται διὰ τὰς παρὰ τοῖς ταμίαις κατασχέσεις; διὰ τὴν παράλειψιν τῆς δηλώσεως κτλ.; Ἰδοὺ τὰ περὶ τούτου.

§ 41. Ἡ γενομένη παρά τινι ταμίᾳ, ὡς τρίτῳ, κατάσχεσις χρημάτων, γίνεται ὡς εἰς ταμίαν καὶ οὐχὶ ὡς εἰς τὸ ἄτομον αὐτοῦ· τὰ κατασχεθέντα ἑπομένως θεωροῦνται ὡς ὑπὸ τοῦ Δημο-

σίου ὀφειλόμενα, ὁ δὲ ταμίας εἶναι ἐντολοδόχος αὐτοῦ, καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ εὐθύνουσι τὸ Δημόσιον, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦτο εὐθύνεται, ἂν ἀποδοθῇ τὸ κατασχεθέν. Ἀποφ. πολ. ΑΠ. 50 τοῦ 1851, 260 τοῦ 52. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 17711 τοῦ 59.—Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 7941 τοῦ 51. κυρωθεῖσα διὰ τῆς 260 τοῦ 52 ἀπ. ΑΠ. (1).—Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 8689 τοῦ 51 (2).—Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 9519 τοῦ 52 (3).—Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 67 τοῦ 49 ἐπὶ τῆς αὐτῆς βάσεως στηριζομένην. Ἄλλην ἀρχὴν καθιεροῖ ἡ 8830 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν (4).

§ 42. Ἐνταῦθα σημειωτέον καὶ τὸ ἑξῆς ζήτημα. —Τὸ Δημόσιον δὲν εὐθύνεται, ἐὰν οἱ ταμίαι, παρ' οἷς, ὡς εἰσπράττουσι τοὺς δημοτικοὺς φόρους, ἐγένετο κατάσχεσις, παρέλιπον νὰ κάμωσι τὴν προσήκουσαν δήλωσιν. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 14343 τοῦ 56, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ Δημόσιον δὲν δύναται νὰ ἐναχθῇ ὡς ὑπεύθυνον

---

(1) Ἡ κατάσχεσις παρὰ τρίτῳ ἐπιτετραμμένῳ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Δημοσίου ταμείου γίνεται ὄχι ὡς εἰς τὸ ἄτομον αὐτοῦ τοῦ ἐπιτετραμμένου, ἀλλ' ὡς εἰς τὸ ἴδιον Δημόσιον διὰ τὰ παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν ὀφειλέτην τοῦ κατασχόντος ὀφειλόμενα· ἐν δὲ τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ ἐπιτετραμμένος τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ταμείου ἀντιπροσωπεύει τὸ Δημόσιον, καὶ αἱ πράξεις του, αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν κατάσχεσιν καὶ τὰς συνεπείας τῆς ἕνεκα τῆς δηλώσεως ἢ μή, οὔσης, δυνάμει τῶν περὶ κατασχέσεως διατ. τῆς πολ. δικ., ἐντὸς τῶν καθηκόντων του, ὑποχρεοῦσι τὸ Δημόσιον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 260 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 7941 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

(2) Τὸ Δημόσιον εἶναι ὑπεύθυνον νὰ πληρώσῃ ὅσα συνεπείᾳ κατασχέσεως παρά τινι φρουράρχῳ ὡς τρίτος ὤφειλεν οὗτος νὰ κρατήσῃ. Ἀπόφ. 8689 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

(3) Ἐνέχεται τὸ Δημόσιον αὐτό, ὅταν ὁ ταμίας, παρ' ᾧ ἐγένετο κατάσχεσίς τις, παρέλιπε νὰ δηλώσῃ ὅτι δὲν εὑρίσκονται παρ' αὐτῷ τὰ χρήματα, δι' ἃ ἐγένετο ἡ κατάσχεσις. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 9519 τοῦ 1852.

(4) Παρὰ τῷ ταμίᾳ τῆς Γερουσίας ἐνηργήθη κατάσχεσις, ὡς παρὰ τρίτῳ, διὰ χρέος γερουσιαστοῦ τινός· ὁ ταμίας δήλωσιν δὲν ἔκαμεν, ἀλλὰ τὸ κατασχεθὲν ποσὸν ἐδόθη εἰς τὸν ὀφειλέτην.—Ἐκινήθη λοιπὸν ἀγωγὴ κατὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ τοῦ ταμίου, καὶ ἀνεφύη τὸ ζήτημα: τίς ἐνέχεται; τὸ Δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν (ἀπ. 8830 τοῦ 51) ἀπεφήνατο ὅτι ὑπεύθυνον εἶναι τὸ πρόσωπον, ὅπερ ἐξεπλήρου ἔργα ταμίου, διότι ἐκ τῆς ἀμελείας του δὲν πρέπει νὰ ὑποφέρῃ τὸ Δημόσιον.

πρὸς τρίτους ἕνεκα τῶν πράξεων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἐξ ὧν ἐπήγασαν δικαιώματα τρίτων, εἰμὴ δυνάμει τῆς ἀρχῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται ἡ κατὰ τοῦ προστήσαντος ἀγωγὴ, τουτέςι δυνάμει τῆς ἀρχῆς, ὅτι εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τούτους ἐνεπιστεύθη ἡ διαχείρισις ἑνὸς κλάδου τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ τῶν δημοσίων συμφερόντων, καθόσον οἱ τρίτοι ἀναγκάζονται ὑποχρεωτικῶς νὰ συνδέσωσι τὰς σχέσεις των μὲ τοὺς ὑπαλλήλους τούτους, ὡς ἀντιπροσώπους τοῦ Δημοσίου αὐτοῦ, ὡς νὰ τοὺς συνέδεον ἀμέσως μὲ τὸ Δημόσιον, τοῦ ὁποίου διαχειρίζονται ἐκεῖνοι τὰς ὑποθέσεις ὡς πράκτορες καὶ προεστῶτες.

» Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως ἐκ τῶν ἄρθρων **12**, **13**, **14** καὶ **15** τοῦ ἀπὸ **22** Δεκεμβρίου **1847** περὶ τῶν δημοτικῶν φόρων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐξετελέσθη ἡ τοῦ ἐνάγοντος συντηρητικὴ κατάσχεσις, ἧς δὲν ἔκαμε δήλωσιν ὁ αὐτὸς ταμίας (διότι ἡ ἀπόφασις ὑπ' ἀριθ. **1141** τὴν ὁποίαν προσήγαγεν ὁ ἐναγόμενος καὶ ἀξιοῖ ὡς ἐκκληθεῖσαν τὸ Δημόσιον, βεβαιοῖ ὅτι μόνον ὁ δημοτικὸς εἰσπράκτωρ ἔκαμε δήλωσιν κατὰ τῆς εἰς τὰς ἰδίας χεῖρας αὐτοῦ γενομένης συγχρόνου συντηρητικῆς κατασχέσεως, ἥτις ἀνακοπεῖσα ἀπεῤῥίφθη ὡς ἄκυρος) προκύπτει ἀδιστάκτως, ὅτι, ἐπὶ τῆς εἰσπράξεως τῶν δημοτικῶν φόρων, τὴν ὁποίαν ὁ Νόμος αὐτὸς ἐπιφορτίζει οὐχὶ εἰς τὸ Δημόσιον, ἀλλὰ προσωπικῶς εἰς τοὺς δημοσίους εἰσπράκτορας, ἤγουν τοὺς ταμίας, οὗτοι δὲ εἰσὶ προεστῶτες ἢ πράκτορες τοῦ Δημοσίου μὴ διαχειριζόμενοι ὑπόθεσιν ἢ συμφέρον τι τοῦ Δημοσίου, ἀλλ' εἰσὶ προεστῶτες ἢ πράκτορες, δυνάμει τῆς διατάξεως τοῦ Νόμου, τῶν σχετικῶν δήμων διά τε τὴν φύσιν τῶν εἰσπρακτέων τούτων φόρων, ὄντων δημοτικῶν, καὶ διὰ τὰς σχετικὰς ὡς πρὸς αὐτοὺς τοὺς φόρους νομίμους σχέσεις τῶν εἰσπρακτόρων τούτων ἀπέναντι μόνων τῶν δήμων, καὶ οὐχὶ τοῦ Δημοσίου, μηδὲν ὄφελος ἐξ αὐτῶν ποριζομένου, διότι κατὰ μὲν τὸ ἄρθρον **13** ὀφείλουν οἱ ταμίαι λόγον μόνον πρὸς τὴν ἁρμοδίαν δημοτικὴν ἀρχὴν, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον **15** εἰς τὰ δημοτικὰ ταμεῖα ὀφείλουν κατὰ μῆνα νὰ παραδίδωσι τοὺς εἰσπραττομένους δημοτικοὺς φόρους, ἄνευ τινὸς διαχειρίσεως ἢ ἐκπτώσεως αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον **14** τὸ ἐνοίκιον τῆς ἀποθήκης, μετὰ τὴν ἐκποίησιν τῶν δημοσίων καρπῶν, πληρόνεται διὰ τὴν ὑπόλοιπον ἐναποταμίευσιν τῶν δημοτικῶν παρὰ τοῦ ἁρμοδίου δήμου.

» Ἑπομένως, ἐλλειπόντων ἐπὶ τοῦ προκειμένου τῶν στοιχείων ἐκείνων ἅτινα ἀποτελοῦσι τὴν νομικὴν ἀρχὴν, ἐφ' ἧς στηρίζεται ἡ εὐθύνη τοῦ Δημοσίου ἀπέναντι τῶν τρίτων διὰ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἡ προκειμένη ἀγωγὴ τοῦ Γ. Στυμφα-

λιάδου κατά τοῦ Δημοσίου ἦτο, κατὰ τὴν καὶ πρωτοδίκως ὑποβληθεῖσαν ἔνστασιν, ἀπαράδεκτος, ἢ ἀνυπόστατος».

§ 43. Ὑπάγονται καὶ οἱ οἰκονομικοὶ ὑπάλληλοι εἰς τὰς περὶ δηλώσεων γινομένων παρ' αὐτοῖς κατασχέσεων ὑποχρεώσεις τῆς πολ. δικ.; Ναί. Ὅρα τὴν 700 τοῦ 1857 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. (Νομ. σελ. 6263) ἐν λ. Κατάσχεσις.

§ 44. Ἡ ἐξέτασις τοῦ προηγουμένου ζητήματος καθιστᾷ ἀναγκαῖον νὰ προσθέσω καὶ τὰ ἑξῆς, καίτοι ἀνήκοντα ἰδίως εἰς τὸ περὶ κατασχέσεως. Εἰσὶ δὲ ταῦτα·

α) Ὁ Α ἐνήργησε κατάσχεσιν παρὰ τῷ κεντρικῷ ταμίᾳ ἐπὶ χρημάτων τοῦ Γ.—Μετὰ ταῦτα ἐνήργησεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν χρημάτων κατάσχεσιν καὶ ὁ Δ, ὁ δὲ κεντρικὸς ταμίας δὲν ἔκαμε δήλωσιν τινά, οὔτε ἄλλην εἰδοποίησιν. Ἀργότερα τὰ χρήματα ἀπεδόθησαν εἰς τὸν Α, δυνάμει ἀποφάσεως. — Εἰς τὴν δίκην λοιπὸν ταύτην ἀνεφύη τὸ ζήτημα, ἂν κατὰ τοῦ Δημοσίου χωρῇ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 933 τῆς πολ. δικ. ἢ ἡ τοῦ 931. — Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν διὰ τῆς 10037 τοῦ 52 ἀποφ. αὐτοῦ ἐθεώρησε τὸ πρῶτον ἐφαρμοστέον (1).

§ 45. β) Ὅταν διὰ νόμου ἔπαυσεν ἡ εἴς τινα ὀφειλέτην χορήγησις τῆς μισθοδοσίας του διὰ τοῦ Φρουραρχείου Ἀθηνῶν (π. χ.), τὸ Δημόσιον δὲν εὐθύνεται διὰ τὴν μὴ ἐξακολούθησιν τῆς κρατήσεως τοῦ κατασχεθέντος ποσοῦ· διότι, κατὰ τὸ ἄρθρον 86 τοῦ λογιστικοῦ νόμου, ἡ κατάσχεσις πρέπει νὰ γίνηται παρὰ τῷ πληρόνοντι ταμείῳ. — Ὥστε εἰς τὸ ταμεῖον, εἰς ὃ μετετέθη τὸ τῆς πληρωμῆς τῆς μισθοδοσίας, πρέπει νὰ γίνῃ ἡ δέουσα αἴτησις, γενομένης νέας κατασχέσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 310 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 19708 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 46. γ) Οὐδεὶς εἶναι ὑπόχρεως εἰς ἀποζημίωσιν ἕνεκα πράξεων ἢ παραλείψεων ἄλλου (Ν. 5. Π. 39. 21 — Ν. 10. Π. (12. 2), ἐκτὸς ἐὰν ὁ Νόμος ῥητῶς τὸ διατάξῃ· οὐδεὶς δὲ Νόμος διατάττει ὅτι πᾶς ἐπιστάτης τῶν δημοσίων προσόδων εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὰς πράξεις τῶν προκατόχων καὶ διαδόχων του, εἰς ἃς δὲν ἔλαβε μέρος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 22 τοῦ 1850 ὅρα τὴν ἐπ. §.

§ 46 2. γ) Ὑπάρχει ἀλληλεγγύη μεταξὺ δύο ταμιῶν, διότι ὁ μὲν αὐτῶν δὲν ἐκράτησε τὸ εἰς χεῖράς του κατασχεθὲν ποσόν, ὁ δ' ἕτερος, διαδεχθεὶς ἐκεῖνον, περιέπεσεν εἰς τὴν αὐτὴν ἔλλειψιν; Ἴδε τὰς σκέψ. 2 καὶ 3 τῆς 207 τοῦ 54 πολ. ἀπ. ΑΠ. φερούσας·

(1) Πρβ. § 60, 60 11 Εὐρ. τ. 19 σ. 398—404ἑπ.

« Ἐπειδὴ, ἀφοῦ τὸ δικάσαν Ἐφετεῖον παρεδέχθη ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀλληλεγύη, πηγάζουσα ἔκ τινος διατάξεως τοῦ Νόμου ἢ ἐκ συμφωνίας, καὶ ὅτι ὁ ἀναιρεσείων δὲν ὥρισεν ἐν τῇ ἀγωγῇ του τὴν ἐνοχὴν ἑκάστου τῶν ταμιῶν Ναυπλίας, καὶ τὸν καιρὸν καθ' ὃν ἕκαστος διεχειρίζετο τὸ ταμεῖον· διότι ἡ ὑποχρέωσις ἑκάστου, ἐν περιπτώσει μὴ πληρωμῆς ἢ μὴ κρατήσεως τοῦ κατασχεθέντος, ὑφίσταται, ὡς σκέπτεται καὶ τὸ δικάσαν δικαστήριον, μόνον ἐνῷ διεχειρίζετο ἕκαστος τὸ ταμεῖον τοῦτο, καθ' ἣν ἐποχὴν ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἡ πρότασις, καὶ καθόσον παρέλειψε νὰ ἐνεργήσῃ αὐτὴν ἢ νὰ πληρώσῃ τὰ κρατηθέντα, ὡς μὴ δυναμένης τῆς παραλείψεως τοῦ ἑνὸς νὰ καταστήσῃ συνυπεύθυνον καὶ τὸν ἕτερον, ὅςτις ἐξεπλήρωσε τὸ καθ' ἑαυτὸν, νομίμως (ἄρθρον 533 τῆς πολ. δικονομίας) ἀπέῤῥιψε τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος. Ἐπίσης δὲ νομίμως (ἄρθρ. 595 τῆς αὐτῆς) ἀπέῤῥιψε ταύτην, καὶ καθόσον ἀπέβλεπε τὸν δικασθέντα ἐρήμην συνεναγόμενον Ν. Καρτερὸν, ὡς μὴ στηριζομένη εἰς τὸν Νόμον· τὸν δὲ λόγον, ὃν ὁ ἀναιρεσείων ἐπρότεινεν ἐφεσίμως, ὅτι ἡ ἀγωγή του προκύπτει ἐξ ἀδικήματος, αἰτιολογεῖ ἐμπεριειλημμένως τὰ δικαστήριον τῶν Ἐφετῶν, διὰ τῆς τρίτης σκέψεως τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως, τὴν ὁποίαν καὶ τοῦτο παραδέχεται· καθότι, σκεπτόμενον τὸ δικαστήριον ὅτι ἡ προκειμένη ἀλληλεγύη δὲν πηγάζει ἐξ οὐδεμιᾶς διατάξεως τοῦ Νόμου, ἐννοεῖ ὅτι, καθ' ἃ γεγονότα ἐπρότεινεν αὐτὴν ὁ ἀναιρεσείων, δὲν προβλέπεται ἀπὸ κανένα Νόμον.

» Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων ἐπρότεινε διὰ τῆς ἐφέσεώς του, ὅτι τὸ Δημόσιον εἶναι ὑπόχρεον ἀλληλεγγύως, διὰ τὸν λόγον ὅτι εἶναι ὑπεύθυνον κατὰ τὸν νόμον διὰ τὰς ἐλλείψεις τῶν ὑπαλλήλων του· τὸ δὲ Ἐφετεῖον οὐδένα ποιεῖ λόγον περὶ τούτων ἐν τῷ αἰτιολογικῷ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του· ὅθεν, κατὰ τὸ ἄρθρον 807 παράγραφον 6 τῆς πολιτ. δικονομίας, καθίσταται ἀναιρετέα ἡ ἀπόφασις αὕτη μόνον καθόσον ἀφορᾷ τὸ Δημόσιον ». — Πρβ. τὴν προηγ. §.

§ 47. δ) Ἐνέχεται ὁ δημοτικὸς εἰσπράκτωρ, παρ' ᾧ ἐγένετο κατάσχεσις διὰ χρέος τοῦ Δήμου, ἂν παραδώσῃ τὰ χρήματα εἰς τὸν διάδοχον αὐτοῦ; Ἴδε τὴν λ. Φυλάκισις (προσωπικὴ κράτησις) (Απ. Ἐφ' Ν. 1210 τοῦ 1853).

§ 48. Οἱ δικασταὶ καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ δικαστικοῦ τάγματος πρόσωπα εἰσὶν ἀνεξάρτητοι περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἔργων των. Διὰ τοῦτο αὐτοὶ μόνοι τῆς κακῆς αὐτῶν διαχειρίσεως εὐθύνας δίδουσι. Πρβ. τὰ ἐν λ. Κακοδικείου ἀγωγή. Προσθετέον τὰ ἑξῆς :

§ 49. α) Τὸ Δημόσιον εὐθύνεται διὰ τὰ ἀνομήματα τῶν δασοφυλάκων; Κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἀπὸ 10 Ἰουλίου 1836 περὶ δασῶν διατάγματος οἱ δασονομικοὶ ὑπάλληλοι θεωροῦνται ὡς πρὸς τὰ εἰς τὰ δάση ἀνομήματα, ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι· ἑπομένως ἐφαρμόζεται εἰς αὐτοὺς ἡ περὶ εὐθύνης τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων διάταξις τοῦ ἄρθρου 65 τῆς ποιν. δικ., καθ' ἣν ἐνέχονται προσωπικῶς καὶ ἀμέσως πρὸς ἀνόρθωσιν πάσης ζημίας, ἣν ἐπήνεγκον εἰς πολίτην, ἐκτελοῦντες ποινικῆς ἢ δικαστικῆς ἀστυνομίας ἔργα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 51 τοῦ 62 (1). Ἀν. § 39 [3].

§ 50. β) Τὸ Δημόσιον εὐθύνεται διὰ τὴν ζημίαν, ἣν ἀνακριτικὸς ὑπάλληλος ἐπροξένησεν; Ὄχι. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 19174 τοῦ 61 (αἰτιολ. 3. 4). Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 51 τοῦ 62.

§ 51. *Περὶ ὑπολόγων τοῦ Δημοσίου. Ἁρμοδιότης.— Συνέδριον ἐλεγκτικόν.*

Περὶ τῶν ὑπολόγων τοῦ Δημοσίου ὅρα τὰ ἐκτεθέντα ἐν λ. Συνέδριον ἐλεγκτικὸν (Εὑρ. ιζ' σελ. 17—35). Ἐνταῦθα σημειόνομεν ἁπλῶς νεώτερά τινα, ταῦτα·

§ 52. Οἱ διαχειρισταὶ δημοσίων χρημάτων καὶ οἱ τῶν δημοσίων εἰσπράκτορες ὀφείλουσι λόγον τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν; ἄρθρ. 15 τοῦ διατ. περὶ Ἐλεγκτ. συνεδρίου, ἄρθρ. 111 τοῦ περὶ δήμ. νόμ. Ἀλλὰ πολ. 713; Οἰκ. § 196 σημ. 2 ἐκδ. 2. Ἀπ. ΑΠ. 314 τοῦ 64.

§ 53. Ἀγωγὴ ἀφορῶσα πράξεις διαχειρίσεως ἀποθηκαρίου δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ὅθεν ἂν ὁ ἀποθηκάριος κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου νὰ πληρώσῃ ποσόν τι δι' ἔλλειμα καρπῶν δὲν δύναται νὰ προσφύγῃ εἰς αὐτὰ (ὅρα τὸν Νόμον τῆς 22 Αὐγούστου 1861). Ἀποφ. πολ. ΑΠ. 376 τοῦ 1864. —Ὥστε τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν ἐπεμβαίνουσιν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν λ/σμῶν τῶν ὑπολόγων, οἷοι εἰσὶν οἱ ἀποθηκάριοι (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 106 τοῦ 1857, ἣν εἰς Εὑρ. ιζ' σελ. 21). Ἡ ἐξέτασις λοιπὸν τῶν λ/σμῶν τῶν ὑπολόγων ἀνετέθη εἰς τὸ Ἐλεγκτ. Συνέδριον (§ 2, 16, 19—21 τοῦ νόμου περὶ Ἐλεγκτ. Συνεδρ.). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 22 τοῦ 61 (2). Εἰς τὴν κρίσιν δὲ τοῦ Ἐλεγκτ. Συνεδρ.

(1) Τὸ Δημόσιον χρεωστεῖ ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ δάσους, εἰς ὃ ἐγένετο ὑλοτομία δυνάμει ἀδείας τοῦ δασονόμου; Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 8695 τοῦ 51 (αἰτιολ. 2, 3).

(2) Ὅρα τὴν πρὸ τοῦ 1862 ὑπ' ἀρ. 12916 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν, ὡς καὶ τὴν 17735 (Νομ. Μελ. σελ. 445) καθ' ἣν ὁ ἀποθηκάριος δημητριακῶν καρπῶν τοῦ Δημοσίου δὲν δύναται

ἀπόκειται νὰ κρίνῃ ἂν ἦναι ἀνάγκη νὰ ἀκούσῃ τὴν ἀπολογίαν τοῦ ὑπολόγου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 1866 (1).

§ 54. Ἀλλὰ πρὸ τοῦ περὶ λογιστ. Νόμου τοῦ 1852 διαχ. ἀποθηκαρίου ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 209 τοῦ 1861, κυροῦσα τὰς 453 τοῦ 56 καὶ 219 τοῦ 57 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν (2).

§ 35. Ὡσαύτως, ἀμφισβητουμένης τῆς ἐκκαθαρίσεως τῆς διαχειρίσεως τῶν εἰδικῶν εἰσπρακτόρων τῆς ὑπὸ τοῦ ταμείου γενομένης, τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἦσαν ἁρμόδια πρὸς ἐξακρίβωσιν αὐτῆς κατὰ τὸ ἀπὸ 18 Δεκεμβρ. 1842 διάταγμα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 237 τοῦ 1854 ἀναιροῦσα τὴν 11169 τοῦ 53 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. καὶ φέρουσα·

« Ἐπειδὴ οἱ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἀπὸ 18 Δεκεμβρίου 1842 διατάγματος διοριζόμενοι εἰδικοὶ εἰσπράκτορες ὑπόκεινται, κατὰ τὸ 31 ἄρθρον τῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ διατάγματος τούτου ἐκδοθεισῶν ὁδηγιῶν τοῦ ὑπουργείου τῆς οἰκονομίας ἀπὸ 30 Ἰανουαρίου 1848, εἰς τὴν ἄμεσον ἐξέλεγξιν τοῦ ταμίου, ὑφ' ὃν διατελοῦσι, καὶ οὐχὶ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου· ἑπομένως, ἀμφισβητουμένης τῆς ἐκκαθαρίσεως τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν, τῆς ὑπὸ τοῦ ταμία γενομένης, ἁρμόδια πρὸς ὁριστικὴν ἐξακρίβωσιν αὐτῆς εἰσὶν τὰ τακτικὰ δικαστήρια· τὸ δὲ ἄρθρον 11 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων διατάγματος τῆς 7 Φεβρουαρίου 1835 ἐννοεῖ μόνον ὅτι διὰ τῆς ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων γενομένης ἐξακριβώσεως δὲν πρέπει ν' ἀναστέλληται ἡ διοικητικῶς ἐνεργουμένη καταδίωξις τῶν καθυστερούντων. Ὅθεν τὸ Ἐφετεῖον, ἀποφηνάμενο νὰ προσφύγῃ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια κατὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς οἰκονομικῆς ἀρχῆς, ἥτις τὸν κατεδίκασεν δι' ἐλλείψεις ἐκ τῆς διαχειρίσεώς του προερχομένας.

---

(1) Οἱ ἔκ τινος διαχειρίσεως ὑπόλογοι καταδιώκονται ἄνευ ἀποφάσεως τοῦ Ἐλεγκτ. συνεδρίου; Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 10038 πρὸ τοῦ 1862. Ὅρα Εὑρ. ιζ' σ. 19 ἐπ.—Ἀπ. ΑΠ τοῦ 51, 44 τοῦ 53.

(2) Ὁ λόγος τῆς ἀναιρ. αὐτῆς ἔχει οὕτω·

« Ἐπειδὴ ὁ περὶ λογιστικοῦ νόμος δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθόσον οὗτος μὲν ἐγένετο τὸ 1852 ἔτος, ἡ δὲ διαχείρισις τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ὡς ἀποθηκαρίου ἔλαβε χώραν τὸ 1848 ἔτος, οὐδεὶς δὲ ἄλλος νόμος πρὸ αὐτοῦ ἐκανόνισεν ἐπὶ τοιούτων ἀντικειμένων δικαστικὴν ἁρμοδιότητα, ἄρα ὀρθῶς ἀπεφήνατο τὸ Ἐφετεῖον ὅτι ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἡ προκειμένη ἀπόφασις ».

νου ἐπὶ τῆς προκειμένης διαφορᾶς ἑαυτὸ ἀναρμόδιον νὰ ἐξετάσῃ ἂν ὁ ἀναιρεσείων ὀφείλῃ τι εἰς τὸ δημόσιον ἐκ τῶν ἀνατεθεισῶν αὐτῷ εἰσπράξεων, παρεξήγησε τὸ εἰρημένον ἄρθρον, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἀπόφασίς του εἶναι ἀναιρετέα ».

§ 56. Τὸ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργεῖον ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκδίδει ἀποφάσεις, δι' ὧν νὰ ὁρίζῃ τὸ ἔλλειμμα ὑπολόγου τινὸς στρατιωτικοῦ; Αἱ ἀποφάσεις αὗται εἰσὶ προσωρινῶς ἐκτελεστέαι;

Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον (ἀπ. 702 τοῦ 1865) ἀπεφήνατο ὅτι δύναται μὲν τὸ ὑπουργεῖον νὰ ἐξελέγξῃ τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ ὑπολόγου καὶ νὰ ὑποβάλῃ τὰ εἰκότα εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον, ἀλλὰ τὰ ἄρθρα 198 ἐπ. τοῦ λογιστικοῦ νόμου ὑποθέτουσι *παρόντα* τὸν ὑπόλογον.—Ὁ Ἄρ. Π. ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἐζητήθη ἀναίρεσις κατὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς, ἐξέδοτο τὴν ὑπ' ἀρ. 319 τοῦ 65 ἀπόφασιν, φέρουσαν (1)·

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον, ἀποφηνάμενον διὰ τῆς δευτέρας αἰτιο-

(1) ὅρα Δαλλ. λ. trésor. public. § 1088, 967, 976.—Απ. ΑΠ. 300 τοῦ 60, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 199 τοῦ περὶ λογιστικοῦ τοῦ Κράτους Νόμου τοῦ 1852, πᾶσα ἔλλειψις χρημάτων ἢ χαρτοσήμου νομίμως βεβαιωμένη, ἀρκεῖ, ἵνα ὑποχρεωθῇ ὁ ὑπόλογος ταμίας εἰς προκαταβολὴν τοῦ ἐλλείποντος ποσοῦ ἐντὸς 24 ὡρῶν· ὁ δὲ Νόμος οὗτος οὐδεμίαν διάκρισιν κάμνει μεταξὺ ἐλλείψεως ἐξ ἀμελείας, παραλείψεως ἢ καταχρήσεως γενομένης· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ Ἐφετεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του βεβαιοῖ, ὅτι διὰ τῆς γενομένης παρὰ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ ἐξελέγξεως τοῦ εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον ἀνατεθειμένου ταμείου ἀνεκαλύφθησαν πλαστογραφίαι ἀτάκτων ἐγγραφῶν, ἐξ ὧν εὐλόγως παρέχεται ὑπόνοια καταχρήσεως ἐπὶ ὡρισμένου παρὰ τῆς ἐξελέγξεως ποσοῦ, ἄρα τὸ Ἐφετεῖον παραδεξάμενον ὅτι ὁ ὑπόλογος ταμίας δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς προκαταβολὴν τοῦ ἐξελεγχθέντος παρὰ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ ποσοῦ καὶ ὅτι ἐν παραλείψει δὲν ὑπέκειτο εἰς καταδίωξιν, παρεβίασε τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον τοῦ Νόμου, καθότι τὰ μέτρα, ἃ τοῦτο καθιεροῖ, φέρουσι χαρακτῆρα συντηρητικὸν καὶ προσωρινὸν πρὸς ἀσφάλειαν τῆς δημοσίου περιουσίας· ἵνα δὲ αὐτὰ ληφθῶσι, δὲν ἀπαιτεῖται ἀπόφασις οὔτε τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου νὰ προηγηθῇ, οὔτε ποινικὴ καταδίωξις, ὡς ἐσφαλμένως ἐθεώρησε τὸ Ἐφετεῖον· τοῦτο δὲ σαφέστερον γίνεται ἐκ τῆς συντόμου τῶν 24 ὡρῶν προθεσμίας, ἥτις δὲν ὑποτίθησι βεβαίως προη-

λογίας τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὅτι ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει δὲν ἐφαρμόζονται τὰ ἄρθρα 198 καὶ 199 τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ τοῦ Κράτους Νόμου, ὡς ἀφορῶντα παρόντας κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τούς, περὶ ὧν διαλαμβάνουσι, ταμίας καὶ ἀναπληροῦντας ἑκουσίως τὰς ὑπαρχούσας ἐλλείψεις, ἢ διὰ ἀναγκαστικῆς καταδιώξεως ἐν ᾧ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, ὡς τὸ Ἐφετεῖον παραδέχεται, ἡ ἐξέλεγξις ἐγένετο ἐν ἀπουσίᾳ καὶ ἀγνοίᾳ τοῦ πρὸ πολλοῦ παυθέντος ἀναιρεσιβλήτου, πρώην προέδρου τοῦ ταμείου τῆς ἱππαρχίας, καὶ ὅτι ἑπομένως δὲν ἦτο ἐκτελεστὴ ἡ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν καταψήφισις κατὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, στενῶς μὲν καὶ λίαν περιωρισμένως ἐφήρμοσε τὰς διαληφθείσας διατάξεις, διότι ἐν τοῖς ἄρθροις αὐτοῖς γίνεται μὲν λόγος περὶ ταμιῶν ἐν ὑπηρεσίᾳ ἔτι διατελούντων, (διὸ καὶ τὸ ἄρθρον 198 ὁρίζει, ὅτι οἱ ὑπόλογοι ὀφείλουσιν ἐπὶ ποινῇ προσωρινῆς παύσεως νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τοὺς πρὸς ἐπιθεώρησιν τοῦ ταμείου ἀπεσταλμένους τὰ βιβλία των κλπ. τὸ δὲ ἄρθρον 199 διατάσσει, ὅτι πᾶσα χρηματικὴ ἔλλειψις ἀναπληροῦται ἐντὸς 24 ὡρῶν παρὰ τοῦ ταμίου, ὅςτις ἄλλως *ἀπολύεται*), ἀλλ' ἐκ τοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον προέδρευσεν εἰς τὴν σύνταξιν τῶν ἄρθρων αὐτῶν καὶ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ αὐτῶν μὲ τὰ ἄρθρα 17 ἐδ. 5, 19, 25 καὶ 86 τοῦ περὶ ταμιῶν νόμου τῆς 6 Φεβρουαρίου 1834 προκύπτει ἀδιστάκτως, ὅτι τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διατάσσῃ ἐξέλεγξιν τῶν ἰδιωτικῶν στρατιωτικῶν ταμείων καὶ νὰ ἐκδίδῃ κατὰ τῶν ὑπολόγων, ἄνευ διακρίσεως ἂν ἦναι ἔτι ἐν ὑπηρεσίᾳ ἢ ἂν ἐπαύθησαν, ἀποφάσεις ὁριζούσας τὸ ἔλειμμα, αἱ δὲ ἀποφάσεις αὗται εἰσὶ μὲν προσωριναί, ὡς ἔχοντος τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου τὸ δικαίωμα τῆς ὁριστικῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν λο-

---

γουμένην τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου ἢ τῆς ποιν. δικαιοσύνης πρᾶξιν· ὁ δὲ ἕτερος τῆς ἀποφάσεως λόγος, ὅτι αἱ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ ἐκθέσεις, ἃς οὔτε κἂν ὁρίζει, δὲν φέρουσι τὸν τύπον τὸν διατασσόμενον ἀπὸ τὸ 198 ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ Νόμου, δὲν στηρίζει ἐπίσης αὐτήν, καθότι αἱ τοῦ ἄρθρου τούτου διατυπώσεις δὲν διατάττονται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ βεβαιωθῇ, ὅτι ἡ ἐξέλεγξις ἐγένετο παρὰ τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου ἐν γνώσει τοῦ ὑπολόγου ταμίου, καὶ ταῦτα ἡ ἀπόφασις δὲν ἀποκρούει, αἱ δὲ ἀποδείξεις, ἃς ὁ ἀναιρεσίβλητος ἐπικαλεῖται, δὲν δύνανται νὰ σταθμισθῶσιν ἤδη παρὰ τοῦ Ἀρείου Πάγου, καθότι δὲν δικάζεται ἡ οὐσία, οὐδὲ ἀναφέρονται ἐν τῇ προσβαλλομένῃ ἀποφάσει ».

γαριασμῶν, εἰσὶν ὅμως καὶ ἐκτελεσταὶ μέχρι τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, ἀλλ' ἡ, ὡς εἴρηται, λίαν περιωρισμένη αὕτη ἐφαρμογὴ, δὲν ἐπάγεται ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 810 τῆς πολ. δικονομίας ».

§ 57. Κατὰ τὸ περὶ φύρας διάτ. τῆς 2/14 Νοεμβρ. 1834 καὶ τὸ 24 τῶν περὶ τούτου ὁδηγιῶν, καίτοι ὁρίζοντος τοῦ νόμου τὸν ὑπέρτατον ὅρον τῆς φύρας, οὐχ ἧττον ὅμως ἀπόκειται εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν συνέδριον νὰ ἐξελέγχῃ τὴν πραγματικότητα καὶ νὰ καταλογίζῃ εἰς βάρος τοῦ ὑπολόγου ὅ,τι ἀποχρώντως δὲν βεβαιοῦται διὰ πρωτοκόλλων, μὴ ὀφεῖλον νὰ διατάξῃ ἀπόδειξιν. Απ. πολ. ΑΠ. 280 τοῦ 63 (1).

§ 58. Κατὰ τὸ ἄρθρον 199 τοῦ λογιστικοῦ Νόμου, πᾶσα ἔλλειψις χρημάτων ἢ χαρτοσήμου νομίμως βεβαιουμένη, ἀρκεῖ, ἵνα ὑποχρεωθῇ ὁ ὑπόλογος τάμιας εἰς προκαταβολὴν τοῦ ἐλλείποντος, ὁ δὲ Νόμος οὐδεμίαν διάκρισιν κάμνει μεταξὺ ἐλλείψεως ἐξ ἀμελείας, παραλείψεως ἢ καταχρήσεως γενομένης. Απ. πολ. ΑΠ. 300 τοῦ 60 (ἀναιροῦσα τὴν 204 τοῦ 60 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.), ἥτις ἀνωτέρω ἐν § 56.

§ 59. Τὸ Ἐλεγκτικὸν συνέδριον εἶναι ἁρμόδιον νὰ δικάσῃ περὶ τῶν λογαριασμῶν τῆς διαχειρίσεως προσώπου, μὴ ὄντος δημοσίου ὑπαλλήλου; Ὄχι, εἶπεν ὁ Ἄρ. Π. διὰ τῆς 141 τοῦ 62 πολ. ἀπ., φερούσης·

« Ἐπειδὴ τὸ περὶ συστάσεως τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου διάταγμα τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1833 ὁρίζει, ὅτι τὸ Ἐλεγκτικὸν συνέδριον ά) εἶναι ἡ ἀνωτάτη ὡς πρὸς τὸ ἐλεγκτικὸν τοῦ Κράτους λογιστικὴ ἀρχὴ, ἔχουσα ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς ὅλον τοῦ Κράτους τὸ λογιστικὸν καὶ ἐπιτηροῦσα τοὺς ὑπολόγους *ὑπηρέτας* αὐτοῦ (§ 2 ἐδ. 2 § 3)· β') ὅτι σκοπὸς τῆς συστάσεως αὐτοῦ εἶναι νὰ πληροφορῆται δι' ἐπεξεργασίας τῶν λογαριασμῶν, ὅτι τηροῦνται αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ τοῦ ἐγκριθέντος οἰκονομικοῦ τοῦ Κράτους συστήματος καὶ ὅτι κατ' αὐτὸ γίνεται *πᾶσα* διαχείρισις (§ 2 ἐδ. 1)· γ') ὅτι *ὅλοι* οἱ ὑπόλογοι χρεωστοῦν νὰ καταστρόνωσι τοὺς

(1) Κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 2 9βρίου 1834 οἱ ἁλαταποθηκάριοι ὀφείλουσι καὶ ὅταν ἡ φύρα δὲν ὑπερβαίνῃ τὸν παρὰ τοῦ διατάγματος αὐτοῦ ὁριζόμενον ἀνώτατον ὅρον, νὰ προσαγάγωσιν ἑκάστοτε τὰς ἀποδείξεις τῆς ἀληθοῦς φύρας, τὸ δὲ Ἐλεγκτικὸν συνέδριον δύναται δι' ἀποχρῶντας λόγους νὰ προσδιορίσῃ τὴν φύραν καὶ κατωτέρω τοῦ ἀνωτάτου ὅρου. Απ. πολ. ΑΠ. 249 τος 56.

λογαριασμούς των κατὰ τὸν διατεταγμένον τρόπον, καὶ νὰ πέμπωσιν αὐτοὺς εἰς τὸ Συνέδριον ἐντὸς τῶν προσδιωρισμένων προθεσμιῶν μὲ τὰς ἀναγκαίας ἀποδείξεις· ἐπὶ δὲ ἀπειθείας ἢ ἀργοπορίας τὸ μὲν Ἐλεγκτικὸν συνέδριον δύναται νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὸν ὑπόλογον πρόστιμον, καὶ ἐν ἀνάγκῃ ν' ἀποστείλῃ δαπάναις τοῦ πταίσαντος ἐπίτηδες ἐπίτροπον διὰ νὰ ζητήσῃ τὸν λογαριασμόν, ὁ δ' ἐπίτροπος τῆς ἐπικρατείας, λαβὼν γνῶσιν τούτου, ἐνεργεῖ διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργείου νὰ γενῇ ἡ ἀκριβεστέρα τοῦ πράγματος ἐξέτασις καὶ νὰ ἀποβληθῇ, χρείας καλούσης, ὁ ἀδρανὴς ὑπάλληλος (§ 17)· δ') ὅτι τὸ Ἐλεγκτικὸν συνέδριον κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τῶν εἰς τοὺς ὑπολόγους διδομένων προθεσμιῶν χρεωστεῖ νὰ φροντίζῃ, ὥστε τὸ πολὺ 12 μῆνας μετὰ τὴν ἔκπνευσιν τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους νὰ ἦναι ἐντελῶς ἀποπερατωμένον τὸ ἐλεγκτικὸν ὅλου τοῦ Κράτους, ὁ δὲ προσδιορισμὸς τῆς προθεσμίας πρέπει νὰ κοινοποιῆται ὀκτὼ ἑβδομάδας πρὸ τῆς ἐκπνεύσεως τοῦ ἔτους, νὰ ἦναι ὁμοία διὰ τοὺς ὑπολόγους *πάσης κατηγορίας*· ε') ὅτι τὸ Ἐλεγκτικὸν συνέδριον ἐξετάζει τοὺς ὑποβαλλομένους εἰς αὐτὸ λογαριασμούς, ἀποφασίζει περὶ αὐτῶν καὶ διατάττει, ὥστε νὰ γενῇ ἡ κατὰ τὴν ἀπόφασιν τελεία ἐξόφλησις τοῦ ὑπολόγου μὲ τὸ *ἀνώτερον αὐτοῦ ταμεῖον* (§ 18), ς') ὅτι, ἂν δὲν ὑπάρχουν ἐναντίον τοῦ εἰς τὸ συνέδριον ὑποβληθέντος λογαριασμοῦ οὐσιώδη προσκόμματα ἢ ὑπάρχουν τοιαῦτα μόνον, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἐκκαθαρισθῶσι καὶ χωρὶς ν' ἀκουσθῇ ὁ ὑπόλογος, τὸ συνέδριον ἀποφασίζει ὁριστικῶς, ἀλλάζει κατὰ συνέπειαν τὸν λογαριασμόν, κάμνει τὴν ἐκκαθάρισιν καὶ δηλοποιεῖ τὴν ἀπόφασίν του εἰς τὸν ὑπόλογον καὶ εἰς τὸ *ἀνώτερον αὐτοῦ ταμεῖον* (§ 39)· ζ') ὅτι *πᾶς ὑπόλογος* ὀφείλει νὰ διορθόνῃ κατὰ τὴν γενομένην ἀπόφασιν τὸ σχέδιον τοῦ λογαριασμοῦ καθὼς *καὶ τὰ κατάστιχά του* καὶ νὰ τὰ *κλείῃ* θετικῶς (§ 43)· η') ὅτι γενομένης θετικῆς ἀποφάσεως, ἐπιτρέπεται νὰ γενῇ καὶ νέα ἐξέτασις εἰς τὸ συνέδριον, εἴτε ὅταν τὸ ζητήσῃ ὁ ὑπόλογος (κατὰ τὸ γερμ. κείμενον *ὑπάλληλος*) παρουσιάζων νέας ἀποδείξεις, ἢ ὅταν τὸ ζητήσῃ ὁ ἐπίτροπος τῆς ἐπικρατείας ἢ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος (§ 21)· θ') ὅτι ἂν ὁ *ὑπόλογος* (ὑπάλληλος κατὰ τὸ γερμ. κείμενον) νομίσῃ ἑαυτὸν ἠδικημένον διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναίρεσιν αὐτῆς.

«Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ πασῶν τῶν διατάξεων τούτων προκύπτει ἀνενδοιάστως, ὅτι ὁ § 16 τοῦ αὐτοῦ διατάγματος λέγων, ὅτι τὸ συνέδριον ἔχει χρέος νὰ ἐξετάζῃ καὶ ἐξελέγχῃ τοὺς λογαριασμοὺς ὅλων, ὅσοι εἴτε δυνάμει τῆς ὑπηρεσίας των, εἴτε δυνά-

μια εἴδους παραγγελίας, εἴτε δυνάμει ἀμφοτέρων τούτων, εἰσπράττουσιν ἢ ἐξοδεύουσι δημόσια χρήματα, ἐννοεῖ ὑπαλλήλους μόνον τοῦ Κράτους καὶ οὐχὶ ἰδιώτας, δημόσια χρήματα διαχειρισαμένους, οὐδὲ τροποποιεῖται διὰ τοῦ § 26 τοῦ αὐτοῦ νόμου, ὅστις κατὰ χρόνον ἁπλῶς ἐπεκτείνει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου εἰς τοὺς παλαιοὺς λογαριασμοὺς μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου 1822.

« Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐκ τοῦ ἀπὸ 23 Φεβρουαρ. 1826 ἐγγράφου τοῦ Ἰωάννου Ὀρλάνδου καὶ Ἀνδρέου Λουριώτου ἀποδεικνύεται, ὅτι οὗτοι, ὄντες ἐντολοδόχοι, ὑπὸ τοῦ ἐκτελεστικοῦ σώματος συναινέσει τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος ὠνομασμένοι, διώρισαν ἐν Λονδίνῳ τὸν ἀναιρεσείοντα Α. Κοντόσταυλον ὡς πραγματικὸν καὶ νόμιμον πληρεξούσιον καὶ ὑποκατάστατον αὐτῶν καὶ πραγματικὸν καὶ νόμιμον πληρεξούσιον πράκτορα καὶ ἀντιπρόσωπον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἀντ' αὐτῶν, ἵνα μεταβῇ εἰς Ἀμερικὴν καὶ εἴτε ἐξ ὀνόματος ἀμφοτέρων ἢ τοῦ ἑτέρου αὐτῶν εἴτε καὶ ἐξ ὀνόματος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως λάβῃ τὴν κατοχὴν τῶν ἐν Ἀμερικῇ ναυπηγουμένων δύο φρεγατῶν ἢ τῆς ἑτέρας αὐτῶν καὶ ἐξοφλήσῃ, τακτοποιήσῃ, ὑπογράψῃ καὶ παραδεχθῇ πάντα λογαριασμὸν τῶν τὴν ναυπήγησιν τῶν φρεγατῶν ἐπιφορτισμένων ἐμπόρων, ἀναγόμενον εἰς τὰς δαπάνας τῆς ναυπηγήσεως καὶ ἐξοπλίσεως αὐτῶν καὶ ἐν γένει νὰ ἐνεργήσῃ πᾶσαν πρᾶξιν πρὸς διεκπεραίωσιν τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς ἀναγκαίαν»· ὅθεν ἕπεται, ὅτι ἡ δοθεῖσα εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα ἐξουσία ἦτο ἁπλοῦ πληρεξουσίου ἄνευ δημοσίου χαρακτῆρος, ἣν μάλιστα διεξήγαγεν ὡς πληρεξούσιος ἀτομικὸς τοῦ Ἰω. Ὀρλάνδου καὶ Α. Λουριώτου καὶ ὡς τοιοῦτος ἐνήργησεν ὅσας πράξεις ἐνήργησεν ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἰδίως τὰ τῆς διαιτησίας, ὡς ἐκ τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως προκύπτει· ἑπομένως μὴ ἐνεργήσας ὡς δημόσιος ὑπάλληλος τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν, ἐφ' ἧς ἐδίκασε τὸ Ἐλεγκτικὸν συνέδριον, δὲν ὑπάγεται, ὡς ἐν τῇ πρώτῃ σκέψει ἐξετέθη, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα αὐτοῦ, ἥτις ὡς ἐξαιρετικὴ πρέπει ἀκριβῶς νὰ περιορίζηται εἰς τὰ παρὰ τοῦ νόμου διαγεγραμμένα ὅρια· ἄρα αἱ προσβαλλόμεναι ἀποφάσεις εἰσὶν ἀναιρετέαι δι' ἀναρμοδιότητα (Πολ. 807 § 3) ».

Σημ. Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα αὐτὸ εἶναι σπουδαῖον, καλὸν ἐθεώρησα νὰ καταχωρήσω ἐνταῦθα τὴν ἑξῆς διατριβήν, εὑρισκομένην εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς Ἀθηνᾶς (φύλλ. 3068) καὶ ἔχουσαν οὕτως (1)·

(1) Ὅρα καὶ τὸ φύλλον 3072 τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος.

« Η απόφασις του Αρείου Πάγου της 26 Απριλίου 1862 ύπ' αριθμόν 141 ανήρεσε την κατά του Κ. Α. Κοντοσταύλου απόφασιν του ελεγκτικού συνεδρίου, ως αναρμοδίου να δικάση τον λογαριασμόν της μετά του δημοσίου ληψοδοσίας διά την εν Αμερική διαχείρισιν αυτού, μη όντος δημοσίου υπαλλήλου, αλλ' ιδιώτου. Επιφέρει δε εις υποστήριξιν της γνώμης ταύτης διαφόρους διατάξεις του από 27 Σεπτεμβρίου 1833 Καταςατικού του ελεγκτικού συνεδρίου, εν αις προδήλως πρόκειται περί *υπολόγων υπαλλήλων του Κράτους* και εκ του συνδυασμού των διατάξεων τούτων εξάγει το συμπέρασμα, ότι και το άρθρον 16 εννοεί υπαλλήλους μόνον του Κράτους και ουχί ιδιώτας. Επομένως λέγει, επειδή η εις τον Α. Κοντόσταυλον υπό του Ιω. Ορλάνδου και Ανδρέου Λουριώτου δοθείσα εξουσία ήτον εξουσία απλού πληρεξουσίου άνευ δημοσίου χαρακτήρος, δεν ενήργησεν ούτος ως δημόσιος υπάλληλος· άρα δεν υπάγεται εις την δικαιοδοσίαν του ελεγκτικού συνεδρίου.

« Αλλ' εκ του από 23 Φεβρουαρίου 1826 εγγράφου του Ιω. Ορλάνδου και Ανδρέου Λουριώτου, όπως αναφέρεται εις αυτήν ταύτην την απόφασιν του Αρείου Πάγου, εξάγεται, ότι ο Ιω. Ορλάνδος και Ανδρέας Λουριώτης, ως εντολοδόχοι της Ελλ. Κυβερνήσεως, διώρισαν τον Α. Κοντόσταυλον πραγματικόν και νόμιμον πληρεξούσιον πράκτορα και αντιπρόσωπον της Ελληνικής Κυβέρνήσεως, ίνα, αντ' αυτών, μεταβή εις Αμερικήν. Ήτον άρα περιβεβλημένος με τον δημόσιον χαρακτήρα *του πληρεξουσίου πράκτορος και αντιπροσώπου της Ελληνικής Κυβερνήσεως* ο Α. Κοντόσταυλος, και με τοιούτον χαρακτήρα ανεχώρησεν εις Αμερικήν. Εάν δε μετά την εκείσε άφιξίν του έκρινε συμφέρον ένεκα πολιτικών αιτιών να διεξαγάγη την δοθείσαν αυτώ δημοσίαν εντολήν ως πληρεξούσιος ατομικώς του Ιω. Ορλάνδου και Α. Λουριώτου, τούτο δεν μετέβαλε την σχέσιν του προς την Ελλ. Κυβέρνησιν.

» Άλλως τε και εάν παραδεχθώμεν, ότι ο Α. Κοντόσταυλος διεξήγαγεν ως ιδιώτης την εντολήν της Κυβερνήσεως, είναι ουχ ήττον υπόλογος προς το δημόσιον και υπάγεται εις την αρμοδιότητα του ελεγκτικού συνεδρίου κατά το άρθρον 16 του από 27 Σεπτεμβρίου 1833 Καταστατικού· ναι μεν ο Άρειος Πάγος έκρινεν, ότι το άρθρον τούτο εννοεί υπαλλήλους του Κράτους, διότι, λέγει, εκ διαφόρων άλλων διατάξεων εξάγεται ότι τους υπολόγους υπαλλήλους και μόνους αφορά ο νόμος. Στηρίζει δε την τοιαύτην κρίσιν ακριβολογών περί το Γερμανικόν κείμενον. Αλλ' εις το

Γερμανικὸν κείμενον ἀπαντῶμεν ἐναλλὰξ Rechnungs beamter, (ὑπόλογος ὑπάλληλος) rechner—λογιστής, δίδων λ/σμὸν (καὶ Rechnugs pflichtiger) (ὑπόχρεως εἰς λογοδοσίαν) καὶ δὲν δυνάμεθα ἑπομένως νὰ ἐξάξωμεν ἀναντίῤῥητον συμπέρασμα, ὅτι μόνον περὶ *ὑπαλλήλων* ὑπολόγων πρόκειται, διότι δι' ὑπαλλήλων κυρίως γίνεται ἡ διαχείρισις τῶν δημοσίων ἐσόδων καὶ ἐξόδων· ἐπειδὴ ὅμως ὑπάρχουσι καὶ περιστάσεις, ἐν αἷς διαχειρίζονται καὶ ἰδιῶται δημόσια χρήματα, τὸ ἄρθρον 16 ὑποβάλλει εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου ὅλους ἀναιξερέτως, ὅσοι εἰσπράττουν ἢ ἐξοδεύουν δημόσια χρήματα. Ὅτι δὲ τοιαύτην γενικὴν ἔννοιαν ἔχει ἡ διάταξις αὕτη ἀποδεικνύεται ἀδιστάκτως ἐκ τοῦ ἀμέσως ἑπομένου 17 ἄρθρου, ἐνῷ τὸ Γερμανικὸν κείμενον λέγει καθαρώτατα alle rechunrg pflchtiger indiviedeuen, ὅ ἐστι, *πάντα τὰ εἰς λογοδοσίαν ὑπόχρεα ἄτομα* ἔχουν χρέος νὰ παρουσιάζωσι τοὺς λογαριασμούς των κτλ..· δὲν ἀφορῶσι λοιπὸν *μόνους τοὺς ὑπαλλήλους* ὑπολόγους τ' ἄρθρα 16 καὶ 17.

Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο, τὸ 17, ἐν ᾧ ὁ νόμος λέγει *πάντα τὰ εἰς λογοδοσίαν ὑπόχρεα ἄτομα*, συνδέεται ἀδιασπάστως μὲ τὸ προηγούμενον, τὸ 16, διὰ τῆς λέξεως *ἑπομένως*, ἥτις εἶναι μὲν ἡ τελευταία λέξις τοῦ 16, ἀποτελεῖ ὅμως ἀναντιῤῥήτως μέρος τῆς φράσεως, δι' ἧς ἄρχεται τὸ 17. Ἐὰν λοιπὸν θέλωμεν καὶ διὰ τοῦ Γερμανικοῦ κειμένου νὰ ἑρμηνεύσωμεν τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως *ὅλων*, τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 16, ἐξ ἀνάγκης ὀφείλομεν νὰ μείνωμεν εἰς τὴν λέξιν, rechnungs pflichtiger individuen *ὑπόχρεα εἰς λογοδοσίαν ἄτομα* τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 17· ἄλλη ἀκριβολογία δὲν χωρεῖ.

Ἐκτὸς τούτου· ὁ νομικὸς λόγος, δι' ὃν ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου ὅλοι, ὅσοι δυνάμει *εἰδικῆς παραγγελίας* εἰσπράττουν ἢ ἐξοδεύουν δημόσια χρήματα, εἶναι ἀναντιῤῥήτως ὁ αὐτός, εἴτε δημόσιοι ὑπάλληλοι ὦσιν οἱ τοιοῦτοι, εἴτε ἰδιῶται. Ὁ δημόσιος ὑπάλληλος ὁ εἰσπράττων ἢ ἐξοδεύων δημόσια χρήματα, οὐχὶ δυνάμει τῆς ὑπηρεσίας του, ἀλλὰ δυνάμει *εἰδικῆς* παραγγελίας εὑρίσκεται εἰς τὴν αὐτὴν ἀπαραλλάκτως θέσιν τοῦ ἰδιώτου τοῦ λαβόντος τοιαύτην *εἰδικὴν παραγγελίαν*. Λέγων ἑπομένως ὁ νόμος ὅλοι ὅσοι δυνάμει *εἰδικῆς παραγγελίας* εἰσπράττουν ἢ ἐξοδεύουν δημόσια χρήματα, ἐννοεῖ ἀναμφιβόλως ὅλους *ἄνευ ἐξαιρέσεως*, ὅσοι μὴ ἔχοντες *δυνάμει τῆς ὑπηρεσίας των* διαχείρισιν δημοσίων χρημάτων, αναλαμβάνουν τοιαύτην διαχείρισιν δυνάμει *παραγγελίας εἰδικῆς*, εἴτε δημόσιοι ὑπάλληλοι τύχωσιν ὄντες εἴτε καὶ μή.

» Ἡ ἔννοια αὕτη τοῦ νόμου σαφηνίζεται πρὸς τούτοις ἀδιστάκτως καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρου 98 τοῦ περὶ ὀργανισμοῦ τῶν ταμείων τῆς 18 Φεβρουαρίου 1834, κατὰ τὸ ὁποῖον κηρύσσονται ὑποκείμενοι εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 96 καὶ 97, ὡς παραγομένας ἐκ τῆς ἐν γένει ὑποχρεώσεως εἰς λογοδοσίαν, καὶ ὑπαγόμενοι εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου *ὅλοι ἐκεῖνοι*, οἱ ὁποῖοι εἴτε ἔδωκαν ἤδη, εἴτε ὀφείλουν ἔτι νὰ δώσωσι λογαριασμὸν διὰ δημόσια χρήματα, τὰ ὁποῖα ἔλαβον ἀπὸ τῆς ἀπὸ ά. Ἰαννουαρίου 1822 ἐποχῆς. Εὑρίσκομεν λοιπὸν καὶ εἰς τοῦτον τὸν μεταγενέστερον νόμον καθιερωμένην τὴν ἀρχὴν, τὴν ἐν τῷ προτέρῳ νόμῳ τεθειμένην, ὅτι *ὅλοι ἐκεῖνοι* (ἄνευ ἐξαιρέσεως ἢ διακρίσεως), οἱ ὁποῖοι διεχειρίσθησαν δημόσια χρήματα ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου.

» Ἡ διαχείρισις τοῦ Κ. Α. Κοντοσταύλου ὑπάγεται πρὸς τούτοις καὶ εἰδικώτερον εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, δυνάμει τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 26 τοῦ καταστατικοῦ, καθ' ὃ παραπέμπονται εἰς τὸ συνέδριον ὅλοι οἱ λογαριασμοὶ καὶ τὰ ἔγγραφα τῆς πρώην λογιστικῆς ἐπιτροπῆς, εἰς δὲ τὴν λογιστικὴν ἐπιτροπὴν ἀνετέθη διὰ διατάγματος τοῦ Κυβερνήτου τὸν Φεβρουάριον τοῦ ἔτους 1830 ἡ ἐπεξεργασία τοῦ λογαριασμοῦ τῆς ἐν Λονδίνῳ ἐπιτροπῆς τῶν δύω δανείων, οὗτινος παράρτημα εἶναι ὁ τῆς ἐν Ἀμερικῇ διαχειρίσεως τοῦ Κ. Α. Κοντοσταύλου. Ὑπάρχει ἐπὶ τέλους καὶ Β. διάταγμα τῆς 1|13 Νοεμβρίου 1834, δι' οὗ θεωρεῖται ὡς ἀνεγνωρισμένη ἡ δικαιοδοσία τοῦ συνεδρίου πρὸς ἐξέλεγξιν καὶ ἐκδίκασιν τοῦ λογαριασμοῦ τοῦ Κ. Α. Κοντοσταύλου.

» Οὕτως ἔχουσι τὰ περὶ τούτου κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν, ἐπικυροῦνται δὲ τὰ εἰρημένα ἔτι μᾶλλον καὶ ἐκ τῆς παραθέσεως τῆς νομοθεσίας ἡμῶν πρὸς τὴν Γαλλικὴν, ἐξ ἧς ἠρύσθημεν αὐτήν.

» Τὸ καταστατικὸν τοῦ Γαλλικοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου τῆς 16 Σεπτεμβρίου 1807 ἐν ἄρθρῳ 11 ἐπιφορτίζει τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον νὰ κρίνῃ τοὺς λ[σμοὺς τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ δημοσίου ταμείου καὶ ἀπαριθμεῖ διαφόρους κατηγορίας ὑπολόγων καὶ ὑπηρεσιῶν, ἐν αἷς περιλαμβάνονται καὶ οἱ λ[σμοὶ τῶν δήμων, ὅσων οἱ προϋπολογισμοὶ κυροῦνται ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους· ἐν ἄρθρῳ δὲ 12 λέγει ὅτι οἱ ὑπόλογοι δημοσίων χρημάτων ἐσόδων τε καὶ ἐξόδων, εἶνε ὑπόχρεοι νὰ παρουσιάζωσι τοὺς λογαριασμούς των εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον κτλ. Ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 11 κατωνομασμένων λογαριασμῶν, τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριο-

κρίνει καὶ ὅλους τοὺς λογαριασμοὺς, ὅσοι ἤθελον παραπεμφθῆ εἰς αὐτὸ διὰ νόμων ἢ διαταγμάτων. Ὁ Γενικὸς κανονισμὸς τοῦ δημοσίου λογιστικοῦ τῆς 31 Μαΐου 1838, ἐν ἄρθρῳ 67, ἐπαναλαμβάνων αὐταῖς λέξεσι τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ νόμου τῆς 14 Σεπτεμβρίου 1822, ὁρίζει ὅτι πᾶς πράκτωρ (agent) ἐπιφορτισμένος διαχείρισιν χρημάτων ἀνηκόντων εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, καθίσταται ὑπόλογος διὰ μόνης τῆς πράξεως ὅτι παρεδόθησαν αὐτῷ τὰ εἰρημένα χρήματα ἐπὶ ἀποδείξει του.

» Εἰς τ' ἀνωτέρω κείμενα στηριζόμενοι οἱ ἑρμηνευταὶ τῆς Γαλλικῆς νομοθεσίας ἀποφαίνονται, ὅτι τοὺς δημοσίους ὑπολόγους καὶ πάντας, ὅσοι μὴ ὄντες ὑπόλογοι ἐπισήμως (comptables en titre) ἀναμιγνύονται εἰς διαχείρισιν δημοσίων χρημάτων καὶ καθίστανται οὕτω *πράγματι ὑπόλογοι* (comptables de fait) (ὅρα **Diction. de l'Administration par Maurice Block,** ἐν λέξει **tour des comptes 33,** καὶ **comptabilité 1. 2. — G. Dufour, traité général de droit administratif,** σελ. **162. — Encyclopédie du Droit,** ἐν λέξει **Cour des comptes 69,** καὶ **comptables publics §. 1 n. 6.**

» Ἐκ τῶν ἑρμηνευτῶν τούτων εἶναι καὶ ὁ Μαρκέσιος Ὠδεφρὲ, πρόεδρος ἐπὶ πολλὰ ἔτη τοῦ ἑνὸς τῶν τμημάτων τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου τῆς Γαλλίας, λαβὼν ἀείποτε μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τῶν ἀφορώντων τὸν λογιστικὸν νόμον, διαταγμάτων, κανονισμῶν κτλ.

» Ἡ γνώμη αὐτοῦ αἴρει πᾶσαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἰσχυούσης ἐν Γαλλίᾳ ἀρχῆς.

» Αἱ παρ' ἡμῖν ἀντίστοιχοι τῶν ἀνωτέρω σημειωθεισῶν διατάξεων τῆς περὶ τὸ λογιστικὸν νομοθεσίας εἶναι αἱ ἑξῆς.

» Ἀντὶ τῶν ἄρθρων 11 καὶ 12 τοῦ Γαλλικοῦ, τὸ ἡμέτερον περιέχει τὰ ἄρθρα 16, 17 καὶ 26 ἐπικυρούμενα καὶ νομοθετικῶς ἑρμηνευόμενα διὰ τοῦ ἄρθρου 98 τοῦ περὶ ὀργανισμοῦ τῶν ταμείων νόμου. Τὸ δὲ ἄρθρον 67 τοῦ Γαλλικοῦ γενικοῦ κανονισμοῦ τοῦ δημοσίου λογιστικοῦ ὑπάρχει κατὰ λέξιν μεταφρασμένον εἰς τὸν ἡμέτερον νόμον περὶ δημοσίου λογιστικοῦ καὶ εἶναι τὸ 42 αὐτοῦ

» Δὲν μένει ἑπομένως ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία ὅτι κατὰ τὰς διατάξεις ταύτας τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας, οὔσης γενικωτέρας καὶ σαφεστέρας τῆς Γαλλικῆς, πᾶς ὅστις, μὴ ὢν κυρίως ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του ὑπόλογος, ἀναμιχθῇ εἰς διαχείρισιν δημοσίων χρημάτων καθίσταται καὶ παρ' ἡμῖν πράγματι ὑπόλογος καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου.

» Loi du 16 7bre 1807.

» Art. 11. La cour sera chargée du jugement des comptes, des receveurs du trésor, des Receveurs généraux, des départemens et des Regies et administrations des contributions indirectes, des dépenses du trésor, des payeurs généreaux, des payeurs d'armée, des divisions militaires, des arrondissemens maritimes et des fonds et revenus spécialement affectés aux dépenses, des dépenses dès départemens et des communes, dont les budgets sont arrêtés par le chef d'État.

» Art. 12. Les comptables des deniers publics en recette et dépense seront tenus de fournir et déposer leurs comptes au greffe de la cour dans les delais prescrits par les lois et reglements : et en cas de défaut ou de retard etc.

» Loi du 14 7bre 1822.

» Art. 17. Tout agent chargé d'un maniement, de derniers provenant de nôtre trésor royal, est constitut comptable par le seul fait de la remise des dits fonds sur sa quittance ou son récépissé ;

» *Réglement général sur la complabilité.*

» Publique du 31 mai 1838.

» Art. 67. Tout agent chargé d'un maniement des deniers appartenant au trésor public, est constitué comptable par le seul fait de la remise des dits fonds rur sa quittance ou son récépissé.

» Ἄρθρ. 16. Τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον ἔχει χρέος νὰ ἐξετάζῃ καὶ νὰ ἐλέγχῃ τοὺς λογαριασμοὺς ὅλων, ὅσοι ἢ δυνάμει τῆς ὑπηρεσίας των ἢ δυνάμει ἀμφοτέρων τούτων εἰσπράττουν ἢ ἐξοδεύουν δημόσια χρήματα· ἑπομένως

» Ἄρθρ. 17. Ἔχουν χρέος ὅλοι οἱ ὑπόλογοι (alle rechnün spflicqtigen Individuen πάντα τὰ εἰς λογοδοσίαν ὑπόχρεα ἄτομα) νὰ καταστρώνουν τοὺς λ[σμοὺς των εἰς τὸν διατεταγμένον τρόπον, νὰ παραπέμπουν αὐτοὺς εἰς τὰς προσδιωρισμένας προθεσμίας εἰς τὸ συνέδριον μὲ τὰς ἀναγκαίας ἀποδείξεις.

» *Νόμος περὶ ὀργανισμοῦ τῶν ταμείων τῆς 6 Φεβρουαρ. 1834.*

» Ἄρθρ. 96. Πᾶς ταμίας καὶ ἐν γένει πᾶς ὑπόλογος ὀφείλει ν' ἀπαντήσῃ, κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν προθεσμίαν, εἰς τὸ παρὰ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου σταλὲν αὐτῷ πρωτόκολλον, ὅταν περιέχῃ

τινὰς ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τοὺς λ[σμούς του, καὶ νὰ συνοδεύῃ τὴν ἀπάντησίν του μὲ τὰς ζητηθείσας ἀποδείξεις ἐπὶ ταῖς κατὰ τοὺς § 17 καὶ 38 τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου (9 8βρίου) τοῦ π. ε. διατάγματος ὡρισμέναις ποιναῖς.

» Ἄρθρ. 97. Πᾶς ὑπόλογος ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ ἐντελῶς εἰς τὸ ἁρμόδιον ταμεῖον τὸ εὑρεθὲν παρ' αὐτῷ κατάλοιπον κατὰ τὴν εἰς αὐτὸν κοινοποιηθεῖσαν ἀπόφασιν τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, ἂν δὲν εἶχε κάμει τοῦτο ἐν καιρῷ. — Πρὸς τούτοις δὲ νὰ παραδώσῃ τὴν ποσότητα τῆς ἐπιβληθείσης εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν ἀποζημιώσεως.

» Ἄρθρ. 98. Ὑπάγονται εἰς τοὺς ἐν τοῖς δύο τελευταίοις παραγράφοις περιεχομένους κανονισμοὺς, ἀνήκοντας εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, ὡς ἀφορῶντας τὰ γενικὰ χρέη τῶν ὑπολόγων, κατὰ τὸν § 26 τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου (9 Δεκεμβρίου) π. ε. διατάγματος, καὶ ὅσοι ἤδη παρέδωκαν τοὺς λ[σμοὺς τῆς ὑπηρεσίας των ἢ ἔχουν νὰ δώσουν λ[σμὸν διὰ χρήματα τὰ ὁποῖα παρέλαβον ἀπὸ τῆς μετὰ τὴν ά. Ἰανουαρίου 1822 ἐποχῆς. — Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ὀφείλουν νὰ ὑποβάλλωσιν αὐτοὺς τοὺς λ[σμοὺς ἐντὸς τῆς παρὰ τοῦ Συνεδρίου ὁρισθησομένης ἐπίτηδες προθεσμίας.

»*Νόμος περὶ δημοσίου λογιστικοῦ τῆς ά. Δεκεμβρίου 1863.*

» Ἄρθ. 42. Πᾶς ὑπάλληλος (ἀντὶ τοῦ Γαλλικοῦ agent) ἐπιφορτισμένος χρηματικὴν διαχείρισιν καθίσταται ὑπόλογος, ἅμα δι' ἀποδείξεώς του λάβῃ εἰς χεῖράς του δημόσια χρήματα.

» Πᾶς διαχειριστὴς δημοσίων χρημάτων διατελεῖ ὑπὸ τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸν, προτείνεται παρ' αὐτοῦ, δίδει λόγον τῶν πράξεών του εἰς αὐτὸν, καὶ εἶναι ὑπόλογος ἐνώπιον τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου ».

§ 59 ². Ἰδοὺ καὶ ἕτεραι περιπτώσεις, καθ' ἃς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον ἁρμόδιόν ἐστι νὰ κρίνῃ.

Ἡ ἐξέτασις τῶν λογαριασμῶν τῶν ὑπολόγων ὑπαλλήλων ἀνετέθη εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον (§ 2, 16, 19—21 τοῦ περὶ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου νόμου). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 22 τοῦ 61.

§ 59 ³. Ἡ ἐξέλεγξις τῶν ἰσολογισμῶν τῶν ἀποθηκαρίων ὑπάγεται εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον, διαφεύγουσα τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 125 τοῦ 61, κυροῦσα τὴν 17735 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

« Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ 70 ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 7

Απριλίου 1835 ΣΟΓ' νόμου ἡ ἐξέλεγξις τῶν ἰσολογισμῶν τῶν ἀποθηκαρίων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν προκυπτόντων ἐλλειμμάτων ὑπάγεται ὁριστικῶς εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου μετὰ προηγηθεῖσαν περὶ αὐτῶν ἀπόφασιν τοῦ ἁρμοδίου οἰκονομικοῦ ἐφόρου καὶ τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν ἄνευ τινὸς διαστολῆς ὡς πρὸς τὰ αἴτια, ἐξ ὧν προκύπτουν τὰ ἐλλείμματα ταῦτα· ἐντεῦθεν δὲ γίνεται δῆλον, ὅτι τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἀποκλείονται τοῦ δικαιώματος νὰ ἐπιληφθῶσι πάσης περὶ αὐτῶν ἀμφισβητήσεως, ἂν ῥητὴ περὶ τούτου διάταξις δὲν ὑπάρχῃ, ἡ δὲ ἐναντία σκέψις δὲν ὑποστηρίζεται, διότι ἀσυμβίβαστος εἶναι μὲ τὰς περὶ ἁρμοδιότητος τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν διατάξεις αὐτοῦ τοῦ Νόμου· ὥστε ὀρθῶς καὶ τὸ Ἐφετεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του παρεδέχθη, ὅτι τὸ Πρωτοδικεῖον ἦτον ἀναρμόδιον νὰ δικάσῃ ἐπὶ τῆς προκειμένης ἀγωγῆς, δι' ἧς ἀμφισβητεῖται ὁ παρὰ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου γενόμενος καταλογισμὸς τῶν περὶ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀναιρεσείοντος ὡς ἀποθηκαρίου ἐλλειμμάτων, ἀφοῦ δὲ παραδέχεται, ὅτι ὁ καταλογισμὸς αὐτῶν ἀνάγεται εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου καὶ ἡ ἀπόφασις τούτου ὑπόκειται εἰς μόνην τὴν ἐξέλεγξιν τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, συνεπτυγμένως ἀποφαίνεται καὶ αἰτιολογεῖ, ὅτι εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ συνεδρίου ὑπάγεται καὶ ἡ ἔρευνα οἱασδήποτε αἰτίας, ἐξ ἧς προῆλθον τὰ καταλογισθέντα ἐλλείμματα ».

§ 59 [4]. Ὅταν ταμίας τις, ὅςτις δι' ἀνάγκας τοῦ δημοσίου κατέβαλε ποσόν τι, ἀπαιτῇ αὐτό, ἡ δίκη ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια καὶ οὐχὶ εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον, διότι δὲν πρόκειται περὶ διαχειρίσεως αὐτοῦ ὡς ταμίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 110 τοῦ 62.

§ 59 [5]. Τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον εἶναι ἁρμόδιον νὰ ἐξελέγξῃ καὶ ἀποφασίσῃ περὶ πάντων, ὅσα ἀνάγονται εἰς τοὺς περὶ διαχειρίσεως δημοσίας περιουσίας λογαριασμοὺς τῶν ὑπολόγων· ἑπομένως εἶναι ἁρμόδιον νὰ κρίνῃ καὶ περὶ τῆς ὑποχρεώσεως εἰς λογοδοσίαν καὶ περὶ τῆς ὀρθότητος πάσης προηγηθείσης ἀποφάσεως διοικητικῆς ἐξελέγξεως (ἄρθρ. 211—213, 215 τοῦ λογιστικοῦ νόμ.)· ἄρα μόνον τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον δύναται νὰ κρίνῃ, ἂν ὁ ὑπουργὸς τῶν οἰκον. καθ' ὑπέρβασιν ἐξέδοτο ἀπόφασιν περὶ ἐλλείμματος κατά τινος ἀποθηκαρίου, ἂν οὗτος δὲν ἦτον ἀποθηκάριος, καὶ ἂν διεχειρίσθη τί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 67 τοῦ 1864.

§ 59 [6]. Ὁ Α ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ζητῶν ὅσα ὡς ἐνοικιαστὴς προσόδων τοῦ 1825 κατέβαλεν αὐτῷ, ὡς διαρπαγεισῶν αὐτῶν

ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. — Ἀνεφύησαν δὲ τὰ ἑξῆς ζητήματα.

α) Ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου; Ἀπεφασίσθη ἀποφατικῶς, διότι ἡ διαφορὰ δὲν ἀναφέρεται εἰς παλαιοὺς λογαριασμούς, ἀλλ' ἀφορᾷ δικαίωμα παραγόμενον ἐκ τοῦ διατάγματος τῆς 31 Ἰουλίου 1836.

β) Τὸ διάταγμα αὐτὸ σκοπεῖ μόνον τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν διαπραξάντων τὴν βίαν ἀπὸ πάσης εὐθύνης ἀπέναντι τῶν ἐνοικιαστῶν, ἢ καὶ ἀναγνωρίζεται ὡς χρέος δημόσιον τὸ πρὸς ἐπιστροφὴν τοῦ καταβληθέντος ἐνοικίου δικαίωμα τῶν ἐνοικιαστῶν; Ἐλύθησαν καταφατικῶς, τὸ χρέος δὲ τοῦτο τοῦ δημοσίου δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ παλαιὰ χρέη, διότι ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ διατάγματος τοῦ Ἰουλίου 36 (ἄρθρ. 6), κατασταθὲν οὕτως ἀπαιτητὸν (διάτ. τῆς 4 Αὐγούστου 1836).

γ) Ἀνωτέραν βίαν ἐννοοῦσι τὰ διατ. τῆς 31 Ἰουλ. καὶ 4 αὐγ. 1836 τὴν παρὰ τῶν Ἑλλήνων ὁπλαρχηγῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀφαίρεσιν τῶν δεκάτων καὶ οὐχὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰβραΐμη καταστροφὴν τῶν γεννημάτων ἢ καὶ ἀφαίρεσιν, διότι ἡ παρ' αὐτοῦ καταστροφὴ δὲν εἶναι ἀφαίρεσις τῶν δεκάτων. — Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 74 τοῦ 64, κυροῦσα τὰς 18669 καὶ 20071 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 59[7]. Ὁ Ἄρειος Πάγος κανονίζει τὴν ἁρμοδιότητα, ὅταν αὕτη ἀμφισβητῆται μεταξὺ τῶν δικαστηρίων καὶ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου; Ναί, κατὰ τὴν 274 τοῦ 62 πολ. ἀπ. ΑΠ.

§ 59[8]. *Ἕτερα περὶ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου ζητήματα.* Ἀπὸ πότε λογίζονται δημοσιευμέναι αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου; Ἡ πρώτη σκέψις τῆς 344 τοῦ 62 πολ. ἀπ. ΑΠ. φέρει·

« Ἐπειδὴ ἡ ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει ἀπαγγελία τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως, δι' ἧς ὁ δικαστὴς ἀπεκδύεται τῆς ὑποθέσεως, μὴ λαμβάνουσα χώραν ἐπὶ ἀποφάσεων τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, ἕνεκα τῆς τῶν συνεδριάσεων αὐτοῦ μυστικότητος, ἀναπληροῦται προδήλως διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ αὐτοῦ νόμου (ἄρθρ. 40) πρὸς διεκπεραίωσιν τῆς ἀποφάσεώς του ἀπαιτουμένης διαταγῆς τοῦ προέδρου, ἥτις ἐπιφέρει τὸ αὐτὸ τῆς δημοσιεύσεως ἀποτέλεσμα, καθόσον καὶ τὴν τελευταίαν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ἐνέργειαν τοῦ δικαστοῦ ἀποτελεῖ καὶ τὴν τῆς ἀποφάσεως γνωστοποίησιν συνεπάγεται, κωλύουσα οὕτω πᾶσαν τῶν ἀποφασισθέντων μεταβολήν, καί, ἀνεξαρτήτως τῆς προσωπικῆς πρὸς τοὺς ἐνεχομένους κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως, πρὸς ἄλλον σκοπὸν ἀπαιτουμένης, τόσον μᾶλλον ὅσον εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Δημοσίου ἐπίτροπον τῆς ἐπικρατείας κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ.

3 καὶ 5 τοῦ ἀπὸ 26 Ἀπριλίου 1839 Νόμου, πάροντα εἰς τὰς πράξεις τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου; ἀπὸ τῆς ἁπλῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως, αὕτη θεωρεῖται νομίμως γνωστή. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2941 τῆς 27 Ἰουνίου ε. ε. ἐγγράφου τοῦ γραμματέως τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, ὅπερ ὁ Κοντόσταυλος προσήγαγεν, ἡ πρὸς διεκπεραίωσιν τῆς ἀφορώσης τὸ κονδύλιον τῶν ταλλ. 7739 ὑπ' ἀριθ. 85 ὁριστικῆς ἀποφάσεως τῆς 19 Ἰουνίου 1862 ἀπαιτουμένη, ὡς εἴρηται, διαταγὴ προηγήθη τῆς ὑπὸ τοῦ Κοντοσταύλου πρὸς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον κατὰ τὴν 5 Ἰουλίου ε. ε. (ἐπιδοτήριον τῆς αὐτῆς χρονολογίας τοῦ κλητῆρος Ἠλ. Ῥιζοπούλου) λαβούσης χώραν γνωστοποιήσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 274 ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου ὡς καὶ ἡ ὑπογραφὴ αὕτη τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου εἶχε προηγηθῆ τῆς κατὰ τὴν 23 Ἰουνίου ε. ε. ἀναφορᾶς τοῦ Κοντοσταύλου πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ Ἀρείου Πάγου περὶ ἀδείας κλητεύσεως πρὸς κανονισμόν· ἄρα πρὸ τῆς γνωστοποιήσεως ταύτης νομίμως κατὰ τὸ ἄρθρον 33 τῆς πολ. δικονομίας ἐκδοθείσης τῆς ἀφορώσης τὴν διεκπεραίωσιν τῆς εἰρημένης ὁριστικῆς ἀποφάσεως διαταγῆς, δὲν ὑφίσταται πλέον ἐκκρεμὴς ἐνώπιον τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου ἡ διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐκδικασθεῖσα διαφορὰ περὶ τοῦ μνησθέντος κονδυλίου τῶν ταλλ. 7739. Τὴν ἐναντίαν δὲ βάσιν ἔχουσα ἡ προκειμένη περὶ κανονισμοῦ ἁρμοδιότητος αἴτησις ἀποβαίνει ἀστήρικτος κατὰ τὸ ἄρθρον 29 τῆς πολιτικῆς δικονομίας».

§ 59[9]. Ὁ ζητῶν ἀναίρεσιν κατ' ἀποφάσεων τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, ὀφείλει, πρὸ τῆς συζητήσεως τῆς περὶ ἀναιρέσεως αἰτήσεως, νὰ παρουσιάσῃ ἀπόδειξιν τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, ἢ τὴν ἀπόδειξιν τῆς δοθείσης ἐγγυήσεως. Ἡ καταβολὴ δὲ τῆς πρώτης δόσεως τοῦ χρέους, ἡ γενομένη δυνάμει τοῦ νόμου τῆς 25 Ἰουλίου 1861, δὲν ἀναπληροῖ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ ἀπὸ 25 Ἀπριλίου 1839 νόμου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 37 τοῦ 62.

§ 59[10]. Περὶ τῆς ἀναιρέσεως αἰτήσεων κατ' ἀποφάσεως τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, ὅρα ἀπ. ΑΠ. 350 τοῦ 61 ἐν λ. Ἀναίρεσις.

§ 59[11]. Ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου ἢ ποινικὴ καταδίωξις διὰ νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ὑπόλογος διαχειριστὴς δημοσίων χρημάτων πρὸς καταβολὴν τοῦ ἐξελεγχθέντος καὶ ἐλλείποντος ποσοῦ ἐντὸς 24 ὡρῶν; Ὄχι, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρου 199 τοῦ περὶ λογιστικοῦ τοῦ κράτους νόμου τοῦ 1852. Ἀπ. πολ.

ΑΠ. 300 τοῦ 60, ἀναιροῦσα τὴν 204 τοῦ 60 ἀπ. Ἐφ. Ν. (1).

§ 59[12]. Τὸ ἄρθρον 28 τοῦ περὶ ναυαγιαιρέσεως νόμου δὲν ἀποκλείει τὴν τιμώρησιν τοῦ ἰδιοποιηθέντος τ' ἀλλότρια δημοσίου ὑπαλλήλου, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ἐγένετο ἡ ἰδιοποίησις πρὸ αὐτῆς τῆς ἐξελέγξεως (394 ποιν ν.). Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 31 τοῦ 59, σκ. 2.

§ 59[13]. Εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου ἀφέθη νὰ κρίνῃ ἂν ἦναι ἀνάγκη νὰ ἀκούσῃ, πρὶν ἀποφασίσῃ, τὴν ἀπολογίαν τοῦ ὑπολόγου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 66.

§ 59[14]. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 25 τοῦ καταστατικοῦ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου τὰ διδόμενα εἰς τοὺς ἀγοραστὰς ἐθνικῶν κτημάτων ἔγγραφα ἰδιοκτησίας πρέπει νὰ ἦναι ἐπικυρωμένα διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ προέδρου τοῦ συνεδρίου· ἐκ τούτου ὅμως δὲν ἕπεται ὅτι αἱ ὑπὸ τοῦ προέδρου ἐπικυρωθεῖσαι πωλήσεις δὲν δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ἕνεκα δόλου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 134 τοῦ 1865.

§ 60. *Περὶ ἐγγυοδοσίας ὑπαλλήλων.*

Εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ κ. Πολυχρονιάδου (τ. 2 σελ. 104—113) εὑρίσκετε πολλὰ περὶ τούτου. Καλὸν ἦτο νὰ ἐδημοσιεύετο αὐτόθι καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 7944 τοῦ 1857 ἐγκύκλιος τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργείου.

§ 61. *Περὶ ἐθνικῆς περιουσίας* (2).

Νόμος τῆς 21 Ἰουν. 1837 περὶ διακρίσεως κτημάτων.

Νόμος τῆς 13 Νοεμβρ 1836 περὶ ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν φθαρτῶν κτημάτων (σ. 339 Ἐφ. Κυβερν. τοῦ 36).

Διάταγμα τοῦ Ἰανουαρ. 1837 περὶ διανομῆς τῶν ἐπὶ ἐθνικῶν γαιῶν φυτειῶν (σελ. 9. Ἐφ. Κυβ. τοῦ 37).

Ψήφισμα 26 Αὐγούς. 1830 περὶ γεωργικῶν οἰκιῶν καὶ καλυβῶν.

Νόμος τοῦ 1848 περὶ χορηγήσεως ἑνὸς στρέμματος γῆς εἰς ἕκαστον γεωργὸν πρὸς ἀνέγερσιν οἰκίας (ὅρα σελ. 32 τῆς Ἐφ. Κυβερνήσεως τοῦ 48 καὶ σελ. 98 τῆς τοῦ 50).

Διάταγμα 3 Αὐγουστ. 1850 περὶ ἐκτελέσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ.

Νόμος τῆς 11 Μαΐου 1855 περὶ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος τῶν γηπέδων, ἐφ' ὧν οἱ κατέχοντες ᾠκοδόμησαν.

Νόμος τῆς 16 Ἰουν. 1842 περὶ ἐκδόσεως παραχωρητηρίων

---

(1) Πρβ. Εὐρ. τόμ. ιζ' σ. 19 ἐπ.

(2) Ὅρα σελ. 500—612 τῆς συλλ. Πολυχρονιάδου.

φθαρτῶν κτημάτων μὴ περιλαμβανομένων εἰς τὸν ἐγκριθέντα κατάλογον.

Νόμος τῆς 16 Ὀκτωβρ. 1856 περὶ ἐγκεντρώσεως ἀγριελαιῶν —καὶ Διάταγμα.—Παρατηρητέον·

1) Ἡ ἐκποίησις ἐθν. κτημάτων παντὸς εἴδους ἀπαγορεύεται. Δ. 6. Φεβρ. 1833. 20.—Ἐγκύκλιος πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ Διατάγ. τούτου. 11 Φεβρ. 1833. 21 (1).

2) Δηλοποίησις ἐκποιήσεως ἐθν. ἐν Ναυπλίῳ οἴκου. 17 Ὀκτωβρ. 1833. 266.—Ἑτέρου οἴκου. 2 Ἰουν. 1834. Παραρτ. φυλ. 20.

3) Ἐκποίησις λουτροῦ κατὰ τὴν Λεβαδείαν. 18 Ὀκτβρ. 1833. 267.—Ἐν Τριπόλει. 1 Φεβρ. 1834. 60.

4) Ὅλα τὰ ἐθν. οἰκόπεδα τῆς πόλεως Θηβῶν ἐκτίθενται εἰς δημοπρασίαν—Τί πρέπει νὰ πράξῃ ὁ ἐπιθυμῶν ν' ἀποκτήσῃ—Οἱ ὁρισμοὶ τοῦ περὶ προικοδοτήσεως νόμου ἰσχύουν—Καὶ οἱ πρὸ τοῦ νόμου τούτου δι' ἀδείας ἢ ἄνευ ἀδείας οἰκοδομήσαντες θεωροῦνται κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ νόμου τούτου. Δ. 18 Σεπτεμβρ. 1835. ἐκδ. δευτ. 41.

5) Ἐκποίησις οἰκοπέδων τῆς νέας σειρᾶς τοῦ παραλίου τῆς κάτω πόλεως Π. Πατρῶν—Οἰκοδομὴ—Κήρυκος δικαίωμα—Ἐγγύησις — Πότε γίνεται ἡ παράδοσις — Δημοπρασία. Δηλ. 16 Δεκεμβρ. 1835 καὶ Διατ. 7 Δεκεμβρ. 1836. 2.

6) Ἐκποίησις τῶν ἐθν. φθαρτῶν κτημάτων — Ποῖα δύνανται νὰ ἐκποιηθῶσι—Πῶς γίνεται ἡ ἐκποίησις—Ἐκτίμησις καὶ δημοπρασία—Καταμέτρησις δὲν ἀπαιτεῖται—Τὸ δημόσιον δὲν ἐγγυᾶται διὰ τὸ ἐμβαδὸν τὸ εἰσόδημα καὶ τὰ ὅρια—Προσφοραὶ—Ἔγκρισις—Πληρωμὴ φόρου. Δ. 13. Νοεμβρίου. 1836. 339.

7) Ἐκποίησις τῶν ἐθν. Μύλων. Δηλ. 6 Μαρτίου 1839. 32.

8) Ἐπιτρέπεται ἡ ἐκποίησις τῶν ἐν ταῖς Δημοσ. ἀποθήκαις καρπῶν. Ν. 25 Ἰουνίου 1846. 68.

9) Εἰς τὰς διακηρύξεις τῶν ἐκποιήσεων τῶν ἐθν. γαιῶν θέλουν σημειοῖ οἱ ἁρμόδιοι οἰκ. ἔφοροι, ὅτι ὁ ἀγοραστὴς δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀξίωσιν οἱανδήποτε παθητικῆς ἢ ἐνεργητικῆς δουλείας, ἢ ἄλλης ὠφελείας προερχομένης ἐκ τῶν παρακειμένων τῇ παρ' αὐτοῦ ἀγορασθείσῃ μερίδι ἐθν. γαιῶν κλ. Ἐγκ. 12 Αὐγούς. 1849. 124.

10) Δηλοποίησις ἐκποιήσεως ἐθν. φθαρτῶν κτημάτων εἰς Μεσσηνίαν. 13 Σεπτεμβρίου 1849. 159.

---

(1) Ὁ τελ. ἀρ. σημαίνει σελ. Ἐφ. Κυβ. τοῦ ἔτους, ὃ προηγεῖται αὐτῆς.

r 11) Δηλοποίησις ἐκποιήσεως ἐθν. φθαρτῶν κτημάτων εἰς Πύργον. Δ. 21 Ὀκτωβρίου 1849. 344.

§ 62. Ποία ἐθνικὴ περιουσία; Ποῖα πράγματα συνιστῶσι τὴν ἐθνικὴν περιουσίαν; Δαλλ. λ. domaine national § 12 ἐπ. καὶ domaine public § 3 ἐπ.

Πρβ. δὲ τὸν ἡμέτερον περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμον τῆς 21 Ἰουνίου 1337 — καὶ ἄρθρον 108 τοῦ λογιστ. νόμου τοῦ 1852 (σ. 534 Ἐφ. Κυβ.).—Ἀνάπτυξιν τοῦ περὶ διακρίσεως νόμου βλέπε εἰς Παπαρ. (περὶ γενικῶν ἀρχῶν § 179—186 ἐπ.) καὶ εἰς Καλλ. τ. 2 ἐκδ. 2 § 1 ἐπ. καὶ ἰδίως τὰς αὐτ. §§ 15—18.

§ 63. Ἀναπαλλοτρίωτον τῆς ἐθνικῆς περιουσίας· ὅρα Δαλλ. λ. domaine national § 43 ἐπ. ἔνθα καὶ περὶ αἰγιαλῶν, ποταμῶν, ὁδῶν, ὑδάτων, ναῶν κτλ. Πρβ. Καλλ. 2 § 16 ἐκδ. 2.

Περὶ τῶν *αἰγιαλῶν* ὅρα ὅσα ἐσημείωσα ἐν Εὐρ. ιή σ. 366 λ. Σύρα. — Ὅρα προσέτι Ἀπ. ΑΠ. 92 τοῦ 56, 178 τοῦ 54, 417 τοῦ 52 καὶ 235 τοῦ 66 — Περὶ *ἀκτῆς* ἀπ. πολ. ΑΠ. 236 τοῦ 66, περὶ ὧν ἄλλοτε ἐν λ. Αἰγιαλός.

§ 64. Τὰ *ἐκκλησιαστικὰ* κτήματα εἰσὶν ἀναπαλλοτρίωτα; Περὶ τούτου ὅρα ὅσα ἐσημείωσα εἰς Εὐρ. ιή σ. 122 ἐπ. (λ. Σύνοδος ἱερὰ § 50 ἐπ.)

§ 65. *Παραγραφή*. — Δημόσια κτήματα, τὰ εἰς δημοσίους σκοποὺς ὑπηρετοῦντα, ὑπόκεινται εἰς παραγραφήν; Παπαρ. περὶ γενικῶν ἀρχῶν § 410, 411. Καλλ. 2 § 16 ἐκδ. 2.

§ 66. *Διατυπώσεις περὶ διαθέσεως ἐθνικῶν γαιῶν. Ἀναγνώρισις ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας ἐκ μέρους τοῦ Δημοσίου.*

Περὶ τούτων παρατηρητέον ταῦτα·

A) *Περὶ τῶν πρὸ τοῦ Κυβερνήτου* (1).

§ 67. Οἱ τῆς θρησκείας καὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοὶ δὲν ἐξεπροσώπουν ἐν ἔτει 1825 τὸ ἑλλ. Κράτος ὡς πρὸς τὴν εἰς αὐτὸ ἀνήκουσαν περιουσίαν· ἑπομένως αἱ ὁμολογίαι των περὶ τῆς κυριότητος κτήματός τινος δὲν θεωροῦνται ὡς ὁμολογίαι τῆς ἑλλ. Κυβερνήσεως, ἀφ' οὗ μάλιστα ὑπῆρχεν ἴδιος ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργὸς (§ κέ. τοῦ πολιτ. τῆς ἐν Ἄργει συνελ.). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 201 τοῦ 1853, κυροῦσα τὴν 495 τοῦ 52 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 68. Ἡ πελοποννησιακὴ Γερουσία εἶχε τὸ δικαίωμα κατὰ τὸ

(1) Ἡ § 845 Εὐρ. λ. Πώλησις;

1822 ν' ἀναγνωρίσῃ ὅτι ἀκίνητόν τι κτῆμα δὲν ἀνήκει εἰς τὸ δημόσιον, ἀλλ' εἰς ἰδιώτην τινὰ ὡς ἀγοραστὴν αὐτοῦ; ὄχι, κατὰ τὴν 18781 τοῦ 61 ἀπόφασιν τοῦ 61 τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν (ἐν Νομικῇ Μελίσσῃ σελ. 1139 ἐπ.). Τὸ περὶ τῆς ἀναγνωρίσεως ταύτης ἔγγραφον τῆς Γερουσίας, ἐκδοθὲν τὴν 11 Ἰουλίου 1822 ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ προσωρινοῦ πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος, δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς νομοθετικὴ πρᾶξις ἀναγνωρίζουσα τὴν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἀμφισβητουμένην κυριότητα τοῦ ἰδιώτου, καὶ ὡς τοιαύτη διαφεύγουσα ὡς πρὸς τὴν ἐξέλεγξιν τοῦ περιεχομένου αὐτῆς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων (ὅρα § 35 Αυγ. § 15 ἐπ. καὶ σελ. 132 καὶ 137 σημ. 4, 6)· οὐδὲ δύναται νὰ ἰσχύσῃ τοὐλάχιστον ὡς πρᾶξις τοῦ ἁρμοδίου περὶ τὴν διαχείρισιν τῶν συμφερόντων τῆς ἐθνικῆς περιουσίας ἀντιπροσώπου τοῦ δημοσίου α) διότι κατὰ τὸ ἰσχύον τότε πολίτευμα (§ θ καὶ ρα) ἡ πελοποννησιακὴ Γερουσία, ὡς τοπικὴ μόνον διοίκησις τῆς Πελοποννήσου διατηρηθεῖσα καὶ ὑποκειμένη εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς κεντρικῆς διοικήσεως, ἣν τὸ βουλευτικὸν μετὰ τοῦ ἐκτελεστικοῦ ἀπετέλουν, δὲν ἐξήσκει κυριαρχικὴν ἐξουσίαν, ὥστε νὰ θεωρηθῇ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πρᾶξις ὡς νομοθετικὴ ἀπόφασις, καὶ β) ὡς τοπικὴ μόνον διοίκησις τῆς Πελοποννήσου ἐνεργοῦσα ἡ πελοπ. Γερουσία, δὲν εἶχε τὴν τοῦ ἀντιπροσώπου καὶ διαχειριστοῦ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ ἰδιότητα, ὅπως ἀναγνωρίσῃ δικαίωμα ἰδιοκτησίας ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἀμφισβητούμενον. Ἵνα ὑποτεθῇ δὲ ὅτι ὁ Κυβερνήτης ἐνέκρινε τὴν πρᾶξιν ἐκείνην, ἔπρεπε νὰ ἐκδοθῇ παρ' αὐτοῦ δημόσιον ἔγγραφον, φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ παρ' αὐτῷ γραμματέως, ὡς τὸ ἄρθρον 9 τοῦ ἀπὸ 19 Ἰαν. ψηφίσματος. Ἄλλως τε τὸ ἀπὸ 26 Ἰουλίου 1828 τρίτον ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως κατέστησε (σελ. 66 τῶν πρακτικῶν αὐτῆς) ὅλας τὰς τοιαύτης φύσεως ὑπὸ τῶν παρελθουσῶν κυβερνήσεων ἀποφασισθείσας διαφορὰς ἀντικείμενον νέας δικαστικῆς ἐξετάσεως καὶ ἀποφάσεως, μηδενίσαν πᾶσαν περὶ αὐτῶν ἀπόφασιν τῶν ἀρχαιοτέρων κυβερνήσεων.—Πρβ. § 35 Αυγ. Σαριπόλου περὶ διεθνοῦς δικαίου σελ. 48. καὶ 612. Οἰκ. § 84 σημ. 10.

§ 69. Τὸ δημόσιον δὲν εἶναι διάδοχος τῶν προσωπικῶν δικαιωμάτων τῶν Ὀθωμανῶν, ἑπομένως δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ τὴν παραχώρησιν κτήματός τινος, τὴν ὑπὸ τῆς ὀθωμανικῆς ἀρχῆς πρὸ τοῦ 1821 γενομένην πρὸς Ἕλληνα, ὅςτις τὸ κατέλαβε διανοίᾳ κυρίου· ἡ παραχωρησις δὲ αὕτη ἀποτελεῖ ὑπὲρ αὐτοῦ τίτλον παραγραφῆς, ἥτις δὲν διακόπτεται ἐκ τοῦ ὅτι ἠναγκάσθη νὰ δίδῃ φόρον ἐπικαρπίας, ἀλλὰ δίκην παρακαταθήκης, μεχρισοῦ ἐκ-

καθαρισθῇ ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἀμφισβήτησις τοῦ δικαιώματός του. Απ. Εφ. Αθηνῶν 14468 τοῦ 56 Πρβ. τὴν κ. Πόλεμος.

§ 70. Αἱ προλαβοῦσαι τῆς Ἑλλάδος Κυβερνήσεις, ἄρα καὶ ἡ Κυβέρνησις τοῦ 1825, δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἐκποιῶσιν ἐθνικὰ κτήματα, οὐδ' εἶχον ἐξουσίαν ν' ἀναγνωρίσωσι δικαιώματα ἰδιωτῶν ἐπὶ κτημάτων θεωρουμένων ὡς ἐθνικῶν. Ὅρα ἀπόφασιν Ἐφετείου Ναυπλίας 188 τοῦ 1849 ἐν Εὑρετηρίῳ ϛ'. σελ. 438.

Β) *Περὶ τῶν ἐπὶ Κυβερνήτου.*

§ 71. Πᾶς τίτλος περὶ κυριότητος ἐθνικῶν κτημάτων, μὴ ὢν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Β ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως, (οἷον ὅταν δὲν συγκατετέθη ἡ Γερουσία) δὲν εἶναι ἰσχυρός. Απ. 69 τοῦ 53· ἡ δὲ 3 αἰτιολ. τῆς 175 τοῦ 53 πολ. ΑΠ. ἀπ. φέρει «Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον ζ' καὶ 6' τοῦ ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄργει Δ' τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος, ὅπερ, δημοσιευθὲν κατὰ τὸν τότε ἐπικρατοῦντα τρόπον τῆς δημοσιεύσεως, ἴσχυε καὶ ἐν ἔτει 1832, οὐδὲν μέτρον σχέσιν ἔχον μὲ τὴν περιουσίαν ἢ τοὺς οἰκονομικοὺς πόρους τοῦ Κράτους δύναται νὰ ληφθῇ ἄνευ τῆς προηγουμένης συγκαταθέσεως τῆς Γερουσίας, τὸ δὲ τῆς οὐσίας δικαστήριον ἀπεφήνατο ἔγκυρον τὴν πρᾶξιν τῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομίας Γραμματείας τῆς 21 Σεπτεμβρίου 1832, δι' ἧς παρεχωρήθη εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον ἡ χρῆσις καὶ ἡ κάρπωσις τῶν ἐπιδίκων μύλων, μέχρις οὗ ἡ Κυβέρνησις ἤθελεν ἀποφασίσει νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ ἕνεκα τῆς εἰς αὐτὸν ὀφειλομένης ποσότητος τῶν τεσσαράκοντα χιλιάδων φοινίκων, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ παρεδέχθη τὰς περὶ ἀποζημιώσεως ἀπαιτήσεις τοῦ ἀναιρεσιβλήτου· ὅθεν παρεβίασε τὸ εἰρημένον ψήφισμα καὶ τὰς περὶ ἀποδείξεως ἀρχὰς στηρίξαν τὴν ἀπόφασιν εἰς τὸν λόγον ὅτι προσήγαγε τὸ δημόσιον ἀπόδειξιν τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐξουσίας τῆς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματείας κατὰ τὴν διάθεσιν τῶν προσόδων τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, ἐνῷ ὁ παρατεθεὶς νόμος δὲν ἐδύνατο νὰ γενῇ ἀντικείμενον ἀποδείξεως (ἄρθρον 245, 3 τῆς πολιτ. δικονομίας).

§ 73. Διάθεσις ἐθνικῶν γαιῶν δι' ἀντιχρήσεως συγχωρεῖται; Τὸ ἕβδομον ἄρθρον τοῦ δευτέρου ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως ἀπαγορεύει τὴν δι' ἀντιχρήσεως διάθεσιν ἐθνικῶν κτημάτων ἄνευ προηγουμένης συγκαταθέσεως τῆς Γερουσίας· τὰ δὲ ἐναντίον ἀπαγορευτικῆς διατάξεως γινόμενα δὲν ἔχουσιν ἰσχύν τινα ἢ συνέπειαν, ὡς ὁρίζει καὶ ἡ διάταξις 5 τοῦ κώδ. (1. 14). Απ. Εφ. Αθηνῶν 18225 τοῦ 60 ἐν Νομ. Μελ. σελ. 978.

§ 74. Κατὰ τὸ ἄρθρ. ζ' καὶ 6' τοῦ ψηφ. τῆς ἐν Ἄργει Δ' συνελεύσεως (ὅπερ ἴσχυε καὶ κατὰ 1832) οὐδὲν μέτρον, σχέσιν ἔχον μὲ τὴν περιουσίαν ἢ τοὺς οἰκονομικοὺς πόρους τοῦ Κράτους, ἠδύνατο νὰ ληφθῇ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Γερουσίας. Τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ μέτρον περὶ τῆς εἴς τινα παραχωρήσεως χρήσεως καὶ καρπώσεως (ἀντιχρήσεως) μύλων, μέχρι τῆς ἀποζημιώσεώς του, ἕνεκα τῶν ὀφειλομένων αὐτῷ. Απ. 175 ΑΠ. τοῦ 1853 ἀναιρ. τὴν 8519 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἣν ἐν § 71.

§ 75. Ἡ ἐκποίησις ἐθνικῶν κτημάτων ἐδύνατο νὰ γίνῃ ἄνευ πλειστηριασμοῦ ἐπὶ Κυβερνήτου; Οἰκία τις ἐθνικὴ ἐτέθη εἰς πλειστηριασμὸν κατὰ τὸ ιγ' ψήφ. τοῦ Κυβερνήτου, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπερθεματιστὴς ἐφάνη ὁ Α· ἀλλά, μὴ συμμορφωθέντος τούτου μὲ τὸ γ' ἄρθρον τοῦ ιγ' ψηφίσματος (ἤτοι μὴ πληρώσαντος τὸ 1|8 τῆς τιμῆς εὐθὺς μετὰ τὴν δημοπρασίαν), ἡ κυβέρνησις τὴν ἐπώλησεν εἰς τὸν Β κατὰ τὴν τιμήν, ἣν προσέφερεν εἰς τὴν πρώτην δημοπρασίαν.—Οὗτος λοιπὸν ὁ Β (ὁ δεύτερος ἀγοραστὴς) ἐνήγαγε τὸν Α (τὸν πρῶτον ὑπερθεματιστὴν) διεκδικῶν τὴν οἰκίαν, ὁ δὲ Α παρενέβαλεν εἰς τὴν δίκην τὸ δημόσιον ὡς ὑπόχρεων πρὸς ἀποζημίωσιν. Τὴν ἀγωγὴν ταύτην ἀπέῤῥιψε τὸ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετεῖον διὰ τῆς 241 ἀποφάσεως αὐτοῦ, ἣν ἀνήρεσεν ὁ ΑΠ. διὰ τῆς 139· παρέπεμψε δὲ τὴν ἀγωγὴν ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν, οἵτινες τὴν ἀπέῤῥιψαν διὰ τῆς 9579 κυρίως διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἡ δευτέρα πώλησις δὲν ἐγένετο διὰ δημοπρασίας· ἐζητήθη λοιπὸν ἀναίρεσις διὰ τὸν λόγον ὅτι, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἡ δευτέρα πώλησις διὰ δημοπρασίας δὲν διετάττετο ἀπὸ τὸ ἄρθρον πρῶτον τοῦ αὐτοῦ ψηφίσματος πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ δημοσίου, ἀλλὰ πρὸς κέρδος ἢ ζημίαν τοῦ πρώτου ἀγοραστοῦ. Ὁ Ἄρ. Πάγος ἀνήρεσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην σκεφθεὶς ὅτι ναὶ μὲν τὸ λ6' ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως διέταξε νὰ ἐκποιῶνται ἐπὶ δημοπρασίας τὰ ἐθνικὰ φθαρτὰ κτήματα, τὴν διάταξιν δὲ ταύτην ἐπανέλαβε τὸ ἀπὸ 25 Μαρτίου 1830 ψήφισμα ὑπ' ἀριθ. ιγ', διατυπῶσαν προσέτι εἰδικώτερον τὰ τῆς δημοπρασίας καὶ διατάξαν ἐν τῷ ἄρθρῳ 10 ὅτι πρέπει νὰ γίνηται ἀναπλειστηριασμὸς μὲ κέρδος ἢ ζημίαν τοῦ πρώτου ἀγοραστοῦ, ἐὰν οὗτος δὲν πληρώσῃ ἐμπροθέσμως, ἀλλὰ τοῦτο δὲν καθιστᾷ ἄκυρον τὴν δευτέραν πώλησιν ὡς μὴ γενομένην ἐπὶ δημοπρασίας, διότι ὁ Κυβερνήτης, ὁ διατάξας ἐν τῷ ἄρθρῳ 10 τὸν ἀναπλειστηριασμόν, ἀπεφάσισεν ἄλλως ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἤτοι ἀπεφάσισε νὰ δοθῇ εἰς τὸν ἐνάγοντα καθὸ δεύτερον ἐν τῇ πρώτῃ δημοπρασίᾳ ὑπερθεματιστήν· ὥστε προτιμᾶται ἡ μεταγενεστέρα καὶ εἰδικὴ αὐτοῦ θέλησις προηγηθείσης ἅπαξ

δημοπρασίας κατὰ τὸ εἰρημένον ψήφισμα (ἀπ. ΑΠ. 3 τοῦ 53). Δικάζων δὲ βραδύτερον τὴν ἰδίαν ὑπόθεσιν, κατ' οὐσίαν, ὁ ΑΠ. ἀπεφήνατο (ἀπ. 69 τοῦ 53) ὅτι ἡ δευτέρα πώλησις ἦτον ἄκυρος· διότι, προκειμένου περὶ διαθέσεως ἐθνικῶν κτημάτων, ἢ μέτρων σχέσιν ἐχόντων μὲ τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ τοὺς πόρους τοῦ δημοσίου, τὰ ψηφίσματα τῆς Κυβερνήσεως δὲν ἤθελον ἐνεργεῖσθαι, ἂν δὲν συγκατατεθῇ προηγουμένως ἡ Γερουσία, τὸ δὲ ὑπ' ἀριθ. 3658 διάταγμα τοῦ Κυβερνήτου, δι' οὗ, κατὰ τροποποίησιν τοῦ 10 ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 25 Μαρτ. 1830 γ' ψηφίσματος, παρεχωρήθη ἡ οἰκία εἰς τὸν ἐνάγοντα, ἐξεδόθη χωρὶς ν' ἀκουσθῇ ἡ Γερουσία καὶ τὸ διάταγμα αὐτό, κανονίσαν ἄλλως ἢ ὅπως τὸ μνησθὲν ψήφισμα τοῦ 1830 τὰ περὶ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος, σχέσιν εἶχε μὲ τοὺς οἰκονομικοὺς πόρους τοῦ Κράτους, καὶ ἔπρεπε νὰ ἐκδοθῇ συγκαταθέσει τῆς Γερουσίας· ἄλλως δὲν εἶναι ἰσχυρὸς τίτλος προσπορίζων κυριότητα.

§ 76. Κατὰ ποῖον τρόπον ἐγίνοντο, ἐπὶ Κυβερνήτου, αἱ ἀγογοραὶ τῶν ἐθνικῶν φθαρτῶν κτημάτων; ὅρα ἀπόφ. 9579 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἐν λ. Διεκδίκησις.

§ 77. Κατὰ τὸ λβ' ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως καὶ τὸ ἀπὸ 25 Μαρτ. 1830 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου περὶ ἐκποιήσεως ἐπὶ δημοπρασίας τῶν ἐθνικῶν φθαρτῶν κτημάτων πρέπει νὰ γίνηται ἀναπληστηριασμὸς μὲ κέρδος ἢ ζημίαν τοῦ πρώτου ἀγοραστοῦ, μὴ πληρώσαντος ἐμπροθέσμως τὴν συμφωνηθεῖσαν ποσότητα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 3 τοῦ 53. — Πρβ. ἀν. § 75.

Γ) *Περὶ τῶν ἐπὶ τῆς Βασιλείας διατάξεων.*

§ 78. Ἡ Β. Κυβέρνησις ἐδύνατο, πρὸ τοῦ συντάγματος, νὰ λάβῃ μέτρα περὶ μερικῆς ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων, ἄνευ γνωμοδοτήσεως τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας;

Γνωστὸν εἶναι ὅτι πρὸ τοῦ Συντάγματος ἡ κυριαρχικὴ ἐξουσία ἐναπέκειτο εἰς τὸν βασιλέα, ἐξασκοῦντα αὐτὴν διὰ τῶν ὑπουργῶν, ἡ ὑπογραφὴ τῶν ὁποίων εἰς πάντα νόμον, εἰς πᾶν διάταγμα, ὡς καὶ εἰς πᾶσαν πρᾶξιν τῆς ἐξουσίας, ἦτον ἀπαραίτητος, κατὰ τὸ διάτ. τῆς 3|15 Ἀπριλ. 1833 (ὅρα ὅμως τὴν λ. Διάταγμα), κατὰ μεταγενέστερον δὲ νόμον τῆς 18|30 Σεπτ. 1835 (ἄρθρ. 29) τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας συνέπραττεν εἰς τὴν συγκρότησιν τῶν νόμων. Ἕτερον δ' ἄρθρον αὐτοῦ, τὸ 35, διαλαμβάνει ὅτι οἱ νομικοὶ ὁρισμοὶ περὶ ἐκποιήσεων ἐθνικῶν κτημάτων καὶ τὰ περὶ τούτων ἐκδοτέα γενικὰ διατάγματα θέλουν συζητεῖσθαι εἰς τὸ συμβούλιον αὐτό, ἀλλὰ διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἐννοεῖ διατάγματα

ἀφορῶντα γενικὰ μέτρα περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ἀφορῶντα μερικὴν ἐκποίησιν ἐθνικῶν γαιῶν· ὅθεν δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ παραχώρησις γαιῶν ἐθνικῶν ἀντὶ βιβλιοθήκης, ἣν ἔλαβεν ἡ κυβέρνησις, ἐπειδὴ τὸ περὶ τούτου διάταγμα εἶναι μερικόν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 3 τοῦ 1850, σκέψ. 4, κυροῦσα τὰς 5017 καὶ 6099 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 79. Διάταγμα οὖν, δι' οὗ ἀπεφασίσθη ἡ ἀγορὰ βιβλιοθήκης τινὸς καὶ ἡ δι' ἐθνικῶν γαιῶν πληρωμὴ τοῦ τιμήματος, εἶναι διάταγμα μερικὸν μὴ ὑπαγόμενον εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 35 τοῦ ἀπὸ 28 Σεπτεμβρίου 1835 διατάγματος περὶ σχηματισμοῦ τοῦ συμβουλ. τῆς ἐπικρατείας ὅπερ δὲν ἐννοεῖ διατάγματα ἀφορῶντα μερικὴν ἐκποίησιν ἐθνικῶν τινῶν γαιῶν· ἄλλως τε ἡ γνωμοδότησις τοῦ συμβουλίου αὐτοῦ δὲν ἀπῃτεῖτο ὑποχρεωτικῶς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 3 τοῦ 1850.

§ 80. Οὐδεὶς νόμος ὁρίζει, ὅτι ὁ προσδιορισμὸς τῶν γαιῶν, ἃς αἱ ἁρμόδιοι ἀρχαὶ θεωροῦσιν ἀναγκαίας ὡς περιοχὴν δημοσίου κτιρίου, καὶ αὐτῶν τῶν ἐλάσσονος λόγου ἀξίων, ἀνάγκη νὰ γίνηται δυνάμει διατάγματος ἢ ῥητῆς μεταξὺ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τοῦ ἰδιοκτήτου συμβάσεως, ὅταν πράττηται περὶ περιοχῆς στρατῶνος· εἰς το ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν δὲ ὑπουργεῖον ὑπάγεται τὸ προκείμενον ζήτημα, διότι κατὰ τὸ ἄρθρον 2 § 8 τοῦ διατ. τῆς 3|15 Ἀπρ. 1833 εἰς αὐτὸ ὑπάγεται ἡ οἰκοδομή, ἐπισκευὴ καὶ διατήρησις τῶν στρατιωτικῶν κτιρίων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 188 τοῦ 1858, σύμφωνος μὲ τὴν 131 τοῦ 58 ἀπόφ. Ἐφ. Ν.

§ 81. Τί ἀπαιτεῖται, ἵνα ᾖ ἰσχυρὰ ἡ τῆς κατοχῆς πωληθέντων ἐθνικῶν κτημάτων κατοχή; Νὰ τηρηθῶσιν αἱ διατάξεις τοῦ διατ. τῆς 13|25 Νοεμβρ. 1836, ἄνευ δὲ τῆς τηρήσεως τῶν διατυπώσεων αὐτῶν νομὴ δὲν μεταβιβάζεται, οὐδ' ἐπέφερεν εἰς τοῦτο μεταβολήν τινα τὸ ἀπὸ 16 Ἰαν. 1842 διάτ. — Ἀπ. Ἐφ. Ν. 78 τοῦ 1856 ἐν νομικ. σ. 6,121, ἣν ὅρα εἰς Εὑρ. λ. Πώλησις § 913. — Πρβ. ἐπ. § 83.

§ 82. Πότε θεωρεῖται ὡς τετελεσμένη ἡ ἐκποίησις ἐθνικῶν κτημάτων; Ἵνα ὑπάρχῃ πώλησις, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ συναίνεσις, ἡ ἀπόδειξις δὲ ταύτης ἐπὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων ἐξαρτᾶται, κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 13|25 Νοεμβρίου 1836, ἐκ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἐγκρίσεως ἐκ μέρους τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ καὶ ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παραχωρητηρίου. Ἄλλως ἀγοραπωλησία δὲν ὑφίσταται (καὶ ἂν ἐγένετο παράδοσις). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 127 τοῦ 47 (κυροῦσα τὴν 134 τοῦ 47 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ Ἐφε-

τῶν) ἣν ὅρα ἐν Εὑρετηρίῳ § 217. — Πρβ. τὴν λ. Πώλησις (1).

§ 83. Πότε τὰ ἐθνικὰ κτήματα δημοπρατούμενα μεταβιβάζονται εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ὑπερθεματιστοῦ;

Μὴ ἐγκρινομένου τοῦ ἀποτελέσματος τῆς δημοπρασίας ἐθνικῶν κτημάτων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν, ὁ ὑπερθεματιστὴς καταλαμβάνει αὐτὰ ἰσχυρῶς;

Ὁ καταλαβὼν οὕτως ἐθνικὰ κτήματα, προσκτᾷ ἐπ' αὐτῶν δικαιώματα πραγματικὰ διὰ τῆς ἐμφυτεύσεώς των; Απ. Ἐφ. Ναυπλ. 555 τοῦ 1858 ἐν Νομικ. σ. 6173 ἑπ., φέρουσα·

« Ἐπειδὴ αἱ πωλήσεις τῶν ἐθνικῶν φθαρτῶν ἀκινήτων κτημάτων, καὶ ἡ κατὰ συνέπειαν πωλήσεως παράδοσις τῆς κατοχῆς αὐτῶν εἰς τοὺς ἀγοραστὰς, γίνονται κατ' εἰδικὸν περὶ τούτων νόμον, τὸ ἀπὸ 13|25 9βρίου 1836 Β. Διάταγμα, καὶ καθ' ὁριζομένας ὑπ' αὐτοῦ διατυπώσεις, ἄνευ τῆς τηρήσεως τῶν ὁποίων οὔτε πώλησις γίνεται, οὔτε κατοχὴ ἐπὶ τούτῳ μεταβιβάζεται.

« Ἐπειδὴ, τούτων οὕτως ἐχόντων, καὶ τοῦ περὶ οὗ πρόκειται κτήματος ὄντος ὁμολογογουμένως ἐθνικοῦ καὶ δημοπρατηθέντος κατὰ τὸ 1837, καὶ συνομολογουμένου ὅτι οὐδεὶς τῶν ἄνω εἰρημένων κανόνων τῶν ἀπαιτουμένων εἰς τελειοποίησιν τῆς πωλήσεως ἐτηρήθη, ἢ ἐνεργήθη μετὰ τὴν δημοπρασίαν, καὶ ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἀδείᾳ τῆς Κυβερνήσεως, ὡς ὑπερθεματιστὴς μόνον, ἔλαβε τὴν κατοχὴν, καὶ νέμεται αὐτὸ, ἐπὶ ἀποδόσει τῶν νενομισμένων φόρων κατὰ τοὺς φορολογικοὺς ἐτησίους νόμους, ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι ἄνευ ἐγκαταστάσεως, ἤτοι παραδόσεως ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ κατασταθῇ αὐτοῦ κύριος, κατοχὴν διανοίᾳ κυρίου ὁ ὑπερθεματιστὴς οὗτος δὲν ἀπέκτησεν, οὔτε ἄλλο δικαίωμα, εἰμὴ νὰ ζητήσῃ τὴν ἔγκρισιν διοικητικῶς, καὶ συμφώνως μὲ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν εἰρημένων διαταγμάτων, καὶ ἔγκρισιν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν εἰδικὴν, διότι μόνος ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸς ἔχει κατ' αὐτὰ τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκρίσεως καθ' ἑκάστην τῶν τοιούτων δημοπρασίαν, τὰ δὲ δικαστήρια δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐπέμβωσι καὶ ἀπαγγείλωσι τοιαύτην, ἑπομένως καὶ ἂν ὑπῆρχεν ὁ πλειοδοτήσας ἐναγόμενος, ἢ εἰσῆλθεν ὁπωσδήποτε εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ δημοπρατηθέντος κτήματος, χωρὶς νὰ πλη-

---

(1) Τὰ δικαστήρια δύνανται νὰ διατάξωσι τὴν παραχώρησιν πωληθεισῶν ἐθνικῶν γαιῶν, ὅταν τὸ δημόσιον δὲν ἐνέκρινε τὴν δημοπρασίαν; Ὄχι. ΑΠ. Ἐφ. Ναυπλ. 78 τοῦ 1856 (ἐν Νομικ. σ. 6121).

ρώση τίμημα, χωρὶς νὰ λάβῃ πωλητήριον, καὶ χωρὶς νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς αὐτό, ἐκ τούτου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ οὔτε τὸ δημόσιον ὅτι μετεβίβασεν εἰς αὐτὸν κατοχὴν διανοίᾳ πωλήσεως, οὔτε αὐτὸς ὅτι ἀπέκτησε δυνάμει τοῦ νόμου τοιαύτην, οὔτε τὸ δημόσιον ὅτι ἀπώλεσεν ἣν εἶχεν, ἀλλὰ μένει εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν, καὶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν διάνοιαν, εἰς ἣν ἦτο καὶ πρὸ τῆς δημοπρασίας· ἐκ δὲ τῆς ἐν τῇ ἀγωγῇ ἐκφράσεως τοῦ δημοσίου' «καθεῖξεν αὐτὸ ὁ ἐναγόμενος, ἀγνοοῦντος τοῦ δημοσίου, πιστεύων ἴσως, ὅτι διὰ μόνης τῆς δημοπρασίας ἰσχυρῶς ἠγόρασεν,» οὐδὲν δικαίωμα ὁμολογεῖ τὸ δημόσιον ὑπὲρ τοῦ ἐναγομένου, οὐδὲ προκριματίζεται ἐκ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως. Πρβ. ἀνωτ. § 81.

» Ἐπειδὴ δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἀκυρωθῇ ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ ἡ γενομένη δημοπρασία διὰ νὰ μὴν ἔχῃ συνεπείας, ἐξ ἐναντίας ἀπαιτεῖται νὰ ἐπέλθῃ ῥητὴ αὐτοῦ ἔγκρισις, καὶ νὰ τηρηθῶσιν ὅλοι οἱ κανόνες, διὰ νὰ ἔχῃ ἡ δημοπρασία συνεπείας, τουτέστι διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ὁ πλειοδότης δικαίωμα κυριότητος ἢ κατοχῆς ἐπὶ τοῦ δημοπρατηθέντος κτήματος· ὅθεν ἐκ τοῦ ὅτι εὑρέθη ἢ εἰσῆλθεν ἄλλως εἰς τὴν κατοχὴν καὶ διὰ τῆς προσδοκίας τῆς ἐγκρίσεως, γνωρίζων πάντα τ' ἀνωτέρω, οὔτε δυνάμει κύριος δύναται νὰ θεωρηθῇ, οὔτε δικαίωμα ἀποκτᾷ νὰ μεταβάλῃ τὴν διάνοιαν τῆς κατοχῆς του, εἰμὴ, ὡς εἴρηται, νὰ ζητήσῃ τὴν ἔγκρισιν, τὴν τοῦ πωλητηρίου ἔκδοσιν, καὶ τὴν εἰς τὴν κατοχὴν ἐγκατάστασίν του, συμμορφούμενος μὲ τοὺς ἄνω εἰρημένους κανόνας· ἑπομένως οὔτε τὴν ἔνστασιν τοῦ πωληθέντος καὶ παραδοθέντος δύναται νὰ ἔχῃ κατὰ τὸν Ν. 1. Π. 21. 3 καὶ τὴν ἀνωτέρω δευτέραν αἰτιολογίαν, οὔτε δικαίωμα ν' ἀμφισβητῇ ἐκ τούτων τὴν τοῦ δημοσίου κατοχὴν (Ν. 3. § 19. Π. 41. 2.)

« Ἐπειδὴ τὸ δημόσιον ἰσχυριζόμενον, ὅτι ἣν ἔχει ὁ ἐναγόμενος κατοχὴν ἔχει αὐτὴν κατὰ παράκλησιν ἀπὸ τοῦ 1837, ἀλλ' ἀρνεῖται αὐτὴν μεταβάλλων ἤδη τὴν διάνοιαν, καὶ ἀντιποιούμενος κατοχὴν ἄλλης φύσεως, εἶχε δικαίωμα νὰ κινήσῃ τὴν προκειμένην περὶ τῆς κατοχῆς ἀγωγὴν, ἵνα διατηρήσῃ αὐτὴν εἰς ἑαυτό· ἐπὶ δὲ τῆς τοιαύτης κατοχῆς, οὔτε ἡ ἐνιαυσία παραγραφὴ ἔχει ἐφαρμογὴν (ἄρθρ. 630 τῆς πολ. δικονομίας), οὔτε ἄλλη τις· ὅθεν ἡ ἀγωγή του δὲν εἶναι ἀπαράδεκτος.

« Ἐπειδὴ ὁ Ν. 1. Π. 6. 3. ὁ ἀφορῶν τὰς διηνεκεῖς μισθώσεις τῶν δημοσίων ἀγρῶν συνδυαζόμενος καὶ μὲ τὸ Β. Διάταγμα τῆς 24 Ἰουνίου 1843 δὲν ὠφελεῖ τὸν ἐναγόμενον εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν, διότι δὲν πρόκειται περὶ ἁπλῶν ..αιῶν, οὐδὲ πε

συμφωνίας διηνεκοῦς μισθώσεως ἢ ἐμφυτεύσεως· ὅθεν καὶ ἡ ἐκ τοιούτων λόγων ἔνστασις ἀπαραδέκτου δὲν εἶναι βάσιμος.

« Ἐπειδὴ τὰ ἐκποιητέα ἐθνικὰ φθαρτὰ ἀκίνητα κτήματα, περὶ ὧν ἐδόθη ἄδεια ἐκποιήσεως, μὴ ὑπαγόμενα εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν γαιῶν, περὶ ὧν διαλαμβάνει τὸ ῥηθὲν Διάταγμα, δὲν εἶναι ἀναφαίρετα, δύναται ἑπομένως τὸ δημόσιον ν' ἀφαιρέσῃ αὐτὰ καὶ παραδώσῃ εἰς τὸν ἀγοραστήν, ἢ νὰ τὰ διαθέσῃ ἄλλως, κατὰ δὲ συνέπειαν καὶ περὶ τῆς κατοχῆς αὐτῶν κινήσῃ ἀγωγήν· ὅθεν οὐδ' ἡ ἐκ τούτου ἔνστασις ἀπαραδέκτου αὐτῆς εἶναι βάσιμος.

» Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἀπὸ 15 Ἰανουαρίου 1837 Β. Διάταγμα, εἰς μόνους τοὺς ἕως τότε ἐμφυτευτὰς σταφιδαμπέλων καὶ ἀμπέλων ἐδόθη δικαίωμα πραγματικὸν ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως, ἐκ δὲ τῆς περὶ τούτων ῥητῆς ἀναγνωρίσεως συνάγεται, ὅτι εἰς πᾶσαν ἄλλην ὑπόθεσιν μὴ ῥητῶς ὁριζομένην, τοιοῦτον δικαίωμα δὲν ἀναγνωρίζεται· ὅθεν ὑπάγονται καὶ ταῦτα εἰς τὰ ἄλλα, τὰ παντὸς εἴδους ἐθνικὰ κτήματα, τὰ ὑπὸ τῶν πολιτῶν κατεχόμενα καὶ καλλιεργούμενα, ἐξ ὧν πληρώνεται ὁ ἔγγειος καὶ ὁ τῆς ἐπικαρπίας φόρος· ὥστ' οὐδ' ἐκ τούτου κωλύεται κατά τι τὸ δημόσιον (Βλ. κατ. § 347 ἐπ.)

» Ἐπειδὴ ὁ ἐναγόμενος δὲν ἀρνεῖται, οὐδ' ἀντικρούει τοὺς πραγματικοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ δημοσίου, ὅτι κατέχει δημόσιον κτῆμα, δημοπρατηθὲν ἀπὸ τοῦ 1837 εἰς δημοπρασίαν, καθ' ἣν ἦτο πλειοδότης, μήπω ἐγκριθεῖσαν, καὶ πληρώνει φόρον ἔγγειον καὶ ἐπικαρπίας, ἡ δὲ τοιαύτη κατοχὴ καλλιεργητοῦ, κατὰ τὰ προειρημένα, εἶναι κατοχὴ καλλιεργητοῦ, ἤτοι κατ' ἀνοχὴν ἢ παράκλησιν δυναμένην ν' ἀνακληθῇ, καὶ οὐδεμιᾶς ἀποδείξεως ἄλλης περὶ τούτου δὲν εἶναι χρεία· ὅθεν ἡ ἔφεσις αὐτοῦ δὲν εἶναι βάσιμος κατὰ τὰ λεχθέντα.

» Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ ἀπὸ 16 Ἰουνίου 1842 Β. Διατάγματος ὁρίζει, ὅτι οἱ μέλλοντες νὰ λαμβάνουν μετὰ ταῦτα τὰ πωλητήρια τῶν τοιούτων κτημάτων, ὀφείλουν ν' ἀναδεχθῶσι καὶ τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀποζημιώσωσι τοὺς βελτιώσαντας τὸ κτῆμα, δι' ὅσας βελτιώσεις ἔκαμον μετὰ τὴν τελευταίαν αὐτῶν τῶν λαμβανόντων προσφοράν, ἐκ τούτου δὲ συνάγεται, ὅτι τὸ δημόσιον θεωροῦν τοὺς πρὸ τῆς πωλήσεως, ἢ κἂν ἀπὸ τῆς δημοπρασίας κατέχοντας κατόχους καλῆς πίστεως, ἐὰν εἰς τὸ ἀφαιρετέον ἀπ' αὐτοὺς κτῆμα ἔκαμαν βελτιώσεις, ἀναγνωρίζει εἰς αὐτοὺς δικαίωμα ἀποζημιώσεως περὶ αὐτῶν, δι' ἐκείνας δηλονότι τὰς βελτιώσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν θεωροῦνται ὡς ἁπλῆ καλλιέργεια, καὶ ἐπιμέλεια τοῦ κτήματος, ἡ ἀναγκαία πρὸς παραγωγὴν τῶν καρπῶν, ἧς ἡ

δαπάνη συμψηφίζεται εἰς τὴν ἀποληφθεῖσαν ὑπ' αὐτῶν ἐπικαρπίαν, καὶ αἱ ὁποῖαι ἔγιναν συμφώνως μὲ τὸν προορισμὸν τοῦ κτήματος, ὅπερ καὶ ἡ ἐπιείκεια ἀπαιτεῖ· ὅθεν ἂν καὶ ἐν ὅσῳ ἐκαλλιέργει ὁ ἐναγόμενος τὸ κτῆμα, δὲν εἶχεν αἰτίαν νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν διὰ τὰς βελτιώσεις, διότι ἐκαρποῦτο αὐτὸ, καὶ προσεδόκα τὴν ἔγκρισιν, ἤδη ἀποβαλλόμενος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὰς ζητήσῃ, ἐὰν τοιαύτας ἔκαμε, διότι διὰ νὰ ἀπολαμβάνῃ τις τὴν ἐπικαρπίαν κτήματος τινὸς ἐθνικοῦ πληρόνων τὸν φόρον τῆς ἐπικαρπίας, ἄνευ συμφωνίας καὶ συνήθως, δὲν εἶναι ὑπόχρεως, εἰμὴ νὰ καλλιεργῇ καὶ ἐπιμελῆται αὐτὸ, οὐχὶ καὶ νὰ κάμῃ βελτιώσεις ἄλλας, ἢ φυτείας νέας· ὥστε κατὰ τοῦτο ἡ μὲν ἔφεσις τοῦ ἐναγομένου εἶναι βάσιμος, καὶ ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις ὡς πρὸς τοῦτο μόνον μεταῤῥυθμιστέα, καθ' ὅσον οὐδὲν περὶ τούτου εἰς τὸ διατακτικὸν αὐτῆς διαλαμβάνει, ἐν ᾧ ἡ αἴτησις αὕτη τοῦ ἐναγομένου ἔπρεπε νὰ γίνῃ δεκτὴ, ἀποῤῥιπτομένων τῶν κατὰ τῆς ἀγωγῆς ἐνστάσεών του· διὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς λόγους, καὶ ἡ τοῦ δημοσίου κατὰ τοῦτο ἀντέφεσις εἶναι μὴ βάσιμος, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἐν γένει τῶν εἰσοδημάτων, διότι τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, τῶν ἀπαιτούντων καλλιέργειαν καὶ ἐπιμέλειαν, οἱ φόροι, ὁ ἔγγειος καὶ ὁ τῆς ἐπικαρπίας, εἶναι τὸ μετὰ τὰ ἔξοδα καθαρὸν εἰσόδημα, τὰ δὲ καθέκαστα τούτων δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν, ἀφοῦ εἰδικευθῶσιν αἱ ἀξιούμεναι βελτιώσεις, καὶ ὁρισθῶσιν αἱ περὶ αὐτῶν δαπάναι.

» Ἐπειδὴ ἡ ἔνστασις τοῦ δόλου καὶ τῆς ἐπισχέσεως δὲν ἁρμόζει κατὰ τοῦ δημοσίου, καθ' οὗ, ἐξομοιουμένου μὲ τοὺς ἥττονας, ἀγωγὴ περὶ δόλου οὐ δίδοται, εἰμὴ εἰς τὸ περιελθὸν αὐτῷ ἀπὸ δόλου τοῦ Διοικητοῦ· ἑπομένως οὐδ' ἔνστασις, διότι ὁ δόλος ὑποθέτει πρόσωπον ἀληθὲς καὶ τέλειον, καὶ οὐχὶ ἰδανικόν· οὔτε δὲ πρόσαψις κακῆς πίστεως, ἢ ἀναξιοχρεότης πρέπει νὰ γίνεται κατ' αὐτοῦ, οὔτε ὑπόνοια κἂν συγχωρεῖται, ὅτι, καίτοι καταδικασθέντος τελεσιδίκως, ὁ ὑπουργὸς, ὁ ἀντιπροσωπεύων αὐτὸ, θέλει ἀρνηθῆ τὴν πληρωμήν· ἄλλως τε τὴν τῆς ἐπισχέσεως (κατ. § 340) ἔνστασιν ἔχει, ὁ ἔχων τὴν κατοχὴν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, ὁποῖόν τι ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ὑπάρχει. N. 11 § 1 καὶ 15. Π. 4, 3 (B. 10, 3) 47. Π. L. 1 (B. 15, 1) 2 § 5. Π. 49, 14 (B. 56, 2)».

§ 84. Τίς ἔρευνα ἂν ἐτηρήθησαν οἱ τῆς ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων τύποι; Ἰδοὺ τί εἴρηται εἰς τὴν νομολογίαν.

α) Διὰ τοῦ ἄρθρ. 13 τοῦ ἀπὸ 13|25 νοεμβρ. 1836 Διατ. περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων ἀνετέθη εἰς μόνον τὸ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργῶν ἡ ἔρευνα, ἂν ἐτηρήθησαν αἱ συμφωνίαι καὶ ἡ ἐγ-

κρισις τῆς ἐκποιήσεως. Διὰ δὲ τοῦ ἀπὸ 16|28. Ἰουνίου 1842 ὑπ' ἀρ. 2337 διατ. δὲν μετεβλήθη ἡ ἁρμοδιότης αὕτη τοῦ ὑπουργοῦ, ἀλλ' ἐτροποποιήθη τὸ πρῶτον ἐκεῖνο διάταγμα καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐθνικὰ κτήματα, τὰ μὴ περιεχόμενα εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ἐγκριθέντας καταλόγους καὶ τὰ ὁποῖα ἐξετέθησαν εἰς δημοπρασίαν. Απ. πολ. ΑΠ. 127 τοῦ 47, ἀναιροῦσα τὴν 134 τοῦ 47 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἣν εἰς Εὐρ. δ' § 217.

ϐ) Τὸ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργεῖον εἶναι ἡ ἁρμοδία ἀρχὴ. ἡ ἀκυροῦσα τὰς δημοπρασίας, καὶ οὐχὶ τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον, εἰς τὸ ὁποῖον μόνον τὸ πρωτόκολλον τῆς ἐκποιήσεως πρέπει νὰ διευθυνθῇ ἵνα καταχωρισθῇ εἰς τὰ ἀρχεῖά του. Απ. πολ. ΑΠ. 127 τοῦ 52, ἣν ἐν Εὐρ. 4 § 217.

§ 85. Ἡ κατακύρωσις ἐθνικοῦ φθαρτοῦ κτήματος ἄνευ ἐγκρίσεως τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργείου καθίστησι τὴν πώλησιν τελείαν; Ὄχι. Ἡ βραδύτης τῆς ῥητῆς ἐγκρίσεως ταύτης ἐμφαίνει σιωπηρὰν ἔγκρισιν; ὄχι· ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 13 τοῦ ἀπὸ 13|25 Νοεμβρίου 1836 περὶ ἐκποιήσεως κτημάτων νόμου ἀπαιτουμένη ἔγκρισις δὲν ἀποτελεῖ πρόσθετον περὶ μεταμελείας σύμφωνον, ἀλλ' εἶναι ὅρος ἀπαραίτητος ὥστε νὰ θεωρῆται ὑποχρεωτικὴ ἡ συναίνεσις τοῦ δημοσίου· ἡ σιώπὴ δὲ τούτου, ἔστω καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔγκρισις, ἐφαρμοζομένου ἐνταῦθα τοῦ εἰδικοῦ ἐκείνου νόμου καὶ οὐχὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ. Ἄρα μόνη ἡ κατακύρωσις δὲν ἀρκεῖ.

Ἔτι πλέον. Ὁ ἀναπλειστηριασμὸς δὲν ἐμφαίνει ἔγκρισιν τῆς δημοπρασίας, διότι τὸ ἄρθρον 15 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὁρίζει, ὅτι τὸ δημόσιον διατηρεῖ εἰς ἑαυτὸ τὴν κυριότητα μέχρι τῆς ἐξοφλήσεως καὶ ὅταν ἐξεδόθη τὸ παραχωρητήριον· πολὺ δὲ περισσότερον, ὅταν δὲν μεσολαβῇ εἰμὴ κατακύρωσις. Καὶ τοῦ ἀναπλειστηριασμοῦ αὐτοῦ ἀπαιτεῖται ἔγκρισις, ἡ δὲ σιωπὴ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ οὐδ' ὡς τεκμήριον ἐγκρίσεως· ὡς σιωπηρὰ δ' ἔγκρισις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ οὐδ' ἡ ἔγκρισις τοῦ παραχωρητηρίου, ὅταν δὲν ἐκοινοποιήθη. Απ. Ἐφ. Ναυπλ. 502 τοῦ 59 ἐν Νομικῇ σελ. 6413.

Μόνη ἡ ἔγκρισις τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργείου δύναται νὰ δώσῃ κῦρος καὶ ἑπομένως ὁριστικὴν ἰσχὺν, εἰς τὴν δημοπρασίαν τῶν γηπέδων· ὅθεν ἡ ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως ταύτης κατάληψις τοῦ κτήματος, εἶναι παράνομος. Απ. Ἐφ. Αθ. 9234 τοῦ 52.

§ 86-87. Ὁ Β. ἐξέθεσεν ὅτι εἶναι κάτοχος γραμματίων παραχωρηθέντων πρὸ τοῦ συντάγματος ἀπέναντι κτημάτων ἀφαιρεθέντων διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, καὶ ὅτι ἐζήτησεν ἐθνικὰς ἀντ' αὐτῶν γαίας, ἀλλὰ τὸ δημόσιον ἀντιτείνει. Μετὰ πολλὰ δὲ, τὸ ἐν Ναυπλ.

Ἐφ. ὑπεχρέωσεν (ἀπόφ. 650 τοῦ 53) τὸ δημόσιον νὰ παραχωρήσῃ τόσα στρέμματα, ὅσα ἀπαρτίζουσι τὸ ποσὸν τῶν γραμματίων.—Τὸ δημόσιον ἐζήτησεν ἀναίρεσιν, διότι, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὰ γραμμάτια δὲν ἠδύναντο νὰ πραγματοποιηθῶσι μετὰ τὸ σύνταγμα, ἀπαγορεῦον τὴν ἀπολλοτρίωσιν ἐθνικῶν κτημάτων ἄνευ νόμου· ὁ Ἄρειος Πάγος ὅμως ἀπέῤῥιψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν, διὰ τῆς 17 τοῦ 54 ἀποφάσεώς του, σκεφθεὶς, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι α) τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας ἦτον ἁπλῶς συμβουλευτικόν· ἑπομένως ἂν δὲν ἠκούσθη ἡ γνώμη του κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν διαταγμάτων, ὧν ἐγένετο χρῆσις ἐν τῇ δίκῃ, οὐχ ἧττον τὸ δι' αὐτὰν συναφθὲν συνάλλαγμα εἶναι ἰσχυρόν· καὶ β') ὅτι τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἐνάγοντος συναφθὲν συνάλλαγμα, τὸ διὰ τῶν εἰρημένων διαταγμάτων κανονισθὲν, ἐτελέσθη πρὸ τοῦ συντάγματος· ὥστε κατὰ τὴν προτέραν νομοθεσίαν κρίνονται ἥ,τε δύναμις καὶ τ' ἀποτελέσματα αὐτοῦ, μὴ τροποποιήσαντος τοῦ συντάγματος κεκτημένα δικαιώματα.

§ 88. Πρᾶξις τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, ἀναγνωρίζουσα τινὶ παρὰ τὸν νόμον τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ μισθὸν, δὲν ἐπιτρέπεται, ἐπειδὴ ἀφορᾷ διάθεσιν ἐθνικῆς περιουσίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 342 τοῦ 65, κυροῦσα τὴν 21598 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 89. Τὸ δημόσιον δύναται μετὰ τὸ σύνταγμα νὰ παραχωρήσῃ κατ' ἐκτίμησιν καὶ οὐχὶ ἐπὶ δημοπρασίας γαίας, ἂν πρὸ συντάγματος ἐγένετο ἡ συμφωνία; Ναί. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 6260 τοῦ 49, εἰς Εὐρ· ε' σ. 723 ἐπ.

Σημειωτέον ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀνταλλαγῆς οἰκίας μὲ ἐθνικὰς γαίας ἴσης ἀξίας· ἀνταλλαγῆς μὴ ἀπαγορευομένης ὑπὸ νόμου τινός.

§ 90. Τὸ δημόσιον ἔχει δικαίωμα νὰ διεκδικήσῃ κτῆμα ἐκποιηθὲν, δυνάμει τοῦ περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων νόμου τῆς 13 Νοεμβρίου 1836, ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν ἐπληρώθησαν δόσεις τινές; Οὐχὶ, δύναται μόνον νὰ τὸ ἀναπλειστηριάσῃ (ἄρθρ. 15 τοῦ νόμου αὐτοῦ). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 370 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 860 τοῦ 1361 ἀπ. Ἐφ. Ν. καὶ φέρουσα·

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ 15 ἄρθ. τοῦ ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1836 νόμου περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων, τοῦ ἐκποιουμένου κτήματος διατηρεῖ τὸ δημόσιον τὴν κυριότητα μέχρι τελείας ἐξοφλήσεως τοῦ τιμήματος μετὰ τῶν τόκων· ἐὰν δὲ ὁ ἀγοραστὴς δὲν ἐκτελέσῃ τὰς συμφωνίας ἢ καθυστερήσῃ τὴν πληρωμὴν τῶν δόσεων καὶ τόκων δύο ἐτῶν κατὰ συνέπειαν, τὸ δημόσιον ἐνεργεῖ ἀναπλειστηριασμὸν τοῦ κτήματος ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ ὠφελείᾳ τοῦ δημοσίου· ἐντεῦθεν δὲ συνάγεται ὅτι τὸ δημόσιον

ἔχει μὲν τὴν κυριότητα τοῦ ἐκποιηθέντος κτήματος μέχρις ἐντελοῦς ἐξοφλήσεως τοῦ τιμήματος, ἀλλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν μόνον τοῦ νὰ ἦναι ἐξησφαλισμένον ὡς πρὸς τὴν καταβολὴν τοῦ τιμήματος, καὶ διὰ τοῦτο, μὴ καταβαλλομένων τακτικῶς τῶν δόσεων, δίδει εἰς αὐτὸ τὴν ἐξουσίαν ν' ἀναπλειστηριάσῃ ἁπλῶς τὸ κτῆμα. Ἄρα δὲν ἔχει δικαίωμα διεκδικήσεως αὐτοῦ, ὡς ὀρθῶς καὶ τὸ Ἐφετεῖον ἀπεφήνατο, ἂν καὶ δι' ἄλλων αἰτιολογιῶν, ἐπὶ τῆς προκειμένης διαφορᾶς ἀπορρίψαν τὴν διεκδικητικὴν τοῦ δημοσίου ἀγωγήν». Πρβ. κατ. § 95—98.

§ 91. *Ἀναπλειστηριασμὸς ἐθνικῶν κτημάτων.*—Ὅταν τὸ δημόσιον ἀναγκάζεται νὰ ἐκθέσῃ εἰς ἀναπλειστηριασμὸν τὸ ἐθνικὸν κτῆμα (ἄρθρ. 15 τοῦ διαταγ. τῆς 13|25 Νοεμβρίου 1836), δὲν ἀπαιτεῖται κοινοποίησις ἐπιταγῆς πρὸς πληρωμήν, οὐδ' ἄλλη ἐκκαθάρισις τῆς ἀπαιτήσεως, ὅταν αὕτη ἦναι ἐκκαθαρισμένη καὶ ἀναμφισβήτητος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 174 τοῦ 53, κυροῦσα τὴν 584 τῆς 1852 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν.

§ 91. *Ἔκδοσις παραχωρητηρίου* (1). — Ἄνευ παραχωρητηρίου ἐπιθεωρημένου (2) ὑπὸ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου καθίσταται

---

(1) Πρβλ. Εὐρ. λ. Πώλησις § 904.

(2) Ἡ 707 τοῦ 51 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. φέρει·

« Ἐπειδή, κατὰ τοὺς ἰσχύοντας Νόμους καὶ τὰ περὶ ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν κτημάτων Β. Διατάγματα, τὰ ἀκίνητα κτήματα τοῦ Δημοσίου δὲν δύνανται νὰ ἐκποιηθῶσιν, ἢ νὰ παραχωρηθῶσι χωρὶς νὰ προηγηθῶσιν αἱ περὶ ἐκποιήσεως ἢ παραχωρήσεως αὐτῶν διατασσόμεναι διατυπώσεις, δὲν δύναται δὲ νὰ γίνῃ τις κύριος χωρὶς νὰ ἐγκριθῇ ἡ διὰ δημοπρασίας ἐκποίησις, ἢ δι' ἐκτιμήσεως παραχώρησις δι' ὁποιονδήποτε λόγον, ἀπὸ τὸν ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργόν, καὶ χωρὶς νὰ ἐκδοθῇ τὸ ἀνῆκον παραχωρητήριον ἔγγραφον, πᾶσα δὲ ἄλλη παραχώρησις μὴ γενομένη κατὰ τὸν ἄνω ἐκτεθέντα τρόπον δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸ δημόσιον, οὔτε ἔχει νόμιμόν τινα συνέπειαν· ἄρα καὶ ἐπὶ ὑποθέσει, ὅτι, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ ἐκκαλῶν, τὸ περὶ οὗ πρόκειται οἰκόπεδον παρεχωρήθη εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὴν ἐπιτόπιον ἀρχὴν διὰ νὰ ἐνεργήσῃ ἐπ' αὐτοῦ παράπηγμα, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ καταλογισθῇ ἀπέναντι τῆς ἀξιουμένης παρ' αὐτοῦ ἀποζημιώσεως, ὅταν αὕτη ἐκκαθαρισθῇ ἀπὸ τὴν ἐπὶ τῶν ἀποζημιώσεων ἐπιτροπήν,

της κύριος τῶν κατακυρωθέντων ἐπ' ὀνόματί του ἐθνικῶν γαιῶν; Ὄχι.—Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 16272 τοῦ 58 φέρουσα· (Πρβ. ἀπ. ΑΘ. 199 τοῦ 66.)

« Ἐπειδή, καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὴν περὶ ἀποζημιώσεως αἴτησιν τῶν ἐναγόντων διὰ τὸ ἓν ἐκ στρεμμάτων ἓξ τεμάχιον καὶ τὸ ὁποῖον ἐκ τῶν πέντε κατακυρωθέντων ἐν ἔτει 1839 ἐπ' ὀνόματι τοῦ τε νῦν ἐνάγοντος Χρήστου Βότσα καὶ τοῦ Μάρκου Ἀθανασίου, δικαιοπαρόχου τοῦ ἑτέρου συνενάγοντος Μπελλούλη, τεμαχίων, μετὰ τὴν κατακύρωσιν τὸ Δημόσιον παρεχώρησεν ἐν τῷ Σωτηρίῳ Βενιζέλῳ, ἡ αἴτησις αὕτη δὲν στηρίζεται εἰς τὸν Νόμον, ἀφοῦ τὸ δημόσιον αὐτὸ μετ' οὐ πολὺ ἀπὸ τῆς ῥηθείσης κατακυρώσεως ἀνεγνώρισεν, ὅτι τὸ ἐν λόγῳ τεμάχιον δὲν ἀνῆκεν εἰς αὐτό, μὴ ὂν ἐθνικόν, ἀλλ' εἰς τὸν ῥηθέντα Βενιζέλον, καὶ ὅτι ἐκ πραγματικῆς ἀγνοίας εἶχε κατακυρωθῆ εἰς τοὺς ἐνάγοντας, προσεκάλεσεν αὐτοὺς ἵνα πρὸς συμπλήρωσιν αἰτήσωσι νὰ ἐκτεθῇ εἰς δημοπρασίαν ἀλλαχόθεν γῆ ἐθνική, καὶ περὶ τούτων διαλαμβάνει τὸ ἀπὸ 29 Ἰανουαρίου 1840 ἔγγραφον τοῦ τότε οἰκονομικοῦ ἐπιτρόπου Ἀττικῆς, οἱ δὲ ἐνάγοντες οὗτοι οὐδόλως ἠρνήθησαν, ὡς καὶ ἤδη δὲν ἀρνοῦνται, τὴν ἀλήθειαν τοῦ εἰρημένου λόγου τῆς πλάνης τοῦ δημοσίου καὶ τῆς ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας τοῦ εἰρημένου τεμαχίου, διότι τῆς προικοδοτήσεως δυναμένης κατὰ τὸν νόμον νὰ γείνῃ μόνον ἐκ γαιῶν ἐθνικῶν, ἡ τοῦ μνησθέντος τεμαχίου λόγῳ προικοδοτήσεως κατακύρωσις καθίστατο ἄκυρος καὶ οὐδεμία ἄλλη ἐνοχὴ ἐπέκειτο εἰς τὸ δημόσιον ἢ τοῦ νὰ ἀντικαταστήσῃ ἄλλην ἐθνικὴν γῆν· καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἑτέραν περὶ διεκδικήσεως ἢ καὶ περὶ παραχωρήσεως πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐνάγοντας τῶν λοιπῶν ἤδη ὑπὸ τοῦ δημοσίου κατεχομένων τεμαχίων αἴτησίν των ἐπίσης εἰς τὸν νόμον δὲν στηρίζεται οὔτε ἡ αἴτησις αὕτη· καθότι μόνη ἡ τῆς κατακυρώσεως ἐπ' ὀνόματι τῶν εἰρημένων ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ ἔγκρισις ἄνευ τῆς μετ' αὐτὴν ἐκδόσεως τοῦ ἀπαιτουμένου κατὰ τὸν νόμον παραχωρητηρίου καὶ τῆς ἐπιθεσε-

---

ἡ τοιαύτη παραχώρησις ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν ἀποδεικνύεται διὰ παραχωρητηρίου ἐγγράφου, δὲν δύναται νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸ δημόσιον, ὡς μὴ γενομένη κατὰ τοὺς προεκτεθέντας τύπους· ἑπομένως καὶ ὁ περὶ αὐτῆς ἐπαγόμενος ἀπὸ τὸν ἐκκαλοῦντα εἰς τὸν ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργὸν ὅρκος εἶναι ἀλυσιτελής, τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων καλῶς τὸ πρωτοδικεῖον ἀπέρριψε τὴν περὶ τούτου πρότασιν τοῦ ἐκκαλοῦντος. »

ρήσεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, ὡς ὀρθῶς διέλαβε κατὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις, δὲν ἀρκεῖ οὔτε πρὸς *μεταβίβασιν πρὸς αὐτοὺς τῆς κυριότητος* τῶν ἐπιδίκων ἐθνικῶν γαιῶν, ὅπερ ἀπῃτεῖτο διὰ νὰ νομιμοποιήσῃ τὴν πραγματικὴν διεκδίκησιν, καθόσον ἄνευ τοῦ παρὰ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, μόνου ἁρμοδίου ἵνα κρίνῃ περὶ τῆς νομιμότητος τῆς ἐκποιήσεως τῆς ἐθνικῆς γῆς, ἐπικυρουμένου παραχωρητηρίου, οἱ ἐνάγοντες εἶναι ἐστερημένοι τοῦ μεταβιβαστικοῦ τῆς κυριότητος τίτλου, οὔτε πρὸς ἀπαίτησιν τῆς παραδόσεως τῶν κατακυρωθέντων τεμαχίων, ἤγουν πρὸς νομιμοποίησιν τῆς προσωπικῆς πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς παραδόσεως ἀγωγῆς, δικαιοῦνται καθόσον ἄνευ τῆς ἐπιθεωρήσεως καὶ ἐπικυρώσεως τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου δὲν ὑπάρχει βεβαία ἡ ἐνοχὴ τοῦ δημοσίου ὡς πρὸς τὴν παραχώρησιν αὐτουσίων τῶν κατακυρωθέντων τεμαχίων, ἀλλὰ διὰ τῆς κατακυρώσεως καὶ ἐγκρίσεως τοῦ ὑπουργείου ἀνεδέξατο ἀληθῶς μίαν ὑποχρέωσιν τὸ Δημόσιον, ἥτις ὅμως συνίστατο μόνον εἰς τὸ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθ' ἑαυτὸ τὴν συμφωνίαν, ἤγουν εἰς τὸ νὰ ἐκδώσῃ τὰ σχετικὰ ὑπουργικὰ παραχωρητήρια ἔγγραφα, καὶ νὰ ὑποβάλῃ αὐτὰ εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, ὅπως ὁ νόμος κελεύῃ διὰ τὰ περαιτέρω, καὶ τοιαύτην μόνον δύνανται νὰ ἔχουν καὶ νὰ ἐξασκήσωσιν ἑπομένως κατὰ τοῦ δημοσίου ἀγωγὴν οἱ ἐνάγοντες δυνάμει μόνης τῆς ἐγκρίσεως τῆς κατακυρώσεως, ἐὰν τὸ δημόσιον ἠρνεῖτο τὴν ἔκδοσιν τῶν παραχωρητηρίων· ἂν δέ, καταδικασθέντος εἰς τοῦτο τοῦ δημοσίου, ἐγένετο ἄρνησις αὐτοῦ τῆς ἐκτελέσεως, ἤθελον ἔχει οἱ ἐνάγοντες τὸ δικαίωμα, ὅπερ ὁρίζει τὸ ἄρθρ. 892 2) τῆς πολ. δικονομίας.

» Ἐπειδὴ ἐκ τούτων ἕπεται ὅτι ἡ προκειμένη ἀγωγή, ἥτις μόνον ἐπὶ τῆς προηγουμένης ἐκδόσεως καὶ ἐπιθεωρήσεως παρὰ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου τῶν παραχωρητηρίων ἠδύνατο νομίμως νὰ στηριχθῇ, εἶναι ἀπαράδεκτος, τούτων εἰσέτι μὴ γενομένων, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀπαράδεκτος εἰσέτι καὶ ἡ ἐπιβοηθητικὴ τῆς ἀποζημιώσεως ὡς πρὸς τὰ ἐν λόγῳ τεμάχια γαιῶν αἴτησις τῶν εναγόντων».

§ 92. Κατὰ τὸ ἄρθρον 25 τοῦ καταστατικοῦ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, τὰ διδόμενα εἰς τοὺς ἀγοραστὰς ἐθνικῶν κτημάτων ἔγγραφα ἰδιοκτησίας πρέπει νὰ ἦναι ἐπικυρωμένα διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ προέδρου τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου· ἐκ τούτων ὅμως δὲν ἕπεται ὅτι αἱ ὑπὸ τοῦ προέδρου ἐπικυρωθεῖσαι πωλήσεις δὲν δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ἕνεκα δόλου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 134 τοῦ 1865.

§ 93. Τὸ ἄρθρον 25 τοῦ περὶ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου νόμου ὁμι-

λεῖ περὶ τῶν τῆς ἰδιοκτησίας ἐγγράφων, τῶν διδομένων εἰς τοὺς ἀγοραστὰς ἐθνικῶν κτημάτων, καὶ ὄχι περὶ τῶν προσωρινῶν παραχωρητηρίων. Απ. πολ. ΑΠ. 102 τοῦ 1847.

§ 94. Ὁ νόμος τῆς 30 Ἀπριλ. 1835 περὶ ἀνανεώσεως τῶν τίτλων τῶν παλαιῶν ἐκποιήσεων ἀφορᾷ τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου καὶ τὰς ἀπέναντι τοῦ δημοσίου ὑποχρεώσεις τῶν κατεχόντων ἐθνικὰ κτήματα ἀγορασθέντα παρ' αὐτῶν ἀπὸ τὰς κατὰ καιρὸν κυβερνήσεις, ὀφειλούσας νὰ τηρῶσιν ὡς πρὸς τὰς πωλήσεις τῶν τοιούτων κτημάτων τοὺς προψηφισθέντας ἐθνικοὺς νόμους· ἄρα δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ δωρεᾶς ἐπιψηφισθείσης ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν, ἣν (δωρεὰν) ἡ Κυβέρνησις ἁπλῶς ἐξετέλεσεν. Απ. πολ. ΑΠ. 128 τοῦ 1851.

§ 95. *Τίμημα* (1). *Μέτρα πρὸς ἐξασφάλισιν.*

α) Ἐὰν ὁ προικοδοτηθεὶς ἢ ὁ ἀγοραστὴς ἐπὶ πιστώσει ἐθνικοῦ κτήματος πτωχεύσῃ, τὸ δημόσιον ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ καὶ τὰς μὴ ληξιπροθέσμους δόσεις; ὁ δὲ ὑποκατασταθεὶς εἰς τὰ δικαιώματα ἐκείνου; Ὅρα τὴν 362 τοῦ 52 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. καὶ Εὐρ. λ. Πώλησις § 894.

§ 96. Χωρεῖ πρόκλησις πρὸς ἀγωγὴν ἐπὶ κτημάτων, τὰ ὁποῖα δυνάμει τοῦ περὶ φθαρτῶν κτημάτων νόμου ἐπώλησε τὸ δημόσιον καὶ τῶν ὁποίων δὲν ἔλαβε τὸ τίμημα; Ναί, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Α. Π. 315 τοῦ 1855 κυροῦσαν τὴν 12373 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν· διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν συντρέχουν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 81 § 1 τῆς πολ. δικ. πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ δικαιώματος τῆς προκλήσεως ἀπαιτούμενα στοιχεῖα, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ δημόσιον ἀξιοῖ ὅτι ἔχει πραγματικὰ δικαιώματα, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ζητεῖ τὴν ἀπότισιν τοῦ λειψάνου τοῦ τιμήματος.

§ 97. Ὁ ἀγοράσας κτῆμά τι παρ' ἀνθρώπου, ἀγοράσαντος αὐτὸ ἐπὶ δεκαετεῖ πιστώσει, ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ εἰς τοῦτον τὸ τίμημα; Ναί. Ὅρα τὴν ὧδε πολ. ἀπ. ΑΠ. 145 τοῦ 56.

§ 98. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ νόμου τῆς 13 Νοεμβρίου 1836 (ὅτι ἐνόσῳ τὸ τίμημα χρεωστεῖται ἡ κυριότης εἶναι μετακλητή), ὅρα Εὐρ. λ. Ὑποθήκη § 38 ἐπ. 120—125 (2). ἀνωτ. § 90.

---

(1) Πρβ. τὰ περὶ φαλαγγ. γραμματίων ἐν §

(2) Τὸ δημόσιον ἔχει δικαίωμα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης δυνάμει τοῦ περὶ ἐκποιήσεως κτημάτων νόμου τοῦ ἀπὸ 13 νοεμβρ.

§ 99. *Όροι. Πώλησις καθ' όρια ή κατά μέτρον.*

α) Πῶς κανονίζονται αἱ μεταξὺ τοῦ Δημοσίου, ὅπερ ἐπώλησεν ἐθνικὰς γαίας, καὶ τῶν ἀγοραστῶν σχέσεις; Ἐκ τῶν ἐν τῇ διακηρύξει περιεχομένων ὅρων, καὶ ἀδιάφορον ἂν οὗτοι δὲν περιέχωνται εἰς τὸ παραχωρητήριον. Ἴδε ἀπ. 11870 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἐν § 903 τῇ λ. Πώλησις.

§ 100. β) Ὅταν ἡ πώλησις ἐθνικῶν γαιῶν ἐγένετο καθ' ὅρια καὶ οὐχὶ κατὰ μέτρα, δὲν ἐνέχεται ὁ ἀγοραστὴς εἰς ὅσον, περιπλέον τῆς ὁρισθείσης ἐν τῇ δημοπρασίᾳ ἐκτάσεως, ἔλαβε τόπον· ἄρα δὲν ὑπάρχει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει χαχὴ ἐφαρμογὴ τῶν ἄρθρων 38 καὶ 39 (γ. γ) Ἀρμ. Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 108 τοῦ 48 (1).

Διάῤῥηξις. Αποζημίωσις.

§ 101. Εἰς τὴν ἁρμοδιότητα ποίων δικαστηρίων ὑπάγονται αἱ περὶ διαῤῥήξεως τῶν συναλλαγμάτων λόγῳ ὑπερμέτρου ζημίας ἀγωγαί, ὅταν πρόκηται περὶ κτημάτων ἀγορασθέντων παρὰ τοῦ Δημοσίου; Εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ὅρα Εὑρ. δ' § 188.

§ 102. ὅρα 844 Εὑρ. λ. Πώλησις.

§ 103. γ) Διάῤῥηξις πωλήσεως ἐθνικῶν γαιῶν ἐπὶ δημοπρασίας χωρεῖ; Ὄχι· « Ἐπειδὴ, γενομένης τῆς περὶ ἧς ἡ δίκη ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν γαιῶν ἐπὶ δημοπρασίας, ἡ προκειμένη περὶ διαῤῥήξεως ἀγωγὴ λόγῳ τῶν ἐλαττωμάτων τῶν ἐκποιηθεισῶν γαιῶν, ἐναντίον τοῦ περιεχομένου τῶν διακηρύξεων καὶ λόγῳ τῆς ὀλίγης ἀπέναντι τοῦ πληρωθέντος ἐκπλειστηριάσματος πραγματικῆς ἀξίας αὐτῶν, εἶναι ἀπαράδεκτος δυνάμει καὶ κατ' ἀναλογίαν τοῦ τεμ. 1836; Ὄχι· διότι ὁ νόμος οὗτος δὲν χορηγεῖ τοιοῦτον δικαίωμα, τὰ δὲ ἄρθρα 13 καὶ 15 αὐτοῦ, καθ' ἃ τὸ συμβόλαιον τῆς ἀγορᾶς καταχωρεῖται εἰς τὸ βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν, σκοπὸν ἔχουσι νὰ ἐξασφαλίσωσι τὸ δημόσιον καὶ νὰ καταστήσωσι γνωστὸν τὸ γεγονὸς εἰς τοὺς τρίτους, ἵνα μὴ ἀποκτήσωσιν ἐπὶ τοῦ ἐκποιηθέντος ἀπόλυτα δικαιώματα· τελευταῖον δὲ ἡ ἐγγραφὴ ὑποθήκης εἶναι ἄσκοπος, ἀφοῦ τὸ ἄρθρον 15 τοῦ νόμου διατηρεῖ εἰς τὸ δημόσιον τὴν κυριότητα. Ἀπόφ. τοῦ Πρωτ. Ναυπλ. 1388 τοῦ 60 ἐν ἐφημ. Δικαστηρίων σελ. 105. Ὅρα κατωτέρω πολλὰ σχετικά.

(1) Πρβ. τὴν λ. Πώλησις, ἔνθα αἱ 243 τοῦ 63 καὶ 309 τοῦ 65 ἐτ. ΑΠ. περὶ πωλήσεως καθ' ὅρια.

1 § 3 Πανδ. (21, 1), διότι ἡ διάῤῥηξις δὲν ἔχει χώραν ἐπὶ τοιούτων τοῦ δημοσίου δημοπρασιῶν. — Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 9424 τοῦ 52.

§ 104. δ) Ὁ ἀγοραστής, εἰς ὃν δὲν παραδίδεται τὸ πωληθὲν, δικαιοῦται εἰς ἀποζημίωσιν; ὅρα τὴν ὧδε (§) ἀπ. 18283 Ἐφ. Ἀθ. (1).

§ 105. *Περὶ προικοδοτήσεως* (2).

§ 106. α) Νόμος τῆς 26 Μαΐου 1835 περὶ προικοδοτήσεως τῶν Ἑλλ. οἰκογενειῶν.

β) Διάταγ. τῆς 13 Νοεμβρ. 1836 περὶ τοῦ αὐτοῦ.

γ) Διάταγ. τῆς 26 Ἰανουαρίου 1837 περὶ εἰσπράξεως τοῦ ἐκ προικοδοτήσεως χρέους. Χρεωλυτικὸς πίναξ καὶ ὁδηγίαι περὶ τούτου.

δ) Διάταγ. τῆς 14 Φεβρ. 1836 περὶ ἐκτιμήσεως τῶν εἰς προικοδότησιν δοτέων γαιῶν.

ε) Διάταγ. τῆς 24 Μαρτ. 1838 περὶ οἰκοδομῶν ἐπὶ ἐθνικῶν γηπέδων.

ς) Διάταγ. τῆς 3 Ἀπριλ. 1842 καὶ 30 Ἰουνίου 1842 περὶ πιστοποιητικῶν προικοδοτήσεων.

ζ) Διάταγμα τῆς 8 Φεβρ. 1843 περὶ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος τῶν οἰκοπέδων.

η) Διαταγ. τῆς 10 Μαΐου 1836 περὶ προσδιορισμοῦ τοῦ ὅρου τῆς τιμῆς τῶν προικοδοτίων.

θ) Διάταγ. τῆς 21 Μαΐου 1838 περὶ ἐγγραφῆς εἰς τοὺς προικοδοτικοὺς καταλόγους.

ι) Διάταγ. τῆς 12 Ἰουνίου 1842 περὶ ἐπιθεωρήσεως.

ια) Διάταγ. τῆς 2 Ἰανουαρ. καὶ 12 Δεκεμβρ. 1836 περὶ προικοδοτήσεως.

---

(1) Ὅταν τὸ δημόσιον δὲν ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἀγοραστὰς τὰς γαίας, περὶ ὧν ἡ συνθήκη τοῦ 1844, ὀφείλει ἀποζημίωσιν; ὅρα Εὑρ. λ. Συνθήκη.

Τὸ δημόσιον ὀφείλει δυνάμει τοῦ περὶ ἀγοροπωλησίας συναλλάγματος νὰ παραδώσῃ τὸ λόγῳ προικοδοτήσεως εἴς τινα ἀνῆκον κτῆμα, καί, ἀποποιούμενον τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑποχρεώσεώς του, ὀφείλει ἀποζημίωσιν καὶ ἂν ὁ ἀγοραστὴς δὲν ἐπλήρωσεν εἰσέτι τὸ τίμημα; ὅρα τὰς 9375 τοῦ 1850 καὶ 18283 ἀποφ. τῶν ἐν Ἀθήν. Ἐφετῶν.

(2) Πρβ. κατωτ. § 408—412³, 420 ἐπ.

ιβ) Νόμος τῆς 2 Σεπτεμβρ. 1856 περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 27.

ιγ) Νόμος τῆς 12 Αὐγούστου 1855 περὶ τῶν καθυστερούντων ἐκ προικοδοτήσεων καὶ ὁδηγίαι περὶ ἐκτελέσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ.

Ταῦτα πάντα εὑρίσκετε ἐν σελ. 516—571 τῆς συλλογῆς τοῦ πρώτου τόμου Πολυχρονιάδου.

Περὶ ἐκποιήσεως ἄρθρων τινῶν τοῦ περὶ ἐκποιήσεως τῶν φθαρτῶν κτημάτων ιζ' νόμου (Ἐφ. Κυβερν. τοῦ 1867 σελ. 51).

Νομολογία.

§ 107. Ἀπαγορεύεται ἄνευ ἐξαιρέσεως ἡ προικοδότησις γαιῶν καλλιεργημένων ὑπὸ οἰκογενειῶν γεωργικῶν; ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ νόμου τῆς 24 Ἰουν. 1843 συνάγεται, ὅτι μόνοι οἱ φαλαγγῖται καὶ διαθέσιμοι ἀξιωματικοὶ τοῦ ναυτικοῦ δὲν δύνανται νὰ προσκτήσωσι διὰ φαλαγγιτικῶν γραμματίων γαίας ἐθνικάς, κατεχομένας ὑπὸ γεωργικῶν οἰκογενειῶν, περὶ ὧν προνοεῖ ὁ νόμος τῆς 19 (31) Μαρτ. 1843· ἄρα δύνανται να χορηγηθῶσιν ἐθνικαὶ γαῖαι εἰς ἄλλους· ἄλλως τε κατὰ τὸ ἄρθρον 54 τοῦ περὶ προικοδοτήσεως νόμου τῆς 26 Μαΐου 1835 δὲν ἐξαιροῦνται γαῖαι καλλιεργούμεναι, ἐὰν τοιαῦται δὲν ἐξαιρῶνται ὑπὸ τοῦ νόμου. Ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ. 695 τοῦ 1859 ἐν Νομικῇ σελ. 6425.

Τὰ ὀρφανὰ λοιπὸν τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων δύνανται νὰ προικοδοτηθῶσι δι' ἐθνικῶν γαιῶν καλλιεργουμένων ὑπὸ γεωργῶν; Ναί· ὁ ἀπὸ 24 Ἰουνίου (6 Ἰουλίου) 1843 νόμος (ἐφ. Κυβ. τοῦ 43 ἐν σελ. 88, 48 καὶ 42) καθ' ὃν φαλαγγῖται καὶ διαθέσιμοι ἀξιωματικοὶ τοῦ ναυτικοῦ δὲν δύνανται νὰ προσκτήσωσι τοιαύτας ἐθνικὰς γαίας, εἶναι εἰδικός, καὶ ὡς τοιοῦτος πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ἐκεῖνα τὰ πρόσωπα, περὶ ὧν ῥητῶς προβλέπει (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 345 τοῦ 1857, κυροῦσα τὴν 655 τοῦ 57 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.). Κατ' αὐτὴν λοιπὸν ὁ λαβὼν εἰς προῖκα γαίας ἐθνικὰς καλλιεργουμένας ὑπὸ γεωργῶν δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ τὴν παραχώρησιν των.

§ 108. Συνίστησι συνάλλαγμα προικὸς τὸ διάταγμα, δι' οὗ παραχωροῦνται εἰς θυγατέρα ἀγωνιστοῦ γαῖαι ἐθνικαὶ λόγῳ προικοδοτήσεως; Ἰδοὺ περιπτώσεις ἀναφυεῖσαι ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων. α) Διάταγμα διατάττον νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς κόρην ἀγωνιστοῦ γαῖαι ἐθνικαὶ ἀξίας ὡρισμένης κατ' ἐκτίμησιν, χάριν προικίσεως, ἡ δὲ παραχώρησις νὰ γίνῃ μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου, δὲν ἐννοεῖ εἰμὴ ὅτι ἡ κυβέρνησις προσφέρει δωρεὰν εἰς τὴν κόρην ταύτην γαίας ἵνα ὑπανδρευθῇ· ἡ δὲ λέξις *προίκισις* ἔχει τὴν ἔννοιαν

τῆς δωρεᾶς, ἧς ἐγένετο χρῆσις καὶ ἐν τῷ περὶ προικοδοτήσεως νόμῳ καὶ ἀλλαχοῦ· ὥστε ἡ μὲν κόρη ἠδύνατο νὰ παραχωρήσῃ ὡς προῖκα τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἀλλὰ τὸ διάταγμα δὲν συνιστᾷ τὸ δικαίωμα τῆς προικὸς ἀφοῦ μάλιστα ἐδόθησαν τῇ κόρῃ καὶ ὄχι τῷ συζύγῳ.—Ἄρα ἡ σύζυγος, ἥτις δὲν ἔδωκε τὰς γαίας ὡς προῖκα, ἠδύνατο νὰ τὰς διαθέσῃ οἴκοθεν καὶ μόνη. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 16517 τοῦ 58 ἐν Νομικῇ Μελ. σελ. 179.

ϛ') ὅταν ἦναι ἀναντίρρητον ὅτι, ὅτε ἡ Κυβέρνησις παρεχώρησε γαίας ὡς προῖκα πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ.... ὡς θυγατέρα ἀγωνιστοῦ, ἐκτιμήσασα αὐτὰς εἰς 1000 δραχ., αὗται θεωροῦνται ὡς δοθεῖσαι διατετιμημέναι· τῶν διατετιμημένων δὲ πραγμάτων θεωρεῖται ὡς κύριος ὁ σύζυγος· ἤτοι θεωρεῖται ὅτι ὁ ἀνὴρ λαμβάνει χρήματα ἐὰν δὲν συνεφωνήθη ἄλλο τί· διάτ. 5 Κώδ. (5 12) Βασ. 92 (29 1), καὶ ἑπομένως δύναται νὰ τὰ διαθέσῃ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 177 τοῦ 58, ἀναιροῦσα τὴν 125 τοῦ 58 ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ. Πρβ. λ. Προὶξ § 4, 75 ἑπ., 175 ἑπ. Πρβ. τὴν 180 τοῦ 57 ἀπόφασιν ΑΠ. ἀναιροῦσαν τὴν 13455 τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν, καὶ τὴν 345 τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

§ 109. Κατὰ τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 18 Σεπτ. 1830 ὑπ' ἀρ. 2358 (ΙΘ) ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου καὶ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ περὶ προικοδοτήσεως νόμου τῆς 20 Μαΐου 1835, οἱ ἐνοικιασταὶ τῶν ἐπὶ πέντε καὶ ἐπέκεινα ἔτη ἐνοικιασμένων ἐθνικῶν κτημάτων δὲν δικαιοῦνται νὰ λάβωσι ταῦτα ὁλόκληρα, κατὰ τοὺς περὶ προικοδοτήσεως ὅρους, ἀλλὰ μόνον μέχρι τῆς ἀξίας δρ. 2000.—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 164 τοῦ 1854, ἀναιροῦσα τὴν 462 τοῦ 53 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. Κατ' αὐτὴν λοιπὸν ὁ ἐνοικιαστὴς ἐθνικῶν κτημάτων, τὰ ὁποῖα παρέλαβεν, ὑποχρεοῦται, μετὰ τὸν χρόνον τῆς μισθώσεως, νὰ παραχωρήσῃ αὐτὰ εἰς τὸ δημόσιον· θέλων δὲ τυχὸν νὰ προικοδοτηθῇ, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ εἰμὴ μέχρι τοῦ εἰρημένου ποσοῦ, μὴ ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ παρακρατήσῃ ὅλα.

§ 110. Σύνταξις.—Κατὰ τὸ ἀπὸ 20 Μαΐου 1834 περὶ τῶν μὴ ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικῶν διάταγμα, ὁ βαθμολογηθεὶς καὶ λαβὼν ὡς προικοδότησιν διὰ γραμματίου ἐθνικὰς γαίας, δὲν λαμβάνει σύνταξιν, καὶ τὸ ἀνάπαλιν. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 339 τοῦ 55, ἣν ἴδε ἐν λ. σύνταξις.

§ 111. *Παραγραφὴ* κτητικὴ χωρεῖ ὡς πρὸς κτῆμα, προικοδοτηθὲν δυνάμει τοῦ περὶ προικοδοτήσεως νόμου; ὄχι, διότι ἀπαιτεῖται νὰ τὸ ἔχῃ ὁ προικοδοτηθεὶς διανοίᾳ κυρίου, πρὸ τῆς ἐκπληρώσεως ὅμως τῶν ἐν τῷ περὶ προικοδοτήσεως νόμῳ ὡρισμένων ὑποχρεώσεων, τὸ δημόσιον θεωρεῖται κάτοχον τοῦ κτήματος.

Απ. πολ. ΑΠ. 153 τοῦ 60, κυροῦσα τὴν 1050 τοῦ 58 καὶ τὴν 1058 τοῦ 59 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετῶν.

§ 112. Ὁ ἀγοράσας κτῆμά τι παρ' ἀνθρώπου, ὅστις τὸ ἠγόρασε παρὰ τοῦ δημοσίου ἐπὶ δεκαετεῖ πιστώσει, ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ εἰς τοῦτον τὸ τίμημα; Ναί. Ὁ νόμος τῆς 12 αὐγούς. 1855 (σελ. 245 Ἐφ. Κυβ. τοῦ 55) περὶ τῶν ἐκ προικοκτησιῶν καθυστερούντων δὲν ὁρίζει τὶ περὶ τῆς πρὸς τὸ δημόσιον ὑποχρεώσεως τῶν δικαιοδόχων τῶν λαβόντων ὡς προικοκτησίαν ἢ τῶν ἐπὶ δεκαετῆ πιστώσει ἀγορασάντων ἐθνικὰ κτήματα· ἑπομένως ἡ ὑποχρέωσις τῶν δικαιοδόχων αὐτῶν ἀπέναντι τοῦ δημοσίου μένει ὡς ἦτο καὶ πρότερον· ὅθεν ἀφοῦ πρὸ τοῦ νόμου αὐτοῦ ὁ ἀγοραστὴς ἀνεδέχθη νὰ πληρώσῃ τὸν πωλητήν του, τὸν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἀγοράσαντα ἐπὶ δεκαετεῖ πιστώσει, ὁ ἀγοραστὴς εἶναι ὑπόχρεως ἀπέναντι τοῦ πωλητοῦ διὰ τὴν καταβολὴν τοῦ τιμήματος, διότι ἡ ὑποχρέωσις αὕτη στηρίζεται εἰς τὴν σύμβασιν αὐτὴν τοῦ ἀγοραστοῦ. Απ. πολ. ΑΠ. 145 τοῦ 1856, κυρ. τὰς 227 τοῦ 1853 καὶ 7 τοῦ 1856 Ἐφ. Ναυπλ.

Σημ. Πρβ. καὶ τὸν νεώτερον περὶ καθυστερούντων νόμον. (σελ. 175 Ἐφ. Κυβ. τοῦ 61).

§ 113-115. Ὁ περὶ προικοδοτήσεως νόμος δὲν ἀναγνωρίζει κυρίους τοὺς πρὸ εἰκοσαετείας σχεδὸν κατέχοντας ἐθνικὰ κτήματα, ἀλλὰ μόνον ἐπιτρέπει εἰς τοὺς ἐνεργήσαντας ἀμπελοφυτείας ἢ δενδροφυτείας ἐπὶ τοιούτων κτημάτων πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ νὰ τὰ λάβωσιν ὡς προικοδότησιν κατ' ἐκτίμησιν, προηγουμένης δημοπρασίας. Απ. Ἐφ. Αθ. 5130 τοῦ 48.

§ 116. Ἐπὶ ἀγορῶν διὰ προικοδοτήσεως τίνα ἀφορᾷ ὁ κίνδυνος τῆς ἀπωλείας τοῦ πράγματος; Ὅρα τὴν 9938 ἀπόφασιν τῶν ἐν Αθ. Ἐφ. ἐν λέξει Πώλησις § 593.

§ 117. Ὁ προικοδοτηθείς, κατὰ τὸν περὶ προικοδοτήσεως νόμον, δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν πληρωμὴν τοῦ τιμήματος, ἂν τὸ μὲν παραχωρητήριον δὲν ἐξεδόθη, ἡ δὲ παράδοσις ἐγένετο; Ὄχι, κατὰ τὴν ὀγδόην σκέψιν τῆς 888 τοῦ 1852 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν (1).

§ 118. Ὁ Α. ἐνήγαγε τὸν Β. ἀπαιτῶν γαίας τινάς, ἃς, λόγῳ προικοδοτήσεως, τῷ παρεχώρησε τὸ Δημόσιον· συνάμα δὲ ἀνεκοίνωσε τὴν ἀγωγήν του καὶ εἰς τὸ Δημόσιον, ἐξαιτούμενος ἀποζη-

(1) Πρβ. ὅμως τὴν 127 τοῦ 47 πολ. ΑΠ. ἀπόφασιν.

μίωσιν. Ἐπὶ τῆς δίκης ταύτης, τὸ δικ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἐξέδοτο τὴν 7153 τοῦ 1850 ἀπόφασιν, ἣν βλέπε.

§ 119. Ὁ ἐπὶ γῆς ἐθνικῆς ὑδρόμυλον ἀνέγειρας ἀποκτᾷ δικαίωμα προικοδοτήσεως; Ναί, κατὰ τὴν πλειονοψηφίαν τῆς 313 τοῦ 48 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναύπλ. Ἐφ. ἣν ὅρα ἐν Εὑρ. ε' σ. 729 ἐπ.

§ 120. Τὸ δημόσιον, προικοδοτῆσαν τινὰ γαίας, ὀφείλει τόκους ὑπερημερίας; Ἡ 14295 τοῦ 1856 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. φέρει·

« Ἐπειδὴ διὰ τοῦ εἰρημένου Β. διατάγματος, ἔχοντος νόμου ἰσχὺν, καθόσον ὅλη ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐναπέκειτο τότε εἰς τὸν Βασιλέα, συνεστήθη ὑπὲρ τῆς . . . καὶ κατὰ τοῦ δημοσίου ἐνοχὴ ἐκ τοῦ νόμου, δι' ἧς ὑπεχρεοῦτο τὸ δημόσιον νὰ παραχωρήσῃ εἰς αὐτὴν πεντακόσια στρέμματα γῆς ἀμέσως μετὰ τὸν γάμον αὐτῆς· τὸ Δημόσιον ὅθεν δὲν συνέστησεν οὕτω δωρεὰν (καθόσον τὸ Δημόσιον δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ ἡ δημοσία περιουσία, ὡς πρόσωπον θεωρουμένη καὶ ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, ἀλλ' ὡς τοιοῦτον οὔτε ἐδώρησεν, οὔτε ἠδύνατο νὰ δωρήσῃ) ἀλλ' ὑπεχρεώθη εἰς τὴν προκειμένην παροχὴν διὰ νόμου, ἐκδεδομένου ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας· ἑπομένως ἡ Α. ἔχει τὴν ἐκ τοῦ νόμου ἀγωγὴν (condictio ex lege) κατὰ τὸν μοναδικὸν νόμον τῶν Πανδεκτῶν (13, 2). Οὕτω δὲ τὸ δημόσιον δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὰς περὶ δωρεᾶς διατάξεις τοῦ νόμου, καθ' ἃς ὁ δωρεοδότης, γενόμενος ὑπερήμερος, δὲν ὑπόκειται εἰς πληρωμὴν τόκων καὶ καρπῶν, ἀλλ', ὡς ὑπεχρεώθη δυνάμει τοῦ νόμου, ὑπόκειται εἰς πάσας τὰς τῆς ὑπερημερίας συνεπείας, καὶ ἑπομένως καὶ εἰς τὴν ἀποζημίωσιν διὰ τὴν στέρησιν τῶν καρπῶν, τὴν ἐπελθοῦσαν ἐκ τῆς ὑπερημέρου ἐκτελέσεως τῆς ὑποχρεώσεως· ἄλλως τε καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία διὰ τοῦ εἰρημένου διατάγματος ἐδώρησεν εἰς τὴν . . . (ὅπερ ὅμως δὲν εἶναι ἀκριβὲς, διότι ὁ νόμος οὗτος προσδίδει δικαιώματα εἰς τὸν δωρεοδόχον κατὰ τρίτου, ἤτοι κατὰ τοῦ δημοσίου), ἡ αὐτὴ ἐξουσία ἐξέφρασεν ὅτι αἱ γαῖαι αὗται πρέπει νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν . . . ἀμέσως μετὰ τὸν γάμον, ἤτοι ὅτι τὰς ὠφελείας τῶν γαιῶν τούτων πρέπει νὰ λάβῃ αὕτη ἀμέσως μετὰ τὸν γάμον. Ἑπομένως δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸ δημόσιον, ἤγουν εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, νὰ στερήσῃ τὴν ἐνάγουσαν τῶν ὠφελειῶν τούτων, ἔστω καὶ ἐπί τινα χρόνον ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοὐλάχιστον τῆς ἐξουσίας αὐτῆς συγκαταθέσεως· ἄλλως τε, οὔτε αὕτη δύναται νὰ λάβῃ χώραν καθόσον δὲν ἠδύνατο ἡ . . . διὰ νέου νόμου νὰ στερηθῇ δικαιωμάτων κεκτημένων διὰ νόμου προγενεστέρου ».

§ 121. Τὸ Δημόσιον εἶναι ὑπόχρεων νὰ παραδώσῃ τὰς ἐθνικὰς

ἐκείνας γαίας, εἰς τὰς ὁποίας ἀνεκατέστησέ τινα συμφώνως μὲ τὰ προεκδοθέντα δυνάμει τοῦ περὶ προικοδοτήσεως νόμου παραχωρητήρια, καὶ ἂν αὗται δὲν ὑπήγοντο εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν γαιῶν, ὅσας τὸ περὶ προικοδοτήσεως διάταγμα ὁρίζει.—Δὲν ἰσχύει δὲ ὁ τοῦ Δημοσίου ἰσχυρισμός, ὅτι μεσολαβεῖ πλάνη ὅταν βεβαιοῦται ὅτι ὁ ἐγκατασταθεὶς ἐσημείωσε σαφῶς τὰς γαίας, ἃς εζήτει, τὸ δὲ δημόσιον ἠδύνατο καὶ ὤφειλε νὰ ἐξετάσῃ. Τεμ. 145 Π. (50, 17). — Ὑποχρεοῦται λοιπὸν αὐτὸ τὸ δημόσιον (ἄρα ὄχι ὁ κατὰ παράκλησιν γεωργὸς) καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν καρπῶν, ἤγουν τοῦ ὁποίου εἰσέπραξεν ἐπικαρπίας φόρου. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθην. 13354 τοῦ 55.

§ 122. Ὁ προικοδοτηθείς, μὴ λαβὼν τὸ προικοδοτηθέν, ἔχει, καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ δημοσίου διὰ τὸ τίμημα, τὴν ἔνστασιν ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν παρεδόθη. Ὅρα τὴν 830 τοῦ 1854 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν Νομ. σ. 6006 ἑπ.

§ 123. Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ ἀπὸ 3|15 Νοεμβρίου 1836 νόμου περὶ ἐπιφυλάξεως τῆς ἰδιοκτησίας εἰς τὸ δημόσιον· ἐγγραφὴ ὑποθήκης. Ὅρα Εὑρ. κϛ' σ. 38 ἑπ. 120-125 ἀνωτ. § 90. 95-98.

Αἱ γενόμεναι βελτιώσεις εἰς κτῆμα πωληθὲν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ περὶ προικοδοτήσεως νόμου ὑπόκεινται εἰς τὸ ἐν αὐτῇ ὁριζόμενον προνόμιον τοῦ δημοσίου; Ὁ ἀγοραστής, κύριος γενόμενος τοῦ πωληθέντος αὐτῷ κτήματος μετὰ τὴν τελείαν ἐξόφλησιν τοῦ τιμήματος καὶ τῶν τόκων του, δὲν ἔχει πρὸ τῆς πληρωμῆς ταύτης τὸ δικαίωμα τοῦ δανείζεσθαι ἐπὶ ὑποθήκῃ αὐτοῦ (ἄρθρ. 4 τοῦ περὶ ὑποθ. νόμου καὶ ἄρθρ. 15 τοῦ ἀπὸ 13 Νοεμβρ. 2836 Διατ.) — Τὰς πρὸς βελτίωσιν δὲ καὶ λοιπὴν τοῦ κτήματος διαχείρισιν γενομένας μεταξὺ τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ τρίτου συναλλαγὰς ὀφείλει τὸ δημόσιον ν' ἀναγνωρίσῃ καὶ δι' αὐτὸ μόνον καθ' ὅσον ἐξ αὐτῶν ὠφελεῖται (νόμ. 6 § (3, 5)· νόμ. 82 (17, 2)· νόμ. 7 § 1 Κώδ. (4, 26). — Ὡς ὠφελούμενον δὲ ἐκ τοιούτων συναλλαγῶν λογίζεται κατὰ τὸ εἰρημένον ἄρθρ. 15 μόνον ἐφ' ὅσον τὸ ἐκπλειστηρίασμα ὑπερβαίνει τὸ ποσὸν τοῦ εἰσέτι ὀφειλομένου τιμήματος μετὰ τῶν τόκων του, διότι ἐνόσῳ ἡ διὰ βελτιώσεων τοῦ κτήματος προσαυξανομένη ἀξία δὲν ὑπερβαίνει τὸ ποσὸν τοῦ τιμήματος καὶ τῶν τόκων, ὁ ἀγοραστὴς διὰ τῶν βελτιώσεων τὸ χρέος αὐτοῦ ἀποτίει. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 132 τοῦ 67, ἀναιροῦσα τὴν 22758 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 124—126. ὅρα κατωτέρω 270—288.

§ 127. Τίς κινεῖ τὴν περὶ παραδόσεως τῶν προικοδοτηθέντων

... ἀγωγήν; ὅρα τὴν 14295 τοῦ 56 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν.

§ 128-134. Ἐθνικὰ κτήματα προικοδοτούμενα εἰς ἀγωνιστοῦ θυγατέρας ἀποδίδονται αὐτουσίως ὑπὸ τοῦ συζύγου; Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 15204 ἐν λ. Προίξ.

§ 135-136. Κατὰ τὸ ἄρθ. 9 τοῦ νόμου τῆς 12 Αὐγούς. 1855, πᾶν εἶδος πλεονάσματος ὑπάρχοντος ἐν τῷ προικοδοτηθέντι κτήματι, εἴτε ἐκ πλημμελοῦς καταμετρήσεως προῆλθεν εἴτε καὶ ἐκ καταπατήσεως ἐκ μέρους τοῦ προικοδοτηθέντος, δύναται οὗτος νὰ κρατήσῃ πληρόνων εἰς τὸ δημόσιον τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Ὁ νόμος δὲ ΧΚΗ τῆς 25 Ἰουλίου 1861 δὲν εἶναι ἑρμηνευτικός, ἀλλ' ἐπεκτείνει τὰς διατάξεις τῶν 8 καὶ 9 ἄρθρων αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς ὀφειλέτας τῆς δεκαετοῦς πιστώσεως τῶν φθαρτῶν κτημάτων, ὡς καὶ εἰς τοὺς μὴ συμμορφωθέντας μὲ τὰς διατάξεις τοῦ ΟΨΕ νόμου, ἐκ δεκαετοῦς πιστώσεως προικοδοσιῶν· ὥστε ὁ περιορισμὸς, ὃν τὸ 2 ἄρθρον τοῦ νόμου τοῦ 1861 καθιεροῖ, ὅτι δηλ. τὸ πλεόνασμα δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὴν ἀρχικὴν ἔκτασιν τοῦ κτήματος πλέον τῶν 20 τοῖς $^0/_0$, δὲν εἶναι ἐφαρμοστέος ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 432 τοῦ 1866.

§ 136². Ὁ ἀπὸ 24 Ἰουνίου 1843 νόμος περὶ προικοδοτήσεως εἶναι ἐξαιρετικός· ἑπομένως ἐπὶ τῶν καλλιεργουμένων ὑπὸ τῶν γεωργῶν γαιῶν δύνανται νὰ προσκτήσωσι δικαιώματα διὰ προικοδοτήσεως τὰ ὀρφανὰ τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 345 τοῦ 57.

§ 136³. Δὲν ἀπαιτεῖται ἀπόπειρα πρὸς συμβιβασμὸν ὅταν διεκδικῇ τις ἐθνικὰς γαίας προικοδοτηθείσας αὐτῷ, διότι ἡ προικοδότησις ἡ γενομένη πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἐκπέσθῇ ἐξ ὅσων ἡ οἰκογένεια τοῦ προικοδοτουμένου ἔχει νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸ ἔθνος, καθιστᾷ μὴ ἐκποιητέας τὰς γαίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 345 τοῦ 57.

§ 136⁴. Πρβ. κατ. § 403—421, 421 ἐπ.

Περὶ φαλαγγιτικῶν γραμματίων.

Νομοθεσία.

§ 137. α) Φάλαγγος σύστασις. Διάτ. τῆς 18 Σεπτεμβρ. 1835 (σελ. 21—24. 29. 40 ἐφ.).

β) Κανονισμὸς τοῦ σώματος τῶν φαλαγγιτῶν. Διάτ. 18 Σεπτ. 1835 (ἐκδ. 2 σελ. 49 ἐπ. ἐφ.).

γ) Παραχώρησις ἐθνικῶν γαιῶν. Νόμος τῆς 1 Ἰανουαρ. 1838 (σ. 1 ἐφ.).—Προθεσμία. Διάτ. 19 Μαρτ. 1843 (σ. 42. ἐφ.) καὶ 24 Ἰουν. 1843 (σ. 88 ἐφ.) ἔνθα καὶ περὶ προσδιορισμοῦ τῶν γαιῶν

δ) Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ πιστωτικῶν γραμματίων πληρωμή. Διάτ. 14 Μαρτ. 1838. 1841 (σ. 142 ἐφ.).—Συμψηφισμὸς μὲ φαλαγγιτικὰ γραμμάτια. Διάτ. 18 Νοεμβρ. 1841. (σ. 142 ἐφ.).

ε) Οἱ πλέον τῶν 40 δρ. μισθοδοτούμενοι λαμβάνουν ἐθνικὰς γαίας. Νόμ. 12 Ἰουλ. 1843 σ. 104. ἐφ.).

ϛ) Ὁδηγίαι περὶ ἐξασφαλίσεως φαλαγγ. γραμματίων καὶ περὶ συμψηφισμοῦ. Διάτ. τῆς 18 Δεκεμβρ. 1846, 1847 (σ. 7 ἐφ.).

ζ) Σύνταξις. Νόμ. τῆς 24 Ιαν. 1853 (σ. 19 ἐφ.).

Ἕτερά τινα ὅρα εἰς τὸν πίνακα τῶν ἐφημερίδων ὑπὸ Ἀξελοῦ ἐν σελ. 127.

§ 138. α) Διάτ. 20 Μαΐου 1834 περὶ παραχωρήσεως ἐθνικῶν γαιῶν εἰς τοὺς μὴ ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικοὺς τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης.

β) Νόμος τῆς 1 Ἰαν. 1838 περὶ παραχωρήσεως ἐθνικῶν γαιῶν εἰς τοὺς φαλαγγίτας.

γ) Νόμ. τῆς 19 Μαρτ. 43 περὶ προθεσμίας εἰς τοὺς φαλαγγίτας.

δ) Νόμος τῆς 5 Ἀπριλ. 1843 περὶ μετατροπῆς τῶν μισθῶν τῶν διαθεσίμων ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ εἰς πρόσκτησιν κτημάτων.

ε) Νόμος τῆς 24 Ἰουνίου 1843 περὶ ἐθνικῶν γαιῶν καλλιεργουμένων ὑπὸ γεωργῶν.

ϛ) Νόμος τῆς 12 Ἰουλίου 1843 περὶ προικοδοτήσεως τῶν φαλαγγιτῶν καὶ τῶν διαθεσίμων ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ.

ζ) Διάτ. τῆς 4 Μαρτ. 1838 περὶ πληρωμῆς τῆς τιμῆς τῶν ἐθνικῶν κτημάτων διὰ φαλαγγιτικῶν γραμματίων.

η) Διάτ. τῆς 18 Νοεμβρ. 1841 περὶ συμψηφισμοῦ φαλαγγιτικῶν γραμματίων εἰς ἀγορὰν ἐθνικῶν κτημάτων.

θ) Νόμος τῆς 1 Ἰουλίου 1841 περὶ πιστωτικῶν γραμματίων διὰ τὸν μισθὸν τῶν φαλαγγιτῶν.

ι) Διάταξις τῆς 30 Αὐγούστου 1834 περὶ χορηγήσεως δύο στρεμμάτων γῆς εἰς τοὺς χωροφύλακας διὰ ἀνέγερσιν οἰκίας.

ια) Διάτ. τῆς 25 Μαρτίου 1842 περὶ χορηγήσεως γαιῶν εἰς ναυτικούς.

ιβ) Νόμος τῆς 3 Ὀκτωβρίου 1849 περὶ κληρονομικοῦ δικαιώματος τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τῶν στρατιωτικῶν.

ιγ) Διάτ. τῆς 16 Φεβρουαρίου 1850 περὶ ἐκποιήσεως τῶν πιστωτικῶν γραμματίων.

ιδ) Νόμος τῆς 16 Νοεμβρίου 1856 περὶ τῶν ἀπερχομένων εἰς ἐθνικὰ ἢ προικοδοτουμένων ἀξιωματικῶν τῆς φάλαγγος.

ιε) Ψήφισμα 10 περὶ ἀποδόσεως βαθμῶν καὶ πιστωτικῶν γραμματίων εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς τοὺς εἰς τὰ μητρῷα.

ιϛ) Ψήφισμα ΙΑ. περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ περὶ προικοδοτήσεως νόμου καὶ ὑπὲρ τῶν πολιτικῶς ἀγωνισαμένων.

Ταῦτα πάντα εὑρίσκονται εἰς τὴν σελίδα 571—587 τοῦ ά τόμου τῆς συλλογῆς Πολυχρονιάδους.

Νομολογία.

§ 139. Ἡ τριετὴς ἀτέλεια, περὶ ἧς προνοεῖ τὸ 7 ἄρθρ. τοῦ τῆς 1 Ἰαν. 1838 νόμου, χορηγεῖται μόνον εἰς τοὺς φαλαγγίτας, εἰς οὓς δίδονται ἐθνικαὶ γαῖαι, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τοὺς διὰ φαλαγγιτικῶν γραμματίων γαίας ἐθνικὰς ἀγοράζοντας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 67 τοῦ 63 κυρ. τὴν 19693 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 140. Ποῖοι φαλαγγῖται λαμβάνουν ἐθνικὰς γαίας; ἡ 268 τοῦ 63 πολ. ΑΠ. ἀπόφασις φέρει (1).

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ 8 ἄρθρον τοῦ Νόμου τῆς 1 Ἰανουαρίου 1838 περὶ παραχωρήσεως ἐθνικῶν γαιῶν εἰς τοὺς φαλαγγίτας, «ὅσοι μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Νόμου αὐτοῦ κατεταχθῶσιν εἰς τὴν φάλαγγα καὶ ἀναγνωρισθῶσιν ὡς ἐνδεεῖς θέλουσι λάβει, κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ά. ἄρθρου τοῦ αὐτοῦ Νόμου, ἓν μέρος ἐθνικῆς γῆς ἢ ἄλλο κτῆμα φθαρτὸν, ἀνάλογον μὲ τὴν εἰς τὸν μισθὸν τοῦ βαθμοῦ των ἀνήκουσαν χρηματικὴν ποσότητα». Ὅθεν ἔπεται ὅτι οἱ μετὰ τὸν Νόμον τοῦτον λαβόντες βαθμὸν φαλαγγίτου, ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ ἀναιρεσείων, ἄλλο δικαίωμα δὲν ἔχουσιν εἰμὴ ἐὰν ἀποδειχθῶσιν ἐνδεεῖς, νὰ λάβωσιν ἐθνικὴν γῆν ἢ φθαρτόν τι κτῆμα· διότι ἂν καὶ αὐτοὶ εἶχον δικαίωμα, εἴτε εὔποροι ὄντες εἴτε ἐνδεεῖς, νὰ λαμβάνωσι μισθὸν, ἦτο περιττὸν ὅλως νὰ κάμῃ ὁ αὐτὸς Νόμος διάκρισιν μεταξὺ τῶν φαλαγγιτῶν τῶν προγενεστέρων αὐτοῦ καὶ τῶν φαλαγγιτῶν τῶν μεταγενεστέρων, καθότι τότε ἤθελον ἀπολαύσει ἀμφότεροι τὰ αὐτὰ δικαιώματα. Ἐκτὸς δὲ τούτου, κατὰ μὲν τὸ εἰρημένον 8 ἄρθρον οἱ φαλαγγῖται οἱ μετὰ τὸν Ἰανουάριον 1838 καταταχθέντες καὶ εἰς λῆψιν ἐθνικῆς γῆς δικαιούμενοι δὲν λαμβάνουν τὸ περιπλέον τοῦ ἐν τῷ πρώτῳ ἄρθρῳ ὡρισμένου ἀνωτάτου ὅρου, οὔτε εἰς κτήματα οὔτε εἰς χρήματα, ἐνῷ, ἂν εἶχον δικαίωμα εἰς μισθοληψίαν, ἤθελε δοθῇ καὶ εἰς αὐτοὺς, ὡς εἰς τοὺς παλαιοὺς φαλαγγίτας, τὸ περιπλέον τοῦτο εἰς χρήματα (ἄρθρ. 2), κατὰ δὲ τὸ 9 ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ Νόμου μόνον οἱ προγενέστεροι αὐτοῦ φαλαγγῖται ἔχουσι δικαίωμα νὰ μένωσιν εἰς τὴν φάλαγγα, παραιτούμενοι τοῦ δικαιώματος νὰ

---

(1) Κυροῦται δι' αὐτῆς ἡ 19414 τοῦ 61 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.

λάβωσιν ἐθνικὰς γαίας· ἄρα τὸ Ἐφετεῖον σύμφωνα μὲ τ' ἀνωτέρω ἀποφηνάμενον δὲν παρηρμήνευσε τὸν διαληφθέντα Νόμον ».

§ 141. Ἐπιτρέπεται ἡ τοῦ τιμήματος πωληθεισῶν ἐθνικῶν γαιῶν πληρωμὴ διὰ φαλαγγιτικῶν γραμματίων ; Ἀμφισβητεῖται. Ἐπετράπη μὲν (λέγουσι τὰ ἐφετεῖα) ἡ διὰ φαλαγγιτικῶν γραμματίων πληρωμὴ τοῦ τιμήματος ἐθνικῶν γαιῶν, ἀλλ' ὁ ἀγοραστὴς ὀφείλει νὰ δηλώσῃ τοῦτο κατὰ τὴν δημοπρασίαν, διὰ νὰ σημειωθῇ εἰς τὸ πρωτόκολλον ὡς μία τῶν συμφωνιῶν τῆς ἀγορᾶς, ὥστε νὰ ὁδηγηθῇ τὸ ὑπουργεῖον ἂν πρέπῃ νὰ ἐγκρίνῃ, ἢ οὔ, τὴν δημοπρασίαν· Μὴ γενομένου δὲ τούτου, δὲν εἶναι δεκτὰ φαλαγγιτικὰ γραμμάτια (εὑρ. λ. πώλησις § 303, 304). Ὁ Ἄρειος Πάγος ὅμως διὰ τῆς 337 τοῦ 52 ἀποφάσεώς του (αὐτόθι) ἀπέφηνεν, ὅτι ὁ ἀγοραστὴς δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ δηλώσῃ κατὰ τὴν πώλησιν εἰς τί θέλει πληρώσει τὸ τίμημα, ἀρκεῖ μόνον τοῦτο νὰ ἦναι εἰς νομίσματα μὴ ἀπηγορευμένα, ὡς εἰσὶ τὰ φαλαγγιτικὰ γραμμάτια. Τὸ ἄρθρον 3 μάλιστα τοῦ νόμου τῆς 3 Ἰανουαρίου 1838 (σελ. 1. ἐπ. Ἐφ. Κυβερν. τοῦ ἔτους αὐτοῦ) ὁρίζει ὅτι, ἐὰν τὸ τίμημα τοῦ κτήματος ὑπερβαίνῃ τὸ γραμμάτιον τῆς πιστώσεως, τὸ περιπλέον πληρώνεται εἰς μετρητά. (1)

Οὕτω λύει τὸ ζήτημα καὶ ἡ 256 τοῦ 64 ἀπόφ. ΑΠ., καθ' ἣν τὰ φαλαγγιτικὰ γραμμάτια εἶναι δεκτὰ εἰς ἀγορὰν οἱωνδήποτε ἐθνικῶν κτημάτων (ἄρα καὶ οἰκοπέδων ἐθνικῶν) καὶ εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ τιμήματος τῶν οὕτως ἀγορασθέντων, διότι κατὰ τὸ 3 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 1 Ἰαν. 1838 νόμου περὶ παραχωρήσεως ἐθνικῶν γαιῶν εἰς τοὺς φαλαγγίτας, δύνανται αὐτοὶ διὰ τοῦ γραμματίου, τὸ ὁποῖον κατ' αὐτὸν τὸν νόμον λαμβάνουσι, ν' ἀγοράσωσι

(1). Ὑπάρχοντος δὲ διατάγματος ἐγκρίνοντος τὴν πληρωμὴν τοῦ τιμήματος τῆς ἀγορᾶς ἐθνικῶν οἰκοπέδων διὰ φαλαγγιτικῶν γραμματίων κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ ἐν καιρῷ τῆς δημοπρασίας γενομένην δήλωσιν, ὁ λόγος ὅτι κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ἄρθρων 3 καὶ 4 τοῦ ἀπὸ 18 Ἰουνίου 1838 νόμου (ἴδε σελ. 88 τῆς ἐφ. Κυβερ. τοῦ 38. σελ. 142 τῆς ἐφ. Κυβερ. τοῦ ἔτους 1841) οἱ ἀγοράζοντες πιστωτικὰ φαλαγγιτικὰ γραμμάτια ἰδιῶται δὲν δικαιοῦνται νὰ ἐξοφλῶσι δι' αὐτῶν τίμημα ὀφειλόμενον ἐκ προηγουμένης ὑπὸ ἄλλους ὅρους συμφωνηθείσης ἀγορᾶς ἐθνικῶν κτημάτων, ἐὰν δὲν ἐξετέλεσε τοῦτο καὶ δὲν παρέδωκε τὰ γραμμάτια κατὰ τὴν δημοπρασίαν εἰς τὴν ἁρμοδίαν ἀρχήν, δὲν ἔχει ἐπιῤῥοήν. Απ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 17139 ἐν Νομ. Μελ. σελ. 410.—ὅρα καὶ τὴν λ. πώλησις §1919.

ἐπὶ δημοπρασίας πᾶν διαθέσιμον πωλητέον ἐθνικὸν ἀκίνητον κτῆμα· ἐκ τῆς διατάξεως δὲ ταύτης καὶ ἐκ τοῦ ὅτι συγχωρεῖται ἡ εἰς ἄλλον μεταβίβασις φαλαγγιτικοῦ γραμματίου δυνάμει διατάγματος συνάγεται προδήλως, ὅτι πᾶς ὅςτις νομίμως ἀπέκτησε φαλαγγιτικὸν γραμμάτιον δύναται, ἐὰν κατακυρωθῇ εἰς ὄνομά του ἀκίνητον ἐθνικὸν κτῆμα, νὰ πληρώσῃ, μὴ γενομένης ἐναντίας συμφωνίας, τὸ τίμημα αὐτοῦ διὰ φαλαγγιτικῶν γραμματίων, διότι τὸ τοῦ νόμου *ἀγοράζειν διὰ γραμματίων* σημαίνει καταβάλλειν πρὸς πληρωμὴν τοῦ τιμήματος γραμμάτια ἀντὶ μετρητῶν. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 256 τοῦ 64, κυροῦσα τὴν 41 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Πατρῶν.

§ 142. Ὁ ἀγοράσας ἐπὶ δημοπρασίας ἐθνικὸν κτῆμα ἐπὶ δεκαετεῖ πιστώσει καὶ μὴ συμφωνήσας νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα διὰ νομισμάτων, δύναται καὶ διὰ φαλαγγιτικῶν γραμματίων νομίμως δι' ἀγορᾶς ἀποκτηθέντων νὰ πληρώσῃ αὐτὸ διὰ μιᾶς. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 102 τοῦ 51.

§ 142 α. Κατὰ τὸ 6 ἄρθρον τοῦ νόμου τῆς 6 Ἰουνίου 1853 φαλλαγγιτικὰ ἢ ναυτικὰ γραμμάτια, εἴτε ἐξεδόθησαν ἐν ὀνόματι τοῦ ὀφειλέτου τοῦ δημοσίου, εἴτε περιῆλθον αὐτῷ κληρονομικῷ δικαιώματι, εἴτε μετεβιβάσθησαν εἰς αὐτὸν οἱῳδήποτε ἄλλῳ νομίμῳ τρόπῳ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ νόμου αὐτοῦ, εἶναι δεκτὰ εἰς ἐξόφλησιν τοῦ χρέους· ἑπομένως τὸ εὐεργέτημα τῆς διὰ φαλαγγιτικῶν ἢ ναυτικῶν γραμματίων πληρωμῆς ἐχορηγήθη εἰς τὸν ὀφειλέτην πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀποτίσεως τοῦ χρέους του· ὅθεν καὶ ὁ ἐγγυητὴς αὐτοῦ, ὁ διὰ φαλαγγιτικῶν γραμματίων πληρώσας, δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ πρωτοφειλέτου, δι' ὃν ἐπλήρωσεν, εἰμὴ ὅ,τι ἐδαπάνησε πρὸς ἀπόκτησιν τῶν γραμματίων, ἃ τὸν ὀφειλέτην ὠφέλησαν. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 195 τοῦ 64, ἀναιροῦσα τὴν 752 τοῦ 63 ἀπ. τῶν ἐν Πάτραις ἐμποροδικῶν.

§ 143. Ἂν τὸ ἐθνικὸν κτῆμα ἠγοράσθη πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ νόμου περὶ παραχωρήσεως ἐθνικῶν γαιῶν εἰς φαλαγγίτας, φαλαγγιτικὰ γραμμάτια δὲν εἶναι δεκτὰ πρὸς πληρωμὴν τοῦ τιμήματος, διότι τὸ 3 ἄρθρον τοῦ νόμου ἐκείνου ἐννοεῖ ἀγοραστὰς μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ νόμου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 349 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 9300 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 144. Ὁ ἀναστασιανὸς νόμος ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν φαλαγγιτικῶν γραμματίων; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 270 τοῦ 61 (1), 256

(1) Ὁ προσδιορισμὸς τῶν φαλαγγιτικῶν γραμματίων εἶναι (ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν νόμων καὶ διατ. τῆς 4 Μαρτ. 1838, τῆς 18 Νοεμβρίου 1841, τῆς 19 Μαρτ. 1841 καὶ 1 Ἰανουαρίου 1838)

τοῦ 64 (1). Ἄλλην δ' ἀρχὴν καθιεροῖ ἡ 384 τοῦ 52, ἐν σκέψει τετάρτῃ. — Πρβ. Εὑρ. λ. Παραχώρησις καὶ ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 195 τοῦ 64. Πρβ. ἀν. § 178.

§ 145. *Περὶ γαιῶν δοτέων εἰς Κρῆτας.*

Νομοθεσία (2). — Νόμος τῆς 15 Σεπτεμβρ. 1848 — καὶ τῆς 24 Ἰουνίου (6 Ἰουλίου) 1843. — Διάταγμα τῆς 28 Αὐγ. 1854. Ἐν Εὑρ. λ. Συνοικισμὸς (τόμ. ιή σ. 155 ἐπ.) σημειοῦνται καὶ ἕτερα τινά.

§ 146. Ποῖαι ἐθνικαὶ γαῖαι παραχωροῦνται δυνάμει κρητικῶν γραμματίων; α) Κατὰ τὸν περὶ παραχωρήσεως γαιῶν εἰς Κρῆτας νόμον τοῦ 1848, ὁ Κρής, ὁ ἔχων δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν γαιῶν, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ αὐτὰς κατὰ πρῶτον ἐκ τῶν καθ' ὑπέρβασιν τῶν ὅρων τοῦ ψηφίσματος κατεχομένων παρ' ἄλλων Κρητῶν καὶ ἐγκαταλελειμμένων παρ' αὐτῶν· ἐννοεῖται ὅμως ὅτι εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, ἂν οἱ κάτοχοι δὲν συναινῶσιν εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν γαιῶν, ἀλλ' ἐπιμένωσι νὰ θεωρῶσιν ἑαυτοὺς νομίμους κατόχους, τὸ δημόσιον, μὴ ἔχον αὐτὰς τὰς γαίας, ἀλλ' ἀγωγὴν περὶ αὐτῶν, δὲν εἶναι ὑπόχρεον νὰ δώσῃ ὅ,τι δὲν ἔχει, ἀλλὰ νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν ἔχοντα δικαίωμα Κρῆτα τὴν ἀγωγὴν τοῦ κατὰ τοῦ ἀδίκου κατόχου· ὥστε τοῦτο δύναται νὰ ζητήσῃ ὁ Κρής, οὐχὶ δὲ τὰς γαίας, ὅσας τρίτοι κατέχουσιν ἔχοντες ἀξιώσεις ἐπ' αὐτῶν. Ἀπόφ. Ἐφ. Αθ. 13895.

β) Εἰς ἄλλην περίπτωσιν ἀνεφύη τὸ ἑξῆς ζήτ. Κρής τις ἔλαβεν ἐθνικὰς γαίας δυνάμει τοῦ περὶ Κρητῶν νόμου, ἀλλ' ἐπειδὴ αὗται εὑρέθησαν κατεχόμεναι παρ' ἄλλων ἐπὶ τῆς ἐγκαταστάσεως, ἐκίνησ-

---

νὰ χρησιμεύσωσι μόνον ὡς ἀντίτιμον τῶν ἐκποιουμένων ἐθνικῶν γαιῶν καὶ φθαρτῶν κτημάτων, χωρὶς νὰ ἦναι ὑπόχρεον τὸ δημόσιον νὰ τὰ ἐξαργυρώσῃ διὰ χρημάτων· διὰ νὰ μεταβιβασθῶσι δὲ εἰς ἄλλο πρόσωπον, ἀπαιτεῖται ἡ πρὸς τοῦτο ἄδεια τῆς κυβερνήσεως· ὅθεν μὴ ἐχόντων ἀπόλυτον κυκλοφορίαν, οὐδὲ δυναμένων νὰ ἐκχωρηθῶσιν ἐλευθέρως καὶ κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν, ὁ ἀναστασιακὸς νόμος δὲν ἐφαρμόζεται ἐπ' αὐτῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 270 τοῦ 61, κυροῦσα τὴν 996 τοῦ 60 ἀπ. Ἐφ. Ν.—Ἄλλην ἀρχὴν καθιερώνει ἡ πολ. τοῦ Ἀρ. Πάγου ἀπόφασις 384 τοῦ 1852, ἐν σκέψει τετάρτῃ.

(1) Δι' αὐτῆς κυροῦται ἡ 43 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

(2) Ὅρα συλλογὴν Πολυχρονιάδου ἐν σελ. 622—624.

σεν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δημοσίου ζητῶν τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν καὶ τὰ εἰσοδήματα ἀπὸ τῆς παραχωρήσεως· ἡ ἀγωγή του ὅμως αὕτη ἀπεῤῥίφθη διὰ τῆς 12319 τοῦ 1854 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν, διότι εἰ μὲν ἦσαν σχολαῖαι καὶ ἐλεύθεραι αἱ γαῖαι κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν, ὁ ἐνάγων ὤφειλε ν' ἀποκρούσῃ πᾶσαν κατάληψιν αὐτῶν παρὰ τρίτων, παρεμβάλλων καὶ τὸ δημόσιον.—εἰ δὲ δὲν ἦσαν σχολαῖαι ὡς κατεχόμεναι παρὰ τρίτων διανοίᾳ κυρίου, οὐδεμία ἐνοχὴ ἐπιβαρύνει τὸ δημόσιον, διότι τοῦτο σημαίνει ὅτι δὲν ἦσαν διαθέσιμοι.

§ 147. 6) Δύνανται νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς Κρῆτας γαῖαι τοῦ δημοσίου, κατεχόμεναι ὑπὸ τῶν γεωργῶν, ἐὰν ἡ ἔκτασις αὐτῶν δὲν ὑπερβαίνῃ τὸν νόμιμον ὅρον;

Οἱ κάτοχοι γεωργοὶ ἔχουσι τὴν περὶ τούτου ἔνστασιν κατὰ τοῦ πρὸς ὃν ἐγένετο ἡ παραχώρησις;

Ὁ νόμος τῆς 24 Ἰουνίου 1843 περὶ φαλαγγιτῶν ἀπαγορεύει τὴν ἀφαίρεσιν γαιῶν, τὰς ὁποίας αἱ γεωργικαὶ οἰκογένειαι καλλιεργοῦν, ἐὰν ἡ ἔκτασις ἐκείνων ...., ὁ δὲ νόμος τῆς 15 Σεπτ. 1848, ὁ περὶ Κρητῶν, ἐξαιρεῖ τὰς ὑπὸ τῶν γεωργῶν κατεχομένας γαίας· ὅθεν καὶ οὗτοι, ὅταν τὸ δημόσιον παραβιάζῃ τὸν νόμον, ἔχουν τὸ τῆς ἐνστάσεως δικαίωμα. Ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ. 656 τοῦ 1853 ἐν Νομικ. σ. 5840 — ἡ ἀπόφ. περιέχει καὶ γνώμην μειονοψηφίας. Ἡ 313 τοῦ 55 πολ. ἀπ. ΑΠ., ἐπικυροῦσα τὴν ἀνωτέρω, φέρει·

« Ἐπειδὴ ἡ ἀπόφασις, ἡ ἀποῤῥίψασα ἁπλῶς τὴν ἔνστασιν τοῦ Ἀντωνίου Παναυλῆ καὶ τοῦ δημοσίου, ὅτι οἱ ἀντίδικοί των δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν κατὰ παράκλησιν κατοχήν των, χωρὶς ν' ἀποφασίζῃ κατ' οὐσίαν τὸ ἐκ τῆς κατοχῆς ταύτης πηγάζον δικαίωμα διὰ τὴν προκειμένην δίκην, εἶναι προδικαστικὴ κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ἀπόφασις, καὶ ὡς τοιαύτη ἠδύνατο νὰ προσβληθῇ δι' αἰτήσεως ἀναιρέσεως συνάμα μετὰ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως, ὡς ἐγένετο.

» Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ἀπὸ 15 Σεπτεμβρ. 1848 περὶ ἀποικισμοῦ τῶν Κρητῶν νόμου, συνδυαζόμενον μὲ τὸν ἀπὸ 24 Ἰουνίου (6 Ἰουλίου) 1843 νόμον, εἰς ὃν ἀναφέρεται, οὔτε νὰ διατεθῇ ὑπὲρ τῶν κρητῶν, οὔτε νὰ προσκτηθῇ ὑπ' αὐτῶν δύναται τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὴν χρῆσιν τῶν καλλιεργούντων γεωργῶν μέρος ἐθνικῆς γῆς, ὅπερ ὁρίζει τὸ 1 ἄρθρον τοῦ μνησθέντος νόμου τοῦ 1843 ὡς ἀναγκαῖον δι' ἑκάστην οἰκογένειαν καὶ συνήθως καλλιεργούμενον· παραδεχθὲν δ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ἐφετεῖον ὅτι πρὸ πολλῶν χρόνων κατεῖχον καὶ ἐκαλλιέργουν οἱ ἐγκαθέντες

ὑπὸ τοῦ Πανάυλῆ τὰς ἐπιδίκους γαίας, καὶ ὅτι αὗται εἶναι κατά τε τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ 1 ἄρθρου τοῦ νόμου τοῦ 1843 ὡρισμένα, ἀπεφάσισε συμφώνως μὲ τοὺς νόμους τούτους ἀποῤῥίψαν τὴν περὶ ἀποβολῆς ἐκ τῶν γαιῶν τούτων ἀγωγὴν τοῦ Πανάυλῆ καὶ δὲν παρεβίασε τὰς περὶ κυριότητος ἀρχὰς, ἢ ἄλλας, καθότι τὸ δημόσιον καί τοι κύριον, δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ τῶν εἰρημένων τὰς μνησθείσας γαίας, ἀποστεροῦν τοὺς γεωργοὺς καλλιεργητὰς τῶν γαιῶν αὐτῶν, ἀφοῦ ἄλλος τις νόμος δὲν ἀνέτρεψε τοὺς ὑπάρχοντας.» —Πρβ. κατ. § 354 τρ.

— Ὁ τοῦ δημοσίου ἰσχυρισμὸς, ὅτι οἱ κάτοικοι γεωργοὶ τῶν ἀγρῶν, οὓς ὁ ἐνάγων ζητεῖ πρὸς πραγματοποίησιν κρητικῶν γραμματίων, εἶχαν ἤδη αὐτοὺς ὑπὸ τὴν καλλιέργειαν των, ἔχει ἐπιῤῥοὴν, καθότι κατὰ τὸν ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου 1848 νόμον καὶ τὸ ἀπὸ 28 Αὐγούστου 1854 διάτ. δύνανται νὰ διατεθῶσι πρὸς πραγματοποίησιν κρητικῶν γραμματίων αἱ διαθέσιμοι γαῖαι, οὐχὶ δὲ καὶ αἱ παρὰ τῶν χωρικῶν κατεχόμεναι δυνάμει τοῦ ἀπὸ 24 Ἰουνίου 1843 νόμου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 207 τοῦ 65 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, ἐνῷ τὸ δημόσιον ἰσχυρίσθη, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι οἱ κάτοικοι γεωργοὶ τῶν ἀγρῶν, οὓς ὁ ἀναιρεσίβλητος διὰ τῆς ἀπὸ 21 Ὀκτωβρίου 1860 ἀγωγῆς του ζητεῖ πρὸς πραγματοποίησιν κρητικῶν γραμματίων, ἤρχισαν νὰ καλλιεργῶσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ μηνὸς Μαΐου 1859, ἔκαυσαν τὰ ἐν αὐτοῖς καλάμια, καὶ τοὺς ἔσπειραν κατὰ τοὺς μῆνας Ἀπρίλιον καὶ Ἰούνιον τοῦ ἔτους 60, ὅτι ἡ καλλιέργεια ἐπεξετάθη ἐφ' ὅλων τῶν ἐπιδίκων γαιῶν, καὶ μόνον μικρὸν μέρος ἕως πεντήκοντα στρέμματα σποράδην κείμενα, ἔμειναν ἀκαλλιέργητα, καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν κατὰ τὴν 19 Αὐγούστου 1860, ὅτε ὁ ἐνάγων Μελισσίδης τῷ ἐκοινοποίησε τὴν ἀπὸ 19 Αὐγούστου 1860 αἴτησιν θεραπείας, αἱ περὶ ὧν πρόκειται γαῖαι ἐκαλλιεργοῦντο ὑπὸ γεωργῶν, καὶ δὲν ἦσαν ἕνεκα τούτου κατὰ τὸν νόμον παραχωρήσιμοι, τὸ Ἐφετεῖον ὅμως, ἂν καὶ ὁ προμνησθεὶς ἰσχυρισμὸς τοῦ Δημοσίου, ὡς πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων γαιῶν κατοχὴν τῶν χωρικῶν, εἶχεν οὐσιώδη ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τὴν κατ' οὐσίαν ἐκδίκασιν τῆς προκειμένης διαφορᾶς, καθότι, κατὰ τὸν ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου 1848 νόμον, καὶ κατὰ τὸ ἀπὸ 28 Αὐγούστου 1854 Β. Διάταγμα, δύνανται νὰ διατεθῶσι πρὸς πραγματοποίησιν κρητικῶν γραμματίων αἱ διαθέσιμοι γαῖαι, οὐχὶ δὲ καὶ αἱ παρὰ τῶν χωρικῶν δυνάμει τοῦ ἀπὸ 24 Ἰουνίου 1843 νόμου κατεχόμεναι, παρέλειψε καθ' ὁλοκληρίαν νὰ αἰτιολογήσῃ τὴν ἀπόφασίν του ὡς πρὸς τὸν ἐκτεθέντα περὶ τῆς κατοχῆς τῶν χω-

ρικῶν ἰσχυρισμὸν τοῦ δημοσίου, ὅπερ κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 6 τῆς πολ. δικ. ἐπιφέρει τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως.

» Ἐπειδὴ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι τὸ δικάσαν Ἐφετεῖον, ἐκτιμήσαν τὰς συνεπείᾳ τῆς ὑπ' ἀριθ. 20057 ἀποφάσεώς του διεξαχθείσας ἀποδείξεις, παρεδέχθη ὡς ἀποδεδειγμένον, ὅτι αἱ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν ἐν τῇ αἰτήσει τῆς θεραπείας καὶ τῇ προμνησθείσῃ ἀγωγῇ τοῦ Μελισσίδου περιεχόμεναι γαῖαι ἦσαν κατὰ τὴν 12 Αὐγούστου 1860 (ὅτε ἐκοινοποιήθη ἡ αἴτησις τῆς θεραπείας εἰς τὸ δημόσιον) κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος βαλτώδεις, πλήρεις καλάμων καὶ ἄλλων ἑλωδῶν χόρτων καὶ μὴ καλλιεργούμεναι, ἀλλ' αἱ διὰ τῆς προμνηθείσης ἀποφάσεως ὑπ' ἀριθ. 20037 διαταχθεῖσαι ἀποδείξεις ἀπέβλεπον τὴν ἀμφισβητουμένην *ποιότητα* τῶν περὶ ὧν πρόκειται γαιῶν (διατεινομένου τοῦ μὲν δημοσίου, ὅτι αὗται ἦσαν πρώτης ποιότητος, τοῦ δὲ Μελισσίδου, ὅτι ἦσαν δευτέρας καὶ τρίτης ποιότητος), τὸ δὲ δικάσαν Ἐφετεῖον, ἐκτιμῆσαν τὰς διεξαχθείσας ἀποδείξεις, παρεδέχθη ὡς ἀποδεδειγμένα τὰ προμνησθέντα γεγονότα, διὰ νὰ προδιορίσῃ ἁπλῶς τὴν ποιότητα τῶν γαιῶν, οὐδόλως δὲ ἀποφαίνεται περὶ τῆς παρὰ τῶν χωρικῶν κατοχῆς αὐτῶν, περὶ ἧς δὲν εἶχε κἂν διαταχθῆ ἀπόδειξις. Ἑπομένως ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Μελισσίδου, ὅτι τὸ Ἐφετεῖον συνεπτυγμένως ἠτιολόγησε τὸν προμνησθέντα περὶ κατοχῆς ἰσχυρισμὸν τοῦ δημοσίου δὲν εἶναι βάσιμος.» —Βλ. κατ. § 354 [3].

§ 148. Εἰς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἀπόκειται νὰ κρίνῃ, ἂν αἱ ἐθνικαὶ γαῖαι, τὰς ὁποίας οἱ γεωργοὶ καλλιεργοῦσι, καλλιεργῶσιν αὐτὰς κατὰ παράκλησιν, ἢ κατὰ τὸν νόμον τοῦ 1843. Ἡ μεταξὺ δὲ τῶν καλλιεργούντων αὐτὰς καὶ τοῦ δημοσίου συμφωνία, δι' ἧς τὸ δημόσιον ἐπεφυλάξατο τὸ δικαίωμα νὰ τὰς διαθέσῃ ἄλλως πως, δὲν δύναται νὰ βλάψῃ τρίτους, ἤτοι τοὺς ζητοῦντας νὰ λάβωσι δυνάμει τῶν κριτικῶν γραμματίων ἐθνικὰς γαίας. Ἐφ. πολ. ΑΠ. 18 τοῦ 1866.

§ 148 [2]. Βλ. κατ. § 354 [3] ἑπ.

§ 149. *Ἐπιλογὴ Κρησῶν.*

Περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπιλογῆς ὅρα ὅσα ἐξέθεσα ἐν λ. Συναλλάγματα § 440—400 [5]. Ὡς πρὸς τὰς γαίας δὲ τὰς εἰς Κρῆτας παρεχωρηθείσας εὕρηνται εἰς τὴν νομολογίαν ταῦτα (1).

§ 150. Ὅταν τὸ ἀντικείμενον μόνον κατὰ γένος διαδηλοῦται

(1) Πρβ. ἀπ. Ἐφ. Αθ. 11518 τοῦ 54 — 18136 τοῦ 56 ἐν Κύρ. ις' σελ. 125. 13690 αὐτ. σ. 127. 129.

καὶ οὐδὲν προκύπτη ἐκ ῥητῆς συμφωνίας εἰς ποῖον ἀνήκει ἡ ἐπιλογὴ, αὕτη ἁρμόζει ἀπεριορίστως, κατὰ τὸν νόμον, εἰς τὸν ὀφειλέτην.— Ὡσαύτως ἀπόκειται εἰς τὸν ὀφειλέτην ἡ ἐπιλογὴ, ὅταν ἀντικείμενον τῆς ἐνοχῆς ἦναι ἓν ἐκ διαφόρων ῥητῶν ὡρισμένων εἰδῶν, χωρὶς νὰ ὑπάρχη ἰδία συμφωνία ποῖος νὰ ἐκλέξη (1).

Ζητεῖται ἤδη τίς ἔχει τὸ τῆς ἐπιλογῆς δικαίωμα ὡς πρὸς τὰς γαίας, αἱ ὁποῖαι παραχωροῦνται εἰς Κρῆτας; Ἰδοὺ τί εὕρηται εἰς τὴν νομολογίαν.

§ 151. Οἱ Ἐφέται Ἀθηνῶν (2) ἀπεφήναντο ὅτι τὸ τῆς ἐπιλογῆς δικαίωμα ἀνήκει εἰς τοὺς Κρῆτας, ἀλλ' ὁ ΑΠ. (3) εἶπε τὸ ἐναντίον· δηλαδὴ, ὅτι τὸ δημόσιον, ὡς ὀφειλέτης, ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς, διότι τὸ δημόσιον, ὀφεῖλον δυνάμει τοῦ νόμου τῆς 15 Σεπτ. 1848, νὰ παραχωρήση εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἀποικήσαντας Κρῆτας τὸ ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ ἀναφερόμενον ποσὸν ἐκ τῶν ἐθνικῶν γαιῶν, τῶν μὴ κατεχομένων ὑπὸ γεωργῶν, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἀπὸ 24 Ἰουνίου 843 νόμου, ἔχει τὸ τῆς ἐπιλογῆς δικαίωμα νὰ παραχωρήση ἐκ τῆς μεσαίας ποιότητος· ἐνόσῳ δὲ πρόκειται περὶ παραχωρήσεως ἀπολύτως ἐκ τῶν ἐθνικῶν γαιῶν καὶ οὐχὶ ἐξ ἐκείνων, αἵτινες κατέχονται παρὰ Κρητῶν καθ' ὑπέρβασιν ἢ ἐγκατελείφθησαν παρ' αὐτῶν, ἡ ὑποχρέωσις τοῦ δημοσίου ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐθνικὴν γῆν ἐν γένει.— Ὁ ΑΠ. ἀπεφήνατο προσέτι ὅτι μέχρι τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐπιλογῆς, τὸ δημόσιον δύναται νὰ μεταβάλη γνώμην (4)· ὥστε καὶ ἂν διέταξε νὰ καταμετρηθῶσι γαῖαι, ἵνα δοθῶσιν εἰς Κρῆτα, καὶ προέβη μέχρι τῆς ἐκδόσεως παραχωρητηρίου, δύναται νὰ μὴ παραδώση τὰς γαίας αὐτὰς, ἐνόσῳ οὔτε τὸ παραχωρητήριον, οὔτε αὗται παρεχωρήθησαν. ΑΠ. Απ. 173 τοῦ 58, κυρ. τὴν 1177 τοῦ 56 Εφ. Ν. ΑΠ. 112 τοῦ 56, ἀναιρ. τὴν 13718 Απ. Εφ. Αθ. Απ. Εφ. Αθ. 16136 ἐν λ. συναλλάγματα σελ. 125.—Τὸ δημόσιον ὅμως δὲν δύναται νὰ μεταβάλη γνώμην, ὅταν παρέδωκε Κρητί τινὶ γραμμάτιον ἀπευθυνόμενον πρὸς τοὺς οἰκ. ἐφόρους, δι' οὗ προσκαλοῦνται οὗτοι, ἅμα τοῖς παρουσιασθῆ τὸ γραμμάτιον, νὰ διατάξωσι τὸν γεωμέτρην νὰ καταμετρήση καὶ ὁροθετήση τὰς παρὰ τοῦ κο-

(1) Ἰδ. Συναλλάγματα § 400.

(2) Απ. 14242. 13690. ἢ 16696; ἢ 17097;

(3) Απ. 34 τοῦ 57, 173 τοῦ 58.

(4) Π. τεμ. 106 (45. 1). Β. 103 (43. 1).

μίστου ὁριοθετουμένας γαίας, ἀλλ' ὅτι αὕτας ἀπητήθη συνάλλαγμα μὴ δυνάμενον μονομερῶς ν' ἀνακληθῇ (1).

§ 152. Τὸ διάταγμα τῆς 28 Αὐγ. 1854 (σ. 169 179 182 ἐφ. Κυβ. τοῦ ἔτους αὐτοῦ) δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀναδρομικὴν δύναμιν· ἄρα δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰ γραμμάτια, τὰ ὁποῖα πρὸ αὐτοῦ ἐξεδόθησαν πρὸς Κρῆτας. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 16136 καὶ 16520 ἐν Χ. συναλλάγματα σ. 126, 130.

§ 153. Γραμμάτια λοιπὸν κρητικὰ, προγενέστερα τοῦ διατάγματος τῆς 28 Αὐγούστου 1854, προσδίδουσιν εἰς τοὺς λαβόντας αὐτὰ τὸ τῆς ἐπιλογῆς δικαίωμα καὶ κατὰ τὴν πολ. ΑΠ. 158 τοῦ 1860 ἀπόφασιν, κυροῦσαν τὰς 17706 καὶ 17986 (2) ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. καὶ φέρουσαν·

« Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας παραδέχεται ὅτι τὰ περὶ ὧν ἡ δίκη Κρητικὰ γραμμάτια, ἕνεκα τῶν ἐν αὐτοῖς ὑπαρχουσῶν διατάξεων, πρὸς ἅπαντας τοὺς οἰκονομικοὺς ἐφόρους τοῦ κράτους τοῦ νὰ ἐνεργήσωσιν, ἅμα παρρουσιασθῶσιν αὐτοῖς τὰ γραμμάτια αὐτὰ, τὴν ὁροθέτησιν καὶ καταμέτρησιν τῶν παρὰ τῶν πιστωτῶν ζητουμένων γαιῶν, παρέχουσιν εἰς τοὺς πιστωτὰς Κρῆτας τὸ τῆς ἐπιλογῆς τῶν γαιῶν δικαίωμα. Ὅθεν τὰ γραμμάτια ταῦτα προγενέστερα ὄντα τοῦ διατάγματος τῆς 28 Αὐγούστου 1854, ὀρθῶς ἐθεωρήθησαν μὴ ὑπαγόμενα εἰς τὰς διατάξεις αὐτοῦ· διότι ἅμα τῇ ἐκδόσει καὶ παραδόσει αὐτῶν εἰς τοὺς Κρῆτας, κατηρτίσθη μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ δημοσίου συνάλλαγμα, δι' οὗ, ὡς εἴρηται, τὸ τῆς ἐπιλογῆς δικαίωμα ἐδόθη εἰς τὸν πιστωτήν. Ἑπομένως ὁ πρῶτος λόγος τοῦ ἀναιρετηρίου καὶ ὁ πρῶτος, δεύτερος καὶ τρίτος τῶν ἐγγράφων προτάσεων εἰσὶν ἀνυπόστατοι. »

§ 154. Τὸ διάταγμα ὅμως αὐτὸ τῆς 28 Αὐγ. 1854 μετέβαλε τὰ προδιατεταγμένα· ὥστε, προκειμένου λόγου περὶ γραμματίων κρητικῶν, ἐκδοθέντων μετὰ τὸ διάταγμα τῆς 28 Αὐγ. 1854, οἱ Κρῆτες δὲν δύνανται ν' ἀπαιτήσωσιν ὡρισμένας ἐθνικὰς γαίας εἰ μὴ ἂν αὗται, ὡς ἀποδοτέαι εἰς Κρῆτας, ὡρίσθησαν διὰ πρωτοκόλλου συντεταγμένου καὶ ἐπικυρωμένου, ὡς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ διατάγματος αὐτοῦ ὁρίζει. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 18723 ἐν Νομ. Μελ. σ. 1123.

§ 155. Ὅταν τὸ δημόσιον ὑπεχρεώθη νὰ παραχωρήσῃ τινὶ

---

(1) Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 16136 τοῦ 58 κ. τ. λ. συναλλάγματα σ. 125.
(2) Νομ. Μελ. σ. 658.

γαίας [illegible], καὶ τῷ παρεχώρησε τοιαύτας ἐγκατέστησεν αὐτόν, δύναται πλέον νὰ καταβάλῃ ἄλλο τοῦ αὐτοῦ γένους πρᾶγμα; ὄχι κατὰ τὸ [illegible] 138 § 1 Πανδ. (45. 1).—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 87 τοῦ 59.

§ 156. Ἡ τελευταία σκέψις τῆς 298 τοῦ 60 πολ. Ἀπ. ΑΠ. (ἐπικυρούσης τὰς 16696 καὶ 18250 Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.) φέρει·

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον παραδέχεται, ὅτι τὰ περὶ ὧν ἡ δίκη κρητικὰ Γραμμάτια ἕνεκα τῶν ἐν αὐτοῖς περιεχομένων διατάξεων πρὸς ἅπαντας τοὺς οἰκονομικοὺς ἐφόρους τοῦ Κράτους τοῦ νὰ ἐνεργήσωσιν, ἅμα παρουσιασθῶσιν αὐτοῖς τὰ γραμμάτια αὐτά, τὴν καταμέτρησιν καὶ ὁροθέτησιν τῶν παρὰ τῶν πιστωτῶν ζητουμένων γαιῶν, παρέχουσιν εἰς τοὺς πιστωτὰς Κρῆτας τὸ τῆς ἐπιλογῆς τῶν γαιῶν δικαίωμα· ὅπερ ἐστὶ παραδέχεται τὸ Ἐφετεῖον, ὅτι ἐδόθη κατὰ συμφωνίαν εἰς τὸν πιστωτὴν τὸ τῆς ἐπιλογῆς δικαίωμα· ἄρα οὐδεὶς νόμος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου παρεβιάσθη· δὲν εἶναι δὲ ἀληθὲς ὅτι τὸ δημόσιον ὑπέβαλε καὶ πάλιν τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον εἰς τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν, καὶ τὸ ἐφετεῖον δὲν αἰτιολογεῖ αὐτόν. »

§ 157. Τὸ δημόσιον παραχωροῦν γαίας δυνάμει κρητικῶν γραμματίων ἔχει μέχρι τῆς παραδόσεως τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 173 τοῦ 58.

Κυριότης. Διεκδίκησις.

§ 158. Μεταβιβάζεται ἡ κυριότης τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος γαιῶν; ἰδοὺ τί εὑρηται ἐν τῇ νομολογίᾳ (1).

---

(1) Ὅρα τὴν 13690 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἐν Εὐρ. ις' σελ. 127. Τὸ δημόσιον δὲν ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν, ὅταν, διατάξαν κατ' αἴτησιν κρητός τινος, νὰ καταμετρηθῶσι γαῖαι ἐθνικαί, ἀνεκάλεσε τὴν διαταγήν του, διότι ἡ περὶ καταμετρήσεως διαταγὴ δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ καταρτισθῇ σύμβασις, ἐπειδή, κατὰ τὸν ἀπὸ 15 Σεπτ. 1848 περὶ Κρητῶν νόμον, τὸ ὑπουργεῖον καὶ μετὰ τὴν καταμέτρησιν, ἐνόσῳ δὲν ἐνέκρινε νὰ παραχωρηθῶσιν αἱ καταμετρηθεῖσαι γαῖαι εἰς τὸν αἰτήσαντα, εἶναι εἰς καιρὸν νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν ἦναι ἐκ τῶν παραχωρησίμων εἰς Κρῆτας, ἢ ἂν δὲν πρέπῃ νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς ἄλλον, λόγῳ προτεραιότητος τῆς αἰτήσεως. Ὥστε προπαρασκευαστικὴ πρᾶξις δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις ἀποζημιώσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 112 τοῦ 56, ἀναιρ. τὴν 13718 Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.—Πρβ. ἀνωτ. σ. 92.

§ 159. Η ἐπικαρπία τῆς παραχωρηθείσης εἰς τοὺς Κρῆτας ἐθνικῆς γῆς δύναται νὰ δοθῇ παρ' αὐτῶν εἰς τρίτους.- Ἐκ τοῦ 24 ψηφίσματος τῆς 13 Μαρτίου 1831 προκύπτει, ὅτι οἱ Κρῆτες εἰς οὓς παρεχωρήθησαν γαῖαι ἐθνικαί, ἔχουσι τὸ τῆς ἐπικαρπίας δικαίωμα ἐνόσῳ μένουσιν εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα· ἑπομένως πᾶς περὶ ἐπικαρπίας κανὼν τοῦ δικαίου ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς γαίας αὐτάς· ὥστε οὐ μόνον οἱ Κρῆτες ἔχουσι τὴν ἐπικαρπίαν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τρίτους δύνανται νὰ τὴν παραχωρήσωσι: τεμάχ. 12 § 2· 38, 39, 67 Πανδ. (43. 25) καὶ διάτ. 13 Κώδ. (3. 33). Τὸ δὲ δημόσιον δὲν ἔχει τὸ περὶ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν γαιῶν αὐτῶν δικαίωμα, ἐνδσω ὑφίσταται τὸ δικαίωμα τῆς ἐπικαρπίας, ἤτοι ἂν δὲν μεταναστεύσωσι τῆς Ἑλλάδος οἱ πρὸς οὓς ἡ παραχώρησις. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 674 τοῦ 1852 ἐν Νομικῇ σελ. 5655.

§ 160. Η πρότασις τοῦ δημοσίου ὅτι δύναται ν' ἀνακαλέσῃ, ὅταν θέλῃ, τὴν εἰς Κρῆτας παραχώρησιν γαιῶν ἐθνικῶν λόγῳ ὅτι δὲν παρεχωρήθη ἡ κυριότης, ἀλλ' ἡ προσωρινὴ ἐπικαρπία, εἶναι γελοιωδεστάτη, ὡς ἀντιβαίνουσα εἰς τὸν μέγαν καὶ δίκαιον λόγον, ὅστις ἐπροκάλεσε τὸ ψήφισμα τῆς 13 Μαρτίου 1831. Μάλιστα δὲ ὁ μεταγενέστερος νόμος τοῦ 1848 καὶ τὸ τῆς 22 Ἀπριλίου 1850 διάταγμα περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ ἀποικισμοῦ τῶν Κρητῶν νόμου ἀναγνωρίζουσι τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας καὶ κληρονομίας ἐπὶ τῶν εἰς Κρῆτας παραχωρηθεισῶν γαιῶν· δίδεται δὲ εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπαναλάβῃ μόνον τὰς ἐγκαταλειφθείσας παρ' αὐτῶν γαίας καὶ τὰς καθ' ὑπέρβασιν τῶν παραχωρουμένων στρεμμάτων κρατουμένας (Ἀποφ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν 970 τοῦ 1855 ἐν νομικῇ σελ. 6096). Ὥστε ἡ οὕτω παραχωρουμένη γῆ παραχωρεῖται εἰς κυριότητα ἀναφαίρετον ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς μὴ πωλήσεώς των ἐπί τινα χρόνον, ὅπερ ἤδη ἐξέλιπεν. Ἀπόφασις Ἐφ. Ναυπλ. 615 τοῦ 56 ἐν Νομικῇ σελ. 6166.

§ 161. Οἱ Κρῆτες δύνανται νὰ διαθέσωσι τὰς γαίας, αἱ ὁποῖαι τοῖς παρεχωρήθησαν, ὡς καὶ τὰ ὁποῖα ἔλαβον, δυνάμει τοῦ νόμου τῆς 15 Σεπτεμβρίου 1848, γραμμάτια· διότι οὔτε ἐν τῷ ψηφίσματι ρια, οὔτε ἐν τοῖς διατάγμασι τοῖς περὶ Κρητῶν κατὰ τὸ 1834 ἐκδοθεῖσιν, οὔτε ἐν τῷ νόμῳ τῆς 15 Σεπτ. 1848 περιέχεταί διάταξίς τις ἀπαγορεύουσα ἢ περιορίζουσα τὴν ἐκ μέρους τῶν Κρητῶν ἐκποίησιν τῶν παραχωρηθεισῶν αὐτοῖς, δυνάμει τῶν ἀνωτέρω νόμων, γαιῶν· αἱ δὲ ἐν τοῖς διατάγμασι τοῦ 1834 διατάξεις τοῦ περὶ ἀποικιῶν νόμου δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν

δὲ μὴ δημοσιευθεῖσαι. Ὅθεν ἀφοῦ μεταβαίνει εἰς τοὺς Κρῆτας ἡ κυριότης τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος γαιῶν, καὶ οὐδεὶς περιορισμὸς ἐπιβάλλεται, ἕπεται ὅτι τὰ γραμμάτια, ὅσα Κρῆτες λαμβάνουν δυνάμει τοῦ τῆς 14 Σεπτ. 1848 νόμου, ὅπως χρησιμεύωσιν αὐτοῖς ὡς τίτλοι ἵνα λάβωσιν ἐθνικὴν γῆν ὡρισμένης ἐκτάσεως, δύνανται νὰ τὰ διαθέσωσιν ὡσαύτως πρὸς τρίτον, ὡς παρέχοντα ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς ἐλευθέρως δύνανται νὰ διατεθῶσιν. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 13690 τοῦ 56.

§ 162. Οἱ Κρῆτες, εἰς οὓς ἐδόθησαν γραμμάτια, ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ λάβωσι διαθεσίμους γαίας ἐθνικὰς ἐκτὸς τῶν κατεχομένων παρὰ γεωργῶν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843, ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι ἐξαιροῦνται ὡς μὴ διαθέσιμοι μόνον αἱ πρὸ τοῦ νόμου τῆς 15 Σεπ. 1848 καταληφθεῖσαι ὑπὸ γεωργῶν, ἵνα κατέχωνται ὑπ' αὐτῶν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843. Ἄλλως ἂν καὶ μετὰ τὸν νόμον ἐκεῖνον τοῦ 1848, ἡ ὑπὸ γεωργῶν κατάληψις ἐθνικῶν γαιῶν, ἡ παραίτησις αὐτῶν καὶ ἡ παρ' ἄλλου κατάληψις, ἄνευ τινὸς μάλιστα προηγουμένης δηλώσεως τῆς θελήσεως αὐτῶν περὶ τῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843 σταθερᾶς κατοχῆς, ἠδύνατο νὰ ματαιώσῃ ἐντελῶς τὰς περὶ Κρητῶν δικαίας διατάξεις. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 16917.

§ 162². Δὲν μετεβιβάσθη, διὰ τοῦ κδ' ψηφίσματος τῆς 13 Μαρτ. 1831 τοῦ Κυβερνήτου, ἡ κυριότης τῶν εἰς Κρητικὰς οἰκογενείας δοθεισῶν γαιῶν, ἀλλὰ παρεχωρήθη ἡ κατοχὴ ἐπὶ σκοπῷ μελλούσης μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος, ὃ ἐνισχύεται καὶ ἐκ τοῦ κατὰ τὸ 1840 περὶ συνοικισμοῦ τῶν Κρητῶν νόμου καὶ τὸ περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ διάτ. τῆς 22 Ἀπρ. 1850 (1). — Ἀπ. πολ. ΑΠ. 444 τοῦ 66.

---

(1) Ἐπειδὴ τὸ ψήφισμα αὐτὸ εἶναι δυσεύρετον, δέον ἐνόμισα νὰ τὸ καταχωρίσω ἐνταῦθα· ἔχει δ' οὕτω·

Ψήφισμα κδ' ἀρ. 3382 τῆς 13 Μαρτίου 1830.

Θεωροῦντες ὅτι τὸ ἔθνος χρεωστεῖ νὰ προμηθεύῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι, πολεμοῦντες ὑπὲρ τῶν δικαίων των, ἔχασαν τὰς ἑστίας των, τὰ δυνατὰ μέσα διὰ νὰ ἠμπορέσουν ν' ἀποκατασταθῶσιν εἰς τὸ νέον Κράτος.

§ 163. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 3382 τῆς 13 Μαρτ. 1829 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἀπαγορεῦον τὴν ἐκποίησιν τῶν εἰς Κρῆ-

---

Θεωροῦντες ὅτι μέγα μέρος Κρητῶν εὑρίσκεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην. Θεωροῦντες ὅτι ἡ φιλάνθρωπος καὶ γενναία ὑποδοχὴ αὐτῶν ἐκ μέρους τῶν κατοίκων διαφόρων ἐπαρχιῶν ἀποδεικνύει πόσον εἶναι διατεθειμένον τὸ ἔθνος νὰ τοὺς βοηθήσῃ.

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ' ἀριθ. 1198 ἀναφορὰν τῆς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν γραμματείας, οὔσης ἐπιφορτισμένης τὰ περὶ τῆς μεταβάσεως τῶν Κρητῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀκούσαντες καὶ τὴν γνώμην τῆς Γερουσίας.

Ψηφίζομεν.

Α'. Οἱ προσφυγόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα Κρῆτες θέλουν διαμερισθῆ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας, ὅπου ἤθελε κριθῆ εὔλογον ν' ἀποκατασταθῶσιν.

Β'. Ἐπ' αὐτῷ τούτῳ θέλει προσδιορισθῆ δι' ἑκάστην οἰκογένειαν ἐθνικὴ γῆ κατὰ τὰς ἑπομένας ἀναλογίας·

Εἰς οἰκογένειαν γεωργοῦ καὶ τεχνίτου, στρέμματα δεκαπέντε, ἐὰν δὲ τῆς τοιαύτης οἰκογενείας ὁ ἀρχηγὸς δὲν ὑπάρχῃ καὶ ὑπάρχουν ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανά, προσδιορίζονται δι' αὐτὰ στρέμματα εἴκοσι.

Εἰς οἰκογένειαν στρατιωτικοῦ ἢ εἶναι χιλίαρχος ἢ καὶ ἀνωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα εἴκοσι πέντε ἕως ἑκατὸν κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας· ἂν δὲ κατωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα εἴκοσιν· ἐὰν δὲ ὁ ἀρχηγὸς τῆς τοιαύτης οἰκογενείας δὲν ὑπάρχῃ καὶ ὑπάρχουν ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανά, προσδιορίζονται ὡς ἑξῆς·

Εἰς οἰκογένειαν χιλιάρχου ἢ καὶ ἀνωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα πεντήκοντα· κατωτέρου, στρέμματα εἴκοσι πέντε. Εἰς πατέρας οἰκογενειῶν, ἱερεῖς ἢ χήρας ἱερέων μὲ ὀρφανά, στρέμματα εἴκοσιν· ἐκτὸς τῶν μοναζόντων ἢ χηρευόντων ἱερέων, οἵτινες θέλουν εὕρει πόρον ζωῆς εἰς τὰ μοναστήρια.

Εἰς οἰκογένειαν προκρίτου, στρέμματα ἑξήκοντα· καὶ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀρχηγός της ἐπὶ τῆς διαρκείας τοῦ ἀγῶνος, στρέμματα ὀγδοήκοντα.

Γ'. Εἰς ἑκάστην οἰκογένειαν θέλουν χορηγηθῆ προσέτι φοιν. ὀκτὼ εἰς κάθε στρέμμα γῆς, ὥστε νὰ δυνηθῇ δι' αὐτῶν νὰ κτίσῃ κατοικίαν καὶ νὰ προμηθευθῇ τὰ ἀναγκαῖα εἰς καλλιέργειαν τῆς χορηγηθησομένης εἰς αὐτὴν γῆς.

τας παραχωρηθεισῶν γαιῶν πρὶν ἢ ληφθῶσι τὰ μέτρα περὶ τῆς τότε μελετωμένης γενικῆς διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς, σκοπεῖ νὰ

Δ'. Διὰ νὰ ἐξοικονομηθοῦν τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα χρήματα, ἐπειδὴ τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον δὲν δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὴν τοιαύτην δαπάνην, προσκαλεῖται ἕκαστος τῶν πολιτῶν νὰ συνεισφέρῃ ἐπὶ τούτῳ ἀνὰ τεσσαράκοντα λεπτά· μένει δὲ εἰς τὴν καλὴν προαίρεσιν ἑκάστου νὰ προσφέρῃ καὶ πλειότερον κατὰ τὴν θέσιν καὶ κατάστασίν του.

Ε'. Οἱ κατὰ τὴν ἐπικράτειαν Ἐκτ. Ἐπίτροποι, Διοικηταὶ, καὶ Τοποτηρηταὶ θέλουν προσκληθῆ δι' ἐγκυκλίου νὰ συνάξουν τὴν ἑκουσίαν ταύτην προσφοράν.

ϛ'. Συνίσταται τριμελὴς ἐπιτροπὴ συγκειμένη παρὰ τῶν Γερουσιαστῶν Κυρίων Δ. Καμπάνη καὶ Π. Λοιδωρίκη, καὶ τοῦ ἐπὶ τοῦ Ναυτικοῦ Γραμματέως, ἥτις, ἔχουσα συμβούλους καὶ τοὺς Κυρίους Ν. Ῥενιέρην καὶ Β. Χάλην, ὀφείλει νὰ φροντίσῃ·

1. Διὰ νὰ μεταβῶσιν οἱ κατὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους Κρῆτες διὰ τοῦ καταλληλοτέρου καὶ οἰκονομικωτέρου τρόπου εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα.

2. Νὰ διαμερισθῶσιν εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ Κράτους ὅπου ἤθελε κριθῆ συμφερώτερον καὶ δι' αὐτοὺς καὶ διὰ τοὺς κατοίκους, ἀλλ' ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ ἐκπληρωθῶσιν αἱ εὐχαὶ τῶν Κρητῶν ὡς πρὸς τὸν τόπον τῆς κατοικήσεώς των.

3. Νὰ συναχθῇ ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας διὰ τῶν Ἐκτ. ἐπιτρόπων, Διοικητῶν καὶ τοποτηρητῶν ἡ ἀνωτέρω προσφορὰ καὶ νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ ταμεῖόν της· περὶ δὲ τῆς χρήσεως τῶν ἐξ αὐτῆς χρημάτων θέλει δώσει λόγον εἰς τὸ λογιστικὸν καὶ Ἐλεγκτικὸν Συμβούλιον, δημοσιεύουσα ἐν δέοντι καὶ διὰ τοῦ τύπου τὸν λογαριασμόν της.

4. Νὰ δοθῇ ἡ χρηματικὴ βοήθεια εἰς ἑκάστην οἰκογένειαν ἅμ' ἀφοῦ ἀποκατασταθῇ ὅπου προσδιορισθῇ ἡ κατοικία της.

5. Νὰ δίδῃ λόγον τῶν πράξεών της εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἀνὰ δεκαπέντε ἡμέρας διὰ νὰ λαμβάνῃ τὰς ἀναγκαιούσας διαταγάς.

Ζ'. Ἡ προσδιορισθησομένη εἰς τοὺς Κρῆτας γῆ πρὸς ἀποκατάστασιν αὐτῶν δὲν συγχωρεῖται νὰ ἐκποιηθῇ πρὶν ἢ ληφθῶσι μέτρα περὶ τῆς μελετωμένης γενικῆς διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς.

Η'. Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας νὰ ἐνεργήσῃ τὸ παρὸν ψήφισμα.

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ.

πωλύση τὴν ἐξ οἱασδήποτε αἰτίας μεταβίβασιν τῶν τοιούτων γαιῶν ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ λήπτου εἰς ἄλλα πρόσωπα. Ἄρα ἂν αἱ γαῖαι, αἱ δοθεῖσαι Κρητί τινι, ἐδωρήθησαν ὑπὸ τοῦ κληρονόμου του εἰς τὸν Α, καὶ οὗτος τὰς ἐπώλησε τῷ Β, ἡ πώλησις εἶναι ἄκυρος καὶ μάλιστα αὐτοδικαίως (1), ἂν καὶ ἡ ἀκυρότης δὲν ἦναι ἐκπεφρασμένη ἐν τῷ νόμῳ Κώδ. 5 (1. 14), ἂν ἐπραγματοποιήθη πρὸ τῆς ἄρσεως τῆς ἀπαγορεύσεως.—Ἡ πώλησις μάλιστα αὕτη δύναται νὰ προσβληθῇ καὶ κατ' ἀντένστασιν.

Ἡ ἄρσις τῆς ἀπαγορεύσεως ἐγένετο διὰ τοῦ νόμου τῆς 15 Σεπτ. 1848 (νομικ. σελ. 6166)· ὥστε δὲν ἐφαρμόζεται ἡ ἀπαγόρευσις κατὰ τοῦ μετὰ τὸν νόμον αὐτὸν ἀγοραστοῦ ἢ κατὰ τοῦ ἀγοράσαντος μὲν πρὸ αὐτοῦ, λαβόντος ὅμως τὴν κατοχὴν τῶν πωληθεισῶν γαιῶν μετ' αὐτόν· διότι ἡ κυριότης δὲν ἀποκτᾶται εἰμὴ μετὰ τὴν παράδοσιν. § 40 Εἰσ. (2. 1) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 94 τοῦ 59.

§ 164. Ὅταν οἱ Κρῆτες ἔλαβον γαίας ἐθνικὰς δυνάμει τοῦ κδ' ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου, καὶ ἐγκατέστησαν εἰς αὐτάς, κατόπιν δὲ τὰς παρεχώρησαν εἰς ἄλλους, τὸ δημόσιον, ἔχει δικαίωμα νὰ τὰς διεκδικήσῃ; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 291 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 1047 τοῦ 60 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 165 Ὀθωμανοὶ Κρῆτες, οἵτινες ἐντὸς τῆς ὑπὸ τῶν πρωτοκόλλων ταχθείσης προθεσμίας ἐδέχθησαν τὸ χριστιανικὸν δόγμα, ἔχουν δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν ἐθνικῶν γαιῶν; Ναί, διότι τὸ ψήφισμα τῆς 13 Μαρτίου 1831 καὶ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ ἐν Λονδίνῳ πρωτοκόλλου τῶν Δυνάμεων τῆς 3 Φεβρ. 1830 ἀπονέμουσι δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν ἐθνικῶν γαιῶν εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι μεταναστεύσαντας Κρῆτας. Ἀδιάφορον δ' εἶναι ἂν ἐκ γενετῆς ὁ Κρὴς δὲν ἦτο χριστιανός· ἀρκεῖ ὅτι ἠσπάσθη τὸ δόγμα τοῦτο ἐμπροθέσμως καὶ μετηνάστευσεν ἐγκαίρως εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 16986 τοῦ 59.

§ 166. Δύναται τὸ δημόσιον νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν τῆς πλάνης ὡς πρὸς τὴν ταυτότητα τοῦ προσώπου, ὑπὲρ οὗ ἐξεδόθη κρητικὸν γραμμάτιον; Ναί, ἀλλ' ἀφοῦ ἐδόθη εἴς τινα ὡς Κρῆτα γραμμάτιον, ὑπάρχει τεκμήριον ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς Κρητός. Ἀπ. 17720 τοῦ ἐν Ἀθ. Ἐφ. (Νομ. Μελ. σ. 662).

Διάφορα περὶ Κρητῶν.

§ 167. Τὰ δικαστήρια ἐπιλαμβάνονται ἀγωγῶν, ἀφορωσῶν

(1) Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 197 τοῦ 58 (ἀναιρ. τὴν 203 τοῦ 57 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

παραχώρησιν γαιῶν ζητουμένων ἀπὸ Κρῆτας (ἢ ἀπὸ δικαιοδόχους των) δυνάμει τοῦ νόμου ΡΙΑ τοῦ 1850; Ναί. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθην. τοῦ 11245 τοῦ 53.

§ 168. Ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς, δι' ἧς ζητοῦνται γαῖαι δυνάμει κρητικῶν γραμματίων, ὀφείλονται οἱ καρποὶ αὐτῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 6 τοῦ 63, κυροῦσα τὴν 19937 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 169. Τίς ἀποδεικνύει, ὅτι κατέχει τὶς ὡς κληρονόμος γαίας δοθείσας δῆθεν τῷ παρ' αὐτοῦ κληρονομηθέντι Κρητί.; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 206 τοῦ 58 (τίς ἀποδεικνύει).

§ 170. Ὁ παραχωρήσας τὸ ὁπεῖον εἶχεν, ὡς Κρής, δικαίωμα νὰ λάβῃ γαίας, δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν διάῤῥηξιν λόγῳ ὑπερμέτρου βλάβης;—Ἴδε τὴν 592 τοῦ 55 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν λ. ὑπέρμετρος βλάβη.

§ 171. Ὁποίαν ἀγωγὴν ἔχει τὸ δημόσιον ὅταν παρεχώρησε Κρητί τινὶ γαίας πλέον τοῦ νομίμου ὅρου, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀπέκτησεν ὑποθήκην δανειστής τις τοῦ Κρητός; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 210 (1) τοῦ 58, καθ' ἣν ὁ πλέον τοῦ ὀφειλομένου δεδωκὼς ἔχει προσωπικὴν ἀπαίτησιν ἐξ ἐνοχῆς τικτομένης, ὄχι δὲ διεκδικητικὴν ἐπὶ τῆς φυτευθείσης ταύτης γῆς, ἐφ' ἧς τρίτος τίς, δανειστὴς τοῦ Κρητὸς αὐτοῦ, ἐνέγραψεν ὑποθήκην.

§ 172. Τὸ δημόσιον δὲν ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν, ὅταν, διατάξαν κατ' αἴτησιν κρητός τινος, νὰ καταμετρηθῶσι γαῖαι ἐθνικαί, ἀνεκάλεσε τὴν διαταγήν του· διότι ἡ περὶ καταμετρήσεως διαταγὴ δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ καταρτισθῇ σύμβασις, ἐπειδή, κατὰ τὸν ἀπὸ 15 Σεπτ. 1848 περὶ Κρητῶν νόμον, τὸ ὑπουργεῖον καὶ μετὰ τὴν καταμέτρησιν, ἐνόσῳ δὲν ἐνέκρινε νὰ παραχωρηθῶσιν αἱ καταμετρηθεῖσαι γαῖαι εἰς τὸν αἰτήσαντα, εἶναι εἰς καιρὸν νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν ἦναι ἐκ τῶν παραχωρησίμων εἰς Κρῆτας, ἢ ἂν δὲν πρέπῃ νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς ἄλλον, λόγῳ προτεραιότητος τῆς αἰτήσεως. Ὥστε προπαρασκευαστικὴ πρᾶξις δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις ἀποζημιώσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 112 τοῦ 56, ἀναιρ. τὴν 13718 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 173. Ἀλλὰ τὸ δημόσιον, ὑποσχεθὲν εἴς τινα γαίας δυνάμει τῶν περὶ Κρητῶν διατάξεων, καὶ μὴ δυνάμενον νὰ τὰς δώσῃ ἐλευθέρας, ὑποχρεοῦται εἰς ἀποζημίωσιν. (νόμος τῆς 15 Σεπτ. 1848.)

---

(1) Κυροῦται ἡ 269 τοῦ 57 ἀπ. Ἐφ. Ν. Ηρδ. τελεσιδικία σ. 123 σημ. 1.

— ὁρὰ ἀπ. Ἐφ. Αθ. 11059 (τκ. 2) ὡς καὶ τὴν 18283 τοῦ αὐτοῦ δικ.

§ 174. Ὁ περὶ συνοικισμοῦ τῶν Κρητῶν νόμος τῆς 15 Σεπτ. 1848 ὁρίζει ὅτι εἰς τοὺς μὴ λαβόντας εἰσέτι γαίας, δυνάμει τοῦ κδ'. ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου, θέλουν παραχωρηθῆ γαῖαι κτλ.. —ὅθεν ὁ ἐφοδιασθεὶς (ἔρα καὶ ὁ διακιοδόχος του) μὲ γραμμάτιον τῆς κατὰ τὸ 1831 ἐπὶ τῶν Κρητῶν ἐπιτροπῆς διὰ νὰ λάβῃ γῆν, δυνάμει τοῦ ῥηθέντος ψηφίσματος, ἀλλὰ μὴ πραγματοποιήσας τοῦτο, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ ἤδη τὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ, ὡς ἐπελθόντος τοῦ νέου ἐκείνου νόμου. —Απ. πολ. ΑΠ. 56 τοῦ 1855.

§ 175. Τὰ γραμμάτια πραγματοποιοῦνται μετὰ τὸ σύνταγμα; Ὁ Β. ἐξέθεσεν ὅτι εἶναι κάτοχος γραμματίων παραχωρηθέντων πρὸ τοῦ συντάγματος ἀπέναντι κτημάτων ἀφαιρεθέντων διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, καὶ ὅτι ἐζήτησεν ἐθνικὰς ἀντ' αὐτῶν γαίας, ἀλλὰ τὸ δημόσιον ἀντιτείνει. Μετὰ πολλὰ δὲ, τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφετ. ὑπεχρέωσε (ἀπόφ. 650 τοῦ 53) τὸ δημόσιον νὰ παραχωρήσῃ τόσα στρέμματα, ὅσα ἀπαρτίζουσι τὸ ποσὸν τῶν γραμματίων.— Τὸ δημόσιον ἐζήτησεν ἀναίρεσιν, διότι, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὰ γραμμάτια δὲν ἠδύναντο νὰ πραγματοποιηθῶσι μετὰ τὸ σύνταγμα, ἀπαγορεῦον τὴν ἀπαλλοτρίωσιν ἐθνικῶν κτημάτων ἄνευ νόμου· ὁ Ἄρειος Πάγος ὅμως ἀπέῤῥιψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν, διὰ τῆς 17 τοῦ 54 ἀποφάσεώς του, σκεφθεὶς, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι α) τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας ἦτον ἁπλῶς συμβουλευτικόν· ἑπομένως, ἂν δὲν ἠκούσθη ἡ γνώμη του κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν διαταγμάτων, ὧν ἐγένετο χρῆσις ἐν τῇ δίκῃ, οὐχ' ἧττον τὸ δι' αὐτῶν συναφθὲν συνάλλαγμα εἶναι ἰσχυρόν· καὶ 6.) ὅτι τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἐνάγοντος συναφθὲν συνάλλαγμα, τὸ διὰ τῶν εἰρημένων διαταγμάτων κανονισθὲν, ἐτελέσθη πρὸ τοῦ συντάγματος· ὥστε κατὰ τὴν προτέραν νομοθεσίαν κρίνονται ἥ,τε δύναμις καὶ τ' ἀποτελέσματα αὐτοῦ, μὴ τροποποιήσαντος τοῦ συντάγματος κεκτημένα δικαιώματα.

§ 176. Τὰ περὶ γαιῶν δοθησομένων εἰς Κρῆτας γραμμάτια δὲν ἀποτελοῦν πρᾶξιν κυβερνητικὴν, τὸ δὲ δημόσιον, ὅπερ ὡς διαχειριστὴς τοῦ δημοσίου ἐξέδωκεν αὐτὰ, δύναται νὰ τὰ προσβάλῃ ὡς κατὰ πλάνην ἐκδοθέντα.—Απ. Ἐφ. Αθ. 16986 τοῦ 59.

§ 177. Ἐκδοχεῖς κρητικῶν γραμματίων. Τὰ πρὸς Κρῆτας ἐκδιδόμενα γραμμάτια παρέχουν μόνον προσωπικὴν ἀγωγὴν, καὶ ὁ ἐκδοχεὺς αὐτῶν ὑπόκειται εἰς ὅσας καὶ ὁ παραχωρῶν αὐτὰ ἐνστάσεις. — Τὸ δημόσιον ἐνήγαγε τὸν Α ζητῆσαν τὴν ἀκύρωσ

παραχώρησιν γαιῶν ζητουμένων ἀπὸ Κρῆτας (ἢ ἀπὸ δικαιοδόχους των) δυνάμει τοῦ νόμου ΡΙΑ τοῦ 1850; Ναί. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθην. τοῦ 11245 τοῦ 53.

§ 168. Ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς, δι' ἧς ζητοῦνται γαῖαι δυνάμει κρητικῶν γραμματίων, ὀφείλονται οἱ καρποὶ αὐτῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 6 τοῦ 63, κυροῦσα τὴν 19937 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 169. Τίς ἀποδεικνύει, ὅτι κατέχει τὶς ὡς κληρονόμος γαίας δοθείσας δῆθεν τῷ παρ' αὐτοῦ κληρονομηθέντι Κρητί.; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 206 τοῦ 58 (τίς ἀποδεικνύει).

§ 170. Ὁ παραχωρήσας τὸ ὅπιον εἶχεν, ὡς Κρής, δικαίωμα νὰ λάβῃ γαίας, δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν διάῤῥηξιν λόγῳ ὑπερμέτρου βλάβης;—Ἴδε τὴν 592 τοῦ 55 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν λ. ὑπέρμετρος βλάβη.

§ 171. Ὁποίαν ἀγωγὴν ἔχει τὸ δημόσιον ὅταν παρεχώρησε Κρητί τινὶ γαίας πλέον τοῦ νομίμου ὅρου, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀπέκτησεν ὑποθήκην δανειστής τις τοῦ Κρητός; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 210 (1) τοῦ 58, καθ' ἣν ὁ πλέον τοῦ ὀφειλομένου δεδωκὼς ἔχει προσωπικὴν ἀπαίτησιν ἐξ ἐνοχῆς τικτομένην, ὄχι δὲ διεκδικητικὴν ἐπὶ τῆς φυτευθείσης ταύτης γῆς, ἐφ' ἧς τρίτος τὶς, δανειστὴς τοῦ Κρητὸς αὐτοῦ, ἐνέγραψεν ὑποθήκην.

§ 172. Τὸ δημόσιον δὲν ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν, ὅταν, διατάξαν κατ' αἴτησιν κρητός τινος, νὰ καταμετρηθῶσι γαῖαι ἐθνικαί, ἀνεκάλεσε τὴν διαταγήν του· διότι ἡ περὶ καταμετρήσεως διαταγὴ δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ καταρτισθῇ σύμβασις, ἐπειδή, κατὰ τὸν ἀπὸ 15 Σεπτ. 1848 περὶ Κρητῶν νόμον, τὸ ὑπουργεῖον καὶ μετὰ τὴν καταμέτρησιν, ἐνόσῳ δὲν ἐνέκρινε νὰ παραχωρηθῶσιν αἱ καταμετρηθεῖσαι γαῖαι εἰς τὸν αἰτήσαντα, εἶναι εἰς καιρὸν νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν ἦναι ἐκ τῶν παραχωρησίμων εἰς Κρῆτας, ἢ ἂν δὲν πρέπῃ νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς ἄλλον, λόγῳ προτεραιότητος τῆς αἰτήσεως. Ὥστε προπαρασκευαστικὴ πρᾶξις δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις ἀποζημιώσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 112 τοῦ 56, ἀναιρ. τὴν 13718 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 173. Ἀλλὰ τὸ δημόσιον, ὑποσχεθὲν εἴς τινα γαίας δυνάμει τῶν περὶ Κρητῶν διατάξεων, καὶ μὴ δυνάμενον νὰ τὰς δώσῃ ἐλευθέρας, ὑποχρεοῦται εἰς ἀποζημίωσιν. (νόμος τῆς 15 Σεπτ. 1848.)

---

(1) Κυροῦται ἡ 269 τοῦ 57 ἀπ. Ἐφ. Ν. Πρβ. τελεσιδικία σ. 123 σημ. 1.

— ὅρα ἀπ. Ἐφ. Αθ. 11059 (σκ. 2) ὡς καὶ τὴν 18283 τοῦ αὐτοῦ δικ.

§ 174. Ὁ περὶ συνοικισμοῦ τῶν Κρητῶν νόμος τῆς 15 Σεπτ. 1848 ὁρίζει ὅτι εἰς τοὺς μὴ λαβόντας εἰσέτι γαίας, δυνάμει τοῦ κδ'. ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου, θέλουν παραχωρηθῆ γαῖαι κτλ. —ὅθεν ὁ ἐφοδιασθεὶς (ἄρα καὶ ὁ διακιοδόχος του) μὲ γραμμάτιον τῆς κατὰ τὸ 1831 ἐπὶ τῶν Κρητῶν ἐπιτροπῆς διὰ νὰ λάβῃ γῆν, δυνάμει τοῦ ῥηθέντος ψηφίσματος, ἀλλὰ μὴ πραγματοποιήσας τοῦτο, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ ἤδη τὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ, ὡς ἐπελθόντος τοῦ νέου ἐκείνου νόμου. —Ἀπ. πολ. ΑΠ. 56 τοῦ 1855.

§ 175. Τὰ γραμμάτια πραγματοποιοῦνται μετὰ τὸ σύνταγμα; Ὁ Β. ἐξέθεσεν ὅτι εἶναι κάτοχος γραμματίων παραχωρηθέντων πρὸ τοῦ συντάγματος ἀπέναντι κτημάτων ἀφαιρεθέντων διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, καὶ ὅτι ἐζήτησεν ἐθνικὰς ἀντ' αὐτῶν γαίας, ἀλλὰ τὸ δημόσιον ἀντιτείνει. Μετὰ πολλὰ δὲ, τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφετ. ὑπεχρέωσε (ἀπόφ. 659 τοῦ 53) τὸ δημόσιον νὰ παραχωρήσῃ τόσα στρέμματα, ὅσα ἀπαρτίζουσι τὸ ποσὸν τῶν γραμματίων.— Τὸ δημόσιον ἐζήτησεν ἀναίρεσιν, διότι, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὰ γραμμάτια δὲν ἠδύναντο νὰ πραγματοποιηθῶσι μετὰ τὸ σύνταγμα, ἀπαγορεῦον τὴν ἀπαλλοτρίωσιν ἐθνικῶν κτημάτων ἄνευ νόμου· ὁ Ἄρειος Πάγος ὅμως ἀπέῤῥιψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν, διὰ τῆς 17 τοῦ 54 ἀποφάσεώς του, σκεφθεὶς, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι α) τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας ἦτον ἁπλῶς συμβουλευτικόν· ἑπομένως, ἂν δὲν ἠκούσθη ἡ γνώμη του κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν διαταγμάτων, ὧν ἐγένετο χρῆσις ἐν τῇ δίκῃ, οὐχ' ἧττον τὸ δι' αὐτὴν συναφθὲν συνάλλαγμα εἶναι ἰσχυρόν· καὶ 6.) ὅτι τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἐνάγοντος συναφθὲν συνάλλαγμα, τὸ διὰ τῶν εἰρημένων διαταγμάτων κανονισθὲν, ἐτελέσθη πρὸ τοῦ συντάγματος· ὥστε κατὰ τὴν προτέραν νομοθεσίαν κρίνονται ἥ,τε δύναμις καὶ τ' ἀποτελέσματα αὐτοῦ, μὴ τροποποιήσαντος τοῦ συντάγματος κεκτημένα δικαιώματα.

§ 176. Τὰ περὶ γαιῶν δοθησομένων εἰς Κρῆτας γραμμάτια δὲν ἀποτελοῦν πρᾶξιν κυβερνητικὴν, τὸ δὲ δημόσιον, ὅπερ ὡς διαχειριστὴς τοῦ δημοσίου ἐξέδωκεν αὐτὰ, δύναται νὰ τὰ προσβάλῃ ὡς κατὰ πλάνην ἐκδοθέντα.—Ἀπ. Ἐφ. Αθ. 16986 τοῦ 59.

§ 177. Ἐκδοχεῖς κρητικῶν γραμματίων. Τὰ πρὸς Κρῆτας ἐκδιδόμενα γραμμάτια παρέχουν μόνον προσωπικὴν ἀγωγὴν, καὶ ὁ ἐκδοχεὺς αὐτῶν ὑπόκειται εἰς ὅσας καὶ ὁ παραχωρῶν αὐτὰ ἐνστάσεις. — Τὸ δημόσιον ἐνήγαγε τὸν Α ζητῆσαν τὴν ἀκύρωσιν

γραμματίου περὶ παραχωρήσεως ἐθνικῆς γῆς, ὅπερ κατ' ἀπάτην ἐδόθη εἰς τὸν δικαιοπάροχον τοῦ Α. Κρῆτα, ἐν ᾧ οὗτος εἶχε λάβει ὅ,τι τῷ ἀνῆκε δυνάμει τοῦ περὶ Κρητῶν νόμου. — Γενομένης δεκτῆς τῆς ἀγωγῆς, ἐζητήθη ἀναίρεσις ὑπὸ τοῦ Α. ἐπὶ λόγῳ ὅτι κακῶς τὸ δικαστήριον παρεδέχθη ὅτι ἀπητεῖτο παράδοσις καὶ εγκατάστασις, τὰ δὲ γραμμάτια ἦσαν μεταβιβαστέα· ἀλλ' ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπ. 86 τοῦ 54, κυροῦσα τὴν 646 τοῦ 53 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλίας) ἀπέρριψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν, σκεφθεὶς ὅτι οὔτε προσδιωρίσθησαν, οὔτε καταμετρήθησαν, οὔτε παρεδόθησαν γαῖαι, ἀλλ' ἁπλῶς παραχωρητήριον ἐξεδόθη, τὸ δὲ ἔγγραφον τοῦτο δὲν παρέχει πραγματικὴν, ἀλλὰ προσωπικὴν κατὰ τοῦ δημοσίου ἀπαίτησιν, καὶ ὁ ἐκδοχεὺς αὐτοῦ (ὁ ἐναγόμενος Α) δὲν ἀπέκτησε διὰ τῆς ἀγορᾶς αὐτοῦ, ἀπέναντι τοῦ δημοσίου, περισσότερα δικαιώματα ἀφ' ὅσα εἶχεν ὁ παραχωρήσας αὐτὸ Κρής· διὰ τῆς ἐκχωρήσεως δὲ δὲν μεταβάλλεται ἡ θέσις τοῦ ὀφειλέτου, ὅστις δύναται νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ ἐκδοχέως τὰς περὶ τῆς ἰσχύος τῆς ἀπαιτήσεως ἐνστάσεις, ὅσας ἠδύνατο νὰ προτείνῃ καὶ κατὰ τοῦ παραχωρητοῦ, καὶ μάλιστα τὴν τοῦ δόλου. Τέλος δὲ ὁ περὶ προικοδοτήσεως τῶν Κρητῶν νόμος τοῦ 48 δὲν ἔφερε μεταβολήν τινὰ εἰς τὰς γενικὰς αὐτὰς ἀρχάς.

§ 178. Χωρεῖ ἡ τοῦ ἀναστασιακοῦ νόμου διάταξις κατὰ τῶν ἀγοραστῶν κρητικῶν γραμματίων; Οὐχὶ, κατὰ τὴν 17720 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. (Νομ. Μελ. σελ. 662). Πρβ. κατ. § 144.

§ 179. Ὁ Α. παρεχώρησεν εἰς τὸν Β γραμμάτιον, δι' οὗ ἐπετράπη τῷ Α νὰ λάβῃ γαίας τινὰς, κατὰ τὰ περὶ Κρητῶν ἐψηφισμένα.—Ὁ Β λοιπὸν ἐνήγαγε τὸ Δημόσιον ἵνα παραχωρήσῃ αὐτῷ τὰς γαίας ταύτας. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν ἡ ἀγωγὴ αὕτη ἦναι βάσιμος. — Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν ἀπέρριψε τὴν ἀγωγὴν ταύτην, διὰ τῆς ἀποφάσεως 10383 τοῦ 8153, ἣν ὅρα.

§ 180. Οἱ Κρῆτες ἀποκτῶσι τὸ δικαίωμα νὰ καταλάβωσι τὰς ὁρισθείσας μερίδας των ἐκ τῶν διαθεσίμων γαιῶν, ἅμα καταδείξωσι καὶ ζητήσωσιν αὐτήν. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 10686, ἣν ἴδε.

§ 181. Ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα τῶν Κρητῶν, ὑπὲρ ὧν ἐξεδόθησαν γραμμάτια, ἴδε τὴν 17998 τοῦ 60 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 182. Περὶ παραχωρήσεως γαιῶν εἰς Κρῆτας, ἴδε τὴν ἀπόφασιν 13718 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. καὶ τὴν 11664 καὶ 13895.

§ 183. Γενομένης αἰτήσεως περὶ παραχωρήσεως ἐθνικῶν γαιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περὶ ἀποικισμοῦ τῶν Κρητῶν νόμου, ἔχει ἐπίρ-

βοὴν ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ταύτης τὸ ἀπὸ 28 Αὐγούστου 1854 διάταγμα, ἐὰν ἡ αἴτησις ἐγένετο πρὸ τοῦ διατάγματος αὐτοῦ; Ὄχι, κατὰ τὴν 16526 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 184. Πρβ. καὶ τὴν 10686 τοῦ 53 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. περὶ παραχωρήσεως γαιῶν εἰς Κρῆτας.

§ 185. Γαῖαι παραχωρηθεῖσαι εἰς Κρῆτας ὑπόκεινται εἰς κατάσχεσιν; Ναί, κατὰ τὴν 230 τοῦ 45 ἀπ. Ἐφ. Ν. (Εὑρ. ἑ σ. 436), διότι καὶ ἂν ὁ ὀφειλέτης δὲν ἔχῃ τὴν κυριότητα τῶν παραχωρηθεισῶν αὐτῷ γαιῶν, ὧν ἀπαγορεύεται ἡ ἐκποίησις (ἄρθρον ἕβδομον τοῦ ἀπὸ 13 Μαρτ. 1831 ψηφ.), ἔχει ὅμως τὴν ἐπικαρπίαν, ἥτις εἶναι ἐκποιήσιμος, κατὰ τὸν νόμον 13 τοῦ Κώδ. de usuf. et habit.—Κατὰ τὴν 18 τοῦ 60 ὅμως ἀπόφασιν τοῦ ΑΠ. (κυροῦσαν τὴν 16188 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.), ἡ χρῆσις καὶ ἡ κάρπωσις δὲν ὑπόκεινται εἰς κατάσχεσιν, διότι ὁ μισθωτὴς δὲν ἔχει πραγματικὰ δικαιώματα.

§ 186. Ἡ 222 τοῦ 65;

§ 187. *Περὶ παραδόσεως.*

Προκειμένου περὶ ἐθνικῶν γαιῶν ἀπητεῖτο παράδοσις; Ὁ ἀγοραστὴς αὐτῶν εἶχε δικαίωμα διεκδικήσεως, ἂν δὲν τῷ ἐγένετο παράδοσις; (1).

Ἡ ἑλληνικὴ νομολογία δὲν φαίνεται στερεωμένη. Οἱ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφέται παρεδέχθησαν (2) ὅτι διὰ τὰς ὑπὸ τοῦ δημοσίου γινομένας ἐκποιήσεις γίνεται ἐξαίρεσις τοῦ ἐν τῷ τεμ. 23 Π (6. 8) καὶ τῇ διατάξει 83 Ἀρμ. (γ. γ) γενικοῦ κανόνος· ὥστε, κατὰ τὸ Ἐφετεῖον αὐτό, ὁ ἀγοραστὴς καταβαλὼν τὸ τίμημα, καθίσταται ἀμέσως κύριος τοῦ πωληθέντος ὑπὸ τοῦ δημοσίου κτήματος· στηρίζεται δὲ τὸ δικαστήριον ἰδίως εἰς τὸ τεμ. 5 § 8 Π (49. 84), εἰς ὃ ἄλλοι ἀποδίδουσι τὴν ἔννοιαν, περὶ ἧς ὁ Μακελδέϋ ἐν § 255 σημ. α.

Οἱ ἐν Ἀθήναις Ἐφέται ἄλλως ἔλυσαν τὸ ζήτημα διὰ τῆς 1005

---

(1) Πρβ. Εὑρ. λ. Διεκδίκησις § 17 καὶ Κατάσχεσις § 185.

(2) Εὑρ. λ. Πώλησις § 912, 914—916. Οὕτω καὶ διὰ τῆς 125 τοῦ 58 (Νομ. σ. 6308) καὶ 695 τοῦ 59 ἀποφάσεως αὐτῶν (Νομ. σ. 6425), στηριζομένης εἰς τὰ ἄρθρα 83 καὶ 86 τοῦ περὶ προικοδοτήσεως νόμου.

του '38. Καὶ αὐτὸς ὁ ΑΠ. (ἀπ. 364 τοῦ 55 (1) καὶ 237 τοῦ 63 (2)) ἀπεφήνατο ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει διάταξις ἀνατρέπουσα ὡς πρὸς τὰ ἐθνικὰ κτήματα τὸν εἰρημένον κανόνα· ὅταν δ' ἦναι ὁμολογούμενον, ὅτι τὸ δημόσιον προαδιώριστον οἰκόπεδόν τι διά τινα, ὁ δὲ γεωμέτρης τὸ κατεμέτρησε, καὶ ἐκεῖνος τὸ παρέλαβεν, ἄλλη *παράδοσις* δὲν ἀπαιτεῖται. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 33 τοῦ 46 καὶ 156 τοῦ 53 (3). Μετὰ τὰ ἀνώτερω προσθέτομεν καὶ τὰ ἑξῆς.

§ 187 ². Οὐδεὶς νόμος καθιεροῖ ὅτι τὸ ἁπλοῦν γεγονὸς τῆς καταλήψεως ἐθνικοῦ κτήματος προσδίδει εἰς τὸν νεμηθέντα αὐτὸ δικαίωμα κυριότητος· ὥστε ὁ τοιοῦτος δὲν ἔχει δικαίωμα διεκδικήσεως, διότι ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ χορηγεῖται εἰς τὸν δυνάμενον νὰ ἐπιδείξῃ κυριότητα ἐπὶ τοῦ πράγματος, ἢ, κατά τινας νομίμους περιστάσεις, εἰς τὸν λαβόντα αὐτὸ ἐκ παραδόσεως διὰ τίτλου ἱκανοῦ πρὸς μεταβίβασιν κυριότητος. Τεμ. 20. 23, καὶ 50 II (6. 1).

---

(1) Πρβ. § 404 τῆς λ. Πώλησις.

(2) Ἰδοὺ πῶς φέρει ἡ 237 τοῦ 63·

« Ἐπειδὴ ὑπάρχει γενικὴ ἀρχὴ τοῦ Ῥωμ. δικαίου (Νόμ. 31 Βασ. 11. 1), καθ' ἣν «αἱ δεσποτεῖαι τῶν πραγμάτων διὰ παραδόσεως καὶ χρήσεως μεταφέρονται, οὐ μὴν διὰ ψιλοῦ συμφώνου». Τῆς ἀρχῆς δὲ ταύτης δὲν ἐξάγεται προφανῶς, ὅτι εἰσάγει ἐξαίρεσιν ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τοῦ δημοσίου γενομένων πωλήσεων ὁ νόμ. 5 § 1 Π. (49, 14), διότι δὲν ἀναφέρει ῥητῶς, ὡς ἀπαιτεῖται εἰς ἐξαίρεσιν, ὅτι τὸ πωλούμενον καὶ *ἄνευ παραδόσεως* γίνεται τοῦ ἀγοραστοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς statim fit emptoris, καὶ φαίνεται μᾶλλον ἐμφαίνων τὴν κατόπιν ἀναπτυχθεῖσαν καὶ διὰ πολλῶν νόμων (νόμ. 1. 2. Κ. 10. 3.—νόμ. 2. 3. Κ. 7. 37—νόμ. 2. Κ. 4. 52) καθιερουμένην ἀρχήν, ὅτι αἱ παρὰ τοῦ δημοσίου γενόμεναι πωλήσεις μεταβιβάζουσιν ὁριστικῶς κυριότητα εἰς τὸν ἀγοραστήν, μὴ ὑποκειμέναι εἰς ἐκνίκησιν. Ὅθεν τὸ Ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον, ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐκποιούμενα κτήματα μεταβαίνουσιν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἀγοραστοῦ ἀμέσως διὰ τῆς πωλήσεως, χωρὶς ν' ἀπαιτῆται παράδοσις, ἡρμήνευσεν ἐσφαλμένως τὸν μνησθέντα 5 § 1 νόμον καὶ παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας, θεωρῆσαν περιττήν, ἣν τὸ Πρωτοδικεῖον εἶχε διατάξει ἀπόδειξιν τῆς παραδόσεως, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν (ἄρθρ. 807 § 5 καὶ 8 τῆς πολ. δικονομίας).»

(3) Πρβ. σχετικὰ εἰς τὴν λ. Πώλησις § 401—403 καὶ κατ. § 568 τῆς 159 τοῦ 60.

—Τεμ. 17 καὶ 7 § 8 Π (6. 2) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 138 τοῦ 64, κυροῦσα τὴν 17613 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 187 [3]. Ἂν τὶς πρῶτον παρέλαβε γαίας ἐθνικὰς καὶ ἔπειτα ἠγόρασε, θεωρεῖται ὡς ἰσχυρῶς παραλαβὼν, καὶ ἔχει τὰς ἀγωγὰς ὅσας πᾶς κύριος. κφ. 9 (15. 2).—Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 239 τοῦ 47 ἐν Εὐρ. ε' σ. 725.

§ 187 [4]. Μεταβιβάζεται ἡ κυριότης τῶν ἀκινήτων εἰς τὸν ἀγοραστὴν, ὅταν τὸ δημόσιον πωλοῦν, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν κατοχὴν, ἐγκαθίστησιν εἰς τὸ πρᾶγμα τὸν ἀγοραστήν; Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἔχει συνέπειαν ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐγκατάστασίς τινος εἰς τὴν κατοχὴν, τὴν ὁποίαν αὐτὸ δὲν ἔχει; Ὅρα Εὐρ. λ. Πώλησις § 390 δὶς καὶ § 918.

§ 187 [5], Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς παραδόσεως; Εὐρ. λ. Πώλησις § 397 ἐπ. Νομικῆς σελ. 5531, ἔνθα ἡ 1260 τοῦ 51 ἀπ. τῶν Ν. Ἐφ., καθ' ἣν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις.

§ 187 [6]. Ἡ καταμέτρησις ἐθνικῶν κτημάτων καὶ ἡ εἰς αὐτὰ ἐγκατάστασις τοῦ κομιστοῦ τοῦ παραχωρητηρίου θεωρεῖται ὡς παραχώρησις προσωπικῆς ἀπαιτήσεως, ἤτοι ἐνοχῆς ὑποκειμένης εἰς τὰς περὶ παραχωρήσεως ἀπαιτήσεων διατάξεις. Ἀπ. 641 τοῦ 52 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν Νομικ. σ. 5648.

§ 187 [7]. Ὅταν ἦναι ὁμολογούμενον, ὅτι τὸ δημόσιον προσδιώρισεν οἰκόπεδόν τι διὰ τὸν δεῖνα, ὅστις, καταμετρηθὲν, παρέλαβεν αὐτὸ, ἄλλη παράδοσις δὲν ἀπαιτεῖται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 850 τοῦ 53.—Ὅρα τὰς τοῦ ΑΠ. ἀπ. 364 τοῦ 55 καὶ 237 τοῦ 63.

Περὶ συνοικισμοῦ Σαμίων.

§ 188. Πρβ. τὸ διάτ. τῆς 20 Ὀκτ. 1834, δι' οὗ παραχωροῦνται τοῖς Σαμίοις αἱ ἐν Χαλκίδι ἐθνικαὶ γαῖαι.—Ἀπ. ΑΠ. 279 τοῦ 62.

189. Ἐν Εὐρ. (τόμ. ιέ σελ. 210, λ. Σάμιοι) κατεχώρησα τὴν 2955 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἐν ᾗ γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἂν αἱ εἰς συνοικιζομένους Σαμίους παραχωρηθεῖσαι ἐθνικαὶ γαῖαι ἰδιοποιοῦνται παρ' αὐτῶν.—Οἰκονομίας χάριν, δὲν ἐπαναλαμβάνω ὅσα ἐκεῖ εὕρηνται.

§ 190. Ὅταν τὸ δημόσιον ὑπεσχέθη Σαμίῳ τινὶ γαίας, τὰς ὁποίας δὲν τῷ παρέδωκεν, οὗτος δικαιοῦται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀποζημιώσεως ἢ παραδόσεως ἄλλου ἀγροῦ εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν καὶ τῆς αὐτῆς ἀξίας· ἀδιάφορον δὲ ἂν αἱ γαῖαι κατέχωνται ὑπὸ τρίτου τινός. — Ἀπ. πολ. ΑΠ. 115 τοῦ 62 — Πρβ. τὴν λ. Πώλησις.

§ 191. Τὸ δημόσιον, καταστὰν ὑπερήμερον εἰς τὴν παράδοσιν ἀγροῦ, ὃν ὑποσχέθη νὰ δώσῃ Σαμίῳ τινί, ὑποχρεοῦται εἰς τὴν χορήγησιν τῶν καρπῶν. (Σημ. ὅτι οἱ καρποὶ ἐδόθησαν ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς.) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 115 τοῦ 62.

Περὶ συνοικισμοῦ ἐν Πειραιεῖ.

§ 192. ὅρα τὰ ὑπὸ τῆς νομοθεσίας ὡρισμένα ἐν Εὑρ. ιή σελ. 153 ἐπ. λ. Συνοικισμός.

§ 193. Δικαίωμα ὑποθήκης τοῦ δημοσίου. Εὑρ. κδ' α. 25 § 37 (λ. Ὑποθῆκαι) καὶ Εὑρ. ε' σελ. 746—748.

Περὶ νεοφωτίστων.

§ 194. *Νομοθεσία* (1).

1) Ἐπικυροῦται ἡ ἀποζημίωσις ἡ ἐγκριθεῖσα εἰς τοὺς νεοφύτους διὰ τὰ ἰδιόκτητα αὐτῶν κτήματα, δι' ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς—Ποῖοι ἐκ τῶν νεοφύτων (βαπτισμένων Ὀθωμανῶν) ἔχουν δικαίωμα ἀποζημιώσεως — Διὰ ποῖα κτήματα ἔχουν δικαίωμα — Δήμευσις — Προικοδότησις — Πόθεν θέλει λαμβάνεσθαι ἡ ἀποζημίωσις — Δικαιώματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν διδομένων δι' ἀποζημίωσιν κτημάτων — Τί χρησιμεύει πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἀποζημιώσεως — Πῶς πρέπει νὰ ζητήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀποζημιώσεως—Ἔγγραφον ἰδιοκτησίας. Δ. 21 Ἀπριλίου 1836, 81.

2) Ὅλα τὰ κατὰ τὸ ἄρθρον 8 συνταχθέντα πρωτόκολλα περὶ ἀποζημιώσεως θέλουν ἐξελέγχεσθαι ὑπὸ τοῦ ἐλεγκ. Συνεδρίου. Δ. 7 Μαΐου 1838. 97.

3) Πῶς θέλει λαμβάνει τὸ ἐλεγκ. Συνέδριον τὰς ἐξετάσεις τῶν μαρτύρων καὶ τὰς λοιπὰς ἀποδείξεις πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν ἀπαιτήσεων τῶν νεοφύτων — Διαδικασία ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων κατὰ τὴν ἐξέτασιν ταύτην. Δ. 23 Νοεμβρίου 1838 207. — Προσκαλοῦνται οἱ νεόφυτοι νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὸ Δ. τοῦτο. Διλ. ὑπουργ. Οἰκονομ. 20 Δεκεμβρίου 1838 214.

§ 194[2]. ὅρα ὅσα ἔγραψα ἐν λ. Νεοφώτιστος, (Εὑρ. ι. σελ. 385—392).

§ 195. Πρβ. τὴν λ. Μικτὴ ἐπιτροπή.

---

(1) Ὁ σελ. ἀρ. δηλοῖ τὴν σελ. τῆς ἐφημ. τῆς Κυβ. τοῦ ἔτους, οὗ ἡ χρονολογία προηγεῖται.

Κτήματα ἐν Θήβαις ἀγορασθέντα παρ' Ὀθωμανῶν (1).
Βακούφικα (2).

§ 195. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 94 τοῦ 46 καὶ 217 τοῦ 63.

§ 196. Ὁ περιορισμὸς τῆς πλήρους ἰδιοκτησίας τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν λεγομένων βακουφίων ὑπῆρχε μέχρι τῆς συνθήκης τῆς 18 Φεβρ. 1844· ἔκτοτε δ' ἔπαυσεν ὁ περιορισμὸς αὐτός. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 94 τοῦ 46, ἣν ἴδε ἐν Εὐρ. ε' σ. 718—720. Πρβ. τὴν λ. Συνθῆκαι.

§ 197. Ἂν ἡ ὀθωμανικὴ ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέτασε τοὺς τίτλους τῶν παρ' ὀθωμανῶν ἀγορασάντων ἀκίνητα, δὲν κωλύονται οἱ ἀγορασταὶ ἀπὸ τοῦ νὰ ζητήσωσι τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγορασθέντος, ἂν δὲν ἦναι βακούφικον.—Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 15900 τοῦ 58 φέρουσα.

« Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἀπὸ 2 Νοεμβρίου 1843 διατάγματος, ἐκδοθέντος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀπὸ 19|31 Αὐγούστου διακοινώσεως τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τοὺς πρέσβεις τῶν τριῶν συμμάχων δυνάμεων τῆς Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις συγκατανεύει νὰ παραχωρήσῃ τὰς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Θηβῶν παραχωρηθείσας ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν γαίας εἰς τοὺς ἀγοραστὰς αὐτῶν ὑπὸ τοὺς ἐν τῷ διατάγματι αὐτῷ ἀναφερομένους ὅρους.

Ἐπειδὴ καὶ μὲν εἰς τὸν ὅρον τοῦτον εἶναι νὰ ἐρευνήσῃ ἡ ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπὴ προηγουμένως ὅπως ἀποφανθῇ ἂν οἱ τίτλοι τῶν ἀγοραστῶν ὦσιν ἐν τάξει, καὶ ἂν τὰ κτήματα ταῦτα δὲν συμπεριλαμβάνωνται μεταξὺ τῶν βακουφίων, περὶ ὧν θέλουσιν ἐφαρμοσθῆ αἱ διατάξεις τῶν πρωτοκόλλων τοῦ Λονδίνου, ἀλλὰ τὸν ὅρον τοῦτον ἐξεπλήρωσαν ὅσον τὸ καθ' ἑαυτοὺς ὁ Φ καὶ Ι ὑποβαλόντες τοὺς τίτλους τῆς ἀγορᾶς των εἰς τὴν μικτὴν ἐπιτροπὴν ἐγκαίρως, ὡς τοῦτο δὲν ἀμφισβητεῖται ὑπὸ τοῦ δημοσίου, ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέδωκεν ἀπόφασίν τινα ἐπὶ τούτῳ, καὶ διελύθη ὕστερον διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Νοεμβρίου 1849 Β. Διατάγματος· ὥςτε αἴτιος τῆς μὴ ἐπικυρώσεως τοῦ ὅρου τούτου κατέστη ἡ ὑποσχεθεῖσα τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγορασθέντος κτήματος Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις.

» Ἑπομένως ἡ μὴ ἐξέτασις τῆς ὑποθέσεως ἀπὸ τὴν ὀθωμανι-

(1) Ὅρα Εὐρ. τ. ιή 66—70—73 (λ. Συνθῆκαι).
(2) Ὅρα αὐτόθι λ. Συνθῆκαι § 156 ἕω. 181.

ὡς μὴ δημοσιευθεῖσαι. Ὅθεν ἀφοῦ μεταβαίνει εἰς τοὺς Κρῆτας ἡ κυριότης τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος γαιῶν, καὶ οὐδεὶς περιορισμὸς ἐπιβάλλεται, ἕπεται ὅτι τὰ γραμμάτια, ὅσα Κρῆτες λαμβάνουν δυνάμει τοῦ τῆς 14 Σεπτ. 1848 νόμου, ὅπως χρησιμεύωσιν αὐτοῖς ὡς τίτλοι ἵνα λάβωσιν ἐθνικὴν γῆν ὡρισμένης ἐκτάσεως, δύνανται νὰ τὰ διαθέσωσιν ὡσαύτως πρὸς τρίτον, ὡς παρέχοντα ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς ἐλευθέρως δύνανται νὰ διατεθῶσιν. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 13690 τοῦ 56.

§ 162. Οἱ Κρῆτες, εἰς οὓς ἐδόθησαν γραμμάτια, ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ λάβωσι διαθεσίμους γαίας ἐθνικὰς ἐκτὸς τῶν κατεχομένων παρὰ γεωργῶν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843, ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι ἐξαιροῦνται ὡς μὴ διαθέσιμοι μόνον αἱ πρὸ τοῦ νόμου τῆς 15 Σεπ. 1848 καταληφθεῖσαι ὑπὸ γεωργῶν, ἵνα κατέχωνται ὑπ' αὐτῶν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843. Ἄλλως ἂν καὶ μετὰ τὸν νόμον ἐκεῖνον τοῦ 1848, ἡ ὑπὸ γεωργῶν κατάληψις ἐθνικῶν γαιῶν, ἡ παραίτησις αὐτῶν καὶ ἡ παρ' ἄλλου κατάληψις, ἄνευ τινὸς μάλιστα προηγουμένης δηλώσεως τῆς θελήσεως αὐτῶν περὶ τῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843 σταθερᾶς κατοχῆς, ἠδύνατο νὰ ματαιώσῃ ἐντελῶς τὰς περὶ Κρητῶν δικαίας διατάξεις. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 16917.

§ 162 [a]. Δὲν μετεβιβάσθη, διὰ τοῦ κδ' ψηφίσματος τῆς 13 Μαρτ. 1831 τοῦ Κυβερνήτου, ἡ κυριότης τῶν εἰς Κρητικὰς οἰκογενείας δοθεισῶν γαιῶν, ἀλλὰ παρεχωρήθη ἡ κατοχὴ ἐπὶ σκοπῷ μελλούσης μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος, ὃ ἐνισχύεται καὶ ἐκ τοῦ κατὰ τὸ 1840 περὶ συνοικισμοῦ τῶν Κρητῶν νόμου καὶ τὸ περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ διάτ. τῆς 22 Ἀπρ. 1850 (1). — Ἀπ. πολ. ΑΠ. 444 τοῦ 66.

---

(1) Ἐπειδὴ τὸ ψήφισμα αὐτὸ εἶναι δυσεύρετον, δέον ἐνόμισα νὰ τὸ καταχωρίσω ἐνταῦθα· ἔχει δ' οὕτω·

Ψήφισμα κδ' ἀρ. 3382 τῆς 13 Μαρτίου 1830.

Θεωροῦντες ὅτι τὸ ἔθνος χρεωστεῖ νὰ προμηθεύσῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι, πολεμοῦντες ὑπὲρ τῶν δικαίων των, ἔχασαν τὰς ἑστίας των, τὰ δυνατὰ μέσα διὰ νὰ ἠμπορέσουν ν' ἀποκατασταθῶσιν εἰς τὸ νέον Κράτος,

§ 163. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 3382 τῆς 13 Μαρτ. 1829 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἀπαγορεῦον τὴν ἐκποίησιν τῶν εἰς Κρη-

---

Θεωροῦντες ὅτι μέγα μέρος Κρητῶν εὑρίσκεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην. Θεωροῦντες ὅτι ἡ φιλάνθρωπος καὶ γενναία ὑποδοχὴ αὐτῶν ἐκ μέρους τῶν κατοίκων διαφόρων ἐπαρχιῶν ἀποδεικνύει πόσον εἶναι διατεθειμένον τὸ ἔθνος νὰ τοὺς βοηθήσῃ.

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ' ἀριθ. 1198 ἀναφορὰν τῆς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν γραμματείας, οὔσης ἐπιφορτισμένης τὰ περὶ τῆς μεταβάσεως τῶν Κρητῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀκούσαντες καὶ τὴν γνώμην τῆς Γερουσίας.

Ψηφίζομεν.

Α'. Οἱ προσφυγόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα Κρῆτες θέλουν διαμερισθῆ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας, ὅπου ἤθελε κριθῆ εὔλογον ν' ἀποκατασταθῶσιν.

Β'. Ἐπ' αὐτῷ τούτῳ θέλει προσδιορισθῆ δι' ἑκάστην οἰκογένειαν ἐθνικὴ γῆ κατὰ τὰς ἑπομένας ἀναλογίας·

Εἰς οἰκογένειαν γεωργοῦ καὶ τεχνίτου, στρέμματα δεκαπέντε, ἐὰν δὲ τῆς τοιαύτης οἰκογενείας ὁ ἀρχηγὸς δὲν ὑπάρχῃ καὶ ὑπάρχουν ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανὰ, προσδιορίζονται δι' αὐτὰ στρέμματα εἴκοσι.

Εἰς οἰκογένειαν στρατιωτικοῦ ἢ εἶναι χιλίαρχος ἢ καὶ ἀνωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα εἴκοσι πέντε ἕως ἑκατὸν κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας· ἂν δὲ κατωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα εἴκοσιν· ἐὰν δὲ ὁ ἀρχηγὸς τῆς τοιαύτης οἰκογενείας δὲν ὑπάρχῃ καὶ ὑπάρχουν ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανὰ, προσδιορίζονται ὡς ἑξῆς·

Εἰς οἰκογένειαν χιλιάρχου ἢ καὶ ἀνωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα πεντήκοντα· κατωτέρου, στρέμματα εἴκοσι πέντε. Εἰς πατέρας οἰκογενειῶν, ἱερεῖς ἢ χήρας ἱερέων μὲ ὀρφανὰ, στρέμματα εἴκοσιν· ἐκτὸς τῶν μοναζόντων ἢ χηρευόντων ἱερέων, οἵτινες θέλουν εὕρει πόρον ζωῆς εἰς τὰ μοναστήρια.

Εἰς οἰκογένειαν προκρίτου, στρέμματα ἑξήκοντα· καὶ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀρχηγός της ἐπὶ τῆς διαρκείας τοῦ ἀγῶνος, στρέμματα ὀγδοήκοντα.

Γ'. Εἰς ἑκάστην οἰκογένειαν θέλουν χορηγηθῆ προσέτι φοιν. ὀκτὼ εἰς κάθε στρέμμα γῆς, ὥστε νὰ δυνηθῇ δι' αὐτῶν νὰ κτίσῃ κατοικίαν καὶ νὰ προμηθευθῇ τὰ ἀναγκαῖα εἰς καλλιέργειαν τῆς χορηγηθησομένης εἰς αὐτὴν γῆς.

ὡς μὴ δημοσιευθεῖσαι. Ὅθεν ἀφοῦ μεταβαίνει εἰς τοὺς Κρῆτας ἡ κυριότης τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος γαιῶν, καὶ οὐδεὶς περιορισμὸς ἐπιβάλλεται, ἕπεται ὅτι τὰ γραμμάτια, ὅσα Κρῆτες λαμβάνουν δυνάμει τοῦ τῆς 14 Σεπτ. 1848 νόμου, ὅπως χρησιμεύωσιν αὐτοῖς ὡς τίτλοι ἵνα λάβωσιν ἐθνικὴν γῆν ὡρισμένης ἐκτάσεως, δύνανται νὰ τὰ διαθέσωσιν ὡσαύτως πρὸς τρίτον, ὡς παρέχοντα ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς ἐλευθέρως δύνανται νὰ διατεθῶσιν. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 13690 τοῦ 56.

§ 162. Οἱ Κρῆτες, εἰς οὓς ἐδόθησαν γραμμάτια, ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ λάβωσι διαθεσίμους γαίας ἐθνικὰς ἐκτὸς τῶν κατεχομένων παρὰ γεωργῶν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843, ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι ἐξαιροῦνται ὡς μὴ διαθέσιμοι μόνον αἱ πρὸ τοῦ νόμου τῆς 15 Σεπ. 1848 καταληφθεῖσαι ὑπὸ γεωργῶν, ἵνα κατέχωνται ὑπ' αὐτῶν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843. Ἄλλως ἂν καὶ μετὰ τὸν νόμον ἐκεῖνον τοῦ 1848, ἡ ὑπὸ γεωργῶν κατάληψις ἐθνικῶν γαιῶν, ἡ παραίτησις αὐτῶν καὶ ἡ παρ' ἄλλου κατάληψις, ἄνευ τινὸς μάλιστα προηγουμένης δηλώσεως τῆς θελήσεως αὐτῶν περὶ τῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843 σταθερᾶς κατοχῆς, ἠδύνατο νὰ ματαιώσῃ ἐντελῶς τὰς περὶ Κρητῶν δικαίας διατάξεις. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 16917.

§ 162[a]. Δὲν μετεβιβάσθη, διὰ τοῦ κδ' ψηφίσματος τῆς 13 Μαρτ. 1831 τοῦ Κυβερνήτου, ἡ κυριότης τῶν εἰς Κρητικὰς οἰκογενείας δοθεισῶν γαιῶν, ἀλλὰ παρεχωρήθη ἡ κατοχὴ ἐπὶ σκοπῷ μελλούσης μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος, ὃ ἐνισχύεται καὶ ἐκ τοῦ κατὰ τὸ 1840 περὶ συνοικισμοῦ τῶν Κρητῶν νόμου καὶ τὸ περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ διάτ. τῆς 22 Ἀπρ. 1850 (1). — Ἀπ. πολ. ΑΠ. 444 τοῦ 66.

---

(1) Ἐπειδὴ τὸ ψήφισμα αὐτὸ εἶναι δυσεύρετον, δέον ἐνόμισα νὰ τὸ καταχωρίσω ἐνταῦθα· ἔχει δ' οὕτω·

Ψήφισμα κδ' ἀρ. 3382 τῆς 13 Μαρτίου 1830.

Θεωροῦντες ὅτι τὸ ἔθνος χρεωστεῖ νὰ προμηθεύῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι, πολεμοῦντες ὑπὲρ τῶν δικαίων των, ἔχασαν τὰς ἑστίας των, τὰ δυνατὰ μέσα διὰ νὰ ἠμπορέσουν ν' ἀποκατασταθῶσιν εἰς τὸ νέον Κράτος.

§ 163. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 3382 τῆς 13 Μαρτ. 1829 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἀπαγορεῦον τὴν ἐκποίησιν τῶν εἰς Κρῆ-

---

Θεωροῦντες ὅτι μέγα μέρος Κρητῶν εὑρίσκεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην. Θεωροῦντες ὅτι ἡ φιλάνθρωπος καὶ γενναία ὑποδοχὴ αὐτῶν ἐκ μέρους τῶν κατοίκων διαφόρων ἐπαρχιῶν ἀποδεικνύει πόσον εἶναι διατεθειμένον τὸ ἔθνος νὰ τοὺς βοηθήσῃ.

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ' ἀριθ. 1198 ἀναφορὰν τῆς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν γραμματείας, οὔσης ἐπιφορτισμένης τὰ περὶ τῆς μεταβάσεως τῶν Κρητῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀκούσαντες καὶ τὴν γνώμην τῆς Γερουσίας.

Ψηφίζομεν.

Α'. Οἱ προσφυγόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα Κρῆτες θέλουν διαμερισθῆ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας, ὅπου ἤθελε κριθῇ εὔλογον ν' ἀποκαταστηθῶσιν.

Β'. Ἐπ' αὐτῷ τούτῳ θέλει προσδιορισθῆ δι' ἑκάστην οἰκογένειαν ἐθνικὴ γῆ κατὰ τὰς ἑπομένας ἀναλογίας·

Εἰς οἰκογένειαν γεωργοῦ καὶ τεχνίτου, στρέμματα δεκαπέντε, ἐὰν δὲ τῆς τοιαύτης οἰκογενείας ὁ ἀρχηγὸς δὲν ὑπάρχῃ καὶ ὑπάρχουν ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανὰ, προσδιορίζονται δι' αὐτὰ στρέμματα εἴκοσι.

Εἰς οἰκογένειαν στρατιωτικοῦ ἢ εἶναι χιλίαρχος ἢ καὶ ἀνωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα εἴκοσι πέντε ἕως ἑκατὸν κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας· ἂν δὲ κατωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα εἴκοσιν· ἐὰν δὲ ὁ ἀρχηγὸς τῆς τοιαύτης οἰκογενείας δὲν ὑπάρχῃ καὶ ὑπάρχουν ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανὰ, προσδιορίζονται ὡς ἑξῆς·

Εἰς οἰκογένειαν χιλιάρχου ἢ καὶ ἀνωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα πεντήκοντα· κατωτέρου, στρέμματα εἴκοσι πέντε. Εἰς πατέρας οἰκογενειῶν, ἱερεῖς ἢ χήρας ἱερέων μὲ ὀρφανὰ, στρέμματα εἴκοσιν· ἐκτὸς τῶν μοναζόντων ἢ χηρευόντων ἱερέων, οἵτινες θέλουν εὕρει πόρον ζωῆς εἰς τὰ μοναστήρια.

Εἰς οἰκογένειαν προκρίτου, στρέμματα ἑξήκοντα· καὶ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀρχηγός της ἐπὶ τῆς διαρκείας τοῦ ἀγῶνος, στρέμματα ὀγδοήκοντα.

Γ'. Εἰς ἑκάστην οἰκογένειαν θέλουν χορηγηθῆ προσέτι φοιν. ὀκτὼ εἰς κάθε στρέμμα γῆς, ὥστε νὰ δυνηθῇ δι' αὐτῶν νὰ κτίσῃ κατοικίαν καὶ νὰ προμηθευθῇ τὰ ἀναγκαῖα εἰς καλλιέργειαν τῆς χορηγηθησομένης εἰς αὐτὴν γῆς.

ὡς μὴ δημοσιευθεῖσαι. Ὅθεν ἀφοῦ μεταβαίνει εἰς τοὺς Κρῆτας ἡ κυριότης τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος γαιῶν, καὶ οὐδεὶς περιορισμὸς ἐπιβάλλεται, ἕπεται ὅτι τὰ γραμμάτια, ὅσα Κρῆτες λαμβάνουν δυνάμει τοῦ τῆς 14 Σεπτ. 1848 νόμου, ὅπως χρησιμεύωσιν αὐτοῖς ὡς τίτλοι ἵνα λάβωσιν ἐθνικὴν γῆν ὡρισμένης ἐκτάσεως, δύνανται νὰ τὰ διαθέσωσιν ὡσαύτως πρὸς τρίτον, ὡς παρέχοντα ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς ἐλευθέρως δύνανται νὰ διατεθῶσιν. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 13690 τοῦ 56.

§ 162. Οἱ Κρῆτες, εἰς οὓς ἐδόθησαν γραμμάτια, ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ λάβωσι διαθεσίμους γαίας ἐθνικὰς ἐκτὸς τῶν κατεχομένων παρὰ γεωργῶν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843, ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι ἐξαιροῦνται ὡς μὴ διαθέσιμοι μόνον αἱ πρὸ τοῦ νόμου τῆς 15 Σεπ. 1848 καταληφθεῖσαι ὑπὸ γεωργῶν, ἵνα κατέχωνται ὑπ' αὐτῶν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843. Ἄλλως ἂν καὶ μετὰ τὸν νόμον ἐκεῖνον τοῦ 1848, ἡ ὑπὸ γεωργῶν κατάληψις ἐθνικῶν γαιῶν, ἡ παραίτησις αὐτῶν καὶ ἡ παρ' ἄλλου κατάληψις, ἄνευ τινὸς μάλιστα προηγουμένης δηλώσεως τῆς θελήσεως αὐτῶν περὶ τῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843 σταθερᾶς κατοχῆς, ἠδύνατο νὰ ματαιώσῃ ἐντελῶς τὰς περὶ Κρητῶν δικαίας διατάξεις. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 16917.

§ 162². Δὲν μετεβιβάσθη, διὰ τοῦ κδ' ψηφίσματος τῆς 13 Μαρτ. 1831 τοῦ Κυβερνήτου, ἡ κυριότης τῶν εἰς Κρητικὰς οἰκογενείας δοθεισῶν γαιῶν, ἀλλὰ παρεχωρήθη ἡ κατοχὴ ἐπὶ σκοπῷ μελλούσης μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος, ὃ ἐνισχύεται καὶ ἐκ τοῦ κατὰ τὸ 1840 περὶ συνοικισμοῦ τῶν Κρητῶν νόμου καὶ τὸ περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ διάτ. τῆς 22 Ἀπρ. 1850 (1). — Ἀπ. πολ. ΑΠ. 444 τοῦ 66.

---

(1) Ἐπειδὴ τὸ ψήφισμα αὐτὸ εἶναι δυσεύρετον, δέον ἐνόμισα νὰ τὸ καταχωρίσω ἐνταῦθα· ἔχει δ' οὕτω·

Ψήφισμα κδ' ἀρ. 3382 τῆς 13 Μαρτίου 1830.

Θεωροῦντες ὅτι τὸ ἔθνος χρεωστεῖ νὰ προμηθεύῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι, πολεμοῦντες ὑπὲρ τῶν δικαίων των, ἔχασαν τὰς ἑστίας των, τὰ δυνατὰ μέσα διὰ νὰ ἠμπορέσουν ν' ἀποκατασταθῶσιν εἰς τὸ νέον Κράτος,

§ 163. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 3382 τῆς 13 Μαρτ. 1829 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἀπαγορεῦον τὴν ἐκποίησιν τῶν εἰς Κρῆ-

---

Θεωροῦντες ὅτι μέγα μέρος Κρητῶν εὑρίσκεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην. Θεωροῦντες ὅτι ἡ φιλάνθρωπος καὶ γενναία ὑποδοχὴ αὐτῶν ἐκ μέρους τῶν κατοίκων διαφόρων ἐπαρχιῶν ἀποδεικνύει πόσον εἶναι διατεθειμένον τὸ ἔθνος νὰ τοὺς βοηθήσῃ.

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ' ἀριθ. 1198 ἀναφορὰν τῆς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν γραμματείας, οὔσης ἐπιφορτισμένης τὰ περὶ τῆς μεταβάσεως τῶν Κρητῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀκούσαντες καὶ τὴν γνώμην τῆς Γερουσίας.

Ψηφίζομεν.

Α'. Οἱ προσφυγόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα Κρῆτες θέλουν διαμερισθῆ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας, ὅπου ἤθελε κριθῆ εὔλογον ν' ἀποκαταστηθῶσιν.

Β'. Ἐπ' αὐτῷ τούτῳ θέλει προσδιορισθῆ δι' ἑκάστην οἰκογένειαν ἐθνικὴ γῆ κατὰ τὰς ἑπομένας ἀναλογίας·

Εἰς οἰκογένειαν γεωργοῦ καὶ τεχνίτου, στρέμματα δεκαπέντε, ἐὰν δὲ τῆς τοιαύτης οἰκογενείας ὁ ἀρχηγὸς δὲν ὑπάρχῃ καὶ ὑπάρχουν ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανά, προσδιορίζονται δι' αὐτὰ στρέμματα εἴκοσι.

Εἰς οἰκογένειαν στρατιωτικοῦ ἢ εἶναι χιλίαρχος ἢ καὶ ἀνωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα εἴκοσι πέντε ἕως ἑκατὸν κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας· ἂν δὲ κατωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα εἴκοσιν· ἐὰν δὲ ὁ ἀρχηγὸς τῆς τοιαύτης οἰκογενείας δὲν ὑπάρχῃ καὶ ὑπάρχουν ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανά, προσδιορίζονται ὡς ἑξῆς·

Εἰς οἰκογένειαν χιλιάρχου ἢ καὶ ἀνωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα πεντήκοντα· κατωτέρου, στρέμματα εἴκοσι πέντε. Εἰς πατέρας οἰκογενειῶν, ἱερεῖς ἢ χήρας ἱερέων μὲ ὀρφανά, στρέμματα εἴκοσιν· ἐκτὸς τῶν μοναζόντων ἢ χηρευόντων ἱερέων, οἵτινες θέλουν εὕρει πόρον ζωῆς εἰς τὰ μοναστήρια.

Εἰς οἰκογένειαν προκρίτου, στρέμματα ἑξήκοντα· καὶ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀρχηγός της ἐπὶ τῆς διαρκείας τοῦ ἀγῶνος, στρέμματα ὀγδοήκοντα.

Γ'. Εἰς ἑκάστην οἰκογένειαν θέλουν χορηγηθῆ προσέτι φοιν. ὀκτὼ εἰς κάθε στρέμμα γῆς, ὥστε νὰ δυνηθῇ δι' αὐτῶν νὰ κτίσῃ κατοικίαν καὶ νὰ προμηθευθῇ τὰ ἀναγκαῖα εἰς καλλιέργειαν τῆς χορηγηθησομένης εἰς αὐτὴν γῆς.

τας παραχωρηθεισῶν γαιῶν πρὶν ἢ ληφθῶσι τὰ μέτρα περὶ τῆς τότε μελετωμένης γενικῆς διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς, σκοπεῖ νὰ

Δ΄. Διὰ νὰ ἐξοικονομηθοῦν τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα χρήματα, ἐπειδὴ τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον δὲν δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὴν τοιαύτην δαπάνην, προσκαλεῖται ἕκαστος τῶν πολιτῶν νὰ συνεισφέρῃ ἐπὶ τούτῳ ἀνὰ τεσσαράκοντα λεπτά· μένει δὲ εἰς τὴν καλὴν προαίρεσιν ἑκάστου νὰ προσφέρῃ καὶ πλειότερον κατὰ τὴν θέσιν καὶ κατάστασίν του.

Ε΄. Οἱ κατὰ τὴν ἐπικράτειαν Ἐκτ. Ἐπίτροποι, Διοικηταὶ, καὶ Τοποτηρηταὶ θέλουν προσκληθῆ δι᾽ ἐγκυκλίου νὰ συνάξουν τὴν ἑκουσίαν ταύτην προσφοράν.

ϛ΄. Συνίσταται τριμελὴς ἐπιτροπὴ συγκειμένη παρὰ τῶν Γερουσιαστῶν Κυρίων Δ. Καμπάνη καὶ Π. Λοιδωρίκη, καὶ τοῦ ἐπὶ τοῦ Ναυτικοῦ Γραμματέως, ἥτις, ἔχουσα συμβούλους καὶ τοὺς Κυρίους Ν. Ῥενιέρην καὶ Β. Χάλην, ὀφείλει νὰ φροντίσῃ·

1. Διὰ νὰ μεταβῶσιν οἱ κατὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους Κρῆτες διὰ τοῦ καταλληλοτέρου καὶ οἰκονομικωτέρου τρόπου εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα.

2. Νὰ διαμερισθῶσιν εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ Κράτους ὅπου ἤθελε κριθῆ συμφερώτερον καὶ δι᾽ αὐτοὺς καὶ διὰ τοὺς κατοίκους, ἀλλ᾽ ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ ἐκπληρωθῶσιν αἱ εὐχαὶ τῶν Κρητῶν ὡς πρὸς τὸν τόπον τῆς κατοικήσεώς των.

3. Νὰ συναχθῇ ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας διὰ τῶν Ἐκτ. ἐπιτρόπων, Διοικητῶν καὶ τοποτηρητῶν ἡ ἀνωτέρω προσφορὰ καὶ νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ ταμεῖόν της· περὶ δὲ τῆς χρήσεως τῶν ἐξ αὐτῆς χρημάτων θέλει δώσει λόγον εἰς τὸ λογιστικὸν καὶ Ἐλεγκτικὸν Συμβούλιον, δημοσιεύουσα ἐν δέοντι καὶ διὰ τοῦ τύπου τὸν λογαριασμόν της.

4. Νὰ δοθῇ ἡ χρηματικὴ βοήθεια εἰς ἑκάστην οἰκογένειαν ἅμ᾽ ἀφοῦ ἀποκατασταθῇ ὅπου προσδιορισθῇ ἡ κατοικία της.

5. Νὰ δίδῃ λόγον τῶν πράξεών της εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἀνὰ δεκαπέντε ἡμέρας διὰ νὰ λαμβάνῃ τὰς ἀναγκαιούσας διαταγάς.

Ζ΄. Ἡ προσδιορισθησομένη εἰς τοὺς Κρῆτας γῆ πρὸς ἀποκατάστασιν αὐτῶν δὲν συγχωρεῖται νὰ ἐκποιηθῇ πρὶν ἢ ληφθῶσι μέτρα περὶ τῆς μελετωμένης γενικῆς διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς.

Η΄. Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας νὰ ἐνεργήσῃ τὸ παρὸν ψήφισμα.

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ.

κωλύσῃ τὴν ἐξ οἱασδήποτε αἰτίας μετάβασιν τῶν τοιούτων γαιῶν ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ λήπτου εἰς ἄλλα πρόσωπα. Ἄρα ἂν αἱ γαῖαι, αἱ δοθεῖσαι Κρητὶ τινί, ἐδωρήθησαν ὑπὸ τοῦ κληρονόμου του εἰς τὸν Α, καὶ οὗτος τὰς ἐπώλησε τῷ Β, ἡ πώλησις εἶναι ἄκυρος καὶ μάλιστα αὐτοδικαίως (1), ἂν καὶ ἡ ἀκυρότης δὲν ἦναι ἐκπεφρασμένη ἐν τῷ νόμῳ Κώδ. 5 (1. 14), ἂν ἐπραγματοποιήθη πρὸ τῆς ἄρσεως τῆς ἀπαγορεύσεως.—Ἡ πώλησις μάλιστα αὕτη δύναται νὰ προσβληθῇ καὶ κατ' ἀντένστασιν.

Ἡ ἄρσις τῆς ἀπαγορεύσεως ἐγένετο διὰ τοῦ νόμου τῆς 15 Σεπτ. 1848 (νομικ. σελ. 6166)· ὥστε δὲν ἐφαρμόζεται ἡ ἀπαγόρευσις κατὰ τοῦ μετὰ τὸν νόμον αὐτὸν ἀγοραστοῦ ἢ κατὰ τοῦ ἀγοράσαντος μὲν πρὸ αὐτοῦ, λαβόντος ὅμως τὴν κατοχὴν τῶν πωληθεισῶν γαιῶν μετ' αὐτόν· διότι ἡ κυριότης δὲν ἀποκτᾶται εἰμὴ μετὰ τὴν παράδοσιν. § 40 Εἰσ. (2. 1) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 94 τοῦ 59.

§ 164. Ὅταν οἱ Κρῆτες ἔλαβον γαίας ἐθνικὰς δυνάμει τοῦ κδ' ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου, καὶ ἐγκατέστησαν εἰς αὐτάς, κατόπιν δὲ τὰς παρεχώρησαν εἰς ἄλλους, τὸ δημόσιον, ἔχει δικαίωμα νὰ τὰς διεκδικήσῃ; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 291 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 1047 τοῦ 60 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 165 Ὀθωμανοὶ Κρῆτες, οἵτινες ἐντὸς τῆς ὑπὸ τῶν πρωτοκόλλων ταχθείσης προθεσμίας ἐδέχθησαν τὸ χριστιανικὸν δόγμα, ἔχουν δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν ἐθνικῶν γαιῶν; Ναί, διότι τὸ ψήφισμα τῆς 13 Μαρτίου 1831 καὶ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ ἐν Λονδίνῳ πρωτοκόλλου τῶν Δυνάμεων τῆς 3 Φεβρ. 1830 ἀπονέμουσι δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν ἐθνικῶν γαιῶν εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι μεταναστεύσαντας Κρῆτας. Ἀδιάφορον δ' εἶναι ἂν ἐκ γενετῆς ὁ Κρὴς δὲν ἦτο χριστιανός· ἀρκεῖ ὅτι ἠσπάσθη τὸ δόγμα τοῦτο ἐμπροθέσμως καὶ μετηνάστευσεν ἐγκαίρως εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 16986 τοῦ 59.

§ 166. Δύναται τὸ δημόσιον νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν τῆς πλάνης ὡς πρὸς τὴν ταυτότητα τοῦ προσώπου, ὑπὲρ οὗ ἐξεδόθη κρητικὸν γραμμάτιον; Ναί, ἀλλ' ἀφοῦ ἐδόθη εἴς τινα ὡς Κρῆτα γραμμάτιον, ὑπάρχει τεκμήριον ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς Κρητός. Ἀπ. 17720 τοῦ ἐν Ἀθ. Ἐφ. (Νομ. Μελ. σ. 662).

Διάφορα περὶ Κρητῶν.

§ 167. Τὰ δικαστήρια ἐπιλαμβάνονται ἀγωγῶν, ἀφορωσῶν

---

(1) Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 197 τοῦ 58 (ἀναιρ. τὴν 203 τοῦ 57 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

παραχώρησιν γαιῶν ζητουμένων ἀπὸ Κρῆτας (ἢ ἀπὸ δικαιοδόχους των) δυνάμει τοῦ νόμου ΡΙΑ τοῦ 1850; Ναί. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθην. τοῦ 11245 τοῦ 53.

§ 168. Ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς, δι' ἧς ζητοῦνται γαῖαι δυνάμει κρητικῶν γραμματίων, ὀφείλονται οἱ καρποὶ αὐτῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 6 τοῦ 63, κυροῦσα τὴν 19937 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 169. Τίς ἀποδεικνύει, ὅτι κατέχει τὶς ὡς κληρονόμος γαίας δοθείσας δῆθεν τῷ παρ' αὐτοῦ κληρονομηθέντι Κρητί.; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 206 τοῦ 58 (τίς ἀποδεικνύει).

§ 170. Ὁ παραχωρήσας τὸ ὅπεῖον εἶχεν, ὡς Κρὴς, δικαίωμα νὰ λάβῃ γαίας, δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν διάῤῥηξιν λόγῳ ὑπερμέτρου βλάβης;—Ἴδε τὴν 592 τοῦ 55 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν λ. ὑπέρμετρος βλάβη.

§ 171. Ὁποίαν ἀγωγὴν ἔχει τὸ δημόσιον ὅταν παρεχώρησε Κρητὶ τινὶ γαίας πλέον τοῦ νομίμου ὅρου, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀπέκτησεν ὑποθήκην δανειστής τις τοῦ Κρητός; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 210 (1) τοῦ 58, καθ' ἣν ὁ πλέον τοῦ ὀφειλομένου δεδωκὼς ἔχει προσωπικὴν ἀπαίτησιν ἐξ ἐνοχῆς τικτομένην, ὄχι δὲ διεκδικητικὴν ἐπὶ τῆς φυτευθείσης ταύτης γῆς, ἐφ' ἧς τρίτος τὶς, δανειστὴς τοῦ Κρητὸς αὐτοῦ, ἐνέγραψεν ὑποθήκην.

§ 172. Τὸ δημόσιον δὲν ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν, ὅταν, διατάξαν κατ' αἴτησιν κρητός τινος, νὰ καταμετρηθῶσι γαῖαι ἐθνικαί, ἀνεκάλεσε τὴν διαταγήν του· διότι ἡ περὶ καταμετρήσεως διαταγὴ δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ καταρτισθῇ σύμβασις, ἐπειδὴ, κατὰ τὸν ἀπὸ 15 Σεπτ. 1848 περὶ Κρητῶν νόμον, τὸ ὑπουργεῖον καὶ μετὰ τὴν καταμέτρησιν, ἐνόσῳ δὲν ἐνέκρινε νὰ παραχωρηθῶσιν αἱ καταμετρηθεῖσαι γαῖαι εἰς τὸν αἰτήσαντα, εἶναι εἰς καιρὸν νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν ἦναι ἐκ τῶν παραχωρησίμων εἰς Κρῆτας, ἢ ἂν δὲν πρέπῃ νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς ἄλλον, λόγῳ προτεραιότητος τῆς αἰτήσεως. Ὥστε προπαρασκευαστικὴ πρᾶξις δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις ἀποζημιώσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 112 τοῦ 56, ἀναιρ. τὴν 13718 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 173. Ἀλλὰ τὸ δημόσιον, ὑποσχεθὲν εἴς τινα γαίας δυνάμει τῶν περὶ Κρητῶν διατάξεων, καὶ μὴ δυνάμενον νὰ τὰς δώσῃ ἐλευθέρας, ὑποχρεοῦται εἰς ἀποζημίωσιν. (νόμος τῆς 15 Σεπτ. 1848.)

---

(1) Κυροῦται ἡ 269 τοῦ 57 ἀπ. Ἐφ. Ν. Πρβ. τελεσιδικία σ. 123 σημ. 1.

— δρχ. ἀπ. Ἐφ. Αθ. 11059 (τκ. 2) ὡς καὶ τὴν 18283 τοῦ αὐτοῦ δικ.

§ 174. Ὁ περὶ συνοικισμοῦ τῶν Κρητῶν νόμος τῆς 15 Σεπτ. 1848 ὁρίζει ὅτι εἰς τοὺς μὴ λαβόντας εἰσέτι γαίας, δυνάμει τοῦ κδ΄. ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου, θέλουν παραχωρηθῆ γαῖαι κτλ. —ὅθεν ὁ ἐφοδιασθεὶς (ἄρα καὶ ὁ διαδοχος του) μὲ γραμμάτιον τῆς κατὰ τὸ 1831 ἐπὶ τῶν Κρητῶν ἐπιτροπῆς διὰ νὰ λάβῃ γῆν, δυνάμει τοῦ ῥηθέντος ψηφίσματος, ἀλλὰ μὴ πραγματοποιήσας τοῦτο, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ ἤδη τὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ, ὡς ἐπελθόντος τοῦ νέου ἐκείνου νόμου.—Απ. πολ. ΑΠ. 56 τοῦ 1855.

§ 175. Τὰ γραμμάτια πραγματοποιοῦνται μετὰ τὸ σύνταγμα; Ὁ Β. ἐξέθεσεν ὅτι εἶναι κάτοχος γραμματίων παραχωρηθέντων πρὸ τοῦ συντάγματος ἀπέναντι κτημάτων ἀφαιρεθέντων διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, καὶ ὅτι ἐζήτησεν ἐθνικὰς ἀντ' αὐτῶν γαίας, ἀλλὰ τὸ δημόσιον ἀντετείνει. Μετὰ πολλὰ δὲ, τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφετ. ὑπεχρέωσε (ἀπόφ. 659 τοῦ 53) τὸ δημόσιον νὰ παραχωρήσῃ τόσα στρέμματα, ὅσα ἀπαρτίζουσι τὸ ποσὸν τῶν γραμματίων.— Τὸ δημόσιον ἐζήτησεν ἀναίρεσιν, διότι, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὰ γραμμάτια δὲν ἠδύναντο νὰ πραγματοποιηθῶσι μετὰ τὸ σύνταγμα, ἀπαγορεῦον τὴν ἀπαλλοτρίωσιν ἐθνικῶν κτημάτων ἄνευ νόμου· ὁ Ἄρειος Πάγος ὅμως ἀπέῤῥιψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν, διὰ τῆς 17 τοῦ 54 ἀποφάσεώς του, σκεφθεὶς, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι α) τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας ἦτον ἁπλῶς συμβουλευτικόν· ἑπομένως, ἂν δὲν ἠκούσθη ἡ γνώμη του κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν διαταγμάτων, ὧν ἐγένετο χρῆσις ἐν τῇ δίκῃ, οὐχ' ἧττον τὸ δι' αὐτὴν συναφθὲν συνάλλαγμα εἶναι ἰσχυρόν· καὶ β.) ὅτι τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἐνάγοντος συναφθὲν συνάλλαγμα, τὸ διὰ τῶν εἰρημένων διαταγμάτων κανονισθὲν, ἐτελέσθη πρὸ τοῦ συντάγματος· ὥστε κατὰ τὴν προτέραν νομοθεσίαν κρίνονται ἥ,τε δύναμις καὶ τ' ἀποτελέσματα αὐτοῦ, μὴ τροποποιήσαντος τοῦ συντάγματος κεκτημένα δικαιώματα.

§ 176. Τὰ περὶ γαιῶν δοθησομένων εἰς Κρῆτας γραμμάτια δὲν ἀποτελοῦν πρᾶξιν κυβερνητικὴν, τὸ δὲ δημόσιον, ὅπερ ὡς διαχειριστὴς τοῦ δημοσίου ἐξέδωκεν αὐτὰ, δύναται νὰ τὰ προσβάλῃ ὡς κατὰ πλάνην ἐκδοθέντα.—Απ. Ἐφ. Αθ. 16986 τοῦ 59.

§ 177. Ἐκδοχεῖς κρητικῶν γραμματίων. Τὰ πρὸς Κρῆτας ἐκδιδόμενα γραμμάτια παρέχουν μόνον προσωπικὴν ἀγωγὴν, καὶ ὁ ἐκδοχεὺς αὐτῶν ὑπόκειται εἰς ὅσας καὶ ὁ παραχωρῶν αὐτὰ ἐνστάσεις. — Τὸ δημόσιον ἐνήγαγε τὸν Α ζητῆσαν τὴν ἀκύρωσιν

γραμματίου περὶ παραχωρήσεως ἐθνικῆς γῆς, ὅπερ κατ' ἀπάτην ἐδόθη εἰς τὸν δικαιοπάροχον τοῦ Α. Κρῆτα, ἐν ᾧ οὗτος εἶχε λάβει ὅ,τι τῷ ἀνῆκε δυνάμει τοῦ περὶ Κρητῶν νόμου. — Γενομένης δεκτῆς τῆς ἀγωγῆς, ἐζητήθη ἀναίρεσις ὑπὸ τοῦ Α. ἐπὶ λόγῳ ὅτι κακῶς τὸ δικαστήριον παρεδέχθη ὅτι ἀπῃτεῖτο παράδοσις καὶ ἐγκατάστασις, τὰ δὲ γραμμάτια ἦσαν μεταβιβαστέα· ἀλλ' ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. 86 τοῦ 54, κυροῦσα τὴν 646 τοῦ 53 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλίας) ἀπέῤῥιψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν, σκεφθεὶς ὅτι οὔτε προσδιωρίσθησαν, οὔτε καταμετρήθησαν, οὔτε παρεδόθησαν γαῖαι, ἀλλ' ἁπλῶς παραχωρητήριον ἐξεδόθη, τὸ δὲ ἔγγραφον τοῦτο δὲν παρέχει πραγματικὴν, ἀλλὰ προσωπικὴν κατὰ τοῦ δημοσίου ἀπαίτησιν, καὶ ὁ ἐκδοχεὺς αὐτοῦ (ὁ ἐναγόμενος Α) δὲν ἀπέκτησε διὰ τῆς ἀγορᾶς αὐτοῦ, ἀπέναντι τοῦ δημοσίου, περισσότερα δικαιώματα ἀφ' ὅσα εἶχεν ὁ παραχωρήσας αὐτὸ Κρής· διὰ τῆς ἐκχωρήσεως δὲ δὲν μεταβάλλεται ἡ θέσις τοῦ ὀφειλέτου, ὅστις δύναται νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ ἐκδοχέως τὰς περὶ τῆς ἰσχύος τῆς ἀπαιτήσεως ἐνστάσεις, ὅσας ἠδύνατο νὰ προτείνῃ καὶ κατὰ τοῦ παραχωρητοῦ, καὶ μάλιστα τὴν τοῦ δόλου. Τέλος δὲ ὁ περὶ προικοδοτήσεως τῶν Κρητῶν νόμος τοῦ 48 δὲν ἔφερε μεταβολήν τινὰ εἰς τὰς γενικὰς αὐτὰς ἀρχάς.

§ 178. Χωρεῖ ἡ τοῦ ἀναστασιανοῦ νόμου διάταξις κατὰ τῶν ἀγοραστῶν κρητικῶν γραμματίων; Οὐχὶ, κατὰ τὴν 17720 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. (Νομ. Μελ. σελ. 662). Πρβ. κατ. § 144.

§ 179. Ὁ Α. παρεχώρησεν εἰς τὸν Β γραμμάτιον, δι' οὗ ἐπετράπη τῷ Α νὰ λάβῃ γαίας τινὰς, κατὰ τὰ περὶ Κρητῶν ἐψηφισμένα. — Ὁ Β λοιπὸν ἐνήγαγε τὸ Δημόσιον ἵνα παραχωρήσῃ αὐτῷ τὰς γαίας ταύτας. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν ἡ ἀγωγὴ αὕτη ἦναι βάσιμος. — Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν ἀπέῤῥιψε τὴν ἀγωγὴν ταύτην, διὰ τῆς ἀποφάσεως 10383 τοῦ 8153, ἣν ὅρα.

§ 180. Οἱ Κρῆτες ἀποκτῶσι τὸ δικαίωμα νὰ καταλάβωσι τὰς ὁρισθείσας μερίδας των ἐκ τῶν διαθεσίμων γαιῶν, ἅμα καταδείξωσι καὶ ζητήσωσιν αὐτήν. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 10686, ἣν ἴδε.

§ 181. Ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα τῶν Κρητῶν, ὑπὲρ ὧν ἐξεδόθησαν γραμμάτια, ἴδε τὴν 17998 τοῦ 60 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 182. Περὶ παραχωρήσεως γαιῶν εἰς Κρῆτας, ἴδε τὴν ἀπόφασιν 13718 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. καὶ τὴν 11664 καὶ 13895.

§ 183. Γενομένης αἰτήσεως περὶ παραχωρήσεως ἐθνικῶν γαιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περὶ ἀποκαταστάσεως(?) τῶν Κρητῶν νόμου, ἔχει ἐπίρ-

βολὴν ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ταύτης τὸ ἀπὸ 28 Αὐγούστου 1854 διάταγμα, ἐὰν ἡ αἴτησις ἐγένετο πρὸ τοῦ διατάγματος αὐτοῦ; Ὄχι, κατὰ τὴν 16526 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 184. Πρβ. καὶ τὴν 10686 τοῦ 53 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. περὶ παραχωρήσεως γαιῶν εἰς Κρῆτας.

§ 185. Γαῖαι παραχωρηθεῖσαι εἰς Κρῆτας ὑπόκεινται εἰς κατάσχεσιν; Ναί, κατὰ τὴν 230 τοῦ 45 ἀπ. Ἐφ. Ν. (Εὑρ. ἑ σ. 436), διότι καὶ ἂν ὁ ὀφειλέτης δὲν ἔχῃ τὴν κυριότητα τῶν παραχωρηθεισῶν αὐτῷ γαιῶν, ὧν ἀπαγορεύεται ἡ ἐκποίησις (ἄρθρον ἕβδομον τοῦ ἀπὸ 13 Μαρτ. 1831 ψηφ.), ἔχει ὅμως τὴν ἐπικαρπίαν, ἥτις εἶναι ἐκποιήσιμος, κατὰ τὸν νόμον 13 τοῦ Κώδ. de usuf. et habit.—Κατὰ τὴν 18 τοῦ 60 ὅμως ἀπόφασιν τοῦ ΑΠ. (κυροῦσαν τὴν 16188 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.), ἡ χρῆσις καὶ ἡ κάρπωσις δὲν ὑπόκεινται εἰς κατάσχεσιν, διότι ὁ μισθωτὴς δὲν ἔχει πραγματικὰ δικαιώματα.

§ 186. Ἡ 222 τοῦ 65;

§ 187. *Περὶ παραδόσεως.*

Προκειμένου περὶ ἐθνικῶν γαιῶν ἀπῃτεῖτο παράδοσις; Ὁ ἀγοραστὴς αὐτῶν εἶχε δικαίωμα διεκδικήσεως, ἂν δὲν τῷ ἐγένετο παράδοσις; (1).

Ἡ ἑλληνικὴ νομολογία δὲν φαίνεται στερεωμένη. Οἱ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφέται παρεδέχθησαν (2) ὅτι διὰ τὰς ὑπὸ τοῦ δημοσίου γινομένας ἐκποιήσεις γίνεται ἐξαίρεσις τοῦ ἐν τῷ τεμ. 23 Π (6. 8) καὶ τῇ διατάξει 83 Ἁρμ. (γ. γ) γενικοῦ κανόνος· ὥστε, κατὰ τὸ Ἐφετεῖον αὐτό, ὁ ἀγοραστὴς καταβαλὼν τὸ τίμημα, καθίσταται ἀμέσως κύριος τοῦ πωληθέντος ὑπὸ τοῦ δημοσίου κτήματος· στηρίζεται δὲ τὸ δικαστήριον ἰδίως εἰς τὸ τεμ. 5 § 8 Π (49. 84), εἰς ὃ ἄλλοι ἀποδίδουσι τὴν ἔννοιαν, περὶ ἧς ὁ Μακελδέϋ ἐν § 255 σημ. ά.

Οἱ ἐν Ἀθήναις Ἐφέται ἄλλως ἔλυσαν τὸ ζήτημα διὰ τῆς 1005

---

(1) Πρβ. Εὑρ. λ. Διεκδίκησις § 17 καὶ Κατάσχεσις § 185.

(2) Εὑρ. λ. Πώλησις § 912, 914—916. Οὕτω καὶ διὰ τῆς 125 τοῦ 58 (Νομ. σ. 6308) καὶ 695 τοῦ 59 ἀποφάσεως αὐτῶν (Νομ. σ. 6425), στηριζομένης εἰς τὰ ἄρθρα 83 καὶ 86 τοῦ περὶ προικοδοτήσεως νόμου.

τοῦ 38. Καὶ αὐτὸς ὁ ΑΠ. (ἀπ. 364 τοῦ 55 (1) καὶ 237 τοῦ 63 (2)) ἀπεφήνατο ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει διάταξις ἀνατρέπουσα ὡς πρὸς τὰ ἐθνικὰ κτήματα τὸν εἰρημένον κανόνα· ὅταν δ' ἦναι ὁμολογούμενον, ὅτι τὸ δημόσιον προσδιώρισεν οἰκόπεδόν τι διά τινα, ὁ δὲ γεωμέτρης τὸ κατεμέτρησε, καὶ ἐκεῖνος τὸ παρέλαβεν, ἄλλη *παράδοσις* δὲν ἀπαιτεῖται. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 33 τοῦ 46 καὶ 156 τοῦ 53 (3). Μετὰ τὰ ἀνωτέρω προσθέτομεν καὶ τὰ ἑξῆς.

§ 187 [2]. Οὐδεὶς νόμος καθιεροῖ ὅτι τὸ ἁπλοῦν γεγονὸς τῆς καταλήψεως ἐθνικοῦ κτήματος προσδίδει εἰς τὸν νεμηθέντα αὐτὸ δικαίωμα κυριότητος· ὥστε ὁ τοιοῦτος δὲν ἔχει δικαίωμα διεκδικήσεως, διότι ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ χορηγεῖται εἰς τὸν δυνάμενον νὰ ἐπιδείξῃ κυριότητα ἐπὶ τοῦ πράγματος, ἢ, κατά τινας νομίμους περιστάσεις, εἰς τὸν λαβόντα αὐτὸ ἐκ παραδόσεως διὰ τίτλου ἱκανοῦ πρὸς μεταβίβασιν κυριότητος. Τεμ. 20. 23, καὶ 50 ΙΙ (6. 1).

---

(1) Πρβ. § 404 τῆς λ. Πώλησις.

(2) Ἰδοὺ πῶς φέρει ἡ 237 τοῦ 63·

« Ἐπειδὴ ὑπάρχει γενικὴ ἀρχὴ τοῦ Ρωμ. δικαίου (Νόμ. 81 Βασ. 11. 1), καθ' ἣν «αἱ δεσποτεῖαι τῶν πραγμάτων διὰ παραδόσεως καὶ χρήσεως μετκφέρονται, οὐ μὴν διὰ ψιλοῦ συμφώνου». Τῆς ἀρχῆς δὲ ταύτης δὲν ἐξάγεται προφανῶς, ὅτι εἰσάγει ἐξαίρεσιν ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τοῦ δημοσίου γενομένων πωλήσεων ὁ νόμ. 5 § 1 Π. (49, 14), διότι δὲν ἀναφέρει ῥητῶς, ὡς ἀπαιτεῖται εἰς ἐξαίρεσιν, ὅτι τὸ πωλούμενον καὶ *ἄνευ παραδόσεως* γίνεται τοῦ ἀγοραστοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς statim fit emptoris, καὶ φαίνεται μᾶλλον ἐμφαίνων τὴν κατόπιν ἀναπτυχθεῖσαν καὶ διὰ πολλῶν νόμων (νόμ. 1. 2. Κ. 10. 3.—νόμ. 2. 3. Κ. 7. 37—νόμ. 2. Κ. 4. 52) καθιερουμένην ἀρχήν, ὅτι αἱ παρὰ τοῦ δημοσίου γενόμεναι πωλήσεις μεταβιβάζουσιν ὁριστικῶς κυριότητα εἰς τὸν ἀγοραστήν, μὴ ὑποκείμεναι εἰς ἐκνίκησιν. Ὅθεν τὸ Ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον, ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐκποιούμενα κτήματα μεταβαίνουσιν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἀγοραστοῦ ἀμέσως διὰ τῆς πωλήσεως, χωρὶς ν' ἀπαιτῆται παράδοσις, ἡρμήνευσεν ἐσφαλμένως τὸν μνησθέντα 5 § 1 νόμον καὶ παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας, θεωρῆσαν περιττήν, ἣν τὸ Πρωτοδικεῖον εἶχε διατάξει ἀπόδειξιν τῆς παραδόσεως, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν (ἄρθρ. 807 § 5 καὶ 8 τῆς πολ. δικονομίας).»

(3) Πρβ. σχετικὰ εἰς τὴν λ. Πώλησις § 401—403 καὶ κατ. § 568 τῆς 159 τοῦ 60.

—Τεμ. 17 καὶ 7 § 8 Π (6. 2) Απ. πολ. ΑΠ. 138 τοῦ 64, κυροῦσα τὴν 17613 ἀπ. Ἐφ. Αθ.

§ 187 3. Ἂν τὶς πρῶτον παρέλαβε γαίας ἐθνικὰς καὶ ἔπειτα ἠγόρασε, θεωρεῖται ὡς ἰσχυρῶς παραλαβὼν, καὶ ἔχει τὰς ἀγωγὰς, ὅσας πᾶς κύριος. κφ. 9 (15. 2).—Απ. Ἐφ. Ναυπλ. 239 τοῦ 47 ἐν Εὐρ. ε' σ. 725.

§ 187 4. Μεταβιβάζεται ἡ κυριότης τῶν ἀκινήτων εἰς τὸν ἀγοραστὴν, ὅταν τὸ δημόσιον πωλοῦν, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν κατοχὴν, ἐγκαθίστησιν εἰς τὸ πρᾶγμα τὸν ἀγοραστήν; Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἔχει συνέπειαν ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐγκατάστασίς τινος εἰς τὴν κατοχὴν, τὴν ὁποίαν αὐτὸ δὲν ἔχει; Ὅρα Εὐρ. λ. Πώλησις § 390 δὶς καὶ § 918.

§ 187 5, Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς παραδόσεως; Εὐρ. λ. Πώλησις § 397 ἐπ. Νομικῆς σελ. 5531, ἔνθα ἡ 1260 τοῦ 51 ἀπ. τῶν Ν. Ἐφ., καθ' ἣν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις.

§ 187 6. Ἡ καταμέτρησις ἐθνικῶν κτημάτων καὶ ἡ εἰς αὐτὰ ἐγκατάστασις τοῦ κομιστοῦ τοῦ παραχωρητηρίου θεωρεῖται ὡς παραχώρησις προσωπικῆς ἀπαιτήσεως, ἤτοι ἐνοχῆς ὑποκειμένης εἰς τὰς περὶ παραχωρήσεως ἀπαιτήσεων διατάξεις. Απ. 641 τοῦ 52 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν Νομικ. σ. 5648.

§ 187 7. Ὅταν ἦναι ὁμολογούμενον, ὅτι τὸ δημόσιον προσδιώρισεν οἰκόπεδόν τι διὰ τὸν δεῖνα, ὅστις, καταμετρηθὲν, παρέλαβεν αὐτὸ, ἄλλη παράδοσις δὲν ἀπαιτεῖται. Απ. πολ. ΑΠ. 856 τοῦ 53.—Ὅρα τὰς τοῦ ΑΠ. ἀπ. 364 τοῦ 55 καὶ 237 τοῦ 63.

Περὶ συνοικισμοῦ Σαμίων.

§ 188. Πρβ. τὸ διάτ. τῆς 20 Ὀκτ. 1834, δι' οὗ παραχωροῦνται τοῖς Σαμίοις αἱ ἐν Χαλκίδι ἐθνικαὶ γαῖαι.—Απ. ΑΠ. 279 τοῦ 62.

189. Ἐν Εὐρ. (τόμ. ιέ σελ. 210, λ. Σάμιοι) κατεχώρισα τὴν 2955 ἀπόφασιν τῶν ἐν Αθ. Ἐφ. ἐν ᾗ γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἂν αἱ εἰς συνοικιζομένους Σαμίους παραχωρηθεῖσαι ἐθνικαὶ γαῖαι ἐμποιοῦνται παρ' αὐτῶν.—Οἰκονομίας χάριν, δὲν ἐπαναλαμβάνω ὅσα ἐκεῖ εὕρηνται.

§ 190. Ὅταν τὸ δημόσιον ὑπεσχέθη Σαμίῳ τινὶ γαίας, τὰς ὁποίας δὲν τῷ παρέδωκεν, οὗτος δικαιοῦται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀποζημιώσεως ἢ παραδόσεως ἄλλου ἀγροῦ εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν καὶ τῆς αὐτῆς ἀξίας· ἀδιάφορον δὲ ἂν αἱ γαῖαι κατέχωνται ὑπὸ τρίτου τινός. — Απ. πολ. ΑΠ. 115 τοῦ 62 — Πρβ. τὴν λ. Πώλησις.

§ 191. Τὸ δημόσιον, καταστὰν ὑπερήμερον εἰς τὴν παράδοσιν ἀγροῦ, ὃν ὑποσχέθη νὰ δώσῃ Σαμίῳ τινὶ, ὑποχρεοῦται εἰς τὴν χορήγησιν τῶν καρπῶν. (Σημ. ὅτι οἱ καρποὶ ἐδόθησαν ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς.) Απ. πολ. ΑΠ. 115 τοῦ 62.

Περὶ συνοικισμοῦ ἐν Πειραιεῖ.

§ 192. ὅρα τὰ ὑπὸ τῆς νομοθεσίας ὡρισμένα ἐν Εὑρ. ιή σελ. 153 ἐπ. λ. Συνοικισμός.

§ 193. Δικαίωμα ὑποθήκης τοῦ δημοσίου. Εὑρ. κϐ΄ σ. 25 § 37 (λ. Υποθῆκαι) καὶ Εὑρ. ε΄ σελ. 746—748.

Περὶ νεοφωτίστων.

§ 194. *Νομοθεσία* (1).

1) Ἐπικυροῦται ἡ ἀποζημίωσις ἡ ἐγκριθεῖσα εἰς τοὺς νεοφύτους διὰ τὰ ἰδιόκτητα αὐτῶν κτήματα, δι' ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς—Ποῖοι ἐκ τῶν νεοφύτων (βαπτισμένων Ὀθωμανῶν) ἔχουν δικαίωμα ἀποζημιώσεως — Διὰ ποῖα κτήματα ἔχουν δικαίωμα — Δήμευσις — Προικοδότησις — Πόθεν θέλει λαμβάνεσθαι ἡ ἀποζημίωσις — Δικαιώματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν διδομένων δι' ἀποζημίωσιν κτημάτων — Τί χρησιμεύει πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἀποζημιώσεως — Πῶς πρέπει νὰ ζητήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀποζημιώσεως—Ἔγγραφον ἰδιοκτησίας. Δ. 21 Ἀπριλίου 1836, 81.

2) Ὅλα τὰ κατὰ τὸ ἄρθρον 8 συνταχθέντα πρωτόκολλα περὶ ἀποζημιώσεως θέλουν ἐξελέγχεσθαι ὑπὸ τοῦ ἐλεγκ. Συνεδρίου. Δ. 7 Μαΐου 1838. 97.

3) Πῶς θέλει λαμβάνει τὸ ἐλεγκ. Συνέδριον τὰς ἐξετάσεις τῶν μαρτύρων καὶ τὰς λοιπὰς ἀποδείξεις πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν ἀπαιτήσεων τῶν νεοφύτων — Διαδικασία ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων κατὰ τὴν ἐξέτασιν ταύτην. Δ. 23 Νοεμβρίου 1838 207. — Προσκαλοῦνται οἱ νεόφυτοι νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὸ Δ. τοῦτο. Απλ. ὑπουργ. Οἰκονομ. 20 Δεκεμβρίου 1838 214.

§ 194². ὅρα ὅσα ἔγραψα ἐν λ. Νεοφώτιστος, (Εὑρ. ί. σελ. 385—392).

§ 195. Πρϐ. τὴν λ. Μικτὴ ἐπιτροπή.

---

(1) Ὁ τελ. ἀρ. δηλοῖ τὴν σελ. τῆς ἐφημ. τῆς Κυϐ. τοῦ ἔτους, οὗ ἡ χρονολογία προηγεῖται.

Κτήματα ἐν Θήβαις ἀγορασθέντα παρ' Ὀθωμανῶν (1). *Βακούφικα* (2).

§ 195. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 94 τοῦ 46 καὶ 217 τοῦ 63.

§ 196. Ὁ περιορισμὸς τῆς πλήρους ἰδιοκτησίας τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν λεγομένων βακουφίων ὑπῆρχε μέχρι τῆς συνθήκης τῆς 18 Φεβρ. 1844· ἔκτοτε δ' ἔπαυσεν ὁ περιορισμὸς αὐτός. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 94 τοῦ 46, ἣν ἴδε ἐν Εὐρ. ε' σ. 718—720. Πρβ. τὴν λ. Συνθῆκαι.

§ 197. Ἂν ἡ ὀθωμανικὴ ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέτασε τοὺς τίτλους τῶν παρ' ὀθωμανῶν ἀγορασάντων ἀκίνητα, δὲν κωλύονται οἱ ἀγορασταὶ ἀπὸ τοῦ νὰ ζητήσωσι τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγορασθέντος, ἂν δὲν ἦναι βακούφικον.—Απ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 15900 τοῦ 58 φέρουσα.

« Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἀπὸ 2 Νοεμβρίου 1843 διατάγματος, ἐκδοθέντος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀπὸ 19|31 Αὐγούστου διακοινώσεως τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τοὺς πρέσβεις τῶν τριῶν συμμάχων δυνάμεων τῆς Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις συγκατανεύει νὰ παραχωρήσῃ τὰς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Θηβῶν παραχωρηθείσας ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν γαίας εἰς τοὺς ἀγοραστὰς αὐτῶν ὑπὸ τοὺς ἐν τῷ διατάγματι αὐτῷ ἀναφερομένους ὅρους.

Ἐπειδὴ καὶ μὲν εἰς τὸν ὅρον τοῦτον εἶναι νὰ ἐρευνήσῃ ἡ ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπὴ προηγουμένως ὅπως ἀποφανθῇ ἂν οἱ τίτλοι τῶν ἀγοραστῶν ὦσιν ἐν τάξει, καὶ ἂν τὰ κτήματα ταῦτα δὲν συμπεριλαμβάνωνται μεταξὺ τῶν βακουφίων, περὶ ὧν θέλουσιν ἐφαρμοσθῇ αἱ διατάξεις τῶν πρωτοκόλλων τοῦ Λονδίνου, ἀλλὰ τὸν ὅρον τοῦτον ἐξεπλήρωσαν ὅσον τὰ καθ' ἑαυτοὺς ὁ Φ καὶ Ι ὑποβαλόντες τοὺς τίτλους τῆς ἀγορᾶς των εἰς τὴν μικτὴν ἐπιτροπὴν ἐγκαίρως, ὡς τοῦτο δὲν ἀμφισβητεῖται ὑπὸ τοῦ δημοσίου, ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέδωκεν ἀπόφασίν τινα ἐπὶ τούτῳ, καὶ διελύθη ὕστερον διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Νοεμβρίου 1849 Β. Διατάγματος· ὥστε αἴτιος τῆς μὴ ἐπικυρώσεως τοῦ ὅρου τούτου κατέστη ἡ ὑποσχεθεῖσα τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγορασθέντος κτήματος Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις.

» Ἑπομένως ἡ μὴ ἐξέτασις τῆς ὑποθέσεως ἀπὸ τὴν ὀθωμανι-

---

(1) ὅρα Εὐρ. τ. ιή 66—70—73 (λ. Συνθῆκαι).
(2) ὅρα αὐτόθι λ. Συνθῆκαι § 156 ἐπ. 181.

κὴν ἐπιτροπὴν δὲν δύναται νὰ κωλύσῃ τοὺς ἀγοραστάς, ἂν ὦσι νόμιμοι, καὶ ἂν τὸ ἀγορασθὲν δὲν ἦναι βακούφικον, ἀπὸ τοῦ νὰ ἀπαιτήσωσι δικαστικῶς τὸ δικαίωμα, ὅπερ ἔλαβον διὰ τοῦ εἰρημένου διατάγματος, ἤτοι τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγορασθέντος· οὐδ' ἡ πρότασις τοῦ δημοσίου τοῦ ὅτι ἡ Κυβέρνησις εἶναι πρόθυμος νὰ συστήσῃ τὴν ἐπιτροπὴν τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὸν τίτλον τῶν ἀγοραστῶν τούτων καὶ τὴν ἰδιότητα τοῦ κτήματος, καὶ νὰ παραχωρηθῇ πρὸς τοῦτο προθεσμία εἶναι βάσιμος, α) διότι τὸ δημόσιον δὲν εἶναι ἢ τὸ ἠθικὸν πρόσωπον τὸ παριστάνον τὴν δημοσίαν περιουσίαν, ὡς τοιοῦτον δὲ δὲν εἶναι αὐτὴ ἡ Κυβέρνησις καὶ δὲν δύναται νὰ ὑποσχεθῇ τὴν ἔκδοσιν νόμων καὶ διαταγμάτων· β') δὲ, τὸ δικαστήριον, ὀφεῖλον νὰ δικάζῃ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους, οὐδόλως δύναται ν' ἀναστείλῃ τὴν ἐκδίκασιν ὑποθέσεώς τινος λόγῳ προσδοκωμένου, ὅπερ ἀντιβαίνει εἰς τὰ καθήκοντά του. Ὅθεν ὀρθῶς τὸ Πρωτοδικεῖον ἀπέρριψε τὰς ἐνστάσεις καὶ τοῦ ἀπαραδέκτου καὶ τῆς ἀναβολῆς τὰς στηριζομένας εἰς τὸν λόγον ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέτασεν εἰσέτι τοὺς τίτλους τῶν ἐφεσιβλήτων.

Ἐπειδὴ ὅμως, κατὰ τὸ εἰρημένον Β. Διάταγμα τῆς 2 Νοεμβρίου 1843, ἐκεῖνα μόνον ἐκ τῶν ὀθωμανικῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Θηβῶν κτήματα εἶναι παραχωρητέα παρὰ τοῦ δημοσίου εἰς τοὺς ἀγοραστάς, ὅσα δὲν εἶναι *βακούφικα*, ἑπομένως οἱ ἐνάγοντες, οἵτινες καὶ ἀπαιτοῦσιν αὐτά, ὀφείλοντες ν' ἀποδείξωσι πᾶν ὅ,τι κατὰ τὸ Β. τοῦτο διάταγμα εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τὴν παραδοχὴν τῆς ἀγωγῆς των, ὀφείλουν ν' ἀποδείξωσι καὶ ὅτι δὲν εἶναι βακούφικα, δηλ. αὐτὸ ἐκεῖνο, ὅπερ ὤφειλον ν' ἀποδείξωσι καὶ ἐνώπιον τῆς ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπῆς, καὶ ὄχι μόνον ὅτι δὲν εἶναι *Ζερὶ βακούφικα*, ἀλλ' οὐδὲ *βακούφικα* ἁπλῶς, διότι ἂν καὶ ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων δὲν ἔχῃ πλήρη κυριότητα τὸ δημόσιον κατὰ τὸ πρωτόκολλον, ἔχει ὅμως περιωρισμένην.»

§ 198. *Περὶ τῆς ἐπὶ Κυβερνήτου Τραπέζης.*

Ὅρα ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 12718 (πρὸ τοῦ 1862). — Πρβ. τὸν νεώτερον νόμον ἐν σελ. 1 ἐφ. Κυβ. τοῦ 64.

§ 199. *Περὶ τοῦ δημοσίου λογιστικοῦ.*

Α) *Νομοθεσία* (1).

Νόμος ΣΙΒ τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1852 (σελ. 525 ἐφ. Κυβερν.).

(1) Ὅρα σελ. ε' τῆς ὑπὸ Πολυχρονιάδου συλλογῆς, τ. 2.

Διάτ. τῆς 15 Ὀκτωβρίου 1852 περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ (σελ. 602 ἐφ. Κυβερν.).

Β) *Νομολογία.*

§ 200. Ὅταν τὸ δημόσιον παραδεχθῇ τὸ ἄνευ μειοδοσίας γενόμενον ἐργολαβικῶς ἔργον, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ πλέον, ὅτι παρεβιάσθη τὸ ἄρθρον 34 τοῦ λογιστικοῦ νόμου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 229 τοῦ 66. Πρβ. κατ. § 289—301 [2].

§ 201. Κατὰ τὸν περὶ λογιστικοῦ τοῦ Κράτους νόμον (ἄρθρ. 34), πᾶσα διὰ λογαριασμὸν τῆς ἐπικρατείας συμφωνία γίνεται διὰ Δημοσίου συναγωνισμοῦ, ἐξαιρουμένων μόνων τῶν ἐν αὐτῷ ὁριζομένων περιπτώσεων, τοιαύτη δὲ δὲν εἶναι ἡ ἰδιωτικὴ μίσθωσις τοῦ ἐν Πειραιεῖ δημοσίου δικαιώματος τοῦ κοιλοῦ καὶ τοῦ στατῆρος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 221 τοῦ 64, ἀναιρ. τὴν 20514 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

« Ἐπειδή, κατὰ τὸν περὶ τοῦ λογιστικοῦ τοῦ Κράτους νόμον (ἀριθ. 34), πᾶσα διὰ λογαριασμὸν τῆς Ἐπικρατείας συμφωνία γίνεται διὰ δημοσίου συναγωνισμοῦ καὶ μόνον εἴς τινας περιπτώσεις ὑπὸ τοῦ ἰδίου νόμου ῥητῶς προβλεπομένας γίνεται ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος τούτου. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ Ἐφετεῖον, καίτοι παραδεχόμενον, ὅτι ἡ πρὸς τὸν ἀναιρεσείοντα κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1861 μίσθωσις τοῦ ἐν Πειραιεῖ δημοσίου δικαιώματος τοῦ κοιλοῦ καὶ τοῦ στατῆρος δὲν ἐγένετο διὰ δημοσίου συναγωνισμοῦ, ἀλλὰ δι' ἰδιωτικῆς συμφωνίας, προταθείσης μὲν ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος, παρὰ δὲ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργοῦ παραδεχθείσης, ἀπεφήνατο ὡς νόμιμον καὶ ἰσχυρὰν τὴν προκειμένην διὰ λογαριασμὸν τῆς ἐπικρατείας γενομένην ἰδιωτικὴν συμφωνίαν, ἐνῷ δὲν παραδέχεται, ὅτι ὑπάγεται εἰς τὰς περιπτώσεις, τὰς ὁποίας ῥητῶς ἐξαιρεῖ τὸ εἰρημένον ἄρθρον 34 τοῦ περὶ λογιστικοῦ τοῦ Κράτους νόμου, προφανῶς παρεβίασε τὸν ῥηθέντα νόμον, ὅστις εἶναι ἐν πλήρει ἰσχύει ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 52· ὁ δὲ λόγος τῆς ἀποφάσεως, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων προσεκάλεσε τὴν παράνομον ταύτην συμφωνίαν, δὲν ἠδύνατο νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ πράξεως, δὲν στηρίζεται εἰς τὸν νόμον, μὲ τὸν ὁποῖον ὀφείλουν νὰ συμμορφῶνται ἅπαντες οἱ μετὰ τοῦ δημοσίου συμβαλλόμενοι, ἵνα ἔχῃ ἰσχὺν τὸ συνάλλαγμα, δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἰδίαν αὐτῶν θέλησιν, ἄρα ἡ ἀπόφασις τοῦ ἐφετείου ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 7 τῆς Πολ. Δικονομίας. »

§ 202. Τὸ ἄρθρον 86 τοῦ λογιστικοῦ νόμου δὲν ἀφορᾷ πᾶσαν

κατάσχεσιν παρὰ τῷ δημοσίῳ ἐνεργουμένην, ἀλλὰ μόνον τὰς κατασχέσεις χρημάτων, τὰ ὁποῖα τὸ δημόσιον πρόκειται νὰ δαπανήσῃ, ἤγουν νὰ μεταχειρισθῇ εἰς πλήρωσιν χρεῶν τῆς Ἐπικρατείας· ἡ δὲ ὀφειλὴ τοῦ δημοσίου πρὸς τοὺς Κορινθίους, ἡ ἐκ τῆς εἰς τὸ κεντρικὸν ταμεῖον καταθέσεως χρημάτων ἀνηκόντων εἰς αὐτοὺς προερχομένων, δὲν εἶναι ὀφειλὴ χρημάτων πληρωτέων διὰ δαπάνην τοῦ Κράτους. Ἀπόφασις ὅμως ἐφαρμόσασα ἁπλῶς λίαν περιωρισμένως τὸ ἄρθρον αὐτὸ δὲν ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 177 τοῦ 65.—Πρβ. τὴν λ. Κατάσχεσις.

§ 303. ὅταν διὰ νόμου ἔπαυσεν ἡ εἴς τινα ὀφειλέτην χορήγησις τῆς μισθοδοσίας του (διὰ τοῦ Φρουραρχείου Ἀθηνῶν π. χ.), τὸ δημόσιον δὲν εὐθύνεται διὰ τὴν μὴ ἐξακολούθησιν τῆς κρατήσεως τοῦ κατασχεθέντος ποσοῦ, διότι κατὰ τὸ ἄρθρον 86 τοῦ λογιστικοῦ νόμου ἡ κατάσχεσις πρέπει νὰ γίνηται παρὰ τῷ πληρόνοντι ταμείῳ.—Ὥςτε εἰς τὸ ταμεῖον, εἰς ὃ μετετέθη τὸ τῆς πληρωμῆς τῆς μισθοδοσίας, πρέπει νὰ γίνῃ ἡ δέουσα αἴτησις γινομένης νέας κατασχέσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 310 τοῦ 62, κυρ. τὴν 19708 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.—Πρβ. τὴν λ. Κατάσχεσις παρὰ τρίτῳ.

§ 204. Κατὰ τὸ ἄρθρον 199 τοῦ λογιστικοῦ νόμου, πᾶσα ἔλλειψις χρημάτων ἢ χαρτοσήμου νομίμως βεβαιουμένη, ἀρκεῖ ἵνα ὑποχρεωθῇ ὁ ὑπόλογος ταμίας εἰς προκαταβολὴν τοῦ ἐλλείποντος, ὁ δὲ νόμος οὐδεμίαν διάκρισιν κάμνει μεταξὺ ἐλλείψεως ἐξ ἀμελείας, παραλείψεως ἢ καταχρήσεως γενομένης. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 300 τοῦ 60, ἀναιροῦσα τὴν 204 τοῦ 60 Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 205. Ἔννοια τῶν ἄρθρων 32 καὶ 33 αὐτοῦ.—Ὅρα ἐν λ. Μισθὸς τὴν 95 τοῦ 61 πολ. ΑΠ. Ἀπόφασιν.

§ 206. Τὸ ἐπὶ τῶν Στρατ. ὑπουργεῖον ἐκδίδει ἀποφάσεις περὶ ἐλλείμματος τῶν ὑπολόγων; ὅρα ἀνωτ. τὰς τοῦ Ἀρ. Πάγου πολιτικὰς ἀποφάσεις 300 τοῦ 60 καὶ 319 τοῦ 65.

§ 207. *Συνέχεια περὶ τοῦ δημοσίου λογιστικοῦ· ἰδίως περὶ παραγραφῆς.*

Γνωστόν ἐστιν, ὅτι αἱ κατὰ τοῦ δημοσίου ἀπαιτήσεις κατὰ μὲν τὸ δίκαιον τὸ πρὸ τοῦ περὶ τοῦ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου τῆς ά. Ὀκτωβρ. 1852 παρεγράφοντο μετὰ τριακονταετίαν, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 69 τοῦ νόμου αὐτοῦ ὑπήχθησαν εἰς πενταετῆ παραγραφήν. Ἀλλὰ ἡ παραγραφὴ αὕτη ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς πρὸ τοῦ νόμου τοῦ 1852 ἀρξαμένας παραγραφάς; Ὁ ΑΠ. παρεδέχθη

διὰ πολλῶν ἀποφάσεων (1), ὅτι αἱ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου πρὸ τοῦ νόμου αὐτοῦ ἀρξάμεναι παραγραφαὶ ῥυθμίζονται κατὰ τὸν ἀρχαιότερον νόμον (τῆς τριακονταετίας), ἀκολουθήσας τὴν λύσιν, ἣν δίδει εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ὁ Γαλ. νόμος. (Πρβ. Δαλλ. Trésor Παπαῤῥηγοπούλου σελ. 251 τ. 2 τῶν γεν. ἀρχῶν) (2). Τὴν δέ-

---

(1) Π. χ. 178 καὶ 362 τοῦ 64· 7, 154 τοῦ 65· 62, 167, 481 τοῦ 66· 34, 35 τοῦ 67. Ἰδοὺ περίληψίς τινῶν ἐξ αὐτῶν.

(2) α) Τοῦ ἄρθρου 69 τοῦ λογ. νόμου ἡ πενταετὴς παραγραφὴ τῶν δημοσίων χρεῶν ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς χρήσεως, εἰς ἣν ἕκαστον χρέος ἀνήκει, ὥστε ἡ παραγραφὴ αὕτη ἐπιβάλλεται εἰς ἐκεῖνα μόνον τὰ χρέη, τὰ εἰς χρῆσιν μεταγενεστέραν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ λογιστικοῦ νόμου ἀναγόμενα, τὰ δὲ προγενέστερα αὐτοῦ (οἷον ἡ ἀπαίτησις μισθῶν ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1847 μέχρι 12 Νοεμβρ. 1851), ὡς μὴ ἀνήκοντα εἰς χρῆσίν τινα μεταγενεστέραν τοῦ νόμου τούτου παρὰ ἀφοῦ ἀναγνωρισθῶσιν ἢ ἐκκαθαρισθῶσι καὶ ἐκδοθῇ περὶ αὐτῶν ἔνταλμα πληρωμῆς (ἀριθ. 63), ὑπάγονται, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν αἴτησιν ἀναγνωρίσεως ἢ ἐκκαθαρίσεως, εἰς τὴν τριακονταετῆ παραγραφὴν, εἰς ἣν καὶ πρότερον ὑπήγοντο. Απ. πολ. ΑΠ. 178 τοῦ 64.

β) Ὅταν ὁ νόμος συντέμῃ τὸν τῆς παραγραφῆς χρόνον, ἡ παρὰ τοῦ νέου νόμου εἰσαχθεῖσα βραχυτέρα παραγραφὴ δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰμὴ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νέου νόμου, διότι ἄλλως ἤθελεν ἀποδοθῇ εἰς τὸν νέον νόμον ἀναδρομικὴ ἰσχὺς, ἀφαιροῦσα ἀμέσως ἀπὸ τοῦ δικαιούχου δικαίωμα, ὅπερ εὐλόγως ἐπείθετο ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τὸν προηγούμενον νόμον. — Ἄρα ἡ πενταετὴς παραγραφὴ, ἣν τὰ ἄρθρα 87 καὶ 69 τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου εἰσάγουσι, δὲν ἐφαρμόζεται ὡς πρὸς τὰ ποσὰ, τὰ ὁποῖα προκατεσχέθησαν· ἐφαρμόζεται δὲ ἂν παρῆλθον, ἄνευ ἀνανεώσεως, πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ. Απ. πολ. ΑΠ. 210 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 19501 ἀπ. Εφ. Αθ.—Πρβ. καὶ τὰς 345 καὶ 362 τοῦ 64 πολ. ΑΠ. Απ.

γ) Ποία παραγραφὴ (ἡ τριακονταετὴς, ἢ ἡ πενταετὴς τοῦ ἄρθρου 69 τοῦ λογιστικοῦ νόμου) χωρεῖ, ὅταν πρόκηται περὶ πληρωμῆς μισθῶν, οὓς ἔχασεν ἀξιωματικός τις τοῦ στρατοῦ, μετατεθεὶς ἀπὸ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν τῆς φάλαγγος ὑπηρεσίαν, ἧς ἡ μισθοδοσία εἶναι κατωτέρα τοῦ μισθοῦ τοῦ ἐν τῷ τακτικῷ στρατῷ; Τὸ ἐν Αθ. Εφ. (ἀπόφ. 305 τοῦ 1865) ἐθεώρησεν ἐφαρμοστέαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν διάταξιν τοῦ εἰρημένου

ξιν ταύτην ἀποκρούει διὰ μακρῶν ὁ Παπαῤῥηγόπουλος ἐν § 598 τῶν γεν. ἀρχῶν λέγων ὅτι ἡ δόξα αὕτη περιέχει τὸ ἀντίθετον τῆς

ἄρθρου 69, ὁ δὲ ΑΠ. ἀπεφήνατο ὅτι ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρου 69 τοῦ νόμου περὶ τοῦ δημοσίου λογιστικοῦ ἀφορᾷ τὰ χρέη τὰ εἰς μεταγενεστέραν τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ χρέη ἀναγόμενα· ὥστε ἀγωγὴ περὶ πληρωμῆς μισθῶν, οὓς ἔπρεπε νὰ λάβῃ ἀξιωματικός τις, μετατεθεὶς εἰς τὴν φάλαγγα, παρὰ τὸν νόμον, πρὸ τοῦ νόμου ἐκείνου, παραγράφεται ἐντὸς τριακονταετίας. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 7 τοῦ 65 φέρουσα (α)·

« Ἐπειδὴ ἡ τοῦ ἄρθρου 69 τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου διάταξις, καθ' ἣν παραγράφεται πρὸς ὄφελος τοῦ Δημοσίου καὶ ἐξαλείφεται πᾶν χρέος δημόσιον, ἐάν, δι' ἔλλειψιν ἀποχρώσης δικαιολογήσεως, δὲν ἀνεγνωρίσθη, δὲν διετάχθη ἡ πληρωμὴ αὐτοῦ καὶ δὲν ἐπληρώθη ἐντὸς πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς χρήσεως, καταργοῦσα πρὸς εὐκολίαν καὶ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ταμείου τὴν τοῦ κοινοῦ δικαίου ἀρχὴν τῆς τριακονταετοῦς παραγραφῆς τῶν προσωπικῶν ἀπαιτήσεων, πρέπει, ὡς ἐξαιρετική, στενῶς νὰ ἑρμηνεύηται καὶ ἐφαρμόζηται.

» Ἐπειδὴ κατὰ τὸ εἰρημένον 69 ἄρθρον ἡ πενταετὴς παραγραφὴ τῶν δημοσίων χρεῶν ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς χρήσεως, εἰς ἣν ἕκαστον χρέος ἀνήκει, ἐντεῦθεν δὲ συνάγεται ἀναγκαίως, ὅτι ἡ παραγραφὴ αὕτη ἐπιβάλλεται εἰς ἐκεῖνα μόνον τὰ χρέη, τὰ εἰς χρῆσιν μεταγενεστέραν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ λογιστικοῦ νόμου ἀναγόμενα, τὰ δὲ προγενέστερα αὐτῶν, οἷον εἶναι καὶ τὸ προκείμενον, ὡς μὴ ἀνήκοντα εἰς χρῆσίν τινα μεταγενεστέραν τοῦ νόμου τούτου, ὑπάγονται καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν αἴτησιν ἀναγνωρίσεως ἢ ἐκκαθαρίσεώς των, εἰς τὴν τριακονταετῆ παραγραφήν, εἰς ἣν καὶ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ νέου νόμου ὑπήγοντο, μὴ περιέχοντος τούτου ἄλλην εἰδικωτέραν περὶ αὐτῶν διάταξιν.

» Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του ὑπ' ἀριθ. 305 (1865) ψευδῶς ἡρμήνευσε τὸ ἄρθρ. 64 τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου ἀποφανθέν, ὅτι ἡ πασὰ τοῦ ἄρθρου τούτου διατασσομένη πενταετὴς παραγραφὴ ἐφαρμόζεται καὶ ὡς πρὸς τὸ προκείμενον χρέος, ἐνῷ εἶναι προηγούμενον τοῦ εἰρημένου περὶ λογιστικοῦ νόμου· ἐνῷ ἔπρεπε νὰ ἐξετάσῃ, ἐὰν κατ' οὐσίαν ἡ ἀγωγὴ τοῦ ἀναιρεσείοντος

(α) Πρβ. Δαλλ. λ. trésor public ἀρ. 487.

ἀναδρομικῆς δυνάμεως δίδουσα εἰς τὸν ἀρχαιότερον νόμον κράτος καὶ ἐπὶ τὸν μετὰ τὸν νέον νόμον χρόνον, ἐνῷ ἐπὶ τὸν παλαιὸν οὐδὲν ἀπεκτήθη δικαίωμα, ἀλλὰ μόνον προσδοκία ὑπῆρχε δικαιώματος (1), οὐδ' εἶναι ἀληθὲς, λέγει, ὅτι αἱ περὶ τοῦ νόμου τούτου ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ δημοσίου δὲν δύνανται ν' ἀνήκωσιν εἰς χρῆσίν τινα μεταγενεστέραν τοῦ νόμου τούτου εἰμὴ ἀφοῦ ἀναγνωρι-

---

ῆτον βάσιμος· ὅπερ κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 § 7 τῆς πολ. δικον. ἐπιφέρει τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως.

δ) Ἡ παραγραφὴ τῶν προσωπικῶν ἀπαιτήσεων, περὶ ὧν τὸ ἄρθρον 69 τοῦ λογιστικοῦ νόμου διαλαμβάνει, δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἀπαιτήσεων ἀρχαιοτέρων τοῦ νόμου αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 62, 167, 481 τοῦ 1866.

ε) Ἡ παραγραφὴ ἡ ὁριζομένη διὰ τοῦ λογιστικοῦ νόμου ὡς πρὸς τὰς συντάξεις, ὧν ἡ πληρωμὴ δὲν ἐζητήθη ἐπὶ τρία κατὰ συνέχειαν ἔτη ἀπὸ τῆς τελευταίας πληρωμῆς, δὲν ἐφαρμόζεται, ὅταν ἡ διὰ τῆς ἀγωγῆς ζητουμένη σύνταξις ἦναι ἀρχαιοτέρα τοῦ νόμου ἐκείνου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 34 τοῦ 67, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ αἱ διατάξεις τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου τῆς 1 Ὀκτωβρ. 1852 ὡς πρὸς τὴν δι' αὐτοῦ ὁρισθεῖσαν διαγραφὴν καὶ τὸν τρόπον τῆς ἀνανεώσεως τῶν συντάξεων, ὧν ἡ πληρωμὴ δὲν ἐζητήθη ἐπὶ τρία κατὰ συνέχειαν ἔτη, ἀπὸ τῆς *τελευταίας* πληρωμῆς λογιζόμενα, δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθόσον ἡ διὰ τῆς ἀγωγῆς ζητουμένη σύνταξις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1836 μέχρι τοῦ ἔτους 1848 ὀφειλομένη δὲν ὑπάγεται προδήλως εἰς τὰς μεταγενεστέρας ταύτας διατάξεις τοῦ νόμου.

ϛ) Τὸ ἄρθρον 69 τοῦ ἀπὸ πρώτης Ὀκτωβρίου 1852 περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου δὲν ὁρίζει ὅτι παραγράφεται πρὸς ὄφελος τοῦ Κράτους καὶ ἐξαλείφεται πᾶν χρέος τοῦ δημοσίου ἐὰν δι' ἔλλειψιν ἀποχρώσης δικαιολογήσεως δὲν ἐπληρώθη κ.τ.λ. ἐντὸς 5 ἐτῶν ἀορίστως, ἀλλὰ προσθέτει ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς χρήσεως, ὅπερ ἐστὶ ἀπὸ τῆς χρήσεως, εἰς ἣν ἕκαστον δημόσιον χρέος ἀνήκει· ὥστε περιλαμβάνει μόνον τὰ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ νόμου αὐτοῦ χρέη. Εἰδικὴ δὲ οὖσα ἡ διάταξις αὕτη περιοριστέα ἐστὶν εἰς χρέη μεταγενεστέρων τοῦ λογιστικοῦ νόμου χρήσεων. Νόμος 191 Πανδ. (50, 17).— Βασ. (2, 3).— Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 35 τοῦ 67.

(1) Πρβ. Εὑρ. λ. Παραγραφή.

τοῦ 38. Καὶ αὐτὸς ὁ ΑΠ. (ἀπ. 364 τοῦ 55[1] καὶ 237 τοῦ 63 [2]) ἀπεφήνατο ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει διάταξις ἀνατρέπουσα ὡς πρὸς τὰ ἐθνικὰ κτήματα τὸν εἰρημένον κανόνα· ὅταν δ' ἦναι ὁμολογούμενον, ὅτι τὸ δημόσιον προσδιώρισεν οἰκόπεδόν τι διά τινα, ὁ δὲ γεωμέτρης τὸ κατεμέτρησε, καὶ ἐκεῖνος τὸ παρέλαβεν, ἄλλη *παράδοσις* δὲν ἀπαιτεῖται. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 33 τοῦ 46 καὶ 156 τοῦ 53 (3). Μετὰ τὰ ἀνωτέρω προσθέτομεν καὶ τὰ ἑξῆς.

§ 187 [2]. Οὐδεὶς νόμος καθιεροῖ ὅτι τὸ ἁπλοῦν γεγονὸς τῆς καταλήψεως ἐθνικοῦ κτήματος προσδίδει εἰς τὸν νεμηθέντα αὐτὸ δικαίωμα κυριότητος· ὥστε ὁ τοιοῦτος δὲν ἔχει δικαίωμα διεκδικήσεως, διότι ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ χορηγεῖται εἰς τὸν δυνάμενον νὰ ἐπιδείξῃ κυριότητα ἐπὶ τοῦ πράγματος, ἢ, κατά τινας νομίμους περιστάσεις, εἰς τὸν λαβόντα αὐτὸ ἐκ παραδόσεως διὰ τίτλου ἱκανοῦ πρὸς μεταβίβασιν κυριότητος. Τεμ. 20. 23, καὶ 50 II (6. 1).

---

(1) Πρβ. § 404 τῆς λ. Πώλησις.

(2) Ἰδοὺ πῶς φέρει ἡ 237 τοῦ 63·

« Ἐπειδὴ ὑπάρχει γενικὴ ἀρχὴ τοῦ Ρωμ. δικαίου (Νόμ. 81 Βασ. 11. 1), καθ' ἣν «αἱ δεσποτεῖαι τῶν πραγμάτων διὰ παραδόσεως καὶ χρήσεως μεταφέρονται, οὐ μὴν διὰ ψιλοῦ συμφώνου». Τῆς ἀρχῆς δὲ ταύτης δὲν ἐξάγεται προφανῶς, ὅτι εἰσάγει ἐξαίρεσιν ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τοῦ δημοσίου γενομένων πωλήσεων ὁ νόμ. 5 § 1 Π. (49, 14), διότι δὲν ἀναφέρει ῥητῶς, ὡς ἀπαιτεῖται εἰς ἐξαίρεσιν, ὅτι τὸ πωλούμενον καὶ *ἄνευ παραδόσεως* γίνεται τοῦ ἀγοραστοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς statim fit emptoris, καὶ φαίνεται μᾶλλον ἐμφαίνων τὴν κατόπιν ἀναπτυχθεῖσαν καὶ διὰ πολλῶν νόμων (νόμ. 1. 2. Κ. 10. 3.—νόμ. 2. 3. Κ. 7. 37—νόμ. 2. Κ. 4. 52) καθιερουμένην ἀρχήν, ὅτι αἱ παρὰ τοῦ δημοσίου γενόμεναι πωλήσεις μεταβιβάζουσιν ὁριστικῶς κυριότητα εἰς τὸν ἀγοραστήν, μὴ ὑποκείμεναι εἰς ἐκνίκησιν. Ὅθεν τὸ Ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον, ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐκποιούμενα κτήματα μεταβαίνουσιν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἀγοραστοῦ ἀμέσως διὰ τῆς πωλήσεως, χωρὶς ν' ἀπαιτῆται παράδοσις, ἡρμήνευσεν ἐσφαλμένως τὸν μνησθέντα 5 § 1 νόμον καὶ παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας, θεωρῆσαν περιττήν, ἣν τὸ Πρωτοδικεῖον εἶχε διατάξει ἀπόδειξιν τῆς παραδόσεως, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν (ἄρθρ. 807 § 5 καὶ 8 τῆς πολ. δικονομίας).»

(3) Πρβ. σχετικὰ εἰς τὴν λ. Πώλησις § 401—403 καὶ κατ. § 568 τῆς 159 τοῦ 60.

—Τεμ. 17 καὶ 7 § 8 Π (6. 2) Απ. πολ. ΑΠ. 138 τοῦ 64, κυροῦσα τὴν 17613 ἀπ. Ἐφ. Αθ.

§ 187[3]. Ἄν τὶς πρῶτον παρέλαβε γαίας ἐθνικὰς καὶ ἔπειτα ἠγόρασε, θεωρεῖται ὡς ἰσχυρῶς παραλαβὼν, καὶ ἔχει τὰς ἀγωγὰς, ὅσας πᾶς κύριος. κφ. 9 (15. 2).—Απ. Ἐφ. Ναυπλ. 239 τοῦ 47 ἐν Εὑρ. ε' σ. 725.

§ 187[4]. Μεταβιβάζεται ἡ κυριότης τῶν ἀκινήτων εἰς τὸν ἀγοραστὴν, ὅταν τὸ δημόσιον πωλοῦν, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν κατοχὴν, ἐγκαθίστησιν εἰς τὸ πρᾶγμα τὸν ἀγοραστήν; Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἔχει συνέπειαν ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐγκατάστασίς τινος εἰς τὴν κατοχὴν, τὴν ὁποίαν αὐτὸ δὲν ἔχει; Ὅρα Εὑρ. λ. Πώλησις § 396 δὶς καὶ § 918.

§ 187[5], Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς παραδόσεως; Εὑρ. λ. Πώλησις § 397 ἐπ. Νομικῆς σελ. 5531, ἔνθα ἡ 1260 τοῦ 51 ἀπ. τῶν Ν. Ἐφ., καθ' ἣν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις.

§ 187[6]. Ἡ καταμέτρησις ἐθνικῶν κτημάτων καὶ ἡ εἰς αὐτὰ ἐγκατάστασις τοῦ κομιστοῦ τοῦ παραχωρητηρίου θεωρεῖται ὡς παραχώρησις προσωπικῆς ἀπαιτήσεως, ἤτοι ἐνοχῆς ὑποκειμένης εἰς τὰς περὶ παραχωρήσεως ἀπαιτήσεων διατάξεις. Απ. 641 τοῦ 52 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν Νομικ. σ. 5648.

§ 187[7]. Ὅταν ἦναι ὁμολογούμενον, ὅτι τὸ δημόσιον προσδιώρισεν οἰκόπεδόν τι διὰ τὸν δεῖνα, ὅστις, καταμετρηθὲν, παρέλαβεν αὐτὸ, ἄλλη παράδοσις δὲν ἀπαιτεῖται. Απ. πολ. ΑΠ. 856 τοῦ 53.—Ὅρα τὰς τοῦ ΑΠ. ἀπ. 364 τοῦ 55 καὶ 237 τοῦ 63.

Περὶ συνοικισμοῦ Σαμίων.

§ 188. Πρβ. τὸ διάτ. τῆς 20 Ὀκτ. 1834, δι' οὗ παραχωροῦνται τοῖς Σαμίοις αἱ ἐν Χαλκίδι ἐθνικαὶ γαῖαι.—Απ. ΑΠ. 279 τοῦ 62.

189. Ἐν Εὑρ. (τόμ. ιέ σελ. 210, λ. Σάμιοι) κατεχώρισα τὴν 2955 ἀπόφασιν τῶν ἐν Αθ. Ἐφ. ἐν ᾗ γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἂν αἱ εἰς συνοικιζομένους Σαμίους παραχωρηθεῖσαι ἐθνικαὶ γαῖαι ἐκποιῶνται παρ' αὐτῶν.—Οἰκονομίας χάριν, δὲν ἐπαναλαμβάνω ὅσα ἐκεῖ εὕρηνται.

§ 190. Ὅταν τὸ δημόσιον ὑπεσχέθη Σαμίῳ τινὶ γαίας, τὰς ὁποίας δὲν τῷ παρέδωκεν, οὗτος δικαιοῦται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀποζημιώσεως ἢ παραδόσεως ἄλλου ἀγροῦ εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν καὶ τῆς αὐτῆς ἀξίας· ἀδιάφορον δὲ ἂν αἱ γαῖαι κατέχωνται ὑπὸ τρίτου τινός. — Απ. πολ. ΑΠ. 115 τοῦ 62 — Πρβ. τὴν λ. Πώλησις.

τοῦ 38. Καὶ αὐτὸς ὁ ΑΠ. (ἀπ. 364 τοῦ 55 (1) καὶ 237 τοῦ 63 (2)) ἀπεφήνατο ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει διάταξις ἀνατρέπουσα ὡς πρὸς τὰ ἐθνικὰ κτήματα τὸν εἰρημένον κανόνα· ὅταν δ' ἦναι ὁμολογούμενον, ὅτι τὸ δημόσιον προαδιώρισεν οἰκόπεδόν τι διά τινα, ὁ δὲ γεωμέτρης τὸ κατεμέτρησε, καὶ ἐκεῖνος τὸ παρέλαβεν, ἄλλη *παράδοσις* δὲν ἀπαιτεῖται. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 33 τοῦ 46 καὶ 156 τοῦ 53 (3). Μετὰ τὰ ἀνωτέρω προσθέτομεν καὶ τὰ ἑξῆς.

§ 187 [2]. Οὐδεὶς νόμος καθιεροῖ ὅτι τὸ ἁπλοῦν γεγονὸς τῆς καταλήψεως ἐθνικοῦ κτήματος προσδίδει εἰς τὸν νεμηθέντα αὐτὸ δικαίωμα κυριότητος· ὥστε ὁ τοιοῦτος δὲν ἔχει δικαίωμα διεκδικήσεως, διότι ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ χορηγεῖται εἰς τὸν δυνάμενον νὰ ἐπιδείξῃ κυριότητα ἐπὶ τοῦ πράγματος, ἢ, κατά τινας νομίμους περιστάσεις, εἰς τὸν λαβόντα αὐτὸ ἐκ παραδόσεως διὰ τίτλου ἱκανοῦ πρὸς μεταβίβασιν κυριότητος. Τεμ. 20. 23, καὶ 50 ΙΙ (6. 1).

---

(1) Πρβ. § 404 τῆς λ. Πώλησις.

(2) Ἰδοὺ πῶς φέρει ἡ 237 τοῦ 63·

« Ἐπειδὴ ὑπάρχει γενικὴ ἀρχὴ τοῦ Ρωμ. δικαίου (Νόμ. 81 Βασ. 11. 1), καθ' ἣν «αἱ δεσποτεῖαι τῶν πραγμάτων διὰ παραδόσεως καὶ χρήσεως μεταφέρονται, οὐ μὴν διὰ ψιλοῦ συμφώνου». Τῆς ἀρχῆς δὲ ταύτης δὲν ἐξάγεται προφανῶς, ὅτι εἰσάγει ἐξαίρεσιν ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τοῦ δημοσίου γενομένων πωλήσεων ὁ νόμ. 5 § 1 Π. (49, 14), διότι δὲν ἀναφέρει ῥητῶς, ὡς ἀπαιτεῖται εἰς ἐξαίρεσιν, ὅτι τὸ πωλούμενον καὶ *ἄνευ παραδόσεως* γίνεται τοῦ ἀγοραστοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς statim fit emptoris, καὶ φαίνεται μᾶλλον ἐμφαίνων τὴν κατόπιν ἀναπτυχθεῖσαν καὶ διὰ πολλῶν νόμων (νόμ. 1. 2. Κ. 10. 3.—νόμ. 2. 3. Κ. 7. 37—νόμ. 2. Κ. 4. 52) καθιερουμένην ἀρχήν, ὅτι αἱ παρὰ τοῦ δημοσίου γενόμεναι πωλήσεις μεταβιβάζουσιν ὁριστικῶς κυριότητα εἰς τὸν ἀγοραστήν, μὴ ὑποκειμέναι εἰς ἐκνίκησιν. Ὅθεν τὸ Ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον, ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐκποιούμενα κτήματα μεταβαίνουσιν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἀγοραστοῦ ἀμέσως διὰ τῆς πωλήσεως, χωρὶς ν' ἀπαιτῆται παράδοσις, ἡρμήνευσεν ἐσφαλμένως τὸν μνησθέντα 5 § 1 νόμον καὶ παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας, θεωρῆσαν περιττήν, ἣν τὸ Πρωτοδικεῖον εἶχε διατάξει ἀπόδειξιν τῆς παραδόσεως, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν (ἄρθρ. 807 § 5 καὶ 8 τῆς πολ. δικονομίας).»

(3) Πρβ. σχετικὰ εἰς τὴν λ. Πώλησις § 401—403 καὶ κατ. § 568 τῆς 159 τοῦ 60.

—Τεμ. 17 καὶ 7 § 8 Π (6. 2) Απ. πολ. ΑΠ. 138 τοῦ 61, κυροῦσα τὴν 17613 ἀπ. Ἐφ. Αθ.

§ 187 ³. Ἂν τὶς πρῶτον παρέλαβε γαίας ἐθνικὰς καὶ ἔπειτα ἠγόρασε, θεωρεῖται ὡς ἰσχυρῶς παραλαβὼν καὶ ἔχει τὰς ἀγωγάς, ὅσας πᾶς κύριος. κφ. 9 (15. 2).—Απ. Ἐφ. Ναυπλ. 239 τοῦ 47 ἐν Εὑρ. ε' σ. 725.

§ 187 ⁴. Μεταβιβάζεται ἡ κυριότης τῶν ἀκινήτων εἰς τὸν ἀγοραστὴν, ὅταν τὸ δημόσιον πωλοῦν, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν κατοχὴν, ἐγκαθίστησιν εἰς τὸ πρᾶγμα τὸν ἀγοραστήν; Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἔχει συνέπειαν ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐγκατάστασίς τινος εἰς τὴν κατοχὴν, τὴν ὁποίαν αὐτὸ δὲν ἔχει; Ὅρα Εὑρ. λ. Πώλησις § 396 δὶς καὶ § 918.

§ 187 ⁵, Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς παραδόσεως; Εὑρ. λ. Πώλησις § 397 ἐπ. Νομικῆς σελ. 5531, ἔνθα ἡ 1260 τοῦ 51 ἀπ. τῶν Ν. Ἐφ., καθ' ἣν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις.

§ 187 ⁶. Ἡ καταμέτρησις ἐθνικῶν κτημάτων καὶ ἡ εἰς αὐτὰ ἐγκατάστασις τοῦ κομιστοῦ τοῦ παραχωρητηρίου θεωρεῖται ὡς παραχώρησις προσωπικῆς ἀπαιτήσεως, ἤτοι ἐνοχῆς ὑποκειμένης εἰς τὰς περὶ παραχωρήσεως ἀπαιτήσεων διατάξεις. Απ. 641 τοῦ 52 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν Νομικ. σ. 5648.

§ 187 ⁷. Ὅταν ἦναι ὁμολογούμενον, ὅτι τὸ δημόσιον προσδιώρισεν οἰκόπεδόν τι διὰ τὸν δεῖνα, ὅςτις, καταμετρηθὲν, παρέλαβεν αὐτὸ, ἄλλη παράδοσις δὲν ἀπαιτεῖται. Απ. πολ. ΑΠ. 856 τοῦ 53.—Ὅρα τὰς τοῦ ΑΠ. ἀπ. 364 τοῦ 55 καὶ 237 τοῦ 63.

Περὶ συνοικισμοῦ Σαμίων.

§ 188. Πρβ. τὸ διάτ. τῆς 20 Ὀκτ. 1834, δι' οὗ παραχωροῦνται τοῖς Σαμίοις αἱ ἐν Χαλκίδι ἐθνικαὶ γαῖαι.—Απ. ΑΠ. 279 τοῦ 62.

189. Ἐν Εὑρ. (τόμ. ιέ σελ. 210, λ. Σάμιοι) κατεχώρισα τὴν 2955 ἀπόφασιν τῶν ἐν Αθ. Ἐφ. ἐν ᾗ γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἂν αἱ εἰς συνοικιζομένους Σαμίους παραχωρηθεῖσαι ἐθνικαὶ γαῖαι ἐκποιοῦνται παρ' αὐτῶν.—Οἰκονομίας χάριν, δὲν ἐπαναλαμβάνω ὅσα ἐκεῖ εὕρηνται.

§ 190. Ὅταν τὸ δημόσιον ὑπεσχέθη Σαμίῳ τινὶ γαίας, τὰς ὁποίας δὲν τῷ παρέδωκεν, οὗτος δικαιοῦται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀποζημιώσεως ἢ παραδόσεως ἄλλου ἀγροῦ εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν καὶ τῆς αὐτῆς ἀξίας· ἀδιάφορον δὲ ἂν αἱ γαῖαι κατέχωνται ὑπὸ τρίτου τινός. — Απ. πολ. ΑΠ. 115 τοῦ 62 — Πρβ. τὴν λ. Πώλησις.

τοῦ 38. Καὶ αὐτὸς ὁ ΑΠ. (ἀπ. 364 τοῦ 55 (1) καὶ 237 τοῦ 63 (2)) ἀπεφήνατο ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει διάταξις ἀνατρέπουσα ὡς πρὸς τὰ ἐθνικὰ κτήματα τὸν εἰρημένον κανόνα· ὅταν δ' ἦναι ὁμολογούμενον, ὅτι τὸ δημόσιον προσδιώρισεν οἰκόπεδόν τι διά τινα, ὁ δὲ γεωμέτρης τὸ κατεμέτρησε, καὶ ἐκεῖνος τὸ παρέλαβεν, ἄλλη *παράδοσις* δὲν ἀπαιτεῖται. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 33 τοῦ 46 καὶ 156 τοῦ 53 (3). Μετὰ τὰ ἀνώτερω προσθέτομεν καὶ τὰ ἑξῆς.

§ 187 [2]. Οὐδεὶς νόμος καθιεροῖ ὅτι τὸ ἁπλοῦν γεγονὸς τῆς καταλήψεως ἐθνικοῦ κτήματος προσδίδει εἰς τὸν νεμηθέντα αὐτὸ δικαίωμα κυριότητος· ὥστε ὁ τοιοῦτος δὲν ἔχει δικαίωμα διεκδικήσεως, διότι ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ χορηγεῖται εἰς τὸν δυνάμενον νὰ ἐπιδείξῃ κυριότητα ἐπὶ τοῦ πράγματος, ἢ, κατά τινας νομίμους περιστάσεις, εἰς τὸν λαβόντα αὐτὸ ἐκ παραδόσεως διὰ τίτλου ἱκανοῦ πρὸς μεταβίβασιν κυριότητος. Τεμ. 20. 23, καὶ 50 II (6. 1).

---

(1) Πρβ. § 404 τῆς λ. Πώλησις.

(2) Ἰδοὺ πῶς φέρει ἡ 237 τοῦ 63·

« Ἐπειδὴ ὑπάρχει γενικὴ ἀρχὴ τοῦ Ρωμ. δικαίου (Νόμ. 81 Βασ. 11. 1), καθ' ἣν «αἱ δεσποτεῖαι τῶν πραγμάτων διὰ παραδόσεως καὶ χρήσεως μεταφέρονται, οὐ μὴν διὰ ψιλοῦ συμφώνου». Τῆς ἀρχῆς δὲ ταύτης δὲν ἐξάγεται προφανῶς, ὅτι εἰσάγει ἐξαίρεσιν ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τοῦ δημοσίου γενομένων πωλήσεων ὁ νόμ. 5 § 1 Π. (49, 14), διότι δὲν ἀναφέρει ῥητῶς, ὡς ἀπαιτεῖται εἰς ἐξαίρεσιν, ὅτι τὸ πωλούμενον καὶ *ἄνευ παραδόσεως* γίνεται τοῦ ἀγοραστοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς statim fit emptoris, καὶ φαίνεται μᾶλλον ἐμφαῖνον τὴν κατόπιν ἀναπτυχθεῖσαν καὶ διὰ πολλῶν νόμων (νόμ. 1. 2. Κ. 10. 3.—νόμ. 2. 3. Κ. 7. 37—νόμ. 2. Κ. 4. 52) καθιερουμένην ἀρχήν, ὅτι αἱ παρὰ τοῦ δημοσίου γενόμεναι πωλήσεις μεταβιβάζουσιν ὁριστικῶς κυριότητα εἰς τὸν ἀγοραστήν, μὴ ὑποκειμέναι εἰς ἐκνίκησιν. Ὅθεν τὸ Ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον, ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐκποιούμενα κτήματα μεταβαίνουσιν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἀγοραστοῦ ἀμέσως διὰ τῆς πωλήσεως, χωρὶς ν' ἀπαιτῆται παράδοσις, ἡρμήνευσεν ἐσφαλμένως τὸν μνησθέντα 5 § 1 νόμον καὶ παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας, θεωρῆσαν περιττήν, ἣν τὸ Πρωτοδικεῖον εἶχε διατάξει ἀπόδειξιν τῆς παραδόσεως, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν (ἄρθρ. 807 § 5 καὶ 8 τῆς πολ. δικονομίας).»

(3) Πρβ. σχετικὰ εἰς τὴν λ. Πώλησις § 401—403 καὶ κατ. § 568 τῆς 159 τοῦ 60.

—Τεμ. 17 καὶ 7 § 8 Π (6. 2) Απ. πολ. ΑΠ. 138 τοῦ 64, κυροῦσα τὴν 17613 ἀπ. Ἐφ. Αθ.

§ 187 [3]. Ἄν τις πρῶτον παρέλαβε γαίας ἐθνικὰς καὶ ἔπειτα ἠγόρασε, θεωρεῖται ὡς ἰσχυρῶς παραλαβὼν, καὶ ἔχει τὰς ἀγωγὰς, ὅσας πᾶς κύριος. κφ. 9 (15. 2).—Απ. Ἐφ. Ναυπλ. 239 τοῦ 47 ἐν Εὐρ. ε' σ. 725.

§ 187 [4]. Μεταβιβάζεται ἡ κυριότης τῶν ἀκινήτων εἰς τὸν ἀγοραστὴν, ὅταν τὸ δημόσιον πωλοῦν, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν κατοχὴν, ἐγκαθίστησιν εἰς τὸ πρᾶγμα τὸν ἀγοραστήν; Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἔχει συνέπειαν ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐγκατάστασίς τινος εἰς τὴν κατοχὴν, τὴν ὁποίαν αὐτὸ δὲν ἔχει; Ὅρα Εὐρ. λ. Πώλησις § 390 δὶς καὶ § 918.

§ 187 [5], Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς παραδόσεως; Εὐρ. λ. Πώλησις § 397 ἐπ. Νομικῆς σελ. 5531, ἔνθα ἡ 1260 τοῦ 51 ἀπ. τῶν Ν. Ἐφ., καθ' ἣν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις.

§ 187 [6]. Ἡ καταμέτρησις ἐθνικῶν κτημάτων καὶ ἡ εἰς αὐτὰ ἐγκατάστασις τοῦ κομιστοῦ τοῦ παραχωρητηρίου θεωρεῖται ὡς παραχώρησις προσωπικῆς ἀπαιτήσεως, ἤτοι ἐνοχῆς ὑποκειμένης εἰς τὰς περὶ παραχωρήσεως ἀπαιτήσεων διατάξεις. Απ. 641 τοῦ 52 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν Νομικ. σ. 5648.

§ 187 [7]. Ὅταν ἦναι ὁμολογούμενον, ὅτι τὸ δημόσιον προσδιώρισεν οἰκόπεδόν τι διὰ τὸν δεῖνα, ὅστις, καταμετρηθὲν, παρέλαβεν αὐτὸ, ἄλλη παράδοσις δὲν ἀπαιτεῖται. Απ. πολ. ΑΠ. 856 τοῦ 53.—Ὅρα τὰς τοῦ ΑΠ. ἀπ. 364 τοῦ 55 καὶ 237 τοῦ 63.

Περὶ συνοικισμοῦ Σαμίων.

§ 188. Πρβ. τὸ διάτ. τῆς 20 Ὀκτ. 1834, δι' οὗ παραχωροῦνται τοῖς Σαμίοις αἱ ἐν Χαλκίδι ἐθνικαὶ γαῖαι.—Απ. ΑΠ. 279 τοῦ 62.

189. Ἐν Εὐρ. (τόμ. ιέ σελ. 210, λ. Σάμιοι) κατεχώρισα τὴν 2955 ἀπόφασιν τῶν ἐν Αθ. Ἐφ. ἐν ᾗ γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἂν αἱ εἰς συνοικιζομένους Σαμίους παραχωρηθεῖσαι ἐθνικαὶ γαῖαι ἐμποιοῦνται παρ' αὐτῶν.—Οἰκονομίας χάριν, δὲν ἐπαναλαμβάνω ὅσα ἐκεῖ εὕρηνται.

§ 190. Ὅταν τὸ δημόσιον ὑπεσχέθη Σαμίῳ τινὶ γαίας, τὰς ὁποίας δὲν τῷ παρέδωκεν, οὗτος δικαιοῦται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀποζημιώσεως ἢ παραδόσεως ἄλλου ἀγροῦ εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν καὶ τῆς αὐτῆς ἀξίας· ἀδιάφορον δὲ ἂν αἱ γαῖαι κατέχωνται ὑπὸ τρίτου τινός. — Απ. πολ. ΑΠ. 115 τοῦ 62 — Πρβ. τὴν λ. Πώλησις.

§ 191. Τὸ δημόσιον, καταστὰν ὑπερήμερον εἰς τὴν παράδοσιν ἀγροῦ, ὃν ὑποσχέθη νὰ δώσῃ Σαμίῳ τινὶ, ὑποχρεοῦται εἰς τὴν χορήγησιν τῶν καρπῶν. (Σημ. ὅτι οἱ καρποὶ ἐδόθησαν ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς.) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 115 τοῦ 62.

Περὶ συνοικισμοῦ ἐν Πειραιεῖ.

§ 192. Ὅρα τὰ ὑπὸ τῆς νομοθεσίας ὡρισμένα ἐν Εὑρ. ιή σελ. 153 ἐπ. λ. Συνοικισμός.

§ 193. Δικαίωμα ὑποθήκης τοῦ δημοσίου. Εὑρ. κβ΄ α. 25 § 37 (λ. Ὑποθῆκαι) καὶ Εὑρ. ε΄ σελ. 746—748.

Περὶ νεοφωτίστων.

§ 194. *Νομοθεσία* (1).

1) Ἐπικυροῦται ἡ ἀποζημίωσις ἡ ἐγκριθεῖσα εἰς τοὺς νεοφύτους διὰ τὰ ἰδιόκτητα αὐτῶν κτήματα, δι' ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς—Ποῖοι ἐκ τῶν νεοφύτων (βαπτισμένων Ὀθωμανῶν) ἔχουν δικαίωμα ἀποζημιώσεως — Διὰ ποῖα κτήματα ἔχουν δικαίωμα — Δήμευσις — Προικοδότησις — Πόθεν θέλει λαμβάνεσθαι ἡ ἀποζημίωσις — Δικαιώματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν διδομένων δι' ἀποζημίωσιν κτημάτων — Τί χρησιμεύει πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἀποζημιώσεως — Πῶς πρέπει νὰ ζητήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀποζημιώσεως—Ἔγγραφον ἰδιοκτησίας. Δ. 21 Ἀπριλίου 1836, 81.

2) Ὅλα τὰ κατὰ τὸ ἄρθρον 8 συνταχθέντα πρωτόκολλα περὶ ἀποζημιώσεως θέλουν ἐξελέγχεσθαι ὑπὸ τοῦ ἐλεγκ. Συνεδρίου. Δ. 7 Μαΐου 1838. 97.

3) Πῶς θέλει λαμβάνει τὸ ἐλεγκ. Συνέδριον τὰς ἐξετάσεις τῶν μαρτύρων καὶ τὰς λοιπὰς ἀποδείξεις πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν ἀπαιτήσεων τῶν νεοφύτων — Διαδικασία ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων κατὰ τὴν ἐξέτασιν ταύτην. Δ. 23 Νοεμβρίου 1838 207. — Προσκαλοῦνται οἱ νεόφυτοι νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὸ Δ. τοῦτο. Δηλ. ὑπουργ. Οἰκονομ. 20 Δεκεμβρίου 1838 214.

§ 194[2]. Ὅρα ὅσα ἔγραψα ἐν λ. Νεοφώτιστος, (Εὑρ. ί. σελ. 385—392).

§ 195. Πρβ. τὴν λ. Μικτὴ ἐπιτροπή.

---

(1) Ὁ τελ. ἀρ. δηλοῖ τὴν σελ. τῆς ἐφημ. τῆς Κυβ. τοῦ ἔτους, οὗ ἡ χρονολογία προηγεῖται.

Κτήματα ἐν Θήβαις ἀγορασθέντα παρ' Ὀθωμανῶν (1).
Βακούφικα (2).

§ 195. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 94 τοῦ 46 καὶ 217 τοῦ 63.

§ 196. Ὁ περιορισμὸς τῆς πλήρους ἰδιοκτησίας τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν λεγομένων βακουφίων ὑπῆρχε μέχρι τῆς συνθήκης τῆς 18 Φεβρ. 1844· ἔκτοτε δ' ἔπαυσεν ὁ περιορισμὸς αὐτός. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 94 τοῦ 46, ἣν ἴδε ἐν Εὐρ. ι' σ. 718—720. Πρβ. τὴν λ. Συνθῆκαι.

§ 197. Ἂν ἡ ὀθωμανικὴ ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέτασε τοὺς τίτλους τῶν παρ' ὀθωμανῶν ἀγορασάντων ἀκίνητα, δὲν κωλύονται οἱ ἀγορασταὶ ἀπὸ τοῦ νὰ ζητήσωσι τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγορασθέντος, ἂν δὲν ἦναι βακούφικον.—Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 15900 τοῦ 58 φέρουσα.

« Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἀπὸ 2 Νοεμβρίου 1843 διατάγματος, ἐκδοθέντος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀπὸ 19|31 Αὐγούστου διακοινώσεως τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τοὺς πρέσβεις τῶν τριῶν συμμάχων δυνάμεων τῆς Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις συγκατανεύει νὰ παραχωρήσῃ τὰς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Θηβῶν παραχωρηθείσας ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν γαίας εἰς τοὺς ἀγοραστὰς αὐτῶν ὑπὸ τοὺς ἐν τῷ διατάγματι αὐτῷ ἀναφερομένους ὅρους.

Ἐπειδὴ καὶ μὲν εἰς τὸν ὅρον τοῦτον εἶναι νὰ ἐρευνήσῃ ἡ ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπὴ προηγουμένως ὅπως ἀποφανθῇ ἂν οἱ τίτλοι τῶν ἀγοραστῶν ὦσιν ἐν τάξει, καὶ ἂν τὰ κτήματα ταῦτα δὲν συμπεριλαμβάνωνται μεταξὺ τῶν βακουφίων, περὶ ὧν θέλουσιν ἐφαρμοσθῆ αἱ διατάξεις τῶν πρωτοκόλλων τοῦ Λονδίνου, ἀλλὰ τὸν ὅρον τοῦτον ἐξεπλήρωσαν ὅσον τὰ καθ' ἑαυτοὺς ὁ Φ καὶ Ι ὑποβαλόντες τοὺς τίτλους τῆς ἀγορᾶς των εἰς τὴν μικτὴν ἐπιτροπὴν ἐγκαίρως, ὡς τοῦτο δὲν ἀμφισβητεῖται ὑπὸ τοῦ δημοσίου, ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέδωκεν ἀπόφασίν τινα ἐπὶ τούτῳ, καὶ διελύθη ὕστερον διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Νοεμβρίου 1849 Β. Διατάγματος· ὥστε αἴτιος τῆς μὴ ἐπικυρώσεως τοῦ ὅρου τούτου κατέστη ἡ ὑποσχεθεῖσα τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγορασθέντος κτήματος Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις.

» Ἐπομένως ἡ μὴ ἐξέτασις τῆς ὑποθέσεως ἀπὸ τὴν ὀθωμανι-

---

(1) Ὅρα Εὐρ. τ. ιη' 66—70—73 (λ. Συνθῆκαι).
(2) Ὅρα αὐτόθι λ. Συνθῆκαι § 156 ἐπ. 181.

§ 191. Τὸ δημόσιον, καταστὰν ὑπερήμερον εἰς τὴν παράδοσιν ἀγροῦ, ὃν ὑποσχέθη νὰ δώσῃ Σαμίῳ τινὶ, ὑποχρεοῦται εἰς τὴν χορήγησιν τῶν καρπῶν. (Σημ. ὅτι οἱ καρποὶ ἐδόθησαν ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς.) Απ. πολ. ΑΠ. 115 τοῦ 62.

Περὶ συνοικισμοῦ ἐν Πειραιεῖ.

§ 192. Ὅρα τὰ ὑπὸ τῆς νομοθεσίας ὡρισμένα ἐν Εὐρ. ιή σελ. 153 ἐπ. λ. Συνοικισμός.

§ 193. Δικαίωμα ὑποθήκης τοῦ δημοσίου. Εὐρ. κϐ΄ α. 25 § 37 (λ. Ὑποθῆκαι) καὶ Εὐρ. ε΄ σελ. 746—748.

Περὶ νεοφωτίστων.

§ 194. *Νομοθεσία* (1).

1) Ἐπικυροῦται ἡ ἀποζημίωσις ἡ ἐγκριθεῖσα εἰς τοὺς νεοφύτους διὰ τὰ ἰδιόκτητα αὐτῶν κτήματα, δι' ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς—Ποῖοι ἐκ τῶν νεοφύτων (βαπτισμένων Ὀθωμανῶν) ἔχουν δικαίωμα ἀποζημιώσεως — Διὰ ποῖα κτήματα ἔχουν δικαίωμα — Δήμευσις — Προικοδότησις — Πόθεν θέλει λαμβάνεσθαι ἡ ἀποζημίωσις — Δικαιώματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν διδομένων δι' ἀποζημίωσιν κτημάτων — Τί χρησιμεύει πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἀποζημιώσεως — Πῶς πρέπει νὰ ζητήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀποζημιώσεως—Ἔγγραφον ἰδιοκτησίας. Δ. 21 Ἀπριλίου 1836, 81.

2) Ὅλα τὰ κατὰ τὸ ἄρθρον 8 συνταχθέντα πρωτόκολλα περὶ ἀποζημιώσεως θέλουν ἐξελέγχεσθαι ὑπὸ τοῦ ἐλεγκ. Συνεδρίου. Δ. 7 Μαΐου 1838. 97.

3) Πῶς θέλει λαμβάνει τὸ ἐλεγκ. Συνέδριον τὰς ἐξετάσεις τῶν μαρτύρων καὶ τὰς λοιπὰς ἀποδείξεις πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν ἀπαιτήσεων τῶν νεοφύτων — Διαδικασία ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων κατὰ τὴν ἐξέτασιν ταύτην. Δ. 23 Νοεμβρίου 1838 207. — Προσκαλοῦνται οἱ νεόφυτοι νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὸ Δ. τοῦτο. Δηλ. ὑπουργ. Οἰκονομ. 20 Δεκεμβρίου 1838 214.

§ 194 2. Ὅρα ὅσα ἔγραψα ἐν λ. Νεοφώτιστος, (Εὐρ. ί. σελ. 385—392).

§ 195. Πρβ. τὴν λ. Μικτὴ ἐπιτροπή.

---

(1) Ὁ τελ. ἀρ. δηλοῖ τὴν σελ. τῆς ἐφημ. τῆς Κυϐ. τοῦ ἔτους, οὗ ἡ χρονολογία προηγεῖται.

Κτήματα ἐν Θήβαις ἀγορασθέντα παρ' Ὀθωμανῶν (1). *Βακούφικα* (2).

§ 195. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 94 τοῦ 46 καὶ 217 τοῦ 63.

§ 196. Ὁ περιορισμὸς τῆς πλήρους ἰδιοκτησίας τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν λεγομένων βακουφίων ὑπῆρχε μέχρι τῆς συνθήκης τῆς 18 Φεβρ. 1844· ἔκτοτε δ' ἔπαυσεν ὁ περιορισμὸς αὐτός. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 94 τοῦ 46, ἣν ἴδε ἐν Εὐρ. ι' σ. 718—720. Πρβλ. τὴν λ. Συνθῆκαι.

§ 197. Ἂν ἡ ὀθωμανικὴ ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέτασε τοὺς τίτλους τῶν παρ' ὀθωμανῶν ἀγορασάντων ἀκίνητα, δὲν κωλύονται οἱ ἀγορασταὶ ἀπὸ τοῦ νὰ ζητήσωσι τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγορασθέντος, ἂν δὲν ἦναι βακούφικον.—Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 15900 τοῦ 58 φέρουσα.

« Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἀπὸ 2 Νοεμβρίου 1843 διατάγματος, ἐκδοθέντος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀπὸ 19|31 Αὐγούστου διακοινώσεως τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τοὺς πρέσβεις τῶν τριῶν συμμάχων δυνάμεων τῆς Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις συγκατανεύει νὰ παραχωρήσῃ τὰς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Θηβῶν παραχωρηθείσας ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν γαίας εἰς τοὺς ἀγοραστὰς αὐτῶν ὑπὸ τοὺς ἐν τῷ διατάγματι αὐτῷ ἀναφερομένους ὅρους.

Ἐπειδὴ καὶ μὲν εἰς τὸν ὅρον τοῦτον εἶναι νὰ ἐρευνήσῃ ἡ ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπὴ προηγουμένως ὅπως ἀποφανθῇ ἂν οἱ τίτλοι τῶν ἀγοραστῶν ὦσιν ἐν τάξει, καὶ ἂν τὰ κτήματα ταῦτα δὲν συμπεριλαμβάνωνται μεταξὺ τῶν βακουφίων, περὶ ὧν θέλουσιν ἐφαρμοσθῆ αἱ διατάξεις τῶν πρωτοκόλλων τοῦ Λονδίνου, ἀλλὰ τὸν ὅρον τοῦτον ἐξεπλήρωσαν ὅσον τὸ καθ' ἑαυτοὺς ὁ Φ καὶ Ι ὑποβαλόντες τοὺς τίτλους τῆς ἀγορᾶς των εἰς τὴν μικτὴν ἐπιτροπὴν ἐγκαίρως, ὡς τοῦτο δὲν ἀμφισβητεῖται ὑπὸ τοῦ δημοσίου, ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέδωκεν ἀπόφασίν τινα ἐπὶ τούτῳ, καὶ διελύθη ὕστερον διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Νοεμβρίου 1849 Β. διατάγματος· ὥστε αἴτιος τῆς μὴ ἐπικυρώσεως τοῦ ὅρου τούτου κατέστη ἡ ὑποσχεθεῖσα τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγορασθέντος κτήματος Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις.

» Ἑπομένως ἡ μὴ ἐξέτασις τῆς ὑποθέσεως ἀπὸ τὴν ὀθωμανι-

---

(1) Ὅρα Εὐρ. τ. ιή 66—70—73 (λ. Συνθῆκαι).

(2) Ὅρα αὐτόθι λ. Συνθῆκαι § 156 ἐπ. 181.

§ 191. Τὸ δημόσιον, καταστὰν ὑπερήμερον εἰς τὴν παράδοσιν ἀγροῦ, ὃν ὑποσχέθη νὰ δώσῃ Σαμίῳ τινὶ, ὑποχρεοῦται εἰς τὴν χορήγησιν τῶν καρπῶν. (Σημ. ὅτι οἱ καρποὶ ἐδόθησαν ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς.) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 115 τοῦ 62.

Περὶ συνοικισμοῦ ἐν Πειραιεῖ.

§ 192. Ὅρα τὰ ὑπὸ τῆς νομοθεσίας ὡρισμένα ἐν Εὑρ. ιή σελ. 153 ἐπ. λ. Συνοικισμός.

§ 193. Δικαίωμα ὑποθήκης τοῦ δημοσίου. Εὑρ. κϐ' α. 25 § 37 (λ. Ὑποθῆκαι) καὶ Εὑρ. ε' σελ. 746—748.

Περὶ νεοφωτίστων.

§ 194. *Νομοθεσία* (1).

1) Ἐπικυροῦται ἡ ἀποζημίωσις ἡ ἐγκριθεῖσα εἰς τοὺς νεοφύτους διὰ τὰ ἰδιόκτητα αὐτῶν κτήματα, δι' ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς—Ποῖοι ἐκ τῶν νεοφύτων (βαπτισμένων Ὀθωμανῶν) ἔχουν δικαίωμα ἀποζημιώσεως — Διὰ ποῖα κτήματα ἔχουν δικαίωμα — Δήμευσις — Προικοδότησις — Πόθεν θέλει λαμβάνεσθαι ἡ ἀποζημίωσις — Δικαιώματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν διδομένων δι' ἀποζημίωσιν κτημάτων — Τί χρησιμεύει πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἀποζημιώσεως — Πῶς πρέπει νὰ ζητήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀποζημιώσεως—Ἔγγραφον ἰδιοκτησίας. Δ. 21 Ἀπριλίου 1836, 81.

2) Ὅλα τὰ κατὰ τὸ ἄρθρον 8 συνταχθέντα πρωτόκολλα περὶ ἀποζημιώσεως θέλουν ἐξελέγχεσθαι ὑπὸ τοῦ ἐλεγκ. Συνεδρίου. Δ. 7 Μαΐου 1838. 97.

3) Πῶς θέλει λαμβάνει τὸ ἐλεγκ. Συνέδριον τὰς ἐξετάσεις τῶν μαρτύρων καὶ τὰς λοιπὰς ἀποδείξεις πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν ἀπαιτήσεων τῶν νεοφύτων — Διαδικασία ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων κατὰ τὴν ἐξέτασιν ταύτην. Δ. 23 Νοεμβρίου 1838 207. — Προσκαλοῦνται οἱ νεόφυτοι νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὸ Δ. τοῦτο. Δηλ. ὑπουργ. Οἰκονομ. 20 Δεκεμβρίου 1838 214.

§ 194[2]. Ὅρα ὅσα ἔγραψα ἐν λ. Νεοφώτιστος, (Εὑρ. ί. σελ. 385—392).

§ 195. Πρβ. τὴν λ. Μικτὴ ἐπιτροπή.

---

(1) Ὁ τελ. ἀρ. δηλοῖ τὴν σελ. τῆς ἐφημ. τῆς Κυβ. τοῦ ἔτους, οὗ ἡ χρονολογία προηγεῖται.

Κτήματα ἐν Θήβαις ἀγορασθέντα παρ' Ὀθωμανῶν (1).
Βακούφικα (2).

§ 195. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 94 τοῦ 46 καὶ 217 τοῦ 63.

§ 196. Ὁ περιορισμὸς τῆς πλήρους ἰδιοκτησίας τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν λεγομένων βακουφίων ὑπῆρχε μέχρι τῆς συνθήκης τῆς 18 Φεβρ. 1844· ἔκτοτε δ' ἔπαυσεν ὁ περιορισμὸς αὐτός. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 94 τοῦ 46, ἣν ἴδε ἐν Εὐρ. ε' σ. 718—720. Πρβλ. τὴν λ. Συνθῆκαι.

§ 197. Ἂν ἡ ὀθωμανικὴ ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέτασε τοὺς τίτλους τῶν παρ' ὀθωμανῶν ἀγορασάντων ἀκίνητα, δὲν κωλύονται οἱ ἀγορασταὶ ἀπὸ τοῦ νὰ ζητήσωσι τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγορασθέντος, ἂν δὲν ἦναι βακούφικον.—Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 15900 τοῦ 58 φέρουσα.

« Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἀπὸ 2 Νοεμβρίου 1843 διατάγματος, ἐκδοθέντος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀπὸ 19|31 Αὐγούστου διακοινώσεως τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τοὺς πρέσβεις τῶν τριῶν συμμάχων δυνάμεων τῆς Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις συγκατανεύει νὰ παραχωρήσῃ τὰς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Θηβῶν παραχωρηθείσας ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν γαίας εἰς τοὺς ἀγοραστὰς αὐτῶν ὑπὸ τοὺς ἐν τῷ διατάγματι αὐτῷ ἀναφερομένους ὅρους.

Ἐπειδὴ καὶ μὲν εἰς τὸν ὅρον τοῦτον εἶναι νὰ ἐρευνήσῃ ἡ ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπὴ προηγουμένως ὅπως ἀποφανθῇ ἂν οἱ τίτλοι τῶν ἀγοραστῶν ὦσιν ἐν τάξει, καὶ ἂν τὰ κτήματα ταῦτα δὲν συμπεριλαμβάνωνται μεταξὺ τῶν βακουφίων, περὶ ὧν θέλουσιν ἐφαρμοσθῇ αἱ διατάξεις τῶν πρωτοκόλλων τοῦ Λονδίνου, ἀλλὰ τὸν ὅρον τοῦτον ἐξεπλήρωσαν ὅσον τὸ καθ' ἑαυτοὺς ὁ Φ καὶ Ι ὑποβαλόντες τοὺς τίτλους τῆς ἀγορᾶς των εἰς τὴν μικτὴν ἐπιτροπὴν ἐγκαίρως, ὡς τοῦτο δὲν ἀμφισβητεῖται ὑπὸ τοῦ δημοσίου, ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέδωκεν ἀπόφασίν τινα ἐπὶ τούτῳ, καὶ διελύθη ὕστερον διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Νοεμβρίου 1849 Β. Διατάγματος· ὥστε αἴτιος τῆς μὴ ἐπικυρώσεως τοῦ ὅρου τούτου κατέστη ἡ ὑποσχεθεῖσα τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγορασθέντος κτήματος Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις.

» Ἑπομένως ἡ μὴ ἐξέτασις τῆς ὑποθέσεως ἀπὸ τὴν ὀθωμανι-

---

(1) Ὅρα Εὐρ. τ. ιή 66—70—73 (λ. Συνθῆκαι).
(2) Ὅρα αὐτόθι λ. Συνθῆκαι § 156 ἕπ. 181.

§ 191. Τὸ δημόσιον, καταστὰν ὑπερήμερον εἰς τὴν παράδοσιν ἀγροῦ, ὃν ὑποσχέθη νὰ δώσῃ Σαμίῳ τινὶ, ὑποχρεοῦται εἰς τὴν χορήγησιν τῶν καρπῶν. (Σημ. ὅτι οἱ καρποὶ ἐδόθησαν ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς.) Απ. πολ. ΑΠ. 115 τοῦ 62.

Περὶ συνοικισμοῦ ἐν Πειραιεῖ.

§ 192. ὅρα τὰ ὑπὸ τῆς νομοθεσίας ὡρισμένα ἐν Εὑρ. ιή σελ. 153 ἐπ. λ. Συνοικισμός.

§ 193. Δικαίωμα ὑποθήκης τοῦ δημοσίου. Εὑρ. κϐ΄ α. 25 § 37 (λ. Ὑποθῆκαι) καὶ Εὑρ. ε΄ σελ. 746—748.

Περὶ νεοφωτίστων.

§ 194. *Νομοθεσία* (1).

1) Ἐπικυροῦται ἡ ἀποζημίωσις ἡ ἐγκριθεῖσα εἰς τοὺς νεοφύτους διὰ τὰ ἰδιόκτητα αὐτῶν κτήματα, δι᾽ ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς—Ποῖοι ἐκ τῶν νεοφύτων (βαπτισμένων Ὀθωμανῶν) ἔχουν δικαίωμα ἀποζημιώσεως — Διὰ ποῖα κτήματα ἔχουν δικαίωμα — Δήμευσις — Προικοδότησις — Πόθεν θέλει λαμβάνεσθαι ἡ ἀποζημίωσις — Δικαιώματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν διδομένων δι᾽ ἀποζημίωσιν κτημάτων — Τί χρησιμεύει πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἀποζημιώσεως — Πῶς πρέπει νὰ ζητήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀποζημιώσεως—Ἔγγραφον ἰδιοκτησίας. Δ. 21 Ἀπριλίου 1836, 81.

2) ὅλα τὰ κατὰ τὸ ἄρθρον 8 συνταχθέντα πρωτόκολλα περὶ ἀποζημιώσεως θέλουν ἐξελέγχεσθαι ὑπὸ τοῦ ἐλεγκ. Συνεδρίου. Δ. 7 Μαΐου 1838. 97.

3) Πῶς θέλει λαμβάνει τὸ ἐλεγκ. Συνέδριον τὰς ἐξετάσεις τῶν μαρτύρων καὶ τὰς λοιπὰς ἀποδείξεις πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν ἀπαιτήσεων τῶν νεοφύτων — Διαδικασία ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων κατὰ τὴν ἐξέτασιν ταύτην. Δ. 23 Νοεμβρίου 1838 207. — Προσκαλοῦνται οἱ νεόφυτοι νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὸ Δ. τοῦτο. Δηλ. ὑπουργ. Οἰκονομ. 20 Δεκεμβρίου 1838 214.

§ 194². ὅρα ὅσα ἔγραψα ἐν λ. Νεοφώτιστος, (Εὑρ. ἱ. σελ. 385—392).

§ 195. Πρβ. τὴν λ. Μικτὴ ἐπιτροπή.

---

(1) Ὁ τελ. ἀρ. δηλοῖ τὴν σελ. τῆς ἐφημ. τῆς Κυβ. τοῦ ἔτους, οὗ ἡ χρονολογία προηγεῖται.

Κτήματα ἐν Θήβαις ἀγορασθέντα παρ' Ὀθωμανῶν (1).
Βακούφικα (2).

§ 195. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 94 τοῦ 46 καὶ 217 τοῦ 63.

§ 196. Ὁ περιορισμὸς τῆς πλήρους ἰδιοκτησίας τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν λεγομένων βακουφίων ὑπῆρχε μέχρι τῆς συνθήκης τῆς 18 Φεβρ. 1844· ἔκτοτε δ' ἔπαυσεν ὁ περιορισμὸς αὐτός. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 94 τοῦ 46, ἣν ἴδε ἐν Εὐρ. ε' σ. 718—720. Πρβ. τὴν λ. Συνθῆκαι.

§ 197. Ἂν ἡ ὀθωμανικὴ ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέτασε τοὺς τίτλους τῶν παρ' ὀθωμανῶν ἀγορασάντων ἀκίνητα, δὲν κωλύονται οἱ ἀγορασταὶ ἀπὸ τοῦ νὰ ζητήσωσι τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγορασθέντος, ἂν δὲν ἦναι βακούφικον.—Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 15900 τοῦ 58 φέρουσα.

« Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἀπὸ 2 Νοεμβρίου 1843 διατάγματος, ἐκδοθέντος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀπὸ 19|31 Αὐγούστου διακοινώσεως τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τοὺς πρέσβεις τῶν τριῶν συμμάχων δυνάμεων τῆς Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις συγκατανεύει νὰ παραχωρήσῃ τὰς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Θηβῶν παραχωρηθείσας ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν γαίας εἰς τοὺς ἀγοραστὰς αὐτῶν ὑπὸ τοὺς ἐν τῷ διατάγματι αὐτῷ ἀναφερομένους ὅρους.

Ἐπειδὴ καὶ μὲν εἰς τὸν ὅρον τοῦτον εἶναι νὰ ἐρευνήσῃ ἡ ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπὴ προηγουμένως ὅπως ἀποφανθῇ ἂν οἱ τίτλοι τῶν ἀγοραστῶν ὦσιν ἐν τάξει, καὶ ἂν τὰ κτήματα ταῦτα δὲν συμπεριλαμβάνωνται μεταξὺ τῶν βακουφίων, περὶ ὧν θέλουσιν ἐφαρμοσθῇ αἱ διατάξεις τῶν πρωτοκόλλων τοῦ Λονδίνου, ἀλλὰ τὸν ὅρον τοῦτον ἐξεπλήρωσαν ὅσον τὸ καθ' ἑαυτοὺς ὁ Φ καὶ Ι ὑποβαλόντες τοὺς τίτλους τῆς ἀγορᾶς των εἰς τὴν μικτὴν ἐπιτροπὴν ἐγκαίρως, ὡς τοῦτο δὲν ἀμφισβητεῖται ὑπὸ τοῦ δημοσίου, ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέδωκεν ἀπόφασίν τινα ἐπὶ τούτῳ, καὶ διελύθη ὕστερον διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Νοεμβρίου 1849 Β. Διατάγματος· ὥστε αἴτιος τῆς μὴ ἐπικυρώσεως τοῦ ὅρου τούτου κατέστη ἡ ὑποσχεθεῖσα τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγορασθέντος κτήματος Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις.

» Ἑπομένως ἡ μὴ ἐξέτασις τῆς ὑποθέσεως ἀπὸ τὴν ὀθωμανι-

(1) Ὅρα Εὐρ. τ. ιή 66—70—73 (λ. Συνθῆκαι).
(2) Ὅρα αὐτόθι λ. Συνθῆκαι § 156 ἐπ. 181.

ὡς μὴ δημοσιευθεῖσαι. Ὅθεν ἀφοῦ μεταβαίνει εἰς τοὺς Κρῆτας ἡ κυριότης τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος γαιῶν, καὶ οὐδεὶς περιορισμὸς ἐπιβάλλεται, ἕπεται ὅτι τὰ γραμμάτια, ὅσα Κρῆτες λαμβάνουν δυνάμει τοῦ τῆς 14 Σεπτ. 1848 νόμου, ὅπως χρησιμεύωσιν αὐτοῖς ὡς τίτλοι ἵνα λάβωσιν ἐθνικὴν γῆν ὡρισμένης ἐκτάσεως, δύνανται νὰ τὰ διαθέσωσιν ὡσαύτως πρὸς τρίτον, ὡς παρέχοντα ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς ἐλευθέρως δύνανται νὰ διατεθῶσιν. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 18690 τοῦ 56.

§ 162. Οἱ Κρῆτες, εἰς οὓς ἐδόθησαν γραμμάτια, ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ λάβωσι διαθεσίμους γαίας ἐθνικὰς ἐκτὸς τῶν κατεχομένων παρὰ γεωργῶν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843, ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι ἐξαιροῦνται ὡς μὴ διαθέσιμοι μόνον αἱ πρὸ τοῦ νόμου τῆς 15 Σεπ. 1848 καταληφθεῖσαι ὑπὸ γεωργῶν, ἵνα κατέχωνται ὑπ' αὐτῶν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843. Ἄλλως ἂν καὶ μετὰ τὸν νόμον ἐκεῖνον τοῦ 1848, ἡ ὑπὸ γεωργῶν κατάληψις ἐθνικῶν γαιῶν, ἡ παραίτησις αὐτῶν καὶ ἡ παρ' ἄλλου κατάληψις, ἄνευ τινὸς μάλιστα προηγουμένης δηλώσεως τῆς θελήσεως αὐτῶν περὶ τῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843 σταθερᾶς κατοχῆς, ἠδύνατο νὰ ματαιώσῃ ἐντελῶς τὰς περὶ Κρητῶν δικαίας διατάξεις. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 16917.

§ 162 ². Δὲν μετεβιβάσθη, διὰ τοῦ κδ' ψηφίσματος τῆς 13 Μαρτ. 1831 τοῦ Κυβερνήτου, ἡ κυριότης τῶν εἰς Κρητικὰς οἰκογενείας δοθεισῶν γαιῶν, ἀλλὰ παρεχωρήθη ἡ κατοχὴ ἐπὶ σκοπῷ μελλούσης μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος, ὃ ἐνισχύεται καὶ ἐκ τοῦ κατὰ τὸ 1840 περὶ συνοικισμοῦ τῶν Κρητῶν νόμου καὶ τὸ περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ διάτ. τῆς 22 Ἀπρ. 1850 (1). — Ἀπ. πολ. ΑΠ. 444 τοῦ 66.

---

(1) Ἐπειδὴ τὸ ψήφισμα αὐτὸ εἶναι δυσεύρετον, δέον ἐνόμισα νὰ τὸ καταχωρίσω ἐνταῦθα· ἔχει δ' οὕτω·

Ψήφισμα κδ' ἀρ. 3382 τῆς 13 Μαρτίου 1830.

Θεωροῦντες ὅτι τὸ ἔθνος χρεωστεῖ νὰ προμηθεύσῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι, πολεμοῦντες ὑπὲρ τῶν δικαίων των, ἔχασαν τὰς ἑστίας των, τὰ δυνατὰ μέσα διὰ νὰ ἠμπορέσουν ν' ἀποκατασταθῶσιν εἰς τὸ νέον Κράτος.

§ 163. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 3382 τῆς 13 Μαρτ. 1829 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἀπαγορεῦον τὴν ἐκποίησιν τῶν εἰς Κρῆ-

---

Θεωροῦντες ὅτι μέγα μέρος Κρητῶν εὑρίσκεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην. Θεωροῦντες ὅτι ἡ φιλάνθρωπος καὶ γενναία ὑποδοχὴ αὐτῶν ἐκ μέρους τῶν κατοίκων διαφόρων ἐπαρχιῶν ἀποδεικνύει πόσον εἶναι διατεθειμένον τὸ ἔθνος νὰ τοὺς βοηθήσῃ.

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ' ἀριθ. 1198 ἀναφορὰν τῆς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν γραμματείας, οὔσης ἐπιφορτισμένης τὰ περὶ τῆς μεταβάσεως τῶν Κρητῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀκούσαντες καὶ τὴν γνώμην τῆς Γερουσίας.

Ψηφίζομεν.

Α'. Οἱ προσφυγόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα Κρῆτες θέλουν διαμερισθῇ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας, ὅπου ἤθελε κριθῇ εὔλογον ν' ἀποκαταστηθῶσιν.

Β'. Ἐπ' αὐτῷ τούτῳ θέλει προσδιορισθῇ δι' ἑκάστην οἰκογένειαν ἐθνικὴ γῆ κατὰ τὰς ἑπομένας ἀναλογίας·

Εἰς οἰκογένειαν γεωργοῦ καὶ τεχνίτου, στρέμματα δεκαπέντε, ἐὰν δὲ τῆς τοιαύτης οἰκογενείας ὁ ἀρχηγὸς δὲν ὑπάρχῃ καὶ ὑπάρχουν ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανὰ, προσδιορίζονται δι' αὐτὰ στρέμματα εἴκοσι.

Εἰς οἰκογένειαν στρατιωτικοῦ ἢ εἶναι χιλίαρχος ἢ καὶ ἀνωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα εἴκοσι πέντε ἕως ἑκατὸν κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας· ἂν δὲ κατωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα εἴκοσιν· ἐὰν δὲ ὁ ἀρχηγὸς τῆς τοιαύτης οἰκογενείας δὲν ὑπάρχῃ καὶ ὑπάρχουν ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανὰ, προσδιορίζονται ὡς ἑξῆς·

Εἰς οἰκογένειαν χιλιάρχου ἢ καὶ ἀνωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα πεντήκοντα· κατωτέρου, στρέμματα εἴκοσι πέντε. Εἰς πατέρας οἰκογενειῶν, ἱερεῖς ἢ χήρας ἱερέων μὲ ὀρφανὰ, στρέμματα εἴκοσιν· ἐκτὸς τῶν μοναζόντων ἢ χηρευόντων ἱερέων, οἵτινες θέλουν εὕρει πόρον ζωῆς εἰς τὰ μοναστήρια.

Εἰς οἰκογένειαν προκρίτου, στρέμματα ἑξήκοντα· καὶ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀρχηγός της ἐπὶ τῆς διαρκείας τοῦ ἀγῶνος, στρέμματα ὀγδοήκοντα.

Γ'. Εἰς ἑκάστην οἰκογένειαν θέλουν χορηγηθῇ προσέτι φοιν. ὀκτὼ εἰς κάθε στρέμμα γῆς, ὥστε νὰ δυνηθῇ δι' αὐτῶν νὰ κτίσῃ κατοικίαν καὶ νὰ προμηθευθῇ τὰ ἀναγκαῖα εἰς καλλιέργειαν τῆς χορηγηθησομένης εἰς αὐτὴν γῆς.

ὡς μὴ δημοσιευθεῖσαι. Ὅθεν ἀφοῦ μεταβαίνει εἰς τοὺς Κρῆτας ἡ κυριότης τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος γαιῶν, καὶ οὐδεὶς περιορισμὸς ἐπιβάλλεται, ἕπεται ὅτι τὰ γραμμάτια, ὅσα Κρῆτες λαμβάνουν δυνάμει τοῦ τῆς 14 Σεπτ. 1848 νόμου, ὅπως χρησιμεύωσιν αὐτοῖς ὡς τίτλοι ἵνα λάβωσιν ἐθνικὴν γῆν ὡρισμένης ἐκτάσεως, δύνανται νὰ τὰ διαθέσωσιν ὡσαύτως πρὸς τρίτον, ὡς παρέχοντα ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς ἐλευθέρως δύνανται νὰ διατεθῶσιν. Απόφ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 18690 τοῦ 56.

§ 162. Οἱ Κρῆτες, εἰς οὓς ἐδόθησαν γραμμάτια, ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ λάβωσι διαθεσίμους γαίας ἐθνικὰς ἐκτὸς τῶν κατεχομένων παρὰ γεωργῶν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843, ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι ἐξαιροῦνται ὡς μὴ διαθέσιμοι μόνον αἱ πρὸ τοῦ νόμου τῆς 15 Σεπ. 1848 καταληφθεῖσαι ὑπὸ γεωργῶν, ἵνα κατέχωνται ὑπ' αὐτῶν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843. Ἄλλως ἂν καὶ μετὰ τὸν νόμον ἐκεῖνον τοῦ 1848, ἡ ὑπὸ γεωργῶν κατάληψις ἐθνικῶν γαιῶν, ἡ παραίτησις αὐτῶν καὶ ἡ παρ' ἄλλου κατάληψις, ἄνευ τινὸς μάλιστα προηγουμένης δηλώσεως τῆς θελήσεως αὐτῶν περὶ τῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843 σταθερᾶς κατοχῆς, ἠδύνατο νὰ ματαιώσῃ ἐντελῶς τὰς περὶ Κρητῶν δικαίας διατάξεις. Απ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 16917.

§ 162 α. Δὲν μετεβιβάσθη, διὰ τοῦ κδ' ψηφίσματος τῆς 13 Μαρτ. 1831 τοῦ Κυβερνήτου, ἡ κυριότης τῶν εἰς Κρητικὰς οἰκογενείας δοθεισῶν γαιῶν, ἀλλὰ παρεχωρήθη ἡ κατοχὴ ἐπὶ σκοπῷ μελλούσης μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος, ὃ ἐνισχύεται καὶ ἐκ τοῦ κατὰ τὸ 1840 περὶ συνοικισμοῦ τῶν Κρητῶν νόμου καὶ τὸ περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ διάτ. τῆς 22 Ἀπρ. 1850 (1). — Απ. πολ. ΑΠ. 444 τοῦ 66.

---

(1) Ἐπειδὴ τὸ ψήφισμα αὐτὸ εἶναι δυσεύρετον, δέον ἐνόμισα νὰ τὸ καταχωρίσω ἐνταῦθα· ἔχει δ' οὕτω·

Ψήφισμα κδ' ἀρ. 3382 τῆς 13 Μαρτίου 1830.

Θεωροῦντες ὅτι τὸ ἔθνος χρεωστεῖ νὰ προμηθεύῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι, πολεμοῦντες ὑπὲρ τῶν δικαίων των, ἔχασαν τὰς ἑστίας των, τὰ δυνατὰ μέσα διὰ νὰ ἠμπορέσουν ν' ἀποκατασταθῶσιν εἰς τὸ νέον Κράτος.

§ 163. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 3382 τῆς 13 Μαρτ. 1829 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἀπαγορεῦον τὴν ἐκποίησιν τῶν εἰς Κρή-

---

Θεωροῦντες ὅτι μέγα μέρος Κρητῶν εὑρίσκεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην. Θεωροῦντες ὅτι ἡ φιλάνθρωπος καὶ γενναία ὑποδοχὴ αὐτῶν ἐκ μέρους τῶν κατοίκων διαφόρων ἐπαρχιῶν ἀποδεικνύει πόσον εἶναι διατεθειμένον τὸ ἔθνος νὰ τοὺς βοηθήσῃ.

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ' ἀριθ. 1198 ἀναφορὰν τῆς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν γραμματείας, οὔσης ἐπιφορτισμένης τὰ περὶ τῆς μεταβάσεως τῶν Κρητῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀκούσαντες καὶ τὴν γνώμην τῆς Γερουσίας.

Ψηφίζομεν.

Α'. Οἱ προσφυγόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα Κρῆτες θέλουν διαμερισθῆ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας, ὅπου ἤθελε κριθῆ εὔλογον ν' ἀποκατασταθῶσιν.

Β'. Ἐπ' αὐτῷ τούτῳ θέλει προσδιορισθῆ δι' ἑκάστην οἰκογένειαν ἐθνικὴ γῆ κατὰ τὰς ἑπομένας ἀναλογίας·

Εἰς οἰκογένειαν γεωργοῦ καὶ τεχνίτου, στρέμματα δεκαπέντε, ἐὰν δὲ τῆς τοιαύτης οἰκογενείας ὁ ἀρχηγὸς δὲν ὑπάρχῃ καὶ ὑπάρχουν ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανά, προσδιορίζονται δι' αὐτὰ στρέμματα εἴκοσι.

Εἰς οἰκογένειαν στρατιωτικοῦ ἢ εἶναι χιλίαρχος ἢ καὶ ἀνωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα εἴκοσι πέντε ἕως ἑκατὸν κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας· ἂν δὲ κατωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα εἴκοσιν· ἐὰν δὲ ὁ ἀρχηγὸς τῆς τοιαύτης οἰκογενείας δὲν ὑπάρχῃ καὶ ὑπάρχουν ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανά, προσδιορίζονται ὡς ἑξῆς·

Εἰς οἰκογένειαν χιλιάρχου ἢ καὶ ἀνωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα πεντήκοντα· κατωτέρου, στρέμματα εἴκοσι πέντε. Εἰς πατέρας οἰκογενειῶν, ἱερεῖς ἢ χήρας ἱερέων μὲ ὀρφανά, στρέμματα εἴκοσιν· ἐκτὸς τῶν μοναζόντων ἢ χηρευόντων ἱερέων, οἵτινες θέλουν εὕρει πόρον ζωῆς εἰς τὰ μοναστήρια.

Εἰς οἰκογένειαν προκρίτου, στρέμματα ἑξήκοντα· καὶ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀρχηγός της ἐπὶ τῆς διαρκείας τοῦ ἀγῶνος, στρέμματα ὀγδοήκοντα.

Γ'. Εἰς ἑκάστην οἰκογένειαν θέλουν χορηγηθῆ προσέτι φοιν. ὀκτὼ εἰς κάθε στρέμμα γῆς, ὥστε νὰ δυνηθῇ δι' αὐτῶν νὰ κτίσῃ κατοικίαν καὶ νὰ προμηθευθῇ τὰ ἀναγκαῖα εἰς καλλιέργειαν τῆς χορηγηθησομένης εἰς αὐτὴν γῆς.

ὡς μὴ δημοσιευθεῖσαι. Ὅθεν ἀφοῦ μεταβαίνει εἰς τοὺς Κρῆτας ἡ κυριότης τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος γαιῶν, καὶ οὐδεὶς περιορισμὸς ἐπιβάλλεται, ἕπεται ὅτι τὰ γραμμάτια, ὅσα Κρῆτες λαμβάνουν δυνάμει τοῦ τῆς 14 Σεπτ. 1848 νόμου, ὅπως χρησιμεύωσιν αὐτοῖς ὡς τίτλοι ἵνα λάβωσιν ἐθνικὴν γῆν ὡρισμένης ἐκτάσεως, δύνανται νὰ τὰ διαθέσωσιν ὡσαύτως πρὸς τρίτον, ὡς παρέχοντα ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς ἐλευθέρως δύνανται νὰ διατεθῶσιν. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 18690 τοῦ 56.

§ 162. Οἱ Κρῆτες, εἰς οὓς ἐδόθησαν γραμμάτια, ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ λάβωσι διαθεσίμους γαίας ἐθνικὰς ἐκτὸς τῶν κατεχομένων παρὰ γεωργῶν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843, ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι ἐξαιροῦνται ὡς μὴ διαθέσιμοι μόνον αἱ πρὸ τοῦ νόμου τῆς 15 Σεπ. 1848 καταληφθεῖσαι ὑπὸ γεωργῶν, ἵνα κατέχωνται ὑπ' αὐτῶν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843. Ἄλλως ἂν καὶ μετὰ τὸν νόμον ἐκεῖνον τοῦ 1848, ἡ ὑπὸ γεωργῶν κατάληψις ἐθνικῶν γαιῶν, ἡ παραίτησις αὐτῶν καὶ ἡ παρ' ἄλλου κατάληψις, ἄνευ τινὸς μάλιστα προηγουμένης δηλώσεως τῆς θελήσεως αὐτῶν περὶ τῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1843 σταθερᾶς κατοχῆς, ἠδύνατο νὰ ματαιώσῃ ἐντελῶς τὰς περὶ Κρητῶν δικαίας διατάξεις. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 16917.

§ 162[a]. Δὲν μετεβιβάσθη, διὰ τοῦ κδ' ψηφίσματος τῆς 13 Μαρτ. 1831 τοῦ Κυβερνήτου, ἡ κυριότης τῶν εἰς Κρητικὰς οἰκογενείας δοθεισῶν γαιῶν, ἀλλὰ παρεχωρήθη ἡ κατοχὴ ἐπὶ σκοπῷ μελλούσης μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος, ὃ ἐνισχύεται καὶ ἐκ τοῦ κατὰ τὸ 1840 περὶ συνοικισμοῦ τῶν Κρητῶν νόμου καὶ τὸ περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ διάτ. τῆς 22 Ἀπρ. 1850 (1). — Ἀπ. πολ. ΑΠ. 444 τοῦ 66.

---

(1) Ἐπειδὴ τὸ ψήφισμα αὐτὸ εἶναι δυσεύρετον, δέον ἐνόμισα νὰ τὸ καταχωρίσω ἐνταῦθα· ἔχει δ' οὕτω·

Ψήφισμα κδ' ἀρ. 3382 τῆς 13 Μαρτίου 1830.

Θεωροῦντες ὅτι τὸ ἔθνος χρεωστεῖ νὰ προμηθεύῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι, πολεμοῦντες ὑπὲρ τῶν δικαίων των, ἔχασαν τὰς ἑστίας των, τὰ δυνατὰ μέσα διὰ νὰ ἠμπορέσουν ν' ἀποκατασταθῶσιν εἰς τὸ νέον Κράτος.

§ 163. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 3382 τῆς 13 Μαρτ. 1829 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἀπαγορεῦον τὴν ἐκποίησιν τῶν εἰς Κρη-

---

Θεωροῦντες ὅτι μέγα μέρος Κρητῶν εὑρίσκεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην. Θεωροῦντες ὅτι ἡ φιλάνθρωπος καὶ γενναία ὑποδοχὴ αὐτῶν ἐκ μέρους τῶν κατοίκων διαφόρων ἐπαρχιῶν ἀποδεικνύει πόσον εἶναι διατεθειμένον τὸ ἔθνος νὰ τοὺς βοηθήσῃ.

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ' ἀριθ. 1198 ἀναφορὰν τῆς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν γραμματείας, οὔσης ἐπιφορτισμένης τὰ περὶ τῆς μεταβάσεως τῶν Κρητῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀκούσαντες καὶ τὴν γνώμην τῆς Γερουσίας.

Ψηφίζομεν.

Α'. Οἱ προσφυγόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα Κρῆτες θέλουν διαμερισθῆ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας, ὅπου ἤθελε κριθῆ εὔλογον ν' ἀποκαταστηθῶσιν.

Β'. Ἐπ' αὐτῷ τούτῳ θέλει προσδιορισθῆ δι' ἑκάστην οἰκογένειαν ἐθνικὴ γῆ κατὰ τὰς ἑπομένας ἀναλογίας·

Εἰς οἰκογένειαν γεωργοῦ καὶ τεχνίτου, στρέμματα δεκαπέντε, ἐὰν δὲ τῆς τοιαύτης οἰκογενείας ὁ ἀρχηγὸς δὲν ὑπάρχῃ καὶ ὑπάρχουν ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανά, προσδιορίζονται δι' αὐτὰ στρέμματα εἴκοσι.

Εἰς οἰκογένειαν στρατιωτικοῦ ἢ εἶναι χιλίαρχος ἢ καὶ ἀνωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα εἴκοσι πέντε ἕως ἑκατὸν κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας· ἂν δὲ κατωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα εἴκοσιν· ἐὰν δὲ ὁ ἀρχηγὸς τῆς τοιαύτης οἰκογενείας δὲν ὑπάρχῃ καὶ ὑπάρχουν ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανά, προσδιορίζονται ὡς ἑξῆς·

Εἰς οἰκογένειαν χιλιάρχου ἢ καὶ ἀνωτέρου βαθμοῦ, στρέμματα πεντήκοντα· κατωτέρου, στρέμματα εἴκοσι πέντε. Εἰς πατέρας οἰκογενειῶν, ἱερεῖς ἢ χήρας ἱερέων μὲ ὀρφανά, στρέμματα εἴκοσιν· ἐκτὸς τῶν μοναζόντων ἢ χηρευόντων ἱερέων, οἵτινες θέλουν εὕρει πόρον ζωῆς εἰς τὰ μοναστήρια.

Εἰς οἰκογένειαν προκρίτου, στρέμματα ἑξήκοντα· καὶ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀρχηγός της ἐπὶ τῆς διαρκείας τοῦ ἀγῶνος, στρέμματα ὀγδοήκοντα.

Γ'. Εἰς ἑκάστην οἰκογένειαν θέλουν χορηγηθῆ προσέτι φοιν. ὀκτὼ εἰς κάθε στρέμμα γῆς, ὥστε νὰ δυνηθῇ δι' αὐτῶν νὰ κτίσῃ κατοικίαν καὶ νὰ προμηθευθῇ τὰ ἀναγκαῖα εἰς καλλιέργειαν τῆς χορηγηθησομένης εἰς αὐτὴν γῆς.

τας παραχωρηθεισῶν γαιῶν πρὶν ἢ ληφθῶσι τὰ μέτρα περὶ τῆς τότε μελετωμένης γενικῆς διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς, σκοπεῖ νὰ

Δ΄. Διὰ νὰ ἐξοικονομηθοῦν τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα χρήματα, ἐπειδὴ τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον δὲν δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὴν τοιαύτην δαπάνην, προσκαλεῖται ἕκαστος τῶν πολιτῶν νὰ συνεισφέρῃ ἐπὶ τούτῳ ἀνὰ τεσσαράκοντα λεπτά· μένει δὲ εἰς τὴν καλὴν προαίρεσιν ἑκάστου νὰ προσφέρῃ καὶ πλειότερον κατὰ τὴν θέσιν καὶ κατάστασίν του.

Ε΄. Οἱ κατὰ τὴν ἐπικράτειαν Ἐκτ. Ἐπίτροποι, Διοικηταί, καὶ Τοποτηρηταὶ θέλουν προσκληθῆ δι᾽ ἐγκυκλίου νὰ συνάξουν τὴν ἑκουσίαν ταύτην προσφοράν.

ϛ΄. Συνίσταται τριμελὴς ἐπιτροπὴ συγκειμένη παρὰ τῶν Γερουσιαστῶν Κυρίων Δ. Καμπάνη καὶ Π. Λοιδωρίκη, καὶ τοῦ ἐπὶ τοῦ Ναυτικοῦ Γραμματέως, ἥτις, ἔχουσα συμβούλους καὶ τοὺς Κυρίους Ν. Ρενιέρην καὶ Β. Χάλην, ὀφείλει νὰ φροντίσῃ·

1. Διὰ νὰ μεταβῶσιν οἱ κατὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους Κρῆτες διὰ τοῦ καταλληλοτέρου καὶ οἰκονομικωτέρου τρόπου εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα.

2. Νὰ διαμερισθῶσιν εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ Κράτους ὅπου ἤθελε κριθῆ συμφερώτερον καὶ δι᾽ αὐτοὺς καὶ διὰ τοὺς κατοίκους, ἀλλ᾽ ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ ἐκπληρωθῶσιν αἱ εὐχαὶ τῶν Κρητῶν ὡς πρὸς τὸν τόπον τῆς κατοικήσεώς των.

3. Νὰ συναχθῇ ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας διὰ τῶν Ἐκτ. ἐπιτρόπων, Διοικητῶν καὶ τοποτηρητῶν ἡ ἀνωτέρω προσφορὰ καὶ νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ ταμεῖόν της· περὶ δὲ τῆς χρήσεως τῶν ἐξ αὐτῆς χρημάτων θέλει δώσει λόγον εἰς τὸ λογιστικὸν καὶ Ἐλεγκτικὸν Συμβούλιον, δημοσιεύουσα ἐν δέοντι καὶ διὰ τοῦ τύπου τὸν λογαριασμόν της.

4. Νὰ δοθῇ ἡ χρηματικὴ βοήθεια εἰς ἑκάστην οἰκογένειαν ἅμ᾽ ἀφοῦ ἀποκατασταθῇ ὅπου προσδιορισθῇ ἡ κατοικία της.

5. Νὰ δίδῃ λόγον τῶν πράξεών της εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἀνὰ δεκαπέντε ἡμέρας διὰ νὰ λαμβάνῃ τὰς ἀναγκαιούσας διαταγάς.

Ζ΄. Ἡ προσδιορισθησομένη εἰς τοὺς Κρῆτας γῆ πρὸς ἀποκατάστασιν αὐτῶν δὲν συγχωρεῖται νὰ ἐκποιηθῇ πρὶν ἢ ληφθῶσι μέτρα περὶ τῆς μελετωμένης γενικῆς διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς.

Η΄. Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας νὰ ἐνεργήσῃ τὸ παρὸν ψήφισμα.

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ.

κωλύσῃ τὴν ἐξ οἱασδήποτε αἰτίας μεταβίβασιν τῶν τοιούτων γαιῶν ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ λήπτου εἰς ἄλλα πρόσωπα. Ἄρα ἂν αἱ γαῖαι, αἱ δοθεῖσαι Κρητὶ τινί, ἐδωρήθησαν ὑπὸ τοῦ κληρονόμου του εἰς τὸν Α, καὶ οὗτος τὰς ἐπώλησε τῷ Β, ἡ πώλησις εἶναι ἄκυρος καὶ μάλιστα αὐτοδικαίως (1), ἂν καὶ ἡ ἀκυρότης δὲν ἦναι ἐκπεφρασμένη ἐν τῷ νόμῳ Κώδ. 5 (1. 14), ἂν ἐπραγματοποιήθη πρὸ τῆς ἄρσεως τῆς ἀπαγορεύσεως.—Ἡ πώλησις μάλιστα αὕτη δύναται νὰ προσβληθῇ καὶ κατ' ἀντένστασιν.

Ἡ ἄρσις τῆς ἀπαγορεύσεως ἐγένετο διὰ τοῦ νόμου τῆς 15 Σεπτ. 1848 (νομικ. σελ. 6166)· ὥστε δὲν ἐφαρμόζεται ἡ ἀπαγόρευσις κατὰ τοῦ μετὰ τὸν νόμον αὐτὸν ἀγοραστοῦ ἢ κατὰ τοῦ ἀγοράσαντος μὲν πρὸ αὐτοῦ, λαβόντος ὅμως τὴν κατοχὴν τῶν πωληθεισῶν γαιῶν μετ' αὐτόν· διότι ἡ κυριότης δὲν ἀποκτᾶται εἰμὴ μετὰ τὴν παράδοσιν. § 40 Εἰσ. (2. 1) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 94 τοῦ 59.

§ 164. Ὅταν οἱ Κρῆτες ἔλαβον γαίας ἐθνικὰς δυνάμει τοῦ κδ' ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου, καὶ ἐγκατέστησαν εἰς αὐτάς, κατόπιν δὲ τὰς παρεχώρησαν εἰς ἄλλους, τὸ δημόσιον, ἔχει δικαίωμα νὰ τὰς διεκδικήσῃ; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 291 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 1047 τοῦ 60 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 165 Ὀθωμανοὶ Κρῆτες, οἵτινες ἐντὸς τῆς ὑπὸ τῶν πρωτοκόλλων ταχθείσης προθεσμίας ἐδέχθησαν τὸ χριστιανικὸν δόγμα, ἔχουν δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν ἐθνικῶν γαιῶν; Ναί, διότι τὸ ψήφισμα τῆς 13 Μαρτίου 1831 καὶ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ ἐν Λονδίνῳ πρωτοκόλλου τῶν Δυνάμεων τῆς 3 Φεβρ. 1830 ἀπονέμουσι δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν ἐθνικῶν γαιῶν εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι μεταναστεύσαντας Κρῆτας. Ἀδιάφορον δ' εἶναι ἂν ἐκ γενετῆς ὁ Κρὴς δὲν ἦτο χριστιανός· ἀρκεῖ ὅτι ἠσπάσθη τὸ δόγμα τοῦτο ἐμπροθέσμως καὶ μετηνάστευσεν ἐγκαίρως εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀπ. Ἐφ. Αθ. 16986 τοῦ 59.

§ 166. Δύναται τὸ δημόσιον νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν τῆς πλάνης ὡς πρὸς τὴν ταυτότητα τοῦ προσώπου, ὑπὲρ οὗ ἐξεδόθη κρητικὸν γραμμάτιον; Ναί, ἀλλ' ἀφοῦ ἐδόθη εἴς τινα ὡς Κρῆτα γραμμάτιον, ὑπάρχει τεκμήριον ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς Κρητός. Ἀπ. 17720 τοῦ ἐν Αθ. Ἐφ. (Νομ. Μελ. σ. 662).

Διάφορα περὶ Κρητῶν.

§ 167. Τὰ δικαστήρια ἐπιλαμβάνονται ἀγωγῶν, ἀφορωσῶν

(1) Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 197 τοῦ 58 (ἀναιρ. τὴν 203 τοῦ 57 ἀπ. Ἐφ. Αθ.

παραχώρησιν γαιῶν ζητουμένων ἀπὸ Κρῆτας (ἢ ἀπὸ δικαιοδόχους των) δυνάμει τοῦ νόμου ΡΙΑ τοῦ 1850; Ναί. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθην. τοῦ 11245 τοῦ 53.

§ 168. Ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς, δι' ἧς ζητοῦνται γαῖαι δυνάμει κρητικῶν γραμματίων, ὀφείλονται οἱ καρποὶ αὐτῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 6 τοῦ 63, κυροῦσα τὴν 19937 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 169. Τίς ἀποδεικνύει, ὅτι κατέχει τὶς ὡς κληρονόμος γαίας δοθείσας δῆθεν τῷ παρ' αὐτοῦ κληρονομηθέντι Κρητί.; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 206 τοῦ 58 (τίς ἀποδεικνύει).

§ 170. Ὁ παραχωρήσας τὸ ὁποῖον εἶχεν, ὡς Κρής, δικαίωμα νὰ λάβῃ γαίας, δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν διάρρηξιν λόγῳ ὑπερμέτρου βλάβης;—Ἴδε τὴν 592 τοῦ 55 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν λ. ὑπέρμετρος βλάβη.

§ 171. Ὁποίαν ἀγωγὴν ἔχει τὸ δημόσιον ὅταν παρεχώρησε Κρητί τινὶ γαίας πλέον τοῦ νομίμου ὅρου, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀπέκτησεν ὑποθήκην δανειστής τις τοῦ Κρητός; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 210 (1) τοῦ 58, καθ' ἣν ὁ πλέον τοῦ ὀφειλομένου δεδωκὼς ἔχει προσωπικὴν ἀπαίτησιν ἐξ ἐνοχῆς τικτομένην, ὄχι δὲ διεκδικητικὴν ἐπὶ τῆς φυτευθείσης ταύτης γῆς, ἐφ' ἧς τρίτος τὶς, δανειστὴς τοῦ Κρητὸς αὐτοῦ, ἐνέγραψεν ὑποθήκην.

§ 172. Τὸ δημόσιον δὲν ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν, ὅταν, διατάξαν κατ' αἴτησιν κρητός τινος, νὰ καταμετρηθῶσι γαῖαι ἐθνικαί, ἀνεκάλεσε τὴν διαταγήν του· διότι ἡ περὶ καταμετρήσεως διαταγὴ δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ καταρτισθῇ σύμβασις, ἐπειδή, κατὰ τὸν ἀπὸ 15 Σεπτ. 1848 περὶ Κρητῶν νόμον, τὸ ὑπουργεῖον καὶ μετὰ τὴν καταμέτρησιν, ἐνόσῳ δὲν ἐνέκρινε νὰ παραχωρηθῶσιν αἱ καταμετρηθεῖσαι γαῖαι εἰς τὸν αἰτήσαντα, εἶναι εἰς καιρὸν νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν ἦναι ἐκ τῶν παραχωρησίμων εἰς Κρῆτας, ἢ ἂν δὲν πρέπῃ νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς ἄλλον, λόγῳ προτεραιότητος τῆς αἰτήσεως. Ὥστε προπαρασκευαστικὴ πρᾶξις δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις ἀποζημιώσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 112 τοῦ 56, ἀναιρ. τὴν 13718 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 173. Ἀλλὰ τὸ δημόσιον, ὑποσχεθὲν εἴς τινα γαίας δυνάμει τῶν περὶ Κρητῶν διατάξεων, καὶ μὴ δυνάμενον νὰ τὰς δώσῃ ἐλευθέρας, ὑποχρεοῦται εἰς ἀποζημίωσιν. (νόμος τῆς 15 Σεπτ. 1848.)

---

(1) Κυροῦται ἡ 269 τοῦ 57 ἀπ. Ἐφ. Ν. Ἑβδ. τελεσιδικία σ. 123 σημ. 1.

— ὅρα ἀπ. Ἐφ. Αθ. 11059 (σχ. 2) ὡς καὶ τὴν 18283 τοῦ αὐτοῦ δικ.

§ 174. Ὁ περὶ συνοικισμοῦ τῶν Κρητῶν νόμος τῆς 15 Σεπτ. 1848 ὁρίζει ὅτι εἰς τοὺς μὴ λαβόντας εἰσέτι γαίας, δυνάμει τοῦ κδ'. ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου, θέλουν παραχωρηθῆ γαῖαι κτλ. — ὅθεν ὁ ἐφοδιασθεὶς (ἄρα καὶ ὁ διακιοδόχος του) μὲ γραμμάτιον τῆς κατὰ τὸ 1831 ἐπὶ τῶν Κρητῶν ἐπιτροπῆς διὰ νὰ λάβῃ γῆν, δυνάμει τοῦ ῥηθέντος ψηφίσματος, ἀλλὰ μὴ πραγματοποιήσας τοῦτο, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ ἤδη τὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ, ὡς ἐπελθόντος τοῦ νέου ἐκείνου νόμου. — Ἀπ. πολ. ΑΠ. 56 τοῦ 1855.

§ 175. Τὰ γραμμάτια πραγματοποιοῦνται μετὰ τὸ σύνταγμα; Ὁ Β. ἐξέθεσεν ὅτι εἶναι κάτοχος γραμματίων παραχωρηθέντων πρὸ τοῦ συντάγματος ἀπέναντι κτημάτων ἀφαιρεθέντων διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, καὶ ὅτι ἐζήτησεν ἐθνικὰς ἀντ' αὐτῶν γαίας, ἀλλὰ τὸ δημόσιον ἀντιτείνει. Μετὰ πολλὰ δὲ τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφετ. ὑπεχρέωσε (ἀπόφ. 650 τοῦ 53) τὸ δημόσιον νὰ παραχωρήσῃ τόσα στρέμματα, ὅσα ἀπαρτίζουσι τὸ ποσὸν τῶν γραμματίων. — Τὸ δημόσιον ἐζήτησεν ἀναίρεσιν, διότι, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὰ γραμμάτια δὲν ἠδύναντο νὰ πραγματοποιηθῶσι μετὰ τὸ σύνταγμα, ἀπαγορεῦον τὴν ἀπαλλοτρίωσιν ἐθνικῶν κτημάτων ἄνευ νόμου· ὁ Ἄρειος Πάγος ὅμως ἀπέῤῥιψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν, διὰ τῆς 17 τοῦ 54 ἀποφάσεώς του, σκεφθείς, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι α) τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας ἦτον ἁπλῶς συμβουλευτικόν· ἑπομένως, ἂν δὲν ἠκούσθη ἡ γνώμη του κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν διαταγμάτων, ὧν ἐγένετο χρῆσις ἐν τῇ δίκῃ, οὐχ' ἧττον τὸ δι' αὐτὴν συναφθὲν συνάλλαγμα εἶναι ἰσχυρόν· καὶ β.) ὅτι τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἐνάγοντος συναφθὲν συνάλλαγμα, τὸ διὰ τῶν εἰρημένων διαταγμάτων κανονισθὲν, ἐτελέσθη πρὸ τοῦ συντάγματος· ὥστε κατὰ τὴν προτέραν νομοθεσίαν κρίνονται ἥ,τε δύναμις καὶ τ' ἀποτελέσματα αὐτοῦ, μὴ τροποποιήσαντος τοῦ συντάγματος κεκτημένα δικαιώματα.

§ 176. Τὰ περὶ γαιῶν δοθησομένων εἰς Κρῆτας γραμμάτια δὲν ἀποτελοῦν πρᾶξιν κυβερνητικὴν, τὸ δὲ δημόσιον, ὅπερ ὡς διαχειριστὴς τοῦ δημοσίου ἐξέδωκεν αὐτὰ, δύναται νὰ τὰ προσβάλῃ ὡς κατὰ πλάνην ἐκδοθέντα. — Ἀπ. Ἐφ. Αθ. 16986 τοῦ 59.

§ 177. Ἐκδοχεῖς κρητικῶν γραμματίων. Τὰ πρὸς Κρῆτας ἐκδιδόμενα γραμμάτια παρέχουν μόνον προσωπικὴν ἀγωγὴν, καὶ ὁ ἐκδοχεὺς αὐτῶν ὑπόκειται εἰς ὅσας καὶ ὁ παραχωρῶν κατὰ ἐνστάσεις. — Τὸ δημόσιον ἐνήγαγε τὸν Α ζητῆσαν τὴν ἀκύρωσιν

γραμματίου περὶ παραχωρήσεως ἐθνικῆς γῆς, ὅπερ κατ' ἀπάτην ἐδόθη εἰς τὸν δικαιοπάροχον τοῦ Α. Κρῆτα, ἐν ᾧ οὗτος εἶχε λάβει ὅτι τῷ ἀνῆκε δυνάμει τοῦ περὶ Κρητῶν νόμου. — Γενομένης δεκτῆς τῆς ἀγωγῆς, ἐζητήθη ἀναίρεσις ὑπὸ τοῦ Α. ἐπὶ λόγῳ ὅτι κακῶς τὸ δικαστήριον παρεδέχθη ὅτι ἀπῃτεῖτο παράδοσις καὶ εγκατάστασις, τὰ δὲ γραμμάτια ἦταν μεταβιβαστέα· ἀλλ' ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπ. 86 τοῦ 54, κυροῦσα τὴν 646 τοῦ 53 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλίας) ἀπέῤῥιψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν, σκεφθεὶς ὅτι οὔτε προσδιωρίσθησαν, οὔτε καταμετρήθησαν, οὔτε παρεδόθησαν γαῖαι, ἀλλ' ἁπλῶς παραχωρητήριον ἐξεδόθη, τὸ δὲ ἔγγραφον τοῦτο δὲν παρέχει πραγματικὴν, ἀλλὰ προσωπικὴν κατὰ τοῦ δημοσίου ἀπαίτησιν, καὶ ὁ ἐκδοχεὺς αὐτοῦ (ὁ ἐναγόμενος Α) δὲν ἀπέκτησε διὰ τῆς ἀγορᾶς αὐτοῦ, ἀπέναντι τοῦ δημοσίου, περισσότερα δικαιώματα ἀφ' ὅσα εἶχεν ὁ παραχωρήσας αὐτὸ Κρής· διὰ τῆς ἐκχωρήσεως δὲ δὲν μεταβάλλεται ἡ θέσις τοῦ ὀφειλέτου, ὅστις δύναται νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ ἐκδοχέως τὰς περὶ τῆς ἰσχύος τῆς ἀπαιτήσεως ἐνστάσεις, ὅσας ἠδύνατο νὰ προτείνῃ καὶ κατὰ τοῦ παραχωρητοῦ, καὶ μάλιστα τὴν τοῦ δόλου. Τέλος δὲ ὁ περὶ προικοδοτήσεως τῶν Κρητῶν νόμος τοῦ 48 δὲν ἔφερε μεταβολήν τινὰ εἰς τὰς γενικὰς αὐτὰς ἀρχάς.

§ 178. Χωρεῖ ἡ τοῦ ἀναστατικοῦ νόμου διάταξις κατὰ τῶν ἀγοραστῶν κρητικῶν γραμματίων; Οὐχὶ, κατὰ τὴν 17720 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. (Νομ. Μελ. σελ. 662). Πρβ. κατ. § 144.

§ 179. Ὁ Α. παρεχώρησεν εἰς τὸν Β γραμμάτιον, δι' οὗ ἐπετράπη τῷ Α νὰ λάβῃ γαίας τινὰς, κατὰ τὰ περὶ Κρητῶν ἐψηφισμένα.—Ὁ Β λοιπὸν ἐνήγαγε τὸ Δημόσιον ἵνα παραχωρήσῃ αὐτῷ τὰς γαίας ταύτας. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν ἡ ἀγωγὴ αὕτη ἦναι βάσιμος. — Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν ἀπέῤῥιψε τὴν ἀγωγὴν ταύτην, διὰ τῆς ἀποφάσεως 10383 τοῦ 8153, ἣν ὅρα.

§ 180. Οἱ Κρῆτες ἀποκτῶσι τὸ δικαίωμα νὰ καταλάβωσι τὰς ὁρισθείσας μερίδας των ἐκ τῶν διαθεσίμων γαιῶν, ἅμα καταδείξωσι καὶ ζητήσωσιν αὐτήν. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 10686, ἣν ἴδε.

§ 181. Ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα τῶν Κρητῶν, ὑπὲρ ὧν ἐξεδόθησαν γραμμάτια, ἴδε τὴν 17998 τοῦ 60 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 182. Περὶ παραχωρήσεως γαιῶν εἰς Κρῆτας, ἴδε τὴν ἀπόφασιν 13718 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. καὶ τὴν 11664 καὶ 13895.

§ 183. Γενομένης αἰτήσεως περὶ παραχωρήσεως ἐθνικῶν γαιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περὶ ἀποικισμοῦ τῶν Κρητῶν νόμου, ἔχει ἐπιρ-

βοὴν ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ταύτης τὸ ἀπὸ 28 Αὐγούστου 1854 διάταγμα, ἐὰν ἡ αἴτησις ἐγένετο πρὸ τοῦ διατάγματος αὐτοῦ; Ὄχι, κατὰ τὴν 16526 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 184. Πρβ. καὶ τὴν 10686 τοῦ 53 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. περὶ παραχωρήσεως γαιῶν εἰς Κρῆτας.

§ 185. Γαῖαι παραχωρηθεῖσαι εἰς Κρῆτας ὑπόκεινται εἰς κατάσχεσιν; Ναί, κατὰ τὴν 230 τοῦ 45 ἀπ. Ἐφ. Ν. (Εὑρ. ἑ σ. 436), διότι καὶ ἂν ὁ ὀφειλέτης δὲν ἔχῃ τὴν κυριότητα τῶν παραχωρηθεισῶν αὐτῷ γαιῶν, ὧν ἀπαγορεύεται ἡ ἐκποίησις (ἄρθρον ἕβδομον τοῦ ἀπὸ 13 Μαρτ. 1831 ψηφ.), ἔχει ὅμως τὴν ἐπικαρπίαν, ἥτις εἶναι ἐκποιήσιμος, κατὰ τὸν νόμον 13 τοῦ Κώδ. de usuf. et habit.—Κατὰ τὴν 18 τοῦ 60 ὅμως ἀπόφασιν τοῦ ΑΠ. (κυροῦσαν τὴν 16188 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.), ἡ χρῆσις καὶ ἡ κάρπωσις δὲν ὑπόκεινται εἰς κατάσχεσιν, διότι ὁ μισθωτὴς δὲν ἔχει πραγματικὰ δικαιώματα.

§ 186. Ἡ 222 τοῦ 65;

§ 187. *Περὶ παραδόσεως.*

Προκειμένου περὶ ἐθνικῶν γαιῶν ἀπητεῖτο παράδοσις; Ὁ ἀγοραστὴς αὐτῶν εἶχε δικαίωμα διεκδικήσεως, ἂν δὲν τῷ ἐγένετο παράδοσις; (1).

Ἡ ἑλληνικὴ νομολογία δὲν φαίνεται στερεωμένη. Οἱ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφέται παρεδέχθησαν (2) ὅτι διὰ τὰς ὑπὸ τοῦ δημοσίου γινομένας ἐκποιήσεις γίνεται ἐξαίρεσις τοῦ ἐν τῷ τεμ. 23 Π (6. 8) καὶ τῇ διατάξει 83 Ἀρμ. (γ. γ) γενικοῦ κανόνος· ὥστε, κατὰ τὸ Ἐφετεῖον αὐτό, ὁ ἀγοραστὴς καταβαλὼν τὸ τίμημα, καθίσταται ἀμέσως κύριος τοῦ πωληθέντος ὑπὸ τοῦ δημοσίου κτήματος· στηρίζεται δὲ τὸ δικαστήριον ἰδίως εἰς τὸ τεμ. 5 § 8 Π (49. 84), εἰς ὃ ἄλλοι ἀποδίδουσι τὴν ἔννοιαν, περὶ ἧς ὁ Μακελδέϋ ἐν § 255 σημ. α.

Οἱ ἐν Ἀθήναις Ἐφέται ἄλλως ἔλυσαν τὸ ζήτημα διὰ τῆς 1005

(1) Πρβ. Εὑρ. λ. Διεκδίκησις § 17 καὶ Κατάσχεσις § 185.

(2) Εὑρ. λ. Πώλησις § 912, 914—916. Οὕτω καὶ διὰ τῆς 125 τοῦ 58 (Νομ. σ. 6308) καὶ 695 τοῦ 59 ἀποφάσεως αὐτῶν (Νομ. σ. 6425), στηριζομένης εἰς τὰ ἄρθρα 83 καὶ 86 τοῦ περὶ προικοδοτήσεως νόμου.

τοῦ 38. Καὶ αὐτὸς ὁ ΑΠ. (ἀπ. 364 τοῦ 55 (1) καὶ 237 τοῦ 63 (2)) ἀπεφήνατο ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει διάταξις ἀνατρέπουσα ὡς πρὸς τὰ ἐθνικὰ κτήματα τὸν εἰρημένον κανόνα· ὅταν δ' ἦναι ὁμολογούμενον, ὅτι τὸ δημόσιον προαδιώριστον οἰκόπεδόν τι διά τινα, ὁ δὲ γεωμέτρης τὸ κατεμέτρησε, καὶ ἐκεῖνος τὸ παρέλαβεν, ἄλλη *παράδοσις* δὲν ἀπαιτεῖται. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 33 τοῦ 46 καὶ 156 τοῦ 53 (3). Μετὰ τὰ ἀνώτερω προσθέτομεν καὶ τὰ ἑξῆς.

§ 187 [2]. Οὐδεὶς νόμος καθιεροῖ ὅτι τὸ ἁπλοῦν γεγονὸς τῆς καταλήψεως ἐθνικοῦ κτήματος προσδίδει εἰς τὸν νεμηθέντα αὐτὸ δικαίωμα κυριότητος· ὥστε ὁ τοιοῦτος δὲν ἔχει δικαίωμα διεκδικήσεως, διότι ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ χορηγεῖται εἰς τὸν δυνάμενον νὰ ἐπιδείξῃ κυριότητα ἐπὶ τοῦ πράγματος, ἤ, κατά τινας νομίμους περιστάσεις, εἰς τὸν λαβόντα αὐτὸ ἐκ παραδόσεως διὰ τίτλου ἱκανοῦ πρὸς μεταβίβασιν κυριότητος. Τεμ. 20. 23, καὶ 50 ιι (6. 1).

---

(1) Πρβ. § 404 τῆς λ. Πώλησις.

(2) Ἰδοὺ πῶς φέρει ἡ 237 τοῦ 63·

« Ἐπειδὴ ὑπάρχει γενικὴ ἀρχὴ τοῦ Ρωμ. δικαίου (Νόμ. 81 Βασ. 11. 1), καθ' ἣν «αἱ δεσποτεῖαι τῶν πραγμάτων διὰ παραδόσεως καὶ χρήσεως μεταφέρονται, οὐ μὴν διὰ ψιλοῦ συμφώνου». Τῆς ἀρχῆς δὲ ταύτης δὲν ἐξάγεται προφανῶς, ὅτι εἰσάγει ἐξαίρεσιν ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τοῦ δημοσίου γενομένων πωλήσεων ὁ νόμ. 5 § 1 Π. (49, 14), διότι δὲν ἀναφέρει ῥητῶς, ὡς ἀπαιτεῖται εἰς ἐξαίρεσιν, ὅτι τὸ πωλούμενον καὶ *ἄνευ παραδόσεως* γίνεται τοῦ ἀγοραστοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς statim fit emptoris, καὶ φαίνεται μᾶλλον ἐμφαίνων τὴν κατόπιν ἀναπτυχθεῖσαν καὶ διὰ πολλῶν νόμων (νόμ. 1. 2. Κ. 10. 3.—νόμ. 2. 3. Κ. 7. 37—νόμ. 2. Κ. 4. 52) καθιερουμένην ἀρχήν, ὅτι αἱ παρὰ τοῦ δημοσίου γενόμεναι πωλήσεις μεταβιβάζουσιν ὁριστικῶς κυριότητα εἰς τὸν ἀγοραστήν, μὴ ὑποκείμεναι εἰς ἐκνίκησιν. Ὅθεν τὸ Ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον, ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐκποιούμενα κτήματα μεταβαίνουσιν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἀγοραστοῦ ἀμέσως διὰ τῆς πωλήσεως, χωρὶς ν' ἀπαιτῆται παράδοσις, ἡρμήνευσεν ἐσφαλμένως τὸν μνησθέντα 5 § 1 νόμον καὶ παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας, θεωρῆσαν περιττήν, ἣν τὸ Πρωτοδικεῖον εἶχε διατάξει ἀπόδειξιν τῆς παραδόσεως, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν (ἄρθρ. 807 § 5 καὶ 8 τῆς πολ. δικονομίας).»

(3) Πρβ. σχετικὰ εἰς τὴν λ. Πώλησις § 401—403 καὶ κατ. § 568 τῆς 159 τοῦ 60.

—Τεμ. 17 καὶ 7 § 8 Π (6. 2) Απ. πολ. ΑΠ. 138 τοῦ 64, κυροῦσα τὴν 17613 άπ. Ἐφ. Αθ.

§ 187 [3]. Ἂν τὶς πρῶτον παρέλαβε γαίας ἐθνικὰς καὶ ἔπειτα ἠγόρασε, θεωρεῖται ὡς ἰσχυρῶς παραλαβὼν, καὶ ἔχει τὰς ἀγωγὰς, ὅσας πᾶς κύριος. κφ. 9 (15. 2).—Απ. Ἐφ. Ναυπλ. 239 τοῦ 47 ἐν Εὐρ. ε' σ. 725.

§ 187 [4]. Μεταβιβάζεται ἡ κυριότης τῶν ἀκινήτων εἰς τὸν ἀγοραστὴν, ὅταν τὸ δημόσιον πωλοῦν, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν κατοχὴν, ἐγκαθίστησιν εἰς τὸ πρᾶγμα τὸν ἀγοραστήν; Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἔχει συνέπειαν ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐγκατάστασίς τινος εἰς τὴν κατοχὴν, τὴν ὁποίαν αὐτὸ δὲν ἔχει; Ὅρα Εὐρ. λ. Πώλησις § 390 δὶς καὶ § 918.

§ 187 [5], Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς παραδόσεως; Εὐρ. λ. Πώλησις § 397 ἐπ. Νομικῆς σελ. 5531, ἔνθα ἡ 1260 τοῦ 51 ἀπ. τῶν Ν. Ἐφ., καθ' ἣν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις.

§ 187 [6]. Ἡ καταμέτρησις ἐθνικῶν κτημάτων καὶ ἡ εἰς αὐτὰ ἐγκατάστασις τοῦ κομιστοῦ τοῦ παραχωρητηρίου θεωρεῖται ὡς παραχώρησις προσωπικῆς ἀπαιτήσεως, ἤτοι ἐνοχῆς ὑποκειμένης εἰς τὰς περὶ παραχωρήσεως ἀπαιτήσεων διατάξεις. Απ. 641 τοῦ 52 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν Νομικ. σ. 5648.

§ 187 [7]. Ὅταν ἦναι ὁμολογούμενον, ὅτι τὸ δημόσιον προσδιώρισεν οἰκόπεδόν τι διὰ τὸν δεῖνα, ὅςτις, καταμετρηθὲν, παρέλαβεν αὐτὸ, ἄλλη παράδοσις δὲν ἀπαιτεῖται. Απ. πολ. ΑΠ. 850 τοῦ 53.—Ὅρα τὰς τοῦ ΑΠ. ἀπ. 364 τοῦ 55 καὶ 237 τοῦ 63.

Περὶ συνοικισμοῦ Σαμίων.

§ 188. Πρβ. τὸ διάτ. τῆς 20 Ὀκτ. 1834, δι' οὗ παραχωροῦνται τοῖς Σαμίοις αἱ ἐν Χαλκίδι ἐθνικαὶ γαῖαι.—Απ. ΑΠ. 279 τοῦ 62.

189. Ἐν Εὐρ. (τόμ. ιέ σελ. 210, λ. Σάμιοι) κατεχώρισα τὴν 2955 ἀπόφασιν τῶν ἐν Αθ. Ἐφ. ἐν ᾗ γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἂν αἱ εἰς συνοικιζομένους Σαμίους παραχωρηθεῖσαι ἐθνικαὶ γαῖαι ἰδιοποιοῦνται παρ' αὐτῶν.—Οἰκονομίας χάριν, δὲν ἐπαναλαμβάνω ὅσα ἐκεῖ εὕρηνται.

§ 190. Ὅταν τὸ δημόσιον ὑπεσχέθη Σαμίῳ τινὶ γαίας, τὰς ὁποίας δὲν τῷ παρέδωκεν, οὗτος δικαιοῦται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀποζημιώσεως ἢ παραδόσεως ἄλλου ἀγροῦ εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν καὶ τῆς αὐτῆς ἀξίας· ἀδιάφορον δὲ ἂν αἱ γαῖαι κατέχωνται ὑπὸ τρίτου τινός. — Απ. πολ. ΑΠ. 115 τοῦ 62. — Πρβ. τὴν λ. Πώλησις.

§ 191. Τὸ δημόσιον, καταστὰν ὑπερήμερον εἰς τὴν παράδοσιν ἀγροῦ, ὃν ὑποσχέθη νὰ δώσῃ Σαμίῳ τινὶ, ὑποχρεοῦται εἰς τὴν χορήγησιν τῶν καρπῶν. (Σημ. ὅτι οἱ καρποὶ ἐδόθησαν ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς.) Απ. πολ. ΑΠ. 115 τοῦ 62.

Περὶ συνοικισμοῦ ἐν Πειραιεῖ.

§ 192. ὅρα τὰ ὑπὸ τῆς νομοθεσίας ὡρισμένα ἐν Εὐρ. ιή σελ. 153 ἐπ. λ. Συνοικισμός.

§ 193. Δικαίωμα ὑποθήκης τοῦ δημοσίου. Εὐρ. κϐ' σ. 25 § 37 (λ. Ὑποθῆκαι) καὶ Εὐρ. ε' σελ. 746—748.

Περὶ νεοφωτίστων.

§ 194. *Νομοθεσία* (1).

1) Ἐπικυροῦται ἡ ἀποζημίωσις ἡ ἐγκριθεῖσα εἰς τοὺς νεοφύτους διὰ τὰ ἰδιόκτητα αὐτῶν κτήματα, δι' ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς—Ποῖοι ἐκ τῶν νεοφύτων (βαπτισμένων Ὀθωμανῶν) ἔχουν δικαίωμα ἀποζημιώσεως — Διὰ ποῖα κτήματα ἔχουν δικαίωμα — Δήμευσις — Προικοδότησις — Πόθεν θέλει λαμβάνεσθαι ἡ ἀποζημίωσις — Δικαιώματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν διδομένων δι' ἀποζημίωσιν κτημάτων — Τί χρησιμεύει πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἀποζημιώσεως — Πῶς πρέπει νὰ ζητήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀποζημιώσεως—Ἔγγραφον ἰδιοκτησίας. Δ. 21 Ἀπριλίου 1836, 81.

2) Ὅλα τὰ κατὰ τὸ ἄρθρον 8 συνταχθέντα πρωτόκολλα περὶ ἀποζημιώσεως θέλουν ἐξελέγχεσθαι ὑπὸ τοῦ ἐλεγκ. Συνεδρίου. Δ. 7 Μαΐου 1838. 97.

3) Πῶς θέλει λαμβάνει τὸ ἐλεγκ. Συνέδριον τὰς ἐξετάσεις τῶν μαρτύρων καὶ τὰς λοιπὰς ἀποδείξεις πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν ἀπαιτήσεων τῶν νεοφύτων — Διαδικασία ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων κατὰ τὴν ἐξέτασιν ταύτην. Δ. 23 Νοεμβρίου 1838 207. — Προσκαλοῦνται οἱ νεόφυτοι νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὸ Δ. τοῦτο. Δηλ. ὑπουργ. Οἰκονομ. 20 Δεκεμβρίου 1838 214.

§ 194². ὅρα ὅσα ἔγραψα ἐν λ. Νεοφώτιστος, (Εὐρ. ί. σελ. 385—392).

§ 195. Πρβ. τὴν λ. Μικτὴ ἐπιτροπή.

---

(1) Ὁ σελ. ἀρ. δηλοῖ τὴν σελ. τῆς ἐφημ. τῆς Κυβ. τοῦ ἔτους, οὗ ἡ χρονολογία προηγεῖται.

Κτήματα ἐν Θήβαις ἀγορασθέντα παρ' Ὀθωμανῶν (1). Βακούφικα (2).

§ 195. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 94 τοῦ 46 καὶ 217 τοῦ 63.

§ 196. Ὁ περιορισμὸς τῆς πλήρους ἰδιοκτησίας τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν λεγομένων βακουφίων ὑπῆρχε μέχρι τῆς συνθήκης τῆς 18 Φεβρ. 1844· ἔκτοτε δ' ἔπαυσεν ὁ περιορισμὸς αὐτός. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 94 τοῦ 46, ἣν ἴδε ἐν Εὐρ. ε' σ. 718—720. Πρβλ. τὴν λ. Συνθῆκαι.

§ 197. Ἂν ἡ ὀθωμανικὴ ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέτασε τοὺς τίτλους τῶν παρ' ὀθωμανῶν ἀγορασάντων ἀκίνητα, δὲν κωλύονται οἱ ἀγορασταὶ ἀπὸ τοῦ νὰ ζητήσωσι τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγορασθέντος, ἂν δὲν ἦναι βακούφικον.—Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 15900 τοῦ 58 φέρουσα.

« Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἀπὸ 2 Νοεμβρίου 1843 διατάγματος, ἐκδοθέντος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀπὸ 19|31 Αὐγούστου διακοινώσεως τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τοὺς πρέσβεις τῶν τριῶν συμμάχων δυνάμεων τῆς Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις συγκατανεύει νὰ παραχωρήσῃ τὰς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Θηβῶν παραχωρηθείσας ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν γαίας εἰς τοὺς ἀγοραστὰς αὐτῶν ὑπὸ τοὺς ἐν τῷ διατάγματι αὐτῷ ἀναφερομένους ὅρους·

Ἐπειδὴ καὶ μὲν εἰς τὸν ὅρον τοῦτον εἶναι νὰ ἐρευνήσῃ ἡ ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπὴ προηγουμένως ὅπως ἀποφανθῇ ἂν οἱ τίτλοι τῶν ἀγοραστῶν ὦσιν ἐν τάξει, καὶ ἂν τὰ κτήματα ταῦτα δὲν συμπεριλαμβάνωνται μεταξὺ τῶν βακουφίων, περὶ ὧν θέλουσιν ἐφαρμοσθῆ αἱ διατάξεις τῶν πρωτοκόλλων τοῦ Λονδίνου, ἀλλὰ τὸν ὅρον τοῦτον ἐξεπλήρωσαν ὅσον τὸ καθ' ἑαυτοὺς ὁ Φ καὶ Ι ὑποβαλόντες τοὺς τίτλους τῆς ἀγορᾶς των εἰς τὴν μικτὴν ἐπιτροπὴν ἐγκαίρως, ὡς τοῦτο δὲν ἀμφισβητεῖται ὑπὸ τοῦ δημοσίου, ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέδωκεν ἀπόφασίν τινα ἐπὶ τούτῳ, καὶ διελύθη ὕστερον διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Νοεμβρίου 1849 Β. Διατάγματος· ὥστε αἴτιος τῆς μὴ ἐπικυρώσεως τοῦ ὅρου τούτου κατέστη ἡ ὑποσχεθεῖσα τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγορασθέντος κτήματος Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις.

» Ἑπομένως ἡ μὴ ἐξέτασις τῆς ὑποθέσεως ἀπὸ τὴν ὀθωμανι-

---

(1) Ὅρα Εὐρ. τ. ιή 66—70—73 (λ. Συνθῆκαι).

(2) Ὅρα αὐτόθι λ. Συνθῆκαι § 156 ἕως 181.

κὴν ἐπιτροπὴν δὲν δύναται νὰ κωλύσῃ τοὺς ἀγοραστάς, ἂν ὦσι νόμιμοι, καὶ ἂν τὸ ἀγορασθὲν δὲν ἦναι βακούφικον, ἀπὸ τοῦ νὰ ἀπαιτήσωσι δικαστικῶς τὸ δικαίωμα, ὅπερ ἔλαβον διὰ τοῦ εἰρημένου διατάγματος, ἤτοι τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγορασθέντος· οὐδ' ἡ πρότασις τοῦ δημοσίου τοῦ ὅτι ἡ Κυβέρνησις εἶναι πρόθυμος νὰ συστήσῃ τὴν ἐπιτροπὴν τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὸν τίτλον τῶν ἀγοραστῶν τούτων καὶ τὴν ἰδιότητα τοῦ κτήματος, καὶ νὰ παραχωρηθῇ πρὸς τοῦτο προθεσμία εἶναι βάσιμος, α) διότι τὸ δημόσιον δὲν εἶναι ἢ τὸ ἠθικὸν πρόσωπον τὸ παριστάνον τὴν δημοσίαν περιουσίαν, ὡς τοιοῦτον δὲ δὲν εἶναι αὐτὴ ἡ Κυβέρνησις καὶ δὲν δύναται νὰ ὑποσχεθῇ τὴν ἔκδοσιν νόμων καὶ διαταγμάτων· β') δέ, τὸ Δικαστήριον, ὀφεῖλον νὰ δικάζῃ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους, οὐδόλως δύναται ν' ἀναστείλῃ τὴν ἐκδίκασιν ὑποθέσεώς τινος λόγῳ προσδοκωμένου, ὅπερ ἀντιβαίνει εἰς τὰ καθήκοντά του. Ὅθεν ὀρθῶς τὸ Πρωτοδικεῖον ἀπέρριψε τὰς ἐνστάσεις καὶ τοῦ ἀπαραδέκτου καὶ τῆς ἀναβολῆς τὰς στηριζομένας εἰς τὸν λόγον ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπὴ δὲν ἐξέτασεν εἰσέτι τοὺς τίτλους τῶν ἐφεσιβλήτων.

Ἐπειδὴ ὅμως, κατὰ τὸ εἰρημένον Β. Διάταγμα τῆς 2 Νοεμβρίου 1843, ἐκεῖνα μόνον ἐκ τῶν ὀθωμανικῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Θηβῶν κτήματα εἶναι παραχωρητέα παρὰ τοῦ δημοσίου εἰς τοὺς ἀγοραστάς, ὅσα δὲν εἶναι *βακούφικα*, ἑπομένως οἱ ἐνάγοντες, οἵτινες καὶ ἀπαιτοῦσιν αὐτά, ὀφείλοντες ν' ἀποδείξωσι πᾶν ὅ,τι κατὰ τὸ Β. τοῦτο διάταγμα εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τὴν παραδοχὴν τῆς ἀγωγῆς των, ὀφείλουν ν' ἀποδείξωσι καὶ ὅτι δὲν εἶναι βακούφικα, δηλ. αὐτὸ ἐκεῖνο, ὅπερ ὤφειλον ν' ἀποδείξωσι καὶ ἐνώπιον τῆς ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπῆς, καὶ ὄχι μόνον ὅτι δὲν εἶναι *Ζερὶ βακούφικα*, ἀλλ' οὐδὲ *βακούφικα* ἁπλῶς, διότι ἂν καὶ ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων δὲν ἔχῃ πλήρη κυριότητα τὸ δημόσιον κατὰ τὸ πρωτόκολλον, ἔχει ὅμως περιωρισμένην. »

§ 198. *Περὶ τῆς ἐπὶ Κυβερνήτου Τραπέζης.*

Ὅρα ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 12718 (πρὸ τοῦ 1862). — Πρβ. τὸν νεώτερον νόμον ἐν σελ. 1 ἐφ. Κυβ. τοῦ 64.

§ 199. *Περὶ τοῦ δημοσίου λογιστικοῦ.*

A) *Νομοθεσία* (1).

Νόμος ΣΙΒ τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1852 (σελ. 525 ἐφ. Κυβερν.).

(1) Ὅρα σελ. έ τῆς ὑπὸ Πολυχρονιάδου συλλογῆς, τ. 2.

Διάτ. τῆς 15 Ὀκτωβρίου 1852 περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ (σελ. 602 ἐφ. Κυβερν.).

B) *Νομολογία.*

§ 200. Ὅταν τὸ δημόσιον παραδεχθῇ τὸ ἄνευ μειοδοσίας γενόμενον ἐργολαβικῶς ἔργον, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ πλέον, ὅτι παρεβιάσθη τὸ ἄρθρον 34 τοῦ λογιστικοῦ νόμου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 229 τοῦ 66. Πρβ. κατ. § 289—301 [2].

§ 201. Κατὰ τὸν περὶ λογιστικοῦ τοῦ Κράτους νόμον (ἄρθρ. 34), πᾶσα διὰ λογαριασμὸν τῆς ἐπικρατείας συμφωνία γίνεται διὰ δημοσίου συναγωνισμοῦ, ἐξαιρουμένων μόνων τῶν ἐν αὐτῷ ὁριζομένων περιπτώσεων, τοιαύτη δὲ δὲν εἶναι ἡ ἰδιωτικὴ μίσθωσις τοῦ ἐν Πειραιεῖ δημοσίου δικαιώματος τοῦ κοιλοῦ καὶ τοῦ στατῆρος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 221 τοῦ 64, ἀναιρ. τὴν 20514 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν περὶ τοῦ λογιστικοῦ τοῦ Κράτους νόμον (ἀριθ. 34), πᾶσα διὰ λογαριασμὸν τῆς Ἐπικρατείας συμφωνία γίνεται διὰ δημοσίου συναγωνισμοῦ καὶ μόνον εἴς τινας περιπτώσεις ὑπὸ τοῦ ἰδίου νόμου ῥητῶς προβλεπομένας γίνεται ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος τούτου. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ Ἐφετεῖον, καί τοι παραδεχόμενον, ὅτι ἡ πρὸς τὸν ἀναιρεσείοντα κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1861 μίσθωσις τοῦ ἐν Πειραιεῖ δημοσίου δικαιώματος τοῦ κοιλοῦ καὶ τοῦ στατῆρος δὲν ἐγένετο διὰ δημοσίου συναγωνισμοῦ, ἀλλὰ δι' ἰδιωτικῆς συμφωνίας, προταθείσης μὲν ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος, παρὰ δὲ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργοῦ παραδεχθείσης, ἀπεφήνατο ὡς νόμιμον καὶ ἰσχυρὰν τὴν προκειμένην διὰ λογαριασμὸν τῆς ἐπικρατείας γενομένην ἰδιωτικὴν συμφωνίαν, ἐνῷ δὲν παραδέχεται, ὅτι ὑπάγεται εἰς τὰς περιπτώσεις, τὰς ὁποίας ῥητῶς ἐξαιρεῖ τὸ εἰρημένον ἄρθρον 34 τοῦ περὶ λογιστικοῦ τοῦ Κράτους νόμου, προφανῶς παρεβίασε τὸν ῥηθέντα νόμον, ὅστις εἶναι ἐν πλήρει ἰσχύει ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 52· ὁ δὲ λόγος τῆς ἀποφάσεως, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων προσεκάλεσε τὴν παράνομον ταύτην συμφωνίαν, δὲν ἠδύνατο νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ πράξεως, δὲν στηρίζεται εἰς τὸν νόμον, μὲ τὸν ὁποῖον ὀφείλουν νὰ συμμορφῶνται ἅπαντες οἱ μετὰ τοῦ δημοσίου συμβαλλόμενοι, ἵνα ἔχῃ ἰσχὺν τὸ συνάλλαγμα, δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἰδίαν αὐτῶν θέλησιν, ἄρα ἡ ἀπόφασις τοῦ ἐφετείου ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 7 τῆς Πολ. Δικονομίας. »

§ 202. Τὸ ἄρθρον 86 τοῦ λογιστικοῦ νόμου δὲν ἀφορᾷ πᾶσαν

κατάσχεσιν παρὰ τῷ δημοσίῳ ἐνεργουμένην, ἀλλὰ μόνον τὰς κατασχέσεις χρημάτων, τὰ ὁποῖα τὸ δημόσιον πρόκειται νὰ δαπανήσῃ, ἤγουν νὰ μεταχειρισθῇ εἰς πλήρωσιν χρεῶν τῆς Ἐπικρατείας· ἡ δὲ ὀφειλὴ τοῦ δημοσίου πρὸς τοὺς Κορινθίους, ἡ ἐκ τῆς εἰς τὸ κεντρικὸν ταμεῖον καταθέσεως χρημάτων ἀνηκόντων εἰς αὐτοὺς προερχομένων, δὲν εἶναι ὀφειλὴ χρημάτων πληρωτέων διὰ δαπάνην τοῦ Κράτους. Ἀπόφασις ὅμως ἐφαρμόσασα ἁπλῶς λίαν περιωρισμένως τὸ ἄρθρον αὐτὸ δὲν ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 177 τοῦ 65.—Πρβ. τὴν λ. Κατάσχεσις.

§ 303. Ὅταν διὰ νόμου ἔπαυσεν ἡ εἴς τινα ὀφειλέτην χορήγησις τῆς μισθοδοσίας του (διὰ τοῦ Φρουραρχείου Ἀθηνῶν π. χ.), τὸ δημόσιον δὲν εὐθύνεται διὰ τὴν μὴ ἐξακολούθησιν τῆς κρατήσεως τοῦ κατασχεθέντος ποσοῦ, διότι κατὰ τὸ ἄρθρον 86 τοῦ λογιστικοῦ νόμου ἡ κατάσχεσις πρέπει νὰ γίνηται παρὰ τῷ πληρόνοντι ταμείῳ.—Ὥστε εἰς τὸ ταμεῖον, εἰς ὃ μετετέθη τὸ τῆς πληρωμῆς τῆς μισθοδοσίας, πρέπει νὰ γίνῃ ἡ δέουσα αἴτησις γινομένης νέας κατασχέσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 310 τοῦ 62, κυρ. τὴν 19708 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.—Πρβ. τὴν λ. Κατάσχεσις παρὰ τρίτῳ.

§ 204. Κατὰ τὸ ἄρθρον 199 τοῦ λογιστικοῦ νόμου, πᾶσα ἔλλειψις χρημάτων ἢ χαρτοσήμου νομίμως βεβαιουμένη, ἀρκεῖ ἵνα ὑποχρεωθῇ ὁ ὑπόλογος ταμίας εἰς προκαταβολὴν τοῦ ἐλλείποντος, ὁ δὲ νόμος οὐδεμίαν διάκρισιν κάμνει μεταξὺ ἐλλείψεως ἐξ ἀμελείας, παραλείψεως ἢ καταχρήσεως γενομένης. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 300 τοῦ 60, ἀναιροῦσα τὴν 204 τοῦ 60 Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 205. Ἔννοια τῶν ἄρθρων 32 καὶ 33 αὐτοῦ.—Ὅρα ἐν λ. Μισθὸς τὴν 95 τοῦ 61 πολ. ΑΠ. Ἀπόφασιν.

§ 206. Τὸ ἐπὶ τῶν Στρατ. ὑπουργεῖον ἐκδίδει ἀποφάσεις περὶ ἐλλείμματος τῶν ὑπολόγων; Ὅρα ἀνωτ. τὰς τοῦ Ἀρ. Πάγου πολιτικὰς ἀποφάσεις 300 τοῦ 60 καὶ 319 τοῦ 65.

§ 207. *Συνέχεια περὶ τοῦ δημοσίου λογιστικοῦ· ἰδίως περὶ παραγραφῆς.*

Γνωστόν ἐστιν, ὅτι αἱ κατὰ τοῦ δημοσίου ἀπαιτήσεις κατὰ μὲν τὸ δίκαιον τὸ πρὸ τοῦ περὶ τοῦ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου τῆς α'. Ὀκτωβρ. 1852 παρεγράφοντο μετὰ τριακονταετίαν, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 69 τοῦ νόμου αὐτοῦ ὑπήχθησαν εἰς πενταετῆ παραγραφήν. Ἀλλὰ ἡ παραγραφὴ αὕτη ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς πρὸ τοῦ νόμου τοῦ 1852 ἀρξαμένας παραγραφάς; Ὁ ΑΠ. παρεδέχθη

διὰ πολλῶν ἀποφάσεων (1), ὅτι αἱ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου πρὸ τοῦ νόμου αὐτοῦ ἀρξάμεναι παραγραφαὶ ρυθμίζονται κατὰ τὸν ἀρχαιότερον νόμον (τῆς τριακονταετίας), ἀκολουθήσας τὴν λύσιν, ἣν δίδει εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ὁ Γαλ. νόμος. (Πρβ. Δαλλ. Trésor Παπαῤῥηγοπούλου σελ. 251 τ. 2 τῶν γεν. ἀρχῶν) (2). Τὴν δό-

(1) Π. χ. 178 καὶ 362 τοῦ 64· 7, 154 τοῦ 65· 62, 167, 481 τοῦ 66· 34, 35 τοῦ 67. Ἰδοὺ περίληψις τινῶν ἐξ αὐτῶν.

(2) α) Τοῦ ἄρθρου 69 τοῦ λογ. νόμου ἡ πενταετὴς παραγραφὴ τῶν δημοσίων χρεῶν ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς χρήσεως, εἰς ἣν ἕκαστον χρέος ἀνήκει, ὥστε ἡ παραγραφὴ αὕτη ἐπιβάλλεται εἰς ἐκεῖνα μόνον τὰ χρέη, τὰ εἰς χρῆσιν μεταγενεστέραν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ λογιστικοῦ νόμου ἀναγόμενα, τὰ δὲ προγενέστερα αὐτοῦ (οἷον ἡ ἀπαίτησις μισθῶν ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1847 μέχρι 12 Νοεμβρ. 1851), ὡς μὴ ἀνήκοντα εἰς χρῆσίν τινα μεταγενεστέραν τοῦ νόμου τούτου παρὰ ἀφοῦ ἀναγνωρισθῶσιν ἢ ἐκκαθαρισθῶσι καὶ ἐκδοθῇ περὶ αὐτῶν ἔνταλμα πληρωμῆς (ἀριθ. 63), ὑπάγονται, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν αἴτησιν ἀναγνωρίσεως ἢ ἐκκαθαρίσεως, εἰς τὴν τριακονταετῆ παραγραφήν, εἰς ἣν καὶ πρότερον ὑπήγοντο. Απ. πολ. ΑΠ. 178 τοῦ 64.

β) Ὅταν ὁ νόμος συντέμῃ τὸν τῆς παραγραφῆς χρόνον, ἡ παρὰ τοῦ νέου νόμου εἰσαχθεῖσα βραχυτέρα παραγραφὴ δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰμὴ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νέου νόμου, διότι ἄλλως ἤθελεν ἀποδοθῆ εἰς τὸν νέον νόμον ἀναδρομικὴ ἰσχύς, ἀφαιροῦσα ἀμέσως ἀπὸ τοῦ δικαιούχου δικαίωμα, ὅπερ εὐλόγως ἐπείθετο ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τὸν προηγούμενον νόμον. — Ἄρα ἡ πενταετὴς παραγραφή, ἣν τὰ ἄρθρα 87 καὶ 69 τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου εἰσάγουσι, δὲν ἐφαρμόζεται ὡς πρὸς τὰ ποσά, τὰ ὁποῖα προκατεσχέθησαν· ἐφαρμόζεται δὲ ἂν παρῆλθον, ἄνευ ἀνανεώσεως, πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ. Απ. πολ. ΑΠ. 210 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 19501 ἀπ. Ἐφ. Αθ.—Πρβ. καὶ τὰς 345 καὶ 362 τοῦ 64 πολ. ΑΠ. Απ.

γ) Ποία παραγραφὴ (ἡ τριακονταετής, ἢ ἡ πενταετὴς τοῦ ἄρθρου 69 τοῦ λογιστικοῦ νόμου) χωρεῖ, ὅταν πρόκηται περὶ πληρωμῆς μισθῶν, οὓς ἔχασεν ἀξιωματικός τις τοῦ στρατοῦ, μετατεθεὶς ἀπὸ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν τῆς φάλαγγος ὑπηρεσίαν, ἧς ἡ μισθοδοσία εἶναι κατωτέρα τοῦ μισθοῦ τοῦ ἐν τῷ τακτικῷ στρατῷ; Τὸ ἐν Αθ. Ἐφ. (ἀπόφ. 305 τοῦ 1865) ἐθεώρησεν ἐφαρμοστέαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν διάταξιν τοῦ εἰρημένου

ξιν ταύτην ἀποκρούει διὰ μακρῶν ὁ Παπαρρηγόπουλος ἐν § 598 τῶν γεν. ἀρχῶν λέγων ὅτι ἡ δόξα αὕτη περιέχει τὸ ἀντίθετον τῆς

ἄρθρου 69, ὁ δὲ ΑΠ. ἀπεφήνατο ὅτι ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρου 69 τοῦ νόμου περὶ τοῦ δημοσίου λογιστικοῦ ἀφορᾷ τὰ χρέη τὰ εἰς μεταγενεστέραν τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ χρέη ἀναγόμενα· ὥστε ἀγωγὴ περὶ πληρωμῆς μισθῶν, οὓς ἔπρεπε νὰ λάβῃ ἀξιωματικός τις, μετατεθεὶς εἰς τὴν φάλαγγα, παρὰ τὸν νόμον, πρὸ τοῦ νόμου ἐκείνου, παραγράφεται ἐντὸς τριακονταετίας. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 7 τοῦ 65 φέρουσα (α)·

« Ἐπειδὴ ἡ τοῦ ἄρθρου 69 τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου διάταξις, καθ' ἣν παραγράφεται πρὸς ὄφελος τοῦ Δημοσίου καὶ ἐξαλείφεται πᾶν χρέος δημόσιον, ἐάν, δι' ἔλλειψιν ἀποχρώσης δικαιολογήσεως, δὲν ἀνεγνωρίσθη, δὲν διετάχθη ἡ πληρωμὴ αὐτοῦ καὶ δὲν ἐπληρώθη ἐντὸς πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς χρήσεως, καταργοῦσα πρὸς εὐκολίαν καὶ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ταμείου τὴν τοῦ κοινοῦ δικαίου ἀρχὴν τῆς τριακονταετοῦς παραγραφῆς τῶν προσωπικῶν ἀπαιτήσεων, πρέπει, ὡς ἐξαιρετική, στενῶς νὰ ἑρμηνεύηται καὶ ἐφαρμόζηται.

» Ἐπειδὴ κατὰ τὸ εἰρημένον 69 ἄρθρον ἡ πενταετὴς παραγραφὴ τῶν δημοσίων χρεῶν ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς χρήσεως, εἰς ἣν ἕκαστον χρέος ἀνήκει, ἐντεῦθεν δὲ συνάγεται ἀναγκαίως, ὅτι ἡ παραγραφὴ αὕτη ἐπιβάλλεται εἰς ἐκεῖνα μόνον τὰ χρέη, τὰ εἰς χρῆσιν μεταγενεστέραν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ λογιστικοῦ νόμου ἀναγόμενα, τὰ δὲ προγενέστερα αὐτῶν, οἷον εἶναι καὶ τὸ προκείμενον, ὡς μὴ ἀνήκοντα εἰς χρῆσίν τινα μεταγενεστέραν τοῦ νόμου τούτου, ὑπάγονται καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν αἴτησιν ἀναγνωρίσεως ἢ ἐκκαθαρίσεώς των, εἰς τὴν τριακονταετῆ παραγραφήν, εἰς ἣν καὶ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ νέου νόμου ὑπήγοντο, μὴ περιέχοντος τούτου ἄλλην εἰδικωτέραν περὶ αὐτῶν διάταξιν.

» Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του ὑπ' ἀριθ. 305 (1865) ψευδῶς ἡρμήνευσε τὸ ἄρθρ. 64 τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου ἀποφανθέν, ὅτι ἡ παρὰ τοῦ ἄρθρου τούτου διατασσομένη πενταετὴς παραγραφὴ ἐφαρμόζεται καὶ ὡς πρὸς τὸ προκείμενον χρέος, ἐνῷ εἶναι προηγούμενον τοῦ εἰρημένου περὶ λογιστικοῦ νόμου· ἐνῷ ἔπρεπε νὰ ἐξετάσῃ, ἐὰν κατ' οὐσίαν ἡ ἀγωγὴ τοῦ ἀναιρεσείοντος

(α) Πρβ. Δαλλ. λ. iresor public ἀρ. 487.

ἀναδρομικῆς δυνάμεως δίδουσα εἰς τὸν ἀρχαιότερον νόμον κράτος καὶ ἐπὶ τὸν μετὰ τὸν νέον νόμον χρόνον, ἐνῷ ἐπὶ τὸν παλαιὸν οὐδὲν ἀπεκτήθη δικαίωμα, ἀλλὰ μόνον προσδοκία ὑπῆρχε δικαιώματος (1), οὐδ' εἶναι ἀληθὲς, λέγει, ὅτι αἱ περὶ τοῦ νόμου τούτου ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ δημοσίου δὲν δύνανται ν' ἀνήκωσιν εἰς χρῆσίν τινα μεταγενεστέραν τοῦ νόμου τούτου εἰμὴ ἀφοῦ ἀναγνωρι-

---

ἦτον βάσιμος· ὅπερ κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 § 7 τῆς πολ. δικον. ἐπιφέρει τὴν ἀνκίρεσιν τῆς ἀποφάσεως.

δ) Ἡ παραγραφὴ τῶν προσωπικῶν ἀπαιτήσεων, περὶ ὧν τὸ ἄρθρον 69 τοῦ λογιστικοῦ νόμου διαλαμβάνει, δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἀπαιτήσεων ἀρχαιοτέρων τοῦ νόμου αὐτοῦ. Απ. πολ. ΑΠ. 62, 167, 481 τοῦ 1866.

ε) Ἡ παραγραφὴ ἡ ὁριζομένη διὰ τοῦ λογιστικοῦ νόμου ὡς πρὸς τὰς συντάξεις, ὧν ἡ πληρωμὴ δὲν ἐζητήθη ἐπὶ τρία κατὰ συνέχειαν ἔτη ἀπὸ τῆς τελευταίας πληρωμῆς, δὲν ἐφαρμόζεται, ὅταν ἡ διὰ τῆς ἀγωγῆς ζητουμένη σύνταξις ἦναι ἀρχαιοτέρα τοῦ νόμου ἐκείνου. Απόφ. πολ. ΑΠ. 34 τοῦ 67, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ αἱ διατάξεις τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου τῆς 1 Ὀκτωβρ. 1852 ὡς πρὸς τὴν δι' αὐτοῦ ὁρισθεῖσαν διαγραφὴν καὶ τὸν τρόπον τῆς ἀνανεώσεως τῶν συντάξεων, ὧν ἡ πληρωμὴ δὲν ἐζητήθη ἐπὶ τρία κατὰ συνέχειαν ἔτη, ἀπὸ τῆς *τελευταίας* πληρωμῆς λογιζόμενα, δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθόσον ἡ διὰ τῆς ἀγωγῆς ζητουμένη σύνταξις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1836 μέχρι τοῦ ἔτους 1848 ὀφειλομένη δὲν ὑπάγεται προδήλως εἰς τὰς μεταγενεστέρας ταύτας διατάξεις τοῦ νόμου.

ϛ) Τὸ ἄρθρον 69 τοῦ ἀπὸ πρώτης Ὀκτωβρίου 1852 περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου δὲν ὁρίζει ὅτι παραγράφεται πρὸς ὄφελος τοῦ Κράτους καὶ ἐξαλείφεται πᾶν χρέος τοῦ δημοσίου ἐὰν δι' ἔλλειψιν ἀποχρώσης δικαιολογήσεως δὲν ἐπληρώθη κ.τ.λ. ἐντὸς 5 ἐτῶν ἀορίστως, ἀλλὰ προσθέτει ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς χρήσεως, ὅπερ ἐστὶ ἀπὸ τῆς χρήσεως, εἰς ἣν ἕκαστον δημόσιον χρέος ἀνήκει· ὥστε περιλαμβάνει μόνον τὰ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ νόμου αὐτοῦ χρέη. Εἰδικὴ δὲ οὖσα ἡ διάταξις αὕτη περιοριστέα ἐστὶν εἰς χρέη μεταγενεστέρων τοῦ λογιστικοῦ νόμου χρήσεων. Νόμος 191 Πανδ. (50, 17).— Βασ. (2, 3).— Απόφ. πολ. ΑΠ. 35 τοῦ 67.

(1) Πρβ. Εὑρ. λ. Παραγραφή.

σθῶσιν ἢ ἐκκαθαρισθῶσιν, ἡ ἐκδοθῇ περὶ αὐτῶν ἔνταλμα πληρωμῆς (1).

Ἐνταῦθα παραθέτομεν, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, καὶ τὰς ἑπομένας ἀποφάσεις.

§ 208. α) Ὅταν ὁ νόμος συντέμνῃ τὸν τῆς παραγραφῆς χρόνον, ἡ παρὰ τοῦ νέου νόμου εἰσαχθεῖσα βραχυτέρα παραγραφὴ δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰμὴ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νέου νόμου, διότι ἄλλως ἤθελεν ἀποδοθῆ εἰς τὸν νέον νόμον ἀναδρομικὴ ἰσχὺς, ἀφαιροῦσα ἀμέσως ἀπὸ τοῦ δικαιούχου δικαίωμα, ὅπερ εὐλόγως ἐπείθετο ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τὸν προηγούμενον νόμον. — Ἄρα ἡ πενταετὴς παραγραφὴ, ἣν τὰ ἄρθρα 84 καὶ 69 τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου εἰσάγουσι, δὲν ἐφαρμόζεται ὡς πρὸς τὰ ποσὰ, τὰ ὁποῖα προκατεσχέθησαν· ἐφαρμόζεται δὲ ἂν παρῆλθον, ἄνευ ἀνανεώσεως, πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 210 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 19501 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 209. β) Τὸ ἄρθρον 69 τοῦ λογιστικοῦ νόμου δὲν ἐφαρμόζεται, ὅταν τρίτος τὶς κατέσχε παρὰ τῷ δημοσίῳ τὸ τέταρτον τῆς συντάξεως συνταξιούχου τινός. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 210 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 19501 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

Διὰ ταύτης (τῆς 210 τοῦ 62 ἀποφάσεώς του) ὁ ΑΠ. παραδέχεται, ὅτι, κατὰ κανόνα, ὅταν ὁ νόμος συντέμνῃ τὸν τῆς παραγραφῆς χρόνον, ἡ παρὰ τοῦ νέου νόμου εἰσαχθεῖσα βραχυτέρα παραγραφὴ δὲν δύναται να ἐφαρμοσθῇ εἰμὴ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νέου νόμου· διότι ἄλλως ἤθελεν ἀποδοθῆ εἰς τὸν νέον νόμον ἀναδρομικὴ ἰσχὺς ἀφαιροῦσα ἀπὸ τοῦ δικαιούχου δικαίωμα, ὅπερ εὐλόγως ἐπείθετο, ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τὸν προηγούμενον νόμον. Ὥστε κατάσχεσις ἐνεργηθεῖσα τὴν 29 Φεβρουαρίου 1848 παρά τινι ταμίᾳ ἐπὶ τοῦ τετάρτου τῆς συντάξεως τοῦ ὀφειλέτου, ἔχει κῦρος καὶ ἀποτελέσματα μέχρι τῆς 27 Ὀκτωβρίου 1853, διότι ὁ περὶ λογιστ. νόμος δὲν ἰσχύει ὡς πρὸς τὰ ποσὰ τὰ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ ὀφειλόμενα τῷ κατασχόντι συνεπείᾳ τῆς κατασχέσεως, μὴ παρελθούσης πενταετίας ἀπὸ τῆς 18 Νοεμβρ. 1852,

(2) Ὁ λογιστικὸς νόμος τῆς 1 Ὀκτ. 1852 ἐφαρμόζεται ἐφ' ὅλων τῶν ἀντικειμένων, ἀδιαφόρως ἂν ταῦτα ἔλαβον χώραν πρὸ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ· ἡ περὶ συντάξεως λοιπὸν αἴτησις δὲν ὑπεβλήθη ἐντὸς 3 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς του (79 λογ. ν.); ὑπάρχει παραγραφή. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 92 τοῦ 64.

ὅτε ὁ νόμος αὐτὸς ἐδημοσιεύθη, μέχρι τῆς 27 Ὀκτωβρ. 1853, ἵνα γείνῃ ἀνανέωσις κατὰ τὸ ἄρθρον 87 αὐτοῦ.— ὅτι τὸ ἄρθρον 69 τοῦ αὐτοῦ νόμου δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ὡς πρὸς τὸ εἰρημένον χρέος τῆς ὁρισθείσης ἐποχῆς.—καὶ ὅτι ἡ αὐτὴ διάταξις δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ὡς πρὸς τὸ κῦρος τῆς διαληφθείσης κατασχέσεως ἀπὸ 18 Νοεμβρ. 1852 μέχρι τῆς 27 Ὀκτωβρ. 1853, ἂν καὶ παρῆλθεν ἔκτοτε πενταετία μέχρι τῆς 13 Μαρτίου 1858, ὅτε ἐκινήθη ἡ ἀγωγὴ, διότι ἡ διάταξις προϋποτίθησι χρέη δημόσια ἐκκαθαρισμένα κ.τ.λ. κατὰ τὰ ἄρθρ. 26, 27 καὶ 39 τοῦ αὐτοῦ νόμου, ἐνταῦθα δὲ πρόκειται περὶ τοῦ ποσοῦ τῆς συντάξεως, ἣν ὁ ὀφειλέτης ἐδικαιοῦτο νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ τὸ ταμεῖον, καὶ ἧς τὸ κατασχεθὲν μέρος ὤφειλε νὰ ἐκπίπτῃ ὁ ταμίας.

§ 310. γ) Ὅταν ὁ μισθὸς ἀξιωματικοῦ τινὸς δὲν ἐσημειώθη ἐν τῷ προϋπολογισμῷ, παραγράφεται ἐντὸς πενταετίας κατὰ τὸ ἄρθρον 69 τοῦ περὶ λογιστικοῦ τοῦ Κράτους νόμου; Κατὰ τοὺς ἐν Ἀθ. Ἐφέτ. (ἀπ. 22021 τοῦ 63), ἵνα ἐπέλθῃ ἡ πενταετὴς παραγραφὴ, ἀπαιτεῖται ὥςτε τὸ δημόσιον αὐτὸ χρέος νὰ καταχωρισθῇ εἰς τὸν προϋπολογισμὸν, ἢ νὰ ἐδόθη πίστωσις δι' αὐτό. Τὸ χρονικὸν σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τῆς παραγραφῆς ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς χρήσεως (1). Ὁ ΑΠ. ὅμως ἀνήρεσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην διὰ τῆς 13 τοῦ 64 πολ. ἀπόφ. σκεφθεὶς οὕτως·

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 69 τοῦ λογιστικοῦ νόμου, παραγράφεται πρὸς ὄφελος τοῦ Κράτους καὶ ἐξαλείφεται (ἤγουν ἀποσβέννυται) πᾶν χρέος δημόσιον, ἐὰν, δι' ἔλλειψιν ἀποχρώσης δικαιολογήσεως, δὲν ἀνεγνωρίσθη, δὲν διετάχθη ἡ πληρωμὴ αὐτοῦ καὶ δὲν ἐπληρώθη ἐντὸς πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς χρήσεως· χρῆσις δὲ ἀπαιτήσεώς τινος κατὰ τοῦ δημοσίου εἶναι ἐκείνη, ἐντὸς τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῆς ὁποίας ἐγεννήθη ἡ ἀπαίτησις, διότι κατὰ τὸ ἄρθρον αὐτὸ ἐντὸς τῆς πενταετοῦς προθεσμίας πρέπει τὸ χρέος καὶ ν' ἀναγνωρισθῇ καὶ νὰ διαταχθῇ ἡ πληρωμὴ αὐτοῦ καὶ νὰ πληρωθῇ πραγματικῶς, ὥστε ἡ παραγραφὴ τρέχει καὶ πρὸ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ χρέους, ἑπομένως καὶ πρὸ τῆς εἰς τὸν προϋπολογισμὸν καταχωρίσεως αὐτοῦ. Ὅτι δὲ αὕτη εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ νόμου ὑποστηρίζεται ἔτι πλέον καὶ ὑπὸ τοῦ ἀμέσως ἑπομένου 70 ἄρθρου, τὸ ὁποῖον ἐξαιρεῖ τῆς παραγραφῆς τὰ μὴ πληρωθέντα ἐντὸς τῆς πενταετοῦς προθεσμίας, δι' ἐμπόδια προ-

(1) ὅρα εἰς Δαλ. λ. trésor public τὸ ἄρθρον 103 τοῦ νόμου τῆς 31 Μαΐου 1838 (σελ. 1157)· ὅρα αὐτ. § 418 ἐπ., 462 ἐπ.

ελθόντα ἐκ μέρους τῶν ἀρχῶν ἢ ὧν ἡ πληρωμὴ ἀνεβλήθη δι' ἀρξαμένην δίκην, ὅπερ ἐστὶ χρέη μὴ ἀνεγνωρισμένα καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ εἰς τὸν προϋπολογισμὸν δικαιούμενα νὰ καταχωρισθῶσιν. Ὅθεν, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀποφηνάμενον τὸ Ἐφετεῖον, ὅτι κατὰ τὸ εἰρημένον ἄρθρον τοῦ λογιστικοῦ νόμου, ὅπως ἐπέλθῃ ἡ πενταετὴς παραγραφὴ ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου δημοσίου χρέους, ἔπρεπε νὰ καταχωρισθῇ τοῦτο εἰς τὸν προϋπολογισμὸν, ἢ νὰ ἐζητήθη ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ καὶ ἐδόθη αὐτῷ πίστωσις καὶ ἔκτοτε νὰ τρέχῃ ἡ παραγραφή του, ψευδῶς ἡρμήνευσε τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις παρεβίασε μὴ διατάξαν τὴν ἀπόδειξιν, ἂν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς χρήσεως, εἰς ἣν ἡ προκειμένη ἀπαίτησις ἀνήκει, μέχρι τῆς ἀγωγῆς, παρῆλθεν ἡ πενταετὴς προθεσμία· ἄρα ἡ ἀπόφασίς του ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 § 7 τῆς πολ. δικονομίας.»

§ 211. δ) Παραγραφὴ χωρεῖ, κατὰ τὸν λογιστικὸν νόμον, ὅταν ἐξ ἐμποδίων τῆς ἀρχῆς δὲν ἔλαβέ τις τὴν σύνταξίν του π. χ.; Απ. πολ. ΑΠ. 370 τοῦ 65, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν Ἐφετῶν, ἐξαγαγὸν ἐκ τοῦ ἀπὸ 27 Ἰουλίου 1863 περὶ συντάξεως διπλώματος ὑπ' ἀριθ. 1788, ὅτι ἐξ ἐμποδίων τῆς ἀρχῆς δὲν ἔλαβεν ἡ ἀναιρεσίβλητος τὴν ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1853 ὀφειλομένην εἰς τὸν παρ' αὐτῆς ἐπιτροπευόμενον υἱόν της σύνταξιν, ἐνήργησεν ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἐξουσίας του, οὔτε τὰς περὶ ἀποδείξεων ἀρχὰς παρεβίασεν, οὔτε τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφον παρεμόρφωσεν.

§ 212. ε) Ἡ δὲ 320 τοῦ 64 ἔχει οὕτως·

« Ἐπειδὴ ἡ τοῦ ἄρθρου 69 τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμος διάταξις, καθ' ἣν πᾶν χρέος δημόσιον ἐξαλείφεται, ἐὰν δι' ἔλλειψιν ἀποχρώσης δικαιολογήσεως δὲν ἀνεγνωρίσθη, δὲν διετάχθη ἡ πληρωμὴ αὐτοῦ καὶ δὲν ἐπληρώθη ἐντὸς πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς χρήσεως, εἰς ἣν τοῦτο ἀνήκει, δὲν ἰσχύει κατὰ τὸ ἑπόμενον ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ νόμου, ὡς πρὸς τὰ χρέη, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπληρώθησαν ἐντὸς τῆς εἰρημένης προθεσμίας δι' ἐμπόδια προελθόντα ἐκ μέρους τῶν ἀρχῶν. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ Ἐφετεῖον, δι' ἐκτιμήσεως τῶν ὑποβληθέντων αὐτῷ πραγματικῶν γεγονότων καθ' ὧν δὲν προτείνεται λόγος ἀναιρέσεως, παραδεξάμενον ὅτι ἡ πληρωμὴ τοῦ περὶ οὗ ἡ δίκη χρέους τοῦ δημοσίου δὲν ἐγένετο ἕνεκα ἐμποδίων προελθόντων ἐκ μέρους τῆς ἀρχῆς, ὀρθῶς ἡρμήνευσε καὶ νομίμως ἐφήρμοσε τὰς παρατεθείσας διατάξεις ἀποφηνάμενον ὅτι διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν ἔλαβε χώραν ἡ πενταετὴς παραγραφή.»

§ 212 ². ς) Κατὰ τὸν νόμον 31 § 5 Π. de usuc.—νόμον 22 αὐτόθι, νόμον 31 § 1 Π. 13 § 5 quod vim aut clam ἡ παραγραφὴ χωρεῖ καὶ ἐπὶ τῆς σχολαζούσης περιουσίας· ὥστε ὁ δανειστὴς τοῦ ἀποθανόντος ὀφείλει νὰ κάμῃ ἐγκαίρως αἴτησιν περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς συντάξεως, ὃ εἶχεν ὁ ὀφειλέτης του. Ἄλλως χωρεῖ παραγραφὴ κατὰ τὸν λογιστ. νόμον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 92 τοῦ 64.

§ 213. *Περὶ παραγραφῆς* (1).

Ἐπειδὴ ἐν τοῖς προηγουμένοις §§ ἐγένετο λόγος περὶ τῆς παραγραφῆς, τὴν ὁποίαν τὸ ἄρθρον 69 τοῦ λογιστικοῦ νόμου εἰσήγαγε, δέον ἐνόμισα νὰ θέσω ἐνταῦθα τὸ ζήτημα ἂν αἱ πραγματικαὶ τοῦ δημοσίου ἀγωγαὶ παραγράφωνται μετὰ 40ετίαν ἢ μετὰ 30ετίαν. Γνωστὸν ὅτι τὸ ζήτημα αὐτὸ περιμάχητόν ἐστι, περίδοξοι δὲ συγγραφεῖς, εἰς τὴν μελέτην αὐτοῦ ἐγκύψαντες, εἰς ἐναντία ἀπέληξαν συμπεράσματα. Ὁ Σαβινὺ (5 § 247) ἀποκρούει τὴν κοινῶς παραδεδεγμένην δόξαν, ὅτι αἱ πραγματικαὶ τοῦ δημοσίου ἀγωγαὶ μετὰ τεσσαρακονταετίαν παραγράφονται· ὁ ἡμέτερος Καλλιγᾶς (α § 348, β § 124) ἠκολούθησε τὴν γνώμην τοῦ περικλεοῦς αὐτοῦ συγγραφέως· ἐν ἰδιαιτέρᾳ δὲ πολυσελίδῳ διατριβῇ ἐκτίθησι, διὰ μακρῶν, τοὺς λόγους, ἕνεκα τῶν ὁποίων πείθεται ὅτι α) δὲν καθιερώθη ἐξαιρετικὴ καὶ μακροτέρα παραγραφὴ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου· β) ὅτι ἡ τεσσαρακονταετία ἀνεφέρετο εἰς τὰ κτήματα τῆς βασιλικῆς ὑποστάσεως, πρὸς διατήρησιν τῶν κατεχόντων αὐτὰ ὡς ἐμφυτευτῶν ἐπὶ καταβολῇ κανόνος, ἢ πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ κανόνος τούτου, ὅπως παρέδωκεν ἡμῖν τὴν ἔννοιαν καὶ ὁ Ἀρμ. Α. γ § 55. Τὴν ἐναντίαν (τῆς τεσσαρακονταετίας) δόξαν ὑποστηρίζουσιν ὁ Εἰμβάχιος (arch. XLVIII σ. 26 ἐπ.) καὶ μακρά τις γνωμοδότησις τῆς ἐν Βερολίνῳ νομικῆς σχολῆς, μεταφρασθεῖσα καὶ δημοσιευθεῖσα ἤδη ἐν Ἑλλάδι διὰ τοῦ τύπου.

§ 214. Ὁ ἀναγνώστης δύναται, πρὸς ὀρθὴν κατάληψιν, νὰ μελετήσῃ τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος διατριβάς, ἡ περίληψις τῶν ὁποίων ἤθελεν εἶσθαι καθαρὰ ματαιοπονία· ἡ δὲ ἡμετέρα νομολογία καθιέρωσεν, ὡς ἐκ τῶν ἀποφάσεων 109 τοῦ 58, 53 τοῦ 65, 440 τοῦ 66 προκύπτει, τὴν γνώμην τοῦ Σαβινύ. Μετὰ τὰ ἀνωτέρω παραθέτω καὶ τὰς ἑπομένας ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου.

§ 215. α) Ἡ τριακονταετὴς παραγραφὴ ἐφαρμόζεται καὶ εἰς

(1) Πρβ. κατωτ. § 346².—Πρβ. Παπαρ. § 499—504 περὶ γενικῶν ἀρχῶν.

τὰς τοῦ δημοσίου ἀγωγάς, εἴτε προσωπικὰς εἴτε πραγματικάς; Ναί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 109 τοῦ 65. Ἀπ. 109 τοῦ 58.

§ 216. ϛ) Κατὰ τοῦ δημοσίου, διεκδικοῦντος κτῆμα τί, δὲν χωρεῖ ἡ δεκαετὴς παραγραφή. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 440 τοῦ 66. 45 τοῦ 64, ἀναιρ. τὴν 275 τοῦ 62 ἀπ. Ἐφ. Πατρ. (1).

Ἡ 53 τοῦ 65 πολ. ΑΠ. ἀπόφασις φέρει· « Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 23 Φεβρουαρ. 1835 Β. Διατάγμ. ἐκύρωσεν ὡς πολιτικὸν νόμον ὁλόκληρον τὸν καθολικὸν πολιτικὸν νόμον τοῦ Λέοντος, ἤτοι τὸν νόμον τῶν Βασιλικῶν, ὅπως ἐτροποποιήθη διὰ τῶν ἐν τῇ ἑξαβίβλῳ τοῦ Ἀρμενοπούλου περιεχομένων νεωτέρων αὐτοῦ αὐτοκρατορικῶν νεαρῶν, καὶ οὐχὶ μόνον τὸ ἐν τῇ ἑξαβίβλῳ κατ' ἐπιτομὴν καὶ ἀτελῶς ἐκτεθειμένον μέρος αὐτοῦ· διότι α) ὥςπερ τὰ συμβόλαια, οὕτω καὶ οἱ νόμοι λογίζονται περιέχοντες οὐ μόνον ὅ,τι ἐκτίθεται ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ ὅ,τι ἀλλαχοῦ ὑπάρχον ὡς ἀναπόσπαστον μέρος αὐτοῦ ἀναφέρεται· ἑπομένως καὶ ἡ ἀστυκοῦ νόμου κῦρος ἀναλαβοῦσα ἑξάβιβλος, αὐτὴ ἑαυτὴν βίβλον περιεκτικὴν τοῦ καθολικοῦ νόμου τοῦ Λέοντος ἀποκαλοῦσα καὶ εἰς τὰ ἑξήκοντα βιβλία τοῦ νόμου τούτου τῶν βασιλικῶν παραπέμπουσα τοὺς βουλομένους, ὡς λέγει, σαφέστερον μαθεῖν τἀληθὲς καὶ τὴν τοῦ περιεχομένου αὐτῆς δήλωσιν, καθίστησι διὰ τοῦτο νόμον παρ' ἡμῖν τὸ σύνολον τῶν πολιτικῶν διατάξεων τοῦ καθολικοῦ νόμου τοῦ Λέοντος μετὰ τῶν τροποποιουσῶν αὐτὰς νεαρῶν (ἑξαβίβλου προθεωρίας § 20, 21, 25 καὶ βιβ. Α'. τιτ. ά § 7. 8). β) Κατὰ τὸ εἰρημένον διάταγμα αἱ περιεχόμεναι ἐν τῇ ἑξαβίβλῳ διατάξεις περιβάλλονται τὴν τοῦ ἀστυκοῦ νόμου ἰσχὺν, καθόσον πολιτικοὶ νόμοι τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων εἰσίν· αὐτοκρατορικοὶ δὲ νόμοι εἰσὶν αἱ ἐν αὐτῇ ἀναγεγραμμέναι διατάξεις τοῦ καθολικοῦ νόμου, ὅταν ἐφαρμόζωνται, ὅπως ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων τούτων ἐνομοθετήθησαν, τουτέστιν αἱ διατάξεις ἀναπόσπαστοι διὰ τὴν

---

(1) Διὰ τῆς 45 τοῦ 64 πολ. ἀποφάσεως ὁ ΑΠ. (ἀναιρῶν τὴν 275 τοῦ 62 ἀπόφ. τῶν ἐν Πάτραις Ἐφετ.) εἶπεν ὅτι τὸ Ἐφετεῖον αὐτὸ ἀποφηνάμενον ὅτι ἡ δεκαετὴς παραγραφὴ χωρεῖ κατὰ τῶν κτημάτων τοῦ δημοσίου ἡρμήνευσε ψευδῶς τὸν § 9 Εἰσ. (2. 6) —τὸ τεμ. 18 καὶ 24 § 1 Π. (41. 3) — τὴν διάτ. 17 Βασ. (50. 3) καὶ τὴν διάτ. 2 Κώδ. (7. 30), ἐξ ὧν προκύπτει ὅτι τοῦ δημοσίου τὰ κτήματα ὑπόκεινται εἰς τὴν τριακονταετῆ παραγραφήν.

Σημ. Ὁ ἐναγόμενος ἀντέταξε κατὰ τῆς διεκδ. ἀγωγῆς τοῦ δημοσίου τὴν κτητικὴν παραγραφὴν, τὴν στηριζομένην εἰς τὸν τίτλον ὅτι ἐπὶ πλειστηριασμοῦ ἠγόρασε τὸ διεκδικούμενον.

ἀλληλουχίαν αὐτῶν ἀπὸ τῶν λοιπῶν διατάξεων τοῦ νόμου, οὗ μέρος ἀποτελοῦσι καὶ διατηροῦσιν οὕτω τὴν ἔννοιαν καὶ ἔκτασιν, ἣν εἶχον ὡς αὐτοκρατορικαὶ διατάξεις.

» Ἐπειδὴ διὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Δικαστὴς δύναται καὶ ὀφείλει νὰ ἀναπληροῖ τὸ ἐλλειπὲς τῆς ἑξαβίβλου ἀνατρέχων εἰς τὸν νόμον τῶν Βασιλικῶν καὶ τὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ νομοθετήματα, οἷς ὁ Λέων ἀπήρτισε τὸν καθολικὸν νόμον αὐτοῦ, κατὰ τὸ σύνολον δὲ τῶν διατάξεων τοῦ νόμου τούτου νὰ ἑρμηνεύῃ καὶ τὸ ὑπάρχον ἐν τῇ ἑξαβίβλῳ.

» Ἐπειδὴ τὴν νεαρὰν τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου Πορφυρογεννήτου (ἑξαβ. Α. γ. § 65), τὴν κηρύττουσαν ἀπαράγραπτα καὶ ἀείζωα τὰ δίκαια τοῦ δημοσίου, ἠκύρωσεν ὁ περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμος (ἀριθ. 18 καὶ 21) ὑποβαλὼν ἀορίστως καὶ τὰς πραγματικὰς ἀγωγὰς τοῦ δημοσίου εἰς τὴν παραγραφὴν τοῦ πολιτικοῦ νόμου, ἐν ᾧ ὑπάρχει διάταξις ἀνεπίδεκτα τῆς χρησιδεσποτείας ἀποφαινομένη τὰ ἀκίνητα κτήματα τοῦ τε κράτους καὶ τῶν λοιπῶν κοινοτήτων καὶ ἑπομένως ὑποβάλλουσα πάντα ταῦτα εἰς τὴν τριακονταετῆ παραγραφήν. Τὴν διάταξιν ταύτην τῶν Βασιλικῶν (50. 3. 9) καὶ Ν. 9 Π. (41. 3) ἰσχύουσαν εἰσέτι, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, καίτοι μὴ περιεχομένην ἐν τῇ ἑξαβίβλῳ δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ τὸ δημόσιον σήμερον ὑπὲρ ἑαυτοῦ προκειμένου λόγου περὶ ἀκινήτου δημοσίου, ἀνήκοντος εἰς τὴν μεγάλην ἐθνικὴν κοινότητα, ἤτοι τὸ κράτος.

» Ἐπειδὴ τὸ τρίτον ἄρθρον τοῦ Συντάγμ. τοῦ 1844 κηρύττον ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου, ἀπαγορεύει τὰς διαιρέσεις καὶ διακρίσεις τῶν Ἑλλήνων εἰς προνομιούχους τάξεις, καθιεροῦν τὴν ἰσονομίαν ὡς πρὸς τὰ δημόσια βάρη καὶ τὰ πρὸς τὴν πολιτείαν καθήκοντα αὐτῶν· ἑπομένως, προκειμένου λόγου περὶ ἀπωλείας διὰ παραγραφῆς ἰδιοκτησίας τοῦ Κράτους καὶ οὐχὶ περὶ ἐξαιρετικοῦ δικαιώματος προνομιούχου τάξεως, ἡ προστασία, ἣν παρέχει ὁ νόμος, τῆς δεκαετοῦς κτητικῆς παραγραφῆς, ἐξαιρῶν τὰ ἀκίνητα κτήματα τοῦ δημοσίου, ὥσπερ καὶ τὰ τῶν λοιπῶν κοινοτήτων, οὐδὲ εἰς τὴν εἰρημένην διάταξιν τοῦ Συντάγματος ἀντίκειται.»

§ 217. γ) Ἀποσβεστικὴ παραγραφὴ τοῦ δημοσίου. Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 116 τοῦ 56.

§ 218. δ) Τὸ δημόσιον θεωρεῖται παρὸν εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας, ὡς ἀντιπροσωπευόμενον διὰ τῶν οἰκονομικῶν ἐφόρων· ἑπομένως διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἀπόκτησιν τῆς τακτικῆς παραγραφῆς τῆς χρησιδεσποτείας ἀπαιτεῖται μόνον δεκαετία. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 76 τοῦ 54.

§ 219. ε) Ἡ διὰ τῆς φορολογίας ἐνεργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ δημοσίου κατοχὴ ὑπολογίζεται εἰς τὸν πρὸς παραγραφὴν χρόνον; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 71 τοῦ 51. Πρβ. τὴν λ. Παραγραφή.

§ 220. ς) Τὰ πρωτόκολλα, ὅσα ὁ Οἰκονομικὸς ἔφορος συντάσσει περὶ παραβάσεως τοῦ περὶ ἐγγείων φόρων νόμου ΠΟΖ, ὡς καὶ ἡ πρὸς τὸν ἁρμόδιον δημόσιον κατήγορον παραγγελία τοῦ Εἰσαγγελέως, εἰσὶ νόμιμοι ἀνακριτικαὶ πράξεις ὑπὸ ἁρμοδίων ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων συνταχθεῖσαι, καὶ διὰ τοῦτο διακόπτουσαι τὴν παραγραφὴν (121 Ποιν. νόμου). Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 30 τοῦ 65. Πρβ. Εὑρ. λ. παραγραφή.

§ 221. Δύο δ' ὑπάρχουσιν ἐξαιρέσεις ὡς πρὸς τὸν περὶ τριακονταετίας κανόνα· α) οἱ καθυστεροῦντες φόροι οὐδέποτε παραγράφονται. (Καλλ. α § 348 σημ. 5. 6. καὶ β § 124 σημ. 28). — β) ἡ τοῦ δημοσίου ἀγωγὴ πρὸς ἀπαίτησιν σχολαζούσης περιουσίας μετὰ τετραετίαν παραγράφεται (αὐτόθι. Εὑρ. λ. παραγραφὴ § 43, 731).

§ 222. *Περὶ παραγραφῆς ἀγωγῶν ἀφορωσῶν τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον.*

Εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ τοὺς εὐαγεῖς οἴκους ὁ Ἰουστινιανὸς ἐν ἔτει 528 ἀπένειμε τὸ προνόμιον ἑκατονταετοῦς παραγραφῆς τῶν ἀγωγῶν αὐτῶν περὶ κληρονομίας, κληροδοτήματος, δωρεᾶς καὶ ἀγοραπωλησίας· ἐν ἔτει ὅμως 541 ἐμετρίασε τὸ διάστημα αὐτὸ εἰς τεσσαρακονταετίαν ἀποκλειστικῶς ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ εὐσεβῶν αἰτιῶν (νεαρὰ 11 καὶ 131).—Ὅλαι δὲ αἱ μὴ ὑπαγόμεναι εἰς τὰς ἄνω μνησθείσας περιστάσεις ἀγωγαὶ ὑπόκεινται εἰς τὴν παραγραφὴν τοῦ κοινοῦ δικαίου. Καλλ. α § 346. — Εἰς τὴν νομολογίαν δ' εὕρηνται ταῦτα.

§ 222. 2. α) Εἰς τὰς τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν ἢ ἄλλων σεβασμίων τόπων ἀγωγάς, τὰς ἐχούσας οἱανδήποτε κτῆσιν αὐτῶν, μόνη ἡ τῶν 40 ἐτῶν παραγραφὴ ἀντιτάσσεται, καὶ ἂν ἡ μονὴ διελύθη, καθότι ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ τοῦ ἐκκλ. ταμείου. Πρβ. 131 κεφ. ς νεαρᾶς. Ἀρμ. (1, 3) 45.—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 205 τοῦ 55.

§ 223. β) Πᾶσα διεκδικητικὴ ἀγωγὴ τοῦ ἐκκλ. ταμείου ἀποκρούεται διὰ τῆς ἐνστάσεως τῆς παραγραφῆς μετὰ παρέλευσιν 40 ἐτῶν ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ τῆς κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο παραλείψεως τῆς ἐνασκήσεως τῆς ἀγωγῆς· ἀδιάφορον δ' ἐστὶ τὸ ἐπιλήψιμον, ἢ μή, τῆς παρὰ τοῦ προκτήτορος ἀποκτήσεως τῆς κατοχῆς καὶ ἐν γένει τῆς καλῆς ἢ κακῆς πίστεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 424 τοῦ 66.

Περὶ τελωνείων.

Ὅρα τὴν νομοθεσίαν εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Πολυχρονιάδου, τόμ. ά σελ. δ—ς καὶ τόμ. 6′ σελ. ιδ.

§ 224. Ἡ κατὰ τὰ ἄρθρα 45—49 τοῦ περὶ ὀργ. τῶν τελωνείων νόμου διδομένη ἐγγύησις δὲν λύεται αὐτοδικαίως μετὰ παρέλευσιν προθεσμίας τινός. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 58, κυροῦσα τὴν 719 τοῦ 57 Ἐφ. Ναυπλ.

§ 225. Πᾶσα εἴσπραξις δημοσίων χρημάτων, καὶ ἐπὶ τελωνιακῶν εἰσπράξεων, πρέπει ν' ἀποδεικνύηται διὰ γραμματίου παραλαβῆς ἐκ τοῦ τριπλοτύπου βιβλίου καὶ οὐχὶ δι' ἄλλου μέσου. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 530 τοῦ 1859 ἣν ἴδε ἐν Δικαίῳ σελ. 177.

§ 226. Τὸ δημόσιον προτιμᾶται διὰ τὰ καθυστεροῦντα τελωνιακὰ δικαιώματα, καί τοι ἔχοντός τινος προνόμιον ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος; Ἴδε τὴν 9141 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. ἐν Χρέη καθυστεροῦντα.

§ 227. Αἱ περὶ τελωνιακῶν δικαιωμάτων καὶ ποινῶν ἕνεκα λαθρεμποριῶν δίκαι ποῦ ὑπάγονται; Ἴδε τὴν 138 τοῦ 51 ἀποφ. τῶν ἐν Ν. Ἐφ.

§ 227 [a]. Κατὰ τὰ ἄρθρα 94 καὶ 104 τοῦ τελωνιακοῦ ὀργ. καὶ ἄρθρον 1 τοῦ Ϛ′ Ψηφ. τῆς Συνελεύσεως τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843, ἁρμόδιαι ἀρχαὶ εἰς ἐκδίκασιν τῶν πράξεων, τῶν ὡς λαθρεμποριῶν κολαζομένων, εἰσὶν αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ, κατὰ πρῶτον μὲν βαθμὸν ὁ προϊστάμενος τοῦ τελωνιακοῦ καταστήματος, κατὰ δεύτερον δὲ καὶ τελευταῖον ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν· ἀλλ' ἐὰν, παρὰ τὸν νόμον, αἱ ἀρχαὶ αὗται ἐφαρμόσωσι ποινὰς εἰς λαθρεμπόριον μὴ ἀνακαλυφθὲν ἐπ' αὐτοφόρῳ, τὰ δικαστήρια δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐπεμβῶσιν εἰς τὴν κατ' οὐσίαν ἐξέτασιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 253 τοῦ 64.

§ 228. Ποία ἀρχὴ εἶναι ἁρμοδία ν' ἀποφασίσῃ περὶ πληρωμῆς τελωνιακῶν δικαιωμάτων καὶ προστίμων; — Ἡ κατάσχεσις ἡ γενομένη συνεπείᾳ ἀποφάσεως αὐτῆς, δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀποζημίωσιν, ἂν μεταῤῥυθμισθῇ; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 58.

§ 229. Τὰ δικαστήρια δύνανται νὰ ἐπεμβῶσιν εἰς τὴν ἐξέτασιν τελωνιακῶν ἀντικειμένων, οἷον ὅταν ὁ φορολογούμενος ἀμφισβητῇ τὸ ποσὸν τοῦ τελωνιακοῦ δασμοῦ; οὐχὶ, κατὰ τὴν κατωτέρω 146 τοῦ 61 πολ. ΑΠ. ἀπόφασιν, ἀναιροῦσαν τὴν 17620 τοῦ 60 ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 230. Ὅταν εἰσάγηται ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων διαμφισβήτησις ὡς πρὸς τὸν καταλογισμὸν τοῦ τελωνιακοῦ δα-

σμοῦ, τοῦ ὑπολογισθέντος ὑπὸ τοῦ τελώνου ἐπὶ ἐμμέσων φόρων (σταφίδος), τὰ δικαστήρια εἰσὶν ἀναρμόδια κατὰ τὴν 146 τοῦ 61 πολ. ἀπ. ΑΠ. (1).

§ 231. Διαφοραὶ περὶ ἐμμέσων φόρων ποῦ ὑπάγονται; Ἴδε τὴν 57 τοῦ 1851 ἀπόφ. ΑΠ.

§ 132. Προσεπικαλεῖται τὸ Δημόσιον εἰς δίκην μεταξὺ ἰδιωτῶν περὶ τελῶν; Ἴδε τὴν 956 ἀπ. τῶν ἐν Ν. Ἐφ.

§ 233. Πιστοποιητικὰ τῶν ξένων τελωνιακῶν ἀρχῶν συντεταγμένα (κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας) κατὰ τοὺς νομίμους τύπους, ἀποτελοῦσι μετὰ τῆς φορτωτικῆς πλήρη ἀπόδειξιν περὶ τοῦ φορτίου (386, 400 πολ.—283 ἐμπ. νόμου). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 105 τοῦ 65

§ 234. Τὸ τελωνεῖον Κωνσταντινουπόλεως ἔχει ἁρμοδιότητα νὰ πιστοποιῇ τὴν ὕπαρξιν φορτίου τῶν ἐκεῖθεν διαβαινόντων πλοίων; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 157 τοῦ 64.

§ 236. Ἡ πληρωμὴ τοῦ δασμοῦ εἰς τὸ τελωνεῖον προϋποθέτει τὴν στάθμισιν τοῦ περὶ οὗ ὁ δασμὸς σταφιδοκαρποῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 211 τοῦ 49.

§ 237. Σταφιδοκαρποῦ τελωνιακὸν δικαίωμα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 133 τοῦ 133 τοῦ 56, ἀναιροῦσα τὴν 11056 Ἐφ. Ἀθ. — Πρβ. Εὐρ. λ. Σταφιδοκαρπός.

§ 238. Πρβ. τὴν 18467 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν ἐν Νομ. Μελ. σ. 1050, ἂν ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἡ περὶ ἀποζημιώσεως αἴτησις τοῦ πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν τελωνείων σταλέντος δυνάμει τοῦ περὶ τελωνείων νόμου τῆς 25 Μαΐου 1841. ἐλύθη καταφατικῶς διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης, φερούσης·

« Ἐπειδὴ αἱ ἀποδοχαί, τῶν ὁποίων τὴν πληρωμὴν ἐξαιτεῖται ἡ προκειμένη ἀγωγή, ὁρίζονται καὶ ἀσφαλίζονται εἰς τοὺς ἐπιθεωρητὰς διὰ Νόμου, ἤγουν διὰ τοῦ § 2 τοῦ ἀπὸ 25 Μαΐου 1842 Βασιλικοῦ διατάγματος, τὸ ὁποῖον δι' οὐδεμιᾶς διατάξεως ὑποβάλλει τὸ δικαίωμα τῶν ἀποδοχῶν τούτων εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργείου, ἢ ἄλλης τινὸς διοικητικῆς ἀρχῆς, ἵνα μόνον ἐκ τῆς ἐγκρίσεως ταύτης λάβῃ δῆθεν τὴν ἰσχύν του.

» Ἐπειδή, κατὰ τὸ τῆς 7 Μαΐου 1836 διάταγμα, ἐχαρακτηρίσθησαν δι' ὀκτὼ παραγράφων τοῦ Δ'. ἄρθρου αὐτοῦ ὁποῖαι ὑποθέσεις ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, θεωρούμεναι ὡς ὑποθέσεις τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ καὶ ὁ πέμπτος παράγραφος περιλαμβάνει ἐμμέσως καὶ τὴν προκει-

(1) Ἀναιρεῖται ἡ 260 (17620) ἀπ. τῶν Ναυπλ. Ἐφ.

μένην, κατὰ δὲ τὸ ἑπόμενον διάταγμα τῆς 9 Ἰουλίου 1838 συνεστήθησαν διοικητικὰ δικαστήρια διὰ νὰ δικάζωσι μόνον τὰς ἐν τῷ πρώτῳ παραγράφῳ τοῦ ἄρθρου πρώτου τοῦ προμνησθέντος διατάγματος· ὅλαι δὲ αἱ τῶν λοιπῶν ἐξ κατηγοριῶν μέχρι τοῦ § ὀγδόου, δὲν εἶχον ὡρισμένα δικαστήρια πρὸς ἐκδίκασιν αὐτῶν, ἂν καὶ ἀφαιρεθέντα, ὡς εἴρηται, τῆς τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἁρμοδιότητος. Καθόσον δὲ ἀφορᾷ τὸν § ὄγδοον, οὗτος περιλαμβάνει γενικῶς, « ὅλας τὰς διαφοράς, ὅσαι διὰ προγενεστέρων βασιλικῶν νόμων καὶ διατάξεων, μὴ ἀντικειμένων εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου, ῥητῶς ἐχαρακτηρίσθησαν καὶ ἀνετέθησαν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ὡς τοιαῦται »· μετὰ δὲ τὴν ψήφισιν τοῦ ἄρθρου 101 τοῦ συντάγματος, δι' οὗ, καταργηθέντων τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων, ἅτινα ἐδίκαζον, ὡς προεῤῥέθη, μόνον τὰς τοῦ πρώτου παραγράφου διοικητικὰς ὑποθέσεις, αἱ τῆς κατηγορίας τοῦ παραγράφου τούτου ὑποθέσεις παρεπέμφθησαν ἀμέσως καὶ ῥητῶς εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, καὶ δι' οὗ διετάττετο ὅτι νόμος ἰδιαίτερος ἐκδοθησόμενος θέλει ὑπαγάγει ἐπίσης ὅλας τὰς λοιπὰς τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ διαφορὰς εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, καὶ κανονίσει τὴν διαδικασίαν, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ἡ ἐθνικὴ Συνέλευσις, ὅτι ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης διατάξεως τοῦ ἄρθρου 101 τοῦ Συντάγματος ἐγεννᾶτο ἀναβολὴ εἰς τὴν ἐκδίκασιν ὅλων τῶν κατὰ τὸ διάταγμα τοῦ 1837 ἐν τοῖς παραγράφοις 2 ἕως 7 (συμπεριλαμβανομένου καὶ τούτου) χαρακτηριζομένων διοικητικῶν διαφορῶν, καὶ « θεωροῦσα ἀναγκαῖον νὰ μὴ ἀναβάλληται ἡ ἐκδίκασις οὐδεμιᾶς τῶν διοικητικῶν διαφορῶν, ἕως οὗ διὰ νόμου ὑπαχθῶσι καὶ αὗται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, » ἐψήφισε τὸ ς' ψήφισμα, δι' οὗ, κατὰ τὸ ἄρθρον Β'. αὐτοῦ, ἔθεσεν ὡς γενικὸν κανόνα, ὅτι πᾶσα τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ διαφορὰ μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου ἢ τῶν δήμων ὑπάγεται ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, καὶ θέλει δικάζεσθαι ὡς κατεπείγουσα, κατὰ τὴν ἐν ἰσχύϊ Πολιτ. Δικονομ. ἐκτὸς ἐκείνων, τὰς ὁποίας κατ' ἐξαίρεσιν ἐχαρακτήρισε διὰ τοῦ ἐδαφίου δευτέρου τοῦ ά. ἄρθρου τοῦ αὐτοῦ ψηφίσματος, ὅτι πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς διοικητικαὶ καὶ ἵνα δικάζωνται τοῦ λοιποῦ παρὰ τῶν ἁρμοδίων διοικητικῶν ἀρχῶν ὡς παρ' αὐτῶν ἐδικάζοντο καὶ πρότερον· τοιαῦται δ' εἰσὶν « αἱ διαφοραὶ περὶ φόρου τῶν οἰκοδομῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων, περὶ στρατευσίμων, περὶ δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν ἀρχαιρεσιῶν, περὶ χαρτοσήμου, περὶ λαθρεμπορίου καὶ παντὸς ἐμμέσου δημοτικοῦ φόρου, καὶ ὅσαι ἄλλαι τῆς αὐτῆς

» φύσεως θεωροῦνται ὡς διοικητικαί. » Ταῦτα δὲ πάντα ἐξάγονται ἀνενδοιάστως ἀπὸ τὴν παραβολὴν τοῦ Συντάγματος, τῶν διαταγμάτων, τοῦ προειρημένου ψηφίσματος καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν τῆς ἐθν. Συνελεύσεως· ἐκ τούτων δ' ἕπεται ὅτι ἡ προκειμένη ἤδη ἀγωγή, τότε μόνον δὲν ἤθελεν εἶναι τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ὡς τὸ δημόσιον ἐνίσταται, ὅταν ἤθελεν εἴτε περιλαμβάνεσθαι εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν ῥητῶς ὀνομαζομένων ἐξαιρέσεων τοῦ Α'. τοῦ μνησθέντος ψηφίσματος, εἴτε εἶσθαι τῆς αὐτῆς φύσεως τούτων τῶν ἐξαιρέσεων· ἀλλὰ ῥητῶς μὲν δὲν συμπεριλαμβάνεται μεταξὺ τῶν ὀνομαστὶ ἐξαιρουμένων, προφανῶς δὲ δὲν εἶναι τῆς αὐτῆς φύσεως, πρῶτον μέν, καθόσον αἱ ὀνομαστὶ ἐξαιρεθεῖσαι, ὡς εἴρηται, ὑποθέσεις ὑπάγονται εἰς τὴν φύσιν τῶν προνοουμένων ἀπὸ τὸν § 8 τοῦ ἄρθρου Α'. τοῦ ἀπὸ 7 Μαΐου 1837 μνημονευθέντος ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης αἰτιολογίας διατάγματος, τουτέστιν ἐκείνων τῶν ὑποθέσεων, αἵτινες δι' εἰδικῶν νόμων καὶ διατάξεων ἐχαρακτηρίσθησαν καὶ ἀνετέθησαν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ὡς τοιαῦται καὶ αἵτινες παρὰ τούτων τῶν ἀρχῶν ἐδικάζοντο πρότερον, καὶ ἔμελλον διὰ τοῦτο νὰ δικάζωνται καὶ εἰς τὸ μέλλον, κατὰ τὴν ῥητὴν ἔκφρασιν τοῦ προλεχθέντος ψηφίσματος, καὶ τοιαύτη δὲν εἶναι ἡ προκειμένη, καθὸ πλαγίως ὑπαγομένη εἰς τὴν κατηγορίαν ἐκείνων, αἵτινες ὡς διοικητικαὶ ἐχαρακτηρίσθησαν μόνον διὰ τοῦ πέμπτου παραγράφου τοῦ προλεχθέντος διατάγματος (1837)· δεύτερον δέ, διότι ἡ *φύσις* τῶν ἐξαιρεθεισῶν, ὡς προείρηται, ὑποθέσεων ἀποβλέπει ἀντικείμενα σχετιζόμενα μὲ τὴν ἀνεπίδεκτον βραδύτητος κίνησιν καὶ πορείαν τῆς κυβερνητικῆς μηχανῆς, ἐνῷ τοιαύτης φύσεως δὲν εἶναι παντάπασιν ἡ προκειμένη διαφορά· ὥστε ἡ προκειμένη ἔνστασις ἀναρμοδιότητος δὲν στηρίζεται εἰς τὸν νόμον καὶ ἂν ὁ Υπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δὲν παρεδέχθη, ἀλλ' ἀπέῤῥιψε τὰς αἰτήσεις τοῦ ἐνάγοντος, ἡ πρᾶξις αὐτοῦ δὲν ἀποτελεῖ ἀπόφασιν διοικητικὴν ἁρμοδίως διαλύσασαν τὴν διένεξιν, καὶ ἐμποδίζουσαν τὰ τακτικὰ δικαστήρια τοῦ νὰ ἐξασκήσωσι τὴν ἰδίαν ἁρμοδιότητά των ἐπ' αὐτῆς ».

Περὶ οἰκονομικῶν ἐφοριῶν

Νομοθεσία.

§ 239. α) Περὶ οἰκονομικῶν ἐπιτρόπων. Διάτ. τῆς 19 Δεκεμ. 1836 (σελ. ἐφ. Κυβ. 47).

β) Ἀριθμοί. Καθήκοντα, μισθός. Διάτ. τῆς 23 Δεκεμβρ. 1839 (ἐφ. Κυβ. σ. 117).

γ) Ὀργανισμὸς τῆς ὑπηρεσίας των. Διάτ. τῆς 23 Δεκεμ. 1839 (σ. 119 ἐφ. Κυβ.)

δ) Ὀργανικὸν διάταγμα περὶ τῶν καθηκόντων καὶ τῆς ἕδρας τῶν οἰκ. ἐφόρων· 16 Μαΐου 1845 (σελ. 62, 132 ἐφ. Κυβ.)

ε) Νόμος περὶ συστάσεως ἐφοριῶν κτλ. νόμος τῆς 16 Ὀκτωβρ. 1853. 1854 (σελ. 313 ἐφ. Κυβ.)

ς) Νόμος τῆς 16 Ὀκτωβρ. 1852 περὶ συστάσεως ἐφοριῶν καὶ διαιρέσεως αὐτῶν. σελ. 708 συλλ. Πολυχρ.

ζ) Διάτ. τῆς 27 Ἰουν. 1858 περὶ τῶν καθηκόντων των· σελ. 711 αὐτ.

η) Κανονισμὸς καὶ διαίρεσις. αὐτ. σ. 717.

θ) Νόμος τῆς 22 Μαΐου 1859 περὶ οἰκ. ἐπιθεωρητῶν, αὐτ. τ. 2 σ. 61. — Διάτ. τῆς 6 Ἰουν. 1859 περὶ διαιρέσεως τῆς ἐπικρ. εἰς οἰκ. ἐπιθεωρήσεις· αὐτ. σελ. 62.

Νομολογία.

§ 240. Οἱ οἰκονομικοὶ ἔφοροι εἶχαν τὸ δικαίωμα, κατὰ τὸ 1837, νὰ κάμωσι πληρωμὰς ἐξόδων; ἑπομένως δικαιοῦνται ν' ἀπαιτήσωσιν αὐτὰ ἀπὸ τὸ δημόσιον, ὡς ἐντολοδόχοι τοῦ ὁποίου δῆθεν ἐνήργησαν; Ὄχι· ὅρα ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 18981 τοῦ 61.

§ 241. Ὁ Οἰκ. ἔφορος δύναται, διορίζων τινὰ ἐπιστάτην, νὰ πληρώσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ, καὶ ἔπειτα νὰ τὸν ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τὸ δημόσιον; Οὐχί, λέγει ἡ 267 τοῦ 64 πολ. ΑΠ. ἀπ., διότι ὁ νόμος δὲν ἐπιτρέπει εἰς αὐτὸν νὰ κάμῃ πληρωμάς. Πρβ. κατ. § 253.

§ 242. Οἱ Οἰκ. ἔφοροι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ κάμνωσιν ἐκχώρησιν ἀγωγῶν, ἃς τὸ δημόσιον ἠδύνατο νὰ ἐνασκήσῃ; οἷον ἀγωγὴν περὶ διεκδικήσεως ἐθνικῶν γαιῶν, ἃς παρεχώρησε Κρητί τινι, κατεχομένας ὅμως παρ' ἄλλου; Ναί, διότι τοιαύτην ἀγωγὴν ἠδύνατο καὶ αὐτὸς ὁ ἔφορος νὰ κινήσῃ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 186 τοῦ 66.

§ 243. Κατὰ τὸ ἀπὸ 2|14 Μαΐου 1835 διάταγμα, ἡ ἐνοικίασις τῶν δημοσίων προέδρων τοῦ ἔτους 1835 ἐνεργεῖτο παρ' ἐφόρων ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ἐπάρχων· ἄρα οἱ ἔφοροι εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ προσδιορίσωσι καὶ τὰ ὅρια, ἡ δὲ πρᾶξίς των αὕτη ὑποχρεοῖ καὶ τὸ δημόσιον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 57 τοῦ 46 ἐν Εὐρ. ς' σ. 458.

§ 244. Ἐπιστάται οἰκονομικοί. ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 5 τοῦ 64.

§ 245. Ἀντιπροσωπεύουσι τὸ δημόσιον; ὅρα κατωτ. § 487 ἐπ.

Περὶ ταμιῶν.

Νομοθεσία (1).

§ 246. Ἐν Εὐρ. ιθ' σελ. 1—4 εὑρίσκετε τὰ περὶ τῆς περὶ ταμείων νομοθεσίας.

§ 246. ². Εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Κ. Πολυχρονιάδους (τ. 2 σελ. 75—102) εὑρίσκετε τὰ

α) Περὶ συστάσεως ταμείων τοῦ Κράτους.

β) Περὶ προσθήκης δευτέρου ὑποταμίου εἰς τὸ Κεντρικὸν ταμεῖον.

γ) Περὶ προτάσεως τῶν εἰσπρακτόρων ὑπὸ τοῦ πρώτου ὑποταμίου τοῦ Κεντρικοῦ ταμείου.

δ) Περὶ διαιρέσεως τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Κεντρικοῦ ταμείου καὶ περὶ καθηκόντων τῶν γραμματέων τῶν ταμείων τοῦ Κράτους.

ε) Περὶ ἐλέγχου καὶ μεταβιβάσεως τῆς διαχειρίσεως ἀπὸ τὸν προκάτοχον ταμίαν εἰς τὸν διάδοχόν του.

ϛ) Περὶ ἐξελέγξεως τῶν δημοτικῶν ταμείων.

ζ) Τύπων πρωτοκόλλου ἐπιθεωρήσεων τῶν ταμείων.

η) Ταμείου ὡς πρὸς τὴν διαχείρισιν τοῦ χαρτοσήμου.

Νομολογία.

§ 247. Τὸ δημόσιον ἐξοφλεῖ τὰ γραμμάτια παραλαβῆς τῶν ταμείων; Ἀπ. 9271 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 248. Κατὰ τὰ ἄρθρα 179 καὶ 180 τοῦ λογιστικοῦ τοῦ Κράτους, οἱ εἰσπράκτορες δίδουν λόγον τῆς διαχειρίσεώς των εἰς μόνους τοὺς ἐντολεῖς των ταμίας καὶ πρὸς αὐτοὺς οὗτοι εἰσὶν ὑπεύθυνοι, οὗτοι δὲ (οἱ ταμίαι) πρὸς τὸ δημόσιον· ὥςτε δὲν ἀπαιτεῖται ἡ προηγουμένη τῆς διαχειρίσεως ἐξέλεγξις ὑπὸ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, διὰ νὰ θεωρηθῶσιν οὗτοι ὡς ἐλλειμματίαι. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 84 τοῦ 1857.—Πρβ. τὴν λ. Συνέδριον Ἐλεγκτικόν.

§ 249. Ταμίαι ἀναθέτουν πράξεις εἰς ἄλλον ταμίαν; Ἀπ. 9726 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν.

---

(1) ὅρα ἀνωτ. σελ. 85.

§ 250. Η χρεωστικὴ ὁμολογία τοῦ ταμία δὲν καθίσταται ἄκυρος διὰ τῆς ἐκ μέρους αὐτοῦ διαγραφῆς τῶν ἐπ' αὐτῆς ὑπογραφῶν. Ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ. 530 τοῦ 1859 ἐν Δικαίῳ σελ. 177 φέρουσα·

« Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 6 τοῦ ἀπὸ ά 8βρίου 1852 περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου ἐφαρμοζομένου κατὰ τὰς ὀρθὰς τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως σκέψεις καὶ ἐπὶ τελωνιακῶν εἰσπράξεων, πᾶσα εἴσπραξις δημοσίων χρημάτων θεωρεῖται ὡς μηδόλως γενομένη, ἂν δὲν ἀποδεικνύεται κατὰ τὸν δι' αὐτοῦ ὁρισθέντα τύπον, ἤτοι ἐπὶ εἰσπράξεως τῶν ἐπαρχιακῶν ταμιῶν (ἄρθρ. 144) δι ἐκδόσεως γραμματίου παραλαβῆς ἐκ τοῦ τριπλοτύπου βιβλίου ἐκκοπτομένου· τοιοῦτον δὲ γραμμάτιον περὶ τῆς ἰσχυριζομένης πληρωμῆς τῆς ἐκτελουμένης ἀπαιτήσεως οὔτε προσήγαγεν, οὔτε ἰσχυρίζεται ὅτι ἔχει νὰ προσαγάγῃ ὁ ἐκκαλῶν· ἄρα ὁ περὶ ἐξοφλήσεως ἰσχυρισμὸς αὐτοῦ ἀποβαίνει μὴ ἀποδεδειγμένος, ὡς ὀρθῶς ἐσκέφθη ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις, διότι τοῦ τοιούτου γραμματίου τὴν ἔλλειψιν δὲν ἀναπληροῖ οὔτε τὸ ἀπὸ 28 Ἰουλίου διπλότυπον τοῦ τελώνου· καθότι δὲν πρόκειται περὶ πληρωμῆς εἰς τὸν τελώνην γενομένης, ὥστε νὰ ἔχωσιν ἐφαρμογὴν τ' ἄρθρ. 163 καὶ 166 τοῦ αὐτοῦ Νόμου· καί, παρεκτὸς τούτου, ἡ χρεωστικὴ ὁμολογία πληρωτέα μετὰ προθεσμίαν, χρονολογεῖται τὴν αὐτὴν μὲ τὸ τοῦ τελώνου διπλότυπον ἡμέραν, τουτέστι εἶναι προγενεστέρα τῆς ἰσχυριζομένης καταβολῆς, ὥστε δὲν ἀποδεικνύει τὴν πληρωμήν· ἀλλ' οὔτε κατὰ τὸ ἄρθρ. 167 τοῦ αὐτοῦ νόμου διπλότυπον εἰσπρακτέον ἐπίσης δὲν ἀναπληροῖ τὴν τοῦ γραμματίου ἔλλειψιν, οὔτε ἡ ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦ ταμείου τυχὸν ὑπάρχουσα σημείωσις, οὔτε ἡ ἰσχυριζομένη ἄρνησις τοῦ ταμίου νὰ ἐκδώσῃ διπλότυπον, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἤρκει τὸ διπλότυπον τοῦ τελώνου, οὔτε τελευταῖον ἡ εἰς χάρτην ὄπισθεν τῆς ὁμολογίας κολληθέντα ἰσχυριζομένη σημείωσις τῆς ἐξοφλήσεως· διότι ὅταν ὁ νόμος, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, πρὸς ἀπόδειξιν ἐννόμου τινὸς σχέσεως ἐκανόνισεν ὡρισμένον τύπον ἐγγράφου, πᾶσα ἄλλη ἀπόδειξις, πᾶν ἄλλο ἔγγραφον κατ' ἄλλον τύπον συντεταγμένον, εἶναι ἀπαράδεκτος· ἂν δ' ἀληθῶς τὰ καταβληθέντα χρήματα εἰσήχθησαν εἰς τὸ ταμεῖον, ἐκ τούτου παράγεται μὲν δικαίωμα περὶ ἐπιστροφῆς τοῦ ἄνευ αἰτίας καταβληθέντος, οὐχὶ ὅμως καὶ νὰ προταθῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ὡς λόγος ἐξοφλήσεως, ἀφοῦ, ὡς προερρέθη, δὲν ὑπάρχει ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένη ἀπόδειξις, διὰ μόνης τῆς ὁποίας ἀποδεικνύεται ἡ εἴσπραξις χρέους τοῦ δημοσίου· διὰ τοῦτο ἄσκοπος ἀποβαίνει ἡ κατὰ τὴν προκειμένην δίκην προσαγωγὴ τῶν βιβλίων τοῦ ταμείου·

καὶ ἂν καὶ δι' ἄλλον λόγον, ὀρθῶς ὅμως διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως ἀπεῤῥίφθη ἡ περὶ τούτου αἴτησις· ἐπίσης δὲ ὀρθῶς ἀπεῤῥίφθη ὡς ἀπαράδεκτος καὶ ὁ ἐπαγόμενος ὅρκος διὰ τοὺς ἐν τῇ σχετικῇ σκέψει λόγους, τοὺς ὁποίους καὶ τὸ δικαστήριον τοῦτο παραδέχεται ὡς ὀρθοὺς καὶ νομίμους.

« Ἐπειδὴ ἐκ τῶν προεκτεθέντων λόγων ἐξάγεται τὸ ἀνυπόστατον τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ ἐκκαλοῦντος ὅτι τὸ δημόσιον δὲν δύναται νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ταμείου μὴ ἐκδόντος κατὰ τὸ ἑαυτοῦ καθῆκον διπλότυπον καὶ ὅτι ἔχων ἀγωγὴν ἀχρεωστήτου, ἂν ὑποχρεωθῇ καὶ δευτέραν φορὰν εἰς τὴν πληρωμὴν ἔχει καὶ ἔνστασιν κατὰ τὴν παροῦσαν δίκην· διότι ἡ ἰσχυριζομένη καταβολή, καθὸ μὴ ἀποδεικνυομένη ὃν τρόπον ὁ νόμος ὥρισε, δὲν δύναται, ὡς προελέχθη, ν' ἀντιταχθῇ ὡς λόγος ἐξοφλήσεως.

« Ἐπειδὴ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐξόφλησις ὁ ἰσχυριζόμενος καταλογισμὸς τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεως εἰς βάρος τοῦ ταμία Καρτεροῦ.» —Πρβ. κατ. § 255 ἐπ.

§ 251. Ὁ ἐγγυητὴς δημοσίου ταμίου ἐξελεγχθέντος ἐλλειμματίου δύναται ν' ἀπαλλαγῇ προτείνων ὅτι τὸ ἔλλειμμα προέκυψεν ἐκ τῆς πλημμελοῦς, ῥαθύμου ἢ καὶ μὴ ἐπιτηρήσεως τοῦ ὑπολόγου; Τὸ ζήτημα τοῦτο λύουσιν ἀποφατικῶς, θεωροῦντες ὑπόχρεων τὸν ἐγγυητὴν καὶ ἂν τὸ ἔλλειμα προῆλθεν ἐκ τῆς πλημμελοῦς ἐπιτηρήσεως τοῦ ταμίου. Παπαῤ. 2 σ. 500 ἐν ὑποσημ.

§ 252. Οἱ ταμίαι, συμβάντος αἰφνηδίως κωλύματός τινος τοῦ ἐφόρου, ἀναπληροῦσιν αὐτοὺς κατὰ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ ἀπὸ 16 Μαΐου 1845 περὶ οἰκ. ἐφόρων διατάγματος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 1 τοῦ 47, ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. τ. έ σ. 707.

§ 253. Ταμίας, καταβαλὼν ποσόν τι ἄνευ ἐντάλματος, δι' ἀνάγκην ὅμως τοῦ δημοσίου καὶ κατὰ διαταγὴν τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς, δικαιοῦται νὰ τὸ ἀπαιτήσῃ δυνάμει τῶν περὶ ἐντολῆς ἀρχῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 110 τοῦ 64, κυροῦσα τὴν 20560 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. Πρβ. ἀνωτ. § 240. 241.

§ 254. Ὅταν διοικητικός τις ταμίας διατείνηται ὅτι ἐκ πλάνης ἐξέδοτο ἀπόδειξιν τινα περὶ καταβολῆς χρημάτων ἔχει δικαίωμα νὰ κινήσῃ ἀτομικῶς ἀγωγὴν περὶ καταβολῆς αὐτῶν, διότι εὐθύνεται προσωπικῶς πρὸς τὸ δημόσιον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 404 τοῦ 1866.

§ 265. Πότε οἱ ταμίαι ἀντιπροσωπεύουσι τὸ δημόσιον; Ὅρα κατωτέρω § 487 ἐπ.

Ποῖα μέσα ἀποδείξεως συγχωροῦνται περὶ τῶν εἰς τὰ ταμεῖα πληρωμῶν (1);

§ 255. Παρατηρητέον, ὅτι

α) Κατὰ τὰ ἄρθρα 6 καὶ 144 τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου, πᾶσα πληρωμὴ εἰς δημόσιον ταμεῖον ἀποδεικνύεται διὰ διπλοτύπου γραμματίου τοῦ ἁρμοδίου ταμίου· ὥστε ἄλλη ἀπόδειξις δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Απ. πολ. ΑΠ. 199 τοῦ 64. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει παραβίασις τοῦ περὶ δημοσίων ταμείων νόμου, ὅταν, ὑπάρχοντος διπλοτύπου πληρωμῆς, λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν, πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς αἰτίας, ἔγγραφα σχετικά. Απ. πολ. ΑΠ. 307 τοῦ 1856, κυροῦσα τὴν 13050 Ἐφ. Ἀθ., ἣν βλέπε.

§ 256. β) Εἶναι ἀνυπόστατος ὁ ἰσχυρισμὸς, ὅτι μόνον ἀπέναντι τῶν ὀφειλετῶν δὲν ἀποδεικνύεται ἡ πρὸς τὸ Δημόσιον ὑπὸ τῶν ὀφειλετῶν (ὄχι τρίτων) τοῦ δημοσίου πληρωμὴ εἰμὴ διὰ γραμματίου τοῦ ταμείου.—Απ. πολ. ΑΠ. 61 τοῦ 1855.

§ 257. γ) Ὁσάκις λοιπὸν ὁ δημόσιος εἰσπράκτωρ λαμβάνει παρά τινος ὀφειλέτου τοῦ δημοσίου χρήματα, ἕνεκα τοῦ πρὸς αὐτὸ χρέους του, ὀφείλει νὰ ἐκδίδῃ τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου διατασσομένην ἀπόδειξιν (ἄρθρ. 6 τοῦ ἀπὸ 1 Ὀκτωβρ. 1852 νόμου περὶ τοῦ δημοσίου λογιστικοῦ), καὶ δὲν δύναται ὡς τοιοῦτος νὰ ἐκδίδῃ ἰδιωτικὴν ἀπόδειξιν· ἄλλως, τιμωρεῖται ἐπὶ ὑπεξαιρέσει (388 ποιν. νόμ.) καὶ οὐχὶ ἐπὶ παραβάσει τῶν τῶν τῆς ὑπηρεσίας καθηκόντων του (487 ἐδ. 1 ποιν. νόμ.). Απ. ποιν. ΑΠ. 17 τοῦ 1858.

§ 258. δ) *Δι' ὅρκου*; Ἡ τῶν φόρων εἴσπραξις δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ εἰμὴ μόνον διὰ τοῦ στελέχους τῶν διπλοτύπων βιβλίων, ἀπαγορευομένου παντὸς ἄλλου μέσου ἀποδείξεως. Απ. πολ. ΑΠ. 2 καὶ 329 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 9320 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν. Πρβ. καὶ τὴν 11776 ἀπόφασιν τῶν αὐτῶν Ἐφετῶν (2).

§ 289. ε) *Μάρτυρες*; Προκειμένου περὶ πληρωμῆς δημοσίου φόρου, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις· ὁ δὲ ἀποδεικνύων δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπίδειξιν τῶν βεβαιούντων τὴν πληρωμὴν διπλοτύπων. Απ. πολ. ΑΠ. 338 τοῦ 64. Πρβ. τὴν 314 τοῦ 64.

§ 260. ς) Μάρτυρες δὲν εἶναι δεκτοὶ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ θέματος ὅτι τὸ δημόσιον ἐφορολόγησε τὰς δεῖνα γαίας καὶ ἐπομέ-

(1) Πρβ. Οἰκ. § 150 σημ. 14. καὶ ἀνώτερω § 250.
(2) Πρβ. Εὑρ. λ. Ὅρκος § 39 40.

νως ὅτι δὲν ἀπώλεσε τὴν νομὴν των μέχρι τέλους τοῦ 1843 ἔτους. (Πρβ. ἄρθρ. 60 τοῦ ἀπὸ 17 Ἀπριλίου 1855 φορολογικοῦ νόμου). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 137 τοῦ 63, ἀναιροῦσα τὴν 237 τοῦ 61 ἀπ. Ἐφ Ναυπλ. (1).

§ 260[2]. ζ) Ἡ εἴσπραξις τῶν φόρων καὶ πρὸ τοῦ 1843 καὶ μετ' αὐτὸ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνεργηθῇ καὶ ν' ἀποδειχθῇ, ἢ μόνον διὰ τῶν στελεχῶν τῶν διπλοτύπων βιβλίων, ἀπαγορευομένου παντὸς ἄλλου μέσου ἀποδείξεως, ἐκτὸς ἐὰν συνέβη ἀπώλεια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 62 τοῦ 1862, φέρουσα·

« Ἐπειδή, κατὰ μὲν τὸ ἄρθρον 11 τοῦ ἀπὸ 5 Μαΐου 1849 νόμου περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς διὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, τὸ δημόσιον ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῇ εἰς ἑαυτὸ τὴν κατοχὴν ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν γαιῶν καὶ κτημάτων ἐκείνων, ἐφ' ὅσων ἐλάμβανε δικαίωμα ἐπικαρπίας μέχρι τέλους τοῦ 1843, ἐκτὸς ἂν ἀπώλεσεν αὐτὴν διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ δι' ἰδίας παραιτήσεως· τὰ δὲ ἄρθρα 37, 38, 39, 46 τοῦ περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς τοῦ ἔτους 1838 νόμου, 38, 39 τοῦ 1839, 37, 36 τοῦ 1840, 10 τοῦ 1841, 37, 38 τοῦ 1842, 35 καὶ 36 τοῦ 1843, ὁρίζουσι ῥητῶς τὸν τόπον, καθ' ὃν ἔπρεπε μέχρι τοῦ 1843 νὰ συντάσσωνται τὰ διπλότυπα βιβλία, καὶ διατάσσουσιν, ὅτι πᾶσα ἀπαίτησις φόρου μὴ στηριζομένη εἰς τὸ στέλεχος τοῦ διπλοτύπου συνταχθέντος καθ' ὃν τρόπον ὥρισεν ὁ νόμος, θεωρεῖται ὡς ἀθέμιτος, καὶ ὁ φορολογούμενος δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν πληρωμὴν τοιούτου φόρου, διατάξεις αἵτινες ἐπανελήφθησαν καὶ εἰς τὰ μετὰ τὰ 1843 ἔτη (νόμος τοῦ 1848 ἄρθρ. 15—17, τοῦ 1849 ἄρθρ. 4—6)· ἐκ τούτων δὲ ἀδιστάκτως συνάγεται, ὅτι ἡ εἴσπραξις τῶν φόρων καὶ πρὸ τοῦ 1843 καὶ μετ' αὐτὸ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνεργηθῇ καὶ ν' ἀποδειχθῇ ἢ μόνον διὰ τῶν στελεχῶν τῶν διπλοτύπων βιβλίων, ἀπαγορευομένου παντὸς ἄλλου μέσου ἀποδείξεως, καὶ ἰδίως τοῦ τῶν μαρτύρων, ἐκτὸς ἂν ἀποδεδειγμένως τὰ στελέχη τῶν διπλοτύπων βιβλίων καὶ τὰ βιβλία αὐτὰ ἀπωλέσθησαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ Ἐφετεῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 429 (1861) ἀποφάσεώς του παρεδέχθη, ὅτι ἐκ τῶν καταθέσεων τριῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ εἰς θέσιν Νησὶ ἀγρός, περὶ οὗ ἡ δίκη, μέχρι τοῦ 1843 καὶ μετὰ ταῦτα ἐφορολογεῖτο

(1) Ἀλλὰ ἂν τὸ χρέος ἀποδεικνύηται διὰ μαρτύρων, τοιοῦτοι εἰσὶ δεκτοὶ περὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ φόρου; Ἀπ. Ἐφ. Ν. 729 τοῦ 49 ἐν Εὐρ. ι' σ. 8.

ὡς ἐθνικὸς, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς παρανόμου ταύτης ἀποδείξεως ἐθεώρησε μὴ βάσιμον τὴν τοῦ Γεωργίου Καψάλη ἀνακοπὴν ὡς πρὸς τὸν εἰρημένον ἀγρὸν, πρᾶξαν δ' οὕτω παρεβίασε τὰς εἰρημένας διατάξεις τῶν περὶ φορολογίας νόμων, καὶ τὰς οὐσιώδεις περὶ ἀποδείξεως, διότι ἐπέτρεψε καὶ ἐστηρίχθη εἰς μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν, ἐν ᾧ ὁ νόμος τὴν ἀπαγορεύει, ὅπερ εἶναι λόγος ἀναιρέσεως.»

§ 261. ζ) Ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων ἢ, δι' ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου, πληρωμὴ τοῦ πρὸς τὸ δημόσιον χρέους σου; Ναὶ, τὰ δὲ ἄρθρα 93 καὶ 40 τοῦ περὶ ταμιῶν νόμου ἀφορῶσι τὴν ἑκουσίαν καταβολήν. Ἴδε τὴν λ. Μάρτυρες, ἔνθα ἡ 976 τοῦ 52 ἀπ. τῶν ἐν Ν. Ἐφ. (Εὐρ. ι' σ. 137 καὶ 477).

§ 662 θ) Περὶ τῆς ἀποδείξεως τοιούτων πληρωμῶν ὅρα καὶ τὰς ἀποφάσεις 9461, 10015, 12670 (πρὸ τοῦ 1862) τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 263. ι) Εἰσπράκτωρ τις παρέδωκεν εἰς τὸν ταμίαν Α χρηματικόν τι ποσὸν ἀνῆκον εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, ἀλλ' ὁ ταμίας οὗτος πρὶν ἢ ἐκδώσῃ τὴν ἀνήκουσαν τριπλότυπον ἀπόδειξιν ἀπεβίωσεν· ὁ εἰσπράκτωρ δὲ, ὑποχρεωθεὶς νὰ πληρώσῃ εἰς τὸ ταμεῖον τὸ αὐτὸ ποσὸν, ἐνήγαγε τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀποβιώσαντος ταμίου ζητῶν τὸ ποσὸν αὐτὸ καὶ ἀποζημίωσιν· εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἐξέδοτο τὴν 7335 τοῦ 50 ἀπ.

Περὶ παλαιῶν χρεῶν. Διατάγματα τῆς 1 Μαρτίου 1833 καὶ 31 Ἰουλίου καὶ 4 Αὐγούστου 1836.

§ 264. Πρβ. τὴν ἐν Εὐρ. λ. χρέη παλαιὰ καὶ ἀνωτέρω σ. 88.

§ 265. Περὶ ἀπαγορεύσεως πληρωμῆς καθυστερησάντων χρεῶν πρὸ τῆς ἐποχῆς τῆς 20 Ἰανουαρίου (1 Φεβρουαρίου) 1853. Διάταγμα τῆς 1 Μαρτ. 1833. — Τὰ διατ. τῆς 31 Ἰουλίου καὶ τῆς 4 Αὐγούστου 1836 εἰσάγουσιν ἐξαίρεσιν τινά. Πρβ. ἀποφάσεις Ἀρείου Πάγου 114 τοῦ 49· 181 τοῦ 51· 231 τοῦ 56· 158 τοῦ 57· 88 τοῦ 58· 379 τοῦ 62· 74 τοῦ 64· 104 τοῦ 65· 16, 146 τοῦ 67, 534 τοῦ 52, 97 τοῦ 54, 269 τοῦ 62 περὶ ὧν θέλω ὁμιλήσει ἐν λέξει *χρέη παλαιά.*

Ποῖα ἔγγραφα θεωροῦνται ὡς δημόσια;
Τὰ βιβλία δὲ τοῦ ταμείου;

§ 265[a]. Ὅρα ὅσα ἐξέθεσα εἰς Εὐρ. κβ' (λ. ὑπομνήματα) σελ. 265—276.

§ 266. Άναφορὰ τοῦ Οἰκονομικοῦ ἐφόρου πρὸς τὸ ὑπουργεῖον, εἰς ἣν ἀναφέρει, ὅτι μετέβη εἰς τὰς ἐπιδίκους γαίας, καὶ ἐνήργησε νὰ ἀνοιχθῶσιν ἀπὸ διάστημα εἰς διάστημα λάκκοι πρὸς χωρισμὸν αὐτῶν ἀπὸ γαιῶν ἀνηκουσῶν εἰς ἄλλους, εἶναι μὲν ἔγγραφον ὑπὸ δημοσίας ἀρχῆς ἐκδεδομένον, ἀφορᾷ ὅμως ἀντικείμενον τῆς ἰδιωτικῆς περιουσίας τοῦ δημοσίου, καὶ πρὸς τὴν ὁποίαν αἱ ἐνέργειαι τῶν διαχειριζομένων αὐτὴν διοικητικῶν ὑπαλλήλων εἰσὶν, ἀπέναντι τῶν λοιπῶν πολιτῶν, ἰδιωτικῆς φύσεως, καὶ δὲν ὑποχρεοῦσι τούτους, τοῦ Νόμου μὴ ἀναθέσαντος εἰς τοὺς οἰκονομικοὺς ἐφόρους τὸ καθῆκον τῆς βεβαιώσεως τοιούτων πράξεων, καὶ ἑπομένως δὲν ἔχει ἀποδεκτικὴν δύναμιν κατὰ τρίτου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 120 τοῦ 65, κυροῦσα τὴν 1001 τοῦ 62 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθήναις. Ἐφετῶν. — Πρβ. ἐπ. δὲ τὴν 357 τοῦ 66 πολ. Ἀρ. Πάγ. ἀπόφασιν, ὡς καὶ τὴν 381 τοῦ 1855 ἐν λ. Ὑπομνήματα § 180, β. (Εὐρ. τόμ. κβ' σελ. 336.)

Ἐκθέσεις τῶν οἰκ. ἐφόρων, ἐν αἷς βεβαιοῦσιν, ὅτι ἐπεσκέφθησαν π. χ. τὸν ἐπίδικον ἀγρὸν, καὶ ὅτι ἤνοιξαν ἀπὸ διάστημα εἰς διάστημα λακκίσκους, ἀντικείμενον ἔχουσαι ἰδιωτικὴν ὑπόθεσιν τοῦ δημοσίου, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν αἱ ἐνέργειαι τῶν διαχειριζομένων αὐτὴν διοικητικῶν ὑπαλλήλων εἰσὶν ἀπέναντι τῶν λοιπῶν ἰδιωτικῆς φύσεως καὶ δὲν ὑποχρεοῦσι τούτους, δὲν ἔχουσιν ἀποδεικτικὴν δύναμιν κατὰ τρίτου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 357 τοῦ 66, κυροῦσα τὴν 1063 τοῦ 65 ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.—Πρβ. τὴν ἀνωτ. 120 τοῦ 1865 ἀπόφασις πολ. ΑΠ. ἐν Εὐρ. κβ' σελ. 276. Πρβ. Εὐρ. κβ' σελ. 336.

Περὶ ἐπιδείξεως τῶν στελεχῶν καὶ ἄλλων δημοσίων ἐγγράφων.

§ 267. Ὅρα Εὐρ. κβ' σελ. 376—390.

Κράτησις προσωπική.

§ 268. Ὁ δημόσιος ταμίας, οὗ εἰς χεῖρας ἐνεργεῖται κατάσχεσις, ὑπόκειται, ὡς δικαστικὸς θεματοφύλαξ, εἰς προσωπικὴν κράτησιν κατὰ τὸ ἄρθρον 927 ἐδ. 2 πολ. δικ.; Ναὶ, ὁ Οἰκ. § 282. Ἄλλως δμως ὁ Ἄρ. Πάγος διὰ τῆς 389 τοῦ 52.

§ 269. Οἱ ταμίαι, ἀρνούμενοι τὴν ἀπόδοσιν καταθέσεώς τινος, ὑπόκεινται εἰς προσωπικὴν κράτησιν. 999 πολ. Διάτ. τῆς 16 Ὀκτωβρίου ὑπὸ τὸ ἄρθρον 126 ἐργ.

Οἱ κάτοχοι ἐθνικῶν γαιῶν ἔχουσι τὰ παραγγέλματα ;
Ἐμφυτευταί (1)· *οἰκοδομαὶ ἐθνικῶν γαιῶν* (2)·
ἄρθρ. 41 τοῦ φορολογικοῦ νόμου ΡΔ (3).

§ 270. Ἐνταῦθα καλὸν θεωρῶ (πρὶν ἀπαντήσω ὡς πρὸς τὸ προκείμενον ζήτημα) νὰ σημειώσω ἐν περιλήψει ταῦτα.

α) Ἐκβληθέντος τῆς νομῆς τοῦ μισθωτοῦ, λογίζεται ἀποβληθεὶς ὁ μισθώσας καίτοι ἀγνοῶν τὴν ἀποβολήν, καὶ αὐτὸς ἔχει τὰ παραγγέλματα, ἃ ὑποχρεοῦται νὰ ἐκχωρήσῃ τῷ μισθωτῇ. Π. (43. 16) 1 § 22. Βασ. (60. 17) 7.

β) Μόνος ὁ μισθωτὴς δημοσίου τόπου ἔχει ἴδιον παράγγελμα, δι' οὗ ἀποκρούει τὴν διατήρησιν τῆς συνομολογηθείσης χρήσεως. Καλλ. 3 σ. 275 σημ. 34. Παπαῤ. § 397 σημ. 10.

γ) Ὁ μισθωτὴς δὲν δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περὶ περὶ ἀρνήσεως ἢ ὁμολογήσεως δουλείας ἀγωγήν, ἢ τὴν περὶ κανονισμοῦ ὁρίων, ἢ τὴν περὶ διαιρέσεως κοινοῦ, ἢ τὴν τῶν κλοπιμαίων ἀπαίτησιν, ἢ τὴν τοῦ ἀκουϊλίου νόμου, ἢ τὴν περὶ καινοτομίας, ἢ τὴν περὶ πλησμονῆς ὕδατος, διότι πᾶσαι αἱ ἀγωγαὶ αὗται ὑπερασπίζουσιν ἢ τὴν κυριότητα ἢ ἄλλο ἀπόλυτον (καὶ κατὰ τρίτων ἰσχῦον) δίκαιον. (αὐτόθι.)

δ) Ἐν τούτοις, ἐὰν βλάψῃ τις τοὺς καρποὺς, ἐπιτρέπεται εἰς τὸν μισθωτὴν ἡ περὶ τοῦ ἀποτελέσματος (in factum) ἀγωγὴ τοῦ ἀκουϊλίου νόμου ἐπὶ ἀποζημιώσει (9. 2) 27 § 14 Π. —Βασιλ. δὲ (60. 3) 27 § ιϐ, σχ. (4).

---

(1) Ὅρα κατωτ. § 347 ἑπ.
(2) Ὅρα κατωτ. § 352 ἑπ.
(3) Ὅρα κατωτ. § 358 ἑπ.
(4) *Νομολογία*. α) Οἱ κατέχοντες, ὡς ἐνοικιασταί, ἐθνικὰς γαίας δύνανται νὰ καταδιώξωσι τοὺς προξενοῦντας εἰς αὐτοὺς βλάβας, καὶ δὲν εἶναι ὑπόχρεοι ν' ἀποδείξωσιν ἄλλο δικαίωμα ἐπὶ τῶν γαιῶν αὐτῶν (διάτ. 4 Κώδ. loc. cond.). Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 84 τοῦ 45.

β) Ἐκκοπέντων ἐλαιοδένδρων τοῦ δημοσίου πολυετῶς ἐνοικιασμένων, δὲν ἔχει συμφέρον *μόνον ὁ ἐνοικιαστής*, ἀλλὰ καὶ τὸ δημόσιον, ὃ εἶναι κύριος αὐτῶν, καθόσον μάλιστα αὐτὸ κυρίως ὑπέστη βλάβην ἐκ τῆς ἐκκοπῆς, νὰ ζητήσῃ τὴν καταδίωξιν, *ἐγκαλοῦν* τὴν πρᾶξιν (426 ποιν. νόμ.). Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 45 τοῦ 46.

ε) Ἐπίσης ἐπιτρέπεται αὐτῷ καὶ τὸ παράγγελμα βίᾳ ἢ λάθρα ἢ τοῦ φόβου, τοῦ δόλου, τῆς μελλούσης βλάβης καὶ ἡ τῆς κλοπῆς ποινικὴ ἀγωγή, καθότι πᾶσαι αἱ ἀγωγαὶ αὗται προϋποτιθέασιν ἔννομον ὡς πρὸς τὸ πρᾶγμα συμφέρον τοῦ ἐνάγοντος. Πρβλ. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 397 σημ. 17—22. Καλλ. γ § 283.

§ 271. Μεταβαίνοντες εἰς τὸ κύριον ζήτημα, παρατηροῦμεν ὅτι οὐδεμία νομοθετικὴ διάταξις ἐκανόνισε παρ' ἡμῖν τὴν θέσιν τῶν καλλιεργούντων ἐθνικὰς γαίας καὶ ὑποχρέων εἰς φόρον ἐπικαρπίας, πλὴν τοῦ κοινοῦ ἐγγείου φόρου. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐπρονόησαν περὶ τούτου (Καλλ. 6 § 25 ἐκδ. 2)· κάλλιστα δὲ ἠδύναντο καὶ παρ' ἡμῖν οἱ καλλιεργοῦντες ἐθνικὰς γαίας νὰ λογίζωνται κατὰ παράκλησιν νεμόμενοι ἔχοντες τὸ δικαίωμα νομῆς καὶ τὰ παραγγέλματα. Τὴν κατὰ παράκλησιν τῶν καλλιεργητῶν τῶν ἐθνικῶν γαιῶν νομὴν καθιέρωσε καὶ ἡ ἡμετέρα νομολογία, π. χ. Ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν 239 τοῦ 47 καὶ 55 τοῦ 48 (Εὐρ. ς' σελ. 460) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 247 τοῦ 56 καὶ 3 τοῦ 57. Οἱ ἐν Ναυπλ. Ἐφέται ἐδέχθησαν ὅτι τοιοῦτοι κάτοχοι ἐθνικῶν γαιῶν εἶναι νομεῖς κατὰ παράκλησιν καὶ διὰ τῶν 349 τοῦ 48· 583 τοῦ 49· 1039 τοῦ 52 ἀποφάσεων αὐτῶν (Εὐρ. ιά σελ. 40 ἐπ.)

Κατ' αὐτὴν (τὴν 3 τοῦ 57), ὁ ἐπιτρέπων κατὰ παράκλησιν νομὴν ἐπὶ ἀκινήτου δύναται, ὁσάκις θέλει, ν' ἀναζητήσῃ δικαστικῶς τὸ κτῆμα. Νομ. 1, 6 § 1 καὶ 2.—Νομ. 2 § 2. — Νομ. 8

γ) Ὁ ἔχων *ὑπὸ ἐνοίκιον* λειβάδιον, βλαβὲν διὰ βοσκήσεως ζώων, δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 226 τοῦ 51.

δ) Ὁ ὑπὸ μίσθωσιν ἔχων πρᾶγμα δὲν ἔχει μὲν τὰ παραγγέλματα, ὡς μὴ ἔχων τὴν νομικὴν νομήν, δύναται ὅμως νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τῶν τρίτων, οἵτινες διὰ ζημίας ἐπενεχθείσας εἰς τὸ πρᾶγμα ἐστέρησαν τὸν μισθωτὴν τῆς ἐλευθέρας αὐτοῦ χρήσεως καὶ ζητεῖται ἀποζημίωσις. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 5540 τοῦ 49. Βασ. 27 § 14 (LX, 3).

ε) Τὴν ἀγωγὴν περὶ ἀφέσεως ἐλευθέρας τῆς διευθύνσεως τοῦ ὕδατος δύναται νὰ κινήσῃ οὐ μόνον ὁ μισθωτὴς τοῦ κτήματος, ἀλλὰ καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ, ὡς ἔχων ἄμεσον συμφέρον εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἰδιοκτησίας του. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 239 τοῦ 52.

ς) Οἱ *ἐνοικιασταὶ* δύνανται νὰ κινήσωσιν ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως διὰ βοσκὴν ζώων εἰς τὰς παρ' αὐτῶν ἐνοικιασμένας γαίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 227 τοῦ 58.

§ 2, 3, 4 καὶ 7 (43. 26)·—ὥστε, τοῦ δημοσίου ζητήσαντος τὴν ἐπιστροφὴν ἐπιδίκου γῆς, ὡς ἐθνικῆς, καὶ τοῦ ἐναγομένου ὁμολογήσαντος ὅτι κατὰ παράκλησιν κατέχει αὐτὴν ἐν γνώσει ὡς ἐθνικὴν, τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας δὲν δύναται νομίμως νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ ἀγωγὴ δὲν ἁρμόζει εἰς τὸ δημόσιον, ἰσχυρισθὲν ὅτι ἡ γῆ ἦτον ἐθνικὴ, καὶ ὅτι ὁ ἀντίδικος ᾠκοδόμησε χωρὶς νὰ τῷ παραχωρηθῇ δικαίωμα κατοχῆς ἢ κυριότητος, ὥστε ἡ κατοχή του ἦτον αὐθαίρετος· ταῦτα δὲ ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῶσι (1).

Οἱ καλλιεργηταὶ τῶν τοῦ δημοσίου γαιῶν, οἱ πληρόνοντες τὸν ἔγγειον καὶ ἐπικαρπίας φόρον, διατελοῦσι λοιπὸν πρὸς τὸ δημόσιον, κατὰ τοὺς περὶ τούτου ὁρισμοὺς (2), εἰς σχέσιν κατὰ παράκλησιν λήπτου ὡς πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν γεωργούμενα κτήματα· διότι τὸ δημόσιον, ἀνεχόμενον αὐτοὺς καλλιεργοῦντας καὶ καρπουμένους τὰς ἐθνικὰς γαίας, παρεχώρησεν αὐτοῖς σιωπηρῶς τὴν κατὰ παράκλησιν χρῆσιν αὐτῶν.

Ὅθεν δὲν πρόκειται περὶ διηνεκοῦς ἢ περὶ προσκαίρου ἐκμισθώσεως τῶν γαιῶν τούτων εἰς τοὺς καλλιεργητὰς (3), ἢ περὶ παραχωρήσεως δικαιώματος χρήσεως παρέχοντος ἔνστασιν κατὰ τῶν

---

(1) Ὁ ἐπιτρέπων κατὰ παράκλησιν νομὴν ἐπὶ ἀκινήτου κτήματος δύναται, ὁσάκις θέλει, ν' ἀναζητήσῃ τὸ κτῆμα. Πανδ. τεμ. 1, 6 § καὶ 2· τεμ. 2 § 2· τεμ. 8 § 2, 3, 4 καὶ 7 (43, 26)· ὥστε τὸ δημόσιον, (ἰσχυριζόμενον ὅτι ὁ ἐναγόμενος κατέχει ἐθνικὰ κτήματα, ἐφ' οὗ ᾠκοδόμησε, κατὰ παράκλησιν αὐτοῦ, ἔχει δικαίωμα, μὴ ἀρνουμένου τοῦ ἐναγομένου ὅτι πραγματικῶς τὸ κατέχει ἐν γνώσει ὅτι εἶναι ἐθνικὸν, νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν περὶ ἀποβολῆς ἀπὸ τῆς κατοχῆς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 3 τοῦ 57, ἀναιροῦσα τὴν 1208 τοῦ 56 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

(2) Ἄρθρ. 5 τοῦ ἀπὸ 26 Μαΐου 1835 περὶ προικοδοτήσεως νόμου.

Ἄρθρ. 4 τοῦ περὶ νεοφωτ. διάτ. τῆς 21 Ἀπριλ. 1836.

Νόμος τῆς 1 Ἰανουαρ. 1838.

Νόμος τῆς 19 Μαρτίου 1843.

Νόμος τῆς 24 Ἰουνίου 1843.

Φορολ. νόμος ρλ τοῦ 1849, ἄρθρ. 11.

(3) Ὡς οὐχ ὀρθῶς σκέπτεται ἡ 205 τοῦ 45 ἀπ. Ἐφ. Ν.—Πρβ. ὅμως τὴν κατωτέρω 55 τοῦ 48 ἀπ. Ἐφ. Ν. — 322 τοῦ 49 ἀπ. Ἐφ. Ν. ἐν Εδρ. ἐ σ. 727.

τρίτων, οἵτινες ὡς δικαιοῦχοι τοῦ δημοσίου ἐπιχειροῦσι νὰ ἐγκατασταθῶσιν εἰς τὴν νομὴν τῶν τοιούτων γαιῶν.

Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι τὸ δημόσιον, ὡς κύριος, διαθέτει τὰς γαίας ταύτας καὶ ἀνακαλεῖ τὴν παράκλησιν, ὅταν τὸ ἐγκρίνῃ. Ἀπ. 127 τοῦ 50 τοῦ ἐν Ναυπλ. Ἐφ. (Εὑρ. ιά σελ. 87).

§ 272. Ἡ σχέσις ὅμως αὕτη τῶν παρ' ἡμῖν καλλιεργούντων διαφέρει τοῦ κατὰ παράκλησιν λήπτου κατὰ τὸ ρωμ. δίκ. (Παπ. § 410 σημ. 29) κατὰ τοῦτο μόνον, ὅτι παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ νόμου τῆς 5 Μαΐου 1849 ἄρθρ. 11 ἐκανονίσθη ὅτι «Τὸ δημόσιον ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῇ εἰς ἑαυτὸ τὴν νομικὴν κατοχὴν ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν γαιῶν τῶν κτημάτων, ἐφ' ὅσον ἐλάμβανε δικαίωμα ἐπικαρπίας μέχρι τέλους τοῦ 1843, ἐκτὸς ἂν ἀπώλεσεν αὐτὴν διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἢ διὰ ῥητῆς παραιτήσεως».—Τὸν ὁρισμὸν δ' αὐτὸν διετήρησεν ὁ πάγιος νόμος τῆς 7 Ἀπριλίου 1855 ἄρθρ. 60.

Κατὰ τὸν νόμον αὐτὸν (τῆς 5 Μαΐου 1849), οἱ κατὰ παράκλησιν καλλιεργοῦντες τὰς γαίας τοῦ δημοσίου δὲν ἔχουσι τὴν νομὴν αὐτῶν· ὥστε διαταραττόμενοι ἢ ἀποβαλλόμενοι δὲν δύνανται νὰ κινήσωσι τὰς περὶ νομῆς ἀγωγὰς, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸ δημόσιον, ἵνα κινήσῃ αὐτὸ τὴν προσήκουσαν ἐπὶ τούτου ἀγωγὴν, ἢ νὰ ἐκχωρήσῃ αὐτὴν εἰς τὸν καλλιεργητήν. Ἀμφιβολία ὑπάρχει ἂν οἱ καλλιεργηταὶ αὐτοὶ δύνανται ν' ἀναγκάσωσι τὸ δημόσιον εἰς ἐκχώρησιν, καὶ ἑπομένως νὰ κινήσωσιν αὐτοὶ ἄνευ ἀληθοῦς ἐκχωρήσεως (Παπ. § 328 σημ. 9) τὴν ἀγωγὴν ὡς κατὰ νομικὸν πλάσμα ἐκδοχεῖς αὐτοῦ. Πρβ. Παπαρ. § 410 ἐν σ. 286 (1).

Τὴν διάταξιν ταύτην ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. 149 τοῦ 61) ἐτήρησεν εἰς ἐκεῖνα μόνον τὰ ἐθνικὰ κτήματα, ἃ νέμεται τὸ δημόσιον, λαμβάνον ἀπὸ τῶν καλλιεργούντων αὐτὰ δικαιώματα ἐπικαρπίας, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς ἄλλα κτήματα ἐθνικὰ δι' ἄλλων πράξεων νομῆς ἐξουσιαζόμενα παρὰ τοῦ δημοσίου (2).

---

(1) Αὐτόθι εὕρηται καὶ πλατυτέρα ἀνάπτυξις τοῦ νόμου αὐτοῦ ρλ.

(2) Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρ. 11 τοῦ ρλ φορολογικοῦ νόμου τοῦ 49 εὕρηνται ἐν τῇ νομολογίᾳ καὶ ταῦτα.

α) Οἱ περὶ φορολογίας νόμοι ὥρισαν, ὅτι τὸ δημόσιον ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῇ εἰς ἑαυτὸ τὴν νομικὴν κατοχὴν τῶν ἐθνικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν γαιῶν καὶ κτημάτων, ἐφ' ὅσον ἐλάμβανε δικαίωμα ἐπικαρπίας μέχρι τέλους τοῦ 43. Ὅθεν δὲν ὀφείλει τὸ

§ 273—285. Περὶ τοῦ ἂν ὁ γαίας ἐθνικὰς κατέχων ἔχῃ δικαίωμα νὰ κινήσῃ τὰς περὶ νομῆς ἀγωγὰς εὕρηνται πολλὰ εἰς τὴν νομολογίαν, ἀλλὰ ἐκ τῶν πολλῶν σημειῶ μόνα ταῦτα·

δημόσιον νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν περὶ ἀνακτήσεως ἢ ἀποβολῆς ἐκ τῆς κατοχῆς, διότι δὲν χάνει ταύτην εἰμὴ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ διὰ ῥητῆς παραιτήσεως, ἡ δὲ ἀγωγὴ ἐκείνη προϋποτίθησιν ἀναγκαίως τὴν διὰ βιαίας πράξεως τοῦ ἐναγομένου ἀπώλειαν τῆς νομῆς τοῦ ἐνάγοντος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 283 τοῦ τοῦ 56, ἀναιρ. τὴν 13725 Ἐφ. Ἀθ.

Σημ. Ὅτι τὸ δημόσιον ἐζήτησε ν' ἀπαγορευθῇ εἰς τὸν ἐναγόμενον πᾶσα περαιτέρω διατάραξις, διότι ὁ ἐναγόμενος ἐπώλησε τὸ ἐθνικὸν κτῆμα, ὅπερ ἀποτελεῖ ἀποποίησιν τῆς πληρωμῆς τοῦ τῆς ἐπικαρπίας φόρου.

β) Κατὰ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ φορολογικοῦ νόμου τοῦ 1849, τὸ δημόσιον ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῇ τὴν νομικὴν διακατοχὴν ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν γαιῶν καὶ κτημάτων ἐκείνων, ἐφ' ὧν ἐλάμβανε δικαίωμα ἐπικαρπίας μέχρι τοῦ 1843· ὁ νόμος δ' οὗτος, ἀπονέμων εἰς τὸ δημόσιον τὸ ἐξαιρετικὸν δικαίωμα τοῦ νὰ μὴ ἀποβάλῃ τὴν νομὴν ἐπὶ τῶν εἰρημένων κτημάτων ἄλλως εἰμὴ μόνον διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ διὰ ῥητῆς παραιτήσεως, πρέπει ὡς τοιοῦτος στενῶς νὰ ἑρμηνεύηται καὶ ἐφαρμόζηται, ἤγουν εἰς ἐκεῖνα τὰ ἐθνικὰ κτήματα, τὰ ὁποῖα νέμεται τὸ δημόσιον λαμβάνον ἀπὸ τοὺς καλλιεργοῦντας αὐτὰ δικαίωμα ἐπικαρπίας, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς ἄλλα κτήματα ἐθνικὰ δι' ἄλλων πράξεων νομῆς ἐξουσιαζόμενα παρὰ τοῦ δημοσίου· ὥστε ὅταν τὸ δικαστήριον, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τοῦτο, προβαίνει εἰς τὴν δίκην, παραβιάζει τὸν νόμον καὶ τὸν νόμ. 14 Π. de leg.—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 149 τοῦ 61, ἀναιρ. τὴν 14721 ἀπ. Ἐφ. Ἀθην. ὅρα τὴν 237 τοῦ 57.

γ) Ὁ περὶ φορολογίας νόμος τοῦ ἔτους 1849. — Τὸ 11 ἄρθρον τοῦ περὶ φορολογίας νόμου τοῦ 49 ὁρίζει ὅτι τῶν ἐθνικῶν γαιῶν καὶ κτημάτων, ἐφ' ὅσον ἐλαμβάνετο δικαίωμα ἐπικαρπίας μέχρι τοῦ 43, διατηρεῖ τὸ δημόσιον καὶ ἐφεξῆς τὴν νομὴν, ἐκτὸς μόνον ἐὰν ἀποβάλῃ αὐτὴν διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ δι' ἰδίας παραιτήσεως· ἡ δὲ διάταξις αὕτη ὡς ἐξαιρετικὴ καὶ ἀντιβαίνουσα εἰς τὸν περὶ νομῆς γενικὸν νόμον, πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται εἰδικῶς ἐπὶ μόνου τοῦ ἀντικειμένου, ὑπὲρ οὗ ἐνομοθετήθη. Ὅθεν ἀπόφασις βεβαιοῦσα ὅτι τὸ δημόσιον δὲν ἐλάμβανε φόρον ἐπικαρπίας ἀπὸ τοῦ 1836 ἐκ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος καὶ ἐπι-

α) Οἱ κατὰ παράκλησιν κατέχοντες δὲν ἔχουσι δικαίωμα νὰ κινήσωσι τὴν περὶ διαταράξεως ἀγωγὴν κατ' ἐκείνων (τῶν ἰδιοκτητῶν), ἐκ ὀνόματι τῶν ὁποίων κατέχουσιν (Εὐρ. νομὴ § 184).

κάσασα τὴν περὶ νομῆς ἀγωγὴν κατὰ τὸν μνησθέντα ἐξαιρετικὸν νόμον, καὶ πεισθὲν ἐκ τῶν μαρτύρων ὅτι τὸ δημόσιον, ἔχον πράγματι τὴν κατοχὴν μέχρι τοῦ 1843, διετήρησεν αὐτὴν, δυνάμει τοῦ προεκτεθέντος νόμου, καὶ μέχρι τῆς ἀγωγῆς (Ἰουλίου 1854), παρηρμήνευσεν αὐτὸν, ἐπειδὴ δὲν πρόκειται περὶ κατοχῆς ἀποκτηθείσης διὰ τῆς μέχρι τοῦ 1843 πληρωμῆς φόρου ἐπικαρπίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 78 τοῦ 57, ἀναιρέσασα τὴν 13845 ἀπ. Ἐφ. Ἀθην.

δ) Οἱ μετὰ τὸ 1835 ἐκδοθέντες φορολογικοὶ νόμοι, καὶ ἰδίως ὁ τοῦ 1849, καὶ ἂν ἀπέδωκαν τὴν νομὴν τῶν ἀμφισβητουμένων κτημάτων εἰς τὸ δημόσιον, δὲν παράγουσιν ὅμως ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τίτλον πρὸς χρησικτησίαν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 327 τοῦ 1857, κυροῦσα τὴν τοῦ 14668 Ἐφ. Ἀθ.

ε) Κατὰ τὸ 11 ἄρθρον τοῦ περὶ φορολογίας τοῦ 1849 νόμου, τὸ δημόσιον ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῇ εἰς ἑαυτὸ τὴν νομικὴν κατοχὴν ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν γαιῶν καὶ κτημάτων ἐκείνων, ἐφ' ὅσον ἐλάμβανε δικαίωμα ἐπικαρπίας μέχρι τέλους τοῦ 43, ἐκτὸς ἐὰν ἀπώλεσεν αὐτὴν δι' ἰδίας παραιτήσεως. — Οἱ φορολογικοὶ νόμοι τοῦ 42 (ἄρθρ. 7), τοῦ 44 (ἄρθρ. 8) καὶ τοῦ 43 δὲν ἔχουν, μετὰ τὸν νόμον ἐκεῖνον, ἐφαρμογήν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 114 τοῦ 58, κυροῦσα τὴν 205 τοῦ 57 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

ϛ) Μόνον διὰ τῆς πληρωμῆς τοῦ μέχρι τοῦ 1843 φόρου τῆς ἐπικαρπίας διατηρεῖ τὸ δημόσιον τὴν κατοχὴν τῶν ἐθνικῶν γαιῶν, κατὰ τὸν τοῦ ἔτους αὐτοῦ νόμον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 139 τοῦ 63.

ζ) Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 4 τοῦ νόμου ΡΑ τοῦ 1849, ἡ διατήρησις τῆς νομῆς τοῦ δημοσίου ἐνεργεῖται ἐπὶ τῶν γαιῶν καὶ κτημάτων, ἐφ' ὧν ἐλάμβανε δικαίωμα ἐπικαρπίας μέχρι τοῦ 1843, καὶ οὐχὶ ἐπὶ χέρσων καὶ μὴ καλλιεργουμένων ἀγρῶν, οἷοι εἰσὶ τὰ λειβάδεια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 58 τοῦ 64, κυρ. τὴν 214 τοῦ 63 τῶν ἐν Πάτραις Ἐφ.

η) Ἡ 319 τοῦ 63 πολ. ΑΠ. Ἀπόφ. φέρει·

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον, ὡς ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ἀποδεικνύεται, ἐκτιμῆσαν τὰς καταθέσεις τῆς τε ἀποδείξεως καὶ τῆς ἀνταποδείξεως παρεδέχθη ὅτι τὸ δημόσιον ἀπὸ τοῦ Κυβερνήτου καὶ ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Βασιλέως εἶχε τὴν νομικὴν κατοχὴν τῶν ἐπιδίκων γαιῶν πολλοὺς χρόνους πρὸ τοῦ 1843 κατὰ

ὥστε ὅταν ὁ Α ἐκίνησεν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Β. περὶ διαταράξεως νομῆς ἀγροῦ ἐθνικοῦ εἰς ὃν ἔκαμε φυτείαν, ὁ δὲ ἐναγόμενος ἀνεκοίνωσε τὴν δίκην εἰς τὸ δημόσιον, ὅπερ, παρεμβὰν, ὑπεστήριξε

συνέχειαν καὶ μέχρι τοῦ 1843, ὡς καὶ κατὰ τὸ 1847 ἢ 1848, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο, δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 10 τοῦ περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς νόμου τοῦ 1849, ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῇ εἰς ἑαυτὸ τὴν νομικὴν κατοχὴν τῶν περὶ ὧν ἡ δίκη γαιῶν. Ἕνεκα δὲ τούτου ἄνευ βαρύτητος ἐθεώρησε τὰς πράξεις τῆς διακατοχῆς τὰς ὁποίας ἀπὸ τοῦ 1847 μέχρι τοῦ 1855 ἐνήργησεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν γαιῶν ἡ ἀναιρεσείουσα κοινότης.

» Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν μνησθέντα νόμον, τὸ δημόσιον ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῇ εἰς ἑαυτὸ τὴν νομικὴν κατοχὴν ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν γαιῶν καὶ κτημάτων ἐκείνων, ἐφ' ὧν ἐλάμβανε *δικαίωμα ἐπικαρπίας* μέχρι τέλους τοῦ 1843, ἤγουν τὰς ὁποίας ἐφορολόγει ὡς τοιαύτας· ἐνῷ ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ, ὡς ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως προκύπτει, πρόκειται περὶ νομῆς γαιῶν, ἣν οὐχὶ διὰ φορολογίας, ἀλλὰ δι' ἐκμισθώσεως ἐξήσκει τὸ δημόσιον, ἑπομένως κακῶς ἐφηρμόσθη ὁ ἐξαιρετικὸς οὗτος νόμος εἰς περίπτωσιν, ἣν ῥητῶς δὲν προβλέπει, καὶ ἕνεκα τούτου δὲν ἀπεδόθη, ἐναντίον τῶν περὶ ἀποδείξεως οὐσιωδῶν διατάξεων τῆς πολιτ. δικονομίας, ἡ προσήκουσα βαρύτης εἰς τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων τῆς ἀναιρεσειούσης κοινότητος, τὰς μετὰ τὸ 1843.

» Ἐπειδὴ ἡμαρτημένη ἐστὶ καὶ ἡ ἑτέρα βάσις τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὅτι καὶ ἐκ τῶν διπλοτύπων ἀδειῶν ὑλοτομίας τὰς ὁποίας προσήγαγε τὸ δημόσιον, ἀποδεικνύεται ἡ νομὴ αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων γαιῶν ἀπὸ τοῦ 1848 μέχρι τοῦ 1857· διότι ἡ ἀναιρεσείουσα κοινότης, ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως προκύπτει, ἰσχυρίσθη ὅτι αἱ εἰρημέναι ἄδειαι ὑλοτομίας δὲν ἀφορῶσι τὰς προκειμένας γαίας, τὸ δ' Ἐφετεῖον παρέρχεται ἀναιτιολογήτως τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον. »

θ) Τὸ 11 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 11 Μαΐου 1849 περὶ φορολογίας νόμου ἐτροποποίησε τὰς γενικὰς περὶ νομῆς ἀρχὰς, θεωρῆσαν τὸ δημόσιον κάτοχον, καίτοι παρελθόντος ἑνὸς ἔτους καὶ μιᾶς ἡμέρας ἀπὸ τῆς διαταράξεως ἢ ἀποβολῆς ὡς πρὸς τὰ ἐθνικὰ ἐκεῖνα μόνον κτήματα, ἐξ ὧν τὸ δημόσιον εἰσέπραττε μέχρι τέλους 1843 δικαίωμα ἐπικαρπίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 69 τοῦ 66.

ι) Ὁ ἀπὸ 31 Ἰανουαρίου 1852 νόμος μετεῤῥύθμισε τὰς περὶ

τὸν ἀνεγόμενον ὡς ἐγκατασταθέντα παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν ἀγρὸν, ἡ ἀγωγὴ εἶναι ἀπορριπτέα, διότι ὁ κατ' ἀνοχὴν καὶ κατὰ παράκλησιν κατέχων ἀλλότριον κτῆμα χωρὶς τῆς διανοίας τοῦ κυρίου, ἀποκρούεται, ἐὰν κινήσῃ τὴν περὶ διαταράξεως ἀγωγὴν ἐναντίον τοῦ παραχωρήσαντος αὐτῷ τὴν τοιαύτην νομήν. Πανδ. (43. 17) 3 πρ. 630 πολ. δικ.—Ἀπ. παλ. ΑΠ. 247 τοῦ 56 κυροῦσα τὴν 486 (12882) τοῦ 56 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. (1)

ϛ) Τὸ ἀντικείμενον τῆς 101 τοῦ 1860 ἀποφάσεως τοῦ ΑΠ. κυρούσης τὴν 448 τοῦ 59 ἀπόφασιν τῶν Ἀθ. Ἐφ. ἔχει οὕτως.—Ο.Φ. ἐνήγαγε τὸν Σ. ἵνα παραχωρήσῃ αὐτῷ ἓν οἰκόπεδον. Γενομένης δεκτῆς τῆς ἀγωγῆς ἀνεφύησαν τὰ ἑξῆς ζητήματα· α) ὁ κατὰ παράκλησιν κάτοχος ἔχει ἀγωγὴν ἢ ἔνστασιν κατὰ τοῦ κυρίου τοῦ πράγματος ἢ τοῦ δικαιοδόχου αὐτοῦ; ἐλύθη ἀποφατικῶς. β) Ὁ ἐνάγων, ἵνα κινήσῃ τὴν ἀγωγήν του αὐτὴν κατὰ τοῦ κατὰ παράκλησιν κατόχου, ἀπαιτεῖται νὰ ἔλαβε κατοχήν; ὁ Ἄρ. Π., διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς, εἶπεν, ὅτι τὸ Ἐφετεῖον, παραδεξάμενον ὅτι τὸ ἐπίδικον οἰκόπεδον εἶναι ἐθνικὸν καὶ κατείχετο παρὰ τοῦ ἐνα-

---

γομῆς διατάξεις; Ἴδε τὴν λ. Νομή, ἔνθα ἡ 366 τοῦ 54 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

ια) Μάρτυρες δὲν εἶναι δεκτοὶ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ θέματος ὅτι τὸ δημόσιον ἐφορολόγησε τὰς δεῖνα γαίας μέχρι τέλους τοῦ 1843 ἔτους καὶ ἑπομένως ὅτι δὲν ἀπώλεσε τὴν νομήν των (Πρβ. ἄρθρ. 60 τοῦ ἀπὸ 17 Ἀπριλίου 1855 φορολογικοῦ νόμου).—Ἀπ. 137 τοῦ 63, ἀναιρ. τὴν 287 τοῦ 61 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

ιβ) Ἀναδρομικὴ δύναμις ὡς πρὸς τὴν περὶ νομῆς ἐθνικῶν γαιῶν ἀγωγήν.—Ἴδε ἀπ. 14462 τοῦ 1856 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

(1) Κατὰ τὸν νόμον, μόνον οἱ διηνεκῶς μισθούμενοι παρὰ τοῦ δημοσίου ἀγροὺς ἔχουσι κατ' αὐτοῦ, ἐνόσῳ πληρόνουσι τὸ τέλος, ἀγωγὰς πρὸς διατήρησιν τῆς κατοχῆς των, οὐχὶ δὲ καὶ πᾶς ἁπλῶς γεωργός. Τὸ διάταγμα δὲ τῆς 24 Ἰουλίου 1843 δὲν συνιστᾷ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τῶν γεωργῶν συνάλλαγμα διηνεκοῦς μισθώσεως, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπαγγέλλεται εὐεργεσίαν εἰς τοὺς γεωργούς· ἄρα οὗτοι δὲν ἔχουν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δημοσίου, οὐδὲ δικαίωμα ἐνστάσεως πρὸς διατήρησιν τῆς κατοχῆς των κατ' ἐκείνων εἰς οὓς τὸ δημόσιον παρεχώρησε τὰς γαίας. Δύνανται μόνον παράκλησιν νὰ ὑποβάλωσιν ἀπ. Ἐφ. Ν. 55 τοῦ 48—Πρβ. ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 127 τοῦ 58 ἐν Νομικ. σελ. 6315. Πρβ. § 186 τῆς ἐν Ἐθν. Δ. νομῆς.

γομένου ἐν ὀνόματι τοῦ δημοσίου, ὅτι παρεχωρήθη εἰς τὴν καλο-φώτιστον Δ, ἥτις καὶ τὸ παρέλαβεν, αὐτὴ δ' ἐπώλησε τὸ ἓν τρίτον αὐτοῦ εἰς τὸν ἐνάγοντα, καὶ ἐξηκολούθησε νὰ τὸ κατέχῃ ὡς συγκοινωνὸς ἀδιαίρετος *ἐν ὀνόματι αὐτοῦ καὶ ἐξ ἀμοιβαίας συναινέσεως*, κατόπιν δὲ ἐπώλησε τῷ ἰδίῳ καὶ τὸ ὑπόλοιπον παραδοῦσα αὐτῷ τὸ ὅλον, ὁ δὲ εναγόμενος, κατέχων τὸ οἰκόπεδον ὡς ἐθνικὸν, ἐν ὀνόματι τοῦ δημοσίου, δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀρνηθῇ τὴν παραχώρησιν εἰς τὸν ἐνάγοντα ὡς ὑπεισελθόντα εἰς τὰ τοῦ δημοσίου δικαιώματα (τοῦ ἐκ παρακλήσεως κατόχου μὴ ἔχοντος οὔτε ἀγωγὴν, οὔτε ἔνστασιν κατὰ τοῦ κυρίου τοῦ πράγματος ἢ τοῦ δικαιοδόχου αὐτοῦ, καὶ ἂν, πρὶν ἢ εἰς τοῦτον παραδοθῇ τὸ τῆς παρακλήσεως ἀντικείμενον, κατείχετο κατ' ἀνοχὴν τοῦ κυρίου παρὰ τοῦ κατὰ παράκλησιν κατόχου, διότι ὁ κύριος ἀπέναντι τούτου τούτου οὐδέποτε παύει νὰ κατέχῃ. Τεμ. 17 (43. 26), δὲν παρεβίασε νόμον τινά.

γ) Ὁ ΑΠ. διὰ τῆς 103 τοῦ 58 (κυρούσης τὴν 168 τοῦ 57 ἀπ. Ἐφ. Ν.) εἶπεν, ὅτι ὁ κατὰ παράκλησιν κάτοχος ἔχει τὴν νομικὴν νομὴν, ἑπομένως καὶ τὰ περὶ αὐτῆς παραγγέλματα. Νόμ. 4 § 1 (43. 26)· ὥστε ὁ κατὰ παράκλησιν ἀπέναντι τοῦ δημοσίου κάτοχος ἠδύνατο νὰ ἐναγάγῃ τοὺς διαταράξαντας τὴν νομὴν αὐτοῦ, ἢ ἀποβαλόντας αὐτὸν ἐξ αὐτῆς· — καὶ ὅτι τὸ δημόσιον, μὴ ἀναλαβὸν δι' ἑαυτὸ τὴν δίκην καίτοι προσεπικληθὲν, οὔτε ζητῆσαν ν' ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὸν ἐνάγοντα ἡ νομὴ, διὰ νὰ δοθῇ εἰς τοὺς ἐναγομένους, δὲν ἔχει συμφέρον νὰ ζητήσῃ ἀναίρεσιν κατὰ τῆς ἀποφάσεως, δι' ἧς ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἀγωγή.

δ) Διὰ τῆς 318 τοῦ 60 ἀποφάσεώς του ὁ ΑΠ. ἐπικυρῶν τὴν 457 τοῦ 58 καὶ 69 τοῦ 60 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. εἶπεν, ὅτι διὰ νὰ ἐξασκήσῃ τις τὰ περὶ νομῆς παραγγέλματα, ἢ νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν περὶ ἀνακτήσεως νομῆς, ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ λάβει πρότερον τὴν νομὴν καὶ νὰ τὴν ἀπώλεσεν· ὁ κατέχων δὲ ὡς ἐθνικὸν κατὰ παράκλησιν τὸ ἐπίδικον κτῆμα δὲν ἐνάγεται ὑπὸ τοῦ μὴ λαβόντος παρὰ τοῦ δημοσίου τὸ δικαίωμα ἵνα κινήσῃ ἀγωγὴν κατ' αὐτοῦ ἐν περιπτώσει καθ' ἣν δὲν ἤθελε παραλείψει ἑκουσίως τὴν νομήν· ἡ δὲ παρὰ τοῦ δημοσίου ἐγκατάστασις τοῦ ἐνάγοντος εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ περὶ οὗ ἡ ἀγωγὴ κτήματος δὲν προσδίδει εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦ περὶ νομῆς παραγέλματος, ἀφοῦ ἡ νομὴ δὲν ἦτο σχολαία. — Πρβ. ὅσα περὶ τῆς ἀποφάσεως ταύτης γράφει ὁ Καλιγᾶς § 43 ἔκδ. 2. τ. 2.

Οἱ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφέται ἔκαμόν ποτε διάκρισίν τινα εἰπόντες ὅτι, κατὰ τῶν τρίτων ὅμως, τῶν παραγόντων, τὰ δικαιώματα

αὐτῶν ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας, ἔχουσιν οἱ κατὰ παράκλησιν κάτοχοι τὰ παραγγέλματα. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 349 τοῦ 48 (Εὐρ. Νομὴ § 66 πεντ. καὶ § 89)· ὥστε, ὁ ἐν ὀνόματι τοῦ δημοσίου κατέχων γαίας ἐθνικάς, εἰς ἃς ἐνήργησε καὶ φυτείαν, δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περὶ διαταράξεως ἀγωγὴν κατὰ τοῦ μετακινοῦντος τὰ ὅρια αὐτῶν (Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 179 τοῦ 47 ἐν νομ. σ. 4848) ἢ ἀποβαλόντος αὐτὸν (χωρὶς ν' ἀντιπροσωπεύῃ τὸ δημόσιον) τὸν κάτοχον. Ἀπ. Ἐφ. ἐν Ναυπλ. 825 τοῦ 51 ἐν νομ. σ. 5502. — Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐπικαλεῖται τὰ τεμάχια 1 § 9 καὶ 10 Πανδ. (4. 3) καὶ τεμάχ. 3 Πανδ. 1. (6. 3).

ε) Μάλιστα, οἱ κατὰ παράκλησιν καλλιεργοῦντες γαίας τοῦ δημοσίου ἔχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀποκρούσωσιν ἀγωγὴν κινουμένην κατ' αὐτῶν (πρὸς ἀποχώρησιν) παρ' ἄλλου, ὅστις διατείνεται ὅτι τὰς ἠγόρασε καὶ τὰς παρέλαβε παρὰ τοῦ δημοσίου, ὅταν ἀμφισβητῆται ἡ κατοχή των. (Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 7563 τοῦ 51 Εὐρ. νομὴ § 185). Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐξεδόθη πρὸ τοῦ περὶ μεταγραφῆς νόμου.

Δὲν ἔχουσιν ὅμως τὰ παραγγέλματα οὐδὲ κατὰ τῶν τρίτων, ὡς πρὸς τὰς γαίας, ἃς δὲν κατέχουσι σώματι, καί τοι παρακειμένας εἰς ὅσας κατέχουσι (Ἀπ. Ἐφ. Ν. 349 τοῦ 48 ἐν Εὐρ. νομὴ § 66 ἑξ).

ϛ) Ἡ ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως καλλιέργεια ἐθνικῶν γαιῶν, δι' ἃς δίδεται, ἀντὶ μισθώματος, φόρος ἐπικαρπίας (1), ῥυθμίζεται ἀπὸ τὰς περὶ μισθώσεως ἀρχὰς τοῦ δικαίου· ὥστε ὁ ἐκμισθωτής, ἤτοι τὸ δημόσιον, δὲν ἔχει διεκδικητικὴν ἀγωγήν, ὡς ὑποθέτουσαν ἐναγόμενον ἀμφισβητοῦντα (2) τὴν τοῦ ἐνάγοντος κυριότητα, ἀλλὰ τὸ interdictiom de precario· Ἀπ. Ἐφ. Ν. 205 τοῦ 1845 ἐν Εὐρ. 5 σ. 731 ἐπ. (3).

ζ) Οἱ γεωργοῦντες γαίας ἐθνικὰς γεωργοὶ ἔχουν ἔνστασιν κατὰ τῶν ἀγωνιστῶν, πρὸς οὓς τὸ δημόσιον παρεχώρησεν αὐτὰς δυνάμει τοῦ ἀπὸ 20 Μαΐου 1843 διατάγματος; Ναὶ εἶπεν ἡ πλειοψηφία τῶν ἐν Ν. Ἐφ.—οὐχὶ δὲ ἡ μειονοψηφία. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 322 τοῦ 49, ἣν ἴδε ἐν Εὐρ. τ. έ σ. 727.

η) Ὅταν οἱ γεωργοὶ δὲν ἔχουν εἰμὴ ἁπλῆν κατὰ παράκλησιν

(1) τεμ. 25 § 6. 35 § 1 (19. 2) Π. — καὶ διάτ. 21 Κώδ. (4. 65).

(2) τεμ. 9 Π. (4. 1) καὶ § 1 Εἰσηγ. (4. 2).

(3) Πρβ. Εὐρ. τ. έ σ. 732 ἐν τέλει.

διακατοχὴν ἐπὶ ἀγροῦ τινος ἐθνικοῦ καὶ ἀγροληψίαν πρὸς καιρὸν ἀόριστον, οὐχὶ δὲ διηνεκῆ, δὲν ἔχουν δικαίωμα ν' ἀντιτείνωσι κατὰ τῆς ὑπὸ τοῦ δημοσίου διαθέσεως τοῦ ἀγροῦ αὐτοῦ· μονον δὲ οἱ διηνεκῶς μισθούμενοι, ἐφ' ὅσον τὸ τέλος δίδουσι, προστατεύονται ὑπὸ τοῦ νόμου. Απ. Εφ. Ναυπλ. 239 τοῦ 47 ἐν Εὐρ. ἑ σ. 725.

§ 285[2]. Τὰ περὶ ἐθνικῶν γαιῶν παραχωρητήρια χορηγοῦσι πραγματικὴν ἀγωγήν; Ὅρα τὴν ὧδε ἀπόφασιν πολ. ΑΠ. 86 τοῦ 1854.

§ 285[3]. Οὐδεὶς νόμος καθιεροῖ ὅτι τὸ ἁπλοῦν γεγονὸς τῆς καταλήψεως ἐθνικοῦ κτήματος προσδίδει εἰς τὸν νεμηθέντα αὐτὸ δικαίωμα κυριότητος· ὥστε ὁ τοιοῦτος δὲν ἔχει δικαίωμα διεκδικήσεως, διότι ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ χορηγεῖται εἰς τὸν δυνάμενον νὰ ἐπιδείξῃ κυριότητα ἐπὶ τοῦ πράγματος, ἢ κατά τινας νομίμους περιστάσεις εἰς τὸν λαβόντα αὐτὸ ἐκ παραδόσεως διὰ τίτλου ἱκανοῦ πρὸς μεταβίβασιν κυριότητος. Τεμ. 20. 23 καὶ 50 Π (6. 1). —τεμ. 17 καὶ 7 § 8 Π (6. 2). Απ. πολ. ΑΠ. 138 τοῦ 61, κυροῦσα τὴν 17613 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 286. Εἰς μόνους τοὺς ἐμφυτεύσαντας (1) ἐπὶ ἐθνικῆς γῆς σταφιδαμπέλους ἢ ἀμπέλους μέχρι 15 Ἰανουαρίου 1837 ἀνεγνωρίσθη τὸ δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως τῆς γῆς.

Ὁ ἐμφυτεύσας ἐθνικὰς γαίας ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀποκρούσῃ ἄλλον, θέλοντα νὰ λάβῃ κατοχὴν αὐτῶν; Ναί, ὅταν ὁ ἐνάγων κατέλαβε τὰς ἐθνικὰς γαίας πρὸ τῆς 15 Ἰανουαρ. 1837. Τὸ ἀπὸ 25 Ἰανουαρίου 1837 διάταγμα (σελ. 9 ἐφ. Κυβ. τοῦ 37), ἐπιτρέψαν εἰς τοὺς ἐνεργήσαντας φυτείαν ἐπὶ ἐθνικῶν γαιῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης νὰ διανείμωσι τὰς γαίας ταύτας μὲ τὸ δημόσιον, δὲν ἀπηγόρευσεν εἰς αὐτοὺς νὰ κάμωσι φυτείας καὶ μετὰ τὴν 15 Ἰανουαρ. 1837, συμμορφούμενοι μὲ τοὺς περὶ ἐμφυτεύσεως ἐθνικῶν γαιῶν φορολογικοὺς νόμους· ἀπὸ τοὺς νόμους μάλιστα τῆς 26 Ἀπριλίου 1840, τῆς 30 Ἀπριλίου 1841, τῆς 5 Μαΐου 1842, τῆς 18 Ἀπριλίου 1843, τῆς 17 Ἀπριλίου 1844 καὶ τῆς 5 Μαΐου 1845 προκύπτει, ὅτι τὸ δημόσιον σιωπηλῶς παραδέχεται τὴν ἐμφύτευσιν ταύτην καὶ ἀναγνωρίζει αὐτοὺς κατόχους τῶν γαιῶν τῶν ἐμφυτευθεισῶν πρὸ τῆς διαθέσεώς των, ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ πληρόνωσιν οἱ ἐμφυτευταὶ τὸν ἔγγειον καὶ τὸν τῆς ἐπικαρπίας

(1) Πρβ. Εὐρ. λ. Ἐμφύτευσις § 9 ἐπ. καὶ κατωτέρω περὶ φυτειῶν εἰς ἐθνικὰς γαίας.

φόρον. Άπ. Έφ. Ναυπλ. 583 τοῦ 49 ἐν Νομ. σ. 5181 καὶ ἐν Εὐρ. λ. Νομὴ § 93.—Οὕτως ἀπεφήνατο τὸ δικαστήριον τοῦτο (ἀλλὰ δι' ἄλλων σκέψεων) καὶ διὰ τῶν 634 καὶ 640 τοῦ 49 ἀποφάσεών του (Εὐρ. 6 σ. 621 ἐπ.)

Κατὰ τοῦ κυρίου τῆς γῆς ὅμως δὲν ἔχουσιν οἱ ἐμφυτευταί, κατὰ τὸν νόμον 2 (58. 17) Πανδ. τὰ περὶ διατηρήσεως ἢ ἀνακτήσεως διακατοχῆς παραγγέλματα, διότι δὲν ἔχουσι τὴν νομήν, ἀλλὰ τὴν ἁπλῆν μόνον κατοχὴν τοῦ κτήματος, ἥτις δὲν δίδει δικαίωμα πρὸς παραγγέλματα κατὰ τοῦ κυρίου, καθ' οὗ δύνανται νὰ κινήσωσι τὴν ἐξ εταιρίας προσωπικὴν ἀγωγήν, ζητοῦντες, κατὰ τὰς περιστάσεις, ἢ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ συναλλάγματος ἢ ἀποζημίωσιν. (Άπ. Έφ. Ν. 387 τοῦ 50 ἣν εἰς Εὐρ. νομὴ § 188).

Ὁ λαβὼν λοιπὸν ἀγρὸν πρὸς ἐμφύτευσιν ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ διανείμῃ αὐτὸν εἰς ὡρισμένον χρόνον καὶ ἀποβληθεὶς ἐξ αὐτοῦ ὑπὸ προσώπου εἰς ὃ μετὰ ταῦτα ὁ κύριος τὸν ἐπώλησε, δὲν ἔχει τὴν περὶ ἀνακτήσεως τῆς νομῆς ἀγωγὴν κατ' αὐτοῦ, ὅταν διὰ τῆς συμφωνίας ταύτης δὲν τῷ παραχωρῆται ἀμέσως ἡ κυριότης.— Ὥστε, ὅταν τὸ δικαστήριον ἐξάγῃ ἐκ τῶν ἀποδείξεων ὅτι ὁ ἐνάγων παρέλαβε τὸν ἀγρὸν διὰ νὰ τὸν καλλιεργήσῃ καὶ νὰ τὸν διανείμῃ μετά τινα ἔτη, μὴ παραχωρηθείσης αὐτῷ ἀμέσως καὶ τῆς κυριότητος, καὶ ὅτι κατεῖχεν ἐν ὀνόματι τοῦ δόντος τὸν ἀγρὸν κυρίου, ἡ ἀγωγὴ καθίσταται ἀπαράδεκτος, ἐπειδὴ ὁ ἐνάγων δὲν ἔχει τὴν νομικὴν κατοχήν, ἣν προϋποθέτει ἡ περὶ διαταράξεως ἢ ἀνακτήσεως τῆς νομῆς ἀγωγή (τεμάχιον 1 §3 (15. 43). Τεμ. 1 § 4 τίτλ. 16 17. βιβλ. 43 Πανδ.) Άπ. ΑΠ. 46 τοῦ 50, κυροῦσα τὴν 353 τοῦ 49 ἀπ. Έφ. Ναυπλ.

Ἡ 383 τοῦ 65 πολ. ΑΠ. ἀπόφασις (κυροῦσα τὰς 505 τοῦ 62 καὶ 266 τοῦ 66 ἀπ. Έφ. Πατρῶν) φέρει· «...Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον, διατάξαν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 505 ἀποφάσεως αὐτοῦ νὰ ἀποδείξωσιν οἱ ἐνάγοντες, νῦν δὲ ἀναιρεσείοντες, τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν μετεποιήσαντο εἰς σταφιδάμπελον τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐθνικὴν γῆν, δὲν διέταξε περιττὴν ἀπόδειξιν, ὡς οἱ ἀναιρεσείοντες ἀξιοῦσι, διότι ἐκ τῆς ἀποδείξεως ταύτης ἤθελε προκύψει ἂν ἦτον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐφαρμοστέος ὁ νόμος τῆς 15|27 Ἰανουαρ. 1837 περὶ φυτειῶν ἐπὶ ἐθνικῶν γαιῶν, καθ' ὃν οἱ φυτεύσαντες τοιαύτας μέχρι τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ κέκτηνται πραγματικὰ ἐπ' αὐτῶν δικαιώματα.

Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον, παραδεξάμενον ἀφ' ἑνὸς ὅτι ὁ πατὴρ τῶν ἀναιρεσειόντων τὸ ἔτος 1840 ἐφύτευσε τὴν ἐπίδικον σταφιδάμπελον καὶ ἀποφηνάμενον ἀφ' ἑτέρου ὅτι οἱ ἐνάγοντες δὲν ἔχουσι διὰ

τοῦτο δικαίωμα διεκδικητικῆς ἀγωγῆς οὐ μόνον ἀπέκρουσε τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν ἐναγόντων ὅτι ὡς φυτευταὶ ἐθνικῶν γαιῶν ἔχουσι τὴν ἐμπράγματον ἀγωγὴν, ἀλλὰ καὶ ὀρθῶς ἐφήρμοσε τόν τε παρατεθέντα νόμον, καθ' ὃν μόνον οἱ μέχρι τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ φυτεύσαντες γαίας ἐθνικὰς ἔχουν πραγματικὰ ἐπ' αὐτῶν δικαιώματα καὶ ἑπομένως τὴν διεκδικητικὴν ἀγωγὴν, ἐξ οὗ ἕπεται ὅτι οἱ μετὰ τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ φυτεύσαντες ἐθνικὰς γαίας διατελοῦσιν, εἰς σχέσιν κατὰ παράκλησιν λήπτου ὡς πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν γεωργούμενα κτήματα κατὰ τοὺς νόμους 20, 23 καὶ 50 Π. (61)—νομ. 17 καὶ 7 § 8 Π. (62), καθ' οὓς μόνον εἰς τὸν δυνάμενον ν' ἀποδείξῃ κυριότητα ἐπιτρέπεται ἡ πρὸς διεκδίκησιν τοῦ πράγματος ἀγωγή.

§ 287. Ἐπίσης εἰς τοὺς οἰκοδομήσαντας ἐπὶ ἐθνικῆς γῆς ἢ ἐθνικῶν ἐρειπίων μέχρι τοῦ 1853, ἀπενεμήθη δικαίωμα ἐπ' αὐτῶν ἐπὶ πληρωμῇ τοῦ ἀντιτίμου κατὰ τὸν νόμον τῆς 11 Μαΐου 1855 (1).

§ 288. ε) Ταῦτα μὲν προκειμένου περὶ ἀμφισβητήσεως νομῆς μεταξὺ ἰδιώτου ἢ δήμου, καὶ δημοσίου, ὡς πρὸς τὴν προσωρινὴν καταβολὴν τοῦ φόρου ἐπικαρπίας μέχρι τῆς ἐκδόσεως ὁριστικῆς ἀποφάσεως· ἀλλ' εἴτε ὑπάρχει ἀμφισβήτησις καὶ ἐν τούτοις καταβάλλεται ὁ φόρος ἐπικαρπίας, πλὴν τοῦ ἐγγείου, εἴτε δὲν ὑπάρχει, οὐδὲν ὁρίζει ὁ νόμος περὶ προστασίας τοῦ καρπουμένου, ὅστις διαταραττόμενος ἢ ἀποβαλλόμενος δὲν δύναται ἄλλως νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ δημόσιον.—Δι' ἰδιαιτέρου νόμου τῆς 24 Ἰουνίου 1843 ἐν τούτοις ὥρισεν ὁ νομοθέτης, ὅτι δὲν χρησιμεύει πρὸς προικοδότησιν ἡ ἀναγκαία δι' ἑκάστην γεωργικὴν οἰκογένειαν ἐθνικὴ γῆ· τοιαύτη δὲ εἶναι τὸ συνήθως καλλιεργούμενον μέρος μέχρι 40 μὲν στρεμμάτων ποτιστικῶν, 80 δὲ μὴ ποτιστικῶν ἐν πεδινῇ χώρᾳ καὶ 120 ἐν ὀρεινῇ.

—Ἐνόσῳ ὁ γεωργὸς διατελεῖ συνήθως καλλιεργῶν ἐθνικὴν γῆν, ἀποδίδων εἰς τὸ δημόσιον τὰ νενομισμένα, δικαιοῦται εἰς προστασίαν; ἐμμέσως τοῦτο εἶπε, νομίζω, ὁ ΑΠ. (ἀπ. πολ. 318 τοῦ 60), διότι ἐθεώρησεν ὅτι ἡ ὑπὸ τοιούτου κατεχομένη γῆ δὲν εἶναι σχολαία, ὥστε ὁ παρὰ τοῦ δημοσίου ἐγκατασταθεὶς, λόγῳ παραχωρήσεως, εἰς αὐτὴν, δὲν ἀπέκτησε τὴν νομήν. Πρβ. Καλλ. 2 § 43 ἐν τέλει ἔκδ. 2.

(1) Ἔχουν δικαίωμα ἀγωγῆς περὶ διαταράξεως κατοχῆς οἱ λαβόντες ἐν Σπάρτῃ ἐθνικὰ γήπεδα πρὸς οἰκοδομήν; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 77 τοῦ 52.

§ 288[2]. Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β ἵνα οὗτος παραλείψῃ τὴν κατοχὴν ἀγροῦ τινὸς, ὡς ὑπαγομένου εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀγρῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων δικαιοῦνται οἱ Κρῆτες ν' ἀποζημιωθῶσιν. — Ἐν τούτοις ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ἀγρὸς δὲν περιῆλθε πώποτε εἰς τὴν κατοχὴν Κρητὸς, ἀλλ' ἀπεδείχθη ὅτι τὸν κατεῖχεν ὁ ἐναγόμενος ὡς γεωργὸς δυνάμει τοῦ νόμου τοῦ 1843. — Ὑπῆρχε λοιπὸν ἐνταῦθα ἡ τῆς παρακλήσεως σχέσις; Ὁ ΑΠ. εἶπε ταῦτα « προκειμένου περὶ παραλείψεως τῆς ἐξ ἁπλῆς παρακλήσεως διακατοχῆς ἐθνικοῦ ἀγροῦ ὑπὸ τοῦ δημοσίου πρὸς τὸν ἐνάγοντα Κρῆτα παραχωρηθέντος, ὡς ὑπαγομένου εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὑπὸ Κρητῶν ἐγκαταλειφθεισῶν γαιῶν, ἐπιτρέπεται ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις ὡς πρὸς τοῦτο, καὶ ὀρθῶς ἀπεῤῥίφθη ἡ ἀγωγὴ ἀφοῦ ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ἐπίδικος ἀγρὸς δὲν περιῆλθε πώποτε εἰς τὴν κατοχὴν Κρητὸς, ἀλλὰ κατείχετο ἀδιαλείπτως ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου ὡς γεωργοῦ δυνάμει τοῦ νόμου τοῦ 1843, καθόσον, οὕτω κατέχοντος τοῦ ἐναγομένου, δὲν ὑφίσταται ἡ ἐξ ἁπλῆς παρακλήσεως ἀγωγὴ, ἐφ' ἧς ἡ ἀγωγὴ στηρίζεται. Απ. πολ. ΑΠ. 147 τοῦ 67.

Περὶ δημοσίων ἐργασιῶν (ἐργολαβιῶν).

Νομοθεσία.

§ 289. α) Ὅρα τὸ διάταγμα τῆς 12|24 Νοεμβρίου 1835 περὶ δημοσίων ἐργασιῶν καὶ προμηθειῶν (ἐφ. Κυβ. σ. 86 ἐπ. τῆς β' ἐκδ. τοῦ 1835 καὶ σ. 12 τῆς τοῦ 1836).

β) Ὅρα τὸ διάτ. τῆς 11 Σεπτεμβρίου 1850 (ἐφ. Κυβ. σ. 303 τοῦ 50) περὶ τῶν ὑποχρεώσεων, εἰς ἃς ὑπόκεινται οἱ ἐργολάβοι.

γ) Διάτ. 13 Ἰουνίου 1856 περὶ διορισμοῦ τοῦ μηχανικοῦ σώματος καὶ τοῦ τῶν γεωμετρῶν—καὶ διάτ. τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1858 περὶ ἀποζημιώσεως αὐτῶν ἐν σ. 668. 671 συλλ. Πολυχρονιάδου.

δ) 1) Τύπος φυλαχθησόμενος παρὰ τῶν ἀγοραζόντων ἢ ἐνοικιαζόντων ἐθν. κτῆμα καὶ τῶν ἐχόντων λησμοδοσίας μὲ τοὺς Γεν. καὶ Β. ἐφόρους. Κῦρος δημοπρασιῶν. — Κῦρος πληρωμῶν — Συνέπειαι παραβάσεων — Ποῦ διαβιβάζονται τὰ παράπονα κατὰ τῶν ἀρχῶν. Δηλ. 20 Σεπτεμβρίου 1833. 248.

Τύπος ἀποδεικτικοῦ πληρωμῆς εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον. — Πρέπει νὰ περιέχῃ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν ἡμερομ. τῆς διαταγῆς τοῦ Γ. ἢ Οἰκ. Ἐφόρου. Δηλ. 14 Νοεμβρίου 1833. 282.

Οὐδεμία γίνεται πώλησις ἢ ἐνοικίασις ἀκινήτων κτημάτων ἄνευ ἐγκρίσεως τῆς Γραμματείας. Δηλ. 14 Νοεμβρίου 1833. 283.

2) ὅλαι αἱ διὰ λογαριασμὸν τῆς Κυβερνήσεως διὰ μισθοῦ γε-

νόμεναι ἐργασίαι, οἰκοδομαὶ καὶ προμήθειαι ἀναγκαίων, παραχωροῦνται συνήθως διὰ δημοσίου συναγωνισμοῦ — Ἐξαιρέσεις τοῦ μέτρου τούτου — Ποῦ γίνονται αἱ κοινοποιήσεις καὶ πῶς διακηρύσσεται ἡ δημοπρασία — Ὁ Δημόσιος συναγωνισμὸς διὰ πᾶσαν παραχώρησιν ἐργολαβίας ποῦ γίνεται — Ὑποχρέωσις ἐργολάβων — Ἐγγύησις δίδεται — Καὶ παρακαταθήκη εἶναι δεκτὴ ὁσάκις ἤθελε κριθῇ ἀναγκαία — Συμφωνιῶν διομολόγησις καὶ σύνταξις ἐγγράφων — Πρέσβεις καὶ Πρόξενοι — Πότε οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἔχουν δικαίωμα ἀποζημιώσεως διὰ τὰ ἔξοδα καὶ τὰς ὁδοιπορίας. 12 Νοεμβρίου 1835. ἐκδ. δευτ. 86—87 καὶ 1836. 12 Β. Βδέλλαι.

3) Τὸ δικαίωμα τοῦ κήρυκος πληρώνουν οἱ ἀγορασταί.— Ἐν περιπτώσει ἀναπλειστηριασμοῦ λαμβάνει τὸ αὐτὸ ἁπλοῦν δικαίωμα. Ἐγκ. 30 Ἀπριλίου 1834. Παραρ. φλ. 20.

4) Ἐκπλήρωσις διατυπώσεων κατὰ τὴν ἐκποίησιν τῶν δημοσίων γεννημάτων — Ἀναπλειστηριασμὸς — Αἱ αὐταὶ διατάξεις ἰσχύουν καὶ εἰς τὰς ἐκποιήσεις διὰ δημοπρασίας τῶν προερχομένων ἀπὸ ἐκκλησιαστικὰ κτήματα προϊόντων καὶ εἰς ἐνοικιάσεις τῆς ἐπικαρπίας τῶν ἐθν. ἐλαιοδένδρων, σταφίδων, βαλανιδίων κτλ. Δ. 8 Αὐγούστου 1845. 100 (1).

Νομολογία.

§ 290. Ὅρα Εὐρ. λ. Ἁρμοδιότης ἐμπ. § 30, 48, 78 καὶ ἀπ. πολ. ΑΠ. 175 τοῦ 60. Ἁρμ. (γ. 8) 40 ἐπ.

Ἡ ἐπὶ τῶν ἀκινήτων ἐργασία δὲν ἀποτελεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν εἰμὴ ὅταν ὁ ἐργολάβος μέλλῃ νὰ χορηγήσῃ τὴν ὕλην· ὅρα Εὐρ. λ. Ἁρμοδιότης ἐμπορική. Ῥάλλ. ἐμπ. δίκαιον. τ. 1 § 37 ἐκδ. 1. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 348 τοῦ 52.

§ 291. Αἱ περὶ τὴν κατασκευήν, ἐπισκευὴν κλ. δημοσίων ἔργων μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ἐργολάβων διαφοραὶ ὑπάγονται ἤδη εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ συντάγματος κατάργησιν τῶν διοικ. δικαστηρίων.

§ 292. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 4 τοῦ ἀπὸ 12|24 Νοεμβ. 1835 διατ. πᾶσα ἐργολαβία ἢ προμήθεια, ἐκτεθεῖσα εἰς συναγωνισμόν, κατακυροῦται εἰς τὸν ζητοῦντα ὀλιγωτέραν τιμήν· τὸ δὲ περὶ τούτου

---

(1) Ἡ τελευταία § δηλοῖ τὴν σελ. ἐφημ. Κυβερν. τοῦ ἔτους, ὃ προηγεῖται.

συνταττόμενον πρωτόκολλον παραδίδεται εἰς τὴν ἀνήκουσαν ἀρχὴν καὶ ζητεῖται ἡ ἔγκρισίς της. Ταύτης δὲ ἐπελθούσης, τὸ πρωτόκολλον λαμβάνει ἰσχὺν ἐπισήμου ἐγγράφου καὶ γίνεται ἐκτελεστόν. Ἐὰν δὲ τυχὸν ἀπωλέσθη τὸ πρωτότυπον, καὶ διετάχθησαν τὰ δέοντα πρὸς ἀναπλήρωσίν του, ὁ συναλλαξάμενος δὲν δύναται μονομερῶς ν' ἀποσυρθῇ. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 63 τοῦ 52 ἐν Νομικῇ σ. 5552, στήλ. β.

§ 293. Πρβ. ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 210 τοῦ 64.

§ 294. Κατὰ τὸν νόμον Βασιλ. (20) 30 § 3 ὁ ἐπὶ ἐργολαβίᾳ ἀναλαβὼν ἔργον τι ἀπαιτεῖ τὸ μίσθωμα μόνον μετὰ τὴν περάτωσιν τοῦ ὅλου ἔργου εἰμὴ συνεφώνησεν ὅτι θέλει λαμβάνει τόσον ποσὸν καθ' ὡρισμένον μέτρον τοῦ ἔργου, οἷον καθ' ἕκαστον πόδα τῆς οἰκοδομῆς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 90 τοῦ 55.—Ὁ ἐντολοδόχος ζητεῖ ἀντιμισθίαν; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 172 τοῦ 58.

§ 295. Ὅταν ἡ ἀμφισβήτησις στρέφεται μόνον περὶ τὸ ζήτημα, ἂν ἡ διαφορὰ ὑπάγεται εἰς δια.τητὰς κατὰ τὸ ἄρθρον 23 τοῦ ἀπὸ 11 Σεπτεμβρίου 1850 διατάγμ. περὶ ἐργολαβιῶν ἢ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, δὲν ὑπάρχει περίπτωσις ἄρσεως συγκρούσεως, μὴ ὑπαρχούσης συγκρούσεως δικαιοδοσίας τῶν δικαστηρίων πρὸς τὰς διοικητικὰς ἀρχάς. Ὅρα τὴν 296 τοῦ 61 πολ. ἀπόφ. ΑΠ.

§ 296. Βαρύνεται ὁ ἐργοδότης, ὅταν ἡ οἰκοδομὴ καταπέσῃ; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 277 τοῦ 58 ἐν λ. οἰκοδομή.

§ 297. Οἱ ἐργολάβοι δὲν δύνανται νὰ φέρωσιν ἀφ' ἑαυτῶν ἀλλοίωσιν εἰς τὸ σχέδιον καὶ τὸν προϋπολογισμόν. Ἄρα πᾶσα δι' ἀδείας τοῦ Μηχανικοῦ τροποποίησις δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ, εἰμὴ δι' ἐγγράφου αὐτοῦ. Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν· ὁ ἀναδεχθεὶς ἐργολαβίαν τινὰ ἄνευ ἐπιφυλάξεώς τινος θεωρεῖται ὡς ὑποβαλὼν ἑαυτὸν εἰς τὰς διατάξεις τοῦ διατ. τῆς 11 Σεπτεμβρ. 1850· ὥστε ἄνευ ἐγγράφου τοῦ μηχανικοῦ, τροπολογοῦντος τὸ σχέδιον, δὲν δύνανται νὰ κάμωσι τροποποίησιν τινά. Ἄλλο λοιπὸν μέσον ἀποδείξεως δὲν συγχωρεῖται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 89 του 1860, κυροῦσα τὴν 17428 τοῦ ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 298. Ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου εἰς ἰδιώτας παραχώρησις τοῦ δικαιώματος τῆς ἐξαγωγῆς ὑλῶν ἐν τῷ πυθμένι λιμένων ὑπαρχουσῶν, ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ λάβωσιν οὗτοι τὸ ἥμισυ τῶν ἐκβυθιζομένων, εἶναι κατ' ἐργολαβίαν ἐπιχείρησις ἐργασίας, ὑπαγομένη εἰς τοὺς ὅρους τοῦ διατ. τῆς 12|24 Νοεμβρ. 1835· ἄρα πρέπει νὰ προηγῆται συναγωνισμός. — Οὕτως ἀπεφήνατο ὁ ΑΠ. (ἀπ. 493 τοῦ 52, κυρ. τὴν 9261 τοῦ 52 ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ.) σκεφθεὶς ὅτι, κατὰ τὸ ἄρθρον 15 τοῦ περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμου, συν-

δυασμένον μετὰ τοῦ § 2 τῶν εἰς. (2, 1) οἱ λιμένες θεωροῦνται μὲν ὡς δημόσια κτήματα, δὲν ὑπάγονται ὅμως εἰς τὴν κατὰ τὸ ἀστυκὸν δίκαιον ἐννοουμένην κυριότητα οὔτε τοῦ δημοσίου ὡς νομικοῦ προσώπου καὶ ὑποκειμένου περιουσίας, οὔτε τῶν ἰδιωτῶν, ἀλλ' ἡ μὲν χρῆσις αὐτῶν εἶναι ἐλευθέρα τοῖς πᾶσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἡ δὲ ἐφορεία καὶ ἡ συντήρησις, καὶ ἐν γένει ἡ προστατευτικὴ ἐπ' αὐτῶν ἐξουσία καὶ ἡ κατοχὴ, ἀνήκουσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καθὸ ἀντιπρόσωπον τῆς ἐθνικῆς ὁλομελείας· ὅτι τοῦτ' αὐτὸ δὲν ἰσχύει καὶ ὡς πρὸς τὸν πυθμένα τῶν λιμένων· Εἰσηγ. (2, 1) § 2· ὅτι τὰ ἐν τῷ πυθμένι ὅμως κείμενα λείψανα τῶν κατὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Πύλου καταστραφέντων πλοίων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ὑλῶν δὲν εἶναι οὔτε παρακολουθήματα, οὔτε παραρτήματα τοῦ λιμένος (ἄρθρ. 7 καὶ 8 τοῦ περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμου), ἀλλ' ἔχουσιν ἁπλῶς τὴν ἰδιότητα τῶν ἐγκαταλελειμμένων κινητῶν, καθὸ κείμενα δὲ εἰς ὡρισμένον μέρος τοῦ λιμένος, ἂν καὶ ὑπὸ τὸ ὕδωρ, καὶ μὴ δεσποζόμενα οὔτε ὑπὸ ἰδιωτῶν, οὔτε ὑπὸ κοινοτήτων, οὔτε ὑπὸ ἄλλου τινὸς, ἀνήκουσιν εἰς τὸ δημόσιον κατὰ κυριότητα, ὅπως ἐννοεῖ αὐτὴν ὁ ἀστυκὸς νόμος, ἀποτελοῦντα μέρος τῆς περιουσίας αὐτοῦ· ἄρθ. 16 τοῦ περὶ διακρ. κτημάτων Νόμου. — Ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου παραχώρησις τοῦ δικαιώματος τῆς ἐξαγωγῆς τοιούτων πραγμάτων εἰς ἰδιώτην ἰδίᾳ αὐτοῦ δαπάνῃ, ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ λαμβάνῃ οὗτος κατὰ κυριότητα τὸ ἥμισυ τῶν ἐκβυθιζομένων πραγμάτων ὡς ἀντάλλαγμα τῶν δαπανῶν καὶ τῆς ἐργασίας, εἶναι κατ' ἐργολαβίαν ἐπιχείρησις ἐργασίας διὰ λογαριασμὸν τοῦ δημοσίου, ὑπαγομένη εἰς τοὺς ὅρους τοῦ διατάγμ. τῆς 12 Νοεμβρ. 1835. — Ὅτι ὅταν ὑπάρχουν ἰδιαίτεροι λόγοι καὶ τὸ δημόσιον συμφέρον δὲν συγχωροῦσι, κατὰ τὸν § δ τοῦ διατάγμ. αὐτοῦ, τὸν δημόσιον συναγωνισμὸν, ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ ἀπόφασις τῆς Κυβερνήσεως μὴ συγχωροῦσα αὐτόν.—Καὶ ὅτι ἄλλως ἡ σύμβασις εἶναι ἄκυρος.

§ 299. Ὅταν τὸ δημόσιον παραδεχθῇ τὸ ἄνευ μειοδοσίας γενόμενον ἐργολαβικὸν ἔργον, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ πλέον ὅτι παρεβιάσθη τὸ ἄρθρον 34 τοῦ λογιστικοῦ νόμου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 229 τοῦ 66.

§ 300. Τὸ πρωτόκολλον περὶ τῶν καταμετρήσεων τῶν ἐργασιῶν τῶν δημοσίων ἔργων καθίσταται ὑποχρεωτικὸν ὅταν κοινοποιηθῇ, καὶ δὲν γίνωσιν ἀντιρρήσεις ἐντὸς δέκα ἡμερῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 296 τοῦ 61, κυροῦσα τὴν 19147 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.

301. Μόνον τὸ δημόσιον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἐργολαβίας, ἣν ὁ ἐργολάβος κατασκευῆς ὁδοῦ ἤθελε

παραχωρήσει εἰς ἄλλον (Διάτ. τῆς 11 Σεπτεμβρ. 1850)·—ὥστε ὁ ἐργολάβος δύναται νὰ συνάψῃ τοιοῦτον παραχωρήσεως συνάλλαγμα μὲ ἕτερον, καὶ ἐκ τούτου δὲν ἕπεται ὅτι καθίσταται ἄκυρος ἡ σύμβασις. Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 316 τοῦ 65.

§ 301[2]. Τὸ δημόσιον εἶναι ὑπόχρεον εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ δημοτικοῦ φόρου τοῦ ὀφειλομένου ἀπὸ τὸν ἐργολάβον διὰ τὰ παρ' αὐτοῦ εἰσαχθέντα πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ ὤνια, ἀφοῦ ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἐμπόδισε τὸν μισθωτὴν νὰ τὸν εἰσπράξῃ παρὰ τοῦ ἐργολάβου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 68 τοῦ 58, κυροῦσα τὴν 14911 καὶ 15593 Ἐφ. Ἀθ.

§ 301[3]. Πρβ. ἀνωτ. § 200—202 ἐπ.

Ὅτι ἡ μίσθωσις φόρων φέρει χαρακτῆρα ἐμπορικόν.

§ 302. Αἱ ἐξ ἐνοικιάσεως φόρων ἑταιρικαὶ διαφοραὶ ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ ἢ εἰς τὰ ἐμπορικὰ δικαστήρια;

Τὸ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετεῖον ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐπέμενε λέγον, ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πρᾶξις δὲν φέρει χαρακτῆρα ἐμπορικόν (1)· ὥστε, κατ' αὐτό, ἡ ἐνοικίασις τῶν δημοσίων προσόδων δὲν εἶναι καθαρὰ ἀγορὰ προϊόντων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀντικατάστασις εἰς τὸ δικαίωμα τοῦ φορολογεῖν, ὃ τὸ δημόσιον παραχωρεῖ εἰς τὸν ἐνοικιαστήν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ περὶ ἀρμ. ἐμπ. νόμου. Καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος πάλαι ποτὲ εἶπεν (ἀπ. 21 τοῦ 45· Εὐρ. δ' σελ. 136) ὅτι δίκη πηγάζουσα ἐξ ἐνοικιάσεως δημοσίων προσόδων καὶ πληρωμὴν τοῦ μέρους τοῦ μισθώματος ἀφορῶσα, τὸ ὁποῖον εἷς τῶν συνενοικιαστῶν ὀφείλει, δὲν εἶναι φύσεως ἐμπορικῆς (2).

Καὶ τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ὡς μὴ ἐμπορικὴν τὴν συντροφικὴν ἀγορὰν δημοτικοῦ φόρου (ἀπ. 1262 τοῦ 1839 ἐν Εὐρ. ε' σ. 40) ἢ ποιμνιακοῦ φόρου, διότι δίδεται εἰς χρήματα καὶ οὐχὶ εἰς εἴδη. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 5268 τοῦ 49 ἐν Εὐρ. ε' σ. 43.

§ 303. Ἤδη ὅμως ὑπερίσχυσεν ἡ ἐναντία ἀρχή, διότι ὁ Ἄρειος Πάγος παρεδέχθη βραδύτερον ὅτι α) ἀγωγὴ περὶ ἀποδόσεως κέρ-

(1) Ἀπ. 203 τοῦ 42 καὶ 60 τοῦ 36 ἐν Εὐρ. δ' σ. 134 ἐπ.—2 τοῦ 38.—250 τοῦ 37 ἐν Εὐρ. ε' σ. 752.—246 τοῦ 47, 418 τοῦ 49 ἐν Νομ. σ. 5116.—Ἀπ. 289 τοῦ 45 (Εὐρ. δ' σελ. 138).

(2) Πρβ. Μερλῖνον λ. commerce καὶ Παρδ. droit comm. § 10 καὶ 16.

δους πηγάζοντος ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως τῶν προϊόντων ἰχθυοτροφείου τινὸς ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον. Ἀπ. 11 τοῦ 47 ἐν Εὐρ. ε' σελ. 39. ἐπ. (1).—ϛ) Ὅτι ἡ ἀγωγή, τὴν ὁποίαν κινεῖ ὁ ἐνοικιάσας προσόδους καὶ συμπεριλαβὼν συνεταῖρόν τινα· ἡ ἀγωγή, λέγω, ἣν κινεῖ κατὰ τούτου περὶ πληρωμῆς τῆς ἀναλογίας τοῦ τιμήματος ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον (). Ἀπ. πολ. Α Π. 34 τοῦ 50.

---

(1) Πρβ. § 117. Εὐρ. ιγ'. σελ. 182.

(2) Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β ἐκθέσας, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ (τοῦ ἐνάγοντος) ἐνοικίασε τὰς τοῦ ἔτους 1834 προσόδους, ἐκ δὲ τῆς ἐνοικιάσεως αὐτῆς ἔδωκεν ἐνοχὴν τῷ ἐναγομένῳ ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ καταβάλῃ οὗτος ἐμπροθέσμως τὴν τοῦ ἐνοικίου ἀναλογίαν του. ἐζήτησε λοιπὸν νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς τοῦτο.—Εἰς τὴν δίκην ταύτην ἀνεφύη τὸ ζήτημα, ἂν ἡ διαφορὰ ἦναι ἐμπορική. Τὸ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετεῖον (ἀπ. 384 τοῦ 49) ἐθεώρησεν ἁρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἀλλ' ὁ ΑΠ. (ἀπ. 34 τοῦ 50) ἀνήρεσεν αὐτὴν σκεφθείς, ὅτι ἡ ἐνοικίασις τῶν ἐθν. προσόδων εἰς τὴν οὐσίαν αὐτῆς θεωρουμένη κύριον καὶ μόνον σκοπὸν ἔχει ἐκ μέρους τοῦ ἀγοραστοῦ τὴν δι' ὡρισμένου τιμήματος ἀπόκτησιν προϊόντων γῆς πρὸς μεταπώλησιν, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι πρᾶξις ἐμπορική· ὅτι ἡ ἀγωγὴ περὶ πληρωμῆς τῆς ἀναλογίας τοῦ τιμήματος τοῦ ἐναγομένου συνεταίρου, ὡς ἀφορῶσα τὴν μεταξὺ αὐτῶν ἐμπορικὴν ἑταιρίαν καὶ ἀντικείμενον ἔχουσα αὐτὴν ταύτην τὴν ἐμπορικὴν περὶ ἀποκτήσεως προϊόντων γῆς πρὸς μεταπώλησιν πρᾶξιν ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον· ὅπερ καὶ αὐτεπαγγέλτως ἔπρεπε νὰ πράξῃ τὸ δικαστήριον.

—Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β, ἐκθέσας, ὅτι οὗτος δοὺς πρὸς αὐτὸν μετοχὴν εἰς τὰς παρ' αὐτοῦ ἐνοικιασθείσας προσόδους, δὲν ἔδωκε λόγον περὶ τῆς διαχειρίσεώς του· διὸ ἐζήτησε νὰ τῷ πληρώσῃ τὸ ἀντίτιμον τοῦ σίτου κτλ. Εἰς τὴν δίκην ταύτην ἀνεφύη τὸ ζήτημα, ἂν ὑπήγετο εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον· τὸ ἐν Ν. Ἐφ. (ἀπ. 385 τοῦ 49) ἐθεώρησεν ἁρμόδια τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, ἀλλ' ὁ ΑΠ. (ἀπ. 33 τοῦ 50) ἀνήρεσε τὴν ἀπόφασιν, σκεφθείς, ὅτι ἡ ὑπόθεσις δὲν ὑπάγεται μὲν κατὰ τὸν τοῦ Ἰουλίου 1838 νόμον εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, καθόσον δὲν ὑπάρχει μεταξὺ τῶν διαδίκων ἡ σχέσις τοῦ ἐνοικιαστοῦ πρὸς ὑπενοικιαστὴν ἢ συνενοικιαστήν, ὁποίαν ἀπαιτεῖ ὁ διαληφθεὶς νόμος, ὑπάγεται δὲ εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, καθότι ἡ ἐνοικίασις τῶν ἐθνικῶν προσόδων, ἣν ἔκαμεν ὁ ἐναγόμενος ἀπὸ τὸ δημόσιον, εἶναι ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς ἀγορὰ προϊόν-

(Εὑρ. θ' σελ. 199). γ) ὅτι διαφορὰ μεταξὺ τοῦ Α καὶ Β, οἵτινες ἑταιρικῶς ἠγόρασαν δημοσίας προσόδους πρὸς μεταπώλησιν ἐπὶ σκοπῷ κέρδους, ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον. Ἀπ. πολ. ΑΠ 4 τοῦ 51, κυροῦσα τὴν 5820 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. — δ) Ὅτι ὅταν δύο ἢ πλείονες συνεφώνησαν νὰ ἔχῃ ἕκαστος ὡρισμένην μετοχὴν ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν μωραιοφύλλων, ἃ ὁ Α εἶχεν ἐνοικιάσει παρὰ τοῦ δημοσίου, τὸ δὲ ἐκ τῆς μεταπωλήσεως κέρδος καὶ ἡ ζημία νὰ ὦσι κοινὰ ἀναλόγως τῆς μετοχῆς ἑκάστου, ὑπάρχει μετοχικὴ ἑταιρία, ὡς ἔχουσα ἀντικείμενον τὴν ἀγορὰν καὶ μεταπώλησιν προϊόντων γῆς· ὅθεν ἡ ἐξ αὐτῆς πηγάζουσα διαφορά, τοῦ μὲν ἐνάγοντος ζητοῦντος τὸ ἀνάλογον τῆς ζημίας, τοῦ ἐναγομένου δὲ ζητοῦντος κέρδη, ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 23 τοῦ 53.

Ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα εὕρηται καὶ ἡ ἑπομένη ἀπόφασις, ἐν ᾗ ὁ ΑΠ. σκέπτεται ὅτι ὁ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμος (ἄρθρ. 2) θεωρεῖ πράξεις ἐμπορικὰς καὶ τὰς ἀγορὰς προϊόντων γῆς ἢ τέχνης, ἃς κάμνει τις ἐπὶ σκοπῷ μεταπωλήσεως· ἑπομένως καὶ ἡ ἐνοικίασις προσόδων (ἥτις ἔχει μᾶλλον τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀγοραπωλησίας, διότι ὁ ἐνοικιαστὴς προσόδων ἀπολαύει αὐτὰς ὡς κύριος πληρόνων τὸ τίμημα, χωρὶς νὰ ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιστρέψῃ ἐντὸς ὡρισμένου χρόνου τὸ πρᾶγμα, ὡς ἀπαιτεῖται εἰς τὴν μίσθωσιν (Πρβ. κατωτέρω), θεωρεῖται ὡς πρᾶξις ἐμπορικὴ ὅταν γίνηται ἐπὶ σκοπῷ μεταπωλήσεως, καὶ ὑπάγεται εἰς τὰ ἐμποροδικεῖα, τοῦ εἰρημένου νόμου μὴ ποιοῦντος ἐξαίρεσιν περὶ τῶν δημοσίων προσόδων. Ὥστε ἡ μετοχὴ ἣν ὁ ἐναγόμενος ἔδωκεν ἐκ τῶν ἐλαιοδεκάτων εἰς τὸν ἐνάγοντα, εἶναι πρᾶξις ἐμπορική. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 37 τοῦ 53.

ε) Ὅτι διαφοραὶ περὶ προσόδων ὑπάγονται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 118 καὶ 119 τοῦ 52, καὶ 197 τοῦ 52 (ἀναιρ. τὰς 649 τοῦ 1850 καὶ 843 τοῦ 1851 ἀποφ. τῶν ἐν Ν. Ἐφ.) φέρουσα·

« Ἐπειδὴ ὁ ... ἐζήτησε νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ πρῶτος νὰ τῷ πληρώσῃ δραχμὰς ..., ἃς εἰσέπραξεν ἐκ τῶν ἐγκτητικῶν φόρων τῶν χωρίων καὶ ὡς ἀναδεχθέντος ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγγύησιν (ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς ἐγγυήσεως διαφορά, ἥτις ἀνεφύη μεταξὺ τοῦ Θ. καὶ τοῦ Γ. ἐδικάσθη προηγουμένως καὶ ἀπεφασίσθη τελεσιδίκως) καὶ ἐζήτησε δὲ πρὸς τούτοις ὁ ἐνάγων ἂν ἀποδειχθῇ, ὅτι ὁ Γ. παρέδωκεν εἰς

των γῆς πρὸς μεταπώλησιν ἐφ' ἧς ἔδωκε μετοχὴν εἰς τὸν ἐνάγοντα, συνάψας οὕτω μετ' αὐτοῦ ἐμπορικὴν ἑταιρίαν.

τὸν Β. ὅσα εἰσέπραξεν ἐκ τῶν φόρων, νὰ καταδικασθῇ ὁ τελευταῖος νὰ τῷ τὰ πληρώσῃ· τὰ δὲ δικάσαντα τὴν ὑπόθεσιν δικαστήρια θέσαντα ἐκτὸς τῆς δίκης τὸν Γ, παρεδέχθησαν ὡς ὑπόχρεων τὸν Β νὰ δώσῃ λόγον εἰς τὸν εἰρημένον Θ διὰ τὰς ληφθείσας προσόδους, τὰς ὁποίας κυρίως ὡς συμμέτοχος διεχειρίσθη· ἐκ τούτων δὲ γίνεται δῆλον, ὅτι ἡ διαφορὰ δὲν εἶναι περὶ τῆς ἐγγυήσεως, ἀλλὰ περὶ τῶν προσόδων, τὰς ὁποίας ἑταιρικῶς εἶχον ὅτε Γεώργιος Βαρβέρης καὶ ὁ Θεόδωρος Βαρβέρης, ὁ ὁποῖος ἦτον ὑπενοικιαστὴς καὶ ἔλαβεν ὡς συμμέτοχόν του τὸν Γ. Βαρβέρην· ὑπαρχούσης ἄρα ἑταιρίας εἰς ἀγορὰν προϊόντων πρὸς μεταπώλησιν, διότι τὸ ἐναντίον δὲν ἰσχυρίσθη ὁ Γ. Α. Βαρβέρης, ἡ ἐκ ταύτης ἀναφυεῖσα διαφορὰ ἦτον τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ ἐμποροδικείου (ἄρθρ. 2 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου) καὶ οὐχὶ τοῦ πρωτοδικείου, ἡ ἀναρμοδιότης δ' αὕτη εἶναι λόγῳ ὕλης καὶ ἀφορᾷ τὴν δημοσίαν τάξιν (ἄρθρ. 24 τῆς πολ. δικ.).

ς) Πᾶσα ἐξ ἐμπορικῆς ἑταιρίας πηγάζουσα διαφορὰ μεταξὺ συνεταίρων ὑπάγεται εἰς τὴν ἐμπορικὴν ἁρμοδιότητα. Ἀγωγὴ λοιπὸν κατὰ συνεταίρων πρὸς ἀπότισιν τοῦ κέρδους τῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐνάγοντος ἑταιρίας τῆς ἐνοικιάσεως τῶν φόρων τῶν σταφιδαμπέλων ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, ὅταν ἡ ἑταιρία συνέστη χάριν μεταπωλήσεως τῶν προϊόντων καὶ ἐπὶ σκοπῷ κέρδους. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 65 τοῦ 59.

ζ) Εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον ὑπάγεται ἡ ἀγωγὴ, δι' ἧς ὁ ἐνάγων ἐκθέτει, ὅτι, προκειμένου νὰ πλειστηριασθῶσιν αἱ πρόσοδοι κουκουλίων, συνεφώνησε μὲ τὸν ἐναγόμενον, ὥστε ὁ μὲν ἐνάγων νὰ παρασταθῇ κατὰ τὸν πλειστηριασμὸν καὶ ἀφοῦ κατακυρωθῇ εἰς τὸν ἐνάγοντα ἡ πρόσοδος αὕτη, νὰ τὴν διαχειρισθῇ διὰ λογαριασμὸν καὶ κίνδυνον αὐτῶν·—ὅτι ἡ κατακύρωσις ἐγένετο· ἀλλ' ὁ ἐναγόμενος ἀρνεῖται νὰ παραλάβῃ τὴν μερίδα του πλήρόνων ὅτι ἀνήκει·— ὑπάγεται δὲ εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, διότι διὰ τῆς ἀγωγῆς του ὁ ἐνάγων διατείνεται ὅτι διεχειρίσθη διὰ λογαριασμὸν καὶ κίνδυνον τοῦ ἐναγομένου τὴν ἀγορὰν καὶ μεταπώλησιν ἐπὶ σκοπῷ κέρδους τῶν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐκποιηθέντων κουκουλίων, τὸ δὲ ἀντικείμενον αὐτὸ εἶναι φύσεως ἐμπορικῆς. Ἀπ. Ἐφ. Αθ. 18253 τοῦ 60. —Σημ. Τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφετεῖον εἶχεν ἐκδώσει, ἐπὶ τῆς αὐτῆς δίκης, ἐναντίαν ἀπόφασιν, τὴν 590 τοῦ 859, ἀλλ' ὁ ΑΠ. ἀνῄρεσεν αὐτὴν διὰ τῆς 233 τοῦ 59 σκεφθεὶς, ὅτι τὰ ἐμποροδικεῖα εἰσὶν ἁρμόδια ὁσάκις ἡ πρᾶξις τοῦ ἐναγομένου εἶναι εἴτε ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς, εἴτε ἐκ τοῦ νόμου ἐμπορική· ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ εἴπῃ τὸ δικαστήριον ὅτι ἡ δίκη δὲν εἶναι φύσει ἐμπορική, ἀλλ' ὤφειλε νὰ

όποῖα καταδιωχθεὶς ἐπλήρωσεν αὐτῷ, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἕνεκα τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ 1831 καὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν εἰς Ναύπλιον κατὰ τὸ 1832, ἐστερήθη τῶν φυτευμένων δένδρων, τῶν χόρτων καὶ ἁπάντων τῶν καρπῶν καὶ πάσης ὠφελείας ἐπὶ τριετίαν, ἐπιμείνας καὶ ἐνώπιον τοῦ ἐνταῦθα Ἐφετείου, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τοῦ τῆς 27 Νοεμβρίου 1845 ἐφετηρίου του καὶ ἀπὸ τῶν προτάσεών του τῆς τε 8 Ἰανουαρίου καὶ 31 Ὀκτωβρίου 1846, εἰς τὰς αὐτὰς αἰτήσεις καὶ ὡς πρὸς τὰ τρία περιβόλια. Τὸ δὲ δημόσιον διὰ τῶν ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ Ἐφετείου ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου καὶ Νοεμβρίου τοῦ τ. ἔ. προτάσεών του ἐζήτησε τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἐφέσεως τοῦ Γαλανούλη, τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 13559 πρωτοδίκου ἀποφάσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἀπερρίφθη ἡ ἀγωγὴ τοῦ Δ. Γαλανούλη, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ἀντὶ νὰ ζητήσῃ οὗτος τὴν μείωσιν τοῦ μισθώματος, ἐζήτησε τὴν ἀποζημίωσιν ἢ τὸ διαφέρον, πάντοτε δὲ τὴν ἀπόρριψιν τῶν αἰτήσεων τοῦ Γαλανούλη, καθ' ὅσον καὶ εἰς τὴν περίστασιν ἔτι τῆς μειώσεως τοῦ μισθώματος πρέπει νὰ λογισθοῦν τὰ ἔτη τῆς εὐφορίας πρὸς συμψηφισμὸν τῶν στερήσεων τῆς προταθείσης τριετίας.

» Ἐπειδὴ, τοιούτων οὐσῶν τῶν προτάσεων, ὤφειλε τὸ Ἐφετεῖον, ὀρθῶς δικάζον, ν' ἀπορρίψῃ κατὰ τοὺς εἰρημένους νόμους 15 καὶ 33, ἀφ' ἑνὸς τὴν τοῦ Δ. Γαλανούλη αἴτησιν τῆς ἀποζημιώσεως, ἤγουν τοῦ διαφέροντος, ὡς ἰσχυρίζεται διὰ τοῦ ά λόγου του τὸ ἀναιρεσεῖον δημόσιον, θεωρῆσαν τὸ αὐτὸ Ἐφετεῖον τὴν βλάβην ὡς προκύπτουσαν εἴτε ἐκ στρατιωτῶν πολεμίων τῆς τότε Κυβερνήσεως, εἴτε ἐκ τῆς ἀκολασίας ἐν γένει τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχεν ἡ τότε κυβέρνησις ἀποχρῶσαν δύναμιν νὰ χαλινώσῃ μάλιστα ἐπὶ τῶν παρὰ τοῦ ἰδίου Γαλανούλη ὁμολογηθεισῶν περιστάσεων τῆς ἀνωμαλίας· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου, ὑπαρχούσης συγχρόνως καὶ τῆς ἑτέρας αἰτήσεως τοῦ Δ. Γαλανούλη περὶ ἀποδόσεως τοῦ πληρωθέντος μισθώματος, τόσον εἰς τὴν ἀγωγὴν ὅσον καὶ εἰς τὰς προτάσεις αὐτοῦ, ὤφειλεν, ἕνεκα τῆς αἰτήσεως ταύτης, νὰ παραδεχθῇ τὴν ἀγωγὴν τοῦ Γαλανούλη καὶ ν' ἀπορρίψῃ ἐν μέρει ὡς μὴ βάσιμον τὴν παρὰ τοῦ δημοσίου προταθεῖσαν ἔνστασιν τοῦ ἀπαραδέκτου ὅλης τῆς ἀγωγῆς, καθόσον, προκειμένου λόγου περὶ ἀγωγῆς κινηθείσης μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς μισθώσεως καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν μισθωμάτων, καὶ στηριζομένης εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς στερήσεως ὅλων τῶν καρπῶν καὶ ὠφελειῶν ἐπὶ τριετίαν, ὁ λόγος δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἦναι περὶ ἀφέσεως ἢ μειώσεώς, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἦναι περὶ ἐπιστροφῆς τῶν ἤδη πληρωθέντων μισθωμάτων, συμφώνως μὲ τὸν εἰρημένον νόμον 33 ἐν τέλει

(αὐτόθι, mercedem remittere aut reddere)· ποτὲ δὲ δὲν ἠδύνατο τὸ Ἐφετεῖον, κατὰ τὸν ά λόγον τοῦ ἀναιρεσείοντος Δ. Γαλανούλη, ν' ἀποῤῥίψῃ τὴν τελευταίαν ταύτην αἴτησιν τοῦ εἰρημένου Γαλανούλη, ἰδίως ὡς πρὸς τὸ τρίτον περιβόλιον ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ ὅτι τοῦτο ἦτο κατὰ τὸ 1831 ἔτος ὑπενοικιασμένον παρ' αὐτοῦ εἰς τρίτον, ἀφοῦ δὲν εἶχε προταθῆ ἀπὸ τὸν ἀντίδικόν του καὶ δὲν εἶχεν ὑποβληθῆ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Δ. Γαλανούλης ἔλαβε δῆθεν παρὰ τοῦ ὑπενοικιαστοῦ ἀκέραιον τὸ ἐκμίσθωμα, ἢ ὅτι ὁ ὑπενοικιαστὴς δὲν ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ τὴν ἀνάλογον ἀποζημίωσίν του· διότι ἐνόσῳ ἡ ἀπόδειξις αὕτη ἐκλείπει, ἔχει βεβαίως ὁ Γαλανούλης, ὡς πρόσωπον συναλλαξάμενον ἀμέσως μετὰ τοῦ δημοσίου, τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπόδοσιν καὶ ὡς πρὸς τὸ εἰρημένον τρίτον περιβόλιον, διὰ τὸ ὁποῖον αὐτὸς καὶ ἐπλήρωσε τὸ μίσθωμα, κατὰ τὴν γενικὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου 10 περὶ διαφόρων κανόνων (ἄρθρ. 8 βιβλ. Γ' τίτλ. Η' καὶ 16 περὶ διαφόρων κανόνων τοῦ Ἀρμενοπούλου), ἀλλὰ τὸ Ἐφετεῖον διὰ τῶν προσβαλλομένων ἀποφάσεών του ἐδίκασεν ἀντιθέτως τῶν εἰρημένων νομίμων ἀρχῶν· πρὸς δὲ τούτοις, ἐσφαλμένως καὶ κατὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρ. 807 β) τῆς πολ. δικονομίας ἐδίκασε τὸ Ἐφετεῖον, παραδραμὸν ἄνευ οὐδεμιᾶς αἰτιολογίας τὴν ἔνστασιν τὴν ὁποίαν ῥητῶς ἐπρότεινε τὸ δημόσιον, τὴν στηριζομένην εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ § Δ' τοῦ εἰρημένου νόμου 15, ἀφορῶσαν τὸν συμψηφισμὸν τῆς ζημίας τῶν τριῶν εἰρημένων ἐτῶν 1831—1833 διὰ τῆς εὐφορίας τῶν 1833—1841 ἐτῶν, ὅταν ἔληξεν ἡ μίσθωσις.»

§ 308. Ἂν λοιπὸν ἀποδείξῃ ὁ μισθωτὴς ὅτι ἐξ ἀνωτέρας βίας δὲν ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ τὰς προσόδους τῶν παρ' αὐτοῦ ἐνοικιασθέντων χωρίων, γίνεται ἡ ἀνάλογος τοῦ μισθώματος μείωσις. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 264 τοῦ 38 ἐν Νομικῇ σ. 3663.—Πρβ. ἀπόφασιν 185 τοῦ 39 τῶν αὐτῶν ἐφετῶν ἐν Νομικῇ σ. 3697.

§ 309. Ὅταν ἡ Κυβέρνησις, πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς λῃστείας, περιώρισε τὴν κίνησιν τῶν πλοιαρίων ἐν τοῖς ἰχθυοτροφείοις, τὰ ὁποῖα ἐξεμίσθωσεν, ὁ μισθωτὴς δὲν ἔχει ἄλλο δικαίωμα ἢ νὰ ζητήσῃ ἀνάλογον ἀπόδοσιν τοῦ μισθώματος. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 18456 τοῦ 1860, ἣν βλ. ἐν Νομικῇ μελ. σ. 1049.

§ 310. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ὑποτίθησι

Α) Πᾶσαν βίαν, ᾗ τινι οὐ δυνατὸν ἀντιστῆναι, οἷον τὴν ἀπὸ ποταμῶν ἢ γερανῶν, ἢ ψαρῶν, ἢ κολοιῶν, ἢ τῶν ὁμοίων, ἢ ἐπιδρομῆς πολεμίων, ἢ ἐὰν ἀπὸ ὀλίσθου πάντες ἀρθῶσιν οἱ καρποί, ἢ τὴν ἀπὸ ἐρυσίβης εἰς τὴν ἐλαίαν ζημίαν, ἢ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀή-

-θους καύσωνος, ἢ τῆς χαλάζης καὶ τὸ παρὰ τῶν παριόντων στρατιωτῶν κατὰ βλάκειαν ἀφαιρεθὲν, ἢ τὴν ἀπὸ σεισμοῦ ἀπώλειαν κλπ. Οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν ἐκ τῆς θέσεως τοῦ κτήματος (τοῦ παραποταμίου καὶ ἐκ τούτου ὑπὸ τῆς πλημμύρας παθόντος) ἢ ἐκ τῆς κακῆς ποιότητος τῆς γῆς (ὅρα τὰ κείμενα εἰς Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν σελ. 64.)

§ 311. Ἡ λέξις ἀφορία (sterilitas), ἧς γίνεται χρῆσις ἐν τοῖς νόμοις 8 Κώδ. (4, 65), 15 § 4 Π. (19, 2) δὲν σημαίνει μόνον τὴν ἐκ φυσικῶν αἰτιῶν προερχομένην ἀκαρπίαν, ἀλλὰ πᾶσαν παρεμπόδισιν τῆς συνήθους καὶ τακτικῆς εἰσκομιδῆς (ν. 18 Κώδ. αὐτόθι), ἐν ᾧ καλεῖται ἀφορία ἡ ἀπὸ τῶν ἀκρίδων ζημία).—Ἆρα καὶ ἡ ἐκ τῆς ληστῶν ἐπιδρομῆς προξενηθεῖσα ἀφορία δίδει χώραν εἰς ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐκμισθωτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 175 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 8377 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 312. Ἡ τῶν πολεμίων ἐπιδρομὴ θεωρεῖται ὡς κώλυμα δικαιολογοῦν τὴν ἀγωγήν; Εὐρ. λ. Δήμαρχος.

§ 313. Ἡ ἐπιδρομὴ στρατιωτῶν; ὅρα ἀνωτ. § 307. Ἡ χολέρρα; κατωτ. § 311. 313². Ἀπ. 15305 Ἐφ. Ἀθ.—Ἀτμοσφαιρικὰ αἴτια; κατ. § 320.

Β) Ὅτι διὰ τῆς βίας ἐκωλύθη ἡ συγκομιδὴ τῶν καρπῶν.

Ἅμα οὗτοι συγκομισθῶσι, κύριος αὐτῶν γίνεται ὁ ἀγρολήπτης ἑπομένως αὐτῷ κινδυνεύουσι. Πρβ. θέμ. 4 σελ. 384 σημ. 90 (1). συγκεκομισμένοι δ' εἰσὶν οἱ καρποὶ ἅμα ἐκκοπῶσιν ὑπὸ τοῦ ἀγρολήπτου, καὶ ἀδιάφορον ἂν ἐβλήθησαν ἤδη εἰς τὰς ἀποθήκας. Πανδ. (6. 1) 78.

Γ) Ὅτι ἡ ζημία (2) εἶναι μεγάλη (ἄμετρος βλάβη) Π. (19. 2) 25 § 6. Βασ. (20 1) 25. τὸ ζήτημα δὲ τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ, οὐδόλως ὅμως συνέχεται μετὰ τῆς ἐκ τῆς

---

(1) Ἀφοῦ ὁ καρπὸς ἀποσπασθῇ ἀπὸ τῆς ἀμπέλου, πᾶσα ἀπώλεια αὐτοῦ (ἄρα καὶ ἡ ὑπὸ ληστῶν διαρπαγή του) βαρύνει τὸν μισθωτήν· ὁ μισθωτὴς μάλιστα, γινόμενος οὕτω κύριος τῶν καρπῶν, δύναται νὰ κινήσῃ διεκδικητικὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἅρπαγος. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 17809 τοῦ 60.—Παβ. Παπαρ. 6 σ. 64 σημ. 53. Καλλ. γ σ. 284 σημ. 96 καὶ τεμ. 13 (7. 4).

Δὲν ὀφείλεται ἀποζημίωσις εἰς τὸν μισθωτὴν διὰ τὴν βλάβην, ἥτις ἐγένετο ἐκ βροχῶν ἐπὶ τοῦ καρποῦ, ἀφοῦ τὸν ἔφερεν ἐκεῖνος εἰς τὰ ἀλώνια. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 10152 τοῦ 52, τχ. 2.

(2) Πρβ. τὴν ἐν § 307 ἀπόφ. ΑΠ. 23 τοῦ 47.

δυσαναλογίας τοῦ ἀνταλλάγματος πρὸς τὸ πωλούμενον πρᾶγμα παραγομένης ὑπερμέτρου βλάβης.

§ 313[a]. Ἐὰν ὁ τῆς μισθώσεως χρόνος περιλαμβάνῃ πλείονας περιόδους καρποφορίας; Παπ. 2 σελ. 65 ἐπ. θέμ. 4 σελ. 383 ἐπ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 23 τοῦ 47, ἣν ἀνωτ. § 307. Ὥστε ἂν ἀποδειχθῇ, ὅτι μετὰ τὴν συμβᾶσαν εἰς τὸν μισθωτὴν ἐξ ἀνωτέρας βίας ζημίαν, ἐπῆλθεν εὐφορία τῶν ὑπὸ μίσθωσιν κτημάτων, ὁ μισθωτὴς δὲν ἀνακουφίζεται ἐκ τοῦ μισθώματος. Βασιλ. (20, 1) τομ. 15.—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 57 τοῦ 1857, κυροῦσα τὴν 232 τοῦ 1847 καὶ 130 τοῦ 48 ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ.

Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἡ 2 σκέψις τῆς 15399 τοῦ 57 ἀποφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. φέρει·

« Ἐπειδὴ καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι δι' ἧς αἰτίας ἀναφέρει ἡ ἀγωγὴ, ἤτοι τῆς τε καταλήψεως τῆς Μουνυχίας ὑπὸ τῶν Ἀγγλογαλλικῶν στρατευμάτων καὶ τῆς, ἕνεκα τῆς ἐνσκηψάσης χολέρας, προσκαίρου διακοπῆς τῆς μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς συγκοινωνίας ἐστερήθη ὁ ἐνάγων, κατὰ τὴν ἀξίωσίν του, τὰς εἰσπράξεις τῶν διοδίων κατὰ τὰ χρονικὰ ταῦτα διαστήματα, ὅτι οὗτοι εἶναι λόγοι δυνάμενοι νὰ δικαιολογήσωσιν ἀγωγὴν περὶ μειώσεως μισθώματος, καὶ ὅτι δὲν ἀπαλλάττεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ δημόσιον πάσης εὐθύνης, δυνάμει τοῦ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ μισθωτοῦ ῥητῆς, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ δημοσίου, ἐν τῇ προκηρύξει τῆς δημοπρασίας συμφωνίας, τοῦ νὰ μὴ δύναται τουτέστι καμμία ἀφορμὴ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις ἀπαιτήσεως ὁποίας δήποτε κατὰ τοῦ δημοσίου, πάλιν ἀπαράδεκτός ἐστιν ἡ προκειμένη ἀγωγὴ, διὰ τὸν λόγον, ὅτι, κατὰ τὸν νόμον, τοιοῦτον πρὸς ἀνάλογον μείωσιν τοῦ μισθώματος δικαίωμα ἔχει ὁ μισθωτὴς τότε μόνον, ὅταν ἄλλως ἐκ τῆς προλαβούσης καὶ τῆς ἑπομένης ἀπολαυῆς δὲν ἐκαλύφθη τὸ ποσὸν τοῦ συμφωνηθέντος μισθώματος, καὶ οὕτω προέκυψεν εἰς αὐτὸ οὐχὶ στέρησις κέρδους, ἀλλὰ πραγματικὴ ζημία· ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκειμένου ὁ ἐνάγων δὲν στηρίζει πῶς τὴν ἀγωγήν του εἰς τοιοῦτον ἰσχυρισμὸν, ὅτι κατά τε τοὺς προηγουμένους καὶ μετέπειτα πλειοτέρους μῆνας εἰσέπραξε ποσὸν ἔλαττον τοῦ συμφωνηθέντος καὶ ὀφειλομένου μισθώματος, περιοριζόμενος μόνον εἰς τὸ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ μισθώματος λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν ἔφθασε κατὰ τὰ εἰρημένα τοῦ χρόνου διαστήματα νὰ εἰσπράξῃ τὰ ποσὰ, τὰ ὁποῖα ἄνευ τῶν παρ' αὐτοῦ προτεινομένων κωλυμάτων ἤθελε δῆθεν εἰσπράξει, καὶ τὰ ὁποῖα ἐστερήθη.

§ 313[3]. Κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ἐκπτώσεως οὐδόλως ἀποβλέπομεν εἰς τὰς διὰ τὸ ἔκτακτον δυστύχημα καταβληθείσας δαπάνας τῆς καλλιεργείας, οὔτε εἰς τὴν σποράν, διότι ταῦτα πάντα εἰσὶν εἰς βάρος τοῦ ἀγρολήπτου. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 2ε τοῦ 47 ἀνωτ. § 307. Πανδ. (19. 2) 15. Βασ. (20. 1) 15. Τροπλ. μίσθωσις § 722.

§ 313[4]. Μόνον ὅταν ὁ μισθωτὴς ἀνεδέχθη τὸν κίνδυνον, ἢ ὅταν συμμερίζεται μετὰ τοῦ κυρίου τὸ προϊόν, δὲν γίνεται μείωσις. Πρβ. Καλλ. γ § 289 σημ. 101. Ἐν τῇ νομολογίᾳ εὕρηνται, ὡς πρὸς τοῦτο, τὰ ἑξῆς.

§ 314. α) οὐδεὶς νόμος περιορίζει τὰ συμβαλλόμενα μέρη νὰ συμφωνήσωσι περὶ τυχηρῶν καὶ κινδύνων τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος ἄλλως πὰρ' ὅ,τι ὁ νόμος κανονίζει. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 109 τοῦ 59, κυροῦσα τὴν 16408 ἀπ. Ἐφ' Αθ. (1) φέρουσα·

« Ἐπειδὴ ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως προκύπτει, ὅτι τὸ Ἐφετεῖον ἐκ τοῦ μόνον παρ' οὐδενὸς τῶν διαδίκων ἀμφισβητουμένου γεγονότος, ὅτι ἡ συμφωνία ἐγένετο νὰ πληρώσῃ ὁ Γ'

---

(1) Ἐπρόκειτο περὶ πωλήσεως σταφιδοκαρποῦ ὡρισμένης ποιότητος, τὸ δὲ Ἐφετεῖον ἐπείσθη ὅτι ἡ συμφωνία ἐγένετο νὰ πληρώσῃ ὁ μὲν πρὸς τὸν δὲ τὴν σταφίδα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποκεκομμένης ἀνωτάτης τιμῆς. Οἱ λόγοι τῆς ἀναιρέσεως εἶχον οὕτω·

1) Ἡ πώλησις ἐλπιζομένου πράγματος δὲν διέπεται κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν ἀπὸ τοὺς περὶ πωλήσεως μετρωμένων καὶ σταθμιζομένων πραγμάτων κανόνας, ὡς ἡ πρώτη σκέψις τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως παραδέχεται. Τῆς τιμῆς δὲ ὁρισθείσης σχετικῶς πρὸς τὴν ἐν Πάτραις κοπτομένην πρώτην τιμήν, ἕπεται ὅτι ὁ ἀντίδικος δὲν ἦτον ὑπόχρεως νὰ τὴν παραλάβῃ κακῆς ποιότητος οὖσαν.

2) Παραδεχθέντος τοῦ Ἐφετείου, ἐν τῇ δευτέρᾳ σκέψει, ὅτι ἡ προκειμένη ἀγοραπωλησία ἦτο πράγματος ἐλπιζομένου, πᾶσα ἐξέτασις τῆς ποιότητος τοῦ πωληθέντος ἦτον εἰς τὸν νόμον ἐναντία, διότι ἡ τοιαύτη σύμβασις εἰς τοῦτο κυρίως συνίσταται, τὸν ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ πωληθέντος ἦτον εἰς τὸν νόμον ἐναντία, διότι ἡ τοιαύτη σύμβασις εἰς τοῦτο κυρίως συνίσταται, τὸν ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ πράγματος κίνδυνον τοῦ τε ἀγοραστοῦ καὶ τοῦ πωλητοῦ, ἀφοῦ ἡ ποσότης εἰς τὰς τοιαύτας συμβάσεις οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν.

πρὸς τὸν Σ τὴν σταφίδα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πρώτης ἐν Πάτραις ἀποκεκομμένης ἀνωτάτης τιμῆς τοῦ καρποῦ τούτου, ἐπείσθη, ὅτι ἡ μεταξὺ τῶν διαδίκων σύμβασις ἐγένετο περὶ σταφίδος ὡρισμένης ποιότητος, ἀβρόχου καὶ στεγνῆς, συμφώνως μὲ τὸν συνομολογηθέντα ἀνώτατον ὅρον τῆς τιμῆς τοῦ τοιούτου εἴδους καρποῦ, καὶ ἀδιάφορον ἐθεώρησεν, ἂν ὁ ὅρος οὗτος τῆς ποιότητος ἐτέθη ῥητῶς εἰς τὸ συνάλλαγμα ἢ μὴ, τουτέστι, τὸ Ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ἀλυσιτελῆ τὴν παρεμπιπτόντως διαταχθεῖσαν ἀπόδειξιν καὶ ἀπεμακρύνθη αὐτῆς (ὅρα σκέψιν 3 τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως) πεισθὲν, ὡς ἐῤῥέθη, περὶ τῆς πραγματικότητος τῆς συμβάσεως ἐκ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς τιμῆς, ἥτις οὔτε ἠμφισβητήθη, οὔτε περὶ αὐτῆς διετάχθη ἢ διεξήχθη ἀπόδειξις. Ἄρα μὴ ποιησάμενον χρῆσιν τῆς, κατὰ τὴν γνώμην του, περιττῆς ἀποδείξεως, δὲν παρεβίασε τὸν νόμον.

« Ἐπειδὴ ἀφοῦ οὐδεὶς νόμος περιορίζει τὰ συμβαλλόμενα μέρη νὰ συμφωνήσωσι περὶ τυχηρῶν καὶ κινδύνων τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος ἄλλως παρ' ὅ,τι ὁ νόμος κανονίζει, καὶ ἀφοῦ τὸ Ἐφετεῖον παρεδέχθη, ὅτι, διὰ τῆς τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς τιμῆς ἐξαγομένης διανοίας τῶν συμβαλλομένων, ὁ ἀγοραστὴς ἔπρεπε νὰ παραλάβῃ καρπὸν ἄβροχον καὶ στεγνὸν, ἕπεται, ὅτι οὐδεμίαν ἐπιῤῥοὴν ἔχει ὁ νόμος ἐπὶ τῆς προκειμένης συμβάσεως, καὶ ἂν παραδεχθῇ τις, ὅτι οὗτος κανονίζει τὰ περὶ τυχηρῶν καὶ κινδύνων ἄλλως παρ' ὅ,τι συνεφώνησαν οἱ διάδικοι. »

§ 315 β) Εἰς τὰς ἐκχωρήσεις τῶν ἀπαιτήσεων δὲν ἀπαγορεύει ὁ νόμος (τεμ. 10, 13 Π. 18, 4) τὴν συμφωνίαν τοῦ νὰ μὴν ἐνέχηται ὁ ἐκχωρητὴς μήτε διὰ τὴν ὕπαρξιν τῆς ἐκχωρουμένης ἀπαιτήσεως. Τοῦτο δ' ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὸ τῆς ἐπικαρπίας δικαίωμα, ὅπερ τὸ δημόσιον παραχωρεῖ εἰς ἰδιώτας, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ παρ' αὐτῶν καλλιεργούμενα ἐθνικὰ κτήματα. Ὅθεν οὐδένα νόμον παρεβίασε τὸ δικ. τῆς οὐσίας, εἰπὸν ὅτι κατὰ τὸ συνάλλαγμα, τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ Β, τὸ δημόσιον δὲν ἐνέχεται καὶ ἂν τινὰ τῶν ἐλαιοδένδρων, ὧν τὸ τῆς ἐπικαρπίας δικαίωμα ἐξεχώρησε, κατείχοντο διανοίᾳ κυρίου παρ' ἰδιωτῶν, ἤτοι δεχθὲν ὅτι τὸ δημόσιον εἶναι ἀνεύθυνον, καίτοι ἀνυπάρκτου ἐκχωρηθείσης ἀπαιτήσεως. Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 187 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 9292 τοῦ 52 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.—Κατ. § 326.

§ 316. γ) Ὁ μισθωτὴς, ὅστις ἀνεδέχθη εἰς βάρος του πᾶσαν τυχαίαν ζημίαν, ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ἄρνησιν τοῦ ἐκμισθωτοῦ εἰς τὸ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διαρπαγὴν τῶν καρπῶν (τῶν ἰχθύων τοῦ μισθωθέντος ἰχθυοτροφείου π. χ.); Ναὶ,

απήντησεν ὁ ΑΠ. (1) (ἀποφ. 32 τοῦ 67), διότι, εἰ καὶ ἀπαλλαττόμενος (2) τῆς εὐθύνης, ὤφειλεν ὁ κύριος, ἐὰν ἀπεδείχθη ἔγκαιρος προειδοποίησις, νὰ προστατεύσῃ ὅσον ἠδύνατο τὸν μισθωτήν.

§ 317. δ) Κατὰ τὸν νόμον, τὰ τυχηρὰ, καὶ ἰδίως ἡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀφορία, εἶναι εἰς βάρος τοῦ δεσπότου τοῦ κτήματος, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 6297 τοῦ 49 (3).

§ 318. ε) Ὁ ἐν τῷ περὶ μισθώσεως ἀμπέλου συμβολαίῳ ὅρος, ὅτι ὁ ἐκμισθωτὴς δὲν ἐγγυᾶται διὰ πᾶσαν προκυψομένην ζημίαν εἰς τὸν μισθωτὴν, περιέχει καὶ τὴν τῆς θεομηνίας καταστροφὴν τῶν καρπῶν; Ὅρα ἀπόφασιν 957 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν Νομικῇ σ. 6278.

§ 319. ς) Μειωθέντος τοῦ ποσοῦ τῶν δημοπρατηθεισῶν προσόδων ἐκ τυχαίου συμβάματος, δικαιοῦται ὁ ἐνοικιαστὴς ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀνάλογον τοῦ ἐνοικίου ἐλάττωσιν ἀφοῦ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας ἄνευ τινὸς ἐπιφυλάξεως, καίτοι γινώσκων ἤδη τὸ σύμβαμα; Οὐχί. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 15287, ἣν ὅρα ἐν Νομ. Μέλ. σ. 498. Ὅρα καὶ τὴν 16964 τοῦ 59 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 320. Ἐὰν ὁ ἀγρολήπτης συνομολογήσῃ ὅτι ἀναλαμβάνει πάσας τὰς τυχαίας ζημίας, ἡ τοιαύτη συνομολόγησις ἀφορᾷ μόνας τὰς εἰς τοὺς καρποὺς συμβαινούσας τυχηρὰς ζημίας, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τυχηρὰ, τὰ καταστρέφοντα αὐτὸ τὸ μισθωθὲν, διότι ταῦτα, ἐν ἀμφιβολίᾳ, ἐπιγινώσκει πάντοτε ὁ δεσπότης (4). Παπαρ. 2 σελ. 66. Πρβ. Τροπλ. louage ἀρ. 759.

---

(1) Πρβ. Παπαρ. 6. σ. 66. Τροπλ. louage ἀριθ. 759. 259-261. Δαλλόζιος louage § 822. ἐπ. 237-241.

(2) Νόμ. 9 § 2. 71 (19. 2) καὶ 8 Κώδ. (4. 65). — Πρβ. κατ. σ. 207.

(3) Διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς δημοπρατηθείσης ἐπικαρπίας εὐθύνεται τὸ δημόσιον; Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 7473 τοῦ 50. 9272 τοῦ 52.

(4) Κατὰ τὸ τεμ. 57 πρ. Π. (18. 1), ὅταν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον μέρος, ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις, γίνεται ὅμως ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος· ὥςτε ἂν καθ' ὃν χρόνον ἐνεκρίθη ἡ δημοπρασία τῶν προσόδων εἶχε καταστραφῇ ἐκ καταιγίδος καὶ χαλάζης μέρος τοῦ φόρου (ἤτοι τοῦ πωληθέντος πράγματος), μειοῦται τὸ τίμημα κατὰ λόγον τῆς ζημίας, ταύτης, δὲν ἀφαιρεῖται δὲ ὁλόκληρος αὕτη ἐκ τοῦ ὀφειλομένου ἐνοικίου. Ἀπ.

§ 321. Οἱ ἐκλήπτορες δημοσίων προσόδων δικαιοῦνται εἰς τοιαύτην ἔκπτωσιν;

Ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τούτου ἔχει ἐπιῤῥοὴν, διότι ἄλλαι ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται ἐὰν τὸ συνάλλαγμα χαρακτηρισθῇ ὡς μίσθωσις. Διὸ ὑπομιμνήσκομεν, διὰ βραχέων, τὰ ἑξῆς· δηλαδὴ ὅτι

α) Ἅμα καταρτισθῇ ἡ πώλησις, ὁ κίνδυνος τοῦ πράγματος βαρύνει τὸν ἀγοραστὴν καὶ πρὶν ἔτι αὐτὸ τῷ παραδοθῇ· ὥστε, ἂν διὰ τυχηροῦ συμβεβηκότος ἀπολεσθῇ, αὐτὸς φέρει τὴν βλάβην μὴ ἀπαλλαττόμενος τῶν ὑποχρεώσεών του (2).

β) Ἐὰν ὅμως τὰ τυχηρὰ συμβάντα προῆλθον ἐκ τῆς ἀμελείας τοῦ πωλητοῦ, ἢ κατέστη οὗτος ὑπαίτιος ὑπερθέσεως, αὐτὸν πλέον βαρύνει ἡ ζημία (3).

γ) Τί ὅταν ἡ πώλησις περιλαμβάνῃ πολλὰ ἀτομικῶς (species) ὡρισμένα πράγματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων μένει νὰ ἐνεργηθῇ ἐκλογή; Εὐρ. ιδ' σελ. 353. 355. Θέμ. 2 σελ. 50. Ῥάλλ. α § 419—421.

δ) Τί ἐπὶ πωλήσεως πραγμάτων ἀριθμουμένων, μετρουμένων καὶ σταθμωμένων; Εὐρ. ιδ' σελ. 357 ἐπ. αὐτ. § 615—620 ἐπ. Θέμ. 2 σελ. 35. Εὐρ. λ. Πώλησις § 616.

ε) Τί ὅταν ἡ πώλησις ἐγένετο ὑπὸ *aίρεσιν*; Καλλ. γ § 263. Παπαρ. α § 395 σημ. 9—13 περὶ ἐνοχῶν. Εὐρ. ιδ' σελ. 352 ἐπ. — Κατωτ. § 442—448.

ς) Πότε ὑπάρχει ἀγορὰ ἐλπίδος; ἐλπιζομένου δέ; Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 394 σημ. 10 ἐπ. Θέμ. 2 σελ. 29 ἐπ. Ῥάλλη τ.

πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 64, ἀναιροῦσα τὴν 302 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Πατρῶν. Πρβ. κατωτ. § 442—443.

Ὁ ἐκχωρῶν ἀπαίτησιν ἀόριστον κατὰ τὸ ποσὸν, οἷα εἶναι ἡ τῶν φόρων ἐκχωρουμένη ἀπαίτησις, μόνον διὰ τὸ ἐντελῶς ἀνύπαρκτον τῆς ἀπαιτήσεως ἐνέχεται. Τεμ. 5 (18. 4). — Ὁ ἀορίστως δὲ τὴν χρῆσιν καὶ κάρπωσιν δικαιώματός τινος ἐκποιῶν, ὡς τὰ δημόσιον τὴν φορολογίαν, δὲν ἐνέχεται εἰς ἀποζημίωσιν, ἂν τινες τῶν ὠφελειῶν ἐκνικηθῶσιν. Τεμ. 5 (21. 2). Κωδ. (8. 45) Τεμ. 1. Απ. Ἐφ. Αθ. 16853 τοῦ 49.

(2) Πρβ. Εὐρ. 14 σελ. 352 ἐπ. Καλλ. γ § 263. Μολιτόρου 2 § 426. Θέμ. 2 σελ. σελ. 49 ἐπ. Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 395 σημ. 9—13. Ῥάλλη ἐμπ. δικ. § 419—421.

(3) Αὐτόθι.—Εὐρ. 14 σελ. 356.

1 § 380 ἐκδ. ά. Εὑρ· ιδ' σελ. 294. 299. 301. Εὑρ. ιέ σελ. 9 § 336.

ζ) Ἐπὶ μισθώσεων δὲ ἰσχύει ἡ ἐν § 306 ἐκτεθεῖσα ἀρχή.

§ 321[2]. Μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς πωλήσεως ὑπάρχει στενὴ σχέσις, δυναμένη νὰ παρασύρῃ πολλάκις τοὺς νομικοὺς νὰ θεωρήσωσιν ὡς μίσθωσιν ὅ,τι φέρει χαρακτῆρα ἀγοραπωλησίας, καὶ τ' ἀνάπαλιν. Locatio et conductio proxima est venditioni et emptioni, iisdemque regulis juris consistit (1)· εἰσὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἐθνικοῦ δικαίου. Locatio et conductio cum naturalis sit et omnium gentium non verbis, sed consensu contrahitur, sicut emptio et venditio (2)· ἡ μίσθωσις, ὡς ἡ ἀγοραπωλησία (3), ἀπαιτεῖ τρία τινά, πρᾶγμα, τίμημα, συναίνεσιν· ἡ διαφορὰ δὲ τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ δὲ συναλλάγματος συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ μὲν πώλησις εἶναι μέσον ἀπαλλοτριώσεως, μεταβιβάζον εἰς ἄλλον ὁριστικῶς τὴν κυριότητα αὐτὴν, ἐν ᾧ διὰ τῆς μισθώσεως προσδίδεται προσκαίρως ἄλλῳ τινὶ ἡ ὑλικὴ χρῆσις ἢ κάρπωσις (jouissance) τοῦ πράγματος, οὗτινος ὁ κύριος διατηρεῖ τὴν νομικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν κάρπωσιν.

Ἐπειδὴ δὲ τῆς μισθώσεως σκοπούμενόν ἐστι ν' ἀσφαλίσῃ τῷ κυρίῳ τὴν πρόσοδον τοῦ πράγματος, ἕπεται ὅτι τὸ μίσθωμα (εἴτε εἰς πρόσοδον, εἴτε εἰς χρήματα συνιστάμενον) κατακερματίζεται ἐκ τῆς φύσεως του εἰς χρονικὰς περιόδους, ἐν ᾧ εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν ὁ κύριος ζητεῖ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ πρᾶγμα διὰ χρηματικοῦ κεφαλαίου, καὶ τὸ τίμημα δὲν διαιρεῖται εἰς πληρωμὰς ἀντιπροσωπευούσας τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα, ἀλλὰ κανονίζεται διὰ τῆς ἀμέσου ἢ ὑπὸ προθεσμίαν τινὰ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος.

Ἡ συγγένεια, ἡ μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς ἀγοραπωλησίας, εἶναι τόσον στενὴ, ὥστε πολλάκις οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι διστάζουσιν εἰς τὴν διάκρισιν αὐτῶν (4). Δύο νεώτεροι δὲ νομοδιφεῖς, ὁ Pothier καὶ ὁ Caroccius, διχογνωμοῦσιν ὡς πρὸς τὰ

---

(1) Τεμ. 1. Π. (19. 2) Βασ. (20. 1) 2.

(2) Τεμ. 1. Π. (19. 2).—Βασ. (20. 1) 1. Καὶ ὅτι ἡ ἀγορασία τοῦ ἐθνικοῦ νομίμου ἐστί. Διὸ καὶ συναινέσει συνίσταται, καὶ μεταξὺ ἀπόντων, καὶ διὰ μέσου καὶ διὰ γραμμάτων.

(3) Τεμ. 2. Π. (19. 2).

(4) Γάϊος τεμ. 2 § 1 de cont. empt. Εἰσ. βιβλ. 3 ἀρ. 145. 146 καὶ 147· Javolenus τεμ. 65 de cont. empt.

μέτα τῆς διακρίσεως, θέτοντες ἓν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Troplong, louage ἀρ. 22.

Αἱ δυσχέρειαι αὗται ἀναφύονται ἰδίως εἰς τὸ ἑπόμενον ζήτημα.

Γνωστὸν εἶναι, ὅτι ὁ ἀγρολήπτης δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἀφαίρεσιν τοῦ μισθώματος καρποφόρων ἀγρῶν, διὰ τὴν συμβᾶσαν τοῖς ἀσυγκομίστοις καρποῖς ἄμετρον βλάβην ἐκ τῆς λεγομένης θεομηνίας (1). Ἐνταῦθα ὅμως ἀναφύεται ζήτημά τι, τοῦτο· «ἡ *λεγομένη μίσθωσις τῶν δημοσίων φόρων ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην;*»

Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου οἱ νομοδιδάσκαλοι διαφωνοῦσι, διότι οἱ μὲν θεωροῦσι τὸ προκείμενον συνάλλαγμα ὡς ἁπλῆν δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ δημοσίου, οἱ δὲ ὡς μίσθωσιν.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον σύστημα. — Τὸ δημόσιον (λέγουσιν ὅσοι θεωροῦσι τὸ συνάλλαγμα ὡς δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν) ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσπράττειν ὡρισμένην ποσότητα ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, χρημάτων, δημητριακῶν καρπῶν κτλ., τοῦ δὲ δικαιώματος τούτου τὴν ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἄσκησιν ἐκχωρεῖ, ἐπὶ χρηματικῷ ἀνταλλάγματι, εἰς τοὺς λεγομένους δημοσιῶνας (2)· ἡ παραχώρησις αὕτη παρέχει αὐτοῖς τὴν χρῆσιν πράγματος ἀποδιδομένου μετὰ τὴν χρῆσιν αὐτουσίου εἰς τὸ δημόσιον; — Οὐχί· ὁ ἐκλήπτωρ δὲν ἀποκτᾷ ἢ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος (ἢ καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον) τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, ὧν γίνεται κύριος. Τὸ ἐκχωρηθὲν δὲ τοῦτο δικαίωμα δὲν εἶναι τὸ ἀφῃρημένον κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ φορολογεῖν, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐξ αὐτοῦ συναγομένη ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἀπαίτησις ποσοστοῦ τινός, εἰσπραττομένου εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ παραγομένων καρπῶν, εἴτε ἐκ τοῦ τιμήματος τῶν εἰσαγομένων ἢ ἐξαγομένων προϊόντων κτλ. Τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἅμα ἐπιτυχούσης τῆς εἰσπράξεως, ἀναιρεῖται, ὥστε ὁ ἐκλήπτωρ, ὁ πληρώσας τὸ ἀντάλλαγμα τῆς ἐκχωρήσεως, οὐδὲν ἀποδίδει εἰς τὸ δημόσιον μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ χρόνου, ἐφ' ὃν τῷ ἐξεχωρήθη ἡ ἀπαίτησις ἐκείνη. Οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς μισθώσεως πραγμάτων εἶναι (προσθέτουσι) πρᾶγμα μὴ δαπανώμενον

---

(1) Ποῖος ὁ λόγος; Παππ. 2 σ. 66 σημ. 53.

(2) Καλλ. γ § 281 καὶ οἱ συγγραφεῖς, ὧν μνείαν ποιεῖται.— Παππαρ. 6 σ, 39. ἐπ. Οὕτω καὶ ἄλλοι τινές, μνημονευόμενοι εἰς Θέμ. τ. 4 σ. 360 ἐν ὑποσημ.

όποία καταδιωχθεὶς ἐπλήρωσεν αὐτῷ, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἕνεκα τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ 1831 καὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν εἰς Ναύπλιον κατὰ τὸ 1832, ἐστερήθη τῶν φυτευμένων δένδρων, τῶν χόρτων καὶ ἁπάντων τῶν καρπῶν καὶ πάσης ὠφελείας ἐπὶ τριετίαν, ἐπιμείνας καὶ ἐνώπιον τοῦ ἐνταῦθα Ἐφετείου, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τοῦ τῆς 27 Νοεμβρίου 1845 ἐφετηρίου του καὶ ἀπὸ τῶν προτάσεών του τῆς τε 8 Ἰανουαρίου καὶ 31 Ὀκτωβρίου 1846, εἰς τὰς αὐτὰς αἰτήσεις καὶ ὡς πρὸς τὰ τρία περιβόλια. Τὸ δὲ δημόσιον διὰ τῶν ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ Ἐφετείου ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου καὶ Νοεμβρίου τοῦ τ. ἔ. προτάσεών του ἐζήτησε τὴν ἀπόῤῥιψιν τῆς ἐφέσεως τοῦ Γαλανούλη, τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 13559 πρωτοδίκου ἀποφάσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἀπεῤῥίφθη ἡ ἀγωγὴ τοῦ Δ. Γαλανούλη, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ἀντὶ νὰ ζητήσῃ οὗτος τὴν μείωσιν τοῦ μισθώματος, ἐζήτησε τὴν ἀποζημίωσιν ἢ τὸ διαφέρον, πάντοτε δὲ τὴν ἀπόῤῥιψιν τῶν αἰτήσεων τοῦ Γαλανούλη, καθ' ὅσον καὶ εἰς τὴν περίστασιν ἔτι τῆς μειώσεως τοῦ μισθώματος πρέπει νὰ λογισθοῦν τὰ ἔτη τῆς εὐφορίας πρὸς συμψηφισμὸν τῶν στερήσεων τῆς προταθείσης τριετίας.

» Ἐπειδὴ, τοιούτων οὐσῶν τῶν προτάσεων, ὤφειλε τὸ Ἐφετεῖον, ὀρθῶς δικάζον, ν' ἀποῤῥίψῃ κατὰ τοὺς εἰρημένους νόμους 15 καὶ 33, ἀφ' ἑνὸς τὴν τοῦ Δ. Γαλανούλη αἴτησιν τῆς ἀποζημιώσεως, ἤγουν τοῦ διαφέροντος, ὡς ἰσχυρίζεται διὰ τοῦ ά λόγου του τὸ ἀναιρεσεῖον δημόσιον, θεωρῆσαν τὸ αὐτὸ Ἐφετεῖον τὴν βλάβην ὡς προκύπτουσαν εἴτε ἐκ στρατιωτῶν πολεμίων τῆς τότε Κυβερνήσεως, εἴτε ἐκ τῆς ἀκολασίας ἐν γένει τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχεν ἡ τότε κυβέρνησις ἀποχρῶσαν δύναμιν νὰ χαλινώσῃ μάλιστα ἐπὶ τῶν παρὰ τοῦ ἰδίου Γαλανούλη ὁμολογηθεισῶν περιστάσεων τῆς ἀνωμαλίας· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου, ὑπαρχούσης συγχρόνως καὶ τῆς ἑτέρας αἰτήσεως τοῦ Δ. Γαλανούλη περὶ ἀποδόσεως τοῦ πληρωθέντος μισθώματος, τόσον εἰς τὴν ἀγωγὴν ὅσον καὶ εἰς τὰς προτάσεις αὐτοῦ, ὤφειλεν, ἕνεκα τῆς αἰτήσεως ταύτης, νὰ παραδεχθῇ τὴν ἀγωγὴν τοῦ Γαλανούλη καὶ ν' ἀποῤῥίψῃ ἐν μέρει ὡς μὴ βάσιμον τὴν παρὰ τοῦ δημοσίου προταθεῖσαν ἔνστασιν τοῦ ἀπαραδέκτου ὅλης τῆς ἀγωγῆς, καθόσον, προκειμένου λόγου περὶ ἀγωγῆς κινηθείσης μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς μισθώσεως καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν μισθωμάτων, καὶ στηριζομένης εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς στερήσεως ὅλων τῶν καρπῶν καὶ ὠφελειῶν ἐπὶ τριετίαν, ὁ λόγος δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἦναι περὶ ἀφέσεως ἢ μειώσεώς, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἦναι περὶ ἐπιστροφῆς τῶν ἤδη πληρωθέντων μισθωμάτων, συμφώνως μὲ τὸν εἰρημένον νόμον 33 ἐν τέλει

(αὐτόθι, mercedem remittere aut reddere)· ποτὲ δὲ δὲν ἠδύνατο τὸ Ἐφετεῖον, κατὰ τὸν ά λόγον τοῦ ἀναιρεσείοντος Δ. Γαλανούλη, ν' ἀποῤῥίψῃ τὴν τελευταίαν ταύτην αἴτησιν τοῦ εἰρημένου Γαλανούλη, ἰδίως ὡς πρὸς τὸ τρίτον περιβόλιον ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ ὅτι τοῦτο ἦτο κατὰ τὸ 1831 ἔτος ὑπενοικιασμένον παρ' αὐτοῦ εἰς τρίτον, ἀφοῦ δὲν εἶχε προταθῆ ἀπὸ τὸν ἀντίδικόν του καὶ δὲν εἶχεν ὑποβληθῆ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Δ. Γαλανούλης ἔλαβε δῆθεν παρὰ τοῦ ὑπενοικιαστοῦ ἀκέραιον τὸ ἐκμίσθωμα, ἢ ὅτι ὁ ὑπενοικιαστὴς δὲν ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ τὴν ἀνάλογον ἀποζημίωσίν του· διότι ἐνόσῳ ἡ ἀπόδειξις αὕτη ἐκλείπει, ἔχει βεβαίως ὁ Γαλανούλης, ὡς πρόσωπον συναλλαξάμενον ἀμέσως μετὰ τοῦ δημοσίου, τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπόδοσιν καὶ ὡς πρὸς τὸ εἰρημένον τρίτον περιβόλιον, διὰ τὸ ὁποῖον αὐτὸς καὶ ἐπλήρωσε τὸ μίσθωμα, κατὰ τὴν γενικὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου 10 περὶ διαφόρων κανόνων (ἄρθρ. 8 βιβλ. Γ' τίτλ. Η' καὶ 16 περὶ διαφόρων κανόνων τοῦ Ἀρμενοπούλου), ἀλλὰ τὸ Ἐφετεῖον διὰ τῶν προσβαλλομένων ἀποφάσεών του ἐδίκασεν ἀντιθέτως τῶν εἰρημένων νομίμων ἀρχῶν· πρὸς δὲ τούτοις, ἐσφαλμένως καὶ κατὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρ. 807 6) τῆς πολ. δικονομίας ἐδίκασε τὸ Ἐφετεῖον, παραδραμὸν ἄνευ οὐδεμιᾶς αἰτιολογίας τὴν ἔνστασιν τὴν ὁποίαν ῥητῶς ἐπρότεινε τὸ δημόσιον, τὴν στηριζομένην εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ § Δ' τοῦ εἰρημένου νόμου 15, ἀφορῶσαν τὸν συμψηφισμὸν τῆς ζημίας τῶν τριῶν εἰρημένων ἐτῶν 1831—1833 διὰ τῆς εὐφορίας τῶν 1833—1841 ἐτῶν, ὅταν ἔληξεν ἡ μίσθωσις.»

§ 308. Ἂν λοιπὸν ἀποδείξῃ ὁ μισθωτὴς ὅτι ἐξ ἀνωτέρας βίας δὲν ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ τὰς προσόδους τῶν παρ' αὐτοῦ ἐνοικιασθέντων χωρίων, γίνεται ἡ ἀνάλογος τοῦ μισθώματος μείωσις. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 264 τοῦ 38 ἐν Νομικῇ σ. 3663.—Πρβ. ἀπόφασιν 185 τοῦ 39 τῶν αὐτῶν ἐφετῶν ἐν Νομικῇ σ. 3697.

§ 309. Ὅταν ἡ Κυβέρνησις, πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς λῃστείας, περιώρισε τὴν κίνησιν τῶν πλοιαρίων ἐν τοῖς ἰχθυοτροφείοις, τὰ ὁποῖα ἐξεμίσθωσεν, ὁ μισθωτὴς δὲν ἔχει ἄλλο δικαίωμα ἢ νὰ ζητήσῃ ἀνάλογον ἀπόδοσιν τοῦ μισθώματος. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 18456 τοῦ 1860, ἣν βλ. ἐν Νομικῇ μελ. σ. 1049.

§ 310. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ὑποτίθησι

Α) Πᾶσαν βίαν, ᾗ τινι οὐ δυνατὸν ἀντιστῆναι, οἷον τὴν ἀπὸ ποταμῶν ἢ γερανῶν, ἢ ψαρῶν, ἢ κολοιῶν, ἢ τῶν ὁμοίων, ἢ ἐπιδρομῆς πολεμίων, ἢ ἐὰν ἀπὸ ὀλίσθου πάντες ἀρθῶσιν οἱ καρποί, ἢ τὴν ἀπὸ ἐρυσίβης εἰς τὴν ἐλαίαν ζημίαν, ἢ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀή-

όποῖα καταδιωχθεὶς ἐπλήρωσεν αὐτῷ, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἕνεκα τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ 1831 καὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν εἰς Ναύπλιον κατὰ τὸ 1832, ἐστερήθη τῶν φυτευμένων δένδρων, τῶν χόρτων καὶ ἁπάντων τῶν καρπῶν καὶ πάσης ὠφελείας ἐπὶ τριετίαν, ἐπιμείνας καὶ ἐνώπιον τοῦ ἐνταῦθα Ἐφετείου, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τοῦ τῆς 27 Νοεμβρίου 1845 ἐφετηρίου του καὶ ἀπὸ τῶν προτάσεών του τῆς τε 8 Ἰανουαρίου καὶ 31 Ὀκτωβρίου 1846, εἰς τὰς αὐτὰς αἰτήσεις καὶ ὡς πρὸς τὰ τρία περιβόλια. Τὸ δὲ δημόσιον διὰ τῶν ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ Ἐφετείου ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου καὶ Νοεμβρίου τοῦ τ. ἔ. προτάσεών του ἐζήτησε τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἐφέσεως τοῦ Γαλανούλη, τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 13559 πρωτοδίκου ἀποφάσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἀπερρίφθη ἡ ἀγωγὴ τοῦ Δ. Γαλανούλη, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ἀντὶ νὰ ζητήσῃ οὗτος τὴν μείωσιν τοῦ μισθώματος, ἐζήτησε τὴν ἀποζημίωσιν ἢ τὸ διαφέρον, πάντοτε δὲ τὴν ἀπόρριψιν τῶν αἰτήσεων τοῦ Γαλανούλη, καθ' ὅσον καὶ εἰς τὴν περίστασιν ἔτι τῆς μειώσεως τοῦ μισθώματος πρέπει νὰ λογισθοῦν τὰ ἔτη τῆς εὐφορίας πρὸς συμψηφισμὸν τῶν στερήσεων τῆς προταθείσης τριετίας.

» Ἐπειδή, τοιούτων οὐσῶν τῶν προτάσεων, ὤφειλε τὸ Ἐφετεῖον, ὀρθῶς δικάζον, ν' ἀπορρίψῃ κατὰ τοὺς εἰρημένους νόμους 15 καὶ 33, ἀφ' ἑνὸς τὴν τοῦ Δ. Γαλανούλη αἴτησιν τῆς ἀποζημιώσεως, ἤγουν τοῦ διαφέροντος, ὡς ἰσχυρίζεται διὰ τοῦ ά λόγου του τὸ ἀναιρεσεῖον δημόσιον, θεωρῆσαν τὸ αὐτὸ Ἐφετεῖον τὴν βλάβην ὡς προκύπτουσαν εἴτε ἐκ στρατιωτῶν πολεμίων τῆς τότε Κυβερνήσεως, εἴτε ἐκ τῆς ἀκολασίας ἐν γένει τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχεν ἡ τότε κυβέρνησις ἀποχρῶσαν δύναμιν νὰ χαλινώσῃ μάλιστα ἐπὶ τῶν παρὰ τοῦ ἰδίου Γαλανούλη ὁμολογηθεισῶν περιστάσεων τῆς ἀνωμαλίας· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου, ὑπαρχούσης συγχρόνως καὶ τῆς ἑτέρας αἰτήσεως τοῦ Δ. Γαλανούλη περὶ ἀποδόσεως τοῦ πληρωθέντος μισθώματος, τόσον εἰς τὴν ἀγωγὴν ὅσον καὶ εἰς τὰς προτάσεις αὐτοῦ, ὤφειλεν, ἕνεκα τῆς αἰτήσεως ταύτης, νὰ παραδεχθῇ τὴν ἀγωγὴν τοῦ Γαλανούλη καὶ ν' ἀπορρίψῃ ἐν μέρει ὡς μὴ βάσιμον τὴν παρὰ τοῦ δημοσίου προταθεῖσαν ἔνστασιν τοῦ ἀπαραδέκτου ὅλης τῆς ἀγωγῆς, καθόσον, προκειμένου λόγου περὶ ἀγωγῆς κινηθείσης μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς μισθώσεως καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν μισθωμάτων, καὶ στηριζομένης εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς στερήσεως ὅλων τῶν καρπῶν καὶ ὠφελειῶν ἐπὶ τριετίαν, ὁ λόγος δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἦναι περὶ ἀφέσεως ἢ μειώσεως, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἦναι περὶ ἐπιστροφῆς τῶν ἤδη πληρωθέντων μισθωμάτων, συμφώνως μὲ τὸν εἰρημένον νόμον 33 ἐν τέλει

(αὐτόθι, mercedem remittere aut reddere) ποτὲ δὲ δὲν ἠδύνατο τὸ Ἐφετεῖον, κατὰ τὸν ά λόγον τοῦ ἀναιρεσείοντος Δ. Γαλανούλη, ν' ἀποῤῥίψῃ τὴν τελευταίαν ταύτην αἴτησιν τοῦ εἰρημένου Γαλανούλη, ἰδίως ὡς πρὸς τὸ τρίτον περιβόλιον ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ ὅτι τοῦτο ἦτο κατὰ τὸ 1831 ἔτος ὑπενοικιασμένον παρ' αὐτοῦ εἰς τρίτον, ἀφοῦ δὲν εἶχε προταθῆ ἀπὸ τὸν ἀντίδικόν του καὶ δὲν εἶχεν ὑποβληθῆ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Δ. Γαλανούλης ἔλαβε δῆθεν παρὰ τοῦ ὑπενοικιαστοῦ ἀκέραιον τὸ ἐκμίσθωμα, ἢ ὅτι ὁ ὑπενοικιαστὴς δὲν ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ τὴν ἀνάλογον ἀποζημίωσίν του· διότι ἐνόσῳ ἡ ἀπόδειξις αὕτη ἐκλείπει, ἔχει βεβαίως ὁ Γαλανούλης, ὡς πρόσωπον συναλλαξάμενον ἀμέσως μετὰ τοῦ δημοσίου, τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπόδοσιν καὶ ὡς πρὸς τὸ εἰρημένον τρίτον περιβόλιον, διὰ τὸ ὁποῖον αὐτὸς καὶ ἐπλήρωσε τὸ μίσθωμα, κατὰ τὴν γενικὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου 10 περὶ διαφόρων κανόνων (ἄρθρ. 8 βιβλ. Γ' τίτλ. Η' καὶ 16 περὶ διαφόρων κανόνων τοῦ Ἀρμενοπούλου), ἀλλὰ τὸ Ἐφετεῖον διὰ τῶν προσβαλλομένων ἀποφάσεών του ἐδίκασεν ἀντιθέτως τῶν εἰρημένων νομίμων ἀρχῶν· πρὸς δὲ τούτοις, ἐσφαλμένως καὶ κατὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρ. 807 b) τῆς πολ. δικονομίας ἐδίκασε τὸ Ἐφετεῖον, παραδραμὸν ἄνευ οὐδεμιᾶς αἰτιολογίας τὴν ἔνστασιν τὴν ὁποίαν ῥητῶς ἐπρότεινε τὸ δημόσιον, τὴν στηριζομένην εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ § Δ' τοῦ εἰρημένου νόμου 15, ἀφορῶσαν τὸν συμψηφισμὸν τῆς ζημίας τῶν τριῶν εἰρημένων ἐτῶν 1831—1833 διὰ τῆς εὐφορίας τῶν 1833—1841 ἐτῶν, ὅταν ἔληξεν ἡ μίσθωσις.»

§ 308. Ἂν λοιπὸν ἀποδείξῃ ὁ μισθωτὴς ὅτι ἐξ ἀνωτέρας βίας δὲν ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ τὰς προσόδους τῶν παρ' αὐτοῦ ἐνοικιασθέντων χωρίων, γίνεται ἡ ἀνάλογος τοῦ μισθώματος μείωσις. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 264 τοῦ 38 ἐν Νομικῇ σ. 3663.—Πρβ. ἀπόφασιν 185 τοῦ 39 τῶν αὐτῶν ἐφετῶν ἐν Νομικῇ σ. 3697.

§ 309. Ὅταν ἡ Κυβέρνησις, πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς λῃστείας, περιώρισε τὴν κίνησιν τῶν πλοιαρίων ἐν τοῖς ἰχθυοτροφείοις, τὰ ὁποῖα ἐξεμίσθωσεν, ὁ μισθωτὴς δὲν ἔχει ἄλλο δικαίωμα ἢ νὰ ζητήσῃ ἀνάλογον ἀπόδοσιν τοῦ μισθώματος. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 18456 τοῦ 1860, ἣν βλ. ἐν Νομικῇ μελ. σ. 1049.

§ 310. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ὑποτίθησι

Α) Πᾶσαν βίαν, ᾗ τινι οὐ δυνατὸν ἀντιστῆναι, οἷον τὴν ἀπὸ ποταμῶν ἢ γερανῶν, ἢ ψαρῶν, ἢ κολοιῶν, ἢ τῶν ὁμοίων, ἢ ἐπιδρομῆς πολεμίων, ἢ ἐὰν ἀπὸ ἐλίσθου πάντες ἀρθῶσιν οἱ καρποί, ἢ τὴν ἀπὸ ἐρυσίβης εἰς τὴν ἐλαίαν ζημίαν, ἢ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀή-

δποῖα καταδιωχθεὶς ἐπλήρωσεν αὐτῷ, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἕνεκα τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ 1831 καὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν εἰς Ναύπλιον κατὰ τὸ 1832, ἐστερήθη τῶν φυτευμένων δένδρων, τῶν χόρτων καὶ ἁπάντων τῶν καρπῶν καὶ πάσης ὠφελείας ἐπὶ τριετίαν, ἐπιμείνας καὶ ἐνώπιον τοῦ ἐνταῦθα Ἐφετείου, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τοῦ τῆς 27 Νοεμβρίου 1845 ἐφετηρίου του καὶ ἀπὸ τῶν προτάσεών του τῆς τε 8 Ἰανουαρίου καὶ 31 Ὀκτωβρίου 1846, εἰς τὰς αὐτὰς αἰτήσεις καὶ ὡς πρὸς τὰ τρία περιβόλια. Τὸ δὲ δημόσιον διὰ τῶν ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ Ἐφετείου ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου καὶ Νοεμβρίου τοῦ τ. ἔ. προτάσεών του ἐζήτησε τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἐφέσεως τοῦ Γαλανούλη, τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ὑπ᾽ ἀριθ. 13559 πρωτοδίκου ἀποφάσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἀπεῤῥίφθη ἡ ἀγωγὴ τοῦ Δ. Γαλανούλη, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ἀντὶ νὰ ζητήσῃ οὗτος τὴν μείωσιν τοῦ μισθώματος, ἐζήτησε τὴν ἀποζημίωσιν ἢ τὸ διαφέρον, πάντοτε δὲ τὴν ἀπόῤῥιψιν τῶν αἰτήσεων τοῦ Γαλανούλη, καθ᾽ ὅσον καὶ εἰς τὴν περίστασιν ἔτι τῆς μειώσεως τοῦ μισθώματος πρέπει νὰ λογισθοῦν τὰ ἔτη τῆς εὐφορίας πρὸς συμψηφισμὸν τῶν στερήσεων τῆς προταθείσης τριετίας.

» Ἐπειδή, τοιούτων οὐσῶν τῶν προτάσεων, ὤφειλε τὸ Ἐφετεῖον, ὀρθῶς δικάζον, ν᾽ ἀποῤῥίψῃ κατὰ τοὺς εἰρημένους νόμους 15 καὶ 33, ἀφ᾽ ἑνὸς τὴν τοῦ Δ. Γαλανούλη αἴτησιν τῆς ἀποζημιώσεως, ἤγουν τοῦ διαφέροντος, ὡς ἰσχυρίζεται διὰ τοῦ ά λόγου του τὸ ἀναιρεσεῖον δημόσιον, θεωρῆσαν τὸ αὐτὸ Ἐφετεῖον τὴν βλάβην ὡς προκύπτουσαν εἴτε ἐκ στρατιωτῶν πολεμίων τῆς τότε Κυβερνήσεως, εἴτε ἐκ τῆς ἀκολασίας ἐν γένει τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχεν ἡ τότε κυβέρνησις ἀποχρῶσαν δύναμιν νὰ χαλινώσῃ μάλιστα ἐπὶ τῶν παρὰ τοῦ ἰδίου Γαλανούλη ὁμολογηθεισῶν περιστάσεων τῆς ἀνωμαλίας· ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ἑτέρου, ὑπαρχούσης συγχρόνως καὶ τῆς ἑτέρας αἰτήσεως τοῦ Δ. Γαλανούλη περὶ ἀποδόσεως τοῦ πληρωθέντος μισθώματος, τόσον εἰς τὴν ἀγωγὴν ὅσον καὶ εἰς τὰς προτάσεις αὐτοῦ, ὤφειλεν, ἕνεκα τῆς αἰτήσεως ταύτης, νὰ παραδεχθῇ τὴν ἀγωγὴν τοῦ Γαλανούλη καὶ ν᾽ ἀποῤῥίψῃ ἐν μέρει ὡς μὴ βάσιμον τὴν παρὰ τοῦ δημοσίου προταθεῖσαν ἔνστασιν τοῦ ἀπαραδέκτου ὅλης τῆς ἀγωγῆς, καθόσον, προκειμένου λόγου περὶ ἀγωγῆς κινηθείσης μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς μισθώσεως καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν μισθωμάτων, καὶ στηριζομένης εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς στερήσεως ὅλων τῶν καρπῶν καὶ ὠφελειῶν ἐπὶ τριετίαν, ὁ λόγος δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἦναι περὶ ἀφέσεως ἢ μειώσεως, ἀλλ᾽ ἔπρεπε νὰ ἦναι περὶ ἐπιστροφῆς τῶν ἤδη πληρωθέντων μισθωμάτων, συμφώνως μὲ τὸν εἰρημένον νόμον 33 ἐν τέλει

(αὐτόθι, mercedem remittere aut reddere)· ποτὲ δὲ δὲν ἠδύνατο τὸ Ἐφετεῖον, κατὰ τὸν α' λόγον τοῦ ἀναιρεσείοντος Δ. Γαλανούλη, ν' ἀποῤῥίψῃ τὴν τελευταίαν ταύτην αἴτησιν τοῦ εἰρημένου Γαλανούλη, ἰδίως ὡς πρὸς τὸ τρίτον περιβόλιον ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ ὅτι τοῦτο ἦτο κατὰ τὸ 1831 ἔτος ὑπενοικιασμένον παρ' αὐτοῦ εἰς τρίτον, ἀφοῦ δὲν εἶχε προταθῆ ἀπὸ τὸν ἀντίδικόν του καὶ δὲν εἶχεν ὑποβληθῆ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Δ. Γαλανούλης ἔλαβε δῆθεν παρὰ τοῦ ὑπενοικιαστοῦ ἀκέραιον τὸ ἐκμίσθωμα, ἢ ὅτι ὁ ὑπενοικιαστὴς δὲν ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ τὴν ἀνάλογον ἀποζημίωσίν του· διότι ἐνόσῳ ἡ ἀπόδειξις αὕτη ἐκλείπει, ἔχει βεβαίως ὁ Γαλανούλης, ὡς πρόσωπον συναλλαξάμενον ἀμέσως μετὰ τοῦ δημοσίου, τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπόδοσιν καὶ ὡς πρὸς τὸ εἰρημένον τρίτον περιβόλιον, διὰ τὸ ὁποῖον αὐτὸς καὶ ἐπλήρωσε τὸ μίσθωμα, κατὰ τὴν γενικὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου 10 περὶ διαφόρων κανόνων (ἄρθρ. 8 βιβλ. Γ' τίτλ. Η' καὶ 16 περὶ διαφόρων κανόνων τοῦ Ἀρμενοπούλου), ἀλλὰ τὸ Ἐφετεῖον διὰ τῶν προσβαλλομένων ἀποφάσεών του ἐδίκασεν ἀντιθέτως τῶν εἰρημένων νομίμων ἀρχῶν· πρὸς δὲ τούτοις, ἐσφαλμένως καὶ κατὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρ. 807 b) τῆς πολ. δικονομίας ἐδίκασε τὸ Ἐφετεῖον, παραδραμὸν ἄνευ οὐδεμιᾶς αἰτιολογίας τὴν ἔνστασιν τὴν ὁποίαν ῥητῶς ἐπρότεινε τὸ δημόσιον, τὴν στηριζομένην εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ § Δ' τοῦ εἰρημένου νόμου 15, ἀφορῶσαν τὸν συμψηφισμὸν τῆς ζημίας τῶν τριῶν εἰρημένων ἐτῶν 1831—1833 διὰ τῆς εὐφορίας τῶν 1833—1841 ἐτῶν, ὅταν ἔληξεν ἡ μίσθωσις.»

§ 308. Ἂν λοιπὸν ἀποδείξῃ ὁ μισθωτὴς ὅτι ἐξ ἀνωτέρας βίας δὲν ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ τὰς προσόδους τῶν παρ' αὐτοῦ ἐνοικιασθέντων χωρίων, γίνεται ἡ ἀνάλογος τοῦ μισθώματος μείωσις. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 264 τοῦ 38 ἐν Νομικῇ σ. 3663.—Πρβ. ἀπόφασιν 185 τοῦ 39 τῶν αὐτῶν ἐφετῶν ἐν Νομικῇ σ. 3697.

§ 309. Ὅταν ἡ Κυβέρνησις, πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς λῃστείας, περιώρισε τὴν κίνησιν τῶν πλοιαρίων ἐν τοῖς ἰχθυοτροφείοις, τὰ ὁποῖα ἐξεμίσθωσεν, ὁ μισθωτὴς δὲν ἔχει ἄλλο δικαίωμα ἢ νὰ ζητήσῃ ἀνάλογον ἀπόδοσιν τοῦ μισθώματος. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 18456 τοῦ 1860, ἣν βλ. ἐν Νομικῇ μελ. σ. 1049.

§ 310. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ὑποτίθησι

Α) Πᾶσαν βίαν, ᾗ τινι οὐ δυνατὸν ἀντιστῆναι, οἷον τὴν ἀπὸ ποταμῶν ἢ γερανῶν, ἢ ψαρῶν, ἢ κολοιῶν, ἢ τῶν ὁμοίων, ἢ ἐπιδρομῆς πολεμίων, ἢ ἐὰν ἀπὸ ὀλίσθου πάντες ἀρθῶσιν οἱ καρποί, ἢ τὴν ἀπὸ ἐρυσίβης εἰς τὴν ἐλαίαν ζημίαν, ἢ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀή-

-θους καύσωνος, ἢ τῆς χαλάζης καὶ τὸ παρὰ τῶν παρελθόντων στρατιωτῶν κατὰ βλακείαν ἀφαιρεθέν, ἢ τὴν ἀπὸ σεισμοῦ ἀπώλειαν κλπ. Οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν ἐκ τῆς θέσεως τοῦ κτήματος (τοῦ παραποταμίου καὶ ἐκ τούτου ὑπὸ τῆς πλημμύρας παθόντος) ἢ ἐκ τῆς κακῆς ποιότητος τῆς γῆς (ὅρα τὰ κείμενα εἰς Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν σελ. 64.)

§ 311. Ἡ λέξις *ἀφορία* (sterilitas), ἧς γίνεται χρῆσις ἐν τοῖς νόμοις 8 Κώδ. (4, 65), 15 § 4 Π. (19, 2) δὲν σημαίνει μόνον τὴν ἐκ φυσικῶν αἰτιῶν προερχομένην ἀκαρπίαν, ἀλλὰ πᾶσαν παρεμπόδισιν τῆς συνήθους καὶ τακτικῆς εἰσκομιδῆς (ν. 18 Κώδ. αὐτόθι), ἐν ᾧ καλεῖται ἀφορία ἡ ἀπὸ τῶν ἀκρίδων ζημία).—Ἄρα καὶ ἡ ἐκ τῆς λῃστῶν ἐπιδρομῆς προξενηθεῖσα ἀφορία δίδει χώραν εἰς ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐκμισθωτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 175 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 8377 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 312. Ἡ τῶν πολεμίων ἐπιδρομὴ θεωρεῖται ὡς κώλυμα δικαιολογοῦν τὴν ἀγωγήν; Εὑρ. λ. Δήμαρχος.

§ 313. Ἡ ἐπιδρομὴ στρατιωτῶν; ὅρα ἀνωτ. § 307. Ἡ χολέρα; κατωτ. § 311. 313². Ἀπ. 15305 Ἐφ. Ἀθ.—Ἀτμοσφαιρικὰ αἴτια; κατ. § 320.

Β) Ὅτι διὰ τῆς βίας ἐκωλύθη ἡ συγκομιδὴ τῶν καρπῶν.

Ἅμα οὗτοι συγκομισθῶσι, κύριος αὐτῶν γίνεται ὁ ἀγρολήπτης· ἑπομένως αὐτῷ κινδυνεύουσι. Πρβ. Θέμ. 4 σελ. 384 σημ. 90 (1). συγκεκομισμένοι δ' εἰσὶν οἱ καρποὶ ἅμα ἐκκοπῶσιν ὑπὸ τοῦ ἀγρολήπτου, καὶ ἀδιάφορον ἂν ἐβλήθησαν ἤδη εἰς τὰς ἀποθήκας. Πανδ. (6. 1) 78.

Γ) Ὅτι ἡ ζημία (2) εἶναι μεγάλη (ἄμετρος βλάβη) Π. (19. 2) 25 § 6. Βασ. (20 1) 25. τὸ ζήτημα δὲ τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ, οὐδόλως ὅμως συνέχεται μετὰ τῆς ἐκ τῆς

---

(1) Ἀφοῦ ὁ καρπὸς ἀποσπασθῇ ἀπὸ τῆς ἀμπέλου, πᾶσα ἀπώλεια αὐτοῦ (ἄρα καὶ ἡ ὑπὸ λῃστῶν διαρπαγή του) βαρύνει τὸν μισθωτήν· ὁ μισθωτὴς μάλιστα, γινόμενος οὕτω κύριος τῶν καρπῶν, δύναται νὰ κινήσῃ διεκδικητικὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἅρπαγος. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 17809 τοῦ 60.—Παβ. Παπαρ. 6 σ. 64 σημ. 53. Καλλ. γ σ. 284 σημ. 96 καὶ τεμ. 13 (7. 4).

Δὲν ὀφείλεται ἀποζημίωσις εἰς τὸν μισθωτὴν διὰ τὴν βλάβην, ἥτις ἐγένετο ἐκ βροχῶν ἐπὶ τοῦ καρποῦ, ἀφοῦ τὸν ἔφερεν ἐκεῖνος εἰς τὰ ἁλώνια. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 10152 τοῦ 52, τκ. 2.

(2) Πρβ. τὴν ἐν § 307 ἀπόφ. ΑΠ. 23 τοῦ 47.

δυσαναλογίας τοῦ ἀνταλλάγματος πρὸς τὸ πωλούμενον πρᾶγμα παραγομένης ὑπερμέτρου βλάβης.

§ 313[2]. Ἐὰν ὁ τῆς μισθώσεως χρόνος περιλαμβάνῃ πλείονας περιόδους καρποφορίας; Παπ. 2 σελ. 65 ἐπ. θέμ. 4 σελ. 383 ἐπ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 23 τοῦ 47, ἣν ἀνωτ. § 307. Ὥστε ἂν ἀποδειχθῇ, ὅτι μετὰ τὴν συμβᾶσαν εἰς τὸν μισθωτὴν ἐξ ἀνωτέρας βίας ζημίαν, ἐπῆλθεν εὐφορία τῶν ὑπὸ μίσθωσιν κτημάτων, ὁ μισθωτὴς δὲν ἀνακουφίζεται ἐκ τοῦ μισθώματος. Βασιλ. (20, 1) τομ. 15. — Ἀπ. πολ. ΑΠ. 57 τοῦ 1857, κυροῦσα τὴν 232 τοῦ 1847 καὶ 130 τοῦ 48 ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ.

Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἡ 2 σκέψις τῆς 15399 τοῦ 57 ἀποφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. φέρει·

« Ἐπειδὴ καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι δι' ἃς αἰτίας ἀναφέρει ἡ ἀγωγή, ἤτοι τῆς τε καταλήψεως τῆς Μουνυχίας ὑπὸ τῶν Ἀγγλογαλλικῶν στρατευμάτων καὶ τῆς, ἕνεκα τῆς ἐνσκηψάσης χολέρρας, προσκαίρου διακοπῆς τῆς μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς συγκοινωνίας ἐστερήθη ὁ ἐνάγων, κατὰ τὴν ἀξίωσίν του, τὰς εἰσπράξεις τῶν διοδίων κατὰ τὰ χρονικὰ ταῦτα διαστήματα, ὅτι οὗτοι εἶναι λόγοι δυνάμενοι νὰ δικαιολογήσωσιν ἀγωγὴν περὶ μειώσεως μισθώματος, καὶ ὅτι δὲν ἀπαλλάττεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ δημόσιον πάσης εὐθύνης, δυνάμει τοῦ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ μισθωτοῦ ῥητῆς, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ δημοσίου, ἐν τῇ προκηρύξει τῆς δημοπρασίας συμφωνίας, τοῦ νὰ μὴ δύναται τοὐτέστι καμμία ἀφορμὴ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις ἀπαιτήσεως ὁποίας δήποτε κατὰ τοῦ δημοσίου, πάλιν ἀπαράδεκτός ἐστιν ἡ προκειμένη ἀγωγή, διὰ τὸν λόγον, ὅτι, κατὰ τὸν νόμον, τοιοῦτον πρὸς ἀνάλογον μείωσιν τοῦ μισθώματος δικαίωμα ἔχει ὁ μισθωτὴς τότε μόνον, ὅταν ἄλλως ἐκ τῆς προλαβούσης καὶ τῆς ἑπομένης ἀπολαυῆς δὲν ἐκαλύφθη τὸ ποσὸν τοῦ συμφωνηθέντος μισθώματος, καὶ οὕτω προέκυψεν εἰς αὐτὸ οὐχὶ στέρησις κέρδους, ἀλλὰ πραγματικὴ ζημία· ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκειμένου ὁ ἐνάγων δὲν στηρίζει ποσῶς τὴν ἀγωγήν του εἰς τοιοῦτον ἰσχυρισμόν, ὅτι κατά τε τοὺς προηγουμένους καὶ μετέπειτα πλειοτέρους μῆνας εἰσέπραξε ποσὸν ἔλαττον τοῦ συμφωνηθέντος καὶ ὀφειλομένου μισθώματος, περιοριζόμενος μόνον εἰς τὸ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ μισθώματος λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν ἔφθασε κατὰ τὰ εἰρημένα τοῦ χρόνου διαστήματα νὰ εἰσπράξῃ τὰ ποσά, τὰ ὁποῖα ἄνευ τῶν παρ' αὐτοῦ προτεινομένων κωλυμάτων ἤθελε δῆθεν εἰσπράξει, καὶ τὰ ὁποῖα ἐστερήθη.

§ 313[3]. Κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ἐκπτώσεως οὐδόλως ἀποβλέπομεν εἰς τὰς διὰ τὸ ἔκτακτον δυστύχημα καταβληθείσας δαπάνας τῆς καλλιεργείας, οὔτε εἰς τὴν σποράν, διότι ταῦτα πάντα εἰσὶν εἰς βάρος τοῦ ἀγρολήπτου. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 2ς τοῦ 47 ἀνωτ. § 307. Πανδ. (19. 2) 15. Βασ. (20. 1) 15. Τροπλ. μίσθωσις § 722.

§ 313[4]. Μόνον ὅταν ὁ μισθωτὴς ἀνεδέχθη τὸν κίνδυνον, ἢ ὅταν συμμερίζεται μετὰ τοῦ κυρίου τὸ προϊόν, δὲν γίνεται μείωσις. Πρβ. Καλλ. γ § 289 σημ. 101. Ἐν τῇ νομολογίᾳ εὕρηνται, ὡς πρὸς τοῦτο, τὰ ἑξῆς.

§ 314. α) οὐδεὶς νόμος περιορίζει τὰ συμβαλλόμενα μέρη νὰ συμφωνήσωσι περὶ τυχηρῶν καὶ κινδύνων τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος ἄλλως πάρ' ὅ,τι ὁ νόμος κανονίζει. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 109 τοῦ 59, κυροῦσα τὴν 16408 ἀπ. Ἐφ' Ἀθ. (1) φέρουσα·

« Ἐπειδὴ ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως προκύπτει, ὅτι τὸ Ἐφετεῖον ἐκ τοῦ μόνου παρ' οὐδενὸς τῶν διαδίκων ἀμφισβητουμένου γεγονότος, ὅτι ἡ συμφωνία ἐγένετο νὰ πληρώσῃ ὁ Γ'

---

(1) Ἐπρόκειτο περὶ πωλήσεως σταφιδοκαρποῦ ὡρισμένης ποιότητος, τὸ δὲ Ἐφετεῖον ἐπείσθη ὅτι ἡ συμφωνία ἐγένετο νὰ πληρώσῃ ὁ μὲν πρὸς τὸν δὲ τὴν σταφίδα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποκεκομμένης ἀνωτάτης τιμῆς. Οἱ λόγοι τῆς ἀναιρέσεως εἶχον οὕτω·

1) Ἡ πώλησις ἐλπιζομένου πράγματος δὲν διέπεται κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν ἀπὸ τοὺς περὶ πωλήσεως μετρωμένων καὶ σταθμιζομένων πραγμάτων κανόνας, ὡς ἡ πρώτη σκέψις τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως παραδέχεται. Τῆς τιμῆς δὲ ὁρισθείσης σχετικῶς πρὸς τὴν ἐν Πάτραις κοπτομένην πρώτην τιμήν, ἔπεται ὅτι ὁ ἀντίδικος δὲν ἦτον ὑπόχρεως νὰ τὴν παραλάβῃ κακῆς ποιότητος οὖσαν.

2) Παραδεχθέντος τοῦ Ἐφετείου, ἐν τῇ δευτέρᾳ σκέψει, ὅτι ἡ προκειμένη ἀγοραπωλησία ἦτο πράγματος ἐλπιζομένου, πᾶσα ἐξέτασις τῆς ποιότητος τοῦ πωληθέντος ἦτον εἰς τὸν νόμον ἐναντία, διότι ἡ τοιαύτη σύμβασις εἰς τοῦτο κυρίως συνίσταται, τὸν ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ πωληθέντος ἦτον εἰς τὸν νόμον ἐναντία, διότι ἡ τοιαύτη σύμβασις εἰς τοῦτο κυρίως συνίσταται, τὸν ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ πράγματος κίνδυνον τοῦ τε ἀγοραστοῦ καὶ τοῦ πωλητοῦ, ἀφοῦ ἡ ποσότης εἰς τὰς τοιαύτας συμβάσεις οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν.

πρὸς τὸν Σ τὴν σταφίδα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πρώτης ἐν Πάτραις ἀποκεκομμένης ἀνωτάτης τιμῆς τοῦ καρποῦ τούτου, ἐπείσθη, ὅτι ἡ μεταξὺ τῶν διαδίκων σύμβασις ἐγένετο περὶ σταφίδος ὡρισμένης ποιότητος, ἀβρόχου καὶ στεγνῆς, συμφώνως μὲ τὸν συνομολογηθέντα ἀνώτατον ὅρον τῆς τιμῆς τοῦ τοιούτου εἴδους καρποῦ, καὶ ἀδιάφορον ἐθεώρησεν, ἂν ὁ ὅρος οὗτος τῆς ποιότητος ἐτέθη ῥητῶς εἰς τὸ συνάλλαγμα ἢ μή, τουτέστι, τὸ Ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ἀλυσιτελῆ τὴν παρεμπιπτόντως διαταχθεῖσαν ἀπόδειξιν καὶ ἀπεμακρύνθη αὐτῆς (ὅρα σκέψιν 3 τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως) πεισθέν, ὡς ἐῤῥέθη, περὶ τῆς πραγματικότητος τῆς συμβάσεως ἐκ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς τιμῆς, ἥτις οὔτε ἠμφισβητήθη, οὔτε περὶ αὐτῆς διετάχθη ἢ διεξήχθη ἀπόδειξις. Ἄρα μὴ ποιησάμενον χρῆσιν τῆς, κατὰ τὴν γνώμην του, περιττῆς ἀποδείξεως, δὲν παρεβίασε τὸν νόμον.

« Ἐπειδὴ ἀφοῦ οὐδεὶς νόμος περιορίζει τὰ συμβαλλόμενα μέρη νὰ συμφωνήσωσι περὶ τυχηρῶν καὶ κινδύνων τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος ἄλλως παρ' ὅ,τι ὁ νόμος κανονίζει, καὶ ἀφοῦ τὸ Ἐφετεῖον παρεδέχθη, ὅτι, διὰ τῆς τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς τιμῆς ἐξαγομένης διανοίας τῶν συμβαλλομένων, ὁ ἀγοραστὴς ἔπρεπε νὰ παραλάβῃ καρπὸν ἄβροχον καὶ στεγνόν, ἕπεται, ὅτι οὐδεμίαν ἐπιῤῥοὴν ἔχει ὁ νόμος ἐπὶ τῆς προκειμένης συμβάσεως, καὶ ἂν παραδεχθῇ τις, ὅτι οὗτος κανονίζει τὰ περὶ τυχηρῶν καὶ κινδύνων ἄλλως παρ' ὅ,τι συνεφώνησαν οἱ διάδικοι. »

§ 315 β) Εἰς τὰς ἐκχωρήσεις τῶν ἀπαιτήσεων δὲν ἀπαγορεύει ὁ νόμος (τεμ. 10, 13 Π. 18, 4) τὴν συμφωνίαν τοῦ νὰ μὴν ἐνέχηται ὁ ἐκχωρητὴς μήτε διὰ τὴν ὕπαρξιν τῆς ἐκχωρουμένης ἀπαιτήσεως. Τοῦτο δ' ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὸ τῆς ἐπικαρπίας δικαίωμα, ὅπερ τὸ δημόσιον παραχωρεῖ εἰς ἰδιώτας, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ παρ' αὐτῶν καλλιεργούμενα ἐθνικὰ κτήματα. Ὅθεν οὐδένα νόμον παρεβίασε τὸ δικ. τῆς οὐσίας, εἰπὸν ὅτι κατὰ τὸ συνάλλαγμα, τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ Β, τὸ δημόσιον δὲν ἐνέχεται καὶ ἂν τινὰ τῶν ἐλαιοδένδρων, ὧν τὸ τῆς ἐπικαρπίας δικαίωμα ἐξεχώρησε, κατείχοντο διανοίᾳ κυρίου παρ' ἰδιωτῶν, ἤτοι δεχθὲν ὅτι τὸ δημόσιον εἶναι ἀνεύθυνον, καίτοι ἀνυπάρκτου ἐκχωρηθείσης ἀπαιτήσεως. Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 187 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 9292 τοῦ 52 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.—Κατ. § 326.

§ 316. γ) Ὁ μισθωτής, ὅστις ἀνεδέχθη εἰς βάρος του πᾶσαν τυχαίαν ζημίαν, ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ἄρνησιν τοῦ ἐκμισθωτοῦ εἰς τὸ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διαρπαγὴν τῶν καρπῶν (τῶν ἰχθύων τοῦ μισθωθέντος ἰχθυοτροφείου π. χ.); Ναί,

απήντησεν ὁ ΑΠ. (1) (ἀποφ. 32 τοῦ 67), διότι, εἰ καὶ ἀπαλλαττόμενος (2) τῆς εὐθύνης, ὤφειλεν ὁ κύριος, ἐὰν ἀποδειχθῇ ἐγκαίρως προειδοποίησις, νὰ προστατεύσῃ ὅσον ἠδύνατο τὸν μισθωτήν.

§ 317. δ) Κατὰ τὸν νόμον, τὰ τυχηρά, καὶ ἰδίως ἡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀφορία, εἶναι εἰς βάρος τοῦ δεσπότου τοῦ κτήματος, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας. Απ. Εφ. Αθ. 6297 τοῦ 49 (3).

§ 318. ε) Ο ἐν τῷ περὶ μισθώσεως ἀμπέλου συμβολαίῳ ὅρος, ὅτι ὁ ἐκμισθωτὴς δὲν ἐγγυᾶται διὰ πᾶσαν προκυψομένην ζημίαν εἰς τὸν μισθωτήν, περιέχει καὶ τὴν τῆς θεομηνίας καταστροφὴν τῶν καρπῶν; Ορα ἀπόφασιν 957 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ναυπλ. Εφ. ἐν Νομικῇ σ. 6278.

§ 319. ϛ) Μειωθέντος τοῦ ποσοῦ τῶν δημοπρατηθεισῶν προσόδων ἐκ τυχαίου συμβάματος, δικαιοῦται ὁ ἐνοικιαστὴς ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀνάλογον τοῦ ἐνοικίου ἐλάττωσιν ἀφοῦ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας ἄνευ τινὸς ἐπιφυλάξεως, καίτοι γινώσκων ἤδη τὸ σύμβαμα; Οὐχί. Απ. Εφ. Αθ. 15287, ἣν ὅρα ἐν Νομ. Μελ. σ. 493. Ορα καὶ τὴν 10964 τοῦ 59 ἀπόφασιν τῶν ἐν Αθ. Εφ.

§ 320. Εὰν ὁ ἀγρολήπτης συνομολογήσῃ ὅτι ἀναλαμβάνει πάσας τὰς τυχαίας ζημίας, ἡ τοιαύτη συνομολόγησις ἀφορᾷ μόνας τὰς εἰς τοὺς καρποὺς συμβαινούσας τυχηρὰς ζημίας, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τυχηρά, τὰ καταστρέφοντα αὐτὸ τὸ μισθωθέν, διότι ταῦτα, ἐν ἀμφιβολίᾳ, ἐπιγινώσκει πάντοτε ὁ δεσπότης (4). Παπαρ. 2 σελ. 66. Πρβ. Τροπλ. louage ἀρ. 759.

---

(1) Πρβ. Παπαρ. 6. σ. 66. Τροπλ. louage ἀριθ. 759. 259-261. Δαλλόζιος louage § 822. ἑπ. 237-241.

(2) Νόμ. 9 § 2. 71 (19. 2) καὶ 8 Κώδ. (4. 65). — Πρβ. κατ. σ. 207.

(3) Διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς δημοπρατηθείσης ἐπικαρπίας εὐθύνεται τὸ δημόσιον; Απ. Εφ. Αθ. 7473 τοῦ 50. 9272 τοῦ 52.

(4) Κατὰ τὸ τεμ. 57 πρ. Π. (18. 1), ὅταν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον μέρος, ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις, γίνεται ὅμως ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος· ὥστε ἂν καθ' ὃν χρόνον ἐνεκρίθη ἡ δημοπρασία τῶν προσόδων εἶχε καταστραφῆ ἐκ καταιγίδος καὶ χαλάζης μέρος τοῦ φόρου (ἤτοι τοῦ πωληθέντος πράγματος); μειοῦται τὸ τίμημα κατὰ λόγον τῆς ζημίας, ταύτης, δὲν ἀφαιρεῖται δὲ ὁλόκληρος αὕτη ἐκ τοῦ ὀφειλομένου ἐνοικίου. Απ.

§ 321. Οἱ ἐκλήπτορες δημοσίων προσόδων δικαιοῦνται εἰς τοιαύτην ἔκπτωσιν;

Ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τούτου ἔχει ἐπιῤῥοὴν, διότι ἄλλαι ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται ἐὰν τὸ συνάλλαγμα χαρακτηρισθῇ ὡς μίσθωσις. Διὸ ὑπομιμνήσκομεν, διὰ βραχέων, τὰ ἑξῆς· δηλαδὴ ὅτι

α) Ἅμα καταρτισθῇ ἡ πώλησις, ὁ κίνδυνος τοῦ πράγματος ὁρᾷ τὸν ἀγοραστὴν καὶ πρὶν ἔτι αὐτὸ τῷ παραδοθῇ· ὥστε, ἂν διὰ τυχηροῦ συμβεβηκότος ἀπολεσθῇ, αὐτὸς φέρει τὴν βλάβην μὴ ἀπαλλαττόμενος τῶν ὑποχρεώσεών του (2).

β) Ἐὰν ὅμως τὰ τυχηρὰ συμβάντα προῆλθον ἐκ τῆς ἀμελείας τοῦ πωλητοῦ, ἢ κατέστη οὗτος ὑπαίτιος ὑπερθέσεως, αὐτὸν πλέον ὁρᾷ ἡ ζημία (3).

γ) Τί ὅταν ἡ πώλησις περιλαμβάνῃ πολλὰ ἀτομικῶς (species) ὡρισμένα πράγματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων μένει νὰ ἐνεργηθῇ ἐκλογή; Εὐρ. ιδ' σελ. 353. 355. Θέμ. 2 σελ. 50. Ῥάλλ. α § 419—421.

δ) Τί ἐπὶ πωλήσεως πραγμάτων ἀριθμουμένων, μετρουμένων καὶ σταθμωμένων; Εὐρ. ιδ' σελ. 357 ἐπ. αὐτ. § 615—620 ἐπ. Θέμ. 2 σελ. 35. Εὐρ. λ. Πώλησις § 616.

ε) Τί ὅταν ἡ πώλησις ἐγένετο ὑπὸ *aίρεσιν*; Καλλ. γ § 263. Παπαρ. α § 395 σημ. 9—13 περὶ ἐνοχῶν. Εὐρ. ιδ' σελ. 352 ἐπ. — Κατωτ. § 442—448.

ς) Πότε ὑπάρχει ἀγορὰ ἐλπίδος; ἐλπιζομένου δέ; Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 394 σημ. 10 ἐπ. Θέμ. 2 σελ. 29 ἐπ. Ῥάλλη τ.

πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 64, ἀναιροῦσα τὴν 302 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Πατρῶν. Πρβ. κατωτ. § 442—443.

Ὁ ἐκχωρῶν ἀπαίτησιν ἀόριστον κατὰ τὸ ποσὸν, οἷα εἶναι ἡ τῶν φόρων ἐκχωρουμένη ἀπαίτησις, μόνον διὰ τὸ ἐντελῶς ἀνύπαρκτον τῆς ἀπαιτήσεως ἐνέχεται. Τεμ. 5 (18. 4). — Ὁ ἀορίστως δὲ τὴν χρῆσιν καὶ κάρπωσιν δικαιώματός τινος ἐκποιῶν, ὡς τὸ δημόσιον τὴν φορολογίαν, δὲν ἐνέχεται εἰς ἀποζημίωσιν, ἄν τινες τῶν ὠφελειῶν ἐκνικηθῶσιν. Τεμ. 5 (21. 2). Κωδ. (8. 45) Τεμ. 1. Απ. Ἐφ. Αθ. 16853 τοῦ 49.

(2) Πρβ. Εὐρ. 14 σελ. 352 ἐπ. Καλλ. γ § 263. Μολιτόρου 2 § 426. Θέμ. 2 σελ. σελ. 49 ἐπ. Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 395 σημ. 9—13. Ῥάλλη ἐμπ. δικ. § 419—421.

(3) Αὐτόθι.—Εὐρ. 14 σελ. 356.

1 § 380 ἐκδ. ά. Εὑρ. ιδ' σελ. 294. 299. 301. Εὑρ. ιέ σελ. 9 § 336.

ζ) Ἐπὶ μισθώσεων δὲ ἰσχύει ἡ ἐν § 306 ἐκτεθεῖσα ἀρχή.

§ 321[a]. Μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς πωλήσεως ὑπάρχει στενὴ σχέσις, δυναμένη νὰ παρασύρῃ πολλάκις τοὺς νομικοὺς νὰ θεωρήσωσιν ὡς μίσθωσιν ὅ,τι φέρει χαρακτῆρα ἀγοραπωλησίας, καὶ τ' ἀνάπαλιν. **Locatio et conductio proxima est venditioni et emptioni, iisdemque regulis juris consistit** (1)· εἰσὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἐθνικοῦ δικαίου. **Locatio et conductio cum naturalis sit et omnium gentium non verbis, sed consensu contrahitur, sicut emptio et venditio** (2)· ἡ μίσθωσις, ὡς ἡ ἀγοραπωλησία (3), ἀπαιτεῖ τρία τινά, πρᾶγμα, τίμημα, συναίνεσιν· ἡ διαφορὰ δὲ τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ δὲ συναλλάγματος συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ μὲν πώλησις εἶναι μέσον ἀπαλλοτριώσεως, μεταβιβάζον εἰς ἄλλον ὁριστικῶς τὴν κυριότητα αὐτὴν, ἐν ᾧ διὰ τῆς μισθώσεως προσδίδεται προσκαίρως ἄλλῳ τινὶ ἡ ὑλικὴ χρῆσις ἢ κάρπωσις (jouissance) τοῦ πράγματος, οὗτινος ὁ κύριος διατηρεῖ τὴν νομικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν κάρπωσιν.

Ἐπειδὴ δὲ τῆς μισθώσεως σκοπούμενόν ἐστι ν' ἀσφαλίσῃ τῷ κυρίῳ τὴν πρόσοδον τοῦ πράγματος, ἕπεται ὅτι τὸ μίσθωμα (εἴτε εἰς πρόσοδον, εἴτε εἰς χρήματα συνιστάμενον) κατακερματίζεται ἐκ τῆς φύσεως του εἰς χρονικὰς περιόδους, ἐν ᾧ εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν ὁ κύριος ζητεῖ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ πρᾶγμα διὰ χρηματικοῦ κεφαλαίου, καὶ τὸ τίμημα δὲν διαιρεῖται εἰς πληρωμὰς ἀντιπροσωπευούσας τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα, ἀλλὰ κανονίζεται διὰ τῆς ἀμέσου ἢ ὑπὸ προθεσμίαν τινὰ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος.

Ἡ συγγένεια, ἡ μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς ἀγοραπωλησίας, εἶναι τόσον στενὴ, ὥστε πολλάκις οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι διστάζουσιν εἰς τὴν διάκρισιν αὐτῶν (4). Δύο νεώτεροι δὲ νομοδιφεῖς, ὁ Pothier καὶ ὁ Caroccius, διχογνωμοῦσιν ὡς πρὸς τὰ

---

(1) Τεμ. 1. Π. (19. 2) Βασ. (20. 1) 2.

(2) Τεμ. 1. Π. (19. 2).—Βασ. (20. 1) 1. Καὶ ὅτι ἡ ἀγορασία τοῦ ἐθνικοῦ νομίμου ἐστί. Διὸ καὶ συναινέσει συνίσταται, καὶ μεταξὺ ἀπόντων, καὶ διὰ μέσου καὶ διὰ γραμμάτων.

(3) Τεμ. 2. Π. (19. 2).

(4) Γάϊος τεμ. 2 § 1 de cont. empt. Εἰσ. βιβλ. 3 ἀρ. 145. 146 καὶ 147· javolenus τεμ. 65 de cont. empt.

μέτα τῆς διακρίσεως, θέτοντες ἓν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Troplong, louage ἀρ. 22.

Αἱ δυσχέρειαι αὗται ἀναφύονται ἰδίως εἰς τὸ ἑπόμενον ζήτημα.

Γνωστὸν εἶναι, ὅτι ὁ ἀγρολήπτης δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἀφαίρεσιν τοῦ μισθώματος καρποφόρων ἀγρῶν, διὰ τὴν συμβᾶσαν τοῖς ἀσυγκομίστοις καρποῖς ἄμετρον βλάβην ἐκ τῆς λεγομένης θεομηνίας (1). Ἐνταῦθα ὅμως ἀναφύεται ζήτημά τι, τοῦτο· «*ἡ λεγομένη μίσθωσις τῶν δημοσίων φόρων ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην;*»

Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου οἱ νομοδιδάσκαλοι διαφωνοῦσι, διότι οἱ μὲν θεωροῦσι τὸ προκείμενον συνάλλαγμα ὡς ἁπλῆν δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ δημοσίου, οἱ δὲ ὡς μίσθωσιν.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον σύστημα. — Τὸ δημόσιον (λέγουσιν ὅσοι θεωροῦσι τὸ συνάλλαγμα ὡς δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν) ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσπράττειν ὡρισμένην ποσότητα ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, χρημάτων, δημητριακῶν καρπῶν κτλ., τοῦ δὲ δικαιώματος τούτου τὴν ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἄσκησιν ἐκχωρεῖ, ἐπὶ χρηματικῷ ἀνταλλάγματι, εἰς τοὺς λεγομένους δημοσιῶνας (2)· ἡ παραχώρησις αὕτη παρέχει αὐτοῖς τὴν χρῆσιν πράγματος ἀποδιδομένου μετὰ τὴν χρῆσιν αὐτουσίου εἰς τὸ δημόσιον; — Οὐχί· ὁ ἐκλήπτωρ δὲν ἀποκτᾷ ἢ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος (ἢ καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον) τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, ὧν γίνεται κύριος. Τὸ ἐκχωρηθὲν δὲ τοῦτο δικαίωμα δὲν εἶναι τὸ ἀφῃρημένον κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ φορολογεῖν, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐξ αὐτοῦ συναγομένη ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἀπαίτησις ποσοστοῦ τινός, εἰσπραττομένου εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ παραγομένων καρπῶν, εἴτε ἐκ τοῦ τιμήματος τῶν εἰσαγομένων ἢ ἐξαγομένων προϊόντων κτλ. Τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἅμα ἐπιτυχούσης τῆς εἰσπράξεως, ἀναιρεῖται, ὥστε ὁ ἐκλήπτωρ, ὁ πληρώσας τὸ ἀντάλλαγμα τῆς ἐκχωρήσεως, οὐδὲν ἀποδίδει εἰς τὸ δημόσιον μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ χρόνου, ἐφ' ὃν τῷ ἐξεχωρήθη ἡ ἀπαίτησις ἐκείνη. Οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς μισθώσεως πραγμάτων εἶναι (προσθέτουσι) πρᾶγμα μὴ δαπανώμενον

---

(1) Ποῖος ὁ λόγος; Παππ. 2 σ. 66 σημ. 53.

(2) Καλλ. γ § 281 καὶ οἱ συγγραφεῖς, ὧν μνείαν ποιεῖται.— Παπαρ. Β σ, 39. ἑπ. Οὕτω καὶ ἄλλοι τινές, μνημονευόμενοι εἰς Θέμ. τ. 4 σ. 360 ἐν ὑποσημ.

χρήσει, διότι ἡ συνεπαγομένη τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο χρῆσις, περιέχουσα ἐν ἑαυτῇ καὶ τὴν ἐπὶ τῆς οὐσίας ἐξουσίαν, καθίστησιν ἀδύνατον τὴν ἀπόδοσιν αὐτουσίου τοῦ πράγματος καὶ ἀναιρεῖ τὸ οὐσιῶδες τοῦτο προσὸν τῆς περὶ μισθώσεως συμβάσεως· ἐπὶ τῆς πράσεως ἡ δεσποτεία τῆς ὕλης ἀμείβεται, ἐπὶ δὲ τῆς μισθώσεως τοῦ αὐτοῦ μένει. Βασ. (19. 1) 63.

Ὑπάρχει λοιπὸν ἐνταῦθα τὸ οὐσιῶδες τοῦτο προσὸν τῆς μισθώσεως πράγματος; — Οὐχί· ἄρα (συμπεραίνουσιν) οὔτε μίσθωσις, ἀλλ' ἁπλῆ δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησις τῆς ἐκ τοῦ κυριαρχικοῦ τῆς πολιτείας δικαιώματος παραγομένης ἀπαιτήσεως τοῦ δημοσίου ἐπὶ ἀπολήψει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πιθανῶς ἐλπιζομένων ἀντικαταστατῶν πραγμάτων (1).

Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον σύστημα.—Ἂν τὰ περὶ διοδίων (péages) καὶ μισθώσεως τῶν δημοσίων φόρων (octrois) συναλλάγματα, λέγουσιν οἱ ἀντιδοξοῦντες (2), σιωπῶσιν ὡς πρὸς τὰς συνεπείας τῶν τυχαίων καὶ ἐκτάκτων συμβαμάτων, ἐφαρμόζονται τὰ περὶ μισθώσεων ὡρισμένα. ὅθεν, ἂν ὁ μισθωτὴς δημοσίων φόρων δὲν ἠδύνατο, ἕνεκα στάσεώς τινος, νὰ συλλέξῃ ἐπί τινα καιρὸν ὅ,τι τῷ ἀνῆκει καὶ ἀποδείξῃ ὅτι, ὑπολογιζομένων τῶν εἰσοδημάτων τῶν καλῶν καὶ κακῶν χρόνων, ἡ ζημία του εἶναι ἀξία λόγου, χωρεῖ ἡ περὶ ἐλαττώσεως τοῦ τιμήματος ἀγωγή. Amplio, λέγει ὁ Medicis, in conductore gabellarum; qui si fortuito casu fuerit impeditus; non imputatur ei, sed fit remissio justa damnum passum (3). Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐδέχθη καὶ τὸ ἐν Πα-

---

(1) Τὴν γνώμην ταύτην εὑρίσκετε καὶ εἰς τὴν 202 τοῦ 49 ἀπ. πολ. ΑΠ., ἥτις ὅμως δὲν ἀναφέρει νόμον τινά.

(2) Πρβ. Troplong, louage, ἀρ. 236, 237. Οὗτος ἐν τῷ § 93 λέγει « ainsi on peut louer un péage, un droit d'octroi. Δαλλ. λ. louage ἀρ. 249. Καὶ ὁ Molitor, § 588, λέγει, ὅτι ἀντικείμενον μισθώσεως δύναται νὰ γίνῃ καὶ τὸ droit de percevoir les revenus de l'État.

(3) Part 1, 9, 16 ἀρ. 27. Πρβ. Ferret. tract. de gabella ἀρ. 299. Ὁ Troplong, louage ἀρ. 22, λέγει, ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς περιστάσεις τῆς ὑποθέσεως καὶ τὴν διάνοιαν τῶν μερῶν κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Γαΐου· idque ex accidentibus apparet· ὑποθετέον, λ. χ., ὅτι ἐγώ, κύριος κτήματος τὸ ὁποῖον καλλιεργῶ, πωλῶ προτοῦ τοὺς ὁποίους θέλει ἀποφέρει ἐπὶ δύο ἔτη καρποὺς ἀντὶ ὑλικοῦ τιμήματος ἢ ἀντὶ τόσου ἢ τόσου

ρισίοις Ἐφετείον, δι' ἀποφάσεως τῆς 11 Μαρτίου 1834, ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς τινὸς adjudicateur du baill du marché aux chevaux, ἔχοντος τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ διὰ πάντα ἵππον ὡρισμένον ποσὸν, οὗτινος ἐστερήθη ἕνεκα στάσεως τινός. Considerant, φέρει ἡ ἀπόφασις, que Lucas a éprouvé un dommage dans la jouissance de son fait; que la ville de Paris est engagée à faire jouir paisiblement son preneur; que notamment dans les circonstances de la cause, la ville de Paris doit une indemnité....

Τὸ ζήτημα πρέπει νὰ λυθῇ πρὸ πάντων (λέγει ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐν Θέμιδι, τ. 4. σ. 360, διατριβῆς) κατὰ τὴν φαινομένην ἐν τῷ συναλλάγματι γνώμην τῶν συναλλαττομένων, ὅπου ἡ εἰς αὐτὸ δοθεῖσα ὀνομασία δὲν δύναται μὲν μόνη ν' ἀποφασίσῃ, ἀλλα καὶ δὲν πρέπει νὰ μὴ ληφθῇ παντελῶς ὑπ' ὄψιν· ἐν ἀμφιβολίᾳ δὲ, κατὰ τὸν νόμον 39 de pactis (2. 14), πρέπει ἡ συμφωνία νὰ θεωρηθῇ μᾶλλον ὡς μίσθωσις παρὰ ὡς τὸ διὰ τὸν παραχωρητὴν ἐπιβλαβέστερον συνάλλαγμα. Διὰ τί δὲ, προσθέτει ἐν ὑποσημειώσει, νὰ μὴ ὑπάρχῃ μίσθωσις, ὅταν τὶς π. χ. εἰς τὸν κῆπόν του ἀφήσῃ εἴς τινα τὴν θέρισιν τῶν καρπῶν ἢ τοῦ χόρτου ἀπέναντι χρημάτων; Τοὐλάχιστον ἡ περίπτωσις ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης διατηρεῖ τὴν κατοχὴν ὅλου τοῦ ἀγροῦ, δὲν ἀντιλέγει εἰς τὴν παραδοχὴν μισθώσεως.

Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης των ἐπικαλοῦνται οὗτοι χωρία τινὰ τοῦ νόμου (1), ἐν οἷς οἱ λήπτορες καλοῦνται μισθωσάμενοι· ἀλλ' εἰς ἄλλα χωρία, ἀπαντῶσιν οἱ ἀντιδοξοῦντες, καλοῦνται καὶ

ἐτησίου τιμήματος. (Περὶ τοῦ εἴδους τούτου ὅρα Troplong vente τ. 1. ἀρ. 204)· ἡ πρᾶξις αὕτη εἶναι πώλησις. Μίσθωσις ἤθελεν εἶσθαι ἂν τὸ κτῆμα παρεδίδετο εἴς ἄτομόν τι, ὥστε νὰ τεθῇ εἰς κατάστασιν νὰ συλλέξῃ αὐτὸ τοὺς καρποὺς τῆς ἐργασίας του· ὁ ἀγρολήπτης ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις colonus ἐκ τοῦ ῥήματος colere (cultiver, καλλιεργεῖν)· nummis colit, ἔλεγεν ὁ νομοδιδάσκαλος Παῦλος (τεμ. 26 § 1. Π. de furtis). Ἂν ὅμως ὁ ἀγοράζων τοὺς ἀναφυησομένους (à naître) καρποὺς δὲν πρόκηται νὰ παρασκευάσῃ τὴν καρποφορίαν διὰ τῶν χειρῶν του, εἶναι ἁπλοῦς ἀγοραστής. Part 1, 9, 16 καὶ 27. Πρβ. Ferret, tract. de gabella ἀρ. 299.

(1) Πρβ. (39. 4) 1 § 1, καὶ τεμ. 9 § 1. — Βασ. (56. 1) 1, 8. Νεαρ. 123 κεφ. 6.

redemptores, ὅπερ σημαίνει τὸν ἀγοραστήν (1)· αἱ δὲ ἀρχαιότεραι πηγαὶ ὀνομάζουσι τὴν πρᾶξιν τῶν ἐκληπτόρων τῶν δημοσίων φόρων *ἀγοράν* (2).

§ 322. Ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὴν νομολογίαν, ἥτις πόῤῥω ἀπέχει τοῦ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν ἀναγνώστην, καθὸ, κατὰ τὴν ἀσθενῆ κρίσιν μου, μὴ ἀκολουθοῦσα καθαρῶς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ σύστημα. Ἐν τούτοις ἰστέον (3), ὅτι

§ 323. Α) Ὑπὲρ τοῦ πρώτου συστήματος (ὅτι ἀγοραπωλησία) εὕρηνται αἱ ὑπ' ἀρ. 5171 τοῦ 48, 13365 τοῦ 57, 16964 τοῦ 59, 19232 τοῦ 61 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν, ὡς καὶ αἱ τοῦ Ἀρ. Π. ὑπ' ἀρ. 202 τοῦ 49, 187 καὶ 484 τοῦ 52, 230 τοῦ 56, 249, 286 καὶ 308 τοῦ 64, 430 τοῦ 66, τινὲς τῶν ὁποίων ποιοῦνται διάκρισιν, ὡς κατωτέρω ἐκτεθήσεται, μεταξὺ ἐλπιζομένου πράγματος καὶ ἀγορᾶς ἐλπίδος. Ἀλλά, ἵνα ἐννοήσητε κάλλιον, ἀνάγκη νὰ προβῶ εἰς τὴν ἑπομένην ἀνάλυσιν (4).

§ 324. α) Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον (ἀπόφ. 5171 τοῦ 48, ἐν Εὐρ. τ. ἑ σ. 633) ἐθεώρησεν ὡς συνάλλαγμα ἀγοραπωλησίας ἐλπίδος τὴν ἐνοικίασιν προσόδων προϊόντων γῆς, ὧν τὸ τίμημα ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ εἰς διαφόρους δόσεις καὶ ὧν τινων τὸ ἥμισυ κατέστρεψαν (κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐνάγοντος) αἱ ἀκρίδες· ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. πολ. 202 τοῦ 49) ἐκύρωσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, σκεφθεὶς ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν, ὅταν δὲν προσεβλήθη κανὼν τοῦ δικαίου καὶ ἂν τὸ κατώτερον δικαστήριον προσέβαλεν ἢ ἐξήγησεν ἐσφαλμένως πράγματα μόνον καὶ ἰδίως τὸ περιεχόμενον τοῦ συμβολαίου· ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ, δὲν προσεβλήθη κανών τις τοῦ δικαίου, καὶ ἂν ἐν τῷ συναλλάγματι ἡ παραχώρησις καλῆται ἐνοικίασις· ὅτι τὸ συνάλλαγμα δὲν ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μίσθωσις, διότι οὔτε τὸ δημόσιον ἐπρόκειτο νὰ παραχωρήσῃ πρᾶγμά τι πρὸς χρῆσιν, οὔτε ὁ ἀντίδι-

(1) Πρβ. Παπαῤ. τ. 2 σ. 39.
(3) Καλλ. γ σ. 273 σημ. 14.
(3) Πρβ. ἐν τούτοις Εὐρ. λ. Πώλησις § 830 ἐπ.
(4) Πώλησις ἐκκρεμοῦς σταφιδοκαρποῦ, ὅπως ἤθελε προκύψει μετὰ τὴν συλλογὴν, ξήρανσιν καὶ ζύγισιν, ἀποτελεῖ ἀγοραπωλησίαν καρποῦ ὁριστέου διὰ ζυγίσεως, καὶ οὐχὶ ἀγοραπωλησίαν ἐπικαρπίας, ἤτοι τοῦ δικαιώματος τοῦ κυρίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ 42 τοῦ 45.

κός του ἀνελάμβανεν ὑποχρέωσίν τινα ν' ἀποδώσῃ τὸ πρᾶγμα μετά τινα προσδιωρισμένον χρόνον, ὡς ἀπαιτεῖται ἐπὶ τῆς μισθώσεως· καὶ ὅτι, τέλος, τὸ δημόσιον δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπικαρπωτής, διότι αὐτὸ δὲν ἦτον ὁ καλλιεργητὴς τῶν κτημάτων, περὶ τῶν πρ.ϊόντων τῶν ὁποίων ἐπρόκειτο. Τὰς ἀρχὰς ταύτας παρηκολούθησαν καὶ οἱ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφέται διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 648 τοῦ 60 ἀποφάσεώς των (1), ἧς τὸ ἱστορικὸν ὅρα εἰς τὴν 206 τοῦ 60 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου.

§ 325. β) Οὕτως ἀπεφήναντο οἱ ἐν Ἀθήναις Ἐφέται καὶ διὰ τῶν 16964 τοῦ 59, 19232 τοῦ 61 ἀποφάσεων αὐτῶν, ὡς καὶ διὰ τῆς 15365 τοῦ 57 (2), θεωρήσαντες τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος σύμβασιν ὡς ἀγοραπωλησίαν, καὶ ἀποφηνάμενοι ἐπομένως ὅτι ἡ μετὰ τὸ συνάλλαγμα, ἕνεκα τυχαίων συμβεβηκότων, ἔλλειψις τοῦ πωληθέντος ὁρᾷ τὸν ἀγοραστήν.

§ 326. γ) Ἡ ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου ἐκχώρησις τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπικαρπίας ἐλαιοδένδρων εἶναι ἐκχώρησις διὰ πωλήσεως.—Ὁ Γ ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ἐξαιτησάμενος νὰ καταδικασθῇ εἰς μείωσιν τοῦ τιμήματος ἢ εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὸν λόγον ὅτι τῷ ἐνοικίασεν ἐθνικὰ ἐλαιόδενδρα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα, μὴ ὄντα, κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος, εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ δημοσίου, δὲν ἠδυνήθη νὰ εἰσπράξῃ εἰμὴ μικρὸν ποσόν. Ἀποῤῥιφθείσης τῆς ἀγωγῆς, ἐζητήθη ἀναίρεσις, ὁ δὲ ΑΠ. ἐξέδοτο τὴν 187 τοῦ 52, δι' ἧς ἐθεώρησε τὴν σύμβασιν ὡς ἐκχώρησιν ἀπαιτήσεως διὰ πωλήσεως ἐνεργηθείσης, ὅτε ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει τὴν συμφωνίαν τοῦ νὰ μὴ ἐνέχηται ὁ ἐκχωρητὴς μήτε διὰ τὴν ὕπαρξιν τῆς ἐκχωρουμένης ἀπαιτήσεως.—Ἴδε ἀνωτ. § 315.

§ 327. δ) Ἂν τὸ μεταξὺ τοῦ ἰδιώτου καὶ τοῦ δημοσίου συνάλλαγμα, ἀντικείμενον ἔχον χόρτον θεριστόν, ἐγένετο ὅταν τοῦτο ἦτον ὥριμον πρὸς θερισμὸν καὶ ἐν ᾧ μάλιστα ἤρξατο ὁ θερισμός, ἐφαρμόζονται αἱ περὶ πωλήσεως ἀρχαί.—Ὁ Κ ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ἵνα ἀπαλλαχθῇ τῆς πληρωμῆς τοῦ μισθώματος ἕνεκα τῆς ἐνοικιάσεως τοῦ θεριστοῦ λειμῶνος, ὡς ἀπολεσθέντος τοῦ χόρτου ἐκ καταιγίδος. Τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (ἀπ. 9058) ἐχαρακτήρισε τὸ

(1) Οὕτω καὶ ἄλλοτε, § 833 ἡμετ. Εὐρ. λ. Πώλησις, ἐκτὸς ἂν, ὡς φέρουσιν αἱ αὐταὶ ἀποφάσεις των, τὸ κτῆμα ἀπαιτῇ καλλιέργειαν, ἣν ἀναδέχεται ὁ ἐκλήπτωρ.

(2) Οὕτω καὶ μεταξὺ ἐνοικιαστῶν καὶ ὑπενοικιαστῶν. (Ἡ αὐτὴ 15365 ἀπόφασις).

συνάλλαγμα ὡς πώλησιν, ἀντικείμενον ἔχουσαν θεριστὸν χόρτον· ὁ ΑΠ. ἐπεκύρωσε (ἀπ. 484 τοῦ 52) τὴν ἀπόφασιν, σκεφθεὶς ὅτι τὸ Ἐφετεῖον παραδέχεται, ὡς προκύψαντα ἐκ τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἐνάγοντος, ὅτι τὸ μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ δημοσίου συνάλλαγμα ἐγένετο, ὅταν τὸ χόρτον, ἀντικείμενον αὐτοῦ, ἦτον ὥριμον πρὸς θερισμὸν καὶ ὅτι ὁ ἐνάγων ἤρξατο καὶ τὸν θερισμὸν αὐτοῦ· ὅτι, ἑπομένως, ἐκτιμῆσαν ἐντὸς τῶν καθηκόντων του τὰ γεγονότα ταῦτα καὶ ὡς ἐξ αὐτῶν χαρακτηρίσαν τὸ συνάλλαγμα οὐχὶ ὡς μίσθωσιν, ἀλλ' ὡς ἀγοραπωλησίαν, οὐδένα νόμον παρεβίασεν· καὶ ὅτι, προκειμένου οὐχὶ περὶ ἀγοραπωλησίας καρπῶν ἐλπιζομένων, ἀλλὰ καρπῶν ἑτοίμων ὄντων πρὸς συλλογήν, οἱ κίνδυνοι ἀφορῶσι τὸν ἀγοραστήν, ὡς ὀρθῶς ἐφήρμοσε τὸ Ἐφετεῖον τὸν νόμον 78 § 3 τῶν Πανδ. (18. 1), καθὸ μὴ ἀναδεχθέντος τοῦ δημοσίου οὐδένα τυχαῖον κίνδυνον.

§ 328. ε) ἡ ἐνοικίασις τοῦ εἰς ὡριμότητα προβαίνοντος καρποῦ ἢ τῆς κατὰ τὸ 1853 ἐξασκήσεως τοῦ φορολογικοῦ δικαιώματος ἐπὶ τῶν ἐλαιῶν, φέρει χαρακτῆρα πωλήσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 230 τοῦ 56, κυροῦσα τὴν 13772 τοῦ 56 Ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, σταθμίσαν τὰ στοιχεῖα τῆς εἰς τὴν κρίσιν αὐτοῦ ὑποβληθείσης συμβάσεως, ἀπεφήνατο ὅτι αὕτη εἶναι μᾶλλον πώλησις ἢ μίσθωσις πράγματος φέρουσα, κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ, πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς πωλήσεως, οὐχὶ βεβαίως τοῦ κυριαρχικοῦ δικαιώματος τοῦ φορολογεῖν, ἀλλὰ τοῦ εἰς ὡριμότητα προβαίνοντος καρποῦ, ἢ τῆς κατὰ τὸ 1853 ἐξασκήσεως τοῦ φορολογικοῦ δικαιώματος ἐπὶ τῶν ἐλαιῶν, ἂν καὶ καταχρηστικῶς οἱ συμβαλλόμενοι ἔδωκαν εἰς τὴν προκειμένην σύμβασιν τὴν ὀνομασίαν τῆς μισθώσεως, κατὰ τοῦτο δὲ οὐδένα νόμον παρεβίασεν, οὔτε ἀναμφισβήτητα γεγονότα διέστρεψεν, ἀποφηνάμενον, ὅτι ἡ οὐσία ὑπερισχύει τοῦ ὀνόματος.

§ 329. ς) Ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου εἰς ἕτερον, ἐπὶ ὡρισμένῳ ἀντιτίμῳ μεταβίβασις τοῦ δικαιώματος τῆς φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς, εἶναι πώλησις ἐλπιζομένου πράγματος· εἶναι δὲ ἀγορὰ ἐλπίδος, ἐὰν κατὰ τὴν σύμβασιν ὁ ἐνοικιαστὴς χρεωστῇ τὸ τίμημα εἴτε παραχθῶσιν, εἴτε μὴ καρποί. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. ~~286 τοῦ 64.—Πρβ. ἀνωτ. σελ. 195 ἐν τέλει.~~

§ 330. ζ) Ἡ 308 τοῦ 64 πολ. ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου φέρει·

« Ἐπειδὴ ἡ σύμβασις, δι' ἧς τὸ δημόσιον μεταβιβάζει εἰς ἕτερον ἐπὶ ὡρισμένῳ ἀντιτίμῳ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ δικαιώματος τῆς φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς εἶναι μὲν πώλησις τοῦ εἰς τὸ δημόσιον δικαιώματι φορολογίας ἀνήκοντος μέρους τῶν παραχθη-

σομένων κατὰ τὸ ἔτος, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἡ σύμβασις, καρπῶν, δὲν εἶναι ὅμως πώλησις ἐλπίδος, ἀλλὰ πράγματος ἐλπιζομένου κατὰ τὸ τεμ. 8 πρ. Πανδ. (18. 1), ἐκτὸς ἂν ἐκ τῶν ὅρων τῆς συμβάσεως συνάγεται ὅτι ὁ ἐνοικιαστής, ἤτοι ἀγοραστὴς τῶν προσόδων, χρεωστεῖ τὸ τίμημα, εἴτε παραχθῶσιν, εἴτε μή, καρποὶ ἐκ τῶν φορολογητέων ἀγρῶν (τεμ. 11 § 18 Πανδ. 19. 1). Ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀποφηνάμενον γενικῶς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ὅτι τὸ συνάλλαγμα, δι' οὗ τὸ δημόσιον μετεβίβασεν εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα ἐπὶ ἀνταλλάγματι τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως τοῦ ἐλαιοδεκάτου τῶν δήμων . . . ., φέρει τὰ στοιχεῖα πωλήσεως ἐλπίδος, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ἰδίως τοὺς ὅρους τοῦ μνησθέντος συναλλάγματος καὶ ἐξ αὐτῶν νὰ πορισθῇ, ἢ μή, τὸν χαρακτῆρα τοῦτον, οὐ μόνον κακῶς ἐφήρμοσε τὸ ἀνωτέρω παρατεθὲν ὄγδοον τεμάχιον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄνω μνησθέντας νόμους παρηρμήνευσε καὶ τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ ἄρθρου 248 τῆς πολ. δικ. παρεβίασεν, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 ἐδ. 5. 7 τῆς πολ. δικονομίας ».

§ 334. η) Ἡ 430 τοῦ 66 πολ. ἀπόφασις Ἀρ. Πάγου (ἀναιροῦσα τὴν 39 τοῦ 65 ἀπόφασιν Ἐφετ. Πατρῶν) φέρει·

« Ἐπειδὴ ἡ καλουμένη ἐνοικίασις τῶν δημοσίων προσόδων, καὶ πώλησις ἐλπίδος ἂν θεωρηθῇ ὅπως ἐχαρακτήρισεν αὐτὴν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, πάλιν ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἀγοραστοῦ τῆς ἐλπίδος πρὸς καταβολὴν τοῦ τιμήματος προϋποθέτει πάντοτε ὅτι θέλουσιν ἐκτελεσθῇ αἱ πράξεις, δι' ὧν μέλλει νὰ δειχθῇ τὸ τῆς ἐλπίδος ἀποτέλεσμα, ὡς ἐπὶ βόλου ἰχθύων ἀπαιτεῖται νὰ ῥίψῃ ὁ πωλητὴς εἰς τὴν θάλασσαν τὸ δίκτυον. Ἄλλως ἂν καταστῇ ἀδύνατος ὁπωσδήποτε ἐκ προοιμίων ἡ πραγματοποίησις τῶν εἰρημένων πράξεων, ὁ ἀγοραστὴς ἀπαλλάσσεται τῆς ὑποχρεώσεως αὐτοῦ, καθὸ ἐξαρτωμένης ἀπὸ ὅρου μὴ πραγματοποιηθέντος· ἂν δὲ τὴν πραγματοποίησιν ἐμποδίσῃ ἑκουσίως αὐτὸς ὁ πωλητής, ὑποχρεοῦται εἰς ἀποζημίωσιν (νόμ. 12 Πανδ. 19. 1). Ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τῆς ἐνοικιάσεως τῶν δημοσίων φόρων, αἱ ἀπαιτούμεναι νὰ ἐνεργηθῶσι πρὸς ἀνάδειξιν τῆς ἀγορασθείσης ἐλπίδος πράξεις εἰσὶν αἱ στρεφόμεναι περὶ τὴν βεβαίωσιν τῶν εἰσπρακτέων φόρων, αἵτινες ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἐνηργήθησαν, κατὰ τὸν εἰς τὸ Ἐφετεῖον ὑποβληθέντα ἰσχυρισμὸν τῶν ἀναιρεσειόντων, οὐχὶ ἐξ ἀμελείας αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς βίας καὶ ἀντιστάσεως τῶν φορολογουμένων. Ὅθεν τὸ Ἐφετεῖον ἐσφαλμένως ἐφήρμοσεν ἐπὶ τῆς παρούσης δίκης τοὺς κανονίζοντας τὴν πώλησιν ἐλπίδος νομικοὺς ὁρισμούς, καὶ παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις,

μὴ ἐπιβαλὸν εἰς τοὺς ἀναιρεσείοντας τὴν ἀπόδειξιν τοῦ εἰρημένου ἰσχυρισμοῦ των, ὅτι κατέβαλον πᾶσαν ἐπιμέλειαν πρὸς βεβαίωσιν τῶν φόρων, ἐπικαλεσθέντες εἰς τοῦτο καὶ τὴν συνδρομὴν τῶν ἀγρῶν ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5, 7 τῆς πολ. δικονομίας ».

Ἡ 112 τοῦ 66 πολ. ἀπόφασις Ἀρ. Πάγου φέρει·

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον διὰ τῆς τρίτης αἰτιολογίας τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὅτι τὸ προκείμενον συνάλλαγμα, δι' οὗ, ὡς τὸ Ἐφετεῖον παραδέχεται, οἱ ἀναιρεσείοντες ἀνεδέχθησαν πρὸς ἰδίαν αὐτῶν ὠφέλειαν τὴν εἴσπραξιν τῶν πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλομένων δυνάμει τοῦ νόμου φόρων εἰς εἴδη συλλεκτέων ἐπὶ ὡρισμένῳ εἰς τὸ δημόσιον πληρωτέῳ τιμήματι εἰς εἴδη, δὲν εἶναι, ὡς οἱ ἀναιρεσείοντες διατείνονται, συνάλλαγμα μισθώσεως, ἵνα ἐφαρμοσθῶσιν ἐνταῦθα αἱ περὶ τῆς ἐκ θεομηνίας βλάβης τῶν καρπῶν διατάξεις τοῦ νόμου, καὶ ἐκ τῆς περιστάσεως ὅτι ἡ διακήρυξις τῆς ἀρχῆς, ἡ κήρυξις καὶ αἱ ὁμολογίαι τῶν ἀναιρεσειόντων διαλαμβάνουσι τὴν λέξιν *ἐνοικίασιν*, δὲν ἀλλοιοῦνται ἐκ τούτου τὰ στοιχεῖα καὶ ὁ χαρακτὴρ τῆς προκειμένης συμβάσεως, οὔτε καθιστῶσιν αὐτὴν μίσθωσιν, ἐξετίμησε τὴν ἔννοιαν τοῦ συναλλάγματος, ἡ στάθμισις τῆς ὁποίας διαφεύγει τὴν κρίσιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, μὴ προσβληθέντος κανόνος τινὸς τοῦ δικαίου, καὶ μὴ ὄντος ἄλλως τε ὑποχρέου τοῦ Ἐφετείου, ὡς ἐκ μόνου τοῦ δοθέντος χαρακτηρισμοῦ ὡς *ἐνοικίασις*, νὰ θεωρήσῃ τὴν σύμβασιν ὡς συνάλλαγμα μισθώσεως, ἀφ' οὗ ὅλα τὰ τῆς μισθώσεως νομικὰ συστατικὰ πραγματικῶς δὲν συνέτρεχον, καθ' ὅσον, κατὰ τὰ παραδεδεγμένα γεγονότα, οὔτε τὸ δημόσιον ἐπρόκειτο, δυνάμει τοῦ εἰρημένου συναλλάγματος, νὰ παραχωρήσῃ κτῆμα εἰς χρῆσιν, οὔτε οἱ ἀναιρεσείοντες ἀνελάμβανον ὑποχρέωσίν τινὰ ν' ἀποδώσωσι τὸ κτῆμα μετά τινα ὡρισμένον χρόνον, ὡς ἀπαιτεῖται ἐπὶ τῆς μισθώσεως ἐπίσης, ἐφ' ἧς ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις περὶ βλάβης ἐκ θεομηνίας (Βασ. [19. 1] 63)· ἀδιάφορον δὲ εἶναι ἂν ὀρθῶς ἢ μὴ τὸ Ἐφετεῖον ἐχαρακτήρησε τὴν σύμβασιν περὶ ἐκχωρήσεως τῆς εἰσπράξεως τῶν φόρων ἀντὶ ὡρισμένου ἀνταλλάγματος εἰς καρπούς, οὐχὶ συνάλλαγμα ἀνώνυμον ἰδίου γένους, ἀλλ' ἀγορὰν ἐλπίδος, ἀφ' οὗ τὸ ζήτημα ἦτον, ἂν ἔχωσι δικαίωμα οἱ ἀναιρεσείοντες νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὰς περὶ βλάβης ἐκ θεομηνίας διατάξεις, αἵτινες μόνον εἰς τὸ συνάλλαγμα τῆς μισθώσεως κτημάτων ἐφαρμόζονται, τὸ δὲ δικαστήριον νομίμως παρεδέχθη, ὅτι δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τοῦ προκειμένου συναλλάγματος, ὡς μὴ ὄντος συναλλάγματος τοιαύτης μισθώσεως.

» Ἐπειδὴ ἐκ τῶν νόμων ΣΟΖ τῆς 1 Ἀπριλίου 1855 καὶ ΣΛΘ τῆς 9 Ἰουλίου 1853, οὐδόλως ἐξάγεται, ὅτι εἰς τὰ συναλλάγματα, οἷον ἐστὶ καὶ τὸ προκείμενον, ἐφαρμόζονται αἱ περὶ μισθώσεως διατάξεις τοῦ Ἀστυκοῦ Δικαίου εἰς τὰς ἐκ θεομηνίας ζημίας τῶν καταχρηστικῶς ὀνομαζομένων *Ἐνοικιαστῶν φόρων*· ὁ δὲ νόμος ΧΚΗ τῆς 25 Ἰουλίου 1861 οὐ μόνον εἶναι μεταγενέστερος τοῦ προκειμένου συναλλάγματος, ἀλλὰ προσέτι ἐν τῷ ἄρθρῳ 7 αὐτοῦ προβλέπει ὅλως εἰδικὴν περίπτωσιν διοικητικῆς, κατ' ἔγκρισιν ἢ μὴ τοῦ ὑπουργείου, παραχωρήσεως, περὶ ἧς δὲν πρόκειται ἐνταῦθα, ὅπου ζητεῖται δικαστικῶς δικαίωμα, ὡς δῆθεν παρὰ τοῦ νόμου ἐκ τῆς φύσεως τοῦ συναλλάγματος ἀποδιδόμενον ».

—Ἡ δὲ 151 τοῦ 66 ἀπόφασις πολ. Ἀρείου Πάγου φέρει·

« Ἐπειδὴ, ὡς καὶ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις παραδέχεται, ἡ κατὰ τῆς καταδιώξεως τοῦ ταμίου δι' ἀνακοπῆς ἀντίκρουσις τῶν ἀναιρεσειόντων πρὸς ἀποζημίωσιν συνισταμένην εἰς τὴν μὴ καταβολὴν ἢ τὸν συμψηφισμὸν τοῦ περὶ αὐτῶν ὑποσχεθέντος τιμήματος, καὶ εἰς τὴν αὐτοῖς ἀπόδοσιν καὶ δραχ. 6400 λόγῳ στερηθέντος κέρδους, στηρίζεται εἰς τοὺς ὑποβληθέντας τῷ Ἐφετείῳ ἰσχυρισμοὺς αὐτῶν, ὅτι οἱ φορολογούμενοι αὐτοὶ, οἱ εἰς τὸ κράτος ὀφείλοντες τοὺς περὶ ὧν ἡ δίκη φόρους, ὠφελούμενοι ἐκ τῆς ἀνωμαλίας τῆς ἐπελθούσης ἐκ τῆς μεταπολιτεύσεως τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1862 ἀντέστησαν βιαίως εἰς τὴν βεβαίωσιν καὶ εἰς τὴν εἴσπραξιν τῶν χρεωστουμένων φόρων, τὸ δὲ Δημόσιον, καίτοι εἰδοποιηθὲν παρ' αὐτῶν περὶ τῆς δυστροπίας τῶν φορολογουμένων, δὲν ἐχορήγησε συνδρομὴν, ἐφ' ὃ ὑπόκειται εἰς τὴν εἰρημένην ἀποζημίωσιν, ἢ τοὐλάχιστον εἰς τὸ νὰ μὴ ἀπαιτήσῃ τὸ τίμημα τῆς ἀγορᾶς. Τὸ Ἐφετεῖον δὲ ἀφοῦ, ἐκτιμῆσαν τὴν ἔννοιαν τοῦ προκειμένου συναλλάγματος, ἐθεώρησεν αὐτὸ ὡς ἀγορὰν ἐλπίδος, διὰ τῶν τελευταίων αἰτιολογιῶν τῆς ἀποφάσεώς του ἀπέκρουσεν ὡς μὴ ἔχοντας ἐπιῤῥοὴν τοὺς ἰσχυρισμοὺς τούτους· α) λόγῳ τοῦ ὅτι, ἐπὶ ἀγορᾶς ἐλπίδος, τὸ ἂν δὲν ἠδυνήθη ὁ ἀγοραστὴς νὰ εἰσπράξῃ, αὐτὸν τὸν ἀγοραστὴν ἀφορᾷ, κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ δικαίου, ὅτι ὁ κίνδυνος, μετὰ τὴν σύμβασιν, τὸν ἀγοραστὴν ὁρᾷ, καὶ β) λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν εἶναι ὑποχρεωμένον τὸ δημόσιον νὰ δώσῃ συνδρομὴν, οὔτε ἐκ τῆς φύσεως τοῦ συναλλάγματος, οὔτε ἐκ τοῦ φορολογικοῦ νόμου· Ἀλλὰ διὰ τῶν αἰτιολογιῶν τούτων, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ ἀποῤῥίπτουσα τὴν ἀγωγὴν διάταξις τῆς ἀποφάσεως, τὸ Ἐφετεῖον παρεβίασε τὸν νόμον καὶ τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τῆς δικονομίας, διότι καὶ ἀγορὰν ἐλπίδος, ὡς τὸ Ἐφετεῖον παρε-

απήντησεν ὁ ΑΠ. (1) (ἀποφ. 32 τοῦ 67), διότι, εἰ καὶ ἀπαλλαττόμενος (2) τῆς εὐθύνης, ὤφειλεν ὁ κύριος, ἐὰν ἀποδειχθῇ ἔγκαιρος προειδοποίησις, νὰ προστατεύσῃ ὅσον ἠδύνατο τὸν μισθωτήν.

§ 317. δ) Κατὰ τὸν νόμον, τὰ τυχηρά, καὶ ἰδίως ἡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ αφορία, εἶναι εἰς βάρος τοῦ δεσπότου τοῦ κτήματος, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 6297 τοῦ 49 (3).

§ 318. ε) Ὁ ἐν τῷ περὶ μισθώσεως ἀμπέλου συμβολαίῳ ὅρος, ὅτι ὁ ἐκμισθωτὴς δὲν ἐγγυᾶται διὰ πᾶσαν προκυψομένην ζημίαν εἰς τὸν μισθωτήν, περιέχει καὶ τὴν τῆς θεομηνίας καταστροφὴν τῶν καρπῶν; ὅρα ἀπόφασιν 957 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ναύπλ. Ἐφ. ἐν Νομικῇ σ. 6278.

§ 319. ϛ) Μειωθέντος τοῦ ποσοῦ τῶν δημοπρατηθεισῶν προσόδων ἐκ τυχαίου συμβάματος, δικαιοῦται ὁ ἐνοικιαστὴς ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀνάλογον τοῦ ἐνοικίου ἐλάττωσιν ἀφοῦ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας ἄνευ τινὸς ἐπιφυλάξεως, καίτοι γινώσκων ἤδη τὸ σύμβαμα; Οὐχί. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 15287, ἣν ὅρα ἐν Νομ. Μελ. σ. 498. Ὅρα καὶ τὴν 10964 τοῦ 59 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 320. Ἐὰν ὁ ἀγρολήπτης συνομολογήσῃ ὅτι ἀναλαμβάνει πάσας τὰς τυχαίας ζημίας, ἡ τοιαύτη συνομολόγησις ἀφορᾷ μόνας τὰς εἰς τοὺς καρποὺς συμβαινούσας τυχηρὰς ζημίας, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τυχηρά, τὰ καταστρέφοντα αὐτὸ τὸ μισθωθέν, διότι ταῦτα, ἐν ἀμφιβολίᾳ, ἐπιγινώσκει πάντοτε ὁ δεσπότης (4). Παπαρ. 2 σελ. 66. Πρβ. Τροπλ. louage ἀρ. 759.

---

(1) Πρβ. Παπαρ. 6. σ. 66. Τροπλ. louage ἀριθ. 759. 259-261. Δαλλόζιος louage § 822. ἐπ. 237-241.

(2) Νόμ. 9 § 2. 71 (19. 2) καὶ 8 Κώδ. (4. 65). — Πρβ. κατ. σ. 207.

(3) Διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς δημοπρατηθείσης ἐπικαρπίας εὐθύνεται τὸ δημόσιον; Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 7473 τοῦ 50. 9272 τοῦ 52.

(4) Κατὰ τὸ τεμ. 57 πρ. Π. (18. 1), ὅταν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον μέρος, ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις, γίνεται ὅμως ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος· ὥστε ἂν καθ' ὃν χρόνον ἐνεκρίθη ἡ δημοπρασία τῶν προσόδων εἶχε καταστραφῆ ἐκ καταιγίδος καὶ χαλάζης μέρος τοῦ φόρου (ἤτοι τοῦ πωληθέντος πράγματος), μειοῦται τὸ τίμημα κατὰ λόγον τῆς ζημίας, ταύτης, δὲν ἀφαιρεῖται δὲ ὁλόκληρος αὕτη ἐκ τοῦ ὀφειλομένου ἐνοικίου. Ἀπ.

§ 321. Οἱ ἐκλήπτορες δημοσίων προσόδων δικαιοῦνται εἰς τοιαύτην ἔκπτωσιν;

Ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τούτου ἔχει ἐπιῤῥοήν, διότι ἄλλαι ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται ἐὰν τὸ συνάλλαγμα χαρακτηρισθῇ ὡς μίσθωσις. Διὸ ὑπομιμνήσκομεν, διὰ βραχέων, τὰ ἑξῆς· δηλαδὴ ὅτι

α) Ἅμα καταρτισθῇ ἡ πώλησις, ὁ κίνδυνος τοῦ πράγματος ὁρᾷ τὸν ἀγοραστὴν καὶ πρὶν ἔτι αὐτὸ τῷ παραδοθῇ· ὥστε, ἂν διὰ τυχηροῦ συμβεβηκότος ἀπολεσθῇ, αὐτὸς φέρει τὴν βλάβην μὴ ἀπαλλαττόμενος τῶν ὑποχρεώσεών του (2).

β) Ἐὰν ὅμως τὰ τυχηρὰ συμβάντα προῆλθον ἐκ τῆς ἀμελείας τοῦ πωλητοῦ, ἢ κατέστη οὗτος ὑπαίτιος ὑπερθέσεως, αὐτὸν πλέον ὁρᾷ ἡ ζημία (3).

γ) Τί ὅταν ἡ πώλησις περιλαμβάνῃ πολλὰ ἀτομικῶς (species) ὡρισμένα πράγματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων μένει νὰ ἐνεργηθῇ ἐκλογή; Εὐρ. ιδ' σελ. 353. 355. Θέμ. 2 σελ. 50. Ῥάλλ. α § 419—421.

δ) Τί ἐπὶ πωλήσεως πραγμάτων ἀριθμουμένων, μετρουμένων καὶ σταθμωμένων; Εὐρ. ιδ' σελ. 357 ἐπ. αὐτ. § 615—620 ἐπ. Θέμ. 2 σελ. 35. Εὐρ. λ. Πώλησις § 616.

ε) Τί ὅταν ἡ πώλησις ἐγένετο ὑπὸ *alρεσιr*; Καλλ. γ § 263. Παπαρ. α § 395 σημ. 9—13 περὶ ἐνοχῶν. Εὐρ. ιδ' σελ. 352 ἐπ. — Κατωτ. § 442—448.

ς) Πότε ὑπάρχει ἀγορὰ ἐλπίδος; ἐλπιζομένου δέ; Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 394 σημ. 10 ἐπ. Θέμ. 2 σελ. 29 ἐπ. Ῥάλλη τ.

πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 64, ἀναιροῦσα τὴν 302 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Πατρῶν. Πρβ. κατωτ. § 442—443.

Ὁ ἐκχωρῶν ἀπαίτησιν ἀόριστον κατὰ τὸ ποσόν, οἷα εἶναι ἡ τῶν φόρων ἐκχωρουμένη ἀπαίτησις, μόνον διὰ τὸ ἐντελῶς ἀνύπαρκτον τῆς ἀπαιτήσεως ἐνέχεται. Τεμ. 5 (18. 4). — Ὁ ἀορίστως δὲ τὴν χρῆσιν καὶ κάρπωσιν δικαιώματός τινος ἐκποιῶν, ὡς τὸ δημόσιον τὴν φορολογίαν, δὲν ἐνέχεται εἰς ἀποζημίωσιν, ἂν τινες τῶν ὠφελειῶν ἐκνικηθῶσιν. Τεμ. 5 (21. 2). Κωδ. (8. 45) Τεμ. 1. Απ. Ἐφ. Αθ. 16853 τοῦ 49.

(2) Πρβ. Εὐρ. 14 σελ. 352 ἐπ. Καλλ. γ § 263. Μολιτόρου 2 § 426. Θέμ. 2 σελ. σελ. 49 ἐπ. Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 395 σημ. 9—13. Ῥάλλη ἐμπ. δικ. § 419—421.

(3) Αὐτόθι.—Εὐρ. 14 σελ. 356.

απήντησεν ὁ ΑΠ. (1) (ἀποφ. 32 τοῦ 67), διότι, εἰ καὶ ἀπαλλαττόμενος (2) τῆς εὐθύνης, ὤφειλεν ὁ κύριος, ἐὰν ἀποδειχθῇ ἔγκαιρος προειδοποίησις, νὰ προστατεύσῃ ὅσον ἠδύνατο τὸν μισθωτήν.

§ 317. δ) Κατὰ τὸν νόμον, τὰ τυχηρὰ, καὶ ἰδίως ἡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀφορία, εἶναι εἰς βάρος τοῦ δεσπότου τοῦ κτήματος, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 6297 τοῦ 49 (3).

§ 318. ε) Ὁ ἐν τῷ περὶ μισθώσεως ἀμπέλου συμβολαίῳ ὅρος, ὅτι ὁ ἐκμισθωτὴς δὲν ἐγγυᾶται διὰ πᾶσαν προκυψομένην ζημίαν εἰς τὸν μισθωτὴν, περιέχει καὶ τὴν τῆς θεομηνίας καταστροφὴν τῶν καρπῶν; Ὅρα ἀπόφασιν 957 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν Νομικῇ σ. 6278.

§ 319. ς) Μειωθέντος τοῦ ποσοῦ τῶν δημοπρατηθεισῶν προσόδων ἐκ τυχαίου συμβάματος, δικαιοῦται ὁ ἐνοικιαστὴς ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀνάλογον τοῦ ἐνοικίου ἐλάττωσιν ἀφοῦ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας ἄνευ τινὸς ἐπιφυλάξεως, καίτοι γινώσκων ἤδη τὸ σύμβαμα; Οὐχί. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 15287, ἣν ὅρα ἐν Νομ. Μελ. σ. 498. Ὅρα καὶ τὴν 10964 τοῦ 59 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 320. Ἐὰν ὁ ἀγρολήπτης συνομολογήσῃ ὅτι ἀναλαμβάνει πάσας τὰς τυχαίας ζημίας, ἡ τοιαύτη συνομολόγησις ἀφορᾷ μόνας τὰς εἰς τοὺς καρποὺς συμβαινούσας τυχηρὰς ζημίας, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τυχηρὰ, τὰ καταστρέφοντα αὐτὸ τὸ μισθωθὲν, διότι ταῦτα, ἐν ἀμφιβολίᾳ, ἐπιγινώσκει πάντοτε ὁ δεσπότης (4). Παπαρ. 2 σελ. 66. Πρβ. Τροπλ. louage ἀρ. 759.

---

(1) Πρβ. Παπαρ. 6. σ. 66. Τροπλ. louage ἀριθ. 759. 259-261. Δαλλόζιος louage § 822. ἑπ. 237-241.

(2) Νόμ. 9 § 2. 71 (19. 2) καὶ 8 Κώδ. (4. 65). — Πρβ. κατ. σ. 207.

(3) Διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς δημοπρατηθείσης ἐπικαρπίας εὐθύνεται τὸ δημόσιον; Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 7473 τοῦ 50. 9272 τοῦ 52.

(4) Κατὰ τὸ τεμ. 57 πρ. Π. (18. 1), ὅταν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον μέρος, ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις, γίνεται ὅμως ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος· ὥςτε ἐὰν καθ' ὃν χρόνον ἐνεκρίθη ἡ δημοπρασία τῶν προσόδων εἶχε καταστραφῆ ἐκ καταιγίδος καὶ χαλάζης μέρος τοῦ φόρου (ἤτοι τοῦ πωληθέντος πράγματος); μειοῦται τὸ τίμημα κατὰ λόγον τῆς ζημίας, ταύτης, δὲν ἀφαιρεῖται δὲ ὁλόκληρος αὕτη ἐκ τοῦ ὀφειλομένου ἐνοικίου. Ἀπ.

§ 321. Οἱ ἐκλήπτορες δημοσίων προσόδων δικαιοῦνται εἰς τοιαύτην ἔκπτωσιν;

Η ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τούτου ἔχει ἐπιῤῥοὴν, διότι ἄλλαι ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται ἐὰν τὸ συνάλλαγμα χαρακτηρισθῇ ὡς μίσθωσις. Διὸ ὑπομιμνήσκομεν, διὰ βραχέων, τὰ ἑξῆς· δηλαδὴ ὅτι

α) Ἅμα καταρτισθῇ ἡ πώλησις, ὁ κίνδυνος τοῦ πράγματος ὁρᾷ τὸν ἀγοραστὴν καὶ πρὶν ἔτι αὐτὸ τῷ παραδοθῇ· ὥστε, ἂν διὰ τυχηροῦ συμβεβηκότος ἀπολεσθῇ, αὐτὸς φέρει τὴν βλάβην μὴ ἀπαλλαττόμενος τῶν ὑποχρεώσεών του (2).

β) Ἐὰν ὅμως τὰ τυχηρὰ συμβάντα προῆλθον ἐκ τῆς ἀμελείας τοῦ πωλητοῦ, ἢ κατέστη οὗτος ὑπαίτιος ὑπερθέσεως, αὐτὸν πλέον ὁρᾷ ἡ ζημία (3).

γ) Τί ὅταν ἡ πώλησις περιλαμβάνῃ πολλὰ ἀτομικῶς (species) ὡρισμένα πράγματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων μένει νὰ ἐνεργηθῇ ἐκλογή; Εὑρ. ιδ' σελ. 353. 355. Θέμ. 2 σελ. 50. Ῥάλλ. α § 419—421.

δ) Τί ἐπὶ πωλήσεως πραγμάτων ἀριθμουμένων, μετρουμένων καὶ σταθμωμένων; Εὑρ. ιδ' σελ. 357 ἐπ. αὐτ. § 615—620 ἐπ. Θέμ. 2 σελ. 35. Εὑρ. λ. Πώλησις § 616.

ε) Τί ὅταν ἡ πώλησις ἐγένετο ὑπὸ *αἵρεσιν*; Καλλ. γ § 263. Παπαρ. α § 395 σημ. 9—13 περὶ ἐνοχῶν. Εὑρ. ιδ' σελ. 352 ἐπ. — Κατωτ. § 442—448.

ς) Πότε ὑπάρχει ἀγορὰ ἐλπίδος; ἐλπιζομένου δέ; Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 394 σημ. 10 ἐπ. Θέμ. 2 σελ. 29 ἐπ. Ῥάλλη τ.

πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 64, ἀναιροῦσα τὴν 302 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Πατρῶν. Πρβ. κατωτ. § 442—443.

Ὁ ἐκχωρῶν ἀπαίτησιν ἀόριστον κατὰ τὸ ποσὸν, οἷα εἶναι ἡ τῶν φόρων ἐκχωρουμένη ἀπαίτησις, μόνον διὰ τὸ ἐντελῶς ἀνύπαρκτον τῆς ἀπαιτήσεως ἐνέχεται. Τεμ. 5 (18. 4). — Ὁ ἀορίστως δὲ τὴν χρῆσιν καὶ κάρπωσιν δικαιώματός τινος ἐκποιῶν, ὡς τὰ δημόσιον τὴν φορολογίαν, δὲν ἐνέχεται εἰς ἀποζημίωσιν, ἂν τινες τῶν ὠφελειῶν ἐκνικηθῶσιν. Τεμ. 5 (21. 2). Κωδ. (8. 45) Τεμ. 1. Απ. Ἐφ. Αθ. 16853 τοῦ 49.

(2) Πρβ. Εὑρ. 14 σελ. 352 ἐπ. Καλλ. γ § 263. Μολιτόρου 2 § 426. Θέμ. 2 σελ. σελ. 49 ἐπ. Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 395 σημ. 9—13. Ῥάλλη ἐμπ. δικ. § 419—421.

(3) Αὐτόθι.—Εὑρ. 14 σελ. 356.

απήντησεν ὁ ΑΠ. (1) (ἀπόφ. 32 τοῦ 67), διότι, εἰ καὶ ἀπαλλαττόμενος (2) τῆς εὐθύνης, ὤφειλεν ὁ κύριος, ἐὰν ἀποδειχθῇ ἔγκαιρος προειδοποίησις, νὰ προστατεύσῃ ὅσον ἠδύνατο τὸν μισθωτήν.

§ 317. δ) Κατὰ τὸν νόμον, τὰ τυχηρὰ, καὶ ἰδίως ἡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀφορία, εἶναι εἰς βάρος τοῦ δεσπότου τοῦ κτήματος, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 6297 τοῦ 49 (3).

§ 318. ε) Ὁ ἐν τῷ περὶ μισθώσεως ἀμπέλου συμβολαίῳ ὅρος, ὅτι ὁ ἐκμισθωτὴς δὲν ἐγγυᾶται διὰ πᾶσαν προκυψομένην ζημίαν εἰς τὸν μισθωτὴν, περιέχει καὶ τὴν τῆς θεομηνίας καταστροφὴν τῶν καρπῶν; ὅρα ἀπόφασιν 957 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν Νομικῇ σ. 6278.

§ 319. ϛ) Μειωθέντος τοῦ ποσοῦ τῶν δημοπρατηθεισῶν προσόδων ἐκ τυχαίου συμβάματος, δικαιοῦται ὁ ἐνοικιαστὴς ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀνάλογον τοῦ ἐνοικίου ἐλάττωσιν ἀφοῦ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας ἄνευ τινὸς ἐπιφυλάξεως, καίτοι γινώσκων ἤδη τὸ σύμβαμα; Οὐχί. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 15287, ἣν ὅρα ἐν Νομ. Μελ. σ. 498. Ὅρα καὶ τὴν 10964 τοῦ 59 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 320. Ἐὰν ὁ ἀγρολήπτης συνομολογήσῃ ὅτι ἀναλαμβάνει πάσας τὰς τυχαίας ζημίας, ἡ τοιαύτη συνομολόγησις ἀφορᾷ μόνας τὰς εἰς τοὺς καρποὺς συμβαινούσας τυχηρὰς ζημίας, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τυχηρὰ, τὰ καταστρέφοντα αὐτὸ τὸ μισθωθὲν, διότι ταῦτα, ἐν ἀμφιβολίᾳ, ἐπιγινώσκει πάντοτε ὁ δεσπότης (4). Παπαρ. 2 σελ. 66. Πρβ. Τροπλ. louage ἀρ. 759.

---

(1) Πρβ. Παπαρ. 6. σ. 66. Τροπλ. louage ἀριθ. 759. 259-261. Δαλλόζιος louage § 822. ἑπ. 237-241.

(2) Νόμ. 9 § 2. 71 (19. 2) καὶ 8 Κώδ. (4. 65). — Πρβ. κατ. σ. 207.

(3) Διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς δημοπρατηθείσης ἐπικαρπίας εὐθύνεται τὸ δημόσιον; Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 7473 τοῦ 50. 9272 τοῦ 52.

(4) Κατὰ τὸ τεμ. 57 πρ. Π. (18. 1), ὅταν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον μέρος, ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις, γίνεται ὅμως ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος· ὥστε ἂν καθ' ὃν χρόνον ἐνεκρίθη ἡ δημοπρασία τῶν προσόδων εἶχε καταστραφῇ ἐκ καταιγίδος καὶ χαλάζης μέρος τοῦ φόρου (ἤτοι τοῦ πωληθέντος πράγματος), μειοῦται τὸ τίμημα κατὰ λόγον τῆς ζημίας, ταύτης, δὲν ἀφαιρεῖται δὲ ὁλόκληρος αὕτη ἐκ τοῦ ὀφειλομένου ἐνοικίου. Ἀπ.

§ 321. Οἱ ἐκλήπτορες δημοσίων προσόδων δικαιοῦνται εἰς τοιαύτην ἔκπτωσιν;

Ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τούτου ἔχει ἐπιῤῥοήν, διότι ἄλλαι ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται ἐὰν τὸ συνάλλαγμα χαρακτηρισθῇ ὡς μίσθωσις. Διὸ ὑπομιμνήσκομεν, διὰ βραχέων, τὰ ἑξῆς· δηλαδὴ ὅτι

α) Ἅμα καταρτισθῇ ἡ πώλησις, ὁ κίνδυνος τοῦ πράγματος ὁρᾷ τὸν ἀγοραστὴν καὶ πρὶν ἔτι αὐτὸ τῷ παραδοθῇ· ὥστε, ἂν διὰ τυχηροῦ συμβεβηκότος ἀπολεσθῇ, αὐτὸς φέρει τὴν βλάβην μὴ ἀπαλλαττόμενος τῶν ὑποχρεώσεών του (2).

β) Ἐὰν ὅμως τὰ τυχηρὰ συμβάντα προῆλθον ἐκ τῆς ἀμελείας τοῦ πωλητοῦ, ἢ κατέστη οὗτος ὑπαίτιος ὑπερθέσεως, αὐτὸν πλέον ὁρᾷ ἡ ζημία (3).

γ) Τί ὅταν ἡ πώλησις περιλαμβάνῃ πολλὰ ἀτομικῶς (species) ὡρισμένα πράγματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων μένει νὰ ἐνεργηθῇ ἐκλογή; Εὔρ. ιδ' σελ. 353. 355. Θέμ. 2 σελ. 50. Ῥάλλ. α § 419—421.

δ) Τί ἐπὶ πωλήσεως πραγμάτων ἀριθμουμένων, μετρουμένων καὶ σταθμωμένων; Εὔρ. ιδ' σελ. 357 ἐπ. αὐτ. § 615—620 ἐπ. Θέμ. 2 σελ. 35. Εὔρ. λ. Πώλησις § 616.

ε) Τί ὅταν ἡ πώλησις ἐγένετο ὑπὸ *αἵρεσιν*; Καλλ. γ § 263. Παπαρ. α § 395 σημ. 9—13 περὶ ἐνοχῶν. Εὔρ. ιδ' σελ. 352 ἐπ. — Κατωτ. § 442—448.

ς) Πότε ὑπάρχει ἀγορὰ ἐλπίδος; ἐλπιζομένου δέ; Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 394 σημ. 10 ἐπ. Θέμ. 2 σελ. 29 ἐπ. Ῥάλλη τ.

πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 64, ἀναιροῦσα τὴν 302 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Πατρῶν. Πρβ. κατωτ. § 442—443.

Ὁ ἐκχωρῶν ἀπαίτησιν ἀόριστον κατὰ τὸ ποσόν, οἵα εἶναι ἡ τῶν φόρων ἐκχωρουμένη ἀπαίτησις, μόνον διὰ τὸ ἐντελῶς ἀνύπαρκτον τῆς ἀπαιτήσεως ἐνέχεται. Τεμ. 5 (18. 4). — Ὁ ἀορίστως δὲ τὴν χρῆσιν καὶ κάρπωσιν δικαιώματός τινος ἐκποιῶν, ὡς τὸ δημόσιον τὴν φορολογίαν, δὲν ἐνέχεται εἰς ἀποζημίωσιν, ἂν τινες τῶν ὠφελειῶν ἐκνικηθῶσιν. Τεμ. 5 (21. 2). Κωδ. (8. 45) Τεμ. 1. Απ. Ἐφ. Αθ. 16853 τοῦ 49.

(2) Πρβ. Εὔρ. 14 σελ. 352 ἐπ. Καλλ. γ § 263. Μολιτόρου 2 § 426. Θέμ. 2 σελ. σελ. 49 ἐπ. Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 395 σημ. 9—13. Ῥάλλη ἐμπ. δικ. § 419—421.

(3) Αὐτόθι.—Εὔρ. 14 σελ. 356.

1 § 380 ἐκδ. ά. Εὑρ· ιδ' σελ. 294. 299. 301. Εὑρ. ιέ σελ. 9 § 336.

ζ) Ἐπὶ μισθώσεων δὲ ἰσχύει ἡ ἐν § 306 ἐκτεθεῖσα ἀρχή.

§ 321[a]. Μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς πωλήσεως ὑπάρχει στενὴ σχέσις, δυναμένη νὰ παρασύρῃ πολλάκις τοὺς νομικοὺς νὰ θεωρήσωσιν ὡς μίσθωσιν ὅ,τι φέρει χαρακτῆρα ἀγοραπωλησίας, καὶ τ' ἀνάπαλιν. **Locatio et conductio proxima est venditioni et emptioni, iisdemque regulis juris consistit** (1)· εἰσὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἐθνικοῦ δικαίου. **Locatio et conductio cum naturalis sit et omnium gentium non verbis, sed consensu contrahitur, sicut emptio et venditio** (2)· ἡ μίσθωσις, ὡς ἡ ἀγοραπωλησία (3), ἀπαιτεῖ τρία τινά, πρᾶγμα, τίμημα, συναίνεσιν· ἡ διαφορὰ δὲ τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ δὲ συναλλάγματος συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ μὲν πώλησις εἶναι μέσον ἀπαλλοτριώσεως, μεταβιβάζον εἰς ἄλλον ὁριστικῶς τὴν κυριότητα αὐτὴν, ἐν ᾧ διὰ τῆς μισθώσεως προσδίδεται προσκαίρως ἄλλῳ τινὶ ἡ ὑλικὴ χρῆσις ἢ κάρπωσις (jouissance) τοῦ πράγματος, οὗτινος ὁ κύριος διατηρεῖ τὴν νομικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν κάρπωσιν.

Ἐπειδὴ δὲ τῆς μισθώσεως σκοπούμενόν ἐστι ν' ἀσφαλίσῃ τῷ κυρίῳ τὴν πρόσοδον τοῦ πράγματος, ἕπεται ὅτι τὸ μίσθωμα (εἴτε εἰς πρόσοδον, εἴτε εἰς χρήματα συνιστάμενον) κατακερματίζεται ἐκ τῆς φύσεως του εἰς χρονικὰς περιόδους, ἐν ᾧ εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν ὁ κύριος ζητεῖ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ πρᾶγμα διὰ χρηματικοῦ κεφαλαίου, καὶ τὸ τίμημα δὲν διαιρεῖται εἰς πληρωμὰς ἀντιπροσωπευούσας τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα, ἀλλὰ κανονίζεται διὰ τῆς ἀμέσου ἢ ὑπὸ προθεσμίαν τινὰ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος.

Ἡ συγγένεια, ἡ μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς ἀγοραπωλησίας, εἶναι τόσον στενὴ, ὥστε πολλάκις οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι διστάζουσιν εἰς τὴν διάκρισιν αὐτῶν (4). Δύο νεώτεροι δὲ νομοδιφεῖς, ὁ **Pothier** καὶ ὁ **Caroccius**, διχογνωμοῦσιν ὡς πρὸς τὰ

---

(1) Τεμ. 1. Π. (19. 2) Βασ. (20. 1) 2.

(2) Τεμ. 1. Π. (19. 2).—Βασ. (20. 1) 1. Καὶ ὅτι ἡ ἀγορασία τοῦ ἐθνικοῦ νομίμου ἐστί. Διὸ καὶ συναινέσει συνίσταται, καὶ μεταξὺ ἀπόντων, καὶ διὰ μέσου καὶ διὰ γραμμάτων.

(3) Τεμ. 2. Π. (19. 2).

(4) Γάϊος τεμ. 2 § 1 de cont. empt. Εἰσ. βιβλ. 3 ἀρ. 145. 146 καὶ 147· Javolenus τεμ. 65 de cont. empt.

μέτα τῆς διακρίσεως, θέτοντες ἓν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Troplong, louage ἀρ. 22.

Αἱ δυσχέρειαι αὗται ἀναφύονται ἰδίως εἰς τὸ ἑπόμενον ζήτημα. Γνωστὸν εἶναι, ὅτι ὁ ἀγρολήπτης δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἀφαίρεσιν τοῦ μισθώματος καρποφόρων ἀγρῶν, διὰ τὴν συμβᾶσαν τοῖς ἀσυγκομίστοις καρποῖς ἄμετρον βλάβην ἐκ τῆς λεγομένης θεομηνίας (1). Ἐνταῦθα ὅμως ἀναφύεται ζήτημά τι, τοῦτο· «ἡ *λεγομένη μίσθωσις τῶν δημοσίων φόρων ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην;*»

Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου οἱ νομοδιδάσκαλοι διαφωνοῦσι, διότι οἱ μὲν θεωροῦσι τὸ προκείμενον συνάλλαγμα ὡς ἁπλῆν δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ δημοσίου, οἱ δὲ ὡς μίσθωσιν.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον σύστημα.—Τὸ δημόσιον (λέγουσιν ὅσοι θεωροῦσι τὸ συνάλλαγμα ὡς δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν) ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσπράττειν ὡρισμένην ποσότητα ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, χρημάτων, δημητριακῶν καρπῶν κτλ., τοῦ δὲ δικαιώματος τούτου τὴν ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἄσκησιν ἐκχωρεῖ, ἐπὶ χρηματικῷ ἀνταλλάγματι, εἰς τοὺς λεγομένους δημοσιῶνας (2)· ἡ παραχώρησις αὕτη παρέχει αὐτοῖς τὴν χρῆσιν πράγματος ἀποδιδομένου μετὰ τὴν χρῆσιν αὐτουσίου εἰς τὸ δημόσιον;— Οὐχί· ὁ ἐκλήπτωρ δὲν ἀποκτᾷ ἢ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος (ἢ καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον) τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, ὧν γίνεται κύριος. Τὸ ἐκχωρηθὲν δὲ τοῦτο δικαίωμα δὲν εἶναι τὸ ἀφῃρημένον κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ φορολογεῖν, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐξ αὐτοῦ συναγομένη ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἀπαίτησις ποσοστοῦ τινός, εἰσπραττομένου εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ παραγομένων καρπῶν, εἴτε ἐκ τοῦ τιμήματος τῶν εἰσαγομένων ἢ ἐξαγομένων προϊόντων κτλ. Τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἅμα ἐπιτυχούσης τῆς εἰσπράξεως, ἀναιρεῖται, ὥστε ὁ ἐκλήπτωρ, ὁ πληρώσας τὸ ἀντάλλαγμα τῆς ἐκχωρήσεως, οὐδὲν ἀποδίδει εἰς τὸ δημόσιον μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ χρόνου, ἐφ' ὃν τῷ ἐξεχωρήθη ἡ ἀπαίτησις ἐκείνη. Οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς μισθώσεως πραγμάτων εἶναι (προσθέτουσι) πρᾶγμα μὴ δαπανώμενον

(1) Ποῖος ὁ λόγος; Παππ. 2 σ. 66 σημ. 53.

(2) Καλλ. γ § 281 καὶ οἱ συγγραφεῖς, ὧν μνείαν ποιεῖται.—Παπαρ. β σ, 39. ἑπ. Οὕτω καὶ ἄλλοι τινές, μνημονευόμενοι εἰς Θέμ. τ. 4 σ. 360 ἐν ὑποσημ.

1 § 380 ἐκδ. ά. Εὐρ. ιδ' σελ. 294. 299. 301. Εὐρ. ιέ σελ. 9 § 336.

ζ) Ἐπὶ μισθώσεων δὲ ἰσχύει ἡ ἐν § 306 ἐκτεθεῖσα ἀρχή.

§ 321[a]. Μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς πωλήσεως ὑπάρχει στενὴ σχέσις, δυναμένη νὰ παρασύρῃ πολλάκις τοὺς νομικοὺς νὰ θεωρήσωσιν ὡς μίσθωσιν ὅ,τι φέρει χαρακτῆρα ἀγοραπωλησίας, καὶ τ' ἀνάπαλιν. **Locatio et conductio proxima est venditioni et emptioni, iisdemque regulis juris consistit** (1)· εἰσὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἐθνικοῦ δικαίου. **Locatio et conductio cum naturalis sit et omnium gentium non verbis, sed consensu contrahitur, sicut emptio et venditio** (2)· ἡ μίσθωσις, ὡς ἡ ἀγοραπωλησία (3), ἀπαιτεῖ τρία τινά, πρᾶγμα, τίμημα, συναίνεσιν· ἡ διαφορὰ δὲ τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ δὲ συναλλάγματος συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ μὲν πώλησις εἶναι μέσον ἀπαλλοτριώσεως, μεταβιβάζον εἰς ἄλλον ὁριστικῶς τὴν κυριότητα αὐτήν, ἐν ᾧ διὰ τῆς μισθώσεως προσδίδεται προσκαίρως ἄλλῳ τινὶ ἡ ὑλικὴ χρῆσις ἡ κάρπωσις (jouissance) τοῦ πράγματος, οὗτινος ὁ κύριος διατηρεῖ τὴν νομικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν κάρπωσιν.

Ἐπειδὴ δὲ τῆς μισθώσεως σκοπούμενόν ἐστι ν' ἀσφαλίσῃ τῷ κυρίῳ τὴν πρόσοδον τοῦ πράγματος, ἕπεται ὅτι τὸ μίσθωμα (εἴτε εἰς πρόσοδον, εἴτε εἰς χρήματα συνιστάμενον) κατακερματίζεται ἐκ τῆς φύσεως του εἰς χρονικὰς περιόδους, ἐν ᾧ εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν ὁ κύριος ζητεῖ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ πρᾶγμα διὰ χρηματικοῦ κεφαλαίου, καὶ τὸ τίμημα δὲν διαιρεῖται εἰς πληρωμὰς ἀντιπροσωπευούσας τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα, ἀλλὰ κανονίζεται διὰ τῆς ἀμέσου ἢ ὑπὸ προθεσμίαν τινὰ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος.

Ἡ συγγένεια, ἡ μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς ἀγοραπωλησίας, εἶναι τόσον στενή, ὥστε πολλάκις οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι διστάζουσιν εἰς τὴν διάκρισιν αὐτῶν (4). Δύο νεώτεροι δὲ νομοδιφεῖς, ὁ Pothier καὶ ὁ Caroccius, διχογνωμοῦσιν ὡς πρὸς τὰ

---

(1) Τεμ. 1. Π. (19. 2) Βασ. (20. 1) 2.

(2) Τεμ. 1. Π. (19. 2).—Βασ. (20. 1) 1. Καὶ ὅτι ἡ ἀγορασία τοῦ ἐθνικοῦ νομίμου ἐστί. Διὸ καὶ συναινέσει συνίσταται, καὶ μεταξὺ ἀπόντων, καὶ διὰ μέσου καὶ διὰ γραμμάτων.

(3) Τεμ. 2. Π. (19. 2).

(4) Γάϊος τεμ. 2 § 1 de cont. empt. Εἰσ. βιβλ. 3 ἀρ. 145. 146 καὶ 147· Javolenus τεμ. 65 de cont. empt.

μέτα τῆς διακρίσεως, θέτοντες ἓν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Troplong, louage ἀρ. 22.

Αἱ δυσχέρειαι αὗται ἀναφύονται ἰδίως εἰς τὸ ἑπόμενον ζήτημα.

Γνωστὸν εἶναι, ὅτι ὁ ἀγρολήπτης δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἀφαίρεσιν τοῦ μισθώματος καρποφόρων ἀγρῶν, διὰ τὴν συμβᾶσαν τοῖς ἀσυγκομίστοις καρποῖς ἄμετρον βλάβην ἐκ τῆς λεγομένης θεομηνίας (1). Ἐνταῦθα ὅμως ἀναφύεται ζήτημά τι, τοῦτο· «*ἡ λεγομένη μίσθωσις τῶν δημοσίων φόρων ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην;*»

Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου οἱ νομοδιδάσκαλοι διαφωνοῦσι, διότι οἱ μὲν θεωροῦσι τὸ προκείμενον συνάλλαγμα ὡς ἁπλῆν δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ δημοσίου, οἱ δὲ ὡς μίσθωσιν.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον σύστημα.—Τὸ δημόσιον (λέγουσιν ὅσοι θεωροῦσι τὸ συνάλλαγμα ὡς δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν) ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσπράττειν ὡρισμένην ποσότητα ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, χρημάτων, δημητριακῶν καρπῶν κτλ., τοῦ δὲ δικαιώματος τούτου τὴν ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἄσκησιν ἐκχωρεῖ, ἐπὶ χρηματικῷ ἀνταλλάγματι, εἰς τοὺς λεγομένους δημοσιῶνας (2)· ἡ παραχώρησις αὕτη παρέχει αὐτοῖς τὴν χρῆσιν πράγματος ἀποδιδομένου μετὰ τὴν χρῆσιν αὐτουσίου εἰς τὸ δημόσιον; — Οὐχί· ὁ ἐκλήπτωρ δὲν ἀποκτᾷ ἢ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος (ἢ καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον) τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, ὧν γίνεται κύριος. Τὸ ἐκχωρηθὲν δὲ τοῦτο δικαίωμα δὲν εἶναι τὸ ἀφῃρημένον κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ φορολογεῖν, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐξ αὐτοῦ συναγομένη ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἀπαίτησις ποσοστοῦ τινός, εἰσπραττομένου εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ παραγομένων καρπῶν, εἴτε ἐκ τοῦ τιμήματος τῶν εἰσαγομένων ἢ ἐξαγομένων προϊόντων κτλ. Τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἅμα ἐπιτυχούσης τῆς εἰσπράξεως, ἀναιρεῖται, ὥστε ὁ ἐκλήπτωρ, ὁ πληρώσας τὸ ἀντάλλαγμα τῆς ἐκχωρήσεως, οὐδὲν ἀποδίδει εἰς τὸ δημόσιον μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ χρόνου, ἐφ' ὃν τῷ ἐξεχωρήθη ἡ ἀπαίτησις ἐκείνη. Οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς μισθώσεως πραγμάτων εἶναι (προσθέτουσι) πρᾶγμα μὴ δαπανώμενον

---

(1) Ποῖος ὁ λόγος; Παππ. 2 σ. 66 σημ. 53.

(2) Καλλ. γ § 281 καὶ οἱ συγγραφεῖς, ὧν μνείαν ποιεῖται.— Παπαρ. Β σ. 39. ἐπ. Οὕτω καὶ ἄλλοι τινές, μνημονευόμενοι εἰς Θέμ. τ. 4 σ. 360 ἐν ὑποσημ.

1 § 380 ἐκδ. ά. Εὐρ. ιδ' σελ. 294. 299. 301. Εὐρ. ιέ σελ. 9 § 336.

ζ) Ἐπὶ μισθώσεων δὲ ἰσχύει ἡ ἐν § 306 ἐκτεθεῖσα ἀρχή.

§ 321[a]. Μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς πωλήσεως ὑπάρχει ςενὴ σχέσις, δυναμένη νὰ παρασύρῃ πολλάκις τοὺς νομικοὺς νὰ θεωρήσωσιν ὡς μίσθωσιν ὅ,τι φέρει χαρακτῆρα ἀγοραπωλησίας, καὶ τ' ἀνάπαλιν. **Locatio et conductio proxima est venditioni et emptioni, iisdemque regulis juris consistit** (1)· εἰσὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἐθνικοῦ δικαίου. **Locatio et conductio cum naturalis sit et omnium gentium non verbis, sed consensu contrahitur, sicut emptio et venditio** (2)· ἡ μίσθωσις, ὡς ἡ ἀγοραπωλησία (3), ἀπαιτεῖ τρία τινά, πρᾶγμα, τίμημα, συναίνεσιν· ἡ διαφορὰ δὲ τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ δὲ συναλλάγματος συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ μὲν πώλησις εἶναι μέσον ἀπαλλοτριώσεως, μεταβιβάζον εἰς ἄλλον ὁριστικῶς τὴν κυριότητα αὐτήν, ἐν ᾧ διὰ τῆς μισθώσεως προσδίδεται προσκαίρως ἄλλῳ τινὶ ἡ ὑλικὴ χρῆσις ἢ κάρπωσις (jouissance) τοῦ πράγματος, οὗτινος ὁ κύριος διατηρεῖ τὴν νομικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν κάρπωσιν.

Ἐπειδὴ δὲ τῆς μισθώσεως σκοπούμενόν ἐστι ν' ἀσφαλίσῃ τῷ κυρίῳ τὴν πρόσοδον τοῦ πράγματος, ἕπεται ὅτι τὸ μίσθωμα (εἴτε εἰς πρόσοδον, εἴτε εἰς χρήματα συνιστάμενον) κατακερματίζεται ἐκ τῆς φύσεως του εἰς χρονικὰς περιόδους, ἐν ᾧ εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν ὁ κύριος ζητεῖ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ πρᾶγμα διὰ χρηματικοῦ κεφαλαίου, καὶ τὸ τίμημα δὲν διαιρεῖται εἰς πληρωμὰς ἀντιπροσωπευούσας τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα, ἀλλὰ κανονίζεται διὰ τῆς ἀμέσου ἢ ὑπὸ προθεσμίαν τινὰ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος.

Ἡ συγγένεια, ἡ μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς ἀγοραπωλησίας, εἶναι τόσον στενή, ὥστε πολλάκις οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι διστάζουσιν εἰς τὴν διάκρισιν αὐτῶν (4). Δύο νεώτεροι δὲ νομοδιφεῖς, ὁ Pothier καὶ ὁ Caroccius, διχογνωμοῦσιν ὡς πρὸς τὰ

---

(1) Τεμ. 1. Π. (19. 2) Βασ. (20. 1) 2.

(2) Τεμ. 1. Π. (19. 2).—Βασ. (20. 1) 1. Καὶ ὅτι ἡ ἀγορασία τοῦ ἐθνικοῦ νομίμου ἐστί. Διὸ καὶ συναινέσει συνίσταται, καὶ μεταξὺ ἀπόντων, καὶ διὰ μέσου καὶ διὰ γραμμάτων.

(3) Τεμ. 2. Π. (19. 2).

(4) Γάϊος τεμ. 2 § 1 de cont. empt. Εἰσ. βιβλ. 3 ἀρ. 145. 146 καὶ 147· javolenus τεμ. 65 de cont. empt.

μέτα τῆς διακρίσεως, θέτοντες ἓν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Troplong, louage ἀρ. 22.

Αἱ δυσχέρειαι αὗται ἀναφύονται ἰδίως εἰς τὸ ἑπόμενον ζήτημα.

Γνωστὸν εἶναι, ὅτι ὁ ἀγρολήπτης δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἀφαίρεσιν τοῦ μισθώματος καρποφόρων ἀγρῶν, διὰ τὴν συμβᾶσαν τοῖς ἀσυγκομίστοις καρποῖς ἄμετρον βλάβην ἐκ τῆς λεγομένης θεομηνίας (1). Ἐνταῦθα ὅμως ἀναφύεται ζήτημά τι, τοῦτο· «ἡ *λεγομένη μίσθωσις τῶν δημοσίων φόρων ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην;*»

Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου οἱ νομοδιδάσκαλοι διαφωνοῦσι, διότι οἱ μὲν θεωροῦσι τὸ προκείμενον συνάλλαγμα ὡς ἁπλῆν δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ δημοσίου, οἱ δὲ ὡς μίσθωσιν.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον σύστημα.—Τὸ δημόσιον (λέγουσιν ὅσοι θεωροῦσι τὸ συνάλλαγμα ὡς δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν) ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσπράττειν ὡρισμένην ποσότητα ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, χρημάτων, δημητριακῶν καρπῶν κτλ., τοῦ δὲ δικαιώματος τούτου τὴν ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἄσκησιν ἐκχωρεῖ, ἐπὶ χρηματικῷ ἀνταλλάγματι, εἰς τοὺς λεγομένους δημοσιῶνας (2)· ἡ παραχώρησις αὕτη παρέχει αὐτοῖς τὴν χρῆσιν πράγματος ἀποδιδομένου μετὰ τὴν χρῆσιν αὐτουσίου εἰς τὸ δημόσιον; — Οὐχί· ὁ ἐκλήπτωρ δὲν ἀποκτᾷ ἢ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος (ἢ καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον) τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, ὧν γίνεται κύριος. Τὸ ἐκχωρηθὲν δὲ τοῦτο δικαίωμα δὲν εἶναι τὸ ἀφῃρημένον κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ φορολογεῖν, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐξ αὐτοῦ συναγομένη ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἀπαίτησις ποσοστοῦ τινός, εἰσπραττομένου εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ παραγομένων καρπῶν, εἴτε ἐκ τοῦ τιμήματος τῶν εἰσαγομένων ἢ ἐξαγομένων προϊόντων κτλ. Τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἅμα ἐπιτυχούσης τῆς εἰσπράξεως, ἀναιρεῖται, ὥστε ὁ ἐκλήπτωρ, ὁ πληρώσας τὸ ἀντάλλαγμα τῆς ἐκχωρήσεως, οὐδὲν ἀποδίδει εἰς τὸ δημόσιον μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ χρόνου, ἐφ' ὃν τῷ ἐξεχωρήθη ἡ ἀπαίτησις ἐκείνη. Οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς μισθώσεως πραγμάτων εἶναι (προσθέτουσι) πρᾶγμα μὴ δαπανώμενον

---

(1) Ποῖος ὁ λόγος; Παππ. 2 σ. 66 σημ. 53.

(2) Καλλ. γ § 281 καὶ οἱ συγγραφεῖς, ὧν μνείαν ποιεῖται.— Παπαρ. β σ, 39. ἐπ. Οὕτω καὶ ἄλλοι τινὲς, μνημονευόμενοι εἰς Θέμ. τ. 4 σ. 360 ἐν ὑποσημ.

1 § 380 ἐκδ. ά. Εὐρ· ιδ' σελ. 294. 299. 301. Εὐρ. ιέ σελ. 9 § 336.

ζ) Ἐπὶ μισθώσεων δὲ ἰσχύει ἡ ἐν § 306 ἐκτεθεῖσα ἀρχή.

§ 321². Μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς πωλήσεως ὑπάρχει στενὴ σχέσις, δυναμένη νὰ παρασύρῃ πολλάκις τοὺς νομικοὺς νὰ θεωρήσωσιν ὡς μίσθωσιν ὅ,τι φέρει χαρακτῆρα ἀγοραπωλησίας, καὶ τ' ἀνάπαλιν. Locatio et conductio proxima est venditioni et emptioni, iisdemque regulis juris consistit (1)· εἰσὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἐθνικοῦ δικαίου. Locatio et conductio cum naturalis sit et omnium gentium non verbis, sed consensu contrahitur, sicut emptio et venditio (2)· ἡ μίσθωσις, ὡς ἡ ἀγοραπωλησία (3), ἀπαιτεῖ τρία τινά, πρᾶγμα, τίμημα, συναίνεσιν· ἡ διαφορὰ δὲ τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ δὲ συναλλάγματος συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ μὲν πώλησις εἶναι μέσον ἀπαλλοτριώσεως, μεταβιβάζον εἰς ἄλλον ὁριστικῶς τὴν κυριότητα αὐτὴν, ἐν ᾧ διὰ τῆς μισθώσεως προσδίδεται προσκαίρως ἄλλῳ τινὶ ἡ ὑλικὴ χρῆσις ἢ κάρπωσις (jouissance) τοῦ πράγματος, οὗτινος ὁ κύριος διατηρεῖ τὴν νομικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν κάρπωσιν.

Ἐπειδὴ δὲ τῆς μισθώσεως σκοπούμενόν ἐστι ν' ἀσφαλίσῃ τῷ κυρίῳ τὴν πρόσοδον τοῦ πράγματος, ἕπεται ὅτι τὸ μίσθωμα (εἴτε εἰς πρόσοδον, εἴτε εἰς χρήματα συνιστάμενον) κατακερματίζεται ἐκ τῆς φύσεως του εἰς χρονικὰς περιόδους, ἐν ᾧ εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν ὁ κύριος ζητεῖ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ πρᾶγμα διὰ χρηματικοῦ κεφαλαίου, καὶ τὸ τίμημα δὲν διαιρεῖται εἰς πληρωμὰς ἀντιπροσωπευούσας τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα, ἀλλὰ κανονίζεται διὰ τῆς ἀμέσου ἢ ὑπὸ προθεσμίαν τινὰ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος.

Ἡ συγγένεια, ἡ μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς ἀγοραπωλησίας, εἶναι τόσον στενὴ, ὥστε πολλάκις οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι διστάζουσιν εἰς τὴν διάκρισιν αὐτῶν (4). Δύο νεώτεροι δὲ νομοδιφεῖς, ὁ Pothier καὶ ὁ Caroccius, διχογνωμοῦσιν ὡς πρὸς τὰ

(1) Τεμ. 1. Π. (19. 2) Βασ. (20. 1) 2.

(2) Τεμ. 1. Π. (19. 2).—Βασ. (20. 1) 1. Καὶ ὅτι ἡ ἀγορασία τοῦ ἐθνικοῦ νομίμου ἐστί. Διὸ καὶ συναινέσει συνίσταται, καὶ μεταξὺ ἀπόντων, καὶ διὰ μέσου καὶ διὰ γραμμάτων.

(3) Τεμ. 2. Π. (19. 2).

(4) Γάϊος τεμ. 2 § 1 de cont. empt. Εἰσ. βιβλ. 3 ἀρ. 145. 146 καὶ 147· javolenus τεμ. 65 de cont. empt.

μέτα τῆς διακρίσεως, θέτοντες ἓν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Troplong, louage ἀρ. 22.

Αἱ δυσχέρειαι αὗται ἀναφύονται ἰδίως εἰς τὸ ἑπόμενον ζήτημα. Γνωστὸν εἶναι, ὅτι ὁ ἀγρολήπτης δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἀφαίρεσιν τοῦ μισθώματος καρποφόρων ἀγρῶν, διὰ τὴν συμβᾶσαν τοῖς ἀσυγκομίστοις καρποῖς ἄμετρον βλάβην ἐκ τῆς λεγομένης θεομηνίας (1). Ἐνταῦθα ὅμως ἀναφύεται ζήτημά τι, τοῦτο· «*ἡ λεγομένη μίσθωσις τῶν δημοσίων φόρων ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην;*»

Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου οἱ νομοδιδάσκαλοι διαφωνοῦσι, διότι οἱ μὲν θεωροῦσι τὸ προκείμενον συνάλλαγμα ὡς ἁπλῆν δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ δημοσίου, οἱ δὲ ὡς μίσθωσιν.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον σύστημα.—Τὸ δημόσιον (λέγουσιν ὅσοι θεωροῦσι τὸ συνάλλαγμα ὡς δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν) ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσπράττειν ὡρισμένην ποσότητα ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, χρημάτων, δημητριακῶν καρπῶν κτλ., τοῦ δὲ δικαιώματος τούτου τὴν ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἄσκησιν ἐκχωρεῖ, ἐπὶ χρηματικῷ ἀνταλλάγματι, εἰς τοὺς λεγομένους δημοσιῶνας (2)· ἡ παραχώρησις αὕτη παρέχει αὐτοῖς τὴν χρῆσιν πράγματος ἀποδιδομένου μετὰ τὴν χρῆσιν αὐτουσίου εἰς τὸ δημόσιον;— Οὐχί· ὁ ἐκλήπτωρ δὲν ἀποκτᾷ ἢ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος (ἢ καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον) τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, ὧν γίνεται κύριος. Τὸ ἐκχωρηθὲν δὲ τοῦτο δικαίωμα δὲν εἶναι τὸ ἀφῃρημένον κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ φορολογεῖν, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐξ αὐτοῦ συναγομένη ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἀπαίτησις ποσοστοῦ τινός, εἰσπραττομένου εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ παραγομένων καρπῶν, εἴτε ἐκ τοῦ τιμήματος τῶν εἰσαγομένων ἢ ἐξαγομένων προϊόντων κτλ. Τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἅμα ἐπιτυχούσης τῆς εἰσπράξεως, ἀναιρεῖται, ὥστε ὁ ἐκλήπτωρ, ὁ πληρώσας τὸ ἀντάλλαγμα τῆς ἐκχωρήσεως, οὐδὲν ἀποδίδει εἰς τὸ δημόσιον μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ χρόνου, ἐφ' ὃν τῷ ἐξεχωρήθη ἡ ἀπαίτησις ἐκείνη. Οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς μισθώσεως πραγμάτων εἶναι (προσθέτουσι) πρᾶγμα μὴ δαπανώμενον

---

(1) Ποῖος ὁ λόγος; Παππ. 2 σ. 66 σημ. 53.

(2) Καλλ. γ § 281 καὶ οἱ συγγραφεῖς, ὧν μνείαν ποιεῖται.—Παπαρ. ϐ σ, 39. ἐπ. Οὕτω καὶ ἄλλοι τινές, μνημονευόμενοι εἰς Θέμ. τ. 4 σ. 360 ἐν ὑποσημ.

1 § 380 ἐκδ. ά. Εὐρ· ιδ' σελ. 294. 299. 301. Εὐρ. ιέ σελ. 9 § 336.

ζ) Ἐπὶ μισθώσεων δὲ ἰσχύει ἡ ἐν § 306 ἐκτεθεῖσα ἀρχή.

§ 321[2]. Μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς πωλήσεως ὑπάρχει στενὴ σχέσις, δυναμένη νὰ παρασύρῃ πολλάκις τοὺς νομικοὺς νὰ θεωρήσωσιν ὡς μίσθωσιν ὅ,τι φέρει χαρακτῆρα ἀγοραπωλησίας, καὶ τ' ἀνάπαλιν. **Locatio et conductio proxima est venditioni et emptioni, iisdemque regulis juris consistit** (1)· εἰσὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἐθνικοῦ δικαίου. **Locatio et conductio cum naturalis sit et omnium gentium non verbis, sed consensu contrahitur, sicut emptio et venditio** (2)· ἡ μίσθωσις, ὡς ἡ ἀγοραπωλησία (3), ἀπαιτεῖ τρία τινά, πρᾶγμα, τίμημα, συναίνεσιν· ἡ διαφορὰ δὲ τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ δὲ συναλλάγματος συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ μὲν πώλησις εἶναι μέσον ἀπαλλοτριώσεως, μεταβιβάζον εἰς ἄλλον ὁριστικῶς τὴν κυριότητα αὐτήν, ἐν ᾧ διὰ τῆς μισθώσεως προσδίδεται προσκαίρως ἄλλῳ τινὶ ἡ ὑλικὴ χρῆσις ἢ κάρπωσις (jouissance) τοῦ πράγματος, οὗτινος ὁ κύριος διατηρεῖ τὴν νομικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν κάρπωσιν.

Ἐπειδὴ δὲ τῆς μισθώσεως σκοπούμενόν ἐστι ν' ἀσφαλίσῃ τῷ κυρίῳ τὴν πρόσοδον τοῦ πράγματος, ἕπεται ὅτι τὸ μίσθωμα (εἴτε εἰς πρόσοδον, εἴτε εἰς χρήματα συνιστάμενον) κατακερματίζεται ἐκ τῆς φύσεως του εἰς χρονικὰς περιόδους, ἐν ᾧ εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν ὁ κύριος ζητεῖ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ πρᾶγμα διὰ χρηματικοῦ κεφαλαίου, καὶ τὸ τίμημα δὲν διαιρεῖται εἰς πληρωμὰς ἀντιπροσωπευούσας τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα, ἀλλὰ κανονίζεται διὰ τῆς ἀμέσου ἢ ὑπὸ προθεσμίαν τινὰ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος.

Ἡ συγγένεια, ἡ μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς ἀγοραπωλησίας, εἶναι τόσον στενή, ὥστε πολλάκις οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι διστάζουσιν εἰς τὴν διάκρισιν αὐτῶν (4). Δύο νεώτεροι δὲ νομοδιφεῖς, ὁ Pothier καὶ ὁ Caroccius, διχογνωμοῦσιν ὡς πρὸς τὰ

---

(1) Τεμ. 1. Π. (19. 2) Βασ. (20. 1) 2.

(2) Τεμ. 1. Π. (19. 2).—Βασ. (20. 1) 1. Καὶ ὅτι ἡ ἀγορασία τοῦ ἐθνικοῦ νομίμου ἐστί. Διὸ καὶ συναινέσει συνίσταται, καὶ μεταξὺ ἀπόντων, καὶ διὰ μέσου καὶ διὰ γραμμάτων.

(3) Τεμ. 2. Π. (19. 2).

(4) Γάϊος τεμ. 2 § 1 de cont. empt. Εἰσ. βιβλ. 3 ἀρ. 145. 146 καὶ 147· javolenus τεμ. 65 de cont. empt.

μέτα τῆς διακρίσεως, θέτοντες ἓν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Troplong, louage ἄρ. 22.

Αἱ δυσχέρειαι αὗται ἀναφύονται ἰδίως εἰς τὸ ἑπόμενον ζήτημα.

Γνωστὸν εἶναι, ὅτι ὁ ἀγρολήπτης δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἀφαίρεσιν τοῦ μισθώματος καρποφόρων ἀγρῶν, διὰ τὴν συμβᾶσαν τοῖς ἀσυγκομίστοις καρποῖς ἄμετρον βλάβην ἐκ τῆς λεγομένης θεομηνίας (1). Ἐνταῦθα ὅμως ἀναφύεται ζήτημά τι, τοῦτο· «ἡ *λεγομένη μίσθωσις τῶν δημοσίων φόρων ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην;*»

Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου οἱ νομοδιδάσκαλοι διαφωνοῦσι, διότι οἱ μὲν θεωροῦσι τὸ προκείμενον συνάλλαγμα ὡς ἁπλῆν δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ δημοσίου, οἱ δὲ ὡς μίσθωσιν.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον σύστημα.—Τὸ δημόσιον (λέγουσιν ὅσοι θεωροῦσι τὸ συνάλλαγμα ὡς δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν) ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσπράττειν ὡρισμένην ποσότητα ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, χρημάτων, δημητριακῶν καρπῶν κτλ., τοῦ δὲ δικαιώματος τούτου τὴν ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἄσκησιν ἐκχωρεῖ, ἐπὶ χρηματικῷ ἀνταλλάγματι, εἰς τοὺς λεγομένους δημοσιῶνας (2)· ἡ παραχώρησις αὕτη παρέχει αὐτοῖς τὴν χρῆσιν πράγματος ἀποδιδομένου μετὰ τὴν χρῆσιν αὐτουσίου εἰς τὸ δημόσιον; — Οὐχί· ὁ ἐκλήπτωρ δὲν ἀποκτᾷ ἢ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος (ἢ καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον) τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, ὧν γίνεται κύριος. Τὸ ἐκχωρηθὲν δὲ τοῦτο δικαίωμα δὲν εἶναι τὸ ἀφῃρημένον κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ φορολογεῖν, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐξ αὐτοῦ συναγομένη ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἀπαίτησις ποσοστοῦ τινός, εἰσπραττομένου εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ παραγομένων καρπῶν, εἴτε ἐκ τοῦ τιμήματος τῶν εἰσαγομένων ἢ ἐξαγομένων προϊόντων κτλ. Τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἅμα ἐπιτυχούσης τῆς εἰσπράξεως, ἀναιρεῖται, ὥστε ὁ ἐκλήπτωρ, ὁ πληρώσας τὸ ἀντάλλαγμα τῆς ἐκχωρήσεως, οὐδὲν ἀποδίδει εἰς τὸ δημόσιον μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ χρόνου, ἐφ' ὃν τῷ ἐξεχωρήθη ἡ ἀπαίτησις ἐκείνη. Οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς μισθώσεως πραγμάτων εἶναι (προσθέτουσι) πρᾶγμα μὴ δαπανώμενον

---

(1) Ποῖος ὁ λόγος; Παππ. 2 σ. 66 σημ. 53.

(2) Καλλ. γ § 281 καὶ οἱ συγγραφεῖς, ὧν μνείαν ποιεῖται.—Παπαρ. β σ. 39. ἑπ. Οὕτω καὶ ἄλλοι τινές, μνημονευόμενοι εἰς Θέμ. τ. 4 σ. 360 ἐν ὑποσημ.

1 § 380 ἐκδ. ά. Εὐρ· ιδ' σελ. 294. 299. 301. Εὐρ. ιέ σελ. 9 § 336.

ζ) Ἐπὶ μισθώσεων δὲ ἰσχύει ἡ ἐν § 306 ἐκτεθεῖσα ἀρχή.

§ 321². Μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς πωλήσεως ὑπάρχει ςενὴ σχέσις, δυναμένη νὰ παρασύρῃ πολλάκις τοὺς νομικοὺς νὰ θεωρήσωσιν ὡς μίσθωσιν ὅ,τι φέρει χαρακτῆρα ἀγοραπωλησίας, καὶ τ' ἀνάπαλιν. **Locatio et conductio proxima est venditioni et emptioni, iisdemque regulis juris consistit** (1)· εἰσὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἐθνικοῦ δικαίου. **Locatio et conductio cum naturalis sit et omnium gentium non verbis, sed consensu contrahitur, sicut emptio et venditio** (2)· ἡ μίσθωσις, ὡς ἡ ἀγοραπωλησία (3), ἀπαιτεῖ τρία τινά, πρᾶγμα, τίμημα, συναίνεσιν· ἡ διαφορὰ δὲ τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ δὲ συναλλάγματος συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ μὲν πώλησις εἶναι μέσον ἀπαλλοτριώσεως, μεταβιβάζον εἰς ἄλλον ὁριστικῶς τὴν κυριότητα αὐτήν, ἐν ᾧ διὰ τῆς μισθώσεως προσδίδεται προσκαίρως ἄλλῳ τινὶ ἡ ὑλικὴ χρῆσις ἢ κάρπωσις (jouissance) τοῦ πράγματος, οὗτινος ὁ κύριος διατηρεῖ τὴν νομικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν κάρπωσιν.

Ἐπειδὴ δὲ τῆς μισθώσεως σκοπούμενόν ἐστι ν' ἀσφαλίσῃ τῷ κυρίῳ τὴν πρόσοδον τοῦ πράγματος, ἕπεται ὅτι τὸ μίσθωμα (εἴτε εἰς πρόσοδον, εἴτε εἰς χρήματα συνιστάμενον) κατακερματίζεται ἐκ τῆς φύσεως του εἰς χρονικὰς περιόδους, ἐν ᾧ εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν ὁ κύριος ζητεῖ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ πρᾶγμα διὰ χρηματικοῦ κεφαλαίου, καὶ τὸ τίμημα δὲν διαιρεῖται εἰς πληρωμὰς ἀντιπροσωπευούσας τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα, ἀλλὰ κανονίζεται διὰ τῆς ἀμέσου ἢ ὑπὸ προθεσμίαν τινὰ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος.

Ἡ συγγένεια, ἡ μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς ἀγοραπωλησίας, εἶναι τόσον στενή, ὥστε πολλάκις οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι διστάζουσιν εἰς τὴν διάκρισιν αὐτῶν (4). Δύο νεώτεροι δὲ νομοδιφεῖς, ὁ **Pothier** καὶ ὁ **Caroccius**, διχογνωμοῦσιν ὡς πρὸς τὰ

---

(1) Τεμ. 1. Π. (19. 2) Βασ. (20. 1) 2.

(2) Τεμ. 1. Π. (19. 2).—Βασ. (20. 1) 1. Καὶ ὅτι ἡ ἀγορασία τοῦ ἐθνικοῦ νομίμου ἐστί. Διὸ καὶ συναινέσει συνίσταται, καὶ μεταξὺ ἀπόντων, καὶ διὰ μέσου καὶ διὰ γραμμάτων.

(3) Τεμ. 2. Π. (19. 2).

(4) Γάϊος τεμ. 2 § 1 **de cont. empt.** Εἰσ. βιβλ. 3 ἀρ. 145. 146 καὶ 147· **javolenus** τεμ. 65 **de cont. empt.**

μέτα τῆς διακρίσεως, θέτοντες ἓν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Troplong, louage ἀρ. 22.

Αἱ δυσχέρειαι αὗται ἀναφύονται ἰδίως εἰς τὸ ἑπόμενον ζήτημα.

Γνωστὸν εἶναι, ὅτι ὁ ἀγρολήπτης δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἀφαίρεσιν τοῦ μισθώματος καρποφόρων ἀγρῶν, διὰ τὴν συμβᾶσαν τοῖς ἀσυγκομίστοις καρποῖς ἄμετρον βλάβην ἐκ τῆς λεγομένης θεομηνίας (1). Ἐνταῦθα ὅμως ἀναφύεται ζήτημά τι, τοῦτο· «*ἡ λεγομένη μίσθωσις τῶν δημοσίων φόρων ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην;*»

Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου οἱ νομοδιδάσκαλοι διαφωνοῦσι, διότι οἱ μὲν θεωροῦσι τὸ προκείμενον συνάλλαγμα ὡς ἁπλὴν δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ δημοσίου, οἱ δὲ ὡς μίσθωσιν.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον σύστημα.—Τὸ δημόσιον (λέγουσιν ὅσοι θεωροῦσι τὸ συνάλλαγμα ὡς δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν) ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσπράττειν ὡρισμένην ποσότητα ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, χρημάτων, δημητριακῶν καρπῶν κτλ., τοῦ δὲ δικαιώματος τούτου τὴν ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἄσκησιν ἐκχωρεῖ, ἐπὶ χρηματικῷ ἀνταλλάγματι, εἰς τοὺς λεγομένους δημοσιῶνας (2)· ἡ παραχώρησις αὕτη παρέχει αὐτοῖς τὴν χρῆσιν πράγματος ἀποδιδομένου μετὰ τὴν χρῆσιν αὐτουσίου εἰς τὸ δημόσιον;— Οὐχί· ὁ ἐκλήπτωρ δὲν ἀποκτᾷ ἢ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος (ἢ καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον) τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, ὧν γίνεται κύριος. Τὸ ἐκχωρηθὲν δὲ τοῦτο δικαίωμα δὲν εἶναι τὸ ἀφῃρημένον κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ φορολογεῖν, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐξ αὐτοῦ συναγομένη ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἀπαίτησις ποσοστοῦ τινός, εἰσπραττομένου εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ παραγομένων καρπῶν, εἴτε ἐκ τοῦ τιμήματος τῶν εἰσαγομένων ἢ ἐξαγομένων προϊόντων κτλ. Τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἅμα ἐπιτυχούσης τῆς εἰσπράξεως, ἀναιρεῖται, ὥστε ὁ ἐκλήπτωρ, ὁ πληρώσας τὸ ἀντάλλαγμα τῆς ἐκχωρήσεως, οὐδὲν ἀποδίδει εἰς τὸ δημόσιον μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ χρόνου, ἐφ' ὃν τῷ ἐξεχωρήθη ἡ ἀπαίτησις ἐκείνη. Οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς μισθώσεως πραγμάτων εἶναι (προσθέτουσι) πρᾶγμα μὴ δαπανώμενον

---

(1) Ποῖος ὁ λόγος; Παππ. 2 σ. 66 σημ. 53.

(2) Καλλ. γ § 281 καὶ οἱ συγγραφεῖς, ὧν μνείαν ποιεῖται.— Παππαρ. Β σ. 39. ἐπ. Οὕτω καὶ ἄλλοι τινές, μνημονευόμενοι εἰς Θέμ. τ. 4 σ. 360 ἐν ὑποσημ.

1 § 380 ἐκδ. ά. Εὐρ· ιδ' σελ. 294. 299. 301. Εὐρ. ιέ σελ. 9 § 336.

ζ) Ἐπὶ μισθώσεων δὲ ἰσχύει ἡ ἐν § 306 ἐκτεθεῖσα ἀρχή.

§ 321[2]. Μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς πωλήσεως ὑπάρχει στενὴ σχέσις, δυναμένη νὰ παρασύρῃ πολλάκις τοὺς νομικοὺς νὰ θεωρήσωσιν ὡς μίσθωσιν ὅ,τι φέρει χαρακτῆρα ἀγοραπωλησίας, καὶ τ' ἀνάπαλιν. **Locatio et conductio proxima est venditioni et emptioni, iisdemque regulis juris consistit** (1)· εἰσὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἐθνικοῦ δικαίου. **Locatio et conductio cum naturalis sit et omnium gentium non verbis, sed consensu contrahitur, sicut emptio et venditio** (2)· ἡ μίσθωσις, ὡς ἡ ἀγοραπωλησία (3), ἀπαιτεῖ τρία τινά, πρᾶγμα, τίμημα, συναίνεσιν· ἡ διαφορὰ δὲ τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ δὲ συναλλάγματος συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ μὲν πώλησις εἶναι μέσον ἀπαλλοτριώσεως, μεταβιβάζον εἰς ἄλλον ὁριστικῶς τὴν κυριότητα αὐτήν, ἐν ᾧ διὰ τῆς μισθώσεως προσδίδεται προσκαίρως ἄλλῳ τινὶ ἡ ὑλικὴ χρῆσις ἢ κάρπωσις (jouissance) τοῦ πράγματος, οὕτινος ὁ κύριος διατηρεῖ τὴν νομικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν κάρπωσιν.

Ἐπειδὴ δὲ τῆς μισθώσεως σκοπούμενόν ἐστι ν' ἀσφαλίσῃ τῷ κυρίῳ τὴν πρόσοδον τοῦ πράγματος, ἕπεται ὅτι τὸ μίσθωμα (εἴτε εἰς πρόσοδον, εἴτε εἰς χρήματα συνιστάμενον) κατακερματίζεται ἐκ τῆς φύσεως του εἰς χρονικὰς περιόδους, ἐν ᾧ εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν ὁ κύριος ζητεῖ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ πρᾶγμα διὰ χρηματικοῦ κεφαλαίου, καὶ τὸ τίμημα δὲν διαιρεῖται εἰς πληρωμὰς ἀντιπροσωπευούσας τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα, ἀλλὰ κανονίζεται διὰ τῆς ἀμέσου ἢ ὑπὸ προθεσμίαν τινὰ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος.

Ἡ συγγένεια, ἡ μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς ἀγοραπωλησίας, εἶναι τόσον στενή, ὥστε πολλάκις οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι διστάζουσιν εἰς τὴν διάκρισιν αὐτῶν (4). Δύο νεώτεροι δὲ νομοδιφεῖς, ὁ **Pothier** καὶ ὁ **Caroccius**, διχογνωμοῦσιν ὡς πρὸς τὰ

---

(1) Τεμ. 1. Π. (19. 2) Βασ. (20. 1) 2.

(2) Τεμ. 1. Π. (19. 2).—Βασ. (20. 1) 1. Καὶ ὅτι ἡ ἀγορασία τοῦ ἐθνικοῦ νομίμου ἐστί. Διὸ καὶ συναινέσει συνίσταται, καὶ μεταξὺ ἀπόντων, καὶ διὰ μέσου καὶ διὰ γραμμάτων.

(3) Τεμ. 2. Π. (19. 2).

(4) Γάϊος τεμ. 2 § 1 de cont. empt. Εἰσ. βιβλ. 3 ἀρ. 145. 146 καὶ 147· javolenus τεμ. 65 de cont. empt.

μέτα τῆς διακρίσεως, θέτοντες ἓν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Troplong, louage ἀρ. 22.

Αἱ δυσχέρειαι αὗται ἀναφύονται ἰδίως εἰς τὸ ἑπόμενον ζήτημα.

Γνωστὸν εἶναι, ὅτι ὁ ἀγρολήπτης δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἀφαίρεσιν τοῦ μισθώματος καρποφόρων ἀγρῶν, διὰ τὴν συμβᾶσαν τοῖς ἀσυγκομίστοις καρποῖς ἄμετρον βλάβην ἐκ τῆς λεγομένης θεομηνίας (1). Ἐνταῦθα ὅμως ἀναφύεται ζήτημά τι, τοῦτο· «ἡ *λεγομένη μίσθωσις τῶν δημοσίων φόρων ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην;*»

Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου οἱ νομοδιδάσκαλοι διαφωνοῦσι, διότι οἱ μὲν θεωροῦσι τὸ προκείμενον συνάλλαγμα ὡς ἁπλῆν δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ δημοσίου, οἱ δὲ ὡς μίσθωσιν.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον σύστημα. — Τὸ δημόσιον (λέγουσιν ὅσοι θεωροῦσι τὸ συνάλλαγμα ὡς δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν) ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσπράττειν ὡρισμένην ποσότητα ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, χρημάτων, δημητριακῶν καρπῶν κτλ., τοῦ δὲ δικαιώματος τούτου τὴν ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἄσκησιν ἐκχωρεῖ, ἐπὶ χρηματικῷ ἀνταλλάγματι, εἰς τοὺς λεγομένους δημοσιῶνας (2)· ἡ παραχώρησις αὕτη παρέχει αὐτοῖς τὴν χρῆσιν πράγματος ἀποδιδομένου μετὰ τὴν χρῆσιν αὐτουσίου εἰς τὸ δημόσιον; — Οὐχί· ὁ ἐκλήπτωρ δὲν ἀποκτᾷ ἢ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος (ἢ καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον) τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, ὧν γίνεται κύριος. Τὸ ἐκχωρηθὲν δὲ τοῦτο δικαίωμα δὲν εἶναι τὸ ἀφῃρημένον κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ φορολογεῖν, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐξ αὐτοῦ συναγομένη ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἀπαίτησις ποσοστοῦ τινός, εἰσπραττομένου εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ παραγομένων καρπῶν, εἴτε ἐκ τοῦ τιμήματος τῶν εἰσαγομένων ἢ ἐξαγομένων προϊόντων κτλ. Τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἅμα ἐπιτυχούσης τῆς εἰσπράξεως, ἀναιρεῖται, ὥστε ὁ ἐκλήπτωρ, ὁ πληρώσας τὸ ἀντάλλαγμα τῆς ἐκχωρήσεως, οὐδὲν ἀποδίδει εἰς τὸ δημόσιον μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ χρόνου, ἐφ' ὃν τῷ ἐξεχωρήθη ἡ ἀπαίτησις ἐκείνη. Οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς μισθώσεως πραγμάτων εἶναι (προσθέτουσι) πρᾶγμα μὴ δαπανώμενον

---

(1) Ποῖος ὁ λόγος; Παππ. 2 σ. 66 σημ. 53.

(2) Καλλ. γ § 281 καὶ οἱ συγγραφεῖς, ὧν μνείαν ποιεῖται.— Παπαρ. β σ, 39. ἐπ. Οὕτω καὶ ἄλλοι τινές, μνημονευόμενοι εἰς Θέμ. τ. 4 σ. 360 ἐν ὑποσημ.

όποια καταδιωχθεὶς ἐπλήρωσεν αὐτῷ, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἕνεκα τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ 1831 καὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν εἰς Ναύπλιον κατὰ τὸ 1832, ἐστερήθη τῶν φυτευμένων δένδρων, τῶν χόρτων καὶ ἁπάντων τῶν καρπῶν καὶ πάσης ὠφελείας ἐπὶ τριετίαν, ἐπιμείνας καὶ ἐνώπιον τοῦ ἐνταῦθα Ἐφετείου, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τοῦ τῆς 27 Νοεμβρίου 1845 ἐφετηρίου του καὶ ἀπὸ τῶν προτάσεών του τῆς τε 8 Ἰανουαρίου καὶ 31 Ὀκτωβρίου 1846, εἰς τὰς αὐτὰς αἰτήσεις καὶ ὡς πρὸς τὰ τρία περιβόλια. Τὸ δὲ δημόσιον διὰ τῶν ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ Ἐφετείου ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου καὶ Νοεμβρίου τοῦ τ. ἔ. προτάσεών του ἐζήτησε τὴν ἀπόῤῥιψιν τῆς ἐφέσεως τοῦ Γαλανούλη, τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 13559 πρωτοδίκου ἀποφάσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἀπεῤῥίφθη ἡ ἀγωγὴ τοῦ Δ. Γαλανούλη, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ἀντὶ νὰ ζητήσῃ οὗτος τὴν μείωσιν τοῦ μισθώματος, ἐζήτησε τὴν ἀποζημίωσιν ἢ τὸ διαφέρον, πάντοτε δὲ τὴν ἀπόῤῥιψιν τῶν αἰτήσεων τοῦ Γαλανούλη, καθ' ὅσον καὶ εἰς τὴν περίστασιν ἔτι τῆς μειώσεως τοῦ μισθώματος πρέπει νὰ λογισθοῦν τὰ ἔτη τῆς εὐφορίας πρὸς συμψηφισμὸν τῶν στερήσεων τῆς προταθείσης τριετίας.

» Ἐπειδὴ, τοιούτων οὐσῶν τῶν προτάσεων, ὤφειλε τὸ Ἐφετεῖον, ὀρθῶς δικάζον, ν' ἀποῤῥίψῃ κατὰ τοὺς εἰρημένους νόμους 15 καὶ 33, ἀφ' ἑνὸς τὴν τοῦ Δ. Γαλανούλη αἴτησιν τῆς ἀποζημιώσεως, ἤγουν τοῦ διαφέροντος, ὡς ἰσχυρίζεται διὰ τοῦ ά λόγου του τὸ ἀναιρεσεῖον δημόσιον, θεωρῆσαν τὸ αὐτὸ Ἐφετεῖον τὴν βλάβην ὡς προκύπτουσαν εἴτε ἐκ στρατιωτῶν πολεμίων τῆς τότε Κυβερνήσεως, εἴτε ἐκ τῆς ἀκολασίας ἐν γένει τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχεν ἡ τότε κυβέρνησις ἀποχρῶσαν δύναμιν νὰ χαλινώσῃ μάλιστα ἐπὶ τῶν παρὰ τοῦ ἰδίου Γαλανούλη ὁμολογηθεισῶν περιστάσεων τῆς ἀνωμαλίας· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου, ὑπαρχούσης συγχρόνως καὶ τῆς ἑτέρας αἰτήσεως τοῦ Δ. Γαλανούλη περὶ ἀποδόσεως τοῦ πληρωθέντος μισθώματος, τόσον εἰς τὴν ἀγωγὴν ὅσον καὶ εἰς τὰς προτάσεις αὐτοῦ, ὤφειλεν, ἕνεκα τῆς αἰτήσεως ταύτης, νὰ παραδεχθῇ τὴν ἀγωγὴν τοῦ Γαλανούλη καὶ ν' ἀποῤῥίψῃ ἐν μέρει ὡς μὴ βάσιμον τὴν παρὰ τοῦ δημοσίου προταθεῖσαν ἔνστασιν τοῦ ἀπαραδέκτου ὅλης τῆς ἀγωγῆς, καθόσον, προκειμένου λόγου περὶ ἀγωγῆς κινηθείσης μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς μισθώσεως καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν μισθωμάτων, καὶ στηριζομένης εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς στερήσεως ὅλων τῶν καρπῶν καὶ ὠφελειῶν ἐπὶ τριετίαν, ὁ λόγος δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἦναι περὶ ἀφέσεως ἢ μειώσεώς, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἦναι περὶ ἐπιστροφῆς τῶν ἤδη πληρωθέντων μισθωμάτων, συμφώνως μὲ τὸν εἰρημένον νόμον 33 ἐν τέλει

(αὐτόθι, mercedem remittere aut reddere) ποτὲ δὲ δὲν ἠδύνατο τὸ Ἐφετεῖον, κατὰ τὸν ά λόγον τοῦ ἀναιρεσείοντος Δ. Γαλανούλη, ν' ἀποῤῥίψῃ τὴν τελευταίαν ταύτην αἴτησιν τοῦ εἰρημένου Γαλανούλη, ἰδίως ὡς πρὸς τὸ τρίτον περιβόλιον ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ ὅτι τοῦτο ἦτο κατὰ τὸ 1831 ἔτος ὑπενοικιασμένον παρ' αὐτοῦ εἰς τρῖτον, ἀφοῦ δὲν εἶχε προταθῆ ἀπὸ τὸν ἀντίδικόν του καὶ δὲν εἶχεν ὑποβληθῆ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Δ. Γαλανούλης ἔλαβε δῆθεν παρὰ τοῦ ὑπενοικιαστοῦ ἀκέραιον τὸ ἐκμίσθωμα, ἢ ὅτι ὁ ὑπενοικιαστὴς δὲν ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ τὴν ἀνάλογον ἀποζημίωσίν του· διότι ἐνόσῳ ἡ ἀπόδειξις αὕτη ἐκλείπει, ἔχει βεβαίως ὁ Γαλανούλης, ὡς πρόσωπον συναλλαξάμενον ἀμέσως μετὰ τοῦ δημοσίου, τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπόδοσιν καὶ ὡς πρὸς τὸ εἰρημένον τρίτον περιβόλιον, διὰ τὸ ὁποῖον αὐτὸς καὶ ἐπλήρωσε τὸ μίσθωμα, κατὰ τὴν γενικὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου 10 περὶ διαφόρων κανόνων (ἄρθρ. 8 βιβλ. Γ' τίτλ. Η' καὶ 16 περὶ διαφόρων κανόνων τοῦ Ἀρμενοπούλου), ἀλλὰ τὸ Ἐφετεῖον διὰ τῶν προσβαλλομένων ἀποφάσεών του ἐδίκασεν ἀντιθέτως τῶν εἰρημένων νομίμων ἀρχῶν· πρὸς δὲ τούτοις, ἐσφαλμένως καὶ κατὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρ. 807 b) τῆς πολ. δικονομίας ἐδίκασε τὸ Ἐφετεῖον, παραδραμὸν ἄνευ οὐδεμιᾶς αἰτιολογίας τὴν ἔνστασιν τὴν ὁποίαν ῥητῶς ἐπρότεινε τὸ δημόσιον, τὴν στηριζομένην εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ § Δ' τοῦ εἰρημένου νόμου 15, ἀφορῶσαν τὸν συμψηφισμὸν τῆς ζημίας τῶν τριῶν εἰρημένων ἐτῶν 1831—1833 διὰ τῆς εὐφορίας τῶν 1833—1841 ἐτῶν, ὅταν ἔληξεν ἡ μίσθωσις.»

§ 308. Ἂν λοιπὸν ἀποδείξῃ ὁ μισθωτὴς ὅτι ἐξ ἀνωτέρας βίας δὲν ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ τὰς προσόδους τῶν παρ' αὐτοῦ ἐνοικιασθέντων χωρίων, γίνεται ἡ ἀνάλογος τοῦ μισθώματος μείωσις. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 264 τοῦ 38 ἐν Νομικῇ σ. 3663.—Πρβ. ἀπόφασιν 185 τοῦ 39 τῶν αὐτῶν ἐφετῶν ἐν Νομικῇ σ. 3697.

§ 309. Ὅταν ἡ Κυβέρνησις, πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς ληστείας, περιώρισε τὴν κίνησιν τῶν πλοιαρίων ἐν τοῖς ἰχθυοτροφείοις, τὰ ὁποῖα ἐξεμίσθωσεν, ὁ μισθωτὴς δὲν ἔχει ἄλλο δικαίωμα ἢ νὰ ζητήσῃ ἀνάλογον ἀπόδοσιν τοῦ μισθώματος. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 18456 τοῦ 1860, ἣν βλ. ἐν Νομικῇ μελ. σ. 1049.

§ 310. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ὑποτίθησι

Α) Πᾶσαν βίαν, ᾗ τινι οὐ δυνατὸν ἀντιστῆναι, οἷον τὴν ἀπὸ ποταμῶν ἢ γερανῶν, ἢ ψαρῶν, ἢ κολοιῶν, ἢ τῶν ὁμοίων, ἢ ἐπιδρομῆς πολεμίων, ἢ ἐὰν ἀπὸ ὀλίσθου πάντες ἀρθῶσιν οἱ καρποί, ἢ τὴν ἀπὸ ἐρυσίβης εἰς τὴν ἐλαίαν ζημίαν, ἢ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀή-

όποια καταδιωχθεὶς ἐπλήρωσεν αὐτῷ, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἕνεκα τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ 1831 καὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν εἰς Ναύπλιον κατὰ τὸ 1832, ἐστερήθη τῶν φυτευμένων δένδρων, τῶν χόρτων καὶ ἁπάντων τῶν καρπῶν καὶ πάσης ὠφελείας ἐπὶ τριετίαν, ἐπιμείνας καὶ ἐνώπιον τοῦ ἐνταῦθα Ἐφετείου, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τοῦ τῆς 27 Νοεμβρίου 1845 ἐφετηρίου του καὶ ἀπὸ τῶν προτάσεών του τῆς τε 8 Ἰανουαρίου καὶ 31 Ὀκτωβρίου 1846, εἰς τὰς αὐτὰς αἰτήσεις καὶ ὡς πρὸς τὰ τρία περιβόλια. Τὸ δὲ δημόσιον διὰ τῶν ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ Ἐφετείου ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου καὶ Νοεμβρίου τοῦ τ. ἔ. προτάσεών του ἐζήτησε τὴν ἀπόῤῥιψιν τῆς ἐφέσεως τοῦ Γαλανούλη, τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ὑπ᾿ ἀριθ. 13559 πρωτοδίκου ἀποφάσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἀπεῤῥίφθη ἡ ἀγωγὴ τοῦ Δ. Γαλανούλη, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ἀντὶ νὰ ζητήσῃ οὗτος τὴν μείωσιν τοῦ μισθώματος, ἐζήτησε τὴν ἀποζημίωσιν ἢ τὸ διαφέρον, πάντοτε δὲ τὴν ἀπόῤῥιψιν τῶν αἰτήσεων τοῦ Γαλανούλη, καθ᾿ ὅσον καὶ εἰς τὴν περίστασιν ἔτι τῆς μειώσεως τοῦ μισθώματος πρέπει νὰ λογισθοῦν τὰ ἔτη τῆς εὐφορίας πρὸς συμψηφισμὸν τῶν στερήσεων τῆς προταθείσης τριετίας.

» Ἐπειδή, τοιούτων οὐσῶν τῶν προτάσεων, ὤφειλε τὸ Ἐφετεῖον, ὀρθῶς δικάζον, ν᾿ ἀποῤῥίψῃ κατὰ τοὺς εἰρημένους νόμους 15 καὶ 33, ἀφ᾿ ἑνὸς τὴν τοῦ Δ. Γαλανούλη αἴτησιν τῆς ἀποζημιώσεως, ἤγουν τοῦ διαφέροντος, ὡς ἰσχυρίζεται διὰ τοῦ ά λόγου του τὸ ἀναιρεσεῖον δημόσιον, θεωρῆσαν τὸ αὐτὸ Ἐφετεῖον τὴν βλάβην ὡς προκύπτουσαν εἴτε ἐκ στρατιωτῶν πολεμίων τῆς τότε Κυβερνήσεως, εἴτε ἐκ τῆς ἀκολασίας ἐν γένει τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχεν ἡ τότε κυβέρνησις ἀποχρῶσαν δύναμιν νὰ χαλινώσῃ μάλιστα ἐπὶ τῶν παρὰ τοῦ ἰδίου Γαλανούλη ὁμολογηθεισῶν περιστάσεων τῆς ἀνωμαλίας· ἀλλ᾿ ἀφ᾿ ἑτέρου, ὑπαρχούσης συγχρόνως καὶ τῆς ἑτέρας αἰτήσεως τοῦ Δ. Γαλανούλη περὶ ἀποδόσεως τοῦ πληρωθέντος μισθώματος, τόσον εἰς τὴν ἀγωγὴν ὅσον καὶ εἰς τὰς προτάσεις αὐτοῦ, ὤφειλεν, ἕνεκα τῆς αἰτήσεως ταύτης, νὰ παραδεχθῇ τὴν ἀγωγὴν τοῦ Γαλανούλη καὶ ν᾿ ἀποῤῥίψῃ ἐν μέρει ὡς μὴ βάσιμον τὴν παρὰ τοῦ δημοσίου προταθεῖσαν ἔνστασιν τοῦ ἀπαραδέκτου ὅλης τῆς ἀγωγῆς, καθόσον, προκειμένου λόγου περὶ ἀγωγῆς κινηθείσης μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς μισθώσεως καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν μισθωμάτων, καὶ στηριζομένης εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς στερήσεως ὅλων τῶν καρπῶν καὶ ὠφελειῶν ἐπὶ τριετίαν, ὁ λόγος δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἦναι περὶ ἀφέσεως ἢ μειώσεώς, ἀλλ᾿ ἔπρεπε νὰ ἦναι περὶ ἐπιστροφῆς τῶν ἤδη πληρωθέντων μισθωμάτων, συμφώνως μὲ τὸν εἰρημένον νόμον 33 ἐν τέλει

(αὐτόθι, mercedem remittere aut reddere) ποτὲ δὲ δὲν ἠδύνατο τὸ Ἐφετεῖον, κατὰ τὸν ά λόγον τοῦ ἀναιρεσείοντος Δ. Γαλανούλη, ν' ἀποῤῥίψῃ τὴν τελευταίαν ταύτην αἴτησιν τοῦ εἰρημένου Γαλανούλη, ἰδίως ὡς πρὸς τὸ τρίτον περιβόλιον ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ ὅτι τοῦτο ἦτο κατὰ τὸ 1831 ἔτος ὑπενοικιασμένον παρ' αὐτοῦ εἰς τρίτον, ἀφοῦ δὲν εἶχε προταθῆ ἀπὸ τὸν ἀντίδικόν του καὶ δὲν εἶχεν ὑποβληθῆ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Δ. Γαλανούλης ἔλαβε δῆθεν παρὰ τοῦ ὑπενοικιαστοῦ ἀκέραιον τὸ ἐκμίσθωμα, ἢ ὅτι ὁ ὑπενοικιαστὴς δὲν ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ τὴν ἀνάλογον ἀποζημίωσίν του· διότι ἐνόσῳ ἡ ἀπόδειξις αὕτη ἐκλείπει, ἔχει βεβαίως ὁ Γαλανούλης, ὡς πρόσωπον συναλλαξάμενον ἀμέσως μετὰ τοῦ δημοσίου, τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπόδοσιν καὶ ὡς πρὸς τὸ εἰρημένον τρίτον περιβόλιον, διὰ τὸ ὁποῖον αὐτὸς καὶ ἐπλήρωσε τὸ μίσθωμα, κατὰ τὴν γενικὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου 10 περὶ διαφόρων κανόνων (ἄρθρ. 8 βιβλ. Γ' τίτλ. Η' καὶ 16 περὶ διαφόρων κανόνων τοῦ Ἀρμενοπούλου), ἀλλὰ τὸ Ἐφετεῖον διὰ τῶν προσβαλλομένων ἀποφάσεών του ἐδίκασεν ἀντιθέτως τῶν εἰρημένων νομίμων ἀρχῶν· πρὸς δὲ τούτοις, ἐσφαλμένως καὶ κατὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρ. 807 ϐ) τῆς πολ. δικονομίας ἐδίκασε τὸ Ἐφετεῖον, παραδραμὸν ἄνευ οὐδεμιᾶς αἰτιολογίας τὴν ἔνστασιν τὴν ὁποίαν ῥητῶς ἐπρότεινε τὸ δημόσιον, τὴν στηριζομένην εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ § Δ' τοῦ εἰρημένου νόμου 15, ἀφορῶσαν τὸν συμψηφισμὸν τῆς ζημίας τῶν τριῶν εἰρημένων ἐτῶν 1831—1833 διὰ τῆς εὐφορίας τῶν 1833—1841 ἐτῶν, ὅταν ἔληξεν ἡ μίσθωσις.»

§ 308. Ἂν λοιπὸν ἀποδείξῃ ὁ μισθωτὴς ὅτι ἐξ ἀνωτέρας βίας δὲν ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ τὰς προσόδους τῶν παρ' αὐτοῦ ἐνοικιασθέντων χωρίων, γίνεται ἡ ἀνάλογος τοῦ μισθώματος μείωσις. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 264 τοῦ 38 ἐν Νομικῇ σ. 3663.—Πρβ. ἀπόφασιν 185 τοῦ 39 τῶν αὐτῶν ἐφετῶν ἐν Νομικῇ σ. 3697.

§ 309. Ὅταν ἡ Κυβέρνησις, πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς λῃστείας, περιώρισε τὴν κίνησιν τῶν πλοιαρίων ἐν τοῖς ἰχθυοτροφείοις, τὰ ὁποῖα ἐξεμίσθωσεν, ὁ μισθωτὴς δὲν ἔχει ἄλλο δικαίωμα ἢ νὰ ζητήσῃ ἀνάλογον ἀπόδοσιν τοῦ μισθώματος. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 18456 τοῦ 1860, ἣν βλ. ἐν Νομικῇ μελ. σ. 1049.

§ 310. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ὑποτίθησι

Α) Πᾶσαν βίαν, ᾗ τινι οὐ δυνατὸν ἀντιστῆναι, οἷον τὴν ἀπὸ ποταμῶν ἢ γερανῶν, ἢ ψαρῶν, ἢ κολοιῶν, ἢ τῶν ὁμοίων, ἢ ἐπιδρομῆς πολεμίων, ἢ ἐὰν ἀπὸ ὀλίσθου πάντες ἀρθῶσιν οἱ καρποί, ἢ τὴν ἀπὸ ἐρυσίβης εἰς τὴν ἐλαίαν ζημίαν, ἢ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀή-

όποία καταδιωχθεὶς ἐπλήρωσεν αὐτῷ, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἕνεκα τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ 1831 καὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν εἰς Ναύπλιον κατὰ τὸ 1832, ἐστερήθη τῶν φυτευμένων δένδρων, τῶν χόρτων καὶ ἁπάντων τῶν καρπῶν καὶ πάσης ὠφελείας ἐπὶ τριετίαν, ἐπιμείνας καὶ ἐνώπιον τοῦ ἐνταῦθα Ἐφετείου, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τοῦ τῆς 27 Νοεμβρίου 1845 ἐφετηρίου του καὶ ἀπὸ τῶν προτάσεών του τῆς τε 8 Ἰανουαρίου καὶ 31 Ὀκτωβρίου 1846, εἰς τὰς αὐτὰς αἰτήσεις καὶ ὡς πρὸς τὰ τρία περιβόλια. Τὸ δὲ δημόσιον διὰ τῶν ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ Ἐφετείου ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου καὶ Νοεμβρίου τοῦ τ. ἔ. προτάσεών του ἐζήτησε τὴν ἀπόῤῥιψιν τῆς ἐφέσεως τοῦ Γαλανούλη, τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 13559 πρωτοδίκου ἀποφάσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἀπεῤῥίφθη ἡ ἀγωγὴ τοῦ Δ. Γαλανούλη, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ἀντὶ νὰ ζητήσῃ οὗτος τὴν μείωσιν τοῦ μισθώματος, ἐζήτησε τὴν ἀποζημίωσιν ἢ τὸ διαφέρον, πάντοτε δὲ τὴν ἀπόῤῥιψιν τῶν αἰτήσεων τοῦ Γαλανούλη, καθ' ὅσον καὶ εἰς τὴν περίστασιν ἔτι τῆς μειώσεως τοῦ μισθώματος πρέπει νὰ λογισθοῦν τὰ ἔτη τῆς εὐφορίας πρὸς συμψηφισμὸν τῶν στερήσεων τῆς προταθείσης τριετίας.

» Ἐπειδὴ, τοιούτων οὐσῶν τῶν προτάσεων, ὤφειλε τὸ Ἐφετεῖον, ὀρθῶς δικάζον, ν' ἀποῤῥίψῃ κατὰ τοὺς εἰρημένους νόμους 15 καὶ 33, ἀφ' ἑνὸς τὴν τοῦ Δ. Γαλανούλη αἴτησιν τῆς ἀποζημιώσεως, ἤγουν τοῦ διαφέροντος, ὡς ἰσχυρίζεται διὰ τοῦ ά λόγου του τὸ ἀναιρεσεῖον δημόσιον, θεωρῆσαν τὸ αὐτὸ Ἐφετεῖον τὴν βλάβην ὡς προκύπτουσαν εἴτε ἐκ στρατιωτῶν πολεμίων τῆς τότε Κυβερνήσεως, εἴτε ἐκ τῆς ἀκολασίας ἐν γένει τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχεν ἡ τότε κυβέρνησις ἀποχρῶσαν δύναμιν νὰ χαλινώσῃ μάλιστα ἐπὶ τῶν παρὰ τοῦ ἰδίου Γαλανούλη ὁμολογηθεισῶν περιστάσεων τῆς ἀνωμαλίας· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου, ὑπαρχούσης συγχρόνως καὶ τῆς ἑτέρας αἰτήσεως τοῦ Δ. Γαλανούλη περὶ ἀποδόσεως τοῦ πληρωθέντος μισθώματος, τόσον εἰς τὴν ἀγωγὴν ὅσον καὶ εἰς τὰς προτάσεις αὐτοῦ, ὤφειλεν, ἕνεκα τῆς αἰτήσεως ταύτης, νὰ παραδεχθῇ τὴν ἀγωγὴν τοῦ Γαλανούλη καὶ ν' ἀποῤῥίψῃ ἐν μέρει ὡς μὴ βάσιμον τὴν παρὰ τοῦ δημοσίου προταθεῖσαν ἔνστασιν τοῦ ἀπαραδέκτου ὅλης τῆς ἀγωγῆς, καθόσον, προκειμένου λόγου περὶ ἀγωγῆς κινηθείσης μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς μισθώσεως καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν μισθωμάτων, καὶ στηριζομένης εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς στερήσεως ὅλων τῶν καρπῶν καὶ ὠφελειῶν ἐπὶ τριετίαν, ὁ λόγος δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἦναι περὶ ἀφέσεως ἢ μειώσεως, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἦναι περὶ ἐπιστροφῆς τῶν ἤδη πληρωθέντων μισθωμάτων, συμφώνως μὲ τὸν εἰρημένον νόμον 33 ἐν τέλει

(αὐτόθι, mercedem remittere aut reddere)· ποτὲ δὲ δὲν ἠδύνατο τὸ Ἐφετεῖον, κατὰ τὸν ά λόγον τοῦ ἀναιρεσείοντος Δ. Γαλανούλη, ν' ἀποῤῥίψῃ τὴν τελευταίαν ταύτην αἴτησιν τοῦ εἰρημένου Γαλανούλη, ἰδίως ὡς πρὸς τὸ τρίτον περιβόλιον ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ ὅτι τοῦτο ἦτο κατὰ τὸ 1831 ἔτος ὑπενοικιασμένον παρ' αὐτοῦ εἰς τρίτον, ἀφοῦ δὲν εἶχε προταθῆ ἀπὸ τὸν ἀντίδικόν του καὶ δὲν εἶχεν ὑποβληθῆ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Δ. Γαλανούλης ἔλαβε δῆθεν παρὰ τοῦ ὑπενοικιαστοῦ ἀκέραιον τὸ ἐκμίσθωμα, ἢ ὅτι ὁ ὑπενοικιαστὴς δὲν ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ τὴν ἀνάλογον ἀποζημίωσίν του· διότι ἐνόσῳ ἡ ἀπόδειξις αὕτη ἐκλείπει, ἔχει βεβαίως ὁ Γαλανούλης, ὡς πρόσωπον συναλλαξάμενον ἀμέσως μετὰ τοῦ δημοσίου, τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπόδοσιν καὶ ὡς πρὸς τὸ εἰρημένον τρίτον περιβόλιον, διὰ τὸ ὁποῖον αὐτὸς καὶ ἐπλήρωσε τὸ μίσθωμα, κατὰ τὴν γενικὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου 10 περὶ διαφόρων κανόνων (ἄρθρ. 8 βιβλ. Γ' τίτλ. Η' καὶ 16 περὶ διαφόρων κανόνων τοῦ Ἀρμενοπούλου), ἀλλὰ τὸ Ἐφετεῖον διὰ τῶν προσβαλλομένων ἀποφάσεών του ἐδίκασεν ἀντιθέτως τῶν εἰρημένων νομίμων ἀρχῶν· πρὸς δὲ τούτοις, ἐσφαλμένως καὶ κατὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρ. 807 b) τῆς πολ. δικονομίας ἐδίκασε τὸ Ἐφετεῖον, παραδραμὸν ἄνευ οὐδεμιᾶς αἰτιολογίας τὴν ἔνστασιν τὴν ὁποίαν ῥητῶς ἐπρότεινε τὸ δημόσιον, τὴν στηριζομένην εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ § Δ' τοῦ εἰρημένου νόμου 15, ἀφορῶσαν τὸν συμψηφισμὸν τῆς ζημίας τῶν τριῶν εἰρημένων ἐτῶν 1831—1833 διὰ τῆς εὐφορίας τῶν 1833—1841 ἐτῶν, ὅταν ἔληξεν ἡ μίσθωσις.»

§ 308. Ἂν λοιπὸν ἀποδείξῃ ὁ μισθωτὴς ὅτι ἐξ ἀνωτέρας βίας δὲν ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ τὰς προσόδους τῶν παρ' αὐτοῦ ἐνοικιασθέντων χωρίων, γίνεται ἡ ἀνάλογος τοῦ μισθώματος μείωσις. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 264 τοῦ 38 ἐν Νομικῇ σ. 3663.—Πρβ. ἀπόφασιν 185 τοῦ 39 τῶν αὐτῶν ἐφετῶν ἐν Νομικῇ σ. 3697.

§ 309. Ὅταν ἡ Κυβέρνησις, πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς λῃστείας, περιώρισε τὴν κίνησιν τῶν πλοιαρίων ἐν τοῖς ἰχθυοτροφείοις, τὰ ὁποῖα ἐξεμίσθωσεν, ὁ μισθωτὴς δὲν ἔχει ἄλλο δικαίωμα ἢ νὰ ζητήσῃ ἀνάλογον ἀπόδοσιν τοῦ μισθώματος. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 18456 τοῦ 1860, ἣν βλ. ἐν Νομικῇ μελ. σ. 1049.

§ 310. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ὑποτίθησι

Α) Πᾶσαν βίαν, ᾗ τινι οὐ δυνατὸν ἀντιστῆναι, οἷον τὴν ἀπὸ ποταμῶν ἢ γερανῶν, ἢ ψαρῶν, ἢ κολοιῶν, ἢ τῶν ὁμοίων, ἢ ἐπιδρομῆς πολεμίων, ἢ ἐὰν ἀπὸ ὀλίσθου πάντες ἀρθῶσιν οἱ καρποί, ἢ τὴν ἀπὸ ἐρυσίβης εἰς τὴν ἐλαίαν ζημίαν, ἢ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀή-

-θους καύσωνος, ἡ τῆς χαλάζης καὶ τὸ παρὰ τῶν παριόντων στρατιωτῶν κατὰ βλακείαν ἀφαιρεθὲν, ἡ τὴν ἀπὸ σεισμοῦ ἀπώλειάν κλπ. Οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν ἐκ τῆς θέσεως τοῦ κτήματος (τοῦ παραποταμίου καὶ ἐκ τούτου ὑπὸ τῆς πλημμύρας παθόντος) ἢ ἐκ τῆς κακῆς ποιότητος τῆς γῆς (ὅρα τὰ κείμενα εἰς Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν σελ. 64.)

§ 311. Ἡ λέξις *ἀφορία* (sterilitas), ἧς γίνεται χρῆσις ἐν τοῖς νόμοις 8 Κώδ. (4, 65), 15 § 4 Π. (19, 2) δὲν σημαίνει μόνον τὴν ἐκ φυσικῶν αἰτιῶν προερχομένην ἀκαρπίαν, ἀλλὰ πᾶσαν παρεμπόδισιν τῆς συνήθους καὶ τακτικῆς εἰσκομιδῆς (ν. 18 Κώδ. αὐτόθι), ἐν ᾧ καλεῖται ἀφορία ἡ ἀπὸ τῶν ἀκρίδων ζημία).—Ἄρα καὶ ἡ ἐκ τῆς λῃστῶν ἐπιδρομῆς προξενηθεῖσα ἀφορία δίδει χώραν εἰς ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐκμισθωτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 175 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 8377 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 312. Ἡ τῶν πολεμίων ἐπιδρομὴ θεωρεῖται ὡς κώλυμα δικαιολογοῦν τὴν ἀγωγήν; Εὑρ. λ. Δήμαρχος.

§ 313. Ἡ ἐπιδρομὴ στρατιωτῶν; ὅρα ἀνωτ. § 307. Ἡ χολέρρα; κατωτ. § 311. 313[2]. Ἀπ. 15305 Ἐφ. Ἀθ.—Ἀτμοσφαιρικὰ αἴτια; κατ. § 320.

Β) Ὅτι διὰ τῆς βίας ἐκωλύθη ἡ συγκομιδὴ τῶν καρπῶν.

Ἅμα οὗτοι συγκομισθῶσι, κύριος αὐτῶν γίνεται ὁ ἀγρολήπτης ἑπομένως αὐτῷ κινδυνεύουσι. Πρβ. θέμ. 4 σελ. 384 σημ. 90 (1). συγκεκομισμένοι δ' εἰσὶν οἱ καρποὶ ἅμα ἐκκοπῶσιν ὑπὸ τοῦ ἀγρολήπτου, καὶ ἀδιάφορον ἂν ἐβλήθησαν ἤδη εἰς τὰς ἀποθήκας. Πανδ. (6. 1) 78.

Γ) Ὅτι ἡ ζημία (2) εἶναι μεγάλη (ἄμετρος βλάβη) Π. (19. 2) 25 § 6. Βασ. (20 1) 25. τὸ ζήτημα δὲ τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ, οὐδόλως ὅμως συνέχεται μετὰ τῆς ἐκ τῆς

---

(1) Ἀφοῦ ὁ καρπὸς ἀποσπασθῇ ἀπὸ τῆς ἀμπέλου, πᾶσα ἀπώλεια αὐτοῦ (ἄρα καὶ ἡ ὑπὸ λῃστῶν διαρπαγή του) βαρύνει τὸν μισθωτήν· ὁ μισθωτὴς μάλιστα, γινόμενος οὕτω κύριος τῶν καρπῶν, δύναται νὰ κινήσῃ διεκδικητικὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἅρπαγος. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 17809 τοῦ 60.—Παβ. Παπαρ. 6 σ. 64 σημ. 53. Καλλ. γ σ. 284 σημ. 96 καὶ τεμ. 13 (7. 4).

Δὲν ὀφείλεται ἀποζημίωσις εἰς τὸν μισθωτὴν διὰ τὴν βλάβην, ἥτις ἐγένετο ἐκ βροχῶν ἐπὶ τοῦ καρποῦ, ἀφοῦ τὸν ἔφερεν ἐκεῖνος εἰς τὰ ἁλώνια. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 10152 τοῦ 52, σχ. 2.

(2) Πρβ. τὴν ἐν § 307 ἀπόφ. ΑΠ. 23 τοῦ 47.

δυσαναλογίας τοῦ ἀνταλλάγματος πρὸς τὸ πωλούμενον πρᾶγμα παραγομένης ὑπερμέτρου βλάβης.

§ 313[a]. Ἐὰν ὁ τῆς μισθώσεως χρόνος περιλαμβάνῃ πλείονας περιόδους καρποφορίας; Παπ. 2 σελ. 65 ἐπ. θέμ. 4 σελ. 383 ἐπ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 23 τοῦ 47, ἣν ἀνωτ. § 307. Ὥστε ἂν ἀποδειχθῇ, ὅτι μετὰ τὴν συμβᾶσαν εἰς τὸν μισθωτὴν ἐξ ἀνωτέρας βίας ζημίαν, ἐπῆλθεν εὐφορία τῶν ὑπὸ μίσθωσιν κτημάτων, ὁ μισθωτὴς δὲν ἀνακουφίζεται ἐκ τοῦ μισθώματος. Βασιλ. (20, 1) τομ. 15. — Ἀπ. πολ. ΑΠ. 57 τοῦ 1857, κυροῦσα τὴν 232 τοῦ 1847 καὶ 130 τοῦ 48 ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ.

Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἡ 2 σκέψις τῆς 15399 τοῦ 57 ἀποφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. φέρει·

« Ἐπειδὴ καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι δι᾽ ἧς αἰτίας ἀναφέρει ἡ ἀγωγή, ἤτοι τῆς τε καταλήψεως τῆς Μουνυχίας ὑπὸ τῶν Ἀγγλογαλλικῶν στρατευμάτων καὶ τῆς, ἕνεκα τῆς ἐνσκηψάσης χολέρρας, προσκαίρου διακοπῆς τῆς μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς συγκοινωνίας ἐστερήθη ὁ ἐνάγων, κατὰ τὴν ἀξίωσίν του, τὰς εἰσπράξεις τῶν διοδίων κατὰ τὰ χρονικὰ ταῦτα διαστήματα, ὅτι οὗτοι εἶναι λόγοι δυνάμενοι νὰ δικαιολογήσωσιν ἀγωγὴν περὶ μειώσεως μισθώματος, καὶ ὅτι δὲν ἀπαλλάττεται ἐπὶ τοῦ προκείμενον τὸ δημόσιον πάσης εὐθύνης, δυνάμει τοῦ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ μισθωτοῦ ῥητῆς, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ δημοσίου, ἐν τῇ προκηρύξει τῆς δημοπρασίας συμφωνίας, τοῦ νὰ μὴ δύναται τουτέστι καμμία ἀφορμὴ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις ἀπαιτήσεως ὁποίας δήποτε κατὰ τοῦ δημοσίου, πάλιν ἀπαράδεκτός ἐστιν ἡ προκειμένη ἀγωγή, διὰ τὸν λόγον, ὅτι, κατὰ τὸν νόμον, τοιοῦτον πρὸς ἀνάλογον μείωσιν τοῦ μισθώματος δικαίωμα ἔχει ὁ μισθωτὴς τότε μόνον, ὅταν ἄλλως ἐκ τῆς προλαβούσης καὶ τῆς ἑπομένης ἀποδημίας δὲν ἐκαλύφθη τὸ ποσὸν τοῦ συμφωνηθέντος μισθώματος, καὶ οὕτω προέκυψεν εἰς αὐτὸ οὐχὶ στέρησις κέρδους, ἀλλὰ πραγματικὴ ζημία· ἀλλ᾽ ἐπὶ τὸ προκειμένου ὁ ἐνάγων δὲν στηρίζει ποσῶς τὴν ἀγωγήν του εἰς τοιοῦτον ἰσχυρισμόν, ὅτι κατά τε τοὺς προηγουμένους καὶ μετέπειτα πλειοτέρους μῆνας εἰσέπραξε ποσὸν ἔλαττον τοῦ συμφωνηθέντος καὶ ὀφειλομένου μισθώματος, περιοριζόμενος μόνον εἰς τὸ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ μισθώματος λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν ἔφθασε κατὰ τὰ εἰρημένα τοῦ χρόνου διαστήματα νὰ εἰσπράξῃ τὰ ποσά, τὰ ὁποῖα ἄνευ τῶν παρ᾽ αὐτοῦ προτεινομένων κωλυμάτων ἤθελε δῆθεν εἰσπράξει, καὶ τὰ ὁποῖα ἐστερήθη.

§ 313[3]. Κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ἐκπτώσεως οὐδόλως ἀποβλέπομεν εἰς τὰς διὰ τὸ ἔκτακτον δυστύχημα καταβληθείσας δαπάνας τῆς καλλιεργείας, οὔτε εἰς τὴν σποράν, διότι ταῦτα πάντα εἰσὶν εἰς βάρος τοῦ ἀγρολήπτου. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 2ς τοῦ 47 ἀνωτ. § 307. Πανδ. (19. 2) 15. Βασ. (20. 1) 15. Τροπλ. μίσθωσις § 722.

§ 313[4]. Μόνον ὅταν ὁ μισθωτὴς ἀνεδέχθη τὸν κίνδυνον, ἢ ὅταν συμμερίζεται μετὰ τοῦ κυρίου τὸ προϊόν, δὲν γίνεται μείωσις. Πρβ. Καλλ. γ § 289 σημ. 101. Ἐν τῇ νομολογίᾳ εὕρηνται, ὡς πρὸς τοῦτο, τὰ ἑξῆς.

§ 314. α) οὐδεὶς νόμος περιορίζει τὰ συμβαλλόμενα μέρη νὰ συμφωνήσωσι περὶ τυχηρῶν καὶ κινδύνων τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος ἄλλως παρ' ὅ,τι ὁ νόμος κανονίζει. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 109 τοῦ 59, κυροῦσα τὴν 16408 ἀπ. Ἐφ· Ἀθ. (1) φέρουσα·

« Ἐπειδὴ ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως προκύπτει, ὅτι τὸ Ἐφετεῖον ἐκ τοῦ μόνον παρ' οὐδενὸς τῶν διαδίκων ἀμφισβητουμένου γεγονότος, ὅτι ἡ συμφωνία ἐγένετο νὰ πληρώσῃ ὁ Γ

---

(1) Ἐπρόκειτο περὶ πωλήσεως σταφιδοκαρποῦ ὡρισμένης ποιότητος, τὸ δὲ Ἐφετεῖον ἐπείσθη ὅτι ἡ συμφωνία ἐγένετο νὰ πληρώσῃ ὁ μὲν πρὸς τὸν δὲ τὴν σταφίδα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποκεκομμένης ἀνωτάτης τιμῆς. Οἱ λόγοι τῆς ἀναιρέσεως εἶχον οὕτω·

1) Ἡ πώλησις ἐλπιζομένου πράγματος δὲν διέπεται κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν ἀπὸ τοὺς περὶ πωλήσεως μετρωμένων καὶ σταθμιζομένων πραγμάτων κανόνας, ὡς ἡ πρώτη σκέψις τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως παραδέχεται. Τῆς τιμῆς δὲ ὁρισθείσης σχετικῶς πρὸς τὴν ἐν Πάτραις κοπτομένην πρώτην τιμήν, ἕπεται ὅτι ὁ ἀντίδικος δὲν ἦτον ὑπόχρεως νὰ τὴν παραλάβῃ κακῆς ποιότητος οὖσαν.

2) Παραδεχθέντος τοῦ Ἐφετείου, ἐν τῇ δευτέρᾳ σκέψει, ὅτι ἡ προκειμένη ἀγοραπωλησία ἦτο πράγματος ἐλπιζομένου, πᾶσα ἐξέτασις τῆς ποιότητος τοῦ πωληθέντος ἦτον εἰς τὸν νόμον ἐναντία, διότι ἡ τοιαύτη σύμβασις εἰς τοῦτο κυρίως συνίσταται, τὸν ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ πωληθέντος ἦτον εἰς τὸν νόμον ἐναντία, διότι ἡ τοιαύτη σύμβασις εἰς τοῦτο κυρίως συνίσταται, τὸν ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ πράγματος κίνδυνον τοῦ τε ἀγοραστοῦ καὶ τοῦ πωλητοῦ, ἀφοῦ ἡ ποσότης εἰς τὰς τοιαύτας συμβάσεις οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν.

πρὸς τὸν Σ τὴν σταφίδα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πρώτης ἐν Πάτραις ἀποκεκομμένης ἀνωτάτης τιμῆς τοῦ καρποῦ τούτου, ἐπείσθη, ὅτι ἡ μεταξὺ τῶν διαδίκων σύμβασις ἐγένετο περὶ σταφίδος ὡρισμένης ποιότητος, ἀβρόχου καὶ στεγνῆς, συμφώνως μὲ τὸν συνομολογηθέντα ἀνώτατον ὅρον τῆς τιμῆς τοῦ τοιούτου εἴδους καρποῦ, καὶ ἀδιάφορον ἐθεώρησεν, ἂν ὁ ὅρος οὗτος τῆς ποιότητος ἐτέθη ῥητῶς εἰς τὸ συνάλλαγμα ἢ μή, τουτέστι, τὸ Ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ἀλυσιτελῆ τὴν παρεμπιπτόντως διαταχθεῖσαν ἀπόδειξιν καὶ ἀπεμακρύνθη αὐτῆς (ὅρα σκέψιν 3 τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως) πεισθέν, ὡς ἐῤῥέθη, περὶ τῆς πραγματικότητος τῆς συμβάσεως ἐκ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς τιμῆς, ἥτις οὔτε ἠμφισβητήθη, οὔτε περὶ αὐτῆς διετάχθη ἡ διεξήχθη ἀπόδειξις. Ἄρα μὴ ποιησάμενον χρῆσιν τῆς, κατὰ τὴν γνώμην του, περιττῆς ἀποδείξεως, δὲν παρεβίασε τὸν νόμον.

« Ἐπειδὴ ἀφοῦ οὐδεὶς νόμος περιορίζει τὰ συμβαλλόμενα μέρη νὰ συμφωνήσωσι περὶ τυχηρῶν καὶ κινδύνων τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος ἄλλως παρ' ὅ,τι ὁ νόμος κανονίζει, καὶ ἀφοῦ τὸ Ἐφετεῖον παρεδέχθη, ὅτι, διὰ τῆς τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς τιμῆς ἐξαγομένης διανοίας τῶν συμβαλλομένων, ὁ ἀγοραστὴς ἔπρεπε νὰ παραλάβῃ καρπὸν ἄβροχον καὶ στεγνόν, ἕπεται, ὅτι οὐδεμίαν ἐπιῤῥοὴν ἔχει ὁ νόμος ἐπὶ τῆς προκειμένης συμβάσεως, καὶ ἂν παραδεχθῇ τις, ὅτι οὗτος κανονίζει τὰ περὶ τυχηρῶν καὶ κινδύνων ἄλλως παρ' ὅ,τι συνεφώνησαν οἱ διάδικοι. »

§ 315 β) Εἰς τὰς ἐκχωρήσεις τῶν ἀπαιτήσεων δὲν ἀπαγορεύει ὁ νόμος (τεμ. 10, 13 Π. 18, 4) τὴν συμφωνίαν τοῦ νὰ μὴν ἐνέχηται ὁ ἐκχωρητὴς μήτε διὰ τὴν ὕπαρξιν τῆς ἐκχωρουμένης ἀπαιτήσεως. Τοῦτο δ' ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὸ τῆς ἐπικαρπίας δικαίωμα, ὅπερ τὸ δημόσιον παραχωρεῖ εἰς ἰδιώτας, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ παρ' αὐτῶν καλλιεργούμενα ἐθνικὰ κτήματα. Ὅθεν οὐδένα νόμον παρεβίασε τὸ δικ. τῆς οὐσίας, εἰπὸν ὅτι κατὰ τὸ συνάλλαγμα, τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ Β, τὸ δημόσιον δὲν ἐνέχεται καὶ ἂν τινὰ τῶν ἐλαιοδένδρων, ὧν τὸ τῆς ἐπικαρπίας δικαίωμα ἐξεχώρησε, κατείχοντο διανοίᾳ κυρίου παρ' ἰδιωτῶν, ἤτοι δεχθὲν ὅτι τὸ δημόσιον εἶναι ἀνεύθυνον, καίτοι ἀνυπάρκτου ἐκχωρηθείσης ἀπαιτήσεως. Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 187 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 9292 τοῦ 52 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.—Κατ. § 326.

§ 316. γ) Ὁ μισθωτής, ὅστις ἀνεδέχθη εἰς βάρος του πᾶσαν τυχαίαν ζημίαν, ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ἄρνησιν τοῦ ἐκμισθωτοῦ εἰς τὸ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διαρπαγὴν τῶν καρπῶν (τῶν ἰχθύων τοῦ μισθωθέντος ἰχθυοτροφείου π. χ.); Ναί,

απήντησεν ὁ ΑΠ. (1) (ἀποφ. 32 τοῦ 67), διότι, εἰ καὶ ἀπαλλαττόμενος (2) τῆς εὐθύνης, ὤφειλεν ὁ κύριος, ἐὰν ἀποδειχθῇ ἔγκαιρος προειδοποίησις, νὰ προστατεύσῃ ὅσον ἠδύνατο τὸν μισθωτήν.

§ 317. δ) Κατὰ τὸν νόμον, τὰ τυχηρὰ, καὶ ἰδίως ἡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀφορία, εἶναι εἰς βάρος τοῦ δεσπότου τοῦ κτήματος, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 6297 τοῦ 49 (3).

§ 318. ε) Ὁ ἐν τῷ περὶ μισθώσεως ἀμπέλου συμβολαίῳ ὅρος, ὅτι ὁ ἐκμισθωτὴς δὲν ἐγγυᾶται διὰ πᾶσαν προκυψομένην ζημίαν εἰς τὸν μισθωτὴν, περιέχει καὶ τὴν τῆς θεομηνίας καταστροφὴν τῶν καρπῶν; Ὅρα ἀπόφασιν 957 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ναύπλ. Ἐφ. ἐν Νομικῇ σ. 6278.

§ 319. ϛ) Μειωθέντος τοῦ ποσοῦ τῶν δημοπρατηθεισῶν προσόδων ἐκ τυχαίου συμβάματος, δικαιοῦται ὁ ἐνοικιαστὴς ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀνάλογον τοῦ ἐνοικίου ἐλάττωσιν ἀφοῦ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας ἄνευ τινὸς ἐπιφυλάξεως, καίτοι γινώσκων ἤδη τὸ σύμβαμα; Οὐχί. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 15287, ἣν ὅρα ἐν Νομ. Μελ. σ. 498. Ὅρα καὶ τὴν 10964 τοῦ 59 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 320. Ἐὰν ὁ ἀγρολήπτης συνομολογήσῃ ὅτι ἀναλαμβάνει πάσας τὰς τυχαίας ζημίας, ἡ τοιαύτη συνομολόγησις ἀφορᾷ μόνας τὰς εἰς τοὺς καρποὺς συμβαινούσας τυχηρὰς ζημίας, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τυχηρὰ, τὰ καταστρέφοντα αὐτὸ τὸ μισθωθὲν, διότι ταῦτα, ἐν ἀμφιβολίᾳ, ἐπιγινώσκει πάντοτε ὁ δεσπότης (4). Παπαρ. 2 σελ. 66. Πρβ. Τροπλ. louage ἀρ. 759.

---

(1) Πρβ. Παπαρ. 6. σ. 66. Τροπλ. louage ἀριθ. 759. 259-261. Δαλλόζιος louage § 822. ἐπ. 237-241.

(2) Νόμ. 9 § 2. 71 (19. 2) καὶ 8 Κώδ. (4. 65). — Πρβ. κατ. σ. 207.

(3) Διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς δημοπρατηθείσης ἐπικαρπίας εὐθύνεται τὸ δημόσιον; Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 7473 τοῦ 50. 9272 τοῦ 52.

(4) Κατὰ τὸ τεμ. 57 πρ. Π. (18. 1), ὅταν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον μέρος, ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις, γίνεται ὅμως ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος· ὥστε ἂν καθ' ὃν χρόνον ἐνεκρίθη ἡ δημοπρασία τῶν προσόδων εἶχε καταστραφῇ ἐκ καταιγίδος καὶ χαλάζης μέρος τοῦ φόρου (ἤτοι τοῦ πωληθέντος πράγματος), μειοῦται τὸ τίμημα κατὰ λόγον τῆς ζημίας, ταύτης, δὲν ἀφαιρεῖται δὲ ὁλόκληρος αὕτη ἐκ τοῦ ὀφειλομένου ἐνοικίου. Ἀπ.

§ 321. Οἱ ἐκλήπτορες δημοσίων προσόδων δικαιοῦνται εἰς τοιαύτην ἔκπτωσιν;

Ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τούτου ἔχει ἐπιῤῥοὴν, διότι ἄλλαι ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται ἐὰν τὸ συνάλλαγμα χαρακτηρισθῇ ὡς μίσθωσις. Διὸ ὑπομιμνήσκομεν, διὰ βραχέων, τὰ ἑξῆς· δηλαδὴ ὅτι

α) Ἅμα καταρτισθῇ ἡ πώλησις, ὁ κίνδυνος τοῦ πράγματος δρᾷ τὸν ἀγοραστὴν καὶ πρὶν ἔτι αὐτὸ τῷ παραδοθῇ· ὥστε, ἂν διὰ τυχηροῦ συμβεβηκότος ἀπολεσθῇ, αὐτὸς φέρει τὴν βλάβην μὴ ἀπαλλαττόμενος τῶν ὑποχρεώσεών του (2).

β) Ἐὰν ὅμως τὰ τυχηρὰ συμβάντα προῆλθον ἐκ τῆς ἀμελείας τοῦ πωλητοῦ, ἢ κατέστη οὗτος ὑπαίτιος ὑπερθέσεως, αὐτὸν πλέον δρᾷ ἡ ζημία (3).

γ) Τί ὅταν ἡ πώλησις περιλαμβάνῃ πολλὰ ἀτομικῶς (species) ὡρισμένα πράγματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων μένει νὰ ἐνεργηθῇ ἐκλογή; Εὐρ. ιδ' σελ. 353. 355. Θέμ. 2 σελ. 50. Ῥάλλ. α' § 419—421.

δ) Τί ἐπὶ πωλήσεως πραγμάτων ἀριθμουμένων, μετρουμένων καὶ σταθμωμένων; Εὐρ. ιδ' σελ. 357 ἐπ. αὐτ. § 615—620 ἐπ. Θέμ. 2 σελ. 35. Εὐρ. λ. Πώλησις § 616.

ε) Τί ὅταν ἡ πώλησις ἐγένετο ὑπὸ *alρεσιν*; Καλλ. γ § 263. Παπαρ. α § 395 σημ. 9—13 περὶ ἐνοχῶν. Εὐρ. ιδ' σελ. 352 ἐπ. — Κατωτ. § 442—448.

ς) Πότε ὑπάρχει ἀγορὰ ἐλπίδος; ἐλπιζομένου δέ; Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 394 σημ. 10 ἐπ. Θέμ. 2 σελ. 29 ἐπ. Ῥάλλη τ.

πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 64, ἀναιροῦσα τὴν 302 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Πατρῶν. Πρβ. κατωτ. § 442—443.

Ὁ ἐκχωρῶν ἀπαίτησιν ἀόριστον κατὰ τὸ ποσὸν, οἷα εἶναι ἡ τῶν φόρων ἐκχωρουμένη ἀπαίτησις, μόνον διὰ τὸ ἐντελῶς ἀνύπαρκτον τῆς ἀπαιτήσεως ἐνέχεται. Τεμ. 5 (18. 4). — Ὁ ἀορίστως δὲ τὴν χρῆσιν καὶ κάρπωσιν δικαιώματός τινος ἐκποιῶν, ὡς τὸ δημόσιον τὴν φορολογίαν, δὲν ἐνέχεται εἰς ἀποζημίωσιν, ἂν τινες τῶν ὠφελειῶν ἐκνικηθῶσιν. Τεμ. 5 (21. 2). Κωδ. (8. 45) Τεμ. 1. Απ. Ἐφ. Αθ. 16853 τοῦ 49.

(2) Πρβ. Εὐρ. 14 σελ. 352 ἐπ. Καλλ. γ § 263. Μολιτόρου 2 § 426. Θέμ. 2 σελ. σελ. 49 ἐπ. Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 395 σημ. 9—13. Ῥάλλη ἐμπ. δικ. § 419—421.

(3) Αὐτόθι.—Εὐρ. 14 σελ. 356.

1 § 380 ἐκδ. ά. Εὐρ. ιδ' σελ. 294. 299. 301. Εὐρ. ιέ σελ. 9 § 336.

ζ) Ἐπὶ μισθώσεων δὲ ἰσχύει ἡ ἐν § 306 ἐκτεθεῖσα ἀρχή.

§ 321². Μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς πωλήσεως ὑπάρχει στενὴ σχέσις, δυναμένη νὰ παρασύρῃ πολλάκις τοὺς νομικοὺς νὰ θεωρήσωσιν ὡς μίσθωσιν ὅ,τι φέρει χαρακτῆρα ἀγοραπωλησίας, καὶ τ' ἀνάπαλιν. **Locatio et conductio proxima est venditioni et emptioni, iisdemque regulis juris consistit** (1)· εἰσὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἐθνικοῦ δικαίου. **Locatio et conductio cum naturalis sit et omnium gentium non verbis, sed consensu contrahitur, sicut emptio et venditio** (2)· ἡ μίσθωσις, ὡς ἡ ἀγοραπωλησία (3), ἀπαιτεῖ τρία τινά, πρᾶγμα, τίμημα, συναίνεσιν· ἡ διαφορὰ δὲ τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ δὲ συναλλάγματος συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ μὲν πώλησις εἶναι μέσον ἀπαλλοτριώσεως, μεταβιβάζον εἰς ἄλλον ὁριστικῶς τὴν κυριότητα αὐτήν, ἐν ᾧ διὰ τῆς μισθώσεως προσδίδεται προσκαίρως ἄλλῳ τινὶ ἡ ὑλικὴ χρῆσις ἢ κάρπωσις (**jouissance**) τοῦ πράγματος, οὗτινος ὁ κύριος διατηρεῖ τὴν νομικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν κάρπωσιν.

Ἐπειδὴ δὲ τῆς μισθώσεως σκοπούμενόν ἐστι ν' ἀσφαλίσῃ τῷ κυρίῳ τὴν πρόσοδον τοῦ πράγματος, ἕπεται ὅτι τὸ μίσθωμα (εἴτε εἰς πρόσοδον, εἴτε εἰς χρήματα συνιστάμενον) κατακερματίζεται ἐκ τῆς φύσεως του εἰς χρονικὰς περιόδους, ἐν ᾧ εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν ὁ κύριος ζητεῖ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ πρᾶγμα διὰ χρηματικοῦ κεφαλαίου, καὶ τὸ τίμημα δὲν διαιρεῖται εἰς πληρωμὰς ἀντιπροσωπευούσας τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα, ἀλλὰ κανονίζεται διὰ τῆς ἀμέσου ἢ ὑπὸ προθεσμίαν τινὰ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος.

Ἡ συγγένεια, ἡ μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς ἀγοραπωλησίας, εἶναι τόσον στενή, ὥστε πολλάκις οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι διστάζουσιν εἰς τὴν διάκρισιν αὐτῶν (4). Δύο νεώτεροι δὲ νομοδιφεῖς, ὁ **Pothier** καὶ ὁ **Caroccius**, διχογνωμοῦσιν ὡς πρὸς τὰ

---

(1) Τεμ. 1. Π. (19. 2) Βασ. (20. 1) 2.

(2) Τεμ. 1. Π. (19. 2).—Βασ. (20. 1) 1. Καὶ ὅτι ἡ ἀγορασία τοῦ ἐθνικοῦ νομίμου ἐστί. Διὸ καὶ συναινέσει συνίσταται, καὶ μεταξὺ ἀπόντων, καὶ διὰ μέσου καὶ διὰ γραμμάτων.

(3) Τεμ. 2. Π. (19. 2).

(4) Γάϊος τεμ. 2 § 1 **de cont. empt.** Εἰσ. βιβλ. 3 ἀρ. 145. 146 καὶ 147· **javolenus** τεμ. 65 **de cont. empt.**

μέτα τῆς διακρίσεως, θέτοντες ἓν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Troplong, louage ἀρ. 22.

Αἱ δυσχέρειαι αὗται ἀναφύονται ἰδίως εἰς τὸ ἑπόμενον ζήτημα.

Γνωστὸν εἶναι, ὅτι ὁ ἀγρολήπτης δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἀφαίρεσιν τοῦ μισθώματος καρποφόρων ἀγρῶν, διὰ τὴν συμβᾶσαν τοῖς ἀσυγκομίστοις καρποῖς ἄμετρον βλάβην ἐκ τῆς λεγομένης θεομηνίας (1). Ἐνταῦθα ὅμως ἀναφύεται ζήτημά τι, τοῦτο· «*ἡ λεγομένη μίσθωσις τῶν δημοσίων φόρων ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην;*»

Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου οἱ νομοδιδάσκαλοι διαφωνοῦσι, διότι οἱ μὲν θεωροῦσι τὸ προκείμενον συνάλλαγμα ὡς ἁπλῆν δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ δημοσίου, οἱ δὲ ὡς μίσθωσιν.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον σύστημα.—Τὸ δημόσιον (λέγουσιν ὅσοι θεωροῦσι τὸ συνάλλαγμα ὡς δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν) ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσπράττειν ὡρισμένην ποσότητα ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, χρημάτων, δημητριακῶν καρπῶν κτλ., τοῦ δὲ δικαιώματος τούτου τὴν ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἄσκησιν ἐκχωρεῖ, ἐπὶ χρηματικῷ ἀνταλλάγματι, εἰς τοὺς λεγομένους δημοσιῶνας (2)· ἡ παραχώρησις αὕτη παρέχει αὐτοῖς τὴν χρῆσιν πράγματος ἀποδιδομένου μετὰ τὴν χρῆσιν αὐτουσίου εἰς τὸ δημόσιον; — Οὐχί· ὁ ἐκλήπτωρ δὲν ἀποκτᾷ ἢ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος (ἢ καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον) τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, ὧν γίνεται κύριος. Τὸ ἐκχωρηθὲν δὲ τοῦτο δικαίωμα δὲν εἶναι τὸ ἀφῃρημένον κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ φορολογεῖν, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐξ αὐτοῦ συναγομένη ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἀπαίτησις ποσοστοῦ τινός, εἰσπραττομένου εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ παραγομένων καρπῶν, εἴτε ἐκ τοῦ τιμήματος τῶν εἰσαγομένων ἢ ἐξαγομένων προϊόντων κτλ. Τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἅμα ἐπιτυχούσης τῆς εἰσπράξεως, ἀναιρεῖται, ὥστε ὁ ἐκλήπτωρ, ὁ πληρώσας τὸ ἀντάλλαγμα τῆς ἐκχωρήσεως, οὐδὲν ἀποδίδει εἰς τὸ δημόσιον μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ χρόνου, ἐφ' ὃν τῷ ἐξεχωρήθη ἡ ἀπαίτησις ἐκείνη. Οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς μισθώσεως πραγμάτων εἶναι (προσθέτουσι) πρᾶγμα μὴ δαπανώμενον

---

(1) Ποῖος ὁ λόγος; Παππ. 2 σ. 66 σημ. 53.

(2) Καλλ. γ § 281 καὶ οἱ συγγραφεῖς, ὧν μνείαν ποιεῖται.— Παπαρ. Β σ, 39. ἑπ. Οὕτω καὶ ἄλλοι τινές, μνημονευόμενοι εἰς Θέμ. τ. 4 σ. 360 ἐν ὑποσημ.

χρήσει, διότι ἡ συνεπαγομένη τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο χρῆσις, περιέχουσα ἐν ἑαυτῇ καὶ τὴν ἐπὶ τῆς οὐσίας ἐξουσίαν, καθίστησιν ἀδύνατον τὴν ἀπόδοσιν αὐτουσίου τοῦ πράγματος καὶ ἀναιρεῖ τὸ οὐσιῶδες τοῦτο προσὸν τῆς περὶ μισθώσεως συμβάσεως· ἐπὶ τῆς πράσεως ἡ δεσποτεία τῆς ὕλης ἀμείβεται, ἐπὶ δὲ τῆς μισθώσεως τοῦ αὐτοῦ μένει. Βασ. (19. 1) 63.

Ὑπάρχει λοιπὸν ἐνταῦθα τὸ οὐσιῶδες τοῦτο προσὸν τῆς μισθώσεως πράγματος; — Οὐχί· ἄρα (συμπεραίνουσιν) οὔτε μίσθωσις, ἀλλ' ἁπλῆ δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησις τῆς ἐκ τοῦ κυριαρχικοῦ τῆς πολιτείας δικαιώματος παραγομένης ἀπαιτήσεως τοῦ δημοσίου ἐπὶ ἀπολήψει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πιθανῶς ἐλπιζομένων ἀντικαταστατῶν πραγμάτων (1).

Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον σύστημα.—Ἂν τὰ περὶ διοδίων (péages) καὶ μισθώσεως τῶν δημοσίων φόρων (octrois) συναλλάγματα, λέγουσιν οἱ ἀντιδοξοῦντες (2), σιωπῶσιν ὡς πρὸς τὰς συνεπείας τῶν τυχαίων καὶ ἐκτάκτων συμβαμάτων, ἐφαρμόζονται τὰ περὶ μισθώσεων ὡρισμένα. Ὅθεν, ἂν ὁ μισθωτὴς δημοσίων φόρων δὲν ἠδύνατο, ἕνεκα στάσεώς τινος, νὰ συλλέξῃ ἐπί τινα καιρὸν ὅ,τι τῷ ἀνήκει καὶ ἀποδείξῃ ὅτι, ὑπολογιζομένων τῶν εἰσοδημάτων τῶν καλῶν καὶ κακῶν χρόνων, ἡ ζημία του εἶναι ἀξία λόγου, χωρεῖ ἡ περὶ ἐλαττώσεως τοῦ τιμήματος ἀγωγή. Amplio, λέγει ὁ Medicis, in conductore gabellarum; qui si fortuito casu fuerit impeditus; non imputatur ei, sed fit remissio justa damnum passum (3). Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐδέχθη καὶ τὸ ἐν Πα-

---

(1) Τὴν γνώμην ταύτην εὑρίσκετε καὶ εἰς τὴν 202 τοῦ 49 ἀπ. πολ. ΑΠ., ἥτις ὅμως δὲν ἀναφέρει νόμον τινά.

(2) Πρβ. Troplong, louage, ἀρ. 236, 237. Οὗτος ἐν τῷ § 93 λέγει « ainsi on peut louer un péage, un droit d'octroi. Δαλλ. λ. louage ἀρ. 249. Καί ὁ Molitor, § 588, λέγει, ὅτι ἀντικείμενον μισθώσεως δύναται νὰ γίνῃ καὶ τὸ droit de percevoir les revenus de l'État.

(3) Part 1, 9, 16 ἀρ. 27. Πρβ. Ferret. tract. de gabella ἀρ. 299. Ὁ Troplong, louage ἀρ. 22, λέγει, ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς περιστάσεις τῆς ὑποθέσεως καὶ τὴν διάνοιαν τῶν μερῶν κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Γαΐου· idque ex accidentibus apparet· ὑποθετέον, λ. χ., ὅτι ἐγώ, κύριος κτήματος τὸ ὁποῖον καλλιεργῶ, πωλῶ προτοῦ τοὺς ὁποίους θέλει ἀποφέρει ἐπὶ δύο ἔτη καρποὺς ἀντὶ ὑλικοῦ τιμήματος ἢ ἀντὶ τόσου ἢ τόσου

ρισίας Ἐφετείου, δι' ἀποφάσεως τῆς 11 Μαρτίου 1834, ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς τινὸς adjudicateur du baill du marché aux chevaux, ἔχοντος τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ διὰ πάντα ἵππον ὡρισμένον ποσὸν, οὗτινος ἐστερήθη ἕνεκα στάσεως τινός. Considerant, φέρει ἡ ἀπόφασις, que Lucas a éprouvé un dommage dans la jouissance de son fait; que la ville de Paris est engagée à faire jouir paisiblement son preneur; que notamment dans les circonstances de la cause, la ville de Paris doit une indemnité....

Τὸ ζήτημα πρέπει νὰ λυθῇ πρὸ πάντων (λέγει ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐν Θέμιδι, τ. 4. σ. 360, διατριβῆς) κατὰ τὴν φαινομένην ἐν τῷ συναλλάγματι γνώμην τῶν συναλλαττομένων, ὅπου ἡ εἰς αὐτὸ δοθεῖσα ὀνομασία δὲν δύναται μὲν μόνη ν' ἀποφασίσῃ, ἀλλὰ καὶ δὲν πρέπει νὰ μὴ ληφθῇ παντελῶς ὑπ' ὄψιν· ἐν ἀμφιβολίᾳ δὲ, κατὰ τὸν νόμον 39 de pactis (2. 14), πρέπει ἡ συμφωνία νὰ θεωρηθῇ μᾶλλον ὡς μίσθωσις παρὰ ὡς τὸ διὰ τὸν παραχωρητὴν ἐπιβλαβέστερον συνάλλαγμα. Διὰ τί δὲ, προσθέτει ἐν ὑποσημειώσει, νὰ μὴ ὑπάρχῃ μίσθωσις, ὅταν τὶς π. χ. εἰς τὸν κῆπόν του ἀφήσῃ εἴς τινα τὴν θέρισιν τῶν καρπῶν ἢ τοῦ χόρτου ἀπέναντι χρημάτων; Τοὐλάχιστον ἡ περίπτωσις ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης διατηρεῖ τὴν κατοχὴν ὅλου τοῦ ἀγροῦ, δὲν ἀντιλέγει εἰς τὴν παραδοχὴν μισθώσεως.

Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης των ἐπικαλοῦνται οὗτοι χωρία τινὰ τοῦ νόμου (1), ἐν οἷς οἱ λήπτορες καλοῦνται μισθωσάμενοι· ἀλλ' εἰς ἄλλα χωρία, ἀπαντῶσιν οἱ ἀντιδοξοῦντες, καλοῦνται καὶ

ἐτησίου τιμήματος. (Περὶ τοῦ εἴδους τούτου ὅρα Troplong vente τ. 1. ἀρ. 204)· ἡ πρᾶξις αὕτη εἶναι πώλησις. Μίσθωσις ἤθελεν εἶσθαι ἂν τὸ κτῆμα παρεδίδετο εἰς ἄτομόν τι, ὥστε νὰ τεθῇ εἰς κατάστασιν νὰ συλλέξῃ αὐτὸ τοὺς καρποὺς τῆς ἐργασίας του· ὁ ἀγρολήπτης ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς Ρωμαίοις colonus ἐκ τοῦ ῥήματος colere (cultiver, καλλιεργεῖν)· nummis colit, ἔλεγεν ὁ νομοδιδάσκαλος Παῦλος (τεμ. 26 § 1. Π. de furtis). Ἂν ὅμως ὁ ἀγοράζων τοὺς ἀναφυησομένους (à naitre) καρποὺς δὲν πρόκηται νὰ παρασκευάσῃ τὴν καρποφορίαν διὰ τῶν χειρῶν του, εἶναι ἁπλοῦς ἀγοραστής. Part 1, 9, 16 καὶ 27. Παβ. Ferret, tract. de gabella ἀρ. 299.

(1) Παβ. (39. 4) 1 § 1, καὶ τεμ. 9 § 1. — Βασ. (56. 1) 1, 8. Νεαρ. 123 κεφ. 6.

redemptores, ὅπερ σημαίνει τὸν ἀγοραστήν (1)· αἱ δὲ ἀρχαιότεραι πηγαὶ ὀνομάζουσι τὴν πρᾶξιν τῶν ἐκληπτόρων τῶν δημοσίων φόρων *ἀγοράν* (2).

§ 322. Ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὴν νομολογίαν, ἥτις πόῤῥω ἀπέχει τοῦ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν ἀναγνώστην, καθὸ, κατὰ τὴν ἀσθενῆ κρίσιν μου, μὴ ἀκολουθοῦσα καθαρῶς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ σύστημα. Ἐν τούτοις ἰστέον (3), ὅτι

§ 323. Α) Ὑπὲρ τοῦ πρώτου συστήματος (ὅτι ἀγοραπωλησία) εὕρηνται αἱ ὑπ' ἀρ. 5171 τοῦ 48, 15365 τοῦ 57, 16964 τοῦ 59, 19232 τοῦ 61 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν, ὡς καὶ αἱ τοῦ Ἀρ. Π. ὑπ' ἀρ. 202 τοῦ 49, 187 καὶ 484 τοῦ 52, 230 τοῦ 56, 249, 286 καὶ 308 τοῦ 64, 430 τοῦ 66, τινὲς τῶν ὁποίων ποιοῦνται διάκρισιν, ὡς κατωτέρω ἐκτεθήσεται, μεταξὺ ἐλπιζομένου πράγματος καὶ ἀγορᾶς ἐλπίδος. Ἀλλὰ, ἵνα ἐννοήσητε κάλλιον, ἀνάγκη νὰ προβῶ εἰς τὴν ἑπομένην ἀνάλυσιν (4).

§ 324. α) Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον (ἀπόφ. 5171 τοῦ 48, ἐν Εὐρ. τ. ἑ σ. 633) ἐθεώρησεν ὡς συνάλλαγμα ἀγοραπωλησίας ἐλπίδος τὴν ἐνοικίασιν προσόδων προϊόντων γῆς, ὧν τὸ τίμημα ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ εἰς διαφόρους δόσεις καὶ ὧν τινων τὸ ἥμισυ κατέστρεψαν (κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐνάγοντος) αἱ ἀκρίδες· ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. πολ. 202 τοῦ 49) ἐκύρωσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, σκεφθεὶς ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν, ὅταν δὲν προσεβλήθη κανὼν τοῦ δικαίου καὶ ἂν τὸ κατώτερον δικαστήριον προσέβαλεν ἢ ἐξήγησεν ἐσφαλμένως πράγματα μόνον καὶ ἰδίως τὸ περιεχόμενον τοῦ συμβολαίου· ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ, δὲν προσεβλήθη κανών τις τοῦ δικαίου, καὶ ἂν ἐν τῷ συναλλάγματι ἡ παραχώρησις καλῆται ἐνοικίασις· ὅτι τὸ συνάλλαγμα δὲν ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μίσθωσις, διότι οὔτε τὸ δημόσιον ἐπρόκειτο νὰ παραχωρήσῃ πρᾶγμά τι πρὸς χρῆσιν, οὔτε ὁ ἀντίδι-

---

(1) Πρβ. Παπαῤ. τ. 2 σ. 39.

(3) Καλλ. γ σ. 273 σημ. 14.

(3) Πρβ. ἐν τούτοις Εὐρ. λ. Πώλησις § 830 ἐπ.

(4) Πώλησις ἐκκρεμοῦς σταφιδοκαρποῦ, ὅπως ἤθελε προκύψει μετὰ τὴν συλλογήν, ξήρανσιν καὶ ζύγισιν, ἀποτελεῖ ἀγοραπωλησίαν καρποῦ ὁριστέου διὰ ζυγίσεως, καὶ οὐχὶ ἀγοραπωλησίαν ἐπικαρπίας, ἤτοι τοῦ δικαιώματος τοῦ κυρίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ 42 τοῦ 45.

κός του ἀνελάμβανεν ὑποχρέωσίν τινα ν' ἀποδώσῃ τὸ πρᾶγμα μετά τινα προσδιωρισμένον χρόνον, ὡς ἀπαιτεῖται ἐπὶ τῆς μισθώσεως· καὶ ὅτι, τέλος, τὸ δημόσιον δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπικαρπωτὴς, διότι αὐτὸ δὲν ἦτον ὁ καλλιεργητὴς τῶν κτημάτων, περὶ τῶν προϊόντων τῶν ὁποίων ἐπρόκειτο. Τὰς ἀρχὰς ταύτας παρηκολούθησαν καὶ οἱ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφέται διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 648 τοῦ 60 ἀποφάσεώς των (1), ἧς τὸ ἱστορικὸν ὅρα εἰς τὴν 206 τοῦ 60 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου.

§ 325. β) Οὕτως ἀπεφήναντο οἱ ἐν Ἀθήναις Ἐφέται καὶ διὰ τῶν 16964 τοῦ 59, 19232 τοῦ 61 ἀποφάσεων αὐτῶν, ὡς καὶ διὰ τῆς 15365 τοῦ 57 (2), θεωρήσαντες τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος σύμβασιν ὡς ἀγοραπωλησίαν, καὶ ἀποφηνάμενοι ἑπομένως ὅτι ἡ μετὰ τὸ συνάλλαγμα, ἕνεκα τυχαίων συμβεβηκότων, ἔλλειψις τοῦ πωληθέντος ὁρᾷ τὸν ἀγοραστήν.

§ 326. γ) Ἡ ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου ἐκχώρησις τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπικαρπίας ἐλαιοδένδρων εἶναι ἐκχώρησις διὰ πωλήσεως.—Ὁ Γ ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ἐξαιτησάμενος νὰ καταδικασθῇ εἰς μείωσιν τοῦ τιμήματος ἢ εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὸν λόγον ὅτι τῷ ἐνοικίασεν ἐθνικὰ ἐλαιόδενδρα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα, μὴ ὄντα, κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος, εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ δημοσίου, δὲν ἠδυνήθη νὰ εἰσπράξῃ εἰμὴ μικρὸν ποσόν. Ἀποῤῥιφθείσης τῆς ἀγωγῆς, ἐζητήθη ἀναίρεσις, ὁ δὲ ΑΠ. ἐξέδοτο τὴν 187 τοῦ 52, δι' ἧς ἐθεώρησε τὴν σύμβασιν ὡς ἐκχώρησιν ἀπαιτήσεως διὰ πωλήσεως ἐνεργηθείσης, ὅτε ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει τὴν συμφωνίαν τοῦ νὰ μὴ ἐνέχηται ὁ ἐκχωρητὴς μήτε διὰ τὴν ὕπαρξιν τῆς ἐκχωρουμένης ἀπαιτήσεως.—Ἴδε ἀνωτ. § 315.

§ 327. δ) Ἂν τὸ μεταξὺ τοῦ ἰδιώτου καὶ τοῦ δημοσίου συνάλλαγμα, ἀντικείμενον ἔχον χόρτον θεριστὸν, ἐγένετο ὅταν τοῦτο ἦτον ὥριμον πρὸς θερισμὸν καὶ ἐν ᾧ μάλιστα ἤρξατο ὁ θερισμὸς, ἐφαρμόζονται αἱ περὶ πωλήσεως ἀρχαί.—Ὁ Κ ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ἵνα ἀπαλλαχθῇ τῆς πληρωμῆς τοῦ μισθώματος ἕνεκα τῆς ἐνοικιάσεως τοῦ θεριστοῦ λειμῶνος, ὡς ἀπολεσθέντος τοῦ χόρτου ἐκ καταιγίδος. Τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (ἀπ. 9058) ἐχαρακτήρισε τὸ

(1) Οὕτω καὶ ἄλλοτε, § 833 ἡμετ. Εὑρ. λ. Πώλησις, ἐκτὸς, ἂν, ὡς φέρουσιν αἱ αὐταὶ ἀποφάσεις των, τὸ κτῆμα ἀπαιτῇ καλλιέργειαν, ἣν ἀναδέχεται ὁ ἐκλήπτωρ.

(2) Οὕτω καὶ μεταξὺ ἐνοικιαστῶν καὶ ὑπενοικιαστῶν. (Ἡ αὐτὴ 15365 ἀπόφασις).

συνάλλαγμα ὡς πώλησιν, ἀντικείμενον ἔχουσαν θεριστὸν χόρτον· ὁ ΑΠ. ἐπεκύρωσε (ἀπ. 484 τοῦ 52) τὴν ἀπόφασιν, σκεφθεὶς ὅτι τὸ Ἐφετεῖον παραδέχεται, ὡς προκύψαντα ἐκ τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἐνάγοντος, ὅτι τὸ μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ δημοσίου συνάλλαγμα ἐγένετο, ὅταν τὸ χόρτον, ἀντικείμενον αὐτοῦ, ἦτον ὥριμον πρὸς θερισμὸν καὶ ὅτι ὁ ἐνάγων ἤρξατο καὶ τὸν θερισμὸν αὐτοῦ· ὅτι, ἑπομένως, ἐκτιμῆσαν ἐντὸς τῶν καθηκόντων του τὰ γεγονότα ταῦτα καὶ ὡς ἐξ αὐτῶν χαρακτηρίσαν τὸ συνάλλαγμα οὐχὶ ὡς μίσθωσιν, ἀλλ᾽ ὡς ἀγοραπωλησίαν, οὐδένα νόμον παρεβίασεν· καὶ ὅτι, προκειμένου οὐχὶ περὶ ἀγοραπωλησίας καρπῶν ἐλπιζομένων, ἀλλὰ καρπῶν ἑτοίμων ὄντων πρὸς συλλογήν, οἱ κίνδυνοι ἀφορῶσι τὸν ἀγοραστήν, ὡς ὀρθῶς ἐφήρμοσε τὸ Ἐφετεῖον τὸν νόμον 78 § 3 τῶν Πανδ. (18. 1), καθὸ μὴ ἀναδεχθέντος τοῦ δημοσίου οὐδένα τυχαῖον κίνδυνον.

§ 328. ε) ἡ ἐνοικίασις τοῦ εἰς ὡριμότητα προβαίνοντος καρποῦ ἢ τῆς κατὰ τὸ 1853 ἐξασκήσεως τοῦ φορολογικοῦ δικαιώματος ἐπὶ τῶν ἐλαιῶν, φέρει χαρακτῆρα πωλήσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 230 τοῦ 56, κυροῦσα τὴν 13772 τοῦ 56 Ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, σταθμίσαν τὰ στοιχεῖα τῆς εἰς τὴν κρίσιν αὐτοῦ ὑποβληθείσης συμβάσεως, ἀπεφήνατο ὅτι αὕτη εἶναι μᾶλλον πώλησις ἢ μίσθωσις πράγματος φέρουσα, κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ, πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς πωλήσεως, οὐχὶ βεβαίως τοῦ κυριαρχικοῦ δικαιώματος τοῦ φορολογεῖν, ἀλλὰ τοῦ εἰς ὡριμότητα προβαίνοντος καρποῦ, ἢ τῆς κατὰ τὸ 1853 ἐξασκήσεως τοῦ φορολογικοῦ δικαιώματος ἐπὶ τῶν ἐλαιῶν, ἂν καὶ καταχρηστικῶς οἱ συμβαλλόμενοι ἔδωκαν εἰς τὴν προκειμένην σύμβασιν τὴν ὀνομασίαν τῆς μισθώσεως, κατὰ τοῦτο δὲ οὐδένα νόμον παρεβίασεν, οὔτε ἀναμφισβήτητα γεγονότα διέστρεψεν, ἀποφηνάμενον, ὅτι ἡ οὐσία ὑπερισχύει τοῦ ὀνόματος.

§ 329. ς) Ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου εἰς ἕτερον, ἐπὶ ὡρισμένῳ ἀντιτίμῳ μεταβίβασις τοῦ δικαιώματος τῆς φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς, εἶναι πώλησις ἐλπιζομένου πράγματος· εἶναι δὲ *ἀγορὰ ἐλπίδος*, ἐὰν κατὰ τὴν σύμβασιν ὁ ἐνοικιαστὴς χρεωστῇ τὸ τίμημα εἴτε παραχθῶσιν, εἴτε μὴ καρποί. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 286 τοῦ 64.—Πρβ. ἀνωτ. σελ. 195 ἐν τέλει.

§ 330. ζ) Ἡ 308 τοῦ 64 πολ. ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου φέρει·

« Ἐπειδὴ ἡ σύμβασις, δι᾽ ἧς τὸ δημόσιον μεταβιβάζει εἰς ἕτερον ἐπὶ ὡρισμένῳ ἀντιτίμῳ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ δικαιώματος τῆς φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς εἶναι μὲν πώλησις τοῦ εἰς τὸ δημόσιον δικαιώματι φορολογίας ἀνήκοντος μέρους τῶν παραχθη-

σομένων κατὰ τὸ ἔτος, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἡ σύμβασις, καρπῶν, δὲν εἶναι ὅμως πώλησις ἐλπίδος, ἀλλὰ πράγματος ἐλπιζομένου κατὰ τὸ τεμ. 8 πρ. Πανδ. (18. 1), ἐκτὸς ἂν ἐκ τῶν ὅρων τῆς συμβάσεως συνάγεται ὅτι ὁ ἐνοικιαστής, ἤτοι ἀγοραστὴς τῶν προσόδων, χρεωστεῖ τὸ τίμημα, εἴτε παραχθῶσιν, εἴτε μή, καρποὶ ἐκ τῶν φορολογητέων ἀγρῶν (τεμ. 11 § 18 Πανδ. 19. 1). Ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀποφηνάμενον γενικῶς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ὅτι τὸ συνάλλαγμα, δι' οὗ τὸ δημόσιον μετεβίβασεν εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα ἐπὶ ἀνταλλάγματι τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως τοῦ ἐλαιοδεκάτου τῶν δήμων . . . ., φέρει τὰ στοιχεῖα πωλήσεως ἐλπίδος, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ἰδίως τοὺς ὅρους τοῦ μνησθέντος συναλλάγματος καὶ ἐξ αὐτῶν νὰ πορισθῇ, ἢ μή, τὸν χαρακτῆρα τοῦτον, οὐ μόνον κακῶς ἐφήρμοσε τὸ ἀνωτέρω παρατεθὲν ὄγδοον τεμάχιον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄνω μνησθέντας νόμους παρηρμήνευσε καὶ τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ ἄρθρου 248 τῆς πολ. δικ. παρεβίασεν, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 ἐδ. 5. 7 τῆς πολ. δικονομίας ».

§ 334. η) Ἡ 430 τοῦ 66 πολ. ἀπόφασις Ἀρ. Πάγου (ἀναιροῦσα τὴν 39 τοῦ 65 ἀπόφασιν Ἐφετ. Πατρῶν) φέρει·

« Ἐπειδὴ ἡ καλουμένη ἐνοικίασις τῶν δημοσίων προσόδων, καὶ πώλησις ἐλπίδος ἂν θεωρηθῇ ὅπως ἐχαρακτήρισεν αὐτὴν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, πάλιν ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἀγοραστοῦ τῆς ἐλπίδος πρὸς καταβολὴν τοῦ τιμήματος προϋποθέτει πάντοτε ὅτι θέλουσιν ἐκτελεσθῆ αἱ πράξεις, δι' ὧν μέλλει νὰ δειχθῆ τὸ τῆς ἐλπίδος ἀποτέλεσμα, ὡς ἐπὶ βόλου ἰχθύων ἀπαιτεῖται νὰ ῥίψῃ ὁ πωλητὴς εἰς τὴν θάλασσαν τὸ δίκτυον. Ἄλλως ἂν καταστῇ ἀδύνατος ὁπωσδήποτε ἐκ προοιμίων ἡ πραγματοποίησις τῶν εἰρημένων πράξεων, ὁ ἀγοραστὴς ἀπαλλάσσεται τῆς ὑποχρεώσεως αὐτοῦ, καθὸ ἐξαρτωμένης ἀπὸ ὅρου μὴ πραγματοποιηθέντος· ἂν δὲ τὴν πραγματοποίησιν ἐμποδίσῃ ἑκουσίως αὐτὸς ὁ πωλητής, ὑποχρεοῦται εἰς ἀποζημίωσιν (νόμ. 12 Πανδ. 19. 1). Ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τῆς ἐνοικιάσεως τῶν δημοσίων φόρων, αἱ ἀπαιτούμεναι νὰ ἐνεργηθῶσι πρὸς ἀνάδειξιν τῆς ἀγορασθείσης ἐλπίδος πράξεις εἶσὶν αἱ στρεφόμεναι περὶ τὴν βεβαίωσιν τῶν εἰσπρακτέων φόρων, αἵτινες ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἐνηργήθησαν, κατὰ τὸν εἰς τὸ Ἐφετεῖον ὑποβληθέντα ἰσχυρισμὸν τῶν ἀναιρεσειόντων, οὐχὶ ἐξ ἀμελείας αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς βίας καὶ ἀντιστάσεως τῶν φορολογουμένων. Ὅθεν τὸ Ἐφετεῖον ἐσφαλμένως ἐφήρμοσεν ἐπὶ τῆς παρούσης δίκης τοὺς κανονίζοντας τὴν πώλησιν ἐλπίδος νομικοὺς ὁρισμούς, καὶ παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις,

μὴ ἐπιβαλὸν εἰς τοὺς ἀναιρεσείοντας τὴν ἀπόδειξιν τοῦ εἰρημένου ἰσχυρισμοῦ των, ὅτι κατέβαλον πᾶσαν ἐπιμέλειαν πρὸς βεβαίωσιν τῶν φόρων, ἐπικαλεσθέντες εἰς τοῦτο καὶ τὴν συνδρομὴν τῶν ἀρχῶν ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5, 7 τῆς πολ. δικονομίας ».

Ἡ 112 τοῦ 66 πολ. ἀπόφασις Ἀρ. Πάγου φέρει·

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον διὰ τῆς τρίτης αἰτιολογίας τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὅτι τὸ προκείμενον συνάλλαγμα, δι' οὗ, ὡς τὸ Ἐφετεῖον παραδέχεται, οἱ ἀναιρεσείοντες ἀνεδέχθησαν πρὸς ἰδίαν αὐτῶν ὠφέλειαν τὴν εἴσπραξιν τῶν πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλομένων δυνάμει τοῦ νόμου φόρων εἰς εἴδη συλλεκτέων ἐπὶ ὡρισμένῳ εἰς τὸ δημόσιον πληρωτέῳ τιμήματι εἰς εἴδη, δὲν εἶναι, ὡς οἱ ἀναιρεσείοντες διατείνονται, συνάλλαγμα μισθώσεως, ἵνα ἐφαρμοσθῶσιν ἐνταῦθα αἱ περὶ τῆς ἐκ θεομηνίας βλάβης τῶν καρπῶν διατάξεις τοῦ νόμου, καὶ ἐκ τῆς περιστάσεως ὅτι ἡ διακήρυξις τῆς ἀρχῆς, ἡ κήρυξις καὶ αἱ ὁμολογίαι τῶν ἀναιρεσειόντων διαλαμβάνουσι τὴν λέξιν *ἐνοικίασιν*, δὲν ἀλλοιοῦνται ἐκ τούτου τὰ στοιχεῖα καὶ ὁ χαρακτὴρ τῆς προκειμένης συμβάσεως, οὔτε καθιστῶσιν αὐτὴν μίσθωσιν, ἐξετίμησε τὴν ἔννοιαν τοῦ συναλλάγματος, ἡ στάθμισις τῆς ὁποίας διαφεύγει τὴν κρίσιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, μὴ προσβληθέντος κανόνος τινὸς τοῦ δικαίου, καὶ μὴ ὄντος ἄλλως τε ὑποχρέου τοῦ Ἐφετείου, ὡς ἐκ μόνου τοῦ δοθέντος χαρακτηρισμοῦ ὡς *ἐνοικίασις*, νὰ θεωρήσῃ τὴν σύμβασιν ὡς συνάλλαγμα μισθώσεως, ἀφ' οὗ ὅλα τὰ τῆς μισθώσεως νομικὰ συστατικὰ πραγματικῶς δὲν συνέτρεχον, καθ' ὅσον, κατὰ τὰ παραδεδεγμένα γεγονότα, οὔτε τὸ δημόσιον ἐπρόκειτο, δυνάμει τοῦ εἰρημένου συναλλάγματος, νὰ παραχωρήσῃ κτῆμα εἰς χρῆσιν, οὔτε οἱ ἀναιρεσείοντες ἀνελάμβανον ὑποχρέωσίν τινὰ ν' ἀποδώσωσι τὸ κτῆμα μετά τινα ὡρισμένον χρόνον, ὡς ἀπαιτεῖται ἐπὶ τῆς μισθώσεως ἐπίσης, ἐφ' ἧς ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις περὶ βλάβης ἐκ θεομηνίας (Βασ. [19. 1] 63)· ἀδιάφορον δὲ εἶναι ἂν ὀρθῶς ἢ μὴ τὸ Ἐφετεῖον ἐχαρακτήρησε τὴν σύμβασιν περὶ ἐκχωρήσεως τῆς εἰσπράξεως τῶν φόρων ἀντὶ ὡρισμένου ἀνταλλάγματος εἰς καρπούς, οὐχὶ συνάλλαγμα ἀνώνυμον ἰδίου γένους, ἀλλ' ἀγορὰν ἐλπίδος, ἀφ' οὗ τὸ ζήτημα ἦτον, ἂν ἔχωσι δικαίωμα οἱ ἀναιρεσείοντες νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὰς περὶ βλάβης ἐκ θεομηνίας διατάξεις, αἵτινες μόνον εἰς τὸ συνάλλαγμα τῆς μισθώσεως κτημάτων ἐφαρμόζονται, τὸ δὲ δικαστήριον νομίμως παρεδέχθη, ὅτι δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τοῦ προκειμένου συναλλάγματος, ὡς μὴ ὄντος συναλλάγματος τοιαύτης μισθώσεως.

» Ἐπειδὴ ἐκ τῶν νόμων ΣΟΖ τῆς 1 Ἀπριλίου 1855 καὶ ΣΛΘ τῆς 9 Ἰουλίου 1853, οὐδόλως ἐξάγεται, ὅτι εἰς τὰ συναλλάγματα, οἷον ἐστὶ καὶ τὸ προκείμενον, ἐφαρμόζονται αἱ περὶ μισθώσεως διατάξεις τοῦ Ἀστυκοῦ Δικαίου εἰς τὰς ἐκ θεομηνίας ζημίας τῶν καταχρηστικῶς ὀνομαζομένων *Ἐνοικιαστῶν φόρων*· ὁ δὲ νόμος ΧΚΗ τῆς 25 Ἰουλίου 1861 οὐ μόνον εἶναι μεταγενέστερος τοῦ προκειμένου συναλλάγματος, ἀλλὰ προσέτι ἐν τῷ ἄρθρῳ 7 αὐτοῦ προβλέπει ὅλως εἰδικὴν περίπτωσιν διοικητικῆς, κατ' ἔγκρισιν ἢ μὴ τοῦ ὑπουργείου, παραχωρήσεως, περὶ ἧς δὲν πρόκειται ἐνταῦθα, ὅπου ζητεῖται δικαστικῶς δικαίωμα, ὡς δῆθεν παρὰ τοῦ νόμου ἐκ τῆς φύσεως τοῦ συναλλάγματος ἀποδιδόμενον ».

—Ἡ δὲ 151 τοῦ 66 ἀπόφασις πολ. Ἀρείου Πάγου φέρει·

« Ἐπειδὴ, ὡς καὶ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις παραδέχεται, ἡ κατὰ τῆς καταδιώξεως τοῦ ταμίου δι' ἀνακοπῆς ἀντίκρουσις τῶν ἀναιρεσειόντων πρὸς ἀποζημίωσιν συνισταμένην εἰς τὴν μὴ καταβολὴν ἢ τὸν συμψηφισμὸν τοῦ περὶ αὐτῶν ὑποσχεθέντος τιμήματος, καὶ εἰς τὴν αὐτοῖς ἀπόδοσιν καὶ δραχ. 6400 λόγῳ στερηθέντος κέρδους, στηρίζεται εἰς τοὺς ὑποβληθέντας τῷ Ἐφετείῳ ἰσχυρισμοὺς αὐτῶν, ὅτι οἱ φορολογούμενοι αὐτοὶ, οἱ εἰς τὸ κράτος ὀφείλοντες τοὺς περὶ ὧν ἡ δίκη φόρους, ὠφελούμενοι ἐκ τῆς ἀνωμαλίας τῆς ἐπελθούσης ἐκ τῆς μεταπολιτεύσεως τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1862 ἀντέστησαν βιαίως εἰς τὴν βεβαίωσιν καὶ εἰς τὴν εἴσπραξιν τῶν χρεωστουμένων φόρων, τὸ δὲ Δημόσιον, καίτοι εἰδοποιηθὲν παρ' αὐτῶν περὶ τῆς δυστροπίας τῶν φορολογουμένων, δὲν ἐχορήγησε συνδρομὴν, ἐφ' ὃ ὑπόκειται εἰς τὴν εἰρημένην ἀποζημίωσιν, ἢ τοὐλάχιστον εἰς τὸ νὰ μὴ ἀπαιτήσῃ τὸ τίμημα τῆς ἀγορᾶς. Τὸ Ἐφετεῖον δὲ ἀφοῦ, ἐκτιμῆσαν τὴν ἔννοιαν τοῦ προκειμένου συναλλάγματος, ἐθεώρησεν αὐτὸ ὡς ἀγορὰν ἐλπίδος, διὰ τῶν τελευταίων αἰτιολογιῶν τῆς ἀποφάσεώς του ἀπέκρουσεν ὡς μὴ ἔχοντας ἐπιῤῥοὴν τοὺς ἰσχυρισμοὺς τούτους· α) λόγῳ τοῦ ὅτι, ἐπὶ ἀγορᾶς ἐλπίδος, τὸ ἂν δὲν ἠδυνήθη ὁ ἀγοραστὴς νὰ εἰσπράξῃ, αὐτὸν τὸν ἀγοραστὴν ἀφορᾷ, κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ δικαίου, ὅτι ὁ κίνδυνος, μετὰ τὴν σύμβασιν, τὸν ἀγοραστὴν ὁρᾷ, καὶ β) λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν εἶναι ὑποχρεωμένον τὸ δημόσιον νὰ δώσῃ συνδρομὴν, οὔτε ἐκ τῆς φύσεως τοῦ συναλλάγματος, οὔτε ἐκ τοῦ φορολογικοῦ νόμου· Ἀλλὰ διὰ τῶν αἰτιολογιῶν τούτων, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ ἀποῤῥίπτουσα τὴν ἀγωγὴν διάταξις τῆς ἀποφάσεως, τὸ Ἐφετεῖον παρεβίασε τὸν νόμον καὶ τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τῆς δικονομίας, διότι καὶ ἀγορὰν ἐλπίδος, ὡς τὸ Ἐφετεῖον παρε-

απήντησεν ὁ ΑΠ. (1) (ἀποφ. 32 τοῦ 67), διότι, εἰ καὶ ἀπαλλαττόμενος (2) τῆς εὐθύνης, ὤφειλεν ὁ κύριος, ἐὰν ἀποδειχθῇ ἔγκαιρος προειδοποίησις, νὰ προστατεύσῃ ὅσον ἠδύνατο τὸν μισθωτήν.

§ 317. δ) Κατὰ τὸν νόμον, τὰ τυχηρὰ, καὶ ἰδίως ἡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀφορία, εἶναι εἰς βάρος τοῦ δεσπότου τοῦ κτήματος, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 6297 τοῦ 49 (3).

§ 318. ε) Ὁ ἐν τῷ περὶ μισθώσεως ἀμπέλου συμβολαίῳ ὅρος, ὅτι ὁ ἐκμισθωτὴς δὲν ἐγγυᾶται διὰ πᾶσαν προκυψομένην ζημίαν εἰς τὸν μισθωτὴν, περιέχει καὶ τὴν τῆς θεομηνίας καταστροφὴν τῶν καρπῶν; ὅρα ἀπόφασιν 957 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν Νομικῇ σ. 6278.

§ 319. ς) Μειωθέντος τοῦ ποσοῦ τῶν δημοπρατηθεισῶν προσόδων ἐκ τυχαίου συμβάματος, δικαιοῦται ὁ ἐνοικιαστὴς ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀνάλογον τοῦ ἐνοικίου ἐλάττωσιν ἀφοῦ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας ἄνευ τινὸς ἐπιφυλάξεως, καίτοι γινώσκων ἤδη τὸ σύμβαμα; Οὐχί. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 15287, ἣν ὅρα ἐν Νομ. Μελ. σ. 493. Ὅρα καὶ τὴν 10964 τοῦ 59 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 320. Ἐὰν ὁ ἀγρολήπτης συνομολογήσῃ ὅτι ἀναλαμβάνει πάσας τὰς τυχαίας ζημίας, ἡ τοιαύτη συνομολόγησις ἀφορᾷ μόνας τὰς εἰς τοὺς καρποὺς συμβαινούσας τυχηρὰς ζημίας, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τυχηρὰ, τὰ καταστρέφοντα αὐτὸ τὸ μισθωθὲν, διότι ταῦτα, ἐν ἀμφιβολίᾳ, ἐπιγινώσκει πάντοτε ὁ δεσπότης (4). Παπαρ. 2 σελ. 66. Πρβ. Τροπλ. louage ἀρ. 759.

---

(1) Πρβ. Παπαρ. 6. σ. 66. Τροπλ. louage ἀριθ. 759. 259-261. Δαλλόζιος louage § 822. ἑπ. 237-241.

(2) Νόμ. 9 § 2. 71 (19. 2) καὶ 8 Κώδ. (4. 65). — Πρβ. κατ. σ. 207.

(3) Διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς δημοπρατηθείσης ἐπικαρπίας εὐθύνεται τὸ δημόσιον; Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 7473 τοῦ 50. 9272 τοῦ 52.

(4) Κατὰ τὸ τεμ. 57 πρ. Π. (18. 1), ὅταν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον μέρος, ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις, γίνεται ὅμως ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος· ὥστε ἂν καθ' ὃν χρόνον ἐνεκρίθη ἡ δημοπρασία τῶν προσόδων εἶχε καταστραφῆ ἐκ καταιγίδος καὶ χαλάζης μέρος τοῦ φόρου (ἤτοι τοῦ πωληθέντος πράγματος), μειοῦται τὸ τίμημα κατὰ λόγον τῆς ζημίας ταύτης, δὲν ἀφαιρεῖται δὲ ὁλόκληρος αὕτη ἐκ τοῦ ὀφειλομένου ἐνοικίου. Ἀπ.

§ 321. Οἱ ἐκλήπτορες δημοσίων προσόδων δικαιοῦνται εἰς τοιαύτην ἔκπτωσιν;

Ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τούτου ἔχει ἐπιῤῥοήν, διότι ἄλλαι ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται ἐὰν τὸ συνάλλαγμα χαρακτηρισθῇ ὡς μίσθωσις. Διὸ ὑπομιμνήσκομεν, διὰ βραχέων, τὰ ἑξῆς· δηλαδὴ ὅτι

α) Ἅμα καταρτισθῇ ἡ πώλησις, ὁ κίνδυνος τοῦ πράγματος ὁρᾷ τὸν ἀγοραστὴν καὶ πρὶν ἔτι αὐτὸ τῷ παραδοθῇ· ὥστε, ἂν διὰ τυχηροῦ συμβεβηκότος ἀπολεσθῇ, αὐτὸς φέρει τὴν βλάβην μὴ ἀπαλλαττόμενος τῶν ὑποχρεώσεών του (2).

β) Ἐὰν ὅμως τὰ τυχηρὰ συμβάντα προῆλθον ἐκ τῆς ἀμελείας τοῦ πωλητοῦ, ἢ κατέστη οὗτος ὑπαίτιος ὑπερθέσεως, αὐτὸν πλέον ὁρᾷ ἡ ζημία (3).

γ) Τί ὅταν ἡ πώλησις περιλαμβάνη πολλὰ ἀτομικῶς (species) ὡρισμένα πράγματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων μένει νὰ ἐνεργηθῇ ἐκλογή; Εὐρ. ιδ' σελ. 353. 355. Θέμ. 2 σελ. 50. Ῥάλλ. α' § 419—421.

δ) Τί ἐπὶ πωλήσεως πραγμάτων ἀριθμουμένων, μετρουμένων καὶ σταθμωμένων; Εὐρ. ιδ' σελ. 357 ἑπ. αὐτ. § 615—620 ἑπ. Θέμ. 2 σελ. 35. Εὐρ. λ. Πώλησις § 616.

ε) Τί ὅταν ἡ πώλησις ἐγένετο ὑπὸ *αἵρεσιν*; Καλλ. γ. § 263. Παπαρ. α § 395 σημ. 9—13 περὶ ἐνοχῶν. Εὐρ. ιδ' σελ. 352 ἑπ. — Κατωτ. § 442—448.

ϛ) Πότε ὑπάρχει ἀγορὰ ἐλπίδος; ἐλπιζομένου δέ; Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 394 σημ. 10 ἑπ. Θέμ. 2 σελ. 29 ἑπ. Ῥάλλη τ.

πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 64, ἀναιροῦσα τὴν 302 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Πατρῶν. Πρβ. κατωτ. § 442—443.

Ὁ ἐκχωρῶν ἀπαίτησιν ἀόριστον κατὰ τὸ ποσόν, οἷα εἶναι ἡ τῶν φόρων ἐκχωρουμένη ἀπαίτησις, μόνον διὰ τὸ ἐντελῶς ἀνύπαρκτον τῆς ἀπαιτήσεως ἐνέχεται. Τεμ. 5 (18. 4). — Ὁ ἀορίστως δὲ τὴν χρῆσιν καὶ κάρπωσιν δικαιώματός τινος ἐκποιῶν, ὡς τὸ δημόσιον τὴν φορολογίαν, δὲν ἐνέχεται εἰς ἀποζημίωσιν, ἄν τινες τῶν ὠφελειῶν ἐκνικηθῶσιν. Τεμ. 5 (21. 2). Κωδ. (8. 45) Τεμ. 1. Απ. Ἐφ. Αθ. 16853 τοῦ 49.

(2) Πρβ. Εὐρ. 14 σελ. 352 ἑπ. Καλλ. γ § 263. Μολιτόρου 2 § 426. Θέμ. 2 σελ. σελ. 49 ἑπ. Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 395 σημ. 9—13. Ῥάλλη ἐμπ. δικ. § 419—421.

(3) Αὐτόθι.—Εὐρ. 14 σελ. 356.

απήντησεν ὁ ΑΠ. (1) (ἀποφ. 32 τοῦ 67), διότι, εἰ καὶ ἀπαλλαττόμενος (2) τῆς εὐθύνης, ὤφειλεν ὁ κύριος, ἐὰν ἀποδειχθῇ ἐγκαίρως προειδοποίησις, νὰ προστατεύσῃ ὅσον ἠδύνατο τὸν μισθωτήν.

§ 317. δ) Κατὰ τὸν νόμον, τὰ τυχηρά, καὶ ἰδίως ἡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀφορία, εἶναι εἰς βάρος τοῦ δεσπότου τοῦ κτήματος, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας. Απ. Εφ. Αθ. 6297 τοῦ 49 (3).

§ 318. ε) Ὁ ἐν τῷ περὶ μισθώσεως ἀμπέλου συμβολαίῳ ὅρος, ὅτι ὁ ἐκμισθωτὴς δὲν ἐγγυᾶται διὰ πᾶσαν προκυψομένην ζημίαν εἰς τὸν μισθωτήν, περιέχει καὶ τὴν τῆς θεομηνίας καταστροφὴν τῶν καρπῶν; Ὅρα ἀπόφασιν 957 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ναυπλ. Εφ. ἐν Νομικῇ σ. 6278.

§ 319. ϛ) Μειωθέντος τοῦ ποσοῦ τῶν δημοπρατηθεισῶν προσόδων ἐκ τυχαίου συμβάματος, δικαιοῦται ὁ ἐνοικιαστὴς ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀνάλογον τοῦ ἐνοικίου ἐλάττωσιν ἀφοῦ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας ἄνευ τινὸς ἐπιφυλάξεως, καίτοι γινώσκων ἤδη τὸ σύμβαμα; Οὐχί. Απ. Εφ. Αθ. 15287, ἣν ὅρα ἐν Νομ. Μελ. σ. 498. Ὅρα καὶ τὴν 10964 τοῦ 59 ἀπόφασιν τῶν ἐν Αθ. Εφ.

§ 320. Ἐὰν ὁ ἀγρολήπτης συνομολογήσῃ ὅτι ἀναλαμβάνει πάσας τὰς τυχαίας ζημίας, ἡ τοιαύτη συνομολόγησις ἀφορᾷ μόνας τὰς εἰς τοὺς καρποὺς συμβαινούσας τυχηρὰς ζημίας, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τυχηρά, τὰ καταστρέφοντα αὐτὸ τὸ μισθωθέν, διότι ταῦτα, ἐν ἀμφιβολίᾳ, ἐπιγινώσκει πάντοτε ὁ δεσπότης (4). Παπαρ. 2 σελ. 66. Πρβ. Τροπλ. louage ἀρ. 759.

---

(1) Πρβ. Παπαρ. 6. σ. 66. Τροπλ. louage ἀριθ. 759. 259-261. Δαλλόζιος louage § 822. ἑπ. 237-241.

(2) Νόμ. 9 § 2. 71 (19. 2) καὶ 8 Κώδ. (4. 65). — Πρβ. κατ. σ. 207.

(3) Διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς δημοπρατηθείσης ἐπικαρπίας εὐθύνεται τὸ δημόσιον; Απ. Εφ. Αθ. 7473 τοῦ 50. 9272 τοῦ 52.

(4) Κατὰ τὸ τεμ. 57 πρ. Π. (18. 1), ὅταν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον μέρος, ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις, γίνεται ὅμως ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος· ὥστε ἐν καθ' ὃν χρόνον ἐνεκρίθη ἡ δημοπρασία τῶν προσόδων εἶχε καταστραφῆ ἐκ καταιγίδος καὶ χαλάζης μέρος τοῦ φόρου (ἤτοι τοῦ πωληθέντος πράγματος), μειοῦται τὸ τίμημα κατὰ λόγον τῆς ζημίας ταύτης, δὲν ἀφαιρεῖται δὲ ὁλόκληρος αὕτη ἐκ τοῦ ὀφειλομένου ἐνοικίου. Απ.

§ 321. Οἱ ἐκλήπτορες δημοσίων προσόδων δικαιοῦνται εἰς τοιαύτην ἔκπτωσιν;

Ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τούτου ἔχει ἐπιῤῥοήν, διότι ἄλλαι ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται ἐὰν τὸ συνάλλαγμα χαρακτηρισθῇ ὡς μίσθωσις. Διὸ ὑπομιμνήσκομεν, διὰ βραχέων, τὰ ἑξῆς· δηλαδὴ ὅτι

α) Ἅμα καταρτισθῇ ἡ πώλησις, ὁ κίνδυνος τοῦ πράγματος ὁρᾷ τὸν ἀγοραστὴν καὶ πρὶν ἔτι αὐτὸ τῷ παραδοθῇ· ὥστε, ἂν διὰ τυχηροῦ συμβεβηκότος ἀπολεσθῇ, αὐτὸς φέρει τὴν βλάβην μὴ ἀπαλλαττόμενος τῶν ὑποχρεώσεών του (2).

β) Ἐὰν ὅμως τὰ τυχηρὰ συμβάντα προῆλθον ἐκ τῆς ἀμελείας τοῦ πωλητοῦ, ἢ κατέστη οὗτος ὑπαίτιος ὑπερθέσεως, αὐτὸν πλέον ὁρᾷ ἡ ζημία (3).

γ) Τί ὅταν ἡ πώλησις περιλαμβάνῃ πολλὰ ἀτομικῶς (species) ὡρισμένα πράγματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων μένει νὰ ἐνεργηθῇ ἐκλογή; Εὑρ. ιδ' σελ. 353. 335. Θέμ. 2 σελ. 50. Ῥάλλ. α· § 419—421.

δ) Τί ἐπὶ πωλήσεως πραγμάτων ἀριθμουμένων, μετρουμένων καὶ σταθμωμένων; Εὑρ. ιδ' σελ. 357 ἐπ. αὐτ. § 615—620 ἐπ. Θέμ. 2 σελ. 35. Εὑρ. λ. Πώλησις § 616.

ε) Τί ὅταν ἡ πώλησις ἐγένετο ὑπὸ *αἵρεσιν*; Καλλ. γ § 263. Παπαρ. α § 395 σημ. 9—13 περὶ ἐνοχῶν. Εὑρ. ιδ' σελ. 352 ἐπ. — Κατωτ. § 442—448.

ς) Πότε ὑπάρχει ἀγορὰ ἐλπίδος; ἐλπιζομένου δέ; Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 394 σημ. 10 ἐπ. Θέμ. 2 σελ. 29 ἐπ. Ῥάλλη τ.

πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 64, ἀναιροῦσα τὴν 302 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Πατρῶν. Πρβ. κατωτ. § 442—443.

Ὁ ἐκχωρῶν ἀπαίτησιν ἀόριστον κατὰ τὸ ποσόν, οἵα εἶναι ἡ τῶν φόρων ἐκχωρουμένη ἀπαίτησις, μόνον διὰ τὸ ἐντελῶς ἀνύπαρκτον τῆς ἀπαιτήσεως ἐνέχεται. Τεμ. 5 (18. 4). — Ὁ ἀορίστως δὲ τὴν χρῆσιν καὶ κάρπωσιν δικαιώματός τινος ἐκποιῶν, ὡς τὸ δημόσιον τὴν φορολογίαν, δὲν ἐνέχεται εἰς ἀποζημίωσιν, ἄν τινες τῶν ὠφελειῶν ἐκνικηθῶσιν. Τεμ. 5 (21. 2). Κωδ. (8. 45) Τεμ. 1. Απ. Ἐφ. Αθ. 16853 τοῦ 49.

(2) Πρβ. Εὑρ. 14 σελ. 352 ἐπ. Καλλ. γ § 263. Μολιτόρου 2 § 426. Θέμ. 2 σελ. σελ. 49 ἐπ. Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 395 σημ. 9—13. Ῥάλλη ἐμπ. δικ. § 419—421.

(3) Αὐτόθι.—Εὑρ. 14 σελ. 356.

ἀπήντησεν ὁ ΑΠ. (1) (ἀποφ. 32 τοῦ 67), διότι, εἰ καὶ ἀπαλλαττόμενος (2) τῆς εὐθύνης, ὤφειλεν ὁ κύριος, ἐὰν ἀποδειχθῇ ἐγκαίρως προειδοποίησις, νὰ προστατεύσῃ ὅσον ἠδύνατο τὸν μισθωτήν.

§ 317. δ) Κατὰ τὸν νόμον, τὰ τυχηρὰ, καὶ ἰδίως ἡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀφορία, εἶναι εἰς βάρος τοῦ δεσπότου τοῦ κτήματος, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 6297 τοῦ 49 (3).

§ 318. ε) Ὁ ἐν τῷ περὶ μισθώσεως ἀμπέλου συμβολαίῳ ὅρος, ὅτι ὁ ἐκμισθωτὴς δὲν ἐγγυᾶται διὰ πᾶσαν προκυψομένην ζημίαν εἰς τὸν μισθωτὴν, περιέχει καὶ τὴν τῆς θεομηνίας καταστροφὴν τῶν καρπῶν; Ὅρα ἀπόφασιν 957 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν Νομικῇ σ. 6278.

§ 319. ϛ) Μειωθέντος τοῦ ποσοῦ τῶν δημοπρατηθεισῶν προσόδων ἐκ τυχαίου συμβάματος, δικαιοῦται ὁ ἐνοικιαστὴς ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀνάλογον τοῦ ἐνοικίου ἐλάττωσιν ἀφοῦ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας ἄνευ τινὸς ἐπιφυλάξεως, καίτοι γινώσκων ἤδη τὸ σύμβαμα; Οὐχί. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 15287, ἣν ὅρα ἐν Νομ. Μελ. σ. 498. Ὅρα καὶ τὴν 10964 τοῦ 59 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 320. Ἐὰν ὁ ἀγρολήπτης συνομολογήσῃ ὅτι ἀναλαμβάνει πάσας τὰς τυχαίας ζημίας, ἡ τοιαύτη συνομολόγησις ἀφορᾷ μόνας τὰς εἰς τοὺς καρποὺς συμβαινούσας τυχηρὰς ζημίας, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τυχηρὰ, τὰ καταστρέφοντα αὐτὸ τὸ μισθωθὲν, διότι ταῦτα, ἐν ἀμφιβολίᾳ, ἐπιγινώσκει πάντοτε ὁ δεσπότης (4). Παπαρ. 2 σελ. 66. Πρβ. Τροπλ. louage ἀρ. 759.

---

(1) Πρβ. Παπαρ. 6. σ. 66. Τροπλ. louage ἀριθ. 759. 259-261. Δαλλόζιος louage § 822. ἐπ. 237-241.

(2) Νόμ. 9 § 2. 71 (19. 2) καὶ 8 Κώδ. (4. 65). — Πρβ. κατ. σ. 207.

(3) Διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς δημοπρατηθείσης ἐπικαρπίας εὐθύνεται τὸ δημόσιον; Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 7473 τοῦ 50. 9272 τοῦ 52.

(4) Κατὰ τὸ τεμ. 57 πρ. Π. (18. 1), ὅταν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον μέρος, ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις, γίνεται ὅμως ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος· ὥστε ἂν καθ' ὃν χρόνον ἐνεκρίθη ἡ δημοπρασία τῶν προσόδων εἶχε καταστραφῆ ἐκ καταιγίδος καὶ χαλάζης μέρος τοῦ φόρου (ἤτοι τοῦ πωληθέντος πράγματος), μειοῦται τὸ τίμημα κατὰ λόγον τῆς ζημία, ταύτης, δὲν ἀφαιρεῖται δὲ ὁλόκληρος αὕτη ἐκ τοῦ ὀφειλομένου ἐνοικίου. Ἀπ.

§ 321. Οἱ ἐκλήπτορες δημοσίων προσόδων δικαιοῦνται εἰς τοιαύτην ἔκπτωσιν;

Ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τούτου ἔχει ἐπιῤῥοὴν, διότι ἄλλαι ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται ἐὰν τὸ συνάλλαγμα χαρακτηρισθῇ ὡς μίσθωσις. Διὸ ὑπομιμνήσκομεν, διὰ βραχέων, τὰ ἑξῆς· δηλαδὴ ὅτι

α) Ἅμα καταρτισθῇ ἡ πώλησις, ὁ κίνδυνος τοῦ πράγματος δρᾷ τὸν ἀγοραστὴν καὶ πρὶν ἔτι αὐτὸ τῷ παραδοθῇ· ὥστε, ἂν διὰ τυχηροῦ συμβεβηκότος ἀπολεσθῇ, αὐτὸς φέρει τὴν βλάβην μὴ ἀπαλλαττόμενος τῶν ὑποχρεώσεών του (2).

β) Ἐὰν ὅμως τὰ τυχηρὰ συμβάντα προῆλθον ἐκ τῆς ἀμελείας τοῦ πωλητοῦ, ἢ κατέστη οὗτος ὑπαίτιος ὑπερθέσεως, αὐτὸν πλέον δρᾷ ἡ ζημία (3).

γ) Τί ὅταν ἡ πώλησις περιλαμβάνῃ πολλὰ ἀτομικῶς (species) ὡρισμένα πράγματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων μένει νὰ ἐνεργηθῇ ἐκλογή; Εὐρ. ιδ' σελ. 353. 355. Θέμ. 2 σελ. 50. Ῥάλλ. α § 419—421.

δ) Τί ἐπὶ πωλήσεως πραγμάτων ἀριθμουμένων, μετρουμένων καὶ σταθμωμένων; Εὐρ. ιδ' σελ. 357 ἐπ. αὐτ. § 615—620 ἐπ. Θέμ. 2 σελ. 35. Εὐρ. λ. Πώλησις § 616.

ε) Τί ὅταν ἡ πώλησις ἐγένετο ὑπὸ *αἵρεσιν*; Καλλ. γ § 263. Παπαρ. α § 395 σημ. 9—13 περὶ ἐνοχῶν. Εὐρ. ιδ' σελ. 352 ἐπ. — Κατωτ. § 442—448.

ς) Πότε ὑπάρχει ἀγορὰ ἐλπίδος; ἐλπιζομένου δέ; Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 394 σημ. 10 ἐπ. Θέμ. 2 σελ. 29 ἐπ. Ῥάλλη τ.

πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 64, ἀναιροῦσα τὴν 302 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Πατρῶν. Πρβ. κατωτ. § 442—443.

Ὁ ἐκχωρῶν ἀπαίτησιν ἀόριστον κατὰ τὸ ποσὸν, οἷα εἶναι ἡ τῶν φόρων ἐκχωρουμένη ἀπαίτησις, μόνον διὰ τὸ ἐντελῶς ἀνύπαρκτον τῆς ἀπαιτήσεως ἐνέχεται. Τεμ. 5 (18. 4). — Ὁ ἀορίστως δὲ τὴν χρῆσιν καὶ κάρπωσιν δικαιώματός τινος ἐκποιῶν, ὡς τὸ δημόσιον τὴν φορολογίαν, δὲν ἐνέχεται εἰς ἀποζημίωσιν, ἄν τινες τῶν ὠφελειῶν ἐκνικηθῶσιν. Τεμ. 5 (21. 2). Κωδ. (8. 45) Τεμ. 1. Απ. Ἐφ. Αθ. 16853 τοῦ 49.

(2) Πρβ. Εὐρ. 14 σελ. 352 ἐπ. Καλλ. γ § 263. Μολιτόρου 2 § 426. Θέμ. 2 σελ. σελ. 49 ἐπ. Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 395 σημ. 9—13. Ῥάλλη ἐμπ. δικ. § 419—421.

(3) Αὐτόθι.—Εὐρ. 14 σελ. 356.

1 § 380 ἐκδ. ά. Εὐρ. ιδ' σελ. 294. 299. 301. Εὐρ. ιέ σελ. 9 § 336.

ζ) Ἐπὶ μισθώσεων δὲ ἰσχύει ἡ ἐν § 306 ἐκτεθεῖσα ἀρχή.

§ 321[2]. Μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς πωλήσεως ὑπάρχει στενὴ σχέσις, δυναμένη νὰ παρασύρῃ πολλάκις τοὺς νομικοὺς νὰ θεωρήσωσιν ὡς μίσθωσιν ὅ,τι φέρει χαρακτῆρα ἀγοραπωλησίας, καὶ τ' ἀνάπαλιν. **Locatio et conductio proxima est venditioni et emptioni, iisdemque regulis juris consistit** (1)· εἰσὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἐθνικοῦ δικαίου. **Locatio et conductio cum naturalis sit et omnium gentium non verbis, sed consensu contrahitur, sicut emptio et venditio** (2)· ἡ μίσθωσις, ὡς ἡ ἀγοραπωλησία (3), ἀπαιτεῖ τρία τινά, πρᾶγμα, τίμημα, συναίνεσιν· ἡ διαφορὰ δὲ τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ δὲ συναλλάγματος συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ μὲν πώλησις εἶναι μέσον ἀπαλλοτριώσεως, μεταβιβάζον εἰς ἄλλον ὁριστικῶς τὴν κυριότητα αὐτήν, ἐν ᾧ διὰ τῆς μισθώσεως προσδίδεται προσκαίρως ἄλλῳ τινὶ ἡ ὑλικὴ χρῆσις ἢ κάρπωσις (**jouissance**) τοῦ πράγματος, οὗτινος ὁ κύριος διατηρεῖ τὴν νομικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν κάρπωσιν.

Ἐπειδὴ δὲ τῆς μισθώσεως σκοπούμενόν ἐστι ν' ἀσφαλίσῃ τῷ κυρίῳ τὴν πρόσοδον τοῦ πράγματος, ἕπεται ὅτι τὸ μίσθωμα (εἴτε εἰς πρόσοδον, εἴτε εἰς χρήματα συνιστάμενον) κατακερματίζεται ἐκ τῆς φύσεως του εἰς χρονικὰς περιόδους, ἐν ᾧ εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν ὁ κύριος ζητεῖ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ πρᾶγμα διὰ χρηματικοῦ κεφαλαίου, καὶ τὸ τίμημα δὲν διαιρεῖται εἰς πληρωμὰς ἀντιπροσωπευούσας τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα, ἀλλὰ κανονίζεται διὰ τῆς ἀμέσου ἢ ὑπὸ προθεσμίαν τινὰ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος.

Ἡ συγγένεια, ἡ μεταξὺ τῆς μισθώσεως καὶ τῆς ἀγοραπωλησίας, εἶναι τόσον στενή, ὥστε πολλάκις οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι διστάζουσιν εἰς τὴν διάκρισιν αὐτῶν (4). Δύο νεώτεροι δὲ νομοδιφεῖς, ὁ **Pothier** καὶ ὁ **Caroccius**, διχογνωμοῦσιν ὡς πρὸς τὰ

---

(1) Τεμ. 1. Π. (19. 2) Βασ. (20. 1) 2.

(2) Τεμ. 1. Π. (19. 2).—Βασ. (20. 1) 1. Καὶ ὅτι ἡ ἀγορασία τοῦ ἐθνικοῦ νομίμου ἐστί. Διὸ καὶ συναινέσει συνίσταται, καὶ μεταξὺ ἀπόντων, καὶ διὰ μέσου καὶ διὰ γραμμάτων.

(3) Τεμ. 2. Π. (19. 2).

(4) Γάϊος τεμ. 2 § 1 de cont. empt. Εἰσ. βιβλ. 3 ἀρ. 145. 146 καὶ 147· Javolenus τεμ. 65 de cont. empt.

μέτα τῆς διακρίσεως, θέτοντες ἓν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Troplong, louage ἀρ. 22.

Αἱ δυσχέρειαι αὗται ἀναφύονται ἰδίως εἰς τὸ ἑπόμενον ζήτημα.

Γνωστὸν εἶναι, ὅτι ὁ ἀγρολήπτης δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἀφαίρεσιν τοῦ μισθώματος καρποφόρων ἀγρῶν, διὰ τὴν συμβᾶσαν τοῖς ἀσυγκομίστοις καρποῖς ἄμετρον βλάβην ἐκ τῆς λεγομένης θεομηνίας (1). Ἐνταῦθα ὅμως ἀναφύεται ζήτημά τι, τοῦτο· «*ἡ λεγομένη μίσθωσις τῶν δημοσίων φόρων ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην;*»

Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου οἱ νομοδιδάσκαλοι διαφωνοῦσι, διότι οἱ μὲν θεωροῦσι τὸ προκείμενον συνάλλαγμα ὡς ἁπλῆν δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ δημοσίου, οἱ δὲ ὡς μίσθωσιν.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον σύστημα. — Τὸ δημόσιον (λέγουσιν ὅσοι θεωροῦσι τὸ συνάλλαγμα ὡς δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησιν) ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσπράττειν ὡρισμένην ποσότητα ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, χρημάτων, δημητριακῶν καρπῶν κτλ., τοῦ δὲ δικαιώματος τούτου τὴν ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἄσκησιν ἐκχωρεῖ, ἐπὶ χρηματικῷ ἀνταλλάγματι, εἰς τοὺς λεγομένους δημοσιῶνας (2)· ἡ παραχώρησις αὕτη παρέχει αὐτοῖς τὴν χρῆσιν πράγματος ἀποδιδομένου μετὰ τὴν χρῆσιν αὐτουσίου εἰς τὸ δημόσιον; — Οὐχί· ὁ ἐκλήπτωρ δὲν ἀποκτᾷ ἢ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος (ἢ καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον) τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, ὧν γίνεται κύριος. Τὸ ἐκχωρηθὲν δὲ τοῦτο δικαίωμα δὲν εἶναι τὸ ἀφῃρημένον κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ φορολογεῖν, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐξ αὐτοῦ συναγομένη ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἀπαίτησις ποσοστοῦ τινός, εἰσπραττομένου εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ παραγομένων καρπῶν, εἴτε ἐκ τοῦ τιμήματος τῶν εἰσαγομένων ἢ ἐξαγομένων προϊόντων κτλ. Τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἅμα ἐπιτυχούσης τῆς εἰσπράξεως, ἀναιρεῖται, ὥστε ὁ ἐκλήπτωρ, ὁ πληρώσας τὸ ἀντάλλαγμα τῆς ἐκχωρήσεως, οὐδὲν ἀποδίδει εἰς τὸ δημόσιον μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ χρόνου, ἐφ' ὃν τῷ ἐξεχωρήθη ἡ ἀπαίτησις ἐκείνη. Οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς μισθώσεως πραγμάτων εἶναι (προσθέτουσι) πρᾶγμα μὴ δαπανώμενον

---

(1) Ποῖος ὁ λόγος; Παππ. 2 σ. 66 σημ. 53.

(2) Καλλ. γ § 281 καὶ οἱ συγγραφεῖς, ὧν μνείαν ποιεῖται.— Παπαρ. ϐ σ. 39. ἐπ. Οὕτω καὶ ἄλλοι τινές, μνημονευόμενοι εἰς Θέμ. τ. 4 σ. 360 ἐν ὑποσημ.

χρήσει, διότι ἡ συνεπαγομένη τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο χρῆσις, περιέχουσα ἐν ἑαυτῇ καὶ τὴν ἐπὶ τῆς οὐσίας ἐξουσίαν, καθίστησιν ἀδύνατον τὴν ἀπόδοσιν αὐτουσίου τοῦ πράγματος καὶ ἀναιρεῖ τὸ οὐσιῶδες τοῦτο προσὸν τῆς περὶ μισθώσεως συμβάσεως· ἐπὶ τῆς πράσεως ἡ δεσποτεία τῆς ὕλης ἀμείβεται, ἐπὶ δὲ τῆς μισθώσεως τοῦ αὐτοῦ μένει. Βασ. (19. 1) 63.

Ὑπάρχει λοιπὸν ἐνταῦθα τὸ οὐσιῶδες τοῦτο προσὸν τῆς μισθώσεως πράγματος; — Οὐχί· ἄρα (συμπεραίνουσιν) οὔτε μίσθωσις, ἀλλ' ἁπλῆ δι' ἀγορᾶς ἐκχώρησις τῆς ἐκ τοῦ κυριαρχικοῦ τῆς πολιτείας δικαιώματος παραγομένης ἀπαιτήσεως τοῦ δημοσίου ἐπὶ ἀπολήψει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πιθανῶς ἐλπιζομένων ἀντικαταστατῶν πραγμάτων (1).

Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον σύστημα.—Ἂν τὰ περὶ διοδίων (péages) καὶ μισθώσεως τῶν δημοσίων φόρων (octrois) συναλλάγματα, λέγουσιν οἱ ἀντιδοξοῦντες (2), σιωπῶσιν ὡς πρὸς τὰς συνεπείας τῶν τυχαίων καὶ ἐκτάκτων συμβαμάτων, ἐφαρμόζονται τὰ περὶ μισθώσεων ὡρισμένα. Ὅθεν, ἂν ὁ μισθωτὴς δημοσίων φόρων δὲν ἠδύνατο, ἕνεκα στάσεώς τινος, νὰ συλλέξῃ ἐπί τινα καιρὸν ὅ,τι τῷ ἀνήκει καὶ ἀποδείξῃ ὅτι, ὑπολογιζομένων τῶν εἰσοδημάτων τῶν καλῶν καὶ κακῶν χρόνων, ἡ ζημία του εἶναι ἀξία λόγου, χωρεῖ ἡ περὶ ἐλαττώσεως τοῦ τιμήματος ἀγωγή. **Amplio**, λέγει ὁ **Medicis, in conductore gabellarum; qui si fortuito casu fuerit impeditus; non imputatur ei, sed fit remissio justa damnum passum** (3). Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐδέχθη καὶ τὸ ἐν Πα-

---

(1) Τὴν γνώμην ταύτην εὑρίσκετε καὶ εἰς τὴν 202 τοῦ 49 ἀπ. πολ. ΑΠ., ἥτις ὅμως δὲν ἀναφέρει νόμον τινά.

(2) Πρβ. **Troplong, louage**, ἀρ. 236, 237. Οὗτος ἐν τῷ § 93 λέγει « **ainsi on peut louer un péage, un droit d'octroi.** Δαλλ. λ. **louage** ἀρ. 249. Καὶ ὁ **Molitor**, § 588, λέγει, ὅτι ἀντικείμενον μισθώσεως δύναται νὰ γίνῃ καὶ τὸ **droit de percevoir les revenus de l'État.**

(3) **Part 1, 9, 16** ἀρ. 27. Πρβ. **Ferret. tract. de gabella** ἀρ. 299. Ὁ **Troplong, louage** ἀρ. 22, λέγει, ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς περιστάσεις τῆς ὑποθέσεως καὶ τὴν διάνοιαν τῶν μερῶν κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Γαΐου· **idque ex accidentibus apparet**· ὑποθετέον, λ. χ., ὅτι ἐγώ, κύριος κτήματος τὸ ὁποῖον καλλιεργῶ, πωλῶ προτοῦ τοὺς ὁποίους θέλει ἀποφέρει ἐπὶ δύο ἔτη καρποὺς ἀντὶ ὑλικοῦ τιμήματος ἢ ἀντὶ τόσου ἢ τόσου

ρισίοις Ἐφετείον, δι' ἀποφάσεως τῆς 11 Μαρτίου 1834, ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς τινὸς adjudicateur du baill du marché aux chevaux, ἔχοντος τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ διὰ πάντα ἵππον ὡρισμένον ποσὸν, οὗτινος ἐστερήθη ἕνεκα στάσεως τινός. Considerant, φέρει ἡ ἀπόφασις, que Lucas a éprouvé un dommage dans la jouissance de son fait; que la ville de Paris est engagée à faire jouir paisiblement son preneur; que notamment dans les circonstances de la cause, la ville de Paris doit une indemnité....

Τὸ ζήτημα πρέπει νὰ λυθῇ πρὸ πάντων (λέγει ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐν Θέμιδι, τ. 4. σ. 360, διατριβῆς) κατὰ τὴν φαινομένην ἐν τῷ συναλλάγματι γνώμην τῶν συναλλαττομένων, ὅπου ἡ εἰς αὐτὸ δοθεῖσα ὀνομασία δὲν δύναται μὲν μόνη ν' ἀποφασίσῃ, ἀλλα καὶ δὲν πρέπει νὰ μὴ ληφθῇ παντελῶς ὑπ' ὄψιν· ἐν ἀμφιβολίᾳ δὲ, κατὰ τὸν νόμον 39 de pactis (2. 14), πρέπει ἡ συμφωνία νὰ θεωρηθῇ μᾶλλον ὡς μίσθωσις παρὰ ὡς τὸ διὰ τὸν παραχωρητὴν ἐπιβλαβέστερον συνάλλαγμα. Διὰ τί δὲ, προσθέτει ἐν ὑποσημειώσει, νὰ μὴ ὑπάρχῃ μίσθωσις, ὅταν τὶς π. χ. εἰς τὸν κῆπόν του ἀφήσῃ εἴς τινα τὴν θέρισιν τῶν καρπῶν ἢ τοῦ χόρτου ἀπέναντι χρημάτων; Τοὐλάχιστον ἡ περίπτωσις ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης διατηρεῖ τὴν κατοχὴν ὅλου τοῦ ἀγροῦ, δὲν ἀντιλέγει εἰς τὴν παραδοχὴν μισθώσεως.

Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης των ἐπικαλοῦνται οὗτοι χωρία τινὰ τοῦ νόμου (1), ἐν οἷς οἱ λήπτορες καλοῦνται μισθωσάμενοι· ἀλλ' εἰς ἄλλα χωρία, ἀπαντῶσιν οἱ ἀντιδοξοῦντες, καλοῦνται καὶ

ἐτησίου τιμήματος. (Περὶ τοῦ εἴδους τούτου ὅρα Troplong vente τ. 1. ἀρ. 204)· ἡ πρᾶξις αὕτη εἶναι πώλησις. Μίσθωσις ἤθελεν εἶσθαι ἂν τὸ κτῆμα παρεδίδετο εἰς ἄτομόν τι, ὥστε νὰ τεθῇ εἰς κατάστασιν νὰ συλλέξῃ αὐτὸ τοὺς καρποὺς τῆς ἐργασίας του· ὁ ἀγρολήπτης ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις colonus ἐκ τοῦ ῥήματος colere (cultiver, καλλιεργεῖν)· nummis colit, ἔλεγεν ὁ νομοδιδάσκαλος Παῦλος (τεμ. 26 § 1. Π. de furtis). Ἂν ὅμως ὁ ἀγοράζων τοὺς ἀναφυησομένους (à naitre) καρποὺς δὲν πρόκηται νὰ παρασκευάσῃ τὴν καρποφορίαν διὰ τῶν χειρῶν του, εἶναι ἁπλοῦς ἀγοραστής. Part 1, 9, 16 καὶ 27. Πρβ. Ferret, tract. de gabella ἀρ. 299.

(1) Πρβ. (39. 4) 1 § 1, καὶ τεμ. 9 § 1. — Βασ. (56. 1) 1, 8. Νεαρ. 123 κεφ. 6.

redemptores, ὅπερ σημαίνει τὸν ἀγοραστήν (1)· αἱ δὲ ἀρχαιότεραι πηγαὶ ὀνομάζουσι τὴν πρᾶξιν τῶν ἐκληπτόρων τῶν δημοσίων φόρων *ἀγοράν* (2).

§ 322. Ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὴν νομολογίαν, ἥτις πόῤῥω ἀπέχει τοῦ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν ἀναγνώστην, καθὸ, κατὰ τὴν ἀσθενῆ κρίσιν μου, μὴ ἀκολουθοῦσα καθαρῶς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ σύστημα. Ἐν τούτοις ἰστέον (3), ὅτι

§ 323. Α) Ὑπὲρ τοῦ πρώτου συστήματος (ὅτι ἀγοραπωλησία) εἴρηνται αἱ ὑπ' ἀρ. 5171 τοῦ 48, 15365 τοῦ 57, 16964 τοῦ 59, 19232 τοῦ 61 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν, ὡς καὶ αἱ τοῦ Ἀρ. Π. ὑπ' ἀρ. 202 τοῦ 49, 187 καὶ 484 τοῦ 52, 230 τοῦ 56, 249, 286 καὶ 308 τοῦ 64, 430 τοῦ 66, τινὲς τῶν ὁποίων ποιοῦνται διάκρισιν, ὡς κατωτέρω ἐκτεθήσεται, μεταξὺ ἐλπιζομένου πράγματος καὶ ἀγορᾶς ἐλπίδος. Ἀλλά, ἵνα ἐννοήσητε κάλλιον, ἀνάγκη νὰ προβῶ εἰς τὴν ἑπομένην ἀνάλυσιν (4).

§ 324. α) Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον (ἀπόφ. 5171 τοῦ 48, ἐν Εὐρ. τ. ἑ σ. 633) ἐθεώρησεν ὡς συνάλλαγμα ἀγοραπωλησίας ἐλπίδος τὴν ἐνοικίασιν προσόδων προϊόντων γῆς, ὧν τὸ τίμημα ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ εἰς διαφόρους δόσεις καὶ ὧν τινων τὸ ἥμισυ κατέστρεψαν (κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐνάγοντος) αἱ ἀκρίδες· ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. πολ. 202 τοῦ 49) ἐκύρωσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, σκεφθεὶς ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν, ὅταν δὲν προσεβλήθη κανὼν τοῦ δικαίου καὶ ἂν τὸ κατώτερον δικαστήριον προσέβαλεν ἢ ἐξήγησεν ἐσφαλμένως πράγματα μόνον καὶ ἰδίως τὸ περιεχόμενον τοῦ συμβολαίου· ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ, δὲν προσεβλήθη κανών τις τοῦ δικαίου, καὶ ἂν ἐν τῷ συναλλάγματι ἡ παραχώρησις καλῆται ἐνοικίασις· ὅτι τὸ συνάλλαγμα δὲν ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μίσθωσις, διότι οὔτε τὸ δημόσιον ἐπρόκειτο νὰ παραχωρήσῃ πρᾶγμά τι πρὸς χρῆσιν, οὔτε ὁ ἀντίδι-

---

(1) Πρβ. Παπαρ. τ. 2 σ. 39.

(3) Καλλ. γ σ. 273 σημ. 14.

(3) Πρβ. ἐν τούτοις Εὐρ. λ. Πώλησις § 830 ἐπ.

(4) Πώλησις ἐκκρεμοῦς σταφιδοκαρποῦ, ὅπως ἤθελε προκύψει μετὰ τὴν συλλογὴν, ξήρανσιν καὶ ζύγισιν, ἀποτελεῖ ἀγοραπωλησίαν καρποῦ ὁριστέου διὰ ζυγίσεως, καὶ οὐχὶ ἀγοραπωλησίαν ἐπικαρπίας, ἤτοι τοῦ δικαιώματος τοῦ κυρίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ 42 τοῦ 45.

κός του ἀνελάμβανεν ὑποχρέωσίν τινα ν' ἀποδώσῃ τὸ πρᾶγμα μετά τινα προσδιωρισμένον χρόνον, ὡς ἀπαιτεῖται ἐπὶ τῆς μισθώσεως· καὶ ὅτι, τέλος, τὸ δημόσιον δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπικαρπωτής, διότι αὐτὸ δὲν ἦτον ὁ καλλιεργητὴς τῶν κτημάτων, περὶ τῶν πρ:ϊόντων τῶν ὁποίων ἐπρόκειτο. Τὰς ἀρχὰς ταύτας παρηκολούθησαν καὶ οἱ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφέται διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 648 τοῦ 60 ἀποφάσεώς των (1), ἧς τὸ ἱστορικὸν ὅρα εἰς τὴν 206 τοῦ 60 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου.

§ 325. β) Οὕτως ἀπεφήναντο οἱ ἐν Ἀθήναις Ἐφέται καὶ διὰ τῶν 16964 τοῦ 59, 19232 τοῦ 61 ἀποφάσεων αὐτῶν, ὡς καὶ διὰ τῆς 15365 τοῦ 57 (2), θεωρήσαντες τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος σύμβασιν ὡς ἀγοραπωλησίαν, καὶ ἀποφηνάμενοι ἑπομένως ὅτι ἡ μετὰ τὸ συνάλλαγμα, ἕνεκα τυχαίων συμβεβηκότων, ἔλλειψις τοῦ πωληθέντος ὁρᾷ τὸν ἀγοραστήν.

§ 326. γ) Ἡ ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου ἐκχώρησις τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπικαρπίας ἐλαιοδένδρων εἶναι ἐκχώρησις διὰ πωλήσεως.—Ὁ Γ ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ἐξαιτησάμενος νὰ καταδικασθῇ εἰς μείωσιν τοῦ τιμήματος ἢ εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὸν λόγον ὅτι τῷ ἐνοικίασεν ἐθνικὰ ἐλαιόδενδρα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα, μὴ ὄντα, κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος, εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ δημοσίου, δὲν ἠδυνήθη νὰ εἰσπράξῃ εἰμὴ μικρὸν ποσόν. Ἀποῤῥιφθείσης τῆς ἀγωγῆς, ἐζητήθη ἀναίρεσις, ὁ δὲ ΑΠ. ἐξέδοτο τὴν 187 τοῦ 52, δι' ἧς ἐθεώρησε τὴν σύμβασιν ὡς ἐκχώρησιν ἀπαιτήσεως διὰ πωλήσεως ἐνεργηθείσης, ὅτε ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει τὴν συμφωνίαν τοῦ νὰ μὴ ἐνέχηται ὁ ἐκχωρητὴς μήτε διὰ τὴν ὕπαρξιν τῆς ἐκχωρουμένης ἀπαιτήσεως.—Ἴδε ἀνωτ. § 315.

§ 327. δ) Ἂν τὸ μεταξὺ τοῦ ἰδιώτου καὶ τοῦ δημοσίου συνάλλαγμα, ἀντικείμενον ἔχον χόρτον θεριστόν, ἐγένετο ὅταν τοῦτο ἦτον ὥριμον πρὸς θερισμὸν καὶ ἐν ᾧ μάλιστα ἤρξατο ὁ θερισμός, ἐφαρμόζονται αἱ περὶ πωλήσεως ἀρχαί.—Ὁ Κ ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ἵνα ἀπαλλαχθῇ τῆς πληρωμῆς τοῦ μισθώματος ἕνεκα τῆς ἐνοικιάσεως τοῦ θεριστοῦ λειμῶνος, ὡς ἀπολεσθέντος τοῦ χόρτου ἐκ καταιγίδος. Τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (ἀπ. 9058) ἐχαρακτήρισε τὸ

---

(1) Οὕτω καὶ ἄλλοτε, § 833 ἡμετ. Εὑρ. λ. Πώλησις, ἐκτὸς, ἂν, ὡς φέρουσιν αἱ αὐταὶ ἀποφάσεις των, τὸ κτῆμα ἀπαιτῇ καλλιέργειαν, ἣν ἀναδέχεται ὁ ἐκλήπτωρ.

(2) Οὕτω καὶ μεταξὺ ἐνοικιαστῶν καὶ ὑπενοικιαστῶν. (Ἡ αὐτὴ 15365 ἀπόφασις).

συνάλλαγμα ὡς πώλησιν, ἀντικείμενον ἔχουσαν θεριστὸν χόρτον· ὁ ΑΠ. ἐπεκύρωσε (ἀπ. 484 τοῦ 52) τὴν ἀπόφασιν, σκεφθεὶς ὅτι τὸ Ἐφετεῖον παραδέχεται, ὡς προκύψαντα ἐκ τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἐνάγοντος, ὅτι τὸ μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ δημοσίου συνάλλαγμα ἐγένετο, ὅταν τὸ χόρτον, ἀντικείμενον αὐτοῦ, ἦτον ὥριμον πρὸς θερισμὸν καὶ ὅτι ὁ ἐνάγων ἤρξατο καὶ τὸν θερισμὸν αὐτοῦ· ὅτι, ἑπομένως, ἐκτιμῆσαν ἐντὸς τῶν καθηκόντων του τὰ γεγονότα ταῦτα καὶ ὡς ἐξ αὐτῶν χαρακτηρίσαν τὸ συνάλλαγμα οὐχὶ ὡς μίσθωσιν, ἀλλ' ὡς ἀγοραπωλησίαν, οὐδένα νόμον παρεβίασεν· καὶ ὅτι, προκειμένου οὐχὶ περὶ ἀγοραπωλησίας καρπῶν ἐλπιζομένων, ἀλλὰ καρπῶν ἑτοίμων ὄντων πρὸς συλλογὴν, οἱ κίνδυνοι ἀφορῶσι τὸν ἀγοραστὴν, ὡς ὀρθῶς ἐφήρμοσε τὸ Ἐφετεῖον τὸν νόμον 78 § 3 τῶν Πανδ. (18. 1), καθὸ μὴ ἀναδεχθέντος τοῦ δημοσίου οὐδένα τυχαῖον κίνδυνον.

§ 328. ε) ἡ ἐνοικίασις τοῦ εἰς ὡριμότητα προβαίνοντος καρποῦ ἢ τῆς κατὰ τὸ 1853 ἐξασκήσεως τοῦ φορολογικοῦ δικαιώματος ἐπὶ τῶν ἐλαιῶν, φέρει χαρακτῆρα πωλήσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 230 τοῦ 56, κυροῦσα τὴν 13772 τοῦ 56 Ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, σταθμίσαν τὰ στοιχεῖα τῆς εἰς τὴν κρίσιν αὐτοῦ ὑποβληθείσης συμβάσεως, ἀπεφήνατο ὅτι αὕτη εἶναι μᾶλλον πώλησις ἢ μίσθωσις πράγματος φέρουσα, κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ, πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς πωλήσεως, οὐχὶ βεβαίως τοῦ κυριαρχικοῦ δικαιώματος τοῦ φορολογεῖν, ἀλλὰ τοῦ εἰς ὡριμότητα προβαίνοντος καρποῦ, ἢ τῆς κατὰ τὸ 1853 ἐξασκήσεως τοῦ φορολογικοῦ δικαιώματος ἐπὶ τῶν ἐλαιῶν, ἂν καὶ καταχρηστικῶς οἱ συμβαλλόμενοι ἔδωκαν εἰς τὴν προκειμένην σύμβασιν τὴν ὀνομασίαν τῆς μισθώσεως, κατὰ τοῦτο δὲ οὐδένα νόμον παρεβίασεν, οὔτε ἀναμφισβήτητα γεγονότα διέστρεψεν, ἀποφηνάμενον, ὅτι ἡ οὐσία ὑπερισχύει τοῦ ὀνόματος.

§ 329. ϛ) Ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου εἰς ἕτερον, ἐπὶ ὡρισμένῳ ἀντιτίμῳ μεταβίβασις τοῦ δικαιώματος τῆς φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς, εἶναι πώλησις ἐλπιζομένου πράγματος· εἶναι δὲ ἀγορὰ ἐλπίδος, ἐὰν κατὰ τὴν σύμβασιν ὁ ἐνοικιαστὴς χρεωστῇ τὸ τίμημα εἴτε παραχθῶσιν, εἴτε μὴ καρποί. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 286 τοῦ 64.—Πρβ. ἀνωτ. σελ. 195 ἐν τέλει.

§ 330. ζ) Ἡ 308 τοῦ 64 πολ. ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου φέρει·
« Ἐπειδὴ ἡ σύμβασις, δι' ἧς τὸ δημόσιον μεταβιβάζει εἰς ἕτερον ἐπὶ ὡρισμένῳ ἀντιτίμῳ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ δικαιώματος τῆς φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς εἶναι μὲν πώλησις τοῦ εἰς τὸ δημόσιον δικαιώματι φορολογίας ἀνήκοντος μέρους τῶν παραχθη-

σομένων κατὰ τὸ ἔτος, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἡ σύμβασις, καρπῶν, δὲν εἶναι ὅμως πώλησις ἐλπίδος, ἀλλὰ πράγματος ἐλπιζομένου κατὰ τὸ τεμ. 8 πρ. Πανδ. (18. 1), ἐκτὸς ἂν ἐκ τῶν ὅρων τῆς συμβάσεως συνάγεται ὅτι ὁ ἐνοικιαστὴς, ἤτοι ἀγοραστὴς τῶν προσόδων, χρεωστεῖ τὸ τίμημα, εἴτε παραχθῶσιν, εἴτε μὴ, καρποὶ ἐκ τῶν φορολογητέων ἀγρῶν (τεμ. 11 § 18 Πανδ. 19. 1). Ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀποφηνάμενον γενικῶς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ὅτι τὸ συνάλλαγμα, δι' οὗ τὸ δημόσιον μετεβίβασεν εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα ἐπὶ ἀντιλλάγματι τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως τοῦ ἐλαιοδεκάτου τῶν δήμων...., φέρει τὰ στοιχεῖα πωλήσεως ἐλπίδος, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ἰδίως τοὺς ὅρους τοῦ μνησθέντος συναλλάγματος καὶ ἐξ αὐτῶν νὰ πορισθῇ, ἢ μὴ, τὸν χαρακτῆρα τοῦτον, οὐ μόνον κακῶς ἐφήρμοσε τὸ ἀνωτέρω παρατεθὲν ὄγδοον τεμάχιον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄνω μνησθέντας νόμους παρηρμήνευσε καὶ τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ ἄρθρου 248 τῆς πολ. δικ. παρεβίασεν, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 ἐδ. 5. 7 τῆς πολ. δικονομίας».

§ 334. η) Ἡ 430 τοῦ 66 πολ. ἀπόφασις Ἀρ. Πάγου (ἀναιροῦσα τὴν 39 τοῦ 65 ἀπόφασιν Ἐφετ. Πατρῶν) φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ καλουμένη ἐνοικίασις τῶν δημοσίων προσόδων, καὶ πώλησις ἐλπίδος ἂν θεωρηθῇ ὅπως ἐχαρακτήρισεν αὐτὴν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, πάλιν ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἀγοραστοῦ τῆς ἐλπίδος πρὸς καταβολὴν τοῦ τιμήματος προϋποθέτει πάντοτε ὅτι θέλουσιν ἐκτελεσθῇ αἱ πράξεις, δι' ὧν μέλλει νὰ δειχθῇ τὸ τῆς ἐλπίδος ἀποτέλεσμα, ὡς ἐπὶ βόλου ἰχθύων ἀπαιτεῖται νὰ ῥίψῃ ὁ πωλητὴς εἰς τὴν θάλασσαν τὸ δίκτυον. Ἄλλως ἂν καταστῇ ἀδύνατος ὁπωσδήποτε ἐκ προοιμίων ἡ πραγματοποίησις τῶν εἰρημένων πράξεων, ὁ ἀγοραστὴς ἀπαλλάσσεται τῆς ὑποχρεώσεως αὐτοῦ, καθὸ ἐξαρτωμένης ἀπὸ ὅρου μὴ πραγματοποιηθέντος· ἂν δὲ τὴν πραγματοποίησιν ἐμποδίσῃ ἑκουσίως αὐτὸς ὁ πωλητὴς, ὑποχρεοῦται εἰς ἀποζημίωσιν (νόμ. 12 Πανδ. 19. 1). Ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τῆς ἐνοικιάσεως τῶν δημοσίων φόρων, αἱ ἀπαιτούμεναι νὰ ἐνεργηθῶσι πρὸς ἀνάδειξιν τῆς ἀγορασθείσης ἐλπίδος πράξεις εἶσὶν αἱ στρεφόμεναι περὶ τὴν βεβαίωσιν τῶν εἰσπρακτέων φόρων, αἵτινες ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἐνηργήθησαν, κατὰ τὸν εἰς τὸ Ἐφετεῖον ὑποβληθέντα ἰσχυρισμὸν τῶν ἀναιρεσειόντων, οὐχὶ ἐξ ἀμελείας αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς βίας καὶ ἀντιστάσεως τῶν φορολογουμένων. Ὅθεν τὸ Ἐφετεῖον ἐσφαλμένως ἐφήρμοσεν ἐπὶ τῆς παρούσης δίκης τοὺς κανονίζοντας τὴν πώλησιν ἐλπίδος νομικοὺς ὁρισμοὺς, καὶ παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις,

μὴ ἐπιβαλὸν εἰς τοὺς ἀναιρεσείοντας τὴν ἀπόδειξιν τοῦ εἰρημένου ἰσχυρισμοῦ των, ὅτι κατέβαλον πᾶσαν ἐπιμέλειαν πρὸς βεβαίωσιν τῶν φόρων, ἐπικαλεσθέντες εἰς τοῦτο καὶ τὴν συνδρομὴν τῶν ἀρχῶν ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5, 7 τῆς πολ. δικονομίας ».

Ἡ 112 τοῦ 66 πολ. ἀπόφασις Ἀρ. Πάγου φέρει·

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον διὰ τῆς τρίτης αἰτιολογίας τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὅτι τὸ προκείμενον συνάλλαγμα, δι' οὗ, ὡς τὸ Ἐφετεῖον παραδέχεται, οἱ ἀναιρεσείοντες ἀνεδέχθησαν πρὸς ἰδίαν αὐτῶν ὠφέλειαν τὴν εἴσπραξιν τῶν πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλομένων δυνάμει τοῦ νόμου φόρων εἰς εἴδη συλλεκτέων ἐπὶ ὡρισμένῳ εἰς τὸ δημόσιον πληρωτέῳ τιμήματι εἰς εἴδη, δὲν εἶναι, ὡς οἱ ἀναιρεσείοντες διατείνονται, συνάλλαγμα μισθώσεως, ἵνα ἐφαρμοσθῶσιν ἐνταῦθα αἱ περὶ τῆς ἐκ θεομηνίας βλάβης τῶν καρπῶν διατάξεις τοῦ νόμου, καὶ ἐκ τῆς περιστάσεως ὅτι ἡ διακήρυξις τῆς ἀρχῆς, ἡ κήρυξις καὶ αἱ ὁμολογίαι τῶν ἀναιρεσειόντων διαλαμβάνουσι τὴν λέξιν *ἐνοικίασιν*, δὲν ἀλλοιοῦνται ἐκ τούτου τὰ στοιχεῖα καὶ ὁ χαρακτὴρ τῆς προκειμένης συμβάσεως, οὔτε καθιστῶσιν αὐτὴν μίσθωσιν, ἐξετίμησε τὴν ἔννοιαν τοῦ συναλλάγματος, ἡ στάθμισις τῆς ὁποίας διαφεύγει τὴν κρίσιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, μὴ προσβληθέντος κανόνος τινὸς τοῦ δικαίου, καὶ μὴ ὄντος ἄλλως τε ὑποχρέου τοῦ Ἐφετείου, ὡς ἐκ μόνου τοῦ δοθέντος χαρακτηρισμοῦ ὡς *ἐνοικίασις*, νὰ θεωρήσῃ τὴν σύμβασιν ὡς συνάλλαγμα μισθώσεως, ἀφ' οὗ ὅλα τὰ τῆς μισθώσεως νομικὰ συστατικὰ πραγματικῶς δὲν συνέτρεχον, καθ' ὅσον, κατὰ τὰ παραδεδεγμένα γεγονότα, οὔτε τὸ δημόσιον ἐπρόκειτο, δυνάμει τοῦ εἰρημένου συναλλάγματος, νὰ παραχωρήσῃ κτῆμα εἰς χρῆσιν, οὔτε οἱ ἀναιρεσείοντες ἀνελάμβανον ὑποχρέωσιν τινὰ ν' ἀποδώσωσι τὸ κτῆμα μετά τινα ὡρισμένον χρόνον, ὡς ἀπαιτεῖται ἐπὶ τῆς μισθώσεως ἐπίσης, ἐφ' ἧς ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις περὶ βλάβης ἐκ θεομηνίας (Βασ. [19. 1] 63)· ἀδιάφορον δὲ εἶναι ἂν ὀρθῶς ἢ μὴ τὸ Ἐφετεῖον ἐχαρακτήρησε τὴν σύμβασιν περὶ ἐκχωρήσεως τῆς εἰσπράξεως τῶν φόρων ἀντὶ ὡρισμένου ἀνταλλάγματος εἰς καρπούς, οὐχὶ συνάλλαγμα ἀνώνυμον ἰδίου γένους, ἀλλ' ἀγορὰν ἐλπίδος, ἀφ' οὗ τὸ ζήτημα ἦτον, ἂν ἔχωσι δικαίωμα οἱ ἀναιρεσείοντες νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὰς περὶ βλάβης ἐκ θεομηνίας διατάξεις, αἵτινες μόνον εἰς τὸ συνάλλαγμα τῆς μισθώσεως κτημάτων ἐφαρμόζονται, τὸ δὲ δικαστήριον νομίμως παρεδέχθη, ὅτι δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τοῦ προκειμένου συναλλάγματος, ὡς μὴ ὄντος συναλλάγματος τοιαύτης μισθώσεως.

» Ἐπειδὴ ἐκ τῶν νόμων ΣΟΖ τῆς 1 Ἀπριλίου 1855 καὶ ΣΛΘ τῆς 9 Ἰουλίου 1853, οὐδόλως ἐξάγεται, ὅτι εἰς τὰ συναλλάγματα, οἷον ἐστὶ καὶ τὸ προκείμενον, ἐφαρμόζονται αἱ περὶ μισθώσεως διατάξεις τοῦ Ἀστυκοῦ Δικαίου εἰς τὰς ἐκ θεομηνίας ζημίας τῶν καταχρηστικῶς ὀνομαζομένων *Ἐνοικιαστῶν φόρων*· ὁ δὲ νόμος ΧΚΗ τῆς 25 Ἰουλίου 1861 οὐ μόνον εἶναι μεταγενέστερος τοῦ προκειμένου συναλλάγματος, ἀλλὰ προσέτι ἐν τῷ ἄρθρῳ 7 αὐτοῦ προβλέπει ὅλως εἰδικὴν περίπτωσιν διοικητικῆς, κατ' ἔγκρισιν ἢ μὴ τοῦ ὑπουργείου, παραχωρήσεως, περὶ ἧς δὲν πρόκειται ἐνταῦθα, ὅπου ζητεῖται δικαστικῶς δικαίωμα, ὡς δῆθεν παρὰ τοῦ νόμου ἐκ τῆς φύσεως τοῦ συναλλάγματος ἀποδιδόμενον ».

—Ἡ δὲ 151 τοῦ 66 ἀπόφασις πολ. Ἀρείου Πάγου φέρει·

« Ἐπειδὴ, ὡς καὶ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις παραδέχεται, ἡ κατὰ τῆς καταδιώξεως τοῦ ταμίου δι' ἀνακοπῆς ἀντίκρουσις τῶν ἀναιρεσειόντων πρὸς ἀποζημίωσιν συνισταμένην εἰς τὴν μὴ καταβολὴν ἢ τὸν συμψηφισμὸν τοῦ περὶ αὐτῶν ὑποσχεθέντος τιμήματος, καὶ εἰς τὴν αὐτοῖς ἀπόδοσιν καὶ δραχ. 6400 λόγῳ στερηθέντος κέρδους, στηρίζεται εἰς τοὺς ὑποβληθέντας τῷ Ἐφετείῳ ἰσχυρισμοὺς αὐτῶν, ὅτι οἱ φορολογούμενοι αὐτοὶ, οἱ εἰς τὸ κράτος ὀφείλοντες τοὺς περὶ ὧν ἡ δίκη φόρους, ὠφελούμενοι ἐκ τῆς ἀνωμαλίας τῆς ἐπελθούσης ἐκ τῆς μεταπολιτεύσεως τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1862 ἀντέστησαν βιαίως εἰς τὴν βεβαίωσιν καὶ εἰς τὴν εἴσπραξιν τῶν χρεωστουμένων φόρων, τὸ δὲ Δημόσιον, καίτοι εἰδοποιηθὲν παρ' αὐτῶν περὶ τῆς δυστροπίας τῶν φορολογουμένων, δὲν ἐχορήγησε συνδρομὴν, ἐφ' ὃ ὑπόκειται εἰς τὴν εἰρημένην ἀποζημίωσιν, ἢ τοὐλάχιστον εἰς τὸ νὰ μὴ ἀπαιτήσῃ τὸ τίμημα τῆς ἀγορᾶς. Τὸ Ἐφετεῖον δὲ ἀφοῦ, ἐκτιμῆσαν τὴν ἔννοιαν τοῦ προκειμένου συναλλάγματος, ἐθεώρησεν αὐτὸ ὡς ἀγορὰν ἐλπίδος, διὰ τῶν τελευταίων αἰτιολογιῶν τῆς ἀποφάσεώς του ἀπέκρουσεν ὡς μὴ ἔχοντας ἐπιρροὴν τοὺς ἰσχυρισμοὺς τούτους· α) λόγῳ τοῦ ὅτι, ἐπὶ ἀγορᾶς ἐλπίδος, τὸ ἂν δὲν ἠδυνήθη ὁ ἀγοραστὴς νὰ εἰσπράξῃ, αὐτὸν τὸν ἀγοραστὴν ἀφορᾷ, κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ δικαίου, ὅτι ὁ κίνδυνος, μετὰ τὴν σύμβασιν, τὸν ἀγοραστὴν ὁρᾷ, καὶ β) λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν εἶναι ὑποχρεωμένον τὸ δημόσιον νὰ δώσῃ συνδρομὴν, οὔτε ἐκ τῆς φύσεως τοῦ συναλλάγματος, οὔτε ἐκ τοῦ φορολογικοῦ νόμου· Ἀλλὰ διὰ τῶν αἰτιολογιῶν τούτων, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ ἀποῤῥίπτουσα τὴν ἀγωγὴν διάταξις τῆς ἀποφάσεως, τὸ Ἐφετεῖον παρεβίασε τὸν νόμον καὶ τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τῆς δικονομίας, διότι καὶ ἀγορὰν ἐλπίδος, ὡς τὸ Ἐφετεῖον παρε-

δίχθη, ἂν ἀποτελῇ τὸ προκείμενον συνάλλαγμα, ἀφ' οὗ λόγος δὲν εἶναι ἐνταῦθα περὶ τῆς συνεπείᾳ προγεγονυίας βεβαιώσεως, ἣν ὁ φορολογικὸς νόμος εἰδικῶς ἐπὶ φόρων διατάττει, ἀναδειχθείσης μὴ ὑπάρξεως δῆθεν τοῦ καρποῦ, ἐξ οὗ οἱ προκείμενοι φόροι ἔμελλον νὰ συνιστῶνται καὶ οἵτινες ἀπετέλουν τὴν ἐλπίδα τοῦ ἀγοραστοῦ, ὁπότε τὸ τυχηρὸν ἀποτέλεσμα τῆς ἀφορίας, ἤγουν τῆς ματαιωθείσης ἐλπίδος, αὐτὸν βεβαίως τὸν ἀγοραστὴν ἀπέβλεπεν, ἀλλὰ περὶ βιαίας ἀντιστάσεως τῶν φορολογουμένων αὐτῶν εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν βεβαίωσιν καὶ εἴσπραξιν τῶν ὡς ἡγεμονικὸν δικαίωμα χρεωστουμένων εἰς τὸ Κράτος φόρων, ἀναγκαίως ἕπεται ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τοῦ ἰδιαιτέρου τούτου συναλλάγματος (τοῦ ἔχοντος ἀντικείμενον φόρους), ὅτι ἀμφότεροι οἱ λόγοι, ἐφ' ὧν ἐστηρίχθη ἡ ἀπόφασις τῶν Ἐφετῶν, εἰσὶν ἐσφαλμένοι· *ὁ μὲν πρῶτος*, διότι, ὅταν ἀγοράζηται ἐλπὶς, προϋποτίθεται πάντοτε, ὅτι θέλει ἐκτελεσθῇ ἡ πρᾶξις, ἐξ ἧς πρόκειται ν' ἀναδεχθῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐλπίδος ὡς ἐπὶ βόλου ἰχθύων, ὅτε ὁ βόλος θέλει πραγματοποιηθῆ· ἄλλως, ἂν μὲν ἐκ προοιμίων καταστῇ ἀδύνατος ἡ πραγματοποίησις αὐτῆς τῆς πράξεως ὁπωσδήποτε, τὸ συνάλλαγμα δὲν ἔχει ὕπαρξιν, ἂν δὲ ἐμποδισθῇ ἑκουσίως παρ' αὐτοῦ τοῦ πωλητοῦ, οὗτος ἐνέχεται εἰς τὸ διαφέρον (ν. 12 Πανδ. 19. 1)· ὅθεν καὶ ἐνταῦθα εἰς τὸ ἐξεῖναι ἔχειν τὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ πραγματικὸν ἀποτέλεσμα, ὁποιονδήποτε ἄλλως καὶ ἂν ᾖ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο κατὰ τὴν τύχην. Ἐπὶ τῆς προκειμένης δὲ πωλήσεως, ἐχούσης ἰδίως ἀντικείμενον φόρους, ἡ προαπαιτουμένη ἐκτελεστέα πρᾶξις πρὸς ἀνάδειξιν τῆς τύχης τῆς τοῦ ἀγοραστοῦ ἐλπίδος ἦν ἡ ἀνεμπόδιστος βεβαίωσις καὶ εἴσπραξις τῶν ἐλαιῶν ἢ τοῦ ἐλαίου, ἥτις, κατὰ τοὺς εἰς τὸ Ἐφετεῖον προταθέντας καὶ ἀναγκαίως ἀποδεικτέους ἰσχυρισμοὺς τῶν ἀναιρεσειόντων, δὲν ἐπραγματοποιήθη, οὐχὶ ἐξ ἀμελείας αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς βίας τῶν φορολογουμένων καὶ τῆς ἀρνήσεως συνδρομῶν παρὰ τῶν εἰδοποιηθεισῶν δημοσίων ἀρχῶν. *Ὁ δὲ δεύτερος*, διότι εἰς τὸ Κράτος αὐτὸ καὶ εἰς τὴν δημοσίαν δύναμιν, ἂν ἐπροκλήθη, ἐπέκειτο ἡ κατανάγκασις τῶν τοῦ ἡγεμονικοῦ δικαιώματος ὀφειλετῶν εἰς τὴν βεβαίωσιν καὶ ἀπόδοσιν αὐτοῦ εἴτε τῷ δημοσίῳ, εἴτε τῷ ἀντικατασταθέντι ἀγοραστῇ. Ὅτι δὲ αἱ βασιλικαὶ ἀρχαὶ, προσκαλούμεναι, ὀφείλουσι νὰ δώσωσιν εἰς τοῦτον τὴν συνδρομὴν, ἣν δίδουσιν εἰς τοὺς βασιλικοὺς εἰσπράκτορας, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀναγκαίως ἔγκειται ἐν τῇ φύσει αὐτῇ τοῦ τοιούτου εἰδικοῦ συναλλάγματος, συνάγεται καὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς καθιερωθείσης ῥητῶς ἐν τῷ ἄρθρῳ 13 τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835 νόμου ΣΟΖ τοῦ 1855, ὑπὸ τὸ κράτος καὶ κατὰ

τοὺς ὅρους, τοῦ ὁποίου συνήφθη ἡ προκειμένη σύμβασις ὅτι δὲν κατηργήθη. Ὅθεν μὴ διατάξαντος τοῦ Ἐφετείου, ὡς ὤφειλεν, ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἀποτελούντων τὴν βάσιν τῆς ἀξιώσεώς των ἰσχυρισμῶν τῶν ἀναιρεσειόντων, ἐὰν οὗτοι ἐπροτάθησαν ὡρισμένως, ἕνεκα τῆς ἀνωτέρω ἐσφαλμένης ἐφαρμογῆς τῶν σχετικῶν κανόνων τοῦ δικαίου, ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 7) καὶ 5) συνδυασμένον μὲ τὸ ἄρθρον 201 τῆς πολ. δικονομίας, λόγῳ παραβιάσεως τοῦ νόμου καὶ τῶν οὐσιωδῶν περὶ ἀποδείξεως διατάξεων τῆς πολ. δικονομίας ».

—Ἐνοικιαστής τις ἀνέκοψε τὴν κατ' αὐτοῦ καταδίωξιν τοῦ ταμίου ἰσχυριζόμενος, ὅτι οἱ φορολογούμενοι, οἱ ὀφείλοντες τοὺς περὶ ὧν ἡ δίκη καρπούς, ἀντέστησαν βιαίως εἰς τὴν βεβαίωσιν καὶ εἴσπραξιν τῶν φόρων, τὸ δὲ δημόσιον, καίτοι εἰδοποιηθὲν περὶ τούτου, δὲν ἐχορήγησε συνδρομήν, δι' ὃ ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὴν στέρησιν τῶν ἐλαιοδεκάτων τοῦ 1862. — Τὸ Ἐφετεῖον Ναυπλίας, ἐκτιμῆσαν τὸ συνάλλαγμα, ἐθεώρησεν αὐτὸ ὡς ἀγορὰν ἐλπίδος, καὶ δὲν ἐθεώρησε βάσιμον τὸν ἀνωτέρω ἰσχυρισμόν, ἐπὶ τῷ λόγῳ α) ὅτι ἐπὶ ἀγορᾶς ἐλπίδος, ὁ κίνδυνος μετὰ τὴν σύμβασιν ὁρᾷ τὸν ἀγοραστήν, καὶ β) ὅτι τὸ δημόσιον δὲν ἦτον ὑπόχρεον νὰ δώσῃ συνδρομήν. — Ὁ ΑΠ. ὅμως (ἀπ. 387 τοῦ 1866) ἀνήρεσε τὴν ἀπόφασιν, διότι καὶ ὡς ἀγορὰ ἐλπίδος ἂν θεωρηθῇ τὸ συνάλλαγμα, ἀφοῦ ὁ λόγος δὲν ἦναι ἐνταῦθα περὶ τῆς, συνεπείᾳ προηγουμένης βεβαιώσεως, ἣν ὁ φορολογικὸς νόμος ἐπὶ φόρων διατάσσει, ἀποδειχθείσης μὴ ὑπάρξεως δῆθεν τοῦ καρποῦ (ἐξ οἱ προκείμενοι φόροι ἔμελλον νὰ συνιστῶνται, καὶ οἵτινες ἀπετέλουν τὴν ἐλπίδα τοῦ ἀγοραστοῦ, ὅτε τὸ τυχηρὸν συνάλλαγμα τὸν ἀγοραστὴν ὁρᾷ), ἀλλὰ περὶ βιαίας ἀντιστάσεως τῶν φορολογουμένων εἰς τὴν βεβαίωσιν καὶ εἴσπραξιν τῶν φόρων, ἀναγκαίως ἕπεται ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἰδιαιτέρου συναλλάγματος, ὅτι ἀμφότεροι οἱ λόγοι τῆς ἀποφάσεως τῶν Ἐφετῶν εἰσὶν ἐσφαλμένοι· ὁ μὲν πρῶτος, διότι, ὅταν ἀγοράζηται ἐλπίς, προϋποτίθεται πάντοτε, ὅτι θέλει ἐκτελεσθῇ ἡ πρᾶξις, ἐξ ἧς πρόκειται νὰ ἀναδειχθῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐλπίδος, ὡς ἐπὶ βόλου ἰχθύων, ὅτι ὁ βόλος θέλει πραγματοποιηθῇ· ἄλλως, ἂν μὲν ἐκ προοιμίων καταστῇ ἀδύνατος ἡ πραγματοποίησις αὐτῆς τῆς πράξεως, ὁπωσδήποτε τὸ συνάλλαγμα δὲν ἔχει ὕπαρξιν, ἂν δὲ ἐμποδισθῇ ἑκουσίως παρ' αὐτοῦ τοῦ πωλητοῦ, οὗτος ἐνέχεται εἰς τὸ διαφέρον (νομ. 12 Πανδ. [19. 1]), διότι πάντοτε ὁ πωλητὴς ὑποχρεοῦται εἰς τὸ ἐξεῖναι ἔχειν τὸν ἀγοραστὴν (νόμ. 36 Παν. [19. 1])· ὅθεν καὶ ἐνταῦθα εἰς τὸ ἐξεῖναι τοῦτον ἔχειν τὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ πραγματι-

κὸν ἀποτέλεσμα, ὁποιονδήποτε ἄλλως καὶ ἂν ἦναι τοῦτο κατὰ τὴν τύχην. Ἐπὶ τῆς προκειμένης δὲ πωλήσεως, ἐχούσης ἰδίως ἀντικείμενον φόρον, ἡ προκειμένη ἐκτελεστέα πρᾶξις πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τύχης τῆς τοῦ ἀγοραστοῦ ἐλπίδος ἦν ἡ ἀνεμπόδιστος βεβαίωσις τῶν ἐλαιῶν ἢ τοῦ ἐλαίου, ἥτις κατὰ τοὺς εἰς τὸ Ἐφετεῖον προταθέντας καὶ ἀναγκαίως ἀποδεικτέους ἰσχυρισμοὺς τοῦ ἐνοικιαστοῦ, δὲν ἐπραγματοποιήθη, οὐχὶ ἐξ ἀμελείας αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς βίας τῶν φορολογουμένων καὶ τῆς ἀρνήσεως συνδρομῆς, παρὰ τῶν εἰδοποιηθεισῶν δημοσίων ἀρχῶν. Ὁ δὲ δεύτερος, διότι εἰς τὸ κράτος αὐτὸ καὶ εἰς τὴν δημόσιον δύναμιν, ἂν ἐπροκλήθη, ἐπέκειτο ἡ κατανάγκασις τῶν τοῦ ἡγεμονικοῦ δικαιώματος ὀφειλετῶν εἰς τὴν βεβαίωσιν καὶ ἀπόδοσιν αὐτῶν εἴτε τῷ δημοσίῳ, εἴτε τῷ ἀντικατασταθέντι ἀγοραστῇ. Ὅτι δὲ αἱ ἀρχαὶ προσκαλούμεναι ὀφείλουσι νὰ δώσωσιν εἰς τοῦτον τὴν συνδρομὴν, ἣν δίδουσιν εἰς τοὺς εἰσπράκτορας, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀναγκαίως ἔγκειται ἐν τῇ φύσει αὐτῇ τοῦ τοιούτου εἰδικοῦ συναλλάγματος, συνάγεται καὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς καθιερωθείσης ῥητῶς ἐν τῷ ἄρθρῳ 13 τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835 νόμου ΣΟΖ τοῦ 1855, ὑπὸ τὸ κράτος καὶ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ὁποίου συνήφθη ἡ προκειμένη σύμβασις, ὅτι δὲν κατηργήθη. — Πρβ. ἀνωτ. § 316.

§ 332. Β) Ὑπὲρ τοῦ δευτέρου συστήματος (ὅτι μίσθωσις) εὕρηνται ἰδίως αἱ ἑξῆς ἀποφάσεις· ἤτοι αἱ τοῦ Ἀρ. Πάγου ὑπ' ἀριθμὸν 206 τοῦ 60, 100 τοῦ 64, 30 τοῦ 66.—Ἡ τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν 15399 τοῦ 57.

Ἰδοὺ ἡ ἀνάλυσις τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν.

α) Ἡ 206 τοῦ 60 ἔχει οὕτως·

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον θεωροῦν ὅτι διὰ νὰ ὑπάρχῃ μίσθωσις πρέπει τὸ μισθούμενον κτῆμα ν' ἀπαιτῇ καλλιέργειαν, καὶ πειθόμενον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅτι ἡ συλλογὴ τοῦ ἐλαιοκάρπου οὐδεμίαν καλλιεργείας χρείαν εἶχε, παρεδέχθη, ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος σύμβασις εἶναι ἀγοραπωλησία· ἡ ἀνωτέρω ὅμως ἐσφαλμένη ἀρχὴ, ἣν ὡς βάσιν τοῦ συμπεράσματός του τίθησι, παραβιάζει τὰς περὶ μισθώσεως διατάξεις τοῦ νόμου, Εἰσ. βιβλ. 3 τίτλ. 25, Πανδ. βιβλ. 19 τίτλ. 2, Cod. βιβλ. 4 τίτλ. 65, καθ' ἃς συστατικὰ τῆς μισθώσεως εἶναι ἡ χρῆσις καὶ ὁ μισθὸς, ἀδιάφορον ἂν ἀπαιτῆται ἢ μὴ καλλιέργεια πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς χρήσεως· ἂν δὲ, ὁσάκις τὸ παραχωρούμενον πρὸς κάρπωσιν κτῆμα ἀπαιτῇ καλλιέργειαν, ὑποτίθεται, μὴ ὑπαρχούσης ἄλλης ἀποδείξεως, ὅτι ἡ σύμβασις ἀφορᾷ μίσθωσιν, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι ὁσάκις δὲν ἀπαιτεῖται

ται καλλιέργεια, τὸ συνάλλαγμα ἀπολύτως εἶναι ἀγοραπωλησία, καθότι τοῦτο καὶ μόνον δὲν καθιστᾷ βέβαιον, ἂν κατὰ τὴν θέλησιν τῶν συμβαλλομένων ὑπάρχῃ πώλησις ἢ μίσθωσις τοῦ πράγματος, ἀλλ' ὁ προδιορισμὸς ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ χαρακτῆρος, ὃν οἱ συμβαλλόμενοι ἠθέλησαν νὰ δώσωσιν εἰς τὴν διομολογηθεῖσαν συμφωνίαν, καὶ ἐκ τῶν στοιχείων, δι' ὧν λαμβάνει ὕπαρξιν ὁ νομικὸς ὁρισμὸς αὐτῆς, τῶν ἀπαρτιζόντων οὐχὶ μέρος, ἀλλὰ τὸ ὅλον αὐτῆς. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ Ἐφετεῖον, ἀμφισβητουμένου μεταξὺ τῶν μερῶν τοῦ εἴδους τῆς συμφωνίας, ἀντὶ νὰ ἑρμηνεύσῃ τὸ ὅλον αὐτῆς καὶ τὰ διάφορα στοιχεῖα τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτήν, οἷον τὴν ῥητὴν τῶν μερῶν συνομολόγησιν, ὅτι ἐνοικιάζεται ὁ ἐφετειvὸς καρπὸς (τοῦ 1857) τοῦ ναοῦ «ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου», ὅτι οἱ ἐγγυηταὶ ἐγγυῶνται διὰ τὴν ἐνοικίασιν ταύτην καὶ διὰ πᾶσαν τοῦ ἐνοικιαστοῦ ἔλλειψιν, ὅτι καὶ ὁ ἐνοικιαστὴς καὶ τὰ μέλη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συμβουλίου θέλουν ἐκπληρώσει τὰς ἀναδεχθείσας ὑποχρεώσεις, ὅτι πρέπει ὁ ἐνοικιαστὴς μετὰ τὴν συλλογὴν τοῦ καρποῦ νὰ παραδώσῃ τὰ ἐλαιόδενδρα ἀβλαβῆ, ὅτι θέλουσι παραδοθῆ πρὸς τὸν ἐνοικιαστὴν αἱ ἐν τῷ μετοχίῳ ἐλαιαποθῆκαι, κενὰ καταλύματα πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν ἐργατῶν, δοχεῖα, κλίμακες κλπ. πρὸς συλλογὴν τοῦ καρποῦ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα θέλει ἐπιστρέψει ὁ ἐνοικιαστής· ὅροι, οἵτινες δύνανται ν' ἀποκρούσωσι τὴν περὶ ἀγοραπωλησίας ὕπαρξιν, καὶ ἐκ τῆς σταθμίσεως πάντων τούτων νὰ χαρακτηρίσῃ τὸ συνάλλαγμα, ἐθεώρησε τοῦτο ἀγοραπωλησίαν, διότι, ὡς ἐῤῥέθη, ἡ συλλογὴ τοῦ καρποῦ δὲν ἀπαιτεῖ καλλιέργειαν· πρᾶξαν δὲ οὕτω παρεβίασεν, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, τοὺς περὶ μισθώσεως νόμους, καὶ τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ 259 ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ἃς ὁ δικαστὴς ὀφείλει μὲν ν' ἀποφανθῇ κατὰ πεποίθησιν, ἀλλὰ μετὰ προηγουμένην στάθμισιν τοῦ ὅλου τῶν εἰς αὐτὸν ὑποβληθέντων ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, καὶ ἄλλων ἀποδείξεων, ὅπερ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ Ἐφετεῖον, ὡς ἐξετέθη, παρέλειψε ».

6) Η 100 τοῦ 1864 φέρει·

« Ἐπειδὴ μίσθωσις ὑπάρχει, ὁσάκις παραχωρεῖται εἴς ἕτερον ἐπὶ ὡρισμένῳ χρηματικῷ ἀντιτίμῳ ἡ χρῆσις οὐ μόνον πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ δικαίων, οἷον τῆς ἐπικαρπίας καὶ οἰκήσεως (νόμ. 12. Π. 7. 1, νόμ. 13 Κώδ. de usuf.)· ἑπομένως μίσθωσίς ἐστι καὶ τὸ παρὰ τοῦ δημοσίου ἐπὶ χρηματικῷ ἀντιτίμῳ παραχωρούμενον εἴς τινα δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως τῶν διοδίων καθ' ὡρισμένον χρόνον, διότι καὶ διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης παραχωρεῖται τῷ ἐκλήπτορι ἡ κατὰ τὸν συμπεφωνημένον χρόνον χρῆσι

τοῦ δικαιώματος τῆς τοιαύτης φορολογίας τοῦ δημοσίου· μίσθωσιν δὲ καὶ αἱ πηγαὶ (νόμ. 15 § 4 Παν. locati, συνδ. νόμ. 1 § 1, Π. de publicanis) χαρακτηρίζουσι τὴν τοιαύτην σύμβασιν· ὅθεν ἐσφαλμένως ἡρμήνευσεν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις τοὺς περὶ μισθώσεως ὁρισμοὺς τοῦ νόμου». Ὅρα τὴν ἐπ. ἀπόφασιν.

γ) Μίσθωσις ὑπάρχει ὁσάκις παραχωρεῖται εἰς ἕτερον, ἐπὶ ὡρισμένῳ χρηματικῷ ἀντιτίμῳ, ἡ χρῆσις οὐ μόνον πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ δικαίων, οἷον τῆς ἐπικαρπίας καὶ οἰκήσεως. Ὥςτε ἡ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιώτου τινὸς συναπτομένη σύμβασις, δι' ἧς τὸ δημόσιον παραχωρεῖ ἐπὶ χρηματικῷ ἀντιτίμῳ εἰς τὸν ἰδιώτην τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως διοδίων καθ' ὡρισμένον χρόνον, ἀποτελεῖ μίσθωσιν. Απ. πολ. ΑΠ. 30 τοῦ 66, ἀναιροῦσα τὴν 48 τοῦ 65 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν. Ὅρα τὸ προηγ. ἐδ.

§ 833. Ὑπάρχει καὶ ἑτέρα γνώμη, καθ' ἣν ἡ μίσθωσις ἀγροτικοῦ κτήματος ὑπάγεται εἰς τὰ τυχηρὰ συναλλάγματα, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἐφαρμόζονται αἱ περὶ ὑπερμέτρου βλάβης διατάξεις. Απ. Ἐφ. Ναυπλ. 259 τοῦ 57 ἐν Νομ. σελ. 6242 ἐν λ. Ὑπέρμετρος βλάβη.

Περὶ τῶν τυχηρῶν συναλλαγμάτων ὅρα τὰ ἐν Θέμιδι, τ. 2 σελ. 201 ἐπ.

Ἐνπαρόδῳ σημειωτέον καὶ τοῦτο.— Ἡ συμφωνία, ἣν ἔκαμον μετὰ τοῦ ἐναγομένου νὰ συνάξῃ ἐκ τῶν ἐλαιοδένδρων μου τὰς ἐλαίας, νὰ συναγάγῃ ἀπ' αὐτῶν τὸ ἔλαιον καὶ νὰ μοὶ δώσῃ ἐξ αὐτοῦ 10 ὀκάδας, ποῖον χαρακτῆρα φέρει; Ὁ ΑΠ. (ἀπ. 11 τοῦ 35) ὠνόμασε τὸ ἀνώνυμον αὐτὸ συνάλλαγμα μίσθωσιν.

§ 334. Πρβ. ἀπόφασιν πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 56.

Περὶ δασῶν.

§ 334². Πρβ. ἀνωτέρω § 69, 74. Περὶ δασῶν ὡμίλησα ἐν Εὐρ. 20 σελ. 148—160. Μετὰ ταῦτα ἐξεδόθησαν καὶ ἕτεραι περὶ δασῶν ἀποφάσεις, ἤτοι αἱ πολιτικαὶ ὑπ' ἀριθμὸν 47 τοῦ 51, 7 τοῦ 52, 135 τοῦ 55, 82 τοῦ 60, 193 τοῦ 64, 88 τοῦ 65, 125, 137 καὶ 140 τοῦ 57, καὶ αἱ ποινικαὶ 11 τοῦ 63, 160 τοῦ 65, 20 τοῦ 67, περὶ ὧν εἰς τὴν ἐκδοθησομένην συλλογήν.

Τοκοδοσίαι.

§ 334³. *Νομοθεσία.*—α) Διάτ. τῆς 30 Ἰανουαρ. 1835 περὶ τόκων διὰ τὰ καθυστερούμενα πρὸς τὸ δημόσιον χρέη.

β) Διάτ. 1 Ιουνίου 1837 περὶ ἀπαλλαγῆς τόκου τῶν ἐντὸς ὀκτωημέρου προθεσμίας πληρονομένων χρεῶν.

β²) Διάτ. τῆς 29 Αὐγούστου 1837 (Εὐρ. κά σελ. 220).

γ) Ἐγκύκλιος τῆς 5 Ἀπριλίου 1855 περὶ τόκου ὑπερημερίας ἐπὶ τῶν ὀφειλομένων ἐκ προστίμων καὶ χρηματ. ποινῶν (Εὐρ. κά σελ. 185).

δ) Ἐγκύκλιος τῆς 9 Ἰουνίου 1857 περὶ τόκων ἐπὶ κοινῶν λαθρεμποριῶν.

ε) Ἐγκύκλιος τῆς 27 Αὐγούστου 1856 περὶ τόκου ὑπερημερίας ἐπὶ ἀντιτίμων ἐκποιουμένων ὑπεγγύων καρπῶν.

ϛ) Ἐγκύκλιος τῆς 22 Αὐγούστου 1857 περὶ τόκου ὑπερημερίας τῶν ἐλλειμμάτων τῶν ὑπολόγων.

ζ) Ἐγκύκλιος τῆς 20 Νοεμβρίου 58 περὶ τόκου ὑπερημερίας ὑπερβαίνοντος τὸ κεφάλαιον τοῦ χρέους.

ζ) Ἐγκύκλιος τῆς 5 Νοεμβρίου 1858 περὶ τόκου ὑπερημερίας διὰ τὰ ἐκ ποινικῶν τελῶν χαρτοσήμου καθυστεροῦντα.

θ) Πίναξ διαιρετῶν πρὸς εὕρεσιν ἐτησίων τόκων.

ι) Ἑρμηνεῖαι ἐπὶ τοῦ πίνακος τῶν διαιρετῶν καὶ τοῦ ἀνατοκισμοῦ.

ια) Πίναξ πρῶτος καὶ δεύτερος ἀνατοκισμοῦ.

Περὶ ὅλων αὐτῶν βλέπε συλλογὴν Πολυχρονιάδου ἐν σελ. 496—503 τ. 2.

§ 334⁴. *Νομολογία περὶ τόκων ἀφορώντων τὸ δημόσιον* (1). —Τὸ δημόσιον καταβάλλει τόκους ὑπερημερίας; Εὐρ. κά σ. 185, 271 ἐν τέλει.—Ἂν ἐνήργησεν ὡς διοικητὴς ἀλλοτρίας ὑποθέσεως; Αὐτ. σ. 198 ἐδ. γ.—Ποσὸν τόκου. Αὐτ. σ. 96.

Ἂν τὸ χρέος ἦναι ἀκαθάριστον. Εὐρ. κά σ. 224 ἐκ. Πρὸς τίνα ἡ ὄχλησις; Εὐρ. κά σ. 225.

Τὸ δημόσιον ἀπαιτεῖ τόκους ἐπὶ ἀπαιτήσεων ἐκ συμβάσεως ἄνευ συμφωνίας; Παραβ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 170. Τὸ περὶ τόκων προνόμιον τοῦ δημοσίου κατηργήθη. Εὐρ. 21 σ. 220, 225. Ἀπ. ΑΠ. 235 τοῦ 61.

Περὶ τῶν χρεῶν τῶν ἐνοικιαστῶν ὅρα κατωτ. τὰς ἀπ. ΑΠ. 62 τοῦ 58, 315 τοῦ 64 καὶ Εὐρ. κά σελ. 213.

Ὅρα κατ. § 398.

Καταττομένου τοῦ δημοσίου διὰ τοὺς φόρους, χορηγοῦνται

---

(1) Πρβ. τὴν λ. ὑπερημερία σελ. 165 καὶ 272 προσέτι δὲ § 62, 63.

καὶ οἱ τόκοι των; Ὅρα τὴν λ. Ὑπερημερία, ἔνθα ἡ 362 τοῦ 1852 ἀπόφ. τῶν ἐν Ν. Ἐφ.

Περὶ δημοτικῶν φόρων.

§ 335. Α) *Νομοθεσία* (1). — α) Νόμος τῆς 24 Δεκεμβρίου 1841 περὶ δημ. φόρων.

β) Νόμος τῆς 22 Νοεμβρίου 1846 περὶ δασμῶν.

γ) Νόμος τῆς 22 Δεκεμβρίου 1847 περὶ δημοτικῶν φόρων.

δ) Διάτ. τῆς 25 Φεβρ. 1836 περὶ εἰσοδήματος τῶν δήμων ἐκ τῶν οἰκοδομῶν.

ε) Νόμος τῆς 23 Ἰουνίου 1842 περὶ διανομῆς τῶν ἐπαρχιακῶν φόρων.

ς) Ὁδηγίαι τῆς 9 Ἰουνίου 1847 περὶ τοῦ λογιστικοῦ τῶν δήμων, περὶ ὧν ὅρα συλλογὴν Πολυχρονιάδου σελ. 699—703.

ζ) Ἐγκύκλιος τῆς 28 Δεκεμβρίου 1847 καὶ ὁδηγίαι περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ δημοτικῶν φόρων νόμου.

η) Διάταγμα τῆς 19 Ἰανουαρίου 1853 περὶ ἑρμηνείας τῆς λέξεως *ἐμπορεύματα*, περὶ ὧν ὅρα τὰ ὑπὸ Σ. Ἀντωνιάδου *δημοτικά*, σύγγραμμα ἀναγκαῖον καὶ χρησιμώτατον εἰς πάντα πολίτην καὶ μάλιστα ὑπάλληλον.

Β) *Νομολογία.* — Ἐπειδὴ ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ γίνεται λόγος περὶ φόρων, καλὸν ἐθεώρησα νὰ προσθέσω καὶ τὰ ζητήματα, ὅσα ἡ νομολογία ἔλυσεν ὡς πρὸς τοὺς δημοτικοὺς φόρους. Εἰσὶ δὲ ταῦτα·

§ 336. Τὸ 3 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 24 Δεκεμβρίου 1841 νόμου περὶ δημοτικῶν φόρων, χαρακτηρίζον ὡς ὤνια τὰ ἐδώδιμα καὶ τὰ λοιπὰ εἰς καθημερινὴν ἐντὸς τοῦ δήμου καταναλῶσιν προωρισμένα εἴδη, περιλαμβάνει εἰς τὴν ἔκφρασιν *καὶ τὰ λοιπά*, τὸν σῖτον, τ' ἄλευρα καὶ τὸν ἄρτον, ὡς τὰ κύρια εἴδη τῶν εἰς τὴν καθημερινὴν χρῆσιν ὠνίων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 68 τοῦ 1858, κυροῦσα τὰς 14911 καὶ 15593 Ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 337. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 καὶ 11 τοῦ ἀπὸ 22 Δεκεμβρ. 1847 νόμου περὶ δημοτικῶν φόρων, ὁ εἰσαγαγὼν ἐντὸς δήμου πρὸς μεταφορὰν εἰς ἄλλον δῆμον ὤνια δὲν ὑποχρεοῦται εἰς πλήρωμὴν δημοτικοῦ φόρου, ὅταν προειδοποιήσῃ τὸν ἐπιτετραμμένον τὴν εἴσπραξιν τοῦ φόρου περὶ τούτου καὶ ἀποδείξῃ, ὅτι τὰ παρ' αὐτοῦ

(1) Πρβ. ἀνωτ. § 42.

εἰσαχθέντα ὤνια μετεφέρθησαν ἐντὸς τριῶν μηνῶν εἰς ἄλλον δῆμον, ἀδιαφόρως ὅμως ἂν τὰ ὤνια μετεκομίσθησαν παρὰ τοῦ ἰδίου εἰσάγοντος, ἢ ἐπωλήθησαν παρ' αὐτοῦ εἰς ἄλλον μεταφέροντα αὐτὰ ἀλλαχόθεν, καθότι ὁ νόμος τότε μόνον ὑποχρεοῖ τὸν εἰσάγοντα τὰ ὤνια εἰς πληρωμὴν φόρου πρὸς τὸν δῆμον ὅπου εἰσήχθησαν, ὅταν ταῦτα ἢ κατηναλώθησαν ἐντὸς τοῦ δήμου τῆς εἰσαγωγῆς, ἢ δὲν μετεφέρθησαν εἰς ἄλλον δῆμον ἐντὸς τριῶν μηνῶν. Απ. πολ. ΑΠ. 61 τοῦ 59 (1).

---

(1) Ἡ 96 τοῦ 60 πολ. ΑΠ. ἀπόφασις φέρει·

« Ἐπειδὴ οὔτε διὰ τοῦ ἀπὸ 7 Μαΐου 1837 Β. Διατάγματος, οὔτε διὰ τοῦ ΣΤ' ψηφίσματος τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, αἱ διαφοραὶ περὶ δημοτικῶν φόρων, ὡς ἡ προκειμένη, ἀφῃρέθησαν τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων.

» Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει λόγος διὰ νὰ μεταβάλῃ ὁ Ἄρειος Πάγος τὴν ἀπόφασίν του καθόσον ἀφορᾷ τὴν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 61 τ. ε. ἀποφάσεώς του γενομένην ἐξήγησιν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 1 καὶ 11 τοῦ ἀπὸ 22 Δεκεμβρίου 1847 περὶ δημοτικῶν φόρων νόμου.

» Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρ. 9 καὶ 11 τοῦ εἰρημένου νόμου, ὁ δημοτικὸς δασμὸς εἰσπράττεται διὰ τοῦ δημοτικοῦ εἰσπράκτορος, ἢ διὰ τῆς τελωνιακῆς ἀρχῆς, ὁσάκις δὲ τὰ εἰς δασμὸν ὑποκείμενα τρόφιμα, ἢ ἐμπορεύματα μετακομίζονται διά τινος δήμου, ἢ ἀποτίθενται προσωρινῶς ἐντὸς αὐτοῦ, ὀφείλει ὁ εἰσαγαγὼν αὐτὰ νὰ προειδοποιήσῃ τὸν ἐπιτετραμμένον τὴν εἴσπραξιν, τουτέστι τὴν δημοτικὴν ἢ τελωνιακὴν ἀρχὴν, δίδων αὐτῇ ἀκριβῆ σημείωσιν τῶν εἰδῶν, καὶ τοῦ ποσοῦ ἑκάστου αὐτῶν, μετὰ δὲ παρέλευσιν τριῶν μηνῶν, τὰ εἴδη ὅσων ἡ ἐξαγωγὴ δὲν ἀποδειχθῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ εἰσαγαγόντος, ὑποβάλλονται εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ νενομισμένου δασμοῦ· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἐκ τῶν ἀπὸ 17 Ἰανουαρίου καὶ 13 Μαρτίου 1857 ἀναφορῶν τῆς ἑταιρίας Πράτζικα ἀποδεικνύεται, ὅτι αὕτη ἐγνωστοποίησε πρὸς τὸν τελώνην τὴν αὐτῆς θέλησιν νὰ ἐξαγάγῃ τοῦ δήμου τὰ ἐν αὐταῖς σημειούμενα ἐμπορεύματα, ἐκ δὲ τῶν παρουσιαζομένων φορτωτικῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι αὕτη ἐγνωστοποίησε πρὸς τὸν τελώνην τὴν αὐτῆς θέλησιν νὰ ἐξαγάγῃ τοῦ δήμου τὰ ἐν αὐτοῖς σημειούμενα ἐμπορεύματα, ἐκ δὲ τῶν παρουσιαζομένων φορτωτικῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι τὰ δηλωθέντα ἐμπορεύματα ἐξήχθησαν ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας ἀπὸ τοῦ δήμου, οἱ δὲ ἰσχυρισμοὶ τούτου ὅτι δὲν εἰδοποιήθη ὁ ἐπὶ

§ 338. Κατὰ τὸ 12 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 22 Δεκεμβρίου 1847 νόμου περὶ δημοτικῶν φόρων, ἡ εἴσπραξις αὐτῶν δὲν γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μετρήσεως, ἐκτιμήσεως καὶ ἐξελέγξεως, τῆς διὰ τοὺς δημοσίους φόρους γενομένης, ἀλλὰ τὰ μέτρα ταῦτα ἐνεργοῦνται διὰ τῶν δημοτικῶν ὑπαλλήλων ἢ τῶν ἐνοικιαστῶν· ὥστε ἡ δημοτικὴ φορολογία δὲν ἐπηρεάζεται ὑπὸ τῆς δημοσίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 346 τοῦ 65.

§ 339. Ὁ νόμος τῆς 22 Νοεμβρίου 1846, ἐπιτρέπων εἰς τοὺς δήμους τὴν ἐπιβολὴν δασμοῦ εἰς τὰ καταναλώσεως ἀντικείμενα, ὁρίζει ὅτι ἂν ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ δήμου δὲν καταρτισθῇ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ νέου ἔτους, αἱ δημοτικαὶ εἰσπράξεις καὶ δαπάναι θέλουν γίνεσθαι μέχρι τῆς ἐπικυρώσεως αὐτοῦ, συμφώνως μὲ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ παρελθόντος ἔτους· ἄρα κατὰ τὸν νόμον τοῦτον α) ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου θεωρεῖται ὡς ψήφισμα τούτου διὰ τὰ ἐν αὐτῷ κεφάλαια, καὶ β) ἐπιτρέπει τὴν εἴσπραξιν φόρου κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς νομιμοποιήσεως αὐτῆς διὰ τῆς ἐπερχομένης ἐπικυρώσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ τρέχοντος ἔτους. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 17 τοῦ 50.

§ 340. Ὅταν διὰ τῆς προκηρύξεως τοῦ δημάρχου δὲν τίθεται εἰδικὴ προθεσμία διὰ τὴν ἔγκρισιν δημοπρασίας δημοτικῶν φόρων, ἰσχύει ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένη διὰ τὴν ἔγκρισιν ἐπὶ ἐκποιήσεων δημοσίων φόρων· ὅθεν μὴ κοινοποιηθείσης τῆς ἐγκρίσεως εἰς

τῆς εἰσπράξεως δημοτικὸς ὑπάλληλος, αἱ ἀναφοραὶ δὲν φέρουν ἀριθμὸν, οὔτε εἰς τὸ πρωτόκολλον κατετάχθησαν, οὔτε προσέτι φέρουν τὴν ὑπογραφὴν δημοτικοῦ ὑπαλλήλου, ὅτι ἡ ἑταιρία δὲν ἐναπέθεσε τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὴν δημοτικὴν ἀποθήκην, δὲν ἔχουσιν ὑπόστασιν, καθότι καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι δὲν εἰδοποιήθη ὁ δημοτικὸς ὑπάλληλος, ἂν καὶ αἱ ἀναφοραὶ καὶ πρὸς αὐτὸν ἀποτείνονται, εἰδοποιήθη ὅμως ὁ τελώνης, καὶ τοῦτο, ὡς ἐξετέθη, ἤρκει, ἡ δὲ ἐμφάνισις τῶν εἰς τοῦτον ἀναφορῶν βεβαιοῦται διὰ τῆς ἰδίας ἐπ' αὐτῶν ὑπογραφῆς του, καὶ ὁ νόμος δὲν ἔθεσεν ἰδιαίτερον καὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τύπον πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐμφανίσεως· τέλος ὁ νόμος δὲν ἐπιβάλλει τὴν ὑποχρέωσιν εἰς τὸν εἰσαγαγόντα ἐμπορεύματα πρὸς μετακόμισιν εἰς ἄλλον δῆμον νὰ τὰ ἐναποθέσῃ εἰς τὴν δημοτικὴν ἀποθήκην, ἀλλὰ τὸν ὑποχρεοῖ νὰ δώσῃ ἀναλόγως ἐγγύησιν (ἄρθρον 11 τοῦ αὐτοῦ νόμου), ἂν ὅμως τοῦτο ζητηθῇ, ὅπερ δὲν ἰσχυρίζεται ὁ δῆμος.»

τὸν ἐνοικιαστὴν ἢ ἀγοραστὴν ἐντὸς 5 ἡμερῶν, θεωρεῖται οὗτος ἀπηλλαγμένος τῶν ὑποχρεώσεών του. (ἄρθρ. 3 τοῦ νόμου 1846 καὶ ἄρθρ. 12 τοῦ ὑπὸ στοιχ. ΞΓ νόμου τοῦ 1847 καὶ ἄρθρ. 12 τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπριλίου 1855 διατ.)—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 187 τοῦ 1860, κυροῦσα τοῦ 16679 Ἐφ. Ἀθ. φέρουσαν οὕτως·

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν ὑπ' ἀριθ. κθ τοῦ 1846 (ἐφ. Κυβ. σ. 29). ιε τοῦ 1845 (ἐφ. Κυβ. σελ. 104), ΞΗ νόμον τοῦ 1847 (ἐφ. τῆς Κυβ. σ. 269), ἡ ἐκποίησις τῶν δημοτικῶν φόρων γίνεται κατὰ τοὺς περὶ ἐκποιήσεως τῶν φόρων τοῦ δημοσίου νόμους, κατὰ τούτους δὲ (διάταγμα τῆς 30 Ἀπριλίου 1855 (ἐφ. τῆς Κυβ. σελ. 133 ἐπ.).—Διάτ. τῆς 8 Αὐγούστου 1845 (ἐφ. τῆς Κυβ. σ. 100) ὁ τελευταῖος πλειοδότης εἶναι ὑπόχρεως διὰ τὴν προσφοράν του μέχρι πέντε ἡμερῶν· ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως ἡ μὲν δημοπρασία ἐγένετο τὸν εἰκοστὴν Ὀκτωβρίου 1857, ἡ δὲ ἔγκρισις ἐκοινοποιήθη τὸν Ἰανουάριον 1858, ἤτοι μῆνας ὅλους μετὰ τὴν κατακύρωσιν, ἐν ᾧ ἂν ὁ δήμαρχος ἐπρόβλεπεν ὅτι ἐντὸς πέντε ἡμερῶν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ δοθῇ ἡ ἔγκρισις, ἠδύνατο νὰ ὁρίσῃ, διὰ τῆς προκηρύξεως, μακροτέραν προθεσμίαν, ἵνα ἐντὸς ταύτης ἐνεργηθῶσι τὰ εἰκότα, ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἔπραξεν, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς εἰρημένης ὑπ' ἀριθ. 528 διακηρύξεως φερούσης . . .

« Ἐπειδὴ, τούτων οὕτως ἐχόντων, οἱ ἐκκαλοῦντες, μὴ εἰδοποιηθέντες ἐγκαίρως περὶ τῆς ἐγκρίσεως, δὲν εἶναι ὑπόχρεοι πλέον διὰ τὴν προσφοράν των· ὅθεν ὄχι νομίμως διετάχθη ἡ προσωπικὴ κράτησις αὐτῶν· ἑπομένως καὶ ἡ ἔφεσις πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὴ, καὶ ἡ ἀποφυλάκισίς των νὰ διαταχθῇ ».

§ 341. Τὸ περὶ ἐκτάκτων δασμῶν ψήφισμα τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου θεωρεῖται ἰσχύον, γενομένης ἐγκρίσεως, ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περὶ ἐγκρίσεως διατάγματος.—Τοιαύτη ἐστὶν ἡ ἔννοια τοῦ 5 ἄρθρου τοῦ νόμου ΞΗ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 255 τοῦ 65.

§ 342. Τὸ ἄρθρ. 11 τοῦ περὶ δημοτικῶν φόρων νόμου ΞΗ δὲν ὁρίζει ὅτι ὁ ἐννοικιαστὴς ἐμμέσων δημοτικῶν φόρων ὡρισμένου τινὸς εἴδους δικαιοῦται νὰ φορολογῇ καὶ τὰ πρὸ τοῦ ἔτους αὐτοῦ ἀποταμιευμένα καὶ ὑποκείμενα εἰς τοιοῦτον φόρον εἴδη. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 370 τοῦ 1855.

§ 343. Ὁ ἐκδοχεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν ἀπὸ τὸν δῆμον, ὅστις παρανόμως εἰσέπραξε τὸν δημοτικὸν φόρον ἄλλου δήμου, οὗτινος εἶναι ἐκδοχεύς; Ναί.—Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 13331. Ἂν δὲ ὁ προϋπολογισμὸς ἄλλως ὥρισεν; Ἴδε τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν Ἐφ. Ἀθηνῶν 13331, κυρωθεῖσαν διὰ τῆς 143 τοῦ 56 ἀποφ. ΑΠ. Ὥστε ὁ δῆμος, ὅστις εἰσέπραξε παρανόμως δημοτικὸν φόρον

ἀνήκοντα εἰς τὸν ἐκδοχέα τοῦ ἐνάγοντος, εὐθύνεται ἀπέναντι τούτου. Τεμ. 32 (12, 1) Πανδ.—Ἀπ. πολ. Ἀπ. 143 τοῦ 1856.

§ 344. Τὸ δημόσιον εἶναι ὑπόχρεον εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ δημοτικοῦ φόρου τοῦ ὀφειλομένου ἀπὸ τὸν ἐργολάβον διὰ τὰ παρ' αὐτοῦ εἰσαχθέντα πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ ὤνια, ἀφοῦ ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἐμποδίσῃ τὸν μισθωτὴν νὰ τὸν εἰσπράξῃ παρὰ τοῦ ἐργολάβου. — Ἀπ. πολ. ΑΠ. 68 τοῦ 1858, κυροῦσα τὴν 14911 καὶ 15593 Ἐφ. Ἀθ.

§ 345. Ὁ ἐνοικιαστὴς δημοτικῶν φόρων δύναται νὰ καταδιώξῃ τοὺς ὑπενοικιαστάς, εἰς οὓς παρεχώρησε τὰ δικαιώματά του, ἵνα πληρώσωσι τὸ συνομολογηθὲν ποσόν, καὶ ἂν ἐκεῖνος δὲν τὸ ἐπλήρωσεν εἰς τὸν δῆμον; Ναί, κατὰ τὴν 18578 τοῦ 1860 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. (Νομ. Μελ. σ. 1108. 1114)

§ 346. Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 248 τοῦ 58.

Τὸ διάταγμα τῆς 20 Μαΐου 1834 (1).

§ 346 [2]. Χωρεῖ ἡ δεκαετὴς κτητικὴ παραγραφὴ ὑπὲρ τοῦ ἀγοράσαντος γαίας παρ' ἀξιωματικοῦ, εἰς ὃν ἡ Κυβέρνησις τὰς παρεχώρησεν, οὗτος δὲ τὰς ἐξεποίησε πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς δεκαετίας; Ὄχι, διότι τὸ ἄρθρ. 11 τοῦ § 1, συνδυασμένον μὲ τὸ ἄρθρ. 8 ἐδ. 5 καὶ 10 τοῦ ἀπὸ 20 Μαΐου 1834 διατάγματος ἀπαγορεύει τὴν ἀπαλλοτρίωσιν ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως παραχωρουμένων παρ' αὐτῆς εἰς ἀξιωματικὸν γαιῶν, ὅπου δὲ ὁ νόμος ἀπαγορεύει τὴν ἀπαλλοτρίωσιν πράγματος, ἀπαγορεύεται καὶ ἡ διὰ χρησιδεσποτείας κτῆσις αὐτοῦ. Νόμ. 28 (50. 16).—Βασ. (2. 2) 26.—Νόμ. 12 § 4 (6. 12). — Βασ. (15. 2). Καὶ ἡ καλὴ πίστις τοῦ ἀγοραστοῦ, τουτέστιν ἡ ἄγνοια τοῦ ὅτι αἱ πωλούμεναι αὐτῷ γαῖαι εἰσὶν ἐξ ἐκείνων, ὧν ἀπαγορεύεται ἡ ἐκποίησις, δὲν τὸν ὠφελεῖ. Νόμ. 24 πρ (41. 3).—Βασ. (50. 3) 23. Ἀλλ' ἡ ἀπαλλοτρίωσις λογίζεται ὡς μὴ γενομένη, καὶ ἑπομένως χρησιδεσποτεία δὲν χωρεῖ κατὰ τοῦ ὑπὲρ οὗ ἡ ἀπαγόρευσις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 122 τοῦ 67 ἀναιροῦσα τὴν 158 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 346 [3]. Κατὰ τὸ ἀπὸ 20 Μαΐου 1834 περὶ τῶν μὴ ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικῶν διάταγμα, ὁ βαθμολογηθεὶς καὶ λαβὼν εἰς προικοδότησιν διὰ γραμματίου ἐθνικὰς γαίας δὲν λαμβάνει σύν-

---

(1) Ὅρα ἀνωτ. § 213 ἑπ.—Πρβ. καὶ λ. Παραγραφή. Τὸ διάτ. αὐτὸ ὅρα εἰς συλλ. Πετσάλη. σελ. 211.

ταξιν, καὶ τὸ ἀνάπαλιν. Απ. πολ. ΑΠ. 339 τοῦ 1855, ἣν ὅρα εἰς Εὐρ. ιή σελ. 215 λ. Σύνταξις.

Περὶ φυτειῶν.

§ 347. Περὶ φυτειῶν εἰς ἐθνικὰς γαίας. — Νόμος τῆς 15/27 Ιανουαρίου 1837 (σ. 10 ἐφ. Κυβ. τοῦ 1837). — Διάταγμα τῆς 22 Ἰανουαρίου 1837. — Ἕπεται ἡ *νομολογία*.

§ 347 ². Οἱ ἐμφυτευταὶ ἔχουσι τὰ παραγγέλματα ; Δικαίωμα διανομῆς ; Πρβ. § 83 (ἐν σελ. 100;), 270 καὶ 286.—Οἱ ἐμφυτεύσαντες ἐθνικὰς γαίας ἔχουν τὸ δικαίωμα ν' ἀποκρούσωσιν ἄλλον, θέλοντα νὰ καταλάβῃ αὐτάς ; ἀνωτέρω σελ. 175.

§ 348. Ἰδιωτῶν ἐμφυτευσάντων ἐπὶ ἐθνικῶν γαιῶν σταφιδαμπέλους καὶ ἀμπέλους ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦ νόμου τῆς 15 Ἰανουαρίου 1837, εἴτε ἀδείᾳ εἴτε ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως, συνέστη μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ αὐτῶν κοινωνία· δυνάμει δὲ τοῦ εἰρημένου νόμου καὶ τοῦ νόμου 13 Βασ. (20. 4) ὁ ἐμφυτευτὴς ἀποκτᾷ ἐπὶ τῆς ἀδιαιρέτου μερίδος του δικαίωμα κυριότητος, γινομένης τῆς διανομῆς κατὰ τὸν εἰρημένον νόμον τοῦ 37. —Τὴν μερίδα του δὲ δύναται καὶ ὁ ἐμφυτευτὴς, κατὰ τὸν νόμον 68 Πανδ. (17. 2) περιεχόμενον ἐν τῇ εἰς τὸν Αρμ. (3. 3) νεαράν τοῦ Καισ. Ρωμανοῦ, καὶ ὁ δανειστὴς αὐτοῦ νὰ ἐκποιήσῃ κατὰ τὸν νόμον 62 (17. 2) Πανδ. — Τὰ δικαιώματα δὲ τοῦ δημοσίου ὡς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ ἐμφυτευτοῦ δὲν παραβλάπτονται διὰ τῆς ἀπαλλοτριώσεως, διότι ὁ ἀγοράζων τὴν ἀδιαίρετον μερίδα τοῦ κτήματος ὑπόκειται εἰς τοὺς ὅρους τοῦ ἀπὸ 15 Ἰανουαρίου 1837 νόμου. Απ. πολ. ΑΠ. 1 τοῦ 47, ἐπικυροῦσα τὴν 66 τοῦ 1846 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Εφ.

Σημ· Ἐκ τῆς ἀποφάσεως δὲν προκύπτει, ἂν τὸ κτῆμα κατεσχέθη ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ χρόνου μετὰ τὴν ὁποίαν ἤθελε νὰ γείνῃ ἡ διανομὴ τοῦ κτήματος μεταξὺ τοῦ κυρίου καὶ τοῦ ἐμφυτευτοῦ, τὸ δὲ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον (ἀπ. 5289 τοῦ 1849) ἀπεφήνατο, ὅτι τοιαύτη κατάσχεσις δὲν συγχωρεῖται πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ χρόνου αὐτοῦ. Καὶ κατὰ τὸ ἐν Ναυπλ. Εφ. (ὅρα τὴν 66 τοῦ 66 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. Εφ. ἐν Εὐρ. ς' σελ. 614) οἱ κάτοχοι γαιῶν πρὸς ἐμφύτευσιν δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς, ἂν πρὸ τῆς διανομῆς ἐκτεθῶσιν αὗται εἰς πλειστηριασμὸν, ἔχουν ὅμως τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισχέσεως μέχρι τῆς ἀποζημιώσεως· ἤτοι πρὸ τῆς ἐπελεύσεως τοῦ ὡρισμένου πρὸς διανομὴν χρόνου ὁ ἐμφυτευ-

κὰν ἀποτέλεσμα, ὁποιονδήποτε ἄλλως καὶ ἂν ἦναι τοῦτο κατὰ τὴν τύχην. Ἐπὶ τῆς προκειμένης δὲ πωλήσεως, ἐχούσης ἰδίως ἀντικείμενον φόρον, ἡ προκειμένη ἐκτελεστέα πρᾶξις πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τύχης τῆς τοῦ ἀγοραστοῦ ἐλπίδος ἣν ἡ ἀνεμπόδιστος βεβαίωσις τῶν ἐλαιῶν ἢ τοῦ ἐλαίου, ἥτις κατὰ τοὺς εἰς τὸ Ἐφετεῖον προταθέντας καὶ ἀναγκαίως ἀποδεικτέους ἰσχυρισμοὺς τοῦ ἐνοικιαστοῦ, δὲν ἐπραγματοποιήθη, οὐχὶ ἐξ ἀμελείας αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς βίας τῶν φορολογουμένων καὶ τῆς ἀρνήσεως συνδρομῆς, παρὰ τῶν εἰδοποιηθεισῶν δημοσίων ἀρχῶν. Ὁ δὲ δεύτερος, διότι εἰς τὸ κράτος αὐτὸ καὶ εἰς τὴν δημόσιον δύναμιν, ἂν ἐπροκλήθη, ἐπέκειτο ἡ κατανάγκασις τῶν τοῦ ἡγεμονικοῦ δικαιώματος ὀφειλετῶν εἰς τὴν βεβαίωσιν καὶ ἀπόδοσιν αὐτῶν εἴτε τῷ δημοσίῳ, εἴτε τῷ ἀντικατασταθέντι ἀγοραστῇ. Ὅτι δὲ αἱ ἀρχαὶ προσκαλούμεναι ὀφείλουσι νὰ δώσωσιν εἰς τοῦτον τὴν συνδρομήν, ἣν δίδουσιν εἰς τοὺς εἰσπράκτορας, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀναγκαίως ἔγκειται ἐν τῇ φύσει αὐτῇ τοῦ τοιούτου εἰδικοῦ συναλλάγματος, συνάγεται καὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς καθιερωθείσης ῥητῶς ἐν τῷ ἄρθρῳ 13 τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835 νόμου ΣΟΖ τοῦ 1855, ὑπὸ τὸ κράτος καὶ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ὁποίου συνήφθη ἡ προκειμένη σύμβασις, ὅτι δὲν κατηργήθη. — Πρβ. ἀνωτ. § 316.

§ 332. Β) Ὑπὲρ τοῦ δευτέρου συστήματος (ὅτι μίσθωσις) εὕρηνται ἰδίως αἱ ἑξῆς ἀποφάσεις· ἤτοι αἱ τοῦ Ἀρ. Πάγου ὑπ' ἀριθμὸν 206 τοῦ 60, 100 τοῦ 64, 30 τοῦ 66.—Ἡ τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν 15399 τοῦ 57.

Ἰδοὺ ἡ ἀνάλυσις τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν.

α) Ἡ 206 τοῦ 60 ἔχει οὕτως·

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον θεωροῦν ὅτι διὰ νὰ ὑπάρχῃ μίσθωσις πρέπει τὸ μισθούμενον κτῆμα ν' ἀπαιτῇ καλλιέργειαν, καὶ πειθόμενον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅτι ἡ συλλογὴ τοῦ ἐλαιοκάρπου οὐδεμίαν καλλιεργείας χρείαν εἶχε, παρεδέχθη, ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος σύμβασις εἶναι ἀγοραπωλησία· ἡ ἀνωτέρω ὅμως ἐσφαλμένη ἀρχή, ἣν ὡς βάσιν τοῦ συμπεράσματός του τίθησι, παραβιάζει τὰς περὶ μισθώσεως διατάξεις τοῦ νόμου, Εἰσ. βιβλ. 3 τίτλ. 25, Πανδ. βιβλ. 19 τίτλ. 2, Cod. βιβλ. 4 τίτλ. 65, καθ' ἃς συστατικὰ τῆς μισθώσεως εἶναι ἡ χρῆσις καὶ ὁ μισθός, ἀδιάφορον ἂν ἀπαιτῆται ἢ μὴ καλλιέργεια πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς χρήσεως· ἂν δέ, ὁσάκις τὸ παραχωρούμενον πρὸς κάρπωσιν κτῆμα ἀπαιτῇ καλλιέργειαν, ὑποτίθεται, μὴ ὑπαρχούσης ἄλλης ἀποδείξεως, ὅτι ἡ σύμβασις ἀφορᾷ μίσθωσιν, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι ὁσάκις δὲν ἀπαιτεῖται

και καλλιέργεια, τὸ συνάλλαγμα ἀπολύτως εἶναι ἀγοραπωλησία, καθότι τοῦτο καὶ μόνον δὲν καθιστᾷ βέβαιον, ἂν κατὰ τὴν θέλησιν τῶν συμβαλλομένων ὑπάρχῃ πώλησις ἢ μίσθωσις τοῦ πράγματος, ἀλλ' ὁ προδιορισμὸς ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ χαρακτῆρος, ὃν οἱ συμβαλλόμενοι ἠθέλησαν νὰ δώσωσιν εἰς τὴν διομολογηθεῖσαν συμφωνίαν, καὶ ἐκ τῶν στοιχείων, δι' ὧν λαμβάνει ὕπαρξιν ὁ νομικὸς ὁρισμὸς αὐτῆς, τῶν ἀπαρτιζόντων οὐχὶ μέρος, ἀλλὰ τὸ ὅλον αὐτῆς. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ Ἐφετεῖον, ἀμφισβητουμένου μεταξὺ τῶν μερῶν τοῦ εἴδους τῆς συμφωνίας, ἀντὶ νὰ ἑρμηνεύσῃ τὸ ὅλον αὐτῆς καὶ τὰ διάφορα στοιχεῖα τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτήν, οἷον τὴν ῥητὴν τῶν μερῶν συνομολόγησιν, ὅτι ἐνοικιάζεται ὁ ἐφετεινὸς καρπὸς (τοῦ 1857) τοῦ ναοῦ «ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου», ὅτι οἱ ἐγγυηταὶ ἐγγυῶνται διὰ τὴν ἐνοικίασιν ταύτην καὶ διὰ πᾶσαν τοῦ ἐνοικιαστοῦ ἔλλειψιν, ὅτι καὶ ὁ ἐνοικιαστὴς καὶ τὰ μέλη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συμβουλίου θέλουν ἐκπληρώσει τὰς ἀναδεχθείσας ὑποχρεώσεις, ὅτι πρέπει ὁ ἐνοικιαστὴς μετὰ τὴν συλλογὴν τοῦ καρποῦ νὰ παραδώσῃ τὰ ἐλαιόδενδρα ἀβλαβῆ, ὅτι θέλουσι παραδοθῆ πρὸς τὸν ἐνοικιαστὴν αἱ ἐν τῷ μετοχίῳ ἐλαιαποθῆκαι, κενὰ καταλύματα πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν ἐργατῶν, δοχεῖα, κλίμακες κλπ. πρὸς συλλογὴν τοῦ καρποῦ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα θέλει ἐπιστρέψει ὁ ἐνοικιαστής· ὅροι, οἵτινες δύνανται ν' ἀποκρούσωσι τὴν περὶ ἀγοραπωλησίας ὕπαρξιν, καὶ ἐκ τῆς σταθμίσεως πάντων τούτων νὰ χαρακτηρίσῃ τὸ συνάλλαγμα, ἐθεώρησε τοῦτο ἀγοραπωλησίαν, διότι, ὡς ἐρρέθη, ἡ συλλογὴ τοῦ καρποῦ δὲν ἀπαιτεῖ καλλιέργειαν· πράξαν δὲ οὕτω παρεβίασεν, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, τοὺς περὶ μισθώσεως νόμους, καὶ τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ 259 ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ἃς ὁ δικαστὴς ὀφείλει μὲν ν' ἀποφανθῇ κατὰ πεποίθησιν, ἀλλὰ μετὰ προηγουμένην στάθμισιν τοῦ ὅλου τῶν εἰς αὐτὸν ὑποβληθέντων ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, καὶ ἄλλων ἀποδείξεων, ὅπερ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ Ἐφετεῖον, ὡς ἐξετέθη, παρέλειψε ».

ϐ) Ἡ 100 τοῦ 1864 φέρει·

« Ἐπειδὴ μίσθωσις ὑπάρχει, ὁσάκις παραχωρεῖται εἰς ἕτερον ἐπὶ ὡρισμένῳ χρηματικῷ ἀντιτίμῳ ἡ χρῆσις οὐ μόνον πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ δικαίων, οἷον τῆς ἐπικαρπίας καὶ οἰκήσεως (νόμ. 12. Π. 7. 1, νόμ. 13 Κώδ. de usuf.)· ἑπομένως μίσθωσίς ἐστι καὶ τὸ παρὰ τοῦ δημοσίου ἐπὶ χρηματικῷ ἀντιτίμῳ παραχωρούμενον εἴς τινα δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως τῶν διοδίων καθ' ὡρισμένον χρόνον, διότι καὶ διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης παραχωρεῖται τῷ ἐκλήπτορι ἡ κατὰ τὸν συμπεφωνημένον χρόνον χρῆσις

κὸν ἀποτέλεσμα, ὁποιονδήποτε ἄλλως καὶ ἂν ἦναι τοῦτο κατὰ τὴν τύχην. Ἐπὶ τῆς προκειμένης δὲ πωλήσεως, ἐχούσης ἰδίως ἀντικείμενον φόρον, ἡ προκειμένη ἐκτελεστέα πρᾶξις πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τύχης τῆς τοῦ ἀγοραστοῦ ἐλπίδος ἦν ἡ ἀνεμπόδιστος βεβαίωσις τῶν ἐλαιῶν ἢ τοῦ ἐλαίου, ἥτις κατὰ τοὺς εἰς τὸ Ἐφετεῖον προταθέντας καὶ ἀναγκαίως ἀποδεικτέους ἰσχυρισμοὺς τοῦ ἐνοικιαστοῦ, δὲν ἐπραγματοποιήθη, οὐχὶ ἐξ ἀμελείας αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς βίας τῶν φορολογουμένων καὶ τῆς ἀρνήσεως συνδρομῆς, παρὰ τῶν εἰδοποιηθεισῶν δημοσίων ἀρχῶν. Ὁ δὲ δεύτερος, διότι εἰς τὸ κράτος αὐτὸ καὶ εἰς τὴν δημόσιον δύναμιν, ἂν ἐπροκλήθη, ἐπέκειτο ἡ κατανάγκασις τῶν τοῦ ἡγεμονικοῦ δικαιώματος ὀφειλετῶν εἰς τὴν βεβαίωσιν καὶ ἀπόδοσιν αὐτῶν εἴτε τῷ δημοσίῳ, εἴτε τῷ ἀντικατασταθέντι ἀγοραστῇ. Ὅτι δὲ αἱ ἀρχαὶ προσκαλούμεναι ὀφείλουσι νὰ δώσωσιν εἰς τοῦτον τὴν συνδρομὴν, ἣν δίδουσιν εἰς τοὺς εἰσπράκτορας, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀναγκαίως ἔγκειται ἐν τῇ φύσει αὐτῇ τοῦ τοιούτου εἰδικοῦ συναλλάγματος, συνάγεται καὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς καθιερωθείσης ῥητῶς ἐν τῷ ἄρθρῳ 13 τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835 νόμου ΣΟΖ τοῦ 1855, ὑπὸ τὸ κράτος καὶ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ὁποίου συνήφθη ἡ προκειμένη σύμβασις, ὅτι δὲν κατηργήθη. — Πρβ. ἀνωτ. § 316.

§ 332. Β) Ὑπὲρ τοῦ δευτέρου συστήματος (ὅτι μίσθωσις) εὕρηνται ἰδίως αἱ ἑξῆς ἀποφάσεις· ἤτοι αἱ τοῦ Ἀρ. Πάγου ὑπ' ἀριθμὸν 206 τοῦ 60, 100 τοῦ 64, 30 τοῦ 66.—Ἡ τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν 15399 τοῦ 57.

Ἰδοὺ ἡ ἀνάλυσις τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν.

α) Ἡ 206 τοῦ 60 ἔχει οὕτως·

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον θεωροῦν ὅτι διὰ νὰ ὑπάρχῃ μίσθωσις πρέπει τὸ μισθούμενον κτῆμα ν' ἀπαιτῇ καλλιέργειαν, καὶ πειθόμενον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅτι ἡ συλλογὴ τοῦ ἐλαιοκάρπου οὐδεμίαν καλλιεργείας χρείαν εἶχε, παρεδέχθη, ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος σύμβασις εἶναι ἀγοραπωλησία· ἡ ἀνωτέρω ὅμως ἐσφαλμένη ἀρχὴ, ἣν ὡς βάσιν τοῦ συμπεράσματός του τίθησι, παραβιάζει τὰς περὶ μισθώσεως διατάξεις τοῦ νόμου, Εἰσ. βιβλ. 3 τίτλ. 25, Πανδ. βιβλ. 19 τίτλ. 2, Cod. βιβλ. 4 τίτλ. 65, καθ' ἃς συστατικὰ τῆς μισθώσεως εἶναι ἡ χρῆσις καὶ ὁ μισθὸς, ἀδιάφορον ἂν ἀπαιτῆται ἢ μὴ καλλιέργεια πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς χρήσεως· ἂν δὲ, ὁσάκις τὸ παραχωρούμενον πρὸς κάρπωσιν κτῆμα ἀπαιτῇ καλλιέργειαν, ὑποτίθεται, μὴ ὑπαρχούσης ἄλλης ἀποδείξεως, ὅτι ἡ σύμβασις ἀφορᾷ μίσθωσιν, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι ὁσάκις δὲν ἀπαιτεῖται

και καλλιέργεια, τὸ συνάλλαγμα ἀπολύτως εἶναι ἀγοραπωλησία, καθότι τοῦτο καὶ μόνον δὲν καθιστᾷ βέβαιον, ἂν κατὰ τὴν θέλησιν τῶν συμβαλλομένων ὑπάρχῃ πώλησις ἢ μίσθωσις τοῦ πράγματος, ἀλλ' ὁ προδιορισμὸς ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ χαρακτῆρος, ὃν οἱ συμβαλλόμενοι ἠθέλησαν νὰ δώσωσιν εἰς τὴν διομολογηθεῖσαν συμφωνίαν, καὶ ἐκ τῶν στοιχείων, δι' ὧν λαμβάνει ὕπαρξιν ὁ νομικὸς ὁρισμὸς αὐτῆς, τῶν ἀπαρτιζόντων οὐχὶ μέρος, ἀλλὰ τὸ ὅλον αὐτῆς. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ Ἐφετεῖον, ἀμφισβητουμένου μεταξὺ τῶν μερῶν τοῦ εἴδους τῆς συμφωνίας, ἀντὶ νὰ ἑρμηνεύσῃ τὸ ὅλον αὐτῆς καὶ τὰ διάφορα στοιχεῖα τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὴν, οἷον τὴν ῥητὴν τῶν μερῶν συνομολόγησιν, ὅτι ἐνοικιάζεται ὁ ἐφετεινὸς καρπὸς (τοῦ 1857) τοῦ ναοῦ «ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου», ὅτι οἱ ἐγγυηταὶ ἐγγυῶνται διὰ τὴν ἐνοικίασιν ταύτην καὶ διὰ πᾶσαν τοῦ ἐνοικιαστοῦ ἔλλειψιν, ὅτι καὶ ὁ ἐνοικιαστὴς καὶ τὰ μέλη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συμβουλίου θέλουν ἐκπληρώσει τὰς ἀναδεχθείσας ὑποχρεώσεις, ὅτι πρέπει ὁ ἐνοικιαστὴς μετὰ τὴν συλλογὴν τοῦ καρποῦ νὰ παραδώσῃ τὰ ἐλαιόδενδρα ἀβλαβῆ, ὅτι θέλουσι παραδοθῆ πρὸς τὸν ἐνοικιαστὴν αἱ ἐν τῷ μετοχίῳ ἐλαιαποθῆκαι, κενὰ καταλύματα πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν ἐργατῶν, ὄγκια, κλίμακες κλπ. πρὸς συλλογὴν τοῦ καρποῦ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα θέλει ἐπιστρέψει ὁ ἐνοικιαστής· ὅροι, οἵτινες δύνανται ν' ἀποκρούσωσι τὴν περὶ ἀγοραπωλησίας ὕπαρξιν, καὶ ἐκ τῆς σταθμίσεως πάντων τούτων νὰ χαρακτηρίσῃ τὸ συνάλλαγμα; ἐθεώρησε τοῦτο ἀγοραπωλησίαν, διότι, ὡς ἐῤῥέθη, ἡ συλλογὴ τοῦ καρποῦ δὲν ἀπαιτεῖ καλλιέργειαν· πράξαν δὲ οὕτω παρεβίασεν, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, τοὺς περὶ μισθώσεως νόμους, καὶ τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ 259 ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ἃς ὁ δικαστὴς ὀφείλει μὲν ν' ἀποφανθῇ κατὰ πεποίθησιν, ἀλλὰ μετὰ προηγουμένην στάθμισιν τοῦ ὅλου τῶν εἰς αὐτὸν ὑποβληθέντων ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, καὶ ἄλλων ἀποδείξεων, ὅπερ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ Ἐφετεῖον, ὡς ἐξετέθη, παρέλειψε ».

ϐ) Ἡ 100 τοῦ 1864 φέρει·

« Ἐπειδὴ μίσθωσις ὑπάρχει, ὁσάκις παραχωρεῖται εἰς ἕτερον ἐπὶ ὡρισμένῳ χρηματικῷ ἀντιτίμῳ ἡ χρῆσις οὐ μόνον πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ δικαίων, οἷον τῆς ἐπικαρπίας καὶ οἰκήσεως (νόμ. 12. Π. 7. 1, νόμ. 13 Κώδ. de usuf.)· ἑπομένως μίσθωσίς ἐστι καὶ τὸ παρὰ τοῦ δημοσίου ἐπὶ χρηματικῷ ἀντιτίμῳ παραχωρούμενον εἴς τινα δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως τῶν διοδίων καθ' ὡρισμένον χρόνον, διότι καὶ διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης παραχωρεῖται τῷ ἐκλήπτορι ἡ κατὰ τὸν συμπεφωνημένον χρόνον χρῆσις

κὸν ἀποτέλεσμα, ὁποιονδήποτε ἄλλως καὶ ἂν ἦναι τοῦτο κατὰ τὴν τύχην. Ἐπὶ τῆς προκειμένης δὲ πωλήσεως, ἐχούσης ἰδίως ἀντικείμενον φόρον, ἡ προκειμένη ἐκτελεστέα πρᾶξις πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τύχης τῆς τοῦ ἀγοραστοῦ ἐλπίδος ἦν ἡ ἀνεμπόδιστος βεβαίωσις τῶν ἐλαιῶν ἢ τοῦ ἐλαίου, ἥτις κατὰ τοὺς εἰς τὸ Ἐφετεῖον προταθέντας καὶ ἀναγκαίως ἀποδεικτέους ἰσχυρισμοὺς τοῦ ἐνοικιαστοῦ, δὲν ἐπραγματοποιήθη, οὐχὶ ἐξ ἀμελείας αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς βίας τῶν φορολογουμένων καὶ τῆς ἀρνήσεως συνδρομῆς, παρὰ τῶν εἰδοποιηθεισῶν δημοσίων ἀρχῶν. Ὁ δὲ δεύτερος, διότι εἰς τὸ κράτος αὐτὸ καὶ εἰς τὴν δημόσιον δύναμιν, ἂν ἐπροκλήθη, ἐπέκειτο ἡ κατανάγκασις τῶν τοῦ ἡγεμονικοῦ δικαιώματος ὀφειλετῶν εἰς τὴν βεβαίωσιν καὶ ἀπόδοσιν αὐτῶν εἴτε τῷ δημοσίῳ, εἴτε τῷ ἀντικατασταθέντι ἀγοραστῇ. Ὅτι δὲ αἱ ἀρχαὶ προσκαλούμεναι ὀφείλουσι νὰ δώσωσιν εἰς τοῦτον τὴν συνδρομήν, ἣν δίδουσιν εἰς τοὺς εἰσπράκτορας, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀναγκαίως ἔγκειται ἐν τῇ φύσει αὐτῇ τοῦ τοιούτου εἰδικοῦ συναλλάγματος, συνάγεται καὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς καθιερωθείσης ῥητῶς ἐν τῷ ἄρθρῳ 13 τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835 νόμου ΣΟΖ τοῦ 1855, ὑπὸ τὸ κράτος καὶ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ὁποίου συνήφθη ἡ προκειμένη σύμβασις, ὅτι δὲν κατηργήθη. — Πρβ. ἀνωτ. § 316.

§ 332. Β) Ὑπὲρ τοῦ δευτέρου συστήματος (ὅτι μίσθωσις) εὕρηνται ἰδίως αἱ ἑξῆς ἀποφάσεις· ἤτοι αἱ τοῦ Ἀρ. Πάγου ὑπ' ἀριθμὸν 206 τοῦ 60, 100 τοῦ 64, 30 τοῦ 66.—Ἡ τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν 15399 τοῦ 57.

Ἰδοὺ ἡ ἀνάλυσις τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν.

α) Ἡ 206 τοῦ 60 ἔχει οὕτως·

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον θεωροῦν ὅτι διὰ νὰ ὑπάρχῃ μίσθωσις πρέπει τὸ μισθούμενον κτῆμα ν' ἀπαιτῇ καλλιέργειαν, καὶ πειθόμενον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅτι ἡ συλλογὴ τοῦ ἐλαιοκάρπου οὐδεμίαν καλλιεργείας χρείαν εἶχε, παρεδέχθη, ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος σύμβασις εἶναι ἀγοραπωλησία· ἡ ἀνωτέρω ὅμως ἐσφαλμένη ἀρχή, ἣν ὡς βάσιν τοῦ συμπεράσματός του τίθησι, παραβιάζει τὰς περὶ μισθώσεως διατάξεις τοῦ νόμου, Εἰσ. βιβλ. 3 τίτλ. 25, Πανδ. βιβλ. 19 τίτλ. 2, Cod. βιβλ. 4 τίτλ. 65, καθ' ἃς συστατικὰ τῆς μισθώσεως εἶναι ἡ χρῆσις καὶ ὁ μισθός, ἀδιάφορον ἂν ἀπαιτῆται ἢ μὴ καλλιέργεια πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς χρήσεως· ἂν δὲ, ὁσάκις τὸ παραχωρούμενον πρὸς κάρπωσιν κτῆμα ἀπαιτῇ καλλιέργειαν, ὑποτίθεται, μὴ ὑπαρχούσης ἄλλης ἀποδείξεως, ὅτι ἡ σύμβασις ἀφορᾷ μίσθωσιν, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι ὁσάκις δὲν ἀπαιτεῖται

ναὶ καλλιέργεια, τὸ συνάλλαγμα ἀπολύτως εἶναι ἀγοραπωλησία, καθότι τοῦτο καὶ μόνον δὲν καθιστᾷ βέβαιον, ἂν κατὰ τὴν θέλησιν τῶν συμβαλλομένων ὑπάρχῃ πώλησις ἢ μίσθωσις τοῦ πράγματος, ἀλλ᾽ ὁ προσδιορισμὸς ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ χαρακτῆρος, ὃν οἱ συμβαλλόμενοι ἠθέλησαν νὰ δώσωσιν εἰς τὴν διομολογηθεῖσαν συμφωνίαν, καὶ ἐκ τῶν στοιχείων, δι᾽ ὧν λαμβάνει ὕπαρξιν ὁ νομικὸς ὁρισμὸς αὐτῆς, τῶν ἀπαρτιζόντων οὐχὶ μέρος, ἀλλὰ τὸ ὅλον αὐτῆς. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ Ἐφετεῖον, ἀμφισβητουμένου μεταξὺ τῶν μερῶν τοῦ εἴδους τῆς συμφωνίας, ἀντὶ νὰ ἑρμηνεύσῃ τὸ ὅλον αὐτῆς καὶ τὰ διάφορα στοιχεῖα τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτήν, οἷον τὴν ῥητὴν τῶν μερῶν συνομολόγησιν, ὅτι ἐνοικιάζεται ὁ ἐφετεινὸς καρπὸς (τοῦ 1857) τοῦ ναοῦ «ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου», ὅτι οἱ ἐγγυηταὶ ἐγγυῶνται διὰ τὴν ἐνοικίασιν ταύτην καὶ διὰ πᾶσαν τοῦ ἐνοικιαστοῦ ἔλλειψιν, ὅτι καὶ ὁ ἐνοικιαστὴς καὶ τὰ μέλη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συμβουλίου θέλουν ἐκπληρώσει τὰς ἀναδεχθείσας ὑποχρεώσεις, ὅτι πρέπει ὁ ἐνοικιαστὴς μετὰ τὴν συλλογὴν τοῦ καρποῦ νὰ παραδώσῃ τὰ ἐλαιόδενδρα ἀβλαβῆ, ὅτι θέλουσι παραδοθῆ πρὸς τὸν ἐνοικιαστὴν αἱ ἐν τῷ μετοχίῳ ἐλαιαποθῆκαι, κενὰ καταλύματα πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν ἐργατῶν, ὀγκία, κλίμακες κλπ. πρὸς συλλογὴν τοῦ καρποῦ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα θέλει ἐπιστρέψει ὁ ἐνοικιαστής· ὅροι, οἵτινες δύνανται ν᾽ ἀποκρούσωσι τὴν περὶ ἀγοραπωλησίας ὕπαρξιν, καὶ ἐκ τῆς σταθμίσεως πάντων τούτων νὰ χαρακτηρίσῃ τὸ συνάλλαγμα; ἐθεώρησε τοῦτο ἀγοραπωλησίαν, διότι, ὡς ἐῤῥέθη, ἡ συλλογὴ τοῦ καρποῦ δὲν ἀπαιτεῖ καλλιέργειαν· πράξαν δὲ οὕτω παρεβίασεν, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, τοὺς περὶ μισθώσεως νόμους, καὶ τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ 259 ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας, καθ᾽ ἃς ὁ δικαστὴς ὀφείλει μὲν ν᾽ ἀποφανθῇ κατὰ πεποίθησιν, ἀλλὰ μετὰ προηγουμένην στάθμισιν τοῦ ὅλου τῶν εἰς αὐτὸν ὑποβληθέντων ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, καὶ ἄλλων ἀποδείξεων, ὅπερ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ Ἐφετεῖον, ὡς ἐξετέθη, παρέλειψε ».

β) Ἡ 100 τοῦ 1864 φέρει·

« Ἐπειδὴ μίσθωσις ὑπάρχει, ὁσάκις παραχωρεῖται εἰς ἕτερον ἐπὶ ὡρισμένῳ χρηματικῷ ἀντιτίμῳ ἡ χρῆσις οὐ μόνον πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ δικαίων, οἷον τῆς ἐπικαρπίας καὶ οἰκήσεως (νόμ. 12. Π. 7. 1, νόμ. 13 Κώδ. de usuf.)· ἑπομένως μίσθωσίς ἐστι καὶ τὸ παρὰ τοῦ δημοσίου ἐπὶ χρηματικῷ ἀντιτίμῳ παραχωρούμενον εἴς τινα δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως τῶν διοδίων καθ᾽ ὡρισμένον χρόνον, διότι καὶ διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης παραχωρεῖται τῷ ἐκλήπτορι ἡ κατὰ τὸν συμπεφωνημένον χρόνον χρῆσις

τοῦ δικαιώματος τῆς τοιαύτης φορολογίας τοῦ δημοσίου· μίσθωσιν δὲ καὶ αἱ πηγαὶ (νόμ. 15 § 4 Παν. locati, συνδ. νόμ. 1 § 1, Π. de publicanis) χαρακτηρίζουσι τὴν τοιαύτην σύμβασιν· ὅθεν ἐσφαλμένως ἡρμήνευσεν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις τοὺς περὶ μισθώσεως ὁρισμοὺς τοῦ νόμου ». Ὅρα τὴν ἐπ. ἀπόφασιν.

γ) Μίσθωσις ὑπάρχει ὁσάκις παραχωρεῖται εἰς ἕτερον, ἐπὶ ὡρισμένῳ χρηματικῷ ἀντιτίμῳ, ἡ χρῆσις οὐ μόνον πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ δικαίων, οἷον τῆς ἐπικαρπίας καὶ οἰκήσεως. Ὥςτε ἡ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιώτου τινὸς συναπτομένη σύμβασις, δι' ἧς τὸ δημόσιον παραχωρεῖ ἐπὶ χρηματικῷ ἀντιτίμῳ εἰς τὸν ἰδιώτην τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως διοδίων καθ' ὡρισμένον χρόνον, ἀποτελεῖ μίσθωσιν. Απ. πολ. ΑΠ. 30 τοῦ 66, ἀναιροῦσα τὴν 48 τοῦ 65 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν. Ὅρα τὸ προηγ. ἐδ.

§ 833. Ὑπάρχει καὶ ἑτέρα γνώμη, καθ' ἣν ἡ μίσθωσις ἀγροτικοῦ κτήματος ὑπάγεται εἰς τὰ τυχηρὰ συναλλάγματα, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἐφαρμόζονται αἱ περὶ ὑπερμέτρου βλάβης διατάξεις. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 259 τοῦ 57 ἐν Νομ. σελ. 6242 ἐν λ. Ὑπέρμετρος βλάβη.

Περὶ τῶν τυχηρῶν συναλλαγμάτων ὅρα τὰ ἐν Θέμιδι, τ. 2 σελ. 201 ἐπ.

Ἐνπαρόδῳ σημειωτέον καὶ τοῦτο. — Ἡ συμφωνία, ἣν ἔκαμον μετὰ τοῦ ἐναγομένου νὰ συνάξῃ ἐκ τῶν ἐλαιοδένδρων μου τὰς ἐλαίας, νὰ συναγάγῃ ἀπ' αὐτῶν τὸ ἔλαιον καὶ νὰ μοὶ δώσῃ ἐξ αὐτοῦ 10 ὀκάδας, ποῖον χαρακτῆρα φέρει; Ὁ ΑΠ. (ἀπ. 11 τοῦ 35) ὠνόμασε τὸ ἀνώνυμον αὐτὸ συνάλλαγμα μίσθωσιν.

§ 334. Πρβ. ἀπόφασιν πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 56.

Περὶ δασῶν.

§ 334[2]. Πρβ. ἀνωτέρω § 69, 74. Περὶ δασῶν ὡμίλησα ἐν Εὐρ. 20 σελ. 148—160. Μετὰ ταῦτα ἐξεδόθησαν καὶ ἕτεραι περὶ δασῶν ἀποφάσεις, ἤτοι αἱ πολιτικαὶ ὑπ' ἀριθμὸν 47 τοῦ 51, 7 τοῦ 52, 135 τοῦ 55, 82 τοῦ 60, 193 τοῦ 64, 88 τοῦ 65, 125, 137 καὶ 140 τοῦ 57, καὶ αἱ ποινικαὶ 11 τοῦ 63, 160 τοῦ 65, 20 τοῦ 67, περὶ ὧν εἰς τὴν ἐκδοθησομένην συλλογήν.

Τοκοδοσίαι.

§ 334[3]. *Νομοθεσία.*—α) Διάτ. τῆς 30 Ἰανουαρ. 1835 περὶ τόκων διὰ τὰ καθυστερούμενα πρὸς τὸ δημόσιον χρέη.

β) Διάτ. 1 Ἰουνίου 1837 περὶ ἀπαλλαγῆς τόκου τῶν ἐντὸς ὀκτωημέρου προθεσμίας πληρονομένων χρεῶν.

β²) Διάτ. τῆς 29 Αὐγούστου 1837 (Εὑρ. κά σελ. 220).

γ) Ἐγκύκλιος τῆς 5 Ἀπριλίου 1855 περὶ τόκου ὑπερημερίας ἐπὶ τῶν ὀφειλομένων ἐκ προστίμων καὶ χρηματ. ποινῶν (Εὑρ. κά σελ. 185).

δ) Ἐγκύκλιος τῆς 9 Ἰουνίου 1857 περὶ τόκων ἐπὶ ποινῶν λαθρεμποριῶν.

ε) Ἐγκύκλιος τῆς 27 Αὐγούστου 1856 περὶ τόκου ὑπερημερίας ἐπὶ ἀντιτίμων ἐκποιουμένων ὑπεγγύων καρπῶν.

ς) Ἐγκύκλιος τῆς 22 Αὐγούστου 1857 περὶ τόκου ὑπερημερίας τῶν ἐλλειμμάτων τῶν ὑπολόγων.

ζ) Ἐγκύκλιος τῆς 20 Νοεμβρίου 58 περὶ τόκου ὑπερημερίας ὑπερβαίνοντος τὸ κεφάλαιον τοῦ χρέους.

ζ) Ἐγκύκλιος τῆς 5 Νοεμβρίου 1858 περὶ τόκου ὑπερημερίας διὰ τὰ ἐκ ποινικῶν τελῶν χαρτοσήμου καθυστεροῦντα.

θ) Πίναξ διαιρετῶν πρὸς εὕρεσιν ἐτησίων τόκων.

ι) Ἑρμηνεῖαι ἐπὶ τοῦ πίνακος τῶν διαιρετῶν καὶ τοῦ ἀνατοκισμοῦ.

ια) Πίναξ πρῶτος καὶ δεύτερος ἀνατοκισμοῦ.

Περὶ ὅλων αὐτῶν βλέπε συλλογὴν Πολυχρονιάδου ἐν σελ. 496—503 τ. 2.

§ 334⁴. *Νομολογία περὶ τόκων ἀφορώντων τὸ δημόσιον* (1). —Τὸ δημόσιον καταβάλλει τόκους ὑπερημερίας; Εὑρ. κά σ. 185, 271 ἐν τέλει.—Ἂν ἐνήργησεν ὡς διοικητὴς ἀλλοτρίας ὑποθέσεως; Αὐτ. σ. 198 ἐδ. γ.—Ποσὸν τόκου. Αὐτ. σ. 96.

Ἂν τὸ χρέος ἦναι ἀκαθάριστον. Εὑρ. κά σ. 224 ἐκ. Πρὸς τίνα ἡ ὄχλησις; Εὑρ. κά σ. 225.

Τὸ δημόσιον ἀπαιτεῖ τόκους ἐπὶ ἀπαιτήσεών ἐκ συμβάσεως ἄνευ συμφωνίας; Παπαρ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 170. Τὸ περὶ τόκων προνόμιον τοῦ δημοσίου κατηργήθη. Εὑρ. 21 σ. 220, 225. Ἀπ. ΑΠ. 235 τοῦ 61.

Περὶ τῶν χρεῶν τῶν ἐνοικιαστῶν ὅρα κατωτ. τὰς ἀπ. ΑΠ. 62 τοῦ 58, 315 τοῦ 64 καὶ Εὑρ. κά σελ. 213.

Ὅρα κατ. § 398.

Καταττομένου τοῦ δημοσίου διὰ τοὺς φόρους, χορηγοῦνται

---

(1) Πρβ. τὴν λ. ὑπερημερία σελ. 165 καὶ 272 προσέτι δὲ § 62, 63.

καὶ οἱ τόκοι των; ὅρα τὴν λ. Ὑπερημερία, ἔνθα ἡ 362 τοῦ 1852 ἀπόφ. τῶν ἐν Ν. Ἐφ.

Περὶ δημοτικῶν φόρων.

§ 335. Α) *Νομοθεσία* (1). — α) Νόμος τῆς 24 Δεκεμβρίου 1841 περὶ δημ. φόρων.

β) Νόμος τῆς 22 Νοεμβρίου 1846 περὶ δασμῶν.

γ) Νόμος τῆς 22 Δεκεμβρίου 1847 περὶ δημοτικῶν φόρων.

δ) Διάτ. τῆς 25 Φεβρ. 1836 περὶ εἰσοδήματος τῶν δήμων ἐκ τῶν οἰκοδομῶν.

ε) Νόμος τῆς 23 Ἰουνίου 1842 περὶ διανομῆς τῶν ἐπαρχιακῶν φόρων.

ς) Ὁδηγίαι τῆς 9 Ἰουνίου 1847 περὶ τοῦ λογιστικοῦ τῶν δήμων, περὶ ὧν ὅρα σύλλογὴν Πολυχρονιάδου σελ. 690—703.

ζ) Ἐγκύκλιος τῆς 28 Δεκεμβρίου 1847 καὶ ὁδηγίαι περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ δημοτικῶν φόρων νόμου.

η) Διάταγμα τῆς 19 Ἰανουαρίου 1853 περὶ ἑρμηνείας τῆς λέξεως *ἐμπορεύματα*, περὶ ὧν ὅρα τὰ ὑπὸ Σ. Ἀντωνιάδου *δημοτικά*, σύγγραμμα ἀναγκαῖον καὶ χρησιμώτατον εἰς πάντα πολίτην καὶ μάλιστα ὑπάλληλον.

Β) *Νομολογία*. — Ἐπειδὴ ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ γίνεται λόγος περὶ φόρων, καλὸν ἐθεώρησα νὰ προσθέσω καὶ τὰ ζητήματα, ὅσα ἡ νομολογία ἔλυσεν ὡς πρὸς τοὺς δημοτικοὺς φόρους. Εἰσὶ δὲ ταῦτα·

§ 336. Τὸ 3 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 24 Δεκεμβρίου 1841 νόμου περὶ δημοτικῶν φόρων, χαρακτηρίζον ὡς ὤνια τὰ ἐδώδιμα καὶ τὰ λοιπὰ εἰς καθημερινὴν ἐντὸς τοῦ δήμου καταναλῶσιν προωρισμένα εἴδη, περιλαμβάνει εἰς τὴν ἔκφρασιν *καὶ τὰ λοιπά*, τὸν σῖτον, τ' ἄλευρα καὶ τὸν ἄρτον, ὡς τὰ κύρια εἴδη τῶν εἰς τὴν καθημερινὴν χρῆσιν ὠνίων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 68 τοῦ 1858, κυροῦσα τὰς 14911 καὶ 15593 Ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 337. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 καὶ 11 τοῦ ἀπὸ 22 Δεκεμβρ. 1847 νόμου περὶ δημοτικῶν φόρων, ὁ εἰσαγαγὼν ἐντὸς δήμου πρὸς μεταφορὰν εἰς ἄλλον δῆμον ὤνια δὲν ὑποχρεοῦται εἰς πλήρωμὴν δημοτικοῦ φόρου, ὅταν προειδοποιήσῃ τὸν ἐπιτετραμμένον τὴν εἴσπραξιν τοῦ φόρου περὶ τούτου καὶ ἀποδείξῃ, ὅτι τὰ παρ' αὐτοῦ

(1) Πρβ. ἀνωτ. § 42.

εἰσαχθέντα ὤνια μετεφέρθησαν ἐντὸς τριῶν μηνῶν εἰς ἄλλον δῆμον, ἀδιαφόρως ὅμως ἂν τὰ ὤνια μετεκομίσθησαν παρὰ τοῦ ἰδίου εἰσάγοντος, ἢ ἐπωλήθησαν παρ' αὐτοῦ εἰς ἄλλον μεταφέροντα αὐτὰ ἀλλαχόθεν, καθότι ὁ νόμος τότε μόνον ὑποχρεοῖ τὸν εἰσάγοντα τὰ ὤνια εἰς πληρωμὴν φόρου πρὸς τὸν δῆμον ὅπου εἰσήχθησαν, ὅταν ταῦτα ἢ κατηναλώθησαν ἐντὸς τοῦ δήμου τῆς εἰσαγωγῆς, ἢ δὲν μετεφέρθησαν εἰς ἄλλον δῆμον ἐντὸς τριῶν μηνῶν. Απ. πολ. ΑΠ. 61 τοῦ 59 (1).

---

(1) Ἡ 96 τοῦ 60 πολ. ΑΠ. ἀπόφασις φέρει·

« Ἐπειδὴ οὔτε διὰ τοῦ ἀπὸ 7 Μαΐου 1837 Β. Διατάγματος, οὔτε διὰ τοῦ ΣΤ' ψηφίσματος τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, αἱ διαφοραὶ περὶ δημοτικῶν φόρων, ὡς ἡ προκειμένη, ἀφῃρέθησαν τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων.

» Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει λόγος διὰ νὰ μεταβάλῃ ὁ Ἄρειος Πάγος τὴν ἀπόφασίν του καθόσον ἀφορᾷ τὴν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 61 τ. ε. ἀποφάσεώς του γενομένην ἐξήγησιν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 1 καὶ 11 τοῦ ἀπὸ 22 Δεκεμβρίου 1847 περὶ δημοτικῶν φόρων νόμου.

» Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρ. 9 καὶ 11 τοῦ εἰρημένου νόμου, ὁ δημοτικὸς δασμὸς εἰσπράττεται διὰ τοῦ δημοτικοῦ εἰσπράκτορος, ἢ διὰ τῆς τελωνιακῆς ἀρχῆς, ὁσάκις δὲ τὰ εἰς δασμὸν ὑποκείμενα τρόφιμα, ἢ ἐμπορεύματα μετακομίζονται διά τινος δήμου, ἢ ἀποτίθενται προσωρινῶς ἐντὸς αὐτοῦ, ὀφείλει ὁ εἰσαγαγὼν αὐτὰ νὰ προειδοποιήσῃ τὸν ἐπιτετραμμένον τὴν εἴσπραξιν, τουτέστι τὴν δημοτικὴν ἢ τελωνιακὴν ἀρχὴν, διδὼν αὐτῇ ἀκριβῆ σημείωσιν τῶν εἰδῶν, καὶ τοῦ ποσοῦ ἑκάστου αὐτῶν, μετὰ δὲ παρέλευσιν τριῶν μηνῶν, τὰ εἴδη ὅσων ἡ ἐξαγωγὴ δὲν ἀποδειχθῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ εἰσαγαγόντος, ὑποβάλλονται εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ νενομισμένου δασμοῦ· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἐκ τῶν ἀπὸ 17 Ἰανουαρίου καὶ 13 Μαρτίου 1857 ἀναφορῶν τῆς ἑταιρίας Πράτζικα ἀποδεικνύεται, ὅτι αὕτη ἐγνωστοποίησε πρὸς τὸν τελώνην τὴν αὐτῆς θέλησιν νὰ ἐξαγάγῃ τοῦ δήμου τὰ ἐν αὐταῖς σημειούμενα ἐμπορεύματα, ἐκ δὲ τῶν παρουσιαζομένων φορτωτικῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι αὕτη ἐγνωστοποίησε πρὸς τὸν τελώνην τὴν αὐτῆς θέλησιν νὰ ἐξαγάγῃ τοῦ δήμου τὰ ἐν αὐτοῖς σημειούμενα ἐμπορεύματα, ἐκ δὲ τῶν παρουσιαζομένων φορτωτικῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι τὰ δηλωθέντα ἐμπορεύματα ἐξήχθησαν ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας ἀπὸ τοῦ δήμου, οἱ δὲ ἰσχυρισμοὶ τούτου ὅτι δὲν εἰδοποιήθη ὁ ἐπὶ

§ 338. Κατὰ τὸ 12 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 22 Δεκεμβρίου 1847 νόμου περὶ δημοτικῶν φόρων, ἡ εἴσπραξις αὐτῶν δὲν γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μετρήσεως, ἐκτιμήσεως καὶ ἐξελέγξεως, τῆς διὰ τοὺς δημοσίους φόρους γινομένης, ἀλλὰ τὰ μέτρα ταῦτα ἐνεργοῦνται διὰ τῶν δημοτικῶν ὑπαλλήλων ἢ τῶν ἐνοικιαστῶν· ὥστε ἡ δημοτικὴ φορολογία δὲν ἐπηρεάζεται ὑπὸ τῆς δημοσίας. Απ. πολ. ΑΠ. 346 τοῦ 65.

§ 339. Ὁ νόμος τῆς 22 Νοεμβρίου 1846, ἐπιτρέπων εἰς τοὺς δήμους τὴν ἐπιβολὴν δασμοῦ εἰς τὰ καταναλώσεως ἀντικείμενα, ὁρίζει ὅτι ἂν ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ δήμου δὲν καταρτισθῇ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ νέου ἔτους, αἱ δημοτικαὶ εἰσπράξεις καὶ δαπάναι θέλουν γίνεσθαι μέχρι τῆς ἐπικυρώσεως αὐτοῦ, συμφώνως μὲ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ παρελθόντος ἔτους· ἄρα κατὰ τὸν νόμον τοῦτον α) ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου θεωρεῖται ὡς ψήφισμα τούτου διὰ τὰ ἐν αὐτῷ κεφάλαια, καὶ β) ἐπιτρέπει τὴν εἴσπραξιν φόρου κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς νομιμοποιήσεως αὐτῆς διὰ τῆς ἐπερχομένης ἐπικυρώσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ τρέχοντος ἔτους. Απ. πολ. ΑΠ. 17 τοῦ 50.

§ 340. Ὅταν διὰ τῆς προκηρύξεως τοῦ δημάρχου δὲν τίθεται εἰδικὴ προθεσμία διὰ τὴν ἔγκρισιν δημοπρασίας δημοτικῶν φόρων, ἰσχύει ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένη διὰ τὴν ἔγκρισιν ἐπὶ ἐκποιήσεων δημοσίων φόρων· ὅθεν μὴ κοινοποιηθείσης τῆς ἐγκρίσεως εἰς

τῆς εἰσπράξεως δημοτικὸς ὑπάλληλος, αἱ ἀναφοραὶ δὲν φέρουν ἀριθμόν, οὔτε εἰς τὸ πρωτόκολλον κατετάχθησαν, οὔτε προσέτι φέρουν τὴν ὑπογραφὴν δημοτικοῦ ὑπαλλήλου, ὅτι ἡ ἑταιρία δὲν ἐναπέθεσε τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὴν δημοτικὴν ἀποθήκην, δὲν ἔχουσιν ὑπόστασιν, καθότι καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι δὲν εἰδοποιήθη ὁ δημοτικὸς ὑπάλληλος, ἂν καὶ αἱ ἀναφοραὶ καὶ πρὸς αὐτὸν ἀποτείνονται, εἰδοποιήθη ὅμως ὁ τελώνης, καὶ τοῦτο, ὡς ἐξετέθη, ἤρκει, ἡ δὲ ἐμφάνισις τῶν εἰς τοῦτον ἀναφορῶν βεβαιοῦται διὰ τῆς ἰδίας ἐπ' αὐτῶν ὑπογραφῆς του, καὶ ὁ νόμος δὲν ἔθεσεν ἰδιαίτερον καὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τύπον πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐμφανίσεως· τέλος ὁ νόμος δὲν ἐπιβάλλει τὴν ὑποχρέωσιν εἰς τὸν εἰσαγαγόντα ἐμπορεύματα πρὸς μετακόμισιν εἰς ἄλλον δῆμον νὰ τὰ ἐναποθέσῃ εἰς τὴν δημοτικὴν ἀποθήκην, ἀλλὰ τὸν ὑποχρεοῖ νὰ δώσῃ ἀναλόγως ἐγγύησιν (ἄρθρον 11 τοῦ αὐτοῦ νόμου), ἂν ὅμως τοῦτο ζητηθῇ, ὅπερ δὲν ἰσχυρίζεται ὁ δῆμος.»

τὸν ἐνοικιαστὴν ἢ ἀγοραστὴν ἐντὸς 5 ἡμερῶν, θεωρεῖται οὗτος ἀπηλλαγμένος τῶν ὑποχρεώσεών του. (ἄρθρ. 3 τοῦ νόμου 1846 καὶ ἄρθρ. 12 τοῦ ὑπὸ στοιχ. ΞΓ νόμου τοῦ 1847 καὶ ἄρθρ. 12 τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπριλίου 1855 διατ.)—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 187 τοῦ 1860, κυροῦσα τοῦ 16679 Ἐφ. Ἀθ. φέρουσαν οὕτως·

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν ὑπ' ἀριθ. κθ τοῦ 1846 (ἐφ. Κυβ. σ. 29). ιε τοῦ 1845 (ἐφ. Κυβ. σελ. 104), ΞΗ νόμον τοῦ 1847 (ἐφ. τῆς Κυβ. σ. 269), ἡ ἐκποίησις τῶν δημοτικῶν φόρων γίνεται κατὰ τοὺς περὶ ἐκποιήσεως τῶν φόρων τοῦ δημοσίου νόμους, κατὰ τούτους δὲ (διάταγμα τῆς 30 Ἀπριλίου 1855 (ἐφ. τῆς Κυβ. σελ. 133 ἐπ.).—Διάτ. τῆς 8 Αὐγούστου 1845 (ἐφ. τῆς Κυβ. σ. 100) ὁ τελευταῖος πλειοδότης εἶναι ὑπόχρεως διὰ τὴν προσφοράν του μέχρι πέντε ἡμερῶν· ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως ἡ μὲν δημοπρασία ἐγένετο τὸν εἰκοστὴν Ὀκτωβρίου 1857, ἡ δὲ ἔγκρισις ἐκοινοποιήθη τὸν Ἰανουάριον 1858, ἤτοι μῆνας ὅλους μετὰ τὴν κατακύρωσιν, ἐν ᾧ ἂν ὁ δήμαρχος ἐπρόβλεπεν ὅτι ἐντὸς πέντε ἡμερῶν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ δοθῇ ἡ ἔγκρισις, ἠδύνατο νὰ ὁρίσῃ διὰ τῆς προκηρύξεως, μακρυτέραν προθεσμίαν, ἵνα ἐντὸς ταύτης ἐνεργηθῶσι τὰ εἰκότα, ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἔπραξεν, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς εἰρημένης ὑπ' ἀριθ. 528 διακηρύξεως φερούσης· ...

« Ἐπειδὴ, τούτων οὕτως ἐχόντων, οἱ ἐκκαλοῦντες, μὴ εἰδοποιηθέντες ἐγκαίρως περὶ τῆς ἐγκρίσεως, δὲν εἶναι ὑπόχρεοι πλέον διὰ τὴν προσφοράν των· ὅθεν ὄχι νομίμως διετάχθη ἡ προσωπικὴ κράτησις αὐτῶν· ἑπομένως καὶ ἡ ἔφεσις πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὴ, καὶ ἡ ἀποφυλάκισίς των νὰ διαταχθῇ ».

§ 341. Τὸ περὶ ἐκτάκτων δασμῶν ψήφισμα τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου θεωρεῖται ἰσχύον, γενομένης ἐγκρίσεως, ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περὶ ἐγκρίσεως διατάγματος.—Τοιαύτη ἐστὶν ἡ ἔννοια τοῦ 5 ἄρθρου τοῦ νόμου ΞΗ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 255 τοῦ 65.

§ 342. Τὸ ἄρθρ. 11 τοῦ περὶ δημοτικῶν φόρων νόμου ΞΗ δὲν ὁρίζει ὅτι ὁ ἐννοικιαστὴς ἐμμέσων δημοτικῶν φόρων ὡρισμένου τινὸς εἴδους δικαιοῦται νὰ φορολογῇ καὶ τὰ πρὸ τοῦ ἔτους αὐτοῦ ἀποταμιευμένα καὶ ὑποκείμενα εἰς τοιοῦτον φόρον εἴδη. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 370 τοῦ 1855.

§ 343. Ὁ ἐκδογεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν ἀπὸ τὸν δῆμον, ὅστις παρανόμως εἰσέπραξε τὸν δημοτικὸν φόρον ἄλλου δήμου, οὗτινος εἶναι ἐκδοχεύς; Ναί.—Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 13331. Ἂν δὲ ὁ προϋπολογισμὸς ἄλλως ὥρισεν; Ἴδε τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν Ἐφ. Ἀθηνῶν 13331, κυρωθεῖσαν διὰ τῆς 143 τοῦ 56 ἀποφ. ΑΠ. Ὥστε ὁ δῆμος, ὅστις εἰσέπραξε παρανόμως δημοτικὸν φόρον

ανήκοντα εἰς τὸν ἐκδοχέα τοῦ ἐνάγοντος, εὐθύνεται ἀπέναντι τούτου. Τεμ. 32 (12, 1) Πανδ.—Ἀπ. πολ. Ἀπ. 143 τοῦ 1856.

§ 344. Τὸ δημόσιον εἶναι ὑπόχρεον εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ δημοτικοῦ φόρου τοῦ ὀφειλομένου ἀπὸ τὸν ἐργολάβον διὰ τὰ παρ' αὐτοῦ εἰσαχθέντα πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ ὤνια, ἀφοῦ ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἐμποδίσῃ τὸν μισθωτὴν νὰ τὸν εἰσπράξῃ παρὰ τοῦ ἐργολάβου. — Ἀπ. πολ. ΑΠ. 68 τοῦ 1858, κυροῦσα τὴν 14911 καὶ 15593 Ἐφ. Ἀθ.

§ 345. Ὁ ἐνοικιαστὴς δημοτικῶν φόρων δύναται νὰ καταδιώξῃ τοὺς ὑπενοικιαστάς, εἰς οὓς παρεχώρησε τὰ δικαιώματά του, ἵνα πληρώσωσι τὸ συνομολογηθὲν ποσόν, καὶ ἂν ἐκεῖνος δὲν τὸ ἐπλήρωσεν εἰς τὸν δῆμον; Ναί, κατὰ τὴν 18578 τοῦ 1860 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. (Νομ. Μελ. σ. 1108. 1114)

§ 346. Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 248 τοῦ 58.

Τὸ διάταγμα τῆς 20 Μαΐου 1834 (1).

§ 346 [2]. Χωρεῖ ἡ δεκαετὴς κτητικὴ παραγραφὴ ὑπὲρ τοῦ ἀγοράσαντος γαίας παρ' ἀξιωματικοῦ, εἰς ὃν ἡ Κυβέρνησις τὰς παρεχώρησεν, οὗτος δὲ τὰς ἐξεποίησε πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς δεκαετίας; Ὄχι, διότι τὸ ἄρθρ. 11 τοῦ § 1, συνδυασμένον μὲ τὸ ἄρθρ. 8 ἐδ. 5 καὶ 10 τοῦ ἀπὸ 20 Μαΐου 1834 διατάγματος ἀπαγορεύει τὴν ἀπαλλοτρίωσιν ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως παραχωρουμένων παρ' αὐτῆς εἰς ἀξιωματικὸν γαιῶν, ὅπου δὲ ὁ νόμος ἀπαγορεύει τὴν ἀπαλλοτρίωσιν πράγματος, ἀπαγορεύεται καὶ ἡ διὰ χρησιδεσποτείας κτῆσις αὐτοῦ. Νόμ. 28 (50. 16).—Βασ. (2. 2) 26.—Νόμ. 12 § 4 (6. 12). — Βασ. (15. 2). Καὶ ἡ καλὴ πίστις τοῦ ἀγοραστοῦ, τουτέστιν ἡ ἄγνοια τοῦ ὅτι αἱ πωλούμεναι αὐτῷ γαῖαι εἰσὶν ἐξ ἐκείνων, ὧν ἀπαγορεύεται ἡ ἐκποίησις, δὲν τὸν ὠφελεῖ. Νόμ. 24 πρ (41. 3).—Βασ. (50. 3) 23. Ἀλλ' ἡ ἀπαλλοτρίωσις λογίζεται ὡς μὴ γενομένη, καὶ ἑπομένως χρησιδεσποτεία δὲν χωρεῖ κατὰ τοῦ ὑπὲρ οὗ ἡ ἀπαγόρευσις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 122 τοῦ 67 ἀναιροῦσα τὴν 158 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 346 [3]. Κατὰ τὸ ἀπὸ 20 Μαΐου 1834 περὶ τῶν μὴ ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικῶν διάταγμα, ὁ βαθμολογηθεὶς καὶ λαβὼν εἰς προικοδότησιν διὰ γραμματίου ἐθνικὰς γαίας δὲν λαμβάνει σύν-

---

(1) Ὅρα ἀνωτ. § 213 ἐπ.—Πρβ. καὶ λ. Παραγραφή. Τὸ διάτ. αὐτὸ ὅρα εἰς συλλ. Πετσάλη. σελ. 211.

ταξιν, καὶ τὸ ἀνάπαλιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 339 τοῦ 1855, ἐν ὅρα εἰς Εὑρ. ιή σελ. 215 λ. Σύνταξις.

Περὶ φυτειῶν.

§ 347. Περὶ φυτειῶν εἰς ἐθνικὰς γαίας. — Νόμος τῆς 15|27 Ἰανουαρίου 1837 (σ. 10 ἐφ. Κυβ. τοῦ 1837). — Διάταγμα τῆς 22 Ἰανουαρίου 1837. — Ἕπεται ἡ νομολογία.

§ 347 [a]. Οἱ ἐμφυτευταὶ ἔχουσι τὰ παραγγέλματα; Δικαίωμα διανομῆς; Πρβ. § 83 (ἐν σελ. 100;), 270 καὶ 286.—Οἱ ἐμφυτεύσαντες ἐθνικὰς γαίας ἔχουν τὸ δικαίωμα ν' ἀποκρούσωσιν ἄλλον, θέλοντα νὰ καταλάβῃ αὐτάς; ἀνωτέρω σελ. 175.

§ 348. Ἰδιωτῶν ἐμφυτευσάντων ἐπὶ ἐθνικῶν γαιῶν σταφιδαμπέλους καὶ ἀμπέλους ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦ νόμου τῆς 15 Ἰανουαρίου 1837, εἴτε ἀδείᾳ εἴτε ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως, συνέστη μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ αὐτῶν κοινωνία· δυνάμει δὲ τοῦ εἰρημένου νόμου καὶ τοῦ νόμου 13 Βασ. (20. 4) ὁ ἐμφυτευτὴς ἀποκτᾷ ἐπὶ τῆς ἀδιαιρέτου μερίδος του δικαίωμα κυριότητος, γινομένης τῆς διανομῆς κατὰ τὸν εἰρημένον νόμον τοῦ 37. —Τὴν μερίδα του δὲ δύναται καὶ ὁ ἐμφυτευτὴς, κατὰ τὸν νόμον 68 Πανδ. (17. 2) περιεχόμενον ἐν τῷ εἰς τὸν Ἀρμ. (3. 3) νεαρὰν τοῦ Καισ. Ῥωμανοῦ, καὶ ὁ δανειστὴς αὐτοῦ νὰ ἐκποιήσῃ κατὰ τὸν νόμον 62 (17. 2) Πανδ. — Τὰ δικαιώματα δὲ τοῦ δημοσίου ὡς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ ἐμφυτευτοῦ δὲν παραβλάπτονται διὰ τῆς ἀπαλλοτριώσεως, διότι ὁ ἀγοράζων τὴν ἀδιαίρετον μερίδα τοῦ κτήματος ὑπόκειται εἰς τοὺς ὅρους τοῦ ἀπὸ 15 Ἰανουαρίου 1837 νόμου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 1 τοῦ 47, ἐπικυροῦσα τὴν 66 τοῦ 1846 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

Σημ· Ἐκ τῆς ἀποφάσεως δὲν προκύπτει, ἂν τὸ κτῆμα κατεσχέθη ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ χρόνου, μετὰ τὴν ὁποίαν ἤθελε νὰ γείνῃ ἡ διανομὴ τοῦ κτήματος μεταξὺ τοῦ κυρίου καὶ τοῦ ἐμφυτευτοῦ, τὸ δὲ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον (ἀπ. 5289 τοῦ 1849) ἀπεφήνατο, ὅτι τοιαύτη κατάσχεσις δὲν συγχωρεῖται πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ χρόνου αὐτοῦ. Καὶ κατὰ τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφ. (ὅρα τὴν 66 τοῦ 66 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν Εὑρ. ς' σελ. 614) οἱ κάτοχοι γαιῶν πρὸς ἐμφύτευσιν δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς, ἂν πρὸ τῆς διανομῆς ἐκτεθῶσιν αὗται εἰς πλειστηριασμὸν, ἔχουν ὅμως τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισχέσεως μέχρι τῆς ἀποζημιώσεως· ἤτοι πρὸ τῆς ἐπελεύσεως τοῦ ὡρισμένου πρὸς διανομὴν χρόνου ὁ ἐμφυτευ-

τὴς δὲν θεωρεῖται ὡς ἀποκτήσας καὶ τὴν κυριότητα ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως τῆς γῆς. — Πρβ. καὶ τὴν 4794 τοῦ 48 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἐν Εὐρ. ς' σελ. 619.

§ 349. Αἱ τῆς φυτείας δαπάναι ἀποδίδονται; Παρατηρητέον α) ἐν γένει αἱ ἀρχικαὶ πρὸς φυτείαν δαπάναι εἰσὶν ἐπωφελεῖς, αἱ δὲ πρὸς διατήρησιν τῆς φυτείας ταύτης ἀναγκαῖαι. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 131 τοῦ 47. Καλλ. 2, 179, ἐκδ. 2. — Πρβ. ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ. εἰς Νομικὴν σ. 6173.

Ἀλλ' ὁ μετὰ τὸν νόμον τῆς 15 Ἰαν. 1837 (σελ. 9 ἐφ. Κυβ. σελ. 747 συλλ. Πετ.) φυτεύων, ἄνευ ἀδείας, ἐθνικὰς γαίας θεωρεῖται κακῆς πίστεως κάτοχος, καὶ δὲν τῷ ἐπιδικάζονται αἱ τῆς ἐμφυτεύσεως δαπάναι. Τεμ. 7 § 12 (41, 1) Πανδ. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 21 τοῦ 1854 (1), φέρουσα·

« Ἐπειδὴ ὁ νόμος τῆς 15 Ἰανουαρίου 1837 προνοεῖ μόνον περὶ τῶν γαιῶν, ὅσαι ἐνεφυτεύθησαν ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐδημοσιεύθη ὁ εἰρημένος νόμος, ὅτι δηλ. νὰ διανέμωνται μεταξὺ τοῦ φυτευτοῦ καὶ τοῦ δημοσίου, εἴτε δι' ἀδείας, εἴτε ἄνευ ἀδείας ἐφυτεύθησαν· ὁ νόμος οὗτος, ἂν δὲν ἀπαγορεύῃ ῥητῶς, οὐδ' ἐπιτρέπει ὅμως τὴν ἄνευ ἀδείας ἐμφύτευσιν μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ, οὔτε σχέσιν ἔχουν μὲ αὐτὸν τὸν νόμον οἱ φορολογικοὶ νόμοι, οὔτε δύναται νὰ ἐξάξῃ τις ἐξ αὐτῶν τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὑπάρχει καὶ εἰς τὰς μετὰ ταῦτα φυτευθείσας ἄνευ ἀδείας γαίας τὸ εὐεργέτημα, τὸ ὁποῖον ὁ νόμος τοῦ 37 ἐχορήγησεν εἰς τοὺς μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐμφυτευτὰς κτλ. . . » (2).

---

(1) Ἀναιροῦνται, δι' αὐτῆς, αἱ 252 καὶ 1282 τοῦ 51, καὶ 652 ἀποφ· Ἐφ. Ναυπλ.

(2) Πρβ. κατωτέρω § 352 ἐπ. τὴν 80 τοῦ 51 πολ. ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου· ἀνωτέρω δὲ σελ. 101 ἐν τέλει;

Ἄλλην ἀρχὴν φαίνεται ὅτι παρεδέχθη τὸ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετεῖον. Κατ' αὐτὸ, οἱ μετὰ τὸ διάταγμα τῆς 15 Ἰανουαρίου 1837 ἐμφυτεύσαντες γαίας ἐθνικὰς δὲν ἀποκτῶσι μὲν τὴν κυριότητα αὐτῶν, ἀλλὰ θεωροῦνται ὡς καλῆς πίστεως κάτοχοι, ἔχοντες δικαίωμα νὰ λάβωσι τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἐπωφελῆ ἔξοδα αὐτῶν. Ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. 258 τοῦ 45 ἐν Νομικῇ σελ. 4214. — Ἀπ. 243 τοῦ 50 τῶν αὐτῶν ἐφετῶν ἐν Εὐρ. ς' σ. 623. — Πρβ. ἀπ. Ἐφ. Ν. 896 τοῦ 55 καὶ 652 τοῦ 53.

Μετὰ τὸ διάταγμα αὐτὸ τοῦ 1837 ἀναγνωρίζεται τοῖς γεωργοῖς δικαίωμα προτιμήσεως ἐπὶ τῶν καλλιεργουμένων παρ' αὐ-

§ 350. Τὸ δημόσιον δὲν ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τῶν καρπῶν τῶν γαιῶν, ἐφ' ὧν ἐγένετο ἐμφύτευσις κατὰ τὸν νόμον τῆς 15 Ἰανουαρίου 1837, καθόσον οἱ περὶ φορολογίας νόμοι κανονίζουν κατ' ἔτος τὰ δικαιώματα του δημοσίου ὡς πρὸς τὴν φορολογίαν τῶν εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπαγομένων κτημάτων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 1 τοῦ 47.

§ 351. Οἱ ἐμφυτευταὶ καὶ οἱ καλλιεργοῦντες ἐθνικὰς γαίας ἔχουσι τὴν περὶ νομῆς ἀγωγήν; ὅρα ἀνωτέρω § 286 (1).

Περὶ οἰκοδομῶν εἰς ἐθνικὰ γήπεδα (2).

Διάταγμα τῆς 24 Μαρτίου 1838.

Ψήφισμα 26 Αὐγούστου 1830 περὶ γεωργικῶν οἰκιῶν καὶ καλυβῶν (συλλ. Πολυχρ. σ. 509.

Νόμος 11 Μαΐου 1855 περὶ πληρωμῆς τῶν γηπέδων, ἐφ' ὧν οἱ κατέχοντες ᾠκοδόμησαν (αὐτ. σελ. 515. ἐφ. Κυβ. σ. 140).

Ἡ ὑποβαλοῦσα τὸ νομοσχέδιον τοῦ ἀπὸ 11 Μαΐου 1855 νόμου ἔκθεσις τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομ. ὑπουργείου ἔχει οὕτως (3)·

« Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ἀφ' οὗ ἀπεκατέστη ἡ εἰρήνη, διαφόρων τόπων τῆς Ἑλλάδος κάτοικοι ἀνήγειραν αὐτογνωμόνως οἰκοδομὰς ἐπὶ γῆς ἐθνικῆς ἢ ἔκτισαν ἐπὶ ἐθνικῶν ἐρειπίων.

» Ἡ κυβέρνησις τοῦ Καποδιστρίου, θέλουσα νὰ συμβιβάσῃ τὰ συμφέροντα τῶν ἀνεγειράντων τοιαύτας οἰκοδομὰς μὲ τὰ συμφέροντα καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου, ἐξέδωκε τὸ ἀπὸ 11 Σεπτεμβρίου 1831 τριακοστὸν ψήφισμα. Κατὰ τοῦτο, ἀνεγνωρίζοντο ὡς ἰδιοκτῆται τῶν ἄνευ ἀδείας καταληφθέντων τόπων ἢ ἐπισκευασθέντων κτιρίων, ὅσοι ἔστεργον νὰ προσφέρωσι κατὰ

τῶν γαιῶν; Πρβ. τὰ διατάγματα τῆς 19 Μαρτίου, 5 Ἀπριλίου καὶ 24 Ἰουνίου 1843, ἀπαγορεύοντα εἰς τοὺς φαλαγγίτας καὶ ἀξιωματικοὺς τοῦ ναυτικοῦ νὰ προικοδοτῶνται μὲ γαίας καλλιεργουμένας ὑπὸ τῶν γεωργῶν πρὸς χρῆσιν αὐτῶν. Ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. 243 τοῦ 50 ἐν Εὐρ. ς' σελ. 623. Πρβ. κατ. § 354[7] ἐπ.

(1) Πρβ. τὰς 640 καὶ 634 τοῦ 49 ἀποφ. τῶν ἐν Ν. Ἐφετῶν ἐν Εὐρ. ς' σελ. 620 καὶ 621.

(2) Δίδονται τὰ παραγγέλματα; ἀνωτ. § 270 ἐπ.

(3) Ὅρα τὰς σελ. 61, 481 ἐπ. 527 ἐπ. τῶν πρακτικῶν τῆς Βουλῆς τοῦ 1855.

προθεσμίας ἢ ἀμέσως εἰς μετρητὰ τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν προσδιοριζόμενον ὑπὸ πραγματογνωμόνων κατὰ τὴν ἐπὶ δημοπρασίας τιμὴν τῶν πλησιοχώρων ἐκποιηθέντων ἐθνικῶν γηπέδων· ἀλλὰ τοῦ μέτρου τούτου δὲν ἐγένετο ἐφαρμογή.

» Ἡ Βασιλικὴ κυβέρνησις, ἐπιθυμοῦσα νὰ θεραπεύσῃ ἐπιεικῶς τὸ πρᾶγμα, ἀπεφάσισε διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Μαρτίου 1838 διατάγματος νὰ παραχωρήσῃ εἰς τοὺς κατόχους καὶ τὴν κυριότητα αὐτὴν τῶν εἰρημένων ἐθνικῶν κτημάτων, κατὰ τὰ ἄρθρα 11 καὶ 12 τοῦ περὶ προικοδοτήσεως νόμου, προηγουμένης ἐκτιμήσεως.

» Ἀλλὰ τὸ Βασιλικὸν διάταγμα ἔμεινε κατὰ δυστυχίαν ἀδημοσίευτον, δὲν ἔγεινε γνωστὸν εἰς ὅλους καὶ δὲν ἔφερεν ἑπομένως τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα.

» Ἐν τούτοις δὲν εἶναι δίκαιον νὰ στερῆται τὸ δημόσιον τῆς ἰδιοκτησίας του, οὐδὲ εἰς τοὺς ἰδιώτας αὐτοὺς συμφέρει νὰ στερῶνται ἐπ' ἄπειρον νομίμων ἰδιοκτησίας τίτλων. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ συνταχθῇ καὶ νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Βουλῆς ἰδιαίτερον περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου νομοσχέδιον.

» Εἰς αὐτὸ διετηρήθη μὲν ὡς βάσις ἡ αὐτὴ διὰ πραγματογνωμόνων ἐκτίμησις, ἀλλά, συμπληρουμένης τῆς διατάξεως, ἀποδίδεται εἰς τοὺς πολίτας καὶ ὡρισμένη τις ἔκτασις τόπου ὡς περιοχὴ τῶν οἰκιῶν, κανονίζεται δὲ λεπτομερέστερον καὶ ἡ πραγματογνωμοσύνη αὐτὴ καὶ ὁ τρόπος προσέτι τῆς ἐκτιμήσεως. Τέλος πρὸς τελειοτέραν τῶν ἀγοραστῶν εὐκολίαν καὶ ἡ πληρωμὴ τοῦ χρέους διαιρεῖται εἰς ἓξ ἰσαλλήλους ἐτησίας δόσεις, ἐξασφαλιζομένου τοῦ δημοσίου δι' ὑποθήκης τῶν ἐκποιουμένων κτημάτων μέχρις ἐξοφλήσεως.

» Τοιουτοτρόπως τὸ νομομοσχέδιον συμβιβάζει, νομίζω, ὅσον ἔνεστι τὰ συμφέροντα τοῦ δημοσίου μετὰ τῶν ἰδιωτῶν, καθότι εἰς τούτους μὲν χαρίζον τὴν χρῆσιν, εἴτε τὸ ἐκμίσθωμα τοσούτων παρελθόντων ἐτῶν, εὐκολῦνον δὲ εἰς τὸ μέλλον καὶ τὴν ἀγορὰν διὰ προθεσμιῶν ἱκανῶς ἐκτεταμένων, ἐκπληροῖ ἔργον πατρικῆς τῷ ὄντι προνοίας, εἰς τὸ δημόσιον δὲ οἰκονομοῦν μέρος τῆς ἐθνικῆς περιουσίας, παρημελημένον μέχρι τοῦδε, χορηγεῖ νέον πόρον εἰς τὰς πολυειδεῖς τοῦ δημοσίου ταμείου ἀνάγκας. Ἔχω λοιπὸν δικαίως τὴν πεποίθησιν, ὅτι οἱ ἐκτεθέντες λόγοι θέλουσι κριθῆ παρὰ τῆς Βουλῆς ἀποχρῶντες πρὸς ἔγκρισιν τοῦ προκειμένου νομοσχεδίου.

» Τὴν 15 Ἰανουαρίου 1855.

» Ὁ *ὑπουργὸς* Π. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ.»

§ 353. ὅρα ἀνωτέρω § 287.

§ 354. Τὸ ἀπὸ 24 Μαρτίου 1838 διάταγμα, χορηγοῦν δικαίωμα εἰς τοὺς ἐπὶ ἐθνικῶν γηπέδων οἰκοδομήσαντας νὰ λάβωσιν αὐτὰ ὡς προικοδότησιν, δὲν ἀποστερεῖ τὸ δημόσιον τῆς κατοχῆς αὐτῶν, οὔτε τὴν ἀποδίδει εἰς τοὺς μέλλοντας ν' ἀποκτήσωσιν αὐτὰ διὰ προικοδοτήσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 226 τοῦ 1851, κυροῦσα τὴν 975 τοῦ 1849 Ἐφ. Ναυπλ.

§ 354[2]. Κατὰ τὸν νόμον Κώδ. 5 (3. 32), Π. 84, 13 (15, 1), ὁ κακῆς πίστεως κάτοχος δύναται νὰ λάβῃ ἀποζημίωσιν μόνον διὰ τὰ ἀναγκαῖα ἔξοδα, τοιαῦτα δὲ δὲν εἶναι τὰ γενόμενα εἰς αὐθαίρετον ἐπιχείρησιν οἰκοδομῆς ἐπ' ἀλλοτρίῳ ἐδάφει. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 80 τοῦ 51, περὶ ἧς εἰδικώτερον κατωτέρω (1).

§ 354[3]. Τὸ ἄρθρον 4 ἐδ. 2 τοῦ ἀπὸ 13 Ὀκτωβρίου 1852 διατάγματος ἀφορᾷ (ἐφημ. Κυβ. σ. 317) καὶ τὰς δαπάνας τῶν καλῇ τῇ πίστει κατόχων ἐθνικῶν οἰκοπέδων; ὄχι.

Τὸ δημόσιον ἐνήγαγε τὸν Γ ζητήσαν τὴν παραχώρησιν ἐθνικοῦ οἰκοπέδου, κατεχομένου ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου, ἀγοράσαντος αὐτὸ παρ' ἄλλου· ὁ ἐναγόμενος ἐζήτησεν, ἐπιβοηθητικῶς, τὰς δαπάνας του, ἀλλὰ τὸ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετεῖον ἀπέρριψε τὴν αἴτησιν ταύτην διὰ τῆς 969 τοῦ 56 ἀποφάσεως, στηριχθὲν εἰς τὸ διάταγμα τῆς 13 Ὀκτωβρίου 1852. Τὴν ἀπόφασιν ὅμως ταύτην ἀνῄρεσεν ὁ Ἄρ. Πάγος σκεφθεὶς (ἀπ. 306 τοῦ 57), ὅτι τὸ διάταγμα αὐτὸ ἀφορᾷ τὰ αὐθαιρέτως κατεχόμενα οἰκόπεδα· ὡς ἐξαιρετικὴ δὲ τοῦ κοινοῦ δικαίου διάταξις πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν ῥητῶς ἐν αὐτῷ προβλεπομένην περίπτωσιν, καὶ ὄχι εἰς ἄλλην· τοιαύτη δὲ εἶναι καὶ ἡ προκειμένη, ἐν ᾗ οὐχὶ αὐθαιρέτως, ἀλλὰ δυνάμει πωλητηρίου, εἶναι κάτοχος ὁ ἐναγόμενος.

§ 354[4]. Ἐνταῦθα ἀναγκαῖον θεωρῶ νὰ προσθέσω καὶ τὰ ἑξῆς. Οἱ κάτοχοι τῶν δημοπρατηθέντων φθαρτῶν κτημάτων ἀποζημιώνονται διὰ τὰς ἐν αὐτοῖς βελτιώσεις αὐτῶν;

Τὸ ἀπὸ 16 Ἰουνίου 1842 διάταγμα ἀναγνωρίζει δικαίωμα ἀποζημιώσεως εἰς τοὺς κατόχους δημοπρατηθέντων φθαρτῶν κτημάτων διὰ τὰς βελτιώσεις, ὅσας ἔκαμαν μετὰ τὴν τελευταίαν προσφορὰν τῶν λαμβανόντων πωλητήρια δι' αὐτὰ ταῦτα τὰ κτήματα, καὶ ἐπιβάλλει εἰς τούτους τὴν πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσιν· δὲν ἀναγνωρίζει δὲ ἀπολύτως δικαίωμα πρὸς ἀποζημίωσιν διὰ τὰς βελτιώσεις ἐν οἱῳδήποτε ἄλλῳ χρόνῳ γενομένας· ἑπομένως καθὸ

---

(1) Περὶ δαπανῶν εἰς ἀλλότριον κτῆμα. Πρβ. ἀνωτ. § 349 ἐπ.

ἐξαιρετικῶς χορηγοῦν ἀποζημίωσιν, ἥτις κατὰ τὸν κοινὸν νόμον δὲν ὀφείλεται εἰς τοὺς κατὰ παράκλησιν κατόχους, δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ἄλλην παρὰ τὴν ἐν αὐτῷ προνοουμένην περίστασιν. Ὥςτε τὸ δημόσιον, προκαλοῦν τὴν ἀποβολὴν ἀπὸ τῆς κατοχῆς ἐθνικῶν κτημάτων, δὲν ὀφείλει ἀποζημίωσιν διὰ τοιαύτας βελτιώσεις. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 312 τοῦ 57, ἀναιρ. τὴν 555 τοῦ 56 ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ.—Ἀρ. Π. 150 τοῦ 57. ἀναιροῦσα τὴν 79 τοῦ 56 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.—Ἀπ. Ἀρ. Π. 47 τοῦ 57, ἀναιροῦσα τὴν 78 τοῦ 56 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.—Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 16718 καὶ 16860 τοῦ 59.—Ἀπ. Ἀρ. Π. 14 τοῦ 57, ἀναιροῦσα τὴν 77 τοῦ 56 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. — Ἀπ. Ἀρ. Π. 48 τοῦ 57, ἀναιροῦσα τὴν 74 τοῦ 56 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 354 [5]. Ὁ ἀγοράσας οἰκοδομὴν ὑπάρχουσαν εἰς ἐθνικὸν οἰκόπεδον, δύναται νὰ διεκδικήσῃ τοῦτο; Ἴδε τὴν πρὸ τοῦ 1862 ἀπ. 11178 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν.

§ 354 [6]. Τὸ ἄρθρ. 6 τοῦ νόμου τῆς 11 Μαΐου 1855 ἀπαιτεῖ τὴν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένην αἴτησιν ἐπὶ ποινῇ ἀποστερήσεως τῆς κατοχῆς καὶ ἀποκλείσεως πρὸς πληρωμὴν τοῦ τιμήματος, ἢ μόνον ἐπὶ ἀπωλείᾳ τῶν λοιπῶν ὠφελημάτων τοῦ νόμου, καὶ ἰδίως τῆς ἀτόκου πληρωμῆς; Ὁ ΑΠ. (ἀπ. 203 τοῦ 67, ἀναιροῦσα τὴν 76 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Ν.) εἶπεν ὅτι ἡ στέρησις περιλαμβάνει ἅπαντα τὰ ἐκ τοῦ προκειμένου νόμου πηγάζοντα ὠφελήματα τῶν κατόχων, ἅτινα δυνάμει τοῦ νόμου αὐτῶν συνίστανται, ἄρα καὶ τὴν κυριότητα καὶ κατοχήν.

§ 354 [6]. *Διάταγμα τῆς 16 Ἰουνίου 1842.* — Ὅρα ἀνωτέρω σελ. 100 ἑπ. καὶ § 354 [4] τῆς ἀνωτ. σελ.

§ 354 [7]. Περὶ τοῦ νόμου τῆς 24 Ἰουνίου 1843 ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω ἐν σελ. 109, 122, 172. Ἀλλὰ προστίθενται καὶ ταῦτα·

§ 354 [8]. Ὁ ἀπὸ 24 Ἰουνίου 1843 νόμος (ἐφ. Κυβ. σ. 88) ἀποβλέπων εἰς τὸ νὰ μὴ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὴν χρῆσιν τῶν γεωργικῶν οἰκογενειῶν τὰς γαίας, ἃς ἑκάστη αὐτῶν συνήθως καλλιεργεῖ, δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν γαίας βαλτώδεις, διότι γαῖαι τοιαῦται δὲν εἶναι καλλιεργούμεναι· ἄλλως δὲ ὁ νόμος αὐτὸς κατατάττει εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην μόνον τὰς ποτιστικάς, τὰς πεδινὰς καὶ τὰς ὀρεινὰς γαίας, οὐδόλως δὲ τὰς βαλτώδεις. Περὶ τούτου δὲ δύναται νὰ κρίνῃ οἴκοθεν τὸ δικαστήριον (δηλ. ὅτι ἦσαν βαλτώδεις). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 209 τοῦ 64, κυροῦσα τὴν 21518 Ἐφ. Ἀθ.—Πρβ. ἀν. σελ. 122.

§ 354 [9]. Οἱ γεωργοῦντες γαίας ἐθνικὰς γεωργοὶ ἔχουν ἔνστα-

τὶν κατὰ τῶν ἀγωνιστῶν, πρὸς οὓς τὸ δημόσιόν παρεχώρησεν αὐτὰς δυνάμει τοῦ ἀπὸ 20 Μαΐου 1843 διατάγματος; Ναὶ, εἶπεν ἡ πλειονοψηφία τῶν ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετῶν, οὐχὶ δὲ ἡ μειονοψία. Ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ. 322 τοῦ 1849, ἣν ἴδε ἐν Εὐρ. τ. 5 σ. 727.

§ 354[10]. Ἡ πρότασις, ὅτι ὁ ἐπίδικος ἀγρὸς, πλησίον τῆς πόλεως κείμενος, εἶναι ἀστυκὸν κτῆμα καὶ καθὸ τοιοῦτον δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν γαιῶν, περὶ ὧν ὁ νόμος τοῦ 1843 περὶ γεωργῶν, δὲν εἶναι ἀκριβῶς νομικὸν ἐπιχείρημα, ἀλλὰ μᾶλλον πραγματικὸς ἰσχυρισμὸς μὴ δυνάμενος νὰ προταθῇ κατὰ πρῶτον ἐν ἐκκλήτῳ δίκῃ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 147 τοῦ 67.

§ 354[11]. Ὁ ἀπὸ 24 Ἰουνίου 1843 νόμος, καθ' ὃν οἱ φαλαγγῖται καὶ οἱ διαθέσιμοι ἀξιωματικοὶ τοῦ ναυτικοῦ δὲν δύνανται νὰ προσκτήσωσιν ἐθνικὰς γαίας ἐκ τοῦ διὰ τὴν χρῆσιν τῶν καλλιεργούντων γεωργῶν ὁρισθέντος μέρους, εἶναι ἐξαιρετικός· ἄρα δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰ ὀρφανὰ τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 345 τοῦ 57, κυροῦσα τὴν 655 τοῦ 57 ἀπ. Ἐφ. Ν.

§ 354[12]. Σχετικὰ ὅρα ἀνωτέρω § 137—148 ἐπ. περὶ φαλαγγιτῶν καὶ περὶ τῶν εἰς Κρῆτας δοτέων γαιῶν.

§ 355. *Περὶ χορηγήσεως ἑνὸς στρέμματος γῆς εἰς ἕκαστον χωρικόν.*

Νόμος ὑπ' ἀριθ. Π τῆς 29 Φεβρ. 1848 (σελ. 22 ἐφ. Κυβερν.)

Διάταγμα 3 Αὐγούστου 1850 περὶ ἐκτελέσεως τοῦ ἀνωτέρω νόμου (συλλ. Πολύχρ. σελ. 510 ἐπ.).

Ἕπεται ἡ νομολογία.

§ 356. Πρβ. ἀνωτέρω § 288.

§ 357. Ὁ ἀπὸ 29 Φεβρουαρίου 1848 Π νόμος, χορηγῶν εἰς τοὺς γεωργοὺς ὡρισμένην τινὰ ποσότητα γῆς, δὲν ἐννοεῖ βεβαίως, ὅτι ἕκαστος ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ καταλάβῃ κατ' ἀρέσκειαν καὶ αὐτογνωμόνως ὁποιονδήποτε μέρος ἐθνικῆς γῆς, ἀλλ' ὅτι ἡ παραχώρησις πρέπει νὰ γίνῃ πάντοτε διὰ τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς μετὰ μετὰ προηγουμένην αἴτησιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 80 τοῦ 51, κυροῦσα τὴν 577 τοῦ 50 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

§ 357[3]. Ἔχουν δικαίωμα ἀποζημιώσεως διὰ τὰς δαπάνας των; Ὅρα ἀνωτέρω § 349, 354[2].

§ 357[4]. *Τὸ περὶ φορολογίας διάταγμα τοῦ 1835.*

Κατὰ τὸ ἀπὸ 2|14 Μαΐου 1835 Β. διάταγμα περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς διὰ τὸ ἔτος 1835, ἡ ἐνοικίασις

τῶν ἐθνικῶν προσόδων αὐτοῦ τοῦ ἔτους ἐνηργεῖτο ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ἐπάρχων, ἐκ δὲ τούτου γίνεται φανερὸν, ὅτι ὁ τότε οἰκονομικὸς ὑπάλληλος, ἤγουν ὁ ἔφορος, εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐνοικιάσῃ τὰς ἐθνικὰς προσόδους τῆς περιφερείας τῆς δικαιοδοσίας του, νὰ προσδιορίσῃ τὰ ὅρια τῶν ἐνοικιασθέντων χωρίων καὶ δήμων καὶ ἐν γένει νὰ ἐνεργήσῃ πᾶσαν πρᾶξιν ἀναγομένην εἰς τὴν ἐνοικίασιν, ὅλαι δὲ αἱ πράξεις αὐτοῦ ὡς ἐντολοδόχου αἱ στρεφόμεναι περὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐνοικιάσεως ἐθεωροῦντο ὡς πράξεις τοῦ δημοσίου ὡς ἐντολοδόχου, καὶ καμμίαν προσωπικὴν εὐθύνην αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἐνοικιαστὰς δὲν ἐπέβαλλεν εἰς αὐτὸν τὸ εἰρημένον διάταγμα, ὥςπερ τὸ περὶ φορολογίας τοῦ 1836, τὸ ὁποῖον, περιορίσαν τὴν ἐξουσίαν του, τὸν κατέστησεν ὑπεύθυνον προσωπικῶς πρὸς τοὺς ἐνοικιαστὰς διὰ πᾶσαν μεταξύ των περὶ ὁρίων διένεξιν. — Ὥςτε περιττὴ ἀποβαίνει πᾶσα ἀπόδειξις ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 57 τοῦ 46, ἀναιροῦσα τὴν 3896 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 357^{5}. *Περὶ τοῦ νόμου τῆς 18 Ἀπριλίου 1836.* — Ἡ πληρωμὴ φόρου ἐπικαρπίας δυνάμει τοῦ ἀπὸ 18|30 Ἀπριλίου 1836 νόμου δὲν ἐπιφέρει μεταβολὴν εἰς τὴν κατοχήν. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 102 τοῦ 1867. — Προκειμένου δὲ περὶ ἐξακριβώσεως τῆς ἰδιοκτησίας κατὰ τὸν νόμον αὐτὸν, ἡ παραδοχὴ τῶν ἀγωγῶν τῶν ἀποκρουόντων τὰς ἀξιώσεις τοῦ δημοσίου διακατόχων δὲν παρέχει λόγον πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν περὶ κακῆς πίστεως κατόχου διατάξεων, ἀλλ' ἐπιφέρει μόνον τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ δημοσίου πρὸς ἀπόδοσιν τῶν ἐξαχθέντων καρπῶν, ἤγουν τοῦ εἰσπραχθέντος φόρου τῆς ἐπικαρπίας. 156 § 4 πολ. δικονομίας. (ἡ αὐτὴ ἀπόφασις).

§ 357^{6}. *Φορολογία τοῦ 1839.* — Ὁ περὶ φορολογίας τοῦ 1839 νόμος ἀπαγορεύει τὴν ἕνωσιν διαφόρων δήμων ὡς πρὸς τὴν ἐνοικίασιν φόρων. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 24 τοῦ 1863.

§ 357^{6}. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρ. 8 τοῦ νόμου αὐτοῦ, ὅρα ἀπόφασιν πολ. ΑΠ. 212 τοῦ 53.

§ 357^{7}. *Φορολογία τοῦ 1844.* — Κατὰ τὸν περὶ φορολογίας τοῦ 1844 νόμον, πᾶσα δημοπρασία θεωρεῖται αὐτοδικαίως ὡς κῦρος ἔχουσα, καὶ ὁ πλειοδότης δύναται νὰ ζητήσῃ τὸ ἐνοικιαστήριον, νὰ δώσῃ ὁμολογίας καὶ νὰ κάμῃ ἔναρξιν τῶν δικαιωμάτων του μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν προθεσμιῶν, περὶ ὧν τὰ

ἄρθρα 15 καὶ 16 τοῦ νόμου αὐτοῦ. Ἀπόφασις πολ. Ἀρ. Π. 114 τοῦ 48.

§ 357 Β. *Φορολογικὸς νόμος τῶν προϊόντων τοῦ 1845.*— ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 72 τοῦ 65. Ἔχει δικαίωμα ἀποζημιώσεως, δυνάμει τοῦ νόμου αὐτοῦ, ὁ κάτοχος φυτείας ἐγκαταλειφθείσης, ἣν ἐκαλλιέργησε; Ναί. (Ἡ αὐτὴ ἀπόφασις.)

§ 358. *Φορολογία ζώων καὶ προϊόντων.*

α) Νόμος ΟΔ τῆς 16 Φεβρουαρίου 1848 (σελ. 23 ἐφ. Κυβ.)

β) Νόμος ΡΚΑ περὶ φόρου τῶν ζώων διὰ τὸ 1849 (σελ. 29 ἐφ. Κυβ.).

γ) Νόμος ΠΓ τῆς 19 Ἀπριλ. 1848 περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς διὰ τὸ 1848 (σ. 51 ἐφημ. Κυβ. τοῦ 48. σελ. 73 ἐφημ. Κυβερν. τοῦ 49).

δ) Διάταγμα περὶ ἐκτελέσεως τῶν δημοπρασιῶν τῆς 2 Μαΐου 1848 (ἐφ. Κυβ. σελ. 64.)

ε) Νόμος ΡΑ τῆς 5 Μαΐου 1849 περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων (σελ. 71. ἐφ. Κυβερν.).

ς) Νόμος ΡΝΓ τῆς 10 Μαρτίου 1850 περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς διὰ τὸ 1850 (σελ. 19 ἐφημ. Κυβερν.)

ζ) Νόμος ΣΝΓ τῆς 17 Ὀκτωβρίου 1853 περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς διὰ τὸ 1854 (σελ. 320 ἐφ. Κυβ. τοῦ 1853.).

Ἕπεται ἡ νομολογία.

§ 359. Ἐκ τοῦ νόμου ΡΑ (ἄρθρ. 3 καὶ διατ. ἄρθρ. 13) δὲν συνάγεται ὅτι ὁ νόμος ἀποκλείει τὸν ἐνοικιαστὴν ν' ἀναπληροῖ μετὰ τὸ πέρας τῆς συγκομιδῆς ἑκουσίως καὶ πρὶν ἢ προσκληθῇ παρὰ τοῦ ἐφόρου τὸ ἐλλεῖπον· ἡ πρόσκλησις, ἣν διατάττεται οὗτος νὰ κάμῃ, δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ ἐκεῖνον τὸν ἐνοικιαστὴν, ὅστις δὲν πληρώνει τὸ χρέος του ἑκουσίως.—Ὁ ἐνοικιαστὴς δὲ, ὁ θέλων νὰ πληρώσῃ, ἔχει *πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς δεκαπενθημέρου προθεσμίας* τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος του εἰς καρποὺς ἢ εἰς χρήματα κατὰ τὰς τρεχούσας ἐν καιρῷ τῆς πληρωμῆς τιμάς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 20 τοῦ 54.

§ 360. Ὁ νόμος ΡΑ ἀφορᾷ καὶ τὰς ἀκαλλιεργήτους γαίας; Ἡ ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου κατοχὴ γαιῶν καλλιεργημένων ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν ἀκαλλιεργήτων τῶν κειμένων ἐντὸς τῶν καλλιεργημένων; Κατὰ τὴν μειονοψηφίαν τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. τὸ χέρσον καὶ λογ-

κῶδες κτῆμα δὲν ὑπάγεται εἰς τὸν νόμον ΡΛ τοῦ 1849. Ἄλλως δὲ φρονεῖ ἡ πλειονοψηφία διὰ τῆς 726 τοῦ 1855 ἀποφάσεως (ἐφ. Νομ. σ. 6057), ἣν ἴδε ἐν λ. Νομή.

§ 361—2. Ὁ ἐνοικιαστὴς καταδιώκεται διὰ τὸ καθυστέρημα τοῦ φορολογουμένου; Ναί.

Κατὰ τὸ 3 ἄρθρ. τοῦ περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς νόμου διὰ τὸ 1849, ὅςτις ἴσχυε καὶ διὰ τὸ 1850, κατὰ τὸν νόμον ΡΝΓ, ἐν περιπτώσει καθυστερήσεως καρποῦ μετὰ τὸ πέρας τῆς συγκομιδῆς ἢ τῆς ἀποξηράνσεως, τὸ δημόσ. καταλογίζει αὐτοὺς εἰς χρήματα ἢ εἰς βάρος τῶν ἐνοικιαστῶν ἢ τῶν καθυστερούντων αὐτοὺς φορολογουμένων καὶ ἐνεργεῖ διοικητικῶς τὴν εἴσπραξιν· ὥςτε εἶναι ἐσφαλμένη ἡ γνώμη ὅτι τὸ καθυστεροῦν μέρος τῶν καρπῶν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς κρατηθὲν ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους καὶ εἰσπραχθῇ ἀπὸ αὐτοὺς παρὰ τοῦ δημοσίου καὶ νὰ συμψηφισθῇ ὑπ' αὐτοῦ μετὰ τοῦ χρέους τοῦ ἐνοικιαστοῦ, καὶ ὅτι τὸ δημόσιον δὲν δύναται νὰ καταδιώξῃ ἀμέσως τὸν ἐνοικιαστὴν ἕνεκα τοῦ ὑπὸ τῶν φορολογουμένων καθυστεροῦντος μέρους τῶν καρπῶν. Απ. πολ. ΑΠ. 94 τοῦ 53, ἀναιροῦσα τὴν 846 τοῦ 52 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. (1).

§ 363. Κατὰ τὸ ἄρθρον 7 τοῦ περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς διὰ τὸ ἔτος 1848 νόμου, ἰσχύοντος καὶ διὰ τὸ ἔτος 1850, ἐφαρμοζομένου δὲ καὶ εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν καὶ εἴσπραξιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπικαρπίας τῶν κτημάτων τῶν διαλελυμέ-

---

(1) Διὰ τὸ ὑπὸ τῶν φορολογουμένων ὀφειλόμενον ποσὸν καταδιώκεται ὁ ἐνοικιαστής; Προκειμένου περὶ ἐνοικιάσεως προσόδων, γενομένης τῷ 1851, ὅτε ἴσχυον οἱ φορολογικοὶ νόμοι τοῦ 48 καὶ 49, ἡ φροντὶς τῆς παρὰ τῶν φορολογουμένων μετακομιδῆς τῶν φόρων εἰς τὴν κεντρικὴν ἀποθήκην ἀνατίθεται εἰς τοὺς ἐνοικιαστάς· ἐν περιπτώσει δὲ καθυστερήσεως καρπῶν, μετὰ τὸ πέρας τῆς συγκομιδῆς, ἢ τῆς ἀποζημιώσεως, τὸ δημόσιον καταλογίζει αὐτοὺς εἰς χρήματα, ἢ εἰς βάρος τοῦ ἐνοικιαστοῦ ἢ τῶν καθυστερούντων φορολογουμένων, καὶ ἐνεργεῖ διοικητικῶς τὴν εἴσπραξιν. Ἐκ τούτου καὶ ἐκ τῶν ἄρθρων 14 καὶ 56 τοῦ φορολογικοῦ νόμου τοῦ 1848 προκύπτει, ὅτι τὸ δημόσιον ἔχει τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα νὰ καταδιώξῃ τὸν ἐνοικιαστὴν ἢ τοὺς φορολογουμένους, καὶ ἂν τὸ δημόσιον διέταξε νὰ μὴν ἀποδώσωσιν εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν τοὺς φόρους (ὅρα ἄρθρ. 10 τοῦ φορολογικοῦ νόμου τοῦ 1848). Απ. πολ. ΑΠ. 196 τοῦ 53.—Παρ. καὶ τὴν ἀπ. 160 τοῦ 1853 ΑΠ.

νων καταστηρίων (ἄρθρ. 58 τοῦ νόμου αὐτοῦ), ὁ ἐνοικιαστὴς ὀφείλει, ἐπὶ ποινῇ ἀποῤῥίψεως πάσης εἰς τὸ μέλλον ἀπαιτήσεως κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀποζημιώσεως, νὰ ζητήσῃ ἐγγράφως καὶ ἐπὶ ἀποδείξει, πρὸ τῆς εἰς αὐτὸν κατακυρώσεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπικαρπίας, τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας περὶ τῶν ὁρίων καὶ θέσεων, ὅπως δυνηθῇ νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐγγραφὴν τοῦ ὀφειλομένου αὐτῷ δικαιώματος. Ἀπ. 9224 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 364. Οἱ ἐνοικιασταὶ καταστάντες ὑπερήμεροι, ἀφοῦ προσκληθῶσιν ὑπὸ τοῦ οἰκ. ἐφόρου νὰ συμπληρώσωσι τὸ ἔλλειμα τοῦ φόρου, ὀφείλουν τόκους, ἐὰν τὸ ἔλλειμμα συνίσταται εἰς χρήματα, ἢ τὸ διαφέρον, ἐὰν τὸ ἔλλειμμα συνίσταται ἐκ καρπῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 99 τοῦ 58.—Πρβ. κατ. § 366^{2}.

§ 364^{2}. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ νόμου ΡΛ πρβ. τοὺς ἀνωτέρω §§ 272—284.

§ 365. Νόμος ΣΝΓ τῆς 17 Ὀκτωβρίου 1853 περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς διὰ τὸ 1854 (σ. 320 ἐφ. Κυβ. τοῦ 53.).

Ἂν καὶ τὸ ἄρθρον 39 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 207 (;) τοῦ 1853 νόμου ἀναθέτῃ, προκειμένου περὶ μὴ δηλώσεως γῆς καλλιεργηθείσης κοκκάρι, τὸν διορισμὸν τοῦ πραγματογνώμονος εἰς τὸν ἔφορον, δὲν ὁρίζει ὅμως, ὅτι ἡ ὅρκισις τοῦ πραγματογνώμονος γίνεται ἐνώπιον τοῦ ἐφόρου· ἐξ ἐναντίας καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ ἰδίου νόμου, ὅτε ὁ διορισμὸς τῶν πραγματογνωμόνων ἀνατίθεται εἰς τὸν ἔπαρχον, ἔφορον καὶ εἰρηνοδίκην, ὁ νόμος δὲν ἐπιτρέπει νὰ γείνῃ ἡ ὅρκισις ἐνώπιον τοῦ ἐφόρου, ἀλλὰ πρέπει νὰ γενῇ ἐνώπιον τοῦ ἐπάρχου ἢ τοῦ εἰρηνοδίκου· ἄρα καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρ. 39, ὁ ὅρκος πρέπει νὰ δοθῇ ἐνώπιον ἑνὸς τῶν ὑπαλλήλων τούτων. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 71 τοῦ 55.

§ 366. Ὁ κατὰ τὸ 1854 ἐνοικιαστὴς ἐπικαρπίας ἐθνικῶν ἐλαιῶν, ὅστις ἐξεποίησεν ἔλαιον πρὶν εἰδοποιήσῃ τὸν ἔφορον καὶ τὸν ταμίαν, καὶ ἐναπέθεσεν ἔλαια εἰς ἄγνωστον μέρος, χωρὶς νὰ τοὺς εἰδοποιήσῃ, τιμωρεῖται δυνάμει τοῦ ἄρθρου 34 ἐδ. 7 τοῦ περὶ προϊόντων τῆς γῆς διὰ τὸ 1854 νόμου, μὴ ἐφαρμοζομένου τοῦ περὶ πολυετοῦς μισθώσεως ἐλαιοδένδρων νόμου ΣΝΗ τῆς 25 Ὀκτωβρίου 1853. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 78 τοῦ 56.

§ 366^{2}. Ὁ ἐνοικιαστὴς ἀπὸ πότε εἶναι ὑπόχρεως εἰς πληρωμὴν τόκων; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 62 τοῦ 58 (Εὐρ. ὑπερημερία σελ. 214 ἐν τέλει) καὶ ἀπ. 315 τοῦ 64 Ἀρ. Πάγου, περὶ ὧν καὶ κατωτέρω. Πρβ. τὴν § 334^{3} καὶ 364.

§ 366^{3}. Ἐπὶ τοῦ νόμου ΡΛ. — Ὅταν ὁ ἐνοικιαστὴς ἀρνῆται τὴν καταμέτρησιν καὶ δὲν σημειοῖ ἐν τοῖς διπλοτύποις τὸν φόρον,

παραλαμβάνων μάρτυρας, ὁ δήμαρχος δύναται νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν καταμέτρησιν τῶν καρπῶν τῶν φορολογουμένων. Απ. πολ. ΑΠ. 195 τοῦ 50, σχ. 2.

§ 366^{4}. ὅρα κατωτέρω τὰς 183 τοῦ 58 καὶ 309 τοῦ 63 πολ. ἀποφ. τοῦ Αρ. Π.

§ 366^{5}. Κατὰ τὸ περὶ φόρων τοῦ 1848 διάταγμα (ἄρθρ. 5, 7, 11 καὶ 12), ἀφοῦ ὑπογραφῶσι τὰ πρακτικὰ τῆς δημοπρασίας, τὸ συνάλλαγμα εἶναι τέλειον καὶ καθιστᾷ ὑπόχρεον τὸν πλειοδοτήσαντα ἐνοικιαστὴν καὶ τὸν ἐγγυητήν, ἐὰν τὸ δημόσιον κοινοποιήσῃ τὴν ἔγκρισίν του ἐντὸς πέντε ἡμερῶν, ἡ δὲ μετὰ τὴν ἔγκρισιν σύνταξις τῶν ὁμολογιῶν τείνει πρὸς πλειοτέραν ἀσφάλειαν τοῦ δημοσίου, καὶ ὁ ἀναπλειστηριασμὸς διατάσσεται, ἐὰν ὁ πλειοδοτήσας δὲν ὑπογράψῃ τὰ πρακτικὰ καὶ δὲν δώσῃ ἐγγυητήν, ὅτε τὸ συνάλλαγμα δὲν εἶναι κατηρτισμένον, καὶ οὐχὶ μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῶν πρακτικῶν, ὅτε εἰσὶν ὑπόχρεοι πρὸς πληρωμὴν τοῦ τιμήματος. Απ. πολ. ΑΠ. 59 τοῦ 1864.

§ 366^{6}. Τὸ ἄρθρ. 13 τοῦ περὶ φόρων διατάγμ. τοῦ 1848 δὲν ἀπαιτεῖ ἀπόφασιν τοῦ οἰκον. ἐφόρου κατὰ ἰδιαίτερον τύπον συντεταγμένην, ἀλλὰ πίνακα περιέχοντα τ' ἀπαιτούμενα προσόντα. Απ. πολ. ΑΠ. 59 τοῦ 1864. Κατ. § 366^{9}.

§ 366^{7}. Τὸ κατὰ τὸ ἄρθρ. 6 τοῦ περὶ φορολογίας τῶν ζώων νόμου τοῦ ἔτους 1848, ἰσχύοντος καὶ διὰ τὸ 1849 (1), συντασσόμενον πρωτόκολλον χρησιμεύει καὶ διὰ τὴν ποινικὴν καταδίωξιν καὶ διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου. Απ. πολ. ΑΠ. 233 καὶ 236 τοῦ 53.

§ 366^{8}. Οἱ φόροι οὖν τῶν ζώων εἰσπράττονται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παρὰ τῶν ἐφόρων συνταχθέντων πινάκων εἰσπράξεως, ἀπόφασις δὲ ποινικὴ δὲν ἀπαιτεῖται. Οἱ πίνακες στηρίζονται εἰς τὰς δηλώσεις ἢ εἰς τὰς ἀποφάσεις, περὶ ὧν τὸ ἄρθρον 9 τοῦ νόμου ΡΚΑ τοῦ 1849, ὅπερ οὐδόλως ἔχει τὴν ἔννοιαν, ὅτι ἐν περιπτώσει ἀποκρύψεως τῶν ζώων, τὸ πρωτόκολλον τῆς ἀπαριθμήσεως (ἄρθρ. 6 τοῦ αὐτοῦ νόμου) χρησιμεύει μόνον εἰς τὴν ποινικὴν καταδίωξιν τῶν ἀποκρυψάντων τὰ ζῶα, καὶ ὅτι μόνον μετὰ τὴν ποινικὴν καταδίκην αὐτοῦ δύναται οὗτος, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, νὰ καταδικασθῇ εἰς τὸν φόρον τῶν ἀποκρυφθέντων ζώων, παρέχοντος τοῦ πρωτοκόλλου τῆς καταμετρήσεως πλήρη ἀπόδειξιν περὶ τοῦ εἴδους καὶ τοῦ ποσοῦ τῶν

---

(1) Πρβ. ἐφημ. Κυβερν. σελ. 29 τοῦ 49.

ζώων. Ὥστε δὲν εἶναι ὀρθὸν τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ τίτλος, δυνάμει τοῦ ὁποίου ὁ ταμίας ἐπιδιώκει τὴν πληρωμὴν φόρου, πρέπει, ἐν ἐλλείψει δηλώσεως τοῦ κτηνοτρόφου, νὰ στηρίζηται εἰς ποινικὴν ἀπόφασιν. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 236 τοῦ 1853.

§ 366[9]. Πρὸς ἐνέργειαν καταδιώξεως διοικητικῆς ὡς πρὸς τὴν φορολογίαν τῶν προϊόντων τῆς γῆς διὰ τὸ 1848 δὲν ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τοῦ ἁρμοδίου οἰκονομικοῦ ἐφόρου κατ' ἰδιαίτερόν τινα τύπον συντεταγμένη, ἀλλὰ πίναξ ἐμφαίνων τὸν καταλογισμὸν τοῦ ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως ἐλλείμματος εἰς χρήματα (ἄρθρ. 13 τοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου διατάγμ.). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 209 τοῦ 63, ἀνατρ. τὴν 20942 Ἐφ. Ἀθ.—Ἀνωτ. § 366[6].

§ 366[10]. Διὰ τοῦ ἄρθρ. 4 τοῦ ἀπὸ 5 Μαΐου 1849 περὶ φορολογίας νόμου ἀπαγορεύεται γενικῶς πᾶσα διοικητικὴ ἐκτέλεσις, ὁσάκις ὁ φορολογούμενος σημειώσῃ τὰς ἐνστάσεις του ἐπὶ στελέχους.—Ἄρα πᾶσα κατάσχεσις, μετὰ τὴν σημείωσιν ταύτην, εἶναι ἄκυρος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 481 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 565 τοῦ 52 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

§ 366[11]. *Φορολογικὸς νόμος τοῦ 1850*. Καταδιωκόμενός τις ὑπὸ τοῦ δημοσίου διὰ τὴν πληρωμὴν ἐλλείμματος καρπῶν ἐξ ἐνοικιάσεως προερχομένου δύναται οὐχὶ μόνον δι' ἀνακοπῆς, ἀλλὰ καὶ δι' ἀγωγῆς νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν ὅτι προηγουμένως δὲν ἐζητήθη νὰ πληρώσῃ τὸ ἔλλειμμα ἀπὸ ὁμοειδεῖς καὶ τῆς αὐτῆς ποιότητος καρπούς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 410 τοῦ 1852.

§ 366[12]. Τὸ δημόσιον δύναται ἀμέσως νὰ καταδιώξῃ τὸν ἐνοικιαστὴν ἕνεκα τοῦ ὑπὸ τῶν φορολογουμένων καθυστεροῦντος μέρους τῶν καρπῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 94 τοῦ 53, περὶ ἧς καὶ κατ. (εἰς τὸ περὶ καθυστερούντων χρεῶν).

§ 366[13]. Κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ περὶ φορολογίας νόμου διὰ τὸ ἔτος 1849 ἰσχύοντος καὶ διὰ τὸ 1850, τὸ δημόσιον ἔχει τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα νὰ καταλογίζῃ τοὺς καθυστεροῦντας καρποὺς εἰς βάρος τῶν ἐνοικιαστῶν ἢ τῶν φορολογουμένων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 94, 160 καὶ 196 τοῦ 53.

§ 366[14]. *Νόμος ΡΟΓ*. Εἰς τὰ στελέχη, κατὰ τὸν ΡΟΓ νόμον, πρέπει νὰ ὑπογράφηται καὶ ὁ ἐνοικιαστής; Ὄχι. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 150 τοῦ 62 (1).

(1) Πρβ. κατ. § 438 ἐπ.

§ 366[15]. Ο Α, κατηγορηθεὶς ἐπὶ πλαστογραφίᾳ φορολογικῶν διπλοτύπων, ἐκηρύχθη ἀθῶος· τὸ διπλότυπον δὲ, ἐκδοθὲν κατὰ τὸν περὶ φορολογίας νόμον τοῦ 1851, ἔφερε μόνην τὴν ὑπογραφὴν ἑνὸς προσώπου ἄλλου παρὰ τὸν φορολογούμενον. Ζητεῖται λοιπὸν ποῖος νόμος ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα; Ὁ ΑΠ. (ἀπ. ποιν. 61 τοῦ 53) εἶπεν, ὅτι ἐφαρμοστέον εἶναι τὸ ἄρθρον 4 τοῦ περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς νόμου τοῦ 1849, ἰσχύοντος καὶ διὰ τὰ ἔτη 1850 καὶ 1851· τὸ ἄρθρον δὲ αὐτὸ καθιεροῖ τὴν ἀρχὴν, ὅτι δύναταί τις νὰ ὑπογράψῃ δι' ἐντολοδόχου, ἀρκεῖ ν' ἀποδεικνύηται ἡ ἐντολὴ, καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἐφαρμοστέον τὸ ἄρθρον 15 τοῦ περὶ φορολογίας τοῦ 1848 νόμου, ὅπερ δὲν διατέλλει ἂν οἱ μάρτυρες ὤφειλον νὰ συνυπογράφωσιν, ἂν μόνον ἐγνώριζον γράμματα.

§ 366[16]. Τὸ στέλεχος εἶναι ἄκυρον, ὅταν, ἀρνηθέντος τοῦ φορολογουμένου νὰ ὑπογράψῃ, δὲν ὑπέγραψεν ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ πάρεδρος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 219 τοῦ 54.

§ 366[17]. Διάταγμα τῆς 13 Ὀκτωβρίου 1852. — Πρβ. ἀνωτέρω § 354[3] περὶ τῶν εἰς ἐθνικὸν κτῆμα δαπανῶν τοῦ κατόχου.

§ 367. *Νόμος Ρη. Φορολογία τῶν προϊόντων τοῦ 1852.*

α) Νόμος ΡΗ τῆς 31 Ἰανουαρίου 1852 περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς (σελ 33 ἐφ. Κυβ. τοῦ 52).

β) Διάταγμα περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ τῆς 25 Φεβρουαρίου 1852 (σελ. 50 ἐφ. Κυβερν. τοῦ 52).

§ 368. Κατὰ τὸ ἄρθρον 23 τοῦ φορολογικοῦ νόμου τοῦ 1852 ἰσχύοντος καὶ διὰ τὸ 1853, ἐὰν οἱ φορολογούμενοι δὲν μετακομίσωσιν ὁλοκλήρους τοὺς φόρους εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δημόσιον καταλογίζει αὐτοὺς εἰς χρήματα εἰς βάρος τοῦ ἐνοικιαστοῦ ἢ τῶν φορολογουμένων, κατ' ἐκλογὴν, καὶ ἐνεργεῖ διοικητικῶς τὴν εἴσπραξιν· δὲν εἶναι δὲ ὀρθὸν, ὅτι τὸ δημόσιον δὲν ἔχει τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα τοῦ νὰ καταδιώξῃ τὸν ἐνοικιαστὴν ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν στείλει οὗτος τὰ στελέχη εἰς τὸν ἔφορον καὶ αὐτὸς δὲν τὰ ἀποδώσει εἰς τὸν ἐνοικιαστήν. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 372 τοῦ 62, ἀνατρέπουσα τὴν 18840 τοῦ 61 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 369. Κατὰ τὸ 23 ἄρθρ. τοῦ φορολογικοῦ νόμου τοῦ 1852 ἂν ὁ ἐνοικιαστὴς παρέδωκεν εἰς τὸν οἰκον. ἔφορον στελέχη διπλοτύπων, περιέχοντα ποσὸν ἀνώτερον τοῦ πρὸς τὸ δημόσιον χρέους του ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως, οὐδόλως ἐμποδίζεται ἐκ τούτου τὸ δημό-

σιον ν' ἀπευθύνῃ κατ' αὐτοῦ τὴν καταδίωξιν, ἔχον τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα ἢ τὸν ἐνοικιαστὴν νὰ καταδιώξῃ ἢ τοὺς φορολογουμένους. Άπ. πολ. ΑΠ. 234 τοῦ 66.

§ 370. Ἐκ τῶν ἐδαφίων 3 καὶ 4 τοῦ ἀπὸ 25 Φεβρουρίου διατάγματος—52 (ἐφ. Κυβ. ὑπ' ἀρ. 64 τοῦ 52) ἀποδεικνύεται, ὅτι καὶ ἡ τρίτη δημοπρασία δὲν εἶναι ὑποχρεωτική, ἂν καὶ δὲν περιέχῃ παράβασίν τινα, ἡ δὲ ἐπαναλαμβανομένη διατηρεῖ τὴν ἀριθμητικὴν τάξιν τῆς ἀκυρωθείσης, καὶ θεωρεῖται τρίτη καὶ οὐχὶ τετάρτη. Ἐπομένως δύναται νὰ γείνῃ καὶ εἰς αὐτὴν προσφορά. Άπ. πολ. ΑΠ. 46 τοῦ 55, ἀναιροῦσα τὴν 1289 τοῦ 53 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.—Πρβ. καὶ τὴν 45 τοῦ 55 ἀπ. τοῦ ΑΠ., ἀναιροῦσαν τὴν 123 τοῦ 53 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. (1).

§ 371. Κατὰ τὸ 4 ἐδάφιον τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 25 Φεβρ. 1852 διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς διὰ τὸ ἔτος 1852 νόμου, ὅταν δημοπρασία τις ἀκυρωθῇ ἕνεκα παραβάσεως τῶν διατάξεων τοῦ νόμου (τοῦ διατάγματος) ἐπαναλαμβάνεται διατηροῦσα τὴν ἀριθμητικὴν τάξιν τῆς ἀκυρωθείσης, π. χ. ἐὰν ἡ δευτέρα ἦναι ἡ ἀκυρωθεῖσα, ἡ ἐπαναλαμβανομένη, τὴν τάξιν αὐτῆς λαμβάνουσα, θεωρεῖται ὡς δευτέρα· τὸ αὐτὸ γίνεται, καὶ ἐὰν ἡ ἀκυρωθεῖσα εἶναι τρίτη· ὅτι δὲ καὶ ἡ τρίτη δημοπρασία ἀκυρωθεῖσα δύναται νὰ ἐπαναληφθῇ, καθίσταται πρόδηλον ἐκ τοῦ τελευταίου ἐδαφίου τοῦ εἰρημένου ἄρθρου, διότι κατὰ τὸ ἐδάφιον τοῦτο, συνδυαζόμενον μετὰ τοῦ προηγουμένου, τὸ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργεῖον, μετὰ τὴν ἀκύρωσιν καὶ τῆς τρίτης δημοπρασίας, διατάσσει ἢ τὴν διὰ λογαριασμὸν τοῦ δημοσίου εἴσπραξιν τῆς προσόδου, ἐὰν θεωρήσῃ ἀσύμφορον τὴν δημοπρασίαν, ἢ τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἀκυρωθείσης τρίτης. Ἐκ τούτου δὲ ἕπεται, ὅτι καθὼς ἐπὶ τῆς δευτέρας, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς τρίτης δημοπρασίας, δύναται νὰ γείνῃ προσφορὰ κατὰ τὸ 2 ἐδάφιον τοῦ διαληφθέντος ἄρθρου· καὶ αὕτη εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν προσφερτήν, ὅταν, ἀκυρωθείσης τῆς τρίτης δημοπρασίας, διαταχθῇ ἡ ἐπανάληψίς της, ὡς συμφέρουσα εἰς τὸ δημόσιον. Άπ.

---

(1) Κατὰ τὸ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ φορολογικοῦ τῶν προϊόντων τῆς γῆς νόμου διὰ τὸ ἔτος 1852 διάταγμα, καὶ τρίτη δημοπρασία ἀκυρουμένη δύναται ἐγκύρως νὰ ἐπαναληφθῇ, καὶ δὲν θεωρεῖται ἡ κατὰ τὴν ἐπαναλαμβανομένην δημοπρασίαν γενομένη προσφορὰ ὡς κατὰ πλάνην πραγματικὴν γενομένη. Άπ. πολ. ΑΠ. 45, 46 τοῦ 55.

πολ. ΑΠ. 110 τοῦ 58, κυροῦσα τὴν 14098 τοῦ 56 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 372. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκρίσεως τῆς δημοπρασίας ἀνήκει εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκ., ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τοῦτο χορηγεῖται ὁσάκις πρόκειται περὶ ἐνοικιάσεως τῶν φόρων ἢ περὶ ἐκποιήσεως διὰ δημοπρασίας δημοσίων καρπῶν· εἰς τὰς περιπτώσεις δὲ ταύτας ἀναφέρεται καὶ ὁ πλειστηριασμὸς, ὁ γινόμενος εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ, ὅταν ἀρνῆται νὰ ὑπογράψῃ τὰ πρακτικὰ ἢ νὰ καταβάλῃ τὸ τίμημα. Ὅταν δὲ πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ χρέους τοῦ ἐνοικιαστοῦ δὲν ἀρκοῦν οἱ ἀποταμιευθέντες καρποὶ, οὐδ' οἱ κρατηθέντες ὑπὸ τῶν φορολογουμένων, καὶ πρόκειται ν' ἀναπληρωθῶσι τὰ ἐλλείμματα δι' ὁμοειδῶν καρπῶν, πῶς γίνεται ἡ ἐκποίησις αὐτῶν; Τότε ἡ τούτων ἐκποίησις γίνεται, δυνάμει τοῦ 29 ἄρθρου τοῦ προσημειωθέντος φορολογικοῦ νόμου, κατὰ τὰς περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων διατάξεις, τὰς ἰσχυούσας καθ' ὃν χρόνον ἐγένοντο αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος δημοπρασίαι· κατὰ δὲ ταῦτα, τὸ περὶ τῆς ἐγκρίσεως αὐτῶν δικαίωμα δὲν δίδεται εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν, οὐδὲ ἠδύνατο τοῦτο ν' ἀκυρώσῃ μονομερῶς τὴν μίαν καὶ νὰ προκαλέσῃ νέαν δημοπρασίαν καρπῶν, οἵτινες θεωρούμενοι ὡς περιουσία τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἐξητοῦντο διὰ χρέος αὐτοῦ· πρᾶξαν δὲ τὸ ἐναντίον, ὑποχρεοῦται εἰς ἀποζημίωσιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 129 τοῦ 60.

§ 372². Ὁ Ε, ἐνοικιαστὴς τῶν δημοσίων προσόδων, ἐνήγαγε τὸν φορολογούμενον Β πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἐκ φόρου χρέους του· οὗτος δὲ, ἀναγκασθεὶς παρ' ἄλλου ἐνοικιαστοῦ ἀντιποιουμένου τὸν φόρον, νὰ παραδώσῃ τὸν φόρον εἰς τὴν δημοσίαν ἀποθήκην, ἀνεκοίνωσε τὴν ἀγωγὴν εἰς τὸ δημόσιον· ἐν τῇ δίκῃ οὖν ταύτῃ ἀνεφύη τὸ ζήτημα, ἂν ὁ φορολογούμενος ἠδύνατο νὰ φέρῃ, ἀδείᾳ τοῦ οἰκ. ἐφόρου, τὸν καρπὸν εἰς τὴν δημοσίαν ἀποθήκην, καὶ ἂν ὁ φόρος καὶ μετὰ τὴν ἐνοικίασιν ὠφείλετο εἰς τὸ δημόσιον· ἐλύθη δὲ (ἀπ. πολ. ΑΠ. 88 τοῦ 57, κυροῦσα τὴν 12614 τοῦ 55 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.) καταφατικῶς, διότι, κατὰ τὸν φορολογικὸν νόμον, εἰς τὸ δημόσιον ὀφείλονται οἱ καρποὶ καὶ εἰς τὰς δημοσίας ἀποθήκας πρέπει νὰ μεταφέρωνται.

—§ 372³. Ὁ φορολογικὸς νόμος ΡϠ τιμωρῶν μὲ χρηματικὴν ποινὴν δραχμ. 100—300 τὸν ἐνοικιαστὴν, ὅστις ἐγγράψῃ εἰς τὰ διπλότυπα πλειότερον ποσὸν τοῦ παραχθέντος καρποῦ, ἐννοεῖ τὴν περίπτωσιν τῆς ἁπλῆς ἐγγραφῆς, χωρὶς νὰ ὑπάρχωσι τὰ τῆς πλαστογραφίας στοιχεῖα. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 154 τοῦ 55. — Πρβ. τὴν λ. Πλαστογραφία καὶ κατωτ. ἀπ. ποιν. ΑΠ. 15 τοῦ 60, 23 τοῦ 61, 37 τοῦ 62.

§ 372 [1]. *Φορολογικὸς τῶν ζώων νόμος τοῦ 1853.*—Ὁ ἁπλοῦς φόρος, ὡς καὶ τὰ ἔξοδα τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν ζώων, δύνανται νὰ εἰσπραχθῶσι διοικητικῶς ἄνευ τῆς ποινικῆς καταδιώξεως (ἄρθρον 10 ἐδ. 2 τοῦ ἀπὸ 5 Σεπτεμβρίου 1853 περὶ φορολ. τῶν ζώων νόμου). Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 116 τοῦ 56.

Χρέη ἐξ ἐνοικιάσεως.

§ 373. α) Περὶ ἀποτίσεως δημοσίου χρέους ἐκ παντοίων ἐνοικιάσεων προερχομένου. — Νόμος ΣΛΒ τῆς 9 Ἰουνίου 1853 ἐν σ. 74 ἐφ. Κυβ. τοῦ 1853.

β) Νόμος ΣΟΤ τῆς 5 Μαρτίου 1855 περὶ παρατάσεως τῶν προθεσμιῶν τοῦ νόμου ΣΛΒ (σελ. 96 ἐφ. Κυβ. τοῦ 55)

γ) Διάτ. 31 Ἰουλίου 1833 περὶ μὴ καταζητήσεως τῶν πρὸ τοῦ 1833 ἐνοικιαστῶν τῶν μὴ εἰσπραχθέντων δεκάτων.

δ) Νόμος τῆς 4 Αὐγούστου 1836 περὶ ἰδιωτικῶν ἀπαιτήσεων τῶν ἐνοικιαστῶν τῶν δεκάτων τοῦ 1833.

ε) Διάτ. 16 Ἰουνίου 1842 περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐξοφλήσεως τῶν μέχρι τοῦ 1837 καθυστερούντων ἐξ ἐνοικιάσεων (1).

§ 374. *Νομολογία.* — Ποῖαι αἱ συνέπειαι ἂν δὲν συμμορφωθῇ ὁ τοῦ δημοσίου ὀφειλέτης μὲ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ὑπουργείου κατὰ τὸ ἄρθρον 10 τοῦ περὶ καθυστερούντων ἐξ ἐνοικιάσεως εὐεργετικοῦ νόμου ΣΛΒ; Στερεῖται ἁπλῶς τῶν πλεονεκτημάτων, τὰ ὁποῖα ὁ νόμος αὐτὸς ὁρίζει, δύναται ὅμως νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ δικαστήρια πρὸς ἐξάσκησιν τῶν δικαιωμάτων του. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 377 τοῦ 65.

§ 375. Κατ' ἐγγυητοῦ δημοσίου χρέους, τὸ δημόσιον ἀντέταξεν εἰς δίκην τινὰ συμψηφισμόν, ἀλλά, μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ εὐεργετικοῦ νόμου τῆς 9 Ἰουν. 1853, ὁ πρωτοφειλέτης, μεταβὰς παρὰ τῷ οἰκ. ἐφόρῳ, ἐξέδοτο ὁμολογίας κατὰ τὸν νόμον αὐτόν. — Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν ἡ πρᾶξις αὕτη ἐματαίωσε τὴν περὶ τὴν περὶ συμψηφισμοῦ ἐκκρεμῆ πρότασιν. Ὁ Ἀρ. Π. (ἀπ. 123 τοῦ 66) εἶπεν· ὅτι δὲν παραβιάζεται ὁ νόμος ΧΚΗ, ὅταν τὸ δημόσιον δὲν ἠθέλησε νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτοῦ (διὸ καὶ τὸ δικαστήριον δὲν ἐδέχθη τὸν συμψηφισμόν), τὰ ἀποτελοῦντα δὲ τὴν

(1) Συλλ. Πολυχρ. σελ. 610—621.

ἀπὸ τούτου παραίτησιν τοῦ ταμίου γεγονότα διαφεύγουσι τὴν κρίσιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὡς πραγματικά.

§ 376. Κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ νόμου τῆς 9 Ἰουνίου 1853, τὸ ἐξ ἐνοικιάσεως καθυστεροῦν χρέος τῶν ὀφειλετῶν συμψηφίζεται μὲ τὰς προγενεστέρας τοῦ νόμου ἀπαιτητὰς πιστώσεις αὐτῶν, καὶ περιλαμβάνονται μὲν εἰς τὸν συμψηφισμὸν οἱ ἀμοιβαίως ὀφειλόμενοι τόκοι, ἵνα μὴ τὸ δημόσιον ὑποκύψῃ μονομερῶς εἰς τὴν πληρωμὴν τοιούτων, ἐν ᾧ τῆς πληρωμῆς αὐτῶν ἀπαλλάττονται οἱ μὲ τὸ 4 ἄρθρον τοῦ νόμου αὐτοῦ συμμορφούμενοι, ἀλλ' ἐὰν ἐκ τοῦ συμψηφισμοῦ προκύψῃ ὑπόλοιπον χρέος ἀνώτερον τοῦ πρὸ τοῦ συμψηφισμοῦ ὀφειλομένου κεφαλαίου, τὸ περιπλέον τοῦ καθυστερουμένου τόκου ἀφίνεται εἰς ὄφελος τοῦ ἐνοικιαστοῦ. Ὥστε, ἴσου ὄντος τοῦ κεφαλαίου τῆς τε ὀφειλῆς καὶ τῆς πιστώσεως, οὐδὲν μετὰ τὸν συμψηφισμὸν ὑπολείπεται ὀφειλόμενον ὑπὸ τοῦ ἐνοικιαστοῦ λόγῳ τόκων. Ἡ ἀπαλλαγή του δὲ αὕτη δὲν ἀποκρούεται ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἐνοικιαστὴς δὲν συνεμμορφώθη ἐγκαίρως μὲ τὸ ἄρθρον 4, καθότι τὸ βάσιμον τῆς ἀγωγῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὑποβολῆς τῆς περὶ τοῦ συμψηφισμοῦ αἰτήσεως, τοῦ δημοσίου ὀφείλοντος νὰ ἐνεργήσῃ ἔκτοτε τὸν συμψηφισμόν, ὥστε δὲν ὑφίσταται πλέον ὀφειλή, ἵνα ὑπογραφῶσιν ὁμολογίαι καὶ προσφερθῇ ὑποθήκη. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 306 τοῦ 61, ἀναιροῦσα τὴν 18584 τοῦ 60 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 377. Οἱ θέλοντες ν' ἀναλάβωσι τὰ κτήματά των, κατὰ τὸν ἀπὸ 9 Ἰουνίου 1853 νόμον ΣΛΒ, ὀφείλουσι νὰ κάμωσι τὴν περὶ τούτου δήλωσιν ἐμπροθέσμως· ἐκπρόθεσμον δ' αἴτησιν δὲν δύναται νὰ δεχθῇ τὸ δημόσιον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 263 τοῦ 66.

§ 378. Κατὰ τὸν νόμον ΣΛΒ, οἱ ἐξ ἐνοικιάσεων τῶν δημοσίων προσόδων ὀφειλόμενοι τόκοι χαρίζονται εἰς τοὺς ὀφειλέτας, οἱ δὲ πληρωθέντες ἀποσβεννύουσι κατ' ἴσον ποσὸν τὸ κεφάλαιον, τουτέστι τὰ ἐξ ἐνοικιάσεως χρέη κηρύσσονται ἄκυρα· ἂν δὲ ὁ ἐνοικιαστὴς δὲν ὤφειλε τόκους καὶ οἱ πληρωθέντες ἀπέσβεσαν τὸ κεφάλαιον, οὕτω καὶ οἱ ὑπενοικιασταί. (ὅρα ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς ταύτης εἰς τὴν 247 τοῦ 63 πολ. ἀπ. Ἀρ. Πάγου.)

§ 379. Κατὰ τὸν νόμον ΣΛΒ τοῦ 53, οἱ συμμορφούμενοι μὲ αὐτὸ ὀφειλέται τοῦ Δημοσίου α) λαμβάνουσιν ἄφεσιν τοῦ ἀρχικοῦ χρέους (ἀριθ. 5), β) δίδουσι περὶ τοῦ μετριασθέντος χρέους νέας ὁμολογίας καὶ νέας ἀσφαλείας (4, 3), ἀπαλλάσσονται τοῦ πρὸς τὸ δημόσιον χρέους καθ' ὅσον ἄλλος ἐνδιαφερόμενος (συμμέτοχος ὑπενοικιαστής) ἤθελε συμορφωθῆ μὲ τὸν νόμον τοῦτον (7, 4), καταδιώκονται ἀναγκαστικῶς κατὰ τὰς νέας ὁμολογίας καὶ ἀσφα-

λείας (11 καὶ 14). Ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι διὰ τοῦ νόμου τούτου δὲν ἐχορηγήθησαν εὐκολίαι εἰς τοὺς ὀφειλέτας, ἀλλ' εἰσήχθη πλήρης ἀνανέωσις τῆς ἀπαιτήσεως, ἀναιροῦσα τὴν ἀρχικὴν καὶ ἀπαλλάττουσα ἀπὸ τὰς ἀρχικὰς ὑποχρεώσεις (7), ἀντικαθιστῶσα δὲ ἀντὶ ἐκείνης νέαν, βεβαιωμένην διὰ νέας ὁμολογίας καὶ ἐξασφαλιζομένην δι' ὑποθηκῶν. Συνέπεια δὲ ἀναγκαία τῆς ἀνανεώσεως εἶναι, ὅτι ἀπαλλάσσονται καὶ οἱ ἐγγυηταὶ τῆς πρώτης. 31 Παν. (46, 2) Παν. (46, 1). Τὴν συνέπειαν ταύτην οὐδόλως μεταβάλλει ἡ σιωπὴ τοῦ νόμου ΣΑΒ περὶ τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν ἐγγυητῶν, ὄχι μόνον, διότι αὕτη ἔγκειται εἰς τὴν φύσιν τῆς ἀποσβέσεως τῆς κυρίας ἐνοχῆς, ἀλλὰ καὶ διότι, ὡς καὶ τὸ δημόσιον αὐτὸ ἐπικαλεῖται, οἱ ἐγγυηταὶ ἅμα καὶ πληρωταὶ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου δὲν διαφέρουσι τῶν κυρίως ὀφειλετῶν, ὡς πρὸς αὐτὸ, ὡς ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι. Ὅθεν ὁ νόμος ΣΑΒ, ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν «ὀφειλέται», περιλαμβάνει ἄνευ διακρίσεως καὶ τοὺς ἐγγυητὰς, οἵτινες ἑπομένως κατὰ τὸ ἄρθ. 7 ἀπαλλάσσονται, ὅταν τις ἐκ τῶν λοιπῶν συνεμορφώθη μὲ τὸν νόμον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 239 τοῦ 63, κυροῦσα τὴν 701 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 379². Κατὰ τὸν νόμον ΣΑΒ τοῦ 53, οἱ πληρωθέντες πρὸ αὐτοῦ τόκοι δὲν ἀναλαμβάνονται, ἀλλὰ χαρίζονται εἰς τοὺς ἐξ ἐνοικιάσεως προσόδων ὀφειλέτας οἱ ὀφειλόμενοι τόκοι. — Ὅθεν δι' ὅσα ποσὰ ἐπλήρωσεν ὁ πρωτότυπος ἐνοικιαστὴς τόκους εἰς τὸ δημόσιον, πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ εἰρημένου νόμου, δικαιοῦται νὰ λάβῃ τόκους παρὰ τῶν ὑπενοικιαστῶν, οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τὸ λείψανον τοῦ χρέους, ὃ ἐπλήρωσε μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ αὐτοῦ νόμου, ὡς χαρισθέντων τῶν ὀφειλομένων ἐπὶ τοῦ λειψάνου αὐτοῦ τόκων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 325 τοῦ 64.

§ 380. *Τόκοι.* — Κατὰ τοὺς περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων νόμους τοῦ 48, 49 ἐπ. καὶ ἰδίως κατὰ τὸν 3 τοῦ νόμου ΡΛ (ἀν. § 373 ἐπ.) ὁ ἐνοικιαστὴς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπερήμερος εἰμὴ ἀφοῦ μάθῃ πόσον χρηματικὸν ποσὸν κατελογίσθη εἰς βάρος του. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 62 τοῦ 58, ἣν ὅρα ἐν λ. Ὑπερημερία (Εὑρ. κά, σ. 214).

§ 380². Ἐγκριθέντος τοῦ συμψηφισμοῦ τῆς ὀφειλῆς τοῦ ἐνάγοντος πρὸς ἴσην καὶ σύγχρονον πίστωσιν αὐτοῦ, δὲν ὑπῆρχε περίπτωσις ὑπολογισμοῦ τόκων, ἑπομένως οὔτε καθυστέρησις χρέους. Ὥστε ἐκλείπει ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἄρθρ. 2 καὶ 4 τοῦ νόμου ΣΑΒ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 161 τοῦ 64, κυροῦσα τὴν 412 τοῦ 62 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 380³. Ὅταν ὁ Α παρεχώρησεν εἰς τὸν Β ἀπὸ τοῦ 1848 πο-

σὸν ἴσον ἐκ τοῦ πρὸς αὐτὸν χρέους τοῦ δημοσίου, ὁ δὲ ἐκδοχεὺς ὑπέβαλεν ἔκτοτε καὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ εὐεργετικοῦ νόμου τῆς 9 Ἰουνίου 1853 ἐπανάλαβεν ἐντὸς τετραμήνου προθεσμίας τὴν περὶ συμψηφισμοῦ αἴτησίν του, ἡ τῆς ἐκχωρήσεως πιστοποίησις διέκοψε πᾶσαν μεταξὺ τοῦ ἐκχωρητοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου σχέσιν. Κώδ. (8, 17) 4. Ὥστε ἀδιάφορον ἂν ἐν καιρῷ τοῦ συμψηφισμοῦ εἶχεν ἀποβιώσει ὁ ἐκχωρητής. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 164 τοῦ 64, κυροῦσα τὴν 412 τοῦ 62 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

§ 381. Ὁ περὶ καθυστερούντων ἐξ ἐνοικιάσεως νόμος τῆς 9 Ἰουνίου 1853 (σ. 74 ἐφ. Κυβερν. τοῦ 53) ἀφορᾷ τὰ δι' ὁμολογιῶν ἐξ ἐνοικιαστηρίων ἐκ τοῦ τμήματος ὀφειλόμενα παρὰ τῶν ἐνοικιαστῶν, καθ' ὧν ἐνδεχόμενον τινὲς τῶν ὀφειλετῶν νὰ ἔχωσιν ἀντιῤῥήσεις κατὰ τὸ ἄρθρον 8 αὐτοῦ. Ἀπαίτησις λοιπὸν τοῦ δημοσίου περὶ ἀποζημιώσεως προερχομένη ἐκ φθορᾶς τοῦ ἐκμισθωθέντος κτήματος (φθορᾶς ἐξ ἀμελείας δῆθεν προελθούσης), δὲν ὑπάγεται εἰς τὸν εἰρημένον νόμον. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 12671.

§ 381 [2]. Τὸ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργεῖον, δι' ἐγγράφου του ὑπ' ἀρ. 58265 τοῦ 53, διέταξε τὰ ἑξῆς πρὸς τοὺς οἰκονομικοὺς ἐφόρους· « Ἡ ἐγγύησις τῆς γυναικὸς δὲν ἰσχύει πρὸς, ἂν αὕτη δὲν κάμῃ ῥητὴν παραίτησιν τοῦ δικαιώματος, τὸ ὁποῖον χορηγεῖ ταῖς ἐγγυωμέναις γυναιξὶ τὸ Βελλιάνειον δόγμα. Ἡ τοιαύτη παραίτησις τοῦ δικαιώματος πρέπει νὰ γίνηται διὰ τακτικοῦ συμβολαίου, ἐνῷ σαφῶς καὶ ὁριστικῶς πρέπει νὰ ἐκτίθηται ἄνευ τινὸς ὑπεκφυγῆς ἡ ἔκφρασις τῆς παραιτήσεως. Ὁσάκις δὲ ἡ ἐγγυωμένη γυνὴ ὑπάρχει ἔγγαμος, ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ ἔχῃ κῦρος τὸ τῆς παραιτήσεως συμβόλαιον, νὰ συνυπάρχῃ καὶ ἡ τοῦ συζύγου αὐτῆς συναίνεσις (;) καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν εἰς τοῦ τοιούτου συμβολαίου τὴν σύνταξιν πρέπει ἀπολύτως νὰ συνέρχωνται αἱ θελήσεις ἀμφοτέρων τῶν συζύγων. Πρέπει δὲ ἔχητε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι κτήματα προικῷα (ἀδιατίμητα) τῆς γυναικὸς οὐδέποτε εἰσὶ δεκτὰ εἰς ἐγγύησιν, ἀλλὰ μόνα τὰ παράφερνα, ἐξώπροικα, κληρονομικὰ κτλ.

» Ἡ παροῦσά μας θέλει σᾶς εἶναι ὁδηγὸς εἰς τὰς ἐν γένει συναλλαγὰς τῶν πολιτῶν μετὰ τοῦ δημοσίου ».

§ 381 [3]. *Νόμος ΡΞ. Φορολογία προϊόντων.* — Τὸ ἄρθρον 20 § 5 τοῦ περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς νόμου ΡΞ διὰ τῆς λέξεως *ἐνοικιαστὴς* περιλαμβάνει καὶ τοὺς ὑπενοικιαστάς. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 77 τοῦ 54.

§ 381 [4]. Τὸ ἄρθρ. 20 ἐδ. 5 τοῦ περὶ φορολογίας νόμου ΡΞ

διὰ τῶν λέξεων «ὁ ἐνοικιαστὴς τιμωρεῖται μὲ χρημ. ποινὴν, ἴσην μὲ τὸ διπλάσιον» ἐννοεῖ πάντα, ὅςτις ἀντὶ τοῦ δημοσίου εἰσπράττει φόρον, εἴτε ἐνοικιαστὴς, εἴτε ὑπενοικιαστὴς εἶναι. Απ. ποιν. ΑΠ. 77 τοῦ 54.

§ 381[a]. Περὶ φορολογίας τῶν σύκων τῶν ἐθνικοϊδιοκτήτων κτημάτων ὅρα ἀπόφ. Εφ. Αθηνῶν 14387 τοῦ 56.

§ 381[β]. *Νόμος ΣΝΓ' τῆς 17 Οκτωβρ.* 1853.—ὅρα ἀνωτ. § 358 ἑπ.

Νόμος ΣΝΗ. Πολυετὴς ἐνοικίασις ἐλαιοδένδρων κ.λ.

§ 382. α) Νόμος ΣΝΗ τῆς 25 Οκτωβρίου 1853 περὶ πολυετοῦς ἐνοικιάσεως τῶν ἐλαιοδένδρων (σ. 491 ἐφ. Κυβερν. τοῦ 53).

β) Οδηγίαι περὶ ἐκτελέσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ.

γ) Συμφωνίαι περὶ τῆς πολυετοῦς ἐνοικιάσεως τῶν ἐλαιοδένδρων.

δ) Διάτ. τῆς 14 Ιαν. 1841 περὶ μετενοικιάσεως τῶν ἐθνικῶν κτημάτων.

ε) Νόμ. τῆς 16 Οκτωβρίου 1866 περὶ ἐγκετρώσεως ἐθνικῶν ἀγριελαιῶν.

ς) Διάτ. περὶ ἐκτελέσεως· ἴδε συλλ. Πολυχρ. σ. 587—612.

§ 383. Εκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 1, 6, 7 καὶ 12 τοῦ νόμου ΣΝΗ ἐξάγεται, ὅτι οἱ ἐκπληρώσαντες τὰς περὶ βελτιώσεως τῶν ἐνοικιασμένων ἐλαιοδένδρων συμφωνίας μισθωταὶ, ἐὰν δὲν θέλωσι νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὰς περὶ πληρωμῆς τῶν καθυστερουσῶν δόσεων διατάξεις τοῦ αὐτοῦ νόμου, μήτε νὰ παραιτηθῶσι τῆς ἐνοικιάσεως, οὐδόλως χρεωστοῦσι νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὰ ἐν τοῖς ἄρθροις 4, 3—5 αὐτοῦ ὁριζόμενα, φθάνει μόνον νὰ καταβάλωσι τακτικῶς τὸ μίσθωμα καὶ δὲν διατελοῦσιν ἐν καθυστερήσει αὐτοῦ, διότι μόνον ἐὰν καθυστερήσωσιν αὐτὸ καταδιώκονται κατὰ τὸ ἄρθρ. 12, καὶ τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐνοικιάσεως διαλύεται αὐτοδικαίως. Ωςτε δὲν εἶναι ὀρθοὶ οἱ λόγοι, ὅτι, τοῦ ἐνοικιαστοῦ μὴ συμμορφωθέντος μὲ τὰς διατάξεις τοῦ εἰρημένου νόμου, διαλύεται ἡ ἐνοικίασις, καὶ ὅτι δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν τὸ περιστατικὸν ἂν ὁ ἐνοικιαστὴς ἐξεπλήρωσεν ἢ μὴ τὰς περὶ μισθώσεως συμφωνίας. Απ. πολ. ΑΠ. 346 τοῦ 60 ἀναιροῦσα τὰς 754 καὶ 1264 τοῦ 56 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Εφ.

§ 384. Εκ τοῦ νόμου ΣΝΗ προκύπτει, ὅτι ὁ νόμος οὗτος ἔχει ἀντικείμενον τοῦ νὰ ἐπιβάλῃ τὰς ἐν τοῖς ἄρθροις 1—5 καὶ 12 συνεπείας εἰς ἐκείνους, οἵτινες καθυστεροῦντες ὅλον ἢ μέρος τοῦ

ἐνοικίου δὲν ἐξεπλήρωσαν τὰς περὶ βελτιώσεως εὐχάς των, καὶ εἰς αὐτοὺς παραχωρεῖ ὁ νόμος τὰ ἐν αὐτῷ εὐεργετήματα, ἂν ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας ἐκπληρώσωσι τὰ ὁριζόμενα· δὲν ἐπιβάλλει δὲ ὑποχρέωσίν τινα εἰς τοὺς ἐνοικιαστάς, οἵτινες ἐξεπλήρωσαν τὰς περὶ καλλιεργείας ὑποχρεώσεις των, ἀφίνων μόνον εἰς τὴν προαίρεσιν αὐτῶν, ἂν καθυστερῶσιν ἐνοίκιον, νὰ ἀπολαύσωσι τὰ εὐεργετήματα τοῦ νομου αὐτοῦ, ὅταν ζητήσωσι τοῦτο ἐμπροθέσμως, συμμορφούμενοι μὲ τὰ ἄρθρα 1, 3—5 τοῦ αὐτοῦ νόμου. Ὥςτε ὁ ἐκπληρώσας τὰς περὶ βελτιώσεως ὑποχρεώσεις του δὲν ὑπόκειται εἰς καταδίωξιν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ αὐτοῦ νόμου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 310 τοῦ 61, κυροῦσα τὴν 97 τοῦ 61 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

§ 385. Ὁ νόμος ΣΝΗ ὑποχρεοῖ τοὺς μὴ ἐκπληρώσαντας τὰς περὶ καλλιεργείας καὶ βελτιώσεως συμφωνίας καὶ οὐχὶ πάντας τοὺς πολυετῶς ἐνοικιάσαντας, πρὸς οὓς δικαίωμα παρέχει χωρὶς νὰ ἐπιβάλῃ ὑποχρέωσιν, νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὰς διατάξεις του, ἂν θέλωσι νὰ πληρώσωσι κατ' αὐτὸν τὰς καθυστερούσας δόσεις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 25 τοῦ 65.

§ 386. Ἡ πολυετὴς ἐλαιοδένδρων ἐνοικίασις διαλύεται αὐτοδικαίως, ἐὰν ὁ ἐνοικιαστὴς δὲν ἐξασφαλίσῃ τὸ δημόσιον διὰ τὰ καθυστεροῦντα καὶ ὑποχρεωθῇ ν' ἀποζημιώσῃ αὐτὸ διὰ τὰς βλάβας; Ναί. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 145 τοῦ 62, ἣν ἴδε εἰς ἐφημ. Δικαστηρίων σ. 347.

§ 387. Οἱ ἐνοικιασταὶ τῶν πολυετῶς ἐνοικιασμένων ἐθνικῶν κτημάτων ὑποχρεοῦνται νὰ καλλιεργῶσι καὶ νὰ βελτιῶσιν αὐτὰ διὰ νέων φυτειῶν πρὸς αὔξησιν τῶν εἰσοδημάτων, ἐξ ὧν ἤθελον ὠφελεῖσθαι καὶ αὐτοὶ οἱ ἐνοικιασταί, ἡ δὲ τοιαύτη βελτίωσις, καθὸ ἀναγκαῖος ὅρος τῆς προσηκούσης χρήσεως, δὲν παρέχει εἰς τὸν πολυετῶς ἐνοικιάσαντα δικαίωμα ἀποζημιώσεως (ψήφισμα 2358 τοῦ 1830), ὅταν ἡ βελτίωσις καὶ ἡ καλλιέργεια αὕτη ἦναι ἀναγκαῖος ὅρος τῆς προσηκούσης χρήσεως· ἕνεκα δὲ τῶν ἀναγκαίων καὶ ἐπωφελῶν δαπανῶν ὁ νόμος παρέχει εἰς τὸν ἀγρολήπτην δικαίωμα ἀποζημιώσεως (Βασ. [20, 1] 54), καί, ἂν αὗται δὲν ἐγένοντο συναινοῦντος τοῦ ἐκμισθωτοῦ, νὰ πληρώσῃ τὴν δαπάνην. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 164 τοῦ 54, κατ. § 389.

§ 388. *Πολυετεῖς ἐνοικιάσεις· δαπάναι.*—Ὀφείλεται ἀποζημίωσις διὰ τὰς ἐπωφελεῖς δαπάνας ἐμφυτεύσεως, τὰς γενομένας εἰς τὸ μισθωθὲν κτῆμα ἐναντίον τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ ἐκμισθω-

κοῦ; ὄχι, διότι ὁ ἀπὸ 25 Ὀκτωβρίου 1853 νόμος (1) οὐδένα περὶ τούτου λόγον ποιεῖται, αἱ δὲ ἐπωφελεῖς δαπάναι (ἐμφυτεύσεις κλημάτων καὶ ὀπωροφόρων δένδρων) ἐγένετο ἐναντίον τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ μισθωτοῦ, ἀναδεχθέντος νὰ ἐμφυτεύσῃ εἰς τὰ κενὰ μέρη ἐλαιόφυτα.—Ὁ εἰρημένος νόμος περιλαμβάνει ὅλας τὰς ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς του γενομένας μισθώσεις τῶν ἐθνικῶν ἐλαιοδένδρων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 141 τοῦ 59, κυροῦσα τὴν 15801 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 388². Πρβ. ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 78 τοῦ 56 ἀνωτέρω §

§ 388⁴. Ἔννοια τοῦ νόμου ΣΝΗ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 346 τοῦ 60.

§ 388⁵. Μίσθωσις τῶν ἐθνικῶν ἐλαιοδένδρων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 141 τοῦ 59.

§ 388⁶. Ἐγκέντρισις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 69 καὶ 127 τοῦ 60.

§ 389. Οὐδεμία ἀποζημίωσις ὀφείλεται εἰς τοὺς πολυετῶς ἐνοικιάσαντας ἐθνικὰ κτήματα διὰ τὴν εἰς αὐτὰ καλλιέργειαν καὶ βελτίωσιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 164 τοῦ 54, φέρουσα·

« Ἐπειδή, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ μνηθέντος ψηφίσματος ὑπ' ἀρ. 2358. (ΙΘ'), αἱ ἐνοικιασταὶ τῶν ἐθνικῶν πολυετῶς ἐνοικιασμένων κτημάτων ὑποχρεοῦνται νὰ καλλιεργῶσι καὶ νὰ βελτιῶσιν αὐτὰ διὰ νέων φυτειῶν πρὸς αὔξησιν τῶν εἰσοδημάτων, ἐξ ὧν ἤθελον ὠφελεῖσθαι καὶ αὐτοὶ οἱ ἐνοικιασταί, ἡ δὲ τοιαύτη βελτίωσις, καθὸ ἀναγκαῖος ὅρος τῆς προσηκούσης χρήσεως, δὲν παρέχει εἰς τὸν πολυετῶς ἐνοικιάσαντα δικαίωμα ἀποζημιώσεως. Ἕνεκα δὲ τῶν ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων κτημάτων γενομένων οἰκοδομῶν καὶ κατασκευασμάτων, τὰ ὁποῖα τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον θεωρεῖ ἀναγκαῖα καὶ ἐπωφελῆ ἔξοδα, ὁ νόμος παρέχει εἰς τὸν ἀγρολήπτην δικαίωμα ἀποζημιώσεως, Βασιλ. (20, 1) 54, καί, ἂν ταῦτα δὲν ἐγένοντο συναινοῦντος τοῦ ἐκμισθωτοῦ, νὰ πληρώσῃ τὴν δαπάνην. Ὅθεν τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, ἀποῤῥίψαν τὴν περὶ ἀποζημιώσεως αἴτησιν τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἀντὶ νὰ διατάξῃ τὴν διὰ τῶν νομίμων μέσων ἀπόδειξιν τῆς καταβολῆς καὶ τοῦ ποιοῦ αὐτῶν, παρεβίασε τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 244 καὶ 248 τῆς πολ. δικ. αἵτινες, καθὸ σκοποῦσαι τὴν κατάρτισιν τῆς πεποιθήσεως τοῦ δικαστοῦ περὶ τῶν ἰσχυρισμῶν τῶν διαδίκων, εἰσὶν οὐσιώδεις, καὶ ἑπομένως ἡ παράβασις αὐτῶν φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 § 5 τῆς πολ. δικαν.»

§ 390. *Φορολογικὸς νόμος τοῦ* 1854.—Τὸ ἄρθρον 20 τοῦ

---

(1) Σελ. 587, 592, 602 συλλογὴ Πολυχρ.

διὰ τὸ 1854 φορολογικοῦ νόμου τιμωρεῖ πάντα τὸν μὴ ἐκδόντα ἀμέσως εἰς τὰ ἁλώνια τὰ διπλότυπα, καὶ ἂν δὲν ἦναι ἐνοικιαστής. Απ. κοιν. ΑΠ. 10 τοῦ 57.

§ 391. *Νόμος φορολογικὸς τοῦ 1855 καὶ 1856.*—Πρβ. ἀνωτέρω § 260.

§ 391[a]. Τὰ κατὰ τὸ ἄρθρον 39 τοῦ περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς νόμου τοῦ 1856 ὑπ' ἀρ. ΣΘΔ συντασσόμενα πρωτόκολλα ἔχουν ἰσχὺν δημοσίων ἐγγράφων, ἐκτελούμενά διοικητικῶς· δὲν ἐπιτρέπεται δὲ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου τοῦ περιεχομένου αὐτῶν. Απ. πολ. ΑΠ. 191 τοῦ 65.

Ἔγγειος φόρος καὶ δικαίωμα ἐπικαρπίας.

§ 392. α) Νόμος ΣΟΖ τῆς 7 Ἀπριλίου 1855 περὶ βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως τῶν ἐγγείων φόρων καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπικαρπίας. (σελ. 97 ἐφ. Κυβερν. τοῦ 55) — ἄρθρ. 10 τοῦ νόμου ΣΤ τοῦ 67 (σελ. 160 ἐφ. Κυβερν.).

β) Διάτ. τῆς 30 Ἀπριλίου 1855 περὶ ἐκτελέσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ (σελ. 134 ἐφ. Κυβ. τοῦ 55.).

γ) Νόμος ΣΠΓ τῆς 3 Μαΐου 1855 περὶ προσδιορισμοῦ τοῦ ἐγγείου φόρου καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπικαρπίας διὰ τὸ 1855 (σελ. 121 ἐφ. Κυβ. τοῦ 1855).

δ) Νόμος ΥΙ τῆς 30 Μαΐου 1857 περὶ τροποποιήσεως ἄρθρων τινῶν τοῦ νόμου ΣΟΖ. Πρβ. ἐφ. Κυβερν. σελ. 97 τοῦ 55 καὶ 89 τοῦ 57.

ε) Διάτ. τῆς 9 Σεπτεμβρίου 1857 περὶ ἐκποιήσεως δημητριακῶν καρπῶν κατὰ μερίδα εἰς ἀρτοποιούς.

ϛ) Νόμος 8 Ἀπριλίου 1859 περὶ προσδιορισμοῦ τῶν ἐγγείων φόρων.

ζ) Κανονισμὸς 29 Μαΐου 1859 περὶ διαχειρίσεως καὶ λογοδοσίας τῶν δημητριακῶν καρπῶν. — Περὶ ὧν ὅρα συλλ. Πολυχρον· σελ. 450—492. 811—817.

§ 393. Τὸ περὶ καταμετρήσεως τῶν καρπῶν πρωτόκολλον συνταχθὲν ἐκπροθέσμως δὲν ἔχει ἰσχύν. Ἄρθρα 37—39 τοῦ φορολογικοῦ νόμου ΣΟΖ τοῦ 55.—Απ. πολ. ΑΠ. 304 τοῦ 60.

§ 394. Κατὰ τὸ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ φορολογικοῦ παγίου νόμου διάταγμα τῆς 30 Ἀπριλίου 1855, οἱ ἐπὶ δημοπρασίας ἀγορασταὶ δημοσίων καρπῶν εἶναι ὑπόχρεοι νὰ τοὺς παραλάβουν εἰς ἣν ἤθελαν εὑρεθῆ κατάστασιν καὶ δὲν ἔχουν κανὲν δικαίωμα ἀπαι-

τήσεως κατὰ τοῦ δημοσίου, ἂν ἦναι κακῆς ποιότητος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 413 τοῦ 64.

§ 395. Ἡ συγκομιδὴ θεωρεῖται ἀποπερατωμένη, ὅταν ὑπῆρχεν ἔτι κριθὴ ἐπὶ δύο ἁλωνίων; — Ἔννοια τοῦ νόμου ΣΟΖ τοῦ 1855· ὅρα τὴν 243 τοῦ 66 ἀπόφασιν Ἀρ Πάγου.

§ 396. Ὁ νόμος ΣΟΖ τῆς 7 Ἀπριλίου 1855 προνοεῖ οὐ μόνον περὶ τοῦ ἐγγείου φόρου, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ τῆς ἐπικαρπίας, καὶ τὸ ἄρθρον 31 αὐτοῦ ἐφαρμόζεται εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις· ὁ νεώτερος δὲ νόμος ΥΙ τῆς 30 Μαΐου 1857 ἐπέφερε τροποποιήσεις τινὰς μόνον ὡς πρὸς τὸν ἔγγειον φόρον τριῶν ἐπαρχιῶν· διὸ δὲν ἐφαρμόζεται, ὅταν πρόκηται περὶ δικαιώματος ἐπικαρπίας.

Ὥστε, ὅταν ἐκηρύχθη τις ἔνοχος, ὅτι ἐνοικιαστὴς ὢν τοῦ τῆς ἐπικαρπίας φόρου τῶν σταφιδαμπέλων καὶ λαβὼν ἄδειαν νὰ ἐξαγάγῃ δέκα χιλ. ὀκ. σταφιδοκαρποῦ ἐξήγαγε καὶ ἑτέρας, χωρὶς προηγουμένως νὰ ἐξοφλήσῃ ἢ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ δημόσιον, ἐφαρμόζεται τὸ εἰρημένον ἄρθρον 31, καὶ δὲν ἀπαιτεῖται νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ εἰδοποιηθῇ τὸ εἰς τὸ δημόσιον ἀνῆκον, χωρὶς ἀποζημιώσεως, τὸ ἠνάλωσεν. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 105 τοῦ 61.

§ 397. Ἡ προθεσμία, περὶ ἧς τὸ 12 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπριλίου 1855 διατάγμ. ὁρᾷ τὴν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ἔγκρισιν τῆς δημοπρασίας, ἡ δὲ ἐν τῷ ἄρθρ. 14 αὐτοῦ ἀποβλέπει τὴν ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς κοινοποίησιν τῆς ἐγκρίσεως ταύτης πρὸς τὸν ἐνοικιαστήν. Ὥστε αἱ προθεσμίαι αὗται εἰσὶ δύο καὶ διάφοροι, καὶ ἡ τελευταία τῶν 24 ὡρῶν δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὴν πενθήμερον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 260 τοῦ 60, κυροῦσα τὴν 32 τοῦ 59 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

§ 398. Τὸ ἄρθρον 2 τοῦ ἀπὸ 30 Μαΐου 1857 ΥΓ νόμου, τροποποιῆσαν τὸ ἄρθρ. 21 τοῦ ἀπὸ 7 Ἀπριλ. 1855 νόμου ΣΟΖ, καθ' ὃ οἱ ἐνοικιασταὶ ἀπαλλάττονται τῆς πληρωμῆς διὰ τὰ ἐλλείμματα, ὅσα καλύπτονται ἀπὸ καθυστερήματα τῶν φορολογουμένων, στηριζόμενα εἰς ἔγκυρα διπλότυπα, ὧν τὴν εἴσπραξιν ἀναδέχεται εἰς βάρος του τὸ δημόσιον, κατήργησε καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν ἐνοικιαστῶν τῆς πληρωμῆς τόκων (1) τῶν καθυστερούντων, καθόσον διὰ τῆς νέας διατάξεως ἐξέλιπεν ὁ λόγος τῆς τοῦ τόκου ἀπαλλαγῆς· ἐπερχομένης δὲ τῆς εὐθύνης τοῦ χρέους εἰς τοὺς ἐνοικιαστάς, ἀναγκαίως ἐπέρχονται καὶ τῆς ὑπερημερίας

(1) Πρβ. ἀνωτ. § 334 τρὶς ἑπ.

αἱ συνέπειαι. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 131 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 19401 τοῦ 61 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 399. Ὅταν οἱ κύριοι τῶν ἀμπέλων καὶ περιβολίων δὲν εἰδοποιήθησαν ἐμπροθέσμως ὅτι ἐπρόκειτο νὰ καταμετρηθῶσι κτλ. (ἄρθρ. 37 καὶ 38 τοῦ ἀπὸ 7 Ἀπριλ. 1855 παγίου νόμου), τὸ πρωτόκολλον τῆς πραγματογνωμοσύνης εἶναι ἄκυρον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 323 τοῦ 66.

§ 400. Αἱ διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὴν πενθήμερον προθεσμίαν, καθ' ἣν ὁ πλειοδότης εἶναι ὑπόχρεως διὰ τὴν προσφοράν του καὶ ἂν ἡ τελευταία ἐστὶν ἑορτάσιμος, ἀλλὰ τὸ διάταγμα τῆς 30 Ἀπριλίου 1855 περὶ ἐκτελέσεως τοῦ ΣΟΖ νόμου, διότι δὲν πρόκειται περὶ προθεσμίας ὑπολογιζομένης κατὰ τὴν πολ. δικον. Ἐκ δὲ τοῦ ἄρθρου 12 προκύπτει, ὅτι καὶ ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία ἡμέρα περιλαμβάνονται εἰς τὴν πενθήμερον προθεσμίαν. — Ὁ νόμος δὲ δὲν ἐξαιρεῖ τὴν ἡμέραν τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως ὑπὸ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου πρὸς τὸν Δήμαρχον, καὶ τὸ ἄρθρον 12 ἐξαιρεῖ μόνον τὰς ἡμέρας, αἵτινες ἀπαιτοῦνται, ὡς ἐκ τῆς ἀποστάσεως τοῦ τόπου τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου πρὸς τὴν ἕδραν τοῦ Δημάρχου, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ἐνηργήθη δημοπρασία. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 112 τοῦ 58, κυροῦσα τὴν 15805 τοῦ 58 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 401. Προκειμένου περὶ ἐνοικιάσεως τῶν ἐγγείων φόρων καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπικαρπίας ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου ΣΟΖ τοῦ 1855, ἐφαρμόζονται ὄχι αἱ περὶ μισθώσεως διατάξεις τοῦ κοινοῦ νόμου, ἀλλ' αἱ εἰδικαὶ τοῦ εἰρημένου νόμου· κατ' αὐτὰς δὲ, κοινοποιηθείσης τῆς ἐγκρίσεως τῆς δημοπρασίας εἰς τὸν ὑπερθεματιστὴν καὶ ὑπογράψαντος τούτου τὰς περὶ τοῦ μισθώματος ὁμολογίας, ὁ ἔφορος παραδίδει εἰς αὐτὸν τὸ ἐνοικιαστήριον καὶ τὸ γνωστοποιεῖ εἰς τὸν Δήμαρχον διὰ νὰ τὸ κηρύξῃ εἰς τοὺς κατοίκους (ἄρθ. 17). Ἀλλ' ἐὰν ἀποποιηθῇ ὁ ἐνοικιαστὴς νὰ ὑπογράψῃ τὴν ὁμολογίαν (ἄρθ. 18 τοῦ διατ.), εἰσπράττονται αἱ πρόσοδοι διὰ λογαριασμόν του ἢ ἐκτίθενται εἰς ἀναπλειστηριασμόν, ὥστε ἐν τῇ τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ δημόσιον δὲν εἶναι ὑπόχρεον εἰς τὴν παράδοσιν τῶν μισθωθέντων, ἀφοῦ ὁ ἐνοικιαστὴς οὔτε ὑπέγραψε τὰς ὁμολογίας, οὔτε διετήρησεν εἰς ἑαυτὸν τὸ δικαίωμα αὐτό· καὶ ἀδιάφορον ἂν, ἀποπειραθεὶς νὰ καταλάβῃ τοὺς ἀγρούς, ἐμποδίσθη τυχόν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 292 τοῦ 65, κυροῦσα τὴν 441 τοῦ 63 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

§ 402. Τὸ 2 ἄρθρον τοῦ νόμου ϙΙ τοῦ 57 περιορίζεται εἰς τὰς ἐνοικιάσεις τοῦ φόρου τῆς σταφίδος. Διὸ ἀπαλλάσσεται ἀπὸ

τῶν τόκων, κατὰ τὴν διάταξιν 21 τοῦ νόμου ΣΟΖ, ὁ ἐνοικιαστὴς τῶν δημητριακῶν προσόδων, εἰς ἃς ὁ νόμος ἐκεῖνος δὲν ἐκτείνεται. Τοιαύτη δὲ παρέκτασις γίνεται μόνον, διὰ τοῦ πρώτου ἄρθρου, ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τῆς κατασχέσεως τῷ ἐνοικιαστῇ δημητριακῶν καρπῶν. Απ. πολ. ΑΠ. 393 τοῦ 65.

§ 403. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις περὶ τοῦ πέρατος τῆς συγκομιδῆς, ὅταν πρωτόκολλον δὲν συνετάχθη. Απ. πολ. ΑΠ. 243 τοῦ 66.

§ 404. Ἡ διὰ τοῦ ἄρθρ. 48 τοῦ ἀπὸ 7 Απριλ. 1855 περὶ βεβαιώσεως τῶν φόρων παγίου νόμου ὁριζομένη ἀπόδειξις πρέπει νὰ διεξάγηται ἐπιμελείᾳ τῶν κυρίων τῶν ἀπηλλαγμένων τῆς κατ' εἶδος φορολογίας κτημάτων, διότι αὐτοὶ ἔχουσι συμφέρον νὰ συνταχθῇ τὸ ἐν τῷ ἄρθρῳ αὐτῷ ἀναφερόμενον πρωτόκολλον, ἀπευθυνόμενοι πρὸς τὰς ἁρμοδίας ἀρχάς. Απ. πολ. ΑΠ. 348 τοῦ 65, κυροῦσα τὴν 20873 τοῦ 62 καὶ 128 τοῦ 65 απ. Ἐφ. Αθ.

§ 405. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅτι τὸ δημόσιον εἰσέπραξε τὸ δέκατον σταφιδαμπέλου τινὸς ἀπὸ τοῦ 1843—1854; Οὐχί, εἶπε τὸ ἐν Αθ. Ἐφ. (απ. 20873 τοῦ 62 καὶ 128 τοῦ 65) διότι τὸ ποσὸν ὑπερβαίνει τὰς 50 δραχ. δὲν ἦτο δ' ἀνέφικτος ἡ δι' ἐγγράφων ἀπόδειξις. Ὁ ΑΠ. ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν. Απ. πολ. ΑΠ. 348 τοῦ 65.

§ 406. Εἶναι ἀπαράδεκτος ὁ ὅρκος περὶ παραγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς τοῦ καρποῦ τῆς σταφιδαμπέλου κατὰ τὰ ἔτη 1854 καὶ 1855, διότι τὸ ἄρθρον 48 τοῦ παγίου νόμου ἀπαιτεῖ τὴν σύνταξιν πρωτοκόλλου. Απ. πολ. ΑΠ. 348 τοῦ 65.

§ 406 [2]. Ὅταν τὸ πρωτόκολλον, δυνάμει τοῦ ὁποίου τὸ δημόσιον καταδιώκει τινὰ πρὸς πληρωμὴν φόρου, εἶναι ἄκυρον, καθ' ὃ ἐκπρόθεσμον, ἄκυροί εἰσι καὶ αἱ δυνάμει αὐτοῦ ἐνεργηθεῖσαι πράξεις, διότι, διὰ νὰ ἐνεργηθῶσιν αὗται δυνάμει τοῦ πρωτοκόλλου, ἀπαιτεῖται ὥστε τοῦτο νὰ συνταχθῇ μέχρι τῆς 17 Αὐγούστου, ὡς ὁρίζουσι τὰ ἄρθρα 37 καὶ 39 τοῦ παγίου νόμου τοῦ 1855 ὑπ' ἀριθ. ΣΟΖ. Απ. πολ. ΑΠ. 60 τοῦ 1866.

§ 406 [3]. Νόμος ΣΟΖ. — Περὶ τῆς συνδρομῆς, ἣν τὸ δημόσιον ὀφείλει νὰ χορηγῇ πρὸς εἴσπραξιν τῶν φόρων, ὅρα ἀπόφασιν πολ. ΑΠ. 387 τοῦ 66.

§ 406 [4]. Κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 30 Απριλίου 1855 (ἄρθρ. 34 § 3), οἱ διὰ δημοπρασίας ἀγορασταὶ καρπῶν ἐκ δημοσίων προσόδων εἶναι ὑπόχρεοι νὰ παραλάβωσι τοὺς καρποὺς εἰς ἣν εὑρεθῶσι κατάστασιν, χωρὶς νὰ ἔχωσι δικαίωμα ἀπαιτήσεως κατὰ τοῦ δημοσίου, καὶ ὁ εἰδικὸς οὗτος νόμος εἶναι ἐπικρατέστερος ὡς

πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο τῶν περὶ ἀγοραπωλησίας γενικῶν νόμων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 236 τοῦ 64.

§ 406 5. Ὅταν ὁ ἐνοικιαστὴς εἰσέπραξεν ἄνευ ἀδείας τοῦ οἰκ. ἐφόρου ἀπὸ τὸν φορολογούμενον σῖτον, πρὶν ἢ ἐξοφλήσῃ τὸ πρὸς τὸ δημόσιον χρέος του, τιμωρεῖται. (Νόμος τῆς 9 Ἀπριλ. 1855 ὑπ' ἀρ. ΣΟΖ). Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 114 τοῦ 56.

§ 406 6. Ὅστις παρέλιπε τὴν ἔκδοσιν διπλοτύπων καὶ εἰσέπραξεν ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους καρποὺς, ἄνευ ἀδείας τοῦ ἐφόρου, τιμωρεῖται ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 12 § α καὶ ς συνδ. μὲ τὸ ἄρθρ. 23 τοῦ φορολ. νόμου ΣΟΖ τοῦ 1855, καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 12 § γ αὐτοῦ. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 80 τοῦ 56.

§ 406 7. Τὸ ἄρθρον 39 ἐδ. τελ. τοῦ ἀπὸ 7 Ἀπριλ. 1855 νόμου ὁρίζει μόνον περὶ τῶν ἀμπέλων καὶ περιβολίων· δὲν ἀφορᾷ δὲ καὶ τὰ μποστάνια. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 143 τοῦ 57.

§ 406 8. Ὁ Α ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ζητήσας ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ἀθέτησιν τῆς συμβάσεως τῆς ἐνοικιάσεως τῆς ἐπικαρπίας ἐλαιῶν. Τὸ δημόσιον ἀντέταξεν, ὅτι ἐνέκρινε τὴν δημοπρασίαν ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς δι' ὑποθήκης ἐξασφαλίσεως αὐτοῦ, ταύτης δὲ μὴ δοθείσης, ἡ σύμβασις δὲν θεωρεῖται πληρωθεῖσα. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν ἡ σύμβασις θεωρεῖται τελεία, καὶ ἂν επομένως ὀφείλεται ἀποζημίωσις. Τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (ἀπ. 1259 τοῦ 65) ἀπέῤῥιψεν αὐτὴν, ὁ δὲ ΑΠ. (ἀπ. 57 τοῦ 67) ἀπέῤῥιψε τὴν αναιρέσεως αἴτησιν, σκεφθεὶς ὅτι τὸ Ἐφετεῖον δὲν παρηρμήνευσε καὶ δὲν ἐφήρμοσεν ἐσφαλμένως τὰ ἄρθρ. 3 καὶ 5 τοῦ νόμου ΣΟΖ τοῦ 55 καὶ τὰ ἄρθρ. 4 καὶ 16 τοῦ Διατ. τῆς 30 Ἀπριλ. 1855, διότι τὸ ὑπουργεῖον ἠδύνατο νὰ ἐγκρίνῃ τὴν ἐνοικίασιν καὶ ὑπὸ ὅρον.

§ 406 9. Μάρτυρες δὲν εἶναι δεκτοὶ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ θέματος ὅτι τὸ δημόσιον ἐφορολόγησε τὰς δεῖνα γαίας μέχρι τέλους τοῦ 1843 ἔτους καὶ ἐπομένως ὅτι δὲν ἀπώλεσε τὴν νομήν των. (Πρβ. ἄρθρον 60 τοῦ ἀπὸ 17 Ἀπριλ. 1855 φορολογικοῦ νόμου). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 137 τοῦ 63, ἀναιρ. τὴν 287 τοῦ 61 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. Ὅρα ἀν. § 272 ἐπ.

§ 407. Νόμος τῆς 7 Μαΐου 1855.—Ἐκ τοῦ 13 ἄρθ. τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835 νόμ., ἐκ τοῦ 11 ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 14 Ἰουνίου 1837 Β. Διατάγματος, καὶ ἐκ τοῦ ἀπὸ 23 Ἰουνίου 1838 νόμου περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων ἐξάγεται, ὅτι ὁσάκις ἡ καταδίωξις τῶν καθυστερούντων γίνεται αἰτήσει τοῦ ἐνοικιαστοῦ ἢ ὑπενοικιαστοῦ, ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις αὐτῶν καὶ τὰ βίαια μέτρα, ὁ νόμος δὲ τῆς 7 Μαΐου 1855 δὲν περιέχει ἐξαίρεσίν τινα ὑπὲρ τῶν ἐνοικιαστῶν, ἢ ἐναντίαν εἰς τὰ προσημειωθέντα Β. Δια-

τάγματα· ἐξ ἐναντίας δὲ ἐκ τοῦ νόμου τούτου, σχετιζομένου μὲ τὰ προηγούμενα Β. Διατάγματα περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων, συνάγεται, ὅτι καὶ ἐπὶ καταδιώξεως φορολογουμένων γενομένης αἰτήσει τοῦ ἐνοικιαστοῦ, πρέπει νὰ τηρῶνται αἱ παρὰ τοῦ νόμου αὐτοῦ διαγραφόμεναι διατυπώσεις ὡς ἐπὶ καταδιώξεως διὰ χρέη ὀφειλόμενα ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸ δημόσιον, δι' ὃν λόγον ἐνεργοῦνται ὑπὲρ τοῦ ἐνοικιαστοῦ τὰ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου διατασσόμενα βίαια μέτρα κατὰ τῶν καθυστερούντων ὀφειλετῶν. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 901 τοῦ 58 (νομ. σ. 6380).—Πρβ. κατ. ἀπ. πολ. ΑΠ. τοῦ 67. Ἰουλ. (Παπαγιάννη).

§ 407 [2]. Νόμος 11 Μαΐου 1855 περὶ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος τῶν γαιῶν, ἐφ' ὧν οἱ κατέχοντες ᾠκοδόμησαν. (Συλλ. Πολυχρ. σελ. 515.) — ὅρα ἀνωτέρω § 270=288, 351 ἐπ.

Καθυστεροῦντα.

§ 408. α) *Περὶ τῶν ἐκ προικοδοσιῶν καθυστερούντων* (1). —Νόμος ΣϞΕ τῆς 12 Αὐγούστου 1855 (ἐφημ. Κυβερν. σελ. 245 ἐπ.).

β) Ὁδηγίαι περὶ ἐκτελέσεως τοῦ ἄνωτερω νόμου.

γ) Πίναξ χρεωλυτικός.

δ) Πίναξ ἀναλυτικός.

Περὶ τούτων ὅρα συλλογὴν Πολυχρονιάδου ἐν σελ. 556—569.

§ 409. Κατὰ τὸ ἄρθρον 9 τοῦ νόμου ΣΥΕ τοῦ 55, τὸ δημόσιον δὲν ἀναλαμβάνει αὐτοδικαίως τὴν κατοχὴν καὶ τὴν κυριότητα τοῦ ἐκ τῆς ἀναθεωρήσεως τῆς καταμετρήσεως προικοδοτηθέντων κτημάτων προκύψαντος τυχὸν πλεονάσματος, οὔτε νὰ τὸ διεκδικήσῃ δύναται εἰμὴ ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως τῆς πληρωμῆς τοῦ ἀντιτίμου αὐτοῦ· εἶναι δὲ ὅλως ἀδιάφορον ἂν ἡ πλεονάζουσα ἔκτασις δὲν περιελήφθη ἀρχικῶς ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς προικοκτησίας, ἀλλὰ κατελήφθη ἀκολούθως (ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ εἰρημένου νόμου ὑπὸ τοῦ ἐκδοχέως τῶν δικαιωμάτων τοῦ προικοκτήτου) καὶ ἂν ἐκ τῆς καταλήψεως ταύτης ἡ τῆς προικοκτησίας ἀξία ὑπερβαίνει τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς 20 Μαΐου 1835 ὁρισθέντα ἀνώτατον ὅρον· ὁ νόμος δὲ ΧΚΗ τῆς 15 Ἰουλ. 1861 δὲν ἐφαρμόζεται ὅταν ἡ πρᾶξις ἐγένετο πρὸ αὐτοῦ, μὴ ὄντος ἑρμηνευτικοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 98 τοῦ 63.

(1) ὅρα ἀνωτ. § 105 ἐπ. —136[3] 137—144.

§ 410. Τὸ 9 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 12 Αὐγ. 1855 νόμου ἐννοεῖ ὡς πλεόνασμα οὐ μόνον τὴν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς προικοκτησίας κατὰ λάθος τυχὸν περιληφθεῖσαν, ἀλλ' ἅπασαν τὴν ὑπὸ τοῦ προικοκτήτου καθ' ὑπέρβασιν τοῦ προικοδοτηθέντος μέτρου κατεχομένην, ὡς τὸ αὐτὸ κτῆμα μετὰ τῆς προικοκτησίας ἀποτελοῦσαν ἔκτασιν ἐκ προσκειμένων ἀδιαθέτων ἐθνικῶν γαιῶν, ἀδιαφόρως ἂν ἡ πλεονάζουσα ἔκτασις παρεχωρήθη ἀρχικῶς κατὰ λάθος, ἢ κατελήφθη ἀκολούθως δι' ἐπεκτάσεως τῶν ὁρίων, καθότι τοιαύτην διάκρισιν δὲν κάμνει ὁ νόμος, τὴν ἔννοιαν δὲ ταύτην προσέτι μαρτυρεῖ καὶ ἡ αἰτιολογικὴ τοῦ νόμου ἔκθεσις (πρακτικὰ Βουλῆς, συνόδου 6, τῆς 4 περιόδου). Απ. πολ. ΑΠ. 354 τοῦ 62, ἀναιρ. τὴν 195 τοῦ 64 ἀπ. Εφ Πατρῶν.

§ 411. Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β ὅπως τῷ πληρώσῃ τὰς καθυστερουμένας δόσεις τοῦ τιμήματος τῶν ἐθνικῶν γαιῶν, αἵ ὁποῖαι κατεκυρώθησαν τῷ πατρὶ αὐτοῦ (τοῦ ἐνάγοντος), ἐπωλήθησαν δὲ τῷ ἐναγομένῳ· ἀποῤῥιφθείσης τῆς ἀγωγῆς ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὡς φαίνεται, ὅτι αἱ δόσεις ἐκεῖναι ὠφείλοντο εἰς τὸ δημόσιον, ἑταιρείας ὑπαρχούσης μεταξὺ τῶν διαδίκων, ὁ ἐνάγων ἐζήτησεν ἀναίρεσιν ἐπὶ λόγῳ α) ὅτι τὸ Ἐφετεῖον μετέβαλε τὴν σχέσιν τοῦ ἐναγομένου, θεωρῆσαν αὐτὸν, ἀντὶ ἀγοραστοῦ, συνεταῖρον· καὶ β) ὅτι καὶ ὡς δικαιοδόχος τοῦ προικοκτήτου ἂν θεωρηθῇ ὁ ἐναγόμενος, πάλιν δὲν ἠδύνατο νὰ ὠφεληθῇ τῶν εὐεργετημάτων τοῦ νόμου τῆς 12 Αὐγ. 1855 μετὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ κτήματος· ὁ ΑΠ. (ἀπ. 317 τοῦ 63) ἀπέῤῥιψε τὴν αἴτησιν σκεφθεὶς ὅτι ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον ἐφήρμοσεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸν νόμον αὐτόν.

§ 412. Κατὰ τὸ ἄρθρον 9 τοῦ νόμου τῆς 12 Αὐγ. 1855, πᾶν εἶδος πλεονάσματος ὑπάρχοντος ἐν τῷ προικοδοτηθέντι κτήματι, εἴτε ἐκ πλημμελοῦς καταμετρήσεως προῆλθεν εἴτε καὶ ἐκ καταπατήσεως ἐκ μέρους τοῦ προικοδοτηθέντος, δύναται οὗτος νὰ κρατήσῃ πληρόνων εἰς τὸ δημόσιον τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Ὁ νόμος δὲ ΧΚΗ τῆς 25 Ἰουλίου 1861 δὲν εἶναι ἑρμηνευτικὸς, ἀλλ' ἐπεκτείνει τὰς διατάξεις τοῦ 8 καὶ 9 ἄρθρου αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς ὀφειλέτας τῆς δεκαετοῦς πιστώσεως τῶν φθαρτῶν κτημάτων, ὡς καὶ εἰς τοὺς μὴ συμμορφωθέντας μὲ τὰς διατάξεις τοῦ ΣϞΕ νόμου, ἐκ δεκαετοῦς πιστώσεως προικοδοσιῶν· ὥστε ὁ περιορισμὸς, ὃν τὸ 2 ἄρθρον τοῦ νόμου τοῦ 1861 καθιεροῖ, ὅτι δηλ. τὸ πλεόνασμα δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὴν ἀρχικὴν ἔκτασιν τοῦ κτήματος πλέον τῶν 20 τοῖς $^0/_0$, δὲν εἶναι ἐφαρμοστέος ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Απ. πολ. ΑΠ. 432 τοῦ 66.

§ 412 [2]. Ὅρα κατωτέρω § 420 ἐπ.

§ 412 [3]. *Φορολογία ζώων. Νόμος τῆς 15 Φεβρουαρ. 1856.* — Οἱ προσκληθέντες νὰ συσκεφθῶσι περὶ τῆς τοποθετήσεως τῶν κτηνοτρόφων, ἀλλὰ μὴ ἐνεργήσαντές τι ἐπὶ προφάσει τινὶ ἀνυποστάτῳ, τιμωροῦνται (480 ποιν. νόμ.). Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 4 τοῦ 57.

§ 412 [4]. *Φόρος μελισσίων. Νόμος τῆς 12 Ἀπριλ. 1856.* Ὅταν ἡγούμενός τις δὲν δηλώσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελισσίων τῆς Μονῆς ἐπὶ τῇ προθέσει τοῦ νὰ ὑπεκφύγῃ τὴν φορολογίαν (νόμος τῆς 12 Ἀπριλίου 1856), ὁ δικαστὴς χρεωστεῖ νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν ἀναγκαίαν ποινὴν, καὶ ἀδιάφορον ἂν πρόκηται περὶ ἱεροῦ καταγωγίου. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 144 τοῦ 56.—Πρβ. ΑΠ. ἀπ. ποιν. 169 τοῦ 65.

§ 413. Περὶ τροποποιήσεως ἄρθρων τινῶν τοῦ περὶ βεβαιώσεως τῶν ἐγγείων φόρων κλ. νόμου ΣΟΖ. Νόμος ΨΙ τῆς 30 Μαΐου 1857 ἐν σελ. 90 ἐφ. Κυβ. τοῦ 57 (1).

§ 414. Οὐδεὶς νόμος ὁρίζει ὅτι τὸ δημόσιον ὀφείλει νὰ δέχηται ἔγκυρα ἢ μὴ ἔγκυρα διπλότυπα ἀντὶ μετρητῶν, μάλιστα ὁ νόμος ΥΙ τοῦ 1857 ὁρίζει τὸ ἐναντίον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 84 τοῦ 65.

§ 414 [2]. *Φόρος μελισσίων. Νόμος τῆς 19 Φεβρ. 1858.* Κατὰ τὸν ἀπὸ 19 Φεβρ. 1858 νόμον, ἡ ἀπόκρυψις τῆς δηλώσεως τῶν μελισσίων συνεπάγεται πρόστιμον τριπλάσιον τοῦ φόρου τῶν μελισσίων, ὅσα ἀπέκρυψεν ὁ φορολογούμενος. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 55 τοῦ 59.

§ 414 [3]. Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ νόμου ΥΜ. — Ὅρα τὴν 141 τοῦ 59 ποιν. ΑΠ. ἀπόφ. ὡς καὶ τὴν 47 τοῦ 64.

§ 414 [4]. Κατὰ τὸ 18 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 19 Φεβρ. 1858 ὑπ' ἀρ. ΥΜ νόμου τιμωρεῖται ὁ κτηνοτρόφος, ἐὰν ἐγκαίρως δὲν δηλώσῃ τὰ ζῶά του, κτηνοτρόφος δὲ εἶναι ὁ κύριος αὐτῶν, ἀδιαφόρως ἂν αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἄλλου φυλάττῃ αὐτὰ, ἄρα καὶ ὁ συγκύριος, θεωρούμενος ὡς κτηνοτρόφος, ὑπόκειται εἰς τὸ χρέος τῆς δηλώσεως. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 37 τοῦ 61.

§ 415-416. *Νόμος τῆς 17 Ἀπριλίου 1858.* Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅτι ὁ φορολογούμενος ἐδήλωσεν ἐγκαίρως τὰς καπνοφυτείας του ἐνώπιον τοῦ Δημάρχου παραδοὺς ἔγγραφον δήλωσιν, καὶ ὅτι ἀντίγραφον τῆς δηλώσεως αὐτῆς ἐπιθεωρημένον

---

(1) Ὅρα ἀνωτέρω § 392 ἐπ.

ζητήσας δὲν ἔλαβεν ὑπὸ τοῦ Δημάρχου, ἀρνηθέντος αὐτό. Ὅρα ἄρθρ. 36 καὶ 37 τοῦ ἀπὸ 17 Ἀπριλ. 1858 παγίου νόμου (Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 245 τοῦ 66).

§ 417-418. Νόμος τῆς 24 Ὀκτωβρίου 1858. Τὸ πρωτόκολλον τῶν πραγματογνωμόνων περὶ ἐκτιμήσεως τοῦ ἐλαιοκαρποῦ (νόμ. τῆς 24 Ὀκτωβ. 1858) εἶναι ἄκυρον, ὅταν δὲν προσκληθῇ ὁ φορολογούμενος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 405 τοῦ 66.

§ 419. Περὶ τοῦ νόμου ΣΛΒ τῆς 25 Ἰουλίου 1861 ὅρα ἀνωτέρω § 373 ἐπ. καὶ κατ. § 421.

§ 420. α) Περὶ τῶν μέχρι τοῦ 1858 καθυστερούντων.—Νόμος ΧΚΗ τῆς 25 Ἰουλ. 1861 (ἐφ. Κυβ. σελ. 175 τοῦ 61).

β) Ὀδηγίαι πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ.

γ) Ἐγκύκλιος.

Περὶ τούτων ὅρα τ. 2 σελ. 375—379 504 τῆς συλλ. Πολυχρονιάδου.

§ 420 [2]. ὅρα ἀνωτέρω § 408—412 [2].

§ 421. Περὶ τῆς ἐννοίας τῶν νόμων ΧΚΗ τοῦ 61 καὶ ΣΛΒ τοῦ 53, ἡ 249 τοῦ 63 πολ. ΑΠ. ἀπ. (κυρ. τὴν 177 καὶ 645 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.) φέρει

« Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ ἀπὸ 25 Ἰουλίου 1861 ὑπ' ἀρ. ΧΚΗ νόμου, αἱ διατάξεις τοῦ νόμου ΣΛΒ περὶ συμψηφισμοῦ ἀπαιτητῶν πιστώσεων τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου ἐφαρμόζονται ἀπαραλλάκτως καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου ΧΚΗ, καθ' ὅσον δὲν ἀντιβαίνουσιν εἰς αὐτόν, κατὰ δὲ τὸ ἐδ. 6 τοῦ ἀπὸ 9 Ἰουνίου 1853 ὑπ' ἀρ. ΣΛΒ νόμου ἐὰν πίστωσίς τις ὀφειλέτου τοῦ δημοσίου, πηγάζουσα ἐξ ἐποχῆς προγενεστέρας τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ, κατασταθῇ ἀπαιτητὴ μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἐδαφίῳ πράξεων, τουτέστιν ἀφοῦ ὑπογράψῃ ἢ παραδώσῃ εἰς τὸ ταμεῖον τὰς χρεωστικὰς ὁμολογίας τῶν δόσεων, καὶ προσφέρῃ κτήματα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης, ἢ καταστᾶσα πρότερον ἀπαιτητὴ παρουσιασθῇ μετὰ ταῦτα, τὸ χρέος ἐκκαθαρίζεται ἐκ νέου, ἐνεργουμένου τοῦ συμψηφισμοῦ κατὰ τὰ ἐν τῷ 2 ἄρθρῳ ὁριζόμενα, καθ' ὃ ἡ πίστωσις ὀφειλέτου τοῦ δημοσίου συμψηφίζεται μὲ τὸ ὅλον τοῦ χρέους αὐτοῦ συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἀμοιβαίων τόκων, ἂν δηλ. αἱ ἀμοιβαῖαι ἀπαιτήσεις ὦσιν ἔντοκοι, καὶ ἐκδίδονται νέαι ὁμολογίαι, αἱ δὲ προεκδοθεῖσαι ἀκυροῦνται· ἐκ τῶν διατάξεων δὲ τούτων συνάγεται πρόφανῶς ὅτι τὸ

εὐεργέτημα τῆς ἀφέσεως τῶν τόκων καὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ κεφαλαίου εἰς εἴκοσιν ἐτησίας δόσεις ἀπὸ τῆς 1 Ἰαν. 1861, ὅπερ ἀπονέμει ὁ νόμος ΧΚΗ (ἄρθρ. 1 καὶ 3) ἀφορᾷ τὸ μετὰ τὸν συμψηφισμὸν ὑπόλοιπον τοῦ χρέους καὶ ὅτι, μεχρισοῦ ἐξοφληθῇ αὐτὸ, δύναται ν' ἀντιταχθῇ ὁ συμψηφισμὸς εἰς πᾶσαν τοῦ δημοσίου πίστωσιν τοῦ ὀφειλέτου καίτοι μετὰ τὸν νόμον καταστᾶσαν ἀπαιτητὴν, φθάνει μόνον νὰ πηγάζῃ ἐκ χρέους προγενεστέρου τοῦ νόμου αὐτοῦ.

§ 422. Ὁ νόμος ΧΚΗ δὲν ἐφαρμόζεται, ὅταν ἡ δίκη εἶχεν ἤδη ἐκδικασθῇ ὁριστικῶς· οἱ δὲ ἐφέται, κατὰ τὸ 776 πολ. ἵνα κρίνωσιν ἂν οἱ κατώτεροι δικασταὶ ἀπεφήναντο ὀρθῶς ἢ ὄχι, ἐφαρμόζουσι τοὺς καθ' ὃν χρόνον ἀπηγγέλθη ἡ ἀπόφασις νόμους. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 15 τοῦ 65 (1).

§ 423. *Φόρος ἔγγειος.*—Ἔννοια τοῦ ἀπὸ 6 Ἰουν. 1863 ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις Συνελεύσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 306 τοῦ 65. Κατ' αὐτὴν, τὸ δημόσιον ὀφείλει ἀποζημίωσιν ἕνεκα τῆς μὴ ἐκτελέσεως πρωτοκόλλου συνταχθέντος ἐπὶ τῇ βάσει γενικῆς ἐκτιμήσεως φορολογίας ὁλοκλήρου τοῦ ἐνοικιασθέντος κτήματος· τὸ ἀπὸ 6 Ἰουνίου 1863 ψήφισμα τῆς δευτέρας ἐν Ἀθήναις συνελεύσεως διατάσσει νὰ γίνηται ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῷ ὁριζομένης τριμελοῦς ἐπιτροπῆς βεβαίωσις τῶν ἐγγείων φόρων καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπικαρπίας ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προσόδου καὶ τοῦ φόρου ἑκάστου τῶν φορολογουμένων εἰς ὅσα μέρη ἤθελε κατασταθῇ ἀνέφικτος ἡ κατὰ τὰς ἰσχυούσας διατάξεις βεβαίωσις αὐτῶν, ὥστε δὲν ὀφείλονται ἀποζημιώσεις ἐν τῇ ἀνωτέρω περιπτώσει· ἐκτίμησις δὲ γενομένη ὄχι καθ' ὃν τρόπον ὁρίζει τὸ ψήφισμα αὐτὸ, ἀλλὰ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς τοῦ διανεμητικοῦ συστήματος δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 306 τοῦ 65, κυροῦσα τὴν 914 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 424. *Φόροι εἰς Ἀγρίνιον.* — Ποῖον φόρον πληρόνουσιν οἱ συνοικισθέντες εἰς Ἀγρίνιον καὶ Ναύπακτον; Ὅρα Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 253 τοῦ 66.

§ 425. *Φορολογία Ἐπιδαύρου.* — Ὅρα τὴν λ. Ἀτέλεια (εὑρ. 5 σ. 209) καὶ ἀπόφ. πολ Ἀρ. Πάγου 145 τοῦ 58.

§ 426. *Λειβάδια.* — Τὰ λειβάδια, διὰ τὴν ἐπικαρπίαν τῶν

---

(1) Πρβ. τὴν λ. ἔφεσις.

ὁποίων δὲν ἔχει τίς (οἷον κοινότης) νὰ παρουσιάσῃ ταπὶ ἐκδοθὲν ὑπὸ τῆς τουρκικῆς ἐξουσίας, θεωροῦνται ὡς ἐθνικά; Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐξεδόθη ἡ 18307 τοῦ 60 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (Νομ. Μελ. σελ. 1017), ἥτις, κατὰ πλειονοψηφίαν, ἀποφαίνεται ὅτι τὸ 4 ἄρθρον τοῦ Διατάγματος τῆς 3/15 Δεκεμ. 1833 κηρύττει ὡς δημόσια ὅλα τὰ λειβάδια, διὰ τὴν ἐπικαρπίαν τῶν ὁποίων δὲν ἔχει τίς νὰ παρουσιάσῃ ταπίον ἐκδοθὲν ὑπὸ τῆς τουρκικῆς ἐξουσίας· ὅτι, συνεπείᾳ τῆς ἀρχῆς ταύτης, τὸ δικαίωμα τῆς ἐμφυτευτικῆς ἐπικαρπίας τῶν ἐθνικῶν λειβαδίων μένει, κατὰ τὸ ἄρθρον 16 τοῦ διατάγματος, εἰς τὰς κοινότητας μόνον ὅταν ἔχωσιν αὐτὸ διὰ ταπίου· ὅτι εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν, τὰ παρὰ τῶν κοινοτήτων ἀπαιτούμενα λειβάδια θεωροῦνται ὡς ἐθνικά, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 17 εἰς τὰς κοινότητας, αἵτινες εἶχον ἀποδεδειγμένην τὴν ἐπικαρπίαν λειβαδίων, χωρὶς νὰ τὴν ἀποκτήσωσι διὰ ταπίου, χαρίζεται κατ' ἐξαίρεσιν διὰ τὰ 1833 καὶ 1834 τὸ 1|5 μέρος τοῦ ἐπὶ τῶν ζώων φόρου· καὶ ὅτι ὅταν ἡ κοινότης ἀντιποιῆται ἐπικαρπίας δικαίωμα, ὡς ἀποκτήσασα δικαίωμα δουλείας πρὸς νομὴν τῶν λειβαδίων διὰ τῆς ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων κατοχῆς, ἄνευ ταπίου, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ εἰμὴ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἐπὶ τῶν ζώων φόρου διὰ τὰ ἔτη 1833 καὶ 1834. Ἡ μειονοψηφία φρονεῖ, ὅτι διὰ τοῦ διατάγμ. ἐκείνου δὲν ἐσκόπει ἡ Κυβ. νὰ δημεύσῃ τὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κεκτημένα ὑπὸ τῶν κοινοτήτων δικαιώματα κυριότητος ἢ νομῆς τῶν βοσκησίμων γαιῶν, πρὸς ἐξάσκησιν τῶν ὁποίων δὲν ἀπαιτεῖ ταπί· καὶ ὅτι κανονίζον τὸ διάταγμα τὸν ἔγγειον φόρον τῶν βοσκησίμων γαιῶν διὰ τὰ ἔτη 1833 καὶ 1834 ἐθεώρησεν ὡς πρὸς τὴν πληρωμὴν αὐτοῦ δημόσια τὰ λειβάδια, ἅτινα αἱ κοινότητες κατεῖχον καὶ ἐνέμοντο ὡς ἀνήκοντα εἰς αὐτὰς χωρὶς νὰ ἔχωσι ταπίον.

§ 427. Ὁ καλῆς πίστεως κάτοχος δὲν ὑποχρεοῦται νὰ δώσῃ τοὺς πρὸ τῆς ἀγωγῆς καρπούς. Τὸ δημόσιον δὲν θεωρεῖται καλῆς πίστεως κάτοχος τῶν λειβαδίων κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ἀπὸ 3/15 Δεκ. 1833 διατάγματος, ἀφοῦ τὸ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου τούτου ἀπαιτούμενον ἔγγραφον *ταπὶ ποτὲ* δὲν ἐπαρουσιάσθη καθ' ὃν χρόνον τὸ δημόσιον κατεῖχε καὶ ἀφοῦ ὅλα τὰ λειβάδια θεωροῦνται ὡς ἐθνικά, ἐνόσῳ δὲν παρουσιασθῇ ταπί. Απ. πολ. ἀπ. 294 τοῦ 57, κυροῦσα τὴν 13703 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν.

§ 428. *Μίσθωσις τῶν ἐν Λακεδαίμονι κτημάτων.*—Ἡ Κυβέρνησις ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀκυροῖ, χωρὶς προσφυγῆς εἰς τὰ δικαστήρια, τὴν μίσθωσιν τῶν κατὰ τὴν Λακεδαίμονα ἐθνικῶν φθαρτῶν κτημάτων; Ἴδε τὴν 296 τοῦ 1852 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου.

§ 429. *Αλαταποθῆκαι* (1).—Κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 2 Νοεμβρίου 1834 οἱ ἀποθηκάριοι ὀφείλουσι καὶ ὅταν ἡ φύρα δὲν ὑπερβαίνῃ τὸν παρὰ τοῦ διατάγματος αὐτοῦ ὀφειλόμενον ἀνώτατον ὅρον νὰ προσαγάγωσιν ἑκάστοτε τὰς ἀποδείξεις τῆς ἀληθοῦς φύρας, τὸ δὲ ἐλεγκτικὸν συνέδριον δύναται δι' ἀποχρῶντος λόγου νὰ προσδιορίσῃ τὴν φύραν καὶ κατωτέρω τοῦ ἀνωτάτου ὅρου. Απ. πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 1856.

Συμμετοχὴ ὑπαλλήλων εἰς ἐνοικιάσεις.

§ 430. Συμφωνία, ἀντικείμενον ἔχουσα πρᾶξιν ἀντιβαίνουσαν εἰς τὸν νόμον, εἶναι ἄκυρος, καὶ ὡς τοιαύτη εἰς οὐδέτερον τῶν συναλλαττομένων μερῶν παράγει δικαίωμα ἀγωγῆς (νόμ. 7 § 16 de pact.—N. 57 pro socio).—Ἄρα ὅςτις, δήμαρχος ὤν, παρήγγειλε ν' ἀγορασθῶσι πρόσοδοι ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, δὲν ἔχει δικαίωμα ἀγωγῆς (487 ποιν. ἄρθρ. 35 καὶ 14 τοῦ περὶ προϊόντων τῆς γῆς διὰ τὸ 1850 νόμου). Απ. Εφ. Ν. 232 τοῦ 53 ἐν Νομικῇ σελ. 5760 (2).

§ 431. Εφαρμόζονται εἰς τὰ δημοτικὰ συμβούλια αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 465 καὶ 493 τοῦ ποιν. νόμου περὶ συμμετοχῆς εἰς τὴν ἐνοικίασιν δημοτικῶν φόρων; ὅρα ἀπ. ποιν. ΑΠ. 98 τοῦ 1855 ἐν λ. Συμβούλια δημοτικά.—Πρβ. τὴν λ. ὑπάλληλοι (τόμ. 20 σελ. 269 § 24).

Φορολογικὸς νόμος τῶν τῆς γῆς προϊόντων τοῦ 1854.

§ 432· Προκειμένης παραβάσεως τοῦ περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς νόμου τοῦ 1854, ὁ νόμος οὗτος ἐφαρμοστέος ἐστὶν ὡς πρὸς τὰς κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ πραχθείσας παραβάσεις, οὐχὶ δὲ ὁ τοῦ 1857. Απ. ποιν. ΑΠ. 100 τοῦ 57.

Απαρίθμησις καὶ ἀπόκρυψις ζώων.

§ 432 ². Τὰ περὶ ἀπαριθμήσεως τῶν ζώων πρωτόκολλα πρέπει μὲν νὰ κοινοποιῶνται ἐντὸς τῆς προθεσμίας, τὴν ὁποίαν ὁρίζει

---

(1) Ὅρα τὴν λ. Συνέδριον ἐλεγκτικὸν καὶ ἀνωτ. § 53. 57.

(2) Πρβ. ἀποφάσεις ΑΠ. 70, 164 τοῦ 57, 83 τοῦ 60· ἰδίως δὲ τὴν 458 τοῦ 66· ὅρα καὶ Εὑρετηρίου λ. Συναγωνισμός. Οἰκ. § 293 σημ. 11. Αλλ. obl. § 580 ἐπ.

τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νόμου ΡΚΑ τοῦ ἔτους 1849, ἰσχύοντος καὶ διὰ τὸ 1851, ἀλλὰ, ἂν κοινοποιηθῶσι βραδύτερον, δὲν ἔπεται, ὅτι εἰσὶν ἄκυρα. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 72 τοῦ 53.

§ 433. Τὸ πρωτόκολλον περὶ τῆς τῶν ζώων ἀπαριθμήσεως παρὰ ποίων πρέπει νὰ ὑπογράφηται; ὅρα ἀπ. ποιν. ΑΠ. 58 τοῦ 1853.

§ 434. Ὁ περὶ φορολογίας τῶν ζώων νόμος τοῦ 1854 δὲν ὁρίζει, ὅτι ἡ παράλειψις τῆς δηλώσεως τῶν εἰς φορολογίαν ὑποκειμένων ζώων, δὲν ἀποδεικνύεται ἄλλως, ἢ διὰ πρωτοκόλλου. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 100 τοῦ 57, ἣν ὅρα.

§ 435. Ἡ προσωρινὴ ἀπουσία κτηνοτρόφου τινὸς δὲν τὸν ἀπαλλάττει ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς δηλώσεως τῶν ζώων του ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 145 τοῦ 56.

§ 436. Πῶς τιμωρεῖται ἡ πλαστογραφία τῶν περὶ ἀπαριθμήσεως ζώων πρωτοκόλλων, ἔστω καὶ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῶν; ὅρα ἀπόφασιν ποιν. ΑΠ. 37 τοῦ 62 ἐν λ. Πλαστογραφία.

§ 437. Περὶ τῆς πλαστογραφίας τῶν φορολογικῶν διπλοτύπων ὅρα τὴν 15 τοῦ 60 ποιν. ἀπ. ΑΠ. ἐν λ. Πλαστογραφία.

Πλαστογραφία διπλοτύπων καὶ φορολογικῶν καταλόγων (1).

§ 438. Τιμωρεῖται ὡς πλαστογράφος ὁ ἐνοικιαστὴς ἢ ὁ κατὰ παραγγελίαν τούτου ἐνεργῶν, ὅταν ψευδῶς ἐν τοῖς διπλοτύποις βεβαιῶσιν ὑπέρ τινων φόρον ἀνύπαρκτον; Ναί. Ἀπ. ποιν. ΑΠ 23 τοῦ 1861.

§ 439. Ἀπαιτεῖται ἄδεια πρὸς καταδίωξιν δημαιρεσιάρχου τινὸς διὰ χρῆσιν πλαστῶν φορολογικῶν καταλόγων; Ἴδε ἀπ. ποιν. ΑΠ. 15 τοῦ 60 ἐν λ. Ὑπάλληλος διοικητικός.

Σημ. Τὰ περὶ τούτου δὲν ἰσχύουσι πλέον.

Δωροδοκία. Παράνομος εἴσπραξις.

§ 440. Τιμωρεῖται ἐπὶ δωροδοκίᾳ ὁ τῆς νομαρχίας ὑπάλλη-

---

(1) Πρβ. τὰς ὧδε ἀποφάσεις ποιν. ΑΠ. 15 τοῦ 60, καὶ 37 τοῦ 62 καὶ ἀνωτέρω § 366 δεχ. καὶ ἐπ. 372 [3]. ὅρα προσέτι ἀπ. ποιν. ΑΠ. 50 τοῦ 59 περὶ στελεχῶν.

λος, ὅστις, ἐπιφορτισθεὶς τὴν ἐξέλεγξιν τῶν φορολογικῶν καταλόγων, ἔλαβε δῶρα ἵνα φέρῃ ἀποτέλεσμά τι ὑπὲρ τοῦ δωροδοκήσαντος. Απ. ποιν. ΑΠ. 29 τοῦ 1857.—Πρβ. Εὐρ. λ. Ὑπάλληλος σελ. 273 ἑπ.

§ 441. Ὅταν ὁ ποινήτωρ κατασχετὴς μετεχειρίσθη τὴν δημοσίαν ἐξουσίαν του ὡς ἀπειλὴν, καὶ ἥρπασεν οὕτω διάφορα εἴδη ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους, τιμωρεῖται δυνάμει τοῦ ἄρθρου 367 τοῦ ποιν. νόμ. συνδυασμένου μὲ τὸ 489 καὶ 24 αὐτοῦ. Απ. ποιν. ΑΠ. 86 τοῦ 54. — Πρβ. τὴν λ. Ἐκβίασις.

Τὸ περὶ ἐνοικιάσεως προσόδων συνάλλαγμα τελειοποιεῖται διὰ τῆς ἐγκρίσεως ἢ δι' ἁπλῆς τῆς κατακυρώσεως (1). *Αἵρεσις* (2).

§ 442. Κατὰ τὴν ἐπὶ αἱρέσει πώλησιν τίνα ὁρᾷ ὁ κίνδυνος; Τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐνοικιάσεως προσόδων θεωρεῖται καταρτισθὲν, ἅμα ὑπογραφέντων τῶν πρακτικῶν ὑπὸ τοῦ πλειοδότου, ἢ μετὰ τὴν ἔγκρισιν τῆς δημοπρασίας; Ἐν ἄλλοις ῥήμασι, καταστραφέντος τοῦ ἀντικειμένου τῆς πωλήσεως πρὸ τῆς ἐγκρίσεως, ἢ βλαβέντος ἐν μέρει, τίνα ὁρᾷ ὁ κίνδυνος; Παρατηρητέον, ὅτι·

α) Ἡ τυχηρὰ καταστροφὴ ἢ βλάβη, εἰ μὲν συμβῇ ἀφοῦ ἀτονήσῃ ἡ αἵρεσις, οὐδὲν ἔχει ἀποτέλεσμα, διότι ἐνταῦθα οὐδόλως ὑπάρχει ἡ σύμβασις. — Εἰ δὲ συμβῇ μετὰ τὴν πλήρωσιν τῆς αἱρέσεως, συνεπάγεται τὰ ἐπὶ τῆς ἄνευ αἱρέσεως ἀποτελέσματα. Νόμ. (18. 5) 8 Π. Βασ. (19. 6) 3.

β) Εἰ δὲ συμβῇ ἐν ᾧ ἤρτηται ἔτι ἡ αἵρεσις, διακριτέον τὴν καταστροφὴν ἀπὸ τῆς ἁπλῆς βλάβης τοῦ πράγματος. Ἡ καταστροφὴ συνεπάγεται τὴν ἀκυρότητα τῆς συμβάσεως, μὴ ὑπάρχοντος τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς. (Παπ. § 389). Ἡ βλάβη ὅμως ὁρᾷ τὸν ἀγοραστήν. (18. 5) 8 πρ. καὶ Vat. fr. § 16 (3).

§ 443. Κατὰ δὲ τὴν νομολογίαν; Κατ' αὐτὴν, μετὰ τὴν ἔγκρισιν θεωρεῖται καταρτισθὲν τὸ συνάλλαγμα. Ἰδοὺ τί περὶ τούτου εἰδικώτερον εὕρηται.

---

(1) Πρβ. τὴν 100 τοῦ 55 πολ. ἀπόφ. ΑΠ. ἐν λ. συναλλάγματα § 175.

(2) Πρβ. τὴν ἐπ. § 446.

(3) Πρβ. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 395 σημ. 11—13. Καλλ. γ § 263. — Θέμ. 2 σελ. 49—51.

α) Ἂν τὸ ἀντικείμενον τῆς μισθώσεως (οἱ καρποὶ) διηρπάγη πρὸ τῆς ἐγκρίσεως τῆς ἐνοικιάσεως, τὸ συνάλλαγμα δὲν θεωρεῖται ὡς κατηρτισμένον, καὶ ἑπομένως τὸ δημόσιον δὲν δύναται νὰ καταδιώξῃ τὸν ἐνοικιαστήν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 412 τοῦ 1852, κυρ. τὴν 8079 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

β) Ἡ ἐνοικίασις τοῦ ἐγγείου φόρου, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ἀμφοτεροβαρὲς συμβόλαιον, δὲν δύναται νὰ κριθῇ ὡς τετελεσμένον εἰμὴ καθ' ἣν ἐποχὴν συνέτρεξεν ἀμφοτέρων τῶν συναλλαττομένων ἡ ὁριστικὴ συναίνεσις, καὶ ἑπομένως ἀφοῦ ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν ἡ ἔγκρισις τῆς κατακυρώσεως, διότι, πρὶν τούτου, τὸ συνάλλαγμα καθίσταται μετέωρον, καὶ ὁ ἐνάγων δὲν διατελεῖ εἰς θέσιν νὰ ἐξασκῇ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀγοραστοῦ, οὐδὲ εἶναι εἰσέτι ἀνεγνωρισμένος ὁριστικῶς ὡς τοιοῦτος· ὅθεν συνάγεται τὸ ἀναγκαῖον συμπέρασμα, ὅτι δὲν ἀφορῶσι δικαίως οἱ κίνδυνοι τοῦ ἀγορασθέντος πράγματος αὐτὸν, ἀλλὰ τὸν εἰσέτι διαμένοντα κύριον πωλητήν· ὥστε ἔχει ἐπιῤῥοὴν ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι διηρπάγησαν οἱ καρποὶ πρὶν ἢ κοινοποιηθῇ ἡ ἔγκρισις. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 14841 τοῦ 1857.

γ) Ὁ Ἀρ. Πάγος (ἀπ. πολ. 334 τοῦ 61) εἶπεν, ὅτι ὁ κίνδυνος ὁρᾷ τὸν πωλητὴν, ἤτοι τὸ δημόσιον, ἂν τὰ ἐνοικιασθέντα προϊόντα καταστραφῶσι μετὰ τὴν ὑπογραφὴν μὲν τῶν πρακτικῶν, πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ δημοσίου δὲ ἐγκρίσεως τῆς δημοπρασίας. Διατί; διότι, κατὰ τὴν ἀπόφασιν, ἡ ὑπογραφὴ τῶν πρακτικῶν γίνεται ὑπὸ τὴν αἵρεσιν τῆς ἐγκρίσεως· πρὸ τῆς ἐκπληρώσεως δὲ τῆς αἱρέσεως, εἰ μὲν ἐπέλθῃ τυχαία ἐντελὴς καταστροφὴ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀγοραπωλησίας, ὁ κίνδυνος ὁρᾷ τὸν πωλητὴν, εἰ δὲ κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχει τὸ πωλούμενον κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον, γίνεται ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος κατὰ τὸ τεμάχιον 57 (18, 1) Π. καὶ Βασ. 19, 6) 2. (α) — Πρβ. ἀνωτ. § 320 τὴν 249 τοῦ 64 ἀπόφ. ΑΠ.

(α) Ἰδοὺ εἰδικώτερον τὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης. — Ὁ Α ἐξέθεσεν, ὅτι, γενομένης δημοπρασίας φόρων, ἀνεδείχθη πλειοδότης, ἀλλ' ἡ ἔγκρισις ἐγένετο μετὰ τὴν ῥαγδαίαν χάλαζαν, ἥτις κατέστρεψε τὰ σπαρτά. — Ὅθεν ἐζήτησε ν' ἀπαλλαγῇ τῆς καταδιώξεως. Τὸ Ἐφετεῖον Ἀθ. (ἀπ. 19232 τοῦ 61) ἀπέῤῥιψε τὴν αἴτησιν, ἀλλ' ὁ ΑΠ. (ἀπ. 334 τοῦ 61) ἀνῄρεσεν αὐτὴν σκεφθεὶς ὅτι ἐκ τοῦ ἄρθρ. 10, 12—14 καὶ 16 τοῦ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ φό-

δ) Διὰ τῶν 249 τοῦ 64 καὶ 66 τοῦ 67 ἀπ. ὁ ΑΠ. ἀπεφήνατο ὅτι, μὴ τελειοποιηθέντος τοῦ συναλλάγματος εἰμὴ διὰ τῆς ἐγκρίσεως, ὅταν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον, ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις, γίνεται ὅμως ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος (1). Πρβ. ἀνωτ. § 320, ὑποσ.

ρων διατ. τῆς 30 Ἀπριλ. 1855 προκύπτει, ὅτι ὁ τῶν προσόδων πλειστηριασμὸς ἔχει ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν διὰ τὸ δημόσιον αὐτὸ, μόνον ἐὰν ἐμπροθέσμως τὸν ἐγκρίνῃ· ἄλλως, μένει ἄνευ ἀποτελέσματος· ὅτι ἂν καὶ ὁ τελευταῖος πλειοδότης δὲν δύναται, ἅμα ὑπογράψας τὰ πρακτικὰ, ν' ἀνακαλέσῃ τὴν προσφοράν του, τοῦτο ὅμως γίνεται ὑπὸ τὴν αἵρεσιν τῆς μελλούσης ἐγκρίσεως. Κατὰ δὲ τὴν ὑπὸ ἀναβλητικὴν αἵρεσιν ἀγοραπωλησίαν, ἐὰν πρὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς αἱρέσεως ἐπέλθῃ τυχαία ἐντελὴς καταστροφὴ τοῦ ἀντικειμένου, ἡ ζημία ἀφορᾷ τὸν πωλητήν. — Ἐὰν δὲ ἐπέλθῃ μόνον μερικὴ ἐξαχρείωσις ἢ βλάβη τοῦ ἀντικειμένου τῆς πωλήσεως, αὕτη ἀφορᾷ τὸν ἀγοραστὴν, τῆς αἱρέσεως ἐκπληρωθείσης. Νόμ. 8 (18. 6) Βασ. 2 (19. 6). — Ἄλλως τε, ἡ ἔγκρισις καθιστᾷ τὸ δημόσιον ὑπόχρεον εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν, καὶ ἡ ἔγκρισις ἀποτελεῖ τὴν ἐντελῆ κατάρτισιν τῆς ἀγοραπωλησίας. Νόμ. 2 Κώδ. (4. 38) καὶ τεμ. 9 Π. (18. 1). Ἀλλ' ὅταν καθ' ἣν στιγμὴν καταρτίζεται τὸ συνάλλαγμα, δὲν ὑπάρχει ἢ κατεστράφη ἐντελῶς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγοραπωλησίας, δὲν ὑπάρχει καὶ ἀγοραπωλησία. Νόμ. 8, 15, 57, 58 Π. (18. 1). — Ὥστε, ἰσχυριζομένου τοῦ ἀγοραστοῦ ὅτι ἡ ἔγκρισις τῷ ἐκοινοποιήθη μετὰ τὴν καταστροφὴν ἐν ᾧ ἤρτητο ἡ αἵρεσις, πρέπει νὰ διατάσσηται ἀπόδειξις περὶ τούτου, τῆς ὑπογραφῆς τῶν πρακτικῶν ἁπλῶς μὴ ἀρκούσης. Τὴν δίκην ταύτην παρέπεμψεν ὁ ΑΠ. εἰς τὸ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετεῖον, ὃ διὰ τῆς 34 τοῦ 65 παρεδέχθη τὴν ἀγωγὴν, ταύτην δὲ ἐπεκύρωσεν ὁ ΑΠ. διὰ τῆς 66 τοῦ 67, ἥτις ἐν τῷ ἐδ. δ τῆς § ταύτης.

(1) Ἰδοὺ πῶς ἔχει ἡ 66 τοῦ 67 ἀπόφασις ΑΠ. « Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον παραδεξάμενον ἀφ' ἑνὸς ὅτι τὴν 26 Μαΐου 1860 ἐνηργήθη ἡ δημοπρασία τῶν περὶ ὧν ἡ δίκη προϊόντων, τὴν πρώτην δὲ τοῦ ἀμέσως ἑπομένου μηνὸς Ἰουνίου ἐπιπεσοῦσα χάλαζα κατέστρεψε τὸ ἥμισυ τῆς κριθῆς καὶ τὸ $1/3$ τοῦ καλαμβοκίου, ἐν ᾧ ἡ παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ ἔγκρισις τῆς δημοπρασίας τῶν διαληφθέντων προϊόντων ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον μετὰ ταῦτα, ἤγουν τὴν 8 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, καὶ ἀποφη-

ε) Βλάβην γενομένην εἰς ἐνοικιασθέντας φόρους ἐκ τυχαίου πυρὸς τίνα βαρύνει; Τὸ δημόσιον, ἂν ἡ πυρπόλησις ἐγένετο πρὸ τῆς ἐγκρίσεως τῆς δημοπρασίας· ἀλλὰ ἐπὶ ἀγοραπωλησίας ἢ μισθώσεως ὑπὸ αἵρεσιν ἀναβλητικήν, ὁ κίνδυνος ὁρᾷ τὸν πωλητὴν καὶ ἐκμισθωτήν, ἐκτὸς ἂν ὁ ἀγοραστὴς ἀναδεχθῇ αὐτὸν ἢ γενόμενον τὸν ἀποδεχθῇ· ὥστε, ἂν οὗτοι ὑπέγραψαν τὰς ὁμολογίας μετὰ τὴν πυρπόλησιν ἄνευ ἐπιφυλάξεως, ὁ κίνδυνος ὁρᾷ αὐτούς. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 15287 τοῦ 57 ἐν νομ. μελ. σελ. 945. Παρ. καὶ τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα 16964 ἀπ. τῶν αὐτῶν Ἐφ. στηριζομένων εἰς τὸν λόγον, ὅτι ἡ ἐν γνώσει τῆς ἀπωλείας μέρους τοῦ καρποῦ ἑκουσία ὑπογραφὴ περιέχει παραίτησιν τοῦ περὶ μειώσεως τοῦ τιμήματος δικαιώματος (1).

§ 444. Εὕρηνται ὅμως καὶ ἀποφάσεις τινὲς τοῦ Ἀρ. Πάγου μὴ συνάδουσαι ἐντελῶς πρὸς ταῦτα· ἐξ αὐτῶν σημειῶ τὰς ἑξῆς.

νάμενον ἀφ' ἑτέρου ὅτι τὸ ἀρχικὸν ἐνοίκιον τῆς ἐπιδίκου ἐνοικιάσεως πρέπει νὰ ἐλαττωθῇ ὡς πρὸς τὰ δύο ταῦτα εἴδη (τὴν κριθὴν δηλαδὴ καὶ τὸ χαλαμβόκιον) κατὰ τὸ ποσοστὸν τῆς διὰ τοῦ ἐπιβληθέντος τῷ ἀναιρεσιβλήτῳ ὅρκου βεβαιωθησομένης ζημίας, δὲν παρεβίασεν οὔτε τὴν διάταξιν 57 (18. 1) Π. οὔτε τὸν ἀπὸ 30 Ἀπριλ. 1855 νόμον, ὡς τὸ δημόσιον ἀξιοῖ, ἰσχυριζόμενον ὅτι ἡ προκειμένη βλάβη ὁρᾷ τὸν ἀγοραστήν, διότι ἐκ μὲν τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 10, 12—14 καὶ 16 τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπρ. 1855 διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως τῶν ἐγγείων φόρων καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπικαρπίας νόμου προκύπτει ὅτι ὁ τῶν προσόδων πλειστηριασμὸς ἔχει ἰσχὺν διὰ τὸ δημόσιον αὐτὸ μόνον ἐὰν ἐντὸς πέντε ἡμερῶν, ἀφ' ἧς ὑπεβλήθησαν τῷ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργῷ τὰ τῆς δημοπρασίας πρακτικά, ἐγκριθῇ αὕτη, ὅθεν ἡ ἔγκρισις αὕτη ἐστὶν ἡ ἀποτελοῦσα τὴν ὁριστικὴν εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν συναίνεσιν τοῦ δημοσίου, τουτέστι τὴν ἐντελῆ κατάρτισιν τῆς ἀγοραπωλησίας κατὰ τοὺς νόμους 2 Π. (4. 38) καὶ 9 (18. 1), κατὰ δὲ τὸν νόμον 57 προοίμ. Π. (18. 1) ἐὰν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον, (ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου), ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις, γίνεται ὅμως ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος, ὡς ἀπεφασίσθη ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

(1) Πρβ. καὶ ἀπ. πολ. ΑΠ. 384 τοῦ 64.

α) Τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐνοικιάσεως προσόδων θεωρεῖται τέλειον ἅμα ὑπογραφέντων τῶν πρακτικῶν ἐν τάξει, ἡ δὲ ἔγκρισις τοῦ δημοσίου ἐτέθη πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῦ· ὥστε ἡ μετὰ τὴν ἔγκρισιν διατασσομένη σύνταξις τῶν ὁμολογιῶν τείνει ἁπλῶς εἰς προχειροτέραν ἀπόδειξιν τοῦ συναλλάγματος. Απ. πολ. ΑΠ. 510 τοῦ 52, ἀναιρ. τὴν 133 τοῦ 52 ἀπ. Εφ. Ναυπλ.

β) Ὁ Γ. ἐνήγαγε τὸ δημόσιον, ἐξαιτησάμενος νὰ κηρυχθῇ ἄκυρον τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ αὐτοῦ συνάλλαγμα περὶ τῆς κατὰ τὸ 1851 ἐνοικιάσεως τῶν ἐγγείων φόρων τοῦ καρποῦ τῶν ἐλαιῶν, ὅστις πρὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως τῆς ἐνοικιάσεως ἀπωλέσθη ἐκ τοῦ σφοδροῦ ἀνέμου καὶ τῆς ἀνομβρίας κατὰ τὰ τέσσαρα πέμπτα καὶ νὰ περιορισθῇ τὸ τίμημα. Απορριφθείσης τῆς ἀγωγῆς διὰ τῆς 9803 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήν. Εφ. ὁ ΑΠ. ἀπέρριψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν διὰ τῆς 209 τοῦ 53 σκεφθεὶς ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος φθορὰ ἐπῆλθεν οὐχὶ πρὸ τῆς συνάψεως τῆς ἀγοραπωλησίας, ἀλλὰ μετ' αὐτήν, διότι διὰ τῆς κατακυρώσεως συνέστη τὸ συνάλλαγμα τῆς ἀγοραπωλησίας ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐγκρίσεως· τοῦ ὅρου δὲ τούτου ἐκπληρωθέντος, τὸ συνάλλαγμα θεωρεῖται τέλειον ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς συνάψεώς του, ἤτοι ἀπὸ τῆς κατακυρώσεως. Νομ. 11 § 1 (20, 4). — Ἄρα ἡ μετὰ τὴν ἀγορὰν φθορὰ τοῦ καρποῦ, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ἦτον, ἀφοῦ δὲν ἦτον παντελὴς ἀπώλεια τοῦ ἐλπιζομένου πράγματος, εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ. Νομ. 78 § 3 (18, 1).

§ 444 [a]. Τὸ περὶ ἐνοικιάσεως δημοσίων προσόδων συμβόλαιον ἔχει κῦρος μὴ γενόμενον διπλοῦν; Πρβ. τὴν λ. ὑπομνήματα, § 108 ἔνθα ἡ ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Εφ. 81 τοῦ 57 (ἐν νομ. σ. 6231).

Προθεσμία πρὸς ἔγκρισιν τῶν δημοπρασιῶν ἐκ μέρους τοῦ ὑπουργείου. Ἂν οἱ ἐνοικιασταὶ ὦσι πλείονες;

Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται, ὡς πρὸς τοῦτο, ταῦτα· (§ 445 —454).

§ 445. Ὁ περὶ φορολογίας τοῦ 1839 νόμος ἐν ἄρθρ. 20, διδων εἰς τὸν ὑπουργὸν τὸ δικαίωμα τῆς ἀκυρώσεως πάσης δημοπρασίας, ἀδιάφορον καθιστᾷ, ἐάν, πρὶν ἢ ὁ ὑπουργὸς ἀποφανθῇ περὶ τῆς δημοπρασίας, ὁ ἔφορος ἐξέδωκε τὸ ἐνοικιαστήριον, διότι ἦτον εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν γνωστόν, ὅτι τὸ κῦρος τῆς δημοπρασίας ἐξήρτητο ἀπὸ τὸν ὑπουργόν. Απ. πολ. ΑΠ. 24 τοῦ 1853, κυροῦσα τὴν 4827 τοῦ 48 Εφ. Ἀθηνῶν (1).

(1) Ὅταν ἡ ὑπάλληλος οἰκονομικὴ ἀρχὴ ἔσπευσε νὰ ἐγχειρίσῃ

§ 446. Κατὰ τὸ περὶ φόρων διάταγ. τοῦ 1848, ὁ πλειοδότης, ὑπογραφέντων τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς δημοπρασίας τῶν πρακτικῶν παρ' αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐγγυητοῦ του καὶ προσυπογραφέντων παρὰ τοῦ ἐπάρχου καὶ τοῦ ἐφόρου, εἶναι ὑπόχρεος διὰ τὴν προσφοράν του ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου παραλαβῆς τῶν πρακτικῶν, προστιθεμένης καὶ τῆς ἀποστάσεως διὰ τὴν ἀποστολὴν τῶν πρακτικῶν καὶ τὴν κοινοποίησιν τῆς ἐγκρίσεως· ἄρα διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῶν πρακτικῶν τὸ μὲν συνάλλαγμα εἶναι τέλειον, ὡς περιέχον ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀγοραπωλησίας, (τῆς ἐγκρίσεως τεθείσης πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ δημοσίου), ἡ δὲ μετὰ τὴν ἔγκρισιν ἔκδοσις τῶν ὁμολογιῶν εἰς οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰμὴ εἰς προχειροτέραν ἀπόδειξιν τοῦ περιεχομένου τούτου· ὥστε οὔτε ἀναπλειστηριασμὸς διατάσσεται διὰ τὴν μετὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ πλειοδότου ἄρνησιν τοῦ νὰ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας, ὡς ὄντος ἀπηρτισμένου τοῦ συναλλάγματος. Απ. πολ. ΑΠ. 510 τοῦ 52, ἀναιρ. τὴν 133 τοῦ 52 ἀπ. τῶν ἐν Ν. Ἐφ. (1).

§ 447. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 13 τοῦ περὶ φορολογίας νόμου τοῦ 54 (ἐφ. Κυβ. ἀρ. 3 τοῦ 54), τὸ ὑπουργεῖον δύναται ν' ἀναθέσῃ τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκρίσεως τῶν πρακτικῶν τῆς δημοπρασίας εἰς τὰς ἀρχὰς τὰς ἐνεργούσας αὐτήν· ὅθεν ὅταν αὗται ἐνέκρινον τὴν δη-

---

εἰς τὸν πλειοδοτήσαντα τὸ ἐνοικιαστήριον, τὸ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργεῖον δὲν χάνει ἐκ τούτου τὸ περὶ ἐγκρίσεως ἢ ἀκυρώσεως τῆς δημοπρασίας ἀπονεμόμενον εἰς αὐτὸ παρὰ τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ φορολογικοῦ νόμου τοῦ 1839 δικαίωμα, διότι καὶ εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν καὶ εἰς τὴν ὑπάλληλον ἀρχὴν γνωστὸν ἦτο διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου τὸ εἰρημένον δικαίωμα, καὶ ἐπομένως ἡ ἔκδοσις τοῦ ἐνοικιαστηρίου γενομένη παρ' ἐκείνης, ἥτις δὲν εἶχε τὴν ἐξουσίαν νὰ τὴν ἐκδώσῃ πρὶν ἢ ἐξασκήσει ἡ γραμμ. τὸ δικαίωμά της, δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἰσχυρὰ, εἰμὴ ἐν περιπτώσει τῆς ἐγκρίσεως, ὡς ὑπὸ τὸν ὅρον αὐτὸν γενομένη καὶ ἐπομένως εἶναι ἄκυρος ἀφοῦ ἐπῆλθεν ἡ ἀκύρωσις τῆς Γραμματείας, διότι ἡ ὑπάλληλος ἀρχὴ δὲν εἶναι εἰμὴ ἐντολοδόχος τῆς Γραμματείας, καὶ οἱ τρίτοι, οἵτινες συμβάλλονται μὲ τὴν ἐντολοδόχον ἐν γνώσει τῶν περιοριστικῶν ὅρων τῆς ἐντολῆς, ἐνέχονται εἰς τὰς συνεπείας τῶν ὅρων τούτων. Απ. 4827 τοῦ 1848 τοῦ ἐν Αθ. Ἐφ.

(1) Ἂν ὁ πλειοδότης ἰσχυρισθῇ ὅτι ἀπεσύρθη τῆς ἐνοικιάσεως πρὸ τῆς ἐγκρίσεως, καὶ ὅτι δὲν ἔλαβε γνῶσιν τοῦ ἀναπλειστηριασμοῦ; Ὅρα ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 54 τοῦ 52.

μοπρασίαν, τὸ δημόσιον δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ μεταβολήν· ἄλλως ὑπόκειται εἰς τὰς διατ. τῶν νόμ. 57 § 1 καὶ ν. 58 (18. 3). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 102 τοῦ 58, κυρ. τὴν 14309 Ἐφ. Αθ.

§ 448. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 12 τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπρ. 1855 διατ. ὁ τελευταῖος πλειοδότης εἶναι ὑπόχρεος διὰ τὴν προσφοράν του μέχρι 5 ἡμερῶν λογιζομένων ἀπὸ τῆς εἰς τὸ ὑπουργεῖον παραλαβῆς τῶν πρακτικῶν, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν τῆς ἀποστάσεως· ὅθεν ἅμα παρέλθωσιν αἱ προθεσμίαι αὗται, χωρὶς νὰ κοινοποιηθῇ ἡ ἔγκρισις, παύει πᾶσα ὑποχρέωσις αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 151 τοῦ 60, κυροῦσα τὴν 16943 τοῦ 59 ἀπ. Ἐφ. Αθ. (1).

§ 448 [2]. Ἂν ὁ ὑπερθεματίσας ἀποκρύπτεται ἵνα καταστήσῃ ἀνέφικτον τὴν κοινοποίησιν τῆς ἐγκρίσεως; Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 59 τοῦ 1864.

§ 448 [3]. Ὅταν τὰ πρακτικὰ τῆς δημοπρασίας ἐστάλησαν εἰς Ἀθήνας τὴν 23 Ἰουνίου, ἔφθασαν δὲ τὴν 26 καὶ ἀποσταλέντα τὴν πρώτην Ἰουλίου ἔφθασαν εἰς Ναύπακτον τὴν 4, ἕπεται ὅτι ἡ πρὸς ἔγκρισιν προθεσμία, ἀρξαμένη τὴν 26 Ἰουνίου, ἔληξε τὴν 30 Ἰουνίου, καὶ διὰ τοῦτο ἡ τετραήμερος ἀπόστασις, τὴν 4 Ἰουλίου λήξασα, καθίστα ἀναγκαίαν τὴν διὰ τοῦ δημάρχου κοινοποίησιν τῆς ἐγκρίσεως πρὸς τὸν ἐνοικιαστήν, κάτοικον Ναυπάκτου, ἀμέσως τὴν ἐπιοῦσαν. Ἐπιδοθείσης δὴ τῆς ἐγκρίσεως ἐκπροθέσμως, ὁ ἐνοικιαστὴς θεωρεῖται ἀπηλλαγμένος πάσης ὑποχρεώσεως, καὶ ἂν πρὸ τῆς ἐγκρίσεως ὑπενοικίασεν εἰς ἄλλον τὴν αὐτὴν πρόσοδον, διότι τοῦτο δὲν παράγει δικαιώματα ἢ ὑποχρεώσεις. Ἀπ. Ἐφ. Αθ. 15805 τοῦ 58.

§ 449. Ἅμα παρέλθωσιν αἱ προθεσμίαι, περὶ ὧν διαλαμβάνει τὸ ἄρθρ. 12 τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπριλ. 1855 διατάγματος, χωρὶς νὰ γνωστοποιηθῇ εἰς τὸν τελευταῖον πλειοδότην ἡ ἔγκρισις, παύει πᾶσα ὑποχρέωσις αὐτοῦ, καὶ ἀδιάφορον εἶναι, ἂν ἕνεκα τοῦ χειμῶνος δὲν ἐκοινοποιήθη ἐγκαίρως ἡ ἔγκρισις, ἀφοῦ συνάλλαγμα δὲν κατηρτίσθη. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 151 τοῦ 60, κυροῦσα τὴν 16943 τῶν ἐν Αθ. Ἐφ.

§ 450. Ἐκ τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπριλ. 1855 διατ. περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ φόρων νόμου προκύπτει, ὅτι ὁ πλειστηριασμὸς τῶν προσόδων ἔχει ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν διὰ τὸ δημόσιον αὐτὸ μόνον ἐὰν ἐντὸς 5 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὑπεβλήθησαν εἰς τὸν

(1) Οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν δημοτικῶν φόρων· ἡ 187 τοῦ 60 πολ. ἀπ. ΑΠ. κυρ. τὴν 16679 τοῦ 58 τῶν ἐν Αθ. Ἐφετ.

ὑπουργὸν τὰ πρακτικὰ, ἐγκριθῇ, ἄλλως καθίσταται ἄνευ ἀποτελέσματος· ἐκ τούτου δ' ἕπεται ὅτι ὁ ἂν τελευταῖος πλειοδότης ὑπογράψῃ τὰ πρακτικὰ, δὲν δύναται μὲν ν' ἀνακαλέσῃ τὴν προσφοράν του, τοῦτο ὅμως γίνεται ὑπὸ τὴν μνησθεῖσαν αἵρεσιν τῆς μελλούσης ἐγκρίσεως τοῦ ὑπουργοῦ· ὥστε ἐὰν πρὸ ταύτης ἐπέλθῃ τυχηρὰ ἐντελὴς καταστροφὴ τοῦ ἀντικειμένου τῆς πωλήσεως, ἡ ζημία δρᾷ τὸν πωλητὴν, ἐὰν δὲ ἐπέλθῃ μερικὴ ἐξαχρείωσις ἢ βλάβη εἰς αὐτὸ, αὕτη δρᾷ, τῆς αἱρέσεως ἐκπληρωθείσης, τὸν ἀγοραστὴν (1). Απ. πολ. ΑΠ. 334 τοῦ 61, αναιρ. τὴν 19232 τοῦ 61 τῶν ἐν Αθήν. Εφ.

§ 451. Κατὰ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ ἀπὸ 30 Απριλ. 1855 διατ. πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου ΣΟΖ (277), εἰς τὴν πενθήμερον προθεσμίαν, καθ' ἣν ὁ πλειοδότης εἶναι ὑπόχρεως διὰ τὴν προσφοράν του, λογίζεται ἥ τε ἡμέρα τῆς παραλαβῆς τῶν πρακτικῶν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου, καὶ ἡ τελευταία τῆς προθεσμίας ταύτης ἡμέρα καὶ ἐὰν ἦναι ἑορτάσιμος· ὥστε ὅταν τὰ πρακτικὰ ἔφθασαν τὴν 26, ἡ προθεσμία λήγει τὴν 30. Δὲν ἐξαιρεῖται δὲ ἡ ἡμέρα τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως ὑπὸ τοῦ οἰκ. ἐφόρου πρὸς τὸν Δήμαρχον. Απ. πολ. ΑΠ. 112 τοῦ 61, κυρ. τὴν 15805 ἀπ. Εφ. Αθ. (2).

§ 452. Συγχωρεῖται συμφωνία μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ φόρων, ἵνα οὗτος παρουσιάζηται ἑκάστοτε εἰς τὸ δημαρχεῖον, ὅπως λάβῃ γνῶσιν τῆς ἐγκρίσεως τῆς ἀγοραπωλησίας (ἢ μισθώσεως)· ἂν μάλιστα δὲν παρουσιασθῇ, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὸ ἐκπρόθεσμον τῆς εἰς αὐτὸν κοινοποιήσεως. Απ. πολ. ΑΠ. 231 τοῦ 52.

§ 453. Ὅταν ἦναι ἀποδεδειγμένον ὅτι μεταξὺ τοῦ Α, Β καὶ Γ συνέστη μετοχικὴ ἑταιρία πρὸς ἐνοικίασιν τῶν ἐθνικῶν προσόδων τοῦ χωρίου . . . ., ἡ κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως εἴς τινα ἐξ αὐτῶν ἀρκεῖ, ὑποχρεοῦσα καὶ τοὺς ἄλλους, τῆς κοινοποιήσεως ἀφορώσης τὴν ἑταιρίαν· πρᾶξις δὲ ἐνεργηθεῖσα ὑπό τινος τῶν συνεταίρων μετὰ τὴν σύστασιν τῆς ἑταιρίας καθιστᾷ ἀλληλεγγύως

(1) Πρβ. ἀνωτ. § 442—444.

(2) Η ἡμέρα τῆς παραλαβῆς τῶν πρακτικῶν, ὡς καὶ ἡ τῆς ἀποστολῆς τῆς ἀποφάσεως τοῦ ὑπουργείου, δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν εἰς τὴν πενθήμερον προθεσμίαν κατὰ τὸ διάτ. περὶ τῶν τοῦ ἔτους 1850 προϊόντων τῆς γῆς. Απ. πολ. ΑΠ. 231 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 1179 τοῦ 51 τῶν ἐν Ναυπλ. Εφ.

ὑποχρέους ἅπαντας τοὺς συνεταίρους. Απ. πολ. ΑΠ. 468 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 416 τοῦ 52 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

Καθ' ἑτέραν ἀπόφασιν «Τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ πλειοδότου τινὸς συνάλλαγμα περὶ ἐνοικιάσεως φόρων τελειοποιεῖται διὰ τῆς ἐμπροθέσμου κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ὑπουργείου. Ὅταν δ' ὦσι πλείονες οἱ ὑπερθεματισταί, ἀπαιτεῖται ἡ εἰς ἕκαστον αὐτῶν κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως. Απ. πολ. ΑΠ. 384 τοῦ 64, φέρουσα (1)·

« Ἐπειδή, προτείναντος τοῦ Ἰω. Λεοντοπούλου, ἑνὸς τῶν ὑπερθεματιστῶν, πρὸς ἀπαλλαγήν του ἀπὸ πάσης ὑποχρεώσεως ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως, ὅτι δὲν τῷ ἐκοινοποιήθη, κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ ἀπὸ 8 Αὐγούστου 1845 διατάγματος, ἡ ἔγκρισις τῆς ἐκ κοιλῶν 5300 καλαμβοκίου, τὸ Ἐφετεῖον ἀπέρριψε τὴν πρότασιν ταύτην ἐπὶ τῷ λόγῳ (αἰτιολογίαι 5—7) ὅτι, κοινοποιηθείσης τῆς ἐγκρίσεως ταύτης εἰς τὸν ἕτερον ὑπερθεματιστήν, τὸν Κωνσταντῖνον Νικολόπουλον, δὲν ἦτον ἀναγκαῖον νὰ γνωστοποιηθῇ ἡ παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ ἔγκρισις τῶν πρακτικῶν καὶ εἰς ἐκεῖνον (τὸν Ἰω. Λεοντόπουλον) ὡς φανέντων, καθὰ τὸ Ἐφετεῖον σκέπτεται, ἀμφοτέρων κοινῶν ὑπερθεματιστῶν καὶ συνυπογραψάντων εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς δημοπρασίας, τοὐτέστιν, ὡς τὸ Ἐφετεῖον σκέπτεται, καταστάντων ἀλληλεγγύων συνεταίρων τῆς ἀγορᾶς, ἀλλ' οὕτως ἀποφηνάμενον τὸ Ἐφετεῖον κακῶς ἐφήρμοσε τὸ ἄρθρ. 13 τοῦ ἀπὸ 8 Αὐγούστου 1845 διατάγματος, καθ' ὃ ἡ τῶν πρακτικῶν ἔγκρισις τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ πρέπει νὰ κοινοποιῆται ἐγγράφως εἰς τὸν τελευταῖον πλειοδότην, καθόσον, τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος συναλλάγματος γενομένου ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐντὸς πενθημέρου προθεσμίας γνωστοποιήσεως πρὸς τὸν ὑπερθεματιστὴν τῆς ἐγκρίσεως τῆς δημοπρασίας, ἕπεται ὅτι δὲν τελειοποιεῖται, εἰμή, ὅταν ὁ ὅρος οὗτος ἐκτελεσθῇ πρὸς τὸν ὑπογράψαντα τὸ πρακτικὸν ὑπερθεματιστήν. Ἄρα ἐκ μόνης τῆς τοῦ Ἰω. Λεοντοπούλου ὑπογραφῆς εἰς τὸ πρακτικὸν τῆς δημοπρασίας μετὰ τοῦ Κωνστ. Νικολοπούλου, ὅστις δὲν εἶχε καταστῇ εἰσέτι ἀλληλέγγυος συναγοραστὴς ἀπέναντι τοῦ δημοσίου, ὥστε ἡ πρὸς τὸν ἕτερον αὐτὸν κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως νὰ ἰσχύῃ καὶ κατὰ τοῦ ἑτέρου, ὡς δῆθεν ἀντιπροσωπευομένου ὑπὸ τούτου, λόγῳ ἀλληλεγγύης ἥτις δὲν ὑπάρχει εἰσέτι· καὶ διὰ τοῦτο ἡ κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως ἔπρεπεν, ἵνα ἐπιφέρῃ τὰ νόμιμα ἀπο-

(1) Πρβλ. Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 442 σημ. 74—81.

τελέσματα τῆς καταρτίσεως τοῦ συναλλάγματος μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ Λεοντοπούλου, νὰ κοινοποιηθῇ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, προσωπικῶς εἰς τὸν Λεοντόπουλον αὐτόν.

§ 454. Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Ε ζητῶν ἀποζημίωσιν, διότι, ἀφοῦ τῷ ἐνοικίασε τὰ ἐλαιοδέκατα, ἠθέτησε τὴν πώλησιν ταύτην πωλήσας εἰς ἄλλους αὐτά. Δεκτῆς γενομένης τῆς ἀγωγῆς, ὁ ἐναγόμενος ἐζήτησεν ἀναίρεσιν, διότι ἐν τῇ προκηρύξει τῆς ἐνοικιάσεως ὑπῆρχεν ὅρος ἵνα, μετὰ τὴν ἐπὶ δημοπρασίας κατακύρωσιν, συνταχθῶσιν ἔγγραφα περὶ τῆς ἐνοικιάσεως, ὥστε ἡ ἀγοραπωλησία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ τελειοποιηθεῖσα πρὸ τῆς συντάξεως τῶν ἐγγράφων, δηλ. ἐπὶ παραβάσει τῶν ἄρθρων 2 καὶ 3 τοῦ Ἀρμ. (γ, γ). — Ὁ Ἀρ. Πάγος ἀπέῤῥιψε τὴν αἴτησιν διὰ τῆς 536 τοῦ 52 ἀποφ. ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι τὸ κατώτερον δικαστήριον βεβαιοῖ, ὅτι ἡ σύνταξις συμβολαίου δὲν ἐτέθη ὡς ὅρος συστατικὸς τοῦ συναλλάγματος, ἀλλ' ἐτέθη, διὰ νὰ δύναται νὰ παραλάβῃ ὁ ἐνοικιαστὴς τὰ ἐλαιοδέκατα παρὰ τῶν φορολογουμένων.

Γενικά τινα περὶ φορολογίας.

§ 454[2]. Κατὰ τοῦ εἰσπράξαντος παρανόμως φόρον ἐλαίων, ἀνήκοντα τῷ ἐνοικιαστῇ τοῦ ἐλαιῶνος, ἔχει οὗτος ἀγωγήν; Ναί, οὗτος δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν οὐ μόνον κατὰ τῶν φορολογουμένων, ὡς μὴ δόντων τὴν ὀφειλήν των εἰς τὸν ἔχοντα δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ παρανόμως εἰσπράξαντος καὶ ἰδιοποιηθέντος ἄνευ δικαιώματος τὸ εἰς αὐτὸν ἀνῆκον, καθότι ἐκ τῆς πράξεως ταύτης γεννᾶται κατ' αὐτοῦ ἐνοχὴ καὶ δικαίωμα ἀγωγῆς κατὰ τὸν § 3 Π. (3. 5). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 330 τοῦ 65.

§ 454[3]. Ὁ ἐξ ἐνοικιάσεως ἀλληλέγγυος ὀφειλέτης πότε δύναται νὰ καταδιώξῃ τὸν συνοφειλέτην του πρὸς πληρωμὴν τοῦ χρέους του;

Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β ἐξαιτησάμενος νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος ὡς συνεταῖρος ἐπὶ τῆς ἐνοικιάσεως δημοτικοῦ φόρου νὰ καταβάλῃ τὸ ἥμισυ τοῦ καθυστεροῦντος ποσοῦ, δι' ὃ καταδιώκεται ὁ ἐνάγων, καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ὁποίου ἀνεδέχθησαν νὰ πληρώσωσιν ἀλληλεγγύως.—Ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως λοιπὸν ταύτης ἀνεφύη τὸ ἀνωτέρω ζήτημα· ὁ δὲ ΑΠ. (ἀπόφασις πολ. 51 τοῦ 1866) ἀπεφήνατο, ὅτι ὁ ἐνάγων τότε μόνον ἔχει δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ ἀλληλεγγύως συνοφειλέτου περὶ τοῦ ἡμίσεως τῶν ὀφειλομένων, ὅταν αὐτὸς καταβάλῃ ἑκουσίως, ἢ ὅταν πληρωθῇ ἐκ τῆς περιουσίας του

ὁλόκληρον τὸ καθυστερούμενον ποσόν. Νόμ. 1 § 13 Πανδ. (27, 3), καθ' ὃν χορηγεῖται πρὸς τὸν εἰς ὁλόκληρον συνοφειλέτην, τὸν καταδικασθέντα εἰς ὅλον τὸ ποσὸν τοῦ χρέους καὶ ἐκτελέσαντα τὴν ἀπόφασιν, ἀναγωγὴ κατὰ τῶν λοιπῶν συνοφειλετῶν πρὸς ἀπότισιν τοῦ ἐπιβάλλοντος ἑκάστῳ αὐτῶν μέρους. — Πρβ. τὴν λ. Ἐγγύησις.

§ 454[4]. Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν εἶναι, κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἀπὸ 3|15 Ἀπριλίου 1833 διατάγματος, ἡ ἀνωτέρα ἀρχὴ τῶν οἰκ. ὑπαλλήλων, καὶ ἅπασαι αἱ πράξεις τούτων ὡς πρὸς τὴν διαχείρισιν τῆς ἐθνικῆς περιουσίας διαβιβάζονται εἰς αὐτό. Ἄρα τὸ ὑπουργεῖον εἶναι ἁρμόδιον νὰ βεβαιώσῃ ἂν ἐνοικίασίς τις δημοσίων προσόδων ἔλαβε χώραν, τὸ δὲ κατὰ διαταγήν του ἐκδοθὲν περὶ τούτου ἔγγραφον (400 πολ.) ἀποδεικνύει ὡς πρὸς τοὺς τρίτους. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 102 τοῦ 47, ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. τ. ς' σ. 345 ἑπ. Πρβ. τὴν λ. Ὑπομνήματα. § 1—30 ἑξ.

§ 454[5]. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ὅτι ἐζήτησέ τις ἀπὸ τὸν ἔφορον δεῖνα νὰ διευθύνῃ, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ φορολογικοῦ νόμου, εἰς τὸν ἁρμόδιον ταμίαν τὴν καταδηλωτικὴν κατάστασιν τοῦ πρὸς τὸ δημόσιον χρέους του, βεβαιώσας αὐτὸν ὅτι ἔχει ἕτοιμον τὸ ποσὸν τῆς ὀφειλῆς, ὁ δὲ ἔφορος ἠρνήθη νὰ ἐνδώσῃ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 308 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 19978 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 454[6]. Ὅταν τὸ δημόσιον προσέλαβεν εἰς τὴν ὑπογραφὴν τῶν ὁμολογιῶν περὶ τοῦ τιμήματος ἐνοικιάσεώς τινος ἕτερον ἐγγυητὴν παρὰ τὸν ὑπογράψαντα ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς δημοπρασίας, εἰκάζεται ὅτι παρητήθη ἀπὸ τοῦτον· ἑπομένως δὲν δύναται νὰ τὸν καταδιώξῃ ὡς ἐγγυητήν, τῆς ἐγγυήσεως καταρτιζομένης ἐπὶ τοῦ προκειμένου διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῶν ὁμολογιῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 86 τοῦ 65. Κατ. § 464.

§ 454[7]. Ἐγγύησις ἐνοικιαστοῦ, φόρων ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 120 τοῦ 52 ἐν λ. Μάρτυρες.

§ 455. Ὅταν τις ὑπεξεμίσθωσιν εἰς ἄλλον τὸ ὁποῖον εἶχε δικαίωμα τῆς ἐνοικιάσεως ἐπὶ τῶν γεννημάτων τοῦ δημοτικοῦ φόρου, δύναται νὰ πληρώσῃ προώρως καὶ δι' ἐνταλμάτων μὲ ἔκπτωσιν, οὕτω δὲ νὰ ἐπιφέρῃ ζημίαν εἰς τὸν ὑπομισθωτήν; Ὄχι. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 297 τοῦ 59, ἀναιροῦσα τὴν 340 τοῦ 59 Ἐφ. Ναυπλ.

§ 456. Τὰ φορολογικὰ διπλότυπα εἰσὶ διοικητικῶς ἐκτελεστά, ἐκτὸς ἂν ὁ φορολογούμενος κάμῃ ἀντιῤῥήσεις καὶ πρόκηται περὶ γαιῶν, ὧν τὸ δημόσιον δὲν διατηρεῖ τὴν νομικὴν κατοχὴν κατὰ

τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νόμου ΡΚΑ τοῦ ἔτους 1849, ἰσχύοντος καὶ διὰ τὸ 1851, ἀλλὰ, ἂν κοινοποιηθῶσι βραδύτερον, δὲν ἕπεται, ὅτι εἰσὶν ἄκυρα. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 72 τοῦ 53.

§ 433. Τὸ πρωτόκολλον περὶ τῆς τῶν ζώων ἀπαριθμήσεως παρὰ ποίων πρέπει νὰ ὑπογράφηται; Ὅρα ἀπ. ποιν. ΑΠ. 58 τοῦ 1853.

§ 434. Ὁ περὶ φορολογίας τῶν ζώων νόμος τοῦ 1854 δὲν ὁρίζει, ὅτι ἡ παράλειψις τῆς δηλώσεως τῶν εἰς φορολογίαν ὑποκειμένων ζώων, δὲν ἀποδεικνύεται ἄλλως, ἢ διὰ πρωτοκόλλου. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 100 τοῦ 57, ἣν ὅρα.

§ 435. Ἡ προσωρινὴ ἀπουσία κτηνοτρόφου τινὸς δὲν τὸν ἀπαλλάττει ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς δηλώσεως τῶν ζώων του ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 145 τοῦ 56.

§ 436. Πῶς τιμωρεῖται ἡ πλαστογραφία τῶν περὶ ἀπαριθμήσεως ζώων πρωτοκόλλων, ἔστω καὶ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῶν; Ὅρα ἀπόφασιν ποιν. ΑΠ. 37 τοῦ 62 ἐν λ. Πλαστογραφία.

§ 437. Περὶ τῆς πλαστογραφίας τῶν φορολογικῶν διπλοτύπων ὅρα τὴν 15 τοῦ 60 ποιν. ἀπ. ΑΠ. ἐν λ. Πλαστογραφία.

Πλαστογραφία διπλοτύπων καὶ φορολογικῶν καταλόγων (1).

§ 438. Τιμωρεῖται ὡς πλαστογράφος ὁ ἐνοικιαστὴς ἢ ὁ κατὰ παραγγελίαν τούτου ἐνεργῶν, ὅταν ψευδῶς ἐν τοῖς διπλοτύποις βεβαιῶσιν ὑπέρ τινων φόρον ἀνύπαρκτον; Ναί. Ἀπ. ποιν. ΑΠ 23 τοῦ 1861.

§ 439. Ἀπαιτεῖται ἄδεια πρὸς καταδίωξιν δημαιρεσιάρχου τινὸς διὰ χρῆσιν πλαστῶν φορολογικῶν καταλόγων; Ἴδε ἀπ. ποιν. ΑΠ. 15 τοῦ 60 ἐν λ. Ὑπάλληλος διοικητικός.

Σημ. Τὰ περὶ τούτου δὲν ἰσχύουσι πλέον.

Δωροδοκία. Παράνομος εἴσπραξις.

§ 440. Τιμωρεῖται ἐπὶ δωροδοκίᾳ ὁ τῆς νομαρχίας ὑπάλλη-

---

(1) Πρβ. τὰς ὧδε ἀποφάσεις ποιν. ΑΠ. 15 τοῦ 60, καὶ 37 τοῦ 62 καὶ ἀνωτέρω § 366 δεκ. καὶ ἑπ. 372 ³. Ὅρα προσέτι ἀπ. ποιν. ΑΠ. 50 τοῦ 59 περὶ στελεχῶν.

λος, ὅστις, ἐπιφορτισθεὶς τὴν ἐξέλεγξιν τῶν φορολογικῶν καταλόγων, ἔλαβε δῶρα ἵνα φέρῃ ἀποτέλεσμά τι ὑπὲρ τοῦ δωροδοκήσαντος. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 29 τοῦ 1857.—Πρβ. Εὑρ. λ. Ὑπάλληλος σελ. 273 ἑπ.

§ 441. ὅταν ὁ ποινήτωρ κατασχετὴς μετεχειρίσθη τὴν δημοσίαν ἐξουσίαν του ὡς ἀπειλὴν, καὶ ἥρπασεν οὕτω διάφορα εἴδη ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους, τιμωρεῖται δυνάμει τοῦ ἄρθρου 367 τοῦ ποιν. νόμ. συνδυασμένου μὲ τὸ 489 καὶ 24 αὐτοῦ. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 86 τοῦ 54. — Πρβ. τὴν λ. Ἐκβίασις.

Τὸ περὶ ἐνοικιάσεως προσόδων συνάλλαγμα τελειοποιεῖται διὰ τῆς ἐγκρίσεως ἢ δι' ἁπλῆς τῆς κατακυρώσεως (1). *Αἵρεσις* (2).

§ 442. Κατὰ τὴν ἐπὶ αἱρέσει πώλησιν τίνα ὁρᾷ ὁ κίνδυνος;

Τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐνοικιάσεως προσόδων θεωρεῖται καταρτισθὲν, ἅμα ὑπογραφέντων τῶν πρακτικῶν ὑπὸ τοῦ πλειοδότου, ἢ μετὰ τὴν ἔγκρισιν τῆς δημοπρασίας; Ἐν ἄλλοις ῥήμασι, καταστραφέντος τοῦ ἀντικειμένου τῆς πωλήσεως πρὸ τῆς ἐγκρίσεως, ἢ βλαβέντος ἐν μέρει, τίνα ὁρᾷ ὁ κίνδυνος; Παρατηρητέον, ὅτι·

α) Ἡ τυχηρὰ καταστροφὴ ἢ βλάβη, εἰ μὲν συμβῇ ἀφοῦ ἀτονήσῃ ἡ αἵρεσις, οὐδὲν ἔχει ἀποτέλεσμα, διότι ἐνταῦθα οὐδόλως ὑπάρχει ἡ σύμβασις. — Εἰ δὲ συμβῇ μετὰ τὴν πλήρωσιν τῆς αἱρέσεως, συνεπάγεται τὰ ἐπὶ τῆς ἄνευ αἱρέσεως ἀποτελέσματα. Νόμ. (18. 5) 8 Π. Βασ. (19. 6) 3.

β) Εἰ δὲ συμβῇ ἐν ᾧ ἤρτηται ἔτι ἡ αἵρεσις, διακριτέον τὴν καταστροφὴν ἀπὸ τῆς ἁπλῆς βλάβης τοῦ πράγματος. Ἡ καταστροφὴ συνεπάγεται τὴν ἀκυρότητα τῆς συμβάσεως, μὴ ὑπάρχοντος τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς. (Παπ. § 389). Ἡ βλάβη ὅμως ὁρᾷ τὸν ἀγοραστὴν. (18. 5) 8 πρ. καὶ Vat. fr. § 16 (3).

§ 443. Κατὰ δὲ τὴν νομολογίαν; Κατ' αὐτὴν, μετὰ τὴν ἔγκρισιν θεωρεῖται καταρτισθὲν τὸ συνάλλαγμα. Ἰδοὺ τί περὶ τούτου εἰδικώτερον εὕρηται.

---

(1) Πρβ. τὴν 100 τοῦ 55 πολ. ἀπόφ. ΑΠ. ἐν λ. συναλλάγματα § 175.

(2) Πρβ. τὴν ἑπ. § 446.

(3) Πρβ. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 395 σημ. 11—13. Καλλ. γ § 263. — Θέμ. 2 σελ. 49—51.

τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νόμου ΡΚΑ τοῦ ἔτους 1849, ἰσχύοντος καὶ διὰ τὸ 1851, ἀλλὰ, ἂν κοινοποιηθῶσι βραδύτερον, δὲν ἕπεται, ὅτι εἰσὶν ἄκυρα. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 72 τοῦ 53.

§ 433. Τὸ πρωτόκολλον περὶ τῆς τῶν ζώων ἀπαριθμήσεως παρὰ ποίων πρέπει νὰ ὑπογράφηται; ὅρα ἀπ. ποιν. ΑΠ. 58 τοῦ 1853.

§ 434. Ὁ περὶ φορολογίας τῶν ζώων νόμος τοῦ 1854 δὲν ὁρίζει, ὅτι ἡ παράλειψις τῆς δηλώσεως τῶν εἰς φορολογίαν ὑποκειμένων ζώων, δὲν ἀποδεικνύεται ἄλλως, ἢ διὰ πρωτοκόλλου. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 100 τοῦ 57, ἣν ὅρα.

§ 435. Ἡ προσωρινὴ ἀπουσία κτηνοτρόφου τινὸς δὲν τὸν ἀπαλλάττει ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς δηλώσεως τῶν ζώων του ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 145 τοῦ 56.

§ 436. Πῶς τιμωρεῖται ἡ πλαστογραφία τῶν περὶ ἀπαριθμήσεως ζώων πρωτοκόλλων, ἔστω καὶ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῶν; ὅρα ἀπόφασιν ποιν. ΑΠ. 37 τοῦ 62 ἐν λ. Πλαστογραφία.

§ 437. Περὶ τῆς πλαστογραφίας τῶν φορολογικῶν διπλοτύπων ὅρα τὴν 15 τοῦ 60 ποιν. ἀπ. ΑΠ. ἐν λ. Πλαστογραφία.

Πλαστογραφία διπλοτύπων καὶ φορολογικῶν καταλόγων (1).

§ 438. Τιμωρεῖται ὡς πλαστογράφος ὁ ἐνοικιαστὴς ἢ ὁ κατὰ παραγγελίαν τούτου ἐνεργῶν, ὅταν ψευδῶς ἐν τοῖς διπλοτύποις βεβαιῶσιν ὑπέρ τινων φόρον ἀνύπαρκτον; Ναί. Ἀπ. ποιν. ΑΠ 23 τοῦ 1861.

§ 439. Ἀπαιτεῖται ἄδεια πρὸς καταδίωξιν δημαιρεσιάρχου τινὸς διὰ χρῆσιν πλαστῶν φορολογικῶν καταλόγων; Ἴδε ἀπ. ποιν. ΑΠ. 15 τοῦ 60 ἐν λ. Ὑπάλληλος διοικητικός.

Σημ. Τὰ περὶ τούτου δὲν ἰσχύουσι πλέον.

Δωροδοκία. Παράνομος εἴσπραξις.

§ 440. Τιμωρεῖται ἐπὶ δωροδοκίᾳ ὁ τῆς νομαρχίας ὑπάλλη-

(1) Πρβ. τὰς ὧδε ἀποφάσεις ποιν. ΑΠ. 15 τοῦ 60, καὶ 37 τοῦ 62 καὶ ἀνωτέρω § 366 δεκ. καὶ ἐπ. 372 3. Ὅρα προσέτι ἀπ. ποιν. ΑΠ. 50 τοῦ 59 περὶ στελεχῶν.

λος, ὅστις, ἐπιφορτισθεὶς τὴν ἐξέλεγξιν τῶν φορολογικῶν καταλόγων, ἔλαβε δῶρα ἵνα φέρῃ ἀποτέλεσμά τι ὑπὲρ τοῦ δωροδοκήσαντος. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 29 τοῦ 1857.—Πρβ. Εὑρ. λ. Ὑπάλληλος σελ. 273 ἑπ.

§ 441. ὅταν ὁ ποινήτωρ κατασχετὴς μετεχειρίσθη τὴν δημοσίαν ἐξουσίαν του ὡς ἀπειλὴν, καὶ ἥρπασεν οὕτω διάφορα εἴδη ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους, τιμωρεῖται δυνάμει τοῦ ἄρθρου 367 τοῦ ποιν. νόμ. συνδυασμένου μὲ τὸ 489 καὶ 24 αὐτοῦ. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 86 τοῦ 54. — Πρβ. τὴν λ. Ἐκβίασις.

Τὸ περὶ ἐνοικιάσεως προσόδων συνάλλαγμα τελειοποιεῖται διὰ τῆς ἐγκρίσεως ἢ δι' ἁπλῆς τῆς κατακυρώσεως (1). *Αἵρεσις* (2).

§ 442. Κατὰ τὴν ἐπὶ αἱρέσει πώλησιν τίνα δρᾷ ὁ κίνδυνος; Τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐνοικιάσεως προσόδων θεωρεῖται καταρτισθὲν, ἅμα ὑπογραφέντων τῶν πρακτικῶν ὑπὸ τοῦ πλειοδότου, ἢ μετὰ τὴν ἔγκρισιν τῆς δημοπρασίας; Ἐν ἄλλοις ῥήμασι, καταστραφέντος τοῦ ἀντικειμένου τῆς πωλήσεως πρὸ τῆς ἐγκρίσεως, ἢ βλαβέντος ἐν μέρει, τίνα δρᾷ ὁ κίνδυνος; Παρατηρητέον, ὅτι·

α) Ἡ τυχηρὰ καταστροφὴ ἢ βλάβη, εἰ μὲν συμβῇ ἀφοῦ ἀτονήσῃ ἡ αἵρεσις, οὐδὲν ἔχει ἀποτέλεσμα, διότι ἐνταῦθα οὐδόλως ὑπάρχει ἡ σύμβασις. — Εἰ δὲ συμβῇ μετὰ τὴν πλήρωσιν τῆς αἱρέσεως, συνεπάγεται τὰ ἐπὶ τῆς ἄνευ αἱρέσεως ἀποτελέσματα. Νόμ. (18. 5) 8 Π. Βασ. (19. 6) 3.

β) Εἰ δὲ συμβῇ ἐν ᾧ ἤρτηται ἔτι ἡ αἵρεσις, διακριτέον τὴν καταστροφὴν ἀπὸ τῆς ἁπλῆς βλάβης τοῦ πράγματος. Ἡ καταστροφὴ συνεπάγεται τὴν ἀκυρότητα τῆς συμβάσεως, μὴ ὑπάρχοντος τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς. (Παπ. § 389). Ἡ βλάβη ὅμως δρᾷ τὸν ἀγοραστήν. (18. 5) 8 πρ. καὶ Vat. fr. § 16 (3).

§ 443. Κατὰ δὲ τὴν νομολογίαν; Κατ' αὐτὴν, μετὰ τὴν ἔγκρισιν θεωρεῖται καταρτισθὲν τὸ συνάλλαγμα. Ἰδοὺ τί περὶ τούτου εἰδικώτερον εὕρηται.

---

(1) Πρβ. τὴν 100 τοῦ 55 πολ. ἀπόφ. ΑΠ. ἐν λ. συναλλάγματα § 175.

(2) Πρβ. τὴν ἐπ. § 446.

(3) Πρβ. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 395 σημ. 11—13. Καλλ. γ § 263. — Θέμ. 2 σελ. 49—51.

τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νόμου ΡΚΑ' τοῦ ἔτους 1849, ἰσχύοντος καὶ διὰ τὸ 1851, ἀλλά, ἂν κοινοποιηθῶσι βραδύτερον, δὲν ἕπεται, ὅτι εἰσὶν ἄκυρα. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 72 τοῦ 53.

§ 433. Τὸ πρωτόκολλον περὶ τῆς τῶν ζώων ἀπαριθμήσεως παρὰ ποίων πρέπει νὰ ὑπογράφηται; ὅρα ἀπ. ποιν. ΑΠ. 58 τοῦ 1853.

§ 434. Ὁ περὶ φορολογίας τῶν ζώων νόμος τοῦ 1854 δὲν ὁρίζει, ὅτι ἡ παράλειψις τῆς δηλώσεως τῶν εἰς φορολογίαν ὑποκειμένων ζώων, δὲν ἀποδεικνύεται ἄλλως, ἢ διὰ πρωτοκόλλου. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 100 τοῦ 57, ἣν ὅρα.

§ 435. Ἡ προσωρινὴ ἀπουσία κτηνοτρόφου τινὸς δὲν τὸν ἀπαλλάττει ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς δηλώσεως τῶν ζώων του ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 145 τοῦ 56.

§ 436. Πῶς τιμωρεῖται ἡ πλαστογραφία τῶν περὶ ἀπαριθμήσεως ζώων πρωτοκόλλων, ἔστω καὶ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῶν; ὅρα ἀπόφασιν ποιν. ΑΠ. 37 τοῦ 62 ἐν λ. Πλαστογραφία.

§ 437. Περὶ τῆς πλαστογραφίας τῶν φορολογικῶν διπλοτύπων ὅρα τὴν 15 τοῦ 60 ποιν. ἀπ. ΑΠ. ἐν λ. Πλαστογραφία.

Πλαστογραφία διπλοτύπων καὶ φορολογικῶν καταλόγων (1).

§ 438. Τιμωρεῖται ὡς πλαστογράφος ὁ ἐνοικιαστὴς ἢ ὁ κατὰ παραγγελίαν τούτου ἐνεργῶν, ὅταν ψευδῶς ἐν τοῖς διπλοτύποις βεβαιῶσιν ὑπέρ τινων φόρον ἀνύπαρκτον; Ναί. Ἀπ. ποιν. ΑΠ 23 τοῦ 1861.

§ 439. Ἀπαιτεῖται ἄδεια πρὸς καταδίωξιν δημαιρεσιάρχου τινὸς διὰ χρῆσιν πλαστῶν φορολογικῶν καταλόγων; Ἴδε ἀπ. ποιν. ΑΠ. 15 τοῦ 60 ἐν λ. Ὑπάλληλος διοικητικός.

Σημ. Τὰ περὶ τούτου δὲν ἰσχύουσι πλέον.

Δωροδοκία. Παράνομος εἴσπραξις.

§ 440. Τιμωρεῖται ἐπὶ δωροδοκίᾳ ὁ τῆς νομαρχίας ὑπάλλη-

---

(1) Πρβ. τὰς ὧδε ἀποφάσεις ποιν. ΑΠ. 15 τοῦ 60, καὶ 37 τοῦ 62 καὶ ἀνωτέρω § 366 δεκ. καὶ ἐπ. 372 3. ὅρα προσέτι ἀπ. ποιν. ΑΠ. 50 τοῦ 59 περὶ στελεχῶν.

λος, ὅστις, ἐπιφορτισθεὶς τὴν ἐξέλεγξιν τῶν φορολογικῶν καταλόγων, ἔλαβε δῶρα ἵνα φέρῃ ἀποτέλεσμά τι ὑπὲρ τοῦ δωροδοκήσαντος. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 29 τοῦ 1857.—Πρβ. Εὑρ. λ. Ὑπάλληλος σελ. 273 ἑπ.

§ 441. Ὅταν ὁ ποινήτωρ κατασχετὴς μετεχειρίσθη τὴν δημοσίαν ἐξουσίαν του ὡς ἀπειλὴν, καὶ ἥρπασεν οὕτω διάφορα εἴδη ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους, τιμωρεῖται δυνάμει τοῦ ἄρθρου 367 τοῦ ποιν. νόμ. συνδυασμένου μὲ τὸ 489 καὶ 24 αὐτοῦ. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 86 τοῦ 54. — Πρβ. τὴν λ. Ἐκβίασις.

Τὸ περὶ ἐνοικιάσεως προσόδων συνάλλαγμα τελειοποιεῖται διὰ τῆς ἐγκρίσεως ἢ δι' ἁπλῆς τῆς κατακυρώσεως (1). *Αἵρεσις* (2).

§ 442. Κατὰ τὴν ἐπὶ αἱρέσει πώλησιν τίνα ὁρᾷ ὁ κίνδυνος; Τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐνοικιάσεως προσόδων θεωρεῖται καταρτισθὲν, ἅμα ὑπογραφέντων τῶν πρακτικῶν ὑπὸ τοῦ πλειοδότου, ἢ μετὰ τὴν ἔγκρισιν τῆς δημοπρασίας; Ἐν ἄλλοις ῥήμασι, καταστραφέντος τοῦ ἀντικειμένου τῆς πωλήσεως πρὸ τῆς ἐγκρίσεως, ἢ βλαβέντος ἐν μέρει, τίνα ὁρᾷ ὁ κίνδυνος; Παρατηρητέον, ὅτι·

α) Ἡ τυχηρὰ καταστροφὴ ἢ βλάβη, εἰ μὲν συμβῇ ἀφοῦ ἀτονήσῃ ἡ αἵρεσις, οὐδὲν ἔχει ἀποτέλεσμα, διότι ἐνταῦθα οὐδόλως ὑπάρχει ἡ σύμβασις. — Εἰ δὲ συμβῇ μετὰ τὴν πλήρωσιν τῆς αἱρέσεως, συνεπάγεται τὰ ἐπὶ τῆς ἄνευ αἱρέσεως ἀποτελέσματα. Νόμ. (18. 5) 8 Π. Βασ. (19. 6) 3.

β) Εἰ δὲ συμβῇ ἐν ᾧ ἤρτηται ἔτι ἡ αἵρεσις, διακριτέον τὴν καταστροφὴν ἀπὸ τῆς ἁπλῆς βλάβης τοῦ πράγματος. Ἡ καταστροφὴ συνεπάγεται τὴν ἀκυρότητα τῆς συμβάσεως, μὴ ὑπάρχοντος τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς. (Παπ. § 389). Ἡ βλάβη ὅμως ὁρᾷ τὸν ἀγοραστήν. (18. 5) 8 πρ. καὶ Vat. fr. § 16 (3).

§ 443. Κατὰ δὲ τὴν νομολογίαν; Κατ' αὐτὴν, μετὰ τὴν ἔγκρισιν θεωρεῖται καταρτισθὲν τὸ συνάλλαγμα. Ἰδοὺ τί περὶ τούτου εἰδικώτερον εὕρηται.

---

(1) Πρβ. τὴν 100 τοῦ 55 πολ. ἀπόφ. ΑΠ. ἐν λ. συναλλάγματα § 175.

(2) Πρβ. τὴν ἑπ. § 446.

(3) Πρβ. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 395 σημ. 11—13. Καλλ. γ § 263. — Θέμ. 2 σελ. 49—51.

α) Ἂν τὸ ἀντικείμενον τῆς μισθώσεως (οἱ καρποὶ) διηρπάγη πρὸ τῆς ἐγκρίσεως τῆς ἐνοικιάσεως, τὸ συνάλλαγμα δὲν θεωρεῖται ὡς κατηρτισμένον, καὶ ἑπομένως τὸ δημόσιον δὲν δύναται νὰ καταδιώξῃ τὸν ἐνοικιαστήν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 412 τοῦ 1852, κυρ. τὴν 8079 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

β) Ἡ ἐνοικίασις τοῦ ἐγγείου φόρου, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ἀμφοτεροβαρὲς συμβόλαιον, δὲν δύναται νὰ κριθῇ ὡς τετελεσμένον εἰμὴ καθ' ἣν ἐποχὴν συνέτρεξεν ἀμφοτέρων τῶν συναλλαττομένων ἡ ὁριστικὴ συναίνεσις, καὶ ἑπομένως ἀφοῦ ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν ἡ ἔγκρισις τῆς κατακυρώσεως, διότι, πρὶν τούτου, τὸ συνάλλαγμα καθίσταται μετέωρον, καὶ ὁ ἐνάγων δὲν διατελεῖ εἰς θέσιν νὰ ἐξασκῇ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀγοραστοῦ, οὐδὲ εἶναι εἰσέτι ἀνεγνωρισμένος ὁριστικῶς ὡς τοιοῦτος· ὅθεν συνάγεται τὸ ἀναγκαῖον συμπέρασμα, ὅτι δὲν ἀφορῶσι δικαίως οἱ κίνδυνοι τοῦ ἀγορασθέντος πράγματος αὐτὸν, ἀλλὰ τὸν εἰσέτι διαμένοντα κύριον πωλητήν· ὥστε ἔχει ἐπιῤῥοὴν ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι διηρπάγησαν οἱ καρποὶ πρὶν ἢ κοινοποιηθῇ ἡ ἔγκρισις. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 14841 τοῦ 1857.

γ) Ὁ Ἀρ. Πάγος (ἀπ. πολ. 334 τοῦ 61) εἶπεν, ὅτι ὁ κίνδυνος ὁρᾷ τὸν πωλητὴν, ἤτοι τὸ δημόσιον, ἂν τὰ ἐνοικιασθέντα προϊόντα καταστραφῶσι μετὰ τὴν ὑπογραφὴν μὲν τῶν πρακτικῶν, πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ δημοσίου δὲ ἐγκρίσεως τῆς δημοπρασίας. Διατί; διότι, κατὰ τὴν ἀπόφασιν, ἡ ὑπογραφὴ τῶν πρακτικῶν γίνεται ὑπὸ τὴν αἵρεσιν τῆς ἐγκρίσεως· πρὸ τῆς ἐκπληρώσεως δὲ τῆς αἱρέσεως, εἰ μὲν ἐπέλθῃ τυχαία ἐντελὴς καταστροφὴ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀγοραπωλησίας, ὁ κίνδυνος ὁρᾷ τὸν πωλητὴν, εἰ δὲ κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχει τὸ πωλούμενον κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον, γίνεται ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος κατὰ τὸ τεμάχιον 57 (18, 1) Π. καὶ Βασ. 19, 6) 2. (α) — Πρβ. ἀνωτ. § 320 τὴν 249 τοῦ 64 ἀπόφ. ΑΠ.

(α) Ἰδοὺ εἰδικώτερον τὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης. — Ὁ Α ἐξέθεσεν, ὅτι, γενομένης δημοπρασίας φόρων, ἀνεδείχθη πλειοδότης, ἀλλ' ἡ ἔγκρισις ἐγένετο μετὰ τὴν ῥαγδαίαν χάλαζαν, ἥτις κατέστρεψε τὰ σπαρτά. — Ὅθεν ἐζήτησε ν' ἀπαλλαγῇ τῆς καταδιώξεως. Τὸ Ἐφετεῖον Ἀθ. (ἀπ. 19232 τοῦ 61) ἀπέῤῥιψε τὴν αἴτησιν, ἀλλ' ὁ ΑΠ. (ἀπ. 334 τοῦ 61) ἀνῄρεσεν αὐτὴν σκεφθεὶς ὅτι ἐκ τοῦ ἄρθρ. 10, 12—14 καὶ 16 τοῦ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ φό-

δ) Διὰ τῶν 249 τοῦ 64 καὶ 66 τοῦ 67 ἀπ. ὁ ΑΠ. ἀπεφήνατο ὅτι, μὴ τελειοποιηθέντος τοῦ συναλλάγματος εἰμὴ διὰ τῆς ἐγκρίσεως, ὅταν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον, ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις, γίνεται ὅμως ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος (1). Πρβ. ἀνωτ. § 320, ὑποσ.

ρων διατ. τῆς 30 Ἀπριλ. 1855 προκύπτει, ὅτι ὁ τῶν προσόδων πλειστηριασμὸς ἔχει ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν διὰ τὸ δημόσιον αὐτὸ, μόνον ἐὰν ἐμπροθέσμως τὸν ἐγκρίνῃ· ἄλλως, μένει ἄνευ ἀποτελέσματος· ὅτι ἂν καὶ ὁ τελευταῖος πλειοδότης δὲν δύναται, ἅμα ὑπογράψας τὰ πρακτικὰ, ν' ἀνακαλέσῃ τὴν προσφοράν του, τοῦτο ὅμως γίνεται ὑπὸ τὴν αἵρεσιν τῆς μελλούσης ἐγκρίσεως. Κατὰ δὲ τὴν ὑπὸ ἀναβλητικὴν αἵρεσιν ἀγοραπωλησίαν, ἐὰν πρὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς αἱρέσεως ἐπέλθῃ τυχαία ἐντελὴς καταστροφὴ τοῦ ἀντικειμένου, ἡ ζημία ἀφορᾷ τὸν πωλητήν. — Ἐὰν δὲ ἐπέλθῃ μόνον μερικὴ ἐξαχρείωσις ἢ βλάβη τοῦ ἀντικειμένου τῆς πωλήσεως, αὕτη ἀφορᾷ τὸν ἀγοραστὴν, τῆς αἱρέσεως ἐκπληρωθείσης. Νόμ. 8 (18. 6) Βασ. 2 (19. 6). — Ἄλλως τε, ἡ ἔγκρισις καθιστᾷ τὸ δημόσιον ὑπόχρεον εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν, καὶ ἡ ἔγκρισις ἀποτελεῖ τὴν ἐντελῆ κατάρτισιν τῆς ἀγοραπωλησίας. Νόμ. 2 Κώδ. (4. 38) καὶ τεμ. 9 Π. (18. 1). Ἀλλ' ὅταν καθ' ἣν στιγμὴν καταρτίζεται τὸ συνάλλαγμα, δὲν ὑπάρχει ἢ κατεστράφη ἐντελῶς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγοραπωλησίας, δεν ὑπάρχει καὶ ἀγοραπωλησία. Νόμ. 8, 15, 57, 58 Π. (18. 1). — Ὥστε, ἰσχυριζομένου τοῦ ἀγοραστοῦ ὅτι ἡ ἔγκρισις τῷ ἐκοινοποιήθη μετὰ τὴν καταστροφὴν ἐν ᾧ ἤρτητο ἡ αἵρεσις, πρέπει νὰ διατάσσηται ἀπόδειξις περὶ τούτου, τῆς ὑπογραφῆς τῶν πρακτικῶν ἁπλῶς μὴ ἀρκούσης. Τὴν δίκην ταύτην παρέπεμψεν ὁ ΑΠ. εἰς τὸ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετεῖον, ὃ διὰ τῆς 34 τοῦ 65 παρεδέχθη τὴν ἀγωγὴν, ταύτην δὲ ἐπεκύρωσεν ὁ ΑΠ. διὰ τῆς 66 τοῦ 67, ἥτις ἐν τῷ ἐδ. δ τῆς § ταύτης.

(1) Ἰδοὺ πῶς ἔχει ἡ 66 τοῦ 67 ἀπόφασις ΑΠ. « Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον παραδεξάμενον ἀφ' ἑνὸς ὅτι τὴν 26 Μαΐου 1860 ἐνηργήθη ἡ δημοπρασία τῶν περὶ ὧν ἡ δίκη προϊόντων, τὴν πρώτην δὲ τοῦ ἀμέσως ἑπομένου μηνὸς Ἰουνίου ἐπιπεσοῦσα χάλαζα κατέστρεψε τὸ ἥμισυ τῆς κριθῆς καὶ τὸ $^1/_3$ τοῦ καλαμβοκίου, ἐν ᾧ ἡ παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ ἔγκρισις τῆς δημοπρασίας τῶν διαληφθέντων προϊόντων ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον μετὰ ταῦτα, ἤγουν τὴν 8 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, καὶ ἀποφη-

ε) Βλάβην γενομένην εἰς ἐνοικιασθέντας φόρους ἐκ τυχαίου πυρὸς τίνα βαρύνει; Τὸ δημόσιον, ἂν ἡ πυρπόλησις ἐγένετο πρὸ τῆς ἐγκρίσεως τῆς δημοπρασίας· ἀλλὰ ἐπὶ ἀγοραπωλησίας ἢ μισθώσεως ὑπὸ αἵρεσιν ἀναβλητικὴν, ὁ κίνδυνος ὁρᾷ τὸν πωλητὴν καὶ ἐκμισθωτὴν, ἐκτὸς ἂν ὁ ἀγοραστὴς ἀναδεχθῇ αὐτὸν ἢ γενόμενον τὸν ἀποδεχθῇ· ὥστε, ἂν οὗτοι ὑπέγραψαν τὰς ὁμολογίας μετὰ τὴν πυρπόλησιν ἄνευ ἐπιφυλάξεως, ὁ κίνδυνος ὁρᾷ αὐτούς. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 15287 τοῦ 57 ἐν νομ. μελ. σελ. 945. Παρ. καὶ τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα 16964 ἀπ. τῶν αὐτῶν Ἐφ. στηριζομένων εἰς τὸν λόγον, ὅτι ἡ ἐν γνώσει τῆς ἀπωλείας μέρους τοῦ καρποῦ ἑκουσία ὑπογραφὴ περιέχει παραίτησιν τοῦ περὶ μειώσεως τοῦ τιμήματος δικαιώματος (1).

§ 444. Εὕρηνται ὅμως καὶ ἀποφάσεις τινὲς τοῦ Ἀρ. Πάγου μὴ συνᾴδουσαι ἐντελῶς πρὸς ταῦτα· ἐξ αὐτῶν σημειῶ τὰς ἑξῆς.

νάμενον ἀφ' ἑτέρου ὅτι τὸ ἀρχικὸν ἐνοίκιον τῆς ἐπιδίκου ἐνοικιάσεως πρέπει νὰ ἐλαττωθῇ ὡς πρὸς τὰ δύο ταῦτα εἴδη (τὴν κριθὴν δηλαδὴ καὶ τὸ καλαμβόκιον) κατὰ τὸ ποσοστὸν τῆς διὰ τοῦ ἐπιβληθέντος τῷ αναιρεσιβλήτῳ ὅρκου βεβαιωθησομένης ζημίας, δὲν παρεβίασεν οὔτε τὴν διάταξιν 57 (18. 1) Π. οὔτε τὸν ἀπὸ 30 Ἀπριλ. 1855 νόμον, ὡς τὸ δημόσιον ἀξιοῖ, ἰσχυριζόμενον ὅτι ἡ προκειμένη βλάβη ὁρᾷ τὸν ἀγοραστὴν, διότι ἐκ μὲν τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 10, 12—14 καὶ 16 τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπρ. 1855 διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως τῶν ἐγγείων φόρων καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπικαρπίας νόμου προκύπτει ὅτι ὁ τῶν προσόδων πλειστηριασμὸς ἔχει ἰσχὺν διὰ τὸ δημόσιον αὐτὸ μόνον ἐὰν ἐντὸς πέντε ἡμερῶν, ἀφ' ἧς ὑπεβλήθησαν τῷ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργῷ τὰ τῆς δημοπρασίας πρακτικὰ, ἐγκριθῇ αὕτη, ὅθεν ἡ ἔγκρισις αὕτη ἐστὶν ἡ ἀποτελοῦσα τὴν ὁριστικὴν εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν συναίνεσιν τοῦ δημοσίου, τουτέστι τὴν ἐντελῆ κατάρτισιν τῆς ἀγοραπωλησίας κατὰ τοὺς νόμους 2 Π. (4. 38) καὶ 9 (18. 1), κατὰ δὲ τὸν νόμον 57 προοίμ. Π. (18. 1) ἐὰν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον, (ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου), ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις, γίνεται ὅμως ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος, ὡς ἀπεφασίσθη ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

(1) Πρβ. καὶ ἀπ. πολ. ΑΠ. 384 τοῦ 64.

α) Τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐνοικιάσεως προσόδων θεωρεῖται τέλειον ἅμα ὑπογραφέντων τῶν πρακτικῶν ἐν τάξει, ἡ δὲ ἔγκρισις τοῦ δημοσίου ἐτέθη πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῦ· ὥστε ἡ μετὰ τὴν ἔγκρισιν διατασσομένη σύνταξις τῶν ὁμολογιῶν τείνει ἁπλῶς εἰς προχειροτέραν ἀπόδειξιν τοῦ συναλλάγματος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 510 τοῦ 52, ἀναιρ. τὴν 133 τοῦ 52 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

β) Ὁ Γ. ἐνήγαγε τὸ δημόσιον, ἐξαιτησάμενος νὰ κηρυχθῇ ἄκυρον τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ αὐτοῦ συνάλλαγμα περὶ τῆς κατὰ τὸ 1851 ἐνοικιάσεως τῶν ἐγγείων φόρων τοῦ καρποῦ τῶν ἐλαιῶν, ὅστις πρὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως τῆς ἐνοικιάσεως ἀπωλέσθη ἐκ τοῦ σφοδροῦ ἀνέμου καὶ τῆς ἀνομβρίας κατὰ τὰ τέσσαρα πέμπτα καὶ νὰ περιορισθῇ τὸ τίμημα. Ἀποῤῥιφθείσης τῆς ἀγωγῆς διὰ τῆς 9803 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήν. Ἐφ. ὁ ΑΠ. ἀπέῤῥιψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν διὰ τῆς 209 τοῦ 53 σκεφθεὶς ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος φθορὰ ἐπῆλθεν οὐχὶ πρὸ τῆς συνάψεως τῆς ἀγοραπωλησίας, ἀλλὰ μετ' αὐτὴν, διότι διὰ τῆς κατακυρώσεως συνέστη τὸ συνάλλαγμα τῆς ἀγοραπωλησίας ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐγκρίσεως· τοῦ ὅρου δὲ τούτου ἐκπληρωθέντος, τὸ συνάλλαγμα θεωρεῖται τέλειον ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς συνάψεώς του, ἤτοι ἀπὸ τῆς κατακυρώσεως. Νομ. 11 § 1 (20, 4). — Ἄρα ἡ μετὰ τὴν ἀγορὰν φθορὰ τοῦ καρποῦ, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ἦτον, ἀφοῦ δὲν ἦτον παντελὴς ἀπώλεια τοῦ ἐλπιζομένου πράγματος, εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ. Νομ. 78 § 3 (18, 1).

§ 444 [a]. Τὸ περὶ ἐνοικιάσεως δημοσίων προσόδων συμβόλαιον ἔχει κῦρος μὴ γενόμενον διπλοῦν; Πρβ. τὴν λ. ὑπομνήματα, § 108 ἔνθα ἡ ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. 81 τοῦ 57 (ἐν νομ. σ. 6231).

Προθεσμία πρὸς ἔγκρισιν τῶν δημοπρασιῶν ἐκ μέρους τοῦ ὑπουργείου. Ἂν οἱ ἐνοικιασταὶ ὦσι πλείονες;

Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται, ὡς πρὸς τοῦτο, ταῦτα· (§ 445 —454).

§ 445. Ὁ περὶ φορολογίας τοῦ 1839 νόμος ἐν ἄρθρ. 20, διδων εἰς τὸν ὑπουργὸν τὸ δικαίωμα τῆς ἀκυρώσεως πάσης δημοπρασίας, ἀδιάφορον καθιστᾷ, ἐὰν, πρὶν ἢ ὁ ὑπουργὸς ἀποφανθῇ περὶ τῆς δημοπρασίας, ὁ ἔφορος ἐξέδωκε τὸ ἐνοικιαστήριον, διότι ἦτον εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν γνωστὸν, ὅτι τὸ κῦρος τῆς δημοπρασίας ἐξήρτητο ἀπὸ τὸν ὑπουργόν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 24 τοῦ 1853, κυροῦσα τὴν 4827 τοῦ 48 Ἐφ. Ἀθηνῶν (1).

(1) Ὅταν ἡ ὑπάλληλος οἰκονομικὴ ἀρχὴ ἔσπευσε νὰ ἐγχειρίσῃ

§ 446. Κατὰ τὸ περὶ φόρων διάταγ. τοῦ 1848, ὁ πλειοδότης, ὑπογραφέντων τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς δημοπρασίας τῶν πρακτικῶν παρ' αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐγγυητοῦ του καὶ προσυπογραφέντων παρὰ τοῦ ἐπάρχου καὶ τοῦ ἐφόρου, εἶναι ὑπόχρεος διὰ τὴν προσφοράν του ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου παραλαβῆς τῶν πρακτικῶν, προστιθεμένης καὶ τῆς ἀποστάσεως διὰ τὴν ἀποστολὴν τῶν πρακτικῶν καὶ τὴν κοινοποίησιν τῆς ἐγκρίσεως· ἄρα διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῶν πρακτικῶν τὸ μὲν συνάλλαγμα εἶναι τέλειον, ὡς περιέχον ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀγοραπωλησίας, (τῆς ἐγκρίσεως τεθείσης πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ δημοσίου), ἡ δὲ μετὰ τὴν ἔγκρισιν ἔκδοσις τῶν ὁμολογιῶν εἰς οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰμὴ εἰς προχειροτέραν ἀπόδειξιν τοῦ περιεχομένου τούτου· ὥστε οὔτε ἀναπλειστηριασμὸς διατάσσεται διὰ τὴν μετὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ πλειοδότου ἄρνησιν τοῦ νὰ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας, ὡς ὄντος ἀπηρτισμένου τοῦ συναλλάγματος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 510 τοῦ 52, ἀναιρ. τὴν 133 τοῦ 52 ἀπ. τῶν ἐν Ν. Ἐφ. (1).

§ 447. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 13 τοῦ περὶ φορολογίας νόμου τοῦ 54 (ἐφ. Κυβ. ἀρ. 3 τοῦ 54), τὸ ὑπουργεῖον δύναται ν' ἀναθέσῃ τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκρίσεως τῶν πρακτικῶν τῆς δημοπρασίας εἰς τὰς ἀρχὰς τὰς ἐνεργούσας αὐτήν· ὅθεν ὅταν αὗται ἐνέκρινον τὴν δη-

---

εἰς τὸν πλειοδοτήσαντα τὸ ἐνοικιαστήριον, τὸ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργεῖον δὲν χάνει ἐκ τούτου τὸ περὶ ἐγκρίσεως ἢ ἀκυρώσεως τῆς δημοπρασίας ἀπονεμόμενον εἰς αὐτὸ παρὰ τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ φορολογικοῦ νόμου τοῦ 1839 δικαίωμα, διότι καὶ εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν καὶ εἰς τὴν ὑπάλληλον ἀρχὴν γνωστὸν ἦτο διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου τὸ εἰρημένον δικαίωμα, καὶ ἐπομένως ἡ ἔκδοσις τοῦ ἐνοικιαστηρίου γενομένη παρ' ἐκείνης, ἥτις δὲν εἶχε τὴν ἐξουσίαν νὰ τὴν ἐκδώσῃ πρὶν ἢ ἐξασκήσει ἡ γραμμ. τὸ δικαίωμά της, δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἰσχυρά, εἰμὴ ἐν περιπτώσει τῆς ἐγκρίσεως, ὡς ὑπὸ τὸν ὅρον αὐτὸν γενομένη καὶ ἐπομένως εἶναι ἄκυρος ἀφοῦ ἐπῆλθεν ἡ ἀκύρωσις τῆς Γραμματείας, διότι ἡ ὑπάλληλος ἀρχὴ δὲν εἶναι εἰμὴ ἐντολοδόχος τῆς Γραμματείας, καὶ οἱ τρίτοι, οἵτινες συμβάλλονται μὲ τὴν ἐντολοδόχον ἐν γνώσει τῶν περιοριστικῶν ὅρων τῆς ἐντολῆς, ἐνέχονται εἰς τὰς συνεπείας τῶν ὅρων τούτων. Ἀπ. 4827 τοῦ 1848 τοῦ ἐν Ἀθ. Ἐφ.

(1) Ἂν ὁ πλειοδότης ἰσχυρισθῇ ὅτι ἀπεσύρθη τῆς ἐνοικιάσεως πρὸ τῆς ἐγκρίσεως, καὶ ὅτι δὲν ἔλαβε γνῶσιν τοῦ ἀναπλειστηριασμοῦ; Ὅρα ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 54 τοῦ 52.

μοπρασίαν, τὸ δημόσιον δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ μεταβολήν· ἄλλως ὑπόκειται εἰς τὰς διατ. τῶν νόμ. 57 § 1 καὶ ν. 58 (18. 3). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 102 τοῦ 58, κυρ. τὴν 14309 Ἐφ. Αθ.

§ 448. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 12 τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπρ. 1855 διατ. ὁ τελευταῖος πλειοδότης εἶναι ὑπόχρεος διὰ τὴν προσφοράν του μέχρι 5 ἡμερῶν λογιζομένων ἀπὸ τῆς εἰς τὸ ὑπουργεῖον παραλαβῆς τῶν πρακτικῶν, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν τῆς ἀποστάσεως· ὅθεν ἅμα παρέλθωσιν αἱ προθεσμίαι αὗται, χωρὶς νὰ κοινοποιηθῇ ἡ ἔγκρισις, παύει πᾶσα ὑποχρέωσις αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 151 τοῦ 60, κυροῦσα τὴν 16943 τοῦ 59 ἀπ. Ἐφ. Αθ. (1).

§ 448[2]. Ἂν ὁ ὑπερθεματίσας ἀποκρύπτεται ἵνα καταστήσῃ ἀνέφικτον τὴν κοινοποίησιν τῆς ἐγκρίσεως; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 59 τοῦ 1864.

§ 448[3]. Ὅταν τὰ πρακτικὰ τῆς δημοπρασίας ἐστάλησαν εἰς Ἀθήνας τὴν 23 Ἰουνίου, ἔφθασαν δὲ τὴν 26 καὶ ἀποσταλέντα τὴν πρώτην Ἰουλίου ἔφθασαν εἰς Ναύπακτον τὴν 4, ἕπεται ὅτι ἡ πρὸς ἔγκρισιν προθεσμία, ἀρξαμένη τὴν 26 Ἰουνίου, ἔληξε τὴν 30 Ἰουνίου, καὶ διὰ τοῦτο ἡ τετραήμερος ἀπόστασις, τὴν 4 Ἰουλίου λήξασα, καθίστα ἀναγκαίαν τὴν διὰ τοῦ δημάρχου κοινοποίησιν τῆς ἐγκρίσεως πρὸς τὸν ἐνοικιαστήν, κάτοικον Ναυπάκτου, ἀμέσως τὴν ἐπιοῦσαν. Ἐπιδοθείσης δὴ τῆς ἐγκρίσεως ἐκπροθέσμως, ὁ ἐνοικιαστὴς θεωρεῖται ἀπηλλαγμένος πάσης ὑποχρεώσεως, καὶ ἂν πρὸ τῆς ἐγκρίσεως ὑπενοικίασεν εἰς ἄλλον τὴν αὐτὴν πρόσοδον, διότι τοῦτο δὲν παράγει δικαιώματα ἢ ὑποχρεώσεις. Ἀπ. Ἐφ. Αθ. 15805 τοῦ 58.

§ 449. Ἅμα παρέλθωσιν αἱ προθεσμίαι, περὶ ὧν διαλαμβάνει τὸ ἄρθρ. 12 τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπριλ. 1855 διατάγματος, χωρὶς νὰ γνωστοποιηθῇ εἰς τὸν τελευταῖον πλειοδότην ἡ ἔγκρισις, παύει πᾶσα ὑποχρέωσις αὐτοῦ, καὶ ἀδιάφορον εἶναι, ἂν ἕνεκα τοῦ χειμῶνος δὲν ἐκοινοποιήθη ἐγκαίρως ἡ ἔγκρισις, ἀφοῦ συνάλλαγμα δὲν κατηρτίσθη. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 151 τοῦ 60, κυροῦσα τὴν 16943 τῶν ἐν Αθ. Ἐφ.

§ 450. Ἐκ τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπριλ. 1855 διατ. περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ φόρων νόμου προκύπτει, ὅτι ὁ πλειστηριασμὸς τῶν προσόδων ἔχει ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν διὰ τὸ δημόσιον αὐτὸ μόνον ἐὰν ἐντὸς 5 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὑπεβλήθησαν εἰς τὸν

---

(1) Οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν δημοτικῶν φόρων· ἡ 187 τοῦ 60 πολ. ἀπ. ΑΠ. κυρ. τὴν 16679 τοῦ 58 τῶν ἐν Αθ. Ἐφετ.

ὑπουργὸν τὰ πρακτικά, ἐγκριθῇ, ἄλλως καθίσταται ἄνευ ἀποτελέσματος· ἐκ τούτου δ' ἕπεται ὅτι ὁ ἂν τελευταῖος πλειοδότης ὑπογράψῃ τὰ πρακτικά, δὲν δύναται μὲν ν' ἀνακαλέσῃ τὴν προσφοράν του, τοῦτο ὅμως γίνεται ὑπὸ τὴν μνησθεῖσαν αἵρεσιν τῆς μελλούσης ἐγκρίσεως τοῦ ὑπουργοῦ· ὥστε ἐὰν πρὸ ταύτης ἐπέλθῃ τυχηρὰ ἐντελὴς καταστροφὴ τοῦ ἀντικειμένου τῆς πωλήσεως, ἡ ζημία δρᾷ τὸν πωλητήν, ἐὰν δὲ ἐπέλθῃ μερικὴ ἐξαχρείωσις ἢ βλάβη εἰς αὐτό, αὕτη δρᾷ, τῆς αἱρέσεως ἐκπληρωθείσης, τὸν ἀγοραστὴν (1). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 334 τοῦ 61, ἀναιρ. τὴν 19232 τοῦ 61 τῶν ἐν Ἀθήν. Ἐφ.

§ 451. Κατὰ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπριλ. 1855 διατ. πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου ΣΟΖ (277), εἰς τὴν πενθήμερον προθεσμίαν, καθ' ἣν ὁ πλειοδότης εἶναι ὑπόχρεως διὰ τὴν προσφοράν του, λογίζεται ἥ τε ἡμέρα τῆς παραλαβῆς τῶν πρακτικῶν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου, καὶ ἡ τελευταία τῆς προθεσμίας ταύτης ἡμέρα καὶ ἐὰν ἦναι ἑορτάσιμος· ὥστε ὅταν τὰ πρακτικὰ ἔφθασαν τὴν 26, ἡ προθεσμία λήγει τὴν 30. Δὲν ἐξαιρεῖται δὲ ἡ ἡμέρα τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως ὑπὸ τοῦ οἰκ. ἐφόρου πρὸς τὸν Δήμαρχον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 112 τοῦ 61, κυρ. τὴν 15805 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. (2).

§ 452. Συγχωρεῖται συμφωνία μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ φόρων, ἵνα οὗτος παρουσιάζηται ἑκάστοτε εἰς τὸ δημαρχεῖον, ὅπως λάβῃ γνῶσιν τῆς ἐγκρίσεως τῆς ἀγοραπωλησίας (ἢ μισθώσεως)· ἂν μάλιστα δὲν παρουσιασθῇ, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὸ ἐκπρόθεσμον τῆς εἰς αὐτὸν κοινοποιήσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 231 τοῦ 52.

§ 453. Ὅταν ἦναι ἀποδεδειγμένον ὅτι μεταξὺ τοῦ Α, Β καὶ Γ συνέστη μετοχικὴ ἑταιρία πρὸς ἐνοικίασιν τῶν ἐθνικῶν προσόδων τοῦ χωρίου . . . ., ἡ κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως εἴς τινα ἐξ αὐτῶν ἀρκεῖ, ὑποχρεοῦσα καὶ τοὺς ἄλλους, τῆς κοινοποιήσεως ἀφορώσης τὴν ἑταιρίαν· πρᾶξις δὲ ἐνεργηθεῖσα ὑπό τινος τῶν συνεταίρων μετὰ τὴν σύστασιν τῆς ἑταιρίας καθιστᾷ ἀλληλεγγύως

---

(1) Πρβ. ἀνωτ. § 442—444.

(2) Ἡ ἡμέρα τῆς παραλαβῆς τῶν πρακτικῶν, ὡς καὶ ἡ τῆς ἀποστολῆς τῆς ἀποφάσεως τοῦ ὑπουργείου, δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν εἰς τὴν πενθήμερον προθεσμίαν κατὰ τὸ διάτ. περὶ τῶν τοῦ ἔτους 1850 προϊόντων τῆς γῆς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 231 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 1179 τοῦ 51 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

ὑποχρέους ἅπαντας τοὺς συνεταίρους. Απ. πολ. ΑΠ. 468 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 416 τοῦ 52 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

Καθ' ἑτέραν ἀπόφασιν « Τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ πλειοδότου τινὸς συνάλλαγμα περὶ ἐνοικιάσεως φόρων τελειοποιεῖται διὰ τῆς ἐμπροθέσμου κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ὑπουργείου. Ὅταν δ' ὦσι πλείονες οἱ ὑπερθεματισταὶ, ἀπαιτεῖται ἡ εἰς ἕκαστον αὐτῶν κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως. Απ. πολ. ΑΠ. 384 τοῦ 64, φέρουσα (1)·

« Ἐπειδὴ, προτείναντος τοῦ Ἰω. Λεοντοπούλου, ἑνὸς τῶν ὑπερθεματιστῶν, πρὸς ἀπαλλαγήν του ἀπὸ πάσης ὑποχρεώσεως ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως, ὅτι δὲν τῷ ἐκοινοποιήθη, κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ ἀπὸ 8 Αὐγούστου 1845 διατάγματος, ἡ ἔγκρισις τῆς ἐκ κοιλῶν 5300 καλαμβοκίου, τὸ Ἐφετεῖον ἀπέῤῥιψε τὴν πρότασιν ταύτην ἐπὶ τῷ λόγῳ (αἰτιολογίαι 5—7) ὅτι, κοινοποιηθείσης τῆς ἐγκρίσεως ταύτης εἰς τὸν ἕτερον ὑπερθεματιστὴν, τὸν Κωνσταντῖνον Νικολόπουλον, δὲν ἦτον ἀναγκαῖον νὰ γνωστοποιηθῇ ἡ παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ ἔγκρισις τῶν πρακτικῶν καὶ εἰς ἐκεῖνον (τὸν Ἰω. Λεοντόπουλον) ὡς φανέντων, καθὰ τὸ Ἐφετεῖον σκέπτεται, ἀμφοτέρων κοινῶν ὑπερθεματιστῶν καὶ συνυπογραψάντων εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς δημοπρασίας, τουτέστιν, ὡς τὸ Ἐφετεῖον σκέπτεται, καταστάντων ἀλληλεγγύων συνεταίρων τῆς ἀγορᾶς, ἀλλ' οὕτως ἀποφηνάμενον τὸ Ἐφετεῖον κακῶς ἐφήρμοσε τὸ ἄρθρ. 13 τοῦ ἀπὸ 8 Αὐγούστου 1845 διατάγματος, καθ' ὃ ἡ τῶν πρακτικῶν ἔγκρισις τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ πρέπει νὰ κοινοποιῆται ἐγγράφως εἰς τὸν τελευταῖον πλειοδότην, καθόσον, τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος συναλλάγματος γενομένου ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐντὸς πενθημέρου προθεσμίας γνωστοποιήσεως πρὸς τὸν ὑπερθεματιστὴν τῆς ἐγκρίσεως τῆς δημοπρασίας, ἕπεται ὅτι δὲν τελειοποιεῖται, εἰμὴ, ὅταν ὁ ὅρος οὗτος ἐκτελεσθῇ πρὸς τὸν ὑπογράψαντα τὸ πρακτικὸν ὑπερθεματιστήν. Ἄρα ἐκ μόνης τῆς τοῦ Ἰω. Λεοντοπούλου ὑπογραφῆς εἰς τὸ πρακτικὸν τῆς δημοπρασίας μετὰ τοῦ Κωνστ. Νικολοπούλου, ὅστις δὲν εἶχε καταστῇ εἰσέτι ἀλληλέγγυος συναγοραστὴς ἀπέναντι τοῦ δημοσίου, ὥστε ἡ πρὸς τὸν ἕτερον αὐτὸν κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως νὰ ἰσχύῃ καὶ κατὰ τοῦ ἑτέρου, ὡς δῆθεν ἀντιπροσωπευομένου ὑπὸ τούτου, λόγῳ ἀλληλεγγύης ἥτις δὲν ὑπάρχει εἰσέτι· καὶ διὰ τοῦτο ἡ κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως ἔπρεπεν, ἵνα ἐπιφέρῃ τὰ νόμιμα ἀπο-

(1) Πρβλ. Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 442 σημ. 74—81.

ὑπουργὸν τὰ πρακτικά, ἐγκριθῇ, ἄλλως καθίσταται ἄνευ ἀποτελέσματος· ἐκ τούτου δ' ἕπεται ὅτι ὁ ἂν τελευταῖος πλειοδότης ὑπογράψῃ τὰ πρακτικά, δὲν δύναται μὲν ν' ἀνακαλέσῃ τὴν προσφοράν του, τοῦτο ὅμως γίνεται ὑπὸ τὴν μνησθεῖσαν αἵρεσιν τῆς μελλούσης ἐγκρίσεως τοῦ ὑπουργοῦ· ὥστε ἐὰν πρὸ ταύτης ἐπέλθῃ τυχηρὰ ἐντελὴς καταστροφὴ τοῦ ἀντικειμένου τῆς πωλήσεως, ἡ ζημία ὁρᾷ τὸν πωλητήν, ἐὰν δὲ ἐπέλθῃ μερικὴ ἐξαχρείωσις ἢ βλάβη εἰς αὐτό, αὕτη ὁρᾷ, τῆς αἱρέσεως ἐκπληρωθείσης, τὸν ἀγοραστὴν (1). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 334 τοῦ 61, αναιρ. τὴν 19232 τοῦ 61 τῶν ἐν Ἀθήν. Ἐφ.

§ 451. Κατὰ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπριλ. 1855 διατ. πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου ΣΟΖ (277), εἰς τὴν πενθήμερον προθεσμίαν, καθ' ἣν ὁ πλειοδότης εἶναι ὑπόχρεως διὰ τὴν προσφοράν του, λογίζεται ἥ τε ἡμέρα τῆς παραλαβῆς τῶν πρακτικῶν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου, καὶ ἡ τελευταία τῆς προθεσμίας ταύτης ἡμέρα καὶ ἐὰν ἦναι ἑορτάσιμος· ὥστε ὅταν τὰ πρακτικὰ ἔφθασαν τὴν 26, ἡ προθεσμία λήγει τὴν 30. Δὲν ἐξαιρεῖται δὲ ἡ ἡμέρα τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως ὑπὸ τοῦ οἰκ. ἐφόρου πρὸς τὸν Δήμαρχον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 112 τοῦ 61, κυρ. τὴν 15805 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. (2).

§ 452. Συγχωρεῖται συμφωνία μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ φόρων, ἵνα οὗτος παρουσιάζηται ἑκάστοτε εἰς τὸ δημαρχεῖον, ὅπως λάβῃ γνῶσιν τῆς ἐγκρίσεως τῆς ἀγοραπωλησίας (ἢ μισθώσεως)· ἂν μάλιστα δὲν παρουσιασθῇ, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὸ ἐκπρόθεσμον τῆς εἰς αὐτὸν κοινοποιήσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 231 τοῦ 52.

§ 453. Ὅταν ἦναι ἀποδεδειγμένον ὅτι μεταξὺ τοῦ Α, Β καὶ Γ συνέστη μετοχικὴ ἑταιρία πρὸς ἐνοικίασιν τῶν ἐθνικῶν προσόδων τοῦ χωρίου . . . ., ἡ κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως εἴς τινα ἐξ αὐτῶν ἀρκεῖ, ὑποχρεοῦσα καὶ τοὺς ἄλλους, τῆς κοινοποιήσεως ἀφορώσης τὴν ἑταιρίαν· πρᾶξις δὲ ἐνεργηθεῖσα ὑπό τινος τῶν συνεταίρων μετὰ τὴν σύστασιν τῆς ἑταιρίας καθιστᾷ ἀλληλεγγύως

---

(1) Πρβ. ἀνωτ. § 442—444.

(2) Ἡ ἡμέρα τῆς παραλαβῆς τῶν πρακτικῶν, ὡς καὶ ἡ τῆς ἀποστολῆς τῆς ἀποφάσεως τοῦ ὑπουργείου, δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν εἰς τὴν πενθήμερον προθεσμίαν κατὰ τὸ διάτ. περὶ τῶν τοῦ ἔτους 1850 προϊόντων τῆς γῆς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 231 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 1179 τοῦ 51 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

ὑποχρέους ἅπαντας τοὺς συνεταίρους. Απ. πολ. ΑΠ. 468 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 416 τοῦ 52 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

Καθ' ἑτέραν ἀπόφασιν « Τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ πλειοδότου τινὸς συνάλλαγμα περὶ ἐνοικιάσεως φόρων τελειοποιεῖται διὰ τῆς ἐμπροθέσμου κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ὑπουργείου. Ὅταν δ' ὦσι πλείονες οἱ ὑπερθεματισταί, ἀπαιτεῖται ἡ εἰς ἕκαστον αὐτῶν κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως. Απ. πολ. ΑΠ. 384 τοῦ 64, φέρουσα (1)·

« Ἐπειδὴ, προτείναντος τοῦ Ἰω. Λεοντοπούλου, ἑνὸς τῶν ὑπερθεματιστῶν, πρὸς ἀπαλλαγήν του ἀπὸ πάσης ὑποχρεώσεως ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως, ὅτι δὲν τῷ ἐκοινοποιήθη, κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ ἀπὸ 8 Αὐγούστου 1845 διατάγματος, ἡ ἔγκρισις τῆς ἐκ κοιλῶν 5300 καλαμβοκίου, τὸ Ἐφετεῖον ἀπέρριψε τὴν πρότασιν ταύτην ἐπὶ τῷ λόγῳ (αἰτιολογίαι 5—7) ὅτι, κοινοποιηθείσης τῆς ἐγκρίσεως ταύτης εἰς τὸν ἕτερον ὑπερθεματιστήν, τὸν Κωνσταντῖνον Νικολόπουλον, δὲν ἦτον ἀναγκαῖον νὰ γνωστοποιηθῇ ἡ παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ ἔγκρισις τῶν πρακτικῶν καὶ εἰς ἐκεῖνον (τὸν Ἰω. Λεοντόπουλον) ὡς φανέντων, καθὰ τὸ Ἐφετεῖον σκέπτεται, ἀμφοτέρων κοινῶν ὑπερθεματιστῶν καὶ συνυπογραψάντων εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς δημοπρασίας, τουτέστιν, ὡς τὸ Ἐφετεῖον σκέπτεται, καταστάντων ἀλληλεγγύων συνεταίρων τῆς ἀγορᾶς, ἀλλ' οὕτως ἀποφηνάμενον τὸ Ἐφετεῖον κακῶς ἐφήρμοσε τὸ ἄρθρ. 13 τοῦ ἀπὸ 8 Αὐγούστου 1845 διατάγματος, καθ' ὃ ἡ τῶν πρακτικῶν ἔγκρισις τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ πρέπει νὰ κοινοποιῆται ἐγγράφως εἰς τὸν τελευταῖον πλειοδότην, καθόσον, τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος συναλλάγματος γενομένου ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐντὸς πενθημέρου προθεσμίας γνωστοποιήσεως πρὸς τὸν ὑπερθεματιστὴν τῆς ἐγκρίσεως τῆς δημοπρασίας, ἔπεται ὅτι δὲν τελειοποιεῖται, εἰμή, ὅταν ὁ ὅρος οὗτος ἐκτελεσθῇ πρὸς τὸν ὑπογράψαντα τὸ πρακτικὸν ὑπερθεματιστήν. Ἄρα ἐκ μόνης τῆς τοῦ Ἰω. Λεοντοπούλου ὑπογραφῆς εἰς τὸ πρακτικὸν τῆς δημοπρασίας μετὰ τοῦ Κωνστ. Νικολοπούλου, ὅστις δὲν εἶχε καταστῇ εἰσέτι ἀλληλέγγυος συναγοραστὴς ἀπέναντι τοῦ δημοσίου, ὥστε ἡ πρὸς τὸν ἕτερον αὐτὸν κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως νὰ ἰσχύῃ καὶ κατὰ τοῦ ἑτέρου, ὡς δῆθεν ἀντιπροσωπευομένου ὑπὸ τούτου, λόγῳ ἀλληλεγγύης ἥτις δὲν ὑπάρχει [illegible] καὶ διὰ τοῦ[illegible] ἡ κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως ἔπρεπεν, ἵνα ἐπιφέρῃ τὰ νόμιμα [illegible]

(1) Πρβλ. Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 462 σημ. 74—81.

τελέσματα τῆς καταρτίσεως τοῦ συναλλάγματος μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ Λεοντοπούλου, νὰ κοινοποιηθῇ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, προσωπικῶς εἰς τὸν Λεοντόπουλον αὐτόν.

§ 454. Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Ε ζητῶν ἀποζημίωσιν, διότι, ἀφοῦ τῷ ἐνοικίασε τὰ ἐλαιοδέκατα, ἠθέτησε τὴν πώλησιν ταύτην πωλήσας εἰς ἄλλους αὐτά. Δεκτῆς γενομένης τῆς ἀγωγῆς, ὁ ἐναγόμενος ἐζήτησεν ἀναίρεσιν, διότι ἐν τῇ προκηρύξει τῆς ἐνοικιάσεως ὑπῆρχεν ὅρος ἵνα, μετὰ τὴν ἐπὶ δημοπρασίας κατακύρωσιν, συνταχθῶσιν ἔγγραφα περὶ τῆς ἐνοικιάσεως, ὥστε ἡ ἀγοραπωλησία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ τελειοποιηθεῖσα πρὸ τῆς συντάξεως τῶν ἐγγράφων, δηλ. ἐπὶ παραβάσει τῶν ἄρθρων 2 καὶ 3 τοῦ Αρμ. (γ, γ). — Ὁ Ἀρ. Πάγος ἀπέρριψε τὴν αἴτησιν διὰ τῆς 536 τοῦ 52 ἀποφ. ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι τὸ κατώτερον δικαστήριον βεβαιοῖ, ὅτι ἡ σύνταξις συμβολαίου δὲν ἐτέθη ὡς ὅρος συστατικὸς τοῦ συναλλάγματος, ἀλλ' ἐτέθη, διὰ νὰ δύναται νὰ παραλάβῃ ὁ ἐνοικιαστὴς τὰ ἐλαιοδέκατα παρὰ τῶν φορολογουμένων.

Γενικά τινα περὶ φορολογίας.

§ 454 [a]. Κατὰ τοῦ εἰσπράξαντος παρανόμως φόρον ἐλαιῶν, ἀνήκοντα τῷ ἐνοικιαστῇ τοῦ ἐλαιῶνος, ἔχει οὗτος ἀγωγήν; Ναί, οὗτος δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν οὐ μόνον κατὰ τῶν φορολογουμένων, ὡς μὴ δόντων τὴν ὀφειλήν των εἰς τὸν ἔχοντα δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ παρανόμως εἰσπράξαντος καὶ ἰδιοποιηθέντος ἄνευ δικαιώματος τὸ εἰς αὐτὸν ἀνῆκον, καθότι ἐκ τῆς πράξεως ταύτης γεννᾶται κατ' αὐτοῦ ἐνοχὴ καὶ δικαίωμα ἀγωγῆς κατὰ τὸν § 3 Π. (3. 5). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 330 τοῦ 65.

§ 454 [b]. Ὁ ἐξ ἐνοικιάσεως ἀλληλέγγυος ὀφειλέτης πότε δύναται νὰ καταδιώξῃ τὸν συνοφειλέτην του πρὸς πληρωμὴν τοῦ χρέους του;

Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β ἐξαιτησάμενος νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος ὡς συνεταῖρος ἐπὶ τῆς ἐνοικιάσεως δημοτικοῦ φόρου νὰ καταβάλῃ τὸ ἥμισυ τοῦ καθυστεροῦντος ποσοῦ, δι' ὃ καταδιώκεται ὁ ἐνάγων, καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ὁποίου ἀνεδέχθησαν νὰ πληρώσωσιν ἀλληλεγγύως.—Ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως λοιπὸν ταύτης ἀνεφύη τὸ ἀνωτέρω ζήτημα· ὁ δὲ ΑΠ. (ἀπόφασις πολ. 51 τοῦ 1866) ἀπεφήνατο, ὅτι ὁ ἐνάγων τότε μόνον ἔχει δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ ἀλληλεγγύως συνοφειλέτου περὶ τοῦ ἡμίσεως τῶν ὀφειλομένων, ὅταν αὐτὸς καταβάλῃ ἑκουσίως, ἢ ὅταν πληρωθῇ ἐκ τῆς περιουσίας του

ὁλόκληρον τὸ καθυστερούμενον ποσόν. Νόμ. 1 § 13 Πανδ. (27, 3), καθ' ὃν χορηγεῖται πρὸς τὸν εἰς ὁλόκληρον συνοφειλέτην, τὸν καταδικασθέντα εἰς ὅλον τὸ ποσὸν τοῦ χρέους καὶ ἐκτελέσαντα τὴν ἀπόφασιν, ἀναγωγὴ κατὰ τῶν λοιπῶν συνοφειλετῶν πρὸς ἀπότισιν τοῦ ἐπιβάλλοντος ἑκάστῳ αὐτῶν μέρους. — Πρβ. τὴν λ. Ἐγγύησις.

§ 454[4]. Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν εἶναι, κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἀπὸ 3|15 Ἀπριλίου 1833 διατάγματος, ἡ ἀνωτέρα ἀρχὴ τῶν οἰκ. ὑπαλλήλων, καὶ ἅπασαι αἱ πράξεις τούτων ὡς πρὸς τὴν διαχείρισιν τῆς ἐθνικῆς περιουσίας διαβιβάζονται εἰς αὐτό. Ἄρα τὸ ὑπουργεῖον εἶναι ἁρμόδιον νὰ βεβαιώσῃ ἂν ἐνοικίασίς τις δημοσίων προσόδων ἔλαβε χώραν, τὸ δὲ κατὰ διαταγήν του ἐκδοθὲν περὶ τούτου ἔγγραφον (400 πολ.) ἀποδεικνύει ὡς πρὸς τοὺς τρίτους. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 102 τοῦ 47, ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. τ. ς' σ. 345 ἐπ. Πρβ. τὴν λ. Ὑπομνήματα. § 1—30 ἑξ.

§ 454[5]. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ὅτι ἐζήτησέ τις ἀπὸ τὸν ἔφορον δεῖνα νὰ διευθύνῃ, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ φορολογικοῦ νόμου, εἰς τὸν ἁρμόδιον ταμίαν τὴν καταδηλωτικὴν κατάστασιν τοῦ πρὸς τὸ δημόσιον χρέους του, βεβαιώσας αὐτὸν ὅτι ἔχει ἕτοιμον τὸ ποσὸν τῆς ὀφειλῆς, ὁ δὲ ἔφορος ἠρνήθη νὰ ἐνδώσῃ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 308 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 19978 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 454[6]. Ὅταν τὸ δημόσιον προσέλαβεν εἰς τὴν ὑπογραφὴν τῶν ὁμολογιῶν περὶ τοῦ τιμήματος ἐνοικιάσεώς τινος ἕτερον ἐγγυητὴν παρὰ τὸν ὑπογράψαντα ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς δημοπρασίας, εἰκάζεται ὅτι παρητήθη ἀπὸ τοῦτον· ἑπομένως δὲν δύναται νὰ τὸν καταδιώξῃ ὡς ἐγγυητὴν, τῆς ἐγγυήσεως καταρτιζομένης ἐπὶ τοῦ προκειμένου διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῶν ὁμολογιῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 86 τοῦ 65. Κατ. § 464.

§ 454[7]. Ἐγγύησις ἐνοικιαστοῦ, φόρων ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 120 τοῦ 52 ἐν λ. Μάρτυρες.

§ 455. Ὅταν τις ὑπεξεμίσθωσιν εἰς ἄλλον τὸ ὁποῖον εἶχε δικαίωμα τῆς ἐνοικιάσεως ἐπὶ τῶν γεννημάτων τοῦ δημοτικοῦ φόρου, δύναται νὰ πληρώσῃ προώρως καὶ δι' ἐνταλμάτων μὲ ἔκπτωσιν, οὕτω δὲ νὰ ἐπιφέρῃ ζημίαν εἰς τὸν ὑπομισθωτήν; Ὄχι. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 297 τοῦ 59, ἀναιροῦσα τὴν 340 τοῦ 59 Ἐφ. Ναυπλ.

§ 456. Τὰ φορολογικὰ διπλότυπα εἰσὶ διοικητικῶς ἐκτελεστά, ἐκτὸς ἂν ὁ φορολογούμενος κάμῃ ἀντιρρήσεις καὶ πρόκηται περὶ γαιῶν, ὧν τὸ δημόσιον δὲν διατηρεῖ τὴν νομικὴν κατοχὴν κατὰ

ε) Βλάβην γενομένην εἰς ἐνοικιασθέντας φόρους ἐκ τυχαίου πυρὸς τίνα βαρύνει; Τὸ δημόσιον, ἂν ἡ πυρπόλησις ἐγένετο πρὸ τῆς ἐγκρίσεως τῆς δημοπρασίας· ἀλλὰ ἐπὶ ἀγοραπωλησίας ἢ μισθώσεως ὑπὸ αἵρεσιν ἀναβλητικὴν, ὁ κίνδυνος ὁρᾷ τὸν πωλητὴν καὶ ἐκμισθωτὴν, ἐκτὸς ἂν ὁ ἀγοραστὴς ἀναδεχθῇ αὐτὸν ἢ γενόμενον τὸν ἀποδεχθῇ· ὥστε, ἂν οὗτοι ὑπέγραψαν τὰς ὁμολογίας μετὰ τὴν πυρπόλησιν ἄνευ ἐπιφυλάξεως, ὁ κίνδυνος ὁρᾷ αὐτούς. Απ. Εφ. Αθ. 15287 τοῦ 57 ἐν νομ. μελ. σελ. 945. Παρ. καὶ τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα 16964 ἀπ. τῶν αὐτῶν Εφ. στηριζομένων εἰς τὸν λόγον, ὅτι ἡ ἐν γνώσει τῆς ἀπωλείας μέρους τοῦ καρποῦ ἑκουσία ὑπογραφὴ περιέχει παραίτησιν τοῦ περὶ μειώσεως τοῦ τιμήματος δικαιώματος (1).

§ 444. Εὕρηνται ὅμως καὶ ἀποφάσεις τινὲς τοῦ Αρ. Πάγου μὴ συνᾴδουσαι ἐντελῶς πρὸς ταῦτα· ἐξ αὐτῶν σημειῶ τὰς ἑξῆς.

νάμενον ἀφ' ἑτέρου ὅτι τὸ ἀρχικὸν ἐνοίκιον τῆς ἐπιδίκου ἐνοικιάσεως πρέπει νὰ ἐλαττωθῇ ὡς πρὸς τὰ δύο ταῦτα εἴδη (τὴν κριθὴν δηλαδὴ καὶ τὸ καλαμβόκιον) κατὰ τὸ ποσοστὸν τῆς διὰ τοῦ ἐπιβληθέντος τῷ ἀναιρεσιβλήτῳ ὅρκου βεβαιωθησομένης ζημίας, δὲν παρεβίασεν οὔτε τὴν διάταξιν 57 (18. 1) Π. οὔτε τὸν ἀπὸ 30 Απριλ. 1855 νόμον, ὡς τὸ δημόσιον ἀξιοῖ, ἰσχυριζόμενον ὅτι ἡ προκειμένη βλάβη ὁρᾷ τὸν ἀγοραστὴν, διότι ἐκ μὲν τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 10, 12—14 καὶ 16 τοῦ ἀπὸ 30 Απρ. 1855 διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως τῶν ἐγγείων φόρων καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπικαρπίας νόμου προκύπτει ὅτι ὁ τῶν προσόδων πλειστηριασμὸς ἔχει ἰσχὺν διὰ τὸ δημόσιον αὐτὸ μόνον ἐὰν ἐντὸς πέντε ἡμερῶν, ἀφ' ἧς ὑπεβλήθησαν τῷ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργῷ τὰ τῆς δημοπρασίας πρακτικὰ, ἐγκριθῇ αὕτη, ὅθεν ἡ ἔγκρισις αὕτη ἐστὶν ἡ ἀποτελοῦσα τὴν ὁριστικὴν εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν συναίνεσιν τοῦ δημοσίου, τουτέστι τὴν ἐντελῆ κατάρτισιν τῆς ἀγοραπωλησίας κατὰ τοὺς νόμους 2 Π. (4. 38) καὶ 9 (18. 1), κατὰ δὲ τὸν νόμον 57 προοίμ. Π. (18. 1) ἐὰν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον, (ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου), ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις, γίνεται ὅμως ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος, ὡς ἀπεφασίσθη ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

(1) Πρβ. καὶ ἀπ. πολ. ΑΠ. 384 τοῦ 64.

α) Τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐνοικιάσεως προσόδων θεωρεῖται τέλειον ἅμα ὑπογραφέντων τῶν πρακτικῶν ἐν τάξει, ἡ δὲ ἔγκρισις τοῦ δημοσίου ἐτέθη πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῦ· ὥστε ἡ μετὰ τὴν ἔγκρισιν διατασσομένη σύνταξις τῶν ὁμολογιῶν τείνει ἁπλῶς εἰς προχειροτέραν ἀπόδειξιν τοῦ συναλλάγματος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 510 τοῦ 52, ἀναιρ. τὴν 133 τοῦ 52 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

β) Ὁ Γ. ἐνήγαγε τὸ δημόσιον, ἐξαιτησάμενος νὰ κηρυχθῇ ἄκυρον τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ αὐτοῦ συνάλλαγμα περὶ τῆς κατὰ τὸ 1851 ἐνοικιάσεως τῶν ἐγγείων φόρων τοῦ καρποῦ τῶν ἐλαιῶν, ὅστις πρὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως τῆς ἐνοικιάσεως ἀπωλέσθη ἐκ τοῦ σφοδροῦ ἀνέμου καὶ τῆς ἀνομβρίας κατὰ τὰ τέσσαρα πέμπτα καὶ νὰ περιορισθῇ τὸ τίμημα. Ἀποῤῥιφθείσης τῆς ἀγωγῆς διὰ τῆς 9803 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήν. Ἐφ. ὁ ΑΠ. ἀπέῤῥιψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν διὰ τῆς 209 τοῦ 53 σκεφθεὶς ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος φθορὰ ἐπῆλθεν οὐχὶ πρὸ τῆς συνάψεως τῆς ἀγοραπωλησίας, ἀλλὰ μετ' αὐτήν, διότι διὰ τῆς κατακυρώσεως συνέστη τὸ συνάλλαγμα τῆς ἀγοραπωλησίας ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐγκρίσεως· τοῦ ὅρου δὲ τούτου ἐκπληρωθέντος, τὸ συνάλλαγμα θεωρεῖται τέλειον ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς συνάψεώς του, ἤτοι ἀπὸ τῆς κατακυρώσεως. Νομ. 11 § 1 (20, 4). — Ἄρα ἡ μετὰ τὴν ἀγορὰν φθορὰ τοῦ καρποῦ, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ἦτον, ἀφοῦ δὲν ἦτον παντελὴς ἀπώλεια τοῦ ἐλπιζομένου πράγματος, εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ. Νομ. 78 § 3 (18, 1).

§ 444 [a]. Τὸ περὶ ἐνοικιάσεως δημοσίων προσόδων συμβόλαιον ἔχει κῦρος μὴ γενόμενον διπλοῦν; Πρβ. τὴν λ. ὑπομνήματα, § 108 ἔνθα ἡ ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. 81 τοῦ 57 (ἐν νομ. σ. 6231).

Προθεσμία πρὸς ἔγκρισιν τῶν δημοπρασιῶν ἐκ μέρους τοῦ ὑπουργείου. Ἂν οἱ ἐνοικιασταὶ ὦσι πλείονες;

Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται, ὡς πρὸς τοῦτο, ταῦτα· (§ 445 —454).

§ 445. Ὁ περὶ φορολογίας τοῦ 1839 νόμος ἐν ἄρθρ. 20, διδων εἰς τὸν ὑπουργὸν τὸ δικαίωμα τῆς ἀκυρώσεως πάσης δημοπρασίας, ἀδιάφορον καθιστᾷ, ἐάν, πρὶν ἢ ὁ ὑπουργὸς ἀποφανθῇ περὶ τῆς δημοπρασίας, ὁ ἔφορος ἐξέδωκε τὸ ἐνοικιαστήριον, διότι ἦτον εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν γνωστόν, ὅτι τὸ κῦρος τῆς δημοπρασίας ἐξήρτητο ἀπὸ τὸν ὑπουργόν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 24 τοῦ 1853, κυροῦσα τὴν 4827 τοῦ 48 Ἐφ. Ἀθηνῶν (1).

(1) Ὅταν ἡ ὑπάλληλος οἰκονομικὴ ἀρχὴ ἔσπευσε νὰ ἐγχειρίσῃ

ε) Βλάβην γενομένην εἰς ἐνοικιασθέντας φόρους ἐκ τυχαίου πυρὸς τίνα βαρύνει; Τὸ δημόσιον, ἂν ἡ πυρπόλησις ἐγένετο πρὸ τῆς ἐγκρίσεως τῆς δημοπρασίας· ἀλλὰ ἐπὶ ἀγοραπωλησίας ἢ μισθώσεως ὑπὸ αἵρεσιν ἀναβλητικήν, ὁ κίνδυνος ὁρᾷ τὸν πωλητὴν καὶ ἐκμισθωτήν, ἐκτὸς ἂν ὁ ἀγοραστὴς ἀναδεχθῇ αὐτὸν ἢ γενόμενον τὸν ἀποδεχθῇ· ὥστε, ἂν οὗτοι ὑπέγραψαν τὰς ὁμολογίας μετὰ τὴν πυρπόλησιν ἄνευ ἐπιφυλάξεως, ὁ κίνδυνος ὁρᾷ αὐτούς. Απ. Ἐφ. Ἀθ. 15287 τοῦ 57 ἐν νομ. μελ. σελ. 945. Παρ. καὶ τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα 16964 ἀπ. τῶν αὐτῶν Ἐφ. στηριζομένων εἰς τὸν λόγον, ὅτι ἡ ἐν γνώσει τῆς ἀπωλείας μέρους τοῦ καρποῦ ἐκουσία ὑπογραφὴ περιέχει παραίτησιν τοῦ περὶ μειώσεως τοῦ τιμήματος δικαιώματος (1).

§ 444. Εὕρηνται ὅμως καὶ ἀποφάσεις τινὲς τοῦ Ἀρ. Πάγου μὴ συνᾴδουσαι ἐντελῶς πρὸς ταῦτα· ἐξ αὐτῶν σημειῶ τὰς ἑξῆς.

νάμενον ἀφ' ἑτέρου ὅτι τὸ ἀρχικὸν ἐνοίκιον τῆς ἐπιδίκου ἐνοικιάσεως πρέπει νὰ ἐλαττωθῇ ὡς πρὸς τὰ δύο ταῦτα εἴδη (τὴν κριθὴν δηλαδὴ καὶ τὸ καλαμβόκιον) κατὰ τὸ ποσοστὸν τῆς διὰ τοῦ ἐπιβληθέντος τῷ ἀναιρεσιβλήτῳ ὅρκου βεβαιωθησομένης ζημίας, δὲν παρεβίασεν οὔτε τὴν διάταξιν 57 (18. 1) Π. οὔτε τὸν ἀπὸ 30 Ἀπριλ. 1855 νόμον, ὡς τὸ δημόσιον ἀξιοῖ, ἰσχυριζόμενον ὅτι ἡ προκειμένη βλάβη ὁρᾷ τὸν ἀγοραστήν, διότι ἐκ μὲν τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 10, 12—14 καὶ 16 τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπρ. 1855 διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως τῶν ἐγγείων φόρων καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπικαρπίας νόμου προκύπτει ὅτι ὁ τῶν προσόδων πλειστηριασμὸς ἔχει ἰσχὺν διὰ τὸ δημόσιον αὐτὸ μόνον ἐὰν ἐντὸς πέντε ἡμερῶν, ἀφ' ἧς ὑπεβλήθησαν τῷ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργῷ τὰ τῆς δημοπρασίας πρακτικά, ἐγκριθῇ αὕτη, ὅθεν ἡ ἔγκρισις αὕτη ἐστὶν ἡ ἀποτελοῦσα τὴν ὁριστικὴν εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν συναίνεσιν τοῦ δημοσίου, τουτέστι τὴν ἐντελῆ κατάρτισιν τῆς ἀγοραπωλησίας κατὰ τοὺς νόμους 2 Π. (4. 38) καὶ 9 (18. 1), κατὰ δὲ τὸν νόμον 57 προοίμ. Π. (18. 1) ἐὰν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον, (ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου), ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις, γίνεται ὅμως ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος, ὡς ἀπεφασίσθη ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

(1) Πρβ. καὶ ἀπ. πολ. ΑΠ. 384 τοῦ 64.

α) Τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐνοικιάσεως προσόδων θεωρεῖται τέλειον ἅμα ὑπογραφέντων τῶν πρακτικῶν ἐν τάξει, ἡ δὲ ἔγκρισις τοῦ δημοσίου ἐτέθη πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῦ· ὥστε ἡ μετὰ τὴν ἔγκρισιν διατασσομένη σύνταξις τῶν ὁμολογιῶν τείνει ἁπλῶς εἰς προχειροτέραν ἀπόδειξιν τοῦ συναλλάγματος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 510 τοῦ 52, ἀναιρ. τὴν 133 τοῦ 52 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

β) Ὁ Γ. ἐνήγαγε τὸ δημόσιον, ἐξαιτησάμενος νὰ κηρυχθῇ ἄκυρον τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ αὐτοῦ συνάλλαγμα περὶ τῆς κατὰ τὸ 1851 ἐνοικιάσεως τῶν ἐγγείων φόρων τοῦ καρποῦ τῶν ἐλαιῶν, ὅστις πρὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως τῆς ἐνοικιάσεως ἀπωλέσθη ἐκ τοῦ σφοδροῦ ἀνέμου καὶ τῆς ἀνομβρίας κατὰ τὰ τέσσαρα πέμπτα καὶ νὰ περιορισθῇ τὸ τίμημα. Ἀποῤῥιφθείσης τῆς ἀγωγῆς διὰ τῆς 9803 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήν. Ἐφ. ὁ ΑΠ. ἀπέῤῥιψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν διὰ τῆς 209 τοῦ 53 σκεφθεὶς ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος φθορὰ ἐπῆλθεν οὐχὶ πρὸ τῆς συνάψεως τῆς ἀγοραπωλησίας, ἀλλὰ μετ' αὐτήν, διότι διὰ τῆς κατακυρώσεως συνέστη τὸ συνάλλαγμα τῆς ἀγοραπωλησίας ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐγκρίσεως· τοῦ ὅρου δὲ τούτου ἐκπληρωθέντος, τὸ συνάλλαγμα θεωρεῖται τέλειον ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς συνάψεώς του, ἤτοι ἀπὸ τῆς κατακυρώσεως. Νομ. 11 § 1 (20, 4). — Ἄρα ἡ μετὰ τὴν ἀγορὰν φθορὰ τοῦ καρποῦ, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ἦτον, ἀφοῦ δὲν ἦτον παντελὴς ἀπώλεια τοῦ ἐλπιζομένου πράγματος, εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ. Νομ. 78 § 3 (18, 1).

§ 444 [a]. Τὸ περὶ ἐνοικιάσεως δημοσίων προσόδων συμβόλαιον ἔχει κῦρος μὴ γενόμενον διπλοῦν; Πρβ. τὴν λ. ὑπομνήματα, § 108 ἔνθα ἡ ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. 81 τοῦ 57 (ἐν νομ. σ. 6231).

Προθεσμία πρὸς ἔγκρισιν τῶν δημοπρασιῶν ἐκ μέρους τοῦ ὑπουργείου. Ἂν οἱ ἐνοικιασταὶ ὦσι πλείονες;

Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται, ὡς πρὸς τοῦτο, ταῦτα· (§ 445 —454).

§ 445. Ὁ περὶ φορολογίας τοῦ 1839 νόμος ἐν ἄρθρ. 20, διδων εἰς τὸν ὑπουργὸν τὸ δικαίωμα τῆς ἀκυρώσεως πάσης δημοπρασίας, ἀδιάφορον καθιστᾷ, ἐὰν, πρὶν ἢ ὁ ὑπουργὸς ἀποφανθῇ περὶ τῆς δημοπρασίας, ὁ ἔφορος ἐξέδωκε τὸ ἐνοικιαστήριον, διότι ἦτον εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν γνωστόν, ὅτι τὸ κῦρος τῆς δημοπρασίας ἐξήρτητο ἀπὸ τὸν ὑπουργόν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 24 τοῦ 1853, κυροῦσα τὴν 4827 τοῦ 48 Ἐφ. Ἀθηνῶν (1).

(1) ὅταν ἡ ὑπάλληλος οἰκονομικὴ ἀρχὴ ἔσπευσε νὰ ἐγχειρίσῃ

ε) Βλάβην γενομένην εἰς ἐνοικιασθέντας φόρους ἐκ τυχαίου πυρὸς τίνα βαρύνει; Τὸ δημόσιον, ἂν ἡ πυρπόλησις ἐγένετο πρὸ τῆς ἐγκρίσεως τῆς δημοπρασίας· ἀλλὰ ἐπὶ ἀγοραπωλησίας ἢ μισθώσεως ὑπὸ αἵρεσιν ἀναβλητικὴν, ὁ κίνδυνος ὁρᾷ τὸν πωλητὴν καὶ ἐκμισθωτὴν, ἐκτὸς ἂν ὁ ἀγοραστὴς ἀναδεχθῇ αὐτὸν ἢ γενόμενον τὸν ἀποδεχθῇ· ὥστε, ἂν οὗτοι ὑπέγραψαν τὰς ὁμολογίας μετὰ τὴν πυρπόλησιν ἄνευ ἐπιφυλάξεως, ὁ κίνδυνος ὁρᾷ αὐτούς. Απ. Εφ. Αθ. 15287 τοῦ 57 ἐν νομ. μελ. σελ. 945. Παρ. καὶ τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα 16964 απ. τῶν αὐτῶν Εφ. στηριζομένων εἰς τὸν λόγον, ὅτι ἡ ἐν γνώσει τῆς ἀπωλείας μέρους τοῦ καρποῦ ἑκουσία ὑπογραφὴ περιέχει παραίτησιν τοῦ περὶ μειώσεως τοῦ τιμήματος δικαιώματος (1).

§ 444. Εὕρηνται ὅμως καὶ ἀποφάσεις τινὲς τοῦ Αρ. Πάγου μὴ συνᾴδουσαι ἐντελῶς πρὸς ταῦτα· ἐξ αὐτῶν σημειῶ τὰς ἑξῆς.

νάμενον ἀφ' ἑτέρου ὅτι τὸ ἀρχικὸν ἐνοίκιον τῆς ἐπιδίκου ἐνοικιάσεως πρέπει νὰ ἐλαττωθῇ ὡς πρὸς τὰ δύο ταῦτα εἴδη (τὴν κριθὴν δηλαδὴ καὶ τὸ καλαμβόκιον) κατὰ τὸ ποσοστὸν τῆς διὰ τοῦ ἐπιβληθέντος τῷ ἀναιρεσιβλήτῳ ὅρκου βεβαιωθησομένης ζημίας, δὲν παρεβίασεν οὔτε τὴν διάταξιν 57 (18. 1) Π. οὔτε τὸν ἀπὸ 30 Απριλ. 1855 νόμον, ὡς τὸ δημόσιον ἀξιοῖ, ἰσχυριζόμενον ὅτι ἡ προκειμένη βλάβη ὁρᾷ τὸν ἀγοραστὴν, διότι ἐκ μὲν τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 10, 12—14 καὶ 16 τοῦ ἀπὸ 30 Απρ. 1855 διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως τῶν ἐγγείων φόρων καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπικαρπίας νόμου προκύπτει ὅτι ὁ τῶν προσόδων πλειστηριασμὸς ἔχει ἰσχὺν διὰ τὸ δημόσιον αὐτὸ μόνον ἐὰν ἐντὸς πέντε ἡμερῶν, ἀφ' ἧς ὑπεβλήθησαν τῷ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργῷ τὰ τῆς δημοπρασίας πρακτικὰ, ἐγκριθῇ αὕτη, ὅθεν ἡ ἔγκρισις αὕτη ἐστὶν ἡ ἀποτελοῦσα τὴν ὁριστικὴν εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν συναίνεσιν τοῦ δημοσίου, τουτέστι τὴν ἐντελῆ κατάρτισιν τῆς ἀγοραπωλησίας κατὰ τοὺς νόμους 2 Π. (4. 38) καὶ 9 (18. 1), κατὰ δὲ τὸν νόμον 57 προοίμ. Π. (18. 1) ἐὰν κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως δὲν ὑπάρχῃ τὸ πωλούμενον πρᾶγμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ὀλιγώτερον, (ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου), ἰσχύει μὲν ἡ πώλησις, γίνεται ὅμως ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀνάλογος ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος, ὡς ἀπεφασίσθη ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

(1) Πρβ. καὶ απ. πολ. ΑΠ. 384 τοῦ 64.

α) Τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐνοικιάσεως προσόδων θεωρεῖται τέλειον ἅμα ὑπογραφέντων τῶν πρακτικῶν ἐν τάξει, ἡ δὲ ἔγκρισις τοῦ δημοσίου ἐτέθη πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῦ· ὥστε ἡ μετὰ τὴν ἔγκρισιν διατασσομένη σύνταξις τῶν ὁμολογιῶν τείνει ἁπλῶς εἰς προχειροτέραν ἀπόδειξιν τοῦ συναλλάγματος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 510 τοῦ 52, ἀναιρ. τὴν 133 τοῦ 52 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

β) Ὁ Γ. ἐνήγαγε τὸ δημόσιον, ἐξαιτησάμενος νὰ κηρυχθῇ ἄκυρον τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ αὐτοῦ συνάλλαγμα περὶ τῆς κατὰ τὸ 1851 ἐνοικιάσεως τῶν ἐγγείων φόρων τοῦ καρποῦ τῶν ἐλαιῶν, ὅστις πρὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως τῆς ἐνοικιάσεως ἀπωλέσθη ἐκ τοῦ σφοδροῦ ἀνέμου καὶ τῆς ἀνομβρίας κατὰ τὰ τέσσαρα πέμπτα καὶ νὰ περιορισθῇ τὸ τίμημα. Ἀποῤῥιφθείσης τῆς ἀγωγῆς διὰ τῆς 9803 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήν. Ἐφ. ὁ ΑΠ. ἀπέῤῥιψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν διὰ τῆς 209 τοῦ 53 σκεφθεὶς ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος φθορὰ ἐπῆλθεν οὐχὶ πρὸ τῆς συνάψεως τῆς ἀγοραπωλησίας, ἀλλὰ μετ' αὐτήν, διότι διὰ τῆς κατακυρώσεως συνέστη τὸ συνάλλαγμα τῆς ἀγοραπωλησίας ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐγκρίσεως· τοῦ ὅρου δὲ τούτου ἐκπληρωθέντος, τὸ συνάλλαγμα θεωρεῖται τέλειον ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς συνάψεώς του, ἤτοι ἀπὸ τῆς κατακυρώσεως. Νομ. 11 § 1 (20, 4). — Ἄρα ἡ μετὰ τὴν ἀγορὰν φθορὰ τοῦ καρποῦ, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ἦτον, ἀφοῦ δὲν ἦτον παντελὴς ἀπώλεια τοῦ ἐλπιζομένου πράγματος, εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ. Νομ. 78 § 3 (18, 1).

§ 444 [a]. Τὸ περὶ ἐνοικιάσεως δημοσίων προσόδων συμβόλαιον ἔχει κῦρος μὴ γενόμενον διπλοῦν; Πρβ. τὴν λ. ὑπομνήματα, § 108 ἔνθα ἡ ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. 81 τοῦ 57 (ἐν νομ. σ. 6231).

Προθεσμία πρὸς ἔγκρισιν τῶν δημοπρασιῶν ἐκ μέρους τοῦ ὑπουργείου. Ἂν οἱ ἐνοικιασταὶ ὦσι πλείονες;

Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται, ὡς πρὸς τοῦτο, ταῦτα· (§ 445 —454).

§ 445. Ὁ περὶ φορολογίας τοῦ 1839 νόμος ἐν ἄρθρ. 20, διδων εἰς τὸν ὑπουργὸν τὸ δικαίωμα τῆς ἀκυρώσεως πάσης δημοπρασίας, ἀδιάφορον καθιστᾷ, ἐάν, πρὶν ἢ ὁ ὑπουργὸς ἀποφανθῇ περὶ τῆς δημοπρασίας, ὁ ἔφορος ἐξέδωκε τὸ ἐνοικιαστήριον, διότι ἦτον εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν γνωστόν, ὅτι τὸ κῦρος τῆς δημοπρασίας ἐξήρτητο ἀπὸ τὸν ὑπουργόν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 24 τοῦ 1853, κυροῦσα τὴν 4827 τοῦ 48 Ἐφ. Ἀθηνῶν (1).

(1) ὅταν ἡ ὑπάλληλος οἰκονομικὴ ἀρχὴ ἔσπευσε νὰ ἐγχειρίση

§ 446. Κατὰ τὸ περὶ φόρων διάταγ. τοῦ 1848, ὁ πλειοδότης, ὑπογραφέντων τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς δημοπρασίας τῶν πρακτικῶν παρ' αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐγγυητοῦ του καὶ προσυπογραφέντων παρὰ τοῦ ἐπάρχου καὶ τοῦ ἐφόρου, εἶναι ὑπόχρεος διὰ τὴν προσφοράν του ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου παραλαβῆς τῶν πρακτικῶν, προστιθεμένης καὶ τῆς ἀποστάσεως διὰ τὴν ἀποστολὴν τῶν πρακτικῶν καὶ τὴν κοινοποίησιν τῆς ἐγκρίσεως· ἄρα διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῶν πρακτικῶν τὸ μὲν συνάλλαγμα εἶναι τέλειον, ὡς περιέχον ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀγοραπωλησίας, (τῆς ἐγκρίσεως τεθείσης πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ δημοσίου), ἡ δὲ μετὰ τὴν ἔγκρισιν ἔκδοσις τῶν ὁμολογιῶν εἰς οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰμὴ εἰς προχειροτέραν ἀπόδειξιν τοῦ περιεχομένου τούτου· ὥστε οὔτε ἀναπλειστηριασμὸς διατάσσεται διὰ τὴν μετὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ πλειοδότου ἄρνησιν τοῦ νὰ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας, ὡς ὄντος ἀπηρτισμένου τοῦ συναλλάγματος. Απ. πολ. ΑΠ. 510 τοῦ 52, αναιρ. τὴν 133 τοῦ 52 ἀπ. τῶν ἐν Ν. Εφ. (1).

§ 447. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 13 τοῦ περὶ φορολογίας νόμου τοῦ 54 (ἐφ. Κυβ. ἀρ. 3 τοῦ 54), τὸ ὑπουργεῖον δύναται ν' ἀναθέσῃ τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκρίσεως τῶν πρακτικῶν τῆς δημοπρασίας εἰς τὰς ἀρχὰς τὰς ἐνεργούσας αὐτήν· ὅθεν ὅταν αὗται ἐνέκρινον τὴν δη-

---

εἰς τὸν πλειοδοτήσαντα τὸ ἐνοικιαστήριον, τὸ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργεῖον δὲν χάνει ἐκ τούτου τὸ περὶ ἐγκρίσεως ἢ ἀκυρώσεως τῆς δημοπρασίας ἀπονεμόμενον εἰς αὐτὸ παρὰ τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ φορολογικοῦ νόμου τοῦ 1839 δικαίωμα, διότι καὶ εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν καὶ εἰς τὴν ὑπάλληλον ἀρχὴν γνωστὸν ἦτο διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου τὸ εἰρημένον δικαίωμα, καὶ επομένως ἡ ἔκδοσις τοῦ ἐνοικιαστηρίου γενομένη· παρ' ἐκείνης, ἥτις δὲν εἶχε τὴν ἐξουσίαν νὰ τὴν ἐκδώσῃ πρὶν ἢ ἐξασκήσει ἡ γραμμ. τὸ δικαίωμά της, δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἰσχυρὰ, εἰμὴ ἐν περιπτώσει τῆς ἐγκρίσεως, ὡς ὑπὸ τὸν ὅρον αὐτὸν γενομένη καὶ ἐπομένως εἶναι ἄκυρος ἀφοῦ ἐπῆλθεν ἡ ἀκύρωσις τῆς Γραμματείας, διότι ἡ ὑπάλληλος ἀρχὴ δὲν εἶναι εἰμὴ ἐντολοδόχος τῆς Γραμματείας, καὶ οἱ τρίτοι, οἵτινες συμβάλλονται μὲ τὴν ἐντολοδόχον ἐν γνώσει τῶν περιοριστικῶν ὅρων τῆς ἐντολῆς, ἐνέχονται εἰς τὰς συνεπείας τῶν ὅρων τούτων. Απ. 4827 τοῦ 1848 τοῦ ἐν Αθ. Εφ.

(1) Αν ὁ πλειοδότης ἰσχυρισθῇ ὅτι ἀπεσύρθη τῆς ἐνοικιάσεως πρὸ τῆς ἐγκρίσεως καὶ ὅτι δὲν ἔλαβε γνῶσιν τοῦ ἀναπλειστηριασμοῦ; Ὅρα ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 54 τοῦ 52.

μοπρασίαν, τὸ δημόσιον δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ μεταβολήν· ἄλλως ὑπόκειται εἰς τὰς διατ. τῶν νόμ. 57 § 1 καὶ ν. 58 (18. 3). Απ. πολ. ΑΠ. 102 τοῦ 58, κυρ. τὴν 14309 Ἐφ. Αθ.

§ 448. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 12 τοῦ ἀπὸ 30 Απρ. 1855 διατ. ὁ τελευταῖος πλειοδότης εἶναι ὑπόχρεος διὰ τὴν προσφοράν του μέχρι 5 ἡμερῶν λογιζομένων ἀπὸ τῆς εἰς τὸ ὑπουργεῖον παραλαβῆς τῶν πρακτικῶν, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν τῆς ἀποστάσεως· ὅθεν ἅμα παρέλθωσιν αἱ προθεσμίαι αὗται, χωρὶς νὰ κοινοποιηθῇ ἡ ἔγκρισις, παύει πᾶσα ὑποχρέωσις αὐτοῦ. Απ. πολ. ΑΠ. 151 τοῦ 60, κυροῦσα τὴν 16943 τοῦ 59 ἀπ. Ἐφ. Αθ. (1).

§ 448 [2]. Αν ὁ ὑπερθεματίσας ἀποκρύπτεται ἵνα καταστήσῃ ἀνέφικτον τὴν κοινοποίησιν τῆς ἐγκρίσεως; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 59 τοῦ 1864.

§ 448 [3]. Ὅταν τὰ πρακτικὰ τῆς δημοπρασίας ἐστάλησαν εἰς Αθήνας τὴν 23 Ἰουνίου, ἔφθασαν δὲ τὴν 26 καὶ ἀποσταλέντα τὴν πρώτην Ἰουλίου ἔφθασαν εἰς Ναύπακτον τὴν 4, ἕπεται ὅτι ἡ πρὸς ἔγκρισιν προθεσμία, ἀρξαμένη τὴν 26 Ἰουνίου, ἔληξε τὴν 30 Ἰουνίου, καὶ διὰ τοῦτο ἡ τετραήμερος ἀπόστασις, τὴν 4 Ἰουλίου λήξασα, καθίστα ἀναγκαίαν τὴν διὰ τοῦ δημάρχου κοινοποίησιν τῆς ἐγκρίσεως πρὸς τὸν ἐνοικιαστήν, κάτοικον Ναυπάκτου, ἀμέσως τὴν ἐπιοῦσαν. Ἐπιδοθείσης δὴ τῆς ἐγκρίσεως ἐκπροθέσμως, ὁ ἐνοικιαστὴς θεωρεῖται ἀπηλλαγμένος πάσης ὑποχρεώσεως, καὶ ἂν πρὸ τῆς ἐγκρίσεως ὑπενοικίασεν εἰς ἄλλον τὴν αὐτὴν πρόσοδον, διότι τοῦτο δὲν παράγει δικαιώματα ἢ ὑποχρεώσεις. Απ. Ἐφ. Αθ. 15805 τοῦ 58.

§ 449. Αμα παρέλθωσιν αἱ προθεσμίαι, περὶ ὧν διαλαμβάνει τὸ ἄρθρ. 12 τοῦ ἀπὸ 30 Απριλ. 1855 διατάγματος, χωρὶς νὰ γνωστοποιηθῇ εἰς τὸν τελευταῖον πλειοδότην ἡ ἔγκρισις, παύει πᾶσα ὑποχρέωσις αὐτοῦ, καὶ ἀδιάφορον εἶναι, ἂν ἕνεκα τοῦ χειμῶνος δὲν ἐκοινοποιήθη ἐγκαίρως ἡ ἔγκρισις, ἀφοῦ συνάλλαγμα δὲν κατηρτίσθη. Απ. πολ. ΑΠ. 151 τοῦ 60, κυροῦσα τὴν 16943 τῶν ἐν Αθ. Ἐφ.

§ 450. Ἐκ τοῦ ἀπὸ 30 Απριλ. 1855 διατ. περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ φόρων νόμου προκύπτει, ὅτι ὁ πλειστηριασμὸς τῶν προσόδων ἔχει ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν διὰ τὸ δημόσιον αὐτὸ μόνον ἐὰν ἐντὸς 5 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὑπεβλήθησαν εἰς τὸν

(1) Οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν δημοτικῶν φόρων ἡ 187 τοῦ 60 πολ. ἀπ. ΑΠ. κυρ. τὴν 16679 τοῦ 58 τῶν ἐν Αθ. Ἐφετ.

ὑπουργὸν τὰ πρακτικά, ἐγκριθῇ, ἄλλως καθίσταται ἄνευ ἀποτελέσματος· ἐκ τούτου δ' ἕπεται ὅτι ὁ ἂν τελευταῖος πλειοδότης ὑπογράψῃ τὰ πρακτικά, δὲν δύναται μὲν ν' ἀνακαλέσῃ τὴν προσφοράν του, τοῦτο ὅμως γίνεται ὑπὸ τὴν μνησθεῖσαν αἵρεσιν τῆς μελλούσης ἐγκρίσεως τοῦ ὑπουργοῦ· ὥστε ἐὰν πρὸ ταύτης ἐπέλθῃ τυχηρὰ ἐντελὴς καταστροφὴ τοῦ ἀντικειμένου τῆς πωλήσεως, ἡ ζημία ὁρᾷ τὸν πωλητήν, ἐὰν δὲ ἐπέλθῃ μερικὴ ἐξαχρείωσις ἢ βλάβη εἰς αὐτό, αὕτη ὁρᾷ, τῆς αἱρέσεως ἐκπληρωθείσης, τὸν ἀγοραστὴν (1). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 334 τοῦ 61, ἀναιρ. τὴν 19232 τοῦ 61 τῶν ἐν Ἀθήν. Ἐφ.

§ 451. Κατὰ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπριλ. 1855 διατ. πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου ΣΟΖ (277), εἰς τὴν πενθήμερον προθεσμίαν, καθ' ἣν ὁ πλειοδότης εἶναι ὑπόχρεως διὰ τὴν προσφοράν του, λογίζεται ἥ τε ἡμέρα τῆς παραλαβῆς τῶν πρακτικῶν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου, καὶ ἡ τελευταία τῆς προθεσμίας ταύτης ἡμέρα καὶ ἐὰν ἦναι ἑορτάσιμος· ὥστε ὅταν τὰ πρακτικὰ ἔφθασαν τὴν 26, ἡ προθεσμία λήγει τὴν 30. Δὲν ἐξαιρεῖται δὲ ἡ ἡμέρα τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως ὑπὸ τοῦ οἰκ. ἐφόρου πρὸς τὸν Δήμαρχον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 112 τοῦ 61, κυρ. τὴν 15805 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. (2).

§ 452. Συγχωρεῖται συμφωνία μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ φόρων, ἵνα οὗτος παρουσιάζηται ἑκάστοτε εἰς τὸ δημαρχεῖον, ὅπως λάβῃ γνῶσιν τῆς ἐγκρίσεως τῆς ἀγοραπωλησίας (ἢ μισθώσεως)· ἂν μάλιστα δὲν παρουσιασθῇ, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὸ ἐκπρόθεσμον τῆς εἰς αὐτὸν κοινοποιήσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 231 τοῦ 52.

§ 453. Ὅταν ἦναι ἀποδεδειγμένον ὅτι μεταξὺ τοῦ Α, Β καὶ Γ συνέστη μετοχικὴ ἑταιρία πρὸς ἐνοικίασιν τῶν ἐθνικῶν προσόδων τοῦ χωρίου . . . ., ἡ κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως εἴς τινα ἐξ αὐτῶν ἀρκεῖ, ὑποχρεοῦσα καὶ τοὺς ἄλλους, τῆς κοινοποιήσεως ἀφορώσης τὴν ἑταιρίαν· πρᾶξις δὲ ἐνεργηθεῖσα ὑπό τινος τῶν συνεταίρων μετὰ τὴν σύστασιν τῆς ἑταιρίας καθιστᾷ ἀλληλεγγύως

---

(1) Πρβ. ἀνωτ. § 442—444.

(2) Ἡ ἡμέρα τῆς παραλαβῆς τῶν πρακτικῶν, ὡς καὶ ἡ τῆς ἀποστολῆς τῆς ἀποφάσεως τοῦ ὑπουργείου, δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν εἰς τὴν πενθήμερον προθεσμίαν κατὰ τὸ διάτ. περὶ τῶν τοῦ ἔτους 1850 προϊόντων τῆς γῆς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 231 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 1170 τοῦ 51 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

ὑποχρέους ἅπαντας τοὺς συνεταίρους. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 468 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 416 τοῦ 52 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

Καθ' ἑτέραν ἀπόφασιν «Τὸ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ πλειοδότου τινὸς συνάλλαγμα περὶ ἐνοικιάσεως φόρων τελειοποιεῖται διὰ τῆς ἐμπροθέσμου κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ὑπουργείου. Ὅταν δ' ὦσι πλείονες οἱ ὑπερθεματισταὶ, ἀπαιτεῖται ἡ εἰς ἕκαστον αὐτῶν κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 384 τοῦ 64, φέρουσα (1)·

« Ἐπειδὴ, προτείναντος τοῦ Ἰω. Λεοντοπούλου, ἑνὸς τῶν ὑπερθεματιστῶν, πρὸς ἀπαλλαγήν του ἀπὸ πάσης ὑποχρεώσεως ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως, ὅτι δὲν τῷ ἐκοινοποιήθη, κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ ἀπὸ 8 Αὐγούστου 1845 διατάγματος, ἡ ἔγκρισις τῆς ἐκ κοιλῶν 5300 καλαμβοκίου, τὸ Ἐφετεῖον ἀπέῤῥιψε τὴν πρότασιν ταύτην ἐπὶ τῷ λόγῳ (αἰτιολογίαι 5—7) ὅτι, κοινοποιηθείσης τῆς ἐγκρίσεως ταύτης εἰς τὸν ἕτερον ὑπερθεματιστὴν, τὸν Κωνσταντῖνον Νικολόπουλον, δὲν ἦτον ἀναγκαῖον νὰ γνωστοποιηθῇ ἡ παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ ἔγκρισις τῶν πρακτικῶν καὶ εἰς ἐκεῖνον (τὸν Ἰω. Λεοντόπουλον) ὡς φανέντων, καθὰ τὸ Ἐφετεῖον σκέπτεται, ἀμφοτέρων κοινῶν ὑπερθεματιστῶν καὶ συνυπογραψάντων εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς δημοπρασίας, τουτέστιν, ὡς τὸ Ἐφετεῖον σκέπτεται, καταστάντων ἀλληλεγγύων συνεταίρων τῆς ἀγορᾶς, ἀλλ' οὕτως ἀποφηνάμενον τὸ Ἐφετεῖον κακῶς ἐφήρμοσε τὸ ἄρθρ. 13 τοῦ ἀπὸ 8 Αὐγούστου 1845 διατάγματος, καθ' ὃ ἡ τῶν πρακτικῶν ἔγκρισις τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ πρέπει νὰ κοινοποιῆται ἐγγράφως εἰς τὸν τελευταῖον πλειοδότην, καθόσον, τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος συναλλάγματος γενομένου ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐντὸς πενθημέρου προθεσμίας γνωστοποιήσεως πρὸς τὸν ὑπερθεματιστὴν τῆς ἐγκρίσεως τῆς δημοπρασίας, ἕπεται ὅτι δὲν τελειοποιεῖται, εἰμὴ, ὅταν ὁ ὅρος οὗτος ἐκτελεσθῇ πρὸς τὸν ὑπογράψαντα τὸ πρακτικὸν ὑπερθεματιστήν. Ἄρα ἐκ μόνης τῆς τοῦ Ἰω. Λεοντοπούλου ὑπογραφῆς εἰς τὸ πρακτικὸν τῆς δημοπρασίας μετὰ τοῦ Κωνστ. Νικολοπούλου, ὅστις δὲν εἶχε καταστῇ εἰσέτι ἀλληλέγγυος συναγοραστὴς ἀπέναντι τοῦ δημοσίου, ὥστε ἡ πρὸς τὸν ἕτερον αὐτὸν κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως νὰ ἰσχύῃ καὶ κατὰ τοῦ ἑτέρου, ὡς δῆθεν ἀντιπροσωπευομένου ὑπὸ τούτου, λόγῳ ἀλληλεγγύης ἥτις δὲν ὑπάρχει εἰσέτι· καὶ διὰ τοῦτο ἡ κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως ἔπρεπεν, ἵνα ἐπιφέρῃ τὰ νόμιμα ἀπο-

(1) Πρβλ. Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 442 σημ. 74—81.

τελέσματα τῆς καταρτίσεως τοῦ συναλλάγματος μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ Λεοντοπούλου, νὰ κοινοποιηθῇ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, προσωπικῶς εἰς τὸν Λεοντόπουλον αὐτόν.

§ 454. Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Ε ζητῶν ἀποζημίωσιν, διότι, ἀφοῦ τῷ ἐνοικίασε τὰ ἐλαιοδέκατα, ἠθέτησε τὴν πώλησιν ταύτην πωλήσας εἰς ἄλλους αὐτά. Δεκτῆς γενομένης τῆς ἀγωγῆς, ὁ ἐναγόμενος ἐζήτησεν ἀναίρεσιν, διότι ἐν τῇ προκηρύξει τῆς ἐνοικιάσεως ὑπῆρχεν ὅρος ἵνα, μετὰ τὴν ἐπὶ δημοπρασίας κατακύρωσιν, συνταχθῶσιν ἔγγραφα περὶ τῆς ἐνοικιάσεως, ὥστε ἡ ἀγοραπωλησία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ τελειοποιηθεῖσα πρὸ τῆς συντάξεως τῶν ἐγγράφων, δηλ. ἐπὶ παραβάσει τῶν ἄρθρων 2 καὶ 3 τοῦ Αρμ. (γ, γ). — Ὁ Αρ. Πάγος ἀπέῤῥιψε τὴν αἴτησιν διὰ τῆς 536 τοῦ 52 ἀποφ. ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι τὸ κατώτερον δικαστήριον βεβαιοῖ, ὅτι ἡ σύνταξις συμβολαίου δὲν ἐτέθη ὡς ὅρος συστατικὸς τοῦ συναλλάγματος, ἀλλ' ἐτέθη, διὰ νὰ δύναται νὰ παραλάβῃ ὁ ἐνοικιαστὴς τὰ ἐλαιοδέκατα παρὰ τῶν φορολογουμένων.

Γενικά τινα περὶ φορολογίας.

§ 454 [2]. Κατὰ τοῦ εἰσπράξαντος παρανόμως φόρον ἐλαιῶν, ἀνήκοντα τῷ ἐνοικιαστῇ τοῦ ἐλαιῶνος, ἔχει οὗτος ἀγωγήν; Ναί, οὗτος δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν οὐ μόνον κατὰ τῶν φορολογουμένων, ὡς μὴ δόντων τὴν ὀφειλήν των εἰς τὸν ἔχοντα δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ παρανόμως εἰσπράξαντος καὶ ἰδιοποιηθέντος ἄνευ δικαιώματος τὸ εἰς αὐτὸν ἀνῆκον, καθότι ἐκ τῆς πράξεως ταύτης γεννᾶται κατ' αὐτοῦ ἐνοχὴ καὶ δικαίωμα ἀγωγῆς κατὰ τὸν § 3 Π. (3. 5). Απ. πολ. ΑΠ. 330 τοῦ 65.

§ 454 [3]. Ὁ ἐξ ἐνοικιάσεως ἀλληλέγγυος ὀφειλέτης πότε δύναται νὰ καταδιώξῃ τὸν συνοφειλέτην του πρὸς πληρωμὴν τοῦ χρέους του;

Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β ἐξαιτησάμενος νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος ὡς συνεταῖρος ἐπὶ τῆς ἐνοικιάσεως δημοτικοῦ φόρου νὰ καταβάλῃ τὸ ἥμισυ τοῦ καθυστεροῦντος ποσοῦ, δι' ὃ καταδιώκεται ὁ ἐνάγων, καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ὁποίου ἀνεδέχθησαν νὰ πληρώσωσιν ἀλληλεγγύως.—Ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως λοιπὸν ταύτης ἀνεφύη τὸ ἀνωτέρω ζήτημα· ὁ δὲ ΑΠ. (ἀπόφασις πολ. 51 τοῦ 1866) ἀπεφήνατο, ὅτι ὁ ἐνάγων τότε μόνον ἔχει δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ ἀλληλεγγύως συνοφειλέτου περὶ τοῦ ἡμίσεως τῶν ὀφειλομένων, ὅταν αὐτὸς καταβάλῃ ἑκουσίως, ἢ ὅταν πληρωθῇ ἐκ τῆς περιουσίας του

ὁλόκληρον τὸ καθυστερούμενον ποσόν. Νόμ. 1 § 13 Πανδ. (27, 3), καθ' ὃν χορηγεῖται πρὸς τὸν εἰς ὁλόκληρον συνοφειλέτην, τὸν καταδικασθέντα εἰς ὅλον τὸ ποσὸν τοῦ χρέους καὶ ἐκτελέσαντα τὴν ἀπόφασιν, ἀναγωγὴ κατὰ τῶν λοιπῶν συνοφειλετῶν πρὸς ἀπότισιν τοῦ ἐπιβάλλοντος ἑκάστῳ αὐτῶν μέρους. — Πρβ. τὴν λ. Ἐγγύησις.

§ 454⁴. Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν εἶναι, κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἀπὸ 3|15 Ἀπριλίου 1833 διατάγματος, ἡ ἀνωτέρα ἀρχὴ τῶν οἰκ. ὑπαλλήλων, καὶ ἅπασαι αἱ πράξεις τούτων ὡς πρὸς τὴν διαχείρισιν τῆς ἐθνικῆς περιουσίας διαβιβάζονται εἰς αὐτό. Ἄρα τὸ ὑπουργεῖον εἶναι ἁρμόδιον νὰ βεβαιώσῃ ἂν ἐνοικίασίς τις δημοσίων προσόδων ἔλαβε χώραν, τὸ δὲ κατὰ διαταγήν του ἐκδοθὲν περὶ τούτου ἔγγραφον (400 πολ.) ἀποδεικνύει ὡς πρὸς τοὺς τρίτους. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 102 τοῦ 47, ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. τ. ς' σ. 345 ἑπ. Πρβ. τὴν λ. Ὑπομνήματα. § 1—30 ἑξ.

§ 454⁵. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ὅτι ἐζήτησέ τις ἀπὸ τὸν ἔφορον δεῖνα νὰ διευθύνῃ, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ φορολογικοῦ νόμου, εἰς τὸν ἁρμόδιον ταμίαν τὴν καταδηλωτικὴν κατάστασιν τοῦ πρὸς τὸ δημόσιον χρέους του, βεβαιώσας αὐτὸν ὅτι ἔχει ἕτοιμον τὸ ποσὸν τῆς ὀφειλῆς, ὁ δὲ ἔφορος ἠρνήθη νὰ ἐνδώσῃ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 308 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 19978 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 454⁶. Ὅταν τὸ δημόσιον προσέλαβεν εἰς τὴν ὑπογραφὴν τῶν ὁμολογιῶν περὶ τοῦ τιμήματος ἐνοικιάσεώς τινος ἕτερον ἐγγυητὴν παρὰ τὸν ὑπογράψαντα ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς δημοπρασίας, εἰκάζεται ὅτι παρῃτήθη ἀπὸ τοῦτον· ἑπομένως δὲν δύναται νὰ τὸν καταδιώξῃ ὡς ἐγγυητήν, τῆς ἐγγυήσεως καταρτιζομένης ἐπὶ τοῦ προκειμένου διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῶν ὁμολογιῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 86 τοῦ 65. Κατ. § 464.

§ 454⁷. Ἐγγύησις ἐνοικιαστοῦ, φόρων ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 120 τοῦ 52 ἐν λ. Μάρτυρες.

§ 455. Ὅταν τις ὑπεξεμίσθωσιν εἰς ἄλλον τὸ ὁποῖον εἶχε δικαίωμα τῆς ἐνοικιάσεως ἐπὶ τῶν γεννημάτων τοῦ δημοτικοῦ φόρου, δύναται νὰ πληρώσῃ προώρως καὶ δι' ἐνταλμάτων μὲ ἔκπτωσιν, οὕτω δὲ νὰ ἐπιφέρῃ ζημίαν εἰς τὸν ὑπομισθωτήν; Ὄχι. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 297 τοῦ 59, ἀναιροῦσα τὴν 340 τοῦ 59 Ἐφ. Ναυπλ.

§ 456. Τὰ φορολογικὰ διπλότυπα εἰσὶ διοικητικῶς ἐκτελεστά, ἐκ τῶν ἂν ὁ φορολογούμενος κάμῃ ἀντιρρήσεις καὶ πρόκηται περὶ γαιῶν, ὧν τὸ δημόσιον δὲν διατηρεῖ τὴν νομικὴν κατοχὴν κατὰ

τὸ ἄρθρον 60 τοῦ περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς νόμου τοῦ 1855 (1). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 57 τοῦ 65.

§ 457. Θεωροῦνται ὡς ὁμόδικοι οἱ φορολογούμενοι, οἱ τὸν φόρον τῆς ἐπικαρπίας ἀρνούμενοι ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι εἰσὶν ἰδιόκτητα τὰ κτήματά των; Ναὶ, κατὰ τὴν 1130 τοῦ 60 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. ἣν ἴδε εἰς ἐφ. δικαστ. σ. 197. Πρβ. τὴν λ. Ὁμόδικοι.

§ 458. Τὸ δημόσιον ὑπόκειται εἰς τὰς περὶ λογοδοσίας διατάξεις τῆς πολ. δικ. ὅταν πρόκηται περὶ εἰσπράξεως φόρων, εἰς λογαριασμὸν τοῦ ἐνοικιαστοῦ αὐτῶν; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 314 τοῦ 64. Ὅρα ἀν. § 52.

§ 459. Περὶ ἐκδόσεως ἐνοικιαστηρίου πρὸ τῆς ἐγκρίσεως τῆς μισθώσεως, ἴδε τὴν 4827 (πρὸ τοῦ 1862) ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. ἀν. σ. 267.

§ 460. Μεταβολῆς γενομένης εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου τῆς γῆς, παύει τὸ ἐπὶ Τουρκοκρ. δικαίωμα τῆς ἐπιφανείας; Οὐχί.— Ὅταν εἶχέ τις δικαίωμα ἐπιφανείας ἐπὶ ἐργαστηρίων, ταῦτα μεταβαίνουσιν ἀπὸ τοῦ Ὀθωμ. εἰς τὸ δημόσιον μὲ τὸ βάρος τοῦ δικαιώματος τούτου, ἡ δὲ κατὰ προικοκτησίαν παραχώρησις αὐτῶν παρὰ τοῦ δημοσίου εἰς τὸν ἐπιφανειοῦχον δὲν ἐπηρεάζει τὸ δικαίωμα αὐτὸ, ὅπερ εἶναι ὑπόχρεον ν' ἀναγνωρίζῃ τὸ δημόσιον, ἐπομένως καὶ οἱ διάδοχοι. Ἀδιάφορον δὲ εἶναι εἰς τὸν ἐπιφανειοῦχον ἂν ὁ κάτοχος, καθ' οὗ ἡ διεκδίκησις, ἐπλήρωσεν εἰς τὸ δημόσιον, ἕνεκα τῆς προικοκτησίας, χρήματα, διότι τοῦτον μόνον τὸ δημόσιον ὠφέλησεν (2). Ἀπ. πολ. ΑΗ. 108 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 931 τοῦ 50 ἀπ. τῶν ἐν Ν. Ἐφ.

§ 461. Ὁ ἐνοικιαστὴς διὰ τῆς εἰς τὸν οἰκ. ἔφορον παραδόσεως τοῦ καταλόγου τῶν καθυστερούντων φορολογουμένων δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς πρὸς τὸ δημόσιον πληρωμῆς τοῦ εἰς χρήματα καταλογισθέντος ἐλλείμματος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 338 τοῦ 64. Ὅρα τὴν ἑπ. §.

§ 462. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἐνοικιαστοῦ τῶν προσόδων παράδοσις τῶν καταλόγων τῶν καθυστερούντων φόρων εἰς τὸν οἰκ. ἔφορον ἰσοδυναμεῖ τῇ πρὸς τὸ δημόσιον πληρωμῇ; Ὄχι. Ὀφειλέται τοῦ ἐνοικιασθέντος φόρου εἶναι ὁ ἐνοικιαστὴς καὶ συνάμα οἱ φορολογούμενοι, οὐδεὶς δὲ νόμος ὁρίζει, ὅτι ὁ ἕτερος τῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν ἀποδεικνύων εἰς τὸν δανειστὴν τὰς κατὰ τοῦ ἑτέρου ὀφειλέτου

---

(1) Πρβ. ἀνωτ. § 272 ἑπ.

(2) Περὶ τοῦ τῆς ἐπιφανείας δικαιώματος ἐπὶ ἐθνικῶν γαιῶν, ἴδε ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 14771 ἐν λ. Ἐπιφάνεια.

ἰδίας αὐτοῦ πιστώσεις, ἵνα εὐκολύνῃ τὴν εἴσπραξιν τῆς ὀφειλῆς, ἀπαλλάττεται διὰ τοῦ μέσου τούτου τοῦ ἰδίου χρέους καὶ πρὶν ἢ πληρωθῇ ὁ δανειστὴς παρὰ τοῦ ἑτέρου ὀφειλέτου. Ὥστε ἐπιῤῥοὴν ἐνταῦθα ἔχει, ἂν τὸ δημόσιον εἰσέπραξεν εἰς εἴδη ἢ χρήματα τὸ χρέος τοῦ ἐνοικιαστοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 172 τοῦ 55, κυροῦσα τὴν 12544τοῦ 55 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 463. Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 240 τοῦ 1857 καὶ 205 τοῦ 58.

§ 464. Αἱ ὁμολογίαι, ἃς ἐκδίδουσιν ὅσοι ἐπὶ πλειστηριασμοῦ ἀγοράζουσί τι παρὰ τοῦ δημοσίου, πρέπει νὰ φέρωσι τὴν ὑπογραφὴν αὐτῶν τῶν πλειοδοτῶν ἢ ἐγγυητῶν των, ἢ δύνανται νὰ ὑπογραφῶσι καὶ διὰ μαρτύρων; Ὅρα ἄρθρ. 11 τοῦ ἐν σελ. 65 τῆς ἐφ. τῆς Κυδ. τοῦ 1848 νόμου (1).—Ὅρα ὅμως καὶ τὸ μεταγενέστερον διάτ. τῆς 25 Φεβρ. τοῦ 52. Ὁ ΑΠ. διὰ μὲν τῆς 183 τοῦ 58 πολ. αὐτοῦ ἀποφάσεως ἀπεφήνατο, ὅτι ὅταν τὸν ἐγγυητὴν ἢ πλειοδότην ὑπογράψῃ ἄλλος ἐν τοῖς πρακτικοῖς, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δύναται νὰ τὸν ὑπογράψῃ ἄλλος καὶ ἐν τοῖς ὁμολόγοις (2). Διὰ δὲ τῆς 309 τοῦ 63, προκειμένου λόγου περὶ ὑπογραφῆς ὁμολογιῶν ὑπὸ ἐγγυητοῦ κατόπιν προσληφθέντος, παρεδέχθη ὁ ΑΠ. ὅτι οὗτος, ἂν δὲν ἠξεύρῃ γράμματα, δὲν δύναται νὰ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας διὰ μαρτύρων.—Ἰδοὺ πῶς ἔχει ἡ ἀπόφασις αὕτη·

« Ἐπειδὴ τὸ διάταγμα τῆς 2 Μαΐου 1848; τοῦ ὁποίου τὸ 11

---

(1) Ὅρα ἀνωτ. § 358. 454[6].

(2) Κατ' αὐτὴν, ἐκ τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ ἀπὸ 25 Φεβρουαρίου 1852 διατάγματος προκύπτει, ὅτι ὅταν τὸν ἐγγυητὴν ἢ πλειοδότην, καθὸ ἀγράμματον, ὑπογράψῃ ἄλλος ἐν τοῖς πρακτικοῖς, συγχωρεῖται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον νὰ ὑπογράψῃ αὐτὸν ἄλλος καὶ ἐν τῇ ὁμολογίᾳ, διότι ἀφοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ αὐτοῦ διατάγματος ἡ ὁμολογία συντάσσεται ἐνώπιον τοῦ οἰκ. ἐφόρου, ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ἐνοικιαστοῦ καὶ τοῦ ἐγγυητοῦ δὲν δύναται νὰ ἦναι εἰμὴ ὁποία ὑπάρχει καὶ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς δημοπρασίας. Ὥστε δὲν εἶναι ἀδιάφορος ὁ ἰσχυρισμὸς, ἂν ἦναί τις ὑπογεγραμμένος ὡς ἐγγυητὴς ἐν τοῖς πρακτικοῖς, ἀλλὰ ἄλλος, αὐτὸς δὲ ὑπέγραψεν ὡς τοιοῦτος μόνον ἐν τῇ ὁμολογίᾳ, ἐνῷ τοῦτο εἶναι οὐσιῶδες πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος, ἂν ἡ ὁμολογία, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας ἐπισπεύδεται ἡ ἐκτέλεσις, εἶναι ἔγκυρος συνταχθεῖσα κατὰ τὸν τύπον τοῦ ἄρθρου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 183 τοῦ 58, ἀναιροῦσα τὴν 1132 τοῦ 56 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ Ἐφ.

ἄρθρον παραπονεῖται τὸ δημόσιον ὅτι παρεβιάσθη, ἀφορᾷ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ φορολογικοῦ νόμου τοῦ 1848, ἐν ᾧ ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ πρόκειται περὶ τῶν προϊόντων τοῦ 1852, πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη ἄλλο διάταγμα, τὸ τῆς 25 Φεβρουαρίου 1852· ἀλλὰ τὸ διάταγμα τοῦτο, ἐνῷ συγχωρεῖ νὰ ὑπογράφωνται δι' ἄλλου ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς δημοπρασίας ὅ τε ἐνοικιαστὴς καὶ ὁ παρ' αὐτοῦ προσφερόμενος ἐγγυητὴς, ἐὰν ἦναι ἀγράμματος (ἄρθρ. 7), ὡς πρὸς τὰς κατόπιν ὁμολογίας ὁρίζει ἁπλῶς, ὅτι ὑποχρεοῦνται νὰ ὑπογράψωσιν αὐτὰς ὁ ἐγγυητὴς καὶ ὁ ἐνοικιαστὴς (ἄρθρ. 14)· ὥστε καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι τὸ *ὑπογράφεσθαι* ἐνταῦθα σημαίνει, ὡς πρὸς τὸν ἐνοικιαστὴν καὶ τὸν ἐν τῇ δημοπρασίᾳ προσληφθέντα ἐγγυητὴν, ὑπογραφὴν, οἷα ἐν τῷ 7 ἄρθρ. ὡρίσθη, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ Π δὲν προσεφέρθη κατὰ τὴν δημοπρασίαν ἐγγυητὴς τοῦ ἐνοικιαστοῦ Λ, ἀλλὰ προσελήφθη ὡς τοιοῦτος κατόπιν ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν ὁμολογιῶν, ἑπομένως ἡ ὑπογραφὴ αὐτοῦ δι' ἄλλου ἐν ταῖς ὁμολογίαις ὀρθῶς ἐθεωρήθη μὴ ὑποχρεωτικὴ δι' αὐτὸν, μὴ ἐφαρμοζομένης εἰς αὐτὸν τῆς ἐξαιρετικῆς διατάξεως τοῦ 14 ἄρθρου τοῦ εἰρημένου διατάγματος.»

§ 465. Ὅταν ὑπεγράφησαν μὲν τὰ πρακτικὰ τῆς ἐνοικιάσεως, μετὰ τὴν ἔγκρισιν ὅμως τοῦ δημοσίου ὁ ἐνοικιαστὴς ἀρνεῖται νὰ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας καὶ νὰ ἐπιληφθῇ τῆς εἰσπράξεως, τί γίνεται (1); ὁ νόμος σιωπᾷ, ἀλλ' ὁ οἰκ. ἔφορος δύναται νὰ διορίσῃ ἐπιστάτας πρὸς εἴσπραξιν τῶν φόρων καὶ ἔκδοσιν τῶν διπλοτύπων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 468 τοῦ 52 (2).— Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 127 τοῦ 53.

§ 466. Οἱ ἐνοικιασταὶ δημοσίων προσόδων τοῦ 1852, καὶ οἱ ἐγγυηταί των, ὑποχρεοῦνται εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ὁμολόγων των, ὅταν ὑπέγραψαν αὐτὰ ἄλλοι ἀντ' αὐτῶν ἀγραμμάτων ὄντων; Ἰδε ἀπόφ. ἐν Νομ. σ. 6216.

---

(1) Περατωθέντος τοῦ πλειστηριασμοῦ καὶ ὑπογραφέντων τῶν πρακτικῶν τῆς δημοπρασίας ὑπὸ τῶν πλειοδοτησάντων καὶ τῶν ἐγγυητῶν αὐτῶν, οὗτοι θεωροῦνται ὑπόλογοι πρὸς τὸ δημόσιον, ἐὰν μετὰ τὴν ἔγκρισιν ἀρνηθῶσι τὴν ὑπογραφὴν τῶν ὁμολογιῶν Ἀπ. πολ. 127 τοῦ 53.

(2) Κατὰ τὴν 15859 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. (Νομ. Μελ. σ. 39), ἐνεργεῖται ἀναπλειστηριασμὸς, ὅστις, ὑπ' εὐθύνην τοῦ δημοσίου, ἀναστέλλεται ἐὰν ὁ ἐνοικιαστὴς δείξῃ προθυμίαν νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὸν νόμον.

§ 467. Ὁ εἰς τὴν πρώτην δημοπρασίαν τελευταῖος ὑπερθεματιστὴς δημοσίων προσόδων εἶναι ὑπόχρεος εἰς τὸ δημόσιον, ὡς τοιοῦτος, ἂν εἰς τὴν δευτέραν δημοπρασίαν (μὴ ἐγκριθείσης τῆς πρώτης) δὲν φανῇ κανεὶς νὰ ὑπερθεματίσῃ ἢ δὲν προσφέρῃ ποσὸν ἴσον; Ὄχι, κατὰ τὴν 348 τοῦ 40 πολ. ἀπ. ΑΠ.

§ 468. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅταν κατηγορῆταί τις ὅτι, ὢν ἐνοικιαστὴς ἐθνικῶν προσόδων, δὲν ἐξέδωκεν ἐπὶ τῶν ἀλωνίων τὰ διπλότυπα τῆς φορολογίας, καὶ ὅτι εἰσέπραξεν ἀπ' εὐθείας τοὺς φόρους πρὶν ἢ πρῶτον πληρώσῃ εἰς τὸ δημόσιον τὸ χρέος του, διότι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ἔγγραφος ἀπόδειξις (94 ποιν. δικ. 304 πολ.). Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 37 τοῦ 58.

§ 469. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τοῦ ὅτι οἱ κτηνοτρόφοι δὲν ἐδήλωσαν τὰ ζῶα των, ἢ τὰ ἐδήλωσαν ἐλλειπῶς (93. 94 τῆς ποιν. δικον.). Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 106 τοῦ 53. Ἴδε ἐν λ. Μάρτυρες ἐπὶ ποινικῶν δικῶν.

§ 470. Ἵνα μετέλθῃ τὶς τὸ ἐμπόριον εἴς τινα δῆμον, ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ ἄδειαν τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς τοῦ δήμου αὐτοῦ· ἄλλου δὲ δήμου ἄδεια δὲν ἀρκεῖ (533 ποιν. νόμ.).—Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 121 τοῦ 1857.

§ 471. Ἡ βεβαίωσις καὶ καταμέτρησις (ἄρθρ. 38 τοῦ νόμου ΣΟΖ τοῦ 1855) διακόπτουσι τὴν παραγραφὴν ὡς πράξεις ἀνακριτικαί. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 101 τοῦ 61 ἐν λ. Παραγραφή.

§ 472. Ἐπὶ δημοπρασίας δημοσίων προσόδων, μετὰ τὴν κατακύρωσιν καὶ ἔγκρισιν τοῦ ὑπουργείου, ἔχει δικαίωμα ὁ οἰκονομ. ἔφορος νὰ ζητῇ μεγαλητέρας ἐγγυήσεις ἀπὸ τὸν ὑπερθεματιστὴν καὶ τὸν ἐγγυητὴν αὐτοῦ, καί, ἐν ἀρνήσει, νὰ ἐνεργήσῃ ἀναπλειστηριασμόν; Ὄχι. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 1 τοῦ 62 (σ. 341 ἐφ. Δικαίου).

§ 473. Πρβ. τὴν ἀνωτ. § 394.

§ 474. Ἡ παράλειψις δηλώσεως ἢ ἡ ἐλλειπὴς δήλωσις τῶν μελισσαίων ἐπισύρει ποινὴν ἴσην μὲ τὸ τριπλοῦν τοῦ φόρου ἑνὸς ἑκάστου τῶν παραβατῶν. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 65 τοῦ 59.

§ 475. Ὁ ἐπὶ τῶν κουκουλίων φόρος δὲν λαμβάνει χώραν κατ' ἐκτίμησιν πραγματογνωμόνων, ἀλλ' οἱ ἐνδιαφερόμενοι αὐτοὶ προσδιορίζουσι τὸν τρόπον αὐτοῦ. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 98 τοῦ 58.

§ 476. Οἱ ὑπενοικιασταὶ προσόδων εἶναι ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι πρὸς τὸν ἐνοικιαστήν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 315 τοῦ 64.

§ 476. Ἡ μερικὴ ἀκύρωσις δημοπρασίας τινὸς περὶ ἐνοικιάσεως ἐλαιοδένδρων παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν μισθωτὴν νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ὅλου; οὗτος δύναται ἢ ν' ἀποσυρθῇ τῆς πράξεως, ἢ νὰ ζητήσῃ ἀνάλογον μείωσιν τοῦ τιμήματος. Ἂν ὅμως

ἐσύλλεξε τὸν καρπὸν τοῦ μέρους, δι' ὃ δὲν ἐγένετο ἀκύρωσίς τις, ὑποτίθεται, ὅτι ἀπεδέχθη τὴν ἐνοικίασιν ὡς πρὸς αὐτὸ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἠγόρασε τὸ ὅλον, τουτέστι δι' ὅλον τὸ τίμημα. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 13353 τοῦ 55.

§ 476[3]. *Ἐπικαρπία.* Συγχωρεῖται συμφωνία τοῦ νὰ μὴν ἐνέχηται τὸ δημόσιον διὰ τὸ ἀνύπαρκτον τῆς ἐπικαρπίας; Ναί, διότι τὸ τῆς ἐπικαρπίας ἐθνικῶν ἐλαιοδένδρων, ἃ καλλιεργοῦσιν ἰδιῶται πληρώνοντες εἰς τὸ δημόσιον ὡς ἰδιοκτῆται αὐτῶν δικαίωμα ἐπικαρπίας, εἶναι ἐκχώρησις ἀπαιτήσεως διὰ πωλήσεως ἐνεργηθεῖσα· ἐπὶ τῆς ἐκχωρήσεως δὲ τῶν ἀπαιτήσεων δὲν ἀπαγορεύει ὁ νόμος (τεμ. 10, 13 Πανδ. 18. 4) τὴν συμφωνίαν τοῦ νὰ μὴν ἐνέχηται ὁ ἐκχωρητὴς μήτε διὰ τὴν ὕπαρξιν τῆς ἐκχωρουμένης ἀπαιτήσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 187 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 9292 ἀπόφασιν Ἐφ. Ἀθ.—Πρβ. §. 315.

§ 476[4]. Ἡ ἄνευ νόμου ἐνοικίασις ἐθνικῶν ἀκινήτων κτημάτων εἶναι ἄκυρος; ὄχι, κατὰ τὸν Ἄρ. Πάγον· ναί, κατὰ τοὺς ἐν Ναυπλίῳ Ἐφέτας, διότι τὸ ἄρθρον 16 τοῦ συντάγματος (λέγουσιν οὗτοι) ὁρίζει, ὅτι πάσης διαθέσεως ἐθνικῆς περιουσίας πρέπει νὰ προηγῆται νόμος, ἐκ δὲ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ἀπὸ 3|15 Ἀπριλίου 1833 διατάγματος περὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργείου, μὴ ἀκυρωθέντος διὰ τοῦ ἀπὸ 3 Ἰουνίου 1846 περὶ διοργανισμοῦ τῶν ὑπουργείων, ἐξάγεται μὲν ὅτι ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸς ἔχει τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, ἀλλ' ἄνευ νόμου δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ ἢ παραχωρήσῃ τοιαῦτα, οὔτε δι' ἐνοικιάσεως πρὸς ἰδιώτην. Ὥστε ὅταν τὸ δημόσιον παρεχώρησέ τινι ἐθνικὸν κτῆμα ἀντὶ ἐτησίου ἐνοικίου, δι' οὗ ἤθελον συμψηφισθῇ αἱ πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ μύλου δαπάναι τοῦ ἰδιώτου, ἡ πρᾶξις αὕτη εἶναι ἀνίσχυρος· μὴ ὑπαγομένη εἰς τὰ προνοούμενα ὑπὸ τοῦ ἐδαφίου 9 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ἀπὸ 3|15 Ἀπριλίου 1833 διατάγματος, ἢ εἰς τὸ ψήφισμα τῆς 18 Σεπτ. 1831, οὐδ' εἰς τὸ διάταγμα τῆς 14|26 Ἰαν. 1841 ἢ εἰς τὸν νόμον τῆς 25 Ὀκτωβρίου 1833, διότι δὲν πρόκειται περὶ χρήσεως ὑπάρχοντος μύλου, οὔτε περὶ ἐνοικιάσεως φθαρτῶν κτημάτων. Δύναται δὲ καὶ αὐτὸ τὸ δημόσιον νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνατροπὴν τῆς συμβάσεως ἐκείνης (Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 245 τοῦ 59 ἐν Δικαίῳ σελ. 75). Τὴν ἀπόφασιν ὅμως ταύτην ἀνῄρεσεν ὁ Ἄρ. Πάγος, διὰ τῆς 19 τοῦ 60, διότι ἡ συμφωνία, ἣν συνῆψε τὸ δημόσιον μετὰ τοῦ Μ. περὶ ἀνεγέρσεως νερομύλου ἐπὶ τοῦ ὑπάρχοντος τοίχου ἀντὶ ἐνοικίου, ὑποκειμένου τοῦ Μ. εἰς τὸ περὶ τῶν ἐπὶ φθαρτῶν κτημάτων οἰκοδομῶν ληφθησόμενον μέτρον ἠδύνατο νὰ συνομολογηθῇ παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν

δπουργοῦ, ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 2 § ε καὶ θ τοῦ διατ. τῆς 3 Ἀπριλ. 1833 ἀναθέτει εἰς αὐτὸν τὴν διοίκησιν τῆς ὁλικῆς χρησίμου περιουσίας τοῦ κράτους εἰς ἀκίνητα κτήματα, τὰ ἐπὶ τῶν ὑδάτων δικαιώματα, τὰ ἐνοίκια διὰ τὴν χρῆσιν δημοσίων ὑδάτων, τὴν χρῆσιν τῶν ἐθνικῶν μύλων κτλ.

§ 476 [5]. Τὸ δημόσιον ὑπόκειται εἰς τὰς περὶ λογοδοσίας διατάξεις τῆς πολ. δικ., ὅταν πρόκηται περὶ εἰσπράξεων φόρων, εἰς λογαριασμὸν τοῦ ἐνοικιαστοῦ αὐτῶν; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 314 τοῦ 64.—Πρβ. ἀνωτέρω § 52.

§ 476 [6]. Κατὰ τίνος ἀπευθύνεται ἡ περὶ πληρωμῆς τοῦ φόρου τῆς ἐπικαρπίας ἀγωγή; Κατὰ τοῦ δημοσίου, ὅταν αὐτὸ ἀνεγνωρίσθη κύριος τοῦ ἀγροῦ, περὶ οὗ ὁ λόγος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 36 (136) τοῦ 64.

§ 476 [7]. Πλείονες συνενοικιασταὶ δημοσίων προσόδων δὲν εἶναι ὡς ἐκ τοῦ νόμου ἀλληλεγγύως ὀφειλέται πρὸς τὸ δημόσιον. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 250 τοῦ 37, ἣν ὅρα εἰς Εὐρ. τ. ε σ. 752. — Διὰ τὰ πρὸς τὸ δημόσιον χρέη δὲν ὑπάρχει ὡς ἐκ τοῦ νόμου ἀλληλεγγυότης. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 4993 τοῦ 48 ἐν Εὐρ. ἡ σ. 165. — Πρβ. τὴν λ. χρέη, ἔνθα καὶ περὶ ἀλληλεγγυότητος (1).

§ 476 [8]. Ὅταν τὸ δημόσιον καταδιώκῃ τοὺς φορολογουμένους, ὑποτίθεται ὅτι παρητήθη τῆς καταδιώξεως τοῦ ἐνοικιαστοῦ; ὄχι, κατὰ τὴν 18667 τοῦ 60 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.—Ἀν. § 461 ἐπ.

§ 476 [9]. Ὁ ἐπιτετραμμένος τὴν διὰ δημοπρασίας ἐκποίησιν πράγματός τινος τοῦ δημοσίου ὑπάλληλος οὔτε ἀμέσως οὐδ' ἐμμέσως, δι' ἄλλου προσώπου, δύναται ν' ἀγοράσῃ τὸ ἐκποιούμενον πρᾶγμα. Ἐπ. πολ. ΑΠ. 114 τοῦ 55.—Ὅρα ἀν. § 430 ἐπ.

Κεσίμι.—Ἰνταρές.—Ἐδαφικὸν τέλεσμα.—Φόροι ἐπὶ Τουρκοκρατίας πληρονόμενοι.

§ 477. Τὸ ἑλλ. δημόσιον δύναται, δικαιώματι τοῦ πολέμου, ν' ἀπαιτήσῃ κανόνα (*ἰνταρὲ*) ὀφειλόμενον διὰ κτῆμα, τὸ ὁποῖον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως παρεχωρήθη ἀμετακλήτως εἰς Ἕλληνα, ὀφείλοντα μόνον νὰ πληρόνῃ κανόνα τινά; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 396 τοῦ 62.

§ 478. *Περὶ τοῦ ἐπὶ Τουρκίας πληρονομένου φόρου λεγομένου «κεσίμι»*. — Πληρόνων τις καὶ ἤδη τὴν ἐπὶ Τουρκοκρατίας

(1) Πρβ. ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 5637 πρὸ τοῦ 62.

μὲ τὸν σπαχὴν συμφωνηθεῖσαν ἀποκοπὴν (κεσέμι), θεωρεῖται καὶ ἐνώπιον τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου ὡς ἀποκτήσας δικαίωμα τοῦ νὰ μὴ ἐξωσθῇ τοῦ ἐθνικοῦ κτήματος; Ἴδε Εὑρ. τόμ. ϛ' σελ. 459 § καὶ 4 σελ. 449 § 69.

§ 479. Τὸ δημόσιον δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ ἐδαφικὸν τέλεσμα, ὅπερ ὁ ἐναγόμενος ἐπλήρονεν ἐπὶ Τουρκοκρατίας; Οὐχί· ἐπειδὴ τοῦτο ἀπαιτεῖ προσωπικὴν ἀπαίτησιν, μὴ περιελθοῦσαν εἰς τὸ δημόσιον δικαιώματι τοῦ πολέμου. Απ. πολ. ΑΠ. 332 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 670 τοῦ 61 ἀτ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 479[2]. Ὁ Ν, ἐνήγαγε τὸ δημόσιον, ἐκθέσας, ὅτι πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων κατέχει κτήματά τινα, τὰ ὁποῖα τὸ δημόσιον τοῦ ἀφήρησεν, ἀξιοῦν ὅτι περιῆλθον αὐτῷ δικαιώματι κατακτήσεως, καὶ ἐζήτησε τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν. Ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ ἐπήχθη ὅρκος εἰς τὸν ἀντιπροσωπεύοντα τὸ δημόσιον ὑπουργὸν, ἂν ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐπληρώνετο φόρος ὡρισμένος, ἀλλὰ τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (ἀπ. 10589 τοῦ 53) δὲν ἐθεώρησε τὸν ὅρκον αὐτὸν, ὡς ἔχοντα ἐπιῤῥοὴν. Ἀναιρέσεως αἰτηθείσης, ὁ ΑΠ. εἶπεν (ἀπ. 254 τοῦ 58), ὅτι ὁ ὅρκος ἦτον ἀλυσιτελὴς, καθότι ἡ συμφωνία τοῦ πρώην Ὀθωμανοῦ περὶ τῆς κατ' ἀποκοπὴν δόσεως ὡρισμένου ποσοῦ προϊόντων δὲν περιορίζει τὴν ἐξουσίαν τοῦ δημοσίου, καθὸ κυρίου τῶν αὐτῶν γαιῶν τοῦ διαθέτειν αὐτὰς, ὅπως βούλεται.

Σμύρις. — Ποίας πράξεις καὶ συμβάσεις δύναται τὸ δημόσιον, ἄνευ νόμου, νὰ συνάψῃ; Αναγνώρισις ἰδιοκτησίας. Ἀποζημίωσις.

§ 480. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δύναται νὰ συνάψῃ σύμβασιν περὶ σμύριδος ἄνευ νόμου; ἡ προπαρασκευὴ δὲ νομοσχεδίου ἀποτελεῖ ἀποδοχὴν προτάσεως τινὸς τοῦ ἀντιδίκου, συμφωνούσης μὲ τὸ νομοσχέδιον; Ὄχι. Ὅρα τὴν 267 τοῦ 1858 ἀπ. τοῦ ΑΠ. ., κυροῦσαν τὴν 630 τοῦ 1858 Ἐφ. Ν. — Πρβ. ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 15994 τοῦ 58.

§ 481. Ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργὸς ἔχει τὸ δικαίωμα, δυνάμει ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργ. συμβουλίου, ν' ἀναγνωρίσῃ τινὰ κάτοχον γαιῶν, θεωρουμένων ἄλλως ὡς ἐθνικῶν; Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 72 τοῦ 65.

Σημ. Ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ (1) εὕρηνται καὶ ἕτερα σχετικὰ ζητήματα—Ὅρα ἀνωτ. § 67—90.

---

(1) Τὸ δημόσιον δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀφαιρέσῃ τὸ διὰ τίτλου

§ 481 ². Ο ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δύναται ἐγκύρως νὰ παραχωρήσῃ ἐθνικὸν γήπεδον εἴς τινα πρὸς ἀνέγερσιν ὑδρομύλου ἐπὶ τῇ πληρωμῇ ὡρισμένου ἐτησίου μισθώματος ὑποκειμένου εἰς τὸ ληφθησόμενον παρὰ τῆς Κυβερνήσεως μέτρον περὶ τῶν ἐπὶ φθαρτῶν κτημάτων οἰκοδομῶν τοῦ 1860;—Ναί, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 19 τοῦ 60 ἀπόφ. ΑΠ. (ἀναιρέσασαν τὴν ὑπ' ἀριθ. 245 τοῦ 1859 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετ.), διότι (φέρει ἡ τοῦ ΑΠ. ἀπόφασις), κατὰ τὸ περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ διάταγμα τῆς 3 Ἀπριλίου 1833, ἡ διοίκησις τῆς ὁλικῶς χρησίμου περιουσίας τοῦ Κράτους εἰς ἀκίνητα κτήματα, τὰ ἐπὶ τῶν ὑδάτων του δικαιώματα, τὰ ἐνοίκια διὰ τὴν χρῆσιν δημοσίων ὑδάτων, ἡ χρῆσις τῶν ἐθνικῶν μύλων κτλ. ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ὑπουργείου αὐτοῦ. Πρβ. ἀν. § 476 ⁴.

§ 481 ³. Κατὰ τὸ τέταρτον ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει τετάρτης τῶν Ἑλλήνων συνελεύσεως, ἰσχύον καὶ μέχρι τοῦ 1835, οὐδὲν μέτρον σχέσιν ἔχον μὲ τὴν περιουσίαν ἢ τοὺς οἰκονομικοὺς πόρους τοῦ κράτους δύναται νὰ ληφθῇ, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Γερουσίας. Ὅθεν ἡ ἀποζημίωσις δι' ὀφειλὴν, γενομένη ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματείας, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Γερουσίας, δὲν εἶναι ἔγκυρος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 175 τοῦ 53 (1).

Περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ ὑπογραφῆς τῶν διαταγμάτων (4).

§ 482. Ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ὑπουργοῦ ὑπὸ τὰ ἀρχικὰ μόνον στοιχεῖα δὲν ἔχει μὲν ὑποχρεωτικὴν δύναμιν, ἀλλ' οὐχ ἧττον δύναται νὰ ἔχῃ οὐσιώδη ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς δίκης, καὶ τὸ δικαστήριον ὀφείλει κατ' αἴτησιν τοῦ διαδίκου νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν περὶ τούτου ἀπόδειξιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 179 τοῦ 49 (5).

§ 484. Ἐν τῷ διατάγματι, δι' οὗ ἐγκρίνεται ἡ μεταξὺ τοῦ Δ. καὶ τοῦ δημοσίου σύμβασις, ἀπαιτεῖται ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ ; ναί, ὅρα τὴν ἀπόφασιν ἐν Εὐρ. ς' σελ. 158.

κτητικοῦ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀποκτηθὲν κτῆμα, οὔτε τοὺς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀποκτηθέντας τίτλους νὰ προσβάλῃ. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 279 τοῦ 59.

(1) Πρβ. ἀνωτέρω § 67—90.

(2) Πρβ. τὴν λ. Διατάγματα,

(3) Πρβ. τὴν λ. Ὑπομνήματα § 33 ἐπ. ἔνθα περὶ τῆς ἐν τ ἐγγράφοις ὑπογραφῆς.

Ἂν ὅμως ὁ ὑπουργὸς δὲν προσυπέγραψεν ὃ αὐτὸς ἐπροκάλεσε καὶ ἐξετέλεσε μερικὸν διάταγμα (οἷον τὸ περὶ ἀγορᾶς βιβλιοθήκης), τὸ διάταγμα δὲν εἶναι ἄκυρον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 3 τοῦ 50 ἐν Εὐρ. ς' σελ. 161.

§ 485. Τὰ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ἰδιωτῶν συναλλάγματα εἰσὶν ἰσχυρά, ἐὰν δὲν προηγήθη ἔγγραφος ἀπόφασις τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ: Πρβ. Εὐρ. λ. Συναλλάγματα § 95, 96. Ἐκ τῶν αὐτόθι δὲ ἐκτεθέντων προκύπτει, ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ θέλησις καὶ ἡ ἰδιωτικὴ δήλωσις τοῦ ὑπουργοῦ, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἡ ἔκδοσις ὑπουργικῆς ἀποφάσεως περιβεβλημένης μὲ τὰς δεούσας διατυπώσεις — καὶ ὅτι ἐν περιπτώσει ὅρκου, τὸ θέμα πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ, καὶ τὰ περὶ τῆς ἀπόφασεως ταύτης.

§ 486. Πᾶσα πρᾶξις τοῦ Βασιλέως, μὴ φέρουσα καὶ τὴν ὑπογραφὴν ὑπουργοῦ τινος καὶ ἀνίσχυρος ἄνευ τῆς ὑπογραφῆς ταύτης οὖσα, βαρύνει μόνον τὸν ὑπουργὸν τοῦτον καὶ ὑπόκειται εἰς δημοσίαν ἐξέλεγξιν. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 97 τοῦ 59.

Ἐκπροσώπησις τοῦ Δημοσίου (1).

§ 487. Τὸ δημόσιον ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 12 Μαΐου 1835 (2). Ἰδοὺ δὲ εἰδικώτεραί τινες περιπτώσεις·

§ 488. α) Προκειμένου λόγου νὰ κινηθῇ ἀγωγὴ ἕνεκα ὑποχρεώσεως τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ὁπλοστασίου, ἡ ἀγωγὴ ἀπευθύνεται κατὰ τοῦ δημοσίου, ὅπερ ἀντιπροσωπεῖ καὶ τὸ κατάστημα αὐτό. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 132 τοῦ 48 ἐν Εὐρ. ς' σ. 754.

§ 489. β) Καὶ τὸ ὀρφανοτροφεῖον ἀντιπροσωπεῖται ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ. Διάτ. τῆς 16 Ὀκτωβρίου 1844, τροπολ. τὸ τῆς 23 Ὀκτωβρ. 1833 δι' οὗ ἡ διοίκησίς του εἶχεν ἀνατεθῇ τῷ ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείῳ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 75 τοῦ 45 ἐν Εὐρ. ἑ. σ. 736.

§ 489 [a]. Τὸ δημόσιον, γενόμενον διάδοχον τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀνακτορικῶν κήπων, ἐν οἷς συμπεριλαμβάνεται καὶ τὸ δικαίωμα τῆς νομῆς τοῦ ὕδατος, διεδέχθη, διὰ τὸν λόγον τοῦτον, τὸ ἀνακτορικὸν ταμεῖον καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δίκην. Νόμ. 31 § 7 (3, 5(.—Βασ, (17, 1) 31 §7.—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 299 τοῦ 66.

---

(1) Πρβ. Οἰκ. § 58 ἐκδ. 2. ὁ Βασιλεύς; Ὅρα τὴν λ. ταύτην.

(2) Παρὰ τοῖς Γάλλοις; Δαλλ. λ. domaine public καὶ λ. trésor public ἀρ. 778 ἑπ.

§ 490. δ) Τίς ἀντιπροσωπεύει τὸ Δημόσιον ἐπὶ κατασχέσεως ἐνεργηθείσης παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐξωτερικῶν; ὅρα ἀπόφασιν 9307 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν.

§ 491. ε) Ὅταν ἡ ἀγωγὴ ἀπηυθύνθη μὲν κατὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ἀνακοινωθεῖσα ἁπλῶς εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν, τὸ δημόσιον δὲ, παρασταθὲν διὰ τούτου εἰς τὰ δικαστήρια τῆς οὐσίας, δὲν ἐπρότεινε τὴν ἀταξίαν ταύτην, δὲν δύναται νὰ τὴν προτείνῃ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 90 τοῦ 65.

§ 492. ς) Εἴς τινα πρέπει νὰ γίνηται *μήνυσις* πρὸς πληρωμὴν χρέους; Ἴδε τὴν 286 τοῦ 53 πολ. ἀπ. τοῦ ΑΠ. ἐν λ. Ὑπερημερία § 74—76 (Εὑρ. κά, σελ. 244 ἑπ.).

§ 493. ζ) Ὅταν ὁ ὑπὸ τοῦ δημοσίου καταδιωκόμενος διὰ καθυστέρησιν, ἐξ ἐνοικιάσεως φόρων πηγάζουσαν, ἀνακόπτῃ τὴν παρὰ τοῦ ταμίου γενομένην αὐτῷ ἐπιταγὴν, ἐξαιτούμενος, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν καταδίκην τοῦ δημοσίου εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὴν μὴ εἴσπραξιν τῶν φόρων, ὁ ταμίας δὲν δύναται ν' ἀντιπροσωπεύσῃ ὡς πρὸς αὐτὴν τὸ δημόσιον, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ αἰτήσεως ἀνεξαρτήτου πρὸς τὴν ἐπιταγὴν καὶ κυρίως πηγαζούσης ἐκ τοῦ συναλλάγματος τῆς ἐνοικιάσεως, οἱ δὲ ταμίαι μόνον εἰς δίκας ἀναφυομένας κατὰ τὸν πλειστηριασμὸν τῶν κτημάτων τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου τὸ ἀντιπροσωπεύουσιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 370 τοῦ 64.

§ 494. η) Ἡ περὶ ἀποζημιώμεως ἕνεκα τῆς μὴ δοθείσης παρὰ τῶν δημοσίων ὀργάνων συνδρομῆς πρὸς εἴσπραξιν τῶν φόρων δὲν πρέπει ν' ἀπευθύνηται κατὰ τοῦ ταμίου, ἀντιπροσωπεύοντος τὸ δημόσιον μόνον εἰς τὰς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἀναφυομένας δίκας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 84 τοῦ 65.

§ 495. θ) Δὲν δύναται δι' ἀνακοπῆς, ἀπευθυνομένης κατὰ τοῦ διοικητικοῦ ταμίου, νὰ προταθῇ ὅτι ἐκ θεομηνίας βλαφθεὶς ὁ ἀνακόπτων ὀφειλέτης ἀπαλλάσσεται τοῦ χρέους, διότι περὶ τῆς θεομηνίας αὐτῆς πρέπει νὰ κινηθῇ ἀγωγὴ κατὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 385 τοῦ 66.

§ 496. ι) Ὁ ταμίας Α ἐκοινοποίησε τῷ Β ἐπιταγὴν πρὸς πληρωμὴν δρ. 83 ὀφειλομένων δι' ἔγγειον καὶ ἐπικαρπίας φόρον, παραχθέντα κατὰ τὸ 1863 κατὰ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ ἐφόρου ἐκτίμησιν συμφώνως μὲ τὰ ψηφίσματα τῆς 5 καὶ 7 Ἰουνίου 1863 τῆς ἐν Ἀθήναις Β' Συνελεύσεως. — Ἀνακοπὴ ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου κατὰ τοῦ ταμίου ἕνεκα ἀκυρότητος τῆς βεβαιώσεως λόγῳ ὅτι τὰ Ψηφ. μά καὶ λθ', δυνάμει τῶν ὁποίων ὁ φόρος οὗτος ἐβεβαιώθη, δὲν ἔχουσιν ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν καθὸ μὴ δημοσιευ-

θέντα, καὶ ὄχι ὅτι τὸ χρέος δὲν ἀποῤῥέει ἐκ καθαρῶν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν ὁ ταμίας ἐδύνατο ἐπὶ τοῦ προκειμένου ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τὸ δημόσιον; Ὁ Ἀρ. Π. (ἀπ. πολ. 163 τοῦ 67) ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, εἰπὼν ὅτι ἡ ἀνακοπὴ ἔπρεπε ν' ἀπευθυνθῇ κατὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ Οἰκ. ὑπουργοῦ, ὅςτις εἶναι ὁ νόμιμος ἀντιπρόσωπος τοῦ δημοσίου ἐφ' ὅλων τῶν δικῶν (ἐδ. 1 τοῦ ἀπὸ 12 Μαΐου 1834 διατ.), ἐφ' ὅσον δὲν ἐγένετο ἐξαίρεσις τίς.

§ 497. ια) Ταμίας τὶς κατέσχε περιουσίαν τινὸς διὰ χρέος του πρὸς τὸ δημόσιον, οὗτος δὲ ἀνέκοψε τὴν κατάσχεσιν διατεινόμενος ὅτι εἶναι ἀπηλλαγμένος τῶν ἐκ τῆς μισθώσεως, δι' ἣν καταδιώκεται, ὑποχρεώσεών του, διότι οἱ κάτοχοι τῶν ἐκμισθωθεισῶν αὐτῷ ἐλαιῶν δὲν τῷ ἀπέδωκαν τὸν φόρον ἀντισταθέντες, τὴν ἀνακοπὴν δὲ ταύτην ἀπηύθυνε κατὰ τοῦ κατασχόντος ταμίου. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα τὶς ὤφειλε ν' ἀντιπροσωπεύσῃ ἐνταῦθα τὸ δημόσιον. Τὸ ἐν Ἀθ. Ἐφ. (ἀπ. 415 τοῦ 65) ἀπεφήνατο ὅτι ὁ οἰκ. ἔφορος ἔπρεπε ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τὸ δημόσιον, ὁ δὲ Ἄρειος Πάγος (ἀπ. 344 τοῦ 1865) ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν, σκεφθεὶς οὕτως·

« Ἐπειδὴ κατὰ τὸν νόμον (ἄρθρ. 1, ἐ. τοῦ ἀπὸ 16 Μαΐου διατάγματος περὶ καθηκόντων τῶν οἰκονομικῶν ἐφόρων) οἱ κυρίως ἀντιπρόσωποι τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου εἰσὶν οἱ οἰκονομικοὶ ἔφοροι, ὡς πρὸς τὰς ἐγειρομένας ἐντὸς τῆς περιφερείας αὐτῶν δίκας, οἱ δὲ ταμίαι ἁρμόδιοι εἰσὶ νὰ ἀντιπροσωπεύωσι τὸ δημόσιον καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον μόνον εἰς τὰς δίκας, τὰς προκυπτούσας ἐκ τοῦ πλειστηριασμοῦ τῶν κτημάτων τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου ἢ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, τοὐτέστι τὰς πηγαζούσας ἐκ τῆς παρὰ τοῦ ταμείου ἐπισπευδομένης ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως τῶν τοιούτων κτημάτων καὶ κατὰ φυσικὸν λόγον ἀντικείμενον ἐχούσας παράπονα τοῦ ὀφειλέτου ἀπευθυνόμενα κατὰ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ, ὡς παραδέχεται τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας, διὰ τῆς ἀνακοπῆς των οἱ ἀναιρεσείοντες δὲν παραπονοῦνται κατὰ τοῦ τρόπου τῆς κατ' αὐτῶν ἐπισπευδομένης παρὰ τοῦ ταμίου ἐκτελέσεως, ἀλλ' ἰσχυρίζονται, ὅτι εἰσὶν ἀπηλλαγμένοι τῶν ἐκ τῆς μισθώσεως, δι' ἣν καταδιώκονται, ὑποχρεώσεών των, διότι οἱ κάτοχοι τῶν ἐκμισθωθεισῶν αὐτοῖς ἐλαιῶν ἀντέστησαν καὶ δὲν ἀπέδωκαν αὐτοῖς τὸν ὀφειλόμενον φόρον, τὸ δὲ δημόσιον δὲν παρέσχεν αὐτοῖς τὴν ἀναγκαίαν συνδρομὴν, ἤγουν ἀντέταξαν παράπονα ὅλως ἄσχετα πρὸς τὴν ἐνεργουμένην ἐκτέλεσιν καὶ ἀνεκκαθάριστα· ἄρα νομίμως

ἀπεῤῥίφθη ἡ ἀνακοπὴ αὐτῶν, καθὸ ἀπευθυνθεῖσα κατὰ τοῦ ταμίου ».

§ 498. ιβ) Ζητοῦντός τινος ἁπλῶς ν' ἀποφασισθῇ ὅτι δὲν δύναται νὰ εἰσπραχθῇ τὸ ποσὸν, πρὸς πληρωμὴν τοῦ ὁποίου τὸν κατεδίωξεν ἄλλοτε ὁ ταμίας, καὶ νὰ καταδικασθῇ τὸ δημόσιον νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ διὰ τὴν καταδίωξιν ταύτην, δὲν πρόκειται περὶ διαφορᾶς ἐγερθείσης *κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν* προσωπικῆς κρατήσεως, ὥστε νὰ θεωρηθῇ ἁρμόδιον τὸ δικαστήριον, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ἐξετελέσθη ἡ προσωπικὴ κράτησις, ἀλλὰ περὶ προσωπικῆς ἀπαιτήσεως κατὰ τοῦ δημοσίου, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν νόμιμος ἀντιπρόσωπος τοῦ δημοσίου εἶναι ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργὸς καὶ ἁρμόδια τὰ τῆς πρωτευούσης δικαστήρια (1). (Διάτ. τῆς 12 Μαΐου 1835 ἐκδοθὲν συνεπείᾳ τῶν ἄρθρων 75 καὶ 17 § 2 τῆς πολ. δικ.). Απ. πολ. ΑΠ. 286 τοῦ 65, ἧς τὸ ἱστορικὸν ἔχει οὕτως· « Ὁ Α, καταδιωχθεὶς διοικητικῶς καὶ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως, ὡς ὀφείλων δρ. 28 εἰς τὸ δημόσιον διὰ τέλη χαρτοσήμου, ἠτήσατο δι' ἀνακοπῆς του ν' ἀποφασισθῇ ὅτι τὰ τέλη ταῦτα δὲν δύνανται νὰ εἰσπραχθῶσι κατὰ τὸ ἄρθρον 37 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, καὶ νὰ καταδικασθῇ τὸ δημόσιον νὰ τῷ πληρώσῃ λόγῳ ἀποζημιώσεως δρ. 40, πρὸς πληρωμὴν τῶν ὁποίων κατεδιώχθη ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ διοικητικοῦ ταμίου ».

§ 499. ιγ) Τὸ ἐδ. 3 τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ ἀπὸ 10 Απριλ. 1858 νόμου (σελ. 93 ἐφημ. Κυβερν. τοῦ 58) περὶ τῶν οἰκοπέδων Πατρῶν δὲν ἀφήρεσεν ἀπὸ τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸν τὸ δικαίωμα νὰ διορίζῃ πληρεξούσιον πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου καὶ νὰ τὸ ἀντιπροσωπεύῃ. Απ. πολ. ΑΠ. 90 τοῦ 62.

§ 500. Ἐνίοτε ἀντιπροσωπεύουσι τὸ δημόσιον οἱ ταμίαι καὶ οἰκονομικοὶ ἔφοροι. Ἐφημ. Κυβερν. τοῦ 1839 σ. 120, τοῦ 1845 σ. 62.

Ἴδωμεν ἤδη τὰ ἐν τῇ νομολογίᾳ, εἰς ἣν εὕρηνται, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, καὶ ταῦτα·

α) Οἰκονομικοὶ ἔφοροι.

§ 501. Κατὰ τὸν δ' § τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ 23 Δεκεμβρίου 1839 διατάγματος, οἱ οἰκονομικοὶ ἐπίτροποι ἀντεπροσώπευον τὸ

(1) Πρβ. τὴν λ. Δωσιδικία.

δημόσιον ἐνώπιον τῶν τακτικῶν ἢ διοικητικῶν δικαστηρίων, δὲν ἔχουσι δ' ἀνάγκην εἰδικῆς πληρεξουσιότητος τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 11 τοῦ 44, ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. τόμ. ἑ σ: 707.

§ 502. Οἱ οἰκονομικοὶ ἔφοροι δύνανται, κατὰ τὴν διεξαγωγὴν ἀποδείξεώς τινος, νὰ διορίζωσι καὶ πληρεξούσιον. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 164 τοῦ 46 (Νομικ. σελ. 4682).

§ 503. Κατὰ τὸ ἄρθρ. πρῶτον ἐδ. ἑ τοῦ ἀπὸ 16 Μαΐου 1845 διατ. περὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐφόρων, οὗτοι, προκειμένου περὶ ἀκινήτου ἐθνικῆς περιουσίας, δύνανται, καθὸ διαχειρισταὶ τῆς κατὰ τὴν περιφέρειαν αὐτῶν ἐθνικῆς περιουσίας καὶ δυνάμει τοῦ εἰρημένου νόμου καὶ τοῦ νόμ. 58 Π (3. 3), νὰ ἐνεργήσωσι καὶ τὸ ἔνδικον τῆς ἀναιρέσεως μέσον ἄνευ ἄλλης εἰδικῆς ἐντολῆς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 1 τοῦ 47, ἣν ἴδε εἰς Εὐρ τ. ἑ σ. 708 § 9.

§ 504-505. Εἰς τὸν οἰκ. ἔφορον ἐπιδίδονται ἐγκαίρως δικόγραφα; Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται τὰ ἑξῆς (1)·

α) Τὸ δημόσιον ἐνήγαγεν ἐνώπιον τῶν ἐν Πάτραις Πρωτοδικῶν τὸν Κοκοράκην, συνεπείᾳ δὲ ἐφέσεως ἡ ὑπόθεσις μετεβιβάσθη εἰς τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφετ., ὅπερ ἐξέδοτο ἐρήμην ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν ἀνέκοψεν ὁ ἐναγόμενος. Ἀνεφύη οὖν τὸ ζήτημα, ἂν ὁ οἰκ. ἔφορος Ναυπλίας, ἔνθα ἑδρεύει τὸ δικαστήριον, παρ' ᾧ ὑπῆρχεν ἐκκρεμὴς ἡ δίκη, ἦτον ἁρμόδιος νὰ παραλάβῃ ἔγγραφα; Τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφετ. (ἀπ. 680 τοῦ 55) ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, ἀλλ' ὁ ΑΠ. (ἀπ. 224 τοῦ 1856) ἀνῄρεσεν αὐτὴν, σκεφθεὶς, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρον ά ἐδ. πέμπτον τοῦ διατάγματος τῆς 16 Μαΐου 1845 οἱ οἰκ. ἔφοροι εἰσὶ τὰ ἄμεσα ὄργανα τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ὡς πρὸς τὴν διαχείρισιν τῆς ἐθνικῆς περιουσίας, καὶ ἀντιπροσωπεύουσι τὸ δημόσιον ἀμέσως καὶ ἐμμέσως ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, ἐκτὸς τῶν ὁριζομένων περιπτώσεων· ἐκ τούτου δὲ προκύπτει, ὅτι, ὑπαρχούσης δίκης τοῦ δημοσίου περὶ διεκδικήσεως ἐθνικῆς περιουσίας ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τοῦ τόπου, ἔνθα ἑδρεύει ὁ οἰκ. ἔφορος, οὗτος ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀντι-

---

(1) Πρβ. κατ. § 515—519 καὶ ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 11382 (περὶ ἐφέσεως) καὶ Εὐρ. Ἀξελοῦ σελ. 121 § 65, ἅτινα, οἰκονομίας χάριν, παραλείπω.—Ἀπόφασις ἐπιδοθεῖσα εἰς διοικητικὸν ταμίαν ὡς ἀντίκλητον καὶ ἀντιπρόσωπον ἄλλου ταμίου καλῶς ἐπεδόθη. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 404 τοῦ 41.

προσωπεύη τὸ δημόσιον, νὰ παραλαμβάνη δικόγραφ, νὰ κοινοποιῇ τοιαῦτα κτλ. (1).

β) Ὁ οἰκ. ἔφορος Μεσολογγίου, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἐκκλ. ταμείου, ἐξητήσατο ν' ἀνασταλῇ ὁ πλειστηριασμὸς οἰκίας κατασχεθείσης παρὰ τοῦ Γουλιμῆ, μέχρις οὗ δικασθῇ ἡ κατὰ τῆς κατασχέσεως ἀνακοπή, ἣν ἔκαμε τὸ ἐκκλ. ταμεῖον ὡς ἐνυπόθηκος δανειστὴς τοῦ ὀφειλέτου.—Εἰς τὴν δίκην ταύτην ἀνεφύη τὸ ζήτημα, ἂν τὸ τοιχοκόλλητον γραμμάτιον ἠδύνατο νὰ κοινοποιηθῇ εἰς τὸν ταμίαν, καὶ ἂν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ οἰκ. ἔφορος ἠδύνατο νὰ ἐκπροσωπεύσῃ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τὸ δημόσιον καὶ τὸ ἐκκλ. ταμεῖον, καὶ ἄνευ ῥητῆς πληρεξουσιότητος τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ; Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον (ἀπ. 11899) εἶπεν, ὅτι ὁ ταμίας δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκπροσωπεῖν τὸ δημόσιον κατὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ τοιχοκολλήτου γραμματίου, μὴ προκειμένης ἀναγκαστικῆς καταδιώξεως ὀφειλέτου τοῦ δημοσίου, ἐνεργουμένης δι' αὐτοῦ, οὔτε ὑποθέσεως ἀναγομένης ἐν γένει εἰς τὰ ταμιακὰ καθήκοντα. Ὁ ΑΠ. (ἀπ. πολ. 267 τοῦ 54) ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην.

γ) Ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργὸς ἐζήτησε τὴν ἀκύρωσιν πλειστηριασμοῦ κτημάτων τοῦ Σισίνη, ἐφ' ὧν εἶχεν ὑποθήκην, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι δὲν εἰδοποιήθη· εἰς τὴν δίκην ταύτην ἀνεφύη τὸ ζήτημα, ἂν καλῶς τὸ τοιχοκόλλητον γραμμάτιον εἶχε κοινοποιηθῇ εἰς τὸν ταμίαν ὡς ἀντιπρόσωπον τοῦ δημοσίου εἰς τὰς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν δίκας; τὸ ἐν Ν. Ἐφ. (ἀπ. 548 καὶ 695 τοῦ 52) ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, τὰς ἀποφάσεις δὲ ταύτας ἐπεκύρωσε καὶ ὁ ΑΠ. διὰ τῆς 71 τοῦ 53, διὰ τὸν λόγον ὅτι οἱ ταμίαι ἐκπροσωποῦσι τὸ δημόσιον κατὰ τὰς δίκας τὰς ἐκ τοῦ πλειστηριασμοῦ

---

(1) Ἡ ἐπίδοσις λοιπὸν τῆς ἀνακοπῆς νομίμως γίνεται εἰς τὸν οἰκ. ἔφορον, ὅταν οὗτος ἀντεπροσώπευε τὸ δημόσιον εἰς τὴν δίκην, μὴ ἀμφισβητοῦντος τοῦ δημοσίου, ὅτι ἠδύνατο νὰ τὸ ἀντιπροσωπεύσῃ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 266 τοῦ 64.—Εἰς οἰκονομικὸν ἔφορον ἄλλης περιφερείας ἐπιδίδονται ἐγκύρως δικόγραφα, ὅταν οὗτος ἔλαβε πληρεξουσιότητα νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὸ δημόσιον εἰς τὴν δίκην. Ἀπ. 15370 τοῦ 57 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἐκδοθεῖσα ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐκείνης δίκης, περὶ ἧς ἡ ἀνωτέρω 224 τοῦ 66.—Ὁ οἰκ. ἔφορος ἔχει δικαίωμα νὰ ὑπογράφῃ ἐφετήρια καὶ ἀναιρετήρια περὶ κτημάτων κειμένων ἐν τῇ περιφερείᾳ του, καὶ ἂν δὲν εὑρεύῃ ἐν τῇ περιφερείᾳ του τὸ δικαστήριον, εἰς ὃ ἡ αἴτησις ἀπευθύνεται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 177 τοῦ 64.

τῶν κτημάτων τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου, ἐνταῦθα δὲ πρόκειται ἁπλῶς περὶ τοῦ δημοσίου, ὡς ἐνυποθήκου δανειστοῦ.

δ) Ὁ Χριστόπουλος καὶ λοιποὶ ἐνήγαγον τὸ δημόσιον ζητήσαντες ν' ἀπαλλαχθῶσι τῆς πληρωμῆς τοῦ φόρου τῆς ἐπικαρπίας τοῦ σίτου καὶ τοῦ οἴνου. Εἰς τὴν δίκην ταύτην ἀνεφύη τὸ ζήτημα ἂν οἱ οἰκ. ἐπίτροποι ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ δέχωνται ἀγωγὰς κατὰ τοῦ δημοσίου; Τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφετεῖον (ἀπ. 73 τοῦ 46 (1) ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα· ἀλλ' ὁ ΑΠ. (ἀπ. 3 τοῦ 54) ἀνήρεσεν αὐτὴν σκεφθεὶς, ὅτι τὸ τέταρτον ἐδάφιον τοῦ ά ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 23 Δεκεμβρίου 1839 διάταγμα δὲν χορηγεῖ εἰς τοὺς οἰκον. ἐπιτρόπους δικαίωμα νὰ ὑπερασπίζωνται τὸ δημόσιον μόνον ἐνεργητικῶς, ἤτοι ὅτι δύνανται μόνον νὰ κινῶσιν ἀγωγὰς ἐν ὀνόματι τοῦ δημοσίου καὶ οὐχὶ νὰ παραλαμβάνωσι τὰς κατ' αὐτοῦ γενομένας· μάλιστα ἡ ἔκφρασις τοῦ διατάγματος, μὴ ποιοῦσα διάκρισιν, ἀποδεικνύει, ὅτι ὀφείλουν νὰ παραλαμβάνωσι καὶ τὰς κατὰ τοῦ δημοσίου ἀγωγὰς ὁσάκις πρόκειται περὶ ἀντικειμένων ὑπαγομένων εἰς τὴν περιφέρειάν των, διότι τότε κυρίως τίθενται εἰς θέσιν νὰ ὑπερασπισθῶσι τὸ δημόσιον.

ϐ) *Ταμίαι διοικητικοί* (2).

§ 506. Περὶ διαφόρων περιπτώσεων, καθ' ἃς οἱ διοικητικοὶ ταμίαι δὲν ἔχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀντιπροσωπεύσωσι τὸ δημόσιον, ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω (§ 487 ἐπ.). Ἰδοὺ δὲ καὶ περιπτώσεις τινὲς, καθ' ἃς ἀπεφασίσθη ὅτι ἔχουσι τὸ δικαίωμα αὐτό.

§ 507. Ὁ ταμίας δύναται νὰ παριστᾷ τὸ δημόσιον μόνον καθόσον ἡ διαφορὰ περιορίζεται εἰς τοῦτο, ἂν τὸ χρέος καθαρόν ἐστιν ἢ οὔ· ἀκαθαρίστου δ' ὄντος τοῦ χρέους καὶ ἐξαρτωμένου μάλιστα ἐκ τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος, ἂν τὸ φορολογούμενον κτῆμα ἦναι ἐθνικὸν ἢ ἰδιόκτητον, ὁ ταμίας δὲν δύναται ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τὸ δημόσιον, διότι ἐπὶ διαφορῶν περὶ δεσποτείας ἀκινήτου ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργὸς καὶ ὁ ἔφορος εἰσὶν οἱ μόνοι ἀντιπρόσωποι τοῦ δημοσίου· ἡ δεσποτεία δ' αὕτη δὲν δύναται νὰ δικασθῇ εἰς δίκην περὶ διοικητικὴν ἐκτέλεσιν, καθ' ἣν τὸ δημόσιον ἀντε-

---

(1) Ἐν νομικῇ σελ. 4638 εὑρίσκετε τὴν ἀπόφασιν τῶν ἐφετῶν, ἐν σελ. δὲ 5631 τῆς αὐτῆς ἐφημ. εὕρηται καὶ ἑτέρα, ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἀπόφασις τῶν αὐτῶν ἐφετῶν, ἡ 548 τοῦ 52.

(2) Πρβ. τὴν λ. Χρέη καθυστεροῦντα κατ. § 534 ἐπ.

προσωπεύετο ὑπὸ τοῦ ταμίου. Απ. πολ. ΑΠ. 92 τοῦ 67, ἀναιρ. τὴν 1265 τοῦ 65 καὶ 226 τοῦ 66 ἀπ. Εφ. Ναυπλ.

§ 508. Προκειμένου περὶ ἀντιῤῥήσεως κατὰ τῆς καταδιώξεως τῆς, ἕνεκα καθυστεροῦντος ποιμνιακοῦ φόρου, ὑπὸ ταμίου τινὸς γενομένης, οὗτος δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναιρέσεως μέσου. Απ. πολ. Αρ. Π. 208 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 619 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλ. Εφ.

§ 509. Τὰ περὶ ταμιῶν διατάγματα παραχωροῦν εἰς τοὺς ταμίας τὸ δικαίωμα νὰ καταδιώκωσιν αὐτεπαγγέλτως τοὺς ἐντὸς τῆς περιφερείας των ὀφειλέτας τοῦ δημοσίου, καὶ δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην γενικῆς ἢ εἰδικῆς πληρεξουσιότητος, ἵνα παρασταθῶσιν ἐπὶ δικαστηρίου, ἢ νὰ ἐνεργήσωσι τὸ ἔνδικον τῆς ἀναιρέσεως μέσον. Απ. πολ. ΑΠ. 180 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 414 καὶ 829 τοῦ 51 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Εφετῶν (1).

§ 510. Ὁ ταμίας, προκειμένου περὶ δίκης προκυψάσης ἐκ τῆς κατασχέσεως ἰδιωτικῶν κτημάτων πρὸς ἔκτισιν καθυστερουμένων πρὸς τὸ δημόσιον ἐγγείων φόρων, δύναται νὰ ζητήσῃ ἀπ' εὐθείας ἀναίρεσιν κατὰ τῆς ἀποφάσεως, ἄνευ πληρεξουσιότητος τοῦ ὑπουργείου. ἄρθρ. 1 ἐδ. ε τοῦ περὶ καθηκ. τῶν ἐπαρχ. ἐφόρων, διάτ. καὶ νόμος τῆς 17 Μαΐου 1845 Απ. ΑΠ. 275 τοῦ 53.

§ 511. Τίς ἀντιπροσωπεύει τὸ δημόσιον κατὰ τὴν καταδίωξιν τῶν καθυστερούντων; οἱ Ταμίαι, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τὸν τῆς 16 Μαΐου 1845 νόμον, ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 1 § 5 τοῦ περὶ καθηκόντων τῶν οἰκ. ἐφόρων διατάγματος, καὶ ἀπὸ τὰ διατάγματα τῆς 14 Ἰουλίου 1857 καὶ 23 Ἰουνίου 1838. Απ. Εφ. Ναυπλ. 491 τοῦ 54 (ἐν Νομ. σελ. 5945.—ὅρα κατ. § 534 ἐπ.

§ 512. Ὁ Κυριακάκος ἀνέκοψε τὴν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐνεργηθεῖσαν κατάσχεσιν ἐπί τινων κινητῶν πραγμάτων του πρὸς εἴσπραξιν φόρου. Εἰς τὴν δίκην ταύτην ἀνεφύη τὸ ζήτημα ἂν ὁ ταμίας ἦτον ἁρμόδιος ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τὸ δημόσιον; ὁ ΑΠ. (ἀπ. 3 τοῦ 1854) εἶπεν, ὅτι αἱ δίκαι αἱ ἀναφυόμεναι ἀπὸ τοῦ πλειστηριασμοῦ τῶν κτημάτων τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου διεξάγονται παρὰ τῶν ταμιῶν καὶ οὐχὶ τῶν οἰκ. ἐφόρων, καὶ ὅτι ὁ ταμίας ἦτο τὸ ἁρμόδιον πρόσωπον ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τὸ δημόσιον εἰς τὴν δίκην ταύτην κατὰ τὸ ἄρθ. 4 ἐδ. α τοῦ διατάγμ. τῆς 23 Δεκεμβρίου 1839 περὶ οἰκον. ἐπιτρόπων καὶ τὸ ἄρθρ. 5 ἐδ. α

---

(1) Πρβ. ὑπὸ αὐτὸ πνεῦμα τὴν 16506 ἀπ. Εφ. Αθ. ἐν Νομ. Μελ. φύλλ. 11.

μὲ τὸν σπαχὴν συμφωνηθεῖσαν ἀποκοπὴν (κεσέμι), θεωρεῖται καὶ ἐνώπιον τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου ὡς ἀποκτήσας δικαίωμα τοῦ νὰ μὴ ἐξωσθῇ τοῦ ἐθνικοῦ κτήματος; Ἴδε Εὐρ. τόμ. ϛ' σελ. 459 § καὶ 4 σελ. 449 § 69.

§ 479. Τὸ δημόσιον δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ ἐδαφικὸν τέλεσμα, ὅπερ ὁ ἐναγόμενος ἐπλήρονεν ἐπὶ Τουρκοκρατίας; Οὐχί· ἐπειδὴ τοῦτο ἀπαιτεῖ προσωπικὴν ἀπαίτησιν, μὴ περιελθοῦσαν εἰς τὸ δημόσιον δικαιώματι τοῦ πολέμου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 332 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 670 τοῦ 61 ἀτ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 479[2]. Ὁ Ν, ἐνήγαγε τὸ δημόσιον, ἐκθέσας, ὅτι πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων κατέχει κτήματά τινα, τὰ ὁποῖα τὸ δημόσιον τοῦ ἀφήρησεν, ἀξιοῦν ὅτι περιῆλθον αὐτῷ δικαιώματι κατακτήσεως, καὶ ἐζήτησε τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν. Ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ ἐπήχθη ὅρκος εἰς τὸν ἀντιπροσωπεύοντα τὸ δημόσιον ὑπουργὸν, ἂν ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐπληρώνετο φόρος ὡρισμένος, ἀλλὰ τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (ἀπ. 10589 τοῦ 53) δὲν ἐθεώρησε τὸν ὅρκον αὐτὸν, ὡς ἔχοντα ἐπιῤῥοήν. Ἀναιρέσεως αἰτηθείσης, ὁ ΑΠ. εἶπεν (ἀπ. 254 τοῦ 58), ὅτι ὁ ὅρκος ἦτον ἀλυσιτελὴς, καθότι ἡ συμφωνία τοῦ πρώην Ὀθωμανοῦ περὶ τῆς κατ' ἀποκοπὴν δόσεως ὡρισμένου ποσοῦ προϊόντων δὲν περιορίζει τὴν ἐξουσίαν τοῦ δημοσίου, καθὸ κυρίου τῶν αὐτῶν γαιῶν τοῦ διαθέτειν αὐτὰς, ὅπως βούλεται.

Σμύρις. — Ποίας πράξεις καὶ συμβάσεις δύναται τὸ δημόσιον, ἄνευ νόμου, νὰ συνάψῃ; Αναγνώρισις ἰδιοκτησίας. Αποζημίωσις.

§ 480. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δύναται νὰ συνάψῃ σύμβασιν περὶ σμύριδος ἄνευ νόμου; ἡ προπαρασκευὴ δὲ νομοσχεδίου ἀποτελεῖ ἀποδοχὴν προτάσεως τινὸς τοῦ ἀντιδίκου, συμφωνούσης μὲ τὸ νομοσχέδιον; Ὄχι. Ὅρα τὴν 267 τοῦ 1858 ἀπ. τοῦ ΑΠ. ., κυροῦσαν τὴν 630 τοῦ 1858 Ἐφ. Ν. — Πρβ. ἀπόφ. Ἐφ. Αθ. 15994 τοῦ 58.

§ 481. Ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργὸς ἔχει τὸ δικαίωμα, δυνάμει ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργ. συμβουλίου, ν' ἀναγνωρίσῃ τινὰ κάτοχον γαιῶν, θεωρουμένων ἄλλως ὡς ἐθνικῶν; Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 72 τοῦ 65.

Σημ. Ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ (1) εὕρηνται καὶ ἕτερα σχετικὰ ζητήματα—Ὅρα ἀνωτ. § 67—90.

---

(1) Τὸ δημόσιον δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀφαιρέσῃ τὸ διὰ τίτλου

§ 481 [2]. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δύναται ἐγκύρως νὰ παραχωρήσῃ ἐθνικὸν γήπεδον εἴς τινα πρὸς ἀνέγερσιν ὑδρομύλου ἐπὶ τῇ πληρωμῇ ὡρισμένου ἐτησίου μισθώματος ὑποκειμένου εἰς τὸ ληφθησόμενον παρὰ τῆς Κυβερνήσεως μέτρον περὶ τῶν ἐπὶ φθαρτῶν κτημάτων οἰκοδομῶν τοῦ 1860;—Ναί, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 19 τοῦ 60 ἀπόφ. ΑΠ. (ἀναιρέσασαν τὴν ὑπ' ἀριθ. 245 τοῦ 1859 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετ.), διότι (φέρει ἡ τοῦ ΑΠ. ἀπόφασις), κατὰ τὸ περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ διάταγμα τῆς 3 Ἀπριλίου 1833, ἡ διοίκησις τῆς ὁλικῶς χρησίμου περιουσίας τοῦ Κράτους εἰς ἀκίνητα κτήματα, τὰ ἐπὶ τῶν ὑδάτων του δικαιώματα, τὰ ἐνοίκια διὰ τὴν χρῆσιν δημοσίων ὑδάτων, ἡ χρῆσις τῶν ἐθνικῶν μύλων κτλ. ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ὑπουργείου αὐτοῦ. Πρβ. ἀν. § 476 [4].

§ 481 [3]. Κατὰ τὸ τέταρτον ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει τετάρτης τῶν Ἑλλήνων συνελεύσεως, ἰσχύον καὶ μέχρι τοῦ 1835, οὐδὲν μέτρον σχέσιν ἔχον μὲ τὴν περιουσίαν ἢ τοὺς οἰκονομικοὺς πόρους τοῦ κράτους δύναται νὰ ληφθῇ, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Γερουσίας. Ὅθεν ἡ ἀποζημίωσις δι' ὀφειλὴν, γενομένη ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματείας, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Γερουσίας, δὲν εἶναι ἔγκυρος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 175 τοῦ 53 (1).

Περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ ὑπογραφῆς τῶν διαταγμάτων (4).

§ 482. Ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ὑπουργοῦ ὑπὸ τὰ ἀρχικὰ μόνον στοιχεῖα δὲν ἔχει μὲν ὑποχρεωτικὴν δύναμιν, ἀλλ' οὐχ ἧττον δύναται νὰ ἔχῃ οὐσιώδη ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἔκβασιν τῆ, δίκης, καὶ τὸ δικαστήριον ὀφείλει κατ' αἴτησιν τοῦ διαδίκου νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν περὶ τούτου ἀπόδειξιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 179 τοῦ 49 (5).

§ 484. Ἐν τῷ διατάγματι, δι' οὗ ἐγκρίνεται ἡ μεταξὺ τοῦ Δ. καὶ τοῦ δημοσίου σύμβασις, ἀπαιτεῖται ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ; ναί, ὅρα τὴν ἀπόφασιν ἐν Εὐρ. ς' σελ. 158.

κτητικοῦ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀποκτηθὲν κτῆμα, οὔτε τοὺς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀποκτηθέντας τίτλους νὰ προσβάλῃ. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 279 τοῦ 59.

(1) Πρβ. ἀνωτέρω § 67—90.

(2) Πρβ. τὴν λ. Διατάγματα.

(3) Πρβ. τὴν λ. Ὑπομνήματα § 33 ἐπ. ἔνθα περὶ τῆς ἐν τοῖς ἐγγράφοις ὑπογραφῆς.

μὲ τὸν σπαχὴν συμφωνηθεῖσαν ἀποκοπὴν (κεσέμι), θεωρεῖται καὶ ἐνώπιον τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου ὡς ἀποκτήσας δικαίωμα τοῦ νὰ μὴ ἐξωσθῇ τοῦ ἐθνικοῦ κτήματος; Ἴδε Εὐρ. τόμ. ς' σελ. 459 § καὶ 4 σελ. 449 § 69.

§ 479. Τὸ δημόσιον δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ ἐδαφικὸν τέλεσμα, ὅπερ ὁ ἐναγόμενος ἐπλήρονεν ἐπὶ Τουρκοκρατίας; Οὐχί· ἐπειδὴ τοῦτο ἀπαιτεῖ προσωπικὴν ἀπαίτησιν, μὴ περιελθοῦσαν εἰς τὸ δημόσιον δικαιώματι τοῦ πολέμου. Απ. πολ. ΑΠ. 332 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 670 τοῦ 61 ἀτ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 479 [2]. Ὁ Ν, ἐνήγαγε τὸ δημόσιον, ἐκθέσας, ὅτι πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων κατέχει κτήματά τινα, τὰ ὁποῖα τὸ δημόσιον τοῦ ἀφῄρησεν, ἀξιοῦν ὅτι περιῆλθον αὐτῷ δικαιώματι κατακτήσεως, καὶ ἐζήτησε τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν. Ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ ἐπήχθη ὅρκος εἰς τὸν ἀντιπροσωπεύοντα τὸ δημόσιον ὑπουργὸν, ἂν ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐπληρώνετο φόρος ὡρισμένος, ἀλλὰ τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (ἀπ. 10589 τοῦ 53) δὲν ἐθεώρησε τὸν ὅρκον αὐτὸν, ὡς ἔχοντα ἐπιῤῥοήν. Αναιρέσεως αἰτηθείσης, ὁ ΑΠ. εἶπεν (ἀπ. 254 τοῦ 58), ὅτι ὁ ὅρκος ἦτον ἀλυσιτελὴς, καθότι ἡ συμφωνία τοῦ πρώην Ὀθωμανοῦ περὶ τῆς κατ' ἀποκοπὴν δόσεως ὡρισμένου ποσοῦ προϊόντων δὲν περιορίζει τὴν ἐξουσίαν τοῦ δημοσίου, καθὸ κυρίου τῶν αὐτῶν γαιῶν τοῦ διαθέτειν αὐτὰς, ὅπως βούλεται.

Σμύρις. —Ποίας πράξεις καὶ συμβάσεις δύναται τὸ δημόσιον, ἄνευ νόμου, νὰ συνάψῃ; Αναγνώρισις ἰδιοκτησίας. Ἀποζημίωσις.

§ 480. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δύναται νὰ συνάψῃ σύμβασιν περὶ σμύριδος ἄνευ νόμου; ἡ προπαρασκευὴ δὲ νομοσχεδίου ἀποτελεῖ ἀποδοχὴν προτάσεως τινὸς τοῦ ἀντιδίκου, συμφωνούσης μὲ τὸ νομοσχέδιον; Ὄχι. Ὅρα τὴν 267 τοῦ 1858 ἀπ. τοῦ ΑΠ. ., κυροῦσαν τὴν 630 τοῦ 1858 Ἐφ. Ν. — Πρβ. ἀπόφ. Ἐφ. Αθ. 15994 τοῦ 58.

§ 481. Ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργὸς ἔχει τὸ δικαίωμα, δυνάμει ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργ. συμβουλίου, ν' ἀναγνωρίσῃ τινὰ κάτοχον γαιῶν, θεωρουμένων ἄλλως ὡς ἐθνικῶν; Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 72 τοῦ 65.

Σημ. Ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ (1) εὕρηνται καὶ ἕτερα σχετικὰ ζητήματα—Ὅρα ἀνωτ. § 67—90.

(1) Τὸ δημόσιον δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀφαιρέσῃ τὸ διὰ τίτλου

§ 481 2. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δύναται ἐγκύρως νὰ παραχωρήσῃ ἐθνικὸν γήπεδον εἴς τινα πρὸς ἀνέγερσιν ὑδρομύλου ἐπὶ τῇ πληρωμῇ ὡρισμένου ἐτησίου μισθώματος ὑποκειμένου εἰς τὸ ληφθησόμενον παρὰ τῆς Κυβερνήσεως μέτρον περὶ τῶν ἐπὶ φθαρτῶν κτημάτων οἰκοδομῶν τοῦ 1860;—Ναί, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 19 τοῦ 60 ἀπόφ. ΑΠ. (ἀναιρέσασαν τὴν ὑπ' ἀριθ. 245 τοῦ 1859 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετ.), διότι (φέρει ἡ τοῦ ΑΠ. ἀπόφασις), κατὰ τὸ περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ διάταγμα τῆς 3 Ἀπριλίου 1833, ἡ διοίκησις τῆς ὁλικῶς χρησίμου περιουσίας τοῦ Κράτους εἰς ἀκίνητα κτήματα, τὰ ἐπὶ τῶν ὑδάτων του δικαιώματα, τὰ ἐνοίκια διὰ τὴν χρῆσιν δημοσίων ὑδάτων, ἡ χρῆσις τῶν ἐθνικῶν μύλων κτλ. ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ὑπουργείου αὐτοῦ. Πρβ. ἀν. § 476 4.

§ 481 3. Κατὰ τὸ τέταρτον ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει τετάρτης τῶν Ἑλλήνων συνελεύσεως, ἰσχύον καὶ μέχρι τοῦ 1835, οὐδὲν μέτρον σχέσιν ἔχον μὲ τὴν περιουσίαν ἢ τοὺς οἰκονομικοὺς πόρους τοῦ κράτους δύναται νὰ ληφθῇ, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Γερουσίας. Ὅθεν ἡ ἀποζημίωσις δι' ὀφειλήν, γενομένη ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματείας, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Γερουσίας, δὲν εἶναι ἔγκυρος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 175 τοῦ 53 (1).

Περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ ὑπογραφῆς τῶν διαταγμάτων (4).

§ 482. Ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ὑπουργοῦ ὑπὸ τὰ ἀρχικὰ μόνον στοιχεῖα δὲν ἔχει μὲν ὑποχρεωτικὴν δύναμιν, ἀλλ' οὐχ ἧττον δύναται νὰ ἔχῃ οὐσιώδη ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἔκβασιν τῆ, δίκης, καὶ τὸ δικαστήριον ὀφείλει κατ' αἴτησιν τοῦ διαδίκου νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν περὶ τούτου ἀπόδειξιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 179 τοῦ 49 (5).

§ 484. Ἐν τῷ διατάγματι, δι' οὗ ἐγκρίνεται ἡ μεταξὺ τοῦ Δ. καὶ τοῦ δημοσίου σύμβασις, ἀπαιτεῖται ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ; ναί, ὅρα τὴν ἀπόφασιν ἐν Εὐρ. ς' σελ. 158.

κτητικοῦ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀποκτηθὲν κτῆμα, οὔτε τοὺς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀποκτηθέντας τίτλους νὰ προσβάλῃ. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 279 τοῦ 59.

(1) Πρβ. ἀνωτέρω § 67—90.

(2) Πρβ. τὴν λ. Διατάγματα.

(3) Πρβ. τὴν λ. Ὑπομνήματα § 33 ἐπ. ἔνθα περὶ τῆς ἐν τοῖς ἐγγράφοις ὑπογραφῆς.

μὲ τὸν σπαχὴν συμφωνηθεῖσαν ἀποκοπὴν (κεσέμι), θεωρεῖται καὶ ἐνώπιον τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου ὡς ἀποκτήσας δικαίωμα τοῦ νὰ μὴ ἐξωσθῇ τοῦ ἐθνικοῦ κτήματος; Ἴδε Εὐρ. τόμ. ς' σελ. 459 § καὶ 4 σελ. 449 § 69.

§ 479. Τὸ δημόσιον δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ ἐδαφικὸν τέλεσμα, ὅπερ ὁ ἐναγόμενος ἐπλήρονεν ἐπὶ Τουρκοκρατίας; Οὐχί· ἐπειδὴ τοῦτο ἀπαιτεῖ προσωπικὴν ἀπαίτησιν, μὴ περιελθοῦσαν εἰς τὸ δημόσιον δικαιώματι τοῦ πολέμου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 332 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 670 τοῦ 61 ἀτ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 479[2]. Ὁ Ν, ἐνήγαγε τὸ δημόσιον, ἐκθέσας, ὅτι πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων κατέχει κτήματά τινα, τὰ ὁποῖα τὸ δημόσιον τοῦ ἀφήρησεν, ἀξιοῦν ὅτι περιῆλθον αὐτῷ δικαιώματι κατακτήσεως, καὶ ἐζήτησε τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν. Ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ ἐπήχθη ὅρκος εἰς τὸν ἀντιπροσωπεύοντα τὸ δημόσιον ὑπουργὸν, ἂν ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐπληρώνετο φόρος ὡρισμένος, ἀλλὰ τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (ἀπ. 10589 τοῦ 53) δὲν ἐθεώρησε τὸν ὅρκον αὐτὸν, ὡς ἔχοντα ἐπιῤῥοήν. Ἀναιρέσεως αἰτηθείσης, ὁ ΑΠ. εἶπεν (ἀπ. 254 τοῦ 58), ὅτι ὁ ὅρκος ἦτον ἀλυσιτελὴς, καθότι ἡ συμφωνία τοῦ πρώην Ὀθωμανοῦ περὶ τῆς κατ' ἀποκοπὴν δόσεως ὡρισμένου ποσοῦ προϊόντων δὲν περιορίζει τὴν ἐξουσίαν τοῦ δημοσίου, καθὸ κυρίου τῶν αὐτῶν γαιῶν τοῦ διαθέτειν αὐτὰς, ὅπως βούλεται.

Σμύρις.—Ποίας πράξεις καὶ συμβάσεις δύναται τὸ δημόσιον, ἄνευ νόμου, νὰ συνάψῃ; Αναγνώρισις ἰδιοκτησίας. Ἀποζημίωσις.

§ 480. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δύναται νὰ συνάψῃ σύμβασιν περὶ σμύριδος ἄνευ νόμου; ἡ προπαρασκευὴ δὲ νομοσχεδίου ἀποτελεῖ ἀποδοχὴν προτάσεως τινὸς τοῦ ἀντιδίκου, συμφωνούσης μὲ τὸ νομοσχέδιον; Ὄχι. Ὅρα τὴν 267 τοῦ 1858 ἀπ. τοῦ ΑΠ. ., κυροῦσαν τὴν 630 τοῦ 1858 Ἐφ. Ν. — Πρβ. ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 15994 τοῦ 58.

§ 481. Ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργὸς ἔχει τὸ δικαίωμα, δυνάμει ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργ. συμβουλίου, ν' ἀναγνωρίσῃ τινὰ κάτοχον γαιῶν, θεωρουμένων ἄλλως ὡς ἐθνικῶν; Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 72 τοῦ 65.

Σημ. Ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ (1) εὕρηνται καὶ ἕτερα σχετικὰ ζητήματα—ὅρα ἀνωτ. § 67—90.

---

(1) Τὸ δημόσιον δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀφαιρέσῃ τὸ διὰ τίτλου

§ 481². Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δύναται ἐγκύρως νὰ παραχωρήσῃ ἐθνικὸν γήπεδον εἴς τινα πρὸς ἀνέγερσιν ὑδρομύλου ἐπὶ τῇ πληρωμῇ ὡρισμένου ἐτησίου μισθώματος ὑποκειμένου εἰς τὸ ληφθησόμενον παρὰ τῆς Κυβερνήσεως μέτρον περὶ τῶν ἐπὶ φθαρτῶν κτημάτων οἰκοδομῶν τοῦ 1860;—Ναί, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 19 τοῦ 60 ἀπόφ. ΑΠ. (ἀναιρέσασαν τὴν ὑπ' ἀριθ. 245 τοῦ 1859 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετ.), διότι (φέρει ἡ τοῦ ΑΠ. ἀπόφασις), κατὰ τὸ περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ διάταγμα τῆς 3 Ἀπριλίου 1833, ἡ διοίκησις τῆς ὅλικῶς χρησίμου περιουσίας τοῦ Κράτους εἰς ἀκίνητα κτήματα, τὰ ἐπὶ τῶν ὑδάτων του δικαιώματα, τὰ ἐνοίκια διὰ τὴν χρῆσιν δημοσίων ὑδάτων, ἡ χρῆσις τῶν ἐθνικῶν μύλων κτλ. ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ὑπουργείου αὐτοῦ. Πρβ. ἀν. § 476⁴.

§ 481³. Κατὰ τὸ τέταρτον ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει τετάρτης τῶν Ἑλλήνων συνελεύσεως, ἰσχύον καὶ μέχρι τοῦ 1835, οὐδὲν μέτρον σχέσιν ἔχον μὲ τὴν περιουσίαν ἢ τοὺς οἰκονομικοὺς πόρους τοῦ κράτους δύναται νὰ ληφθῇ, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Γερουσίας. Ὅθεν ἡ ἀποζημίωσις δι' ὀφειλὴν, γενομένη ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματείας, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Γερουσίας, δὲν εἶναι ἔγκυρος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 175 τοῦ 53 (1).

Περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ ὑπογραφῆς τῶν διαταγμάτων (4).

§ 482. Ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ὑπουργοῦ ὑπὸ τὰ ἀρχικὰ μόνον στοιχεῖα δὲν ἔχει μὲν ὑποχρεωτικὴν δύναμιν, ἀλλ' οὐχ ἧττον δύναται νὰ ἔχῃ οὐσιώδη ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἔκβασιν τῆ, δίκης, καὶ τὸ δικαστήριον ὀφείλει κατ' αἴτησιν τοῦ διαδίκου νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν περὶ τούτου ἀπόδειξιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 179 τοῦ 49 (5).

§ 484. Ἐν τῷ διατάγματι, δι' οὗ ἐγκρίνεται ἡ μεταξὺ τοῦ Δ. καὶ τοῦ δημοσίου σύμβασις, ἀπαιτεῖται ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ; ναί, Ὅρα τὴν ἀπόφασιν ἐν Εὐρ. ϛ' σελ. 158.

κτητικοῦ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀποκτηθὲν κτῆμα, οὔτε τοὺς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀποκτηθέντας τίτλους νὰ προσβάλῃ. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 279 τοῦ 59.

(1) Πρβ. ἀνωτέρω § 67—90.

(2) Πρβ. τὴν λ. Διατάγματα,

(3) Πρβ. τὴν λ. Ὑπομνήματα § 33 ἐπ. ἔνθα περὶ τῆς ἐν τοῖς ἐγγράφοις ὑπογραφῆς.

Ἂν ὅμως ὁ ὑπουργὸς δὲν προσυπέγραψεν ὃ αὐτὸς ἐπροκάλεσε καὶ ἐξετέλεσε μερικὸν διάταγμα (οἷον τὸ περὶ ἀγορᾶς βιβλιοθήκης), τὸ διάταγμα δὲν εἶναι ἄκυρον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 3 τοῦ 50 ἐν Εὐρ. ϛ' σελ. 161.

§ 485. Τὰ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ἰδιωτῶν συναλλάγματα εἰσὶν ἰσχυρὰ, ἐὰν δὲν προηγήθη ἔγγραφος ἀπόφασις τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ: Πρβ. Εὐρ. λ. Συναλλάγματα § 95, 96. Ἐκ τῶν αὐτόθι δὲ ἐκτεθέντων προκύπτει, ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ θέλησις καὶ ἡ ἰδιωτικὴ δήλωσις τοῦ ὑπουργοῦ, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἡ ἔκδοσις ὑπουργικῆς ἀποφάσεως περιβεβλημένης μὲ τὰς δεούσας διατυπώσεις — καὶ ὅτι ἐν περιπτώσει ὅρκου, τὸ θέμα πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ, καὶ τὰ περὶ τῆς ἀποφάσεως ταύτης.

§ 486. Πᾶσα πρᾶξις τοῦ Βασιλέως, μὴ φέρουσα καὶ τὴν ὑπογραφὴν ὑπουργοῦ τινος καὶ ἀνίσχυρος ἄνευ τῆς ὑπογραφῆς ταύτης οὖσα, βαρύνει μόνον τὸν ὑπουργὸν τοῦτον καὶ ὑπόκειται εἰς δημοσίαν ἐξέλεγξιν. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 97 τοῦ 59.

Ἐκπροσώπησις τοῦ Δημοσίου (1).

§ 487. Τὸ δημόσιον ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 12 Μαΐου 1835 (2). Ἰδοὺ δὲ εἰδικώτεραί τινες περιπτώσεις·

§ 488. α) Προκειμένου λόγου νὰ κινηθῇ ἀγωγὴ ἕνεκα ὑποχρεώσεως τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ὁπλοστασίου, ἡ ἀγωγὴ ἀπευθύνεται κατὰ τοῦ δημοσίου, ὅπερ ἀντιπροσωπεῖ καὶ τὸ κατάστημα αὐτό. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 132 τοῦ 48 ἐν Εὐρ. ϛ' σ. 754.

§ 489. β) Καὶ τὸ ὀρφανοτροφεῖον ἀντιπροσωπεῖται ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ. Διάτ. τῆς 16 Ὀκτωβρίου 1844, τροποπ. τὸ τῆς 23 Ὀκτωβρ. 1833 δι' οὗ ἡ διοίκησίς του εἶχεν ἀνατεθῇ τῷ ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείῳ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 75 τοῦ 45 ἐν Εὐρ. ἐ. σ. 736.

§ 489[a]. Τὸ δημόσιον, γενόμενον διάδοχον τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀνακτορικῶν κήπων, ἐν οἷς συμπεριλαμβάνεται καὶ τὸ δικαίωμα τῆς νομῆς τοῦ ὕδατος, διεδέχθη, διὰ τὸν λόγον τοῦτον, τὸ ἀνακτορικὸν ταμεῖον καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δίκην. Νόμ. 31 § 7 (3, 5(.—Βασ, (17, 1) 31 §7.—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 299 τοῦ 66.

---

(1) Πρβ. Οἰκ. § 58 ἐκδ. 2. ὁ Βασιλεύς; Ὅρα τὴν λ. ταύτην.
(2) Παρὰ τοῖς Γάλλοις; Δαλλ. λ. domaine public καὶ λ. trésor public ἀρ. 778 ἐπ.

§ 490. δ) Τίς ἀντιπροσωπεύει τὸ Δημόσιον ἐπὶ κατασχέσεως ἐνεργηθείσης παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐξωτερικῶν; Ὅρα ἀπόφασιν 9307 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν.

§ 491. ε) Ὅταν ἡ ἀγωγὴ ἀπηυθύνθη μὲν κατὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ἀνακοινωθεῖσα ἁπλῶς εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν, τὸ δημόσιον δὲ, παρασταθὲν διὰ τούτου εἰς τὰ δικαστήρια τῆς οὐσίας, δὲν ἐπρότεινε τὴν ἀταξίαν ταύτην, δὲν δύναται νὰ τὴν προτείνῃ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 90 τοῦ 65.

§ 492. ς) Εἰς τινα πρέπει νὰ γίνηται *μήνυσις* πρὸς πληρωμὴν χρέους; Ἴδε τὴν 286 τοῦ 53 πολ. ἀπ. τοῦ ΑΠ. ἐν λ. Ὑπερημερία § 74—76 (Εὑρ. κά, σελ. 244 ἑπ.).

§ 493. ζ) Ὅταν ὁ ὑπὸ τοῦ δημοσίου καταδιωκόμενος διὰ καθυστέρησιν, ἐξ ἐνοικιάσεως φόρων πηγάζουσαν, ἀνακόπτῃ τὴν παρὰ τοῦ ταμίου γενομένην αὐτῷ ἐπιταγὴν, ἐξαιτούμενος, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν καταδίκην τοῦ δημοσίου εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὴν μὴ εἴσπραξιν τῶν φόρων, ὁ ταμίας δὲν δύναται ν' ἀντιπροσωπεύσῃ ὡς πρὸς αὐτὴν τὸ δημόσιον, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ αἰτήσεως ἀνεξαρτήτου πρὸς τὴν ἐπιταγὴν καὶ κυρίως πηγαζούσης ἐκ τοῦ συναλλάγματος τῆς ἐνοικιάσεως, οἱ δὲ ταμίαι μόνον εἰς δίκας ἀναφυομένας κατὰ τὸν πλειστηριασμὸν τῶν κτημάτων τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου τὸ ἀντιπροσωπεύουσιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 370 τοῦ 64.

§ 494. η) Ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἕνεκα τῆς μὴ δοθείσης παρὰ τῶν δημοσίων ὀργάνων συνδρομῆς πρὸς εἴσπραξιν τῶν φόρων δὲν πρέπει ν' ἀπευθύνηται κατὰ τοῦ ταμίου, ἀντιπροσωπεύοντος τὸ δημόσιον μόνον εἰς τὰς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἀναφυομένας δίκας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 84 τοῦ 65.

§ 495. θ) Δὲν δύναται δι' ἀνακοπῆς, ἀπευθυνομένης κατὰ τοῦ διοικητικοῦ ταμίου, νὰ προταθῇ ὅτι ἐκ θεομηνίας βλαφθεὶς ὁ ἀνακόπτων ὀφειλέτης ἀπαλλάσσεται τοῦ χρέους, διότι περὶ τῆς θεομηνίας αὐτῆς πρέπει νὰ κινηθῇ ἀγωγὴ κατὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 385 τοῦ 66.

§ 496. ι) Ὁ ταμίας Α ἐκοινοποίησε τῷ Β ἐπιταγὴν πρὸς πληρωμὴν δρ. 83 ὀφειλομένων δι' ἔγγειον καὶ ἐπικαρπίας φόρον, παραχθέντα κατὰ τὸ 1863 κατὰ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ ἐφόρου ἐκτίμησιν συμφώνως μὲ τὰ ψηφίσματα τῆς 5 καὶ 7 Ἰουνίου 1863 τῆς ἐν Ἀθήναις Β' Συνελεύσεως. — Ἀνακοπὴ ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου κατὰ τοῦ ταμίου ἕνεκα ἀκυρότητος τῆς βεβαιώσεως λόγῳ ὅτι τὰ Ψηφ. μά καὶ λθ', δυνάμει τῶν ὁποίων ὁ φόρος οὗτος ἐβεβαιώθη, δὲν ἔχουσιν ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν καθὸ μὴ δημοσιευ-

θέντα, καὶ ὄχι ὅτι τὸ χρέος δὲν ἀποῤῥέει ἐκ καθαρῶν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν ὁ ταμίας ἐδύνατο ἐπὶ τοῦ προκειμένου ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τὸ δημόσιον; Ὁ Ἀρ. Π. (ἀπ. πολ. 163 τοῦ 67) ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, εἰπὼν ὅτι ἡ ἀνακοπὴ ἔπρεπε ν' ἀπευθυνθῇ κατὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ Οἰκ. ὑπουργοῦ, ὅςτις εἶναι ὁ νόμιμος ἀντιπρόσωπος τοῦ δημοσίου ἐφ' ὅλων τῶν δικῶν (ἐδ. 1 τοῦ ἀπὸ 12 Μαΐου 1834 διατ.), ἐφ' ὅσον δὲν ἐγένετο ἐξαίρεσις τίς.

§ 497. ια) Ταμίας τὶς κατέσχε περιουσίαν τινὸς διὰ χρέος του πρὸς τὸ δημόσιον, οὗτος δὲ ἀνέκοψε τὴν κατάσχεσιν διατεινόμενος ὅτι εἶναι ἀπηλλαγμένος τῶν ἐκ τῆς μισθώσεως, δι' ἣν καταδιώκεται, ὑποχρεώσεών του, διότι οἱ κάτοχοι τῶν ἐκμισθωθεισῶν αὐτῷ ἐλαιῶν δὲν τῷ ἀπέδωκαν τὸν φόρον ἀντισταθέντες, τὴν ἀνακοπὴν δὲ ταύτην ἀπηύθυνε κατὰ τοῦ κατασχόντος ταμίου. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα τὶς ὤφειλε ν' ἀντιπροσωπεύσῃ ἐνταῦθα τὸ δημόσιον. Τὸ ἐν Ἀθ. Ἐφ. (ἀπ. 415 τοῦ 65) ἀπεφήνατο ὅτι ὁ οἰκ. ἔφορος ἔπρεπε ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τὸ δημόσιον, ὁ δὲ Ἄρειος Πάγος (ἀπ. 344 τοῦ 1865) ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν, σκεφθεὶς οὕτως·

« Ἐπειδὴ κατὰ τὸν νόμον (ἄρθρ. 1, ἐ. τοῦ ἀπὸ 16 Μαΐου διατάγματος περὶ καθηκόντων τῶν οἰκονομικῶν ἐφόρων) οἱ κυρίως ἀντιπρόσωποι τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου εἰσὶν οἱ οἰκονομικοὶ ἔφοροι, ὡς πρὸς τὰς ἐγειρομένας ἐντὸς τῆς περιφερείας αὐτῶν δίκας, οἱ δὲ ταμίαι ἁρμόδιοι εἰσὶ νὰ ἀντιπροσωπεύωσι τὸ δημόσιον καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον μόνον εἰς τὰς δίκας, τὰς προκυπτούσας ἐκ τοῦ πλειστηριασμοῦ τῶν κτημάτων τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου ἢ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, τουτέστι τὰς πηγαζούσας ἐκ τῆς παρὰ τοῦ ταμείου ἐπισπευδομένης ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως τῶν τοιούτων κτημάτων καὶ κατὰ φυσικὸν λόγον ἀντικείμενον ἐχούσας παράπονα τοῦ ὀφειλέτου ἀπευθυνόμενα κατὰ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ, ὡς παραδέχεται τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας, διὰ τῆς ἀνακοπῆς των οἱ ἀναιρεσείοντες δὲν παραπονοῦνται κατὰ τοῦ τρόπου τῆς κατ' αὐτῶν ἐπισπευδομένης παρὰ τοῦ ταμίου ἐκτελέσεως, ἀλλ' ἰσχυρίζονται, ὅτι εἰσὶν ἀπηλλαγμένοι τῶν ἐκ τῆς μισθώσεως, δ' ἣν καταδιώκονται, ὑποχρεώσεών των, διότι οἱ κάτοχοι τῶν ἐκμισθωθεισῶν αὐτοῖς ἐλαιῶν ἀντέστησαν καὶ δὲν ἀπέδωκαν αὐτοῖς τὸν ὀφειλόμενον φόρον, τὸ δὲ δημόσιον δὲν παρέσχεν αὐτοῖς τὴν ἀναγκαίαν συνδρομὴν, ἤγουν ἀντέταξαν παράπονα ὅλως ἄσχετα πρὸς τὴν ἐνεργουμένην ἐκτέλεσιν καὶ ἀνεκκαθάριστα· ἄρα νομίμως

ἀπεῤῥίφθη ἡ ἀνακοπὴ αὐτῶν, καθὸ ἀπευθυνθεῖσα κατὰ τοῦ ταμίου ».

§ 498. ιβ) Ζητοῦντός τινος ἁπλῶς ν' ἀποφασισθῇ ὅτι δὲν δύναται νὰ εἰσπραχθῇ τὸ ποσὸν, πρὸς πληρωμὴν τοῦ ὁποίου τὸν κατεδίωξεν ἄλλοτε ὁ ταμίας, καὶ νὰ καταδικασθῇ τὸ δημόσιον νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ διὰ τὴν καταδίωξιν ταύτην, δὲν πρόκειται περὶ διαφορᾶς ἐγερθείσης *κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν* προσωπικῆς κρατήσεως, ὥστε νὰ θεωρηθῇ ἁρμόδιον τὸ δικαστήριον, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ἐξετελέσθη ἡ προσωπικὴ κράτησις, ἀλλὰ περὶ προσωπικῆς ἀπαιτήσεως κατὰ τοῦ δημοσίου, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν νόμιμος ἀντιπρόσωπος τοῦ δημοσίου εἶναι ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργὸς καὶ ἁρμόδια τὰ τῆς πρωτευούσης δικαστήρια (1). (Διάτ. τῆς 12 Μαΐου 1835 ἐκδοθὲν συνεπείᾳ τῶν ἄρθρων 75 καὶ 17 § 2 τῆς πολ. δικ.). Απ. πολ. ΑΠ. 286 τοῦ 65, ἧς τὸ ἱστορικὸν ἔχει οὕτως· « Ὁ Α, καταδιωχθεὶς διοικητικῶς καὶ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως, ὡς ὀφείλων δρ. 28 εἰς τὸ δημόσιον διὰ τέλη χαρτοσήμου, ᾐτήσατο δι' ἀνακοπῆς του ν' ἀποφασισθῇ ὅτι τὰ τέλη ταῦτα δὲν δύνανται νὰ εἰσπραχθῶσι κατὰ τὸ ἄρθρον 37 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, καὶ νὰ καταδικασθῇ τὸ δημόσιον νὰ τῷ πληρώσῃ λόγῳ ἀποζημιώσεως δρ. 40, πρὸς πληρωμὴν τῶν ὁποίων κατεδιώχθη ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ διοικητικοῦ ταμίου ».

§ 499. ιγ) Τὸ ἐδ. 3 τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ ἀπὸ 10 Ἀπριλ. 1858 νόμου (σελ. 93 ἐφημ. Κυβερν. τοῦ 58) περὶ τῶν οἰκοπέδων Πατρῶν δὲν ἀφήρεσεν ἀπὸ τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸν τὸ δικαίωμα νὰ διορίζῃ πληρεξούσιον πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου καὶ νὰ τὸ ἀντιπροσωπεύῃ. Απ. πολ. ΑΠ. 90 τοῦ 62.

§ 500. Ἐνίοτε ἀντιπροσωπεύουσι τὸ δημόσιον οἱ ταμίαι καὶ οἰκονομικοὶ ἔφοροι. Ἐφημ. Κυβερν. τοῦ 1839 σ. 120, τοῦ 1845 σ. 62.

Ἴδωμεν ἤδη τὰ ἐν τῇ νομολογίᾳ, εἰς ἣν εὕρηνται, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, καὶ ταῦτα·

α) Οἰκονομικοὶ ἔφοροι.

§ 501. Κατὰ τὸν δ' § τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ 23 Δεκεμβρίου 1839 διατάγματος, οἱ οἰκονομικοὶ ἐπίτροποι ἀντεπροσώπευον τὸ

(1) Πρβ. τὴν λ. Δωσιδικία.

δημόσιον ἐνώπιον τῶν τακτικῶν ἢ διοικητικῶν δικαστηρίων, δὲν ἔχουσι δ' ἀνάγκην εἰδικῆς πληρεξουσιότητος τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 11 τοῦ 44, ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. τόμ. έ σ: 707.

§ 502. Οἱ οἰκονομικοὶ ἔφοροι δύνανται, κατὰ τὴν διεξαγωγὴν ἀποδείξεώς τινος, νὰ διορίζωσι καὶ πληρεξούσιον. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 164 τοῦ 46 (Νομικ. σελ. 4682).

§ 503. Κατὰ τὸ ἄρθρ. πρῶτον ἐδ. έ τοῦ ἀπὸ 16 Μαΐου 1845 διατ. περὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐφόρων, οὗτοι, προκειμένου περὶ ἀκινήτου ἐθνικῆς περιουσίας, δύνανται, καθὸ διαχειρισταὶ τῆς κατὰ τὴν περιφέρειαν αὐτῶν ἐθνικῆς περιουσίας καὶ δυνάμει τοῦ εἰρημένου νόμου καὶ τοῦ νόμ. 58 Π (3. 3), νὰ ἐνεργήσωσι καὶ τὸ ἔνδικον τῆς αναιρέσεως μέσον ἄνευ ἄλλης εἰδικῆς ἐντολῆς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 1 τοῦ 47, ἣν ἴδε εἰς Εὐρ τ. έ σ. 708 § 9.

§ 504-505. Εἰς τὸν οἰκ. ἔφορον ἐπιδίδονται ἐγκαίρως δικόγραφα; Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται τὰ ἑξῆς (1)·

α) Τὸ δημόσιον ἐνήγαγεν ἐνώπιον τῶν ἐν Πάτραις Πρωτοδικῶν τὸν Κοκοράκην, συνεπείᾳ δὲ ἐφέσεως ἡ ὑπόθεσις μετεβιβάσθη εἰς τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφετ., ὅπερ ἐξέδοτο ἐρήμην ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν ἀνέκοψεν ὁ ἐναγόμενος. Ἀνεφύη οὖν τὸ ζήτημα, ἂν ὁ οἰκ. ἔφορος Ναυπλίας, ἔνθα ἑδρεύει τὸ δικαστήριον, παρ' ᾧ ὑπῆρχεν ἐκκρεμὴς ἡ δίκη, ἦτον ἁρμόδιος νὰ παραλάβῃ ἔγγραφα; Τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφετ. (ἀπ. 680 τοῦ 55) ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, ἀλλ' ὁ ΑΠ. (ἀπ. 224 τοῦ 1856) ἀνῄρεσεν αὐτὴν, σκεφθεὶς, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρον ά ἐδ. πέμπτον τοῦ διατάγματος τῆς 16 Μαΐου 1845 οἱ οἰκ. ἔφοροι εἰσὶ τὰ ἄμεσα ὄργανα τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ὡς πρὸς τὴν διαχείρισιν τῆς ἐθνικῆς περιουσίας, καὶ ἀντιπροσωπεύουσι τὸ δημόσιον ἀμέσως καὶ ἐμμέσως ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, ἐκτὸς τῶν ὁριζομένων περιπτώσεων· ἐκ τούτου δὲ προκύπτει, ὅτι, ὑπαρχούσης δίκης τοῦ δημοσίου περὶ διεκδικήσεως ἐθνικῆς περιουσίας ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τοῦ τόπου, ἔνθα ἑδρεύει ὁ οἰκ. ἔφορος, οὗτος ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀντι-

---

(1) Πρβ. κατ. § 515—519 καὶ ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 11382 (περὶ ἐφέσεως) καὶ Εὐρ. Ἀξελοῦ σελ. 121 § 65, ἅτινα, οἰκονομίας χάριν, παραλείπω.—Ἀπόφασις ἐπιδοθεῖσα εἰς διοικητικὸν ταμίαν ὡς ἀντίκλητον καὶ ἀντιπρόσωπον ἄλλου ταμίου καλῶς ἐπεδόθη. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 404 τοῦ 41.

προσωπεύῃ τὸ δημόσιον, νὰ παραλαμβάνῃ δικόγραφ, νὰ κοινοποιῇ τοιαῦτα κτλ. (1).

β) Ὁ οἰκ. ἔφορος Μεσολογγίου, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἐκκλ. ταμείου, ἐξητήσατο ν' ἀνασταλῇ ὁ πλειστηριασμὸς οἰκίας κατασχεθείσης παρὰ τοῦ Γουλιμῆ, μέχρις οὗ δικασθῇ ἡ κατὰ τῆς κατασχέσεως ἀνακοπή, ἣν ἔκαμε τὸ ἐκκλ. ταμεῖον ὡς ἐνυπόθηκος δανειστὴς τοῦ ὀφειλέτου.—Εἰς τὴν δίκην ταύτην ἀνεφύη τὸ ζήτημα, ἂν τὸ τοιχοκόλλητον γραμμάτιον ἠδύνατο νὰ κοινοποιηθῇ εἰς τὸν ταμίαν, καὶ ἂν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ οἰκ. ἔφορος ἠδύνατο νὰ ἐκπροσωπεύσῃ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τὸ δημόσιον καὶ τὸ ἐκκλ. ταμεῖον, καὶ ἄνευ ῥητῆς πληρεξουσιότητος τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ; Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον (ἀπ. 11899) εἶπεν, ὅτι ὁ ταμίας δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκπροσωπεῖν τὸ δημόσιον κατὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ τοιχοκολλήτου γραμματίου, μὴ προκειμένης ἀναγκαστικῆς καταδιώξεως ὀφειλέτου τοῦ δημοσίου, ἐνεργουμένης δι' αὐτοῦ, οὔτε ὑποθέσεως ἀναγομένης ἐν γένει εἰς τὰ ταμιακὰ καθήκοντα. Ὁ ΑΠ. (ἀπ. πολ. 267 τοῦ 54) ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην.

γ) Ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργὸς ἐζήτησε τὴν ἀκύρωσιν πλειστηριασμοῦ κτημάτων τοῦ Σισίνη, ἐφ' ὧν εἶχεν ὑποθήκην, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι δὲν εἰδοποιήθη· εἰς τὴν δίκην ταύτην ἀνεφύη τὸ ζήτημα, ἂν καλῶς τὸ τοιχοκόλλητον γραμμάτιον εἶχε κοινοποιηθῇ εἰς τὸν ταμίαν ὡς ἀντιπρόσωπον τοῦ δημοσίου εἰς τὰς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν δίκας; τὸ ἐν Ν. Ἐφ. (ἀπ. 548 καὶ 695 τοῦ 52) ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, τὰς ἀποφάσεις δὲ ταύτας ἐπεκύρωσε καὶ ὁ ΑΠ. διὰ τῆς 71 τοῦ 53, διὰ τὸν λόγον ὅτι οἱ ταμίαι ἐκπροσωποῦσι τὸ δημόσιον κατὰ τὰς δίκας τὰς ἐκ τοῦ πλειστηριασμοῦ

---

(1) Ἡ ἐπίδοσις λοιπὸν τῆς ἀνακοπῆς νομίμως γίνεται εἰς τὸν οἰκ. ἔφορον, ὅταν οὗτος ἀντεπροσώπευε τὸ δημόσιον εἰς τὴν δίκην, μὴ ἀμφισβητοῦντος τοῦ δημοσίου, ὅτι ἠδύνατο νὰ τὸ ἀντιπροσωπεύσῃ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 266 τοῦ 64.—Εἰς οἰκονομικὸν ἔφορον ἄλλης περιφερείας ἐπιδίδονται ἐγκύρως δικόγραφα, ὅταν οὗτος ἔλαβε πληρεξουσιότητα νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὸ δημόσιον εἰς τὴν δίκην. Ἀπ. 15370 τοῦ 57 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἐκδοθεῖσα ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐκείνης δίκης, περὶ ἧς ἡ ἀνωτέρω 224 τοῦ 66.—Ὁ οἰκ. ἔφορος ἔχει δικαίωμα νὰ ὑπογράφῃ ἐφετήρια καὶ ἀναιρετήρια περὶ κτημάτων κειμένων ἐν τῇ περιφερείᾳ του, καὶ ἂν δὲν ἑδρεύῃ ἐν τῇ περιφερείᾳ του τὸ δικαστήριον, εἰς ὃ ἡ αἴτησις ἀπευθύνεται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 177 τοῦ 64.

τῶν κτημάτων τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου, ἐνταῦθα δὲ πρόκειται ἁπλῶς περὶ τοῦ δημοσίου, ὡς ἐνυποθήκου δανειστοῦ.

δ) Ὁ Χριστόπουλος καὶ λοιποὶ ἐνήγαγον τὸ δημόσιον ζητήσαντες ν' ἀπαλλαχθῶσι τῆς πληρωμῆς τοῦ φόρου τῆς ἐπικαρπίας τοῦ σίτου καὶ τοῦ οἴνου. Εἰς τὴν δίκην ταύτην ἀνεφύη τὸ ζήτημα ἂν οἱ οἰκ. ἐπίτροποι ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ δέχωνται ἀγωγὰς κατὰ τοῦ δημοσίου; Τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφετεῖον (ἀπ. 73 τοῦ 46 (1) ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα· ἀλλ' ὁ ΑΠ. (ἀπ. 3 τοῦ 54) ἀνήρεσεν αὐτὴν σκεφθεὶς, ὅτι τὸ τέταρτον ἐδάφιον τοῦ ά ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 23 Δεκεμβρίου 1839 διάταγμα δὲν χορηγεῖ εἰς τοὺς οἰκον. ἐπιτρόπους δικαίωμα νὰ ὑπερασπίζωνται τὸ δημόσιον μόνον ἐνεργητικῶς, ἤτοι ὅτι δύνανται μόνον νὰ κινῶσιν ἀγωγὰς ἐν ὀνόματι τοῦ δημοσίου καὶ οὐχὶ νὰ παραλαμβάνωσι τὰς κατ' αὐτοῦ γενομένας· μάλιστα ἡ ἔκφρασις τοῦ διατάγματος, μὴ ποιοῦσα διάκρισιν, ἀποδεικνύει, ὅτι ὀφείλουν νὰ παραλαμβάνωσι καὶ τὰς κατὰ τοῦ δημοσίου ἀγωγὰς ὁσάκις πρόκειται περὶ ἀντικειμένων ὑπαγομένων εἰς τὴν περιφέρειάν των, διότι τότε κυρίως τίθενται εἰς θέσιν νὰ ὑπερασπισθῶσι τὸ δημόσιον.

ϐ) *Ταμίαι διοικητικοί* (2).

§ 506. Περὶ διαφόρων περιπτώσεων, καθ' ἃς οἱ διοικητικοὶ ταμίαι δὲν ἔχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀντιπροσωπεύσωσι τὸ δημόσιον, ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω (§ 487 ἐπ.). Ἰδοὺ δὲ καὶ περιπτώσεις τινὲς, καθ' ἃς ἀπεφασίσθη ὅτι ἔχουσι τὸ δικαίωμα αὐτό.

§ 507. Ὁ ταμίας δύναται νὰ παριστᾷ τὸ δημόσιον μόνον καθόσον ἡ διαφορὰ περιορίζεται εἰς τοῦτο, ἂν τὸ χρέος καθαρόν ἐστιν ἢ οὔ· ἀκαθαρίστου δ' ὄντος τοῦ χρέους καὶ ἐξαρτωμένου μάλιστα ἐκ τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος, ἂν τὸ φορολογούμενον κτῆμα ἦναι ἐθνικὸν ἢ ἰδιόκτητον, ὁ ταμίας δὲν δύναται ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τὸ δημόσιον, διότι ἐπὶ διαφορῶν περὶ δεσποτείας ἀκινήτου ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργὸς καὶ ὁ ἔφορος εἰσὶν οἱ μόνοι ἀντιπρόσωποι τοῦ δημοσίου· ἡ δεσποτεία δ' αὕτη δὲν δύναται νὰ δικασθῇ εἰς δίκην περὶ διοικητικὴν ἐκτέλεσιν, καθ' ἣν τὸ δημόσιον ἀντε-

(1) Ἐν νομικῇ σελ. 4638 εὑρίσκετε τὴν ἀπόφασιν τῶν ἐφετῶν, ἐν σελ. δὲ 5631 τῆς αὐτῆς ἐφημ. εὕρηται καὶ ἑτέρα, ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἀπόφασις τῶν αὐτῶν ἐφετῶν, ἡ 548 τοῦ 52.

(2) Πρβ. τὴν λ. Χρέη καθυστεροῦντα κατ. § 534 ἐπ.

προσωπεύετο ὑπὸ τοῦ ταμίου. Απ. πολ. ΑΠ. 92 τοῦ 67, ἀναιρ. τὴν 1265 τοῦ 65 καὶ 226 τοῦ 66 ἀπ. Εφ. Ναυπλ.

§ 508. Προκειμένου περὶ ἀντιῤῥήσεως κατὰ τῆς καταδιώξεως τῆς, ἕνεκα καθυστεροῦντος ποιμνιακοῦ φόρου, ὑπὸ ταμίου τινὸς γενομένης, οὗτος δύναται νὰ κάμη χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναιρέσεως μέσου. Απ. πολ. Αρ. Π. 208 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 619 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλ. Εφ.

§ 509. Τὰ περὶ ταμιῶν διατάγματα παραχωροῦν εἰς τοὺς ταμίας τὸ δικαίωμα νὰ καταδιώκωσιν αὐτεπαγγέλτως τοὺς ἐντὸς τῆς περιφερείας των ὀφειλέτας τοῦ δημοσίου, καὶ δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην γενικῆς ἢ εἰδικῆς πληρεξουσιότητος, ἵνα παρασταθῶσιν ἐπὶ δικαστηρίου, ἢ νὰ ἐνεργήσωσι τὸ ἔνδικον τῆς ἀναιρέσεως μέσον. Απ. πολ. ΑΠ. 180 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 414 καὶ 829 τοῦ 51 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Εφετῶν (1).

§ 510. Ο ταμίας, προκειμένου περὶ δίκης προκυψάσης ἐκ τῆς κατασχέσεως ἰδιωτικῶν κτημάτων πρὸς ἔκτισιν καθυστερουμένων πρὸς τὸ δημόσιον ἐγγείων φόρων, δύναται νὰ ζητήσῃ ἀπ' εὐθείας ἀναίρεσιν κατὰ τῆς ἀποφάσεως, ἄνευ πληρεξουσιότητος τοῦ ὑπουργείου. ἄρθρ. 1 ἐδ. ε τοῦ περὶ καθηκ. τῶν ἐπαρχ. ἐφόρων, διάτ. καὶ νόμος τῆς 17 Μαΐου 1845 Απ. ΑΠ. 275 τοῦ 53.

§ 511. Τίς ἀντιπροσωπεύει τὸ δημόσιον κατὰ τὴν καταδίωξιν τῶν καθυστερούντων; οἱ Ταμίαι, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τὸν τῆς 16 Μαΐου 1845 νόμον, ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 1 § 5 τοῦ περὶ καθηκόντων τῶν οἰκ. ἐφόρων διατάγματος, καὶ ἀπὸ τὰ διατάγματα τῆς 14 Ιουλίου 1857 καὶ 23 Ιουνίου 1838. Απ. Εφ. Ναυπλ. 491 τοῦ 54 (ἐν Νομ. σελ. 5945.—ὅρα κατ. § 534 ἑπ.

§ 512. Ο Κυριακάκος ἀνέκοψε τὴν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐνεργηθεῖσαν κατάσχεσιν ἐπί τινων κινητῶν πραγμάτων του πρὸς εἴσπραξιν φόρου. Εἰς τὴν δίκην ταύτην ἀνεφύη τὸ ζήτημα ἂν ὁ ταμίας ἦτον ἁρμόδιος ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τὸ δημόσιον; ὁ ΑΠ. (ἀπ. 3 τοῦ 1854) εἶπεν, ὅτι αἱ δίκαι αἱ ἀναφυόμεναι ἀπὸ τοῦ πλειστηριασμοῦ τῶν κτημάτων τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου διεξάγονται παρὰ τῶν ταμιῶν καὶ οὐχὶ τῶν οἰκ. ἐφόρων, καὶ ὅτι ὁ ταμίας ἦτο τὸ ἁρμόδιον πρόσωπον ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τὸ δημόσιον εἰς τὴν δίκην ταύτην κατὰ τὸ ἄρθ. 4 ἐδ. α τοῦ διατάγμ. τῆς 23 Δεκεμβρίου 1839 περὶ οἰκον. ἐπιτρόπων καὶ τὸ ἄρθρ. 5 ἐδ. α

---

(1) Πρβλ. ὑπὸ αὐτὸ πνεῦμα τὴν 16506 ἀπ. Εφ. Αθ. ἐν Νομ. Μελ. φύλλ. 11.

τοῦ ἀπὸ 16 Μαΐου 1845. περὶ οἰκον. ἐφόρων. Ἀδιάφορον δὲ εἶναι, ἂν διὰ τῆς ἀνακοπῆς ὑπεβάλλοντο καὶ ζητήματα κυριότητος, διότι τὸ κύριον τῆς δίκης ἀντικείμενον ἦτον ὁ πλειστηριασμὸς καὶ ἡ ἀκύρωσις αὐτοῦ, μεθ' οὗ συνεδέετο ὡς προδικαστικὸν ζήτημα ἡ κυριότης, ὁ δὲ νόμος εἰς δίκην τοιαύτην, ἄνευ διαστολῆς τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα παρουσιάζει, κηρύττει τοὺς ταμίας δικαστικοὺς τοῦ δημοσίου ἀντιπροσώπους (1).

§ 513. Ἀπόφασις ἐκδοθεῖσα ἐπὶ ἀνακοπῇ τοῦ Α κατὰ τοῦ ταμίου καταδιώκοντος αὐτὸν, νομίμως ἐπιδίδεται εἰς αὐτόν· καὶ ἔκτοτε τρέχει ἡ πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων μέσων (καὶ τῆς αἰτήσεως ἀναιρέσεως) προθεσμία. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 58 τοῦ 65. — Οὐδὲν δὲ ὑπάρχει κώλυμα νὰ ἐπιδοθῇ ἡ ἀναιρέσεως αἴτησις εἰς αὐτὸν τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργὸν ἐπὶ ὑποθέσεως διεξαγομένης ὑπὸ τοῦ ταμίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 15 τοῦ 1860.—Πρβ. κατ. § 515 ἑπ.

Μνεία τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀντιπροσωπεύοντος τὸ δημόσιον ὑπουργοῦ.

§ 514. Εἰς τὸ δικόγραφον δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τίθηται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀντιπροσωπεύοντος τὸ δημόσιον ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 77 τοῦ 48 καὶ 261 τοῦ 64. Τὸ δ' Ἐφετεῖον δύναται ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς ἀνακοπῆς νὰ συναγάγῃ, ὅτι αὕτη φέρουσα ἐπὶ κεφαλίδος *κατὰ τοῦ δημοσίου* ἀναφέρεται κατὰ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ, ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ δημοσίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 148 τοῦ 59.

Περὶ ἐπιδόσεως πρὸς τὸ Δημόσιον.

§ 515. Περὶ τούτου ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω, (§ 505, 513)· προστίθημι δὲ ταῦτα·

§ 516. Δηλοποίησις τοῦ νὰ ἐπιδίδωνται δικόγραφα εἰς τὸν ὑπουργικὸν πάρεδρον Σχινᾶν. σ. 38 ἐφημ. Κυβερν. τοῦ 1844.—

(1) Ὅρα ἐν Εὐρ. έ σελ. 710 τὴν 154 τοῦ 49 ἀπ. τῶν ἐν Ν. Ἐφ., δι' ἧς παραδέχονται, ὅτι ἡ ἀνακοπὴ τοῦ προσωποκρατηθέντος κατ' ἐντολὴν τοῦ ταμίου καλῶς ἐπιδίδεται εἰς αὐτόν.—Πρβ. καὶ τὴν 888 τοῦ 52 ἀπ. αὐτῶν (Νομ. σελ. 5693) ἐν ᾗ παραδέχονται, ὅτι ἡ κατὰ τῆς ἐκτελέσεως, ἣν ὁ ταμίας ἐνεργεῖ, ἀνακοπὴ καλῶς ἐπιδίδεται εἰς τὸν ταμίαν. — Πρβ. τὴν 6990 τοῦ 50 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἐν Εὐρ. ζ' σελ. 133 § 84.

Δίδεται ἐντολὴ ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν νὰ τὰ παραλαμβάνῃ ὁ ἐπὶ τῆς διεκπεραιώσεως. σ. 107 τῆς ἐφημ. τῆς Κυβ. τοῦ 1844.

Καὶ κατὰ τὴν 97 τοῦ 45 πολ. ἀπόφασιν ΑΠ. (Εὑρ. ἑ σ. 711) ἡ ἐπίδοσις τῶν ἀφορώντων τὸ δημόσιον δικογράφων γίνεται νομίμως εἰς τὸν ἐπὶ τῆς διεκπεραιώσεως ὑπάλληλον τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργείου. Πρβ. Οἰκ. § 92 σημ. 8 (1). Ἄρα καὶ εἰς τὸν ὑπάλληλον, εἰς ὃν ὁ ἁρμόδιος ὑπουργὸς ἀνέθηκε τὸ βάρος αὐτό. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 267 τοῦ 66.

§ 517. Ἡ πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν γενομένη ἐπίδοσις δὲν εἶναι ἄκυρος, ἂν καὶ ἐν τῇ παραγγελίᾳ ἀναφέρηται τὸ ὄνομα τοῦ πληρεξουσίου αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 108 τοῦ 56.

§ 518. Οἱ διάδικοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιδίδωσι τὰ δικόγραφα καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, καὶ ἂν ἔχῃ διωρισμένου πληρεξούσιον· διότι τὸ ἀπὸ 12 Μαΐου 1835 διάτ. σκοπὸν ἔχει μόνον τοῦ ν' ἀπαλλάξῃ τὸν ὑπουργὸν τοῦ βάρους τῶν ἐπιδόσεων, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ τὸν καταστήσῃ ἀνίκανον τοῦ δέχεσθαι ἔγγραφα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 121 τοῦ 1856. Πρβ. τὴν 226 τοῦ 48 (ἐν Εὑρ. 7 σ. 133) καὶ τὴν 15 τοῦ 60.

§ 519. Ὁ παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ συνεδρίῳ ἐπίτροπος τῆς ἐπικρατείας ἐκπληροῖ ἔργα εἰσαγγελέως, ὥστε εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸν πρέπει νὰ ἐπιδίδηται τὸ ἀναιρετήριον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 136 τοῦ 1857, ἣν ἴδε ἐν λέξει Συνέδριον ἐλεγκτικόν.

Ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ἀντιπροσώπευσις (2).

§ 520. Ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸς ἀντιπροσωπεῖ καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον· ὅπερ πρότερον ἀντεπροσωπεύετο ὑπὸ ἰδίας ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ τὸ διάταγμα τῆς 29 Ἀπριλίου 1843 (ἐφ. Κυβ. σ. 64) ἀνέθηκε καὶ τούτου τὴν διαχείρισιν εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν. Πρβ. τὴν λ. Σύνοδος Ἱερὰ (Εὑρ. ιή σελ. 106—153), ἔνθα ἐν ἐκτάσει τὰ περὶ τούτου.

§ 521 Ἐννοεῖται, ὅτι καὶ οἱ Οἰκον. ἔφοροι ἐκπροσωποῦσιν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως καὶ τὸ ἐκκλ. ταμεῖον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 267 τοῦ 54, περὶ ἧς ἐκτενέστερον εἰς § σελ. 277.

§ 521[a]. Τὸ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργεῖον ἀντιπροσωπεύει μὲν τὸ ἐκκλ. ταμεῖον, ἀλλ' ἄλλο εἶναι τὸ ἓν ἠθικὸν πρόσωπον, καὶ ἄλλο

(1) Πρβ. Εὑρ. ζ' σ. 132 ὑποσημ.
(2) Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 305 τοῦ 65.

τὸ ἕτερον· ὥστε, ἂν ὁ ἐναγόμενος ὅτι διετάραξε τὴν κατοχὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ὡμολόγησεν ὅτι τὸ δημόσιον κατεῖχε τὸ κτῆμα, δὲν ἕπεται ὅτι ἀνεγνώρισε τὴν κατοχὴν τοῦ ἐκκλ. ταμείου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 202 τοῦ 67.

§ 522. *Ἐπισκοπικῶν κτημάτων ἀντιπροσώπευσις.*—Αἱ ἐπισκοπαὶ τοῦ Κράτους, ὡς πρὸς τὰς περὶ κτημάτων αὐτῶν διαφοράς, ἀντιπροσωπεύονται ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ οὐχὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ 54 τοῦ 51, ἣν εἰς Εὑρ. 18 σελ. 118. Ἀλλ' ἡ 112 τοῦ 47 ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ; Εὑρ. ἑ σελ. 754 (1).

Ἐπάγεται ὅρκος εἰς τὸν ἀντιπροσωποῦντα τὸ δημόσιον;

§ 523. Εἰς τὸ Εὑρετήριον (τ. ἑ, σ. 715) κατεχώρισα παρατηρήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων προκύπτει ὅτι καὶ εἰς τὸ δημόσιον ἐπάγεται ὅρκος· εὕρηνται δὲ αὐτόθι (σ. 714 ἐπ.) αἱ ὑπ' ἀριθ. 105 τοῦ 45 καὶ 98 τοῦ 46 ἀποφάσεις τοῦ Ἀρ. Πάγου, δι' ὧν λύεται καταφατικῶς τὸ ζήτημα αὐτό.—Τὴν αὐτὴν λύσιν εὑρίσκετε εἰς τὰς τὰς ὑπ' ἀριθ. 280 τοῦ 50 καὶ 110 τοῦ 53 ἀποφ. ΑΠ., ἃς ἴδε εἰς Εὑρ' ιά σ. 396 ἐπ., καὶ εἰς τὴν 39 τοῦ 58.— Οἱ ἐν Ναυπλίῳ ἐφέται ἀντέτειναν μέχρι τινὸς (ἀπ. 1026 τοῦ 52, ἣν εἰς Εὑρ. ιά σελ. 296, ἀπ. 1012 τοῦ 51 καὶ 2 τοῦ 54, ἣν ἐν Νομ. σελ. 5885 (2)· ἀλλὰ διὰ τῆς 570 τοῦ 59 (ἐφ. Δικαίου σελ. 179)

(1) Πρβ. τὴν λ. Σύνοδος ἱερά.

(2) Δύναται νὰ ἐπαχθῇ ὅρκος εἰς τὸν ἀντιπροσωπεύοντα τὸ δημόσιον ὑπουργόν, προκειμένου περὶ κατοχῆς ἢ κυριότητος; ὄχι· διότι ὁ ἐνώπιον δικ. ἐπαγόμενος ὅρκος εἶναι εἶδος συμβιβασμοῦ (349 πολ. δικ.)· οὗτος δὲ δὲν ἐπιτρέπεται εἰμὴ εἰς τοὺς ἔχοντας δικαίωμα νὰ διαθέσωσιν ἐλευθέρως τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης (125, 106, 74, 75. πολ. δικ.), ὁ δὲ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργὸς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαθέσῃ ἐθνικὰς γαίας· ἄρα οὔτε νὰ συμβιβασθῇ, οὔτε νὰ ἐπαγάγῃ, οὔτε νὰ δεχθῇ ἢ νὰ ἀντεπαγάγῃ ὅρκον.—Ἐκτὸς τούτου, ἐκ τῶν ἄρθρων 365, 366 καὶ 367 τῆς πολ. δικ. γίνεται πρόδηλον, ὅτι οἱ ἀντιπροσωπεύοντες τὸ δημόσιον δὲν δύνανται νὰ ἐπάξωσιν ἢ νὰ δεχθῶσιν ὅρκον, προκειμένου περὶ νομῆς, ὅταν δὲν πρόκηται περὶ ἰδίας αὐτῶν πράξεως. Ἀπόφ. Ναυπλ. 1012 τοῦ 51 ἐν Νομικ. σελ. 5546.—Εἰς τὴν ἀπόφ. ταύτην εὕρηται καὶ γνώμη μειονοψηφίας.

ἀπεφήναντο ὅτι δύναται νὰ ἐπαχθῇ ὅρκος εἰς τὸν ταμίαν, ὡς ἀντιπρόσωπον τοῦ δημοσίου.—Ἡ νομολογία τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. φαίνεται συνᾴδουσα πρὸς τὴν τοῦ Ἀρ. Πάγου. Εὐρ. ιά σ. 297 ἐν τέλει.

Τί ὡς πρὸς τὰς ὑποθέσεις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου; Εὐρ. ιά σ. 298 ἐπ. — Τὴν νομολογίαν τοῦ Ἀρ. Πάγου ὑποστηρίζουσιν ὁ Ῥαυσόπ. σ. 342 καὶ ὁ Οἰκ. § 150 σημ. 8 ἐκδ. 2 καὶ ὁ αὐτόθι μνημονευόμενος Seuffert comm. p. 156.

Τὸ δημόσιον ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ συμβιβάζεσθαι, τοῦ παραιτεῖσθαι δικῶν, ἢ ἐνδίκων μέσων; (1)

§ 524 Ὁ Οἰκονομίδης (§ 177 σημ. 5. ἐκδ. 6') φρονεῖ ὅτι ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸς δύναται νὰ παραιτηθῇ ἐκκρεμοῦς δίκης, καὶ δὲν ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο ἄδεια ἄλλου· προσθέτει ὅμως ὅτι ἡ παραίτησις δύναται νὰ πολεμηθῇ ὁσάκις ἐπηρεάζει καὶ τὸ δίκαιον αὐτό.

§ 525. Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται τὰ ἑπόμενα·

α) Ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸς δύναται (ἄνευ ἄλλης ἐγκρίσεως) διὰ συναινέσεως ν' ἀποδεχθῇ ἀπόφασιν· ἐν τῇ περιπτώσει δὲ ταύτῃ, ἡ συναίνεσις παράγει δικαιώματα ὑπὲρ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ δημοσίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 49 τοῦ 48 ἐν Εὐρ. ἑ σ. 713.

§ 526. β) Ὁ διοικητὴς, ἔχων ἐντολὴν, δύναται νὰ παραιτηθῇ, ὡς ἀντιπροσωπεύων τὸ δημόσιον, τῆς ἀλληλεγγύης, εἰς ἣν ὑπόκεινται οἱ ὀφειλέται τοῦ δημοσίου. Ἴδε ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 266 τοῦ 1852.

§ 527 γ) Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ

---

(1) Πρβ. Ποτιέρου περὶ ἐνοχῶν § 619. Τροπλ. transactions § 54 ἐπ. Καῤῥὲ λ. 1452 καὶ Δαλλ. desistement ἀριθ. 15 ἐπ.

α) Τὸ δημόσιον δύναται νὰ ἀποδεχθῇ ἀπόφασίν τινα; ἢ νὰ κάμῃ ἀποχὴν ἀπὸ δίκης τινός; Ναί. Δαλ. λ. trésor public ἀρ. 779. Dusmenil du tresor public. ἀρ. 18. Συμβιβασμὸν δύναται νὰ συνάψῃ; Δαλλ. αὐτ. 781 Dusmenil ἀρ. 22.

β) Τὸ δημόσιον δύναται νὰ παραχωρήσῃ προθεσμίαν πρὸς πληρωμήν; νὰ συναινέσῃ εἰς τὸν συμβιβασμὸν πτωχεύσαντός τινος καὶ εἰς τὴν ἐκχώρησιν ὀφειλέτου τινός; Δαλλ. λ. tresor public ἀρ. 780.

γ) Δὲν δύναται νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ παραγραφῆς ἢ ἀπὸ δικαιώματος τοῦ νὰ προτείνῃ ὅτι ὁ ἀντίδικος κατέστη ἔκπτωτος ἀπὸ προθεσμίας τινός. Δαλλ. 782.

δημοσίου, δύναται, καὶ ὀφείλει μάλιστα, ἅμα πεισθεὶς ὅτι τὸ δημόσιον ἔχει ἀξίωσιν ἐπί τινος κτήματος ἢ ὑποχρέωσίν τινα, νὰ δηλοῖ τοῦτο ἢ νὰ ἐκπληροῖ τὴν ὑποχρέωσιν· ἤτοι, τὸ δημόσιον ἐνήγαγε τὸν Γέροντα ἵνα ἀναγνωρισθῇ ὡς δημόσιον τὸ κατὰ τὴν θέσιν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς κείμενον γήπεδον. Εἰς τὴν δίκην ταύτην ἀνεφύη τὸ ζήτημα, ἂν ἡ πρᾶξις τῆς ἐπὶ τῶν ἐκποιήσεων τῶν Ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπῆς, καὶ ἡ ἔγκρισις αὐτῆς ὑπὸ τοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ, καθ' ἣν τὸ δημόσιον οὐδεμίαν ἔχει ἀπαίτησιν ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, εἶναι πρᾶξις ἐκποιήσεως κτήματος τοῦ δημοσίου, καὶ ἂν ὁ εἰρημένος ὑπουργὸς εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς διαληφθείσης ἐγκρίσεως; Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον (ἀπ. 11505 τοῦ 53) εἶπεν, ὅτι ἡ ἔγκρισις ἐκείνη, γενομένη μάλιστα δυνάμει διατάγματος, δὲν εἶναι πρᾶξις ἐκποιήσεως. Ὁ δὲ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. 145 τοῦ 54) ἐνέκρινε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, προσθείς, ὅτι ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ δημοσίου δύναται καὶ ὀφείλει μάλιστα, ἅμα πεισθεὶς ὅτι τὸ δημόσιον δὲν ἔχει ἀξίωσιν ἐπί τινος κτήματος ἢ ὅτι ἔχει ὑποχρέωσίν τινα, νὰ δηλοῖ τοῦτο ἢ νὰ ἐκπληροῖ τὴν ὑποχρέωσιν, ἀποφεύγων οὕτω ματαίας δίκας.

§ 528. δ) Ἄρα τὸ δημόσιον, προκαλούμενον εἰς ἀγωγήν, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ δηλώσῃ ὅτι δὲν θεωρεῖ ὡς ἐθνικὸν τὸ κτῆμα. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 11505 ἐν Εὐρ. τ. ιδ' σ. 25 § 58.

§ 529. ε) Τὸ δημόσιον παραιτηθὲν ἐνδίκου τινὸς μέσου δύναται νὰ ἐπανέλθῃ; Ἴδε τὴν τὴν 221 τοῦ 46 ἀπόφ. Ἐφ. Ναπλ. ἐν Εὐρ. ἑ σ. 713.

§ 530 ς) Εἰς δίκην μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιώτου δύναται νὰ συναινέσῃ ὁ ἔφορος εἰς πρᾶξιν τινά, ἐὰν δὲν ἔχῃ εἰδικὴν πληρεξουσιότητα; Ὄχι. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 16752, ἣν ἐν Νομικῇ Μελίσσῃ σ. 406.

§ 531. ζ) Οἱ συμβαλλόμενοι εἶναι ἐλεύθεροι νὰ τροποποιήσωσι τὸν νόμον, ὁρίζοντες δήλην ἡμέραν πρὸς καταβολὴν τοῦ τιμήματος τῆς πωλήσεως. Τοῦτο δύναται νὰ πράξῃ καὶ τὸ δημόσιον, ἐὰν ἡ τροποποίησις δὲν ἀποτελῇ παραίτησιν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου, ἣν δὲν δύναται νὰ ἐκφέρῃ ὑπουργικὴ ἁπλῶς ἀπόφασις. Ἀπ. ΑΠ. 5 τοῦ 1856.

Σημ. Ἐπρόκειτο περὶ ἀγορᾶς ἐθνικοῦ κτήματος ἐπὶ δεκαετεῖ πιστώσει, ὁ δὲ ἐνάγων ἐζήτησε τὴν παράδοσιν τοῦ κτήματος, ἀλλ' ἡ ἀγωγή του ἀπεῤῥίφθη διὰ τὸν λόγον, ὅτι ὁ ἀγοραστὴς δὲν κατέβαλε τὸ τίμημα, ἐπροτάθη δὲ ὡς λόγος ἀναιρέσεως, ὅτι

τὰ ἐπὶ δεκαετεῖ πιστώσει πωλούμενα κτήματα παραδίδονται εἰς τὸν ἀγοραστὴν καὶ ἀπὸ τῆς παραδόσεως ἄρχεται ἡ πληρωμή. τὸ δικαστήριον ὅμως ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ πωλητηρίου, ὅτι ἡ πληρωμὴ ἔπρεπε ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ ἄλλης ὡρισμένης ἡμέρας.

Δωσιδικία δημοσίου.

§ 532. Περὶ τούτου ὅρα τὰ ἐν λέξει Δωσιδικία ἐκτεθησόμενα. —Πρβ. Οἰκ. § 33 ἐκδ. 2.

§ 532 ². Τὸ δημόσιον ἐνάγεται ἀδιακρίτως ἐνώπιον οἱουδήποτε τῶν ἐν Ἀθήναις Εἰρηνοδικείων, ἀνεξαρτήτως τῆς θέσεως, ἔνθα ἔχει τὸ κατάστημά του (17 § 2 πολ.). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 138 τοῦ 1864.

§ 533. Ὁ ἡμεδαπὸς δύναται νὰ ἐνάξῃ τὴν Κυβέρνησιν, ἤτοι τὸ δημόσιον ἄλλου Κράτους, ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τῆς ἰδίας αὐτοῦ πατρίδος, διὰ τὰς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνης διενέξεις; ὅρα τὴν λ. Δωσιδικία. Σαριπώλου τὰ νόμιμα, σ. 134 σημ. γ καὶ σ. 152, σημ. δ Fœlix. § 215.

§ 533 ². ὅρα ἕτερον παράδειγμα ἀνωτέρω § 499 ³.

Περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων (1) § 534—587

§ 534. *Νομοθεσία.* Διατάγματα τῆς 7 Φεβρουαρίου 1835, τῆς 14 Ἰουνίου 1837, καὶ τῆς 23 Ἰουνίου 1838. — Νόμος ΣΠΔ τῆς 7 Μαΐου 1855 (ὃς ἐν σελ. 130 ἐφημ. Κυβερν.).

Ἕπονται παρατηρήσεις μετὰ τῆς νομολογίας.

§ 335. Μόνον ἐπὶ κατασχέσεως ἀκινήτων ἀκολουθεῖται δικαστικὴ ὁδὸς ὑπό τινας τροπολογίας τῆς πολιτικῆς δικονομίας, αἵτινες πρέπει νὰ ἐκτεθῶσιν ἐνταῦθα. Τὰς τροπολογίας ταύτας διαλαμβάνει τὸ παρατελευταῖον τῶν εἰρημένων διαταγμάτων. Ὁ ἁρμόδιος ταμίας ἀπευθύνει πρὸς τὸν ἁρμόδιον πρόεδρον Πρωτοδικῶν (εἰς τὴν περιφέρειαν, ὅπου κεῖται τὸ κτῆμα) αἴτησιν περὶ κατασχέσεως καὶ ἐκπλειστηριάσματος τοῦ δεῖνος ὀφειλέτου συναποστέλλων τὸ δημόσιον ἔγγραφον τοῦ χρέους. Ὁ πρόεδρος διορίζει κλητῆρα, καὶ ὁ κλητὴρ ἐνεργεῖ.

§ 536. Τὰ περὶ προεπιδόσεως τοῦ ἐγγράφου, μετ' ἐπιταγῆς κτλ. τῶν ἄρθρ. 862—866 δὲν ἐξετάζονται, ἀλλ' εἶναι ἔργον τοῦ ταμίου.

---

(1) Ῥουσσόπουλος, περὶ ἐκτελέσεως, σελ. 115.

§ 537. Τὸ ἄρθ. 954, 3, δὲν λαμβάνει ἐφαρμογὴν, ὥστε νὰ ἀναβάλῃ τὴν κατάσχεσιν ἢ τὸν πλειστηριασμόν. Αἱ λοιπαὶ τροπολογίαι ἀφορῶσι κυρίως συντομίαν τινῶν προθεσμιῶν καὶ ἐλάττωσιν τινῶν διατυπώσεων. Αἱ 4 καὶ 8 ἑβδομάδες τοῦ ἄρθ. 965 ἐλαττοῦνται εἰς τὸ ἥμισυ, 2 καὶ 4. Ἀνάλογος ἐλάττωσις χρόνου γίνεται καὶ ἐπὶ τοῦ ἄρθ. 967. Ἐνταῦθα δὲ προσέτι ὁρίζεται κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν (καὶ ἂν ὑπὲρ τὰς 1000 δραχ.) μία κοινοποίησις καὶ μία ἑπομένως δημοσίευσις διὰ τοῦ τύπου. Ἡ διὰ τοῦ τύπου δημοσίευσις γίνεται ἐπὶ κτήματος 1000 δραχ., προσδιορίζεται δὲ ὡς ἡμέρα πλειστηριασμοῦ ἡ τριακοστὴ μετὰ τὴν ἐν τῷ δημοσίῳ φύλλῳ δημοσίευσιν τῆς κοινοποιήσεως, μετὰ δὲ τὴν δημοσίευσιν ταύτην γίνεται ἐπιτοπίως καὶ ἑτέρα κοινοποίησις, προσδιοριζομένης ῥητῶς τῆς ἡμέρας τοῦ πλειστηριασμοῦ. Ἡ τριακοστὴ ἐκείνη ἡμέρα ἐνδέχεται νὰ μὴν ἦναι ἡμέρα ἀγορᾶς ἢ κυριακή, ὥστε φαίνεται συγχωρούμενος ἐνταῦθα ὁ πλειστηριασμὸς εἰς ὁποιανδήποτε ἡμέραν.

§ 538. *Ἁρμοδιότης τῶν τακτικῶν δικαστηρίων.*—Τὸ ἄρθρον 11 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων διατάγματος τῆς 7 Φεβρουαρίου 1835 ὁρίζει ὅτι οἱ ὀφειλέται δὲν δύνανται νὰ κάμωσιν ἔκκλησιν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια διὰ τὰ βίαια μέτρα τὰ ὁποῖα λαμβάνονται κατ' αὐτῶν, διὰ καθαρὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου, ἡ διάταξις δὲ αὕτη ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς πολυειδεῖς ἑρμηνείας, ἐξ ὧν, ἐγὼ τοὐλάχιστον, δὲν ἠδυνήθην νὰ σχηματίσω ἰδέαν ἀκριβῆ· θέλω ἐκθέσει λοιπὸν τὰ ζητήματα, ὅπως ἔλυσεν αὐτὰ ἡ νομολογία.

§ 539. **Περιπτώσεις, καθ' ἃς ἀπεφασίσθη ὅτι εἰσὶν ἀναρμόδια τὰ δικαστήρια.**

α) Ἡ ἀνακοπὴ τοῦ διὰ χρέος του πρὸς τὸ δημόσιον καταδιωκομένου εἶναι ἀπαράδεκτος, ὅταν πρόκηται περὶ *καθαρῶν δικαιωμάτων* τοῦ δημοσίου, ὡς τὸ ἄρθρον 11 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων διατάγματος τῆς 7 Φεβρ. 1835 ὁρίζει. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 485 τοῦ 66. Ἀποφηνάμενον ὅμως τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ὅτι δὲν ὀφείλεται τὸ ποσὸν, δι' ὃ καταδιώκεταί τις διοικητικῶς, καὶ δεχθὲν οὕτως ὅτι δὲν πρόκειται περὶ καθαρῶν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου, δὲν παρεβίασε τὸ ἄρθρον 11 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων διατάγματος, ὅπερ μόνον ἐπὶ καθαρῶν τοῦ δημοσίου ἀπαιτήσεων ἀπαγορεύει τὴν προσφυγὴν εἰς τὰ δικαστήρια, Ἀπ. πολ. ΑΠ. 436 τοῦ 66.

§ 540. β) Δὲν χωρεῖ ἀνακοπὴ κατὰ διοικητικῆς καταδιώξεως

ὑπὸ ὀφειλέτου τοῦ δημοσίου, ὅταν τὸ χρέος πηγάζῃ ἐξ ὁμολογίας τοῦ ὀφειλέτου, ὅστις δύναται νὰ κάμῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀπαλλαγῆς αὐτοῦ, ἂν ἔχῃ νόμιμον λόγον. Απ. πολ. ΑΠ. 428 τοῦ 66.

Προκειμένου λόγου περὶ διαφορᾶς, ἥτις συνίσταται εἰς ἀπαίτησιν ἀναστολῆς ἐκτελέσεως διοικητικῆς ἀποφάσεως, ἀφορώσης ἐκπλήρωσιν συναλλάγματος (διὰ τῆς ἑρμηνείας αὐτοῦ) περιέχοντος ὅρους τινας περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν παρὰ τῶν ἐνοικιαστῶν ἀπαιτουμένων κατὰ τῶν φορολογουμένων ἐγκτητικῶν φόρων, εἶναι ἁρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια; Ὄχι, εἶπεν ἡ 130 τοῦ 1842 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. (Εὐρ. 6 σελ. 526) στηριχθεῖσα εἰς τοὺς νόμους τῆς 9 Ἰουλίου 1838 καὶ 7 Μαΐου 1837 περὶ διοικητ. δικαστηρίων.

§ 541. Ἰδοὺ περιπτώσεις τινὲς, καθ' ἃς ἐθεωρήθη νόμιμος ἡ τῶν δικαστηρίων ἐπέμβασις (1).

---

(1) Ἡ 6825 τοῦ 50 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν ἔχει οὕτως.

« Ἐπειδὴ τὰ κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου λαμβανόμενα βίαια μέτρα, τῆς κατασχέσεως τῶν κινητῶν καὶ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, ἐνεργεῖ μὲν καὶ διευθύνει, κατὰ τὸ ἄρθρον 6 καὶ 7 τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835 Β. Διατάγματος περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων, ὁ ἔπαρχος, τῇ αἰτήσει τοῦ δημοσίου εἰσπράκτορος, ἀλλ' ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ εἶναι κατὰ τοσοῦτον μόνον καθαρῶς διοικητικὴ πρᾶξις, ἐξηρτημένη τῆς δικαστικῆς ἁρμοδιότητος καὶ ἐπικρίσεως, καθόσον ἀφορᾷ τὴν νόμιμον τοῦ βιαίου μέτρου αἰτίαν καὶ τὴν ἀπόφασιν περὶ αὐτοῦ, ὄχι ὅμως καὶ εἰς τὰς διατυπώσεις τὰς κατὰ τὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ παραφυλαττομένας, διότι αὗται ἀναφερόμεναι εἰς δικονομικὰ πράγματα καὶ ἐν μέρει δὲ ὑπὸ τοῦ ἄνω μνησθέντος διατάγματος κανονιζόμεναι, εἶναι πλέον τοῦ κοινοῦ δικαίου ἀντικείμενα καὶ ὑπάγονται εἰς τὸν κύκλον τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων· δὲν ἀντίκειται δ' εἰς ταύτην τὸ ἄρθρον 11 τοῦ διαληφθέντος διατάγματος, ἀλλὰ μᾶλλον εἶναι σύμφωνον μὲ αὐτὸ, καθότι κατ' αὐτὸ δὲν συγχωρεῖται νὰ παραπονεθῇ ὁ ἰδιώτης ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων διὰ τὰ βίαια μέτρα κατ' αὐτοῦ, παρὰ τοῦ Δημοσίου ληφθέντα, ἤγουν δὲν δύναται νὰ παραπονεθῇ, ὅτι ἐλήφθησαν βίαια μέτρα κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἀποκλείει ἀπὸ τὴν εἰς

α) Ἡ ἀνακοπὴ ἐκείνων, ὧν τὴν προσωπικὴν κράτησιν ἐνήργησε διοικητικῶς τὸ δημόσιον πρὸς πληρωμὴν καθυστερούντων δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἰμὴ καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἐκποίησιν τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῶν ὀφειλετῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 8 τοῦ 41 καὶ ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 4674. (Εὑρ. τ. έ σελ. 737 καὶ Εὑρ. τ. δ' σελ. 390 ἐν τέλει.)

β) Ὁ Ρώδης διὰ κλήσεως πρὸς τὸ Πρωτοδικεῖον ἐξέθεσεν, ὅτι ὁ ταμίας διέταξε τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ κράτησιν διὰ χρέος αὐτοῦ (πηγάζον ἐκ μισθώσεως) πρὸς τὸν συνεταῖρόν του, καὶ ἐζήτησε τὴν ἀποφυλάκισίν του. Εἰς τὴν δίκην ταύτην ἐγεννήθη τὸ ζήτημα, ἂν τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἠδύναντο νὰ κρίνωσιν, ἂν ἐπετρέπετο νὰ ἐνεργηθῇ κατὰ τοῦ αἰτοῦντος προσωπικὴ κράτησις, χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἀποστολὴ ποινήτορος πρὸς εἴσπραξιν τοῦ ὀφειλομένου; Τὸ Ἐφετεῖον Ναυπλίας (ἀπ. 743 τοῦ 50) εἶπεν, ὅτι τὸ ζήτημα αὐτὸ ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων, οἵτινες ἐκτελοῦσι τὴν ἀπόφασιν, ἀλλ' ὁ Ἀρ. Πάγος (ἀπ. 92 τοῦ 51) ἀνήρεσεν αὐτὴν σκεφθείς, ὅτι τὸ ἕκτον ψήφισμα τῆς ἐν Ἀθήναις Συνελεύσεως τῆς 3 Σεπτεμβρίου περιλαμβάνει καὶ τὰς κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν διοικητικῶν ἀποφάσεων ἐπὶ τοιούτου εἴδους ἀναφυομένας διενέξεις.

§ 542. γ) Ἐπὶ τῶν ἀνακοπῶν, τὰς ὁποίας οἱ ὑπὸ τῶν ταμιῶν καταδιωκόμενοι κάμνουν, τὰ δικαστήρια δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐξετάσωσιν ἂν τὸ χρέος των δὲν ἦναι ἐκκαθαρισμένον ἢ ἂν ἀμφισβητῆται ὑπ' αὐτῶν, ἀλλ' ἐξετάζουσι κατ' οὐσίαν ἂν ὑπάρχῃ ἢ

τὰ δικαστήρια προσαγωγήν, στηριζομένην ὄχι πλέον εἰς τὸν λόγον, ὅτι κακῶς καὶ παρατύπως ἐλήφθησαν, δηλ. δὲν ἐνηργήθησαν αἱ νόμιμοι διατυπώσεις κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν· προσέτι δὲ ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης εἶναι καὶ τῶν Γάλλων οἱ συγγραφεῖς καὶ ἡ νομολογία, ἐνῷ καὶ παρ' αὐτοῖς αἱ ἀναγκαστικαὶ τοῦ δημοσίου ἐκτελέσεις γίνονται διὰ τῆς διοικητικῆς ὁδοῦ, καὶ ἀνάλογον τῷ ἄρθρῳ 11 τοῦ ἡμετέρου διατάγματος διάταξιν ἔχουσι τὴν ἐν τῷ 7 ἄρθρῳ τοῦ νόμου τῆς 22 Δεκεμβρ. 1789, καθ' ἣν περὶ τὴν εἴσπραξιν τῶν δημοσίων προσόδων δὲν πρέπει νὰ παρεμποδίζωνται ὑπὸ τῶν δικαστηρίων αἱ διοικητικαὶ ἀρχαί. (Πρβ. **Foucart droit public et adm.** τόμ. 2 ἀριθ. 857, 903. 1091. — **Ledru Rollin Compét. administr.** ἀριθ. 266, 499, 477). Ἄρα ἡ ἔνστασις τῆς ἀναρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων δὲν εἶναι βάσιμος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 109 τοῦ 1843.

τοῦ ἡ ὀφειλή. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 192 τοῦ 52, ἀναιροῦσα τὴν 1003 (1858) τοῦ 51 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. καὶ φέρουσα·

« Ἐπειδὴ, κατὰ τοὺς περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων νόμους τῆς 11 Φεβρουαρίου 1837 καὶ 23 Ἰουνίου 1838, οἱ ταμίαι δύνανται νὰ ἐκβιάσωσι καὶ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως τὴν πληρωμὴν πάσης ἐπὶ δημοσίων προσόδων ὀφειλῆς, βεβαιουμένης ὑπ' αὐτῶν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων των, καίτοι μὴ ὑπάρχοντος περί αὐτῆς, κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῆς πολιτικῆς δικονομίας, δημοσίου καὶ ἐκτελεστοῦ ἐγγράφου, τὰ δὲ δικαστήρια, εἰς ἃ τυχὸν προσφεύγουσιν οἱ οὕτω προσωπικῶς κρατούμενοι, δὲν δύνανται νὰ ἐξετάσωσιν ἐὰν ἡ οἰκονομικὴ ἀρχὴ, ἡ προσάγουσα τὴν βεβαίωσιν τῆς ὀφειλῆς, ἔχῃ κατὰ τοῦ καταδιωκομένου ἐκκαθαρισμένην καὶ ὑπ' αὐτοῦ ὁμολογουμένην ἢ ἀμφισβητουμένην ἀπαίτησιν δημοσίας προσόδου· καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, νὰ κυρῶσι τὰ καταδιωκτικὰ μέτρα, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ νὰ ἀνατρέπωσιν αὐτὰ, ἵνα ἐνάξῃ τὸ δημόσιον τοὺς τοιούτους ὀφειλέτας διὰ τακτικῆς ἀγωγῆς ἐπὶ δικαστικῇ ἀναγνωρίσει τῆς ὀφειλῆς, διότι οὕτως ἅπασαι αἱ καταδιώξεις ἤθελον ματαιωθῆ διὰ τῶν ἀντιῤῥήσεων τοῦ ὀφειλέτου καὶ μετατραπῆ εἰς τακτικὰς περὶ ἀποδόσεως ὀφειλῶν δίκας, ὅπερ ἀντιβαίνει εἴς τε τὸ γράμμα καὶ τὸν νοῦν τῶν παρατεθέντων νόμων, ἀλλ' ἔργον τῶν δικαστηρίων εἶναι ἐπὶ τῆς προσφυγῆς τοιούτων ὀφειλετῶν νὰ ἐρευνῶσιν ἐὰν κατ' οὐσίαν ὑπάρχῃ ἢ οὔ ἡ ὀφειλὴ, ἕνεκα τῆς ὁποίας καταδιώκονται· καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, ν' ἀποῤῥίπτωσι τὰς κατὰ τῶν ἀναγκαστικῶν μέτρων ἀνακοπὰς, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ νὰ ἀνατρέπωσιν αὐτά. Ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετῶν, παραδεχθὲν τὴν ἀνακοπὴν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου κατὰ τῆς κατ' αὐτοῦ ἐνεργηθείσης προσωπικῆς κρατήσεως ὑπὸ τοῦ ταμίου Ὀλυμπίας, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡ πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλὴ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου δὲν εἶναι οὔτε ἐκκαθαρισμένη, οὔτε ὁμολογουμένη ὑπ' αὐτοῦ, παρεβίασε τὸ ἄρθρον 1, 2 καὶ 11 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835, καὶ τὰ ἄρθρα 1 καὶ 9 τοῦ ἀπὸ 14 Ἰουνίου 1837 νόμου, τῶν ὁποίων αἱ διαδικαστικαὶ αὗται διατάξεις εἰσὶν οὐσιώδεις σκοποῦσαι τὴν ταχεῖαν εἴσπραξιν τῶν τοῦ Κράτους εἰσοδημάτων, ὥστε ἡ παραβίασις αὐτῶν φέρει ἀναίρεσιν καὶ τὸ ἄρθρον 807 § 5 τῆς πολ. δικονομίας.»

§ 543. γ) τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ ἐξετάσωσιν, ἐὰν ἡ καταδιώκουσα ὀφειλέτην τινὰ τοῦ δημοσίου οἰκονομικὴ ἀρχὴ ἔχῃ κατ' αὐτοῦ ἐκκαθαρισμένην ἢ ὁμολογουμένην παρ' αὐτοῦ ἀπαίτησιν, ὥστε νὰ ἐπικυρῶσι τὰ ληφθέντα ἀναγκαστικὰ μέτρα, ἢ νὰ

τὰ ἀνατρέπωσιν ὥστε δικαστικῶς, συνεπείᾳ ἀγωγῆς, ἀναγνωρισθῶσιν αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ δημοσίου· χρέος ὅμως τῶν δικαστηρίων εἶναι, ἐπὶ τῇ προσφυγῇ τῶν καταδιωκομένων, νὰ ἐρευνῶσιν ἐὰν κατ' οὐσίαν ὑπάρχῃ ἢ οὔ ἡ ὀφειλή, περὶ ἧς καταδιώκονται.—Ἄρα ὅταν ἀποθηκοφύλαξ σίτου καταδιώκηται δι' ἔλλειψιν καὶ ζημίαν προελθοῦσαν ἀπὸ αὐτὸν, ἀμφισβητοῦντα τὸ πρᾶγμα, τὰ δικαστήρια πρέπει νὰ ἐπεμβαίνωσιν εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 150 τοῦ 53, κυροῦσα τὴν 906 τοῦ 52 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

§ 544. δ) Ἀμφισβητουμένης τῆς ἐκκαθαρίσεως τῆς διαχειρίσεως τῶν εἰδικῶν εἰσπρακτόρων (διάτ. τῆς 18 Δεκεμβρίου 1842, ἄρθρ. 30 ὁδηγιῶν τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργείου ἀπὸ 30 Ἰαν. 1848), ἁρμόδια πρὸς ὁριστικὴν ἐκδίκασιν αὐτῆς εἶναι τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἐπειδὴ αὐτοὶ ὑπάγονται ὑπὸ τὴν ἐξέλεγξιν τοῦ ταμίου, καὶ οὐχὶ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου. Τὸ δὲ ἄρθρ. 11 τοῦ περὶ καθυστερούντων διατ. τῆς 7 Φεβρουαρίου 1835 ἐννοεῖ μόνον ὅτι διὰ τῆς ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστ. γενομένης ἐξακριβώσεως δὲν πρέπει ν' ἀναστέλληται ἡ διοικητικῶς ἐνεργουμένη καταδίωξις τῶν καθυστερούντων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 237 τοῦ 54, ἀναιροῦσα τὴν 11169 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 545. ε) Ὁ Α ἀνέκοψε διοικητικὴν κατάσχεσιν κινητῶν πραγμάτων του πρὸς ἀπότισιν φόρου ἐπικαρπίας προτείνας, ὅτι εἰσὶν ἄκυρα τὰ διπλότυπα, δυνάμει τῶν ὁποίων ἐγένετο ἡ καταδίωξις· ἐγεννήθη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἠδύναντο νὰ ἐπιληφθῶσι τοῦ ζητήματος αὐτοῦ; Ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. 31 τοῦ 1852) ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα, εἰπὼν, ὅτι αἱ περὶ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν ἀναφυόμεναι μεταξὺ τῶν ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου ἔριδες, ὅσαι δὲν ὑπάγονται εἰς τὰς ἐξαιρέσεις τοῦ ἕκτου ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις συνελεύσεως, ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ὑπὸ τὸν περιορισμὸν ὅμως, ὅτι ταῦτα δὲν δύνανται νὰ ἐμποδίσωσι τὴν πρόοδον τῆς διοικητικῆς ἐκτελέσεως, οὐδὲ νὰ διατάξωσιν ἀναστολὴν αὐτῆς, καίτοι δικάζοντα περὶ τῶν προτεινομένων ἐρίδων περὶ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν, οἷον περὶ ἀκυρότητος τοῦ ἐκτελουμένου τίτλου. Ὅρα καὶ ἀπόφασιν 32 ΑΠ. τοῦ 1855.

§ 546. ς) Παραπονουμένου τινὸς, ὅτι ἐπροσωποκρατήθη, χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἀποστολὴ μηνύτορος καὶ ποινήτορος, καὶ ἔπειτα ἀπογραφὴ τῆς περιουσίας του, τὰ τακτικὰ δικαστήρια δύνανται νὰ κρίνωσι περὶ τούτου, τὸ δὲ ἄρθρον 11 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων διατάγματος ἐννοεῖ, ὅτι τὰ ἀναγκαστικὰ διοικητικὰ μέτρα ἐκτελοῦνται καὶ δὲν ἀναστέλλονται, καὶ ἂν ἡ

ὑπόθεσις ὑπάγηται εἰς τὰ δικαστήρια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 210 τοῦ 1855, ἀναιροῦσα τὰς 960, 239, 825, 1145 καὶ 473 τοῦ 1852, 1853 καὶ 1854 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

§ 547. ζ) Τὰ δικαστήρια εἰσὶν ἁρμόδια νὰ κρίνωσιν, ἂν τὸ δημόσιον παρεβίασε τὰς διατάξεις τῶν περὶ καθυστερούντων χρεῶν διαταγμάτων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 210 τοῦ 55. — Πρβ. τὴν 222 τοῦ 56 ἀπ. ΑΠ. εἰς τὴν ἑπ. §.

§ 548. η) Κατὰ τοὺς περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων νόμους, συνδυαζομένους μὲ τὸ ψήφ. 6 τῆς ἐν Ἀθ. συνελεύσεως καὶ τὸν νόμον ΞΝ τῆς 22 Δεκεμβρ. 1847 (ἄρθρ. 16), τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια ν' ἀποφαίνωνται ἐπὶ τῶν ἀντιῤῥήσεων τῶν καταδιωκομένων ἐπὶ πληρωμῇ καθυστερούντων ἀμέσων φόρων, εἴτε αἱ ἀντιῤῥήσεις αὗται ἀναφέρονται εἰς τὴν ὕπαρξιν τῆς ὀφειλῆς, εἴτε εἰς τὴν τήρησιν τῶν νενομισμένων διατυπώσεων τῆς καταδιώξεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 222 τοῦ 56.

§ 549. θ) Μόνον ἐπὶ τῶν καθαρῶν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου δὲν ἐπιτρέπεται προσφυγὴ εἰς τὰ δικαστήρια, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἀποφαίνηται ὅτι δὲν ὀφείλεται τὸ ποσὸν, δι' ὃ καταδιώκεταί τις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 436 τοῦ 1866.

§ 550-551. Τὸ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετεῖον προβαίνει ἔτι μακρύτερα, ὡς ἐκ τῶν ἐν ὑποσημειώσει ἀποφ. (1) αὐτοῦ προκύπτει.

---

(1) α) Ὅταν τὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου δὲν ἦναι καθαρὰ, ὁ καταδιωκόμενος δύναται νὰ προσφύγῃ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 23 τοῦ 57.

β) Καταδικαστικὴ ἀπόφασις τοῦ οἰκ. ἐφόρου, ἥτις ἐξεδόθη συνεπείᾳ μονομεροῦς ἐξελέγξεως τοῦ λογαριασμοῦ τοῦ καταδιωκομένου ὡς ἀποθηκαρίου δὲν φέρει τοιοῦτον χαρακτῆρα. (Ἡ αὐτὴ ἀπ.)

γ) Τὸ δημόσιον δύναται νὰ καταδιώξῃ τοὺς ὀφειλέτας αὐτοῦ διὰ καταναγκαστικῶν μέτρων, ὅταν οὗτοι ἀμφισβητῶσιν ὁλοκλήρως ἢ ἐν μέρει τὴν κατ' αὐτῶν ἀπαίτησιν τοῦ δημοσίου; Ὅρα ἀπόφασιν Ἐφ. Ναυπλ. 976 τοῦ 52 ἐν Νομικ. σ. 5697 ἑπ.

δ) Ὅταν τὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου δὲν ἦναι καθαρὰ, ἤτοι ὅταν δὲν στηρίζωνται εἰς ἔγγραφα, εἰς ἃ συνέπραξεν ὁ καταδιωκόμενος, ἢ ἀποτελοῦντα, κατὰ τὸν νόμον, πλήρη ἀπόδειξιν καὶ ἀνεπίδεκτα ἀντιῤῥήσεως ἢ ἀμφισβητήσεως, ὁ καταδιωκόμενος δύναται νὰ προσφύγῃ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια διὰ τὰ κατ' αὐτοῦ μέτρα (11 τοῦ περὶ καταδιώξ. διατ.). — Τοιοῦτον χαρακτῆρα δὲ δὲν φέρει ἡ καταδηλωτικὴ ἀπόφασις τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου,

§ 552. *Τίτλος*.— Ἐπὶ τῶν διοικητικῶν ἐκτελέσεων κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου ἀπόφασις δὲν ἀπαιτεῖται διὰ τὴν προσωπικὴν κράτησιν (ἄρθρ. 7 τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835 διατάγμ.) Οἰκ. § 282 σημ. 19.

ἥτις ἐξεδόθη συνεπείᾳ τῆς ὑπ' αὐτοῦ μονομεροῦς ἐξελέγξεως τοῦ λογαριασμοῦ τοῦ καταδιωκομένου, ὡς ἀποθηκαρίου. — Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 23 τοῦ 1857 (Νομικ. σ. 6228).

ε) Ἐκ τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ περὶ καθυστερούντων νόμου τοῦ 1835 προκύπτει, ὅτι οἱ καταναγκαζόμενοι πρὸς πληρωμὴν ἀπαιτήσεων τοῦ δημοσίου μὴ καθαρῶν (μὴ στηριζομένων, δηλαδὴ, εἰς δικαιώματα ἀναμφισβήτητα τοῦ δημοσίου), δύνανται νὰ προσέλθωσιν εἰς τὰ δικαστήρια, τὰ ὁποῖα ἔχουν δικαιοδοσίαν νὰ ἐξετάσωσιν ἂν ἡ ἀπαίτησις τοῦ δημοσίου στηρίζηται εἰς δικαιώματα. Τὰ καθαρὰ δὲ δικαιώματα προϋποθέτουσιν ἀπόφασιν ἢ ἔγγραφα, εἰς ἃ συνέπραξεν ὁ καταδιωκόμενος, ὄχι δὲ λογαριασμοὺς ἁπλῶς οἰκονομικῆς τινος ἀρχῆς. Ἀπ. 609 τοῦ 53 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν ᾗ ἐπρόκειτο περὶ ἐξετάσεως τῶν σχέσεων ὑπολόγου τινός. (Νομικ. σελ. 5834.)

ς) Κατὰ τὴν 1217 τοῦ 1853 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. (Νομικ. σ. 5881), τὸ ἄρθρον 11 τοῦ περὶ καθυστερούντων νόμου δὲν καθιεροῖ ἀπόλυτον ἀναρμοδιότητα τῶν δικ. ὥστε νὰ μὴ δύνανται παντελῶς νὰ ἐπιληφθῶσι τοιαύτης φύσεως παραπόνων, καὶ νὰ ἦναι ὑπόχρεα νὰ κηρύττωνται, ἄνευ περαιτέρω ἐξετάσεως, ἀναρμόδια, ἀλλὰ διέταξε μόνον ὅτι τοιαύτης φύσεως προσφυγαὶ εἶναι ἀποῤῥιπτέαι, ὅταν τὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου ἦναι καθαρά, ἤτοι ἀναμφισβήτητα, ὡρισμένα κατὰ τὸ ποιὸν καὶ ποσὸν καὶ ἀπαιτητά, ἡ δὲ τοιαύτη ἔννοια προκύπτει ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὅρου τοῦ νόμου, ὅςτις ὑποθέτει τὴν ἐκ μέρους τοῦ δικ. ἐξέτασιν τοῦ καθαροῦ ἢ μὴ τοῦ χρέους· καθότι ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι ἀδύνατον νὰ βεβαιωθῇ ἡ ὕπαρξις τοῦ ὅρου αὐτοῦ, δηλ. τὸ καθαρὸν τοῦ χρέους, ὑπὸ μόνον τὸν ὁποῖον ἀπαγορεύεται ἡ προσφυγὴ εἰς τὰ δικαστήρια. Ἄρα κατ' ἀντίθετον λόγον ἕπεται ὅτι ἀφοῦ ἐπὶ καθαρῶν χρεῶν εἶναι ἀναρμόδια, ἐπὶ τῶν μὴ καθαρῶν εἰσὶν ἁρμόδια.

ζ) Οἱ καταδιωκόμενοι ὀφειλέται τοῦ δημοσίου ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ὅταν ἀμφισβητῶσι τὴν ἀπαίτησιν τοῦ δημοσίου; Ναί, ὅταν τὰ βίαια μέτρα τοῦ δημοσίου δὲν ἀνάγωνται εἰς καθαρὰ δικαιώματα αὐτοῦ. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 491 τοῦ 1854 (ἐν Νομικῇ σελ. 5945).

§ 552[a]. Τὸ δημόσιον, πρὸς καταδίωξιν τῶν ἐκ δημοσίων φόρων ὀφειλετῶν δὲν ὀφείλει νὰ ἦναι ἐφωδιασμένον μὲ ὡρισμένα δικαιόγραφα; Ἰδοὺ περιπτώσεις τινές·

α) Ὁ Χρόνης, προσωποκρατηθεὶς διὰ χρέος του, ὡς ἐγγυητοῦ

η) Τὰ δικαστήρια εἶναι μὲν ἀναρμόδια νὰ ἐπέμβωσιν εἰς τὰ βίαια μέτρα, τὰ ὁποῖα τὸ δημόσιον ἔλαβε κατὰ τῶν ὀφειλετῶν του, ἀλλὰ τοῦτο ἐφαρμόζεται ἐπὶ καθαρῶν δικαιωμάτων, ὄχι δὲ ὅταν καὶ ἡ βάσις καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεως ἀμφισβητῶνται. Ἀπ. 888 τοῦ 52 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. (ἐν Νομικῇ σ. 5693).

θ) Εἶναι ἁρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια νὰ ἐξετάσουν ἐὰν τὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου ἦναι, ἢ δὲν ἦναι καθαρά; Ναί. Ἀπόφ. 1 τοῦ 62 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. (σ. 340. 341 ἐφ. Δικαίου).

ι) Ἀπόφασις τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου, καταψηφίζουσα ποσόν τι κατά τινος ὑπολόγου, ἐμποδίζει τοῦτον νὰ προσφύγῃ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια; Ὄχι, κατὰ τὴν 769 τοῦ 54 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν.

ια) Πρβ. ἀπόφασιν 743 τοῦ 50 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν ἐν Νομικῇ σελ. 5358.

ιβ) Κατὰ τοὺς περὶ καθυστερούντων νόμους, αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ εἶναι μὲν ἁρμόδιαι νὰ διατάξωσι πᾶν ἀναγκαστικὸν μέτρον κατὰ τῶν καθυστερούντων ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου, καμμία ὅμως διάταξις δὲν ἀπένειμεν εἰς αὐτοὺς ἢ εἰς ἄλλην τινὰ ἀρχὴν τὴν ἐξουσίαν νὰ λύωσι τὰς κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀναγκαστικῶν μέτρων φυομένας διαφοράς· ἄρα αἱ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν προσωπικῆς κρατήσεως φυόμεναι διαφοραὶ ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. 1058 τοῦ 51 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν Νομικῇ σελ. 5521.

ιγ) Τὸ δημόσιον κατέσχε κινητὴν περιουσίαν πτωχεύσαντός τινος διὰ νὰ εἰσπράξῃ τελωνειακὰ δικαιώματα· ἕτερος δὲ δανειστὴς τοῦ αὐτοῦ πτωχεύσαντος ἀνέκοψε τὴν κατάσχεσιν, διατεινόμενος, ὅτι ἔχει προνόμιον ἐπὶ τοῦ κατασχεθέντος· ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἦναι ἁρμόδια νὰ ἐπιληφθῶσι περὶ τοῦ προνομίου ζητήματος· τὸ δικαστ. τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν, διὰ τῆς ἀποφάσεως 9141 τοῦ 1852, ἔλυσε τὸ ζήτημα καταφατικῶς, ἀφοῦ δὲν πρόκειται περὶ ἀνακοπῆς ὀφειλέτου.

ιδ) Διαφορά, ἀντικείμενον ἔχουσα τὴν ἐλάττωσιν ἀμέσου φόρου ἀμπέλου κατὰ τὸν νόμον ΣΟΖ, ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 276 τοῦ 61.

τοῦ Ἀναστασίου ὀφείλοντος τελωνιακὰ δικαιώματα, ἐζήτησε νὰ ἀποφασίσῃ τὸ Πρωτοδικεῖον, ὅτι δὲν ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὸ ζητούμενον ποσὸν, ὡς μή ποτε ἐγγυηθείς. Ἀνεφύη οὖν τὸ ζήτημα ἂν ἡ ἀπαίτησις τοῦ δημοσίου, πρὸς εἴσπραξιν τοῦ ἀνωτέρω χρέους, ἔπρεπε νὰ ἦναι βεβαιωμένη δι' ἀποφάσεως ἢ δι' ἄλλου τίτλου ἐκδεδομένου ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου; Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον ἀπήτησε (ἀπ. 8720 τοῦ 51) τίτλον, ἀλλ' ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. 233 τοῦ 52) ἀνήρεσε τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν, σκεφθεὶς, ὅτι πρὸς καταδίωξιν τῶν ὀφειλετῶν εἰσοδημάτων τοῦ Κράτους, ἐν οἷς περιλαμβάνονται καὶ οἱ ἔμμεσοι δημόσιοι φόροι, δὲν ἀπαιτεῖται, κατὰ τὰ περὶ καθυστερούντων διατάγματα, νὰ ἦναι ἐφωδιασμένον τὸ δημόσιον μὲ ὡρισμένον δικαιόγραφον, καὶ ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ τοιούτου εἴδους ὀφειλὴ πρὸς τὸ δημόσιον, διὰ νὰ ἐνεργηθῶσι τὰ ὑπὸ τῶν νόμων ὡρισμένα ἀναγκαστικὰ μέσα· ὑπαρχούσης δὲ ἀμφισβητήσεως περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς ὀφειλῆς, ἀνήκει εἰς τὸ δικαστήριον ν' ἀποφασίσῃ περὶ αὐτῆς.

§ 553. β) Ὁ νομάρχης . . . διέταξε τὴν προσωπικὴν κράτησιν τοῦ Παλάλα κλπ., δι' ἣν ἐπροξένησαν ζημίαν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, μὴ ὑπογράψαντες τὰς ὁμολογίας τῆς ἐνοικιάσεως βαλανιδοδένδρων, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀνεπλειστηριάσθησαν αὐτά. Οἱ ὀφειλέται λοιπὸν ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Πρωτοδικείου τὴν ἀκύρωσιν τῆς προσωπικῆς κρατήσεως. Ἐγεννήθη δὲ τὸ ζήτημα, ἂν τὸ δημόσιον ἠδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ διοικητικῶς τὴν προσωπικὴν κράτησιν τοῦ Παλάλα κλπ.; Τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφετεῖον (ἀπ. 106 τοῦ 49 κατ. σελ. 296) ἐκήρυξεν ἄκυρον τὸ ἔνταλμα τῆς φυλακίσεως, ἀλλ' ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. 54 τοῦ 52) ἀνήρεσε τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν, σκεφθεὶς, ὅτι, ὄντος βεβαιωμένου, ὅτι ἡ τοῦ ἔτους 1847 ἐπὶ δημοπρασίᾳ ἐνοικίασις τῶν βαλανοδένδρων κατεκυρώθη ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀναστασίου διὰ δραχ. . . . ., ἐγγυητοῦ εἰς αὐτὴν προσφερθέντος τοῦ Παλάλα, ἀλλ' ἀκολούθως, ἀρνηθέντος τοῦ Ἀναστασίου νὰ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας, ἐνηργήθη ἀναπλειστηριασμὸς, ἐξ οὗ προέκυψεν εἰς τὸ δημόσιον ζημία δραχ. . . . ., προκύπτει ἐκ τούτων, ὅτι τὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου ἦσαν καθαρὰ καὶ ὡρισμένα, ἀποδεικνυόμενα ἐξ ἐπισήμων πρακτικῶν· ἑπομένως, ὅτι, καθαρῶν ὄντων τῶν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου, δὲν ἔπρεπε νὰ κηρυχθῇ ἄκυρος ἡ διοικητικὴ ἐκείνη ἐνέργεια.

§ 554. γ) Ἐνεργεῖται, ἄνευ ἀποφάσεως, προσωπικὴ κράτησις κατὰ τῶν καθυστερούντων δυνάμει τελεσιδίκου διοικητικῆς ἀποφάσεως; Ναί· διότι τὸ ἄρθρον 101 τοῦ συντάγμ. καὶ τὸ 5 ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως τοῦ 1843, καταργήσαντα τὰ διοικητικὰ

δικαστήρια, δὲν μετέβαλον τ' ἀποτελέσματα τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν τελεσιδίκων οὐσῶν ἀποφάσεων τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν· μεταξὺ δὲ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν εἶναι καὶ ἡ ἄνευ ἀποφάσεως φυλάκισις τοῦ ὀφειλέτου διὰ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 364 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 9142 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 555. δ) Τὸ δημόσιον δύναται νὰ καταδιώξῃ τοὺς δημοσίους εἰσπράκτορας ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου ταμίου ἐκκαθαρίσεως τῆς ὀφειλῆς των (Ἴδε καὶ § 31 τοῦ περὶ ταμιῶν νόμου).— Ἀπ. πολ. ΑΠ. 109 τοῦ 53, ἀναιροῦσα τὴν 266 τοῦ 52 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν.

§ 556. ε) Οἱ ταμίαι δύνανται νὰ ἐκβιάζωσι, καὶ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως, τὴν πληρωμὴν πάσης ἐκ δημοσίων φόρων ὀφειλῆς, καίτοι μὴ ὑπάρχοντος ἐκτελεστοῦ ἐγγράφου κατὰ τὰς διατάξεις τῆς πολ. δικ. (ἐπρόκειτο περὶ καταδιώξεως ἀποθηκοφύλακος σίτου διὰ ζημίαν προελθοῦσαν δῆθεν ἐξ ἀμελείας του). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 150 τοῦ 53, κυροῦσα τὴν 906 τοῦ 52 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν.

§ 557. ς) Τὰ κατὰ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ περὶ φορολογίας τῶν ζώων νόμου τοῦ ἔτους 1848, ἰσχύοντος καὶ διὰ τὸ 1849, συντασσόμενα πρωτόκολλα χρησιμεύουσι καὶ διὰ τὴν ποινικὴν καταδίωξιν καὶ διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου τοῦ 53.

§ 558, ζ) Τὸ δημόσιον δύναται ἀμέσως νὰ καταδιώξῃ διοικητικῶς τὸν ἐνοικιαστὴν ἕνεκα τοῦ ὑπὸ τῶν φορολογουμένων καθυστεροῦντος μέρους τῶν καρπῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 94 τοῦ 53. εἰδικώτερον· δυνάμει τοῦ νόμου τῆς 10 Μαρτίου 1850, συνδυασμένου μὲ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς νόμου διὰ τὸ 1849, ἐν περιπτώσει καθυστερήσεως καρπῶν μετὰ τὸ πέρας τῆς συγκομιδῆς, ἢ τῆς ἀποξηράνσεως, τὸ δημόσιον καταλογίζει αὐτοὺς εἰς χρήματα ἢ εἰς βάρος τῶν ἐνοικιαστῶν ἢ τῶν καθυστερούντων αὐτοὺς φορολογουμένων, καὶ ἐνεργεῖ διοικητικῶς τὴν εἴσπραξιν. Ὥστε οὐκ ὀρθῶς τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφετ. (ἀπ. 846 τοῦ 52) ἀπεφήνατο, ὅτι τὸ καθυστεροῦν μέρος τῶν καρπῶν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς κρατηθὲν ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους, εἰσπράξῃ αὐτοὺς παρ' αὐτῶν τὸ δημόσιον καὶ νὰ τὸ συμψηφίσῃ μετὰ τοῦ χρέους τοῦ ἐνοικιαστοῦ, ἐνῷ τὸ δημόσιον δύναται νὰ καταδιώξῃ ἀμέσως τὸν ἐνοικιαστὴν ἕνεκα τοῦ ὑπὸ τῶν φορολογουμένων καθυστεροῦντος μέρους τῶν καρπῶν. (Ἡ αὐτὴ ἀπ. ΑΠ.)

§ 559. η) Πρωτόκολλα παράτυπα περὶ φόρων (1) εἰσὶν ἐκτελεστά; ἡ ἐξέλεγξις τῶν εἰς αὐτὰ παρατυπιῶν ὑπάγεται εἰς τὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν; Κατὰ τὴν πολ. ΑΠ. 226 τοῦ 61 ἀπόφασιν, ἂν τὰ πρωτόκολλα δὲν συνετάχθησαν κατὰ τοὺς νομίμους τύπους εἶναι ἀνίσχυρα, καὶ τὸ χρέος καθίσταται ἀκαθάριστον; ὥστε ἡ εἰς τὰ δικαστήρια προσφυγὴ δὲν ἀπαγορεύεται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ· τὸ δὲ ἄρθρον 73 τοῦ νόμου ΤΣΖ δὲν ἀναφέρει τι περὶ ἁρμοδιότητος.

§ 560. θ) Πότε τὸ δημόσιον ἐνεργεῖ, δυνάμει πρωτοκόλλων, διοικητικὰς καταδιώξεις; Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 60 τοῦ 66.

§ 561. ι) Εὕρηνται δὲ καὶ εἰς τὴν νομολογίαν τῶν Ἐφετείων τὰ ἐν τῇ ὑποσημειώσει ἐκθετόμενα (2).

---

(1) Ἐπρόκειτο περὶ ἐγγείου φόρου ἀμπέλων τοῦ 1859.

(2) α) Τὸ δημόσιον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργῇ καταδιωκτικὰ μέτρα κατὰ ὑπολόγων οἰκονομικῶν ὑπαλλήλων δι' ἐλλείψεις πηγαζούσας ἐκ τῆς διαχειρίσεως ἁλικῆς τινός, χωρὶς νὰ προαπαιτῆται ἀπόφασις τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου. — Τὰ κατὰ τῶν καθυστερούντων καταδιωκτικὰ μέτρα δὲν ἐφαρμόζονται ὅταν πρόκηται μόνον περὶ φόρων. Ἀπ. 10038 τοῦ 52 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν (σκέψις 3, 4).

β) Πρὸς καταδίωξιν τῶν ὀφειλομένων εἰσοδημάτων τῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Κράτους προσδιωρισμένων, ἐν αἷς περιλαμβάνονται καὶ οἱ ἄμεσοι δημόσιοι φόροι, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ἐφωδιασμένον τὸ δημόσιον μὲ ὡρισμένον τι δικόγραφον· ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ τοιούτου εἴδους ὀφειλὴ πρὸς τὸ δημόσιον, ἵνα ἐνεργηθῶσιν ἀναγκαστικὰ μέτρα· ὑπαρχούσης δ' ἀμφισβητήσεως περὶ τῆς ὀφειλῆς, ἀνήκει εἰς τὸ δικαστήριον ν' ἀποφασίσῃ περὶ αὐτῆς. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 10521 τοῦ 51, δι' ἧς τὸ δικ. ἐξέτασε κατ' οὐσίαν τὸ περὶ ὀφειλῆς.

γ) Τὸ δημόσιον δύναται νὰ καταδιώξῃ, χωρὶς νὰ προκαλέσῃ ἀπόφασιν, τὸν ἐνοικιαστὴν φόρων, ὅταν ὑπάρχωσι πρακτικὰ δημοπρασίας; Ναί.

« Ἐπειδὴ δὲν ἀμφισβητεῖται (τοὐλάχιστον σαφῶς καὶ ὡρισμένως) ὅτι ἡ τοῦ ἔτους 1847 ἐπὶ δημοπρασίᾳ γενομένη ἐνοικίασις τῶν βαλανοδένδρων τοῦ δήμου Κροκεῶν κατεκυρώθη ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀναστασίου Καράντσαλη, ὡς πλειοδότου, διὰ δρ. 5722 καὶ $^{80}/_{100}$, ἐγγυητοῦ εἰς αὐτὴν προσφερθέντος τοῦ Παν. Πηλάλα· ὅτι ἀκολούθως, ἀρνηθέντος τοῦ Ἀναστ. Καράντσαλη νὰ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας, ἐνηργήθη ἀναπλειστηριασμὸς τῆς διαληφθείσης ἐπι-

§ 562. *Ενστάσεις εκκαθαρισμέναι.*—Γνωστὸν ὅτι μόνον ἐκκαθαρισμένας ἐνστάσεις συγχωρεῖται τῷ ἀνακόπτοντι νὰ προτείνῃ, ἤγουν ἐνστάσεις ἀποδεικνυομένας ἐν αὐτῇ τοῦ δικαστηρίου

καρπίας, ἐξ οὗ προέκυψεν εἰς τὸ δημόσιον ζημία ἐκ δραχ. 3422 $^{80}/_{100}$ πρὸς πληρωμὴν τῶν ὁποίων κατεδιώχθησαν διοικητικῶς διὰ προσωπικῆς κρατήσεως οἱ εἰρημένοι. Ἐκ τούτου δὲ προκύπτει, ὅτι τὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου, διὰ τὰ ὁποῖα κατεδίωξαν ἐκείνους, ἦσαν καθαρὰ καὶ ὡρισμένα εἰς δρ. 3422 $^{80}/_{100}$, ποσὸν ἀποδεικνυόμενον ἐξ ἐπισήμων πρακτικῶν τῆς δημοπρασίας.

» Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἀνυπόστατος ἀποβαίνει ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι τὸ δημόσιον δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ χρῆσιν ἀναγκ. μέτρων.»—Απ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 10793 τοῦ 53 (Δημόσιον καὶ Καρατσόλης). Ταῦτα καὶ ὁ Ἄρ. Πάγος ἐν τῇ αὐτῇ ὑποθέσει (ἀπ. 54 τοῦ 1852 ἀν. § 553).

δ) Τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ ἐξετάσωσι τὸν τίτλον, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου τὸ δημόσιον λαμβάνει ἀναγκαστικὰ μέτρα, ἤτοι ἂν ὑπάρχῃ, ἢ ὄχι, ὀφειλή. Απ. 10500 τοῦ 1853 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν.

ε) Τὸ δημόσιον ἐνήργησε τὴν προσωπικὴν κράτησιν εἰσπράκτορος τινὸς ἐπὶ τῇ ἁπλῇ, ὑπὸ τοῦ ταμίου . . . . γενομένῃ, ἐκκαθαρίσει τοῦ ἐκ τῶν εἰσπράξεων χρέους του. — Ὁ εἰσπράκτωρ ἔφερε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὰ δικαστήρια, καὶ τὸ μὲν ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετεῖον παρεδέχθη τὴν ἀνακοπήν του, ἀποφανθὲν, ὅτι ἀπῃτεῖτο, ἵνα καταδιωχθῇ, ἀπόφ. τοῦ Ἐλεκτικτοῦ συνεδρίου (ἴδε ἀπ. 266 τοῦ 52), ἀλλ' ὁ Ἄρ. Πάγος ἀνήρεσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην (ἀπ. 109 τοῦ 1853), ἀποφανθεὶς ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ ταμίου γενομένη προσωρινὴ ἐκκαθάρισις ἤρκει, ἵνα καταδιώξῃ τὸ δημόσιον τὸν εἰσπράκτορα· παρέπεμψε δὲ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον, προσθεὶς εἰς τὰς σκέψεις του, ὅτι τὸ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετεῖον ὤφειλε νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς ἑτέρας ἐνστάσεως τοῦ εἰσπράκτορος, ὅτι δὲν ὤφειλε τί.—Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον, (ἴδε ἀπ. τῆς 3 Ὀκτωβρ. 1853 μεταξὺ δημοσίου καὶ Π. Ἰωαννίδου) ἐσυμφώνησε μὲν μὲ τὴν γνώμην τοῦ Ἄρ. Πάγου ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ζήτημα, ἐθεώρησε δὲ ἑαυτὸ ἀναρμόδιον νὰ ἐξετάσῃ κατ' οὐσίαν τὸ περὶ τῆς ὀφειλῆς ἢ μή.

ϛ) Ὁ ὀφειλέτης μισθώματος κτήματος ἐθνικοῦ δύναται ν' ἀντιτάξῃ διωκόμενος, ὅτι δὲν τῷ παρεδόθη τὸ κτῆμα; Ὄχι, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 645 τοῦ 54 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν, καθ' ἣν τὰ

τῇ συνεδριάσει καὶ μὴ χρῄζούσας διαδικασίας ἄλλης πρὸς ἀπόδειξιν (ἀπ. ΑΠ. 175 τοῦ 51). Ἄρα καὶ ἡ ἐπαγωγὴ ὅρκου ἀπαράδεκτός ἐστιν (ἀπ. 295 τοῦ 55 καὶ 295 τοῦ 58). Ἀλλὰ ἡ διάταξις τοῦ 872 δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὸν τὰ κατασχεθέντα διεκδικοῦντα τρίτον (ἀπ. ΑΠ. 60 τοῦ 56 καὶ 74 τοῦ 59), οὔτε εἰς τὰς διοικητικὰς ἐκτελέσεις, ὡς κατωτέρω.

§ 563. Αἱ κατὰ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν ἀναφυόμεναι ἔριδες ὑπόκεινται εἰς τοὺς περιορισμοὺς τῶν ἄρθρων 871 καὶ 872 τῆς πολ. δικονομίας; Ὄχι.—Ἐν ἄλλαις λέξεσι, προτείνονται καὶ ἀνεκκαθάριστοι ἐνστάσεις· διότι τὰ ἄρθρα 871 ἐπ. τῆς πολ. δικ. κανονίζουσι τὰς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τίτλων ἐκτελεστῶν ἔριδας, κατὰ τ' ἄρθρα 854—856 τῆς αὐτῆς δικονομίας, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς περὶ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν ἀναφυομένας ἔριδας, καθότι αὕτη δύναται νὰ ἐνηργηθῇ καὶ ἄνευ ἐκτελεστοῦ τίτλου, ἐπὶ ἁπλῷ ἐγγράφῳ, ἐμφαίνοντι ἐκκαθαρισμένας τὰς ἀξιώσεις τοῦ Δημοσίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 108 τοῦ 53, 163 τοῦ 59, καὶ 248 καὶ 283 τοῦ 60. —Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 1077 τοῦ 60 (ἐν ἐφ. Δικαστ. σ. 162) (1). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 119 τοῦ 62. Θέλ. § 286 σημ. 5 (2).

τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἶναι ἀναρμόδια νὰ ἐπιληφθῶσι τοῦ ζητήματος αὐτοῦ. Ἡ πρώτη ὅμως σκέψις τῆς ἀποφάσεως ταύτης περιέχει καὶ γνώμην μειονοψηφίας. Πρβ. Νομικῆς σελ. 5999.

ζ) Τὸ δημόσιον δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν κατάσχεσιν τῶν ἀκινήτων τῶν μισθωτῶν δημοσίων κτημάτων, ἕνεκα τῆς καθυστερήσεως τοῦ χρέους των, χωρὶς νὰ προκαλέσῃ ἀπόφασιν.—Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν· «Οἱ μισθωταὶ δημοσίων κτημάτων ὑπάγονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται καὶ οἱ λοιποὶ πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλέται ἐξ ἐνοικιάσεων ἐθνικῶν προσόδων καὶ τῶν φόρων, εἴτε ἀμέσων εἴτε ἐμμέσων, καὶ καταδιώκονται κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἀπὸ 7 Φεβρ. 1835, 14 Ἰουν. 1837 καὶ 23 Ἰουν. —38 περὶ καθυστερούντωννόμων.» Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 22 τοῦ 1848 ἐν λ. Ἁρμοδιότης Πολ. (Εὑρ. τόμ. δ' σελ. 390).

(1) Ὅρα ὅσα ἐν Νομ. Μέλ. σ. 414 ἔγραψα.

(2) Ὁ Π. ἐξέθεσεν ὅτι κατεδιώκετο διοικητικῶς ὡς παραίτιος ζημίας, ἣν δῆθεν ἐπέφερεν εἰς τὸ δημόσιον ὡς ἀποθηκάριος. Ἀνέκοψε λοιπὸν τὴν κατάσχεσιν προτείνων, ὅτι ἡ ἔλλειψις τῶν καρπῶν ἦτο συνέπεια σήψεως.—Ἡ ἔνστασις δ' αὕτη ἀπερρίφθη ὡς μὴ δυναμένη νὰ προταθῇ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν (872 πολ. δικον.). Ἀπ. Ἐφετ. Ἀθην. 11669 τοῦ 1854, σκ. 2.

§ 564. *Διατροφή*.—Τὸ δημόσιον δὲν εἶναι ὑπόχρεων νὰ προκαταβάλῃ τὰ πρὸς διατροφὴν τῶν προσωποκρατουμένων ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου, μολονότι ὀφείλει (1) νὰ τοὺς διατρέφῃ (1010. 1011 πολ.). Καῤῥέ.—ζ. 2688. Δαλλ. contrainte ἀρ. 934. Οἰκ. § 283 σημ. 8. Rollin. λ. emprisonnement § 250. Ἀποφάσεις πολ. ΑΠ. 133 τοῦ 50 (Εὐρ. 6 σελ. 529), 147 τοῦ 52 (ἀναιροῦσα τὴν 1058 τοῦ 51 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.), 94 τοῦ 53, 37 τοῦ 54, 243 τοῦ 55 (ἀναιροῦσα τὴν 307 τοῦ 54 Ἐφ. Ν.)

§ 565 *Ἀνακοπὴ χωρεῖ;* — Ἡ ἀνακοπὴ δὲν ἀπαγορεύεται ἐπὶ τῶν ἐρίδων τῶν ἀναφυομένων κατὰ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν (2), μὴ ἐφαρμοζομένου ἐνταῦθα τοῦ ἄρθρ. 871 τῆς πολ. δικ. ὅταν μάλιστα πρόκηται περὶ ἔριδος περὶ προσωπικῆς κρατήσεως, ὅτε συγχωρεῖται ἀνακοπὴ καὶ δίκη περὶ τὴν ἐκτέλεσιν (1019 πολ.). Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 323 τοῦ 1857, ἀναιροῦσα τὴν 80 τοῦ 1857. Ἐφ. Ναυπλ.—Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 436 τοῦ 66 ἐν τῇ ἑπ. §.

§ 566. Προκειμένου λόγου περὶ ἀνακοπῆς κατὰ διοικητικῆς καταδιώξεως ὀφειλέτου ἐφαρμόζονται οὐχὶ αἱ περὶ δικαστικῆς ἀναγκαστικῆς καταδιώξεως διατάξεις τοῦ ἄρθρου 871 ἑπ. τῆς πολ. δικ., ἀλλ' αἱ γενικαὶ περὶ ἀνακοπῶν διατάξεις τῶν ἄρθρων 235 ἑπ. αὐτῆς, καθ' ἃς τὸ τῆς ἀνακοπῆς κατ' ἐρήμην ἀποφάσεως ἔνδικον μέσον ἐπιτρέπεται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 436 τοῦ 66.

§ 567. *Ἔφεσις*. — Αἱ ἐφέσεις κατὰ τῶν πρωτοδίκων ἀποφάσεων τῶν ἐκδιδομένων ἐπὶ τῶν ἀναφυομένων ἐρίδων κατὰ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν δὲν περιορίζονται ἀπὸ τὴν προθεσμίαν τῶν 10 ἡμερῶν τοῦ ἄρθρου 871.—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 108 τοῦ 53, 323 τοῦ 57, 248 καὶ 283 τοῦ 60, 218 τοῦ 61. Ὥστε, κατὰ ταῦτα, τριακονθήμερός ἐστιν ἡ πρὸς ἔφεσιν προθεσμία κατ' ἀποφάσεων ἐκδιδομένων συνεπείᾳ ἀνακοπῆς ὀφειλέτου, καταδιωχθέντος διοικητικῶς διὰ χρέος του πρὸς τὸ δημόσιον (3).

§ 568. *Διατυπώσεις*. — Δι' ἀναφορᾶς, καὶ οὐχὶ διὰ τακτικῆς

(1) Πρβ. Εὐρ. 6 σελ. 528.

(2) Ὅρα δὲ Οἰκ. § 286 σημ. 6 ἐκδ. 2.

(3) Contra. Ἀπ. 31 τοῦ 46. Ἴδε καὶ 91 τοῦ 59 καὶ 215 τοῦ 38. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντία τῶν Ἐφετείων νομολογία, περὶ ἧς ἐν Εὐρ. 7 σελ. 433. Νομ. Μελ. σ. 414.

ἀγωγῆς πρέπει νὰ ζητῆται ὑπὸ τῶν ταμιῶν ἡ περὶ ἐκποιήσεως τῶν κτημάτων τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου ἄδεια, ἡ δὲ ἐπίδοσις τῆς ἀναφορᾶς εἰς τὸν ἀντίδικον εἶναι περιττή, διότι δὲν πρόκειται νὰ συζητηθῇ τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαλλοτριώσεως, ὡς διαττατομένης ταύτης ἀπὸ τὸ 6κτον ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 7|19 Φεβρουαρίου 1835 διατάγματος. Ἀπ. 143 τοῦ 37 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

§ 569. Κατὰ τὰ ἄρθρα 1 καὶ 9 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων διατάγματος τῆς 14 Ἰουνίου 1837, οἱ ταμίαι, ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ δημοσίου, ἐπιδιώκουσι διὰ τῶν νομίμων τῆς ἐκτελέσεως μέσων (μεταξὺ τῶν ὁποίων καταλέγεται καὶ ἡ προσωπικὴ κράτησις) τὴν ἀναγκαστικὴν πληρωμὴν παντὸς πρὸς τὸ δημόσιον χρέους, μὴ ὄντες ὑπόχρεοι, ἅμα ὁ ὀφειλέτης ἀρνηθῇ τὴν πληρωμὴν ἢ τὸ χρέος, νὰ κινήσωσι περὶ αὐτοῦ ἀγωγὴν καὶ νὰ προκαλέσωσι τὴν ἔκδοσιν ἐκτελεστικῆς ἀποφάσεως, ἀπέχοντες πάσης ἐπιδιώξεως τῆς πληρωμῆς μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 168 τοῦ 51, κυροῦσα τὴν 85 ἀπ. τοῦ 50 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

§ 479. γ) Ἡ δυνάμει τοῦ περὶ καθυστερούντων νόμου πρόσκλησις εἶναι οὐσιώδης, καὶ ἡ παράλειψις αὐτῆς φέρει ἀκυρότητα τῆς ἐκτελέσεως· ἀδιάφορον δὲ ἂν ἡ καταδίωξις ἐνεργῆται ὑπὲρ τοῦ πληρώσαντος ὀφειλέτου. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 468 τοῦ 59 ἐν Δικ. σελ. 139.

§ 571. δ) Ἡ μεσεγγύησις, ἣν τὸ δημόσιον ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν ὅσα οἱ ὀφειλέται του ἔχουν νὰ λαμβάνωσιν ἀπὸ ἄλλους, πρέπει νὰ κοινοποιῆται εἰς τοὺς ὀφειλέτας; Ὄχι. Τὰ διατάγματα τῆς 7 Φεβρουαρ. 1835 καὶ 14 Ἰουν. 1837 ἀπαιτοῦν μόνον νὰ γνωστοποιῆται εἰς τούτους, οἱ ὁποῖοι ὀφείλουν νὰ τὴν ἐκτελέσωσιν ἐπὶ ποινῇ ἀποζημιώσεως, ὥστε ὁ τοῦ δημοσίου ὀφειλέτης διὰ μόνης τῆς εἰς τὸν ὀφειλέτην του γνωστοποιήσεως τῆς μεσεγγυήσεως ἀπεκδύεται παντὸς δικαιώματος ἐπὶ τῶν ἤδη μεσεγγυηθέντων, καὶ θεωρεῖται ἑπομένως ἀνύπαρκτος πᾶσα μετ' αὐτὴν γενομένη ἐκχώρησις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 407 τοῦ 52.—Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 21 τοῦ 44 ἐν Εὐρ. ἡ σελ. 167.

Κατὰ τὸν τελευτ. § τοῦ ἄρθρ. 5 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων νόμου, ἡ μεσεγγύησις εἰς τρίτου χεῖρας τῶν παρ' αὐτοῦ ὀφειλομένων εἰς τὸν ὀφειλέτην τοῦ δημοσίου γίνεται διὰ κοινοποιήσεως τῆς μεσεγγυήσεως εἰς τοὺς τρίτους κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὸν εἰσπράκτορα· αὐτοὶ δὲ ὀφείλουν ἀμέσως νὰ ἐκτελέσωσιν αὐτὴν ἐπὶ ποινῇ ἀποζημιώσεως· δὲν ἀπαιτεῖται δὲ, διὰ νὰ ἦναι ἔγκυρος ἡ μεσεγγύησις, νὰ διατάττηται αὕτη παρὰ τοῦ ἐπάρχου,

κατὰ πρόσκλησιν τοῦ εἰσπράκτορος, καὶ νὰ ἐνεργῆται δι' ἑνὸς ὑπαλλήλου τοῦ ἐπάρχου.

Ὁ εἰδικὸς αὐτὸς νόμος δὲν ἀπαιτεῖ οὔτε τὴν κοινοποίησιν τῆς μεσεγγυήσεως πρὸς τὸν πρωτοφειλέτην, οὐδὲ τὴν κλήτευσιν αὐτοῦ ἐνώπιον οἱουδήποτε δικαστηρίου, διὰ νὰ κηρυχθῇ κῦρος ἔχουσα ἡ κυρία ἀπαίτησις, ὡς τοῦτο διατάττεται διὰ τὰς ἰδιωτικὰς ἀπαιτήσεις ἀπὸ τὸ ἄρθρον 925 καὶ 926 τῆς πολ. δικονομίας, καὶ τοῦτο διὰ νὰ εἰσέρχωνται τὰ εἰς τὸ δημόσιον ὀφειλόμενα, καὶ διότι τὰ καθαρὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου θεωροῦνται ὡς ἐκτελεστά. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 21 τοῦ 1844.

§ 572. ε) Αἱ περὶ καθυστερούντων διατάξεις δὲν ὁρίζουσιν ὅτι, ἐνεργουμένης κατασχέσεως ἢ μεσεγγυήσεως ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων ὑπαλλήλων, πρέπει νὰ κοινοποιῆται πρὸς οὓς γίνεται ἡ κατάσχεσις ἢ ἡ μεσεγγύησις, ὁ τίτλος, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐνεργοῦσι τὰ ἀναγκαστικὰ ταῦτα μέσα. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 10500 τοῦ 53.

§ 573. ς) Τὸ δημόσιον, ἐνεργοῦν κατάσχεσιν παρὰ τρίτῳ δυνάμει τῶν περὶ καθυστερούντων διατάξεων, δὲν ὀφείλει νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν περὶ κύρους κατασχέσεως, ὡς εἰς ἄλλας περιπτώσεις διατάσσει τὸ ἄρθρον 925 τῆς πολ. δικ., ἀρκεῖ νὰ γνωστοποιήσῃ τὴν κατάσχεσιν εἰς τὸν τρίτον (ἄρθρ. ϑ τοῦ περὶ καθυστ. νόμου). Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 14229 τοῦ 56.

§ 574. ζ) Τὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐπιληφθῶσι παραπόνων, γενομένων κατὰ ἀναγκαστικῶν μέτρων, ἅτινα ἐλήφθησαν συνεπείᾳ τοῦ περὶ καθυστερούντων νόμου, ὅταν τὰ παράπονα ταῦτα περιστρέφωνται εἰς παράλειψιν τῶν νομίμων διατυπώσεων, οἷον ὅτι δὲν ἐγένετο ἔκθεσις ἀπογραφῆς. — Διάτ. τῆς 7 Φεβ. 1835. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 93 τοῦ 53, ἀναιροῦσα τὴν 888 τοῦ 52 ἀπ. τῶν ἐν Ν. Ἐφ.—Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 150 τοῦ 53.

§ 575. η) Τὸ δημόσιον δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν ὅλων τῶν βιαίων μέτρων κατὰ τῶν ὀφειλετῶν του πρὸς ἔκτισιν τῶν καθυστερούντων, ἀλλά, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς περὶ τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν τούτων διατυπώσεις, ὀφείλει νὰ συμμορφώνηται μὲ τὰς ῥητὰς διατάξεις τοῦ νόμου, καὶ εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἀνήκει νὰ κρίνωσιν ἂν αὗται ἐτηρήθησαν ἢ μή. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 150 τοῦ 53 (1).

(1) Ἰδοὺ τὸ θέμα αὐτῆς. Καταδιωκομένου τινὸς ἀποθηκοφύλακος, διὰ προσωπικῆς κρατήσεως, πρὸς πληρωμὴν τῆς ἀξίας τοῦ ἐλλείψαντος ποσοῦ ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν φύλαξίν του παραδοθεισῶν

§ 567. θ) Η έρευνα, άν είς τήν άπογραφήν έτηρήθησαν αί νόμιμοι διατυπώσεις, δέν ύπάγεται είς τά τακτικά δικαστήρια, κατά τήν έκτην σκέψιν τῆς 888 τοῦ 52 άπόφ. τῶν έν Ν. Εφ., ἣν δρα είς Νομικ. σελ. 5694.

§ 577. ι) Τά δικαστήρια κρίνουσιν, άν αί οἰκονομικαί ἀρχαί ἐτήρησαν, είς τά παρ' αὐτῶν ἐνεργούμενα ἀναγκαστικά μέτρα κατά τῶν καθυστερούντων, τάς νομίμους διατυπώσεις. Ἴδε άπ. πολ. ΑΠ. 93 τοῦ 53 άν. § 574.

§ 578. ια) Συγχωρεῖται προσωπική κράτησις κατά τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου, τῶν συμπληρωσάντων τό 70 ἔτος τῆς ἡλικίας των; Ὄχι· διότι τό ἄρθρον 1003 τῆς πολ. δικ. ἀπαγορεύει τοῦτο, τά δέ περί καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων διατάγματα δέν κατήργησαν τήν διάταξιν ταύτην (1003 πολ. δικ. — Διάτ. τῆς 7 Φεβρ. 1835). Απ. πολ. ΑΠ. 180 τοῦ 1852, κυροῦσα τάς 414 καί 829 τοῦ 51 άποφ. τῶν έν Ναυπλ. Εφ. — Πρβ. τήν λ. Φυλάκισις (κράτησις προσωπική).

§ 579. Ὁσάκις ἡ καταδίωξις τῶν καθυστερούντων γίνεται αἰτήσει τοῦ ἐνοικιαστοῦ ἢ ὑπενοικιαστοῦ, ἐφαρμόζονται αἱ περί καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων διατάξεις καί τά βίαια μέτρα, ὁ δέ νόμος τῆς 7 Μαΐου 1855 δέν περιέχει ἐξαίρεσίν τινα ὑπέρ ὑπέρ τῶν ἐνοικιαστῶν, ἢ ἐναντίαν είς τά προσημειωθέντα διατάγματα· μάλιστα δέ έξ αὐτοῦ προκύπτει, ὅτι ἐπί καταδιώξεως φορολογουμένων, γινομένης αἰτήσει τοῦ ἐνοικιαστοῦ, πρέπει νά τηρῶνται αἱ παρά τοῦ νόμου αὐτοῦ διαγραφόμεναι διατυπώσεις, ὡς ἐπί καταδιώξεως διά χρέη ὀφειλόμενα άπ' εὐθείας είς τό δημόσιον, δι' ὃν λόγον ἐνεργοῦνται ὑπέρ τοῦ ἐνοικιαστοῦ τά ὑπέρ τοῦ δημοσίου διατασσόμενα βίαια μέτρα κατά τῶν καθυστερούντων ὀφειλετῶν. Απόφ. Εφ. Ναυπλ. 901 τοῦ 1858 (Νομικ. σελ. 6380).

§ 579 2. δρα ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 254 τοῦ 67.

δημοσίων προσόδων, καί τῆς ζημίας τῆς ἕνεκα τῆς ἀμελείας του γενομένης είς αὐτάς φθορᾶς, καί τούτου δι' ἀνακοπῆς πρός τά τακτικά δικαστήρια ἀμφισβητοῦντος τήν ὕπαρξιν τῶν ὀφειλῶν αὐτῶν, ἁρμόδια ν' ἀποφανθῶσι περί τῆς ἀνατροπῆς, ἢ μή, τῆς ἐνεργηθείσης προσωπικῆς κρατήσεως εἰσί τά τακτικά δικαστήρια τά δικάσοντα καί περί τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ ἀνακόπτοντος. Απ. πολ. ΑΠ. 150 τοῦ 53, κυροῦσα τήν 906 τοῦ 52 άπ. τῶν έν Ν. Εφ.

§ 579[3]. *Ἐγγυηταὶ καὶ πληρωταί* (1).—Ὁ ἐγγυητὴς καὶ πληρωτὴς ἐνοικιαστοῦ τινος, παρελθούσης ἀνωφελῶς τῆς προθεσμίας, καθ' ἣν ὤφειλεν ὁ ἐνοικιαστὴς νὰ πληρώσῃ (ἄρθρον 13 τοῦ ἀπὸ 2 Μαΐου 1848 διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τῶν δημοπρασιῶν, καὶ ἄρθρ. 10 τοῦ 7|19 Φεβρ. 1835 περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων), ὑποβάλλεται εἰς πληρωμήν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 258 τοῦ 51, κυροῦσα τὴν 470 τοῦ 50 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 579[4]. Ὅταν ὁ ἐγγυητὴς τοῦ πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλέτου δὲν ἀνέλαβεν ὑποχρέωσιν περὶ ἀλληλεγγύου καὶ ἀμέσου μετὰ τῶν ὀφειλετῶν πληρωμῆς, δὲν ἐφαρμόζονται κατ' αὐτοῦ αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ περὶ καθυστερούντων νόμου τοῦ ἐφαρμοζομένου εἰς πρόσωπα ὑποχρεούμενα ὡς ἐγγυηταὶ πληρωταὶ, ἤγουν ὡς ὀφειλέται, ὅταν δὲν παρῃτήθησαν ὁπωςδήποτε τοῦ δικαιώματος τῆς διζήσεως, ὅπερ ἄνευ ῥητῆς παραιτήσεως ἔχουν οἱ ἐγγυηταὶ, ὅταν παρὰ τοῦ δανειστοῦ ενάγωνται, πρὶν ἢ καταδιωχθῶσιν ἀνωφελῶς οἱ παρόντες πρωτοφειλέται (νεαρὰ 4, κεφ. α τροπολογήσασα τὰ πρὸ αὐτῆς καὶ περιεχομένη εἰς τὴν ἑξάβ. τοῦ Ἀρμ. γ. 1). Ἀπ. 8850 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 580. *Διάφορα.*—Τὸ δημόσιον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καταδιώκῃ ἀμέσως τοὺς ὀφειλέτας τῶν ἀπόρων ὀφειλετῶν του; Ὅρα Εὑρ. ἑ σ. 735 ἐν τέλ. καὶ σ. 735 ἐν τέλ. καὶ σ. 736.—Εὑρ. λ. Διεκδίκησις § 5 καὶ τὴν 10137 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν.

§ 581. Ὁ ὀφειλέτης τοῦ δημοσίου ἀπαλλάσσεται τῆς καταδιώξεως, ὅταν δὲν ἔχῃ οὐδεμίαν κινητὴν ἢ ἀκίνητον περιουσίαν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 67 τοῦ 1860, κυροῦσα τὴν 1236 τοῦ 59. Ἐπ. Ἐφ. Ναυπλ. καὶ φέρουσαν·

« Ἐπειδὴ τὸ 8 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835 Β. διατάγματος περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων, ὁρίζον ὅτι τὰ βίαια κατὰ τοῦ ὀφειλέτου μέτρα, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ποινήτορος, δὲν ἐνεργοῦνται, ὅταν ὁ ὀφειλέτης ἦναι διόλου ἀκτήμων καὶ ἡ παντελὴς ἀκτημοσύνη του διαβεβαιωθῇ κτλ. ἐννοεῖ, ὡς ἀποδεικνύεται ἐξ αὐτῶν τῶν λέξεων τοῦ ἄρθρου « *διόλου ἀκτή-*

---

(1) Ὁ ἀναδεχθεὶς τὴν ἐκπλήρωσιν ἐντολῆς ὡς ἐγγυητὴς καὶ πληρωτὴς θεωρεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρον 10 τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρ. 1835 διατ., ὡς παραιτηθεὶς τοῦ εὐεργετήματος τῆς διζήσεως; Ναὶ, κατὰ τὴν ἀπόφασιν 4993 τοῦ 48 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἣν ὅρα εἰς Εὑρ. ἡ σ. 165 (λ. Καθυστεροῦντα § 1).

μων καὶ παντελὴς ἀκτημοσύνη » αὐτὸν τὸν ὀφειλέτην τὸν μὴ ἔχοντα οὐδενὸς εἴδους περιουσίαν· προσέτι δὲ ἡ ἔννοια αὕτη καταφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ προηγουμένου 7 ἄρθρου καθ' ὃ, καὶ ἂν ὁ ὀφειλέτης δὲν ἔχῃ *περιουσίαν* ἐπιδεκτικὴν κατασχέσεως ἢ μεσεγγυήσεως, ἐνεργεῖται κατ' αὐτοῦ προσωπικὴ κράτησις, ἡ δὲ λέξις *περιουσία* περιλαμβάνει προφανῶς πᾶσαν κινητὴν ἢ ἀκίνητον κτῆσιν, ὡς καὶ ἡ λέξις ἀκτημοσύνη. Ὅθεν τὸ Ἐφετεῖον οὕτως ἑρμηνεῦσαν τὸ 8 ἄρθρον δὲν παρηνόμησεν, οὔτε παρεμόρφωσε τὸ περιεχόμενον τοῦ παρουσιασθέντος ὑπὸ τοῦ Πρόνου πιστοποιητικοῦ, καθότι τοῦτο ῥητῶς ἀναφέρει ὅτι αὐτὸς δὲν ἔχει ἤδη ἀκίνητα κτήματα, καὶ ἐκ τούτου οἱ πιστοποιοῦντες συμπεραίνουν καὶ δὲν πιστοποιοῦν τὴν παντελῆ ἀκτημοσύνην του.»

§ 582. Τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τὸ δημόσιον ν' ἀναστείλῃ τὴν καταδίωξιν κατά τινος ὀφειλέτου λόγῳ ἀκτημοσύνης. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 351 τοῦ 60.

§ 583. Ἴδε τὴν λέξ. Συμψηφισμὸς, ἔνθα ἡ 10654 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 584. Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 468 τοῦ 52.

§ 585-587. Πᾶς πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλέτης καταδιώκεται κατὰ τοὺς εἰρημένους νόμους ἢ μόνοι οἱ ἐκ φόρων ὀφειλέται; Ὁ Ἄρ. Πάγος ἐφήρμοσε τοὺς νόμους τούτους ἐπὶ παντὸς εἴδους ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 22 τοῦ 1848 (1).—

(1) Αὕτη φέρει· «Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν περὶ καταδιώξεως τῶνκαθυστερούντων νόμου τῆς 7 Φεβρ. 1835, τῆς 14 Ἰουνίου 1837 καὶ τῆς 23 Ἰουνίου 38, ἰδίως δὲ ἐκ τοῦ προοιμίου καὶ τῶν ἄρθ. 11 καὶ 12 τοῦ δευτέρου, ἐξάγεται προφανέστατα, ὅτι καὶ οἱ μισθωταὶ δημοσίων κτημάτων ὑπάγονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται καὶ οἱ λοιποὶ πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλέται ἐξ ἐνοικιάσεως ἐθνικῶν προσόδων, καὶ τῶν φόρων, εἴτε ἀμέσων εἴτε ἐμμέσων, καὶ καταδιώκονται κατὰ τὰς διατάξεις τῶν εἰρημένων νόμων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἰσχυριζομένου τοῦ δημοσίου, ὅτι ὁ Δ. Μακρὺς ὀφείλει πρὸς αὐτὸ φοίνικας 2413 ἀπὸ τὴν κατὰ τὸ 1831 γενομένην παρ' αὐτοῦ μίσθωσιν τῶν ἐθνικῶν λειβαδίων . . . . . ., τῆς ἐπαρχίας Ζυγοῦ, ἠδύνατο νὰ καταδιωχθῇ οὗτος παρὰ τοῦ δημοσίου δυνάμει καὶ συμφώνως μὲ τὰς διατάξεις τῶν εἰρημένων νόμων».—Πρβ. § 588, 589.

—Ὁ ἀπὸ 7 Φεβρ. 1835 νόμος ἐφαρμόζεται οὐ μόνον εἰς τὰς καθυστερήσεις τῶν φόρων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς καθυστερήσεις πάν-

πολυετής όμως μίσθωσις κτήματος του δημοσίου δεν συμπεριλαμβάνεται εις τους νόμους αυτούς. Απόφ. πολ. Αρ. Πάγου 8 του 1841 (Εύρ. δ' σελ. 180) (1).

Περί αναπλειστηριασμού εθνικών κτημάτων (2).

§ 588. Κατά των εξ αγοράς εθνικών κτημάτων οφειλετών του δημοσίου εφαρμόζεται το από 13|25 Νοεμβρίου 1836 διάταγμα, και όχι τα περί καθυστερούντων, διότι εκείνο κανονίζει ιδίως τον τρόπον της εκποιήσεως των εθνικών κτημάτων και τας μεταξύ του Δημοσίου και των αγοραστών σχέσεις. — Άρα, όταν ο αγοραστής δεν επλήρωσε το τίμημα του οποίου ηγόρασεν εθνικού κτήματος, επιτρέπεται ο αναπλειστηριασμός αυτού, κατά το ειρημένον διάταγμα επί κινδύνω του αγοραστού. Απ. πολ. ΑΠ. 171 της 1853, κυρούσα την 584 του 1852 των εν Ναυπλ. Εφ. φέρουσαν·

« Επειδή κατά των οφειλετών του δημοσίου εξ αγοράς εθνικών κτημάτων εφαρμόζεται το από 13|25 Νοεμβρίου 1836 ειδικόν περί τούτων διάταγμα, και ουχί τα επικαλεσθέντα παρά του αναιρεσείοντος περί καταδιώξεως των καθυστερούντων Δια-

---

νει και τα οφειλόμενα εξ ενοικιάσεως μοναστηριακών κτημάτων, διότι και ταύτα υπάγονται εις την εν γένει κατηγορίαν των του Κράτους εισοδημάτων, χρησιμεύοντα εις τας ανάγκας δύο ουσιωδών κλάδων της δημοσίου υπηρεσίας. Όθεν τα τακτικά δικαστήρια δεν παρεμβαίνουσιν εις την εξέτασιν των βιαίων μέτρων, τα οποία το δημόσιον λαμβάνει προς είσπραξιν των περί ων ο λόγος χρεών, καθόσον αφορά την εκποίησιν της ακινήτου των οφειλετών περιουσίας· ώστε αν κατεσχέθησαν καρποί, τα τακτικά δικαστήρια δεν επεμβαίνουσι, και αν υποτεθή ότι εγένετο επ' αυτών, είσέτι ηρτημένων εις τα δένδρα, καθότι δεν δύναται να θεωρηθή η κατάσχεσις αύτη τιμή ως επί κινητών (Duranton τόμ. 4 n° 30. Carré εν αρχή άρθρ. 915 της πολ. δικον.). Δεν απαιτείται λοιπόν η τήρησις των περί κατασχέσεως ακινήτων διαγεγραμμένων διατυπώσεων. Απ. 6822 του 50 των εν Αθ. Εφ. — Όρα δε § 588.

(1) Τα περί καθυστερούντων λοιπόν διατάγματα δεν εφαρμόζονται όταν πρόκηται περί καθυστερήματος εκ μισθώσεως κτήματος του δημοσίου. Απ. Εφ. Αθ. 2865 του 41 (Εύρ. δ' σελ. 178).

(2) Πρβ. ανωτέρω § 586, 587.

τάγματα, καθότι ταῦτα, ἂν καὶ μεταγενέστερα, ἀφορῶσιν ὅμως τὴν καταδίωξιν τῶν καθυστερούντων ἐκ φόρων, τὸ δὲ εἰρημένον διάταγμα κανονίζει ἰδίως τὸν τρόπον τῆς ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, καὶ τὰς μεταξὺ τοῦ δημοσίου, ὡς πωλητοῦ, καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ ἐκ τῆς ἐκποιήσεως τοιούτων κτημάτων σχέσεις· ἑπομένως τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετῶν, παραδεχθὲν ὅτι ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἐπλήρωσε τὸ τίμημα τοῦ ὁποίου ἠγόρασεν ἐθνικοῦ οἰκοπέδου, ἀπεφάσισε νομίμως ἐπιτρέψαν τὸν ἀναπλειστηριασμὸν αὐτοῦ τοῦ οἰκοπέδου, καὶ ἐφήρμοσεν ὀρθῶς ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως τὸ εἰρημένον Βασ. διάταγμα, καθ' ὃ (ἀριθ. 15) ἂν ὁ ἀγοραστὴς δὲν ἐκτελέσῃ τὰς συμφωνίας, καὶ ἂν μάλιστα καθυστερήσῃ δόσεις δύω ἐτῶν κατὰ συνέχειαν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου καθυστέρησεν ὁ ἀναιρεσείων ὅλον τὸ τίμημα, καθ' ἃ βεβαιοῖ τὸ δικαστήριον, τότε τὸ δημόσιον ἐνεργεῖ ἀναπλειστηριασμὸν ἐπὶ κινδύνῳ τοῦ ἀγοραστοῦ· ὡς ἐκ περισσοῦ δὲ τὸ δικάσαν Ἐφετεῖον ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν καὶ ἄρθρα τινὰ τοῦ περὶ καταδιώξεως καθυστερούντων Βασ. διατάγματος ἐπὶ τοῦ προταθέντος συμψηφισμοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς προτάσεως ὅτι ἀπαιτεῖται προηγουμένως πρόσκλησις πρὸς πληρωμήν, ὅπερ δὲν καθιστᾷ παντάπασι πλημμελῆ τὴν ἀναιρεσιβαλλομένην ἀπόφασιν, καθότι ἐπιστηρίζεται αὕτη ἰδίως εἰς τὸ εἰρημένον διάταγμα.

» Ἐπειδὴ τὸ διαληφθὲν διάταγμα ὁρίζον ῥητῶς, καθὰ προελέχθη, ὅτι ἂν καθυστερήσῃ ὁ ἀγοραστὴς δόσεις καὶ δύο ἐτῶν τόκους κατὰ συνέχειαν, τὸ δημόσιον ἔχει δικαίωμα νὰ θέσῃ εἰς ἀναπλειστηριασμὸν τὸ πωληθὲν, δὲν ἀπαιτεῖ νὰ γίνῃ κοινοποίησις μετ' ἐπιταγῆς πρὸς πληρωμὴν εἰς τὸν ὀφειλέτην, οὐδ' ἄλλη ἐκκαθάρισις τῆς ἀπαιτήσεως, ὅταν αὕτη ἦναι ἐκκαθαρισμένη καὶ ἀναμφισβήτητος, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθὰ τὸ βεβαιοῖ τὸ δικάσαν δικαστήριον· ἄρα νομίμως τὸ αὐτὸ δικαστήριον ἀπέῤῥιψε τὰς τοιαύτας ἐνστάσεις τοῦ ἀναιρεσείοντος, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον, ὡς βεβαιοῖ ἐκπερισσοῦ, διετηρήθησαν αἱ παρὰ τοῦ προμνησθέντος διατάγματος ὁριζόμεναι διατυπώσεις ἐπὶ τοῦ ἀναπλειστηριασμοῦ.

» Ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ Ἐφετεῖον σκεπτόμενον ὅτι κατὰ τὸ εἰρημένον διάταγμα γίνεται ἀναπλειστηριασμὸς ἐν τῇ περιπτώσει, καθ' ἣν δὲν πληρώσῃ ὁ ἀγοραστὴς τὸ τίμημα καὶ τὰ λοιπὰ, ἀντέκρουσεν ἐμπεριληπτικῶς τὴν περὶ ἑρμηνείας τοῦ διαλυτικοῦ ὅρου πρότασιν τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι ὁ ὅρος οὗτος διαλύει τὸ συνάλλαγμα τῆς πωλήσεως, καὶ οὐχὶ ὅτι δίδει δικαίωμα ἀγωγῆς περὶ τοῦ τιμήματος· ὥστε δὲν εἶναι ἀναιτιολόγητος ἡ ἀπόφασις.»

§ 589. Όταν τὸ δημόσιον ἀναγκάζηται νὰ ἐκθέσῃ εἰς ἀναπλειστηριασμὸν τὸ πωληθὲν ἐθνικὸν κτῆμα (ἄρθρ. 15 τοῦ διατ. τῆς 13|25 Νοεμβρ. 1836), δὲν ἀπαιτεῖται κοινοποίησις ἐπιταγῆς πρὸς πληρωμὴν, οὐδ' ἄλλη ἐκκαθάρισις τῆς ἀπαιτήσεως, ὅταν αὕτη εἶναι ἐκκαθαρισμένη καὶ ἀναμφισβήτητος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 171 τοῦ 1853, κυροῦσα τὴν 584 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ν. Ἐφ. ἥτις ἐν § 588.

Ἁρμοδιότης. α) Ὀλίγα περί τινων ἀντικειμένων διοικητικο-δικαστικῶν.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω, καλὸν θεωρῶ νὰ προσθέσω καὶ τὰ ἑπόμενα, εἰ καὶ μὴ ἔχοντα (ἅπαντα) ἄμεσον σχέσιν μὲ τὸ προκείμενον θέμα (1), πράττω δὲ τοῦτο, διότι τινὰ μὲν ἐξ αὐτῶν ἔχουσιν ἔμμεσόν τινα σχέσιν μὲ τὸ θέμα αὐτὸ, ἕτερα δὲ, προστιθέμενα ἐνταῦθα, διευκολύνουσι τὴν ἔρευναν τοῦ ἀναγνώστου.

§ 591. Η μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων διαφορὰ ὑπάγεται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια μόνον ὁσάκις εἶναι ἔρις περὶ *δικαίων*· ἤγουν τὸ δίκαιον, περὶ ὃ στρέφεται ἡ ἔρις, πρέπει νὰ ἦναι (2).

α) Ἰδιωτικόν. β) κεκτημένον (jus quaesitum) (3). γ) Ἀπαιτητὸν (jus praesens, ὄχι futurum), ἤγουν ἀνεξάρτητον ἀπὸ πάσης αἱρέσεως ἢ προθεσμίας (4). Κατ' ἐξαίρεσιν δὲ μόνον συγχωρεῖται ἐνίοτε καὶ ἐπὶ μὴ ἀπαιτητῶν δικαίων προσφυγὴ εἰς τὰ δικαστήρια (5). δ) Ἀμφισβητούμενον· διότι ἄνευ ἀμφισβητήσεως δὲν ὑπάρχει ἔρις, οὔτε ἀναγκαία διὰ τοῦτο ἡ δικαστικὴ μεσολάβησις (6)· μάλιστα δὲ ἡ ἐπὶ δικαστηρίου ἀναγνώρισις περιττὴν

---

(1) Ἐννοεῖται δὲ ὅτι γίνεται, ἐν οἰκείῳ τόπῳ, ἡ δέουσα μνεία.

(2) Πρβ. Οἰκ. § 67.

(3) Διάφορα περὶ κεκτημένων δικαιωμάτων εἰς Εὑρ. λ. κεκτημένα δικαιώματα (τ. 9 σ. 51). Οἰκ. § 66. 67 σημ. 4 ἐκδ. 2. Φέδερ σ. 261. ΑΠ. 278 τοῦ 52. Δαλ. loi § 198 ἑπ. 205. Καλλ. α § 19 ἑπ. ἐκδ. 2.

(4) Πρόωρος ἀγωγή; Οἰκ. § 106 ἐν τέλει. Εὑρ. λ. Ὥριμος ἀγωγή.

(5) Πολ. 993. Ἐμπ. νόμου 448. Συντηρητικὰ μέτρα δύνανται νὰ ληφθῶσι καὶ περὶ μελλόντων ἢ αἱρεσίμων δικαιωμάτων, ἢ νὰ κινηθῇ ἀγωγὴ περὶ αὐτῶν, ἐὰν προηγήθη πρόκλησις. Οἰκ. § 67 σημ. 6.

(6) Πολ. 127. Αἴτησις περὶ ἐκποιήσεως προικός; Ἀπ. ΑΠ. 20 τοῦ 65 (Εὑρ. κβ' σ. 255 ἑπ.).

καθίστησι πᾶσαν δικαστικὴν ἀπόφασιν (1). ε) Προσβεβλημένον· προσβάλλει δέ τις τὰ δίκαια ἡμῶν, καὶ ὅταν, καίτοι ἀναγνωρίζων αὐτά, δὲν τὰ ἱκανοποιῇ.

§ 692. Ἄξιον ἐξετάσεως παρίσταται ἐνταῦθα τὸ ζήτημα, ἐὰν προσβολαὶ τῶν ἰδιωτικῶν δικαίων, ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ἢ τῆς κυβερνήσεως πραχθεῖσαι, παρέχωσι δικαίωμα ἀγωγῆς περὶ ἀποζημιώσεως ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων. Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ζητήματος τούτου πρέπει ἀναντιῤῥήτως νὰ λυθῇ ἀποφατικῶς· διότι ἡ δικαστικὴ ἐξουσία, ὡς ὑποδεεστέρα τῆς νομοθετικῆς καὶ δικάζουσα οὐχὶ περὶ τῶν νόμων, ἀλλὰ κατὰ τοὺς νόμους, δὲν δύναται νὰ ἐπικρίνῃ τὰς πράξεις αὐτῆς (2)· ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ ἀποζημίωσις προϋποτίθησιν ἀδικίαν· ἀλλ' ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία δὲν ἀδικεῖ νομοθετοῦσα (3).

---

(1) Πολ. 478. 549. Νόμ. 9 Βασ. (9. 4). Οἰκ. αὐτόθι σημ. 8.

(2) Πρβ. Οἰκ § 67 σημ. 16. Καλλ. 2 § 504 ἐν τέλει. Απ. πολ. ΑΠ. 204 τοῦ 64, ἣν ὅρα ἀνωτέρω § 39.

(3) Ὁ Φέδερ (§ 19, 20) ἐξετάζει, διὰ μακρῶν, τὰ ἑπόμενα·

1) Τὰ πολιτικὰ δικαστήρια ἀποφαίνονται μόνου περὶ ἀμφισβητουμένων ἀποκτηθέντων δικαίων, ἐπὶ πάσης δὲ πολιτικῆς διαφορᾶς πρέπει νὰ ὑπάρχωσι δύο διάδικοι, ἔχοντες ἀντίθετον ἰδιωτικὸν συμφέρον. Ἐντεῦθεν ἕπεται ἀναγκαίως, ὅτι ἕνεκα ζημιῶν τῶν πολιτῶν προερχομένων ἐκ νομοθετικῶν πράξεων δὲν εἶναι δεκτὴ δικαστικὴ ἀγωγή, εἴτε βλαφθῶσιν ἁπλᾶ μόνον συμφέροντά τινος, εἴτε στερηθῇ τις ἀληθοῦς δικαιώματος, τὸ ὁποῖον ἀνῆκεν εἰς αὐτὸν δυνάμει τοῦ προγενεστέρου, κατηργήθη δὲ διὰ τοῦ νέου νόμου. Μόνον ὅταν ὁ νομοθέτης ἐπιφυλάττῃ εἰς τοὺς διὰ τοῦ νέου νόμου ζημιωθέντας πολίτας τῆς ἀποζημιώσεως τὸ δικαίωμα, καθίσταται ἁρμόδιος ὁ δικαστὴς νὰ ἐπιληφθῇ καὶ ἀποφανθῇ περὶ τῶν ἀπαιτήσεων τούτων (α).

2) Αἱ πράξεις ὅμως τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας δὲν διαφεύγουσι τόσον ἀπολύτως τὴν ἁρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων· ὡς πρὸς αὐτὰς πρέπει νὰ διακρίνωμεν ὡς ἑξῆς·

α) Καὶ ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία εἶναι ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν καθηκόντων αὐτῆς ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν δικαστικὴν (ἄρθρ. 20 συντάγματος, ἄρθρ. 476 ποιν. νόμ. 3 τοῦ ἀπὸ 5 Δεκεμβρ. 1845 νόμου περὶ τῶν καθηκόντων τῶν νομαρχῶν καὶ τῆς ὑπηρεσίας

(α) Πρβ. Φέδερ § 19 καὶ τὰ αὐτόθι μνημονευόμενα συγγράμματα.

αὐτῶν). Αἱ διοικητικαὶ Ἀρχαὶ ἐκτελοῦσιν ὅθεν τοὺς ὑπάρχοντας περὶ ἐσωτερικῆς διοικήσεως, περὶ φορολογίας καὶ λοιποὺς νόμους, καὶ λαμβάνουσι τὰ περὶ τῆς κοινῆς ἀσφαλείας, ἡσυχίας καὶ τάξεως ἀναγκαιοῦντα μέτρα (administration active), μὴ ἐπιτρεπομένης εἰς τὰ δικαστήρια οὐδεμιᾶς ἐπικρίσεως καὶ ἀποφάσεως περὶ τῆς ἐνεργείας ταύτης τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, ἐνόσῳ δὲν προσβάλλονται τὰ δικαιώματα ὡρισμένων προσώπων, ἢ ἐνόσῳ οἱ διὰ διοικητικῶν πράξεων ἀδικηθέντες δὲν ἐπικαλοῦνται τὴν βοήθειαν τῶν δικαστηρίων.

6) Ἐὰν διοικητικαὶ πράξεις ἐπάγωσι μὲν ζημίας εἰς τὴν περιουσίαν ὡρισμένων ἀτόμων, δὲν προσβάλλουσιν ὅμως ἀποκτηθέντα δικαιώματα ἀλλ' ἁπλᾶ μόνον συμφέροντα, τουτέστι γίνονται αἰτία τῆς ἀπωλείας τυχαίων ἢ μὴ στηριζομένων τοὐλάχιστον ἐπὶ κεκτημένου δικαιώματος ὠφελειῶν, ἐπίσης δὲν εἶναι δεκτὴ δικαστικὴ ἀγωγή.

Ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι τὰ εἰσοδήματα ξενοδοχείου, κειμένου ἐπί τινος δημοσίας ὁδοῦ, ἐλαττοῦνται, διότι ἡ διοικητικὴ Ἀρχὴ κατεσκεύασε νέαν ἀλλαχόθεν ἄγουσαν ὁδόν. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ὁ ξενοδόχος μὲν ὑποφέρει ἐπαισθητὴν ζημίαν, ἀλλὰ δὲν δύναται μολαταῦτα νὰ κινήσῃ δικαστικὴν ἀγωγήν, διότι δὲν ὑπάρχει νομικὸς κανών, ἐκ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ἡ ἕνεκεν ἀποζημιώσεως ἀπαίτησις, ἄρα δὲν προσεβλήθη ἀποκτηθὲν δικαίωμα αὐτοῦ· ὁ διοικητικὸς ὑπάλληλος δὲν ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τῆς θέσεώς του, τουτέστιν ὅπως κατέχῃ αὐτὴν διὰ πάντα, ἑπομένως ἀποβληθεὶς τῆς ὑπηρεσίας δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ διὰ τῆς δικαστικῆς ἀγωγῆς οὔτε τὴν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἀποκατάστασίν του, οὔτε ἀποζημίωσιν. Ἀφ' ἑτέρου δέ, δι' ὃν χρόνον ὑπηρέτησέ τις, ἔχει καὶ δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ἀνήκοντος μισθοῦ, καὶ διὰ τοῦτο, ἐν ἐλλείψει εἰδικοῦ ἐναντίου νόμου (παραβ. νόμου τῆς 7 Μαΐου 1837 ἄρθρ. (ἀρ. 5), εἶναι δεκτὴ δικαστικὴ κατὰ τοῦ δημοσίου ἀγωγὴ ἕνεκα παρανόμου ἐπισχέσεως τοῦ μισθοῦ. Οὐχ ἧττον ἐπιτρέπεται δικαστικὴ ἀγωγὴ ἕνεκα παρανόμου παύσεως καὶ ἀφαιρέσεως τοῦ μισθοῦ ἐκ μέρους ὑπαλλήλου διορισθέντος ἰσοβίου, οἷον ἐκ μέρους δικαστῶν, ὅταν διορισθῶσιν ἰσόβιοι.

Ἐν γένει καθ' ἃς περιπτώσεις ἡ ἐνέργεια τῆς διοικητικῆς Ἀρχῆς, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, δὲν κανονίζεται καὶ εὐθύνεται ὑπὸ ῥητῶν καὶ λεπτομερῶν νομικῶν διατάξεων, ἀλλὰ

νομον δύναται νὰ ἐξετασθῇ ὑπὸ τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων καὶ

συμμορφοῦται ἐξ ἀνάγκης μὲ τὰς περιστάσεις καὶ κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῆς σκέψεις, ὡς πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς κοινωνίας καὶ τὰ πρὸς διατήρησιν τῆς εὐταξίας, ἀποφυγὴν κινδύνου καὶ μείζονος βλάβης συντελεστικώτερα μέτρα (pouvoir discretionnaire), δὲν εἶναι δεκτὴ δικαστικὴ ἀγωγή, καὶ ἂν διὰ τοιούτων πράξεων περιορίζεται ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία τοῦ πολίτου ἢ βλάπτεται ἡ περιουσία αὐτοῦ.

Δεδόσθω, ὅτι ἡ διοικητικὴ Ἀρχὴ ἀπαγορεύει τὴν μετὰ μεμολυσμένου τινὸς τόπου κοινωνίαν, ἢ κατεδαφίζει, ἐκραγείσης πυρκαϊᾶς, οἰκοδομάς τινας ἵνα ἐμποδισθῇ ἡ διάδοσις τῆς πυρκαϊᾶς, ἢ διατάσσει τὴν κατεδάφισιν κτιρίου ἑτοιμοῤῥόπου, ἢ στρατολογεῖ ἀριθμὸν πολιτῶν ὑπερβαίνοντα, κατὰ τὴν γνώμην τῶν στρατευσίμων, τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπηρεσίας κλ. Κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας, ἐνδέχεται νὰ βλαφθῇ τὸ ἐμπόριον, ἐπάγεται βλάβη εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν ἰδιωτῶν, ἢ πρόκειται περὶ περιορισμοῦ τῆς ἐλευθερίας τοῦ πολίτου, καὶ μολαταῦτα δὲν δύνανται οἱ ζημιωθέντες νὰ κινήσωσι δικαστικὴν ἀγωγήν, διότι ἐλλείποντος νόμου, ὅστις ὑπερασπίζει τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ προσωπικὴν ἐλευθερίαν κατὰ τοιούτων, ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ὑπαγορευομένων, ἢ τοὐλάχιστον εἰς τὴν κρίσιν τῶν διοικητικῶν Ἀρχῶν ἀνατεθειμένων μέτρων, δὲν ὑπάρχει κεκτημένον δικαίωμα, δυνάμενον νὰ πραγματοποιηθῇ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων. Ὁ δικαστής, ἐπιλαβόμενος τοιαύτης ἀγωγῆς, δὲν ἠδύνατο νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν ἐπὶ ἀμφισβητουμένων νομικῶν σχέσεων ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου, ὅπερ εἶναι ἔργον τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας, ἀλλ' ὤφειλε ν' ἀποφανθῇ κατ' ἰδίας αὐτοῦ σκέψεις, ἂν ἡ ἐνέργεια τῆς δικαστικῆς Ἀρχῆς ἦτο εὔλογος, κατάλληλος καὶ σύμφωνος μὲ τὰς περιστάσεις, ἄρα ἤθελεν ἀπεκδυθῆ τὸν δικαστικὸν χαρακτῆρα καὶ ἀποφανθῆ μᾶλλον ὡς ἀνωτέρα διοικητικὴ Ἀρχή.

γ) Ἐὰν ὅμως αἱ διοικητικαὶ Ἀρχαὶ ἢ οἱ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι, διὰ τοῦ δόλου ἢ τῆς ἀμελείας αὐτῶν, ἢ δι' ὑπερβάσεως τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας, γίνωνται αἴτιοι ζημιῶν καὶ προσβολῶν τῶν δικαιωμάτων τῶν πολιτῶν, ὁ προσβληθεὶς εἶναι δεκτὸς ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, ζητῶν τὴν εἰς τὰ δικαιώματά του ἀντικατάστασιν, ἂν αὕτη ἦναι δυνατή, ἢ ἀποζημίωσιν. Λέγομεν ὅμως ὁ προσβληθείς, διότι οὐχὶ αἱ διοικητικαὶ πράξεις αὐταὶ καθ' ἑαυτάς, ὅσον παράνομοι καὶ ἂν ἦναι, ἀλλὰ μόνον αἱ περὶ προσβλη-

νὰ δοθῇ δικαίωμα εἰς ἀποζημίωσιν, μόνον δσάκις αἱ πράξεις αὐ-

θέντων δικαίων αἰτήσεις τοῦ ἔχοντος συμφέρον (ἀτομικὰ δίκαια Individualrechte) ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, ἑπομένως τρίτος δὲν εἶναι νενομοποιημένος πρὸς τὴν δίκην (ἄρθρ. 67 πολ. δικ.).

δ) Ὅταν τὰ δικαιώματα καὶ ἡ ἐνέργεια τῶν διοικητικῶν Ἀρχῶν ἀπέναντι τῶν εἰς παροχήν τινα δημόσιον ὑποχρεωμένων πολιτῶν ἦναι ὡρισμένα δι' εἰδικῶν καὶ σαφῶν νομικῶν διατάξεων, ἡ δὲ διοικητικὴ Ἀρχὴ παραβιάζῃ τοὺς κανόνας τούτους (νόμους, διατάγματα) πρὸς βλάβην τῶν πολιτῶν, οὗτοι δύνανται, καθόσον δὲν ὑπάρχει εἰδικὸς ἐξαιρετικὸς νόμος, νὰ ζητήσωσι διὰ δικαστικῆς ἀγωγῆς τὴν ἀπόδοσιν τῶν παρανόμως πληρωθέντων, καὶ νὰ ὑπερασπισθῶσιν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τὰ ἄλλως προσβληθέντα δικαιώματά των.

Ἡ ἀγωγὴ τοῦ φορολογουμένου, ὅστις παρὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ νόμου ὑπεχρεώθη νὰ πληρώσῃ φόρον, μὴ ὀφειλόμενον ἢ ἀνώτερον τοῦ δέοντος, ἡ ἀγωγὴ τοῦ πολίτου, ὅστις, ἐναντίον τῶν διατάξεων τοῦ 10 ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 28 Νοεμβρ. 1837 περὶ στρατιωτικῆς ἀπογραφῆς νόμου, κατετάχθη εἰς τὸν στρατὸν, ἀφορῶσι δίκαια ἀποκτηθέντα δυνάμει τοῦ προϋπάρχοντος περὶ φόρων ἢ στρατιωτικῆς ἀπογραφῆς νόμου, καὶ μάλιστα δίκαια ἰδιωτικὰ, διότι αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος διοικητικαὶ πράξεις ἀφαιροῦσιν ἀδίκως μέρος τι τῆς περιουσίας ἢ περιορίζουσι τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν τοῦ πολίτου, ἑπομένως αἱ τοιαῦται ἀπαιτήσεις, φέρουσαι τὰ ἐν τῷ πρώτῳ ἄρθρῳ τῆς πολ. δικονομίας διαγραφόμενα γνωρίσματα τῶν πολιτικῶν διαφορῶν (Civilprocessachen), εἶναι φύσει πολιτικαὶ διαφοραὶ, καὶ δὲν ἐξαιροῦνται τῆς δικαιοδοσίας τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, εἰμὴ καθ' ὅσον τοῦτο διατάττωσιν εἰδικοὶ νόμοι.

ε) Τέλος ὑποβληθείσης εἰς τὸ δικαστήριον ἰδιωτικῆς ἀπαιτήσεως, ὁ δικαστὴς ἐξ ἀνάγκης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξετάσῃ ἂν διοικητικοὶ κανονισμοὶ καὶ ὁδηγίαι, ἢ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων ἀφορῶντα διατάγματα, περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ὁποίων πρόκειται, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων οἱ διαφερόμενοι παράγουσι δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις, ἦναι σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, καὶ ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἁρμοδίας Ἀρχῆς, ἢ ἂν διάταξις ἢ νομικὸς κανὼν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὡς νόμου ἰσχύοντος καὶ ὑποχρεωτικοῦ διὰ τοὺς πολίτας στηρίζεται ὁ ἑτε-

ται καὶ τῶν πολιτῶν κεκτημένα δίκαια (1) προσβάλλουσι, καὶ νὰ ἐπιχειρῶνται ἁπλῶς κατὰ τὴν δόξαν τῆς Κυβερνήσεως δὲν ἐπιτρέπεται (2).

§ 594. Πότε αἱ πράξεις τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐξέλεγξιν τῶν δικαστηρίων; Πρβ. Οἰκ. § 67 σημ. 13. Παρατηρητέον α) δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ἐξέλεγξιν τῶν δικαστηρίων πρᾶξις διοικητική, ἣν κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν δικαιοῦται ἡ διοικητικὴ Ἀρχὴ νὰ ἐπιχειρήσῃ οὕτως ἢ ἄλλως, ὅπως αὐτῇ δόξῃ. Ἂν ὀρθῶς ἢ μὴ ἔδοξε τῇ Ἀρχῇ νὰ ἐνεργήσῃ ἐν ὡρισμένῳ τινὶ θέματι, δὲν δύνανται νὰ ἐξετάσωσι τὰ δικαστήρια. Π. χ. ἡ ἀφαίρεσις τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ ἰδιώτου διὰ δημοσίαν ἀνάγκην ἂν ὑπάρχῃ τοιαύτη ἀνάγκη, ἀνήκει εἰς τὴν διοικητικὴν Ἀρχὴν νὰ κρίνῃ. β) Ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῶν δικαστηρίων πρᾶξις διοικητική, ἧς τὰς προϋποθέσεις καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐνεργ-

---

ρος τῶν διαφερομένων, ἔχῃ τὰ προσόντα νόμου, δηλ. ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας καὶ ἐδημοσιεύθη νομίμως. (Ὅρα μέρος ά § 13. I ἀρ. 4 σ. 136 Φέδερ.)

(1) Π. χ. ὁ μετάκλητος ὑπάλληλος δὲν ἔχει δικαίωμα κεκτημένον ν' ἀπαιτῇ τὴν ἐν τῷ δημοσίῳ ὑπουργήματι διατήρησιν αὐτοῦ· ὁ γαιοκτήμων δὲν δύναται νὰ παραπονεθῇ ὅτι ἡ διὰ τῶν κτημάτων αὐτοῦ διερχομένη δημοσία ὁδὸς κατηργήθη καὶ ἐστερήθη ἕνεκα τούτου πολλῶν ὠφελειῶν, ἢ ὅτι ἀπηγορεύθη ἡ πώλησις εἴτε ἡ ἐξαγωγὴ εἴδους τινὸς τῶν προϊόντων του. Pfeiffer αὐτ. I. 246. Φέδ. 265. Οἰκ. §

(2) Πότε τοῦτο ὑπάρχει, κρίνεται κατὰ τὴν νομοθεσίαν ἑκάστου ἔθνους. Παραδείγματα παρέχουσι τὰ εἰς κινδύνους ἐχθρικῆς εἰσβολῆς, πυρκαϊᾶς ἢ πλημμύρας λαμβανόμενα διοικητικὰ μέτρα, δι' ὧν βλάπτεται τυχὸν τῶν ἰδιωτῶν ἡ περιουσία. Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιώσεως δὲν ὑπάρχει. Νομ. 7 Βασ. (58. 23). «Ὁ ἄρχων καλῶς δι' ἐμπρησμὸν καταλύει τόπον». Νόμ. 7 § 4 Π. (43. 24). Πρβ. ἄρθ. 14 § 35. 38. 39 τοῦ διατ. τῆς 29 Ἰουν. 1836 περὶ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν διοικητῶν καὶ ὑποδιοικητῶν κτλ. ἄρθ. 50 § 5. 9, ἄρθ. 56 § 4. 5 καὶ 9, ἄρθ. 58, ἄρθ. 59 § 1, ἄρθ. 70 τοῦ ἀπὸ 3 Δεκ. 1836 διατ. περὶ δημοτ. ἀστυνομίας. ἄρ. 13 § 31. 34. 35 τοῦ νόμου περὶ καθηκόντων τῶν νομαρχῶν. Pfeiffer αὐτ. I. 247. Seufferts Blätter. XII. 185. 269, τοῦ ἰδίου Comment. I. 148. b. Φεδ. 265. Εὑρ. λ. Δημόσιον § 53. Οἰκ. § 67 σημ. 12.

γείας ὁρίζει ἰδικῶς ὁ νόμος· π. χ. ὁ νόμος λέγει· ἐκ τῶν δημοσίων δασῶν συγχωρεῖται νὰ ξυλεύωνται οἱ πολῖται 2 φορτία ξύλων ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν· ὁ δασονόμος ἐμποδίζει τοῦτο· ἢ ἀπαλλάττονται τοῦ φόρου τὰ καυσόξυλα. Νόμ. 14 Φεβρ. 1844, Πρβ. καὶ ἄρθ. 26 τοῦ περὶ δασοποιίας νόμου (Οἰκ. § 67 σημ. 13).

6) *Ἐξαιρέσεις.*

§ 595. Ὑποθέσεις τινὲς, φέρουσαι κατὰ τὰς ἄρτι ἐκτεθείσας βάσεις, χαρακτῆρα ἰδιωτικῆς δίκης καὶ ὑπαγόμεναι εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, ἀφῃρέθησαν αὐτῶν καὶ ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν διοικητικὴν Ἀρχήν. Πρὸ τοῦ συντάγματος ἦτο μέγας ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξῃρημένων τούτων ὑποθέσεων (1)· ἀλλὰ περιωρίσθη διὰ τοῦ θεμελιώδους τούτου νόμου καὶ τοῦ Ϛ' ψηφίσματος τῆς ἐθνοσυνελεύσεως τῆς Γ' Σεπτεμβρίου 1843 (2). Ἤτοι,

α). Ὑπεβλήθησαν εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια αἱ ὑπὸ τῶν καταργηθέντων διοικητικῶν δικαστηρίων δικαζόμεναι πρότερον διαφοραί.

6). Τὸ Ϛ' ψήφισμα ἔταξεν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων πάσας τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ τὰς διαφορὰς, ἐξαιρουμένων ἐκείνων μόνον, ὅσας τὸ ά αὐτοῦ ἄρθρον ὑπέβαλεν εἰς τὴν διοικητικὴν Ἀρχήν. Ἀναφέρονται δ' ἐν αὐτῷ αἱ περὶ φόρου οἰκοδομῶν (3) καὶ ἐπιτηδευμάτων (4)· αἱ περὶ στρατευσίμων (5)· αἱ περὶ δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν ἀρχαιρεσιῶν (6)· αἱ περὶ χαρτοσήμου (7); λαθρεμπορίων καὶ παντὸς ἐμμέσου δημοσίου φόρου (8)· τελευταῖον ὅσαι ἄλλαι τῆς αὐτῆς φύσεως θεωροῦνται ὡς διοικη-

---

(1) Ὅρα τὸ ἀπὸ 7 Μαΐου 1837 διάταγμα. Νόμον τῆς 9 Ἰουλ. 1838—καὶ 3 Αὐγούς. 1843. Πρβ. Οἰκ. § 67 σημ. 1, 2.

(2) Πρβλ. Φέδερ § 21—23.

(3) Ἄρθ. 9 τοῦ ἀπὸ 31 Ἰουλ. 1836 διατ. περὶ τοῦ φόρου τῶν οἰκοδομῶν (ἐφ. Κυβ. τοῦ 1836 σελ. 183).

(4) Ἄρθ. 12 τοῦ ἀπὸ 6 Ἰουλ. 1835 διατ. περὶ ἐπιτηδευμάτων (ἐφ. Κυβ. 1836 σελ. 157), συνδ. ἄρθρ. 12, 13 τοῦ ἀπὸ 4 Νοεμβρ. 1837 νόμου (ἐφ. Κυβ. 1837 σελ. 154). Ὅρα τὸν τοῦ 1867 νέον περὶ ἐπιτηδευμάτων νόμον.

(5) Ἐφημ. Κυβ. τοῦ 1837 σελ. 169 ἄρθ. 12.

(6) Ἄρθ. 66, 86 περὶ δήμων, 24 τοῦ περὶ ἐπαρχιακῶν συμβουλίων.

(7) Ἄρθ. 48 τοῦ περὶ χαρτ. νόμου.

(8) Πρβ. ἄρθ. 31, 94, 104 περὶ τελῶν. (ἐφ. Κυβ. 1843. σ. 26).

τικαί, ἤτοι κηρυχθεῖσαι διὰ τῆς νομοθεσίας ὡς διοικητικαί, ὁμοιάζουσαι τὰς ἐκεῖ παραδειγματικῶς ἀριθμουμένας (1).

γ) Καὶ τούτων τῶν ὑποθέσεων ὡρίσθησαν, ἀντὶ τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, τὰ Ἐφετεῖα μὲν ὡς δευτέρου βαθμοῦ δικαστήρια, ὁ Ἄρ. Πάγος δὲ ὡς ἀκυρωτικόν. Πρβ. κατ. § 611, 616. Ἴδωμεν ἤδη τὰ ἐν τῇ νομολογίᾳ.

§ 596. *Αἱ περὶ φόρων διενέξεις πότε ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικ., καὶ πότε εἰς τὰς διοικητικὰς Ἀρχάς;* Παρατηρητέον·

§ 597. α) Ὁ Α ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ἐξαιτησάμενος νὰ τῷ ἀποδώσῃ τὸ δημόσιον ὅ,τι εἰσέπραξεν ὀφειλόμενα δῆθεν παρ' αὐτοῦ ἐκ σταφιδοκαρποῦ. Εἰς τὴν δίκην δὲ ταύτην ἀνεφύη τὸ ζήτημα ἐὰν ἡ διαφορὰ ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια; ὁ Ἄρ. Πάγος (διὰ τῆς 57 τοῦ 1851 πολ. αὐτοῦ ἀποφάσεως ἐπικυρούσης τὴν 7340 τοῦ 1850 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν) εἶπεν, ὅτι ἡ διαφορὰ ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, διότι τὸ τέλος, ὅπερ τὸ δημόσιον ἐδικαιοῦτο νὰ λάβῃ ἐπὶ τῆς σταφίδος λόγῳ ἐγγείου φόρου ἀμέσως, κατὰ τὰ ἄρθρα 27 καὶ 28 τοῦ φορολογικοῦ νόμου τοῦ 1847, ἐπεβλήθη κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ εἰς τοὺς ἐξάγοντας κατὰ θάλασσαν τὸ προϊὸν τοῦτο καὶ ὡρίσθη νὰ εἰσπράττηται ἀπὸ τοὺς τελώνας, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ τελωνιακὰ τέλη, ὥστε τὸ εἰσπραχθέν, περιλαμβάνον ἐν μέρει ἔγγειον φόρον καὶ ἐν μέρει τελώνιον, ἀποτελεῖ ὡς πρὸς ἀμφότερα τὰ δικαιώματα ποσὸν ἐμμέσου φόρου.

§ 598. β) Ἀνακοπὴ κατὰ τῆς πρὸς πληρωμὴν ἐπιταγῆς δι' ἔγγειον φόρον καὶ ἐξαγωγικὸν τέλος σταφιδοκαρποῦ δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, διότι, κατὰ τὴν 146 τοῦ 61 ἀπόφασιν τοῦ ΑΠ. (ἀναιροῦσαν τὴν 260 τοῦ 60 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.), κατὰ τὸ ἐδ. 2 τοῦ πρώτου ἄρθρου τοῦ Ϛ' ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις συνελεύσεως τοῦ 1843, ὅλαι αἱ περὶ παντὸς ἐμμέσου δημοσίου φόρου διαφοραὶ ἐξαιροῦνται τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ὁ δὲ ἔγγειος ἐπὶ τῆς σταφίδος Ἠλείας, Ὀλυμπίας καὶ Γόρτυνος φόρος, ἐὰν δὲν ἐνοικιασθῇ ἢ δὲν ἀποδοθῇ εἰς χρήματα, ἐπιβαλλόμενος μετὰ τοῦ τέλους τῆς ἐξαγωγῆς κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν καὶ τὴν διὰ θαλάσσης μεταφορὰν εἰς τὴν φόρτωσιν καὶ εἰσ-

(1) Φέδερ σελ. 273. Πρβ. ἄρθ. 33, 108, 109, 111, 112 περὶ δήμων. Πρβ. Εὐρ. λ. Συνέδριον ἐλεγκτικὸν καὶ ΑΠ. πολ. ἀπ. 138 τοῦ 1854.

πραττόμενος εἰς τὸ τελωνεῖον κατὰ τοὺς νόμους ΥΕ τοῦ 1857 καὶ τοῦ ΥΛϚ τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὑπάγεται, ὅπως καὶ ὁ τελωνιακὸς δασμὸς, εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐμμέσων φόρων, καὶ ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ, ἥτις εἶναί ἁρμοδία νὰ ὑπολογίζῃ αὐτοὺς, ἔχει καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἀποφασίζῃ καὶ περὶ τῶν ἐντεῦθεν ἐγειρομένων διενέξεων, ὡς ἐπὶ τελωνιακῶν δικαιωμάτων, δυνάμει τοῦ ὑπὸ 13 Μαρτίου 1843 νόμου περὶ τελωνείων. Τὸ δὲ ἄρθρον 11 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων νόμου δὲν εἶναι ἐφαρμοστέον ἐνταῦθα.

§ 599. γ) Αἱ περὶ πληρωμῆς τελωνιακῶν δικαιωμάτων καὶ προστίμων διαφοραὶ ἀποφασίζονται ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων οἰκονομικῶν ἀρχῶν. — Ἤτοι, κατὰ τὸν περὶ ὀργανισμοῦ τῶν τελωνείων νόμον καὶ τὸ 6 ψήφισμα, αἱ περὶ πληρωμῆς τελωνιακῶν δικαιωμάτων καὶ προστίμων διαφοραὶ ἀποφασίζονται ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων οἰκ. ἀρχῶν. — Ὅθεν τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ ἐκτιμήσωσι τὴν περὶ τοιαῦτα ἀντικείμενα ἀπόφασίν των, οὐδὲ παρανομοῦσιν ἀποφαινόμενα, ὅτι ἡ μεταγενεστέρα ἀπόφασις τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, ἡ ἐγκρίνουσα τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀποδοτέου ποσοῦ, ἐκδοθεῖσα μετὰ τὴν γενομένην ἤδη κατάσχεσιν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ, δὲν καθιστᾷ τὴν κατάσχεσιν παράνομον καὶ συνεπαγομένην ὑποχρέωσιν πρὸς ἀποζημίωσιν.—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 1858, κυροῦσα τὴν 719 τοῦ 57 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 600. δ) Δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων αἱ διαφοραὶ περὶ ἐμμέσων δημοσίων φόρων, ὁποῖοι εἶναι καὶ οἱ τελωνιακοὶ, ἀλλ' ἀποφασίζουσιν αὐτὰς αἱ διοικ. ἀρχαὶ (ψήφισμα ϛ'). Οὐδεμίαν δὲ διαστολὴν ποιεῖ ὁ νόμος μεταξὺ φόρου βεβαιουμένου καὶ μὴ τοιούτου. Ἑπομένως εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διοικ. ἀρχῶν ὑπάγεται πᾶσα ἐξ ἐμμέσου φόρου πηγάζουσα διαφορά. Ἄλλως, ὑπάρχει ὑπέρβασις καθηκόντων, προτεινομένη κατὰ πρῶτον εἰς τὸν Ἀρ. Πάγον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 225 τοῦ 62, ἀναιροῦσα τὴν 19676 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. καὶ ἀπαγορεύουσα εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια πᾶσαν περαιτέρω ἐπέμβασιν.

§ 601. ε) Τὰ τακτικὰ δικαστήρια, κατὰ τοὺς περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων νόμους συνδυαζομένους μετὰ τοῦ ϛ' ψηφίσματος καὶ τὸ ἄρθρον 16 τοῦ νόμου ΞΝ τοῦ 1847, εἰσὶν ἁρμόδια ν' ἀποφαίνωνται ἐπὶ τῶν ἀντιρρήσεων τῶν καταδιωκομένων ἐπὶ πληρωμῇ καθυστερούντων ἀμέσων φόρων, εἴτε αἱ ἀντιρρήσεις αὗται ἀναφέρονται εἰς τὴν ὕπαρξιν τῆς ὀφειλῆς, εἴτε εἰς τὴν τήρησιν τῶν διατυπώσεων τῆς καταδιώξεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 222 τοῦ 1856.

Σημ. Ὁ δήμαρχος κατεδιώχθη πρὸς ἀπόδοσιν καρπῶν, ὧν εὑρέθη ἐλλειματίας, αὐτὰς δὲ, ἀνακόψας τὸ ἔνταλμα ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου, ἐζήτησε τὴν ἀκύρωσιν αὐτοῦ.

§ 602. ϛ) Αἱ ἐκ τῆς ἐμμέσου φορολογίας ἀναφυόμεναι δίκαι μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ δημοσίου ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Τοιαῦται εἶναι καὶ αἱ ἀπαιτήσεις αἱ στηριζόμεναι εἰς τὰς διατάξεις τοῦ περὶ συνοικισμοῦ τῶν Ἠπειρωτῶν εἰς Ἀγρίνιον, τουτέστι τὸ ζήτημα ἂν οἱ ἀποτελοῦντες τὸν ἐν λόγῳ συνοικισμὸν ὀφείλωσι νὰ πληρώνωσιν ἁπλοῦν δέκατον διὰ τὰς καλλιεργουμένας παρ' αὐτῶν ἀμπέλους. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 253 τοῦ 1866.

§ 603. ζ) Αἱ περὶ δημοτικῶν φόρων διαφοραὶ δὲν ἀφῃρέθησαν τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ὑπὸ τοῦ διατ. τῆς 7 Μαΐου 1837, ἢ ὑπὸ τοῦ ϛ' ψηφίσματος τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 61 τοῦ 59 καὶ 96 τοῦ 1860.

§ 604. η) Μὴ προκειμένου περὶ φόρου τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἀλλὰ περὶ ἀποζημιώσεως, λόγῳ ὅτι δολίως δημοτικὸς ἢ διοικητικὸς ὑπάλληλος χαρακτηρίζει τινὰ ἐπιτηδευματίαν, ἐν ᾧ δὲν εἶναι τοιοῦτος, τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἰσὶν ἁρμόδια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 66 τοῦ 56.

§ 605. θ) Διαφορὰ, ἀντικείμενον ἔχουσα τὴν ἐλάττωσιν ἀμέσου φόρου ἀμπέλου, ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Διότι κατὰ μὲν τὸ ἄρθρον 101 τοῦ Συντάγματος, αἱ μέχρι τῆς ἐκδόσεώς του ὑπαγόμεναι εἰς τὸ ἀμφισβητούμενον διοικητικὸν διαφοραὶ ἀνετέθησαν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, κατὰ δὲ τὸ ἕκτον ψήφισμα μόνον αἱ περὶ ἐμμέσων φόρων καὶ ἄλλαι ῥητῶς ὡρισμέναι διαφοραὶ ὑπάγονται εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια· διαφορὰ δὲ περὶ ἐλαττώσεως ἀμέσου φόρου ἀμπέλου, λόγῳ τοῦ μὴ κανονισμοῦ αὐτοῦ κατὰ τὰς διατυπώσεις τοῦ νόμου ΣΟΖ, ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. — Ὁ λόγος δὲ, ὅτι τὸ χρέος εἶναι ἐκκαθαρισμένον, δὲν ἰσχύει, ἀφοῦ τὰ πρωτόκολλα δὲν συνετάχθησαν νομίμως καὶ τὸ ἄρθρον 73 τοῦ νόμου ΣΖ δὲν ἀναφέρει τι περὶ ἁρμοδιότητος. Ἀπ. ΑΠ. 226 τοῦ 61.

§ 606. ι) Ὅταν τὸ δημόσιον καταδιώκῃ τινὰ ζητοῦν φόρον ἐκ δρ. 180, ὁ δὲ καταδιωκόμενος, ἀνακόπτων τὴν τῆς φυλακίσεώς του πρᾶξιν, λέγει ὅτι εἶναι αὐτὸς κύριος τοῦ κτήματος, δι' ὃ ζητεῖται φόρος, ἔφεσις συγχωρεῖται, διότι δὲν ἀφορᾷ ἡ καταδίωξις μόνον τὸ ποσὸν τῶν δρ. 180, ἀλλὰ πρόκειται καὶ περὶ κυριότητος. Ἀπ. 67 τοῦ 62. Πρβ. τὰ ἐν § 25 περὶ τῶν ὡς ἐκ τοῦ ποσοῦ ὑποκειμένων εἰς ἔφεσιν.

Σημ. Ἡ ἀνακοπὴ εἰσήχθη εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον Καλαμῶν.

§ 607. Ἐκκαλοῦνται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια αἱ περὶ χαρτοσήμων ἀποφάσεις; Ἴδε τὴν 9415 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. ἐν λ. Χαρτόσημον. ἀνωτέρω § 595.

§ 608. Τῶν πρὸ τῆς Γ' Σεπτεμβρίου ἐκκρεμῶν εἰς τὰ τότε διοικητικὰ δικαστήρια ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, μόναι αἱ κατ' ἔφεσιν ἐκκρεμεῖς ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας ὑπάγονται εἰς τὰ Ἐφετεῖα, αἱ δὲ λοιπαὶ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 238 τοῦ 64. Πρβ. ἀνωτέρω § 595 ἐν τέλει.

§ 609. *Διενέξεις ἐνοικιαστῶν καὶ ὑπενοικιαστῶν πρὸ τοῦ Συντάγματος.* — Σημειωτέον ταῦτα·

§ 610. α) Κατὰ τὴν ἀπὸ 9 Ἰουλίου 1838 περὶ συςάσ. τῶν διοικητικῶν δικ. Νόμου πᾶσα διαφορὰ μεταξὺ ἐνοικιαστῶν καὶ ἄλλων αὐτόθι ἀναφερομένων προσώπων ἔχουσα ἀντικείμενον πηγάζον ἐκ φορολογίας ἐγκτηκτικῶν φόρων, δικάζεται ὑπὸ τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων· τοιαύτη δὲ εἶναι καὶ ἡ τοῦ ὑπενοικιαστοῦ σχέσις ἀπέναντι τῶν ἀντιδίκων αὐτοῦ, συμφωνήσαντος μετ' αὐτῶν νὰ λάβῃ μέρος ἐκ τῶν ὁποίων ἐκεῖνοι ἐνοικίασαν προσόδων. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 71 τοῦ 1850.

§ 611. β) Αἱ μεταξὺ ἐνοικιαστῶν πρὸς τὰ δημόσιον ἢ πρὸς φορολογουμένους διαφοραί, προερχόμεναι ἀπὸ δημοσίους ἀμέσους φόρους (π. χ. ὅταν πρόκηται περὶ τοῦ εἰς τινα ἀνήκει ἡ ἀπόδοσις τοῦ τριπλασίου φόρου ἕνεκα λαθραίας συγκομίσεως καρπῶν), δὲν ὑπήγετο εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια δυνάμει τοῦ πρώτου ἄρθρου τοῦ διατάγματος τῆς 7 Μαΐου 1837. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 280 τοῦ 1839, ἣν εἰς Εὐρ. δ' σελ. 216.

§ 612-613. *Διαφοραὶ τοιαῦται μετὰ τὸ 6 ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως τῆς Γ' Σεπτεμβρίου 1843.* — Σημειωτέον τὰ ἑξῆς·

§ 614. α) Μετὰ τὴν διάλυσιν τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων οἱ διάδικοι ὑπάγονται εἰς τοὺς φυσικούς των δικαστάς, διὰ τοῦτο συνεπαγόμενοι ὅσοι ἔχουν τὴν κατοικίαν των εἰς τὴν Λεβαδίαν, πρέπει νὰ κλητεύωνται ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις δικαστηρίων, πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἐκκρεμοῦς μεινάσης δίκης. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν ἐν τῷ μεταξὺ ἐζητήθη τῆς δίκης ἡ ἐπανάληψις ἐνώπιον ἄλλου δικαστηρίου, καὶ ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις κατέστη τελεσίδικος. Ἀπ. 6124 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν.

§ 615. β) Αἱ κατ' ἔφεσιν ὑπαγόμεναι ἄλλοτε εἰς τὸ Συμβού-

λιον τῆς ἐπικρατείας διοικητικαὶ διαφοραὶ ὑπήχθησαν ἀνεξαιρέτως (ὄχι λοιπὸν μόνον αἱ ἐκκρεμεῖς οὖσαι) εἰς τὰ Ἐφετεῖα· ὥστε ἀδιάφορόν ἐστιν ἂν περὶ αὐτῶν γίνηται λόγος εἰς τὸ πρῶτον ἢ εἰς τὸ δεύτερον ἄρθρον τοῦ 6 ψηφίσματος τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τοῦ 1843. Ὅθεν εἰς τὰ Ἐφετεῖα ὑπάγονται καὶ αἱ περὶ ὁρίων τῶν δήμων τοιαύτης φύσεως διαφοραί. Απ. πολ. ΑΠ. 328 τοῦ 61, κυροῦσα τὴν 18886 απ. Ἐφ. Αθ. καὶ φέρουσα·

« Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ϛ′ ψηφίσματος τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τῆς 3 Σεπτεμβρίου αἱ κατ' ἔφεσιν εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας ὑπαγόμεναι πρότερον διοικητικαὶ διαφοραὶ ὑπήχθησαν ἀνεξαιρέτως εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν Ἐφετείων. Ἐκ τοῦ ὅτι δὲ ἡ διάταξις αὕτη περιέχεται εἰς τὸ δεύτερον ἄρθρον τοῦ ψηφίσματος δι' οὗ ὡρίσθη ἡ διαδικασία, καθ' ἣν θέλουσιν ἐκδικάζεσθαι ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων αἱ μὴ ὑπαγόμεναι εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ πρώτου ἄρθρου τοῦ αὐτοῦ ψηφίσματος διοικητικαὶ διαφοραί, δὲν συνάγεται ποσῶς ὁ περιορισμὸς τῆς ἁρμοδιότητος τῶν Ἐφετείων ἐπὶ μόνον τῶν τελευταίων τούτων διαφορῶν, ἀφοῦ ἡ προκειμένη διάταξις γενικῶς καὶ ἀνεξαρτήτως ἐκφράζεται, ὡς εἴρηται, περὶ ὅλων τῶν εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας ὑπαγομένων πρότερον διοικητικῶν διαφορῶν, ὁ δὲ προστεθεὶς περιορισμὸς μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ Συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, ἤθελε κωλύει ἀορίστως τὴν ἐκτέλεσιν τῶν εἰς τὴν ἔφεσιν ὑποκειμένων διοικητικῶν ἀποφάσεων, ἐπὶ τῶν τῆς κατηγορίας τοῦ πρώτου ἄρθρου διαφορῶν, δι' ἔλλειψιν ἁρμοδίου πρὸς ἐκδίκασιν τῆς ἐφέσεως δικαστηρίου, ἐνῷ ἀπεναντίας τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐσκόπει προδήλως τὴν ταχεῖαν τῶν εἰρημένων ὑποθέσεων ἐκδίκασιν, οὐδὲ δύναται νὰ θεωρηθῇ καταργηθεῖσα ἢ ματαιωθεῖσα διὰ τοῦ προκειμένου ψηφίσματος ἡ κατὰ τῶν μνημονευθεισῶν ἀποφάσεων ἐπιτρεπομένη πρότερον προσφυγὴ ἄνευ ῥητῆς περὶ τούτου διατάξεως.

» Ἐπειδὴ ἑπομένως ἀστήρικτος ἀποβαίνει ὁ ἐκ τῆς ἐναντίας ἑρμηνεύσεως τοῦ νόμου παραγόμενος λόγος τῆς ἀναρμοδιότητος καὶ τῆς ὑπερβάσεως τῶν καθηκόντων τοῦ ἐκδόντος τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν Ἐφετείου· οὐδ' ὑποστηρίζει τὸν λόγον τοῦτον ἡ παρατήρησις, ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ἔφεσις, πολὺ μεταγενεστέρα οὖσα τῆς καταργήσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, δὲν ἀπευθύνθη εἰς αὐτό, καθόσον εἰς τὰ Ἐφετεῖα ὑπήχθησαν, ὡς εἴρηται, οὐχὶ μόνον αἱ τότε ἐκκρεμεῖς εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας ἐφέσεις, ἀλλ' ἅπασαι ἀνεξαιρέτως αἱ εἰς αὐτὸ κατ' ἔφεσιν ὑπαγόμεναι πρότερον διοικητικαὶ διαφοραί, ὁποία ὁμολογουμένως καὶ ἡ προκειμένη.»

§ 616. γ) Αἱ διοικητικαὶ ὑποθέσεις, ὅσαι, ἐκκρεμεῖς οὖσαι εἰς ἄλλας ἀρχὰς παρὰ τὸ Συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας, παρεπέμφθησαν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια δυνάμει τοῦ ϛ΄ ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις πρώτης Συνελεύσεως, πρέπει νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὸν πρῶτον βαθμὸν τῆς δικαιοδοσίας· εἰς τὰ Ἐφετεῖα δὲ ὑπάγονται μόνον αἱ εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἐκκρεμεῖς δίκαι. Απ. πολ. ΑΠ. 238 τοῦ 63 (1), φέρουσα·

« Ἐπειδὴ ὁ νομοθέτης διὰ τοῦ ἄρθρου 101 τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ δευτέρου κεφαλαίου τοῦ ἕκτου ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις Συνελεύσεως τῆς 3 Σεπτεμβρίου, καταργήσας τὰ διοικητικὰ δικαστήρια καὶ ὑπαγαγὼν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων τὰς τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικὰς ὑποθέσεις, διέκρινε μεταξὺ τῶν εἰς τὸν δεύτερον βαθμὸν τῆς διοικητικῆς δικαιοδοσίας ἐκκρεμῶν τὰς εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας μέχρι τότε ὑπαγομένας ἐφέσεις καὶ ταύτας μόνον μετήνεγκεν εἰς τὰ Ἐφετεῖα. Ἑπομένως αἱ λοιπαὶ κατ᾽ ἔκκλησιν ἐνώπιον ἄλλων διοικητικῶν ἀρχῶν ἐκκρεμεῖς ὑποθέσεις, αἵτινες ὑπήχθησαν ἁπλῶς εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἐν γένει, ἄνευ οὐδεμιᾶς διατάξεως περὶ τῆς ἐξακολουθήσεως αὐτῶν εἰς ἣν εὑρίσκοντο στάσιν, δὲν δύνανται προδήλως νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν τακτικὴν δικαιοδοσίαν ἢ ἀπὸ τοῦ πρώτου αὐτοῦ βαθμοῦ. Ἐπὶ τῆς ἐναντίας δὲ βάσεως στηριχθὲν τὸ Ἐφετεῖον καὶ ἀποῤῥίψαν τὴν προκειμένην ἀγωγὴν, διὰ τὸν λόγον, ὅτι, ὑπαρχούσης ἐκκρεμοῦς τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν κατ᾽ ἔκκλησιν τοῦ ἐνάγοντος, ὤφειλεν οὗτος νὰ εἰσαγάγῃ τὴν ἔκκλησιν ταύτην εἰς τὸ ἁρμόδιον Ἐφετεῖον, παρεβίασε τὰς παρατεθείσας οὐσιώδεις διατάξεις, ὅπερ δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν, δυνάμει τῶν ἄρθρων 201 καὶ 807 § 5 τῆς πολ. δικονομίας » (2).

§ 617. δ) Αἴτησις ἐπιγραφομένη ἔκκλησις τοῦ δημ. συμβου-

---

(1) Πρβ. ἀνωτ. § 395 ἐν τέλει.

(2) Τὸ πραγματικὸν ἔχει οὕτως· « Ὁ Α. δι᾽ ἀγωγῆς του ἐζήτησεν ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ἀφαίρεσιν γηπέδου του πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου τῆς Τριπόλεως· ἀλλὰ τὸ Ἐφ. Ναυπλ. ἀπέῤῥιψε τὴν ἀγωγὴν διὰ τὸν λόγον, ὅτι τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς ἐξεδικάσθη δι᾽ ἀποφάσεως τῆς ἐπὶ τῶν ἐνστάσεων ἐπιτροπῆς τῶν ἀποζημιώσεων, ἡ δὲ κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἔκκλησις εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, μὴ ἐκδικασθεῖσα, ἔπρεπε δῆθεν νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 101 τοῦ συντάγματος καὶ τοῦ κεφ. β΄ τοῦ ϛ΄ ψηφίσματος. »

λίου καὶ τοῦ ὑπάρχου· κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργείου, μὴ διευθυνομένη εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον πρὸς ἐκδίκασιν αὐτῆς, ἀλλ' εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν ἀντικαταστήσασαν τὸ Συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας, δὲν δικάζεται ὑπ' αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 189 τοῦ 58.

§ 618. ε) Αἱ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ἐνοικιαστῶν δημοσίων προσόδων ἀναφυόμεναι ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως ταύτης διαφοραὶ ἐκδικάζονται ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, καὶ οὐδέποτε ὑπὸ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 192 τοῦ 1855.

§ 619. ς) Ὁ Α ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ζητῶν ὅσα ὡς ἐνοικιαστὴς προσόδων τοῦ 1825 κατέβαλεν αὐτῷ, ὡς διαρπαγεισῶν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. — Ἀνεφύη δὲ τὸ ζήτημα, ἂν ὑπάγηται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου; Ἀπεφασίσθη ἀποφασικῶς, διότι ἡ διαφορὰ δὲν ἀναφέρεται εἰς παλαιοὺς λογαριασμοὺς, ἀλλ' ἀφορᾷ δικαίωμα παραγόμενον ἐκ τοῦ διατ. τῆς 31 Ἰουλίου 1836. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 74 τοῦ 64.— Πρβ. τὴν λ. Χρέη παλαιά.

§ 620. *Ζητήματα ὑπαγόμενα εἰς τὴν διοικητικὴν ἢ δικαστικὴν δικαιοδοσίαν.* — Σημειωτέον τὰ ἑξῆς·

§ 651. α) Ἡ κατὰ τοὺς νόμους σύστασις καὶ ἐνέργεια τῶν ἐπαρχιακῶν συμβουλίων ὑπάγεται εἰς τὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν κατὰ τὸ ἄρθρ. 13 § 4 καὶ 6 τοῦ ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου 1845 διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ, καὶ ἑπομένως διαφεύγει τὴν δικαιοδοσίαν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων· ἑπομένως ὁ λόγος, ὅτι ἡ ὑπηρεσία τῶν ἐκλεξάντων τοὺς ἐνόρκους ἐπαρχιακῶν συμβουλίων εἶχε λήξει, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 71 τοῦ 66. Πρβ. τὴν λ. Συνέδρων δικαστήριον (1).—Πρβ. Cass. 19 floreal, ἔτος 8.

§ 622. 6) Τὰ πολιτικὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ κρίνωσιν ἂν αἱ ἐκποιήσεις ἐθνικῶν γαιῶν ἀντιβαίνωσιν εἰς τὸ πρωτόκολλον τῆς 26 Ἀπριλ. 1832; Ὄχι. Ὅρα Ἐφ. Δ' § 188.

---

(1) Λόγος περὶ κακῆς συνθέσεως τῶν ἐνόρκων παραγόμενος ἐκ τῆς προσβολῆς τῆς ἐνεργείας τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν περὶ τὴν κατάρτισιν τοῦ καταλόγου τῶν ἐχόντων τὰ τοῦ ἐνόρκου προσόντα πολιτῶν, ἀποβαίνει ἀστήρικτος, καθόσον ἡ περὶ τούτου ἐνέργεια τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς διαφεύγει τὸν ἔλεγχον τοῦ δικαστηρίου. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 32 τοῦ 67.

§ 623. γ) Ὁ διοικητὴς δύναται, πρὸς ἀποφυγὴν διαταράξεως τῆς ἡσυχίας τῶν πολιτῶν, νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς σταθμεύσεως τῶν στρατιωτῶν, ἡ δὲ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἰδιοκτήτου περὶ μισθώσεως, πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, συμφωνία εἶναι ὑποχρεωτικὴ εἰς τὸ δημόσιον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 193 τοῦ 1849. Πρβ. τὴν λ. Μίσθωσις. Ἀν. § 26.

§ 624. δ) Τὰ τακτικὰ δικαστήρια δύνανται νὰ κρίνωσι περὶ παλαιῶν χρεῶν; Πρβ. τὰ ἐν λ. Χρέη παλαιά. — Πρβ. ἀνωτέρω § 264, 265.

§ 625. ε) Ἁρμοδία νὰ ἐκβιάσῃ τὴν ἐκτέλεσιν ἀποφάσεώς τινος, καταδικαζούσης τὸν δῆμον ἕνεκα τῆς ἐντὸς τῆς περιφερείας του πραχθείσης εἰς δενδροφυτείας βλάβης, εἶναι ἡ διοικητικὴ ἀρχή, καὶ οὐχὶ τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 138 τοῦ 1854.

§ 626. ς) Ἡ περὶ ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ δημοσίου ἀγωγή, ἡ στηριζομένη εἰς πρᾶξιν τῆς διοικητικῆς ἀστυνομίας, ἀναγομένην εἰς τὰ περὶ τὴν τάξιν καὶ τὴν καθαριότητα τῆς ἀγορᾶς καθήκοντα αὐτῆς, ἀποτελεῖ διοικητικὴν διαφορὰν ἐκδικαζομένην ὑπὸ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν καὶ οὐχὶ ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 105 τοῦ 55.

§ 627. ζ) Ἡ περὶ τῶν προσόντων (1) τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἔρευνα διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων, διότι τὸ σύνταγμα, ἐν ἄρθρῳ 27, ἀνέθεσεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸν διορισμὸν αὐτῶν· ὥστε τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ ἐξετάσῃ ἂν τὶς ἠδύνατο νὰ διορισθῇ πάρεδρος. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 86 τοῦ 61. Πρβ. Εὑρ. κ' σελ. 200 ἐν ἀρχῇ (λ. Ὑπάλληλοι). κατ. § 657.

§ 628. η) Ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἡ ἐξέτασις ἂν ἡ ἐκλογὴ βουλευτοῦ τινος ἦναι νόμιμος ἢ μή; Ὄχι. Ἡ περὶ τούτου ἔρευνα, ἀνήκουσα εἰς τὴν Βουλὴν (Συντ. ἄρθρ. 66), διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα πάσης ἄλλης ἀρχῆς. Ὅθεν οἱ εἰρηνοδίκαι πρέπει νὰ περιορίζωνται εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐὰν οἱ Βουλευταὶ ἔλαβον ἀληθεῖς καὶ πραγματικὰς ψήφους πλειοτέρας τῶν ἀντιπάλων των, ἢ ἂν ἔλαβον χώραν καλπονοθεύσεις· πρὸς τοῦτο δὲ νὰ διατάττωσιν ἀπόδειξιν. Ἀπόφασις πολ. Ἀρ. Πάγου 108 τοῦ 1860, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ κατὰ τὸ 66 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος μόνη ἡ Βουλὴ

---

(1) Ἂν ὁ δικαστὴς δὲν ἔχῃ τὴν ἀπαιτουμένην ἡλικίαν, αἱ πράξεις του δὲν ἀκυροῦνται. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 124 τοῦ 65.

ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξετάζῃ ἐὰν ἦναι νόμιμος ἢ μὴ ἡ ἐκλογὴ τῶν Βουλευτῶν καὶ ν' ἀποφαίνηται αὐτὴν ὡς ἔγκυρον ἢ μή, ἡ δὲ περὶ τούτων ἔρευνα καὶ ἐξέλεγξις διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα πάσης ἄλλης ἀρχῆς ὡς καὶ τῶν δικαστηρίων, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὁ εἰρηνοδίκης Πύργου, ἐνῷ ὤφειλε, πρὸς λύσιν τῆς ὑπαρχούσης μεταξὺ τῶν διαδίκων διαφορᾶς, νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐὰν ὁ Ἀνδρέας Αὐγερινὸς καὶ οἱ λοιποὶ Βουλευταὶ Ἠλείας ἔλαβον ἀληθεῖς καὶ πραγματικὰς ψήφους πλειοτέρας τῶν ἀντιπάλων των ἤ, λαβούσης χώραν καλπονοθεύσεως, ὑπερέβησαν αὐτοὺς διὰ ψευδῶν καὶ πλαστῶν ψήφων, καὶ περὶ τῶν γεγονότων αὐτῶν ὡς ἀμφισβητηθέντων, ἀσχέτως μὲ τὴν νομιμότητα τῆς παραδοχῆς των, νὰ διατάξῃ ἀπόδειξιν, ἐξ ἐναντίας, σκεφθείς, ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαφορᾶς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς *νομιμότητος* ταύτης, ἐπέτρεψεν ἀπόδειξιν ἂν οἱ παραδεχθέντες ὡς πλειονοψηφίσαντες Βουλευταὶ ἀνεδείχθησαν διὰ καλπονοθεύσεων· ἐν ἄλλοις, διέταξεν ἀπόδειξιν, ἂν ἡ παραδοχὴ τῶν ὑπαρχόντων Βουλευτῶν στηρίζεται εἰς καλπονόθευσιν καὶ ὑπέβαλεν εἰς δικαστικὴν ἐξέλεγξιν τὴν περὶ τῆς ἐκλογῆς των κρίσιν τῆς Βουλῆς, ὡς καὶ τὸ κῦρος αὐτῆς· οὕτω δὲ ὑπερέβη τὰ ὅρια τῆς ἐξουσίας του, καὶ ἡ ἀπόφασίς του εἶναι ἀναιρετέα δυνάμει τῶν 805, 807 ἀριθ. 3 καὶ 808 ἀριθ. 2 τῆς πολιτ. δικονομίας.»

§ 629. θ) Τὸ ζήτημα, ἂν ἡ ἀστυνομία δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τινὰ ν' ἀναρτᾷ κρέατα εἰς τὸ δεῖνα μέρος τοῦ κρεοπωλείου, ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια; (1, 3, πολιτικῆς δικονομίας.)

Ὁ Γ. ἐζήτησεν ἀποζημίωσιν ἀπὸ τὸ δημόσιον, λέγων ὅτι ἡ ἀστυνομία τὸν ἐμπόδισεν αὐθαιρέτως ν' ἀναρτᾷ κρέας εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ κρεοπωλείου του. Τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (ἀπ. 11152) ἐθεώρησε διοικητικῆς φύσεως τὸ ζήτημα, ἀλλ' ὁ Ἀρ. Π. ἀνήρεσε (ἀπ. 349 τοῦ 1853), σκεφθεὶς ὅτι κατὰ τὰ ἄρθρα 1 καὶ 3 τῆς πολ. δικον. πᾶσα ἰδιωτικὴ ἀπαίτησις κατὰ τοῦ δημοσίου ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, καὶ τότε μόνον ἀποφασίζουσιν αἱ διοικητικαὶ ἀρχαί, ὅταν ἰδιαίτερος νόμος προσδιορίσῃ τοῦτο, ἀλλὰ τοιοῦτος νόμος δὲν ὑπάρχει ἀναθέτων τὴν ἐκδίκασιν τοιαύτης φύσεως ὑποθέσεων εἰς τὰς διοικητικὰς ἀρχάς· ὥστε τὸ Ἐφετεῖον ὤφειλε νὰ ἐξετάσῃ τὸ περὶ τῆς νομιμότητος ἢ μὴ τῆς πράξεως τοῦ ἀστυνόμου. Ἀναιρέσας λοιπὸν παρέπεμψε τὴν ὑπόθεσιν ἐνώπιον τῶν ἐν Ν. Ἐφ. ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἔπραξαν (ἀπ. 435, 11082 τοῦ 1855 ἦν ἐν Νομικ. σ. 5940) ὅ,τι οἱ ἐν Ἀθήναις Ἐφέ-

των ζητηθείσης δὲ ἀναιρέσεως, ὁ Ἄρ. Π. παρεδέχθη τὴν ἀρχὴν τῶν Ἐφετείων, σκεφθεὶς ὅτι ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχὴ ὑποχρεοῦται νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς εὐταξίας καὶ καθαριότητος τῶν ἀγορῶν, λαμβάνουσα πᾶν μέτρον πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου καὶ πρὸς διατήρησιν τῆς κοινῆς ὑγείας· πᾶν παράπονον τῶν ἰδιωτῶν κατὰ τοιαύτης πράξεως τοῦ ἀστυνόμου ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἀνωτέραν διοικητικὴν ἀρχὴν, ἥτις ἐξετάζει περὶ τῆς νομιμότητος καὶ τῆς σκοπιμότητος τῆς πράξεως τοῦ ἀστυνόμου, ἡ δὲ ἐπέμβασις τῶν δικαστηρίων εἰς τὴν ἐξέλεγξιν τῶν πράξεων αὐτῶν ἀποτελεῖ ἐπέμβασιν εἰς διοικητικὰ καθήκοντα, παρεμβάλλουσα προσκόμματα κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων τῆς ἀστυνομίας, ὅπερ ἀπαγορεύει τὸ ἄρθρ. 3 τῆς πολ. δικ. Πρόκειται λοιπὸν περὶ διοικητικῆς διαφορᾶς, καὶ τοιαῦται διαφοραὶ κατὰ τὸ 6 ψήφισμα τῆς ἐν Ἀθήναις συνελεύσεως ὑπάγονται εἰς τὰς διοικητικὰς ἀρχάς.

§ 630. ι) Τὰ δικαστήρια δὲν ἐπεμβαίνουσιν εἰς τὰς περὶ κανονισμοῦ τῶν ῥυμοτομιῶν πράξεις τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν. Ὁ Α. ἐνήγαγε τὸν Β ἵνα κλείσῃ οὗτος θύραν τινὰ ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τὸ δι' οὗ ἡ δίοδος τεμάχιον ἀπεδόθη εἰς τὸ οἰκόπεδον τοῦ ἐνάγοντος δι' ἀποφάσεως τοῦ ἀρχιτέκτονος, ἐπικυρωθείσης ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργείου· ἡ ἀγωγὴ ἐγένετο δεκτὴ (ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 10345), μὴ ἐξετάσαντος τοῦ δικαστηρίου τούτου, ἂν ἦναι κύριος τοῦ τεμαχίου ὁ ἐναγόμενος ἢ τρίτος τίς· ζητηθείσης ἀναιρέσεως, ὁ Ἄρ. Π. ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν (ἀπ. πολ. 86 τοῦ 1853), ἐπειδὴ καὶ ἀλλότρια γήπεδα, κατὰ τὴν μεταῤῥύθμισιν τῶν γειτονικῶν συνόρων καὶ τὸν κανονισμὸν αὐτῶν εἰς οἰκόπεδα, δι' ἀποφάσεως τοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ τοῦ ὑπουργείου παραχωροῦνται ἐπὶ ἀποζημιώσει εἰς τὸν ἕτερον γείτονα, τὰ δὲ δικαστήρια δὲν εἶναι ἁρμόδια νὰ κρίνωσι περὶ τῆς ἀφαιρέσεως ἢ παραχωρήσεως τῶν γειτονικῶν οἰκοπέδων, καθόσον γίνεται πρὸς ῥύθμισιν τῶν συνόρων καὶ τῶν κανονισμὸν αὐτῶν. Δὲν ἐπρόκειτο δὲ περὶ ἀποζημιώσεως ἵνα ἐξετασθῇ τίς ὁ κύριος. Ἴδε Δαλλ. λ. comp. admin. ἀρ. 56.

§ 631. ια) Τὰ δικαστήρια δὲν εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐξετάσωσιν ἂν οἰκοδομή τις ἦναι ἑτοιμόῤῥοπος· τοῦτο εἶναι ἀντικείμενον διοικητικόν.

Ὁ μηχανικὸς ἐχαρακτήρισεν οἰκοδομήματά τινα ὡς ἑτοιμόῤῥοπα καὶ ὡς ἀντιβαίνοντα εἰς τὴν γραμμὴν τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως, ἀλλ' οἱ ἰδιοκτῆται ἐζητήσαντο παρὰ τοῦ Πρωτοδικείου τὴν ἀναβολὴν τῆς κατεδαφίσεως μέχρι τῆς ἀποζημιώσεώς των, γενομέ-

νης δὲ δεκτῆς τῆς αἰτήσεως, ὁ νομάρχης ἦρε τὴν σύγκρουσιν διὰ κηρύξεως, ὅτι ἡ πρᾶξις φέρει διοικητικὸν χαρακτῆρα· συζητήσεως γενομένης, ὁ Ἄρ. Π. (ἀπ. πολ. 103 τοῦ 1856) ἠκύρωσε τὴν ἀπόφασιν τοῦ Πρωτοδικείου, ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 58 τοῦ περὶ δημοτ. ἀστυν. διατ. τῆς 3 Δεκ. 1836 καὶ τὸ ἄρθ. 13 § 15 τοῦ περὶ νομαρχῶν νόμου τῆς 5 Δεκ. 1845, ἔργον τῆς διοικ. ἐξουσίας εἶναι νὰ φροντίζῃ εἰς τὸ νὰ κατεδαφίζωνται, σύμφωνα μὲ τὰ διατεταγμένα, σεσαθρωμένα καὶ ἑτοιμόῤῥοπα κτήματα· τὸ δὲ διάτ. τῆς 2 Σεπτεμβρίου 1852 ἀνέθεσε τὴν περὶ τούτου κρίσιν εἰς τὸν μηχανικὸν, καὶ εἰς τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον, κατ' ἔφεσιν.

§ 632. ιβ) Τὰ δικαστήρια δὲν ἐπεμβαίνουσιν εἰς τὰ περὶ τῶν σχεδίων τῶν πόλεων μέτρα τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν.

Ὁ Π ἐπεχείρησεν οἰκοδομὴν ἢ ἐπισκευὴν ἐργαστηρίων τινῶν, ἀλλ' οἱ πολῖται ἐζήτησαν τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς οἰκοδομῆς, ὡς προσβαλλούσης τὸ σχέδιον τῆς πόλεως, καὶ ταύτην τῷ ὄντι διέταξαν αἱ διοικητικαὶ ἀρχαί· ὅθεν ὁ Π ἐκίνησεν ἀγωγὴν ζητῶν τὴν παῦσιν τῆς ἀπαγορεύσεως καὶ ἀποζημίωσιν· τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφ. (ἀπ. 266 τοῦ 1845) ἐθεώρησεν ἀναρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ὁ δὲ Ἄρ. Πάγος ἀπέῤῥιψε (ἀπ. 65 τοῦ 1851) τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν, σκεφθεὶς ὅτι τὸ Ἐφετεῖον ἀπεφήνατο ἑαυτὸ ἀναρμόδιον νὰ δικάσῃ τὴν προκειμένην διαφορὰν περὶ τοῦ ὑπὸ τῆς διοικ. ἀρχῆς διαταχθέντος περιορισμοῦ τῆς χρήσεως τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ Π πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου Ἄργους, ἤτοι ἕνεκα δημοσίας ἀνάγκης, συμμορφωθὲν μὲ τὸν ἀπὸ 7 Μαΐου 1837 περὶ ἁρμοδιότητος τῶν διοικητικῶν δικαστ. νόμον (ἄρθρ. 4), τὸν ἀπὸ 3 Ἀπριλ. 1834 περὶ οἰκοδομῶν τῶν πόλεων καὶ κωμῶν (ἄρθρ. 6-9, 13, 15) καὶ τὸν περὶ δημοτικῆς ἀστυνομίας νόμον (ἄρθρ. 53 καὶ 54)· ἄρα δὲν περιώρισεν, οὔτε ἀφήρεσε τὴν ἐλευθέραν χρῆσιν τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ Π, οὔτε παρεβίασε τὸ 6 ψήφισμα τῆς ἐν Ἀθήναις Συνελεύσεως.—Ἀν. § 19;

§ 633. ιγ) Οἱ ἀδελφοὶ .... ἐνήγαγον τὸν δῆμον Μεσολογγίου περὶ διακατοχῆς ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἐμποδίσθησαν ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς νὰ ἐπισκευάσωσιν ἀποθήκην τινὰ, ὡς ἑτοιμόῤῥοπον δῆθεν καὶ ὑπὸ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως ἐξαιρουμένην.—Τὸ Πρωτοδικεῖον ἐδέχθη τὴν ἀγωγὴν δι' ἀπ., ἣν ὁ δῆμος ἐξεκάλεσεν, ἀλλ' ἐν τούτοις ὁ νομάρχης διεκήρυξεν ὅτι θεωρεῖ τὴν διαφορὰν ὡς φύσεως διοικητικῆς.—Εἰσήχθη λοιπὸν ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸν Ἄρ. Πάγον, ὅστις (ἀπ. πολ. 187 τοῦ 56) ἐνέκρινε τὴν ἀρθεῖσαν σύγκρουσιν καὶ κατήργησε τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν, σκεφθεὶς ὅτι ἡ ἐξελεγξις

τῆς πράξεως ἡ ἔλλειψις τοῦ μηχανικοῦ νὰ δώσῃ τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν ἀνήκει εἰς τὴν διοικητικὴν ἀρχὴν δι' οὓς λόγους ἀναλαμβάνουσι καὶ αἱ ἀποφάσεις — ὅτι δὲν χωρεῖ ἀγωγὴ περὶ διαταράξεως, λόγῳ ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν ἠδύνατο νὰ ἐμποδισθῇ εἰς τὴν χρῆσιν τῆς ἰδιοκτησίας του πρὶν ἀποζημιωθῇ, καθότι τὸ δικαίωμα τῆς ἀποζημιώσεως, γεννηθὲν ἅμα ἐμποδίσθησαν εἰς τὴν χρῆσιν αὐτήν, ὤφειλον νὰ ἐνεργήσωσι κατὰ τὰ περὶ τοῦ σχεδίου τῶν πόλεων ὡρισμένα, ἀλλὰ τοιαῦται περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγαὶ δὲν ὑπεβλήθησαν.

§ 634. ιδ) Τὰ δικαστήρια (ὡς εἴρηται) δὲν κρίνουσιν ἂν ἐπισκευή τις ἦναι οὐσιώδης καὶ ἂν ἀντιβαίνῃ εἰς τὸ σχέδιον τῆς πόλεως. — Ὑπόθεσις· Ὁ μηχανικὸς ἐγνωμοδότησεν ὅτι οἰκοδομική τις ἐργασία ἀντέβαινεν εἰς τὸ σχέδιον τῆς πόλεως· καὶ ἐπειδὴ αὕτη ἐγένετο ἄνευ ἀδείας, ὁ πράξας εἰσήχθη εἰς τὸ Πταισματοδικεῖον, δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 598 τοῦ Ποιν. νόμου, ἀλλ' ὁ πταισματοδίκης τὸν ἠθώωσεν· ἐζητήθη λοιπὸν ἀναίρεσις ἐπὶ τῷ λόγῳ α', ὅτι οὐσιώδεις ἐπισκευὰς δὲν δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ κανεὶς ἄνευ ἀδείας· καὶ β', ὅτι ἔργον τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς εἶναι νὰ ἀποφανθῇ ἂν οἰκοδομή τις ἀντιβαίνῃ εἰς τὸ σχέδιον τῆς πόλεως, ὥστε αἱ δικαστικαὶ ἀρχαὶ δὲν δύνανται νὰ κρίνωσι περὶ τούτου. — Ὁ Ἀρ. Π. (ἀπ. ποιν. 158 τοῦ 56) ἐδέχθη τὴν αἴτησιν, ἐπειδή, κατὰ μὲν τὸ ἄρθρ. 598 τοῦ ποιν. νόμου, τιμωρεῖται ὅστις ἐπιχειρεῖ εἰς πόλεις οἰκοδομικὴν οὐσιώδη ἐπισκευὴν κτιρίου ὑφισταμένου κτλ., μὴ ἔχων ῥητῶς σχέδιον οἰκοδομῆς ἐγκεκριμένον παρὰ τῆς ἀρχῆς· ἐκ δὲ τῶν διαταγμάτων τῆς 9 Ἀπριλίου 1836 (ἄρθρ. 1, 2, 4 καὶ 9), τῆς 5 Ἰουνίου 1842, τῆς 9 Ὀκτωβρίου 1852 (ἄρθρ. 1, 2, 3 καὶ 6) καὶ τῆς 20 Σεπτεμβρίου 1852 προκύπτει, ὅτι ἡ ἐκτίμησις καὶ ἀπόφασις ἐπὶ τοιούτων ἀντικειμένων, ἀφορώντων τὰ περὶ οἰκοδομῆς καὶ τὸ οὐσιῶδες ἢ οὔ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἐπισκευῶν ἀνετέθη ἀπολύτως εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, δικαζόντων εἰς πρῶτον μὲν βαθμὸν τοῦ μηχανικοῦ, κατ' ἔφεσιν δὲ καὶ ἀνεκκλήτως τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ. Ἀφοῦ λοιπὸν ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ ἀπεφασίσθη νὰ μὴ χορηγηθῇ ἄδεια πρὶν ἢ συμμορφωθῇ μὲ τὴν οἰκοδομικὴν γραμμὴν τῆς πόλεως ἐκείνης ὁ οἰκοδομῶν, ὁ πταισματοδίκης δὲν ἠδύνατο νὰ διατάξῃ δικαστικὴν αὐτοψίαν περὶ τοῦ οὐσιώδους, ἢ μή, τῶν ἐπισκευῶν τούτων καὶ ἐναντίον τῶν ἐκθέσεων τῆς διευθύνσεως τοῦ Μηχανικοῦ, καὶ ν' ἀποφανθῇ ὅτι ἦσαν ἐπουσιώδεις, ἀφοῦ ἡ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, περὶ οὗ ἐπρόκειτο ἐν τῇ δίκῃ, ἀπόφασις, μὴ προσβληθεῖσα ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργείου, ἦτον ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν ἰδιοκτήτην

πράξας δὲ οὕτως ὑπερέβη τὴν ἁρμοδιότητά του, ἐπεμβὰς εἰς ἰδιωτικὰ καθήκοντα (ἄρθρ. 447 ἀρ. 1 ποιν. δικον.)

§ 635. ιε) Ὁ κατὰ μέσον ὅρον προσδιορισμὸς τῆς τιμῆς τοῦ σίτου εἶναι ἔργον διοικητικόν. — Ὑπόθεσις. Ὁ Δ ἐνήγαγε τὸ δημόσιον λέγων ὅτι ἐνοικίασε προσόδους τινάς, ἀλλ᾽ ἐζημιώθη κοιλά τινα σίτου, ἃ ἔπρεπε νὰ πληρώσῃ κατὰ τὴν τρέχουσαν ἀγοραίαν τιμήν, πλὴν τὸ δημόσιον ἔλαβε τιμὴν ἀνωτέραν· τὸ ἐν Ἀθ. Ἐφ. (ἀπ. 11361 τοῦ 1853) ἀπέρριψε τὴν ἀγωγήν, ὡς ἀναρμόδιον νὰ κρίσῃ ἂν τὸ περὶ προσδιορισμοῦ τοῦ σίτου πρωτόκολλον ἦτο πλαστόν.—Αἴτησις ἀναιρέσεως, ἀλλ᾽ ὁ Ἀρ. Π. τὴν ἀπέρριψε (ἀπ. πολ. 94 τοῦ 54), σκεφθείς, ὅτι εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι καὶ ἐπὶ διοικητικῶν ἀντικειμένων ἡ τῆς πλαστογραφίας ἔνστασις εἶναι τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ἀλλ᾽ ὅταν πρόκηται περὶ λόγου ἀφορῶντος τὴν οὐσίαν, τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν ἐπεμβαίνουσιν· ὅτι, ὑπαρχούσης τῆς διαφορᾶς περὶ ἐλαττώσεως τῆς ὁρισθείσης κατὰ μέσον ὅρον τιμῆς τοῦ σίτου, τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν ἔχουσι δικαιοδοσίαν, καθότι διὰ τοῦ φορολογικοῦ νόμου (ἄρθρ. 25, 29, 30) παρεχωρήθη εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργὸν ἡ ἐξουσία ν᾽ ἀποφανθῇ ἀνεκκλήτως ἐπὶ τοιούτων ἀντικειμένων.

636. ις) Τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν ἐπεμβαίνουσιν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν λογαριασμῶν τῶν ὑπολόγων, οἷος εἶναι καὶ ὁ ἀποθηκάριος. — Ἀπ. πολ. ΑΠ. 106 τοῦ 57, ἣν ἴδε εἰς Εὑρ. λ. Συνέδριον ἐλεγκτικὸν (εἰς τὴν δικαιοδοσίαν ὅμως τοῦ ἐλεγκτ. συνεδρίου ὑπάγονται μόνον οἱ ὑπόλογοι ὑπάλληλοι, οὐχὶ δὲ καὶ πᾶς ἰδιώτης ὀφειλέτης· ἴδε ἀνωτ. § 51—59).

§ 637. ιζ) Ἡ ἀγωγὴ δημάρχου τινός, δι᾽ ἧς ζητεῖ νὰ ὑποχρεωθῶσιν ὁ προκάτοχός του καὶ ὁ εἰσπράκτωρ εἰς λογοδοσίαν περὶ τῆς διαχειρίσεώς των ἐπὶ τῆς δημοτικῆς περιουσίας, δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, διότι ἡ ἐξέλεγξις τῶν λογαριασμῶν τῆς δημοτικῆς περιουσίας ὑπάγεται εἰς τὰς διοικητικὰς ἀρχάς, καὶ κατ᾽ ἔφεσιν εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον (ἄρθρ. 111 τοῦ περὶ δήμων νόμου). Ὁ νόμος δὲν κάμνει διάκρισιν μεταξὺ ἑκουσίας ἢ βιαίας λογοδοσίας, ἡ δὲ παῦσις τῶν ἐναγομένων δὲν ἔχει ἐπιρροὴν εἰς τὸ ζήτημα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 104 τοῦ 58, κυροῦσα τὴν 14571 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. (ἐν Νομ. Μελ. σ. 75).

§ 638. ιη) Ὁ Α ἰσχυριζόμενος, ὅτι ὡς λογιστὴς παρὰ τῷ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ὑπουργείῳ ἐδαπάνησε ποσόν τι εἰς ἀγώγια καὶ ἐλεημοσύνας τοῦ ὑπουργοῦ, κατ᾽ ἐντολήν του, ἐζήτησε τὸ ποσὸν αὐτὸ ἀπὸ τὸ δημόσιον. Τὸ δικαστήριον ὅμως τῶν Ἐφετῶν ἀπεφήνατο ὅτι τὸ βάσιμον τῆς ἀπαιτήσεως ταύτης ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς

ἐξελέγξεως τῆς διαχειρίσεως τοῦ ἐνάγοντος ὡς διαχειριστοῦ δημοσίων χρημάτων, ἵνα προκύψῃ ἂν τῷ ὄντι ἐγένοντο αἱ δαπάναι νομίμως, καὶ ἂν ἡ ἀπόδοσις αὐτῶν καθυστερῆται· ὅτι τὸ ἀντικείμενον τοῦτο διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ὑπαγόμενον εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου κατὰ τὰ ἄρθρα 2, 3, 4 καὶ 16 τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτεμβρ. 1833 περὶ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου διατάγματος, τὸ ὁποῖον δὲν ἠκυρώθη ἀπὸ νεώτερον νόμον· καὶ ὅτι, ἂν τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον ἀπέῤῥιψε τὴν ἀπαίτησιν, ἀγωγὴ δὲν χωρεῖ. Ἀπ. 6061 τῆς 20 Αὐγούστου 1849 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν, ἥτις ἐπεκυρώθη διὰ τῆς 43 τοῦ 1850 τοῦ Ἀρ. Πάγου.

§ 639. ιθ) Τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπῆς ὑπήγοντο εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ λογιστικοῦ ἐλεγκτικοῦ συμβουλίου, τοῦ ἐπὶ Κυβερνήτου συστηθέντος.—Ἀπ. Ἀρ. Πάγου 136 τοῦ 57, ἣν ἴδε εἰς Εὑρ. λ. Συνέδριον ἐλεγκτικόν.

§ 640. κ) Τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν ἐπεμβαίνουσιν ὅταν πρόκηται περὶ ἐκτελέσεως ἀποφάσεως κατὰ δήμου, καταδικασθέντος εἰς ἀποζημίωσιν ἕνεκα βλάβης εἰς δενδροφυτείαν, ὡς κατωτέρω λεπτομερέστερον.

§ 641. κα) Τὰ ὅρια τῶν δήμων διοικητικῶς κανονίζονται καὶ οἱ κανονισμοὶ οὗτοι εἶναι ὑποχρεωτικοὶ διὰ τὰ δικαστήρια, δὲν ἕπεται ὅμως ἐκ τούτου, ὅτι, ὁσάκις δὲν ἐγένοντο, ἀπαγορεύεται εἰς τὰ δικαστήρια νὰ ἐπιβάλωσιν ἄλλας ἀποδείξεις ἂν ἡ δεῖνα θέσις ἀποτελῇ μέρος τοῦ δεῖνος μέρους. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 143 τοῦ 56, κυροῦσα τὴν 13331 Ἐφ. Ἀθ. (1).

§ 642. κβ) Τὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐξετάσωσιν ἂν

---

(1) Ὁ Οἰκ. § 106 σημ. 2 (ἐκδ. 2) λέγει ταῦτα·

«Ἐὰν ἡ ἁρμοδιότης προέρχεται ἐκ τῆς τοποθεσίας τοῦ ἀκινήτου, ὅπερ ἀποτελεῖ τῆς δίκης ἀντικείμενον, καὶ ὁ ἐναγόμενος ἰσχυρίζεται ὅτι κεῖται ἐκτὸς τῆς περιφερείας τοῦ δικάζοντος δικαστηρίου, τί πρέπει νὰ πράξῃ τοῦτο; Κατὰ τὸν Cauveau (Carré q. 709) ἢ τὰ ὅρια τῆς κοινότητος αὐτὰ δὲ εἶναι ἀκριβῶς ὡρισμένα, ὅτε ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἔχει νὰ ἐξακριβώσῃ τοῦτο πρότερον, ἱσταμένης ἐν τοσούτῳ τῆς δίκης, ἢ ὁ ἐνάγων διὰ τοῦ κτηματολογίου ἀποδεικνύει τὴν περιφέρειαν τοῦ δικαστηρίου. Ἐὰν τότε ὁ ἐναγόμενος ἰσχυρίζεται ν' ἀποδείξῃ, ὅτι τὸ ἐπίδικον κτῆμα κεῖται ἐκτὸς, οὐδὲν ἐμποδίζει νὰ ἀποδειχθῇ τοῦτο διὰ μαρτύρων ἢ αὐτοψίας.

τὰ ὡς νομοθετικαὶ πράξεις καθυποβαλλόμενα ἔγγραφα φέρωσι νομοθετικὸν χαρακτῆρα, δὲν εἶναι ὅμως ἁρμόδια νὰ ἐξελέγξωσι τὰς τοιαύτας πράξεις ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενόν των (1).

Ὁ Γ ἐνήγαγε τὸ δημόσιον εἰπὼν ὅτι ὁ πατήρ του ἠγόρασε κατὰ τὸ 1821 κτῆμά τι ἀπὸ ὀθωμανὸν, ἀλλ' ἐπειδή τινες παρενέβαλον ἐμπόδια εἰς τὴν κατοχήν του, ἀνεφέρθη εἰς τὴν τότε κυβέρνησιν, ἥτις ἀνεγνώρισεν ὡς ἀναμφισβήτητον ἰδιοκτησίαν του τὸ κτῆμα αὐτὸ, ἀλλ' ὅμως αἱ οἰκονομικαὶ ἀρχαὶ δὲν τὸν ἀφίνουσι νὰ τὸ νέμηται ἐλευθέρως· ἐζήτησε λοιπὸν τὴν παραχώρησιν τοῦ κτήματος. Ἡ ἀγωγὴ ἀπεῤῥίφθη· ἐζητήθη ἀναίρεσις διὰ τὸν λόγον, ὅτι πᾶσα πρᾶξις τῆς νομοθετικῆς ἀρχῆς, εἴτε μερικὴ εἴτε γενικὴ, φέρει τοὺς χαρακτῆρας νόμου, καὶ τὰ δικαστήρια δὲν εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐπεμβῶσιν εἰς τὸν ἔλεγχον αὐτῆς· ὁ Ἀρ. Πάγος ἀνῄρεσε, διὰ τῆς 198 τοῦ 1847 (Εὐρ. τ. 4. σ. 163) τὰς 118 τοῦ 1839, 152 τοῦ 1842, 169 τοῦ 43, καὶ 7 τοῦ 45 ἀποφ. τῶν Ἐφ. Ναυπλίας, σκεφθεὶς ὅτι ναὶ μὲν τὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐξετάσωσιν ἂν τὰ ὡς νομοθετικαὶ πράξεις καθυποβαλλόμενα ἔγγραφα φέρωσι νομοθετικὸν χαρακτῆρα, τουτέστιν ἂν φέρωσι τοὺς παρὰ τοῦ συντάγματος ἀπαιτουμένους τύπους πρὸς σύστασιν νομοθετικῆς ἀποφάσεως, καθότι ἡ θέλησις τοῦ νομοθέτου πρέπει νὰ ἦναι ὁ ὁδηγὸς τῶν ἀποφάσεων τῶν δικαστηρίων, καὶ ἡ θέλησις αὕτη δὲν ἐξάγεται εἰμὴ ἐκ τῶν παρὰ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας πηγαζόντων νόμων καὶ ἀποφάσεων, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἁρμόδια καὶ νὰ ἐξελέγξωσι τὰς τοιαύτας νομοθετικὰς ἀποφάσεις ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενόν των, καθότι δὲν ὑποτίθεται ποτὲ ὅτι ἡ ἐξουσία ἡ παριστάνουσα τὴν τοῦ ἔθνους κυριαρχίαν παρανομεῖ. — Ὅτι ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν νόμον, ἀλλὰ δὲν δύναται καὶ νὰ τὸν ἐπικρίνῃ, ἢ νὰ τὸν ἀνατρέψῃ ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ κυριαρχικὴ τοῦ ἔθνους ἀρχὴ δὲν εἶχεν ἐξουσίαν νὰ ἐκδώσῃ τοιοῦτον νόμον ἢ τοιαύτην ἀπόφασιν· τὸ δὲ ἐναντίον σύστημα ἤθελεν ἐπιφέρει τὸ ἀτόπημα ὅτι ὁ νόμος ἤθελεν εἶσθαι ὑπὸ τὴν ὑποταγὴν τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας, ἐνῷ αὕτη ὀφείλει νὰ ᾖ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ὑποταγὴν τοῦ νόμου, ἐφαρμόζουσα αὐτὸν ἀκριβῶς καὶ μὴ δυναμένη νὰ τὸν ἐπικρίνῃ — ὅτι αἱ τῶν βυζαντινῶν νόμων (διάτ. 7 Κώδ. [1, 19]. — Βασιλ. β, ε, 7. Ἁρμ. [α, α] 30) διατάξεις, καθ' ἃς αἱ ἐπὶ ἀτομικῶν συμφερόντων βασιλικαὶ ἀποφάσεις ὑπόκεινται εἰς τοῦ δικαστοῦ τὴν ἐξέλεγξιν, δὲν

(1) Τί δὲ ὡς πρὸς τὰ διατάγματα; Καλλ. τ. 1 ἔκδ. 2 § 15 ἔπ. Καλλ. α σελ. 132.

έχουν πλέον εφαρμογήν, ορίζοντος του άρθρ. 143 του εν Τροιζῆνι συντάγματος, ότι οι παρά τῆς Ἑλλ. πολιτείας εκδιδόμενοι νόμοι υπερισχύουσι τῶν αρχαιοτέρων· επομένως αφού κατά τα άρθρα 37, 38, 39 και 134 του συντ. αυτού η νομοθετική εξουσία εξέδιδε τα προβουλεύματά της και η νομοτελεστική τα επεκύρωνεν, εις τον δικαστήν δεν απέκειτο ειμή να τα εφαρμόσῃ.— Άρα το εν Ναυπλ. Ἐφ. μη θεωρήσαν υπόχρεων την 172 του 1823 απόφασιν τῆς Βουλῆς, δι' ἧς το κτῆμα ανεγνωρίσθη ιδιοκτησία του ενάγοντος (άν. § 70) καί τοι φέρουσαν όλα τα παρά του νόμου απαιτούμενα προσόντα, έπραξεν υπέρβασιν καθηκόντων. Άρα αφού αι εσωτερικαί και εξωτερικαί του νόμου διατυπώσεις εξεπληρώθησαν, δεν απόκειται πλέον εις τα δικαστήρια ν' αρνηθῶσι την εκτέλεσιν αυτῶν επί λόγῳ ότι τα κυριαρχικά σώματα δεν εἶχον την εξουσίαν να νομοθετήσωσι περί πράγματος, περί οὗ ενομοθετήθησαν. Πρβ. Καλλ. τ. 1 έκδ· 2 § 15. Δαλλ. lois 186 (1).

§ 643². Έτερον παράδειγμα περί διοικητικῆς αρμοδιότητος όρα εις την περί συντάξεως πολ. ΑΠ. απόφασιν 114 του 49.

§ 644. κγ) Τα όρια τῶν δήμων διοικητικῶς κανονίζονται και οι κανονισμοί ούτοι εἶναι υποχρεωτικοί διά τα δικαστήρια· δεν έπεται όμως εκ τούτου, ότι, οσάκις δεν εγένοντο, απαγορεύεται εις τα δικαστήρια να επιβάλωσιν άλλας αποδείξεις άν η δεῖνα θέσις αποτελῇ μέρος του δεῖνος δήμου. Απ. πολ. ΑΠ. 143 του 56, κυροῦσα την 13331 Ἐφ. Αθ. Πρβ. δε άν. § 615 επ.

645. κδ) Τα τακτικά δικαστήρια εἶναι αρμόδια να δικάσωσι περί του κύρους τῶν διοικητικῶν συναλλαγμάτων, εξ ὧν και τα αφορῶντα την ενοικίασιν και διάθεσιν του εγκτητικοῦ φόρου.

Υπόθεσις. — Ο Β ενήγαγε το δημόσιον ζητήσας αποζημίωσιν διά τον λόγον ότι επροσωποκρατήθη, ένεκα εγγυήσεως υπέρ ενοικιαστοῦ προσόδων· η αγωγή εγένετο εν μέρει δεκτή διά τῆς 8375 του 1851 απ. τῶν εν Αθ. Ἐφ., καθ' ἧς εζητήθη αναίρεσις, διότι, πρὸς τοῖς άλλοις, το δικαστ. δεν ἦτο δῆθεν αρμόδιον να δικάσῃ περί κύρους διοικητικῶν συναλλαγμάτων, εν οἷς και τα αφορῶντα την ενοικίασιν και διάθεσιν εγκτητικοῦ φόρου, αλλ' ο ΑΠ. απέρριψε την αίτησιν (απ. 120 του 1852) σκεφθείς ότι το ς ψήφισμα τῆς εν Αθ. συνελεύσεως δεν εξαιρεῖ από τα τακτικά δικαστήρια τας εξ αμέσων φόρων προκυπτούσας διαφοράς. Άρα εδύνατο το δικαστήριον να εξετάσῃ άν τα πρακτικά τῆς δημοπρασίας ἦσαν νομίμως συντεταγμένα.

---

(1) Πρβ. απόφασιν 18781 τῶν εν Αθ. Ἐφετῶν (άνωτ. § 68).

§ 646. κε) Ὅταν ὁ ἐνάγων ζητῇ ἀποζημίωσιν παρά τινος διοικητικοῦ ἢ δημοτικοῦ ὑπαλλήλου, διότι δολίως δῆθεν τὸν ἐνέγραψεν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐπιτηδευμάτων ὡς δικηγόρον φορολογητέον, ἐνῷ τοιοῦτος δὲν εἶναι, τὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ κρίνωσι περὶ τούτου, διότι πρόκειται περὶ καθαροῦ ζητήματος ἀποζημιώσεως, στηριζομένου εἰς παράνομον πρᾶξιν τοῦ ἐναγομένου, οὐχὶ δὲ περὶ ζητήματος περὶ φόρου ἐπιτηδευμάτων, περὶ ὧν τὰ δικαστήρια εἰσὶν ἀναρμόδια νὰ δικάσωσιν. Ἀπόφ. πολ. Ἀθ. 66 τοῦ 56, ἀνατρέπουσα ἀπόφασιν τοῦ Πρωτοδ. Πατρῶν.

§ 647. κς) Πότε, ἄνευ ἀδείας τῆς ἀρχῆς, δὲν δύναται ὁ ἰδιώτης δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως νὰ μεταβάλῃ τὴν τοῦ ὕδατος διοχέτευσιν;

Ὑπόθεσις.—Ὁ Τ ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ἐπὶ ἀποζημιώσει, διατεινόμενος, ὅτι ὁ δῆμος Ἀθηναίων κατεβίβασε τὸ ὑδραγωγεῖον, δι' οὗ ἐποτίζετο ὁ κῆπός του, ἀλλ' ὑπεχρεώθη (ὁ δῆμος) νὰ ἐνεργήσῃ τὴν διοχέτευσιν ὕδατος διὰ τοῦ κήπου τοῦ ἐνάγοντος, ὥστε νὰ ποτίζηται, ὡς καὶ πρότερον, ἀλλά, ἰδὼν ὅτι δὲν γίνεταί τι, ἐζήτησε νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸς τὴν ἀπόφασιν, πλὴν ἡ ἀστυνομία τὸν ἐμπόδισε· διὰ τοῦτο ἐζήτησεν ἀποζημίωσιν διὰ τῆς εἰρημένης ἀγωγῆς, ἣν ἀπέρριψε τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον (ἀπ. 11748 τοῦ 54) ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἀπῃτεῖτο ἄδεια τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς· ἐζητήθη λοιπὸν ἀναίρεσις, διότι τὸ δικαστήριον παρεβίασε δῆθεν τὰς περὶ τελεσιδικίας ἀρχάς.—Ὁ Ἄρ. Πάγος διὰ τῆς 186 τοῦ 54 ἀποφάσεώς του ἀνῄρεσε, σκεφθεὶς ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη ἀδείας, προκειμένου περὶ ἐκτελέσεως τελεσιδίκου ἀποφάσεως περὶ ὕδατος, οὗτινος ἡ χρῆσις ἀνήκει εἰς τὸν ἰδιώτην, καὶ ὅτι τὸ ἄρθρον 76 τοῦ περὶ ἀστυνομίας νόμου, συνδυαζόμενον μὲ τὸ 15 τοῦ περὶ διακρίσεως, ἀφορᾷ μόνον τὰ κωλύοντα τὸν ῥοῦν τῶν ὑδάτων κατασκευάσματα ἐπὶ πλευστῶν ἢ δυναμένων νὰ κατασταθῶσι πλευστῶν ποταμῶν καὶ τῶν ὡς μέσων συγκοινωνίας χρησιμευόντων κόλπων, ὥστε δὲν ἔχουσιν ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως· ἄρα παρεβιάσθησαν αἱ περὶ τελεσιδίας ἀρχαὶ (871 ἐπ. πολ. δικ.), ἐνῷ τὸ Ἐφετεῖον ὤφειλε νὰ ἐξετάσῃ ἂν ὁ ἐνάγων ἐπεχείρησε τὴν ἐκτέλεσιν κατὰ τρόπον προσβάλλοντα δημόσιόν τι κτῆμα, καὶ ἐὰν ἑπομένως τὸ δημόσιον, κωλῦσαν τὴν ἐκτέλεσιν, ὑπερήσπισεν ἔννομόν τι συμφέρον.

§ 648-653. κζ-λβ) Ἡ ἀγωγή, δι' ἧς διεκδικεῖται οἰκόπεδον δοθὲν λόγῳ ἀποζημιώσεως, εἴς τινα κάτοικον Πατρῶν, ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια;

Ὑπόθεσις. — Ὁ Τ ἰσχυριζόμενος ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς ἀποζημιώσεως

τῶν κατοίκων Πατρῶν ἐπιτροπὴ ἐξέδοτο γραμμάτια, δι' ὧν παρεχώρηθεν εἰς τὴν κυριότητά του οἰκόπεδον, εἰς ὃ ἐνεκατέστη συμπράξει τῆς ἐπιτροπῆς· καὶ ὅτι ἀργότερα ἡ ἐπιτροπὴ τὸ ἀφεῖλε, τὸ διεξεδίκησε κατὰ τοῦ ἀγοράσαντος καὶ κατέχοντος αὐτὸ Σ. — Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετῶν (ἀπόφ. 287 τοῦ 50) ἐθεώρησεν ἀναρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια καὶ παρέπεμψε τὴν ἀγωγὴν εἰς τὴν ἐν Πάτραις ἀναθεωρητικὴν ἐπιτροπήν.

Αἴτησις ἀναιρέσεως ἐπὶ λόγῳ ὅτι τὸ Ἐφετεῖον ἐσφαλμένως ἐφήρμοσε τὰς διατάξεις τοῦ ἀπὸ 17|29 Αὐγ. 1836 διάτ., δι' οὗ ἡ ἰσχὺς τοῦ διατ. τῆς 26 Ἰουν. 1831 μηδόλως ἀνατρέπεται, καὶ ὅτι τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἰσὶν ἁρμόδια νὰ δικάζωσιν. — Ὁ Ἄρ. Π. (ἀπ. 281 τοῦ 52) ἐδέχθη τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν σκεφθείς, ὅτι πρόκειται περὶ διεκδικήσεως καὶ ὄχι περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πατρῶν, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 2 § α' τοῦ ἀπὸ 7 Μαΐου 1847 Β. διατάγματος καὶ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ 6 ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς συνελεύσεως, ὅλαι αἱ περὶ κυριότητος πράγματός τινος δίκαι ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια· τὸ δὲ ἀπὸ 17|29 Αὐγούστ. 1836 ὑπ' ἀριθ. 14399 διάταγμα περὶ συστάσεως τῆς ἀναθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς, δὲν μεταβάλλει τὴν ἁρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων, μὴ διατάσσον ὅτι αὕτη θέλει ἐπιθεωρεῖ καὶ τὰς πράξεις τῆς πρώτης ἐπιτροπῆς, ὅσαι ἐκυρώθησαν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 3909 τοῦ 1831 διατάγματος, ἀλλ' ὅτι τίθενται ὑπὸ ἀναθεώρησιν αἱ ἐκκρεμεῖς ἀποζημιώσεις, ὅσας παρεχώρησε μὲν ἡ πρώτη ἐπιτροπή, δὲν ἐκεκύρωσε δὲ ὁ Κυβερνήτης, τελειοποιηθείσας κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 3909 διάταγμα οὗτινος ἡ μὴ δημοσίευσις δὲν ἔχει ἐπιρροήν, ἐπειδὴ αὕτη δὲν ἦτο τότε διατεταγμένη (1)·

§ 654. λγ) Κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 14 καὶ 17 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2771 ψηφίσμ. τοῦ Κυβερνήτου περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πατρῶν, αἱ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων ἐπιτροπῶν ἀναφυόμεναι περὶ ἰδιοκτησίας διαφοραὶ ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια.

Ὑπόθεσις. — Τὸ δημόσιον ἐνήγαγε τὸν Π διεκδικοῦν οἰκόπεδόν τι· αὐτὸς ἠρνήθη τὴν ἰδιοκτησίαν, ἀλλὰ κατεδικάσθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 546 τῶν 51 καὶ 549 τοῦ 52 ἀποφ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν· ἐζήτησεν ἀναίρεσιν διὰ τὸν λόγον, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι ἐσφαλμένως ἡρμηνεύθη τὸ 2771 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου καὶ

(1) Νομικῆς σελ. 4759;

ἀναρμοδίως ἐδίκασαν τὰ τακτικὰ δικαστήρια· ἀλλ' ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. πολ. 85 τοῦ 53) ἀπέῤῥιψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν, θεωρήσας ὅτι τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ δικάζωσι περὶ ἰδιοκτησίας γῆς.

—Ἰδοὺ καὶ ἑτέρα τις παραπλησία ὑπόθεσις — Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Γ διατεινόμενος ὅτι εἶναι κύριος οἰκοπέδου τινὸς, ὡς παραχωρηθέντος αὐτῷ (ὡς δημοτικοῦ) πρὸς ἀποζημίωσιν τῆς ἐκκοπείσης οἰκίας του· — ὁ ἐναγόμενος ἠμφισβήτησε τὴν κυριότητα τοῦ δήμου· ὅθεν ἀνεφύη τὸ ζήτημα ἂν ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ ἦτον ἁρμοδία νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ· τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον (ἀπ. 5769 ἐν Εὐρ. τ. ς' σελ. 297) ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα, σκεφθὲν ὅτι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται κυρίως περὶ παραχωρήσεως ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως διατάξεων τοῦ διατάγματος τῆς 9 Ἀπριλίου καὶ 12 Νοεμβρίου 1836.

§ 655. λδ) Ἀγωγὴ περὶ κυριότητος ἀκινήτου κτήματος, κειμένου ἐν Πάτραις, ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτ. δικαστηρίων, καθότι ἀποτελεῖ διαφορὰν περὶ ἰδιωτικοῦ δικαιώματος, παρ' οὐδενὸς νόμου ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας τῶν πολ. δικ. ἀφαιρεθεῖσα (ἄρθρ. 2 τοῦ ἀπὸ 7 Μαΐου 1847 διατ. — ἄρθρ. ά τοῦ 6 ψηφ. τῆς τελευτ. συνελ.)—Ἐὰν δὲ, ἀναφυείσης κατ' αὐτὴν παρεμπιπτόντως ἀμφισβητήσεως περὶ τῆς ἁρμοδιότητος καὶ τῆς ἐξουσίας τῆς τακτοποιητικῆς ἐπιτροπῆς τῆς διαθεσάσης τὸ ἐπίδικον κτῆμα ὑπὲρ τῶν δικαιοπαρόχων τινὸς τῶν διαδίκων, ἐθεώρει ἑαυτὸ ἀναρμόδιον τὸ δικαστήριον τοῦ νὰ ἐπεμβῇ εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῆς ὀρθότητος τῶν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἀποφασισθέντων, μόνον κατὰ τοῦτο ὤφειλε νὰ κηρύξῃ ἑαυτὸ ἀναρμόδιον, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τὴν κυρίαν διαφορὰν, ἀνήκουσαν ὅλως εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 221 τοῦ 56, ἀναιροῦσα τὴν 987 τοῦ 1855 Ἐφετ. φέρουσα·

« Ἐπειδὴ ἡ προκειμένη ἀγωγὴ, ὡς καὶ τὸ Ἐφετεῖον παραδέχεται, οὖσα περὶ κυριότητος ἀκινήτου κτήματος, ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, καθότι ἀποτελεῖ διαφορὰν περὶ ἰδιωτικοῦ δικαιώματος, παρ' οὐδενὸς νόμου ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων ἀφαιρεθεῖσα (ἄρθ. 2 τοῦ ἀπὸ Μαΐου 1839 διατάγμ. ἄρθ. ά τοῦ 6 ψηφίσματος τῆς τελευτ. ἐθνικῆς Συνελεύσεως). Ἐὰν δὲ, ἀναφυείσης κατ' αὐτὴν παρεμπιπτόντως ἀμφισβητήσεως περὶ τῆς ἁρμοδιότητος καὶ τῆς ἐξουσίας τῆς τακτοποιητικῆς ἐπιτροπῆς τῆς διαθεσάσης τὸ ἐπίδικον κτῆμα ὑπὲρ τῶν δικαιοπαρόχων τῆς ἀναιρεσιβλήτου, ἐθεώρει ἑαυτὸ ἀναρμόδιον τὸ Ἐφετεῖον τοῦ νὰ ἐπεμβῇ εἰς τὴν ἐπίκρι-

σιν τῆς ὀρθότητος τῶν παρὰ τῆς ῥηθείσης ἐπιτροπῆς ἀποφασισθέντων, μόνον κατὰ τοῦτο ὤφειλε νὰ κηρύξῃ ἑαυτὸ ἀναρμόδιον, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τὴν κυρίαν διαφορὰν, ἀνήκουσαν ὅλως εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. Ἄρα ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις εἶναι ἀναιρετέα, ὡς παραβιάζουσα τὰς περὶ ἁρμοδιότητος τῶν δικαστηρίων οὐσιώδεις διατάξεις καὶ ἰδίως τὸ 1 ἄρθρον τῆς πολιτ. δικονομίας.»

§ 656. λε) Δὲν εἶναι ἔργον τοῦ δικαστηρίου νὰ ἐξετάσῃ ἂν καλῶς ἐξεδόθη ἀντικλητήριον τί. Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 14 τοῦ 52 ἐν Εὐρ: λ. Πένητες.

§ 657. λϛ) Ἡ περὶ τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὸν διορισμὸν δικαστοῦ ἔρευνα ἀνετέθη εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων (ἄρθρ. 3 συντάγμ. καὶ 6' ψήφ. τῆς ἐν Ἀθ. Συνελ.)· τοῦτο δ' ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τοὺς παρέδρους. Ἀπ. πολ. ΑΗ: 57 τοῦ 1848 ἐν Εὐρ. λ. Δικαστής. Πρβ. Καλλ. τ. 1 ἐκδ. 2 σ. 74. 137. Δὲν ἀπόκειται λοιπὸν εἰς αὐτὰ νὰ ἐξετάσωσιν ἂν κλητήρ τις ἔχῃ τὰ προσόντα, οἷον ἂν ἦναι καὶ ἐνήλικος.—Ἀπ. Ἐφ. Αθ. 6716 τοῦ 50. Καλλ. α σελ. 132. Πρβ. ποιν. ἀπ. ΑΠ. 124 τοῦ 65, 116 τοῦ 46 καὶ 71 τοῦ 47. ἀνωτ. § 627.

Σημ. Ὁ διωρισμένος μὲν ὑπάλληλος, μὴ ἔχων ὅμως τὰ προσόντα, τ' ἀπαιτούμενα διὰ τὴν θέσιν, ἐγκύρους ἐνεργεῖ πράξεις. Νόμ. 3 Βασιλ. (6. 7).—Τεμ. Π. (1. 14). Οἰκ. § 176 σημ. 8.—Εὐρ. τ. ιγ' σελ. 18 § 28.

§ 658. λζ) Μεταξὺ τοῦ Η καὶ Ρ ὑπῆρχε διαφορά τις, τὴν ὁποίαν ἐξεδίκασαν τὰ διοικ. δικαστήριά.—Μετὰ τὴν διάλυσιν τῶν διοικ. δικαστ. ὁ νικήσας Π. ἐζήτησεν ἀπὸ τὸ Πρωτοδικεῖον Πατρῶν νὰ περιάψῃ τὸν τύπον τῆς ἐκτελέσεως ἐπὶ τῆς διοικ. ἀποφάσεως, ἀλλ' αὐτὸ ἀπέρριψε τὴν αἴτησιν, καὶ τὸ ἐν Ναυπλίῳ δικαστήριον τῶν Ἐφετῶν ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασίν του· κατόπιν ὁ Π. προσέφυγεν εἰς τὸν ταμίαν καὶ ἔπαρχον Ἠλείας, ἐπικαλεσθεὶς τὴν καταδίωξιν τοῦ Ρ, ἀλλὰ τὸ ἐν Πάτραις Πρωτ. διέταξε τὴν ἀποφυλάκισιν του κτλ. Τὸ Πρωτ. διέταξε τὴν ἀποφυλάκισιν τοῦ Ρ, ἀλλὰ τὸ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετεῖον, κατ' ἔφεσιν τοῦ Π, ἀπέρριψεν ὡς ἀπαράδεκτον τὴν αἴτησιν τοῦ Π (ἀπ. 743, 1466, 6197)· ἐζητήθη λοιπὸν ἀναίρεσις, καὶ ὁ Ἀρ. Πάγος ἀπεφήνατο ὅτι τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἦσαν ἁρμόδια νὰ κρίνωσιν ἂν ἔπρεπε νὰ ἐνεργηθῇ ἡ προσωπικὴ κράτησις τοῦ Ρ, χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἀποστολὴ πολυπτορος, ακεφθεὶς ὅτι κατὰ τὸ 6 ψήφισμα πᾶσα τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ διαφορὰ μεταξὺ ἰδιωτῶν κτλ. ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ἡ δὲ διάταξις αὕτη

γενικὴ οὖσα, περιλαμβάνει καὶ τὰς κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν διοικητικῶν ἀποφάσεων ἀναφυομένας ἔριδας.

§ 659. λη) Εἰς τὰ περὶ ἀγορῶν μέτρα τῆς Αστυνομίας ἀναμιγνύονται τὰ Δικαστήρια; Ἴδε ἀποφ. 11152. τῶν ἐν Ἀθην. Ἐφετῶν.

§ 660. λθ) Τὰ δικαστήρια δύνανται νὰ διατάξωσι τὴν παραχώρησιν πωλ.θεισῶν γαιῶν, ὅταν τὸ δημόσιον δὲν ἐνέκρινε τὴν δημοπρασίαν; ὄχι. — Ἀπόφασις Ἐφ. Ν. 78 τοῦ 1856 ἐν Νομικῇ σ. 6121.

§ 661. μ) Εἶναι ἁρμόδια τὰ πολιτικὰ δικ. εἰς διαφορὰς, ἀφορώσας τὴν ὀρθοτομίαν τῶν πόλεων, τὴν εὐθυγραμμίαν εἰς τακτοποίησιν τῶν ὁδῶν; ὄχι· διότι αἱ διοικ. ἀρχαὶ ἐξακολουθοῦν δικάζουσαι ὡς καὶ πρότερον (ψήφ. ς. τῆς ἐν Ἀθ. συνελ.) τὰς διοικητικὰς διαφοράς, περὶ ὧν ἐπρονόησαν τὰ διατ. τῆς 9 Ἀπριλίου 36, καὶ 5 Ἰουνίου 42, τοιαύτη δὲ εἶναι καὶ ἡ προκειμένη. Σημειωτέον δὲ, ὅτι ὁ παρὰ τοῦ δημοσίου παρανόμως τυχὸν ἀποβληθεὶς δύναται ν' ἀπευθύνῃ τὸ παράγγελμα, ἤτοι τὴν περὶ κατοχῆς ἀγωγὴν, κατὰ τοῦ ἀποβαλόντος αὐτὸν, καὶ ἂν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀγωγῆς παρεδόθη τὸ κτῆμα εἰς τρίτον τινὰ, ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ εἶναι προσωπική. Νόμ. 1 § 3. 71 (43. 1).—Βασιλ. 1 (58. 14) ν. 1. 71 (43. 24). — Βασιλ. (58. 23)· ἄλλως, ἡ κατὰ τοῦ τρίτου ἀγωγὴ ἀποῤῥίπτεται ἂν οὗτος δὲν ἐγίνωσκε τὸ ἐλάττωμα· νόμ. 3 § 1 Πανδ. (43. 17). Ἀπόφ. 827 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. (Νομικ. σ. 5360) (1).

§ 662. μ²) Ἡ διοικητικὴ ἐξουσία ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διατάξῃ τὴν προσωρινὴν περίφραξιν ἀγυιᾶς τινος· τὰ δικαστήρια δὲν εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐπέμβωσιν εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτό. Ἴδε ἀπ. 14196 τοῦ 1856 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 663. μ³) Τὸ δημόσιον ἐνήγαγε τὸν Α. ζητῆσαν τὴν κατεδάφισιν ἑνὸς ὑδρομύλου, ὃν οὗτος ἀνήγειρεν ἄνευ ἀδείας διοικητικῆς. Ἐγεννήθη λοιπὸν τὸ ζήτημα ἂν τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ὑπάγεται εἰς τὰ δικαστήρια (Πολ. 1 καὶ 3) ἢ ἦναι διοικητικὸν ἀντικείμενον. Ἀπεφασίσθη δὲ ὅτι εἶναι διοικητικὸν ἀντικείμενον, καὶ ὅτι μάλιστα τὸ ἄρθρ. 76 τοῦ περὶ δημοτ. ἀστυν. νόμου προβλέπει ἄλλα ἀντικείμενα· ἰδοὺ πῶς φέρει ἡ 14564 τοῦ 1856 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν·

« Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 76 τοῦ περὶ δημοτικῆς ἀστυνομίας νόμου ἀφορᾷ τοὺς πλευςοὺς αὔλακας καὶ ποταμοὺς καὶ ἐνταῦθα δὲν πρό-

---

(1) Πρβ. Εὐρ. λ. Χάραξις ὁδῶν κλ.

κειται περὶ τοιούτων ἀντικειμένων, ἀλλὰ περὶ ἁπλοῦ ῥέοντος ὕδατος· ἄλλως τε καὶ ἂν ἐπρόκειτο περὶ τοιαύτων ἀντικειμένων, ἡ κατεδάφισις τοῦ ἄνευ διοικητικῆς ἀδείας παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ νόμου ἀνεγειρομένου κτιρίου εἶναι ἀντικείμενον τῆς διοικητικῆς δικαιοδοσίας καὶ ἐνεργείας καὶ οὐχὶ πολιτικῆς ἀγωγῆς τοῦ Δημοσίου κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 καὶ 3 τῆς Πολ. Δικον.

§ 663[2]. Ἔργον τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν εἶναι νὰ κρίνωσι κατὰ πόσον εἶναι ἀνάγκη νὰ ληφθῶσιν ὑγειονομικὰ μέτρα·—εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτὴν δὲν δύναται νὰ ἐπέμβωσι τὰ δικαστήρια. Ἀπ. τοῦ Ἐφ. Ἀθ. 15802 τοῦ 1858, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ διὰ τῆς προκειμένης ἀγωγῆς των οἱ νῦν ἐφεσείοντες, διατεινόμενοι ὅτι ὑπέστησαν ζημίαν ὡς ἐκ τῆς, ἕνεκα τῆς χολέρας, διαταχθείσης ὑπὸ τῶν ὑγειονομικῶν καὶ διοικητ. ἀρχῶν ἀπαγορεύσεως τῆς τε τῶν ἁλιευομένων, ἐν τοῖς ὑπ᾽ αὐτῶν τῶν ἐναγόντων μεμισθωμένοις ἰχθυοτροφείοις καὶ ἰχθυοτρόφοις ὕδασι Βονίτσης, ἰχθύων πωλήσεως, τῆς ἁλιείας τούτων καὶ τῆς ἀφαιρέσεως μέρους τῶν ἰχθυοτρόφων ὑδάτων πρὸς χρῆσιν λοιμοκαθαρτηρίου, ἐξαιτοῦνται νὰ ὑποχρεωθῇ τὸ Δημόσιον, ὡς ἐκμισθωτής, νὰ ἀποζημιώσῃ αὐτοὺς δι᾽ ἣν ὑπέστησαν ἐντεῦθεν ζημίαν.

» Ἐπειδὴ, καθόσον ἀφορᾷ τὴν σχετικὴν πρὸς τὴν περὶ ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἀξίωσιν τῶν αὐτῶν ἐφεσειόντων ἐξέτασιν τῆς ὀρθότητος ἢ μὴ τῶν ἐν λόγῳ ὑγειονομικῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα ἡ Κυβέρνησις ἔκρινεν ἀναγκαῖα, χάριν ἀσφαλείας τῆς Δημοσίου ὑγείας, καὶ κατὰ πόσον ἡ ἀνάγκη ἀπῄτει τὴν ἐπέκτασιν αὐτῶν, ὀρθῶς καὶ συμφώνως πρὸς τὸν Νόμον τὸ δικάσαν Πρωτοδικεῖον κατὰ τὰς σχετικὰς αἰτιολογίας τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως τὴν ἐθεώρησε καὶ ἀπεφήνατο ἀναρμόδια, πρὸς τοιαύτην ἐξέτασιν, τὰ πολιτικὰ δικαστήρια.» Ἀν. § 30, 32, 35, 39.

§ 663[4]. Περὶ τῆς διοικητικῆς ἁρμοδιότητος εἰς τὸ ἀντικείμενον, περὶ οὗ τὰ ἄρθρ. 25, 29 τοῦ περὶ φορολογίας νόμου διαλαμβάνουσιν, ἴδε ἀπόφ. 11361 τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν.

§ 663[5]. μα) Τὰ δικαστήρια ἐπιλαμβάνονται δικῶν περὶ λογοδοσίας δημοτικῆς διαχειρίσεως; ἡ 14571 τοῦ 1856 ἀποφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. φέρει·

« Ἐπειδὴ ὁ ἐκκαλῶν διὰ τῆς ἀγωγῆς του αἰτεῖται νὰ ὑποχρεωθῶσιν οἱ ἀντίδικοί του εἰς λογοδοσίαν τῆς διαχειρίσεως τῆς δημοτικῆς περιουσίας τοῦ Δήμου Δρυμίας ἀπὸ τοῦ 1837—1843, καθ᾽ ὃ χρονικὸν διάστημα ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ διαχείρισις αὐτῆς, τῷ μὲν ὡς Δημάρχῳ, τῷ δὲ ὡς εἰσπράκτορι δημοτικῷ, πρὸς τοῦτο δὲ τὸ Δικαστήριον ἠδύνατο τότε νὰ ἦναι ἁρμόδιον, ἂν ἡ ἐξέλεγξις λογαριασμῶν

τοιούτων δοσιλόγων δὲν ἦτο ἀνατεθειμένη ὑπὸ εἰδικοῦ νόμου, οἷος ὁ περὶ δήμων, εἰς τὰς δημοτικὰς καὶ διοικητικὰς ἀρχὰς καὶ τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον (ἄρθρ. 50 § 2, 110, 111 τοῦ περὶ Δήμων Νόμου)· ἁρμοδίου δ' ὄντος, κατὰ τὴν ἔνοιαν τοῦ εἰρημένου ἄρθ. 50 § 2, τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου νὰ καταστρώσῃ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐναγομένων, ἀφ' οὗ προσκληθέντες ἠρνήθησαν νὰ πράξωσιν αὐτοὶ τοῦτο, τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ ἐπιληφθῶσι τῆς προκειμένης ὑποθέσεως· διότι, ὅπως διατυποῦται τὸ τῆς ἀγωγῆς ἀντικείμενον, ἀλλότριον εἶνε τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν, ἀλλὰ τὸ δημοτ. συμβούλιον εἶχε τὸ δικαίωμα, λαβὸν ὑπ' ὄψιν τὰ ἐν τῷ γραφείῳ τῷ δημοτικῷ καὶ τῷ τοῦ εἰσπράκτορος ὑπάρχοντα ἔγγραφα, καὶ ἀποφηνάμενον αὐτοὺς ὀφειλέτας τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ἐκ τῆς ἐξελέγξεως θέλει καταδειχθῇ ὡς μὴ διαχειρισθὲν, ἢ κακῶς διαχειρισθὲν ὑπ' αὐτῶν, νὰ πέμψῃ πρὸς ἔγκρισιν τοὺς αὐτοὺς λογαριασμοὺς εἰς τὴν ἁρμοδίαν κατὰ τὸ ἄρθ. 111 διοικητικὴν ἀρχήν. Ἐγκριθέντων δ' ὑπ' αὐτῆς, καὶ μὴ γενομένης ἐφέσεως κατὰ τῆς ἐγκρίσεως ταύτης ἐνώπιον τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, δύνανται νὰ καταδιωχθῶσι διοικητικῶς πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἐλλείμματος· ἂν δὲ ἀμφότεροι οἱ ἐναγόμενοι ἔπαυσαν τῆς δημοτικῆς ὑπηρεσίας των, δὲν στερεῖται διὰ τοῦτο τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον τοῦ εἰρημένου δικαιώματος τῆς ἐξελέγξεως· διότι οὔτε ὁ θάνατος, οὔτε ἡ ἀπόλυσις ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας δύναται νὰ ἐπενέγκῃ μεταβολὴν ὡς πρὸς τὰς χρηματικὰς ὑποχρεώσεις τοῦ ἀποβιώσαντος, ἢ ἀποβληθέντος διαχειριστοῦ ὑπαλλήλου πρὸς τὸ δημόσιον, ἢ τὸν δῆμον, καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ βεβαιώσεως αὐτῶν.

§ 663[6]. με) Ὁ Π ἐνήγαγε τὸ δημόσιον, ἵνα πιστωθῇ μὲ ποσόν τι, τοῦ ὁποίου ἐφαίνετο καθυστερῶν ὡς ἁλαταποθηκάριος, ἐν ᾧ τοῦτο προῆλθεν ἐκ τῆς φύρας τοῦ ἅλατος· φύρας προελθούσης ἐκ τῶν νοτίων ἀνέμων. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἦσαν ἁρμόδια νὰ ἀποφανθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου ἐκείνου.—Τὸ ζήτημα ἐλύθη ἀποφατικῶς διὰ τῆς 16243 τοῦ 58 ἀποφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. τμ. α' φερούσης·

«Ἐπειδὴ καὶ ἐν περιπτώσει καθ' ἣν, ὡς ὁ ἐκκαλῶν διατείνεται, ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸς ὤφειλε νὰ ἐκδώσῃ αἰτιολογημένην ἀπόφασιν καὶ ὅταν δὲν παρεδέχετο νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν ἀποθηκάριον κατὰ τὴν αἴτησίν του τῆς φύρας τοῦ ἅλατος τῆς ὑπερβαινούσης τὸν ἀνώτατον ὅρον, τὸν ὁποῖον ὁ νόμος ὥρισε, καὶ ὅτι ὁ ὑπουργὸς δὲν ἐξέδωκε τοιαύτην ἀπόφασιν, ὁποιονδήποτε καὶ ἂν ἦ τὸ δικαίωμα τὸ ὁποῖον ἡ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ἄρνησις ἢ

ἀμέλεια τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ ἰδίου ὑποτιθεμένου καθήκοντος, ἔδιδον εἰς τὸν διάδικον κατὰ τοῦ εἰρημένου ὑπουργοῦ, βεβαίως ὅμως τοῦτο δὲν δύναται ν' ἀποτελέσῃ ὥστε τὰ τακτικὰ δικαστήρια νὰ καταστῶσιν ἁρμόδια εἰς τὸ νὰ δικάσωσι ζητήματα, τὰ ὁποῖα εἰδικὸς νόμος ἀφήρεσεν ἀπὸ τὴν ἁρμοδιότητα αὐτῶν, καὶ μόνον εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, ὡς διοικητικὸν, ὑπήγαγε· τοιοῦτον δὲ εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς προκειμένης ἀγωγῆς τοῦ ἐκκαλοῦντος.

§ 663[δ]. μγ) Αἱ ἐκ τῆς φορολογίας καὶ τῶν ἐγκτητικῶν καὶ ἐπὶ τῶν ζώων φόρων μεταξὺ συνενοικιαστῶν διαφοραὶ ὑπήγοντο εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, κατὰ τὸ ά ἄρθ.. τοῦ ἀπὸ 9 Ἰουλίου 1838 νόμου, ὅστις δὲν ἀπαιτεῖ, ὥστε ὅλοι οἱ διαφερόμενοι συνενοικιασταὶ νὰ συνηλλάγησαν μετὰ τοῦ δημοσίου εἰς τὴν ἐνοικίασιν, ἐξ ἧς πηγάζει ἡ διαφορὰ, διὰ νὰ κατασταθῇ ἁρμ. τὸ διοικ. δικαστήριον (1). Ἀποφ. πολ. ΑΠ. 174 τοῦ 1851.

§ 664. μδ) Ἡ Χ ἐναγαγοῦσα ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικ. Ἀθηνῶν τὸ δημόσιον, ἐξέθεσεν ὅτι, θυγάτηρ Ὀθωμανοῦ οὖσα, ἐνηγκαλίσθη τὸ χριστιανικὸν ὀρθόδοξον θρήσκευμα, καὶ, ὡς τοιαύτη, ἐζήτησεν ἀποζημίωσιν, ἀλλὰ τὸ δημόσιον δὲν τὴν ἀνεγνώρισεν ὡς τοιαύτην· ἑπομένως δι' ἀγωγῆς της ἐζήτησε ν' ἀναγνωρισθῇ θυγάτηρ τοῦ Ὀθωμανοῦ Α καὶ νὰ τῇ ἀποδοθῶσι τὰ διὰ τοὺς νεοφωτίστους ὡρισμένα.—Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἦναι ἁρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια; Τὸ Πρωτοδικεῖον ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα διὰ τῆς 3120 τοῦ 1852 ἀποφάσεώς του, ἣν ἐπεκύρωσαν οἱ ἐφέται, διὰ τῆς 10162 τοῦ 52 ἀποφάσεώς των.

§ 665. με) Τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ κρίνωσιν, ἂν καλῶς ἡ Ἀστυνομία ἐμπόδισε νὰ ὑπάρχῃ κρεωπωλεῖον εἴς τι μέρος (3 πολ. δικ. ἄρθρ. 32 τοῦ ἀπὸ 6 Ἀπρ. 1835 διατ. περὶ ἀγοραν.). Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 11152 τοῦ 1853 τμ. ά. Ἀνωτ. § 629.

§ 666. μϛ) Τὰ κατὰ τῆς Διοικητικῆς ἀστυνομίας παράπονα ὡς πρὸς τὰ ὁποῖα λαμβάνει διοικητικὰ μέτρα (οἷον τὴν μὴ πώλησιν κρεάτων κατὰ τὰς ὁδοὺς) δὲν ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστή-

---

(1) Τὸ ἱστορικὸν ἔχει οὕτως· Ὁ Π ἐνήγαγέ τινας διατεινόμενος ὅτι μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τούτων συνεφωνήθη νὰ ἐνοικιάσωσιν ἀπὸ κοινοῦ προσόδους τινὰς, ὑπὸ τὴν αἵρεσιν νὰ φανῶσιν οἱ ἐναγόμενοι ὡς πρωτενοικιασταί· ὑπὸ τούτων λοιπὸν ἐζήτησε τὴν ἀναλογοῦσαν αὐτῷ μερίδα, καὶ ἀνεφύη τὸ ζήτημα.

ρια. — Ἴδε ἀποφ. Ἐφετ. Ναυπλ. 438 τοῦ 1854 ἐν Νομικῇ σελ. 5941.—Ἡ διοικητικὴ οὖν ἀστυνομία Ἀθηνῶν ἔχει δικαίωμα τοῦ κωλύειν τὴν πώλησιν κρεάτων εἰς τὰς ὁδούς; Ναί, κατὰ τὴν τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἀποφ. 438 τοῦ 1854, ἣν βλέπε ἐν Νομ. σελ. 5940.

§ 667. μζ) Εἶναι ἁρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἐπὶ ἀνακοπῆς τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ κρατηθεὶς, κατὰ παραγγελίαν Δημάρχου τινὸς, δι' ἔλλειμμα, εἰς ὃ περιέπεσε δῆθεν ὁ Δήμαρχος; Ναί. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 14756 καὶ ἀπ. πολ. ΑΠ. 222 τοῦ 56. Πρβ. ἀν. § 548 ἑπ.

§ 668. μη) Τὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια εἰς τὰς ἀγωγὰς, δι' ὧν ἀπαιτεῖται ἡ ἀπόδοσις τοῦ φόρου, ὃν παρανόμως ἔλαβε τὸ δημόσιον διὰ τὸν σταφιδοκαρπόν. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 14861 τοῦ 1857 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἂν καὶ ὁ νομοθέτης, προθέμενος ὥστε ὁ ἐπὶ τοῦ σταφιδοκαρποῦ ἄμεσος ἔγγειος φόρος νὰ λογίζηται ἐπὶ μόνου τοῦ ἐξαγομένου τοῦ Κράτους ποσοῦ, ὥρισε πρὸς τοῦτο ἵνα εἰσπράττηται ὁ φόρος οὗτος εἰς τὰ τελωνεῖα τοῦ τόπου τῆς ἐξαγωγῆς του, πληρονόμενος ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν, ἢ τῶν ἐμπόρων, καθ' ὅσον ὅμως ὁ ἔγγειος αὐτὸς φόρος διετηρήθη πάντῃ διάφορος καὶ διακεκριμένος τοῦ καθ' αὐτὸ ἐμμέσου τελωνιακοῦ δασμοῦ, τοῦ νομοθέτου διαστέλλοντος ἑκάστοτε τοῦτον ἀπ' ἐκεῖνον καθ' ὅλας ἀνεξαιρέτως τὰς σχετικὰς περιστάσεις, ὡς ἐξάγεται προφανῶς ἔκ τε τῶν ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἐν ταῖς προτάσεσιν αὐτῶν ἀναφερομένων τοῦ 1838 περὶ ἐγκτητικῶν φόρων καὶ 1853 περὶ ἐγγείου φόρου καὶ ἐξαγωγικοῦ τέλους τοῦ σταφιδοκαρποῦ τοῦ 1852 καὶ λοιπῶν τοιούτων νόμων, καὶ ἰδίως ἐκ τῶν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦδε ἐτησίων διὰ νόμου καθιερωμένων γενικῶν προϋπολογισμῶν τοῦ Κράτους, καθ' οὓς ἐν τῷ κεφαλαίῳ ά τῶν ἐμμέσων φόρων συγκατατάττεται σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ὁ εἰς τὰ τελωνεῖα εἰσπραττόμενος ἔγγειος φόρος, συνάγεται ἀδιστάκτως, ὅτι διὰ μόνης τῆς τοῦ τρόπου τῆς εἰσπράξεως τοῦ φόρου τούτου εἰς τὰ τελωνεῖα, ὡς εἴρηται, μεταβολῆς, πρὸς μόνον τὸν εἰρημένον σκοπὸν διαταχθείσης, δὲν προέθετο ἐνταυτῷ καὶ νὰ μετατρέψῃ εἰς ἔμμεσον τὸν μὴ τοιοῦτον ἔγγειον φόρον, ἀλλ' ἀπεναντίας ἐτήρησε τὸν ἀρχικὸν ἀληθῆ χαρακτῆρα τοῦ φόρου τούτου, ὡς ἀμέσου, καί τοι ἐν τοῖς τελωνείοις εἰςπραττομένου, καὶ ὀρθῶς ἑπομένως ἐχαρακτηρίσθη ὡς τοιοῦτος ὑπὸ τοῦ Πρωτοδικείου, ἀποῤῥιφθείσης τῆς περὶ ἀναρμοδιότητος ἐνςάσεως.» Πρβ. ἀνωτ. § 237, 597 ἑπ. καὶ τὴν ἑπ. §.

§ 669. μθ) Αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ ἀποφασίζουσι περὶ ἐμμέσων φόρων, ὅταν οἱ φόροι οὗτοι ὦσι βεβαιωμένοι, ἰδίως ἐπὶ τελωνιακῶν φόρων, ὅταν πρόκηται νὰ ἐπιβληθῶσιν οὗτοι ἐπὶ πλοίου ἐντὸς

τοῦ λιμένος, ὁπόταν καὶ δύναται νὰ γενῇ ἡ ἐξέλεγξις· ἀλλ' ὅταν ὁ φορτωτὴς, διαλαθὼν τὴν ἁρμοδίαν ἀρχὴν, ἐπεβίβασε πραγματείας, καὶ τὸ πλοῖον ἐκπλεῦσαν ἐξεφόρτωσεν αὐτὰς εἰς ἄλλον λιμένα, δὲν πρόκειται πλέον περὶ βεβαιωμένων φόρων, περὶ ὧν κατὰ τὸ ζ' ψήφισμα τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐθν. Συνελεύσεως ἁρμοδιαί εἰσιν αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ, ἀλλὰ περὶ ἀποζημιώσεως τοῦ δημοσίου διὰ τὸν δόλον τοῦ φορτωτοῦ, ὅστις ἐστέρησε τὸ δημόσιον τοῦ ἀνήκοντος φόρου, ἤτοι περὶ ἀμφισβητήσεως μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ἰδιωτῶν, ὑπαγομένης εἰς τὸ κοινὸν δίκαιον, καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἀπόφασις ἀνήκει εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια (ἀπόφ. 1576б). Πρβ. τὴν προηγ. §.

§ 670. ν) Διαφορὰ μεταξὺ δήμων περὶ ἀπαιτήσεως δημοτικοῦ φόρου, ὃν ὁ ἕτερος αὐτῶν ἄνευ δικαιώματος εἰσέπραξεν, ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια.— Ἐπειδὴ, προκειμένης διαφορᾶς μεταξὺ τῶν Δήμων περὶ ἀπαιτήσεως δημοτικοῦ φόρου, ὃν ὁ ἕτερος τῶν Δήμων ἄνευ δικαιώματος εἰσέπραξεν ἀπὸ προϊόντων παραχθέντων δῆθεν ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ ἑτέρου, ἡ διάλυσις αὐτῆς δὲν ἀποτελεῖ ἀντικείμενον διοικητικόν. Ὀρθῶς ὅθεν τὸ Πρωτοδικεῖον Μεσολογγίου διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 9. ε. ε. ἀποφάσεώς του ἀπέρριψε τὴν περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν, προταθεῖσαν ἐνώπιόν του ὑπὸ τοῦ ἐκκαλοῦντος δήμου Ἀστακοῦ. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 13331 τοῦ 55 τμῆμα ά.

§ 671. να) Ὅταν εἰς ὑπόθεσιν φύσει διοικητικὴν παρεμπίπτῃ ζήτημα περὶ ἰδιοκτησίας, ποῦ ὑπάγεται;—Ὁ Α κατεδιώκετο πρὸς πληρωμὴν φόρων οἰκοδομῶν, ἀλλ' αὐτὸς ἐπρότεινεν ὅτι δὲν εἶναι ἰδιοκτήτης τοῦ κτήματος, δι' ὃ ζητεῖται ὁ φόρος· ἐπρόσθεσε μάλιστα, ὅτι εἶναι ἀλλοδαπὸς, ἀλλ' ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἐπέμενε ζητοῦσα τὸν φόρον, καὶ οὕτως ἐκεῖνος ἔφερεν εἰς τὰ δικαστήρια τὸ ζήτημα, ὅτι δὲν εἶναι ἰδιοκτήτης· τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν (ἀπ. 11439 τοῦ 1853) διέταξεν ἀποδείξεις, ἀλλ' οἱ ἐν Ἀθήναις Ἐφέται (ἀπόφ. τοῦ 1853) ἐθεώρησαν ἀναρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια, σκεφθέντες, ὅτι ἀφοῦ ὁ νόμος τῆς 31 Ἰουλίου 1836 (περὶ φόρου οἰκοδομῶν) ἀναθέτει εἰς τὰς διοικητικὰς ἀρχὰς νὰ καταστρόνωσι τοὺς καταλόγους, τοὺς περιέχοντας τὰ ὑπεύθυνα εἰς πληρωμὴν φόρου πρόσωπα, δικαιοῦνται νὰ προσβάλωσι μόνον ἐνώπιον τῶν διοικ. ἀρχῶν, καὶ ἀφοῦ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ 5 ψηφ. φέρει, ὅτι αἱ περὶ τοῦ φόρου τῶν οἰκοδομῶν διενέξεις αἱ ἀφορῶσαι τὴν εἰς τοὺς εἰρημένους καταλόγους ὀρθὴν, ἢ ἐσφαλμένην καταγραφὴν προσώπου τινὸς, ὡς ὑποχρέου πρὸς πληρωμὴν φόρου, ὑπάγονται εἰς τὴν διοικ. ἀρχήν· ἴδε ἄρθρ. 4 τοῦ νόμου τῆς

28 pluvioso ἔτ. 8 καὶ Serig. traité de la comp. § 464 καὶ Φουκ. § 205. 106.

§ 672. νβ) Δύναταί τις νὰ λάβῃ, ἄνευ ἀδείας τῆς ἀστυνομίας, τοιαῦτα μέτρα πρὸς ἐκτέλεσιν ἀποφάσεώς τινος, ὥστε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ῥοὴν τῶν ὑδάτων τῆς πόλεως Ἀθηνῶν; Ἴδε ἀπ. 11748 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 673-690. Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀθ. κτημάτων ἐπιτροπὴ ἦτον ἀρχὴ διωρισμένη καὶ ἐπιφορτισμένη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰδικὰ καθήκοντα; Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 43 τοῦ 1849 ἐν Εὐρ. ς' σελ. 293.

§ 691. Περὶ ἀδείας πρὸς σύστασιν φαρμακείων. Ἴδε ἐν Εὐρ. λ. Φαρμακεῖα καὶ ἀνωτ. § 27.

§ 692. Ὁ ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς ἐνεργηθεὶς πλειστηριασμὸς πρὸς ἀπότισιν ἐράνου, νομίμως κανονισθέντος, δὲν δύναται ν' ἀκυρωθῇ διὰ πράξεως διοικητικῆς (ἄρθρ. 32, 33 καὶ 117 περὶ δήμων). Ὥστε τὸ ἔγγραφον τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς, διὰ τοῦ ὁποίου κηρύττεται ἄκυρος ἡ δημοπρασία, ἡ πρὸς ἀπότισιν τοῦ ἐράνου ἐνεργηθεῖσα, δὲν ἔχει νόμιμον συνέπειαν κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, τὰ δὲ δικαστήρια δὲν ὑπερπηδῶσι τὰ καθήκοντά των, μὴ σεβόμενα τὴν πρᾶξιν ταύτην. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 94 τοῦ 49 ἐν Εὐρ. ς' σ. 295.

§ 693-694. Τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια εἰς τὴν ἐξέτασιν χρεῶν πρὸς τὸ δημόσιον, προερχομένων ἐξ ἀγορᾶς ἐθνικῶν κτημάτων; Ὄχι· ἡ ἐξέλεγξις αὕτη ὑπάγεται εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν συνέδριον.—Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 10 τοῦ 47, ἣν βλ. εἰς Εὐρ. τ. δ' § 338. Πρβ. δὲ Εὐρ. ε' σ. 701.—Πρβ. κατ. § 707.

§ 695-697. *Πεζοδρόμια*.— Ἐνστάσεις ἐγειρόμεναι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ περὶ πεζοδρομίων νόμου ὑπάγονται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια; Ὅρα τὴν 978 τοῦ 1858 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. ἐν σημ. α. 6375.—Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 191 καὶ 232 τοῦ 64 περὶ ὁδοποιίας καὶ πεζοδρομίων εἰς τὰς λ. αὐτάς.

§ 698. Τὰ τακτικὰ δικαστήρια δύνανται νὰ κρίνωσιν ἂν ὀφείλεται ἐνοίκιον ἐκ μέρους ὑπαλλήλου, κατοικήσαντος εἰς δημόσιον κατάστημα; Ἴδε ἀπ. 10003 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἐν λ. Μίσθωσις.

§ 699. Τὰ ἀπὸ 30 Μαρτ. 1835 καὶ ἀπὸ 5 Μαΐου 1837 διατ. δὲν ἀφήρεσαν ἀπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων τὰς διαφοράς, αἱ ὁποῖαι ἀνεφύησαν ἐκ πωλήσεως κτημάτων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἰδιώτας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 238 τοῦ 1838 καὶ τὴν ἐπ. ἀπόφ. αὐτοῦ 276 τοῦ 1839.

§ 699[2]. Ἡ λόγῳ ὑπερμέτρου ζημίας διάρρηξις συναλλάγματός τινος γενομένου μεταξὺ ἰδιώτου καὶ δημοσίου, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἀπεκτήθησαν ἤδη δικαιώματα, ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικα-

στήρια. Άπ. πολ. ΑΠ. 276 τοῦ 39 (κυροῦσα τὴν 86 τοῦ 38 άπ. τῶν ἐν Ν. Ἐφ), καθ' ἣν, εἰδικώτερον, τὰ ἀπὸ 30 Μαρτ. 1835 καὶ 7 Μαΐου 1837 διατάγμ. δὲν ἀφαιροῦσιν ἀπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων τὰς μεταξὺ ἰδιωτῶν διαφοράς, τὰς πηγαζούσας ἀπὸ πώλησιν κτημάτων, γενομένην παρὰ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἰδιώτας· τὰ δὲ ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου 1833 καὶ 30 Μαρτίου 1835 διατάγμ. δὲν κηρύττουσιν ἄκυρα τὰ μεταξὺ τῶν ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου συναλλάγματα, διὰ τὴν μὴ ἐκπλήρωσιν τῶν ἐν αὐτοῖς ὁριζομένων διατυπώσεων, ὧν ἡ ἔλλειψις ἄλλας ἐπιφέρει συνεπείας. — Αἱ δὲ ἐναντίαι διατάξεις τῶν Αὐτοκρατόρων Ζήνωνος καὶ Ἰουστινιανοῦ δὲν ἰσχύουσι, καθ' ὃ μὴ περιεχόμεναι εἰς τὸν Ἀρμενόπουλον (1). — Ὅρα τὴν προηγουμένην §, καὶ κατ. § 708.

§ 700. Ὅταν ἡ δίκη ἀφορᾷ διαφορὰν περὶ ἰδιοκτησίας διαφιλονεικουμένης μεταξὺ ἰδιωτῶν, ἡ περίστασις ὅτι ἡ ἰδιοκτησία περιῆλθεν ἐκ πωλήσεως τοῦ δημοσίου, δὲν ἔχει ἐπιῤῥοήν τινα ὡς πρὸς τὴν ἁρμοδιότητα· ἐν ἄλλαις λέξεσιν, αἱ περὶ ἀποκτηθέντων κτημάτων διαφοραὶ ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Άπ. πολ. ΑΠ. 100 τοῦ 47. Πρβ. Εὑρ. λ. Ἀγοραπωλησία § 89.

§ 701. Τὰ τακτικὰ δικαστήρια δύνανται νὰ κρίνωσιν, ἂν ἀληθῶς ἦναι τὶς κύριος γαιῶν, τὰς ὁποίας αἱ παρελθοῦσαι Κυβερνήσεις ἀνεγνώρισαν ὡς ἀνηκούσας αὐτῷ, καὶ ἂν ὀρθῶς ἀνεγνωρίσθησαν ὡς τοιαῦται; Ὅρα Εὑρ. λ. ἀγοραπωλησία § 93, 94 καὶ Εὑρ. τόμ. ἑ σελ. 438.—Πρβ. κατ. § 711.

§ 701 ². Διαφοραὶ μεταξὺ αὐτοχθόνων καὶ παροίκων Ἑρμουπόλεως περὶ τῶν οἰκοδομῶν, ὅσας οὗτοι ἤγειραν ἐπὶ οἰκοπέδων ἐκείνων, ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια.

Ἡ Α ἐνήγαγε τὸν Μ ζητοῦσα οἰκίαν οἰκοδομηθεῖσαν ἐπὶ γηπέδου της ἐν Σύρῳ· ἀλλ' ἡ ἀγωγὴ διὰ τῆς ἀποφ. 4000 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἀπεῤῥίφθη· αἴτησις ἀναιρέσεως, διότι, πρὸς τοῖς ἄλλοις, αἱ διατ. τῶν 14578 καὶ 14579 διαταγμ. τοῦ Κυβερνήτου καὶ ἡ ἀπόφασις τῆς ἐν Σύρῳ τετραμελοῦς ἐπιτροπῆς πρὸς διάλυσιν τῶν μεταξὺ αὐτοχθόνων καὶ τῶν παροίκων τῆς Ἑρμουπόλεως διαφορῶν ὡς πρὸς τὰς παρὰ τούτων ἀνεγερθείσας οἰκίας ἐπὶ γηπέδων ἐκείνων ἔχουν ἰσχὺν νόμου διὰ τὰς ὑπὸ τὸ κράτος των ἐνεργη-

(1) Ὅρα πλατύτερον τὰ περὶ τούτου εἰς τὸ περὶ ἐνοχῶν τοῦ Παπαρ. § 413 σημ. 6 καὶ Εὑρ. λ. Πώλησις. — Πρβ. Καλλ. τ. 2 § 156.

θείσας πράξεις, ὥστε τὰ δικαστήρια δὲν εἶχον νὰ ἔμβωσιν εἰς τὴν προκειμένην ἐξέτασιν. — Ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπέῤῥιψε τὴν αἴτησιν (ἀπόφασις πολ. 64 τοῦ 1849), σκεφθεὶς ὅτι, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν διατάξεων τοῦ ἀπὸ 23 Σεπτ. 1829 ὑπ' ἀριθ. 14578 διατάγματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἡ διορισθεῖσα δι' αὐτοῦ τετραμελὴς ἐπιτροπὴ, διὰ ν' ἀποφασίσῃ ἀνεκκλήτως τὰς μεταξὺ τῶν κατοίκων Σύρου καὶ τῶν αὐτόθι τότε παροίκων διαφορὰς, τὰς πηγαζούσας ἐκ τῶν οἰκοδομῶν, τὰς ὁποίας οἱ τελευταῖοι ἀνήγειραν ἐπὶ τῶν γηπέδων τῶν πρώτων, ἔπρεπε ν' ἀκούσῃ τὰ διαφερόμενα μέρη ἢ ταῦτα ν' ἀναθέσωσιν εἰς αὐτὴν τὰς διαφορὰς των διὰ ν' ἀποφασίσῃ· ὅπερ γίνεται ἔτι πρόδηλον ἐκ τοῦ μεταγενεστέρου 4579 διατ. καθ' ὃ τὰ μέρη ἔπρεπε νὰ δώσωσιν ἔγγραφον ὑπόσχεσιν, ὅτι θέλουν μείνει εὐχαριστημένα εἰς τὴν ἀπόφ. τῆς ἐπιτροπῆς· τούτου δὲ μὴ γενομένου, ἡ ἀπόφασίς της δὲν ἔχει κῦρος, τὰ δὲ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ κρίνωσι περὶ τῆς τοιαύτης φύσεως διενέξεως·

§ 701 ³. Τὰ τακτικὰ δικαστήρια δύνανται νὰ κρίνωσιν, ἂν νομίμως τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον διέταξε τὴν τροποποίησιν ὁδοῦ; Ὄχι·

Ἱστορικόν. — Ὁ Β. ἐνήγαγε τὸν Δ, διατεινόμενος ὅτι οὗτος συμπεριέλαβεν εἰς τὸ κατάστημά του τὴν ὁδὸν τοῦ Κεραμικοῦ, ὁδὸν ἐγκεκριμένην διὰ διατάγματος, καὶ ἧς ἡ περίφραξις τὸν ζημιόνει — Δικασθείσης τῆς ὑποθέσεως, τὸ ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἐθεώρησεν ἀναρμόδια τὰ δικ. εἰς τὴν δίκην ταύτην διὰ τῆς 14196 ἀποφάσεώς του, καθ' ἧς ἐζητήθη ἀναίρεσις, ἣν ὅμως ἀπέῤῥιψεν ὁ Ἄρ. Π. (ἀπ. 246 τοῦ 56) σκεφθεὶς, ὅτι ἡ μεταβολὴ ἐγένετο ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας, διαταγῇ τοῦ ὑπουργείου· ὅτι, κατὰ τὰ ἄρθρ. 52 καὶ 53 τοῦ περὶ ἀστ. νόμου καὶ κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 9 Ἀπρ. 39 περὶ ἐκτελ. τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, πᾶσαι αἱ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου τούτου ἀναφυόμεναι περὶ ἀκωλύτου χρήσεως τῶν ὁδῶν διαφοραὶ ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν διοικ. ἀρχῶν. — Ὅτι, μὴ δυναμένων τῶν δικαστηρίων νὰ κρίνωσιν ἂν καλῶς ἢ κακῶς διετάχθη ὑπὸ τῆς ἐπιτετραμμένης τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου διοικ. ἀρχῆς τροποποίησίς τις ὁδοῦ ἢ πλατείας, δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια οὔτε τὸ ζήτημα, ἐὰν ἡ γενομένη τροποποίησις διετάχθη κατὰ παράβασιν τοῦ περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως διατάγματος, διότι ἡ κρίσις καὶ ἀπόφασις αὕτη εἶναι παρέμβασις εἰς διοικητικὰ καθήκοντα.

701 ⁴. Τὰ τακτικὰ δικ. δὲν ἐπεμβαίνουσιν ὅταν πρόκηται περὶ

ἐκτελέσεως ἀποφ. κατὰ δήμου, καταδικασθέντος εἰς ἀποζημίωσιν ἕνεκα βλάβης εἰς δενδροφυτείαν.

Ὁ Π. ἐπροκάλεσε κατὰ τοῦ δήμου Πατρῶν ἀπόφασιν καταδικάζουσαν τοῦτον εἰς ἀποζημίωσιν ἐκείνου διὰ τὴν γενομένην εἰς τὰ ἐλαιόδενδρά του καὶ τὸν σταφιδῶνά του φθοράν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἰσεπράχθη τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως, ἐνήργησεν ὁ Π κατάσχεσιν εἰς χρήματα δημοτικὰ καὶ ἐζήτησε τὸ κῦρος τῆς κατασχέσεως, τὴν δὲ αἴτησίν του ἐδέχθη τὸ Πρωτοδικεῖον, ἀλλά, ζητηθείσης ἀναιρέσεως, ὁ Ἄρειος Πάγος ἀνήρεσε διὰ τῆς 138 τοῦ 1854 δι' ὑπέρβασιν καθηκόντων (807 § 3 πολ.) σκεφθείς, ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τῶν τοιαύτης φύσεως ἀποφάσεων γίνεται δι' ἐράνου, ἐπιβαλλομένου κατ' ἀναλογίαν εἰς τοὺς δημότας (νόμος τῆς 1 Ἰουλ. 1838) παρὰ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς· ὅτι τὴν ἐκτέλεσιν ταύτην, ἀπειθοῦντος τοῦ δήμου, εἶναι ἁρμοδία νὰ ἐκβιάσῃ ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ καὶ ὄχι τὰ δικαστήρια, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων δ—ζ τοῦ εἰρημένου νόμου. — Πρβ. ἀνωτ. § 625, 640.

Ἡ αὐτὴ ἀρχὴ εὕρηται καὶ ἐν τῇ πολ. τοῦ Ἀρ. Πάγου ἀποφάσει 182 τοῦ 1849, ἣν εἰς Εὑρ. λ. Δῆμος § 12[2].

§ 702. Τὸ ἄρθρον 25 τοῦ περὶ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου νόμου ὁμιλεῖ περὶ τῶν τῆς ἰδιοκτησίας ἐγγράφων, τῶν διδομένων εἰς τοὺς ἀγοραστὰς ἐθνικῶν κτημάτων, καὶ ὄχι περὶ τῶν προσωρινῶν παραχωρητηρίων, ἅτινα ἐπέχουν τόπον ἐπισήμων ἐγγράφων μέχρι τῆς ἐκδόσεώς των. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 102 τοῦ 1847 ἐν σκέψει 4, κυροῦσα τὰς 3707 καὶ 3880 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 703. *Ἁρμοδιότης.*—Ὁ νόμος τῆς 30 Ἀπριλίου 1835 περὶ ἀνανεώσεως τῶν τίτλων παλαιῶν ἐκποιήσεων ἀφορᾷ τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου καὶ τὰς ἀπέναντι τοῦ δημοσίου ὑποχρεώσεις τῶν κατεχόντων ἐθνικὰ κτήματα ἀγορασθέντα παρ' αὐτῶν ἀπὸ τὰς κατὰ καιρὸν κυβερνήσεις, ὀφειλούσας νὰ τηρῶσιν ὡς πρὸς τὰς πωλήσεις τῶν τοιούτων κτημάτων τοὺς προψηφισθέντας ἐθνικοὺς νόμους (1)· ἄρα δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ δωρεᾶς ἐπιψηφισθείσης ἀμέσως ἀπὸ τὴν κυρίαρχον ἐθνικὴν συνέλευσιν, τὴν ὁποίαν (δωρεὰν) ἡ Κυβέρνησις ἁπλῶς ἐξετέλεσεν. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 128 τοῦ 1851, κυροῦσα τὰς 410 τοῦ 50 καὶ 304 τοῦ 51 ἀπ. Ἐφ. Ν. — Τὸ θέμα τῆς ἀποφάσεως ταύτης εἶναι τὸ ἑξῆς· Ὁ Κ κατέσχεν οἰκίαν τινα τοῦ Σ, τὴν δὲ κατάσχεσιν ἀνέκοψεν ἡ Ζ, ἰσχυριζομένη ὅτι τὴν οἰκίαν ταύτην κατεῖχεν ἀπὸ πολλοῦ ὁ

(1) Πρβ. τὴν λ. Συνέδριον ἐλεγκτικὸν καὶ ἀνωτ. § 51—59[14].

πατήρ της δυνάμει διαγγέλματος της έθνικής συνελεύσεως, ήτις τῷ τὴν ἐδώρησε χάριν τῶν ἐκδουλεύσεών του· ὁ ὀφειλέτης, καθ' οὗ ἐγένετο ἀνανέωσις τοῦ τίτλου κατὰ τὸν νόμον τῆς 30 Ἀπριλίου 1835 ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἐγένετο ἀνανέωσις κατὰ τὸν νόμον τῆς 30 Ἀπριλίου 1835, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετῶν δὲν ἐθεώρησεν ὀρθὴν τὴν πρότασιν, καὶ οὕτως ἐζητήθη ἀναίρεσις.

§ 704. Ὁ Σ. ἐξέθεσεν ὅτι τὸ Ἐκτελεστικὸν ἐξέθεσεν εἰς πλειστηριασμὸν, δυνάμει τοῦ νόμου μθ' τῆς ἐν Ἄστρει συνελεύσεως, κτήματά τινα, ἃ ἠγόρασεν αὐτός· ἐζήτησε λοιπὸν τὴν εἰς αὐτὰ ἐγκατάστασίν του. — Ἡ ἀγωγὴ ἀπερρίφθη διὰ τῆς 8164 ἀποφ. τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν, καθ' ἧς ἐζήτησεν ἀναίρεσιν, διότι τὸ Ἐφετεῖον ἐπεμβῆκεν εἰς ἐξέτασιν ζητήματος ὑπαγομένου εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον, ἀλλ' ὁ Ἄρ. Πάγος ἀπέρριψε τὴν αἴτησιν, σκεφθεὶς (ἀπ. 539 τοῦ 1852) ὅτι ἡ ἐξέτασις τῶν δικαιογράφων τῆς ἰδιοκτησίας ἐκείνων τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, ὅσα ἔλαβον εἰς τὴν νομήν των οἱ ἀγορασταὶ, ἀνετέθη εἰς τὸ ἐλεγκτ. συνέδριον (ἄρθρ. 27 τοῦ ἀπὸ 27 Δεκεμβρ. 1833 διατ. καὶ ἄρθρ. 1. 5, 6, 7 καὶ 8 τοῦ 30 Μαρτίου 1835 διατ.)· περὶ τῶν κτημάτων ὅμως ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν οἱ ἀγορασταὶ εἰς τὴν νομήν των, ἀλλὰ κατέχονται ὑπὸ τοῦ δημοσίου καὶ ἐφ' ὧν ἔχουν ἀξιώσεις κυριότητος, δὲν ἔλαβεν ἐξουσίαν τινὰ τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον· ἄρα αἱ περὶ αὐτῶν διενέξεις ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια.

§ 705. Τίς ἐξετάζει ἂν ἐτηρήθησαν αἱ διατυπώσεις πρὸς ἐκποίησιν ἐθνικῶν κτημάτων; Διὰ τοῦ ἄρθ. 13 τοῦ ἀπὸ 13|25 Νοεμ. 1836 διατάγματος περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων ἀνετέθη εἰς μόνην τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ ἡ ἔρευνα ἐὰν ἐτηρήθησαν αἱ γενικαὶ καὶ εἰδικαὶ περὶ τοιούτων ἐκποιήσεων συμφωνίαι, καὶ ἡ ἔγκρισις τῶν ἐκποιήσεων αὐτῶν· διὰ τοῦ διατάγματος δὲ τῆς 16|28 Ἰουνίου 1842 ὑπ' ἀριθ. 2337 δὲν μετεβλήθη ἡ ἁρμοδιότης αὕτη τοῦ ὑπουργοῦ, ἀλλ' ἐτροποποιήθη τὸ πρῶτον διάταγμα καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐθνικὰ ἐκεῖνα κτήματα, τὰ μὴ περιεχόμενα εἰς τοὺς παρὰ τοῦ Βασιλέως ἐγκριθέντας καταλόγους καὶ τὰ ὁποῖα ἐξετέθησαν ἐναντίον τῶν ὁρισμῶν τοῦ πρώτου διατάγματος εἰς δημοπρασίαν. — Ὥστε, ἀποφανθέντος τοῦ ὑπουργοῦ ὅτι δὲν ἐτηρήθησαν αἱ ὡρισμέναι διατυπώσεις, τὸ δικαστήριον δὲν ἔχει νὰ ἐπεμβῇ εἰς τοιαύτην ἔρευναν (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 127 τοῦ 47, κυροῦσα τὴν 134 τοῦ 47 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.). Ὥστε οὐδ' ἀπόφασις τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, ἀκυρό-

νουσα τὴν πώλησιν, ἀπαιτεῖται, διότι εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον πέμπεται μόνον τὸ πρωτόκολλον, κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 13|25 Νοεμβρίου 1836, διὰ νὰ καταχωρηθῇ εἰς τὰ ἀρχεῖα. (Ἡ αὐτὴ ἀπόφασις). Πρβ. ὅμως τὴν 139 τοῦ 52 πολ. ἀπ. ΑΠ. ἐν § 707

§ 706. Ὅταν ἡ δίκη ἀφορᾷ διαφορὰν περὶ ἰδιοκτησίας διαφιλονεικουμένης μεταξὺ ἰδιωτῶν, ἡ περίπτωσις ὅτι τὸ κτῆμα ἐπωλήθη ὑπὸ τοῦ δημοσίου, δὲν ἔχει ἐπιῤῥοήν τινα ὡς πρὸς τὴν ἁρμοδιότητα, αἱ δὲ τοιαύτης φύσεως διαφοραὶ ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἰδοὺ ἓν παράδειγμα.—Ἡ ἐπὶ τῶν Οἰκ. γραμμ. παρεχώρησε τῷ Μ ἐθνικόν τινα τόπον πρὸς ἀποζημίωσιν αὐτοῦ, κατόπιν δ' ἐπώλησε τὸν αὐτὸν τόπον εἰς τὴν δημογεροντίαν Ν, ἥτις τὸ ἐξέθεσεν εἰς δημοπρασίαν, καὶ τότε κατεκυρώθη εἰς τὸν Θ, καθ' οὗ ὁ Μ ἐκίνησεν ἀγωγὴν ἐξαιτούμενος τὴν ἀπόδοσιν· ἀλλὰ τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφετεῖον (ἀπ. 227) ἐθεώρησεν ἀναρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια· αἴτησις ἀναιρέσεως, ἥτις ἐγένετο δεκτὴ (ἀπ. πολ. ΑΠ. 100 τοῦ 1837), διότι 1) ὅλαι αἱ ἰδιωτικαὶ ἀπαιτήσεις περὶ ἀποκτηθέντων δικαίων ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια (1 πολ.)· ἐξαίρεσις δὲ γίνεται μόνον ὡς πρὸς τὰ διοικητικὰ ἀντικείμενα (3 πολ.), τοιοῦτον δὲ δὲν εἶναι τὸ προκείμενον· ἡ δὲ περίστασις, ὅτι ἡ ἰδιοκτησία προῆλθεν ἐκ πωλήσεως τοῦ δημοσίου, δὲν μεταβάλλει τὴν φύσιν τῆς διαφορᾶς. — 2) Τὰ ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου 1833 καὶ 30 Μαρτίου 1835 διατ. δὲν ἀφοροῦσι διαφορὰς γεννηθείσας μεταξὺ ἰδιωτῶν περὶ κτημάτων πωληθέντων παρὰ τοῦ δημοσίου, ἀλλὰ κανονίζουσι μόνον τὴν ἐπικύρωσιν ἢ ἀνανέωσιν τῶν τίτλων τῆς τοιαύτης ἰδιοκτησίας, μηδὲ παραπέμπουσι τοιούτου εἴδους διαφορὰς εἰς ἄλλα παρὰ τὰ τακτικὰ δικαστήρια.

§ 707. Διαφορὰ μεταξὺ ἰδιωτῶν περὶ ἐθνικῶν κτημάτων ἀγορασθέντων παρ' αὐτῶν, οἵτινες ὅμως δὲν τὰ ἔλαβον εἰς τὴν νομήν των, ὡς κατεχόμενα ὑπὸ τοῦ δημοσίου, ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, τὸ δὲ ἐλεγκτικὸν συνέδριον δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἐπεμβῇ εἰς αὐτάς.

Αἱ μεταξὺ οὖν ἰδιωτῶν διαφοραὶ περὶ κυριότητος κτήματος, ὅπερ ἑκάτερος αὐτῶν ἰσχυρίζεται ὅτι ἠγόρασεν ἀπὸ τὸ δημόσιον, θέλουν ἀποφασίζεσθαι ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων καὶ οὐχὶ ὑπὸ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου (1).

(1) Ἕτερον τὸ ζήτημα περὶ ἐξελέγξεως τῶν πρὸς τὸ δημόσιον χρεῶν τοῦ ἐξ ἀγορᾶς ἐθνικῶν κτημάτων. Εὐρ. τ. δ' σ. 385. Ἀν. § 693.

Θέμα.—Ὁ Ρ, διατεινόμενος ὅτι ἠγόρασεν ἐπὶ Κυβερνήτου ἐθνικὸν κτῆμα, οὗτινος ἔλαβε τὴν κατοχὴν, καὶ ὅτι τοῦ ἀφήρεσεν αὐτὴν ὁ Κ, ἐζήτησε νὰ τῷ ἐπιστραφῇ τὸ κτῆμα· ἀποῤῥιφθείσης τῆς ἀγωγῆς διὰ τῆς 241 τοῦ 1849 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐζητήθη ἀναίρεσις διὰ παρεξήγησιν τοῦ ἄρθρου 27 τοῦ περὶ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου νόμου, καὶ διότι ὄχι νομίμως τὸ Ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ἀναρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια· ὁ Ἀρ. Πάγος ἀνήρεσε, διὰ τῆς 139 τοῦ 1852 ἀποφάσεώς του, σκεφθεὶς ὅτι τὸ ἄρθρον 27 ἐννοεῖ ὅτι ἔργον τοῦ συνεδρίου εἶναι ν' ἀποφαίνηται ἂν κατὰ τὰς ἐκποιήσεις τῶν ἐθνικῶν κτημάτων ἐτηρήθησαν αἱ νόμιμοι διατυπώσεις (Πρβ. ὅμως ἀπ. ΑΠ. 127 τοῦ 47 ἐν § 705) καὶ ἑπομένως ἂν ἔχωσι κῦρος ὡς πρὸς τὸ δημόσιον· δὲν προκύπτει δὲ ἐξ αὐτοῦ, ὅτι αἱ μεταξὺ ἰδιωτῶν διαφοραὶ περὶ κυριότητος κτήματος, ὅπερ ἑκάτερος αὐτῶν ἰσχυρίζεται ὅτι ἠγόρασεν ἀπὸ τὸ δημόσιον, θέλουσιν ἐκδικάζεσθαι ὑπὸ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου.— Ὥστε τὰ τακτικὰ δικαστήρια πρέπει νὰ ἐπιλαμβάνωνται τῆς ἐρεύνης τῶν τίτλων καὶ ἂν ἐκηρύχθησαν ἄκυροι ὑπὸ τοῦ ἐλεγκτ. συνεδρίου.

§ 708-709. Περὶ τῆς λόγῳ ὑπερμέτρου βλάβης ἀνατροπῆς τῶν πωλήσεων (ὡς πρὸς τὸ δημόσιον), ὅρα Εὑρ. δ' σελ. 745 καὶ κά σελ. 337 καὶ 348.—Πρβ. ἀνωτ. § 699 [a].

§ 710. Οἱ κατέχοντες ἐθνικὰ κτήματα δύνανται νὰ καταδιωχθῶσι πρὶν ἢ τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον ἀκυρώσῃ τὸ ἔγγραφον.

Κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 8 τοῦ ἀπὸ 30 Μαρτίου 1835 Βασιλ. διατάγματος, ἡ ἐπὶ τῶν Οἰκ. γραμματεία δὲν δύναται νὰ καταδιώξῃ τοὺς κατέχοντας παρανόμως ἐθνικὰ κτήματα ἐπὶ δικαστηρίου εἰμὴ ἀφοῦ τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον, ἐξετάσαν τὸ δικαιόγραφον καὶ τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς τοῦτο ἐξεδόθη, κηρύξῃ διὰ διοικητικῆς ἀποφάσεώς του τὸ δικόγραφον ἄκυρον καὶ διακοινώσῃ τὴν ἀπόφασίν του εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν γραμματείαν. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 86 τοῦ 38 (Νομικ. σ. 2500).

§ 711. Συγχωρεῖται ἡ δικαστικὴ παρὰ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἐξέτασις τῶν παρὰ τῶν παρελθουσῶν κυβερνήσεων ἀναγνωρισθεισῶν ἰδιοκτησιῶν ὡς ἀνηκουσῶν δῆθεν εἰς ἰδιώτας περὶ τοῦ ἂν ἀληθῶς οὗτοι ἦσαν ἰδιοκτῆται, καὶ ἂν ὀρθῶς ἀνεγνωρίσθησαν ὡς τοιοῦτοι ἀπὸ τὰς κατὰ καιροὺς κυβερνήσεις, διότι τὸ ἀπὸ 14 Ἀπριλίου 1823 ψήφισμα ἀπηγόρευσε τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν ἀφθάρτων κτημάτων τοῦ ἔθνους· πᾶσα δὲ ἀναγνώρισις τοιαύτη εἶναι εἶδος ἀπαλλοτριώσεως ἂν τὸ κτῆμα ἀποδειχθῇ ἐθνικόν· ἑπομένως τὸ ἔθνος διὰ τῆς ἀντιπροσώπου του Κυβερνή-

σεως έχει πάντοτε τὸ δικαίωμα (νομ. 5 Πανδ. de mandati vel contra 17, 1) νὰ θεωρήσῃ ὡς μὴ ὄντα τὰ παρὰ τὴν ἐντολήν του, δηλ. παρὰ τὸν νόμον γενόμενα. Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀνεγνώρισε καὶ τὸ ἀπὸ 30 Μαρτίου 1835 διάταγμα. Ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. (Νομικ. σελ. 3381). Πρβ. ἀν. § 701, 481 ἐπ.

§ 712. Τὰ δικαστήρια ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐξετάζωσι τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἐφαρμοστέου νόμου, ἤγουν τὴν προσήκουσαν κατάρτισιν αὐτοῦ (ἐννόμως)· διότι, διωρισμένα νὰ ἐφαρμόζωσι τοὺς νόμους, δύνανται νὰ ἐξετάζωσιν, ἂν ὑπάρχῃ ὁ κατὰ τὴν συγκεκριμένην περίπτωσιν ἐφαρμοστέος νόμος. Συνταγμ. δίκαιον Σαριπ. 612. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 198 τοῦ 47. Οἰκ. § 67 σημ. 10 ἐκδ. 2. Παπαῤ. περὶ γενικῶν ἀρχῶν § 54. Φέδερ σ. 268.

§ 713. Τίς εἶναι ἁρμόδιος νὰ κρίνῃ, ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου ἢ ἡ διοικητικὴ ἀρχή, περὶ τῆς εἰς τὸ νοσοκομεῖον παραπομπῆς τῶν διὰ χρέη κρατουμένων;

Ἔνιοι τῶν προέδρων τῶν δικαστηρίων, γενομένης πρὸς αὐτοὺς αἰτήσεως ὑπὸ προσοπωκρατουμένων ἐν ταῖς διὰ πολιτικὰ χρέη φυλακαῖς, τοῦ νὰ μεταχθῶσιν εἰς τὸ νοσοκομεῖον ἕνεκα ἀσθενείας, ἀπεφήναντο ἑαυτοὺς ἀναρμοδίους ἐπὶ τοιαύτης αἰτήσεως, ἐπὶ λόγῳ, πρῶτον μὲν ὅτι ἡ τῶν φυλακῶν καὶ τῶν ἐν αὐταῖς κρατουμένων ἐπιτήρησις ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν νομαρχῶν, καὶ δεύτερον ὅτι δὲν ἀνεφύη διένεξίς τις μεταξὺ τῶν προσωποκρατουμένων καὶ δανειστῶν.

Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου, κατὰ τὸ ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης πρὸς τὸν παρὰ τοῖς ἐνταῦθα Ἐφέταις εἰσαγγελέα, δὲν συνᾴδει μὲ τὸν νόμον· ὅθεν εἰ καὶ ἠδύνατο νὰ ἀποφασισθῇ διὰ τῶν δικαστηρίων, εἰσαγομένης τῆς ὑποθέσεως ὑπὸ τῶν ἐχόντων συμφέρον ἀπ' εὐθείας ἐνώπιον αὐτῶν, κατὰ τὸ ἄρθ. 638 τῆς πολιτ. δικονομίας, τὸ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργεῖον συνδμως ἔκρινε δέον, ἀφοῦ περιῆλθεν εἰς γνῶσιν αὐτοῦ, νὰ φέρῃ συντόμους τινὰς παρατηρήσεις πρὸς λύσιν αὐτοῦ, πρὸς μείζονα φωτισμὸν ἐκείνων, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ὁποίων ὑπάγεται.

Ἡ ἐπιτήρησις τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ἐπὶ τῶν φυλακῶν καὶ τῶν προσωποκρατουμένων, ἤτοι ἡ συντήρησις τῶν φυλακῶν καὶ ἡ φύλαξις τῶν κρατουμένων, ἀνάγεται κυρίως εἰς τὴν διοικητικὴν ἁρμοδιότητα, ἀλλ' ἡ ἁρμοδιότης αὕτη δὲν ἐπεκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν ἐγειρομένων αἰτήσεων καὶ δισταγμῶν ὑπὸ τῶν ἐν αὐταῖς ὀφειλετῶν καὶ δανειστῶν αὐτῶν τοῦ νὰ ἐξέλθωσι τῶν φυλακῶν εἴτε λόγῳ ἀσθενείας, εἴτε ἕνεκα ἄλλων αἰτίων, περὶ ὧν μνημονεύει τὸ ἄρθρον 2020 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, εἴτε λόγῳ οἱασδήποτε

ἄλλης αἰτίας, ἢ προφάσεως, διότι τοιαῦται αἰτήσεις, βάσιν ἔχουσαι τὸ ἰδιωτικὸν συμφέρον τῶν αἰτούντων τὴν ἔξοδον, καὶ τὸ προσβαλλόμενον ἀφ' ἑτέρου τυχὸν ἐκ τούτου δικαίωμα τῶν δανειστῶν, ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν προέδρων, ἢ τῶν δικαστηρίων, γενομένης ἀντιῤῥήσεως ὑπὸ τῶν δανειστῶν κατὰ τῆς περὶ ἐξόδου διατάξεως τοῦ προέδρου, ἢ ὅταν οἱ πρόεδροι διστάζωσι ν' ἀποφασίσωσι μόνοι, ἢ θεωρῶσιν ἑαυτοὺς ἀναρμοδίους, παραπέμπουσι τὰ περὶ τούτου ζητήματα εἰς τὰ δικαστήρια κατὰ τὸ ἄρθρον 635 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἐπειδὴ τοιαῦται αἰτήσεις ὑπάγονται εἰς τὰς ἔριδας κατὰ τὰ παρεμπίπτοντα ζητήματα, περὶ ὧν προεῖδε τὸν ἄρθρον 1017. Ἡ γνώμη δ' αὕτη ἀποῤῥέει ἀρκούντως ἐκ τῶν συνδυασμένων ἄρθρων 1020, 1022, 1009 καὶ 1016 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, δι' ὧν λύονται πᾶσαι αἱ ἐν τῇ γαλλικῇ νομολογίᾳ ὑφιστάμεναι διχογνωμίαι. Παρατηρητέον δ-μως ὅτι καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ἔνθα μάλιστα ἐλλείπει ἡ τελευταία διάταξις τοῦ ἄρθρου 1009 τῆς ἡμετέρας πολιτικῆς δικονομίας, οὐδὲ ἐτέθη εἰς ἀμφιβολίαν ἡ ἁρμοδιότης τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν ἐπὶ τοιούτων αἰτήσεων. Ὅρα Carré pr. Civil. quéstion 2723 ὑπὸ τὸ ἄρθρον 798 καὶ 2, 696 ὑπὸ τὸ ἄρθρον 791. Rollin ἐν λέξεσιν emprisonnement ἄρθρον 226 καὶ Dalloz Contrainte par corps ἀριθ. 1043 καὶ ἑπομένως, οὐδ' ἐπελήφθη διοικητικὴ ἀρχὴ τοιούτου ζητήματος, διότι ἡ κράτησις τῶν ὀφειλετῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς ὑπηγορεύθη ὑπὸ ἰδιωτικῶν ἐννόμων συμφερόντων, καὶ λόγῳ δημοσίας τάξεως, ἢ ἀσφαλείας. Ἀπόκειται ὅμως εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστηρίων ν' ἀποφασίζωσι πότε καθίσταται ἀναγκαία ἡ ἔξοδος τοῦ κρατουμένου λόγῳ ἀσθενείας, βεβαιουμένης ὑπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ διοριζομένων ἰατρῶν καὶ ἡ μεταφορὰ αὐτοῦ εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ἢ εἰς ἰδιωτικὴν οἰκίαν, κατὰ τὸ ἄρθρον 1009 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Τούτου ὅμως γενομένου, καθῆκον τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν εἶναι, εἰδοποιουμένων ἁρμοδίως, νὰ διατάττωσι τὴν παραδοχὴν τῶν ἀσθενούντων ὀφειλετῶν εἰς τὰ νοσοκομεῖα, καὶ τὴν ἀσφαλῆ φύλαξιν αὐτῶν, καὶ ὁσάκις μετάγονται εἰς ἰδιωτικὴν οἰκίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἄρθρον 1009 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

Συνεπῶς δὲ πρὸς τὰ εἰρημένα παρατηρεῖ τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης ἔτι, ὅτι αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ οὐδὲν δικαίωμα ἔχουσι νὰ χορηγῶσιν οὕτως ἀδείας, ὅσον προσωριναὶ καὶ ἂν ὑποτεθῶσιν, εἰς τοὺς προσωποκρατουμένους, ὡς τοῦτο ἐνίοτε συμβαίνει.

§ 714. Ὅταν ὁ ἐνάγων ζητῇ ἀποζημίωσιν παρά τινος, διότι δολίως τὴν ἐνέγραψεν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐπιτηδευμάτων ὡς

δικηγόρου φορολογητέον, ἐνῷ τοιοῦτος δὲν εἶναι, ποία ἀρχὴ εἶναι ἁρμοδία νὰ κρίνῃ περὶ τούτου; Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 66 τοῦ 1856, φέρουσα.

« Ἐπειδὴ εἰς τὴν προκειμένην δίκην ζητεῖ ὁ ἀναιρεσείων ἀποζημίωσιν παρὰ τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ, διότι οὗτος ἐζημίωσεν αὐτὸν παρανόμως ἐγγράψας εἰς τὸν φορολογικὸν κατάλογον τῶν ἐπιτηδευμάτων τὸ ὄνομά του, ὡς δῆθεν δικηγόρου· ἑπομένως οὐδόλως ὑπεβλήθη εἰς τὸ κατώτερον δικαστήριον ζήτημά τι περὶ τοῦ φόρου τῶν ἐπιτηδευμάτων, περὶ ὧν εἰσὶν ἁρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια νὰ δικάσωσιν, ἀλλὰ καθαρὸν ζήτημα ἀποζημιώσεως, στηριζόμενον εἰς παράνομον πρᾶξιν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, τὴν δολίαν δῆθεν γενομένην ἐγγραφὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος εἰς τὸν φορολογικὸν τῶν ἐπιτηδευμάτων κατάλογον· ἄρα, κατὰ παράβασιν τῶν περὶ ἁρμοδιότητος οὐσιωδῶν διατάξεων, ἐκηρύχθη τὸ Πρωτοδικεῖον Πατρῶν ἀναρμόδιον. ». Ἀν. § 646.

§ 715. Τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ δικάσωσι περὶ τοῦ κύρους τῶν διοικητικῶν συναλλαγμάτων, ἐξ ὧν καὶ τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐνοικίασιν καὶ διάθεσιν τοῦ ἐγκτητικοῦ φόρου (ψήφισμα 5 τῆς ἐν Ἀθ. Συνελεύσεως). — Ἀπ. ΑΠ. 120 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 8375 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

Κατὰ πόσον τὰ πολιτικὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐξετάζωσι τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν διοικητικῶν πράξεων; ὅρα ἀποφ. τινὰς τῶν Ἐφετῶν εἰς σελ. 200 202, 213 καὶ 214 τοῦ δ' τόμ. τοῦ Εὑρετηρίου. — Ἐν σελ. 203 αὐτόθι εὕρηται καὶ ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις πολ. ΑΠ. 238 τοῦ 1838.—Πρβ. Εὑρ. 5 σελ 298 ἐν τέλει.

§ 716. Ἡ ἔνστασις τῆς πλαστογραφίας ἐπὶ διοικητικῶν ἀντικειμένων εἶναι τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. Ἀπ. πολ ΑΠ. 94 τοῦ 1854.

§ 717. Ὅταν πρόκηται περὶ διενέξεως ὡς πρὸς τὰς πληρωμὰς πρὸς ἐργολάβον δημοσίων ἔργων, ἡ διαφορὰ ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, καθότι τὸ διάταγμα τῆς 11 Σεπτεμβρίου 1850 ἀφορᾷ τὰς ἐργασίας μόνον τοῦ ἔργου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 296 τοῦ 61, κυροῦσα τὴν 19147 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.—Πρβ. δὲ ἀνωτ. § 289—301³.

§ 718. Ὁ Α ἔλαβεν ὕδωρ δημοτικὸν, καὶ πρὸς πληρωμὴν τοῦ τιμήματος διετάχθη ὑπὸ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἡ προσωποκράτησις αὐτοῦ, οὗτος δὲ προσέφυγε, δι' ἀνακοπῆς, πρὸς τὰ δικαστήρια, ἀξιῶν ὅτι δὲν εἶναι ὀφειλέτης· ἂν δὲ ἔλαβεν ὕδωρ, τὸ ἔλαβεν ὡς ἐπίτροπος τῶν τέκνων του. — Ὁ δῆμος ἐπρότεινε, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐπιλη-

φθάσει τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ πρότασις ἐθεωρήθη ἀνυπόστατος διὰ τῆς 16480 τοῦ 58 ἀποφ. τοῦ ἐν Ἀθ. Ἐφ. κυρωσάσης τὴν 2600 τοῦ 58 τῶν ἐν Ἀθ. Πρωτ.

§ 719. Αἱ μεταξὺ γειτόνων ἕνεκα βλάβης ἐπιγενομένης ἐκ τῆς παρὰ τὰ κανονισμένα ἀνεγέρσεως φούρνου διαφοραὶ ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, οὐδ' ἀντίκεινται εἰς τοῦτο τὰ ἄρθρα 58 καὶ 59 τοῦ περὶ ἀστυνομίας διατάγματος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 325 τοῦ 60.

§ 720. Ὅταν ταμίας τις, ὅστις δι' ἀνάγκας τοῦ δημοσίου κατέβαλε ποσόν τι, ἀπαιτῇ αὐτό, ἡ δίκη ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια καὶ οὐχὶ εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον, διότι δὲν πρόκειται περὶ διαχειρίσεως αὐτοῦ ὡς ταμίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 110 τοῦ 64.

§ 721. Ὅταν πρόκηται περὶ ἐπιστροφῆς χρημάτων, τὰ ὁποῖα παρὰ τὸν νόμον ἔλαβε τὸ δημόσιον ἕνεκα παρανόμου λήψεως ἐγγείου φόρου, ἁρμόδια πρὸς ἐκδίκασιν εἰσὶ τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 78 τοῦ 62.

§ 722. Περὶ τῆς δικαστικῆς ἁρμοδιότητος ὡς πρὸς *τὰ σχέδια τῶν πόλεων* θέλω ὁμιλήσει ἐν λέξει *χάραξις ὁδῶν* κτλ. Πρβ. δὲ ἀποφάσεις πολ. Ἀρ. Πάγου 65 τοῦ 51, 266 τοῦ 63 101 τοῦ 64, 19 τοῦ 66, ὡς καὶ τὴν ποινικὴν 158 τοῦ 56.

§ 723. Δὲν ἐξαιροῦνται τῶν ποινικῶν δικαστηρίων τὰ ἐνώπιον αὐτῶν ἐγειρόμενα παρεμπιπτόντως ζητήματα, ἅτινα ὑπάγονται εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον· ὥστε ἀδιάφορον ἂν δὲν ἐδίκασε προηγουμένως τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον, κατηγορουμένου ὑπαλλήλου τινὸς δι' ἀπιστίαν. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 117 τοῦ 1857. Ὅρα ἀνωτ. § 51—59[14].

Περὶ εἰσπρακτόρων.

§ 724. Τὸ δημόσιον δύναται καὶ πρὸ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου νὰ καταδιώξῃ διοικητικῶς τοὺς δημοσίους εἰσπράκτορας ἐπὶ τῇ ἁπλῇ ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου προσωρινῶς γενομένῃ ἐκκαθαρίσει τῆς ὀφειλῆς των, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν φυλάκισίν των· διότι, ἐκκαθαρισθέντος τοῦ χρέους ὑπὸ τοῦ ταμίου, εἰς ὃν ὁ εἰσπράκτωρ ὤφειλε λόγον (1) τῶν εἰσπράξεών του (ἄρθρ. 31 τοῦ περὶ ταμιῶν νόμου), τὸ δημόσιον ἠδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ τὴν φυλάκισιν αὐτὴν κατὰ τοὺς περὶ καθυστερούντων νόμους,

(1) Ὅρα τὴν ἑπομένην §.

οἱ ὁποῖοι δὲν ἀπαιτοῦσι τίτλον ἐκτελεστὸν κατὰ τὰς διατάξεις τῆς πολ. δικ. διὰ νὰ καταδιωχθῶσιν οἱ τοῦ δημοσίου ὀφειλέται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 109 τοῦ 1853. Πρβ. ἀν. § 538 ἐπ.

§ 724[2]. Οἱ διοριζόμενοι εἰδικοὶ εἰσπράκτορες ὑπόκεινται εἰς τὴν ἄμεσον ἐξέλεγξιν τοῦ ταμίου, ὑφ' ὃν διατελοῦσι, καὶ οὐχὶ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου Ἀπ. ΑΠ. 237 τοῦ 1854 (1), ἣν ὅρα ἀνωτ. § 55.

§ 724[3]. Δήμαρχοι καὶ πάρεδροι δύνανται νὰ ὦσιν εἰσπράκτορες; οὐχί. Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 23 τοῦ 1855 ἐν λ. Ὑπομνήματα § 30 (τ. 22, σελ. 275).

Διάφορα περὶ δημοσίου.

§ 724[4]. Ψήφισμα τῆς 14 Ἰουνίου 1831 περὶ οἰκοδομῶν κατὰ τὸ παράλιον Σύρου. Εὐρ. ιή σελ. 336, 339.

§ 725. Ὑπολογίζεται, εἰς τὴν πρὸς ἔφεσιν προθεσμίαν τοῦ δημοσίου, ἡ ἀπόστασις; Ἴδε § 330 τὴν λ. *ἔφεσις*. Πρβ. δὲ καὶ τὰ ἐν λ. Προθεσμία ἐκ τῆς ἀποστάσεως (Εὐρ. τομ. ιγ' σελ. 221 239 Ἀπ. πολ. ΑΠ. 15 τοῦ 60).

§ 726. Προνόμιον ὡς πρὸς τὴν Παυλιανὴν ἀγωγήν. Απ. πολ. ΑΠ. 356 τοῦ 64 ἐν λ. Παυλιανὴ ἀγωγὴ καὶ ὑποθῆκαι.

§ 727. Τὸ δημόσιον ἔχει προνόμιον ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος ἕνεκα τῶν καθυστερούντων ἐμμέσων φόρων (948 πολ. δικ.). Ὅθεν δὲν βλάπτεται ἐκ τοῦ μεταξὺ ἄλλων δανειστῶν συμβιβασμοῦ. Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 193 τοῦ 54.

§ 728. Δὲν ὑπάρχει νόμος χορηγῶν εἰς τὸ δημόσιον ὅσα οἱ ἀφήλικες ἔχουν δικαιώματα περὶ ἀποκαταστάσεως. Ἀπ. Ἐφ. Ν. 170 τοῦ 39 ἐν Εὐρ. 5 σ. 733.

§ 729. Ὡς πρὸς τὰς περὶ ἐνοικιάσεως τῶν προσόδων ἐγγυήσεις ἰσχύει καὶ κατὰ τοῦ δημοσίου τὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀνηλίκων δικαίωμα; Τὸ ἐν Ν. Ἐφ. (ἀπ. 43 τοῦ 42) ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα, ἀποφηνάμενον προσέτι, ὅτι ἡ ἀγωγὴ αὕτη εἶναι παραδεκτὴ καὶ μετὰ τὴν ἐκποίησιν τὴν γενομένην δυνάμει τῶν περὶ καθυστερούντων νόμων. Ὁ ΑΠ. (ἀπ. 80 τοῦ 48) ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, στηριχθεὶς εἰς τὸν § 38 (1, 12) Ἀρμενοπούλου καὶ εἰς τὴν διάταξιν 1 τοῦ Κωδ. (2, 37)· ἡ δὲ διάτ. 3 Κωδ. (2. 37) ἀντιστοιχοῦσα εἰς τὸν § 3 (10, 19) τῶν Βασ., δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

---

(1) Πρβ. ἐν τῇ προηγ. § τὴν 109 τοῦ 53 ἀπ. ΑΠ.

§ 730. Τὸ δημόσιον δύναται νὰ ἐξώσῃ ἰδιορρύθμως τὸν μισθωτὴν, ὅταν οὗτος δὲν ἐκπληροῖ τοὺς ὅρους τῆς μισθώσεως; ὅρα Εὐρ. ε' σελ. 735. Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 96 τοῦ 56.

§ 731. Τὸ δημόσιον ἐξέθεσεν ὅτι, εἰσπραττομένων κατὰ τὸ ἔτος 1845 τῶν ἐγκτητικῶν φόρων διὰ λογαριασμόν του, καὶ διὰ διορισμοῦ ἐπιστατῶν καὶ φυλάκων διοριζομένων ἀπὸ τοὺς ἁρμοδίους οἰκονομικοὺς ἐφόρους, τὸ ὑπουργεῖον συνέταξε τὸν τῆς δαπάνης, διὰ τὸ προσωπικὸν κτλ., προϋπολογισμὸν, τὸν ὁποῖον οἱ ἔφοροι δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπερβῶσιν, ὅτι εἷς τῶν ἐφόρων ὑπερέβη τὰ ἔξοδα, ἅτινα τὸ δημόσιον ὑπεχρεώθη νὰ πληρώσῃ—καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ἐνήγαγε τὸν ἔφορον, ἵνα πληρώσῃ τὸ ποσὸν αὐτό.—Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν ὁ ἔφορος αὐτὸς ἦτον ὑπόχρεως πρὸς ἀποζημίωσιν; ὅρα ἀπόφ. 8913 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν.

§ 732. Τὸ δημόσιον πότε κληρονομεῖ; Θέμιδος α σελ. 329. Κατὰ ποῖον νόμον κανονίζεται τὸ δικαίωμα αὐτό; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 306 τοῦ 55. Πρβ. Θέμιδ. ή σελ. 389 ἐπ.

§ 732². Δικαίωμα ὑποθήκης τοῦ δημοσίου. Πρβ. τὰ ἐν λ. τοῦ Εὐρ. Ὑποθῆκαι.

§ 733. Τὸ δημόσιον δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀντιτάξῃ πρὸς συμψηφισμὸν ἀπαίτησιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, καθότι τοῦτο καὶ τὸ δημόσιον εἰσὶ διάφορα καὶ ἀνεξάρτητα ἀπ' ἀλλήλων πρόσωπα, καὶ ἔχουσιν ἰδίαν ἕκαστον περιουσίαν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 123 τοῦ 64, ἀναιρ. τὴν 20474 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. (1). Πρβ. κατ. § *741*.

§ 734. Συμψηφισμὸς δημοσίων δικαιωμάτων ἄνευ ἐγκρίσεως δὲν συγχωρεῖται. Ἀποφ. πολ. ΑΠ. 485 τοῦ 1866. Πρβ. ἀπόφ. ΑΠ. 305 τοῦ 66 καὶ τὰ ἐν λ. Συμψηφισμός.

§ 735. Ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν οἱ μὴ καλῶς τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ζώων ἐνεργήσαντες; Ἴδε τὴν 8916 Ἐφ. Ἀθ.

§ 736. *Ἡ περὶ δόλου ἀγωγὴ κατὰ τίνος;* — Τὸ δημόσιον ἐνήγαγε τὸν Θωμᾶν Καρβούνην καὶ τὴν Ἑλένην ἐξαιτησάμενον ν' ἀκυρωθῶσι τὰ παραχωρητήρια ἐθνικῶν γαιῶν εἰς τὴν Ἑλένην, λόγῳ ἀπάτης καὶ ὑπερόγκου βλάβης. Διαταχθείσης ἀποδείξεως, ἐζητήθη ἀναίρεσις διὰ τὸν λόγον, ὅτι 1) καταρτισθέντων τῶν παραχωρητηρίων, ἀκύρωσις δὲν χωρεῖ πλέον· 2) ὅτι ἡ περὶ δόλου ἀγωγὴ, ὡς προσωπικὴ, δὲν χωρεῖ κατὰ τοῦ τρίτου κατόχου, τοῦ μεταγενεστέρως κυρίου γενομένου· 3) ὅτι ὁ δόλος τοῦ ἐντολο-

(1) Πρβ. καὶ τὴν 374 τοῦ 64 ἀπ. Ἀρ. Πάγου, ὡς καὶ τὴν λ. Συμψηφισμός.

δόχου, ἤτοι τῶν ὑπαλλήλων τοῦ δημοσίου, θεωρούμενος ὡς δόλος τοῦ ἐντολέως κατὰ τὴν ἀρχὴν factum executoris, factum partis, δὲν χορηγεῖ εἰς τοῦτον δικαίωμα πρὸς ἀκύρωσιν τοῦ συναλλάγματος, ἀλλὰ πρὸς ἀποζημίωσιν κατὰ τοῦ ἐντολέως.— Ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπόφ. πολ. 134 τοῦ 65) ἀπέῤῥιψε τὴν ἀναίρεσιν, σκεφθεὶς οὕτως·

» Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 25 τοῦ καταστατικοῦ τοῦ ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου διατάγματος τὰ διδόμενα εἰς τοὺς ἀγοραστὰς ἐθνικῶν κτημάτων ἔγγραφα ἰδιοκτησίας πρέπει νὰ ἦναι ἐπικυρωμένα διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Προέδρου τοῦ Συνεδρίου, ὅστις ἐξετάζει πρότερον, ἂν περὶ τὴν πώλησιν ἐφυλάχθησαν οἱ *γενικοὶ κανονισμοί*. Ἐκ τούτου ὅμως οὐδόλως ἐξάγεται ὅτι αἱ ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Προέδρου ἐπικυρωθεῖσαι πωλήσεις δὲν δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ἕνεκα δόλου. Ἐπίσης οὐδὲ διὰ τοῦ ἄρθρου 35 τοῦ ἀπὸ 18 Σεπτεμβρίου 1835 διατάγματος ὁρίζεται τοιοῦτο τί.

» Ἐπειδὴ ἡ τοῦ δόλου ἀγωγὴ εἶναι μὲν προσωπική, κινουμένη κατὰ τοῦ τὸν δόλον μεταχειρισαμένου καὶ οὐχὶ κατὰ τρίτων, ἀλλ' ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις παραδέχεται (σκέψις 10) ὅτι ὁ Καρβούνης συνέπραξε τῷ ἀποδιδομένῳ εἰς τὴν Ἑλένην Κωλοφωκᾶ δόλῳ καὶ μετέσχεν αὐτοῦ· ἑπομένως καλῶς ἐκινήθη καὶ κατ' αὐτοῦ ἡ προκειμένη περὶ δόλου ἀγωγή. Ὁ δὲ δόλος αὐτῶν, ὁποῖον ἀναφέρει αὐτὸν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, ἐγένετο αἰτία τῆς παραχωρήσεως ἐκ μέρους τοῦ Δημοσίου τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, τὸν ὁποῖον ἂν ἐγίνωσκε τὸ Δημόσιον, δὲν ἤθελε συναινέσει εἰς τὴν παραχώρησιν αὐτήν. Ἑπομένως ὀρθῶς ἐθεωρήθη, ὡς ἐπιφέρων, ἐὰν ἀποδειχθῇ, τὴν ἀκύρωσιν τῆς συμβιβάσεως (1).

» Ἐπειδὴ οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Δημοσίου οἱ συμπράξαντες εἰς τὴν παραχώρησιν τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, ἐνέχονται μὲν καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸ Δημόσιον ἕνεκα τοῦ δόλου των, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἀπαλλάσσονται καὶ οἱ ἀναιρεσείοντες τῆς ἐκ τοῦ ἰδίου δόλου των εὐθύνης, ὡς ὀρθῶς ἔκρινεν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, διότι, ἐὰν πράξωσι τὸν δόλον πολλοί, ἐνέχονται πάντες εἰς ὁλόκληρον (Νομ. 17. Πανδ. 4. 3) ».

§ 736. Οἱ ὑπάλληλοι, οἱ συμπράξαντες δολίως εἰς τὴν παραχώρησιν κτήματός τινος, ἐνέχονται πρὸς τὸ δημόσιον· δὲν ἀπαλλάσσονται δὲ καὶ οἱ λοιποί, διότι, ἐὰν πράξωσι τὸν δόλον πολλοί,

(1) Οὕτω καὶ ἐν τῇ τοῦ ΑΠ. ἀποφάσει 222 τοῦ 1867.

ἐνέχονται πάντες εἰς ὁλόκληρον. Τεμ. 17 Η (4. 3). Απ. πολ. ΑΠ: 134 τοῦ 65, ἥτις προηγεῖται (2).

§ 737. Οἱ ἐντολοδόχοι (ἄρα καὶ οἱ οἰκονομικοὶ ὑπάλληλοι) ἐνέχονται διὰ πᾶσαν ζημίαν, προελθοῦσαν εἰς τὸν ἐντολέα (ἄρα καὶ εἰς τὸ δημόσιον, ὡς πρὸς τοὺς οἰκονομικοὺς ὑπαλλήλους) ἐξ ὑπερβάσεως τῶν καθηκόντων των. — Ἴδε τὴν 152 τοῦ 1853 πολ. ἀπόφασιν τοῦ Αρ. Πάγου ἐν λ. Αποζημίωσις.

§ 738. Τὸ δημόσιον ὑπόκειται εἰς ἐγγυοδοσίαν, ὅταν ζητῇ τὴν ἄρσιν συντηρητικῆς κατασχέσεως, ἣν ἐπροκάλεσέ τις διεκδικῶν τὰ κατασχεθέντα ἐπὶ τῶν ὁποίων τὸ δημόσιον ἀξιοῖ δικαιώματα; ναί· διότι ἡ ἐγγύησις σκοπὸν ἔχει ἐνταῦθα τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ τιμήματος τοῦ διεκδικουμένου πράγματος, οὗτινος αἴρεται ἡ κατάσχεσις (1034, 1041 πολ. δικ.). Απ. πολ. ΑΠ. 240 τοῦ 62, ἣν ἴδε ἐν λ. Κατάσχεσις συντηρητική. Πρβ. δὲ ἀναλόγους τινὰς περιπτώσεις εἰς Δαλλ. λ. trésor public ἀρ. 786, 791.

§ 739. Κατά τινος ἔχει τὸ δημόσιον ἀγωγὴν διὰ τὰ κλαπέντα χρήματά του; Ἴδε τὴν 186 τοῦ 51 ἀπόφ. ΑΠ. ἐν λ. Εντολή.

§ 740 Οφείλει ὁ συμβολαιογράφος τὸ τίμημα τοῦ Χαρτοσήμου, ὃ ἐκλάπη; Ὅρα ἀπ. Εφ. Αθ. 6108 εἰς τὴν λ. Πώλησις.

§ 741. Τὰ περὶ νομῆς παραγγέλματα κινοῦνται κατὰ τοῦ διαταράξαντος ἢ ἀποβαλόντος, καὶ ἀδιάφορον εἶναι ἂν πρὸς ἴδιον ἢ πρὸς συμφέρον ἄλλου ἐνήργησε τὴν πρᾶξιν, ὅθεν ἐνάγεται τὸ δημόσιον, καὶ ὁ λόγος, ὅτι ἐνήργησεν ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Εκκλ. ταμείου, δὲν εἶναι βάσιμος. Απ. πολ. ΑΠ. 109 τοῦ 66 (Πρβ. τὴν λ. Νομή, ἔνθα κυρίως τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπάγεται). — Ὅρα ἀνωτ. § 733.

§ 742. Περὶ τῶν δικαιωμάτων, ὅσα ἔχουσιν ὅσοι, διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, στεροῦνται τῆς ἰδιοκτησίας των, ὅρα τὴν ἐν Εὐρ. λ. Σχέδια πόλεων καὶ χάραξις ὁδῶν.—Πρβ. λ. Πώλησις § 880.

§ 743. Αρχαὶ περὶ κατακτήσεως πραγμάτων τοῦ ἐχθροῦ. Ἴδε τὴν λ. Πόλεμος, ὅπου ὅμως δὲν ὑπάρχουσιν αἱ ὑπ' ἀριθ. 24 τοῦ 57, 392 τοῦ 62, 3 τοῦ 56, 230 τοῦ 50 (αὕτη ἐν λ. Συνθῆκαι) καὶ 148 τοῦ 55 ἀπ. ΑΠ.

§ 744. Τὸ τίμημα τῆς ἀγορᾶς ἐθνικοῦ οἰκοπέδου πληρόνεται διὰ φαλαγγιτικῶν γραμματίων; Απ. πολ. ΑΠ. 17 τοῦ 62. Ανωτ. § 137—144.

---

(2) Πρβ. Παπαρ. περ. ἐνοχῶν § 326 ἐπ. Απ. πολ. ΑΠ. 222 τοῦ 67.

§ 745. Ποῖα κτήματα λογίζονται φθαρτά; — Οὐδεὶς νόμος ὁρίζει τί ἐστι *φθαρτὸν* κτῆμα· ὅθεν ἀπόκειται εἰς τὸ δικάζον δικαστήριον νὰ κρίνῃ κατὰ τὴν πεποίθησίν του περὶ τῆς ἰδιότητος τῶν ἐπιδίκων γαιῶν. — Ἀποφηνάμενον δὲ τὸ Ἐφετεῖον ὅτι τὸ ὑπουργεῖον δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς μὴ φθαρτὸν κτῆμα τὸ μὴ περιέχον ἐκ τοῦ συστάδην καρποφόρα δένδρα δὲν παρεβίασε τὸ ἀπὸ 3 Ἀπριλ. 1835 διάταγμα. Ἀπ. ΑΠ. 63 τοῦ 67.

§ 746-748. Διακοπὴ βιαία ἐκ τῆς εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὑπουργοῦ μεταβολῆς ἐπέρχεται; ΑΠ. 248 τοῦ 1849 ἐν λ. Διακοπὴ δικῶν.

§ 748-749. Διὰ τὴν εἰς δίκην εἰσαγωγὴν τῶν ταμιῶν δευτέρας τάξεως ἀποφασίζει τὸ ὑπουργεῖον, καὶ ὄχι τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 7 τοῦ 1851.

Ἀνάκρισις δὲν γίνεται ἄνευ ἀδείας (28 ποιν. δικ.) κατὰ διοικητικοῦ ὑπαλλήλου, καὶ τοιοῦτος εἶναι καὶ ὁ γραφεὺς ταμίου τινὸς διοικητικοῦ. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 113 τοῦ 1858. — Ταῦτα μετὰ τὸ Σύνταγμα τῆς δευτέρας ἐν Ἀθήναις Συνελεύσεως δὲν ἔχουσι πλέον πρακτικὴν σημασίαν (1).

§ 750. Ὅταν τὸ δημόσιον δὲν ἐμπορῇ νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἀγοραστὰς τὰς γαίας, περὶ ὧν ἡ συνθήκη τοῦ 1844, ἀποζημιώνει; Ἴδε τὴν λ. Συνθήκη, ἔνθα ἡ 10173 τοῦ 1852 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν.

§ 751. Ἀπόδοσις καρπῶν ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου δυνάμει τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας συνθήκης. Ἴδε τὴν λ. Συνθήκη.

§ 752. Ὁ καλῆς πίστεως κάτοχος δὲν ὑποχρεοῦται νὰ δώσῃ τοὺς πρὸ τῆς ἀγωγῆς καρπούς. Τὸ δημόσιον δὲ θεωρεῖται καλῆς πίστεως κάτοχος τῶν λειβαδίων κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ τῆς 3|15 Δεκ. 1833 διατάγματος, ἀφοῦ τὸ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου τούτου ἀπαιτούμενον ἔγγραφον *ταπὶ πονὲ* δὲν ἐπαρουσιάσθη καθ' ὃν χρόνον τὸ δημόσιον κατεῖχεν καὶ ἀφοῦ ὅλα τὰ λειβάδια θεωροῦνται ὡς ἐθνικά, ἐνόσῳ δὲν παρουσιασθῇ ταπί. Ἀπ. πολ 294 τοῦ 1857, κυροῦσα τὴν 13703 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθην. Ἐφετῶν.

§ 753. Ἐπὶ γαιῶν παραχωρηθεισῶν ἀπὸ τοῦ δημοσίου εἴς τινα καὶ ἀφαιρεθεισῶν δικαστικῶς ὑφ' ἑτέρου, τοῦτο ποίαν ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ ἀξίαν; Ὅρα Εὐρ. κά. σελ. 269 ἐπ. καὶ τὴν ἐπ. §.

§ 753. Τὸ δημόσιον ὀφείλει ἀποζημίωσιν διὰ γαίας τὰς ὁποίας ἐπώλησεν εἰς φαλαγγίτην, εἰς τὸν ὁποῖον ὅμως δὲν δύναται νὰ

(1) Παρβ. Εὐρ. τ. κ' σ. 309 ἐπ.

τὰς παραδώσῃ; ὅρα ἀπόφασιν 6860 τοῦ 1650 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. Πρβ. ἀνωτέρω τὴν 9375 ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. καὶ τὴν προηγ. §.

Πῶς κανονίζονται αἱ μεταξὺ τοῦ δημοσίου, ὅπερ ἐπώλησεν ἐθνικὰς γαίας, καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ σχέσεις; Ἴδε ἀπόφ. 11870 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν.

§ 754. Ὅταν ἐν ἀγνοίᾳ καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ δημοσίου ἀπεσφραγίσθησαν τὰ δοχεῖα τοῦ ἐλαίου, τὸ ὁποῖον ἐπώλησεν εἴς τινα χωρὶς νὰ ὁρίσῃ τό ποσὸν, οὔτε προθεσμίαν τινὰ πρὸς παράδοσιν, καὶ ἀφῃρέθη ποσότης τις, ἐνέχεται τὸ δημόσιον; Ἀπ. ΑΠ. 260 τοῦ 49, ἣν ὅρα ἐν λ. Πώλησις.

§ 755. Τὸ δημόσιον ἐνέχεται διὰ τὴν κλοπὴν τοῦ βαλανιδίου ὅπερ ἐξεμίσθωσεν; Ἴδε τὴν 141 τοῦ 51 ἀπ. τοῦ Ἀρ. Πάγου ἐν λ. Μίσθωσις.

§ 756. Οἱ πρὸ τοῦ 1833 ἐνοικιασταὶ, ποῖα δικαιώματα ἔχουν, μὴ δυνηθέντες νὰ εἰσπράξωσι τοὺς φόρους; Ἴδε ἀπ. 10667 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. Πρβ. τὴν λ. Χρέη παλαιά.

§ 757. Κατὰ τὴν § 88 Ἀρμ. (3. 3), ὅταν τὸ δημόσιον πωλῇ ὡς δανειστὴς, δὲν ἐπιτρέπεται τῷ δεσπότῃ νὰ διεκδικήσῃ τὸ πωληθὲν, δυνάμενος ἁπλῶς νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν· ἀλλ' ἡ ἀρχὴ αὕτη κατηργήθη διὰ τῶν νεωτέρων ἀρχῶν. Ὅρα ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 128 τοῦ 51, τὰ ἐν Εὑρετηρίῳ (τόμ. δ' § 188, τόμ. έ σελ. 746 ἐν τέλει) καὶ Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν, τόμ. 2. Τροπλ. vente ἀρ. 243. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 5591. Ἐξαίρεσις γίνεται ἐν περιπτώσει δημοσίας ἀνάγκης (αὐτόθι).

§ 757 [2]. Ὁ νόμος τοῦ Πανδ. 5 (49, 14) συνδυαζόμενος μὲ τὸν νόμον 2 τοῦ Κωδ. (7, 37) προστατεύει μὲν τὸν ἀγοραστὴν κατὰ πάσης ἐκνικήσεως τοῦ κτήματος, ὅπερ ἐπωλήθη παρὰ τοῦ δημοσίου, δὲν καθιεροῖ ὅμως ἐξαιρετικὸν κανόνα ὅτι καὶ ἄνευ παραδόσεως (1) ἀποκτᾶται ἡ κυριότης τοῦ τοιούτου κτήματος, ὡς ἀπὸ τὸ δημόσιον πωληθέντος. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 159 τοῦ 60, κυροῦσα τὴν 180 τοῦ 58 καὶ 14 τοῦ 59 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

§ 758. Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους δὲν δύναται νὰ ῥυθμίσῃ ἰδιωτικὰ συμφέροντα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 88 τοῦ 49. Πρβ.§ 761.

§ 759. Δύναται νὰ προσεπικληθῇ τὸ δημόσιον εἰς δίκην ὑφισταμένην ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων μεταξὺ ἰδιωτῶν, ἀντικείμενον ἔχουσαν πληρωθέντα τέλη; Ὅρα τὴν 956 τοῦ 50 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν Νομικ. σ. 5374.

(1) Πρβ. ἀνωτέρω § 187 ἐπ. περὶ παραδόσεως.

§ 760. Ἡ μερικὴ ἀκύρωσις δημοπρασίας τινὸς περὶ ἐνοικιάσεως ἐλαιοδένδρων παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν μισθωτὴν νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ὅλου; οὗτος δύναται ἢ ν' ἀποσυρθῇ τῆς πράξεως, ἢ νὰ ζητήσῃ ἀνάλογον μείωσιν τοῦ τιμήματος· ἂν ὅμως συνέλεξε τὸν καρπὸν τοῦ μέρους, δι' ὃ δὲν ἐγένετο ἀκύρωσίς τις, ὑποτίθεται, ὅτι ἀπεδέχθη τὴν ἐνοικίασιν ὡς πρὸς αὐτὸ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἠγόρασε τὸ ὅλον· τουτέστι δι' ὅλον τὸ τίμημα. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 13353 τοῦ 55.

§ 761. Τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας, ἀποφηνάμενον ὅτι τὰ ἐνοίκια τῶν καταστημάτων τῶν δήμων ἀνάγονται εἰς ἔξοδα ἐπιβαρύνοντα τὸ δημόσιον καὶ οὐχὶ τὸν δῆμον, δὲν παρεβίασε νόμον τινά· μάλιστα δὲ ὀρθῶς ἡρμήνευσε τὸ ἄρθρον 16 τοῦ δευτέρου συντάγματος. Ἀδιάφορον δὲ ἂν εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς συνελεύσεως διαλαμβάνεταί τι ἀπᾷδον πρὸς τὸν προϋπολογισμὸν, ὅςτις μετὰ τὴν δημοσίευσίν του ἔχει ἰσχὺν νόμου ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ δημοσίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 215 τοῦ 67. Πρβ. § 758.

Περὶ συντάξεων.

α) *Νομοθεσία.*

§ 761[2]. Περὶ στρατιωτικῆς συντάξεως. Νόμος τῆς 17 Αὐγούστ. 1852 ἐν σελ. 227 τῆς Ἐφ. τῆς Κυβ. τοῦ 52. — Διάταγμα περὶ ἐκτελέσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ ἐν σελ. 265 τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος.

Περὶ ναυτικῆς συντάξεως. — Νόμος τῆς 6 Ἀπριλίου 1853 (σελ. 57, 166 ἐφημ. Κυβερν. τοῦ 53). — Νόμος ΤΟΕ τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1856 περὶ συστάσεως ταμείου τῶν χηρῶν καὶ τῶν ὀρφανῶν τοῦ ναυτικοῦ καὶ διάταγμα περὶ ἐκτελέσεως σελ. 329, 387, 153 Ἐφ. Κυβερν. τοῦ 1856. Πρβ. καὶ σελ. 22 τῆς Ἐφημ. τοῦ 56 καὶ σελ. 30, 273 τοῦ 57 σελ. 15.

Περὶ πολιτικῶν συντάξεων. — Νόμος ΧΝΒ τῆς 3 Αὐγούστου 1861 περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων. — Διάταγμα περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ. — Διάταγμα περὶ καθηκόντων τοῦ γνωμοδοτικοῦ συμβουλίου (Ἐφ. Κυβ. σελ. 191, 307, 309). — Νόμος ΜΓ τῆς 13 Μαρτίου 1864 περὶ ἐξελέγξεως τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν συντάξεων ὑπὸ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου (σελ. 64 Ἐφ. Κυβ. τοῦ 64). — Νόμος περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς συντάξεως τῶν πρὸ τοῦ νόμου ΧΝΒ παραιτηθέντων ὑπαλλήλων (σελ. 333 Ἐφ. Κυβ. τοῦ 64).

Διάταγμα τῆς 1 Μαΐου 1864 περὶ τροπολογίας τοῦ ἐδ. 3 τοῦ

ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ 24 Αὐγούστου 1861 διατάγματος περὶ συντάξεων.

Περὶ τῆς συντάξεως τῶν ἐν Ἑπτανήσῳ ὑπαλλήλων (σελ. 143 Ἐφ. Κυβ, τοῦ 1864).

Περὶ ἀπονομῆς συντάξεως τῶν Γερουσιαστῶν. Νόμος Α τῆς 31 Ἰανουαρίου 1864 (Ἐφ. Κυβ. σελ. 23 τοῦ 64).

Νομολογία (1).

β) *Νόμος περὶ συντάξεως πρὸ τῆς Βασιλείας.*

§ 762. Ὁ τῆς 21 Δεκεμβρίου 1829 νόμος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος δὲν ἰσχύει ἀπέναντι τῶν δυνάμει τοῦ τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843 διατάγματος ἀπολυθέντων μὴ ἀρχαίων φιλελλήνων συνταξιούχων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 114 τοῦ 49, κυροῦσα τὴν 5484 Ἐφ. Ἀθ., ἣν ἴδε ἐν τῇ λέξει Σύνταγμα, καὶ ἀπ. πολ. ΑΠ. 117 τοῦ 56, κυροῦσα τὴν καλῶς ἠτιολογημένην 12826 ἀπόφ. τῶν αὐτῶν Ἐφετῶν, ἣν ὅρα εἰς Εὑρ. ιή σελ. 208. — Πρβ. τὴν ἑπομένην §.

§ 763. Ἀναλαβοῦσα ἡ Βασιλεία τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους κατήργησεν ἐξ ὁλοκλήρου τὰ τῶν προηγουμένων Κυβερνήσεων νομοθετήματα περὶ τῶν στρατιωτικῶν, καὶ ἀντικατέστησεν ὅλως νέον σύστημα, περιλαμβάνον πάσας τὰς τάξεις τῶν στρατιωτικῶν, εἴτε ἐν ἐνεργείᾳ εἴτε μή, εἴτε ἱκανῶν, εἴτε ἀπομάχων, ὅπερ ὑποστηρίζεται προσέτι καὶ ἐκ τοῦ, διὰ τῆς ἀπὸ 7 Νοεμβρίου 1846 δηλοποιήσεως τῆς γραμματείας τῶν Οἰκονομικῶν, μνημονευομένου διατάγματος. Ὅθεν ὀρθῶς ἐθεωρήθη μὴ ἰσχύον πλέον τὸ τῆς 1 Ἰουνίου 1830 διατ. τοῦ Κυβερνήτου, ἀναμφίβολον δὲ εἶναι, ὅτι ἠδύνατο ν' ἀθετηθῇ διὰ μεταγενεστέρου νόμου τὸ διάταγμα τοῦτο ». Ἀπ. πολ. ΑΠ. 117 τοῦ 56, κυροῦσα τὴν 12826 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν. — Πρβ. τὴν προηγουμένην §.

§ 764. *Ἁρμοδιότης* —Αἱ περὶ τῆς ἀπονομῆς καὶ τῆς ἀφαιρέσεως συντάξεως διαφοραὶ ἀναφερόμεναι εἰς ἐποχὴν πρὸ τοῦ Συντάγματος, δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν τακτικὴν ἁρμοδιότητα, καθότι, μὴ ὑπάρχοντος νόμου κανονίζοντος τὰ περὶ στρατιωτικῶν συντάξεων, ὅλαι αἱ πρὸ τοῦ συντάγματος χορηγούμεναι συντάξεις ἐπήγαζον ἐκ μόνης τῆς διακριτικῆς τοῦ Βασιλέως ἐξουσίας, καὶ διὰ

(1) Σύνταξις. — Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 345 τοῦ 62. — Ὅρα καὶ ἑτέρας ἀπ. ΑΠ. ἐν λ. Ὑπουργεῖον στρατιωτικῶν.

τοῦτο ἀνάγονται εἰς τὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν. Ὥςτε αἴτησις περὶ συντάξεως στηριζομένη εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς νομιμότητος καὶ τῆς ἐννοίας τοιαύτης κυβερνητικῆς πράξεως, δι' ἧς ἀφῃρέθη ἀπό τινα ἢ τὴν ὁποίαν ἐλάμβανε σύνταξις, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1843 περὶ ἀπολύσεως πάντων τῶν μὴ ἀρχαίων φιλελλήνων (1) ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας διατάγματος, δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 114 τοῦ 49, κυροῦσα τὴν 5484 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. Πρβ. καὶ 12826 τοῦ 54 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἐν Εὑρ. ιή σελ. 208.

γ) *Δημοσίευσις. Κοινοποίησις.*

§ 765. α) Τὸ περὶ συντάξεως διάταγμα, καθὸ νόμος προσωπικός, δὲν δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τὸ δημόσιον πρὶν ἢ δημοσιευθῇ νομίμως, ἢ γνωστοποιηθῇ εἰς τὸν ὑπὲρ οὗ ἡ σύνταξις. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν· «ὅταν δὲν ἐκοινοποιήθη εἴς τινα διάταγμα περὶ συντάξεως, δὲν ἔχει τίτλον πρὸς ὑποστήριξιν ἀγωγῆς, καθότι τὸ περὶ συντάξεως ὑπὲρ προσώπου τινὸς διάταγμα εἶναι νόμος προσωπικὸς μὴ ἐπιβάλλων εἰς τὸ δημόσιον ὑποχρεώσεις, εἰμὴ ἀφοῦ νομίμως γνωστοποιηθῇ ἢ δημοσιευθῇ, δυνάμενον ν' ἀνακληθῇ μέχρι τῆς γνωστοποιήσεώς του. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 339 τοῦ 55, κυροῦσα τὸν 12732 Ἐφ. Ἀθ. Πρβ. κατ. σελ. 222.

§ 766. β) Τὸ ἀπὸ 19 Ἰουλίου 1835 διάταγμα δὲν ἀφορᾷ εἰδικὴν ὑπόθεσιν, ἀλλὰ κανονίζει τὰς ὑποχρεώσεις τῶν λαμβανόντων συντάξεις ὡς πρὸς τὴν σταθερὰν αὐτῶν διαμονήν· εἶναι λοιπὸν γενικόν, καὶ ὡς τοιοῦτον ἔπρεπε νὰ δημοσιευθῇ διὰ ν' ἀποκτήσῃ νόμιμον ἰσχύν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 122 τοῦ 58, κυροῦσα τὴν 15879 Ἐφ. Ἀθηνῶν (2).

δ) *Νόμος περὶ συντάξεως ἐφαρμοστέος.*

§ 767. Ὑπὸ ποίου νόμου κανονίζεται ἡ σύνταξις; Ἰδίως ἀξιω-

---

(1) Πρβ. ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 295 τοῦ 62.

(2) Μὴ ἀποδιδομένης εἰς τὸν ἐνάγοντα μεταθέσεως τῆς σταθερᾶς διαμονῆς του εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ἀλλ' ἁπλῶς προσωρινῆς ἀπουσίας καθ' ὑπέρβασιν ζητηθείσης ἀδείας, ἡ ἐπιζήμιος συνέπεια, ἥτις δύναται νὰ ἐπιβληθῇ εἰς αὐτὸν ἐκ τῆς στερήσεως τῆς συντάξεώς του κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἄνευ ἀδείας ἀπουσίας του, δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν κατ' αὐτοῦ, ἂν δὲν ἐδημοσιεύθη τὸ ὁρίζον τὴν στέρησιν ταύτην ὑπ' ἀρ. 2060 τῆς 19|31 Ἰουλίου 1835 διάταγμα. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 15879 ἐν Εὑρ. ιή σελ. 221. Πρβ. κατωτέρω § 768 καὶ ἑπόμ.

ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ 24 Αὐγούστου 1861 διατάγματος περὶ συντάξεων.

Περὶ τῆς συντάξεως τῶν ἐν Ἑπτανήσῳ ὑπαλλήλων (σελ. 143 Ἐφ. Κυβ. τοῦ 1864).

Περὶ ἀπονομῆς συντάξεως τῶν Γερουσιαστῶν. Νόμος Α τῆς 31 Ἰανουαρίου 1864 (Ἐφ. Κυβ. σελ. 23 τοῦ 64).

Νομολογία (1).

β) *Νόμος περὶ συντάξεως πρὸ τῆς Βασιλείας.*

§ 762. Ὁ τῆς 21 Δεκεμβρίου 1829 νόμος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος δὲν ἰσχύει ἀπέναντι τῶν δυνάμει τοῦ τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843 διατάγματος ἀπολυθέντων μὴ ἀρχαίων φιλελλήνων συνταξιούχων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 114 τοῦ 49, χυροῦσα τὴν 5484 Ἐφ. Ἀθ., ἣν ἴδε ἐν τῇ λέξει Σύνταγμα, καὶ ἀπ. πολ. ΑΠ. 117 τοῦ 56, κυροῦσα τὴν καλῶς ἠτιολογημένην 12826 ἀπόφ. τῶν αὐτῶν Ἐφετῶν, ἣν ὅρα εἰς Εὐρ. ιή σελ. 208. — Πρβ. τὴν ἑπομένην §.

§ 763. Ἀναλαβοῦσα ἡ Βασιλεία τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους κατήργησεν ἐξ ὁλοκλήρου τὰ τῶν προηγουμένων Κυβερνήσεων νομοθετήματα περὶ τῶν στρατιωτικῶν, καὶ ἀντικατέστησεν ὅλως νέον σύστημα, περιλαμβάνον πάσας τὰς τάξεις τῶν στρατιωτικῶν, εἴτε ἐν ἐνεργείᾳ εἴτε μή, εἴτε ἱκανῶν, εἴτε ἀπομάχων, ὅπερ ὑποστηρίζεται προσέτι καὶ ἐκ τοῦ, διὰ τῆς ἀπὸ 7 Νοεμβρίου 1846 δηλοποιήσεως τῆς γραμματείας τῶν Οἰκονομικῶν, μνημονευομένου διατάγματος. Ὅθεν ὀρθῶς ἐθεωρήθη μὴ ἰσχύον πλέον τὸ τῆς 1 Ἰουνίου 1830 διατ. τοῦ Κυβερνήτου, ἀναμφίβολον δὲ εἶναι, ὅτι ἠδύνατο ν' ἀθετηθῇ διὰ μεταγενεστέρου νόμου τὸ διάταγμα τοῦτο ». Ἀπ. πολ. ΑΠ. 117 τοῦ 56, κυροῦσα τὴν 12826 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν. — Πρβ. τὴν προηγουμένην §.

§ 764. *Ἁρμοδιότης* —Αἱ περὶ τῆς ἀπονομῆς καὶ τῆς ἀφαιρέσεως συντάξεως διαφοραὶ ἀναφερόμεναι εἰς ἐποχὴν πρὸ τοῦ Συντάγματος, δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν τακτικὴν ἁρμοδιότητα, καθότι, μὴ ὑπάρχοντος νόμου κανονίζοντος τὰ περὶ στρατιωτικῶν συντάξεων, ὅλαι αἱ πρὸ τοῦ συντάγματος χορηγούμεναι συντάξεις ἐπήγαζον ἐκ μόνης τῆς διακριτικῆς τοῦ Βασιλέως ἐξουσίας, καὶ διὰ

(1) Σύνταξις. — Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 345 τοῦ 62. — Ὅρα καὶ ἑτέρας ἀπ. ΑΠ. ἐν λ. Ὑπουργεῖον στρατιωτικῶν.

τοῦτο ἀνάγονται εἰς τὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν. Ὥςτε αἴτησις περὶ συντάξεως στηριζομένη εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς νομιμότητος καὶ τῆς ἐννοίας τοιαύτης κυβερνητικῆς πράξεως, δι' ἧς ἀφῃρέθη ἀπό τινα ἡ τὴν ὁποίαν ἐλάμβανε σύνταξις, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1843 περὶ ἀπολύσεως πάντων τῶν μὴ ἀρχαίων φιλελλήνων (1) ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας διατάγματος, δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 114 τοῦ 49, κυροῦσα τὴν 5484 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. Πρβ. καὶ 12826 τοῦ 54 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἐν Εὐρ. ιή σελ. 208.

γ) *Δημοσίευσις. Κοινοποίησις.*

§ 765. α) Τὸ περὶ συντάξεως διάταγμα, καθὸ νόμος προσωπικός, δὲν δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τὸ δημόσιον πρὶν ἢ δημοσιευθῇ νομίμως, ἢ γνωστοποιηθῇ εἰς τὸν ὑπὲρ οὗ ἡ σύνταξις. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν· «ὅταν δὲν ἐκοινοποιήθη εἴς τινα διάταγμα περὶ συντάξεως, δὲν ἔχει τίτλον πρὸς ὑποστήριξιν ἀγωγῆς, καθότι τὸ περὶ συντάξεως ὑπὲρ προσώπου τινὸς διάταγμα εἶναι νόμος προσωπικὸς μὴ ἐπιβάλλων εἰς τὸ δημόσιον ὑποχρεώσεις, εἰμὴ ἀφοῦ νομίμως γνωστοποιηθῇ ἢ δημοσιευθῇ, δυνάμενον ν' ἀνακληθῇ μέχρι τῆς γνωστοποιήσεώς του. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 339 τοῦ 55, κυροῦσα τὸν 12732 Ἐφ. Ἀθ. Πρβ. κατ. σελ. 222.

§ 766. β) Τὸ ἀπὸ 19 Ἰουλίου 1835 διάταγμα δὲν ἀφορᾷ εἰδικὴν ὑπόθεσιν, ἀλλὰ κανονίζει τὰς ὑποχρεώσεις τῶν λαμβανόντων συντάξεις ὡς πρὸς τὴν σταθερὰν αὐτῶν διαμονήν· εἶναι λοιπὸν γενικόν, καὶ ὡς τοιοῦτον ἔπρεπε νὰ δημοσιευθῇ διὰ ν' ἀποκτήσῃ νόμιμον ἰσχύν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 122 τοῦ 58, κυροῦσα τὴν 15879 Ἐφ. Ἀθηνῶν (2).

δ) *Νόμος περὶ συντάξεως ἐφαρμοστέος.*

§ 767. Ὑπὸ ποίου νόμου κανονίζεται ἡ σύνταξις; Ἰδίως ἀξιω-

(1) Πρβ. ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 295 τοῦ 62.

(2) Μὴ ἀποδιδομένης εἰς τὸν ἐνάγοντα μεταθέσεως τῆς σταθερᾶς διαμονῆς του εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ἀλλ' ἁπλῶς προσωρινῆς ἀπουσίας καθ' ὑπέρβασιν ζητηθείσης ἀδείας, ἡ ἐπιζήμιος συνέπεια, ἥτις δύναται νὰ ἐπιβληθῇ εἰς αὐτὸν ἐκ τῆς στερήσεως τῆς συντάξεώς του κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἄνευ ἀδείας ἀπουσίας του, δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν κατ' αὐτοῦ, ἂν δὲν ἐδημοσιεύθη τὸ ὁρίζον τὴν στέρησιν ταύτην ὑπ' ἀρ. 2060 τῆς 19|31 Ἰουλίου 1835 διάταγμα. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 15879 ἐν Εὐρ. ιή σελ. 221. Πρβ. κατωτέρω § 768 καὶ ἑπόμ.

ματικοὶ τοῦ στρατοῦ ἢ τοῦ ναυτικοῦ, παύσαντες τοῦ ν' ἀποτελῶσι μέρος τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ, δύνανται, κανονισθείσης τῆς συντάξεως αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον τὸν ἰσχύοντα καθ' ἣν ἐποχὴν ἐτέθησαν εἰς ἀποστρατείαν, νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὸν ἀπὸ 31 Μαΐου 1860 νόμον;

Ὅταν ὁ αἰτῶν κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἀπὸ 31 Μαΐου 1860 νόμου δὲν ἦτο πλέον ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ, ὡς ἐν ἀποστρατείᾳ ἤδη διατελῶν, καὶ διαγραφεὶς τῶν ἐλέγχων κατὰ τὸν ἀπὸ 23 Αὐγούστου 1856 νόμον περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ, τὸ Ἐφετεῖον δὲν ἥμαρτεν εἰπὸν ὅτι ὁ ἀπὸ 31 Μαΐου νόμος προνοεῖ μόνον περὶ τῶν πολιτικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν ὀλίγων εἰσέτι κατὰ τὴν ἔκδοσίν του ἀπολειφθέντων ἀξιωματικῶν καὶ μήπω εἰς ἀποστρατείαν τεθέντων, καὶ ὅτι ὁρίζων ὁ νόμος οὗτος ὅτι αἱ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῶν νόμων περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν πολιτικαὶ ὑπηρεσίαι των λογίζονται ὡς ἐνεργητικὴ ὑπηρεσία, καθόσον ἀφορᾷ τὸ δικαίωμα τῆς συντάξεως, καὶ συγκαταριθμοῦνται μὲ τὰς στρατιωτικὰς ἢ ναυτικὰς αὐτῶν ὑπηρεσίας, ἐνόησε βεβαίως τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ, οἵτινες, διατελοῦντες ἐν ὑπηρεσίᾳ, ἤθελον ζητήσει τὴν σύνταξίν των μετὰ τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ τοὺς ἐν ἀποστρατείᾳ εὑρισκομένους, οἵτινες διαγραφέντες ἀπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ καὶ ἐπανελθόντες εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, ἔπαυσαν τοῦ ν' ἀποτελῶσι μέρος αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον τὸν ἰσχύοντα, ὅτε ἐτέθησαν ἐν ἀποστρατείᾳ, τῆς συντάξεως κανονιζομένης ἀπὸ τὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἰσχύοντα νόμον καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν μεταγενεστέρων. Απ. 142 τοῦ 67, κυροῦσα τὴν 1403 τοῦ 66 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 768. Ὅταν διωρίσθῃ τις λοχαγὸς τῆς φάλαγγος καὶ πρὸς τοῦτο ὑπελογίσθησαν αἱ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως στρατιωτικαὶ ὑπηρεσίαι του, δύναται, παραιτούμενος τοῦ μισθοῦ τῆς φάλαγγος, νὰ ζητήσῃ πολιτικὴν σύνταξιν, ὑπολογιζομένων τῶν ὑπηρεσιῶν του ἐκείνων εἰς τὰς μετὰ τὸ 1833 πολιτικὰς ὑπηρεσίας του; Οὐχί, εἶπον οἱ ἐν Ἀθ. Ἐφέται διὰ τῆς 21760 τοῦ 1863 ἀποφάσεως, ἣν ἀνήρεσεν ὁ ΑΠ. διὰ τῆς 252 τοῦ 1863, παραπέμψας τὴν δίκην ἐνώπιον τῶν ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετῶν, οἱ ὁποῖοι ἐσυμφώνησαν μὲ τὴν νομολογίαν τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν. Ζητηθείσης ἀναιρέσεως, ὁ ΑΠ. ἐδέχθη τὴν νομολογίαν τῶν Ἐφετείων, σκεφθεὶς διὰ τῆς 45 τοῦ 65 ἀποφάσεώς του οὕτω (1)·

---

(1) Πρβ. Δαλλόζ. λ. pension § 145 ἐδ. 5.

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον, ἀποῤῥίψαν τὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος ἀγωγὴν, δι' ἧς ἐξαιτεῖται νὰ λάβῃ σύνταξιν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων νόμου τῆς 4 Αὐγούστου 1861, δὲν ἐφήρμοσεν ἐσφαλμένως, οὐδ' ἡρμήνευσε ψευδῶς τὸν νόμον αὐτὸν, ὡς ὁ ἀναιρεσείων διατείνεται, διότι, βεβαιούσης τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως τὰ πραγματικὰ καὶ ἀναμφισβήτητα γεγονότα, ὅτι ὁ ἀναιρεσείων διωρίσθη ληφθεισῶν ὑπ' ὄψιν τῶν κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ, διὰ τοῦ ἀπὸ 10 Ἰουλίου 1856 διατάγματος, λοχαγὸς τῆς ἐνεργητικῆς φάλαγγος, καὶ ὅτι ὡς τοιοῦτος λαμβάνει, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου 1856 νόμου περὶ φάλαγγος, πλήρη τὸν μισθὸν τοῦ λοχαγοῦ, βαθμοῦ ἀντιστοιχοῦντος μὲ τὸν τοῦ ἀντισυνταγματάρχου κατὰ τὸν νόμον αὐτὸν, λόγῳ συντάξεως, νομίμως ἐσκέφθη τὸ Ἐφετεῖον, ὅτι δὲν δικαιοῦται πλέον, ὡς διατελῶν ἤδη δυνάμει εἰδικοῦ νόμου εἰς μίαν ἰδιαιτέραν τάξιν συνταξιούχων, τὴν τῶν φαλαγγιτῶν, νὰ μεταβῇ, κατ' ἰδίαν ἀρέσκειαν, εἰς ἄλλην δυνάμει ἄλλου εἰδικοῦ νόμου καταρτιζομένην τάξιν συνταξιούχων, τὴν τῶν καθαρῶς πολιτικῶν ὑπαλλήλων, ἔχουσαν ἄλλο ταμεῖον ἐκ τῶν κρατήσεων τοῦ μισθοῦ αὐτῆς κυρίως ἀποτελούμενον, καὶ προσέτι νὰ ζητήσῃ, ἵνα ὑπολογισθῶσι πάλιν τὰ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἔτη τῆς στρατιωτικῆς αὐτοῦ ὑπηρεσίας εἰς τὰ 17 ἔτη τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ ὑπηρεσίας, ἣν διεξήγαγεν αὐτὸς ἐκτάκτως μετὰ τὸν περὶ φαλαγγιτῶν νόμον, ἵνα συμπληρώσῃ τὸν ἀπαιτούμενον διὰ τὰς συντάξεις τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων εἰκοσιπενταετῆ χρόνον, ἀφ' οὗ τὰ εἰρημένα ἔτη ὑπελογίσθησαν ἅπαξ, ὡς εἴρηται, εἰς ὄφελος αὐτοῦ, καὶ δυνάμει τοῦ ὑπολογισμοῦ αὐτῶν διωρίσθη εἰς τὸν βαθμὸν λοχαγοῦ τῆς φάλαγγος καὶ τὸν βαθμὸν τοῦτον ἐξακολουθεῖ νὰ κατέχῃ καὶ νῦν, καθόσον, ὡς οἱ λαβόντες ἅπαξ καὶ κατέχοντες ἀμοιβὴν ἕνεκα τῶν κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ὑπηρεσιῶν αὐτῶν, καὶ τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ φαλαγγῖται, δὲν δικαιοῦται πλέον νὰ ὑπολογίσῃ τὰς ἀνταμοιφθείσας ταύτας ὑπηρεσίας καὶ πρὸς ἄλλην ὠφέλειαν, τὴν ἀπονεμομένην εἰς τὴν σύνταξιν τῶν καθαρῶς πολιτικῶν ὑπαλλήλων. Ὅθεν νομίμως τὸ Ἐφετεῖον ἐπεκύρωσε τὴν περὶ συντάξεως αἴτησιν τοῦ ἀναιρεσείοντος μὴ στηριζομένην εἰς τὸν τῆς 4 Αὐγούστου 1861 νόμον περὶ συντάξεων τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων.»

ε) *Ποῖοι ἔχουν δικαίωμα συντάξεως;*

§ 769. *Οἱ μισθοδοτούμενοι.*—Ὅταν ὁ συνταξιοῦχος λαμβάνῃ μισθοδοσίαν, συμψηφίζεται ἡ σύνταξις μὲ τὴν μισθοδοσίαν μέχρι

τοῦ ποσοῦ αὐτῆς. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 10172 τοῦ 1852, κυρωθεῖσα διὰ τῆς 143 τοῦ 1854 πολ. ΑΠ. ἀποφάσεως (Εὐρ. ιή σελ. 217). Πρβ. τὴν ὧδε 339 τοῦ 55 ἀπόφασιν ΑΠ. καὶ τὴν ἑπ. §.

§ 770. *Οἱ ἀποζημιωθέντες;*—Τὸ Ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον, ὅτι οἱ λαβόντες γραμμάτια πρὸς ἀγορὰν ἐθνικῶν γαιῶν, καὶ οὕτως ἀποζημιωθέντες διὰ τὰς κατὰ τὸν ὑπὲρ αὐτονομίας ἀγῶνα ὑπηρεσίας των, δὲν δικαιοῦνται νὰ ὑπολογίσωσιν εἰς τὸν χρόνον τῆς πρὸς πολιτικὴν σύνταξιν ὑπηρεσίας των καὶ τὰς κατὰ τὸν ἀγῶνα αὐτὸν ὑπηρεσίας των, καὶ ὅτι εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπάγεται καὶ ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ, ὁ λαβὼν, δυνάμει τοῦ νόμου τῆς 5 Ἀπριλίου 1843, γραμμάτιον ἀνάλογον τοῦ βαθμοῦ του καὶ διὰ τοῦτο ἀποζημιωθεὶς διὰ τὰς ὑπηρεσίας του, δὲν παρεβίασε διάταξίν τινα, ἀλλὰ μάλιστα ὀρθῶς ἡρμήνευσε καὶ ἐφήρμωσε τὸ ἄρθρον 9 τοῦ περὶ πολιτικῶν συντάξεων νόμου. Ἡ ἀρχὴ δὲ αὕτη ἐφαρμόζεται καὶ ὡς πρὸς τὰς ἐπὶ τῆς βασιλείας ὑπηρεσίας του μέχρι τῆς 5 Ἀπριλίου 1843. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 248 τοῦ 67, κυροῦσα τὴν 561 τοῦ 66 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.—Πρβ. τὴν προηγ. §.

§ 771. Σύνταξις Γερουσιαστῶν. Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 478 τοῦ 66, φέρουσαν·

« Ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ ἀπὸ 31 Ἰανουαρίου 1864 νόμου ὁ χρόνος τῶν δυνάμει τοῦ συντάγμ. τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου 1843 διορισθέντων Γερουσιαστῶν καὶ ἐπὶ ἑπταετίαν τοὐλάχιστον ὡς τοιούτων διατελεσάντων, λογίζεται ὡς χρόνος ὑπηρεσίας πρὸς ἀπόκτησιν δικαιώματος συντάξεως, τὸ δὲ δικαίωμα αὐτῶν ἐκκαθαρίζεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων νόμου· κατὰ δὲ τὸν νόμον τοῦτον (ἄρθρ. 4), ἡ σύνταξις ὁρίζεται κατὰ τὸν μέσον ὅρον τοῦ μισθοῦ καὶ τῶν διαρκῶν ἐπιμισθίων τῶν τεσσάρων τελευταίων ἐτῶν τῆς ὑπηρεσίας. Ἐπομένως, διὰ νὰ ὁρισθῇ τὸ ποσὸν, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ κανονισθῇ ὁ ἀνώτατος ὅρος τῆς συντάξεως τῶν ἐπὶ ἑπταετίαν διατελεσάντων Γερουσιαστῶν, καθίσταται ἐπάναγκες νὰ προσδιορισθῇ ποῖα ἐκ τῶν εἰς τοὺς εἰρημένους Γερουσιαστὰς χορηγουμένων ποσῶν ἐξωμοιοῦντο μὲ τὸν μισθὸν τῶν ὑπαλλήλων.

» Ἐπειδὴ οἱ Γερουσιασταὶ ἐδικαιοῦντο νὰ λαμβάνωσιν ἀπὸ τὸ δημόσιον ταμεῖον 1) δυνάμει τοῦ ἄρθρου 79 τοῦ συντάγματος τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843 ἀποζημίωσιν πεντακοσίων δραχμῶν κατὰ μῆνα, δι' ὅσον ἑκάστοτε διαρκέσωσιν αἱ νομοθετικαὶ ἢ δικαστικαὶ ἐργασίαι αὐτῶν, 2) δυνάμει τοῦ ἀπὸ 27 Ὀκτωβρίου 1856 νόμου (περιορισθεῖσης ἐφ' ἓξ τὸ πολὺ μῆνας τῆς διαρκείας τῶν ἐργασιῶν τῶν Βουλῶν) σύνταξιν δραχ. 500 κατὰ μῆνα, καθ' ὃν

χρόνον δὲν εἶναι πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν καθηκόντων της συγκεκλημένη ἡ Γερουσία καὶ 3) δυνάμει τοῦ ἀπὸ 5 Μαΐου 1860 νόμου δρχ. 1800, δι' ἑκάστην Βουλευτικὴν Σύνοδον δοθείσας λόγῳ ὑπερτιμήσεως εἰς ἕκαστον ἐκπληροῦντα τὰ χρέη Γερουσιαστήν.

» Ἐπειδὴ οὐδὲν ἐκ τῶν προμνησθέντων τριῶν ποσῶν, ἅπερ οἱ Γερουσιασταὶ λόγῳ ἀποζημιώσεως, συντάξεως καὶ ὑπερτιμήσεως ἀπελάμβανον, δὲν χαρακτηρίζεται παρὰ τῶν προμνησθέντων νόμων οὔτε ὡς μισθὸς, ἀλλ'.οὔτε ὡς ἐπιμίσθιον, ἀλλ' ἅπαντα ἐχορηγοῦντο τοῖς Γερουσιασταῖς πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἐξόδων εἰς ἃ ὑπέκυπτον ἐγκαθιστάμενοι ἐν τῇ πρωτευούσῃ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων. Ἑπομένως πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ προμνησθέντος ἀπὸ 31 Ἰανουαρ. 1864 νόμου περὶ συντάξεως τῶν Γερουσιαστῶν, δι' ὃν λόγον πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν πρὸς προσδιορισμὸν τῆς συντάξεως ἡ δυνάμει τοῦ ἄρθρου 79 τοῦ συντάγματος τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843 χορηγουμένη ἀποζημίωσις ἐκ δραχ. 500, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἥ τε ἐκ δραχμῶν 500 λεγομένη σύνταξις καὶ ἡ ἐκ δραχ. 1800 λόγῳ ὑπερτιμήσεως χορηγουμένη ἀποζημίωσις, διότι τὸ μὲν ἐκ δραχ. 1800 ποσὸν δὲν χαρακτηρίζεται παρὰ τοῦ νόμου ὡς ἐπιμίσθιον (ὅπερ δίδεται δι' ἔκτακτον ἢ πρόσθετον ὑπηρεσίαν), ἀλλ' ὡς αὔξησις τῆς διὰ τοῦ συντάγματος τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843 προσδιοριζομένης ἀποζημιώσεως, ἥτις λόγῳ ὑπερτιμήσεως ηὐξήθη αορίστως, ὡς τοῦτο ἐγένετο καὶ δι' ἅπαντας σχεδὸν τοὺς πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς ὑπαλλήλους διὰ τοῦ ἀπὸ 29 Μαΐου 1859 νόμου, αὐξηθέντων τῶν μισθῶν αὐτῶν ἕνεκα τῆς ὑπερτιμήσεως τῶν πραγμάτων, καὶ διότι ἡ ἐκ δραχ. 500 σύνταξις χορηγουμένη διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, δι' ὃν ἐχορηγεῖτο καὶ ἡ ἐκ δραχ. 500 ἀποζημίωσις, καθόσον πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ λαμβάνωσιν οἱ Γερουσιασταὶ τὰς λόγῳ ἀποζημιώσεως 500 δραχ. κατὰ μῆνα καὶ μετὰ τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν των προσδιωρίσθη ἡ σύνταξις αὕτη, μετονομασθείσης τῆς ἀποζημιώσεως εἰς σύνταξιν, δὲν δύναται νὰ ἐξομοιωθῇ μὲ τὴν χορηγουμένην σύνταξιν εἰς τοὺς μετὰ πολυετῆ ὑπηρεσίαν ὑπαλλήλους, οἵτινες ἀπεμακρύνθησαν αὐτῆς, καθ' ὅσον μάλιστα καὶ ὁ χρόνος, καθ' ὃν οἱ Γερουσιασταὶ μὴ ἐργαζόμενοι ἐλάμβανον τὴν μνηθεῖσαν σύνταξιν ἐκ δραχ. 500 λογίζεται κατὰ τὸν προμνησθέντα νόμον τῆς 31 Ἰανουαρίου 1864 ὡς χρόνος ὑπηρεσίας, ἐνῷ κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν ὁ ἐν συντάξει διατελῶν ὑπάλληλος δύναται νὰ θεωρηθῇ, ὅτι ἐξακολουθεῖ ὑπηρετῶν. Ἡ δὲ τοιαύτη ἑρμηνεία τῶν προμνησθέντων νόμων ἐνισχύεται καὶ ἐκ τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγουσ. 1861 νόμου περὶ συντάξεως τῶν χη-

ρῶν καὶ ὀρφανῶν τῶν Γερουσιαστῶν, καθ' ὃν ὡς μέγιστος ὅρος τῆς συντάξεως τῶν Γερουσιαστῶν λογίζεται τὸ ποσὸν τῶν 500 δραχμῶν καὶ ἐκρατεῖτο 4 τοῖς $^0/_0$ καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν προμνησθέντων ποσῶν, ἅπερ ἐμφαίνουσιν, ὅτι καὶ αἱ τρεῖς εἰρημέναι χορηγίαι πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν πρὸς προσδιορισμὸν τῆς συντάξεως, διότι ἄλλως μὴ δυναμένης ταύτης νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ τρία τέταρτα τοῦ μισθοῦ ἢ τῆς ἀποζημιώσεως, οὐδέποτε ὁ ἀνώτατος ὅρος τῆς συντάξεως τῶν Γερουσιαστῶν ἠδύνατο νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ποσὸν τῶν 500 δραχ. καὶ δὲν θὰ ἐκρατοῦντο 4 τοῖς $^0/_0$ καὶ ἐκ τοῦ λόγῳ συντάξεως διδομένου ποσοῦ. Τελευταῖον δὲ ἡ προειρημένη λογικὴ ἑρμηνεία περὶ τοῦ ὅτι ὅλα τὰ εἰρημένα ποσὰ πρέπει νὰ λογισθῶσιν ἐξ ἴσου *ἀντὶ μισθοῦ* πρὸς λογισμὸν τῆς συντάξεως τῶν Γερουσιαστῶν, καθιεροῦται καὶ διὰ ῥητῆς διατάξεως τοῦ αὐτοῦ περὶ ἀπονομῆς συντάξεως τῶν Γερουσιαστῶν προειρημένου νόμου, καθότι οὗτος ἐν τῷ ἄρθρῳ τρίτῳ αὐτοῦ χαρακτηρίζει ἅπαντα τὰ ποσὰ ταῦτα ἀδιακρίτως διὰ τῆς λέξεως ἀντιμισθίαν.

»Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ Ἐφετεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ὀρθῶς ἡρμήνευσε καὶ ἐφήρμοσε τοὺς σχετικοὺς νόμους, παραδεξάμενον, πρὸς προσδιορισμὸν τῆς συντάξεως τοῦ ἀναιρεσειβλήτου πρώην Γερουσιαστοῦ, ὄχι μόνον τὴν διὰ τοῦ ἄρθρου 79 τοῦ συντάγματος τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843 χορηγουμένην τοῖς Γερουσιασταῖς ἀποζημίωσιν ἐκ δραχ. 500, ἀλλὰ καὶ τὰ διὰ τῶν τῆς 27 Ὀκτωβρίου 1856 καὶ 2 Μαΐου 1860 νόμων χορηγούμενα ποσὰ λόγῳ συντάξεως καὶ λόγῳ ὑπερτιμήσεως ». — Πρβ. τὴν ἑπομένην §.

§ 772. *Σύνταξις Γερουσιαστῶν.* — Πῶς κανονίζεται τὸ περὶ συντάξεως δικαίωμα τῶν Γερουσιαστῶν, ἤτοι λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ ἐπιμίσθιον; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 150 τοῦ 1866, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 4, 6 § ά καὶ 9 τοῦ περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων νόμου ἐξάγεται, ὅτι ἡ σύνταξις ὁρίζεται μὲν κατὰ τὸν μέσον ὅρον τοῦ μισθοῦ καὶ τῶν ἐπιμισθίων τῆς τελευταίας τετραετίας τῆς ὑπηρεσίας, συνισταμένη δὲ μετὰ εἰκοσιπενταετῆ ὑπηρεσίαν εἰς εἰκοσιπέντε ἑκατοστὰ τοῦ μέσου ὅρου τούτου, προβαίνει κατ' ἔτος αὐξάνουσα κατὰ ἓν πεντηκοστὸν μέχρι ποσοῦ ἴσου τοῖς $^3/_4$ τοῦ μισθοῦ τοῦ τελευταίου ἔτους.

» Ἐπειδὴ οὐδεμία ἀντίφασις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν διατάξεων τούτων· διότι αἱ μὲν δύο πρῶται ὁρίζουσι τὸ μέτρον, καθ' ὃ μετρεῖται ἡ σύνταξις πρὶν ἢ φθάσῃ τὸν ἀνώτατον ὅρον αὐτῆς, ἡ δὲ

ἐννάτη ὁρίζει τὸν ὅρον τοῦτον, ὃν τὸ μέτρον ἐκεῖνο δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ· σαφὴς δὲ εἶναι ἡ αὐτὴ διάταξις καὶ ἀνεπίδεκτος πάσης ἀμφιβολίας· διότι ἂν ὁ νομοθέτης ἤθελε νὰ ἐκφράσῃ, ὅτι ὁ ἀνώτατος ὅρος τῆς συντάξεως συνίσταται εἰς τὰ τρία τέταρτα οὐ μόνον τοῦ μισθοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν διαρκῶν ἐπιμισθίων, ἤθελεν ἐπαναλάβει τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐννάτῃ διατάξει, ὡς ἐπανέλαβεν αὐτὸ ἐν τῇ ἕκτῃ.

« Ἐπειδὴ δι' ὑπηρεσίας εἴκοσι πέντε ἐτῶν ὁ ὑπάλληλος ἐξασφαλίζει ἀληθῶς μόνον τὴν ἐπὶ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ λογιζομένην σύνταξιν, καὶ οὐχὶ τὴν ἐπὶ τῶν ἐπιμισθίων, καθ' ὅσον ἡ μὲν ἀφαίρεσις τοῦ μισθοῦ δι' ἀποβολῆς ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἢ διὰ τοῦ ὑποβιβασμοῦ, μετὰ εἰκοσιπενταετῆ ὑπηρεσίαν δὲν δύναται κατὰ τὸ ἄρθρον 1 § γ' τοῦ νόμου νὰ ματαιώσῃ τὴν ἐπὶ τοῦ μισθοῦ λογιζομένην σύνταξιν, ἡ δὲ κατάργησις ἢ μετάβασις εἰς ἄλλον ὑπάλληλον μόνον τοῦ ἐπιμισθίου ἐπιφέρει μετὰ τετραετίαν καὶ τὴν ἀπώλειαν ὅλου τοῦ μέρους τῆς ἐπὶ τοῦ ἐπιμισθίου συντάξεως. Ἑπομένως καὶ ἐκ τούτου, ὅτι οὐδὲν βέβαιον δικαίωμα συντάξεως προσβάλλει ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ἀνωτάτου ὅρου τῆς συντάξεως εἰς τὰ τρία τέταρτα μόνον τοῦ μισθοῦ, ἔτι μᾶλλον καταφαίνεται τὸ ὀρθὸν τῆς ὑπὸ τοῦ Ἐφετείου γενομένης ἑρμηνείας τῆς ἐννάτης διατάξεως τοῦ νόμου περὶ συντάξεως τῶν ὑπαλλήλων, ὅστις, ὡς ἔχει, πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται κατ' ἀναλογίαν καὶ εἰς τοὺς Γερουσιαστάς. »—Πρβ. τὴν προηγουμένην §.

§ 773. *Βοηθοί.* — Οἱ ἁπλοῖ εἰς τὰ ὑπουργεῖα, μετὰ τὸ 1833, προσλαμβανόμενοι βοηθοὶ ἔχουσι δικαίωμα συντάξεως; Οὐχί, κατὰ τὴν 324 τοῦ 66 πολ. ἀπ. ΑΠ., κυροῦσαν τὴν 22825 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσαν·

« Ἐπειδὴ προκειμένου λόγου περὶ δημοσίων ὑπηρεσιῶν ἐπὶ τῆς Βασιλείας, δικαίωμα εἰς σύνταξιν ἔχουσι, κατὰ τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων νόμου, πάντες οἱ διὰ Βασιλικοῦ διατάγματος διορισθέντες, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν μόνοι οἱ ἐν αὐτῷ κατονομαζόμενοι, ἤτοι οἱ δημοδιδάσκαλοι ἀμφοτέρων τῶν φύλων καὶ οἱ ὑπογραμματεῖς, πρωτοκολλισταὶ καὶ γραφεῖς, οἱ εἰς δημόσια γραφεῖα δυνάμει τῶν κειμένων νόμων διοριζόμενοι· ἑπομένως κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην, συνδυασμένην τῷ α' ἄρθρῳ τοῦ ἀπὸ 22 Ἀπριλίου 1833 διατάγματος περὶ διορισμοῦ καὶ ὁρκοδοσίας τῶν ὑπαλλήλων, καθ' ὃ ἕκαστος διορισμὸς εἰς δημοσίαν θέσιν γίνεται διὰ διπλώματος ἐκδιδομένου ὑπὸ τῆς ἀρχῆς καὶ ἀποστελλομένου πρὸς τὸν διοριζόμενον, ὑπηρεσίαι ἄνευ τοιούτου διπλώματος, ἢ ὑπηρεσίαι οὐχὶ ὑπογραμματέως, πρωτοκολλιστοῦ

ἢ γραφέως, ἀλλὰ βοηθοῦ αὐτῶν, δὲν παρέχουσι δικαίωμα πρὸς σύνταξιν.

» Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, ὀρθῶς ἀπεφήνατο τὸ δικάσαν Ἐφετεῖον ἀρνηθὲν νὰ ἐπιδικάσῃ τῇ ἀναιρεσειούσῃ χήρᾳ σύνταξιν δι' ὑπηρεσίας, ἃς ὁ σύζυγος αὐτῆς παρέσχεν ὁμολογουμένως ὡς βοηθὸς γραφείου καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἄνευ διπλώματος, καὶ ἀνυπόστατοι εἰσὶ διὰ τοῦτο πάντες οἱ τῆς ἀναιρέσεως λόγοι. »

§ 774. *Υἱοθεσία.* — Τὰ θετὰ τέκνα ἔχουσι δικαίωμα συντάξεως; Ἀποφ. πολ. ΑΠ. 343 τοῦ 55, 53 τοῦ 64, 15 τοῦ 66, ἃς ὧδε.

§ 774[2]. *Οἱ ἀπολυθέντες μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐτῶν τῆς ὑπηρεσίας.* — Σύνταξιν λαμβάνει ὁ τὰ ὡρισμένα τῆς ὑπηρεσίας ἔτη συμπληρώσας· ἀδιάφορον δὲ ἂν μετατεθεὶς ἐκ τῆς θέσεως τοῦ ὑπουργικοῦ γραμματέως εἰς θέσιν ταμίου δὲν μετέβη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτὴν καὶ διὰ τοῦτο προεκλήθη ἡ ἀπόλυσις αὐτοῦ, διότι οὕτως ὑπεβιβάσθη. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 359 τοῦ 1866.

§ 774[3]. *Τὰ ἔτη τῆς ἐπαναστάσεως διπλασιάζονται;* — Τὸ ἔτος 1829 διπλασιάζεται εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τῆς συντάξεως κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ περὶ συντάξεως νόμου καὶ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ ἀπὸ 19 Αὐγούστου 1852 περὶ συντάξεως τοῦ στρατοῦ, δυνάμει τοῦ ὁποίου τὰ ἐν πολέμῳ ἔτη λογίζονται διπλᾶ, ὁ δὲ μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος πόλεμος ἔπαυσεν ἐντελῶς κατὰ τὴν 3 Φεβρουαρίου 1830 δυνάμει τοῦ τῆς αὐτῆς χρονολογίας πρωτοκόλλου, καὶ ἀδιάφορον ἂν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ὁ πόλεμος εἶχε καταπαύσει, διότι ἡ Ἑλλὰς εἶναι κράτος ἀδιαίρετον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 156 τοῦ 65.

§ 774[4]. Εἰς τὸν χρόνον τὸν πρὸς τὴν πολ. σύνταξιν ὑπολογιζόμενον ὑπολογίζεται καὶ ὁ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 253 τοῦ 65, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον παραδεξάμενον ἀφ' ἑνὸς διὰ τῆς δευτέρας αἰτιολογίας τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος διαρκῶς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐλάμβανεν ἑξήκοντα δραχμὰς κατὰ μῆνα λόγῳ ἐπιμισθίου, ὡς ἰατρὸς τῶν φυλακῶν, καὶ ὅτι διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ ἐπιμισθίου αὐτοῦ ὑπάρχει ἡ δέουσα πίστωσις ἐν τοῖς προϋπολογισμοῖς τοῦ Κράτους, καὶ ὑπολογίσαν ἀφ' ἑτέρου τὸ ἐπιμίσθιον αὐτὸ εἰς τὴν χορηγητέαν τῷ ἀναιρεσιβλήτῳ σύνταξιν, δὲν παρεβίασε τὸ ἄρθρ. 4 τοῦ περὶ τῶν πολιτικῶν συντάξεων νόμου, οὐδ' ἀπῃτεῖτο ἵνα ὑπολογισθῇ τὸ ἐπιμίσθιον αὐτὸ εἰς τὴν χορηγητέαν σύνταξιν, ὡς τὸ δημόσιον διατεί-

νεται, ἴδιον διάταγμα ἀναθέτον εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον τὸ ἔργον τῆς ἐπισκέψεως τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς, καθότι δὲν ἀμφισβητεῖται ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος ἦτο διωρισμένος διὰ διατάγματος ὡς ἰατρὸς τοῦ νομοῦ, ἡ δὲ ἐν ταῖς φυλακαῖς ὑπηρεσία του τῷ ἀνετέθη κατὰ παράτασιν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς κυρίας αὐτοῦ ὑπηρεσίας· ὥςτε δὲν ἀπῃτεῖτο ἴδιον διορισμοῦ διάταγμα, ἵνα τὸ ἐπιμίσθιον ὑπαχθῇ εἰς τὴν διάταξιν τοῦ εἰρημένου τετάρτου ἄρθρου.

» Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον διὰ τῆς πρώτης αἰτιολογίας τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὅτι εἰς τὴν χορηγητέαν τῷ ἀναιρεσιβλήτῳ σύνταξιν πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ καὶ ὁ ἀπὸ 7 Ἰανουαρίου 1832 μέχρις 7 Ἰουνίου 1833 χρόνος τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ὡς στρατιωτικοῦ ἰατροῦ δευτέρας τάξεως, ἐσφαλμένως ἐφήρμωσε, καὶ ψευδῶς ἡρμήνευσε τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων νόμου· διότι οὐδεμία διάταξις τοῦ νόμου αὐτοῦ ἢ ἑτέρου νόμου ὑπάρχει ὁρίζουσα, ὅτι ἡ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία πρέπει νὰ συνυπολογίζηται εἰς τὰ ἔτη τῶν πολιτικῶν ὑπηρεσιῶν, ὡς ἀπεναντίας ὁρίζεται εἰδικῶς ἐν ταῖς στρατιωτικαῖς συντάξεσιν ὁ συνυπολογισμὸς τῶν ὑπηρεσιῶν στρατιωτικῆς τε καὶ ναυτικῆς διὰ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ νόμου τῆς 19 Αὐγούστου 1852. ὅτι δὲ τοῦτο δὲν συμβαίνει εἰς τὰς πολιτικὰς συντάξεις βεβαιοῖ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου 3 τὸ πρῶτον ἐδάφιον, καθ' ὃ, εἰς τὸν χρόνον τῆς ὑπηρεσίας λογίζεται ἥ τε ἐπὶ τῆς Βασ. Κυβερνήσεως καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ὑπὲρ αὐτονομίας ἀγῶνος δημοσία ὑπηρεσία, χωρὶς νὰ ἀναφέρωνται στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ, τὸ δὲ 2 ἐδάφιον τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου λέγον *πολιτικὴ, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ ὑπηρεσία λογίζεται κατὰ τοὺς περὶ στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν συντάξεων νόμους*, δὲν ἐννοεῖ, εἰμὴ τὴν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος στρατιωτικὴν ἢ ναυτικὴν ὑπηρεσίαν, συνταυτίζον, δηλαδὴ, τὴν πολιτικὴν μετὰ τῆς στρατιωτικῆς ἢ ναυτικῆς ὑπηρεσίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τῆς ὁποίας, κατὰ τοὺς στρατιωτικοὺς ἢ ναυτικοὺς νόμους, διπλασιάζεται ὁ χρόνος· ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι ἐλλειπὲς λογικῆς ἐννοίας τὸ ἐδάφιον τοῦτο, λέγον, ὅτι ἡ πολιτικὴ ὑπηρεσία λογίζεται κατὰ τοὺς περὶ στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν συντάξεων νόμους· ἐνῷ περὶ αὐτῆς τῆς πολιτικῆς ὑπηρεσίας προνοεῖ ἰδίως ὁ αὐτὸς περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων νόμος. Ὅτι δὲ τοιαύτη εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ μνησθέντος ἄρθρου καθίσταται ἀναμφισβήτητον προσέτι ἔκ τε τῆς ἐκθ. τῆς εἰσηγητ. ἐπιτροπῆς καὶ τῆς συζητήσεως τῆς Βουλῆς (ὅρα πρακτικὰ Βουλῆς τοῦ 61 σελ. 326 καὶ 1025)· οὐδὲ δύναται νὰ συγχωνευθῇ ἄνευ διατάξεως νόμου ἡ ὑπηρεσία τῶν πολιτικῶν ὑπαλλή-

λων μὲ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν στρατιωτικῶν ἢ ναυτικῶν, ἀφοῦ ὑπάρχουσι καὶ χωριστὰ ταμεῖα δι' ἑκάστην τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν.»

§ 744 [5]. Πρβ. τὴν § 765 καὶ τὰς ἑπομένας § 769 ἑπ.

§ 774 [6]. *Τὰ ἔτη τῆς ἀπουσίας ὑπολογίζονται;* — Εἶναι βάσιμος ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ νὰ μὴ λογισθῇ ὡς χρόνος χορηγῶν δικαίωμα πρὸς σύνταξιν τὸ διάστημα, καθ' ὃ ὁ συνταξιοῦχος διετέλει ἀποδημῶν ἀδείᾳ τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ ἀορίστῳ χρόνῳ; Οὐχί, διότι τὰ ἄρθρα 15 καὶ 16 τοῦ περὶ συντάξεων νόμου δὲν ἀπαριθμοῦσι τὴν περίπτωσιν ταύτην μεταξὺ ἐκείνων, καθ' ἃς ἀποβάλλεται ἢ διακόπτεται τὸ πρὸς σύνταξιν δικαίωμα. Απ. πολ. ΑΠ. 156 τοῦ 1864.

§ 774 [7]. Ὁ χρόνος τῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐν ἀδείᾳ ἀπουσίας ὑπολογίζεται εἰς τὸν χρόνον τῆς συντάξεως; Ἂν ἐν τούτοις διωρίσθη ἕτερος εἰς τὴν θέσιν τοῦ λαβόντος τὴν ἄδειαν ἀπουσίας; Απ. πολ. ΑΠ. 69 τοῦ 65, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν Ἐφετῶν παραδέχεται ὡς ἀναμφισβήτητα τὰ ἑξῆς γεγονότα, 1) ὅτι ὁ Δεσποτόπουλος διωρίσθη κατὰ τὴν 13 Ἰανουαρίου 1829 καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ τῶν Εὐελπίδων· 2) ὁ αὐτὸς Δεσποτόπουλος ἀπὸ τοῦ 1850 μέχρι τῆς 13 Δεκεμβρίου 1853 εἶχε λάβει ἄδειαν ἀπουσίας διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἐπὶ ὡρισμένῳ χρόνῳ· 3) ὅτι ἔκτοτε ἐχορηγήθη εἰς τὸν αὐτὸν Δεσποτόπουλον ἀπεριόριστος ἀπουσίας ἄδεια, ὅπως διαμείνῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει χάριν ἰδιαιτέρων ὑποθέσεών του· 4) ὅτι διὰ τοῦ ἀπὸ 2 Ὀκτωβρίου 1854 Β. διατάγματος εἰς τὴν θέσιν τοῦ αὐτοῦ Δεσποτοπούλου ὡς καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν διωρίσθη ὁ Μιχαὴλ Σοφιανός, ἐπιφυλαττομένης τῆς Κυβερνήσεως νὰ ὁρίσῃ περὶ τοῦ αὐτοῦ Δεσποτοπούλου τὰ περαιτέρω μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του.

» Ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς 2 Ὀκτωβρίου 1854, ὅτε ἀντὶ τοῦ Δεσποτοπούλου διωρίσθη εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ὁ Σοφιανὸς καὶ ἡ Κυβέρνησις ἐπεφυλάχθη νὰ λάβῃ περὶ τοῦ Δεσποτοπούλου μέτρον μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του, οὗτος δὲν δύναται νὰ θεωρῆται ὡς ὑπάλληλος τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ὡς ἔχων τὰ πρὸς ἀπολαυὴν συντάξεως ἀπαιτούμενα παρὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων νόμου, διότι κατὰ τὸ εἰρημένον ἄρθρον δικαίωμα πρὸς σύνταξιν ἔχει ὁ διὰ Βασιλ. διατάγματος κατέχων δημοσίαν ἔμμισθον θέσιν καὶ τοιαύτην κατοχὴν δὲν εἶχε πλέον ὁ Δεσποτόπουλος, ἐκ δὲ τῆς ἐναντίας ἑρμηνείας ἤθελε προκύψει τὸ ἄτοπον τοῦ νὰ ἐπιβαρυνθῇ τὸ ταμεῖον

τῶν συντάξεων νὰ πληρώνῃ σύνταξιν διὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν θέσιν εἰς δύο διάφορα πρόσωπα.

» Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον ἡρμήνευσεν ἐσφαλμένως τὸ εἰρημένον ά ἄρθρον τοῦ ἀνωτέρω περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων νόμου, ὅπερ δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 τῆς πολ. δικονομίας. »

§ 774[7]. *Ἡλικία*.— Συντάξεως δικαίωμα ἔχουσι, μετὰ εἰκοσιπενταετῆ ὑπηρεσίαν, οἱ πρὸ τῆς ἡλικίας τῶν 60 ἐτῶν παραιτηθέντες, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ὅμως τῆς ἡλικίας ταύτης· ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς αἰτήσεως.—Ἀπ. πολ. Α.Π. 410 τοῦ 64, ἀναιροῦσα τὴν 22347 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. —Ψήφισμα ΡΟΕ τῆς Συνελεύσεως τοῦ 64.

§ 774[8]. Προκειμένου περὶ τοῦ πρὸς σύνταξιν δικαιώματος, ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἡλικίας τοῦ ὑπαλλήλου, ἀφ' ἧς ὁ χρόνος τῆς ὑπηρεσίας ἄρχεται, ἀποτελεῖ ἀναγκαῖον πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου στοιχεῖον. Διὸ καὶ αὐτεπαγγέλτως δύναται νὰ ἐξετασθῇ. Ἀπ. πολ. Α.Π. 13 τοῦ 67.

§ 774[9]. Κατὰ τοῦ περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ συνταξιούχου πιστοποιητικοῦ ἐπιτρέπεται ἡ διὰ τῶν νομίμων μέσων ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου, χωρὶς νὰ προσβληθῇ ὡς πλαστόν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 151 τοῦ 67, ἀναιροῦσα τὴν 402 τοῦ 66 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

Ἀπὸ πότε ἄρχεται ἡ σύνταξις; ὁ τόκος;

§ 774[10]. α) Ἡ σύνταξις τῶν ὑπαλλήλων ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς αἰτήσεως, ἂν δὲ αὕτη ἐγένετο εἰς μὴ ἁρμοδίαν ἀρχὴν, ἐπέρχεται ἁπλῆ ἀναβολὴ τῆς παραδοχῆς της, ἀλλὰ δὲν καθίσταται διὰ τοῦτο ἀπαράδεκτος. Ἀπ. πολ. Α.Π 210 τοῦ 66.

§ 774[11]. β) Ἡ σύνταξις ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς αἰτήσεως, ἀδιαφόρως ἂν τὴν αἴτησιν ταύτην ἀπεδέχθη ἢ ἀπέκρουσε τὸ γνωμοδοτικὸν συμβούλιον δι' ἔλλειψιν δικαιολογητικοῦ τινος ἐγγράφου. Ἀπ. πολ. 316 τοῦ 63, κυροῦσα τὴν 653 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 774[12]. *Ὁ τόκος δέ;*— Τόκος ἐπὶ τῆς συντάξεως ὀφείλεται ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀγωγῆς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 283 τοῦ 62 εἰς Εὑρ. κά σελ. 225. Ἀλλ' ὅταν τὸ δημόσιον ἔχῃ εὔλογον ἀφορμὴν νὰ μὴ δώσῃ εἴς τινα σύνταξιν, δὲν ὀφείλει, καταδικαζόμενον νὰ πληρώσῃ αὐτὴν, τόκον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 213 τοῦ 66. — Πρβ. τὰ ἐν λ. Ὑπερημερία § 58, 72, 77[3] ἐν ἐδαφίῳ ζ' (Εὑρ. τ. κά).

Υπολογισμὸς τῆς συντάξεως. Ἐπιμίσθια. Ἐπιδόματα.

§ 775. Ὑπολογισμὸς τοῦ ποσοῦ τῆς συντάξεως. Ὅρα Ἀπ. πολ. Α.Π. 156 τοῦ 65.

§ 776. Ὁ μισθὸς καὶ τὸ ἐπιμίσθιον, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων κανονίζεται ἡ σύνταξις, ὁρίζονται ὑπὸ τοῦ νόμου, ὃν καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος ὀφείλει νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ δικαστήριον. — Ὥστε καὶ ἂν τὸ δημόσιον δὲν ἠμφισβήτησε πρωτοδίκως τὸ ἐν τῇ ἀγωγῇ ἀναφερόμενον ἐπίδομα, ὡς ἐπιμίσθιον, τὸ δικαστήριον καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος κρίνει ἂν ὑπάρχῃ νόμος περὶ τούτου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 213 τοῦ 66.

§ 776. Τὸ χρηματικὸν ποσὸν, ὅπερ δίδεται εἰς τὸν διευθυντὴν τῶν ταχυδρομείων δυνάμει τοῦ ἄρθρου 29 τοῦ περὶ ὀργαν. τῶν ταχυδρομείων, δὲν λογίζεται ὡς ἐπιμίσθιον· ὅθεν δὲν ὑπολογίζεται εἰς τὴν σύνταξιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 213 τοῦ 66.

§ 778. Περὶ τῶν ἐπιμισθίων. Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 253 τοῦ 65,

§ 778α. *Πρόξενος*. — Ὁ γενικὸς πρόξενος, ὅστις ἐπιφορτίζεται νὰ διευθύνῃ προξενεῖον, μετατιθέμενος οὕτω, ποῖον συντάξεως ποσὸν λαμβάνει; Τὸ ἀνῆκον εἰς τὸν γενικὸν πρόξενον, κατὰ τὴν 251 τοῦ 62 πολ. ἀπ. ΑΠ., ἀναιροῦσαν τὴν 20451 τοῦ 62 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὸ 1 ἄρθρον τοῦ νόμου ΤΝΓ. περὶ ἐπιτίμων προξενικῶν βαθμῶν, ὁ βαθμὸς γενικοῦ προξένου δύναται νὰ ἀπονεμηθῇ ἐπὶ τιμῇ εἰς προϊστάμενον προξενείου, ὅστις κατεῖχεν ἤδη θέσιν γενικοῦ προξένου· ἤτοι δύναται εἰς τὸν ἔχοντα βαθμὸν γενικοῦ προξένου, καλούμενον δὲ νὰ προΐσταται οὐχὶ γενικοῦ προξενείου, ἀλλὰ προξενείου, νὰ διατηρηθῇ ὁ βαθμὸς, ὃν ἔχει, τοῦ γενικοῦ προξενείου· ἄρα ὁ κατὰ βαθμὸν ὑπάρχων γενικὸς πρόξενος δὲν παύει τοῦ νὰ ἦναι τοιοῦτος διοριζόμενος νὰ διευθύνῃ ἁπλοῦν προξενεῖον, ἀλλὰ διατηρεῖ τὸν βαθμόν του, οὐχὶ ἐκ τῆς νέας θέσεως, ἀλλ' ἐξ ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ τοῦ βαθμοῦ του ὡς τιμητικοῦ· κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ ἀπὸ 3 Αὐγούστου 1861 νόμου περὶ συντάξεων τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων, αἱ συντάξεις τῶν γενικῶν προξένων λογίζονται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μισθῶν τῶν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἰσοβάθμων αὐτοῖς ὑπαλλήλων, ὁ δὲ γενικὸς πρόξενος, κατὰ τὸ ἄρθρον 41 τοῦ ἀπὸ 25 Ὀκτωβρίου 1853 νόμου περὶ ὀργανισμοῦ τῶν προξενικῶν ἀρχῶν, ἔχει βαθμὸν τμηματάρχου πρώτης τάξεως. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του τὸ Ἐφετεῖον ἀφ' ἑνὸς μὲν βεβαιοῖ, ὅτι ὁ Δημ. Πα-

πιολάκης διετέλει γενικὸς πρόξενος ἐν Κερκύρᾳ, ἐκεῖθεν δὲ μετετέθη εἰς τὸ ἐν Σμύρνῃ προξενεῖον, ὅπου συγχρόνως τῷ διετηρήθη ἐπὶ τιμῇ ὁ αὐτὸς βαθμός, ὃν εἶχε, τοῦ γενικοῦ προξενείου· ἀφ' ἑτέρου δὲ βεβαιοῖ, ὅτι ἐκ τοῦ ἐναντίου μάλιστα ἐκ τῶν ὑπὸ χρονολογίαν 15 Φεβρουαρίου 1857 καὶ 28 Δεκεμβρίου 1860 πρὸς τὸν Παπιολάκην ἐγγράφων τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων, ἐν οἷς ὁ Παπιολάκης ἀναγνωρίζεται ὡς γενικὸς πρόξενος, βεβαιοῦται, ὅτι ὁ διορισμὸς αὐτοῦ εἰς τὸ ἐν Σμύρνῃ προξενεῖον ἐθεωρεῖτο σπουδαιότερος τοῦ τῆς Κερκύρας· ἄρα τὸ Ἐφετεῖον παραδεχόμενον, ὅτι ἡ σύνταξις τοῦ Παπιολάκη ἐλογίσθη ὀρθῶς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μισθοῦ τοῦ τμηματάρχου δευτέρας τάξεως, καθότι τοιοῦτον βαθμὸν εἶχεν ὁ Παπιολάκης, ἔθεσε διαστολήν, ἣν ὁ περὶ συντάξεως νόμος δὲν θέτει μεταξὺ βαθμοῦ γενικοῦ προξένου διευθύνοντος γενικὸν προξενεῖον καὶ γενικοῦ προξένου διευθύνοντος ἁπλῶς προξενεῖον, καὶ παρεβίασε τὰς ἄνω διατάξεις τῶν ἀναφερομένων νόμων, ὅπερ κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 7 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐπιφέρει ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως.»

Σημ. Πρβ. καὶ τὴν 283 τοῦ 62 πολιτ. ἀπόφ. ΑΠ. — Καὶ κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 239 τοῦ 67 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρ. Πάγου (ἐπικυροῦσαν τὴν 145 τοῦ 67 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.), αἱ συντάξεις τῶν προξένων καὶ ὑποπροξένων λογίζονται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μισθοῦ τῶν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἰσοβάθμων αὐτοῖς ὑπαλλήλων, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 41 τοῦ ἀπὸ 25 Ὀκτωβρίου 1853 ὁ πρόξενος ἔχει βαθμὸν τμηματάρχου β' τάξεως· ἄρα πρόξενος μετατεθεὶς εἰς ὑποπροξενεῖον, ὅπως διευθύνῃ αὐτὸ διατηρῶν τὸν βαθμὸν τοῦ προξένου, ἔχει δικαίωμα συντάξεως ἀνηκούσης εἰς πρόξενον.

Παραγραφή (1).

§ 779. α) Αἱ περὶ συντάξεως αἰτήσεις παραγράφονται κατὰ τὸ ἄρθρον 79 τοῦ λογιστικοῦ νόμου, ἐντὸς τριῶν ἐτῶν, ὅταν πρὸ τῆς παρελεύσεως αὐτῶν δὲν ἀπητήθησαν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 62 τοῦ 64, περὶ ἧς ἐν § 208, 212².

§ 780, β) Ἡ παραγραφὴ ἡ ὁριζομένη διὰ τοῦ λογιστικοῦ νόμου ὡς πρὸς τὰς συντάξεις, ὧν ἡ πληρωμὴ δὲν ἐζητήθη ἐπὶ τρία κατὰ συνέχειαν ἔτη ἀπὸ τῆς τελευταίας πληρωμῆς, δὲν ἐφαρμόζεται, ὅταν ἡ διὰ τῆς ἀγωγῆς ζητουμένη σύνταξις ἦναι ἀρχαιοτέρα τοῦ νόμου ἐκείνου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 34 τοῦ 67.

(1) Πρβ. τὰ ἐν λ. Ὑπουργεῖον Οἰκ. § 199 — 207 ἐπ.

Δικαιολογητικὰ ἔγγραφα. Αἴτησις θεραπείας.

§ 781. Ὁ συνταξιοῦχος, ὑποβαλὼν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ κλάδου του, αἴτησιν περὶ συντάξεως, δὲν ὀφείλει νὰ κάμῃ ἑτέραν περὶ θεραπείας αἴτησιν. (Σημ. ἐπρόκειτο περὶ συντάξεως διδασκάλου, ὑποβαλόντος τὴν αἴτησίν του εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλ. ὑπουργ.). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 127 τοῦ 67, κυροῦσα τὴν 26122 τοῦ 66 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 782. Τὰ δικαστήρια ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐκτιμήσωσι τὰ περὶ συντάξεως ἔγγραφα, καίτοι ἐκτιμηθέντα οὕτως ἢ ἄλλως ἀπὸ τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 127 τοῦ 67.

§ 783. Ἡ μὴ ἐπισύναψις τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων ἐν τῇ περὶ συντάξεως αἰτήσει δὲν ματαιώνει τὴν ἀρχὴν τοῦ ἄρθρου 26 τοῦ περὶ συντάξεως νόμου, καθ' ἣν ἡ σύνταξις ἄρχεται διὰ τὰ ἐκτὸς τῆς ὑπηρεσίας πρόσωπα ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν ἁρμόδιον ὑπουργὸν ἀναφορᾶς των. Ἡ μὴ ἐπισύναψις τῶν ἐγγράφων ἐπιφέρει ἁπλῶς βραδύτητα τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ δικαιώματος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 23 τοῦ 67, κυροῦσα τὴν 737 τοῦ 66 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 784. Ἀποκλείεται ἡ εἰς τὰ δικαστήρια προσφυγή, ὅταν ὁ σύνταξιν αἰτῶν δὲν συνῆψεν ἅπαντα τὰ δικαιολογητικὰ αὐτοῦ ἔγγραφα εἰς τὴν ἀναφοράν του πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν συντάξεων ἐπιτροπήν; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 316 τοῦ 63, κυροῦσα τὴν 653 τοῦ 63 ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 785. Πρβ. τὰς ἑπ. §§ 785 ἑπ.

Μέσα ἀποδείξεως μετὰ τὸ ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως.

§ 785[a]. Ἂν ὁ σύνταξιν ἀπαιτῶν ὑπέβαλε τὴν περὶ συντάξεως αἴτησίν του μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων ἀποδείξεων πρὸ τοῦ ψηφίσματος τῆς τελευταίας Ἐθνοσυνελεύσεως, ἐφαρμόζεται ὁ νόμος οὗτος ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ἐκείνης ὡς πρὸς τ' ἀποδεικτικὰ μέσα; ἤτοι, μαρτυρικὸν βεβαιοῦν ὑπηρεσίαν τοῦ 1829 λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων, ὅταν ἡ μὲν περὶ συντάξεως αἴτησις ὑπεβλήθη πρὸ τοῦ ψηφίσματος, ἡ δὲ δίκη ἐγένετο μετ' αὐτό; — Τὸ ψήφισμα ἔχει ἐνταῦθα ἀναδρομικὴν δύναμιν; Δὲν ἔχει ἀναδρομικὴν ἰσχὺν καὶ τὸ μαρτυρικὸν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ἀπεφήνατο ὁ Ἀρ. Πάγος διὰ τῆς 3 τοῦ 1864 ἀποφάσεώς του (δι' ἧς κυροῦται ἡ τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. 23356). — Πρβ. Φέδερ. ἐν Εὐρ. λ. Νόμος σελ. 131, καὶ τὰς ἑπομένας §§.

§ 786. Ἀποδεικτικὰ μέσα παρουσιασθέντα εἰς τὴν ἀρχὴν πρὸ τοῦ διατάγματος τῆς πρώτης Μαΐου 1864, κρίνονται κατὰ τὸ

ὑπὸ τοῦ νόμου τούτου τροπολογηθὲν διάταγμα τῆς 24 Αὐγούστου 1861, μὴ ἔχοντος τοῦ νεωτέρου νόμου ἀναδρομικὴν ἰσχύν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 26 τοῦ 65, 423 τοῦ 65 καὶ 71 τοῦ 67 (1).

Κατάσχεσις. Συμψηφισμός.

§ 787. Συμψηφισμὸς ἢ κατάσχεσις χωρεῖ ἐπὶ τῆς συντάξεως (2); Παρατηρητέον ὅτι,

α) Ὅταν διὰ νόμου τινὸς ὁρίζεται ὅτι ὁ .... θέλει λαμβάνει ποσόν τι ὡς σύνταξιν, ἥτις θέλει συμψηφίζεσθαι πρὸς τὰς στρατιωτικὰς ἀποδοχάς, ἃς λαμβάνει, *κατάσχεσις ἐπ' αὐτῶν δὲν χωρεῖ* κατὰ τὰ ἄρθρα 21—26 τοῦ περὶ συντάξεως νόμου τοῦ 52, ἐκτὸς τῶν ἐν αὐτοῖς ὡρισμένων περιπτώσεων. Ἀδιάφορον δέ, ἂν ὁ κατασχὼν εἶχε προηγουμένως κατάσχεσιν ἐπὶ τῶν μισθῶν τοῦ ἀντιδίκου του. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 18526 τοῦ 60. Ἀλλ' ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν εἶναι πλέον ἐφαρμοστέα ὡς ἐκ τῶν ἑπομένων προκύπτει.

β) Τὸ ἄρθρον 25 τοῦ ἀπὸ 19 Αὐγούστου 1852 ὑπ' ἀριθ. 200 νόμου, καθ' ὃ αἱ στρατιωτικαὶ συντάξεις καὶ ἀποδοχαὶ δὲν παραχωροῦνται, οὐδὲ κατάσχονται, ἐκτὸς ἂν πρόκηται περὶ διατροφῆς συζύγου, τέκνων καὶ γονέων, ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 125 τοῦ ἀπὸ 1 Ὀκτωβρίου 1852 ὑπ' ἀριθ. 212 νόμου, καθ' ὃ καὶ διὰ χρέη πρὸς τὸ δημόσιον συγχωρεῖται ἡ κατάσχεσις τῶν συντάξεων παντὸς ποσοῦ μέχρι τοῦ ἑνὸς τετάρτου αὐτῶν. Ὅτι δὲ ἡ μεταγενεστέρα αὕτη διάταξις ἀφορᾷ καὶ τὰς στρατιωτικὰς συντάξεις, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἄρθρου 121 τοῦ αὐτοῦ νόμου, ἐνῷ ἀναφέφέρονται ῥητῶς καὶ αἱ τοιαῦται σύνταξεις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 253 τοῦ 57.

γ) Τὸ ἐν Ἀθ. Ἐφετεῖον (ἀπ. 21399 τοῦ 63) ἀπεφήνατο ὅτι χωρεῖ συμψηφισμὸς κατὰ τοῦ καθυστερήσαντος ποσοῦ τῆς συντάξεως, καὶ ἂν κατὰ τὸ διάστημα τῆς καθυστερήσεως ταύτης ὁ συνταξιοῦχος (στρατιωτικὸς) ἔζη δανειζόμενος. Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ Ἐφετεῖον ἐφήρμοσε τὰ περὶ διατροφῆς ὡρισμένα (Εὑρ. λ. Συνυποσχετικὸν σ. 288 σημ. 3 καὶ λ. Συναίνεσις σ. 404).—Ζη-

(1) Τὸ διάταγμα τῆς πρώτης Μαΐου 1864 δὲν ἔχει ἀναδρομικὴν δύναμιν ἐπὶ τῶν ἤδη εἰσαχθεισῶν, μετὰ τῶν προσηκουσῶν ἀποδείξεων, αἰτήσεων περὶ συντάξεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 71 τοῦ 67, κυροῦσα τὴν 1121 (25924) ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

(2) Πρβ. Δαλλ. λ. pension ἀρ. 204.

ρῶν καὶ ὀρφανῶν τῶν Γερουσιαστῶν, καθ' ὃν ὡς μέγιστος ὅρος τῆς συντάξεως τῶν Γερουσιαστῶν λογίζεται τὸ ποσὸν τῶν 500 δραχμῶν καὶ ἐκρατεῖτο 4 τοῖς $^0/_0$ καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν προμνησθέντων ποσῶν, ἅπερ ἐμφαίνουσιν, ὅτι καὶ αἱ τρεῖς εἰρημέναι χορηγίαι πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν πρὸς προσδιορισμὸν τῆς συντάξεως, διότι ἄλλως μὴ δυναμένης ταύτης νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ τρία τέταρτα τοῦ μισθοῦ ἢ τῆς ἀποζημιώσεως, οὐδέποτε ὁ ἀνώτατος ὅρος τῆς συντάξεως τῶν Γερουσιαστῶν ἠδύνατο νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ποσὸν τῶν 500 δραχ. καὶ δὲν θὰ ἐκρατοῦντο 4 τοῖς $^0/_0$ καὶ ἐκ τοῦ λόγῳ συντάξεως διδομένου ποσοῦ. Τελευταῖον δὲ ἡ προειρημένη λογικὴ ἑρμηνεία περὶ τοῦ ὅτι ὅλα τὰ εἰρημένα ποσὰ πρέπει νὰ λογισθῶσιν ἐξ ἴσου *ἀντὶ μισθοῦ* πρὸς λογισμὸν τῆς συντάξεως τῶν Γερουσιαστῶν, καθιεροῦται καὶ διὰ ῥητῆς διατάξεως τοῦ αὐτοῦ περὶ ἀπονομῆς συντάξεως τῶν Γερουσιαστῶν προειρημένου νόμου, καθότι οὗτος ἐν τῷ ἄρθρῳ τρίτῳ αὐτοῦ χαρακτηρίζει ἅπαντα τὰ ποσὰ ταῦτα ἀδιακρίτως διὰ τῆς λέξεως ἀντιμισθίαν.

»Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ Ἐφετεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ὀρθῶς ἡρμήνευσε καὶ ἐφήρμοσε τοὺς σχετικοὺς νόμους, παραδεξάμενον, πρὸς προσδιορισμὸν τῆς συντάξεως τοῦ ἀναιρεσειβλήτου πρώην Γερουσιαστοῦ, ὄχι μόνον τὴν διὰ τοῦ ἄρθρου 79 τοῦ συντάγματος τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843 χορηγουμένην τοῖς Γερουσιασταῖς ἀποζημίωσιν ἐκ δραχ. 500, ἀλλὰ καὶ τὰ διὰ τῶν τῆς 27 Ὀκτωβρίου 1856 καὶ 2 Μαΐου 1860 νόμων χορηγούμενα ποσὰ λόγῳ συντάξεως καὶ λόγῳ ὑπερτιμήσεως ». — Πρβ. τὴν ἑπομένην §.

§ 772. *Σύνταξις Γερουσιαστῶν.* — Πῶς κανονίζεται τὸ περὶ συντάξεως δικαίωμα τῶν Γερουσιαστῶν, ἤτοι λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ ἐπιμίσθιον; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 150 τοῦ 1866, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 4, 6 § ά καὶ 9 τοῦ περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων νόμου ἐξάγεται, ὅτι ἡ σύνταξις ὁρίζεται μὲν κατὰ τὸν μέσον ὅρον τοῦ μισθοῦ καὶ τῶν ἐπιμισθίων τῆς τελευταίας τετραετίας τῆς ὑπηρεσίας, συνισταμένη δὲ μετὰ εἰκοσιπενταετῆ ὑπηρεσίαν εἰς εἰκοσιπέντε ἑκατοστὰ τοῦ μέσου ὅρου τούτου, προβαίνει κατ' ἔτος αὐξάνουσα κατὰ ἓν πεντηκοστὸν μέχρι ποσοῦ ἴσου τοῖς $^3/_4$ τοῦ μισθοῦ τοῦ τελευταίου ἔτους.

» Ἐπειδὴ οὐδεμία ἀντίφασις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν διατάξεων τούτων· διότι αἱ μὲν δύο πρῶται ὁρίζουσι τὸ μέτρον, καθ' ὃ μετρεῖται ἡ σύνταξις πρὶν ἢ φθάσῃ τὸν ἀνώτατον ὅρον αὐτῆς, ἡ δὲ

ἐννάτη ὁρίζει τὸν ὅρον τοῦτον, ὃν τὸ μέτρον ἐκεῖνο δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ· σαφὴς δὲ εἶναι ἡ αὐτὴ διάταξις καὶ ἀνεπίδεκτος πάσης ἀμφιβολίας· διότι ἂν ὁ νομοθέτης ἤθελε νὰ ἐκφράσῃ, ὅτι ὁ ἀνώτατος ὅρος τῆς συντάξεως συνίσταται εἰς τὰ τρία τέταρτα οὐ μόνον τοῦ μισθοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν διαρκῶν ἐπιμισθίων, ἤθελεν ἐπαναλάβει τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐννάτῃ διατάξει, ὡς ἐπανέλαβεν αὐτὸ ἐν τῇ ἕκτῃ.

» Ἐπειδὴ δι' ὑπηρεσίας εἴκοσι πέντε ἐτῶν ὁ ὑπάλληλος ἐξασφαλίζει ἀληθῶς μόνον τὴν ἐπὶ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ λογιζομένην σύνταξιν, καὶ οὐχὶ τὴν ἐπὶ τῶν ἐπιμισθίων, καθ' ὅσον ἡ μὲν ἀφαίρεσις τοῦ μισθοῦ δι' ἀποβολῆς ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἢ διὰ τοῦ ὑποβιβασμοῦ, μετὰ εἰκοσιπενταετῆ ὑπηρεσίαν δὲν δύναται κατὰ τὸ ἄρθρον 1 § γ' τοῦ νόμου νὰ ματαιώσῃ τὴν ἐπὶ τοῦ μισθοῦ λογιζομένην σύνταξιν, ἡ δὲ κατάργησις ἢ μετάβασις εἰς ἄλλον ὑπάλληλον μόνον τοῦ ἐπιμισθίου ἐπιφέρει μετὰ τετραετίαν καὶ τὴν ἀπώλειαν ὅλου τοῦ μέρους τῆς ἐπὶ τοῦ ἐπιμισθίου συντάξεως. Ἑπομένως καὶ ἐκ τούτου, ὅτι οὐδὲν βέβαιον δικαίωμα συντάξεως προσβάλλει ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ἀνωτάτου ὅρου τῆς συντάξεως εἰς τὰ τρία τέταρτα μόνον τοῦ μισθοῦ, ἔτι μᾶλλον καταφαίνεται τὸ ὀρθὸν τῆς ὑπὸ τοῦ Ἐφετείου γενομένης ἑρμηνείας τῆς ἐννάτης διατάξεως τοῦ νόμου περὶ συντάξεως τῶν ὑπαλλήλων, ὅστις, ὡς ἔχει, πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται κατ' ἀναλογίαν καὶ εἰς τοὺς Γερουσιαστάς. »—Πρβ. τὴν προηγουμένην §.

§ 773. *Βοηθοί.* — Οἱ ἁπλοῖ εἰς τὰ ὑπουργεῖα, μετὰ τὸ **1833**, προσλαμβανόμενοι βοηθοὶ ἔχουσι δικαίωμα συντάξεως; Οὐχὶ, κατὰ τὴν **324** τοῦ **66** πολ. ἀπ. ΑΠ., κυροῦσαν τὴν **22825** ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσαν·

« Ἐπειδὴ προκειμένου λόγου περὶ δημοσίων ὑπηρεσιῶν ἐπὶ τῆς Βασιλείας, δικαίωμα εἰς σύνταξιν ἔχουσι, κατὰ τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων νόμου, πάντες οἱ διὰ Βασιλικοῦ διατάγματος διορισθέντες, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν μόνοι οἱ ἐν αὐτῷ κατονομαζόμενοι, ἤτοι οἱ δημοδιδάσκαλοι ἀμφοτέρων τῶν φύλων καὶ οἱ ὑπογραμματεῖς, πρωτοκολλισταὶ καὶ γραφεῖς, οἱ εἰς δημόσια γραφεῖα δυνάμει τῶν κειμένων νόμων διοριζόμενοι· ἑπομένως κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην, συνδυασμένην τῷ ά ἄρθρῳ τοῦ ἀπὸ 22 Ἀπριλίου 1833 διατάγματος περὶ διορισμοῦ καὶ ὁρκοδοσίας τῶν ὑπαλλήλων, καθ' ὃ ἕκαστος διορισμὸς εἰς δημοσίαν θέσιν γίνεται διὰ διπλώματος ἐκδιδομένου ὑπὸ τῆς ἀρχῆς καὶ ἀποστελλομένου πρὸς τὸν διοριζόμενον, ὑπηρεσίαι ἄνευ τοιούτου διπλώματος, ἢ ὑπηρεσίαι οὐχὶ ὑπογραμματέως, πρωτοκολλιστοῦ

ἢ γραφέως, ἀλλὰ βοηθοῦ αὐτῶν, δὲν παρέχουσι δικαίωμα πρὸς σύνταξιν.

» Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, ὀρθῶς ἀπεφήνατο τὸ δικάσαν Ἐφετεῖον ἀρνηθὲν νὰ ἐπιδικάσῃ τῇ ἀναιρεσειούσῃ χήρᾳ σύνταξιν δι' ὑπηρεσίας, ἃς ὁ σύζυγος αὐτῆς παρέσχεν ὁμολογουμένως ὡς βοηθὸς γραφείου καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἄνευ διπλώματος, καὶ ἀνυπόστατοι εἰσὶ διὰ τοῦτο πάντες οἱ τῆς ἀναιρέσεως λόγοι. »

§ 774. *Υἱοθεσία.* — Τὰ θετὰ τέκνα ἔχουσι δικαίωμα συντάξεως; Ἀποφ. πολ. ΑΠ. 343 τοῦ 55, 53 τοῦ 64, 15 τοῦ 66, ἃς ὧδε.

§ 774². *Οἱ ἀπολυθέντες μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐτῶν τῆς ὑπηρεσίας.* — Σύνταξιν λαμβάνει ὁ τὰ ὡρισμένα τῆς ὑπηρεσίας ἔτη συμπληρώσας· ἀδιάφορον δὲ ἂν μετατεθεὶς ἐκ τῆς θέσεως τοῦ ὑπουργικοῦ γραμματέως εἰς θέσιν ταμίου δὲν μετέβη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτὴν καὶ διὰ τοῦτο προεκλήθη ἡ ἀπόλυσις αὐτοῦ, διότι οὕτως ὑπεβιβάσθη. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 359 τοῦ 1866.

§ 774³. *Τὰ ἔτη τῆς ἐπαναστάσεως διπλασιάζονται;* — Τὸ ἔτος 1829 διπλασιάζεται εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τῆς συντάξεως κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ περὶ συντάξεως νόμου καὶ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ ἀπὸ 19 Αὐγούστου 1852 περὶ συντάξεως τοῦ στρατοῦ, δυνάμει τοῦ ὁποίου τὰ ἐν πολέμῳ ἔτη λογίζονται διπλᾶ, ὁ δὲ μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος πόλεμος ἔπαυσεν ἐντελῶς κατὰ τὴν 3 Φεβρουαρίου 1830 δυνάμει τοῦ τῆς αὐτῆς χρονολογίας πρωτοκόλλου, καὶ ἀδιάφορον ἂν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ὁ πόλεμος εἶχε καταπαύσει, διότι ἡ Ἑλλὰς εἶναι κράτος ἀδιαίρετον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 156 τοῦ 65.

§ 774⁴. Εἰς τὸν χρόνον τὸν πρὸς τὴν πολ. σύνταξιν ὑπολογιζόμενον ὑπολογίζεται καὶ ὁ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 253 τοῦ 65, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον παραδεξάμενον ἀφ' ἑνὸς διὰ τῆς δευτέρας αἰτιολογίας τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος διαρκῶς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐλάμβανεν ἑξήκοντα δραχμὰς κατὰ μῆνα λόγῳ ἐπιμισθίου, ὡς ἰατρὸς τῶν φυλακῶν, καὶ ὅτι διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ ἐπιμισθίου αὐτοῦ ὑπάρχει ἡ δέουσα πίστωσις ἐν τοῖς προϋπολογισμοῖς τοῦ Κράτους, καὶ ὑπολογίσαν ἀφ' ἑτέρου τὸ ἐπιμίσθιον αὐτὸ εἰς τὴν χορηγητέαν τῷ ἀναιρεσιβλήτῳ σύνταξιν, δὲν παρεβίασε τὸ ἄρθρ. 4 τοῦ περὶ τῶν πολιτικῶν συντάξεων νόμου, οὐδ' ἀπῃτεῖτο ἵνα ὑπολογισθῇ τὸ ἐπιμίσθιον αὐτὸ εἰς τὴν χορηγητέαν σύνταξιν, ὡς τὸ δημόσιον διατεί-

νεται, ἴδιον διάταγμα ἀναθέτον εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον τὸ ἔργον τῆς ἐπισκέψεως τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς, καθότι δὲν ἀμφισβητεῖται ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος ἦτο διωρισμένος διὰ διατάγματος ὡς ἰατρὸς τοῦ νομοῦ, ἡ δὲ ἐν ταῖς φυλακαῖς ὑπηρεσία του τῷ ἀνετέθη κατὰ παράτασιν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς κυρίας αὐτοῦ ὑπηρεσίας· ὥςτε δὲν ἀπῃτεῖτο ἴδιον διορισμοῦ διάταγμα, ἵνα τὸ ἐπιμίσθιον ὑπαχθῇ εἰς τὴν διάταξιν τοῦ εἰρημένου τετάρτου ἄρθρου.

» Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον διὰ τῆς πρώτης αἰτιολογίας τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὅτι εἰς τὴν χορηγητέαν τῷ ἀναιρεσιβλήτῳ σύνταξιν πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ καὶ ὁ ἀπὸ 7 Ἰανουαρίου 1832 μέχρις 7 Ἰουνίου 1833 χρόνος τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ὡς στρατιωτικοῦ ἰατροῦ δευτέρας τάξεως, ἐσφαλμένως ἐφήρμωσε, καὶ ψευδῶς ἡρμήνευσε τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων νόμου· διότι οὐδεμία διάταξις τοῦ νόμου αὐτοῦ ἢ ἑτέρου νόμου ὑπάρχει ὁρίζουσα, ὅτι ἡ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία πρέπει νὰ συνυπολογίζηται εἰς τὰ ἔτη τῶν πολιτικῶν ὑπηρεσιῶν, ὡς ἀπεναντίας ὁρίζεται εἰδικῶς ἐν ταῖς στρατιωτικαῖς συντάξεσιν ὁ συνυπολογισμὸς τῶν ὑπηρεσιῶν στρατιωτικῆς τε καὶ ναυτικῆς διὰ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ νόμου τῆς 19 Αὐγούστου 1852. ὅτι δὲ τοῦτο δὲν συμβαίνει εἰς τὰς πολιτικὰς συντάξεις βεβαιοῖ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου 3 τὸ πρῶτον ἐδάφιον, καθ' ὃ, εἰς τὸν χρόνον τῆς ὑπηρεσίας λογίζεται ἥ τε ἐπὶ τῆς Βασ. Κυβερνήσεως καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ὑπὲρ αὐτονομίας ἀγῶνος δημοσία ὑπηρεσία, χωρὶς νὰ ἀναφέρωνται στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ, τὸ δὲ 2 ἐδάφιον τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου λέγον *πολιτικὴ, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ ὑπηρεσία λογίζεται κατὰ τοὺς περὶ στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν συντάξεων νόμους*, δὲν ἐννοεῖ, εἰμὴ τὴν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος στρατιωτικὴν ἢ ναυτικὴν ὑπηρεσίαν, συνταυτίζον, δηλαδὴ, τὴν πολιτικὴν μετὰ τῆς στρατιωτικῆς ἢ ναυτικῆς ὑπηρεσίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τῆς ὁποίας, κατὰ τοὺς στρατιωτικοὺς ἢ ναυτικοὺς νόμους, διπλασιάζεται ὁ χρόνος· ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι ἐλλειπὲς λογικῆς ἐννοίας τὸ ἐδάφιον τοῦτο, λέγον, ὅτι ἡ πολιτικὴ ὑπηρεσία λογίζεται κατὰ τοὺς περὶ στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν συντάξεων νόμους· ἐνῷ περὶ αὐτῆς τῆς πολιτικῆς ὑπηρεσίας προνοεῖ ἰδίως ὁ αὐτὸς περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων νόμος. Ὅτι δὲ τοιαύτη εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ μνησθέντος ἄρθρου καθίσταται ἀναμφισβήτητον προσέτι ἔκ τε τῆς ἐκθ. τῆς εἰσηγητ. ἐπιτροπῆς καὶ τῆς συζητήσεως τῆς Βουλῆς (ὅρα πρακτικὰ Βουλῆς τοῦ 61 σελ. 326 καὶ 1025)· οὐδὲ δύναται νὰ συγχωνευθῇ ἄνευ διατάξεως νόμου ἡ ὑπηρεσία τῶν πολιτικῶν ὑπαλλή-

λων μὲ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν στρατιωτικῶν ἢ ναυτικῶν, ἀφοῦ ὑπάρχουσι καὶ χωριστὰ ταμεῖα δι' ἑκάστην τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν.»

§ 744 [5]. Πρβ. τὴν § 765 καὶ τὰς ἑπομένας § 769 ἑπ.

§ 774 [6]. *Τὰ ἔτη τῆς ἀπουσίας ὑπολογίζονται;* — Εἶναι βάσιμος ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ νὰ μὴ λογισθῇ ὡς χρόνος χορηγῶν δικαίωμα πρὸς σύνταξιν τὸ διάστημα, καθ' ὃ ὁ συνταξιοῦχος διετέλει ἀποδημῶν ἀδείᾳ τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ ἀορίστῳ χρόνῳ; Οὐχί, διότι τὰ ἄρθρα 15 καὶ 16 τοῦ περὶ συντάξεων νόμου δὲν ἀπαριθμοῦσι τὴν περίπτωσιν ταύτην μεταξὺ ἐκείνων, καθ' ἃς ἀποβάλλεται ἢ διακόπτεται τὸ πρὸς σύνταξιν δικαίωμα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 156 τοῦ 1864.

§ 774 [7]. Ὁ χρόνος τῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐν ἀδείᾳ ἀπουσίας ὑπολογίζεται εἰς τὸν χρόνον τῆς συντάξεως; Ἂν ἐν τούτοις διωρίσθη ἕτερος εἰς τὴν θέσιν τοῦ λαβόντος τὴν ἄδειαν ἀπουσίας; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 69 τοῦ 65, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν Ἐφετῶν παραδέχεται ὡς ἀναμφισβήτητα τὰ ἑξῆς γεγονότα, 1) ὅτι ὁ Δεσποτόπουλος διωρίσθη κατὰ τὴν 13 Ἰανουαρίου 1829 καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ τῶν Εὐελπίδων· 2) ὁ αὐτὸς Δεσποτόπουλος ἀπὸ τοῦ 1850 μέχρι τῆς 13 Δεκεμβρίου 1853 εἶχε λάβει ἄδειαν ἀπουσίας διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἐπὶ ὡρισμένῳ χρόνῳ· 3) ὅτι ἔκτοτε ἐχορηγήθη εἰς τὸν αὐτὸν Δεσποτόπουλον ἀπεριόριστος ἀπουσίας ἄδεια, ὅπως διαμείνῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει χάριν ἰδιαιτέρων ὑποθέσεών του· 4) ὅτι διὰ τοῦ ἀπὸ 2 Ὀκτωβρίου 1854 Β. διατάγματος εἰς τὴν θέσιν τοῦ αὐτοῦ Δεσποτοπούλου ὡς καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν διωρίσθη ὁ Μιχαὴλ Σοφιανός, ἐπιφυλαττομένης τῆς Κυβερνήσεως νὰ ὁρίσῃ περὶ τοῦ αὐτοῦ Δεσποτοπούλου τὰ περαιτέρω μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του.

» Ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς 2 Ὀκτωβρίου 1854, ὅτε ἀντὶ τοῦ Δεσποτοπούλου διωρίσθη εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ὁ Σοφιανὸς καὶ ἡ Κυβέρνησις ἐπεφυλάχθη νὰ λάβῃ περὶ τοῦ Δεσποτοπούλου μέτρον μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του, οὗτος δὲν δύναται νὰ θεωρῆται ὡς ὑπάλληλος τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ὡς ἔχων τὰ πρὸς ἀπολαυὴν συντάξεως ἀπαιτούμενα παρὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων νόμου, διότι κατὰ τὸ εἰρημένον ἄρθρον δικαίωμα πρὸς σύνταξιν ἔχει ὁ διὰ Βασιλ. διατάγματος κατέχων δημοσίαν ἔμμισθον θέσιν καὶ τοιαύτην κατοχὴν δὲν εἶχε πλέον ὁ Δεσποτόπουλος, ἐκ δὲ τῆς ἐναντίας ἑρμηνείας ἤθελε προκύψει τὸ ἄτοπον τοῦ νὰ ἐπιβαρυνθῇ τὸ ταμεῖον

τῶν συντάξεων νὰ πληρώνῃ σύνταξιν διὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν θέσιν εἰς δύο διάφορα πρόσωπα.

» Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον ἡρμήνευσεν ἐσφαλμένως τὸ εἰρημένον ά ἄρθρον τοῦ ἀνωτέρω περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων νόμου, ὅπερ δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 τῆς πολ. δικονομίας. »

§ 774[7]. *Ἡλικία.*— Συντάξεως δικαίωμα ἔχουσι, μετὰ εἰκοσιπενταετῆ ὑπηρεσίαν, οἱ πρὸ τῆς ἡλικίας τῶν 60 ἐτῶν παραιτηθέντες, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ὅμως τῆς ἡλικίας ταύτης· ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς αἰτήσεως.—Απ. πολ. Α.Π. 410 τοῦ 64, ἀναιροῦσα τὴν 22347 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. —Ψήφισμα ΡΟΕ τῆς Συνελεύσεως τοῦ 64.

§ 774[8]. Προκειμένου περὶ τοῦ πρὸς σύνταξιν δικαιώματος, ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἡλικίας τοῦ ὑπαλλήλου, ἀφ' ἧς ὁ χρόνος τῆς ὑπηρεσίας ἄρχεται, ἀποτελεῖ ἀναγκαῖον πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου στοιχεῖον. Διὸ καὶ αὐτεπαγγέλτως δύναται νὰ ἐξετασθῇ. Ἀπ. πολ. Α.Π. 13 τοῦ 67.

§ 774[9]. Κατὰ τοῦ περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ συνταξιούχου πιστοποιητικοῦ ἐπιτρέπεται ἡ διὰ τῶν νομίμων μέσων ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου, χωρὶς νὰ προσβληθῇ ὡς πλαστόν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 151 τοῦ 67, ἀναιροῦσα τὴν 402 τοῦ 66 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

Ἀπὸ πότε ἄρχεται ἡ σύνταξις; ὁ τόκος;

§ 774[10]. α) Ἡ σύνταξις τῶν ὑπαλλήλων ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς αἰτήσεως, ἂν δὲ αὕτη ἐγένετο εἰς μὴ ἁρμοδίαν ἀρχὴν, ἐπέρχεται ἁπλῆ ἀναβολὴ τῆς παραδοχῆς της, ἀλλὰ δὲν καθίσταται διὰ τοῦτο ἀπαράδεκτος. Ἀπ. πολ. Α.Π 210 τοῦ 66.

§ 774[11]. β) Ἡ σύνταξις ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς αἰτήσεως, ἀδιαφόρως ἂν τὴν αἴτησιν ταύτην ἀπεδέχθη ἢ ἀπέκρουσε τὸ γνωμοδοτικὸν συμβούλιον δι' ἔλλειψιν δικαιολογητικοῦ τινος ἐγγράφου. Ἀπ. πολ. 316 τοῦ 63, κυροῦσα τὴν 653 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 774[12]. *Ὁ τόκος δέ;*— Τόκος ἐπὶ τῆς συντάξεως ὀφείλεται ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀγωγῆς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 283 τοῦ 62 εἰς Εὐρ. κά σελ. 225. Ἀλλ' ὅταν τὸ δημόσιον ἔχῃ εὔλογον ἀφορμὴν νὰ μὴ δώσῃ εἴς τινα σύνταξιν, δὲν ὀφείλει, καταδικαζόμενον νὰ πληρώσῃ αὐτὴν, τόκον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 213 τοῦ 66. — Πρβ. τὰ ἐν λ. Ὑπερημερία § 58, 72, 77[3] ἐν ἐδαφίῳ ζ' (Εὐρ. τ. κά).

Ὑπολογισμὸς τῆς συντάξεως. Ἐπιμίσθια. Ἐπιδόματα.

§ 775. Ὑπολογισμὸς τοῦ ποσοῦ τῆς συντάξεως. Ὅρα Ἀπ. πολ. Α.Π. 156 τοῦ 65.

§ 776. Ὁ μισθὸς καὶ τὸ ἐπιμίσθιον, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων κανονίζεται ἡ σύνταξις, ὁρίζονται ὑπὸ τοῦ νόμου, ὃν καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος ὀφείλει νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ δικαστήριον. — Ὥστε καὶ ἂν τὸ δημόσιον δὲν ἠμφισβήτησε πρωτοδίκως τὸ ἐν τῇ ἀγωγῇ ἀναφερόμενον ἐπίδομα, ὡς ἐπιμίσθιον, τὸ δικαστήριον καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος κρίνει ἂν ὑπάρχῃ νόμος περὶ τούτου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 213 τοῦ 66.

§ 776. Τὸ χρηματικὸν ποσὸν, ὅπερ δίδεται εἰς τὸν διευθυντὴν τῶν ταχυδρομείων δυνάμει τοῦ ἄρθρου 29 τοῦ περὶ ὀργαν. τῶν ταχυδρομείων, δὲν λογίζεται ὡς ἐπιμίσθιον· ὅθεν δὲν ὑπολογίζεται εἰς τὴν σύνταξιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 213 τοῦ 66.

§ 778. Περὶ τῶν ἐπιμισθίων. Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 253 τοῦ 65,

§ 778[a]. *Πρόξενος*. — Ὁ γενικὸς πρόξενος, ὅστις ἐπιφορτίζεται νὰ διευθύνῃ προξενεῖον, μετατιθέμενος οὕτω, ποῖον συντάξεως ποσὸν λαμβάνει; Τὸ ἀνῆκον εἰς τὸν γενικὸν πρόξενον, κατὰ τὴν 251 τοῦ 62 πολ. ἀπ. ΑΠ., ἀναιροῦσαν τὴν 20451 τοῦ 62 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὸ 1 ἄρθρον τοῦ νόμου ΤΝΓ. περὶ ἐπιτίμων προξενικῶν βαθμῶν, ὁ βαθμὸς γενικοῦ προξένου δύναται νὰ ἀπονεμηθῇ ἐπὶ τιμῇ εἰς προϊστάμενον προξενείου, ὅστις κατεῖχεν ἤδη θέσιν γενικοῦ προξένου· ἤτοι δύναται εἰς τὸν ἔχοντα βαθμὸν γενικοῦ προξένου, καλούμενον δὲ νὰ προΐσταται οὐχὶ γενικοῦ προξενείου, ἀλλὰ προξενείου, νὰ διατηρηθῇ ὁ βαθμὸς, ὃν ἔχει, τοῦ γενικοῦ προξενείου· ἄρα ὁ κατὰ βαθμὸν ὑπάρχων γενικὸς πρόξενος δὲν παύει τοῦ νὰ ἦναι τοιοῦτος διοριζόμενος νὰ διευθύνῃ ἁπλοῦν προξενεῖον, ἀλλὰ διατηρεῖ τὸν βαθμόν του, οὐχὶ ἐκ τῆς νέας θέσεως, ἀλλ' ἐξ ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ τοῦ βαθμοῦ του ὡς τιμητικοῦ· κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ ἀπὸ 3 Αὐγούστου 1861 νόμου περὶ συντάξεων τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων, αἱ συντάξεις τῶν γενικῶν προξένων λογίζονται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μισθῶν τῶν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἰσοβάθμων αὐτοῖς ὑπαλλήλων, ὁ δὲ γενικὸς πρόξενος, κατὰ τὸ ἄρθρον 41 τοῦ ἀπὸ 25 Ὀκτωβρίου 1853 νόμου περὶ ὀργανισμοῦ τῶν προξενικῶν ἀρχῶν, ἔχει βαθμὸν τμηματάρχου πρώτης τάξεως. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του τὸ Ἐφετεῖον ἀφ' ἑνὸς μὲν βεβαιοῖ, ὅτι ὁ Δημ. Πα-

πιολάκης διετέλει γενικὸς πρόξενος ἐν Κερκύρᾳ, ἐκεῖθεν δὲ μετετέθη εἰς τὸ ἐν Σμύρνῃ προξενεῖον, ὅπου συγχρόνως τῷ διετηρήθη ἐπὶ τιμῇ ὁ αὐτὸς βαθμός, ὃν εἶχε, τοῦ γενικοῦ προξενείου· ἀφ' ἑτέρου δὲ βεβαιοῖ, ὅτι ἐκ τοῦ ἐναντίου μάλιστα ἐκ τῶν ὑπὸ χρονολογίαν 15 Φεβρουαρίου 1857 καὶ 28 Δεκεμβρίου 1860 πρὸς τὸν Παπιολάκην ἐγγράφων τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων, ἐν οἷς ὁ Παπιολάκης ἀναγνωρίζεται ὡς γενικὸς πρόξενος, βεβαιοῦται, ὅτι ὁ διορισμὸς αὐτοῦ εἰς τὸ ἐν Σμύρνῃ προξενεῖον ἐθεωρεῖτο σπουδαιότερος τοῦ τῆς Κερκύρας· ἄρα τὸ Ἐφετεῖον παραδεχόμενον, ὅτι ἡ σύνταξις τοῦ Παπιολάκη ἐλογίσθη ὀρθῶς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μισθοῦ τοῦ τμηματάρχου δευτέρας τάξεως, καθότι τοιοῦτον βαθμὸν εἶχεν ὁ Παπιολάκης, ἔθεσε διαστολήν, ἣν ὁ περὶ συντάξεως νόμος δὲν θέτει μεταξὺ βαθμοῦ γενικοῦ προξένου διευθύνοντος γενικὸν προξενεῖον καὶ γενικοῦ προξένου διευθύνοντος ἁπλῶς προξενεῖον, καὶ παρεβίασε τὰς ἄνω διατάξεις τῶν ἀναφερομένων νόμων, ὅπερ κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 7 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐπιφέρει ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως.»

Σημ. Πρβ. καὶ τὴν 283 τοῦ 62 πολιτ. ἀπόφ. ΑΠ. — Καὶ κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 239 τοῦ 67 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρ. Πάγου (ἐπικυροῦσαν τὴν 145 τοῦ 67 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.), αἱ συντάξεις τῶν προξένων καὶ ὑποπροξένων λογίζονται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μισθοῦ τῶν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἰσοβάθμων αὐτοῖς ὑπαλλήλων, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 41 τοῦ ἀπὸ 25 Ὀκτωβρίου 1853 ὁ πρόξενος ἔχει βαθμὸν τμηματάρχου β' τάξεως· ἄρα πρόξενος μετατεθεὶς εἰς ὑποπροξενεῖον, ὅπως διευθύνῃ αὐτὸ διατηρῶν τὸν βαθμὸν τοῦ προξένου, ἔχει δικαίωμα συντάξεως ἀνηκούσης εἰς πρόξενον.

Παραγραφή (1).

§ 779. α) Αἱ περὶ συντάξεως αἰτήσεις παραγράφονται κατὰ τὸ ἄρθρον 79 τοῦ λογιστικοῦ νόμου, ἐντὸς τριῶν ἐτῶν, ὅταν πρὸ τῆς παρελεύσεως αὐτῶν δὲν ἀπητήθησαν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 62 τοῦ 64, περὶ ἧς ἐν § 208, 212[a].

§ 780, β) Ἡ παραγραφὴ ἡ ὁριζομένη διὰ τοῦ λογιστικοῦ νόμου ὡς πρὸς τὰς συντάξεις, ὧν ἡ πληρωμὴ δὲν ἐζητήθη ἐπὶ τρία κατὰ συνέχειαν ἔτη ἀπὸ τῆς τελευταίας πληρωμῆς, δὲν ἐφαρμόζεται, ὅταν ἡ διὰ τῆς ἀγωγῆς ζητουμένη σύνταξις ἦναι ἀρχαιοτέρα τοῦ νόμου ἐκείνου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 34 τοῦ 67.

---

(1) Πρβ. τὰ ἐν λ. Ὑπουργεῖον Οἰκ. § 199 — 207 ἐπ.

Δικαιολογητικὰ ἔγγραφα. Αἴτησις θεραπείας.

§ 781. Ὁ συνταξιοῦχος, ὑποβαλὼν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ κλάδου του, αἴτησιν περὶ συντάξεως, δὲν ὀφείλει νὰ κάμῃ ἑτέραν περὶ θεραπείας αἴτησιν. (Σημ. ἐπρόκειτο περὶ συντάξεως διδασκάλου, ὑποβαλόντος τὴν αἴτησίν του εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλ. ὑπουργ.). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 127 τοῦ 67, κυροῦσα τὴν 26122 τοῦ 66 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 782. Τὰ δικαστήρια ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐκτιμήσωσι τὰ περὶ συντάξεως ἔγγραφα, καίτοι ἐκτιμηθέντα οὕτως ἢ ἄλλως ἀπὸ τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 127 τοῦ 67.

§ 783. Ἡ μὴ ἐπισύναψις τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων ἐν τῇ περὶ συντάξεως αἰτήσει δὲν ματαιώνει τὴν ἀρχὴν τοῦ ἄρθρου 26 τοῦ περὶ συντάξεως νόμου, καθ' ἣν ἡ σύνταξις ἄρχεται διὰ τὰ ἐκτὸς τῆς ὑπηρεσίας πρόσωπα ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν ἁρμόδιον ὑπουργὸν ἀναφορᾶς των. Ἡ μὴ ἐπισύναψις τῶν ἐγγράφων ἐπιφέρει ἁπλῶς βραδύτητα τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ δικαιώματος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 23 τοῦ 67, κυροῦσα τὴν 737 τοῦ 66 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 784. Ἀποκλείεται ἡ εἰς τὰ δικαστήρια προσφυγή, ὅταν ὁ σύνταξιν αἰτῶν δὲν συνῆψεν ἅπαντα τὰ δικαιολογητικὰ αὐτοῦ ἔγγραφα εἰς τὴν ἀναφοράν του πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν συντάξεων ἐπιτροπήν; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 316 τοῦ 63, κυροῦσα τὴν 653 τοῦ 63 ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 785. Πρβ. τὰς ἐπ. §§ 785 ἐπ.

Μέσα ἀποδείξεως μετὰ τὸ ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως.

§ 785². Ἂν ὁ σύνταξιν ἀπαιτῶν ὑπέβαλε τὴν περὶ συντάξεως αἴτησίν του μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων ἀποδείξεων πρὸ τοῦ ψηφίσματος τῆς τελευταίας Ἐθνοσυνελεύσεως, ἐφαρμόζεται ὁ νόμος οὗτος ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ἐκείνης ὡς πρὸς τ' ἀποδεικτικὰ μέσα; ἤτοι, μαρτυρικὸν βεβαιοῦν ὑπηρεσίαν τοῦ 1829 λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων, ὅταν ἡ μὲν περὶ συντάξεως αἴτησις ὑπεβλήθη πρὸ τοῦ ψηφίσματος, ἡ δὲ δίκη ἐγένετο μετ' αὐτό; — Τὸ ψήφισμα ἔχει ἐνταῦθα ἀναδρομικὴν δύναμιν; Δὲν ἔχει ἀναδρομικὴν ἰσχὺν καὶ τὸ μαρτυρικὸν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ἀπεφήνατο ὁ Ἄρ. Πάγος διὰ τῆς 3 τοῦ 1864 ἀποφάσεώς του (δι' ἧς κυροῦται ἡ τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. 23356). — Πρβ. Φέδερ. ἐν Εὐρ. λ. Νόμος σελ. 131, καὶ τὰς ἑπομένας §§.

§ 786. Ἀποδεικτικὰ μέσα παρουσιασθέντα εἰς τὴν ἀρχὴν πρὸ τοῦ διατάγματος τῆς πρώτης Μαΐου 1864, κρίνονται κατὰ τὸ

ὑπὸ τοῦ νόμου τούτου τροπολογηθὲν διάταγμα τῆς 24 Αὐγούστου 1861, μὴ ἔχοντος τοῦ νεωτέρου νόμου ἀναδρομικὴν ἰσχύν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 26 τοῦ 65, 423 τοῦ 65 καὶ 71 τοῦ 67 (1).

Κατάσχεσις. Συμψηφισμός.

§ 787. Συμψηφισμὸς ἢ κατάσχεσις χωρεῖ ἐπὶ τῆς συντάξεως (2); Παρατηρητέον ὅτι,

α) Ὅταν διὰ νόμου τινὸς ὁρίζεται ὅτι ὁ .... θέλει λαμβάνει ποσόν τι ὡς σύνταξιν, ἥτις θέλει συμψηφίζεσθαι πρὸς τὰς στρατιωτικὰς ἀποδοχάς, ἃς λαμβάνει, *κατάσχεσις ἐπ' αὐτῶν δὲν χωρεῖ* κατὰ τὰ ἄρθρα 21—26 τοῦ περὶ συντάξεως νόμου τοῦ 52, ἐκτὸς τῶν ἐν αὐτοῖς ὡρισμένων περιπτώσεων. Ἀδιάφορον δέ, ἂν ὁ κατασχὼν εἶχε προηγουμένως κατάσχεσιν ἐπὶ τῶν μισθῶν τοῦ ἀντιδίκου του. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 18526 τοῦ 60. Ἀλλ' ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν εἶναι πλέον ἐφαρμοστέα ὡς ἐκ τῶν ἑπομένων προκύπτει.

β) Τὸ ἄρθρον 25 τοῦ ἀπὸ 19 Αὐγούστου 1852 ὑπ' ἀριθ. 200 νόμου, καθ' ὃ αἱ στρατιωτικαὶ συντάξεις καὶ ἀποδοχαὶ δὲν παραχωροῦνται, οὐδὲ κατάσχονται, ἐκτὸς ἂν πρόκηται περὶ διατροφῆς συζύγου, τέκνων καὶ γονέων, ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 125 τοῦ ἀπὸ 1 Ὀκτωβρίου 1852 ὑπ' ἀριθ. 212 νόμου, καθ' ὃ καὶ διὰ χρέη πρὸς τὸ δημόσιον συγχωρεῖται ἡ κατάσχεσις τῶν συντάξεων παντὸς ποσοῦ μέχρι τοῦ ἑνὸς τετάρτου αὐτῶν. Ὅτι δὲ ἡ μεταγενεστέρα αὕτη διάταξις ἀφορᾷ καὶ τὰς στρατιωτικὰς συντάξεις, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἄρθρου 121 τοῦ αὐτοῦ νόμου, ἐνῷ ἀναφέφέρονται ῥητῶς καὶ αἱ τοιαῦται σύνταξεις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 253 τοῦ 57.

γ) Τὸ ἐν Ἀθ. Ἐφετεῖον (ἀπ. 21399 τοῦ 63) ἀπεφήνατο ὅτι χωρεῖ συμψηφισμὸς κατὰ τοῦ καθυστερήσαντος ποσοῦ τῆς συντάξεως, καὶ ἂν κατὰ τὸ διάστημα τῆς καθυστερήσεως ταύτης ὁ συνταξιοῦχος (στρατιωτικὸς) ἔζη δανειζόμενος. Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ Ἐφετεῖον ἐφήρμοσε τὰ περὶ διατροφῆς ὡρισμένα (Εὑρ. λ. Συνυποσχετικὸν σ. 288 σημ. 3 καὶ λ. Συναίνεσις σ. 404). — Ζη-

---

(1) Τὸ διάταγμα τῆς πρώτης Μαΐου 1864 δὲν ἔχει ἀναδρομικὴν δύναμιν ἐπὶ τῶν ἤδη εἰσαχθεισῶν, μετὰ τῶν προσηκουσῶν ἀποδείξεων, αἰτήσεων περὶ συντάξεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 71 τοῦ 67, κυροῦσα τὴν 1121 (25924) ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

(2) Πρβ. Δαλλ. λ. pension ἀρ. 204.

τηθείσης ἀναιρέσεως, ὁ ΑΠ. ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν διὰ τῆς 294 τοῦ 63 ἀποφάσεως.

δ) Παρὰ τρίτῳ εἶναι ἀκατάσχετος ὁ μισθὸς, ὃν οἱ πρεσβῦται τῆς φάλαγγος λαμβάνουσιν ὡς σύνταξιν; Ὄχι (κατὰ τὴν 525 τοῦ 61 ἀπ. Ἐφ. Ν). Τὸ ἄρθρον 25 τοῦ ἀπὸ 19 Αὐγούστου 1852 νόμου δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ἐνταῦθα, ὁ δὲ τῆς 16 Ὀκτωβρίου 1856 ὑποβοηθεῖ τὴν ἰδέαν ταύτην·

ε) Ὁ ταμίας, παρὰ τῷ ὁποίῳ κατεσχέθη στρατιωτικὴ σύνταξις, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα, ὡς τρίτος, νὰ προτείνῃ ὅτι τοιαύτη σύνταξις δὲν ὑπόκειται εἰς κατάσχεσιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 400 τοῦ 1866.

§ 789. Κατὰ τὸ ἄρθρον 33 τοῦ ἀπὸ 6 Ἀπριλίου 1853 νόμου (σελ. 59 τῆς ἐφημ. τῆς Κυβερν.) αἱ χῆραι καὶ τὰ ἀνήλικα ὀρφανὰ τῶν μετὰ τὸ Σύνταγμα ἀποθανόντων ναυτικῶν ἰατρῶν τῆς Κυβερνήσεως, τῶν μὴ συνταξιούχων, ὑπάγονται εἰς τὸν νόμον αὐτὸν, ἐλαττουμένου τοῦ πρὸς σύνταξιν ἀπαιτουμένου χρόνου κατὰ 10 ἔτη. Ἀπ. 17924 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἐν Εὐρ. ιή σ. 213.

Ποῖοι ναυτικοὶ ἔχουν δικαίωμα συντάξεως;

§ 789α. *Υἱοθεσία.* — Τὰ θετὰ τέκνα τῶν ναυτικῶν ἔχουσι δικαίωμα συντάξεως; Οὐχὶ κατὰ τὴν 20742 τοῦ 62 ἀπόφασιν Ἐφ. Ἀθ. — ὁ ΑΠ., ζητηθείσης ἀναιρέσεως, εἶπεν ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν, ὅταν ἐφηρμόσθη περιωρισμένως ὁ νόμος (810 ἐδ. 1 πολ.)· ὥστε, μὴ ἐφαρμοσθέντος ἐνταῦθα τοῦ διατάγματος τῆς 6 Ἀπριλίου 1853, δὲν χωρεῖ ἀναίρεσις. Ἀπ. πολ. 53 τοῦ 64· — Πρβ. τὴν ὧδε ἀπ. ΑΠ. 343 τοῦ 55 καὶ 15 τοῦ 56.

§ 790. Ἀπὸ πότε ἄρχεται ἡ πληρωμὴ τῶν ναυτικῶν συντάξεων; α) Κατὰ γενικὸν κανόνα τοῦ δικαίου, ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ὀφειλέτου ἄρχεται ἀφ' ἧς στιγμῆς ἄρχεται τὸ κατὰ τὸν νόμον κεκτημένον δικαίωμα τοῦ πιστωτοῦ, καὶ ῥητὴ τοῦ νόμου ἐξαίρεσις ἀπαιτεῖται, ἵνα ἀρχίσῃ μόνον ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ πιστωτοῦ ἐπιδιδομένης εἰς τὸν ὀφειλέτην αἰτήσεως· ἀλλὰ τοιαύτην ἐξαίρεσιν δὲν καθιεροῖ ὁ περὶ ναυτικῶν συντάξεων νόμος τῆς 6 Ἀπριλίου 1853. Ὥστε πρέπει νὰ διατάττηται ἀπόδειξις περὶ τῶν περιστατικῶν, ἅτινα ἔλαβον χώραν κατὰ τὴν ἀπαίτησιν, καὶ ἐξ αὐτῶν νὰ σχηματίζηται πεποίθησις περὶ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἄρχεται ἡ πληρωμή. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 318 τοῦ 64, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ, κατὰ γενικὸν κανόνα τοῦ δικαίου, ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ὀφειλέτου ἄρχεται ἀφ' ἧς στιγμῆς ἄρχεται τὸ κατὰ τὸν νόμον κεκτημένον δικαίωμα τοῦ πιστωτοῦ, καὶ ῥητὴ τοῦ νόμου ἐξαίρεσις

ἀπαιτεῖται ἵνα ἀρχίσῃ μόνον ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ πιστωτοῦ ἐπιδιδομένης εἰς τὸν ὀφειλέτην αἰτήσεως, ἀλλὰ τοιαύτην ἐξαίρεσιν δὲν καθιεροῖ ὁ νόμος τῆς 6 Ἀπριλίου 1853, ὅστις δὲν ὁρίζει ποσῶς, ὅτι ἡ σύνταξις, ἥτις παραχωρεῖται εἰς τοὺς κατ' οὐδὲν ἀπολαύσαντας τοῦ δικαιώματος τῆς συντάξεως ὀφείλεται μόνον ἀφ' ἧς ἐποχῆς γίνεται περὶ πληρωμῆς αὐτοῦ αἴτησις, ὥστε ἐσφαλμένως τὸ Ἐφετεῖον παρεδέχθη διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου, κατὰ τὸν νόμον, ἡ σύνταξις ὀφείλεται ἀπὸ τῆς αἰτήσεως, ἐνῷ ὤφειλε νὰ διατάξῃ ἀπόδειξιν περὶ τῶν περιστατικῶν, ἅτινα ἔλαβον χώραν κατὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ περὶ συντάξεως δικαιώματος καὶ τὴν περὶ πληρωμῆς αὐτοῦ αἴτησιν, καὶ ἐπ' αὐτῶν νὰ σχηματίσῃ τὴν πεποίθησίν του περὶ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἄρχεται ἡ πληρωμὴ τῆς προκειμένης συντάξεως· ἄρα ἡ ἀπόφασίς του παρεβίασε τὸν νόμον καὶ τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολ. δικ. καὶ δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 συνδιασμένον μὲ τὸ ἄρθρον 201 τῆς πολ. δικονομίας.

§ 791. 6) Ἡ ναυτικὴ σύνταξις ὀφείλεται οὐχὶ ἀπὸ τῆς αἰτήσεως αὐτῆς, ἀλλ' ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ περὶ ναυτικῶν συντάξεων νόμου, ἤτοι ἀπὸ τῆς 13 Μαΐου 1853. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 64 τοῦ 66.

§ 791[a]. *Δικαιολογητικὰ ἔγγραφα.* — Κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 9 Ἰουνίου 1856, ἐν ἐλλείψει ἢ ἀσαφείᾳ τῶν ἐγγράφων τῶν μαρτυρούντων τὸν χρόνον τῆς ὑπηρεσίας τὸν προγενέστερον τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸ μητρῷον, ἐνεργοῦνται ἔνορκοι ἀνακρίσεις, καθ' ἃ διατάττει τὸ ἄρθρον 27 τοῦ τῆς 1 Ἰουνίου 1855 διατάγματος, ἀλλ' ἀφοῦ τὸ ὑπουργεῖον, θεωρῆσαν ἐλλειπῆ τὰ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς συντάξεως ἔγγραφα, δὲν ἐπεμελήθη νὰ διορίσῃ εἰδικοὺς πρὸς τοῦτο ὑπαλλήλους, πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς δίκης εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἀναγκαίως τὸ δικαστήριον (ἐπιτρεπομένων τῶν ἐνόρκων μαρτυριῶν) ὤφειλε νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν κατὰ τὰς διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας διεξαγωγὴν αὐτῶν, ὡς μὴ ἔχον τὸ δικαίωμα νὰ ἀναθέσῃ τὴν διεξαγωγὴν ταύτην εἰς ἀξιωματικὸν ἢ ἄλλον δικαστικὸν ὑπάλληλον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 55 τοῦ 1866.

§ 792. Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 26 τοῦ ἀπὸ 1 Ἰουνίου 1855 διατάγματος κατηργήθησαν ἀπὸ τὸ διάταγμα τῆς 9 Ἰουνίου 1856; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 55 τοῦ 66.

§ 793. Τὸ Ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον, ὅτι ὁ νόμος ΧΣΤ τῆς 31 Μαΐου 1860 δὲν χορηγεῖ δικαίωμα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1856, ἀλλ'

ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ, ὀρθῶς ἡρμήνευσεν αὐτὸν, ἀφοῦ ῥητὴ περὶ ἀναδρομικῆς δυνάμεως διάταξις δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῷ, συμπέρασμα δὲ ἀναγκαῖον περὶ ἀναδρομικῆς ἰσχύος δὲν συνάγεται ἐξ αὐτοῦ. Δὲν εἶναι δὲ ἀσυμβίβαστος ἡ ἐνέργεια τῶν ἐκ τῶν δύο νόμων (τοῦ 1856 καὶ τοῦ 1860) πηγαζόντων δικαιωμάτων ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 345 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 20626 τοῦ 62 Ἐφ. Ἀθ.

§ 793². Ὁ ἀπὸ 28 Μαΐου 1856 νόμος ΦΑϚ (σελ. 135 τῆς Ἐφ. τῆς Κυβερνήσεως) ὁρίζει ἁπλῶς, ὅτι αὐξάνονται κατὰ 20 τοῖς $^{0}/_{0}$ αἱ ἀποδοχαὶ τῶν πρώην-ἐπιτάκτων ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ Ἀπ. πολ. ΑΠ. 345 τοῦ 1862.

Ποῖοι διὰ στρατιωτικὰς ὑπηρεσίας ἔχουν δικαίωμα συντάξεως;

§ 794. *Προικοδοτηθέντες.* — Κατὰ τὸ ἀπὸ 20 Μαΐου 1834 περὶ τῶν μὴ ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικῶν διάταγμα, ὁ βαθμολογηθεὶς καὶ λαβὼν ὡς προικοδότησιν, διὰ γραμματίου, ἐθνικὰς γαίας, δὲν λαμβάνει σύνταξιν, καὶ τὸ ἀνάπαλιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 339 τοῦ 55, ἣν ὅρα εἰς Εὐρ. ιή σελ. 215. Πρβ. ἀνωτέρω § 769, 770.

§ 795. *χῆραι καὶ ὀρφανὰ ἀξιωματικῶν.* — Δὲν ὑπάρχει διάταξις ἐν τῷ νόμῳ τῆς 24 Ἰανουαρίου 1853 περὶ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ ἀποστεροῦσα τῆς χορηγουμένης παρ' αὐτοῦ βοηθείας τὴν χήραν καὶ τὰ ὀρφανὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ συνελθόντος μὲν εἰς γάμον, μὴ καταβαλόντος δὲ εἰς τὸ ταμεῖον, πρὸ τῆς ἀποβιώσεώς του, τὸ παρὰ τοῦ νόμου προσδιοριζόμενον ποσὸν, ἀφοῦ μάλιστα ἐπιτρέπεται ἀνάλογος μηνιαία κράτησις πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ὀφείλει νὰ καταβάλῃ ὁ ἀξιωματικὸς πρὸ τῆς ἀποβιώσεώς του. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 231 τοῦ 1865. Ἡ 59 τοῦ 60 πολ. ἀπόφασις Ἀρ. Πάγου, φέρει·

« Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἀπὸ 9 Ἰουλίου 1840 ὑπ' ἀριθ. 1799 Β. διατάγματος, δι' οὗ ἐδόθη ἄδεια εἰς τὸν Ἰάκωβον Ἐρρίκον Σμόλτζε, ἴλαρχον τῆς 1 μοίρας τοῦ ἱππικοῦ, νὰ νυμφευθῇ, παραιτούμενος τῆς Βαυαρικῆς ὑπηκοότητος, ὡρίσθη ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως τούτου νὰ δοθῇ εἰς τὴν χήραν αὐτοῦ ἡ τυχὸν σύνταξις, ἥτις ἔμελλε νὰ προσδιορισθῇ εἰς τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ τῶν στρατιωτικῶν ἐν γένει ἢ εἰδικῶς, ἐντεῦθεν δὲ δηλοῦται ὅτι τὸ τῆς συντάξεως δικαίωμα ἐξηρτήθη ἀπὸ τοῦ ὅρου τῆς προαποβιώσεως τοῦ στρατιωτικοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἤθελε προσδιορισθῇ ἡ σύνταξις διὰ τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ τῶν στρατιωτικῶν ἐν

γένει ἢ εἰδικῶς. Ὅθεν ἀφοῦ ὁ Σμόλτζε ἀπεβίωσε καὶ νόμος περὶ συντάξεως τῶν χηρῶν καὶ τῶν ὀρφανῶν τῶν στρατιωτικῶν ἐν γένει ἐξεδόθη, καὶ ἂν ὁ νόμος οὗτος ἀπαιτῇ ἄλλα τινὰ προσόντα διὰ τὸν στρατιωτικὸν ἵνα δοθῇ ἡ σύνταξις, ἡ χήρα τοῦ Σμόλτζε δυνάμει τοῦ ῥηθέντος διατάγματος, ἰσχὺν νόμου ἔχοντος, ἠδύνατο ν' ἀπαιτήσῃ σύνταξιν, ἥτις διὰ τοῦ εἰδικοῦ αὐτοῦ νόμου ἀπεφασίσθη ὑπὲρ αὐτῆς ὄχι μόνον διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ συζύγου της, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν παραίτησίν του ἐκ τῆς Βαυαρικῆς ὑπηκοότητος, τὸ δὲ Ἐφετεῖον ἀρνηθὲν εἰς τὴν χήραν Σμόλτζε τὸ ἀποκτηθὲν δικαίωμα συντάξεως, λόγῳ ὅτι ὁ σύζυγος αὐτῆς δὲν ὑπάγεται εἰς οὐδεμίαν τῶν κατηγοριῶν τοῦ νόμου περὶ συντάξεως τῶν χηρῶν καὶ τῶν ὀρφανῶν τῶν στρατιωτικῶν ἐν γένει, ἐσφαλμένως ἡρμήνευσε τὸ ῥηθὲν Β. διάταγμα καὶ συγχρόνως παρεβίασε τὴν οὐσιώδη διάταξιν τοῦ 67 ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας.»

§ 796. *Χῆραι καὶ ὀρφανὰ φαλαγγιτῶν.*—Αἱ τῶν συνταξιούχων ἀξιωματικῶν τῆς φάλαγγος χῆραι καὶ τὰ ὀρφανὰ ἔχουσι δικαίωμα πρὸς ἀπόλαυσιν συντάξεως ἢ προικοδοτικοῦ ἀντὶ ταύτης γραματίου, τὰ μὲν ἄρρενα μεχρισοῦ γίνωσιν ἐνήλικα, τὰ δὲ θήλεα μεχρισοῦ ἀποκατασταθῶσιν (ἄρθρ. 20 τοῦ περὶ συντάξ. τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς νόμου)· τὸ δικαίωμα δ' αὐτὸ δὲν εἶναι ὑπόχρεα τὰ ὀρφανὰ νὰ ἐνασκήσωσιν ἐπὶ ποινῇ ἀπωλείας αὐτοῦ, διαρκούσης τῆς ἀνηλικότητος αὐτῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 194 τοῦ 65.

§ 797. Τὰ υἱοθετηθέντα τέκνα ἔχουσι δικαίωμα συντάξεως; Ὁ περὶ συντάξεως τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς νόμος τῆς 25 Αὐγούστου 1852 καὶ τὸ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ νόμου τούτου διάταγμα τῆς 26 Σεπτεμβρίου 1852 δὲν κάμνει καμμίαν διάκρισιν μεταξὺ τῶν ἐκ τοῦ νομίμου γάμου διὰ γεννήσεως ἀποκτηθέντων καὶ τῶν υἱοθετηθέντων τέκνων, ἀλλὰ παρέχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ κληρονομεῖν τὴν ἀνήκουσαν κατὰ τὸν ῥηθέντα νόμον εἰς τὸν ἀποβιώσαντα ἀξιωματικὸν σύνταξιν εἰς τὰ τέκνα αὐτοῦ· κατὰ δὲ τὰς περὶ υἱοθεσίας ἀρχὰς τοῦ δικαίου, τὰ υἱοθετούμενα τέκνα ἀπολαμβάνουσιν ὅλα ἐν γένει τὰ δικαιώματα, ὅσα ἔχουν κατὰ τὸν νόμον καὶ τὰ ἐκ τοῦ γάμου τέκνα ἐπὶ τῆς κληρονομίας τῶν πατέρων των. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 343 τοῦ 55, κυροῦσα τὴν 12676 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. Πρβ. τὴν ὧδε ἀπ. ΑΠ. 53 τοῦ 64 καὶ 15 τοῦ 56.

§ 798. Οἱ ἐν Ἑλλάδι ἐλθόντες ἀξιωματικοὶ Βαυαροὶ δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1832 συνθήκην μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Βαυαρίας, ὥστε νὰ λάβωσι σύνταξιν; Ὄχι, κατὰ τὴν 99 τοῦ 61 πολ. ΑΠ. ἀπόφασιν, κυροῦσαν τὴν 18033 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 799. *Στρατιωτικοὶ Λάκωνες.* — Κατὰ τὸ ἀπὸ 13 Νοεμ-

βρίου 1837 διάταγμα, οἱ μισθοὶ καὶ αἱ συντάξεις τῶν στρατιωτικῶν Λακώνων ἔμελλον ἄρχεσθαι μόνον ἀπὸ τῆς παρελεύσεως ἓξ μηνῶν, ἀφοῦ, ἐντὸς τῆς ἀνατρεπτικῆς ταύτης προθεσμίας, οἱ διαληφθέντες στρατιωτικοὶ ἤθελον καταταχθῶσιν εἰς τὰς συστηθησομένας τετραρχίας τῆς φάλαγγος· ὅθεν πρόδηλόν ἐστιν, ὅτι ἐκ τῆς μελλούσης πραγματοποιήσεως τῶν ὁρισμῶν τούτων ἐξήρτητο ἡ ἀπόκτησις τοῦ δικαιώματος πρὸς ἀπόλαυσιν τοῦ μισθοῦ καὶ τῆς συντάξεως· ὥστε ἂν ὁ αἰτῶν δὲν συγκατελέχθη εἰς τὴν τετραρχίαν τῆς φάλαγγος, ἥτις ἐσχηματίσθη διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 18|30 Σεπτεμβρίου 1839, δὲν ἔχει τοιοῦτον δικαίωμα, καὶ ἀδιάφορον ἂν δὲν ἐκοινοποιήθη εἰς αὐτὸν ἢ δὲν ἐδημοσιεύθη τὸ διάταγμα αὐτό. Απ. 15561 τοῦ 1857 τῶν ἐν Αθ. Εφ. ἐν Εὐρ. ιή σελ. 217.

§ 800. Δύναται νὰ ζητήσῃ τις νὰ τεθῇ εἰς ἀποστρατείαν λαμβάνων σύνταξιν; Ὅρα τὴν 32 τοῦ 62 πολ. ἀπόφ. ΑΠ. ἐν λ. Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν. (1)

Περὶ τῶν ἐτῶν τῆς ὑπηρεσίας.

§ 801. Διπλασιάζονται τὰ ἔτη τοῦ ἀγῶνος; Απ. πολ. ΑΠ. 156 τοῦ 65, ἀνωτέρω § 773[3].

§ 802. *Ὑπολογισμὸς συντάξεως.*—Οἱ στρατιωτικοὶ τιθέμενοι εἰς σύνταξιν λαμβάνουσι τὸ ποσὸν τὸ ὡρισμένον διὰ τὸν κατὰ προβιβασμὸν ἀνώτερον βαθμόν; ἡ 95 τοῦ 1866 πολ. ΑΠ. φέρει·

« Ἐπειδὴ ὁ ΧΞ νόμος περὶ μεταθέσεως εἰς ἀποστρατείαν τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ μονίμου στρατοῦ τῶν ὑπηρετησάντων κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ὁρίζει, ὅτι οἱ ῥηθέντες ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοί, οἱ ἀποκτήσαντες τὸ δικαίωμα τῆς ἀποστρατείας κατὰ τὸν ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1852 περὶ συντάξεως τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς νόμον καὶ συμπληρώσαντες δύο ἔτη ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ

---

(1) Πότε τίθεται ἀξιωματικὸς εἰς ἀποστρατείαν; ὅταν συντρέχωσιν οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ περὶ στρατιωτικῶν συντάξεων νόμου τοῦ 52 (Εφ. Κυβερν. σελ. 229 τοῦ 52).

Τίνι τρόπῳ βεβαιοῦνται τὰ αἴτια, τὰ ὁποῖα ὁρίζει τὸ ἄρθρον 16 τοῦ ἀπὸ 5 Σεπτεμβρίου 1852 διατάγματος τοῦ περὶ συντάξεων νόμου; (Εφ. Κυβερν. σ. 265 τοῦ 52).

Αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ ἐφαρμόζονται εἰς τὴν ἀργίαν; Ὄχι.—Ἴδε τὴν 16 τοῦ 62 πολ. ἀπ. ΑΠ. καὶ τὴν λ. Ὑπουργεῖον στρατιωτικῶν.

των, δικαιοῦνται νὰ τεθῶσιν εἰς ἀποστρατείαν προβιβαζόμενοι εἰς τὸν ἀμέσως ἀνώτερον βαθμὸν καὶ ἀπολαύοντες τῆς συντάξεως τοῦ βαθμοῦ τούτου. Μὴ περιορίζοντος δὲ τοῦ μνησθέντος νόμου διὰ τῆς τελευταίας αὐτοῦ φράσεως τὴν σύνταξιν τοῦ βαθμοῦ ῥητῶς εἰς τὸν ἐλάχιστον αὐτῆς ὅρον, ἕπεται, ὅτι τὸ Ἐφετεῖον παραδεχθὲν, ὅτι ἀναμφισβητήτως ὁ εἰρημένος ἀξιωματικὸς εἶχεν ἤδη ἀποκτήσει τὸ δικαίωμα τοῦ ἀνωτάτου ὅρου τῆς συντάξεως, ὡς ἐκ τοῦ ἀνιάτου νοσήματος, τὸ ὁποῖον τῷ ἐπῆλθεν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας κατὰ τὴν ἐκτίμησίν του, δυνάμει τῶν σχετικῶν ἄρθρων τοῦ ἀπὸ 19 Αὐγούστου 1852 νόμου, περὶ τούτου δὲ δὲν προτείνεται λόγος ἀναιρέσεως, καὶ ἀποφαινόμενον, ὅτι διὰ τοῦτο ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προειρημένου νόμου ΧΞ χορηγουμένη αὐτῷ σύνταξις τοῦ κατὰ προβιβασμὸν ἀνωτέρου βαθμοῦ πρέπει νὰ ἦναι ἡ τοῦ ἀνωτάτου ὅρου, ἀφ' οὗ μάλιστα ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος δὲν εἶχεν εἰσέτι τεθῆ εἰς ἀποστρατείαν, διαρκοῦντος τοῦ κατωτερου βαθμοῦ, ἀλλ' ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ διατελῶν ἐξήσκησε τὸ εὐεργέτημα τοῦ μνησθέντος νόμου ΧΞ περὶ προβιβασμοῦ, δὲν παρεβίασεν, ἀλλ' ὀρθῶς ἡρμήνευσε καὶ καλῶς ἐφήρμοσε τοὺς διαληφθέντας νόμους.

§ 803. Ὁ *ἰατρὸς* συντάγματος ἔχει βαθμὸν λοχαγοῦ πρώτης τάξεως. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 18242 τοῦ 60.

§ 804. Τὸ ἄρθρον 20 του ἀπὸ 7 Μαρτίου 1851 περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ νόμου, καὶ τὸ ἄρθρον 38 τοῦ ἀπὸ 26 Σεπτεμβρίου 1852 διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ προβλέπουσι μόνον περὶ τῶν ἐν ἀργίᾳ (ἐκτὸς ἐνεργείας;) καὶ διαθεσιμότητι ἀξιωματικῶν, καὶ ἑπομένως οὗτοι μόνον ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ τὰ ἐπικαλεσθῶσι καὶ ν' ἀπαιτήσωσι τὴν σύστασιν ἐπιτροπῆς. Ὥστε δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὸν λαβόντα τὸν βαθμὸν τοῦ λοχαγοῦ ἐν καταστάσει συντάξεως, τουτέστιν ἄνευ οὐδεμιᾶς αὐξήσεως. ὥστε θεωρεῖται ἁπλῶς ὡς ἀξιωματικὸς συνταξιοῦχος, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸν ἤδη ἀπόστρατον (ἄρθρον 14 τοῦ νόμου), καθότι καὶ πρὸ τοῦ νόμου τούτου ἡ τῆς συντάξεως κατάστασις ἦτον ἡ τελευταία τοῦ ἀξιωματικοῦ ἐπανερχομένου εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 295 τοῦ 1862, κυροῦσα τὴν 20102 τοῦ 62 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 805. Ποῖα νοσήματα τῶν στρατιωτικῶν παρέχουσι δικαίωμα συντάξεως;

Ὁ Β, ἐκθέσας δι' ἀγωγῆς του ὅτι καταταχθεὶς ἐν Βαυαρίᾳ εἰς τὸν στρατὸν τῶν ἐθελοντῶν ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐκ τῶν κακουχιῶν δὲ, ἃς ὑπέστη εἴς τινα ἐκστρατείαν, προσεβλήθη κατὰ

τὰ ὦτα καὶ περιέπεσεν εἰς βαρηκοΐαν, ἐξῃτήσατο, ἀπολυθεὶς τῆς ὑπηρεσίας, σύνταξιν. Ἀποῤῥιφθείσης τῆς ἀγωγῆς του διὰ τῆς 18033 τοῦ 60 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήν. Ἐφετῶν, ἐζήτησεν ἀναίρεσιν, ὁ δὲ ΑΠ. (ἀπόφ. 99 τοῦ 61) ἀπέῤῥιψε τὴν αἴτησιν, σκεφθεὶς ὅτι τὸ νόσημα, δι᾽ ὃ ἐζητήθη ἡ σύνταξις, δὲν τὸν κατέστησεν ἀνίκανον διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ὡς ὑπηρετήσαντα καὶ μετὰ ταῦτα· ὅτι τὸ νόσημα τῆς βαρηκοΐας καὶ νευραλγίας ἀνήκει εἰς τὰ ἐλαφρότερα νοσήματα, κατὰ τὸν περὶ στρατιωτικῆς συντάξεως νόμον τοῦ 1852, ἀλλὰ ταῦτα παρέχουσι δικαίωμα πρὸς σύνταξιν, ἐὰν καθιστῶσι τὸν ἀξιωματικὸν ἀνίκανον εἰς ὑπηρεσίαν. — Δὲν ἐφαρμόζονται δὲ ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ αἱ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Βαυαρίας συνθῆκαι τῆς 1 Νοεμβρίου 1832, διότι καὶ κατ᾽ αὐτὰς (ἄρθ. 22, 26) δικαίωμα συντάξεως ἀποκτᾷ ὁ κατὰ τὸ διάστημα τῆς στρατ. θητείας του ἀνίκανος καταστὰς πρὸς περαιτέραν ὑπηρεσίαν ἀξιωματικὸς, ἐν ᾧ ἡ ἀνικανότης αὕτη δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα ἐν τῷ εἰρημένῳ διαστήματι, ὡς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἀπεφήνατο. Ἐκτὸς δὲ τούτου, διὰ τῆς δευτέρας συνθήκης χορηγεῖται μόνον εἰς τὴν Βαυαρικὴν Κυβέρνησιν δικαίωμα ἀποζημιώσεως κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς διὰ τὰς συντάξεις, ἃς τυχὸν ὀφείλει κατὰ τοὺς βαυαρικοὺς νόμους νὰ πληρώσῃ εἰς τοὺς ἐν ἑλληνικῇ ὑπηρεσίᾳ παθόντας στρατιωτικούς της. Ὥστε ὁ ἐνάγων δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν συνθήκην αὐτὴν ὑπὲρ ἑαυτοῦ.

§ 806. *Διάφορα.*—Ποῖον ταμεῖον πληρόνει τὰς συντάξεις τῶν φαλαγγιτῶν; Ὅρα τὴν 2 καὶ 3 σκέψιν τῆς 17711 τοῦ 59 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 807. Κατάσχεσις συντάξεως συγχωρεῖται; Ἀνωτέρω § 787.

Περὶ διπλοτύπων.

§ 808. Τὰ διπλότυπα εἰσὶ δημόσια ἢ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα; Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 33 καὶ 60 τοῦ 52 ἐν λ. Ὑπομνήματα § 6 ὑποσ.

§ 809. Περὶ πλαστογραφίας διπλοτύπων· ὅρα ἀποφάσεις ποινικὰς ΑΠ. 97 τοῦ 51, 34 τοῦ 54, 50 καὶ 86 τοῦ 59 ἐν λ. Πλαστογραφία.

Προσθῆκαι τινές.

§ 810. Εἰς τὴν ἀνωτέρω § 273. ἐπ. πρόσθες·

Ἀνωτέρω (§ 273 ἐπ.) ἐγένετο λόγος περὶ τῆς ἐνδίκου σχέσεως, τὴν ὁποίαν ἀποτελεῖ ἡ καλλιέργεια τῶν ἐθνικῶν γαιῶν. Μετὰ τὴν

τύπωσιν τῶν §§ αὐτῶν, ἀνεφύη τὸ αὐτὸ ζήτημα ἐνώπιον τοῦ ΑΠ. καὶ οὗτος, τὰς αὐστηρὰς τῆς δικαιοσύνης ἀρχὰς μᾶλλον σεβασθείς, ἄρδην ἀνέτρεψε τὴν μέχρι τοῦδε θεωρίαν περὶ τοῦ χαρακτῆρος, τῆς σχέσεως ταύτης, διότι, ἐν ᾧ μέχρι τοῦδε, καθόσον ἐγὼ τοὐλάχιστον γινώσκω, ἡ σχέσις αὕτη ἐθεωρεῖτο ὡς *κατὰ παράκλησιν κατοχὴ* ἐκ μέρους τῶν γεωργῶν, ἤδη κηρύσσεται ὡς σιωπηρὰ μίσθωσις, ἐν ᾧ τοιοῦτος ἰσχυρισμὸς ἐπολεμήθη ἄλλοτε διὰ τῶν ἐν τῇ ἀνωτέρω § σημειωθεισῶν ἀποφάσεων. Ἰδοὺ δὲ πῶς ἔχει ἡ νεωτέρα ὑπ' ἀριθ. 217 τοῦ 67 ἀπόφασις τοῦ ΑΠ.

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον, παραδεξάμενον ἀφ' ἑνὸς ὅτι ὁ ἐνάγων εἶχε τὴν κατοχὴν τοῦ ἐπιδίκου ἀγροῦ μέχρι τοῦ Φεβρουαρ. 1857, ὅτε αὐθαιρέτως τὸν κατέλαβεν ὁ ἀναιρεσείων (ἐναγόμενος), καὶ ἀποφηνάμενον ἀφ' ἑτέρου ὅτι ὀρθῶς ἀπεφάσισε τὸ πρωτοδικεῖον εἰπὸν ὅτι ὁ κάτοχος ἐθνικῶν γαιῶν ἔχει τὸ περὶ διακατοχῆς παράγγελμα, οὐ μόνον δὲν παρεβίασε ῥητήν τινα διάταξιν, ἀλλὰ μάλιστα ἀπεφήνατο κατ' ἀναλογίαν σύμφωνα πρὸς τὸ τεμ. 1 Π (49. 9) καὶ Βασ. (60, 21) 13 ἐδ. τελ., μὴ κωλύοντος τοῦ νόμου ΡΛ τοῦ 1849 τὸ παράγγελμα αὐτό, ἀφοῦ οἱ καλλιεργηταὶ τῶν δημοσίων γαιῶν οἱ πληρόνοντες τὸν τῆς ἐπικαρπίας φόρον, διατελοῦσι πρὸς τὸ δημόσιον εἰς σχέσιν σιωπηρᾶς κατ' ἔτος ἀνανεουμένης μισθώσεως δημοσίου ἀγροῦ ὡς πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν καρπούμενα κτήματα ἔνδοσῳ πληρόνουσι τὸν φόρον, οἱ δὲ οὕτω κατέχοντες ἐνασκοῦσι κατὰ νόμον τὰς περὶ νομῆς ἀγωγάς. Ἀπ. πολ. Α. 217 τοῦ 67, κυροῦσα τὰς 393 τοῦ 59, 433 τοῦ 62, 58 τοῦ 64 καὶ 573 τοῦ 65 ἀπ. Ἐφ. Ν. (1).

---

(1) Κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἠδύνατό τις εἰπεῖν, ὅτι προκειμένη ἔνδικος σχέσις δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ, εἰμὴ σχέσις *νομῆς κατὰ παράκλησιν*, οὕτω δὲ ἐχαρακτήρισαν αὐ καὶ οἱ συγγράψαντες περὶ τῆς ὕλης ταύτης καὶ ἡ νομολογία· ο δύναται δὲ νὰ θεωρηθῇ ὡς *σιωπηρὰ μίσθωσις*, ἐν ᾧ τὸ δημόσιον ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀφαιρέσῃ ἐν παντὶ χρόνῳ τὴν παρ' ἄλλου -νὸς κατοχὴν τῶν ἐθνικῶν γαιῶν, ἀπαιτεῖται δὲ καὶ μίσθωμα ὡρισμένον, καὶ ὡς τοιοῦτον δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ διὰ τοιαύτας γαίας πληρονόμενος φόρος.
ὡς σχέσις δὲ νομῆς κατὰ παράκλησιν ἤθελε χορηγεῖ τὰ παραγγέλματα εἰς τοὺς καλλιεργητὰς τῶν ἐθνικῶν γαιῶν, ἂν δὲν ὑπῆρχεν ὁ νόμος τοῦ 1849, δι' οὗ τὸ δημόσιον ἐπεφυλάξατο εἰς ἑαυτὸ τὴν νομήν, ὡς ἠδύνατο νὰ πράξῃ διὰ ῥητῆς δηλώσεως καὶ πᾶς

§ 811. Μόνη ἡ διακατοχὴ καλλιεργητοῦ ἐθνικῶν κτημάτων ἐγκαταλειφθέντων ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἢ ἐμφυτευτοῦ αὐτῶν, παρέχει, κατὰ τὸν περὶ φορολογίας νόμον τοῦ 1845, δικαίωμα πρὸς κάρπωσιν ἀναφαίρετον, καὶ οὐχὶ ἡ τοῦ μισθωτοῦ διακατοχή· ἑπομένως ὅταν διὰ τῆς ἀγωγῆς ὁμολογῇ ὁ ἐνάγων, ὅτι ἐνοικίασε τὰ ἐπίδικα πρὸ τοῦ νόμου ἐκείνου καὶ ὅτι ἡ ἐνοικίασις αὕτη ἐκυρώθη, οὐχὶ δὲ ὅτι ἐνεφύτευσε καὶ δένδρα, ἕπεται ὅτι δὲν εἶχε τὴν κατοχὴν τοῦ καλλιεργητοῦ ἐγκαταλειφθέντων κτημάτων ἢ τοῦ ἐμφυτευτοῦ αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦ μισθωτοῦ· ὥστε ἡ ἀπόῤῥιψις τῆς ἀγωγῆς δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὸν νόμον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 227 τοῦ 67.

§ 812. Εἰς τὴν ἀνωτέρω § 207 ἐπ. πρόσθες·

Ὁ Α ἐνήργησε κατάσχεσιν παρά τινι ταμίᾳ ἐπὶ τῶν μελλόντων μισθῶν τοῦ Β, ἀλλὰ παρέλιπε νὰ ἀνανεώσῃ τὴν κατάσχεσιν ἐντὸς τῆς πενταετίας κατὰ τὸ ἄρθρον 87 τοῦ λογιστικοῦ νόμου. — Ζητεῖται, ἂν, τούτου οὕτως ἔχοντος, ἐματαιώθη ἡ κατάσχεσις, τουτέστιν ἂν ὁ χρόνος πρέπῃ νὰ ὑπολογισθῇ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κατασχέσεως ἢ ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἑκάστη δόσις κατέστη ληξιπρόθεσμος καὶ πληρωτέα (1); Ὁ Ἀρ. Πάγος (ἀπ. 230 τοῦ 67) εἶπεν ὅτι ἐὰν ἐν τῷ διαστήματι τῶν πέντε ἐτῶν δὲν ἀνανεωθῇ ἡ κατάσχεσις, αὕτη διαγραφεῖσα ἀκυροῦται καὶ οὐδὲν ἔχει ἀποτέλεσμα, οὐ μόνον διὰ τὸ μέλλον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν παρελθοῦσαν πενταετίαν.

§ 813. Εἰς τὸν § 504 πρόσθες ταῦτα·

Τὰ τοιχοκόλλητα γραμμάτια πρέπει νὰ κοινοποιῶνται ὄχι εἰς

ἄλλος ἰδιοκτήτης.—Ἕτερος δέ τις ἠδύνατο εἰπεῖν ὅτι οἱ καλλιεργηταὶ τῶν ἐθνικῶν γαιῶν, μὴ λαβόντες παρὰ τοῦ δημοσίου τὴν νομὴν, δὲν εἶναι κατὰ παράκλησιν κάτοχοι· ἑπομένως ἀφοῦ κατοχὴν δὲν ἔχουν, δὲν ἔχουν καὶ τὰ παραγγέλματα, ὁ δὲ νόμος 1 de loco publico fr., ἐκτὸς ὅτι δὲν ἐφαρμόζεται εἰς ἀγρὸν, ἀπαιτεῖ ῥητὴν μίσθωσιν καὶ δίδεται τὸ interdictum, ὅταν ὁ μισθωτὴς νέμεται συμφώνως μὲ τοὺς ὅρους τῆς μισθώσεως (α).

(1) Πρβ. Δαλλ. trésor public §626 ἐπ.

(α) Ὁ μισθωτὴς δὲν ἔχει τὴν νομικὴν διακατοχὴν τοῦ μισθουμένου πράγματος, ἑπομένως οὔτε τὰ εἰς ὑπεράσπισιν τῆς νομῆς χορηγούμενα παραγγέλματα. Ὁ κανὼν οὗτος ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τοὺς μισθωτὰς τοῦ δημοσίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 166, 167, 168 τοῦ 52.

τὸν ταμίαν, ὅταν τὸ δημόσιον πρόκηται νὰ ἐκποιήσῃ ἐνυπέθηκα κτήματα, συνεπείᾳ κατασχέσεως ἑτέρου δανειστοῦ τοῦ κοινοῦ ὀφειλέτου. Εἰς τὸν ταμίαν κοινοποιοῦνται κατ' ἐξαίρεσιν πράξεις ἀφορῶσαι τὴν ἐκτέλεσιν διαταγῶν αὐτοῦ, ἢ ἐνταλμάτων ἀναγομένων εἰς τὴν εἴσπραξιν δημοσίων χρεῶν ἢ πληρωμῶν, ἐνταῦθα δὲ δὲν πρόκειται περὶ κατασχέσεως ἐνεργηθείσης κατ' ἐντολὴν εἰς τὸν ταμίαν, οὔτε περὶ ἐπιταγῆς αὐτοῦ, οὔτε περὶ ἐρίδων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Τὸ διάταγμα δὲ τῆς 16 Μαΐου 1845 καὶ τὸ ἄρθρον 86 τοῦ λογιστικοῦ νόμου δὲν ἔχουν σχέσιν μὲ τὸ προκείμενον ζήτημα. Ἀπ, πολ. ΑΠ. 241 τοῦ 67, κυροῦσα τὴν 149 καὶ 707 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.— Πρβ. πολ. ΑΠ. 71 τοῦ 53, 267 τοῦ 54 ἐν λ. Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν σελ. 277.

§ 814. Τὸ δημόσιον ἔχει προνόμιον νὰ πληρωθῇ κατὰ προτίμησιν ἄλλων δανειστῶν κατὰ τῶν ἐγγυητῶν τῶν ἕνεκα καθυστερησάντων φόρων ὀφειλετῶν; (940 ἐδ. 7 πολ.) Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 241 τοῦ 50.

—

ΠΙΝΑΞ ΛΕΚΤΙΚΟΣ

τῶν ἐν τῇ λέξει Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν.

112 τοῦ 66—§ 334.
123 τοῦ 66—§ 375.
142 τοῦ 66—§ 8.
150 τοῦ 66—§ 772.
151 τοῦ 66—σ. 205.
167 τοῦ 66—§ 207.
142 τοῦ 66—§ 8.
186 τοῦ 66—§ 242.
199 τοῦ 66—§ 91^{2}.
210 τοῦ 66—§ 774^{10}.
213 τοῦ 66—§ 774^{12}. 776 ἐπ.
229 τοῦ 66—§ 200. 299.
235 τοῦ 66—§ 63.
236 τοῦ 66—§ 63.
243 τοῦ 66—§ 395. 403.
249 τοῦ 66—§ 53. 591^{3}.
253 τοῦ 66—§ 424. 602.
254 τοῦ 66—§ 369.
273 τοῦ 66—§ 377.
267 τοῦ 66—§ 516.
277 τοῦ 66—§ 22.
299 τοῦ 66—§ 489^{2}.
305 τοῦ 66—§ 734.
307 τοῦ 66—§ 255.
323 τοῦ 66—§ 399.
324 τοῦ 66—§ 773.
339 τοῦ 66—§ 12^{2}
357 τοῦ 66—§ 266.
359 τοῦ 66—§ 774^{2}..
377 τοῦ 66—§ 20.
385 τοῦ 66—§ 495.
387 τοῦ 66—σ. 207 § 406^{3}.
404 τοῦ 66—§ 254.
405 τοῦ 66—§ 417.
424 τοῦ 66—§ 223.
428 τοῦ 66—§ 540.
430 τοῦ 66—§ 323. 334.
432 τοῦ 66—§ 135. 412.
436 τοῦ 66—§ 539. 549. 565. 566.
440 τοῦ 66—§ 214 ἐπ.
444 τοῦ 66—§ 162^{2}.
458 τοῦ 66—§ 430.
471 τοῦ 66—§ 12^{2}.
478 τοῦ 66—§ 771.
481 τοῦ 66—§ 207.
485 τοῦ 66—§ 539. 734
13 τοῦ 67—§ 774^{8}.
23 τοῦ 67—§ 783.
32 τοῦ 67—§ 316.
34 τοῦ 67—§ 207. 780.
35 τοῦ 67—§ 207.
57 τοῦ 67—§ 406^{8}.
63 τοῦ 67;—§ 745.
66 τοῦ 67—§ 442, δ.
71 τοῦ 67—§ 786.
92 τοῦ 67—§ 507.
102 τοῦ 67—§ 357^{5}.
122 τοῦ 67—§ 346^{2}.
127 τοῦ 67—§ 781. 782.
132 τοῦ 67—§ 123.
142 τοῦ 67—§ 767.
147 τοῦ 67—§ 288^{2}. 354^{11}.
151 τοῦ 67—§ 774^{9}.
163 τοῦ 67—§ 496.
202 τοῦ 67—§ 521.
215 τοῦ 67—§ 761.
217 τοῦ 67—§ 810.
227 τοῦ 67—§ 811.
230 τοῦ 67—§ 812.
239 τοῦ 67—§ 778^{2}.
241 τοῦ 67—§ 813.
248 τοῦ 67—§ 770.
254 τοῦ 67—§ 579^{2}.
294 τοῦ 67—§ 787, γ.
260 τοῦ 49—§ 754.
261 τοῦ 49—§ 2.

ΠΟΙΝΙΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ,

περιεχόμεναι ἐν λέξει ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΦΕΤΩΝ,

περιεχόμεναι ἐν λέξει ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

τῶν ἐν τῇ λέξει ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν.

Σμύρις. Ποίας συμβάσεις δύναται νὰ κάμῃ τὸ δημόσιον; Ἀναγνώρισις ἰδιοκτησίας· ἀποζημίωσις· § 481 ἐπ.

Περὶ ὑπογραφῆς συναλλαγμάτων· § 482 ἐπ.

Τίς ἀντιπροσωπεῖ τὸ δημόσιον; ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν· § 487 ἐπ. οἱ οἰκονομικοὶ ἔφοροι· § 501 ἐπ. οἱ διοικητικοὶ ταμίαι· § 506 ἐπ.

Μνεία τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀντιπροσωπεύοντος τὸ δημόσιον· § 514.

Περὶ ἐπιδόσεων πρὸς τὸ δημόσιον· § 515 ἐπ.

Ἀντιπροσώπευσις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου· § 520.

Ἀντιπροσώπευσις ἐπισκοπικῶν κτημάτων· § 522.

Ὅρκος πρὸς τὸ δημόσιον· § 523 ἐπ.

Τὸ δημόσιον ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ συμβιβάζεσθαι; τοῦ παραιτεῖσθαι δικῶν κτλ.; § 524 ἐπ.

Δωσιδικία δημοσίου· § 532 ἐπ.

Περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων· § 534 ἐπ. Ἁρμοδιότης τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ὡς πρὸς τοῦτο· § 538 ἐπ.—Τίτλοι καὶ δικόγραφα· § 552 ἐπ. — Ἐνστάσεις ἐκκαθαρισμέναι· § 562 ἐπ. — Διατροφή· § 564,—Ἀνακοπὴ χωρεῖ; § 565 ἐπ. Ἔφεσις ἐντὸς πόσου χρόνου; § 567.—Διατυπώσεις· § 568 ἐπ.—Ἐγγυηταὶ καὶ πληρωταί· § 573[3] ἐπ.—Διάφορα· § 580 ἐπ.

Περὶ ἀναπλειστηριασμοῦ ἐθνικῶν κτημάτων § 588 ἐπ.

Ἁρμοδιότης· διοικητικοδικαστικὰ ἀντικείμενα· § 591 ἐπ. 620 ἐπ. Ἐξαιρέσεις· ἀντικείμενα ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ § 595 ἐπ.

Περὶ εἰσπρακτόρων § 724 ἐπ.

Διάφορα § 724 4ον ἐπ.

Περὶ συντάξεων. Νομοθεσία § 761[2]—Νόμος περὶ συντάξεων πρὸ τῆς Βασιλείας § 762 ἐπ. — Δημοσίευσις καὶ κοινοποίησις § 765 ἐπ. — Νόμος ἐφαρμοστέος· § 767. — Ποῖοι ἔχουν δικαίωμα συντάξεως· 769 ἐπ. 789[2] ἐπ.—Ἀπὸ πότε ἄρχεται ἡ σύνταξις; ὁ τόκος; § 774[10] ἐπ. Ὑπολογισμὸς τῆς συντάξεως· ἐπιμίσθια· ἐπιδόματα· § 775 ἐπ.—Παραγραφή· § 779 ἐπ. Δικαιολογητικὰ ἔγγραφα· § 781 ἐπ. 785[2] ἐπ. 791[2] 794 ἐπ. Αἴτησις θεραπείας· § 781 ἐπ. Κατάσχεσις· συμψηφισμός· § 787 ἐπ. Περὶ τῶν ἐτῶν τῆς ὑπηρεσίας· § 801· ὑπολογισμός· § 802 ἐπ. Νοσήματα στρατιωτικά· δ 805 ἐπ.

Περὶ διπλοτύπων· § 808 ἐπ.

Προσθῆκαι τινές· § 810 ἐπ.

Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν (1).

Περίληψις.

Σημ. Οἱ λοιποὶ πίνακες ἐν τέλει.

---

(1) Πρβ. τὴν λέξιν Χωροφυλακή.

§ 1. *Ἐπιζήμιοι πράξεις.* — Εὐθύνεται τὸ δημόσιον διὰ τὰς ἐπιζημίους πράξεις τῶν στρατιωτικῶν; Περὶ τούτου ὅρα ἀποφάσεις πολ. ΑΠ. 33 τοῦ 48, 275 τοῦ 56, 39 καὶ 52 τοῦ 58, 142 τοῦ 66. 297 τοῦ 67 καὶ ἀνωτέρω σελ. 49—74.

§ 2. *Ἐπιδόσεις.* α) Περὶ ἐπιδόσεων εἰς στρατιωτικούς, ὅρα ἀποφάσεις πολ. ΑΠ. 247 καὶ 294 τοῦ 65 ἐν λ. *ἐπίδοσις.*

ϐ) Τὸ ἐδ. 8 τοῦ 145 ἄρθρ. τῆς πολ. δικ. διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος; Ἀποφ. ΑΠ. 391 τοῦ 52, 247 τοῦ 65.

γ) Ὅταν στρατιωτικὸς ἦναι πληρεξούσιος μὴ στρατιωτικοῦ; Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 15 τοῦ 52.

δ) Διὰ τοῦ διοικητοῦ τῆς ἐφεδρείας. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 282, 391 τοῦ 52 (1).

ε) Πότε θωρεῖταί τις ὡς ἀπών; Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 190, 203 τοῦ 53.

ϛ) Ὅταν ἰατρός τις στρατιωτικὸς μεταπέμπηται, εἰς Ἀθήνας κ. χ.; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 159 τοῦ 64.

ζ) Ὅταν πρόκηται περὶ διοικητοῦ τάγματος; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 259 τοῦ 58.

η) Ὅταν δὲ περὶ ὑπομοιράρχου; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 26 τοῦ 60.

θ) Ἐπὶ στρατηγῶν, ὑποστρατήγων; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 1 τοῦ 66. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 2608 καὶ 12805.

ι) Ἐπὶ φαλαγγιτῶν Ἀπ. πολ. ΑΠ. 404 τοῦ 64, 144 τοῦ 65. 473 τοῦ 66. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 9336 (πρὸ τοῦ 1862).

ια) Περὶ στρατ. ἰατρῶν. Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 9419.

Περὶ πάντων τούτων γενήσεται λόγος ἐν λ. Ἐπίδοσις.

Ἐν γένει περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 145 ἐδ. 8 τῆς πολ. δικ. ὅρα Εὐρ. ζ' σελ. 139 ἑπ.

ιϐ) Προτείνοντος στρατιωτικοῦ τινός, ὅτι κακῶς ἐπεδόθη τὸ ἀφορῶν αὐτὸν δικόγραφον εἰς τὸν φρούραρχον ἐν ᾧ χρόνῳ δὲν ἦτον εἰς ἐνέργειαν, τίς βαρεῖται τῇ ἀποδείξει; ὁ προτείνων τοῦτο στρατιωτικός, διότι πᾶς ἀξιωματικὸς θεωρεῖται κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἀπὸ 7 Μαρτίου 1851 νόμου ὡς ἐν ἐνεργείᾳ διατελῶν μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 223 τοῦ 1867.

---

(1) Ἐὰν εἰς τὸν τόπον, ὅπου διαμένει ἀξιωματικὸς ἢ ὑπομοίραρχος διάδικος, δὲν ὑπάρχει φρούραρχος ἢ ἀνώτερος ἀξιωματικὸς ἐφεδρείας, καλῶς ἐπιδίδεται εἰς αὐτὸν τὸν ἀξιωματικὸν ἢ ὑπομοίραρχον τὸ δικόγραφον τῆς ἐφέσεως; ὅρα τὴν 973 τοῦ 1859 Ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν νομικῇ σ. 6287.

κυροῦσα τὴν 3 τοῦ 1864 ἀπόφασιν τῶν ἐν Πάτραις Ἐφετῶν.

§ 3. *Γάμος στρατιωτικῶν* (1).—Περὶ τοῦ γάμου τῶν στρατιωτικῶν ὅρα ἀποφ. πολ. ΑΠ. 257 τοῦ 60 καὶ 231 τοῦ 65, περὶ ὧν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ. (ὅρ. Γάμος. Χωρισμὸς ἀπὸ κοίτης καὶ τραπέζης.).

§ 4. Περὶ τοῦ μισθώματος, τῶν στρατιωτικῶν καταλυμάτων καὶ περὶ καταλυμάτων τοιούτων, ὅρα § 26, 623 τῆς λ. Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν. Πρβ. καὶ ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 85 τοῦ 60.

Περὶ τῆς μισθοδοσίας τῆς Φρουρᾶς Ἀθηνῶν κατὰ τὴν 5 Σεπτεμβρίου 1843.

§ 5-6. Τὸ ά ψήφισμα τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικ. συνελεύσεως ἐξησφάλισε διὰ βίου εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς φρουρᾶς τῆς πρωτευούσης τὸν ἐν ἐνεργείᾳ μισθὸν ἐκείνου τοῦ *βαθμοῦ*, ὃν ἕκαστος *εἶχε κατὰ τὴν* 3 *Σεπτεμβρίου* 1843. Ἐν ἄλλαις ῥήμασι· «Κατὰ τὸ σαφὲς πνεῦμα καὶ ῥῆμα τοῦ ἀπὸ 18 Σεπτεμβρίου 1835 Βασ. διατάγματος (ἄρθρον 14 καὶ 17), οἱ ἀνθυπολοχαγοὶ τῆς φάλαγγος, οἵτινες ἔχουσι βαθμὸν καὶ ἀξίαν ταγματάρχου, λαμβάνουσιν ὡς μισθόν των μόνον δραχμὰς 75, οἷον καὶ οἱ ταγματάρχαι τῆς γραμμῆς κατὰ τὸ ἀπὸ 25 Φεβρουαρίου 1833 Βασ. διάταγμα· ἐὰν δὲ ὑπάρχουν εἰς ἐνέργειαν, προσδιορίζεται ὁ μισθός των εἰς δραχ. 140, εἰς δὲ τὸν μισθὸν τοῦτον τῶν δραχμῶν 140 συμπεριλαμβάνονται ὅλοι οἱ μισθοὶ τῆς ἐνεργείας, αἱ συντάξεις κλπ. Τοῦτο δὲ προκύπτει σαφέστερον καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ αὐτοῦ διατάγματος τοῦ ἔτους 1835 ὁρίζοντος, ὅτι αἱ ἐν ἐνεργείᾳ ἀποδοχαὶ προσδιωρίσθησαν εἰς χρήματα ἐν τῷ ἄρθρῳ 17, ἤγουν εἰς δραχ. 140, τὸ δὲ ἄρθρον 29 τοῦ ἰδίου διατάγματος ἀφορᾷ τὴν περίστασιν, καθ' ἣν ἀξιωματικός τις τῆς φάλαγγος ἤθελε μεταβῆ, κατὰ βασιλικὴν διαταγὴν, εἰς ἄλλα σώματα στρατιωτικὰ, τότε δὲ μόνον λαμβάνει θέσεις ἀναλόγους μὲ τὴν ἀξίαν καὶ τὸν βαθμὸν εἰς τὴν φάλαγγα, καὶ τὰς διωρισμένας εἰς ταύτας τὰς θέσεις ἀποδοχάς· ὥστε ὁ λοχαγὸς μεταβαίνει ὡς συνταγματάρχης, ὁ ὑπολοχαγὸς ὡς ἀντισυνταγματάρχης καὶ ὁ ἀνθυπολοχαγὸς ὡς ταγματάρχης· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν ὀρθῶς ἡρμήνευσε καὶ ἐφήρμοσε τό τε πρῶτον ψήφισμα τῆς ἐθνικῆς συνε-

---

(1) Τὴν περὶ τούτου νομοθεσίαν κτλ. ὅρα εἰς τὸ στρατιωτικὸν *θεσμολόγιον*.

λεύσεως καὶ τὸ διάταγμα, ἀποφανθὲν ὅτι ὁ ἀνθυπολοχαγὸς τῆς φάλαγγος κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου 1843 συντελέσας ὑπὲρ τῆς κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν γενομένης μεταπολιτεύσεως, δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ εἰμὴ μόνον τὰς ἃς καὶ ἐλάμβανε δραχμὰς 140 κατὰ μῆνα, ἤτοι τὸν ἐν ἐνεργείᾳ μισθὸν τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ τῆς φάλαγγος· εἶναι δὲ ἀνίσχυρος ὁ λόγος τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅτι ἐπροβιβάσθη οὗτος ἔπειτα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν, καὶ ὅτι ἐλάμβανε δραχμὰς 140 κατὰ μῆνα, ἤτοι τὸν ἐν ἐνεργείᾳ μισθὸν τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ τῆς φάλαγγος· εἶναι δὲ ἀνίσχυρος ὁ λόγος τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅτι ἐπροβιβάσθη οὗτος ἔπειτα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν, καὶ ὅτι ἐλάμβανε προσκαίρως περισσότερον μισθὸν, καθότι τὸ προμνημονευθὲν ψήφισμα τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως δὲν τῷ ἠσφάλισε διὰ βίου εἰμὴ μόνον τὸν προρρηθέντα ἐν ἐνεργείᾳ μισθὸν τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ τῆς φάλαγγος, ὃν εἶχε κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου. Απ. πολ. ΑΠ. 55 τοῦ 56, κυροῦσα τὴν 12900 ἀπόφασιν Ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 7. Τὸ δημόσιον δὲν δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ τῷ ἐνάγοντι τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐφαρμογὴν τοῦ ά ψηφίσματος, διότι τὸ ψήφισμα τοῦτο ἐννοεῖ προφανῶς νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸν μισθὸν τῶν πράγματι ἀποτελεσάντων κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου τὴν φρουρὰν τῶν Ἀθηνῶν, τουτέστιν ἐκείνων, οἵτινες ὡς μέλη τῆς φρουρᾶς ἐνήργησαν καὶ ἐπεραίωσαν τὴν μεταπολίτευσιν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὑπάγονται εἰς τὸ ψήφισμα τὰ μὴ λαβόντα μέρος εἰς τὸ ἔργον τῆς μεταπολιτεύσεως μέλη τῆς φρουρᾶς ταύτης· μετέχουσι δὲ τῆς ἐθνικῆς ἀμοιβῆς οἱ ἀποτελέσαντες πράγματι κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου μέρος τῆς φρουρᾶς ταύτης ἀξιωματικοὶ, καίτοι ἐν ἀργίᾳ διετέλουν μέχρις αὐτῆς. Απ. Ἐφετ. Αθ. 17115, ἣν ὅρα εἰς Εὐρ. ιή σελ. 219.

§ 8. Ἡ αἴτησις τοῦ νὰ λάβῃ τις, ὡς ὑπαγόμενος εἰς τὸ πρῶτον ψήφισμα τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς συνελεύσεως, καὶ τὸν μισθὸν τοῦ χρόνου τῆς ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως ἀποδημίας του, δὲν εἶναι νόμιμος, διότι ὁ ἀποδημῶν ἄνευ ἀδείας παραιτεῖται ἔργῳ τοῦ μισθοῦ του, καὶ τοῦτο ἰσοδυναμεῖ τῇ ῥητῇ παραιτήσει, οἱ δὲ κανονισμοὶ δὲν ἔχουσιν ἐπιῤῥοὴν, προκειμένου περὶ ἀποδημίας ἄνευ ἀδείας ἐκτὸς τοῦ κράτους. Αποφ. 17115 τῶν ἐν Αθ. Ἐφ. ἐν Εὐρ. ιή σελ. 220.—Ἀλλὰ κατὰ τὴν 52 τοῦ 64 πολ. ἀπόφασιν ΑΠ. ὅταν ὁ ἀξιωματικὸς ἀπομακρύνηται τῆς θέσεώς του ἄνευ ἀδείας, δὲν στερεῖται τοῦ μισθοῦ, περὶ οὗ διαλαμβάνει τὸ πρῶτον ψήφισμα τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς συνελεύσεως τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1863. Ἡ ἀπόφασις αὕτη (52 τοῦ 64) φέρει· «Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ά ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις συνελεύσεως τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου ἐξα-

σφαλίζεται εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς φρουρᾶς τῆς πρωτευούσης διὰ βίου, ὡς ἐθνικὴ ἀμοιβὴ, ὁ μισθὸς τῆς ἐνεργείας τοῦ βαθμοῦ, τὸν ὁποῖον κατὰ τὸ αὐτὸ ψήφισμα δύνανται νὰ στερηθῶσι μόνον δι' αὐθορμήτου παραιτήσεως ἢ δικαστικῆς καθαιρέσεως. Τὴν σαφῆ δὲ ταύτην διάταξιν τοῦ νόμου, τὴν παραδεχομένην δύο μόνον ἐξαιρέσεις, καθ' ἃς στερεῖται τὸν μισθὸν τῆς ἐνεργείας ὁ ἀξιωματικὸς τῆς φρουρᾶς τοῦ Σεπτεμβρίου, ἐσφαλμένως ἑρμηνεῦσαν τὸ Ἐφετεῖον ἐν τῇ προκειμένῃ δίκῃ, προσέθηκε καὶ ἄλλην ἐξαίρεσιν, ὅτε δηλ. ὁ ἀξιωματικὸς ἀπομακρύνεται τῆς θέσεώς του ἄνευ ἀδείας, καθότι ἡ περίπτωσις αὕτη δὲν ὑπάγεται εἰς τὰς ἐξαιρέσεις τοῦ ψηφίσματος. Τὸ ψήφισμα δὲ τοῦτο δὲν ἐσκόπει βεβαίως νὰ ἐνθαῤῥύνῃ τὴν ἀταξίαν, μηδὲ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς τὴν παράβασιν τῶν κειμένων νόμων, ἀλλ' ἡ παράβασις τῶν νόμων ἐκ μέρους τοῦ ἀξιωματικοῦ, ἐὰν δὲν φέρῃ εἰς δικαστικὴν καθαίρεσιν, οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιῤῥοὴν εἰδικῶς κατὰ τὸ τὸ εἰρημένον ψήφισμα ἐπὶ τοῦ μισθοῦ αὐτῶν.»

§ 9. Ἡ 35 τοῦ 67 πολ. ἀπ. ΑΠ, φέρει· «Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν Ἐφετῶν ἐγκρίναν τὴν παρὰ τοῦ Πρωτοδικείου γενομένην ἐκτίμησιν τῶν προσαχθέντων ἐγγράφων καὶ παραδεχθὲν καὶ αὐτὸ ὅτι ὁ Θεόδωρος Βαλιάνος ἀπετέλει μέρος τῆς φρουρᾶς τῆς πρωτευούσης φέρων βαθμὸν συνταγματάρχου καὶ ἐκέκτητο τὰ προσόντα ἅτινα ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ 6' ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις Α' τῶν Ἑλλήνων συνελεύσεως, οὐδένα νόμον παρεβίασε, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσον οὐδεὶς νόμος περιώρισε πραγματικῶς τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα, ὧν δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις παρὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸ εὐεργέτημα τοῦ 6' ψηφίσματος, ὡς τὸ ἀναιρεσεῖον δημόσιον ἐσφαλμένως ὑπαινίττεται, καὶ ἑπομένως τὸ Ἐφετεῖον ἠδύνατο νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ ἐκτιμήσῃ τὰ ὑποβληθέντα αὐτῷ ἔγγραφα.»

§ 10-11. Ἡ Κυβέρνησις, ἀναγνωρίσασα ὁμολογουμένως τὸν ἐνάγοντα ὡς μέλος τῆς Σεπτεμβριανῆς φρουρᾶς τῶν Ἀθηνῶν διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς αἰτήσεως αὐτοῦ τοῦ νὰ δίδηται ὁ διὰ τοῦ πρώτου ψηφίσματος ἀσφαλισθεὶς διὰ βίου τῇ φρουρᾷ ταύτῃ μισθὸς καὶ διὰ τῆς ἐκδόσεως καὶ ἐκτελέσεως διατάγματος, παρέχοντος τῷ ἐνάγοντι τὸν μισθὸν τοῦτον, δὲν δύναται νὰ τῷ ἀμφισβητήσῃ τὴν ἰδιότητα τοῦ Σεπτεμβριανοῦ στρατιωτικοῦ καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ λαμβάνῃ πλήρη τὸν μισθὸν τοῦ τότε βαθμοῦ του, ὡς δὲν δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀπαίτησιν ἰδιώτου, ἀναγνωρισθεῖσαν ἅπαξ ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου τῆς Κυβερνήσεως μέλους διὰ διατάγματος, ὡς ὑπηρετήσαντος, πλὴν μόνον διὰ λόγον πλάνης, ἢ ἀπάτης, ἢ ἐλλείψεως νόμου.

Περὶ τοῦ μισθοῦ τῶν στρατιωτικῶν (1).—Κατὰ τὸ 1833 δὲν ὑπῆρχε νόμος κανονίζων τὸν μισθὸν τῶν ἀξιωματικῶν τῶν ἀτάκτων στρατευμάτων, τὸ δὲ διάταγμα τῆς 25 Φεβρουαρίου 1833 ὁρίζει τοὺς μισθοὺς τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ. Απ. πολ. ΑΠ. 389 τοῦ 1866.

§ 13. Τὸ διάτ. τῆς 2|14 Μαρτίου 1833 δὲν κανονίζει ἔμμισθον κατάστασιν τῶν ἐν ἀργίᾳ ἀξιωματικῶν τοῦ ἀτάκτου διαλυθέντος στρατοῦ. Απ. πολ. ΑΠ. 136 τοῦ 63, ἀναιρ. τὴν 20852 ἀπ. Εφ. Αθηνῶν.

§ 13. Πῶς κανονίζεται ὁ μισθὸς τῶν ταγματαρχῶν τῆς χωροφυλακῆς ἐν ὥρᾳ ἀπουσίας; Ἴδε ἀπ. 10571 τῶν ἐν Αθ. Εφ. καὶ Εὑρ. τόμ. ι' σελ. 277 ἐπ.

§ 15. Ἡ παραίτησις τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ στρατοῦ, μὴ γενομένη δεκτὴ διὰ τοῦ νομίμου τρόπου, οὐδὲ γνωστοποιηθέντος τοῦ ἐγγράφου τῆς παραδοχῆς τῆς παραιτήσεως εἰς τὸν παραιτούμενον, ἔχει ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὸν μισθὸν ἰδίως; ὄχι. Απ' Εφ. Αθ. 17709 τοῦ 59 ἐν Νομ. Μελ. σελ. 597. Πρβ. ἀπ. ΑΠ. 86 τοῦ 1860.

§ 16. Ὁ ὑπὸ ἀνάκρισιν διατελῶν ἀξιωματικὸς τῆς χωροφυλακῆς λαμβάνει μισθόν; Ἴδε ἀπ. 10571 τῶν ἐν Αθ. Εφ. ἐν Εὑρ. τόμ. ι' σελ. 278 ἐπ.

§ 17. *Κατάσχεσις στρατιωτικῶν μισθῶν.*—Τὸ μὴ κατασχετέον μέρος τοῦ μισθοῦ τῶν ὑπαλλήλων δύναται νὰ μεσεγγυηθῇ πρὸς πληρωμὴν συντάξεως ἕνεκα διατροφῆς, ὀφειλομένης παρ' αὐτῶν εἰς τὰς συζύγους ἢ τὰ τέκνα των; Εὑρ. η' σελ. 249 ἐπ. Πρβ. Εὑρ. ιή σ. 246.

Κατάσχεσις συντάξεως χωρεῖ; ὅρα ἀνωτέρω σελ. 373 ἐπ.

§ 18. *Βαθμοὶ στρατιωτικοί.*—Περὶ τούτου ἔγραψε πολλὰ ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ ὁ Κωνς. Αξελός.

§ 19. Δύναται νὰ ἀποπεμφθῇ τῆς ὑπηρεσίας ἀξιωματικὸς ἄνευ ἀποφάσεως; ὅρα Εὑρ. ε' σελ. 256 ἐπ. καὶ τὴν περὶ Συντ. πραγματείαν Παπαδούκα σελ· 99.

§ 20. Πρὸ τοῦ συντάγματος τοῦ 1844 ἡ Κυβέρνησις ἠδύνατο ν' ἀφαιρέσῃ στρατιωτικοὺς βαθμούς; ὅρα κατωτ. § 30 τὴν 405 τοῦ 66 πολ. ἀπόφασιν Αρ. Πάγου.

---

(1) ὅρα κατωτέρω τὴν 343 τοῦ 60 πολ. ΑΠ. ἀπόφασιν.

§ 21. Τὸ διάταγμα τῆς 25 Φεβρουαρίου 1838 δὲν ἀφήρεσε τοὺς βαθμοὺς τῶν μὴ καταταχθέντων εἰς τὸν Βασιλικὸν στρατὸν ἀξιωματικῶν, ἀλλὰ μόνον εἰς διαθεσιμότητα ἔθεσεν αὐτοὺς καὶ τὸν μισθὸν τῆς ἀργίας ὥρισεν αὐτοῖς· ὥστε οἱ τοιοῦτοι δικαιοῦνται νὰ λάβωσι τὸν μισθὸν αὐτὸν ἔκτοτε, ἂν δὲν ἀφαιρεθῇ ὁ βαθμὸς κατόπιν. Ἀπ. πολιτικὴ ΑΠ. 343 τοῦ 1860, ἀναιρ. τὰς 18189, 18354 καὶ 18543 ἀποφ. Ἐφ. Ἀθ.

§ 22. Ὁ βαθμὸς τοῦ ἐπιλοχαγοῦ εἰς ποῖον ἀντιστοιχεῖ; ἡ 86 τοῦ 1860 πολ. ΑΠ. ἀπόφασις φέρει·

« Ἐπειδὴ οἱ βαθμοὶ οἱ στρατιωτικοὶ ὑπὸ νόμων ἢ διαταγμάτων πάντοτε κανονίζονται· ἑπομένως ὁ ὑποβληθεὶς εἰς τὸ Ἐφετεῖον ἰσχυρισμός, ὅτι ὁ βαθμὸς τοῦ ἐπιλοχαγοῦ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν τοῦ ταγματάρχου, μὴ στρεφόμενος εἰς πραγματικὸν περιστατικὸν ἀλλ᾽ ἀφορῶν ζήτημα νομικόν, ἔπρεπε νὰ κριθῇ κατὰ τοὺς περὶ τούτων ἰσχύοντας νόμους, διότι ὑπάρχει διάταγμα τοῦ Κυβερνήτου ἀπὸ 23 Αὐγούστου 1831 ἀναγνωρίζον βαθμοὺς λοχαγοῦ καὶ ἐπιλοχαγοῦ καὶ ὑποταγματάρχου καὶ ταγματάρχου· ὥστε τὸ Ἐφετεῖον παρεβίασε τὸ 585 ἄρθρον τῆς πολ. δικον. συναγαγὸν ἐκ τῆς σιωπῆς μόνης τοῦ δημοσίου τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ ὑπολοχαγὸς ἰσοδυναμεῖ μὲ ταγματάρχην, ἐνῷ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ δημοσίου δὲν ὑπερβαίνει τὸν βαθμὸν τοῦ λοχαγοῦ· ἄρα εἶναι ἀναιρετέα ἡ ἀπόφασις καθόσον ἐπεδικάσθη ποσὸν ἀνώτερον τοῦ εἰς λοχαγὸν διδομένου, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ἂν ὁ βαθμὸς τοῦ ἐπιλοχαγοῦ ἠδύνατο κατὰ νόμον νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον ποσὸν ἀνώτερον τῶν ἐννενήκοντα ἢ ἑκατὸν δραχμῶν κατὰ μῆνα.»

§ 23. *Ἀπώλεια ἰθαγενείας ὅταν ἀναδεχθῇ τὶς ξένην στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν.* — Ὁ ἄνευ Βασιλικῆς ἀδείας ἀναδεχθεὶς ξένην στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν δὲν ἀνακτᾷ τὴν ἰθαγένειαν, ἀλλὰ Βασιλικῇ ἀδείᾳ εἶναι δεκτὸς εἰς πολιτογράφησιν. Τοιαύτην δὲ ἐννοοῦμεν ὑπηρεσίαν μόνιμον διὰ κατατάξεως ἐν ξένῳ στρατῷ, προηγηθέντος ὅρκου. Ὅθεν δὲν λογίζεται τοιαύτη ἡ ἐν τῇ ἐθνοφυλακῇ ὑπηρεσία πρὸς διατήρησιν τῆς τοπικῆς τάξεως, οὔτε λογίζεται ὑπηρετήσας ὁ ἀναμιχθεὶς εἰς στασιαστικὰ ἔνοπλα κινήματα, ἀλλ᾽ ὁ ἔχων παρὰ ξένης Κυβερνήσεως στρατιωτικὸν βαθμόν. Ὅρα τὴν 186 τοῦ 53 πολ. ἀποφ. ΑΠ. περὶ μοιράρχου ὑπηρετήσαντος ἐν Ἑνετίᾳ παρὰ μὴ κατηρτισμένῃ Κυβερνήσει. Πρβ. Καλλ. Α. § 133 ἔκδ. 2. καὶ Εὐρ. ι'. σελ. 279, ἔνθα ἡ τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν ἀπόφασις.

§ 23[2]. *Ὀροφυλακή.* (1) —Ὁ ἀνήκων εἰς τὰ διαλυθέντα τάγματα τῆς ὀροφυλακῆς καὶ μὴ καταταχθεὶς εἰς τὰ συστηθέντα τάγματα τῶν ἀκροβολιστῶν, ἀλλ' εἰς τὴν ἐπικουρικὴν χωροφυλακὴν, δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ οὐ μόνον τὸν μισθὸν, ὃν ἐλάμβανεν ὡς ἀξιωματικὸς τῆς χωροφυλακῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν αὔξησιν, ἥτις ἐχορηγήθη εἰς τοὺς ἰσοβάθμους αὐτῶν ἀξιωματικοὺς τῶν ταγμάτων τῆς γραμμῆς; Οὐχὶ, κατὰ τὴν 367 τοῦ 1865 πολ. ΑΠ. ἀπόφασιν, ἀναιροῦσαν τὴν 1146 τοῦ 1864 ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.

Πρβ. ἄρθρ. 16 τοῦ ἀπὸ 12 Αὐγ. 1854 Διατ. — καὶ τὸν ἀπὸ 28 Μαΐου 1859 ὑπ' ἀρ. ΦΑΤ νόμον περὶ τῆς μισθοδοσίας. — καὶ τὸ Διάτ. τῆς 30 'Ιουλ. 1856.

§ 23[3]. Περὶ τοῦ μισθοῦ τῶν ἀποτελούντων τὰ τάγματα τῆς ὀροφυλακῆς, ἡ 128 τοῦ 66 πολ. ἀπ. ΑΠ. φέρει. «Ἐπειδὴ, διὰ τοῦ ἀπὸ 12 Αὐγούστου 1854 Β. Διατάγματος διαταχθείσης τῆς τε διαλύσεως τῶν ὀκτὼ ταγμάτων τῆς ὀροφυλακῆς καὶ τῆς συστάσεως τριῶν ταγμάτων τῶν ἀκροβολιστῶν, διετάχθη συγχρόνως διὰ τοῦ ἄρθρ. 16 τοῦ προμνησθέντος Διατάγματος· 1) ὅτι τὰ μέχρι τοῦδε ὀκτὼ ἐλαφρὰ τάγματα τῆς ὀροφυλακῆς συγχωνευόμενα βαθμηδὸν θέλουν σχηματίσει τὰ ἀνωτέρω τρία τάγματα τῶν ἀκροβολιστῶν· 2) ὅτι ἅπαντες οἱ ἀποτελοῦντες μέρος εἰς τὰ εἰρημένα ὀκτὼ ἐλαφρὰ τάγματα ἄνδρες καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὰ σχηματιζόμενα τρία τάγματα τῶν ἀκροβολιστῶν θέλουν γίνει δεκτοί. Ἐκ τῶν διατάξεων δὲ τούτων ἐξάγεται, ὅτι οἱ τῶν διαλυθέντων ὀκτὼ ταγμάτων τῆς ὀροφυλακῆς ἀξιωματικοὶ ἐδικαιοῦντο, (ἂν εἶχον τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα καὶ συγκατετίθεντο), νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὰ σχηματιζόμενα τρία τάγματα τῶν ἀκροβολιστῶν, ἀλλὰ πρὸ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν εἰρημένων ταγμάτων καὶ τῆς εἰς αὐτὰ πραγματικῆς καταστάσεως αὐτῶν δὲν ἐδικαιοῦντο νὰ λαμβάνωσι τὸν εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς τῶν πεζικῶν ταγμάτων τῆς γραμμῆς χορηγούμενον μισθὸν, καθ' ὅσον οὐδὲν περὶ τούτου διέλαβε τὸ προμνησθὲν Διάταγμα.

Ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη ἑρμηνεία τοῦ προμνησθέντος Διατάγματος ἐνισχύεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι, μὴ οὔσης ἐφικτῆς τῆς ἐμμέσου συγχωνεύσεως τῶν διαλυθέντων ὀκτὼ ταγμάτων τῆς ὀροφυλακῆς ἀπὸ τὰ τρία σχηματιζόμενα τῶν ἀκροβολιστῶν διὰ τῶν ἀπὸ 26 Δε-

---

(1) Τὴν νομοθεσίαν ὅρα εἰς τὴν συλλ. τῶν στρατ. νόμων, ἐν πίνακι, λ. ὀροφυλακή.

κεμβρίου 1854 καὶ 9 Ἀπριλίου 1855 ὑπουργικῶν διαταγῶν, (αἵτινες ἐγκριθεῖσαι διὰ τοῦ ἀπὸ 30 Ἰουλίου 1856 Διατάγματος καθίστανται ἰσχυραὶ καὶ ὑποχρεωτικαί), ἐνεκρίθη ἡ σύστασις ἐπικουρικῆς χωροφυλακῆς εἰς προσωρινὴν τοποθέτησιν ἀξιωματικῶν τινῶν ἐκ τῶν διαλυθέντων ταγμάτων τῆς ὀροφυλακῆς καὶ διετάχθη οἱ κατατασσόμενοι εἰς τὴν ἐπικουρικὴν φυλακὴν νὰ λαμβάνωσι τὸν μισθὸν, ὃν εἶχον μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς εἰς αὐτὴν κατατάξεώς των, τουτέστι τὸν μισθὸν τῶν ἀξιωματικῶν τῆς ὀροφυλακῆς.

Ἐπειδὴ ὁ ἀπὸ 28 Μαΐου 1859 νόμος περὶ αὐξήσεως τῆς μισθοδοσίας τῶν ἀξιωματικῶν τῆς γραμμῆς καί τινων ἄλλων ῥητῶς ὀνομαζομένων σωμάτων, οὐδὲν διέλαβε περὶ τῆς μισθοδοσίας τῶν ἀξιωματικῶν τῆς ἐπικουρικῆς χωροφυλακῆς· ἑπομένως ὁ ἐκκαλῶν Σπυρ. Πεσλῆς καταταχθεὶς εἰς τὴν ἐπικουρικὴν χωροφυλακὴν καὶ λαμβάνων κατὰ τὰ προεκτεθέντα τὸν μισθὸν, ὃν εἶχε μέχρι τῆς κατατάξεώς του ὡς ἀξιωματικὸς τῆς ὀροφυλακῆς, δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ λαμβάνῃ τὶ πέραν αὐτοῦ, καθ' ὅσον μόνον οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν σωμάτων, περὶ ὧν ῥητῶς διέλαβεν ὁ προμνησθεὶς νόμος ἢ ἄλλος τις εἰδικὸς. ὡς ὁ τῆς 29 Μαΐου 1859 περὶ τῆς μισθοδοσίας, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ ἔχοντες μὲν μετ' αὐτοὺς τὸν αὐτὸν βαθμὸν, μὴ ἀνήκοντες δὲ εἰς οὐδὲν τῶν σωμάτων τοῦ στρατοῦ, περὶ ὧν διέλαβον οἱ προμνησθέντες νόμοι.

» Ἐπειδὴ, τούτων οὕτως ἐχόντων, οὐκ ὀρθῶς τὸ δικάσαν πρωτοδικεῖον διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεώς του παρεδέχθη τὴν ἀπὸ 29 Νοεμβρίου 1863 ἀγωγὴν τοῦ ἐκκαλοῦντος καὶ ὑπεχρέωσε τὸ Δημόσιον νὰ τῷ πληρώσῃ δραχ. 2240 μετὰ τοῦ νομίμου τόκου 12 τοῖς 0|0 κατ' ἔτος ἀπὸ τῆς 7 Μαΐου 1863 μέχρι τῆς ἐξοφλήσεως, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι ὁ ἐκκαλῶν ἐδικαιοῦτο νὰ λάβῃ τὸ ποσὸν τοῦτο δυνάμει τοῦ προμνησθέντος ἀπὸ 28 Μαΐου 1859 νόμου ΦΛΣ. »

§ 24. *Διάταγμα τῆς 3|15 'Οκτ. 1834. Προβιβασμὸς ἄλλου παρὰ τὸν προτιμητέον.*

§ 24. Ὀφείλεται ἀποζημίωσις ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, ὅταν, παρὰ τὸ ἄρθρον 26 τοῦ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ νόμου ΧΝΕ Διατάγματος, ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἐπροβίβασε νεώτερόν τινα στρατιωτικὸν, προσβαλοῦσα τὸ τῆς ἀρχαιότητος δικαίωμα ἄλλου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 339 τοῦ 66.

§ 25. Δικαιοῦται εἰς ἀποζημίωσιν ὁ ἀνθυπασπιστὴς, ὅταν

πολίτης, ἐναντίον τοῦ Διατ. τῆς 3|15 Ὀκτ. 1834, προήχθη ἀντ' αὐτοῦ; οὐχί· τὸ Διάταγμα αὐτὸ δὲν ἐδέσμευσε τὴν Κυβέρνησιν ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ παραβιάσῃ τὴν ἀρχαιότητα, διότι οὐ μόνον ὡς πρὸς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸν βαθμὸν τῶν ἀξιωματικῶν μόνη ἡ ἀρχαιότης δὲν χορηγεῖ δικαίωμα προβιβασμοῦ, πρὸς περιορισμὸν δὲ τοῦ τοιούτου δικαιώματος ἐπῆλθεν ὁ ἀπὸ 16 Ὀκτ. 1861 περὶ στρατιωτικῶν προβιβασμῶν νόμος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 471 τοῦ 66. »

§ 26. *Περὶ απομάχων.* — Κατὰ τὸ περὶ ἀπομάχων Διάτ. τῆς 27 Ἰουλίου 1833 καὶ 11 Ὀκτ. 1833, οἱ ἀπόμαχοι, ἐνασχολούμενοι εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ τελευταίου Διατ. ὁριζομένην ὑπηρεσίαν, εἰσὶ στρατιωτικοὶ ἐν ἐνεργείᾳ· ὡς τοιοῦτοι δὲ, ἐφ' ὅσον διατελοῦσιν ἀποσπασμένοι εἰς εἰδικήν τινα πολιτικὴν ὑπηρεσίαν, ὑπάγονται καὶ διὰ τὰ κοινὰ αὐτῶν ἀδικήματα εἰς τὰ στρατοδικεῖα, δυνάμει τῶν ἄρθρων 43 ἐδ. ά. καὶ 44 ἐδ. ά. καὶ 261 ἐδ. β'. τοῦ περὶ στρατιωτικῆς ποινικῆς νομοθεσίας νόμου·— ἄλλως ἐπέρχεται ἀναίρεσις κατὰ τὸ ἄρθρ. 477 §. ι'. καὶ 481 τῆς ποιν. δικ. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 94 τοῦ 61 (1).

§ 27. Κατὰ τὰ Διατ. τῆς 27 Ἰουλ. 1833 καὶ 11 Σεπτεμ. 1852 ἡ κατάστασις τῶν εἰς τὸν λόχον τῶν ἀπομάχων διωρισμένων στρατιωτικῶν ὡς διοικητῶν καὶ ἀξιωματικῶν τοῦ λόχου θεωρεῖται ὡς κατάστασις ἐνεργείας, καθόσον ἐκ τῶν Διαταγμάτων αὐτῶν ἐξάγεται ὅτι ὁ λόχος οὗτος ἐσυστήθη καὶ διατηρεῖται ὡς στρατιωτικὸς λόχος ἐνεργῶν ὑπηρεσίαν εἰδικῶς ἐν τοῖς διατάγμασιν αὐτοῖς διαγεγραμμένης. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 177 τοῦ 63.

§ 28. *Περὶ συντάξεων.* — ὅρα τὰ ἀνωτέρω (σελ. 357) ἐκτεθέντα. Πρβ. προσέτι καὶ τὰ περὶ λογιστικοῦ νόμου αὐτόθι (σελ. 142 ἐπ.) σημειωθέντα.

§ 29. Διαγραφὴ ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ ἐλέγχου. — Ἀξιωματικός τις ἐν ὑπηρεσίᾳ κατὰ τὸ 1836, καθ' ὃ συνέβη στάσις, διεγράφη ἀπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ Στρατοῦ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1836· αἰτήσαντος δὲ ἀποκατάστασιν εἰς τὰ δικαιώματά του δικαστικῶς, τὸ δικαστήριον ἀπεφήνατο, ὅτι διεγράφη δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 3 τοῦ ἀπὸ 20 Μαΐου 1837 διατάγματος, μὴ αἰτιολογῆσαν πῶς· ἡ ἀπόφασις οὖν ὡς πλημμελὴς ἀνῃρέθη. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 375 τοῦ 65.

(1) Πρβ. κατωτέρω § 52 ἐπ.

§ 30. *Ἀμνηστεία.* — Ποῖα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀμνηστείας ὡς πρὸς τοὺς μισθοὺς ἀξιωματικῶν διαγραφέντων κατὰ τὸ 1836 ἐκ τῶν καταλόγων; ὅρα ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 465 τοῦ 1866, φέρουσαν (1)·

« Ἐπειδὴ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἀπέῤῥιψε τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος, πρὸς τοῖς ἄλλοις, διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἡ κατὰ τὴν 18 Νοεμβρίου 1863 ἀπονεμηθεῖσα ἀμνηστεία δὲν ἐπήνεγκεν ὡς νόμιμον συνέπειαν τὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὑπομοιράρχου τῆς χωροφυλακῆς, δικαίωμα εἰς τοὺς ἀπὸ τὸ 1836 (ὁπότε ὁ αὐτὸς ἀναιρεσείων, κατηγορηθεὶς ἐπὶ στάσει, κατέφυγεν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, καὶ ὁπότε διεγράφη ἐκ τῶν ἐλέγχων τοῦ στρατοῦ), ἀπαιτουμένους μισθοὺς, διότι ἐπὶ τῶν μισθῶν τούτων δὲν ἔχει κεκτημένον δικαίωμα, ὅπερ νὰ ἀπώλεσε.

» Ἐπειδὴ, ἂν καὶ αἱ εἰδικαὶ σκέψεις, δι' ὧν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ὑποστηρίζει τὸν γενικὸν λόγον τοῦτον, δὲν εἶναι, ὡς ὁ ἀναιρεσείων διατείνεται, ἀκριβεῖς καὶ ὀρθαὶ, ὁ λόγος ὅμως αὐτὸς, ἐφ' οὗ ἐρείδεται τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως, στηρίζεται κατὰ τὰ ὑπὲρ αὐτῆς παραδεδεγμένα καὶ ἀφιλονείκητα γεγονότα πραγματικῶς εἰς τὸν Νόμον, διότι ἀληθῶς μὲν ἡ ἀμνηστεία, ὡς καὶ ὁ ἀναιρεσείων αὐτὸς ἰσχυρίζεται καὶ ὁ Ἀρ. Πάγος ἄλλοτε ἀπεφάνισεν, ἐξαλείφουσα τὴν ἐνοχὴν ἐπαναφέρει, κατ' ἀναδρομὴν, αὐτοδικαίως, τὸν ἀμνηστευθέντα εἰς τὰ δικαιώματα, τῶν ὁποίων ἐκτᾶτο καὶ τὰ ὁποῖα ἐστερήθη ἐκ τῆς κατ' αὐτοῦ καταδιώξεως, καὶ ἑπομένως εἶναι ἑκάστοτε ἐξεταστέον ὁποίου εἴδους δικαιώματα ἐστερήθη ὁ ἀμνηστευθείς· ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως ὁ ἀναιρεσείων ἀξιωματικὸς, στερηθεὶς τὸ 1836 διὰ τῆς ἐκ τῶν ἐλέγχων διαγραφῆς τὸν βαθμὸν καὶ τοὺς εἰς τοῦτον συνημμένους μισθοὺς, δὲν ἀπώλεσε κεκτημένον, δυνάμει νόμου, δικαίωμα, καὶ δὲν ἤθελε κριθῆ στερηθεὶς δικαιώματος ὁ κατέχων τότε δημοσίαν τινὰ θέσιν καὶ ἀπολυθεὶς ἐξ αὐτῆς, ἐκτὸς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ θέσεως *κατὰ νόμον ἰσοβίου*, καὶ ἑπομένως ἀναφαιρέτου, διότι κατὰ τὸ 1836, ὁπότε ὁ ἀναιρεσείων ἀπεβλήθη τοῦ στρατοῦ, καὶ κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1843, ὁπόταν ἠμνηστεύθη, τουτέστι κατ' ἐποχὰς προηγουμένας τοῦ ἀπὸ 18 Μαρτίου 1844 Συντάγματος, τοῦ καθιεροῦντος τὸν βαθμὸν ὡς ἰδιοκτησίαν ἀναφαίρετον τοῦ ἀξιωματικοῦ (ἐκτὸς τῶν παρὰ τοῦ νόμου ἰδίως ὡρισμένων περιπτώσεων) ἡ χορήγησις καὶ ἡ ἀφαίρεσις τῶν στρατιωτικῶν

(1) Πρβ. τὴν λ. Ἀμνηστεία.

βαθμῶν, καὶ ἑπομένως καὶ τῶν συνημμένων αὐτοῖς μισθῶν, ἥν, ὡς καὶ ἡ ἀπονομὴ καὶ ἡ ἀφαίρεσις τῶν ἄλλων δημοσίων θέσεων, δικαίωμα ἀπόλυτον τῆς ἐχούσης τότε νομοθετικὴν καὶ ἐκτελεστικὴν δύναμιν βασιλικῆς ἐξουσίας, καὶ μηδόλως ὑπὸ ῥητοῦ καὶ ὑπερισχύοντος· νόμου ὑπὲρ τῶν ἀξιωματικῶν περιωρισμένον, κἄν τε θεωρηθῇ, ὅτι ἡ ἐξουσία ἐμπράκτως ἀπέφευγε τὴν περὶ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ βαθμοῦ αὐτογνώμονα κατάχρησιν· ὅθεν δὲν ἦν δικαίωμα ἴδιον καὶ νομίμως κεκτημένον τῶν ἀξιωματικῶν, κατά τε τὰ ἄρθρα 15 καὶ 18 τοῦ ἀπὸ 25 Φεβρουαρίου 1833 περὶ διοργανισμοῦ τοῦ στρατοῦ Β. διατάγματος, ἔχοντος κράτος νόμου, καὶ κατὰ τοὺς γαλλικοὺς προσέτι νόμους τοὺς ἐν Ἑλλάδι παραδεχθέντας διὰ τοῦ ἀπὸ 20 Δεκεμβρίου 1829 ὑπ' ἀρ. 8377 ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, τοὺς προηγουμένους, δηλαδή, τοῦ εἰρημένου ψηφίσματος, καὶ κυρωθέντος, ὡς πρὸς τὰς ποινάς, ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ προμνηθέντος Β. διατάγματος τῆς 25 Φεβρουαρίου 1833 (ἄρθρ. 41 τοῦ Συντάγματος τῆς 22 frimaire an VIII), αἵτινες ἴσχυον καὶ ἐν Γαλλίᾳ μέχρι τῶν νόμων τῆς 14 Ἀπριλίου 1832 καὶ 19 Μαΐου 1834, τῶν κυρωσάντων (ὡς παρ' ἡμῖν τὸ Σύνταγμα τοῦ Μαρτίου 1844) τὸ ἀναφαίρετον τοῖς ἀξιωματικοῖς δικαίωμα τοῦ βαθμοῦ, ἐκτὸς τῶν ῥητῶς ὡρισμένων περιπτώσεων. Οἱ προηγούμενοι λοιπὸν τοῦ εἰρημένου Β. διατάγματος τῆς 26 Φεβρουαρίου 1832 νόμοι δὲν ἔχουσιν ἀνωτέραν τούτου ἰσχύν, ὡς δι' αὐτοῦ καταργηθέντες, καὶ τὰ Συντάγματα τῆς Ἐπιδαύρου καὶ τῆς Τροιζῆνος, τὰ ὁποῖα ἐπικαλεῖται ὁ ἀναιρεσείων, ἐκτὸς τοῦ ὅτι σύμφωνα καὶ αὐτὰ μὲ τὰ ἀνωτέρω (ἄρθρ. 110) δὲν περιεῖχον διάταξίν τινα ἐξαιρετικὴν ἐναντίαν, ἤργησαν ἄλλως, δυνάμει τῶν ἄρθρ. 10 καὶ 11 τοῦ ἀπὸ 22 Ἰουνίου 1829 Β' ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄργει Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Ἐπομένως εἰς τὸ διατακτικὸν τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως δὲν περιέχεται παράβασις *σαφῶν ὁρισμῶν νόμου*, ἥτις μόνον δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρ. 809 τῆς πολ. δικονομίας.

» Ἐπειδή, προσέτι, ἀφ' οὗ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ ἀπὸ 20 Μαΐου 1837 περὶ ἀμνηστείας διατάγματος, εἰς ὃ ἀναφέρεται τὸ ἐπεκτεῖναν τὴν αὐτὴν ἀμνηστείαν εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα διάταγμα τῆς 18 Σεπτεμβρίου 1843, ὁ Βασιλεὺς ὡς ὅρον τῆς ἀμνηστείας ἐπεφυλάττετο ῥητῶς τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαλείψῃ ἐκ τῶν καταλόγων τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας τοὺς ἀμνηστευομένους, ὅσοι, ἐν ὑπηρεσίᾳ διατελοῦντες, εἶχον γίνει ἔνοχοι στάσεως (ἤγουν κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 αὐτοῦ τοὺς μὴ δικασθέντας, ἀλλὰ θεωρουμένους ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὡς τοιούτους, καὶ οὐχὶ τοὺς καταδικασθέντας, ὡς διατείνε-

ται ὁ ἀναιρεσείων), ἐν οἷς καὶ ὁ ἀναιρεσείων αὐτὸς, ὡς ὁμολογεῖ καὶ ἡ ἀπόφασις παραδέχεται, καὶ εὑρὼν τοῦτον τὸν ἀναιρεσείοντα κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ εἰρημένου διατάγματος τοῦ 1843 ἤδη διαγεγραμμένον ἐκ τῶν ἐλέγχων τοῦ στρατοῦ, δὲν διέταξε διὰ τοῦ αὐτοῦ διατάγματος τὴν ἐπάνοδόν του εἰς τὰς στρατιωτικὰς τάξεις, ἀλλ' ἐπανέφερέν αὐτὸν εἰς αὐτὰς πραγματικῶς μόνον κατὰ τὴν 20 Μαΐου 1845, ἕπεται ὅτι *πρὶν τῆς τελευταίας ταύτης ἐποχῆς*, ὁπότε μόνον ἐδηλώθη ἡ περὶ τούτου βασιλικὴ θέλησις, οὐδὲ δυνάμει τῶν εἰδικῶν ὅρων τῆς διὰ τῶν διαταγμάτων τούτων ἀπονεμηθείσης ἀμνηστείας, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ ἀναιρεσείων ἔχων δικαίωμα εἰς τὸν βαθμὸν καὶ τοὺς συνδεδεμένους αὐτῷ μισθοὺς, ὡς δῆθεν νόμιμον συνέπειαν τῆς προκειμένης ἀμνηστείας.

» Ἐπειδὴ ἑπομένως ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, στηριζομένη εἰς τὸν λόγον ὅτι ἡ προκειμένη ἀμνηστεία δὲν ἀπέδωκεν εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα δικαίωμα, ὅπερ δὲν εἶχε κεκτημένον, εἰς τοὺς ζητουμένους μισθοὺς εἴτε τῆς θέσεως, εἴτε τοῦ βαθμοῦ πρὸ τῆς 20 Μαΐου 1845, στηρίζεται εἰς τὸν νόμον, ἀφ' οὗ, ὡς εἴρηται, ὁ ἀναιρεσείων δὲν εἶχε κεκτημένον, δυνάμει ῥητῶν νόμων, ὡς καὶ τῶν διαταγμάτων αὐτῶν, δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ἀφαιρεθέντος αὐτῷ βαθμοῦ πρὸ τῆς μνησθείσης ἐποχῆς, καὶ ἡ ἀμνηστεία μόνον εἰς τ' ἀπολεσθέντα νόμιμα κεκτημένα δικαιώματα ἀναδρομικῶς ἐπαναφέρει.»

§ 31. Τὰ διατάγματα ἀποκτῶσιν ἰσχὺν τελεσιδικίας; ἰδοὺ ἓν περὶ τούτου παράδειγμα.

Διὰ διατάγματος βασιλικοῦ ἐτέθη εἰς ἀπόταξιν ὁ λοχαγὸς Α. — Κατόπιν ἐξεδόθη ἕτερον διάταγμα, δι' οὗ ἠκυρώθη τὸ πρῶτον ὡς εἰς ἐσφαλμένην βάσιν στηριζόμενον, ἀλλὰ τελευταῖον ἐξεδόθη καὶ τρίτον, δι' οὗ δίδεται ζωὴ εἰς τὸ πρῶτον, ἀκυρονουμένου τοῦ δευτέρου (1).

Κατὰ τοῦ τρίτου λοιπὸν παρεπονέθη δικαστικῶς ὁ Α. ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι, διὰ νὰ τεθῇ εἰς ἀπόταξιν, ἔπρεπε νὰ τηρηθῶσιν αἱ ὡρισμέναι διατυπώσεις· εἰς τὴν δίκην λοιπὸν ταύτην ἀνεφύη τὸ ζήτημα α) ἂν μετὰ τὸ πρῶτον διάταγμα ἠδύνατο νὰ ἐκδοθῇ τὸ δεύτερον· ἤτοι ἂν τὸ πρῶτον ἀποτελῇ τελεσιδικίαν· καὶ β) ἂν τελευταῖον ἠδύνατο νὰ τεθῇ ὁ ἀξιωματικὸς εἰς ἀπόταξιν χωρὶς νὰ τηρηθῶσιν αἱ ὡρισμέναι διατυπώσεις.

Τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (ἀπ. 1032 τοῦ 1864) ἀπέῤῥιψε τὴν ἀγω-

---

(1) Πρβ. Dufour, α σ. 45. Κοκκίνου, διοικητικὸν δ. σ. 47 τοῦ εἰδικοῦ μέρους.

γὴν, ὁ δὲ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. 390 τοῦ 1865) δὲν ἔλυσεν ἀπ' εὐθείας τὸ ζήτημα, ἀλλ' ἀνῄρεσε, διότι τὸ Ἐφετεῖον ἀπέσχε νὰ δικάσῃ ἐπὶ τῆς ἐνστάσεως ὅτι παρανόμως ἐξεδόθη τὸ διάταγμα, δι' οὗ κατὰ πρῶτον εἶχε τεθῇ εἰς ἀπόταξιν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι μεταβάλλεται ἡ βάσις τῆς ἀγωγῆς, ἐνῷ μεταβολὴ δὲν ὑπῆρχεν.

§ 32. *Περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν ἐν γένει.* — Κατάστασις φυσικὴ τοῦ στρατιωτικοῦ εἶναι ἡ τῆς ἐνεργείας. Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 198 τοῦ 61. Ἡ 202 τοῦ 61 πολ. ΑΠ. ἀπόφασις φέρει·

« Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν Ἐφετῶν διὰ τῶν 6—8 σκέψεων τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. 18712 (1861) ἀποφάσεως αὐτοῦ δεόντως αἰτιολογεῖ, ὅτι ἡ φυσικὴ τοῦ ἀξιωματικοῦ κατάστασίς ἐστιν ἡ τῆς ἐνεργείας, καὶ ὅτι, διὰ νὰ τεθῇ οὗτος ἐκτὸς αὐτῆς, ἀπαιτεῖται, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις 4 καὶ ἑπ. τοῦ νόμου ἀπὸ 7 Μαρτίου 1851 περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ, Β. διάταγμα στηριζόμενον εἰς τοὺς ἐν ταῖς διατάξεσι ταύταις ἀναφερομένους λόγους, καθόσον τεσσάρων οὐσῶν ἀποκλειστικῶς καὶ ἀπαραιτήτως τῶν καταστάσεων τῶν ἀξιωματικῶν, δυνάμει τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου έ τοῦ προμνησθέντος νόμου, ἕπεται ἀναγκαίως καὶ φυσικῶς, ὅτι ὁσάκις τις, κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ αὐτοῦ νόμου, λαμβάνει παρὰ τοῦ Βασιλέως βαθμὸν ἀξιωματικοῦ, διάταγμα δὲ Βασιλικὸν δὲν ὑπάρχει συγχρόνως θέτον αὐτὸν νομίμως εἰς τὰς ἐξαιρετικὰς καταστάσεις τῆς ἀργίας, τῆς ἀποστρατείας καὶ ἀποτάξεως, ἕπεται ἀναγκαίως καὶ φυσικῶς, ὅτι τοῦ βαθμοῦ ἡ ἀπονομὴ γίνεται πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς καταστάσεως τῆς ἐνεργείας, εἰς ἣν ἡ ἁρμοδία ἀρχὴ ὀφείλει νὰ τὸν θέσῃ, ἢ ἄλλως διὰ τὴν παράλειψιν νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ διὰ τῶν σχετικῶν καὶ νομίμων τῆς καταστάσεως ταύτης ἀποδοχῶν. Ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, μὴ ὑπάρχοντος ὁμολογουμένως εἰδικοῦ Β. διατάγματος ἀφορῶντος ἄλλην τινὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος κατάστασιν, ἐκτὸς τοῦ θέσαντος αὐτὸν εἰς ἀποστρατείαν, ὅπερ κατὰ τὰ προαποφασισθέντα δὲν ἔχει ἰσχύν, ἕπεται, ὅτι ὀφείλεται αὐτῷ ὁ μισθὸς τῆς ἐνεργείας καὶ οὐχὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐνωμοτάρχου, ὃν ἄλλοτε εἶχεν, ἀλλὰ τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ, διότι τοιοῦτος ἦτο δυνάμει Β. διατάγματος, κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ προκειμένου νόμου, ὁ ἀναιρεσείων, ὅτε ἐτέθη διὰ τοῦ Β. διατάγματος αὐτεπαγγέλτως, παρὰ τὸν νόμον, εἰς τὴν τῆς ἀποστρατείας κατάστασιν.»

§ 33. Ναὶ μὲν, κατὰ τὸ ἄρθρον 20 τοῦ ἀπὸ 7 Μαρτίου 1851 περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμου, ἡ μέχρι τῆς ἐκδόσεως

αὐτοῦ ἐκτὸς ἐνεργείας διατελοῦντες ὑπὸ διαφόρους τίτλους ἀξιωματικοὶ ὑπόκεινται καὶ αὐτοὶ εἰς τοῦ νόμου αὐτοῦ τὰς διατάξεις, ἀλλ' ἐννοεῖται οἴκοθεν, ὅτι ἀπαιτεῖται νὰ ἐκδοθῇ μετὰ προηγουμένην ἐξέτασιν διάταγμα κατατάττον ἕκαστον αὐτῶν εἰς μίαν τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου αὐτοῦ κανονισθεισῶν καταστάσεων. Ὥστε ὁ πρὸ τοῦ νόμου ἐκείνου ὑπὸ σύνταξιν τεθεὶς ἀξιωματικὸς δὲν ἀποκτᾷ αὐτοδικαίως τὸ δικαίωμα, ἅμα ἐκδοθέντος τοῦ νόμου ἐκείνου, νὰ ζητήσῃ μισθὸν ἐνεργείας. Απ. πολ. ΑΠ. 262 τοῦ 1865.

§ 34. *Ἀποστρατεία.*—Τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἰσὶν ἁρμόδια νὰ κρίνωσιν ἂν νομίμως ἀξιωματικός τις ἐτέθη εἰς ἀποστρατείαν (1); ναί. Ἀποφάσεις πολ. ΑΠ. 120 τοῦ 60 (κυροῦσα τὴν 17962

---

(1) Δίκη περὶ ἀποζημιώσεως ἕνεκα τῆς εἰς ἀποστρατείαν μεταθέσεως ἀξιωματικοῦ τινὸς ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ὁ δὲ λόγος, ὅτι τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἶναι ἀναρμόδια νὰ ἐξετάσωσιν, ἂν οὗτος ἐτέθη νομίμως ἢ μὴ εἰς ἀποστρατείαν δὲν εἶναι ὀρθὸς, διότι ἐὰν αὐτὸς ἐτέθη εἰς κατάστασιν ἀποστρατείας χωρὶς νὰ ὑπάρχωσιν αἱ παρὰ τοῦ νόμου προβλεπόμεναι περιπτώσεις, ἔχει διὰ τὴν γενομένην μεταβολὴν τῆς καταστάσεως καὶ διὰ τὴν ἐλάττωσιν τῆς μισθοδοσίας του δικαίωμα παραπόνου διδοντος χώραν εἰς διένεξιν, περὶ ἧς ἀναγκαίως ἀποφασίζουσι τὰ δικαστήρια, ἀφ' οὗ ἄλλως ὁ νόμος δὲν προσδιορίζει περὶ αὐτῆς· κατὰ δὲ τὸ 14 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 7 Μαρτίου 1851 νόμου περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ, ὁ ἀξιωματικὸς ἀκουσίως ἢ αὐτεπαγγέλτως τίθεται εἰς ἀποστρατείαν ἕνεκα ἀποδεδειγμένης ἀνικανότητος, ὡς δὲ λόγος ἀνικανότητος, ὅταν αὐτεπαγγέλτως γίνηται ἡ εἰς ἀποστρατείαν μετάθεσις, πρέπει νὰ ἦναι ἐξ ἐκείνων, δι' οὓς κατὰ νόμον δύναται νὰ δοθῇ σύνταξις εἰς τὸν ἀπόστρατον, διότι ἡ τῆς ἀποστρατείας κατάστασις συνοδεύεται μὲ τὸ δικαίωμα τῆς συντάξεως· σύνταξις δὲ ἀποστρατείας ἕνεκα ἀνικανότητος δὲν δίδεται εἰμὴ ἕνεκα τραυμάτων ἢ νοσημάτων, περὶ ὧν διαλαμβάνουσι τὰ ἄρθρα 9 καὶ 10 τοῦ ἀπὸ 19 Αὐγούστ. 1852 νόμου περὶ συντάξεως τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς, βεβαιωμένων συμφώνως μὲ τὸ ἐδάφιον β'. τοῦ 16 ἄρθρου καὶ τὸ 26 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 5 Σεπτεμβρίου 1852 Β. διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ αὐτοῦ νόμου· ἄρα οὔτε εἰς ἀποστρατείαν μετάθεσις συγχωρεῖται δι' ἀνικανότητα ἄλλην παρὰ τὴν ἐκ τοιούτων τραυμάτων ἢ νοσημάτων προελθοῦσαν, καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ Ἐφετεῖον ἐκτιμῆσαν ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του τὰ πραγ-

Ἐφ. Ἀθ. ἣν ὅρα ἐν Νομικῇ σελ. 791.), 16 τοῦ 1861, 179 τοῦ 1863 (1).

ματικὰ περιστατικὰ παραδέχεται ὅτι ἡ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου μετάθεσις εἰς ἀποστρατείαν δὲν στηρίζεται εἰς βεβαίωσιν τοιαύτης ἀνικανότητος· ὥστε δι' αὐτῆς προσβάλλονται, κατὰ τὴν ἀξίωσίν του, κεκτημένα δικαιώματα αὐτοῦ, καὶ ἡ περὶ τούτου ἔρις εἶναι δικαστικῆς ἐρεύνης ἀντικείμενον.

(1) Ἡ 120 τοῦ 60 ἀπ. ΑΠ. φέρει·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ϛ'. ψήφισμα τῆς τελευταίας ἐθνικῆς συνελεύσεως αἱ ὑποθέσεις τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑπήχθησαν ἐν γένει εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἐκτὸς τῶν ἐν αὐτῷ εἰδικῶς προβλεπομένων ἐξαιρέσεων· ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ ἡ διαφορὰ ὑφίσταται περὶ δικαιώματος τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἐπὶ ῥητοῦ νόμου, εἰδικῶς κανονίζοντος αὐτὸ, στηριζομένου, ἤτοι ὅτι ἡ κυβέρνησις παρανόμως ἔθεσεν αὐτὸν εἰς ἀποστρατείαν, τὸ δικαίωμα δὲ τοῦτο, ἂν ἀνῆκεν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς, ἤθελεν ἀποτελεῖ ὑπόθεσιν τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ· ἀλλ' οὔτε τὸ εἰρημένον ψήφισμα, οὔτε ἄλλος τις νόμος ὑπήγαγεν αὐτὸ εἰς τὴν διοικητικὴν ἀρχήν· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ἐκ τοῦ 14 ἄρθρου τοῦ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ νόμου, συνδυαζομένου μὲ τὸ 26 ἄρθρον τοῦ διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ νόμου τῶν στρατιωτικῶν συντάξεων, συνάγεται ὅτι ἡ ἀποστρατεία εἶναι δικαίωμα τοῦ ἀξιωματικοῦ, ἐπὶ τῶν νομικῶν αὐτῶν διατάξεων στηριζόμενον, εἰς ὃ δὲν δύναται ἡ Κυβέρνησις αὐτεπαγγέλτως, ἤτοι διοικητικῶς καὶ ἄνευ τῆς θελήσεως τοῦ ἀξιωματικοῦ, νὰ μεταθέσῃ αὐτὸν εἰμὴ μόνον ἕνεκεν ἀνικανότητος εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, κατὰ τρόπον ὑπὸ τοῦ νόμου ὡρισμένον ἀποδεικνυομένης, τοιαύτη δὲ ἀπόδειξις ἀνικανότητος τοῦ ἀναιρεσιβλήτου δὲν ἐχρησίμευσεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὡς βάσις τῆς τοῦ ὑπουργείου ἀποφάσεως, ὡς παραδέχεται τὸ Ἐφετεῖον. Ἑπομένως δὲν ὑπάρχουσιν αἱ προϋποθέσεις τῆς διοικητικῶς ἐκτελουμένης εἰς ἀποστρατείαν μεταθέσεως, καὶ διὰ τοῦτο ὀρθῶς ἐκηρύχθησαν ἁρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια.»

Ἡ 179 τοῦ 63 φέρει·

«Ἐπειδὴ ὀρθῶς ἡρμήνευσε τὰ Β. διατάγματα τῆς 29 Ἰουλίου 1833 καὶ 11 Σεπτεμβρίου 1852, ἀποφαινόμενον ὅτι ἡ κατάστασις τῶν εἰς τὸν λόχον τῶν ἀπομάχων διωρισμένων στρατιωτικῶν ὡς διοικητῶν καὶ ἀξιωματικῶν τοῦ λόχου, θεωρεῖται ὡς κατάστα-

§ 35. ὁ ἀποδεξάμενος τὴν πρᾶξιν τοῦ ὑπουργείου, δι' ἧς παρὰ τὸν νόμον ἐτέθη εἰς ἀποστρατείαν, δὲν δύναται πλέον νὰ

σις ἐνεργείας, καθόσον ἐξ αὐτῶν τῶν διαταγμάτων ἐξάγεται, ὅτι ὁ λόγος οὗτος ἐσυστήθη καὶ διατηρεῖται ὡς στρατιωτικὸς λόχος ἐνεργῶν κατὰ τοὺς στρατιωτικοὺς κανόνας ὑπηρεσίαν διαγεγραμμένην εἰδικῶς ἐν αὐτοῖς τοῖς διατάγμασιν.

» Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρ. 4 τοῦ περὶ καταστάσεως τοῦ στρατοῦ νόμου τῆς 7 Μαρτίου 1851 ἡ ἀποστρατεία μεταβάλλει τοῦ ἀξιωματικοῦ τὴν κατάστασιν ἐπαναφέρουσα αὐτὸν εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, γενομένου δὲ παραπόνου παρὰ τοῦ εἰς ἀποστρατείαν, ἄκοντος αὐτοῦ, τεθέντος ἀξιωματικοῦ, τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἶσὶν ἁρμόδια καὶ ὀφείλουν νὰ ἐξετάσουν ἂν τὰ τῆς ἀποστρατείας ἀπεφασίσθησαν κατὰ τὰ νενομισμένα, ἤτοι ἂν διετηρήθησαν τὰ ἅπερ τὸ ἄρθρ. 16 καὶ ἑπ. τοῦ ἀπὸ 5 Σεπτεμβρίου 1852 πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ῥηθέντος νόμου Β. διατάγματος, ὁρίζουσι, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀνικανότητος τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀξιωματικοῦ εἰς τὸ νὰ ἐξακολουθῇ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν· τούτου δὲ δοθέντος, τὸ Ἐφετεῖον ὀφείλει ἐπὶ τοῦ προκειμένου νὰ πληροφορηθῇ, ἂν ἡ ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου 1854 ὑπ' ἀριθ. 269 γνωμοδότησις τῆς στρατιωτικῆς ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν ὁποίαν πρὸ πάντων ἀπαιτεῖ τὸ μνημονευθὲν 16 ἄρθρον ἀποδεικνύει, ὡς ἰσχυρίσθη τὸ δημόσιον, τὰ τῆς ἀνικανότητος τοῦ εἰς ἀποστρατείαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τεθέντος ἀξιωματικοῦ Β.... Ὅθεν εἶναι ἀνυπόστατος ὁ λόγος, ὅτι ἦτον ἀναρμόδιον τὸ Ἐφετεῖον νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἔκθεσιν τῆς στρατιωτικῆς ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς, ὡς ὑποκειμένης τῆς τοιαύτης ἐκτιμήσεως εἰς μόνην τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν τοῦ στρατοῦ.

» Ἐπειδὴ τὸ δημόσιον ἐστήριξε τὴν ἀξίωσίν του περὶ τῆς ἀνικανότητος τοῦ περὶ οὗ ἡ δίκη ἀξιωματικοῦ εἰς μόνην τὴν ῥηθεῖσαν ἔκθεσιν τῆς στρατιωτικῆς ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ αὐτὴν ἐκτιμῆσαν τὸ Ἐφετεῖον ἐν τῇ ἐξουσίᾳ του ἀπεφήνατο, ὅτι δὲν ἀποδεικνύεται δι' αὐτῆς ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀνικανότης· δὲν ὑπεβλήθη δὲ ποσῶς εἰς τὸ Ἐφετεῖον τὸ ὅπερ προτείνει ἤδη τὸ δημόσιον ἐπιχείρημα, ἤτοι τὸ ἐξαγόμενον ἀπὸ τὸν ἐπισυνημμένον εἰς τὸ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ περὶ συντάξεως τῶν στρατιωτικῶν νόμου Β. διάταγμα πίνακα περὶ τῶν παθημάτων, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουσι τὴν ἀνικανότητα τοῦ πρὸς σύνταξιν τιθεμένου, μήτε ἐγένετο μνεία

παραπονέθη. Απ. πολ. ΑΠ. 87 τοῦ 63. Πρβ. καὶ τὴν 109 τοῦ 65, καθ' ἣν εἶναι πραγματικὸν τὸ ζήτημα ἂν ὁ παραπονούμενος ἀπεδέχθη τὴν πρᾶξιν (1). Πρβ. κατ. § 39².

§ 36. Ὁ ἐν ἀποστρατείᾳ ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια; ΑΠ. ποιν. 114 του 66 (κατ. § 52 ἐπ.).

§ 37. Πότε τίθεται ἀξιωματικός τις εἰς ἀποστρατείαν; Ὅταν συντρέχωσιν οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ περὶ στρατιωτικῶν συντάξεων νόμου τοῦ 1852 (ἐφ. Κυβ. σ. 229 τοῦ 52).

Τίνι τρόπῳ βεβαιοῦνται τὰ αἴτια ταῦτα; Διὰ τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα ὁρίζει τὸ ἄρθρον 16 τοῦ ἀπὸ 5 Σεπτεμβρ. 1852 διατάγματος πέρὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ συντάξεων νόμου. (ἐφημ. Κυβερ. σ. 265 τοῦ 52.)

Αἱ ἀρχαὶ αὗται ἐφαρμόζονται καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀργίαν; ὄχι. Ἰδοὺ ἡ 16 τοῦ 61 ἀπ. πολ. ΑΠ. (ἐπικυροῦσα τὴν 18561 Ἐφ. Ἀθηνῶν) πῶς ἐκφράζεται (2)·

« Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ ἀπὸ 7 Μαρτίου 1851 Νόμου περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ ὁρίζον τάδε « ἡ ἀποστρατεία εἶναι ἡ τελευταία κατάστασις τοῦ ἀξιωματικοῦ ἐπανερχομένου εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, καὶ ἀπολαμβάνοντος τὴν κατὰ τὸν περὶ τούτου Νόμον σύνταξιν· οὐδεὶς τίθεται αὐτεπαγγέλτως εἰς ἀποστρατείαν, εἰμὴ ἕνεκα ἀποδεδειγμένης ἀνικανότητος εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν » συνδυασμένον μὲ τὸ 8 ἄρθρον καὶ ἐπ. τοῦ ἀπὸ 19 Αὐγούστου 1852 Νόμου περὶ τῶν συντάξεων τοῦ στρατοῦ, σαφῶς δηλοῖ ὅτι ἡ εἰς τὴν σρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἀνικανότης, ἕνεκα τῆς ὁποίας ὁ ἀξιωματικὸς τίθεται εἰς ἀποστρατείαν, εἶναι ἡ ἐν τοῖς ἄρθροις τούτοις τοῦ Νόμου τῶν συντάξεων διαλαμβανομένη, διότι ἕνεκα τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένων αἰτιῶν δύναται ὁ ἀξιωματικὸς νὰ τεθῇ εἰς ἀποστρατείαν (ἐκτὸς ἐὰν αὐτὸς δι'

τοῦ πίνακος τούτου εἰς τὴν ῥηθεῖσαν ἰατρικὴν ἔκθεσιν, ὥστε νὰ ἔχῃ ἀφορμὴν νὰ τὴν λάβῃ ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐκτίμησίν του.»

(1) Τεθεὶς τις παρὰ τὸν νόμον εἰς ἀποστρατείαν ὑποτίθεται, ὡς σιωπήσας, ὅτι παρεδέχθη τὴν πρᾶξιν αὐτὴν τοῦ ὑπουργείου, ὡς ὀφείλων αὐτῷ ὑπακοήν; Π. 142 (50. 17). 8 § 1 (3, 3). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 233 τοῦ 63. — Πρβ. τὴν ὧδε 32 τοῦ 62 ἀπόφ. ΑΠ.

(2) Τὰς αὐτὰς ἀρχὰς καθιεροῦσιν αἱ ὑπ' ἀρ. 12 καὶ 15 τοῦ 61 καὶ 64 τοῦ 63 πολ. ἀποφάσεις τοῦ Ἀρ. Πάγου.

ἀρχαιότητα εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ζητήση νὰ τεθῇ εἰς ἀποστρατείαν διὰ νὰ λάβῃ τὴν σύνταξίν του)· τὰ δὲ αἴτια ταῦτα τῆς ἀνικανότητος, ὡς ὁρίζει τὸ ἄρθρον 11 τοῦ αὐτοῦ περὶ συντάξεων νόμου, ἀποδεικνύονται ὃν τρόπον διοικητικὸς κανονισμὸς θέλει προσδιορίσει· διὰ πᾶσαν δὲ ἄλλην ἀνικανότητα καὶ ἠθικὴν ἢ νοερὰν, πρόσκαιρον ἢ διαρκῆ, δὲν δύναται ὁ ἀξιωματικὸς νὰ τεθῇ εἰς ἀποστρατείαν, ἀλλὰ μόνον εἰς ἀργίαν ἢ εἰς ἀπόταξιν, καθὰ ὁρίζουσι τὰ ἄρθρα 5 καὶ ἐπ. καὶ τὸ ἄρθρον 10 καὶ ἐπ. τοῦ ῥηθέντος περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ Νόμου.

» Ἐπειδὴ τὸ 26 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 5 7βρίου 1852 Β. διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ ῥηθέντος περὶ συντάξεων νόμου καί τοι φέρον ἐπιγραφὴν « περὶ συντάξεως τῶν ἀποτάκτων ἕνεκα ἀποδεδειγμένης ἀνικανότητος εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν » ἀναφέρει ὅμως περί τε τῶν ἀποτάκτων καὶ περὶ τῶν ἀποστράτων, τίνι τρόπῳ δηλαδὴ καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ δύνανται νὰ ὑποστηρίξωσι τὰς περὶ συντάξεως αἰτήσεις των, καὶ τοὺς μὲν πρώτους χαρακτηρίζει διὰ τῆς παραθέσεως τοῦ 11 ἄρθρου, τοὺς δὲ δευτέρους διὰ τῆς τοῦ ἄρθρου 14 ἐδ. 2 τοῦ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμου· ὥστε οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι διὰ τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα ὁρίζει τὸ 16 ἄρθρον, εἰς ὃ τὸ ῥηθὲν 26 ἄρθρον παραπέμπει, ὡς καὶ δι' ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐν τοῖς ἄρθροις 17—21 τοῦ αὐτοῦ διατάγματος ἀναφέρονται, πρέπει ν' ἀποδεικνύηται ἡ ἀνικανότης τοῦ εἰς ἀποστρατείαν τιθεμένου, καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι διὰ τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις τούτοις ἀναφερομένων μέσων ὁ αἰτῶν ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀνικανότητά του, ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι καὶ ἡ Κυβέρνησις θέλουσα νὰ θέσῃ εἰς ἀποστρατείαν τὸν ἀξιωματικὸν, δύναται καὶ ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν μέσων νὰ πορισθῇ τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀνικανότητος, καθόσον κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ ῥηθέντος 14 ἄρθρου δὲν δύναται αὐτεπαγγέλτως νὰ τὸν θέσῃ εἰς ἀποστρατείαν.

» Ἐπειδὴ ὁ διαληφθεὶς περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμος, ἀποῤῥέων ἐκ τῶν θεμελιωδῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 27 καὶ 99 τοῦ συντάγματος συμφώνως μὲ τὰς ἐν αὐτοῖς καθιερωθείσας ἀρχὰς, ὥρισε διὰ μὲν τοῦ 6 ἄρθρου ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἀποφασίζει περὶ τῆς εἰς ἀργίαν μεταθέσεως τοῦ ἀξιωματικοῦ ἐπὶ τῇ ἐκθέσει τοῦ ὑπουργοῦ, στηριζομένῃ ἐπὶ δικαιολογητικῶν ἐκθέσεων τῶν ἁρμοδίων στρατιωτικῶν ἀρχῶν, ἐν ἄλλοις ὅτι δύναται ν' ἀποφασίζῃ αὐτεπαγγέλτως, διότι τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ τίθηται εἰς ἀργίαν ὁ ἀξιωματικὸς εἶναι καθαρῶς κυβερνητικὸν, διὰ τοῦ 14 ἄρθρου ὅ-

μως ὁ νόμος δὲν ἐπέτρεψε τὴν αὐτεπαγγέλτως μετάθεσιν τοῦ ἀξιωματικοῦ εἰς ἀποστρατείαν, ἀλλ' ἀπῄτησεν, ὡς ἐῤῥέθη εἰς τὰς προηγουμένας σκέψεις, ἵνα ὑπάρχῃ κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ διατάγματος ὁρισθέντας τύπους, ἀπόδειξις περὶ τῆς ἀνικανότητος τοῦ ἀξιωματικοῦ διὰ νὰ τεθῇ εἰς ἀποστρατείαν, διότι αὕτη εἶναι ἡ τελευταία κατάστασίς του, καὶ τὸν στερεῖ τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ βαθμοῦ του· διὸ ἐφ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιωματικοῦ ὁ νόμος δὲν ἀφῆκεν εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ν' ἀποφασίζῃ αὐτεπαγγέλτως· ἑπομένως, ἐάν, ἄνευ τῆς ἀπαιτουμένης κατὰ τύπον ἀποδείξεως περὶ ἀνικανότητος, ἀποφασισθῇ νὰ τεθῇ ὁ ἀξιωματικὸς εἰς ἀποστρατείαν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου προτείνεται ὅτι ἐγένετο, ἕνεκα τῆς προσβολῆς τοῦ δικαιώματος τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ, τίκτεται ἡ διαφορὰ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, αἱ δὲ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ διαφοραὶ πρότερον μὲν ὑπήγοντο εἰς τὰς διοικητικὰς ἀρχὰς (§ 51 τοῦ ὀργανικοῦ διατάγματος περὶ τοῦ Συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας), νῦν δὲ κατὰ τὸ ἄρθρον 101 τοῦ Συντάγματός εἰσιν ἀνατεθειμέναι εἰς τὴν τακτικὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων, πλὴν τῶν ῥητῶς πρὸς τὸ παρὸν ἐξαιρεθεισῶν διὰ τοῦ 1 ἄρθρου τοῦ ΣΤ. ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνοσυνελεύσεως, ἡ προκειμένη δὲ δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἐξαιρεθεισῶν, καὶ ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον ἀπεφάσισεν ὅτι εἰσὶν ἁρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια νὰ δικάσωσιν αὐτήν, ἀνίσχυρον δὲ ὅλως ἐστὶ τὸ ἐπιχείρημα τοῦ δημοσίου, ὅπερ ἐκ τοῦ 24 ἄρθρου τοῦ περὶ συντάξεων Νόμου παράγει πρὸς ὑποστήριξιν τῆς περὶ ἀναρμοδιότητος ἐνστάσεώς του, καθότι τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀφορᾷ σχέσιν ὅλως τοῦ κοινοῦ δικαίου καὶ οὐχὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ.

Ἐπειδὴ ἁρμόδια ὄντα τὰ δικαστήρια ν' ἀποφασίσωσιν ἐὰν κατὰ τὸν νόμον ἢ ἐναντίον τούτου ἐτέθη ὁ ἀναιρεσίβλητος εἰς ἀποστρατείαν, ὅπερ εἶναι ἡ βάσις τῆς περὶ ἀποζημιώσεως αἰτήσεως αὐτοῦ; ἁρμόδιά εἰσι ν' ἀποφασίσωσι καὶ περὶ τῆς αἰτήσεως ταύτης ὡς ἀποτέλεσμα τῆς δῆθεν παρὰ τὸν Νόμον πράξεως τῆς ἀποστρατείας. Ἂν δὲ δύναται νὰ ζητῇ ὡς ἀποζημίωσιν τὸν μισθὸν τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ ἢ τοῦ ἐν ἀργίᾳ ἀξιωματικοῦ, εἶναι ζήτημα περὶ ποσοῦ, περὶ οὗ εἰσέτι τὰ κατώτερα δικαστήρια δὲν ἀπεφάσισαν, καὶ δὲν ἀνάγεται παντάπασιν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα, ἀναρμόδια δὲ ἤθελον εἶσθαι τὰ δικαστήρια ἐὰν ὁ ἀναιρεσίβλητος ἐζήτει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς ἐνέργειαν, καθ' ὅσον τοῦτο δὲν εἶναι οὔτε τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ὡς ὅλως δικαίωμα Κυβερνητικὸν νὰ διατηρῆται ἢ ὄχι εἰς ἐνέργειαν ὁ ἀξιωματικός. . . . .

»Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον ἐν τέλει τῆς προτελευταίας σκέψεώς τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως παραδέχεται ὅτι τὰ δικαστήριά εἶσιν ἁρμόδια εἰς τὴν προκειμένην περὶ ἀποζημιώσεως δίκην, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ ἀναιρεσίβλητος ἐδικαιοῦτο νὰ λαμβάνῃ μισθὸν καθ' ἣν εὑρέθη κατάστασιν, ὅτε μετετέθη εἰς ἀποστρατείαν· ἐντεῦθεν λοιπὸν προκύπτει ὅτι τὴν πρότασιν τοῦ δημοσίου ν' ἀποῤῥιφθῇ ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ λόγῳ ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος δὲν ὑπηρέτησεν ὡς ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ οὔτε ἐπὶ μίαν ἡμέραν, τὸ Ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ὡς ἀναγομένην εἰς τὴν τῆς ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν καὶ ἠτιολόγησεν, ἂν δ' ἦναι ἐσφαλμένη ἡ σκέψις, δὲν ὑπάρχει ἀφορμὴ πρὸς ἀναίρεσιν, διότι ἐπὶ τοῦ οὐσίας δὲν ἀπεφάσισεν οὔτε τὸ ἐφετεῖον, οὔτε τὸ πρωτοδικεῖον.

§ 38. Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις προβιβάσῃ τινὰ ἀπὸ ἐνωμοτάρχου εἰς ἀνθυπολοχαγὸν τοῦ πεζικοῦ, συνάμα δὲ τὸν θέσῃ παρὰ τὸν νόμον εἰς ἀποστρατείαν, ποῖον μισθὸν δικαιοῦται ἐκεῖνος νὰ λάβῃ; τὸν τῆς ἐνεργείας; τὸν τῆς ἀργίας; τὸν τοῦ ἐνωμοτάρχου; Ὁ ΑΠ. ἀπεφήνατο ὅτι πρέπει νὰ λάβῃ τὸν μισθὸν τῆς ἐν ἐνεργείᾳ ὑπηρεσίας τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 207, κυροῦσα τὴν 20480 τοῦ 1863 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. — Οὕτω καὶ διὰ τῆς 198 τοῦ 1861 ἀπεφήνατο ὁ Ἀρ. Πάγος. Τ' αὐτὰ καὶ διὰ τῆς 230 τοῦ 1863.

§ 39. Ἀπαιτεῖται διάταγμα ἵνα τεθῇ τὶς εἰς ἀποστρατείαν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 198 τοῦ 61. Ἄλλως ὀφείλεται ὁ μισθὸς τοῦ βαθμοῦ του. (ἡ αὐτὴ ἀπόφασις.)

§ 39ª. Τὸ ἄρθρον 14 τοῦ ἀπὸ 7 Μαρτίου 1851 νόμου δὲν ἀπαγορεύει τὸν ἀξιωματικὸν τοῦ στρατοῦ νὰ ζητήσῃ, τιθέμενος εἰς ἀποστρατείαν, σύνταξιν, ἐὰν ἀπέκτησε τὸ πρὸς τοῦτο δικαίωμα κατὰ τὸν νόμον τῆς 19 Αὐγούστου 1852· διατάττει δὲ μόνον, ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ θέσῃ αὐτὸν εἰς ἀποστρατείαν αὐταπαγγέλτως ἄνευ ἀποδεδειγμένης ἀνικανότητος αὐτοῦ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν· εἰς τὸ δικαστήριον δὲ τῆς οὐσίας ἀπόκειται νὰ κρίνῃ, ἐὰν ἐζήτησε νὰ τεθῇ εἰς ἀποστρατείαν, ἄνευ αἱρέσεώς τινος, λαμβάνων τὴν σύνταξίν του· δὲν δύναται δὲ νὰ προτείνῃ, κατὰ τὸν νόμον 9 § 3 Πανδ. (22, 6) — Βασ. 9 (2, 4), τὴν περὶ τὸν νόμον πλάνην, ὅταν ἠδύνατο νὰ τὴν ἀποφύγῃ συμβουλευόμενος νομικόν τινα ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἂν ἡ Κυβέρνησις ἠδύνατο νὰ τὸν θέσῃ αὐτεπαγγέλτως εἰς ἀποστρατείαν, ἄνευ ἀποδεδειγμένης ἀνικανότητος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 32 τοῦ 1862, ἐπικυροῦσα τὴν 18721 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. — Πρβ. ἀνωτέρω § 35·

§ 40. *Ἀργία*.—Ἡ Κυβέρνησις ἔχει τὸ δικαίωμα (1) νὰ θέτῃ εἰς ἀργίαν ἀξιωματικοὺς τοῦ στρατοῦ, προσφυγὴ δὲ εἰς τὰ δικα-

---

(1) Οἱ λόγοι, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἡ ἁρμοδία στρατιωτικὴ ἀρχὴ δύναται νὰ προκαλέσῃ τὴν εἰς ἀργίαν μετάθεσιν τοῦ ἀξιωματικοῦ, προσδιορίζονται ἀπὸ τὸν περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμον τῆς 7 Μαρτίου 1851, ὡς καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν αὕτη προκαλεῖται, ἡ δὲ ἐκτίμησις τῶν λόγων αὐτῶν δὲν ἀνατίθεται εἰς τὰ δικαστήρια, ἔχοντα ὅμως ἁρμοδιότητα ν' ἀποφασίσωσιν ἐὰν τοῦ τεθέντος παρανόμως εἰς ἀποστρατείαν προσεβλήθησαν δικαιώματα αὐτοῦ, καὶ ἑπομένως νὰ ἐξετάσωσι καὶ περὶ τῆς ὀφειλομένης διὰ τὴν στέρησιν τοῦ μισθοῦ ἀποζημιώσεως. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 70 τοῦ 51. Πρβ. τὰς ὑπ' ἀριθ 12, 15 καὶ 16 τοῦ 1861 ἀποφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου. Ὅρα καὶ τὰ ἑξῆς ἐδ.

α) Ὅταν ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε περὶ τῆς ἐν ἀργίᾳ μεταθέσεως ἀξιωματικοῦ τινος ἐπὶ τῇ ἐκθέσει τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, τὰ δικαστήρια δὲν ἐξετάζουσιν, ἂν καλῶς ἐγένετο τοῦτο, ἡ ἔλλειψις δὲ τῶν δικαιολογητικῶν ἐκθέσεων ἢ τὸ παράτυπον αὐτῶν δὲν χορηγοῦσιν εἰς τὸν εἰς ἀργίαν μετατεθέντα δικαίωμα προσφυγῆς εἰς τὰ δικαστήρια πρὸς ἀποζημίωσιν καθόσον ἡ τῆς ἐνεργείας θέσις τοῦ ἀξιωματικοῦ δὲν εἶναι κεκτημένον δικαίωμα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 152 τοῦ 1866.

β) Τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ τίθηται εἰς ἀργίαν ὁ ἀξιωματικὸς εἶναι καθαρῶς κυβερνητικόν, μὴ ὑπαγόμενον εἰς τὰ δικαστήρια, τὰ δὲ δικαιολογητικὰ ἔγγραφα τῶν ὑποδεεστέρων ἀρχῶν, χρησιμεύοντα ἁπλῶς πρὸς μόρφωσιν τῆς κρίσεως τοῦ ὑπουργοῦ, δὲν ἀποτελοῦσι τύπον ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς πράξεως διατεταγμένον· ἄρα ὁ ὑπουργὸς δύναται νὰ πράξῃ καὶ ἐναντίον αὐτῶν (ἄρθρ. 6 τοῦ ἀπὸ 7 Μαρτίου 1851 νόμου). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 64 τοῦ 63.

γ) Ἡ Κυβέρνησις θέτει εἰς ἀργίαν ἀξιωματικὸν ἐν ἐνεργείᾳ ἕνεκα χρονίου νοσήματος.—Τεθέντος δ' αὐτοῦ εἰς ἀργίαν ἕνεκα τούτου, οὐδὲν κεκτημένον ἐπὶ τῆς ἐνεργείας δικαίωμα αὐτοῦ, ὡς ἀξιωματικοῦ, παραβιάζεται κατὰ τὸν περὶ καταστάσεως τοῦ στρατοῦ νόμον.—Ἡ βασιλικὴ περὶ τούτου ἀπόφασις δὲν ὑποβάλλεται εἰς περιορισμόν τινα, τῶν δικαστηρίων μὴ ἐχόντων δικαίωμα νὰ κρίνωσιν ἂν ἐτηρήθησαν αἱ νόμιμοι διατυπώσεις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 218 τοῦ 1866, ἀναιροῦσα τὴν 1022 τοῦ 1865 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματι-

στήρια δὲν συγχωρεῖται, καὶ ἀδιάφορον ἂν εἰς τὰ δικαιολογητικὰ ἔγγραφα δὲν ἐτηρήθησαν τὰ ὡρισμένα· οὕτω πράττουσα ἡ Κυβέρνησις δὲν παραβιάζει κεκτημένον τι δικαίωμα, οὔτε τὰ ἄρθρα

κῶν νόμου ἐπιτρέπει τὴν εἰς ἀργίαν μετάθεσιν τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικοῦ ἕνεκα χρονίου νοσήματος· τεθέντος δὲ εἰς ἀργίαν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἕνεκα τοῦ νομίμου τούτου λόγου, οὐδὲν κεκτημένον ἐπὶ τῆς ἐνεργείας δικαίωμα αὐτοῦ, ὡς ἀξιωματικοῦ, παρεβιάσθη κατὰ παράβασιν τοῦ περὶ καταστάσεως νόμου.—Ἐπειδὴ τῆς εἰς ἀργίαν μεταθέσεως τοῦ ἀξιωματικοῦ κατὰ πάσας τὰς περιπτώσεις, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς προκειμένης, τὴν ἀπόφασιν ἐπεφυλάξατο ὁ βασιλεὺς εἰς ἑαυτὸν, διὰ τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ διατάγματος τῆς 26 7μβρίου 1852, διαγράψας συγχρόνως διὰ τῶν ἑπομένων ἄρθρων διατυπώσεις τινὰς εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς περὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς εἰς αὐτὸν προτάσεως περὶ τῆς εἰς ἀργίαν μεταθέσεως· εἰς οὐδένα δὲ περιορισμὸν κατὰ τοῦτο ὑποβάλλει τὴν βασιλικὴν ἀπόφασιν ὁ εἰρημένος περὶ καταςάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμος ἐν τοῖς ἄρθροις 4—8 ὡς πρὸς τὴν ἕνεκα χρονίου νοσήματος εἰς ἀργίαν μετάθεσιν, ὥστε νὰ προκόπτῃ ἐκ τῆς βασιλικῆς περὶ τούτου ἀποφάσεως παράβασίς τις τοῦ νόμου αὐτοῦ· ἑπομένως αἱ διατυπώσεις, ἃς διαγράφουσι τὰ ἄρθρα 9—12 τοῦ διαληφθέντος διατάγματος, ἀφορῶσιν ἁπλῶς τὰς ἐνεργείας τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς τὰς κρινομένας κατὰ τὸ διάταγμα αὐτὸ ἀναγκαίας πρὸς ἔκδοσιν τῆς βασιλικῆς ἀποφάσεως, ἤγουν τὰς ἀναγκαίας, ἵνα πεισθῇ ὁ βασιλεὺς καὶ ἀποφασίσῃ τὴν εἰς ἀργίαν ἕνεκα χρονίου νοσήματος μετάθεσιν τοῦ ἀξιωματικοῦ. Ὅθεν ἕπεται, ὅτι τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ ἐπέμβωσιν εἰς τὴν ἐξέτασιν, ἂν κατὰ τὴν ἐνέργειάν της ταύτην ἡ διοικητικὴ συνεμορφώθη ἀκριβῶς μὲ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 9—12 τοῦ διατάγματος, διότι τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἀνετέθη εἰς τὴν ἐξουσίαν ὅλως τῆς κυβερνητικῆς ἀρχῆς.»

δ) Ὅταν ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε περὶ τῆς εἰς ἀργίαν μεταθέσεως ἀξιωματικοῦ τινος ἐπὶ τῇ ἐκθέσει τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν, τὰ δικαστήρια δὲν ἐξετάζουσιν, ἂν καλῶς ἐγένετο τοῦτο, ἡ ἔλλειψις δὲ τῶν δικαιολογητικῶν ἐκθέσεων ἢ τὸ παράτυπον αὐτῶν δὲν χορηγοῦσιν εἰς τὸν εἰς ἀργίαν μετατεθέντα δικαίωμα προσφυγῆς εἰς τὰ δικαστήρια πρὸς ἀποζημίωσιν, καθόσον ἡ τῆς ἐνεργείας θέσις τοῦ ἀξιωματικοῦ δὲν εἶναι κεκτημένον δικαίωμα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 152 τοῦ 1866.

27 καὶ 99 τοῦ Συντάγματος. Ἀποφάσεις (1) πολ. ΑΠ. 16 τοῦ 61, 64 τοῦ 63, 136 τοῦ 63, 380 τοῦ 65, 152, 218, 409, 460 τοῦ 66, 111 τοῦ 67 (ἀναιροῦσα τὴν 1490 τοῦ 66 Ἐφ. Ἀθ.). Ἐφ. Ἀθ. 11918 τοῦ 61.

§ 41. Ἂν ἀξιωματικός τις εὑρέθη εἰς ἀργίαν κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμου, ἔχει δικαίωμα νὰ παραπονεθῇ ἂν δὲν ἀνεκλήθη εἰς ἐνέργειαν, ἢ ἐξαρτᾶται τοῦτο ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν; ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι ἐφαρμοστέον τὸ ἄρθρον 20 τοῦ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ διατάγματος; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 419 τοῦ 66, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὰ ἄρθρα 27 καὶ 99 τοῦ Συντάγματος τοῦ ἔτους 1844, ἅπερ ὁ ἀναιρεσείων διατείνεται ὡς ἐσφαλμένως ἑρμηνευθέντα ὑπὸ τοῦ Ἐφετείου, ἐν ᾧ ὁρίζουσιν ἀφ' ἑνός, ὅτι οἱ στρατιωτικοὶ καὶ ναυτικοὶ ἀξιωματικοὶ δὲν στεροῦνται τοῦ βαθμοῦ των, εἰμὴ ὅπως καὶ ὅταν ὁ νόμος διατάττῃ, ἀφ' ἑτέρου καθιεροῦσι δικαίωμα πλῆρες εἰς τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν ν' ἀποφασίζῃ περὶ τῶν διορισμῶν καὶ παύσεων εἰς τὰς δημοσίας θέσεις· ὅθεν τὰ προμνησθέντα ἄρθρα καὶ οὐδεμία ἄλλη διάταξις νόμου δὲν ἐκώλυον τὴν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ εἰρημένου Συντάγματος Κυβέρνησιν νὰ θέτῃ εἰς ἀργίαν τὸν ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικόν, διότι ὁ εἰς ἀργίαν τιθέμενος δὲν στερεῖται τοῦ βαθμοῦ του, καὶ διότι ἡ ἐκ τῆς ἐνεργείας εἰς τὴν ἀργίαν μετάθεσις ἀξιωματικοῦ ἀφορῶσα ἁπλῶς τὴν θέσιν αὐτοῦ, ἦν δικαίωμα καθαρῶς διοικητικόν, ἐξασκούμενον παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ὥςπερ εἶναι καὶ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἀπὸ 7 Μαρτίου 1851 νόμου περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν, ὅςτις ἀναθέτει εἰς τὸν Βασιλέα τὴν ἐξουσίαν τῆς εἰς ἀργίαν μεταθέσεως ἐπὶ προτάσει τοῦ ὑπουργοῦ αἰτιολογημένῃ ἐπὶ διοικητικῶν πληροφοριῶν, δυναμένων νὰ σχηματίσωσι τὴν τοῦ Βασιλέως πεποίθησιν· ἑπομένως δὲν εἶναι βάσιμα τὰ παράπονα τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅτι τὸ Ἐφετεῖον παρεβίασε τὰ ἄρθρα 27 καὶ 99 τοῦ Συντάγματος τοῦ ἔτους 1844 ἀποφηνάμενον, ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἠδύνατο νὰ θέσῃ ἀπολύτως εἰς ἀργίαν τὸν ἀναιρεσείοντα.

---

(1) Ἡ ἐκτίμησις λοιπὸν τῶν προκαλούντων τὴν εἰς ἀργίαν μετάθεσιν δι' ἀπολύσεως ἢ προσκαίρου παύσεως λόγων ἀνετέθη εἰς μόνον τὸν Βασιλέα καὶ τὸν ὑπεύθυνον ὑπουργόν, διαφεύγουσα τὴν δικαστικὴν ἐξέλεγξιν. Εἰς τοῦτο δὲ δὲν ἀντίκειται τὸ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμου διάταγμα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 272 τοῦ 1867.

» Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον, ἐκτιμῆσαν ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του τὸ περιεχόμενον τῆς τε ἀπὸ 23 Ἀπριλίου 1862 ἀγωγῆς τοῦ ἀναιρεσείοντος καὶ τῆς ἀπὸ 28 Νοεμβρίου 1850 εἰδικῆς περὶ τῆς εἰς ἀργίαν μεταθέσεως τοῦ ἀναιρεσείοντος βασιλικῆς ἀποφάσεως, παρεδέξατο, ὅτι ἐξ αὐτῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ ἀναιρεσείων εἶχε τεθῇ εἰς ἀργίαν δι' ἀπολύσεως ἐκ τῆς θέσεως πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1851 περὶ καταςάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμου, ἡ δὲ περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγγράφων τούτων ἐκτίμησις τοῦ Ἐφετείου διαφεύγει τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἀρ. Πάγου.

» Ἐπειδὴ διατελοῦντος τοῦ ἀνερεσείοντος ἐν ἀργίᾳ δι' ἀπολύσεως ἐκ τῆς θέσεως, ὅτε ἐδημοσιεύθη ὁ προμνησθεὶς περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμος, τὸ δικάσαν Ἐφετεῖον οὐδεμίαν διάταξιν τοῦ νόμου τούτου καὶ τοῦ περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ Β. διατάγματος τῆς 26 7βρίου 1862 παρεβίασεν ἀποφηνάμενον, ὅτι καὶ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ εἰρημένου νόμου ὁ ἀναιρεσείων ἐξηκολούθει νὰ διατελῇ ἐν ἀργίᾳ δι' ἀπολύσεως ἐκ τῆς θέσεως, καὶ ὅτι, τοιαύτης οὔσης τῆς καταστάσεώς του, ἠδύνατο μὲν νὰ ἀνακληθῇ εἰς ἐνέργειαν διὰ Β. διατάγματος, ἀλλ' ὅταν ἡ Κυβέρνησις ἤθελεν ἐγκρίνει, τουτέστι χωρὶς νὰ ἔχῃ κεκτημένον δικαίωμά τι, καὶ ἠτιολογημένως καὶ ὀρθῶς ἀπέῤῥιψε τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος 1) διότι ἡ ἐν ἀργίᾳ κατάςασις, εἰς ἣν εὑρέθη ὁ ἀναιρεσείων κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ προμνησθέντος νόμου, εἶναι μία ἐκ τῶν προβλεπομένων ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 5 τοῦ ἰδίου νόμου, ἑπομένως ἡ κατάστασις αὐτοῦ ἦτον ἤδη νομίμως ὡρισμένη καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 20 τοῦ ἰδίου νόμου ὑπέκειτο εἰς τὰς διατάξεις αὐτοῦ τοῦ νόμου, τὰς ἀφορώσας τοὺς ἐν ἀργίᾳ δι' ἀπολύσεως ἐκ τῆς θέσεως ἀξιωματικούς· τότε δὲ μόνον ἤθελεν εἶσθαι ἀναγκαῖον πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρ. 20 τοῦ προμνησθέντος νόμου νὰ ἐξακριβωθῇ διὰ τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 38 τοῦ ἀπὸ 26 7βρίου 1852 Β. διατάγματος ὁριζομένης τριμελοῦς ἐπιτροπῆς εἰς ποίαν κατηγορίαν τῶν ἐν τῷ προμνησθέντι νόμῳ ἀναφερομένων καταστάσεων ἀργίας ὑπέκειτο ὁ ἀναιρεσείων, ἄν, τεθέντος αὐτοῦ εἰς ἀργίαν, δὲν καθίστατο γνωστὴ συγχρόνως καὶ ἡ κατηγορία τῆς ἀργίας, ἢ δὲν ὡρίζετο αὕτη καὶ ἀπὸ τὸν ἐπελθόντα νόμον ὡς μία ἐκ τῶν νομίμων καταστάσεων· 2) διότι, διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθων 6 καὶ 8 τοῦ προμνησθέντος νόμου προκύπτει, ὅτι μόνον οἱ ἐν ἀργίᾳ ἕνεκα διαλύσεως σώματος, καταργήσεως θέσεως ἢ ἐπανόδου ἐξ αἰχμαλωσίας ἀξιωματικοὶ ἀναλαμβάνουσι κατ' ἀρχαιότητα τὸ ἥμισυ τῶν χηρευουσῶν θέσεων τοῦ βαθμοῦ τοῦ εἰς ὃ ἀνήκουσιν ὅπλου, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ ἐν ἀργίᾳ δ' ἀπολύσεως ἢ προσκαίρου

παύσεως ἀπὸ τῆς θέσεώς του ἀξιωματικὸς, ὅςτις εἶναι μὲν ἐπιδεκτικὸς ν' ἀνακληθῇ εἰς ἐνέργειαν, ὅταν εἴτε ἐντὸς τῆς τριετίας ἀπὸ τῆς ἀργίας του ἡ ἁρμοδία στρατιωτικὴ ἀρχὴ κρίνῃ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ της, ὅτι ἐπανωρθώθη ὁ ἀξιωματικὸς καὶ ὑπάρχει θέσις κενὴ, εἴτε, μετὰ πλήρη τριετίαν, ἀνακριτικὸν συμβούλιον γνωμοδοτήσῃ κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις, ὅτι δὲν ὑπάρχει βάσιμος λόγος, ἵνα μετατεθῇ εἰς τοὺς ἀποτάκτους, καθὸ ἐπιδεκτικὸς ἔτι τοῦ νὰ ἀνακληθῇ εἰς ἐνέργειαν (ἄρθρ. 8, 12 καὶ 13 τοῦ νόμου, καὶ 15, 25 καὶ 33 τοῦ Διατάγματος)· ἀλλ' ὁ πρὸς ἀνάκλησιν χρόνος εἶναι, ὡς καὶ τὸ Ἐφετεῖον παραδέχεται, ἀπροσδιόριστος καὶ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν κρίσιν τῆς Κυβερνήσεως μὴ ὑποκειμένην εἰς τὴν ἐξέλεγξιν τῶν δικαστηρίων, διότι οὔτε ὁ νόμος περὶ καταστάσεως, οὔτε τὸ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ διάταγμα διὰ τῶν εἰρημένων ἄρθρων καθιεροῦσι δικαίωμα ὡρισμένου χρόνου ἀνακλήσεως ὑπὲρ τοῦ ἀξιωματικοῦ, καὶ διότι, ὡς τὸ Ἐφετεῖον ὀρθῶς ἀπεφήνατο διακρίνον τὸν βαθμὸν ἀπὸ τῆς *θέσεως*, εἶναι δικαίωμα ἀπεριόριστον τῆς πεποιθήσεως τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας, τοῦ ὁποίου δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν, ὅταν, κατὰ τὴν διοικητικὴν ἐκτίμησίν της, κρίνῃ προσῆκον, καὶ αἱ μόναι πραγματικαὶ ἐγγυήσεις, ἃς ὑπὲρ τοῦ ἀξιωματικοῦ καθιεροῖ ὁ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμος, δι' ὧν ἀληθῶς περιορίζεται ἡ ὑπουργικὴ καὶ βασιλικὴ ἐξουσία, εἶναι αἱ ἀναθέτουσαι εἰς τὴν ἀπόφασιν τῶν ἀνακριτικῶν συμβουλίων, τὴν μὴ δυναμένην νὰ τροποποιῆται εἰμὴ ὑπὲρ τῶν ἀξιωματικῶν, τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς οὗτοι πρόκειται οὐχὶ νὰ τεθῶσιν εἰς ἀργίαν ἢ ν' ἀνακληθῶσιν εἰς ἐνέργειαν, ἀλλὰ νὰ μετατεθῶσιν εἰς ἀπόταξιν ἢ εἰς ἀποστρατείαν. Ὅθεν ἀνυπόστατοι εἶναι οἱ λόγοι τῆς ἀναιρέσεως, καθόσον οὐδόλως παρηρμήνευσε τοὺς σχετικοὺς νόμους ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις καὶ ἐντελῶς ἠτιολόγησεν ἐπ' αὐτῶν τὴν εἰρημένην ἀπόφασιν τὸ Ἐφετεῖον καίτοι μὴ ζητῆσαν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ὁ ἀναιρεσείων ἐζήτει νὰ προσαχθῶσι παρὰ τοῦ δημοσίου διὰ ν' ἀποδειχθῇ ὅτι καὶ ἡ κατὰ τὸ ἄρθρ. 38 τοῦ Β. διατ. ἐπιτροπὴ καὶ ἀνακριτικὰ συμβούλια ἐγνωμοδότησαν, ὅτι ἄνευ λόγου ἡ Κυβέρνησις εἶχε θέσει αὐτὸν εἰς ἀργίαν πρὸ τοῦ νόμου τῆς 7 Μαρτίου 1851, καὶ ἐπιδεκτικὸς ἦτον ἀνακλήσεως εἰς ἐνέργειαν, διότι, καὶ τούτων ὑποτιθεμένων, ἡ ἀπαίτησις τοῦ ἀναιρεσείοντος δυνάμει τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων, δὲν ἐστηρίζετο εἰς κεκτημένον δυνάμει τοῦ νόμου δικαίωμα, καὶ ἑπομένως εἰς νόμιμον λόγον.»

§ 42. Ἵνα τεθῇ τις εἰς ἀργίαν, προαπαιτεῖται διάταγμα. Ἀπ πολ. ΑΠ. 198 τοῦ 61.

§ 42². Τίνι δὲ τρόπῳ γνωστοποιοῦνται τοῖς στρατιωτικοῖς τὰ διατάγματα, δι' ὧν τίθενται εἰς ἀργίαν; ἐπὶ ἁπλῶν δὲ μεταβολῶν; Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ, 249 τοῦ 65, φέρουσαν·

« Ἐπειδὴ αἱ μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἀξιωματικοῦ, ἐκ τῆς καταστάσεως αὐτοῦ πηγάζουσαι σχέσεις, δὲν διέπονται ἀπὸ τὰς περὶ συναλλαγμάτων ἀρχάς, ἀλλὰ ρυθμίζονται εἰδικῶς ὑπὸ τοῦ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ νόμου, τοῦ περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ διατάγματος, καὶ τοῦ κανονίζοντος τὴν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ στρατοῦ ἑτέρου διατάγματος, ἐπὶ δὲ τῆς μεταβολῆς τῆς καταστάσεως τοῦ εἰς ἀργίαν τιθεμένου ἀξιωματικοῦ οὐδεμία τοῦ εἰδικοῦ τούτου νόμου διάταξις ἀπαιτεῖ ὡς *ἀναγκαίαν τὴν ἄμεσον* πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν κοινοποίησιν τοῦ περὶ τῆς μεταβολῆς ταύτης διατάγματος· ἀπεναντίας ὁ παρατεθεὶς νόμος ἀπαιτήσας τὴν ἄμεσον κοινοποίησιν ρητῶς καὶ ἐξαιρετικῶς μόνον ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ πρώτου ἄρθρου τοῦ περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ διατάγματος, ἵνα ὁ *παραιτηθεὶς* ἀξιωματικὸς ἀπαλλαχθῇ ἐντελῶς τῶν στρατιωτικῶν αὐτοῦ ὑποχρεώσεων, δὲν ἐθεώρησε προδήλως ἀναγκαίαν τὴν αὐτὴν κοινοποίησιν ἐπὶ τῆς ἁπλῆς μεταβολῆς τῆς καταστάσεως τοῦ εἰς ἀργίαν τιθεμένου ἀξιωματικοῦ, ὅστις καὶ μετὰ τὴν μεταβολὴν ταύτην ὑπόκειται οὐχ ἧττον εἰς τὰς περὶ τάξεως καὶ ὑποταγῆς διατάξεις (ἄρθρ. 37 τοῦ νόμου), ἀλλ' ἠρκέσθη εἰς τὴν διὰ τῆς ἡμηρεσίας διαταγῆς ὑπὸ τοῦ κανονίζοντος τὴν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ στρατοῦ διατάγματος (ἄρθρ. 144) ὁριζομένην κοινοποίησιν, διότι δι' αὐτῆς πάντες οἱ ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικοὶ νομίμως θεωροῦνται λαβόντες γνῶσιν πάσης πρὸς τὸ σῶμα ἢ τὴν ἀμέσως προϊσταμένην αὐτῶν ἀρχὴν κοινοποιηθείσης διαταγῆς, καθόσον ὡς ἐκ τῆς καταστάσεώς των (ἄρθρ. 3 τοῦ νόμου) ὀφείλουσιν οὗτοι νὰ διατελῶσι παρὰ τῷ στρατιωτικῷ αὐτῶν σώματι, ἢ νὰ εὑρίσκωνται εἰς ἣν διωρίσθησαν τυχὸν εἰδικὴν θέσιν (ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τῆς ἀδείας ἀπομακρύνσεως, ἥτις ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ὑπάρχει) καὶ διότι κυρίως δι' αὐτῆς τῆς κοινοποιήσεως γενομένης εἰς ἐπήκοον ὅλων τῶν ἀξιωματικῶν συνηγμένων ἐν κύκλῳ (ἀριθ. 144 καὶ 147) ἐπέρχεται ἀμέσως τὸ ἀποτέλεσμα τῶν περιεχομένων διατάξεων καθ' ὅλας τὰς πρὸς τὸν στρατὸν σχέσεις των, καθόσον ἕκαστος στρατιωτικὸς ὀφείλει ἔκτοτε, ὡς πρὸς τὸν κλάδον τῆς ὑπηρεσίας, νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὰ κοινοποιηθέντα καὶ νὰ ρυθμίσῃ κατ' αὐτὰ τὴν περαιτέρω ἐνέργειάν του.

» Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ὁριστικῆς ἀποφάσεώς του ἐναντίον τῶν ἐκτεθέντων ἐθεώρησεν ἀνίσχυρον πρὸς

μεταβολὴν τῆς καταστάσεως τοῦ εἰς ἀργίαν τιθεμένου ἀξιωματικοῦ τὴν εἰρημένην δι' ὑπηρεσίας διαταγῆς κοινοποίησιν τοῦ ὁρίζοντος τὴν μεταβολὴν διατάγματος καὶ ἀπήτησεν ὡς ἀναγκαίαν, δυνάμει τῶν περὶ διαλύσεως τῶν συναλλαγμάτων ἀρχῶν, τὴν *ἄμεσον* πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν κοινοποίησιν τοῦ διατάγματος τούτου· ἄρα κακῶς ἐφήρμοσε τὰς ἀρχὰς ταύτας καὶ παρηρμήνευσε τὸν παρατεθέντα στρατιωτικὸν νόμον· παρεβίασε δὲ συνάμα καὶ τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις καθόσον παρέλειψε νὰ ἐξετάσῃ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ δημοσίου περὶ τῆς διὰ τῆς ὑπηρεσίας ταύτης γενομένης κοινοποιήσεως τοῦ ψηφίσματος, δι' οὗ ἐτέθη εἰς ἀργίαν ὁ ἀναιρεσίβλητος.»

§ 43. Προκειμένου οὐχὶ περὶ τοῦ στρατιωτικοῦ βαθμοῦ ἀξιωματικοῦ τινὸς, ἀλλὰ περὶ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ, τὸ δικαστήριον δὲν ἥμαρτεν ἀποφηνάμενον, ὅτι ἀξιωματικὸς τοῦ ἀτάκτου στρατοῦ, τεθεὶς εἰς ἀργίαν δυνάμει τοῦ διατ. τῆς 2|14 Μαρτίου 1833, δὲν ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τοῦ μισθοῦ τοῦ βαθμοῦ του, τὰ δὲ συντάγματα οὐδὲν περὶ τούτου ὁρίζουσιν. Απ. πολ. ΑΠ. 389 τοῦ 1866.

§ 48[2]. Ὁ νόμος τῆς 7 Μαρτίου 1851 ἀσφαλίζει ἕκαστον ἀξιωματικὸν ἐν ᾗ κέκτηται καταστάσει· ὥστε, ἄν τις ἐξ αὐτῶν μετατεθῇ ἐκ μιᾶς καταστάσεως, ἐν ᾗ νομίμως διατελεῖ, εἰς ἄλλην ἐπιβλαβεστέραν δι' αἰτίαν ἄλλην παρὰ τὰς ἐν τῷ νόμῳ αὐτῷ ὡρισμένας, προσβάλλεται ἐκ τούτου κεκτημένον δικαίωμα, καὶ ἡ τοιαύτη προσβολὴ, ἐφ' ὅσον ἐπιφέρει αὐτῷ ζημίαν, δύναται νὰ δώσῃ χώραν εἰς πολιτικὴν ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἀπαίτησιν πρὸς ἀποζημίωσιν· ἀλλὰ καθόσον ἀφορᾷ τὴν διαδικασίαν, τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀπόφασιν, περὶ τῆς ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην κατάστασιν μεταθέσεως, ἐξεταστέον ἐστὶν εἰς ποίαν ἀρχὴν ἀνέθεσε ταῦτα πάντα ὁ αὐτὸς νόμος καὶ τὸ περὶ ἐκτελέσεως διάταγμα τῆς 26 7βρίου 1852, καὶ, ἂν ταῦτα εἰσὶν ἀνατεθειμένα εἰς διοικητικὴν δικαιοδοσίαν, ἀπαγορεύεται ἡ ἐπέμβασις τῶν δικαστηρίων. Τὸ παράπονον δὲ α), ὅτι ὑποστράτηγος ἐτέθη εἰς κατάστασιν ἀργίας, ἐν δὲ τῇ περὶ τούτου γενομένῃ διαδικασίᾳ δὲν ἐτηρήθησαν οἱ τύποι, καθόσον ἡ εἰς τὸν Βασιλέα ὑποβληθεῖσα πρότασις δὲν ἐστηρίζετο εἰς ἔκθεσιν ἄλλης ἀνωτέρας τοῦ ὑποστρατήγου ἀρχῆς, ἐστὶ βάσιμον; Οὐχὶ, κατὰ τὴν 271 τοῦ 67 ἀπόφασιν ΑΠ., κυροῦσαν τὴν 184 τοῦ 67 ἀπ. τῶν ἐν Αθ. Ἐφετῶν καὶ φέρουσαν·

« Ἐπειδὴ καὶ μὲν ὁ νόμος τῆς 7 Μαρτίου 1851, ἐκδοθεὶς ἵνα ὁρίσῃ τὰς καταστάσεις τῶν ἀξιωματικῶν, ἀσφαλίζει ἕκαστον

ἀξιωματικὸν ἐν ᾗ κέκτηται καταστάσει τοιουτοτρόπως ὥστε, ἄν τις ἐξ αὐτῶν μετατεθῇ ἐκ μιᾶς καταστάσεως, ἐν ᾗ νομίμως διατελεῖ, εἰς ἄλλην κατάστασιν ἐπιβλαβεστέραν, δι' αἰτίαν ἄλλην παρ' ἐκείνας, ἕνεκα τῶν ὁποίων μόνον, κατὰ τὰς ῥητὰς τοῦ αὐτοῦ νόμου διατάξεις, τοῦτο ἐπιτρέπεται, προσβάλλεται ἐκ τούτου κεκτημένον δυνάμει τοῦ αὐτοῦ νόμου δικαίωμα καταστάσεως, καὶ ἡ τοιαύτη προσβολή, ἐφ' ὅσον ἐπιφέρει αὐτῷ ζημίαν, δύναται νὰ δώσῃ χώραν εἰς *πολιτικὴν ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἀπόφασιν* πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς ζημίας κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τῆς Πολ. Δικονομίας· ἀλλά, καθόσον ἀφορᾷ τὴν διαδικασίαν, τὴν κρίσιν, καὶ τὴν ἀπόφασιν περὶ τῆς ἐκ μιᾶς εἰς ἄλλην κατάστασιν μεταθέσεως, ἐξεταστέον ἑκάστοτε ἐστίν, εἰς ὁποίαν ἀρχὴν ταῦτα πάντα ἀνέθεσεν ὁ αὐτὸς νόμος συνδυασμένος καὶ μὲ τὸ περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ διάταγμα τῆς 26 7βρίου 1852, καὶ ἂν ταῦτα ἀνατεθειμένα εἰσὶν εἰς διοικητικὴν δικαιοδοσίαν, ἀπαγορεύεται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια ἡ εἰς τὰ ἀντικείμενα ταῦτα ἐπέμβασις, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 3 τῆς αὐτῆς Πολ. Δικονομίας.

» Ἐπειδή, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τὰ παράπονα τῆς ἀναιρεσειούσης εἰς δύο κύρια ἀντικείμενα περιστρέφονται, α) ὅτι παρεβιάσθη ὁ νόμος ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ποτὲ ὑποστράτηγος Σουνιέρος, ἀπὸ τῆς εὐεργετικῆς καταστάσεως μετετέθη εἰς κατάστασιν μὴ ἐπιτρεπομένην ὡς πρὸς αὐτόν, καθὸ ὑποστράτηγον, ἤγουν εἰς τὴν κατάστασιν ἀργίας, ἐν ᾧ εἰς τοὺς ὑποστρατήγους μόνον ἡ κατάστασις τῆς διαθεσιμότητος ἀνήκει· β) ὅτι παρεβιάσθη ὁ νόμος, (ἂν τυχὸν ὑποτεθῇ ὅτι ὑπήγετο καὶ εἰς τὴν κατάστασιν ἀργίας), οὐχὶ διότι εἰς ταύτην μετετέθη δι' αἰτίαν ἄλλην παρ' ἐκείνας, ἃς ὁ νόμος μόνον ἐπιτρέπει ἐν ἄρθρῳ 5ῳ, ἀλλὰ διότι ἐν τῇ περὶ τούτου γενομένῃ διαδικασίᾳ δὲν ἐτηρήθησαν οἱ τύποι, τουτέστι λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ εἰς τὸν Βασιλέα ὑποβληθεῖσα παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ πρότασις δὲν ἐστηρίζετο, πρὸς αἰτιολογίαν αὐτῆς, εἰς ἔκθεσιν ἄλλης ἀνωτέρας τοῦ ὑποστρατήγου ἀρχῆς.

» Ἐπειδὴ τὸ πρῶτον παράπονον εἶναι ἀνυπόστατον, διότι, κατὰ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ διατάγματος, ἡ διαθεσιμότης εἶναι ἀληθῶς εἰδικὴ κατάστασις τῶν στρατηγῶν, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ δι' αὐτοὺς προσκαίρως θέσις ἐνεργείας, τουτέστιν ὅταν, ὡς τὸ διάταγμα λέγει, πρὸς ὥραν μείνωσιν οὗτοι ἄνευ ὑπηρεσίας, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἕπεται, ὅτι ὁσάκις οὗτοι, ὄντες ἐν ἐνεργείᾳ, δώσωσιν ἀφορμὴν εἰς αἰτίαν τινὰ δικαιολογοῦσαν τὴν ἀργίαν, δὲν δύνανται νὰ μετατεθῶσιν εἰς αὐτήν. καθόσον τὸ ἄρθρον

5 τοῦ νόμου διαλαμβάνει περὶ ὅλων τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικῶν ἀδιακρίτως, τὸ δὲ ἄρθρον 6 τοῦ διατάγματος προσθέτει ὅτι εἰς πᾶσαν ἄλλην (ἐκτὸς τῆς πρὸς ὥραν ἐλλείψεως ὑπηρεσίας δι' αὐτοὺς) προβλεπομένην ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος νόμου περίστασιν ὑπάγονται καὶ οἱ στρατηγοὶ εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν τῶν λοιπῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ.

» Ἐπειδὴ τὸ δεύτερον παράπονον εἶναι ἐπίσης ἀνυπόστατον, διότι ἡ μὲν προσβαλλομένη ἀπόφασις ῥητῶς παραδέχεται, ὅτι ὁ στρατηγὸς Σουνιέρος, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, δι' ἀποφάσεως τοῦ Βασιλέως ἐτέθη εἰς ἀργίαν *διὰ προσκαίρου παύσεως* ἀπὸ τῆς θέσεως, *ἕνεκα διαγωγῆς ἀσυμβιβάστου πρὸς τὰ στρατιωτικὰ καθήκοντα*, τουτέστι δι' αἰτίαν καὶ διὰ περίπτωσιν, καθ' ἃς δυνάμει τῶν ἄρθρων 5 τοῦ περὶ καταστάσεως νόμου καὶ τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ ἀπὸ 26 7βρίου 1852 περὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ διατάγματος, ἐπιτρέπεται ῥητῶς ἡ μετάθεσις ἀπὸ τῆς καταστάσεως τῆς ἐνεργείας εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἀργίας. Ὁ δὲ λόγος, ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ πρὸς ἀναίρεσιν τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως αἴτησις, εἶναι ἁπλῶς ὅτι ἡ ὑποβληθεῖσα εἰς τὸν Βασιλέα περὶ μεταθέσεως εἰς ἀργίαν πρότασις τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν δὲν ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς ἔκθεσίν τινα ἀνωτέρας τοῦ ὑποστρατήγου ἀρχῆς· καίτοι δὲ ἡ ἔκθεσις τῆς ἀνωτέρας τοῦ ἀξιωματικοῦ ἀρχῆς ὁρίζεται ὡς δικαιολογητικὸν τῆς προτάσεως τοῦ ὑπουργοῦ μέσον εἰς πρόληψιν τοῦ αὐτογνώμονος αὐτοῦ, ἀφοῦ ὅμως ὁ προμνησθεὶς νόμος ἀνέθηκεν εἰς τὸν Βασιλέα τὴν ἀπόφασιν τῆς εἰς ἀργίαν, ἐπὶ τοιαύτης αἰτίας καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, οἷαι αἱ προκείμεναι, μεταθέσεως, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ὑπουργοῦ, ἕπεται, ὅτι ἀφ' οὗ, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἡ πρότασις τοῦ ὑπουργοῦ προηγήθη τῆς ἀποφάσεως τοῦ Βασιλέως τῆς ἐπ' αὐτῆς βασισθείσης, εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Βασιλέως αὐτοῦ μόνου, καὶ οὐχὶ τῆς δικαστικῆς τοῦ τακτικοῦ δικαστηρίου δικαιοδοσίας, ὑπάρχει ἀνατεθειμένη καὶ ἡ ἐκτίμησις τοῦ ἂν ἦναι ἡ πρότασις τοῦ ὑπουργοῦ τακτικῶς δικαιολογημένη καὶ ἐστηριγμένη, καὶ ἑπομένως παραδεκτὴ καὶ βάσιμος ἢ οὔ, τουτέστι πρόκειται περὶ διοικητικῆς δικαιοδοσίας, καθ' ἣν πᾶσα ἐπέμβασις τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἀπαγορεύεται, κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τῆς Πολ. Δικονομίας.»

§ 44. *Περὶ ἀποτάξεως.* — Ζήτει τὰς ἐνταῦθα ἀποφάσεις τοῦ Ἀρ. Πάγου 390 τοῦ 65 καὶ 45 τοῦ 66.

§ 45. *Μετάθεσις ἀπὸ τῆς ἐνεργητικῆς δυνάμεως τοῦ ὅπλου*

εἰς *τὴν φάλαγγα*.—Εἶναι ὑπόχρεον τὸ δημόσιον εἰς ἀποζημίωσιν δι' ἀξιωματικὸν τιθέμενον ἄνευ τῆς αἰτήσεώς του ἀπὸ τὴν ἐνεργητικὴν δύναμιν τοῦ ὅπλου εἰς τὴν φάλαγγα; Ναί. — Δύνανται νὰ πληρωθῶσιν εἰς αὐτὸν τόκοι ἐπὶ τῶν πρώτων ἀποδοχῶν του, ὧν ἐστερήθη πρὸ τῆς αἰτήσεως θεραπείας; Ὄχι. Ὅρα ἀπόφ. ΑΠ. 168 τοῦ 66 (1).

§ 45[2]. Ὁ Βασιλεὺς εἶχε τὸ δικαίωμα πρὸ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1843 νὰ μεταθέσῃ εἰς τὴν προικοδοτημένην φάλαγγα τὸν ἐν ἐνεργείᾳ διατελοῦντα ὑπολοχαγὸν τὸν ἀκροβολιστῶν; Ναί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 80 τοῦ 66.

§ 46. *Ἀνάκλησις εἰς ἐνέργειαν*. — Ὁ νόμος δὲν ὁρίζει χρονικὸν διάστημα, μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ὁποίου οἱ ἐν ἀργίᾳ τεθέντες ἀξιωματικοὶ ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς ἐνέργειαν. (ἄρθρ. 12, 13 τοῦ νόμου τῆς 7 Μαρτίου 1851.) Ἀπ. πολ. ΑΠ 64 τοῦ 63, ἧς ἡ τελευταία σκέψις φέρει (2)·

« Ἐπειδή, ὡς καὶ τὸ Ἐφετεῖον ὀρθῶς σκέπτεται διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, ἡ τῆς ἐνεργείας θέσις τοῦ ἀξιωματικοῦ δὲν εἶναι κεκτημένον δικαίωμα δι' αὐτόν, ὥστε νὰ μὴ δύνηται νὰ τεθῇ ἐκτὸς αὐτῆς· ἐξ ἐναντίας, ὡς ἄνω ἐξετέθη, τὸ 6 ἄρθρ. τοῦ εἰρημένου νόμου παραχωρεῖ εἰς τὸν Βασιλέα τὴν ἐξουσίαν νὰ θέτῃ τὸν ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικὸν εἰς ἀργίαν ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ὑπευθύνου ὑπουργοῦ, ἡ δὲ διάρκεια τῆς ἀργίας μένει ἀπροσδιόριστος ὑπὸ τοῦ νόμου· ἐπομένως δὲν ἔχουσιν οἱ ἐν ἀργίᾳ ἀξιωματικοὶ δικαίωμα νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς ἐνέργειαν οὔτε μετὰ παρέλευσιν ἑνός, οὔτε τριῶν ἐτῶν, διότι οὐδεμίαν θέτει ὁ νόμος προθεσμίαν, ὡς σαφῶς προκύπτει ἐκ τῶν τοῦ μνησθέντος νόμου διατάξεων τοῦ ἄρθρου 12 καὶ 14, καθ' ἃς ἡ διὰ παράβασιν ἀργίας ὑπὲρ τὰ τρία ἔτη εἰς ἀπόταξιν μετάθεσις τοῦ ἀξιωματικοῦ ἀποφασίζεται κατὰ γνωμοδότησιν ἀνακριτικοῦ συμβουλίου ἐὰν κηρύξῃ αὐτὸν ἀνεπίδεκτον ν' ἀνακληθῇ εἰς ἐνέργειαν, ὥστε μετὰ τὴν ἀργίαν τῶν 3 ἐτῶν παραπέμπεται εἰς τὸ ἀνακριτικὸν συμβούλιον ὁ ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικός, ἐὰν προτίθηται ἡ Κυβέρνησις νὰ θέσῃ αὐτὸν εἰς ἀπόταξιν, καθόσον κατὰ τὰ ἀνωτέρω τὸ ἀνακριτικὸν συμβούλιον μόνην ἁρμοδιότητα ἔχει ν' ἀποφανθῇ ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς εἶναι *ἀνεπίδεκτος ν' ἀνακληθῇ εἰς ἐνέργειαν*, δὲν ἔχει δὲ

---

(1) Πρβλ. κατωτέρω § 117 ἐπ.

(2) Πρβ. τὴν 136 τοῦ 63.

καὶ τὸ δικαίωμα ν' ἀποφανθῇ, ὅτι πρέπει ν' ἀνακληθῇ εἰς ἐνέργειαν· ὅθεν ἕπεται ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς εἰς ἐνέργειαν ἀνακλήσεως τοῦ ἀξιωματικοῦ ἀφίνει ὁ νόμος εἰς τὴν Κυβέρνησιν· τὸ δὲ 15 ἄρθρον τοῦ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ νόμου τούτου διατάγματος τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1852 (ὅρα καὶ ἄρθρου 25 τοῦ ἰδίου), ὡς ὀρθῶς ἐπίσης ἀπεφάνθη τὸ Ἐφετεῖον, οὐδένα ἔθηκε περιορισμὸν εἰς τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς Κυβερνήσεως, οὐδ' ὑποχρεοῖ αὐτὴν ν' ἐπαναφέρῃ εἰς ἐνέργειαν τὸν ἐν ἀργίᾳ ἀξιωματικὸν μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἐτῶν, ἀλλὰ καθιεροῖ μόνον ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ δικαίωμα ἢ νὰ τὸν ἀνακαλέσῃ εἰς ἐνέργειαν, ἂν τὸ θεωρῇ δίκαιον, ἢ νὰ τὸν παραπέμψῃ εἰς τὸ ἀνακριτικὸν συμβούλιον, ἂν θεωρῇ ἐπάναγκες νὰ τεθῇ εἰς ἀπόταξιν, τὰ ἀνωτέρω δὲ ἀναλύονται καὶ ὑπὸ τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ μνησθέντος διατάγματος, καθ' ὃ εἰς τὸ ἀνακριτικὸν συμβούλιον τίθεται μόνον τὸ ζήτημα, περὶ οὗ ὁ λόγος, νὰ τεθῇ ὁ ἐν ἀργίᾳ ἀξιωματικὸς εἰς ἀπόταξιν, οὐχὶ δὲ καὶ τοῦτο, ἂν πρέπῃ νὰ ἀνακληθῇ εἰς ἐνέργειαν μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἐτῶν· ὅθεν ὁ τρίτος λόγος τῆς ἀναιρέσεως καὶ ὁ 7 καὶ 9 τῶν προτάσεων, καθ' ὃ ἀφορῶντες ἰσχυρισμοὺς περὶ τοῦ ὅτι παρανόμως παρεδέχθη τὸ Ἐφετεῖον, ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἠδύνατο νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἀργίαν πέραν τοῦ ἑνὸς ἢ τριῶν ἐτῶν δὲν ἔχουσιν ὑπόστασιν.»

§ 47. Αἴτησις περὶ ἀνακλήσεως ἀπαιτεῖται; Οὐχί. Κατὰ τὸ 7 ἄρθρον τοῦ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμου, ὁ ἐν ἀργίᾳ διατελῶν ἀξιωματικός, ἅμα χηρεύσωσι δύο θέσεις τοῦ βαθμοῦ του εἰς τὸ ὅπλον του, καὶ εἶναι αὐτὸς ἀρχαιότερος τῶν λοιπῶν ἐν ἀργίᾳ ἰσοβάθμων ἀξιωματικῶν, ἀποκτᾷ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς ἐνέργειαν ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου περιστατικοῦ ἐξαρτώμενον· ἄρα αἴτησις ἐκ μέρους του δὲν ἀπαιτεῖται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 281 τοῦ 64, ἀναιροῦσα τὴν 864 τοῦ 63 ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. Πρβ. τὴν 137 καὶ 293 τοῦ 65. Ὥστε ἡ ἀνάκλησις γίνεται αὐτεπαγγέλτως καὶ ἄνευ αἰτήσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 45, 80, 153 τοῦ 66 (1), 211 τοῦ 67, περὶ ἧς ειδικώτερον σημειῶ ταῦτα.—Αἴτησις περὶ ἀνακλήσεως εἰς ἐνέργειαν κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἄρθρων 5 καὶ 7 τοῦ ἀπὸ 7 Μαρτίου 1851 νόμου ὁριζομένην σειράν, δὲν ἀπαι-

(1) Οἱ ἐν ἀργίᾳ ἀξιωματικοὶ δὲν εἶναι ὑπόχρεοι κατὰ τὸ ἄρθρον 7 τοῦ ἀπὸ 7 Μαρτίου 1851 νόμου νὰ ζητήσωσι τὴν εἰς ἐνέργειαν ἀνάκλησίν των, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ καλέσῃ αὐτοὺς κατὰ λόγον ἀρχαιότητος εἰς τὸ ἥμισυ τῶν χηρευουσῶν θέσεων τοῦ βαθμοῦ των. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 80 τοῦ 66.

τεῖται. Τὸ αὐτὸ δὲ πράττεται καὶ περὶ τῶν πρὸ τοῦ νόμου αὐτοῦ διατελεσάντων ἐκτὸς ἐνεργείας ἀξιωματικῶν ὑπὸ διαφόρους τίτλους, οἷον ἀργίας, ἐκτὸς ἐνεργείας καὶ διαθεσιμότητος. Ἀλλ' ἵνα ὁρισθῇ εἰς τίνα ἐκ τῶν κατηγοριῶν αὐτῶν ὑπάγονται οἱ πρὸ τοῦ νόμου αὐτοῦ τεθέντες καὶ εἰσέτι διατελοῦντες εἰς ἀργίαν ἀξιωματικοί, πρέπει νὰ διορισθῇ τριμελὴς ἐπιτροπή, ὡς ὁ νόμος ὁρίζει. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 211 τοῦ 67.

§ 48. Ὁ μὴ ἀνακληθεὶς εἰς ἐνέργειαν ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν; τὰ δικαστήρια δὲ ἐπεμβαίνουσιν εἰς τοῦτο; Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου εὗρηκα τρεῖς ἀποφάσεις τοῦ Ἀρ. Πάγου, ἤτοι τὰς ὑπ. ἀριθ. 45 τοῦ 66, 460 τοῦ 66, 318 τοῦ 67. Διὰ τῆς πρώτης εἶπεν ὁ Ἄρ. Πάγος, ὅτι ὁ μὴ ἀνακληθεὶς εἰς ἐνέργειαν καθ' ἃς περιπτώσεις ἡ ἀρχαιότης αὐτοῦ τῷ ἔδιδε πρὸς τοῦτο δικαίωμα, δύναται νὰ ζητήσῃ διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ ἀποζημίωσιν δι' ἣν ὑπέστη ζημίαν· ὅθεν, ὅταν ὁ εἰς *ἀργίαν διατελῶν ἕνεκα καταργήσεως θέσεως* δὲν ἀνεκλήθη εἰς ἐνέργειαν, ἡ ἐν ἀργίᾳ ὑπὲρ τὰ τρία κατάστασις, ἂν παρὰ τὸν νόμον διέμεινεν ἐν αὐτῇ ὁ ἀξιωματικός, προσδίδει δικαίωμα ἀποζημιώσεως (1).

---

(1) Ἰδοὺ πῶς φέρει ἡ 45 τοῦ 66 πολ. ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου· « Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 7 τοῦ 7 ἀπὸ Μαρτίου 1851 περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμου, οἱ ἐν ἀργίᾳ ἕνεκα διαλύσεως σώματος, καταργήσεως θέσεως ἢ ἐπανόδου ἐξ αἰχμαλωσίας διατελοῦντες ἀξιωματικοὶ ἀναλαμβάνουσι τὸ ἥμισυ τῶν χηρευουσῶν τοῦ βαθμοῦ τῶν θέσεων τοῦ εἰς ὃ ἀνήκουσιν ὅπλου, ἡ δὲ εἰς ἐνέργειαν ἀνάκλησις αὐτῶν γίνεται κατὰ λόγον ἀρχαιότητος, ἐντεῦθεν δ' ἕπεται, ὅτι ὁ μὴ ἀνακληθεὶς εἰς ἐνέργειαν ἀξιωματικὸς καθ' ἃς περιπτώσεις ἡ ἀρχαιότης αὐτοῦ τῷ ἔδιδε πρὸς τοῦτο δικαίωμα, δύναται νὰ ζητήσῃ διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ ἀποζημίωσιν, δι' ἣν ὑπέστη ζημίαν.

» Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσίβλητος στηρίζει τὴν ἀγωγήν του εἰς τὸν λόγον, ὅτι ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν κατὰ παράβασιν τοῦ ἀνωτέρω 7 ἄρθρου δὲν ἀνεκάλεσεν αὐτὸν εἰς ἐνέργειαν, διατελοῦντα εἰς ἀργίαν ἕνεκα καταργήσεως θέσεως, καὶ οὕτω προσέβαλε τὸ ἐκ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ἀποῤῥέον δικαίωμά του, καὶ ἐξητήσατο διὰ τὴν προσβολὴν ταύτην τοῦ δικαιώματός του ἀποζημίωσιν, ἡ δὲ εἰς τὰ δικαστήρια προσφυγὴ ἐπιτρέπεται, ὁσάκις πρᾶξίς τις τῆς Κυβερνήσεως παραβιάζουσα ῥητὸν νόμον «προσ-

Διὰ τῆς τελευταίας (ἀπόφ. 318 τοῦ 67) ὁ Ἄρ. Πάγος εἶπεν, ὅτι ἀξιωματικὸς *εὑρεθεὶς εἰς κατάστασιν ἀργίας κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ νόμου τῆς 7 Μαρτίου 1851*, δύναται νὰ λάβῃ τὸ διαφέρον τοῦ μισθοῦ του, διὰ τῆς *δικαστικῆς ὁδοῦ*, ἂν ἡ ἐπιτροπὴ (ἄρθρ. 38 τοῦ διατάγματος περὶ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ, συνδ. μὲ τὸ ἄρθρον 20 τοῦ νόμου) εἴπῃ, ὅτι δὲν ὑπῆρχε περίπτωσις ἵνα μὴ ἦναι εἰς ἐνέργειαν ὁ ἀξιωματικός, μετὰ δὲ ταῦτα δὲν κατετάχθη εἰς ὡρισμένην τινὰ ἀργίας κατηγορίαν (1). Φαίνεται ὅμως ὅτι ὑπῆρξε καὶ μειονοψηφία. Ἰδοὺ δὲ πῶς φέρει αὕτη (ἡ 318)·

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον, ἐκτιμῆσαν ἀφ' ἑνὸς τὸ ὑποβληθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ δημοσίου πρωτόκολλον καὶ παραδεξάμενον ἐντὸς τῆς κυριαρχικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας ὅτι ὁ Ι. δὲν ὑπήγετο καὶ δὲν κατετάχθη μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμου εἴς τινα τῶν κατηγοριῶν τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ νόμου αὐτοῦ, ἀφοῦ, τεθέντος αὐτοῦ εἰς ἀργίαν κατὰ τὸ 1851, δὲν ἦτο γνωστὴ καὶ ἡ κατηγορία τῆς ἀργίας· ἐκ τῆς κατηγορίας δὲ τῆς ἀργίας, βάλλει κεκτημένα δικαιώματα· ἄρα τὸ παράπονον τοῦ δημοσίου, ὅτι ἀναρμοδίως ἐπελήφθησαν τῆς προκειμένης δίκης τὰ τακτικὰ δικαστήρια, δὲν εἶναι βάσιμον.

» Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ εἰρημένου νόμου ἡ ὑπὲρ τὰ τρία ἔτη ἐν ἀργίᾳ παράτασις εἶναι μία τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ὁ ἀξιωματικὸς τίθεται εἰς ἀπόταξιν, ἀλλὰ δὲν ἐξάγεται ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς στερεῖται τοῦ δικαιώματος νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν διὰ τὸ τριετὲς τοῦτο διάστημα ἂν παρανόμως διέμεινεν ἐν ἀργίᾳ, καὶ ἂν δὲν ὑπάρχωσιν αἱ περιπτώσεις τῆς ἕνεκα πειθαρχικῶν λόγων, κατὰ τὸ ἄρθρον 5 τελευταίαν περίπτωσιν καὶ ἄρθρ. 8 τοῦ αὐτοῦ νόμου, ἀπολύσεως ἢ προσκαίρου παύσεως ἀπὸ τῆς θέσεως. Ἄρα τὸ εἰς τὴν ἀνωτέρω διάταξιν στηριζόμενον παράπονον τοῦ δημοσίου δὲν εἶναι βάσιμον.

» Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν Ἐφετῶν ἀποφηνάμενον, ὅτι τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον 7 δὲν ἀπαιτεῖ αἴτησιν τοῦ ἔχοντος ἕνεκα τῆς ἀρχαιότητός του δικαίωμα ν' ἀνακληθῇ εἰς ἐνέργειαν ἀξιωματικοῦ, ἀλλ' ὅτι ἡ ἀνάκλησις αὕτη γίνεται αὐτεπαγγέλτως, ἡρμήνευσεν ὀρθῶς τὸ ῥηθὲν ἄρθρον.»

(1) Πρβ. κατωτ. τὴν 153 τοῦ 66 ἀπ. ΑΠ. — Διὰ τῆς 318 τοῦ 67 κυροῦνται αἱ 25187, 25872 καὶ 26598 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν.

εἰς ἣν ἤθελε τυχὸν καταταχθῇ, διάφοροι θὰ ἦσαν καὶ αἱ συνέπειαι (7. 8, 13 τοῦ παρατ. νόμου), καὶ ἀποφαινόμενον ἀφ' ἑτέρου ὅτι ὁ Ι. δικαιοῦται νὰ λάβῃ τὸν τῆς ἐνεργείας μισθὸν .... οὐδεμίαν τοῦ νόμου διάταξιν παρεβίασεν, ἀλλὰ μάλιστα ὀρθῶς αὐτὸν ἐφήρμοσεν, διότι ἐκ τοῦ εἰρημένου πορίσματος τοῦ δημοσίου ἕπεται ὅτι ὁ Ι. παρανόμως διετέλει ἐν ἀργίᾳ, ἐν ᾧ ἡ φυσικὴ τοῦ ἀξιωμ. κατάστασις εἶναι ἡ εἰς ἐνέργειαν.»

—Περὶ ἀξιωματικοῦ τεθέντος εἰς ἀργίαν πρὸ τοῦ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωμ. νόμου καὶ μείναντος εἰς ἀργίαν καὶ μετὰ τὸν νόμον αὐτὸν χωρὶς νὰ διορισθῇ ἐπιτροπὴ (38 τοῦ διατ.), εὕρηται καὶ ἡ 345 τοῦ 67 ἀπ. Ἀρ. Πάγου φέρουσα·

« Ἐπειδὴ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀπὸ 7 Μαρτίου 1851 νόμου περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν, οὗτοι τιθέμενοι εἰς ἀργίαν δὲν εἶχον δικαίωμα ἀποζημιώσεως, διότι τότε ὁ Βασιλεὺς ἄνευ περιορισμοῦ τινὸς εἶχε τὴν κυριαρχικὴν ἐξουσίαν νὰ θέτῃ αὐτοὺς ἐκτὸς ἐνεργείας, ὡς μὴ ὑπάρχοντος νόμου προσδιορίζοντος τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἠδύναντο νὰ τεθῶσιν εἰς ἀργίαν, καὶ ὁ ἐκκαλῶν ὁμολογεῖ διὰ τῆς ἀγωγῆς του, ὅτι ἐτέθη εἰς ἀργίαν γενόμενος πραγματικὸς ταγματάρχης διὰ Β. διατάγματος τῆς 25 Ἰανουαρίου 1857, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ αὐτοῦ νόμου, ἀφοῦ κατὰ τὸ ἄρθρ. 20 αὐτοῦ πάντες οἱ ἀξιωματικοὶ ὑπόκεινται εἰς μίαν ἐκ τῶν καταστάσεων αὐτοῦ, ἕπεται, ὅτι πᾶς ὅστις πρὸ τοῦ νόμου τούτου ἐτέθη εἰς ἀργίαν, ἔχει καὶ τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ διατελῇ εἰς ἐνέργειαν, ἐὰν δὲν πρέπῃ νὰ ὑπαχθῇ εἰς μίαν ἐκ τῶν λοιπῶν καταστάσεων, περὶ ὧν διαλαμβάνει ὁ αὐτὸς νόμος, ἢ, ἐὰν ὑπήχθη εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἀργίας ἕνεκα διαλύσεως σώματος ἢ καταργήσεως θέσεως κατὰ τὸ πέμπτον ἄρθρον αὐτοῦ, πρέπει νὰ ἀνακληθῇ αὐτεπαγγέλτως ἐν ἐνεργείᾳ κατὰ λόγον τῆς ἀρχαιότητός του, ἀναλαμβάνων τὸ ἥμισυ ἐκ τῶν χηρευουσῶν θέσεων τοῦ βαθμοῦ του, ἅμα κενωθῶσι θέσεις τοιαῦται, συμφώνως μὲ τὴν διάταξιν τοῦ 7 ἄρθρου τοῦ νόμου, ἤ, τούτου μὴ γενομένου, ἔχει δικαίωμα ν' ἀποζημιωθῇ χρηματικῶς ἐφ' ὅσον χρόνον κατὰ παραβίασιν τοῦ νόμου αὐτοῦ ἔμεινεν ἐν ἀργίᾳ καὶ καθ' ὅσον ὡς ἐκ τῆς καταστάσεως ταύτης ἐζημιώθη στερηθεὶς ἀδίκως τῶν ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ βαθμοῦ του *πλεονεκτημάτων καὶ ἀποδοχῶν* ....

» Ἐπειδὴ περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων αὐτῶν ἰσχυρισμῶν ὁ ἐκκαλῶν ὀφείλει νὰ προσάξῃ ἐγγράφως τὴν ἀπόδειξιν, διότι οὔτε ὁ προβιβασμὸς τῶν νεωτέρων αὐτοῦ ἀποδεικνύει ὅτι ἐτέθησαν εἰς ἐνεργητικὰς χηρευούσας θέσεις, οὔτε ἐκ τῶν ἐνόντων ἀποδεικνύε-

ται τὸ πραγματικὸν ποσὸν τοῦ ἀμφισβητουμένου μισθοῦ, ἐνῷ ἐκ τῆς ἀποδείξεως αὐτοῦ ἐξαρτᾶται τὸ περὶ ἀποζημιώσεως δικαίωμα τοῦ ἐκκαλοῦντος καὶ ἡ ἐξακρίβωσις τῆς ὀφειλομένης αὐτῷ ἀποζημιώσεως.»

—Διὰ τῆς 460 τοῦ 66 ἀποφάσεως αὐτοῦ ὁ Ἄρ. Πάγος εἶπεν, ὅτι τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν ἐξετάζουσιν, ἂν ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ, διατάξασα τὴν εἰς *ἀργίαν* μετάθεσιν ἀξιωματικοῦ τινὸς, συνεμορφώθη ἀκριβῶς μὲ τὸν νόμον τῆς 7 Μαρτίου 1851· ὅτι ἡ παραβίασις τῶν ὡρισμένων ὡς πρὸς τὴν μετάθεσιν εἰς *ἀπόταξιν* καὶ *ἀποστρατείαν* δύναται νὰ δώσῃ χώραν εἰς δικαστικὴν ἀπαίτησιν·—ὅτι τὸ Ἐφετεῖον δὲν παρεβίασε διάταξίν τινα ἀποφηνάμενον ὅτι δὲν ἔχει δικαίωμα προσφυγῆς εἰς τὰ δικαστήρια διὰ τὴν μὴ εἰς ἐνέργειαν ἀνάκλησίν του ὁ ἀξιωματικὸς, ἂν μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς εἰς *ἀργίαν* μεταθέσεως αὐτοῦ δὲν ἀνεκλήθη εἰς ἐνέργειαν, οὐδ' ἐνηργήθησαν, μετὰ παρέλευσιν δύο ἄλλων ἐτῶν, τὰ τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ νόμου. Ἰδοὺ ἰδίως πῶς ἔχει ἡ ἀπόφασις αὕτη, δηλ. ἡ 460 τοῦ 66.

« Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον δὲν περιέπεσεν εἰς ὑπέρβασιν καθηκόντων, οὐδ' ἔπλασε νέον λόγον ἀργίας ἀποφηνάμενον ἐν μὲν τῇ τετάρτῃ αἰτιολογίᾳ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὅτι τοῦ διατάγματος, δι' οὗ ἐτέθη εἰς ἀργίαν ὁ ἀναιρεσείων, προηγήθη πρότασις τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ καὶ ἔκθεσις ᾐτιολογημένη καὶ στηριζομένη εἰς ἑτέρας· ἐν τῇ ἕκτῃ καὶ ἑβδόμῃ, ὅτι ἐτέθη ὁ εἰρημένος ἀναιρεσείων εἰς ἀργίαν ἕνεκα νομίμου λόγου, ἤτοι *ἕνεκα μὴ εὐστόχου διοικήσεως*, ὅπερ, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Ἐφετείου, σημαίνει ἕνεκα διαγωγῆς ἀσυμβιβάστου πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ διοικοῦντος ἀξιωματικοῦ, ἡ δὲ ἐκτίμησις αὕτη διαφεύγει τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἀρ. Πάγου καὶ δὲν ἀποτελεῖ παραμόρφωσιν τῶν γεγονότων· ἐκτὸς δὲ τούτου, τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ ἐπέμβωσιν εἰς τὴν ἐξέτασιν, ἂν ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ, διατάξασα τὴν εἰς ἀργίαν μετάθεσιν ἀξιωματικοῦ, συνεμορφώθη ἀκριβῶς μὲ τὰ περὶ τούτου ὡρισμένα ἐν τῷ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμῳ τῆς 7 Μαρτίου 1851 καὶ ἐν τῷ διατάγματι τῆς 27 7βρίου 1852, διότι τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἀνετέθη ὅλως εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς Κυβερνητικῆς ἀρχῆς, δηλ. εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Βασιλέως, κατὰ τὴν πεποίθησιν ἣν ἤθελε σχηματίσει ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ, ἐκ τῶν ὑποβαλλομένων αὐτῷ διοικητικῶν πληροφοριῶν (1). Μόναι δὲ ἐγγυήσεις, καθ' ἃς δυνάμει τοῦ

(1) Πρβ. ἀνωτέρω.

νόμου περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν περιορίζεται ἡ διοικητικὴ περὶ τὸ κρίνειν καὶ ἀποφασίζειν ἐξουσία τοῦ ὑπουργείου καὶ τοῦ Βασιλέως ὑπὲρ τῶν ἀξιωματικῶν, εἰσὶν αἱ διατασσόμεναι περὶ ἀνακριτικῶν συμβουλίων διατυπώσεις ὡς πρὸς τὴν μετάθεσιν καὶ ἀπόταξιν καὶ ἀποστρατείαν, τῶν ὁποίων διατυπώσεων ἡ παραβίασις δύναται νὰ δώσῃ χώραν εἰς δικαστικὴν ἀπαίτησιν λόγῳ καταπατήσεως κεκτημένου δυνάμει τοῦ νόμου δικαιώματος τῶν ἀξιωματικῶν.

» Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον, ἀποφηνάμενον διὰ τῆς ἐνάτης αἰτιολογίας τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως, ὅτι ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἔχει δικαίωμα προσφυγῆς εἰς τὰ δικαστήρια, διὰ τὴν εἰς ἐνέργειαν μὴ ἀνάκλησιν αὐτοῦ· ἂν καὶ μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς εἰς ἀργίαν μεταθέσεως αὐτοῦ δὲν ἀνεκάλεσεν αὐτὸν εἰς ἐνέργειαν τὸ ὑπουργεῖον, μετὰ παρέλευσιν δὲ δύο ἑτέρων ἐτῶν δὲν ἐνηργήθησαν τὰ παρὰ τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ εἰρημένου νόμου ὡρισμένα, δὲν παρεβίασε διάταξίν τινα τοῦ νόμου, διότι, ὡς προελέχθη καὶ ὡς τὸ Ἐφετεῖον παραδέχεται, ἡ ἀνάκλησις τοῦ εἰς ἀργίαν τεθέντος ἀξιωματικοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κρίσεως τῆς ἐξουσίας ἡ γνωμοδότησις ἀνακριτικοῦ συμβουλίου μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἐτῶν ἀργίας περὶ τῆς εἰς ἀπόταξιν μεταθέσεως τοῦ ἀναιρεσείοντος, τουτέστιν εἰς θέσιν ἐπιβλαβεστέραν τῆς ἀργίας, τοῦτο, γενόμενον οὐχὶ πρὸς βλάβην αὐτοῦ, δὲν δίδει αὐτῷ δικαίωμα παραπόνου, οὐδὲ ἡ ἐνδεχομένη ὑπόθεσις, ὅτι τὸ ἀνακριτικὸν συμβούλιον ἠδύνατο νὰ γνωμοδοτήσῃ ἴσως ὅτι δὲν ὑπῆρχε βάσιμος λόγος, ἵνα μετατεθῇ εἰς ἀποταξίαν, ἤθελε χορηγήσει αὐτῷ δικαίωμα τοῦ ν' ἀπαιτήσῃ τὰ πλεονεκτήματα τῆς ἐνεργείας, καθόσον καὶ ἐν τοιαύτῃ ὑποθέσει, ὄντος τοῦ χρόνου τῆς ἀνακλήσεως κατὰ τὸν νόμον ἀπροσδιορίστου, ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὴν κρίσιν τῆς Κυβερνήσεως, μὴ ὑποκειμένης εἰς τὴν ἐξέλεγξιν τῶν δικαστηρίων τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ ἂν ὑπῆρχε θέσις κενὴ καὶ ἂν ἡ ὑπηρεσία ἀπῄτει τὴν ἀνάκλησιν τοῦ ἀναιρεσείοντος εἰς ἐνέργειαν.

» Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον διὰ τῆς 11 αἰτιολογίας τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὅτι τὸ ἀπὸ 10 7βρίου 1863 ψήφισμα τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως δὲν δύναται νὰ κατισχύσῃ τοῦ νόμου, δυνάμει τοῦ ὁποίου ὁ ἀναιρεσείων, εἰς ἀργίαν τεθείς, ἐστερήθη κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀργίας τῶν πλεονεκτημάτων τῆς ἐνεργητικῆς ὑπηρεσίας, ἤγουν καὶ τοῦ σχετικοῦ μισθοῦ αὐτῆς, δὲν παρεβίασε διάταξίν τινα τοῦ νόμου, διότι, ἂν τὸ θέσπισμα αὐτὸ ἔδωκε τῷ ἀναιρεσείοντι τὸ τῆς ἀρχαιότητος δικαίωμα, δὲν ἕπεται ἐντεῦθεν, ὅτι δυνάμει τοῦ θεσπίσματος τούτου ὑποχρεοῦται ἡ

ἐξουσία παρὰ τὸν νόμον νὰ προσδίδῃ τῷ ἀναιρεσείοντι καὶ τὸ δικαίωμα τῶν μισθῶν, ὅπερ δὲν ἔδωκεν.»

§ 49. Τίνι τρόπῳ ἀποζημιοῦται ὁ ἀξιωματικὸς διὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν τὸ δημόσιον ὤφειλε νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ ἀπὸ τῆς ἀργίας εἰς ἐνέργειαν; Τόκον λαμβάνει; ἡ 1 αἰτιολ. τῆς 231 τοῦ 66 πολ. ΑΠ. φέρει·

« Ἐπειδὴ ὁσάκις ἐπιδιώκεται ἐπανόρθωσις ζημίας, ἂν αὕτη παρήχθη, ἐπὶ προϋπαρχουσῶν μεταξὺ τῶν διαφερομένων ἐνοχικῶν ἢ οἱονεὶ ἐνοχικῶν σχέσεων καὶ οὐχὶ διὰ πράξεως, ἐκτὸς πάσης τοιαύτης σχέσεως ἐκτελεσθείσης, τότε ἐφαρμόζονται αἱ κανονίζουσαι τὴν ἐκ τῆς παραβιασθείσης ἐνοχικῆς σχέσεως ζημίαν διατάξεις εἴτε τοῦ συναλλάγματος, ὡς ἰδιαιτέρου νόμου τῶν συναλλαττομένων, ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐν αὐτῷ ῥητῶς ὡρισμέναι, εἴτε, ἐν σιωπῇ, αἱ τοῦ κοινοῦ ἐπὶ τοιούτου συναλλάγματος νόμου, προκειμένου δὲ ἐνταῦθα περὶ ζημίας ἐκ στερήσεως μισθῶν ἀξιωματικοῦ, ἡ τῆς στερήσεως ζημία προέρχεται ἐκ τῆς ἀθετήσεως προϋπαρχούσης ἐνοχικῆς σχέσεως ἐκ μισθώσεως ὑπηρεσιῶν μεταξὺ τοῦ Κράτους καὶ τοῦ ἀξιωματικοῦ, ὑπαγομένης εἰς τοὺς ὅρους τοῦ κανονίζοντος τὰς ἀμοιβαίας ἐνοχὰς τοῦ τε ἀξιωματικοῦ καὶ τοῦ Κράτους στρατιωτικοῦ νόμου, ἀντὶ συναλλάγματος ἰδιαιτέρου. Μὴ ὁρίζοντος δὲ τοῦ νόμου τούτου τὰς ζημίας ἐν περιπτώσει ἀθετήσεως ἐκ μέρους τοῦ κράτους, ἐπέρχεται ἡ ἐφαρμογὴ τῶν διατάξεων τοῦ περὶ μισθώσεως ὑπηρεσιῶν κοινοῦ νόμου. Κατὰ δὲ τὸν νόμον τοῦτον, ὅταν ὁ μισθώσας τὴν ὑπηρεσίαν ἑτέρου ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον (ἐνταῦθα δὲ ἐφ' ὅσον διαρκεῖ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀξιωματικοῦ) αὐθαιρέτως ἐμποδίσῃ ὁπωσδήποτε τὴν περὶ τούτου ἐκτέλεσιν τῆς ἐκμισθωθείσης ὑπηρεσίας, οὗτος ἔχει πρὸς ἀποζημίωσιν τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ τοὺς κανονισμένους μισθοὺς, καίτοι μὴ ἐκδουλευθέντας ὑπ' αὐτοῦ. Ν. 38 ἐν ἀρχῇ Πανδ. [19. 2.] καὶ Ν. 24 Πανδ. [135. Ι.]), ἐκτὸς ἂν παρέχῃ ἄλλην ὑπηρεσίαν καλύψασαν τὴν ζημίαν ταύτην (Ν. 19. § 9. Πανδ. [19, 2.])· τοῦτο δ' ἀπεφασίσθη ἤδη κατὰ νόμον ὑπὲρ τοῦ ἀναιρεσειβλήτου Γ. Βροσταμίτου, δικαιωθέντος διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως (ἥτις κατὰ τοῦτο δὲν προσεβλήθη δι' ἀναιρέσεως) νὰ λάβῃ τὸ ὑπερβάλλον ποσὸν μεταξὺ τοῦ μισθοῦ τοῦ λοχαγοῦ ά. τάξεως ἐν ἐνεργείᾳ, ἀφ' ἧς τὸ δημόσιον, ὀφεῖλον νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν ἐκ τῆς ἐν ἀργίᾳ καταστάσεως εἰς τὴν τῆς ἐνεργείας, δὲν ἔπραξε τοῦτο. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐκ τῆς ἰδίας ἀθετήσεως ταύτης καθυστέρησιν τῶν μισθῶν καὶ τὸ ἐκ ταύτης γεννηθὲν ζήτημα τῶν τόκων, ὁ αὐτὸς νόμος προνοεῖ, ὅτι ἡ ἁπλῆ καθυστέρησις τῶν μισθῶν

δὲν γεννᾷ δικαίωμα εἰς τόκους (ἂν ῥητῶς τοῦτο δὲν συνεφωνήθη), ἀλλὰ μόνον ἡ διὰ μηνύσεως ἢ ἀπαιτήσεως ἀποτελεσθεῖσα ὑπερημερία τοῦ ὀφειλέτου. (Ν. 17. § 4. Πανδ. 22. I. Ν. 32 ἐν ἀρχῇ. Πανδ. αὐτόθι. Ν. 127. Πανδ. 45. I.)». Πρβ. Εὐρ.κά ε, 222.

§ 50. Τὸ ἄρθρον 7 τοῦ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμου ἐφαρμόζεται μόνον ὑπὲρ τῶν πρὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἐκτὸς ἐνεργείας διατελούντων ἀξιωματικῶν, ὧν ἡ κατάστασις ὡρίσθη προσηκόντως κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 38 τοῦ ἀπὸ 26 Σεπτεμβρίου 1852 περὶ ἐκτελέσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ διατάγματος. Απ. πολ. ΑΠ. 153 τοῦ 66, φέρουσα (1)·

« Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρ. 20 τοῦ τῆς 7 Μαρτ. 1851 περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ νόμου ὑπόκεινται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου αὐτοῦ καὶ οἱ ἕως τότε ἐκτὸς ἐνεργείας διατελοῦντες ἀξιωματικοὶ ὑπὸ διαφόρους τίτλους, οἷον ἀργίας, ἐκτὸς ἐνεργείας καὶ διαθεσιμότητος, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 38 τοῦ ἀπὸ 26 7βρίου 1852 περὶ ἐκτελέσεως τοῦ αὐτοῦ νόμου Β. διατάγματος ἀπαιτεῖται νὰ ὁρισθῇ κατὰ τοὺς ἐν αὐτῷ διαλαμβανομένους τύπους εἴς τινα τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 5 τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος νόμου ἐνδιαλαμβανομένων κατηγοριῶν οὗτοι ὑπάγονται, καὶ νὰ καταστρωθῇ ἀκριβὴς ὀνομαστικὸς κατάλογος αὐτῶν κατ' ἀριθμὸν καὶ ἀρχαιότητα καὶ νὰ διαταχθῶσιν ἀκολούθως τὰ παρὰ τοῦ ἄρθρ. 20 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὁρισθέντα· ὥστε ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀνωτέρω 20 καὶ 38 ἄρθρ. προκύπτει ἀδιστάκτως ὅτι ἡ παρὰ τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ εἰρημένου νόμου διατεταγμένη εἰς ἐνέργειαν ἀνάκλησις τῶν πρὸ αὐτοῦ τοῦ νόμου ἐκτὸς ἐνεργείας διατελούντων ἀξιωματικῶν γίνεται αὐτεπαγγέλτως παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ ἄνευ αἰτήσεως αὐτῶν, ὡς ὀρθῶς κατὰ τοῦτο ἀποφαίνεται ἡ ὑπ' ἀριθ. 38 τοῦ 65 ἀπόφασις τῶν ἐνταῦθα Ἐφετῶν, ἀλλ' αὕτη γίνεται ἀφοῦ ἡ κατάστασις ἑκάστου τῶν ἀξιωματικῶν αὐτῶν ὁρισθῇ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ προμνημονευθέντος 38 ἄρθρ. καὶ ἕκαστος καταταχθῇ εἰς τὴν οἰκείαν κατηγορίαν (2).

» Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν Ἐφετῶν ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ πότε ἐγένετο ἡ εἴς τινα τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 5 τοῦ ἀνωτέρου νόμου διαλαμβανομένων κατηγοριῶν κατάταξις τοῦ Σταῤῥογιάννη, μὴ πράξαν δὲ τοῦτο ἐφήρμοσε ψευδῶς τὸ ἄρθρ. 7 τοῦ αὐτοῦ νόμου, ὅπερ ἐφαρμόζεται μόνον ὑπὲρ ἐκείνων τῶν πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περὶ

---

(1) Πρβ. ἀνωτέρω.
(2) Πρβ. ἀνωτέρω.

καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμου ἐκτὸς ἐνεργείας ἀξιωματικῶν, ὧν ἡ κατάστασις ὡρίσθη προσηκόντως κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 τοῦ ῥηθέντος Β. διατάγματος καὶ συγχρόνως παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεων ἀρχὰς τῆς Πολ. Δικονομ., ἑπομένως ἡ ἀνωτέρω ἀπόφασις ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὰ ἐδ. 6 καὶ 7 Πολ. Δικονομίας.

§ 51. Ἔχουσι δικαίωμα προβιβασμοῦ κατ' ἀρχαιότητα οἱ ἀξιωματικοί, περὶ ὧν ὁ νόμος Θ τῆς 15 Νοεμβρίου 1863 (ἐφημ. Κυβερνήσεως φύλλ. 14) (1); Κατὰ τὸν Ἄρ. Πάγον, οἱ ἐκτὸς τῶν τάξεων μένοντες ἀξιωματικοί, περὶ ὧν τὸ ψήφισμα ἔννατον τῆς Συνελεύσεως, τίθενται εἰς ἀργίαν διατηροῦντες τὴν ἀρχαιότητα αὐτῶν, καὶ λαμβάνοντες τὰς τῆς ἀργίας, ἕνεκα διαλύσεως σώματος, ἀποδοχάς· Ὥστε καθίσταται πρόδηλον, ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἀξιωματικοὶ ἔχοντες δικαίωμα νὰ λαμβάνωσι τὰς ἀποδοχὰς ἀργίας, ὡς λαμβάνουσιν οἱ ἕνεκα διαλύσεως σώματος τιθέμενοι εἰς ἀργίαν ἀξιωματικοί, καὶ προσέτι διατηροῦντες τὴν ἀρχαιότητα, δὲν διατελοῦσιν ὅμως εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀναλαμβάνωσι τὸ ἥμισυ τῶν χηρευουσῶν θέσεων κατ' ἀρχαιότητα, διότι τὸ δικαίωμα τοῦτο χορηγεῖ τὸ ἄρθρον 7 μόνον εἰς τοὺς τεθέντας εἰς ἀργίαν ἕνεκα διαλύσεως σώματος, τὸ δὲ ψήφισμα ἐκεῖνο δὲν ἔθεσε τοὺς περὶ ὧν διαλαμβάνει εἰς ἀργίαν ἕνεκα διαλύσεως σώματος, ἀλλ' ἁπλῶς ἐξωμοίωσε τούτους μ' ἐκείνους ὡς πρὸς τὸν ὅρον τῶν ἀποδοχῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀργίας του. Απ. πολ. ΑΠ. 250 τοῦ 67.

§ 51². Ἀπαιτεῖται ἡ κοινοποίησις τῆς μεταβολῆς ἀπὸ τῆς ἀργίας εἰς τὴν ἐνεργητικήν; Απ. πολ. ΑΠ. 247 τοῦ 65.

§ 51³. Η προσωρινὴ Κυβέρνησις τοῦ 1862, συγκεντρόνουσα ἐν ἑαυτῇ τὴν ἐκτελεστικὴν καὶ τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ἠδύνατο νὰ τροποποιήσῃ τὸ ἄρθρον ὄγδοον τοῦ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμου, καθ' ὃ ὁ χρόνος τῆς ἀργίας δὲν λογίζεται εἰμὴ μόνον ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τῆς ἀποτάξεως καὶ τῆς ἀποστρατείας· ὥστε ἠδύνατο νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν ἀξιωματικὸν εἰς ἐνέργειαν, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν εἶχεν οὗτος σειρὰν πρὶν τεθῇ εἰς ἀργίαν. Απ. πολ. ΑΠ. 247 τοῦ 67.

§ 51⁴. *Ἁρμοδιότης τῶν δικ. εἰς τὸ περὶ μισθῶν.*—Ὅταν ὁ ἐνάγων ζητῇ ν' ἀναγνωρισθῶσι τὰ μετὰ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας

(1) Ὅρα σελ. 91 τῶν πρακτ. τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τοῦ 1863.

συνδεόμενα ὠφελήματα τῆς μισθοδοσίας, καὶ οὐχὶ ν' ἀναγνωρισθῇ ὁ στρατιωτικὸς βαθμός του, τὰ δικαστήρια ἁρμοδίως δικάζουσιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 342 τοῦ 60.

Ποινικὴ ἁρμοδιότης· ἁρμοδιότης στρατοδικείων.

§ 52. Οἱ ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικοὶ ὑπάγονται εἰς τὰ στρατιωτικὰ δικαστήρια διὰ τὰς ἀξιοποίνους πράξεις των (1). Εἰδικώτερον ἐν τοῖς ἑπομένοις §§.

§ 52[a]. Κατὰ τὸ ἄρθρον 37 τῆς ποιν. δικ. εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν στρατιωτικῶν δικαστηρίων ὑπάγονται πάντα τὰ πταίσματα, πλημμελήματα καὶ κακουργήματα, ὅσα πράττει στρατιωτικός τις ἐν ἐνεργείᾳ ὤν, διατελῶν παρὰ τῷ στρατιωτικῷ αὐτοῦ σώματι, ὡς ἐφεδρεύων. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 25 τοῦ 1841.

§ 53. Ὅταν ἦναι βέβαιον, ὅτι στρατιωτικὸς ἐν ἐνεργείᾳ ἔπραξε τραῦμα καθ' ὃν χρόνον συνώδευε τὸν δημόσιον ποινήτορα κατασχετὴν, ὑπάγεται εἰς τὸ στρατοδικεῖον. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 60 τοῦ 53.

§ 54. Στρατιωτικοὶ οἰκονομικοὶ ὑπάλληλοι προσκολλημένοι εἰς τὸ σῶμα τῆς χωροφυλακῆς, ὑπάγονται (μὴ ὑπάρχοντος ἐξαιρετικοῦ λόγου) εἰς τὰ στρατιωτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 64 τοῦ 42, ἣν ἐν λέξ. λογισταί.

§ 55. Εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν στρατοδικείων ὑπάγονται καὶ οἱ ἀπόμαχοι διὰ τὰς περὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς ὑπηρεσίας των ἀξιοποίνους πράξεις. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 60 τοῦ 53.

§ 56. Οἱ στρατολογηθέντες Βαυαροί; Ὅρα ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. μγ' τοῦ 1836.

§ 57. Στρατιώτης, κατηγορούμενος ἐπὶ συκοφαντίᾳ, ὑπάγεται εἰς τὸ στρατοδικεῖον (33, 37 ποιν. δικον.). Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 52 τοῦ 1856.

§ 58. *Φαλαγγῖται.* — Κατὰ τὰ ἄρθρα 27 καὶ 28 τοῦ ἀπὸ 18|30 Σεπτεμβρίου 1832 διατάγματος οἱ εἰς τὴν φάλαγγα κατατεταγμένοι ἀξιωματικοὶ ὑπόκεινται εἰς τοὺς ποινικοὺς νόμους τοῦ στρατοῦ καὶ εἰς ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις τῶν ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικῶν· κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 37 τῆς ποιν. δικον. οἱ ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικοί, ὅταν δὲν ἦναι εἰς ἀπουσίαν ἢ εἰς κατάστασιν λει-

---

(1) Πρβ. Chauv. c. p. τ. 1 σελ. 55 ἐπ. ἐκδ. Παρισ.—Faustin, inst. crim. 6 § 465. — Κωστῆ ποιν. δικ.

ποταξίας, ὑπάγονται εἰς τὰ στρατοδικεῖα· ὅθεν ἀξιωματικὸς τῆς φάλαγγος ὑπάγεται εἰς τὸ στρατοδικεῖον, ἂν διατελῶν παρά τινι τετραρχίᾳ πράξῃ ἀδίκημα τί. Απ. ΑΠ ΣΤ τῆς 12 Ἀπριλ. 1838.

§ 59. Ὁ *διευθυντὴς* τοῦ *μηχανικοῦ* ἑκάστου νομοῦ καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν ἀξιωματικοὶ εἰς ποῖον δικαστήριον ὑπάγονται; Κατὰ τὴν 36 τοῦ 58 ποιν. ἀπόφ. ΑΠ. οἱ ἀνωτέρω ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, εἴτε ἐκτελοῦσιν ἔργα στρατιωτικά, εἴτε πολιτικὰ κατὰ τὰ ἄρθρα 6—8 τοῦ ἀπὸ 12 Ἰουνίου 1856 διατάγματος. Κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 23 τοῦ ἀπὸ 26 Σεπτεμβρίου 1352 ὑπ' ἀριθ. 206 διατάγμ. οὐδεὶς ἀξιωματικὸς παραπέμπτεται ἐνώπιον ἀνακριτικοῦ συμβουλίου ἄνευ εἰδικῆς διαταγῆς τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ.

Σημειωτέον, ὅτι ὁ διευθυντὴς ἐκατηγορεῖτο ἐπὶ καταχρήσει τῶν ἀνατεθέντων αὐτῷ ἔργων.

§ 60. Οἱ ἐθνοφύλακες ὑπάγονται εἰς τὰ στρατιωτικὰ δικαστήρια. Διάταγμα τῆς 15 Ὀκτωβρίου 1843 (1). Απ. ποιν. ΑΠ. 68 τοῦ 1853.

§ 61. Τὸ διαρκὲς στρατοδικεῖον ἀποφασίζει (ἄρθρ. 118 τῆς στρατ. ποιν. νομοθ.) περὶ ὅλων τῶν παρεμπιπτόντων ζητημάτων, ἄρα καὶ περὶ τοῦ ἂν ὁ κατηγορούμενος ὑπάγεται εἰς ἀμνηστείαν. Απ. ποιν. ΑΠ. 76 τοῦ 64.

§ 62. Λογίζεται ὡς στρατιωτικὸς ὁ ἐγγεγραμμένος εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους, ἀφ' ὧν ὅμως παρανόμως διεγράφη; Τὸ ἀδίκημα, ὅπερ μετ' ἄλλων στρατιωτῶν ἔπραξεν ἐνόσῳ ἦτο διαγεγραμμένος ἀπ' αὐτῶν ὑπάγεται εἰς τὰ πολιτικὰ ἢ εἰς τὰ στρατιωτικὰ δικαστήρια; εἰς ταῦτα, κατὰ τὴν 14 τοῦ 64 ποιν. ἀπόφασιν ΑΠ., ἔχουσαν οὕτως.

« Ἐπειδὴ ἡ κατὰ τὴν 23 Δεκεμβρίου π. ἔ. δοθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, συμφώνως καὶ μὲ τὴν γνώμην τοῦ ὑπουργείου ἑρμηνεία, καθ' ἣν τὸ ὑπὸ στοιχ. ΟΤ ψήφισμα αὐτῆς, τὸ καταργῆσαν τοὺς βαθμοὺς τοὺς δοθέντας εἰς πολίτας, δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τοὺς τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς μαθητάς, τοὺς ἀποβληθέντας διὰ πολιτικοὺς λόγους, καὶ λαβόντας ἔπειτα παρὰ τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως στρατιωτικὸν βαθμόν, ἐν οἷς συγκαταλέγεται, κατὰ τὸ ἔγγραφον τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν, καὶ ὁ αν-

(1) Ὁδηγοὶ ἐθνοφυλακῆς κατὰ τὸ ἔτος 1845 δὲν ὑπήγοντο εἰς τὴν στρατιωτικὴν δικαιοδοσίαν, διότι δὲν ὑπῆρχε σχηματισμένη τότε ἐθνοφυλακή. Απ. ποιν. ΑΠ. 81 τοῦ 45.

θυπασπιστὴς Ὄθων Μαῦρος, (διότι οὗτος, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι εἰς τὴν αὐτὴν ἑρμηνείαν ὑπαχθέντες ἀρχαῖοι ἀξιωματικοὶ οἱ καθαιρεθέντες διὰ πολιτικοὺς λόγους, ἐθεωροῦντο μᾶλλον ὡς ἠδικημένοι στρατιωτικοὶ ἢ ὡς καθαροὶ πολῖται), ἡ εἰρημένη ἑρμηνεία ἐπήνεγκε τὸ ἀποτέλεσμα, ὅτι ἡ διὰ πράξεως τοῦ ὑπουργείου διαταχθεῖσα καὶ ἐνεργηθεῖσα πρὸς ἐκτέλεσιν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ μνησθέντος ψηφίσματος διαγραφὴ αὐτοῦ τοῦ Ὄθ. Μαύρου ἐκ τῶν στρατιωτικῶν ἐλέγχων, εἶχε πραχθῆ ἐσφαλμένως, παρὰ τὸ εἰρημένον ψήφισμα, ἀνόμως καὶ ἑπομένως ἀκύρως. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι λοιπὸν ἄκυρος ἦν καὶ οὐχὶ παρὰ τοῦ νόμου διατεταγμένη ἡ διοικητικῶς ἐκτελεσθεῖσα διαγραφὴ αὕτη, δὲν ἐστέρησεν αὐτὸν τὸν Ὄθωνα Μαῦρον τὸν βαθμόν του, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 99 τοῦ Συντάγματος λέγοντος « ὅτι οἱ στρατιωτικοὶ δὲν στεροῦνται τοῦ βαθμοῦ αὐτῶν, εἰμὴ ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει ». Ἄρα διὰ τῆς διαληφθείσης ἑρμηνείας ἀνεγνωρίσθη ἀναγκαίως ἡ ἔναρξις καὶ διάρκεια τοῦ βαθμοῦ τοῦ Μαύρου καὶ μετὰ τὴν διαγραφὴν ὡς καὶ πρότερον, καὶ ἑπομένως ἡ διατήρησις τῆς στρατιωτικῆς ἰδιότητος αὐτοῦ ἀποτελοῦντος νομίμως καὶ δικαιωματικῶς μέρος τοῦ στρατοῦ δυνάμει τοῦ προϋπάρχοντος διορισμοῦ του.

» Ἐπειδὴ ἀληθῶς ὁ Ὄθ. Μαῦρος, καίτοι ἔχων τὴν στρατιωτικὴν ἰδιότητα, μὴ ὢν ἐντοσούτῳ, συνεπείᾳ τῆς διαγραφῆς του, *ἐγγεγραμμένος* ἔκτοτε *εἰς τοὺς ἐλέγχους τοῦ στρατοῦ ὡς παρών*, μέχρι τῆς 11 Φεβρουαρίου ἐ. ἔ., ὅτε πάλιν ἐνεγράφη, ἐὰν *μόνος* ἐκατηγορεῖτο ὡς πλημμελήσας ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ, ἐξῃρεῖτο λόγῳ *τῆς τοιαύτης θέσεώς του* ἀπὸ τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ Στρατοδικείου, διὰ τὸ προκείμενον πλημμέλημα, ἐκτελεσθὲν τὴν 28 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. δυνάμει τῆς διατάξεως τοῦ τελευταίου ἐδαφίου τοῦ ἀριθμ. ά. τοῦ ἄρθρ. 43 τῆς στρατιωτικῆς ποινικῆς νομοθεσίας (τῆς 19 Μαΐου 1860), καθ' ὃ εἰς τὰ διαρκῆ δικαστήρια ὑπάγονται τὰ πλημμελήματα καὶ κακουργήματα τὰ πραχθέντα ὑπὸ στρατιωτικῶν μόνον ἐφ' ὅσον οὗτοι *εἶναι ἐγγεγραμμένοι εἰς τοὺς ἐλέγχους τοῦ στρατοῦ ὡς παρόντες*. Ἀλλὰ συγκατηγορούμενος ὢν αὐτὸς παρὰ τοῦ εἰσαγγελέως τῶν ἐνταῦθα Πλημμελειοδικῶν, ὡς *συναίτιος ἢ συνεργὸς μετ' ἄλλων στρατιωτικῶν* ἐν ἐνεργείᾳ, ὑπάγεται *ἐκ τούτου* εἰς τὴν ἄλλην ἐξαιρετικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου ά. τῆς αὐτῆς νομοθεσίας λέγοντος· « Εἰς τὰ στρατιωτικὰ » δικαστήρια εἰσάγονται, ἄνευ διακρίσεως, *οἱ συναίτιοι καὶ συνεργοὶ* κακουργήματος τινος ἢ πλημμελήματος· α) ἐὰν *ἅπαντες* » *ἦναι στρατιωτικοί*, ἢ ἐξομοιούμενοι μὲ στρατιωτικούς, ἂν καὶ » *διὰ τὴν θέσιν των*, κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, *εἰς ἢ*

» *καὶ πλείονες ἐξ αὐτῶν ἐξαιροῦνται τῆς στρατιωτικῆς δικαιο-* » *δοσίας* », διότι τοῦ *στρατιωτικοῦ* χαρακτῆρος ἦτον ἐξῃρημένος ὁ ῥηθεὶς Μαῦρος, κατὰ τὰς ἀνωτέρω ἀρχάς, ἐκ μόνης τῆς παρὰ τὸν νόμον ἀκύρως γενομένης διαγραφῆς αὐτοῦ ἀπὸ τοὺς ἐλέγχους τοῦ στρατοῦ, ἂν καὶ ἡ θέσις του αὕτη, μὴ ἐγγεγραμμένου ὡς παρόντος ἐν τοῖς ἐλέγχοις κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ πλημμελήματος (28 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ.), *τὸν ἐξῄρει τῆς στρατιωτικῆς δικαιοδοσίας*, καθὰ προελέχθη.

» Ἐπειδή, δυνάμει τῶν ἀνωτέρω, οὐδεμίαν ἐπιῤῥοὴν ἔχει τὸ γεγονός, ἐφ' οὗ στηρίζει ὁ εἰσαγγελεὺς τὸ ἐναντίον συμπέρασμα, ὅτι, δηλαδή, ἡ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἑρμηνείας ἐκ νέου ἐγγραφὴ αὐτοῦ εἰς τοὺς ἐλέγχους ἐγένετο μόνον τὴν 11 Φεβρουαρίου ἐ. ἔ., καθόσον τὰ νόμιμα ἀποτελέσματα δὲν παράγονται ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου, ἀλλ', ὡς προεῤῥέθη, ἐκ τῶν ἀνωτέρων νομίμων ἀρχῶν καὶ διατάξεων· πρὸς δέ, καὶ ἡ νέα αὕτη ἐγγραφή, γενομένη συμφώνως μὲ ταύτας πρὸς πλήρη ἀνόρθωσιν τοῦ ἀδικήματος, ὡς καὶ ἡ Ἐθνοσυνέλευσις αὐτὴ ἐξεφράσθη, *ἀφ' ἧς εἶχε γίνει ἡ διαγραφή*, ἀνεγνώρισεν οὕτως ἐννόμως ταύτην ὡς μηδόλως γεγονυῖαν, καὶ ἑπομένως τὸν ἀνθυπασπιστὴν Ὄθ. Μαῦρον διαρκῶς κάτοχον τοῦ στρατιωτικοῦ βαθμοῦ του, μεθ' ὅλων τῶν συνδεδεμένων αὐτῷ πλεονεκτημάτων, δυνάμει τοῦ προηγουμένου θεσπίσματος τοῦ διορισμοῦ του ».

Σημ. Ἡ ἀπόφασις αὕτη παρέχει ἀφορμὴν εἰς πολυειδεῖς κρίσεις. Ὅρα Eaustin, instr. crim. § 465 ἐν σ. 755 ἑπ.

§ 62. Ὡς πρὸς τὴν λειποταξίαν τί; Ἀπ. ποιν. ΑΠ. ΤΗΘ τοῦ 39 καὶ 120 τοῦ 64, περὶ ὧν κατωτέρω.

§ 62[3]. Στρατιῶται πράττοντες πολιτικὰ ἐγκλήματα ποῦ ὑπάγονται; Ὅρα τὴν λ. Πολιτικὰ ἀδικήματα, καὶ ἀπ. ποιν. ΑΠ. 17 τοῦ 1862.

§ 62[4]. Οἱ ἀπόμαχοι; Ἀνωτ. § 26.

Ἐξαιρέσεις τῆς ἐν § 52 ἀρχῆς.

§ 63. Α) Οἱ στρατιωτικοὶ ὑπάγονται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια ὅταν α) ἐγκληματῶσι μετὰ πολιτῶν (Πρβ. ἀπ. ποιν. ΑΠ. 88 τοῦ 67). Διό, ὅταν συγκατηγορῶνται πολλοί, ὧν τὰ ἐπαγγέλματα διαφέρουν, ὁ νόμος ὑποβάλλει τινὰς ἐξ αὐτῶν εἰς ἄλλο παρὰ τὸ ἁρμόδιον ὡς πρὸς αὐτοὺς δικαστήριον διὰ τὰς ἰδιότητας τῶν συνενόχων ἢ συναιτίων αὐτῶν. Διό, οἱ στρατιωτικοὶ (εἴτε διὰ κοινά, εἴτε διὰ στρατιωτικὰ ἀδικήματα) ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ

δικαστήρια, ὅταν συγκατηγορῶνται καὶ ἁπλοὶ πολῖται ὡς συμμετασχόντες εἰς αὐτά, (ἀποφάσεις ποινικαὶ ΑΠ. ΟΓ τοῦ 36, 4 τοῦ 48, 14 τοῦ 50, 14. 88. 116 τοῦ 52, 23 τοῦ 55, 49 τοῦ 59, 192 τοῦ 66), διότι ἐνταῦθα ἡ τακτικὴ δικαιοδοσία ἐκτείνεται καὶ εἰς τοὺς μετὰ πολιτῶν συμπράξαντας στρατιωτικούς. Απ. ποιν. ΑΠ. 14 τοῦ 50, 20 τοῦ 41. Πολῖται δὲ οὐδέποτε ὑπάγονται εἰς τὴν στρατιωτ. δικαιοδοσίαν. Απ. ποιν. ΑΠ. 49 τοῦ 59. Πρβ. ἀνωτ. § 62.

§ 64, Ὑποδεκανεῖς καὶ στρατιῶται συγκατηγορούμενοι, ὅτι μετὰ χωροφύλακος ἤκισάν τινα ὡς κλέψαντα δῆθεν αἶγα, ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, εἰς ὃ δὲν ἀντίκειται τὸ ἄρθρον 176 ἐδ. 2 τοῦ κανονισμοῦ τῆς χωροφυλακῆς. Απ. ποιν. 86 τοῦ 1842.

§ 65. Στρατιῶται κατηγορούμενοι μετὰ χωροφύλακος, ὅτι ἐκ τῆς ἀμελείας των ἐδραπέτευσεν ὑπόδικός τις, ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Απ. ποιν. ΑΠ. 20 τοῦ 1841.

§ 66. Παρατηρητέον ὅμως, α) ὅτι μόνον ἡ πρότερον ἀρξαμένη κατὰ τοῦ πολίτου ἀνάκρισις ἑλκύει εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια καὶ τὸν στρατιωτικόν. Απλῆ λοιπὸν ὑπόνοια δὲν ἀρκεῖ. Απόφ. ποιν. ΑΠ. 53 τοῦ 57.

β) Ὅτι ἡ ἀνωτέρω ἀρχὴ δὲν ἐφαρμόζεται καὶ ἂν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων διέταξε τὸν χωρισμὸν τῆς δίκης ἵνα δικασθῇ μόνος ὁ στρατιωτικός. Απ. ποιν ΑΠ. 86 τοῦ 66.

γ) Ὅτι ἐάν, πρὶν ἀκόμη γείνῃ λόγος περὶ κανονισμοῦ ἁρμοδιότητος, ἀπολυθῶσιν οἱ θεωρηθέντες ὡς συνένοχοι ἢ συναίτιοι, ὅσοι μένουσιν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς κατηγορίας δὲν δύνανται νὰ στερηθῶσι τῶν φυσικῶν αὐτῶν δικαστῶν· ἀπ. ποιν. ΑΠ. ΟΓ τοῦ 1836· ὥστε στρατιωτικοὶ ἐγκληματίσαντες μὲ πολίτας ἀθωωθέντας διὰ βουλεύματος (1) δικάζονται ἀπὸ τὰ στρατοδικεῖα. Απ. ποιν. ΑΠ. 45 τοῦ 1850.—Απ. ποιν. 64 τοῦ 1842. Πρβ. τὴν 43 τοῦ 46 καὶ 11 τοῦ 47 (1) ποιν. ΑΠ. ἀπ. ὡς καὶ τὴν ποιν. 109 τοῦ 60, καθ' ἣν ἀδιάφορόν ἐστιν ἂν εἷς τῶν στρατιωτικῶν δὲν ἔδωκεν ὅρκον ὡς μαθητευόμενος τεχνίτης.

δ) Ὅτι ὅταν στρατιώτης τὶς ἐνήργησε πρᾶξιν, εἰς ἣν δὲν συμμετέσχε πολίτης, ὅστις ὅμως ἐξετέλεσεν ἄλλην πρᾶξιν, ἁρμόδια ὡς

---

(1) Στρατιωτικὸς συγκατηγορούμενος μὲ πολίτας, οἵτινες ἠθωώθησαν προηγουμένως, δύναται κατ' ἀνακοπὴν νὰ προτείνῃ τὸ ἀναρμόδιον τοῦ δικαστηρίου. Απόφ. ποιν. ΑΠ. 11 τοῦ 47.

πρὸς ἐκεῖνον εἶναι τὰ στρατιωτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 55 τοῦ 64, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ ἐκ τῆς μηνύσεως βεβαιοῦται, ὅτι ὁ Γ, καθ' ὅσον ἀφορᾷ ἰδίως τὸν Κ ἀνθυπασπιστὴν τοῦ πεζικοῦ, κατεμήνυσεν αὐτὸν ἐπὶ ἐξυβρίσει καὶ ἀπειλῇ ἐνεργηθείσῃ τὴν πρωΐαν περὶ ὄρθρον τῆς 25 Ἀπριλίου χωρὶς νὰ διαλάβῃ, ὅτι τῆς τότε παρ' αὐτοῦ ἐκτελεσθείσης κατὰ τὴν καταμήνυσιν πράξεως συνεμέθεξεν ἡ σύζυγός του ἢ ἄλλος τις πολίτης, ὡς συναίτιος ἢ συνεργός, καθ' ὅσον ἡ εἰρημένη καταμήνυσις εἰς τὴν σύζυγον τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ ἀποδίδει πράξεις ὁμοίας φύσεως ἐνεργηθείσας ὑπ' αὐτῆς, ἄνευ τοῦ συζύγου της, εἰς ἄλλας ἐποχάς· ὅθεν, ὄντος τοῦ εἰρημένου Κ, ἀνθυπασπιστοῦ τοῦ πεζικοῦ καὶ ἀπεσπασμένου εἰς τὴν εἰδικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ γραφέως τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἐγγράφων τῆς δικογραφίας καὶ οὐδόλως ἀμφισβητεῖται, ἁρμόδιαι διὰ τὴν κατ' αὐτοῦ ἀνάκρισιν καὶ δίκην ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ πράξει παρ' αὐτοῦ μόνου διαπραχθεῖσαν, κατὰ τὴν καταγγελίαν, εἰσὶν αἱ στρατιωτικαὶ δικαστικαὶ ἀρχαί, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 37 τῆς τακτικῆς ποινικῆς δικονομίας καὶ τοῦ ἄρθρου 43 ά. τῆς στρατιωτικῆς ποινικῆς νομοθεσίας. »

ε) Ὅταν οἱ πολῖται δὲν ὑπόκηνται εἰς καταδίωξιν ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς πράξεως, οἷον ὅταν πρόκηται περὶ τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν φύλαξίν των, καὶ δὲν συντρέχουν οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρου 185 τοῦ ποιν. νόμου) καλῶς ὑπὸ τῶν στρατοδικείων δικάζονται οἱ στρατιωτικοί. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 17 τοῦ 62.

§ 67. Β) Ἢ ὅταν ἔπραξαν τὸ ἀδίκημα ἐν ἀδείᾳ διατελοῦντες.

§ 68-70. Διὰ τὰ ἀδικήματα τὰ ὁποῖα ἔπραξαν ὅταν ἔλιπον ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸν σῶμά των δι' ἀδείας ἢ διαταγῆς τῆς προϊσταμένης αὐτῶν ἀρχῆς, ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. ϥΛΗ τοῦ 1840, 4 τοῦ 48, 30 τοῦ 55 (ἀναχώρησις πρὸς μαρτυρ.), 27 τοῦ 58.

§ 71. Ἡ εἰς τὸ νοσοκομεῖον εἰσαγωγὴ στρατιωτικοῦ τινος ἐπιφέρει ἀναγκαίως τὴν ἐκ τοῦ σώματός του ἀπουσίαν αὐτοῦ· διὸ πρᾶξις (οἷον ἐξύβρισις) γενομένη καθ' ὃν καιρὸν δὲν διετέλει παρὰ τῷ στρατιωτικῷ αὐτοῦ σώματι, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, δικάζεται ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 25 τοῦ 41. Διὰ τὸν φόνον, ὃν ὑπολοχαγός τις ἔπραξε κατὰ καταλυματίου ἐνῷ δὲν ἦτον εἰς ἐνέργειαν, οὐδὲ διετέλει παρά τινι στρατιωτικῷ

σώματι ἢ ἐν ἐφεδρείᾳ, δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ στρατοδικεῖα, οὔτε λόγῳ τῆς φύσεως τοῦ ἀνομήματος, οὔτε λόγῳ τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἰδιότητος. Απ. ποιν. ΑΠ. 19 τοῦ 41.

§ 72. Ἡ ψευδομαρτυρία, εἰς ἣν ὑποπίπτει στρατιωτικὸς ἐνώπιον ποινικοῦ τακτικοῦ δικαστηρίου, ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Απ. ποιν. ΑΠ. 80 τοῦ 53.

§ 73. Τὰ ὑπὸ στρατιωτικῶν λειποτακτῶν πραττόμενα κοινὰ ἀδικήματα ὑπάγονται εἰς τὰ τατικὰ δικαστήρια. Απ. ποιν. ΑΠ. ϞΛΗ τοῦ 1841.

§ 74. Ὁ κατηγορούμενος ἐπὶ παρακινήσει εἰς λειποταξίαν ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἂν δὲν ἦτο στρατιωτικὸς καθ' ἣν ἐποχὴν ἐξετέλεσε τὴν πρᾶξιν. Αποφάσ. ποιν. ΑΠ. Τ καὶ ΤΚΘ τοῦ 1839. Πρβ. τὴν κατωτέρω 120 τοῦ 64.

§ 75. Ἡ τῶν φυλακισμένων ἀπόδρασις, εἰς ἣν συνέπραξαν καὶ στρατιῶται λειποτακτήσαντες ποῦ ὑπάγεται; Ἐκείνη μὲν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἡ δὲ λειποταξία εἰς τὰ στρατιωτικὰ δικαστήρια (1). Απ. ποιν. ΑΠ. 120 τοῦ 64 φέρουσα·

« Ἐπειδὴ ἡ μὲν πρᾶξις τῆς ἐλευθερώσεως φυλακισμένων, ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ποιν. νόμου προνοουμένη καὶ ἐκτελεσθεῖσα, κατὰ τὴν κατηγορίαν, ἐκ συστάσεως στρατιωτῶν μετ' ἄλλων διαφευγόντων τὴν στρατιωτικὴν ἁρμοδιότητα, ὑπάγονται ὡς πρὸς ἅπαντας τοὺς κατηγορουμένους εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν κοινῶν δικαστηρίων, ὡς ὁρίζει ῥητῶς τὸ ἄρθρ. 60 τῆς στρατιωτικῆς ποινικῆς νομοθεσίας, μηδεμιᾶς τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων ἐξαιρέσεων συντρεχουσῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου· αἱ δὲ πράξεις τῆς λειποταξίας καὶ τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς θέσεως ὑπὸ τῆς στρατιωτικῆς ποινικῆς νομοθεσίας προβλεπόμεναι καὶ ὑπὸ μόνων τῶν στρατιωτικῶν κατηγορουμένων ἐκτελεσθεῖσαι ὑπάγονται κατὰ τὸ ἄρθρ. 43 τῆς αὐτῆς νομοθεσίας εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διαρκῶν στρατοδικείων, οὐδὲ ὑπάρχει προδήλως μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ τῶν τελευταίων τούτων πράξεων συνάφεια, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 34 τῆς κοινῆς ποιν. δικονομ. ὡς πρὸς ἅπαντας τοὺς κατηγορουμένους, ἀφοῦ κατὰ τὴν κατηγορίαν εἰς τὴν λειποταξίαν καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς θέσεως τῶν στρατιωτῶν δὲν συνήργησαν ποσῶς καὶ οἱ λοιποὶ κατηγορούμενοι μὴ στρατιωτικοί, οὐδὲ περιελείφθησαν αἱ πράξεις αὗται εἰς τὴν μεταξὺ ὅλων τῶν κατηγορουμένων,

(1) Πρβ. τὴν προηγ. § 74.

πρὸς ἐλευθέρωσιν τῶν φυλακισμένων συνομολογηθεῖσαν σύστασιν.

» Ἐπειδὴ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, προκειμένου δηλ. περὶ πράξεων διαφόρου ἁρμοδιότητος μεταξὺ τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχει ἡ ἐκτεθεῖσα συνάφεια, ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 47 τῆς στρατιωτικῆς ποινικῆς νομοθεσίας, καθ' ἣν δικάζει *πρῶτον* τὸ εἰς ὃ ὑπάγεται ἡ βαρυτέρα πρᾶξις δικαστήριον.

» Ἐπειδὴ ἡ ἐλευθέρωσις τῶν φυλακισμένων, ὅπως ἐν τῷ περὶ παραπομπῆς βουλεύματι ὡρίσθη, τιμωρουμένη ὡς κακούργημα ὑπὸ τῶν συνέδρ. ἄρθρ. 57, 181 § 1 καὶ 181 τοῦ κοινοῦ ποιν. νόμου, εἶναι βαρυτέρα τῶν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 1476 ἐγγράφῳ τοῦ παρὰ τῷ στρατοδικείῳ Β. Ἐπιτρόπου ὁριζομένων στρατιωτικῶν *πλημμελημάτων* τῆς ὑπὸ τῶν ἄρθρων 200 § γ', 221 καὶ 222 τῆς στρατιωτ. ποιν. νομοθεσίας τιμωρουμένης ἐγκαταλείψεως τῆς θέσεως καὶ λειποταξίας· ἑπομένως τὸ δικαστήριον τῶν Κακουργιοδικῶν, εἰς ὃ ὑπαγομένη παρεπέμφθη ἡ πρώτη πρᾶξις, δύναται καὶ ὀφείλει νὰ δικάσῃ αὐτὴν *πρῶτον*.»

§ 76. Στρατιωτικὰ ἐγκλήματα δὲν λογίζονται εἰμὴ μόνον ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα πράττονται ὑπὸ στρατιωτικῶν κατὰ τῶν ἀφορώντων αὐτοὺς εἰδικῶν νόμων ἢ κατὰ τῶν γενικῶν νόμων, ὅταν, διατελοῦντες ὑπὸ τὴν σημαίαν ἢ εὑρισκόμενοι εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκουσι σῶμα, ὑπόκηνται εἰς πειθαρχίαν· ἑπομένως τὰ παρὰ στρατιωτικῶν ἐκτὸς τοῦ σώματος ἢ τῆς ἐφεδρείας αὐτῶν πραττόμενα δὲν εἶναι ἐγκλήματα στρατιωτικά, ἀλλ' ἐγκλήματα ὑπαγόμενα εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. ϡΠΑ τοῦ 41.

§ 76². Ἐὰν ἐν ᾧ χρόνῳ ἐξετελέσθη ἡ ἀποδιδομένη στρατιωτικῷ τινὶ πρᾶξις διετέλει οὗτος ἐν ἀργίᾳ ἕνεκα ἐλλείψεως θέσεως ὑπὸ τὸν βαθμὸν τοῦ λοχαγοῦ τοῦ πεζικοῦ καὶ ἐξετέλει καθήκοντα ὁδηγοῦ πρὸς καταδίωξιν τῆς λῃστείας, τὸ ἀδίκημα λογίζεται ὡς κοινόν, ὑπαγόμενον διὰ τοῦτο εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. ΑΠ. ποιν. ΑΠ. 108 τοῦ 67.

§ 76³. Γ) Η ὡς δικαστικῆς ἀστυνομίας ὑπάλληλοι.

§ 77. Στρατιῶται κατηγορούμενοι διὰ πρᾶξιν γενομένην παρ' αὐτῶν ἐν ᾧ ἐνήργουν ὡς δικαστικῆς ἀστυνομίας ὑπάλληλοι ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. ποιν. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 134 τοῦ 56.

§ 78. Οἱ χωροφύλακες (1) ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικα-

---

(1) Πρβ. τὴν λ. Χωροφύλακες.

καστήρια, ὡς ἐκ τῶν ἑπομένων ἐξάγεται, τηρουμένων τῶν ἐξαιρέσεων, περὶ ὧν ἡ § 86 ἐπ. καὶ ἰδίᾳ ἡ § 90².

§ 79². Χωροφύλακες, εἰς ἀδίκημα περιπεσόντες κατὰ τὴν καταδίωξιν τῶν λῃστῶν, ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ ποινικὰ δικαστήρια, διότι ἡ καταδίωξις τῶν λῃστῶν εἶναι ἀστυνομικὴ ὑπηρεσία. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 71 τοῦ 55.

§ 79³. Οἱ χωροφύλακες (1) καὶ οἱ μοίραρχοι ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ ποινικὰ δικαστήρια διὰ τὰ κοινὰ παρ' αὐτῶν πραχθέντα ἀδικήματα, οἷον διὰ παράνομον κράτησιν, ἐκβίασιν κτλ. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 43, 44 τοῦ 50. — Ὡς καὶ διὰ τὰς κατὰ πολιτῶν αἰκίας. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 90 τοῦ 47. Πρβ. τὴν 45 τοῦ 55 ποιν. ΑΠ. ἀπ. καὶ τὴν 121 τοῦ 52.

---

(1) Ὡς πρὸς τὴν ἁρμοδιότητα, εἰς ἣν ὑπάγονται οἱ χωροφύλακες καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ αὐτῶν, τὸ 38 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομ. περιέχει τὴν νεωτέραν ἐν ἰσχύϊ διάταξιν, καὶ ὑπερισχύει ἑπομένως ὅλων τῶν προγενεστέρων τυχὸν ἐναντίων διατάξεων. Κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον τοῦτο, οἱ χωροφύλακες ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἕνεκα τῶν κοινῶν πράξεων, καὶ ἰδίως ἐκείνων, τὰ ὁποῖα πράττουσιν, ἐν ᾧ ἐνεργοῦσιν ἐξ ἐπαγγέλματος δικαστικῆς ἀστυνομίας καθήκοντα. Κατηγορουμένου λοιπὸν τοῦ μοιράρχου δι' αἰκίας, τὰς ὁποίας ἐξετέλεσεν ὄχι ἐκτελῶν στρατιωτικὰ καθήκοντα, εἶναι ἁρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια· ἡ αὐτὴ ἀρχὴ ἐφαρμόζεται, ὅταν οἱ χωροφύλακες κατηγορῶνται ὡς ἔνοχοι ἀποδράσεως φυλακισμένου τινός. Ἀπ. ΑΠ. ϙΞΗ τῆς 13. Σεπτεμβρίου 1840, ϙΟΑ τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1840 καὶ ϙΟΕ τῆς 18 Ὀκτωβρίου 1840.— Κατὰ τὸ 38 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομ. εἰς τὰ τακτικὰ ποινικὰ δικαστήρια ὑπάγονται οἱ χωροφύλακες ἕνεκα τῶν κοινῶν κακουργημάτων, πλημμελημάτων καὶ πταισμάτων, καὶ ἰδίως ἐκείνων, τὰ ὁποῖα πράττουσιν ἐν ᾧ ἐνεργοῦσι καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος ὡς δικαστικῆς ἀστυνομίας ὑπάλληλοι. Ἑπομένως ὅταν οἱ χωροφύλακες δὲν εὑρίσκωνται εἰς ὁποιανδήποτε *δημόσιον ὑπηρεσίαν* καὶ πράττωσιν ἔγκλημά τι, δὲν ὑπάγονται διὰ τοῦτο καὶ μόνον εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, διότι, ἐὰν ἡ πρᾶξις των χαρακτηρίζηται ἀπὸ τὸν νόμον ὡς κοινὸν παράπτωμα, ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ὅθεν ὅταν χωροφύλακες κατηγορῶνται, ὅτι ἐφόνευσαν καὶ ᾔκισάν τινα, ἐκτὸς τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας των, ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 126 τῆς 28 Δεκεμβρίου 1842.

§ 80. Δι' ἐλευθέρωσιν φυλακισμένου δυνάμει ἀποφάσεως τοῦ στρατοδικείου στρατιώτου, οἱ χωροφύλακες δικάζονται ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. Ἀπ. ποιν. 49 τοῦ 53.

§ 81. Ὡσαύτως ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ ποιν. δικαστήρια δι' ἀδικήματα, ἃ χωροφύλακες ἔπραξαν ἐνεργοῦντες ὡς δικαστικῆς ἀστυνομίας ὑπάλληλοι. Ἀπ. ποιν. 49 τοῦ 53, ΥΞΗ, ΥΟΕ τοῦ 40.—Ἄρα καὶ ὁ ἐνωμοτάρχης, ὁ ἐκτελέσας ἐκβίασιν ἐνῷ ἐξετέλει δικαστικῆς ἀστυνομίας καθήκοντα, ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ ποινικὰ δικαστήρια, καὶ ἂν ἦτον προσκολλημένος εἰς τὴν ἔνοπλον δύναμιν. Ἀπ. ποιν ΑΠ. 118 τοῦ 51.

§ 82. Χωροφύλακες καὶ στρατιῶται, οἵτινες συνοδεύοντες κληρούχους περιέπεσον καθ' ὁδὸν εἰς ἐγκληματικὰς πράξεις, ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, καθὸ ἐνεργήσαντες κατὰ τὴν διοικητικὴν ὑπηρεσίαν των. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 17 τοῦ 59.

§ 83. Χωροφύλαξ, ἐνεργῶν ὡς βοηθητικὸς ὑπάλληλος δημοσίου εἰσπράκτορος καὶ ὡς τοιοῦτος περιπεσὼν εἰς ἀδίκημα, ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ ποινικὰ δικαστήρια. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 72 τοῦ 1859.

§ 84. Ὁ χωροφύλαξ ἐνεργήσας (ὡς βοηθητικὸς ὑπάλληλος τοῦ δημοσίου εἰσπράκτορος) ἐξύβρισιν, ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, διότι πρόκειται περὶ καθαροῦ παραπτώματος πραχθέντος ἐκτὸς τῆς καθαρᾶς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας του. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 72 τοῦ 59. Πρβ. Εὑρ. λ. Ποινικὴ ἁρμοδιότης § 13 ἐπ.

§ 85. Ὅταν χωροφύλαξ τις κατηγορῆται ἐπὶ ἀποδράσει στρατιώτου καὶ πολίτου (συγκατηγορουμένων), οἵτινες ἐδόθησαν εἰς τὴν φύλαξίν του, ἡ πρᾶξίς του ὑπάγεται εἰς τὰ στρατιωτικὰ δικαστήρια. Ἄρθρ. 181. ποιν. νόμου καὶ 38 τῆς ποιν. δικον. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 49 τοῦ 53. Πρβ. τὴν ὧδε ποιν. ΑΠ. ἀπ. 120 τοῦ 64.

Ἐξαιρέσεις ὡς πρὸς τὴν ἀφορῶσαν τοὺς χωροφύλακας ποινικὴν ἁρμοδιότητα.

§ 86. Ἡ ἁρμοδιότης ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῶν χωροφυλάκων διαπραττομένων ἐγκλημάτων κανονίζονται οὐχὶ ἐκ τοῦ εἴδους τῆς ὑπηρεσίας τοῦ χωροφύλακος, ἀλλ' ἐκ τοῦ εἴδους τῆς πράξεως καὶ τῆς αἰτίας αὐτῆς. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 45 τοῦ 55, φέρουσα·

« Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθρ. 38 τῆς ποιν. δικ. καὶ 174 τοῦ Κανονισμοῦ τῆς χωροφυλακῆς, ἕνεκα κοινῶν ἐγκλημάτων οἱ χωροφύλακες ὑπάγονται πάντοτε εἰς τὰ τακτικὰ ποινικὰ δικαστήρια,

μόνον δ' όσάκις ἤθελον πράξει ἔγκλημα ἀναφερόμενον ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἢ πειθαρχίαν, ὑποβάλλονται εἰς τὴν στρατιωτικὴν δικαιοδοσίαν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ χωροφύλαξ Παῦλος Γ. Λαζάρου ἢ Λιανάκης, διατελῶν εἰς τὴν ἐν Κάζᾳ σταθμεύουσαν χωροφυλακήν, ὡς ἀποτελῶν μέρος τοῦ πρὸς καταδίωξιν τῆς λῃστείας μεταβατικοῦ, κατηγορεῖται, ὅτι εὑρισκόμενος εἰς τὸ χωρίον Βύλλια κατὰ τὴν 31 Μαρτίου 1855 καὶ ἐλθὼν εἰς διαπληκτισμοὺς μετὰ τοῦ πολίτου Γιαννάκη Κίτσου Γιαννάκη, ἐπλήγωσε διὰ τοῦ ξίφους αὐτόν, μετ' ὀλίγας ὥρας καὶ ἀποβιώσαντα· ἡ δὲ πρᾶξις αὕτη φέρει χαρακτῆρα κοινοῦ ἐγκλήματος, καὶ καθὸ τοιαύτη ὑπάγεται εἰς τὴν τακτικὴν ποινικὴν δικαιοδοσίαν, ἂν καὶ ὁ χωροφύλαξ διετέλει τότε παρὰ τῷ μεταβατικῷ· καθότι ἡ ἁρμοδιότης δὲν κανονίζεται ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς ὑπηρεσίας, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς πράξεως καὶ τῆς αἰτίας αὐτῆς· ἐνταῦθα ὅμως καὶ ἡ πρᾶξις καὶ ὁ λόγος, δι' ὃν αὕτη ἐπράχθη, εἰσὶ πάντα ἄσχετα μὲ τὴν στρατιωτικὴν τοῦ κατηγορουμένου χωροφύλακος ὑπηρεσίαν.»

§ 87. Μόνον ὁσάκις οἱ τῆς χωροφυλακῆς ἤθελον πράξει ἔγκλημα, ἀναφερόμενον εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἢ πειθαρχίαν κατὰ τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 184 τοῦ κανονισμοῦ τῆς χωροφυλακῆς διάκρισιν, ὑποβάλλονται εἰς τὴν στρατιωτικὴν δικαιοδοσίαν. Απ. ποιν. ΑΠ. 23 τοῦ 55 καὶ 12 τοῦ 41.—Πρβ. τὴν ποιν. ΑΠ. ἀπ. 53 τοῦ 44.

§ 88. Εἰς τὰ καθήκοντα τῶν χωροφυλάκων ὑπάγεται καὶ ἡ παρεμπόδισις τῆς λειποταξίας τῶν ναυτῶν ξένων δυνάμεων. Απ. ποιν. ΑΠ. 23 τοῦ 45, μὴ ἀφορῶσα ὅμως τὸ ζήτημα τῆς ἁρμοδιότητος.

§ 89. Ἡ χωροφυλακή, κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ ἀπὸ 20 Ἰουνίου 1833 διατ. καὶ τὰ ἄρθρα 243 καὶ ἑπ. τοῦ Κανονισμοῦ τῆς χωροφυλακῆς, ἀποτελοῦσα συμπληρωματικὸν μέρος τοῦ στρατοῦ, ἐκτὸς τῶν καθηκόντων της ὡς ὑπαλλήλου διοικητικῆς καὶ δικαστικῆς ἀστυνομίας, ἐκπληροῖ καὶ καθήκοντα στρατιωτικά. Ὅθεν διὰ τὰ ἀδικήματα, ὅσα πράττουσιν εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ὑπόκεινται εἰς τὰ στρατοδικεῖα. Κατηγορεῖται λοιπὸν ὑπομοίραρχός τις, ὅτι ἔπραξεν ἀδικήματα (δωροδοκίαν, ὑπεξαίρεσιν στρατ. μισθῶν, σφετερισμὸν ξένων πραγμάτων) ἐν ᾧ ἐξεπλήρου στρατιωτικὰ χρέη ὡς διοικητὴς μεταβατικοῦ σώματος; ὑπάγεται εἰς τὰ στρατοδικεῖα. Απ. ποιν. ΑΠ. 12 τῆς 19 Απριλ. 1841.

§ 90. Ἐνωμοτάρχης μετατεθεὶς εἰς τὸν τακτικὸν στρατὸν ὑπάγεται εἰς τὰ στρατιωτικὰ δικαστήρια. Απ. ποιν. ΑΠ. 150 τοῦ 66.

§ 90². Η νεωτέρα νομοθεσία ἐπέφερε μεταβολήν τινα ὡς πρὸς τὴν χωροφυλακήν. Τὸ ἄρθρον 264 τῆς στρατ. ποινικῆς νομοθεσίας ὑπήγαγεν εἰς τὰ στρατιωτικὰ δικαστήρια, καταργῆσαν τοὺς προηγουμένους περὶ ἁρμοδιότητος τῶν στρατιωτικῶν ἀδικημάτων νόμους, τοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς χωροφυλακῆς καὶ τοὺς χωροφύλακας, ἀλλὰ μόνον ὡς πρὸς τὰ ἀδικήματα τὰ τιμωρούμενα ἀπὸ τὸ 6ʹ τμῆμα τοῦ 4 βιβλ. τοῦ αὐτοῦ νόμου, ἐξαιρέσει τῶν ἄρθρων 230 § 4, 240, 250 καὶ 252 § 3· τουτέστι δὲν ἐχαρακτήρισεν ὡς στρατ. ἐγκλήματα ἅπαντα τὰ ὑπ' αὐτῶν κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας των πραττόμενα, ἀλλὰ μόνον τὰ ὑπὸ τῶν μνησθέντων ἄρθρων προβλεπόμενα. — Ἄρα δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ στρατ. δικ. ἡ κατηγορία ὅτι χωροφύλαξ, φυλάττων σκοπὸς πρὸς φύλαξιν τῶν ἁλάτων, ἀπέκτεινέ τινα ἐκλαβὼν αὐτὸν ὡς κλέπτην. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 103 τοῦ 67.

§ 91. *Οἱ ἀπόστρατοι;* Ὁ τεθεὶς εἰς ἀποστρατείαν ἐπανέρχεται, κατὰ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμου τῆς 7 Μαρτ. 1851, εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, καὶ ὑπάγεται διὰ τὸ ἀδίκημα, ὃ μετὰ τὴν εἰς ἀποστρατείαν κατάταξίν του ἔπραξεν, εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 114 τοῦ 66.

§ 92. *Γυναῖκες;* Αἱ γυναῖκες δὲν δύνανται νὰ λογισθῶσιν ὡς ὑποκείμεναι εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν στρατιωτικῶν δικαστηρίων, ὅταν τὸ φρούριον, ὅπου κατοικοῦσι καὶ ὅπου ἐπράχθη ἀδίκημά τι, δι' ὃ κατηγορεῖται μετὰ στρατιωτικῶν, δὲν ὑπάρχει εἰς κατάστασιν πολιορκίας ἢ στρατιωτικῆς ἀμύνης, οὔτε ἀνήκουσιν ἀναγκαίως εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ στρατοῦ. — Κατὰ δὲ τὸ ἀπὸ 2 Ἰουνίου 1843 διάταγμα, ὁσάκις στρατιωτικοὶ συγκατηγοροῦνται μετὰ πολιτῶν, ἁρμόδια δι' αὐτοὺς εἶναι τὰ τακτικὰ ποιν. δικαστήρια. Ἀπόφ. ΑΠ. 24 τῆς 5 Ἰουλίου 1841.

§ 93. Οἱ χωροφύλακες δὲν θεωροῦνται ὡς διοικητικοὶ ὑπάλληλοι, καὶ κατὰ συνέπειαν διὰ νὰ εἰσαχθῶσιν οὗτοι εἰς δίκην διὰ τὰ κατὰ τὴν ὑπηρεσίαν πραττόμενα ἐγκλήματα δὲν ἀπαιτεῖται ἡ παρὰ τοῦ ἄρθρου 28 καὶ 322 τῆς ποιν. δικον. διαταττομένη ἄδεια. Legraverand chap. 7 485. Ὅρα Εὐρ. κʹ σελ. 309 ἐπ.

§ 94. Ἀμφισβητουμένης τῆς ἁρμοδιότητος τῶν στρατιωτικῶν καὶ τακτικῶν δικαστηρίων, ὁ Ἄρ. Πάγος κανονίζει αὐτήν. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. ΜΓ τοῦ 1836. Πρβ. τὰ ἐν λ. Κανονισμὸς ἁρμοδιότητος.

§ 95. *Ἀνακριτικαὶ πράξεις ὑπὸ χωροφυλάκων ἐνεργούμεναι.*

Ὅρα 1) τὰ περὶ ἀνακριτικῶν ἐκθέσεων σημειούμενα ἐν Εὐρ. (λ. Συνέδρων δικαστήριον σελ. 178 ἐπ.). — 2) λ. Ἀνάκρισις. — 3) Εὐρ. Ἀξελοῦ σελ. 424 § 2—4· καὶ 4) Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 48 τοῦ 50.

Αἴτησις ἀναιρέσεως κατ' ἀποφάσεων τῶν στρατοδικείων.

§ 96. Ὁ παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ εἰσαγγελεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητῇ ἀναίρεσιν κατ' ἀποφάσεως στρατιωτικοῦ δικαστηρίου; ὅρα τὴν 21 τοῦ 61 ποιν. ἀπόφασιν τοῦ Ἀρ. Πάγου.

§ 97. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 57 τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου, ἡ παράβασις τύπου ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος διατεταγμένου ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ στρατοδικείου, τὸ δὲ ἄρθρον 133 ἀπαιτεῖ νὰ περιέχῃ ἡ ἀπόφασις τὸ κείμενον τοῦ ἐφαρμοσθέντος νόμου, ἀλλ' ἐὰν τὸ Ἀναθεωρητικὸν δικαστήριον ἀκυρώσῃ τὴν ἀπόφασιν τῶν στρατοδικῶν διὰ τοιαύτην παράλειψιν, δὲν παραπέμπει τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλὰ τὴν κρατεῖ καὶ παρατίθησιν αὐτὸ τὸ ἄρθρον. Ἄλλως ἡ ἀπόφασις τοῦ ἀναθεωρητικοῦ δικ. ἀναιρεῖται ὑπὲρ τοῦ νόμου. (65 στρατ. νόμου — καὶ 481 ποιν. δικον.) Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 89 τοῦ 65.

§ 98. Αἰτιολογίαι ἐν τῇ ἀποφάσει; Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 21 τοῦ 61.

§ 99. Αἱ τῶν στρατοδικείων ἢ ἀναθεωρητικῶν δικαστηρίων ἀποφάσεις ὑπόκεινται εἰς ἀναίρεσιν μόνον δι' ὑπέρβασιν καθηκόντων καὶ ἀναρμοδιότητα πρὸς τὰ διὰ τῶν ἄρθρων 43—48 τοῦ περὶ στρατιωτικῆς ποιν. νομοθεσίας ὡρισμένα. Ἀποφ. ποιν. ΑΠ. 169 καὶ 185 τοῦ 66 (1).

§ 100. Πρβ. τὴν τοῦ Ἀρ. Πάγου ποιν. ἀπόφασιν 12 τοῦ 63.

Διάφορα.

§ 101. Τὸ ἐπὶ τῶν Στρατ. ὑπουργεῖον ἐκδίδει ἀποφάσεις περὶ τοῦ ἐλλείμματος τῶν ὑπολόγων; Ὅρα Εὐρ. λ. Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν, ἔνθα αἱ τοῦ Ἀρ. Πάγου 300 τοῦ 60 καὶ 319 τοῦ 65 ἀποφάσεις.

---

(1) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 64 τῆς στρατιωτικῆς ποιν. νομοθεσίας, κατ' ἀποφάσεων τῶν στρατιωτικῶν δικαστηρίων λόγοι δεκτοὶ ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου εἶναι μόνον οἱ στηριζόμενοι εἰς ὑπέρβασιν καθηκόντων, ἣν ὁρίζει τὸ ἄρθρον 477 τῆς ποιν. δικονομίας, ἢ εἰς ἀναρμοδιότητα παρὰ τὰ διὰ τῶν ἄρθρων 43—48 αὐτῆς ὁριζόμενα. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 69 τοῦ 67.